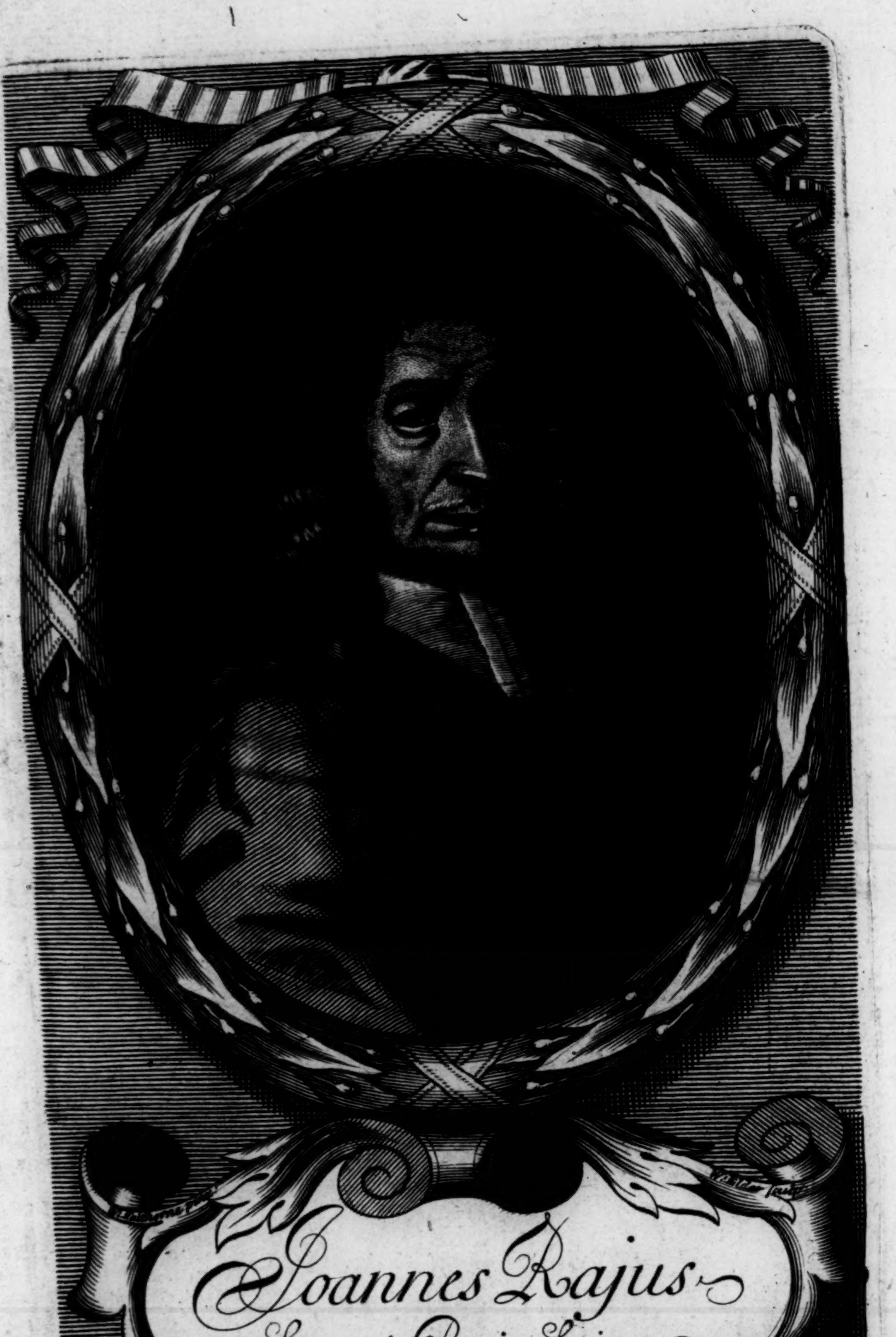

Joannes Rajus
Societatis Regiæ Socius

1505/117

JOANNIS RAII
Societatis Regiæ Socii

HISTORIA PLANTARUM GENERALIS.

Species hactenus editas aliaſque inſuper multas
noviter inventas & deſcriptas complectens.

In qua agitur primò

De Plantis in genere,

Earúmque

PARTIBUS, ACCIDENTIBUS & DIFFERENTIIS;

Deinde
Genera omnia tum ſumma tum ſubalterna ad Species uſque infimas,
Notis ſuis certis & Characteriſticis
Definita,

METHODO
Naturæ veſtigiis inſiſtente diſponuntur;

Species ſingulæ accurate deſcribuntur, obſcura
Illuſtrantur, omiſſa ſupplentur, ſuperflua reſecantur, Synonyma
neceſſaria adjiciuntur;

VIRES denique & USUS
recepti compendiò traduntur.

ACCESSERUNT

LEXICON BOTANICUM
ET
NOMENCLATOR BOTANICUS

Totum opus in duobus Tomis cum Indicibus
Neceſſariis Nominum, Morborum, & Remediorum.

TOMUS PRIMUS.

LONDINI:
Impenſis SAMUELIS SMITH & BENJAMINI WALFORD Regiæ Societatis
Typographorum, ad Inſignia Principis in Cœmeterio D. *Pauli*. MDCXCIII.

18 62
OCT

Prænobili Viro

D. CAROLO HATTON

ARMIGERO,

Nobiliſſimi Domini

D. CHRISTOPHORI HATTON

BARONIS LIBERI

ANGLIÆ FILIO,

HANC

Plantarum Hiſtoriam

Ipſius inſtinctu compoſitam perquam officiosè dedicat & plûrimam
Salutem vovet

JOANNES RAIUS.

CUM tu, Nobiliſſime Vir, Operis hujus aggrediendi mihi auctor fueris, tibi in ſolidum debentur gratiæ, ſiquid indè vel emolumenti, vel honeſtæ ſaltem oblectationis ad Lectorem redundabit. Quòd ſi ſucceſſus votis non reſpondeat, nec multorum expectationi, quâ me tua aliorúmque amicorum affectui nimium indulgentium malè fundata opinio oneravit, minimè ſatisfaciam, paratam habeo excuſationem, me non inſtinctu proprio, ſed tuo ſuaſu tuóque conſilio, quæ apud me ſemper mandatorum vim obtinent, permotum ei conſcribendæ animum appuliſſe. Qualiſcunque autem ſucceſſus fuerit, hæc veſtra de viribus meis opinio aliquem uſum habuit, ad induſtriam ſcilicet noſtram excitandam, ut veterno excuſſo omni ſtudio & contentione niterer eam ſi non mereri, ſaltem non penitus fallere & fruſtrari, non minùs tamen irrito & ridiculo conatu, quàm ſi Rana bovem intumeſcendo æquare contenderem, ni quantum in viribus meis æſtimandis affectui licere permiſeris, tantum in opere ipſo judicando permittas.

Non uſque adeo Suffenus ſum aut meiipſius palpo, ut magni aliquid me præſtitiſſe putem. Materiæ maximam partem aliunde mutuatam agnoſco. Quæ tamen deſiderari animadverti ipſe ſupplevi, quæ redundare amputavi, errata correxi, obſcura, qua potui illuſtravi, brevitatem ubique ſecutus ſum, quatenus tamen cum perſpicuitate conſiſteret, nè ſuſpenſum & incertum Lectorem dimitterem, néve Specierum non neceſſariæ multiplicationi anſam præberem. Methodus denique & diſpoſitio in plurimis noſtra eſt ac nova.

Hæc ſi Tibi tuíque ſimilibus candidis & ingenuis probari intellexero, aliorum vel minùs idoneorum vel minùs æquorum Hiſtoriæ noſtræ cenſorum nec aſteriſcos capto, nec obeliſcos metuo, verùm veſtro judicio fretus, quicquid illi ſenſerint ſecurus, alacri & erecto animo ad reliqua pertexenda, & coronidem tandem Operi imponendam progrediar.

BRITISH MUSEUM 13 OCT 62

PRÆFATIO.

PRÆFATIO.

Pauca quædam, Amice Lector, quæ vel tu fortaſſe ſcire deſideras, vel noſtrâ intereſt ut ſcias, huic operi præfanda habeo, nimirum Primò, quæ me rationes ad id aggrediendum impulerint: deinde quam Methodum ſecutus ſim; tandem quid in eo præſtiterim, aut ſaltem me præſtitiſſe putem.

Quod ad primum attinet, ſcias me ſuaſu & hortatu D. Franciſci Willughby *b. m. Amici noſtri æternùm honorandi plantas maximè vulgares deſcribere, materiámque, & ſupellectilem Hiſtoriæ Plantarum condendæ & inſtruendæ parare cœpiſſe. Verùm illo fatis functo cùm mecum reputarem Medicinam meam non eſſe profeſſionem, opus etiam illud plus operæ & temporis exigere, quàm ego ei impendere poſſem aut deberem, remiſſiùs agere cœpi, & paullatim omnem ejus curam & cogitationem abjicere; præſertim cùm intelligerem* Robertum Moriſonum *Aberdonenſem, Scotum, Virum magni nominis & famæ ob ſcientiam Botanicam, ínque ejus ſtudio & plantarum cultura diu verſatum ejuſmodi Hiſtoriæ conſcribendæ inſudare. Audito tamen poſteà opus illud, uno Volumine edito, interruptum ob Autorem ære alieno implicitum, unde eum brevi ſe expedire & inſtitutum perſequi exigua ſpes eſſet; nec ita multo poſt certior factus ipſum D.* Moriſonum *infelici caſu rebus humanis exemptum, inſtinctu & hortatu Nobiliſſimi Viri* D. Caroli Hatton *aliorúmque Amicorum, quorum ego de facultate mea opinionibus nimis credulus, Hiſtoriam denuo in manus ſumere, eámque quanta potui induſtria & feſtinatione proſequi & perficere decrevi. Rationes autem quibus præcipuè permotus amicorum precibus ceſſi & conſiliis obtemperavi fuere ſequentes.*

Primò Divinæ gloriæ illuſtratio: Cùm enim inexplicabilis ſtirpium varietas, eximia pulchritudo, mirus ordo, immenſa utilitas infinitæ ſupremi Opificis potentiæ, ſapientiæ, bonitatis luculentiſſima indicia & argumenta ſint, qui materiam hanc pro dignitate tractabit, Attributa illa omnibus unà agnoſcenda, ſuſpicienda, veneranda proponet.

Deinde, quòd tale opus deſiderari animadverterem: Cùm enim multi jam effluxerint anni ex quo Jo. Bauhini *Hiſtoria Plantarum &* Jo. Parkinſoni *Theatrum Botanicum evulgata ſint, plurimæque intereà temporis novæ plantæ obſervatæ & deſcriptæ fuerint à Clariſſimis Viris* Gulielmo Piſone, Georgio Marggravio, Jacobo Bontio, Reccho, Hernandez, Paulo Boccone, Jacobo Zanoni, Roberto Moriſono, Jacobo Breynio, Horti Malabarici auctoribus, Chriſtiano Mentzelio, Muntingio, *aliiſque, tempeſtivum videbatur olim deſcriptis recens inventis additis & in ſua genera diſtributis, unam ex omnibus Hiſtoriam componere, tum ut tenuioribus earum cognoſcendarum avidis, quorum facultates tot libris coemendis non ſufficiunt conſuleretur, tum ut rudioribus facilior aditus ad eas intelligendas & addiſcendas pateret.*

Tandem cùm nemo hactenus ex noſtra natione Hiſtoriam ſtirpium Latino ſermone conſcriptam publicavit, nè putarent exteri neminem id potuiſſe aut poſſe.

Ego autem tum inſtinctu proprio, tum amicorum monitu feſtinandum cenſui, partim ob ætatem ingraveſcentem, nè mors ceſſantem occuparet, & vitæ filum priùs intercideret quàm Hiſtoriæ telam pertexuiſſem; partim ut è diverticulo in viam ſtudiorum redirem, & ſtationem priſtinam, quam in aliena caſtra transfuga ad tempus deſerueram, quamprimùm repeterem, & res meas agerem.

Sequitur proximo in loco ut de Methodo quam ſecutus ſum compendio dicam.

Methodum Memoriæ matrem eſſe apud omnes in confeſſo eſt, Memoriam autem Muſarum fabulantur Veteres. Quocirca nè Hiſtoriam Muſis & Apolline nullo compoſuiſſe videar, de ea adornanda maximè ſolicitus, id præcipue operam dedi, ut & ſumma Genera rectè conſtituantur, & tanquam in acie bene ordinata Species omnes tum ſubalternæ tum infimæ ſuis locis diſponantur, quo & univerſæ faciliùs comprehendi, & ſingulæ clariùs intelligi queant, & indaganti promptiùs occurrant, & memoriæ firmiùs inhæreant.

*Aliis autem Methodis rejectis ob rationes * alibi expoſitas, eam quæ à convenientia ſtirpium in partibus præcipuis, flore putà & ejus calyce, ſemine ejúſque conceptaculo, notas genericas ſumit amplector & uſurpo: quæ & maximè naturalis & philoſophica eſt, & ad Botanicen compendiò addiſcendam longè commodiſſima. Hujus enim interventu & auxilio ſtudioſus quiſque quamvis ſubſidiis alienis deſtitutus, & proprio Marte rem aggreſſus, Plantarum cognitionem haud difficulter aſſequetur. Oblatâ enim quacunque ſtirpe è non vulgo cognitis, cum ſummorum Generum notis (quas expedit ut in numerato habeat) eam conferendo, ad quodnam pertineat mox deprehendet: deinde Tabulæ ductum ſequendo velut Ariadnæo filo per Genera ſubalterna pari facilitate deſcendet ad Species uſque infimas, cum quarum deſcriptionibus collatâ plantâ vel deſcriptam agnoſcet, vel novam & inobſervatam concludet.*

Verùm quod alias dixi illud hic repeto & inculco, non ſperandam à me Methodum undequaque perfectam & omnibus ſuis numeris abſolutam, quæ & plantas in Genera ità diſtribuat ut univerſæ Species comprehendantur, nullâ adhuc anomalâ & ſui generis reliquâ, & unumquodque genus notis ſuis propriis & characteriſticis ità circumſcribat, ut nullæ inveniantur Species incerti, ut ita dicam, laris, & ad plura genera revocabilis. Nec enim id patitur natura rei. Nam, cùm Natura *(ut dici ſolet)* non faciat ſaltus, *neque ab extremo ad extremum tranſeat niſi per medium, inter ſuperiores & inferiores, rerum ordines nonnullas mediæ & ambiguæ conditionis producere ſolet, quæ de utroque participent, & utroſque velut connectant, ut ad utrum pertineant omnino incertum ſit. Præterea eadem alma Parens in Methodi cujuſcunque anguſtias coerceri repugnat, ſed ad libertatem &* ἀυτονομίαν *ſuam nullis legibus obnoxiam oſtentandam in unoquoque rerum ordine nonnullas ſpecies creare ſolet, tanquam exceptiones à regulis generalibus, ſingulares & anomalas.*

Notandum autem, non ſemper & in omnibus plantis notas Generum indices certas miniméque fallaces è forma ſeminis externa ejúſve involucri aut conceptaculi ſumi (ut nonnullos velle audio) ità ut quibus hæ partes ſimiles & conformes ſunt eæ genere conveniant, quibus diſſimiles differant: ſiquidem in genere Cumini *datur aliqua ſpecies ſemine hiſpido & villoſo, quæ reliquarum partium figura earundemque & ipſius ſeminis odore, colore, ſapore cum vulgari Cumino ſemine ſtriato lævi convenit.* Paſtinacæ latifoliæ *ſativæ ſemina lata & compreſſa, ſeu foliacea ſunt;* Siſari *&* Sii *dicti anguſta & ſtriata. Quis tamen plantas ipſas ob convenientiam in foliis odore & ſapore, (quæ tanta inter Siſarum & Paſtinacam intercedit ut vix ovum ovo ſimilius ſit) non potiùs ad idem genus referendas ſtatueret, quàm ob ſolam ſeminum difformitatem ſeparandas, & procul à ſe invicem removendas.* Fumariam ſiliquoſam *à* γυμνοσπέρμῳ *ego equidem invitus ſeparo.* Spergulam *quæ ſemine eſt foliaceo ab eo cui ſemen rotundum nemo utique ſejungit: Nec probo* Papaver corniculatum *à* capitato *divelli, quantumvis ſeminibus & vaſculorum figuris diſcrepent.*

Supereſt ut quid in hac Hiſtoria præſtiterim, aut me ſaltem præſtitiſſe putem brevibus exponam.

PRÆFATIO.

Primo in loco Plantas omnes hactenus editas, & per multa volumina ſparſas, in Genera & Species veluti tot membra diſtributas in unum quaſi corpus redegi. Quod ut efficerem, non omnes quotquot extant Stirpium Hiſtorias, Theatra, Pandectas, Adverſaria, Obſervationes, Illuſtrationes, Commentarios evolvere & examinare neceſſarium duxi, nè actum agerem, cum Viri longè eruditiſſimi maximéque induſtrii J. Bauhinus & Caſp. Bauhinus fratres immenſo labore diligenter perlectis & ſtudioſè inter ſe collatis Botanicorum ſcriptis ante ſe editis, ſpecies jam tum cognitas, pauciſſimis omiſſis excerptas & methodicè digeſtas, hic in Theatri Botanici pinace, ille in Hiſtoria Plantarum generali exhibuerunt. Stirpes noviter inventas, & poſt Bauhinum utrunque denatum editas à Clariſſ. Viris Proſpero Alpino, Joanne Veſlingio, Jacobo Cornuto, Joan. Parkinſono, aliiſque ſuperiùs memoratis ipſe collegi & ad ſua genera retuli: non paucas denique à meipſo obſervatas tam in Anglia, quàm in tranſmarinis regionibus adjeci.

Longiſſimè tamen abeſt ut me perfectam Plantarum omnium Hiſtoriam compoſuiſſe, aut alium quemvis componere poſſe exiſtimem, cùm nè dimidiam quidem partem plantarum toto terrarum orbe naſcentium Europæis hactenus cognitam aut obſervatam eſſe certiſſimum ſit. Primùm etenim vaſtiſſima terrarum ſpatia diverſo mundi cardini ſubjecta nondum detecta, at nè fando quidem audita latere pluſquam veriſimile eſt: Quin earum regionum quarum aliqualem notitiam habemus pars longè maxima Botanicis inacceſſa, nondum certè luſtrata eſt. Tandem in iis etiam quæ omnium diligentiſſimè perſcrutatæ ſunt non paucæ Botanicorum induſtriam eluſerunt & etiamnum inobſervatæ latitant: ut hujuſmodi Hiſtoriam vixdum inchoatam, non ante abſolvendam putem

Exitio terras quam dabit una dies.

Præterea non ſum neſcius alias adhuc præter hoc opere comprehenſas ſpecies, novas & nondum deſcriptas, in hortis Medicis quà Academiarum publicis, quà Magnatum & curioſorum privatis ali, à cultoribus ſuo tempore publicandas: ego autem editarum præcipuè hiſtoriam præ me fero; ex quibus etiam nonnullas per incuriam, oſcitantiam, oblivionem aut feſtinationem omiſſas eſſe mihimetipſi conſcius ſum, plures fortaſſe Lectores obſervabunt. Quid enim aliud ſperari poteſt ab uno, & homine, qui ne Amanuenſem quidem habuerim, verum propriâ manu omnia exarare coactus ſum.

Conſtitutis ſpeciebus proxima cura fuit ſingularum deſcriptiones plenas & accuratas tradere: cùm autem animadverterem Clariſſimos Viros utroſque Bauhinos, Fabium Columnam & Car. Cluſium in plantis deſcribendis præ aliis diligentes & curioſos eſſe, eorum præcipue deſcriptiones mutuatus ſum (quarum tamen non paucas emendavi & ſupplevi) autorum nominibus præfixis, nè pro meis eas venditare videar. Alias multas nimis ſuccinctè & obſcurè traditas, quales ſunt pleræque familiariſſimæ & paſſim naſcentes, plenius & acuratiùs deſcribere adnixus ſum. Novæ & poſt Bauhinum evulgatæ ab autoribus ſuis, quos plerunque ſingulares habent, ſatis accuratè deſcribuntur, ut de iis minùs laborandum eſſet; ſingulæ duntaxat ſuis ſedibus diſponendæ.

Obſcuris & ambiguis lucem aliquam fœnerari conatus ſum, multis nihilominus admiſſis ſpeciebus incertis & ſuſpectis, nec enim quas pro talibus habeo omnes rejicere & eliminare auſus ſum, nè Charybdin evitare cupiens in Scyllam inciderem, & ſuperflua amputandi ſtudio vivo aliquo membro Hiſtoriam mutilarem.

Cùm autem plantarum numerum in natura adeò ingentem noverim, ut haud facilè à quoquam memoriâ comprehendi & retineri omnes poſſint, ſummopere cavendum duxi nè ipſe novas cuderem, unam & eandem ſpeciem in plures diſtrahendo, quod in tanta multitudine ſpecierum, brevitatéque & obſcuritate deſcriptionum quæ ejuſdem plantæ in diverſis libris occurrunt evitari vix poteſt; quâ in parte à ſummis etiam viris ſæpius erratum novi.

Errores & παροράματα quæ in Botanicorum ſcriptis adnotavi obiter correxi, non ut cujuſquam famam minuam aut exiſtimationem lædam, ſed ſolo veritatis illuſtrandæ ſtudio, quo nihil antiquius nobis eſſe debet. Aliis autem ſiquid humanitus acciderit facilè ignoſco, cùm ipſe ſæpius, quamcunque curam adhibeo, titubem aut dormitem, æquum autem ſit,

Erratis veniam poſcentem reddere rurſus.

Quod ad ſynonyma attinet, quatuor præcipuè Auctorum Joannis Bauhini, Caſpari Bauhini, Gerardi, & Parkinſoni *nomenclaturas & titulos exhibui, nec plures neceſſarias putavi, cùm reliquæ jamdudum à C. Bauhino in pinace & J. Bauhino in Hiſtoria traditæ ſunt. Novæ & poſt Bauhinum editæ ſingulos plerunque ut Autores, ità titulos habent.*

De ſtylo & orationis nitore parum ſolicitus, magis laboravi ut ſententia clara eſſet quàm ut ſermo ornatus. Perſpicuitati etiam brevitatem quoad potui conciliare ſtudui

——— Ut citò dicta
Percipiant animi dociles teneántque fideles.

Vires & Uſus à Botanicis quà Veteribus quà Recentioribus fuſè traditas in compendium contraxi, Obſervationes etiam plurimas ab Amicis communicatas adjeci.

Icones nullas adhibui, non quod minùs neceſſarias aut inutiles ducerem, ſed partim nè operis editionem morarer, partim ob ſumptus immodicos: Ligneæ enim ad guſtum ſeculi non ſunt, æneis autem exſculpendis vix cenſus Senatorius ſufficeret. Quòd ſi Hiſtoria eas mereri videbitur, non minùs commodè ei jam editæ addi quàm unà edi poſſunt.

Reſtat tantum ut fatear per quos profecerim, eorúmque nomina qui Hiſtoriæ huic aliquid contulerunt vel in ea edenda mihi adjumento fuere grata commemoratione recenſeam. Ii fuere D. Gulielmus Bowle M. D. *defunctus*, D. Petrus Dent, *Medicus & Pharmacopœus Cantabrigienſis* D. Radulphus Johnſon, D. Martinus Liſter M.D. D. Gualterus Needham M.D. D. Jacobus Newton, D. Joſua Palmer M. D. D. Philippus Skippon *Eques auratus*, D. Barnhamus Soame, Tho. Williſellus *defunctus. Horum mentio frequens in hoc opere occurrit, eorúmque nomina ſymbolis ſuis adſcripta Lector reperiet. Quatuor autem præ aliis celebrandi veniunt qui Hiſtoriam noſtram plurimis obſervationibus locupletârunt, vel aliter ei perficiendæ non inutilem nobis operam navarunt. Nimirum*

D. Edvardus Hulſius *M. D. vetus Amicus noſter, de Republicâ Literariâ optimè meritus, ſua laude & multorum commodo Londini Medicinam exercens, cui ob promptum Operis hujus promovendi & perficiendi ſtudium tot Obſervationibus medicis ultro collatis teſtatum, maximæ à me & Lectoribus meis, ſiquos habiturus ſum, debentur gratiæ.*

D. Tancredus Robinſonus *M. D. quem ob præclaram eruditionem, ſuaviſſimos mores, & propenſum in me animum merito ſuo plurimùm diligo, qui & opus ipſum variis Obſervationibus ditavit; inque ejus editione accurandâ exornandâque non minus diligens & induſtrius fuit, quàm ſi ipſemet ejuſdem Auctor fuiſſet.*

D. Hans Sloane, *M. D. Botanices apprimè gnarus, qui & multas rariores plantas à ſe collectas, & curioſè obſervatas quas mihi non antea videre contigerat, ſuáſque de iis Obſervationes benevole communicavit, & plurima etiam rariorum ſemina impertivit, quo ſtirpes inde enatas obſervare & deſcribere poſſem.*

D. Samuel Dale, *Medicus & Pharmacopœus vicinus & familiaris noſter, Brantriæ in Eſſexia degens, qui libris diligenter collatis Synonyma examinavit, errata correxit, & omiſſa ſupplevit, præterea ſiquas ſpecies per incuriam aut feſtinationem omiſſas obſervavit, me commonefecit, ut ejus ope Hiſtoria noſtra aliquot mendis repurgata, & ſpeciebus aucta ſit.*

Det Deus Opt. Max. ut quem mihi ſcopum deſtinaveram petam, eáque abſoluto opere conſequar quibus me ad illud inchoandum initio permotum dixi, nempe ut ipſius gloriam illuſtriorem reddam, & proximi commodis, Botanicorum præcipuè ſtudiis promovendis inſerviam.

Explicatio nominum abbreviatorum & recenſio operum ab eiſdem Autoribus editorum.

AD. & *Ad. Lob.* Adverſariorum opus, à Petro Pena & Matthia de Lobel editum, primò Londini Anno 1570. additis circiter 284. figuris. Poſtmodum Anno 1576. Antverpiæ: novus titulus præfixus, epiſtolâ ad Reginam omiſſâ: cui operi Lobelius Obſervationes ſuas cum novis figuris junxit. Tandem Anno 1605. iterum Londini edidit Lobelius Adverſaria, unà cum parte ſecunda & Pharmacopœa Rondeletii.

Amat. Amatus Luſitanus, qui in libros quinque Dioſcoridis enarrationes edidit, additis diverſarum linguarum nominibus. Argentinæ 1554. in 4.

Apul. Apuleius Platonicus, non antiquus ille Madaurenſis, ſed alius recentior, quem Johnſonus in Præfatione ad Gerardum à ſe emaculatum ſexcentis retro annis aut circiter vixiſſe conjectatur, & opuſculum ſuum de plantarum virtutibus primùm Græcè ſcripſiſſe. Idem obſervavit in duobus libris manuſcriptis à ſe viſis Autorem hunc Platonem Apolienſem nominatum. Conſtantinopolin autem urbem *Apoley* dictam fuiſſe auctor eſt Ferrarius.

Alp. Proſper Alpinus ſextus Horti Patavini præfectus de Balſamo Dialogum, additâ ejus figurâ, ſcripſit. Venetiis 1594. 4. Ejuſdem de Plantis Ægypti liber cum figuris 46. & cum medicina Ægyptiorum Venetiis 1592. 4. Liber de Plantis Ægypti & Dialogus de Balſamo unà cum Obſervationibus Jo. Veſlingii ſecunda vice impreſſus eſt Patavii 1640. in 4.

Ejuſdem de Plantis Exoticis libri duo cum figuris æneis à filio poſt ejus mortem editi ſunt Venetiis 1627.

Ang. Aloyſius Anguillara Horti Patavini tertius in ordine Præfectus de plantis ſuam ſententiam diverſis communicavit: Opuſculum in partes 14. diviſum operâ Joan. Marinelli Italicè prodiit; additis duabus figuris Chamæleontis & Sedi arboreſcentis. Venetiis 1561. 8.

Bell. Honorius Bellus Vicentinus, medicus Cydonienſis in Creta inſula. Extant Epiſtolæ ejus de Plantis ad Cluſium conſcriptæ, ejúſque hiſtoriæ additæ.

Bellon. Petrus Bellonius, ſcripſit Obſervationum libros tres, qui à C. Cluſio Latinitate donati, additis plantarum figuris 10. prodiere Antverpiæ 1589. 8. Item tractatum de neglecta ſtirpium cultura quem idem Cluſius vertit, & unà cum Obſervationibus Exoticorum, libris adjecit. Item librum de arboribus coniferis, reſiniferis & ſemper virentibus cum earundem iconibus 8. Pariſiis 1553. 4.

C. B. Caſparus Bauhinus in pinace. *C. B. Phyt.* Idem in Phytopinace. *C. B. prod.* Idem in Prodromo Theatri Botanici *C. B. Theatr.* Idem in primo volumine Theatri Botanici.

C. Bauhinus medicus & Profeſſor Baſileenſis in Phytopinace 2460. plantarum nomina cum aliquot Synonymiis exhibuit, & 164. deſcriptiones novarum plantarum, octóque figuras adpoſuit. Baſileæ 1596. in 4.

Idem P. Andreæ Matthioli opera omnia in Germania prius non cuſa emaculata dedit, additis 330. figuris, & 50. novis ab ipſo primùm deſcriptis, cum Synonymiis. Francofurti 1598. in fol.

Idem Animadverſiones in Hiſtoriam generalem Lugdunenſem in quibus circiter 400. figuras in illo opere bis térve poſitas & repetitas eſſe oſtendit. Francofurti 1600. in 8.

Idem Jacobi Theodori Tabernamontani Hiſtoriam Germanicam correxit, maxima parte auxit: figuras novas plures addidit: nonnullas deſcripſit, & parti primæ ſynonymias adpoſuit. Francofurti 1613. in fol.

Ejuſdem Prodromus Theatri Botanici, in quo circiter 600. plantæ ab ipſo primum deſcriptæ, additis 140. novis figuris, Francofurti 1620. in 4. editus eſt. *Continet hic liber multas ſpecies nobis ſuſpectas, à plantis ſiccis deſcriptas.*

Ejuſdem Catalogus Plantarum circa Baſileam ſponte naſcentium, cum eorundem Synonymiis & locis natalibus. Baſileæ 1622. in 8.

Tandem Anno 1623. prodiit Pinax Theatri Botanici, opus abſolutiſſimum, 40. annorum, circiter 6000 plantarum nomina continens cum earundem Synonymiis & differentiis. *Liber iſthic Sphalmatis & erroribus ſuis non caret: Species aliquæ bis térve repetuntur ſub diverſis titulis, aliæ locis non ſuis diſponuntur, ut Hiſtoriam generalem Ebrodunenſem, Moriſoni Prælud. Bot. & Hiſtoriam Oxonienſem, & noſtram etiam legenti patebit.*

Multis poſt obitum C. Bauhini annis Joan. Caſpar. Bauhinus ejus filius edidit primum Volumen Theatri Botanici ſive Hiſtoriæ Plantarum, quod eſt pars duodecima totius Operis, Baſileæ 1658. in fol.

Boccon. Paulus Boccone Siculus Panormitanus: Icones & deſcriptiones rariorum plantarum Siciliæ, Melitæ, Galliæ, Italiæ Oxonii edidit Anno 1674. 4. Ejuſdem Epiſtolæ Gallico ſermone conſcriptæ, & Amſterodami editæ, nonnulla de Lithophytis aliiſque plantis ſubmarinis continent.

Bont. Jacobus Bontius medicus Bataviæ novæ libros 6. Hiſtoriæ naturalis Indiæ orientalis conſcripſit, quos morte præventus indigeſtos reliquit, poſteà Gulielmus Piſo eos in ordinem redegit, illuſtravit, & edidit ſimul cum Hiſtoriâ naturali Indiæ occidentalis, Amſtelodami 1658. cujus Hiſtoriæ Lib. IV. de Arboribus, Fructibus, Herbis Medicis atque alimentariis naſcentibus in Braſiliâ & regionibus vicinis agit. VI. Mantiſſam Aromaticam continet. XII. Notas in Garciam ab Hort. XIV. & ultimus Hiſtoriam quarundam plantarum Indicarum.

Anſ. Boetius de Boot edidit Hiſtoriam quorundam Florum, Herbarum, Frugum cum Iconibus æneis, Brugis 4.

Breyn. Jacobi Breynii Patritii Dantiſcani, Boruſſi Exoticarum plantarum Centuria prima, Gedani 1678. cum æneis figuris elegantiſſimis in fol. edita.

Idem Prodromum faſciculi rariorum plantarum edidit Gedani 1680. qui liber ad manus noſtras nondum pervenit.

Brunf. Otho Brunfelſius. Primus Germanorum vivas plantarum icones edidit. Hujus Hiſtoria Latina tribus tomis prodiit; primus Anno 1530. alter 1531. & tertius poſthumus Anno 1536. Argentinæ cum figuris 238. at ſedecim bis ponuntur: ſummatim cum & ſine figuris 288. deſcribuntur. Idem & Germanicè ſcripſit in folio cum eiſdem figuris, & in 4. parvis figuris additis Argentinæ 1539.

Jo. Theod. de Bry. Florilegii partes tres 1612. 1614, 1618. folio.

Cæſ. Andreas Cæſalpinus Aretinus in Acad. Piſana Profeſſor de plantis 16. libros ſcripſit, nullis figuris additis: prodiere Florentiæ 1583. Ejuſdem Appendix ad hos libros Romæ 1603. in 4.

Cam. & Cam. hort. Camerarius in hort. *Cam. ep.* Camerarius in Epitome Matthioli. Joachimus Camerarius Matthioli Hiſtoriam Germanicam per Hantſchium primùm verſam & cum Matthioli figuris cuſam rurſus emaculavit, novis iconibus 123. & notis auxit.

Idem Matthioli epitomen dedit cum figuris 1003. Francofurti 1586. 4.

Idem Hortum Medicum & Philoſophicum ſcripſit, figuras 56. addidit. Francofurti 1588. 4.

Caſt. Caſtor Durantes medicus Romanus Herbarium novum cum figuris plantarum quæ in tota Europa, India Orientali & Occidentali naſcuntur Italicè edidit, viribus Latinis verſibus expreſſis. Ordinem Alphabeticum obſervavit, & plantarum figuras 879. adpoſuit. Romæ 1585. in fol.

Cat. Aldorf. Catalogus Plantarum in agro Altdorffino locéſque vicinis ſponte naſcentium à Ludovico Jungermanno primò editus, à Caſp. Hofmanno recenſitus, à Mauritio Hofmanno denuo recognitus & auctus, A. D. 1662. in 4.

Cluſ. & *Cluſ. hiſt.* Cluſius in hiſtoria. *Cluſ. pan.* Cluſius in Pannonicis. *Cluſ. exot.* Idem in Exoticorum libris. *Cluſ. cur. poſt.* Curæ poſteriores.

Carolus Cluſius Atrebas, Botanicus inſignis Dodonæi hiſtoriam vernaculâ linguâ conſcriptam Gallicam fecit, & corollarium de Aromatibus addidit, cum figuris quæ ſeparatim in octavo prodiere Anno 1560. in fol.

Idem Garciæ ab Horto dialogos de Aromatibus & ſimplicibus, Luſitanicè conſcriptos in Epitomen contraxit, Latinos fecit, Annotatiunculis & figuris plantarum 30. illuſtravit. Antverpiæ Anno 1574. in 8. cujus editio quinta auctior additis 36. figuris cum ejuſdem exoticis 1605. in folio prodiit.

Idem Nicolai Monardis lib. de Medicamentis Indiæ Occidentalis ex Hiſpanico tranſtulit, notis & figuris 9. illuſtravit. Anno 1574. in 8. cujus editio quarta cum Exoticis excuſa eſt. Ejuſdem Monardis liber tertius ab eadem Latinè redditus Antverpiæ 1583. in 8. cuſus.

Idem Chriſtophori Acoſtæ hiſtoriam ex Hiſpanico Latinam fecit, in Epitomen contraxit, Scholiis illuſtravit, & anno 1582. edidit. Tertiò verò additis 6. figuris cum Exoticis An. 1605. in fol. prodiit.

Idem de plantis per Hiſpaniam obſervatis libros duos ſcripſit, figuris 230. additis. Antverpiæ 1576. 8.

Poſtea ab Imperatore Maximiliano II. evocatus Auſtriam, Pannoniam & adjacentes provincias luſtravit, & de ſimplicibus ibi obſervatis lib. 4. conſcripſit, figuras 353. addidit. Antverpiæ 1583. 8.

Idem tam Hiſpanicâ, quàm Pannonicâ Hiſtoriâ ſimul junctâ, & aliis quibuſdam additis, unam ex omnibus Hiſtoriam compoſuit, ſex libris comprehenſam, & ſub titulo Hiſtoriæ plantarum rariorum evulgavit, additis figuris 1135. Antverpiæ 1601. in fol.

Idem Exoticorum libros decem ſcripſit, quorum ſex priores variam materiam circa Animalia & Plantas cum iconibus Plantarum 194. continent. Item Garciæ, Monardis & Acoſtæ libros ſupradictos, item Nicolai Monardis lib. 3. De lapide Bezoar, de Scorzonera, De Ferro & Nive An. 1605. fol.

Ejuſdem Curæ poſteriores cum additam, poſt mortem editæ ſunt, additis 27. figuris, Antverpiæ 1611. in fol.

Col. Fabius Columna Neapolitanus, è familia Columnarum Romana, doctiſſimus Vir & limati judicii, ex Academia Lynceorum edidit Phytobaſanon cum figuris 36. Neapoli 1592. Item De minus cognitis plantis partes duas, quarum prima cum figuris 161. Romæ Anno 1606. altera etiam cum figuris 44. ibidem 1616. cuſa eſt.

Idem Annotationes & Additiones in Hiſtoriam Plantarum Mexicanarum Fr. Hernandez & aliorum ſcripſit, quæ cum dicta Hiſtoria editæ ſunt Romæ 1651.

Cord. & *Cord. Hiſt.* Cordus in hiſtoria. Valerius Cordus ſcripſit Annotationes in Dioſcoridem: item lib. 4. de Stirpium hiſtoria cum figuris 272. ex Trago, & aliquot novis à Geſnero additis: Item Sylvam obſervationum, quæ omnia, Geſnero curante, Argentinæ 1561. in folio edita. Ejuſdem Diſpenſatorium ſæpius recuſum eſt.

Corn. & *Cornut.* Jacobus Cornutus Gallus, Medicus Pariſienſis edidit hiſtoriam Plantarum Canadenſium aliarúmque, Pariſiis 1635. 4.

Dioſc. & *Dioſcor.* Pedacius Dioſcorides Anazarbeus. Vixit circa Plinii tempora, Botanicus & Medicus inſignis, non tamen Allexandrinus ille Marco Antonio & Cleopatræ familiaris, ſcripſit De Materia Medica uſu antiquiſſimo & experientiâ longâ comprobatâ libros 8. qui ſæpius recuſi ſunt. Nonnulli C. Plinium Secundum multa ex hoc opere in Hiſtoriam ſuam tranſtuliſſe, nulla Auctoris mentione facta, opinantur. Quod quoniam candori Pliniano repugnat, ego potius cum Salmaſio ſentio utrumque tum Dioſcoridem tum Plinium à Sextio Nigro ea mutuatum, nec Plinium Dioſcoridis librum unquam legiſſe, aut vidiſſe.

Dod. Dodonæi Pemptades Latine in fol. *Dod. gal.* Ejuſdem hiſtoria Gallica *Cluſ. Dod. Belg.* Ejuſdem hiſtoria Belgica.

Rembertus Dodonæus Medicus Mechlinienſis ſtirpium hiſtoriam Belgicè ſcripſit, quæ à Cluſio Gallicè reddita cum quibuſdam additamentis prodiit Antverpiæ 1559. ut ſuperiùs diximus.

Anno 1552. edidit frugum hiſtoriam in 8. Latine; & paulò poſt Florum & purgantium hiſtor. in 8.

Eadem ſimul juncta in libros 30. diviſa Antverpiæ Anno 1583. in fol. cum 1305. figuris. Hæc Hiſtoria denuò recuſa Belgicè cum cujuſdam annotationibus prolixis, additis adhuc 36. novis figuris

ris

s, Anno 1608. & Latinè ſimiliter ab Autore emaculata, paucis mutatis, & figuris quæ in Belgica ditione habentur cum deſcriptione additis, Anno 1616. prodiit.

Dodart. Deſcription de quelques Plantes nouvelles. A Paris 1676. Librum hunc mihi nondum idere contigit.

*D.*Johannes *Evelynus,* Vir eruditiſſimus, Sylvam, ſeu tractatum de Arboribus, Londini edidit in ol. unà cum aliis ad rem Botanicam ſpectantibus.

Eyſt. Hortus Epiſcopi Eyſtettenſis in Bavaria, à Baſilio Beſlero Pharmacopœo Norimbergenſi ditus cum magnis figuris in æs inciſis 1083. Norimbergæ 1613. In hoc opere exhibentur Synoyma tantùm & deſcriptiones. In 4. partes ſecundùm 4. anni tempeſtates dividitur: & ſingulæ artes iterum in tres ſubdividuntur ſecundùm anni menſes.

Ephem. German. Ephemerides medico-phyſicæ Germanicæ: ſive Miſcellanea curioſa medicohyſica S. R. Imperii Academiæ naturæ curioſorum per Germaniam.

Acta Haf. Acta Hafnienſia Medica & Philoſophica à Tho. Bartholino edita.

Emanuelis Swertii Florilegium Francofurti impreſſum fuit cum figuris & plantis novis, fol.

Ferrar. Joan. Baptiſta Ferrarius Senenſis S. J. Scripſit Floram ſeu de Florum cultura libros 4. ditos ultimo Amſterodami 1646. Continet hic liber figuras & deſcriptiones Plantarum aliquot ovarum.

Joannes Fragoſus Hiſpaniarum Regis medicus & Chirurgus aromatum, fructuum, & ſimplicium aliquot ex utraque India in Europam delatorum hiſtoriam Hiſpanicè ſcripſit. Iſrael Spachius medicus Argentinenſis edidit Argentinæ 1610. 8.

Fuch. Fuchſius in Hiſtoria Latina in folio. Leonardus Fuchſius Germanus, Tubingenſis, medicus, doctus & induſtrius Botanicus, Tragi æmulus edidit Hiſtoriam Latinam cum 516. figuris artificioſiſſimè ligno inciſis, Baſileæ 1542. in fol. Hunc præceptorem ſuum Jo. Bauhinus appellat.

Flora D.Rea. Londini fol.

Gal. Claudius Galenus, Pergamenus Medicorum omnium poſt Hippocratem facilè princeps.

Ger. Joan. Gerardi Hiſtoria plantarum Anglica cum figuris ipſius Tabernamontani, nonnullis etiam Lobelii, & inſuper 16. novis additis. Londini 1597. in fol. Joannes Gerardus (referente Johnſono in Præfat. ad Gerardum emaculatum) natus eſt Nantvici in comitatu Ceſtrienſi, unde Londinum venit, ubi Chirurgiæ operam dedit, in qua adeò profecit, ut magiſterium in ea facultate adeptus ſit. Linguarum mediocrem aut nullam habuit peritiam. Hujus operis potiſſima pars & quaſi corpus ſunt Pemptades Dodonæi, Anglicè redditæ à quodam Doctore *Prieſt,* quas Gerardus ferè integras tranſſumpſit. Hoc ut celaret mutavit Dodonæi methodum in Lobelianam, à Graminibus & Graminifoliis initium ſumens. Huic verſioni Dodonæi addidit inſuper nonnullas plantas è Cluſio, alias ex Adverſariis Penæ & Lobel. ex ſuis circiter 14. non antea editas. Aſſumpſit verò icones Tabernamontani, quas ſæpius imperitè confudit & tranſpoſuit.

Ger. emac. Gerardi Hiſtoria emaculata & aucta à doctiſſimo Viro Thoma Johnſono, cive & pharmacopœo Londinenſi, quem ob inſignem totius Medicinæ, ſed præcipuè Rei Botanicæ peritiam Academia Oxonienſis Doctoratûs gradu & titulo meritiſſimè auxit. Opus hoc bis Londini impreſſum eſt, primò 1633. iterum 1636.

Geſn. Geſnerus. *Geſn. hort.* Geſnerus in libro de hortis Germaniæ. *Geſn. col.* in libello de collectione ſtirpium. *Geſn. cat.* in Catalogo plantarum quadrilingui. Conradus Geſnerus Tigurinus, ingenio, eruditione, induſtria, fide, modeſtia nulli ſecundus, Hiſtoriam plantarum & vires ex Dioſcoride, Ægineta, Theophraſto, Plinio & recentioribus Græcis juxta Elementorum ordinem edidit, Venetiis 1541. 16.

Item, Catalogum plantarum quadrilinguem, Tiguri 1542. in 4.

Item, De Lunariis & noctu lucentibus cum figuris 5. & montis Fracti ſive Pilati Lucernatum deſcriptione ibid. 1552. 4.

Item, De Hortis Germaniæ librum cum Appendice & Corollario ad Cordi hiſtoriam, in quo fig. 5. cum Cordi operibus. Argentinæ 1561. in fol.

Item, De Lapidibus, foſſilibus & gemmis cum marinarum plantarum 8. figuris, Tiguri 1565. 8.

Ejuſdem Epiſtolæ medicinales per Caſparum Wolfium editæ, addito de Aconito primo aſſeveratione cum 3. fig. Tiguri 1577. 4.

Item, De ſtirpium collectione per Wolfium edit. Tiguri 1587. 8.

Hunc Jo. Bauhinus Præceptorem ſuum ſæpius appellat, & à candore ac modeſtia commendat.

Melchior Guilandinus Boruſſus, quartus in ordine Horti Patavini præfectus, emiſit librum qui inſcribitur Theon, ſive Apologia adversùs Matthiolum. Patavii 1558. 4. Item Epiſtolas aliquot de ſtirpibus. Ibid. Item Commentarium in tria C. Plinii capita de Papyro, qui inſcribitur Papyrus. Ejuſdem conjectanea ſynonymica plantarum cum horti Patavini Catalogo ſub annum 1591. Jo. Schenckii operâ edita. Francofurti 1600. 8.

Hermol. Hermolaus Barbarus Patriarcha Aquileienſis ſcripſit quinque libros Commentariorum in Dioſcoridem, quos Corollarium vocat. Colon. 1530. in fol. Item in C. Plinii Hiſtoriam Naturalem caſtigationes. Baſileæ 1534. 4.

Hernandez. Plantarum, Animalium, &c. Mexicanorum Hiſtoria, à Franciſco Hernandez primùm compilata & à Nardo Antonio Recchio in Volumen digeſta. Romæ 1651. in fol.

Hort. Malab. Hortus Malabaricus Indicus, continens Regni Malabarici omnis generis plantas rariores, Latinis, Malabaricis, Arabicis & Bramanum characteribus nominibúſque expreſſas. Unà cum Floribus, Fructibus & ſeminibus, naturali magnitudine delineatas, & in æs inciſas; Addita inſuper accurata earundem deſcriptione, Adornatus per Henricum Reed van Draakenſtein alióſque. Hujus operis quinque volumina, jam edita ſunt; nec tamen ultra arbores & frutices progreſſum eſt.

Hort. Leyd. & *Hort. Lugd. Bat.* Horti Leydenſis Catalogus.

Hort. Pariſ. Horti Regii Pariſienſis Catalogus Anno 1665. editus in folio.

Hort. Blæſ. Hortus Blæſenſis auctus, à R. Moriſono editus Londini 1669. 8. Catalogos variorum hortorum collegit, & unà edidit S. Paulus. Hafniæ 1653. 16.

Hort. Farneſianus cum figuris à Tobia Aldino, Romæ fol.

C. Hofman. Caſpari Hofmanni Libri duo De Medicamentis Officinalibus. Catalogum Altdorfienſem Jungermanni recenſuit. Altorfii 1615. 4.

J. B. Joannes Bauhinus, Caſpari frater, Ducis Wirtemberg. Archiater, ingenioſus admodum & eruditus, ſummæ fidei, infinitæ lectionis, limati & maturi judicii, in omnibus Botanicorum, tam Antiquorum quàm Recentiorum ſcriptis verſatiſſimus, omni humanioris & ſeverioris literaturæ genere inſtructiſſimus, uno verbo Herbariorum Coryphæus, præter opuſcula quædam, v. g. Libellum de Plantis à Divis denominatis. Baſileæ 1598. 8. Libellum de Abſinthii generibus. Montisbeligardi 1593. 8. Et De plantis circa Balneum Bollenſe naſcentibus Catalogum, Pomorum figuris 60. & Pyrorum 40. additis cum Hiſtoria de Balneo Bollenſi. Montisbeligardi 1598. 4. Præter hæc inquam Hiſtoriam Plantarum Univerſalem inchoavit, ínque eâ perficienda exornandâque diu multúmque laboravit, verùm morte præventus opus illud imperfectum reliquit: quod recenſuit & auxit Dominicus Chabræus M. D. Genevenſis, juris vero publici fecit Franciſcus Lud. à Graffenried, Dominus Gertzenzee, &c. Opus omnium quæ hactenus lucem viderunt abſolutiſſimum, complectens quicquid fere ſcitu & obſervatione dignum vel apud Veteres vel apud Neotericos occurrit: unà cum ſynonymis, æquivocis, ſuccedaneis, &c. Summo ſtudio cavet hic Auctor, nè ſpecies præter neceſſitatem multiplicaret, & ex una plures faceret, veritati adeò addictus, ut hujus cauſa non dubitet etiam τὰ οἰκεῖα ἀναιρεῖν Multæ in hoc opere ſpecies deſiderantur ex iis quas proculdubio non omiſiſſet Auctor ſi ſupervixiſſet & editioni præfuiſſet, quin potiùs alias plurimas addidiſſet, omniúmque ordinem & diſpoſitionem in melius mutâſſet.

Imperat. Ferrantes Imperatus Neapolitanus Pharmacopœus evulgavit Hiſtoriæ naturalis lib. 28. cum figuris lapidum, corallorum, ſpongiarum, &c. plantarum verò & fructuum 33. Neapoli 1599. in fol. & Venetiis 1672. ab Ant. Ferri aucti.

Jo. Bod. Joannes Bodæus à Stapel, medicus Amſtelodamenſis in Commentariis ſeu notis in Theophraſti hiſtoriam, Amſtelodami editis, unà cum Græco contextu 1644. in folio. Habentur in hoc opere tum vulgarium, tum rariorum plantarum icones permultæ.

Jung. Joachimi Jungii Iſagoge Phytoſcopica, &c. Hamburgi 1679. 4.

Lac. Andreas Lacuna. Extant ejus Commentaria in Dioſcoridem cum figuris Hiſpanicâ linguâ conſcripta. Salmanticæ 1552. in fol.

Item Annotationes in Dioſcoridem, in quibus Ruellii verſio caſtigatur.

Lob. Lobelius in Obſervationibus aut Adverſariis. *Lob. ico.* Idem in iconibus ſeparatim editis Lobelius præter Adverſariorum opus de quo ſuperius diximus, edidit Plantarum ſeu Stirpium Hiſtoriam, quam etiam Stirpium Obſervationes inſcribit, additis figuris 1476. Antverpiæ 1576. in fol.

Poſtea Hiſtoriam plantarum ſeu ſtirpium Belgicè edidit, in qua & Adverſaria & Obſervationes complexus eſt, aliis inſuper additis. Cum figuris 2116. quæ poſtea ſeorſim cuſæ ſunt Antverpiæ in forma longa.

Deſignavit inſuper aliud magnum opus, cui titulus Stirpium Illuſtrationes. Verùm mors illud interrupit. Hujus fragmentum aliquod diu poſt ejus mortem Londini impreſſum eſt.

Lobelium, quantum memini, Jo. Bauhinus alicubi vagum & inanem jactatorem appellat: quam cenſuram quamvis minùs probem, obſervavi tamen Lobelium in plantis deſcribendis parum curioſum fuiſſe & memoriæ nimium fiſum ſæpius errâſſe, in locis præſertim plantarum. Nam multas pro indigenis Angliæ habet, quas nèmo præter ipſum in Angliæ ſponte naſcentes obſervavit, quáſque in locis ab illo deſignatis fruſtra requiſiveris: imò nec alibi fortè in rerum natura. Exemplo ſit Lycopſis altera Anglica, & Nymphæa lutea, necnon alba minor.

Lon. Adamus Lonicerus: Is Herbarium Eucharii Roſlin, ſui in Officio Francofurti anteceſſoris Germanicè ſcriptum quarto auxit, quod poſtremò anno 1569. prodiit: poſtmodum remoto Eucharii nomine ſuum præfixit, & cum figuris 833. circiter Anno 1582. dedit Francofurti.

Lugd. Hiſtoria generalis plantarum lib. 18. à Dalechampio inchoata, per Joan. Molinæum collecta & edita, qui nomen ſuum non adpoſuit. Lugduni Anno 1587. excuſa eſt. In hac figuræ 2686. proponuntur; verum circiter 400. bis térve repetuntur.

D. Marcellus Malpighius, Vir ſagaciſſimus, & *D. Nehemiah Grew* ediderunt Anatomiam plantarum ſummo cum applauſu. Utraque Londini impreſſa fol.

Matth. Petrus Andreas Matthiolus. Hujus Commentaria Italica cum 957. magnis figuris, 1568. Venetiis edita: Ejuſdem Italica cum parvis figuris 1563. De ejuſdem editione Germanica Camerariana, & Latina à C. Bauhino emaculata ſuperiùs diximus, déque Epitome.

Ejuſdem Epiſtolæ cum Commentariis Francofurti editæ ſunt cum Apologia in Amatum Luſitanum. Lobelio aliiſque magnam incurrit reprehenſionem.

Magn. Petrus Magnol Monſpelienſis Medicinæ Doctor, Botanicus inſignis edidit Catalogum Plantarum circa Monſpelium naſcentium, titulo Botanici Monſpelienſis Lugduni 1676. 8. in quo & obſcura multa illuſtravit, & novarum aliquot Plantarum icones & deſcriptiones dedit.

Marggrav. Georgius Marggravius de Liebſtad, Miſnicus Germanus ſcripſit Hiſtoriæ rerum naturalium Braſiliæ libros octo: quorum tres priores agunt de Plantis. Amſtelodami 1648. in fol.

Mentzel. Chriſtianus Mentzelius Furſtenwald. March. Philoſophiæ & Medicinæ Doctor, Sereniſſ. Electoris Brandeburgici Conſiliarius & Archiater edidit Indicem Nominum Plantarum Univerſalem multilinguem, cum Pugillo rariorum Plantarum & figuris aliquot in æs inciſis. Berolini 1682. in fol.

Moriſ. prælud. Moriſoni Præludia Botanica. *Moriſ. Hiſt.* Moriſoni Hiſtoria plantarum Univerſalis. Robertus Moriſonus Aberdonenſis Scotus M. D. Botanices Profeſſor Oxonienſis, & Horti Medici Præfectus edidit Hortum Blæſenſem auctum, unà cum Plantarum inibi contentarum nemini huc uſque ſcriptarum brevi & ſuccincta delineatione, Hallucinationibus quas vocat C. Bauhini in Pinace & Jo. Bauhini in Hiſtoria, aliiſque nonnullis, Præludiorum Botanicorum titulo. Londini 1669. 8.

Item, Plantarum Umbelliferarum Diſtributionem novam, per Tabulas cognationis & affinitatis, Oxonii 1672. in fol.

Item, Hiſtoriæ Plantarum Univerſalis Oxonienſis Partem ſecundam Oxonii 1680. in folio.

Hic quandiu intra ſuos limites ſe continuit, & Catalogis Hortorum componendis, notis generum characteriſticis indagandis, Botanicorum in Diſpoſitione ſpecierum erroribus aut, ut loqui, amat hallucinationibus detegendis corrigendíſque operam dedit, laudem ſane meruit. Verùm cum ſibi nimis placeret ſuíque plenus alios etiam ſe doctiores contemneret, majora viribus aggredi, & Plantarum Hiſtoriam Univerſalem conſcribere auſus, nec famæ ſuæ conſuluit, nec multorum expectationi ſatisfecit.

Munting. Abrahamus Muntingius M. D. & in patria Academia Groningenſi Botanices profeſſor, edidit librum de vera herba Britannica cum Appendice de ſpeciebus Aloes, Amſterodami 1681. 4. Hiſtoriam etiam plantarum Belgicè edidit An. 1672. 4.

P. B. Phytologia Britannica Londini edita 1650. 8.

P. Renealm. Paulus Renealmus Blæſenſis ſpecimen Hiſtoriæ plantarum cum figuris 43. typis æneis expreſſis edidit Lutetiæ 1611. 4.

Park. Parkinſonus in Theatro Botanico. *Park. parad.* Parkinſonus in Paradiſo terreſtri. Joannes Parkinſonus Londinenſis, Pharmacopœus Regius Anno 1629. edidit Paradiſum ſuam terreſtrem Anglicè, in qua florum omnium hiſtoriam, quin & Arborum fructiferarum, olerum & fruticum elegantiorum quæ in hortis aluntur hiſtoriam latè perſequitur.

Poſtea Anno 1640. emiſit Theatrum ſuum Botanicum, itidem Anglicè, omnes in univerſum plantas exceptis Paradiſo terreſtri comprehenſis complectens, in quo novâ Methodo uſus, plantas ſecundum vires & facultates præcipuè in varias Claſſes diſtribuit. Continet hoc opus plures ſpecies quàm quævis alia quæ hactenus extat Hiſtoria. In pleriſque C. Bauhini veſtigiis inſiſtit: multas tamen ſpecies addit ex Alpini Exoticis, Cornuti Canadenſium hiſtoria aliiſque. Ex altera etiam parte per oblivionem aut feſtinationem multas omittit, aliquas etiam repetit.

Plin. Caius Plinius Secundus, Vixit temporibus Veſpaſiani. Veſuvii vaporibus ſulphureis ſuffocatus, dum incendii cauſas rimaretur interiit, Anno Dom. 79. Plurima ſcripſit quæ injuriâ temporum interciderunt: Superſunt de Hiſtoria mundi lib. 37. in quibus multa habet de plantis earumque cultura & viribus, quorum tamen nullam partem è Dioſcoride tranſcripſit, ut vulgarem opinionem ſecutus aliquando ſcripſi, cùm clariſſ. Salmaſius Dioſcoridem Plinio vel æqualem vel potius poſteriorem fuiſſe demonſtret in *Præfat. ad Homonyma Hyles Iatricæ*: nec conveniat candori Pliniano quem erga omnes etiam ſui ſeculi ſcriptores & etiamnum viventes, quos expreſſè nominat, ſemper oſtendit, tot ab alio aliquo ſuffuratum eſſe quot cum Dioſcoride communia habet, nulla Auctoris mentione facta; quin potius veriſimile eſt utrumque ubi eadem habent, à tertio quodam, præcipuè Sextio Nigro mutuatum eſſe. Plura in hanc rem vide apud Salmaſium Præfationis citatæ pag. 25. & ſequentibus.

Pon. Jo. Pona pharmacopœus Veronenſis ſimplicium in monte Baldo naſcentium Catalogum ſcripſit, & nonnullarum deſcriptiones cum figuris 16. addidit. Cluſius ſuæ Hiſtoriæ rariorum adjunxit.

Idem auctiorem dedit, & nonnullarum ſtirpium ab Honorio Belli in Creta obſervatarum deſcriptiones cum figuris 38. addidit. Baſileæ 1608. 4.

Idem auctus cum plurimis aliis exoticis ex nobiliſſ. Nicolai Contareni Senatoris Veneti horto inſtructiſſimo acceptis, fig. 91. additis à Filio Franciſco Pona M. D. in linguam Italicam tranſlatus, Venetiis, 1617. in 4. prodiit.

Petrus Laurembergius, de plantis tuberoſis, bulboſis, & de Horticulturâ ſcripſit. Francofurt. 4. cum fig. æneis.

Leonard. Rauwolfius, Med. Auguſtanus in peregrinatione ſuâ in Orientem plurimas plantas deſcripſit, & Icones adjecit. Lavingæ 1583. 4.

Ruel. Joan. Ruellius Dioſcoridem Latinè vertit: De natura ſtirpium libros tres ſcripſit. Baſileæ 1537. in fol.

Schwenck. Caſparus Schwenckfeldius ſcripſit Catalogum Stirpium & foſſilium Sileſiæ. Lipſiæ 1601. 4.

Schrod. Joannis Schroderi Pharmacopœia Medico-Chymica ſæpius impreſſa.

Sibbald. Prod. Roberti Sibbaldi Prodromus Hiſtoriæ naturalis Scotiæ. Edinburgi 1684.

Tab. Jacobi Theodori Tabernamontani hiſtoria Germanica tribus partibus edita cum figuris 2087. Francofurti 1588. in fol.

Idem emaculatus, & auctus plantarum deſcriptionibus & figuris & medicamentis plurimis à C. Bauhino anno 1613. in fol.

Ejuſdem icones cum nudo nomine Latino & Germanico Francofurti 1590. in longa forma prodiere. Hunc ut ignarum in re herbaria taxat Jo. Bauhinus.

Thal. Joannis Thalii Medici Northuſani Sylva Harcynia ſive Catalogus plantarum in montibus & locis vicinis ſponte naſcentium cum plurimarum deſcriptiouibus; cum Camerarii horto, 9. figuris additis, editus Francofurti 1588. 4.

Theophr. & *Theophr. Hiſt.* Theophraſtus Ereſius Ariſtotelis in Schola ſucceſſor. Vixit circiter 322. annis ante Chriſtum natum. Scripſit De Hiſtoria Plantarum libros 10, quorum novem, de cauſis Plantarum libros 8. quorum ſex tantum ad manus noſtras pervenerunt.

Trag. Hieronymus Tragus Medicus Germanus. Scripſit ille Hiſtoriam Plantarum, quæ ſæpius Germanicè Argentinæ in folio prodiit: & per Davidem Kyberum Latinè reddita, cum iconibus 567. licet ad 800. deſcribantur, Argentinæ 1552. excuſa eſt in 4. Editio Germanica à Melchiore Sebitzio & Nicolao Agerio emaculata eſt 1595. in fol.

Tur. Gulielmus Turnerus M.D. Anglus, vir ſolidæ eruditionis & judicii Anno 1551. emiſit plantarum hiſtoriam Anglicè, in qua figuras Fuchſii plerunque adhibuit. Nomina expreſſit Lati- Græcè, Anglicè, Germanicè, Gallicè. Ordinem Alphabeti ſecutus eſt.

Ulyſſis, Aldrovandi Dendrologia fol. Bonon.

Joan. *Jonſtonii* Dendrologia cum figuris æneis, Francofurt. fol.

Zan. & Zanon. Jacobus Zanonius, Italus, Bononienſis, Pharmacopœus, Horti Medici Bononienſis, qui eſt in Palatio Cardinalis, præfectus, rei Herbariæ peritiſſimus, ſcripſit Italicè Hiſtoriam Botanicam Plantarum rariorum à ſe obſervatarum & cultarum, partim in horto ſuo privato, partim in publico Bononienſi, quarum plurimæ nondum à quoquam ante ſe editæ aut deſcriptæ fuere. Bononiæ 1675. in fol. cum figuris æneis elegantiſſimis.

D. Wheeleri, & Sponii Itinerarium in Græciam: & in aliis quamplurimis Itinerariis & navigationibus (præſertim ad Indiam Orientalem & Occidentalem) variis locis editis plantæ paſſim deſcribuntur, quæ omnia enumerare Lectori tædio eſſet.

ERRATA.

Pag.	lin.	lege
4	28	efficitur.
14	16	alis.
	22	Rubia.
23	22	in *ante* uteri&c.
	33	*pro* Nunc Nam·
	44	ori.
25	51	etiamnum.
26	10	arbores.
	35	frontes.
30	33	ni.
31	13	affluxum.
34	4	lætiùs.
35	57	ridetur.
37	6	liber libro.
	8	*pro* libræ *l.* ligni.
44	37	lætiorem.
	53	Hertoda.
	65	recta.
47	18	ſimilitudine.
	56	*ἄποιος.*
51	1	*zoophyta.*
98	14	*inter* utrinq; & demonſtrantibꝰ *inſere* ſe.
103	26	idem.
109	6	duarum.
133	19	microſcopiis.
137	51	3. m. p.
144	10	raris.
154	24	autem.
156	45	ridicas.
157	15	qui.
159	28	macim.
ib.	59	Schorigenam.
169	35	ni.

Pag.	lin.	lege
180	18	Aronis.
186	19	utilitas.
195	24	mavis.
208	8	commendat.
	20	melle.
210	15	necne.
214	50	Boutonetum.
229	30	extima.
230	30	**bitten.**
244	37	emittit.
257	44	ſpinoſis foliis.
258	25	*dele* obſitis.
259	23	Singulos.
261	13	lanuginoſis.
269	5	maximo.
281	40	expellunt & enecant.
313	28	ætatem.
389	32	ſata.
404	27	*dele* à.
411	5	perficiuntur.
424	66	Morinum.
426	36	ceu.
428	4	roſtris.
433	21	[illegible]
434	55	*dele* per.
436	7	luxuriat.
	18	craſſæ, obliquæ.
	30	Tridentum.
448	49	*dele* minora.
459	1	Hippomarathrũ ſphærocephalũ.
464	1	*pro* Danubio *l.* Ratisbona.
467	9	tria.

Pag.	lin.	lege
468	47	ſtrati.
471	2	Simeoni.
475	34	exortu.
482	30	Fractu.
	41	Mart.
518	43	herbacea.
520	25	lanuginoſis capitulis.
535	12	quà.
543	49	[illegible]
550	22	ſunt flores.
551	68	duabus.
554	69	autem ſenſim.
567	30	formentur.
580	22	unde unde.
	51	quæ.
590	27	tranſlatus.
597	16	deleteria.
603	*ult.*	plantas.
608	69	Carinthiacis.
609	9	[illegible]
617	27	compeſcit ſi.
623	42	radicis.
629	30	rotundi folio.
631	9	florem.
633	1	Hermaphroditica.
	38	colorum.
629	45	Lagenariam.
641	42	ſuccedunt.
643	13	inunctio non.
647	71	humidum.
649	17	minutim.

Pag.	lin.	lege
650	70	Caule tenui rotundo, viridi, herboſo ſerpit, & fruticibus ſe implicat. Folia hederæ ſcandentis foliis figurâ ſimilia, in tria cornua diducta, ſuperiùs ſplendidè viridia, &c.
654	*ult.*	ei tribuit.
666	*ult.*	cauliculo.
669	37	*dele* in.
671	*ult.*	Eſt.
678	35	trium.
679	4	diſtinctæ.
684	Cap.	XXVII. per errorem operarum in medium Capitis XXVI. inſeritur.
685	4	albis.
687	16	pediculus.
689	29	ſuæ.
694	47	in *lege* &.
706	69	*dele* quantum.
709	70	flori.
734	17	proſiliunt.
737	17	trium.
742	45	Speculi.
748	70	obſoleti.
768	42	His.
765	18	& 21. q. ſ.

Pag.	lin.	lege
777	10	voces ſingula & bina *ranſponendæ ſunt.*
778	14	*voces illæ* Majore, foliis ſeminalibus *pertinent* ad *lin. præced.*
780	7	perfert.
	23	alii.
	24	multi *item* odorati.
	33	ſeu.
791	33	floribus.
796	9	perfert.
800	25	*dele* à congeneribus.
804	35	Latium.
806	4	majora.
	37	acetariis.
816	37	B. M.
833	56	contirientes ſuccedunt.
834	70	*pro* & *lege* ad.
841	33	perfecti.
877	38	Pſyllii.
884	41	ſatus.
888	27	nigra.
890	10	ſiliqua.
892	42	congeſti.
898	48	purpureus.
900	12	ſylveſtri.
901	36	duas aut duas.
902	33	item 53 *Tine.*
911	22	ſiliquæ.

Pag.	lin.	lege.
	53	Hoxoquamoclit.
915	4	Valen.
	61	ſcire deſiderat.
927	24	editæ.
937	38	cœruleis.
940	39	ſint.
937	34	*cæruleis.*
942	47	Gaſtonii.
944	15	longiori.
[illegible]	57	*dele* J. B.
948	49	aſtringens.
950	49	hoc.
951	50	continent.
955	22	Trifolium.
956	17	tectis.
958	13	exiccatis.
959	23	iique.
961	7	poſt *diximus* deeſt periodus.
569	33	*Alpini.*
	41	magni.
971	34	pinnatus.

Errata multa leviora in literis *a* & *e*, *a* & *u*, *a* & *o*, *e* & *o*, *e* & *i*, ab Operis, eas in MS. noſtro minùs accuratè pictas non rectè diſtinguentibus, invicem permutatis, admiſſa Lectorem ſemel monuiſſe ſufficit: nam & ipſe facilè ea detegere & emendare poteſt.

Terminor

Terminorum quorundam & vocum generaliorum Interpretatio & Explicatio brevis.

A.

A*Blaqueare* arbores eſt terrâ circa truncum ſeu caudicem in ambitu effoſſâ radices ſuperiores denudare & aeri exponere, ut magis fructificent; vel, Palladii verbis, *circa codicem dolabrâ diligenter terram aperire, & purgatis omnibus velut lacus efficere, ut Solis teporibus & imbribus provocentur.*

Acinus non pro uvæ vinaceo apud idoneos autores, ſed pro uva ipſa ſeu fructu toto accipitur, qui ex ſucco, & parte quæ veluti caro eſt, & ex vinaceis, & ex ambiente cute ſeu folliculo conſtat. Angl. **A Grape, not a Grape-ſtone.** Columel. lib. 11. cap. 2. *Cùm expreſſeris vinacea, quæ acinis celantur, eáque jam infuſcata, & propemodum nigra fuerint*, &c.

Extenditur & hoc nomen latiùs ad fructus minutiores arborum fruticúmve ſpiſſiùs creſcentes & coactiùs, ut *Hederæ*, &c. & ſic à *bacca* diſtinguitur, quæ rariùs creſcit, ut in *Olea*, *Lauro*, &c. *Jun.*

Medici recentiores pro gigarto ſeu vinaceo accipiunt, cùm dicunt *uvæ exacinatæ.*

Acus, eris, purgamentum frumenti, palea. **The Chaff.** Porrò *Acus* Plinio dicitur cùm per ſe ſpica pinſitur; Palea verò ubi cum ſtipula teritur in area.

Adonidis horti vocantur μετέωροι καὶ μὴ ἐῤῥιζωμένοι, quales ſunt qui teſtis & fictilibus è feneſtris ad Solem exponi ſolent.

Ala caulis eſt angulus quem cum caule vel ramo vel folium, vel pediculus folii conſtituit, qui ſemper ferè acutus eſt, vel rectus ſaltem, quia pediculi ſurſum nituntur. *Jung.* Non raró etiam accipitur pro ramulo, ut cum dicimus *caule multis alis brachiato*, vel *in multas alas diviſo*, quia rami veluti totidem alæ cauli adnaſcuntur.

Alabaſtra ſunt folia illa viridia, herbacea quæ flores ſepiunt. *Junius* exponit *alabaſtrum* Roſæ globum nondum explicitum totum, ſed conniventem.

Alburnum Plinio dicitur exterior ligni pars mollior & teredini obnoxia, à colore albo.

Alica vel *Halica* interdum accipitur pro certo frumenti genere: Vide Plinium lib. 18. cap. 7. & Celſum lib. 3. c. 6. ſed frequentiùs pro re factitia, quæ fiebat ex Zea quæ ſemen appellatur, cui admiſcebatur creta, quæ tranſibat in corpus, colorémque ac teneritatem adferebat. Hæc propria & genuina Alica res Romana à Plinio dicitur, apud quem lib. 18. cap. 11. modum conficiendi vide. Differt autem Alica latè ſumpta à Græcorum Chondro, ut genus à ſpecie; ſiquidem Chondrus non creta ſed gypſo & arena repurgaretur, quemadmodum altera Zeæ ſpecies memorata Plinio, adulterina cognominata, ex Zea in Africa degenerante confecta.

Amylum dicebatur quòd χωρὶς μύλης ſine mola pararetur: cujus conficiendi modum vide apud C. Bauhinum in *Theatr.* lib. 1. Macerabatur ſcilicet ſæpius quotidiè Triticum aut Siligo aquâ affusâ & effusâ, donec ita molleſceret ut cremor exprimi poſſet, qui deinde in Sole ſiccabatur, & hunc Amylum vocabant. Hujuſmodi Amylum ex avena paratum apud Wallos in cibis æſtimatur, & *LLummery* dicitur.

Antheræ Offic. ſunt ſummitates ſeu cacuminula in florum medio ſtaminibus incumbentia, q. ἄνθος ῥόδυ, i. e. flos roſæ. **The Chives.**

Apices idem ſignificant quod *Antheræ.*

Arbor [Δένδρον] eſt planta lignoſa, craſſitudine & altitudine inter omnes maxima, cui caudex pro ſuperficie eſt perennis & naturâ ſimplex, qui in multos ramos majores, quos ἀκρέμονας & ὄζυς Græci vocant, & deinde in ramuſculos complures, quos iidem κλάδυς, Latini ſurculos appellant, dividitur. Anglicè **a Tree.**

Arilli Offic. Vinacea, gigarta, q. aridula, quòd ſicci ſint, & nullum ſuccum præbeant.

Ariſta Acus exilis ac longa è gluma extans. **The Beard or Awn.**

Aſparagus dicitur primum germen herbarum quod edendo eſt vel oleris cujuſque turio antequam in folia explicetur, à ἀσπαργᾷν. **The tender ſprout or ſhoot of any herb from the ground.** Hinc per Antonomaſian dicitur herba quædam quæ grandes profert & edules aſparagos.

B.

Baccæ dicuntur qui ſparſim arboribus fruticibúſque adnaſcuntur fructus parvo-rotundi, **Berries** Anglicè, & ſic ab Acinis diſtinguuntur, qui ſunt racematim dependentes baccæ. Nos in hoc opere reſtrictiore acceptione voce *Baccæ* utimur pro fructu minore pericarpio ſeu pulpa carnéve molli & humida ſemina includente, & membrana tenuiore tecto.

Balauſtium, ſylveſtris mali Punicæ flos. **The flower of the wild Pomegranate-tree.**

Bulbus eſt radix ſubrotunda vel pluribus tunicis in orbem ſe amplexantibus, vel pluribus ſquamis imbricatim ferè diſpoſitis coagmentata, fibras plurimas ex ima ſede ſeu baſi emittens.

Interdum latiùs accipitur pro radice quavis uno tubere conſtante etiam ſolidâ & ſubſtantiâ continuâ, nec diviſâ in ſquamas aut tunicarum involucra, fibras ex ima ſede aut baſi emittente. Sic Croci & Colchici radices bulboſæ cenſentur.

C.

Calyx, folliculus ſeu involucrum floris priuſquam dehiſcat, præcipuè Roſæ: interdum flos ipſe roſæ connivens & nondum expanſus. At nunc frequentiſſimè accipitur pro folliculo, quo flos primùm deinde ſemen herbarum & fructus arborum cooperitur. **The Cup encloſing, or containing the flower.**

Capillamenta ſunt filamenta illa tenuia, in florum medietate ſurgentia, apicibus plerunque domnata. **Threads.**

Capitulum eſt quod conſtat ex pluribus floribus & ſtaminibus arcte in globoſam aut circularem ſive diſci figuram congeſtis, ut in Cyano, Scabioſa, Jacea, Carduis, &c.

Capitatæ plantæ nobis in hoc opere dicuntur, quarum flores ex floſculis, etiam marginalibus, fiſtuloſis componuntur, quoniam calyx eorum ſquamoſus in ventrem plerunque extumeſcit grandiuſculum & ſubrotundum : cujuſmodi ſunt *Jacea, Carduus, Centaurium*, &c.

Capreolus, eſt pars quædam auxiliaris, filamenti aut funiculi æmulus, cincinni in modum contortus, quâ planta quævis vicinis ſtirpibus aliiſve ſtipitibus ſe implicans, in altum enititur. Angl. **A claſper or tendrel.** Hujuſmodi cernuntur in Vite & Leguminibus.

Caro in Phytologia ſubſtantiam illam molliorem fructuum ſucculentorum notat, quam aliàs pulpam vocamus, ut pulpa ſeu caro Caſſiæ, caro Prunorum, &c. *Schrod.*

Catulus apud recentiores Botanicos idem ſonat quod Julus aut nucamentum, ut catuli Salicis aut Juglandis, id eſt Juli. **A palm or Catkin.**

Caulis eſt quod ſupra terram ſimplex aſſurgit, unde folia frondéſque ſeu ramuſculi emicant: vel, definiente Jungio, eſt pars herbæ ſuperna, ita in altitudinem exporrecta, ut anteriora à poſterioribus, vel dextra à ſiniſtris non differant. In arboribus & fruticibus *caudex*, in frumentis *culmus* appellatur. **The ſtalk of any Herb; The ſtem or trunk, or body of a Tree.**

Cicus & *ciccum*, membrana tenuis acinos in Malo Punico diſcriminans. Hinc proverbialis locutio *Ciccum non interduim*, id eſt, Non curo, perinde mihi eſt.

Clavicula idem quod Capreolus. **A claſper or tendrel.**

Comæ ſunt plantarum ſummitates vel arborum frondes.

Conus in Phytologia dicitur fructus ex compactili lignoſarum ſquamarum ſtrue compoſitus, coni figuram æmulans, hoc eſt, à lata & circulari baſi in mucronem deſinens, qualis eſt *Pini, Abietis*, &c. Anglicè, **A Cone or clog.**

Cor ſive corculum ſeminis eſt portiuncula ſeminis unde tum radix, tum germen enaſcitur.

Cortex, exterior arboris quaſi cruſta, **The bark of a Tree or other plant.** Interior tunica ipſi ligno adhærens *Liber* dicitur. *Cortex* autem à *corium* & *tego*, quia quaſi corium tegit, ut Iſidorus ἐτυμολογίζει.

Corymbus in genere ſignificat quodvis ſummum. Nam prima notio τοῦ κορύμβου eſt in capite Veterum Atticorum tutulus ſeu meta ſuggeſtûs capillorum, autore Scaligero. Verùm apud plantarum ſcriptores Corymbi propriè Hederæ racemi appellantur. Plin. lib. 16. cap. 34. in deſcriptione Hederæ ponit, *Racemis in orbem circumactis qui vocantur Corymbi.*

Corymbi nomen extendit Jungius ad ſignificandam extremitatem caulis, ita ſubdiviſam, & floribus aut fructibus onuſtam, ut ſphærica figura inde oriatur, ut in *Sambuco aquatica, Cepa, Porro*, &c. Alii Umbellæ ſynonymum faciunt.

Corymbus etiam aliàs ſumitur apud recentiores Botanicos pro flore compoſito diſcoide, qui in pappos non reſolvitur : qualis in *Chryſanthemo, Bellide, Chryſocome*, &c. cernitur : Nam hujuſmodi flores in latum extenſi umbellam ſeu corymbum quodammodo æmulantur.

Croci idem ſunt quod apices. Eſt enim Crocus nihil aliud quàm apex croci herbæ floris ſtamini incumbens.

Culmus, frumenti (aut etiam Graminis) calamus à radice ad ſpicam, **The blade of any Corn or Graſs.**

Cyma, æ, & *Cyma, atis*, q. κύημα, id eſt, partus novellus qui prima germinatione producitur, eſt ipſorum caulium delicatior teneriórque cauliculus, & dicitur præcipuè de Braſſica : verùm & in genere Cymæ ſunt cauliculi teneriores delicatioréſque ſcaporum, quos à prima ſectione præſtant : imò Cymæ apud Botanicos adhuc latiùs ſumuntur pro ſummitatibus quarumcunque herbarum.

Cytinus, flos mali Punicæ ſativæ : ſed & hic quoque Balauſtium Officinis dicitur, quibus Cytini appellatio incognita eſt.

D.

Dactylus, Palmula, caryotis, Palmæ arboris fructus, à digiti ſimilitudine ſic dictus. **A Date.**

Digitatum folium nobis cum Jungio dicitur, in quo plures laciniæ ſeu plura ſimplicia folia quaſi ad unum petioli punctum ſive terminum aptata ſunt, ut in *Pentaphyllo, Lupino, Cannabe, Vitice, Trifoliis, Fragaria*, &c.

Diſcus eſt media pars floris compoſiti ex compreſſis & confertis floſculis ita ut unam quaſi apparentem ſuperficiem conſtituant, ut in Caltha, Flore Solis, &c. à ſimilitudine *diſci* cujus figura plana erat ac rotunda, ut ex veteri ſtatua apparet. Hinc Sol Græcis Diſcus appellatur. Erat autem Diſcus moles aliqua è plumbo alióve metallo quam jacientes athletæ inter ſe decertabant.

E.

Echinus, aſperum & ſpinoſum Caſtaneæ operculum, & in genere quicquid numeroſa congerie aculeorum ſtipatur, ſive tegmen, ſive caput, ſive cacumen fuerit, à ſimilitudine Echini animalis. **A Bur, or any prickly fruit.**

Emplaſtratio, **Budding or inoculating**, cujus deſcriptionem vide Lib. 1. cap. 19.

F.

Fibræ ſunt veluti ſtamina rebus nonnullis intertexta, v. g. *ligno, foliis*, &c. ſic fibras ligneas vocamus corpora ſeu filamenta in longum extenſa, ex quibus maximam partem lignum componitur, vid. lib. 1. cap. 8. Item fibræ dicuntur minutiſſimæ & extremæ radiculæ.

Flos eſt pars plantæ tenuior, colore vel figurâ, vel utroque inſignis, fructui prævia, eíque plurimùm cohærens, & tenello tegendo fovendóque inſerviens, quæ poſtquam explicatur brevi aut decidit aut inareſcit. Flos ſimplex & compoſitus ſeu aggregatus, uniformis & difformis, diſcoides, radiatus, &c. quis ſit vide Lib. 1. cap. 11. pag. 18, 19.

Folium, definiente Jungio, eſt quod à ſede cui adhæret ita in longitudinem & latitudinem extenditur, ut tertiæ dimenſionis termini inter ſe differant, hoc eſt, ſuperficies folii interna ſeu ſuperior caulem reſpiciens ab externa ſeu inferiore.

Folii differentias, quidque per folium digitatum, pennatum & triangulatum intelligimus vide lib. 1. cap. 9. p. 13.

Folliculus, eſt theca tenuis quæ granum, vel ſemen continet involutum. **A huſk or cod.**

Frit Varroni quod in ſumma ſpica matura minus eſt quàm granum.

Frontatum petalum ſeu floris folium nobis dicitur quod in extremum latius & non raro rectâ lineâ terminatum deſinit, ut in *Calendula* & ſimilibus; cui opponitur Cuſpidatum, in angulum deſinens, quale in Ptarmica Auſtriaca *Cluſ.* & Flore Solis cernitur.

Fructus ſunt grandiores illi ac ſucculenti plantarum fœtus, ſeminum receptacula, ut *Poma, Pyra, Pruna*, &c. à fruendo, ſed & latiùs extenditur nomen fructus ad omnem agrorum proventum. Jungio *fructus* dicitur *pars plantæ annua, flori cohærens & ſuccedens, qui ubi maturuerit, id eſt, ad perfectionem ſuam pervenerit, ſponte à planta abſcedit, & terrâ aliâve commodâ nutrice excepta, novæ plantæ fit initium.* Angl. **The fruit.** Sunt ergo fructus, vel Pericarpia integra cum ſeminibus contentis, vel Semina ſola in iis quibus pericarpium deeſt.

Fruges, quicquid de terræ proventu in alimoniam cedit. Errant ergo qui diſcriminant legumina à frugibus.

Frumenta ſive frumentacea Botanicis dicuntur quæcunque geniculato culmo & arundinaceis foliis conſtant, ſeménque pultibus aut panificio aptum in ſpicis aut jubis producunt, ut *Triticum, Hordeum, Milium, Panicum*, &c. Frugum enim duo ſunt ſumma genera, Frumentacea & Legumina. Cæterùm & Ficuum grana illa exigua Frumenta dicta ſunt Plinio.

Frutex, definiente Bodæo à Stapel, eſt ſtirps inter lignoſas altitudine ac craſſitudine mediocris, cui pro ſuperficie ſtipes perennis, natura multiplex, quíque facilè in naturam arborum ſtolonum abſciſſione tranſcendit. **A ſhrub.**

Fundus plantæ.[πυθμὴν] Jungio eſt limes communis in quo radix & pars ſuperna cohærent.

G.

Gemma in Phytologia idem eſt quod Oculus. Anglicè **A Bud.** Id quod in arboribus tumeſcit cum parere incipiunt. Gemmæ pleniorem deſcriptionem vide lib. 1. cap. 8. p. 12.

Geniculum eſt nodus quidam herbarum in caule. **A joint or knot.**

Glans dicitur quod cortice conſtat cruſtoſo unicum tantùm ſemen continente, cujus pars poſterior, quæ arbori adhæret, calyce proximè cooperitur, parte ſuperiore nuda. *Spigel. Iſag.* Rectiùs Glans dicitur ipſe fructus calyce contentus.

Gluma, utriculus, folliculus grani ſeu involucrum ſeminum in frumentis, à glubendo, quod eo folliculo deglubitur granum. **The huſk or chaff of Corn or Graſs.**

Granum propriè ſemen frugum dicitur, indè generaliùs quicquid minutum eſt, & ſimilitudinem aliquam habet cum grano frumenti.

Gummi eſt ſuccus plantæ concretus, qui in aqua facilè diſſolvitur, in igne non liqueſcit, nec flammam concipit, ſed duntaxat crepitat; cujus generis ſunt *Gummi Arabicum, Gummi Ceraſi*, &c.

H.

Herba (definiente Bodæo à Stapel ex Antiquorum ſententia) eſt ſtirps cujus ſuperficies eſt ex foliis tantùm, vel etiam ex caule ſed illo annuo, carnoſo & qui diutiùs durare nequit, lignoſúſque non eſt niſi cùm exaruerit. In praxi medica pro foliis ſolis, utplurimùm uſurpatur.

I.

Internodium eſt intervallum inter bina genicula, quale in culmis & arundinibus cernitur. **The ſpace between two joints,**

Juba in Phytologia eſt arundinacea coma laxè effuſa, qualis in Milio eſt.

Julus, nucamentum, quod in Corylo, Juglande, &c. velut prælongus vermiculus dependet, & nihil aliud eſſe videtur quàm florum ſtamineorum ſeries. **A Catkin, and in Willows a Palm.** Salicum Juli à Juglandis, &c. diverſi ſunt; nam in fertilibus plantis numeroſis vaſculis ſeminalibus conſtant.

Inſitio latiſſimo ſenſu eſt ejuſmodi applicatio ſurculi ſeu gemmæ ad truncum ramúmve, vel ſuum vel alienum, ut tandem uniantur & coaleſcant: & multas ſpecies ſeu modos ſub ſe complectitur. Angl. **Grafting.**

L.

Lachryma eſt humor è plantis, tum ſponte effluens (ſive is concreſcat v. g. in oleum, reſinam, gummi, ſive non) tum facta inciſione emanans. *Schrod.* Spigelius lachrymam in eo diſtinguit à ſucco, quòd liquor qui ex contuſa herba exprimitur aut elicitur ſuccus vocetur, qui verò vel ſponte, vel inciſione manat *lachryma*.

Lacinia eſt portio folii inter duas fiſſuras (fiſſura eſt profundior ſciſſura) incluſa. **A Jag.**

Lanugo in Phytologia eſt mollis foliorum aut fructuum lana, ut Cydoniorum, &c. *Jun.* vel (ut Schroderus definit) filamenta tenella cuticulæ extimæ inſtar pilorum aut lanæ adnaſcentia. **Down.**

Legumen, legumentum, quicquid ex terræ ſatis in ſiliqua naſcitur, ut Faba, Piſum, Cicer, Lens; à legendo, teſte Varrone, quoniam id non ſecatur ſed legitur manu vellendo. **Pulſe.** Nos in hoc opere leguminibus accenſemus herbas omnes quæ florem producunt papilionaceum.

Liber, interior tunica arboris ipſi ligno adhærens. *Jun.* Unde Liber adhuc dicitur, in quo ſcribitur ex quacunque fiat materia, quia ante repertum chartæ vel membranæ uſum de libris arborum volumina compaginabantur. **The innermoſt bark of a Tree.**

Loculamentum eſt camera quædam ſecluſa & diſtincta in ſeminum vaſculis, uti videre eſt in capitulis Papaverum, *Jun.* **a Cell.**

Locuſtæ in Phytologia ſunt Avenaceæ glumæ ſingulares cum ſeminibus ex longis filis dependentes, ob quandam ſimilitudinem cum locuſtis dictæ. Extenditur hoc nomen ad Graminum paniculatorum grana glumis involuta ſignificanda.

M.

Malicorium, Mali Punici cortex.

Matrix arboris idem eſt quod ejus medulla ſive Cor.

Medulla in Phytologia mediam cujuſlibet plantæ partem molliorem & ſpongioſam ſignificat, quam & Cor matricémve appellant, cujus deſcriptionem pleniorem vide lib. 1. cap. 4. p. 7.

Malleolus, definiente Columella lib. 3. cap. 5. novellus eſt palmes innatus prioris anni flagello, cognominatúſque à ſimilitudine rei, quòd in ea parte quæ deciditur ex vetere ſarmento prominens utrinque Malleoli ſpeciem præbet.

Merges, manipulus ſpicarum, quantum ſci. ſemel inſtrumentum meſſorium mergus dictum inter metendum capiat.

Mutica ſpica dicitur quæ ariſtis caret, quaſi mutila.

N.

Nervus, in Phytologia, prælongum & continuum filamentum folia perreptans, ut in Plantagine, quæ indè quinquenervia & ſeptinervia dicitur.

Nucamentum, idem quod *Julus*, quædam ſcilicet quaſi panicula dependens è ramis nucum aliarúmve arborum: **A Catkin or Palm.**

Nucleus, Veteribus *Nuculeus*, id veſcum quod ſub putamine nucis latet, & generaliùs ſemen quodcunque nucibus vel fructibus incluſum & occultatum.

Nux, agriculturæ ſcriptoribus dicitur omne Pomum quod foris duro tegitur cortice, intus verò continet quod eſt eſui. *Macrob.* Hi nempe exiſtimarunt Pomum cum Malo haud idem eſſe, ſed Pomi nomen Nuces atque Mala continere.

O.

Oculus, *Gemma*, tuberculum in arborum ſurculis unde germinant **A Bud.** Hinc *inoculatio* inſitionis ſpecies, cujus deſcriptionem vide lib. 1. cap. 19. pag. 37. Schroderus oculos exponit florum prodromos, ínque flores explicabiles, nimis reſtrictè, nam Oculus æquè latè patet ac Gemma.

Olus, quæcunque herba eſculenta, ab olla nomen ſortita, quòd in cibum veniat *Jun.* Holus Julio Scaligero ab ὄλος, claro indicio priſcæ frugalitatis, quæ ad victum nihil obſonii ſibi deeſſe exiſtimaret, modo nè deeſſet olus. Hoc enim ὄλον eſt ſicut Panis πᾶν. Joſ. Scaliger in notis ad Varronem olus deducit ab *oleo* creſco, quod olera in hortum tranſlata ex agreſtibus culta fiant. **Potherbs.**

Officulum, O, penetrale fructuum carne contectum, in quo nucleus eſt, ut in Ceraſis pruníſque. **The ſtone of a Plum, Cherry or the like fruit.**

P.

Palmula, Dactylus, caryotis. **A Date.**

Panicula eſt lanoſa coma unde ſemen dependet, ut in Arundine, Milio, Gramine, &c. ſeu (ut Jungius definit) Spica laxè diffuſa præſertim propendentibus petiolis, ut in *Milio*. Idem valet quod Juba & opponitur Spicæ.

Pappus, lanugo è floribus veteraſcentibus decidua & volatica, qualis in Carduis, Erigero, Hieracio, &c. cernitur. Hinc Herbarum claſſis Papposa ſeu Pappiflora dicta. **The Down growing to the ſeed or wherein the ſeed lies.**

Pecten arboris, linearum tractus qui in longum excurrit in materia ſeu ligno, cujuſmodi in pectine conſpiciuntur dentes. **The grain of the Wood.**

Pennatum folium, eſt in quo bini lobi ſeu mavis folia partialia, è regione ſibi ad idem quaſi coſtæ punctum ſive ad eandem coſtæ diſtinctionem opponuntur, ut in *Fraxino*, *Juglande*, &c. ſeu folium compoſitum ex foliis partialibus binis ſibi invicem ad coſtam mediam oppoſitis.

Petala nobis F. Columnam ſequutis dicuntur floris folia, ſeu laminæ illæ tenellæ colore inſignes & fugaces. Hoc autem nomine partim ob brevitatem, partim ad Homonymiam evitandam pro floris folio utimur. Hinc monopetalæ herbæ nobis dicuntur quorum flos unico folio ſeu laminâ conſtat, tripetalæ, tetrapetalæ, pentapetalæ &c. quorum flos tribus, quatuor, quinque, &c. foliis componitur.

Pediculus eſt à quo folium, aut flos, aut fructus dependet. **The foot-ſtalk of a leaf, flower or fruit.**

Perianthium eſt quod florem tegit, & dicitur etiam calyx.

Pericarpium, nonnullis reſtringitur ad ſignificandam pulpam mollem ſeu humidam ſemina ambientem ut, *Pyris*, *Pomis*, &c. Alii latiùs extendunt id nomen ad ſignificandum thecam aut involucrum ſeminis quodcunque, ſive membranoſum id fit ut in veſicis Ulmi, Staphylodendri, &c. ſive durum ut in *Caſtanea*, ſive carneum ut in Pomis, &c.

Petiolus idem eſt quod pediculus. **A foot-ſtalk.**

Pomum generale nomen eſt, quo continetur omnis fructus arboris eſui aptus, ſive is molli corio tegatur, ſive duro, ut ſci. Nucem & Malum ſub ſe complectatur. Nos cùm arbores quaſdam *Pomiferas* dicimus Pomi, nomen ſtrictiùs accipimus pro fructu cujus caro eſculenta nec duro putamine includitur, nec officulum in ſe continet. **An Apple or a Pear.** Alii Pomum à Nuce diſtinguunt, ut Pomum ſit quicquid foris habet quod edendo eſt, & durum intus includit, Nux quicquid foris duriore corio tegitur, intus habet quod eſt eſui.

Pulpa eſt caro ſeu ſubſtantia fructuum ſucculentorum inter corticem ac nucleum comprehenſa, v. g. Pomorum, Ceraſorum & ſimilium. Primariò ſignificat partem carnoſam in corpore animalis.

R.

Racemus eſt integra uva è multis conſtans acinis. **A Cluſter of Grapes.** Ad alios etiam fructus extenditur qui uvæ in modum ex pluribus acinis ſunt conglobati.

Radix, definiente, Jungio eſt pars plantæ inferior, quæ intra corpus ſolidius, quod plantæ ſedem præbet, abdita (ſive illud terra ſit ut plerunque, ſive ſaxum, ſive calx, ſive arena, ſive lignum, ſive quodcunq; aliud) & alimento attrahendo deſtinata eſt. Nonnullæ ex plantis ſubmarinis radices habent expoſitas & minime intra corpus aliquod ſolidius abditas, ſed duntaxat ſaxa in fundo jacentia amplectentes.

Ramus eſt in quem caulis dividitur, éſtque velut brachium plantæ. **A Bough or Branch.**

Reſina eſt liquor pinguis & oleaginoſus ex arbore ſeu ſponte ſeu eâ vulnerata deſtillans, quæ in aqua non diſſolvitur ſed in oleo duntaxat, & flammam facilè concipit.

S.

Sagitta dicitur ſuperior pars ſurculi aut flagelli. Vid. lib. 1. cap. 18. pag. 33.

Scapus eſt caulis rectus in columnæ modum. *Jun.* Eſt enim ſcapus ipſum corpus columnæ inter baſin & epiſtylium. **The Shaft,** vel Scapus eſt pars caulis ramoſi, qui à fundo ad cacumen unâ quaſi lineâ extenditur, cui rami utrinque adhærent. *Jung.*

Scobs quod ſerra de ligno deteritur. **Saw-duſt.** Sic etiam dicitur limatura, ſeu illa velut farina quæ limâ abraditur: à Scabendo.

Semen in Officinis minutiores plantarum fructus denotat ex quibus ſimile naſci poteſt. *Schrod.*

Servia, ſertum è floribus, ſive paſtillus è floribus compactus *Jun.* **A Garland.**

Siliqua eſt folliculus oblongus cui Leguminum & ſimilium grana includuntur. **A Cod or Husk.**

Spadix, Ramus Palmæ unà cum fructibus revulſus; inde color quidam Spadiceus denominatur. **A colour approaching to Bay or Cheſnut, but with more red in it.**

Spica eſt quod culmus extulit, continétque granum, glumam & ariſtam, **an Ear of Corn.** Verùm hoc nomen latiùs extenditur: unde rectè à Jungio definitur, quod ex floribus vel ſeminibus ſpiſsè compoſitum eſt, ità ut conus erectus ſed oblongus, ſive admodum acutus indè evadat, ut in Plantagine, Biſtorta, Secali, Hordeo, &c.

Stamina idem ſunt quod Capillamenta, quæ ſic deſcribit * *Spigelius.* Sunt autem ſtamina in floris medio, quod umbilicus appellatur, partes oblongæ, tenues veluti capillamenta, interdum paulò craſſiores, paululum prominentes in ſummitate, apicibus frequenter præditæ, quæ ſtylum partem ſimiliter oblongam, ſed paulò craſſiorem, atque è centro umbilici emergentem ambiunt.

* *Iſag. l. 1. c. 6.*

Stirps, planta firmitate prædita *Jun.* in genere Plantæ Synonyma eſt.

Stolones ſunt cauliculi inutiles à radicibus aut caudicis lateribus ſuccreſcentes. **Suckers from the root.** Jo. Bodæus à Stapel Stolonem dici vult quæ naſcitur circa ſtipites & avellitur cum radice & corporis parte; quo à Viviradice differt, quæ integra ex arboribus è longinquo extrahitur. Vid. lib. 1. cap. 19. p. 33.

Stylus in Phytologia eſt pars floris medium ejus occupans & rudimento fructûs aut ſeminis cohærens. Dicitur ſtylus quia in longitudinem tenuem plerunque extenditur *Jung.* Vid. lib. 1. cap. 10. pag. 18.

Suffrutex eſt planta humilior, ligneſcens & perennis, à radice non foliata, & ab imo ſtatim ramoſa; vel Planta inter lignoſas minimæ & altitudinis, & craſſitudinis ſuperficie perenni, non gemmipara, ut *Salvia, Ruta, Lavendula.*

Surculus eſt quod in ramis ſimplex aſſurgit, tenerum & exile. Eſt etiam ramulus novellus, qui inſpicatur ad ſerendum. **A ſmall twig of a tree, alſo a Cyon or graft,** germen arboris anniculum.

T.

Talea nonnullis eſt ſurculus præciſus ab utrâque parte ut terræ inſeratur. Vid. lib. 1. cap. 18. pag. 32.

Termes, Ramus ex arbore decerptus cum fructu. Propriè (ait * *Porphyrius*) termes eſt Olivæ, ut palmes Vitis. Gellius tamen termitem appellat ramum Palmæ cum fructu decerptum.

* *In Horatium.*

Thyrſus eſt quod virgulæ in modum, aut in teli rectitudinem in planta conſurgit: *Caulem autem medium fruticis qui vulgo thyrſus dicitur:* Servius. Voſſius exponit, *quicquid ſic conſurgit ut in gracilitatem attenuetur, ut arbores coniferæ, vel coni piceæ.* Apud Botanicos cum Spica confunditur. Item Haſtula frondibus veſtita, quam ſolebant Bacchantes ferre.

Tomentum eſt lana brevis forpicibus deſecta, aut in poliendo à fullone de pannis rudibus aut interpolatis deducta, quâ inferciuntur culcitræ qualeſcunque. *Jun.* **Flocks or Flox.** Hinc ad plantas transfertur quæ molli & lanoſâ comâ in capitulis eminente præditæ ſunt, ut *Carduus tomentoſus, Gramen tomentoſum,* &c.

Topiarium opus vocant arbores & herbas egregio artificio in formas animalium aut aliarum rerum ductas: ſive quæ in picturas opere hiſtoriali trahuntur. Plin. lib. 16. cap. 33. A topiis ſeu funiculis nomen obtinuit, quibus frutices aut arbuſculæ tonſiles religatæ, multis hinc indè diſtinentur locis, torquentur, flectuntúrque ad fingenda quæ ludunt rerum & animalium argumenta.

Truncus caudex arboris ramis & frondibus deſtitutus.

Tuber, eſt fungus ſubterraneus, à tumeo. Hinc dicitur de plantarum radicibus prætumidis, rotundis. Radices tuberoſæ, **Knobby roots.**

Turiones, tenella arborum, fruticum aut herbarum cacumina, quaſi teneriones; vel ut Voſſius vult, quia facilè teruntur. Teneritates ſummitatum ipſarum arborum quæ ſingulis annis creſcunt. *Schrod.*

U.

Verticillatæ plantæ dicuntur quarum floſculi caulem articulatim velut verticilli amplectuntur foliolis interſperſis, ut in *Pulegio* & *Marrubio* cernitur. Sunt autem Verticilli inſtrumenta quædam rotunda, quæ fuſis adhibentur ut faciliùs vertantur: Anglice **Wherles** dicimus.

Vimen, omne virgultum lentum ac flexile, ad ligandum aptum, à viendo. **A bending twig or wythe.**

Vinaceum, granum acini, γίγαρτον. **A grape-ſtone.** Vide *Acinus.* Accipitur etiam nonnunquam pro tortis uvæ expreſſæ reliquiis.

Virgultum, cremium, Ligna tenuia ſeu germina quorum uſus eſt ad cremandum, **Bruſh-wood or ſmall ſlender twigs.**

Vitilia, vimina, propriè quibus vites vinciuntur.

Umbella vocatur floris ſeminíſve velut pedamentum in plures diviſum longiores pediculos, qui ſimul ex eodem faſtigio orti in latius continuò radiantur, ſingulíque florem ſuſtinent in orbem circumactum, ut in Fœniculo, Anetho, Apio, &c. vel, ut Jungius definit, eſt extremitas caulis per multas ſubdiviſiones in coni univerſi figuram aptata; à ſimilitudine umbellæ qua mu-

mulieres faciem à Sole arcent. In Umbelliferis enim ſummus caulis, ſummique ramuli in plures ab eodem puncto ortos radios dividuntur, ſinguli radii itidem in plures pediculos qui flores ſuſtinent.

Umbilicus, 1. quod in Pomis vel prominet, vel reconditur ab adverſa pediculi parte. 2. media pars floris unde ſtylus & ſtamina emergunt.

Unguis pars ima folii Roſæ albida. Extenditur etiam ad florum aliorum petala.

Uniformem florem dicimus cujus anterior pars poſteriori & dextra ſiniſtræ ſimilis eſt. Vide lib. 1. cap. 11. pag. 18.

Volva, Pomi medium, in quo ceu loculo latent ſemina. *Scribon.*

Uruncus, quod in infima ſpica ad culmum ſtramenti eſt minus quàm granum.

Utriculi ſunt ſeminum in frugibus involucra & operimenta, quæ trita & cribro excuſſa Glumæ ſive Acus dicuntur.

A litera Plantæ alicui præfixa indicat ſpeciem illam in ANGLIA ſponte naſci. Verùm nota illa per incuriam aut oblivionem ſeu noſtram, ſeu Operarum non omnibus Angliæ indigenis præfigitur, ſed in multis omittitur, quarum idcirco Catalogum dabimus.

A*Uricula marina* ſeu Fungus auricularis *Cæſ.* quæ nihil aliud eſt quàm Fucus marinus Gallo-pavonis pennas referens *C.B.*	77.
Spongia ramoſa C. B.	81.
Spongia ramoſa fluviatilis Newtoni.	ibid.
Fungus minimus pediculo longo tenuiſſimo lacteſcens.	99.
Muſcus denticulatus minor C. B.	112.
Muſcus cruſtæ aut lichenis modo arboribus adnaſcens cinereus.	116.
Muſcus clavatus ſive Lycopodium Ger. Park.	120.
Muſcus clavatus foliis Cupreſſi C. B.	ibid.
Muſcus terreſtris repens clavis ſingularibus folioſis erectis.	
Muſcus erectus Abietiformis.	121.
Muſcus terreſtris erectus polyſpermos	122.
Muſcus terreſtris latioribus foliis major ſeu vulgaris.	ibid.
Muſcus terreſtris vulgaris minor Adianti aurei capitulis.	ibid.
Muſcus paluſtris terreſtri ſimilis.	ibid.
Muſcus aquaticus terreſtri ſimilis ſed major.	ibid.
Polytrichum aureum medium.	124.
Polytrichum aureum minus.	ibid.
Adiantum aureum humilius, foliis latis ſubrotundis.	ibid.
Muſcus paluſtris Adianto aureo affinis, &c.	ibid.
Lichen minimus foliolis laciniatis.	126.
Ophiogloſſon J. B.	126.
Lunaria minor Ger.	127.
Xanthium ſive Lappa minor J. B.	165.
Lapathum pulchrum Bononienſe ſinuatum.	174.
Millefolium aquaticum pennatum ſpicatum.	191.
Millefolium aquat. cornutum.	ibid.
Sonchus arboreſcens alter.	226.
Hieracium minimum Cluſii.	229.
Lampſana Dodonæi.	256.
Helenium ſeu Enula campana.	273.
Virga aurea.	278.
Carlina ſylveſtris.	288.
Senecio hirſutus viſcidus major odoratus.	290.
Conyza major vulgaris.	292.
Eupatorium cannabinum.	293.
Jacea nigra.	325.
Eupatorium cannabinum fœmina.	360.
Linaria adulterina.	399.
Pimpinella ſylveſtris Ger.	402.
Sium majus latifolium.	443.
Caucalis nodoſa echinato ſemine.	468.
Clinopodium majus Park.	558.
Scorodonia ſive Salvia agreſtis.	576.
Caryophyllata Alpina Chamædryos foliis i. e. Teucrium Alpinum Ciſti flore.	608.
Pentaphyllum Alpinum ſplendens aureo flore.	612.
Sagitta ſeu Sagittaria.	619.
Ulmaria vulgaris.	623.
Aſparagus paluſtris.	683.
Helleborus niger hortenſis flore viridi.	697.
Helleborus maximus Ger.	698.
Antirrhinum anguſtifolium ſylveſtre.	760.
Scrophularia aquatica major.	764.
Alliaria.	792.
Thlaſpi foliis Globulariæ.	832.
Burſa paſtoris.	838.
Braſſica marina monoſpermos.	ibid.
Eruca marina Ger.	840.
Glaſtum ſativum.	842.
Coronopus Ruellii.	843.
Papaver ſpontaneum ſylveſtre.	854.
Piſum vulgare, parvum, album, arvenſe J.B.	891.
Piſum arvenſe flore Roſeo, fructu fuſco, aut ex cinereo nigricante.	ibid.
Lathyrus ſylveſtris Dod.	894.
Aphaca Park.	899.
Vicia maxima dumetorum.	901.
Vicia ſylveſtris ſive Cracca major Ger.	902.
Lens J. B.	904.
Faba minor ſive equina C. B.	909.
Glycyrrhiza vulgaris Ger. emac.	910.
Catanance leguminoſa quorundam.	921.
Trifoliis affine Quadrifolium phæum Lobelii. J. B.	942.
Trifolium fragiferum Ger. emac.	946.

Aſteriſcus præfixus denotat plantam nobis nondum conſpectam.

INDEX.

INDEX.

A.
ABrotanum fœmina 358, 359, 360. *mas* 371
Abſinthium 366, *&c. ad* 370
Abutylon i. e. Althæa lutea 699
Acanthium 313
Acacia 976, 877
Acarna 314, 315
Acetoſa 177, *&c. ad* 181
Acetoſella i. e. Trifolium acetoſum.
Achillea i. e. Millefolium 345, 346, 347
Acinos ſeu Clinopodium 553
Aconitum 700, 701, *&c. ad* 705
Aconitum racemoſum i. e. Chriſtophoriana 661
Actæa Plinii præcedenti idem eſt.
Adiantum album 146, 152, 153
nigrum 147
aureum 123
Adonis flos 596
Æſchynomene ſeu Herba viva mimoſa 982
Æthiopis 543
Agaricus 107
Ageratum 364
Agrimonia ſeu Eupatorium Græcorum 399, 400
Aizoon i. e. Sempervivum 687, 688
Alcea 604, 605
Alchymilla 208, 209
Alcyonium 82
Alectorolophus i. e. Criſta galli 769, 770, 771
Alga 70, 71, &c.
Alyſſon Dioſcoridis 788
Galeni 557
Alkakengi i. e. Solanum halicacabum 681
Alliaria 792
Alſine ſpuria 847, 848
Althæa 601, 602, 603
Amaracus i. e. Majorana, 537, &c. *ad* 540
Amarantus 201, 202, 203
Ambroſia 164
Ammi 454
Anagallis aquatica 852
Anchuſa 496, 497
Androſaces Matthioli 66
Anemone 624, &c. *ad* 633
Anethum 415
Angelica 434, 435
Anguria ſive Citrullus 643
Anil ſive Nil 926
Aniſum 449
Anonis 957, 958, 959
Anthyllis leguminoſa 922
Anthyllis Cluſ. 215. *Alpini* ibid.
Anthora ſeu Antithora 705
Antipathes i. e. Corallium nigrum 61
Antirrhinum 760, 761
Aparine 484
Aphaca 899
Apios Tithymali ſpecies 870, 871
Apium 447, 448, 463
Aquilegia 705, 706
Arachidna 918, 919
Arachus Viciæ ſpecies 902
Argemone 855, 856
Argentina 617
Ariſtolochia 761, &c. *ad* 764
Artemiſia 372
Aſarum 207
Aſparagus 683
Aſperula 483
Aſplenium ſive Scolopendria 139
Aſter 266, &c. *ad* 273
Aſtragalus 928. 935, 936, &c.
Aſtrantia 474
Atractylis 304
Atriplex 191, &c. *ad* 195
Auricula Judæ, Fungi ſpecies 106
Auricula muris 242, 243. *Leporis* 473

B.
Baccharis Monſpelienſium 292
Ballote, i. e. Marrubium nigrum 571
Balſamina 647
Balſamita mas, ſive Coſtus hortorum 363
Balſamita fœmina, ſive Ageratum 364
Bangue 159
Barba capræ i. e. Ulmaria major 709
Barbarea i. e. Naſturtium hybernum 809
Bardana. i. e. Xanthium ſeu Lappa minor. 165. *major* 332
Becabunga i. e. Anagallis aquatica 852
Bella donna i. e. Solanum lethale 679
Bellis minor 349. *major* 351
Belvedere Italorum 210
Beta 204
Betonica 550
Biſlingua i. e. Hypogloſſus 663
Biſmalva i. e. Althæa 601
Biſtorta. 186, 187
Blitum 200. *Sylveſtre* 196, 197, &c.
Bulbonach i. e. Viola lunaris 787
Boletus 91
Bonus Henricus 195
Borago 492
Botrys 196
Braſſica 794, 795, &c.
Britannica Antiquorum 172
Bryonia alba 659. *nigra* 660
Brunella ſeu Prunella 552
Bugula 575
Bugloſſum 493, 494
Bulbocaſtanum 440
Buphthalmum 451. *Dodonæi* 596
Bupleuron ſeu Auricula leporis 473
Burſa paſtoris 789

C.
Caaco Baſilienſibus 979
Cacalia 291
Cachrys 424
Cacabulum Plinii i. e. Alſine baccifera
Calamintha 568, 569
Calcitrapa i. e. Carduus ſtellatus 317
Calendula Caltha 337
Caltha paluſtris 700
Camelina Dod. *Myagri ſpecies* 811
Campanula 721, 722 *& ſeqq. ad* 747
Camphorata 210
Canabis 158. *ſpuria Lamii ſpecies* 561
Capillus Veneris, i. e. Adiantum verum 157
Capſicum ſeu Piper Indicum 676, 677, &c.
Caput gallinaceum i. e. Onobrychis.
Cardamine 814, 815, 816
Cardiaca. 561
Carduus chryſanthemus 257. *benedictus* 303. *variæ ſpecies* 308. *& ſeq.*
Caryophyllata 606, 607
Carlina 288
Carthamum i. e. Cnicus ſativus 302, 303
Carum 446
Catanance 921
Cataputia. Tithymali ſpecies 866
Caucalis 411, 412. 466, 467
Centaurium majus 329, 330
Cerinthe 506, 507
Ceterach i. e. Scolopendria 139
Chamæcriſta pavonis 983
Chærophyllum 430
Chamæcypariſſus i. e. Abrotanum fœmina 358, 359, 360
Chamædrys 527, 528
Chamæleon 301, &c. 314
Chamæmelum 353
Chamæmorus 653
Chamænerion Geſneri 860
Chamæpericlymenum 655
Chamæpitys 573, 574
Chelidonium majus 858
minus 579
China radix 657
Chondrilla 227, 228
Chryſanthemum 336, &c. *ad* 342
Chriſtophoriana 661
Cyanus 321, 322
Cicer ſativum 917
Ciborium 255

Cicuta

INDEX.

Cicuta 450
Cicutaria 429, 451
Cinara 299, 300
Cineraria i. e. Jacobæa marina 286
Circæa Lutetiana 401
Cirſium 305
Citrullus i. e. Anguria 643
Clematitis, Clematis, 620, 621, 622
Clinopodium 558. v. Acinos.
Cnicus 302, 303
Cochlearia 832, 833
Colus Jovis i. e. Horminum luteum.
Colocynthis 642
Colutea 923, 924, 925
Conferva Plinii 118
Conſolida.
major 504, 505
media i. e. Bugula 575
minor i. e. Bellis minor 351
Regalis i. e. Delphinium 707, 708, 709
Convolvulus 722, 723, 724, &c.
Convolvulus niger 182
Conyza 261, 262, &c.
Corallina 65, 67
Corallium 61, 62
Coriandrum 470
Coris 882
Coronopus 879, 880, &c.
Coronilla 925
Coronopus Ruellii i. e. Naſturtium verrucoſum 843
Corruda i. e. Aſparagus ſylveſtris 683
Coſtus hortorum i. e. Balſamita mas 363
Cotula fœtida Chamæmeli ſpecies 355
Cracca i. e. Aracus.
Craſſula i. e. Telephium 689, 690
Cratæogonon Euphraſiæ ſpecies 772
Criſta galli i. e. Pedicularis 769, 770, &c.
Criſta pavonina ſive Frutex pavoninus 981
Crithmum ſeu Fœniculum marinum 456
Cruciata 879, 880
Crupina Belgarum 331
Cucumis 645, 646. agreſtis 647
Cucurbita 638
Cuminum 433
Cyanus 321, 322
Cymbalaria Italica Linariæ ſpecies 759
Cynocrambe i, e. Mercurialis ſylveſtris 163
Cynogloſſum 489, 490
Cytiſus 970, 971, &c.

D.

Daucus 460
Delphinum Conſolida regalis 707, &c.
Dens leonis 245, 245, 246
Dentaria 784, 785
Dentellaria Rondeletii, Plumbago Plinii.
Dictamnus Creticus 537
Digitalis 767, 768
Dipſacus 381, 382
Dorycnium
Doronicum 274, 275, &c.
Draba 821
Draco herba 373
Dracunculus i. e. Ptarmica 344
Dryopteris Lob. 146
Trag. 151
Vulg. 152
Dulcamara, i. e. Solanum lignoſum 651
Dyahibala Cingalenſium 982

E.

Echium 488, 489. Scorpioides 504
Elaphoboſcum 410
Elatine Linariæ ſpecies 759
Elæoſelinum Apium paluſtre 457
Elleborus ſeu Helleborus 697, 698
Endivia ſeu Intybus 254
Enula campana i. e. Helenium 353
Equiſetum 127, 128
Eranthemum i. e. Flos Adonis 596
Erigeron i. e. Senecio 290, 291
Eryngium 384, 385, &c.
Eryſimum 810, 811, &c.
Erythrodanum i. e. Rubia tinctorum 478
Eruca 806, 807
Ervum ſeu Orobus.
Eſula Tithymali ſpecies.
Eupatorium Græcorum 359, 490
Meſuæ i. e. Ageratum 364
Avicennæ i. e. Eupatorium cannabinum mas 293. fœmina 360
Euphraſia 771, 772, 773
Euphorbium 872

F.

Faba 909
Fegopyrum 181, 182
Ferrum equinum 929, 930
Ferula 420
Filipendula 623
Filix 143. mas 143, 144. fœmina 149, 150. florida 151
Saxatilis 146
Flos Africanus 342. Adonis 596
Cuculi i. e. Cardamine vulgaris 814
Cardinalis, Trachelii ſpecies 746. paſſionis 649, &c.
Solis 334, 335
Fœniculum 457, 458
Fœnum Græcum 954
Fragaria 609, 610
Fraxinella 689
Frutex pavoninus ſeu Criſta pavonina Sinenſium 981
Fucus 70, 71, &c.
Fumaria 404, 405
ſiliquoſa 974, 975
Fungus 85, 86, &c.

G.

Galega 911
Galeopſis, Lamium 547
Gallitrichum i. e. Horminum. 542, &c. ad 547
Gallium 482
Gentiana 716, 717, &c. ad 722
Geum i. e. Caryophyllata 606, 607
Gingidium 456
Glaſtum, Iſatis 842
Glaux vulgaris 935. Hiſpanica 940
Glycyrrhiza 910
Gnaphalium 294, 295, 296
Granadilla 649, &c.
Gummi Arabicum 977

H.

Halicacabum i. e. Alkakengi 681
Halimus, ſeu Portulaca marina 194, 195
Hedera terreſtris 566, 567
Hedyſarum 929
Helenium, ſeu Enula campana 273
Helichryſum 280, 281, &c.
Heliotropium tricoccum 165
vulgare 501
Helleborus, albus 168
niger 697, 698
Hemionitis 135, 142
Hepatica ſeu Lichen 124
nobilis ſeu trifolia 580
Heptaphyllon i. e. Tormentilla 617
Herba Doria 279
Paris 670
Venti Monſpelienſium 562
Viva 982
Mimoſa ibid.
Herniaria 214
Heſperis 790, 791
Hieracium 230, &c. ad 242
Hydropiper i. e. Perſicaria.
Hyoſcyamus 711, 712
Hypogloſſus corruptè Hippogloſſus 663
Hippoſelinum 436, 437
Hippuris i. e. Equiſetum 127, 128
Hyſſopus 516, 517
Holoſteum 881
Horminum 542, &c. ad 547
Hyoſeris 229

I.

Jacea ſpinoſa 318, &c. lævis 323, &c.
Jacobæa 271. 284, 285, &c.
Iberis 827
Imperatoria 436
Indigo ſive Nil 926
Intybus 254
Iſatis ſive Glaſtum 842
arthritica i. e. Chamæpitys 573
Iva moſchata 573
Juncaria Salmanticenſis Cluſii 211
Juncus floridus 701

K.

Kali geniculatum 211. Majus ſemine cochleato, &c. 212
minus album 198, 199

L.

INDEX.

L.

Labrum Veneris i. e. Dipſacus 381, 382
Lactuca agnina, Valerianella.
    Marina 77
    Sativa 220
    Sylveſtris 221, 222, &c.
Ladanum ſegetum Sideritidis ſpecies.
Lagopus 948, 949
Lamium 559, &c. ad 562
Lampſana 256
Lapathum 169. & ſeqq.
Lappa major i. e. Bardana major 332
    minor, Xanthium 165
Laſerpitium 425
Lathyrus 893, &c.
Lathyris 866
Lavendula 512
Laurus Alexandrina 663
Lens 904, 905
Lenticula paluſtris 117
Leontopodium Gnaphalii ſpecies.
Lepidium ſeu Piperitis 828
Leucoium incanum & marinum 779, 780. luteum 782, 783
Leviſticum 437
Libanotis 413. cachryophoros 424. Theophraſti 427
Lichen 124
Liguſticum 438
Lilium convallium 667
Limonium 396
Linaria 752. & ſeqq. ad 759
Lingua paſſerina
    Cervina i. e. Phyllitis 134
Lithoſpermum 502, 503
Lonchitis aſpera 138
Lotus herba 967, 968, 969
Lunaria botrytis 127, Græca
Lupinus 906, 907
Lupulus 156
Lycopodium 120
Lycopſis, Echii ſpecies eſt.
Lyſimachia 572. 860, 861, &c.

M.

Majorana 537, &c. ad 540
Mala inſana 673
Malva 597, &c. ad 601
Mandragora 668
Marrubium aquaticum 535. album 555, 556, 557, nigrum 571
Marum 520
Matricaria 348. 357
Medica 960, 961, &c.
Melampyrum 774, 775
Melilotus 950, 951, &c.
Meliſſa, Meliſſophyllon 570
Melo 644
Mentha 530, 531, &c.
Mentaſtrum 532
Mercurialis 163
Meum 432
Millefolium aquaticum 191. terreſtre 345, 346, &c.
Mirabilis Peruviana 396, 397
Mollugo 481
Moluca 568
Monophyllum 669
Morſus gallinæ Alſines ſpuriæ ſpecies.
Morſus Diaboli, Succiſa Scabioſa ſpecies 380
Moſchatellina 684
Mungo 955
Muſcus terreſtris 112. 121
Myagrum 820. 839
Myoſootis 242, 243
Myrrhis 431

N.

Napellus Aconiti ſpecies.
Napus 801
Nardus Celtica 391
    Ruſtica i. e. Aſarum 297
Naſturtium Indicum 487. aquaticum 814. 816. hortenſe 824, &c.
Nepeta ſeu Mentha catarica 548, 549
Nicotiana 713
Nil ſive Anil 926

O.

Ochrus ſive Ervilia Dod. 899
Ocimum 540, 541
Oenanthe aquatica 440, 441
Oluſatrum, Hippoſelinum 436, 437
Onobrychis 913, 926, 927, &c.
Ononis ſive Ononis
Ophiogloſſum 126
Oreoſelinum 413
Origanum 539, 540
Ornithopodium 931, 932
Orobus 912, &c. genuinus 915
Oſyris 210
Oſmunda regalis i. e. Filix florida 151
Oxalis i. e. Acetoſa 173
Oxylapathum 169

P.

Pœonia 693, 694, 695
Paludapium 447
Panax, Aſclepium 417
Papaver, 853, 854, & ſeqq.
Parietaria 205, 206
Paronychia 789
Parthenium i. e. Matricaria 357
Paſtina latifolia 410, 411. tenuifolia 464, 465. marina 469
Pecten Veneris i. e. Scandix 428
Pedicularis 769
Pentaphyllum 611, 612, &c.
Pentaphylloides 616
Peplis 869
Peplis ibid.
Pepo 639
Percepier 209
Perfoliata 471, 472
Perſicaria 182, 183
Perſonata i. e. Lappa major 332
Pes anſerinus 197, 198
Petaſites 260
Petroſelinum vulgare 448
Petum i. e. Nicotiana 713
Peucedanum 416, 417
Phaſeolus 884, &c. ad 890
Phyllitis i. e. Lingua cervina 134
Phyllon Mercurialis ſpecies 164
Phyteuma Monſpelienſium Reſedæ ſpecies:
Phthora Ranunculi ſpecies 591
Phu i. e. Valeriana 388, 389
Piloſella i. e. Auricula muris 240, 241, 242, 243, 244
Pimpinella ſangüiſorba 401
    ſaxifraga 445
Pinguicula 751
Piperitis i. e. Lepidium 828
Piſum cordatum 487. vulgare 890, 891
Pityuſa Tithymalus pineus.
Plantago aquatica 618. aquat. ſtellata 701
Plantago 878
Plumbago Plinii 394
Polygalon.
Polygonatum 664, 665, &c.
Polygonum 184, 185. 212, 213
Polypodium 136, 137
Polytrichum Trichomanes.
Polium 524, 525
Pomum amoris 675
Potamogiton 188, 189
Potentilla i. e. Argentina 617
Poterium 400
Prunella 552
Pſyllium 881, 882
Ptarmica 344. Auſtriaca 287
Pulegium 533
Pulmonaria maculoſa 488
    Gallorum Hieracii ſpecies 238
Pulſatilla 633, 634
Pyrethrum 353. umbelliferum 462

Q.

Quamoclit Indorum i. e. Convolvulus pennatus exoticus.
Quinquefolium Pentaphyllum 612, 613, &c.

R.

Radix cava i. e. Fumaria bulboſa.
Ranunculus 581, &c. ad 596
Rapa 800, 801
Rapiſtrum 802, 803, 805. monoſpermon 840
Rapunculus 737, 738 & ſeqq.
Rhaphanus 804. aquaticus 818. ruſticanus ibid.
Reſta boris i. e. Anonis.
Rhabarbarum 170, 171
Rhodia radix 690
Ricinus ſeu Palma Chriſti 166, 167
Roſa Hierichuntina; Thlaſpeos ſpecies.
Roſmarinum 515

Rui

INDEX.

Rubia 478, 479, 480. cynanchica 485. ſpicata ibid.
Ruſcus 664
Ruta vulgaris 874, 875
  canina Scrophulariæ ſpecies 766
  capraria, Galega 914
  muraria, Adiantum album 152
  pratenſis i. e. Thalictrum 403
S.
Sagitta, Sagittaria 619
Salſaparilla 656
Salvia 509, 510, &c.
Salvia vitæ i. e. Adiantum album.
Sampſuchus i. e. Majorana 537, &c.
Sanguiſorba Pimpinella 401
Sanicula 475
Saturaie 518, 519
Saxifraga i. e. Seſeli pratenſe 453
  aurea 207
Scabioſa 374, 375. & ſeqq.
Scammonia 722, 723
Scandix, Pecten Veneris 428
Scolymus i. e. Cinara.
Scolopendria i. e. Aſplenium 139
Scordium 576
Scorodonia ibid.
Scorpioides Bupleuri folio 930, 931
Scrophularia 764, 765, 766
Scorzonera 248, 249
Securidaca 921
Sedum majus 687, 688. minus echinatum & ſtellatum 691, 692
Selinum i. e. Apium 447, 448. 463
Sempervivum i. e. Sedum majus 687
Senecio 290, 291
Seriphium Abſinthii ſpecies.
Serpyllum 520, 521, 522
Serratula 331
Seſban 926
Seſeli Maſſilienſe 414. 439. montanum 452. pratenſe 453 Æthiop. 476
Sideritis 562, &c. ad 566
Sigillum Solomonis, Polygonatum 664, 665, &c.
Siler montanum 439
Symphytum Conſolida major 504, 505
Sinapi 802, 803, &c.
Siſer, Siſarum 442
Siſon Cordi i. e. Amomum Germanicum 443
Siſymbrium i. e. Mentha aquatica
Sium 443, 444
Smilax aſpera 655
  hortenſis i. e. Phaſeolus
  Smyrnium i. e. Hippoſelinum 436, 437
Solanum 671, &c. halicacabum ſeu veſicarium 683
Soldanella 726
Solidago 279
Sonchus 224, 225
Sophia Chirurgorum 812
Speculum Veneris 743
Sphondylium 408
Spinachia 162
Spongia 80, 81
Stachys 554
Staphis agria 705
Stœbe 323, 324
Stœchas Arabica 513, 514
  citrina 280, 281, &c.
Stramonia 747, 748, &c.
Stratiotes Millefolia 745, 746
Succiſa i. e. Morſus Diaboli 389
Symphytum majus 504, 505
T.
Tabacum i. e. Nicotiana 713
Tanacetum 365
Telephium 689, 690
Terræ glandes.
Teucrium 526, 527
Thalictrum ſeu Ruta pratenſis 403
Thapſia 418, 419
Thyſſelinum 413
Thymus 519, 520, 421
Thlaſpi ſpinoſum 814. Alyſſon dictum 829, aliæ ſpecies ab 830 ad 838
Tithymalus 863, 864, & ſeqq.
Tordylium 411, 412
Tormentilla 617
Trachelium 731 & ſeqq.
Tragopogon 251, 252, 253
Tragacantha 933, 934
Tragos ſeu Tragum.
Tragoriganum 523
Trichomanes 140
Trifolium pratenſe 942, 943. ſtellatum 945. fragiferum 946. lupulinum 949
Triſſago i. e. Chamædrys 527, 528
Tuber terræ 110, 111
Turritis 798, 799
Tuſſilago 259
V.
Vaccinia paluſtria 685
Valeriana 388, 389, &c.
Veratrum nigrum 697, 698
Verbena 536, 537
Vermicularis frutex 199
Veronica 845. & ſeqq. ad 853
Vicia 890, 891, &c.
Viola mariana 732
  lunaris 787
  matronalis 790, 791
Viorna vulgi 620
Virga aurea 278, 279
  Paſtoris 382
Viſnaga i. e. Gingidium 456
Vitis alba i. e. Bryonia alba 659
  nigra i. e. Bryonia nigra 660
Ulmaria 623. major 709
Unifolium 669
Urtica urens 159, 160, 161
  mortua i. e. Lamium 559. & ſeqq.
X.
Xanthium i. e. Lappa minor 165
Xeranthemum 287

Plantæ Omiſſæ quarum deſcriptiones (ut & aliarum quotquot occurrent) in Appendice dabimus.

Acetoſa Indica Bontii, Alceæ ſpecies videtur.
Fungus ſpiralis ſeu Alga ſpiralis maritima P. Boc.
Fungus typhoides coccineus Melitenſis
ſubcærulea pulpa arillis flavis refertus.
Malicorii facie.
Tuba marina Muſeorum Londinenſium.
Malva altera repens, foliis Betonicæ Zanoni.
Aſter latifolius Tripolii flore.
Urtica racemoſa Canadenſis.
Aſtragalus Canadenſis flo. viridi flaveſcente.
Brunella Luſitanica flore & ſpica majore.
Cyanus Syriacus flo. luteo fiſtuloſo.
Saxifraga aurea Lichenis facie Moriſoni.
Loto affinis Coryli folio.
Scabioſa ſtellata annua prolifera.
Sedum ſerratum flore albo multiflorum.
Thlaſpi ſemper virens.
Trachelium Americanum flo. cæruleo patulo.

13 OCT 62

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER PRIMUS

QUI EST

De PLANTIS in Genere.

QUÆ Historiæ nostræ Botanicæ de plantis in genere præmittenda duximus ad ſequentia Capita reducemus.

I. Primum erit de Definitione Plantæ. CAP. i.

II. Secundum, de Partibus Plantarum: Primò in genere. CAP. ii. Secundò in ſpecie:

1. De earum Radicibus. CAP. iii.
2. De Caulibus. CAP. iv, v, vi, vii.
3. De Gemmis. CAP. viii.
4. De Foliis. CAP. ix.
5. De Floribus. CAP. x, xi.
6. De Fructibus & Seminibus. CAP. xii, xiii, xiv, xv.
7. De Partibus auxiliaribus. CAP. xvi.

III. Tertium erit de Actionibus Plantarum. Quæ ſunt, 1. Nutritio, CAP. xvii. 2. Auctus, CAP. vi. 3. Propagatio. CAP. xviii.

IV. Quartum de Accidentibus Plantarum reſpectu Quantitatis. 1. Permanentis; ſc. De Statura & Magnitudine Plantarum. CAP. xxii. 2. Fluentis; ſc. De Ætate & duratione Plantarum. CAP. xxiii.

V. Quintum de Qualitatibus Plantarum. 1. Primis; Frigore, calore, humiditate, ſiccitate. 2. Secundis; Odoribus, Saporibus. CAP. xxiv. Viribus in Medicina. Ibid.

VI. Sextum de Adjunctis Plantarum externis, *v. g.* 1. De Loco Plantarum. CAP. xxv. 2. De uſibus quos hominibus præſtant in Cibo, Medicina, Ædificiis, Mechanicis, *&c.* CAP. xxiv. 3. De operationibus circa Plantas, *v. g.*

1. De Satione. CAP. xviii.
2. De Inſitione. CAP. xix. De reliqua cultura, *v. g.* Tranſlatione, putatione, ſtercoratione, protectione, *&c.* Vid. Agriculturæ & Horticulturæ Scriptores.
3. De Collectione, exſiccatione, aſſervatione, *&c.* Plantarum earumque partium. CAP. xxviii.
4. De Chymica Plantarum Analyſi, & partium reſolutarum uſu. CAP. xxix.

VII. Septimum, De iis quæ præter naturam Plantis accidunt, *v. g.* De morbis Plantarum eorumque remediis. CAP. xxx.

VIII. Octavum. De Plantarum differentiis genericis & ſpecificis, de diviſione Plantarum. CAP. xxi, xxvi, xxvii.

CAPUT PRIMUM.

Quid ſit Planta.

PLANTA [φυτὸν] definiente * Jungio, eſt *corpus vivens, non ſentiens, certo loco, aut certæ ſedi affixum, quod nutriri, augeri, ſe denique propogare poteſt.*

* Iſag. Phytoſcop. cap. 1.

Vita quid.

Vita eſt unio ſeu conjunctio animæ cum corpore. Animam voco principium illud internum, quodcunque tandem ſit, ſive ſubſtantia, ſive Accidens, à quo operationes Vegetabilium propriæ, uti ſunt Nutritio, Augmentatio, ſeminis Productio, fluunt: quandiu enim principium illud intus corpori unitum manet, tamdiu Planta vivere dicitur.

Non ſentiens in Definitione additur ad excludendum Animalia, quæ non minùs quàm Plantæ vivunt & vegetant.

Objiciet quiſpiam, Plantas nonnullas *Æſchynomenas* ſeu *pudicas* Veteribus dictas, Recentioribus *Vivas* & *Senſitivas* & *Mimoſas*, haud obſcura ſenſûs indicia prodere: Siquidem folia earum manu aut baculo tacta, & paululum compreſſa, pleno etiam meridie, ſplendente Sole, illico ſe contrahunt & veluti marceſcunt, quod idem ab Aeris frigidioris appulſu patiuntur.

Fatemur equidem quomodo hæc fiant, ſi ſenſum omnem & motum ſpontaneum plantis denegemus, mechanicâ aliquâ ratione explicare perdifficile eſſe.

Herbarum folia & ſummitates avulſas aut decerptas brevi flacceſcere & collabi experientiâ conſtat: cujus Phænomeni ratio manifeſta eſt, nimirum ob ſucci eorum vaſa & poros replere & diſtendere ſoliti fugam & evaporationem, novo non ſuccedente. Quemadmodum enim Animalium pulmones aere inſpirato repletæ extenduntur & attolluntur, ſic pariter folia plantarum ſpiritibus & vaporibus per nervos influentibus: quemadmodum etiam è contrario iidem pulmones, aere ſeu exſpirato ſeu per poros elapſo vacui, conſidunt & collabuntur; ſic itidem folia ſucco evaporato exinanita. Cur, ſi quies in decerptis expirat ſuccus, in matri hærentibus non item? Imo in utriſque exſpirat: plantarum enim omnium partes humidæ in perpetuo fluxu ſunt, & perque earum poros indeſinenter evaporant: at in matri hærentibus novæ jugiter in locum abſcedentium à radice ſubminiſtrantur, non item in avulſis aut decerptis, unde hæc flacceſcunt, illa etiamnum extenſa manent. Fieri ergo poteſt ut tangentis manus nervorum compreſſu ſucci vaporoſi influxum tantiſper impediat & retardet, unde eo qui nervos & vaſa replebat exhalante, folia neceſſario contrahentur & collabaſcant.

Præterea plantarum nonnullarum partes, [folia, ramuli, ariſtæ,] ſiccitate etiam contrahuntur & interdum convolvuntur, humore iterum explicantur & extenduntur, quod in ariſtis Avenaceis ínque Planta illa, *Roſa Hierichuntina* perperam dicta, evidentiſſimè cernitur. Hæc enim poſtquam planè exaruit, imo per multos annos ſicca repoſita in globum coeuntibus ramulis contracta fuerit, ſi radice tenus in aquam tepidam immittatur, illico ſe explicat, & ramulos in orbem denuo expandit, humore ſcilicet in ramulorum poros ſeſe inſinuante eóſque extendente. Notandum etiam tam folia, quam ramulos plantarum ſiccitate ſurſum ſeu introrſum contrahi & curvari: cujus ratio eſſe videtur, quia partes internæ ſeu ſupinæ ſolaribus radiis expoſitæ humore evocato prius & magis ſiccentur, unde neceſſariò illorſum contractio fit, non ſecus ac in tabulis ſeu aſſeribus ligneis aut etiam librorum operimentis membraníſve videmus, quæ ſi Soli aut igni exponantur, in partem Soli obverſam curvantur & inflectuntur. Verùm contractio quæ fit ex ſiccitate hîc, ut puto, locum non habet.

Datur adhuc & alia contractio ex frigore, quod corporum fluidorum, præſertim in vaporem reſolutorum, motum illico ſiſtit eaque in anguſtius ſpatium coarctat: Atque ex hoc genere videtur eſſe contractio illa in foliis plantarum mimoſarum, quâ de agitur. Frigus enim ſeu digiti, ſeu ambientis, ſucci in nervis motum expanſivum cohibet, ejuſque influxum magna ex parte ſiſtit, unde ſponte ſe contrahunt fibræ, & foliorum lobos unà adducunt; non ſecus ac idem frigus corporis noſtri cutem condenſare & corrugare, uti è contrario calor eandem extendere ſolet. Lobi autem foliorum introrſum ad ſe mutuo trahuntur, quoniam fortaſſe fibrillæ in nervis ſuperiores ſicciores ſunt adeoque promptiùs & citiùs contrahuntur, inferiores autem molliores, adeóque faciliùs cedunt & extenduntur.

Quòd contractio hæc foliorum à frigore ſit, argumento eſt Leguminoſarum fere omnium quæ folia pariter lobata ſeu pinnata obtinent, ſimilis prorſus nocturno tempore contractio & diurno expanſio foliorum. Item florum nonnullorum internoctu ſe claudentium compreſſio, ut *v. g.* Calendulæ, Cichorii, Convolvuli, *&c.* Etenim, Jacobi Cornuti experimento Flos anemones, qui ex hoc genere eſt, decerptus & loco calidiſſimo reconditus, velut arculâ exiguâ fideliter obſignata, illico præter tempus apperitur, ſi modo ejus pediculus aquæ tepenti immergatur.

Verùm in cauſis hujus phænomeni aſſignandis mihimetipſi non ſatisfacio: Valvulas autem, quas nonnulli comminiſcuntur in plantarum vaſis dari neutiquam conceſſerim.

Augeri dicitur planta quæ plus ſubſtantiæ ſibi reſtituit quàm diſſipata eſt. Planta autem non ſolùm ſecundùm omnes non ſatis adultus partes in omnes dimenſiones major redditur, verùm etiam novas partes ſibi ſemper aggenerat, *folia, flores, fructus*: in quo ab Animali differt, quod neque amittit ullas partes, neque aggenerat, niſi pilos plumaſque pro partibus accipias, quæ quotannis defluunt novis ſuccreſcentibus. Excipiendum tamen hic videtur Cervinum genus, in quibus cornua quotannis decidunt & regerminant. Cornua enim æquo ſi non potiori jure partes Animalium quàm folia Plantarum cenſeri poſſunt; nec obſtat quòd ſentiendi facultate careant, cùm & oſſa perioſteo denudata ſenſus expertia ſint; nec minùs tamen Animalium partes ab omnibus habentur. *Fructus* qui in plantis pro partibus reputari ſolent, non minùs in Animalibus quàm in Plantis à matre decedunt; an verò novi in Animalibus perinde ac in plantis generentur, eſt cur dubitem. Cùm autem Animalium ova plantarum fructibus adeò exactè reſpondeant, eodémque fero modo ex ovario germinent quo plantarum fructus è gemmis & racemis, cur nomen Partis iis denegetur, his concedatur, rationem non video.

Plantæ perennes augmenti reſpectu, ab Animalibus differunt, quòd partes illæ quæ perennant, quandiu planta vivit augentur, ut in arboribus quantumvis annoſis manifeſtè cernitur, quibus quotannis novus accedit ligni circulus: Animalia autem cùm juſtum magnitudinis terminum aſſecuta ſunt augeri deſinunt.

Additur in definitione, *certo loco, aut certæ ſedi affixum*, quod tamen nec omnibus in univerſum plantis, nec ſolis convenit. Non omnibus; ſiquidem *Stratiotes* Veteribus dicta, (Dioſcoride teſte,) *aquis ſupernatans ſine radice vivat, quamvis folium habeat Aizoo ſimile ac majus*; quod & * Proſper Alpinus in parte confirmat, *pro radicibus*, inquiens, *exigua quædam & rara lanugo dependet*: & eruditiſſ. † Veſlingius, *Planta tota ſeſſili baſi Nilo incubat, aquis innatans citra radicem, quamvis radicum vicem demiſſa terram verſus tenuiſſima fibrarum veluti filamenta ſuſtineant*. Tenuia autem iſthæc filamenta, quæ verſus terram extendi, non terram attingere ſcribit, non videntur plantam ſtabilire poſſe aut ſiſtere quo minùs huc illuc fluitet & locum mutet. At nec ſolis plantis convenit terræ aliíve ſedi affigi; verùm id Animalibus etiam nonnullis commune eſt, iíſque non imperfectis tantùm, aut ancipitis naturæ, quæ Zoophyta appellare ſolemus, ſed etiam perfectioribus. Sunt enim, ex genere teſtaceorum certæ ſedi affixa, quæ μόνιμα, id eſt, ſtabilia, Ariſtoteli ob eam rationem dicuntur; idque non caſu aliquo, ſed ex ipſius naturæ inſtituto. Vidimus enim ipſi Mytilorum ſpeciem, funiculo è teſte egreſſo petris adnexum: quin & balani illi *Conchæ anatiferæ* dici ſoliti apophyſi quadam fiſtuloſâ, coriaceâ, rugoſâ, oblongâ navium carinis aliiſque lignis vetuſtis in mari fluitantibus adhæreſcunt. Verùm terræ aliíve ſedi ita adhærere ut alimentum inde attrahat ſeu exugat, id plantæ proprium eſt, nec ulli (quod ſciam) Animali convenit. Nam quæ de *Agno Scythico* traduntur pro falſis & fabuloſis habeo.

* *De Plantis Ægypt. c. 35.*
† *Obſervat. in Alpin. Ægypt. Plant. Cap. 53.*

C A P.

BRITISH MUSEUM 18 62 OCT

Cap. II.

De Partibus Plantarum in genere.

ANtequam partium Plantarum diviſionem inſtituam, non incommodum erit celebrem illam diſtinctionem partium in *ſimilares* & *organicas* pauliſper excutere, quídque per ſimilares intelligimus, quid per organicas, paucis exponere.

Pars *ſimilaris* (verba ſunt * Sennerti) ut vel ipſum nomen Græcum ὁμοιομερὴς indicat, eſt quæ ſimplicis & unius eſt naturæ, & ex partibus naturâ diverſis non conſtat, & proinde propriè opponitur *diſſimilari*: cujus generis ſunt *Oſſa, Cartilagines, Caro, Membranæ, Nervi, Venæ,* &c. Pars ergo *ſimilaris* quatenus eſt ſimilaris, nullum publicum Officium habet, ſed ſaltem nutritionem ſuam procurat. Pars *Organica* eſt quæ præter ſui nutritionem aliam aliquam actionem habet, quâ vel aliis partibus, vel toti corpori inſervit. Hinc patet partem ſimilarem non propriè opponi Organicæ ſed diſſimilari, ut modò diximus: Eadem enim pars poteſt eſſe & ſimilaris & Organica diverſo reſpectu: ſimilaris nimirum reſpectu texturæ & conſtitutionis; Organica reſpectu figuræ & conformationis, adeóque uſûs & officii in corpore. Sic vena quidem ſuâ naturâ ſimilaris pars eſt, ſed quatenus eo modo conformata eſt, ut ſanguini refluo ad cor derivando aptus canalis ſit, Organica dicitur: ſic tibiæ os ſuâ naturâ ſimplex eſt, ſed quatenus ſuam habet peculiarem figuram & magnitudinem, tibia nominatur.

* *Inſtitut. lib.* 1. *cap.* 3.

Pars *organica* alia eſt *ſimplex*, alia *compoſita*. *Simplex* eſt, quæ conſtat ex partibus ejuſdem quidem naturæ & temperamenti, verùm peculiarem aliquam figuram & conformationem requirit ad actionem communem, hoc eſt in uſum vel corporis totius, vel aliarum partium, exercendam. Hujuſmodi ſunt *Os, Vena, Nervus*, &c. Pars organica *compoſita* eſt, quæ conſtat ex pluribus partibus diverſæ naturæ & conſtitutionis, quæ tamen ſimul ad eandem actionem concurrunt, atque hoc ſenſu accepta *Pars organica ſimilari* opponitur. Sic *v. g.* Oculus eſt Pars organica, compoſita ex variis tunicis & humoribus, diverſæ texturæ & conſtitutionis, quæ tamen ſimul ad viſionem conſpirant. Hujuſmodi actiones quæ ab organis è multis diverſæque naturæ partibus compoſitis obeuntur Perfectas vocat Galenus.

His ad diſtinctionis iſtius intelligentiam præmiſſis, nos partes plantarum dividemus in *ſimplices* & *compoſitas*.

Simplices ſunt quæ conſtant ex partibus ejuſdem texturæ & conſtitutionis.

Compoſitæ quæ ex partibus diverſæ naturæ coaleſcunt.

Simplices ſunt vel *continentes* ſeu vaſa, vel *contentæ* ſeu ſucci.

Veriſimile enim eſt partes ſimplices in univerſum omnes, corpus integrantes, in Plantis ſaltem, ſi non & in Animalibus, vel vaſa eſſe, vel ſuccos ſeu liquores, in vaſis contentos.

Partes *contentæ* omnes ad ſenſum ſimilares ſunt: quamvis enim chymicâ Analyſi in alias adhuc ſimpliciores poſſint reſolvi, ſunt tamen ita per minima diviſæ & commixtæ, ut quælibet pars ſenſibilis pariter ex omnibus hiſce ſimplicioribus mixta ſit, adeóque ejuſdem naturæ cum reliquis ſenſibilibus partibus.

Partes *continentes* dupliciter conſiderari poſſunt; vel reſpectu *ſubſtantiæ* & texturæ ſuæ uniformis, quomodo *ſimilares* ſunt; nec aliam habent actionem præter ſui nutritionem, vel reſpectu *figuræ* & *conformationis* ad uſum aliquem & officium in corpore obeundum deſtinata, adeóque *organicæ* appellantur.

Partes *compoſitæ* quæ ex pluribus partibus ſimplicibus iiſque (ut diximus) diverſæ naturæ conſtant, *Organicæ* etiam appellantur, quia partes hæ ſimplices ſimul ad unam quandam actionem concurrunt.

Partes compoſitæ in quas Planta dividi ſolet ſunt *Radix, Caulis, Folia, Flos, Fructus*, de quibus in ſpecie agemus.

Sunt etiam aliæ partes minùs principales ſeu ſecundariæ, ut *v. g. Capreoli* ſeu *Claviculæ, Pili, Spinæ*, &c.

Cap. III.

De Radicibus Plantarum.

RAdix (definiente Jungio) eſt *pars Plantæ inferior, quæ intra corpus ſolidius, quod Plantæ ſedem præbet* (*ſive illud terra ſit, ut plerunque, ſive ſaxum, ſive calx, ſive arena, ſive lignum, ſive quodcunque aliud*) *abdita, & alimento attrahendo deſtinata eſt.*

Radices dividi poſſunt in *fibroſas* & *craſſiores*. *Fibroſas* voco quæ plurimis fibris ſeu filamentis è plantæ fundo ſeparatim exeuntibus conſtant.

Craſſiores quæ corpore pro plantæ modo craſſiore ſunt vel in ſurculos diviſo, vel fibras emittente. Hæ vel carnoſæ ſunt, & in *latum extumeſcentes*, vel in *longum extenſæ*, plerunque ſtrictiores & lignoſiores.

Carnoſæ & in *latum extumeſcentes* ſunt vel *Bulboſæ*, vel *Tuberoſæ*.

Bulboſas voco quæ unico conſtant tubere ſeu capite, eóque vel ſquamato vel tunicato, fibras plurimas ex ima ſede ſeu baſi emittente.

Bulboſæ ergo ſtrictè dictæ ſunt vel *tunicatæ*, hoc eſt, ex pluribus corticibus in orbem ſe amplexantibus compoſitæ, cujuſmodi ſunt *Cepa, Allium, Hyacinthus, Tulipa*, &c. vel *Squamoſæ*, *h. e.* è pluribus ſquamis imbricatim ferè diſpoſitis coagmentatæ, ut *Lilium* & *Martagon*.

Notandum autem *Bulboſas* ſtrictè dictas Fibroſis rectiùs accenſeri: Fibræ enim è bulbi fundo exeuntes propriè duntaxat radices ſunt; Bulbus ipſe nihil aliud eſſe videtur quàm gemma grandior ſubterranea, ut rectè eruditiſſimus & ingenioſiſſimus Vir, D. *Nehemias Greiv.* M.D. ob præclara ſua inventa & obſervata, in *Anatome Plantarum,* reliquaque earundem Hiſtoria meritò celeberrimus.

* *Lib. de Anatome radicum.*

Tuberoſæ ſunt quæ carne ſolidâ continuâ conſtant, ſuntque vel ſimplici tubere ut in *Rapa, Croco,* &c. vel multiplici, ut in *Aſphodelo, Pæonia,* &c.

Not. Plantæ nonnullæ duûm generum radicibus donantur, tuberoſis & fibroſis, ut *Orchis.*

Radices in longum extenſæ quæ plerunque ſtrictiores ſunt & lignoſiores, vel *ſarmentoſæ* ſunt & tranſverſim progredientes ſeu reptantes, ut *Glycyrrhizæ, Cardui viarum, Acetoſæ Ovillæ,* &c. vel *cauliformes* & in altum deſcendentes.

Notandum autem, in plurimis reptatricibus propagines ſub terra reptantes, geniculatæ cùm ſint, & è geniculis fibras emittant, ut in *Gramine canino Offic. Mentha, Piloſella aurea, Ptarmica,* &c. caules potiùs ſubterraneos videri quàm radices.

Radices *cauliformes* & in altum deſcendentes ſunt vel *ſimpliciores,* fibras tantùm è lateribus emittentes, vel *ramoſæ:* Hæ autem ad modum caulium vel ab exortu ſtatim ramoſæ ſunt, vel ſimplici ſcapo aliquouſque deſcendunt, deinde in ramos; rami in ſurculos & fibras ſparguntur. Nonnullæ etiam plantæ plures è fundo emittunt radicum truncos.

Poſſent & aliæ radicum differentiæ, à coloribus, ſapore, odore, facultatibus ſumi, quas hoc in loco proſequi noſtri non eſt inſtituti; alibi fortaſſe earum catalogos daturi ſumus.

† *E cujus lib. de Anat. Radicum ſequentia omnia tranſtulimus.*

Radices nonnullas bulboſas ut *v. g. Tuliparum,* annuatim in terram deſcendere à Botanicis dudum obſervatum eſt: idem nuper in aliis plurimis & quidem diverſorum generum radicibus obſervavit † D. Grevius, ut *v. g. Ari, Valerianæ, Scrophulariæ, Hellebori nigri, Tanaceti, Lychnidis, Crithmi, Primulæ, Caryophyllatæ, Acetoſellæ, Iridis,* &c. quarum omnium, eodem obſervante, Radix quotannis ex trunco ſeu caule ipſo renovatur, aut potiùs particulatim reparatur. Baſis ſci. ſeu ima pars caulis, ſenſim infra ſuperficiem terræ deſcendens, ſéque in ea occultans in naturam genuinæ radicis tranſmutatur, ejúſque locum occupat, & officium præſtat. Ad motum autem caulis radix etiam unà deſcendit, & pro durabilitate ſubſtantiæ ſuæ brevior aut longior evadit, vetuſtiore & inferiore ejus portione eiſdem gradibus putreſcente quibus ſuperior è caule deſcendente & tranſmutato augetur. Sic in *Scrophularia v. g.* ſed præcipue Succiſa, quæ ab radice præmorſa apparet, ima pars caulis gradatim ſubſidens donec terræ immergatur ſuperior radicis pars officitur, & deſcenſu continuato, ſequenti anno, inferior ejuſdem pars evadit, proximo deinde anno corrumpitur & evaneſcit; novâ ſcilicet quotannis è caule acceſſione facta, prout inferiores & vetuſtiores partes putreſcunt & abſumuntur. Ità pariter in *Dracontio, Croco, Gladiolo,* &c. ubi bulbus geminus eſt, ſuperior & inferior, baſis caulis anno inſequenti fit ſuperior radix, proximo inferior, tertio interit & abſumitur.

Hujuſmodi deſcenſûs caulis & transformatio in radicem in nonnullis plantis evidentiùs cernitur & clariùs demonſtratur quàm in aliis, ut in tranſverſis & tuberculoſis radicibus *Primulæ* & *Acetoſellæ.* Harum enim Plantarum foliis ſucceſſivè marceſcentibus & abſcedentibus baſes eorundem copioſiore ſucco enutritæ in totidem nodulos craſſiores turgeſcunt. Idem in aliis nonnullis colligi poteſt ex ſimili vaſorum & partium lignoſarum ſitu in trunco & in radice, ut *v. g.* Helleboraſtro, ſed præcipuè Iride tuberoſâ, in qua quamvis folia proximè juxta caulis ſuperficiem decidunt, poſtquam tamen caulis deſcendit & in radicem intumuit, foliorum delapſorum ſedes ſeu veſtigia unà cum vaſorum iis inſervientium extremitatibus non obſcurè apparent, radice ſci. annulis quibuſdam, & lineis punctatis variegatâ, annulis foliorum ſedes, punctis vaſorum orificia demonſtrantibus.

Deſcenſûs hujuſce cauſa proxima & viſibilis ſeu manifeſta ſunt radices fibroſæ, quas hujuſmodi caules emittunt: hæ enim in terram rectà deſcendentes, velut totidem funiculi truncum poſt ſe rapiunt. Hinc radicum nonnullarum figura veluti invertitur. Nam cùm pleræque inferiùs in ramos aliquot ceu totidem crura divaricantur, nonnulla ſupernè in plures veluti cervices ſeu cornua [capita vocant Botanici] dividuntur, ut in *Dente leonis* aliiſque nonnullis cernitur. Hæ enim radices è ſummo capite plures protrudunt gemmas, quæ in totidem caules abeunt. Gemmæ hæ ſeu germina nova ſucceſſivè folia emittentia, vetera abjiciunt, adeóque paulatim continuò deſcendentia, in totidem tandem cervices, 3, 4, 5. aut etiam plures uncias longas, abeunt.

Hinc intelligitur quomodo radices nonnullæ præmorſæ videntur, ut in *Succiſa,* perennéſque evadunt, nimirum ſucceſſivâ aggeneratione novarum portionum in locum earum quæ quotannis corrumpuntur & intereunt, ut in plantis de quibus egimus, ex parte trunci quotannis deſcendente annua ſua damna reparantibus, inque *Orchide, Battata, Napello, Chelidonia minore* aliiſq; tuberoſis in quibus, vetuſtioribus radicibus ſeu tuberibus marceſcentibus, novæ earum loco aggenerantur. Cùm his etiam conſentiunt *Tulipæ* aliæque radices bulboſæ: tunicæ enim ex quibus præcipuè bulbi conſtant quotannis exareſcunt, & in tenues membranas ſeu cuticulas exiccantur, novis aſſiduè in medio ſuccreſcentibus foliis & corticibus. Ad eundem modum fibroſæ earum radices aliæ aliis annuatim ſuccedunt; unde poſt aliquot annos bulbus quamvis idem perſeverare videtur, alia omnino revera res eſt, nullâ ejus particulâ primitivâ reſiduâ.

Partes Radicis uti & Caulis ſunt Cortex, Lignum aut in herbaceis pars ligno reſpondens, & medulla.

CORTEX.

Cortex componitur ex cuticula & ſubſtantia interiore.

Cuticula.

Cuticula à cortice originem habere videtur, & nihil aliud eſſe quàm corticem veterem exareſcentem & contractum, novo quotannis ſubnato; quemadmodum ſpolium Serpentis quod quotannis exuit ejuſdem cutis exarefacta eſt. Cuticula in radice iiſdem partibus componi videtur quibus & in caule, nimirum utriculis ſeu vaſiculis velut parenchymate, ligneis aliquot vaſis ſeu fibris fiſtuloſis intermixtis, quæ quamvis etiam microſcopio ægrè viſibiles ſunt, adeſſe tamen colligit *D. Grevius* ex eo quòd cuticula multo difficiliùs finditur aut dilaceratur tranſverſim quàm ſecundùm longitudinem, aliiſque argumentis, quæ apud ipſum vide.

Corticis ſubſtantia interior craſſitudine plurimùm variat, in nonnullis enim radicibus ut *Flore Solis pyramidali, Tragopogone,* & arboribus pleriſque prætenuis eſt, in aliis craſſa admodum, longè maximam radicis partem conſtituens, ut in fibris *Aſparagi*: Quin cortex radicis in plurimis plantis multò majorem obtinet proportionem ad lignum, quàm Caulis; atque hac in re radix à caule inſigniter differt, corticis nimirum craſſitie.

Cortex in radice iiſdem ferè partibus componitur quibus & in caule, nimirum, 1. Utriculis ſeu veſiculis ceu parenchymate, Sphæricis plerunque, interdum tamen oblongis, minimè perviis ſeu in ſe mutuò hiantibus, ſed undique clauſis, & aquæ bullarum inſtar pellucidis, adeò ut corticis Parenchyma, quoad compoſitionem ſuam, ſpumam Cereviſiæ aut ovorum conquaſſatorum proximè referat, aut panis probè fermentati medullam. Veſiculæ hæ adeò parvæ ſunt ut abſque microſcopio ægrè ſint viſibiles; magnitudine tamen differunt, tum in eadem, tum præcipuè in diverſi generis radicibus. In rectas lineas ſeriatim non rarò diſponuntur tam ſecundùm longitudinem quam ſecundùm latitudinem radicum. Liquore limpido ſeu pellucido ſemper turgidæ ſunt, qui per earundem membranarum poros ſe inſinuat, nec enim datur patentior janua quà intret. D. Malpighius utriculos in ſe mutuò hiantes & pervios facit.

Utriculos hoſce in nonnullis plantis duûm generum eſſe obſervavit D. *Grevius*; præter deſcriptos enim alii dantur albidiores nec tranſparentes, ſicciores etiam nec liquore turgidi, unde vere repletos eſſe opinatur. Pleniorem horum deſcriptionem videſis apud laudatum autorem in libro de *Anatome radicum*.

2. Præter utriculos fibræ etiam ligneæ ſeu vaſa ſuccifera, plura pauciorave, corticis compoſitionem ingrediuntur, ut ex faciliore dilaceratione corticis ſecundùm longitudinem quam tranſverſaliter; ex ductu earundem fibrarum ſecundum longitudinem viſibili, tenuium filamentorum ſpecie; & ex aſcenſu ſucci cortice tranſverſim ſecto, iis in locis ubi filamenta iſthæc terminantur, patet.

Reticulares plexus eodem modo componunt fibræ hæ quo in cortice caulium. Quamvis tamen ad ſe invicem accedant, & iterum reflectantur, nullæ omnino (obſervante *Grevio*) dantur inter eas anaſtomoſes, ſed unumquodque filamentum unicum & ſimplex vas eſt ab imo ad ſummum continuum, non ramoſum, cavitate ab imo ad ſummum æquali. At neque alia aliis circumvolvuntur, aliterve implicantur, ſed ſibi mutuò duntaxat contigua ſunt. Plexus hi in variis plantis numero & figurâ variant, in aliis rariores, in aliis crebriores. Notandum autem ſingula filamenta, non ſingula vaſa eſſe, ſed vaſorum parallelorum faſciculum ſeu congeriem, quæ tamen nec in ſe mutuò pervia ſunt, nec ſibi invicem in faſciculo ſuo convolvuntur aliterve implicantur, ut de filamentis diximus. Eadem de tracheis ſeu vaſis aerem deferentibus quæ in lignea parte occurrunt dicta ſunto. Eſt tamen cur ſuſpicemur dari in hujuſmodi vaſis anaſtomoſes, nec D. Grevii ſententiæ penitus acquieſcamus, præcipuè quod ad fibras ligneas attinet, partim ab analogia venarum & arteriarum in animalibus quarum propagines manifeſtè in ſe mutuò perviæ ſunt & reticulariter inoſculatæ, partim à foliorum, quæ ſunt ligneæ expanſiones, *ſtructurâ*, in quibus fibræ ſibi mutuò occurrentes inoſculatæ & reticulariter implexæ videntur: partim denique ab experimento de ſucci motu deorſum in ſectione tranſverſa inferius proponendo.

Color radicum in pleriſque plantis albus eſt, in nonnullis flavus, in paucis ruber aut atro-rubens, ut Anchuſa, Erythrodano, Paſtinaca tenuifolia.

Vaſa hæc diverſorum generum eſſe ex diverſitate liquorum quos continent colligit D. Grevius, quem conſule: alia enim lympham continent, alia lacteum ſuccum, alia in plantis nonnullis rorem ſeu vaporem. Verùm vaſa hæc iis quæ in caulium corticibus obſervantur analoga eſſe, & ſuccos congeneres deferre opinamur, atque idcirco plura de iis dicere ſuperſedemus.

Lignea radicis pars eiſdem ferè partibus conſtat, eodémque modo contextis quo in caule, nimirum, 1. Parenchymate ſeu utriculis in radios diametrales à circumferentia ad centrum tendentes diſpoſitis, ut in tranſverſa ſectione patet. LIGNUM.

2. Fibris ligneis ſeu vaſis ſucciferis, quæ etiam ut in cortice duûm generum ſunt, nimirum vel lympham deferentia, vel ſuccum lacteum, aliúmve plantæ peculiarem, ſeu, ut vocant, ſpecificum.

3. Fiſtulis aeri excipiendo & derivando deſtinatis ſeu tracheis, de quarum textura ſeu compoſitione infra dicemus. De earum magnitudine, numero, ſitu, quæ in variis plantarum generibus variant, vide *Grevii* lib. de *Anatome Radicum*, cap. 4. Has autem in radicibus majores plerunque eſſe & magis patentes quàm in trunco ac ramis annotat *Malpighius*.

Medulla plantarum omnium radicibus communis non eſt: Nonnullæ enim, ut *v. g. Nicotianæ, Stramonii*, &c. eâ carent. Aliæ quamvis parte inferiore nullam habeant, ſupernè tamen ſatis conſpicuam obtinent. Ex utriculis componitur ut in caule, iiſque etiam magnitudine & figurâ diverſis, quibus vaſa aliquot ſuccifera interdum admiſcentur.

Notandum autem utriculos ſeu veſiculas haſce ex quibus Medulla componitur, non meras & rudes membranas eſſe, ſed ex plurimis ordinibus ſeu ſeriebus tenuiſſimarum fibrarum ſeu filamentorum ab imo ad ſummum veſicularum juxta poſitorum, & à veſicula ad veſiculam tranſverſim, (ut in ſubtegmine à ſtaminis filo ad filum) decurrentium compoſitas; adeò ut Medulla nihil aliud ſit quàm rete quoddam mirabile, ſeu infinitus fibrarum minutiſſimarum mirabili ordine complicatarum numerus. Quinetiam fibræ hæ non ſimplices ſunt, ſed ex pluribus ſimul conjunctis compoſitæ, fibrillis etiam tranſverſis, (quæ ſimplices eſſe videntur) contextæ.

Quâ ratione alimentum radices ſubingrediatur meos adhuc ſenſus fallit (inquit *Malpighius*) ut probabiliter tamen conjectari licet; aqueæ particulæ ſolutos ſales, & reliqua mineralia per terram diſperſa ſibi aſſociant ac fluida reddunt, appellénſque hujuſmodi heterogeneum corpus ad plantarum radices, veluti per cribrum trajectum, in ligneas fiſtulas exprimitur; ſeu per pilorum, qui circa tenellas radices copioſè luxuriant, orificia intret; ſeu per exteriorem ambientem cuticulam percoletur, adeóque vel ſenſim utriculis commmunicetur & ab his in contiguas fiſtulas derivetur, vel per extrema fiſtularum ora intro excipietur, & ab iiſdem tranſverſalibus utriculis miniſtretur; ut in minimis radiculis quæ fibræ appellantur probabiliter accidit, in quibus ad extrema uſque fiſtulæ deducuntur, tranſverſalibus utriculis parum luxuriantibus.

CAP. IV.

De Caulibus Plantarum, & eorundem partibus continentibus, è Clariſſ. Malpighii & Grevii ſcriptis.

** In Iſag. Phytoſcop.*

Caulis, definiente * Jungio; eſt pars Plantæ ſuperna in altitudinem ità exporrecta; ut anteriora à poſterioribus, vel dextera à ſiniſtris non differant. Caulis in arboribus & fruticibus *caudex* [*Stipes, truncus*] in fiſtuloſis *calamus*, in frumentis *culmus* dicitur.

Caulis eſt vel *ſimplex*, vel *ramoſus*.

Scapus caulis eſt pars caulis ramoſi, quæ à fundo ad cacumen ſummum unâ quaſi lineâ extenditur, cui rami utrinque adhærent.

Caulis partes ſunt *Cortex*, *Lignum*, aut in Herbaceis pars ligno reſpondens, & *Medulla*.

Cortex eſt qui caulem & ramos undique inveſtit. Componitur autem è *cuticula* & ſubſtantia interiore.

Cuticula. *Cuticula* utriculis ſeu ſacculis horizontali ordine locatis, ità ut annulus efformetur, componitur, qui ambientis rigiditate & ætatis vitio deplentur, & in ſeipſos collapſi aridam interdum epidermidem efficiunt, ut in Betula, Ceraſis, Pomíſque præcipuè obſervatur. *Malpigh.*

De *Cortice.* CORTICIS ſubſtantia interior conſtat, 1. Ex *fibrarum lignearum* in plexus retiformes contextarum plurimis involucris, exteriore interius tunicarum Cepæ in modum ambiente: deinde, 2. Ex utriculis ſeu ſacculis ſubrotundis [interdum ovalibus aut anguloſis] plexuum modò dictorum maculas ſeu ſpatia replentibus, horizontali ſitu lignum verſùs radiorum inſtar directis. 3. Denique ex vaſis peculiaribus; ſuccum plantæ proprium & ſpecificum continentibus.

D. Grev. ſubſtantiam corticis interiorem in vaſa & parenchyma primò diſtinguit: parenchymæ vocat utriculos modò dictos qui parenchymati viſcerum in animalibus reſpondent. Vaſa dividit in lympham deferentia quæ duûm generum eſſe ſtatuit: exteriora enim & cuticulæ proxima ſuccum ſpecie diverſum ab interioribus & ligno vicinis deferre opinatur: [hæc vaſa ſunt quas fibras ligneas diximus] & ſuccum plantæ proprium & ſpecificum continentia, qualia ſunt *v. g.* in Abiete & Pinu reſinifera, in Prunis & Ceraſis gummifera, in Tithymalo lactifera. De tribus hiſce partibus explicatiùs paulo agemus.

Fibræ ligneæ, ſeu Vaſa lympham deferentia. 1. *Fibræ ligneæ*, deſcribente Clariſſ. *Malpighio*, ſunt tubuloſa corpora, ſubingredientibus liquoribus pervia, ipſarúmque ſtructura è quadratis [aliúſve interdum figuræ] corporibus, concavis, invicem hiantibus conſtat. Vaſa hæc nec recta, nec parallela ducuntur, & ut plurimùm in faſciculos coagmentantur. Horum aliqua iterum inclinata, & [à faſciculis ſuis] ſeparata rete efficiunt, unde reticularia quæ diximus involucra, quibus lignum ambitur. Fibras haſce Lymphæ-ductus ſeu vaſa lympham deferentia appellat D. *Grevius*, quia ſcilicet liquorem aqueum, limpidum & pœne inſipidum continent. Plexus hi fibrarum retiformes è faſciculorum portionibus digredientibus & ad proximos tendentibus cùmque iis unitis, & rurſum reflexis contexti in radice Rapæ cauleſcentis, præſertim coctæ, manifeſtè poſſunt diſcerni, imò digitis extendi.

Utriculi ſeu Parenchyma corticis. 2. *Utriculi* dicti ſunt veſiculæ ſeu ampullæ liquore turgidæ, quem è fibris ligneis excipiunt, horizontaliter plerunque ſitæ in lineis rectis ſeu radiis à cuticula ad lignum tendentibus, ſúntque veluti corticis parenchyma, ut ſuperiùs diximus. [D. Grev. utriculos corticales in radios diametrales rariùs diſponi ait: quo à radicis corticis parenchymate differunt.] A fibris fiſtuloſis ligneis horizontales (verba ſunt Malpighii) utriculorum ordines pendent & erumpunt. Etenim dum tenelli adhuc corticis fiſtulæ vi evelluntur, continuatæ utriculorum appendices ſubſequuntur. In hos igitur tranſverſales utriculos aſcendens humor chyli inſtar exoneratur, ibique longiorem paſſus moram antiquiori ſucco intimè commixtus & fermentatus in naturam alimenti exaltatur. Copioſus admodum in corticis hujuſmodi horizontalibus appendicibus excoquitur ſuccus, qui ligno, reliquíſque plantarum partibus diſtribuitur; unde nil mirùm ſi cortex abundantius & validius pabulum præ reliquis plantarum partibus igni ſubminiſtret.

Vaſa ſuccifera. 3. Vaſa ſuccum plantæ proprium & ſpecificum deferentia in variis plantis diverſum ſuccum continent, ut *v. g.* in Abiete reſinam, in Tithymalo & Lactucaceis lac. Succus hujuſmodi è vaſis extractus humore aqueo evaporante plerunque concreſcit in reſinam gummi, aliúdve craſſamentum.

Succi hujus (inquit *Malpighius*) varia eſt natura, frequenter aquei diaphaníque humoris ſpecie effluit, quandoque Lactis inſtar, non raró luteo inficitur colore, & interdum ſemiconcretus lentorem acquirit, ità ut quot Plantarum ſpecies extant, totidem peculiares ſucci inveniantur. *Hic* (pergit) *ſuccus, in ſingulas partes delatus, roris inſtar affunditur, & concreſcendo ipſas auget, & ad debitam magnitudinem perducit.* Videtur ergo reſpondere ſanguini animalium: quamvis (ut verum fatear) ſententiæ D. Malpighii, nimirum ſuccum hunc ultimum & ſpecificum plantæ alimentum eſſe, non penitus acquieſco. Eſſe eum Quinteſſentiam (ut vocant) totius plantæ, ejúſque & odorem & ſaporem reddere viréſque velut concentratas in ſe continere non diffiteor.

Vaſa aerem deferentia nulla in cortice obſervantur, certè ſi adſunt, adhuc inconſpicua ſunt, nec ſuo funguntur munere, ut in Animalibus intra uterum concluſis accidit, & ſola converſione corticis in ligneam naturam manifeſtantur & patent, ut loquitur Malpighius.

De Ligno. LIGNUM eiſdem partibus, eodémque modo connexis componitur quibus cortex, nimirum, 1. *Fibris ligneis* fiſtuloſis, in faſciculos coagmentatis, & in retiformes plexus contextis; 2. *Utriculis* earundem maculas & ſpatia replentibus; 3. Vaſis ſuccum ſpecificum deferentibus; & 4. Peculiari inſuper vaſis genere aeri derivando deſtinato, & animalium tracheæ & pulmonibus reſpondenti.

1. *Fibræ ligneæ* ejuſdem ſunt naturæ cum corticem componentibus: iiſdem enim (ut *Malpighii* verbis utar) componuntur minimis vacuíſque orbiculis, invicem hiantibus, & conſimilem amittunt ſuccum. Cæterùm inter corticis & ligni fibras hæc intercedit differentia, quòd illæ trunco tranſverſim diſſecto ſuccum ſponte effundant omnes; harum autem nullæ ſemper, pleræque nunquam

quam id faciunt. Fibræ hæ ad majorem firmitudinem & robur tranſverſalium utriculorum ordines ſuperequitant, ità ut ex horum mutuâ implicatione quædam veluti ſtorea efficiatur. Præcipua autem & potior trunci cauliſve portio ligneis hiſce fiſtulis conſtat. Hæ in variis plantarum ſpeciebus magnitudine, numero, ſitu differunt, ut facile eſſet oſtendere. Vide *Malpighii* & *Grevii* Plantarum & Truncorum Anatamen.

Inter ligneas fibras anaſtomoſin intercedere, non aliter quàm in Animalibus inter venarum ramos probat Malpighius, *Anat. Plant. p.* 11.

2. *Utriculi* in radios diametrales fibras & vaſa intercurrentes, à cortice ad medullam extenſos diſponuntur; non tamen omnes ipſam attingunt, ſed interdum verſùs interiora ligni obliterantur, novis ſubortis in penitioribus ligni circulis: patent autem ſecto per tranſverſum ramo ſeu caudice. In fruticibus (obſervante *Malpighio*) & in quibus non valdè craſſum eſt ligneum corpus, & condita medulla ampla, à cortice utriculorum appendices in medullam deducuntur & in ipſum laxantur: unde eadem natura in utriſque [corticalibus & medullaribus utriculis] reperitur: quin & eadem phænomena quæ in corticis utriculis contingunt, quandoque in medulla occurrunt. Utriculorum autem ordines ovalibus invicem hiantibus corporibus compaginantur, unde & contento ſucco turgent, in nonnullis plantis diaphano, in aliis colorato; tenui autem pellucidâ, diaphanâque membranâ ſinguli utriculi conſtant. In diverſis plantarum ſpeciebus plurimùm variant, numero, magnitudine, texturâ, extenſione, *&c.*

3. Vaſa ſuccùm plantæ proprium & eſſentialem continentia in tot circulos diſponuntur quot ſunt tunicæ ſeu involucra annui incrementi à medulla ad corticem; eademmet enim ſunt cum corticalibus interioribus quæ à cortice quotannis abſcedunt, & ligno ſe applicant, anguſtiora duntaxat ob fibrarum lignearum undique circumſtantium preſſuram reddita.

Tracheæ. 4. Vaſa aeri excipiendo & derivando deſtinata, quæ fiſtulas ſpirales & tracheas appellat *Malpighius*, argenteâ laminâ in ſpiram contortâ componuntur, ut facilè laceratione in oblongam & continuatam faſciam reſolvantur. Lamina hæc ſi ulteriùs microſcopio luſtretur particulis ſquamatis componi deprehenditur. [Lamina hæc (obſervante Grevio) è multis fibris teretibus collateraliter in eodem plano ſitis, tæniæ ſeu faſciolæ Staminum in modum, & minoribus tranſverſis fibellis velut ſubtegmine contextis conſtat.] Ampliores ſpirales fiſtulæ frequenter pulmonares quaſi veſiculas, trachearum ſubſtantiâ, continent, quandoquè invicem hiant, interdum ovali conſtant formâ, & altero nonnunquam fine imperviæ ſunt, ità ut parùm diſſimiles inſectorum pulmonaribus veſiculis extent. D. Malpighius Naturam in Inſectis & Plantis ſpiralem laminam ſquamoſis fruſtulis compactam tracheæ vice fabrefeciſſe opinatur, ut conſtrictionem & dilatationem in vehementibus flexuris & curvationibus arborum, & in elaſtico concluſi aeris motu pati poſſit. Tracheas haſce fibræ ligneæ perſæpe fulciunt & undique ſtipant & interdum coarctant, unde inſecto per tranſverſum ligno earundem orificia frequenter ovalia apparent, vel rotunda, interdum angularia: Tracheæ autem non multùm à recto declinantes, à radicibus ſurſum in truncum, caulem, & ramos diſperguntur, in foliis verò curvatæ in rete implicantur. Vaſa hæc exceptis ſucciferis corticalibus propriis omnium longè maxima; per totam ligni ſubſtantiam frequentiſſima occurrunt, in cortice autem nulla obſervantur.

Tanta eſt Reſpirationis neceſſitas & uſus, ut natura in ſingulis viventium ordinibus varia ſed analoga paraverit inſtrumenta, quæ pulmones vocamus, cum hoc diſcrimine, ut quæ perfectiora nobis cenſentur, ea minori pulmonum apparatu gaudeant, ut per Quadrupeda, Aves, Piſces, Exanguia aquatica & Inſecta diſcurrendo oſtendit Cl. Malpighius. In plantis verò, inquit, quæ infimum Animalium attingunt ordinem tantam trachearum copiam & productionem extare par eſt, ut his minimæ vegetantium partes præter corticem irrigentur.

Qua parte aer vaſa hæc ſubintret quæſtio eſt, an ſci. per radicis, an per trunci, foliorum, reliquarùmque partium ſuperficialium poros. D. *Malpighius* ſe diu anxiè quæſiviſſe ſcribit, an in foliis & cortice orificia pro aere paterent, nec ea unquam deprehendere potuiſſe: radices verò tot tantiſque coagmentari tracheis obſervavit, ut in quibuſdam plantis & arboribus hæ reliquarum molem longè ſuperarent. Quare (ut conjectari licet) vapor ſeu reſpiratorius ſuccus, à terra aquæ & aeri admixta ſeparatus, tracheas ſubintrans ipſas replet & diſtendit. Ligneæ autem fibræ aut horizontalium utriculorum ordines ſeparatam à trachearum tunicis halitûs partem ſeu ſuccum pro reſpiratione recipiunt, cùm ligneæ fibræ Hederæ inſtar tracheas ambiant. *D. Grevius* aerem omnium partium tam ſuperficialium quàm ſubterranearum poros ſubingredi ſtatuit, hos autem poſteriores copioſiſſimé. Pori enim in plantarum nonnullarum truncis adeò ampli ſunt, ut nudo & inermi etiam oculo pateant, ejuſmodi ſunt *cannæ Indicæ* quibus pro virgis & ſcipionibus utimur: quin & in Pinuum foliis eleganti ordine per totam foliorum longitudinem diſpoſiti cernuntur; veriſimile ergo eſt aliquam Aeris partem per hos ſe inſinuare. Potiſſima tamen & quaſi regia via quâ ingreditur Aer, ſunt radicis oſcula, in quæ ſucco commixtus ſe ingerit. Radix enim in Plantis Animalium ori reſpondet. Deinde ſi aer per partium ſuperficialium tantùm poros intraret, antequam cum radicis ſucco commiſceri poſſit, neceſſario deberet deſcendere, contra motum ſucci qui perpetuo aſcendit, adeóque Aer & Succus ſibi mutuò occurrentes impedimento eſſent, quod non videtur veriſimile; cùm ſi per radicem reciperetur motu aſcenſûs facili & naturali unà cum ſucco conſpiraret. Quod idem ulteriùs argui poteſt à paucitate & parvitate diametralium portionum [utriculorum] in trunco præ quàm in radice, quas natura ibidem Aeri à ſucco, quocum commixtus excipitur, ſeparando deſignâſſe videtur. Hactenus D. *Grevius*, apud quem plura vide.

De Medulla. MEDULLA, cordi & cerebro analoga olim credita, multiplici globulorum per longum locatorum ordine conſtat. Globuli quos diximus membranoſi utriculi ſeu veſiculæ ſunt, in pleriſque quidem plantis rotundi, in nonnullis tamen anguloſi & vel cubici, vel pentagonis, vel hexagonis lateribus. Medulla quamvis à ligni & corticis parenchymate [ità voco utriculos diametrales fibrarum ſpatia replentes] diverſum nomen obtineat, naturâ tamen & ſubſtantiâ cum eo convenit, ut & textura & continuitas evincunt; continuitas, inquam: Nam utriculorum ordines à cortice emanantes (ut D. *Malpighii* verbis utar) per ligneas fibras producti in medullam terminantur, unde eadem natura in utriſque [corticalibus & medullaribus utriculis] reperitur: nec aliter quàm magnitudine inter ſe differunt utriculi *medullares*, qui omnium maximi ſunt, *corticules*, qui mediæ magnitudinis, & *lignei*, qui minimi.

Medullæ magnitudo in variis plantis varia eſt: in *Abſinthio*, v. g. *Rhoë*, *Ficu*, *Oxyacantha*, (obſervante D. *Grevio*) ampliſſima: in *Pinu*, *Fraxino*, *Agrifolio*, *Juglande* minor ſeu anguſtior ferè duplo: in *Quercu*, *Malo*, *Pyro*, *Corylo* adhuc minor: in *Ulmo* minima.

Herba & Frutices majores plerunque obtinent medullas quàm Arbores, pro magnitudinis ratione, ut in *Rhoe*, *Ficu*, *Oxyacantha* apparet. Medulla ex vaſis & utriculis componitur; vaſa ad marginem medullæ ſita ſunt, eámque circulariter ambiunt: continent autem ſuccum plantæ eſſentialem & proprium.

Medullares utriculi quamvis reliquorum ejuſdem plantæ reſpectu majores dicantur, in diverſis tamen plantis magnitudine inſigniter differunt: In nonnullis enim, ut *v. g. Carduo* vulgatiſſ. centuplo majores ſunt quàm in aliis, *v. g. Quercu*.

Notandum etiam utriculorum magnitudinem non ſequi medullæ proportionem; cùm in medulla Sambuci, quæ multò amplior eſt medulla Oxyacanthæ, utriculi componentes duplo minores ſunt quàm hujus.

Medullæ primi anni, eique ſoli convenit ſucculentam eſſe: poſt primum enim annum medulla exareſcit, nec unquam poſtea ſuccum admittit; unde laxæ molléſque ſuperſunt pelliculæ. *Grev.*

In medullæ utriculis, necnon in tranſverſalibus vaſcula utriculos reticulariter ambientia occurrunt, unde conjectari licet vaſorum plexibus tum medullarium tum tranſverſalium ſacculorum ordines irrigari.

CAP. V.

De Partibus caulium contentis & de motu ſucci.

Partim è *Clariſſ. Malpighii*, & *Grevii* ſcriptis, partim ex noſtra obſervatione.

QUot vaſorum genera ſunt in truncis & radicibus, totidem etiam partium contentarum differentiæ. Utriculos hic è vaſorum numero excludimus, & parenchymatis aſcribimus, quamvis & hi revera vaſa ſint, Partes ergo contentæ ſunt, 1. Lympha ſeu ſuccus limpidus & aqueus, in Lymphæ-ductibus ſeu fibris ligneis fiſtuloſis; 2. Succus plantæ eſſentialis ſeu ſpecificus, in vaſis peculiaribus ſucciferis reconditus; 3. Aer in fiſtulis ſpiralibus delatus; qui tamen plantæ pars non videtur dicendus. Succum limpidum in nonnullis plantis ex ſtructura & ſitu Lymphæ-ductuum duûm generum eſſe colligit D. *Grevius*.

Utriculi (ut diximus) ſunt veluti parenchyma trunci, nec ſuccum à ſupradictis diverſum continent, ſed inter vaſa mediant, & vel ſucco crudiori concoquendo inſerviunt, ut vult D. *Malpighius*; vel etiam aeri è fiſtulis ſpiralibus excipiendo & in vaſa ſuccifera derivando, eodem ferè modo quo in animalibus pulmonum veſiculæ aerem à bronchiis tracheæ exceptum Arteriis impertiunt, ut opinatur *D. Grevius*.

Lympha. Succus limpidus ſeu lympha ab aqua communi, cùm primùm effluere incipit, nec guſtu, nec conſiſtentiâ multùm differt. Tantâ copiâ verno tempore aſcendit, ut in nonnullis arboribus è vulnere inflicto ubertim emanet. Vaſa autem per quæ movetur, autore D. *Grevio*, ſunt fiſtulæ ſpirales ſeu tracheæ D. *Malpighio* dictæ. Ratio, ſeu cauſa (inquit) propter quam primo vere per fiſtulas haſce aſcendit, eſt, quia corticis Lymphæ-ductus ſeu vaſa per quæ totâ æſtate fertur, tum primùm formari incipiunt, cùm ergo hàc viam non invenit, in vaſa aerea digreditur; quamprimùm verò lymphæ-ductus prædicti conſiſtentiam & extenſionem debitam conſecuta ſunt, ſuccus è diverticulo in viam redit, & tracheis derelictis in hæc ut in proprium ſuum receptaculum ſe confert. Hæc D. *Grevius*, qui tamen nobis non undequaque ſatisfacit: quamvis enim ſatis cauſæ ſit cur ſuccus in tracheas primùm irruat, cùm tamen vaſa iſta ampliora ſint & patentiora quàm noviter extructi lymphæ-ductus, & nihil obſtet quo minùs curſum continuet, cur his derelictis velut electione quadam ad novos canales ſe reciperet, rationem non video. Interim tamen ſuccum verno tempore per vaſa aerea ſurſum ferri, & vulnerato trunco per eorum orificia effluere minimè negamus.

Quæ de motu ſucci vernali in *Betula*, *Vite*, *Acere majore & minore*, *Juglande*, *Carpino*, *Salice* (nam has ſolas arbores in noſtra regione lachrymare hactenus obſervavimus) experiendo didicimus, ſubjiciemus.

1. Per quæcunque tandem vaſa aſcendat ſuccus, per totam ligni craſſitiem aſcendere experimenta evincunt: Siquidem terebrato trunco aut ramo radicéve, quò profundius factum fuerit foramen eò copioſior ſuccus extillat, & quidem pro altitudinis proportione, ut ex duplo profundiore foramine dupla ferè ſucci quantitas eodem tempore emanet.

Deinde ut omnem vel ſcrupuloſiſſimo cuique dubitandi anſam præſcinderemus, grandiorem Betulæ ramum ſerrâ reciprocatâ ad medullam ferè incidimus, ſpatióque circiter ſemipedali interpoſito, ab eadem parte paris altitudinis ſulcum ſeu inciſionem fecimus, deinde ligno ſerraturas, intercedente exempto, inque areæ ligneæ complanatæ medio foramine terebrato, panni laciniam ſeu filtrum ei immiſimus, cauto interim nè quid deſuper liquoris in filtrum deflueret. Quibus peractis ſuccum nihilominus è foramine copioſè extillare deprehendimus.

2. Succum in vaſis tam deorſum quam ſurſum liberè moveri conſtat. Virga enim Salicis aliuſve arboris cùm ſucco turget reciſa, & perpendiculari ſitu ſuſpenſa, ab inferiori majore extremo lachrymam aliquandiu extillabat: quin ſi taleæ aut baculi ſaligni aut Acerni utrinque reciſi ſuperiori extremo fiſtulam ceream ita applices & agglutines, ut vaſculum quoddam efformet, cujus latera ſint circumferentia tubi, fundus planum extremi baculi reciſi, eique perpendiculariter erecto aquam infundas,

videbis brevi aquam tranſito ligno ab altera baculi extremitate paulatim extillare, nec ceſſare antequam vaſculum prædictum exinanitum fuerit. Idem in Tithymalo aliíſque lacteſcentibus cernitur, quæ reciſæ ab utraque parte, tam supernâ quàm infernâ ſuccum lacteum pariter effundunt. Unde patet nullas in plantarum vaſis valvulas dari. Quod indè etiam confirmatur, quod ſi talea aut ſurculus inverſus plantetur, ſuperiore nimirum extremitate terræ immiſſâ, nihilominus comprehendit, & quantumvis mutatâ ſucci directione germinabit, ut in *Salice* experti ſumus. Hoc tamen perpetuò evenit (*Malpighio* monente) plantatos taliter ſurculos minùs proficere.

3. Vaſa ſuccifera in progreſſu inter ſe communicant per mutuas anaſtomoſes, quod hujuſmodi experimento probamus. Serrato profundè per tranſverſum Betulæ adultioris caudice, deinde interpoſito ſpatio ab eadem caudicis parte ad eandem quantum conjectari potuimus profunditatem ſerrâ adactâ, non ab inferiore tantùm ſulco lachrymavit truncus, ſed etiam à ſuperiore, & quidem æquâ quantitate, idque non tantùm cùm primò ſerraturæ ſeu ſulci facti eſſent, ſed etiam poſt aliquot dies, & de novo iterum poſtquam ceſſâſſet aliquoties effluere. Vaſa autem diſſecta non aliunde ſuccum excipere potuerunt quàm ab integris & intactis in altero trunci latere aſcendentibus, cum quibus in ſuperiore arboris parte per anaſtomoſes conjungebantur. Hìc autem obiter monere convenit, Sectionem Corticis tranſverſam circularem non ſemper aut omnem arborem perimere, ut vulgò creditum eſt. Siquidem ex noſtra obſervatione in Agrifolio corticis annulo palmaris propè latitudinis detracto, & ligno denudato, arbor nihilominus per plures annos ſupervixit. D. autem Malpighius in variis diverſarum arborum ſurculis & ramis *Opuli* v. g. *Prunorum, Mali Cydoniæ, Quercûs, Salicis, Populi, Avellanæ,* horizontalem ſectionem in cortice fecit, ablata ejuſdem & libri annulari portione: quo facto pars ſuperior ſurculi ſeu caudicis ſupra ſectionem brevi vegetans ità excrevit ut longè turgida redderetur. Cortex enim, in *Quercu* præcipuè, in *Prunis* & *Cydonia malo,* horizontales utriculorum ordines ita elongat, ut frequenter appendices promantur, quibus denudata ligni portio cooperitur; & factâ denuo mutuâ anaſtomoſi cum inferiori ſecti corticis labio continuus redditur cortex: rami quoque portio ultra ſectionem ligneo ſuperexcreſcente circulo & involucro, impenſè craſſa protuberat. Denudata verò lignea portio gracilis adhuc ſubſiſtit nullo vigente incremento, quod reliquo quoque ſurculi infra ſectionem contingit. Hinc autem patet,

Succum non tantùm inter corticem & lignum ſurſum repere, ſed etiam in vaſis in ipſa ligni ſubſtantia ſitis aſcendere.

Quandoque dubitavi (inquit D. *Malpighius*) & nos quoque unà, an expoſitus tumor ultra circularem ſectionem in ſuperioribus ramorum partibus excitatus, ab impetu ſucci ſurſum propulſi contingeret: Secto namque cortice per ſolas ligneas fiſtulas aſcendens alimentum quaſi ab anguſto & arcto loco, laxiorem corticis campum ultra ſectionem inveniens ad extra dilatari poſſet; unde hærendo nutritionem in proximis partibus promovere valeret. Quoniam tamen in novellis, præcipuè Quercûs, facta corticis laceratione, ſi exigua rami portio ultra ſectionem circularem ſuperſit, amputatâ ſci. rami extremitate, nullus ferè tumor ſubcreſcit: & in arboribus, in quibus factâ pariter horizontali ſectione, ità tamen ut portio ejuſdem corticis minimi unguis latitudinem æquans adhuc integra ſuperſit, cortice ità continuato; certum eſt nutritionis augmentum ſubſequi in relicta corticis parte, & in ſuperiori portione: Quare ex his probabiliùs conjeci nutritii ſucci motum à ſuperioribus etiam ad inferiora promoveri. Hactenus Malpighius, cui & nos etiam ſuffragamur, imò ſucci deſcenſum ex ſuperiùs allato experimento, atque etiam ex diſciſſa radice ab utraque parte, tam quæ trunco hæret, quàm quæ in terra reſtat, lachrymante, neceſſariò colligi & concludi opinamur, adeóque ramuli ſupra annulum decorticatum germinationem & augmentum ſucco deſcendenti deberi, qui cum ulteriùs inferiora verſus ob corticem interruptum motum ſuum continuare nequeat, in corticis & ligni novum involucrum erogatur.

4. Succus non tantùm inter corticem & lignum, ut olim & vulgò creditum eſt, neque inter annuos tantum ligni circulos ſeu tunicas ſurſum repit, ſed etiam in vaſis in ipſâ ligni ſubſtantiâ ſitis, ut modo oſtendimus.

5. Arbores nonnullæ citiùs lachrymare incipient quàm aliæ ejuſdem generis & ætatis: adultiores & majores citiùs perpetuò quàm minores & juniores, & copioſiùs etiam ex æqua inciſione.

6. Arbor quæcunque ex inciſione antequam ſuccus aſcendat facta, cùm idem aſcendere incipiet lachrymabit.

7. Diſſecta particulari aliqua radice, ab utrâque parte, hoc eſt, tam ab ea quæ trunco unita manet, quàm ab ea quæ ab eodem ſeparatur; ut mox innuimus, ſuccus exſtillabit, unde etiam conſtat eum ſuſque deque in utramvis partem moveri.

8. Succus è vulnere inflicto in eundem locum aliquandiu deſtillans gelatinam quandam ſeu coagulum albicans paulatim præcipitabit, & copioſius cùm arbor folia explicare incipit. Coagulum hoc videtur eſſe materia ligni.

9. In motu & effluxu ſucci in varii generis arboribus magna eſt differentia. *Acer majus* Autumno etiam poſt delapſa ſtatim folia, & deinceps per totam hyemem idoneâ tempeſtate vulnerata ſuccum extillat: idoneâ inquam tempeſtate, hoc eſt, aeris temperie gelida & leviter pruinoſa. *Acer majus, Juglans,* &c. inciſæ aut terebratæ, poſt nocturnum gelu ſplendente Sole, modò frigus non nimiùm vehemens ſit, ſuccum uberrimè manant, non internoctu quidem aut ſummo manè, ſed duabus tribúſve à Solis exortu horis, & circa meridiem maximé. Poſt gelu vehementius & diuturnius, cùm frigus incipit ſe remittere, ſuccus maximâ omnium quantitate effluit, etiam è vulneribus pridem factis, iíſque arboribus quæ vix unquam aliàs vulneranti reſpondent. Quod adeò verum eſt, ut ſi gelu fortè inciderit adulto vere, cùm jam ſuccus extillare deſiit, fluxum denuò repetit, & matutinis ſaltem horis emanat. Gelu ergo modò non ſit valdè vehemens ſucci motum promovet, imò jam ceſſantem revocat: vidimus enim è vulneribus Aceri majori & Juglandi inflictis noctu diúque extillantem liquorem cùm ſtatim poſt egreſſum vi frigoris in ſtirias concreſceret & condenſaretur. Notandum etiam in gelu vehementi, cùm terræ ſuperficies nive obtegeretur, radicem Aceris majoris diſciſſam, è parte terræ hærente uberrimè lachrymâſſe, &

copioſiùs quàm aliàs unquam, cùm tamen ob vim frigoris ſuccus in trunco vel congelatus vel ad motum pigrior redditus inciſione facta non efflueret. Unde patet copioſi hujuſce effluxûs cauſam gelu fuiſſe; an quia ſuperficies terræ conſtricta vapores aſcendere ſolitos cohiberet & repercuteret: qui exitum non invenientes, paulò infra terræ ſuperficiem conſtipati, impetu facto in radicis poros irruerent? Verùm (ut verum fatear) in ratione hujus phænomeni reddenda mihimet ipſi non ſatisfacio: eadem tamen proculdubio eſt quæ copioſiſſimæ emanationis fontium vivorum in gelu vehementiſſimo, quale brumâ præcedenti accidit.

Succi plantarum proprii & ſpecifici plerumque concreſcunt vel in gummi, vel in Reſinam, vel in mediam quandam naturam inter gummi & reſinam.

Gummi quid. *Gummi* eſt ſuccus concretus qui in aqua facilè diſſolvitur, in igne nec liqueſcit, nec flammam concipit, ſed duntaxat crepitat; cujus generis ſunt Gummi *Arabicum*, Gummi *Ceraſi*, &c. Hoc genus [D. Grevio] nihil aliud eſt quàm mucilago exſiccata, cujus ſubſtantia parum vel nihil olei continet.

Reſina quid. *Reſina* eſt liquor pinguis & oleaginoſus ex arbore ſæpiùs ſponte, interdum eâ vulneratâ defluens: Eſt autem ratione conſiſtentiæ duplex, liquida & ſicca. *C. B.* Cùm aquæ paucum, plurimum olei contineat, in aqua non diſſolvitur, ſed in oleo duntaxat. Hujus generis ſunt *Terebinthina*, *Maſtiche*, &c.

Medii generis ſuccus inſpiſſatus cum partibus ſuis oleoſis plurimum aquæ admixtum habet; ideóque tam in aqua quàm in oleo diſſolvi poteſt, ut Galbanum, Sagapenum, Ammoniacum, *&c.* Hæc autem nihil aliud initio ſunt quàm ſucci lactei inſpiſſati. Cujuſcunque enim plantæ lacteſcentis ſuccus probè exſiccatus flammam facilè concipit, eámque lucidam & diuturnam emittit, non ſecus quàm *Terebinthina* aut Pix liquida. *Color lacteus in ſuccis unde.* Color enim lacteus in plantarum ſuccis ex admixtione partium oleoſarum cum aqueis copioſiore oritur. Eadem utique (ut rectè *D. Grevius*) vegetabilium quæ animalium lactis origo & cauſa eſt, mixtura nimirum prædicta partium oleoſarum cum aqueis per minima, ut vocant. Hinc partes lactis ſeroſæ & oleoſæ ab invicem ſeparatæ utræque diaphanæ evadunt. Hinc in deſtillatione aquæ Aniſi aut Cinnamomi *v. g.* qui primò exit ſpiritus limpidus eſt & diaphanus, verùm cùm ſpiritûs pars maxima exhauſta eſt, cúmque reſiduo aqueæ particulæ aſcendunt quæ oleoſas ſecum ſurſum rapiunt, liquor turbidus & albidus, ac ſi lacte ſuffuſus eſſet, evadit.

CAP. VI.

De annuo trunci incremento.

Arborum & fruticum trunci, indéque emergentes rami, novis quolibet anno additis ligneis involucris augentur. Quolibet enim anno novus fibrarum annulus interiori libro accreſcit, & bifariam tandem diviſus in diverſa diſcedit, pars exterior cortici adjungitur, interior ſenſim indureſcens ante exactum Autumnum ligni duritiem & ſoliditatem acquirit, & à cortice abſcedens ligno agglutinatur, adeóque truncum auget: *ita ut non rarò oblongam & continuatam fibram, mox in lignum ferruminatam, paullò infra corticis, naturam adhuc ſervantem animadverterit* D. Malpighius: *unde (inquit) nil mirum ſi in truncis & ramis arborum, quibus corticis exigua portio detracta eſt, ſubjecta lignea pars cortice deſtituta nunquam incrementum capiat.* Cùm ergo trunci & rami hoc tantùm modo augeantur, hinc olim creditum ſuccum nutritium inter corticem & lignum duntaxat aſcendere; quam opinionem erroneam eſſe ſuperiùs oſtendimus.

Circuli hi ſeu tunicæ ligneæ in arboribus intra tropicos naſcentibus omni ex parte æqualiter inter ſe diſtant, & medullam pro centro legitimo obtinent, ut in ligno Braſiliano Acanthino dicto obſervavit * Gaſſendus, in cæteris verò regionibus vel ad Auſtrum, vel ad Septentrionem poſitis meridiem verſus dilatantur, & à parte polum reſpiciente contrahuntur, adeò ut medullæ reſpectu habito ſemper excentrici reperiantur: hinc multi ex hac circulorum poſitura meridianum invenire docuerunt; & Geoponici peritiores arbores tranſlaturos monent, ut eundem denuò plantatis partium ſitum reſpectu plagarum cœli ſervent quem in priore ſtatione obtinebant.

** Tom. 2. pag. 178.*

Ex circulorum ligneorum numero trunci vel rami ætas innoteſcit, ſiquidem numerus circulorum numerum annorum quos duraverit æquat.

Circuli interiores anguſtiores ſunt quàm exteriores, tum quia cùm planta robuſtior eſt copioſius alimentum attrahit & craſſiores circulos efformat; tum quia interiores ab exterioribus premuntur & conſtringuntur, tum denique quia lignum tempore areſcit & contrahitur. Hæc de arboribus vegetis & nondum ſtaturam & magnitudinem juſtam adeptis; nam in annoſis & ὑπεράκμοις aliter ſe res habet.

Interiores circuli, dum annis & ſiccitate contrahuntur, medullam ſpongioſam magis magíſque comprimunt & coarctant donec in quibuſdam omnino occultetur & evaneſcat.

Lignum circulorum interiorum durius eſt quàm exteriorum, & plerunque colore ſaturatiore tinctum, nunquam certè dilutiore. Hinc exterior ligni pars à colore Alburnum † Plinio dicitur, noſtratibus **The Sap of the Tree.** D. Malpighius fibris & tranſverſalibus utriculorum ordinibus, quibus lignum contexitur, peculiarem affundi ſuccum exiſtimat, cujus corporaturâ & concretione varia firmitas & durities ligno comparatur. Longum tamen (inquit) tempus requiritur, ut recenti ligno talis concilietur ſoliditas, qualis deprehenditur in præexiſtente ligno: unde nova inducta lignea additamenta talem duritiem non ſortiuntur quam ſubcreſcentia inſecta non erodant, ſed teredini ſummè obnoxia ſunt. In Quercu octo circulos & involucra alburnum conſtituere vidi, quare cum aeris & aquæ injuriis cedant, à mechanicis ut inutilia abjiciuntur.

† lib. 16. c. 38.

Arbores & rami qui in altitudinem per plures annos creſcunt in parte ſuperiore pauciores circulos oſtendunt quàm in inferiore, exteriores autem circuli utriſque communes ſunt, non interiores: exteriores enim interioribus quotannis ſuperinducuntur, unde & interiores qui cacumen non attingunt, ſemper in punctum deſinunt, & ſinguli velut conum concavum efficiunt, ut perſpicuè videre licet in Abietis tabulis per longitudinem arborsi ſectis.

Ex comparatione horum circulorum in variis arboribus innoteſcit differentia annui incrementi quarumlibet collatarum. Sic *v. g.* triennale augmentum Quercûs quinquennale ulmi incrementum craſſitudine adæquat. Ex comparatione etiam circulorum annui incrementi in eadem arbore (qui non ſemper æquales ſunt, ſed craſſitie plurimùm differunt, pro anni, ut veriſimile eſt, conſtitutione) colligere licet qualiſnam anni temperies latitudinali arboris cujuſcunque incremento maximè propitia ſit.

CAP. VII.

De Caulium differentiis è Joach Jungii *Iſagoge Phytoſcopica, additis & mutatis nonnullis.*

CAules multipliciter differunt,

1. Reſpectu Foliorum, Caulis vel eſt *foliis veſtitus*, vel iis omnino deſtitutus, ſive *nudus*. Foliis veſtiti plerique plantarum caules ſunt. Caulis *nudus* vel *abſolutè*, vel *ſecundum quid* nudus eſt. *Abſolutè* nudum dicimus qui nullis omnino foliorum rudimentis donatur, ut *Taraxaci, Plantaginis, Bellidis,* &c. *Secundùm quid* nudum, qui foliis admodum exilibus, & à caule non ſatis diſtinctis eſt amictus, ut *Tuſſilaginis, Petaſitis, Dentariæ aphylli,* &c.

Differentiæ caulium foliorum reſpectu.

Caulis foliis *veſtitus* eſt vel *determinatè* vel *indeterminatè* foliatus. *Determinatè foliatus* eſt qui ex certa diſtinctione tantùm folia profert: Ex *unica* quidem in Anemone, Pulſatilla, Herba Paridis, Aconito hyemali: Ex *duabus* in Phthora, Unifolio, Cotyledone altera. *Indeterminatè* foliati ſunt reliqui.

2. Reſpectu ramorum & petiolorum, Caulis eſt vel *ſimplex*, vel in *ramos diviſus*: *Simplex*, ut in Taraxaco, Bellide, Plantagine, Pulſatilla, Anemone, Nymphæa, Biſtorta, Vincetoxico, Pyrola vulgari, *&c.* *Ramoſus* in pleriſque.

Differentiæ caulium ramorum reſpectu.

Inter ſimplicem & ramoſum ambigit caulis in umbellam ſparſus, ut in Primula veris, Auricula urſi. In his tamen caulis petiolis potiùs quàm ramulis eſt diffuſus.

3. Reſpectu ſitûs florum, Caulis vel *determinatus* eſt, vel *indeterminatus*.

Determinatus eſt qui in extremitatibus ſive faſtigiis ſtipitis flores & ſemina producit, ideóque vel in *capitulum*, vel in *ſpicam* ſive *thyrſum*, vel *paniculum*, vel *umbellam*, vel *corymbum* terminatur.

Differentiæ foliorum ſitûs reſpectu.

Capitulum eſt quod conſtat ex pluribus floſculis & ſeminibus arctè in globoſam aut circularem ſive diſci figuram congeſtis, ut in Cyano, Scabioſa, Jacea, Carduis, *&c.* ínque Bellide, Chryſanthemo, *&c.*

Capitulum quid.

Spica eſt quod ex floribus & ſeminibus ſpiſsè compoſitum eſt, ita ut conus erectus ſed oblongus ſive admodum acutus inde evadat, ut in Lyſimachia purpurea, Verbaſco, Plantagine, Luteola, Reſeda, Biſtorta, Secali, Hordeo, *&c.*

Spica quid.

Panicula, item *Juba,* eſt ſpici laxè diffuſa, præſertim perpendentibus petiolis, ut in Milio.

Panicula quid.

Umbella eſt extremitas caulis in plures longiores pediculos diviſa, qui in latius continuo radiantur, inque minores diviſi flores ſuſtinent in orbem circumactos: à ſimilitudine umbellæ, quâ mulieres faciem à Sole arcent, dicta.

Umbella quid.

Corymbus eſt extremitas caulis ita ſubdiviſa & floribus aut fructibus onuſta ut ſphærica figura indè oriatur, ut in Hedera arborea, Sambuco aquatica, Cepa, Porro. Coyrmbus interdum pendulus eſt, ut in Sambuco aquatica, ſeu roſea.

Corymbus quid.

Corymbi nomen latiùs patet, & in genere quodvis ſummum ſignificat. Nam prima notio τοῦ κορύμβου eſt, in capite veterum Atticorum, tutulus ſeu meta ſuggeſtûs capillorum, autore Scaligero. Verùm apud Plantarum ſcriptores Corymbi propriè Hederæ racemi appellantur. *Plin. lib.* 16. *cap.* 34. in deſcriptione hederæ ponit, *Racemis in orbem circumactis, qui vocantur Corymbi.* Dioſcorides in capite de Hippophae, *Flores corymbis Hederæ ſimiles,* inquit, *racemi cohærentes inter ſe.*

Corymbus etiam aliàs ſumitur apud recentiores Botanicos pro flore compoſito diſcoide, qui in pappum non reſolvitur.

Corymbi alia acceptio.

Caulis *indeterminatus* eſt qui petiolis à latere caulis prognatis flores & ſemen gerit. Ideoque nullum extenſionis habet terminum niſi quem hybernum frigus imponit.

Caulis indeterminatus quis.

4. Reſpectu *figuræ* Caulis vel *anguloſus* eſt, vel *teres*; & uterque vel *ſolidus*, vel *cavus*.

Anguloſus caulis vel *triquetrus* eſt ut in Cypero & Gramine Cyperoide, Papyro, *&c.* Ad triangulum caulem etiam referri poteſt caulis qui ternis foliorum proceſſibus, præſertim ſpinoſis diſtinguitur, ut Carduus chryſanthemus.

Differentiæ caulium reſpectu figuræ.

Vel *Quadrangulus*, in Salvia, Mentha, Lamio, Marrubio, Rubia & ſexcentis aliis.
Vel *Quinquangulus* in Campanula, Polyacantha vulgari:
Vel *Sexangulus* in Lyſimachia purpurea trifolia.

Inter angulatos & teretes caules ambigunt ſtriati, ut in Siciliana.

Caulis *teres* ſeu rotundus eſt in Anagallide aquatica, Nummulariâ, & infinitis aliis, præſertim in Bulboſis.

Caulis *inanis* vel totus inanis eſt, vel in nodis ſeu geniculis conſolidatus, ut in Arundine, Frumentis, Graminibus, Fœniculo, Gentiana, *&c.*

5. Tandem Caulis ſitûs reſpectu vel *rectus* eſt, vel *repens*. *Rectus* vel ſuis viribus ſe ſuſtentat; vel adminiculis indiget, quibus vel circumvolvendo ſeſe implicat, ut Lupulus & *Convolvuli*; vel claviculis ſe alligat, ut *Vitis*, *Bryonia alba*, & *Legumina* pleraque; vel foliorum pediculis annectit, ut *Naſturtium Indicum* & *Fumaria*; vel cirris adhæreſcit, ut *Hedera*.

Differentiæ caulium ſitûs reſpectu.

Repens eſt quæ horizontaliter extenſus ad intervalla folia emittit & radices agit: ut in Fragaria, Pentaphyllo, Ranunculo. Quibus caules hujuſmodi ſunt Plantas plurium fundorum appellat Jungius. Pleræque autem hujus generis plantæ duûm generum caules emittunt, alterum *erectum*, alterum *repentem*, ut in Fragaria, Bugula, Ranunculo cernitur.

CAP. VIII.

De Gemmis, è Clariſſ. Malpighii *&* Grevii *præcipuè ſcriptis.*

GEmmæ dicuntur arborum & fruticum fœtus novelli, quos quotannis Æſtate aut Autumno pariunt ſquamoſis tegumentis veluti ſecundis obvoluti, in quibus per totum hyemem latitant, & vere tandem novo in ſurculos explicari incipiunt. Hæ (inquit Malpighius) in noſtris hiſce regionibus circa Junium menſem [ſeriùs apud nos in Anglia] è tenello ſurculo erumpunt, intra folii axillam cubantes. Singulis enim annis è quibuſcunque tenellis ramulis novæ emergunt partes, à quibus excoquitur & derivatur non tantùm ſeminum materia, ſed & Spermatica organa. Non enim idem uterus perpetuo viget, & reliquo inſervit vegetanti corpori cui appenditur, ut in Animalibus, ſed ſingulus quique ramus anno quo luce fruitur propriis gaudet ſpermaticis organis, & fœcundus brevi viget, reliquum vero ſuæ vitæ infœcundum tranſigit.

Nec ſurculi tantùm arborum & fruticum, ſed & radices quoque herbarum reſtibiles gemmas quotannis Autumno pariunt.

Gemma cùm ſit compendium ſurculi, ſeu tenellus ſurculus cum futurorum foliorum inchoamentis compendio quaſi concluſus, iiſdem partibus integratur quibus & rami componuntur. Media enim & profunda ſubſtantia tenellum eſt lignum ſuo cortice circumdatum, fibris ligneis utriculiſque medullaribus contextum, & frequentiſſimè candidis pilis obſitum, à quo hinc indè erumpunt folia, ſquamatim locata, quorum exteriora quæ protegendæ gemmæ inſerviunt, vel temporanea ſunt & caduca, vel in alienam degenerant formam, ut multis exemplis oſtendit D. Malpighius. Hæc autem (ut ille philoſophatur) non tantùm interioribus & concluſis cuſtodiam pariunt, ſed contentus ipſorum reliquorúmque ſuccus in propriis utriculis excoquitur, & longa illa [per hyemem] quiete digeritur, donec exaltatus ſpermatico illo ſpiritu, ope ambientis aeris, in gemmæ carinam, ſurculum ſci. tenellum revehatur, ut ulteriorem foliorum vegetationem excitet. Unde hujuſmodi gemmarum folia non unicam coſtulam, ut in ſtabilibus foliis ferè ſemper miramur per medium productam poſſident, ſed multiplices faſciculi à baſi aſſurgentes in proprios appenſos utriculos deſinunt. Contabeſcunt poſtremò foliola hæc gemmarum, dum gemina uni adſtant ſtabili folio, exhauſto jam concocto humore, & tandem concidunt, vel gracileſcendo in petioli formam abſumuntur.

Non autem una perpetuò eſt naturæ methodus in augendis gemmarum foliis, ità ut primò caduca erumpant folia, mox ſtabilia emergant, & tandem adauctis illis iſta contabeſcant & decidant, ſed paſſim in pluribus arboribus gemmarum folia, & præcipuè quæ baſin ipſius componunt, mitrali amiſsâ figurâ, novis mutationibus tandem in ſtabilia evadant folia, quibus circulus condecoratur.

Naturæ pariter methodus in producendis ſtabilibus foliis mirabilis eſt. Primò enim coſtula ſeu petiolus, carinæ inſtar, humore turgidus cum appenſis fibrulis manifeſtatur, à quibus probabiliter ſacculorum ſeu utriculorum tranſverſalium membranulæ pendent, ut in Animalium primæva delineatione obſervatur. Patent autem deducto novo alimento, quia complicata ſacculorum moles ſubintrante ſucco turget, & ità folia latitudinem & laxitatem conciliat.

Foliorum ſtabilium ſitus intra gemmæ clauſtra mirabilis pariter eſt: ità enim ipſorum partes contorquentur & complicantur, ut ſibi mutuò adaptata tutò cuſtodiantur & minus occupent ſpatium.

Sic, exempli causâ, in *Lapatho*, *Acetoſa*, *Biſtorta*, &c. ſingula folia membraneo tenuíque ſacculo involvuntur, geminæ pariter foliorum partes convolutæ versùs exteriorem partem, minori folio intra proprium ſacculum contento locum ſupra excurrentem coſtulam parant: quod pariter intra involucrum ſuum cuſtoditum, eandem ſuarum partium revolutionem patitur, minúſque adhuc foliolum ſuo ſacculo circundatum ſupra coſtulam cuſtodit, & ità uſque ad minima, vel ſi à minimis exordiamur, hæc cum proprio ſuo velo ſeu involucro, ſemper cum folio proximè majori alteri utriſque communi velo includuntur, deinde utraque hæc folia velis ſuis obtecta unà cum folio proximè majori alteri itidem omnibus communi involucro obteguntur, & ità progrediendo uſque ad maxima. Eſt autem (inquit D. Grevius) regula generalis quam obſervat natura in gemmis, cùm foliorum pediculi longiores ſunt quàm ut folia ſibi mutuo commodè obvolvi poſſint, nec alia ſpecialis tutela providetur, è pediculorum baſi membranas latas extendere, velut ſtragula foliis protegendis, interdum binas, interdùm ſingulas.

Varios autem modos quibus natura folia tenella complicat, ut in gemmæ anguſtias coerceantur, pro uniuſcujuſque certè figura & compoſitione commodiſſimòs, vide apud Grevium lib. de *Anatome Plantarum*, cap. 4. itemque lib. 4. de *Anat. Foliorum* cap. 1.

Gemmarum duo ſunt genera, aliæ folia tantùm intra ſe continent, & in ſurculos folioſos explicantur, aliæ etiam floribus prægnantes ſunt, quæ facilè ab illis veris initio magnitudine ſua diſcernuntur.

Flores autem omnes, (obſervante *Grevio*) non ſecus quàm ſurculi perfectè formantur omnibus ſuis partibus abſolutis tribus aut quatuor menſibus, & interdum, dimidio anno, aut etiam ampliùs antequam in lucem & conſpectum prodeunt: Adeo ut perennium herbarum omniúmque in genere Arborum & Fruticum, qui cenſentur anni cujuſcunque flores, anni illius revera non ſint, ſed diu antea extiterunt, præcedenti ſci. anno integram omnium partium formam & diſpoſitionem adepti: ut ſingularum gemmas diſſecando patebit. Sic flos *Mezerei* v. g. qui Januario menſe interdum aperitur, circa medium Auguſtum anni præcedentis integrè formabatur; quo tempore foliis gemmæ viridibus cautè detractis floris petala ejuſdemque apices, ſeminis conceptaculum cingentes, perſpicillo etiam mediocri clarè & diſtinctè viſibilia redduntur. Alia exempla adducit laudatus Autor quæ apud ipſum vide. Tempus autem quo Flos generatur ſeu formatur à nemine ante ſe obſervatum miratur. Invenio tamen in Lunaria min. tempus illud ab oculatiſſimo F. Columna obſervatum. In hac ſpecie (inquit) omnes plantæ in imo petiolo ſupra radicem folliculum quendam habent, veluti Ari florem exiguum, in quo plantulam exiguam, veluti fœtum complicatum extare vidi, intra folliculum, uteri vicem gerentem integram, folioſum tantùm quæ racemo vidua erat, poſt annum proferendam, & quæ racemoſa cum ipſo exiguo ſed integro racemo convolutam. Et hoc mirum Naturæ inſtitutum. Alias plantas ſimili modo infra terram uterum gerere agnovimus & ſuo tempore proferre, ſed non anno integro, & forſan non medio, verùm à nova radicis ipſius extumeſcentia, ut in bulboſis quibuſdam, in quibus intra bulbum ipſum ſpicatum cauliculum obſervavimus, ſuo tempore proferendum.

Cap. IX.

De Foliis Plantarum è Joach. Jungii *& aliorum ſcriptis.*

F*Olium*, definiente *Jungio, eſt quod à ſede cui adhæret ità in longitudinem & latitudinem extenditur, ut tertiæ dimenſionis termini inter ſe differant, hoc eſt, ſuperficies folii interna ab externa.

* *In* Iſag. Phytoſcop.

Superficies folii interna, quæ & ſuperior, item ſupina dicitur, eſt quæ caulem reſpicit, ideóque vel cavitatis aliquid obtinet, vel ſaltem minùs convexa eſt quàm altera exterior, ſive inferior ſive prona ſuperficies.

Folium aliud eſt *ſimplex*, aliud *compoſitum*.

Folium compoſitum quid.

Folium *compoſitum* eſt quod ex petiolo ſive nervo, ſive coſta, & lobis vel laciniis [potius quàm, ut vult Jungius, ſimplicibus foliis] conſtat. Totum enim illud, ut Theophraſtus nos docuit, quod cum petiolo decidere ſolet, folium appellari debet, ut in *Juglande*, *Fraxino*, *Sorbo*, &c. Partes autem illæ, quæ in multis folia videntur diſtincta, lobi ſunt & laciniæ, non propriè folia.

Petiolus quid.

Petiolus ſive pediculus folii pars eſt in longitudinem extenſa, quæ folium ſuſtinet & cauli connectit. *Petiolus* ſtrictè dictus à caule uſque ad folii initium intelligitur; id quod inter folia eſt *nervus* ſæpiùs aut *coſta* dicitur.

Folium compoſitum, dividente Jungio, eſt vel *digitatum*, vel *pennatum*, vel *triangulatum*.

Folium *digitatum* eſt ubi plures laciniæ, [ſeu plura ſimplicia folia Jungio] quaſi ad unum petioli punctum ſive terminum aptatæ ſunt, ut in *Trifoliis & Pentaphyllis*, *Fragaria*, *Lupino*, *Cannabe*, *Vitice*, &c.

Folium *pennatum* eſt in quo bini lobi [Jungio folia] è regione ſibi ad idem quaſi coſtæ punctum ſive ad eandem coſtæ diſtinctionem opponuntur. [*Lobi non ſemper ſibi mutuo directè opponuntur in hujuſmodi foliis, ut in multis Filicum ſpeciebus aliiſque obſervavimus.*] Hoc genus folia ſunt vel *pariter*, vel *impariter* pennata. *Pariter* pennata, ut in Faba, Vicia, Piſo, &c. [Una arbor Lentiſcus pariter pennata folia obtinet.] *Impariter* pennata, ubi ultimus coſtæ terminus ſingulari folio clauditur, quod imparem loborum numerum tribuit, ut in Roſa, Juglande, Fraxino, Potentilla, Sorbo, &c. Folium pennatum porro vel eſt *uniforme*, vel *difforme*. *Uniforme*, ſi lobi circa eandem coſtam hærentia magnitudine ferè æqualia ſint. *Difforme*, ſi majoribus minora ſint interpoſita, ut in Ulmaria, Agrimonia, Filipendula.

Folium *triangulatum* eſt cujus coſta ità ramoſa eſt ut bini rami ex eadem diſtinctione ſibi primariò oppoſiti in tot ramos findantur quot reliqua exterior coſtæ primariæ portio obtinet, dicitur etiam ala folioſa ſive folium ramoſum. Hæc *Jungius*. Verùm nos cum oculatiſſimo F. Columna Lynceo Folium compoſitum malumus dividere in 1. *digitatum* ſeu circumſcriptione rotundum & ad pediculum uſque inciſum: 2. *pennatum* ſeu πτερωειδον & 3. *multifidum* ſeu πολυσχιδὲς *h. e.* in plures lobos ſeu lacinias diſſectum. In hoc autem genere quæ latos habent lobos ſeu lacinias folia πλατυπολυσχιδῆ, ut Apii, Cicutæ, Angelicæ, Sphondylii & ſimilium; quæ verò anguſtioribus lobis ſeu ſegmentis dividuntur, λεπτοπολυσχιδῆ dici poſſunt, ut Liguſtici, Thapſiæ, Rutæ, &c. quæ denique in capillares omnino lacinias dividuntur, τριχοσχιδῆ merito appellantur, ut Ferulacea, Ammi, Millefolii, Fœniculi & ſimilium.

Folium ſimplex eſt quod non dividitur in lobos ſeu lacinias disjunctas. Eſtque margine vel integro vel ſciſſo, vel ſinuato vel ſine ſinubus, denique vel planum, vel concavum. Sin dichotomian obſervare malumus Folium ſimplex dividi poteſt in planum & teres, teres autem in farctum & concavum ſeu fiſtuloſum: *Planum* in *margine* integro & *æquali* donatum, & *margine inæquali*, eóque vel *ſinuato* vel *ſciſſo*. Folium ſinuatum eſt vel anguloſum vel abſque angulis.

Angulatum folium inter integri & ſciſſi marginis folium quaſi ambigit, ut Hederæ adultæ, Bryoniæ: Abſque angulis, ut Smilacis aſperæ.

Sciſſi marginis folium eſt vel laciniatum, vel ſerratum ſive crenatum, vel dentatum [denticulatum.]

Lacinia eſt portio folii inter fiſſuras (fiſſura eſt profundior ſciſſura) incluſa.

Folium teres eſt vel farctum, ut in Juncis; vel fiſtuloſum & intus vacuum, ut in Cepa: in his autem infima pars & cauli proxima plana eſt.

Folium ſimplex eſt vel
- *Planum* margine vel
  - *Integro* & æquali.
  - *Inæquali*, eóque vel
    - *Sinuato*, ſeu
      - *Angulatum*, ut in *Bryonia*.
      - *Abſque angulis*, ut in *Smilace* aſpera.
    - *Sciſſo*, eſtque vel
      - *Laciniatum*.
      - *Crenatum*.
      - *Dentatum*.
- *Teres*, idque vel
  - *Farctum*, ut in *Gramine junceo*.
  - *Concavum* & fiſtuloſum, ut in *Cepa*.

Poſſunt etiam folia aliter multis modis dividi, ut v. g.

1. Reſpectu Superficiei, in 1. Lævia à Græcis λεῖα dicta, qualia ſunt Betæ, Lapathi, &c. 2. Hirſuta ſeu lanuginoſa & tomentoſa, [δασέα] ut ſunt Verbaſci, Lychnidis, &c. 3. Aſpera [τραχέα] qualia obtinent Bugloſſum, Echium, &c. 4. Aculeata vel ſpinoſa [ἀκανθώδη] ut Carduorum, Agrifolii, &c. An dentur plantæ quæ ſpinam pro folio habent dubito; Scorpius certè præter ſpinas folia etiam habet.

2. Reſpectu Figuræ & circumſcriptionis, in rotunda & longa, triquetra, teretia, &c.

3. Reſpectu Quantitatis, in magna & parva, lata & anguſta, longa & brevia, craſſa & tenuia.

4. Reſpectu Coloris, in viridia, ut ſunt major pars foliorum tam herbarum quàm arborum, in luteum languentia, obſcurè virentia, ad cœruleum vergentia, candida & incana, rubentia, maculoſa, ſtriata, &c.

5. Reſpectu Durationis, in perpetua ſeu diuturna, & decidua.

6. Reſpectu Sitûs & ortûs, in ea quæ ordinatè caulem cingunt, nimirum è ſingulis geniculis ſeu caulis diſtinctionibus vel *bina* prodeunt, ut in Salvia, Urtica & aliis quamplurimis.

Notand. *Plantas quadrato caule præditas omnes conjugatim & bijugo ordine, & quidem alternatim proferre folia; itémque ramos ex aliis, ſive ſinubus, ſive angulis quos folia & pediculis folii cum caule conſtituit.*

Altesnatim pronaſci dicuntur folia, aut germina, aut rami petiolive, ſi ſuperioris paris oppoſitio decuſſet aut quaſi ad angulos rectos ſecet inferioris paris oppoſitionem.

Multæ etiam plantæ teretis & non quadrati caulis bijuga habeut folia, ut Bugula, Brunella, &c. Vel *terna*, ut in Lyſimachia lutea, cærulea, purpurea; vel *quaterna*, ut in Cruciata; vel *ſena* aut plura, ut in Gallio, Rupia, Aparine, &c. vel inordinatè & ſingula hærent: quamvis, inquit Columna, nec iſta tam inordinata dici poſſunt, ut non aliquo numero, quino, aut majore vel minore in circuitu ramuli ordinem aliquem obſervent, ut in Vermicularia, Tithymalo & ſimilibus.

Partes folium integrantes. Quod ad partes folium componentes attinet, ſciendum eſt eaſdem illas eſſe quibus truncus integratur, nimirum fibras ligneas ſeu lymphæ-ductus; vaſa ſuccum ſpecificum deferentia, tracheas; utriculos fibrarum reticulariter contextarum ſpatia replentes; & cuticulam. Sciendum enim eſt, folii petiolum fiſtulis ligneis unà cum tracheis & vaſe peculiari à tenelli ſurculi profundiore ligno ſeu intimioribus fiſtulis fibríſve ad extra continuatâ ſubſtantiâ derivatis, & in faſciculum collectis componi. Enaſcitur autem è tenello ſurculo & nunquam ab antiquioribus ramis aut trunco ipſo, niſi medio gemmæ ſurculo. Petiolus velut peculiaris caudex in ramos & ſurculos ſcinditur. Frequenter per longum excurrens ſub coſtulæ ſpecie hinc inde promit ramulos, qui tandem in reticulares plexus deſinunt. In aliis autem foliis petiolus ſtatim ac latitudinem attingit ſcinditur in minores ramos, conſpicuos tamen, qui quaſi ab uno exorti umbilico alios minores producunt, ut in Hedera aliiſque apparet. Notandum fibras petiolum componentes, initio antequam pediculum ingrediantur reticulari opere implicari, ut mos eſt Naturæ.

Petiolo appenditur folium dilatatum, cujus præcipua pars occupatur à coſtulis ſeu nervis vario ritu productis. Fibræ etenim ligneæ unà cum tracheis & peculiari vaſe conglomeratæ, à petiolo excedentes, velut minima arbor hinc inde diſperguntur, & ſolvuntur in ramulos, & hi denuo ulteriore diviſione in ſurculos, qui ſibi mutuò occurrentes & unitæ in reticulares plexus contexuntur, qui in pleriſque foliis conſumptâ utrâque cuticulâ emergunt, in Salviæ autem & ſimilium foliis etiam virentibus, aversâ præſertim parte, conſpicui ſunt.

Vaſa Succifera peculiaria dari probatur. Fiſtulas & tracheas concomitari peculiaria vaſa, quæ concoctum ſuccum continent, humoris eruptione patet, qui cùm alieno pollet colore, vel craſſiore conſtat ſubſtantiâ facilè in conſpectum ſe dat. Sic in ſectis foliis Tithymali, Cichorii & ſimilium lac emergit, in Chelidonio ſubluteus humor: in reliquis autem herbarum & arborum foliis, quia limpidus aut aquoſus humor eſt, nullam ſui exhibet notam, cum tamen adeſſe analogia evincit.

Utriculi quales. Reticularium plexuum maculas ſeu areas utriculorum ſeries à coſtulis emanantes & quaſi ab ipſis pendentes replent, unde foliorum craſſities conſurgit. Hi autem utriculi ex contenti ſucci natura, mutuâ compreſſione vel laxitate varias ſubeunt in exteriori regione formas, unde quaſi cæcales aut vermiculares veſiculæ contortæ apparent: Interdum angulis ſcatent, & frequenter irregulariter terminantur.

Inter utriculos & fibroſum rete in pleriſque foliis peculiares folliculi ſeu loculi diſperguntur, qui patenti hiatu foràs vel halitum vel humorem fundunt. Horum deſcriptionem in plantis aliquot peculiaribus unà cùm ſucco quem continent vide apud * *Malpighium.*

** Anat. Plant. pag. 37.*

Has omnes partes quibus folia coagmentantur levis ſuperextenſa cuticula ſeu epidermis obducit, quæ ſubjectorum colorem refert, ipsaque contenta inveſtit & cuſtodit.

Foliorum extremus unguis ſeu margo quaſi zonâ ſeu craſſiore lineâ circundatur. Hæc in aliquibus ſolæ membranæ eſſe videtur, quibus hinc indè tegitur folium exiguis interceptis utriculis, unde facilè à lumine pervaditur & diaphana fit. In aliis hujuſmodi zona craſſior eſt, & exteriùs oblongis cooperitur utriculis, interiùs verò ligneæ fibræ reliquis continuatæ excurrunt. *Malpig.*

In laciniarum apice in quas folia diſſecantur dum tenella adhuc vegetant papillæ & utriculi quidam eminent diverſos continentes ſuccos. *Malpigh.*

Plantarum ferè omnium, paucis admodum exceptis, Atriplicibus v. g. & Amarantis nonnullis, folia poſtquam explicantur, Herbarum etiam caules colore viridi imbuuntur: cujus coloris quæ cauſa ſit ambigitur. Plerique rei naturalis ſcriptores aeri eum aſcribunt, nec præter rationem. Nam non tantùm radices Plantarum in terra latitantes albæ plerumque ſunt, nunquam certe virides, ſed & folia aere excluſo, ejúſve appulſu prohibito, albeſcunt, ut in *Braſſicis* & *Lactucis capitatis* videmus, quarum interiora folia exterioribus obvoluta, & liberi aeris uſurâ privata colorem album contrahunt. Deinde ad *Lactucam*, Endiviam, Cichoreum, Myrrhidem, Apium dulce, aliáque olera dealbanda pro Acetariis, vel ligamentis quibuſdam folia vinciunt, vel terrâ obruunt, vel alio quodam artificio aeris appulſum arcent. Quin & plantæ in conclavi undique occluſo ſatæ folia in luteum colorem languent, eò pallidiorem quo aeris externi ingreſſus diligentiùs prohibetur.

Aliud adhuc experimentum ad hanc opinionem confirmandam producit D. *Grevius*: nimirum quòd in caulibus Althææ & aliarum quarundam plantarum tranſverſim diſſectis, quamvis corticis parenchyma album ſit, vaſa tamen ſuccifera parenchymate incluſa non minùs virent quàm cuticula ipſa; nimirum quia tracheis ſeu vaſis aerem deferentibus proxima & contigua ſunt, cùm parenchyma ab aere externo cuticulâ intercluditur, ab interno vaſis ſucciferis interpoſitis.

Quòd plantæ Aerem liberum & apricum affectent luculento experimento oſtendit * *D. Sharrocus.* Plantam tenellam è ſemine ortam, fictili exceptam in Feneſtra collocavit, cui unica vitri quo obturata erat quadra deerat. Plantula quæ aliter ſurſum ſuccreverat, relictâ hac directione, illico ſe inclinans versùs foramen rectà tendit, ſitu ad ſuperficiem terræ in fictili propemodum depreſſo & ferè parallelo: Deinde fictili converſo ita ut inclinatio caulis à foramine averſa aliorſum ſpectaret; plantula caule reflexo & in formam literæ C incurvato, ad foramen iterum ſe direxit; mutato denuo fictilis ſitu, & ſuperiore curvaturæ cornu à foramine averſo, caulis pariter ſumma pars directionem ſuam mutavit, & versûs patentem quadram ſeſe retroflexit, & in literæ S figuram incurvavit; & interdum animi cauſa ut admirationem excitaret, amicos aut adſtantes rogavit ut dicerent verſus quam partem vellent ut planta creſcendo tenderet, eámque notâ aliquâ in margine fictilis ſignarent; quod cum feciſſent parte illa fictilis fæneſtræ foramini obversâ, intra paucas horas, ſponte ſuâ, nullâ vi adhibitâ planta illa caulem ſuum illorſum inclinavit.

* *Lib. de Hiſtor. propagationis Vegetabilium.*

Nobis tamen non tam aer quàm lumen, luminiſve actio coloris in plantarum foliis viridis cauſa eſſe videtur. Nam externo Aere excluſo plantæ tamen nonnullæ viridem utcunque colorem acquirunt & retinent, ut in vitreis operculis ſeu campanis tegi ſolitis cernitur, ut v. g. Plantâ mimosâ humili noſtratibus dictâ, quæ ob cœli noſtri frigiditatem aeris externi appulſum non patitur, ſed perpetuò tegi poſtulat, & tamen colore viridi tingitur. Vitrum autem quamvis lumen admittat, aerem excludit. Unde colligimus luminis actionem cauſam viroris eſſe. Eædem enim plantæ vaſe opaco tectæ haud dubiè pro viridi pallidum induerent colorem, ut in conclavi clauſis contingit. Nec tamen adeo lætè virere puto plantas vitreo operculo tectas ac aeri libero expoſitas, quoniam vitrum quamvis radios aliquos luminis tranſmittit, alios tamen intercipit & reflectit, nec enim aliter viſibile eſſet. Quinetiam aqua vel aerem excludit, vel modicâ admodum quantitate intra poros ſuos admittit, & tamen plantæ ei immerſæ vireſcunt, quod nobis luminis potiùs actioni tribuendum videtur, quàm (ut *D. Grevius* opinatur) aeri interno radicibus excepto. Verùm quicquid ſit de lumine ejuſque actione, nec enim huic ſententiæ mordicùs adhæremus, certiſſimum eſt ad virorem inducendum non ſufficere aerem concluſum & ſtagnantem, ſed liberum & apertum requiri: unde in ſylvis etiam opacis naſcentes herbæ dilutiùs virent, quàm in locis apricis & ſolaribus radiis expoſitis. Nec tamen omnibus plantarum partibus colorem hunc conciliat ſive aer, ſive lumen, ſed tantùm ritè præparatis & diſpoſitis ad actionem ſuam excipiendam: Fieri etiam poſſe non negamus ut Aer ſalinas aliquas particulas plantæ ſucco communicet, quæ eum in viridem colorem mutent. Unuſquiſque quod ſibi veriſimillimum videtur ſequatur. Ad hunc autem colorem inducendum non requiritur calor, ſed potiùs frigus moderatum: Aer enim in conclavi occluſo calidior eſt quàm ſub dio, ut patet ex celeri & immodico in longitudinem auctu plantarum inibi ex ſemine naſcentium: vidimus enim ejuſmodi in locis plantulæ ſemipalis ſcapum in ſemipedalem ferè longitudinem excreſcentem ſubtus folia ſeminalia, ſeu antequam folia explicaret. Quin inclinationem prædictam caulis ad foramen in feneſtra relictum indè ortam putamus, quòd Aer externus in foramen irruens & parti caulis eidem obverſæ occurrens, frigore ſuo poros ex ea parte conſtringeret, adeóque caulem illorſum incurvari faceret.

Quis foliorum uſus ſit, quodnam officium quæritur. Cæſalpinus hujus gratiâ folia data exiſtimat ut tenerum germen (quod tanquam manibus invicem ſuperpoſitis circumplectuntur) tueantur, vel etiam fructum, ubi fructus erumpit cum germine. Poſtquam verò eadem explicata ſunt, germine adultiore, alium uſum præſtare videntur, umbram ſcilicet, nè à Sole nimis urantur tum fructus, tum novella germina; moderatos enim Solis radios utraque deſiderant, quod foliorum poſitione & formâ præſtatur, illos partim tranſmittentium partim retinentium. Ideo plurimis in Autumno decidunt folia perfectis fructibus & germinibus induratis. Ferunt autem in regione fervente, ubi perpetui ferè ſunt æſtus, nullis arboribus folia decidere, quod rectâ ratione fit: egent enim plantæ perpetuâ inibi foliorum operâ ad umbram faciendam. *Cæſalp.*

Clariſſimus *Malpighius* alium præterea uſum plantæ præſtare folia exiſtimat. A natura, inquit, fabrefacta videntur ut coctioni alimenti inſerviant. Nutritii namque ſucci portio quæ radices ſubingreditur, nec in appenſas tranſverſales ſtirias derivatur, poſtremò à ligneis fiſtulis in folia exoneratur; ideò neceſſe eſt, ut in ipſorum quaſi tranſverſalibus utriculis moram trahat, & antiquo ſucco commiſceatur & fermentetur, juvante non parùm externo ambientis aeris calore, ut faciliùs inutilia tranſpirata evolent. Dari autem hujuſmodi concoctionem in foliis, ſeminalis plantulæ ſtructura indicare videtur. Hæc geminis plerumque conſtat foliis, quæ propriis vaſculis & utriculis ſucco turgidis ditantur, ut mole ſuâ reliquum plantulæ ſuperent. In germinatione verò ſoluti & turgidi hujuſmodi plantulæ humores advenientem ſuccum fermentant & antiquum augent, itá ut in ampla folia extendantur, ut patet in *Endivia, Peponibus & Cucurbita*, cujus ſeminalia folia in tantam excreſcunt molem ut vix credibile ſit, & ablatâ cuticulâ ſeries pendentium utriculorum tam manifeſtò exhibentur, ut evidenter pateat folia hujuſmodi conditoria eſſe ſeu penu concreti ſucci. Quoniam tamen ſenſim, vegetante radicis trunco & plantulæ germine, contabeſcere incipiunt hujuſmodi folia, hinc conſtat à foliis in caulem & caudicem regreſſum eſſe concocti ſucci, & quaſi peculiarem circulationem. Remittunt itaque & *folia* probabiliter concoctum ſuccum, ipſúmque in annotino & novello ſurculo, cui adnaſcuntur, congregant, ut in tenellam gemmam abſumatur. Etenim non longè ab inſertione & folii eruptione gemma poſt aliquod tempus ſuccreſcit; & maturatus per longum tempus in ſurculo coercitus humor, advenientis veris ope refermentatus, in gemmæ fœtum abſumitur, & nutritionem inchoat: Unde videtur nulla ſuccreſcere, ut plurimùm gemma quam non antecedat & ſucceſſivè alat folium.

Idem miniſterium præſtant probabiliter folia ſeminibus, &c. Corruptis ſingulis annis minimis meatulis, exhauſtóque antiquo ſucco, cùm folia ampliùs naturæ nequaquam inſerviant, abjiciuntur, novumque organum formatur: & quibus in plantis folia adhuc virent, novis tamen æſtate germinantibus gemmis antiqua maraſmo confecta collabuntur. Hæc omnia D. Malpighius, quæ & nobis probantur.

CAP. X.

De Floribus Plantarum, & primò de eorum partibus.

FLos, definiente *Jungio*, eſt pars plantæ tenuior, colore vel figurâ, vel utroque inſignis, rudimento fructûs cohærens. Hæc definitio, vel ipſo Jungio fatente, nimis anguſta eſt: nec enim omnis flos rudimento fructûs cohæret: nam in *frumento Indico Maiz* dicto, *Palma Chriſti* ſeu *Ricino*, *Bardana minore* ſeu *Xanthio*, *Heliotropio tricocco*, *Lachryma Jobi*, *Ambroſia*, à fructu aliquantulum removetur. Nec in herbis tantùm ſed & in arboribus ut v. g. *Juglande*, *Corylo*, *Quercu*, *&c.* dantur flores amentacei à fructu disjuncti.

Quinimo non in eadem tantùm planta florem à fructu removit natura, ſed etiam in eadem ſpecie flores & fructus totis individuis diſcrevit, ità ut quæ flores ferrent, infœcundæ & ſteriles eſſent, quæ fœcundæ, flores non producerent: Has in eadem ſpecie ſexu differre volunt Botanici, & fertiles fœminas, ſteriles mares appellant. Præterea in plurimis plantarum ſpeciebus, in quibus etiam flores fructibus cohærent, dantur plurimi flores inutiles, hoc eſt, quibus nullus fructus ſeménve ſuccedit, ut in Pomiferis, *Pepone*, *Cucurbitâ*, *Melone*, *&c.* inque *Malo* & *Pyro* manifeſtè cernitur.

Rectiùs ergo meâ ſententiâ definitur *flos*, Pars plantæ tenuior & fugax, colore vel figurâ vel utroque inſignis, fructui prævia, eíque plurimùm cohærens & tenello tegendo fovendóque inſerviens, quæ poſtquam explicatur brevi aut decidit aut marceſcit.

Fructui prævii dici poſſunt etiam flores inutiles & amentacei, quamvis eidem contigui non ſint, quoniam plerunque aut decidunt aut marceſcunt antequam fructus matureſcit.

Partes floris ſunt. 1. *Calyx* ſive *Perianthium*, quod tamen nonnullis adjunctum potiùs quam pars floris cenſetur. 2. *Folia* illa *tenella* & *fugacia*, quæ nos ad Homonymiam vitandam cum Columna *petala* appellare ſolemus. 3. *Stamina:* & 4. *Stylus.*

Flores *perfecti* dicuntur qui omnibus hiſce partibus donati ſunt: *imperfecti*, qui harum partium aliquâ carent. Nos tamen in hoc opere florem *perfectum* vocamus quicunque petalis ſeu foliis fugacibus coloratis conſtat, ſive calycem habeat, ut plerique, ſive non, ut *Calthæ paluſtris*, *Anemones* & bulboſarum nonnullarum flores; *imperfectum* qui apetalos eſt, ſeu foliis illis fugacibus, coloratis caret: Hunc etiam ſtamineum vocamus, quia ſtaminibus & calyce duntaxat conſtat. Sub ſtaminibus etiam ſtylum comprehendimus quo pauciſſimi flores carent.

CALYX.

Calyx eſt qui florem tegit & ſuſtentat, ejuſque velut baſis & fulcimentum eſt, ideóque craſſior eſt & minus inſignis flore ipſo. Oritur autem ex exteriore ſurculi cortice, ideóq; (inquit Cæſalpinus) herbacei coloris eſt, nec decidit cum flore. Verùm ex noſtra obſervatione in nonnullis plantarum generibus vel unà cum flore decidit, ut in *Ranunculo* & *Lyſimachia ſiliquoſa*; vel etiam ante florem, ut in *Papavere.*

Calyces ſeu Perianthia in nonnullis plantis, tum colore, tum conſiſtentiâ, tenella florum petala proximè referunt, diſtinguuntur quòd non defluant aut marceſcant antequam ſemina matureſcant, verùm ipſis pro vaſculis inſerviant. Hujuſmodi ſunt *Fegopyri*, *Potamogitonis anguſtifolii*, *Biſtortæ*, &c. florum calyces. Calyces enim voco quantumvis coloratas has partes, quia nec deciduæ ſunt, nec fugaces.

PETALA.

Petala ſeu floris folia ſunt laminæ illæ tenellæ, colore inſignes & fugaces. Ad petalum enim conſtituendum duæ hæ conditiones concurrant oportet: 1. Ut ſit tenue & colore inſigne: 2. ut ſit fugax & caducum: adeò ut ſiqua pars plantæ harum conditionum alterutrâ careat, quamvis alteram habeat, petalum dicenda non ſit. Ob defectum primæ conditionis Ranunculi & Papaveris calyces quamvis decidui pro petalis non ſunt habendi: ob ſecundæ carentiam Biſtortæ & Perſicariæ ſupradicti calyces à petalorum numero excluduntur.

Quod ad petalorum texturam & compoſitionem attinet, Interioris cauliculi ſeu ligni (docente * Malpighio) ſubſtantia, fiſtulæ ſcil. & tracheæ extenduntur & elongantur in floris folia, quæ omni vaſorum genere inſtructa pendentibus utriculorum ſeriebus integrantur. Hæc tenui halituoſóque turgent ſucco, unde inciſuras non patiuntur: ob humoris etenim benignitatem & ductilitatem utriculorum ordines extenduntur uſque ad extremum unguem, & ut plurimùm vaſa non ab una excedunt coſtula, ſed copioſi faſciculi à baſi exurgunt, & productis ramis in omnem dimenſionem elongantur. Quod ad colores, excepto nigro & viridi, omnes in floribus ſpectantur.

* *Anat. Plan. p.* 55.

STAMINA.

Stamina ſeu capillamenta, deſcribente * Spigelio, ſunt in floris medio, quod umbilicus appellatur, partes oblongæ, tenues, veluti capillamenta, interdum paulò craſſiores, paulò prominentes in ſummitate, apicibus frequenter præditæ, quæ ſtylum partem ſimiliter oblongam ſed craſſiorem atque è centro umbilici emergentem ambiunt.

* *Iſag. ad rem Herbariam.*

Stamina pediculo conſtant & capitulo ſeu apice.

Pediculi ſtaminum plerunque liberi ſunt, & in quamplurimis plantis à fundo floris ſeu dilatatâ petioli ſubſtantiâ (ut cum D. Malpighio loquar) oriuntur: in Digitali & pleriſque omnibus tubuloſa petala habentibus (ut galeatis & labiatis) ab interioris ſuperficiei petali ima parte erumpunt, interdum toti eidem affixi ſunt ſeu cohærent, ut in *Symphyto majore*, *Lithoſpermo*, *Polygonato*, *&c.*

Differentias ſtaminum Jungius ſic * perſequitur.

Pediculi ſtaminum liberi plerunque teretes ſunt, raró latiuſculi ut in *ornithogalis.*

Pediculus teres vel tenuis eſt, vel craſſiuſculus.

* *Iſag. Phyto. ſcop. c.* 20.

Pediculus item, alius curvus eſt, ut in galeatis floribus in quibus ſub galea latentia ſtamina curvaturam ejus imitantur, ut in Salvia, Lamio, Sclaræa: & in Papilionaceis in quibus latent in inferiore carina ſurſum recurva.

Staminum pediculi porro plerunque glabri ſunt, interdum hirſuti; ut in *Blattaria.*

Stamina ferè ſemper inter ſe æqualia ſunt, interdum inæqualia, ut in Napello, Colutea, Scorpioide, &c.

Staminum pediculi ferè ſemper ſimplices ſunt, in Lauro ramoſi.

Staminum numerus plerunque foliis aut laciniis ambitus reſpondet, ità ut aut æqualis ſit, aut multiplus, aut ſubmultiplus. Sic in *Rutæ* flore 4 petala ſunt, 8 ſtamina; in Cervicariæ flore campaniformi 5 laciniæ ſeu cuſpides intus in fundo 5 ſtamina; in Iride 9 folia, 3 ſtamina; in Gladiolo Ital. 3 ſtamina, folia 6.

Sunt autem flores tam copioſa habentes ſtamina, ut eorum numerus non facilè poſſit iniri, ſtaminoſi idcirco dicendi; ut Ranunculo, Papavere, &c.

APICES.

Capitula ſive cacuminula ſtaminibus incumbentia *Apices* dicuntur; Malpighio ſtaminium capſulæ. Hæc diverſimode colorantur & figurantur, frequenter tamen lutea aut crocea ſunt, interdum nigricant, aliàs albeſcunt; obſervavimus etiam purpureo aut rubente colore conſpicua, quamvis rariùs, ut v. g. in Hepaticæ trifoliæ ſpecie illa, quam Parkinſonus albam ſtaminibus rubris appellat, Gramine leucanthemo minore, Alſine pulchro flore, folio tenuiſſimo noſtrate, aliiſque quæ non occurrunt memoriæ: ideóque ſecurè nimis * affirmat Grevius, Apicum colorem nunquam rubrum eſſe; quicunque tandem floris petalorum color ſit, intus non raro concava ſunt, & globulorum congeriem continent.

Eadem vel ex medio longitudinis ſuæ aptata ſunt pediculo vel quaſi medio, rariùs extremo, ut in *Tulipis, Iridibus, &c.*

Staminum capitula plerunque ità ſita ſunt, ut longitudo cujuſque ad longitudinem pediculi ſui ſit tranſverſa, hoc eſt, angulos cum ea vel rectos, vel obliquos conſtituat. Eſt & ubi longitudo capituli longitudini pediculi in directum quaſi ſita eſt, ut in *Tulipis:* imò ſunt flores in quibus ſtaminum capitula pediculis directim ſita, lateribus inter ſe coeant, ut fiſtulam quandam conſtituant, in qua ſtylus ità includatur, ut extimâ tantùm parte promineat, ut in Boragine, Solano, Dulcamara. Denique in omnibus floſculis capitula florea conſtituentibus, ut in Eupatorio cannabino vulgari, Agerato, Centaurio majore, Scabioſis, Cyanis, Jaceis, Carduis; item in floſculis diſcos floreos conſtituentibus, ut in Flore Solis, Helenio, Ptarmica, Millefolio, Tanaceto, Acanthio loco ſtaminum eſt foliolum aliquod oblongum, fronte in aliquot quaſi ſtaminum petiolos ſciſsâ, quod complicatum fiſtulæ inſtar ſtylum involvit. D. Malpighius accuratiùs, tubum hunc efformari ait petiolis quinque ab interiori floris ſubſtantia ſurſum productis & unitis, qui etiam in capite laciniatur, in nonnullis.

Hæ ſtaminum partes, pediculus nimirum & appenſa capſula (autore Malpighio) ligneis fibris & tracheis integrantur ſingulæ, quibus utriculi per longum locati adduntur. Quare cùm in galeatis & quibuſdam etiam aliis ab elongatis floralibus foliis producantur, iiſdem etiam particulis neceſſariò componuntur.

Quis harum partium uſus ſit ambigitur: nonnulli ornatûs tantùm gratiâ floribus conceſſas putant: alii ad materiam generationi ſeminum incongruam eliminandam, ut reſidua purior & defæcatior evadat: adeóque velut emunctoria quædam eſſe, per quæ determinata quædam ſucci portio excernitur, nimirum aerea, ut ſemen oleoſius reddatur, ejúſque principia fixiora. Hinc (inquit *Malpighius*) fortaſſe non incongruè derivato nomine, *menſtruæ purgationes*, quæ in mulieribus conceptionis tempora proximè antecedunt, *flores* dicuntur: nam ut in plantis determinata ſucci portio per ſtamina & floris petala excernitur, ità in viviparis, quæ conceptûs particulas quoquo modo inficere poſſunt, ſingulo menſe cribratæ per uterum foràs protruduntur, ut reliquum defæcati ſanguinis in utero ſtagnantis, faciliùs vi ſeminis fœcundetur, & in animalis naturam dirigatur.

Grevius noſter non hunc tantùm uſum ſtamina præſtare opinatur, ſed & pollinem illum ſeu globulos quibus apices prægnantes ſunt, quóſque per maturitatem effundunt, ſpermatis maſculini inſtar ſeminibus fœcundandis inſervire exiſtimat; ac proinde maximam plantarum partem utriuſque ſexûs participem eſſe. Quod non adeò incredibile videri debet, cum & in Animalium genere nonnulla androgyna obſervantur, ut v. g. Cochleæ terreſtres; quamvis quidem in ſeipſis non generent, quo à plantis differunt. Nec obſtat, quòd particulæ hæ (ſi modò ſperma ſint aut ſpermati analogæ) in uterum aut ſemina non penetrent, nam & in piſcibus externè tantùm ovis jam editis inſpergitur genitura, nec in ullo animalium genere, quod ſciam, ovarium intrat, at nè uterum quidem ipſum in pleriſque, ſed ſolus ejus halitus & effluvia ſubtilia ſufficiunt ad ova fœcundanda, & embryon intus concluſum vivificandum.

Hæc ſi ità ſint, non ſimilitudine aliqua duntaxat, ſed revera & ſtrictè loquendo ſexu differunt plantæ illæ, quarum aliæ ſemen abſque flore, aliæ [ab ejuſdem plantæ ſemine ortæ] florem abſque ſemine producunt. Tales ſunt in Arborum genere *Palma dactylifera, Salices* pleræque ex noſtra obſervatione, & ſecundùm Plinium etiam *Cedrus major*: in Herbarum, *Lupulus ſalictarius, Cannabis, Cynocrambe, Mercurialis, Phyllon, Urtica, Spinachia, Seſamoides* Cluſii, aliáque non pauca.

D. *Grevii* ſententiam magnopere confirmant, quæ de Palma dactylifera à * Veteribus & Recentioribus traduntur, nimirum fœminas non omnino fructificare, niſi mas juxta ipſas conſitus fuerit: quin & pulverem maris fœminæ aſperſum eam fœcundiorem reddere. Ni enim Ægyptii hoc fecerint (inquit Proſper * Alpinus) ſine dubio fœminæ vel nullos fructus ferent, vel quos ferent non retinebunt, neque hi matureſcent. At inquies in arenoſis & deſertis, ubi nemo maris pulverem ſeu pollinem florum fœmineo fœtui aſpergit, fœminæ nihilominus fœcundæ ſunt. Immo verò ventorum beneficio, qui pulverem marium fœminis afflant.

* *De florum Anat. cap. c.3. & 5.*

* *Plin. Hiſt. Nat. lib. 13. c. 4.*

* *Lib. de Plantis Ægyptiacis.*

Cæterum rectè à D. *Grevio* obſervatum, globulos hoſce ſeu particulas ſeminiformes apicum thecis incluſas, illud ipſum corpus eſſe quod Apes colligunt & femoribus appenſum geſtant, quod noſtrates *panem Apum* vocant, quod etiam in cellulas unà cum melle recondunt. Ceram enim ore domum portant, mel ventriculo.

Opinio autem hæc de uſu pollinis prædicti ulteriori adhuc confirmatione indiget; nos ut veriſimilem tantùm admittimus.

STYLUS. *Stylus* eſt pars floris medium ejus occupans & rudimento fructûs ſive ſeminis inhærens. Dicitur Stylus quia in longitudinem tenuem plerunque extenditur.

Folioſa pars floris modò apici, modò ſedi fructus ſeminiſve cohæret; Stamina vel medio, vel imo folioſæ; Stylus ſemper apici fructûs ſeminiſve inhæret, ideóque reliquis floris partibus defluentibus in planta remanet. Hæc *Jungius*.

D. *Malpighius* Stylum concavitate ſua ſemen fovere, appendice aſſurgere, interque ſtamina ludere ait. Vaſculum ergo ſeminale Stylum facere videtur *Malpighius*, & Styli appendicem, quem alii Stylum vocant: hanc autem uterinis tubis analogam exiſtimat, & exemplis probat. Eſt ergo Stylus uteri ſeu vaſculi ſeminalis tubus perpetuò hians, ad ſemen intus concluſum ventilandum, & halitus expellendos.

Videndum in verticillatis an Stylus ſummo ſemini inſideat necne: nobis quatuor ſemina Stylum circumſtare videntur.

Stylus plerunque unicus adeſt, interdum tamen plures, ut v. g. in Aquilegia quini, quia rudimentum fructus in quinas maturatur ſiliquas.

Flores nonnulli Stylo carent, ut Papaver, Tulipa, &c. niſi vaſculum ſeminale pro Stylo admittere velimus. In Iride tria folia interna ſub quibus ſtamina occultantur Styli ſuccedaneum facit Jungius.

Stylus propriè dictus terminatur vel *cuſpide*, vel *globulo*, vel *cono*, vel *cornibus*: *Cuſpide*, ut in Digitali, Symphyto majore aliſque plurimis; *Cono*, ut in Liliis nonnullis; *Globulo*, ut in Convolvulo peregrino purpureo: *Cornua* vel *brevia* ſunt, ut in Convolvulo vulgari, vel *prolixa*, ut in Eupatorio vulgari: interdum adeò prolixa ut plures adeſſe videantur Styli, ità bini in Staphylodendro: quod ad numerum attinet vel *bina* ſunt, ut in Cichoreo; vel *terna*, ut in Cervicaria; vel quod rarius, *quaterna*, ut in Lyſimachia Virginiana. Cornua plerunque *æqualia* ſunt, interdum *inæqualis* longitudinis, ut in Salvia & Æthiopide; plerunque etiam *reflexa* ſive recurva ſunt, ut in Cichorio, Cervicaria; interdum *recta*.

CAP. XI.

De Florum differentiis: *è* Joach. Jungii *Iſagoge Phytoſcopica, additis & mutatis nonnullis.*

FLos *perfectus*, qualem ſuperiùs deſcripſimus, vel eſt *ſimplex*, vel *compoſitus*.

Simplex nobis dicitur qui non dividitur in floſculos, ſive qui unico & ſimplici plerunque ſtylo ſive vaſculo ſeminali donatur.

Compoſitus ſeu *aggregatus*, qui ex pluribus floſculis in unum totalem florem coeuntibus conſtat; quorum unuſquiſque non tantùm folio ſeu bracteâ coloratâ, verùm etiam vel ſtaminibus vel ſtylo ſaltem conſtat, & ſinguli ſingulis ſeminibus cohærent. Ejuſmodi flores ſunt, Lactucæ, Hieracii, Carduorum, *&c.*

Flos ſimplex interdum opponitur multiplici ſeu pleno. [*Jungius* ſimplicem abſolutè vocat quem nos monopetalon ſeu unifolium.]

Flos ergo ſimplex eſt vel *Monopetalos* ſeu unifolius, vel *Polypetalos* ſeu multifolius: uterque per accidens plenus ſeu multiplex eſt.

Monopetalos eſt qui unico petalo continuo conſtat, quod plerunque cavum aut fiſtuloſum eſt.

Polypetalos qui pluribus foliis in una ſerie aut circulo diſpoſitis componitur. Eſtque vel *dipetalos* ſeu *bifolius*, ut in *Circæa Lutetiana*, *Hypocoo Cluſii*, *Alſines facie nova planta* Columnæ: vel *tripetalos*, ut in *Plantagine aquatica*, *Sagittaria*, *Militari Aizoide*, *Nymphæa alba minima*: vel *tetrapetalos*, ut in *Leucoio*, *Braſſica* & congeneribus aliiſque plurimis: vel *pentapetalos*, ut in *Alſine*, *Lychnide*, *Caryophyllis*, &c. vel *hexapetalos*, ut in *Bulbaceis* & congeneribus. Columna Flores nullos naturaliter heptapetalos obſervavit. Trifolium hepaticum florem octapetalon proferre obſervavit F. Columna; Florem Africanum enneapetalon; Granadillam Mexicanam decapetalon. Verùm in hujuſmodi polypetalis quorum petala ſenarium numerum excedunt dubitamus an Natura certum numerum obſervet.

Flos uterque tam monopetalos quàm polypetalos vel *uniformis* eſt vel *difformis*.

Monopetalon uniformem cum Jungio voco qui terminos duarum dimenſionum inter ſe ſimiles habet, ſive qui dextrum ſiniſtro & anterius poſteriori ſimile, ſuperius inferiori diſſimile obtinet, ſive figuræ quaſi tornatilis eſt.

Tornatilis autem figura eſt quæ oritur planâ figurâ ſuper uno latere rectilineo quieſcente in orbem motâ, ſive rectilinea ſit mota figura ſive mixtilinea.

Dixi quaſi tornatilis figuræ, quia ſi plicæ, ſtriæ & fiſſuræ accedant tornatilis figura eſſe deſinit.

Monopetali flores uniformes ſunt in *Convolvulo*, *Campanula*, *Bugloſſo*, *Hyoſcyamo*, *Tabaco*, &c.

Flos monopet. uniformis margine ſuperiore vel *integro* eſt, vel *in lacinias fiſſo*: *integro* ut in *Convolvulo*; *fiſſo* ut in *Bugloſſo*, &c.

Si profundæ ſint ſciſſuræ ſæpe compoſitum florem ſimulat; ſed diſcernitur ab eo, quòd totus [ſeu integer] decidat; uti flores *Boraginis*, *Bugloſſi*, *Sambuci*, *Cyclamini*.

Fiſſi flores vel *numero* laciniarum differunt, vel *figurâ*.

Numero, ut vel tribus in *Caſia Poetica*, *Phalangio Virginiano* & paucis admodum aliis, vel quatuor; vel quinque; vel ſex; ut in plurimis.

Figurâ, vel *anguloſâ*, angulo *acuto* ut in *Boragine*; *obtuſo* ut in *Hyoſcyamo*: vel *rotundâ* ſeu *ſinuata*, ut in *Primula veris*, ſeu *ſimpliciter rotundâ* & *convexâ* ut in *Bugloſſo*.

Porrò flos uniformis tunicâ eſt vel uniformiter tereti; vel plicis, ut in Convolvulo; aut ſtriis, ut in Campanula, variatâ.

Monopetalos diſformis eſt qui unius tantùm dimenſionis terminos inter ſe ſimiles habet, *h. e.* cujus non ſuperiora tantùm ab inferioribus, ſed & anteriora à poſticis diſcrepat, uti ſunt Lamii, & reliquarum verticillatarum. Eſtque vel 1. *Semifiſtularis*, qui fiſtulâ ſuperiùs obliquè reſectâ conſtat, ut in Ariſtolochia: vel 2. *Labiatus*, idque vel unico labio, eóque vel ſuperiore ſeu interiore, ut in Acantho ſativo; vel inferiore ſeu exteriore ut in Scordio, Teucrio communi & Bætico, *&c.* vel duobus, ut major pars florum labiatorum, in quibus labium ſuperius vel repandum eſt ſive ſurſum reflexum, convexam faciem alteri labio obvertens, ut in Chamæciſſo *&c.* vel convexum ſive deorſum reflexum, cavitatem inferiori labio obvertens, quod frequentius eſt; unde Labium hujuſmodi Galea, Cucullus, Galericulus; & flos ipſe galeatus, cucullatus & galericulatus dicitur. Eſt & labium aliud integrum, aliud ſciſſum in lacinias, *&c.* vel 3. Flos monopetalos diſformis *corniculatus* eſt. Corniculum in flore vocat Jungius quod alii Calcar ſeu Calcaneum. Eſt ergo, eodem deſiniente, Corniculatus flos flos cavus qui partem aliquam corniculo ſimilem ſuperiori ſui parti connexam habet, *h. e.* cavam & rotundam partem, quæ in cuſpidem non perviam deſinat, ut in Linaria, Delphinio, *&c.*

Flos multifolius ſeu polypetalos *uniformis* eſt, cujus petala figurâ & ſitu conveniunt, licet magnitudine interdum differant, ut in Umbelliferis. *Diſformis* eſt cujus petala figurâ, aut ſitu, aut utroque differunt, ut *v. g.* Iridis, & Leguminum, licet fortaſſe horum flos, potiùs monopetalos profundè laciniatus ſit.

Superiùs diximus florem ſimplicem tam monopetalon, quàm polypetalon per accidens interdum plenum eſſe ſeu multiplicem. [Simplicem florem appello qui ex floſculis Compoſito opponitur, non qui multiplici.]

Flos per accidens plenus eſt cujus pars foliacea ob culturam, ubertatem ſoli, aliúdve accidens multiplicata eſt. Quod ſi laminâ unicâ flos non plenus conſtet, in pleno laminâ aliquoties iteratâ, prima ſecundam, ſecunda tertiam includit, ut in *Stramonia*, *Aquilegia*, &c. ſin ex pluribus foliis compoſitus ſit floris ambitus, gyri foliorum repetuntur, ut in *Roſa*, *Ranunculo*, *Anemone*, *Papavere*, *Caryophyllo*, *Leucoio*, *Pæonia*, *Colchico*, *Croco*, *Caltha*, *Melanthio*.

Quidam flores ad plenitudinem culturâ perduci nequeunt, ut Galeati & Papilionacei, *&c.*

Supereſt ut Floris compoſiti ſuperiùs deſcripti differentias adferamus.

Flos ergo compoſitus vel eſt diſcoides, vel planifolius naturâ plenus, vel fiſtularis.

Diſcus eſt quod ex plurimis compreſſis & conſertis floſculis ità componitur, ut unam quaſi apparentem ſuperficiem conſtituant.

Flos *diſcoides* eſt vel diſco *radiato*, vel diſco *nudo*.

[Flos diſcoides diſco radiato, interdum per accidens plenus eſt multiplicatis foliis marginalibus, ut in Matricaria & Chamæmelo cernitur: interdum etiam prolifer, ut in Calendula, Bellide, *&c.*]

Diſco *radiato* eſt cujus exteriora folia quæ marginem quaſi floris conſtituunt prolixiora & diſperſiora ſunt reliquis quæ diſcum efformant, & quaſi plana.

Folia illa vel ſunt frontata & quaſi parallelogramma, vel cuſpidata, ut in Ptarmica Auſtriaca *Cluſ.* Flore Solis *&c.* frontata ſunt vel integrâ, vel crenatâ fronte, ut in Caltha vulgari. Diſco *nudo* eſt qui floſculis marginalibus caret, ut in Tanaceto, *&c.*

Flos planifolius, naturâ plenus, ſeu ſecundum ſpeciem plenus eſt qui ex floſculis quaſi planis, in aliquot gyros diſpoſitis confarctus eſt.

Frons autem horum foliorum plerunque crenata eſt, ut in Taraxaco, Sonchis, Cichoreis, Hieraciis, Scorzonera, Tragopogone.

Flos fiſtularis eſt qui plurimis concavis oblongis floſculis, ad margines in longas lacinias diſſectis compoſitus eſt. Eſt etiam in hoc genus floribus differentia. Nonnulli floſculos marginales cæteris productiores & majores obtinent; alii omnes æquales.

Not. In floribus compoſitis floſculi illi, qui à nonnullis perperam Stamina dicuntur, inferiori parte in prolixum candidum, quaſi pediculum deſinunt, quo ſeminibus ſingulis cohærent, habéntque plerumque oram ſupremam ſive craterem in lacinias aliquot ſectum: è ſingulis quoque prominet ſtylus aliquis (bifidus plerunque) qui peculiari fiſtulâ coloratâ uſque ad apicem ſive cornua veſtitus eſt.

Perfectus,

Flos eſt vel

- *Perfectus*, qui petalis, ſtylo & ſtaminibus conſtat; eſtque vel
  - *Simplex*, qui in floſculos non dividitur, iſque vel
    - *Monopetalos*, qui unico petalo ſive laminâ continuâ conſtat, ut in *Convolvulo*, *Campanula*, &c. eſtque vel
      - *Uniformis*, qui dextram partem ſiniſtræ, & anteriorem poſteriori ſimilem, inferiorem ſuperiori diſſimilem obtinet, ut in *Convolvulo*. Eſtque margine vel
        - *Integro*, ut in *Convolvulo*.
        - *In lacinias fiſſo*, differentes
          - *Numero*, in nonnullis ſci. tres, in aliis quatuor, vel quinque, vel ſex laciniæ ſunt.
          - *Figurâ*, vel anguloſâ, vel rotundâ.
      - *Difformis*, cujus non tantùm ſuperiora ab inferioribus, ſed & anteriora à poſticis differunt, éſtque vel
        - *Semifiſtularis*, ut in *Ariſtolochia*.
        - *Labiatus*, labio
          - *Unico*, eóque vel *ſuperiore*, ut in *Acantho ſativo*; vel *inferiore*, ut in *Scordio*, &c.
          - *Duobus*, ſuperiore vel
            - *Reflexo* ſurſum, ut in *Chamæciſſo*.
            - *Convexo* ſive deorſum reflexo, ſive galeato, ut in *Lamio* & pleriſque Verticillatis.
        - *Corniculatus* corniculo ſeu calcaneo concavo & impervio retrorſum extenſo, ut in *Delphinio*, *Linaria*, &c.
    - *Polypetalos* ſive multifolius eſt qui pluribus petalis in unica ſerie aut circulo diſpoſitis componitur; éſtque vel
      - *Uniformis*, in quo petala, figurâ & ſitu conveniunt, quamvis magnitudine interdum differant; éſtque vel
        - *Dipetalos*, ut in *Circæa Lutetiana*.
        - *Tripetalos*, ut in *Plantagine aquatica*.
        - *Tetrapetalos*, ut in *Leucoio*, *Braſſica*, *Thlaſpi*, &c.
        - *Pentapetalos*, ut in *Lychnide*, *Caryophyllo*, *Alſine*, &c.
        - *Hexapetalos*, ut in Bulboſis. *Polypetalos* in aliis.
      - *Difformis*, ut in *Viola*, *Papilionaceis*, &c.
  - *Compoſitus*, qui ex pluribus floſculis, quorum ſinguli ſingulis inſident ſeminibus, in unum totalem florem coeuntibus conſtat; éſtque vel
    - *Diſcoides*, in quo floſculi breves, arctè compreſſi unam quaſi planam ſuperficiem componunt, ut in *Calendula*, &c. eſt vel
      - *Radiatus*, limbo vel margine foliorum planorum diſcum cingente; foliis marginalibus vel *frontatis*, fronte *crenatâ*, ut in *Calendula* & pappoſis lacteſcentibus, *æquali*: vel *cuſpidatis*, ut *Ptarmica Auſtriaca* Cluſ.
      - *Nudus*, qui petalis illis ſeu floſculis marginalibus caret, ut in *Tanaceto*, *&c.*
    - *Naturâ plenus*, ut in Pappoſis lacteſcentibus.
    - *Fiſtularis*, ut in Capitatis dictis, *Jacea*, *Carduo*, &c.
- *Imperfectus*, qui harum partium aliqua caret.

Uſus floris eſt ad tenellos fructus tegendos: priuſquam enim explicantur, aut inſident ipſis fructibus, aut illos undique circumplectuntur: creſcente autem fructu jam flores aperiuntur, ac paulo poſt, tanquam in futurum inutiles, decidunt areſacti. *Cæſalp.* D.* *Malpighius* interdum florum petala in ſuis utriculis ſuccum excoquere, quem intrò refluentem tenello utero & ſeminis inchoamento effunderent opinatus eſt: quandoque petalorum miniſterium in incongrui potiùs humoris depuratione verſari exiſtimavit. Verùm cùm avulſis ſæpius floris petalis antequam hiarent (in Tulipa præcipuè) interdum ſtyli ſeu uteri incrementa remorari obſervavit, quandoque

quædam

* *Anat. Plant. p.* 55. 56.

morari obſervavit, quandoque quædam ſemina abſque noxa debitam magnitudinem ſortita eſſe, ſe adhuc dubium reſtare ait, an floris folia tenello utero à Solis & externi aeris injuriis tutando duntaxat inſerviant; an ulteriùs etiam depurando præparent auctivam ſeminis materiam.

Floris folia ſi plus juſto luxurient multiplicatis exortibus, vel ſemina manca redduntur, vel deficiunt & nullus plerunque uterus adeſt, ut in plenis floribus obſervatur. An quia ſinguli fiſtularum faſciculi in folia elongentur & abſumantur? nullæque ligneæ fibræ uteri ſtructuræ & colliquamenti veſiculæ relinquantur? & ità infœcundi contingunt flores.

Quamvis autem plerique flores naturâ pleni ſteriles & infœcundi ſint, hoc tamen perpetuum non eſt in omnibus plantarum generibus: Caryophylli enim pleno flore nihilominus fœcundi ſunt. Idem etiam obſervatur in floribus compoſitis planifolio margine, per accidens plenis, ut v. g. *Matricaria* & *Chamæmelo*; nimirum hujuſmodi etiam fœcundos eſſe.

Aliæ adhuc florum Differentiæ à ſitu ſumi poſſunt, idque vel reſpectu caulis, vel reſpectu fructûs. Caulis reſpectu flos aut ſolitarius eſt, aut coacervatus.

Solitarius eſt qui ità in caule diſpoſitus eſt ut alium proximè non tangat.

Coacervatus, qui vel in ſpicam, vel verticillum, vel corollam ut in Trifolio corniculato *Dod.* vel umbellam, vel corymbum, vel paniculam, vel racemum diſpoſitus eſt.

De Spica, Umbella, Corymbo, Panicula, in differentiis caulis ſuperiùs diximus.

Verticilli in plantis dicuntur flores & ſemina caules ad nodos in orbem cingentes, ad ſimilitudinem inſtrumentorum illorum quæ fuſis adhibere ſolent mulieres, ut faciliùs vertantur.

Solitarius flos aut ſigillatim, aut ſociatim cauli adhæret.

Sigillatim ſi unus ex una caulis aut rami diſtinctione prodeat.

Socialiter ſi aut bini ut in multis, aut tergemini ut in Sagittali, aut ſeni ut in Viola aquaticâ.

Reſpectu fructûs aut rudimenti fructûs Flos aut inſidet ſummo fructui, aut ſedi fructûs cohæret.

Qui ſummo fructui inſidet, aut nudo ſemini inſidet, ut in *Veleriana*; aut pericarpio ſive folliculo ſeminis, ut in *Cucurbita*, *Melone* reliquiſque Pomiferis, *Bryonia*, *Periclymeno*, *Ariſtolochia*, *Liguſtro*, *Roſa*, *Pruno*, *Pomo*, *Pyro*, *Groſſularia &c.* Siliquæ in *Lyſimachia Siliquoſa*.

Flos ſedi fructûs cohæret, ideóque fructûs rudimentum quaſi includit & protegit in *Solanis*, *Capſico*, *Geraniis*, *Papavere*, *Leguminibus* & ſiliquoſis omnibus (excepta *Lyſimachia ſiliquoſa*) *Lychnide*, *Ranunculo*, *Nymphæa*, *Arbuto*, *Tulipa*, *&c.*

Supereſt ut Calycis etiam ſeu Perianthii differentias ex ejuſdem Jungii * Iſagoge Phytoſcopica adjiciamus.

* *Iſagog. Phytoſcop. cap.* 24.

Perianthium ergo aliud ab initio *clauſum* eſt, quod florem nondum explicatum totum involvit, & dehiſcens deinde eundem retegit, ut in Papavere omni, Capparide, Palma dactylifera, Lauro, Pæonia: Aliud ſemper *apertum*, ut in pleriſque aliis.

Perianthium plerunque ſuum cuique flori proprium eſt; interdum etiam pluribus commune, videlicet nondum explicatis, ut in *Palma dactylifera* & *Lauro*.

Perianthium aliud flori cum fructu commune eſt, aliud flori proprium. Commune in iis omnibus plantis in quibus flos fructum complectitur, ſive quarum flos ſedi fructûs affigitur, ut in Spergula, item cavis floribus, quibus nuda ſubſunt ſemina, ſive labiatis, ut in Salvia, Marrubio aliiſque Verticillatis, ſive uniformibus, ut in Bugloſſo, Lithoſpermo, &c.

Perianthium deinde vel ſimplex eſt, vel compoſitum.

Simplex quod utriculus eſt ſolâ laminâ conſtans, ut in *Salvia* aliiſque Verticillatis, Nicotiana, Lychnidibus, Caryophyllis &c.

Compoſitum, quod vel foliis pluribus juxta ſe poſitis conſtat, ut in Eupatorio cannabino, & Scabioſis: vel ex foliis aut ſquamis ſibi invicem arctè & imbricatim inſidentibus, ut in Jacea, Cinara, & aliis Carduis.

Perianthium ſimplex plerunque in margine in lacinias ſectum eſt, vel acutas ut in *Salvia*, *Lamio*, vel obtuſas, ut in *Priapeia*; item vel profundè in lacinias prolixas, vel minus profundè in breviculas, ut in Othonna.

Perianthium plerunque inferiore parte ſtrictius eſt, interdum tamen ventrioſum quaſi & turgidum, ut in *Geraniis*, *Ocymoide*, *Vaccaria*, *Ben albo &c.*

Perianthium aliud rotundum & teres eſt, ut in Caryophyllis; aliud ſtriatum ſive ſulcatum, ut in Othonna.

Inter nudos & Perianthio veſtitos flores ambigunt flores Cucurbitæ & Peponum: Viridibus enim quibuſdam ſive nervis, ſive dorſis, ſive ſtrigibus à fundo ad marginem tendentibus variantur, quorum nonnulli [nervi] intra mediam floris partem à flore quaſi avulſi ſpeciem perianthii anguſtifolii exhibent.

Peculiare etiam quid in iiſdem floribus obſervatur, quòd inferiores partes aliquid inter ſtamen & ſtylum ambigens, vel ex ſtamine & ſtylo conflatum obtinent.

CAP. XII.

De Fructibus & Seminibus Plantarum.

FRuctus à fruendo dicitur, eſtque pars ea Plantæ quâ in cibis fruimur, ſive Pericarpium ſit, ſive Semen. Nomen autem fructus per analogiam ad omnium plantarum partes ſimiles, quamvis nullum nobis uſum præſtent, nec in cibis neque in medicina, extendi poteſt.

Fructus ergo (deſcribente Jungio) dicitur Pars Plantæ annua, flori cohærens & ſuccedens, qui ubi maturuerit, i. e. ad perfectionem ſuam pervenerit, ſponte à Plantâ abſcedit, & terrâ, aliâve commodâ matrice excepta, novæ plantæ fit initium.

Succedere dicitur flori fructus, quòd floris inchoatio, perfectio, defluxio, fructûs inchoationem, perfectionem, defluxionem antecedat. Fructus igitur à reliquis plantæ annuis partibus differt, quòd cùm primùm abſolutus eſt, ſive ad perfectionem devenit, pars eſſe deſinit, cùm reliquæ (uti folia & flores) tum demum ubi marceſcere, putreſcere, alitérve corrumpi incipiunt, à plantâ ſuâ ſeparantur.

Fructus vel ſemen eſt, vel Seminis conceptaculum, [vaſculum, folliculus, capſula, theca, involucrum.]

Conceptaculum eſt quod ſemini ad tempus undique tegendo [alitérve continendo] peculiariter deſtinatum eſt.

Excluduntur ab hujus appellationis ambitu perianthia illa in quibus flore delapſo ſemina latitant, uti fit in Salvia reliquiſque Verticillatis plantis: nam nec undique tegunt ſemina, cùm ſuperiore parte hient, neque peculiariter ſeminis tutelæ inſerviunt; ſed flori potiſſimùm muniendo deſtinata ſunt. *Hactenus Jungius.*

Semina vel *duplici* conceptaculo ſeu involucro, altero alterum ambiente teguntur, vel *ſimplici* & unico; *Duplici* in Prunis & Ceraſis, nimirum Pericarpio & Oſſiculo; in Malis & Pyris, nimirum Pericarpio & Cartilagine; in Nucibus Avellanis, nimirum Folliculo membranaceo & Oſſiculo; in Pinu, nimirum Cortice lignoſo & Oſſiculo, ut alia plurima omittam. *Simplici*, in Faba, Piſo, aliiſque Leguminibus, in Leucoio, Braſſica, Thlaſpi, aliiſque ſiliquoſis & capſulatis tetrapetalis, &c.

Seminum conceptacula ſunt vel *ſolitaria*, ſeu *ſimplicia* unicâ intus cavitate, ut in Faba, Piſo, aliiſque leguminibus, in quibus ſemina ſiliquæ dorſo adnectuntur; item in Lychnide, Caryophyllo, Primula &c. in quibus ſeminis ſedes eſt in medio, exteriùs protegente vaſculo: vel in *plures cellulas* ſeu loculamenta *diviſa*, eáſque vel *disjunctas*, ut in Aconito, Aquilegia, Delphinio: vel *conjunctas*; ſeu 1. *binas*, vel cum *ſolitariis* ſeminibus in ſingulis alveolis, ut in Xanthio, Mercuriali &c. vel cum *pluribus* in ſingulis alveolis, ut in ſiliquoſis, *Braſſicâ, Leucoio, &c.* in capſularibus, *Verbaſco, Thlaſpi, &c.*

2. *Ternas*, ſeminibus intus vel *ſolitariis* in ſingulis alveolis, ut in Ricino, Tithymalo, Heliotropio tricocco, vel *pluribus* in ſingulis alveolis, ut in Convolvulo, Viola, Hyperico, Aſaro &c.

3. Multas, incerto numero, ut in *Papavere, Lino, &c.*

Unus fructus quis.

Cæſalpinus rectè meo judicio unum fructum eſſe ſtatuit qui uno tegmine continetur externo, quamvis interna diviſa ſint, ut in Pæonia, Aconito tres ſiliquæ aut plures in eodem exortu, ſub eodem flore continentur, quæ enim ſub eodem flore ſunt, ſunt etiam ſub eodem floris tegmine, quod externum eſt. Plures verò qui nullo communi tegmine teguntur, licet ex ejuſdem ſedis diviſione oriantur, ut Uvarum acini, ſinguli enim ſub ſingulis floribus ſunt, licet racemus unus ſit.

Semina nuda voco quæ nullo præter perianthium vaſculo aut tegmine donantur, ut *Valerianæ, &c.*

Pro ſeminibus etiam nudis in hoc opere habemus quæcunque pericarpio non incluſa, ſolitariè & ſingulatim decidentia, ſiliquas ſuas ſponte non exuunt, verùm iis induta à planta matre abſcedunt. Sic Malvæ, v. g. ſemina, ut & umbelliferarum omnium, nobis nuda cenſentur.

Semina ſunt vel
- *Nuda*, nullo præter perianthium vaſculo aut tegmine donata, ut *Valerianæ*, *Thalictri*, Umbelliferarum & Verticillatarum.
- *Conceptaculis* incluſa,
  - *Simplicibus* unicam intus cavitatem habentibus, ut in Leguminibus aliiſque plurimis,
  - *In plures cellulas ſeu loculamenta diviſis*,
    - *Disjuncta*, ut in *Aconito*, *Aquilegia*, *Delphinio*, *&c.*
    - *Conjuncta*, ſimul, vel
      - *Bina*, cum ſeminibus in ſingulis alveolis
        - *Solitariis*, ut in *Xanthio*, *Mercuriali*, *&c.*
        - *Pluribus*, ut in Siliquoſis, *Braſſica*, *Leucoio*, *&c.* inque capſularibus, *Verbaſco*, *Thlaſpi*, *&c.*
      - *Terna*, ſeminibus itidem in ſingulis alveolis
        - *Solitariis*, ut in *Tithymalo*, *Ricino*, *Heliotropio tricocco*, *&c.*
        - *Pluribus*, ut in *Convolvulo*, *Hyperico*, *Aſaro*, *Viola*, & Bulboſis omnibus.
      - *Multa*, incerto numero, ut in *Papavere*, *&c.*

De proceſſu Naturæ in generatione ſeminum è D. Malpighii Plantarum Anatome.

Stylus in plantis utero in Animalibus reſpondet. Nam ſicut in oviparis unica eſt concameratio, in ſolitariam tubam deſinens: in viviparis verò uterus geminis ovariis totidemque tubis [ſeu cornibus] componitur: ità in plantis uterus ſeu ovarium unicum quandoque eſt, cujus tuba hiatu patet, quandoque multiplex, totidemque exporriguntur tubæ.

Not. *Conceptaculum ſeu vaſculum ſeminale nobis Uterus potiùs plantæ videtur dicendum: quod quidem interdum ſtylus eſt, ut in Tulipa, Papavere, &c. interdum corpus à ſtylo diſtinctum ut, in Caryophyllis inque Pomo & Pyro aliiſque, in quibus flori ſubeſt, cùm Stylus pars floris cenſetur: in his tamen aliiſque ſtylus conceptaculi apici inſidet. Verùm quem nos ſtylum dicimus* D. Malpighius *ſtyli tubam ſeu appendicem appellat. Non eſt ergo cur de nominibus litigemus, ſiquidem Uterus plantæ vel eſt ſtylus ipſe, vel baſis ſtyli, ſeu corpus cui ſtylus inſidet, quod Malpighius ſtylum facit.*

Uterus igitur plantarum, ſeu conceptaculum ſeminis, in aliquibus ſolo membraneo graciliique corpore, concavo & tubuloſo, veſiculæ inſtar, conſtat, hocque ligneis fibris, tracheis & utriculis contexto; in cujus centro ſemina ſeu fœtus gignuntur & adoleſcunt. In aliis vegetantium ordinibus, ut in ſiliquoſis, craſſiori ſubſtantiâ, quaſi pericarpio, conſtare videtur: In quibuſdam oblongæ quædam appendices adduntur, quæ ſemina ſtipant & fovent, & craſſius pariter obducitur pericarpium, elongatis fibrarum & trachearum faſciculis, à quibus utriculi ſucco turgidi pendent, adeóque uteri ſubſtantia conflatur è faſciculis jam dictis & utriculorum ſtiriis in commune corpus quod fructus dicitur, conglobatis; non diſpari ritu ac in Fœminis accidit, quarum uteri ſubſtantia contento ſanguine ità tumet, ut ſolitam craſſitiem triplo excedat. In aliquibus pericarpii hæc moles, turgidi uteri vices ſupplens, ambiente interiùs corpore obvelatur, quod plerunque cartilagineum eſt, ut *pomis pyriſque* accidit; in aliis autem oſſeam ſubſtantiam ſortitur, hujuſque ſtructura in tenellis adhuc è pericarpio uteri cavitatem cribratum extillat humorem.

Pericarpium, in iis quibus datur, concoctum fortaſſe ſuccum contento fœtui ſubminiſtrat, vel ſaltem externi caloris vim obtundit, nè ſolaribus radiis contabeſcat. Quoniam tamen plures uteri pericarpio vel ejus analogo deſtituuntur, ideo fas eſt credere, ſuccum qui à pericarpio percolatur in ſemen, non omnino productioni ejuſdem conducere; ſed materiam à fibris derivatis immediatè à petiolo & ſecundinis excerni, pericarpii verò ſuccum tutari potiùs quàm componere. Quòd vero pericarpia nonnulla nobis aliiſque animantibus gratum cibum miniſtrent, non eſt ex primaria naturæ intentione, quæ pericarpium ad ſeminis tutelam deſtinavit, ſed ex ſecundaria.

Seminis integumenta ſeu membranæ ſemen involventes Secundinis analoga ſunt, quorum ope diu cuſtodiuntur & terræ concredita pro germinatione juvantur.

Oſſicula in Ceraſis, malis Perſicis & Meſpilis, quibus ſemen cuſtoditur, pro uteris habet D. Malpighius, non pro ſecundinis. Nunc licet craſſioribus conſtent parietibus, pericarpio tamen continuantur, & per ipſos humor fortaſſe in contentum ſemen percolatur. Secundinæ autem proprie ſunt quæ hiante utero unà cum ſemine excidunt.

At pace tanti viri nullam video rationem cur Avellanarum & Juglandium putamina ſecundinæ cenſenda ſint, Ceraſorum autem & Perſicorum oſſicula minimè; cùm tamen ſi ſecundinam rectè definiat, *quæ hiante utero unà cum ſemine excidet*, neceſſariò ita ſe res habebit, cùm illarum putamina, utero ſe aperiente, unà cum ſemine excidant, horum autem oſſicula minimé.

In pleriſque Secundinis, ut v. g. *Pyri & Pomi*, hiatus aperitur arctiori in cacumine, ubi ſcil. plantulæ conus latitat, in aliis verò feneſtra occurrit patenti cum hiatu. Quis hujus feneſtellæ ſeu foraminis uſus ſit ambigitur, an ut externus aer admittatur ad fermentationem excitandam aut promovendam; an ut incongrua eliminentur evidenti tranſpiratu; an potiùs ad humorem nutritium excipiendum. Quod nobis magis probatur: Foramen iſthoc ovi in Animalibus reſpondere exiſtimat *Malpighius*. Sicut enim (inquit) in Animalibus fœtus non tantùm per umbilicum nutritur, recepto ſanguine alimentitio ſucco commixto, ſed etiam per os, derivato ſcilicet chylo in ventriculum, indéque ſolitis viis in cavam, ut ſenſim inſtituatur hæc alimenti via, quæ in edito fœtu durante vita manuteneri debet, ità probabiliter contingere reor in ſeminalibus plantulis: Siphones [qui in plurimorum ſeminum ſecundinis horizontaliter ordine collocati ſunt] alimentum foliis plantulæ miniſtrant, quod præexiſtenti in propriis utriculis ſucco commixtum, per propria vaſa gemmam versùs intro deducitur, & ità plantula quaſi per umbilicum augeri videtur. Et quoniam hiatus in *Pomis, Pyris,* & ſim. feneſtella in *Ciceribus, Fabis, &c.* aperitur ſub quibus extremum conici corporis, radicum ſcil. inchoamenta, conduntur, & eiſdem externum miniſtratur alimentum, ut regia nutritionis via inſtituatur, ab extremis videlicet radicibus in caulem vel caudicem, & ab his in ramos & folia, ideò hanc nutritionis viam analogam ei puto quæ per os celebratur in Animalium fœtu. His accedat radicis truncum vaginâ, copioſis utriculis compaginatâ condi, quorum ope extremo caudici debitum auctivum ſubrogatur alimentum.

Notandum autem naturam non in omnibus Pericarpium exteriùs collocâſſe, & fructui ſeu ſemini circumpoſuiſſe, quamvis nomen Pericarpii id videtur indicare & exigere, ſed in aliquibus inverſâ viâ, à pericarpio in globoſum corpus coagmentato emergere voluit uteros & ſemina, ut in Fragis præcipue cernitur.

Seminis autem ſeu potiùs plantulæ ſeminalis intra ſecundinas generatio viventium productionibus analoga eſt. Primò enim umbilicus occurrit qui manifeſtè perforatus eſt, & ſenſim in extremitate laxatus ſeu dilatatus, colliquamenti ichore (qui in Fabis fluidus eſt, in reliquis utriculis, coercitus) repletus, in molem diverſæ [in diverſis ſeminibus] figuræ intumeſcit. Tractu temporis ſemen ſeu fœtus emergere incipit, in apice ſcil. amnii, ſupereminentibus binis foliolis, alarum inſtar apertis, & frequentiſſimè diductis, ità ut angularis amnii apex fiſſuram impleat: à foliis verò ſeu alis acuminatum minimúmque conſimilis ſubſtantiæ corpus (quod gemma eſt) aſſurgit. Succeſſivo incremento auctior reddita amnii moles fœtum quoque ſeu plantulam auget & fovet. Amnio in plurimis plantis utriculorum ordines chorii inſtar circumaffunduntur; Chorium autem in quibus adeſt à primordiis turget, ſenſímque adaucto amnio exinanitur, & poſtremo à plantula amnion, in quod percolantur omnia, abſumitur. Quare probabiliter ſeminalis humor primo ex ſecundinis in umbilicum, & ſenſim in laxatum amnion derivatur; unde prima plantulæ delineatio. Verùm hæc omnia exemplo & iconibus appoſitis clariùs intelligentur.

Augetur autem probabiliter amnion, non tantùm ſubminiſtrato ſucco ab umbilico, ſed & tranſudante humore à chorio, cùm tractu temporis obliteretur umbilicus. Et cùm plantula ſeminalis peculiari umbilico deſtituatur, quo exteriùs adveniens alimentum altè ipſam penetrans, in ſingulas diffuſus partes eas augeat & alat: ſed ut plurimùm contiguus amnii humor foliorum hiatum repleat, ipſiſque hæreat, non incongruum fortaſſe rationi erit cenſere, filtratione tranſductum chorii humorem in amnion, tandem plantulæ folia, inversâ nutritionis ſubingredi, ex his in caulem & gemmam derivari.

Mira autem eſt Plantarum nonnullarum fœcunditas ſeminis reſpectu, ut v. g. Verbaſci, Digitalis, Papaveris, Hyoſcyami, Nicotianæ. In uno Helenii flore (inquit P. * Laurembergius) numeravi ultra 3000 ſemina, neque tamen perveni ad finem. Helenium autem in eodem caule multos producit & geſtat flores. Ex uno grano τȣ͂ *Mayz*, ſeu Frumenti Turcici iterum 1050; in Virginia 2000 colliguntur, ſeritúrque bis quotannis Martio & Junio. Ex uno flore Solis majore, prognata ex uno ſemine eodem anno Camerarius exemit circiter 4000 ſemina: ego 3000 & paulò amplius. Sed hæc nihil ſunt ſi cum Tabaci veri fœcunditate conferantur. Ego curioſitati meæ indulgens, numerare aliquando cœpi, quot granula ſeminum Nicotianæ ponderent drachmam unam, & expertus ſum ponderi unius grani medici (quæ eſt minima menſura) reſpondere grana Tabaci 1012. Jam verò ex una planta collegi ſeminum maturorum drachmas circiter ſex, quæ faciunt medica grana 360 hæc multiplicata per 1000 (omiſſis 12) largiuntur grana 360000, quorum ferax fuit una planta Tabaci nata ex uno granulo.

* *Horticulturæ*, l. 1. c. 17.

Papaver album (ſupputante D. Grevio) ſemina 32000 annuatim producit, quam ſummam itá colligit: Quatuor plurimùm planta hæc capitula matura profert, in quorum unoquoque denæ minimùm membranæ ſeu parietes, totidem cellulas diſterminantes ſunt. Harum uniuſcujuſque alterutri lateri ſemina adnaſcuntur circiter 800, quibus in 10, numerum membranarum, ductis, exurgit ſumma 8000, quâ iterum 4 pro capitulorum numero multiplicatâ efficitur numerus prædictus 32000.

Not. *Planta hæc, ſi cœlum & ſolum faveat, non dico quatuor capitula, ſed duplo triplóve plura producit.*

Typha major (eodem obſervante) ultra 120000 quotannis ſemina perficit, quod itá demonſtrat. Semina enim unà cum lanugine ſpicam ſeu clavam cylindriacam efficient 6 uncias longam, diametro $\frac{5}{8}$ unciæ æquali circumferentiâ $1\frac{3}{4}$ unciæ. Horum autem ſeminum 9, latere ad latus juncto, ut in ſpica collocantur, $\frac{1}{8}$ duntaxat unciæ partem efficiunt, adeò ut 72 lineam uncialem expleant. Verùm quoniam in ſpica pili ſeminibus interpoſiti ſunt, 10 detractis, 62 tantùm ſupputabimus; quibus ſi addamus $\frac{3}{4}$ numeri 62, hoc eſt 46, exurgit pro circuitu cylindri ſumma ſeminum 108, cùmque cylindrus 6 uncias longus ſit ſexies 62, hoc eſt 372, ſemina unam longitudinis lineam component. Quo numero in 108 ducto producitur ſumma 40176, pro numero ſeminum unius clavæ; próque trium quas planta illa ſingulis annis plurimùm profert, 120000.

Verùm numeroſiſſima omnium ſemina producunt herbæ capillares dictæ. Unius *Linguæ cervinæ* plantæ annuus proventus ad decies centena millia ſeminum aſcendit. Vide Caput de Phyllitide.

CAP. XIII.

De Plantarum Seminibus obſervationes quædam generales.

I. NAtura non obſervat magnitudinis proportionem inter ſemina & plantas ab iiſdem ortas, itá ut majus ſemen majorem ſemper producat plantam, minus minorem. Sunt enim in genere herbarum non pauca, quarum ſemina arborum nonnullarum ſeminibus non dico æqualia ſunt, ſed multo majora, Sic v. g. ſemina *Fabæ*, *Piſi*, *Viciæ*, *Lupini*, *Peponis*, *Melonis*, *Cucurbitæ*, ut alias innumeras omittam, ſemina *Ulmi*, *Populi*, *Salicis*, *Betulæ*, *Ficûs*, *&c.* multis vicibus magnitudine ſuperant.

Atque hoc non in plantis duntaxat diverſorum generum obſervari poteſt, ſed interdum etiam in ejuſdem generis ſpeciebus. Sic in genere arborum glandiferarum *Ilex* coccifera dicta, quæ fruticis modum vix unquam excedit, glandem edit *Quercûs* vulgaris parem: *Cerrus* arbor *Quercui* noſtrati magnitudine cedit, glandem tamen duplo majorem producit. *Cerinthe* purpurea annua *montanâ perenni* minor eſt, ſemen tamen illius hujus ſemine majus. Eadem differentia magnitudinis reſpectu obſervari poteſt inter ſemina *Rapiſtri* & *Sinapeos*, plantarum productricium proportioni contraria: nam ſemen *Rapiſtri Sinapeos* ſemine majus eſt, cùm *Rapiſtrum* ipſum *Sinapi* minus ſit. At neque Natura in animalibus oviparis eandem perpetuò magnitudinis differentiam obſervat inter ova quæ eſt inter animalia quæ ea ponunt. Quamvis enim inter *Locuſtas* & *Aſtacos*, magnitudine excepta qua *Locuſta Aſtacum* excedit, indiſcreta ferè ſimilitudo ſit, ova tamen *Aſtaci Locuſtæ* ovis multò majora ſunt; Sic in Avium genere ova *Anatis Arcticæ* Cluſii *Alkæ* Hoieri, ejuſdémque *Lomwiæ* tanto Anatum domeſticarum ovis majora ſunt, quanto *Aves* ipſæ *Anatibus* minores. Notandum tamen, Aves haſce palmipedes eſſe & tridactylas & unicum tantùm ovum una vice ponere antequam incubent, adeóque unum duntaxat pullum excludere. Notatu autem digniſſimum eſt, quò minora ſunt eò eſſe fertiliora: Feraciſſima enim ſunt Papaver, Nicotiana, Digitalis, & capillares omnes, Sinapi, Typha, ut alia omittam, quæ ſemina minutiſſima proferunt.

II. De Herbarum annuarum ſeminibus nota, 1. Ea omnium longè maxima eſſe, ut in *faba*, *piſo*, *lupino*, *cicere*, *melone*, *pepone*, *cucurbita*, *flore ſolis*, *Phaſeolo*, aliiſque patet. 2. In iis etiam generibus in quibus aliæ ſpecies annuæ ſunt, aliæ perennes; annuarum ſemina ſeminibus perennium majora eſſe, magnitudinis plantarum ratione habita. Sic v. g. *Piſa* vulgaria majora ſunt ſeminibus *Lathyri* majoris perennis: Sic *Triticum, Secale, Hordeum, Oriza, Avena, Maiz ſeu Frumentum Indicum*, quæ nihil aliud ſunt quàm Graminum annuorum ſemina, majora ſunt ſeminibus cujuſcunque Graminis perennis nobis cogniti, Arundinibus etiam maximis non exceptis. 3. Semina omnia quæ hominibus in cibum veniunt herbarum annuarum genimina eſſe: ſive frumenta ſint, ut v. g. *Secale, Triticum, Oriza, Sorghum, Frumentum Indicum, Milium, Panicum, Avena, Hordeum, &c.* ſive Legumina, ut *Fabæ, Piſa, Lentes, Viciæ, &c.* Cujus ratio eſſe videtur, quia ex ſeminibus ſaporis grati & nutrimenti ſalubris ea maxima ſunt, adeóque eorum purgatio facilior, proventus uberior & farinæ ad ſurfures proportio major.

III. Quamvis in plantis nonnullis, quæ flagellis radices ſubinde agentibus ſe propagant, aut quæ radicibus proliferis vel reptatricibus ſe multiplicant, ut in *Vinca Pervinca, Colocaſia, Battata Canadenſi, Raphano ruſticano, &c.* verum ſit quod à nonnullis obſervatur, eas ſcilicet ſemen rariùs perficere & ad maturitatem perducere, quoniam natura his propagationis modis intenta eum qui eſt per ſemen negligit: Quamvis inquam hoc in nonnullis verum ſit, procul tamen abeſt à regula generali, cùm ſtirpes non paucæ reperiantur quæ aut radicibus reptant, aut flagellis ſe propagant, & tamen ſemen copioſum idémque fœcundum gignunt. Prioris generis ſunt *Herba Gerardi, Solanum halicacabum, &c.* Poſterioris *Fragaria & Ranunculus repens.* Verùm ex altera parte in genere & ſine exceptione verum exiſtimo, quòd quæ plantæ ſemen paucum perficiunt eædem modis ſuperius tactis ſe propagant: aliàs enim natura, quæ in neceſſariis non deficit, talium ſpecierum conſervationi & perpetuitati non ſatis caviſſe videretur.

IV. Plinius aliique rei naturalis ſcriptores dudum de Animalibus obſervârunt, quòd, diutiùs geſtantur quibus ſunt longiora vitæ ſpatia: Hanc obſervationem ſi plantis accommodare velis minimè veram invenies. Nam ex ſpatio temporis breviore aut productiore, quod intercedit inter eruptionem floris & ſeminis perfectionem, de vita ſeu duratione iſtius plantæ nihil certi colligi poteſt. Videmus enim *Ulmum*, cujus ſemen primo vere ſtatim à flore edito perficitur, atque etiam defluit ante quam folia explicantur, arborem eſſe ſatis longævam.

V. Semina plantarum oleo copioſiore ſcatent quàm quævis alia earum pars; quod prælo ſubjectæ & tortæ fatentur, magna ejus quantitate fuſâ. Oleum autem cùm corpus ſit viſcidum, nec facilè evaporet, ſeminali ſpiritui continendo idoneum eſt vehiculum. Hinc fit quod ſemina per multos etiam annos fœcunda manent, & ſata germinant. Quin & copioſum ſalem volatilem continent, ut luculenter demonſtrat *Wedelius* in *Experimento novo chymico de ſale volatili plantarum.* Verùm de chymica ſeminum analyſi agere in præſentiarum noſtri non eſt inſtituti.

VI. Quot annos ſemina plantarum fœcunda durabunt, difficilis admodum quæſtio eſt: Veterum nonnulli vel 40 prodidere: D. *Morriſonus* non ultra decennium affirmat; alii fœcunditatis ſpatium quinquennio circumſcribunt. Proculdubio autem magna hoc reſpectu inter ſemina eſt differentia; alia enim diutiùs fœcunditatem ſuam cuſtodiunt, alia eam citiùs amittunt & ſterileſcunt, ut veriſimile ſit nonnulla fœcunditatem ſuam ultra decennium prorogare, alia ante quinquennium eam amittere. Oſtendit mihi olim D. *Toll* curioſus florum cultor *Lennæ Norfolciæ* fimetum, in quod ante aliquot annos projectæ fuiſſent uvæ paſſæ corruptæ, ut ibidem computreſcerent; ex earum autem vinaceis quotannis, ſtercore moto, vites aliquam multæ enaſcebantur, & novæ poſt 4. minimùm annos. Ego (ut verum fatear) in nullo adhuc ſemine, 5. annis vetuſtiore experimentum feci, quinquennia autem germinare compertum habeo. Multum autem conducit ad fœcunditatem prorogandam ſeminum conſervatio; cavendum enim eſt nè humorem nimium bibant indeque ſitum & putredinem contrahant, neve nimium calefiant & exareſcant; nonnulla etiam frigus vehementius urit & corrumpit. Quicquid ſit, in terræ gremio latitantia, quamvis tot caloris, frigoris, humoris & ſiccitatis varietatibus ibidem obnoxia, diutiùs tamen (ut puto) fertilitatem ſuam tuentur, quàm ab hominibus diligentiſſimè cuſtodita; nam & ego & alii ante me multi obſervarunt *Sinapeos* vim magnam enatam in aggeribus foſſarum recens factis, inque areis gramineis effoſſis, ubi poſt hominum memoriam nulla unquam *Sinapeos* ſeges ſuccreverat. Quam tamen non ſponte ortam ſuſpicor, ſed è ſeminibus in terra per tot annos reſiduis etiam prolificis.

VII. Semina omnia ſeu ab hominibus ſata, ſeu ſponte è conceptaculis ſuis in terram delapſa, primum ſuum alimentum per poros tegumentorum hauriunt; aut (ut veriùs & magis Philoſophicè loquar) primum ſeminum ſatorum alimentum per tunicarum ſeu tegumentorum poros ſe inſinuat. In pleriſque autem ſeminibus foraminulum quoddam ſeu feneſtella patentior obſervatur, quà humor alimentaris primitus ſubintrat: quo ſemel admiſſo, ſpiritus vitalis intus hoſpitans plantulam ſeminalem ejuſque involucra fermenti in modum inflat & extendit, unde etiam humor terreſtris copioſè in eam irruat neceſſe eſt, quo nutritur & augetur.

VIII. Magna eſt analogia & ſimilitudo inter vegetationem & augmentum ſeminum ſeu ovorum plantarum in terra, & viviparorum animalium in utero. Quemadmodum enim ſemen plantæ plenam maturitatem adeptum in terram decidit, ibidemque liberum & ſolutum jacens alimentum (ut dixi) primitus per poros tegumentorum ſuorum attrahit imbibitve; poſtmodum radices in terram agit; ſic pariter ovum Animalis vivipari, maris ſemine fœcundatum, & quaſi ad maturitatem perductum ab ovario velut arbore in uterum ceu terram delabitur, ubi aliquandiu liberum & ſolutum permanens, abſque ullâ cum utero cohæſione, primum ſuum alimentum per membranas involventes ſeu ſecundas attrahit. Aliquanto autem poſt, velut radicibus actis utero ſe affigens, aliquam ſaltem nutrimenti portionem inde exugere videtur. Ovaria voco corpora illa, teſtes fœmineos vulgò dicta, quæ qui diligenter inſpexerit, oculorum teſtimonio victus nihil aliud eſſe quam congeries ſeu racemos ovorum neceſſario confitebitur. Cùm ſemen humorem imbibere aſſero, aut fœtum alimentum attrahere, vulgari & uſitato loquendi modo utor, nec aliud intellectum vellem, propriè & Philoſophice accipiendo, quàm humorem per poros ſe inſinuare, aut influere per venas & vaſa: nec enim attractionem propriè dictam in natura dari ullatenus conceſſerim. Neque verò ſemina duntaxat plantarum verùm & earundem radices maximam alimenti ſui partem per poros tegumentorum attrahere exiſtimo, minimam autem per capillarium fibrarum extremitates, quas nonnulli pro totidem oſculis habent. Quòd plantæ per corticum poros alimentum hauriant à modo ramulos & ἀποσπάσματα depangendi quem memorat *P. Laurembergius* Horticult. *cap.* 21. §. 1. clariſſimè evincitur. *Nulla* (inquit ille) *ferè ſtirps eſt quæ non queat propagari per ramulos anniculos, modo* 1. *inferior extremitas abſciſſa oblinatur emplaſtro ſequenti:* ℞ *ceræ* ℥i *terebinth.* ℥i *reſinæ communis* ℥ii *commixtis.* 2. *Non directè infigas terræ ramulum ſic oblitum, ſed incurvo arcu, ut ſuprema pars promineat è terra, media tangat imum, infima, quam oblinendam dixi ſurſum nonnihil vergat*, itâ tamen ut deliteſcat. In hoc caſu non alia patet via qua ſuccus alimentaris ſubintret, quam corticis pori.

Quoniam autem mentio incidit hujus arboris ramulis ſeu taleolis depactis ſerendi methodi, operæ pretium fore putem eam in omne genus Pomiferis experiri; cùm ſi ſuccedit facillima omnium erit & fructuoſiſſima propagandi ratio. Quamvis enim ſurculus inſitus eodem pariter anno fructum producat, truncus tamen ſeu ſtipes aliquot annos à ſatione exigit antequam inſitioni idoneus ſit. Quin & ramulus cum multo major ſit quàm ſurculus & uberius creſcat, fructus longe plures eodem temporis ſpatio producit. His adde, quod ſi planta quævis non comprehendat, facilè extirpari aliaque ejus loco depangi poteſt. Quod vero hic plantandi modus in cujuſcunque generis pomiferis arboribus ſuccedet veriſimillimum judico, cum nulla mihi ſufficiens ratio reddi poſſe videtur, cur in eodem Arboris genere alia ſpecies ramulo ſata comprehendat, ut v. g. **Codlings** & **Moyls** noſtratibus dictæ; aliæ minimè. Qua in ſententia valdè confirmabar à *D. Joſſelino*, qui in ſua *Novæ Angliæ* deſcriptione hunc apud indigenas ramulis avulſis plantandi modum in omne genus Malis & Pyris cum ſucceſſu frequentari ſcribit.

CAP. XIV.

De foliis Plantarum Seminalibus dictis.

SEminum ſatorum pars maxima binis primulum foliis è terra exoritur, quæ quoniam multiplici reſpectu ſuccedentibus diſſimilia ſunt, hortulanis noſtris non ineptè, *folia ſeminalia* appellantur.

1. *Folia* hæc *ſeminalia* à ſuccedentibus differunt, primò Parvitate, ut quæ in omne genus plantis illis minora ſint.

2. Figurâ, ut quæ integra ſint & indiviſa iis etiam plantis quibus ſubſequentia multifariam diſſecta ſunt, ut v. g. *Umbelliferis*, circum oras æqualia iis quibus reliqua crenata aut dentata; in pleriſque plantis à ſequentibus foliis circumſcriptione diverſa. Hic tamen notandum eſt, quòd quamvis *folia ſeminalia* in pleriſque plantis integra ſunt abſque ulla omnino crenâ, ſectione aut diviſione, non tamen hoc in omnibus conſtans eſt & perpetuum, ſiquidem *naſturtii hortenſis* folia ſeminalia in tres lobos dividuntur quæ totidem folia mentiuntur; *Braſicæ, Raphani, Sinapeos, Rapæ* frondes unicâ crenâ inciſas obtinent, *Naſturtii Indici* duplici crena in tres dentes diviſas: *Geranii moſchati* pinnata ſunt ad modum ferè ſubſequentium. Verùm nullam hactenus plantam novi cujus folia ſeminalia circum oras undique crenata aut dentata ſint, *Urticæ* aut *Betonicæ* modo.

3. Differunt Superficie, lævi v. g. iis etiam plantis quarum folia hirſuta ſunt aut piloſa; non tamen omnibus, nam folia ſeminalia *Boraginis, Bugloſſi* aliorumque quotquot obſervavi ex Aſperifoliis dictis hirſuta ſeu piloſa ſunt.

4. Differunt inſuper Situ & naſcendi modo, cùm bina oppoſita naſcantur, non in iis duntaxat plantis quarum folia in caulibus conjugatim diſpoſita ſunt, verùm etiam quibus ſingulatim & alternatim oriuntur, ad inferiorem articulum ex hoc latere, ad ſuperiorem proximè ex adverſo, vel 2. ſtellatim plura caules ad nodos ambiunt, ut in *Aſperula, Aparine*, &c. vel 3. crebra in caule confusè & nullo ordine naſcuntur, ut in *Lino, Linaria, Tithymalo.*

5. Folia ſeminalia totáque in univerſum ſeminalis plantula ante germinationem, dum adhuc tegumentis ſuis includitur, pulpoſa eſt & fragilis, ut tota fere carne conſtare videatur, fibræ autem minimum continere.

CAP. XV.

De Plantula ſeminali reliquiſque ſemine contentis.

IN omnibus quæ unquam diſſecui idoneæ magnitudinis ſeminibus plantulam ſeminalem ſemper inveni, in nonnullis perfectè efformatam, ut partes ejus omnes nudis etiam oculis poſſent diſcerni, & digitis à ſe invicem diduci, in aliis minùs perfectam, certè partes ejus non ità facile à me potuerint diſcerni.

1. Plantula hæc ſeminalis in pleriſque ſeminum generibus *binis foliis ſeminalibus* conſtat, aut ſaltem gemino lobo foliis ſeminalibus reſpondente; *Radicula* & *Gemmâ*. Gemino dixi lobo foliis ſeminalibus reſpondente, quia ſunt ex hoc ſeminum genere quæ lobos ſuos ſupra terram foliorum formâ non exſerunt, unde nonnulli fortaſſè foliorum titulum iis minimè tribuendum cenſeant. Verùm quoniam ejuſdem omnino naturæ ſunt, eundémque proculdubio uſum obtinent, nullam video rationem cur eodem etiam nomine non poſſint inſigniri.

2. In nonnullis ſeminum generibus plantula ſeminalis non conficitur ex *binis foliis ſeminalibus, Radiculâ & Gemmâ*: ſed vel ſolo trunco abſque foliis conſtat, vel trunco folioſo, vel folio ſolo abſ-

que trunco, nudo ſaltem oculo viſibili. Ex hac ſeminum diviſione ſumi poteſt generalis plantarum diſtinctio, eáque meo judicio omnium prima & longe optima, in eas ſcil. quæ plantula ſeminali ſunt bifolia aut ἀλόβῳ, & quæ plantulâ ſeminali adultæ analogâ.

3. E primi generis ſeminibus (in quibus plantula ſeminalis binis foliis ſeminalibus, gemmâ & radiculâ conſtat) ſunt in quibus præter plantulam ſeminalem nihil omninò pulpæ aut medullæ continetur; ſunt etiam in quibus præter plantulam alia etiam continentur, ſeu in quibus plantula pars tantùm eſt pulpæ ſeu medullæ.

Semina illa quæ nihil aliud continent præter plantulam ſeminalem in duplici itidem ſunt differentia, 1. In nonnullis plantula ſeminalis plana eſt & extenſa abſque ulla plica, ruga aut convolutione. 2. In aliis folia ſeminalia cum radicula variè complicata ſunt aut convoluta. In primo genere folia ſeminalia nihil aliud ſunt quàm ſeminis lobi planis ſuis ſuperficiebus coaptati, ut in *Avellana* nuce videre eſt. Gibba ſeu exerna lobi alterutrius ſuperficies eâdem eſt figurâ cum medietate ſeminis ſecundùm longitudinem per medium fiſſi. Hujus generis ſunt *Fabæ, Piſa, Phaſeoli, Viciæ, Amygdalæ, Pruna, Glandes, &c.*

Hic obiter notare poſſumus unionem hanc ſeu connexionem radiculæ cum lobis non ſemper ſeu in omni plantarum genere ex ea parte eſſe qua ſemen fructui aut vaſculo ſeminali cohæret; unde nec in omnibus ſpeciebus germinatio à puncto cohæſionis incipit, ut nonnulli tradiderunt; ſed in aliquibus ad diſtantiam notabilem à loco cohæſionis, ut in *Fabis, Lupinis, &c.* in aliis ad extremum oppoſitum, ut in *Glandibus, Juglandi* nuce, *Amygdalis, Prunis, Boragine, Bugloſſo, & Aſperifoliis reliquis.* Jam vero in ſeminibus oblongis aut acuminatis radiculam ad acutiorem extremitatem ſitam obſervavi, ſive extremitas illa vaſculo cohæret, ſive eidem è diametro oppoſita ſit. Sic v. g. in ſeminibus *Pomi, Pyri, Floris Solis, Melonis, Peponis, Cucumeris & Verticillatarum* omnium, cum acutior extremitas eadem ſit quæ vaſculo ſeminali contigua eſt, radiculæ etiam apex cohæſionis punctum reſpicit: in ſeminibus autem *Glandis, Amygdali, Boraginis, Bugloſſi, &c.* in quibus acutior ſeminis extremitas cohæſionis puncto è diametro opponitur, radicula quoque eundem ſitum obtinet. In quibus ſeminibus medullæ cum lobis connexio vel loco cohæſionis ſeminis ipſius, vel eidem oppoſito adjacet, hoc eſt, in ſeminibus productioribus in quibus alterutram extremitatem occupat, radicula neceſſario brevis eſt, in quibus verò connexionis locus à ſeminis cum planta cohæſione diſtat, radicula aliquanto longior eſt, & juxta marginem loborum producitur, donec apice ſuo ad cohæſionis locum terminetur.

Hæc obſervatio nonnullius uſûs eſſe poteſt in ſerendis ſeminibus ſaltem grandioribus, nam earundem germinationem proculdubio nonnihil promovebit, ità ea ſerere ut plantulæ radicis apex deorſum ſpectet; ut vice verſa neceſſariò vegetationem & augmentum impediet, eo ſitu ſerere ut ejuſdem apex ſurſum tendat. Radix enim in hoc caſu integrum ſemicirculum ſeu duos angulos rectos inflectatur oportet antequam deorſum deſcendat, & ex altera parte ſimiliter gemma tantundem incurvanda eſt antequam ſurſum erigatur; ita ut ſuccus nutritius bis reflectatur neceſſe eſt antequam è radice in caulem derivetur.

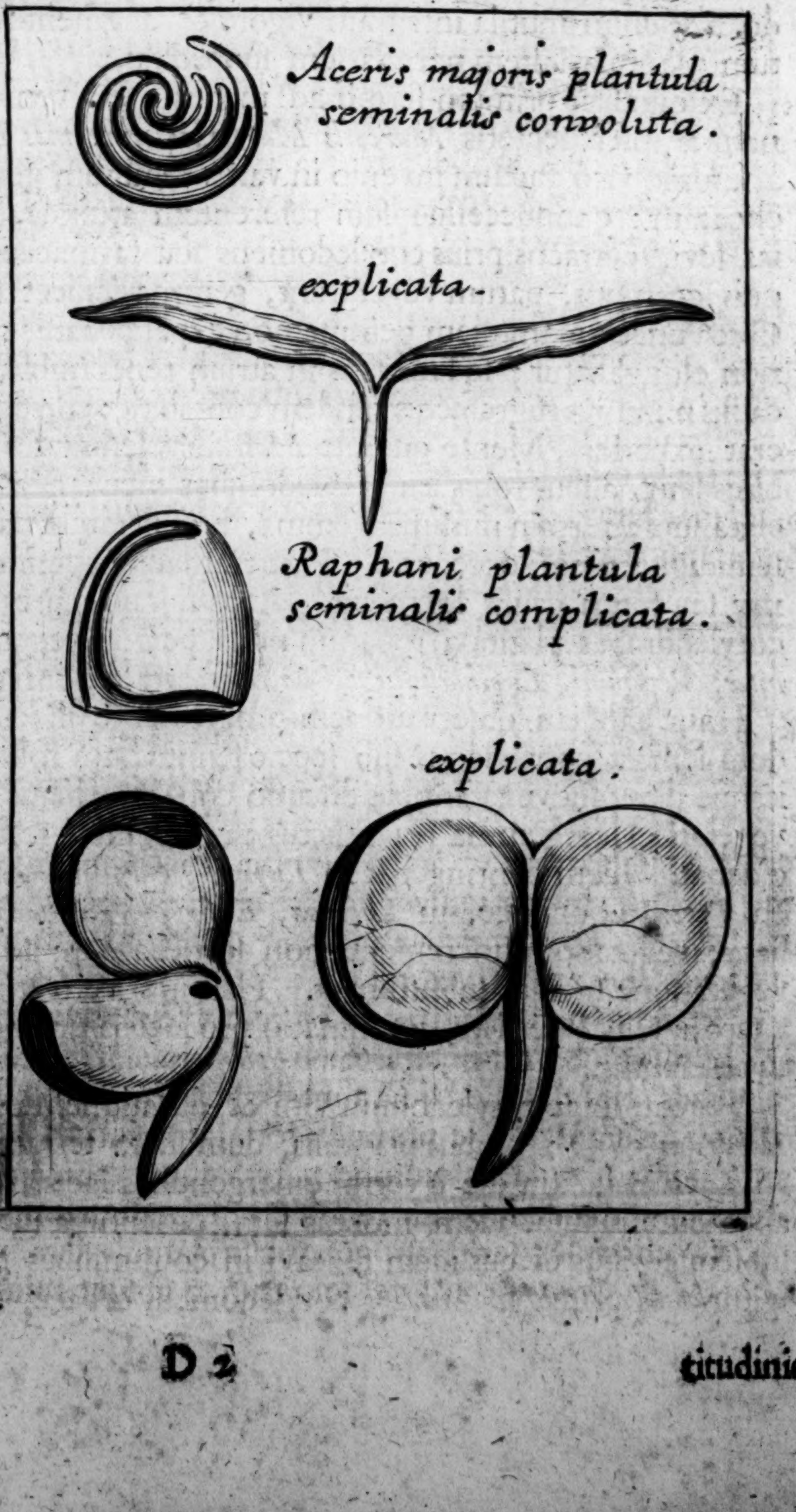
Aceris majoris plantula seminalis convoluta.
explicata.
Raphani plantula seminalis complicata.
explicata.

Secundi ſeminum generis in quo plantula ſeminalis convoluta ſeu complicata eſt multæ ſunt varietates, cùm complicatio foliorum ſeminalium & radiculæ in variis generibus admodum variet. Exempla aliquot proponam ſeminum majuſculorum in quibus tegumentis detractis complicationis modus clarè apparet, ut quivis facilè eum oculis diſcernere queat, & plantulam incluſam propriis digitis extendere aut explicare. 1. In Raphano & ut veriſimile eſt in aliis omnibus quæ foliis ſeminalibus ſimilibus è terra exeunt, ut v. g. *Braſſicis, Rapis, Sinapi, Rapiſtro, Eruca, &c.* Plantula ſeminalis in figuram globoſam elegantiſſimè convolvitur hoc modo. Foliis ſeminalibus ſibi mutuò admotis ſeu appreſſis ut in aliis pleriſque, primò radicula inflexa iis ſuperimponitur, deinde foliorum eorundem partes dextra & ſiniſtra verſus ſe mutuò incurvatæ ſupra radiculam, & tandem occurrentes eam ſinu ſuo amplectuntur; cujus ſic convolutæ & explicatæ plantulæ icones exhibemus è *Malpighii Plantarum Anatome deſumptas, Tab.* 53. *Fig.* 319. 2. In *Acere* majore *Sycomoro* falſo dicta, folia ſeminalia ſibi mutuò admota, ut in priore, ambo ſimul paulò ſupra mediam longitudinis partem incurvantur, donec ſibi mutuo dimidiæ earum partes contiguæ fiant, deinde unà cum radicula in globulum convolvuntur, ut ſiquis anguſtam laciniam bis replicaret, deinde à flexuræ loco incipiendo convolveret. Appoſita icon rem illuſtrabit. 3. In *Naſturtii* hortenſis ſemine lateralia duo ſegmenta utriuſque folii ſeminalis parti poſticæ medii ſeu præcipui ſegmenti adplicata (quæ ſimul ejuſdem cum illo exactè latitudinis ſunt) tegumentis includuntur, radiculâ non nudâ in folia reflexâ, ſed velut ſi priùs extenſa tegumentis involuta fuiſſet, poſtmodum autem una cum tegumentis ad folia ſeminalia inflexa, ut ſemen ipſum contemplanti manifeſtè patebit. 4. In ſeminibus *Convolvulorum* omnium, ſed præcipuè marinæ ſeu *Soldanellæ,* folia ſeminalia multis plicis ſeu flexuris corrugantur, adeò ut è tegumentis exempta facillimè poſſint expandi & erugari, cum tenuiora ſint minúſque fragilia quam in pleriſque aliis, quin & virideſcunt nonnihil; adeo ut ex omnibus quæ hactenus obſervavi hujus generis ſeminibus huic uſui commodiſſima ſint, nimirum demonſtrando naturæ artificio in complicando intra membranas involventes plantulam ſeminalem, quod ſanè valde admirabile eſt & ſpectatu jucundiſſimum.

Hactenus de Seminibus quorum pulpa ſeu medulla tota nihil aliud eſt quàm plantula ſeminalis ſeu extenſa, ſeu complicata, ſequitur ut de iis agam in quibus præter plantulam ſeminalem aliud etiam corpus continetur, ſeu plantulæ ſeminali alendæ ſeu defendendæ inſerviat. Hæc etiam conſimiliter in duo genera dividi poſſunt. Primum eſt eorum in quibus plantula ſeminalis plana eſt & extenſa abſque ulla plica aut flexura. Hujuſmodi ſunt Fraxini ſemina & Umbelliferarum nonnullarum. Secundum eſt eorum in quibus eadem plantula inflexa complicata aut convoluta exiſtit; cujuſmodi ſunt ſemina Malvæ, Stramonii, Atriplicis, Spinachiæ, aliarumque plurimarum, in quibus pulpa reſidua ſeminali plantulæ dum adhuç tenella eſt alendæ aut (ut diximus) fovendæ inſervire videtur.

In priore genere caro ſeu pulpa foliorum ſeminalium ſeu loborum primum radici nutrimentum, cùm primulum germinat ſuppeditare videtur; quæ poſt productior facta, & in terram deſcendens inde alimentum tum ſibi exugit, tum foliis viciſſim rependit. Folia enim ſeu lobi ſeminales in id genus ſeminibus dum adhuc tegumentis incluſa latent, craſſi ſunt (ut ante diximus) carnoſi & fragiles, fibræ paucum, carnis multum obtinentes: ideóque ordo ſeu proceſſus germinationis in eis hujuſmodi eſſe videtur. Semine terræ commiſſo humor ſeu ſuccus nutritius duplici filtratione per ſeminis tegumenta & plantulæ ipſius membranulam depuratus à foliorum pulpa imbibitur, cumque eorundem ſalinis & oleoſis particulis commixtus idoneum radiculæ nutrimentum ſuppeditat. Hæc autem primùm germinans tunicas diſrumpit & producta in terram deſcendit, indidemque nutrimentum & ſibi haurit, & foliis ſeminalibus reddit, quæ deinde aucta & explicata è terra erumpunt, tegumenta dilacerata exuunt, inque longitudinem & latitudinem extenduntur, rariores tamen magíſque ſpongioſæ, lentæ quoque & fibroſæ evadunt. Verùm in ſeminibus quorum folia ſeu lobi ſeminales ſupra terram non exurgunt, ut v. g. Fabis, Piſis, Viciis reliquiſque leguminibus radicula (quantum quidem ego obſervare potui) lobis alimentum non ſuppeditat, qui idcirco creſcere & augere propriè non ſunt dicendi, quamvis intumeſcant admodum ratione humoris in eorum poros ſe inſinuantis, ſpongiæ in modum. Lobi ut & folia ſeminalia aliquandiu poſt plantæ germinationem turgida & extenſa durant, poſtea paulatim extenuantur & flacceſcunt, tandémque exiccata decidunt. An nutrimentum aliquod plantæ poſt emerſionem è terra ſubminiſtrent & quandiu turgidæ maneant, mihi non conſtare fateor. Experimentum autem facilè fieri poſſet folia ſeu lobos abſcindendo quamprimum plantula è terra prodierit, eámque cum altera coæva cui maneant comparando. Si enim mutila integram vigore & augmento æquat, manifeſtum eſt nullum folia nutrimentum plantulæ ſaltem neceſſarium ſuppeditare.

Ex quo hæc primum ſcripſi ad manus meas venit ſagaciſſimi & verè incomparabilis Philoſophi, naturæ ipſi à ſecretis *Marcelli Malpighii Anatomes Plantarum pars altera,* in qua experimentum hoc à ſummo viro factum invenio in variis ſeminum generibus tam ante quam poſt germinationem inchoatam: quo ſucceſſu ipſum referentem attende. Primo, inquit, vere *Fabarum* plurimas plantulas ſevi, detractis prius cotyledonibus ſeu farinaceo pericarpio. Ex his binæ tantum plantulæ, reliquis corruptis, parum vegetârunt, gemma ſcilicet ſurſum excreverat immota hærente conica radice. Circa undecimam diem gemma non expandebatur: ſed foliola in extremitate areſcebant: caulíſque non elongabatur; ſed maculis in atrum tendentibus inficiebatur. Tranſactâ vigeſimâ primâ totus caulis minimus nigrefactus tandem contabuit: corrupta priùs radice, quæ nullum augmentum omnino erat experta. Menſe quoque *Maii* alias ſeminales plantulas *Fabarum & Phaſeolorum* ablatis pariter binis ſeminalibus foliis ſeu cotyledonibus incubandas poſui; è quibus unica *Fabæ* plantula vegetavit, elatâ ſupra terram minimâ gemmâ, productâque parum infra radice, ità ut tota plantulæ longitudo ſemidigitum non excederet. Hæc tranſactâ vigeſimâ primâ nigrefacta radice & exiccatis foliis gemmæ ſeu futuri caulis contabuit. Alias denuo plures ſeminales *Fabarum* plantulas detractis omnino cotyledonibus plantavi, quarum nullæ penitus vegetarunt. Idem expertus ſum in plantulis *Cucurbitæ, Peponum, Lupinorum & Phaſeolorum*: qui inſigni pollent trunco & gemma.

Hanc eandem obſervationem progrediente in cubatu & poſt inchoatam vegetationem tentavi, dum ſcilicet cotyledones ſub ſpecie ſeminalium foliorum ſupra terram emergebant. In *Cucurbitæ* itaque plantulis vegetantibus diſcuſſo cortice, ablatis binis ſeminalibus foliis, protrahebatur quidem vegetatio, ſed gemma ſeu relictus caulis nullum ferè augmentum capiebat, hócque ſæpius mihi accidebat. Idem contingebat in *Lupinis*, quorum cotyledones in ampla & craſſa extuberabant folia. In *Peponibus* quoque, in *Lactuca, Endivia, Raphano* & Rapis; quorum plantulæ cotyledonibus orbatæ, vegetationis incrementa non ſortiebantur; ſed vel citò extinguebantur, vel minima abſque vegetatione tabida ſubſiſtebant. Plantulis verò à primordiis vegetantibus, unico detracto folio, altero autem ſuperſtite, germinatio producebatur, non tanta tamen fœlicitate qualis in non mutilatis obſervatur.

Vegetantium cotyledonum vim & durationem exploraturus, plura ſevi *Lupinorum, Cucurbitæ & Fabarum* ova: à quibus plantulis, dum ſupra terram erumpebant ſingulo die ſeminalia folia abſtuli. In *Lupinis,* quarta die è terra emergentibus laceravi folia; in *Cucurbita* pariter, quinta die primò apparente planta, idem molitus ſum, & ſeptima die in *Faba* vegetante cotyledones abſtuli, & ità ſubſequentibus diebus idem tentavi in conſimilibus plantis per ſpatium dierum decem, Lupinorum igitur tres primæ plantulæ, cotyledonibus orbatæ, nullum ferè ſortitæ incrementum poſt menſem contabuerunt; reliquæ verò longè minores perdurarunt. Cucurbitæ verò quatuor primæ reliquis vegetantibus extinctæ ſunt. Fabarum plantæ cotyledonibus orbatæ, plures quidem vegetarunt ſed gracillimæ & minimæ.

Ex his igitur conjectari licet, bina illa, utplurimum craſſa, folia quæ plantulæ ſeminali hærent uterinæ placentæ vel cotyledonum vices explere. Hæc autem humorem expoſcunt à terreno utero emanantem, quo ſoluti fermentativi & ſpermatici eorum ſucci per propria umbilicalia vaſcula quotidianam plantulæ alimoniam & auctivam materiam ſuppeditant: unde plantulæ fœtus è fermentatis & in motum actis particulis, in placentis ſcilicet ſeu ſeminalibus foliis jam concretis, non ſolum laxatis meatulis augetur; ſed ad vegetandum excitatur. Hactenus *Malpighius*.

Quòd folia ſeminalia ad primam vegetationem ſeu germinationem plantulæ neceſſaria ſint, experimenta allata evincunt: ſeu quia humor terrenus minimè idoneus eſt plantulæ dum adhuc tenella eſt alendæ, niſi præparetur per admixtionem ſucci foliorum ſeminalium fermentativi, ut *Malpighius* conjectatur, & rationi conſonum eſt, ſeu quia tenella & imbellis plantula è terra nondum haurire valeat quantum ſibi alendæ ſufficiat, ſed ſupplemento adhuc egeat à foliis ſubminiſtrato, ut pullo recens excluſo alendo vitellus neceſſarius eſt, quantumvis cibum ore capeſſat; ſeu ob utramque rationem.

Quòd folia hæc ad vegetationem proſperam faciant aliquamdiu etiam poſtquàm planta è terra emerſerit experimenta itidem probant.

Quod verò non ſemper neceſſaria ſint, neque etiam utilia, manifeſtum eſt, quia poſt aliquod tempus paulatim marceſcunt & intereunt, radice totum ſuum nutrimentum plantæ ſubminiſtrante.

Notandum quoque eſt, quòd poſt vegetationem inchoatam plantula tenella recens nata partem ſaltem aliquam nutrimenti ſui radice attrahit, ut patet à celeri auctu & extenſione foliorum ſeminalium. Sic in Animalibus videmus quòd Embrya partem aliquam nutrimenti è cotyledonibus ſeu placenta uterina exugunt, partem ore admittunt, dum adhuc in utero ſunt: ſiquidem in ventriculo diſſecto idem planè humor invenitur qui in amnio cernitur, & in inteſtinis etiam excrementa, poſt ejuſmodi humoris coctionem & diſtributionem reliqua, obſervantur.

Ex his omnibus colligere licet primum plantulæ ſeminalis alimentum, & (ut veriſimile eſt) fœtus etiam in utero à cotyledonibus ſeu placentis uterinis, hoc eſt in plantis à foliis ſeminalibus præparari & præberi; poſtmodum ſucco nutritio partim ore ſeu radice hauſto, partim à cotyledonibus ſubminiſtrato aluntur, adeóque paulatim indies ore ſeu radice plus aſſumentes, à cotyledonum ſucco velut ablactantur, eóque tandem prorſus deficiente, animalia ore, plantæ radicibus integrum ſuum alimentum hauriunt aut capeſſunt.

Supereſt jam ut de iis ſeminibus dicamus, in quibus plantula ſeminalis non binis ſeminalibus foliis, radice & gemmâ conſtat, ſed cujus folia primùm apparentia ſubſequentibus ſimilia ſunt.

Horum duo genera obſervavimus. Primum eſt eorum in quibus plantula ſeminalis alteri ſeminis extremitati, ei nimirum quæ vaſculo ſeminali contigua eſt, exteriùs affigitur, figurâ ferè gemmæ cum ſcuto ſuo in emplaſtratione arboris alicujus trunco aut ramo appoſitæ. Secundum eſt eorum in quibus plantula ſeminalis media ſeminis pulpa velut medulla includitur.

Prioris generis ſunt frumenta omnia & gramina quæ fibroſas obtinent radices; plurimis minutis fibrillis è fundo plantæ unà erumpentibus, non autem ſimplici trunco qui poſtmodum in ſurculos & fibras ſpargitur. Sic in grano *Hordei* v. g. obſervavi ſex ejuſmodi fibrillas enatas, antequàm folium germinare inciperet. Plantula ſeminalis in his vix decimam partem pulpæ ſeu medullæ ſeminalis magnitudine æquat. Reliqua pulpa ſeu farina plantulæ dum adhuc tenella eſt nutriendæ inſervit, etiam poſtquam radices egerit; quemadmodum in Animalibus oviparis ovi vitellus pullo alendo aliquandiu etiam poſtquam excluditur, quamvis interim ipſe cibum roſtro capeſſat. Pulpam hanc ſeu carnem ſeminis in hoc genere folium conglobatum appellat vir nunquam ſatis laudatus *Marcellus Malpighius*, in *Plantarum Anatomes parte prima, pag.* 77. qua occaſione in hanc opinionem inductus eſt ipſe declarat. In *tritico* (inquit) & *avenaceis* videtur plantula ſeminalis unico hócque obſcuro folio prædita. Huic meditationi lucem tulit ſeminum *pomi Armeniaci* frequens inſpectio: ſemel enim incidi in ſeminalem plantulam folio deſtitutam, & hujus gemma cum radice non parum luxuriabat: aderat autem intra eundem nucleum alterum ſemen ſeu plantula, in cujus auctionem primò conſpiraverat natura. Ex hoc itaque monſtro interdum credidi frumenti & conſimilium ſeminales plantulas unico pollere folio, cui hæret gemma cum cauliculi inchoamento & radicibus. Sic in *Avena* præcipuum corpus ſeu ſeminis caro in ovale & oblongum configuratur corpus, quod in ſui medio excurrentem exhibet foveam. Namque eſt veluti craſſa lamina ſuis extremis in medium reflexis & convolutis cujus ſummitati plantula ſeminalis appenditur ſeu inſeritur. Hactenus *Malpighius*. Verum hæc medulla ſeu caro farinacea ſeminis, ſeu folium convolutum conglobatúmve dicenda ſit ſive minus, certè plantulæ recens ſatæ alimentum ſuppeditat, ut in *tritico*, v. g. evidentiſſimè apparet. Si enim cùm primùm exorta fuerit plantula, eam extirpes, pulpam in grano ferè integram invenies; quod ſi de die in diem plantulas ſimul ſatas extirpare pergas, pulpam ſeu farinam ſenſim quotidie minui obſervabis, donec tandem nihil reliquum ſit præter vacuum folliculum plantæ fundo adhærentem. Pulpa autem ſeminis ſeu farina poſt germinationem terræ humore per poros tegumentorum percolato commixta in cremorem faceſſit chylo non diſſimilem. In iis autem frumentorum generibus quorum grana membranâ tenui veſtiuntur, ut v. g. *tritico* & *ſecali*, folium tegumenta dirumpit, & ab eadem cum radicibus extremitate egreditur. In quibus verò grana cortice craſſiore obteguntur, ut *Hordeo* & *Avena*, folium ſub craſſiori cortice reptans è ſeminis ſummitate exit, quamvis gemma ſeu plantula ſeminalis eidem ſeminis inferiori extremo adnaſcatur, primáque tum folii tum radicis germinatio ab eodem puncto incipiat tam in hoc genere quàm in illo.

Secundi generis ſemina, h. e. in quibus plantula ſeminalis mediâ ſeminis pulpâ includitur nonnihil variant. In nonnullis enim tum truncus tum folia perfectè formantur. Sic v. g. in nucleis *pineis* (& ut veriſimile eſt, aliarum omnium coniferarum & reſiniferarum arborum ſeminibus) *Pinum* puſillum perfectè effigiatam truncóque & foliis ſuis diſcretam, prout apparet cùm primum ſata è terra emerſerit, ſi eos diſſecueris facilè invenies. Pulpa exterior, cujus medium occupat plantula ſeminalis, eidem alendo non videtur inſervire, ſaltem maxima ejus pars. Obſervavi enim à germinatione poſt plantulam enatam totam ferè pulpam exteriorem in cortice reſiduam. Si conjecturas ſequi licet, veriſimile nobis videtur, pulpam inſervire ſemini partim protegendo nè areſcat nimis & humidum ejus radicale evaporet, partim ſucco nutritio per filtrationem depurando, partim denique ut tenuior ejus pars cum humore commixta in nutritionem plantulæ tenellæ faceſſat.

2. In aliis plantula ſeminalis nihil aliud eſſe videtur quàm cylindrus aut bacillus quidam, in nonnullis acuminatus, in aliis in capitellum extuberans. Plantula hæc cylindroides in nonnullis ſeminibus incurvatur, in aliis rectà extenditur, in omnibus eam ſeminis partem occupat, quæ matri adnaſcitur, & ad molem pulpæ ſeminalis minimam obtinet proportionem: reliqua autem pulpa corpus eſt durum & cartilagineum; quod plantulæ ſeminali partim alendæ, partim protegendæ inſervire videtur. Hujus generis ſunt ſemina bulboſarum omnium, *Iridum*, *Ari*, *Aſparagi*, & (ut puto) *Pæoniæ* & *Cyclamini*. Aliquam etiam inter hæc ſemina differentiam obſervavi. Nam in ſeminibus *Cepæ* & *Porri* exterior terminus cylindrici ſtipitis ſeu plantulæ ſeminalis, primùm germinans, deorſum rectà deſcendit in terram, & fit radix, pulpâ ſeminali alimentum eidem ſuppeditante, & eam velut protrudente. Radix deinde terram apprehendens alimentum inde attrahit, & viciſſim trunco reddit, qui in longum extenſus ſupra terram aſſurgit inflexus, cum alteri extremo radix alteri autem ſemen alimentum ſubminiſtret. Verum cum radix copioſiùs præbeat quàm ſemen, hinc fieri videtur, quòd à flexura trunci medietas illa quæ radici continuatur, celeriùs creſcens & productior facta, alteram medietatem unà cum ſemine adhærente è terra extrahat & ſurſum rapiat.

Siquis autem plantulam ſeminalem videre deſiderat, ſemen quodvis ex majuſculis (quæ huic uſui aptiora ſunt) adultum quidem, dum tamen adhuc viride eſt & humore turget, diſſecandum ſumat; quòd ſi exiccatum offeratur, aquâ tepidâ prius infundat donec intumeſcat & germinare incipiat. Tunc enim plantulam tunicis exutam facile explicabit, omneſque ejus partes, folia ſeminalia, radiculam & gemmam, clare diſcernet. Quod ſi fecerit, non poterit non naturæ artificium in plantis ſeminalibus tam curioſè complicandis ſummopere admirari, & tam amœno ſpectaculo vehementer capi & delectari.

CAP. XVI.

De Partibus Plantarum ſecundariis ſeu auxiliaribus, Capreolis, Spinis, &c.

CUM Plantarum nonnullarum eximiæ etiam magnitudinis Caules infirmiores ſint quàm ut per ſe ſubſiſtant, quin humi provolvantur, neceſſe eſt in alienis adminiculis ſuſtententur: harum ſecuritati ſolicita partes aliquas ſecundarias & auxiliares ingenioſa excogitavit Natura, quarum ope vicinis ſtirpibus aliiſve fulcimentis ſeſe implicantes adhærentéſve firmentur & in altum enitantur, adeóque & ſeipſas tutentur, & fructus ſuos ad maturitatem feliciùs perducant. Aliis enim Capreolos conceſſit ſeu claviculos, quibus (ut Cæſalpini verbis utar) tanquam manibus vicinas plantas apprehendant, & velut funiculo circumducto amplexentur, ut *Viti*, *Cucurbitæ*, *Piſo*, aliiſque leguminibus. Oriuntur autem Capreoli vel in ipſis foliorum alis, vel à latere, vel ex adverſo, vel etiam in ſummis foliis, ut Leguminibus quibuſdam contingit. Hujuſmodi capreoli ſtyliformes appendices ſeu flagella exſerunt, modò tria, frequenter quatuor, & non raró etiam ſex. Hæc à primordiis tenella, & parùm obliqua (verba ſunt Malpighii) producuntur; temporis tractu ſolidiora reddita in ſpiram contorquentur, únde occurrentes plantarum ramos arctè amplexantur. Capreolorum color viridis eſt, & fiſtulis, tracheis, & interpoſitis utriculorum ordinibus compaginantur. Aliis eadem polydædala natura aliud vinculorum genus machinata eſt. Sic *Hederæ* vulgari cirros quoſdam ſeu radiculas piloſas indulſit per totam caulem frequentes hinc indè, velut Millepedum pedes, qui, obſervante ſagaciſſimo *Malpighio*, glutinoſum fundunt humorem ſeu terebinthinam, quâ arboribus aut parietibus occurrentibus pertinaciter adhæreſcunt & agglutinantur. Sic Hederæ Canadenſi quinquefoliæ quaſi manus quaſdam elargita eſt, velut in digitos diviſas, qui diuturnitate temporis cincinni inſtar in ſpiram contorquentur. Horum extremitates (eodem obſervante) dum tenelli ſunt acuminatæ extant, tandem verò laxantur in corpus craſſiuſculum, quod papillis ſeu minimis ſiphonibus refertum, terebinthinam fundit, unde parietibus hærens concretam quaſi cuticulam efformat, quæ niſi ſummâ vi à muro vel ſubjecto ligno avelli nequit.

Aliis autem plantis infirmis (ut id obiter notemus) vel caules volubiles conceſſit, ut *Convolvulo*, *Lupulo*, *Phaſeolis*, *Helxine*, *&c.* quibus vicinas ſtirpes aut pedamenta amplexentur, ſerpentum modo iis ſe circumvolventes; vel foliorum pediculos tortiles, quibus ſeſe iis adnectant, ut in *Clematide*, *Fumaria*, *Naſturtio Indico* cernitur.

Alias præterea Plantis partes minùs principales aut forte excrementitias donavit natura, pilos & aculeos. Illos vel ornamenti vel tutelæ causâ, vel (quod opinatur Malpighius) ut turgentis alimoniæ ſub harum forma incongrua portio erumpat & digeratur; de quibus ipſum eruditè & ſubtiliter, ut ſolet, philoſophantem conſulas: hos ad arcendas injurias aut etiam inferendas, nunc in caulibus, ut Rubo; nunc in foliis, ut Agrifolio; nunc in fructu, ut *Tribulo*; nunc ſub foliis tantum, ut Ononi; nunc ubique, ut in plurimis Acanaceis *Cæſ.* In his ipſis plantis nonnullis elargiendis providentiam naturæ ſatis admirari amplectíque non eſt (inquit Plinius.) Naturæ autem conſilium in hujuſmodi aculeatis efformandis ingenioſè ſimul & ſuccinctè explicat, pro more ſuo, verbis ſequentibus. Inde excogitavit aliquas aſpectu hiſpidas, tactu truces, ut tantùm non vocem ipſius naturæ fingentis illas rationémque reddentis exaudire videamur, nè ſe depaſcat avida Quadrupes, ne procaces manus rapiant, nè neglecta veſtigia obterant, ne inſidens ales infringat, his muniendo aculeis teliſque armando, [proviſum] remediis ut tuta ac ſalva ſint. Ita hoc quoque quod in iis odimus hominum cauſâ excogitatum eſt.

Cap. XVII.

De Nutritione Plantarum.

N*Utritio* dicitur alimenti intus ſuſcepti & alterati in omnes Plantæ partes diſtributio, ínque earundem ſubſtantiam tranſmutatio, ad ſupplendum id quod continuè caloris ſeu inſiti, ſeu adventitii vi abſumitur & evaporat. Partes enim humidiores tam Plantarum, quàm Animalium in perpetuo fluxu ſunt: id quod ex foliis & floribus decerptis evidentiſſimè apparet. Hæc enim flacceſcunt illico & contrahuntur, ob ſucci eorum vaſa & veſiculas replentis & diſtendentis fugam. Eadem autem ſucci evaporatio partibus hiſce accidit dum adhuc plantæ matri cohærent, nec tamen ſentitur, foliis conſiſtentiam & extenſionem ſuam nihilominus retinentibus, ob novi ſcilicet humoris à radice ſubminiſtrati jugem effluxum. Plantarum autem nutritio à nutritione Animalium in eo differt, quòd hæc cibum ore aſſumptum in ventriculo concoquant, adeóque comminuunt & partium ejus unionem laxant, ut ſponte ferè ab invicem ſecedant, ſaltem purum ab impuro, clarum à fæculento, alimento idoneum ab excrementitio haud difficulter poſſit ſecerni, adeóque illud vaſorum meſentericorum (quæ plantarum radicibus reſpondent) ſeu poros, ſeu orificia ſubire, hoc per partes & meatus ad id officium deſtinatos expelli: Plantæ autem ſuccum nutritium non præparant; nullus enim in iis ad hoc præſtandum partium apparatus, nullum os, nullus ventriculus, nullæ primæ viæ, ſed quem in terra inveniunt ſuccum radicibus excipiunt & aſſimilant.

An Plantæ electione quadam in alimento attrahendo utantur, ut quod congruum eſt & nutritioni idoneum imbibant, incongruum repudient; an verò quodcunque ſe offert indiſcriminatim admittant, ambigitur. Nonnulli attractionem electivam aſſerunt: quæ tamen nobis non probatur. Primò enim attractionem propriè dictam in rerum natura dari, imò poſſibilem eſſe, vix concedimus. Fieri tamen poteſt ut radicum pori taliter figurati ſint, ut particulas amicas & plantæ alendæ aptas intromittant, alienas & incommodas excludant; quomodo Hepar bilem, Renes urinam tranſmittentes à ſanguine intus cohibito ſecernunt. Verùm id non fieri multis experimentis probatur.

Aqua enim vulgaris, fibrarum cava facilè ſubintrat, eáque liberè permeat, ut ſuperiùs oſtendimus. Deinde verno tempore qui factâ inciſione effluit liquor, pruinoſa præſertim tempeſtate, ab aqua communi guſtu vix poteſt diſcerni. Probabilius ergo nobis videtur, ſtirpes omnes ſuccum quemcunque in terra invenerint intus ſuſcipere, qui in vaſis cum ſuccis uniuſcujuſque propriis permixtus concoquitur & aſſimilatur, ſuperfluo & ad nutriendum inutili rejecto & evaporato; ad eundem modum quo tertia (ut vocant) concoctio in Animalibus peragitur, quæ ex chylo in ſanguinem recepto partem aliquam aſſimilant, reliquum qui nutritioni ſupereſt, per tranſpirationem inſenſibilem evacuant, qui ſanè longe maxima ejus pars eſt. Animal enim plus excrementorum hoc modo expellit quàm omnibus aliis viis ſimul ſumptis, ut * *Sanctorius* demonſtrat.

Plantas aquâ ſolâ nutriri poſſe & augeri tum noſtra, tum aliorum experientiâ conſtat. † D. *Sharrocus* Catalogum nobis exhibet herbarum quarum ſurculi in phialas vitreas aquâ oppletas à ſe immiſſi germinârunt, quem non pigebit huc tranſcribere. *Balſamita fœmina*, *Menthæ quæcunque*, *Pulegium*, *Sedum multifidum*, *Prunella*, *Naſturtium aquaticum*, *Bugula*, *Trifolium purpureum*, *Clematis daphnoides*, *Herba Doria*, *Ranunculus*, *Becabunga*, *Althæa*, *Lauro-ceraſus*, *Scordium*, *Tripolium*, *Polygonum*, *Nummularia*, *Panax coloni*, *Matricaria*, aliæque quarum non meminit. Nec dubium eſt, quin & aliæ multæ quas ille expertus non eſt pariter germinarent & radices agerent. Aqua enim non eſt ſimplex & purum elementum, ſed multas heterogeneas particulas, præſertim ſalinas, in ſe continet.

Quomodo autem Aer hujuſmodi Plantarum radices intret, non ità perſpicuùm eſt, cùm enim vitri poros non permeet, oportet ut per phialæ orificium ingrediatur & per aquæ poros ſe inſinuet. Aquæ autem pori admodum ſtricti ſunt, nec aerem niſi parvâ admodum quantitate, & in minimas particulas diviſum admittunt. Et tamen (quod mirum) particulæ hæ quas Aer aquæ communicat non ſolùm plantarum vegetationi ſed & piſcium reſpirationi ſufficiunt. Quandiu enim Aer aquæ ſuperficiem lambit, tandiu piſces in vaſe vitreo incarcerati bene ſe habent: quamprimum verò Aer externus excluditur, ejus inopiâ laborant, & in ſuperficiem aquæ confeſtim enatant, ut eo liberiore fruantur. Sive ergo Aer præcipitet nitroſas particulas in aquam (ut nonnulli volunt) ſive ſubtilius aliquod corpus, certum eſt continuè & non interrupto tenore ab aere decedere hujus particulas, & per aquam diffundi: nam ſi perexiguo tempore, aer (ut diximus) intercludatur, piſces concluſi ejus abſentiam ſentiunt, & ægrè ſe habere incipiunt, quod & patiuntur in ſtagnis & piſcinis ampliſſimis, cùm per hyemem aquæ ſuperficies congelatur. Quòd ſi nitrum eſſet ab aqua ſolutum & præcipitatum cujus particulæ piſcibus pro reſpiratione inſerviunt, adeóque aqua perpetuo nitroſas particulas ab aere imbibat, quomodo fit ut aqua omnis jamdudum tantâ nitri copiâ imprægnata non ſit, quantam ſuſtentare potis eſt, ut ſalſedo vel guſtui perceptibilis fiat? ſaltem in ſtagnis immenſis & piſcinis: aquæ enim fluentes & per terram multam percolatæ facilè in eam particulas haſce iterum deponere poſſunt.

Quomodo ſuccus nutritius per fibrarum poros arborum etiam altiſſimarum ſumma faſtigia conſcendat mihi non penitus perſpectum fateor. Aquam in tenues tubulos utrinque apertos, perpendiculariter etiam erectos aliquouſque aſcendere experientiâ conſtat, eóque altiùs quò anguſtiores ſunt tubi. Quis verò iſtius aſcenſus terminus ſit, certúſne an incertus, & pro anguſtia tuborum in tantum altior, ut in anguſtiſſimis ad excelſarum etiam arborum ſummos apices evadat, me latet.

Contra-

* *Lib. de Medicina Statica.*

‡ *Lib. de propagat. Vegetabilium.*

Contrarium tamen videtur cùm, annotante nobiliſſimo Boylio, ſatis difficulter ad tres quatuorve uncias aſcendat. Quo impulſore hoc fiat, difficile eſt inveſtigare. Aquam equidem in anguſtiores meatus quàm aerem, vel ſponte ſe inſinuare, vel vi compelli poſſe, adeóque tubulorum anguſtias aeri impervias ſubire, experimenta evincunt, quia ſcilicet aqua minoribus particulis componitur quàm aer. Cùm ergo fibrarum cava ob anguſtias ſuas aerem excludant, aquam admittant, externi autem aeris gravitas effectum ſuum ſortiatur, quidni humorem in fibras ſurſum compellet, ad eam ſcilicet altitudinem, donec ad æquilibrium cum aere externo veniat, hoc eſt, ad triginta duorum plus minus pedum? Hæc quamvis ratiocinanti veriſimilia videantur, ſi tamen experientiam conſulas longè aliter rem ſe habere deprehendes; ſiquidem nobiliſſimus Boylius aquam in iſtiuſmodi tubulis filtriſve non minùs intra Recipiens ſeu vas magnum aere exhauſtum ſuſpendi quàm extra in Aere libero & aperto, experiundo didicit & nos docuit.

Verum (ut id concedatur) arbores altiſſimæ duplo triplóve hanc menſuram excedunt. Alia ergo adhuc aſcensûs cauſa, ſaltem adjuvans, quærenda eſt. Experientiâ conſtat aquam in vaporem reſolutam, & in minima diviſam, gravitatem ſuam amittere, & per aerem medium aſcendere, quæcunque tandem gravitatis cauſa ſit. Videtur ergo ut gravitas ſuum ſortiri poſſit effectum, requiri ut corpus grave aliquam habeat molem & magnitudinem; aliàs enim (ut vidimus) ſi in minima dividatur, fieri poteſt ut à fluido cui innatant ejus particulæ vel ſuſtentari poſſit, ut metalla etiam ponderoſiſſima in menſtruis eadem in minima ſolventibus, vel etiam ſurſum compelli, ut aqua in vaporem reſoluta in aere. Fortè ergo ſucci in anguſtiſſimis fibrarum canaliculis in tenuiſſima filamenta diviſio ad aſcenſum ejus promovendum concurrere poteſt.

Lib. de Anatome truncorum.

D. *Grew* aſcenſum ſucci in plantarum vaſis, partim vaſorum anguſtiæ, partim parenchymatis vaſa ambientis, ex innumeris veſiculis compoſiti preſſuræ attribuit. Hæ enim veſiculæ ad ingreſſum alicujus liquoris naturali quadam propenſione ſe dilatant, ut in Spongiis apparet, quarum textura plantarum parenchymati non adeò diſſimilis eſt. Parenchyma ergo ſucco repletum & intumeſcens continuum ſeſe dilatandi & extendendi conatum exſerit, unde & vaſa unà comprimat & coarctet neceſſe eſt, adeóque & ſuccum ſurſum compellat. Verùm cum compreſſio utrinque tam deorſum, quàm ſurſum effectum ſuum ſortiatur, non video quin aſcenſum ſucci initio impediat, niſi valvulæ obſtent, quas neque nos, neque D. *Grew*, ob rationes ſuperiùs dictas admittimus. Adde quòd unde oriatur hæc ſeſe dilatandi propenſio in parenchymate plantarum, explicatione ulteriori indiget.

** Anat. plant. part. 1. pag. 5.*

Nos equidem ſuccum eodem ferè modo plantarum fibras ſubire & conſcendere, quo aqua panis aut ſpongiæ poros, panníque linei laneive lacinias aut aliud filtrum ſolet, concedimus. Fibrarum etiam ſtructura & conformatio (ut obſervat D. Malpighius) liquoris aſcenſum adjuvat. Sunt enim fibræ tubuloſa corpora, è corpuſculis plurimis concavis, quadratis, aut interdum orbicularibus, aliúſve figuræ, invicem hiantibus, compoſita. Subintrans itaque humor (D. * Malpighii verba ſunt) ſurſum aſcendit & quaſi ſuſpenditur. Singula namque portio quæ fibrarum fruſtula unit, cùm parum interiùs emineat, valvulæ vices ſupplet, & ità minima quælibet guttula veluti per funem, ſeu per gradus ad ingens deducitur faſtigium. Quænam autem aſcensûs hujuſce cauſa efficiens ſeu impulſiva ſit, quæ ſuccum ſurſum adigat & compellat, nos hactenus latet; nec enim in cauſis aſſignatis nobiſmetipſis ſatisfecimus.

CAP. XVIII.

De Satione & Propagatione Plantarum.

SAtionis & propagationis Plantarum varii modi ſunt. Veteribus uſitati fuere *Semine*, *ramo*, *ſurculo*, *talea*, *malleolo*, *gemma*, *ſtolone*, *viviradice*.

Semen quid ſit notius eſt quàm ut definiri debeat: Ramus pariter, & Surculus.

Talea nonnullis eſt Surculus utrinque præciſus. Varro lib. 1. de Re Ruſtica cap. xi. Demum in oleagineis ſeminibus arbores videndum, ut ſit de tenero ramo, æquabiliter præciſum, quas alii clavolas, alii taleas appellant, ac faciunt circiter pedales.

Plinius Taleam à Ramo atque etiam Surculo diſtinguit, Ramum facit majorem Talea, Taleam Surculo. Ejus verba ſunt, [lib. 1. cap. 17.] *Multa ſic ſeruntur* (ramis ſcilicet) *ac imprimis Ficus, omnibus quidem aliis modis naſcens, præterquam talea. Optimè quidem ſi vaſtiore ramo pali modo exacuto adigatur altè, exiguo ſupra terram relicto capite, eóque ipſo harenâ cooperto. Ramo ſeruntur & Punica, palis laxato priùs meatu: item Myrtus: omnium horum longitudine trium pedum, craſſitudine minùs brachiali, cortice diligenter ſervato, trunco exacuto. Myrtus & taleis ſeritur: morus taleâ tantùm, quoniam ramis eam ſeri religio fulgurum prohibet. Quapropter de talearum ſatu nunc dicendum eſt: Cavendum in eo ante omnia, ut taleæ ex feracibus fiant arboribus, nè curvæ, nè ſcabræ aut bifurcæ, néve tenuiores quàm ut manum impleant, nè minores pedalibus, ut illibato cortice, atque ut ſectura inferior ponatur ſemper & quod erat ab radice, accumuletúrque germinatio terrâ, donec robur planta capiat.*

Palladius Clavolam à Talea diverſam facit, quam Varro (ut vidimus) cum eadem confundit. *Menſe* (inquit) *Martio Citri arbor 4 modis ſeritur, ſemine, ramo, talea, clava: & paulò poſt, Clava ſeri commodius eſt, quæ ſit manubrii craſſitudine, longitudine cubitali, ex utraque parte lævigata, nodis & aculeis reciſis, ſed relicta ſummitate gemmarum, per quas ſpes futuri geniminis intumeſcat, &c. Talea & gracilior & brevior eſſe poteſt, quæ ſimiliter ut clava mergatur. Sed talea palmis duobus ſuperſit; clava omnis obruatur.*

Malleolus à Columella de Re Ruſt. l. 3. c. 5. ſic definitur. Malleolus novellus eſt palmes, innatus prioris anni flagello, cognominatúſque à ſimilitudine rei, quòd in ea parte, quæ deciditur ex vetere ſarmento prominens utrinque malleoli ſpeciem præbet: & Plinius *l.* 17. c. 21. Solebat capitulatus utrinq; è duro ſurculus ſeri, eóq; argumento malleolus vocatur etiam nunc: & Columella, c. 17. Malleolis autem ſic ab iiſdem [agricolis antiquis] pangebatur, ut novello ſarmento pars aliqua veteris hæreret:

ret: Sed hanc poſitionem damnavit uſus. Nam quicquid ex vetere materiâ relictum erat depreſſum atque obrutum celeriter humore putreſcebat, proximáſque radices teneras & vixdum prorumpentes vitio ſuo enecabat: quod cùm acciderat ſuperior pars ſeminis retorreſcebat. Secuti ergo quicquid reſidui fuit ex vetere palma, per ipſam commiſſuram, quà naſcitur materia nova, reſecuerunt, atque ita cum ſuo capitulo ſarmentum depreſſerunt.

Et ad faciendum malleolum ſupremam flagelli partem reſecuerunt, ſolámque eam quæ eſt juncta cum vetere ſarmento probaverunt. Longitudo quæ debeat eſſe parum certa eſt (inquit idem) quoniam ſive crebras gemmas habeat, brevior faciendus eſt: ſeu raras longior: attamen nec major pede, nec dodrante minor eſſe debet.

Sagitta quid.

Superior pars ſurculi ſeu flagelli Sagitta ruſticis vocabatur, eodem autore, ſive quia longiùs receſſit à matre & quaſi micuit atque proſiluit; ſive quia cacumine attenuata prædicti teli ſpeciem gerit. Hanc prudentiſſimi agricolæ negaverunt conſeri debere: nec immerito: Omnis enim fœcundus pampinus intra quintam aut ſextam gemmam fructu exuberat, reliqua parte, quanvis longiſſima, vel ceſſat, vel perexiguos oſtendit racemos. Quam ob cauſam ſterilitas cacuminis jure ab Antiquis accuſata eſt.

Stolo quid & unde dictus.

Viviradix.

Stolo à Stolone viro qui propter diligentiam culturæ Stolonum confirmavit cognomen dictus eſt, quòd ſcilicet nullus in ejus fundo reperiri poterat Stolo, quod effodiebat circum arbores è radicibus quæ naſcerentur è ſolo quas Stolones appellabant. Stolo ergo *J. Bodæo à Stapel* eſt qui naſcitur circa ſtipites & avellitur cum radice & corporis parte & ſic ſeritur: quo à Viviradice differt, quæ integra ex arboribus è longinquo extrahitur. *Plin.* lib. 17. cap. 10. Et aliud genus ſimile natura monſtravit, avulſique arboribus ſtolones vixere. Quo in genere & cum perna ſua avelluntur, partémque aliquam à matris quoque corpore auferunt ſecum, fimbriato corpore. Hoc ſenſu ſi accipiatur non video quid differat avulſio à Stolone. Nobis tamen Viviradix dicta videtur vel ſoboles quæcunque à radice, jam ablactata à matre, & ſuis radicibus ſibi ſufficiens; vel alia quævis propago quæ jam radices egit.

Antequam exponamus quot modis arte propagentur plantæ, inquirendum videtur quot quibúſque modis ſponte naturæ ſe propagant: Ii autem ſunt vel 1. *Semine*: vel 2. *Flagellis* ceu funiculis emiſſis; ad nodos radices agentibus & ſurſum germinantibus: quæ flagella ad plantam propagandam nata videntur. Nam germina illa ad nodos radices agentia, cùm invaleſcunt, funiculis exareſcentibus à matribus ſuis ſponte ſeparantur, & novæ plantæ fiunt: ut in *Fragaria*, *Pentaphyllo*, &c. videre eſt. 3. *Sobolibus* ex radice, iiſque vel ſurculorum ſeu virgarum ſpecie è radice tranſverſim acta ſeu reptante ſuccreſcentibus; vel gemmarum ſeu bulbillorum ſpecie; idque vel ex radicis fundo vel ex fibris in bulbulos intumeſcentibus, ortis. Quæ ex tuberibus ſponte propagantur plantæ ad alterum genus, ex radicibus tranſverſis in tubercula extumeſcentibus referendæ ſunt. 4. *Caulibus* ipſis, humi procumbentibus, & ad nodos radices agentibus, quod plurimis plantis contingit.

Dantur & alii modi peculiares quibus plantæ nonnullæ ſe propagant, ut v. g. Ficus Indica gummi è ramis in terram uſque demiſſo funiculi ſpecie. Allii quædam genera bulbulis ſeu ſpicis in ſummo caule confertim enaſcentibus. Chelidonium minus tuberibus in alis imorum foliorum ortis: Moly Homericum dictum bulbo in ſummo folio excreſcente: Opuntia foliis depactis. Verum quoniam paucarum admodum ſpecierum ſunt, non eſt cur eorum rationem habeamus.

De Satione.

Propagatio per Semen.

Supereſt jam ut exponamus quot modis plantæ arte propagari poſſint, aut ſoleant. Ii autem ad duos reduci poſſunt, *ſationem* nimirum & *inſitionem*. Quod ad primum attinet, Plantæ ſeruntur vel 1. *Semine*, vel 2. *Ramo* [Sub ramo comprehendo etiam *taleam*, *clavolam*, *malleolum*, *ſurculum*] eoque vel deciſo, ſeu avulſo à caule antequam radices egerit, & in terram depacto; vel terræ ſubmerſo, nec à matre ſeparato antequam radices egerit: vel 3. *Sobole* ſeu ex flagello, ut in Fragaria; ſeu ex radice ſub terra reptante, ſurculi ſpecie aſſurgente, quæ vel Stolo vel Viviradix dicitur, ſeu è radicis fundo exeunte, Gemmæ ſpecie, ut in Bulboſis. Bulbus enim (ut diximus) nihil aliud eſſe videtur quàm Gemma grandior ſubterranea. In bulboſis autem ſoboles non ſemper è bulbi parentis fundo exit, ſed interdum è fibra craſſiore in bulbum extuberante, ſeu denique è radicum tuberibus in iis quæ radicibus tuberoſis ſunt. Poteſt etiam propagari planta radice diviſa in tot ſcil. partes ſi placet quot ex ejus capite gemmæ exeunt; gemmâ cum parte aliqua radicis adhærente deciſâ.

Plantæ autem inſeruntur multis modis, de quibus poſtea breviter agemus, cùm varios ſationis modos expediverimus: Primò ergo plantæ ſeruntur *Semine*.

Antequam autem Semina terræ mandentur, oportet ut ſolum debito modo præparetur, nimirum ut aratro ſæpius vertatur, ligone fodiatur, ſurculo findatur, bipalio ſubigatur, occa & raſtro in minutias dividatur. Hoc autem fieri convenit, partim ut inutilibus herbis eradicatis & ſubmerſis, aut ejectis liberetur: partim ut ſolum laxius & levius, mollius & tenerius reddatur, quo fit tum ut ſatorum radices facilius illud penetrent, adeóque fibras undique ſpargentes latiùs ſe diffundant, & copioſius alimentum attrahant, unde plantæ lætiores & vegetiores fiant: tum ut particulæ aeris nitroſæ, quibus præcipuè vegetatio promovetur, in terreni interſtitia liberiùs & copioſiùs ſe inſinuantes ibidem præcipitentur & terreno adhæreſcant. Quin & aquæ pluviæ fortaſſe ad ſalium ſolutionem conducunt, quos ſecum unà in radicum poros convehunt. Præterea in terra laxa & ſoluta aquæ promptiùs ſubſidunt, adeóque nec humore nimio radices ſuffocant, nec frigore corrumpunt. Præterea terra laxa & ſoluta ad hoc conducit ut Aer copioſior radicum tracheas ſubeat ad reſpirationis uſum, quam Plantis non minùs neceſſarium eſſe quàm Animalibus ſuperiùs oſtendimus.

Commodiſſimum ſerendi tempus Natura indicat, nimirum quando ſemina jam plenam maturitatem adepta vel dehiſcentibus conceptaculis in terram decidunt, vel contrahentibus ſe valvulis excutiuntur, vel lanugine innaſcente alata ventorum arbitrio huc illuc feruntur & latè diſſeminantur.

Harum nonnulla Autumno plantas producunt totâ hyeme virentes: aliæ per hyemem in terra reſtant, nec ante ver proximum ex involucris erumpunt. Ex iis quæ Autumno exeunt alia, ut v. g. *Angelicæ*, ex obſervatione noſtra & aliorum, collecta & aſſervata vere ſerentem plerunque fruſtrantur, ſponte delapſa & terræ gremio excepta, vel etiam à ſatore eidem mox concredita haud dubie germinabunt niſi tempeſtas admodum ſicca & æſtuoſa fuerit, quo in caſu per hyemem in terra quieſcentia, ſequenti tamen vere in lucem exibunt; cùm tamen ſi à colligente repoſita vere ſata fuiſſent nequaquam germinâſſent. Alia quamvis vere etiam ſata haud infeliciter proveniant; fideliùs tamen & latiùs Autumno, firmiores etiam fiunt plantæ inde enatæ adversùs injurias cœli, & ſequenti æſtate uberiore quam vernales proventu, cæteris paribus, Agricolam aut Hortulanum locupletant, grano quoque turgidiore, ſolidioréque fœtæ. Nam ex obſervatione prudentiſſimi agricolæ, Amici noſtri plurimùm honorandi, quò planta aliqua ex ſemine nata diutius duraverit antequam in ſemen abierit, hoc eſt, quo maturiùs ſata fuerit, eo ſemen copioſius, plenius, ponderoſius, cæteris paribus producit. Sic Triticum & Avena hyberna ſeu autumno ſata, vere editis, firmiora ſolidioráque ſunt.

Reliqua quæ per hyemem in terra reſtant, proculdubio vel terreni vapore macerata, vel ſalinis quas imbibunt particulis imprægnata ad germinandum præparantur: & ſecuriùs interim latitant, tempeſtatúmque omnes mutationes conſtantiùs tolerant, quàm in Apothecis recondita, & quàm diligentiſſimè adſervata.

Exoticas tamen plantas & regionum calidiorum alumnas ſi habere velimus, oportet ut eorum ſemina vere ſeramus, quandoquidem illæ hyemes noſtras non tolerant, ſed à frigore facilè corrumpuntur.

Quinimo ſi præcoces fructus è tenerioribus deſideramus, ſive rariores & delicatiores omnino ad maturitatem perducere cupimus; oportet ut pulvino calenti, è fimo equino recenti paleis permixto extructo, deinde terra pingui cribrata, ad trium quatuórve digitorum altitudinem inſtrato, & operculo è ſtoreis ſuperinducto tecto, ſemina committamus.

Quocunque autem tempore ſeras Semina eligantur recentia, æſtatis proximè præteritæ, ſi haberi poſſunt. Quamvis enim Plantæ nonnullæ ad decennium & ultra fœcunditatem ſuam cuſtodiant, alia tamen eam citiùs amittunt: omnia autem quò vetuſtiora eò difficiliùs & parciùs germinant.

Quæ in aquâ ſubſidunt firmiora ſunt, & ad ſerendum fideliora, quæ fluitant languidiora & propagationi inepta.

In ſiliquis & ſpicis media potiùs quàm ima aut ſumma nobis probantur, quamvis Ferrarius ima in Caryophyllis commendet.

Quòd ſi flores multiplices aut variegatos deſideras, præſtat ſemina colligere è ſiliquis aut conceptaculis ejuſmodi floribus ſuccedentibus. Sive enim varietates illæ morborum ſymptomata ſint, ſive naturæ errores, ſive ejuſdem laſcivientis luſus, pronior certè erit natura in his ad ita iterum deerrandum aut laſciviendum: quemadmodum videmus in Animalibus parentes morbo aliquo aut corporis vitio, membro v. g. deficiente aut redundante, laborantes ſobolem non raro procreare iiſdem vitiis affectam, & morbis obnoxiam. Hoc autem præcipuè in *Mirabili Peruviana* ſervandum ſi floribus ſtriatis inſignem plantam obtinere cupias.

* *Horticult. lib. 3. c. 1.*

Semina omnia ſicca tempeſtate ſerenda ſunt, tertio quartóve die à pluvia largiore. *Nec tamen* (inquit * Ferrarius) *ſimul ac magnis imbribus terra permaduit ſeres, ſed tantiſper exſpectabis dum pluvius ille mador modicè exſiccetur, nè madenti limoſóque ſolo ſtatutæ radices exputreſcant.* Hoc autem in ſeminibus quæ humore nimio in mucilaginem facilè ſolvuntur, ut v. g. *Myrrhide, Ocymo, Scorzonera,* præcipuè ſervandum eſt nè ſolo madido ſerantur, néve recens ſata irrigentur.

Cavendum etiam eſt, nè recens ſata quæcunque tempeſtate frigidâ irrigentur, néve aquâ gelidâ fontanâ aut puteali, niſi prius probè inſolata fuerit.

* *Hortic. l. 3.*

Nonnulli Semina aquæ ſeu ſimplici, ſeu nitratæ, vino, aliive alicui liquori priùs infundunt quàm terræ committunt ad germinationem promovendum: quod tamen non neceſſarium eſſe puto in ſeminibus recentibus & indigenis, fortè etiam nocivum in aliquibus. Verùm in vetuſtis & aridioribus, aut exoticis *Hen. Corvini* Romani praxin non improbo cujus meminit * *Ferrarius* his verbis. *Antequam contumacis lentæque duritiæ ſemina ſolo committat, aquam defundit in catinum, nitri modicum ſuperfundit ac diſtabeſcere ſinit: in eam nitratam aquam ſemina immittit: duodenas horas pro varia duritie plus minúſve macerari & medicari patitur, exinde ſerit: eandem aquam inſpergit, ut nitrum ex igneo terræ halitu concretum ſeminalem contumaciam ad uberem germinationem proritet.*

Generale eſt in omni ſatione ut ſemina terrâ operiantur, non quod expoſita & intecta minimè germinent, ſponte enim decidentia non minùs feliciter pullulant, ſed nè avibus ſpermologis præda fiant. Seruntur autem & conteguntur variis modis, nimirum vel in ſulco terrâ aratro ſuperinjectâ, vel in ſuperficie terræ occâ aut raſtro inhumata, vel in area coæquata, pulvere aut velut farina terræ manu aut incerniculo inſperſa, vel denique ſeorſim ſingula in foraminulis paſtino factis ſepulta.

Summopere autem cavendum eſt nè ſemina altè demergantur aut nimiâ terrâ obruantur, adeóque ſine ulla reſurrectionis ſpe ſepeliantur. Plurimos enim hac in parte errare video. Nam quamvis Triticum aliáque Cerealia quorum ſpiritus vegetiores leni etiam colore excitantur, germináque validiora gravem terræ incumbentis molem haud difficulter penetrent, ideóque ut hyemem faciliùs tolerent altius inhumari ſolent, nè ſcilicet radices immodico frigore perurantur; non tamen omnium, imò paucorum ſeminum eadem conditio eſt. Pleraque enim ad vegetandum ſegniora blando ſolarium radiorum tepore fovenda & ad pariendum invitanda ſunt, ideóque in ſumma tellure modico inſperſo pulvere exponenda.

Quo Semina maturiùs ſeruntur vere, eò plantulæ indè enatæ diligentiùs à frigore defendendæ ſunt; quò ſeriùs, eò largiùs irrigandæ & inumbrandæ.

An Plantæ ſponte oriantur.

An Plantæ aliquæ nullo ſemine prævio ſponte è terra oriantur difficilis quæſtio eſt.

Qui affirmativam tuentur rationibus & experimentis ſuffragantibus non deſtituuntur. Cùm enim nulla non regio peculiares ſuas ſtirpes obtineat, veriſimile videtur terram ipſam nullo imprægnatam ſemine familiares regionibus plantas producere.

Deinde in aggeribus foſſarum derivandis aquis ad paludes exſiccandas ductarum in inſula *Elienſi* ingentem Sinapeos vim enatam, & alibi etiam in areis gramineis effoſſis, mirati ſumus: quam Sinapeos ſeminibus in terra reſiduis ortum ſuum debere veriſimile non eſt, cùm nullum unquam Sinapi poſt hominum memoriam ibidem naſcens obſervatum fuerat. In ruderibus etiam Urbis *Lon-*

dinenſis poſt deflagrationem illam funeſtiſſimam quæ anno 1666. accidit, non minorem copiam *Eryſimi anguſtifolii Neapolitani* ſuccreviſſe Autores fide dignos habemus, partim etiam ipſi vidimus; cùm loca illa per multas annorum centurias ædificiis occupata fuiſſent, nec ullus ibi auditus Eryſimi proventus. Oportet ergo ut vel ſponte ortum ſit, vel ex ſeminibus per tot annos in terra latentibus: niſi fortè ſuſpicari velimus malè feriatum aliquem plantæ iſtius ſemina de induſtria ſparſiſſe ut curioſis illuderet & admirationem excitaret. Non eſt autem cur quis miretur, ubi tantam ſeminis copiam, quæ ducentis agri jugeribus conſerendis ſufficeret, colligere potuiſſet. Plantam enim illam ad vias inter urbem & *Kenſington* vicum, & alibi circa urbem copioſiſſimè provenientem obſervavimus: ſemina autem minutiſſima & numeroſiſſima profert.

Tertio, Plantas imperfectas, *Fungos, Tubera, Muſcos* & id genus ex ſemine non naſci manifeſtum eſt, cùm nullum (quantum hactenus obſervatum eſt) gignant: quin & Submarinas omnes, *Algas, Fucos, Corallia, Alcyonia, &c.* ob eandem rationem ſponte oriri arbitramur, quod ſcilicet, nullum hactenus ſemen in iis animadverſum fuerit, quod tamen ſatis mirari nequimus in tanta ſpecierum multitudine, & uberrimo omnium proventu. Alii fortaſſe poſt nos diligentiores aut feliciores harum etiam ſemina detegent, aut propagandi modum invenient.

Vulgò receptum eſt, & experientiâ (ut aiunt) quotidianâ confirmatum, quòd ſi aqua in qua Fungi aliquandiu infuſi diſtabuerint, vel etiam abluti fuerint, veteri pulvillo calenti, qualem modò deſcripſimus, affundatur, vel etiam Fungorum fruſtulatim diviſorum particulæ minimæ eidem inſpergantur, magnam indè Fungorum vim illico exorituram; unoquoque nimirum fruſtulo ſeu ramento imperfectæ iſtius plantæ prolifico & fœcundo, ſeminali vi potiùs dotari credito, ut in * *Mali Cydoniæ* v. g. ramis cernitur, quàm ut Natura ſemen aliquod viſum fugiens, certè nondum detectum, in aliqua ejus parte occultaverit.

‡ *Sharroc .de Propag. Vegetab. c. 3. n. 5.*

Quartò & ultimò, Perfectiores etiam plantas interdum ſponte oriri, aut ex alieno ſucco germinare magnum nobis argumentum Viſcus ſuppeditat, arboribus innatus, etiam in prona ſeu averſa ramorum parte. Unde omnino fabuloſum eſſe conſtat, quod de ejus exortu Veteres prodidere, quodque Proverbio illi *Turdus malum ipſe ſibi cacat* originem dediſſe perhibetur. Quanto rectiùs Maro

Viſcum
Fronde virere novâ cecinit, *quam non ſua ſeminat arbos.*

Ex alterâ tamen parte ſatis mirari nequimus, Naturam *quæ nihil facit fruſtra*, ſemen alicui plantæ dediſſe abſque effectu, ſed tota ſpecie ad generandum inutile.

His omnibus rationibus &. experimentis contrariam opponimus Clariſſimi Viri Marc. Malpighii experientiam. Is enim ut exploraret an Terra nullo ſemine fœcundata plantas aliquas ſponte produceret, terram è profundo erutam vitreo vaſe concluſit, cujus orificio multiplex Sericum velum ſuper extendit, ut Aer & affuſa aqua admitteretur, excluſis minimis ſeminibus, quæ vento rapiuntur: In hâc autem, inquit, nulla omnino planta vegetavit.

Ego equidem ſententiam opinantium nullam dari in plantis generationem ſpontaneam libenter amplecterer, ſi experimenta permitterent. Verùm quæ adduximus contrarium ſuadent, necdum ſatis perſpicio quomodo iis reſponderi poſſit. Temerarium enim nimis eſſet aſſerere, Plantas etiam imperfectas vulgò creditas ſemen gignere, cùm nullum in iis oſtendere poſſimus.

Notandum tamen fieri poſſe ut plantulæ è radicum aut ramorum fruſtulis enatæ pro ſpontaneis fallant. Radicum autem fruſtula germinare ipſe expertus ſum in *Raphano ruſticano* & *Scorzonera*: Ramorum minimas particulas J. Bodæus à Stapel, in *Salice* & *Roſa centifolia* ut apud ipſum videre licet, *Comment.* in *Theophr. hiſt.* lib. 2. cap. 1. pag. 73. D. Sharrocus in malo cydonia. *Lib. de propag. Plant.* cap. 3. n. 5.

Cæterùm Semina rariora in fictilibus ſerere convenit, ut Plantæ indè enatæ commodiùs transferri, & per hyemem, ſi opus ſit, in hypocauſta ſubduci poſſint. Oportet autem ut fictilium fundi foraminibus pertundantur, ut Plinius olim monuit, nè humor in fundo ſtagnans diutinâ morâ putreſceret, & plantarum radices ſeu vapore, ſeu frigore ſuo corrumperet: fortè etiam nè reſpirationis inopia eædem ſuffocentur: quam rationem Plinius etiam ipſe eleganter pro more ſuo innuit, *Per foramina* (inquiens) *infernè dato radicibus ſpiramento.*

Secundò, Plantæ ſeruntur ramo aut ſurculo, vel avulſo deciſóve & terræ impacto, vel dum adhuc matri hæret depreſſo & eidem immerſo tantiſper donec radices egerit.

Propagatio ex Surculo ſato.

Surculi hi majores minoréſve eſſe poſſunt pro natura plantæ ſerendæ. Aliæ enim ſeruntur ramo majore, aliæ taleâ, aliæ malleolo, aliæ ſagitta, quas voces ſuperiùs expoſuimus.

Taleæ ſurculíve ſerendi recentes ſint oportet, Oleæ tamen rami etiam ſicci germinant, Veteribus id atteſtantibus, ut v. g. Virgilio, *Truditur è ſicco radix oleagina ligno.* Quod quamvis Recentioribus nonnullis videtur, Fortunii tamen Liceti autoritas me movit ut Veteribus aſſentiar, Recentioréſque eos dum temere rident ſeipſos deridendos propinâſſe putem. Scribit autem Licetus ſe vidiſſe Rechi in horto patrui ſui ſtipitem Oleæ ſativæ aridum ferè ac levem, per decennium & ultra à trunco ſeparatum, neque poſthac unquam terræ implantatum, ad alterius ligni fulcrum in terram demiſſum, & ligno cui fulcimentum præſtabat clavis ferreis affixum, pullulâſſe germinâſſéque eodem anno plures Olivarum novellas, foliis ac fructibus onuſtas, atque in poſterum etiam per plures annos protuliſſe. Hinc virga illa arida, quam monachus à ſuperiore ſuo, ut obedientiam ejus probaret, juſſus aſſiduè irrigavit, ſi fortè oleagina fuit, potuit ſine miraculo radices agere & germinare.

Quò teneriores ſunt plantæ eò ſurculi earum ſeriùs pangendi ſunt; adulto ſcilicet vere in frigidioribus hiſce regionibus. Oportet etiam ſi tempeſtas permittat ſatos irrigare; ſi tempeſtas, inquam, permittat, nam ſi Aer paulò frigidior ſit, nimius humor recens plantatos facilè corrumpit: quin & ſereno cœlo radii Solares umbraculo oppoſito ſolicitè arcendi ſunt, nè ſurculos depactos confeſtim urant & exſiccent.

Obſervandum etiam in plantis quarum caules nodis intercepti ſunt, ut ſurculus ſerendus vel in ipſo nodo, vel proximè infra nodum decidatur. Cùm enim radices ex nodis tantùm pullulent, ſi quid internodii relinquatur, neceſſariò putreſcet & corrumpetur, adeóque vitio ſerpente periculum eſt nè proximum nodum veneno ſuo inficiat & ſurculum perimat.

Arbores ſurculis ſeu ramulis propagandi modum docet P. Laurembergius his verbis, Ramulum elegantem non tortuoſum aut eroſum, vegetum, anniculum (relinqui illi poterit portio exigua adhæreſcentis rami bimi.) Hujuſmodi igitur ramum præciſum ab arbore, utraque extremitate mutilatum terræ fœcundæ ad profunditatem dimidiæ ulnæ arcuatim impone, ſubſtrato fimo, bubulo aut ovillo. Foſſam terrâ conculcatâ reple.

Fruticum herbarumque taleolis vel ramulis pangendis alteram extremitatem malleo priùs conculca, ut filamenta ducat: Tum aqua irriga, non fimo, quem nullâ ratione ferunt: poſtea terrâ operi.

Nulla (pergit ille) ferè ſtirps eſt quæ non queat propagari per ramulos anniculos, modo 1. Inferior extremitas abſciſſa oblinatur emplaſtro ſequenti vel ſimili, ℞ Ceræ, Terebinthinæ ana ℥i. Reſinæ communis ℥ii. commiſceantur. Sic naturalis ſuccus non exſudabit, nec inutilis humor ſubibit, qui alioqui putredinem inferre ſolet. 2. Non directè infigas terræ ramulum ſic oblitum, ſed incurvo arcu, ut ſuprema pars promineat è terra, media tangat imum, infima, quam oblinendam dixi, ſurſum nonnihil vergat, ità tamen ut deliteſcat. E medio illo ramuli dorſo innumeras videbis radices pullulare.

Alium adhuc modum proponit Stapelius. Ramus ab arbore avellitur ſuperne deorſum, ut quaſi pes illi adhæreſcat. Hinc pedunculus aut appendix undique perforatur ſubulâ: ad dimidiam ulnam defoditur in terra fertili, ſæpiuſque irrigatur.

Submerſio. Propagationem illam quæ fit ramulorum ſubmerſione ipſa etiam natura docuit, plantarum plurimarum ramulis quamprimum reclinati terram attigerint radices ſponte agentibus. Ramuli autem ſubmerſi non priùs ablactandi ſeu à matre ſeparandi ſunt, quàm radicibus multis in profundum actis terram firmiter apprehenderint: quâ autem parte matri hærent tranſverſim initio ad medium ferè incidendi ſunt, ut ſucco à matre parcè ſubminiſtrato ei è terra exugendo aſſueſcant adeóque faciliùs & tutiùs cùm res poſtulat ablactentur.

In Caryophyllis (monente D. Sharroco) ſurculi ſubmergendi ſcapum ſub infimo ſeu radicis capiti proximo, aut ſaltem ſecundo geniculo tranſverſim imâ parte ad medium ferè incidito, deinde ab inciſione facta ſurſum ad ſecundum (ſeu ab imo juxta quem inciſio fit proximum) internodium findito, folii particula in fiſſuram immiſſa ut aperta teneatur, quamvis id non ſit omnino neceſſarium: cùm enim inciſio, ex ima (ut diximus) ſeu terram ſpectante parte fiat, ſurculus autem leniter primo à radicis capite reclinetur ſeu deprimatur, ut moris eſt, deinde ſumma ejus pars terra ſubſtrata erigatur mediâ in arcum flexâ, fiſſura ſponte ſua aperietur & hiabit, ſi omnia ritè peragantur. Nonnulli uncinulo ligneo in terram adacto ſurculum apprehenſum detinent nè reſiliat, ſed in eodem ſitu in quo primò depoſitus fuit perſeveret. Tandem ſurculi arcum ſeu partem inflexam terrâ pingui operias eámque frequenter irriges.

Aliarum etiam plantarum, exceptis iis quæ quoquo modo depoſitæ comprehendunt, ut Vitis, &c. ſurculos flagellâve ſubmergenda pari modo incidere utiliſſimum erit, nè dicam neceſſarium. Tempeſtate etiam ſicca ſurculi ſubmerſi aſſidue irrigandi ſunt, aliàs enim radices non facilè emittent.

Tempeſtates autem huic operationi cum ſucceſſu exercendæ commodiſſima ſunt Veris initium, aut Æſtas caloribus remiſſis in Autumnum declinans.

Circumpoſitio. Circumpoſitio non differt à ſubmerſione, niſi quòd in hac ramulus deprimitur ad terram, in illa terra vaſe idoneo vimineo ligneóve excepta attollatur ad ramulum, eíque circumponatur, ramulo ſcilicet per vas recipiens ſeu terram continens foraminibus ad id factis trajecto. Locum autem habet ubi ramulus ob altitudinem ſuam & diſtantiam à terra eo uſque non poteſt deprimi. Solent autem nonnulli ramulum eâ parte quâ terrâ circumpoſitâ latitat, vel aliquantulum delibrare, vel corticem ejus ſuperne ſubulâ perforare.

Itali utuntur ciſtulis ligneis quadratis, quæ ità confectæ ſunt, ut non ſolùm foramen habeant in fundo, ſed & compactæ ſint ex duabus medietatibus, pro libitu ſeparandis, vel iterum conjungendis: ut ità commodiùs ramis circumponi, & poſtmodum his in terram deponendis ſegregari iterum poſſint. * P. Lauremberg.

Huc ſpectant hæc Plinii, lib. 17. cap. 13. *Alterum genus luxurioſius radices in ipſa arbore ſollicitandi, trajectis per vaſa fictilia vel qualos ramis, terrâque circumpactis: atque hoc blandimento impetratis radicibus inter poma ipſa & cacumina, audaci ingenio aliam arborem longè à tellure faciendi.*

Tertiò, Plantæ propagantur ſobole, eâque vel

1. Ex flagellis ſeu cauliculis funiculorum ſpecie ſerpentibus, & radices ſubinde agentibus, ut in *Fragaria, Pentaphyllo, Ranunculo, &c.*

2. Ex radicibus tranſverſis, flagelliformibus, ſub terra reptantibus, obiter germinantibus & ſurculos emittentibus: ut in *Ulmo, Pruno ſylveſtri, Ceraſo, &c.* Atque hoc genus Soboles propriè *Viviradices* appellantur. *Stolones* enim dicuntur, qui è majoribus radicum truncis propè ipſum matris corpus ſeu ex imo ipſius caudice oriuntur, autore *J. Bodæo à Stapel.*

3. In herbis radicibus tuberoſis donatis ex ipſis radicum tuberibus, ut in *Chelidonia minore, Flore Solis pyramidali, Croco.*

4. In bulboſis, ex ipſo bulbi fundo aut fibra aliqua craſſiore propè bulbum, bulbillorum ſeu nucleorum ſpecie egerminante, ut in *Tulipa, Narciſſo, Allio, &c.*

De his nihil præcipiendum habemus, niſi ut opportuno tempore transferantur, éque ſolo ſteriliore in fertilius & pinguius; nec antequam firmitatem aliquam & robur contraxerint à matribus ablactentur.

---

* *Horticult. lib. 1. cap. 22.*

CAP.

Cap. XIX.

De Inſitione.

Inſitio quid:

INſitio, voce latiſſimo ſenſu acceptâ, eſt ejuſmodi applicatio ſurculi ſeu gemmæ ad truncum ramúmve, vel ſuum, vel alienum, ut tandem uniantur & coaleſcant.

Cùm autem potiſſima ſucci nutritii pars inter libram & lignum aſcendat, totum inſerendi artificium in eo conſiſtit, ut in trunco & ſurculo libra libræ, lignum ligno continua ſint, & in eandem ſuperficiem diſpoſita; vel ut ſurculus gemmáve ſtipiti ſeu ramo ità applicentur, ut interſtitium libræ & corticis in utroque [trunco & inſito] ferè continuum ſit, & unam quaſi ſuperficiem componat, unde è trunco in inſitum [ſurculum gemmámve] facilis & expeditus ſucci tranſitus fiat.

Inſitio quotuplex.
Gemma & Surculus quid differant.

Inſitio eſt vel *ſurculi* vel *gemmæ.* Gemma autem à ſurculo non aliter differt quàm infans ab adulto. Gemma enim nihil aliud eſt quàm velut embryon ſurculi, perfectè quidem efformatum, omnibúſque ſuis partibus diſtinctum, tegumentis tamen velut ſecundis obvolutum & per Hyemem latitans, Vere ſequenti in lucem edendum, & in ſurculum paulatim extendendum.

Surculum inſerendi modi.

Surculus inſeritur vel applicatione externa ſeu coaptatione, vel inſitione ſtrictè dicta.

Applicatio externa ſeu coaptatio eſt vel

Primus coaptandi modus.

1. Quando virgæ minori tranſverſim obliquè diſſectæ ſurculus paris craſſitiei, pari obliquitate cæſus, ità applicatur, ut interſtitium libræ & corticis in utroque (ut diximus) ferè continuum ſit; deinde vinculo ſeu faſciâ circumductâ firmiter adalligatur, ut in ſitu contineatur. Obliqua ſectio uncialis minimùm aut longior eſſe debet. Hic modus inſerendi noſtratibus *Whipgrafting* dicitur, & ob difficultatem ſurculum virgæ, ſectionem ſectioni coæquandi, ut exactè congruant, minùs frequentatur.

Secundus modus.

2. Vel ſecundò coaptatio fit, cùm ſurculus obliquè ut prior diſſectus, ità tamen ut in ſuprema obliquæ ſectionis parte cultello perpendiculariter adacto cortex cum tantillo ligni auferatur, trunco tranſverſim primò ſeu horizontaliter diſſecto, deinde ab uno latere [Auſtro-occidentali] cortice obliqua ſectione eouſque denudato, ut plano ſectionis in ſurculo exactè reſpondeat, ità applicetur, ut angulus ejus ſeu projectura plano horizontalis trunci ſectionis innitatur: adeóque vinculo adalligetur, & luto oblinatur. Hic modus inſerendi *Shoulder-grafting* noſtratibus appellatur.

Inſitio propriè dicta duplex iterum eſt, vel

Inſitio inter corticem & lignum.
** D. Langford.*

1. Inter corticem & lignum. Timebant ſcilicet Priſci, referente Plinio, truncum findere, ideóque inter corticem & lignum inſerebant. Hic modus à * nonnullis nunc dierum in uſum revocatur, & in arboribus quarum cortex à ligno ob aſcenſum ſucci priùs ſeparabilis eſt quàm ſurculi ob gemmas nimis explicitas inſitioni inepti (hujuſmodi autem è frugiferis ſolæ Mali ſunt) omnium optimus habetur.

Trunco ergo & ſurculo ut in ſecundo coaptationis modo præparatis corticem nè auferas, ſed duntaxat findas ſeu ſecundùm longitudinem incidas, à capite deorſum ad longitudinem ferè obliquæ ſurculi ſectionis, ab Auſtro-occidentali trunci latere. Deinde cortice à ligno primò cultello, deinde inſtrumento ex ebore, oſſe, aut ligno aliquo ſolido, figurâ obliquæ ſurculi ſectionis ſed minore, ad id facto, immiſſo, leniter ſeparato & elato, inter corticem & lignum ſurculum intrudas, ablato prius à tenui extrema ſurculi acie cortice, nè inter demittendum replicetur. Deinde quoniam ſurculus inſitus corticem à trunco elevans, & ad utramque cuſpidis ſuæ aciem cavitatem relinquens, influxum ſucci interrumpit, cortex trunci ad utrunque ſurculi latus incidendus eſt, nè à trunco abſcedat, & ut ejus oræ cum corticis ſurculi marginibus concurrant & coaptentur, ad tranſitum ſucco à trunco in ſurculum dandum. Quibus peractis vinculo obligandus & luto muniendus eſt, ut in præcedentibus operationibus.

Inſitio in fiſſura.

2. In fiſſuram ipſius ligni: quam Plinii verbis exſequar. Aufertur, inquit, ſerrâ æqualiter ſuperficies, lævigatur falce truncus: deinde eodem per media leniter fiſſo, cuneóque tenui fiſſuram cuſtodiente, donec cuſpidatim deciſus deſcendat in ramum calamus, operatio abſolvitur. Surculi inſerendi cuſpis ità ſolet incidi ut cum baſi ejuſdem utrinque extante angulos efficiat, quò baſis ſummo trunco firmiùs innitatur. Nonnulli tamen hanc praxin improbant, quia cuſpis indè infirmior fit.

Verùm quoniam hæc inſerendi ratio omnium longè uſitatiſſima eſt, deſcriptio autem Pliniana nimis fortaſſe conciſa & obſcura alicui videatur, pleniorem & explicatiorem è Petri Laurembergii Horticulturæ, lib. 1. cap. 24. mutuatam dabimus.

Elige (inquit) verno tempore arbuſculam craſſitie trium circiter pollicum, cui deme partem ſuperiorem ſerrâ, relicta unius ulnæ altitudine, operámque dato nè librum, id eſt, corticem ſaucies. Siquid inæquale relictum à ſerra, id cultro abſcinde, & conforma in æqualitatem. Stipitem ita diſpoſitum molli cultri ictu leviter finde per meditullium, cavendo ſummâ diligentiâ nè fiſſuras ducat fiſſura. Hanc fiſſuram cuneolo eburneo aut buxeo ſervabis apertam, ut eò promptiùs recipiat hoſpitem venientem ſurculum; ſed neque illud negliges circumligandum eſſe ſtipitem funi aut vimine, eo loco quouſque terminatam iri fiſſuram reberis, quæ ſi profundiùs penetrabit emorietur ſtipes, túque omnem perdes operam. His ſic paratis ſume ſurculum inſerendum, quem in ſummitate præſectum altera craſſiore parte, proximè ſub nodo vel tumore, (qui omnibus bonis ſurculis ineſt, unde incipit quod unius anni ætatem gerit) ſcalpello conformabis in triangularem formam, cunei inſtar, non præſecto cortice ab uno loco, * integrâque ſervatâ quantum fieri poteſt, medullâ.

** Hanc obſervationem nihili eſſe puto.*

Jam hunc ſurculum apice cuneato inſere in ſtipitis ante præparati fiſſuram, eâ lege ut cortex ſurculi cortici ſtipitis reſpondeat, totúſque ſurculus firmiter fiſſurâ comprehendatur, ſubtracto iterum cuneo. Denique fiſſuram ſupernè & ad latera arctiſſimè obtura ac obline emplaſtro emphyteutico, mox argillâ aut limo circumda, & linteolo inveſti aut cannabino vinculo obliga fortiter.

Emplaſtrum hoc emphyteuticumnon neceſſarium ducimus fortè etiam nocivum; ſiquis autem illud experiri velit ita præparet.

℞. Reſinæ commun. ℥i. Ceræ ʒß. Viſci ʒij. Butyri antiq. q. s. ad form. empl.

Quæ arborum ſpecies ſibi mutuò inſitæ coaleſcunt.

1. Multa in hoc genus inſitione ſervanda ſunt. Primùm omnium quæ patiatur coitum talem arbor, & cujus arboris calamus. Facillimè coaleſcunt quibus eadem corticis natura, quæque pariter florentia ejuſdem horæ germinationem ſuccorúmque ſocietatem habent. *Plin.* Oportet certè ut ſurculi truncis cognati & congeneres ſint, aliter non coaleſcunt. Hinc mirum nobis non videtur, *Pyrum* vel *Cydoniæ*, vel *Oxyacanthæ*, huic *Meſpilum*, *Pruno Armeniacam* inſitam comprehendere, & vice verſa. Quid enim eſt Malus Cydonia dicta quàm Pyrus fructu tomentoſo? Malus Armeniaca quàm Pruni genus? nec fructus Oxyacanthæ à parvo Pyro vel figura, vel qualitate multum abludit. *Pyrus* & *Malus* ob diſſimilitudinem non coeunt, uti nec *Malus* & *Oxyacantha*, nec (obſervante D. *Sharroco*) *Pyrus* & *Sorbus*. Hæ tamen (ut ex ejuſdem obſervatione habeo) ut & aliæ diverſi generis, ſibi mutuo inſitæ non raro comprehendunt: poſt perfectam tamen (ut videtur) unionem, & germina productiora edita, ſurculi paulatim, quamcunque curam adhibueris, langueſcunt & tandem intereunt, ob ſuccum vel deficientem, vel incongruum.

Fiſſura qualis eſſe debet.

2. Alia obſervatio eſt, nè fiſſura in nodo fiat. Repudiat quippe advenam inhoſpitalis duritia, ut in parte nitidiſſima, nè longior multo tribus digitis, nè obliqua, nè tranſlucens, nè hiſcat nimium rima laxéque capiat, aut nè parùm & exprimat, aut expreſſum necet. *Plin.* Hinc ſi truncus craſſior ſit monent hortulani, ut cuſpidis ſurculi interior pars, quæ aliàs in aciem tenuari ſolet paulò craſſior relinquatur, nè exterior adeò comprimatur, ut cortex laxetur aut corrugetur, adeóque ſucci influxus impediatur aut interrumpatur. Alii in hujuſmodi truncis fiſſuram cuneo ligneo tenui adacto apertam tenendam malunt.

Electio ſurculorum.

3. Certum eſt (inquit Plinius) ab humeris arborum Orientem æſtivum ſpectantibus ſurculos petendos, & è feracibus, & è germine novello, niſi vetuſtæ arbori inſerantur; ii enim robuſtiores eſſe debent. Præterea ut prægnantes, hoc eſt, germinatione turgentes, & qui parere illo ſperaverint anno; denique ut è pulcherrimis & robuſtiſſimis ramis eligantur: ante omnia gemmantes nitere convenit, nihil uſquam ulceroſum eſſe aut retorridum. Hortulani noſtri præcipiunt, ut aliquid (uncia ſaltem) veteris, i. e. bimi ligni ſurculo ſuperſit, ità ut ſurculi cuſpis fiat paulo infra articulum ſeu commiſſuram veteris ligni cum novello. Ità enim & ad reſiſtendum injuriis cœli firmiorem, & durabiliorem & feraciorem futurum. Surculum nimis gracilem & è germine tantum novello, contra præceptum Plinii, inſeri vetant ob contrarias rationes. Monent etiam ut ſurculi cùm inſeritur ſummitas præcidatur.

Surculi longitudo & gemmæ quot.

4. Quod ad longitudinem ſurculorum & numerum gemmarum attinet, ità præcipiunt, Si trunci cortex viridanti nitore ſe ſucco turgere prodat, ut largum inſito alimentum ſe miniſtraturum ſpondeat, plures in ſurculo gemmæ relinquantur, ſufficiunt plurimùm tres quatuórve ad exitum ſucco dandum. Præferuntur autem ſurculi quorum gemmæ crebriores ſunt, nec nimis diſtent vel à ſe invicem vel à ſurculi ſui pede. Si arborem * patulam deſideras, ſurculum longum inſeras, qui ſupra trunci caput ad 5, vel 6 digitos extet, ut crebriores ramos emittat: ſi arborem rectà aſſurgentem & proceram; brevem adhibeas, qui non ultra 4 digitos ſupra ſtipitem abſciſſum emineat, duabus gemmis ſupra lutum relictis; vel ſi placet, unicam tantùm gemmam adoleſcere ſinas. Quò enim longior eſt ſurculus eò languidiùs ſuccum attrahit, eóque magis & ventorum concuſſionibus, & avium injuriis opportunus eſt.

** plinius ſurculum inverſum inſeri jubet, cùm id agitur ut minor altitudo in latitudinem ſe diffundat.*

Surculi quandiu & quomodo ſi opus ſit, aſſervandi.

5. Surculos deciſos duas tréſve ſeptimanas antequam inſerantur ſervare expedit; ut trunci ſucco magis turgeant, ſurculi exhauriantur, adeóque ſitibundi avidiùs novum combibant. Non oportet autem eos terrâ humidâ obruere, nè ad præproperè germinandum invitentur, adeóque cùm inſeruntur aeri frigido expoſiti perurantur & exareſcant. Sub arbore aut tecto, alióve loco frigido reponere ſufficit, aut ſi à gelu periculum ſit, terrâ ſiccâ aut arenâ operire. Si longiùs afferantur ſurculi rapo infixos optimè cuſtodire ſuccum arbitrabantur, inquit Plinius. Nonnulli è noſtris imam partem luto madido infigere, reliquum muſco aut palea obvolvere jubent; verùm ſufficit vaſculo incluſos, tempeſtate præſertim tepidiore, muſco madido circumpoſito, aut terrâ cribratâ munire.

Quâ parte trunci inſerere convenit.

6. Inſerere aptiſſimum quamproximum terræ, ſi patiatur nodorum truncíque ratio. *Plin.* Præſertim ſi ſurculum arboris naturâ craſſioris & grandioris gracilioris trunco inſeras ut *Pyrum*, *Cydoniæ* aut *Oxyacanthæ*. Item à parte trunci vento occidentali aut Libonoto oppoſita (hic enim apud nos omnium vehementiſſimè ſpirat) ut vi venti ad truncum potiùs cui pede ſuo innititur, quàm à trunco impellatur: indè enim periculum eſt nè abrumpatur aut luxetur.

7. Si fructum copioſum ab inſito quamprimum deſideras, adultiorem truncum decapites, eíque calamos inſeras.

Quot ſurculi inſerendi.

8. Eidem trunco plures inſerere ſurculos expedit, ut mortalitati ex numero ſuccurras. *Plin.* & nè ſi fortè unus deficiat, truncus ipſe periclitetur. Cautiores tamen Agricolæ vetant truncum tranſverſim ſeu in crucem findere, quoniam nimia indè trunco injuria fit, & vulnera ægrè conſolidantur. Optimum virgæ minori, & quæ unum tantùm calamum admittat, inſerere.

Cur ſtipiti cicuri potiùs quàm ſylveſtri.

9. Si mitem & generoſum ſuccum deſideras, trunco ſylveſtri aut ſpontaneo nè inſeras, ſed potiùs cicuri & culto. Hinc enim fructus mitior & delicatior evadit, ut qui alimento mitiore & meliùs præparato utitur, quamvis arbor ipſa ad durandum minùs firma, & brevioris ævi, eſſe credatur. Surculus deciſus arbori ſuæ iterum inſitus, meliorem dabit fructum quàm arbori etiamnum hærens.

Tempus inſerendo aptiſſimum.

10. Tempus inſerendo aptiſſimum cenſetur veris initium, aut ver proximè antecedens, antequam gemmæ explicari incipiunt: quamvis per totam hyemem inſitio ſatis feliciter plerumque ſuccedat; & D. *Sharrocus* aſſerit ſe obſervaſſe ſurculos *Malo* inſitos Novembri menſe & circa Natalitia Chriſti comprehendiſſe. Pyrum vel florentem inſerere licet, autore Plinio, & in Maium quoque menſem protendere inſitionem. Verùm ex recentiore obſervatione, ſurculus cujus gemmæ jam explicantur ægrè coaleſcet: unioni non repugnat quòd truncus germinaverit.

Lutum ad inſitum muniendum quale.

11. Ad inſitum muniendum contra injurias cœli & beſtiolarum, Cato olim argillæ vel cretæ harenam fimúmque bubulum admiſceri, atque ità ad lentorem ſubigi jubet, idque interponi & circumlini.

cumlini. Plinii ætate abundè arbitrabantur paleato luto libros farcire, duos digitos inſito extante. Hortulani aliqui nunc dierum fimum bubulum luto tenaci probè admiſtum & in maſſam ſubactum illinunt. Non multum intereſt utrum adhibeas. P. Laurembergius emplaſtrum emphyteuticum commendat, de quo ſupra.

Novæ fructuum ſpecies ab inſitione fruſtra ſperantur. Eſt enim regula generalis & perpetua in Horticultura, *Fructum ſemper ſurculi naturam ſequi.*

Inſitio fructum non mutat.

Aiunt tamen tranſmarinos quoſdam Horticultores ſurculorum vel gemmarum ſpecie diverſarum, per mediam longitudinem ſeu medullam fiſſarum medietates diſparatas tam dextrè coaptare & inter ſe componere, ac deinde inſerere nôſſe, ut & coaleſcant & comprehendant, & fructus ex utrâque ſpecie mixtas producant.

Nonnulli truncum non findunt ſed rimam ſeu ſulcum in ejus latere cultello excavant, & ſurculum eidem adaptatum dextrè immittunt, & vinculo alligant.

Dantur & alii ſurculum ad trunci minimè decapitati latus applicandi modi, quos vide apud D. *Langford* in libro de Arborum frugiferarum ſatu & cultura.

Non immeritò autem quæritur quinam ex his inſerendi modis præſtabilior ſit. Longus omnium ſeculorum uſus eum qui fit in fiſſura approbavit. At verò Auctor mox laudatus tertium omnibus aliis præfert, & poſt eum ſecundum reliquis, ob has rationes.

Quinam inſerendi modus præſtantior.

1. Quia trunci hujuſmodi operationum capaces ſunt aliquot annis antequam ad calamum admittendum findi apti.

2. Quia ab illis minùs læduntur quàm ab hoc genere. Fiſſura enim humorem facilè admittit, qui arbores corrumpit, unde trunci inſitioni iteratæ minùs idonei fiunt, ſi fortè ſurculi prima vice non comprehendant, aut alio quovis modo corrumpantur.

3. Surculus multò expeditiùs trunci amputati caput cortice & ligno obducet & integet, quod ad firmitatem, ſalubritatem & celeriorem auctum arboris magnopere conducit.

4. Hæ operationes faciliores ſunt, citiùs perficiuntur & feliciùs plerunque ſuccedunt.

Datur adhuc & alia inſerendi ratio, quam *Ablactationem* vocant, cùm ſurculus alicujus arboris ab uno latere delibratus, matri adhuc hærens, arboris vicinæ ramo pariter delibrato applicatur & alligatur donec coaluerit, deinde à ſuo ſtipite ſeparatus alieno duntaxat ſucco ali permittitur. Plinius in *Vite* hanc operationem ſic breviter præcipiendo è Catone deſcribit. Si inter ſe Vites contingant, in obliquum latere contrario adraſo junctis medullis colligari. Notandum autem plantas nonnullas hoc modo ſibi invicem implantari & concreſcere quæ prædictis inſitionum rationibus in ſocietatem trahi non poſſunt, ut v. g. Vites diverſarum ſpecierum, Mali *Armeniacæ* & *Perſicæ*.

Ablactatio quid.

Hactenus de inſitione quæ ſurculo fit. Gemmâ inſerendi ratio duplex eſt, altera *Inoculatio* dicitur, altera, quæ ſola nunc dierum in uſu eſt, *Emplaſtratio*.

Gemma inſerendi ratio duplex.
Inoculatio.

Inoculatio Antiquis uſitata, deſcribente Plinio, fiebat ſutoriæ ſimili fiſtulâ aperiendo in arbore oculum cortice exciſo, ſemènque includendo eâdem fiſtulâ ſublatum ex alia.

Emplaſtratio, eodem Plinio auctore, ex inoculatione nata videri poteſt. Ergo (inquit) amputatis omnibus ramis, nè ſuccum avocent, nitidiſſima in parte, quâque præcipua cerniter hilaritas, exemptâ ſcutulâ (ne deſcendat ultra ferrum) cortici imprimitur ex alia arbore cortex par cum ſua germinis mamma, ſic compage denſata, cicatrici ut locus non ſit, & ſtatim unitas fiat, non humorem, non afflatum recipiens; nihilominùs tamen & luto munire & vinculo melius.

Emplaſtratio.

Alii non eximunt corticem, ſed duntaxat incidunt, primò rectè deorſum, perpendiculari inciſione, digitum longâ, deinde in ſumma hujus parte lineâ tranſverſâ eouſque utrinque extenſâ, ut corticis anguli commodè elevari poſſint, & ſcutum (quod ima parte in angulum exacuari debet) ligno applicandum ſinu ſuo excipere, tandem cortices angulis ſeu labiis ſcuto appreſſis & vinculo ligatis in ſitu omnia continentur.

Alii perpendiculari inciſione facta, media ejus parte tranſverſam lineam imprimunt, & cultello vel calamo elatis, ut priùs quatuor angulis ſeu labiis corticis, ſcutum cum gemma ſua inſerunt & vinciunt, ut in præcedente ſectione.

Alii quadrata inciſione ſcuto æquali in cortice facta ut in primo modo, totum tamen corticem non auferunt, ſed inferiore medietate relicta & elata ſcutum ſub ea ligno applicant & vinculo ligant.

Optima ratio gemmam à ſurculo integram & illæſam auferendi eſt lineis ſcutum finientibus cultello per corticem adacto ductis, reliquum lignum decorticare, ſcuto ſolo cum gemma intacto; deinde è pennæ anſerinæ calamo per medium fiſſo imbrice facto, acie ejus extrema (quæ acuta eſſe debet) ſub cortice immiſſa gemmam exſcindere ſeu extirpare.

Quomodo gemma à ſurculo exſtirpanda.

Ut loco denudato ſcutum exactè congruat neceſſe eſt, ideóque tum longitudo tum latitudo ſcuti circino ſumptæ in ramulo denudando ſignentur; vel ſurculo unde ſcutum ſumitur utrinque ad longitudinem ejus deciſo, & ad latitudinem per medium fiſſo, applicetur ſcutum cum fruſtulo ligni adhuc adhærente ſurculo delibrando, & lineæ circumducantur.

Antequam ſcutum cum gemma eximitur, locus in quem transferendus eſt ritè præparetur, ut quàm ocyſſimè poſſit inſeri: aliàs gemma aeri expoſita vitium contrahet aut exareſcet. Vincula fiant ex materia extendi apta, v. g. Juncis lævibus, filo lineo laneóve, ut trunci ſcutíque cortici intumeſcenti cedant. Vincula enim non ſolvi antequam gemmæ explicentur melius.

Gemma exempta ſtatim inſerenda.

Tempus inſerendi gemmâ à primo vere cùm pruinæ ceſſaverint tandiu durat, donec tantùm ſpatii ſuperſit ad reditum pruinarum, quantum ſufficiat gemmæ cum trunco cui applicatur conglutinandæ & conſolidandæ, omnium aptiſſimum cenſetur media æſtas circa feſtum S. Joannis Baptiſtæ.

Tempus emplaſtrationi aptiſſimum.

Quod ad electionem gemmarum attinet eadem obſerventur quæ de ſurculis præcepimus.

Si gemma comprehendat ſequente Martio quæ ſupra eam ſunt omnia amputentur, & gemmæ in parte reliqua, unâ exceptâ (quam nonnulli ad ſuccum deducendum hauriendum neceſſariam arbitrantur) omnes detergantur.

Quæ arbores emplaſtra admittunt.

Quæcunque arbor ſurculo inſito eadem & emplaſtratione propagari poteſt, niſi obſtet tenuitas & imbecillitas ſcuti. *Vitis non recipit emplaſtra, nec quibus tenuis ac caducus rimoſúſque cortex. Fertiliſſima omnium inoculatio, eadem tamen infirmiſſima. Et quæ cortice nituntur tantùm vel levi aurâ ocyſſimè deplantantur. Inſerere firmiſſimum & fœcundius quàm ſerere.* Plin.

Mali Perſicæ & Armeniacæ raró & difficulter inſitione, emplaſtratione facilè propagantur.

Emplaſtrationem inſitio præferendam probatur.

Emplaſtrationem in quibus ſuccedit inſitioni longè præferendam eſſe multis probare nititur D. Langfordus.

1. Quia ſtipes ſeu truncus duobus tribúſve annis citiùs magnitudinem emplaſtrationi quàm inſitioni idoneam aſſequitur: unde & tempus lucreſit; & arbor multò celeriùs augetur poſt naturam immutatam quàm antea.

2. Arbor indè ſanior efficitur quàm ab inſito, quia ſtipitem deciſum citiùs & ſecuriùs obducit & inveſtit gemma cum ſcuto quàm ſurculus.

3. Arborem minùs lædit quàm inſitio, & ſi fortè gemma non comprehendat, poteſt arbor vel proximo anno, vel interdum etiam eodem, denuò emplaſtrari.

4. Praxis ejus facilior eſt, expeditior & delectabilior quàm inſitionis: mediâ enim æſtate peragitur, quando nullum à frigore periculum imminet, quod perſæpe vehemens eſt, & vix ſine injuria aut valetudinis detrimento delicatioribus tolerabile, Februario & Martio menſibus, tempeſtate inſitioni aptiſſima.

CAP. XX.

De ſpecifica (ut vocant) Plantarum differentia.

UT Plantarum numerus iniri poſſit, & earundem diviſio rectè inſtitui, oportet ut notas aliquas ſeu indicia ſpecificæ (ut vocant) diſtinctionis inveſtigemus. Nobis autem diu multúmque indagantibus nulla certior occurrit quàm diſtincta propagatio ex ſemine. Quæcunque ergo Differentiæ ex ejuſdem ſeu in individuo, ſeu ſpecie plantæ ſemine oriuntur, accidentales ſunt, non ſpecificæ. Hæ enim ſpeciem ſuam ſatione iterum non propagant: Sic v. g. *Caryophyllos* flore pleno ſeu multiplici pro ſpecie diſtinctis à Caryophyllis flore ſimplici non habemus, quia ab horum ſemine ortum ſuum ducunt, & ſemine ſati Caryophyllos ſimplices iterum edunt. At quæ ex eodem ſpecie ſemine nunquam proveniunt eæ demum ſpecificæ cenſendæ ſunt: aut ſi inter duas aliquas comparatio inſtituatur, quæ plantæ ex alterutrius ſemine non proveniunt, nec unquam ſemine ſatæ tranſmutantur in ſe invicem, eæ demum ſpecie diſtinctæ ſunt.

Sicut enim in Animalibus ſexuum diſtinctio non ſufficit ad ſpeciei diverſitatem arguendam, quia ſexus uterque ex eodem ſpecie ſemine, eiſdémque non raró parentibus oritur, quamvis multis & inſignibus Accidentibus inter ſe differant; nec Taurum cum Vacca, Virum cum Muliere ſpecie convenire aliud requiritur argumentum, quàm utroſque iiſdem perſæpe parentibus eadémve matre ortos eſſe: ſic pariter in plantis convenientiæ ſpecificæ non aliud certius indicium eſt quàm ex ſemine ejuſdem plantæ ſeu in ſpecie ſeu in individuo oriri. Nam quæ ſpecie differunt ſpeciem ſuam perpetuò ſervant, neque hæc ab illius ſemine oritur, aut vice verſa.

Hinc pro diſtinctis plantarum ſpeciebus non habendas cenſeo,

1. Quæ ſolo floris colore, geminatione aut multiplicitate differunt.

** Geneſ. 2.*

Cùm enim ſpecierum numerus in natura certus & determinatus ſit: cum * *Deus ſexto die ab omni opere ſuo,* hoc eſt, à novarum ſpecierum creatione, requievit: floris autem colore & multiplicitate variantium plantarum numerus, novis quotannis exorientibus, infinitus ſit, meritò eas à ſpecierum gradu & dignitate dejicimus & excludimus.

Deinde, ſi hæc ſufficerent ad ſpecificam diſtinctionem inferendam, Æthiops quoque pari ratione ab Europæo, Juvencus niger ab albo, rubro, variove ſpecie differret; quod nemo, ut opinor, ſanæ mentis unquam concesſerit.

Quinimo hæ varietates cœli, aut ſoli, alimentíve differentiis debentur: quæ quantam vim habeant ad hæc & ſimilia effecta producenda in domeſticis & manſuetis animalibus patet. Cùm enim fera in pleriſque ſpeciebus eoſdem colores ſervent, manſueta & domeſtica coloribus infinitùm variant, nec coloribus tantùm, ſed & carnis ſapore, aliiſque accidentibus à feris differunt, ut à palato non admodum ſagaci haud difficulter guſtu poſſint diſtingui.

Præterea hæ varietates ſeminio non propagantur, ſed vel ramulis avulſis, vel ſobole, vel ſtolonibus.

Denique arte & mangonio induci poſſunt, nimirum tranſlatione iterata de loco in locum, & irrigatione aquâ colore aliquo imbutâ. Nam *P. Laurembergius*, vir fide dignus, Horticult. cap. 28. Sect. 3. ſe in Caryophyllis ſæpius expertum ſcribit, *Caryophyllos quos ſimplices Vere primùm, deinde Autumno, iterum Vere ſequenti tranſpoſuerat, (neque interim florere paſſus erat) Æſtate omnes flores multiplices protuliſſe. Deinde ad mutationem coloris in flore inducendam variis in locis hæc repetit. Terrâ pinguiſſimâ in Sole exſiccatâ aut cribratâ reple vas aliquod. Ei implanta germen florum candidorum (nam hi ſoli tingi poſſunt) ad irrigandum non utere aliâ aquâ quàm rubefactâ ſi flores rubeos deſideras, viridi ſi virides, &c. Tali aqua de die plantam irriga manè & veſperi, noctu transfer in ædes, nè nocturnum aut matutinum bibat rorem per tres ſeptimanas. Produci flores experieris tinctos non prorſus eo colore quem effudiſti, ſed partim eo, partim naturali.* Hæc quamvis à nonnullis rideantur, Laurembergio tamen Autori ἀξιοπίστῳ in iis quæ ſibi comperta tradit fidem derogare non audemus. Quid quod plantæ florum coloribus aut multiplicitate ſpectabiles in eodem loco ſine cultura diutiùs relictæ & neglectæ colorum delicias amittant paulatim, petalorum comam exuant, & ad ſylveſtrium ingenium redeant.

Idem eſto judicium de floribus nudis in iis plantis quæ radiatos plerunque proferunt, (ut *Chamæmelo, Cotula, Parthenio: proliferis* dictis, in *Bellide; Calendula,* aliiſque nonnullis Corymbiferis: petalis fiſtuloſis donatis, in iis quibus naturaliter plana ſunt, ut *Bellide* & *Flore Africano*, & ſiquæ præterea ſunt hujuſmodi florum differentiæ.

Quoniam verò varietates hæ floribus plenis aut variegatis inſignes ob pulchritudinem & elegantiam raritatémque ſuam à Florum cultoribus magni æſtimantur, & non rarò inſanis pretiis redimuntur, non ab re fuerit quibus illæ mediis obtineri poſſint oſtendere.

Et quod ad Caryophyllos attinet, eos è ſimplicibus multiplices fieri tranſlatione iterata de loco in locum Laurembergio aliiſque expertis credimus: nec dubitamus quin & aliis plantis flores plenos producere aptis pariter tranſlatis idem eveniret.

Quin & unica ſola tranſlatione in plantis nonnullis flores è ſimplicibus in plenos evectos legimus. D. *Sharrocus* ſe noviſſe ait qui *Anemonas nemorum & Colchica flore multiplici* in hortis habuerint, qui aſſerebant ſe eoſdem ſimplici flore ſylveſtres ex agris in hortos tranſtuliſſe, ſoli luxurie, & culturâ diligenti mutatione illâ inductâ.

* *Lib. de propag. Vegetabilium.*

Verùm quicquid ſit de tranſlatione, varietates prædictas certiſſimè & facillimè ſatione obtinebis. Si enim plantæ cujuſcunque florem mutare aptæ ſemen ſolo læto & opulento largâ manu ſeveris, inter multas flore ſimplici, nulla colorum varietate ſpectabiles paucæ enaſcentur flore pleno, & nonnullæ etiam variegato inſignes. Cujus generis ut plures obtineas ex ſententia Hortulanorum ſeminum ſerendorum electio fieri debet. Sic v. g. ex florum Caryophylleorum Aurantii mali colore tinctorum, tam purorum quam variegatorum ſeminibus ſatis plurimæ & pulcherrimæ habentur varietates. * Ferrario autore, ex albi Caryophilli ſemine multiplex varietas provenire ſolet: item ex fuſcis maculis diſtincti.

* *Horticult. lib. 3. cap. 15.*

Obſervatio nonnullorum ad obtinenda Leucoia flore pleno ut ſemina colligantur ex ſiliqua flori ſuccedente per luxuriam pentapetalo, experientiâ noſtrâ frivola eſt & falſa.

In Tulipis præcocibus ad producendas varietates purpureæ aut purpurea marginibus albis ſemina omnium optima eſſe obſervavit Parkinſonus: in mediis quæ coloribus lucidioribus ſunt reliquis præferuntur.

2. Plantas ſola magnitudine differentes. Quamvis enim dentur certi magnitudinis termini in unaquâque ſpecie, quos neque excedere, neque ab iis deficere poſſunt individua: neque enim Groſſularia v. g. Quercûs ſtaturam & dimenſiones unquam aſſequetur, quamcunque culturam adhibueris; magna tamen inter hos terminos latitudo eſt, & maximi fortaſſè ad minimum decupla proportio. Quæ tamen differentiæ vel ſoli ubertati aut ſterilitati, vel regionis temperiei caloris aut frigoris reſpectu, vel tempeſtati ſiccæ aut pluviæ, vel alii cuipiam accidenti debetur, non ſpecificæ plantæ naturæ. Si enim Plantæ, culturæ patientis, in ſuo genere minimæ & pauperrimæ ſemen accipias, idque læto & pingui ſolo, loco Soli expoſito & ab aeris injuriis tuto ſeveris, brevi ſobolem matre planta decuplo fortè majorem obtinebis; immo verò ſi plantæ alicujus perennis & culturæ patientis radicem à monte ſterili & aprico, ventis expoſito, quem *per hyemem Boreæ penetrabile frigus adurit*, in hortum pinguem & tepidum tranſtuleris, mirum quantum luxuriabit & magnitudine proficiet, ut vix pro eadem agnoſcas. Nec minor hoc reſpectu differentia invenitur in Animalibus inter individua ejuſdem ſpeciei: ſiquidem in Anglia noſtra oves quæ in montoſis & ſterilioribus frigidis degunt quintuplo ferè minores ſunt iis quæ in pinguibus & temperatis paſcuntur, adeò ut illæ vix quinque ſolidis noſtræ monetæ ſingulæ veneant, cùm hæ interdum duas libras, i. e. octuplum illarum pretii, valeant. Equi etiam qui in montibus Cambricis immodico frigore peruſtis educantur & aluntur, adeo pumili fiunt & contemptæ parvitatis, ut canem Moloſſum magnitudine & ſtaturâ non multùm ſuperent. Vidimus enim Ceſtriæ qui quatuor aut quinque ſolidis emi poſſent.

Excipiendæ tamen hic videntur ſpecies plantarum nonnullæ à nobis & aliis inventæ, quæ quantum hactenus obſervavimus, non alia in re quàm magnitudine differunt; ſuſpicamur tamen & alias inter eas intercedere differentias, rémque ulteriori obſervationi committimus. Has ſpecie diverſas eſſe opinamur quia ſimul in eodem loco naſcentes nos & alii obſervavimus, & tamen major minorem triplo quadruplove magnitudine ſuperabat. Tales ſunt Hyſſopifolia major & minor à nobis; Alchimilla major & minor à *Moriſono*; Heliotropium majus Siculum & majus vulgare à *P. Boccone*, Millefolium aquaticum flore luteo galericulato majus & minus à *D. Dent* Cantabrigienſi unà naſcentes obſervatæ. Vidimus etiam in horto Nobiliſſimi viri D. *Caroli Hatton* Aſtrantiæ nigræ ſpeciem minorem, quæ non aliâ in re quàm parvitate ſua à vulgari differre nobis viſa eſt. Alias etiam non paucas invenies apud D. Moriſonum in *Hiſtoria Plant. univerſ.*

3. Foliorum variegatio, qualis in Alaterno, Buxo, Roſmarino, Dulcamara, &c. cernitur, tantum abeſt ut ſit ſpecificæ diſtinctionis nota; ut ſit potiùs ſymptoma morbidæ conſtitutionis in Planta aliqua, quæ vel calce radici ſuppoſita, vel pari mixtura calcis cum terra ruderata induci poteſt; unde in ramis depactis durat, in plantis è ſemine ortis evaneſcit. An floris petalorum variegatio morbi etiam ſymptoma ſit inquirendum.

An planta foliorum marginibus criſpis à congeneribus foliis planis ſpecie differant ambigo. Quantum enim hactenus obſervavi, quæ hujuſmodi ſunt ſpeciem ſuam ſatione ſemper propagant, nec unquam plantas planifolias producunt. Quin & Naſturtii hortenſis criſpi folia ſeminalia ab hortenſis vulgaris ſeminalibus figurâ ſuâ & inciſuris differunt, cùm hæc tripartita ſeu in tres lobos diviſa ſint, illa unica duntaxat hinc inde inciſione ſecta: quod argumento eſt eas ſpecie differre.

At 4. Quæ radicis colore ſolo differunt, cujuſmodi ſunt Paſtinacæ tenuifoliæ radice lutea, alba, atro-rubente; Rapæ radice alba & lutea pro ſpecie diſtinctis non habendas cenſeo: nec magis quæ radicis tantùm figurâ differunt, ut Rapæ radice longa & rotunda.

Denique 5. Quæ Fructûs ſeu Pericarpii magnitudine, ſapore, figurâ, colore differunt ut Pomorum & Pyrorum infinitæ ferè varietates: Cæterum (obſervante * D. *Sharroco*) Arbores è Mali & Pyri hortenſium & cultarum ſeminibus ſatis ortæ non ſemper degenerant in naturam ſylveſtrium; ſed interdum ſapidiores & mitiores generoſioréſve fructus edunt, quàm earundem matres ſeu productrices; contra quàm vulgo creditum & receptum eſt.

* *Lib. de propag. Vegetab.*

Quæ item ſeminis colore ludunt, ut Phaſeoli, Fabæ vulgares, Frumentum Indicum, ob rationes ſuperiùs allatas ſpecie diſtare non concedimus. Quin de induſtria experiundi cauſâ Fabas rubras plures unà aliquando ſevimus; quæ tamen indè enatæ ſunt plantæ pleræque Fabas albas dederunt. Notandum tamen diſtinctam propagationem ex ſemine non eſſe illud ipſum quod conſtituit differentiam eſſentialem ſeu ſpecificam, ſive in quo illa conſiſtit, ſed ejus ſignum ſeu indicium tantùm.

Deinde cum dicimus in Plantis ſpecie diſtinctis hanc ab illius ſemine non oriri, de eo quod plerunque & naturaliter contingit loquimur, non de eo quod raró & inuſitatè extra ordinem naturæ. Nam ut inferiùs oſtendemus, Plantarum nonnullarum ſemina degenerem & diverſæ ſpeciei ſobolem interdum producunt; unde colligimus dari in plantis veram ſpecierum tranſmutationem.

Cap. XXI.

De Specierum in Plantis tranſmutatione.

PLantas quæ ex eodem ſemine ortum ducunt, & ſpeciem ſuam ſatione iterum propagant, ſpecie convenire ſuperiùs docuimus; adeóque varietates illas in florum colore, geminatione & multiplicitate, in foliorum variegatione, radicis colore, fructûs ſeminíſve ſapore aut etiam colore, ſpecificæ quam vocant diverſitatis notas aut indicia non eſſe, concluſimus.

Verùm nota hæc quamvis ſatis conſtans ſit ſpecificæ convenientiæ ſignum, non tamen perpetuum eſt & infallibile. Semina enim nonnulla degenerare, & diverſæ à matre ſpeciei plantas interdum licèt rariùs producere, adeóque dari in plantis tranſmutationem ſpecierum, experimenta evincunt.

Hypomn. 5. *cap.* 2.

Triticum, referente * Sennerto, degenerat in Lolium; Rapum in Rhaphanum; Siſymbrium in Mentham; Ocimum in Serpyllum: Vitis nigra in albam, alba in nigram mutatur: Zea in Triticum, & è contra Triticum in Zeam. Si in Ungaria Secale Germaniæ ſeratur, generatur indè Triticum. Si ager pauló ſterilior ſit, Avena noſtra alba quam appellant in nigrum degenerat. Si idem ſemen eodem in agro aliquot annis ſeratur in vilius degenerat. Galeni pater Triticum & Hordeum aliquandò ſevit, omnibus diverſi generis ſeminibus quæ ipſis erant admiſta, ſelectis, quo certò cognoſceret num ex eorum mutatione Lolium & Ægilops naſcerentur, an proprium hæc quoque ſemen haberent. Cùm autem fortè unà cum puris ſeminibus, in Tritico quidem frequens Lolium, in Hordeo autem magnam Ægilopis vim, natam conſpiceret, in aliis quoque ſeminibus idem eſt aggreſſus. Reperit igitur in Lente durum quoque rotundúmque Aracum & Securinum, præterea Aparinem enatam.

Hæc experimenta ex variis Autoribus collecta Veteribus & Recentioribus, quamvis eorum nonnulla veriſimilia nobis videntur, partim tamen quia vulgo per errorem non cauſam pro cauſa accipienti, partim quia Philoſophis vel nimis credulis, vel minùs circumſpectis in cauſis phænomenωn aſſignandis, & receptis opinionibus addictis, originem ſuam debent, pro incertis & ſuſpectis habemus, nec ſufficere putamus ſententiæ adeò ancipiti & controverſæ ſtabiliendæ.

Sic Galeni patrem in ratione phænomeni modò dicti reddenda deceptum putamus. Nec enim ſequitur quia frequens Lolium in Tritico naſceretur, Triticum in Lolium mutatum fuiſſe, ſeu ex Lolii ſemine Triticum enatum; potuit enim ex Lolii ſemine in agro ſuperiore anno reſiduo Lolium oriri. Et quod ad Ægilopem attinet, ipſe olim obſervavi in agro quodam ubi Triticum purum ſatum fuerat magnam Ægilopis vim enatam, idque ſæpius, etiam poſtquam intermiſsâ ſatione, ut mos eſt, ager ille annum integrum requieverat: quæ tamen ipſius Ægilopis non Tritici ſemini originem ſuam debuit. Cùm enim Ægilops citiùs matureſcat & ſemen ſuum perficiat quàm Triticum, cúmque ſemen ipſius per maturitatem facilè defluat, vel vento, & inter metendum manu decutiatur in terram, ibi relictum, quamvis ager non ſeratur ſequenti anno, per integrum biennium durabit, & cùm frumento poſtmodum ſato ſuccreſcet. Nec dubium eſt quin ſemina plantarum, non dico per biennium, ſed per decennium & amplius in terra non raró fœcunda reſtent, ut ſuperiùs oſtendimus.

Verùm quanvis experimenta allata incerta nobiſque ſuſpecta ſint, non deſunt tamen alia certiora, idoneis teſtibus confirmata, quæ rem planè conficiunt & extra omnem dubitationis aleam ponunt.

E Braſſicæ floridæ ſemine ſato Braſſicam capitatam ſæpius enatam hortulanis apud nos plurimis affirmantibus credimus, imò Braſſicæ ſpecies omnes ſatione in ſe invicem tranſmutari affirmat R. Moriſonus, & experimentis probat. Braſſicæ tophoſæ ſemina ex Italia ad Reverendiſſimum Epiſcopum Londinenſem D. *Hen. Compton* tranſmiſſa Braſſicam produxere tophoſam, ſed hujus ſemen denuò ſatum degeneravit in vulgarem apertam lævem Braſſicam. Idem dicendum de Braſſica florida botryte, nimirum ex ſemine plantarum in Anglia naſcentium &, cultarum ſato Braſſicam longifoliam apertam oriri: quod *Richardus Baal* hortulanus Brainfordenſis multorum experimentis damno ſuo didicit. Hic enim ingentem copiam ſeminis Braſſicæ floridæ in horto ſuo collectam, hortulanis quamplurimis in ſuburbanis *Londini* locis, vulgò dictis **the Neat-houſes** degentibus vendidit: atque hi cum ſumma cura & induſtria eadem ſemina terræ pingui à multis annis bene ſtercoratæ commiſerunt, quæ Braſſicas ſatis magnas, longifolias apertas ipſis produxere. Quare prædicti hortulani animadvertentes ſe oleum & operam perdidiſſe, & in rem nihili labores & ſumptus impendiſſe, ſe fraudatos queruntur, & prædicto *Richardo Baal* litem intendunt in foro Weſtmonaſterienſi: qui ex ſententia Judicum illic ſedentium condemnatus eſt, non ſolùm ut ipſis pecunias quas accepiſſet reſtitueret, ſed ut jacturam temporis & amiſſum terræ uſum fructum reſarciret.

Idem accidit Braſſicæ Sabaudæ tam hybernæ, quàm æſtivæ, cujus ſemina recenter ex Italia ad nos tranſmiſſa, feliciter hîc proveniunt [in Anglia] verùm ſemina ejuſdem hic ortæ collecta & ſata degenerant in Braſſicam apertam. Oportet ergo ſi ſpecies has habere velimus, ut nova quotannis ſemina è tranſmarinis regionibus petamus.

Nec Braſſicæ tantùm ſemina ſata degenerem prolem producunt, ſed & Primulæ veris ſeu Paralyſeos. Affirmavit nobis, Oxonii cùm eſſemus, *Jacobus Bobertus* Horti publici Academici cuſtos, è ſemine Primulæ veris majoris ſibi enatas Primulam vulgarem & Primulam pratenſem inodoram luteam.

Olaus Wormius *Muſei, lib.* 2. *cap.* 7. *pag.* mihi 150. aſſerit ſe habere Hordeum quod Hermaphroditicum vocat, quia in una ſpica & Hordeum & Secale contineret, cujus deſcriptionem videſis loco citato. *Johnſonius* quoque apud *Gerardum emac. lib.* 1. *cap.* 46. *pag.* 65. ſibi oſtenſam refert à *D. Goodyer* ſpicam Tritici albi, circa cujus mediam partem tria aut quatuor grana Avenacea undique perfecta enata ſunt.

Hæc ſi vera ſunt, ut à fide dignis narrantur, negativam ſententiam, in quam proniores ſumus, deſerere nos cogunt, & vel invitos concedere, dari in plantis ſpecierum tranſmutationem.

Obſervandum tamen tranſmutationem hanc dari tantùm inter ſpecies cognatas & ejuſdem generis participes; quáſque nonnulli fortaſſe ſpecie differre non concedent.

Quòd vero plantæ nonnullæ bulboſæ diuturniore in eodem loco morâ abſque tranſlatione, mirabili metamorphoſi in alias ſpecies vel degenerent vel tranſmutentur, ut v. g. * *Crocum* in *Gladiolum, Leucoium* in *Hyacinthum* & vice verſa, utrique *Boberto*, nè juratis quidem crederem.

* *Sharroc. de propagat. Plant. cap.* 1. *n.* 4.

CAP. XXII.

De Statura & Magnitudine Plantarum.

DE magnitudine Plantarum nihil notatu dignum habeo quod adjiciam iis quæ ab Hiſtoriæ naturalis conditoribus traduntur.

Dari in unaquaque ſpecie certos dimenſionum terminos, quos neque excedere, neque ab iiſdem deficere poſſunt individua, opinamur: Magna tamen inter hoſce latitudo exiſtit, & maximi ad minimum decupla, ferè proportio. Arbores Animalia, ſaltem terreſtria, (Belluæ enim marinæ excipiendæ videntur) ſtatura & magnitudine tantùm excedunt quantum herbulæ minutiſſimæ parvitate ab iiſdem vincuntur. Dantur enim Animalcula quæ oculorum etiam lynceorum aciem fugiunt.

Arbores omnium maximas & altiſſimas India utraque aliæque regiones fervidæ producunt: quà calor maximè viget,

> *Quaque dies medius flagrantibus æſtuat horis.*

Ibidem & animalia viſendæ magnitudinis: in Quadrupedibus, Elephas, Rhinoceros, Hippopotamus; in Avibus Struthio & Emeu; in Serpentino genere, Crocodilus aliíque ſtupendæ longitudinis & craſſitiei, in Exanguibus aquaticis teſtaceis Murices, Buccina aliaque portentoſæ molis innumera naſcuntur.

Mira ſunt & fidem penè ſuperantia, quæ de arborum nonnullarum craſſitudine & proceritate feruntur. Plinium attendamus, Volum. 16. cap. 40. exempla producentem. Ampliſſima arborum ad hoc ævi exiſtimatur Romæ viſa, quam propter miraculum Tiberius Cæſar in ponte naumachiario expoſuerat, advectum cum reliqua materie. Fuit autem trabs è Larice, longa pedes 120, bipedalis craſſitudinis, æqualis. Quo intelligitur vix credibilis reliqua magnitudo faſtigium ad cacumen æſtimantibus. Fuit memoria noſtra & in porticibus ſeptorum à M. Agrippa relicta, æquè miraculi causâ, 20 pedibus brevior, ſeſquipedali craſſitudine. Abies admirationis præcipuæ in nave, quæ ex Ægypto Caii principis juſſu obeliſcum in Vaticano circo ſtatutum, quatuorque truncos lapidis ejuſdem ad ſuſtinendum eum advexit. Arboris ejus craſſitudo quatuor hominum ulnas complectentium implebat. Cedrus maxima in Cypro traditur ad undeciremem Demetrii ſucciſa centum triginta pedum; craſſitudinis verò ad trium hominum complexum. Germaniæ prædones ſingulis arboribus cavatis navigant, quarum quædam & triginta homines ferunt. Quid hoc ad Congenſes arbores, è quarum ſingulis pariter excavatis Canoæ (ità vocant hoc genus cymbas monoxylas) ducentorum hominum capaces fieri poſſunt.

Pontis è Rhætia.

In Indiæ Orientalis Regno Malabarico ſtupendæ magnitudinis Arbor enaſcitur, *Atti-meer-alou* Indigenis dicta, caudice quinquaginta plerunque pedum ambitu: cujus generis in provincia Cochinenſi prope templum *Beykam* habetur, quæ bis mille annos vixiſſe dicitur. *Hort. Malab.*

Hic tamen obiter monere convenit falſum omnino eſſe quod Plinius aliique de magnitudine Ficus Indicæ prodidere, nimirum vaſto matrem corpore eſſe, ut 60 pedes pleræque orbe colligunt. Celeberrimus enim Vir, idemque fide digniſſimus D. *Gualterus Raleghe* eques auratus, qui vicies mille minimum hujus generis arbores in quadam valle non procul Paria Americæ naſcentes vidit, nec pauciores in intimis *Trinidado*, & alibi 12 etiam milliarium iter ſub earum umbra ſe confeciſſe ſcribit, magnitudinem mediocrem earum truncis attribuit, & inter decies mille unam aliquam reliquis majorem invenire perdifficile eſſe ait.

Quæ ſequuntur exempla arborum maximarum è celeberrimi viri D. *Joannis Evelyn* Sylva, ut labori noſtro parceremus, pleraque tranſtulimus.

Quod ad ſtaturam attinet, Arborum in Fortunatis inſulis proceritatem ad 144. pedes adoleſcere prodidit Seboſus. *Plin.* lib. 6. cap. 31. Idem in India arbores quaſdam tantæ proceritatis inveniri refert, ut ſagittis ſuperari nequeant, lib. 7. cap. 3. Et quod omnia miracula excedit in inſula *Barbados* Antillarum una Palmitas regales dictas ſeſquipedali non majore trunci diametro ad trecentorum pedum altitudinem adoleſcere non ſolùm Ligonus ſcripſit, ſed & teſtes αὐτόπται nobis confirmârunt.

Matthiolus arboris in inſulâ Cypro natæ meminit, quæ ad 144 pedum altitudinem materiem produxit.

Quod ad magnitudinem, referente Plinio, ſylveſtris circa Memphin regio tam vaſtas arbores producit, ut terni nequirent vel circumplecti. Arborum ad Gambræ fluvium naſcentium 37 pedum diametro meminit Jul. Scaliger. Alii in Nicaragua & Gambra arbores tantæ craſſitudinis naſci referunt, ut 17 homines ulnis extenſis eas ægrè complecti poſſint, nec minores in Braſilia, in quibus una ab Indigenis religioni habita, 120 pedum erat ambitu. In Hiſtoria Chinenſi non ità pridem edita legimus arborem quandam *Ciennich*, [i. e. Arbor mille annorum] dictam in Provincia *Suchu* propè urbem *Kien* reperiri, adeò portentoſæ magnitudinis, ut ſub unico ſolo ramo ducentas oves adeò integat & occultet, ut ab appropinquantibus diſcerni non poſſint: & aliud etiam monſtrum & miraculum potiùs arboris quàm arborem in Provincia *Chekiang*, adeò ſtupendæ amplitudinis, ut 80 etiam homines vix truncum ejus complecti poſſent.

Verùm ut exotica mittamus, Arborum nonnullarum ex domeſticis & Europæis in ſpecie exempla proponemus.

Pyrus. Pyrum propè Roſſam in Herefordia 18 pedum ambitu meminit Autor noſter quæ ſeptem quotannis dolia majora Pyracei exhibuit.

Caſtanea. In Siciliæ monte Ætna ad locum *gli Caſtayne* inde dictum trium Caſtanearum meminit Kircherus, quarum unius cortex tantæ amplitudinis erat, ut intra eam integer pecorum grex à paſtoribus tanquam in caula commodiſſima noctu includeretur. *Chinæ illuſtr.* p. 185.

Tilia. Tiliam viſendæ magnitudinis & ſtaturæ Depehamiæ in Norfolcia à ſe viſam & menſam literis ad D. *Evelyn* datis deſcribit celeberrimus & eruditiſſimus Vir D. *Thomas Brown* Norwicenſis, cujus hæ dimenſiones erant. Trunci ambitus gracillima ſui parte, duobus ſupra terram ulnis, $8\frac{1}{2}$ minimùm ulnarum noſtræ menſuræ, i. e. 24 pedum erat: ima parte terræ & radici proximâ 16 ulnarum: ſuperius ad cubiti diſtantiam 12 fere ulnarum: Altitudo ad ſummos ramos 30. Tiliam illam famoſam Tiguri in Helvetia omnibus dimenſionibus ſuperans: an à quaquam in externis Tilicetis hoc genus arbore excedatur incertum. Nam prodigioſa illa Neoſtadii in Ducatu Wirtembergenſi conſpicienda Tilia, ob enormem magnitudinem tantopere celebrata ut urbi ipſæ cognomentum dederit, Germanis *Nieuſtadt ander groſſen Linden* indè dictæ, humilior fuit, ut cujus trunci circumferentia non plus 27 pedum, & 4 digitorum erat; ramorum extenſorum ambitus 403, ejúſque diameter à Meridie ad Septentrionem 145, ab Oriente ad Occidentem 119.

Platanus. Platani ingentis duodecimo volumine Plinius meminit his verbis, Nunc eſt clara in Lycia gelidi fontis ſocia amœnitate, itineri appoſitâ, domicilii modo cava 80 atque unius pedis ſpecu, nemoroſo vertice, & ſe vaſtis protegens ramis arborum inſtar, agros longis obtinens umbris: ac nequid deſit ſpeluncæ imagini, ſaxeâ intus crepidinis coronâ, muſcoſos complexa pumices: tam digna miraculo ut Licinius Mutianus ter Conſul, & nuper provinciæ ejus legatus prodendum etiam poſteris putavit, epulatum intra eam ſe cum duodèviceſimo comite, largè ipſa toros præbente fronde, ab omni afflatu ſecuram, optantem imbrium per folia crepitus, latiorem quàm marmorum nitore, picturæ varietate, laquearium auro cubuiſſe in eâdem.

Ulmus. In manerio de Horton in Parœcia de Elſham in Surreia, cujus Dominus Autoris noſtri frater, Ulmi etiamnum reſtant in ſepibus bene multi, truncis trium in quadrum pedum ad 40 plus pedum altitudinem. Ulmus folio lævi intra tres quattuorve annos in D. Gualteri Bagoti Parco in Comitatu Staffordiæ dejecta, ad 40 ulnas extenſa 48 ligni ad focum vehes in ſummo capite ſeu coma geſtabat, ejúſque truncus ad ſedem 17 pedum diametro præter 8 modiolorum paria 8660 pedes tabularum ſeu aſſerum præbuit. Tota materies ad 97 tonnas æſtimabatur. Eruditiſſimus Vir D. Rob. Plot, in Hiſt. Nat. Oxonienſi Ulmi cujuſdam meminit, quæ pauperculæ cuidam gravidæ ab inhoſpitali vicinia excluſæ receptum & hoſpitium præbuit, quæ in ejus cavo puerum enixa eſt, marem adhuc viventem adultum & robuſtum juvenem.

Fraxinus. Fraxinos in Eſſexia 132 pedes longas nuper venundatas audivimus.

Taxus. His adde Taxum ingentem in Cœmeterio Eccleſiæ de *Crowherſt* in Surreia decem ulnarum ambitu: & aliam annoſam viſendæ magnitudinis in cœmeterio Brabournenſi in Cantio, cujus truncus 58 pedum & 11 inſuper unciarum erat in circuitu, unde colligitur diametrum 20 ferè pedum fuiſſe.

Salix. Dantur etiam & Salices enormis craſſitiei. D. Plot è Joan. Ferdinandi de Hortoda cujuſdam in *Moravan* Moraviæ pago creſcentis meminit, intus concavæ 27 pedum ambitu.

Quercus. Sed ad Quercus tranſeamus, Hujus generis arborem memorat idem celeberrimus Vir, in vireto de *Kidlington* Comitatûs Oxonienſis adhuc ſtantem, cujus interior cavitas carceris extemporanei uſum præſtat. Ei etenim incarcerandos tantiſper includere ſolebant donec ad carcerem publicum commodè tranſmitti poſſent. Quercuum nonnullarum in Weſtphalia non ità pridem ſtantium & florentium incredibilis vaſtitas, quarum altera Arcis & Propugnaculi loco munita, altera 130 pedes alta, 30 pedum diametro fuiſſe fertur.

Silentio tranſmittendæ non ſunt arbores illæ imprimis memorabiles quas Galfridus Chaucerus poeta ævo ſuo celeberrimus in Parco *Denningtonenſi* plantâſſe fertur, tanto ſatore dignæ, quarum una Regis, altera Reginæ, tertia ipſius Chauceri dicebatur. Harum prima, quæ Regis, ad 50 pedum altitudinem ἄκλωνος & enodis erat, ad imum quinque in quadrum pedum, tota firma & ſolida, optimâ materie: Secunda, quæ Reginæ, ad 40 pedum altitudinem rectus & enodis, præſtantiſſimâ materie, imâ parte 4 in quadrum pedum, ſumma propè trium erat. Tertia, quæ Chauceri, ſtaturâ & magnitudine inferior, pulchra tamen & ipſa erat. Hinc, ſi vera ſunt quæ feruntur de harum arborum ſatione, colligi poteſt ad quantam altitudinem & craſſitiem intra 300 annos (nec enim antiquior eſt Chaucerus) Quercus excreſcere poteſt. Ingens nobilis imprimis arbor erat ex qua trabes tranſverſæ ad navem illam longè maximam & pulcherrimam **the Royal Sovereign** dictam, ab optimo Principe Carolo primo exædificatam, factæ fuere; diametro 4 pedum & 9 inſuper unciarum, in 4 tigna, ſingula 44 pedes longa, diſſecta. Nec prætereunda, quamvis alterius generis

neris, arbor illa prægrandis & procera, quæ navigio prædicto mali uſum præſtitit, 99 pedes longa, diametro 35 pedum.

Ingenioſiſſimus Vir D. Rob. Plot in laudatiſſima ſua Hiſtoria Nat. Oxon. Quercum meminit inter *Newenham-Courtney* & *Clifton* creſcentem, cujus diameter ab extremo ad extremum ramorum extenſorum pedum erat 81, aream 560 ulnarum quadratarum inumbrans, in qua 2420 homines commodè conſiſtere poſſent: Et aliam adhuc majorem propè januam Ambulacrorum Collegii Magdalenenſis Oxonii, cujus rami à caudice ad 16 ulnas extenduntur: aliam denique Ricoti in Parco nobiliſſimi Baronis Dom. *Norreys*, cujus rami à trunco ad 54 pedes porrecti, 304 equitibus, peditibus 4374 opacandis ſufficiunt.

D. Rob. Harley literis ſuperiùs memoratis, Quercûs in ædium ſuarum vicinia non ità pridem dejectæ meminit, cujus craſſitudo 5 in quadrum pedum erat ad 40 uſque pedum altitudinem, in cujus unoquoque pede (omnibus utique ſimul ſumptis diviſione facta) dimidia tonna materiei erat. Rami præterea 25 ligni chordas ſuppeditabant in focum.

Multa adhuc exempla adducit Autor quem ſequimur ingenioſiſſimus, Quercuum enormis magnitudinis & craſſitiei vel etiamnum ſtantium, vel non ità pridem dejectarum, in Sheffeldenſi Eboracenſis comitatûs præcipuè agro & locis vicinis, ſcitu non indigna, & idoneis teſtibus comprobata, quæ omnia huc tranſcribere longum & operoſum nimis foret. Qui plura deſiderat librum ipſum adeat, cap. 30.

Cap. XXIII.

De Ætate & Duratione Plantarum.

Plantæ durationis reſpectu immenſum diſtant. Aliæ brevis admodum ævi ſunt, aliæ admodum longævæ.

Aliæ Æſtivæ ſunt, quæ Vere oriuntur, Autumno intereunt, & ſequenti iterum Vere ex ſemine in terra reſiduo ſe renovant. Hujuſmodi ſunt *Atriplices, Blita, Sonchi, &c.*

Aliæ annuo ſpatio ætatem circumſcribunt. Hæ Autumno exeunt, per hyemem virent, æſtate ſequenti excauleſcunt, florent, & demum ſemine ad maturitatem perducto radicitus exareſcunt. Hæ tamen etiam Vere ſatæ Autumno inſequenti perficiuntur.

Aliæ biennes aut triennes ſunt, aut plurium etiam annorum, ut v. g. *Petroſelinum vulgare, Angelica, &c.* Hæ primo aut ſecundo poſtquam ſatæ ſunt anno in caulem non abeunt, imo earum nonnullæ quinquennium interdum & amplius excaules durant, at caule ſemel edito & ſeminibus perfectis funditus marceſcunt.

Aliæ denique perpetuæ ſunt, nec certum durationis terminum obtinent.

Hæ autem vel radice tantùm ſunt perpetua vel etiam ſuperficie.

Quæ radice tantùm ſunt perpetua *reſtibiles* appellantur, quæ etiam ſuperficie *perennes.*

Quæ radice perpetuæ cenſentur non eandem omnes perpetuò radicem individuam ſervant, niſi impropriè & (ut Philoſophi loqui amant) per æquivalentiam; novâ aggeneratione annua radicis damna reparantes, ut ſuperiùs in capite de Radicibus Plantarum oſtendimus.

Arbores admodum longævas eſſe plurimis exemplis allatis volumine xvi. cap. 48. probat Plinius. *Vita arborum quarundam immenſa credi poteſt* (inquit) *ſiquis profunda mundi & ſaltus inacceſſos cogitet. Verùm ex his quas memoria hominum cuſtodit, durant in Liternino Africani prioris manu ſatæ Olivæ, item Myrtus eodem loco conſpicuæ magnitudinis. Romæ verò Lotos in Lucinæ area, Anno qui fuit ſine Magiſtratibus* 369 *Urbis æde condita: incertum quantum ipſa vetuſtior. Eſſe quidem vetuſtiorem non eſt dubium, cùm ab eo luco Lucina nominetur. Hæc nunc circiter annum* 450. *habet. Antiquior illa eſt ſed incerta ejus ætas quæ capillata dicitur, quoniam Veſtalium Virginum capillus ad eam defertur. Verùm altera Lotos in Vulcanali, quod Romulus conſtituit ex victoria de decimis, æquæva Urbi intelligitur, ut autor eſt Maſſarius. Radices ejus in forum uſque Cæſaris per ſtationes municipiorum penetrant. Fuit cum ea Cupreſſus æqualis circa ſuprema Neronis Principis prolapſa atque neglecta. Vetuſtior autem Urbe in Vaticano Ilex, in qua titulus æreis literis Hetruſcis religione arborem jam tum dignam fuiſſe ſignificat.* Reliqua quia incerta & fabuloſa nobis videntur, omittimus: Videat qui volet apud Plinium loco citato.

Idem celeberrimus autor lib. xvi. cap. 2. Hercyniæ, inquit, Sylvæ arborum vaſtitas, invicta ævis & congenita mundo, propè immortali ſorte miracula excedit. Ut alia omittamus fide caritura, conſtat attolli colles concurſantium inter ſe radicum repercuſſu, aut ubi ſecuta tellus non ſit arcus ad ramos uſque, & ipſos inter ſe rixantes, curvati portarum patentium modo, ut turmas equitum tranſmittant. Joſephus de Bello Judaico lib. 5. cap. 31. Sexto ab urbe Hebron ſtadio Terebinthum cerni refert, ὃ φασι ἀπὸ κτίσεως μέχρι νῦν διαμένειν

Lawſonus noſtras Horticulturæ ſcriptor non incelebris arbores etiam frugiferas, *Malos* & *Pyros* ad nongentos uſque annos vitam producere non contemnendis rationibus probare nititur. Habere ſe in horto arbores, quas ante octoginta annos ſatas fuiſſe ſeniorum teſtimonio conſtat. Has tamen aliis congeneribus (quas noverat) nec commodiùs ſitis, nec diligentiùs cultis, quin potiùs neglectis & malè tractatis, necdum plenè adultis triplo minimùm magnitudine & perfectione inferiores fuiſſe. Unde colligit hoc genus arbores trecentos circiter annos augmento impendere antequam ad ἀκμὴν perveniant. Cúmque in animalibus ſtatûs & declinationis ſpatia incrementi minimum dupla ſint; quanto magis in Arboribus quarum ſubſtantia ſolida, ad durandum firma, cœli injuriarum patiens: victus naturalis & purus, nullis fæcibus aut περιττώμασι contaminatus? Quòd ſi arbores frugiferæ, tot injuriis obnoxiæ ex iterata tranſlatione, putatoris falce, aliiſque accidentibus, quin & ex prodiga ſucci nutritii in tot annuos fructus impenſa vigore exhauſtæ, tot annos durent quanto magis longævas eſſe credi par eſt arbores illas ſtatura & magnitudine excellentes, materie firma & invicta, locis natalibus adoleſcentes, nec ſucci in fœtus prodigas, quibus terra mater eſt non noverca, alimentum idoneum, nec vires cultu aut mangonio labefactatæ.

Verùm faceſſant rationes quantumvis ſpecioſæ; experimenta quærimus non argumenta. Quæ de arborum longævitate feruntur apud nos non facilè fidem inveniunt. Cùm enim temporum quibus arbores primùm ſatæ ſunt nulla aut perquam rara fide digna teſtimonia, literis conſignata extant; quæ de earum vetuſtate traduntur, incertis & male fundatis rumoribus & opinionibus conſtant, ideóque vel omnino falſa & fabuloſa nobis videntur, vel incerta & conjecturis plena. Quercuum certè longævitati repugnant quæ *D. Rob. Harley* ad *D. Rob. Murray* literis ante decennium datis perſcripſit: Nimirum ſe ex inquiſitione 200 circiter abinde retro annis capta certiorem factum, in Parco quodam ſuo (ſic vocant vivaria ferarum ſeptis circundata) & ſylvis adjacentibus nè unam quidem Quercum tunc temporis per ætatem glandibus ferendis parem extitiſſe, in quibus cùm hæc ſcriberet ſe obſervâſſe plurimas eximiæ magnitudinis & proceras, intérque eas nonnullas jamdudum παρακμαζούσας & vigore defectas, in extremo ſenii & maraſmi declivio conſtitutas.

CAP. XXIV.

De Viribus & Uſibus Plantarum in Cibo & Medicina.

PLantarum uſus latiſſimè patet, & in omni vitæ parte occurrit. Sine illis lautè, ſine illis commodè non vivitur, at nec vivitur omnino: Quæcunque ad victum neceſſaria ſunt, quæcunque ad delicias faciunt, è locupletiſſimo ſuo penu abunde ſubminiſtrant. Quanto ex iis menſa innocentior, mundior, ſalubrior quàm ex Animalium cæde & laniena? Homo certè naturâ Animal carnivorum non eſt, nullis ad prædam & rapinam armis inſtructum, non dentibus exertis & ſerratis, non unguibus aduncis. Manus ad fructus colligendos, dentes ad mandendos comparati. Nec legimus ei ante diluvium carnes ad eſum conceſſas. At non victum tantùm nobis ſuppeditant, ſed & veſtitum, & medicinam, & domicilia aliáque ædificia, & navigia, & ſupellectilem, & focum, & oblectamenta ſenſuum animíque: Ex his naribus odoramenta & ſuffumigia parantur. Horum flores inenarrabili colorum & Schematum varietate & elegantia oculos exhilarant, ſuaviſſima odorum quos expirant fragrantia ſpiritus recreant. Horum fructus gulæ illecebræ menſas ſecundas inſtruunt, & languentem appetitum excitant. Taceo virorem amœniſſimum oculis amicum, quem per prata paſcua, agros, ſylvas ſpatiantibus objiciunt, & Umbras quas contra æſtum & ſolis ardores præbent. Verùm, his miſſis, de earum tantùm viribus ſeu uſibus in Medicina verba faciam, quæque dicenda habeo in pauca contraham. Medici tum Antiqui, tum Recentiores de Plantarum temperamentis, Qualitatum primarum quas vocant, *caloris, frigoris, humiditatis & ſiccitatis* reſpectu, fusè diſſerunt. Singulas enim qualitates in quatuor gradus, & unumquemq; gradum in tres manſiones ſubtiliter nimis diſtinguunt. Verùm quoniam doctrina hæc argutior nobis quàm utilis videtur, neque de qualitatum gradibus in pleriſque plantis autores conſentiunt, atque ex ſaporum differentiis & gradibus de temperamentis judicium faciunt, hujuſmodi minutiis immorari non neceſſarium ducimus: qui iis delectantur Inſtitutionum Medicarum Scriptores adeant. Magis ad rem foret Odorum ſed præcipuè Saporum differentias, cauſas, effectus indagare: ex his enim vires plantarum & uſus in Medicina certiùs colligi poſſe quàm ex aliis quibuſcunque notis ſignísve omnes conſentiunt. Quæcunque enim plantæ ſaporibus conveniunt, facultatibus quoque conſentire veriſimillimum eſt. Verùm antequam de ſaporibus in ſpecie agamus, alios plantarum Vires indagandi modos excutiemus, quorum primus eſt ex ſignaturis dictis. Signaturam vocant Plantæ alicujus ejúſve partis, radicis puta, caulis, folii aut fructûs, cum parte aliqua corporis, aut morbo ejúſve ſymptomate, ſimilitudo aut convenientia in figura, colore, textura, alióve accidente, unde eam tali corporis parti amicam & ſalutarem, talive morbo utilem eſſe conjiciunt. Ejuſmodi enim ſimilitudinem talis proprietatis ſignum ſeu notam à natura impreſſam arbitrantur. Signaturas præcipuè crepant Chymiſtæ. Chymicum autem dudum definivit Daviſonus ut memini (quàm rectè ipſe viderit) *Animal credulum & mendax.*

Nos alibi Signaturas rejecimus, nec ullas notas naturæ conſilio plantis impreſſas ut naturalium facultatum indices eſſent, demonſtravimus, nec dum ſententiam mutamus, ob rationes ibi adductas, quas hic repetemus.

1. E plantis ſpecificis dictis, quæ ſcilicet cuivis parti aut membro corporis, aut morbo, ut propriæ & ſalutares dicantur, numerus earum quæ Signaturis carent longè major eſt, ut in Cardiacis, Thoracicis, Cephalicis, Hepaticis, &c. facilè eſſet oſtendere.

2. Diverſæ partes ejuſdem plantæ diverſas, imò nonnunquam contrarias exhibent Signaturas.

3. Plurimæ plantæ rerum naturalium & artificialium imagines exprimunt, ad quas tamen nullum habent reſpectum; ut flores quarundam Orchidum, Muſcarum, Apum, Papilionum, hominis nudi, &c. [inter quas tanta (ut id obiter notem) intercedit ſimilitudo, ut nemo non ſtatim illam agnoſcat, nec facilè ſibi perſuadeat in tot præſertim ſpeciebus caſu eveniſſe, ſed potiùs naturæ ludentis conſilium arguere:] Burſæ paſtoris vaſcula ſeminalia ſacculi: Thlaſpeos biſcutati clypei: Antirrhini vulgaris capitis vitulini; Phaſeoli ſemina renum: Tragopogon Barbæ hircinæ: radix Terræ glandium muris; Gladiolus gladii; Fœnugrœci ſiliquæ cornuum; folia Medicæ cochleatæ vulgatiſſimæ cordis: cujus etiam imaginem expreſſam geſtat Piſum cordatum dictum; ad quæ tamen referri nullatenus aut debent aut poſſunt.

4. Partes plantarum quarundam eas interdum partes corporis repræſentant quibus quam maximè adverſantur. Sic Anacardii fructus cor repræſentat, eſt tamen venenatus. Fungi arborei pulmones figurâ, colore & ſpongioſa mollitie referunt; Fungus phalloides membrum virile; Utrique tamen maligni ſunt & pernicioſi. Tithymalorum ſuccus acerrimus lacti ſimilis eſt, nemo tamen il-

lum nutricibus propinat ad lac augendum, Meſpilorum caro ſtercori colore & conſiſtentia reſpondet, alvum tamen non ſubducit, ſed adſtringit & conſtipat.

5. Eædem corporis partes diverſis & non rarò contrariis morbis afficiuntur, qui diverſa & qualitatibus diſcrepantia remedia expoſcunt.

6. In diverſis plantis partes ejuſdem ſpeciei & figuræ vires diverſas aut etiam contrarias obtinent, ut in bulboſis radicibus conſtat, quarum aliæ vomitum cient, ut Narciſſi, aliæ cibum præbent gratiſſimum ut Tulipæ, Cepe, Allium, &c.

7. Signaturarum paucitas, & aſſignatarum obſcura nec cuivis facilè obſervabilis cum rebus quas repræſentare dicuntur ſimilitudo nullum naturæ intendentis conſilium arguunt, ſed potiùs humani ingenii obſervantis & accommodantis ſubtilitatem. Utcunque tamen memoriæ juvandæ inſerviunt, & efficiunt ut faciliùs recordemur facultatum earum plantarum, quæ hujuſmodi notam velut fronti impreſſam geſtant. Alia ratio Plantarum vires inveſtigandi eſt Inſectorum eaſdem depaſcentium obſervatio; quæ revera nonnullius uſus eſſe poteſt. Et primò quas nullum animal, nedum inſecta attingant, eas venenatas eſſe extra dubium eſt. Et hoc indicium habuerunt Europæi, cùm Americæ ſylvas oberrarent, fructus aliquos edules eſſe, aut ſaltem impunè guſtari poſſe, ſi nimirum ab Avibus decerptos aut admorſos viderent.

Veriſimile etiam eſt viribus convenire quas eadem inſecta arrodunt. Ipſi ſæpiùs obſervavimus Scarabæi genus parvum, nigrum, (quem à parvitate æquali & aliquali ſimilitudinem Pulicem hortenſem hortulani noſtri vocitare ſoliti ſunt) plantas duntaxat acres & calidas, Piperitin, Naſturtium, Iberidem appetere; unde certò colligere licet, quamcunque plantam illud attingat ejuſdem qualitatis participem eſſe. Sic & Erucam quandam annulis nigris & aureis tranſverſis inſignem Jacobæam plerunque, interdum tamen & Senecionem depaſci; unde concludimus plantas illas ut facie ſic viribus affines eſſe.

Quin ſi quod Inſecti genus peculiarem aliquam ſpeciem affectet, reliquis omnibus ſpretis, veriſimile eſt Plantam illam pollere etiam vi aliqua aut proprietate peculiari, quanvis fortè ea ſenſus noſtros non incurrat. Inſecta enim ſubtiliùs quàm nos ſapores diſtinguunt.

Non eſt autem hæc obſervatio certa & univerſalis in omne genus inſectis: dantur enim nonnulla polyphaga & pamphaga, quæ nullum fere eſcæ genus averſantur.

Supereſt tertia & optima initio propoſita Plantarum vires indagandi ratio, nimirum ex ſaporibus.

Medici vetuſtiores novem ſaporum differentias ſeu ſpecies conſtituunt, temperamentorum indices, calidi tres, tres frigidi, & medii ſeu temperati totidem, quas tribus verſiculis complectitur Schola Salernitana,

Hi fervore vigent tres, ſalſus, amarus, acutus:
Alget acetoſus, &c.

Jo. Fernelius Autor imprimis eruditus & elegans pro ſtyptico acerbum ſubſtituit, pro Pontico ſapore auſterum: Saporum autem differentias ſeu ſpecies ſic deſcribit,

Sapor acer eſt, qui linguam & os acrimoniâ ferit atque compungit, ſimúlque calfacit & interdum quaſi exurit: is maximè conſpicuus eſt in Pipere, Pyrethro & Euphorbio.

Acidus ſapor guſtum quoque penetrat & tenuitate ferit, ſed citra ullum ſenſum caloris. Tale maximè in aceto deprehenditur, deinde etiam in ſucco mali cytrii, limonum, &c.

Pinguis ſapor nec calore, nec acrimonia guſtum ſollicitat, ſed linguam oríſque partes lentore quodam oblinit. Is præcipuè animadvertitur in oleo, butyro, adipe, &c.

Salſus ſapor linguam non admodum calfacit, ſed acriter ſiccando corradit. Hic imprimis elucet in ſale communi.

Auſterus ſapor os & linguam moderatè conſtringit & quadam aſperitate coarctat: hinc quadantenus ſiccat & refrigerat. Hic propriè *crudus* appellatur, eſtque immaturis fructibus peculiaris, ut in ſucco uvæ acerbæ, pomorum, pyrorum, meſpilorum immaturorum.

Dulcis ſapor guſtu ſuavis atque jucundus oblectat, nullaque qualitate exuperante moleſtus eſt. Ejuſmodi conſpicuus eſt in Saccharo, melle, glycyrrhiza, &c.

Amarus ſapor dulci ex adverſo oppoſitus, inſuavis ac triſtis; ſenſum ipſum veluti corradit aut divellit. Eo inſignis eſt Aloe, deinde abſinthium, centaurium minus & colocynthis.

Acerbus ſapor auſtero finitimus, eo tamen gravior moleſtiórque eſt, ac magis linguam omnémque guſtum conſtringit & exaſperat, ac proinde magis tum ſiccat, tum refrigerat. Is luculenter in malicorio, in galla, in rhoe & nucibus cupreſſi conſpicitur.

Inſipidus, ἄποιος dictus, qui propriè ſapor non eſt, ſed ſaporis privatio, nulla qualitate manifeſta guſtum ferit. Talis eſſe videtur Farris univerſum genus, & cucurbita & citrulus. Hactenus Fernelius, qui & cauſas horum ſaporum aſſignat, in quibus tamen nobis non ſatisfacit.

At neque hic, neque alii ſeu Medici, ſeu Phyſici ſaporum differentias ſatis diligenter obſervâſſe videntur; & nonnullos etiam compoſitos pro ſimplicibus habuiſſe, alios gradu tantùm diverſos pro ſpecie diſtinctis. Quocirca Grevius noſter doctrinâ in Scholis traditâ non contentus, rem totam ad examen revocans & curioſiùs expendens ſexdecim minimùm ſimplicium ſaporum ſpecies diverſas animadvertit & diſtinxit. Eæ ſunt,

Primò Sapor *amarus* qualis in *Abſinthio* ſentitur: cui opponitur. 2. *Dulcis*, ut in *Saccharo* 3. *Acidus*, ut in *Aceto*; cui adverſatur, 4. *Salſus.* 5. *Calidus*, ut in *Caryophyllis*; cui opponitur 6. *Frigidus.* Dantur enim corpora quædam quæ frigoris ſenſum linguæ manifeſtè imprimunt, ut v. g. *Sal prunella*, ídque quamvis liquor in quo ſolutus fuerit calidus deguſtetur. 7. *Aromaticus*, nec enim minùs ſapori quàm odori convenit aromaticum eſſe. Aromaticum autem ſaporem à calido diſtinctum eſſe manifeſtum eſt, cùm plurima obſerventur corpora calido guſtu vel remiſſo vel etiam intenſo, quæ nullatenus aromatica ſunt, ut v. g. Euphorbium. Adeò ut quamvis ſapor Aromaticus cum calido ſæpiſſimè conjunctus ſit, non eſt tamen una eadémque ſaporis ſpecies, ſed diverſa. 8. *Nauſeoſus* ſeu malignus præcedenti contrarius, qualis unà cum adſtringente & amaro in Rhabarbaro ſentitur, cum amaro & dulci in Aloe. Malignus dicitur quia ingratus eſt quamvis vel remiſſo gradu cum aliis ſaporibus miſceatur. 9. *Vapidus*, in albumine ovorum, Amylo, Bolis nonnullis. 10. *Unctuoſus*, qualis in Oleo, Adipe, &c. atque hoſce duos ſapores *molles* vocat Auctor noſter, quemadmodum ſequentes quatuor *duros*. 11. *Penetrans*, qui ſine acrimonia aliqua in linguam ſe inſinuat, quomodo nonnulla inſecta in cutem: qualis in radice & foliis Cucumeris agreſtis ſentitur. 12. *Stupefaciens*, qualis in radice Hellebori nigri percipitur, quæ commanſa, & linguæ aliquandiu impoſita, eam paralytico quodam ſtupore afficit, ac ſi nimis calidum ſorbendo uſtulata fuiſſet. Atque hos duos proximè dictos ſapores vapido contrarios facit; quemadmodùm ſequentes duos 13. *Adſtringentem* ſcilicet, qualis in Gallis ſentitur, & 14. *Pungentem*, qualis in ſpiritu Salis Armoniaci, Unctuoſo ſeu pingui opponit. Deinde Sapores dividit in continuos quales plerique & 15. *Intermittentes*, cujuſmodi obſervatur in radice Dracontii, qui poſtquam planè ſopitus & extinctus videtur, ad intervalla quaſi reviviſcit & renovatur, maximè ex appulſu linguæ ad fauces aut gingivas. Denique ſapores ſunt vel æquales ut plerique, vel 16. *Tremuli*, ut calor à Pyrethro productus, quem vibratio quædam comitatur. Verùm hæ duæ ultimæ ſpecies nobis potiùs Affectiones ſaporum videntur, cùm & multis ſaporibus accidere poſſunt, nec ſeorſim & ab aliis omnibus ſeparati exiſtere.

Sapores compoſiti numeroſiſſimi ſunt, interdum enim bini, interdum terni, quaterni, quini aut etiam plures in eodem ſubjecto concurrunt.

Ex innumeris ferè Saporum conjunctionibus quæ in variis corporibus obſervari poſſent ob linguæ Latinæ egeſtatem & inopiam verborum, ſex tantùm (quod novimus) nomina impoſita ſunt, nimirum *Acerbo, Auſtero, Acri, Muriatico, Lixivo & Nitroſo*; quorum plerique ſaporibus ſimplicibus annumerari ſolent, verùm admodum impropriè, cùm omnes compoſiti ſunt, aut decompoſiti. Eſt enim

1. *Auſterus* ex adſtringenti & amaro compoſitus; ut in immaturis & mollibus uvarum nucleis ſeu vinaceis.

2. *Acerbus* propriè dictus ex Adſtringente & Acido; ut in Omphacio.

3. *Acris* ex pungenti & calido, nec enim ſimpliciter calidus eſt, cùm multa corpora calida reperiantur quæ non ſunt acria, ut radices Zedoariæ, Millefolii, Contrayervæ; nec minùs pungentiæ pariter non acria, cujus generis eſt Ari radix.

4. *Muriaticus* eſt ſalſus cum pungente remiſſo compoſitus; velut Salis communis Sapor.

5. *Lixivus* dicitur Salſus cum pungente & calido.

6. *Nitroſus* vocatur Salſus cum pungenti & frigido concurrens. Differunt præterea Sapores variis modis; 1. Reſpectu graduum: 2. Reſpectu Durationis. 3. Reſpectu ſubjecti quod afficiunt.

1. Differunt ſapores in unaquaque ſpecie reſpectu graduum. In aliis enim corporibus remiſſiores ſunt, in aliis intenſiores, ídque eo exceſſu, ut in nonnullis decem gradus poſſint diſtingui. Sic, v. g. Radix Curcumæ primo gradu amara eſt, Gentianæ decimo, Cardui benedicti radix gradu primo calida eſt, Clematidis peregrinæ ſiliquæ decimo. Et quamvis in omnibus ſaporum ſpeciebus tanta graduum latitudo ſeu differentia non inveniatur; plerique tamen quinque ſaltem gradus intenſionis & remiſſionis obſervabiles obtinent.

2. Differunt ſapores reſpectu durationis, & terminorum motûs. Quemadmodum enim morborum ita & Saporum quatuor tempora ſunt, ſeu motûs termini, nimirum *Principium, Augmentum, Status & Declinatio.*

Ad quos rite obſervandos & diſtinguendos oportet ut corpora duriora quorum partes guſtabiles non adeò promptè abſcedunt & guſtui occurrunt, in pulverem tenuiſſimum reducantur. Aliàs de principio nullum poteſt fieri judicium.

Principium voco ſpacium illud temporis quod intercedit inter primum corporis guſtandi contactum, & primam ſaporis manifeſtam perceptionem. Sic ex. gr. corpora *acida* aut *amara*, ut *Acetum* & *Abſinthium* ad primum ſtatim contactum, quatenus acida & amara ſunt, ſenſum afficiunt, & talia eſſe deprehenduntur, adeóque principium habent breviſſimum. *Acria* principium aliquanto longius obtinent. Sic Clematidis peregrinæ folliculi, quamvis acrimoniam vehementiſſimam ad decimum uſque gradum obtineant, ea tamen non ſtatim ſentitur, nec tam citò guſtum afficit quàm Roſarum amaror, qui ſecundum gradum non excedit. Verùm ſaporum calidorum principium longius ſeu tardius plerumque eſt quàm aliorum quorumcunque. Sic *Hellebori nigri* radicum amaror, qui gradum ſecundum non tranſcendit, mox tamen à contactu ſentitur; calor verò quem in linguâ excitant, quamvis uno ſaltem gradu intenſior, non ante duo minuta temporis à primo occurſu exacta omnino percipitur. Conſimiliter Enulæ amaror qui quartum gradum non ſuperat, citiùs tamen ſentitur quàm ejuſdem calor qui octavum attingit gradum.

Augmentum appello interſtitium illud inter primum ſaporis perceptionem & ſummum quem aſſequitur intenſionis gradum interveniens. Sic calor *Galangæ* non ſolùm ſtatim percipitur, ſed & intra unius minuti dimidium ad ἀκμὴν ſeu ſummum intenſionis gradum aſcendit. At radicis *enulæ* calor ad augmenti terminum non accedit niſi poſt integrum minutum; nec *Hellebori nigri* ante 4 à primo contactu minuta præterita.

Status, ſeu ſpatium quo Sapor in vigore ſuo perſiſtit, in variis ſubſtantiis varius eſt. Sic, v. g. ſiliquarum Helleboraſtri calor, ad ἀκμὴν pervenit & declinare incipit intra dimidium minutum; radicis Naſturtii hortenſis non ante minutum exactum; radicis *Aſari* poſt duo demum minuta completa.

Declinatio, à prima ſaporis remiſſione ad totalem ejus extinctionem extenditur, cujus etiam duratio varia eſt, pro differentia corporum guſtatorum. Sic v. g. Folia *Millefolii* in quarto gradu amara ſunt, in primo tantùm calida, & tamen calor aliquandiu durat, amaror illico evaneſcit. *Cala-*

mus Aromaticus amarus eſt in quarto gradu, in primo calidus, in tertio Aromaticus: Amaror tamen illico extinguitur, calor duo minuta durat, Aromaticus ſapor 7. aut 8. Calor radicis *Contrayervæ* ad duo propemodum minuta extenditur; pungens ſapor *Gialappæ* ad ſex ferè: calor *Naſturtii hortenſis* ad 7. aut 8. *cucumeris agreſtis* amaritudo ad horæ ferè quadrantem: At *Euphorbii* calor, ut & *Hellebori nigri* multò diutiùs, ad dimidiam ſcilicet plus horam permanet. *Ari* radix vere guſtata per 12. etiam horas linguam compungere interdum perſeverat.

Adeò ut augmentum rariùs ultra 4. aut ſex minuta à contactu primo extenditur, at declinatio ad 30, 40, aut etiam plura.

3. Differunt Sapores reſpectu *ſubjecti* ſeu *ſedis* ſeu partis illius corporis quam præcipuè afficiunt. Atque hoc reſpectu ſunt vel *fixi*, vel *mobiles*.

Fixus ſapor dicitur qui ab initio ad terminum intra ejuſdem partis limites ſe continet, ut v.g. apicem radicémve linguæ.

Mobilis eſt vel *diffuſivus*, vel *tranſitivus*; ſi ita loqui liceat.

Diffuſivum voco qui gradatim in partes vicinas ſe diffundit & propagat, nec tamen interim partem illam deſerit quam initio affecit. Sic amaror radicum exſiccatarum *Hellebori nigri*, qui in linguæ apice primò ſentitur, ad ejuſdem mediam partem ſe dilatat; amaror foliorum *Cucumeris agreſtis* ab apice ad radices uſque linguæ ſe extendit.

Sapor *tranſiens* dicitur, qui partem quam initio affecit poſt moram aliquam penitus deſerit, & in aliam ſe transfert. Sic *Gentianæ* amaror ab apice linguæ ad ejus mediam partem illico tranſit.

Partes illæ quas modis prædictis ſapores afficiunt, quibus etiam reſpectibus Saporum ſedes & organa guſtûs dici poſſunt, ſunt *Labia, Lingua, Palatum, Fauces, Gula.*

Labiis radix Hellebori albi, ut & Pyrethri caloris ſenſum imprimit, qui 9. aut 10. minuta durat; in aliis partibus multo diutiùs.

Linguam tribus præcipuè in locis ſapores afficiunt. 1. in *Apice*, ut plerique. 2. Propè baſin, ubi *Cucumeris agreſtis* foliorum ſapor ſe præcipuè manifeſtat. 3. Mediâ parte, ubi *Gentianæ, Colocynthidis*, & aliorum plurimorum corporum ſapor viget, cùm nec in apice, nec in alia parte omninò ſentitur.

Palato radix Solani lethalis (quantum memini) ſui ſenſum præcipuè imprimit, & ad 4. minuta ibidem durat.

Fauces ſeu Guttur ſaporum non rarò ſedes eſt. Non pauca etenim corpora quamvis in Lingua reliquiſque partibus prædictis ſaporem nullum manifeſtent, gutturi tamen & faucibus vehementem ſatis infligunt. Sic *Bellidis minoris, Chelidonii minoris, &c.* folia, ut & radices *Jalappæ, Mercurialis, Aſparagi, &c.* commanducata linguæ exiguum aut nullum ſaporis ſenſum imprimunt: at ſuccus eorundem deglutitus guttur quodammodo compungit, & laceſſit, catarrhi acris in modum: qui affectus ab aliis acribus & calidis ut v. g. *Pyrethri* & *Gentianæ* ſuccis deglutitis non producitur.

Poſtremò, Saporis voce latiſſimè accepta *Gula* quoque ſeu *Oeſophagus* ejuſdem *ſedes* ſeu ſubjectum (ut vocant) eſſe poteſt. Sic v. g. calor à radice *Abſinthii vulgaris* productus, qui primò in apice linguæ percipitur, inde primo ad radicem ejus tranſit, deinde in fauces & paulatim in gulam deſcendit, ut ipſum tandem ventriculum calefacere videatur, caloris ſenſu ad horæ quadrantem durabili, ídque quamvis nihil omnino ſucci deglutiatur, neque tamen ingratus eſt aut caput tentat, quemadmodum folia; unde obiter colligi poteſt, radicem hanc, quæ ab ominibus vulgo ut inutilis rejicitur, præſtantiſſimis ſtomachicis annumerari debere, prout eam revera eſſe etiam experientiâ didici.

Quæ de Saporum cauſis Autor noſter habet apud ipſum quærenda omitto, ne nimium (quod aiunt) extra oleas.

Cæterum Saporum in plantis diligens & curioſa obſervatio ad nondum cognitarum aut fortè oblatarum vires inveſtigandas eximii uſûs eſſe poteſt, cùm enim in iis quarum vires traduntur, quæ ſaporibus conveniunt viribus quoque convenire compertum ſit, quidni in nondum traditis aut expertis eadem obſervatio locum habeat? Sic. v. g. cùm *Jalappa, Mercurialis & Bellis*, quæ eundem fauces exaſperantem ſaporem obtinent, vi cathartica intenſiore aut remiſſiore omnes polleant, colligere licet alias etiam plantas quæ eundem gutturi ſaporem imprimunt (plures autem ejuſmodi ſunt) eadem quoque facultate purgatrice dotatas eſſe, ut alia exempla omittam.

Deinde in plantis ejuſdem generis quæ ſaporibus differunt & facultatibus unà diſtare veriſimillimum eſt: quemadmodum *Rhabarbarum* à reliquis Lapathis.

Intereſt quoque plurimùm in diverſis ejuſdem plantæ partibus ſaporum differentias obſervare. Sic v. g. cortex arboris *Saſſafras* ejuſdem ligno triplo fortior eſt; quod & in aliis pleriſque vulgo cognitis arboribus experimur. Unde veriſimile eſt, *Santali, Ligni Rhodii, Ligni Aloes, &c.* cortices (ſi haberi poſſent) eorundem lignis efficaciores futuros & majorum virium. Nonnullarum etiam partium ejuſdem plantæ, ſapores quàm reliquarum delicatiores ſunt & palato gratiores, ut florum v. g. Cardui benedicti quàm foliorum ejuſdem. Nos etiam alibi [in catal. plant. Cantabrig.] indicavimus & allatis exemplis confirmavimus, diverſas ejuſdem plantæ partes diverſis interdum imò planè contrariis qualitatibus & viribus inſtructas eſſe.

Obſervatu quoque dignum eſt quomodo plantarum ſapores & facultates conſervando, exſiccando aut præparando vel immutantur, vel minuuntur, vel planè abolentur & amittuntur. Sic v. g. Ari radix recens effoſſa vehementer mordax acris & pungens eſt, eadem penitus exſiccata, præſertim ſi diutiùs aſſervetur, planè inſipida evadit, & proinde, ut veriſimile eſt, prorſus inefficax & nullarum virium. Idem eſto judicium de aliis plantis quarum virtus in parte humida & vaporoſa conſiſtit. Olea multarum plantarum ſtillatitia earum partibus unde eliciuntur plerumque validiora ſunt; in nonnullis tamen, ut in *Euphorbio*, imbecilliora.

Tandem ex ſuperiùs de ſaporibus dictis ſummâ veriſimilitudine colligit Autor noſter, Plantis nonnullis vires ſpecificas quas vocant, hoc eſt, partem aliquam corporis, *Cerebrum, Cor, Hepar, &c.*

reſpicientes ineſſe, quas Medici & Philoſophi nonnulli pernegant, alii in dubium vocant. Cùm enim una aliqua planta aut plantæ pars uni alicui oris parti privatim ſaporis ſui ſenſum imprimat, non alii; cur non & eadem vel alia quædam unum aliquod viſcus afficiat, aliud non item; præſertim cum oris partes textura & conſtitutione minùs differre videntur quàm viſcera nonnulla inter ſe.

Horum pleraque è D. Grevii ingenioſiſſimo libello de ſaporum cauſis & differentiis, in Latinum verſa huc transferre non piguit, quoniam ſcitu digniſſima ſunt, & nonnulli fortaſſe qui hæc noſtra legent, Anglicanum ſermonem in quo conſcripta ſunt non intelligent.

CAP. XXV.

De loco Plantarum.

Plantæ loci reſpectu dividi poſſunt in eas 1. Quæ certo alicui loco aut ſedi ità adſtrictæ ſunt, ut alibi nec durare. nec vivere omnino poſſunt, cujuſmodi ſunt *Viſcus arboreus*, & *Submarinæ* omnes.

2. Quæ quamvis locum aliquem peculiarem affectent, nec temerè alibi ſponte ſua ortæ reperiantur, culturam tamen admittunt, & in hortis curâ adhibitâ educari, florere, ſemen perficere, ſeque propagare poſſunt.

3. Quæ plurium locorum communes ſunt, nec ullum ferè ſolum aut cœlum refugiunt.

Secundum genus multas admittit ſubdiviſiones cœli, ſolique reſpectu: Aliæ enim locis frigidis gaudent, aliæ temperatis, aliæ calidis: Aliæ montanæ ſunt, aliæ campeſtres, aliæ ſylvaticæ, aliæ pratenſes, aliæ paluſtres & aquaticæ, aliæ maritimæ, &c.

De loco plantarum cœli reſpectu obſervavimus quòd quo ad Meridiem & Solis curſum propiùs accedas eò plures plantarum ſpecies ſponte oriri deprehendes. Quamvis enim Regiones frigidæ & Septentrionales ſuas quoque peculiares ſtirpes obtineant, pauciſſimæ tamen eæ ſunt ſi cum illarum multitudine conferantur quæ in temperatis & calidioribus tantùm proveniunt. Cui accedit, quod juga, vertices aut etiam latera montium in regionibus calidis cum frigidiorum depreſſis, planis & ſylvoſis aeris temperamento quodammodo conveniunt, quo fit ut eaſdem ferè ſtirpes producant, adeóque nè plantæ quidem Septentrionales Meridionalibus deſint.

Deinde multæ plantæ quæ in frigidis & Septentrionalibus regionibus Fruticum modum non excedunt, in calidioribus Arborum ſtaturam & magnitudinem aſſequuntur, ut ſuperiùs oſtendimus.

Tandem in regionibus calidis multæ obſervantur herbarum ſpecies fruticeſcentes, ut v. g. *Sempervivi majoris, Althææ, Malvæ, Tithymali, Scabioſæ, &c.*

Reſpectu ſitûs ſublimioris aut humilioris in eadem regione obſervavimus, Montes excelſos, quorum vertices maximam anni partem nivibus operiuntur, varietate ſpecierum præcipuè abundare. Alpes certè quæ Italiam & Galliam Germaniámque diſterminant, inexhauſto plantarum penu Botanicorum ſcrutiniis in hunc uſque diem ſufficiunt, magnâ adhuc nondum proditarum reſiduâ multitudine. Nec ullus ferè vertex excelſior eſt præſertim ſalebroſus & præruptus, qui non peculiares aliquas ſpecies, nec alibi quàm in paris altitudinis & naturæ verticibus inveniendas producat. Quin & altiſſimos omnium montes & montium vertices & plurimas & rariſſimas plantarum ſpecies fundere obſervavimus. Hæc ſpecierum diverſitas ſoli differentiæ, partim etiam aeris temperamento deberi videtur. Si enim montes terræ motibus originem ſuam debent, ut Clariſſ. ***Hookii*** ſententia eſt, materiam eructatam è viſceribus terræ, & in montes aggeſtam, non in omnibus verticibus imo nec in eodem uniformem eſſe, ejuſdémve naturæ ſeu temperamenti certum eſt, ſed diverſiſſimam; unde nil mirum ſi diverſas plantarum ſpecies producat.

Obſervavimus inſuper Plantas montanas omnium ſui generis plerunque maximas eſſe, & pulcherrimos flores edere, in partibus montium non nimium apricis & ventis Septentrionalibus expoſitis. Quod tanta ſoli fertilitas dicam an luxuria nivibus imputanda ſit, nobis equidem videtur; ſeu quia nix velut veſtis ſuperextenſa radices foveat, & ab injuriis cœli & frigoris vehementiâ defendat, ſive quòd Sale nitroſo, quo abundare creditur, terram lætificet & fœcundet: Ob quas rationes agricolæ etiam noſtri hybernas nives ad ſatorum tutelam in terræ ſuperficie aliquandiu reſtare exoptant. In montibus autem, colliquatis ſtatim nivibus, brevi temporis ſpatio, celerrimo auctu adeò proficiunt paſcua, ut montium juga vernantium pratorum ſpeciem exhibeant.

CAP. XXVI.

De Diviſione Plantarum in genere.

Plantarum diviſionem inſtituere, cujus membra ſeu genera ſubalterna univerſas ſpecies complectantur, nullâ adhuc anomalâ & ſui generis relictâ, quæque ſingula genera notis ſuis characteriſticis ità circumſcribat, ut non communicent in vicem, hoc eſt, ut nulla poſſit inveniri ſpecies incerti (ut ità dicam) laris & ad plura genera revocabilis, difficillimum eſſet imò planè impoſſibile.

Nec enim primò id patitur natura rei. Cùm enim *Natura* (ut dici ſolet) *non faciat ſaltus, nec ab extremo ad extremum transeat niſi per medium*, inter ſuperiores & inferiores rerum ordines ſpecies nonnullas mediæ & ambiguæ conditionis, quæ utroſque velut connectant, producere ſolet, ut ad utrum pertineant omnino incertum ſit: ut v. g. inter Plantas & Animalia *Zophyta* dicta. Deinde in unoquoque etiam ordine non paucas exhibet ſpecies ſingulares & anomalas, ſui, ut vocant, generis, tanquam exceptiones à regulis generalibus, ad libertatis ſcilicet ſuæ nullis legibus obnoxiæ oſtentationem.

At neque ſecundò, ſi natura rei id pateretur, humana conditio admitteret. Cùm enim plantarum numerus ingens ſit, in his ætatis anguſtiis, memoriæ imbecillitate, intellectûs inadvertentia & caligine; quis adeò univerſalem ſpecierum omnium notitiam, adeóque claram & diſtinctam ſingularum, ſe unquam aſſequi poſſe ſperat, ut tali incepto ſufficeret? Quis adeò circumſpectus eſſe poteſt ut ad omnes omnium convenientias & differentias attendat, eáſque ſub uno quaſi intuitu comprehendat, quod tamen ad eas inter ſe conferendas neceſſarium eſt?

Nos ergo Methodum Plantarum omnibus numeris abſolutam non pollicemur, cùm natura (ut diximus) intra limites Methodi cujuſcunque coerceri repugnet: at neque quam patitur natura perfectam & elimatam: non enim id unius eſt hominis aut ætatis; ſed quàm potuimus accuratam pro ingenii noſtri tenuitate, & modica harum rerum peritiâ.

Methodos autem illas quæ plantas ſecundùm locos natales, aut florendi tempus, vires & uſus diſponunt, rejicimus, quoniam omnes illæ cognatas ſpecies ſeparant, alienas conſociant; eam autem quæ à ſimilitudine & convenientiâ partium præcipuarum, floris ſcilicet, & calycis, ſeminis ejúſque conceptaculi notas characteriſticas generum ſumit, amplectimur & uſurpamus.

Cap. XXVII.

De Diviſione Plantarum, in Arbores, Frutices; Suffrutices & Herbas; & ſingulorum in genera ſua ſubordinata.

PLanta perfecta à Botanicis vulgò dividi ſolet in Arborem, Fruticem, Suffruticem & Herbam.

Arbor [Δένδρον] definiente * *Jo. Bodæo à Stapel*, cujus definitionem probamus, eſt Planta lignoſa, craſſitudine & altitudine inter omnes maxima, cui caudex pro ſuperficie eſt, perennis & naturâ ſimplex, qui in multos ramulos majores, & deinde ramuſculos multiplices finditur, ut *Pyrus*, *Abies*, *Quercus*, *&c.*

* *Comment. in Theophr. Hiſt.*

Frutex [Θάμνος] eodem definiente, eſt ſtirps inter lignoſas altitudine & craſſitudine mediocris, cui pro ſuperficie ſtipes perennis, naturâ multiplex, quique facilè in naturam arborum ſtolonum abſciſſione tranſcendit.

Suffrutex [Φρύγανον] eidem ex Antiquorum ſententia ſic definitur; ſtirps minimæ inter lignoſas & craſſitudinis & altitudinis, caule perenni, interdum ſimplici, interdum multiplici & ſarmentaceo, folio minuto & tenui, ut *Roſmarinum*, *Lavendula*, *&c. Hæc definitio nullas continet notas quibus Suffrutex à Frutice certò poſſit diſtingui; ideóque nos paulò poſt commodiorem dabimus.*

Herba [Πόα] eodem definiente ex Antiquorum ſententia, eſt ſtirps cujus ſuperficies eſt ex foliis tantùm, ut *Phyllitis*, *&c.* vel etiam ex caule, ſed illo annuo, carnoſo, & qui diutiùs durare nequit, lignoſúſque non eſt niſi cùm exaruerit.

Diviſio hæc quamvis unicuique è vulgo nota, & populari uſu omnibus ſeculis recepta & frequentata fuit, non tamen accurata & Philoſophica cenſenda eſt.

Nam primò, Plantæ nonnullæ inter duo genera ambigunt, ut ad utrum pertineant difficile ſit judicare, aliis Botanicis uni, aliis alteri eas aſcribentibus. Sic v. g. *Vitis* Theophraſto arbor eſt, reliquis Botanicis frutex, ut alias omittam. Natura enim tam in plantarum, quàm in Animalium genere, inter ſuperiores & inferiores ordines, ſpecies nonnullas mediæ & ambiguæ conditionis producere ſolet, quæ utroſque velut connectant, ut ad utrum pertineant omnino incertum ſit.

Secundò, Arbores nonnullæ reciſis cymis in frutices; frutices avulſis aut abſciſſis ſtolonibus in arbores facilè tranſeunt. Sic v. g. Lentiſcus magnâ ſolùm ex parte fruticat; multis ab una radice ſtolonibus & virgultis aſſurgens; interdum verò quando non cæditur ſed negligitur (ut pleriſque locis ad Anam fluvium obſervavi) in arborem juſtæ magnitudinis excreſcit, inquit * Cluſius. Juniperus quoque apud nos in ericetis frequentiſſima, cæſa aut à jumentis depaſta plerunque fruticat; ſin permittatur nec violetur in arborem adoleſcit. Idem dicendum eſt de Buxo, & (ut nonnullis videtur) Ilice coccifera, quæ in Galliæ Narbonenſi eiſdem de cauſis in fruticum ordine coercentur. Ex altera parte Myrtus niſi ſæpiùs purgetur in fruticem tranſit. Theophraſt. Hiſt. lib. 1. cap. 5. *Comarus* [Arbutus] ſuâ naturâ puſilla eſt, ſed ramis expurgata in magnam altitudinem aſſurgit, quemadmodum etiam Malus Punica. Bellon. *de neglect. ſtirp. cult.* Prob. 12.

* *Hiſt. lib.* 1; *cap.* 10.

Tertiò, Plantæ nonnullæ in aliquibus regionibus fruticum modum non excedunt, in aliis arborum ſtaturam & magnitudinem aſſequuntur. Sic *Ricinus*, quæ Lobelio in *Adverſar.* annua nec rediviva planta dicitur, in Creta multos perdurat annos, & in tantam excreſcit altitudinem, ut nonniſi ſcalis admotis conſcendi poſſit, quod * Bellonius tradit. Cluſius quoque in maritimis Bæticæ Ricinos craſſitudine humana, altitudine trium hominum, multis prægrandibus ramis brachiatos & multos annos durantes obſervavit, eóſque exactiſſimè congruentes deſcriptioni Dioſcoridis. *Schol. in Monard. cap.* 4. Nos quoque in Sicilia Ricinum arbuſculam, Sambuci æmulam lignoſam & perennem, in ſepibus frequentem obſervavimus. *Rhododendri* nonnullis Cretæ inſulæ locis ad ædicularum trabes conficiendas aptæ, quæ alibi parvæ ſunt. *Bellon. de neglect ſtirp. cult.* Probl. 12. Idem *Obſerv.* lib. 1. cap. 43. Rhododendri rubro flore, inquit, in monte Atho in ſummam celſitudinem attolluntur, earúmque caudices craſſitudine ficubus non cedunt. Arbuti quoque, quæ in aliis locis plerunque duntaxat fruticant, ingentes illuc fiunt arbores. *Bellon. ibid.* Cornus fœmina, quam Galli Latinos imitati Sanguineum fruticem appellant, haud minor in monte *Caſtagne*, non procul Philippis Macedoniæ

* *Obſervat. lib.* 1. *cap.* 18.

urbe, naſcitur quàm majores noſtri Corni mares. Idem *Obſervat.* lib. 1. cap. 56. Multis Auſtriæ locis naſcuntur etiam Corni fœminæ arbores mare non minores. *Cluſ. Annot. ad dictum locum Bellon.* Suffrutices quoque alicubi in fruticum aut etiam arborum altitudinem excreſcunt. Joſephus Rutæ cujuſdam Machærunte in ipſa Regia plantatæ meminit, quæ à nulla Ficu vel celſitudine vel magnitudine vincebatur. Nos quoque vidimus baculum tricubitale ligno ſatis duro & ſolido, è caudice Rutæ cujuſdam in Virginia naſcentis factum, uti retulit generoſus quidam ex amicis noſtris, qui ſecum illud geſtare & circumferre ſolitus erat.

Quartò denique Arbores nonnullæ cum Fruticibus, Frutices & Suffrutices inter ſe & cum Herbis genere proximo conveniunt, eoſdémque characteres ſeu notas genericas & eſſentiales obtinent. Sic in genere *Buxi* alia reperitur arborea, alia pumila; in genere *Amygdali* alia pariter procera, alia nana; necnon in genere Ilicis, ut alias omittam. In *Sambuco* autem, *Hyperico, Tithymalo, Sempervivo, Malva, Scabioſa* aliíſque plurimis res eſt manifeſtiſſima. Ebulus enim quæ herba eſt, cujúſque ſuperficies quotannis emoritur, eaſdem omnino cum Sambuco (quæ arbor Botanicis cenſetur) notas genericas & eſſentiales obtinet. Tragium quoque (quod frutex eſt lignoſus) cum Hyperico: Tithymalus dendroides cum vulgaribus herbaceis; Sempervivum arboreſcens, Scabioſa arborea Cretica, Malva arborea, &c. cum cognominibus plantis notis genericis conveniunt, & primo ſtatim aſpectu ad eadem genera pertinere agnoſcuntur.

Verùm his non obſtantibus, quoniam Diviſio hæc paſſim cognita & recepta, omniúmque ferè ſeculorum uſu approbata eſt, nec alia commodior occurrat, nos quoque eam retinebimus, certiores tamen inter *Fruticem, Suffruticem* & *Herbam* diſtinctionis notas afferemus.

Plantas ergo initio, diviſione dichotomâ, partiemur in eas quæ caule ſunt *annuo*, vel ſi perenni non lignoſo, & quæ caule *perenni* lignoſo. Quarumcunque caules annui ſunt, Herbas appellamus, ſive radices perennent ſive non; nonnullæ, etiam caule perenni non lignoſo herbis accenſendæ videntur, ut v. g. Braſſicæ ſpecies nonnullæ, Nicotiana cujus caulis interdum perennat, Malva arborea marina, &c. Quæ caule ſunt perenni vel *gemmiparæ* ſunt, & ſurculos ſimplices non ramoſos annuatim producunt, vel non *gemmiparæ*, germina producentes eodem anno in ramos & ramulos interdum diviſa. Has Suffrutices appellamus; illas adhuc in Arbores & Frutices ſubdividimus, inter quas hactenus certas & ſtabiles diſtinctionis notas non invenimus, ideóque ſuperiùs in earundem definitionibus poſitis contenti ſimus oportet. Gemmas appello Arborum & Fruticum fœtus novellos quos quotannis Autumno, aut interdum etiam Æſtate, concipiunt, ſquamoſis tegumentis velut ſecundis obvolutos, in quibus per totam hyemam latitant, quâ exactâ, vere novo in ſurculos explicari incipiunt, ut ſuperiùs diximus.

Arbores ergo & Frutices à Suffruticibus diſtinguo quòd illæ gemmiparæ ſunt, hæ autem minimé. Eſto ergo Suffrutex nobis definientibus, Planta minimæ inter lignoſas altitudinis & craſſitudinis, non gemmipara, caule perenni. Seu Planta caule perenni, lignoſo, non ſimplices tantùm ſurculos annuatim producens, ſed ramos in ramulos & ſurculos diviſos & ſubdiviſos.

Verùm quoniam Suffrutices plerique cum Herbis notis genericis conveniunt, nec admodum numeroſi ſint, eos Herbis admiſcebimus, adeóque tria duntaxat ſumma Plantarum genera conſtituemus, Arborem, Fruticem, Herbam.

Summis autem generibus conſtitutis ſequitur ut ſubalterna, ſeu horum unicuique ſubordinata exquiramus.

Horum autem notæ characteriſticæ non tantùm à ſemine ejúſque conceptaculo (quanquam ab his præcipuè) ſed & à flore ejúſque calice deſumendæ ſunt; non omnino neglectâ Radicis figurâ & conſtitutione, aut foliorum ſitu. Flores enim & perianthia nonnullorum generum certiores & magis conſpicuos characteres exhibent quàm ſemina aut eorundem involucra. Sic v. g. in genere Leguminoſo *Flos papilionaceus* character eſt inſignis, quem ſpecies omnes *Leguminum* velut fronti impreſſum intuentibus oſtentant; cùm ex ſeminum eorúmve conceptaculi numero, figura, ſitu aliíſve accidentibus difficile eſſet notam generis indicem ſumere.

De Arborum & Fruticum diviſione inſtituenda, cùm horum genera non admodum numeroſa ſint, non eſt cur multum laboremus. Herbæ autem cùm numeroſiſſimæ ſint, in iis ritè diſtribuendis & ordinandis præcipua eſt difficultas. Nobis diu multúmque conſiderantibus non alia prior aut potior differentia videtur quàm quæ deſumitur à *Plantula ſeminali.* Plantas ergo primo in loco dividemus in eas quæ *Plantulam ſeminalem* habent *bifoliam* aut *bivalvem*, ſeu mavis, binis cotyledonibus inſtructam; & eas quæ eandem obtinent *altero* vel *utroque folio* ſeu cotyledone *carentem*; in his quæ primò è terra exeunt folia ſuccedentibus ſimilia ſunt.

Poſterioris generis omnes, paucis exceptis, *Aſparago, Pæoniâ, Aro, Cyclamino* & ſiqua ſunt ſimilia, foliis ſunt Gramineis. Florum reſpectu dividuntur, in eas quæ floribus ſunt *apetalis* ſeu *ſtamineis*, & eas quæ floribus *petaliferis* ſeu bracteatis. Quæ floribus *ſtamineis* ſunt dividuntur in *Culmiferas*, hoc eſt, quæ caulem teretem, geniculatum & plerunque concavum edunt, ſingulis foliis ad ſingula genicula eum involventibus: & *Graminifolias caule*, geniculis nodoſis non intercepto. Culmiferæ grano majore quarum ſemina hominibus in cibum veniunt *Frumenta* & *Cerealia* vocantur, reliquæ grano minore *Gramina.* Quæ floribus *petaliferis* ſunt, vel conceptaculum ſeminale in terna loculamenta diviſum obtinent, ſeu radice *bulboſâ* propriè dictâ ſint, hoc eſt, vel è pluribus ſquamis invicem incumbentibus, vel è pluribus tunicis exteriore interiorem ambiente contextâ; ſeu radice *tuberoſâ*, ut Crocon Colchicum, Aſphodelus, &c. ſeu radice *fibroſa*, ut Phalangium; vel *bacciferæ* ſunt, ut *Aſparagus, Arum, Dracontium, &c.*

Prioris generis herbæ, quæ ſcilicet plantulam ſeminalem bifoliam aut bivalvem obtinent, à floris conditione commodiſſimè dividi poſſe videntur in eas quæ florem habent *apetalon* ſeu *ſtamineum*, hoc eſt, ſolis ſtaminibus cum Stylo & Calice compoſitum, foliis illis fugacibus, tenellis, coloratis, petalis nobis cum *Columna* dictis, quæ vel decidunt vel marceſcunt ante ſeminum maturitatem, carentem: & eas quæ florem obtinent πεταλῶδη ſeu bracteatum, foliis illis fugacibus coloratis inſtructum.

Not. Ad petalum conſtituendum duæ conditiones concurrant oportet; 1. Ut ſit tenellum, & colore aliquo præter herbaceum inſigne. 2. Ut ſit fugax aut caducum, hoc eſt ut vel defluat, vel marceſcat antequam ſemen matureſcat.

Quæ florem habent *petalis inſtructum* ſeu bracteatum, vel ſunt eodem *compoſito*, vel *ſimplici.*

Florem *compoſitum* voco qui ex multis floſculis in unum totalem florem coeuntibus conſtat. Florem hunc unicum compoſitum voco potiùs quàm floſculorum agmen, quia unico pediculo donatur, & unico calice includitur, & id multis ſpeciebus circulum in margine habet foliorum planorum radiatim medium diſcum ambientium, diverſæ à reliquis floſculis figuræ & magnitudinis.

Herbæ flore compoſito vel *lacteſcunt*, ſúntque eodem planifolio plerunque naturâ pleno; vel *ſucco limpido* ſcatent. Hæ autem vel ſunt flore *diſcoide*, h. e. ex pluribus brevibus, compreſſis & confertis floſculis, in unam quaſi apparentem ſuperficiem digeſtis compoſito; ſuccedente ſemine vel *pappo* innaſcente alato, cujus generis herbæ *Pappoſæ* dicuntur, vel *ſolido* & pappo deſtituto, in *Corymbiferis* dictis; vel flore *fiſtulari*: hoc eſt, ex pluribus concavis oblongis floſculis, ad margines in longas lacinias diſſectis compoſito. In hoc genere floſculi etiam marginales fiſtuloſi ſunt. Hæ *Capitatæ* vulgò dicuntur, quia calyx earum ſquamoſus in ventrem plerunque extumeſcit.

Quæ florem habent *ſimplicem*, h. e. ex petalis, tantùm cum ſtaminibus & ſtylo conſtantem, ſeminum reſpectu dividi poſſunt in duo genera, Primum eſt earum quæ ſeminibus ſunt *nudis* ſeu verè, ſeu apparentur tantùm, h. e. nullo præter Perianthium vaſculo aut tegmine donatis: Alterum earum quæ ſeminibus *conceptaculo* proprio, & à perianthio diſtincto *tectis*.

Quæ ſeminibus ſunt *nudis* pro numero ſeminum ſingulis floribus ſuccedentium dividi poſſunt, in eas quæ ſemina ad ſingulos flores obtinent. 1. *Singula*, 2. *Bina*, 3. *Terna*, 4. *Quaterna*, 5. *Multa* incerto numero. Quæ *bina* ad ſingulos flores ſemina obtinent in duplici ſunt differentia, Aliis *flores pentapetali* in umbellas plerunque digeſti, & hæ *Umbelliferæ* dicuntur: aliis flores monopetali, quadripartiti, folia caules ad ſingula genicula ſtellatim ambientia, multa, & hæ *Stellatæ* appellantur.

Quæ itidem *quaterna* producunt ſemina poſt florem unumquemque, duorum ſunt generum: Aliis folia in caulibus ad ſingulos geniculos ex adverſo bina, flores labiati, quæ *Verticillatæ* appellantur: aliis folia alterna, ſeu ſingulatim in caule ſita, quæ *Aſperifoliarum* titulo innoteſcunt.

Verùm quoniam ſemina, quæ videntur in nonnullis hujus generis plantis nuda, reverà non ſint, ſed folliculis ſeu thecis incluſa, ideóque titulum hujus membri diviſionis ſic emendabimus.

Herbæ flore perfecto ſeminibus vel nudis, vel in ſingulis folliculis, à planta matre unà abſcedentibus, ſingulis.

Nos equidem in Methodo plantarum non ità pridem edita pro nudis habuimus Verticillatarum ſemina, prout vulgo habentur, quamvis in nonnullis, ut *Libanotidis cachryophoræ*, dari nucleum, à ſpongioſo cortice diſcretum non neſciremus, quoniam in pleriſque hujus generis cortex nucleo arctè adhæret, & Theophraſtus ipſe ſemina hujuſmodi nonnulla pro nudis habet: idem de reliquis hoc genus ſeminibus, ut v. g. Stellatarum, Aſperifoliarum, & Polyſpermon dicendum, ea à nobis nudis accenſeri quia folliculi quibus includuntur interiori nucleo in multis ſpeciebus adhærent, in omnibus (etiam Malvis ipſis) unà cum ſeminibus incluſis à planta productrice abſcedunt; ideóque videntur & vulgo reputantur non conceptacula ſeu uteri ſeminum, ſed membranæ tantùm involventes, & ſecundinis analogi.

Quæ ſemina ferunt in conceptaculis ſeu vaſculis propriis, à perianthio diſtinctis, diſtingui poſſunt in eas quæ in pericarpio ſeu pulpa humida aut molli ſemina incluſa obtinent: Hæ duûm generum ſunt, nimirum vel 1. *Fructu majore*, corticoſo, cui flos inſidet; quæ *Pomiferæ* dicuntur: vel 2. fructu minore membranâ tenuiore veſtito, quæ *Bacciferæ* appellantur: & eas quæ in *conceptaculis ſiccioribus* ſemina continent. Hæ autem in multa adhuc genera ſubdividuntur. Sunt enim vel *conceptaculis pluribus & disjunctis* eidem flori ſuccedentibus, quas *Multiſiliquas* dicimus, ut v. g. *Aconitum, Aquilegia, Delphinium, &c.* vel *conceptaculis ſingulis, aut conjunctis*, quas enim nos pro ejuſdem vaſculi cellulis habemus, Cæſalpinus aliíque pro conceptaculis diverſis ſed conjunctis. Has autem pro numero foliorum in flore & eorundem figurâ dividimus in 1. *Monopetalas*, quarum ſcilicet flos unico & continuo folio conſtat, eóque vel *Uniformi*, vel *Difformi*. Florem uniformem ſuperiùs deſcripſiſimus) in capite de Floribus plantarum. 2. *Tetrapetalas*, flore pariter vel *Uniformi*; cui ſuccedit vaſculum ſeminale, ſeu *oblongum* ut in *Tetrapetalis ſiliquoſis*, ſeu *breve* & *curtum* in *Tetrapetalis capſulatis*; vel *Difformi*, quales ſunt *Papilionaceæ* dictæ, quia earum flos Papilionem alis expanſis quadantenus imitari videtur. 3. *Pentapetalas*, ſeu *veras* quarum flos quinque petalis diſtinctis conſtat; ſive *apparentes*, quarum flos revera monopetalos eſt, cùm laciniæ in quas dividitur ad ungues junctæ ſint, ſed pentapetalum refert ob profundas & ad unguem ferè pertinentes ſciſſuras.

Cap. XXVIII.

De Collectione, exſiccatione, aſſervatione Plantarum, earumque partium.

IN Plantis earúmve partibus colligendis obſervationum cœleſtium, & Aſtrologicarum de partibus Zodiaci, planetarum aſpectibus, configurationibus, influentiis, &c. rationem non habendam cenſemus. Quantum enim hactenus obſervare licuit, incertæ & fallaces ſunt, & ſucceſſu carent.

At neque multum referre putamus quâ Lunæ ætate collectæ fuerint plantæ: quin æque durabiles eſſe creſcente & decreſcente ſydere collectas.

Omnes denique de modo colligendi obſervatiunculas ſuperſtitioſæ vanitatis damnamus.

In genere autem colligendas cenſemus cùm in ſtatu & vigore ſunt, cùm ſucco jam miti & probè concocto turgidæ, antequam indureſcentibus fibris ligneſcere incipiant: & quod ad tempus attinet, die ſereno, cùm Solaribus radiis matutino rore diſſipato penitus exſiccatæ fuerint.

Verùm (ut rectè Schroderus) finem duplicem collectio reſpicit, aſſervationem & uſurpationem.

Aſſervationis causâ (ut ille pergit) colligendæ ſunt eâ temporis periodo, quâ vigent qualitates ad durationem facientes, ut ſunt ſiccitas, caliditas, vel moderata frigiditas.

Uſurpationis ratione colligi requirunt dum qualitates vigent medicationi aptiores.

Sed ut de partibus plantarum in ſpecie agamus,

1. Quod ad Radices attinet nonnulli Vere potiùs quàm Autumno colligendas judicant, quia tum (priuſquam ſuccus in folia & fructus abſumitur) major iis inſit & vegetior vis, humórque abundantior: è contra Autumno parciori polleant ſucco, ſiquidem æſtatis decurſu in caules, folia, flores, fructus omnis facultas inſumpta ſit, & proinde radix enervata. Alii præſtare putant æſtate eas colligere, cùm planta in vigore ac maturitate fuerit. Quippe ut integram plantam ità & radicem cum maturitate vigorari cenſent. Alii denique Autumno colligi ſatius eſſe ſtatuunt, cùm folia decidunt, cauléſque contabeſcunt, ob has rationes, 1. Quia omnis humor à ſtirpe ad radicem recedit. 2. Plurimæ per hyemem in terra relictæ ad ver uſque pereunt non rarò frigore, aut gelu conſtrictæ corrumpuntur, ut v. g. Cichorium, Beta, Carrota, &c. 3. Non habent radices hyeme quod nutriant, adeóque ſibi ſolis alendis vacant, & tunc temporis robuſtiſſimæ ſint oportet. 4. Accedit frigus Autumni, condenſans radicum calorem, omniáque exactiùs concoquens. 5. Radices Autumno vegetiores eſſe inde etiam evincitur, quòd Autumno tranſplantatæ faciliùs proveniant quàm Vere. Hæc omnia * P. Laurembergius.

* *Horticult. lib. 2. cap. 7. ſect. 7.*

Verùm rationes hæ rem non concludunt, Iiſque facilè reſpondetur. Nam 1. Nullus eſt Autumno humoris à caule in radicem receſſus propriè dictus: quod tamen in idem recidit, humor qui in caule erat evaporat; cúmque aſcenſu à frigore inhibito, novus à radice non ſubminiſtretur, tum folia defluunt, tum in nonnullis caulis ipſe inareſcit. Radix autem in terra latitans ſucco turgeat neceſſe eſt, cùm humor ſemper præſto ſit quem è terra combibat, nec ullum in folia & caules impendat. Nec tamen inde ſequitur Autumno vegetiorem eſſe radicem, ſed potiùs Vere, poſtquam ſuccus longa in vaſis per hyemem digeſtione & velut circulatione exaltatus fuerit, mitiórque & maturior evaſerit.

2. Excipiendas concedimus quæ à brumali frigore vel corrumpuntur, vel etiam damnum & injuriam ſentiunt: has enim Autumno colligere præſtat.

3. Cùm radices per hyemem non habeant quod nutriant, tunc temporis robuſtiſſimas quidem eſſe convenit, non tamen initio hyemis, ſed cùm temporis diuturnitate earum ſuccus (ut diximus) probè concoctus & maturatus fuerit.

4. Quòd frigus Autumni condenſet radicum calorem omniáque exactiùs concoquat concedimus. Quo ergo diutiùs inſultus ejus ſenſerint, (ni nimis vehemens ſit) eò meliùs concocto ſucco mitiores & maturiores fiunt; ut in Paſtinacis latifoliis experimur, quarum radices tempore Quadrageſimali erutæ longè ſapidiores & dulciores ſentiuntur quàm Autumno.

5. Quòd Radices Autumno tranſplantatæ faciliùs proveniant, eas tunc temporis vegetiores eſſe non convincit. Ideò enim faciliùs comprehendunt, quia cùm omnis germinatio ſurſùm à frigore inhibeatur, nec aliud habeant quod agant, fibris duntaxat agendis vacant; nec ante foliis & caulibus emittendis diſtrahuntur, quàm diuturnitate temporis ſolo aſſuerint, eíque firmiter coaluerint. Adde quòd per hyemem terra plerunque humore ſcatet, ut nullum iis à ſiti periculum ſit, quæ æſtate plerunque calore ambientis humorem evocante, perimuntur.

Nos ergo herbarum omnium radices colligendas cenſemus cùm plenam maturitatem adeptæ ſunt, antequam caulem emittere incipiunt: atque nonnullas autumno, alias æſtate, pleraſque vere: Plantarum annuarum æſtate: Biennium, ſi periculum ſit nè Brumali frigore corrumpantur, aut vitium contrahant, ut *Carotæ*, autumni initio; ſi hyemem facilè tolerent nec ligneſcant, primo vere antequam germinent, ut *Paſtinacæ latifoliæ*; quòd ſi ante hyemem exactam ligneſcere incipiant, ipsâ etiam hyeme, ut *Rapa*: Earum quæ caule edito radicitus intereunt, vere antequam germinent; quo tempore pleræque etiam plantarum perpetuarum radices colligi poſtulant: nonnullæ tamen, ut *Acetoſæ*, *Althææ*, *Aſari*, *Bugloſſi*, *Cyclamini*, *Dracunculi*, *&c.* quovis anni tempore excepta hyeme colligi poſſunt. Ratio cur radices plerarumque plantarum colligendæ ſunt antequam caulem edant vel germinent eſt, quia cùm caulem emittunt, ſuccus illico radicem deſtituit & fibræ ligneſcunt.

Flores (ut rectè Schroderus) colligendi ſunt, cùm pulchritudine ſua luxuriant, nec tamen marceſcunt. Excipe paucas quæ in gemmis colligi volunt, ut *Roſæ*, *Jaſmini*, & ſim.

Herbæ & folia cùm odore, colore, ſapore, cacuminéque ſuperbiunt, & floreſcentiæ appropinquant, ad uſum ſcilicet, medicum, aut ad Herbarium ſiccum conficiendum, cùm enim nimis teneræ ſunt, ſuccus aquoſior eſt, & tota ferè planta in humorem reſoluta evaporat. Hinc & gramen non ante demetunt pro fœno quàm in caulem abierit. Nam quamvis ad paſcua aptius ſit, dum adhuc tenerum & recens eſt, non tamen ut exſiccetur in fœnum: quia quamvis tunc temporis humore admodum turgeat, poſtquam tamen exaruerit, ſucco evaporante parum ſolidi reſtat pro pabulo, ſed in nihilum ferè contrahitur. Deinde ſuccus minùs exaltatus minùs firmum & ſolidum nutrimentum præbet. Tandem ſuccus ille ſpecificus, vaſis propriis contentus, in quo tota vis plantæ quà talis conſiſtit, aliquo tempore indiget, ut ritè præparetur, & matureſcat.

Ad uſum culinæ ſive in acetariis, ſive in olere, Herbæ ferè aptiores ſunt dum teneræ adhuc & recens natæ, ut in *Aſparagis*, *Lactucis*, *Portulaca*, *&c.* cernimus.

Herbæ, utplurimum ad uſum medicum cum floribus aſſervantur, colligendæ itaque hæ erunt quando floribus triumphant; ut *Calamintha*, *Centaurium*, *Chamædrys*, *Chamæpitys*, *Daucus*, *Fumaria*, *Majorana*, *Origanum*, *Polium*, *Pulegium*, *Serpyllum*, *Thymus*, *&c.* Schrod.

Semina colligenda ſunt cùm bene matura fuerint, ſiccarique cœperint, nec tamen exciderint: *Idem.*

Fructus ad medicinam cùm bene maturuerunt, ut rectè idem Schroderus: ad aſſervationem, ut idem è *Bapt. Porta in Mag.* antequam omnino matureſcant, at neque omnino acerbi ſunt, neque ad juſtam maturitatem pervenerint.

Verùm nos eorum potiùs conſilium probamus qui non ante plenam maturitatem fructus colligendos monent. Maturitatis autem indicia ſunt quòd ſponte defluere incipiunt, vel quòd grana ſeu ſemina colorem mutare & nigreſcere cœperint.

Qui enim immaturi decerpti ſunt contrahuntur admodum & corrugantur, eorúmque caro ſicca & lenta evadit.

Exsiccatio. De exſiccatione plantarum, earúmque partium ambigitur. Plerique enim medici præcipiunt ut in umbra ſiccentur. Nos potiùs iis aſſentimur, qui citò & in Sole ſiccari jubent, quod in Fœno etiam exſiccando commodiſſimum experimur. Quo enim citiùs exſiccantur eò meliùs. Nam quæ in umbra ſiccantur, ni diligens cura adhibeatur, facilè ſitum & rubiginem contrahunt, & tandem corrumpuntur. Quod ſi velles ut flores & folia colores nativos diutiùs retineant, in umbra ſiccare præſtat. Cùm autem folia, flores & ſummitates plantarum in ſole ſiccandos dico, nollem ut ſingulatim ſparſa Solaribus radiis exponantur, ſed in acervulos compoſita ſæpiùs verſentur donec probè exſiccata fuerint.

Fructus pulpâ molli conſtantes quales ſunt *Pruna* & *Uvæ* in ſole aut in furno exſiccari requirunt: reliqui exſiccari non deſiderant.

Pro Herbario ſicco efficiendo Plantarum folia & flores diligenter explicata inter chartas ſiccas reponenda, & moderatè premenda ſunt: nam ſi nimis comprimantur, vaſis ruptis humoribus confuſis, colorem mutant & nigreſcunt. Sæpiùs deinde transferenda ſunt in chartas novas & ſiccas, aliàs facilè muceſcunt & corrumpuntur. Cùm penitus ſicca evaſerint chartis potiùs aſſuenda quam agglutinanda ſtatuimus, quoniam agglutinatio minùs firma & durabilis eſt.

Asservatio. Aſſervanda ſunt herbarum folia, flores & ſummitates, poſtquam probè exſiccata fuerint in ſacculis chartaceis (alii coriaceos præferunt) iíſque pyxidibus ligneis incluſis, inque loco ſicco & frigido potiùs quàm calido repoſitis. Calor enim partes ſpirituoſas & odoriferas (in quibus vis plantæ præcipuè hoſpitatur) agitando facilè evaporabiles & fugitivas reddit. Conducit certè ad diuturnam aſſervationem, ut aer ſedulò arceatur, qui partes activas ei expoſitæ plantæ brevi evocat & diſſipat. Aeris enim partes in perpetuo motu ſunt, movendo autem dividunt & partes volatiliores plantæ ſecum auferunt, præſertim ſi ſit calidior. Proprium enim caloris eſt partes agitando à ſe invicem ſeparare & dividere. Quòd ſi hoc non eſſet, & partes plantarum vaporabiles non minùs in vaſe clauſo quàm in aere libero exhalarent; vaſis tamen latera eos cohibent nè longiùs recedant, ſed ad plantam concluſam rurſùs reflectantur, & ibidem quandam quaſi circulationem efficiant. Hinc morem illum improbamus herbas in faſciculos colligandi, déque Officinarum tectis ſuſpendendi.

Fructus qui exſiccari non deſiderant, ut *Mala* & *Pyra*, aeri expoſita & in acervos congeſta ſatis commodè ſervantur, ſi modò loco ſicco & frigido reponantur: nam ſi locus calidior ſit ſucco exinanitos contrahi & corrugari experientiâ didicimus. Sed nè nimius ſim, varios modos ſervandi fructus vide apud P. Laurembergium *Horticult.* lib. 2. cap. 3. §. v.

Semina in conceptaculis ſuis optimè ſervantur loco frigidiore & ſicco: ſatis commodè etiam in ſacculis aut involucris chartaceis iíſque ciſtis ligneis incluſis, ínque loco ſicco non nimis calido repoſitis. Nam calor immoderatus eo uſque exſiccat ſemina ut germinationi inepta evadant.

Semina nonnulla ſi probè aſſervata fuerint per decennium integrum fœcunditatem ſuam cuſtodiunt & ſata germinant. Maximum ab humore damnum ſentiunt & ad putredinem diſponuntur. Et tamen (quod mirum eſt) terræ gremio excepta, quantumvis per hyemem perpetuò ferè madeant, ſecura & illæſa latitant, novoque vere promptiùs & alacriùs germinant quàm quæ diligentiſſimè cuſtodita fuerint, ut ſuperiùs innuimus.

CAP. XXIX.

De Chymicâ Plantarum Analyſi, & partium reſolutarum Uſu.

MIſsâ controverſiâ illâ inter Chymicos & Philoſophos tantopere celebratâ, an Ignis ſit verus corporum Analyſta, vulgò notum eſt, conſtitutiva vegetabilium principia eſſe ſpiritum, ſal, phlegma, oleum, & terram.

Spiritus Vegetabiles ſunt vel Vinoſi, vel Urinoſi; illique vel Acetoſi vel Sulphurei; hi verò nil aliud ſunt quam ſalia volatilia modico phlegmate ſoluta. Salia dividantur in volatilia & fixa, illa in Urinoſa & Oleoſa (Olea enim interdum concreſcunt in Salia ſui generis) hæc in eſſentialia, ſeu marina, & lixivialia, etiam & in ſaccharina. Phlegma prout magis vel minùs participat de Sale, vel Oleo, varia ſortiatur epitheta, ut ſimplex, inſipidum, aqueum, frigidum, albeſcens, aromaticum, amarum, calidum; phlegma per ſe proprie loquendo eſt humiditas elementaris. Olea ſunt vel diſtillata, vel expreſſa, eáque odorifera, balſamica, fætida, inodora, inflammabilia, ætherea, craſſa, &c. terra damnata & inſipida audit, licet interdum variis operationibus & uſibus inſerviat, quod quidam Chymici optimè norunt. Hæc principia Vegetabilium in ſe invicem tranſmutentur, ſunt enim ſecundaria elementa.

Modi eliciendi & præparandi hæc principia, ſeu Membra Vegetabilia è ſeminibus, frugibus, floribus, foliis, aliiſque partibus plantarum, putrefaciendo, fermentando, digerendo, deſtillando, ſeparando,

parando, rectificando, incinerando, elixiviando, filtrando, evaporando, vel Cryſtallizando, adeò triti & omnibus familiares ſunt, ut hîc non opus ſit Cramben totiès coctam propinare.

In Scholis Medicis notiſſimum eſt, ſpiritus acetoſos vim Bezoardicam habere, volatilem venenatámque acrimoniam domare, ferocientes humores figere, & obtundere; unde apud Chymicos corrigentis Vice admodùm frequenter funguntur in præparando Antimonio, Saturno, Helleboro, Opio, Aro, &c.

Spiritus ſulphurei ſunt inflammabiles, inebriant, ſanguinem accendunt, abſumunt roridum nectar partium, exiccántque tonum Viſcerum, & humores reddunt acres, undè horum potatores ſæpiſſimè evadunt Phthiſici, Hectici, vel Hydropici; modicè tamen ſumpti ſunt Cordiales, & labantes vires ſæpè revocant; in externis applicationibus ſunt egregii uſus contra frigidas intemperies; inſerviunt etiam extrahendis tincturis, & reſinis.

Spiritus urinoſi vegetabiles, & ſalia volatilia, ſunt diaphoretica, diuretica, acidum deſtruunt, & cum illo ſe jungunt, undè ſal compoſitum reſultat Armoniaco ſimile; ſanguinem torpidum, craſſum, vel emortuum, reſuſcitant, fluidum & volatilem reddunt, & reſtaurant; ſpiritibus animalibus, & generi nervoſo ſunt admodùm amici; undè juvant in Scorbuticis, Cephalicis, & convulſivis affectibus. Notandum tamen eſt, quòd hæc ſalia vel ſpiritus urinoſi frequentèr vel copioſè propinati appetitum dejiciant, & digeſtionem impediant, obtundunt enim glanduloſum fermentum primarum viarum, & interdum excitant paroxyſmos Hypocondriacos, convulſivos & ſcorbuticos, (licet eoſdem eradicent, & tollant,) fermentando cum materiâ morbificâ, quæ ſæpenumero habet texturam acidam.

Salia volatilia plantarum rarò in Alembicum aſcendunt ſub ſiccâ formâ, aut lateribus vaſis adhærent, ſed liquore immerguntur, & ſolvuntur; quod patet ab odore, & mixturâ cum acidis. Hi ſpiritus urinoſi & volatiles reddantur fixi cum ſpiritu ſalis, aut vitrioli: affirmant nonnulli omne hoc Sal volatile oriri ex animalculis copioſiſſimè repertis in plantis putrefactis, ſed hi nimis indulgent ſuæ phantaſiæ; multa enim experimenta faciunt ex contrariâ parte. Hi ſpiritus urinoſi ſeu Salia volatilia non ſolùm eliciantur è plantis calidis, Aromaticis, aut vulgò dictis antiſcorbuticis, cephalicis, & Stomachicis, ut Cinnamomo, Galangâ, Zingibere; Cochleariâ, Aro, Naſturtio, Lepidio, Beccabungâ, Raphano; Roſmarino, Majoranâ, Salviâ, Rutâ, Lavendulâ, Thymo; Menthâ, Abſynthio, Chelidonio, &c. Sed etiam è frigidioribus vel inſipidis, ut gramine, papavere, lactucâ, portulacâ, endiviâ, acetoſâ, ſempervivo, meliſſâ, muſco, Nymphæâ, lenticulâ paluſtri, &c. quod experimenta & argumenta D. *Wedelii*, & *Coxii*, extra dubium poſuerunt. Hoc intelligendum eſt de vegetabilibus dùm recentes & virentes ſint; ſemina dicuntur maximâ ex parte eſſe fertiliſſima hoc ſale.

Phlegma maximè fungitur officio Vehiculi, & inſervit Julapiis: Laudana, Spiritus, tincturæ, & Olea vix adhibeantur abſque idoneo Vehiculo.

Olea deſtillata habent ſuos Uſus tam internos, quam externos; nam rarefaciunt, penetrant, diſcutiunt, & roborant, attamen cautè & cum judicio internè adhibenda ſunt, nè inflammabili ſuâ facultate febrim ſanguini, & uredinem viſceribus inferant, præcipuè in infantibus: verùm Olea expreſſa & cocta pigriora ſunt, lubricant, & laxant, commodéque miſcentur cum deſtillatis, ità enim & horum caliditas & illorum ſegnities corriguntur, quod rectè monet *Wedelius*: inſerviunt etiam variis uſibus mechanicis.

Salia fixa videntur differre in ſuis viribus, ſaporibus, figuris, aliiſque qualitatibus, pro ratione plantæ, vel operationis; omnia tamen obtundunt & deſtruunt acida, aperiunt & reſolvunt coagulationes; undè in cachexia, affectibus Hypochondriacis, Ictericis, & febrilibus juvent. Hæc ſalia inter ſe non differre affirmat Clariſſimus Coxius noſter; attamen illa viribus diſcrepare oſtendit D. *Grevius*; & figuris ſuis multum variari demonſtrat D. *Lewenhoeck*. Inſerviunt etiam pro conficiendo Vitro, & Sapone.

Wedelius videtur (meâ ſaltem opinione) rem acu tetigiſſe, affirmans Sal Alcali unum ab altero, non differre, in genere, formâ externâ, ſeu affectu generali, attamen figuris, poris, & viribus per omnia non convenire.

Salia eſſentialia, & marina è lixiviis Cryſtalliſata, quorum præparationes, & figuras vide apud D. *Grevium*, ſuos habeant uſus in Medicinâ, incidendo, & detergendo; nec fermenta viſcerum tam facilè obtundunt, & debilitant, ut volatilia, & lixivialia.

Salia ſeu concretiones Saccharinæ (qualia fiunt è ſuccis Fraxini, Aceris majoris, Cannæ Indicæ, & Arboris Coco dictæ) inſerviunt officinis pro conficiendis ſyrupis, conſervis, electuariis, conditis, &c. variiſque uſibus domeſticis. Attamen Clariſſimus *Williſius*, & *S. Paulus* contendunt Scorbutum, tabem, alioſque morbos chronicos ab horum uſu generari, & propagari; continent enim particulas acres & corroſivas mixtas cum rotundis & roſcidis, palliantibus acrimoniam, quæ diſtillatione ſe manifeſtat.

Decocta plantarum, modò clausè & diligenter fiunt, numerentur inter optimas præparationes; vires enim, & virtutes vegetabilium maximâ ex parte continent, ſic etiam & tincturæ, extracta, & pulveres; attamen ſingulæ partes plantarum chymica analyſi ſolutæ non donantur omnibus ſpecificis virtutibus, quas in ipſis plantis reperiamus; licet ſæpiſſimè id ſeparatim agant, quod conjunctim non agant.

Succi vegetabiles fermentati dant omnia genera Vinorum & liquorum inebriantium, quæ varia induunt nomina & qualitates pro naturis plantarum & regionum, & ſunt apprimè utilia neceſſitatibus humanæ vitæ, modò ſobriè utantur ſecundùm ſalutiferum naturæ inſtitutum. Hi ſucci colliguntur vel inciſione, vel maceratione, & expreſſione. Succi inſpiſſati dicuntur *Rob*, quod fit vel ſolâ coctione, vel mixtura ſacchari ſeu mellis. *Rob* cum liquoribus diluta eſſentias efficaces conſtituunt, vel inſerviunt pro fundamento bolorum & pilularum. Gummi ſeu Reſinæ nil aliud eſſe videntur quam ſucci vegetabiles magis cocti, digeſti, & concreti. Omnia operantur pro ratione plantæ, hinc audiunt diuretica, cathartica, & narcotica, e. g. Terebinthina, Gummi Gotta, Opium, &c.

Meliora & nobiliora fiunt medicamenta è ſpiritibus urinoſis, ſalibus, & oleis, inter ſe invicem mixtis, & unitis ſ. a. digerendo, circulando, & deſtillando repetitis vicibus. Balſama, & ſapones componantur è lixiviis, & oleis, egregii uſus in pharmaciâ, & mechanicis.

Tincturæ vegetabiles, & extracta optimè eliciantur & præparentur cum ſpiritibus, ſeu menſtruis ab ipſis plantis abſtractis, corpora enim facillimè ſolvuntur à ſuis propriis ſpiritibus, ſeu menſtruis; e. g. tinctura roſarum extrahatur cum ipſo ſpiritu roſarum.

Colores ſeu laccæ eliciantur è floribus cum ſucco limonum percolato, & depurato; vel cum lixivio benè filtrato è calce vivâ & cineribus clavellatis, ſeu ſodâ. Hoc fiat degerendo, decantando, & evaporando. Hi colores ſeu laccæ inſerviant pingendis floribus, aliiſque rebus colorandis, ſeu miniandis, quandò ſolvuntur & parantur in aquâ gummatâ, aut cum albumine Ovi; habeant & ſuos uſus in pharmaciâ.

Caput hoc de Chymicâ Plantarum Analyſi partiumque reſolutarum uſu contribuit ingenioſiſſimus, vir & ſingularis amicus noſter D. Tancredus Robinſon, *M. D.*

CAP. XXX.

De Morbis Plantarum eorumque Remediis.

QUamvis de morbis Plantarum eorúmque remediis multa ab aliis dicta ſunt, & plura adhuc cum fructu dici poſſent iis qui earundem culturæ & obſervationi multùm temporis & operæ impenderunt. Me tamen, cui aliud eſt quod agam, quique ſtirpes ὡς ἐν παρέργῳ & animi duntaxat causâ contemplor, obſervationes & experimenta deſtituunt, nec quicquam ferè dicendum ſuppetit, quod non ab aliis jampridem dictum eſt: ad quos Lectorem remittere mallem, quàm eorum commentarios exſcribendi tædium devorare. Quocirca caput hoc paucis abſolvam, & primo huic libro coronidem imponam.

Morbi Plantarum ſunt vel interni, vel externi.

Internos voco qui à ſucco nutritio intus ſuſcepto originem ducunt. Hic enim ſi vel nimis parcè ſubminiſtretur, vel nimis copioſè irruat, vel nimis frigidus & aqueus ſit, vel maligna aliqua aut noxia qualitate imbuatur, morbos in plantis generat; Fame plantas non minùs quàm animalia tabeſcere & tandem enecari minimè dubium eſt. Nonnullæ ex nimio alimento obeſitate laborant: ut *omnia quæ reſinam ferunt, nimia pinguedine in tædam mutantur; & cum radices quoque pingueſcere cœpere intereunt, ut animalia nimio adipe,* autore Plinio. Eſt & alius ab alimento nimis ubere morbus quem φυλλομανίαν Græci vocant, cum arbores aut etiam herbæ foliis aut frondibus adeò luxuriant, ut fructum, vel nullum, vel paucum, vel ſtrigoſum edant. * *Luxuria hæc in ſegetibus caſtigatur dente pecoris dum in herba ſunt, & depaſtæ quidem, vel ſæpius nullam in ſpicæ injuriam ſentiunt.* Sed & tonſura prodeſt, quicquid contradicat Plinius. Ab humore nimio radices perpetuò alluente aut inundante pleræque plantæ præcipuè læduntur, vel ob frigiditatem, vegetationi maximè inimicam, vel fortè quod humor poros obſtruens aeris ad radices liberum appulſum & influxum prohibet. Hinc in Septentrionalibus montoſis Angliæ & Scotiæ, ubi ſolum paluſtre rarum & fungoſum Spongiæ inſtar aquam imbibit & retinet, Ericæ longè latéque omnia occupant, & pauciſſimæ præterea plantæ proveniunt: hinc in fictilibus fundo impervio ſatæ ſtirpes languent, & ad frugem non perveniunt: quamvis in his fortaſſe etiam aqua ſtagnans computreſcat, & ad plantas corrumpendas conducat. Hinc, ni fallor, corticis in arboribus nimia conſtrictio & denſitas, quæ ſucci liberum aſcenſum impedit, & truncum in latitudinem extendi & augeri non permittit; cui malo hortulani noſtri ſubveniunt cortice ſecundùm longitudinem lineis aliquot ductis inciſo: hinc denique arbores muſco infeſtantur, qui ab humore crudo & frigido ortum ducit. Uſtilago frumentorum & graminum nonnullorum morbíſne internis an externis accenſenda ſit dubito. Diſpoſitio certè ad hunc morbum eſt in ipſo ſemine, quamvis fortaſsè detur aliqua cauſa procatarctica ſeu externa quæ in materiam diſpoſitam agens morbum facilè inducat. Verùm de uſtilagine in capite de frumento fuſius agetur.

* *Plin. lib.* 18. *cap.* 17.

Externos morbos voco qui ab externa cauſa inducuntur. Cauſæ externæ morbos producentes ſunt vel injuriæ cœli & tempeſtatum, vel inſectorum punctiones, eroſiones aut etiam afflatus maligni. Cœleſte malum (ut cum Plinio loquar) & maxima ſegetum peſtis *Rubigo* eſt, Anglice **Mildew** vocamus. Frequentiſſima hæc in roſcido tractu convallibúſque & perflatum non habentibus: è diverſo carent eâ ventoſa & excelſa. Hujus remedium ſuperſtitioſum & magicum proponit Plinius, nimirum Lauri ramos in arvo defixos, in quarum folia vitium ex arvis tranſit. Meliùs probâſſem ferias, feſtóſque dies ſolennes, quos huic peſti averruncandæ inſtituebant, *Robigalia* appellantes, ſi modo vero Numini & non falſis & fictitiis quibuſdam Diis ſacrati fuiſſen.

Inſectorum punctionibus, eroſionibus aut etiam afflatibus noxiis originem debent plerique tumores & excreſcentiæ in plantis, quæ generali Gallarum nomine complectitur ſummus Vir Marcellus Malpighius, quorumque hiſtoriam & Anatomen ſolitâ ſua ſagacitate & ἀκριβείᾳ exſequitur Anatomes Plantarum parte altera. Tractatum autem illum de Gallis ſic concludit, Erunt ergo Gallæ & reliqui plantarum tumores morboſæ excreſcentiæ vi diſpoſiti [ab Inſecto] ovi à turbata plantarum compage & vitiato humorum motu excitatæ, quibus incluſa ova & animalcula, velut in utero foventur & augentur, donec manifeſtatis firmatíſque propriis partibus quaſi exoriantur novam exoptantia auram. Nam ſuperiùs multis adductis exemplis demonſtrarat plantarum tumores reliquáſque ſideratas partes muſcas & diverſa Inſectorum genera fovere & alere donec emancipata viam ſibi faciant. Plura enim (inquit) inſecta ſua edunt ova, omni fere auctivo ſucco deſtituta, quarum aliqua cortice privantur, itá ut mollis primæva partium compages occurrat ſub ſpecie quaſi vermis. Ut igitur incluſum animal debitam acquirat partium manifeſtationem & ſoliditatem, uterum vel ſaltem vicariam ipſius opem exigit, quam in plantis ſagax inſectorum natura perquirit. Quare ex diverſa Ovorum contentorúmque Animalium indigentia à parentibus Muſcis variè diverſis plantarum partibus ova committuntur vel deponuntur. Quæ enim robuſto cortice muniuntur, & alimoniam unà cum animali claudunt, quacunque arborum parte jam tabefacta opportunè cuſtodiuntur. Quæ verò molliora ſunt in foliis ipſis deponuntur, vel ſi copioſius exigant humidum, majorémque tutelam, intra gemmæ tenellum corpus; intra ſurculos, flores, amentum, pericarpium, ſemina, lignum, radices & ſingulas ferè vegetantium partes conduntur, ope terebræ, qua Gallarum muſcæ præ cæteris pollent. Terebræ enim quam diximus radix ovario nectitur, ità ut diſperſa per multiplices tubas ova per communem ductum, quaſi per uterum ſeu vaginam foràs à baſi terebræ propellantur. His conjecturis ſenſuum fidem addere liceat. Semel propè Junii finem vidi muſcam [qualem alibi delineavit] inſidentem Quercinæ gemmæ adhuc germinanti: Hærebat etenim foliolo ſtabili ab apice hiantis gemmæ erumpenti; & convulſo in arcum corpore terebram evaginabat, ipſámque tenſam immittebat, & tumefacto ventre circa terebræ radicem tumorem excitabat, quem interpolatis vicibus emittebat. In folio igitur avulsâ muſcâ minima & diaphana reperi ejecta ova, ſimillima iis quæ adhuc in tubis ſupererant. Tam ferax itaque muſcarum familia è Gallis erumpentium, ſic dictante natura, terebræ ſeu duplicis limæ uſu vulnerat & perfodit molles plantarum partes; ità ut ex diverſa ipſarum natura & compage variæ pariter emergant morboſæ excreſcentiæ & tumores. Ex infuſo namque liquore è terebræ extremo effluente, qui ſummè activus & fermentativus eſt, nova in tenellis vegetantibus particulis excitatur fermentatio ſeu inteſtinus motus, ita ut appellens nutritivus ſuccus & in tranſverſalibus recollectus utriculis, peregrinâ aurâ inſpiratus fermentari incipiat & turgere, ut frequenter in nobis & ſanguineis perfectis Animalibus ex apum inflicto vulnere, & ſubinde infuſo ichore experimur. At non ex vulnere tantùm & liquore fermentativo infuſo morbi excitantur, ſed afflatu ipſo ovi aut inſecti afficiuntur & contabeſcunt plantarum partes: Mirabilius eſt (inquit idem Clariſſ. Malpighius) quod paſſim ex relicto uno vel altero muſcæ minimo ovo in foliis Vitis, Quercûs & ſimilium accidit: convulſis enim fibris totum folium circa expoſitum ovum in ſpiram contortum contabeſcit: quin tanta eſt depoſiti ovi vis; ut non ſolùm ſubjectum folium, ſed communicata pediculo labe, indéque continuato ſurculo & appenſis foliis; totus tenellus ramus in ſpiram contortus ſummâ colorum jacturâ exareſcit. Hæc omnia D. Malpighius.

Notandum autem non omnes Plantarum tumores & excreſcentias ab inſectorum vulneribus aut afflatibus venenatis excitari, ſed quoſdam ab interno principio, nimirum ſucco nutritio quomodocunque alterato, vitiato, & à debita ſua craſi & conſiſtentia recedente oriri: interdum etiam ab externo vinculo aut preſſura, contuſionéve impedito nè per propria vaſa liberè fluat: Cum enim à radice ſemper copioſè ſubminiſtretur, & à dictis cauſis impediatur nè curſum continuet, in latus digreditur, & vaſis impetu ruptis tumores gignit. Verùm de his conſulatur Clariſſ. Malpighii liber modo laudatus. Nos his contenti hunc librum finiemus.

Herbarum Tabula generalis, ſumma genera exhibens.

Herbæ ſunt vel

- *Imperfectæ*; quæ partibus præcipuis, flore ſcilicet & ſemine, ſed præcipuè ſemine, vel carent, vel carere videntur, adeóque ortum habere ſpontaneum; ut FUNGI, ALGÆ, & MUSCI ſpecies nonnullæ. LIBER II.
- *Perfectiores*; quæ flore & ſemine donantur, ſaltem ſemine. Hæ vel ſunt ſemine
  - *Minutiſſimo*, & nudis oculis inconſpicuo; adeò ut earum pleræque ante inventum microſcopium à nonnullis etiam magni nominis Botanicis ſteriles habitæ ſunt; ut CAPILLARES *herbæ* dictæ, &c. LIB. III.
  - *Majore*; quæ vel ſunt Plantulâ ſeminali
    - *Bifolia*, ſeu bivalvi, biniſve cotyledonibus inſtructa. Hæ ſemine ſatæ binis primò foliis plerunque è terra exeunt, rariùs valvas ſeu cotyledones non efferunt ſupra terram foliorum ſpecie: Sunt autem vel flore
      - *Imperfecto* ſeu ſtamineo, hoc eſt ſolis ſtaminibus cum ſtylo & calyce compoſito, foliis illis tenellis, fugacibus, coloratis, quæ nos Petala dicere ſolemus, carente. LIB. IV.
      - *Perfecto*, ſeu petalode aut bracteato, foliis illis fugacibus inſtructo: Hæ autem vel ſunt eodem
        - *Compoſito*, ſeu ex pluribus floſculis in unum totalem florem coeuntibus aggregato: qui vel
          - *Plantifolius*, naturâ plerunque plenus, plantâ lacteſcente. LIB. V.
          - *Diſcoides*, hoc eſt, ex plurimis brevibus, compreſſis & confertis floſculis, in unam quaſi apparentem ſuperficiem digeſtis compoſitus, ſuccedente ſemine, vel
            - *Pappo innaſcente alato*, in PAPPOSIS inde dictis. LIB. VI.
            - *Solido & pappo deſtituto*, in CORYMBIFERIS. LIB. VIII.
          - *Fiſtularis*, h.e. ex pluribus concavis oblongis floſculis, ad margines in longas lacinias diſſectis compoſitus floſculis etiam marginalibus fiſtuloſis; quod genus herbæ CAPITATÆ dicuntur. LIB. VII.
        - *Simplici*, ſeu ex petalis tantùm cum ſtaminibus & ſtylo conſtantem. Hæ vel ſunt ſeminibus
          - *Nudis*, hoc eſt, nullo præter perianthium vaſculo aut tegmine donatis; ad ſingulos flores, vel
            - *Singulis*. LIB. IX. PAR. I.
            - *Binis*, floribus
              - *Pentapetalis*, in umbellæ formam plerunq; diſpoſitis, UMBELLIFERÆ. LIB. IX. PAR. II.
              - *Monopetalis*, in quatuor lacinias diſſectis, foliis caules ad nodos ſtellatim ambientibus, STELLATÆ. LIB. X. PAR. I.
            - *Ternis*, cujus generis eſt *Naſturtium Indicum* dictum.
            - *Quaternis*; Hæ vel ſunt foliis in caule
              - *Ex adverſo binis*, floribus labiatis, caules plurimùm verticillorum in modum ambientibus, VERTICILLATÆ. LIB. XI.
              - *Alterno vel nullo ordine poſitis*; floribus monopetalis, margine quinquepartito; quæ ob folia in pleriſque ſpeciebus aſpera ASPERIFOLIÆ denominantur. LIB. X. PAR. II.
            - *Pluribus quatuor*, nullo certo aut definito numero, quas *Gymnoſpermas polyſpermas* vocamus. LIB. XII.
          - *Conceptaculis propriis & à perianthio diverſis donatis*, quæ conſtant vel

Inſere inter *pag.* 58. & 59.

- *Pericarpio molli*, ſeu pulpâ per fructûs maturitatem humidâ ſemina ambiente; Hæ vel ſunt fructu
  - *Majore* cortice craſſiore tecto, cui flos monopetalos margine quinquepartito inſidet, ſemina etiam majora ſunt: POMIFERÆ dictæ. LIB. XIII. PAR. I.
  - *Minore*, membranâ tenui veſtito, ſeminibus etiam minoribus. BACCIFERÆ. LIB. XIII. PAR. II.
- *Materiâ per maturitatem ſicciore*, Hæ autem vel in
  - *Conceptaculis pluribus & diſtinctis* eidem flori ſuccedentibus ſemina continent, quas MULTISILIQUAS dicimus. LIB. XIV.
  - *Conceptaculis ſolitariis & ſingulis*, aut conjunctis, quas florum reſpectu dividimus in
    - *Monopetalas*, flore vel
      - *Uniformi.*
      - *Difformi.*
    - *Tetrapetalas*, flore itidem
      - *Uniformi* ſeu
        - SILIQUOSAS, flori ſuccedente vaſculo oblongo.
        - SILICULOSAS, capſulatâſve, vaſculo ſuccedente curto.
      - *Difformi*, papilionem alis expanſis quadantenus referente, quas idcirco PAPILIONACEAS vocant.
    - *Pentapetalas* ſeu
      - *Veras & genuinas*, quarum flos quinque petalis diſtinctis conſtat:
      - *Apparentes*, quarum flos revera monopetalos eſt, cùm laciniæ in quas dividitur ad ungues junctæ ſint, ſed pentapetalum ſimulat, ob profundas & ad unguem ferè pertinentes ſciſſuras.
- *Unifoliâ* aut *aphyllo*, i. e. ſingulis aut nullis cotyledonibus donatâ, ideóque foliis ſuccedentibus ſimilibus, è terra exit. Hæ vel ſunt
  - *Flore imperfecto* ſeu ſtamineo, ſeu
    - CULMIFERÆ, hoc eſt quæ caulem teretem, geniculatum & plerunq; concavum edunt, ſingulis foliis ad ſingula genicula eum involventibus, ſúntque vel grano
      - *Majore*, quarum ſemina hominibus in cibum veniunt, FRUMENTA & CEREALIA dictæ
      - *Minore*, GRAMINA.
    - *Caule geniculis nodoſis non intercepto*, vel non tereti. *Graminifoliæ floribus ſtamineis.*
  - *Flore perfecto*, ſeu petalode, quæ vel ſunt radice
    - *Bulboſâ*, hoc eſt ex pluribus tunicis, exteriore interiorem ambiente, contextâ.
    - *Tuberoſâ* fibroſâve, in bulboſis affinibus nobis dictis.

His adnumeramus plantas nonnullas quæ ſemina pulpâ per maturitatem humidâ incluſa obtinent, ut Arum & Dracontium, quas ni obſtaret nota generica cum aliis communis ad Bacciferas rectiùs retuliſſem.

TAB. I.

Plantæ imperfectæ.

Plantas imperfectas voco quæ flore & ſemine carent, aut ſaltem carere videntur, cùm neque flos neque ſemen in iis hactenus obſervatum ſit, adeóque ſponte provenire creduntur. Hæ ex loco natali diſtingui poſſunt in

- *Aquaticas,* quæ vel
  - *Marinæ,* ſuntque vel conſiſtentiæ
    - *Durioris* & *lapideæ,* plurimarum ſpecierum; CORALLIUM, *Corallina, Porus.*
    - *Tenerioris & herbaceæ;* referentes
      - *Herbas,* ſeu frutices,
        - *majores* & cauliferæ ferè; Fucus.
        - *minores;* ALGA. Utriuſque generis ſpecies plurimæ obſervantur.
      - *Muſcum ſeu Fungum;* SPONGIA.
  - *Aquarum dulcium alumnæ;* vel foliis
    - *Carentes,* capillaceæ ſeu filamentoſæ; CONFERVA.
    - *Trifidis;* LENS PALUSTRIS, *Lenticula.*
- *Extra aquas naſcentes,* quæ vel ſunt ſubſtantiæ
  - *Craſſioris,* ad carnes aut ligna accedentis. Hæ nihil ferè commune habent cum plantis perfectioribus: nec enim color iis herbaceus, nec textura analoga, neque flos ullus ſeménve, aut folium propriè dictum adeſt; FUNGI: qui vel
    - *Arborei,* ſecundùm arbores quibus innaſcuntur diſtinguendi; peculiaria autem nomina ſortiti ſunt Fungus Laricis AGARICUM dictus, & Fungus Sambuci *Auricula Judæ.*
    - *Terreſtres,* iique vel
      - *Cauliferi,* qui vel
        - *Pileati,* pileo ſubtus
          - *Lamellato;* quorum ſpecies plurimæ eſculentæ & noxiæ.
          - *Poroſo; Fungus* POROSUS.
        - *Non pileati,* qui vel ſunt caule
          - *Simplici; Fungus* OPHIOGLOSSOIDES, *Digitelli.*
          - *Ramoſo; Fungus* RAMOSUS.
      - *Caule carentes,* vel
        - *Tenuiores,* membranam ſeu corium referentes; PEZICÆ *Plinii.*
        - *Craſſi* & in formam globoſam coacti; *Fungus* PULVERULENTUS, *Crepitus lupi.*
    - *Subterranei,* TUBERA *terræ.*
  - *Tenuioris* & ſiccioris, ad herbæ naturam propiùs accedentis. Hæ vel ſunt
    - *Cauliferæ & ramoſæ,* plurimarum ſpecierum; MUSCI.
    - *Caule carentes,* cruſtæ modo in terræ ſuperficie, aut in arboribus, lignis, lapidibus, *&c.* reptantes; LICHEN *arboreus & terreſtris.*

Herbarii Fuci & Algæ nomina ferè confundunt: & revera admodum eſt difficile plantas haſce ſubmarinas ad genera aliqua reducere quæ notis certis & eſſentialibus differant.

Quæ Muſci marini Botanicis cenſentur, nobis Algæ ſpecies ſunt.

Stirpes marinas à maritimis ità diſtinguimus, ut marinæ dicantur quæ perpetuò aquis innatant, vel ſingulis ſaltem æſtuum acceſſibus aquis operiuntur; maritimæ quæ extra aquas in maris litoribus, aut paluſtribus mari vicinis, alibíve in confinio maris oriuntur.

Præter muſcos ſemine viduos de quibus in hac Tabula agimus, eſt & aliud Plantulæ genus eodem nomine, ſemine minutiſſimo prægnans, de quo in ſequenti.

Sennertus *Hypomn. Phyſ.* probabile exiſtimat tubera & fungos omnes è plantis provenire & naſci.

TAB. II.

TAB. II.

Herbæ ſemine minutiſſimo & nudis oculis vix conſpicuo ſunt vel eodem

- *Foliis averſis adnaſcente*: v. Tab. ſequentem.
- *Caulibus ipſis* aut pediculis privatis innaſcente inſidentéve: Hujus generis ſunt vel
  - *Imperfectiores* ſuperficie perenni
    - *Caule carentes*, foliis in ſuperficie terræ reptatricibus latè ſe diffundentes, pediculis ſemina ſuſtinentibus è foliis enatis; LICHEN *terreſtris*.
    - *Cauliferæ*,
      - *Majores*,
        - *Spicatæ* & repentes
          - *Abietiformis*; LYCOPODIUM.
          - *Cupreſſiformis*; SABINA SYLVEST.
        - *Non ſpicatæ* & erectæ; *Muſcus* ſeu *abietiformis*, ſeu *Polyſpermos*
      - *Minores*, vaſculis ſeminalibus
        - *Caules terminantibus*; ADIANTHUM AUREUM.
        - *E lateribus caulium egredientibus*; ſeu erectus; MUSCUS *terreſtris* ſive repens.
  - *Perfectiores ſuperficie annua*; ſuntque vel
    - *Monophyllæ*,
      - *Spicatæ*, folio integro ſimplici; OPHIOGLOSSUM.
      - *Paniculatæ*, folio è multis ſegmentis compoſito; LUNARIA.
    - *Polyphyllæ*, foliis teretibus, caules ad nodos in orbem ambientibus multis, radiorum in modum; foliis & caulibus pyxidatim articulatis; EQUISETUM.

Muſcus quamvis ab imperitiſſimo quoque primo ſtatim aſpectu agnoſcatur; cùm latiſſimè pateat id nomen, omnes ejus differentias unica definitione complecti difficillimum eſt.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER SECUNDUS.

QUI EST

De Plantis imperfectis.

PLANTAS imperfectas voco quæ flore & ſemine carent, aut ſaltem carere videntur, cùm neque flos neque ſemen in iis hactenus obſervatum ſit, adeóque ſponte provenire creduntur. Sunt qui affirmant Fungorum plurimos è terra erumpentes ſemen habere ſi curioſè examinentur, formâ, quamvis minori, Alceæ Ægyptiacæ ſemen ferè exprimente. *Ephem. German. An.* 6. & 7. *Obſ.* 174. Et clariſs. Car. Cluſius plantam quandam Submarinam deſcribit *Corallinæ plumatæ* ſeu *Myriophylli pelagii Cortuſi* titulo, quæ in nuculis quibuſdam tenellas plantas, jam formatas, matri facie ſimiles continet, quæ nihil aliud ſunt quàm ſemina. Unde fortaſſe his etiam quæ imperfectæ & ſeminum expertes cenſeri ſolent vim generandi ſemen, ſéque ordinario & uſitato modo propagandi natura contribuit. Verum tantiſper donec hac de re certiùs conſtiterit nihil innovabimus, ſed receptæ ſententiæ adhærentes Plantas ſubmarinas, Fungos, Muſcos pro imperfectis habebimus.

Plantæ ergo imperfectæ ſunt vel ſubmarinæ, *Coralia, Fuci, Spongiæ, &c.* Vel terreſtres. Terreſtres autem ſunt vel *Fungi*, vel Muſci. Proinde Librum hunc primum in tres partes dividemus. Prima erit de Plantis ſubmarimis: Secunda de Fungis: Tertia de Muſcis, ſterilibus ſcilicet ſeu infœcundis: Dantur enim aliqui hujus generis, aut ſaltem nominis, fertiles & ſemine prægnantes.

PARS PRIMA.

De Plantis ſubmarinis.

QUAMVIS in ipſo maris fundo & imis gurgitibus innumeræ Vegetabilium ſpecies exoriantur; in immenſo gaudio fertilitatis nuſquam ceſſante natura, ſed ubique divitias ſuas explicante: Nobis tamen per ampliſſima ſubmarina vireta ſpatiari, & plantas ibidem pullulantes indagare non conceditur; adeóque eæ duntaxat in notitiam noſtram venire poſſunt, quas vel æſtûs reciprocatio detegit, vel undarum agitatio abrumpit, & in littus expellit, cùm Venti

> * *Incubuere mari, totúmque à ſedibus imis*
> *Unà Eurúſque Notúſque ruunt, crebérque procellis*
> *Africus, & vaſtos volvunt ad littora fluctus.*

* *Virgil. Æneid.* 1.

Quin & harum etiam quota pars hactenus cognita & obſervata eſt? cum plerique maris accolæ profundâ barbarie oppreſſi, & cœcis ignorantiæ tenebris merſi, & velut ſepulti jaceant, nec quicquam ſublime aut ingenuum ſapiant cogitentve: Alii qui ad eos commeant negotiandi causâ lucro intenti hujuſmodi inquiſitiones negligunt, & ſtultæ curioſitatis damnant. Horum tamen avaritiæ (ut id obiter moneam) pleraque debemus quæ de *Coraliis* aliiſque *Lithophytis* nobis innotuere, dum inſatiabilis divitiarum ſitis explendæ ſtudio ſeſe in profundum demergant, & Coralia retibus implicita à rupibus abrumpere & extrahere ſatagant: Alii qui hujuſmodi ſcrutiniis libenter operam impendere vellent, ob rei familiaris anguſtias ſumptibus in itinera neceſſariis faciendis non ſufficiunt. Harum ergo hiſtoriam plenam & perfectam texere, non dico nobis, ſed nè exercitatiſſimo cuique in re Botanica poſſibile eſt. Sufficiat impræſentiarum paucas illas ſpecies quæ vel ab aliis traditæ, vel nobis obſervatæ fuerint, curioſis exhibuiſſe.

Primùm autem mirari ſubit, quòd in tanta ſpecierum multitudine, & uberrimo omnium proventu, modus propagandi curioſos mortalium oculòs tamdiu latuerit: nullum enim in iis ſemen hactenus obſervatum fuit, niſi fortè *Corallinam plumatam* ſeu *Millefolium pelagium Cortuſi Clus* excipias. Interfuit ſcilicet majeſtatis Naturæ non omnia ſtatim opera ſua propalare, ſed nonnulla viſibus humanis ſubducere, & velut in adytis occultare, partim nè omnium oculis expoſita quotidiano ſpectaculo faſtidioſæ mortalitati vileſcerent, partim ut ſtudioſorum induſtriam ad ea indaganda excitaret, & modeſtè inquirentium labores arcani alicujus revelatione compenſaret.

Hæ plantæ quamvis in ſuo fortaſſe genere perfectæ ſunt, à nobis tamen imperfectis accenſentur, quoniam partibus generum indicibus, flore nimirum & ſemine, vel carent, vel ſaltem carere videntur: eas autem in tria genera diſpeſcemus.

Primum erit earum quæ ſubſtantiâ durâ & lapideâ conſtant, ut *Corallium* & *Pori dicti.*

Secundum earum quæ conſiſtentiæ ſunt ligneæ & tenacis, aut quodammodo corneæ; *Corallinæ* Botanicis dictæ.

Tertium denique earum, quæ molliores ſunt & herbaceæ; ut *Algæ, Fuci, Spongiæ, Muſci, &c.*

SECTIO PRIMA,

De Plantis ſubmarinis Subſtantiæ lapideæ.

CAPUT PRIMUM.

De Corallio.

CORallium dictum volunt nonnulli ὅτι ἐν ἁλὶ κυρεῖται, quòd in mari tondetur, quò Plinius reſpicit, lib. 32. cap. 2. *Aiunt tactu protinus lapideſcere ſi vivat, itaque occupari evellique retibus, aut acri ferramento præcidi: Hac de cauſa Curalium vocitatum interpretantur.* Variè autem ſcribitur, vel cum ſimplici l. *Coralium:* vel cum duplici; cum i ſequente *Corallium*, vel ſine i *Corallum.*

Subſtantiâ lapideâ ſolidâ, & minimè poroſâ aut ſpongioſâ à *Poro* dicto reliquiſque lapideis marinis ceu notâ characteriſticâ, diſtinguitur. *Lithodendron* nonnullis antiquitus dictum fuiſſe autores ſunt Dioſcorides & Plinius.

1. *Corallium rubrum* J. B. Ger. *rubrum majus* Park.
Corallum rubrum C.B. **Red Corall.**

Corallium frutex (inquit Cæſalpinus) villoſâ ſubſtantiâ obſitus eſt inſtar Muſci, colore viridi aut cinereo, intus rubrâ, qualis eſt color carnis, aut intenſioris rubedinis, qualis Cocci. Figurâ autem eſt arboreâ, lapidibus hærens, cubito brevior, multis ramis tortuoſis [qui rurſus in alios minores divaricantur] ſine foliis, ſine fructu, ac ſine radice. Falsò Plinius putavit baccarum formam artificio paratam ſponte naſci.

Subſtantiâ petroſâ eſt, denſâ, quæ præclaram atque inſignem polituram admittit.

Quod Veteres tradiderunt, & plerique neoterici eos ſequuti crediderunt, nimirum Corallium

Quo primùm contigit auras
Tempore in lapidem *dureſcere, mollem ſub undis herbam fuiſſe* Experientia falſi convincit. Teſtantur enim viri fide digniſſimi, qui ejus piſcationi (ut loquuntur) interfuerunt, non minùs ſub undis quàm ſupra undas durum & lapideum eſſe, cortice duntaxat molli & muſcoſo (qui tamen facilè deraditur) integi.

* *Ovid. Metamorph.*

Obſervante ingenioſiſſimo Viro & rei Herbariæ callentiſſimo *D. Paulo Boccone* Panormitano Siculo, excipiendæ ſunt ramorum ſummitates ſubrotundæ, quæ inflatæ ſunt & teneræ, ſuccúmque lacteum parva licet quantitate fundunt, Lactucæ aut Tithymali quodammodo ſimilem. Extremitates hæ ſeu faſtigia tumida grandiora non ſunt Ribeſii aut Berberis baccis, neque apud Autores Botanicos deſcripta aut depicta reperiuntur, quandoquidem in corallio ex aquis extrahendo non ſatis diligentes & cauti fuere. Ipſe enim obſervando didicit Corallium retibus implicitum teneras ſuas extremitates abrumpi faciles plerumque amittere.

Idem *Boccone* cruſtam tartaream corallium integentem, in rubro coral. rubram eſſe, in albo albam obſervavit: quin & ſub cruſta exteriore plures rugas ſeu ſulcos ad extremitates prædictas terminatos cerni, ubi cellulæ quædam obſervantur. In extremitatum autem circuitu clariſſimè diſcernuntur complures pori ſeu foramina exigua ſtellata, quæ & in omnibus aliis partibus ad pedem uſque habentur. Pororum nomine intelligit notas quaſdam in 7 aut 8 fiſſuras diviſas, quæ omnes ſimul ſtellam efformant, nudo etiam oculo abſque microſcopio conſpiciendam, quos ramorum productioni inſervire exiſtimat.

Extre

Extremitates rotundas ſupradictas curioſiùs examinans, & unguibus rumpens, pleraſque omnes invenit in ſex cellulas diſtinctas, humore quodam albo & pingui repletas, ſapore acri cum aliqua adſtrictione ad Piperis & Caſtaneæ ſaporem accedente, qui in recens è mari extracto Coralio manifeſtè ſentitur, in exſiccato evaneſcit, adſtrictione tantum reſidua.

Succus quem diximus lacteus intra ſex circiter horas poſtquam Corallium è mari extractum eſt ſicceſcit, & colorem mutat.

Cæterum Corallium rubrum & album Dioſcoridis non vegetabilium modo per ſucci nutritii intus ſuſceptionem creſcere & augeri contendit, ſed per extra-poſitionem ſeu additionem partis ad partem: unde & lapidibus non plantis annumerandum cenſet. Argumenta quibus opinionem hanc ſuam confirmat apud ipſum vide in Epiſtolis.

Cum D. *Boccone* ſentit doctiſſimus & ingenioſiſſimus *Petrus Guiſony* M. D. Avenionenſis, cujus in Epiſtola ad *Paul. Boccone* hæc verba ſunt, Sed brevi propoſitæ difficultati reſpondeo, nullum prorſus *Corallii* genus eſſe plantam, at purum putam minerale ex multo ſale & paucâ terrâ potiſſimùm compoſitum. Exiſtimo quidem variorum ſalium cum terra aliiſque mixtionis principiis arietantium occurſu atque præcipitatione tam nobile mixtum emergere, non ſecus ac famigeratam illam incrementi tantùm non extemporanei Chymicorum arborem metallicam, quæ Mercurii & argenti cupellati in aqua Stygia priùs diſſolutorum, & aquæ communi dein innatantium ſubſidentiâ atque nexu per appoſitionem partis ad partem accreſcit, &c. Nobis nondum ſatisfactum eſt.

In mari Tyrrheno & Siculo paſſim invenitur, perhibente Matthiolo. Verùm non credo Corallium rubrum adeò frequens inveniri iis in locis. Nobis certè in Italia peregrinantibus de ejus piſcatione nihil inauditum. In Catalonia Hiſpaniæ ad promontorium *Cau de creux* indigenis dictum, in rupibus copioſè naſcitur, ubi ejus piſcandi modum obſervavit D. *Franc. Willughby*.

Machina, quâ ibi loci ad illud extrahendum utuntur, eſt Crux lignea grandis, cujus centro, ut in aquis promptè ſubſidat, affigitur globus plumbeus magni ponderis: Huic autem adnectitur funis validus, prælongus. Unicuique cruri ſeu extremo crucis rete orbiculare appenditur. Demiſſa in aquas cruce, cùm urinatores in imo mari rupem invenerint cavernoſam, Coraliis fœtam, is cui funis regendi cura demandatur, in ejus cava unum vel alterum machinæ crus impellit; adeóque Corallium (ſi quod inibi oritur) retibus implicitum abrumpunt & extrahunt qui ſupernè in lembis præſtolantur. Color fruticis dum adhuc viget & rupibus adnaſcitur pallidè cinereus eſt; verùm cùm exteriore cruſtâ, quæ cortici in arboribus reſpondet, exuitur, rubet. Cùm vel æſtu maris, vel piſcantium manu abruptum, fluctibus in litus ejectum eſt, corticem amittit, & rubiginem quandam è viridi cineraſcentem contrahit. Omnes autem quos conſuluimus urinatores uno ore ſub aquis durum & lapideum eſſe conſtanter aſſeverârunt. Nobis ob ventos vehementiores turbido mari piſcationem ejus propriis oculis videre non contigit, impoſſibilis enim ea eſt niſi mari admodum placido & tranquillo.

Urinatores arbuſculas Corallii, tectis & fornicibus tantùm cavernarum adnaſci, atque deorſum verſus creſcere nobis aſſeruerunt, verùm non perſuaſerunt; ſuſpicamur enim illas pro ſitu rupium tam ſurſum, quàm deorſum & ad latus creſcere.

Interdum ſed rariſſimè ramos vel arbuſculas tres quatuórve libras pendentes inveniunt & avellunt.

Vires. Quæ de Corallii viribus traduntur pleraque nobis ſuſpecta ſunt: verùm adſtrictoriâ vi pollere, præſertim uſtum & in pulverem redactum non abnuerim; unde & fluxus quoſcunque alvi, uteri, penis, [gonorrhœam] ſiſtit, & ad omnes affectus valet in quibus adſtrictione opus eſt. An verò cor exhilaret, aut Epilepſiam infantium præcaveat (ſi recens nato ante omnem cibum in lacte materno grana 10. exhibeantur, ut præſcribit Schroderus) in medio relinquimus.

Extrinſecùs commendatur ad ulcera quæ carne explet, ad cicatrices quas extenuat, ad oculos quorum lachrymas ſiſtit, viſúmque recreat in Collyriis. *Schrod.*

Solent nutrices & mulierculæ apud nos in Anglia de collo infantulorum corallia ſuſpendere ad dentitionem promovendam: infantes enim iis ori admotis & commorſis (quod libenter faciunt quoniam & lævia ſunt & frigida) gingivas atterunt, & dentium eruptionem faciliorem reddunt; nec enim proprietate aliqua aut vi occultâ, ut vulgò perſuaſum eſt, ad id valere concedimus.

Tinctura Corallii in febribus peſtilentibus magnopere commendatur. Boetius de Boot eâ cum ſucceſſu uſus eſt. Garenciers in iis curandis ſpem ſuam rarò feſelliſſe ſcribit. De Coral. pag. 10. 46. & aliis. Verùm quæſtio eſt inter Chymicos an detur vera & genuina tinctura Corallii.

2. *Corallium nigrum* C. B. *nigrum ſive Antipathes* J. B. Ger. Park.

Imperatus Corallium nigrum ſubſtantiâ omnino ſimile ait rubro, & colore nigerrimo tantùm differre atque raritate.

In Muſeis curioſorum in Italia aſſervatum vidimus non ſemel.

* 3. *Antipathes hirſutum ſive Corallium foliatum* J. B. *Corallina nigra ſetacea hirſuta* C. B. *Antipathes 2. ſpecies* Ponæ.

Foliis eſt minutis inſtar ſetæ porcorum ſeu ariſtæ triticeæ. Invenitur in maris Sardiniæ fundo inter Corallia piſcandum. Eſt autem longitudine unius hominis ſtaturæ, & vocatur in illis partibus vulgò *Sambeggia*.

4. *Corallium album* C. B. J. B. Lob. Ger. *album majus* Park.

J. B.

J. Bauhinus Corallii albi officinarum truncum ramoſum à ſe adſervatum ſic deſcribit. Maxima craſſities ferè carpi humani eſt; pars quâ hæret lapidea, poroſa; ſubſtantia ſolida, lapidea, ponderoſa, exteriùs lævis, tota candida, multis foraminibus, radiatim intus ſtriatis donata. Rami temere & inæqualiter diviſi, tortuoſi, quos cum radice Polypodii, ſi figuram ſpectes, haud malè conferri poſſe dixeris.

Imperatus diſtinguit Corallium album à nigro denſitate & politurâ quam recipit; ſed in cæteris omnibus rubro ſimile dicit, albedine pura & lactea. Tradit & alterum Corallium album, fiſtuloſum, valdè ramoſum, in ſuperficie foratum, quod ex Sicilia adferri teſtatur.

Matthiolus autor eſt Corallium nivei candoris in Tyrrheno & Siculo mari reperiri, non quidem ut rubrum compactum ponderoſúmque, ſed lævius ac rarius, ſpongiarum modi inane.

Nos Genuæ venales vidimus pulcherrimas Corallii albi arbuſculas, valdè ramoſas, candoris nivei.

* 5. *Corallium album verrucoſum punctatum* C. B. *candidius verrucoſum punctatum* J. B.

J. B. ex Imp.

Colore eſt quàm vulgare candidiore, ſuperficie tenus punctatum, tuberculoſum, trunco cæteroqui ramíſque craſſioribus quàm rubri.

Provenit in Oceano: reperitur quoque in Mari majori, ſeu Ponto Euxino.

* 6. *Corallium ſtellatum albi puri coloris* J. B. *Corallum album ſtellatum* C. B.

J. B. ex Imp.

Subſtantiâ eſt cæteris Corallii ſpeciebus ſimili, colore exquiſitè candido, ſuperficie tenus denſo agmine ſtellarum minutularum impreſſarum obſita, unde & nomen. Planta eſt de Coralliorum genere magna ſatis, trunco & ramis teretibus, quadam ſui parte ſtriata.

* 7. *Corallium ſtellatum minus album* J. B. *alterum ſive album ſtellatum minus* C. B.

J. B. ex Imp.

Hoc ex mari Hiſpanico delatum ſubſtantiâ eſt minùs ſolidâ, nec ità candidum ſicut id quod punctatum modò vocavimus, cæterùm undique etiam ſtellis parvis impreſſis notatum. Truncus quoque & rami craſſiores quàm reliqua Coralli genera.

Hanc aut ſequentem ſpeciem Londino habuimus Corallii Sinenſis titulo.

8. *Corallii albi varietas ſtellata* J. B. *Corallium album ramoſum alterum* C. B. *Coral. album alterum* Ger. Park. *Coralloides ſive Coralli albi varietas.* Lob.

Lob.

Stipite eſt reliquis longè craſſiore, brachium æquante, & materiâ magis fungoſâ, acetabulis inſculptâ aut inſcriptâ. Univerſa planta pedem unum longa eſt, víxque cubitum proceritate ſuperat.

9. *Corallium album articulatum* C. B. Park. *geniculatum album* J. B.

J. B.

Ex argumento nomen inditum eſt. Conſtat enim hoc Corallium internodiis quibuſdam ceu articulis animalium. Ramoſum etenim eſt, & rami ad inſtar articulorum animalium ad invicem committuntur. Figurâ cæteroqui ſunt rectâ, circa articulos nodoſiore, per longitudinem ſtriatâ. Subſtantia ejus denſa, alba, in medio exiguum meatum, medullæ ut puto vices ſupplentem, habet, qui à radice productus in omnes ramos propagatur. Eſt ut & alicubi velut pluribus corticibus conſtare videatur, alioqui cortice unico obtectum eſt, undique corallineo, albo, & reliquæ ſubſtantiæ ſimili. Percuſſu ſecundùm longitudinem facto facilè diffinditur.

Creſcit in Majorica inſula, unde ab Imperato delatum eſt. *Vidimus aliquoties in Muſeis Italicis.*

* 10. *Corallium aſperum candicans adulterinum* J. B.

J. B.

Ex lato principio craſſus exoritur caudex, qui mox in ramos divaricatur minutiùs diviſos, albicantes, ſuperficie aſperos, tortuoſos. Subſtantia interna minutiſſimis poris pertuſa eſt, & quàm externa facies albicantior. Omnium maximè lapideum hoc Corallium eſſe videtur. Altitudo vix quatuor uncias adæquat.

11. A. *Corallium album pumilum noſtras. An album minus* Park. *album* Ger. *qui cum albo* Lob. *perperam illud confundit.*

Vix triuncialis eſt, admodum tortuoſus, culmi craſſitie aut paulo majore. E fundo maris in portus Falmuthenſis receſſibus copioſiſſimè extrahitur.

12. *Pſeudo-Corallium croceum, articulatum, punctatum, ramoſum* P. Boccone Epiſt.

Valdè poroſum eſt hoc genus, & in medio coloris coccinei ad croceum inclinantis. Ab imo caule ad extremos ramulos in exiguas particulas ſeu fruſtula dividitur, pollicem circiter longas extremis uniuſcujuſque rotundis. Materia articulos intercedens, iiſque conjungendis inſerviens flavicat, & molliuſcula eſt, quo fit ut ſeparatu admodum faciles ſint. In medio perforatum ſeu concavum non eſt, quemadmodum illud quod deſcribit Imperatus: verùm è contra meditullium partibus durioribus minùſque poroſis conſtat quàm totum corpus reliquum, quod ſuperficie eſt rugoſâ.

Pori quibus ſcatet hoc genus ſunt fermè ovales. Lima autem deraſo & rotundato tum hoc, tum Corallio vero Dioſcoridis, hujus ſuperficiem glabram & politam obſervavi, corpus ipſum ponderoſius nec ullis quæ alicujus momenti eſſent poris pertuſum; illius verò [Pſeudo-corallii] poris abſque microſcopii ope conſpicuis creberrimis perforatam, quorum reſpectu corpus ipſum apparuit velut fruſtulum oſſis carioſi rotundati. Ramulos autem ſeu ſurculos extremos & tenues cruſta perſæpe flavicans, delicata, tomentoſa & velut holoſericea inveſtit, quæ punctis ſeu maculis rubris reſperſa eſt, ex oppoſito uniuſcujuſque articulationis ſitis [quæ verba non ſatis capio.]

Locum hujus natalem ignoravit deſcriptionis autor *P. Boccone*.

CAP. II.

De Poris dictis.

PLinius lib. 36. cap. 17. Pori lapidis ſervandis corporibus idonei meminit: *Pario ſimilis candore & duritie, minùs tamen ponderoſus, qui Porus vocatur.* Cum Plinius ità brevis ſit, an de his locutus ignoramus. Pori autem hi à crebris poris ſeu foraminibus quibus pertuſi ſeu intercepti ſunt dicuntur. Sunt autem ſubſtantiâ Coralliis proximâ, & poroſitate tantùm ab iis differunt. Horum alii propiùs ad Corallia accedunt, alii longiùs diſtant. Qui candidiores denſioreſque ſunt, ii Coralliis ſimiliores, & eundem ramorum divaricationis modum ſervant. Omnes autem communiter albi ſunt. Qui rugoſi ſunt, lineas habent ſtriatas ſecundùm longitudinem tum truncorum, tum ramorum ad extrema uſque. Sed & meatus internâ ſuâ ſubſtantiâ poroſâ habent per ramorum longitudinem procurrentes, medio quodam atque communi filo interpoſito. Quorum ſuperficies punctata eſt, meatus habent quos radii à centro à medio filo conſtituto ad ambitum ducti intercipiunt. Hæc è J. Bauhini Hiſtoria: nec enim nobis multa ex hoc corporum genere videre contigit.

Quamvis diſtinctionem quam aſſignant inter Corallia & Poros maximè probamus, ut quæ certa & clara ſit; ſuſpicamur tamen corpora nonnulla quæ Coralliis accenſentur, ea nimirum quæ ſuperficie ſunt punctatâ aut ſtellatâ, non omnino pororum intus expertia eſſe.

* 1. *Corallo affinis Porus magnus* J. B. C. B. Imp.

J. B.

Ab una radice in ramos diffunditur. Truncus circa radicem craſſitudine ferè eſt brachii humani. At cum Corallis collata altitudine ſua non reſpondet. Nam brevi intervallo, quà truncorum diviſura eſt, à craſſitie ſua deficit atque minuitur: neque enim altè aſſurgit. Terminatur in germina craſſitudine digitali. Circa truncos ſolidus eſt inſtar Corallii, at ultimi rami admodum poroſi ſunt & fragiles. Color ei albus, ſuperficies rugoſa, cæteraſque obtinet conditiones Poris in genere tribui ſolitas.

* 2. *Corallo affinis Porus ramoſus* C. B. *Porus ramoſus* Imp. J. B.

J. B.

Effigiem habet Coralli albi; dictus eſt autem ramoſus ob frequentem ramorum diviſuram & dilatationem. Circa radicem craſſitudine eſt digiti humani. Rami exquiſitè teretes, ſuperficie tenus punctati, in amplitudinem ſpithamiæam panduntur. Durities ejus præ cæteris Poris ad Corallii naturam accedit.

* 3. *Coralliis affinis Madrepora* J. B. *Cor. aff. Madrepora ſtellata* C. B. *Madrepora* Imp.

J. B.

Multis cannis ex uno trunco prodeuntibus, & circa ortum ſibi mutuò cohærentibus conſtat. Ergo favi formam quodammodo repræſentant. Subſtantia tubulorum oſſi ſpongioſo ſimilis eſt, in quorum extremis cavitas apparet, radiis à centro ad ambitum protenſis: in quorum medio ceu floſculus quidam conſpicitur, ſegmento plano. Craſſities eorum digito parvo æqualis, ab ortu ad extrema uſque eadem; ſuperficie tenus tranſverſim rugoſi, quod in nullo alio à nobis deſcripto Poro obſervare licuit. Recenter exempti ſorde quadam purpurea obtecti ſunt, quæ temporis progreſſu nigricat.

* 4. *Coralliis affinis Madrepora ramoſa* J. B. C. B.

J. B.
Extrema huic ſunt plana, quemadmodum præcedenti; ſed in trunco & ramis magna eſt differentia: Quippe primarius truncus denſus eſt & candidus ſicut Corallium, ſequentes, qui velut annui adjuncti ſunt, rari admodum ac debili ſubſtantiâ, colore obſcuro & purpureo. Eadem ſubſtantia aliquid habet membranei, unde (inquit Autor) colligi poteſt Spongiarum in modum participare aliquid de vita ſenſitiva.

* 5. *Corallium adulterinum poroſum* J. B. *Millepora* Imper. C.B.

J. B.
Numeroſæ denſóque agmine ex lapideo ferè principio exeunt fiſtulæ, albicantes, ſtriatæ, palmares, longiores plus minus, intus poroſæ, quæ à centro ad ambitum ità radiatæ ſunt, ut ſtellam multiplicem repræſentent. Subſtantia earum planè lapidea eſt, dura, nec ità fractu facilis. Primum pondere ſuperat. A Millepora Imperati differt, quod ſtrias per longitudinem non præ ſe ferat.

* 6. *Porus ſimilis Salinæ* J. B. *facie Sabinæ* C. B. Imper.

J. B.
Ramos habet ſubtiles, altera parte compreſſos: Superficies eminentiis quibuſdam acutis donata eſt.

* 7. *Coralliis affine Alcyonium rubrum* C. B. *Coral. af. Alcyonium fiſtuloſum rubrum* J. B. *Tubularia purpurea* Imp.

J. B. ex Imp.
Tabularia purpurea *Imp.* quam quidam inter Alcyonia recenſent, & quidam Alcyonium Mileſium vocant, ex parvis tubulis concavis & ut plurimum connexis coagmentata eſt, colore puniceis, intus politioribus, foris mediantibus quibuſdam cruſtis tranſverſis æquali intervallo ordinatis, unitis. Matriculæ putantur animalculorum marinorum, in quibus naſcantur ſicut apes in favis.

Hujus autem valde ſimilis ſpecimen habuit *J. B.* quod ſpecie & figurâ partium Corallio rubro accedens halcyonium quibuſdam æſtimabatur. Ex meris tubulis rubris, Corallio albo fere concoloribus, aut certè ſaturatiùs tinctis, craſſitudine culmorum Avenæ, ex ſemunciali aut breviori intervallo cruſtulis lapideis connexis cæterâ parte æqualiter diſſidentibus coagmentatum eſt. Pleræque tamen ſuperficie tenus albicante quadam aſpergine obiter veſtitæ ſunt. Tota ſubſtantia lapidea eſt ſed Corallio rubro fragilior.

* 8. *Porus tubularis* J.B. C.B. Imp.

J. B.
Tubularis dictus eſt quòd parvorum tubulorum formam referat, ex quibus alii tubuli etiamnum pronaſcuntur, ſuperficie interna rugoſi, externâ punctati & poroſi. In his ſæpe materia Alcyonii aut alterius cujuſdam ſubſtantiæ reperitur.

* 9. *Porus anguinus* Imp. J. B. C. B.

J. B. ex Imp.
Anguinus Imperato dictus eſt, quòd exuviis ſerpentum ſimilis ſit ſubſtantiâ ſuâ. Adhæret radici Algæ alterive alicui materiæ, eſtque velut incruſtatio quædam ex multis atque ſubtiliſſimis ſpoliis ſibi mutuò incumbentibus coaggeſta, ſive colorem, ſive ſubtilitatem, ſive impreſſiones atque delineationes ſpectes. Subſtantia poroſa eſt & fragilis admodum, propter extremam ſubtilitatem tunicarum, colore candido, & ea parte qua altera tunica ab altera ſeparata conſpicitur argenteo ſplendore lucida.

In aquis ſalſis & maris quieti ſtagnantibus concreſcit. Reperitur in tractu Neapolitano, in mari mortuo ſub Baiis.

* 10. *Abrotonoides planta ſaxea* J. B. Cluſ. *Abrotono ſimilis ſaxea* C. B.

Cluſ.
Planta hæc ex Orientalibus regionibus delata tota erat lapidea, pedalis ferè altitudinis, in multos ramos diviſa, qui deinde in frequentes alios minores ſeſe ſpargebant, elegantiſſimo ſpectaculo, & illos quidem Abrotoni fœminæ foliorum formam pæne referentes. E ſaxis autem in imo mari naſcentibus abruptam fuiſſe arbitrabar.

An Planta hæc intus poroſa & foraminulenta fuerat, an planè ſolida, non dicit Cluſius: proinde an rectè eam hîc diſpoſuerim ignoro, an ad Corallia pertineat.

CAP.

Cap. III.

De Lithophytis frondes imitantibus, reticulatis.

1. *Porus reticulatus & Eſchara marina* Imper. C.B. *Eſchara* J. B. *Retepora* Imper. *Roſa marina* Cæſ.

J. B.

QUæ Eſchara Rondeletio dicitur pro radice principium habet latiuſculum, ex quo foliacea quædam, & Lactucæ criſpæ in modum ſubſtantia exit lapidea, craſſiuſcula, albicans, fragilis, cribri inſtar, foraminum ſeu rimarum longiuſcularum plena. Dentibus facilè atteritur, nullo manifeſto nec odore, nec ſapore.

Elegantiſſimam hanc plantam ſaxeam è mari Tyrrheno ſæpiùs inter piſcandum retibus extrahunt. Nos fragmenta ejus Romæ in foro piſcatorio multoties vidimus.

* 2. *Eſchara marina frondipora* J. B. *Frondipora* Imp. C. B.

Retiporæ deſcriptæ quodammodo ſimilis eſt. Frondes quippe ſubſtantiâ ſimiles, itidémque ramoſæ & inciſæ, quibus extrinſecus eminentiæ quædam coſtis aut nervis foliorum ſimiles adnatæ, quarum extrema mutuo connexu unita poros conſtituunt, & retis formam quodammodo efficiunt.

* 3. *Reticulatum tophaceum marinum* J. B. *An Porus in* figura di mutaſſa Imper. ?

J. B.

Filamentorum, convolutorum in morem totum ex filis tophaceis candicantibus, ac etiam (quod in tanta exilitate mirum) fiſtuloſis ac cavis coagmentatum eſt, ut rete quodammodo in unum glomerem confuſum repræſentet. Ipſa craſſities fruſti coagmentati uncialis eſt, multis cavernis Spongiæ aut pumicis ferè inſtar cavata, ſubſtantiâ levi & dentibus facilè friabili, durâ, digitis non cedente, òdore ſalſo, ſapore nullo. Adhæreſcit aliis ſubſtantiis & rebus marinis.

His annumeranda videntur Corpora illa ex lamellis plurimis ſibi mutuò incumbentibus & velut articulatim junctis compoſita, ſubſtantiâ durâ & lapideâ, quorum nonnulla ob figuram pentagonam ſtellæ in modum radiatam *Aſtroites* appellantur, alia ob figuram rotundam, rotæ aut orbiculi æmulam *Trochites* & Entrochi dicuntur. Hæc enim eruditiſſimus Vir & ſagaciſſimus Naturæ operum indagator D. *Martinus Liſter* M. D. vetus amicus noſter revera lithophyta eſſe & petris accreſcere & ramulos laterales emittere primus quod ſciam detexit: Verùm quoniam in rupibus à mari longiùs remotis inveniuntur, an mari originem ſuam debeant meritò dubitatur: ideóque plura de iis dicere hoc in loco ſuperſedemus.

Cap. IV.

De Muſco marino lapideo, ſeu Corallina.

1. A. *Corallina* J. B. *Muſcus maritimus ſive Corallina Officinarum* C. B. *Muſc. mar. ſive Corallina alba Officinarum* Park. *Corallina Anglica* Ger.

J. B.

UNciam unam aut alteram [imo duas tréſve interdum] alta eſt, colore incano cinereóque, [aliàs rubicundo, luteolo, herbaceo aut candido,] ramulis numeroſiſſimis, pyxidatim geniculatis, gracilibus, pinulis interdum è latere excreſcentibus, odore nauſeoſo, piſculento, ſapore ſalſo, ingrato: Sub dentibus lapillorum inſtar crepitat, & facilè vel attritu digitorum in pulverem fatiſcit.

Rupibus marinis, petris, & interdum etiam conchis aut teſtis accreſcit ubique ferè apud nos: non tamen mollis eſt quandiu ſub aquis, (ut ſcribit Cæſalpinus) ſed dura & lapidea. *Locus.*

In pulverem craſſiuſculum contrita ad interaneorum vermes necandos atque etiam expellendos non immeritò celebratur. Datur pulvis in vino, lacte aut Caſſia, pueris qui nondum annum ætatis 14. attigerunt ʒß. pondere, adultioribus ʒj. *Vires.*

* 2. *Corallina fiſtuloſa fragilis* J. B.

J. B.

Duûm triúmve unciarum numeroſos progignit *coliculos*, cinereo filo craſſiori pares, ſuperficie criſpâ ſeminum Saccharo conditorum, aliàs lævi & veluti torno elaboratâ, circularibus zonis denſis præcincta, intus fiſtuloſa, decuſſatíſque cruciformium interſtitiorum cancellis diſtincta, fragilis admodum, & levi digitorum attritu in arenam ſolubilis, ſapore fatuo. Propagines mediante tenui breviſſimóque filo adnectuntur.

Eſt & alia ſubtilior multò, ceu pili aut filamenta quædam cruſtulis obtecta eſſent. Intus enim velut pilus tenuiſſimus: cruſtâ intecta poroſâ eſt albâ, in plures ramulos vermiculatos diviſa, Corallinæ in modum, ſed minimos, delicatulos.

3. A. *Corallinæ affinis ſive Muſcus marinus tenui capillo* J.B. *Muſcus marinus albidus* Ger. *capillaceus multifido folio albidus* C.B. *marinus ſive Corallina rubens* Park.

J.B.

Saxis aut concharum fragmentis innaſcitur, verum latiùs multò ſe ſpargit, propaginibus etiam 4. unciarum abundè circumfuſis, ad teretem, durum, nigricantem nervum adnatis cirris crebris capillaceis, mollicellis, ramoſis, colore albicante, cinereo, viridanti, rubente, vel denique nigro, ſapore Corallinæ ſalſuginoſo. Verùm licèt ad tactum mollis ſit, ſub dentibus tamen Corallinæ inſtar crepitat, & neſcio quid lapidei refert.

Eſt & ut vix uncialem altitudinem ſuperet, villis itidem ramoſis denſiſſimis.

Saxis, teſtis, Algæ, aliiſque plantis marinis innaſcitur.

* 4. *Muſcus candidus Coralloides ſquammulis loricatis* Lob. *Muſcus marinus ſquamoſus, ſive Corallina ſquammata* Park.

Præter titulum hujus & figuram nihil habent.

* 5. *Corallinæ affinis Nodularia* J.B. C.B.

Ramulis eſt brevibus, multifidis, coloris cinericei, concretione lapidea, fragili, ſub dentibus crepitat. Cum Corallina neſcio quid commune habet, nullo tamen thorulo farcta, ut ſunt Coralloides frutices.

Variat colore albo, pullo, puniceo.

CAP. IV.

De Fungis lapideis.

1. *Androſaces Matth. ſive Fungus petræus marinus, ſive Umbilicus marinus* J.B. *Andr. Matth. ſive Cotyledon marina & Umbilicus marinus* Park. *Androſaces Chamæconchæ innaſcens, vel minor* C.B. *item Androſaces petræ innaſcens, vel major* ejuſdem.

J.B.

Vitam agit ſub aquis, concharum ſtriatarum gibbis ſcopuliſve innaſcens; ſtaminibus fili inſtar tenuibus, uncialibus & ſeſcuncialibus; quorum ſingulorum extremum excipit umbilicus clypeoli, circinatæ rotunditatis, lineolis à centro creberrimis productis ſtriati: color cinereus: ſapor ſalſuginoſus.

Androſaces Dioſcoridis non eſt, nec enim ſemen fert; ſed Fungi petræi ſpecies. Duplex habetur major & minor.

Circa montem Cetium in ſtagno Volcarum petris & conchis innaſcens abundè invenitur; ut & nos obſervavimus.

Quæ de hujus viribus traduntur, conjecturis nituntur & incerta ſunt. Lobelius tamen ventrem ſiſtere novit, ut hic ſcrupulus (inquit) Anguillaræ eximatur, nec expeti ut alvum ſolvat.

2. *Fungus lapideus major in Nilo natus* C.B. J.B. F. *Saxeus Nili major* Cluſ.

Cluſ.

Quem Cluſius deſcripſit 10. unciarum habebat circumferentiam: ejus diameter 3½ unciæ, totus autem ſaxeus erat & candicans, ſupernâ parte ab umbilico ad circumferentiam multis profundis ſtriis, obliquè quodammodo excurrentibus ornatus; infernâ autem minùs elatis ſtriis, iiſque aſperis & quodammodo echinatis erat præditus, quæ à circumferentia ad pediculum productæ deſinebant, quâ videlicet parte magis fuſcus erat. Pediculus ejus brevis & craſſiuſculus, qui à ſcopulo aut petra abruptus videbatur.

3. *Fungus lapideus minor* C.B. J.B. *ſaxeus minor* Cluſ.

Cluſ.

Hic compreſſus floris formam quodammodo exprimebat: circumferentia & ambitus [qui valdè ſinuoſus] ſex unciarum erat, diameter in longitudine duarum cum ſemiſſe, in latitudine autem unius aut paulò plus, & quia floris quodammodo in formam aſſurgebat, altitudo pænè duarum unciarum erat, ab extremo orbe deſcendendo ſenſim gracileſcens. Pediculum habebat brevem & craſſiuſculum. Striæ quæ externa parte à pediculo ad circumferentiam excurrebant valde erant conſpicuæ; quæ autem in parte interna profundiores, & magis conſpicuæ, ſimul etiam in medio coeuntes.

Præter hos, Cluſius aliorum è mari majorum meminit, quales in muſeis curioſorum in Italia aſſervatos aliquoties vidimus.

SECTIO SECUNDA.

De Plantis Submarinis conſiſtentiæ ligneæ & tenacis.

Cap. I.

De Corallina reticulata, ſeu Flabello marino noſtratibus dicto.

2. *Corallina cortice reticulato maculoſo purpuraſcente* C. B. *Cor. reticulata plana purpuraſcens* Park. *Frutex marinus elegantiſſimus albus, Corallium nautis* J. B.

Cluſ.

AD binûm interdum pedum aut etiam majorem altitudinem aſſurgit, planus & in latum expanſus flabelli inſtar, à caudice ſimplici, brevi, ſtatim in ternos, quaternóſve aut plures craſſiuſculos ramos diviſus, à quibus innumeri alii tenuiores ramuſculi oriuntur, in longum & latum ſe ſpargentes, adeò miro ordine, ut ſimul coaleſcant, vacuáque tantùm quædam ſpatia relinquant, cribri aut reticuli maculas imitantia. Integer frutex purpuraſcente materiâ obductus eſt velut cruſtâ quadam aut gypſo, quæ facilè deradi poteſt; eo autem deraſo apparet interior ſubſtantia nigricans, lenta, frangi contumax, adeóque dura ut vix cultello ſcindi poſſit.

Scopulis aquâ marinâ tectis adnaſcitur, latâ plerunque ſede. Ex India tum Orientali tum Occidentali ad nos delata fuit, teſte Parkinſono.

Fruticem quem deſcripſit Cluſius ſalſuginoſa candida materia obduxerat: illam verò ſalſuginem creberrimis iiſque valdè exiguis foraminulis, tanquam acu impreſſis tam affabrè tantóque artificio elaboratam conſpicere licebat (præſertim in minutioribus ramulis) ut nullum opificem imitari poſſe ſibi perſuaderet Cluſius.

Fruticem hunc ſæpiùs vidimus, & ipſi etiam elegantiſſimam ejus plantam habemus.

* 3. *Corallina reticulato cortice altera* C. B. *Planta marina retiformis* J. B. Cluſ.

Cluſ.

Quam deſcripſit Cluſius, inſtar virgulti lignoſa erat, prorſus tamen plana, in frequentes ramos, eóſque etiam planos ſparſa; ex quibus in longitudinem & obliquè exibant multi nervi, retis inſtar ferè contexti, adeò firmi, ut ex æneo filo conflati viderentur, lumini tamen oppoſiti glutinis ſubſtantiam veriùs referrent. Tota planta cubito longior erat, prorſus (ut dixi) plana, & multis maculis retis inſtar pertuſa, ſubrubeſcens, multis tamen locis ſalſugine quadam infecta, extima parte ferè pedem lata, infima verò palmum, ſed ea non integra, nam ex utroque latere plurimum abruptum fuiſſe apparebat: Salſus ejus ſapor.

Scopulis adnaſcitur in Oceano Americano.

A præcedente in paucis mihi videtur differre.

Cap. II.

* *Arbuſcula marina Coralloides* Cluſ. J. B. *Corallinæ facie grumoſo cortice* C. B.

Cluſ.

QUam Cluſius vidit, tres cubitos alta erat, unde meritò arbuſculam dixit, in multos ramos laterales, eóſque in anteriorem partem nutantes diviſa. Caudex infima parte 7 uncias in ambitu craſſus erat, firmúſque & ſolidus cùm videretur, materiâ tamen quodammodo fungoſâ conſtabat, illâque candicante & zingiber reſiccatum referente. Totus caudex cum ramis innumeris tuberculis reſperſus erat, ipſique rami in majuſcula tubera deſinebant, intus fungoſa, & ſeminum, inanium tamen, ſpeciem in cavernulis continentia, externè autem orbicularibus notulis, lapidis Stellaris inſtar, diſtincta. Tota planta, ſive veriùs arbuſcula, tenui quidem ſed grumoſo cortice tecta erat, eóque rubri coloris, ut minio inducta videretur, qui an aſcititius fuerit ignorabat Cluſius, adeò autem ſalſi ſaporis erat tota cum ſuo cortice arbuſculæ ſubſtantia ut merum Sal referret.

De loco natali nihil inaudivit Cluſius. Longè autem majorem poſtea è Norwagia miſit *Hen. Hoierus Bergenſis* medicus, quamvis infimâ parte mutilam, 6. tamen pedes altam, totam planam & ſemipedem duntaxat latam, binas verò uncias ſpiſſam; reliqua apud * Cluſium vide.

* *Exotic. lib. 6. c. 1.*

CAP.

CAP. III.

* *Corallina fruticoſa purpurea* C. B. *Quercus marina Theophraſti* Cluſ.

Cluſ.

QUam deſcripſit Cluſius pedalis erat longitudinis, in multos eoſque planos ramos expanſa; & illos deinde in plures alios minores diviſos, multíſque tuberculis quaquaverſum obſitos, ut Myricæ ſive Cupreſſi veriùs foliorum formam & exactiùs referrent, quàm alterius alicujus plantæ: coloris purpurei ſaturi qualis ferè conſpicitur in vini rubri fæcibus, ſalſi prorſus ſaporis. Ipſa fruticis materia dura & lignoſa erat, imò quaſi cornea aut ſaxea. Confracta porro infima parte erat hæc planta, ut ſaxóne an Oſtraceæ teſtæ innata fuerit nihil affirmare potuit Cluſius.

C. Bauhinus huc refert Corallinam rubentem Antipathis facie *Lob.* Lithophyton marinum rubri ſeu purpurei coloris *Geſn.* An rectè ambigitur. *J. Bauhinus* has plantas *Coralloidis ſui fruticoſi marini rectioris* ſynonymas facit, quod ſic deſcribit,

Densè fruticat cornu cervini figurâ: radicem verò ſcopulis apprimit lapideſcentem, trunco brevi, ſtatim in infinitos ramos diviſo, modò patulos, modò ſurrectos, & quà fors tulit huc illuc divaricatos, dodrantales & palmares, ſingulos thorulo corneæ duritiei & flexibilitatis, necnon coloris, farctos, cruſtâ obductos, jam penitus niveâ, jam cinereâ, modò luteâ, modò conchyliatâ vividâ, aliàs cinereâ & rubrâ, aliàs luteâ rubrâ, non raro omnis coloris ſtigmatibus punctata.

CAP. IV.

* *Corallina lignoſa Ericæ facie* Park. *Cor. ruffeſcens exaſperata* C. B. *Ericæ facie frutex marinus* J. B. Cluſ.

Cluſ.

ERat is frutex quem deſcripſit Cluſius cubitalis aut amplioris altitudinis, ſtatim ab infimo in frequentes ramos aſſurgens: atque illi denuo in minores alios diviſi erant, interdum ſimul coaleſcebant, ut in pleriſque plantis in mari naſcentibus evenire ſolet: tenui cortice tegebatur, terreſtríſque coloris erat. Totus porrò frutex planâ formâ excreverat, & in ſeſquicubitalem latitudinem expanſus erat. Omnes autem rami tanquam quibuſdam tuberculis erant obſiti, ſed minores longè frequentioribus & majoribus, ut tanquam floſculorum gemmis ornati viderentur, quæ trita in tenuiſſimum pollinem reſolvebantur. Tota alioqui planta lignoſa & durà erat, atque lapidi aut ſcopulo innata fuiſſe videbatur; ſalſi ſaporis, ut quæ in Oceano natæ plantæ.

C. B. Plantam hanc duobus in locis, ſub duobus generibus collocat: ſub Corallina, & ſub Fuco folliculaceo cujus ſpeciem XVII. eam facit, titulo Ericæ ſimilis maritimæ.

CAP. V.

* *Reſedæ ſimilis maritima* C. B. *Reſedæ facie Planta marina* Cluſ. J. B.

Cluſ.

TOtus lignoſus & durus erat quem deſcripſit Cluſius hujus generis frutex, non ſecus ac Erica fruticans, ſalsâ & albâ materiâ obductus; ſequipedalis altitudinis, non tamen integer, ſed infima parte fractus, in 10. vel plures ramos inæqualiter & nullo ordine naſcentes diviſus, quorum aliqui abrupti. Qui ſupererant toti tecti erant exiguis quibuſdam vaſculis, rugoſis, deorſum propendentibus, coloris ex albo cineracei, Reſedæ vaſculis, quæ ſemina jam matura continent, non valdè diſſimilibus, longè tamen minoribus, & infima parte ut plurimum connexis ipſis ramulis, quæ vacua & valdè fragilia, ut quæ digitis attrita facillimè in pulverem reſolvebantur, ſalſi admodum ſaporis.

De loco natali nihil potuit intelligere.

CAP. VI.

* *Hippuris ſaxea* Cluſ. J. B. *Equiſeto ſimilis ſaxea* C. B.

Cluſ.

TOta quam vidit Cluſius Planta in unam partem inclinabat, ut pleræque Pelagicæ Plantæ ſolent, & prorſus ſaxea apparebat, in imo mari ſcopulo aliquo, ut videbatur, adnata, cujus fragmentum infima parte adhuc retinebat. Ex Orientali Oceano allata ferebatur, erátque 20. uncias longa, & in multos graciles ramos diviſa, ac frequentibus nodis & articulis diſtincta.

ſta. Candicabat porrò tota, ſingulíque articuli ſtriati & veluti canaliculati erant, ad ſingula verò genicula ſive nodos graciliores, & fuſci, ſplendentis tamen coloris, ut etiam ſinguli articuli (qui interdum uncialis longitudinis, magna verò ex parte ſemunciales aut breviores erant) fuſco aliquo glutine connexi viderentur. Interior autem plantæ pars lignoſa erat, quemadmodum ex abruptis quibuſdam particulis conſpicere licebat.

Cap. VII.

* *Coralloides granuloſa alba* J. B.

J. B.

HUjus portio ex magno ramo decerpta, cervini cornu inſtar plures ramos de ſe mittebat, modicè recurvos, ſurſúmque ſpectantes. Tota planta albo granulosóque cortice obducta erat ac ſi ſaccharo incruſtata eſſet. Interior ejus ſubſtantia, cui cruſta hæc granuloſa adhærebat, nigra erat duráque.

Cap. VIII.

* *Salix marina* J. B. Park. *maritima* C. B.

Lugd.

RAmi multi, ex glauco nonnihil rubentes, in aqua natant, foliis comantes longis, Salici ſimilibus, maxima ex parte per oras non inciſis, quibuſdam velut inciſuras nonnullas oſtendentibus, guſtu ſalſis. Inter ramulos virgulæ ſurriguntur, florem Salicis ſuſtinenti ſurculo haud abſimiles, apicibus plurimis veluti ſquamatim compactis, non aliâ formâ quàm quæ ſpectatur in Salice, dum herbaceo iulo florem parturit.

Teſtis oſtreorum & ſaxis quæ ſub aqua marina ſunt innaſcitur & ſic adhæret, ut iis agglutinata, non radice defixa videatur.

Cap. IX.

* *Corallina plumata ſive Myriophyllum pelagium Cortuſi Cluſio* Park. *Myriophyllum pelagium* J. B. *Muſcus maritimus filicis folio* C.B.

Cluſ.

QUantum ex ejus pictura (inquit Cluſius) quam miſit Cortuſus conjicere licebat, fuerat hæc planta cubitalis altitudinis, *caule* recto, ſatis tamen gracili, prædita, in plures ramos, ſeu potiùs, ut Pliniano utar verbo, ramuloſa folia diviſo, foliorum Filicis pænè forma & effigie, ſed longè tenuiora, nutantia inſtar ramorum Palmæ, colore palleſcente. Summus caulis minoribus foliis obſitus, deſinebat in nuculas quaſdam velut in caput congeſtas, quæ nullum aliud ſemen continere deprehenſæ ſunt, quàm tenellas plantulas jam formatas, matri facie ſimiles, quæ cadentes infimum mare petunt, deinde creſcunt & in eandem magnitudinem evadunt quàm matres obtinent. Ipſe caulis quamplurimis tenuiſſimis & plus quam capillaceis fibris tanquam radice nititur, non ſuper ſaxis aut Oſtreorum teſtis, ut pleræque aliæ pelagicæ plantæ, ſed ſuper arena aut luto in imo mari ſito. Fragilis eſt caulis non minùs quàm vitrum aut Corallina dum ſiccus eſt; at viridis & terræ adhuc inhærens lentus eſt & flexibilis inſtar Sparti.

Naſcitur in altiſſimis gurgitibus maris Illyrici. Tota planta etiam exſiccata ſalſedinem ſuam retinet.

Cap. X.

A *Fruticulus marinus cauliculis craſſiuſculis teretibus rigidis, pennatus.*

CAulis hujus ſeu ſcapus palmaris, craſſiuſculus rigidus: ab imo ad ſummum ramulos hinc indè pennarum pinnulas è ſcapo exeuntes ſitu ſuo imitantes emittit.

Communicavit *D. Newton.*

SECTIO

SECTIO TERTIA.

De Plantis Submarinis conſiſtentiæ mollioris & herbaceæ.

CAP. I.

De Fuco marino ſeu Alga marina minore, foliis diviſione ſua dichotomiam plerunque obſervantibus.

FUcus propria & primaria ſua ſignificatione herbam marinam denotat, cujus ad tingendum uſus eſt. Quod & Servius teſtatur cùm ait, *Fucus herbæ genus quâ veſtes tinguntur*: & Acro quoque in 2. Sat. lib. 2. cùm ſcribit, Fucum eſſe genus herbæ marinæ unde lana inficitur, & adfert illud Horatii ex Od. 5. lib. 3. *Neque amiſſos colores Lana refert medicata fuco.* Hinc & pro colore ipſo accipitur, & generatim pro quavis tinctura. A Botanicis autem extenditur ad omne genus Algæ marinæ ſignificandum, quamvis ad tingendum utilis non ſit, ob ſimilitudinem nimirum & convenientiam in notis genericis. Quamvis autem Plinius neget Linguam Latinam habere nomen, quo Græcum φῦκος exprimat ; [itaque etſi ipſe Algam maris vocat, tamen exiſtimavit non ſatis eſſe id nomen accommodum] nihil tamen cauſæ eſt, cur putemus non poſſe transferri *fucum*. Nam & ipſe Plinius *lib.* 25. *cap.* 10. ait, Phycos thalaſſion, id eſt, *Fucus marinus* : inque indice lib. 1. ait, *Phycos tria genera, quod Fucus marinus* : Et ratio favet, φύκει enim uſæ mulieres ad conciliandum ori ruborem, ut Lucianus in Amoribus, aliique plurimi auctores tradunt. At Latinorum fucus ad eundem uſum adhibebatur, ut unicuique notum. Et Plinius capite ante citato ſcribit, φύκει circa Cretam nato in petris purpuras quoque inficiunt. Unde cognoſcitur quis color fuerit fuci, nempe rutilans & quodammodo puniceus. *Hæc omnia Voſſius in Etymolog.* Cùm autem mulieres genis fuco tinctis pulchriores viderentur quàm eſſent, & falſo colore viros fallerent, hinc *fucum facere* eſt falsâ & ſimulata ſpecie alicui *imponere*, *decipere* : & *fucus* in genere pro quovis pigmento accipitur.

Hoc autem capite comprehendimus herbas marinas foliaceas minores, quarum folia diviſione ſua dichotomiam plerunque obſervant. Quibus etiam ſubjungimus alias Muſco, Licheni, Confervæ affines, necnon Spongias & Alcyonia.

Cæterùm Fucus omnis ſive Alga marina ipſa per ſe, ut eſt à mari advecta, pro pinguiſſimo lætamine habetur, non ſecùs ac Marga, éſtque in frequenti uſu apud Scotos maris accolas ad agros emaciatos reficiendos; ut ipſi obſervavimus cùm per Scotiam iter faceremus: Nec apud Scotos tantùm ſed & apud Narbonenſes Gallos: ut [circa *Vicum* oppidulum in valle Frontiniana] obſervavit & nos monuit *D. Martinus Liſter*, cùm Monſpelii commorabatur.

A. 1. *Fucus maritimus vel Quercus maritima veſiculas habens* C. B. *Quercus marina* Cluſ. Ger. Park. *Fucus ſive Alga marina latifolia vulgatiſſima.* **The moſt common broad-leaved Sea-wrack.**

Cluſ.

Naſcitur hæc planta in ſcopulis qui mari alluuntur, aut marinâ aquâ operiuntur, ſine ramis, ſed oblongis latiſque foliis, adeò mollibus ut cùm æſtus receſſit nullo modo ſuſtinere ſe queant, ſed ſtrata in ſaxis atque diffuſa conſpiciantur: multifida verò ſunt hæc folia, & ſecundùm alarum exortus atque cavitates bullas quaſdam ſeu veſiculas aquâ plenas eminentes habent; eorum verò extrema *in folliculos pariter intumeſcunt*, Cluſio in quoddam veluti rudimentum exigui Cucumeris deſinunt, ſubflaveſcens, aquâ plenum: Atra viriditate prædita ſunt, quamdiu ſub aquâ latent, aut recenter à marinis undis ejecta, ſiccata autem nigreſcunt & glutinis inſtar ſplendent. Nullis radicibus firmantur, ſed Lepadum modo ſaxis aut Oſtreorum teſtis inhærent.

Hæc planta adeò lubrica eſt, ut ſaxis quibus innaſcitur ſine lapsûs periculo inambulare aut inſiſtere nequeas. Veſiculæ autem non ſemper aquâ repletæ ſunt, ſed aere interdum aut flatu, adeò ut pedibus preſſæ non ſine crepitu rumpantur.

Hujus ſpeciem minorem, aliàs per omnia ſimilem, niſi quòd minùs profundè, & aquæ ſuperficiei proximè naſcatur, obſervavimus.

In ſaxis, rupibus, & clivis maritimis ſingulis æſtuum acceſſibus aquâ inundatis & coopertis paſſim & abundè oritur.

A 2. *Fucus ſive Alga marina anguſtifolia veſiculas habens. Fucus maritimus nodoſus* C. B. *Quercus marina tertia* Ger. emac. *i. e. Fucus maritimus* 3. Dod. Belg. **Long narrow leaved Sea-wrack.**

Hujus flagella longiora ſunt multò & anguſtiora quàm præcedentis, frequentibus folliculis bullata, in acutos mucrones deſinentia. Cum priore interdum promiſcuè oritur, ſæpiùs tamen profundiùs aquis inundatur, & ſubmergitur.

A. 3. *Fucus ſive Alga latifolia major dentata.* **Broad-leaved Sea-wrack with indented leaves.**

Hæc vulgari latifoliæ ſimilis eſt, ſed aliquanto major, foliis circa margines dentatis; nervo eminentiori media percurrente. In profundioribus, æſtuum tamen receſſibus detectis & nudis oritur. Veſiculas autem in hac ſpecie non obſervavimus.

A. 4. *Fucus tenuifolius foliis dentatis.* **Narrow-leaved Sea-wrack with indented leaves.**

Pedalem nonnunquam longitudinem aſſequitur, & in multiplices ramulos ſeu folia iteratâ diviſione finditur. Sunt autem folia ſeu flagella plana, peranguſta & vix culmum lata, per margines utrinque denticellis quibuſdam longiuſculis, ceu ſpinulis, ſurſum ſpectantibus inciſa.
In litore Cornubienſi inter alia maris rejectamenta invenimus.

A. 5. *Fucus ſive Alga membranacea purpurea parva. An Alga membranacea ceranoides* C. B?

Altitudine eſt palmari: *Foliis* planis, tenuibus & membranaceis, ramoſis, diviſione ſua plerunque dichotomiam obſervantibus. Per ſiccitatem purpureo colore tingitur, eſtque pellucida Pergameni ferè inſtar.
Frequenter à mari in litus rejicitur.
Hanc ſpeciem in Hibernia *Delisk* vocant, & contra vermes eſitant pro remedio.
Hujus varietatem à ſe in litore maris inventam communicavit *D. Newton,* in qua foliorum ſegmenta initio anguſta paulatim dilatabantur, deinde iterum contractiora reddita ſumma parte in uo cornua acuta dividebantur.
Aliam adhuc varietatem communicavit in quæ extrema foliorum ſegmenta dilatata, in multas cinias ſecta & veluti criſpa ſunt.

A. 6. *Fucus ſive Alga exigua dichotomos, foliorum ſegmentis longiuſculis craſſis & ſubrotundis. An Fucus ferulaceus* Lob. Ger. Park? *Fucus folliculaceus Fœniculi folio longiore* C. B? *An Gramen aquæ innatans cum utriculis ſive Fœniculacea marina* J. B?

Longitudinem ſemipedalem vix aſſequitur: eodem modo quo præcedentes diviſione ſua dicho-mian obſervat. Segmenta autem longa ſunt, ſubrotunda, in acutum deſinentia, malignè viri-a, per ſiccitatem nigra, Crithmi foliorum ſegmenta quadantenus referentia. Supremi ramuli ad varicationes nonnihil ſunt compreſſi, quod in figura Lobeliana *Fuci ferulacei,* folliculorum ſpecie repræſentari videtur, unde & folliculaceus *C. B.* denominatur.
In litus crebrò rejicitur.

A. 7. *Alga exigua dichotomos, arenacei coloris.*

Altitudine eſt palmari, flagellis tenuibus teretibus, in ramulos plurimos divaricatis, diviſione ſua chotomiam obſervantibus, colore ex cinereo flavicante qualis eſt arenæ marinæ. Nullas in hac ecie veſiculas obſervavimus. Circa Hollandiam pagum non longe ab Harvico in litus maris reje-um invenimus.

A. 8. *Alga marina platyceros poroſa* J. B. *Fucus Corallio affinis, ſeu Porus cervinus Imperati* C. B. *Fucus telam lineam aut ſericeam texturâ ſuâ æmulans.* **Silken Wrack.**

J. B.
Ab uno principio plures exeunt rami trium quatuórve unciarum, lati atque patuli, compreſſi, xiles, cruſtoſi, pallidi, colore exalbido, cum ſtriis obliquis quaſi texturam demonſtrantibus Da-æ cornua lata non infeliciter æmulatur; unde πλατύκερως dici poteſt ex re nata.
Siccam ſæpius in litora rejectam collegi, virentem ſeu recentem nondum videre contigit. Eſt autem telæ æ texturâ ſuâ perſimilis.

A. 9. *Fucus teretifolius ſpongioſus parvus.* **Small round-leaved ſpungy Wrack.**

Ad palmarem altitudinem aut etiam altiùs excreſcit, ramulis ſeu foliis teretibus, craſſis, ſordidè idibus, ſpongioſis, ut facilè inde aquam exprimere poſſis, mollibus & veluti holoſericeis. Eo-m modō dividitur quo præcedentes.
In litus Cornubiæ æſtu maris ejectum vidimus.

A. 10. *Fucus parvus ſegmentis prælongis, teretibus, acutis.*

Hic vix palmaris eſt, ad imum quædam velut foliola habere videtur, diſſecta in modum Um-liferæ cujuſdam plantæ. Scapi ad aliorum hujus capitis Fucorum modum diviſione ſua dichoto-am obſervant, & in ſegmenta deſinunt prælonga, teretia, in acutos mucrones terminata, per citatem nigra. Habui à *D. Newton* in litore maris collectum.

* 11. *Alga*

* 11. *Alga criſpa Scabioſa rubra & pallida* J. B.

J. B.
Ex foliis folia fractu contumacia nullo ordine itémque ex ramulis oriuntur. *Folia* quidem ſunt tenuia, lucem tranſmittentia, uncialia & ſeſcuncialia, culmum quædam lata, alia latiora, criſpa, rubra, vel ex fuſco pallida, in ramos diviſa, aſpera; quandoque hinc indè verrucis albis cruſtiſque cinereis & Halcyonii, ſapore prædita ſalſo: in quibuſdam adhærent radices craſſæ, capite villoſo, Algæ radici ſimiles, quæ an propria aſſerere non auſim, potiùs tamen contrarium cenſuerim.

Cherlerus attulit Monſpelio ex tractu Narbonenſi maris Mediterranei. *D. Magnol* albam & rubram copiosè invenit versùs montem Cetium cum aliis maris purgamentis.

A. 12. *Fucus longo, anguſto, craſſóque folio* C. B. *marinus ſecundus Dodonæi* Park. *Quercus marina* 2 Ger.

Figura Dodonæi, quæ habetur apud Gerardum & Parkinſonum hunc optimè repræſentat. Flagella anguſta ſunt, craſſa, coriacea, plana, dichotoma ſæpius iteratâ diviſione. Paulo ſupra radicem (in omnibus quas obſervavimus plantis) rotula latiuſcula caulem velut axem ambit, quæ & in icone Dodonæi pingitur: quâ notâ à reliquis hujus generis facilè diſtinguitur.
In litoribus noſtris, æſtu marino ejectus, frequens invenitur.

* 13. *Roſa marina* J. B.

Patulis in orbem eſt ramis, palmo longioribus, Quercûs marinæ diviſurâ tenuiore, ligulis anguſtioribus, coloris cinericei, per extremum digitatis, criſpis, aſperis.
Ex plantis Valerandi habuit *J. Bauhinus*.

CAP. II.

A. *Fucus Kali geniculato nonnihil ſimilis, non tamen geniculatus.*

LOngitudinis palmaris eſt & interdum dodrantalis; ramulis ſeu flagellis foliiſve teretibus, colore ſordido ex viridi ſubluteo aut citrino. Ubi ramuli è trunco exeunt non efficiunt acutos cum eo angulos, verùm cùm ramuli tum truncus ipſe nonnihil reflectuntur & angulos efficiunt rotundiuſculos: Ramuli aut, ſeu malis, folia, ubi cauli adnectuntur, minora ſeu graciliora ſunt, unde & pediculum quendam habere videntur. Segmenta ultima ſeu ſuprema ſemuncialia ſunt aut uncialia.
Rupibus propè oppidum *S. Ives* in Cornubia innaſcentem obſervavimus; proculdubio etiam & alibi ſatis frequens eſt.

CAP. III.

* 1. *Fucus folliculaceus Linariæ folio* C. B. *Lenticula marina Serapionis & Uva marina quorundam* Lob.

Lob.
TYrrheni maris & Adriatici (inquit Lobelius) indigena hæc, foliis anguſtis Scopariæ dictæ Oſyridis, in flexilibus loricatis petiolis, ſeſquipalmaribus, refertis & onuſtis copioſis baccis, vacuis, membranaceis, teretibus, Lenticulæ ſimilibus & paribus; unde ei nomen.

* 2. *Fucus folliculaceus ſerrato folio* C. B. *Lenticula marina ſerratis foliis* Lob.

Lob.
Perſimilis (inquit) & eadem præcedenti, niſi latiora & breviora, nonnihil ambitu ſerrata eſſent folia.

CAP. IV.

* *Fucus foliis Ericæ, Erica marina quibuſdam* J.B. *Tamariſco ſimilis maritima* C. B.

J. B.

UT minor eſt quàm Creminea Alga infra deſcribenda, ità tota tenerior, ramis tenuibus, non lignoſis rigidíſve, non minùs tamen frequentibus, imo latiùs divulſis & ad fœniculaceam Algam accedentibus, fibris tamen utcunque tenuioribus, ínque turgidulas veſiculas deſinentibus. Sicca nigricat.

D. Magnol in ſcopulis montis Ceti propè Monſpelium ſæpiſſimè collegit.

A. Huic ſimilem ſi non eundem nobis communicavit *D. Newton* in ramulos creberrimos variè diviſum & ſubdiviſum, eóſque foliolis veſtitos crebris, brevibus, anguſtis, acutis, Myricæ æmulis ſed minoribus multò. Sub aquis plantam pulcherrimè virere nobis retulit inventor.

CAP. V.

A. *Fucus anguſtifolius veſiculis longis ſiliquarum æmulis.*

QUem in litus ejectum invenimus circa Hollandiam vicum non procul ab Harvico portu, 5. trans *S. Oſithæ* oppidulum milliaribus in Eſſexia, ſeſquicubitalis minimùm longitudinis erat: caule & ramulis compreſſis, anguſtis, ab imo ad ſummum crebros ſurculos alternatim hinc indè emittentibus, quorum plerique abrupti erant. Surculi & flagella extrema, ſeu folia mavis dicere, in veſiculas oblongas, ſiliquarum æmulas, Araci minoris propemodum magnitudine, exteriùs velut nodoſas, interiùs crebris diaphragmatis interceptas, procurrente interdum ultra ſiliquam folio. Per ſiccitatem atro colore tingitur.

Præter hîc deſcriptos alias Fuci parvi ſpecies nobis oſtendit *D. Jac. Newton* in litoribus noſtris à ſe collectos. 1. Unum cauliculis teretibus tenuibus longis, obiter interdum capillamenta emittentibus. 2. Alterum fruticoſum per ſiccitatem nigricantem. 3. Tertium flagellis longis folliculaceis. 4. Quartum parvum, dichotomum, ſegmentis planis, compreſſis & latis.

CAP. VI.

De Fucis ſive Algis tinctoriis.

HOs uno capite comprehendimus, quamvis fortaſſe genere inter ſe differant, eorúmque nonnulli ad primum caput ſeu genus pertineant, quoniam facultate tinctoria conveniunt, & plerique nobis incogniti ſunt.

* 1. *Fucus ſive Alga tinctoria* Lugd. *lentus fœniculaceus, ſeu Coralloides lenta fœniculacea* J. B. Botan. Monſp.

J. B.

A pede lato, quo ſcopulis oppreſſa hærere ſolet, *rami* prodeunt complures, dodrantales, multipliciter diviſi, lenti, flexiles, tenaces; quorum minores in minima, fœniculacea & propemodum muſcoſa atque capillaria criſpáque ſegmenta ſecantur. Colore porro variant. Sunt enim quæ livido aut pallido ac albo; aliæ quæ fuſco, ſubnigro aut rufo, ſaturatè rubro, vel purpureo, aliæ denique quæ viridi ſunt colore, & hoc in eis viſu jucundum, quòd bicolores plerunque ſunt ſingulæ plantæ; craſſiores rami uni, tenuiores alteri, colore donati plerique tranſparenti. Sapor & guſtus ſalſuginoſus, piſculentus, ſub dentibus nihil ſabuloſi exhibent, ſed glutinis modo atteruntur, cui quidam rami pæne concolores viſu. Qui Hepatis venas à parenchymate ſeparatas viderunt, rem huic Coralloidi apprimè ſimilem conſpexerunt. Quædam aſperantur hinc indè cruſtaceis tuberculis albis.

Copioſè obſervavit atque collegit Cherlerus in tractu illo Narbonenſi maritimo quo Magalonâ Agdam tenditur. Eundem etiam ſæpius vidit *D. Magnol* cum maris purgamentis ejectum.

* 2 *Alga tinctoria* J. B.

Hanc à Valerando Dourez habuit *J. B.* cui inſcriptum Alga 2. ex Candia, quæ ei non abſimilis quâ involvuntur vitra, latior, pari tenuitate & lentore, fractu contumaci, colore purpureo obſcuro ſeu ſpadiceo, ſapore nullo evidente, propter vetuſtatem fortè: chartam cui involvebatur purpureo floridiore tinxit.

* 3. *Fucus marinus dictus, Roccella tinctorum* J. B. C. B.

Materies ejus colorem præbet nobiliſſimi purpurei: quapropter priſcis fœminis tingendis genis expeditum in fucum. Fucus hic antequam in tincturam redigatur, parte interna ex rubello candicat, externa nigricat. Evocatur vividus ejus color maceratione facta in urina: ſic paullatim tincturam acquirit, donec ultimo ſpecies quædam [*Soda*] Salis Alkali complementi loco & ut denſetur addatur. Fuci in compoſitione ad urinam portio eſt quintupla plus minus pro bonitate Fuci. Maceratio uno menſe completur. Salis pars duodecima additur, quod maceranti Fuco adjectam colorem pariter odorémque violæ excitat atque producit. *J. B.* ex Imperato lib. 27. c. 9. *Roccella* autem à colore rubro dicitur.

* 4. *Fucus capillaris tinctorius* J. B.

Imperatus lib. 27. cap. 9. ex Oriente delatum ſcribit nomine Roccellæ, & excellentiſſimum ait ad tincturam.

* 5. *Fucus verrucoſus tinctorius* J. B. C. B.

Hic apud tinctores etiam Roccella dicitur, eodem Imperato autore, loco ſuperiùs citato. Uterque *J. Baubino* & nobis incognitus.

CAP. VI.

De Fucis foliis longiſſimis integris & non dichotomis.

A. 1. *Fucus folio ſingulari longiſſimo, lato, in medio rugoſo.*

R*adix* ei qualis Fuco phaſganoidi, ſed minor & tenuior, pediculus brevis, duos vel tres digitos vix excedens, tenuis etiam, & multis vicibus minor quam illius. Folium ſingulare indiviſum, 4. & 5. nonnunquam digitos latum, ad utramque oram membranâ tenui & veluti criſpâ, ceu fimbriâ ornatur, mediâ parte craſſius, & crebris rugis flexuoſis adeò inæquale ac ſi acupictum eſſet. Longitudo ejus ulnam & dimidiam menſuræ noſtratis interdum excedit. Versùs apicem ſenſim anguſtatur.

Huic vel idem eſt, vel perſimilis

Fucus longiſſimo, latiſſimo, craſsóque folio C. B. prod.

Quem deſcribit *radice* brevi, ex craſſis fibris compoſitâ; ex qua pediculus craſſus, rotundus ſemipalmaris prodit, qui in folium expanditur unum, ingentis longitudinis, pedes aliquot & ulnas excedens [rariùs ex una radice duo folia ejuſdem omnino formæ & longitudinis] latitudine uncias 4. ſuperans, ejuſdem ferè per totum folium principio excepto latitudinis, in medio æqualiter planum, ad utrumque verò latus parùm convolutum, tortuoſum & ſinuoſum, obſcurè virens, craſſum, & dum terræ adhuc affixum tactu formâ gelatinæ viſcoſum & madidum: quare propter nimium madorem vix aſſervari poteſt, licet ſæpius Soli exponatur; nam quoties chartæ reponitur mador iſte cum fœtore recrudeſcit, ità ut à corruptione, nonniſi poſt aliquot ſeptimanas, donec planè ſiccetur, ſervari poſſit.

Hic à noſtro differt, quòd ex una radice duo interdum folia emittat, quod in noſtro nunquam obſervavi; quodque medium folium æqualiter planum eſt, cùm in noſtro rugis inæquale ſit. Johnſonus Gerardi emaculator Fucum hunc C. B. *cum phaſganoide (quem interdum folio ſimplici, interdum gemino provenire obſervavit) eundem ſpecie putat, nec nos magnopere repugnamus. Noſter autem, quem in litoribus Eboracenſibus & Cornubienſibus copioſum obſervavimus, à phaſganoide dicto ſpecie diverſiſſimus eſt. Quòd verò* C. B. *de difficili hujus plantæ exſiccatione dicit Fucis omnibus commune eſſe experientiâ didicimus.*

* 2. *Fucus longiſſimo latiſſimo tenuique folio* C. B.

C. B. prod.

Hic priori non multùm abſimilis, qui ex radicula nigra, fibroſa pediculum tenuem, triuncialem emittit, qui in folium ſeſquicubitalis longitudinis, unciarum 5. vel 6. latitudinis, planum, per margines hinc indè convolutum abſumitur, ſubſtantiæ tenuiſſimæ membranaceæ, coloris pallidè virentis.

Hunc cum aliis Maris Mediterranei purgamentis rejectum non longè à montis Cetii radice collegit *C. Bauhinus.* Si hic à ſuperiore diverſus ſit nobis certè ignotus eſt, nec apud *D. Magnol*, in Indice plantarum circa Monſpelium, ullam ejus mentionem invenio.

A. * 3. *Fucus alatus ſive phaſganoides* C. B. *An Fucus Scoticus latiſſimus edulis dulcis* Sibbald. in Prodr. Hiſt. Nat. Scot? **Broad-leaved eſculent Wrack.**

C. B. prodr.

Hujus (inquit Cargillus qui ex Abredonia Scotiæ tranſmiſit) admiranda eſt forma. Saxis quæ Oceanus lambit & in æſtu quoque mergit adhæret, lepadum inſtar, mytulis coronata: *caule* tereti, pennæ anſerinæ magnitudine; colore quem exhibent pruna Damaſcena, inter rubrum & nigrum ſaturatum medio: At *folia*, quæ nonniſi caulem adultum ornant, ſaxo hærentia [in ſicco vireſcunt] ad luteum magis vergunt, quæ palmæ latitudine ſupra radicem naſcuntur plurima, ligularum inſtar, cartilaginea, 3, 4, 6, aut 8. uncias longa; inter quæ caulis, eouſque teres, lateſcit, porrigiturque interdum ad ulnæ longitudinem, infirmus, ut niſi aquis innatans ſuſtentetur, humi ſemper procumbat: Huic, ſi adultior, utrinque ala adnaſcitur tantæ quanta & ipſe caulis eſt longitudinis. Ea verò tota membranea eſt, fibris hinc indè venoſis à caule conſperſa. Notandum autem membranam hanc, prout in ſagittarum alis eſt videre, imâ parte anguſtiorem, ſenſim latiorem reddi, ità ut tres ab ortu pollices tranſverſos æqualis deinceps tota exiſtat, 1, 2, aut 3 unciarum latitudine.

Hic præſertim Septembri viget, alio anni tempore inutilis: membranæ abjiciuntur, reliquo veſcuntur gravidæ, aliiſque etiam in cibos cedit. Sapore eſt ſalſo cum modica dulcedine; ſitim manducantibus excitat. D. Sibbaldus inſtar Acetarii comedi aſſerit.

A. 4. *Fucus arboreus polyſchides* C. B. *maximus polyſchides* Park. *phaſganoides & polyſchides* Ger. emac. **Sea-girdle and hangers.**

A radice fibroſa ſaxo alicui aut petræ adnaſcente caulem emittit pedalem, cubitalem aut longiorem, teretem, caulem Angelicæ maximæ (ut rectè C. B.) craſſitudine æquantem, cujus faſtigium in latus cartilaginoſas membranas variè dividitur, eo propè modo quo balthei pars de qua enſis ſuſpenditur apud Helvetios. [*Suprema caulis pars in* 8, 9, 10, 12 *aut plura pauciorave folia longa dividitur.*]

In litoribus noſtris ubique ferè invenitur. Vidimus etiam rupibus ſingulis æſtûs marini acceſſibus aquâ opertis innaſcentem circa Monam inſulam & alibi, copioſiſſimé. Hæc planta eſt quam Lobelius in Obſ. **Wrack** Normannorum appellat, ut mihi quidem videtur. Quin & Alga Maderenſis grandi folio *J. B.* i. e. Alga latifolia chartæ ſimilis, coſta carens *C. B.* huic eadem videtur, aut penultimo in loco deſcriptæ.

A. 5. *Fucus chordam referens teres, prælongus. An Fucus cavus* J. B. *i. e. Herba cava* Impet.? **Sea-Laces.**

Ad duas nonnunquam ulnas ſeu quatuor cubitos longitudine accedit, ad radicem exilis, in medio craſſior, tandem iterum in acutum tenuatus, teres, magnitudine & ſpecie chordæ muſicæ maximæ, ſimplex & indiviſus, intus concavus, verùm crebris diaphragmatis interceptus.

In litore marino ad latus Angliæ Occidentale ſaxis adnaſcentem ſæpius obſervavimus.

A. 6. *Alga anguſtifolia vitrariorum* J. B. C. B. *Alga* Ger. *Fucus marinus ſive Alga marina graminea* Park. **Graſs-Wrack.**

J. B.

Folia longiſſima, cubitalia & longiora, plana, lævia, mollia, fragilia, modò alba, modò rubra vel atro-virentia, ligulas adſtrictorias æmulantia; ex iis quædam ſunt latiora, alia anguſtiora: hærent ſubſtantiæ cuidam lignoſæ, nigræ, umbelliferarum plantarum inſtar comoſæ, capillamentis cinereis quæ in fibras fatiſcentia folia vetera & decidua reliquerunt.

Cæſalpinus folia initio virere, deinde cùm exſiccantur albeſcere ſcribit.

Toto tractu mediterraneo ad Aquas Marianas Adriatici & Occidui maris univerſi pœnè litoribu nihil vilius & frequentius algâ. *Lob.*

Veneti hujus foliis vitrea vaſa involvere & præmunire ſolent, alioqui hodie nullius eſt usûs. *Lob Matth.*

Graminis potiùs marini quàm Algæ ſpecies videtur, ubique fere in litoribus marinis obvia.

CAP. VII.

A. *Fucus maritimus Gallo-pavonis pennas referens* C. B.

C. B. prod.

HIC membranaceus eſt, ſeſe ſenſim latè expandens, qui in plures lacinias, ſemicirculares, ſibi quandoque incumbentes dividitur, per quas variæ ſtriæ ſemicirculares variegatæ, diverſæque latitudinis, ut in pennis Gallo-pavonis eleganti ſpectaculo cernuntur.

Scopulis maritimis adnaſcitur in Scotico, ſeu Britannico Oceano.

Oſtendit nobis hanc plantam D. Stevens à ſe inventam propè Exoniam Devoniæ urbem. Fungo auriculari Cæſalpini ſimilem Muſco cuidam aut Licheni propiùs accedentem quàm Fuco. Cùm ergo conſiſtentiâ & texturâ Auriculæ marinæ & Opuntiæ ſit, hinc illuc transferri debere putamus.

CAP: VIII.

* *Fucus folliculaceus foliis Abrotani* C. B. *Cremenei Iſtris Abrotoni vel Thymi foliis* J. B. *Fucus marinus foliis Abrotani maris* Lob. *Muſcus marinus Abrotonoides* Park.

J. B.

FIgura ejus & facies ceu ſiquis arborem quandam aſpiciat. Nam primùm trunco eſt pedali, craſſiuſculo, tuberoſo, nigro. Ab hoc supernè rami exeunt complures, pedales, breviores, in alios minores diviſi, foliis veſtiti Abrotani & multipliciter diſſectis, quorum ſegmenta in oblongum intumeſcunt turgeſcúntque, colore pullo aut nigricante: pleriſque cæterum locis cinereâ quadam ſalſugine incruſtatur, alicubi etiam fungoſo & ſpongioſo tegumento. Sapor ſalſuginoſus ſicut & odor.

Valerandus, à quo *J. B.* habuit, ex Iſtria detulit. Fortè hæc planta rectiùs Submarinis lignoſis ſecundâ Sectione contentis annumeraretur; uti & ſubſequens.

CAP. IX.

* *Fucus fruticoſus caudice verrucoſo* Botan. Monſp. *Fruticoſa marina planta, quibuſdam Conferva lignoſa* J. B.

J. B.

LAtâ baſi vel radice ſcopulis adhæret, pedalis & cubitalis ferè ejus caudex lignoſus, tortuoſus, totus niger vel pullus, quaſi aduſtus foret, rugoſus, fragilis, in ramos palmares divaricatus, quos obſident undique verrucoſa tubercula, modò longiora, modò breviora, ad radicis Polypodii tubercula accedentia, quæ versùs ſuperiora Ciceris pænè magnitudine, olivari formâ, rugoſa, criſpa, racemorum modo cohærentia, in quorum turbinato fine exeunt coliculi ramulíve nigri vel ruffi, ínque ſegmenta incondita cæſi, ſubinde à medio ad ſummum uſque denticulati; in quibuſdam foliola ſegmentis ad Abrotanum accedunt, paulò tamen latioribus.

Planta hæc non parùm variat, ità ut quis diverſas plantas ſuſpicari poſſet. Quædam enim ſtatim à radice plures ſtolones producit, aliàs unum plerunque videtur proferre. Obſervantur etiam ad radicem pili quales in Algæ vitrariorum radice. Quædam tophaceis cinereis cruſtis obducuntur: aliis adhæret Linum capillare vel muſcus tenuiſſimus, &c. Sapor ligno nullus inſignis, niſi aliquantulum aſtringens cum levi ſalſugine, quæ in foliis evidentior.

In litore Narbonenſis maris propè Monſpelium plures hujus generis plantas collegit *P. Magnol.*

CAP. X.

A. *Fucus ſpongioſus nodoſus* Ger. emac. **Sea ragged Staff.**

SUcculenta admodum & fungoſa eſt planta, craſſitie pollicari, colore obſcuro ſordidè flavicante, tuberculis verrucoſis inæqualibus undique obſita. Propè *Margate* in inſula *Thanet* Cantii invenit *Th. Johnſonus.*

CAP. XI.

Plantæ ſubmarinæ Muſco & Licheni affines, aliæque parvæ incertæ poſitionis.

* 1. *Abies marina Belgica* Cluſ. J. B. Ger. emac. *Abies marina* Park.

Cluſ.

HAnc Cluſius, ut & ſequentem, ſe obſervâſſe ſcribit in Flandriæ ora maritima oſtreorum teſtis & Mytulorum conchyliis adnatam, quæ Abietis figuram ità referebat, ut pumila Abies videretur, ramulis ordine utrinque diſpoſitis, fragilis, admodum puſilla, raro palmi altitudinem excedens, ex tenuibus velut ſquamis contexta, nonnunquam omnino plana, aliàs interdum prominentibus in orbem ramulis. An huc referendum *Muſci marini genus foliis pinnatis*? quod trium unciarum eſt altitudine, in pulchros ramulos unciales & ſeſcunciales fiſſa, vivido virore tincta, foliis pinnatim annexis ut in Viola aquatica, apophyſibus nonnullis inæqualibus.

2. *Cupreſſus marina Belgica Cluſii* J. B. Ger. emac. *Cupreſſus marina* Park. *An Fucus cupreſſinus* Imperati? *Fucus Cupreſſo ſimilis* C. B.

Cluſ.
Hæc cupreſſum adeò æmulabatur, ut Cluſius ſatis mirari nequiret providentiæ divinæ opus & artificium, ramulis frequentibus in orbem ſed nullo ordine naſcentibus, & ſurſum ſpectantibus, Cupreſſinorum foliorum modo efformatis. Harum autem, tametſi aliquot annos inter chartas aſſervatarum & compreſſarum rami, ſi in vitrum aut aliud vas aquâ plenum injiciantur, ſtatim ſeſe explicare & in orbem diffundi ſeque ſurrigere incipiant.

A. 3. *Lichen marinus* Ger. *Lactuca marina ſive Intybacea* J. B. *Fucus marinus Lactuca marina dictus* Park. *Muſcus marinus Lactucæ folio* C. B.

J. B.
Maris ſinubus innatantia quædam ſunt *folia*, ab uno veluti pede prodeuntia, membranacea, lævia, & cum exſiccantur quaſi papyracea, pellucida, invicem incumbentia complicataque & corrugata, colore herbido dilutóque, Lactucam aut Intybum criſpam quodammodo repræſentantia, vel Roſam expanſam.

Petris & Scopulis aut etiam teſtis in fundo maris adnaſcitur eodémque modo quo Lichen ſeu Hepatica terreſtris ſe diffundit & expandit.

Refrigerat & aſtringit: commodiùs autem applicatur Arthritidi quàm Muſcus capillaceus ſive Corallina *J. B.*

A. 4. *Lactuca marina tubuloſa.*

Hanc in foſſis paluſtribus majoribus & fluviis quos mare ſingulis acceſſibus æſtuum influit obſervavimus: eſt autem prælonga concava ſeu tubuloſa, velut in cellulas diviſa coli inteſtini evacuati æmula, eodem ferè cum præcedente colore & conſiſtentia.

5. *Scutellaria ſive Opuntia marina* J. B. *Opuntia marina* Park. *Fucus folio rotundo* C. B. *Lichen marinus rotundifolius* Ger.

J. B.
J. Bauhino deſcripta pede erat craſſiuſculo, fungoſo, unciali. A quo ſurculi (ſi ità vocare fas ſit) prodeunt plures ex meris foliis mutuo incubitu conſtantes, ità ut alterum ex alterius margine enaſci videatur inſtar corollæ cujuſdam qua preces connumerari ſolent: aut uti propiùs accedamus in re non uſque adeò diſſimili, ſicut in Ficu Indica quam Opuntiam vocant. Surculi iſti rurſus in alios laterales dividuntur. Singularia porro iſtius concatenationis folia orbiculata ſunt, utcunque latiora quàm longiora, nummi inſtar compreſſa, craſſiuſcula tamen, nonnihil rugoſa, quæ diligentiùs inſpecta velut ex binis membranulis compacta videntur, ac prima quidem unguis ferè latitudine, pauca quædam Lupino paullo majora, alia medio modo ſe habentia. Cæterùm ſuperius plerunque folium qua gibbum inferioris excipit modicè ſinuatum eſt. In extremis quæ ſunt foliola plerunque vix Lentem ſuperant. Tota planta ſalſuginoſa eſt, tum ſapore, tum odore.
In litore Siculo propè promontoriolum Cerciolo dictum collegimus.

6. *Auricula marina. Fungus auricularis* Cæſ. J. B.

Cæſ.
Foliis conſtat auriculæ figurâ, pluribus lineis circumductis, colore cinereo, mollibus ſpecie Fungi, guſtu mordaci. *Et paulò poſt*, eorum Fungorum figuram præ ſe fert qui vetuſtis caudicibus innaſcuntur lignoſi: ſed hoc tenue eſt, membranoſum, molle, infernè aſperum, ſuperiùs læve.
In litoribus Maris Mediterranei ſæpiùs ejectum collegimus.

7. *Palma ſive Manus marina quibuſdam* J. B. *Fucus aliquibus Palma marina* C. B.

J. B.
Amputatam à radio cubitóque manum affabrè exprimit; ac ex carpo craſſiore [compreſſo tamen] albicante, anguſtiore in metacarpium ſenſim dilatatur; hinc in digitos quaternos, quinos, pluréſve, ferrugineos, fungoſos, rugoſos, multifidos dividitur, qui rurſus in minores particulas ſubdividuntur. Tota ſubſtantia coriacea quodammodo eſt & membranoſa. Sapor & odor ſalſus.
Hanc etiam in Maris Mediterranei litora ejectum collegimus aliquoties.

* 8. *Alga cornu cervi diviſurâ* J. B.

J. B.
Foliis erat membranaceis, rubentibus, duarum aut trium unciarum, cervini cornu denticulis inciſa, ſapore ſalſo.

* 9. *Palma marina quibuſdam* J. B.

J. B.

Ejus ramuli erant plani, dimidiati culmi latitudine, multifidi, nigri aut cinerei, foliis amicti gracilibus, brevibus, diviſurâ accedentibus ad Chondrillam, multò tamen minoribus.

* 10. *Muſci marini genus foliis pinnatis* J. B.

J. B.

Trium unciarum eſt altitudine, in pulchros ramulos unciales & ſeſcunciales fiſſa, vivido virore tincta, foliis pinnatim annexis ut in viola aquatica, apophyſibus nonnullis inæqualibus.

Alias adhuc Fuci ſpecies obſervavit & deſcripſit Ferrantes Imperatus, quas quia nobis incognitæ ſunt, nec ab alio præter eum Botanico, quod ſciam, deſcriptæ aut pictæ, lubens prætereo. Earum autem deſcriptiones ſi deſideras, videri poſſunt apud J. B. *Hiſt. Plant.* lib. 39. cap. 20. Latinæ factæ.

* 11. *Reticulum marinum* J. B. *An Rete marinum* Imp. ? *lib.* 28. *cap.* 1.

J. B.

Nomen ex rei ratione aſcivit ſic namque veluti ſtamine atque ſubtegmine intertexto eſt, ut rete aliquo modo repræſentare videatur. Compreſſu duriuſcula eſt, neque renitens: colore ſubcinereo obſoleto: odore atque ſapore ſalſuginoſo. Dentibus attritum cedit ob lentam & tenacem ſubſtantiam, nec facilè comminuitur.

Maritimorum accola eſt.

* 12. *Fuci fungiformes* J. B. *Fucus fungis affinis* C. B.

J. B.

Sunt de numero foliorum marinorum, folio quaſi circino orbiculato, non ſine impreſſis lineamentis, itidem in orbem contortis. Adhærent rebus quibus innaſcuntur eâ parte quæ in vicem eſt centri. Accedunt colore & figura ad fungos quoſdam, qui ſupra arbores creſcunt. Majores redditi finduntur ſecundùm lineas quæ ab ambitu vergunt ad centrum. In hoc genere altera ſpecies quæ major eſt, acquirit ſpithamæ longitudinem ſive altitudinem, atque in aqua provenit minutulis nixa pedicellis. Hæc in ambitu foliorum criſpatur. Minor verò duas uncias vix excedit & plana eſt, & ſæpe alterum folium ſtat ſupra alterum. Color utplurimum ſpadiceus eſt.

* 13. *Muſcus marinus* Cluſ. *Muſcus maritimus viridis multifido folio* C. B.

Cluſ.

Quatuor unciarum aut paullo amplioris eſt longitudinis, in frequentes & latè ſparſos ramos diviſus, qui deinde in alios plures minores & multifidos deſinunt inſtar foliorum Chamæmeli, vel ſi quæ ſunt illis minora aut tenuiùs inciſa, molles initio & flexiles, tranſparentes ſi lumini opponantur, virides infima parte, ſupremâ verò purpuraſcentes. Sed nec reſiccata planta, licet aſperior ſiccitate reddita, valdè fragilis eſt, ut Corallina vulgò dicta, tametſi ad ejus aliquod genus quodammodo referri poſſit, ſaporem tamen valdè ſalſum retinens, & ſi aquæ immergatur, & aliquantulum maceretur denuò molleſcens.

A. 14. *Muſcus marinus rubens pennatus noſtras.*

Palmari eſt longitudine, in innumeros ramulos diviſus & ſubdiviſus, foliolis breviſſimis pennatim diſpoſitis, creberrimis veſtitos. Color totius intensè ruber aut ſanguineus.

In maris litus rejectum non longè à Bervico oppido collegimus.

15. *Muſcus maritimus Adianto ſimilis alter* C. B. *Polypodium marinum* J. B.

Nomen obtinuit à ſimilitudine caulis quam habet cum terreſtri, qui repens hinc indè locis hæret unde prognaſcitur: folia quoque ſimili ratione modóque Polypodii quercini ſurriguntur, ſed figurâ diſſimili & ad Adianti folia accedentia. Scapus ſubſtantiâ conſtat lanuginosâ: Sæpius zoöphytis hæret, quæ, referente Imperato, Italis Neapolitanis *Carnume* dicuntur.

A. 16. *Muſcus marinus major, argutè denticulatus.*

Altitudo huic vix palmaris; color ad arenam marinam accedens. In ramulos innumeros ſubdividitur, qui ſinguli caulem ipſum magnitudine æquant, ſeta equinâ vix craſſiores. Per totam longitudinem argutis denticellis crebris ex adverſo binis ſerratus eſt. Folia commanſa mollia ſunt & non ſcrupoſa in modum Corallinæ. In ramulis veſiculas habet pellucidas.

Fuco phaſganoidi adnatum obſervavi in mari Britannico.

A. 17. *Muſcus marinus denticulatus minor denticulis alternis.*

Scapos plurimos è radice emittit, palmares, non ramoſos nec admodum firmos, ſurculis creberrimis ab imo ad ſummum uſque, nunc longioribus, nunc brevioribus prout fors tulerit, non binis ex adverſo ſed impari ortu, pennæ capillamenta imitantibus diviſos, colore arenaceo, utrinque dentatis. Denticuli autem valdè acuti ſunt, veluti ſquammulæ ſeu foliola acuta tum ſcapis tum ramulis utrinque adnaſcentia, non tamen bina ex adverſo, ſed alterno ſitu.

A. 18. *Muſcus marinus denticulatus procumbens caule tenuiſſimo, denticulis bijugis.*

Caule eſt tenuiſſimo, infirmo, ſeſquipalmari, ab imo ſtatim ramoſo, ramis aut filamentis capillaceis, crebris ſingulatim hinc indè emiſſis. Denticuli bini ex adverſo ſiti ſunt. Singulare eſt in hoc genere, quòd cauſis imus nihil major ſit ſummis capillamentis, quanvis tot intercedant diviſiones & ſubdiviſiones. Color aliquâ ruboris tincturâ diluitur, veluti ſabulum.

A. 19. *Muſcus pennatus ramulis & capillamentis falcatis.*

Cauliculo aſſurgit palmari, huc illuc undatim reflexo, ramulos crebros hinc indè emittente: Ramuli digitales capillamenta creberrima hinc inde promunt, non tamen adverſo ſed alterno ſitu pinnularum plumulæ in modum; omnia tamen uti & ipſi ramuli ſurſum reflexa & velut falcata. Capillamenta autem ſi curioſè ſpectentur compreſſa ſunt & aliquam latitudinem habent, ab uno latere crenata.

A. 20. *Muſcus marinus equiſetiformis non ramoſus.*

Plurimi ab eadem radice exeunt ſcapi, intus concavi, creberrimis geniculis per totam longitudinem, breviſſimis ſetarum velut rudimentis, in ambitu quinis, obſitis. Sunt autem ſcapi [quos vidimus] palmares, ſetâ equinâ craſſiores.

A. 21. *Muſcus marinus denticulatus denticulis bijugis unum latus ſpectantibus.*

Quam vidimus plantula vix palmaris erat longitudinis, cauliculo ſetæ equinæ craſſitudine, hinc inde ramulos crebros alterno aut nullo ordine emittente, qui in ſegmenta capillaria iteratè diviſa & ſubdiviſa creberrimè utrinque denticulata finduntur. Color velut arenæ marinæ. Denticuli ex adverſo bini versùs unam partem ſpectant velut duæ antennæ junctæ.

A. 22. *Muſcus Corallinæ in modum articulatus ex albo rubeſcens.*

Palmari longitudine excreſcit variè in ramulos & ſurculos ad tactum molles nullo ordine diviſus & ſubdiviſus.

A. 23. *Muſcus capillaris ramoſus, per ſiccitatem obſcurè purpuraſcens.*

A. 24. *Muſcus marinus erectior, ramulis in innumera & tenuiſſima capillamenta diviſis.*

A. 25. *Muſcus marinus purpureus parvus, foliis oblongis Millefolii ferè diviſurâ.*

Haſce tres ultimas ſpecies in maris litoribus à ſe collectas nobis oſtendit D. *Jacobus Newton.* Sufficiunt eis tituli pro deſcriptionibus.

26. *Alga nigra capillaceo folio ſeu Filum marinum Germanicum* C. B. prod.

C. B. prod.
Hoc exiguo lapillo innaſcitur, & in plurima bicubitalia, anguſtiſſima, nigricantia, lævia, craſſiuſcula & firma, aliquando inter ſe complicata fila abſumitur.
Ex mari Baltico accepit C. Bauhinus.

A. 27. *Conferva paluſtris marina, ſeu Filum marinum Anglicum.*

Color huic ex albo ſubluteus: magnitudo fili quo veſtes conſui ſolent. Longitudo filorum ſingulorum ſi extrahantur (nam variè invicem implicata & contorta ſunt) cubitalis aut amplior.
In foſſis paluſtribus propè Camalodunum in Eſſexia obſervavimus. Alibi etiam haud dubiè conſimilibus in locis reperitur.

* 28. *Muſcus marinus capillaceus Dioſcoridis Donati* Park.

Corallinæ ſimilis non eſt, utpote minimè dura aut lapidea, ſed muſci terreſtris aut arborei conſiſtentiâ, petris aut conchyliorum teſtis adnaſcens, mollis & herbaceus, totus ex filamentis veluti laneis albis compoſitus, abſque ullo ramo aut pediculo, colore rubente & cinereo interdum variat, viridis non reperitur. Datur & hujus minor ſpecies petris aut lapidibus juxta mare adnaſcens, interdum etiam lignis, nonnunquam in litore maris inter algas & alia purgamenta ejectus reperitur, priori ſimilis, albus ſapore nonnihil ſalſo & adſtringente.
Antonius Donatus obſervavit in Lio Venetorum inſula.

* 29. *Muſcus marinus argenteus plumiformis Donati* Park.

Rupibus maritimis, vel etiam piſcium teſtis innaſcitur pulcherrimum hoc muſci genus, interdum etiam inter Algas in litus ejectum reperitur. In ramulos plurimos capillares aliorum Muſci generum

rum inſtar dividitur, plumarum particulas proxima ſimilitudine referentes, colore argenteo adeò puro & claro, ut miraculi inſtar ſit ullum muſci marini genus vel naturâ vel arte adeò candidum reddi poſſe.

Cum aceto adhibitum lienem abſumit, tumoréſque & ſcrophulas illico diſſolvit: urinam copiosè deducendo Hydropi confert. Renes expurgat, calculos & arenulas eluens, ſi pulvis ejus drachmæ pondere in aqua Eryſimi cum pari quantitate ſucci limonum mixta ſumatur.

30. *Muſcus marinus Venetus Coſti Indici radicis effigie Ponæ* Park.

Rupibus maritimis accreſcit, atque undarum agitatione non rarò abrumpitur & in litus expellitur. *Radicem* nullam habet, ſed totus velut ex faſciculo ſeu ceſpite virgularum feſtucarúmve componitur. Siccus Coſti Indici radicem refert, niſi quod candidior ſit, humectatus denuo intumeſcit iterum, & in formam prædictam ſe explicat.

Salſus admodum eſt, & ſale velut arena refertus.

31. *Penna marina aurea Donati* Park.

Colore aureo reſplendent tum caulis tum folia; Ad Spartum Auſtriacum Cluſii figurâ ſuâ proximè accedit.

Antonius Donati hunc & antepenultimam in Lio Venetorum inſula obſervavit, deſcripſit & depinxit.

CAP. XII.

De Spongia in genere.

QUÆ Latinis Spongia Græcis Σπόγγος dicitur: Etymologus autem ſic appellari ſcribit παρὰ τὸ σπᾶν τὸ ὑγρὸν, quòd humorem attrahat & combibat. Quæ Veteres, Ariſtoteles & Plinius, de vita, ſenſu, motu & contractione ſpontanea, eſca & alimento Spongiarum tradunt partim pro incertis & ſuſpectis, partim pro falſis habeo. Quis enim credere poteſt eas conchis ac piſce ali? eo ſcilicet argumento, quod conchæ minutæ in eis reperiantur: quaſi verò hæc animalcula non ultro irrepant in earum poros & foramina, ſeu ob tutelam, ſive ob eſcam; facilè enim credimus conchas marinas Spongias depaſci, tantùm abeſt ut Spongiæ conchas. Quis intellectum iis ineſſe putet, quia nimirum ubi avulſorem ſenſere contractæ multò difficiliùs abſtrahuntur? Ego nullam ejuſmodi vim eis ineſſe conceſſerim, confictam ſuſpicor, quoniam Spongiæ compreſſæ & in anguſtum coactæ ultro reſiliunt & ſe dilatant vi quadam elaſticâ, quâ multa præterea inanimata pollent.

Eſt ergo (ut rectè Imperatus) Spongiarum natura Fungis proxima, de vegetabilium marinorum genere, quarum ſubſtantia velut ex lana compacta, fiſtuloſa ſeu foraminata, & undique mucagine quadam membranea veſtita. Vivunt Spongiæ, ſcopulis, teſtaceis & arenæ radice ſua affixæ. Avulſæ à ſua radice repullulant & ut aliæ plantæ recreſcunt. Earum proprium eſt, facilè conſtringi, & in priſtinam amplitudinem dilatari: adhæc humoris eſſe ſitibundas, quem facilè imbibant, & compreſſæ remittant.

1. *Spongia globoſa* Imper. C. B. J. B.

Imp.

Neapolitanorum litorum propria eſt, figurâ Pomi, aliquantùm turbinatâ; ſubſtantiâ tenerâ, flexili [*arrendevole*] & Spongiarum ſimili, ſed maximè foraminatâ hiantibus apertíſque cavernis. Reperitur ſanè magnitudine capitis humani aut etiam majori.

2. *Spongia compreſſa* Imper. C. B. *Spongiæ compreſſæ ſchiacciatæ* J. B.

Imper.

Figurâ ſunt orbiculari, latâ, parùm craſsâ, ſubſtantiâ flexuosâ & quæ facilè comprimi poſſit, tenaci, foraminatâ, ſed exiguis poris, præ cæteris omnibus ad Spongiarum uſum, ob plures conditiones requiſitas quas habet, expetita. Has Spongias (ſi Imperato credimus) Antiqui Achilleas nominârunt propter earum ſubtilitatem firmitatémque: quapropter ad arma ſuſtinenda corporibus equitum interponuntur, & uti motum eorum atque impulſum prohibeant. Fulciuntur pediculo inſtar Fungorum, quibus ſimilitudine quadam reſpondent.

3. *Spongia compreſſa magna* C. B. *compreſſa ſchiaccitata Oceani latiſſima* Imper. J. B.

Imper.

Et hæc Oceani Spongia propter ſubſtantiam denſam atque tractabilem ad uſus à Spongiis expeti ſolitos valet, teſte Imperato. A figuræ amplitudine commendatur, quippe cujus diameter duos æquet cubitos: craſſitudo duorum digitorum; figura plana, expanſa atque compreſſa. Habet præterea foramina quædam quatuor radiis ſtellata. Centro hærens vivit ſicut cæteræ ſpongiæ.

4. *Spongiæ hircinæ* Imper. C. B. J. B.

Imper.

Duræ ſunt hæ, ideoque à Spongiarum bonitate degenerant, figurâ inæquali, cum eminentiis diverſis cavitatibuſque per quas aqua marina tranſmeat.

5. *Spongiæ velares* Imper. C. B. J. B.

Imper.

Velares dicimus quarum textura rara eſt. Nam ablatâ mucagine, quæ fibrarum vacua replet ſpatia, reſtat tantùm quiddam lanuginoſum filamenti inſtar, aut capillorum ſimul ligatorum. Harum ergo uſus non eſt qualis Spongiarum.

Eſt & hujus ſpecies quædam, cujus proceſſus avium pedes quodammodo repræſentat, quarum ſuperficies aſperitatibus eminentibus obſita.

Etiamnum alia hujus caudæ avis ſimilis, cujus fibræ ab ortu ad extrema uſque extenduntur.

Alia quæ Cornu cervi figuram æmulatur: nam à radice aſſurgens in ramos unâ tantùm parte, ſine altero tantùm latere dividitur. Hujus ſubſtantia ſimilis eſt laxo alicui nec condenſato filtro.

6. *Spongia infundibulum imitata* J. B. *Spongia formâ Infundibuli* C. B. *Spongia elegans* Cluſ.

Cluſ.

Quam deſcripſit hujus generis Cluſius, inhærebat adhuc ſuo ſaxo, eique duriſſimo & nigro, quod duodecim libras pendebat. Ipſa autem Spongiæ forma quaſi infundibulum imitabatur, aut floris imaginem repræſentabat, nam tota cava erat & infima parte, quâ ſaxo adhærebat, valdè anguſta; deinde ſenſim ſe attollens expandebatur, inæqualiter tamen, cùm uno latere ad novem unciarum altitudinem duntaxat aſſurgeret, adverſo autem ad undecim uncias pertingeret: oræ inæquales erant & ſinuoſæ, in interiorem partem interdum adeò reflexæ, ut foliorum formam quodammodo exprimerent: amplitudinis diameter ſuperna parte 13½ erat unciarum; exteriore parte lobum quaſi foliolum adnatum habebat, interiore verò bina foliola inſtar calycum formata: totâ autem materiâ vulgares Spongias referebat.

7. *Spongia ramoſa* C. B. *ramoſa Britannica* Park. *Confervæ marinæ genus* Lob.

Lob.

In Angliæ litore Meridiano inſulæ Portlandiæ vocatæ, ex adverſo Normanniæ, inter fluitantes Algas reperimus (inquit Lobelius) plantæ quoddam rudimentum, cujus ſi ſpectes & attrectes ſurculos palmares & ſeſquipalmares, puſtuloſos, molles, flexiles, Spongiam prorſus dicas, cui etiam concolor eſt, & vixiſſe putes: ſin habitum & ortum ramis brachiatum, Corallinis affiniorem dicas: unde quidam apud Plinium Plocamon Iſidos Corallio ſimilem, ſine foliis præciſum, mutato colore in nigrum dureſcente, cùm cadat frangi ſolitum, conjectârunt. Ea tamen videtur Antipathes Dioſcoridis. Quam nobis communicavit D. *Newton* ſicca vix palmaris erat, colore ex viridi cinereo, in ramulos non itâ crebros, culmo craſſiores, in extremo dichotomos & veluti cornutos Algæ fere in modum diviſo.

8. *Spongia ramoſa fluviatilis* Newtoni.

Colore eſt per ſiccitatem magis cinereo quàm præcedens, ramulis digitum minimum craſſis, nonnullis diviſione ſua digitos imitantibus, aliis in extremo dichotomis & velut cornutis, aliis variè & nullo ordine diviſis.

In fluvio Yare *obſervata eſt à* D. Newton.

Spongiarum multiplex uſus eſt: nimirum 1. ad fomenta; multò enim diutiùs decoctorum quibus membra fovenda ſunt calorem retinent, quàm panni aut linteamina: 2. Ad ſanguinem aliumve liquorem imbibendum & exſiccandum, quo Anatomicis, Chirurgis, Mechanicis utiles ſunt. 3. Ad ulcera cava, nondum perfectè ſanata, dilatanda & quandiu opus eſt aperta tenenda, & ad putrida exſiccanda. Uſtarum cinere Veteres uſi ſunt ad ocularia medicamenta, & ubi quid extergere opus eſt. Plerique recentiores Medici iiſdem Spongiæ cineribus ex vino albo propinatis utuntur in cura bronchoceles, toto unius Lunæ curriculo, certiſſimâ experientiâ. *Quercetan.* Multa præterea de Spongiarum viribus & uſibus habent Veteres, quos conſule.

CAP. XIII.

De Alcyonio.

Alcyonium Plinio lib. 32. cap. 8. fit in mari, ex nidis (ut aliqui exiſtimant) Halcyonum & Ceycum. Quatuor ejus genera recenſet: Dioſcorides quinque. Veterum Alcyonium quodnam ſit non certò conſtat. Recentiores pro Alcyonii ſpeciebus habent corpora quædam fungiformia in mari naſcentia.

* 1. *Alcyonium ſpongioſum Officinarum* J. B. *Alcyon. durum ſive* 1. *Dioſc. Imper.* C. B.

J. B.
Hujus fruſtum à ſe adſervatum ità deſcribit *J. B.* Duos pugnos craſſitudine amplitudinéque facilè æquat: Subſtantia, quâ ſuperficie tenus veluti cortice obtectum eſt, albicat, aliàs cinerea eſt, nonnunquam pulla, pro temporis (ut arbitror) ratione, cruſtoſa, tota punctis cavis notata, cavernis pluribus inæqualis. Interior facies Spongiæ ſimilis eſt, ſed firmior, colore pullo, tota poroſa; nam acicula vel modicè preſſa facilè penetrat. Pondus pumicis lapidis non adæquat; odor & ſapor ſalſuginoſus.

* 2. *Alcyonium ſtuppoſum Imperati* J. B. *ſtuppoſum vel* 4. *Dioſc. Imper.* C. B.

Imper.
Stuppis in glomerem convolutis ſubſtantiâ interiore quodammodo ſimile eſt, ad tactum molle. Involucro tenus Alcyonio duro aliquantulum ſimile, concavo, calycis formam imitante; ex cujus concavo odor expirat piſcoſus. Et germina interdum protrudit, ſicut de molli dictum.

* 3. *Alcyonium tuberoſum* J. B. Imp. *Alc. formâ fructûs alicujus Ficûs* C. B.

Imper.
Tuberoſum eſt hoc Alcyonium, pediculo latiuſculo, firmo, ſuperficie tenus punctato: Subſtantia interior fibroſa, fibris directè è corticis cavitate porrectis, & circa media junctis, & quaſi in unum convolutis. Totum candidum eſt, & plurimùm Algæ radicibus adhærens, figurâ tuberoſâ inæquali, magnitudine interdum quantum vix ambobus brachiis amplecti liceat.

* 4. *Alcyonium molle Imperati* J. B. *molle vel* 4. *Dioſc. Imper.* C. B.

Imper.
Hujus materia ſpongiæ ſimilis eſt, ad tactum cedens, cortice obtectum è quo alia germina exeunt Juncorum ſpecie, craſſitudine calami Anſerini, concava: inter quæ textura quædam teſſellata, prætenui filo raróque velamento obducta, conſpicitur.

* 5. *Alcyonium monſtroſum* Cluſ. Exot *Alc. Cervi cornua cum cranii parte referens* C. B.

Cluſ.
Monſtroſum erat (inquit Cluſius) & valdè admirabilis formæ, quia cervina cornua cum cranii cui adhæſiſſent parte quodammodo referebat, in varios ramos ſparſa, infernâ parte denſo corpore & craſſo, ſpongioſo tamen, & retinente ſcopuli, cui innatum fuerat & adhæſerat fragmenta. Cornua ipſa ſeſquicubitalis erant longitudinis, & palmaris aut amplioris craſſitudinis, in varios ramos ſatis craſſos ſparſa, cavos tamen, & ſpongioſâ, rudi, craſsâque materiâ conſtantes, ac veluti reticuli inſtar compoſitas, ut lumini oppoſiti tranſparentes eſſent & pervii: color ad ſpadiceum tendens: ramulorum nonnulli ſingulares erant, quidam etiam gemelli, & ex parte interdum coaleſcentes. Sapor valdè ſalſus erat.

Ex America delatum erat.

* 6. *Alcyonium Chirothecæ facie* Cluſ. C. B.

Cluſ.
Quod deſcripſit hujus generis Cluſius mirandæ etiam erat formæ, Nam chirothecam in 4. lacinias, digitalis longitudinis, eáſque cavas & inanes, ac veluti tuberibus cineracei coloris exteriore parte obſitas, ſectam valdè referebat: interiore vero parte læviores & multis exiguis foraminibus præditas. Tota planta (ſi hac appellatione eam donare convenit) ſpongioſæ quodammodo naturæ erat, & levis admodum. Ejus ſapor non valdè ſalſus, ut diu aſſervatum eſſe, & temporis diuturnitate ſalſedinem exuiſſe credendum eſſet. Scopulo aut ſaxo inhæſiſſe videbatur, nam ſedes plana erat. Cum ſecundo autem Alcyonii genere à Dioſcoride deſcripto nonnullam affinitatem habere videbatur.

* 7. *Alcyonium ingens & 3. quod ad 5. Dioſc. referri poteſt* Cluſ. exot. C. B.

Cluſ.
Illò majus (inquit Cluſius) videre non memini: Craſſitudine porro longitudinem valdè ſuperabat: Nam cum 8½ duntaxat uncias longum eſſet, craſſitudo in medio corpore 16 uncias ambitu continebat, in extremis autem partibus pæne 12. Ipſa enim forma prorſus inæqualis erat, modò in dorſum aſſurgens, modò in multas lacunas depreſſa: totum autem Alcyonii corpus cineracei coloris cruſtâ tectum erat: interna pars fungoſâ ſive ſpongioſâ quadam materiâ conſtabat, & frequentibus lacunis erat prædita, ſalſique admodum ſaporis, & acrimoniæ etiam particeps: nam illius ſupra candens ferrum reſiccatæ pulverem, ſi cuti adfricaretur, non modò magnum pruritum excitare, ſed etiam valdè mordicare & urere experiebar, non ſecus quàm aliorum Alcyonii generum.

8. *Alcyonium* XII. *ſive Burſa marina* C. B. *Algæ pomum Monſpelienſium* J. B.

J. B.
Pilæ palmariæ ſimile eſt, modò majus modò minus: turget & plenum eſt aquæ, colore Spongiæ, vel fungorum Juglandium, qui in ſicco in album mutatur. Comprimitur etiam inſtar orbis, habétque umbilicum, & juxta illum nonnunquam pilos ſimiles Algæ pilis. *Quod nos in Siciliæ inſulæ litoribus invenimus, colore erat viridi, & propiùs accedebat ad Burſæ marinæ Cæſalp. deſcriptionem; erat enim intus concavum, ex muſcoſa ſeu ſpongioſa ſcilicet capillari ſubſtantiâ conſtans, & oſtiolum habebat rotundum quà lapidibus adhærebat.*

Arantium marinum *Imper.* nobis huic idem videtur: qua in ſententia *D. Magnol* nos confirmavit, cùm Burſam marinam Monſpelienſium vulgo *Iranges de mar*, appellatam ſcribat. *Ind. Plant. Monſpel.*

* 9. *Alcyonium ſtupposum, rubrum perforatum* Pauli Boccone Epiſt.

Boccon.
Radicem habet Fungorum campeſtrium [*Champignons*] ſimilem. Caulem nunc unicum edit, [interdum tres quatuórve] non ramoſum, rectum, craſſitie pollicari, ſemipedali longitudine. Tota ejus ſuperficies eroſa eſt & foraminulenta, unoquoque foramine oblongo, abſque ullo vel radiorum vel fiſſurarum ſigno aut veſtigio. Leve admodum eſt: materia ex qua componitur albicans, poroſa, in fibras parvas ordinatas diviſa, paleis illis ſimiles quæ à Cannabe decidunt, aut à Lino, dum ab operariis contunditur, ut à quiſquiliis repurgetur. Verùm ſi microſcopio obſerves has ipſas partes in medio ſitas, videbis fibras dictas ſimiles fruſtulis glaciei oblongis quæ componuntur ex membranulis albis & lucentibus. Alcyonium iſthoc tranſverſim perpendiculariter ſectum in medio maculam oſtendit coloris roſei quæ à radice ad ſummum caulem extenditur, éſtque valdè diverſa, à fibris & à materia albicante, quæ totum reliquum corpus Alcyonii componit. Hæc autem materia albicans & ſtuppoſa tranſverſim ſecta parvis arenæ granis repleta cernitur. Ut foraminum in ſuperficie apparentium cauſam inveſtigarem ea quàm potui diligenter diſſecui & aperui, & in unoquoque foramine inveni folliculum inſecti cujuſdam exuviis ſimilem inter duas fibras firmatum, veſiculæ parvæ æmulum. Folliculus iſthic flavus eſt, è pluribus membranulis valdè tenellis compoſitus & interdum membrana intermedia diviſus in duas cellulas: unde minimè dubium puto foramina illa ſuperficialia ab inſectis eroſa eſſe. Verum cur Inſecta hæc in exteriore tantùm & ſuperficiali Alcyonii parte nidulentur, in interiorem autem & medullarem non penetrent, difficilis quæſtio eſt. Reliqua vide apud Autorem.

Pilam marinam cum Imperato de numero Vegetabilium eſſe negamus, quòd ſit è minutulis paleis atque pilis congeſtus globus, ſeu à volutatione ab aqua marina factus, ut ille vult, ſeu in piſcium ventriculis conglomeratus. Innumeræ autem in litus Maris Mediterranei rejiciuntur.

Ex quo hæc ſcripſi invenio in Ephemerid. Germanicar. An. undecimo, Obſerv. XIV. Novam ſententiam D. Lucæ Schrockii de his corporibus, nimirum Arundinis eſſe progeniem, & quidem foliorum ejuſdem. Cujus rei fidem ei fecerunt pilæ ejuſmodi quamplurimæ, ad eum allatæ, quæ intus plantam ipſam tanquam circumvolutionis principium & fundamentum continuerunt. Reliqua vide loco citato.

Veſicaria marina *J. B.* Pila marina ex ampullis conſtans ad Spumæ ſimilitudinem *C. B.* Item Veſicaria marina nigra, Favago Ariſtotelis quorundam *J. B.* Oſtrearum aliorúmve teſtaceorum & fortè etiam Mollium fœtura nobis videntur, ideóque hujus loci non ſunt.

LIBRI

LIBRI SECUNDI
PARS SECUNDA.
De Fungis.

De Fungis in genere.

CUM in univerſo Corporum naturalium, vitâ ſaltem præditorum, cœtu, & ſingulis eorum claſſibus, quò perfectiora quæque ſunt, eò pauciora eorum genera reperiantur, quò imperfectiora eò numeroſiora, horum multitudine illorum pretium penſante; ut Vegetabilia & Animalia inter ſe, & in genere Animalium *Quadrupeda, Aves, Piſces, Inſecta*, in genere Vegetabilium *Arbores & Herbas* conferenti patebit; Fungorum genus, ut maximè imperfectum, ità numeroſiſſimas omnium ſpecies ſub ſe complecti deprehendetur. Quibus omnibus exquirendis & deſcribendis cùm ego nec vacem, nec ſufficiam, ab Hiſtoria plantarum aggredienda nonnihil deterreor nè ſcilicet infauſto omine in ipſo ſtatim operis limine impingere videar. Verùm cùm mecum reputem accuratam harum recenſionem & enarrationem, vel omnino ſupervacuam, vel curioſiorem quàm ſit utilis pleriſque Lectoribus viſum iri, me ob paucas ex propria obſervatione jam deſcriptis additas multorum potiùs reprehenſionem incurſurum vereor, quàm ut omiſſarum veniam ab iiſdem facilè impetraturum dubitem. Iis tamen qui ingenio pollent, & otio abundant, latiſſimus aperitur campus, in quo ſe cum fructu exerceant, & bonas horas bene collocent, in tot nimirum ſpecierum nondum traditarum hiſtoria concinnanda, atque adeò Divini opificis in iis magno miraculo abſque ſeminio producendis infinita potentia celebranda. Abſque ſeminio, inquam, quamvis unica tam in his, quàm in Submarinis ſpecies contrario exemplo ſemen manifeſtum oſtentans huic ſententiæ refragetur; nóſque ſuſpenſos reddat & dubios, annon & reliquæ quoque ſeminiferæ ſint, quanvis ſemen in iis necdum compertum fuerit: Nec enim veriſimile eſt has ſolas ſpecies à reliquarum omnium norma & analogia abludere. Verùm de Fungorum ortu pluribus ſuperiùs egimus.

Fungus nonnullis à *Funere*, vel à *Funus* & *ago*, vel à *Fungor* dictus videtur, quia veneno ſuo ad Funus veſcentes deducit. Quicquid ſit de Etymo, Fungus certè hoc nomine non immerito malè audit, ut qui avidè deglutientibus non rarò funeſtus & exitialis fuerit. Nam ut eos prætercam fungos qui ſe noxios fatentur, & habitu ipſo malitiam produnt: Alii non pauci maligni cùm ſint ſalubres ſimulant, adeóque incautos perſæpe fallunt, & ad ſe colligendum invitant. Unde de oblatorum ſalubritate ſecuros nos eſſe non ſinunt colligentium vel imperitia, vel incuria, vel fortè etiam malitia. Quin & ſalubres & eſculenti habiti vitium facilè contrahunt, vel ex genio loci ubi naſcuntur, vel ex natura ſucci quem combibunt, vel ex putridorum aut venenatorum vicinia & afflatu. Quòd ſi nihil horum ſit, conſentientibus Dioſcoride & Galeno vel optimi largiùs ſumpti lædunt, ut qui pravum ſuccum generent, ægrè concoquantur, ſtrangulent, & bilis ſurſum ac deorſum eruptionem inducant. Recentiores etiam nonnulli Fungos in univerſum omnes in cibis damnant, & menſis abdicant. Præ aliis * Athanaſius Kircherus his verbis, *Fungus qualiſcunque ſit ſemper malignus eſt, ſemper exitialium qualitatum apparatu inſtructus: etſi non ſtatim ſentiatur, frequenter tamen comeſus neſcio quid ſucceſſu temporis occultæ machinationis interiore viſcerum adminiſtratione moliatur.*

Apagete ergo pernicioſa iſthæc gulæ blandimenta. *Quæ tanta* (ut cum Plinio loquar) *voluptas ancipitis cibi?* An uſque adeò vitæ tædet, ut eam tam vili offâ permutemus, mortémque ſemper in procinctu ſtantem ultro ſolicitemus.

Nobis præcipuè Septentrionalis regionis incolis cavendus eſt Fungorum eſus: nec enim ob defectum caloris & humoris abundantiam in his oris probè concoqui & (ut ità dicam) matureſcere poſſunt. Ex *Act. Medic. Thomæ Bartholini An.* 1673. *Obſ.* 116. hiſtoriolam in hanc rem ſequentem ad me tranſmiſit Eruditiſſimus ſimul & ingenioſiſſimus Vir *D. Tancredus Robinſonus*, Amicus noſter imprimis charus, qui & aliis multis Obſervationibus, partim propriis, partim è probatiſſimis Autoribus collectis Hiſtoriam noſtram locupletavit. Ex *Obſerv. D. Caſp. Collichen*, Fungi non ubique innoxiè eduntur. In patria mea Sileſia (inquit) in tanta copia creſcunt, ut non tantùm recentes, ſed etiam furno exſiccati, ruſticis per hyemem gratum præbeant edulium: Hîc verò in Dania, ubi rariores ſunt, magis ſunt exitioſi: id quod accidit Hafniæ civi, qui in Gallia illos ſæpe innoxiè comederat; hîc verò coctos & more ſolito præparatos cùm devorâſſet in cœna, hora noctis duodecima Apoplexiâ corripitur: Sanguis enim torpidior reddebatur, & ſpirituum motus impediti erant à narcotica vi Fungorum. *At verò potuit fortaſſe civis ille per errorem Fungos noxios pro eſculentis colligere & vorare.*

Verùm quamvis eos in cibis improbamus, aliis tamen uſibus inſervire poſſunt, vel in medicina, vel in operibus mechanicis.

Fungi nihil ferè habent commune cum plantis perfectioribus. Nec enim color iis herbaceus, nec textura analoga, neque flos ullus ſeménve, quod hactenus nobis certò conſtat, aut folium propriè dictum. Breviſſimo temporis ſpatio plerique oriuntur, & brevis pariter ævi ſunt. A ligno plerunque aut ejus fruſtulis elevantur. * Sennertus probabile eſſe exiſtimat, Fungos omnes in plantis & è plantis provenire & naſci; cujus ſententia & nobis etiam probatur. Clariſſimi Viri D.D. *Malpighius* & *Sharrocus* Fungos ex fungis fruſtulatim diſcerptis & diſſeminatis pullulare (ut vulgò etiam creditum eſt) opinantur. Etenim contentus in utriculis tranſverſalibus adhuc ſuccus (verba ſunt *Malpighii*) ſuperveniente exteriore humiditate fermentatur, & extra turgendo quaſi netur. Effluvia namque pilorum inſtar concreta contextum probabiliter efficiunt; unde ulteriori ſubſequente fermentatione & quaſi vegetatione, (urgente exterioris aeris elaſticâ vi) congeſta ſurſum in caulem eriguntur, & deficiente vi effluviorum prementéque aeris gravitate quaſi reflexa in capitulum deſinunt.

---

* Lib. de Peſte.

* *Hypomn.*

Ex quo hæc ſcripſi monuit me mox laudatus D. *Tancr. Robinſon* in *Ephem. German.* An. 6. & 7. Obſ. 174. proditum, obſervâſſe neſcio quos, Fungorum plurimos è terra erumpentes ſemen habere, ſi curioſè examinentur, formâ quamvis minori Alceæ Ægyptiacæ ſemen ferè exprimente. At cur non addunt quibus Fungis, cui parti accreſcant; an nuda, an vaſculis incluſâ, aliáſque circumſtantias? Cur rem tanti momenti, quæ hactenus Botanicorum omnium induſtriam eluſit tam negligenter & perfunctoriè tradunt?

Nos in hoc libro Fungos in duo genera dividemus, Primum erit Terreſtrium. Secundum Arborum caudicibus aut ramis innaſcentium. Arborum intellige non dejectarum & in terra jacentium, ſed adhuc ſtantium. Aliàs enim Fungi plerique (ut diximus) Arborum ligno putreſcenti originem ſuam debent, qui tamen humoris nutritii maximam partem è terra combibunt.

Fungos terreſtres dividimus in lamellatos & lamellis carentes. Lamellati omnes pileati ſunt. Lamellati carentes ſunt vel pileati, vel abſque pileis. Utrique autem tam lamellati quàm non lamellati, vel eſculenti ſunt, vel noxii. Arborei variarum formarum & generum ſunt. Hunc ergo tractatum, qui eſt de Fungis, in quatuor Sectiones dividemus.

Prima erit de Fungis terreſtribus lamellatis, qui ſimul & pileati ſunt, cujus duo membra, Primum de Eſculentis, Secundum de noxiis.

Secunda erit de Fungis terreſtribus, lamellis carentibus, ſive pileati ſunt, ſive minùs.

Tertia de Fungis arboreis cujuſcunque ſunt generis.

Quarta & ultima, quæ unico capite abſolvitur, de Fungis ſubterraneis *Tuberibus* dictis, qui tamen terreſtribus non lamellatis potuiſſent adjungi.

SECTIO PRIMA.

De Fungis terreſtribus pileatis ſimul & lamellatis.

MEMBRUM PRIMUM.

De Fungis terreſtribus lamellatis eſculentis.

CAP. I.

* *Fungus candidus regius odoratiſſimus* J. B. *candidus odoratiſſimus orbe magno* C. B.

PORta villæ lib. 10. cap. 70. autor eſt hunc fungum, Antiquis indictum, eſſe candidum, odoratiſſimum, orbem vix utrâque manu diductis pollice & indice cingi poſſe, tam eſui ſuavem ut crudus edatur, præberi ægris innoxiè: incolas *Richione* vocare, quaſi magnum Fungorum regem dicas: Autumnalem eſſe.

CAP. II.

* *Fung. eſculentorum* 21. *genus* Cluſ. *An* Gallinaccia *Neapolitanis dicta* Portæ? *max. Ungaricus, multis laciniis ſquammatim incumbentibus* C. B.

Cluſ.

TAntâ nonnunquam amplitudine excreſcere audivit Cluſius ut bigam facilè impleret, & monſtrum veriùs Fungi quàm Fungus cenſeri poſſet. Verùm quos in Ungaria obſervavit multò minores erant: pediculo ſeſquipalmari aut ampliore, ſemipedalis altitudinis; corpore in longitudinem & latitudinem diffuſo bipedalem aut majorem, multis valdè amplis & laciniatis

laciniatis foliis ſquamatim vel imbricatim ſibi invicem incumbentibus conſtans; quorum etiam nonnulli Quercûs ſinuoſa folia imitarentur, coloris ex rufo nigricantis, vel ex albo nigri, aut multis maculis nigris in albo conſperſis notati.

Suſpicatur Cluſius quinti generis à ſe deſcripti fungos eſſe hujus generis nondum adultas ſpecies. Fungus autem quintus *Cluſ.* Fungus anguloſus pediculo exiguo nobis cum *C. B.* dicitur.

CAP. III.

* *Fungus bulboſus fuſcus duplici pileolo* C. B. *Fun. Quercinus Dipſacoides* Col.

Col.

OCtobris initio Campoclari in Quercetis humentibus poſt pluvias hunc obſervavit F. Columna.

Totus albus eſt præter pilei ſuperficiem, quæ fuſco colore Caſtaneæ operitur, verùm creſcente intus carne diſrumpitur, ut in coriis depictis evenit, deinde vi extenſis; & maculoſa videtur: interna pilei pars pectinatim à centro ad circumferentiam deductas lamellas obtinet, ut in aliis. In medio verò petiolo, aut circa ſummum, labrum ineſt, circa extremas oras fuſco colore, coriaceum, aſperum limbum habens, ut dipſaci folia circa genicula hærentia, cava, unde nomen impoſuimus Dipſacoidis. Petiolus intus cavus eſt, in imo craſſeſcens, & extirpatus veluti capitatus bulbus apparet, in quo fibræ hærent alimentum è terra attrahentes, & pars terræ hærens nigreſcens parùm & inæqualis invenitur. Siccatus ſervatur, nec putreſcit: quod innoxii ſignum eſſe cenſetur fungi.

CAP. IV.

Fungi verni, Mouceron *dicti, odori & eſculenti* J. B. *An Fungus minimus odoratus, capitulo donatus cinereus* C. B? *Prunuli* Cæſ.

J. B.

FUngi genus illud, quod quia ſub Muſco communiter proveniat, ac ſub eo latitet Galli *Mouſſeron* dicunt, magno in pretio eſt, menſiſque lautioribus expetitum. Hi primulùm erumpentes *pediculis* brevibus fibras deorſum agentibus *capitula* ſuſtinent Piſo magno æqualia; duodecuplo majorem molem [niſi avellerentur] aſſecuturi. Sed pediculus ipſe teres, & in imo criſpus vel rugoſus, ex terra non multum emergit. Cæterùm cluſiles ſunt, rotundíque in ſummo, ſubtus verò, quà inſtar tentorii reflexi, rimoſis à centro ad circumferentiam ſtriis donati: ubi penitus excreverunt *campeſtrium Fungorum* inſtar expanduntur. Totâ verò ſubſtantiâ intus foríſque candidi, guſtûs gratiſſimi, odoríſque grati.

Primo Vere ſub Martii finem & Aprilis initium prorumpunt locis apricis, nemoribúſque inter ſpinas: Montbelgardi potiſſimùm & per Comitatum Burgundicum, finitimáſque oras nullo non ferè obſervavimus Vere, inquit *J. B.* Sunt autem & in Gallia frequentiſſimi; ubi diligenter repurgatos, lotos, & in jure ex Vino, Agreſta, Aceto, Cepis, Sale, Aromatis, Aurantiis, Citriis, cum herbarum odoratarum aut Lauri tantillo parato decoquunt, coctos eximunt, & cremori lactis dulci, addito juris in quo cocti ſunt tantillo, immittunt.

Nos in Anglia nomen hoc *Mouſcheron*, nonnihil tamen detortum & in Muſhrome mutatum, omnibus in genere Fungis accommodamus: quòd huic, ut videtur, principem olim inter Fungos locum dedimus.

Funguli incarnati coloris miniati, muſco innati *Mentzel.* hujus generis eſſe videntur.

CAP. V.

* *Fungi D. Georgii coloris exalbidi cum pauca flavitie, eſculenti, pratenſes* J. B. *orbiculatus exalbidus pratenſis* C. B. *Fungi eſculenti 3. genus* Cluſ.

Cluſ.

PArva Fungi ſpecies eſt, duarum unciarum amplitudinem vix æquans, orbiculari ferè formâ, ſupernè quidem aliquantulùm extuberante, & quodammodo pulvinatâ, infernè verò concameratâ, & quibuſdam veluti venis diſtincta, *pediculo* craſſo, brevíque coloris exalbidi, cui flavi quidpiam admixtum eſt.

In ſiccioribus atque paſcuis pratis circa diem S. *Georgii*, i. e. 23. Aprilis invenitur.

Aliorum Fungorum modo præparandus eſt (inquit Cluſius) qui repurgati ut plurimum elixari ſolent, & in fruſta concidi, quæ inter binas lances repoſita, inſperſo oleo olivarum vel butyro, & pipere addito, ſuper prunas coquuntur: aut cum larido injicitur juſculum ex lactis cremore paratum.

CAP.

Cap. VI.

A. *Fungus campeſtris, albus supernè, infernè rubens* J. B. *eſculentus* 13. *ſive pileolo lato & rotundo livido* C. B. *eſculentus* 12. Park. **The moſt common eſculent Muſhrome or Champignon.**

J. B.

FUngi hi, quos à natalitio ſolo campeſtri *Champignons* appellant Galli, primo pullulatu globoſi ſunt, poſtmodum paullatim explicati membranulas infra oſtentant rubentes, confertas: ſuperiùs inoffenſo lævore æquabiles & albi, materiâ intus candidiſſimâ, pediculis brevibus, craſſis. Saporis & odoris ſunt boni primulum è terra erumpentes; ideóque antequam explicantur colligendos monent; nam vetuſtate vitium contrahunt & noxii fiunt, gravem odorem contrahentes & fuſcum colorem, ut rectè Lobelius. Sunt autem è Fungorum majorum numero.

In paſcuis ſterilioribus media æſtate paſſim proveniunt apud nos, in calidioribus fortè maturiùs. Poſt pluvias potiſſimùm exeunt.

Boletis (inquit *J. B.*) membranulas lividi coloris, antequam in cibos veniant, detrahere oportet, ac tum demum ipſos aquâ bullire, butyróque & aromatibus condire convenit.

Hunc ad Fungi eſculenti nonum genus Cluſii referri poſſe putat C. *Bauhinus*: cujus idcirco deſcriptionem hîc proximè ſubjiciemus, ut Lector commodiùs ea invicem conferat.

Cap. VII.

* *Fungi pileolo lato & rotundo* C. B. *Fungi eſculenti nonum genus* Cluſ. *Germanis* **Kremling.**

IN hoc genere quatuor differentias obſervavit & deſcripſit Cluſius. 1. Prior ſpecies Secundo generi valdè abſimilis non eſt; nam circinatæ ferè in plano eſt rotunditatis, unciam aut binas magna, ſupina parte pulvinata & candicans, infernè autem magis eſt fuſca, & evidentioribus ſtriis donata quàm ſecundum genus.

2. Ad quinti generis primam ſpeciem plurimùm accedit altera ſpecies: etenim anguloſa eſt, ſed amplior, ut quam uncias quatuor, autplures æquare exiſtimem, ſupernè etiam albicans, non ut illa fuſca: infernè verò non lævis & glabra inſtar illius, aut alba, ſed craſſis ſtriis ab umbilico ſive pediculo in oras ductis inſignita.

3. Tertia magnam affinitatem habet cum octavi generis altera ſpecie: quia ferè orbiculata eſt, & æqualis pæne magnitudinis: ſupernè tamen in albedine magis fuſca eſt; infernè illi non diſſimilis, niſi quòd ejus ſtriæ craſſiores ſunt, & pediculus illum ſuſtinens craſſior, brevior atque magis nigricans.

4. Sola magnitudine ab octavi generis tertia ſpecie differt hujus quarta ſpecies: Illa enim amplior eſt, hæc minor, utraque autem circinatæ ferè in plano rotunditatis; illa ſupernè rubeſcens, hæc multò magis rufeſcens, eámque ob cauſam Germanis **Rotte Kremling** dicta; graciliore illa pediculo ſubnixa, hæc craſſiore & magis albo, ut etiam inferna hujus pars candidior eſt quàm illa, & minùs evidentibus ſtriis exarata.

Naſcuntur autem omnes eodem quo octavi generis ſpecies tempore, atque in cæduis plurimùm ſylvis, quemadmodum & illæ. Nec locus, nec deſcriptiones horum, me judice, bene conveniunt campeſtribus Fungis: Fortè nomen Germanicum illis convenit. Cluſius Fungorum eſculentorum octavum genus Gallis *Champignons* dici aſſerit: & reverà in primæ & ſecundæ hujus generis ſpeciei deſcriptionibus nihil eſt quod contradicat, atque idcirco mihi planè perſuadeo rem ità ſe habere. Eorum tamen deſcriptiones ſubjiciendas duxi, nè Lectori impoſuiſſe videar.

Fungus pileolo lato orbiculari candicante C. B. *Fung. eſculent. octavum genus* Cluſ. *Germanis* **Pfifferling**, *Gallis* Champignon & Potiron.

Hujus tres ſpecies facit Cluſius: prima & ſecunda ſola magnitudine differunt.

1. *Prima* duas ferè uncias lata eſt, planæ ſed orbiculatæ figuræ, ſupernè tamen quodammodo pulvinata & candicans, infernè veluti camerata & convexa, ſtriis quibuſdam à craſſo pediculo in oras ductis diſtincta.

2. *Altera* huic prorſus ſimilis, ſed amplioris magnitudinis, ut quæ 4 aut plures uncias æquet, ejuſdem cum prima figuræ, ſed craſſiore pediculo ſubnixa, ſupernè albâ cute, cui inſperſæ aliquot maculæ fuſcæ & flaveſcentes, infernè flaveſcens aliquantulum, & magis conſpicuis ſtriis à pediculo in extremas oras productis exarata.

3. *Tertia* adhuc amplior eſt Secundâ ſpecie, & magis circinatæ rotunditatis, longiore gracilioréque ſubnixa pediculo, & colore ſuperna & inferna parte ex fuſco ſubrubente, non minùs evidentibus & conſpicuis ſtriis à pediculo in orbem diffuſis inferiùs diſtincta quàm Secunda ſpecies.

Omnes autem ſpecies ut plurimùm in cæduis ſylvis naſcuntur circiter Pentecoſten, h. e. ſub extremum Maium aut Junii initium.

Priores duæ ſpecies palato gratæ eſſe feruntur: Tertiam edunt etiam nonnulli ſed perpauci.

C. Bauhinus Fungorum tertium genus Tragi [qui J. B. Fungus piperatus lacteo ſucco turgens] huic ſynonymum facit: Fortè quia Cluſius hunc Germanis **Pfifferling** dictum ſcribit. C. Bauhinum reprehendit Chabræus, quia Cluſius Fungum hunc amarum eſſe innuit, Tragus autem ſuum Piperei ſaporis facit. Jam verò (inquit) quantum inter ſaporem amarum & acrem ſeu ferventem intercedat, vel Fungus judicet. Quicquid autem ſit de nomine (quo in univerſum omnia pæne Fungorum genera donant) nullius acrimoniæ ſeu fervidi ſaporis in deſcriptione meminit Cluſius; ſed priores duas ſpecies palato gratas eſſe ſcribit.

CAP. VIII.

* *Fungi punicei, lacte dulci manantes, pratenſibus ſimiles edules* J. B. *Fungus pileolo lato puniceo lacteum & dulcem ſuccum fundens* C. B.

IN nonnullis altiſſimis ſylvis, ut eſt *Odenwaldt* appellata, naſcuntur, puniceo colore præditi, pratenſium fungorum, quos boletos vocant, magnitudinem haudquaquam excedentes, lacteum & dulcem manantes ſuccum. Hi à quibuſdam crudi devorantur, ſed qua utilitate ignoro, inquit Tragus.

CAP. IX.

A. *Fungus piperatus albus, lacteo ſucco turgens* J. B. *Fungus* 10. *ſive pileolo lato, orbiculari candicante* C. B. *item Fungus* 27. *ſive albus acris* ejuſdem. *Fungus tertius* Trag. *quem piperei ſaporis facit.* **The milky pepper-Muſhrome.**

FUngi hi è majoribus ſunt, Campeſtres tamen [*Champignons*] magnitudine non multùm excedunt, quibus etiam figurâ perſimiles ſunt, pileolis circinatæ rotunditatis, craſſis, carne multa [J. Bauhino Campeſtribus pro magnitudine minùs denſi] ſtriis ſeu lamellis ſubtus prætenuibus, laxis & profundis: *pediculo* tereti, ſolido & minimè concavo, pollicem circiter craſſo, ſex interdum digitos tranſverſos alto. Non pediculus tantùm & pileolus, ſed & lamellæ huic fungo candidiſſimæ ſunt, cùm Campeſtribus rubeant. Ubilibet vulneratus lacteum ſuccum fervidum copioſè effundit. [Inveteraſcentes, ſurſum flexis oris & pileolo tabeſcente, ſuperiùs cavi redditi metam inverſam aut infundibulum referunt.]

In altiſſimis & tenebroſis ſylvis Septembri & Auguſto menſibus naſcitur. *J. B.* Ingenioſiſſimus Vir, & totius Hiſtoriæ Naturalis callentiſſimus, D. *M. Liſter*, in ſylvis Martonenſibus propè ſtagnum *Pinno* dictum, in ea Comitatûs Eboracenſis parte quæ *Craven* dicitur, invenit, déque ſucco lacteo obſervationes ſequentes à ſe factas nobis communicavit.

1. Teneriores & juniores fungos promptiùs & copioſiùs lacteſcere quàm adultos & plenam maturitatem adeptos: aridis & marceſcentibus nihil intus lactis apparere.
2. Succum hunc lacteum piper ſapere & olere, imò omni pipere acriùs linguam vellicare & adurere. *J. B.* ſcribit, ſe cùm ſuccum hunc digitis aliquando attigiſſet, & ex improviſo palpebras digitis abſterſiſſet, quamprimùm magnas punctiones & pruritum expertum eſſe, talem quidem qualis è Tithymali ſucco evenire ſolet.
3. Eundem tamen ſuccum ad tactum minimè viſcidum aut lentum eſſe.
4. Quamvis eodem cultello centum (inquit) minimùm hujus generis fungos diſſecuerim, lac tamen ferro illitum & diu adhæreſcens colorem *non* mutavit, contra quàm aliis pleriſque vegetabilium ſuccis evenire ſolet.
5. In vaſe vitreo quo eum excepi ſubitò concrevit, intráque paucos admodum dies in maſſam ſolidam condenſabatur, nullo intermixto ſero aut humore.
6. Quod exiccatus etiam acrem illum & mordacem ſaporem retinet, minùs tamen vehementem. Exſiccati autem color ex luteo pallidè admodum viridis eſt.
7. Quod ſuccus iſte modò promptiùs & copioſiùs emanet ex parte exteriore, & ut ità dicam, ſuperficiali, quæ cortici in plantis perfectioribus reſpondet, quàm ex interioribus quæ ligno & medullæ.
8. Fungos hos cùm lacte maximè turgerent, ut eorum acrimoniam & fervorem lingua ferre non poſſet, eulis quibuſdam ſeu vermiculis refertos obſervavi, eorúmque recentiſſimos & tenerrimos à Limacibus cinereis exeſos.

CAP. X.

* *Fungus albus, dictus Montbelgardenſibus & vicinis* Biſſette J. B.

J. B.

AUguſti fine (inquit) obſervavi hos fungos, Campeſtribus ſimiles, ſed infra ſupráque totos albos. Hos olim eoſdem putabam cum *Columbettes*, verùm diſtinguebam à Campeſtribus, quòd tardiùs provenirent, & pede longiores eſſent.

In ſylvis Quercuum, ſed rariùs, occurrunt. Præcedunt *Columbettes* & minores ſunt.

CAP.

Cap. XI.

* *Fungus magnus, totus albus, ſine ſucco lacteo, edulis,* Columbettes *Montbelg.* J. B.

J. B.

EX edulium quoque fungorum (inquit) cenſu ſunt hi, magnitudine excellentes, toti albi tam ſubtus quàm ſupra, omníſque ſucci lactei expertes, quo turgent Piperati illis ſimiles. Per ambitum aliàs criſtati, aliquando reflexi & inæquales ſunt, interdum non. Diſtinguuntur autem *Columbettes* à *Biſette* pede elatiore, & quòd latiores ſint tardiúſque proveniant.

In ſylvis è regione urbis Montbelgardenſis dictis *le Cheſnois* invenit J. B. & alibi.

Cap. XII.

A. * *Fungi longiſſimo pediculo candicantes, ſed maculati eſculenti* J. B. *Fungus pileolo lato, longiſſimo pediculo variegato* C. B. *Fungus eſculenti* 18. *genus* Cluſ.

Cluſ.

INter fungos innoxios longiſſimo pediculo hunc præditum putat Cluſius: eſt enim ille in 8 aut 9 unciarum longitudinem, porrectus, digiti minimi craſſitudine, rectus, verſicolor & ποικίλος, ſtriis quibuſdam & maculis parvis & magnis, ex albo, ruſo & fuſco coloribus commixtis diſtinctus, marmoris varii inſtar. Ipſum verò fungi corpus pilei ſeu galeri formam quodammodo refert, valdè laxis oris, deinde ſenſim in turbinatam metam deſinens, altitudine trium unciarum aut ampliore, orarum diametro uncias ferè 8 occupante, candicantis ſupernè coloris, multis tamen maculis magnis & exiguis ex fuſco ruſeſcentibus infecti, ſupremo faſtigio prorſus fuſco. Inferna pars cava admodum & camerata, candicans quidem, ſed plurimis ſtriis fuſcis, obliquis, & veluti in cincinnos compoſitis, diſtincta: duabus autem ferè unciis infra ſupremum pediculi faſtigium corolla digitalis circiter latitudinis ipſum amplectitur, unde corporis ipſius Fungi oræ abruptæ videntur, dum in laxitatem ſe diffudit.

In arvis plerunque provenit tum in Hungaria, tum in Germania, tum etiam in Anglia; mihi tamen nondum obſervatus.

Cap. XIII.

* *Fungus umbilicum referens variegatus* C. B. *Fungi eſculenti* 13. *genus* Cluſ.

QUinque hujus aſſignat ſpecies Cluſius: 1. Quincunciali eſt diametro, plurimùm orbicularis, pediculo digitali, unciam craſſo, ſupernè protuberans, ex albo vireſcens; infernè candicans & ſtriata.

2. Diametro 4 uncias non excedente, coloris ex cœruleo viridi & fuſco commixti, infernè ex albo ſubfuſci; pediculo pollicem craſſo, breviore quam prima.

3. Præcedenti ferè æqualis eſt, paululum anguloſa; ſupernè ex purpureo & ſaturatè rubro commixti coloris, raris albis maculis aliquando emicantibus; infernè candicantis, fuſcis ſtriis aſperſis, oris dilutè purpuraſcentibus.

4. Tertiâ minor, diametro 2 uncias vix excedente, pediculo unciali, graciliore, ſupernè flaveſcens veluti fuligine infecta, infernè alba, fuſcis ſtriis diſtincta.

5. Quartæ æqualis eſt, reliquis aſperior, ſupernè coloris ex albo fuſci, inferiùs candicans, ſtriis fuſcis in oras excurrentibus.

Hujus pleræque ſpecies figuræ ſunt orbicularis, ſupernâ parte intumeſcentis & pulvinatæ in medio nonnihil compreſſæ ut umbilicum mentiatur.

Naſcuntur promiſcuè in ſylvis, & Junio Julióque menſibus inveniuntur.

Cap. XIV.

* *Fungus in metam faſtigiatus, albus, fuſco tinctus* C. B. *Fungi in metam faſtigiati eſculenti, coloris albicantis fuſco tincti* J. B. *Fungi eſculenti IV. genus* Cluſ.

TRes ſpecies deſcribit Cluſius. 1. Uncialis aut paulo amplioris magnitudinis, craſſo pediculo, coloris albicantis fuſco tincti.

2. Paulo planior eſt & quaſi in orbem circinata, duarum unciarum aut majoris amplitudinis, cætera ſimilis.

3. Trium plerunque unciarum magnitudine eſt, craſſiore pediculo, magis fuſcus, interdum notis diſtinctus. Superna pars utplurimùm lacera & diſciſſa apparet.

Sub Pruni arboribus naſcitur.

CAP. XV.

* *Fungus orbicularis ſulcatus albus fuſco permixto* C. B. *Fungi tuberoſi eſculenti albi fuſco permixti, vel maculis diſtincti* J. B. *Fungi eſculenti VII. genus* Cluſ.

DUplex eſt, 1. Alter nonnihil tumens, interdum etiam in ambitu lacerus: 2. Alter orbicularis pæne, tota ſuperficie candicans, ut ovum excalptum exprimere videretur, præſertim adempto pediculo.

In ſiccioribus pratis & paſcuis juxta pagos ſitis proveniunt.

CAP. XVI.

* *Fungus orbicularis oris intro reflexis* C. B. *Fungi eſculenti* 15 *genus* Cluſ. *Fungi Suilli Ungaris.*

DUplex eſt, 1. Orbicularis ferè, quatuor circiter uncias latus, brevi craſſioréque pediculo, ſupernè nonnihil extuberans, utrinque ſubalbidus & veluti fuligine infectus, at ſupernè aliquot maculæ albæ aſperguntur, ſtriæ infernè nigricant.

2. Major, cujus pars ſuperior coloris eſt purpurei rubro ſaturo commixti, in meditullio tamen flaveſcens & ſecundùm oras maculis albis diſtincta: inferior ex albo fuſca, ſtriis tenuioribus.

In ſylvis naſcuntur, & Junio Julióque menſibus reperiuntur.

CAP. XVII.

* *Fungus pileolo magno, plano, orbiculato, venis exaſperato* C. B. *Fungi Abietini eſculenti* J. B. *Fungi eſculenti* 20. *genus* Cluſ.

Cluſ.

TRiplex eſt. 1. Binas aut ternas uncias latus; ſupernè dilutè rubens aut latericei coloris, venis quibuſdam ſic exaſperata ut hirta videatur, in medio compreſſus & velut umbilicatus; infernè palleſcens, ſtriis fuſcis, pediculo unciâ longiore, medium digitum craſſo.

2. Craſſiore paullò eſt pediculo, ſupernè extuberat, coloris ex albo pallido & fuſco mixti, infernè candicat, ſtriis fuliginoſis.

3. Longè amplior eſt, ſupernè coloris ex albo, pallido, ruffo & fuliginoſo mixti, extuberans; infernè plana, rubeſcens, ſtriis ex atro purpuraſcentibus.

Sub extremum Autumnum in ſylvis, plerunque autem ſub Abietibus, naſcitur.

CAP. XVIII.

* *Fungus pileolo in plano orbiculari, villoſo* C. B. *Fungi ſylveſtres eſculenti cervini* J. B. *Fungi eſculenti X. genus* Cluſ.

Cluſ.

DUplex eſt, 1. Duas uncias latus aut amplior, ſupernè nonnihil extumeſcens, & veluti ſericeis villis obſitus, colore puniceo dilutiore, oris in infernam partem valdè reflexis, quæ ex albo rubeſcit.

2. Longiore eſt pediculo, ſupernè coloris ex rufo fuſci, oris non adeò in infernam partem inflexis, quæ colore eſt ex pallido nigreſcente. In hac ſpecie bini plerunque fungi conjunctim ex eodem pede oriuntur.

Naſcuntur in cæduis ſylvis ſub extremum Maium aut Junii initium. Cervinum vocat J. B. à nomine Germanico **Hirſchling**.

CAP. XIX.

* *Fungus pileolo plano ſubfuſco oris laceris* C. B. *Fungi laceri, ſylveſtres, eſculenti, ſubfuſci coloris, infernè candicantes* J. B. *Fung. eſc. XI. genus* Cluſ.

Cluſ.

INitio quidem inæquali eſt figurâ, magis tamen ad orbicularem tendente, per oras lacer, duas uncias latus, ſupernè fuſcus, infernè candicans. Adultior magis orbiculatus eſt & per oras lacer, longè amplior [quatuor uncias] colore magis fuſco ſupernè & albicante infernè, cui fuſcedo quædam admixta eſt.

Circa feſtum Pentecoſtes in cæduis ſylvis naſci ſcribit Cluſius.

Cap. XX.

* *Fungus anguloſus pediculo exiguo* C. B. *Fungi ferè ſine pediculo coloris ex rufo fuſci, eſculenti in arborum caudicibus naſci ſoliti* J. B. *Fungi eſculenti 5 genus* Cluſ.

Cluſ.

SOla horum differentia in magnitudine conſiſtit, quandoquidem formâ, materiâ & colore pænè conveniunt. Tres eorum differentias facit Cluſius.

1. Anguloſâ eſt figurâ, quatuor uncias lata, brevi & quaſi nullo pediculo ſed eo valdè craſſo: inferna ejus pars candicante & ſatis denſâ materiâ conſtat; ſuperna ſpongioſa eſt & quaſi villis quibuſdam obſita, coloris ex rufo fuſci.

2. Magis orbicularis, craſſiore & longiore paulò pediculo, 5 aut plures uncias latus & longus.

3. Longè major, in tres lacinias diviſus, pileoli diametro ſemipedali, pediculo unciam craſſo; ſupernè ſpongioſis quibuſdam craſſiſque villis ſive potiùs frondium rudimentis ex fuſco palleſcentibus præditus.

In Ulmorum Populíque albæ caudicibus dejectis naſci ſolet, & bis plerunque, etiam ter interdum in anno provenire.

Cap. XXI.

* *Fungus planus orbiculatus aureus* C. B. *Fungi lutei magni, dicti* Laſeras, *ſpecioſi* J. B. *Fungi eſculenti 17 genus* Cluſ. *Boletus Antiquorum.*

Cluſ.

PRimum è terra erumpentis hujus Fungi forma ovum quodammodo candore & figurâ refert: alterâ aut tertiâ die laceratur hæc alba cutis ſeu (ut Plinii vocabulo utar) volva ſupernâ parte, & veluti ovi luteum oſtendit; deinde magis extuberat illud luteum, & fungi formam induit, paullatim & ſenſim evaneſcente pereuntéque volva. Magnitudo autem Fungi ſuâ volvâ incluſi tres uncias in longitudinem patet, duas in latitudinem. Conſumptâ volva Fungus in planam orbicularem ſeſe explicat formam, cujus diameter quatuor pænè unciarum eſt; ſuperna facies aliquantulum intumeſcens aureum ſive croceum colorem elegantiſſimum habet, inferna [membranulis contexta] flava eſt. Pediculus digitalis longitudinis & craſſitudinis eſt, flavíque coloris. At cùm jam adolevit paulò amplior eſt ejus magnitudo, & in ternas aut quaternas partes ſcinditur, coloriſque illum florem & elegantiam deperdit; nam ſupernè languidioris eſt aurei coloris, infernè omnino pallidi.

Provenit in ſylvis rarâ Quercu conſitis, iiſque cæduis præſertim & editioribus ſiccioribúſque locis, bis ſingulis annis, circa meſſem videlicet & ante vindemiam. Principem inter Fungos eſculentos locum tenet: Et ſane adeò elegans eſt, ut non mirandum ſit ſi illos qui fungis libentèr veſcuntur ad ſe edendum invitet.

Non dubium autem eſt, pergit Cluſius, quin hic Fungus ſit ille veteribus adeò celebratus Boletus, ac à principibus viris ſic in deliciis habitus: nam ſi conferantur quæ de Boleto ſcripſit Plinius cum hujus hiſtoria, ſimilis eſſe deprehendetur. *Infamis autem & immenſo exemplo in crimen adductus fuit, quòd olim Tib. Claudium Cæſarem (qui Boletorum eſu impenſè delectabatur) conjunx Agrippina Boleto veneno illito ſuſtulerit, ut Neronem filium ipſi ſucceſſorem Imperio daret.* Hinc illi Juvenalis in Satyris ſales de Boleto. Nam Sat. 5.

> *Vilibus ancipites* (inquit) *fungi ponentur amicis,*
> *Boletus Domino, ſed qualem Claudius edit*
> *Ante illum uxoris, poſt quem nil amplius edit.*

Et Satyra VI.

> ——— *Minus ergo nocens erit Agrippinæ*
> *Boletus; ſiquidem unius præcordia preſſit*
> *Ille ſenis, tremulúmque caput deſcendere juſſit*
> *In cœlum.*

Hinc etiam illud Martialis.

> *Quid dignum tanto ventríque gulæque precabor?*
> *Boletum ut qualem Claudius edit edas.*

Sed & ipſe Nero Boletum Deorum eſſe cibum cavillari ſolebat, quia illo periiſſet Claudius Cæſar, & defuncti Cæſares in Deorum numerum referri ſolerent.

Recentes boleti [apud Ungaros] in aquâ elixantur, deinde in tenuia fruſta conciduntur: fruſtula conciſa in juſculum è cremore lactis confectum injiciuntur, adjectis Selini foliis minutim ſectis & pipere. Vel repurgati præciſo pediculo invertuntur, & ſuper prunas poſiti addito ovi luteo torrentur. Vel recentes etiam reciſis pediculis friguntur cum butyro atque ovo ſimul in ſartagine coctis, diſſolutis & ſimul mixtis. Sed & exſiccati ſervantur, deinde ovorum inſtar in aqua elixantur, tum demum cum condimento ex ipſorum juſculo & pane toſto parato, additis aceto, piperis, zingiberis & caryophyllorum aromaticorum polline eduntur.

Juſculum in quo coquuntur croceo colore tingunt.

CAP. XXII.

Fungus pileolo lato, orbiculari flaveſcente C. B. *Fungus pallidus* J. B. *Fungi eſculenti* 12. *genus* Cluſ.

J. B.

Autumni munus, Campeſtri ſimilis Fungus, pari ferè magnitudine, ſed variante, coloris tam externè quàm internè luteo-pallidi: Cluſio infernè ex flavo rufeſcit.

Provenit in ſylvis, & reperitur circa Pentecoſten.

CAP. XXIII.

Fungus anguloſus & velut in lacinias ſectus C. B. *Fungus luteus ſive pallidus*, Chanterelle *dictus*, *ſe contorquens eſculentus* J. B. *An Fungi eſculenti* 14. *genus* Cluſ.?

J. B.

Monbelgardenſibus dictus *Chanterelle* Fungus rarò dimetientem habet palmarem, ſæpiùs eam magnitudinem non aſſequitur, plano pileo, aliàs cavo, pallidus, oris ſubinde contortis, ut criſpi nonnihil habere videri poſſit, membranis infra nec denſis contextus. Hujus pediculus rarò in umbilicum inſeritur, ſæpius à medio deerrat. Odor gratus & innocens eum commendat, & ob id menſis lautioribus curioſioribúſque expetitur.

Cluſius quarti generis duas ſpecies, ſeu fortè ætatis ratione differentias, deſcribit. Prior supernè pallida eſt, flavis maculis variegata; infernè flaveſcens cum ſtriis fuſcis. Secunda duplo major, ſupernè flava, infernè croceo colore infecta.

Oritur in ſylvis & nemoroſis locis ſub fagis utplurimùm, menſe Junio ac etiam Septembri.

CAP. XXIV.

Fungi plures ſimul, albi, ad arborum radices, eſculenti J. B. *Fungi umbilicum exprimentes plures ſimul, albi* C. B. *Fungi eſculenti* 6. *genus* Cluſ.

Cluſ.

Formæ ferè orbicularis ſunt, planæ tamen, inferna parte albi & ſtriati, ſupernè aliquantulum protuberantes, mediâ autem nonnihil depreſſi, ut umbilicum exprimere quodammodo videantur, colore magis fuſco quàm inferné. Minores circiter unciam lati ſunt, aut paulò ampliores: medii binarum unciarum latitudinem explent: Maximi quaternarum amplitudinem ſuperant.

Ad Ulmi, Quercûs, Populi, Juglandis & aliarum arborum dejectarum radices naſcuntur, à novo Vere in Autumnum uſque.

Populus alba humo tenus ſecta ad radicem uſque, & aquâ calidâ in qua fermentum fuerit diſſolutum perfuſa infra quatriduum fungos copioſos edet, eſui quoque gratiſſimos. *Math.*

SECTIO.

SECTIONIS PRIMÆ

MEMBRUM SECUNDUM.

De Fungis lamellatis terreſtribus noxiis.

CAP. I.

* *Fungus Coryleus orbicularis* C. B. *Fungorum noxiorum* 6. *genus* Cluſ.

Cluſ.

ORbicularis eſt figuræ, duas uncias latus aut major: ſupernè nonnihil tumeſcens, extremis oris in ſupinam partem flexis; coloris ex rubeſcente fuliginoſi, cui albedo quædam permixta videtur, interdum etiam omnino fuliginoſi & fuſci: infernè nonnihil rubeſcit, ſtriis craſſiuſculis fuſcis: pediculo eſt gracili duas uncias longo.

Sub Corylis creſcit Maio aut ſub Junii initium.

CAP. II.

* *Fungus bufonius orbiculatus* C. B. *Fung. nox.* 7. *genus* Cluſ. *Fungi bufonii pernicioſi* J. B.

Cluſ.

HUjus tres obſervavit ſpecies Cluſius.

1. Pediculo erat valdè gracili, duas plus uncias longo, pileolo in metam ſublato, unciam ferè lato, albo fuligine quodammodo infecto, ſummo faſtigio flaveſcente, interiore & cava parte fuſco prorſus cum ſtriis nigris.

2. Magis orbiculata, craſſiore pediculo; ſupernâ & tumeſcente parte, duas interdum, aliàs tres uncias amplâ, modò fuſcâ omnino ex albo-palleſcente, modò flavâ, fuligine infectâ; Singuli autem fungi maculis albis & nigris ſumma parte notati, ut Rubetæ colorem, præſertim fuſcus, valdè referre videatur. Pars inferna alba eſt, cum levibus ſtriis ſubfuſcis.

3. Reliquis major, orbiculatæ in plano figuræ, tres uncias lata, ſupernè alba admixto ruboris tantillo, raris palleſcentibus maculis inſperſis: infernè palleſcit, frequentibus ſtriis fuliginoſis.

Circa idem cum præcedente tempus emergit.

CAP. III.

* *Fungus Betulaceus orbiculatus albus* C. B. *Fungorum noxiorum* 8. *genus* Cluſ. *Fungi Betularum albi maculati pernicioſi* J. B.

Cluſ.

ORbiculatæ pæne eſt figuræ, ſupernè paulò elatioris, albus fuligine levi adumbratus, in quo maculæ quædam rufeſcentes; duas uncias latus; infernè totus albus exceptis ſtriis fuligine infectis: pediculo gracili, binas uncias longo.

Circa Pentecoſten provenit in ſylvis ad Betularum truncos & radices.

CAP. IV.

* *Fungus minimus palleſcens infundibuli formâ* C. B. *Fungorum noxiorum X. genus* Cluſ.

Cluſ.

VAlde exilis eſt: nam primùm emergens vix uncialis eſt magnitudinis: interdum ſingularis, nonnunquam bini ſimul naſcuntur, ipſo Fungi corpore minimi digiti unguem vix æquante, rufeſcentis coloris, cùm adolevit corpus in uncialem magnitudinem excreſcit, inferna parte valdè à pediculo ſtriata ſe invertente, adeò ut ſuperna pars velut camerata & cava reddatur, & cum ſuo pediculo parvum infundibulum mentiri videatur. Color flaveſcit tam externè quam internè, & ſuperna pars jam in umbilici ſpeciem contracta rufis maculis eſt diſtincta.

Bis in anno reperitur circa meſſem & vindemiam in ſylvis proveniens.

CAP. V.

* *Fungus fatuus candidus, pileolo in metam aſſurgente* C. B. *Fungorum noxiorum* XI. *genus* Cluſ. *Fungi ſtultorum boleto ſimiles pernicioſi* J. B.

Cluſ.

EOdem tempore ſimilibúſque locis reperitur. E terra autem erumpens valdè boletum imitatur, imo quodammodo mentitur. Corpore dum è ſua volva erumpit boleto eſt diſſimili, longiore pediculo ſubnixo, minimo digito graciliore, ſeſcuncialis latitudinis, in metam aſſurgente, ſuperna parte candidâ, infernâ cameratâ.

CAP. VI.

* *Fungus muſcas interficiens* C. B. *Fungi venenati 5 muſcarii dicti* J. B. *Fungorum noxiorum* 12. *genus* Cluſ.

HUjus quinque ſpecies,

1. Orbicularis, unam interdum, ſæpiſſime duas uncias lata, vel ſupernè pallescens tantillo rubedinis & fuliginis admixto, vel lurida & fuligine infecta, inſperſis albicantibus maculis atro permixtis: pars inferior alba ſtriis fuſcis: pediculo gracili, ſeſcunciam longo.

2. Paulo major, pediculo longiore & craſſiore, viz. digitum minimum longo & craſſo: orbiculata pænè, diametro triente paulo minore. Color ſupernè ex purpura dilutiore & ſatura, rufo, pallido & albo variè mixtus eſt: infernè pallet cum nigris craſſioribus ſtriis.

3. Primùm emergens contracto eſt corpore, craſſo & unciali, quaſíque Ari radicem mentiente, pediculo fulta, duas uncias lata & totidem longa, in metæ formam ſublata, coloris lateritii, frequentibus maculis albicantibus aſperſis, ſummo tamen faſtigio pallida. Adultior verò palmari pediculo digitalis craſſitudinis aſſurgit, inferna parte tuberoſa, orbicularem autem figuram acquirit, quatuor uncias lata, per oras interdum fiſſa & lacear, coloris pronâ parte rubri, albis maculis infecti, oris rufis ſupinâ albi prorſus, ſtriis levi fuligine infectis.

4. Omnium elegantiſſimæ, recèns natæ orbis minor, duas ſcilicet ſolummodo uncias lata, rubro colore valdè ſaturo veluti concreti ſanguinis tincta, frequentibus maculis albis conſperſa: Adultior latior fit, v. g. quincuncialis aut amplior, tumida ſupernè, rubro etiam colore ſed paulo remiſſiore, obſcurioribus veluti undis intercurſantibus, & crebris etiam ex albidis maculis infecta. Pediculo conſtat protuberante infima parte, unciam craſſo, trientem longo. Striæ craſſæ nigræ. Bini interdum ex eodem pede conjunctim naſcuntur.

Hanc muſcæ valdè appetunt, & plerunque ei inſident non ſine ipſarum pernicie; ſiquidem quotquot deguſtant intereunt: ideóque circa Francofurtum ad Mœnum in conclavibus ad feneſtras in hunc uſum ejus fruſta ſpargere ſolent.

5. Junior duas uncias lata eſt, in totidem unciarum metam aſſurgens, coloris ex rufo fuſci & velut fuligine infecti: adultior trientalem aut ampliorem latitudinem habet, in metæ formam aſſurgens, oris valdè laceris, coloris ſupernè mixti ex albo, rufo, pallido, fuſco, mixturâ vel radiatim, vel maculis duntaxat inſperſis conſtante. Color inferna parte prorſus fuliginoſus cum ſtriis nigris.

CAP. VII.

* *Fungus latus orbicularis candidus* C. B. *Fungorum noxiorum* 13. *genus* Cluſ. *Fungi ranarum albi pernicioſi* J. B.

Cluſ.

ADultus quatuor uncias latus eſt, in orbem ferè circinatus, immaculati ſupernè candoris, niſi orbis centrum palleret; inferna etiam pars candida eſt cum multis purpuraſcentibus ſtriis: pediculus gracilis eſt & longus. Junior minor eſt & fuligine quadam utrinque infectus, ſtriis raris & vix adhuc apparentibus.

Secundam vias & ſemitas in cæduis ſylvis provenit extremo Auguſto.

CAP. VIII.

A. *Fungi albi venenati viſcidi* J. B.

J. B.

EDulibus albis aliquo modo ſimiles ſunt, pediculo digitum craſſo, 3, 4ve plus minùs alto, qui clypeum ſuſtinet orbicularem, palmarem, preſſum, ſubtus candidiſſimo membranarum ſquarro ſtipatum: Superna facies ſubcinericea, ad albidum nonnihil vergens, viſcido tactu, fungoſis verrucis eminentibus conſperſa, quæ tamen ſine membranæ noxa avulſu faciles, quas merè acciden accidentarias eſſe putamus, ut quæ non in omnibus appareant. Sapore ſunt minimè ingrato, ſed ſubdulci, ſapore aqueo.

Intereſt ſanè horum formam & naturam vel apprimè noviſſe, ob periculum quod ex errore contingere poteſt. Nam civis (inquit) quidam Montbelgardenſis qui deceptus hos coctos imprudens voravit, primò vomitu infeſtabatur, deinde vertiginoſus fit, proſtratis tandem viribus membríſque refrigeratis ſoporoſus jacuit non ſine mortis periculo. Nam & loquelâ privatus, pulſu deprehenſus fuit perexiguo, cum ſuffocationis metu. Qui tamen paulò poſt vomitu provocato priùs, Alexipharmacis, Theriacâ potiſſimùm, enematibus item reſtitutus fuit, poſtquam non paucas horas dubius & velut oppreſſus inter vitam & mortem quaſi ſuccubuerat.

A Fungis campeſtribus differunt pediculis tenuioribus & longioribus: capitellis minùs craſſis, lamellis ſubtus albis, odore ingrato.

Cap. IX.

A. *Fungus major, pediculo brevi craſſo, lamellis crebris albentibus.*

PEdiculus vix palmaris, pollicem craſſus, imâ parte in latum extumeſcens, capite eſt craſſo, diametro palmari, pulvinato, media tamen parte circa umbilicum depreſſo, colore nunc rubente, nunc fulvo ſordidiore, creberrimis ſubtus lamellis albentibus ſtriato: ſuperior ſpongioſa ſubſtantia candidiſſima.

Sub Quercubus Auguſto menſe enatum obſervavimus.

Cap. X.

* *Fungus latus orbicularis oris intus converſis* C. B. *Fungorum noxiorum* 14 *genus* Cluſ. *Fungi à ſue appellati, albi ſed maculati, ſylveſtres pernicioſi* J. B.

Cluſ.

EIſdem in locis eodémque quo prior [us] tempore invenitur.

Duas ejus ſpecies obſervavit Cluſius.

Primæ recens natæ corpus unciâ majus non eſt, coloris albi fuligine velut infecti, pediculo unciali, minimum digitum craſſo, interdum geminum ex eodem pede naſcens. Adultæ trunciali eſt diametro, orbiculatum ferè, ſupernè album ſed fuſco colore infectum, flavo faſtigio, infernè verò pallidum, ſtriis rufis, pediculo digitalis longitudinis & craſſitudinis.

Secunda circinatæ ferè rotunditatis eſt, diametro trientem lato pediculo brevi pollicémque craſſo, ſupernè candida cui maculæ parvæ fuſcæ & flaveſcens nonnihil color inſperſus eſt, oris aliquantulum in infernam partem converſa: infernè pallida ſtriis fuliginoſis.

Cap. XI.

A. *Fungus pediculo in bulbi formam excreſcente* C. B. *Fungorum noxiorum* 15. *genus* Cluſ. *Fungus bulboſo pediculo pallidus maculatus* J. B.

Cluſ.

DUplex eſt, Prior pediculo duarum unciarum, [corpore unciali] ſuprema parte pollicaris craſſitudinis, infernâ ſeſcuncialis, in bulbi formam excreſcente, coloris ex albo palleſcentis. Corpus ipſum fungi ſupernè etiam pallidum eſt, ſed maculis dilutè nigricantibus diſtinctum, atque oris in ſupinam partem inflexis; infernè ſtriæ ex pallido fuſcæ ſunt.

Secundus valdè tetri coloris eſt, ut veriùs ligni ſive radicis cujuſdam nodoſum & nigrum fragmentum videatur quàm fungus, quod utrâque manu vix comprehendi queat: craſſo brevique pediculo innititur.

In cæduis ſylvis creſcit extremo Sextili.

Cap. XII.

Fungus oris laceris & in lacinias diviſis C. B. *Fungorum noxiorum* 16. *genus* Cluſ. *Fungi ſub corylis ſerpentini dicti pernicioſi* J. B.

Cluſ.

TRes hujus ſpecies obſervavit Cluſius, Prior oblongo gracilique pediculo eſt, cui inſidet initio velut ovum exſcalptum, uncialis magnitudinis, externè album velut fuligine perfuſum, internè nigrum: quod deinde oras explicans $1\frac{1}{2}$ unciæ amplitudinem acquirit, in pilei parvíque galeri ſimilitudinem formatum, albi ſupernè coloris frequentibus fuſcis maculis diſtinctum, atque ipſo faſtigio veluti fuligine infecto.

Secunda pediculo longo gracili, corpore parvi galeri figurâ, initio vix ungue majore, dilutiore fuligine infecto, cùm adoleverit ſupernè atrâ fuligine tincto, infernè inſtar fornicis camerato & nigris ſtriis exarato.

Tertia præcedenti æqualis eſt; valdè laceris oris & quodammodo laciniatis, rufi interdum, aliàs albi coloris fuligine infecti ſupernè, infernè fuliginoſis, aliàs nigriis ſtriis exarata: aliquando etiam inferna parte adeò inversâ & reflexâ, ut florem aliquem mentiri videatur.

CAP. XIII.

* *Fungus latus oris laceris* C. B. *Fungorum noxiorum* 17. *genus* Cluſ.

Cluſ.

DUplex eſt, 1. dodrantali magnitudine, pediculi digitum minimum craſſo, duas aut tres uncias longo, ex cujus imo ſubnaſcitur exigua proles: orbiculatæ ferè eſt figuræ oris in inferiorem partem nonnihil inflexis, colore ſupernè rufo ad nigredinem tendente, cui flaveſcens circa medium admixtus eſt: inferna pars pallida eſt, ſtriiſque fuliginoſis exarata.

2. Illi æqualis eſt, ſed graciliore pediculo, circinatæ etiam rotunditatis, niſi laceras haberet oras in ambitu, ſupernè planè luridus venis quibuſdam exalbidis maculoſus, ipſâ ſubſtantiâ ſub externa cute omnine atrâ, uti etiam eſt pars infima, ſic tamen ut craſſæ nigræ ſtriæ obſcurè appareant.

Planis & apertis locis circa Feſtum S. Bartholomæi apparet.

CAP. XIV.

* *Fungus parvus parvi galeri formam exprimens rufus* C. B. *Fungorum noxiorum* 18. *genus* Cluſ.

Cluſ.

IN ſylvis eodem quo præcedens tempore oritur; eſt autem eo longè minor, nec uncialem aut ſeſcuncialem magnitudinem ſuperat, pilei aut parvi galeri figurâ in metam ſublatus, supernè rufus, infernè exalbidus cum ſtriis fuſcis; pediculo gracili duas treſvè uncias longo.

CAP. XV.

* *Fungus orbicularis ſecundum vias & in Quercetis Autumno naſcens* C. B. *Fungorum noxiorum* 19. *genus* Cluſ.

HUjus ſex ſpecies deſcribit Cluſius: Prima tantùm hujus loci eſt.

Prima pediculo eſt valdè gracili, duas uncias aut amplius longo, capitello orbiculato ſeſcunciam lato, aliquantulum in infernam partem inflexo, coloris ex flavo, rufo, fuliginoſo commixti ſupernè, ex pallido fuſci infernè.

CAP. XVI.

* *Fungus Abietinus oris reflexis, ſubſtantiâ rubrâ* C. B. *Fungorum noxiorum* 21. *genus* Cluſ. *Fungi hirſuti internâ parte pernicioſi* J. B.

SUB extremum Septembrem provenit ſubter Abietibus.

Recens natus unciâ non multò major eſt, oris valdè in infernam partem inflexis; craſſiuſculo corpore & veluti craſſis quibuſdam venis ſubrubentibus, in orbem ſupernè ductis notato in albicante planicie. Adultus viceſimi eſculenti amplitudinem acquirit, oris eſt magis inæqualibus: infernè dilutè rubet cum ſtriis rufis; pediculo digitalis ferè craſſitiei, duas uncias longo, qui confractus rubrâ ſubſtantiâ conſtare deprehenditur.

CAP. XVII.

* *Fungi dumetorum ex uno pede prodeuntes* C. B. *Fungorum noxiorum* 22. *genus* Cluſ.

QUatuor hujus ſpecies recenſet & deſcribit Cluſius.

Primæ ſex aut ſeptem naſcuntur ex uno pede fungi, longis & gracilibus pediculis, orbiculato ferè corpore, (fornicato tamen ſeu camerato infernè) vel ſemunciali, vel unciali, colore flavo, uti ſunt & ipſi pediculi, qui maculis tamen nigris diſtincti.

Secundæ etiam octo aut novem ex uno exortu naſcuntur, breviore & perinde gracili pediculo; corpore in orbem veluti expanſo, unciam aut ſeſcunciam lato, ſupernè preſſo & tanquam umbilicato, coloris flavi rufo ſuffuſi, infernè flavi, ſtriis fuliginoſis.

Tertiæ viginti aut plures naſcuntur ex eodem pede, gracilibus pediculis, orbiculati, latitudine inæquali, pro ætatis ratione; nam & inveniuntur ungue non minores, unciales, & ſeſcunciales; omnes rufo colore tincti ſupernè, infernè fuſcis ſtriis exarati.

Quartæ triginta aut plures ex eodem pede proveniunt, pediculo pro ſingulorum ætate brevi aut longo, orbiculati, magnitudine tertiæ ſpeciei fungis pares; colore variant, nam vel flavi ſunt, multo tamen ruſo perfuſi, aut omnino ruſi ſed nonnihil tumeſcentes & fuſci, infernè ſtriis nigricantibus notati.

Ad Spinarum quæ vetuſtate corrumpi incipiunt atque inter dumeta naſcuntur, & in ipſis truncis humi jacentibus naſcuntur circa Calendas Octobris.

Cap. XVIII.

Fungus fimetarius in plano orbicularis, candidus C. B. *Fungi ſterquilinii albi pernicioſi* J. B. *Fung. nox.* 3. *genus* Cluſ.

Cluſ.

VUlgaris admodum (inquit Cluſius) eſt hic fungus, ideóque nemini non notus, formæ orbicularis in plano, velut circino ductæ, exili & tenui fultus pediculo, tenui non craſſo corpore, candidus omnino, & veluti farinâ conſperſus, cum infernè tum supernè; pars tamen averſa fuſcis ſtriis diſtincta eſt.

Cap. XIX.

Fungus orbicularis, ex atro rufeſcens C. B. *Fungi quodammodo orbiculati, atro-rufeſcentes, pernicioſi* J. B. *Fung. nox.* 9. *genus* Cluſ.

Cluſ.

CIrca Solſtitium æſtivum invenitur in ſylvis naſcens.

Craſſo & protuberante conſtat corpore, ſphæricæ quodammodo & orbicularis figuræ, duas uncias lato in minoribus, in adultioribus tres aut etiam quatuor; ſupernè ex atro ruſeſcens, infernè exalbidus, ſtriis ruſeſcentibus.

Cap. XX.

* *Fungus orbicularis in paluſtribus* C. B. *Fung. nox.* 23. *genus* Cluſ. *Fungi rubri perelegantis coloris & rufi* J. B.

Cluſ.

HOrum primus Uncialis magnitudinis habet orbem, ſupernè rotundum, & rubri perelegantis coloris; infernè albicantem, fuſcis tamen ſtriis exaratum, unciali pediculo, non tamen valdè gracili fultum.

Secundus orbiculatæ etiam eſt formæ, paulò tamen amplior ſuperiore, longioréque pediculo ſubnixus, prolem fungi ab exortu plerumque proferente: ſupernè ruſi & ad lateritium tendentis coloris; infernè dilutior & frequentibus ſtriis diſtinctus.

Tertius in nodum velut collecto eſt corpore, infernè fornicato atque camerato, ſuis oris pediculum uncialis craſſitudinis, duarum autem unciarum longitudinis ſtringente & amplectente, coloris ex albo ruſo & fuſco variè commixti.

Quartus duas uncias latus eſt, ſed inæquali orbe, ſuperna parte candicans ex cineraceo, infernè ſimiliter, ſed ſtriis fuſcis. Pediculus brevis & craſſus.

Cap. XXI.

A. *Fungus minor ex albido ſubluteus, pileolo hemiſphærico.*

AD trium aut quatuor digitorum altitudinem interdum aſſurgit, ſæpiùs humilior, pediculo culmum craſſo; pileolo hemiſphærico, diametro unciali, ex albido ſubluteo, lubrico & mucilagine quadam oblito, ſubtus lamellis crebris ſublividis, veluti tot radiis à pediculo ad circumferentiam extenſis, adeò ut infernè ferè planus ſit hic fungus & minimè concavus. Lamellæ autem admodum latæ ſunt, ſeu mavis profundæ, ut exterior cutis ſeu caro ſit valdè tenuis.

Per totum Autumnum in paſcuis frequens oritur, plerunque è fimo vaccino aut equino.

Figura Fungi parvi albi cum luteola parte in ſummitate capituli, viſco nitente reſplendentis *J. B.* huic exactè reſpondet.

Tom. 3. *lib.* 40. *c.* 69.

CAP. XXII.

A. *Fungus parvus galericulatus ſtriis lividis aut nigris. An Fung. nox. tertium genus* Cluſ?

SUperiorem petioli longitudine & craſſitie, necnon pileoli magnitudine refert. Ab eo differt utriuſque colore ſublivido, ſuperficie ſicca nec muco oblita: pileolo magis nonnihil turbinato, intus magis concavo; lamellis denique obſcurioribus & per vetuſtatem nigricantibus. Septembri menſe & per totum Autumnum in iiſdem cum præcedente locis, nec minus frequens invenitur.

Icon pag. 848. tom. 3. Hiſt. Plant. *J. B.* hunc fungum optimè repræſentat.

Lobelius & *J. Bauhinus* non ſatis diſtinctè ſcribunt de his Fungis.

Obſervavimus in paſcuis Fungum hujus generis paulò minorem pulverei coloris ſeu ex albo ſordidè flaveſcentis, ſtriis ſubtus obſcurè fulvis, quem ab hîc deſcripto ſpecie differre ſuſpicamur.

CAP. XXIII.

A. *Fungus puſillus pileolo tenui utrinque ſtriato; ſeu plicatilis plicaturis utrinque demonſtrantibus.*

DUobus proximè antecedentibus minor eſt multò, pediculo tenuiore & teneriore, fragili admodum ſecus quàm præcedentium, lubrico & velut muco oblito: pileolo turbinato, diametro ſemunciali, tenui admodum & utrinque ſtriato & ſulcato, ac ſi membranâ in plicas compoſitâ conſtaret, coloris ex albo cinerei. Summus pileolus ubi pediculus inſeritur non rarò planus eſt, & macula rubente inſignis.

In paſcuis Autumno reperitur.

Huic affinis eſt non tamen idem.

CAP. XXIV.

* *Fungus albus pileolo inverſo* J. B. *tom.* 3. *p.* 847. *lib.* 40. *cap.* 73.

PArvus admodum eſt, vix ad unciam ſe attollens ac etiam multò minor: inſtar calycis creſcit, plicaturis & foliis ſe externè demonſtrantibus, non ſub pileolo [tantùm] ut in reliquis. Pileolus etiam inverſus facit veluti ſcutellam.

Sunt etiam majores, altitudine trium digitorum, & latitudine duos excedentes.

In prato loco clivoſo menſe Septembri obſervavit *J. B.*

CAP. XXV.

A. *Fungus parvus, pediculo tenui, longo, firmo, lento; pileolo in medio faſtigiato, ſtriis exterius apparentibus.*

PEdiculo quadrantali aut altiore aſſurgit, tenui at firmo, non fragili: pileolus è fuſco albicat, in medio turbinatus, ſtriis exteriùs apparentibus, intus concavus, lamellis crebris albentibus ſtipatus.

In paſcuis menſe Septembri.

CAP. XXVI.

A. *Fungus minor tenerrimus, farinâ reſperſus, pileolo ſupernè cinereo, lamellis tenuiſſimis nigris.*

PEdiculo aſſurgit tres quatuórve interdum uncias longo, tenello, albo, farinâ albâ reſperſo, intus concavo, qui levi compreſſu in longum finditur, pileolum ſuſtinens unciali aut ſeſcunciali diametro, ſupernè tenui membranâ cincreâ farinâ reſperſâ conſtans, infernè lamellis tenuibus creberrimis, nigris propè centrum, nam circum oras interdum cinereæ ſunt, infundibuli figurâ, concavum. Oræ per vetuſtatem non rarò laceræ ſurſum reflectuntur.

In paſcuis menſe Septembri aut etiam Octobri obſervavimus.

CAP.

CAP. XXVII.

Fungus minimus, pediculo longo tenuiſſimo lacteſcens.

INter gramina in paſcuis oritur ſolitarius.

CAP. XXVIII.

A *Fungi pratenſes parvi, externè viſcidi, albi, lutei vel rubentes. An F. orbicularis in paluſtribus* C. B?

CApitelli diameter uncialis circiter; interdum major; figuræ in plano orbiculatæ, raris ſubtus lamellis reliquo corpori concoloribus: Pediculus gracilis triticeum culmum magnitudine vix æquat, binas circiter uncias altus. Tum pediculus tum capitellum muco quodam viſcido oblita ſunt. Striæ in hoc genere ad pediculum inferiores multò ſunt quàm ad oras capitelli, ut infundibuli aut coni inverſi ſpecie à pediculo aliquouſque aſſurgere videantur: hoc tamen non eſt perpetuum, nec in junioribus fungis ſed in adultis & declinantibus.

Auguſto & Septembri menſibus in paſcuis frequentes oriuntur.

CAP. XXIX.

* *Fungi luteoli dicti, colorem mutantes, maligni* J. B.

Imper.

HUjus capitelli figura vulgari ſimilis eſt; ſubſtantia ejuſmodi quæ mox vigorem perdat & in mucum abeat. Infernâ parte filamenta quædam, in retis formam obliquè intricata, facilè à ſuo capitello ſeparantur. Color aliquoties flaveſcens, mox tamen in virentem & inde in azureum abit.

CAP. XXX.

Fungi albi lucentes, ex uno principio plures, ex radicibus arborum J. B.

J. B.

IN carioſis arborum truncis occurrunt Fungi ex uno principio plures; longis pediculis inſidentes, emaculati undique candoris, etiam per membranas, animalculorum morſiunculis & arroſionibus obnoxias, majuſculi, tenues, lentore viſcido ſuperiùs obducto nitidi. Inveniuntur his ſimiles lividi aliorúmque colorum.

CAP. XXXI.

* *Fungi multi ex uno pede, clypeiformes lutei & rubri* J. B. *Fungus clypeiformis major* C. B.

HOrum forma plana quidem eſt, ſed rugoſa & per oras reflexa, flavi coloris, pediculis fuſcis.

Inveniuntur etiam alii ejuſdem formæ planæ & orbiculatæ, ſed qui non ſunt reflexi, & eorum etiam aliqui per oras crenati.

Innaſcuntur plerunque putridis lignis, aut aſſeribus vetuſtarum ædium ruſticanarum & ſtabulorum.

Inveniuntur adhuc alii his non valdè diſſimiles in arvorum aggeribus ſub ſepibus, rubri coloris, quorum nonnulli nullo peculiari odore ſunt præditi, alii verò moſchi odorem quodammodo referunt.

CAP. XXXII.

A. *Fungi plures ex uno pede, è Prunorum radicibus enati.*

PLurimi ſimul confertim naſcuntur: pediculis binas circiter uncias longis, mediocriter craſſis, coloris lutei ſulphureíve. Capitelli rotundi diameter uncialis aut ſeſcuncialis; ſupernè rufeſcit, lamellis ſubtus tenuiſſimis & creberrimis, initio flavis, poſtea in cinereum mutantibus.

CAP. XXXIII.

* *Fungus latus ſanguinei coloris* C. B. *Linguæ in caudicibus Caſtanearum* Cæſ.

Cæſ.

Linguæ appellantur in caudicibus præcipuè Caſtanearum, figurâ craſsâ, ſanguinei coloris tum extra, tum intra. Optimi atque innocentiſſimi exiſtimantur.

CAP. XXXIV.

A. *Fungus ſordidè fulvus in acutum conum faſtigiatus.*

Membranulæ ſubtus creberrimæ, colore cinereo. Cortex exterior tenuis eſt & membranoſus, nec quicquam carnis aut pulpæ corticem & lamellas interjacet. Hujus icon habetur apud Parkinſonum pag. 1321.

CAP. XXXV.

A. *Fungi minimi plurimi ſimul naſcentes turbinati, exteriùs cinerei aut ſubfulvi, ſtriis nigricantibus.*

Pediculo albo, fili inſtar tenui, longitudine digitali capitulum inſidet turbinatum metæ aut galeri figura, diametro vix quartam digiti partem excedente, colore exterius ſordidè fulveſcente ſtriis ſubtus in adulto fungo fuſcis aut nigris: inter lamellas & cutem externam nihil omnino carnis intercedit; cuticula autem ipſa lineolis ſeu ſulcis ab apice ad circumferentiam ductis minimè tamen profundis ſtriatus eſt.

Auguſto menſe Anni 1685. obſervavimus, propè palos ligneos in terram depactos, denſo agmine exortos, qui vix quatriduum durabant antequam marceſcerent: poſtea hujus generis decuplo etiam majores confertim naſcentes vidimus.

SECTIO SECUNDA.

De Fungis terreſtribus lamellis carentibus.

Horum alii pileati ſunt; alii pileolis carent, ſuntque vel cauliferi ramoſi & non ramoſi, vel ἄκαυλοι, *formæ vel globoſæ, vel planæ.*

CAP. I.

1. *Fungus poroſus magnus craſſus* J. B. *An fungi eſculenti* 16. *Cluſii tertia ſpecies? Fungus Auguſti menſis* C. B.

J. B.

Inſiſtit pedi craſſo, longo, pileus palmari latitudine, omnium (inquit *J. Bauhinus*) quos vidi denſiſſimus, turbinatus, ex fuſco albicans, infernè candidus, nullo ſubtus membranarum plexu textilis, ſed infinitis poris tenuiſſimis pervius, ſubſtantiâ interiore albâ. Obſervavi in paſcuis menſe Septembri.

Fungi eſc. 16. Cluſ. tertia ſpecies colore ſupernè ex fuſco rufeſcente à deſcripto differt.

A. 2. *Fungus poroſus magnus noſtras. An Fungi eſculenti* 16. *genus* 3. Cluſ?

Pediculus huic palmaris, craſſus, ſecundùm longitudinem ligni modo fiſſilis. Capitulum grande, diametro ſeſquipalmari aut majore, colore ſupernè rubiginoſo aut fulvo ſordidiore, infernè citrino ſeu ex luteo virente. Duplici conſtat ſubſtantiâ. Superior albicat: inferior, quæ in aliis Fungis in lamellas ſeu membranulas à pediculo ad circumferentiam extenſas dividitur, in hoc infinitis foraminulis pertuſus eſt favi in modum, ſed multis numeris minoribus, è flavo (ut dixi) vireſcit. In paſcuis frequens occurrit.

Auguſto menſe exit. Ab omnibus aliis Fungis facilè diſtinguitur ſubſtantiâ inferiore foraminulenta ſeu poris creberrimis pertuſâ, ejúſque colore ex luteo virente, & interdum planè luteo.

Cap. II.

* *Fungi eſculenti* 16. *Cluſii prima & ſecunda ſpecies. Fungus Auguſti menſis* C.B.

Cluſ.

PRior pediculo eſt trientali, ſuperna parte minimi digiti craſſitie, infernâ unciali aut ampliore, coloris variè mixti ex cœruleo viridi & fuſco. Capitello orbicularis in plano figuræ, tumeſcente & quaſi pulvinato, cujus diameter trium unciarum aut paulò major, color ex candicante ſubfuſcus, infernè albus.

Secunda pediculo eſt breviore, ſed longè craſſiore, ut qui ſupernè digitali ſit craſſitudine, infernè $2\frac{1}{2}$ unciarum: capite orbiculato ſed inæquali & quaſi ſinuoſo, cujus diameter pediculi infimam partem amplitudine non valdè ſuperet, coloríſque eſt ex flavo rufeſcentis: verſa pars nonnihil camerata eſt, coloríſque eſt ex flavo pariter rubeſcentis.

Habet verò (inquit Cluſius) hoc Fungi genus aliquot notas ob quas Pauli 'Αμανίτων eſſe liceat conjicere. Etenim colore fuliginoſo ſunt ejus ſpecies, orbe etiam quarundam tam amplo ut ſæpe caput humanum æquent, pediculo omnium craſſo, infra colore nigro vireſcente.

Cæterùm hic Fungus apud Ungaros in hunc modum apparari ſolet. Repurgatus conciditur; fruſta paululum in clibano exſiccantur, deinde in aqua elixantur: iis deinde exemptis panis vulgaris, quo viz. familia uti ſolet, taleæ ſuper craticulam toſtæ in prædicto juſculo coquuntur, id demum juſculum cribro farinario ſuccernunt: poſtremò huic condimento (quod nec tenue nimium, nec craſſum nimis eſſe debet) elixa fungi fruſta imponuntur, additoque aceto, piperis, zingiberis atque Caryophyllorum aromaticorum polline eduntur.

Cap. III.

A. *Fuugus pænè candidus, prona parte erinaceus* J.B.

J. B.

RAro naturæ miraculo (inquit *J. B.*) parte prona pro membranulis innumeris veluti aculeis muricatus erinaceum in memoriam revocat, unde ex argumento nomen impoſuimus: majuſculus eſt Fungus, etiam palmo major, albus, minùs tamen quam piperatus & ferè exſuccus.

In ſylvis propè Monbelgardum *J. Bauhino* obſervatus eſt; nobis in ſylvis Warwicenſibus ad *Middleton* vicum.

Cap. IV.

Fungus orbicularis ſecundum vias & in Quercetis Autumno naſcens C.B. *Fung. nox.* 19. *genus* Cluſ.

HUjus ſex ſpecies proponit Cluſius. Priorem quoniam ſubtus ſtriata ſeu lamellata eſt ſuperiùs ſub genere Fungorum ſtriatorum poſuimus. Reliquæ huc pertinent. Quartam & quintam ſpecies *C. Bauhinus* ſub propriis & diſtinctis titulis exhibet: nimirum quintæ ſpeciei titulum imponit Fungi tuberis figurâ, ſextæ Fungi Cyclamini radicem colore & formâ referentis.

Secunda amplior eſt, craſſiore pediculo, orbiculata, ſupernè paululùm intumeſcens, colore vel rufo raris quibuſdam maculis conſperſo, vel fuſco omnino & fuliginoſo; infernè pallido, frequentibus fuſcis maculis notato, vel ex fuſco pallido omnino, nec ullis ſtriis diſtincto.

Tertia craſſo eſt pediculo, unciali; pileolo in metam aſſurgente, dum recens nata eſt, unciali, ex cineraceo fuſco; adulta duarum unciarum, magis exalbido, & notis quibuſdam diſtincto, lacero & hiante.

Quarta duplex videtur, vel infra duarum unciarum magnitudinem, craſſo corpore, gracilioréque pediculo, ſupernè ex atro rufeſcens, infernè flava frequentiſſimis parvis maculis inſperſis: vel trientali magnitudine, craſſo & protuberante corpore, fuſco ſupernè & ſciſſuris quibuſdam albis lacero; infernè ex flavo palleſcente, ſtriarúmque experte.

Quinta ſatis informis eſt tuberis (dum junior) figurâ, ſupernè valdè fuſca, infernè rubra ſatura & nigricans, circa oras flava, binas uncias lata: Adulta quatuor eſt unciarum, orbiculata, per intervalla protuberans ſupernè, & fuſca, elucente quibuſdam in locis dilutiore rubeſcente colore, infernè ex rubro atra aut obſcura, ſtriis carens, pediculo valdè craſſo, inæquali & fuſco: ipſum autem fungi corpus confractum cœrulei, vireſcente intercepti, eſt coloris.

Sexta magnum Cyclamini tuber valdè refert, tum amplitudine, tum colore, & inæquali rotunditate: infernâ autem parte ochræ colore eſt, venis quibuſdam rufeſcentibus aut ſubfuſcis diſtincto; nullis tamen ſtriis.

Septima omnium ampliſſima eſt, v. g. ſeſquipalmaris, inæquali tamen ambitu, supernè purpuraſcentis coloris, cúi permixti ſunt rufus & fuliginoſus: ipſum internè corpus ſubcœrulei eſt coloris, ut etiam pars ſupina cui pediculus inhæret; reliqua pars inferior flava eſt, binis aut ternis magnis maculis rufis inſecta. Junior & primùm emergens minor eſt.

CAP. V.

Fungi prunorum commixti coloris, pernicioſi J. B. *F. ex eodem pede, ſed non conſpicuo, numeroſi* C. B. *Fung. nox. genus* 2. Cluſ.

Cluſ.

SUb Pruni arboribus novo Vere naſcuntur confertim ex eodem pede numeroſi, nullo tamen pediculo conſpicuo, varia magnitudine & forma; nonnulli duas aut tres uncias lati atque etiam ampliores, alii vix unciam lati; vel orbiculatæ figuræ, vel anguloſæ; omnes ex albo, pallido & fuſco coloris commixti.

CAP. VI.

* *Fungus craſſus in metam ſurrectus* C. B. *Fungi in metæ formam ſurrecti pernicioſi* J. B. *Fung. nox.* 20. *genus* Cluſ.

QUatuor hujus ſpecies deſcribit *Cluſius*.

Prima craſſo eſt corpore, in metæ formam ſurrecto, ſupernè cineraceo, infernè ex flavo pallente, pediculo ſeſcunciam longo, unciam craſſo.

Secunda longiore eſt pediculo, non minùs tamen craſſo parte terræ proximâ, ſummâ tamen graciliore: capite craſſo, duas uncias lato, ex pallido fuſco vel fuliginoſo prorſus, infernè ochræ colore.

Tertia craſſo etiam eſt pediculo parte terræ proxima; capite in juniore ſeſcunciali, rufo, in adultiori duarum unciarum aut amplioris latitudinis, circinatæ uterque ferè rotunditatis & nonnihil extumeſcens. Infernè ochræ eſt colore fuligine perfuſo.

Quarta ſpecies, cùm infernè ſtrias habeat, non eſt hujus loci.

CAP. VII.

A. *Fungus favaginoſus* Park. Lob. *rugoſus vel cavernoſus ſive Merulius* J. B. *eſculentus* 1. *ſive poroſus* C. B. *Fung. eſc.* 1. *genus* Cluſ. Honey-comb Muſhrome. *Mourilles.*

J. B.

LAutioribus menſis expetitus, reponitur etiam exſiccatus, ut alienis menſibus gulæ ſerviat, formâ turbinatâ, totus circumquaque ſcrobiculis pervius, ut favos apum imitetur, ex albo nonnihil rubeſcens, fulvus aut niger; interiori cæterùm parte totus cavus, albus & velut farinaceo quodam lævore aſperſus: pediculus vero, qui fungi corpus ſuſtinet, infima parte criſpus, totus albus, cavus quoque.

Cluſius quatuor hujus ſpecies obſervavit, quæ magnitudine & figurâ differunt. Prima pollicis extremum articulum raròſuperat; cute valdè rugosâ & favi æmulâ, albicante quaſi fuligine inſecta.

Secunda radicem Ariſtolochiæ rotundæ exſiccatam refert, coloris ex rufo fuſci, priori magnitudine par.

Tertia duplo amplior, plerunque orbicularis, colore & rugarum cellulis primæ æmula.

Quarta in longitudinem metæ inſtar excreſcit. Plenas deſcriptiones ſi deſideras, Cluſium adeas.

In Germania, Gallia, Anglia reperitur in pratis & paſcuis, ínque dumetis verno tempore.

Mentzelius in Pugillo ſuo plantarum rariorum Fungi hujus, pyramidalis & in metam faſtigiati quatuor differentias exhibet: item poroſum communem inteſtinorum gyros referentem.

Fungus Autumnalis biſulcus velut apex Flaminis Plinii *Mentzel.* ex horum genere eſt, frequens Autumni tempore in ſylvis Pinaſtricis *Marchiæ Brandeburg.* Quidam ungulam bifidam; quidam tiaram ſeu Epiſcopalem mitram referunt.

CAP. VIII.

A. *Fungus phalloides* J. B. *Phallus Hollandicus* Park. *F. virilis penis effigie* Ger. *F. fœtidus penis imaginem referens* C. B.

Longiſſimis filis ſeu funiculis albis variè implexis ſub terra reptantibus ceu radicibus, hic illic accreſcunt volvæ dictæ, phallos claudentes, bulbi cujuſdam aut pilæ palmariæ ſpecie & magnitudine, aut paulo interdum majores, albæ, ponderoſæ, tunicâ ſatis craſsâ exteriùs tectæ; cui proximè ſubeſt gelatina quædam viſcoſa & pellucida, gelatinæ autem ſecunda tunica paris cum extima craſſitiei, ſuperficie interna candoris nivei; quæ ſinu ſuo amplectitur ſubſtantiam quandam coloris obſcurè & ſordidè virentis conſiſtentiâ ferè maſſæ farinaceæ. Huic ſubjacet tertia tunica, cellulis quibuſdam exteriùs reticulata, favi ad inſtar, aut ventriculi bovini reticuli dicti: erumpente phallo tunica hæc protruditur, fitque capitellum ſeu glans penis, ſubſtantiâ mucoſâ proximè dictâ ei incumbente, ejúſque cellulas replente, quæ putreſcens colliquatur, & viroſum fœtidiſſimum halitum expirat; Hanc muſcæ avidiſſimè appetunt & exugunt. Meditullium volvæ occupat ſubſtantia candida, levis admodum & ſpongioſa, utrâque extremitate acuminata, quæ corpus veretri efficit.

Diſruptâ volvâ phallus exilit, & in juſtam magnitudinem excreſcit brevi temporis ſpatio, unius nempe aut alterius diei; idque etiam volvâ è terra revulſâ, & in conclave aliquod repoſitâ adhuc integrâ, priuſquam colem effuderit: genitalis humani ferè figurâ. Materiâ ſcapus fungoſâ conſtat, rarâ, plumâ leviore, foramine pervio rimoſus, eóque lævi ac velut dedolato, teres, ad duorum palmorum longitudinem accedens. Huic inſiſtit, non uti Fungo petaſus, ſed galea aut capitellum, in figuram metæ propemodum faſtigiatum, exemtile, cætera glandis virilis ſpecie, niſi quòd cancellatâ ſit cute.

Invenimus Middletoni, in D. *Franc. Willughbei* viridario, è Fraxinorum quarundum dejectarum radicibus in terra putreſcentibus enatum, ut conjectabamur.

Fungus Cluſio pro quinta ſpecie 23. generis Fungorum noxiorum deſcriptus, ad hunc non tantùm accedere videtur ſed prorſus eundem eſſe, ideóque Chabræus *C. Bauhinum* hoc nomine immeritò reprehendit quod illum hujus ſynonymum fecerit.

CAP. IX.

* *Fungus Coralloides cancellatus* Cluſ. J. B. *rotundus cancellatus* C. B. *Fungus lupi crepitus vulgi effloreſcens* Col. *Fungo phalloidi congener.*

Cluſ.

Naſcitur hic gallinacei ovi formâ dum è terra primùm erumpit, colore prorſus niveo, radicémque habet tenuem, candidam, in multas fibras valdè tenues diviſam. Ovum autem illud ſive volva dum matureſcit ſenſim diſrumpitur & dehiſcit, & inde exilit tanquam marſupium aliquod, diſtinctione cancellatim reticulatâ conſtans, & in obliquos veluti ramos invicem ſe ſecantes, atque ſumma parte in unum coeuntes formatum, rubri coloris; ut totidem Coralli rami ſibi invicem implexi videantur. Odorem fœtidiſſimum exhalat, à craſſo cineraceóque quodam liquore, rubentes illos ramos ſupina parte obſidente ortum; quem ſimul atque è volva ſua excluſus eſt fungus, varii generis parva inſecta mirificè appetunt, & tandem etiam abſumunt.

Hos Fungos in ſylvis Belgenterienſi agro interdum, frequentiores autem inter harundines ſecundùm fluviolum magna ex parte agrum illum rigantem conſitas ſe reperiſſe ſcribebat qui eos ad Cluſium miſit *N. de Callas Peirets* toparcha.

Hunc *C. Bauhinus* à fungis pulverulentis non oportere diſtingui ſcribit in Pin. Verùm nos diverſum ſentimus, & ad Fungos phalloides potiùs referendum cenſemus; ſiquidem è volva pariter erumpit, eſtque liquore quodam fœtidiſſimo oblitus, quem muſcæ avidiſſimè appetunt & exugunt: quamvis *C. Bauhinum* Lynceum perſpicaciſſimum F. Columnam in hoc ſecutum ſcimus.

CAP. X.

A. *Fungus ramoſus flavus & albidus* J. B. *ramoſus, & Imperati* C. B. *Fung. eſcul.* 19. *genus* Cluſ. *An F. digitatus major atque etiam minor* C. B?

J. B.

Subſtantiâ eſt cum cæteris Fungis parili, ſed figurâ longè aliâ. Nam ex uno geminóve craſſo trunco in alios minores, hi in alios adhuc minores ad minimos uſque creberrimis & anfractuoſis ſegmentis Corallii fruticis in modum, ſed longè denſiore ſtipatu, finditur. Eſt & varietas quædam. Nam alii in tenuiſſimas ad extremum venarum inſtar hepatis diviſuras abeunt; alii in Coralli aut paleæ craſſitudine ſubſiſtunt. Colore ſunt aliàs flavo, aliàs albido.

Cluſius in tres ſpecies colore inter ſe differentes, nonnihil etiam formâ, hunc dividi poſſe arbitratur: quem ſi placet conſule.

Septembri mènſe ſub Corylis naſci gaudet, inquit Cluſius; *J. Bauhinus* Autumno in umbroſis ſylvis. Nos in ericetis obſervavimus.

Huc pertinere exiſtimat *J. Bauhinus Fungos digitellos* à digitis dictos, quorum meminere Hermolaus & Ruellius, itémque Lonicerus, licèt non demonſtrent quid velint. Huc item refert Fungorum 5. genus, Digitellos, luteos prorſus, partim ex albo pallidos & roſeos *Tragi*, Digitellos ſive Maninas vulgò *Cæſalpini* : *C. Bauhinus* hos diſtinguit; & quidem rectiùs, ſunt enim diverſiſſimi, ut patebit ex deſcriptione addita. Hujus generis quoddam reperitur in Caſtaneis (inquit Cæſalpinus) ſpectabili magnitudine, ut unus ſufficiat.

Hoc Anno 1685. obſervavimus Fungi genus in paſcuis Auguſto menſe, pluribus ſimul ab eodem principio ſeu radice exeuntibus, duas uncias longis, culmi triticei craſſitie, non tamen exactè rotundis ſed paululum compreſſis, digitum figurâ quadantenus imitantibus, nivei candoris, valdè fragilibus, nullâ partium diſtinctione. Figura Fungi digitati apud Parkinſonum pag. 1318. non eſt huic ſpeciei diſſimilis. Hic longiſſimè differt à Fungo ramoſo *J. B.* & *C. B.* & ab eo omnino ſeparandus eſt: accedit proximè ad F. Ophiogloſſoidem.

CAP. XI.

* *Fungi ramoſi àrgentei* J. B. *Fungus ramoſus candidus* C. B. *Fung. nox.* 25. *genus* Cluſ.

Cluſ.

IN putridis dejectarum arborum caudicibus creſcit circa Calendas Novembris.

Semipedalis eſt magnitudinis aut amplior, elegantiſſimæ formæ: Nam fruticoſus eſt, & in innumeros quodammodo ramulos diviſus, candoris immaculati, quorum nonnulli abiegnorum ramulorum figuram exprimunt, adeò ut ſi ſplenderet, ex puro puto argento conflatum quis æſtimare poſſet: aliquando nullum habet pediculum, ſed ipſi dejectæ arboris caudici inhæret: interdum ſeſcunciali fulcitur pediculo.

CAP. XII.

A. *Fungus ramoſus niger compreſſus parvus, apicibus albidis.*

LIgno putrido, præſertim radicibus adnaſcitur, éſtque compreſſus, durus & tenax, digiti longitudine, ſummâ parte veluti in cornua diviſus, apicibus albicantibus aliàs totus niger. Figura ſua ad Algam marinam quodammodo accedit.

CAP. XIII.

A. *Fungus Ophiogloſſoides niger.*

IN montoſis pratis agri Weſtmorlandici copioſè provenit. Color ei niger, magnitudo & figura ſpicæ Ophiogloſſi: quibus notis à reliquis abundè diſtinguitur ut ulteriori deſcriptione non indigeat. A ſequenti fortè non aliter differt quàm vetuſtate.

CAP. XIV.

A. 1. *Fungi parvi lutei ad Ophiogloſſoidem accedentes.*

AB Ophiogloſſoide nigro colore differunt luteo, & nonnihil etiam figurâ, quæ in his ab imo ad ſummum æqualior videtur. In vivario Middletoniano in agro Warwicenſi, & alibi in paſcuis copioſum obſervavimus.

2. Fungus digitatus Parkinſoni. Hujus deſcriptionem vide *Cap.* X.

CAP. XV.

A. *Fungus pulverulentus dictus Crepitus Lupi* J. B. *Crepitus Lupi ſive Fungus ovatus* Park. *F.* 3. *ſive orbicularis* Ger. *F. noxius* 42, *ſive rotundus orbicularis* C.B. *F. nox.* XXVI. *prima ſpecies* Cluſ. **Puff-balls or dusty Mushrome, Bul-fists.**

Cluſ.

NUllo ferè conſpicuo pediculo nititur, glomeratæ rotunditatis, Juglandis magnitudine, & minoris, & majoris, primò albâ cute & medullâ itidem albâ conſpicuus, poſtea ex albidâ vel lividâ; medullâ cùm corrumpitur in tenuiſſimum ſicciſſimúmque pulverem abeunte. Calcatus crepitum edit & fumum pulverulentum emittit. *Nobis obſervati dum juniores adhuc eſſent*

eſſent cute quidem albâ, ad cinereum tamen tendente, eâque non lævi & æquali, ſed velut granulatâ tecti erant, eorum autem pulpa interior mollis interdum, initio candidus, indè vireſcens.

In paſcuis & pratis ſiccioribus ubique ferè Autumno invenitur. Hujus pulvis gravem & fœtidum ſpirat odorem *Imper.*

Siccat admodum & aſtringit, unde vulneribus inſperſus ſanguinem ſiſtit, ulcera inveterata deſiccat, hæmorrhoidum fluxum cohibet: oculis tamen inimicus, imò pernicioſus, cenſetur.

A. 2. *Fungus maximus rotundus pulverulentus dictus Germanis* Pfoſiſt. *Fung. nox.* XXVI. *ſecunda ſpecies* Cluſ.

J. B.

Tantam aſſequitur magnitudinem, ut caput humanum facilè æquet aut etiam excedat, cute membraneâ ſatis firmâ [quæ in principio ex albo cinerea, mox cum tempore livida redditur] undique cinctus, ſubſtantiâ partim cohærente ſed rarâ, eorum inſtar quos excipiendis ſilice chalybéque excuſſis ſcintillis præparatos vendunt, colore etiam perſimili: ſicci leviſſimi ſunt, ut caput humanum ſinguli æquantes unciale pondus non excedant.

Sunt qui pro certo aſſerant vetuſtiores & jam juſtam maturitatem adeptos præſtare ad compeſcendas ſanguinis eruptiones, etiam periculoſiſſimas; quibus & ipſi multorum cum præſenti ſalute uſi ſumus in eo ipſo caſu, J. B. In quem uſum tonſores eos exſiccatos & omni pulvere vacuos in officinis ſuis adſervare ſolere multis Germaniæ in locis ſcribit Cluſius.

* 3. *Fungus rotundus albus* J. B.

Grandis eſt pilæ inſtar, rotundus, foris pallenti cortice, intus candidâ, ſuccoſâ, dulcíque carne, non in pulverem tranſiens, ſed hyemis injuriâ, Peponum exemplo, putreſcens.

Naſcitur vere ex meris arenis. *Cord. in ſylva Obſ.*

* 4. *Fungus ollularis vel botryoides fimarius* J. B.

Uvarum albarum, amplarum, craſſarum & longarum, veteribus Græcis βουμασοὶ dictarum ſimilitudinem quodammodo refert.

Cap. XVI.

A. *Fungus minimus* ἀνώνυμος Cluſ. *minimus ligneis tabellis areolarum hortorum adnaſcens* C. B. *An Fungi calyciformes ſeminiferi* Mentzel.

Cluſ.

VIx ſemunciam altus eſt, Autumno plerunque nullo petiolo fultus, ligneis tabellis pulvinos & areolas in hortis ab invicem ſegregantibus adnaſcitur, cineracei vel exalbidi coloris, formâ pænè groſſum immaturam referens, minimi digiti extremum articulum magnitudine vix æquans, ſingularis plerunque, vel (quando plurimi) bini, terni aut quaterni ſimul cohærentes, qui maturi ſupernâ parte dehiſcentes, pleni apparent lento quodam ſucco, & ſeminibus, magnitudine quidem ſeminis Cyclamini, ſed exiles fungulos formâ figuræ exprimentes, cineracei, ut parens, coloris.

Ab aliis omnibus nobis cognitis fungis abundè diſtinguitur quod ſemine prægnans ſit.

Cap. XVII.

Fungi calyciformes ſeminiferi. Mentzel. *ita deſcribit;*

ERumpunt primò inſtar globulorum pyriformium & aperti jam formam calycis præſtant; in quibus (quod mirum) ſemen durum Lentis magnitudine continetur.

Hos obſervavit Mentzelius ſponte provenientes ad parietes arcularum lignearum ſemiputridarum, itémque in terra umbroſa putredinem ex lignis continente juxta ædificia lignea, tempore Veris & Autumni, tempeſtatibus pluvioſis & ſerenis alternatim mixtis.

Hujus generis fungos à ſe obſervatos ad nos miſit eruditiſſimus Vir & rei herbariæ peritiſſimus *D. Hanſius Sloane M. D.* & Amicus noſter ſingularis. Erant autem ii ſemunciali longitudine, campaniformes aut calyciformes, ſcyphulorum muſci pyxidati ſimiles, figurâ coni inverſi, ab imo puncto ad margines ſummos paulatim dilatati. In fundo ſemina continent ſatis grandia, rotunda, compreſſa, tenui filo alimentum deferente annexa, per maturitatem aquâ pluviâ ſcyphulos replente & eorum labra præterfluente ſemina elevantur & unà quà fors tulit devehuntur. Per ſiccitatem nigricant.

Locus idem qui Fungi minimi anonymi Cluſii, nimirum tabulæ ligneæ areolarum hortorum. Radix parva. E tumore parvo rotundo erumpunt primulum. D. Merret in Pinace rerum nat. Angliæ, hoc genus *Fungus campaniformis niger multa ſemina plana in ſe continens* dicitur.

CAP. XVIII.

A. *Fungi Pezicæ Plinii.* Col. *Fungus acetabulorum modo cavus, radice carens* C. B.

Col.

QUia ſine radice aut pediculo naſcuntur, à terra minimè ſe attollentes πεζικοὶ Græcis dicti ſunt, autore Plinio. Solidior his caro, & calloſior eſt, qui non à ligni putredine, vel alterius rei, ſed à terræ pituitâ oriuntur. Horum ortus eſt, quando imbribus prægnans humus eſt, locis non putridis & uliginoſis, ſed in ſolidiore terrâ cui ità hærent, ut nonniſi cum ipſa in imo hærente evellantur, aut diſrumpantur. Pyxidum aut acetabulorum modo cavi ſunt, profundo & lato fundo, ut quatuor uncias aquæ majores capiant; alii rotundo ore, alii inæquali circumferentiâ, angulosâ, trigonâ, aut pluribus ſinubus, vel lucernarum modo roſtrati, oblongi. Carne conſtant craſſâ, ſolidâ, humanæ auriculæ modo, albi exteriùs, interiùs verò purpuraſcentes, atque ita densâ & ſolidâ, ut aquam pluvialem multis diebus continere obſervaverimus; nec marceſcunt duorum menſium intervallo. Fibrulas aliquot pro radice vix conſpicuas diligenter excuſsâ terrâ habere comperimus.

Hanc obſervavit *D. Liſter* è terræ rimis emergentem circa *Burwell* in provincia Lincolnienſi.

A. *Fungi Pezicæ altera ſpecies* Col. *Fungus Hepaticæ ſaxatilis formâ* C.B.

Eſt (inquit *Col.*) & altera ſpecies congener, iiſdem locis, carne ſolida, Hepaticæ aut Bryo ſimilis quaſi, folioſa, criſpa & convoluta, humo adhærens eodem modo, nec putreſcit ſed durat.

Huic ſimilem ſi non eundem obſervavimus è terra enatam in vivario ferarum D. *Fr. Willughby*, in **Middleton** pago agri Warwicenſis. Similis erat membranæ craſſæ aut corio crudo, fragilis tamen, ſupina facie rubro aut ſaturo Mali Aurantii colore. Ex uno puncto enati in latum ſe diffundebant hujus generis fungi, infundibulorum aut calicum ferè in modum circumvoluti, oris tamen non commiſſis ſeu continuis, adeò ut aquam continere non poſſent; ut de prima ſpecie refert Columna.

SECTIO TERTIA.

Fungi Arborei.

CAP. I.

A. *Fungus membranaceus auriculam referens ſive Sambucinus* C. B. *F. Auriculæ Judæ, coloris ex cineraceo nigricantis, pernicioſus, in Sambuci caudice naſcens* J. B. *F. Sambucinus ſive Auricula Judæ* Ger. Park. **Jews-ear.**

Cluſ.

BReviſſimo vel potiùs nullo pediculo nititur, ſed caudici arboris inhæret, aut ſingularis, aut geminus, membranacea cute conſtans, implicatâ & ſinuosâ, coloris ex cineraceo nigricantis. Vulgus *Auriculam Judæ* nominat, cartilagineâ enim & membranaceâ eſt ſubſtantiâ, quemadmodum auris.

Vires. Fungus hic exſiccatus etiam per annum ſervari poteſt. In lacte decoctus aut aceto maceratus, in Angina aliiſque oris aut gutturis tumoribus aut inflammationibus exhiberi ſolet ad gargariſandum aut guttur eluendum. Omnis generis inflammationes & tumores ex aqua roſacea aut vino impoſitum ſedare & reprimere tradidere quidam. *Trag.*

Oculorum affectibus medetur in aqua appropriata maceratus & impoſitus. *Schrod.*

Cap. II.

A. *Fungus Intybaceus* J.B.

J. B. Memorabilis eſt magnitudinis & formæ: planus & compreſſus, dimetiente ſeſquipedali, ex foliis totus, aliis incumbentibus, aliis ſubeuntibus conſarcinatus: Intybo criſpo haud ineptè comparaveris: ſingulares folioſæ portiones criſtatis criſpíſque oris, in quas radii ab inſertione producuntur, pectunculos imitati. Color parte ſupina veluti cinericeus, pronâ albus; inverſus poroſus apparet, Stellámque marinam arboreſcentem egregiè exprimit. Odor haud ingratus: ſubſtantia lignoſior quàm ut in cibos venire poſſit, menſe Septembri repertus; menſe autem Auguſto non ità durus obſervatur, quem quidam edulem dicunt.

Naſcitur in ſylvis. Nos ad radices Quercuum invenimus in Parco dicto Middletoniano agri Warwicenſis.

Cap. III.

* 1. *Fungi Laricum maximi lutei eſculenti* J. B. *Fungus Lariceus aurei coloris* C. B.

Hi, autore Matthiolo, Laricibus innaſcuntur in Ananienſibus montibus, triginti librarum pondere, aureo colore, per ambitum diſſecti, in cibis gratiſſimi, nullo amarore præditi, licet Agaricus ab eadem arbore productus ſit amariſſimus.

2. *Agaricum* J. B. *Agaricus ſive Fungus Laricis* C. B. *Agaricus ex Larice* Park. **Agarick.**

J.B. Concretu fungoſo Larici adnaſcitur, nunc majoribus, nunc minoribus maſſis conglobatum, [Parkinſono à manûs ad capitis humani magnitudinem] leve, candoris nivei, in farinam digitorum attritu friabile, ſapore primùm dulci, mox ſubamaro, tandem acri cum aliqua adſtrictione. Reprobum & candore cedit magíſque nigricat, & minùs facile friatur, pondere etiam vincit, utrumque verò obveſtit calloſus cortex & nigricans. Notæ optimi Agarici hoc diſticho continentur,

Res frangi præſto pretioſus Agaricus eſto,
Candidus & ſplendens, bonus in libra leve pendens.

Hinc improbatur qui ſtirpi proximus eſt, quia trahit aliquid de nigredine corticis, quin ferè lignoſior eſt, ideóque minùs friabilis. Agaricus Dioſcoridi & Plinio duplex habetur, Mas & fœmina. Mas rotundus eſt & undique ſibi ſimilis, Plinio criſpior amariórque; Fœmina rectas intus habet pectinum modo venas & quaſi diviſuras, Plinio Fœmina ſolutior eſt, initio dulcis, mox in amaritudinem tranſit. Hæc præfertur, illa reprobatur. Officinæ noſtræ hoc modo non diſtinguunt, quod ſciam.

Etymon. Locus. Agaricum in Agariâ Sarmatiæ regione naſcitur, autore Dioſcoride, unde & nomen ei inditum. At non in Agariâ tantum, quamvis ibi fortè præſtantiſſimum, oritur, ſed & in Delphinatu Galliæ & in montibus Tridentinis, necnon Rhætorum, Vindelicorum & Noricorum tractu. Ad nos olim ex Hungaria, (ubi copioſæ Larices creſcunt) delatus fuit: hodie tamen optimus habetur qui in ſylvis Tridentinis & Noricis oritur: candidiſſimus enim, levis & mollis plerunque eſt: improbatur autem niger, & qui multis nervis in medio dum frangitur conſtare conſpicitur, ut & compactus, gravis, &c. *D. Palmer* communicavit ex dictatis *D. Hermans.*

Braſſavolus aliíque ſe Agaricum Quercui adnaſcentem vidiſſe ſcribunt; alii Ilici, Abieti, Piceæ. Matthiolus ſe nunquam vidiſſe Agaricum alii arbori præter Laricem innaſcentem refert, neque in montibus Tridentinis & Ananienſibus, neque in Carniola aut Dalmatia alibíve in Germania & Italia, ubi copioſiſſimæ Quercus, Ilices, Abietes, Piceæ creſcunt.

Quin & miratur Bellonius audere quenquam affirmare Agaricum naſci in aliis arboribus quàm in Larice. Verùm negativam propoſitionem perdifficile eſt probare; neque vel Matthiolus vel Bellonius certi eſſe potuerunt Agaricum aliis præter Laricem arboribus non innaſci, quia ipſi innaſcentem non viderant, niſi (quod impoſſibile eſt) omnes per totum terrarum orbem naſcentes Quercus, Ilices, Abietes, Piceas, aliáſque arbores, quibus adnaſci dicitur luſtrâſſent: & vel uni teſti fide digno aſſerenti ſe innaſcentem vidiſſe potiùs credendum eſt, quàm vel mille cujuſcunque autoritatis ſint id negantibus. Utcunque tamen ego in Matthioli & Bellonii ſententiam inclino; & Fungos illos, quos prædicti autores Quercui aliíſque arboribus innaſcentes viderant, Agarico affines & ſimiles potiùs quàm veros Agaricos fuiſſe opinor.

Vires. Agaricum purgat pituitam, præcipuè craſſam & lentam [tenuem, aquoſam, ſeroſam & viſcoſam totiùs corporis, *Schrod.*] & bilem utramque. Datur Hepaticis & anheloſis, & ictericis, & nephriticis & dyſentericis, & in urinæ difficultate, & in uteri ſtrangulatu, & in vitiato colore, drachmæ pondere. Facit quoque ad dolorem iſchiadicum & comitialem morbum. Ducit & menſes, unde & prægnantibus uſus ejus interdicitur, aliáque multa præſtat quæ vide apud Botanicos & Practicos.

Datur in ſubſtantia à ʒj ad ij, in infuſione à ij. ad v.

Duo vitia corrigenda ſunt in Agarico, 1. *Tarditas* ipſius. 2. *Levitas*, ob quam ad fundum ventriculi ægrè deſcendens nauſeam & vomitum facit. Optima ratio corrigendi eſt, ſi trochiſcetur Agaricus cum ſ. q. vini albi vel Malvatici in quo zingiber fuerit infuſum. *Le Brun.* Quia ventriculo nauſeabundus eſt corrigitur ſtomachicis Zingib. Caryophyll. Spica Celtica, &c. Quia tardè operari ſolet additur ſtimulus ex Sale gemmæ, Cryſtallis Tartari & ſimilibus. *Schrod.*

Hos corrigendi modos impugnat, neç optatum effectum conſequi oſtendit Aug. Ferrerius: ſiquidem zingiber ad flatulentiam quidem caſtigandam prodeſſe poterit, ad oris Ventriculi adſtrictionem planè nihil. Reliqua apud ipſum vide.

CAP. IV.

* *Fungus auritus Juglandium albicans* J. B.

Imper.

ORecchivole ſpecies Fungi coriacei, figurâ foliacei, quæ ab uno pedicello in curvaturam abit, in ambitu Roſæ dimidiatæ inſtar diſſecta. Pars inferna reliquorum fungorum in morem ſtriis foliaceis ſecta.

Naſcitur in arboribus, ſpecialiter in nucibus, colore albicante.

CAP. V.

* *Fungus lignoſus arboreus ad furfures* J. B. *Fungus noxius* 4. *ſive ad cutim extergendam aptus* C. B.

Imper.

FUngus quo, autore Imperato, ad abſtergendos capitis furfures utimur, de lignoſorum Fungorum genere eſt, magnus & maximi capitis medietatem adæquans. Nullo pediculo nititur, ſed arboribus immediatè affixus hæret, diviſuras, infernè manifeſtas habens, quarum ope furfures decutiuntur.

CAP. VI.

* *Fungus villoſus arboreus coloris ochræ tinctorius* J. B.

MEdiocris magnitudinis eſt, duobus pugnis ſimul junctis ferè æqualis, undique tunicâ mucoſâ obtectus, quæ in villos disjungitur breves, quorum longitudo ipſam tunicæ craſſitudinem æquat. Interior quoque ſubſtantia villoſa eſt, quæ arbori adhærens in filamenta quæ ex corio emergunt, quaquaverſum terminantur. Colliguntur ex arboribus pomorum, colore intus ochræ, qui exſiccati nigreſcunt. Utuntur mulierculæ horum decocto ad tingenda veſtimenta lugubria.

CAP. VII.

A. *Fungi arborei ad ellychnia* J. B. *F. durus arborum, ſive igniarius* Park. *F. nox.* 3. *ſive in caudicibus naſcens unguis equini figurâ* C. B. **Touch-wood.**

J. B.

EX Juglandibus [imò & aliis arboribus] colliguntur Fungi, truncis annoſis adnati, ſubſtantiâ calloſâ lignoſâque in ambitu & fibris rectis contextâ, in meditullio molliore; in qua [ſi rectè memini] vix ulla apparent fibrarum veſtigia. Color foris cinereus, intus obſcurior, ad fuſcum inclinans: præparatione autem aſſequuntur mollitiem illam, & vim ignium rapacem, quos depopulantes ipſorum ſubſtantiam ad extremum fovent.

Fungos hoſce ad id negotii parare ſolent hoc modo. Decoquunt illos in lixivio, & ſiccatos tundunt, rurſúſque nitro coquunt: hoc enim pacto ad concipiendum ignem aptiores redduntur.

CAP. VIII.

* *Fungus putridus arborum ramis inhærens, plurimis ſimul cohærentibus* C. B. *Fungi dicti Spongii, lignorum pernicioſi* J. B. *Fungorum noxiorum* 24. *genus* Cluſ.

Cluſ.

TRes hujus ſpecies obſervantur,

1. Reliquis major, in majuſculis ramorum fragmentis naſcitur, unciæ aut duo unciarum magnitudine, formâ Auriculæ Judæ, colore rubro, interdum plures cohærentes & in unum corpus veluti coaleſcentes, valde tamen ſe remittente colore.

2. Longè exilior, unguis latitudine & interdum majore, ſingularis aliquando, interdum bini ſimul conjuncti, formâ velut ſupernè exſcalptâ, coloris egregiè rubentis & adeò floridi ut coccineum provocare videatur. Inhæret plerunque tenuibus ramorum aut corticis illorum fragmentis; in umbroſis.

3. In iiſdem ramulis naſcitur, rugoſo corpore, unciali aut ſeſcunciali magnitudine: interdum bini ſimul cohærent, unciâ minores, plerunque etiam terni, & illi quidem elegantiore aureo colore prædıti, reliqui flavo.

Octobri menſe in putridis dejectarum arborum ramis creſcit.

CAP. IX.

* *Fungi Salicum colore varii pernicioſi* J. B. *Fungus Salignus Lichenis formâ variegatus* C. B. *Fungorum noxiorum* 4. *genus* Cluſ.

Cluſ.

NOvo vere poſt præmaturas pluvias in Salicum caudicibus confertim plerunque naſci ſolet, firmiter inhærens Lichenis inſtar, in corpus tuberoſum excreſcens, variâ figurâ & magnitudine: nam pleraque tubera uncialem magnitudinem non ſuperant, alia duas & tres uncias interdum ampla ſunt, coloris elegantis & variè commixti: nam in eis & albedo conſpicua eſt, & pallor, & ſuave-rubens color, & ſatur, atque etiam flavus; adde his fuſcum ſive fuliginoſum colorem hinc inde ipſis inſperſum.

CAP. X.

A. *Fungus arborum & lignorum putreſcentium coloris varii. An Fungus Ceraſorum* Cluſ.? *F. Ceraſorum imbricatim alter alteri innatus, variegatus* C. B.

ESt hic, ut puto, quem Cluſius aliíque eum ſequuti Botanici *Fungum Ceraſorum* appellant, quamvis non rariùs aliis arboribus adnaſcatur quàm Ceraſis. Eſt autem pulchrè variegatus ductibus ceu faſciis, diverſi coloris ad marginem parallelis, aliis ſupra alios. Hujus generis plures ex eodem pede nati, imbricatim ſive tegularum inſtar alter ſupra alterum conferti naſcuntur, ut rectè Cluſius. Infernè foraminulis innumeris punctatus eſt, minimè ſtriatus, colore albicante.

Hic eſt ut puto Fungus holoſericeus Iridiformis quaſi colorum alternatione variegatus *Cat. Altd.* Supina enim ejus pars ad tactum interdum mollis eſt holoſerici inſtar.

Cluſius colores diverſos ordine tranſverſim eum ſecantes recenſet, primo ex albo pallentem unciali latitudine à pede. Secundo ex rubro flavóque permixtum; deinde flavum maculis fuliginoſis infectum; extimis tandem oris ſaturâ rubedine nitentibus, quam nonnihil fœdat linea quædam veluti farinâ conſperſa. Verùm colores hi non iidem in omnibus hujus generis Fungis ſunt, ſed in diverſis arboribus naſcentibus diverſi.

CAP. XI.

A. *Fungus Fraxineus niger, durus, orbiculatus.*

FRaxinis marceſcentibus & tabidis accreſcit, variæ magnitudinis & figuræ, plerunque tamen ſubrotundus, nullo pediculo pugnum interdum æquat, plerunque minor eſt: ex variis fibrarum nigricantium velut areis ſeu ſtratis aliis ſupra alias, compoſitus, ut in fluoribus quibuſdam lapidibus aut petris accreſcentibus ſæpius obſervavimus. Durus eſt & ligneus, cum vetuſtior lævi eſt ſuperficie, colore nigro.

CAP. XII.

A. *Fungus Quercinus niger.*

CAudicibus & ramis Quercuum dejectarum innaſcitur, circulari ambitu, diametro ſeſcunciali aut duarum unciarum, nullo pediculo propriè dicto, ſed à marginibus circumquaque ſenſim ſe contrahens, donec ad punctum ſeu locum illum ubi ex arbore enaſcitur valdè gracilis evadat. Interior ejus ſubſtantia dum adhuc junior eſt & tener, gelatinæ cuidam lentæ aut viſco ſimilis eſt; inferna parte color minùs niger ſed potius fuſcus eſt & rugoſus. Octobri menſe hunc obſervavi, puto tamen omni anni tempore inveniri.

CAP. XIII.

* *Fungus pannis laceris ſimilis igneus* C. B.

Cæſ.

QUidam (inquit Cæſalpinus) pannis laceris ſimiles ſunt aut Spongiis, colore igneo; ideò ignem ſylveſtrem vocant, inutile cibis. Oriuntur præcipuè ad radices Oleæ. Pulvis inſperſus valet ad ulcera putrida & erodentia.

CAP. XIV.

* *Fungus coriaceus Quercinus hæmatodes* Breynii *in Ephemer. German. An.* 4. *&* 5. *Obſer.* 150.

Breyn.

IN medio Quercûs, medullæ velut ſubucula circumvolutus, inventus eſt; tener erat, mollis, flexilis, planus, nonnihil rugoſus, eâ longitudine & latitudine ut colobium ex eodem commodè conficere licuiſſet: colore pallido ad flavum nonnihil tendente; itemque ſubſtantiâ, tractatione & figurâ alutæ ex pelle caprina confectæ ſimilior quàm ovum ovo, niſi quòd craſſior, materia minùs compacta, intus præterea paſſim duriuſcula & rotunda tubercula, in manus magis quàm in oculos incurrentia occultante. Initio guſtatûs vis ſtatim quædam attractiva apparebat. Reperitur & in aliis arboribus.

Nobiliſſimum præſtantiſſimúmque remedium hæmorrhagiæ narium inhibendæ, ſi cordi particula ejus imponatur, dicitur.

CAP. XV.

* *Fungus Cornu Dorcadis facie* Breynii, *ibid. Obſerv.* 152.

Breyn.

AMſtelodami hic ex arboris Pyri aut Pruni trunco originem habuit. Duobus conſtabat ramis formâ, magnitudine, craſſitie, ramulíſque adhærentibus cum cornibus Capreæ mediocris comparandus. Subſtantia erat lignea, levis ac fungoſa, color candens.

SECTIO QUARTA.

De Fungis Subterraneis, ſeu Tuberibus terræ.

TUber Latinis à tumeo dictum eſt, quomodo à *facio faber*, ab *humeo huber* & per aphæreſin *uber*, à *glubo glaber*, & alia multa. *Voſſ. Etymolog.* Græcis ὕδνον dicitur ἀπὸ τοῦ ὕδειν, id eſt, nutriendo, plurimum enim alimenti præbet. In Aldino & Baſileenſi [Theophraſti Hiſt.] codd. obſervante Jo. Bodæo, οἴδνον legitur, & fortaſſe rectiùs, ἀπὸ τοῦ οἰδεῖν vel οἰδάνειν, quia ſunt οἰδήματα τῆς γῆς, terræ tumores.

Tubera J. B. C. B. *Tubera terræ* Ger. *Tubera terræ edulia* Park.

J. B.

Nihil aliud ſunt Tubera quam ſine caule, ſine foliis radices, magnitudine varia, pugillari interdum, aliàs Juglandis caſtaneæ aut Avellanæ, tuberculis extantibus inæquales, externâ ſuperficie rugoſâ & nigrâ, ſubſtantiâ albâ, conſiſtentiâ carnis caſtanearum, guſtu fatuo, odore nonnihil gravi, & hircino.

Imperato Tubera è genere vegetabilium ſunt, ſub terræ cortice latentia, figurâ inæqualiter globoſâ. Subſtantia eorum calloſa eſt, tenera, nutritioni apta. Creſcunt locis arenoſis & inter ſtirpes. Noſtratia ut plurimum ad Melonum magnitudinem accedunt, cortice tecta nigro, ſcabro atque rimoſo; ſubſtantiâ internâ colore lacteo, ſapore communiter grato. Dignoſcuntur Tuberum loca natalia ex rimis quæ in terræ ſuperficie ſpectantur.

Modus quo Ruſtici in Italia (ut nobis relatum eſt) Tubera indagant, perridiculus eſt. Procellum ſcilicet Autumni tempore funiculo alterutri poſteriorum pedum alligato præ ſe agunt in paſcua ubi horum proventum ſolere eſſe nôrunt; qui ubi ad locum venit in quo tuber latitat, odore mox id percipit roſtróque eruit, erutum qui inſequitur præripit, & ad alia indaganda porcellum abigit. Chriſtianus Mentzelius Porci actorem ipſum ſue, quamprimum roſtro indicium dederit reſti retracto, tubera effodere, ínque uſum humanum gulæque delicias colligere ſcribit.

Tubera quæ Bononiæ & Florentiæ vidit Mentzelius exteriùs fuſci coloris erant, interiùs quoque ejuſdem, ſed multo candore inſtar marmoris interfuſi. Frixa cum oleo recenti & pipere guſtui grata ſunt, Venerémque ſtimulant.

Idem Mentzel. in Marchia Brandeb. propè *Furſtenwaldiam* tubera quædam à porcis eruta obſervavit, quæ teſticulos humanos ſcroto denudatos formâ, magnitudine & colore exactè referebant. Cùm ergo teſticulos humanos proxima ſimilitudine referant, & hircinum odorem ſpirent, indicium eſt non leve ea Veneri ſtimulando idonea eſſe.

Tubera cocta & pro emplaſtro impoſita Anginoſis adeò proſunt, ut quidam jam morituros hoc auxilio liberârunt. *Cardan.* de variet. rerum, cap. 28.

* *Tuberum genus, quibuſdam cervi boletus* J. B. *Tubera cervina & Lob.* C. B.

J. B.

Magnitudine eſt Juglandis, interdum Avellanæ, & minore, tuberoſum & inæquale, ſubſtantiæ inter duritiem & mollitiem mediæ, cortice intectum ex cineraceo ad fulvum nonnihil inclinante, ſuperficie granulata, cui callus ſubeſt atro-purpureus, eâ quam diximus conſiſtentiâ, qui recentior ſubaſtringit, exiccatus adſtrictione amiſsâ dulcedinem leviuſculam linguæ offert. Meditullium fungoſa quædam ſubſtantia ex albido purpuraſcens occupat; texturæ perquam raræ, ut ſimiliter Aranearum telis convolvatur, & in nihilum ſtylo vel mucrone cultelli terendo abeat, relicto quà abſcedunt calli latera ſpatio inani. Siccum & jamdudum repoſitum nihil aliud continere comperitur quàm pulviſculum, ut in Crepitu Lupi, ſed farctiorem, ſapore adſtringente nonnihil, colore fuliginoſo, nullâ relictâ in medio cavitate, cortice circumjecto ſatis craſſo, duriuſculo.

Quæ de locis ubi naſcuntur hæc tubera, & eorum ortu è genitura cervorum à Matthiolo & aliis referuntur, quoniam fabuloſa & conficta mihi videntur, lubens omitto. Conſulat Lector, ſi placet, J. Bauhinum tom. 3. *lib.* 40. *cap.* 80. *pag.* 851. Cordus eum invenit in præruptiſſimis montium ſylvis, quò nè damæ & rupicapræ quidem pervenire poſſunt, nedum cervi. Sanè repertus eſt, ſubdit Jordanus, in locis ubi ab hominum memoria nullus unquam viſus eſt cervus. Ad Trenzinium nobile Hungariæ oppidum circa Carpathi juga frequentiſſimus montuoſis locis, ſylvis opacis, ubi licèt cervos reperias, non tamen tantâ copiâ quæ plauſtris Fungorum ſufficeret. Hæc J. Bauhinus.

Cæterùm fungi hi cum crepitu Lupi dicto plurimum convenire nobis videntur, v. g. cute exteriùs granulatâ, & ſubſtantiæ interioris conſiſtentiâ.

LIBRI SECUNDI
PARS TERTIA.

De Muſcis ſterilibus ſeu aſpermis aliíſque affinibus.

MUſcus à Græco Μόσχος dicitur, quo notantur tenera & novella, uti tenera boum ſoboles, & tenelli arborum rami. Muſcus autem quamvis res notiſſima ſit, ejúſque ſpecies ab unoquoque primo ſtatim aſpectu agnoſcantur, non tamen ità facile eſt eam definire, aut generalem aliquam deſcriptionem cudere, quæ omnibus Muſcis & ſolis conveniat.

Solent autem Muſci cenſeri Aridiores illæ & exuccæ, plerunque decolores, ſubſtantiæ, quæ oriuntur vel in opacis, vel in muris, tectis, arboribus, petris, aliíſque locis ſterilioribus, immodico frigore aut calore peruſtis, aut etiam ſiccis & ſqualidis, in quibus plantæ perfectæ nec provenire, nec durare poſſunt; aut ſaltem plantis perfectioribus minùs commoda & propitia ſunt.

Muſci ſunt vel ſteriles & ἄσπερμοι, vel fertiles & σπερματοφόροι.

De ſterilibus, iis ſaltem qui ſteriles cenſentur quoniam nullum in iis ſemen hactenus detectum & obſervatum fuit, hoc in loco agemus.

CAP. I.

De Muſcis terreſtribus nobis obſervatis.

MUſcos terreſtres hoc capite comprehenſos voco quamvis & horum plerique arboribus interdum aut ædium tectis innaſcantur, quoniam in terra maximam partem oriuntur.

A. 1. *Muſcus filicinus* J. B. Ger. Park. *filicinus major* C. B. **Fern-moſs.**

Ad trium unciarum altitudinem aſſurgit, ejúſque caules, ſeu folia mavis dicere, filicina bene imitantur, ſunt enim ramoſa, ramulis utrinque è ſcapo ſeu nervo medio crebris exeuntibus, brevioribus ſenſim, donec nervus tandem in acumen deſinat: inferiores autem ramuli, ut in filicibus ramoſis, utrinque ſurculos emittunt; ſurculi denique foliolis capillaribus creberrimis veſtiti ſunt: ità ut totum folium (ſi parva magnis componere licet) filicinum proximâ ſimilitudine referat. Color ex viridi flavicat. Umbrâ gaudet, ideóque in ſylvis plerunque oritur, & quidem copioſiſſimé. Capitula ſeu vaſcula ſeminalia in hoc genere non obſervavimus. Folia quæ diximus in hac plantula veriùs rami ſunt ſeu cauliculi ramoſi.

2. *Muſcus denticulatus major* C. B. Park. Ger. *terreſtris denticulatus* Lob. *Muſcus pulcher parvus repens* J. B. **The greater dented Moſs.**

J. B.

Serpit Chamæciſſi modo pulchellus hic Muſcus, cui ad coſtam tenuem fili inſtar denticulata foliola, tenera, pulchrè viridia, alterna plerunque, non adverſa ut vult J. Bauhinus, abſque pediculis lata baſi adnaſcuntur. Cæterum in varios divaricatur ramulos, qui hinc inde tenues radiculas emittunt. Lobelius eum rectè denticellis & ſarmentoſis viticellis compreſſis argutâ naturæ ſolertiâ elaboratum ſcribit.

Vaſcula ſeminalia in hoc non obſervavimus, ſuſpicamur tamen ei non deeſſe.

3. *Muſcus denticulatus minor* C. B. Park. Ger. *terreſtris Luſitanicus* J. B. **The leſſer dented Moſs.**

Tenerrima herbula eſt hic Muſcus, dodrantalibus aut pedalibus interdum repens viticulis, filo tenuioribus, numeroſis utrinque adnatis ramulis in obliquum expanſis & ſubinde capillaribus quibuſdam quas producunt fibris terræ adhærentibus. Omnes autem viticulæ tectæ ſunt frequentiſſimis foliolis, ſive ſquamulis potius tenuiſſimis & tenerrimis, pulcherrimâ ſerie digeſtis, dilutioréque & quodammodò palleſcente viriditate præditis, tactu quidem mollibus, ſed veluti ſiccis, adſtringente guſtu cui tamen grata quædam dulcedo admiſta ſit.

Nuſquam hoc Muſci genus Cluſio conſpectum quàm in umbroſis aggeribus olivetorum ad Colibriam Luſitaniæ urbem, trans flumen *Mondego* Latinis Munda nuncupatum, non procul à deſerto quodam ſacello, in colle ſito. Somerſeti Angliæ ſterilibus montibus [*Mendip* vernaculè] ubi plumbum effoditur, nonnuſquam magnâ gliſcit copiâ, referente Lobelio. Nos Cluſio deſcriptum nondum vidimus in Anglia ſponte provenientem; verùm ſpeciem aliam longè minorem in ericetis, muſcis aliis adnaſcentem.

* 4. *Muſcus parvus ſtellaris* C. B. Park. *Muſcus in ericetis proveniens* J. B. Lob.

J. B.
Apud Lobelium fruſtra delineationem aliquam hujus plantæ inquiſiveris præter ejus picturam in Icon. Plant. & in Hiſt. Belg.

* 5. *Muſcus ſtellaris roſeus* J. B. C. B. Park.

C. B. Prod.
Ex fibellis nigris radicem conſtituentibus pedicelli unciales prodeunt, quibus ſingulis folia plura inſtar roſæ compacta pallidè virentia, acuminata, in modum ſtellæ diſpoſita inſident.

In ſaxoſis Telamontii provenit.

A. 6. *Muſcus corniculatus* J. B. Park. *An Muſcus terreſtris ceranoides* C. B? *An potiùs M. ter. coralloides incanus* ejuſdem?

Cornu cervino multis ramis ſimilis eſt, quem nos obſervavimus tubuloſus erat, ejúſque ſummi ſurculi in acutas ſpinulas plerunque deſinebant. Lithobryon coralloides *Col.* huic perſimile eſt, niſi quòd plerunque colore ſit virenti, quódque in humentibus ſaxis & muſcoſis oriatur.

A. 7. *Muſcus coralloides apicibus coccineis. An Muſcus terreſtris coralloides erectus cornibus rufeſcentibus* C. B. Park?

Hic (inquit C. Bauhinus) in ramulos rigidiuſculos dividitur, qui licet candidus ſit, illius tamen ſummitates cornutæ & rigidæ rufeſcunt.

Ad Wieſam fluvium latè expanſus in arenoſis reperitur.

Ab hoc Muſco à C. B. deſcripto alium adhuc apicibus coccineis diverſum habemus: nec enim cornutæ ſunt aut rigidæ ejus ſummitates, ſed potiùs molles, apices etiam coccinei obtuſi; & ramuli tubuloſi ſunt. Ad radices arborum dejectarum & in uliginoſis ſterilioribus naſcitur.

A. 8. *Muſcus tubuloſus ramoſiſſimus Fruticuli ſpecie. M. Coralloides ſive Corallina montana* Ger. emac. *corallinus montanus* Park. *Coralloides ſive cornutus montanus* C. B.

Ad duarum triúmve unciarum altitudinem aſſurgit, in plurimos tenuiſſimos ramulos teretes fiſtuloſos diviſos & ſubdiviſos, eóſque leves, aridos, albicantes, adeò ut corallinam quodammodo referat, quamvis non omnino lapideus ſit.

In ericetis ſqualido & ſpongioſo ſolo oritur.

A. 9. *Muſcus pyxidatus* J. B. Park. Ger. *terreſtris ramoſus* 13. *ſive pyxioides terreſtris* C. B. **Cup-moſs.**

J. B.
Lichenis modo foliis terræ inſtratis ſe diffundit granulatus hic fungoſæ ſubſtantiæ muſcus, ſurgentibus hinc inde uncialibus aut ſemuncialibus pyxidulis, craſſis, cinerei coloris, ſuperius in acetabuli formam patulis, pede anguſto nixis.

In aridioribus è corio terreo ſaxis inſtrato oritur, inquit J. B.

* 10. *Muſcus pyxioides ſaxatilis* J. B. C. B.

C. B.
Tubulis eſt longè minoribus, copioſioribus, nec ità candidis qui petris ſaxíſve latiſſimis innaſcitur, eáque obtegit, quemadmodum in via Telamontium verſùs videre eſt, inquit C. B.

Muſci pyxioidis vulgaris pulvis in zythogalo, Cereviſia tenui, alióve convenienti vehiculo per aliquot dies exhibitus tuſſim convulſivam puerorum, nonnullis catarrhus ferus ſeu ferinus dictam, ſpecificâ proprietate lenire & ſanare dicitur. *Vires.*

CAP. II.

Muſci quidam terreſtres C. Bauhino in Prodromo deſcripti.

* 1. *Muſcus Abietis facie* C. B.

C. B.
Prædicto [Muſco filicino minori] non multùm abſimilis eſt, viticulis in ramos diviſis, foliis capillaceis, utrinque (ut in Abiete) coſtæ longiuſculæ adnatis, multò quàm in priore brevioribus & viridioribus.

* 2. *Muſcus pennatus* C. B.

C. B.

Colore eſt ex luteo vireſcente, latéque ſerpit multis viticulis, ſed brevibus, ramoſis, minutis foliis pennam æmulantibus veſtitis, qui fibras tenues pro radicibus habent.

In petroſis & ſylvis reperitur.

Hujus altera ſpecies, radice ruſeſcente, è copioſiſſimis fibris compoſita, viticulis ramoſioribus, foliis minoribus in ſylva Vilenſi locis uliginoſis provenit.

* 3. *Muſcus ramoſus repens* C. B. *velut ſpicatus.*

C. B.

Hic ad arborum radices nigris radiculis terræ affigitur, viticulis craſſis & longis ſerpit, & de ſe copioſas veluti ſpicas oblongas, ex tenuiſſimis & leviſſimis foliis compactas, ramulorum inſtar emittit.

Huic ſimilis & alter foliorum tantùm apicibus candicantibus diſcrepans. Uterque in monte Crentzacho reperitur.

* 4. *Muſcus ceranoides major & minor* C. B.

C. B.

Major trium quatuorve unciarum eſt, foliis carens, cauliculis latiuſculis, in ramos diviſis, hique in alios breves, & hi ſimiliter in tenuiſſima ſegmenta, trifida, quadrifida acutè ſcinduntur.

Minor totus incanus, unciam non excedens, ex plurimis ramulis proximè junctis compoſitus; quorum ſummitas communiter in duo minutiſſima & acutiſſima cornua abit.

Uterque in Hercynia collectus fuit.

CAP. III.

* *Muſcus Iſlandicus* Bartholini, Sibbald. Prodr. *Hiſt. Nat. Scot.*

DE hoc muſco Tho. Bartholinus Act. Med. An. 1671, 1672. obſ. 66. ex Obſervatione Borrichii hæc habet.

Fert Iſlandia muſcum, nulli hactenus Botanicorum, ſed jam & pharmacopolis noſtris cognitum: Terreſtris eſt & firmus, colore ſubalbidus, ramoſus, lato ungue vix latior, ſed qui in longum variè proſerpit, coſtis hinc indè ſpinoſis horridulus.

Eo inſulæ coloni primo vere utuntur ad expurgandos humores corporis noxios; reliquo æſtatis ſiccatum in farinam comminuunt, & pulmentariis admiſcent, expirante demum vi purgatrice, & ſuccedente alimentaria. Ex adverſar. D. *Tancredi Robinſon.*

CAP. IV.

De Muſcis arboreis.

A. 1. *Muſcus arboreus: Uſnea Officinarum* C. B. *Muſcus arboreus vulgaris & Quercinus* Park. *Muſcus Quernus* Ger. *Muſcus arboreus villoſus* J. B.

J. B.

EX arboribus adultis, inprimis verò ſenio confectis, niſi frequentem ſenſerint putatoris falcem, villi dependent incani, lignoſi, tenuibus contexti filis, guſtu adſtringente.

Varius eſt, unus tenuior, craſſior alter, quidam brevior, alius prolixior: omnes candeſcentes, pauci rutilantes, quandoque nigri.

Locus. Reperitur potiſſimùm in Quercu, Populo, Ulmo, Betula, Pomo, Pyro, Pinu, Picea, Abiete, Cedro, Larice & aliis quamplurimis verùm primæ nobilitatis, & odorati ſunt Cedrinus, Lariceus, Pineus & Abietinus, ſecundum locum tenet Populneus: Candidus præſtat, nigricans improbatur, rutilans medium locum tenet: viliſſimus Quernus. *C. B. è Dodonæo.*

In annoſis Quercubus & Ilicibus Valenæ ſylvæ reperitur non longè Monſpelio, unde Pharmacopœis defertur. Eſt enim pulvis ejus baſis pulveris Cyprii Monſpelienſibus dicti, & vulgò ibi dicitur *Corps de Cypre gris. Botan. Monſp.*

Apud nos in Anglia rariſſimum eſt hoc Muſci genus, nec mihi, quod ſciam, unquam conſpectum; fortè in exteris regionibus frequentius, quamvis & ibi rariſſimè nobis in conſpectum ſe dedit. Semel in Bavaria in Abietum vetuſtarum ſylva copioſiſſimum obſervavimus muſcum è ramis dependentem, Muſci arborei villoſi *Dod.* deſcriptioni egregiè reſpondentem, qui à nobis collectus & inter chartas repoſitus eas colore ex flavo rubente, ac ſi igne torreri inciperent, tinxit; imò ſæpius tranſlatus novas adhuc chartas eodem colore infecit, etiam poſt multos annos. Quocirca niſi abundet magis circa Monſpelium quàm alibi, minimè ſufficeret pro baſe tantæ pulveris Cyprii quantitati, quanta quotannis ibidem præparatur & divenditur. Quin ſi Quercubus & Ilicibus innaſcens inſerviat pro corpore famoſo illi pulveri odorato Monſpelienſi, non adeò vilis ſit oportet ut vult C. Bauhinus, niſi fortè ob melioris penuriam eo uti coacti ſint: quod non videtur veriſimile, quoniam pulvis Cyprius Monſpelienſis in hoc genere nobiliſſimus cenſetur. Ego, ut verum fatear, ſuſpicor Monſpelienſes pro corpore pulveris ſui Cyprii adhibere ſeu aſſumere Muſcum arboreum ramoſum nobis cum J. Bauhino dictum, necnon promiſcuè muſcum arboreum pellatum & ſcutellatum *ejuſdem*, (eum intellige qui Quercubus & Ilicibus innaſcitur) partim quia hi ubique inveniuntur maximâ quantitate, partim quià Fer. Imperatus utrumque hunc muſcum odoramentis admiſceri ſcribit, effectu pari. Imperatus autem, Pharmacopœus ipſe cùm fuerit, hujuſmodi pulverum odoratorum compoſitionem ingredientia optime novit. Hæc ex conjectura ſcribimus, non tamen negamus Muſcum arboreum in hunc etiam uſum aſſumi, ſi quando offeratur.

Muſcus *capillaceus longiſſimus *C. B.* non videtur à deſcripto ſpecie diſtinctus; vel ſi differat, ex ſolo titulo ſatis innoteſcit.

Vires. Muſco arbore pulveriſato extrinſecus ſanguinem è vulneribus effluentem compeſcere ſolere Chirurgos in Germaniâ ſcribit D. Sachſ. Ephemer. Germ. An. 2. pag. 92.

A. 2. *Muſcus amarus Abſinthii folio* J. B. *fortè*: *An potiùs Muſcus arboreus ramoſus* J. B? *Foglio diramato* Imper.? *An M. alter Quernus latifolius, coralloides* ἄφυλλος Col.

Similis eſt pergameno diſſecto (inquit J. B. ex Imperato) [aut Algæ vulgari] Principium latius, in ramos diviſum latos pariter & planos, colore candicante ſupernâ ſeu adversâ parte, nam infernè nonnihil admixtum habere videtur flavedinis, veluti flos lactis. Non raRò etiam orbiculos habet. Differt magnitudine & latitudine ſegmentorum.

In omnibus ferè arboribus reperitur, & quidem copioſiſſimè: nec in arboribus tantùm, ſed & in lignis aridis; unde miror Botanicos illius non meminiſſe, vel obiter tantùm & obſcurè attigiſſe. Muſci ceranoidis majoris *C. B.* deſcriptio ei non ineptè quadrat. Verùm ille rariorem eam facit, & longè ex Hercynia petit. Noſtro ad deſcriptionem ſufficit, quòd ſit caulibus, ſeu foliis mavis dicere, compreſſis, planis, algæ ferè in modum diviſis, & in omnibus arboribus ubique vulgatiſſimus, colore albicante ſeu incano. Vide deſcriptionem Columnæ, quæ in pleriſque Muſco noſtro convenit, niſi quòd lævem ac ſplendidum eum dicat: icon non bene reſpondet: nam caulis & rami nimis anguſti, divaricationes non ſatis crebræ pinguntur. Vide apud J. B. Muſci amari, &c. deſcriptionem.

Suſpicor hunc (ut dixi) pulveris Cyprii odorati compoſitionem ingredi. Sententiam noſtram de materia ſeu corpore (ut vocant) pulveris Cyprii confirmat *D. Sachſius, Scholio in Obſerv.* 51. *An.* 2. *Ephemer. Germ.* ut nobis ſuggeſſit *D. Tancredus Robinſon.* Muſcus (inquit ille) arboreus ramoſus coralloides *C. B.* qui in carioſis & corruptis lignis, item truncis abſciſſis arborum, ſeu humi ſuper terram in eorum radicibus, maximè in Quercu, Larice, Abiete, Cupreſſo, invenitur, & Coralii plantulam æmulari ſolet (etiam aliquando delicatiſſimum muſci odorem ſpirat) odoramentis ſæpiſſime admiſcetur. Galli pulveres ſuos odoratos, quos Cyprios vocant, ex hoc muſco parare ſolent, quos virgines & mulierculæ non veſtibus tantùm ſed & capillorum cincinnis aſpergunt. Modum ſingularem parandi hunc pulverem habet *Jo. Zwelferus in Pharmac. Regia, p.* 100. Ego apud C. B. non invenio muſcum hoc titulo *Muſc. arbor. ramoſus coralloides*, ſed Muſc. arb. coralloid. abſque epitheto ramoſi; eſt tamen muſcus ille quem intelligit C. B. quémque depingit & deſcribit F. Columna revera ramoſus; íſque è quo præcipuè, ut opinamur, fit pulvis ille odoratus, Gallis Cyprius dictus.

A. 3. *Muſcus arboreus peltatus & ſcutellaris* J. B. *arboreus cum orbiculis* C. B. *Quercinus fæniculaceus* Park. *ramoſus floridus* Ger. *arboreus* τειχόφυλλος.

Col. J. B.

Muſcus ille ab aliis non differt, niſi quòd veluti fructifer videatur. Umbellas ſingulis cacuminibus habet latas, cavas, umbilicatas, læves, ſemunciali ad ſummum latitudine, non raRò minores, per ambitum radiis ſtamineis circumcirca coronatas, intus læves, albeſcentes: radii verò longi admodum ut diametrum umbellæ ſuperent aliquando, inter quos hirſuties altera eſt denſior, brevis admodum atque tenuior, per ambitum hærens. Color huic ut præcedenti ex viridi cinereus ſeu albicans. Teretibus, craſſiuſculis, rigidis veluti coliculis, ramoſis, quos cirri tenues veſtiunt in arboribus creſcere ſolet.

Hoc aut præcedens genus cereviſia aut zythogalo incoctum & potum gravedinem & deſtillationes compeſcit & ſanat.

* 4. *Muſcus arboreus capitulis cavis* C. B. *Muſcus alter* πλατυπυκνοδασύφυλλος Col.

Col.

Ortum cum præcedente eundem habet, latis & planis foliis ſive ramulis, cavis etiam, ſed utrinque hirſutis umbellas ſive capitula potiùs huic cavo umbone, nigreſcente intus, limbo circundata aliquando dentato, ex cujus latere eodem modo falcata ſive brachiata, ſed huic ramis dividuntur. Tota brevior eſt, colore cinereo candicante incaniore, non ut ſuperior aliquando pallente.

A. 5. *Muſcus arboreus nodoſus* C. B. *nodoſus ſive geniculatus* Park. *Dendrobryon geniculatum ſive nodoſum* Col.

Col.

Ex arboribus prolixè dependet non tantùm in Italia ſed & in Anglia. Oblongos quidem, ac etiam breves, habet inanes, quam-plurimos tuberculos, nervulo trajectos inter ſe cohærentes. Candicans eſt, prolixum, ramoſum, ex craſſo caudice in ramos ſeſe diffundens, ut latam prolixámque barbam ſeu comam pedalem aut ſeſquipedalem, in extremo verò tenuitate capillarem efficiat, illámque ex ramis dependentem.

In Lancaſtriæ pago *Burnell* è Corylo dependentem invenit & ad nos attulit *Tho. Williſellus*.

A. 6. *Muſcus arboreus pulmonarius* C. B. *Muſcus pulmonarius ſive Lichen arborum* Park. *Lichen arborum* Ger. *Lichen arboreus ſive Pulmonaria arborea* J. B.

Licheni ſive Hepaticæ fontanæ ſimilis, ſed major per omnia, ſquamato foliorum incubitu, ineffabili laciniarum variatione, profundiorum quàm in Hepatica, quæ quà matri ſuæ hærent albicant, alterâ verò parte virent, rugoſa, lacunis eminentiiſque inæqualia ſapore amaricante non ſine adſtrictione.

Locus: Annoſis rimoſiſque caudicum Quercûs, Fagi aliarumque arborum corticibus innaſcitur, in opacis ac denſis ſylvis. *Dod.* Obſervavimus etiam in ſaxis coacervatis in umbroſis jacentibus. Apud nos Quercui plerunque, rarò aliis arboribus adnatum invenies.

Vires. Siccat & aſtringit, unde ſanguinem profluentem compeſcit, vulnera recentia glutinat, alvum ac menſes ſiſtit. Utuntur eâ vulgò ad pulmonem affectiones, aſthma, tuſſim, ſuſpiria, noſtrates etiam ad phthiſin & tabem, confecto ex eo pulvere, ſyrupo aut aquâ deſtillatâ non ſine ſucceſſu.

Eum qui Quercui innaſcitur in ictero omnium medicorum ſolertiam eludente efficax remedium expertus eſt Andreas Golius mercator. De hoc autem muſco accepit manipulum additâ librâ Cereviſiæ ſecundariæ, quam in olla fideliter occluſa ad dimidium decoxit, poſtea tredecim cochlearia tepida manè atque veſperi imbibit. *Ephemer. Germ.* ann. 3. obſ. 290.

CAP. V.

A. *De muſco arboreo aut petræo cruſtaceo, ſeu Lichenis facie.*

1. *Muſcus cruſtæ aut Lichenis modo arboribus adnaſcens cinereus. Lichen Dioſcor. & Plin. ſecundus* Col.

CRuſtæ vel Lichenis modo ſuper arborum cortices, ligna arida, petras, tegulas ſe diffundit, ſupernè cinereus, infernè niger, variè laciniatus, circum oras veluti criſpus aut fimbriatus, nec caulem ullum edit, aut orbiculos habet, quantum hactenus obſervavimus. F. Columna Februario menſe acetabula quædam emittere obſervavit, parva, Milii magnitudine, colore luteſcentia, veluti botrulos muſcoſos, ſericeos, duros, parùm eminentes, coacervatos, albentibus oris, in quibus nullum ſeminis veſtigium noſcitur. Eſt autem hic muſcus ut & ſpecies congeneres, velut folium quoddam variè laciniatum ſupra arborum cortices aliáque quibus adnaſcitur reptans & ſe expandens.

A. 2. *Muſcus cruſtæ modo arboribus adnaſcens cinereus mollior, & in anguſtiores lacinias diviſus.*

Hujus laciniæ anguſtiores ſunt & argutiores. Sufficit titulus pro deſcriptione. In hoc orbiculos non obſervavimus.

A. 3. *Muſcus cruſtæ modo arboribus adnaſcens flavus.*

Hic colore ſuo ſtatim ſe prodit, eſt autem tenerior & minor quàm prima ſpecies, ſubtus cinereus aut canus. In hoc, verno tempore, effloreſcentias quaſdam croceas obſervavimus.

A. 4. *Muſcus cruſtæ modo arboribus adnaſcens pullus.*

Hic tenuior eſt quàm muſcus cinereus, caudici cui innaſcitur appreſſus, ſupernè pullus, infernè quaſi ex nigro & candicante varius.

A. 5. *Muſcus arboreus ſupinus marginibus piloſis.*

Nota hujus characteriſtica quâ à reliquis ſui generis facilè poſſit dignoſci eſt, quòd ſegmentorum ſeu laciniarum, in quæ variè & eleganter dividitur, margines & extremitates pilis quibuſdam ſeu ſetulis brevibus raris ſint fimbriata. Habet quoque orbiculos ſeu ſcyphulos circa margines criſpos.

In Malo, Fraxino, Juglande aliiſque arboribus obſervavimus.

A. 6. *Lichen petræus purpureus Derbienſis* Park. *Muſcus tinctorius cruſtæ modo petris adnaſcens.* **Cork or Arcel.**

Muſcus hic cruſtaceus lichenis modo ſe in petris diffundit, colore obſcurè purpureo aut cinereo. Hunc ruſtici cultello alióve inſtrumento ferreo à petris deradunt, & in pulverem comminutum in maſſam humidam cogunt, & in doliis recondunt, quæ pannis purpuraſcente colore tingendis inſervit, qui quamvis facilè eluitur nec diu durat, ſufficit tamen pauperioribus pro veſtimentis inficiendis.

Joan. Franciſcus Abela in deſcriptione Melitæ Inſulæ hujus Muſci meminit, quem à Melitenſibus ruſticis *Vercella* dictum ſcribit, & ſuo modo præparatum ad lanas colore incarnato tingendas adhibitum ſcribit. Hoc genus Muſci nec Wallis ignotum eſt, ſed uſu frequentatum, & *Kenkerig* dictum. Eſt autem hic cruſtæ cuidam aut licheni ſimilior quàm plantæ, nec folia imitatur, ut muſci prædicti, éſtque pinguior viſu & tactu quam illi.

Cap. VI.

De Lichene terreſtri Sterili.

A. 1. *Lichen terreſtris cinereus.* **Aſh-coloured ground Liverwort.**

NUllos hic flores aut capitella (quod ego unquam viderim) profert. Folia averſâ parte albidiora, & crebris fimbriatis radiculis inter reptandum emiſſis terram aut ſubjacentes plantas muſcúmve apprehendunt, eodem enim modo ſuper eas ſe diffundit interdum quo Lichen terreſtris ſuper terram. Supinâ parte colore eſt cinereo.

In paſcuis ſiccioribus, interdum & in uliginoſis frequentiſſimus eſt, unde Botanicis noſtratibus non deſcriptum miror.

A. 2. *Lichen terreſtris foliis anguſtioribus vireſcens.*

In humidis & uliginoſis naſcitur foliis quàm præcedens anguſtioribus, vireſcentibus cum nigricantibus lineis.

* 3: *Muſcus fugax membranaceus pinguis* Botan. Monſp.

Magn.

Statim poſt pluvias oritur in herbidis ſatorum marginibus; in iis præcipuè quæ orientem ſolem ſpectant, ſed citò exſiccatur, ideò fugacem dixi. Membranaceus eſt & pinguis, & ferè ſemper convolutus reperitur, dum autem expanditur Muſcum Lactucæ folio refert, ſed multo pinguior eſt, pallidè virens, qui facillimè diſrumpitur. Mira de iſto narrant Chymici, quem modò Solis florem, modò Lunæ ſputum vocant, aliíſque cœleſtibus nominibus decorant, & vegetabilis naturæ principium ac radicem continere arbitrantur.

Aliam adhuc Lichenis ſpeciem nobis oſtendit *D. Newton*, variè diſſectam ſecundum longitudinem in lacinias longas, membranaceam denſam ſeu coriaceam, cineream.

Muſcus cranio humano innatus.

Non videtur nobis ſpecies muſci ab omnibus aliis diſtincta, ſed muſco arboreo cruſtaceo congener. Celebratur ille à plurimis Autoribus in hæmorrhagia, præſertim à Chymicis Uſneæ titulo. Ingreditur autem compoſitionem famoſi illius Unguenti Armarii dicti. Vide Ephemer. German. An. 2. p. 100. & ſequentibus.

Cap. VII.

De Lenticula paluſtri.

A. 1. *Lens paluſtris* Ger. J. B. *paluſtris ſive aquatica vulgaris* Park. *Lenticula paluſtris vulgaris* C. B. **Ducks meat.**

J. B.

STagnantium aquarum incola Lenticula eiſdem innatat, totam ſuperficiem denſiſſimo foliorum, infernè nigricantium, ſupernè virentium, nitidorum, orbiculatorum, Lentiſque modo compreſſorum ſtipatu obtegens, quæ inter ſe capillamentis tenuiſſimis & albis artè revinciuntur, iiſdémque ceu radicibus è limo adhæreſcente alimentum hauriunt.

In lacubus & ſtagnis aliíſque non fluentibus aquis, ut urbium foſſis, innatans, & latè ſæpe earum uperficiem occupans reperitur.

Quæ de mirabili hujus plantulæ metamorphoſi in plantam Siſymbrio aquatico haud abſimilem haent Matthiolus, & poſt eum Lugdunenſis, apud me ſanè fidem non inveniunt, quantumvis Lugunenſis operum naturæ indagatorem Dalechampium illud non ſine admiratione obſervâſſe ſcribat.

Vis ei refrigerans, unde inflammationibus, podagræ, & ignibus ſacris convenit. Agglutinat etim in pueris hernias inteſtinorum. Vide ſis Matthiolum & Lugdunenſem. *Vires.*

Nuper mihi communicavit pro ſecreto infallibili ad icterum infuſionem Lentis paluſtris in vino lbo per novem dies, ℥vi. manè præbendo. *D. Bates* in M. S.

Veſcuntur eâ Anates magnâ voluptate, quod & nomen Anglicum **Ducks-meat.** i. e. Anatum ſca, indicat; ut etiam gallinæ cùm aquis exempta furfuribus permiſcetur. *J. B.*

* 2. *Lens paluſtris quadrifolia* J. B. Park. *Lenticula paluſtris quadrifolia* C. B.

Fibroſis radiculis nititur è craſſiore aliâ (licèt eâ tamen tenui) tranſverſa demiſſis, unde propagantur rami multi, multifariam diviſi, atque tum ex iis, tum ex radicibus pediculi ad aquæ ſuperficiem pertingentes, quorum ſingulorum extremis adhærent aquæ innatantia quaterna folia, triquetra, per extremum lata, angulis acutioribus ad pediculum coeuntibus; circa verò ramulorum divaricationes pediculorúmque exortus numeroſa ſemuncialibus pediculis nixa cohærent grana, nigra, dura, Lentibus majoribus paria.

A. 3. *Lenticula aquatica triſulca* J. B. C. B. *Hederula aquatica* Ger. *Ranunculus hederaceus aquaticus* Park. **Ivy-leaved Duckmeat.**

Lenticulæ paluſtris vulgò notæ ritu aquæ ſtagnanti innatans viſum pænè fugientibus fibrillis limum arripit alimentum ſucturis: quibus etiam inter ſe committuntur folia, non vulgarem ſortita connexum & formam. Foliolo enim Lenti leguminoſæ pari pinnæ utrinque foliaceæ tranſverſim ſquammosâ commiſſurâ itâ incumbunt, ut trahentem leviter ſequantur, & iis attractis tenuius redditum folium viſum tranſmittat: tota autem omnium trium connexio triſulcam hederacei folii formam quodammodo exhibeat: At hujus connexus capillari petiolo tranſverſim incumbit folium veluti temere projectum, nequaquam tamen ſolutum licet adhæsûs ratio oculos fallat.

In aquis cœnoſis pigrioribus: in foſſis paludoſis inſulæ Elienſis copioſiſſimè oritur.

CAP. VIII.

De Conferva.

A. 1. *Conferva Plinii* Ger. emac. *Linum aquaticum* Imper. *Alga viridis capillaceo folio* C. B. *Alga aquatilis capillacea ſive Conferva Plinii, aliis Linum aquaticum* Park. **Hairy Riverweed, Crow-ſilk.**

TOta ex filamentis viridibus ſericeorum æmulis in aqua fluitantibus conſtat. Reperitur autem in aquis pigrioribus & ſtagnantibus copioſiſſima.

Alga bombycina C. B. nobis Confervæ ſpecies videtur.

Conferva à conferruminando dicta eſt. Curatum eſſe ſcio omnibus ferè oſſibus confractis prolapſum ex arbore alta putatorem circundatâ univerſo corpori, aquam ſuam inſpergentibus quoties inareſceret, raróque nec niſi deficientem herbam mutationis causâ reſolventibus: convaluiſſe incredibili celeritate. *Plin.*

A. 2. *Alga fontalis trichodes* C. B. *Alga ſive conferva fontalis trichodes* Park. *Trichomanes aquaticum: Dalechampii* J. B.

Hujus figuræ apud Lugdunenſem prorſus ſimilem vidimus in ciſterna ſeu conſervatorio aquæ fontanæ Ledenſis Abbatiæ ſeu ædium *D. Guil. Meredith*, in Cantio, inque tubulis aquam fontanam deducentibus: unde putamus Algam capillaceo folio iv. ſeu in tubulis aquam fontanam deducentibus *C. B.* minimè diſtinguendam eſſe ab ejuſdem Alga cap. fol. iii. ſeu fontali trichode.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER TERTIUS.

QUI EST

De Herbis ſemine minutiſſimo, flore vel nullo, vel imperfecto.

HUNC Librum in duas partes dividemus, Prima erit de Herbis hujus generis cauliferis. Secunda, de caule carentibus hypophylloſpermis.

Hæ autem præcedentibus imperfectis & ſemine deſtitutis meritò proximè ſubjiciuntur, quia & ipſæ non ità pridem ſteriles & aſpermæ habitæ ſunt antequam microſcopii interventu eorum ſemina in lucem & conſpectum venerunt.

PARS PRIMA.

De Herbis ſemine minutiſſimo & nudis oculis inconſpicuo Cauliferis.

IN horum nonnullis pediculi potiùs quàm caules dicendi ſunt ſtyli illi qui ſemina ſeu capitula geſtant, ut in Lichene terreſtri, cùm ex ipſis foliis exeant. Quin & nonnullæ Lichenis ſpecies cauliculos non producant, ſed eorum ſemina foliis ipſis abſque pediculo innaſcuntur, nunc in prona, nunc in ſupina parte; quas tamen ob id à reliquis non disjungendas putavimus, cùm in aliis omnibus notis characteriſticis conveniant.

CAP. I.

De Frutice Muſciformi.

1. *Planta muſcoſa & plumoſa Guyanenſis major* Breynii.

RAmulum hujus palmarem ac penitus planum ex Guyana accepit Breynius, quem ſic deſcribit.

Cauliculo ſquamulis denſis Muſci terreſtris Luſitanici in modum contecto conſtat ſub- li, aliquot utrinque adnatis ramulis expanſo, atque multis *foliolis* tenerrimis pectinatim diſpoſitis enſo agmine ità ſtipato, ut Abietis ramulum haud malè repræſentare videatur. Adeò autem len- us, & ad proportionem ità eſt gravis, ut ſublatus inſtar plumæ Struthionis deorſum flectatur, viridi- ate inſuper venuſtiſſima, aureo cuidam intermixta fulgori, averſa imprimis foliorum parte, in ſin- ulare hujus plantæ ornamentum, decoratur, velut ſempiternam famæ illius memoriam, quâ ob au- i ubertatem celebrata olim fuit ejus patria, conſervare Natura artificioſiſſima conſtituiſſet.

An Muſci denticulati majoris *C. B.* ſpecies?

2. *Planta muſcoſa & plumoſa Guyanenſis minor* Breynii.

Aliam adhuc lepidiſſimæ & concinnæ hujus plantæ ſpeciem eadem ex regione obtinuit, priori multò delicatiorem, minùs arctè ſquamatis viticulis, atque foliolis longè minoribus.

Has plantas ob ſimilitudinem quam habent cum Muſcis clavatis hoc in loco diſpoſuimus: quam- is propriè ad Fruticum genus pertineant, quod & in aliis herbis fruticeſcentibus, ut *Malvis*, *Althæis*, *oluteis*, *Kali*, &c. facturi ſumus. Quæ enim notis genericis & eſſentialibus conveniunt, me ju- ice, ſeparari non debent, quantumvis aliæ ligneſcant, aliæ herbaceæ ſint. Neſcimus tamen an æ plantæ notis characteriſticis cum Muſcis clavatis conveniant, cùm nec flores nec fructus viderit Breynius, ſaltem non meminerit ſe vidiſſe.

CAP. II.

De Muſco clavato.

MUſcum clavatum appellamus qui præter cauliculos folioſos humi ſtratos & repentes pediculos emittit nudos in cacumine clavatos, geminis ſeu pluribus clavis, Iulos imitantibus, oblongis, teretibus, pulviſculo tenuiſſimo flavicante refertis.

1. *Muſcus clavatus ſive Lycopodium,* Ger. Park. *terreſtris repens ſive clavatus* C. B. *terreſtris repens à Trago pictus* J. B. *Plicaria & cingularia Polonis.* **Club-moſs, or Wolfs-claw.**

J. B.

Longè latéque per terram ſerpit, ſubindéque à tranſverſis *ramis* demiſſis fibris longis, lignoſis, craſſiuſculis *radicatur.* Ipſi verò rami variè in multos *ſurculos* diducuntur, funiculi inſtar habens craſſiuſculi, *foliis* amicti occultatíque confertiſſimis, Camphoratæ ferè niſi latiora eſſent. Adultis plantis ſuccreſcunt *pediculi* aliquot, ex ramis poſtremis producti, ſeſquipalmares, tenues foliis ferè nudi, ſinguli in geminam, teretem ſextantalem, mollicellam, imbricatam *clavam* deſinentes, coloris ſulphurei, quæ Autumnali tempore digiti percuſſu pulverem ſubtilem copioſum de ſe ſpargere ſolent.

Locus. In Hampſtedienſi ericeto non procul Londino invenitur: Eſtque in montibus *Wallicis, Eboracenſibus, Derbienſibus* aliíſque in Septentrionalibus Angliæ frequentiſſima, hæc planta: nec minùs in tranſmarinis, ut patebit Herbarios conſulenti.

Vires. Vino decoctus & potus calculos comminuit & educit experimento certiſſimo, ut plerique teſtantur, *Trag.* Contuſus aut in vino decoctus dolorem aut inflammationem ſedandi vim obtinet, ideóque podagræ calidæ impoſitus prodeſt. Pulvis ejus drachmæ pondere ſumptus cum vino rubro cohibet fluxum alvi & dyſenteriam, & ſi decocto abluatur os, tremulos dentes confirmat.

Vino pendulo impoſitus intra paucos dies illud reſtituit; unde Germanis nonnullis **Weingrein** & **Weinkraut** appellatur.

Menſe Auguſto & Septembri collectus pulverem dat ſubtiliſſimum flavum, qui vi fulminante gaudet. Perſis non ignotâ, uti notat Olearius *Itiner. Moſcovit. Perſic.* lib. 4. cap. 24. Perſæ enim, ut & Moſcovitæ pulverem Auguſto colligunt, in fornacibus ſiccant, & ignibus artificialibus ſub nomine *Plauen* inſtar pulv. pyrii adhibent. Pulvis recens dum eſt & probè exſiccatus majus concip incendium præ illo qui dudum collectus eſt. Prunis injectus non tonat, ſed flammæ, putà candel accenſæ immiſſus aut inflatus. [Pulvis reſinæ idem præſtat, teſte Oleario.] Huic pulveri ſi aliquid addatur de Thur. Maſtich. Succin. & Benzoe pulv. & per flammam ſufffletur, non ſolùm fulgur edit, ſed & odorem ſuaviſſimum excitat inſtar pulveris pro ſuffumigio. Si folia Betulæ pulveriſat ſimul miſceantur ſtrepitum majorem edet. Commendatur hic pulvis in Epilepſia præcipuè infantum, inque cardialgia eorundem & torminibus ventris flatulentis. Egregiè urinæ facilitat exitum, ſi quantum cuſpide cultelli contineri poteſt propinetur. *Ephem. German. Acad. natur. curioſ.* Anno primo *Obſervat.* 97.

Poloni & maximè *Rutheni* ac *Lituani,* ob conſuetum & jam quotidianum hujus plantæ uſum in extirpanda & curanda plica, morbo ſibi familiari, *Plicariam* & *Cingulariam* eam nominare ſolent. Accipiunt autem plantam hanc ſeu muſcum, quem priùs cultello aliquo ſurſum verſùs diſſecare ſolent; poſtea infundunt decocto *Brancæ urſinæ,* priùs optimè calefacto, & poſt unam aut alteram leniſſimam adhuc ebullitionem adjiciunt aliquid fermenti [panis ſiliginei) illúdque reponunt poſtea ad fermentandum propè fornacem. Decoctum hoc vel per ſe, vel cum ovis recentibus, in forma juſculi quotidie bibunt & comedunt. Exteriùs cum illo decocto priùs excalefacto, & aliquando ad majorem potentiam ſeu virtutem ſecunda vice cum recenti muſco incocto inſtar lixivii obſcurè rubri coloris, lavant caput bis in ſeptimana, nullo ampliùs adhibito pectine, &c.

Unguentum ad Plicam. ℞. *Plicariæ* & radicum *Bryoniæ* partes æquales, Adipis *erinacei* q. ſ. Ex his tribus optimè commixtis in vaſe vitreo bene obturato, & coctis in B. M. per horam fiat unguentum ſ. artem, cum quo radices capillitii in capite complicati bis in die inungantur. Oleum ex Erinaceo quod ad confectionem hujus Unguenti requiritur parare ſolent in olla nova foraminata igne circulari per deſcenſum more conſueto.

Mulierculæ ruſticæ in *Ukrania* in nimio fluxu menſtruorum & doloribus ac ſtrangulationibus uterinis cingulum ex illo faciunt circa nudum corpus applicandum; pariter ad hæmorrhagiam narium caput eo cingunt ceu coronâ. *Ephem. Germ. Ann. ſecund. Obſerv.* 52.

Semen hujus plantæ à gr. xii. ad ℈ i. præſentaneo cum ſucceſſu exhibitum erat in Epilepſia cum iſchuria complicata ex obſervatione Wedelii. *Ephemer. German. An.* 3. *p.* 21.

Lycopodii alia ſpecies. In montibus Stiriacis Lycopodii ſpeciem à vulgari ſuperiùs deſcripto diverſam invenimus, nimirum cum foliis in caulibus & flagellis multò rariùs ſitis, & paulò, ut nobis videtur, longioribus; clavis non diſſimilibus, non tamen ut in illo longo & nudo pediculo inſidentibus, ſed uſque ad ipſam clavam folioſo foliis ſimilibus iis quæ in reliquo caule.

2. *Muſcus clavatus foliis Cupreſſi* C. B. Ger. emac. *clavatus cupreſſiformis* Park. *terreſtris ramoſus pulcher* J. B. *Sabina Sylveſtris Trag.* **Cypreſs-moſs, or Heath-cypreſs.**

Hæc planta eodem modo procumbit, & fibris ſubinde demiſſis ſerpit, quo præcedens, *foliis* multò brevioribus & anguſtioribus, acutis, obſcuriùs viridibus, nec adeò confertis in caulibus, quaterno ordine ſquammatim ſurculos conveſtientibus, Cupreſſi aut Sabinæ foliorum æmulis. Ob parvitatem foliorum caules & ſurculi multo minores ſeu graciliores videntur quàm in Lycopodio. E ſummis caulibus & ramulis pediculi longi exeunt raris foliolis veſtiti, bifariam diviſi & ſubdiviſi, Iulos ſeu clavas geſtantes multas, Lycopodii æmulas ſed ſtrigoſiores, luteolas, conſimili pulviſculo fœtas. Secundum caules per intervalla ſurculi plures ſimul conferti in agminulis oriuntur, ramulis plurifariam diviſis & ſubdiviſis.

In montibus *Snowdon* & *Caderidris* in Wallia, *Ingleborough* in Eboracenſi provincia, *Anderkin* in Scotia copioſè provenientem obſervavimus; in tranſmarinis in ericeto *Moſæ Trajecto* non procul, viâ qua inde ad *Sylvam Ducis* itur. Ramuli non adeò compreſſi nobis viſi ſunt, uti eos deſcribit Jo. Bauhinus.

Hæc ſpecies odorem interdum exhibet moſcho æmulum, quem ſiccata etiam conſervat. Hujuſmodi muſcum odoratum obſervavit *Elſholz*. Germanus circa Berlinum enatum versùs domum venatoriam *Grunwald*. Vide *Ephemer. Germ.* An. 1. Obſerv. 97. Nos talem odorem in hac planta non ſenſimus.

Ex moſchato hoc muſco (inquit D. *Sachſ.* obſer. citat.) egregiam & odoratiſſimam mihi medicinam pronuper chymicus eximius communicavit ſub nomine *Auri horizontalis Vegetabilis.* Colliguntur nempe antheræ ex hoc muſco, quæ tenuiſſimæ & leviſſimæ ſunt ſubſtantiæ, coloris aureoſulphurei, inflammabiles ad ignem candelæ, & per ſe quoque, ut & flores Lycopodii *Dod.* In calculo, Epilepſia & pulmonum affectibus cum butyro Maiali utiliter manè ſumuntur: hæ Antheræ ſi cum ſpiritu vini tartariſato aliquandiu macerentur, & poſtea deſtillentur, oleum præbent rubicundiſſimum & odoratiſſimum quæ omnium ſulphurum vegetabilium apex dici meretur.

CAP. III.

Muſcus terreſtris repens clavis ſingularibus folioſis erectis. Creeping Club-moſs with upright heads.

LYcopodio ſimilis eſt ſed minor: terræ per quam repit appreſſus arctè adhæreſcit, ad eundem ferè modum quo Hedera muris & arboribus. Præter cauliculos repentes alios etiam ſurrigit ſemipalmares, ſumma parte in clavas turgeſcentes, nec figurâ, nec colore à re- entibus diverſos. Clavæ autem in hac ſpecie nec pediculis longis tenuibus inſident, nec iulos ſeu ucamenta referunt, ut in Lycopodio, ſed reliquo cauli ſimiles & foliis ſimilibus cinctæ ſunt, in ajorem duntaxat craſſitudinem intumeſcentes ob ſemina in alis foliorum contenta.

In ericeto Hampſtedienſi primò invenimus, dein in Bagſhotano, poſtea & in montibus Angliæ Septentrionalibus cum aliis Speciebus, locis uliginoſis invenimus & in Alpibus aliiſque montibus excelſis. Locus.

Hæc ſpecies nondum (quod ſciam) à quoquam deſcripta eſt.

Hujus etiam Muſci aliam obſervavimus ſpeciem in montibus (quantum meminimus) Galliæ Nar- nenſis, non repentem, ramulis ab eodem pede plurimis confertis enaſcentibus, quorum ſum- itates conſimiliter in clavas folioſas extumeſcebant.

CAP. IV.

Muſcus erectus abietiformis. An Muſcus terreſtris rectus J. B. Upright Firr-moſs.

FOliis oblongis acutis caules & ramulos undique cingentibus & operientibus Lycopodio ſimilis eſt, verùm erectus, palmum aut ſemipedem altus, ramis (ut vult J. Bauhinus) craſſioribus, in duas ac etiam quatuor partes diviſis, urſi digitos exprimentibus. In planta quam ſiccatam aſſervo caules & ramuli diviſione dichotomiam obſervant: verùm hoc (quantum me- ini) non eſt perpetuum, interdum enim in ſumma parte in plures, dividuntur ſurculos: ſunt au- m folia longiora paulò & latiora quàm Lycopodii, (ut rectè J. Bauhinus) ſurſum tendentia. A ycopodio abundè diſtinguitur, quod nec clavas producat, nec repat. Inter ſummorum penè iorum alias granula lutea quædam exigua menſe Maio protruduntur, quæ flores ac fructus, avarum loco quibus caret: ut refert D. *Jac. Breynius* in *Ephemer. Germ.* An. 4. & 5. *Obſer- t.* 149.

Chamæpeuces Turneri icon huic reſpondet, at non deſcriptio: Thalio *Selago tertia* di- ur.

In montibus excelſis Walliæ, *Snowdon* v. g. & *Caderidris*: inque Eboracenſibus, Derbienſibus íſque Septentrionalibus copioſè provenit. Locus.

Hujus deſcriptionem vide in *Ephemer. Germ.* Anno & Obſervat. citatis, ubi de ejus viribus hæc bes:

Vis ei ad fœtus depellendos efficaciſſima, meretricibus infanticidium ſæpius eâdem committen- us plus ſatis nota, ineſt. Hinc in officinis noſtris, quæ *Maſchlaber* ei nomen tribuunt, ut alia xia, non promiſcuè omnibus venditur. Rhizotomæ mulierculæ febri & corrupto ſtomacho ean- m opponunt, decoctámque cum Cereviſia ac hauſtam, multis fuiſſe ſalutiferam perhibent, & rgantem volunt. Vomitum ciet vehementiſſimum, corpus humoribus variis peccantibus exone- tem, ſed maximè etiam alterantem: Tutiùs robuſtioribus quàm tenerioris texturæ hominibus Vires.

præbetur. Vilioris conditionis homines in aqua coquunt, quâ ad abigendos pediculos caput lavant, quod tamen turbare maximè dicitur.

Apud J. Bauhinum in Hiſtor. Plantar. tom. 3. p. 767. malè cum Sabina Sylv. *Trag.* ſeu Selagine prima *Thal.* errore typographico, confunditur, ut rectè obſervavit idem Jac. Breynius. Nam lineæ poſteriores 13, quæ hujus Muſci terreſtris deſcriptionem ſequuntur, poſt Muſci terreſtris ramoſi pulchri; & lineæ 6 ſequentes poſt hujus deſcriptionem ſunt ponendæ.

Muſcus terreſtris ramoſus ſaturatè viridis C. B. minùs rectè dicitur: nam noſtra obſervatione Sabina ſylveſtris Tragi hoc longè viridior eſt.

CAP. V.

Muſcus terreſtris erectus polyſpermos. **Seeding Mountain-moſs.**

HIC minor eſt multo *abietiformi muſco* ſupra deſcripto, alioquin ei non uſque adeò diſſimilis, infirmus & vix ſe ſuſtentans, caule & ramulis eodem modo foliolis creberrimis undique obſitis; quæ tamen à ramulis magis extare & quaſi reflecti videntur. Semine majuſculo cinereo in alis foliorum naſcente, aut potiùs vaſculis ſeminalibus, abundat.

Loca montium humida & ſcaturigines aquarum ſectatur. In montibus *Snowdon* & *Ingleborough*, aliiſque ſupradictis Wallicis & Eboracenſibus naſcitur, minus tamen copioſè.

CAP. VI.

De Muſco terreſtri vulgari.

1. *Muſcus terreſtris latioribus foliis major ſeu vulgaris. Muſcus terreſtris & hortenſis* J. B. **The moſt common Earth-moſs.**

J. B.

OMnium vulgatiſſimus eſt hic Muſcus, aſpergine madentibus ſaxis, terræque humidiori appreſſus, repens, mollicellus, ramis longis, tenuibus, foliolis acuminatis, plumatim coſtæ hærentibus, colore viridi, aut ex viridi flaveſcentibus. Hæc deſcriptio etiam minori ſpeciei accommodari poteſt. Hunc etiam capitula producere ſuſpicamur, nondum tamen obſervavimus.

2. *Muſcus terreſtris vulgaris minor Adianthi aurei capitulis.*

Hic paſſim provenit tum in paſcuis ſterilioribus tum in ſylvis, præcipuè ad arborum & fruticum radices, tum etiam non rarò in truncis & ramis arborum, iis in partibus ubi humor pluvius non adeò prompte & citò delabitur. Foliola hujus minora ſunt & cauli magis appreſſa quàm in præcedente. Capitula ex alis foliorum ad caulium latera exeunt non ex ſummo caule ut in Adianto.

Empirici hoc muſco ad ſiſtendum ſanguinem utuntur ab urſis admoniti: hi enim, quamprimum vulnerati ſunt, eo ſanguinem ſiſtunt. *J. B.*

Muſcus qui hortos & prata humecta obſidet, ità ut gramen ſupprimat, Martio menſe cinere aboletur, ſed eo quo lixivium fuerit confectum. *J.B.*

3. *Muſcus paluſtris terreſtri ſimilis. Muſcus terreſtris vulgaris* Dod. *terreſtris vulgatiſſimus* Park. C. B.

Omnino villoſa eſt hæc ſpecies (deſcribente Dodonæo) admodum denſa, candicans, quæ latè ſubinde expatiatur. Rarum eſt hunc muſcum alibi invenire quàm ubi aquæ ſubſunt.

Hæc omnia Muſco noſtro paluſtri egregiè conveniunt, terreſtri autem vulgari minimè: quin & icon Dodonæi optimè reſpondet huic ſpeciei, non autem Muſco terreſtri, & capitula illa brevibus pedicellis nixa versùs ramulorum apices, quæ in hac ſpecie cernuntur, pulchrè repræſentat. Videtur tamen Dodonæus hunc cum terreſtri muſco vulgari confundere, quod & titulus indicat; eúmque ſequuti Botanographi noſtrates Gerardus & Parkinſonus cum C. etiam Bauhino idem faciunt.

4. *Muſcus aquaticus terreſtri vulgari ſimilis, ſed major. An Fontalis minor lucens* J. B.

Hic aquis innatat, eſt foliolis multo majoribus quàm M. terreſtris vulgaris, triangulis, lucidis: minùs etiam quàm ille ramoſus eſt.

Fontalem minorem lucentem J. Bauhinus ſic deſcribit. Aquis innatat itidem ut præcedentes [Fontalis ſpecies] ramulis exilibus infirmis, interdum lapidibus adhæreſcens, foliis alternatim poſitis, minutulis, nigricantibus ferè. Tota quamproximè ad Muſcum accedit planta.

In fontibus & fluminibus ſæpiùs obſervavimus. Capitula in hac ſpecie nondum vidimus ut ſterilem eſſe ſuſpicemur & ad præcedens genus pertinere; ob ſimilitudinem cum Muſco terreſtri vulgari hic eam diſpoſuimus.

5. *Muſcus ſaxatilis repens comâ ſparſa* C. B.

C. B.
Hic ex radice tranſverſim repente & nigricante ramos frequentes, latè ſparſos & ſemipalmares emittit; quorum ſummitates, ob foliola compactiora, velut in ſpicam abeunt. Foliis eſt brevibus, latiuſculis primùm, dein acutis.

Hic apud nos aquæ in rivulis innatat, & nonnihil ſplendet.

CAP. VII.

Muſci quidam terreſtres è C. Bauhini Prodromo deſumpti.

1. *Muſcus filicinus minor floridus* C. B.

C. B. Prod.
PEr terram ſerpit cauliculis tenuibus, in ſummo ramoſis, foliolis Filici ſimilibus, ſed tenuiſſimè diſſectis: ex ramulis pedicelli aliquot capillares, rufeſcentes, biunciales efferuntur; quibus ſingulis capitulum exiguum ſubrotundum, incurvum in apicem exiguum deſinens inſidet.

* 2. *Muſcus terreſtris ramoſus erectus major* C. B.

C. B. prod.
Hic ceſpitis inſtar eleganter & arctiſſimè quaſi compactus, ex radicibus oblongis capillaceis cauliculum trium quatuórve unciarum emittit, qui in binos, ternos, quaternóſve biunciales etiam triunciales ramulos, & hi quoque in alios, erigitur, qui minimis capillaceis foliis veſtiuntur. Inter ipſa foliola pedicelli unciales, nudi, capillacei, capitulum ut in Adianto aureo ſuſtinentes efferuntur.

In *Crentzacho* monte ad arborum radices aliis Muſcis commixtus conſpicitur.

* 3. *Muſcus ramoſus erectus minor* C. B.

Ex capillacea radicula cauliculus ad ſummum biuncialis, variè diviſus, foliolis vix conſpicuis cinctus emergit. Eodem cum priore in loco.

* 4. *Muſcus ſaxatilis ericoides* C. B.

C. B. prod.
Huic circa radicem folia multa Muſco vulgari ſimilia; inter quæ viticuli ſunt palmares, aſperi foliolis Ericæ Coridis folio ſimilibus inordinatè veſtiti, aliquando hinc inde nudi, quorum ſummo capitulum exiguum inſidet.

* 5. *Muſcus cupreſſiformis* C. B.

C. B. prod.
Parvus eſt, ramoſus, foliolis Cupreſſi formâ atrovirentibus; inter quæ pedicellus exurgit, qui minimas ſpicas molles & pallidas ſuſtinet. Ex Harcynia.

CAP. VIII.

De Adianto ſeu Polytricho aureo.

A. 1. *Adianthum aureum majus* Ger. *Polytrichum aureum majus* Park. C. B. *Polytrichum Apuleii & majus quibuſdam* J. B. **Great golden Maiden-hair.**

J. B.
R*Adicibus* conſtat tenuibus, longis. *Cauliculi* duas aut tres uncias longi abundant *foliolis* longiuſculis, poſtea nudi ſunt & ad totidem uncias læves, quorum ſummitati innaſcitur capitulum ſublongum, hians & nutabundum.

Hujus (inquit idem) aliud eſt genus, *radicibus* multò longioribus; *cauliculis* etiam multò majoribus, tum parte folioſâ, tum nudâ, quæ palmaris: capitula quoque majora, hiulca, è quibus concuſſu levi pulviſculus excidit luteus.

In paludoſis, ſpongioſo & putrido ſolo, præſertim in montoſis Derbienſibus, Eboracenſibus, Weſtmorlandicis copioſiſſimè provenit, quod ſecundo in loco deſcribitur: in ſylvis etiam udis non rarò.

2. *Polytrichum ſcoparium* J. B. *Muſcus ſcoparius, muſcidorum & udorum Belgii & Friſiæ Orientalis ſectator* Lob.

J. B.

Prolixæ *radices*, cubitum plerunque longæ, rigidæ, rubentes, anguloſæ, tenues in ſcopas excutiendo pulveri veſtibúſque purgandis plecti ſolitæ, terræ ſuperficiem versùs folioſis ſquamis, vel pilis nitentibus rutiliſque comoſæ. Lobelius multis dodrantalibus, pedalibus etiámque amplioribus ramulis donatum ſcribit, purpurâ aureâ nitentibus, innumerâ cirrorum tenuium ſobole comoſis, quibus ſingulis exſeruntur capitula Lini, Ericæ aut Selaginis minora.

Hæc planta C. Bauhino ſub titulo Polytrichi aurei majoris primò proponitur [ex ſententia Chabræi,] deinde iterum ſub titulo Muſci erecti ramoſi pallidi. Gerardo & Parkinſono noſtratibus Lobelium ſequutis Muſcus ſcoparius inſcribitur.

An & quomodo à Polytricho ſecundo in loco deſcripto differat inquirendum?

3. *Polytrichum aureum medium.*

Hoc præcedente omnibus ſuis partibus minus eſt, aliàs non ità diſſimile. In hoc genere peculiare eſſe obſervavimus, quòd ramuli interdum altius aſſurgant, & foliis veſtiantur oblongis cum latitudine aliqua, membranaceis & ferè pellucidis, ad margines undulatis & veluti criſpis.

In locis humidis & uliginoſis invenitur.

4. *Polytrichum aureum minus* C. B. Park. *Apuleii minus quorundam* J. B. *Muſcus capillaris ſive Adianthum aureum minus* Ger.

J. B.

Contemnendæ exiguitatis eſt: Ex muſcoſo cæſpite tanquam ſtamina capillaria, recta & rigidiuſcula ſe attollunt, ſemuncialia aut uncialia, tenuiſſima, colore purpureo aut aureo [interdum etiam, ſaltem cùm primò erumpunt, flavo aut viridi] quorum unicuique inſidet apiculus falcatus, quem avicularum unguiculis minimis haud ineptè comparaveris, quem conveſtit conſimili figurâ inducta vaginula, quæ ubi cedere incipit extrema cauda ſurrecta galeritæ caput miro naturæ artificio exprimere arbitreris; ubi deciderit capitellum relinquit oblongum, atro-purpureum. Linguæ vinoſi ſaporis aliquid imprimit.

In muris, aggeribus antiquis, ædium tectis & tegulis, ſimilibúſque complutis locis & aſperginoſis limbis ubique ferè oritur.

5. *Adiantum aureum humilius foliis latis ſubrotundis. An Muſcus Trichomanis facie Jungermanni, foliis utrinque rotundis ſplendentibus* Cat. Aldorf?

Surculi huic unciales aut ſeſcunciales, densè ſtipati, exiles admodum, rubentes, aut ex rubro nigricantes, *foliis* ornati ſtatim à radice alternatim poſitis, latis, ſubrotundis, tenuibus & ferè membranaceis. An flores aut capitula proferat nobis hactenus incompertum.

In ipſis fontium ſcaturiginibus, in montoſis Eboracenſibus aliíſque Septentrionalibus Angliæ, v. g. in aggere **Shoat** dicto, ea montis parte quæ **Skipton** oppido imminet.

6. *Muſcus paluſtris Adianto aureo affinis, ſcapis tenuibus, foliolis brevibus.*

Hujus ſcapi ſeu ramuli prætenues ſunt, foliolis creberrimis breviſſimis cincti, colore ex viridi flavicante aut ſubcinereo. Pediculis tenuiſſimis ſeſcuncialibus capitula ſatis grandia. Adianthi æmula, ſed breviora & turgidiora inſident.

In locis paluſtribus, præſertim ubi aquæ ſcaturiunt, oritur.

CAP. IX.

De Lichene.

Lichen Græcis & Latinis ità dicitur quod lichenas, id eſt impetigines ſanat. Plin. lib. 26. cap. 4. *Lichen herba in lichenis remediis omnibus præfertur, indè nomine invento.*

Eſt autem Lichen herba ex meris foliis, in terræ ſuperficie aut in arborum corticibus ſe diffundentibus conſtans.

Hic autem duplex eſt, vel 1. *ſterilis*, ſaltem quantum hactenus obſervatum eſt, de quo ſuperius egimus; & *fertilis* ſeu ſemine prægnans.

A. 1. *Lichen ſive Hepatica vulgaris* Park. *Lichen ſive Hepatica fontana* J. B. *Hepatica terreſtris* Ger. *Lichen petræus latifolius ſive Hepatica fontana* C. B. **Liverwort**.

Cùm Lichenem primum Plinii, pileatum *Col.* pro Hepatica terreſtri vulgari ſeu Lichene officinarum habeam, ejus deſcriptionem ſubjungam Columnianam, quæ cum noſtris obſervationibus exactè congruit.

In ſaxis aquoſis oritur, umbroſis, Septentrionem maximè reſpicientibus. Radicibus hæret ſericeis ſimilibus pilis, tenuibus admodum, copioſis ſub foliis, quæ digiti ſunt latitudine, & duplâ longitudine vel majore, ſupernè virentia vel parùm flavicantia, ſquamoſa velut Serpentum cutis vel Limacis, ſingulíſque ſquamis punctum in medio inſcriptum elevatur. Florem non producit, quod obſervare potuimus. *Caulem* ex parte folii extrema parum ſciſſa & ſinuosâ, lunatâ, album, lævem, firmum, ſuccoſum, Junci craſſitie, diaphanum, quatuor uncias longum habet, ſupra quem pileolus veluti fungus inſidet parvus, in quatuor aut quinque partes infernè diviſus, [quibus ſubtus impacta ſunt totidem ſemina ſeu potiùs vaſcula ſeminalia, pulviſculo viridi repleta.] Columnæ pileolus primò viridis eſt, parum ad flavum inclinans, poſtea flaveſcit, atque demum ruffus efficitur, & partes illæ inferiores diviſæ fructum nigrum diſruptæ oſtendunt, atque apertis fructus decidunt nigro-purpurei, ſuccoſi cùm virides adhuc, ſiccatos verò pulverem pro ſemine nigreſcentem fuliginoſum habere comperimus.

Martio menſe caulem edit, Aprili verò perficitur.

A. 2. *Lichen petræus umbellatus* C. B. *Lichen ſive Hepatica minor umbellata* Park. *Hepatica umbellata* Ger.

Hanc cum vulgari Hepatica miſcet J. Bauhinus, poſt cujus deſcriptionem addit, Ex foliis eminent interdum parvi velut umbilici, quales exprimuntur apud Lobelium. Nobis equidem ſpecie diverſus videtur.

A. 3. *Lichen petræus ſtellatus* C. B. *Lichen ſive Hepatica minor ſtellata* Park. *Hepatica ſtellata* Ger.

J. Bauhinus hanc ſpeciem à vulgari Lichene non diſtinguit, quem vetuſtate tandem pediculos erigere ſcribit, unciales & ſeſcunciales, tenues, glabros, quorum unuſquiſque florem ſtellatum herbacei coloris ſuſtinet, qui exprimit parvum galerum ſuis radiis deorſum nutantibus. Parkinſonus quoque Hepaticæ vulgari flores parvos ſtellatos attribuit; aliam autem adhuc minorem facit Hepaticæ ſtellatæ ſpeciem, ex duabus Lobelii iconibus, ut puto, ad id inductus. Quicquid autem ſit de Lichene terreſtri vulgari, ſive is habendus ſit qui fructu eſt ſtellato, ſive qui pileato: hos tamen duos inter ſe revera & ſpecie differre minimè ambigo.

In uliginoſis & umbroſis areis hortorum & ambulacris glareoſis aut ſaxoſis ſæpiùs obſervavimus.

A. 4. *Lichen petræus cauliculo calceato* C. B. *Lichen alter minor caule calceato* Col.

Col.

Iiſdem locis gaudet hic [cum prima ſpecie] ſimilíque modo oritur, minor omni ſua parte; delicatiore folio atque minore, tenui admodùm, tranſlucido, ut in opaco obſcurum videatur, atque cùm vetuſtius eſt ex purpureo nigreſcat, læve nec ſquamoſum, ſed veluti è dorſo fere vagina vel calceus fimbriatis oris parum eminens, ex quo Martii Idibus pilula exit, Orobi magnitudine, atro-virens, lævis, lucidà, quæ poſtea ſupra caulem quatuor digitorum ſubeuntem emicat, parum luteſcens, atque in florem dehiſcens luteum quatuor foliolorum, intus quamplurima continentem tenuiſſima atq; impalpabilia ſtamina. *Caulis* arefactus terram verſus demittitur, qui rotundus erat, lævis, nudus, ſuccoſus, diaphanus, albus, facilè tactu corruptibilis. *Radix* villoſa ſericea eſt, ut non ſubtilior inveniatur.

In udis paludoſis ad aquarum ſcaturigines in agro Warwicenſi obſervavimus.

5. *Lichen petræus minimus fructu Orobi* C. B. *Lichen alter acaulis* ἐπιφυλλόσπερμος Col.

Col.

Simili cum ſuperioribus natali gaudet, eodémque tempore invenitur. Parvi digiti unguis magnitudinem raró æquat foliis. Viride eſt, punctis albidioribus extuberantibus aſperſum, ut aſperum videatur. Floris vice ante fructum, inferna folii parte dum parvum eſt, utrinque nigras ex purpureo cartilagines habet, coſtarum modo vel valvarum inter ſe oppoſitas, quas acie cultelli elevare potes: à folio differunt quòd illud viride ſit. Cùm autem grandius eſt totum folium nigreſcit ex purpura, atque in extremo intumeſcit, fructúmque emittit Orobi magnitudine, eodem colore, mollem, ſuccoſum aqueo albicante ſucco, poſtea quid croceum emittentem, maturiorem effectum. Diſrupto cortice illo nigro, veluti pericarpium continet fructum, intus lutea pelle contectum, luteum pulverem continentem, & ſi teratur ſuccoſum, atque digiti calore ſtatim humido illo exiccato, infectus digitus cernitur luteo pulvere illo. Folium tenuiſſimis & quàm breviſſimis, albicantibus, atque delicatiſſimis fibrillis hæret.

6. *Lichen petræus maſcoſus racemoſus* C. B.

C. B.

Foliis eſt longè minoribus Hepaticæ vulgaris foliis, ſquamarum inſtar junctis, pallidè virentibus & nonnihil hirſutis; inter quæ quamplurimi pediculi capillacei, biunciales nudi efferuntur; quorum ſinguli capitulum parvum inſtar racemi compactum ſuſtinent, quantum ex ſicco colligere licuit.

A. 7. *Lichen ſive Hepatica lunulata*, ἐπιφυλλόσπερμος.

Folia minora & breviora ſunt quam Hepaticæ vulgar. *Officin.* neque tam manifeſtè punctata; per margines ſinuata & veluti criſpa. In mediis foliis & interdum verſus eorum margines lunulæ quædam foliaceæ ſupra folii ſuperficiem eminentes exoriuntur, quæ ſinu ſuo ſemina conferta ſupino folio incumbentia excipiunt. Vere poſtquam ſemen maturuit lunulæ evaneſcunt.

In umbroſis uliginoſis oritur ſed rariùs: *D. Dale* pharmacopœus & medicus Brantriæ, vicinus noſter, Botanices ſtudioſus primus detexit nobíſque oſtendit, non longè à domicilio noſtro naſcentem; & alibi etiam copioſiús.

7. *Lichen minimus foliolis laciniatis.*

Hic vulgari Lichene decuplo minor eſt, eodem modo ſe diffundens tenuiſſimis capillamentis è mediis foliis emiſſis. Foliola autem tenuia ſunt, non punctata, circa margines laciniata crebris laciniis, unde velut criſpa videntur. Nullum hactenus fructum in hac ſpecie obſervare potuimus.

Iiſdem cum Lichene vulgatiſſimo in locis invenitur. Sub finem Auguſti deſcripſimus. Vere cùm primùm obſervavimus alia (quantum memini) facie apparuit.

Vires. Lichen ſapore eſt aqueo cum amarore nonnullo & adſtrictione. Hepatica eſt inſignis [in calidis cum ſiccitate hepatis malis, *C. Hofman.*] Uſus præcipuè in obſtructionibus hepatis & veſicæ, quorum ſignaturas in foliis gerit: hinc in hectica, in ictero, in ſcabie & lichenibus, in gonorrhœa, in febri. Extrinſecus ſiſtit ſanguininem vulneribus. *Schrod.*

Notavit Cæſalpinus quòd purget leniter humores aduſtos, & craſſos, ſi in magna copia, ut pond. ℔ ii. ejus decoctum ſumatur. Quo remedio iterato per multos dies ſanatos multos vidit ex maligna ſcabie & ulceribus exedentibus. Oportet autem ſingulis diebus novam decoctionem parare, præcipuè cum ſero lactis, quia facilè exoleſcit.

C. Hofmannus Hepaticam peculiari vi purgante præditam eſſe non magis credit quàm ſerum. *Imò ſerum ipſum copiosè hauſtum non raro purgat.*

CAP. X.

De Ophiogloſſo.

Ophiogloſſum J. B. Ger. *Ophiog. ſive Lingua ſerpentina* Park. *Ophiogloſ. I. ſive vulgatum* C. B. **Adders-tongue.**

J. B.

Etym. OPhiogloſſo floris arguta cuſpis (inquit J. Bauhinus) linguam ſerpentis exertam imitata, nomen impertivit, fictum quidem ex Germanico: Veteribus indictum eſſe nonnulli exiſtimant, certè quo nomine illis innotuit inter Botanicos non convenit.

Multis & ſatis craſſis fibris in faſciculum velut collectis cirratâ, Ellebori modo, ſi præſertim pinguius nanciſcatur ſolum, radice donatur, poſt dulcedinem quam primùm linguæ ingerit, caloris & acrimoniæ nonnihil in palato relinquens & paululum amareſcens *Cam.* Huic ſurgit pedicellus palmaris folium ſingulare ſuſtinens, Betæ parvæ quodammodo, pinguius tamen & carnoſum, minimèque nervoſum, modò anguſtum & longiuſculum, modo latum & ſubrotundum, læve, erectum, ſapore dulciuſculo cum viſcoſitate & viroſitate aliqua; è cujus ſinu quà pediculo committitur ligula exit bifurcata, non tamen ſecta, in acumen ſenſim deſinens, citra extremitatem utrinque denticulata, ſcobinæ aut Limæ aurifabrorum effigiaturâ. Seminis loco (inquit Camerarius) ei tenuis quaſi pollen in linguæ inſectionibus adeſt, iíſque per maturitatem dehiſcentibus excidit.

Locus. In pratis & paſcuis humidioribus frequens invenitur. Aprili vel demum Maio menſe prodit, & aduſque Junium viget, paulò poſt tota ſuperficies marceſcit, radice in terra ſuperſtite; quæ profundè demergitur, ut extirpatu difficilis ſit.

Vires. Vulnerarium eſt inſigne, tum intus ſumptum in potionibus, tum extrinſecus applicatum. Recentia folia vulnera conglutinant & enterocelas ſanant. Datur potanda ex aqua Equiſeti ad intrinſeca vulnera. Herbæ pulverem aliquot diebus exhibitum ramices omnes curare poſſe affirmat Baptiſta Sardus.

Verùm non modò ad vulnera recentia ſed & vetera, ulcera & ramices præcipuæ æſtimationis eſt oleum quod ex foliis ejus in oleo Olivarum vel omphacino ad Solem diutiùs maceratis, vel breviùs ad ignem decoctis donec inareſcant & exucca evadant, deinde expreſſis, conficitur, præſertim, inquit Parkinſonus, ſi reſinæ Terebinthinæ tantillum in eo diſſolvatur.

Ophiogloſſa ratione magnitudinis inter ſe differre deprehendit Mentzelius circa oppidum Furſtenwaldiam. Minimum ultra unciam cum ſua lingua & foliolo non aſſurgit. Medium verò bis unciale folium habet longius & linguam ultra tres uncias excreſcentem: Majus autem folium obtinet quatuor uncias longum & unum cum dimidio latum, linguâ in altum ſatis ſe erigente.

Ibidem quoque trilinguia Ophiogloſſa, necnon bilinguia reperit idem.

CAP. XI.

De Lunaria.

LUnaria Recentioribus dicta à foliis Lunæ creſcentis modo falcatis, an Veteribus cognita ambigitur. Vide *C. B. Pin.*

Folio ſingulari pinnato, & in nonnullis ſpeciebus ramoſo aut multifido, cauliculo racemulis floſculorum & ſeminum onuſto ab aliis omnibus plantis, nedum hujus generis, diſtinguitur.

Obſervavit * Columna in hac ſpecie omnes plantas in imo petiolo ſupra radicem folliculum habere quendam veluti Ari florem exiguum, in quo plantulam exiguam veluti fœtum com-

plicatum

* Annot. in Res Medicas novæ Hiſpan.

plicatum extare vidit, intra folliculum uteri vicem gerentem, integram, folioſam tantùm quæ racemo vidua erat, poſt annum proferendam, & quæ racemoſa cum ipſo exiguo ſed integro racemo convolutam: Et hoc mirum (inquit) Naturæ inſtitutum. Alias plantas ſimili modo infra terram uterum gerere agnovimus, & ſuo tempore proferre, ſed non anno integro, & forſan nec medio, verùm à nova radicis ipſius extumeſcentia, ut in bulboſis quibuſdam, in quibus intra bulbum ipſum ſpicatum cauliculum obſervavimus, ſuo tempore proferendum.

CAP. XII.

1. *Lunaria minor* Ger. Park. *L. botrytis* J.B. *racemoſa minor vel vulgaris* C. B. **Moon-wort.**

J. B.

E *Radice* tenui, ſubnigra, intus flaveſcente *folium* exit ſingulare, unà cum pediculo interdum palmare, 4, 5, 6, 7, aut pluribus pinnarum craſſarum, ubi nervo medio connectuntur anguſtarum; in latum & falcatum mucronem deſinentium, conjugationibus compoſitum; pinnarum ſuperiorum concavo inferiorum gibbum excipiente. Ex eodem pediculo ex infimæ conjugationis ſinu ſurculus prodit palmaris, ſucculentus, craſſus, è cujus lateribus alternatim oriuntur pediculi racemulis onuſti, jubam imitantes. Racemuli acinos habent, congeſtos, paucos, virides, qui nec florem unquam edunt, nec ſemen intus habere conſpiciuntur, ſed pro eo pallido colore pulvis tenuiſſimus atque impalpabilis invenitur, quo ſato an ex eo planta exeat incertum eſt, ſæpe quidem cùm expertus ſum nunquam exire aliquid cognovi, inquit Columna.

Ego pulverem hunc ipſum plantæ ſemen eſſe minimè dubito, quantumvis à Columna ſatum, loco fortaſſe alieno, non provenit.

In montibus Eboracenſibus propè *Settle* oppidum copioſiſſimè provenit: & alibi in montoſis & frigidioribus variis in locis, tum in Anglia, tum in tranſmarinis regionibus.

Lunaria botrytis minor multifolia *J. B.* Lun. racemoſa ramoſa major *C. B.* an ſit Luſus naturæ tantum; an ſpecies Lunariæ diſtincta ambigimus, præſertim cùm Camerarius eam in Anglia inveniri tradat: Nos autem nihil tale unquam invenimus, nec ab aliis inventum audivimus in Anglia, niſi forte accidentarium & monſtroſum.

2. *Lunaria Botryites ramoſa Sileſiaca* J. B. *racemoſa multifido folio* C. B.

Cluſ.

Dodrantalis eſt planta, ſtatim à radice unam aut aliam foliorum alam protrudens, ſive folium ramoſum & multifidum, frequentibus foliis, Lunariæ minoris vulgaris foliis ferè ſimilibus conſtans, ſed longioribus & craſſiuſculis, crebrâque inciſurâ diviſis, colore ut in vulgari viridi dilutiore, & quodammodo palleſcente. Secunda ala, ut tenerior eſt & poſtremò nata, tenui quadam ſed rara admodum lanugine pubeſcere videtur, ſucculentiórque eſt quàm prima: ex ejus quaſi utero ſecundùm radicem emergit cauliculus pinguis & ſucculentus, ſuſtinens multifidam & majorem uvam [floriſne an fructûs dicere debeam hæreo] quàm vulgaris, alioquin admodum ſimilem. *Radix* vulgaris inſtar multis fibris latè in ambitum ſparſis, craſſioribus tamen, conſtat.

In altis Sileſiæ montibus oritur; culturam autem reſpuit ut pleræque montanæ.

3. *Lunaria racemoſa minor Adianti folio* Breynii.

Breyn.

Vulgari foliis laciniatis (cujus effigies apud Camerarium in Matthiolo Germanicè edito ſub numero II. exſtat) per omnia ſimilis præter folia, quæ Capilli Veneris ſive Adianti foliis Coriandri *C. B.* in modum eleganter ſunt diſſecta.

Naſcitur in montibus Caſſubiæ, ſed admodum rara.

4. *Lunaria racemoſa minor Matricariæ folio* Breynii.

Breyn.

Montium Caſſubiæ eſt incola, unde ſatis copioſè allata. *Cauliculi* in omnibus allatis magis curti erant quàm vulgaris, racemis brevioribus magíſque ramoſis, ac *foliis* brevioribus, plures in lacinias anguſtiores diſſectis, Matricariæ haud imparibus onuſti.

CAP. XIII.

De Equiſeto.

EQuiſetum Latinis à ſeta equina nomen traxit. *Græcis* Ἵππουρις i. e. Cauda equina, à ſimilitudine dicitur, quia folia habet ſetis ſimilia medio ſcapo adnaſcentia. *Etymon.*

Planta eſt ſingularis & ſui generis, tum ſcapo medio tum foliis (ſi modo folia dicenda ſunt) pyxidatim articulatis. Propriè loquendo folia non habet, quæ enim folia dicuntur nullam habent

bent pronæ & ſupinæ partis diſtinctionem; excepto tamen Polygono fœmina dicto, quod ab aliis Equiſetorum ſpeciebus in tantum differt, ut diverſum genus à nonnullis meritò conſtituatur.

A. 1. *Equiſetum majus* Ger. *majus paluſtre* Park. *majus aquaticum* J. B. *paluſtre longioribus ſetis* C.B. **Great Marſh or Water-Horſe-tail.**

J. B.

Pro radicibus ſunt creberrimæ tenuiſſimæque nigricantes fibræ longè è caulium geniculis demiſſæ. Aſparagos primùm protrudit palmares, & cubito altiores Polygoni fœminæ craſſitie, internodiis longioribus, pyxidata inſertione diſtinctos (cotylâ fimbriatâ nigricante alterius tubulum excipiente, quâ notâ etiam à Polygono fœmina differt) ſtriatos, inanes, quorum ſummo faſtigio clavatum inſidet capitulum, veluti nucamentum, cujus divulſis dehiſcentibúſque commiſſuris floſculi apparent ex fuſco albidi. Procedente tempore *caules* bicubitales & interdum altiores, minimi propemodum digiti craſſitie, teretes, concavi, albicantes plerunque, læves aut ſtriis vix conſpicuis exarati, crebris geniculis pyxidatim cohærentibus intercepti. Singulos geniculos ambiunt folia ſeu ſetæ plurimæ [ultra triginta numeravimus] prælongæ, tenues, aſperæ, ſtriatæ, virides, non ramoſæ, octo aut novem, pluribúſve aut paucioribus internodiis pyxidatim articulatis compoſitæ. Cùm veteraſcere incipit caulis in colorem ſpadiceum aut atro-rubentem è latere Soli obverſo non rarò mutatur.

In paluſtribus & aquoſis paſſim provenit.

A. 2. *Equiſetum arvenſe longioribus ſetis* C. B. Park. *minus terreſtre* J. B. *ſegetale* Ger. **Corn-Horſe-tail.**

Radice eſt gracili, nigra, articulatâ & ſerpente, fibris nigricantibus è geniculis exortis capillatâ: quæ Aprili menſe haud ſecus ac Equiſetum majus Aſparagos emittit, ſed graciliores, longioribus & laxioribus fimbriatis, nigricantibus cotylis tubulos excipientibus, nucamenti æmulum capitulum, apicibus albis confertum, ſuſtinentes. Maio menſe *caules* frequentes ſequuntur, pedales, geniculis diſtincti, pyxidatim inſerti; cavi, ſcabri *C. B.* [Ego nullam fere ſcabritiem in caule aut foliis ſentio] Ex geniculis folia radiatim enata dodrantem æquant, & ipſa quoque ex articulis ſobolem pariunt.

A præcedente differt *caule* multis numeris minore & breviore, viridi, manifeſtiùs ſtriato, longioribus internodiis, cavitate intus minore: *foliis* ſeu ſetis pro plantæ magnitudine majoribus, profundiùs ſtriatis [quatuor ſulcis] tortuoſis, è geniculis interdum folia ſeu ſetas ſecundarias emittentibus, paucioribus ad ſingulos caulis nodos.

Inter ſegetes ſolo humidiore non rarò invenitur.

Setæ in hoc minùs aſperæ quàm in præcedenti, imò nobis tractantibus vix omnino aſperæ videntur.

Vires. Equiſetum aſtringit validè, hinc ad ſanguinis rejectionem, ad profluvium muliebre, potiſſimum rubrum, & ad dyſenterias reliquóſque ventris fluxus ſtrenuum & generoſum eſt remedium vel herba ipſa aut ex aqua, aut .ex vino epota [pulvis ʒj. pondere, aut decocti in vino ℥iiij. manè & veſperi propinatæ] vel aqua ejus ſtillatitia ſi cochlearia tria duobus tribúſve diebus bibantur. Sanat hæmorrhagias ſive per ἀναστόμωσιν, ſive per διαίρεσιν, ut loquitur Caſp. Hofmannus: item exulcerationes renum & veſicæ.

Hujus Aſparagos, autore Matthiolo, in Hetruria, modo in defectu melioris cibi, modo in dyſenteriæ aliiſque alvinis fluxibus comedunt Hetruſci, & ſentiunt aliquando ità ſibi ſtringi ventrem, ut colici fiant.

Exteriùs emplaſtri modo impoſita conglutinat maxima vulnera, etiam ubi nervi ſunt inciſi.

Dioſcorides urinam movere refert.

In diuturnis febribus, etiam malignis, miracula feciſſe cum aliis ſe comperiſſe ſcribit Caſp. Hofmannus.

Ad ſanguinis ſputum exhibe radicis exſiccat. & pulveriſ. ʒj. cum ſucco Granatorum acidorum.

Ad pectoris pulmonúmque ulcera Decoctum Equiſ. in aquâ mane & veſperi calidè potum ad ℥iij. vel ejus ſucci ℥ij.

In phthiſi pulvis Equiſeti ʒj. pondere cum Aquæ Plantag. ℥iij. manè & veſperi aliquot diebus ſumptus commendatur.

Alios ejus exhibendi modos contra vomitum ſanguinis & dolores ventriculi, contra rupturas, contra calculum, urinæ ſtillicidium, &c. vide apud * *C. Bauhinum.*

* *Theatr. Botan. l.* 1. *Sect.*2. *cap.*19.

A. 3. *Equiſetum ſylvaticum* Tab. Ger. *ſylvaticum tenuiſſimis ſetis* C. B. *omnium minimum tenuifolium* Park. Lob. illuſtr. *Equiſetum ſive Hippuris tenuiſſima non aſpera* J. B. **Wood-Horſe-tail.**

C. B.

Caule eſt pedali, geniculis farcto, è cujus articulis ſingulis utrinque frequentiſſima folia, tenuiſſimorum capillorum inſtar prodeunt, quæ variè & minutim dividuntur.

Setas habet omnium tenuiſſimas & maximè ramoſas, quibus notis, ut & lævore ſuo à reliquis ſuæ ſortis facilè diſtinguitur.

Hanc ſpeciem eſſe putamus quam deſcribit Lobelius in Illuſtrationibus ſtirpium & ex eo Parkinſonus ſub titulo ſuperiùs poſito. Et locus enim & deſcriptio conveniunt.

In locis humidis ſylvarum & umbroſis oritur, ſolo paluſtri, non tamen ità frequens.

A. 4. *Equiſetum paluſtre* Lob. Ger. *paluſtre minus* Park. *paluſtre brevioribus ſetis* C. B. **The leſſer marſh Horſe-tail.**

Ab Equiſeto ſegetali, cui aliàs perſimile eſt, differt, 1. Caule paucioribus & profundioribus ſtriis ſeu ſulcis exarato. 2. Pro numero ſtriarum paucioribus ad ſingula genicula foliis cincto, nimirum ſeptem, octo vel novem; cùm in illo duodecim aut plura habeantur. 3. Pyxidulis quibus inſeruntur internodia longioribus. 4. Foliis ſeu ſetis mavis dicere, plerunque brevioribus, minùs ſparſis & tortuoſis, minus profundè ſulcatis, non ramoſis, apicibus ſeu denticulis pyxidularum in quas inſeruntur internodia non ut in illo extrorſum reflexis, ſed cauli appreſſis; quâ notâ, primâ ſtatim fronte ab illo (cujus articuli velut fimbriati ſunt) diſcernitur. 5. Tandem Capitulis floriferis ſummos caules folioſos terminantibus cum in illo ſpicæ ſeu capitula ſeorſim, velut Aſparagi quidam, exeant antequam caules oriantur.

His addi poſſet prima ſetarum à ſcapo medio internodia multò breviora eſſe in hoc genere quam in illo.

In paluſtribus ſolo putrido & ſpongioſo oritur, quo etiam ab Equiſeto ſegetali differt quod ſolidiorem & minùs aquoſam terram non aſpernatur; quamvis & illud humore delectetur.

Not. quot ſunt in caule ſtriæ tum in hoc tum in aliis Equiſetis, tot poris ſecundùm longitudinem, ceu tubis minoribus medium majorem circumſtantibus, perforatur.

A. 5. *Equiſetum paluſtre brevioribus foliis polyſpermon* C. B. *paluſtre alterum brevioribus ſetis* Park. *Cauda equina fœmina* Ger. *Equiſeti facie Polygonum fœmina* J. B. **Female Horſe-tail.**

C. B.

Radice nititur ruſeſcente nigricantéve, tenera, articulata, per tranſverſum ſparſa, plurimis capillamentis fibrata & limo hærente, quibus ſe propagat; à qua primo vere, antequam caules exeant, aſparagi aliquot prodeunt, formâ ſpicatâ, colore candicante, tenelli, eſui apti, qui ejus *flores* ſunt. *Caulem* habet aliquando unum, aliquando ternos & quaternos, Arundini teneræ ſimiles, & Junco multò craſſiores, in tenuitatem deſinentes, rectos, rotundos, læves neque ſtriis aſperos, cubitum ſuperantes, densè geniculatos, internodiis frequentibus commiſſis: ex articulorum pyxidatis inſertionibus brevi admodum intervallo *folia* radiatim exeunt, quæ brevia & anguſta, mollia ac virentia, prima quidem Linariæ parvæ, ſuperiora Piceæ ſimilia; quibus ſingula, ceu grana oblonga (Milio minora Cordo) ruſeſcentia, ad articulorum commiſſuras diſpoſita, ſæpe dena & plura, eleganti ordine adnaſcuntur. Verùm cum non ſemper reperiantur, idcirco Herbariorum figuræ his carent, &c.

In lacubus & ſtagnis & ad rivulorum ripas, ſed plerunque in ipſis aquis oritur, aut aquis exſiccatis in limo, non tamen admodum frequens apud nos in Anglia.

* 6. *Equiſetum paluſtre minus polyſtachion* C. B.

C. B.

Radice eſt repente, geniculis diſtincta: *caule* tenui, cubito minore, geniculis craſſioribus articulato: foliis aut potiùs geniculatis cirris ad articulum utrinque ternis vel quaternis, junceis, palmaribus: quibus pænè ſingulis minuta *ſpica* Iuli inſtar inſidet: caulis verò iulum oblongum minùs compactum, floſculis pallidiſſimè rubentibus donatum, ſuſtinet.

Baſileæ in aquoſis Michelfeldenſibus obſervavit *C. Bauhinus.*

A. 7. *Equiſetum nudum* Ger. *junceum ſive nudum* Park. *foliis nudum non ramoſum ſive junceum* C. B. **Naked Horſe-tail.**

C. B.

Radice nititur nigricante, per tranſverſum repente, fibroſa & inſipida: ex quâ *caules* ſingulares, ad radicem atro-rubentes & ſplendentes exurgunt, iique cubitales, juncei, ſtriis aſperi, cavi & nudi, geniculis multis articulati, & tuborum modo ſibi immiſſi, qui in acuminatum faſtigium, aliquando & in aſparagum terminantur, & quandoque circa ſummum caulis, ex articellis folia admodum parva emittit: rariùs ramus unus & alter è geniculo prodit.

In rivulis & foſſis aquoſis, ſæpè ex fundo culmi tricubitales exoriuntur.

Hæc ſpecies à præcedentibus omnibus revera diſtincta eſt, ſiquidem aſperior eſt multo, ſolidiorque & perpetuò etiam viret; quamvis nos *J. Bauhinum* ſecuti aſparagum potius eſſe Equiſeti paluſtris quàm plantam ab eo diverſam aliquando ſenſimus & ſcripſimus. Et revera Equiſetum paluſtre non raro etiam ſcapos nudos ſeu junceos emittit.

Hæc præcipuè ſpecies eſt cujus junceis virgis materiarii fabri multorum minutorum operum veluti pectinum & manubriorum ſcabritiem in lævorem expoliunt; unde & Anglis non minùs quàm Germanis **Shavegraſs** dicitur.

* 8. *Equiſetum foliis nudum ramoſum* C. B. *junceum ramoſum* Park. **Naked branched Horſe-tail.**

C. B.

Caule eſt longiſſimo, parte inferiore nigro, ſtriato, aſpero, foliis nudo, concavo & geniculato, at geniculis paucioribus, & à ſe invicem longiùs diſtantibus quàm in aliis ſpeciebus. Ex articulis modò utrinque unus, modò ab altero latere duo, & ab altero unus ramus, Junci craſſitie, ſeſquipalmaris, colore, ſtriis & articulis cauli correſpondens, & in tenuiſſimum apicem finiens prodit. At ipſe caulis in pyxidulam ferè ſemuncialem, ſtriatam, albam & crenatam finit: ad cujus pyxidulæ latera ſimiliter & communiter utrinque unus ramus cubitalis effertur.

In ſylvis uliginoſis, ſed rariùs, reperimus.

* 9. *Equiſetum nudum minus variegatum Baſilienſe* C. B. *nudum minus variegatum* Park. **Small parti-coloured naked Horſe-tail.**

C. B.

Ex *radice* parva, nigra, tranſverſa, nonnihil capillata *cauliculi* plures, inæquales, rariſſimè pedales, communiter palmares, ſemipalmares & multò breviores, ſtriati, pallidè virentes, geniculis parte inferna nigris, ſupernâ albidis, articulatis, foliis carentes & cavi: in quorum ſummitatibus *capitulum* breviſſimum iuli inſtar inſidet, quod à corona alba, ex octo, novem, etiam duodecim foliolis acutis compoſita ſuſtentatur; & quando pedibus calcatur crepitat.

Ad Rheni ripam, juxta locum *die Baar* dictum, ad minorem urbem provenit.

A. 10. *Equiſetum fœtidum ſub aqua repens* C. B. J. B. Ger. Park. **Stinking water Horſe-tail.**

C. B.

Radice eſt fibroſa; *caulibus* plurimis, tenuibus, rotundis, per obliquum ut Saccharum penidium ſtriatis, geniculatis, fragilibus, ſub aqua per terram ſparſis (in aquis enim plerunque demerſum, rariùs emergens) quandoque cubitalibus, in plures cauliculos brachiatis: *foliis* aliquot brevibus, in breves apices diſtinctis, & ſimul ad genicula junctis. Tota planta fragilis eſt, quæ dum in aqua eſt viridis eſt [non ſemper, nam interdum & in ipſa aqua cinerea cernitur] at extracta & exſiccata incana & friabilis, ita ut non ſolùm digitis minimo negotio in pulverem comminuatur, ſed etiam ſponte in pulverem abeat. Odoris eſt lutoſi & ſulphurei.

In aquis cœnoſis abundè oritur plurimis in locis.

A. 11. *Hippuris Coralloides* Ger. emac. *An Hippuris lacuſtris quædam foliis manſu arenoſi* Geſn?

Multis exit ſurculis, duas tréſve uncias altis, ad ſingulos articulos foliola multa emittentibus, cauliculum ſeu ſcapum denſo agmine proximè circumſtantibus, aliorum hujus generis more ſitis. Versùs ſummos ſcapos articuli admodum crebri ſunt. Color totius plantulæ cinereus ad viridem nonnihil inclinans. Valde fragilis eſt & ſub dentibus ſcrupoſa Corallinæ inſtar; pedibus etiam preſſa crepitat ac ſi congelata eſſet.

Locus. In paluſtribus putridis & ſpongiæ inſtar aquam imbibere & retinere aptis oritur: ut v. g. non procul à *Chiſſelhurſt* vico in Cantio, necnon tribus trans Oxonium milliaribus, propè Trajectum *Evenſhami*. Vide Ger. emaculat.

Superſunt adhuc duæ aliæ Equiſeti ſpecies à *C. Bauhino* propoſitæ & deſcriptæ, quarum altera *Equiſetum paluſtre tenuiſſimis & longiſſimis ſetis*, altera *Equiſetum pratenſe longiſſimis ſetis* inſcribitur; quæ adeò parum differunt à nonnullis ex deſcriptis, ut ſpecie diſtinctas non exiſtimemus. Vide, ſi placet, *C. Bauhini Theatr. Botan.*

LIBRI TERTII

PARS SECUNDA.

Herbarum caule carentium hypophylloſpermων ſeu Capillarium Tabula.

Herbæ caule carentes, epiphylloſpermæ, ſeu mavis, hypophylloſpermæ, quia ſemina averſæ foliorum parti, in punctis lineolíſve ibidem efflorescentibus, adnaſcuntur; nonnullis *Capillares*, aliis *Dorſiparæ* & *Tergifœtæ* dictæ, ſunt vel foliis.

- *Simplicibus*, ſeu integris & indiviſis, oblongis,
  - *Sinu in baſi ad pediculum falcato* excavatis, cum appendice utrinque producta; HEMIONITIS.
  - *Nullo ad baſin folii ſinu* aut appendice; PHYLLITIS, *Lingua cervina.*
- *Diſſectis* aut inciſis
  - *Simplici diviſurâ* in lacinias tantùm aut pinnas: Súntque vel
    - *Majores*, folio
      - *Breviore* & *latiore*, radice purgatrice; POLYPODIUM.
      - *Longiore* & *anguſtiore*; LONCHITIS.
    - *Minores*, folio
      - *Laciniato*,
        - *Majore*, oblongo & utrinque velut dentato; SCOLOPENDRIA.
        - *Minimo*, brevi, ſummâ parte in duas tréſve lacinias, vel uti in totidem cornua fiſſo; ADIANTHUM ACROSTICHON *Thal.*
      - *Pinnato*, ſeu ex foliolis ad mediam coſtam utrinque adnexis compoſito,
        - *Latiore* & *craſſiore* Polypodii æmulo; CHAMÆFILIX MARINA.
        - *Anguſtiore* & *tenuiore*, Viciæ cujuſdam ſimili; TRICHOMANES.
  - *Duplici diviſurâ*, ſeu ſemel ſubdiviſis; primariâ diviſione in tarſos ſeu ſurculos, ſecundariâ in pinnulas ſeu criſtas, eáſque vel
    - *Prælongas*, Oſmundæ regalis æmulas; HEMIONITIS MULTIFIDA.
    - *Breviores*,
      - *Denſiùs diſpoſitas*, pediculis brevibus aut nullis hærentes,
        - *Dentatas* aut *aculeatas*,
          - *Major*; FILIX MAS.
          - *Minor*; ſeu repens, FILIX PALUSTRIS, *Dryopteris Adm.* ſeu non repens; FILIX SAXATILIS.
        - *Æquales ad margines*, & non dentatas. FILIX Fontis *Adm.* NON DENTATA *J. B.*
      - *Rariùs diſpoſitas*, pediculis longis appenſas, latas, breves, obtuſas, vel
        - *Craſſiuſculas*, pediculis viridioribus & craſſioribus hærentes, Rutæ quodammodo æmulas; ADIANTUM ALBUM.
        - *Tenues* & *mollicellas*, propemodum triangulares, fronte altiùs inciſâ, pediculis nigris, tenuibus, tremulis appenſas; ADIANTUM NIGRUM.
  - *Triplici diviſurâ*, ſeu bis ſubdiviſis, nimirum primò in ramulos ſeu alas, ſecundò in tarſos ſeu ſurculos, tertiò tandem in pinnulas ſive criſtas, atque hoc genus ramoſæ dicuntur. Hæ ſunt vel
    - *Scandens*, exotica; FILIX SCANDENS *Braſiliana.*
    - *Rectæ*, & ſuis ſe viribus ſuſtentantes,
      - *Majores*,
        - *Florifera* dicta, in ſurculis peculiaribus ſemina congeſta proferens, paluſtrium alumna; FILIX FLORIDA, *Oſmunda regalis.*
        - *Non floriferæ*, ſeminibus averſæ foliorum parti, ut in reliquis, adnaſcentibus, pinnulis
          - *Dentatis*, FILIX MAS RAMOSA.
          - *Non dentatis*, radice reptatrice; FILIX FOEMINA *vulgaris.*
      - *Minores*,
        - *Florifera*, ad Adiantum album accedens foliis pulchrè inciſis; ADIANTUM ALBUM FLORIDUM.
        - *Non florentes* in ſurculis peculiaribus, pinnulis craſſis, anguſtioribus & longioribus, in acutum deſinentibus; DRYOPTERIS NIGRA.

De Herbis caule carentibus epiphylloſpermis, Capillaribus & Dorſiferis vulgò dictis: & primò in genere.

CUM Caulis (rectè eum definiente * Jungio) ſit *pars plantæ ſuperna, in altitudinem itâ exporrecta, ut anteriora à poſterioribus, vel dextera à ſiniſtris non differant*; herbas de quibus hoc in loco agimus, *Capillares* & *Dorſiferas* dictas, in univerſum omnes, tam ramoſas quàm non ramoſas, caule omnino carere, earúmque ſuperficiem ex meris foliis conſtare manifeſtum eſt. Nam qui in Filicibus ramoſis caules cenſentur, reverà foliorum compoſitorum ſeu ramoſorum pediculi ſunt, cùm partem anticam à poſtica diverſam, illam ſcilicet planam aut concavam, hanc teretiuſculam & convexam obtineant; cúmque in folium terminentur, quod vero cauli nunquam contingit.

* *In Iſagoge Phytoſcopica.*

Cæterùm *Capillares* dictæ ſunt hæ plantæ, quia capillis ſanitatem & nitorem conciliare, omnibúſque illorum vitiis mederi creduntur: *Dorſiferæ* ſeu *Dorſiparæ*, quoniam eorum ſemina averſæ foliorum parti adnaſcuntur, in punctis illis ſeu lineolis ferrugineis ibidem effloreſcentibus.

Filicem reliquáſque *capillares* herbas ſemine carere Veteres plerique Hiſtoriæ Plantarum & Rei Medicæ ſcriptores, *Theophraſtus, Dioſcorides, Plinius* & *Galenus*, prodidêre; quos etiam ſecuti ſunt è Recentioribus nonnulli, *Dodonæus* v.g. *Spigelius* in *Iſag.* ad rem Herbar. & *Dalechampius*. Nec probabili ſanè ratione deſtituti ſunt hujus ſententiæ patroni. Cùm enim (ut modò oſtendimus) hoc genus herbæ caulibus careant, quibus fructus & ſemina plurimùm innaſci ſolent, & ſemine unà carere veriſimillimum eſt: cúmque nemo unquam in hujuſmodi plantis, quantumvis oculatus aut Lynceus fuerit, ſemen ullum diſcernere aut detegere valuerit, rationi magis conſentaneum videtur, negare ulla eis omnino ſemina adeſſe, quàm fingere præ parvitate inviſibilia, in tam eximia præſertim plantarum magnitudine. Alii è contra, ut v.g. *Bauhinus* uterque, *Johnſonus* apud Gerardum, *Tragus*, *Parkinſonus* in Theat. Botan. & nobiliſſ. *F. Columna*, Botanicus egregius & verè Lynceus, *Annotat. ad res medicas N. Hiſpan. Ant. Recchi*, Filices & congeneres ſpermatophoras eſſe contendunt: partim quia Hiſtoria Creationis *Geneſ.* 11. 12. herbis in genere omnibus vim ſementandi ſemen tribuere videtur: partim quòd veriſimile non ſit; Plantas adeò perfectas, tam eximiæ magnitudinis & ſtaturæ quàm ſunt nonnullæ Filices, ab aliarum omnium norma & analogia abludere: partim denique quòd ſub adultis & vetuſtioribus Filicum ſtirpibus tenellæ & recens natæ plantulæ non raró obſervatæ fuere, quæ ſemini deciduo ortum ſuum & originem debere videntur. Volunt autem ſemina averſæ foliorum parti accreſcere in punctis illis aut lineolis pulverulentis ferrugineíſve ibidem extantibus. Hanc ſententiam veriſſimam eſſe non modò argumenta allata ſuadent, ſed & autopſia convincit. Siquidem Federicus Cæſius, Lynceorum olim Princeps, referente F. Columna *Annotat. modò laudatis*, microſcopii adjumento obſervavit & apertè demonſtravit ejuſmodi plantarum ſemina; quod quidem [Engyſcopium] Polypodii & congenerum ſemina Piſo vel Ciceri paria oculis obtulit. Qui enim (inquit Columna) ſuo tempore piloſam illam extuberantiam in ſimilibus microſcopio examinaverit, & flores vireſcentes magnos, & ſemina conſpiciet, & inſuper in ſemine umbilicatam partem; quâ hærebat atque alimentum & incrementum capiebat, clariſſimè perſpiciet; in hac ſcilicet piloſa flaveſcente in folii dorſo extuberantia bino ordine diſpoſitos corymbos deprehendet, & in ſingulis quinquagenos circiter flores ſive fructus cum ſuis ſeminibus. Nec Cæſio tantum aut Columnæ Capillarium fructus perſpicillorum ope in lucem prolatos videre contigit, ſed & nuperrimè ingenioſiſſimus Vir D. *W.* C. microſcopiis longè perfectioribus & ſummâ arte elaboratis uſus, earundem tum ſemina tum vaſcula ſeminalia accuratiùs & diſtinctiùs multò obſervavit ipſe, & amicis ſpectanda exhibuit: Obſervationes autem ſuas de iis curioſiſſimas literis Briſtolio datis Septemb. 30. 1669. Clariſſ. *D. Hookio* communicavit; qui eaſdem paulò poſt cum aliis non minùs curioſis naturæ arcanis in publicam lucem emiſit. Harum bonam partem Latinam facere & huc tranſcribere in gratiam tranſmarinorum Anglicè neſcientium non ab re fore putavi.

Pyxidulæ ſeu capſulæ ſemina continentes in pleriſque hoc genus plantis perquam exili granulo arenæ vulgaris cinereæ plus duplo minores ſunt; imò in nonnullis ſpeciebus vix tertiam quartámve arenulæ partem magnitudine æquant, veſicularum quarundam annulis aut faſciolis vermiformibus obvolutarum ſpeciem exhibentes.

Nonnullæ ex his veſiculis centum circiter ſemina continere deprehendebantur, quatenus ſcilicet Obſervationum Autor ſupputando, [aut potiùs conjectando] aſſequi potuerit; adeò eximiâ parvitate ut nudo oculo prorſus eſſent inviſibilia, nec niſi microſcopii interventu detegi poſſent. Vide infra, in capite de Lingua cervina, vaſculorum deſcriptionem.

Folia *Filicis* utriuſque, præcipuè *fœminæ* (quæ præ reliquis omnibus ſeminibus ſcatet) ſi cautè colligantur & aſſerventur nè comprimantur aut ullatenus violentur, brevi deinde Soli aut aeri ſereno exponantur, veſiculæ ſeminales quotquot maturuere, faſciolis modò dictis ſe contrahentibus dirumpentur, & ſemina quaquaverſum ſpargent, ad eundem ferè modum quo aliarum aliquot ſtirpium ſiliquæ, *Cardamines* putà aut *Perſicariæ* ſiliquoſæ, per maturitatem diſſiliunt, & ſemina cum impetu ejaculantur.

Quin ſi quantitas modica ſeminum à foliis in ſubjectam chartæ mundæ aut Pergameni ſchedam decutiatur detergatúrve, & deinde in acervum converratur, veſicularum ſeminalium plurimis unà diſſilientibus, & ſibi invicem alliſis, acervulus variè moveri per partes videbitur, non ſecus ac ſi Syronibus aut iſtiuſmodi beſtiolis repletus eſſet; motu nudo etiam oculo perceptibili: quin ſi locus tranquillus ſit, aure proximè admotâ, crepitantium inter rumpendum vaſculorum ſonitus haud difficulter percipietur; & ſi microſcopio circumducto chartam oculis oberres, ſemina per eam undique ſparſa, & ad notabilem ab acervo diſtantiam projecta comperies.

Vaſcula ſeminalia ut & ſemina ipſa *Filicum* omnium reliquarúmque*Capillarium* ejuſdem proximè figuræ ſunt & magnitudinis, quantumvis plantæ eorum productrices utroque reſpectu plurimum diſtent, ut v. g. *Filicis fœminæ* vulgaris, *Rutæ murariæ*, *Phyllitidis & Oſmundæ regalis*, quarum priores tres inter ſe diſſimillimæ ſunt, poſteriores duæ ſtaturâ & magnitudine admodum inæquales.

Oſmunda regalis, quæ aliis omnibus Filicis ſpeciebus mole, pulchritudine, viribus antecellit, & à Botanicis nonnullis ſterilis cenſeri ſolet, vaſcula ſeminalia obtinet æquæ cum reliquis congeneribus magnitudinis, ejudémque proximè figuræ, quorum immenſa & viſum fugiens parvitas cum magnitudine plantæ collata (quam integram cum radice & ſuperficie tota appenſam decem interdum libras pondere ſuperare animadvertit Autor) adeò nullam gerere proportionem invenietur, ut tantam plantam è tantillo ſemine produci attentum obſervatorem meritò in admirationem rapiat.

Quod verò, (pergit) mihi aliiſque qui unà mecum adfuerunt teſtibus oculatis præcipuè admirabile viſum eſt, fuere animalcula diverſarum ſpecierum plurima, inermi oculo prorſus inconſpicua, imò nec lentibus vitreis ſimplicibus, magnitudinem valdè augentibus interpoſitis viſibilia, quæ microſcopio tamen in planta recèns collecta inter veſiculas ſeminales velociter diſcurrentia jucundo ſpectaculo haud difficulter potuere diſcerni: è quibus nonnulla adeò infimæ parvitatis fuere, ut bina è ſeminibus veſiculis incluſis corpuſculorum moleculis vix adæquarent.

Filicum ſemina microſcopio primæ notæ quæ objectorum quantitatem immenſum augent ſpectata & examinata Viciæ exiguæ aut Lentis magnitudine apparuere, eorúmque nonnulla per ſiccitatem contracta & corrugata, valleculis depreſſioribus & tuberculis ſeu eminentiis inæqualia ad modum Piſorum alborum viſa ſunt. *Polypodii* autem ſemina tum figurâ tum colore à reliquis diſcrepant; cæteris enim leucophæis aut rubentibus, hæc lutea ſunt, & ad modum Medicæ ſeminum reniformia.

Capillarium ſemina non ante Autumnum matureſcunt: unde patet quàm frivola & falſa ſint quæ circumferuntur de collectione ſeminum *Filicis*, quam quidam ipſo Solſtitiali die, alii vigiliis *S. Joannis Baptiſtæ* inſtituendam aſſerunt, linteis ſubſtratis. Mirari autem ſubit Botanicum diligentem & minimè vanum *Hieronymum Tragum* publico ſcripto non dubitâſſe teſtari, ſe neque ſuperſtitione ductum, nec præſtigiis aut incantationibus, aut ullis characteribus uſum rem aggreſſum eſſe, & quater in vigilia *D. Joannis* nocte tentâſſe ſubſtratis linteis & Verbaſci foliis, an ſemen id deprehendere & excipere poſſet, & ſanè ſibi contigiſſe fateri, ut manè ante illucentem diem ſemen parvum, nigrum, Papaverini ſpecie repererit, & hoc amplius ac copioſius ſub alia atque alia Filice, alio item atque alio anno. Verùm quantumvis ſuperſtitionis ſuſpicionem à ſe amoliri ſtudeat Tragus, vix tamen apud ſobrios judices ſuperſtitioſæ credulitatis notam effugiet, quòd à ſe impetrare potuit, ut ejuſmodi vanis fidem adhiberet, aut eorundem experimenta tentaret, quódque tandem ſeu imaginatione falſa, ſeu præſtigiis Dæmonum ſibi imponi paſſus fuerit, ut exiſtimaret ſe videre Filicum ſemina quæ tunc temporis nulla fuere, (cùm non ante menſem Septembrem producantur) nec ſi fuiſſent inermi (ut diximus) oculo potuere diſcerni.

Quæ de antipathia inter *Arundinem* & *Filicem* tradunt Veteres pro fabuloſis habemus, nec iis refutandis immorari operæ pretium fore putamus. Conſule ſi placet Dodonæum.

Cæterùm Herbæ acaules Epiphylloſpermæ foliorum reſpectu dividi poſſunt in eas quæ foliis ſunt vel

1. *Simplicibus* ſeu integris & indiviſis, cujuſmodi ſunt *Phyllitis & Hemionitis* dicta.
2. Laciniatis tantùm aut pinnatis ſimplici diviſurâ, uti ſunt *Polypodium*, *Trichomanes*, &c.
3. Bifariam diviſis ſeu ſemel ſubdiviſis, viz. primariâ diviſione in tarſos ſeu ſurculos, ſecundariâ in pinnulas, quales ſunt *Filix mas* vulgaris, *Dryopteris* Lob. &c.
4. Trifariam diviſis ſeu bis ſubdiviſis ſeu ramoſis, primo ſcilicet in ramulos ſeu alas, deinde in tarſos ſeu ſurculos, & tandem in pinnulas, cujus generis ſunt *Filix fœmina* vulg. Adianthum album & nigrum, &c.

Hanc diviſionem reliquis, quæ vel à magnitudine varia, vel à punctis lineiſve ſeminalibus peti poſſent, commodiorem arbitramur, quoniam à notis tum magis perſpicuis & diſtinctis, tum magis obviis & viſui expoſitis differentias generum ſubalternorum conſtitutivas ſumit: Eam ergo ſequuti Librum hunc in quatuor *Sectiones* partiemur.

Prima erit de Herbis Capillaribus quarum folia integra ſunt & indiviſa:

Secunda de iis quarum folia ſimplici diviſurâ ſecta ſunt, ſeu laciniata ſint ſive pinnata.

Tertia de iis quæ ſemel ſubdiviſa folia obtinent, primariâ ſcilicet diviſione in tarſos ſeu ſurculos; ſecundariâ in pinnulas ſeu criſtas factâ.

Quarta de iis quibus folia bis ſubdiviſa ſeu ramoſa ſunt, primò in ramulos ſeu alas, deinde in tarſos ſeu ſurculos, tandem in pinnulas.

SECTIO PRIMA.

De Herbis Capillaribus foliis integris & indiviſis.

CAP. I.

De Phyllitide.

QUÆ Græcè φυλλίτις, quaſi folioſum dicas, cùm nihil niſi folioſus ceſpes appareat, Latinis pariter Græcum nomen retinentibus Phyllitis dicitur. Officinis *Lingua cervina* à ſimilitudine foliorum appellatur. *C. B.*

A. *Phyllitis* Ger. *Phyl. ſive Lingua cervina vulgi* J. B. *Phyl. ſive Lingua cervina vulgaris* Park. *Phyllitis, Lingua cervina Officinarum* C. B. **Harts-tongue.**

J. B.
E capillaribus *radicibus*, nigricantibus, numeroſis *Trago*, *Cordo* maſculæ Filici [id eſt, vulgari] ſimilibus, implicitis, cum foliorum veſtigiis connexis, foris nigricantibus, intus in pallido viridibus *folia* fundit longa, ſena, octona, vel dena (inquit *Lobelius*) interdum etiam plura incerto numero, dodrantalia aut pedalia, duarum unciarum plerunque latitudine, *Cordo* acuto Rumici ſimilia, *Trago* & *Cæſalpino* ſpleni, vel linguæ cervinæ, imâ parte falcatæ Lunæ modo corniculata, læto virore ſplendentia ſupernè, infernè verò obliquis, pulverulentis areolis, ceu lumbricis ruffis [*Cordo* flavis aut rubentibus, *Trago* ſubluteis] virgata; ſapore acerbo, odore *Dod.* graveolente. Color linearum in foliis averſis variat pro ætate; nam cùm primò erumpunt albidæ ſunt, deinde cœruleſcunt, poſtea paulatim ad ferrugineum tendunt.

Vaſcula hujus ſeminalia prout à *D. Grevio*, microſcopio præſtanti examinata deſcribebantur, hujuſmodi fuere. Unaquæque capſula ſeu vaſculum ſeminale pediculo à ſemuncia ad unciam & amplius longo inſidebat, craſſitudine ad baſin (ut apparuit) ſetæ equinæ duplâ, ad cacumen paulo craſſiore. Capſula ipſa coloris erat argentei, magnitudine circiter oſſiculi Ceraſini, figuræ ſphæricæ, valido tendine coloris aurei circumcincta. Tendinis hujuſce ſuperficies cochleam delicatam, ſeu vaſa ligni aerea referebat. Quamprimum autem ſeu Aeris incluſi vi, ſeu aliter, tendo hic ſatis rigidus evadit diſſiliens capſulam illico bifariam in duos ſcyphulos diſtrahit, & ſemina diſjicit. Capſulæ hæ in obliquis ſulcis averſo folio exaratis naſcuntur, à ſemuncia ad unciam longis & $\frac{1}{6}$ circiter unciæ partem latis. Singulis ſulcis unciam longis plures 300 capſularum prædictarum innaſcuntur, ideóque ſi decem tantùm ſemina ſingulis capſulis attribuimus, plus 3000 ſemina; quo numero in ſummam ſulcorum ducto, & producto iterum in numerum foliorum quæ una radix plerunque emittit, exurget ſumma 1000000 ſeminum, pro annuo proventu unius plantæ.

Locus. In umbroſis, uliginoſis & ſaxoſis, præſertim montanis, in omnibus ferè Angliæ provinciis oritur; in ipſis etiam puteis & ſpecubus inter lapidum aut laterum commiſſuras non raró exit.

Hæc herba in petrarum cavernis antroſiſque cautibus enaſcens puſilla, tenera & mollicella evadit ob ventilationis defectum, unde nonnulli magni etiam nominis Botanici eam pro diſtincta ſpecie, nimirum *Hemionitide vera* Dioſcoridis habuerunt, & *Londinum*, *Mechliniam*, &c. eo nomine in hortis plantandam miſerunt. Hæc autem non itá multo poſt, libero aeri expoſita, non mirabili aliquâ metamorphoſi, ut illi imaginati ſunt, in Phyllitidem abiit, ſed quod antea erat veram Phyllitidem ſe eſſe prodidit. Vide *Lobel.* Obſerv. pag. 469.

PHYLLITIS POLYSCHIDES. *Phyllitidem polyſchidem* ſive *multifidam*, aliis folio laciniato aut digitato dictam, à vulgari Phyllitide ſpecie diverſam eſſe non libenter conceſſerim; quin potius luſus quidam naturæ aut accidentalis varietas eſſe videtur.

PHYLLITIS CRISPA. Ejuſdem commatis eſſe puto & *Phyllitidem criſpam*: Utramque pingit & deſcribit *J. Bauhinus*, utramque & nos vidimus Lutetiæ Pariſiorum in horto Regio, elegantiâ & raritate ſpectabilem. Sive tamen ſpecie, ſive accidentibus tantùm differant, tituli ſoli ad eas tum à vulgari Phyllitide, tum à ſe mutuò diſtinguendas ſufficiunt, nec deſcriptione alia eis opus eſt.

Vires & uſus. Uſus hujus plantæ præcipuus eſt in liene tumido, fluxu alvi, expuitione ſanguinis. Extrinſecùs mundificat vulnera & ulcera. *Schrod.*

Pulvis herbæ exſiccatæ in palpitatione cordis, in ſuffocatione uterina, in motibus convulſivis mira præſtat, ſi in cereviſia tenui, aut Zythogalo ſeu liquore Poſſeti noſtratibus dicto, modica ejus quantitas propinetur, ut plurimis experimentis nobis conſtat: poteſt & è foliis virentibus conſerva ad hos uſus parari. Folia in vino pota ſerpentum morſibus adverſantur, autore Dioſcoride.

In Catalogo Horti Regii Pariſienſis præter ſupraſcriptas multas adhuc alias Phyllitidis varietates invenio quas à reliquis ſpecie differre non puto.

* 2. *Phyllitis Virginiana foliis quernis non deſcripta* Hort. Lugd. Bat.

Cùm nec ab aliis deſcripta ſit, nec mihi hactenus viſa, de ea nihil dicendum habeo.

CAP. II.

De Hemionitide.

HEmionitis ſeu Σπλήνιον Græcis, Latinis ſimiliter Hemionitis, quaſi Mulariam dicas & Splenium nominatur; quòd ejus folia ſicut & Phyllitidis Medicorum ſplenia, nimirum oblongas plagulas formâ imitentur. Quid ſi potiùs ab eorum uſu quòd ſpleni medeantur, ſiquidem ex aceto pota lienem abſumunt, autore Dioſcoride. *C. B.* Hemionitis autem dicta eſt hæc herba ob ſterilitatem: Mulum enim parere pro prodigio olim haberi ſolet. Verùm herba quæ à Botanicis pro *Hemionitide* traditur non magis ſterilis eſt quàm *Phyllitis* aliæve Capillares, ſiquidem lineæ vermiculatæ ſimiles in averſa foliorum parte eminent; imò nobis nondum planè conſtat an ſpecie à Phyllitide differat, an accidentaliter tantúm. Quinimo ſi verum ſit quod ſcribit Dalechampius de *Hemionitide multifida* dicta, nullum unquam omnino pulviſculum averſæ ejus foliorum parti adnaſci, potiori jure Hemionitidis titulum ſibi vendicabit quàm planta hoc capite à nobis propoſita.

* 1. *Hemicnitis vulgaris* C. B. *major* Ger. Park. *Hemionitis* J. B. **Mules Fern.**

J. B.

Hemionitidis folium à Zuingero ſibi datum his verbis deſcribit *J. Bauhinus.* Longitudo ejus quatuor erat unciarum, latitudo diametri ab una ad alteram appendicem ferè æqualis, figurâ quodammodo ad ſagittam accedente: ipſum quoque folium in pyramidem faſtigiatum circa ima utrinque appendicem inſignem habet. Sinus circa pediculum qualis ferè Ariſtolochiæ rotundæ, quem folii prætenſio quædam in anguſtum porrecta comitatur. Ipſe pediculus videtur duarum unciarum eſſe, coſtam inſignem per folii medii longitudinem emittens, à qua ab imo ſtatim ad ambitum quaquaverſum ipſæ etiam apophyſes diriguntur. Parte adverſâ in ambitum eminentiæ vermiculatæ apparent, quales in Phyllitide cernuntur, ſed magis ſurſum ſpectantes; facies oppoſita glabra.

Aliorum deſcriptiones conveniunt, nec alias notas addunt, niſi quòd radices è pluribus fibris tenuibus conſtent.

In Italia provenire dicitur, in rupibus nonnullis & ſaxorum interveniis. Nos eam Romæ circa Amphitheatra antiqua fruſtra quæſivimus, loco à Matthiolo memorato, ubi eam minimè inveniri Lobelius etiam teſtatur. *Locus.*

An ſpecie diſtincta ſit à Phyllitide judicent quibus ſpontaneam videre contigit: nobis certè nec ſpontanea, nec culta hactenus viſa eſt.

* 2. *Hemionitis peregrina* Cluſii *& aliorum.* **Strange Mules Fern.**

Cluſ.

Hujus *folia* quaternorum digitorum tranſverſorum, vel circiter trium unciarum longitudinem non excedebant, ferrei venabuli mucronis formam explicantia, inferiore baſi, quà ſuo petiolo ſuſtinebantur, duplicem apophyſin habentia, & extima parte mucronata; parte internâ lævia & dilutâ viriditate prædita, externâ verò lineis ſeu verſibus obliquis ex utraque nervi parte inſignita, quemadmodum *Phyllitidis* folia. *Radices* illi nigræ, fibroſæ, quales in legitima Hemionitide.

Eruta fuit è veteris cujuſdam Theatri ruinis Romæ. *Naturæ luſus eſſe videtur hæc, non ſpecies Hemionitidis* diſtincta. *Locus.*

Cæterum Hemionitis ex aceto pota lienem abſumere dicitur, ut ſuperius ex Dioſcoride monuimus.

CAP. III.

De Plantis quibuſdam exoticis, Phyllitidi affinibus, quas ſub Polypodii & Scolopendriæ titulis exhibet & deſcribit Jacobus Breynius.

* 1. *Polypodium Indicum Scolopendriæ facie primum* Breynii.

Breyn.

RAdicem agit ſubdulcem, verrucoſam, longè lateque ſub terra repentem, inſtar Polypodii vulgaris, in qua *folia* multa, pediculis breviſſimis inſidentia exſurgunt, viridia, acuminata, pedalia & duplo longiora, pollices tres lata, Phyllitidis conſiſtentiâ & figurâ, inferius

autem

autem faſtigiata, quorum longitudinem nervus craſſus, averſa parte conſpicuus ac elatus percurrit, à quo ab imo ſtatim ad ambitum quaquaverſum ipſæ etiam apophyſes diriguntur. *Flores* Polypodii de more punctulis lanuginoſis ſed nigris conſtantes, in prona foliorum parte proveniunt.

Cùm hujus plantæ folia conſiſtentiâ ſuâ & figurâ Phyllitidis folia referant, ſintque indiviſa; ex his notis obviis & manifeſtis ego potiùs ad Phyllitidem eam retulerim quàm ad Polypodium, ob radicem repentem aut punctula lanuginoſa, cùm hæ notæ pluribus Capillarium ſpeciebus communes ſint. Atque hoc mutatis mutandis de ſequentibus etiam ſpeciebus dictum eſto.

* 2. *Polypodium Indicum Scolopendriæ facie ſecundum* Breynii.

Breyn.
Radice nititur longiore, tenuiore ac magis albicante, minutioribus etiam tuberculis ac acetabulis prædita: ex quâ *folia* pedalia longioráve, pediculis longis ſplendentibus ſuffulta, pronaſcuntur, Phyllitidis facie, in mucronem autem longiſſimum ſubinde convexum deſinentia, & juxta baſin faſtigiata. Horum nonnulla ad Hemionitidis propiùs accedunt, atque in lacinias tres diviſa ſunt.

* 3. *Polypodii Indici ſecundi ſpecies altera* Breynii.

Breyn.
Aliam, inquit, adhuc ſecundi ſpeciem aſſervo, *Foliis* in tres quoque lacinias diviſis, cujus lacinia media ſeu maxima in ambitu flammæ in modum laxè ſerrata, vel potius undulata eſt: an autem ſpecies diverſa, aut idem Polypodium Indicum ſit ſecundum affirmare non audeo.

* 4. *Polypodium Indicum Scolopendriæ facie tertium* Breynii.

Breyn.
Tertii *radix* nihil à ſecundi differt niſi quòd longior paulò, validior & ſaturatiore viriditate colorata. Folia pediculis brevioribus ſuffulciuntur, & non multò longiora quàm ſeſquipalmaria ſunt, duas circiter aut tres uncias lata, ſubſtantiâ & formâ Phyllitidis, ſed duriora, ſolidiora & retuſa, Limonii Matthioli formam pænè æmulantia. In hujus ut & ſecundi foliis reſiccatis, quæ in Herbario aſſervamus noſtro, ſi Sole adverſo perſpiciantur, punctula innumera juxta extimam fibrarum criſpitudinem apparent, quæ flores imperfectos, in utero ante partum ſuffocatos arguere videntur.

* 5. *Scolopendria Indiæ Orientalis Muſæ facie* Breynii.

Breyn.
Ex *radice* fibroſa, obſcurè cinereâ ſeu fuſcâ, & ex foliorum jam conſumptorum venis & nervis, qui materiam ferrugineam, levem, ſpongioſam, fibrarum putrefactarum tanta copiâ eâque figurâ offerunt, ut eos ante accuratiorem contemplationem radices muſcoſas & lanuginoſas exiſtimarem: Ex venarum & nervorum horum reliquorum medio multa in orbem ordinata, Muſæ junioris non diſſimilia, pediculis fermè carentia prodierunt *folia*, tantâ longitudine quantam ferè cubitus, & latitudine quantam palma imò & ſeſquipalma implere ſolet; ſubſtantiâ Scolopendriæ, tenuia & membranacea, colore ex ſubalbido viridantia, & ad Olivarum conditarum vergentia. Horum quodlibet medium nervus, præter morem craſſus & validus, ex purpuraſcente cinerei coloris, diſſecat, à quo rurſus utrinque innumerabiles, denſæ & ſubtiles venæ, linearum inſtar, in lateribus folii nonnihil ſurſum tendentes, in teneram uſque quâ cincta, fimbriam ſparguntur. In centro verò foliorum juxta radicem hirſuties quædam rigida, atra & ſplendida, velut lana aduſta, in globum Juglandis magnitudine conglomerata, occultatur. An verò foliorum pars ſupina, Scolopendriæ in modum vulgaris, pulverulentis areolis ruffis virgata ſit, hactenus nec quidquam, ut neque de natura & viribus percipere potui.

SECTIO SECUNDA.

De Herbis Capillaribus, foliis ſimplici diviſura inciſis, ſeu laciniatis tantùm, ſive pinnatis.

CAP. I.

De Polypodio.

Πολυπόδιον Græcis dicitur hæc planta, quia in radice ejus ſunt tubercula, acetabulis iis ſimilia quæ in Polyporum cirris apparent. Ῥίζα δ᾽ ὕπεστι δασεῖα, πλεκτάνας ὡσπερεὶ πολύπους ἔχουσα. Dioſcor. & Plinius *Radix*, inquit, *acetabulis cavernoſa ceu Polyporum cirri.* Hæc tubercula ſive acetabula ſunt veſtigia foliorum annuatim abſcedentium, ut *Cæſalpinus* loquitur.

A. 1. *Polypodium* J. B. Ger. *vulgare* C. B. Park. **Polypody.**

J. B.

Polypodii radix obliquè ſub terræ ſuperficie reptat, altiùs fibras ſuas ex tuberculis, quibus plurimis ſcatet, demittens, ad craſſitudinem ferè minimi digiti accedens, nunc tenuior, colore foris buxeo, intus ferè herbaceo, ſapore dulci, tandem acerbo & adſtringente. *Folia* ex tranſverſa radice filicea, è foliis ſeu potiùs ſegmentis multis, guſtu adſtringentibus, non denticulatis, ſupernè virentibus, infernè ad nervi latera utrinque ordine quodam acervulis quaſi pulviſculi ruffi punctatis, etſi interim hòc non ſemper obſervetur, ad coſtam unam, media parte foliis viduam annexis, compoſita.

Hujus ſemina Microſcopio inſpecta tum figurâ ſuâ, tum colore à reliquorum Capillarium ſeminibus diſcrepare deprehenduntur; cæteris enim leucophæis aut rubentibus, hæc lutea ſunt, & ad modum Medicæ ſeminum reniformia.

Locus. Naſcitur in muris antiquis & ædium tectis, in aggeribus terrenis, ad radices aut truncos arborum vetuſtarum, ínque capitibus cæduarum Quercuum Salicúmve putreſcentibus & carie exeſis. Quod Quercui innaſcitur reliquis in medicina præfertur, & à nonnullis pro ſpecie diſtincta perperàm habetur.

Vires & Uſus. Hujus radix medicamentis purgantibus accenſetur: Educit autem bilem aduſtam ac pituitam lentam. Hinc utiliſſimum in obſtructionibus Meſenterii, Epatis ac Lienis, & inde natis paſſionibus, hypochondriorum, Scorbuticis. Raró autem ſolum datur, ſed aliis purgantibus ferè admiſcetur, & quia ſegniter purgat, plerunque in decoctis vel infuſionibus, raró in aliis formulis adhibetur. *Schrod.*

Dodonæus Polypodium per ſe haudquaquam purgare ſcribit, ſed ex jure veteris galli, cum Beta aut Malva aliiſve lubricantibus alvum decoctum ad alvi lenitionem nonnihil tantummodo conferre. Nonnulli Cumini ſativi ſeu Romani, Fœniculi & Aniſi ſemina, cum radice Polypodii & Zingibere, in minutas partes conſciſſis, æquali pondere, cum vetulo gallo gallinaceo decoquunt, poſteáque juſculum hoc colicâ paſſione laborantibus exhibent. Eſtque decoctio hæc medicamentum certè perquam utiliſſimum torminibus ventris. Radicis pulvis drachmæ pondere ad minus ex aqua mulſa potus, ità tamen ut pòſt tribus aut quatuor horis jejunes, iiſdem pollet viribus quibus & decoctio jam dicta: idem per aliquot dies exhibitus, addito, ſi placet, cremoris Tartari & Caſſiæ ligneæ tantillo, ad lienem tumidum, icterum & hydropem remedium eſt præſtantiſſimum. *D. Bowle.*

Aqua deſtillata ad febrem quartanam, tuſſim, aſthma, & pulmonis affectiones, adversùs melancholiam & gravia ac moleſta inſomnia aliquot dies continuos bibita facit. *Trag. Turnerus* ad quartanam & melancholiam magis probat decoctum radicum ex vino, ſaccharo ac melle dulcoratum, quàm aquam ſtillatitiam, nec ſine ratione: imò tam hujus quàm aliarum plantarum efficacior Turnero videtur ſuccus aut decoctum quàm aqua ſtillatitia: cui & nos libenter ſuffragamur.

Decoctum Polypodii in cura Arthritidis univerſalis apud Menapios alióſque Rheni & Moſæ accolas in uſu eſſe ſcribit Dodonæus, quem conſule.

Polypodium Quernum Dioſcorides luxatis efficaciter imponi, & adverſus rimas digitorum, [cubitorum & digitorum in pedibus *Plinius*] ſcribit, [radicem nimirum tritam.] Aridæ radicis farinam naribus inditam Polypum conſumere ſcribit Plinius.

A. 2. *Polypodium Cambro-britannicum pinnulis ad margines laciniatis.*

Hujus folium bene aſſervatum nobis communicavit ingenioſiſſimus Vir, & rei Herbariæ peritiſſimus D. *Hanſ. Sloane*, M. D. Erat illud dodrantali minimùm longitudine, latitudine quincunciali ferè, pinnulis ſeu laciniis ad utrumlibet coſtæ ſeu nervi medii latus adnexis circiter ſeptendecim, non ex adverſo binis, ſed alternatim ſitis, ex anguſtiore principio ſeu cervice adeò circa mediam longitudinem dilatatis, ut ſibi mutuò incumberent, & admodum crebræ & confertæ apparerent, deinde in acutos apices contractis. Singulæ autem pinnulæ utrinque ad margines in crebras laciniolas acutas ſatis profundè inciſæ erant, quo à Polypodio vulgari differt.

Locus. Rupi cuidam adnaſcitur in ſylvâ propè Arcem *Denis Powis* dictam tres mille paſſus à *Cardiffâ* oppido in Glamorganenſi comitatu Walliæ; ut nobis retulit *D. Newton.*

* 3. *Polypodium Ilvenſe* Lugd. J. B. *An Lonchitis aſpera Maranthæ?*

Lugd.

Ilva Tyrrheni maris inſula Polypodium hoc gignit, quod Hiſt. Lugdunenſis autor ab aliis diverſum facit, ſicuti etiam à Lonchitide aſpera Ilvenſi, ſeu Maranthæ ſeparat. Naſcitur autem in ſaxis, *radice* ut in aliis generibus velut Polyporum cirris nodoſâ, fibratâ; *caulibus* pedalibus è ruffo nigreſcentibus, infernè hirſutis; *foliis* oblongis pinnatis, æquali ſitu in caule diſpoſitis, alterâ parte virentibus, altera pulviſculo obſitis, guſtu ſubdulcibus & nonnihil auſteris: nullo flore, nullo ſemine [nudo oculo conſpicuo.]

Hanc plantam *C. Bauhinus Lonchitidi aſperæ Maranthæ* eandem facit, & *Lonchitidem folio Ceterach* appellat. *J. Bauhinus* dubitat an ſit eadem nécne; Parkinſonus noſtras diverſam putat, ſi modò radix rectè depicta ſit craſſa & oblonga, quæ Lonchitidi fibroſa eſt. Nobis non conſtat, in *C. Bauhini* tamen ſententiam magis propendemus. Quibus inſulam Ilvam adire & luſtrare contigerit, plantam hanc inquirant, & cum Lonchitide Maranthæ diligenter conferant.

* 4. *Polypodium exoticum foliis Quercûs* C. B. *Pol. Indicum* Cluſ. J. B. Park. **Indian Polypody.**

Cluſ.
Unde Cluſius hanc plantam nactus ſit apud ipſum vide: eam autem ſic deſcribit.

Radice nitebatur ſex uncias longâ, unam pænè craſsâ hirtâ, quemadmodum Europæi Polypodii radices ferruginei coloris, & eodem modo ſummâ tellure obliquè repente, è qua terna prodibant *folia*, quorum tertium reliquis duobus minus, bina autem majora undecim uncias longa erant; à medio verò nervo ſatis craſſo folii longitudinem ſecante utroque latere in quinque pænè unciarum latitudinem expanſa, per oras laciniata, ad inſtar foliorum Quercûs in novellis ſurculis natorum, quæ plerunque ampliora iis quæ in vetuſtis ramis naſcuntur eſſe ſolent. E medio illo nervo alii minores in lateribus oriebantur uſque ad laciniarum extrema protenſi; inter quos multiplices venulæ, reticuli inſtar contextæ, & ſeſe invicem ſecantes excurrebant, quæ magnam venuſtatem folio conciliabant. Firma autem erant ea folia, coloris ex ſpadiceo fuſci, qualis in Quercûs ſiccis foliis conſpicitur; infima parte brevi pediculo è radice emergentia, etiam aliqua ex parte eam tegentia, quia ſtatim ab ortu in latera ſe ſpargebant. *Radix* manducata Polypodii ſaporem quodammodo retinebat, minùs tamen dulcem ſed levi quadam acrimonia præditum, quem ex calidioris regionis in qua planta nata intemperie, aut ex vetuſtate forſan contraxerat.

Filicis cujuſdam Indicæ Polypodii facie iconem exhibet Chriſt. Mentzelius in pugillo rariorum plant.

CAP. II.

De Lonchitide.

LOnchitis Dioſcoridi duplex eſt, altera foliis Porri, quam ſolam Plinius novit, cujus ſemen triangulum & lanceæ cuſpidi ſimile, unde etiam planta ipſa ſibi cognomentum arrogavit; altera quam alii aſperam dicunt, folia proferens Scolopendrii, ſed aſperiora, majoráque, ac multò magis diviſa, quæ hujus loci eſt. Hæc fortè (inquit *C. Bauhinus*) à λόγχη [lancea] dicitur, eò quòd folia inſtar lanceæ in acutum deſinant.

A. 1. *Lonchitis aſpera* C. B. *aſp. major* Ger. *aſp. major Matthiolo* Park. *altera cum folio denticulato, ſive Lonch. altera Matthioli* J. B. **Rough Spleenwort with indented leaves.**

J. B.
Unius & ejuſdem plantæ nulla eſt foliorum diverſitas & luſus, ut in Lonchitide aſpera vulgari: pinnæ ad coſtam ligatæ non penitus adnaſcuntur, ſed brevi hærent pediculo, in ima ſummâque ala breviores quàm in media [longiſſimæ unciam excedunt] formâ falcatâ, gibbo deorſum ſpectante, longitudine circiter unciali, latitudine minimum duplâ ad Lonchitidis vulgaris ſegmenta, & denticellis ſpinulis ſimilibus circumquaque exaſperatæ, ſubtus ferrugineo pulvere obductæ. *In hac planta præcipuè notabilis eſt proceſſus quidam ſeu auricula, ad baſin uniuſcujuſque pinnæ à latere ſuperiore ſeu à radice remotiore ſecundùm coſtam ſeu nervum folii medium productus; quo Filicem noſtram non ramoſam pinnulis latis auriculatis ſpinoſis imitatur.* Folii pediculus muſco quodam ferrugineo obſitus eſt.

Locus. Plantam hanc in ſummis jugis montis Juræ circa *Thuiri*, & alibi in Alpibus invenimus: quin & Baldi montis incola eſt: Reperitur etiam Monſpelii in montibus circa Gangem, *J. Bauhino* teſte.

2. *Lonchitis aſpera* Ger. *aſpera minor* C. B. Park. *altera folio Polypodii* J. B. **Rough Spleenwort.**

J. B.
E *radice* nigra villoſa, compacta, ac ceſpitis inſtar contexta ſupra ſexaginta aliquando *folia* prodeunt, primo exortu Linguæ cervinæ modo recurva, poſtea cùm ſe explicaverint non tam lata quàm illius, ſed adſtrictiore apparent, & ubi excreverunt in ambitu in terram reclinantur, pedalia aut cubitalia, nigris propter terram pediculis, quorum primæ cæſuræ Aſplenii folium ſatis exprimunt, ſuperiores ad ſummum uſque faſtigium ad Polypodium accedunt, ſic tamen ut maxima ſegmentorum (quantum hactenus animadverterim) longitudo vix ſit uncialis, ambitu æquali, nec denticulato, nec alia ratione ulla inciſo. Horum in medio aliud ſurgit foliorum genus, quæ recta, longiora, raris cæſuris, ſatiſque longo intervallo diſtantibus ſcalarum gradus imitantur, averſa parte pulvere Filicum ferrugineo aſperſa.

Locus. In humidioribus, nemoroſis, aſperis & ericetis provenit copioſè per totam Angliam.

Struthiopteris Cordi. Dubitat *J. Bauhinus* An Struthiopteris *Cord. Hiſt.* huc referenda ſit: *C. Bauhinus* diſtinctam Filicis ſpeciem facit ſub titulo *Filicis paluſtris alterius, ſubfuſco pulvere hirſutæ*: & tamen quoad iconem Struthiopterin *Cord.* hujus ſynonymam facit. Nos quoniam non libenter Entia ſine neceſſitate multiplicamus, Struthiopterin illam pro una & eadem cum Lonchitide hac plantæ ſpecie habemus.

Herbam eſſe vulneribus glutinandis lienibúſque abſumendis idoneam docet Matthiolus, illis enim impoſita cum aceto trita nè inflammentur vulnera impedit.

* 3. *Lonchitis aſperſa Maranthæ* J. B. Cluſ. Park. Ger. *Lonchitis folio Ceterach* C. B. *An Polypodium Ilvenſe* Lugd ? **Marantha's rough Spleenwort.**

J. B.
A ſuperioribus duabus haud obſcurè differt iſta, toto habitu alia : rami dodrantales (ut in noſtra planta ſicca obſervavimus) in ſpadiceo nigricant ſplendéntque, ex ruffa lanugine prodeuntes, cui longæ nigréque capillares fibræ ſubjectæ. Nudi ſupra medium ſunt rami, in ipſo verò ſummo tenus breves exeunt pediculi, foliis cincti, quæ avulſa planè dicas Aſplenio, Ceterach vulgò dicto, detracta, tam arcta eſt ſimilitudo diviſionum, lanuginis parte inferiore, foliorúmque in Scolopendræ formam convolutionis. Camerario radix nigra cirroſáque.

In Stiriacarum Alpium jugis, locis editis & ſaxoſis, vel in nemoribus aſpero loco naſcitur. *Cluſ.* *Locus.*

Cùm *C. Bauhinus* Polypodium Ilvenſe *Lugd.* Lonchitidi aſperæ Maranthæ eandem faciat, nec abnuat Joannes frater, his potiùs accedimus quàm Parkinſono, qui diverſam plantam ſtatuit. Vide ſupra Polypodium Ilvenſe.

* 4. *Filix Zeilanica Lonchitidis facie* Breynii.

Seſquipedales interdum ſurrigit *caules*, in quibus *folia* falcata Lonchitidis aſperæ majoris Matthioli, ſed majora multò atque latiora.

CAP. III.

De Aſplenio ſive *Ceterach.*

ASplenium Ἀσπλήνιον Græcis ab ἀ privat. & σπλὴν dicitur, quia lienem abſumere creditur. Eadem Scolopendrium dicitur à foliorum inciſuris Scolopendræ animalculo ſimilibus; vel, ut alii volunt, quòd contra morſus Scolopendræ & aliorum reptilium venenatorum conducat. Aſplenium πτέρυγα dici Dioſcorides ſcripſit. Nomen illud impoſitum quòd cum Filice aliquam habeat ſimilitudinem : vulgo *Ceterach* vocant, quam vocem à Pteryga manâſſe volunt, *P.* in C. mutato, ut aliàs ſæpe : ſic ex Peteryga Ceteryga & corruptè Ceterach. *Bodæ. à Stapel.* in *Theophr. Hiſt.*

A. *Aſplenium ſive Ceterach* J. B. Ger. Park. *Aſplenium ſive Scolopendria, Ceterach Officinarum* C. B. **Spleenwort or Miltwaſt.**

J. B.
Capillaribus filamentis, nigricantibus, perennibus contexta eſt *radix*; ex qua *Folia* plurima, haud temere ſupra digitum longa, brevibus pediculis appenſa exurgunt, falcatis utrinque inciſuris Polypodii, ſed longè brevioribus, licet aliquanto latioribus interdum diviſa, pinguiuſcula, ſupernè viridantia, infernè lanuginoſa, ruffâ farinâ aſperſa. Ea (inquit Dodonæus) cùm inareſcunt complicantur, & in teretem figuram contracta, foríſque hirſuta Scolopendræ ſimilia apparent. [Nobis potiùs ob foliorum ſegmenta utrinque Scolopendræ inciſuris quibus pedes annexi ſunt aliquatenus ſimilia Scolopendrium dictum videtur.] Saporem folia adſtringentem, & aliquantulum tenuem habent.

Folia in hac plantula vix unciam lata ſunt, laciniata potiùs quàm pinnata, ſiquidem inciſuræ ad mediam coſtam vix pertingunt : laciniæ autem ſeu diviſuræ non conjugatim ſed alternatim digeſtæ ſunt, ſuntque breves & obtuſæ.

Seminales efflореſcentiæ in averſa foliorum parte non in punctula ſeu lineolas diviſæ ſunt, ſed continuæ, tum colore tum aſperitate corii denſati & præparati ſuperficiem interiorem quodammodo referentes. Hæ microſcopio ſpectatæ ab aliis omnibus diverſæ apparent, jucundiſſimo ſpectaculo oculos animúmque exhilarantes: in harum enim fabrica & conſtructione curioſiſſimum & fidem pænè omnem, nè dicam imaginationem ſuperans, in tam contemptæ præſertim parvitatis plantulâ, naturæ artificium & ingenium elucet: ſiquidem hæ velut membranulæ quædam tenuiſſimæ, quales ſunt muſcarum alæ, apparent; variis figuris, ut ita dicam, reticulatæ, favorum cum cellulis melle repletis & cerâ obturatis ſpeciem exhibentes, inter quas velut in totidem cellulis vaſcula ſeminalia, qualia ſuperiùs deſcripſimus, diſponuntur. *W. C.*

In ſaxorum crepidinibus, inque vetuſtis muris, in Occidentali Angliæ parte abundè provenit, v. g. circa *Briſtolium* urbem & in rupe *S. Vincentii* dictâ inter ſaxa. *Locus.*

Hujus foliorum decocto in aceto per quadraginta dies poto lienem abſumi aiunt. *Plin. Dioſc.* *Vires.* Stranguriæ quoque, ſingultui & morbo Regio auxiliantur folia, calculóſque veſicæ comminuunt: non danda fœminis quoniam ſterilitatem faciunt.' *Iidem.* Uſus præcipuus eſt in Liene tumido, exſpuitione ſanguinis, fluxu alvi. Extrinſecùs mundificat vulnera & ulcera. *Schrod.*

Tradit Matthiolus aureum illum pulverem, qui invenitur in averſâ foliorum parte ʒj. cum albi Succini farinæ ʒß. ex ſucco Portulacæ aut Plantaginis potum gonorrhœâ laborantes mirificè juvare.

C A P.

CAP. IV.

De Chamæfilice marina.

HÆc tùm à Polypodio tum à Lonchitide in multis differt, ut deſcriptiones conferenti patebit; proinde caput peculiare ei aſſignavimus.

A. *Filix marina Anglica* Park. *Chamæfilix marina Anglicana* J. B. *Filicula petræa fœmina, ſive Chamæfilix marina Anglica* Ger. emac. *Filicula maritima ex inſulis Stœchadibus* C.B. **Dwarf Sea-Fern.**

E puſilla, autore Lobelio, multis implexa cirris, & compacta radice Trichomanis foliola exeunt binûm ternûmve (imò quaternûm aut quinûm) unciarum, rigida, carnoſa, numeroſa, atro-virentia, lucida, [ſupina parte intellige, nam pronâ pallidiora ſunt] octo aut novem pinnarum, (quæ tamen non ex adverſo reſpondent ſed alternatim adnaſcuntur) paribus compoſita. Pinnæ autem ſingulæ non immediatè annexæ ſunt, ut in Polypodio, ſed brevibus pediculis intercedentibus, ſemunciam longæ, latiuſculæ, mucronibus obtuſis, circum oras crenatæ, lituris averſa parte extantibus ferrugineis. Supremum folium in acutum mucronem procurrit. Pediculi & medius nervus ſericeo nitore ex fuſco lucent.

Locus. E ſaxorum rupiúmve interveniis, ut rectè Lobelius, enaſcitur ad maris litus, in Occidentali & Meridionali Angliæ latere, ut v. g. in inſula *Preſtholma* propè *Bellum mariſcum* Angleſeiæ oppidum, ad *Llandwyn* vicum in eadem *Angleſeia* ſeu *Mona* inſula Taciti: in muris templi *Aberdarenſis* in *Carnarviæ* comitatu: in rupibus propè *Haſtingæ* arcem jam dirutam in *Suſſexia*.

CAP. V.

De Trichomane.

Τριχομανὲς Græcis à vi ſua dicitur, quòd rara cute fluentem capillum expleat & ſubnaſci faciat: μανὸν enim illi rarum vocant, & θρὶξ capillum. C. B.

A. *Trichomanes* Park. *mas* Ger. *Trich. ſive Polytrichum* J.B. *Trich. ſive Polytrichum Officinarum* C.B. **English black Maiden-hair.**

J. B.

Capillatâ nigricantéque *radice* & conferta nititur. *Foliola* habet ad coſtam, pedalem interdum, ſæpiùs breviorem & ſemipedalem aut digitalem, teretem, rigidiuſculam, fragilem, nervulo albo farctam, atro-rubentem ſplendentémque adnexa, plurima, impari folio extremam alam claudente, parva, ſemuncialia, in ambitu nunc crenata, nunc nullis crenis conſpicua, interdum criſpa, ſupernè virentia, infernè ruffo pulviſculo aſperſa, ſapore mixto, adſtringente, ſubdulci, amaro. Folia integra Viciæ aut Securidacæ aut terreſtris Tribuli folia referunt.

Locus. In umbroſis aggeribus & antiquis muris, ínque petris umbroſis & roſcidis magnus ejus per totam Angliam eſt proventus; nec minor in regionibus tranſmarinis.

Vires. Officinis noſtris Adianti veri ſeu Capilli Veneris, (qui in Anglia non invenitur ſpontaneus) ſuccedaneum eſt & eiſdem viribus pollere creditur; quin & Tragus eaſdem facultates ei attribuit. Vino aut hydromelite decocta herba, & per aliquot ex ordine dies pota obſtructiones jecinoris ſolvit, morbum Regium expellit, pulmonis vitia expurgat, ſpirandi difficultati prodeſt, melancholiam per urinam ducit, tumores Lienis duros emollit, calculos trahit, & venenum hauſtum, mulierúmque menſes expellit. Rurſus prædicta decoctio, herbæ pulvis, necnon ex ipſa confecta eclegmata, ſyrupi, aqua denique deſtillata quaſvis alvi fluxiones inflammationéſque jecinoris refrigerant. In lixivio decocta folia, ſi caput eo abluatur, defluentes capillos continent, ictibus ſerpentum medentur aliorúmque animalium morſibus. Paſtores quidam in medendis porcorum affectionibus Trichomane utuntur, ſingulari experimento.

Sed periti dijudicent (inquit *J. Bauhinus*) an herbæ adſtringentes, frigidæ & ſiccæ poſſint ea præſtare quæ hic prædicantur de Trichomane. Vires præcipuæ hujus plantæ, de quibus inter medicos ferè convenit ſunt vitiis pulmonis & thoracis auxiliari, calculo renum & urinæ ſtillicidio ſubvenire.

TRICHOMANES RAMOSUM. *Trichomanes ramoſum J. Bauhino* aliíſque depictum pro luxuriantis naturæ luſu habeo non pro ſpecie Trichomanis diſtincta.

TRICHOMANES MINUS ALBUM. *Trichomanes minus album* ejuſdem *Bauhini* accidentaliter potiùs quàm ſpecie à vulgari Trichomane differre arbitror. Eſt autem eo mollius, tenerius & albidius, foliolis nonnihil ſinuatis, pediculis inferna parte nigricantibus, radicibus capillaribus.

Duas præterea hujus plantæ varietates in Scotia obſervavit *D. Sibbaldus*; alteram foliis mucronatis profundè inciſis: alteram foliis crenatis.

CAP.

CAP. VI.

A. *Adiantum petræum perpuſillum Anglicum foliis bifidis vel trifidis* Newtoni.

PLantula eſt uncialis aut ſeſcuncialis, à *D. Jacobo Newton* obſervata in rupibus quibuſdam udis, propè ſummas partes montium altiorum, *Hardknot* & *Wrenoſe* verticibus dictis proximorum, inter muſcos breves Iulio menſe Anni 1682.

E *radice* tenui, capillacea & (ut mihi videtur) repente *folia* edit uncialia aut paulò longiora, quorum pediculi & nervi medii tenuiſſimi pariter & planè capillacei, tribus quatuórve hinc indè adnaſcentibus foliolis bifidis trifidiſve, ſeu potiùs foliolorum pinnularumve anguſtarum, oblongarum, obſcuriùs virentium paribus aut ternionibus, non ex adverſo binis, ſed alternatim poſitis alati. Extrema coſta, ut in hujus generis reliquis in folium terminatur.

Hanc ipſam plantulam ante aliquot annos à *D. Daire* Pharmacopœo Londinenſi propè *Tunbrigiam* oppidum in Cantio, inventam fuiſſe audio.

D. *Plucknet* M. D. in averſa foliolorum parte veſiculas quaſdam adnaſcentes microſcopio detexit, quæ proculdubio vaſcula ſeminalia ſunt.

CAP. VII.

A. *Filix ſaxatilis Tragi* J. B. Park. *Adianthum ἀκρόστιχον ſeu furcatum* Thal. *Filix ſaxatilis* V. *ſive corniculata* C. B. **Horned or forked Maiden-hair.**

INnumeris capillaribus, nigricantibus cirris *radicatur*; nec minorem numerum *coliculorum* profert, palmum altorum, capillaceæ quoque tenuitatis, qui circa ſummum in duas tréſve portiunculas, paulò latiores & ferrugineo pulviſculo, Filicum aut Aſplenii ritu, reſperſas finduntur. Summitates hujus plantulæ & ſegmenta recurva ſunt & deorſum nutant.

In rupium fiſſuris propè Rhenum fluvium in Germania primò hanc obſervavimus, poſtea in Italia locis petroſis: tandem *Tho. Williſellus* in Vivario ferarum Edinburgenſi in rupibus naſcentem obſervavit & ad nos detulit.

Adiantho albo dicto ſeu Rutæ murariæ colore & conſiſtentiâ, texturâque foliorum ſimile eſſe videtur.

CAP. VIII.

Filices quædam exoticæ à Jacobo Breynio deſcriptæ.

* 1. *Filix non ramoſa foliis integris ſerratis Braſiliana* Breynii. *Filix an Polypodium* Marggrav.

Marg.

HErba eſt unico caule aſſurgens in trium circiter pedum altitudinem, recto, continente *folia* ſibi invicem oppoſita [ſeu potiùs alternatim poſita] circiter quatuor digitos longa, anguſta, acuminata, & in ambitu ſubtiliſſimè ſerrata, atque poſtica parte ſecundum nervum in longitudinem ubique brunnâ aſpergine variegata.

* 2. *Filix non ramoſa foliis integris non ſerratis maxima Indiæ Orientalis* Breynii.

Breyn.

Omnium eſt maxima, ut quæ viri altitudinem ſuperet. Hæc à Bontio ſub nomine Phyllitidis figuratur.

* 3. *Filix non ramoſa foliis integris ſerratis, Capitis bonæ ſpei* Breynii.

Breyn.

Medium inter Filicis non ramoſæ foliis integris ſerratis Braſilianæ jam deſcriptæ & Zeilanicæ proximo in loco deſcribendæ faciem obtinet.

* 4. *Filix non ramoſa foliis integris ſerratis Zeilanica* Breynii. *An Phyllitis ramoſa* Alpin. exot?

Cum Hemionitide altera Dalechampii adeò convenit, ut ab eadem nonniſi in foliis, quæ majora & argutiùs crenata, ſit diſcernenda.

Hæc planta eadem videtur Phyllitidi ramoſæ *Proſp. Alpini*, quam in libro de Exoticis deſcribit. *Phyllitidem illam ramoſam Hemionitidi alteri Dalech. eandem eſſe puto. Quâ in ſententia Catalogus hort. Pat. me confirmat, qui hanc illi ſynonymam facit. Patavini enim Phyllitidem ramoſam Alpini proculdubio optimè nôrunt.*

* 5. *Filix non ramoſa foliis integris non ſerratis Zeilanica minor* Breynii.

Breyn.
De hac, inquit, caulem accepimus præcedenti ſimilem, pedalem, foliis verò multò craſſioribus atque ſolidioribus, magis venoſis, & in mucronem obtuſum exeuntibus, in quibus crenæ nullæ conſpiciuntur.

CAP. IX.

* *Polypodium Braſilianum* Marggravii.

Marggr.
E Radice octo aut novem dig. longâ, nodoſâ, digitum craſſâ ſubruffo muſco obductâ, interiùs ex albo flaveſcente, ſaporis ſubdulcis cum quadam auſteritate, ſucculentâ, aſcendit *caulis* tres aut quatuor pedes altus, ſtriatus, contortus, niger aut ruber, qui in ſummitate multa habet *folia*, bina ſibi directè vel alternatim oppoſita, quatuor circiter digit. longa, plus digit. lata, lætè viridia, mollia, nervo obſcurè ruffo ſecundùm longitudinem: juxta quem in utroque latere inferiori quadruplex ſeries punctorum pulveris luteſcentis è ruffo conſpicitur; & inter punctula à nervo per latera tranſverſim multæ tenues venulæ virides.

* *Lens paluſtris latifolia punctata* C. B. Park. *paluſtris Patavina* J.B.

Ob *folia* ad unam coſtam longiuſculam utrinque alæ in modum adnata, ſuperiùs punctata, inferiùs muſco obducta vaſculis etiam ſeminalibus adnaſcentibus, huic generi accenſenda videtur.

SECTIO TERTIA.

De Herbis Capillaribus foliis ſemel ſubdiviſis.

CAP. I.

De HEMIONITIDE *multifida dicta.*

PLANTA hæc, ſi figuras & deſcriptiones ejus quæ apud Botanicos extant attendas, ad hoc genus non pertinet, ſed ad præcedens. Verùm adultioribus plantis folia ſubdiviſa eſſe, non ſimpliciter pinnata 'Αυτοψία certior magiſtra nos edocuit: proinde in hac ſectione primum ei locum dedimus, ut ſiquis velit præcedenti adjungat. Fortè enim duæ ejus habentur ſpecies, altera folio pinnato tantùm, altera folio ſurculoſo ſeu ſemel ſubdiviſo.

Hemionitis multifida C. B. *Hem. altera Dalechampii, Filici floridæ ſimilis* J. B. *Hem. Ilvenſis Dalechampii, multifido folio* Park. **Branched Mules Fern.**

In Ilva provenit *radicibus* multis capillacea tenuitate, brevibus, ſubnigris: *cauliculis* pedalem altitudinem vix attingentibus, in folia ſeptem ferè aut novem diviſis, quorum quaterna, ſenáve utrinque caulem pari ordine veſtiunt, terna verò in ſummo caule extantia inferiorum foliorum verſum claudunt. Sunt autem ea omnia longa, anguſta, in ambitu nonnihil crenata, obliquis inciſuris utrâque parte diſtincta, quas per medium folium procedens & eminens coſta ſeparat. *Flos* ei nullus, nullum ſemen, atque adeò ne averſam quidem foliorum partem ſubflavus pulviſculus contegit qui in aliis id genus plantis cernitur.

Deſcriptio eſt Dalechampii: verùm non in Ilva tantùm provenit hæc planta, ſed & in variis locis Regni Neapolitani. Nos eam obſervavimus propè Salernum, itémque propè Neapolin in viâ umbroſâ, quâ ab urbe aſcenditur ad Camaldulenſium cœnobium, copioſé. Quinetiam folia ei cùm adultior eſt ſubdiviſa eſſe obſervavimus, & non ſimpliciter tantùm pinnata.

Si nullus unquam omnino pulviſculus foliis averſis adnaſcatur, ſummo jure Hemionitidis titulum ſibi vendicat hæc ſpecies; verùm hoc perpetuum eſſe in foliis omnibus ut credam ægrè à me impetrabit Dalechampius, quamvis in iis etiam quos ipſe collegi ramulis nullus cernatur: fortè ſeriùs & poſt ſolſtitium æſtivum erumpit; fortè rarior eſt, & paucis duntaxat plantis accreſcit: fortè etiam ſemina ſeorſum in peculiaribus ſurculis naſcuntur, quemadmodum in *Oſmunda regali*, cui hæc planta ſimilior eſt quàm cuivis alii Filicis ſpeciei.

Parkinſonus iconem *Lugd. Hiſt.* ſub titulo Phyllitidis ramoſæ Alpini exhibet, & pro Hemion. lvenſi Dalechampii novam proponit, quæ quidem plantam à nobis obſervatam in agro Neapolitano melius refert.

Phyllitis autem ramoſa Alpini ab hac planta non videtur differre, & ut video, Catalogus *Hort. Pat.* hanc illi ſynonymam facit.

CAP. II.

De FILICE MARE *dictâ ſeu non ramoſa.*

Etymon.

Filix Græcis Πτέρις à πτερὸν ala dicta eſt, quia Folia ejus in ramulis ſeu potiùs pediculis diſpoſita alarum ſpeciem referunt. *Folia habet lateribus pennata, unde nomen Græci impoſuere. Plin.* lib. 27. cap. 9.

Filix Latinis à findo nonnullis dicta putatur, quòd folia habet minutim fiſſa & diviſa. Haud dubito (inquit *Voſſius* in Etymolog.) quin à Πτέρις derivata ſit vox hæc [quæ in libris antiquis *Felix* etiam ſcribitur] eliſo ſcilicet τ, ut in *pinſo* à πτίσσω, π in f mutato, ut in *fido* à Πιθῶ, *Trophæum* à τρόπαιον, &c. & ρ in λ, ut in *paulum* à παῦρον, *Lilium* à λείριον, &c.

Duplex eſt Græcis & Plinio, mas & fœmina. Nos Filicem non ramoſam marem facimus ad aliorum imitationem, ramoſam fœminam.

A. 1. *Filix mas vulgaris* Park. *Filix non ramoſa dentata* C. B. *F. vulgò mas dicta, ſive non ramoſa* J. B. *F. mas non ramoſa, pinnulis latis, denſis, minutim dentatis* Ger. emac.
Common male Fern.

J. B.

Menſe Aprili, autore Trago, aliquantò ſeriùs apud nos, multos promit aſparagos, primo exor- u inflexos (ut in aliis Filicibus ferè fit) cano capillitio obductos; atque ii progreſſu temporis abeunt in *folia* ampla, bicubitalia, crebra, recta, frangi facilia, diluto colore virentia, ferruginea lanugine averſa parte hirſuta, aliis ſeu tarſis ex quibus componuntur mediæ coſtæ alternatim adnaſcentibus, non conjugatim, longiùs diſtantibus quàm in proximè ſequenti, in pinnulas ſeu criſtas latas, & latâ baſi nervo tarſi medio adnaſcentes, obtuſas, circa margines dentatas diviſis. Linea nigra nervum uniuſcujuſque alæ medium ſupernè producta notat. Singulæ pinnulæ ſupina parte venulis inſignes ſunt, pronâ duplici ordine punctorum ferrugineorum.

In hac ſpecie coſta folii media muſco ferrugineo, minùs tamen copioſo quàm in ſequenti, obducitur; alæ ex quibus folium componitur longiores ſunt, adeóque folium totale multò latius.

Locus.

In aggeribus ſepium præſertim umbroſis ubique invenitur.

Vires.

Radix hujus generis mulieribus inimica cenſetur, ſterilitatem enim facit, conceptionem impedit, abortum cauſat, quemadmodum & Filicis fœminæ. *Theoph. Dioſc. Plin.*

Quòd ſi equus conciderit, neſciatúrque qua ægritudine laboret, particula hujus radicis linguæ ſubjiciatur, quo facto equus confeſtim utrinque dejiciet excrementa, rurſuſque conſurget; id quod ipſe ita habere comperi, inquit Tragus. Credat qui volet, quique credit experiatur.

Cæterùm planta hæc cum Filice fœmina vulgari viribus convenit: peculiariter tamen Rachitidi morbo dicto confert.

* *Filix Braſiliana* Marggravii.

Marggr.

In duorum, trium aut etiam quatuor pedum altitudinem aſſurgit: *caulis* quadratus ex ruffo nigricans ſplendens, lanugine ruffa obductus. *Folia* ejus alata ſibi invicem alternatim opponuntur, quinque aut ſex dig. longa. Foliola autem alæ ſunt tenera viridia, itidem alternatim oppoſita, in ambitu ſubtiliter ſerrata: in uno autem latere cujuſque folioli pulvis ſecundùm oram folioli in longum adpendet ruffus.

Naſcitur ubique in Mediterraneis.

* 2. *Filix mas non ramoſa Zeilanica, foliis integris Filici vulgari ſimilis* Breynii.

A filice vulgari eo tantùm differt quod alarum criſtæ aliæ aliis annatæ ſunt.

A. 3. *Filix mas non ramoſa pinnulis latis auriculatis ſpinoſis* Ger. emac. *An Filix mas aculeata major* C. B. prod?

Radix huic non admodum craſſa, foris nigricans, intus lutea, fibris tenuibus, nigricantibus terræ firmiter adhæreſcens, *folia* tria, quatuor, vel quinque quotannis producens, cubitalia & longiora, ideò ut in adulta planta. Filicis maris vulgaris foliis longitudine ferè paria ſint, quamvis iis latitudine multùm cedant. Pediculus, idémque coſta folii media, per totam longitudinem muſco ferrugineo obducitur: tarſi ſeu alæ utrinque eidem adnaſcentes breviores ſunt quàm in Filice mari, vix palmum longæ, non ex adverſo reſpondentes, ſed alternatim ſitæ. Pinnulæ è quibus tarſi componuntur alternatim pariter anguſtis pediculis mediæ tarſi coſtæ adnectuntur, à ſe mutuò non multùm diſtantes, breves, latæ, circa margines dentatæ, ſummitate uniuſcujuſque in ſpinulam terminatâ,

minatâ, & interdum etiam denticulis reliquis. Verùm (quod præcipuè notabile eſt) pinnulæ, præſertim coſtæ folii contiguæ, imâ parte, è latere à coſta dicta remotiore proceſſum ceu auriculam quandam obtinent, in ſpinulam terminatam. Folia hujus plantæ glabriora ſunt, ſpiſſiora & lucidiora quàm Filicis maris vulgaris. Lonchitidi aſperæ majori Matthioli perſimilis eſt foliorum ſeu pinnularum conſiſtentiâ, glabritie, proceſſibus auricularibus, denticulis ſpinoſis, toto denique habitu; differt eorundem compoſitione.

Locus. In umbroſis ſepium aggeribus, locis præſertim humidis & petroſis frequens oritur per totam ferè Angliam. Miror eam exteris ſcriptoribus minimè deſcriptam aut depictam fuiſſe; niſi fortè ſit Filix mas aculeata major *C. B. prod.* qui tamen auricularum in pinnis non meminit.

A. 4. *Filix mas non ramoſa pinnulis anguſtis, rarior profundi dentatis* Ger. emac. Male Fern with thin-ſet deeply indented leaves.

Radicibus cum reliquis ſui generis convenit. Caules ſeu potiùs folia ſeſquicubitalia ſunt & longiora, erectiora. Tarſorum ſeu alarum triginta interdum in uno folio paria ſunt: qui in medio folio longiſſimi ſunt ſeſquipalmares, pinnulis utrinque circiter triginta componuntur. Neque tarſi, neque pinnulæ ex adverſo oppoſitæ ſunt, ſed alternatim ſitæ. Tum tarſi, tum pinnulæ in acutos mucrones exeunt. Hæ autem oblongæ ſunt, anguſtæ, raræ nec ſibi invicem contiguæ, denticulis mollibus non pungentibus profundè inciſæ. Nullæ in pinnulis venæ aut fibræ ut in præcedente apparent. Ima pars ſcapi ad tertiam fere totius longitudinis partem nuda eſt, muſcoſis ſquamis obducta. Pinnulæ ut in aliis ſpeciebus averſa parte duplici punctorum ferrugineorum ordine donatæ ſunt. Plurima ex eadem radice (vetuſtiore intellige) exeunt folia.

In paluſtribus, humidis & umbroſis non rarò invenitur.

* 5. *Filix mollis ſive glabra vulgari mari non ramoſæ accedens* J. B.

J. B.

Rectis ſurgit & ſimplicibus pediculis Filicis vulgaris in modum, ſed glabris penitus, omníque hirſutie deſtitutis. Tarſi particulares in ſegmenta dividuntur duplo ferè longiora, longiùs multò ab invicem diſtantia, mucrone acutiore, modò æqualibus marginibus, modò obiter profundiùs inciſis, nullo tamen ordine ſerratis aut dentatis. Hanc ſpeciem mollities & ſegmentorum varietas à vulgari Filice mare diſtinguit.

Locus. Circa Tigurum collegit *J. Bauhinus.*

* 6. *Filix Lonchitidi affinis* J. B.

J. B.

Lonchitidi filicifoliæ ſimilis eſt: pediculi tamen glabri ſunt, plures, unde ex adverſo poſitæ oriuntur alæ palmares & ſeſquipalmares, quarum unaquæque in criſtas unciales & ſeſcunciales dividitur, ſingulas denuo in alia ſegmenta, non admodum profunda, mitibus ſpinis donata ſubdiviſas.

Locus. Hanc obſervavit *J. B.* in proximis ſylvis Fontis admirabilis Ducatûs Wirtemberg, & in valle Griesbachiana.

* 7. *Filix tenuiſſimè & profunda denticulata Montbelgardica* J. B.

J. B.

Magnitudine non cedit vulgari Filici mari non ramoſæ. Foliorum haud diſpar poſitus; verùm criſtati folii portiunculæ valdè ſunt concinnæ, anguſtæ, profundis & argutis denticulis inciſæ; criſtæ verò totæ coſtæ annexæ alternatim oriuntur. Similis eſt Filici Rhæticæ, quæ tenuior: aliquid ſimilitudinis habet cum noſtro Adiantho albo Officinarum folio Filicis.

Provenit in ſylvis propè Montbelgardum; item in monte Maſmunſter & in monte Rosberg, necnon in valle fontium acidorum Griesbachiana.

* 8. *Filix paluſtris maxima dentata* C. B. prod. The greateſt Marſh-Fern.

C. B. prod.

Radice eſt omnium Filicum craſſiſſima, duos pugnos ſuperante, nigrâ, velut craſſiſſimis ſquamis compactâ, & multis fibris nigris capillatâ, unde emergunt *folia* plura, atro-virentia, tres cubitos ſuperantia, in latus ampliſſimè expanſa, quorum pediculus rufeſcens, anguloſus, cavus inſtar oblongi auriſcalpii ex radice prodit, qui ubi pedalem altitudinem adeptus eſt, folioſûs redditur ad modum Filicis maris vulgaris: nam veluti ex plurimis pinnis ſecundùm margines crenatis, & ad unum pediculum cohærentibus componuntur. Verùm ad radicem inter media folia plura foliorum rudimenta cubitalia, velut futurorum principia, conſpiciuntur, eo modo quo in Filice florida ſive Oſmunda dicta circa ſummos caules apparent, à qua tamen differt, quòd Oſmunda caules edat, & caulium ſummis veluti flores ſive ſeminum rudimenta adhæreant, & folia habeat latiora, & haudquaquam ad margines ſerrata.

Hanc locis paluſtribus circa thermas Marchicas copioſè obſervavit *C. Bauhinus:* aliquando in editis & ſaxoſis ſed humidis montibus etiam reperitur, ut circa *Ramſtein* arcem Baſileenſium idem obſervavit.

* 9. *Filix Indica Oſmundæ facie* Bod. à Stapel. Hort. Par.

Bod.
E Virginia, inquit, delata eſt, foliis *aquaticæ Filicis*, latioribus tamen, totâ alioqui facie Filicibus ſimilis. Huic quâ parte ab homine tacta eſt altero aut tertio, nonnunquam quarto die, rubiginoſa quædam apparet macula, quæ totum folium percurrit & exſiccat. Exſiccatum alio ſubnaſcente decidit.

* 10. *Filix baccifera* Cornuti. *F. Saxatilis baccifera Americana* Park. **Berry-bearing Fern of America.**

Cornut.
Dryopteridis inſtar enaſcitur, ac ſenſim in cubitum erigitur, pennatis *foliis*, in ambitu crenatis, luteo-virentibus; quæ creſcunt utrinque ad *caulem* non facilè flexilem citra rupturam, ponè rotundum, ante excavatum ſinu exiguo, per totam longitudinem exporrecto. *Seminum* etiam rudimenta poſticis foliis adhærent; inter quæ ſparſim eminent rotundi globuli, nunc bifidi, virides initio, deinde nigri, guſtu ſuavi, Polypodii ferè radicis ſaporem referente, qui tandem maturi vix tactum patiuntur, ſed ſponte decidentes terræ infiguntur, unde nova ſuccreſcit ſoboles. *Radice* nititur multis contextâ fibris capilloſis, colore fuſcis & guſtu ſubacerbis.

In America Septentrionali paſſim inter ſaxa provenit: pullulat Aprili ineunte, baccæ media æſtate matureſcunt, folia Novembri marceſcunt, ſola per hyemem ſuperſtite radice. Hanc in Angliam è Virginis primur intuliſſe dicitur Joannes Tradeſcantius. Cùm plantam hanc nondum nobis videre contigit, cujus generis ſint baccæ foliis innatæ, an ſcilicet fructus, an excreſcentiæ inſectorum matrices, determinare nequimus. *Locus.*

* 11. *Adianthum Braſilianum*, Avenqua *Luſitanis* Marggr.

Marggr.
Duplex eſt, majus & minus.

Majus in duorum pedum altitudinem aſſurgit, ex *radice* intus flava, extus nigricante, ſub terra ſerpente, & multa habente filamenta. *Caulis* hujus tenuis, ſtriatus, ex brunno nigricantis & ſplendentis coloris, & lanugine quadam hepatici coloris veſtitus. Superiùs ramulos aliquot habet inordinatè poſitos, qui, ut & caulis ſummus, *folia* habent alternatim poſita, quædam tres, quædam duos, quædam unum digitum longa, dilutè viridia, in ambitu dentata, atque ſingularis figuræ.

Minus in eandem altitudinem aſſurgit, caulibus ejuſdem cum priore figuræ & coloris, non veſtitis lanugine, verùm pulvere albo velut farinâ quadam aſperſis. *Folia* alata, alternatim poſita habet, variæ longitudinis, à ſemidigito ſcilicet ad tres digitos; in extremitate enim caulium breviſſima ſunt. In quolibet folio alæ hæ alternatim poſitæ, interiores longiores, exteriores breviores, ſupernè ſaturatè viridis coloris, inferiùs farinâ pulvere nigerrimo mixtâ aſperſæ. Inferiores *cauliculi* progerminantes parum convoluti (quod omnibus Filicibus commune eſt) & pulvere farinaceo planè albi ſunt.

CAP. III.

* *Filix fontis admirabilis ad marem vulgarem non ramoſam accedens non dentata* J. B.

J. B.
MAſculæ vulgò dictæ non ramoſæ Filicis in morem ſimplices erigit *caules*, quos rami non dividunt, non ſine hirſutie aliqua: Criſtæ ſingulares paulò videntur longiores, diviſione ferè foliorum *Ceterach*, ſegmentis minimè crenatis, ſed acutioribus, quorum averſa parte pulverulenta ferruginea puncta agminatim proximè margines circumcirca conſpiciuntur, medio libero.

In montibus propè Fontem admirabilem in Ducatu Wirtemberg. Auguſto menſe collegit *J. B.*

Huic perſimilis eſt; major tamen, tarſiſque arctiùs pennata *Filix non ramoſa Braſiliana, foliis Aſplenii acutioribus* Breynii.

* *Filix non ramoſa Guyanenſis, foliis Aſplenii obtuſioribus* Breynii.

Obſervatur magis hirſuta quàm antecedens, atque obſcuriùs virens, pinnulis obtuſioribus, puncta rariora habentibus.

CAP. IV.

A. 1. *Filix minor non ramoſa* J. B. *Dryopteris* Ad. Lob. Ger. emac. *Filix minor paluſtris* nobis.

R*Adices* locis paludoſis ſub terræ ſuperficie reptant, ſibi mutuò implexæ, radicum Polypodii inſtar, culmi craſſitudine, 5, 6, 7, digitos longæ, foràs atræ, intus albæ, ſapore ſubdulci & aſtringente, fibrillis innumeris tenuibus capillatæ. *Caules* ſparſim oriuntur variis in locis, plures paucioréſve ſimul pro ætate, magnitudine aut vigore radicis, [vidimus puſillas & tenellas radices quæ duos tréſve ſolummodo producerent, grandes & vegetas quæ 14 aut 15.] Dupliciter tantùm dividuntur, nimirum in ſcapum medium & ramulos foliis veſtitos. Scapus quem diximus 5, 6, 7, uncias longus eſt, tenuis, anticâ parte planus, poſticâ rotundus, lævis & viridis. Primum ramulorum par tribus circiter digitis à radice exit; ſuccedunt 8, 9, aut 10, paria, conjugatim ſibi mutuo oppoſita, longiſſimo ramulo unciam vix excedente. Folia ſeu pinnulæ alis ſeu ramulis conjugatim quoque adnaſcuntur, ad 8 aut 9 in ſingulis paria, nullis crenis aut denticulis inciſa, colore pallido ſeu ex viridi luteo. Filicula hæc radicibus Polypodium æmulatur, caulibus Filicem marem vulgarem, nervis & pinnulis Filicem fœminam.

Deſcriptio eſt D. Goodyeri apud Gerardum emaculatum, à nobis Latina facta.

Locis paluſtribus putridis pluries obſervavimus in inſula Elienſi & alibi, præcipuè in Septentrionalibus Angliæ.

In tantam nonnunquam ſtaturam & magnitudinem excreſcit, ut Filicem marem mentiatur; verùm facilè diſcernitur, quod pinnulæ æquabili ambitu circumſcriptæ ſint & minimè crenatæ.

A. 2. *Filix pumila ſaxatilis altera Cluſii* Park. *Filix non ramoſa, nigris maculis punctata* C. B.
Dwarf-Stone-Fern not branched.

Cluſ.

Quinos aut ſenos habet *cauliculos*, teretes, rectos, initio virides, deinde temporis ſucceſſu omnino nigricantes, palmares, à medio unicam foliorum inſectorum alam, unico ad faſtigium uſque artu porrectam ſuſtinentes, eâdem quâ in mare vulgari formâ & facie, multò verò minorum tenuiorúmque, ſapore nonnihil adſtringente, pronâ etiam parte multis nigris maculis (quæ vetuſtate efloreſcere videntur) aſperſorum. *Radix* velut in caput coacta, ſicut in mare vulgari, & multis nigris duríſque fibris capillata eſt.

Locus. In montibus ſaxoſis Derbienſibus, Eboracenſibus & Weſtmorlandicis copioſè provenit. Invenimus & in tranſmarinis non procul à *Spada* in territorio Leodienſi. Præcedenti ſimilis eſt, magnitudine & natalibus differt.

3. *Filix ſaxatilis non ramoſa minima.*

Folia exſerit palmaria & longiora, anguſta, tarſis ſeu alis ſemuncialibus, anguſtis, 14 aut pluribus hinc inde ad utrumlibet coſtæ ſeu nervi medii latus adnexis, alterno potiùs quam contrario ſitu, compoſita. Alæ longiores è 4 aut 5 pinnularum, exiguarum, obtuſarum, & in extremo nonnihil crenatarum conjugationibus conſtant, extremâ alâ in folium anguſtum procurrente. Pediculus & coſta folii media in ſicca alba & glabra videntur.

Locus. E petrarum rimis verſùs ſummitatem montis Salevæ propè Genevam exit.

CAP. V.

De Adiantho albo ſeu Ruta muraria.

ADiantum unde dictum ſit vide Sect. 4. cap. 5. *Adiantum* autem *album* dicitur hæc planta, quòd cauliculi ejus ſeu rectiùs foliorum pediculi minùs nigricant quam Adianthi nigri dicti. *Ruta muraria* ob aliqualem cum foliis Rutæ ſimilitudinem appellatur.

A. 1. *Adianthum album* Tab. *Ruta muraria* C. B. J. B. Ger. *muraria, ſive Salvia vitæ* Park.
Wall-Rue, Tentwort.

J. B.

Radice tenuiſſimis fibris nigricantibus capillata, ſubaſtringente parietinas rimoſas occupat; *pediculos* promens multos, ſemipalmares, tenues, juxta radicem nigricantes aut atro-rubentes, reliqua parte virentes, nonnihil in ſummo divaricatos; ex quorum tum extremitatibus, tum lateribus *folia* oriuntur Rutæ vel Adianti veri, ſed multò minora, ſtriata, rigidula, per ambitum crenata, ſuperna parte virentia, inferiùs pulviſculo ruffo aut fuſco aſperſa, guſtu nonnihil acerbo & ſubaſtringente, cum tantillo dulcedinis leviuſculæ veſtigio.

Locus. In muris & pontibus lapideis, ínque petrarum fiſſuris multis Angliæ in locis invenitur. Amat ſaxa viva, coctis lateribus immoritur, inquit Camerarius; quod tamen nobis obſervantibus non eſt perpetuum; vidimus enim in muro lateribus extructo Adiantum album innatum.

Facultatibus cum Adianto vero convenit, unde in Tuſſi, Aſthmate, Pleuriſi, Ictero, obſtructionibus Lienis prodeſſe creditur: quin & ad renum & veſicæ dolores valere, urinam clementer ciere, calculóſque & arenulas expellere. *Vires.*

Peculiariter præſtare eam perhibet Matthiolus ad Enterocelas puerorum, continuis 40. diebus pulvere exhibito.

Per totam hyemem viret, non priùs emarceſcens quàm incipiant emergere folia, quæ quotannis Aprili menſe inter vetera prodire conſpiciuntur.

Valdè efficax eſſe dicitur in Scorbuticis affectibus: hâc enim omnes milites, arce quadam obſeſſi liberati erant à Scorbuto. * *Hofman.* * *Method. medendi. l. 1. p. 347.*

* 2. *Adiantum album criſpum Alpinum* Schwenckfeld.

Schwenck.

Huic è *radice* pluribus tenuibus capillamentis implicita *coliculi* plures, graciles, juncei, læves, in ſummo brachiati naſcuntur, *foliolis* Rutæ murariæ ſimilibus, magnis, virentibus, craſſioribus, criſpis ac veluti punctis Ledi inſignitis, abſque flore & ſemine: aſpectu jucunda plantula.

Rariſſimum inventu nonniſi altiſſimorum montium petroſis oritur. In montibus Pictlandicis Scotiæ invenit D. Sutherlandus. *Sibbald.* *Locus.*

* 3. *Adiantum album tenuifolium Rutæ murariæ accedens*, J. B.

J. B.

Pedales ex radice emittit ſed tenues *caules*, qui ſuperiùs in ramulos alternos ferè dividuntur, atque hi denuò ſæpius in alios minores, nullo ferè ordine; foliis Rutæ murariæ dimidio minoribus, inciſis, pulchrè viridantibus, tenerioribus, mollicellis.

E monte Gothardo ad J. Bauhinum attulit Hen. Cherlerus.

* 4. *Adiantum novum Germanicum Rutæ murariæ facie* Breynii.

Breyn.

Specioſum hoc & prorſus novum Adianti genus in Franconia non procul à pago illo, ob acidulas celeberrimo, *Langen Schwalbach* dicto, in umbroſo inter ſaxa loco enatum quamvis rariſſimè obſervavimus.

Hoc è *radice* ex plurimis cirris nigris capillata coliculos 30 vel plures ſpargit, juxta radicem nigricantes, reliqua verò parte virentes, & in tertia ſuperiùs parte *foliolis* anguſtioribus, hilariore virore præditis, inque lacinias longiores anguſtioréſque quàm Rutæ murariæ diſſectis ornatos.

Convenit in multis cum Adianto albo tenuifolio Rutæ murariæ accedente *J. B.* à quo tamen manifeſtè differt.

Adianti cujuſdam majoris Coriandri folio, Adianto vero affinis, pediculo pallidè rubente, in Scotia naſcentis, meminit D. Sibbaldus in *Prod. Nat. Hiſt. Scot.*

CAP. VI.

De Adianto vero ſeu nigro.

HÆC planta Adiantum nigrum meritò cenſenda eſt, quia cauliculi ejus ſeu potiùs foliorum pediculi politiore nitore nigricant, ut cum C. Bauhino loquar. Capillus autem Veneris dicta eſt, quia capillis nitorem & venuſtatem conciliat.

1. *Adiantum ſive Capillus Veneris* J. B. *Ad. verum ſive Capillus Veneris verus* Park. *Cap. Veneris verus* Park. *Ad. foliis Coriandri* C. B. **True Maiden-hair.**

Muſco ruffóque ceſpiti implexæ ſunt capillares radicum fibræ nigræ. *Caules* exeunt multi, te-
ues, nigri, læves & ſplendentes, dodrantales aut etiam pedales, in ramos ſtamineæ tenuitatis di-
ſi, per quos tremulo filo appenſa alterno ordine viſuntur *folia*, viridia, crebra, mollicella tenellá-
ue, lævia, Coriandrinis primitus erumpentibus ſimilia, nec magnitudine multum cedentia, ferè
angularia, ſectionibus per extremum rarioribus, altioribus cæſa. Cùm planta ad ἀκμὴν & ſtatum
um pervenerit in foliis extremis cernuntur parvæ veluti plicæ, albicantes, ſub quibus pulvis occul-
tur vix perceptibilis, illi ſimilis qui aliis plantis Capillaribus averſâ parte accreſcit.

In parietibus, locis petroſis, umbroſis, humidis, ſecus fontes & aquarum ſtillicidia exire teſtatur
odonæus, in regionibus calidioribus, Gallia Narbonenſi & Italia: in frigidioribus, ut reliqua Gal-
, Germania, Belgio & Anglia raro aut nunquam provenit. Nos Patavii in puteo naſcentem &
edia hyeme adhuc virentem obſervavimus; circa Genuam ad marginem cujuſdam fontis. *Locus.*

Vulgus Narbonenſe pro ſigno infallibili bonitatis & levitatis aquarum habet Adianti circa puteos
fontes proventum.

Quavis anni parte, etiam hyeme viret, Solem & aerem calidum & ſiccum refugit, umbroſis &
midis delectatur.

Folia & ſummitates hujus plantulæ in uſum medicum veniunt; quæ, quod ad vires & uſus atti-
t, Sanguinem purificat, humoréſque in maſſa ejus commixtos ad juſtam temperiem reducit:
æparat & purgat pituitam, necnon bilem utramque, atram & flavam: humiditates ſuperfluas
diſſipat, *Vires & Uſus.*

diſſipat, ſeroſóſque humores reſolvit & per tranſpirationem inſenſibilem amandat : Sudores & urinam provocat, putredini potenter reſiſtit, unde in omne genus febribus, ſimplicibus, putridis, malignis, peſtilentibus, continuis, intermittentibus felici cum ſucceſſu exhibetur. Singulari & ſpecifica proprietate capillis conducit, omnibúſque illorum vitiis medetur, Alopecias ſanat, furfures aliáſque eorum ſordes detergit, marcidis & decoloribus vigorem & nitorem conciliat, defluentes continet, raros denſat & honorem capiti reſtituit, canitiem denique arcet [Adiantum capillis dicare, tanquam eorum remedium proprium & ſpecificum ſignatura (ut vocant) eidem impreſſa, nimirum caulium & ramulorum ejus cum Capillis in tenuitate, colore & nitore convenientia Botanicos, ut puto, induxit.] Omnes cerebri facultates exſuſcitat, humorum in illud decumbentium exceſſus temperat & vitia corrigit: Spiritus animales depurat, vapores calidos & bilioſos compeſcit, acres, acidos & narcoticos lenit. Proinde adverſus vigilias immoderatas, affectus comatoſos, catarrhos, Epilepſiam, phreneſin, maniam, melancholiam, cephalalgiam, contráque omnigenas intemperies & tumores qui capiti accidunt conducit: viſum acuit, humores ad dentes, aures, colli aut faucium glandulas defluere ſolitos cohibet & diſſipat. Odore ſeu halitu ſuo ſuavi cor exhilarat, & facultates vitales recreat & corroborat: Pectoris vitia emendat, Pulmones expurgat, humores craſſos, viſcidos & tenaces aſperæ arteriæ canalibus & bronchiis impactos incidit & evacuat, ejuſdem aſperitates lenit, adeóque adverſus Tuſſim, reſpirationem difficilem, Aſthma, Peripneumoniam, Pleuritidem, Hæmoptyſin, Syncopen, Lipothymiam, Cardialgiam remedium eſt præſentaneum. Oeſophagi & ventriculi fibras nimis laxas reſtringit, iiſque debitum tonum reſtituit: Excrementorum nauſeam cauſantium colluviem expurgat & aufert: ſitim extinguit; penetrat, humectat & purgat leniter admodum & benignè ventriculum & inteſtina: Hepatis & Lienis calores temperat, eorundem obſtructiones quantumvis inveteratas reſerat: Calculum renum & veſicæ comminuit, & urinæ meatus omnes aperit: Adverſus Icterum & colores pallidos tum Antidotum eſt, tum remedium: Partibus generationi inſervientibus inprimis utilis eſt & amica: Sterilitati opitulatur, uteri immunditias expurgat, Secundas educit, menſtrua ciet, & tamen (quod mirum eſt) immoderata cohibet, fluorem album ſiſtit & emendat: Juncturis & nervoſo generi commoda eſt, vapores halituoſos, qui ad muſculorum capita coacervantur diſſipat, unde ad ſtupores, ſpaſmos, pandiculationes facit. Duritias & excrementa articulorum ligamentis impacta emollit & reſolvit, hinc iſchiadico dolori & omnigenæ Arthritidi medetur: Utilis etiam eſt ad tumores quoſcunque ſeu calidos, ſive frigidos, œdematoſos & ſcirrhoſos, phlegmonas, eryſipelata, contra plagas, ulcera, oſſium fracturas & luxationes, omnia denique cutis vitia.

Has omnes virtutes Adianto vero attribuit Petrus Formius M. D. Monſpelienſis in libello quem de hac planta Gallicè conſcriptum publicavit Anno 1644. quæ ſi univerſæ eidem convenirent, panacea quædam eſſet & medicamentum univerſale, ad omnium ferè corporis partium ſanitatem tuendam & morbos debellandos vel ſola ſufficiens. Verùm cum in qualitatibus omnibus temperata ſit, vires ejus admodum remiſſas & debiles eſſe oportet. Schroderus facultates ejus approbatas paucis complectitur, Pulmonum, inquiens, renúmque vitiis medetur: Epatis & Lienis obſtructiones reſerat: Urinam & menſes ciet.

Varios modos plantam hanc ad uſum medicum præparandi, ſeu varias formulas medicamentorum ex ea parandorum deſcribit ſupra laudatus autor. Nos aliis omiſſis Ptiſanam tantùm Adianti, quam miris laudibus extollit, proponemus.

℞. ſummitatum aut foliorum Adianti adhuc virentium & recens collectorum tres circiter manipulos. Infundantur ſupra cineres calidos per ſpatium unius noctis in duobus tribúſve ſextariis [pots] aquæ fontanæ optimæ, tandémque ſi placet, leviter bulliant.

Colatura vaſi vitreo immiſſa pro potu ordinario inſerviet, vel ſola, vel cum tantillo vini. Si tincturam ſaturatiorem deſideras, herbam ex aqua nè eximas, ſed tandiu relinquas donec contabuerit, deinde recentem infundas eouſque continuando donec tincturam non ampliùs deponat.

Ptiſana hæc ſuperfluas humiditates abſumit, & per inſenſibilem tranſpirationem eliminat: ſudorem & urinam provocat, & eadem ferè omnia præſtat quæ de Adianto prædiximus. Sufficiat (inquit) affirmare, me complures parvulos & infantes exiccatos & ferè conſumptos febre lenta, ab obſtructionibus meſenterii ortâ hujus uſu ſanitati priſtinæ reſtituiſſe. *Conſiderandum annon Rachitis noſtratibus medicis dictus morbus fuerit quo laborârunt hi infantes.*

Adianti nigri varietas. Cæterùm Adiantum magnitudine & foliorum craſſitie variat. Quod majus eſt & craſſioribus foliis *Adianthum Syriacum* Tabernæmontano, *Capillus Veneris Syriacus* Gerardo dicitur.

2. *Adiantum Americanum* Cornuti. *Ad. fruticoſum Americanum* Park. **Black Maiden-hair of America.**

Cornut.

Huic *radix* puſilla, capillamentis nigris fibrata; *Cauliculi* exeunt atro-purpurei, in cubitum ſe attollentes, ſeptémque aut octo ramulis diviſi, in orbem expanſi, latiſſimè ſe ſpargunt; adnaſcentibus interim proceſſibus quampluribus, qui cum ramulis leviter criſpantur extremo. *Folia* Adianto vulgari ſimilia ſunt, ſed ampliora, Galli criſtam referentia; ſunt enim infima parte lineâ curvâ clauſa, ſuperiori nonnullis ſinubus lacinioſa, omnia contrariis pediculis denſa inter ſe & ex adverſo. Singulorum foliorum pars altera gratâ viriditate lucet, altera punctulis fuſcis exaſperatur. Sapor idem cum noſtrate, parùm acerbus.

Hoc Adiantum Canadenſi regioni frequentiſſimum eſt: nuſquam adeò altum provenit. Tradunt duorum cubitorum altitudine amplius reperiri, expanſíſque brachiis tantum umbræ parere, ut eò ſuccedere poſſint homines in æſtu, faciléque ſe ab eo hujus umbraculi præſidio tueri. Apud nos autem hujus plantæ proceritas intra pedem unum aut alterum ſubſiſtit.

Hanc è Virginia in Angliam invexit Joan. Tradeſcantius filius. Rectiùs fortaſſe ad quartum genus ſeu Capillares ramoſas refertur.

Filix non ramoſa Braſiliana Breynii.

Quæ ad ſeſquicubitalem excreſcit altitudinem, Filicis maris noſtratis facie, atris verò caulibus, quadratis & inſigne ſplendentibus, pinnulis obtuſis, ſuperiore tantùm margine inciſis. Adianti Americani Cornuti colore, formâ & toto habitu æqualibus; an à prædicto differat Lector judicet, mihi certè non videtur.

Adianthum fruticoſum Braſilianum C. B. prod.

C. B.

Filicis inſtar excreſcit, *caule* tenui, lævi, ſubnigro, puniceo colore nitente, qui in alios ſubdividitur; circa quos folia viridia, Adianto vero aliquantum ſimilia, parva, oblonga, ſed obtuſa, ſupernè tantùm inciſuris diviſa, inferiore coſtâ quâ capillaceo inſident petiolo integra; alternatim pediculo ſeu cauliculo, & quidem utrinque, à duodecim uſque ad 20 per pedicellum junguntur.

Apud Toupinambaultios in Braſilia natum à Burſero accepit C. Bauhinus.

Ab Adianto Americano Cornuti eo tantùm differt, quòd folia ſeu pinnulæ cauliculis & ramulis alternatim adnaſcantur, non contrariis inter ſe pediculis bina. Verùm quoniam reliqua deſcriptio cum præcedente Cornuti egregiè convenit, hanc plantam ab illa non ſeparamus: nam in iis Filicum ſpeciebus quarum folia plerunque inter ſe contraria oriuntur, reperiuntur interdum coſtæ nonnullæ alternatim poſitis veſtitæ; quin & in eadem coſta eodémve ramulo pinnulæ ſeu criſtæ inferiores adverſo ſitu adnatæ, ſuperiores autem alterno non raró obſervantur.

Adianto vero affinis minoris Scotici, folio obtuſo, ſaturatè viridi, altiùs inciſo cum pediculo viridi meminit D. *Sibbaldus* in *Prod. Nat. Hiſt. Scotiæ*.

SECTIO QUARTA.

De Herbis Capillaribus foliis bis ſubdiviſis ſeu ramoſis.

Cap. I.

A. *Filix femina* Ger. *fem. vulgaris* Park. *major & prior Trago, ſeu ramoſa repens* J. B. *ramoſa major, pinnulis obtuſis non dentatis* C. B. **Female Fern or common Brakes**..

J. B.

CAule [ſeu veriùs pediculo] aſſurgit tres quatuórve cubitos alto, rigido, ramoſo, ſolido, lævi & aliquatenus anguloſo. *Folia* (quod * nomen indicat) pinnata, alatáve, in tarſos primò, deinde in pinnulas ſeu lacinias anguſtas, oblongas, acutiuſculas, obiter interdum entatas, aliàs æquales, diſſecta, ſupernè viridia, infernè caneſcentia; & punctis ferrugineis notata. os in Filicis fœminæ foliis hujuſmodi puncta non obſervavimus: verùm quælibet folia in exteriore argine versùs interiora reflexo ſemina copioſa cuſtodiunt & alunt. Nam elongatis utriſque memranis cutaneis folii fit quaſi nidus ſeminum, ut docet D. *Malpighius*, quocum conſentit *D. Colius*, ui expreſſiùs ſemina hujus ſpeciei marginibus dentium in quos folia dividuntur averſa parte accreere tradit. Revera enim experientiâ teſte margines pinnularum ſeu denticulorum in quos folia ividuntur circumcirca reflectuntur. *Radix* digitum ſubinde craſſa, foris nigricans, intus albida, ongè latéque importuno reptatu terram occupans, ſapore amaricante ſuccóque glutinoſo prædita, uæ ſumma parte obliquè aut etiam tranſverſim inciſa bicipitis Aquilæ ſpeciem quandam exhibet.

* Πτερὶς.

In paſcuis ſterilioribus ubique ferè luxuriat hæc planta, agricolis maximè exoſa: prolixa autem on indiget deſcriptione; ſufficit ad eam ab aliis omnibus diſtinguendum dixiſſe, quòd ſit è maxiis, omnium in Anglia vulgatiſſima; ramoſa radice repente.

Locus.

Hujus etiam ſpeciei non minùs quàm aliarum Filicum ſuperficies ex meris foliis conſtat: qui nim *caules* eſſe videntur ramoſorum foliorum revera pediculi ſunt, ut patet tum quia partem antiam ſeu ſupinam poſticæ ſeu pronæ diſſimilem obtinent, tum quia in folium terminantur.

Ex hujus & Filicis etiam maris exuſtæ cineribus cum aqua in maſſam coactis pilas ſeu globulos fficiunt noſtrates, præſertim Warwicenſes & Staffordienſes, & in Sole exſiccant: quorum uſus eſt otricibus ad linteamina mundanda, ſaponis aut lixivii loco. Antequam iis utuntur in ignem lucuentum immittunt donec candefiant, tunc enim facilè in pulverem fatiſcunt. Hâc exſiccatâ, ligni ut ſtraminis inopiâ, ad furnos excalefaciendos ruſtici utuntur: in Suſſexia etiam ad calcem couendam: eſt enim ejus flamma vehemens admodum & huic uſui valdè idonea, ut ab * Amico inenioſo, qui & ipſe ſæpius expertus eſt, & alios ejus uſum edocuit, certior factus ſum.

Vires & Uſus.

* *D. Gualtero Burrel Armigero.*

Hujus radix in pulverem redacta, & pondere dimidiæ unciæ [ʒi. S. Paulo] ex aqua mulſa ſumta lumbricos latos [atque etiam longos] enecat, imò præſentiſſima earum peſtis eſt, teſte S. Pauo, eámque inter ſecretiſſima ſecreta adverſus lumbricos habent & venditant Agyrtæ.

Eadem in vino decocta, & per aliquot dies pota laborantes Lienis excremento recreat; Gravidis autem infenſa cenſetur, ut quæ abortum faciat. *E Veteribus*.

Ad ambuſta omnia vel igne, vel fervidâ aquâ, aut oleo, mirificè conducit radicis ſuccus, vel recentis tuſæ, vel exſiccatæ, affuſâ aquâ roſaceâ, vel aquâ è fimo vaccino, vel florum Tiliæ, vel harum defectu fontanâ communi: tunc enim ſuccus lentus ſeu mucilaginoſus exprimitur qui iis medebitur, ubi reliqua medicamenta auxilium negaverint. *Trag. S. Paulus*.

Aremoricos & Neuſtriorum ultimos, qui vaſtas ſylvas colunt in frugum inopia è radice Filicis panem conficere notum eſt ex Dalechampii relatione, ejuſdémque cineribus nitri loco injectis ſaxa liquare, & vitrea vaſa fingere colore viridi & ſubobſcuro.

Filicis fœminæ varietas. Hujus ſpeciei varietatis cujuſdam meminit *J. Bauhinus*, titulo *Filicis majoris mollis ramoſæ*, cujus ſegmenta ſingularia paulò videntur latiora brevioráque quàm illius [ſuperiùs proximè deſcriptæ] nec ut illi dura ſed mollia nec ſubtus incana.

Circa Tigurum Helvetiorum ſe collegiſſe putat Autor, meminítque (inquit) ejus Geſnerus in *App. Hort.* nomine *Filicis maris mollioris*.

Plinius Filicem biennio mori ſcribit ſi frondem agere non patiaris: Id efficaciſſimè contingere germinantis ramis baculo decuſſis, quod & experientia hodierna confirmat, quamvis rationem quam addit Plinius ingenioſè ſane excogitatam ſi experientia confirmaret, non probem, nimirum quòd ſuccus ex ipſa defluens radices necet.

Præterea famam eſſe ait & circa Solſtitium avulſas non renaſci, quod aliis experiendum proponimus.

CAP. II.

A. *Filix mas ramoſa pinnulis dentatis* Ger. emac. **Great branched Fern with indented leaves.**

Fibris plurimis, capillaribus, nigricantibus, ex infimis caulibus (ſeu veriùs foliorum pediculis) qui in unum veluti corpus radicis coaleſcunt, enaſcentibus *radicatur*. Primo vere foliorum aſparagos convolutos paulatim ſeſe explicare incipientes cernas, ſquamis ferrugineis propè terram obtectos, arctè invicem junctos. Planta junior pauciora habet folia, adultior & annoſior plura ad decem aut duodecim. *Folium* autem unumquodque ab ima parte propè locum ſui cum ſociis coalitûs, quamprimum ſe prodit, antequam longitudinem digitalem aſſecutum fuerit, fibris ejuſmodi nigris demiſſis alimentum attrahit. Folia jam extenſa trifariam dividuntur, Filicis fœminæ vulgò dictæ in modum, nimirum in ſcapum ſeu pediculum coſtámve mediam, ramos laterales primarios, & ſurculos ſeu ramulos ſecundarios, quibus utrinque pinnulæ ſeu folia adnaſcuntur. Scapus folii dictus in planta nobis deſcripta (quæ è maximis erat) quatuor minimùm pedes longitudine æquabat. [Sunt autem aliàs folia unius, duorum, triúmve pedum] ſquamis illis ſeu Muſco ferrugineo obductus, præcipuè radicem verſùs, firmus, anticâ ſeu adverſa parte planus, poſticâ ſubrotundus, ab imo ad viginti circiter unciarum ſpatium nudus, deinde ramoſus ramis in univerſum circiter viginti ex utrolibet latere egreſſis. Rami tertii à radice paris, qui omnium longiſſimi erant, novem uncias extendebantur, reliquis ordine brevioribus ad ſummos uſque. Radici propiores bini plurimùm oppoſiti cauli adnaſcebantur, quo ab ea remotiores eò magis ab oppoſitione aberrabant. Surculi ſeu nervi pinnulas ſuſtinentes in ramis lateralibus duorum erant digitorum cum quadrante longiſſimi, deinceps ſenſim breviores ad extremos uſque ramulos, (qui in folia tandem faceſſebant) in ramis longiſſimis numero circiter viginti ad alterutrum ſcapi latus. Pinnulæ ſeu folia maximam partem bina, adverſa in ſurculis oriuntur, ad octo aut novem paria in ſingulis, ſúntque per oras altiùs inciſa, ſegmentis in acutos mucrones deſinentibus, ſupina parte obſcuriùs viridia, pronâ pallidiora, punctis ſquamoſis ferrugineis duplici ordine adnaſcentibus. Folia totalia (ſi ità loqui liceat) cùm plenè extenſa & perfecta ſunt, in eorum medio ad radicem rudimenta foliorum vere ſequenti explicandorum jam tum formata, conglobata ſeu convoluta & ſquamis obducta apparent.

Folia in hac planta nonnulla per totam hyemem virorem ſuum retinent, locis præſertim calidioribus, quæ tandem novis ſubnaſcentibus ſequenti æſtate marceſcunt.

Locus. In umbroſis, ſabuloſis præſertim aut petræis, ubi aquæ ſcaturiunt, quin & in paludoſis ad ſtipites Quercuum putridorum cum *D. Goodyero* eam ſæpiùs invenimus, non in Suſſexia tantùm (quamvis ibi plurimam) ſed & in multis aliis Angliæ locis.

Prolixam deſcriptionem *D. Goodyeri* non piguit Latinam facere, & è Gerardo emaculato hanc tranſcribere, quoniam neſcimus an à quoquam præterea deſcripta fuerit hæc ſpecies; planta autem ipſa ad manum non ſit.

CAP. III.

* *Filix tenuiſſimè ſecta ex monte Balon.* J.B.

J. B. Folia cubitorum aliquot, ferrugineo muſco obſeſſis pediculis; in *ramos* particulares diviſa, non planè ex adverſo reſpondentes, palmares & ſeſquipalmares, quorum unuſquiſque *criſtas* habet, alternatim poſitas, ſemunciales & duarum unciarum, in ſegmenta exigua per extremam oram crenata ſubdiviſas.

Hanc invenimus in Vogeſi montis parte *Balon*, quam ex fodinis argenti dictis *Gerardmegni* conſcendimus menſe Auguſto.

Cap. IV.

* *Filix Rhætica tenuiſſimè dentata* J. B.

J. B. AD Filicem tenuifoliam profundè diſſectam accedit; verùm criſtæ, quarum alternatus ortus in ſingulares denuo criſtulas dividuntur, unciales, paulóve altiores aut longiores, tenues admodum, crebróque & profundè diſſectas, longè inter ſe diſtantes, averſa parte punctatas, ut aliæ Filices.

Similis eſt Adiantho folio Filicis, ſed differt non ſolùm in eo quòd major eſt Adiantho, ſed præterea quòd pediculi Adiantho ad radicem rubeant, quódque ſegmenta ſunt quoque diverſa.

Reperi in Rhætia primò, deinde in monte *Rosberg* propè *Maſemunſter*.

Cap. V.

A. *Filix florida ſive Oſmunda regalis* Ger. *Oſmunda regalis ſive Filix florida* Park. *Filix floribus inſignis* J. B. *Filix ramoſa non dentata florida* C. B. **Flowring Fern or Oſmund royal.**

J. B. EX uno perplexarum *radicum*, longarum, nigricantium ceſpite *caules* attollit bicubitales & altiores, virides, glabros, ſtriatos, ramis patulos. Hinc inde alæ exoriuntur; pinnatis octo novémve conjugationibus *foliorum*, impari una alam claudente, conſtantes. Singularia autem folia omnia ſurſum ſpectant, trium quatuórve unciarum longitudine, ſemunciam lata, ex principio latiore ſenſim extenuata, in obtuſum mucronem deſinentia, à nervo per longitudinem decurrente exporrectis in margines, (qui integri ſunt nec crenis ſecti) infinitis obliquè venulis. Caulis ſcapus in ſurculos aliquot diviſus, racemulos unciales in ſingulis ſurculis multos ſuſtinet, ſeminibus multis confertiſſimos.

Naſcitur locis riguis ac paluſtribus putridis, in humidis quoque ſylvis, in multis Angliæ provinciis. In inſula Mona in clivis maritimis & rupium interveniis udis copioſam obſervavimus. *Locus.*

Flores Herbariis dicti nobis nihil aliud eſſe videntur quàm folia ob ſemina adnaſcentia non explicata, ſed ad margines reflexa.

Hujus radicem ad Hernias & ulcera exploratiſſimi commodi eſſe ſcribit Lobelius, quinetiam colicis & ſpleneticis plurimùm conferre; nonnihil calidam eſſe & acrem, odoris non ingrati. *Vires.*

Pars illa radicis media ſubcandida efficaciſſimam putatur non modò vulneratis, ſed & cæſis, ruptis, ex alto deturbatis decocta vel etiam tuſa & cum aliquo liquore ſumpta. *Dod.*

Rachitidi morbo dicto remedium præſtantiſſimum & quaſi proprium & ſpecificum cenſetur hujus radix, cui percurandæ vel ſola ſufficiat. In Rachitide uti ſoleo conſervâ Aſparagorum ſeu germinum teneriorum hujus & Filicis maris, vel etiam Aſplenii & Phyllitidis, proſpero ſucceſſu. *D. Bowles.*

Cap. VI.

A. *Filix ſaxatilis ramoſa maritima noſtras.*

HUnc ad litus Angliæ Occidentale rupibus maritimis adnaſcentem invenimus: *D. Newton* in puteo quodam Camaloduni in Eſſexia obſervavit.

Plantula palmaris aut ſeſquipalmaris eſt, ramoſa; ramuli & pinnulæ non ex adverſo ſed alternatim oriuntur; pinnulæ obtuſæ, latiuſculæ, per extremum crenatæ. Intenſiùs viret hæc ſpecies quàm pleræque aliæ Filices. Pediculi & coſtæ foliorum mediæ in ſicca rubere videntur.

Cap. VII.

A. *Filix ramoſa minor* J. B. *ſaxatilis ramoſa nigris maculis punctata* C. B. *pumila ſaxatilis prima Cluſii* Park. *Dryopteris Tragi* Ger. emac. **The leſſer branched Fern.**

J. B. PArietinas & rudera ſequitur, radicem habens Labyrintheo contextu multipliciter implexam, Polypodii radicibus tenuiorem, repentem, & in obliquum ſe ſpargentem, nigram, raris fibris tenuibus & duris capillatam (inquit Cluſius) ſapore cum levi dulcedine inſigniter acerbo. Cauliculi multi, tenues, ex viridi fuſci, palmares & dodrantales, longioréſque ramoſi Filicis fœminæ vulgò dictæ inſtar (cui tamen magnitudine plurimùm cedit) quibus pinnatim annexa folia Filicea, crenulis denticulata, ſubinde averſa parte pulverulentis tuberculis aſperſa.

In opacis ad latera montium obſervavimus ſæpiùs tum in Anglia, tum in regionibus tranſmarinis; in Anglia propè Abbatiam Tinternenſem in agro Monmuthenſi, inque Weſtmorlandia plurimam variis in locis: in tranſmarinis circa *Franchimont* caſtellum in agro Leodienſi non procul à Spada urbecula Acidulis celebri; in ſylvoſis ad latera montis Salevæ propè Genevam, & alibi.

CAP. VIII.

De Adiantho.

ADiantum Ἀδίαντον Græcis dicitur ὅτι οὐ διαίνεται, i. e. in aquis non madeſcat, ob ſiccitatem ſcilicet ſuperficiei, quæ aquæ contraria eſt, & eam ſolet repellere, quemadmodum in pulvere & pennis, & aliis ſiccis & lævibus contingit, in quibus non conſiſtit aqua, ſed aut elabitur, aut in guttulas rotundatur. *Plin.* lib. 22. c. 21. *Aliud Adianto miraculum, aquas reſpuit, perfuſum merſúmve ſicco ſimile eſt, tanta Diſſociatio deprehenditur, unde & nomen à Græcis.* Non quod nunquam omnino madeſcat, quaſi longiore mora in aqua ſubmerſum non æquè ac aliæ plantæ irrigetur, ſed quòd imbris è cœlo decidentis ſtillicidia foliis ejus non inſideant, ut Nicander, ob ſiccitatem ſcilicet & lævorem ſuperficiei. Alii ἀπὸ τὸ διαίνειν marceſcere & ἀ privativa dictum cenſent, quia non ut reliquæ herbæ illico decerptum marceſcit. Polytrichum dicitur quòd capillos multos & denſos faciat, eorúmque defluvia expleat.

A. 1. *Adiantum album folio Filicis* J. B. *Filix ſaxatilis caule tenui, fragili nobis dici ſolita.* **Stone-Fern with a ſlender brittle ſtalk.**

J. B.
Radice tranſverſâ, ſatis craſſa in parietum rimas & ſaxorum interſtitia ſe inſinuat, fibris nigricantibus demiſſis, ſapore cum majore adſtrictione ſubdulci, herbaceo Polypodii colore. *Cauliculi*, vel potiùs foliorum pediculi, dodrantales aut pedales, tenues, fragiles, viridantes nigricantéſve inferna parte. *Ramuli* aliàs bini oppoſiti, aliàs alternatim adnati, ad duodecim aut quatuordecim paria, extremo ſcapo in folium abeunte, ut in aliis omnibus Filicis ſpeciebus, longiſſimi duas tréſve uncias æquantes, pinnulis alternatim adnatis, oblongis, altiùs inciſis, ut è pluribus compoſitæ videantur, unde hæc planta ambigere videtur inter ramoſas & ſurculoſas ſeu bis & ſemel ſubdiviſas. *Folia* mollia ſunt & tenera, facilè marceſcentia, minutis denticulis inciſa, averſa parte atomis virentibus, tandem ferrugineis extantibus aſperſa; ſapore citra evidentem adſtrictionem dulci, tam evanido ut pæne fatuum dicas cum viſcido lentore, inquit *J. Bauhinus*.

Filicem noſtram ſaxatilem caule tenui fragili eandem ſpecie plantam eſſe cum Adiantho albo Filicis folio *J. B.* minimè dubito, ideóque ejus deſcriptionem Filici illi noſtræ accommodavi, cui ab aliis Filicum minorum ſpeciebus diſtinguendæ ſequentes notæ ſufficiunt. Quòd ſit è minoribus in hoc genere, altitudine tamen interdum dodrantali, *caule* tenui, fragili; *foliis* mollibus, teneris & facilè marceſcentibus: *pinnulis* oblongis, altiùs inciſis, raris.

Locus. In muris antiquis è lapidibus exſtructis, ínque rupibus & ſaxorum interſtitiis in regionibus montoſis, ut v. g. in *Pecco* Derbienſi, Weſtmorlandia & Occidentali Provinciæ Eboracenſis parte frequens occurrit.

A. 2. *Adianthum nigrum Officinarum* J. B. *nigrum vulgare* Park. *foliis longioribus pulverulentis, pediculo nigro* C. B. *Onopteris mas* Ger. **Common black Maiden-hair, or Oak-Fern.**

Radix pro plantæ modo ſatis craſſa, obliquè acta, plurimis fibris nigris terram firmiter apprehendit. *Cauliculi*, ſeu veriùs foliorum pediculi dodrantem interdum longi, firmiores quam præcedentis, nec adeò fragiles, læves, in nigrore ſplendentes, quibus in æquali ortu adnectuntur *ramuli*, utrinque pinnati, pinnulis altiùs inciſis, & in alias interdum ſubdiviſis, unciali ferè circa principium latitudine, ſenſim in tenuem mucronem deſinentibus, circum oras crenatis, altiùs quàm in Ruta muraria, lineolis pulverulentis averſâ parte de Filicum more diſtinctis.

Folia huic plantæ firmiora & denſiora ſunt quàm præcedenti, adeóque Rutæ murariæ ſimiliora, glabra & ſplendentia.

Locus. In opacis ad radices arborum & fruticum, ínque aggeribus umbroſis & muris antiquis paſſim provenit tum in Anglia, tum in exteris regionibus.

Dryopteris alba *Park.* alba Dodonæi *Ger. emac.* cùm à præcedente ſolo foliorum & pediculorum colore dilutiore differat, diſtincta ſpecies cenſenda non eſt, cùm hæc accidentia ætati aut loco natali deberi veriſimile ſit.

Adianthum nigrum pulcherrimum Lugdunenſi ſimile *Thal.* nos cum *C. Bauhino* huic ſpecie idem eſſe cenſemus.

Viribus cum reliquis hujus generis convenit.

A. 3. *Adiantum album floridum ſeu Filicula petræa criſpa.* **Small flowring Rock-Fern.** *An Adiantum album petræum Rutæ murariæ accedens* J. B? *cujus deſcriptio ſuperiùs poſita eſt. An Ad. album criſpum* Schwenckf? *cujus etiam ſuperiùs meminimus. An fortè Ad. foliis minutim in oblongum ſciſſis, pediculo viridi* C. B?

Radix ei firmiter in terram depacta plurimis fibris rufeſcentibus conſtat, guſtui amara. *Folia* ex eadem radice multa, longis pediculis inſident, palmaribus ſcilicet aut ſemipedalibus, ſatis firmis, glabris, virentibus, ipſa quoque obſcuriùs virentia quàm reliquarum hujus generis, ramoſa & variè diviſa, Adianti albi folia magnitudine & diviſurâ ſuâ nonnihil referentia, majora utcunque atque profundiùs & argutiùs ſecta. Sunt autem duûm generum, alia ſegmentis ſeu pinnulis latioribus conſtant, ſúntque tenuiter inciſa & Coriandri ſeu Petroſelini criſpi folia quadantenus referunt; alia ſegmentis longis, anguſtis, ad margines undique reflexis & flores dictos Oſmundæ regalis referentibus. Sapor foliorum acris & calidus.

Locus. Rara hæc & perelegans planta in agro Weſtmorlandico propè *Orton* vicum & alibi, ad macerias & muros antiquos è lapidibus nulla calce commiſſis extructos, quibus eò loci agros diſterminant, copioſè provenit. Invenimus etiam in arduis & excelſis montis *Snowdon* rupibus, in Cambria Septentrionali.

Cap. IX.

* *Filix ſcandens exotica anomala. Filix ſcandens perpulchra Braſiliana* Breynii. *Filicis an ſpecies* Marggravio.

Breyn.

PAlmam ſanè inter Filices jure meritóque obtinet Braſiliana hæc elegantiſſima, quæ vicinis fruticibus aliíſque rebus advolvitur, & ab imis ad ſumma repit, ſarmentorum ope rigidiuſculorum, ſplendentium, è viridi ſpadiceorum, ex quibus per intervalla palmaria longioráve noduli contrariis ſemper inter ſe breviſſimis naſcentes pediculis generantur, hirſuti, quorum ſinguli utrinque coſtam, ejuſdem quo ſarmenta coloris, proferunt, hirſutam, palmarem & ſeſquipalmarem, foliolis viridantibus, elegantiſſimis, alterno poſitu alatam, tandémque in longum deſinentem. Quodlibet verò foliolorum aliquo modo *Convolvuli folio Althææ* foliis conveniens, parvo hirſutóque pediculo innititur, in tres plerunque diviſum lacinias: utpote in duas breviores obtuſas, denticulis quatuor, quinque, vel ſex, longis radiatas, unámque longam, nonnunquam ſeſcuncialem, (è medio brevium exorientem) denticulis utrinque inſtar Priſtis roſtri ab imo ultra medium, atque inde uſque ad extremum cacumen crenis ſubtiliſſimis præditam. Denticuli dicti omnes anguſti ſunt, Coryli nucamentorum figurâ, in ſuperiore latere ſquamulis criſpis arctiſſimè atque curioſè veſtiti ſubtiliſſimis ferruginei coloris, inter quas granula orbicularia * *Selaginis primæ* Thalii magnitudine & figurâ occultantur.

* *Muſci clavati cupreſſiformis.*

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER QUARTUS.

QUI EST

De Herbis flore imperfecto, ſeu apetalo ſtamineove.

FLOREM imperfectum voco quicunque foliis illis tenellis, fugacibus, coloratis caret quæ nos petala dicimus, adeóque ſolo calyce & ſtaminibus componitur. Sub ſtaminibus etiam ſtylum comprehendimus, quo pauciſſimi flores carent.

Notandum tamen calyces ſeu perianthia in nonnullis plantis, ut v. g. *Fagopyro*, *Potamogitone anguſtifolio*, *&* *Biſtorta*, tum colore tum conſiſtentiâ tenella florum petala proximâ ſimilitudine referre. Diſtinguuntur quòd non defluant aut marceſcant antequam ſemina maturitatem conſequantur; verùm ipſis pro vaſculis inſerviant.

Librum hunc in tres Sectiones partiemur.

Prima erit de iis quorum fructus floribus contigui non ſunt, ſed vel totis plantis dirempti, in Sexu diſtinctis: vel in eadem planta paululum remoti ſeu ſejuncti, ut in *Ricino*, *&c.*

Secunda de herbis ſemine triquetro donatis.

Tertia de reliquis quæ ſemine ſunt rotundo, aut paululum compreſſo, aliúſve cujuſcunque figuræ præter triquetrum.

Herbæ flore imperfecto, ſeu ſtamineo, petalis carente ſunt vel fructu

- *A flore totâ plantâ dirempto*; quæ ſexu diſtinctæ habentur, quia ab eodem ſemine ortæ aliæ florem abſque fructu, aliæ fructum abſque flore producunt. Hæ aut ſunt vel
  - *Scandentes*, fructibus ſquamoſis, in racemos congeſtis, quorum uſus eſt ad condiendam cereviſiam nè citò aceſcat: **LUPULUS.**
  - *Erectæ*, quæ vel ſunt folio
    - *Compoſito digitato*, è cujus corticibus linteamina fiunt; **CANNABIS.**
    - *Simplici*; ſeminibus
      - *Solitariis*; plantâ totâ
        - *Spinulis urentibus obſitâ*; foliis in caule binis ex adverſo ſitis: **URTICA.**
        - *Glabrâ & innoxia*, foliis ſingulatim alterno ordine poſitis, ſeminibus in nonnullis plantis muricatis: **SPINACHIA.**
      - *Binis cohærentibus*, teſticulorum ferè in modum, vaſculis incluſis, foliis in caulibus adverſis; radice
        - *Perenni reptante*: **CYNOCRAMBE.**
        - *Annuâ*, foliis
          - *Glabris*: **MERCURIALIS.**
          - *Hirſutis*: **PHYLLON.**
- *In eadem planta à flore aliquantulum remoto*, fructu echinato aut aſpero.
  - *Monoſpermo*, foliis laciniatis Abſynthii: **AMBROSIA.**
  - *Bina intus ſemina claudente*, foliis ſubrotundis Bardanæ: *Xanthium Arctium, Bardana minor.*
  - *Tricocco, verrucoſo*,
    - *Elatior & arboreſcens*, foliis laciniatis, fructu Ricino animalculo ſimili: *Ricinus, Palma Chriſti*.
    - *Pumila*, foliis & facie Heliotropii: **HELIOTROPIUM TRICOCCON.**
- *Flori contiguo ſeu cohærente*, Hæ vel ſunt ſemine

- *Triquetro*, eóque vel
  - *Lucido* ſeu *ſplendente* ac ſi politum eſſet; lateribus atque etiam angulis
    - *Æqualibus*, floribus ſeu florum calycibus
      - *Hexaphyllis*, quorum tria conniventia ſemen, ceu vaſculum quoddam, amplectuntur & occultant, interdum etiam arctè adhærentia; foliis mollibus aut lævibus, radice lutea aut rubente: LAPATHUM. Hujus ſpecies illa quæ acido eſt ſapore OXALIS ſeu *Acetoſa* dicitur; quæ radice purgatrice, RHABARBARUM.
      - *Pentaphyllis*, floribus in ſummis caulibus & ramulis, in ſpicas congeſtis, radice intorta aſtringente: BISTORTA.
    - *Inæqualibus*, angulo duobus minoribus lateribus comprehenſo valdè obtuſo, reliquis duobus majori lateri adjacentibus non minùs acutis, foliis Perſicæ, floſculis quadrifoliis, in ſpicas congeſtis; PERSICARIA, quæ vel Acris folio emaculato; *Hydropiper*; vel Mitis folio maculoſo;
  - *Sordidiore* & non *ſplendente*
    - *Major* & *elatior*, floribus hexaphyllis, foliis amplis, liratim ſtriatis facultate ſternutatoria & emetica vehementi: HELLEBORUS ALBUS.
    - *Minores*, floribus pentaphyllis
      - *In ſpicis è foliorum alis egreſſis*, foliis triangulis
        - *Erecta*, floribus ſpecioſis, ſemine eſculento: FEGOPYRUM, *Eryſimum Circale*.
        - *Scandens*, floribus minoribus, fructu non eſculento, CONVOLVULUS NIGER.
      - *In foliorum ſinubus*, cauliculis crebris geniculis interceptis, foliis parvis anguſtis: POLYGONUM.

- *Rotundo* aut *paululum compreſſo*, aliúſve cujuſcunque figuræ præter triquetrum. Hæ vel ſunt flore floríſve calyce
  - *Sedi ſeu baſi ſeminis fructûſve cohærente*, ſemine vel
    - *Nudo*, nullo ſcilicet præter calycem vaſculo ſeu tegmine clauſo vel excepto;
      - *Tetraſpermæ*, aquaticæ, floſculis in ſpicas diſpoſitis: POTAMOGITON.
      - *Monoſpermæ*, calyce interdum arctè connivente & ſemen amplectente, interdum aperto, ſemen viſui exponente: BLITUM SYLVESTRE; cujus ſpecies illa quæ folio eſt quernum æmulante odorata BOTRYS dicitur, quæ in maritimis oritur foliis Vermiculata KALI MINUS ALBUM; reliquæ pleraque Atriplicum nomine cenſentur.
    - *Floſculo à perianthio diſtincto incluſo*, herba in parietinis & ruderibus naſcente: PARIETARIA.
    - Vaſculo à flore diſtincto protecto, eóque vel
      - *Bivalvi*, è duabus laminis ceu valvulis conniventibus tantùm, non cohærentibus compoſito; ATRIPLEX.
      - *Subrotundo, membranaceo, undique clauſo*, quod per maturitatem horizontaliter rumpitur, foliis ad margines æqualibus, oblongis; ſeminibus in ſingulis vaſculis
        - *Singulis*, ſpicis minùs pulchris: BLITUM SATIVUM.
        - *Pluribus*, ſpicis ſericeis, colorísque gratiam diu retinentibus ſiccatis: AMARANTUS HOLOSERICEUS.
      - *Cordato*, flore flavo, foliis crenatis ſubrotundis, in aquoſis naſcens: SAXIFRAGA AUREA.
  - *Summo ſemini aut fructui innaſcente*, eíque vel
    - *Vaſculo incluſo*
      - *Verrucoſo, oſſeo*, in ſpicis prælongis anguſtis, folio lato, glabro, radice eſculenta: BETA.
      - *Molliore & membranaceo*, nullis verruculis ſcabro,
        - *In terna loculamenta diviſo*, foliis rotundis craſſis, duris Hederæ, facultate cathartica valida: ASARUM.
        - *Simplici*, nec diviſo in cellulas, ſtriato, floſculis & ſeminibus
          - *In ſummis caulibus & ramulis*, foliis ſubrotundis, eleganter crenatis: ALCHIMILLA.
          - Ad latera caulium è foliorum alis exeuntibus: PERCEPIERRE.
    - *Nudo*, foliis anguſtis Caryophylli aut Graminis: KNAWELL.

Præter herbas hac Tabulâ comprehenſas alias adhuc aliquammultas flore imperfecto ſeu apetalo
uic Sectioni addidimus, quarum quoniam flores & ſemina, eorúmque ſitus, figura aliáque acciden-
ia nobis nondum probè obſervata & perſpecta ſunt locum iis ſuum & proprium in Tabula aſſig-
are non potuimus.

Eæ ſunt Kali geniculatum cujus ramulorum compages conſtat ex frequentibus ſquamulis pulpo-
s, ſub quibus inſtar Lentis ſemina concipiuntur, quæ decidunt areſcentibus ſquamulis in hyeme,
t obſervavit Cæſalpinus.

Kali ſemine cochleato ſpinoſum & non ſpinoſum, quod genere differt à Kali geniculato.

Sedum fruticoſum ſeu Vermicularis frutex, qui quibuſdam ſpecies Kali habetur.

Scoparia ſeu *Belvedere* Italorum.

Camphorata & Camphoratæ congener.

Herbæ nonnullæ minimæ Polygoni & Anthyllidis nominibus Botanicis inſignitæ, quarum flores & ſemina adeò exigüa ſunt, ut eorum partes & figuræ, reliquæque proprietates & accidentia nudo oculo vix diſcernenda ſunt.

N. Præter herbas hac Tabulâ comprehenſas dantur etiam aliæ in aliis generibus ſexu differentes, ut Seſamoïdes parvum *Cluſ.* aliæ quoque quarum fructus à floribus remoti ſunt, ut v. g. Frumentum Indicum *Maiz* dictum, Lachryma Jobi, Sparganium, &c.

N. Plantæ ſemine triquetro aliter & fortaſſe commodiùs diſtingui poſſunt florum reſpectu in eas quæ ſunt floribus

- *Hexaphyllis* ut Helleborus albus & Lapathum.
- *Pentaphyllis*,
  - *Specioſis*, ſpicatim diſpoſitis
    - *In ſummis caulibus*: BISTORTA.
    - *In ſpicis è foliorum alis egreſſis*: FEGOPYRUM.
  - *Minùs pulchris*, ut in Convolvulo nigro & Polygono.
- *Tetraphyllis*, in Perſicaria.

SECTIO PRIMA.

De Herbis quarum fructus floribus contigui non ſunt.

PARS PRIMA.

De Herbis quarum fructus à floribus totis plantis diſtant, ſeu de Sexu diſtinctis.

PLANTÆ hac Sectione comprehenſæ, ſi ſexu reverà non differant, prout nos opinamur, umbram ſaltem aut ſimilitudinem quandam ſexûs obtinent, cùm in eadem ſpecie nonnullæ naturâ ſteriles ſint, & ſeminis infœcundæ; aliæ fertiles & ſemine prægnantes. Has nonnulli mares vocant, illas fœminas: alii rectiùs illas mares faciunt, has fœminas. Semina enim plantarum Animalium ovis reſpondent, quæ fœminæ pariunt, non mares. *C. Bauhinus* quas nos ſexu tantùm diverſas ſtatuimus, ſpecie diſtinctas facit: minùs rectè; cùm ex ejuſdem plantæ ſemine utræque oriantur: æquo enim jure Virum & Fœminam ſpecies hominis diſtinctas facere potuiſſet.

CAPUT PRIMUM.

A. *De Lupulo Salictario.*

LUpulum à Plinio *l.21.c.15.* Lupum ſalictarium nominatum volunt. Lupulus cur dictus ſit me latet, Salictarius autem dicitur quia ſubit ſcandítque Salices & arbuſta omnia circumvolvendo: A ſalicibus autem potiùs quàm ab aliis arboribus denominationem ſumpſiſſe nobis videtur, quia locis humentibus & ad fluviorum ripas, ubi & Salices, naſci amat. Lobelius Salictarium dictum exiſtimat, quia fulcra quæ ſcandit ut plurimum Saligna ſunt. Meſue *Volubilis folio aſpero* dicitur. Cæterùm notæ Lupuli characteriſticæ quibus à reliquis hujus generis diſtinguitur ſunt, Caules volubiles: Fructus ſquamoſi in racemis laxis; quibus incoctis efficitur ut Cereviſia ætatem ferat incorrupta, nec citò in vappam aut acetum degeneret.

Lupulus mas & fæmina J. B. I, *ſeu mas & II, ſeu fæmina* C. B. 1. *ſive ſativus & 2. ſive ſylveſtris* Park. *nec enim aliter differunt quàm magnitudine & exilitate aliiſque accidentibus à cultura ortis. Lupus ſalictarius* Ger. **Hops, the Male and Female.**

J. B.

Anadendras Lupulus, per ſe infirmus, facilè redicis & proxima adminicula, quæ apprehendit, conſcendit; non ille quidem capreolorum, quos nullos habet, ope, ſed tortilibus aſperis, anguloſis, purpuraſcentibus & concavis *ſarmentis*, tenaci pedamentorum complexu, in altum ſubnitens, cæteroqui humo ſe tollere vix potis. *Folia* è geniculis bina adverſa, pediculis palmaribus, aſperis, & interdum rubentibus adnexa, modò Mori folia imitata, integra in mucronem abeunt, plerunque trifariam aut quinquefariam diviſa, totidem mucrones oſtentantia, tum hîc, tum illic per ambitum ſerrata. *Flores* in mare dicto è foliorum alis racemoſi, cannabacei, colore herbido palleſcentes, ſex foliolis & totidem *ſtaminibus* componuntur, nullo ſequente fructu evaneſcentes. *Fructus* in fœmina ſtrobilorum inſtar, ſquamis compactiles, verùm membranaceis & laxis, colore pallido ſeu ex viridi luteo, *ſemen* continent ruffum, amarum.

Locus.

In ſepibus paſſim abundat, & ad dumeta & margines pratorum humentium luxuriat. Lupuli tam in Anglia, quàm in Germania Vitium inſtar, in lupuletis ſeruntur & coluntur, magnâ curâ; nec minore impensâ, depactis prælongis perticis, quas ſarmenta conſcendunt atque etiam ſuperant. Solo gaudent humidiore, lætiore & pinguiore, benè ſtercorato. Tota planta culta lætior multò evadit, florum thyrſis foliaceis & ſquamoſis grandioribus, ſemine etiam paulò majore. Vindemiæ tempore uvæ decerpuntur, in furno ad id præparato exiccantur, in ſaccos deinde congeruntur & venum exponuntur. *Hæc partim ex Adverſar. Lobelii, partim ex noſtra obſervatione.*

Vires & uſus.

Harum uſus notiſſimus eſt toti orbi, ad condiendam nimirum Cereviſiam nè citò aceſcat aut corrumpatur, ſed in longum tempus aſſervetur: quod præſtant mediante inſigni amarore quem ei communicant, quid tamen ætate paulatim evaneſcit, Cereviſia interim vinoſum ſaporem vetuſtate contrahente. Quinimo Lupulus incoctus Cereviſiam ſalubriorem reddere exiſtimatur & ſapidiorem; diureticam quoque & emmenagogam vim eidem communicare, ſanguinem purgare, ictero & hypochondriacis affectibus utilis eſſe. An verò calculo renum & veſicæ atterendo & expellendo conducat, an è contra ad ejus generationem & coagulationem faciat, à nonnullis ambigitur. Qui adversùs calculum eum commendant eo argumento nituntur, quòd calidus ſit & diureticus.

Qui uſum ejus in calculo damnant, ſententiam ſuam valido ſanè tibicine experientiâ ſuffulciunt, quâ teſte Cereviſiæ lupulatæ (quam nos *Bieram* vocamus) uſu calculoſorum paroxyſmi exacerbantur; qui è contra Alæ (ſic dicimus Cereviſiam cui Lupulus non fuerit incoctus) potu leniuntur & mitigantur: præterea ex quo Lupuli in Cereviſia uſus in Angliam introductus ſit, calculum apud nos epidemicum factum eſſe, multóque plures quàm olim infeſtâſſe clamitant. Nos iis potiùs aſſentimur, qui uſum ejus in Cereviſia probant & commendant. Salubrior enim inde nobis videtur, & ventriculo gratior, & cibo concoquendo utilior. Nec obſtat quòd Cereviſiæ lupulatæ potus calculoſis à medicis interdicatur, Alæ præſcribatur: illud enim fit ad leniendos paroxyſmos; cui uſui Ala ob lenitatem & lubricitatem ſeu lævorem ſuum conducit, non ad morbum eradicandum, ejúſve cauſam tollendam; cùm Ala ob lentorem & viſciditatem ſuam, utque Tartari aut fæcum copiam quam deponit, calculo generando potiùs & coagulando quàm diſſolvendo & comminuendo apta nata videatur. Falluntur autem qui calculum epidemicum factum, ex quo Lupuli in cereviſiâ uſus introductus ſit, exiſtimant. Nam quamvis Lupulus frequentioris hodie uſûs ſit in urbe Londino quàm unquam antehac fuerit, pauciores tamen inibi nunc dierum quàm ſuperiore ſeculo calculo laborant, ut ex accuratis *D. Graunt* Obſervationibus patet. Quod ad calculum attinet, putamus liquores illos qui Tartarum copioſum continent & præcipitant, generationem ejus in corpore humano promovere; unde & aquæ potores à morbo illo immunes futuros arbitramur; qui autem vino indulgent, & merum aſſiduè bibunt, perſæpe calculo aut podagrâ vexantur: quorum morborum eadem cauſa, eadem materia eſſe videtur, ideòque non rarò in ſe mutuò tranſmutantur. Obſervatum quoque eſt, longè plures in Gallia, ubi vinum quotidianus potus eſt, calculoſos fieri, quàm in Anglia ubi Cereviſiâ pro potu ordinario utimur. Vinum autem Gallicum copioſum Tartarum præcipitare notiſſimum eſt. Verùm enimvero cùm ingenioſiſſimus Vir D. *Fredericus Slare* receptam illam opinionem, quòd ſcilicet Tartarum calculi materia ſit, experientiâ planè refutavit, quamvis verum ſit meri bibulos calculo obnoxios eſſe, & vinum etiam Tartaro abundare, non tamen idcirco calculum generat, quòd Tartarum copioſum deponat, ſed ob aliam aliquam nondum exploratam rationem. Deinde ad calculum præcavendum conducere opinamur, ut renes & ureteres copioſo ſero ſeu urinâ ſubinde inundentur & proluantur, ità enim & meatus omnes urinarii dilatantur, & arenulæ unà eluuntur. Hinc qui ſe pluſculum invitant, & ſtrenuè bibunt rariſſimè calculo infeſtantur: Diuretica quoque ſi effectum ſuum ſortiantur, & urinam copioſam cieant, calculi materiam in renibus reſidem auferunt, ejúſque concretioni antevertunt.

Turiones Lupuli velut & Aſparagi vulgaris verno tempore coquuntur, cúmque butyro aut oleo communi, aceti tantillo & ſale menſis adhibentur. Eorum eſu ſanguis purgatur, ſcabies præcavetur, alvus ſolvitur, epar & lien obſtructionibus liberantur.

℞. Salis nigri, Lupulorum recentium ana manipulos duos, Uvarum Corinthiacarum cœrul. ℔ $\frac{1}{4}$. Probè contuſa, mixta, & in maſſam fragilem redacta carpis applicentur pro epithemate ad Febrem quotidianam fugandam. D. *Boyl. de Utilit. Philoſoph. nat.*

Lupulus ſcandendo perticas motum Solis obſervat, h. e. à dextra ad ſiniſtram, ſeu ab Oriente per Meridiem versùs Occidentem flectitur, nunquam in contrariam partem, licèt ipſe manu volvendo & dirigendo ut eò tendat afficere coneris. Idem & aliis omnibus Convolvulis ab hac parte Æquatoris naſcentibus commune eſſe aliquando exiſtimavimus. Nunc tamen experientiâ contrarium edocti ſumus, alii enim à dextra ſiniſtram versùs flectuntur cum Lupulo, ut v. g. *Brionia nigra, Convolvulus niger, & Periclymenum*; alii à ſiniſtra versùs dextram, ut *Phaſeolus, Cuſcuta, Convolvulus major & minor*; alii nunc in hanc, nunc in illam partem, ut *Dulcamara.* Sunt ergo qui Solem ſequuntur; ſunt etiam qui refugiunt; ſunt denique qui ambigunt.

Idem & Cochleis terreſtribus accidere, ut id obiter notemus, obſervavit ingenioſiſſimus Vir & ſingularis Amicus noſter D. *Martinus Liſter*; quarum quamvis maxima pars à ſiniſtra dextram versùs circumactis orbibus intorqueatur, nonnullæ tamen (minores hæ ſunt & acutiori vertice) ſpiris in lævam tendentibus faſtigiantur.

Cæterùm non omittenda ſunt quæ Cluſius habet de Lupuli radicum apud Salmanticenſes uſu. Vulgus (inquit) & Vetulæ Salmanticenſes medicinam empiricam factitare ſolitæ ad curandam alopeciam à Venerea lue natam hac ratione lupulo utebantur. Ejus radices pondere libræ unius probè lotas & à ſordibus repurgatas per noctem in aquæ libris octo macerabant: poſtridie in illa ipſa aqua lento igne & fumi experte ad tertiæ partis conſumptionem coquebant, vel etiam ad mediam partem, ſi vehemens eſſet Alopecia. Decoctionem ſervabant in uſum. Ejus ℥viii. manè ægris jejunis propinabant, deinde ſtragulis injectis ſudorem provocabant. Addebant interdum Apii ſive Selini hort. duas aut tres uncias, & graminis aliquot radices, & nonnunquam etiam paſſas uvas à gigartis mundatas.

CAP. II.

De Cannabe.

CAnnabis nonnullis à *Canna* nomen habere putatur [eſt autem Canna, ut Calamo major, ità Arundine minor] Cannabis enim propter Cannam ſeu Culmum præcipuè expetitur. Sunt autem Græcis Κάναβοι fonticuli ſpurcæque ſcaturigines, quibus locis cùm Cannabis ſponte & ſata luxuriet, videtur Lobelio id nominis indepta. Cannabis notæ characteriſticæ ſunt Folia digitata; corticum filamenta valida & tenacia, ad funes & linteamina texenda idonea.

A. 1. *Cannabis ſativa* C. B. *mas & fœmina* J. B. *ſativa mas & fœmina* Park. 1. *ſeu mas & 2. ſeu fœmina* Ger. emac. **Hemp the male and female, or Winter and Summer-Hemp.**

Radix ei ſimplex, alba, lignoſa, fibris aliquot donata: *caulis* quadratus, hirſutus & ad tactum aſper, intus concavus, ſingularis, homine altior, licet (inquit J. Bauhinus) fœmina mari altitudine cedat, cortice in fila ductili.

Folia contrariis inter ſe pediculis bina, in quatuor, quinque, aut plura ſegmenta ad pediculum uſque dividuntur, venoſa, atro-virentia, aſpera, ſerrata, odore caput tentante. *Flores* in mare ſive ſterili ex alis foliorum exeunt in quatuor ſurculis ſeu racemulis ſe decuſſantibus, Crucis S. Andreæ dictæ in modum, ut in Urtica; quinque foliolis compoſiti, exteriùs purpurantibus, albentibus interiùs, cum totidem in medio *apicibus* ſubluteis. Fœmina ſeu fertilis nullo præeunte flore *ſemen* copioſum fert, ſecundùm caules confertum, majuſculum, ſubrotundum, nonnihil compreſſum, glabrum.

Locus. Locum natalem ubi ſponte ſuâ oritur nondum novimus; verùm in omnibus ferè regionibus in agris ſeritur. Amat ſolum pingue, ſtercoratumque & riguum, ut rectè Columella. Commodum ſolum nacta adeò luxuriat, ut herbas omnes, tam noxias quàm utiles, ſuffocet, nec enaſci, nedum adoleſcere permittat, adeò terram totam occupat & inumbrat.

Vires & Uſus. Semen Cannabis lacte decoctum tuſſi opitulari dicitur. Sunt qui eo frixo cum aliis tragematis utuntur. Tragemata autem voco ea quibus poſt cœnam voluptatis inter bibendum excitandæ gratiâ utuntur. *Galen.* apud *J. B.* In Francia Orientali, referente Trago, aliiſque nonnullis regionibus ſemen Cannabis quotidie inter cæteros cibos decoquitur, non aliter quàm Hordeum: at caput vaporibus replet & immodicè ſi eſtur delirium facit, ut Coriandrum. *Sethi.* Quin & F. de le Boe Sylvius à ſolo Cannabis ſemine in lacte bubulo pingui ad crepaturam circiter cocto & colato, atque bis terve in die ad ℥v. aut vi. ſumpto plures curavit ictericos. *Sylvius de le Boe prax. lib.* 1.

Emulſio ſeminis Ictero prodeſſe dicitur, ſiquando ex ſola obſtructione & citra febrim exoritur. *Lugd.*

Herbæ ſuccus necnon ſeminis, è viridi expreſſus inſtillatus aurium dolores ab obſtructione natos ſanare traditur: eſt inſuper hic ſuccus certa pernicies inſectis interaneis & vulnerum putridorum alumnis. Hinc (ut tradit Matthiolus) Cannabis recentis decoctum, expreſſâ validè herbâ, terreſtrium lumbricorum cavernulis inſperſum ſtatim eos evocat, eodem modo quo foliorum Perſicæ aut Juglandium putaminum ſuccamentum decoctúmve.

Semen inſuper Gallinas ovorum feraciores reddere experientiâ ſeſe comperiſſe ſcribit idem Matthiolus, adeò ut Cannabis ſemine paſtæ, etiam hyeme ſæviente, quo tempore aliàs rariùs parere ſolent, ova frequentiùs multo ponant: Verùm eaſdem (ut ſcribit Lobelius) ob alimenti copiam quam ſuggerit, poſtea ſteriles & quaſi pinguedinis mole obrutas reddit. Aviculis etiam cibus eſt ac tantum ſaginæ adfert (eodem referente) ut aut enecet, aut cantillandi adimat alacritatem aut facultatem, ut *Carduelibus, Rubicillis, Linotis, &c.* Nos quidem comperimus Aviculas canoras non alio ſemine libentiùs veſci quàm Cannabis, nec ſi modicè præbeatur, & aliis ſeminibus, Rapæ v. g. aut Napi permiſtum, ullum eis damnum aut nocumentum inferre obſervavimus.

Quòd ſemen hujus plantæ genituram extinguat, inter Botanicos convenit. Verùm experientia melior magiſtra concordibus eorum ſuffragiis refragatur. Perſæ enim nunc dierum ad Venerem ſtimulandam ſemen Cannabis frixum & cum Sale commixtum in ſecundis menſis eſitant: quin & herbæ nondum plenè maturæ folia, in umbra ſiccata, & in pulverem redacta, deinde in pilulas ovi Columbini magnitudine formata, ad eundem uſum vorare ſolent, ut refert *Olearius* in *Itinerario.* Chirurgus Ducis Lotharingiæ laudabat unicè D. Heubergero ſecretum ſuum ad ambuſta, plurimorum ſalute expertum, oleum expreſſum ex ſemine Cannabis in quo Ceræ aliquid diſſolutum ſit, applicetur: Sedat dolorem & calorem extrahit. Succus ex eo recente expreſſus aurium doloribus adhibetur apud Dioſcoridem. D. Turquetus [i. e. D. Theodorus Mayerne] apud Petrum Aſſelineum referebat, Elizabetham Angliæ Reginam doctam illam & mirâ regendi prudentiâ Sexus impotentiam ſupergreſſam, contractas Variolarum ſuppuratione maculas in ſeipſa deleviſſe emulſione lactea ex ſemine Cannabino, ſeparatis corticibus, cum aquâ Roſarum paratâ, & cum Goſſipio admotâ. Ex obſervationibus Henr. Reuſneri ab Hieron. Velſchio editis. Obſ. 88. & 183. excerpſit & ad nos tranſmiſit *D. Barn. Soame.*

Cunctis populis (Lobelio teſte) penuriam Lanæ, Lini, Xylique reſarcit Cannabis, ad veſtium Stragula, Vela, Papyrum, quamlibet denique ſupellectilem. Mas robuſtior [hæc nobis fœmina dicitur quia prolifica] rudentibus & capiſtris torquendis nata habetur, mulierculis adagio jocantibus dicentibúſque eſſe *Fœminam potiorem mari.*

Lacunis & ſcrobibus aquâ plenis immerguntur utriuſque ſexûs faſces & manipuli, ubi macerantur eluuntúrque multùm & diu: deinde ſiccantur in Sole ut tundantur, ac demum cortices ſtaminei tundendo idonei fiunt ut pectine ſeparentur à craſſioribus quiſquiliis & fungosâ caulium ſubſtantiâ, ut Lino fit, ad filum & telas. Sed lacuſtris aqua cui intabuerit tantopere viru nocet, ut epota præſentiſſimo ſit ſitientibus exitio, cuíque antidotis præſtantiſſimis & tempeſtivè etiam datis occurri vix poſſit. Hinc legibus Angliæ ſub gravi mulcta cautum eſt, nè Cannabis aut Linum in flumine aliquo aut aqua currente, néve in fonte, ſtagno, alióve conceptaculo aquarum publico aut communi, ubi pecudum greges & armenta ſolent adaquari, maceretur.

Galenus Cannabem Urticæ ſimilem facit non ſolùm figurâ ſed & facultatibus; Et revera Urticæ cum Cannabe in multis convenit, nimirum floſculis ſtamineis, ſexûs differentiâ, floſculorum & ſeminum racemulis ad nodos cruciatim diſpoſitis, caulium denique corticibus & nervis ad linteamina efficienda idoneis.

* 2. *Bangue* Park. *Bangue Cannabi ſimile* J. B. *Cannabi ſimilis exotica* C. B.

Simile ferè eſt (deſcribente Acoſta) Cannabi: *caulem* habet quinque palmorum altitudine, quadrangulum, colore dilutiùs virenti, fractu contumacem, nec adeò concavum ut Cannabinus caulis, cujus cortex non minùs quàm illius in fila diduci poteſt [at Garcias ſtolones lignoſos, nullo ferè cortice veſtitos ei attribuit] *Folia* Cannabina, ſupernè virentia, infernè lanugine pubeſcentia, guſtu terreſtri & inſipido.

Indi (inquit Acoſta) ſemine & foliis veſcuntur, cùm ut validiores in re Venerea ſint, tum ad excitandam cibi appetentiam. Magnates & militiæ præfecti ut laborum obliti ſecuriùs & liberiùs dormiant, ſeminis & foliorum in pulverem redactorum quantum videtur ſumunt, illíque addunt Arecam ſive Avellanum Indicam viridem, & Opii nonnihil pro arbitrio, omniáque ſaccharo excepta devorant. Si verò in ſomno varias rerum ſpecies ſibi obverſari cupiunt, addunt ſelectiſſimam Camphoram, Caryophyllos, Nucem Moſchatam & Maim: ſi verò hilares eſſe volunt & faceti, & præſertim in Venerem procliviores, Ambaro & Moſcho additis, ſaccharo excipiunt, & electuarium faciunt. Multi autem affirmant, hujus ſemen & folia ad libidinem ciendam multæ eſſe efficaciæ. Unde (inquit J. Bauhinus) colligere licet, nihil affinitatis habere cum Cannabi, licet illi admodum ſimilis ſit: quandoquidem, autore Dioſcoride, Cannabis calida & ſicca ſit, & genituram extinguat.

Quæ de Bangue feruntur nos dubios reddunt annon Olearius, cùm Cannabin apud Orientales in uſu eſſe ſcribit ad Venerem excitandam, per errorem *Bangue* dictam plantam pro Cannabe habuerit, & è contra annon *Bangue* Orientalium ſit ipſiſſima Cannabis Europæa: ſin verò plantæ diſtinctæ ſint, annon utraque pariter Venerea ſit.

Ex quo hæc ſcripſi, Bangue à Cannabe plantam ſpecie diſtinctam eſſe ab eruditiſſimo Viro & ei Herbariæ peritiſſimo D. *Hanſ. Sloane* certior factus ſum.

Cap. III.

De Urtica.

URticam ab urendo dictam eſſe conſentiunt Grammatici, quòd igneæ ſit naturæ, unde admota cuti vel levi tantùm tactu, pruritum ac puſtulas excitat, quomodo hoc præſtat paulo poſt oſtendemus. Ἀκαλύφη vel Ἀκαλήφη Græcis dicitur, παρὰ τὸ μὴ ἔχειν καλὴν ἁφὴν, uod injucundo ſit tactu, & pruritum cieat. *Athenæus.* Dicitur & κνίδη quod lanugine noxiâ vellicet, pungat, & ſuo morſu ſenſum laceſſat, à verbo κνίζειν, quod pungere & vellicare ſignificat.

Urticæ quatuor tantùm ſpecies novimus, duas racemiferas, duas piluliferas, Racemiferas voco uæ flores ſuos & ſemina in quibuſdam velut racemulis è foliorum alis egreſſis geſtant; Piluliferas uæ eadem in pilulas ſeu globulos congeſta, eodem tamen ſitu, proferunt: illarum ſemina minora unt; harum majora, ſplendentia, & Lini ſeminum æmula. Racemiferæ ſunt

1. Urtica vulgaris major *J. B.*
2. Urtica minor annua *ejuſdem.*

iluliferæ,

3. Urtica Romana *Ger.*
4. Urtica Romana altera Parietariæ foliis *Hort. Pariſ.*

Præter has, alias exoticas, & nobis nondum cognitas, ex Hiſtor. Marggravii & Horto Malabarico proponemus.

* 1. *Urtica Braſilienſis,* Pinò *indigenis dicta* Marggr. *An* Batti Schorigeriam Hort. Malab.? *Marggr.*

Ex *radice* parva, filamentoſa, in octo aut novem pedum altitudinem aſſurgit, *caule* ſtriato, liquantulum piloſo & craſſo. *Folia* habet hinc indè poſita, ſolitaria, vel juxta ſe invicem, quorum quodlibet innititur pediculo ſeſquipedem longo, aut etiam longiori, ex albo paulum rufeſcenti. olia autem Urticæ noſtrati ſimilia, magna, in ambitu dentata, triangularibus dentibus, & raris pilis prædita. Fert ſuperiùs racematim plures *floſculos* planè parvulos, candidi coloris, longo pediculo inſidentes, tenui è foliorum ſinubus egreſſo.

Hæc ſpecies eadem videtur *Batti Schorigenàm* ſeu Urticæ Malabaricæ ſpeciei ſecundæ *Horti Malab.* illâ tamen procerior, utpote quæ altitudine eſt trium tantùm pedum.

Adde Floribus delapſis in capitulis ſuccedere gemmulas virides ſeminales, è quibus ſemina fermè in totum cùm matura ſunt emicant, albicantia, parva, ac magis minuta quàm aliarum ſpecierum ſemina, rotundiola & plana, coloris albicantis & ſubflavi.

Plenam deſcriptionem videſis in Horto Malabarico.

* 2. *Urtica fruticeſcens Malabarica* Schorigenam *dicta*. Hort. Malab.

Hort. Mal.

E *radice* parva, tenui, dura & albicante, plures longas capillares fibras tam ſubtus, quàm à latere diffundente *caulis* exit tripedalis, tenuis, teres, tenui viridíque claro cortice amictus, pilis ſeu ſpinulis urentibus obſitus (uti ſunt & folia ex utraque parte & fructus) *foliis* veſtitus alternatim poſitis, cæterarum ſpecierum minoribus, baſi ſubrotunda, anteriora versùs in cuſpidem contractis, ad margines ſerratis exceptâ parte pediculo proximâ, ſubtus ex viridi albicantibus, tribus nervis inſignioribus donatis, quorum medius nervulos minores arcuatos hinc inde emittit; laterales nervulos ſpargunt in apices dentium deſinentes. *Flores* in ſpicis è foliorum tam ſuperiorum quàm inferiorum ſinubus egreſſis, pediolis parvis, tenellis valdè piloſis, nihil aliud ſunt quàm congeries gemmularum parvarum, quæ coloris ex viridi diluto flaveſcentis ſunt.

Floribus deciduis ſuccedunt *capitula* trilatera ac valdè piloſa, ex tribus globulis junctis conſtantia, ac ſex ſurrectis, oblongo-anguſtis, viridibus foliis, quæ denſis tranſverſis cuſpidibus minutis obſita ſunt, comprehenſa; ſuntque coloris primùm viridis, deinde ſubflavi & nonnihil rubeſcentis. In quolibet capituli globulo continetur *ſemen* unum, rotundum ac nonnihil oblongum, quàm reliquarum ſpecierum majus, cum umbilico bifido ſeu in duo labra ſulcato, colore per maturitatem nigricante & in umbilico rubro-fuſci.

* 3. *Urtica Malabarica tertia, Ana-Schorigenam dicta*. Hort. Malab.

Hort. Mal.

Radix quàm præcedentibus tenerior & albicans. *Caulis* craſſior, minùs durus, humanâ altitudine, ſuperiora versùs profundè ſtriatus, imâ parte obſcurè rubens, maculis albicantibus rarioribus aſperſus, ſuperiùs maculis albicantibus viridi, dilutis, tanquam cutis ſerpentis *Cobra capella* dicti, varius. *Folia* in pediculis longis, craſſis, ſucculentis grandiora cæteris, baſi lata ac rectiore minúſve rotunda, cuſpidibus craſſioribus circumcirca inciſa; è coſtis ſeu nervis craſſioribus, ex viridi albicantibus, ternis, pluribus obliquis ſeu tranſverſis nervulis in cuſpides excurrentibus. *Flores* in petiolis longioribus racematim compacti, è gemmis ex viridi albicantibus parvis, rotundis, expliciti, in quatuor petala è viridi albicantia, anguſta, anteriùs in nodulos criſpata ac convoluta, dividuntur. Floribus delapſis proveniunt *ſemina* nullis incluſa capſulis, ſpicatim ad unam partem petioli ejúſque ramulis viridibus adhærentia, ſúntque petioli cum ramulis in altera parte rigidis albicantibúſque ſpinulis adeò denſè obſiti ac tam arctè convoluti, ut ſemina occultent, nec viſui offerant niſi ex convolutione in rectum explicentur. *Semina* plana, rotunda, ſubflava aut ſubruffa, in medio craſſiora.

A. 4. *Urtica major vulgaris* J. B. *major vulgaris & media ſylveſtris* Park. *Urens prima & ſecunda ſive urens maxima & altera urens* C. B. **Common ſtinging Nettle.**

Radicibus luteis ſub terra reptat & latè ſe propagat. *Caules* ſurrigit bicubitales, interdum etiam altiores, quadratos, rigidos, ſtriatos, uridâ lanugine hirſutos, concavos, ramoſos, *foliis* veſtitos per intervalla ex adverſo binis, pediculis oblongis inſidentibus, à lata baſi in acutum mucronem ſenſim anguſtatis, majuſculis & profundioribus denticulis per margines ſerratis, ſpinulis minacibus horridis. Versùs ſummitates caulium & ramorum ad ſingula foliorum paria quatuor exeunt *racemuli* in formam crucis diſpoſiti, floſculis vel ſeminibus onuſti; nimirum ad latera ramuli è ſinu uniuſcujuſque folii exeuntis hinc indè unus, appoſitâ ligulâ ad racemuli pediculum utrinque. *Flores* herbacei, quadrifolii, perexigui, ſtamina quatuor apicibus donata continent. *Vaſcula ſeminalia* velut triquetra, duabus lamellis conniventibus compoſita, ſingula ſemina occultant, exigua, ſublonga, ruffa. Ex Urticis autem aliæ mares ſunt, aliæ fœminæ, aliæ nempe floſculos duntaxat inutiles proferunt, aliæ ſemen. Mordacibus Spinulis, quibus tum caulis tum folia obſita ſunt, Urtica ab aliis plantarum generibus abundè diſtinguitur. Spinulæ autem omnes (ut obſervavit clariſſ. *Hookius*) concavæ ſunt & fiſtuloſæ, mucronibus acutis, tactu levi cutem perforantes, & folliculis quibuſdam liquore venenoſo repletis innaſcuntur, ſingulæ ſingulis, qui ſpinularum tactu compreſſi per earundem cava ſyringarum modo liquorem ſuum in carnem transfundunt, qui pruriginem illam moleſtam & puſtulas excitat.

Æſtate floret. Superficies quotannis hyeme marceſcit, radice reſtibili.

Ad ſepes in locis ruderatis nimis frequens.

Vires. Urtica omnis diuretica eſt & lithontriptica, peculiaritérque Cicutæ adverſari dicitur, ut & Hyoſcyamo. In olere ſumpta ſolvit alvum, abſtergit renes, calculos expellit, expectorationem morbillorúmque eruptionem promovet. Matronæ noſtrates novella urticarum germina, & folia primulum erumpentia verno tempore juſculis incoquere ſolent ad ſanguinem depurandum. Succus herbæ aut ſyrupus ex eâ confectus in hæmoptyſi efficaciſſimus eſt. ℞. ſucc. Urticæ ℥iv. 5 aut 6 diebus continuis manè bibatur jejuno ventriculo, & ipſa urtica juſculis incoquatur. Ægri depoſiti à medicis hoc remedio convaluerunt. *Amatus.* Communicaverunt *D. Needham* & *D. Hulſe*, Aq. ſtill. ſp. vini q. ſ. ad largam aciditatem mirificè reſtringit hæmoptyſin.

Hæmorrhagiam narium ſibi frequentiſſimam certo experimento ſiſtere ſolebant Hier. Rehlingerus Duumvir & Udalricus Jungius radice Urticæ rubræ albâ, lignoſa & tereti naribus inditâ, & attractâ aquâ. *D. Soame* è Cumani Obſerv. à Velſchio editis.

Extrinſecùs putridis, gangrænoſis ac malignis ulceribus auxiliatur, duritias ac tumores diſcutit; reprimit uvulam inflammatam (gargariſat.) ſedat hæmorrhagiam narium (Urtica minor ſcilicet contuſa, aut ſuccus ejus naribus inditus) *Schrod.*

Semen Urticæ [Romanæ præcipuè) Uſûs crebri eſt in pulmonum affectibus, aſthmate, tuſſi contumace, pleuritide, peripneumonia. Conſerva quæ fit ex racemulis florum & ſeminum in calculo rerum ìnque thoracis affectibus & ſputo ſanguineo medicamentum eſt præſtantiſſimum. Semen Urticæ urinam & menſes ciere, & Venerem extimulare inter Medicos convenit; unde à meretricibus amaſiis ſuis propinari ſolet. Radix Urticæ majoris commendatur maximopere ad Icterum: Eadem vino & melle decocta non vulgare medicamentum eſt adverſus frigidas tuſſes & orthopnœas.

Æſtum, puſtulas ac pruriginem ab Urticis excitatas ſedat & extinguit oleum olivarum, oleum roſarum, Nicotianæ ſuccus illitus, aut etiam folium viride applicatum: ipſius denique Urticæ ſuccus expreſſus, referente Parkinſono.

Quin & eruditiſſimus Vir, Amicus noſter ſummus, D. *Tancredus Robinſonus* è *Riverii Centur. obſerv.* p. 640. *Centur.* IV. *Obſ.* 81. aliiſque Medicinæ practicæ ſcriptoribus ſuggeſſit nobis exempla immodici hæmorrhoidum fluxûs cùm omnia fruſtra exhibita fuiſſent ægro admodum debilitato, tandem curati à ſolo uſu ſucci Urticæ, levi ebullitione *depurati, & dati ad* ℥ij. *cum pauco Saccharo.*

Populares mei certo experimento Cereviſiæ recentis intempeſtivam fermentationem inhibent, & à tonitru defendunt collocando in doliis Urticam urentem maximam & fruſta Chalybis. *S. Pauli Quadr. Bot.* cl. 4. pag. 536, 537.

A. 5. *Urtica minor* Ger. *minor annua* J. B. *urens minor* C. B. **The leſſer ſtinging Nettle.**

Radix ei alba, ſatis craſſa, ſimplex, ſurculoſa tamen, ſurculis fibrillis aliquot tenuibus capillatis. *Caules* craſſi pro plantæ modo, ſemipedales & interdum pedales, quadrati, ſolidi, ſtriati, ſpinulis rarioribus horridi, ramoſi, minùs recti quàm præcedentis. *Folia* per intervalla ex adverſo bina, pediculis longis appenſa, atro-virentia, quàm præcedentis breviora & obtuſiora, per margines profundè dentata, ſpinulis venenatis utrinque minacia. Ad ſingulos caulium nodos, ut in præcedente; floſculorum aut ſeminum racemuli quatuor in crucis formam dipoſiti. *Floſculi* ſinguli tetrapetali, caduci. *Vaſcula ſeminalia* exigua, bivalvia, è duabus lamellis conniventibus compoſita, ut in Atriplice, ſingula *ſemina* continent, exigua, longiuſcula, ſplendentia, figurâ ferè ſeminum Lini.

In hortis oleraceis & locis ruderatis, frequens oritur; nec ultra annum durat. *Locus.*

A. 6. *Urtica Romana* Ger. Park. *Romana ſive mas cum globulis* J. B. *urens, pilulas ferens, prima Dioſcoridis, ſemine Lini* C. B. **Common Roman-Nettle.**

J. B.

Radix ſublutea plurimas fibras ſpargit longiuſculas, quibus terram firmiter apprehendit, [non
alia (inquit *J. Bauhinus*) quàm Urticæ vulgari] non tamen perinde vivax. *Caulis* quatuor aut
quinque interdum pedes altus [hominis altitudinem interdum multùm ſuperans *J. B.*] rotundus,
ramoſus, infirmior, rigidioribus pungentibus ſpinulis pro urida vulgatæ lanugine donatur, perinde
& folia, quæ ad nodos bina oppoſita quàm in illa altiùs inciſa. E foliorum ſuperiorum alis
eunt pilulæ virides aſperæ & mordaces, pediculis appenſæ longiuſculis, in quibus incluſum
tinetur *ſemen*, quod & compreſſâ laterum formâ, & lubricâ ſuperficie ſemen Lini æmulatur,
ulis præcedentibus fibroſis luteolo pulviſculo plenis.

Spontaneam obſervavimus in ipſis pluteis oppidi *Yarmouth*, & in arenoſis circa *Aldeburgum* oppi- *Locus.*
n in Suffolcia: inveniri aiunt & in plateis *Romaniæ* oppidi in Cantio, & *Liddæ* propè *Romaniam.*
Bauhinus Monſpelii paſſim in ſepibus obſervavit florentem & ſemina ferentem menſib. Aprili,
io & Junio; Baſileæ in pratis.

7. *Urtica Romana ſeu pilulifera altera Parietariæ foliis.* Hort. Paris. **The other Roman-Nettle, with Pellitory leaves.**

Caule aſſurgit ſeſquicubitali, tereti, ſtriato, inani, in apricis purpurante, ſpinulis mordacibus ob-
, ramoſo, *foliis* veſtito ex adverſo binis, pediculis oblongis inſidentibus, minoribus, pro ma-
tudinis tamen ratione latioribus, quàm Urticæ vulgaris, in acumen productis, lanugine urida
ſutis, per margines ſerratis, minùs tamen profundè quàm Urticæ vulgaris, nec ad mucronem
ue. Quæ primulùm erumpunt folia marginibus ſunt integris & æqualibus, Parietariæ æmula.
uperioribus geniculis, ut in reliquis urticis, quatuor exeunt pediculi, in crucis formam diſpoſi-
ſinguli ſingulas pilulas ſuſtinentes hirſutas, quæ poſtea in quoſdam velut floſculorum racemu-
explicantur. Singuli *floſculi* quadrifolii, quatuor obtinent ſtaminula, apicibus albentibus inſi-
a. *Semina* majuſcula, ſplendentia, per maturitatem nigricantia, figurâ & nitore ſuo Lini
ina referunt. *Radix* ſubeſt alba, craſſiuſcula, fibris aliquot donata, quæ tamen hyemem non

Floſculis in pilulas coactis, ſemine Lini æmulo, cum Urtica Romana vulgari convenit: foliis
ietariæ, &c. ab ea differt.

Noſtratibus ludicro nomine *Majorana Hiſpanica* dicitur: cùm enim adhuc junior eſt, adeò Parietariæ aut Majoranæ cuidam ſimilis eſt, urticæ autem diſſimilis, ut facilè incautis perſuadeant eam naribus admovere; unde mordacibus ejus ſpinulis ex improviſo compuncti, riſum ſpectatoribus excutiant.

CAP. IV.

De Spinachia.

Spinachia, tam celebre & uſitatum nunc dierum olus, Veteribus indicta & incognita videtur. Spinachia autem Recentioribus à ſemine ſpinoſo dicta eſt, quamvis reperiatur etiam ſemine lævi & ſpinis deſtituto. *C. Bauhinus* Σπινάχιον à raritate in uſu medico Græcis recentioribus dictam ſcribit. Hujus an dentur ſpecies diverſæ nobis non certò conſtat. Duas tamen ſeu ſpecies, ſeu varietates novimus, nimirum

1. *Spinachiam ſemine ſpinoſo* C. B.
2. *Spinachiam ſemine non ſpinoſo* ejuſdem.

Spinachia ſemine non pungente, folio majore & rotundiore *J. B.* ſi à præcedente differat nobis incognita eſt: *C. B.* præcedentis ſynonymam facit. Spinachia fœmina ſeu ſterilis perperam pro ſpecie diverſa à *C. B.* ponitur, cùm ex eodem cum fertili ſemine proveniat.

1. *Spinachia* Ger. Park. *Spin. mas & fœmina* J. B. *Lapathum hortenſe ſeu Spinachia ſemine ſpinoſo* C. B. **Spinache.**

E *radice* tenui, albâ, ſimplici, pauciſſimis fibris donatâ, *caules* ſurrigit pedales, fiſtuloſos, teretes, ſtriatos, in alas diviſos. *Folia* Atriplicis ferè, longis pediculis nixa, inferiora ad baſin ſuam interdum utrinque laciniata, mucronibus acutis; quæ autem in ſummo caule exiſtunt, duos tantùm proceſſus velut auriculas ad baſin obtinent, tenui quadam polline, Atriplicis in modum, aſperſa. *Flores* in caulibus à medio ferè uſque ad faſtigium, in *Mare* herbaceis aut purpurantibus apiculis è calice quadrifolio exeuntibus conſtant, in oblongis ſurculis ſeu racemis è foliorum alis ortis, ut in Mercuriali. In *Fœmina* flores nulli cernuntur, ſed tantùm apiculi quatuor albi in ſummo ſemine. *Semina* autem ipſa foliorum alis arctè adnaſcuntur, conferta, aliàs (ut nomen docet) ſpinoſa; aliàs lævia, in globulos ſeu racemulos congeſta, majuſcula, nonnihil compreſſa, orbiculata.

Locus. Spinachia ubi ſponte oritur nobis non conſtat. Hiſpaniæ autem originem ſuam debere argumento eſt nomen quo à quibuſdam vocatur, nimirum *Olus Hiſpanicum.* Paſſim in hortis ſeritur, nullum ſolum aut cœlum reſpuens, tum Martio & reliquo Vere, tum Septembri, non horrens hyemis frigora, quæ ſi iniqua nimis, Juglandis foliis conſervatur ut vere cibum ſuppeditet, quo tempore ſemen profert. Martio verò ſata intra duos menſes perficitur. Autumno ſata foliis magis luxuriat, nam quæ vere ſeritur cauleſcit illico; unde ad pultes Autumno potiùs ſerenda.

Uſus. In culinis per totam ferè Europam, (teſte Trago & experientiâ) vix quicquam frequentioris eſt uſûs pultibus ex Spinachia confectis, quas oleo aut butyro condiunt & inungunt, herbâ minutim conciſâ; nonnulli uvas Corinthiacas eis admiſcent. Citra aquam coquitur hoc olus, quòd magnam vim humoris inter coquendum remittat, & velut proprio contentum jure alienum aſpernetur.

Inter omnia olera culinaria meo judicio Spinachia laudatiſſima eſt & gratiſſima. *Trag.* Unde & in omni penè ægritudine cibo deligi poteſt.

Febricitantibus & ſenibus adſtrictioris alvi maximo commendanda eſt opere; illis imò vel hecticis, ut febrilem æſtum temperet, his ut alvum lubricet, quod longè melius eſt quàm ut ſuppoſitoriis & catharticis ſemper extimuletur. *S. Paulus.*

Refrigerat & humectat, nitroſa ſua qualitate, alvum emollit, gutturis aſperitati medetur & aridæ tuſſi confert; nauſeam facilè parit niſi zingibere aut alio conſimile condiatur.

Succus & aqua deſtillata Stomachi ardorem & roſiones mitigare, & lac elicere dicitur.

Extrinſecus ventriculo & epati impoſita cataplaſmatis inſtar, eorum inflammationes doloremque tollere creditur.

2. *Spinachia ſemine non pungente, folio majore & rotundiore* J. B. **The greater unprickly Spinache.**

J. B.
Longè major majoribúſque eſt foliis quàm Spinachia vulgaris, necnon rotundioribus, cæteroqui ſimilibus, quemadmodum & floribus proximè circa caulem ad pediculorum exortum muſcoſis. Semina ſequuntur conglomerata velut in racemulum, Lenticulis ferè paria, rotunda, nullis Spinis horrida, cinericei coloris.

Nos Spinachiam ſemine non ſpinoſo, ut & ſemine ſpinoſo majorem *Park.* à vulgari ſpinoſo ſemine ſpecie non differre putamus, ſed accidentibus quibuſdam à loco natali & culturâ ortis. Verùm examinandum proponimus, an Spinachia ſemine ſpinoſo, necnon Sp. ſemine lævi ſatæ ſemper producant ſui generis ſobolem, hæc nimirum ſemine lævi, illa ſemine ſpinoſo fœtam, an interdum diverſi?

Cap. V.

De Mercuriali.

Mercurialis à Mercurio denominationem ſumpſit. *Plin.* lib. 25. cap. 5. *Linozoſtis ſive Parthenium Mercurii inventum eſt, ideo apud Græcos Hermupoan multi vocant eam, apud nos omnes Mercurialem.*

Pro Mercurialis ſpeciebus habeo Cynocramben dictam & Phyllon: adeóque tres Mercurialis ſpecies agnoſco, unam perennem, duas annuas; eæ ſunt,

1. *Mercurialis perennis repens,* Cynocrambe *dicta.*
2. *Mercurialis annua glabra vulgaris.*
3. *Mercurialis annua hirſuta,* Phyllon *dicta.*

A. 1. *Cynocrambe mas & fœmina* Ger. emac. *mas & fœmina, ſive Mercurialis repens* J. B. *Merc. ſylveſtris Cynocrambe dicta vulgaris mas & fœmina* Park. *Merc. montana teſticulata, & Merc. montana ſpicata* C. B. **Dogs Mercury.**

J. B.

Plurimis fibroſis *radiculis* perennibus & lentis, ſapore nonnihil dulci, ſed faſtidioſo per terram repit Cynocrambe tam mas quàm fœmina, nervo duro, fibrarum Hellebori inſtar farctis. *Caules* ſurriguntur multi, teretes, concavi, longis internodiis geniculati, pedales, propter terram purpuraſcentes non ramoſi. *Folia* ad articulos bina oppoſita, lanuginoſa, foliis Mercurialis paulò longiora, duarum ſcilicet triumve unciarum, tenera, [inferiora multò minora ſunt] acuminata, in ambitu ſerrata, pediculis brevibus, guſtu nauſeoſo. Ex alis foliorum pediculi exeunt, in mari quidem breviores, quatuor vel quinque, ſemunciales, unciales ac majores, breviores alios interdum à latere proferentes, quibus inſident *floſculi* herbaceo colore præditi, ternis foliolis conſtantes, quorum medium occupat loculamenti ſeminum rudimentum, ex cujus cacumine emicant apiculi bini, corniculati, extrorſum reflexi: loculi hirſuti, compreſſi, in geminos teſticellos Lentis magnitudine diviſi, *ſemina* bina continent, diſſepimento membranulæ diſtincta, in uno pediculo tergemina. At in Cynocrambe fœmina ex foliorum alis pediculi ſurriguntur, tres, quatuor aut quinque uncias longi, tenues, ſtriati, in quibus *floſculi* in ſpicam digeſti muſcoſi, ternis foliolis herbaceis compoſiti, in quibus ſtaminula aliquot herbacea, qui nullo ſuccedente ſemine intereunt. Dodonæo tota herba viroſi odoris ingratum redolet.

Cynocrambe in ſylvis, ſepibus, aliiſque perinde umbroſis gignitur. Primo vere exit, autumno exeunte, folia & caules marceſcunt, radice ſuperſtite. *Locus. Tempus.*

Facultatibus cum Mercuriali convenit Prævotius. Mercurialem ſylveſtrem olerum more coctam, & oleo ac ſale conditam inter medicamenta ſeroſitates benignè evacuantia enumerat in libro De *Medicina Paup.* quod è Dioſcoride hauſit. *Vires.*

A. 2. *Mercurialis mas & fœmina* Park. *Merc. mas & Merc. fœmina* Ger. *M. teſticulata ſive mas Dioſcoridis & Plinii, & M. ſpicata ſive fœmina eorundem* C. B. **French Mercury.**

J. B.

Folia hujus ad Parietariæ folia accedunt, ſed glabra ſunt, atro virore ſplendentia & in ambitu ſerrata, ſapore nitroſo, calidiuſculo & nauſeoſo. *Caules* ei anguloſi, ſpithamæi ac etiam majores, geniculati, læves. Ex foliorum alis, fœminæ quidem ligulæ rectæ emicant, tenues, quas verticillatim ſeu in ſpica ambiunt *floſculi* glomerati muſcoſi, qui in quatuor foliola herbida ſeſe explicantes, cirros apiculorum luteolorum aut herbidorum oſtentant, nullo ſuccedente ſemine pereuntes. Mari autem ex iiſdem alis breves pediculi oriuntur, quorum ſingulis teſticulata *burſula,* nonnihil compreſſa, hirſutáque inſidet, gemina *ſemina* recludens. *Radix* utrique tenera & fibroſa, annua.

In hac deſcriptione *J. Bauhinus* vulgarem opinionem ſequitur, Mercurialem ſterilem pro fœmina, & fertilem pro mari accipiens: cùm è contra rationi conſonum ſit & aliarum rerum naturalium analogiæ, ut ſterilis dicatur mas, fertilis fœmina. Fœmina enim eſt in omni genere quæ fœtificat & fructum edit.

Mercurialis reperitur in hortis olitoriis, vinetis, aliiſque locis humentibus ac umbroſis. In maris littore propè *Ryde* Vectis inſulæ oppidulum ſponte & copioſè provenit. *Locus.*

Eſt è numero quinque illarum famoſarum emollientium herbarum; abſtergit, alvum movet, aquas ac bilem purgat, unde & hodie in enematis frequentiſſimus ejus uſus. *Vires.*

Sunt è noſtratibus mulierculis, qui Mercurialem infantibus cum pappa exhibent, ut alvum ſolutam retineant, torminàque præcaveant. *Schrod.*

Obſervatum eſt omnis generis verrucas hujus foliis vel eorum ſucco tolli; item ſemen cum Abſinthio decoctum ictericos mirificè juvare. *Matth. & Ruel.*

Quæ Veteres habent de vi maris ad efficiendum ut mares gignantur, fœminæ ut fœminæ, nobis fabuloſa videntur & falſa.

3. *Phyllon marificum & fœminificum* Park. *arrhenogonon & thelygonon folio incano Monſpeſſulanum* J. B. *arrhenogonon ſive marificum, & thelygonon ſive fœminificum* Ger. *teſticulatum & ſpicatum* C. B.

J. B.

Pedales & cubitales habet *caules*, totos candido tomento pubeſcentes, & per ætatem ligneſcentes, qui in ramos ex adverſo poſitos ordine certo abducuntur. *Folia* oblonga, ſubrotunda, craſſiuſcula, nervoſa, mollia, lanuginoſa, incana ad articulos oriuntur. *Floſculi* minimi, in mari quidem ad juncturas, brevibus pediculis nixi, vix apparentes ante fructus, ſunt duo apices ochræ colore pallido. *Fructus* autem ſunt gemelli, teſticulati, villoſis loculis comprehenſi. *Semina* (inquit Lobelius) uti minoris Heliotropii exiliunt, immatura albida, matura verò cyaneo nitent colore, rotunda & quàm Papaveris majora, guſtu fervida, & nonnihil pinguia. *Radix* lignoſa, exilis. In fœmina flores ſpicati racemoſique, ut in Mercuriali fœmina.

Theophraſtus Phyllo Ocymi folia tribuit, & rectè noſtrâ ſententiâ. Illud inter alia ei cum Mercuriali, Cynocrambe & Heliotropio minore commune eſt, ut erutæ radices temporis ſucceſſu cœruleum colorem contrahant. *Cluſ.* quod & nobis obſervatum, etiam de caule & fructu.

Locus. Circa Monſpelium in foſſarum aggeribus & ad vias publicas, præſertim propè aquas oritur; ut nobis obſervatum. Cluſius multis Hiſpaniæ & Galliæ Narbonenſis in locis naſci refert, ubi Aprili floret & interdum maturiùs, at in regiones frigidiores tranſlatum nonniſi æſtate.

Vires. Salmanticenſes utriuſque decoctum omnibus animalibus à cane rabido demorſis propinant, magno ſucceſſu, ut inquiunt. Granatenſibus verò, Mauritanis præſertim, ad muliebres morbos magno in uſu eſt. *Cluſ.*

SECTIONIS PRIMÆ

PARS SECUNDA.

De Herbis quarum fructus à floribus aliquantulum remoti ſeu ſejuncti ſunt, in eadem planta.

CONVENIUNT hæ plantæ cum ſuperiore ſectionis hujus parte traditis, quòd in his flores pariter fructibus contigui non ſint. Differunt quòd ſingulæ plantæ tam flores quàm fructus proferunt, quamvis à ſe invicem ſeparatos ſeu remotos.

Sunt & aliæ nonnullæ plantæ flore etiam imperfecto quæ flores à fructibus ſejunctos gerunt: ut v. g. Lachryma Jobi ſeu Milium arundinaceum, Maiz ſeu frumentum Indicum, Sparganium. Verùm hæ ad aliud genus pertinent.

CAP. I.

De Ambroſia.

AMbroſia Veteribus τὸ τῶν θεῶν βρῶμα, Deorum cibus dicitur, quòd eum mortales non edant, vel quòd qui eum edunt immortales evadant, ità eximiæ fragrantiæ gratiâ etiam Diis expetita.

Cùm autem unica duntaxat Ambroſiæ ſpecies hactenus cognita & deſcripta ſit, non eſt cur notas generis characteriſticas adſcribamus, cùm eæ ex deſcriptione peti poſſint.

Ambroſia Dod. Ger. *quibuſdam* J.B. *hortenſis* Park. *maritima* C. B.

J. B. Dod.

Compluribus fruticat ſtatim à radice ortis virgultis [Dod. unico caule fruticis exigui modo aſſurgere ſcribit] ſtriatis, rubentibus, ſubhirſutis, in ramos multos diductis: *folia* ſuaveolentia, Abſinthii communis magnitudine & diviſurâ, albicantia, lanuginoſa, ſapore aromatico, amaricante non ingrato. *Flores* ſecundùm ramulos alternatim diſſiti, ſublutei, rotundi, muſcoſi, abſque fructu pereunt, ut rectè Dodonæus; ſubſunt inferiùs angulosa, terreſtris Tribuli inſtar echinata *capitula* exigua, nunquam florentia, in quibus *ſemen* nigricans, ſingulis unicum ineſt, nigrum, gigarto vitigineo ſimile & ferè par. *Radix* lignoſa, ſimplex, fibris aliquot capillata. Inalbicat è virore tota herba, & gratum odorem ſpirat.

Locus. In maritimis Hetruriæ arenoſis ſpontaneam obſervavimus.

Cap. II.

De Xanthio.

XAnthium Græcis dicitur ἀπὸ τοῦ ξανθὰς ποιεῖν τὰς τρίχας, quòd flavos reddat capillos: Lappa minor Botanicis ob aliqualem florum & fructuum veſtibus adhærentium ſimilitudinem. Vocatur etiam hæc planta in Officinis *Bardana,* voce vel Gallicâ vel Hiſpanicâ, inquit C. Hofmannus.

Xanthii notæ characteriſticæ ſunt flores ſtaminei, inutiles, nec fructui contigui: fructus durus, echinatus binis intus cellulis bina ſemina, hoc eſt, in ſingulis ſingula continens.

1. *Xanthium ſive Lappa minor* J. B. *Lappa minor, Xanthium Dioſcoridis* C. B. *Bardana minor* Ger. **The leſſer Burr-Dock.**

J. B.

Caule eſt cubitali circiter, hirſuto, punctis rubris guttato, ramoſo. *Folia* alternata pediculis nituntur tres uncias longis, cauli concoloribus, Tuſſilaginis foliis quodammodo ſimilia, ſinuata & crenata, colore (id quod nomen ipſum loquitur) Xantho, utrinque hirſuta, ſapore acriuſculo, & quodammodo aromatico. Quà foliorum pediculis eſt ortus plura ſimul *capitula* ſe promunt bullata, *floſculos* ſtamineos emittentia: quibus tamen non ſuccedunt, ſed in ramulis ex alis foliorum erumpentibus ſeorſim ſine pediculis enaſcuntur *echini* lappacei, veſtibus adhærentes, oblongi, in duos acutos rigidóſque mucrones deſinentes, qui duobus diſtinctis loculis totidem grana condunt hordeacea. *Radix* parva, nec vivax, alba, multas undique fibras craſſiuſculas profert, quibus terræ firmiter adhæreſcit.

Locus. Gaudet ſolo læto ac pingui: rariùs in Anglia ſpontaneum vidimus: in tranſmarinis ad rivulos & in aquoſis ſcrobibus ſæpiùs & copioſum.

Vires. Guſtu eſt ſubamaro & acri, unde calfacere & ſiccare colligitur. Uſus præcip. (ſecundùm Matthiolum) in minera lepræ educenda [cum Rhabarbaro exhibetur radix] in lipothymia: extrinſecùs in ſtruma & tumoribus diſcutiendis [epithema] in capillis luteo colore tingendis; in quem uſum Veteres fructum colligendum præſcribunt antequam perfectè ſicceſcat, deinde tuſum fictili vaſe recondi; cúmque uſus exigit ejus ſextarii ſemiſſem aquâ tepidâ dilui, móxque eo caput nitro ante perfrictum illini.

2. *Lappa Canadenſis minori congener ſed procerior.* Hort. Reg. Pariſ.

Procera & ſpecioſa eſt hæc planta, quæ nobis hoc anno [1685] ex ſemine ab ingenioſiſſimo Viro & rei Herbariæ peritiſſimo *D. Hanſ. Sloane* M. D. miſſo ſuccrevit. Non tantùm procerior eſt vulgari Bardana, ſed etiam magis patula & ramoſa, ramis latè diffuſis, & ipſum etiam caulem longitudine ſuperantibus. *Folia* quàm illius majora ſunt, longioribus pediculis nixa, altiùs inciſa, in acutiores apices producta, nervis rubentibus inſignia, iíſque (quod notatu dignum eſt) ſupra folii ſupinam ſuperficiem nonnihil eminentibus ſeu elevatis, magis quàm in vulgaris foliis. *Flores* & ſemina eodem modo quo in vulgari ex alis foliorum conferta exeunt. *Lappæ* quam in illa multò majores ſunt, ſpinulis hamatis rarioribus, iis tamen longioribus & craſſioribus obſitæ.

Planta hæc maturiùs è terra exit quàm vulgaris Bardana, ſerius tamen floret & ſemen perficit, totáque viridior videtur quàm illa. Folia ſeminalia longiora ſunt & anguſtiora.

Cap. III.

De Heliotropio.

Ἡλιοτρόπιον Dioſcoridi lib. 4. cap. 193. dicitur, quòd τὰ φύλλα τῇ τοῦ ἡλίου συμπεριτρέπεσθαι i. e. quòd folia cum Sole circumagat: & Σκορπίουρος, quòd ramuli cum floribus Scorpionum caudæ modo circumagat. Plinius lib. 22. cap. 21. Heliotropii miraculum inquit ſæpiùs diximus, cum Sole ſe circumagentis, etiam nubilo die, tantus ſyderis amor. Noctu veluti deſiderio contrahit cœruleum florem. In Heliotropio Recentioribus dicto nulla hujuſmodi ad Solem converſio obſervatur; ut neque in alia quavis ſpecie plantæ nobis cognita. Plurimæ ſunt quarum folia, nec pauciores quarum flores interdiu expanduntur, noctu contrahuntur, quarum tamen è numero Heliotropium non eſt; quod tamen aliàs ſatis accedit ad veterum Heliotropii deſcriptionem.

Cæterùm Heliotropium tricoccum quamvis magnitudine, ut & caulis & foliorum figurâ cum vulgari Heliotropio conveniat: flores tamen & ſemina toto genere diverſum arguunt.

Heliotropium tricoccum C. B. J. B. Ger. Park.

J. B.

Radix ei ſubeſt lignoſa, ſimplex, paucis apophyſibus fibrata, annua. *Caulis* cubitalis, [pedalis *Cluſ.*] rectus, ramoſus incano tomento obſitus, ſicuti & *folia,* Heliotropii majoris ſimilia, majora, ſinuata, nervoſa, mollia. *Flores* racematim in privatis pedicellis cohærent, exigui, luteoli, nullum poſt ſe ſemen relinquentes. *Siliquæ* enim nullo præcedente flore ex alarum cavis exeunt, ex longis petiolis dependentes, ſub foliis quaſi occultatæ, tricoccæ, cinerei coloris, aſperâ ſuperficie & verrucoſâ, quibus dehiſcentibus *ſemen* exilit cinereum.

Hæc capita ſive ſiliquæ pannis affricatæ florido viridi colore eos inficiunt, qui temporis momento in cœruleum eúmque elegantem mutatur. *Cluſ.* Panni hi aquæ intincti & expreſſi eam purpureo eleganti colore imbuunt, vini rubri æmulo, eorúmque uſus eſt ad gelatinas, ſcriblitas aliáque ejuſmodi ſcitamenta coloranda.

Locus. Circa Monſpelium & alibi in Gallia Narbonenſi æſtate & autumno in ſatis paſſim provenit, ubi ad uſus prædictos à ruſticis colligitur, & vulgo *Turneſol* appellatur.

CAP. IV.

De Ricino.

Ricinus, Dioſcoridi Κίκι ἢ Κρότων à ſimilitudine Crotonis vel Ricini animalis, quod ſemen ejus refert, dicitur. Κίκι autem vox eſt Hebræa vel Orientalis, quæ legitur in Prophetia Jonæ, cujus ſignificatio incerta.

Ricini notæ genericæ ſunt caudex lignoſus, fructus tricocci muricati, in ſurculo peculiari racematim ferè diſpoſiti: ſemen Ricino animalculo ſimile.

1. *Ricinus vulgaris* J.B. C.B. *Ric. ſive Cataputia major vulgaris* Park. *Ricinus ſive Palma Chriſti, vel Kiki* Ger. Palma Chriſti.

J. B.

Inſigni auctu celeriter adoleſcit, *caule* craſſo, ſtriato, glauco, geniculato, inani, trium, quatuor & plurium cubitorum, ſuperiùs ramoſo, ex obſcura purpura nitente & glabro; candido videlicet deterſo tenui inſtar farinæ pulvere, quo veluti conſperſus ſubinde apparet. *Folia* ampla, Cordo Platano & Aceri ſimilia, digitata, in ſeptem, octo aut novem acuminata, ſerratáque ſegmenta, in quorum ſingula nervus è folii centro exporrigitur, dividuntur, atro-virentia, ſplendida, & interdum acetabuli inſtar concava, potiſſimùm loco quo ſegmentorum nervi coeunt, unde & pediculus averſo folio oritur dodrantalis, purpuraſcens, concavus: quanto autem ſuperiora fuerint folia tanto ampliora exiſtunt, ſic ut ex his petaſum æquantia ſit reperire, nullum è vulnere lac manantia. *Flores* longâ ſerie thyrſoide ſurculo peculiari racemati inſident, è ſanguineis criſpíſque ſtaminibus, quæ terna è fructûs rudimento emicant, conflati: quibus muricata triquetra vaſcula ſuccedunt, quæ *ſemina* claudunt oblonga, Ricini animalculi æmula *Dod.* foris livida & maculoſa, interiore medullâ candida, quæ capitulis per maturitatem fiſſis ac rimas agentibus, cum impetu exiliunt. Ac præter flores dictos videre eſt in eodem thyrſo muſcoſa glomerata nucamenta coloris herbacei, quæ nullo relicto fructu tandem marceſcunt. *Radix* ſubeſt ſimplex, longa, craſſa, dura, candida, crebras circumcirca fibras emittens.

Locus. Seritur apud Germanos & Gallos (inquit *J. B.*) non modò ad ſpectaculum ſed etiam ad tutelam adverſus talparum injuriam, quas ferunt Ricinum fugere. Annua verò in Germania ſtirps eſt, atque etiam in Anglia. Verùm in Creta multos perdurat annos, & in tantam excreſcit altitudinem ut non niſi ſcalis admotis poſſit conſcendi, quod Bellonius tradit *Obſervat.* lib. 1. cap. 18. * Cluſius quoque Ricinos craſſitudine humana, altitudine trium hominum, multis prægrandibus ramis brachiatos, & multos annos durantes in maritimis Bæticæ obſervavit, eáſque exactiſſimè congruentes deſcriptioni Dioſcoridis. Nos quoque in Sicilia Ricinum arbuſculam Sambuci æmulam, lignoſam & ſatis longævam, in ſepibus frequentem obſervavimus.

* *Schol. in Monard. Hiſt. c.* 4.

2. *Ricinus Americanus* Ger. Park. *Americus, Curcas Incolis* Cluſ. not. in Monard. *Ric. Americanus major ſemine nigro* C.B. *Ric. major Americanus Curcas dictus & Faba purgatrix Indiæ Occiduæ* J.B. *Munduy Guacu Braſilienſibus* Marggrav. & Piſonis. *Pinhones Luſitanis. Ricinus Americanus folio Staphiſagriæ* C. B. app.

Marggr.

Arbor eſt in Ficûs magnitudinem & figuram excreſcens, ligno molli & fragili. *Folia* habet circa ramos inordinatè poſita, quodlibet ſuo pediculo ſemipedem longo inſiſtens; ſuntque viridia, ad tactum mollia, foliis Ficûs aliquo modo ſimilia, ſed non ità profundè ſecta, verùm ſubrotunda, & anteriùs in tres angulos deſinentia [*C. Bauhino* folia pallidè virentia, pediculis oblongis & hirſutie aſperis donata, inferiora ad foliorum Ficûs formam nonnihil accedentia, & in lacinias quinque diviſa, ſuperiora verò quæ Staphidis agriæ foliis ſimiliora, in ternas lacinias ſecta ſunt, omnia verò per circumferentiam crenis acutis exaſperantur, & nonnihil pubeſcunt, ità ut attactu mollia ſint;] Lignum & folia fundunt è lacteo aquoſum ſuccum. *Floſculos* fert copioſos racematim, parvos, pentapetalos, petalis anteriùs viridibus, deorſum incurvatis, in medio flavis ſtaminulis, quæ decangularem ſtellam referunt, ſubdulcis odoris. Sequitur hos *fructus* turbinatæ figuræ, ſeu inſtar Juglandis mediocris, & ejuſdem magnitudinis, primò viridis, mox flavus, ubi plenè maturuit fuſcus ſive niger, qui ſponte finditur in tres partes, quamvis ſex conſtare videatur. In quolibet fructu ſunt tres nuclei, magnitudine & figurâ pineis ſimiles, in tribus concamerationibus diſtincti, cortice nigro corticis Caſtaneæ craſſitie tecti, & in extremitate ſunt maculæ albæ [Harum alii non meminerunt] Nucleus albus, inſtar cuticulæ ovi, exteriùs etiam pelliculâ albâ obductus.

Validè purgant tres aut quatuor nuclei comeſti, & quidem nimis ſi pellicula interior non ſepaetur, ideò ſemper adimenda.

Arbor facilè tranſplantatur, nam ramus deciſus & terræ infixus aliam arborem progenerat, ideò d ſepes vivas faciendas circum hortos uſurpatur.

Arborem hanc pro Ricino Americo Cluſii *Curcas* dicto habet Piſo, & rectè, quamvis in deſcriptione fructûs non meminit operimentum illius tuberculis aſperis non eſſe obſitum, ut in vulgari Ricino, ſed læve & cinerei coloris. Huic etiam eandem omnino plantam eſſe minimè dubito quam C. *Bauhinus* in appendice ad pinacem ſub titulo Ricini Americani folio Staphiſagriæ deſcribit, cujus ramum duntaxat ſiccum vidit. Ideóque eandem plantam bis ponit, pro duabus diſtinctis.

Hæc arbor videtur eſſe quam *Quauhayohuatli* 3. nomine deſcribit Franc. Hernandez, quamvis icon non conveniat.

Ex iis quæ de nucleis hiſce tradunt Auctores liquidò conſtat (inquit *Joannes de Laet*) cum ſumma cautione exhibendum eſſe hoc purgans medicamentum, & ſummam eſſe habendam rationem ætatis & virium illorum quibus datur.

* 3. *Ricinus major Africanus*, *Syriacus vel Ægyptiacus* Park.

Hujus generis meminit Camerarius in Horto, ſemine duplo majore quàm præcedentis, minùs pallido aut maculoſo, è Syria allati.

* 4. *Ricinus minor* Park. *Americanus minor* C. B. *Eraway* : Cluſ. *exot.*

Vulgari Ricino omnibus partibus minor eſt, præcipuè verò ſemine.

* 5. *Ricinus Americanus tenuiter diviſo folio* Breynii.

Breyn.

E *purgatrice Avellana* Monardis Planta rariſſima enata eſt *Papaiæ* pænè arbuſculæ minoris formâ, quæ toto æſtatis autumníque tempore vix ſeſquipedalem altitudinem obtinebat. Ea à radice *Caulem* rectum, lævem, rotundum, geniculis omnino deſtitutum edebat, pollicaris craſſitiei, ac ſubviridis cum purpuraſcente quodam intermixti coloris, Serpentariæque inſtar maculis obſoletis aſperſum. Hujus faſtigium *foliis* ornabatur, inferiùs glaucis, ſuperiùs atro-virentibus & ſplendentibus, magnitudine & diviſurâ Aconiti ſeu Geranii batrachioidis, ſubſtantiâ autem Ricini, & quodammodo etiam figurâ, quæ in ſeptem, octo, novem, imò & decem acuminata, aſt Coronopi foliorum inſtar laciniata, ſegmenta (in quorum ſingulis nervus rufeſcens è folii centro exporrigitur) ad gyrum, in quo ſegmentorum nervi coeunt, unde & pediculus longus averſo folio oriebatur, dividebantur. Inferiora horum foliorum lætiſſimum ad tempus virorem cum luteo triſti commutabant colore, atque tandem decidebant, relictis tamen quibuſdam ſubviridium macularum in caule veſtigiis. *Flores* nullos proferebat, multò minùs fructus. Hi tamen [aliundè accepti] Juglandis minoris ſunt magnitudine ac ferè facie, rotundi nempe, & à medio corpore paulatim in mucronem deſinentes, cordíſque humani formam quodammodo repræſentantes, tenui è cinereo candicante, nonnunquam ad fuſcum inclinante cortice, lento & molli conſtantes, qui exteriùs octo nervis à ſummo ad imum ductis, fibris frequentibus intercurſantibus diſtinguitur; & interiùs in concamerationes duas ſeparatur: In quarum quavis *ſemen* magnitudine, colore ut & figurâ fermè Avellanam exoletam, vel potiùs (cùm pæne triangulare & altera parte ſemper planum) Caſtanellam peregrinam *J. B.* referens, continetur, putamine tenui, *Nucleo* candido, ſolido, ſubdulci, ſubſtantiâ Avellanæ haud abſimili : qui in Medicina apud Hiſpanos in India Occidentali degentes percelebris, & alvo evacuandæ ſervit.

* 6. *Ricinus minor Indicus Solani foliis* Breynii.

Breyn.

Rami, qui duo Autori fuere hujus plantæ, ſeſquipedalis erant longitudinis, teretes, glabri, inanes, diluto virore tincti, ac enodes: quos è contrario correſpondentia *folia*, laxis dentibus circumſerrata, pediculis pænè uncialibus inſidentia ambiunt, Solani non admodum diſſimilia, longiora verò magíſque venoſa, ac teneriora, & ſubſtantiâ Ricini, eo fermè etiam colore, utpote ſuperiùs ſaturatè, inferiùs dilutè virentia, ac ibidem nervum, venas, fibráſque magis conſpicuas habentia. E ſingulis horum alis ſinguli ſurculi, *Floſculos* longa ſerie muſcoſos racematim ſuſtinentes, unciales prominent; in quorum nonnullis *fructus* jam unus, in aliis jam duo, pedunculis teneris dependentes viſuntur triquetri, magnitudine, formâ & colore à Lathyridis nihil diſcrepantes, niſi brevi quadam incanâque lanugine, inſtar Tuliparum caulium, aſperſi eſſent. Hi maturitatem adepti diſſiliunt in tres capſulas, quarum quælibet in partes duas cum impetu ſe aperit, & ſemine coloris lividi, Lathyridis non majore, aſt magis ſplendente, maculíſque nigris, Ricini in modum majoris è Guinea eleganter variegato ſe exonerat.

Similitudinem aliquam cum *Pineis nucleis* Acoſtæ habere videtur.

Cadel-Avancu Hort. Malab. florum & fructuum ſitu à planta deſcripta differt: ſiquidem *Cadel-Avancu* flores ad extremitates ramorum proveniunt, cùm tamen hujus flores inter folia compareant, ut adnotavit doctiſſ. Joan. Commelinus, ad *Cadel-Avancu* plantam dictam.

* 7. *Ricinus parvus Orientalis* Dende *dictus*; *quibuſdam & Faba purgatrix* J. B. *Ricinus Americanus falſò creditus*, Dende *Serapionis & Abelmoluch Mauritanorum Imperato* C. B.

Hunc fructum ità deſcribit *J. Bauhinus*,

Dimidio minor eſt Ricino Americo, cortice tectus cinericeo, maculis hinc inde pullis aſperſo, gibbo, altera parte elatiore paulóque planiore, tribus interdum elevatis coſtis conſpicuo. Cortici vulgari ſimili tenui pellicula involutus ſubeſt nucleus, bipartitus, conſiſtentiâ Ricini majoris Americi, ſed colore pallido: ſaporis non ingrati, acris, & fauces diu multúmque vellicantis.

Fabas purgatrices Monardis quæ Carthagine & *Nombre de Dios* naſcuntur huic Ricino Orientali ſeu *Dende* ſubjungit *J. Bauhinus*. Hæ autem, deſcribente Monarde, noſtris ſimiles ſunt ſed minores, ejuſdem cum noſtris formæ & coloris, pelliculâ quadam tenui ut ceparum tunicula exterior illas per medium interſecante quæ cum cortice abjicienda eſt. Cluſius diverſum ſentit.

Interim quærendum eſt, An & quid differat *Dende* à Ricino Americano minore *C. B.*

* *Heliotropio ſimilis aliquo modo* J. B.

J. B.

Frequentes per humum ſupinos ſpargit *cauliculos* palmares & ſeſquipalmares, ramis multis brachiatos, tenues: *foliis* veſtitos ex viridi cinereis, aſperis, ſemunciâ anguſtioribus, oblongis, & per extremum rotundis. *Flores* luteolos excipiunt *ſiliquæ* oblongæ, in ſtylum deſinentes, cinereæ, hirſutæ, duobus loculis totidem *ſemina* ruffa continentes. *Radix* parva, lignoſa, alba.

Ab Agerio in Auſtria collectum habuit *Jo. Bauhinus*.

An hæc planta hujus loci ſit neſcimus: ſi florem tetrapetalon habeat, ad Thlaſpi potiùs referenda videtur.

SECTIO SECUNDA.

De Herbis flore imperfecto, ſemine triquetro.

CAPUT PRIMUM.

De Helleboro albo.

HElleborus, autore Etymologo, Græcis dicitur παρὰ τὸ ἑλεῖν τῇ βορᾷ, quòd eſu perimat. Veratrum Latinis dictum volunt quòd mentem vertat.

Scribitur & Ἐλλέβορος, ſine aſpiratione.

Duorum generum eſt, albus & niger. Hi quamvis nomine, & aliquatenus etiam viribus conveniant, facie tamen externâ minimé; unde & toto genere nobis differunt.

Flore ſex foliolis constructo, ſemine triquetro cum Lapatho convenit; ab eodem differt foliis nervoſis, tenuioribus, liratim ſtriatis & velut plicatilibus; radice fibroſa, purgatrice, emeticâ & ſternutatoriâ vi prædita.

1. *Helleborus albus* Ger. J. B. *albus vulgaris* Park. *albus flore ſubviridi* C. B. White Hellebore.

J. B.

Helleboro albo *radices* ſubſunt fibroſæ, albæ in caput collectæ: *Caulis* bicubitalis interdum, teres, *foliis* ſtipatus quorum pediculi caulem involvunt. Sunt verò ipſa folia formâ quidem quodammodo Plantaginea, vel potiùs Gentianæ ſimilia, longitudine verò pedali, haud multò anguſtiora, mollia, liris denſiſſimis ſtriata, & veluti plicata, ſubhirſuta. Caulis à medio ferè ad cacumen uſque ex foliorum quorundam parvorum alis thyrſos emittit palmares & ſeſquipalmares *florum* creberrimorum, ſenis ex herbaceo albicantibus foliolis radiatis conſtantium; quibus ſuccedunt *ſemina* parva, longiuſcula, triquetra, albicantia, nuda, nec ullo præter florem folliculo aut vaſculo tecta, ut rectè Parkinſonus.

2. *Helleborus albus præcox atro-rubente flore* Park. *albus flore atro-rubente* C. B. *albus præcox* Ger.

Foliis longioribus, tenuioribus magíſque caducis: *caule* proceriore, paucioribus foliis cincto, *floribus* atro-rubentibus; quódque priorem ortu ſuo ſeu germinatione prima menſtruo minimum ſpatio antevertat; à ſuperiùs deſcripto differt.

Locus. Gaudet Veratrum album montanis & aſperis; non modò in Græcia, Italia aut aliis calidioribus regionibus; verùm & in Germaniæ ac Helvetiorum montibus viret. Nos in montoſis paſcuis paluſtribus propè ſummitatem montis Juræ offendimus copioſiſſimum.

Vires & uſus. Hellebori albi radix (quæ ſola hujus plantæ pars in uſum medicum venit) ob violentiam purgationis quam per ſuperiora ac inferiora movet, uſum purgandi internum ſoli ferè Helleboro nigro reliquit *Schrod.* poteſt tamen (inquit Tragus) per viginti quatuor horas vino aut oxymelite macerata, poſteàque reſiccata, ℨß. pondere cum vino exhiberi furioſis & melancholicis. Helleborum utrumque, dicit Geſnerus, [ſi cum aceto & melle temperetur & decoquatur ut ſyrupus fiat] medicamentum innoxium, & ad pleroſque phlegmaticos morbos (thoracis & capitis inprimis, ut aſthma, dyſpnœam, epilepſiam) πολύχρηστον ſæpe utiliſſimè ſe expertum eſſe: alvum enim, urinam & meatus omnes, etiam cutis, mirificè nullâ moleſtiâ expurgare.

In uſu Hellebori albi (inquit C. Hofmannus) duo præcipuè videnda, alterum ut morbi ſint pertinaciſſimi, alterum ut vires conſtent, hinc non debet radix hæc ſeni, puero, fœminæ ullíve delicato dari. Accedit tertium, nè quidquam fiat niſi prægreſſa & corporis & Hellebori diligenti præparatione.

Vetuſtiſſimus mos eſt dandi cum Raphano, idque tripliciter, vel enim Raphanum radicibus transfixum ibíque per viginti quatuor horas relictum [radicibus abjectis] dabant: vel Raphanum b. m. transfixum in oxymelite infundebant, & oxymel ſolum offerebant: vel Raphanum ità habitum per noctem relinquebant, manè abjectis Helleboris in oxymelite infundebant, oxymélque propinabant. Optima ejus præparandi ratio (inquit Parkinſonus) eſt ut ſucco Mali Cydonii infundatur, aut Cydonio indita in furno aut ſub cineribus coquatur. Quin ſi ab Helleboro ſumpto ſtrangulationis periculum immineat, Cydonia comeſta eorúmve ſuccus aut ſyrupus præſentaneo remedio ſunt. Radix in aceto decocta, ac in ore aliquandiu retenta dolorem dentium tollit. In lixivio decocta, ſi eo caput abluatur, pediculos & furfures enecat & abſtergit; idem unguento aliquo permixta efficit: ſcabies, impetigines, ſerpigines ſanat: animalia pleraque interimit, talpas, mures, lacertas, aves, &c. in paſta exhibita. *Trag.*

Pulvis naribus inditus ſternutamenta movet unde & Anglicè **Neeſwort**, i. e. ſternutamentaria herba ſeu Ptarmica dicitur.

De Hiſpanorum toxico ex ſucco radicum in vaſe fictili fermentato confecto, quo ſagittas intingunt ut vulnera inſanabilia infligant, conſule Parkinſonum, & Jo. Langium Epiſt. Medicinalium lib. 1. Epiſt. 68. Maximè mirum alicui videri poſſit quòd venenum hoc epotum nullam ſaltem lethalem noxam infert ſed tantùm vulneri infuſum, adeóque ſanguini permiſtum; verùm idem eſt de veneno viperino, quod intrò aſſumptum nulla pernicioſa ſymptomata inducit, verùm ſanguini immiſſum per vulneris aut puncturæ orificium maximas illico tragœdias excitat, & in opportunis remediis occurratur, brevi animal interimit.

Cæterùm Helleborus uterque in furioſis & inſanis ſanandis olim fuit celeberrimus; neque nunc niſi in morbis magnis, ut Epilepſia, vertigine, mania, hydrope, iſchiade, convulſione & ſimilibus adhibendus eſt.

Cap. II.

De Lapatho.

LApathum, Græcis λάπαθον, ἀπὸ τοῦ λαπάθειν ſeu λαπάζειν i. e. κενοῦν, movere, evacuare dicitur, quia foliorum ejus decoctum alvum emollit; Latinis Rumex, à rumo, i. e. ſugo, quia ſolerent ſuccum ejus exſugere. *Voſſ.* Notæ Lapathi genericæ ſunt ſemen triquetrum ſplendens, flos hexaphyllos, i. e. ſex foliolis conſtans, quorum tria ſemen obtegunt, arctè interdum adhærentia.

Lapathum in tria genera ſubalterna dividi poteſt: Aliud radice eſt purgatrice, *Rhabarbarum* dictum: Aliud foliis acidis *Acetoſa* & *Oxalis* denominatum. Aliud denique foliis magis inſipidis, ſapore oleraceo, *Lapathum* ſimpliciter generico nomine dictum.

Primi generis tres ſpecies novimus, nimirum

1. *Rhabarbarum verum* Ger.
2. *Hippolapathum rotundifolium vel Pſeudo-rhabarbarum Monachorum.*
3. *Lapathum majus ſive Rhabarbarum Monachorum* J. B. *Patientiam vulgò dictam.*

Tertii ſeptem, ſi modò Lapathum pulchrum Bononienſe ſinuatum reverà ſpecie diſtinctum ſit ab Oxylapatho vulgari. Eæ ſunt

1. *Hydrolapathum majus.*
2. *Lapathum vulgare folio obtuſo* J. B.
3. *Lapathum folio acuto criſpo* C. B.
4. *Lapathum acutum ſive Oxylapathum* J. B.
5. *Lapathum folio acuto, flore aureo* C. B.
6. * *Lapathum pulchrum Bononienſe ſinuatum* J. B.
7. *Lapathum folio acuto rubente* C. B. *aliis Sanguineum, & Sanguis Draconis.*

1. *Rhabarbarum* Alpin. exot. *Rha verum Dioſcoridis* Ger. *Hippolapathum maximum rotundifolium exoticum, ſive Rha Ponticum Thracicum, ſed veriùs Rhabarbarum verum* Park. **True Rubarb.**

Veris initiis cùm germinare incipit, *caput* grande, rotundum, fuſcum protrudit è *radice* craſſa, fungoſa, lutea, quod in *folia* aliquot ſucceſſive ſe aperientia paulatim explicatur. Sunt autem *folia* initio cum primùm apparent valdè corrugata & complicata, poſtea ſenſim dilatata & extenſa, rugis & plicis coæquatis lævia fiunt, perampla & ſubrotunda, pediculis atro-rubentibus pollicem craſſis, & in lætiore ſolo binos pedes longis inſidentia, longitudine bipedali, nec minori latitudine, obſcurè viridia & cùm juniora ſunt ſubglauca, conſiſtentiâ craſſiore quàm Hippolapathi rotundifolii vulg. ſapore acido, Lujulæ aut Acetoſæ hortenſis gratiore. In medio foliorum (non tamen ſingulis annis) exurgit *caulis* craſſus, robuſtus, humilior tamen quàm Rhabarbari monachorum, foliis ejuſmodi rotundis ſed minoribus ad nodos amictus, ad ſummum uſque etiam inter *flores*, qui in hac planta, ſecus quam in alia quacunque Lapathi ſpecie, albi, hexapetali, cum multis intus ſtaminulis albis. Floſculis, ut in aliis Lapathis, ſuccedunt *ſemina* triquetra, maxima coloris Bætici ſeu caſtanei, aut ruffi pulchrè ſplendentia. *Radix* proceſſu temporis in magnam craſſitudinem excreſcit & multos ramos ſeu brachia emittit, colore foris obſcuro ſeu atro-rubente. Cortici exteriori ſubeſt membrana tenuis, ſublutea, pulpam ſeu ſubſtantiam radicis interiorem proximè inveſtiens: quâ detractâ apparet radix nuda, colore adeò vivido cum venis carneis eam permeantibus & diſtinguentibus, ut præſtantiſſimum etiam Rhabarbarum quod ad nos ex Indiis & China advehitur eam vix poſſit ſuperare. Hæc ſi curioſè & diligenter exiccetur blando hypocauſti calore, cavendo nè inter ſiccandum fruſta ſe mutuò contingant, colorem ſuum retinet non ſecus ac ſi recens eſſet, & Salivam Maſticata colore flavo tingit.

Locus. Rhabarbarum, nullibi niſi in China provenire Garcias, Acoſta, Linſchotanus conſentiunt, unde per Tartariam *Ormuz* & Alepum defertur, inde in Alexandriam, & tandem Venetias; vel per *Usbeken* in Turciam, & hinc Venetias. Scribit Acoſta Rhabarbarum in interiore Chinarum regione duntaxat provenire, unde in urbem *Canton* (illius Provinciæ portum & emporium ubi Luſitani habitant) exportatur, & indè navibus in Indiam advehitur, quod citiùs corrumpitur; vel aliâ viâ per Tartariam camelis, quod non adeò carioſum.

Nunc dierum navibus ad nos defertur ex India Orientali, non ut olim ex Alexandria Ægypti, aut Venetiis: in Indiam è Sinis (ubi ſponte oritur ut diximus) advehitur.

An Rha ponticum Antiquorum & Rhabarbarum modernorum ſit una & eadem ſpecie planta, à Botanicis controvertitur, aliis eandem eſſe affirmantibus, aliis negantibus: nonnulli etiam ſibi non conſtant, & nunc eandem, nunc diverſam affirmant, quorum ſententias & rationes vide apud *J. B.* in Appendice Tomi II. *Hiſt. Plant.* Nec enim opus eſt ut iis immoremur; nunc enim Rhabarbarum verum Sinenſe (quod à Rha Pontico Thracico toto genere diverſum eſt) in hortis Lugd. Bat. & Groning. colitur, & ab Abrahamo Muntingio accuratè deſcribitur. *J. le Brun* in libello de *materia medica* hæc habet. Radix hæc Dioſcoridi & Galeno ignota fuit, unde malè quidam Rhaponticum *eorum* cum noſtro Rhabarbaro confundunt: nam Rheum Dioſc. non habet vim purgatricem, & notis veri Rhabarbari caret. Rhabarb. enim ſubſtantiâ compactum eſt, ponderoſum & aridum, ſapore amarum, odore acre, colore exteriùs ſubnigro ac rufeſcente, intus ex rufo flaveſcente, & ad nucis moſchatæ colorem internum accedente, ac maceratum vel manducatum tingens croceo colore. Rhaponticum non eſt compactum ſed rarum, non ponderoſum ſed leve; non aridum ſed lentum; non amarum ſed ſubacre, non odoratum nec colore ſimile Rhabarbaro.

Vires. Rhabarb. purgat benignè bilem flavam, pituitámque viſcoſam ac tartaream in ventriculo primáque regione ſtabulantem. Epati ſpecificè confert, adeò ut cor Epatis dicatur: curat icterum, & quia vim quoque aſtrictoriam obtinet in omnibus morbis diſſolutis, Dyſenteria v. g. & Diarrhœa, præ aliis commendatur. Exhibetur pulveriſata in Vino albo aut ſero lactis.

Sunt qui Rhabarbari uſum pueris & prægnantibus interdicunt ob vehementiam: verùm ſine cauſa ſufficiente: nam J. Bauhinus aliíque ſe prægnantes multas eo feliciter ſine ullo damno purgâſſe referunt. Infuſionem præferunt ſubſtantiæ, quò enim citius ſine violentia medicamentum purgans evacuat, eò gratius. *J. B.*

Partem cùm purgantem, tum adſtringentem obtinere creditur, quarum prior faciliùs elicitur, poſterior difficiliùs. Hinc pro diverſa intentione diverſimodè quoque tractatur. Nonnulli levi toſtione vim purgantem minui, & adſtringentem augeri ſibi imaginantur; quod alii improbant, nec immeritò: Etenim cùm vis purgans fixior ſit, quàm ut levi toſtione in auram evaneſcat, toſtio illa vix ſatisfaciet. Præſtat itaque ſi aſtrictoriam vim auctam velimus, rejectâ primâ coctione denuò id coquere, & fortiſſima expreſſione exprimere. *Schrod.* Alii quoque in Dyſenteria improbant torrefactum Rhabarbarum; tum quia nimiâ torrefactione vim purgatoriam penitus amittit; tum quia moderatâ vix evitari poteſt, quin acrimoniam contrahat, unde inteſtina rodit, & novam materiam ad locum affectum attrahit. Nos tamen in Dyſenteria Rhabarbarum toſtum bono cum ſucceſſu uſi ſumus, etiam in noſtro corpore.

Non approbo (inquit *J. Bauhinus*) eorum morem, qui in dyſenteria à principio adſtringentia exhibent: ii augent morbum dum per ea retinent educenda: nempe acres, malignos & putridos humores quò natura vergit eò ducere oportet, ſi per convenientia fiat loca: ſi igitur ſtatim à principio educantur convenientibus purgantibus, ſublevantur citò, & poſtea tutò adſtringentibus uti licet.

Cùm ſubſtantia frigida & terrea totum permeat, ignea autem in ſuperficie ſit; ideò per infuſionem ſeparantur partes calidæ & purgantes; manent frigidæ, terreſtres & adſtringentes. Hinc in infuſo plus purgat quàm in ſubſtantia. Verùm quia hoc modo fit penetrantiſſimum, timetur in iis præcipuè qui aliàs ardore & difficultate urinæ laborant, ut Fallopius obſervat. Diureticum enim cùm ſit, agitat & pellit eò humores, ut ardor urinæ ſit moleſtus, quamdiu actio ipſius durat in corpore. *Hofman.*

Ad febres ex obſtructione diuturnas, ℞. ℥ij. Rhabarbari, vel ℥j. pro infantibus: in taleolas conciſæ linteo raro includantur, & in aq. Cichorii ℔j. infundantur. Doſ. ℥iv. nodulo quolibet manè expreſſo. Has omnes Febres ſe curâſſe hoc remedio teſtatur Montanus. Hoc etiam ego uſus ſum in quibuſdam affectibus longis cum febre, parte affecta non bene cognita, & ſemper mihi bene ceſſit. *Cheſneau.* Communicavit *D. Hulſe.*

2. *Lapathum folio rotundo Alpinum* J. B. *Hippolapathum rotundifolium vulgare* Park. *Hippol. rotundifolium montanum* C. B. *Hippol. rotundifolium* Ger. **Baſtard Monks Rubarb, or Great round-leaved Dock.**

J. B.

Radice ſurculoſa & longa nititur, cujus ſinguli ſurculi pluſquam pollicarem craſſitudinem facilè aſſequuntur, rugoſi & fibroſi, flaveſcentes intensè, ſapore amaro. *Caulis*, bicubitalis & tricubitalis, cavus, profundis ſulcis exaratus, rubeſcens, alis multis donatur. *Folia* Bardanæ, notabilis latitudinis, rotunda, glabra, pallidè & quaſi ex luteo virentia; pediculo rubente & ſtriato appenduntur. *Flores* muſcoſi, copioſiſſimi alas ferè totas obſident, ex herbidis ſex foliolis apicibúſque mulis luteis compoſiti: quibus ſemina ſuccedunt triangularia, nonnihil rubentia.

Naſcitur (autore Cluſio) in omnibus jugis Alpium, Stiriacarum & Auſtriacarum, præſertim circa humidiora illa loca ad quæ armenta, ſtationem iſtic habentia, æſtivis menſibus aquationis gratiâ frequentiſſimè convenire ſolent. *J. Bauhinus* in Rhœtiæ Alpibus invenit. *Locus.*

Purgare aiunt ſi ad duplum Rhabarbari exhibeatur. *Vires.*

3. *Hippolapathum ſativum* Ger. *Hippol. latifolium* C. B. *Lapathum majus ſive Rhabarbarum monachorum* J. B. *Lapathum ſativum ſive Patientia* Park. **Monks Rubarb or Garden Patience.**

J. B.

Hominis proceritatem interdum aſſequitur, *caule* ſurgens ſtriato, rubente, ſuperiora versùs in umeroſos ſurculos diviſo: *floribus* ſerie longa per totos ferè ramos muſcoſis; *ſemine* ſubſequente nguloſo, folliculis membraneis circundato. *Folia* pedalia & ſeſquipedalia, lata, acuminata, non men dura & rigida, ut vult *J. Bauhinus*, & rubentia, ſed potiùs mollia, lævia & obſcuriùs viridia, ris aliquando ſurſum nonnihil reflexis, ut canalem quendam imitentur, æqualibus tamen & mi- imè crenatis, pediculis rubentibus longis nixa. *Radix* prolixa, craſſa, multis adnatis fibris donata, ntensè crocea.

Folia menſe Martio emergunt, appetente Junio floret & ſponte ſemine ſe propagat. *J. Bauhinus* ſe in variis Germaniæ, Galliæ & Italiæ locis ſe obſervâſſe ſcribit. *Tempus & Locus.*

Radix bilem flavam & feroſos humores educit. Rad. aridæ drachmam, zingiberis ſcrupulum in lverem redige, ſume jejunus in jure calido. Pro Rhabarbaro qui ſubſtituunt duplici doſe utuntur. *Vires.*
ag. Radicis ſuccum cum ſulphure illitum ſcabiem ſanare, cum Lupinorum verò farina lentigines; phos & alias cutis infectiones exterere refert Matthiolus. Radicis dilutum ex vino paratum, aut ccæ pulvis ex meraco potus ad pellendos renum calculos præſtat. *Idem.* Quinetiam ex Marrubii decocto hauſtus auriginem curat. *Idem.*

Huic idem nobis videtur

Lapathum ſativum Lapas J. B. *Lap. hortenſe folio oblongo, ſive ſecundum Dioſcoridis* C. B.

Hanc ſpeciem Lauſannæ Sabaudiæ oppido Tragus & Geſnerus provenire ſcribunt. Eſt autem quiunt, Rhabarbaro monachorum quadantenus ſimilis, at folia tenuiora ſunt, pinguiora & mol- ora, ac etiam magis exigua, quare inter olera reliqua, ob dulcedinem ſuam in culinas rece- a eſt.

J. Bauhini judicium ſeu ſententiam de hac planta adſcribam, cui & ipſe libenter ſuffragor. Ut liberè dicam quod ſentio, ſuſpicor Tragum & Geſnerum pro Lapatho hortenſi Lauſannen- obſervâſſe Rhabarbarum monachorum primo anno ſatum, quod tunc delicatius eſt quàm ſequen- bus. Siquis nos aliter doceat, rem gratam faciet.

Cæterum Bardanam majorem Monſpelienſibus *Lappas* dictam ſcribit *D. Magnol* in Indice plan- rum circa Monſpelium naſcentium.

A. 4. *Lapathum maximum aquaticum ſive Hydrolapathum* J. B. *Hydrolapathum magnum* Ger. *majus* Park. *Lapathum aquaticum folio cubitali* C. B. **Great Water-Dock.**

J. B.

Magis huic in fibras diducta eſt *radix* quàm vel Oxylapatho vel Hippolapatho, foris nigra, intus xea, cum notabili adſtrictione amaricans. *Caules* aſſurgunt ad duos tréſve cubitos, *flore & ſemi-* Lapathi acuti ſed majore. *Folia* lata, prælonga Rhabarbari monachorum non diſſimilia, ſed ulto longiora, duriora & rigidiora, [longitudine ferè ſeſquicubitali, Lapathi acuti foliis ſimilia, d læviora minúſque rugoſa *J. B.*] leviter criſpatis oris, ſubacida & ſtrenuè adſtringentia.

Folia hujus plantæ non longiora tantùm ſunt quàm cujuſvis alterius nobis cognitæ Lapathi ſpeciei, ſed & rectiora.

Naſcitur, inquit *J. Bauhinus*, aquoſis, paluſtribus ac ſtagnantibus locis, & foſſis humidioribus; *Locus.* ò in ipſis plerunque aquis oritur, rarò extra eas.

Quicquid exiſtimet *J. Bauhinus*, hanc plantam à vulgari Oxylapatho tota ſpecie differre & non variare tantùm ob ſitum, minimè dubito.

Vires. Radix craſſa, crocea lenit alvum; Icteritiam diſcutit. *Folia* podagricis calidis & ulceribus utiliter imponuntur fluentibus. *Schwenckf.*

Hæc planta eſt quam ſub titulo *Britannicæ Antiquorum veræ* deſcribit & depingit Abrahamus Muntingius, quamvis deſcriptio quoad radicem non convenit cum Bauhiniana. Verùm Muntingii veriorem & accuratiorem eſſe exiſtimo, quam idcirco nonnihil contractam proponam.

Lapathum longifolium nigrum paluſtre, ſive Britannica Antiquorum vera, vel Hydrolapathum nigrum Muntingii.

E *radice* craſſa, rotunda, lata ac ſpongioſa (annoſa dum ſit) & ſucculenta, manûs circiter longitudine, in varias partes craſſiuſculas, non adeò longas, inferiùs diviſâ, & radiculis fibroſis cinctâ colore recens effoſſa in loco natali, exteriùs nigro, intus candido; qui mox in luteo-rufeſcentem qualis eſt Rhabarbari veri mutatur, per ſiccitatem planè fuſca, *folia* protrudit haud multa, Lapathorum omnium longiſſima, juxta ſe poſita non tamen arctè juncta, ſed ſeparatim, ſurſum ſemper vergentia, ſeſquipedem aut duos pedes longa, tres aut quatuor digitos lata, in medio latiſſima, & in mucronem acutum tandem deſinentia, colore ſuperius ſaturo-viridi vel è cœruleo atro-virente, ſubtus pallidiore, venulis pallidè viridibus, ſubſtantiâ craſſiuſculâ, tactu duriuſcula, denſa, conſtipata & firma, marginulis interdum, præſertim in cauli adnaſcentibus, parum criſpis, pediculo modicè longo & craſſo, propè terram interdum rubente, adſtringentia & ex parte acida, ſub Auguſti finem evaneſcentia. *Caulis* unicus aut etiam plures pro ætate & magnitudine plantæ, duas, tres, & quatuor interdum pedes longus, rectus, teres, viridis, cavus, foliis minoribus hinc inde adnexis ornatus, tam ſurſum quàm deorſum parumper vergentibus; è quorum ſinubus ramuli rariùs diſpoſiti exeunt, floſculis pallidis, ſub Julii initium ſe aperientibus, raró non tamen verticillatim ad articulos diſpoſitis, è brevibus & teneris petiolis pendulis onuſti. Foliola tria floris exteriora duabus, ab utraque parte è pallido colore albidis hirſutis gemmulis, in nulla Lapathi ſpecie præterquam Virginiana Britannica viſendis exornantur. Semen parvum, ſpadiceum.

Hanc plantam veram & genuinam Antiquorum Britannicam eſſe contendit Abrahamus Muntingius: Siquidem deſcriptionibus ejus quæ apud Veteres extant tum facie tum viribus per omnia reſpondeat. Quin & nomen Britannicæ Friſicæ originis eſſe probare nititur; neque enim à Britannia inſula cui ut propinquæ eam dicavêre Friſii denominationem ſumpſiſſe (ut conjectatur Plinius) veriſimile eſt. *Brit* Friſiis conſolidare, firmare, compingere, ſignificat: *Tan* verò Dens eſt: porro *Ica* vel *Hica* idem quod ejectio valet: unde Britannica dicitur herba quæ firmat & conſolidat dentes vacillantes; vel medetur morbo dentes excutienti.

Vires. Omnes hujus herbæ partes, caules, folia, flores, ſemina, ſed præcipuè radices validè aſtringunt, indurant & conglutinant. Hinc omnia putreſcentia, ut Eryſipelata tam ulcerata, quàm integra, Herpetes, Phagadenica, Gangrænas, &c. inhibet & ſanat. Undecunque manantem ſanguinem, Hæmorrhoides ſimul & menſes ſiſtit: uno verbo ad omnia valet ad quæ reliqua adſtringentia frigida.

Nervis, eorúmque incommodis, ruptis, vulſis, contractis, tremulis, ſpaſmo, paralyſi, febrilibus æſtibus, necnon rigoribus medetur: Venena ac ſerpentes abigit, & ictus eorum ſanat: quare jure inter Alexipharmaca numeratur. Omnes Anginæ ſpecies uvulæ relaxationem, pariſthmia, ſimiliáque oris, faucium ac ventriculi mala, aſtrictione egentia, ac apoſtemata, tumores & ulcera probè depellit, variáque rheumata aufert.

Tandem latentium cauſarum morbos Stomacacen ſcilicet, Scelotyrben, cruráque ulcerata antipathiâ ſuâ curat.

Folia imponuntur ulceratis partibus per horas duodecim viridia, renovantúrque alia: Succus quoque caniculari ſole induratus, aut igne inſpiſſatus inungitur.

Varios hujus herbæ ejùsque radicum ad uſum præparandi modos, itémque varias compoſitiones & mixtiones cum aliis quæ operationem ejus promovent medicamentis videſis apud Autorem noſtrum prædictum cap. 16.

Quoniam autem (inquit) Scorbutus altas adeò in quibuſdam egit radices, ut ex ſolius Britannicæ decocto parum commodi ſentiant, hanc ob cauſam confectum Medicamentum, à nemine mortalium hactenus (quod ſcio) ſcriptis publicatum apponere volui, ut omnes notitiam illius haurire, ſibíque facili negotio parare poſſint. Eſt enim auro pretioſius, ac domi adversùs omnem morbi Scorbuti ſuſpicionem, inæſtimabilis inſtar theſauri habendum.

℞. *Croci* ʒij.
Macis
Glycyrrhizæ
Cinnamomi opt.
Piperis nigri
Radicum Gentianæ ana ʒiij.
Britannicæ ℥vj.

Omnia groſſo modo pulveriſata, immiſceantur vini Hiſpanici ſpurii libris ſedecim, aut pintis Hollandicis $4\frac{1}{2}$ vel $4\frac{1}{4}$.

Aceti Sambucini vel alterius fortiſſimi ℔iv.
Ovorum recentium vitella tria.

Macerentur ſimul in vaſe lapideo vitreato, probè obturato per horas 72. in cinere calido, fimo equino vel arena calida, eo tamen modo, ut ultra caliditatem tepidam non procedatur. Reponatur deinde & uſui ſervetur.

Hujus decocti tres, quatuor, quinque, vel ſex etiam uncias pro natura ſubjecti ſumat æger manè jejuno ſtomacho per dies quatuordecim vel viginti, vel plures. Bibat etiam quotidie ad ſitim extinguendam Vinum Rhenanum optimum: vel ſi Cereviſiæ ſit aſſuetus, ſumat non recentem, ſed defæcatam benèque coctam: Ac quoties illam æger bibit, toties ipſi cochlearia tria hujus vini exhiberi neceſſe eſt.

Notandum tamen, quòd ſi in hujuſmodi ægro ſiccitas quædam tuſſis vehemens, vel Tabis ſuſpicio adſit, Piperis loco ſumat Glycyrrhiza ℥vj. Vino uſu ferè conſumpto reliquiis adhuc ſemel vel bis tantum vini addi permittitur.

Hoc vino non ſolùm brevi temporis ſpatio inveteratus Scorbutus, præſertim ſi abſque febre vel inflammatione ſit, verùm etiam reliqua Scorbuti genera omnia, inveteratæ Herniæ, Paralytici atque Gallico morbo infecti feliciſſimo ſucceſſu curantur. Hæc omnia Muntingius.

A. 5. *Lapathum vulgare folio obtuſo* J.B. *ſylv. folio ſubrotundo* C.B. *ſylv. vulgatius* Park. *ſylv. folio minùs acuto* Ger. **Round-leaved wild Dock**, rather, **The moſt common great broad-leaved wild Dock.**

Radix huic ſimplex, interdum ſurculoſa, craſſa, altè in terram deſcendens, exteriùs fuſca, interiùs lutea. *Folia* quæ à radice exeunt longis inſident pediculis, quæ in caulibus ſunt brevioribus, palmum & ſeſquipalmum lata, longitudine ad latitudinem dupla, aliàs rotundiora & obtuſa, aliàs longiora & acuta, marginibus extimis ſinuatis ut crenata videantur, utrinque glabra, [media tamen coſta & nervi inſigniores hirſuti averſa parte] pallidiùs virentia. *Caules* plures, cubitales & ſeſquicubitales, teretes, ſtriati, brevi lanugine hirſuti, medullâ farcti, ramoſi foliis ad nodos longis intervallis diſtantes alternatim poſitis cincti. In ſummitatibus caulis & ramorum *flores* in ſpicas longas, laxas tamen, & è pluribus florum verticillatim diſpoſitorum agminibus conſtantes digeſti. Floſculi ſinguli brevibus & tenuibus pediculis penduli, hexaphylli, *ſtaminibus* intus pluribus cum *apicibus* ſubluteis. Tria interiora floſculorum folia in magnum aucta vaſculorum uſum ſeminibus præſtant. *Semen* in unico vaſculo unicum, triquetrum, ſplendens, colore caſtaneo, pallidius quàm *Oxylapathi criſpi*. Foliola illa terna quæ vaſculum ſeminale conficiunt ad margines dentata ſunt, ſecus quàm *Oxylapatho criſpo*.

Hæc planta *Lapathum ſylv. magnum vulgare J. Bauhini* nobis videtur: nam & hujus etiam foliis ruſtici butyrum obtegere & involvere ſolent; quin & locis humidioribus in areis pagorum plerunque, ad ſtabula reperiri ſolet. Eadem etiam *Lapathum vulgare folio obtuſo* Lobelii nobis eſſe videtur: icon enim convenit; quantumvis Lobelius *Lapathum ſuum vulgare folio obtuſo* Lapatho acuto ſimile eſſe ſcribit ſemine, caule, flore & radice; foliis duntaxat ſupernè retuſis, brevioribus & rotundioribus differre. Unde nos olim decepti, pro *Oxylapatho* ſeu *Lapatho acuto* habuimus hanc Lapathi ſpeciem cùm folia acuta produceret, quod non raro evenit. Verùm jam videmus *Lapathum acutum* Herbariis dictum, eandem plantam eſſe quàm nos pro *Lapatho acuto minimo* habuimus; & reverà *Lapathum acutum minimum* Lobelii & reliquorum non videtur ſpecie differre à *Lapatho acuto* ſeu *Oxylapatho* eorundem; ut in ejus hiſtoria oſtendemus. At planta hæc de qua agimus, tota ſpecie differt ab Oxylapatho, non foliorum duntaxat figurâ, ut deſcriptiones conferenti patebit.

D. Moriſonus aliam hujus ſeu ſpeciem, ſeu potiùs varietatem adfert, quam *Lapathum ſylv. fol. ſubrotundo ſeminis involucro lævi ſeu plano* denominat, quod non aliter à deſcripto differt quàm ſeminum involucris planis & lævibus, non aſperis, ſeu ad latera dentatis. *Varietas.*

A. 6. *Lapathum folio acuto criſpo* C.B. *acutum criſpum* J.B. *acutum minus* Park. *acuti varietas folio criſpo* Ger. emac. **Sharp-pointed Dock with curled leaves.**

Radice cum præcedente convenit niſi quòd minor huic ſit, uti ſunt & reliquæ ejus partes. *Fo- is* differt anguſtioribus, longioribus, obſcuriùs virentibus, per margines criſpis & ſinuatis, præſer- m propè pediculos. *Floſculi* minores, longioribus tamen pedicellis penduli, verticillis crebrioribus, ſemina caulem plerunque penitus contegant & occultent. Tria illa foliola, quæ conniventia ſe- en amplectuntur & includunt, per margines æqualia ſunt, non ut præcedentis denticulata. *Semen* àm illius rubicundius ſeu caſtaneo colore intenſiore præditum, magnitudine æquale.

In locis incultis, hortorum areis, humidis præſertim & uliginoſis paſſim & copioſè provenit.

Hanc ſpeciem *Johnſonus* & *Morriſonus* pro Lapatho aquatico minore *Tab.* & *Ger.* habent. Fi- ra tamen Hydrolapathi minoris quam adhibent *Ger. Park.* & *J.B.* ad Lapathum anthoxanthon opiùs accedere nobis videtur: utcunque cum illis ſentio Lapathum illud aquaticum minus non fferre ſpecie vel à Lapatho acuto criſpo, vel à Lap. anthoxantho.

A. 7. *Lapathum acutum* Ger. *acutum ſive Oxylapathum* J.B. *acutum majus* Park. *folio acuto plano* C.B. **Sharp-pointed Dock.**

Folia huic quàm præcedenti breviora, inferiora à lato principio in acutum mucronem ſenſim an- ſtantur, minora quàm penultimi, aliàs colore ſubluteo ſimilia. *Caules* in parem altitudinem at- lluntur, ſunt tamen graciliores & minores, rigidi, & interdum tortuoſi; rami à caule magis ex- nt, ſeu obtuſiores cum eo angulos efficiunt. *Florum* verticilli rariores, ſeu longiùs diſtantes, ap- ſito interdum ad ſingulos foliolo ligulæ inſtar. *Floſculi* minores quàm præcedentibus; *ſemina* us duplo minora. Extimo foliolorum quæ ſemini pro vaſculo inſerviunt tuberculum ſeu verruca bens grandis innaſcitur, cui & ſimilis in præcedente Lapatho cernitur ſed multo minor.

In humidioribus, ad aquarum margines, interdum etiam in ipſis aquis, nec minus frequens ad ſſas & ſepes.

Cum hac ſpecie convenire nobis videtur Lapathum acutum minimum *J. B. C. B. Ger. Park.* Siquidem *J. Bauhinus* omnibus partibus minus Oxylapatho vulgato, cætera ei ſimillimum ſcribit: interim, (pergit) hoc peculiare habere videtur, quòd ſtatim à radice ferè caulis in alas incipit dividi, in quibus flores ex certis intervallis verticillatim naſcuntur, muſcoſi, luteoli, ſingulis ferè verticillis appoſito foliolo ligulæ inſtar, quo verticilla tamen extrema carent. Notæ hæ non ſufficiunt ad differentiam ſpecificam arguendam, nam & Lapatho acuto vulgari ubicunque provenit flores verticillati ferè ſunt, appoſitis foliolis ad ſingulos verticillos: quòd autem caulis ſtatim à radice in alas incipiat dividi, natalibus imputandum cenſeo.

Vires. Simon Paulus in ſcabie & prurigine plurimum laudat decoctum radicum Oxylapathi cum vel ſine decocto ſtercoris galli gallinacei, ſi pars affecta eo abluatur.

Ad hujuſmodi affectus duo ſequentia remedia proponit, ut inſignia; 1. ℞. ſucci Oxylapathi, Rhabarbari Monachorum, Rad. Chelidoniæ maj. an. ʒj. pingued. lactis ℥iv. Miſta coque ad ſucci fere conſumptionem. Adde Diapompholygos ℥j. Ceruſſæ ʒij. Aluminis ʒj. Thuris ʒß. Sulphuris ℈j. Miſta deinde diu multúmque agitentur in mortario piſtillo ligneo vel plumbeo. Quòd ſi inter agitandum ſiccius fiat, addatur ſemper pinguedo lactis, ut fiat linimentum mollius.

2. Rad. Oxylap. Althææ an. ℥ß. Helenii ʒij. Herb. Ariſtolochiæ, Scabioſæ, Nummulariæ, Plantag. an. Man. ß. Coque ad putrilaginem in ſ. q. aquæ fluviat. Trajiciantur per ſetaceum rarius: Addatur deinde flor. Sulph. ℈ij. Balſami Peruviani parum. F. l. a. linimentum ad Scabiem.

Backmeiſterus mihi & aliis ceu certiſſimum ad ſerpigines tollendas remedium communicavit pulverem radicum Oxylapathi plani cum aceto miſtum. *Sim. Paulus.*

Sola fricatio radicis Lappatii [i. e. Lapathi, fortè de hac ſpecie intelligit] delet impetiginem. Expertum à me ſæpius. Ex Obſervationibus Marcelli Cumani ab Hieron. Velſchio editis excerpſit & ad me tranſmiſit D. *Barn. Soame.*

Lapathi acuti radix Cereviſiæ infuſa laudatiſſimum Antiſcorbuticum habetur. *Willis de Scorbuto.*

Oxylapathi radices decoctæ vel ſeorſim, vel cum aliis ſpecificis mixtæ, in Ictero ſanando eximii uſus ſunt. *N. B.* Caro quæcunque quantumvis vetus & dura, ſi cum lapatho cujuſcunque generis coquatur, mollis & tenera evadit. *Langham.* Hort. ſanitat.

Pulvis ſeminum lapathi hepar roborat & fluxus alvi quoſcunque ſiſtit. Eſt quidem Medicamentum obvium & ubique parabile, verùm uſus non contemnendi: Ego ei interdum admiſceo pulv. rad. Tormentillæ, ſacch. roſ. & pulv. putaminum ovorum. *D. Bowle.*

A. 8. *Lapathum folio acuto flore aureo* C. B. *Lapathum anthoxanthon* J. B. **Golden Dock.**

Radice eſt brevi, ſurculosâ, fibratâ, durâ, lignosâ: *caule* nunc ſimplici nunc multiplici anguloſo, altitudine palmari aut dodrantali; *foliis* oblongis, anguſtis, flavicantibus: *floribus* in ſummis ramis confertis, inferioribus in verticillos habitiores compactis, colore flavicante. *Semina* perexigua ſunt & pallidiora quàm reliquorum congenerum.

Locus. In paluſtribus & uliginoſis locis ſponte exit: Juxta *Swarſton* pontem ad *Trentam* fluvium copioſè, necnon propè *Crowland* oppidum in inſula Elienſi aut Lincolnienſi comitatu. Obſervavimus etiam ſemel Middletoni in Warwicenſi agro in foſſis juxta ædes D. *F. Willughby.*

9. *Lapathum pulchrum Bononienſe ſinuatum* J. B. **The Fiddle-Dock.**

Ex craſſa *radice* multa folia, duarum pleraque unciarum pediculis ejuſdem penè longitudinis profert, unciam plus minùs lata; in medio profundo utrinque ſinu ex adverſo reſpondente, extremitate ſubrotunda, ut muſicum illud inſtrumentum noſtratibus **a Viol** dictum figurâ ſuâ imitentur. E medio foliorum caulis pedalis, nonnunquam ſeſquipedalis exit, in plurimos ramos incurvos brachiatus. Ad ſingula genicula *flores* herbaceos muſcoſos cæterorum Lapathorum more profert: quibus ſingulis ſuccedunt terna foliola anguloſa dentata, continentia ſemina triangularia ſubruffa.

Locus. In areis & paſcuis circa Londinum; & in agris *S. Georgii* dictis propè *Southwark* copioſè provenit. In Helvetia itinerantibus paſſim ſe nobis obtulit: unde non eſt cur è Bononia natales ejus arceſſamus.

Deſcriptio quam adhibuimus partim è *J. Bauhini,* partim è Moriſoni Hiſtoria deſumpta eſt, cùm planta ipſa ad manum non ſit. Eſt cur dubitemus an hoc à Lapatho acuto ſeu Oxylapatho ſpecie differat nécne. *D. Magnol* Oxylapathum vulgare foliis mirè ludere ſcribit, modò acutis, modò ſubrotundis, ſæpiſſimè etiam ſinuatis.

10. *Lapathum folio acuto rubente* C. B. *Lapathum ſanguineum* Park. *Lap. ſanguineum, ſive Sanguis Draconis herba* J. B. **Bloodwort.**

J. B.

Facilis eſt hujus à reliquis Lapathis diſcretio, ſanguineo ſucco quo ſcatet, nervis per folia Lapathi minoris acuminata crebris diſcurrentibus, varióque implexu ruborem ſangineum virentibus foliis conciliantibus, quorum ſuccus & manus & alutam primùm purpureo, mox in cœruleum degenerante colore tingit; quo ſimul & pediculi foliorum turgent. Reliqua effigiatura non abſimilis Lapatho acuto, niſi quòd magnitudine ſuperetur.

In hortis ſeritur pro olere: Junio floret & ſemine deciduo facilè ſe propagat.

Folia alvum cient in juſculo, aut expreſſus ſuccus ſanguineus totius plantæ. *Lob.* Nitroſior Oxylapatho eſſe deprehenditur: reliqua ſunt cum eodem communia. Semen pulveriſatum & in aliquo decocto aſtringente potum ſingularem habet efficaciam in ſiſtendis nimiis menſibus & ſimilibus fluxibus. *Camer.*

11. * *Lapathum Chalepenſe folio acuto, ſeminum involucris profundè dentatis* Moriſon. **Sharp-pointed Aleppo-Dock.**

Hujus caulis valdè ramoſus aſcendit ad altitudinem ſeſquipedalem, ad cujus ſingula genicula naſcitur unicum folium acutum. *Flores* ibidem producuntur confertim naſcentes, herbacei; atque ſingulos deciduos ſequuntur involucra valdè dentata, quaſi ſpinoſa, in quorum ſingulis ſingula continentur ſemina triangularia, ut in cæteris hujus claſſis.

Plantam hanc ipſe nondum vidi; deſcriptionem ejus è D. Morriſoni Hiſtoria mutuatus ſum.

12. * *Lapathum marinum ſinuatum* J. B. *Lapathum maritimum fœtidum* C. B. Park. **Strong-ſented Sea-Dock.**

C. B.

Radice eſt & *caule* atro-rubente, pedali, incurvo: quem *folia* atro-rubentia, ſubrotunda, longis pediculis donata, & uncialia, interdum ſinuata, communiter alata ambiunt, ex quorum ſinu *ramuli* exurgunt, ſimilibus foliis cincti, quorum ſuperiora leviter per ambitum dentata ſunt. In caulis ſummo *floſculi* quadrifolii, muſcoſi, quaſi in ſpica diſpoſiti, quibus utriculi foliacei, ſubrotundi, ſatis exigui *ſemen* continentes ſuccedunt. Hæc dum viret gravis odoris eſt & in maritimis non longè Monſpelio provenit.

Hæc planta, ſi modò rectè à *C. Bauhino* deſcribatur, Lapathi ſpecies eſſe non poteſt, cùm flos ejus quadrifolius ſit, omnis autem Lapathi hexaphyllos, ut de vaſculis ſeminalibus nihil dicam. *D. Magnol* in *Botanico ſuo Monſpelienſi Lapathum marinum ſinuatum J. B.* hujus ſynonymam facit; nec ſanè præter rationem, cùm & deſcriptio & locus conveniant. Lapathum autem marinum ſinuatum *J. Bauhinus* ſic deſcribit.

Cauliculos emittit humi procumbentes, aliàs obliquè erectos, dodrantales, in ramulos diviſos anguloſos atque ſtriatos, quibus *folia* uncialibus ferè pediculis hærent, alternatim poſita, laciniata, duabus inſignibus laciniis imam partem in totidem appendices dividentibus, figurâ oblongâ, è quorum ſinubus ramulorum exortus eſt, qui velut in ſpicas longas ex ſemunciali intervallo *floſculos* minimos aggeſtos habent, obſoleti coloris & ex luteolo-virente quodammodo albicantes. *Radix* rufeſcens, ſimplex ferè, paucíſque fibris donata.

D. Magnol ob aciditatem quam habet ad Acetoſam refert hanc plantam. Nos ad aliud genus pertinere putamus; verùm quoniam à tribus magni nominis Botanicis hìc fuerit collocata, nec nos quò pertineat certò ſciamus, noluimus eam temere loco movere, donec de numero petalorum in flore, & figurâ ſeminis & vaſculorum ſeminalium certiùs edocti fuerimus.

In ſabuloſis monticulis parùm ultra Cetium montem, quos reptatu ſuo occupat, Collegit *D. Magnol.* Cherlerus apud *J. B.* Junio cum flore circa *Aigues mortes.* *Locus.*

Præter has à nobis aliíſque viſas & deſcriptas Lapathi ſpecies, alias adhuc aliquammultas à ſe obſervatas producit Abrahamus Muntingius *M. D.* & in patria Academia Groningenſi Botanices Profeſſor. Eæ ſunt,

1. Lapathum Chinenſe longifolium, ſive Rhabarbarum longifolium vel verum Matthioli, quæ cùm ſit Planta pentapetala, flore cœruleo, non eſt hujus loci.
2. Lapathum longifolium nigrum paluſtre, ſive Britannica Antiquorum vera, vel Hydrolapathum nigrum. Quod idem eſſe putamus Lapatho aquatico fol. cubitali *C. B.*
3. Lapathum Virginianum ſive Britannica Americana.
4. Oxylapathum planum paludoſum.
5. Oxylapathum vulgare minus.
6. Oxylapathum minus dentatum.
7. Oxylapathum fibroſum ſeu Bulapathum Plinii.
8. Oxylapathum tuberoſum Americanum.

Has plantas prolixè deſcribit Muntingius in libro de *vera Antiquorum Herba Britannica.*

Verùm quoniam longæ verborum ambages Lectori plerunque tædium excutere, réſque ipſas obſcurare potiùs quàm illuſtrare ſolent, omiſſis minùs neceſſariis, iiſque quæ vel omnibus in genere Lapathis, communia ſunt, vel iis quæ à Muntingio noviter inventa & deſcripta ſuſpicamur, deſcriptiones contrahere conati ſumus, nè eadem multoties repetere cogeremur.

Lapathis omnibus in genere convenit florem habere non deciduum aut fugacem, ſex foliis, cum totidem ſtaminulis, ſuos apices geſtantibus, compoſitum, quorum tria interiora magnitudine aucta & conniventia ſemen triquetrum ſplendens, & plerunque ſpadiceum aut nigricans amplectuntur.

Iis quæ à Muntingio deſcriptæ ſunt commune eſt, Nervum ſeu coſtam habere infernè prominulam in medio folio, ſecundùm ejus longitudinem excurrentem, è qua hinc inde nervuli ad folii latera producti, & ibidem ſemicirculariter coeuntes cernuntur.

Item tum folia ipſa, tum eorum petiolos & nervos medios maculis & punctis rubentibus contaminata habere: petiolos ſubrotundos inferiùs ſed ſtriatos, ſuperiùs planos.

Cæterum Muntingius duobus nominibus nobis reprehendendus videtur. 1. Quòd non indicet locos particulares, in quibus ſingulas ſpecies viderit aut invenerit. 2. Quòd non dicat, quas ſpecies

cies novas & à ſe primùm obſervatas, quas ab aliis ante ſe, quibúſque nominibus traditas aut deſcriptas putet. Quæ certè nobis paulò hebetioribus plùs lucis affudiſſent ad eas ritè intelligendas & diſcernendas, quàm deſcriptiones partium etiam verboſiſſimæ.

* 13. *Britannica Americana ſeu Lapathum Virginianum* Munting.

E *radice* craſſâ, variè diviſâ, & fibroſis appendicibus onuſtâ, exteriùs fuſcâ, internè è rubro luteâ, medullâ in vetuſtioribus è fuſco rubrâ, circulo quodam albo intrinſecus exornatâ, ſubſtantiâ firmâ & ſolidâ, per ſiccitatem tamen ſpongioſiore, ſucculentâ, inodorâ, guſtu amara & adſtringente, ac ore maſticata ſuccum quaſi luteum exhibente, *Folia* edit non adeò copioſa, arctè quaſi conjuncta, ſurſum magis quàm deorſum vergentia, magnitudine varia, in planta nondum florente minora, breviora & rotundiora, in florente majora & acutiora; infima cum petiolis ſeſquipedem circiter longa, 6, 7ve digitos lata ubi latiſſima, in acutum mucronem parùm ſe contorquentem ſenſim deſinentia, modicè craſſa & pinguia, ſupernè herbacea, infernè è viridi ſubcœrulea, marginibus plurimùm rubris; necnon media coſta, & venulis indè ad latera excurrentibus, quæ tamen infernè parum aut nihil ruboris oſtendunt, guſtu validè adſtringente & acida, petiolis craſſis, nec plus quinque uncias longis nixa. E quorum medio menſe Junio erumpit *caulis* tripedalis, pollicem craſſus, teres, ſtriatus, cavus, viridis, ad genicula tamen ſeu foliorum ſedem annulo planè rubido, digitum lato cinctus, foliis hinc indè adnaſcentibus, & deorſum plerunque vergentibus, infimis multum minoribus, & ſenſim anguſtioribus ad faſtigium uſque veſtitus: è cujus apice primò non inter folia ei annexa, ut in aliis Lapathis, Julio menſe flores producuntur. Qui tamen caulis poſtea in paucas quaſdem partes tranſverſas, admodum anguſtas, ac à ſe invicem ſeparatas diſſipatur, quibus inferiùs pauca quædam foliola adhærent. Flores & ſemina ut in aliis Lapathis, à quibus tamen omnibus præter præcedentem differunt, quòd albidæ gemmulæ planè lanuginoſæ ipſis eorum foliis ab utraque parte adnectantur.

Frigoris minùs patiens, in regionibus ſeptentrionalibus per hyemem reponi deſiderat.

* 14. *Lapathum planum paludoſum* Munting.

E *radice* modicè longa, digitum craſſa, & in quaſdam partes rectà tranſverſas diviſa, colore ut in Britannica vera, ſaporis experte, necnon admodum adſtringente, *Folia* profert non multa Acetoſæ vulgaris effigie, plana & explicata, vix manum longa, duos digitos ferè lata, è baſi latiore in mucronem deſinentia, viridi colore, conſiſtentia duriuſcula, pediculis longis nitentia, marginibus planis, interdum nonnihil velut plicatis, coſtâ mediâ ſupernè interdum rubrâ, parum amara, necnon valdè adſtringentia, inter quæ & alia quædam minora, longioribus pediculis, plana in obtuſum mucronem finientia, ſubſtantiâ atque effigie Acetoſæ vulgaris perſimilia. E quorum medio menſe Maio unus, vel pro magnitudine plantæ duo *Cauliculi*, recti, bipedales circiter, tenues, duriuſculi, teretes, ſtriati, rubei plerunque, interdum pro naturâ loci ex parte virides aſſurgunt; foliis hinc inde raròà ſe invicem diſtantibus, iis quæ ad radicem latioribus, planioribus, brevioribus, atque in obtuſum mucronem deſinentibus, Acetoſæ vulgaris ſimilibus veſtitus: inter quæ à ſuperiori parte ramuli tenues, cæteris Lapathi ſpeciebus ferè omnibus numero frequentiores, permultis foliolis minoribus, & in acutum plane deſinentibus necnon ſuo in virore ad ſeminis perfectionem perſeverantibus onuſti, oriuntur. Floſculi verticillatim ad articulos diſpoſiti ſub finem Julii aperiuntur. *Semen* puſillum, triangulum.

Floſculorum foliolis tribus internis tres gemmulæ ex albido rubentes oculos protuberantes non iniquè efformantes externè adnaſcuntur: quod nos in Oxylapathi etiam floſculis obſervavimus.

* 15. *Lapathum vulgare minus* Munting.

E *radice* ferè lutea, digitum vix craſſa, ſex circiter digitos longa, in acutum deſinente *folia* profert digitum plus minus longa, ac pollicem [tranſverſum] lata, in obtuſum mucronem deſinentia, ſupernè hilariùs viridia, infernè pallidiora, pediculis tenuibus hærentia, plerunque plana, rariùs nonnihil quaſi criſpata, guſtui ingrata, atque nonnihil interdum amaritie quadam aceſcentia. E quorum medio *Cauliculus* producitur tenuis, ſeſquipedalis aut altior, teres, parùm rubeſcens & ſtriatus, varios in ramulos, tranſverſos, graciles diviſus, quibus nonnulla exigua foliola, inferioribus acutiora, ab utraque parte, rariùs diſpoſita adhæreſcunt. Ad quorum exitum è caule floſculi articulatim diſpoſiti proveniunt. *Semen* puſillum, fuſcum.

In ſiccis potiùs quam paludoſis oritur.

* 16. *Lapathum minus dentatum* Munting.

E *radice* tenui, tuberoſa, manum tranſverſam longâ, tam internè quàm externè pallidè luteſcente, *Folia* edit pauca, inferiori parte juxta ſe poſita & quaſi ex uno loco emergentia, puſilla, digiti longitudinem vix continentia, brevibus admodum petiolis, ad baſin circiter pollicem lata, indéque ſe contrahentia in acutum mucronem tandem deſinentia, ſupernè gratè vireſcentia, inferiùs pallidiora, ſolo plerunque incumbentia, rariùs ſupra illud elata, undique fermè plana, marginibus ex parte rubidis, parumper inciſis, aut gratè dentatis, guſtum valdè tenuiter ferientia. *Caulis* plerunque unicus, valdè gracilis, ſeſquipedem plus minus longus, teres ferè, parùm ſtriatus, cavus, colore ſpadiceo; non admodum altè ſupra ſolum in quinque, ſex, vel ſeptem ramulos tranſverſos, ab utraque parte provenientes diſſipatus, quibus foliola quædam exigua, vix tamen aut nihil il crenata, verùm inferioribus planiora adnectuntur hinc indè procul à ſe invicem diſtantia, ad quorum exortum caulibus verticillatim adnaſcuntur *flores* perpuſilli, pallidè virides. *Semen* puſil- um, nitidum, ſpadiceum.

* 17. *Bulapathum Plinii, ſive Lapathum fibroſum,* Munting.

Humilis & exigua eſt planta, è *radice* tenui, brevi, pallidè pupuraſcente, necnon planè fibro- ã, & nullo modo (ut cæteræ Lapathi ſpecies univerſæ) tuberoſâ, aut amariuſculâ, ſed ſapore poti- is ingratâ, Folia protrudit haud pauca rotunda quaſi ſerie quadam diſpoſita, tam deorſum quam ſur- um vergentia, brevibus petiolis inhærentia, effigie ac magnitudine *Sanguinei Lapathi* foliis, quæ parvam bubulam linguam repræſentare videntur, non diſſimilia, juxta petiolos latiora, & tandem anguſtiora, in mucronem deſinentia, parvam manum longa, duos digitos lata, ſupernè atro-viridia, infernè pallidiora, plerunque plana, interdum tamen in hac vel illa marginum parte parùm inverſa vel quaſi plicata, ſubſtantiâ modicè craſſâ, ore commanſa parumper acida, adſtringentia, atque amaritudinem quandam propinantia. E quorum meditullio Caulis, ſæpiùs ſurgit unicus, ſeſquipedem circiter longus, teres ferè, ſtriatus, concavus, foliis pallidior, quatuor, quinque, vel ſex oliolis puſillis, hinc indè emergentibus onuſtus, necnon circa faſtigium in duas, treſve partes diviſus, in quibus floſculi non verticillatim, verùm undique æquali ſemper ordine cauliculos ad ſummum apicem cingentes diſpoſiti cernuntur. *Semen* puſillum, ſpadiceo vel fuſco colore nitidum.

Floret Vere; Semen circa Maii exitum maturat. Semine prolato ſæpius, non tamen ſemper moritur.

* 18. *Oxylapathum tuberoſum Americanum,* Munting.

E *radice* pollice nonnunquam longiore, craſſâ, ovali, tuberoſa, anguloſa, fibris paucis hinc indè enatis donatâ, exteriùs fulvâ, internè candida, ſub finem Aprilis aut Maii initium *folia* protrudit rufeſcentia, ex anguſta origine in latius finientia, ſex digitos longa, in medio duos treſve lata atque ibidem rotundiuſcula, in mucronem acutum deſinentia, modicè longo & anguſto quaſi pede nitentia, mollia & leviter flacceſcentia, ſupernè atro-viridia, infernè pallidiora, marginibus planis, palato pergrata, quamvis & acidiuſcula & parùm adſtringentia. Caulis circa finem Junii nunc unus, nunc plures, pro radicis ætate aut magnitudine, pedem longi vel paulò altiores, teretes, tenues, duobus parvis, aliquando oppoſitis interdum ſeparatis foliolis, vel unico tantùm, aut ſæpius planè nullo onuſti exurgunt. In quorum faſtigio tres, quinque, vel ſeptem nonnunquam, à ſe invicem ſeparati, bini tamen ſemper ab utrâque caulis parte juxta ſe poſiti, floſculi, in cacumine nihilominus in unum deſinentes, petiolis puſillis nixi, à præcedentibus omnibus Lapathi ſpeciebus formâ, magnitudine, foliis ac colore planè diverſi, ex albido ſcilicet rufeſcentes, explicati & omnino rotundi, conjunctim interdum & quaſi coacervatim diſpoſiti, è foliolis ſex tenerrimis, intrinſecùs ſive meditullium verſus admodum anguſtis, extrinſecùs verò latioribus, atque in tres particulas ibidem acuminatas Cyani modo inciſis conſtantes, cum perpuſillis in meditullio apicibus luteis: qui poſt triduum in ſe marceſcebant nullo relicto ſemine.

An hæc planta vera & genuina Lapathi ſpecies ſit nobis non conſtat, cum Autor noſter nec ſemen, nec ejus conceptaculum deſcribat.

Superficies hujus plantæ quotannis hyeme interit: radix perennat.

CAP. III.

De Acetoſa.

Acetoſa ab aceto recentioribus dicta eſt, quia acido ſapore acetum æmulatur: Græcis Oxalis pariter ab acido ſucco.

In nonnullis Acetoſæ ſpeciebus puto me obſervâſſe alias plantas ſteriles & floriferas tantum, alias fertiles & ſemine prægnantes: ut in his quoque ſexûs diſtinctio eluceat.

Hujus generis octo ſpecies nobis innotuere. Eæ ſunt

1. *Acetoſa vulgaris.*
2. *Montana maxima* C. B.
3. *Sterilis Moſcovitica* Mor.
4. *Veſicaria Americana* Park.
5. *Rotundifolia hortenſis* C. B.
6. *Scutata repens* C. B.
7. *Arvenſis lanceolata.*
8. *Cretica ſemine aculeato* C. B. *Quæ eadem Acetoſæ Ocimi folio Neapolitanæ Bucephalephoræ* Col.

A. 1. *Acetoſa vulgaris* Park. *pratenſis* C. B. *Oxalis vulgaris folio longo* J. B. *Oxalis ſeu Acetoſa* Ger. **Wild Sorrel.**

J. B.

Cubito altiores promit *caules* ſtriatos, concavos & in apricis rubentes, in alas diviſos, & *foliis* alternatim poſitis cinctos, Biſtortæ minoribus, acuminatis, quà pediculo adhærent falcatis pinnatiſve ſucculentis, glabris, atro-virentibus, ſapore acido. *Flores* & *ſemen* Lapathi acuti (inquit *J. Bauhinus.*) In hac ſpecie plantæ nonnullæ flores duntaxat proferunt, hexapetalos cum duodecim ſtaminulis & apicibus luteis, quibus nullum ſuccedit ſemen: Aliæ ſemen proferunt triquetrum, ſplendens in vaſculo tribus foliolis conniventibus compoſito, ut in Lapathis fit. *Radix* fibroſa, lutea, ſtrenuè ſiccante & aſtringente ſapore.

Locus & Tempus. In pratis & paſcuis paſſim & copioſè provenit, in hortos etiam admittitur in uſum culinæ. Æſtate floret & ſemen brevi perficit, quod (ut rectè Geſnerus) difficulter colligitur, cùm ſubitò decidat antequam probè matureſcat.

Hujus varietas habetur, quam *J. Bauhinus* ſub titulo *Oxalidis criſpæ* depingit & deſcribit. Hæc, inquit, natali loco, tempore & creſcendi modo à priori nihil planè differt quàm quòd natura foliis criſpis in hac mirè ludat.

Vires. Acetoſa omnis, ut alia ferè acida, refrigerat & ſiccat; appetitum excitat, choleram reprimit, ſitim ſedat, putredini reſiſtit, unde in febribus bilioſis, ſimplicibus ac peſtilentibus uſitatiſſima eſt, atque etiam utiliſſima, ſeu ſuccum expreſſum juſculis & ſorbitionibus immiſcere, ſeu folia eiſdem incoquere malueris. Aqua deſtillata eiſdem uſibus inſerviet hyemis tempore, cùm folia evanuerint; eſt autem, ut pleræque hujuſmodi aquæ ſtillatitiæ, languidior multò & minorum virium.

Semen medicamentis additur cordialibus, éſtque proculdubio facultatis adſtringentis particeps, ut aliorum Lapathorum ſemina.

Herba æſtivis menſibus acetariis infertur, éſtque idoneum multorum ciborum condimentum.

Singulare eſt (inquit Simon Paulus) quod aliqui practici pro horribili ſecreto habent, quòd Acetoſæ radix ſiccata & decocta rubello eleganti colore aquas tingat, cujus tamen Rulandus jampridem meminit.

Grœnlandi miſerè vexantur Scorbuto, ſed quaſi renati convaleſcunt, miſcendo Cochleariam & Acetoſam ſimul in Brodiis ſuis Avenaceis vel Hordeaceis. Hæ duæ plantæ ſemper creſcunt ſimul in hac regione, quaſi ſeorſim ſumi non debeant, nè ſeparatæ noceant, quippe una ſale volatili, altera acido turgeſcit, ex quarum miſtura media qualitas exultet. *Bartholin. Act. Med.* 1671. Obſ. 9. Ex adverſar. D. *Tancredi Robinſon.*

2. *Oxalis montana maxima* C. B. *Sylvatica maxima* J. B. *Acetoſa maxima Germanica* Park.

J. B.

Duorum cubitorum circiter altitudine eſt caulis ſtriatus, foliis ex intervallis certis amictus ſingularibus, ſeſquipalmaribus, uncias tres latis, acuminatis, glabris, inferioribus verò duplo majoribus, acido ſapore præditis.

Acetoſæ maximæ ſpeciem cùm Cantabrigiæ degerem, diu in hortulo nutrivi ſub titulo *Acetoſæ maximæ Hiſpanicæ*, cujus folia non tantùm majora fuere quàm Acetoſæ vulgaris, ſed & colore dilutiore, ſucculentiora, & teneriora. An fortè Acetoſa Hiſpanica grandiſſimis foliis *Cam.*? quæ tamen differentiæ natalibus imputandæ videntur.

Hanc plantam *C. Bauhinus* in montibus Helveticis & Sabaudicis provenire ſcribit: *J. Bauhinus* in monte *Thuiri* propè Genevam.

* 3. *Acetoſa montana geniculis nodoſis* C. B. *montana maxima* Park. *qui hanc cum præcedente eandem facit. Oxalis folio ampliſſimo, geniculis tuberoſis* J. B. **Great knotty-jointed Sorrel.**

Cluſ.

Oxaldiis genus in jugo *Wechſell* Cluſius obſervavit, ſativo multò majus, foliis valdè amplis, cui hoc peculiare erat, ut in caulis nodis & geniculis ſubinde velut tubera quædam adnaſcerentur, è quibus folia tandem ſeſe explicarent; quæ tubera tellure obruta [periculum enim fecit] ſui generis plantas protulerunt.

* 4. *Acetoſa tuberoſa radice* J. B. *Oxalis tuberoſa radice* J. B. Park. **Sorrel with tuberous or knobby roots.**

Terram ſuprà Oxalidem pratenſem refert, *foliis* paris magnitudinis & formæ, aliis caulem alis ſuis complexis, aliis longiore pediculo nixis. *Flos* ſtamineus, luteolus, racemoſus, (Lobelio teſte, cui primam ejus notitiam debemus), radicibus tuberoſis Filipendulæ vel Oenanthes *perquam* ſpectabilis.

Jacobo Zanoni hæc ſpecies *Acetoſa Raguſiana* dicitur, unde veriſimile eſt eam in confinio Raguſæ urbis, unde tranſmiſſa eſt, ſponte oriri. Cæterum Zanoni Acetoſam ſuam tuberoſam, repentem Raguſinam à Lobelianâ tuberoſâ ſpecie diverſam eſſe contendit: Siquidem Raguſina ſub terra reptans ſe multiplicat, & novas in circuitu plantulas ſeu ſtolones emittit: *folia* habet ſanguineis maculis (cùm primò erumpunt) notata; *florem* rubicundum; & in ſingulis radicibus ſingula dunta-

xat tubera, longa, craſſa, Pæoniæ fœminæ aut Aſphodeli majoris tuberibus ſimilia: Lobeliana
tem his omnibus notis caret, cùm Acetoſæ hortenſi vulg. tuberibus exceptis, per omnia ſimilis
; tubera autem multò ſint minora, duo aut tria in eadem interdum radice aut radicis fibrâ ſimul
ncta, Filipendulæ vulgaris craſſitie. Verùm his non obſtantibus Lobelio deſcriptam & depictam,
m Raguſina Zanoni eandem eſſe ſuſpicor. Potuit enim & Lobeliana reptando ſe propagare,
amvis proprietatem iſtam Lobelius vel non animadvertit, vel non meminit: maculas autem ſan-
ineas vel inſecti cujuſdam puncturæ, vel morbidæ aut vitioſæ alicujus efflorefcentiæ notas eſſe
riſimile eſt; tubera inſuper in icone Lobeliana non multùm figurâ ſuâ abludunt à Raguſinæ tube-
bus, nec plura ſunt in ſingulis fibris, niſi quando fibræ majores in ramos dividuntur, quod fortè
iam in Raguſina interdum poteſt contingere, aut ſi nunquam contingat, pictori vel ſculptori in-
uto aut cerebroſo ſeu temere, ſeu de induſtria iconem corrumpenti, & fibris tubera appingenti
beri.

5. *Acetoſa ſterilis Moſcovitica* Moriſoni. **Barren Sorrel of** Ruſſia.

Hæc parùm admodum differt ab Acetoſa vulgari, niſi quòd ſit folioſior, rotundior & omnino
inor. Raròcaules edit, rariùs flores; ſemina apud nos ad maturitatem nunquam perducit, unde
n ineptè ſterilis appellatur.

Folia ejus ineunte Vere teneriora cùm ſint, acetariis ſunt aptiora.

Locum titulus indicat: vidi in horto *D. Willughby* Middletoni cultam. Qui nobis communicâ-
nt à *Novo caſtro* Northumbriæ oppido ad ſe tranſmiſſam retulerunt.

* 6. *Acetoſa montana, radice rectâ, pedali aut ſeſquipedali Lapathi inſtar abſque fibric* Moriſ. **Long-rooted Mountain Sorrel.**

Moriſ.

Radice longâ, rectâ, abſque fibris adhærentibus à reliquis Acetoſis differt; quoad cæteras par-
convenit cum congeneribus.

* 7. *Acetoſa quarta* Col. *montana bulboſa* C. B. *bulboſa montana major* Park.

De hac Columna; Quarta montium frigidiorum incola, rotundior, bulboſa. *Folia* promit lata
imo, baſi bifurcata ac veluti alata, quodammodo hederacea, trifida.

Ex brevi hac deſcriptione an hæc ſit ſpecies à ſupraſcriptis omnibus diſtincta certò definire nequi-
us.

8. *Acetoſa veſicaria Americana* Park. *Americana longiſſimis pediculis donata* C. B. *Oxalis Africana* J. B. **American Sorrel.** *Acetoſa Indica* Park. *quid differt?*

C. B.

E *radice* ſimplici, alba, paucis fibris donata *caules* plures, rotundi, ſtriati, læves, in terram reclina-
prodeunt, qui mox in plures ramos oblongos brachiantur. *Folia* gemina oppoſita, aliquando eti-
ſingularia, pallida & velut nitroſo pulvere obſita, anguloſa, non tamen ut in vulgari bifurca-
aut alata, ſed potiùs Atriplicis formâ, biuncialia, & pediculis triuncialibus donata, mollia, carno-
[vel Portulaca ipſa craſſiora, *J. B.*] ſapore acido; ex quorum ſinubus alæ ſurgunt foliis minori-
s, ſed eâdem formâ; in quorum, ut & in caulis ſummo *floſculi* ex luteolo virentes & rubello quo-
am, figurâ Oxalidis vulgaris, ſolâ magnitudine differentes, quippe majores, ex recurvo pediculo
nduli, vel ut in ſpicas diſpoſiti: quibus *fructus* foliacei (ex tenuibus rufeſcentibus membranis,
legantiſſimis venulis, veluti in Fritillariâ per eas diſcurrentibus compoſiti) ut in aliis, ſed quadru-
o quàm in vulgari majores, ex parvis pedicellis dependentes ſuccedunt, quibus *ſemina* triangularia
blonga, rufeſcentia & ſplendentia incluſa continentur.

Cæterùm tota planta guſtu & aciditate delicatiore reliquis congeneribus præferenda.

J. Bauhinus dubitat an hæc planta ſit *Zacynthi Oxalis* Alpino in lib. de Plant. Ægypt. quam ex-
m herbam fuiſſe ſcribit, foliis parvis, craſſis, oblongis, Calthæ foliorum æmulis, guſtum ut no-
ram acido ſapore ferientem. Nos Zacyn. Oxalidem huc referre malumus, quàm pro nova ſpecie
roponere cujus notæ omnes huic non ineptè conveniunt.

* 9. *Acetoſa veſicaria Tingitana perennis repens, foliis longis ſinuatis* Moriſoni; *perennis Tingitana major dentata* Zanoni. **Bladder-Sorrel of** Tangier **with waved leaves.**

Moriſ.

Folia protrudit è terra plurima, longa, mucronata, profundè laciniata ſeu ſinuata, imò undulata.
meditullio horum exit *caulis*, per terram ſtratus, ad cujus genicula naſcuntur *folia* ſingularia, iti-
em ſinuata. In ſummis caulibus naſcuntur *flores* muſcoſi: quibus ſingulis ſuccedunt veſicæ trian-
ulares, in gremio continentes ſemina triangularia. *Radicem* profert craſſam, repentem, multis fi-
ris donatam.

Copioſè provenit in Mauritania Tingitana, unde D. *Alexander Balam* in Angliam tranſ-
iſit.

D. Zanoni omnes hujus plantæ partes prolixè & accuratè deſcribit. *Folia* quoad formam Ari ſi-
ilia ei attribuit, niſi quod dentata & undulata per margines ſint, & ad baſin ſuam in duas lacinias
rofundè inciſa, *caulem* cubitalem, dum adhuc tener eſt humi ſtratum, poſtea ſe erigentem, pen-
æ anſerinæ craſſitie, infernè ad medium uſque dilutè rubentem, reliquâ ſuperiore parte virentem,
fragilem

fragilem adeò ut non ſine ſtrepitu rumpatur: *flores* & capitula tenuibus pediculis pendula, interdum ſolitaria, aliàs duo aut tria ſimul, ex eodem puncto prodeuntia. Cætera apud ipſum vide.

Cum Acetoſa veſicaria præcedente mihi non multùm convenire videtur, ſiquidem *radice* eſt perenni & durabili; *foliis* oblongis ſinuatis & ad baſin profundè laciniatis: floribus eóſque ſequentibus ſeminibus in ſingulis pedicellis ſingulis, non pluribus ſimul in unum capitulum conglobatis, ut in illa.

10. *Acetoſa rotundifolia hortenſis* C. B. *Oxalis Franca ſeu Romana* Ger. *Sativa Franca ſive Romana rotundifolia* Park. *folio rotundiore repens* J. B. **Roman or French Sorrel.**

J. B.

Ludit ſubinde hæc *foliis*, modò rotundis ferè, Cochleariæ vel Chelidonii minoris proximis, modò alarum appendicibus donatis, aliàs ſagittæ inſtar mucronatis pinnatíſque velut Spinachiæ foliorum extremum, colore glauco aut pallido, pinguiuſculis, delicatóque acore præditis. *Caules* inanes, cubito longiores: Floſculi è fibris componuntur ex luteo rubentibus, ut in aliis, quibus & ſemen reſpondet. *Radix* tenuis reptat, ſapore minùs acido, ſed magìs ſicco quàm folia.

In hortis paſſim ſeritur.

Huic affinis eſt,

A. 11. *Acetoſa ſcutata repens* C. B. prod. Park.

C. B.

Cauliculis nodoſis tenellis, per terram repentibus, uncias quatuor longis: foliis unguem latis, ſed longis pediculis cauliculos æquantibus donatis, formam ſcuti, vel potiùs Avonis folium referentibus, in medio tamen utrinque ſinum obtinentibus, & in apicem deſinentibus.

Huic eandem ſpecie eſſe exiſtimo *Acetoſam rotundifoliam repentem Eboracenſem folio in medio deliquium patiente* Moriſ. ut & *Cambro-britannicam montanam* Park. quam & nos olim in agro Weſtmorlandico ſponte ortam invenimus. Moriſonus eam vix alia in re quàm foliis rotundis, ſpiſſis, virentibus, in medio deliquium patientibus à vulgari Romana rotundifolia differre ſcribit.

Nec multùm abludit

* 12. *Acetoſa rotundifolia Alpina* C. B. Park.

C. B.

Planta palmo minor, cui folia quina vel ſena Violæ luteæ Alpinæ modo rotunda, unguem lata, pediculis tres etiam quatuor uncias longis & tenuibus donata prodeunt, & inter hæc cauliculus lævis & nudus, ſexuncialis exurgit; in cujus ſummo floſculi muſcoſi parvi velut in ſpicâ unciali, cui foliolum ſimili formâ ſubjicitur.

* 13. *Acetoſa Calthæ folio peregrino* C. B. *Oxalis Zacynthi* Alpin.

A noſtris (inquit Alpinus) Oxalidibus omnibus admodum diverſa erat: Quippe exilis herba, *folius* parvis, craſſis, oblongis, Calthæ foliorum æmulis, guſtum non minùs quam noſtra acido ſapore feriens.

A. 14. *Acetoſa arvenſis lanceolata* C. B. *minor lanceolata* Park. *parva auriculata repens* J. B. *Oxalis tenuifolia* Ger. **Sheeps Sorrel.**

Prolixas habet *radices*, tenues, fibroſas, rubentes, ſub terra reptantes & nova obiter germina ad intervalla protrudentes, quibus longè latéque brevi temporis ſpatio ſe diffundit, ſolo præſertim arenoſo. *Caules* in lætiori ſolo ſemipedales ſunt aut altiores, ſtriati, ſolidi, foliis cincti crebris, ſitu alterno, ſumma parte in plures ramulos diviſi, in quibus *floſculi* & ſemina eodem modo oriuntur quo in vulgari Acetoſa, longos racemos efficientes. Sunt enim floſculi hexapetali inutiles quibus nullum ſuccedit ſemen: ſunt & ſemina quibus nullus flos prævius. Semina non conteguntur tribus foliolis conniventibus tantùm, ut in aliis pleriſque hujus generis, ſed herbaceo involucro arctè adhærente. *Folia* ſemunciam aut unciam longa ſunt, ad imum auriculata, guſtu reliquorum inſtar acido: Superiora in caule plerunque anguſta ſunt, & auriculis carent.

In arenoſis, lapidoſis & incultis agris paſſim provenit, reptatu ſuo odioſa.

Huc refero Acetoſam XIV, ſeu lanceolatam anguſtifoliam repentem *C. B.* item XV. ſeu arvenſem minimam non lanceolatam repentem *ejuſdem*, quæ accidentibus quibuſdam à loco natali ortis potiùs quàm ſpecie differre videntur.

Acetoſa anguſtifolia elatior Park.

An ab hac ſpecie differat me neſcire fateor: notæ ejus diſtinctivæ ſunt tantùm *Caulis gracilis elatior, Folia anguſta, oblonga.* Nihil adfert autor de loco ejus natali, nec unde habuit aut plantam ipſam, aut ejus iconem, dicit; quocirca niſi aliunde ejus notitiam habuerimus, oportet ut adhuc incerti maneamus.

15. *Acetoſa Cretica ſemine aculeato* C. B. Park. *Oxalis minor aculeata Candiæ* J. B. **Prickly-headed Sorrel of Candy.**

Ramulos complures dodrantales & cubitales, humi fuſos, undatim flexuoſos, graciles, ſtriatos producit, colore propter terram rubente, aliòqui viridi: *folia* pauca Oxalis vervecinæ, pinnis mutila, oblongis pediculis donata: *flores* ex intervallis per totam ferè ramorum longitudinem, muſcoſi, luteoli, velut in ſpicas diſpoſiti; quibus *ſemen* ſuccedit triquetrum, purpuraſcens, triplici membranulâ aculeata circumcluſum, contorto, latiuſculo ſucculento pediculo appenſum. *Radix* gracilis, fibroſa, rufeſcens, ſumma tellure hærens.

Ex ſemine ſub hoc titulo à D. *de Caſa bona* miſſo, Montbelgardi in horto Ducis ſuccrevit, Junio floruit, & Julio ſemen maturuit.

Huic ſpecie omnino eandem eſſe mihi perſuadeo, quæ frequens circa Neapolin oritur à D. Fabio Columna deſcripta & depicta ſub titulo

Acetoſæ Ocymi folio Neapolitanæ bucephalephoræ.

Cujus deſcriptionem, nè Lectori temerè impoſuiſſe videar hîc ſubjungam.

Folia huic Ocymi modo ſunt ſeſcunciam lata, carnoſa, ovali figurâ, petiolo longo hærentia, veluti nitroſo pulvere obſita, acido ſapore ut in congeneribus, alternatim cauli hærentia; ex quorum nubus *alæ* ſurgunt, minoribus eodem modo foliis: in quorum & in caulis ſummo in ſpicam, ut in liis, *flores* emicant diſpoſiti, parvi, herbidi, luteſcentes, muſcoſi, ac etiam circa ſumma folia hærentes, foliolis quibuſdam parvis pro calice: quibus *fructus* ſuccedunt foliacei, ut in aliis, ſed huic miro naturæ artificio Bubulinum caput exprimentes, nam veluti collo cauli hærent, & indè ad capitis extrema velut cornua parùm inter ſe curva; paulò inferiùs verò, & veluti è regione oculorum, aures veluti apparent utrinque & ſupercilia; & ab his reliquum dependens capitis totius iconem exprimens. *Caules* plures à radice exeunt, aliquando pedales aut majores, parùm angulo ſi ac veluti ſtriati. *Radix* tenuis reſpectu plantæ, in ſumma tellure hærens.

Autumni fine exit; caulem edit vere; æſtate perficitur.

Hanc plantam circa Neapolin, locis à *Columna* indicatis abundè provenientem vidi & collegi. Prima facie *Oxalida minimam vervecinam* putavi, verùm curioſiùs eam inſpiciens diverſam agnovi; revera Deſcriptio *Acetoſæ Creticæ ſemine aculeato*, quam ex *J. B.* Hiſt. deſumptam propoſuimus egregiè convenit, ut non dubitem eandem eſſe quam Bauhinus deſcripſit.

* 16. *Acetoſa annua Ocymofolia Luſitanica* Munting.

Planta eſt annua, è *radice* parva, tenui, fuſca, fibroſa *folia* portrudens non magna, pediculis articulum longis nitentia, digitum minimum fermè lata, ovali figurâ, ad pediculos, nimirum anguſta, in medio latiſſima, indéque in obtuſum mucronem deſinentia, craſſiuſcula, marginibus planis, ſupernè obſcurè virentia, infernè paulò pallidiora, guſtu acido, unica in medio, tenerâ venulâ, è qua aliæ quædam puſillæ ac vix viſibiles exoriuntur. *Cauliculi* inde exurgunt unus, duo vel tres; foliolis prædictis minoribus anguſtioribus, magíſque acuminatis, hinc inde ad digiti à ſe invicem diſtantiam cincti, vix manum longi: quorum ſummo faſtigio ſpicæ in modum ſed verticillatim ad articulos diſpoſiti *floſculi*, breviſſimè ac arctè admodum ſuis pediculis adnati Auguſto ac Septembri menſibus explicantur. Seminis involucrum Lunæ in cornua falcatæ modo diſpoſitum, inferiori parte rotundiore parumper purpuraſcens, pluribúſque ſpinulis quaſi molliuſculis plenum necnon longiformi cuidam, craſſiuſculæ & lanugino ſæparti, ut in Calendulæ ſemine, annexum.

Herba eſt tenera, frigoris minùs patiens, nec ſemen niſi calido in loco Soli expoſita, in oris noſtris ad maturitatem perducit.

Hæc plantula ab Acetoſa Ocymi folio Neapolitana bucephalephora *Col.* ſolâ ſeminis, ſeu veriùs conceptaculi ſeminalis figurâ, Muntingio ipſo fatente, differt: ut eandem ſpecie eſſe ſuſpicer, & turâ tantùm ludente in vaſculi ſeminalis figura variare.

* 17. *Acetoſa annua Africana* Munting.

A præcedente, cui aliàs ſatis ſimilis eſt, differt Statura paulo altiore, Foliis rotundioribus & ob-ioribus, ramulis floriferis è caulium lateribus inter foliorum ortus erumpentibus.

CAP. IV.

De Fegopyro.

HÆc planta Fegopyron ſeu Fago-triticum recentioribus dicitur à figura ſeminis, quòd Faginam glandem formâ triquetrâ & colore ſordido quodammodo refert, licet quantitate multò minus: apud Veteres nullum nomen obtinuit, quibus vel non cognitum, non uſitatum, vel neglectum. *Dod.* *C. Bauhino* Eryſimum Theophraſti folio hederaceo dicitur. umentum Saracenicum nonnullis, quia ex Africa primùm delatum creditur.

Convolvulus niger dictus Fegopyro adeò ſimilis eſt, ut pro ejus ſpecie ſcandente meritò cenſe- poſſit.

Hujus notæ characteriſticæ ſunt Floſculi pentaphylli ſpecioſi, in ſpicis è foliorum alis egreſſis. Semine triquetro cum congeneribus convenit, ejus tamen colore ſordidiore & farinâ eſculentâ ab iiſdem differt.

A. 1. *Fegopyrum* Dod? *Tragopyron* Ger. emac. Park. *Fagotriticum* J. B. **Buck-wheat or Brank.** *Eryſimum Theophr. folio hederaceo* C. B.

Radice nititur ſurculoſa, plurimis fibrillis capillata. *Caule* ſurgit cubitali & altiore, ſimplici, tereti, glabro, ſolido, viridi ſed in apricis purpureo, ramoſo, ramulis alternatim è foliorum ſinubus exeuntibus. *Folia* ima pediculis duas uncias longis inſident, ſuperiorum in caule pediculi ſenſim breviores ſunt, donec tandem in ſummo immediatè adnaſcantur, hederacea, glabra, atrovirentia, per margines æqualia, ſapore fatuo. In ſummis caulibus & ramulis ex alis foliorum egrediuntur ſurculi ſeu pediculi unciales [*J. B.* trientales aut quadrantales,] tenues, *flores* ſuſtinentes in ſpicas habitiores ſeu racemos congeſtos, ſatis amplos, pulchellos, pentapetalos, ex albo purpuraſcentes, apicibus rubentibus. In umbilicis florum ſingulorum ſingula naſcuntur *ſemina*, oblonga, triquetra, nigris glumis obducta, farinam intus continentia candidiſſimam, inſipidam.

De loco ubi ſponte provenit mihi non conſtat: Aiunt Africanæ originis eſſe: Apud nos in arvis ſeritur, nec ullum ferè ſolum refugit. Gaudet imbribus, citò provenit, celeriter matureſcit, ut rectè *J. Bauhinus*.

Veteribus incognitam & indictam fuiſſe hanc plantam Botanici peritiores opinantur.

Uſus. Rura (inquit Matthiolus) non ſolùm ex ea panes pinſunt, ſed & pultem quoque conficiunt, quæ non ingratus eſt cibus, ubi rectè fit. Dodonæus pulmentaria ac placentas, quæ ex ejus farina conficiuntur, facilè concoqui, citò deſcendere, alimentúmque corpori adferre, exiguum quidem non tamen aut malum vitioſum ſcribit; Panem qui ex eo aliquando, cogente annonæ penuriâ coquitur, aut farinam ejus admixtam habet, humidum eſſe citiúſque deſcendere, ac flatulenti plus obtinere quàm ex Secali coctum. Herbam viridem, priuſquam ſemen maturuerit, boves jumentáque paſcuntur. Semine gallinaceum genus paſtum citiſſimè pingueſcit. *J. B.*

A. 2. *Convolvulus minor Atriplicis folio* Park. *Volubilis nigra* Ger. *Convolvulus minor ſemine triangulo* C. B. *Helxine ſemine triangulo* J. B. **Black Bindweed.**

Radice firmatur ſurculoſa, lutea, lenta, ſapore nullo inſigni. *Caulis* plurimùm ſimplex, verùm à radice ſtatim ramoſus, plurimis prælongis, tenuibus flagellis, quibus plantis vicinis ſe circumvolvendo in altum emicat, ſpiris à dextra ſiniſtram versùs tendentibus. *Folia* in caulibus & ramulis ad intervalla rara, alternatim aut ſingulatim poſita, pediculis ſemuncialibus aut longioribus appenſa, triquetra hederæ aut potiùs Fegopyri, glabra, per margines æqualia. In ſummis caulibus & ramulis & ad exortum foliorum floſculi racematim cohærent hexapetali, alii inutiles & ſemine caſſi, albidi, qui interdum aperiuntur, alii ſemine prægnantes, qui perpetuò connivent, & ſinguli ſingula ſemina triquetra, ſatìs grandia, ex obſcura purpura nigricantia complectuntur.

Locus. Naſcitur in locis cultis, arvis, vineis, ſegetibus, quin & ſepes interdum longiſſimis ſuis flagellis ſuperat. Sub finem Æſtatis & Autumno ſemen perficit & brevi radicitus exareſcit.

Uſus ejus, quod ſciam, in medicina nullus.

CAP. V.

De Perſicaria.

PErſicaria Latinis à foliorum formâ haud dubiè dicta eſt, quod folia Perſicæ mali foliorum æmula obtinet: Hydropiper Græcis à loco & ſapore: in aquis enim aut circa aquas oritur, eſtque valdè calidum & acre inſtar Piperis: quamvis non omnis Perſicaria acris ſit, imò pleræque mites.

Perſicaria floſculis tetraphyllis in ſpicis ſummos caules terminantibus à reliquis hujus familiæ diſtinguitur, ſpeciatim à Biſtorta radicibus non intortis. Forma quoque ſeminis à reliquis non parum differt, quod non adeo concinnè & exactè triquetrum eſt; uno latere reliquis duobus fere pari, adeò ut angulus iis contentus valdè obtuſus ſit, reliqui duo acuti.

Hujus quinque ſpecies nobis cognitæ ſunt, nimirum:

1. *Perſicaria vulgaris acris ſive Hydropiper* J. B.
2. *Vulgaris mitis ſeu maculoſa.*
3. *Puſilla repens* Ger. emac.
4. *Fruteſcens maculoſa Virginiana* Park.
5. *Salicis folio, Potamogiton anguſtifolium dicta.*

A. 1. *Perſicaria vulgaris acris ſive Hydropiper* J. B. *vulgaris acris ſive minor* Park. *P. urens ſive Hydropiper* C. B. *Hydropiper* Ger. **Lakeweed or Arſmart.**

Radice parvâ, lignoſâ, albâ, ſimplici, pluribus fibris capillatâ alimentum attrahit. *Caules* plures pedales aut cubitales, ſolidi, teretes, glabri, pluribus geniculis nodoſis intercepti, in apricis rubentes

tes, aliàs luteo-virides, ramoſi. *Folia* ad genicula ſingularia, membraneis appendicibus caulem amplexa, pediculis brevibus inſident, pallidè viridia, non maculoſa, glabra, per margines æqualia, Perſicæ foliis ſimilia, unde & nomen impoſitum. In ſummis caulibus & ramulis *flores* in ſpicas digeſti longas, laxas & ſtrigoſas, perexigui, è quibus alii inutiles ſunt, nullo ſuccedente ſemine, & in quatuor petala panduntur, alii perpetuò connivent, & ſemina ſingula majuſcula triquetra, ſplendentia, & per maturitatem nigricantia, continent, ipſi exteriùs rubent. Sapor plantæ acris & mordax: annua eſt.

Ad rivulos, foſſáſque, & in aquoſis naſcitur. *Locus.*

Aiunt folia huic interdum maculoſa eſſe; quod tamen nobis nondum obſervatum.

Facultatem habet evidenter calidam & ſiccam. Uſus præcip. extrinſecus, in vulneribus, tumoribus induratis, ulceribus inveteratis, &c. *Schrod.* Aqua hujus ſtillatitia efficax eſt ad comminuendum calculum etiam veſicæ, experimento cujuſdam nobilis noſtratis, qui quotannis in uſum pauperum magnam ejus quantitatem deſtillare ſolebat. *D. Boyl. De Utilitate Philoſoph. Nat.* part. 2. pag. 65. *Vires.*

℞. Piper aquaticum, indatur de eo in dentis cavum. Hoc remedio ſanavit mulierem J. Heurnius.

Expellendis muſcis vix quicquam efficaciùs reperias: nam quæcunque in pecoribus vulnera vel ulcera ſucco Perſicariæ oblita fuerint, ea ab injuriis muſcarum tuta manent, etiam ferventiſſima æſtate. *Trag.*

Parkinſonus noſtras aliam præterea Perſicariæ ſpeciem deſcribit, quam acrem Virginianam appellat, quæ non alia (inquit) in re à præcedenti differt quàm ſpicis gracilioribus ſeu tenuioribus & longioribus, quod tamen vix fieri poteſt, cùm vulgaris ſpicæ prælongæ ſint, necnon tenues admodum & ſtrigoſæ. Quocirca eam pro Perſicaria acri vulgari tantiſper habebimus, donec quis certiores notas & characteriſticas adferat.

Hydropiper Braſilianum *Marggr.* à noſtrate non videtur diverſum, proinde dantur plantæ nonnullæ Novo Orbi cum noſtro communes.

Neſcio tamen an noſtras ſub aquas natans ad nodos capillatas fibras copioſas edat nécne.

* *Perſicaria anguſtifolia* C. B. Prod.

C. B. Prod.

Ex *radice* nigricante, fibris oblongis capillatâ *caules* plures, cubito altiores, rubentes, leves, geniculis diſtincti exurgunt: quos *folia* Perſicariæ vulgaris foliis triplo quadruplóve minora, duas, rariùs tres uncias longa ambiunt, & in ſummo in ramulos brachiantur; quibus ſpicæ oblongæ, floribus pallidè purpuraſcentibus ornatæ, ut in vulgari inſident. In humidis circa Michelfeldam æſtate floret.

A. 2. *Perſicaria maculoſa* Ger. *mitis* J. B. *vulgaris mitis ſeu maculoſa* Park. *mitis maculoſa & non maculoſa* C. B. **Dead or ſpotted Arſmart.**

Hæc ab urente Perſicaria differt, *caulibus* brevioribus & ramoſioribus, intùs concavis, ramulis caulem ipſum longitudine excedentibus: *Foliis* latioribus & pro latitudine brevioribus, maculâ nigrâ majuſculâ circa mediam partem notatis, obſcuriùs etiam quàm illius virentibus: *florum ſpicis* brevioribus denſioribus & habitioribus multo; *floſculis* confertis, colore plerunque purpureo nitentibus, interdum albidis.

Hujus ſpicis nullum apponitur folium, verùm paulò infra eas floſculi aliquot pediculis earundem adnaſcuntur. *Sapor* huic non acris, ſed adſtringens & acerbus.

Ad rivulos, ínque aquoſis & humidioribus arvis & hortis abundè provenit. *Locus.*

A. 3. *Perſicaria puſilla repens* Ger. emac. Park. 4. *ſive minor* C. B. **Small Arſmart.**

Hæc non erigitur quemadmodum præcedens, ſed caules edit ſupinos & in terram reclinatos: éſt duplo minor Perſicaria maculoſa vulgari, aliàs non ei ita diſſimilis.

n pratis humidis & aquoſis invenitur frequens.

4. *Perſicaria fruteſcens maculoſa Virginiana, flore albo* Park. **Perennial ſpotted Arſmart of Virginia with white Flowers.**

ark.

aules emittit plures, rigidos, teretes, virentes; in nodos ad genicula protuberantes, aliorum in-
; *foliis* veſtitos amplis & ſpecioſis, ſex digitos longis, latitudine ad longitudinem ſubdupla, in
rones tenues & oblongos exeuntibus, ex cœruleo viridibus, maculoſis plerunque ut Perſica-
mitis vulgaris, aliàs ſine maculis, nervis aliquot à media coſta productis eadem ambientibus,
aliis minoribus tranſverſis. In ſummis caulibus & ſurculis è foliorum ſinubus exeuntibus *floſ*
in ſpicas digeſti, clauſi ferè, quàm præcedentium majores, *ſemina* conſimilia, lata, ſplendida,
icantia continentes. *Radix* plurimis fibris congeſtis nigricantibus conſtat quæ non emoritur
annis præcedentium more, ſed in plures annos durat. Caules tamen perſæpe intereunt Autu-
, novíque ſequenti Vere ſuccreſcunt.
ocum titulus indicat. Plantam hanc Cantabrigiæ in hortulo noſtro aluimus, ab Edvardo Morga-
Londino miſſam.

Parkinſoni deſcriptionem ſatis accuratam in Latinum verſam adhibuimus, cùm planta ipſa ad manum non eſſet.

* 5. *Perſicaria altera frute ſcens, longifolia, maculata Virginiana flore carneo* Park. **Narrow-leaved Virginian Arſmart with a fleſh-coloured flower.**

Park.

Caulibus teretibus, erectis, quàm præcedentis multò altioribus ſuccreſcit, *foliis* veſtitis longioribus & anguſtioribus, pariter perſæpe maculatis, nec rariùs maculis carentibus. Hæc ſpecies ſurculos floriferos plures producit, *floſculis* in ſpicas breviores & denſiores congeſtis, dilutè rubentibus, quàm ſuperiorum amplioribus. *Semen* ad maturitatem non pervenit in horto D. *Joannis Mauritii de Thiſtleworth*, cui è ſemine Virginia tranſmiſſo enata eſt. *Radix* major fuit & lignoſior quàm præcedentis, verùm hyemis inclementiâ congelata corrupta eſt.

Hujus etiam deſcriptionem Parkinſono debemus.

A. 6. *Perſicaria Salicis folio, Potamogiton anguſtifolium dicta. Potamogiton anguſtifolium* Ger. 2. *ſive Salicis folio* C. B. *Potamogiton ſive Fontalis Perſicariæ foliis* J. B. *Fontalis minor longifolia* Park. **Narrow-leaved Pondweed or Arſmart.**

Folia huic Perſicariæ maculoſæ foliis ſimilia ſed majora, venis obliquis & tranſverſis in marginem à nervo, qui unicus ſecundùm longitudinem decurrit, exporrectis; alioquin etiam non ita ſunt obtuſa, ſed in acumen deſinentia, & pro loci ſitu [extra aquas] nonnunquam hirſuta, aquis plurimùm innatantia, *pediculo* ſeſcunciali aut ſextantali ex caulium geniculis orto: inter quæ palmo ſæpe brevior pediculus exit, in ſpicam congeſtos *floſculos* Perſicariæ gerens ex albo rubentes. Guſtu eſt ſubacido.

Locus. In paludibus, lacubus, ſtagnis, necnon in rivulis & aquis fluentibus ubique frequens reperitur. Cùm extra aquas creſcit, (quod non rarò fit, vel aquis exiccatis eam deſerentibus, vel ipſius radicibus in foſſarum aggeres ejectis) folia obtinet hirſuta, aſpera, & Perſicariæ in modum maculoſa, unde tunc à nonnullis pro nova Perſicariæ ſpecie à Potamogitone anguſtifolio diverſa habita eſt. Quin in eâdem individuâ (ut loqui amant) plantâ folia nonnulla, nimirum extra aquas naſcentia, obſervavimus aſpera & hirſuta, alia, aquis ſcilicet innatantia, lævia & lucida.

Hæc ergo planta Perſicaria acida peculiaris *Cat. Altdorf.* nobis videtur, Perſicaria hirſuta radice perenni *Cat. Lugd. Bat.* Perſicaria longiſſimis & anguſtis foliis ſeu fol. Salicinis *D. Merret*, quam pro ſpecie à Potamogitone anguſtifolio diſtincta per errorem habuerunt, quamvis rectè eam Perſicariis annumerârunt. Nos etiam, (nec pudet fateri) in eodem errore aliquandiu hæſimus, nimirum hanc Perſicariæ ſpeciem fuiſſe à Potamogitone anguſtifolio dicto diverſam.

CAP. VI.

De Polygono.

Polygonum à frequentibus geniculis quibus caules intercipiuntur dictum fuiſſe patet. Nos hoc in loco Polygoni nomen ad eas duntaxat plantas reſtringimus quæ flore ſunt imperfecto, ſemine triquetro in foliorum alis, caule provoluto & crebris geniculis nodoſo. Sciendum enim eſt, Polygoni nomen extendi ad plantulas nonnullas comprehendendas, quæ præter florem imperfectum ſeu ſtamineum toti huic tribui communem, vix aliâ notâ genericâ quàm parvitate ſua conveniunt, de quibus in fine hujus Sectionis agemus.

A. 1. *Polygonum mas vulgare* Ger. *mas vulgare majus* Park. *latifolium* C. B. *Polygonum ſive Centinodia* J. B. **Common Knotgraſs.**

Radix dura, lignoſa, ſimplex, contorta, multis fibris capillata, ſatis craſſa pro plantæ modo, terram firmiter apprehendit, ut extirpatu difficilis ſit, ſapore adſtringente. *Caules* inde emergunt plures, interdum erecti, ſæpius in terram reclinati ſeu reſupini, cubito longiores, lenti & tenaces, tenues, teretes, ſolidi, glabri, glauci, foliis veſtiti non admodum crebris, alternatim poſitis, oblongis, anguſtis, glaucis, glabris, in acutum exeuntibus, pediculis admodum brevibus nixis. Ex alis foliorum inferiorum ad caulium nodos exeunt ramuli, ex ſuperiorum alis *floſculi* pediculis brevibus duo tréſve ſimul, pentapetali, ex albo purpuraſcentes, *calice* nullo, *apicibus* intus ſubluteis. Floſculis ſingulis ceu vaſculis ſingula continentur *ſemina*, majuſcula, triquetra, colore caſtaneo obſcurore. Sub finem æſtatis floret, & brevi ſemen maturat.

Locus. Provenit in locis cultis juxta ac incultis præſertim glareoſis: vias & ſemitas latè ſubinde occupat, ut rectè Dodonæus.

Polygonum 2. & Polyg. 3. *Tab.* h. e. Polygonum oblongo anguſtóque folio, & Polyg. brevi anguſtóque folio *C. B.* pro varietatibus hujus plantæ, accidentibus quibuſdam à loco natali ortis, diſtinctis habemus, non pro plantis ſpecie diverſis.

Vires. Polygonum omne ſiccat & aſtringit, vulnerarium eſt. Uſus præcip. in ſiſtendis fluxibus quibuſcunque, diarrhœâ, dyſenteriâ, fluxu uterino, vomitu, hæmorrhagia narium. Extrinſecus prodeſt in vulneribus, ulceribus, inflammationibus oculorum, &c. *Schrod.*

Camerarius in Nobiliſſ. quodam viro hujus ſuccum pauco Vino ſtyptico propinatum contra vomitum ſanguineum, aliis remediis fruſtra adhibitis, maximè profuiſſe expertus eſt.

An urinam cieat, aut calculum renum pellat, dubitatur: Dioſcoride id affirmante, Galeno non conſentiente.

Polygonum Saxatile C. B. Prod. Park.

Cujus *radix* tenuis, lignoſa tamen, fibris capillata & alba eſt: ipſum ramulis multis oblongis & crebrò geniculatis ſerpens, circa quos *folia* ſubrotunda, unciam longa, ſemunciam lata, ſupernè virentia, at inferiùs albicantia, quaſi polline aſperſa, quæ ſenſim minora reddantur: cujus à geniculis *floſculi* exigui, ut in vulgari, pallidè rubentes exeunt, quos *ſemina* triangularia ſequuntur: Hoc inquam Polygonum pro diverſa ſpecie à *C. B.* exhibitum, nobis non alia in re quàm accidentibus quibuſdam à loco natali ortis à Polygono vulgari differre videtur.

A. 2. *Polygonum marinum* J. B. *marinum majus* Park. *marinum maximum* Ger. *maritimum latifolium* C.B. **Sea-Knotgraſs.**

J. B.

Prolixas habet *radices* lignoſas, craſſiuſculas, contortas, nigras: *Viticulæ* ſupinæ, craſſiores quàm Polygoni vulgaris, frequentioribus brevioribúſque internodiis interceptæ; non tantùm foliis veſtitæ majoribus, candidioribus, verùm etiam ſquamis tenuibus, pellucidis, albicantibus. *Flores* pulchri numero & magnitudine vulgaris flores vincunt: *Semen* nigrum, triquetrum, Oxalidis ſemini ſimile.

In litoribus maris Mediterranei copioſè provenit: invenimus etiam in arenoſis Oceani Britannici litoribus, v. g. circa *Penſantiam* Cornubiæ oppidum, & alibi.

Polygonum maritimum anguſtifolium *C. B.* ab hoc non ſpecie, ſed accidentaliter differre nobis videtur.

* 3. *Polygonum maximum longiſſimis cauliculis & foliis* Moriſ. *Polyg. maximis foliis* Park. ico. **The greateſt long-leaved Knotgraſs.**

Moriſ.

Caules protrudit ſeſquipedales & nonnunquam bipedales, cortice rubente tectos, in multò plures ramos & cæteris teneriores diviſos. Genicula in caulibus longiore intercapedine diſtant quam in prædictis. *Folia* duplo triplóve longiora & tenuiora ſunt Polygoni vulgaris foliis, anguſtiora itidem magiſque mucronata. *Flores* rariùs multo in geniculis diſponuntur, è purpura albeſcentes, pentapetali; quibus pariter triangularia ſemina, parva, fuſca ſuccedunt.

Semina hujus plantæ Chalepo Aſiæ tranſmiſſa ſunt ad D. Moriſonum Deſcriptionis auctorem à D. *Roberto Huntington.*

* 4. *Polygonum majus erectum anguſtifolium flore candido* Mentzel.

Mentz.

Ex *radice* lignoſa, digitum craſſa *caulem* emittit ſpithamam unam, quandoque duas excedentem. *Foliola* unciam longa, teretia, tenuia per terram ſparguntur, caulémque tanquam per genicula veſtiunt, ſubinde bina ſibi adverſa. Summo cauli inſiſtunt *floſculi* pentaphylli, albi, ex pericarpiis viridibus tot foliolis conſtantibus enati, Polygonorum formam obtinentes.

Circa Furſtenwaldiam, Berolinum, Francofurtum, Croſnam & alibi in March. Brandeburg. obſervavit Chriſtianus Mentzelius deſcriptionis autor.

5. *Polygonum minus candicans* C. B. *montanum* Ger. *montanum niveum* Park. *Paronychia Hiſpanica Cluſii*, *ſive Anthyllis nivea* J. B. **Silver-ſcaly-headed Mountain Knotgraſs.**

J. B.

Aſpectu pulcherrima eſt planta, ſparſis per terram palmaribus, & in adultiore herba dodrantalibus, *caulibus* junceis, nodoſis, quibus adnaſcuntur *folia* Polygoni vulgaris breviora. Ad nodos è foliorum ſinubus prodeunt glomeruli ſeſſiles, unciales, ſquamulis argenteis confertiſſimis compoſiti, præ glomerulorum denſitate vix conſpicuis; emicantibus è ſcandularum commiſſuris hinc indè raris foliis viridantibus, Herniariæ paribus. *Flos* illi candidus, Polygoni vulgaris floris inſtar, ſed adeo exilis & inter membranulas iſtas latens, ut vix appareat. *Semen* Polygoni. *Radix* ſubeſt lignoſa, alba, craſſiuſcula, longa, multifida.

Cluſius hanc obſervare meminit in collibus petroſis & ſiccis propè Salmanticam in Hiſpaniâ, itémque circa Valentiam & Murciam. Nos copioſè provenientem in paſcuis & collibus ſaxoſis circa Meſſanam & alibi in Sicilia; & in Calabria Italiæ vidimus.

Aſpectu cùm primùm emergit, guſtúque Polygono vulgari ſimile, unde & iiſdem viribus pollere veriſimile eſt.

Hujus aliam ſpeciem * proponit *D. Magnol*, quam Polygonum minus candicans capitulis ſurrectis vocat. Q. an diverſa ſit à deſcripta.

* *In Botanico Monſpel.*

* 6. *Polygonum Polonicum cocciferum* J.B. *cocciferum & Cam. ep.* C.B. *cocciferum Polonicum* Park. **The Polonian Scarlet-Knotgraſs.**

Cam.

Tenuiſſimis prodit *foliis* & mucronatis; *cauliculis* nodoſis, exalbidis; & *floſculis* in ſummitate candidis, inter ſquamas vireſcentes. Ad *radices* ipſius coccum adnaſcitur elegantiſſimo rubore ad Chermeſina tingenda commendatum, inquit Camer. in ep. Matth. qui ſtirpem hanc in ejuſdem Hiſt. Germanica Polygono Trago *Knawel* dicto valdè ſimilem ait, & à Polonis, apud quos in arenoſis locis reperitur *Koſmaczek* vocari ſcribit.

Planta hæc, ſi rectè depingitur, à *Knawel* Germanorum ſpecie omnino diverſa eſt. Semina quippe triangula ſunt, floſculi candidi. Verùm ſive ſit *Knawel*, ſive diverſa Polygoni ſpecies, coccus ejus radicibus adnata ſpecificæ diſtinctionis nota nòn eſt. Coccus enim nihil aliud eſt quàm excreſcentia præternaturalis à punctura cujuſdam inſecti excitata, ut ſit matrix ſeu uterus ovi ibidem depoſiti, fovendi & excludendi. Quin & * S. Paul. obſervavit non ad hujus ſolùm radices ſed quoque ad Piloſellæ maj. hirſut. repentis circa ſolſtitium æſtivum aut ad feſtum S. Joan. Bapt. bacculas ſeu coccos *Baphicas* ſeu *grana Kermes* æmulantes reperiri, quas ova alicujus inſecti ſibi ignoti eſſe ideo hariolabatur, quòd ex iis ſcapis pennæ Anſerinæ, aut Cygneæ inditis, mox epiſtomio chartaceo obturato, ac dehinc apricationi commiſſis ſponte ſua intra ſex vel ſeptem dies prodiit inſectum non diu ſuperſtes, quod unus ex amicis meis alatum avolâſſe obſervavit.

* *Quadri-part. Bot. Claſs.* 2. *p.* 113, 114.

Uſus & utilitatis Cocci Polonici, radicibus hujus Polygoni adnaſcentis, in tingendis Sericis purpurei coloris, pro colorandis Lanis, Setis, Corio, Jubis & Caudis equorum, pro componendis confectionibus, tincturis, laccis pictoriis & coſmeticis, extat in Ephemer. German. *An.* 3. *Obſerv.* 104.

De modo colligendi & præparandi hunc Coccum in Ukrainâ ad uſus prædictos conſule eaſdem Ephemeridas. Hæc omnia D. *Tancred. Robinſon.*

CAP. VII.

De Biſtorta.

BIſtorta à convolutis & intortis radicibus nomen obtinuit. Notæ ejus characteriſticæ quibus à reliquis diſtinguitur ſemine triquetro donatis ſunt Flores ſpecioſi in ſpicis habitioribus ſummos caules & ramulos terminantibus, Radices intortæ & convolutæ. Speciatim à Perſicaria diſtinguitur numero foliorum in flore quæ huic quinque, illi quatuor duntaxat ſunt. Differt præterea & figurâ ſeminis quod huic exactè triquetrum eſt angulis omnibus acutis, illi minus concinnum, angulis inæqualibus uno valdè obtuſo, reliquis duobus acutis.

A. 1. *Biſtorta major* Ger. *ma. vulgaris* Park. *ma. rugoſioribus foliis* J.B. *radice minùs intorta* C.B. **The greater Biſtort or Snakeweed.**

J.B.

Cubitum nonnunquam altitudine ſuperant Biſtortæ *caules*, tenues, glabri, geniculati: in quorum faſtigio ſpica *florum* coloris carnei, Perſicariæ, quorum ſinguli explicati quinque foliolis conſtant, oblongis, apicibus in medio flori concoloribus: quibus ſuccedit ſemen ruffum & ferè nigricans, triquetrum Lapathorum modo. *Folia* Rumicis ſeu Lapathi acuti, minora, ſupernè in atrovirentia, infernè glauca, pediculo utrinque foliaceas appendices, anguſtas largientia, rugoſa. *Radix* articulum digiti refert in ſe contortum, rubra, ſapore ſtrenuè adſtringente.

Locus. Reperitur Biſtorta locis humentibus, ut rectè *J. Bauhinus*, in opacis ſylvis, pingui ac lutoſo ſolo: apud nos in Anglia circa *Tamwortham* in pratis, necnon circa *Sheffeldiam* & alibi in Provincia Eboracenſi. In calidioribus regionibus montium juga occupat. In hortos tranſlata facilè comprehendit, & feliciter adoleſcit, radice perenni.

* 2. *Biſtorta media folio minùs rugoſo* J. B. *major radice magis intorta* C.B. *Biſt. magis intorta radice* Park. *Biſtorta latifolia* Ger. **Smooth-leaved great Biſtort with a more writhen root.**

A priori differt foliis minoribus & lævibus, radicéque magis intorta. Rependo multùm ſe multiplicat.

In monte Jura reperitur. Hæc *J. Bauhinus*, nec plura cæteri Botanici.

* 3. *Biſtorta Alpina maxima* C.B. Prod. *Alpina major* Park. *Alpina maxima C. Bauhini*, J.B. **The greateſt Mountain Biſtort.**

C. B.

Ex *radice* quadruplo quàm in vulgari majore, contorta, geniculata, fibris capillata, foris nigricante, intus alba, *Caules* bicubitales, nodoſi, ſtriati, majori ex parte nudi exurgunt, quorum quilibet ſpicam florum ſubpurpureorum unciarum quatuor ſuſtinet. *Folia* habet oblonga, in acumen deſinentia,

ſinentia, venoſa, ſupernè virentia, infernè cæſia, vel etiam incana, quorum quædam ad cubiti ngitudinem accedunt, ſed anguſta, uncias tres lata.

In altiſſimis Sileſiorum montibus reperitur, ut in Sudetorum jugis & ad Albis fontes.

Hæc planta nobis nondum viſa eſt; ex deſcriptione tamen conjicio eam à vulgari majore Biſtor- ſpecie diverſam eſſe.

A. 4. *Biſtorta minor* Ger. *minor noſtras* Park. *minima* J. B. *Alpina media* C. B. **Small Biſtort or Snakeweed.**

J. B. Cluſ.

Radicem pollicari habet minorem, contortam tamen & geniculatam, brevem, foris nigricantem, intùs albam, multis tenuibus fibris capillatam. *Cauliculum* autem promit dodrantalem interdum vel palmari paulò majorem, aut etiam minorem, tanta eſt varietas, tenuem, geniculatum, *foliis* veſtitum paucis, anguſtis oblongis, acutis, duris, venoſis, per oras reflexis, venulis quibuſdam ità diſtinctis, ut ſerrata videantur, ſupernè viridantibus, infernè glaucis aut incanis, non ſecus ac majoris folia: alia verò ex radice orta folia habet uncialia aut ſextantalia, unciam plus lata. *Caulis* mmo faſtigio *ſpicam* gerit exiguam candicantium *floſculorum*, unciâ longiorem, quibus excuſſis andior fit ſpica, ſequente dein *ſemine*, non triangulo ut in prioribus, ſed rotundo, ruffo, ut rectè *Bauhinus*: Cluſius malè (ni fortè aliam Biſtortæ ſpeciem deſcribat) ſemen majoris ſemini ſimiei attribuit: non rarò tamen, inquit, ſeminis loco multa foliola brevia & vivida in capitula congeſta profert, quibus ſponte decidentibus plantulas ejuſdem generis in eadem in qua alebatur areola, & vicinioribus ſæpe vidi.

Biſtortam minimam *J. B.* (cujus deſcriptionem mutuati ſumus) ſpecie omnino eandem eſſe cum noſtrate Weſtmorlandicâ figura ſeminis convincit. Biſtorta Alpina minor *Cluſ.* ſi ſemen revera obtineat majoris Biſtortæ ſemini ſimile, prout eam deſcribit Botanicus ille eximius, à noſtrate diverſa eſt; cùm tamen aliæ omnes notæ egregiè conveniant noſtrati.

5. *Biſtorta Alpina media* C. B. *minor Alpina* Park. *minor ſeu Alpina* Cam. *in* Matth. *minima* J. B.

Camerarius hanc Biſtortæ vulgari majori ſimilem facit, ſed multò minorem, cui folia in margi-nulis pulchrè punctulis quibuſdam diſtincta & velut ſerrata apparent.

Hanc olim habui pro *Biſtorta minore noſtrate*, at neque *C. Bauhinum* rectè diſtinxiſſe Biſtortam Alpinam mediam & minorem putavi; verùm nunc ſententiam muto, & concedo eas ſpecie diſtingui, cùm & Camerarius diſtinguat, & utraque habeatur in Catalogo *Horti Regii Pariſienſis*: & aliunde ab amicis certior factus ſum ſe utramque vidiſſe.

* 6. *Biſtorta Alpina pumila varia* Park. *pumila foliis variis, rotundis & longis* Moriſoni.

Cùm non alia in re differat ſecundùm Parkinſonum, à vulgari minore Biſtorta, quàm foliis duûm generum, aliis ſcilicet latis, brevibus & ſubrotundis; aliis longis, anguſtis, ab eadem radice exeuntibus, pro diverſa ſpecie non habuiſſem, cùm & Biſtorta minor vulg. hujuſmodi foliis ludat, ut ex deſcriptione ejus Bauhiniana apparet: pro diverſa inquam ſpecie non habuiſſem, ni D. Moriſonus tanquam ſibi notæ peculiare nomen ei impoſuiſſet, & præterea ſemen triangulare attribuiſſet.

Quicquid de aliis ſit, Biſtorta minima *J. B.* eadémque minor noſtras, in monte *Thuiri*, quæ Juræ pars eſt non procul Geneva Junio & Julio floret. In Weſtmorlandia variis in locis reperitur; nobis à *Thoma Williſello* oſtenſa eſt in montano quodam paſcuo ſeſquimilliari circiter remoto à viculo *Wharf* dicto, propè ſemitam quæ inde *Settlam* Eboracenſis comitatûs oppidum ducit.

Biſtorta Alpina minor *Cluſ.* in ſummis Auſtriacarum & Stiriacarum Alpium jugis tenui gramine veſtitis naſcitur.

Cùm plantæ hujus (radix cujus præcipuè in medicina uſus eſt) facultate adſtrictoria valida polleat, *Vires.* ad omnes affectus valet in quibus adſtrictione opus eſt, ut v. g. urinæ incontinentiam, menſes nimis, ſanguinem è vulneribus manantem, bilioſas vomitiones, ſanguinis ſputum, dyſenteriam, aliáſque ventris fluxiones, deſtillationes in dentes, gingivas, tonſillas & fauces. Ad hos uſus adhibetur aqua deſtillata, & radicis in vino decoctio: præcipuè autem commendatur pulvis radicum cum conſerva roſarum aſſumptus.

Abortum prohibet pulveris drachma ſemis cum pari Succini portione ex ovo ſorbili diebus aliquot continuis uſurpata.

Quin & Alexipharmaca cenſetur hæc radix & ſudorifera: unde in pulverem redactam ac drachmæ pondere in potu ſumptam veneno peſtilentiæ reſiſtere, ac illud per ſudores expellere ſcribit Tragus. Ad eadem valet aqua deſtillata & radicis in Vino decoctum.

Summâ, eiſdem pollet viribus quibus Tormentilla, ut rectè Matthiolus.

SECTIO TERTIA.

De Herbis flore imperfecto, ſeminibus rotundis, paululum compreſſis aliúſve cujuſcunque figuræ præter triquetrum.

CAP. I.

De Potamogitone.

POTAMOGITON quaſi fluminibus vicina, quòd in aquoſis & paluſtribus naſcatur: floribus eſt ſpicatis, quadrifoliis, ſeminibus etiam quaternis nudis ſimul junctis, foliis ſimplicibus, integris in ramulis ſingulatim poſitis, niſi ubi ſpicæ exeunt ubi bina adverſa. Omnes ejus ſpecies aquis innatant, nec extra aquas durant.

A. 1. *Potamogiton rotundifolium* C. B. *rotundiore folio* J. B. *latifolium* Ger. *Fontalis major latifolia vulgaris* Park. **Broad-leaved Pond-weed.**

Radicibus obliquis, craſſis, teretibus, albis, geniculatis, longis internodiis, è geniculis fibras tenues, crebras, altè in terram ſeu limum deſcendentes emittentibus, ſub aquis reptat. E geniculis radicum *cauliculos* ſeu flagella prælonga, culmi craſſitie, teretia, geniculata, longis internodiis, ramoſa in ſummas aquas emittit. Ad ſingula genicula ſingula exeunt folia, ſub aquis graminea, anguſta, ſupernè nonnihil concava, infernè rotunda, dodrantem longa, in acumen deſinentia, at poſtquam in ſummas aquas planta emerſit longè diverſa, nimirum plantaginea, figuræ ferè ovalis, baſi obtuſiore, mucrone acuto, pallido virore ſplendentia, per margines æqualia, nervis ſecundùm longitudinem decurrentibus ſtriata, haud aliter ac Nymphææ aquis innatantia, longis pediculis, interdum palmaribus aut ſeſquipalmaribus, nixa. Ad exortum ſpicarum bina folia oppoſita in caule ſunt. Ad exortum pediculi folii cujuſque membrana pellucida, duos digitos longa, acuminata, (intra folii pediculum) apponitur, caulem & gemmam involvens, & etiam ſpicæ pediculum ubi adeſt. *Flores* in ſpicas, duas tréſve uncias longas, diſpoſiti, petiolo inſident craſſitudine caulibus pari, palmari aut longiore, è floſculis ſtamineis racematim digeſtis compoſitæ. Singuli floſculi quatuor foliolis herbaceis cochlearis formam habentibus, introrſum conniventibus conſtant: *Semina* unicuique inſunt quatuor, ſatis grandia, nonnihil ad latera compreſſa, dorſo gibbo mucronate pallidè viridia, & per maturitatem interdum purpuraſcentia: Apices octo.

Locus. In aquis ſtagnantibus frequentiſſimum habetur. Junio & Julio menſibus floret, & ſemen perficit.

A. 2. *Potamogiton aquis immerſum, folio pellucido, lato, oblongo, acuto. An Potamogiton foliis anguſtis ſplendentibus* C. B? *Potamogiton longis acutis foliis* Ger? *i. e. Potamogiton alterum* Dod. Belg. *Fontinalis lucens major* J. B?

Eodem ferè modo quo præcedens ſub aquis reptat, fibris ſubinde demiſſis: differt ab illo *caulibus* crebris geniculis interceptis; *foliis* longioribus multò, anguſtioribus paulò, [interdum æquè latis] totis lucidis [iis ſcilicet quæ aquis immerguntur, nam quæ aquas ſuperant (ut interdum fit) colore, conſiſtentia, brevitate & nervis præcedentis folia imitantur] pediculis brevibus, ſupernè planis inſidentibus; iis quæ aquis immerguntur non ut in illo graminis inſtar anguſtis, ſed latis. *Spicæ* florum non multum diſſimiles, pediculis craſſis, palmum longis inſident, è floſculis pariter herbaceis, tetrapetalis, petalis quàm in illo minoribus, compoſitæ; quibus, ut in reliquis hujus generis, innaſcantur quatuor *ſemina* nuda, præcedentis paria, compreſſa, acuminata & quodammodo triquetra; non ità gibba ſeu convexa in externa parte ac in illo. Folia aquis immerſa brevi corrumpuntur & marceſcunt, ut inferna & maxima pars caulis foliis nuda ſit. In foliis tenues fibræ creberrimæ in latus diſſeminatæ nervos connectentes cernuntur. Folia eundem cum reliquorum foliis ſitum obtinent, nimirum alternum, niſi ubi ſpicæ exeunt ubi bina oppoſita; & ad ſingulorum exortum intus membranula appoſita longiuſcula, aliquouſque caulem amplectens, ut in præcedente.

Locus & Tempus. Julio menſe floret & brevi ſemen perficit. In fluviis majoribus & leniter fluentibus frequens naſcitur.

A. 3. *Potamogiton perfoliatum. Potamogiton foliis latis ſplendentibus* C. B. *Potamogiton 3. Dodonæi* Ger. emac. *at malè, eſt enim Potamogiton altera* Dod. *Potam. altera Dodonæi* J. B. **Perfoliate Pond-weed.**

Compluribus tenuibus ac teretibus *cauliculis* luxuriat, in alas ſubinde diſtributis. *Folia* lata ſunt oblonga, acuminata, abſque pediculis adnata, latâ baſi caulem undique amplectentia, nervis ſecundùm longitudinem decurrentibus ſtriata, alterno non bijugo ordine ſita, præterquam ubi florum ſpica exit, ibi etenim bina ex adverſo. *Spica* brevis pediculo craſſiuſculo ſeſcunciali inſidet, floſculis & ſeminibus reliquorum æmulis.

Aquis plerunque immergitur hæc planta, eminente tantummodo cacumine. Folia tenuia & pel- cida: Nullæ in hac ſpecie membranulæ in caulibus & ramulis, eos obvolventes, ut in Potamog. ifolio. *Locus.*

A. 4. *Fontalis media lucens* J. B. *Tribulus aquaticus minor Muſcatellæ floribus* Ger. emac. *Trib. aquat. minor alter* Park. *Potamogiton foliis criſpis ſive Lactuca ranarum* C. B. *qui ſpeciem hanc non ſeparat à Tribulo aquatico minore Quercûs floribus.* **The leſſer Water Caltrops or Frogs Lettuce.**

J. B.
E tenuibus radiculis rami multi exeunt, imbecilles, pedales, denſè geniculati, non plani ſeu compreſſi ut in præcedentibus duabus plantis, ſed rotundi. *Folia* per genicula bina ſibi correſpondentia, oblonga, in acumen deſinentia, viridia & pellucida per margines nonnihil ſinuata ſeu flexuoſa & criſpa. *Flores* ex pediculo uno aliquot [terni vel quaterni *Cluſ.*] parvi, ſimul juncti, formâ & colore quodammodo Muſcatellæ Cordi; quibus *ſemina* ſuccedunt ſimiliter conferta, parva, contorta ut Meliloti vulgaris.

D. Goodyer apud Gerardum ſingulis pediculis duos tantùm flores attribuit ſibi mutuo oppoſitos, quatuor foliolis conſtantes, quibus ſuccedunt octo folliculi, ſex quadrata ſeminum efficientes: hoc eſt ſingulis ſeminibus quaterna in figuram cubicam ſex quadratis comprehenſam diſpoſita. Nos Cluſio & Bauhino potiùs aſſentimur ternos quaternóſve flores in eodem pediculo naſci, aut forte etiam plures, quadrifolios, quibus ſingulis quaterna ſuccedunt ſemina. Verùm cùm planta ad ma- um non ſit, nihil certò affirmare audemus.

Hæc ſpecies à reliquis ſui generis inſigni notâ differt, nimirum foliorum in caule conjugatim diſpoſitorum ſitu.

In rivulis, aquæ præſertim puræ & limpidæ non infrequens Aquis innatat, & Junio Julióque menſibus floret. *Locus.*

Potamogiton racemoſum anguſtifolium *C. B.* vel huic eadem videtur, vel hujus minor ſpecies.

A. 5. *Fontinalis criſpa* J. B. *Potamogiton foliis criſpis ſive Lactuca ranarum* C. B. *Tribulus aquaticus minor Quercûs floribus* Ger. emac. Cluſ. *Tribulus aquaticus minor prior* Park. **Water Caltrops or Frogs Lettuce.**

Cluſ.
Bicubitales, tricubitaléſque aut longiores, pro aquæ altitudine ex radice profert *ſcapos*, tenues, punicantis coloris, planos, nodoſos, (qui reſiccati lenti fiunt & flexibiles) circa ſummum diviſos in plures ramos, alternatim ferentes in ſingulis nodis ſingularia *folia*, duarum interdum unciarum longitudine, & ſemunciali latitudine, tenuia, & quaſi tranſparentia, in ambitu adeò criſpa & ſinuoſa ut laciniata videantur, colore ex viridi ſubpuniceo: pediculi ſextante longiores, exiguos, candicantes *floſculos*, uvæque in modum congeſtos ſuſtinentes, craſſiuſculi ſunt, & inter folia exoriuntur, quæ ibi bina ſemper ex adverſo ſita naſcuntur, contrario quàm reliqua inferiora modo. Singulis floſculis plerunque ſuccedunt quaterna aculeata grana ſimul cohærentia, paucam candidam medullam continentia. Scapi infima parte ad ſingulos nodos oblongas, tenues, candicantes fibras agunt, quibus firmantur & alimentum attrahunt. Tota planta aquis immergitur. Junio & Julii initio floret.

Singuli floſculi è quatuor perexiguis, ſubrotundis foliis componuntur.

In rivulis, præſertim tardiùs fluentibus, frequentiſſimum eſt hoc genus. *Locus.*

Cauliculis planis & compreſſis cum ſequente ſpecie convenit, à reliquis omnibus differt.

A. 6. *Potamogiton caule compreſſo, folio Graminis canini.*

Cauliculi cubitum & nonunquam ſeſquicubitum excedunt, ramoſi & valdè compreſſi. *Folia* longa, anguſta, Graminis canini foliorum æmula, niſi quòd breviora & ubique ferè ejuſdem latitudinis ſint, & in obtuſum mucronem deſinant, alternatim poſita, niſi ubi ſpicarum pediculi oriuntur, ubi bina ex adverſo; in ſingulis nervi tres inſigniores per folii longitudinem decurrunt. Sub unoquoque folio membrana tenuis & pellucida caulem inveſtit. Spica brevis flores dilutè virides ſuſtinens, quatuor foliolis compoſitos, ad ſtylum incarnatos. *Stylus* duobus utplurimum apicibus terminatur. *Semina* ex altera parte rectâ, ex altera circulari lineâ clauduntur.

In fluvio Camo propè Cantabrigiam copioſè oritur, ínque aliis multis fluminibus. *Locus.*

Cauliculis compreſſis cum præcedente convenit, à reliquis ſpeciebus differt.

A. 7. *Potamogiton millefolium ſeu foliis gramineis ramoſum. An Potamogiton gramineum ramoſum* C. B. J. B. Park? *Millefolium tenuifolium* Ger. emac. ico. **Fennel-leaved Pondweed.**

Ad pedalem & majorem longitudinem excreſcit, *caule* tenui, tereti, albicante, crebris geniculis intercepto. Ad ſingula genicula è ſinu folii, ima parte dilatati & veluti vagina amplectentis exeunt ramuli ſinguli, aut bini, & non raro terni unà; in ramulos & ſurculos creberrimos pariter diviſi & ſubdiviſi. Summi cauliculi & ramuli in ſpicas laxas exeunt, è tribus quatuórve florum velut verticillis compoſitas. Folia ſupra vaginam poſtquam à caule abſceſſerint peranguſta ſunt, inferiùs ſubrotunda, ſuperius aut plana, aut nonnihil concava, duas tréſve uncias longa. Ramuli & folia in hac ſpecie adeò crebra & numeroſa ut non ineptè Millefolium Potamogiton denominari poſſit.

Locus. Aquis plerumque immergitur; & eodem cum reliquis tempore floret; in fluvio Camo propè Cantabrigiam & alibi variis in fluviis frequens.

A. 8. *Potamogiton puſillum gramineo folio, caule rotundo.* Small Graſs-leaved Pond-weed.

Aquis innatat flagellis pedalibus, tenuibus, ramoſis, internodiis longioribus quàm in Potamogit. ramoſo millefolio. *Folia* graminea anguſta, duas uncias longa, tenuia, quò à Potamog. millefolio & maritimo differt, quorum folia craſſiora ſunt & anguſtiora, nervo medium percurrente, eodem ſitu quo in aliis congeneribus. E ſingulorum ſinubus exeunt tum ramuli tum membranulæ eos involventes, ut in Potamogit. latif. Ubi florum ſpica exit bina ex adverſo folia ſita ſunt, ut in reliquis, & bini ramuli in quorum divaricationis angulo ſpica conſiſtit: duplex ibi membranula exoritur, una ſpicam & unum ramulum obveſtit, altera ramulum oppoſitum. Spica brevis, tribus quatuórve floribus compoſita, quorum unuſquiſque quatuor foliolis concavis velut calyce octo apices albentes, & totidem in medio ſemina continent.

Locus. In fluviis variis in locis obſervavimus.

A. 9. *Potamogiton maritimum puſillum folio gramineo.*

Caules huic minùs ramoſi, longioribus internodiis: *Folia* longiora nonnihil latioráque; verùm florum ſpicæ multo minores quàm in præcedente, & toto genere diverſæ: nam in illo ſpicæ ſex, ſeptem, octo, aut pluribus floribus componuntur, quorum ſinguli quadrifolio calice octo apices albicantes, ínque eorum medio quatuor ſemina per maturitatem gibba ſeu incurva continent, ut in reliquis præcedentibus: at in hoc [Potamog. marit.] ſpicæ multò breviores & minores ſunt, è quatuor apicum albentium paribus eâdem diſpoſitione & figurâ quâ lamellæ in ſpica Ophiogloſſi, quibus interpoſita ſunt aliquot ſemina, vel (quantum diſcernere potui) duo tréſve ſeminum quaterniones. Spicâ è membrana exeunte apices decidunt manentibus ſeminibus. Spicæ autem pediculus in longitudinem interdum ferè palmarem excurrit, éſtque tenuis & infirmus. In foſſis paluſtribus maritimis exit.

Locus. Circa Camalodunum in Eſſexia obſervavimus.

A. 10. *Potamogiton maritimum puſillum alterum.*

A præcedente differt foliis brevioribus, ſpicis ſimilibus ſed minoribus, quorum apicibus decidentibus interpoſitorum ſeminum pediculi in longitudinem interdum uncialem excreſcunt, unicum in apice ſinguli ſemen incurvum ſuſtinentes; ut ex eadem ſpica quinque vel ſex pediculos velut tot radios in umbella exeuntes, & ſingulos ſingula ſemina ſuſtinentes obſervaverim.

Locus. In foſſis paluſtribus viâ à Camaloduno ad *Goldhanger*.

* 11. *Potamogiton minimum capillaceo folio* C. B. J. B. Park. Small fine-leaved Pond-weed.

C. B.
Hoc parvum eſt, capillaceo & caule & foliolis oblongis, inordinatè diſpoſitis, pallidè virentibus: in ſummo pedicello parvo, modò uno, modò duobus, capitulum minimum & acuminatum, prioris tamen formâ inſidet, quod minutiſſimo floſculo, pallidulo ſucceſſit; quorum aliud expanſum, aliud quaſi veſiculæ foliaceæ in acumen deſinenti incluſum eſt.

Locus. Monſpelio allatum eſt. In Ludi amnis aquis circa molendina obſervavit *D. Magnol.*

* 12. *Potamogiton capillaceum capitulis ad alas trifidis* C. B. J. B. Park.

C. B.
Cauliculo eſt palmari, pilo non craſſiore, ramoſo, articulato. Ad quemlibet articulum *folia* bina, oblonga, quovis pilo tenuiora, ex adverſo reſpondentia: quorum alis minutiſſimi *floſculi* pallidduli inſident; qui juncti nodulum quaſi referunt, quo maturato nodulus ſive capitulum ex tribus portiunculis ſemicircularibus in apicem abeuntibus & rufeſcentibus compoſitum conſpicitur; nihilominus tamen ex priorum foliorum alis pedicellus exurgit, qui in tria, etiam plura foliola abſumitur, ſimiliſque in medio nodulus adponitur; in ſummitate namque capitulum nullum eſt.

Locus. Hoc etiam Monſpelienſe eſt.

A. 13. *Potamogit. affinis graminifolia aquatica.*

Folia habet longa, anguſta; cauliculos tenues, imbelles. Ad pedalem & ampliorem altitudinem aſſurgit, ſemper aquis immerſum. Flores nondum obſervavimus. Siliquæ ſeu cornicula parva, recurva, duo aut tria, aut etiam quatuor ſimul juncta, geniculis arctè adhærent.

Locus. In aquis ſtagnantibus non rarò occurrit.

Cap. II.

De Millefolio aquatico floribus ſtamineis.

Millefolium aquaticum dicitur hæc herba à foliis in plurima & tenuiſſima ſegmenta diviſis: quódque aquis perpetuo innatat.

1. *Millefolium aquaticum pennatum, ſpicatum* Park. C. B. *pennatum aquaticum* J. B. **Feather'd Water-Milfoil.**

C. B.

E *Radicibus* fibroſis tenuibus *rami* prodeunt plures, cubitales, cavi, ſtriati, internodiis ſatis crebris intercepti, in alas brachiati, aquis innatantes: ad quorum geniculorum quemlibet *folia* terna aut quaterna [imò quina aut plura interdum] quaſi ſtellatim circumjecta, tenuiter inciſa, pennam et formâ & tenuitate referentia colore fuſco, prodeunt. Cauliculorum ſummitates palmares & longiores ex aqua recti attolluntur, ſpicam purpuraſcentem, è pluribus floſculorum verticillis ad intervalla ſcapum ambientibus compoſitam ſuſtinentes. Flores habet ſtamineos quorum ſingulis ſingula ſuccedunt ſemina nuda.

In fluviis & ſtagnis majoribus in agro Cantabrigienſi & alibi in Anglia invenitur. *Locus.*

2. *Millefolium aquaticum cornutum* C. B. J. B. **Horned Water-Milfoil.**

Radice eſt fibroſa, *caulibus* prælongis, tenuibus, infirmis, teretibus, fragilibus, denſè geniculatis, in plures ramos diductis. *Folia* ut in Equiſeto genicula ambiunt, viridia, fragilia, ſingula primò in duo velut cornua diviſa, & utrumque ferè cornu denuò in alia duo [cornuum cervinorum ramoſam diviſionem imitata *J. B.*] extuberantiis quibuſdam ad latus pronum velut denticulata. *Flores* ad genicula caulibus & ramulis utrinque arctè adhærent, glomerati, muſcoſi, [herbæ ferè concolores, quibus ſuccedunt *ſemina* parva, quaterna ſimul juncta *J. B.*]

In aquis pigrioribus & ſtagnantibus circa Cantabrigiam & alibi abundè provenit. *Locus.*

Nec figura, nec deſcriptio Millefolii aquatici cornuti apud *C. Bauhinum* in Prodromo huic plantæ convenit: ut dubitem an eadem cum noſtra fuerit nécne.

Minoris hujus ſpeciei, quam non deſcriptam dicit, meminit idem *C. Bauhinus* in Pinace.

Cap. III.

De Atriplice.

Atriplex à Græco Ἀτράφαξις nomen factum ſeu corruptum videtur: aliis ab atro colore quòd comeſtum faciat homines lividos. Ἀτράφαξιν autem παρὰ τὸ ἀθρόως αὐξεῖν dictum volunt Grammatici: nam octavo ex quo ſata eſt die erumpit è terra. Theophr. lib. 7. cap. 1.

Nos pro Atriplicis ſpeciebus hoc in loco non habemus plantas omnes quibus id nominis à Botanicis inditum eſt, ſed eas duntaxat quæ in folliculis è duabus valvulis conniventibus compoſitis ſemina incluſa habent, & quidem ſingula in ſingulis: reliquas Atriplicis nomine inſignitas Blitis accenſemus, aut Amarantis.

1. *Atriplex alba hortenſis* J. B. Park. *hortenſis alba, ſive pallidè virens* C. B. *ſativa alba* Ger. emac. **White Garden Orache or Arrach.**

Non raró hominis ſtaturam adæquat, *caule* imo terete, ſupremo anguloſo, recto, ramoſo.

Folia Betæ [aliis Bliti] minora, triangula ad pediculum quaſi alata, nonnihil in ambitu ſinuata, co- osâ farinâ reſperſa, colore ex viridi in luteum languente ſeu xerampelino, guſtu fatuo. *Floſculi* ſummo caule & ramulis copioſi apiculis conſtant luteis vel herbidis, quibus ſuccedunt *ſiliquæ* liaceæ, rotundæ, bivalves, valvulis non cohærentibus ad margines ſed contiguis tantùm, in quibus *men* rotundum compreſſum Amaranthi. *Radix* recta, palmum longa aut circiter, fibroſa, annua.

Folia primulum emergentia & caules novelli candicant, farinâ albicante reſperſâ. In ſingulis olliculis ſingula naſcuntur ſemina.

Atriplex alba & rubra hortenſis non niſi ſata provenit (inquit *J. Bauhinus*) Aſt proculdubio aliubi terrarum ſpontis ſuæ eſt, quamvis locus ille nos hactenus lateat. *Locus.*

2. *Atriplex rubra hortenſis* J. B. Park. *hortenſis rubra* C. B. *ſativa purpurea* Ger. **Purple or red Garden Orache.**

Hæc ſpecies cum præcedente omnibus ſuis partibus totâque facie externa convenit, præterquam nguineo ſeupurpureo obſoleto colore quo penitus tingitur, & imbuitur.

In hujus ſeminibus etiam in eodem caule naſcentibus notabilem differentiam obſervavimus: alia enim minora ſunt & nigricantia; alia majora multò, ad latera compreſſiora & rubentia.

Atriplex hortenſis alba & rubra ſpecie differre videntur, quoniam ſemine ſatæ in ſe invicem non tranſmutantur, ſed alba ſemper producit albam, rubra rubram, ex obſervatione *J. Bauhini* & noſtra.

Atriplex hortenſis utraque ſemel in hortis ſata ex ſemine deciduo ſe quotannis renovat.

Vires. Atriplex refrigerat & humectat; cocta eſtur ut olus; in alvo ſolvenda celebris eſt, unde etiam nonnulli quinque herbis emollientibus eam annumerant. Uſus Officinalis præcipuè externus eſt in clyſteribus & epithematibus paregoricis.

Quæ præterea Veteres tradunt de Atriplicis facultatibus apud ipſos vide.

Semen exhibitum tum alvum abundè ſubducit non ſine moleſtia, tum crebros vomitus provocat; experimento Pharmacopœi cujuſdam, qui ad ruſticos purgandos eo uti ſolebat. *Matth.* De vi purgatrice & emetica vehementi hujus ſeminis aliud exemplum ex Serapione adfert *J. Bauhinus.*

A. 3. *Atriplex ſylveſtris folio haſtato ſeu deltoide. An Atriplex ſylv. altera* Ger. emac? C. B. **Broad-leaved wild Orache.**

Radice alba ſimplici, fibris aliquot majuſculis ceu ramis, & fibrillis plurimis capillaribus donatâ, terram adeò firmiter apprehendit, ut extirpatu admodum difficilis ſit. *Caulis* inde exurgit ſeſquicubitalis aut bicubitalis, minimo digito minor, ſtriatus, glaber, medullâ farctus, ab imo ad ſummum uſque ramoſus. Ramuli imi propè radicem bini adverſi, ut in aliis hujus generis, & caulem ipſum interdum longitudine æquantes, ſummi alterni. *Folia* triangula, haſtæ cuſpidi aut Chenopodii aut Spinachiæ ſimilia; pallidiùs ferè virentia, ad margines quodammodo dentata ut in Spinachia aut Chenopodio, glabra, pediculis uncialibus appenſa. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis ſtaminei, in ſpicas anguſtas, rubentes digeſti, adeò exigui ut eorum partes obtutum ferè fugiant. Succedunt *vaſcula* ſeminalia duabus valvulis triquetris conniventibus compoſita, ſingula *ſemina* compreſſa nigra continentia.

Locus. In hortis oleraceis, inque fimetis & locis ruderatis necnon foſſis ſuburbanis copioſè provenit; æſtate & initio Autumni viget; & ubi ſemen perfecerit radicitus exareſcit.

A. 4. *Atriplex ſylveſtris anguſtifolia* Ger. emac. Park. *Atr. ſylv. anguſto oblongo folio* C. B. *vulgaris anguſtifolia cum folliculis* J. B. **Narrow-leaved wild Orache.**

Folia huic quàm præcedenti longiora & anguſtiora ſunt, minùs dentata ad margines; ima enim perſæpe latiuſcula ſunt & leviter dentata ſeu laciniata. Quæ in ſummis caulibus ſunt oblonga anguſta, ad margines æqualia ſunt, nec omnino laciniata, colore glauco & figurâ ſuâ Polygoni foliorum æmula. *Caulis,* ſeſquicubitalis & altior, rectus, infirmus tamen & tenuis ſtriatus, ſolidus, ab imo ſtatim ramoſus ramis imis prælongis, binis ex adverſo naſcentibus, ſummis alternis. *Radix* illius ſimilis, ſimplex, alba, fibris numeroſiſſimis cincta, quibus terræ pertinaciter adhæreſcit, & difficulter evellitur. Summitates hujus plantæ caneſcunt magis quàm ſuperioris, & ſpicæ laxiores ſunt, floſculorum & ſeminum globulis rarioribus ſeu longiùs à ſe invicem diſtantibus. *Pericarpia* folliculacea præcedentis ſimilia, quæ dehiſcentia *ſemen* oſtentant ſingula ſingulum, compreſſum rotundum.

Locus. In hortis oleraceis & locis ruderatis frequens oritur.

* 5. *Atriplex ſylveſtris fructu compreſſo roſeo vel ſtellato* C. B. Park. **Wild Orache with compreſſed Fruit.**

C. B.

A radice *caulis* exurgit pedalis, rotundus, incurvus, lævis & albus, qui ſtatim in aliquot ramos inæquales, & hi in alios minores, dividitur. *Folia* habet alba quaſi polline aſperſa, unguem lata, ſinuata vel anguloſa, ut in Atriplice ſylveſtri quæ *Pes anſerinus* dicitur, pediculis carentia. His ferè ſingulis *fructus* foliaceus, pallidus, compreſſus apponitur, cujus formam elegantem vix exprimere licet, is enim in medio leniter extuberat, quatuor aliis extuberantiis in circumferentia appoſitis, quas tamen ſinus leves intercedunt, eâ planè formâ, quâ roſæ depreſſæ in quorundam nobilium inſignibus pingi conſuevêre: in ſingulis quatuor extuberantiis ſemen compreſſum mediocris magnitudinis continetur.

Hanc Monſpeſſuli circa mœnia collegimus.

Hæc planta nobis incognita eſt, nec ſcimus an vera ſit & genuina Atriplicis ſpecies, ob fructum tetracoccum: tantiſper tamen hic locum habere permiſimus, donec vel nobis eam videre contigerit, vel ab aliis quibus innoteſcit ad quod genus propriè pertineat certiùs edocti fuerimus.

D. Magnol Atriplicem maritimam laciniatam *C. B.* ad hanc multùm accedere exiſtimat, quæ paſſim etiam circa Monſpelium naſcitur.

6. *Atriplex anguſtifolia dentata. Atriplex anguſtifolia laciniata minor* J. B. **Wild Orache with narrow indented leaves.**

Caules huic cubitales, erecti, ſtriati, ſatis craſſi, valdè ramoſi. *Folia* anguſta, ſemunciam lata, tres digitos longa, ad margines dentata, glauca, ſuperiora anguſtiora, marginibus æqualibus abſque denticulis. *Flores* & ſemina in ſummitatibus caulis & ramorum in ſpicas longas & laxiores digeſta. *Vaſcula ſeminalia* bivalvia valvulis conniventibus tantùm, non cohærentibus, monoſperma. *Caules* firmiores craſſioréſque quàm ullius Atriplicis in Anglia ſponte provenientis mihi cognitæ,

tæ, ſtriati, foliis imis contrariis, ſummis alternatim adnaſcentibus; ut in pleriſque congeneri-
is.

In hortulo noſtro nata eſt ex ſemine Londino miſſo.

Atriplex maritima anguſtifolia *C. Bauhino* in Prodr. deſcripta huic eadem eſſe videtur.

Ex quo hæc ſcripſimus Atriplicis ſpeciem in maritimis noſtris copioſè naſcentem obſervavimus,
æ huic vel eadem videtur, vel non multùm diverſa.

A. *Atriplex anguſtifolia maritima dentata.*

E *radice* alba, lignoſa, ſimplici, interdum rectâ, aliàs tortuoſâ, fibras crebras è lateribus emitten-
caulem emittit ſimplicem, craſſum, digito tamen minimo minorem, glabrum, ſolidum, ab imo
tim ramoſum ramulis crebris, imis oppoſitis, ſuperioribus alternatim ſitis, ut in reliquis ferè con-
eribus, altitudine ſeſquicubitali interdum ſed plerunque minore. *Folia* anguſta, inferiora tamen di-
um unum lata, duos longa, ſuperiora paulatim anguſtiora, per margines dentata, denticulis ra-
ibus & ſatis profundis, ſpiſſa, glabra, glauca. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis in ſpicas lon-
& laxas digeſti, ſtaminei, externè purpuraſcentes, quinque intus ſtaminula cum apicibus lu-
lis continentes.

Floribus ſuccedunt *vaſcula ſeminalia* triquetra è binis valvulis conniventibus compoſita, ſingula ſin-
is ſeminibus fœta.

In paluſtribus ſalſis propè Camalodunum in Eſſexia copioſè provenit. *Locus.*

A præcedente differt foliis latioribus, & pro latitudine brevioribus multò, ſupremis etiam in cau-
libus & ramulis dentatis.

* 7. *Atriplex ſylveſtris Monſpeſſulana cum pulchris involucris* J. B. **Wild Orache of** Montpellier **with fair Seed-veſſels.**

J. B.

Folio eſt breviore, albicante, ſinuato Atriplicis vulgaris, brevi pediculo conſtante: *involucris* ſe-
um angulosis, quodammodo Cynogloſſæ noſtræ topiariæ ſimilibus [i. e. Aparine majori
ii *Ger.*] intra ramulos & foliorum pediculos prodeuntibus, *ſemen* includentibus parvum, com-
ſum, nigrum; lappis etiam multò majoribus, nec velut in ſpicas deſinentibus.

Hæc planta, inquit, ad Atriplicem 2. Matth. in poſt. figuris accedit, ut facilè eandem exiſti-
rim.

An ab alio quoquam præterea Botanico deſcripta ſit hæc planta incertum: nobis nondum con-
ecta eſt, ſi deſcriptionem rectè intelligimus.

D. Magnol Atriplicem ſylveſtrem lappulas habentem *C. B.* hujus ſynonymam facit; & revera deſcriptiones in pleriſque conveniunt. D. Moriſonus Atriplicem ſylv. lappulas habentem Atriplicis fragiferæ ſpeciem facit; quò & nos eam retulimus, incerti adhuc quò debeat referri.

A. 8. *Atriplex maritima* J. B. *maritima laciniata* C. B. *marina* Ger. *marina repens* Park. **Jagged Sea-Orache.**

J. B.

Caules humi ſpargit cubitales, numeroſos ex craſſa ſatis *radice* exortos, totos albicantes, per quos
& *folia* candicantia, ſinuata, Pedis anſerini ſimilia. *Floſculi* per extrema potiſſimum ramulorum,
racematim congeſti, flores Portulacæ marinæ imitantur. In folliculo bivalvi rugoſo, aſpero, in
orſo aculeato, ſemen continetur unicum.

Lobelius & nos quoque in maritimis Mediterraneis & Adriaticis nuſquam non obviam habuimus
c Atriplicis ſpeciem, humi ſtratam. Lobelius eam perperàm repentem vocat: ſparſa eſt ſupra
m, non tamen repit. Hanc plantam nuperrimè in Anglia invenimus in litore maris arenoſo
è *Holland*, vicum 5. m. p. à S. Oſithæ oppido remotum in Eſſexia: *D. Dale* in Merſeia etiam in-
nvenit copioſiſſimam.

9. *Atriplex Halimi folio* C. B. *ſylveſtris Halimi folio* Park. *Halimoides Lobelii* J. B. *itémque ſylveſtris foliis integris racemoſa* ejuſdem *ex ſententia D. Moriſoni & noſtra.* **Sea-Orache with the leaves of Sea-Purſlane.**

ob.

ſtiva eſt, *caules* edens ternûm & quaternûm cubitorum, & *folia* Halimi integra, aut parùm ſi-
a: *flores* & ſemina racemoſa, folliculis membranaceis bivalvibus incluſa, cæterarum more.
incognita & ſuſpecta eſt.

A. 10. *Atriplex maritima perennis folio deltoide triangulare, minus incano* Moriſ. *An Atriplicis maritimæ ſpecies Valerando* J. B? *Atriplex maritima noſtras* Cat. Ang.

Moriſ.

æc *caulibus* provenit multis, bipedalibus, lignoſis, humi ſtratis, atque medio ſurrecto longiore
tè longioribus] ad quorum ſingulos nodos proveniunt *folia* triangularia, ſinuata tamen & acu-
ata, colore magis incano Atriplice ſylveſtri folio deltoide, ſed minùs Halimo fruticeſcente.
s profert muſcoſos, herbaceos cæterarum Atriplicum maritimarum more, quibus ſingulis ſucce-
ſingula *ſemina* binis foliolis in dorſo verrucoſis incluſa. *Radix* longa eſt, brachiata, diu durans,
Halimi cæteri marini.

Locus. In maritimis Angliæ & Belgii provenit. Floret eodem tempore cum cæteris Halimi ſeu Atripli cis marinæ ſpeciebus.

Hæc eſt (ni multum fallor) quam in *Cat. Ang.* ſub titulo Atriplicis maritimæ noſtratis deſcripſi mus, & cum Atrip. 4. ſeu ſylv. folio deltoide eandem eſſe ſuſpicati ſumus. Verùm ſi radix pe rennis ſit, (quod nobis tunc non innotuit) omnino ſpecie diverſa eſt.

Hujus duas varietates obſervavimus, colore differentes, nimirum *Atrip. mar. albam*, & *Atrip. m vit. rubram.*

* 11. *Atriplex minima anguſtifolia maritima* Bocconi. **The leaſt narrow-leaved Sea-O rache.**

Folia huic anguſta ſunt Antirrhini minimi facie, incana, pulveris maríſque aſpergine ſemper fo deſcentia. *Semina* in exiguis nodis capituli modo in unum congeſtis, ſingulis tamen binis foliol incluſis, ſpicam quaſi racemoſam componunt, Kali minimi formâ.

A Bigarone pharmacopola ex Stœchadibus allatam habui. Hæc *Paulus Boccone.*

Atriplex maritima anguſtifolia *C. B.* cujus ramum duntaxat ſiccum Rupellæ collectum vidit, de ſcriptâ major fuiſſe videtur, *caule* nimirum cubitali, *foliis* etiam diverſa, anguſtis, crenatis, duas u cias longis abſque pediculo. Verùm mutila deſcriptio ad ramum ſiccum facta, an plantam n vam demonſtret, an aliquam ex deſcriptis neſcimus, nec eſt cur ejus rationem habeamus; eande tamen eſſe putamus Atriplici noſtræ anguſtifoliæ dentatæ ſuperius deſcriptæ, ut ibidem monuimu aut fortè Atriplici noſtræ anguſtifoliæ maritimæ dentatæ.

CAP. IV.

Atriplex maritima fruticoſa, Halimus dicta.

1. *Atriplex Halimus dicta latifolia. Halimus Cluſii* J. B. *Hal. latifolius* Ger. *latifolius ſive frutic ſus* C. B. *latifolius ſive Portulaca marina incana major* Park. **Great broad-leaved Tre Sea-Purſlane.**

Cluſ. J. B.

Frutex eſt omnino candidus, Rhamno ſimilis, ipſo etiam candidior, eâdémque altitudine [t um quatuórve aut plurium cubitorum] aſſurgens, multis ramis ex una radice prodeuntib craſſis, lignoſis & fragilibus, & dum juniores ſunt ut Atriplicibus fungoſis. *Folia* Oleæ potiùs Rhamni [*J. B.* Atriplicis marinæ, non tamen ſinuata ſerratáve ;] breviora tamen & latio interdum rhomboide figura, ordine nullo per ramos diſpoſita, pediculis ſatis longis hærentia, eti hyeme virentia, craſſa, ſucculenta, candicantia & quodammodo ſplendentia, ſapore ſubacido p dita. *Flos* Oleæ pænè, parvus, muſcoſus, purpuraſcens, racematim in ſummis ramis cohær *Semen* parvum, compreſſum, fuſcum, in lappulis non abſimilibus noſtræ Atriplicis lappaceæ Mo peſſulanæ, minoribus tamen & candidis. Radix dura eſt, lignoſa & in multos ramos ſparſa.

Floret æſtate, ſemen Autumno matureſcit.

Tempus. Hyemes aſperiores in regionibus Septentrionalibus, Anglia ſcilicet aut Belgio, non fert niſi d genter cuſtodiatur, & à frigore defendatur.

Locus. Sponte provenit Ulyſſippone viciníſque locis ad Tagum aut ejus oſtia & æſtuaria mari proxi in ſepibus. Hiſpali etiam in ſepibus. Nos in ſepibus mari vicinis propè Meſſanam copioſam inv nimus ſponte ortam.

* 2. *Halimus anguſtifolius procumbens* C. B. Ger. *Hal. tenuifolius ſive Portulaca marina incana nor* Park. *Portulaca marina fruticoſa, quæ Halimus 2. Cluſii* J. B. **Narrow-leaved Se Purſlane.**

Cluſ.

Supra cubitalem aut ſeſquicubitalem non aſſurgit altitudinem, *flagellis* potiùs quàm ramis ad infirmis, ut plerunque procumbant & humi fundantur, candidis quidem illis ſed minùs ſuperio ramis. Hujus *folia* oblonga, anguſta, pinguia & carnoſa, cinerei & albicantis coloris. *Flos* ſu mis flagellis racematim cohærens innaſcitur: herbacei potiùs quàm purpuraſcentis coloris: quib ſuccedunt folliculi rugoſi, binis valvis triquetris compoſiti, ſinguli ſingula *ſemina* continentes, p ris ſeminibus minora.

Locus. In maritimis regni Valentini naſcitur, itémque in aggeribus inſulæ illius quam duo Rhodani co nua faciunt.

Hanc plantam cum ſequente *J. Bauhinus* eandem facere videtur: verùm Cluſio potiùs fides a hibenda, qui diſtinguit.

A. 3. *Halimus ſeu Portulaca marina* C. B. *Hal. vulgaris ſive Portulaca marina* Ger. *Portulaca marina noſtras* Park. *marina fruticoſa, , quæ Halimus* 2. *Cluſii* J. B. **Common Sea-Purſlane.**

J. B.
Pedales promit *ramos* aut etiam longiores, humi plurimùm procumbentes, ex cœruleo colore purpuraſcentes albicantéſve, tenues, lentos; in quibus *folia* quodammodo ad Oleæ aut Rhamni *Matth.* folia accedunt, niſi breviora eſſent, pinguia ferè & Portulacæ ſativæ æmula, exalbida & ferè cinerea, lævia [priori ſimilia, pinguiora & magis carnoſa, minùs tamen incana & ex viridi potiùs caneſcentia *Cluſio*] ſaporis ſalſi, quem in hortos tranſlato frutice exuunt. In ramulorum extremis *ſemen* copioſum, racematim congeſtum ferè, minutum, præcedentibus floribus, qui ex viridante in purpuriſſum quoddam vergunt, Bliti aut Atriplicis ferè ſimiles. Illi radix lignoſa, vivax, velut & ipſa ſtirps, quæ decidentibus paucis foliis hyemem ſuſtinet.

In maritimis non Mediterranei duntaxat maris ſed & Zelandiæ, Flandriæ, Hollandiæ atque etiam Angliæ aggeribus & tumulis arenoſis naſcitur, copioſiſſimè verò in aggeribus foſſarum in paluſtribus ſalſis, quas ſingulis acceſſibus æſtus marinus influit. *Locus.*

* 4. *Halimus minor* C. B. *minor Germanicus* Park. **The leaſt** German **Halimus.**

C. B.
Ex *radice* tenui, capillata, caulis cinericeus palmum ſuperans, variè incurvatus exurgit, qui paulò ſupra radicem in ramulos plures, tenues, uncias tres longos abit: *foliis* paucis cinericeis & oblongo-rotundis, ſed in ramulis anguſtioribus, nonnullis inſtar Atriplicis utrinque unâ laciniâ diviſis. *Floſculi* plures, parvi, herbacei, muſcoſi, intus luteoli, longis pediculis per ramulorum ſummitates ſparguntur: quibus vaſcula quadruplicia, ſemen parvum, griſeum, reniforme continentia ſuccedunt.

Infra Northuſam provenit. *Locus.*

Planta hæc non eſt vera & genuina *Halimi* ſpecies, tum quia floſculi ejus præter normam aliarum Atriplicum pediculis longis appenduntur, tum quia vaſcula ſeminalia quadruplicia obtinet. Verùm quia neſcimus quo eam commodiùs referamus (necdum enim nobis cognita aut conſpecta eſt) quem aſſignavit autor locum occupare permiſimus.

Cap. V.

De Blito Sylveſtri.

Blitum, Gæcis βλίτον, ſeu βλίττον ut aliis ſcribitur, quaſi βλητὸν abjiciendum, vel propter inertiam & vilitatem, vel ob inſulſum, fatuúmve ſaporem *C. B.* Hinc Comici occaſionem ſumpſérunt jocandi in homines nullius rei, quos Bliteos vocant & Blitomammas. Feſtus à βλὰξ piſce nullius uſûs deducit.

Nos Bliti notas characteriſticas facimus ſemina rotunda ſeu compreſſa, ſingularia ſeu ſolitaria quibus floſculi ipſi ſeu maris perianthia pro vaſculis ſunt, interdum arctè, interdum laxiùs conniventes. Ob notas characteriſticas communes huc reducimus, ſpecies non paucas Atriplices vulgò dictas, Botryn vulgarem & Mexicanam, Kali ſpecies aliquot; necnon Sedum minus fruticoſum *C. B.* ſeu Vermicularem fruticoſam aliis, quoniam Kali minori albo cognata & affinis videtur, quamvis (ut verum fateamur) illius ſemina & vaſcula ſeminalia nondum curioſè obſervavimus.

Quod Blitum vulgò dicitur notis characteriſticis, h. e. ſeminibus vaſculis quæ per maturitatem, anſverſim in medio rumpuntur aut diſſiliunt incluſis, cum Amaranto convenire ſuſpicamur; eóque duo Bliti genera conſtituenda putamus; Primum de quo hoc capite agimus Blitum ſylve- re dicitur: Alterum de quo ſequenti Blitum hortenſe.

A. 1. *Blitum Bonus Henricus dictum. Bonus Henricus* J. B. Ger. *Tota Bona Spinachiæ facie* Lob. *Lapathum unctuoſum* C. B. Park. **English Mercury or All-good.**

E *radice* craſſa, ſublutea, fibris aliquot donata, acri & amara plures emittit *caules* ſtriatos, conca- s, partim erectos partim ſupinos, brevi lanugine hirſutos, pedales aut cubitales. *Folia* triangula, triplicis aut Ari ſimilia, & interdum paria, ſupernè glabra, infernè farina tenui reſperſa, longis diculis nixa, caulibus alternatim adnata, ſapore nonnihil nitroſo. *Floſculi* in ſummis caulibus nferti in thyrſo, Bliti aut Amaranthi modo, ſtaminei lutei, è *calice* quinquefolio, adeò exigui earum partes vix liceat diſcernere. Singulis autem floſculis ſingula ſuccedunt *ſemina*, parva, r maturitatem nigra, compreſſa & ad renis figuram accedentia, in veſiculis membranaceis aut ſis floſculis incluſa.

In areis & compitis, ínque locis ruderatis ad ſemitas, aut etiam oleraceis frequens occurrit. Aprili Maio menſibus floret. *Locus & Tempus.*

Mercurialis noſtratium vulgò per errorem dicta eſt hæc herba, ejúſque turiones, germina novel- & florum thyrſos, dum adhuc teneri ſunt, in aqua aut carnium jure decocta, & cum butyro & le condita eſitant, Spinachiæ, Lupulorum & Aſparagi modo, quibus ſaporis ſuavitate non mulm cedunt, facultate deterſoriâ præferuntur. *Vires & Uſus.*

Mirificè confert ad ulcera ſordida purganda & glutinanda, autore Fuchſio. Vermes in ulceribus putridis animantium quadrupedum natos excutit certiſſimo experimento, ſi herba tuſa ulceribus imponatur, id quod non ſemel ipſe vidi. *Trag.* *J. Bauhinus* hæc de Atriplice olida dicta accipit.

* *Quadrip. Botan. cl.* 3. *p.* 217.

Ego (inquit * Sim. Pauli) non ſine felici ſucceſſu Bonum Henricum [totam plantam] cataplaſmatis formâ ad mitigandos Podagricos dolores adhiberi ſemel atque iterum apud plebeios obſervavi; nec quidquam periculi timendum eſt, cùm non repellat ſed diſcutiat & digerat; imò inſuper anodyna eſt, quæ qualitates rarò in uno ſimplici conveniunt. D. *Tancred. Robinſon.*

Cataplaſma ad Podagram,

℞. Herbæ Boni Henrici recentis ſine floribus *M.*iv. Florum Sambuci, Chamomillæ ſiccorum ana *M.* ij. Contundantur, groſſè: coque in ſ. q. aq. Sambuci ad putrilaginem.

Remiſce gummi Carannæ ℥ ß. Camphoræ ℥ ß. M. F. lege artis Cataplaſma. *Sim. Pauli.*

A. 2. *Blitum erectius ſive tertium Tragi* J. B. *minus* Dod. *polyſpermon* C. B. Park. *itémque Blitum album minus eorundem &* Ger. **Upright Blite or All-ſeed.**

Radice eſt ſimplici, rubente, fibris aliquot tenuibus capillata, altè in terram deſcendente ſi locum commodum nacta fuerit, aliàs (ut ait *J. Bauhinus*) fibroſa. *Caules* dodrantem alti, ſtriati, glabri, ſolidi, plurimos propè terram ramos fundentis ipſis etiam caulibus longiores; in quibus naſcuntur *folia* modò adverſa, ſæpiùs alternatim poſita, pediculis uncialibus hærentia, glabra, minùs crebra quàm in aliis Blitis, foliis Prunellæ aut Majoranæ ſylv. ſimilia, ſed tantillo majora; *J. Bauhinus* Ocymi foliis ea comparat: Ex quorum alis & in ramorum extremis racemati *floſculi* cohærent purpuraſcentes; ſubſequente ſemine parvo nigro Portulacæ, ſanguineo florido colore, inquit *J. B.* ex affrictu tingente.

Semina in ſingulis floſculis ſingula non occultantur ſed viſui patent; proinde Lobelius florum muſcoſorum fœturam Botryi non diſſimilem eidem non ineptè attribuit.

Locus.

In fimetis, Lupuletis & arvis pinguioribus abundè provenit.

3. *Botrys* Ger. *vulgaris* Park. *Ambroſioides vulgaris* C. B. *Botrys pleriſque Botanicis* J. B. **Oak of** Jeruſalem.

Radice nititur parva, alba, rectà deſcendente, paucis fibrillis donata. *Caulis* ei dodrantalis, aut pedalis pro ratione ſoli, teres, rigidus erectus, hirſutus, crebris foliis alternatim poſitis veſtitus, ab imo ſtatim ramoſus. *Floſculi* in ſummis caulibus & ramulis numeroſiſſimi, longa ſerie velut in ſpicas laxas digeſti. Ex uniuſcujuſque autem folioli ſinu duo exeunt ſurculi & velut racemuli floſculis & ſeminibus onuſti. Hi ſurculi diviſionibus ſuis dichotomian obſervant, & in unoquoque divaricationum angulo floſculus ſedet nullo pediculo, itémque in ipſis foliorum alis inter pediculos ſurculorum modò dictorum. *Floſculi* ſeſſiles, ſtaminei & herbacei vitium botros æmulantur: ſingulis ſingula ſuccedunt *ſemina* Sinapeos ſimilia ſed minora multo. *Folia* quernorum æmulâ diviſurâ, venis majoribus rubris inſignia, pediculis longis inſident; cùm primò emergunt rubra ſunt, poſtea palleſcunt. Florum racemuli ex viridi palleſcunt, ſúntque ad tactum glutinoſi. Odor totius plantæ ſuavis eſt & aromaticus. Botrys annua eſt planta, æſtate florens & ſemen perficiens; Bliti ſpeciebus accenſenda.

In arenoſis circa Rhegium in Calabria, Florentiam in Etruria, Monſpelium & Nemauſum in Narbonenſi Gallia copioſè provenientem obſervavimus.

4. *Botrys Ambroſioides Mexiocana* C. B. *fruticoſa Americana* Park. **American Oak of Jeruſalem.**

C. B.

Radice eſt oblongâ, fuſcâ, capillaribus fibris cinctâ, intus candidâ: *caule* pedali, etiam altiore, ſed cubitum non ſuperante, eóque ſubrubente, quandoque, rotundo, ſtriato, pilis leviſſimis & rariſſimis aſperſis: *foliis* pallidè virentibus, Atriplicis ſylveſtris vulgaris formâ ſimilibus, oblongis, ſinuatis, pediculis oblongis donatis, & abſque ordine caulem ambientibus: ad ſingulorum exortum ramuli unciales ut in Atriplice emergunt, pluribus velut capitulis alternatim diſpoſitis onuſti, quibus ſingulis foliorum exiguum ſubjicitur, quibúſque apertis *floſculi* exigui, luteoli, ut in Botry conſpiciuntur, híſque *ſemen* minutum copioſúmque ſuccedit. Planta annua eſt, ex ſemine deciduo ſe propagans. Et licet tota planta primo intuitu Atriplicem referat, ità ut Atriplex Mexiocana dici poſſet, attamen propter odorem, gravem quidem, ſed non ingratum, & ſaporem aromaticum ad Cuminum accedentem, & propter florum & ſeminum copiam ad Botryn referre maluimus.

Hæc eſt (ut nobis videtur) *Epazotl* ſeu Atriplex odorata Mexicana *Fran. Hernandez.*

Vires & vſus.

Botrys herba in pulverem redacta, melléque in Electuarii formam excepta præſtat contra pulmonum vomicas, quo remedio multos ego curavi qui pus ſcreabant *Matth.* Valere dicitur ad dolores uteri, ad menſes ciendos & emortuos fœtus ejiciendos.

Nonnulli inter veſtes Botryn reponunt ad tineas abigendas & odoris ſuavitatem communicandam.

Cæterùm Botrys dicta eſt hæc herba à ſemine racematim caulibus adnaſcente.

Fr. Hernandez *Epazotl* ſeu Atriplicem ſuam odoratam Mexicanam (quam pro Ambroſia Mexiocana *C. B.* habemus) crudam coctámve adjectam condimentis corroborare ſcribit, pectori aſthmaticis & obſtructis conferre, & gratam alimoniam præbere. Jus decocti radicum dyſenterias coercere, diſſipare inflammationes & noxia venenis pellere animalia.

Blitum Atriplex dictum.

5. *Atriplex baccifera* Ger. emac. *baccifera rubra* Park. *Sylveſtris mori fructu* C. B. **Berry-bearing Orach, by ſome called Bloody Spinache.**

E *radice* alba, dulci, tenera, longâ & ſatis craſsâ pro plantæ modo, plures emittit *caules* craſſiuſculos, teretes, ſtriatos, rubentes, dodrantales aut pedales, ramoſos, ad terram ſubinde reclinatos, quamvis medius caulis non rarò erigatur. *Folia* longis pediculis nixa, triangula, Spinachiæ aut Atriplicis haſtato folio, nullo ordine poſita, inferiora obiter dentata, ut in congeneribus. Ad exortum foliorum inque caulis & ramorum ſummitatibus, florum & ſeminum densè ſtipatorum globuli gemini, baccas ſeu mora imitati, cauli & foliorum alis arctè adhærent, per maturitatem rubri, & ſucco quodam vini rubri æmulo prægnantes. *Floſculi* autem ſinguli (ſeu calices aut vaſcula ſeminalia mavis dicere) quatuor foliolis compoſiti videntur, & ſinguli ſingula *ſemina* parva, nigricantia, ſubrotunda continent.

Annua eſt planta, ſemine deciduo quotannis ſe renovans.

6. *Atriplex Mori fructu minor ſeu fragifera minor* Moriſoni; *Atr. ſylv. baccifera* Cluſ. Hiſt.

Cluſ.

Aſſurgunt à ſingulari *radice* paucis foliis prædita terni aut quaterni *caules*, interdum unicus, ſtatim à radicis capite diviſus in aliquot ramulos pedem aut circiter longos, inæquales & anguloſos in terram procumbentes, minoribus aliis ramulis donatos: in quibus, ut & majoribus ſingularia adnaſcuntur *folia*, modò in unum latus, modò in alterum diſpoſita, anguloſa, qualia in Atriplicis cæteris quibuſdam ſpeciebus, incana, ad quorum exortum multi in unum caput congeſti orbiculi, fructûs Mori rudimenta quodammodo referentes, qui per maturitatem rubellum colorem contrahentes exigua fraga mentiuntur, atque magnam toti plantæ addunt venuſtatem & gratiam: ſinguli autem illi orbiculi ſemina multa continent exigua, rotunda, cineracei coloris, qualia ferè in Papavere ceratite, violaceum florem ferente.

Eandem aut ſimilem plantam in Tirolenſi comitatu reperiſſe ſe affirmabat Gulielmus de Mera Medicus, dum ex Italia rediens per eam regionem iter faceret, ſub extremum Auguſtum magis fruticantem, & ſuis fructibus onuſtam adeò elegantibus, ut ipſum etiam ad veſcendum invitarent. Hæc omnia Cluſius.

* 7. *Atriplex ſylveſtris lappulas habens* C. B. Park. *Atr. ſylv. Monſpeſſulana cum pulchris involucris* J. B. *ex ſententia* D. Magnol.

J. B.

Ex *radice* parva fibroſa *cauliculi* palmares, ſtriati emittuntur, quos *folia* atrovirentia parva, anguloſa, alternatim diſpoſita, brevibus pediculis donata cingunt, ad quorum exortum *lappulæ* duæ Coriandri ſeminum magnitudine adhærent, *ſemen* nigrum, parvum compreſſum continentes.

D. Magnol hanc plantam ad Atriplicem ſylveſtrem Monſpeſſulanam cum pulchris involucris J. B. refert, & fortaſſe rectiùs, nam deſcriptiones in pleriſque conveniant. Expungas ergo Lector, ſi videtur, hanc ſpeciem, nobis non invitis.

A. 8. *Atriplex ſylveſtris* J. B. *ſylv. vulgatior* Ger. emac. *ſylv. vulgatior ſinuata major* Park. *I. ſive folio ſinuato candicante* C. B. **Common wild Orache.**

Radice ſimplici, albâ, lignoſâ, obliquâ non rarò & huc illuc reflexâ, pluribus fibris capillaribus donatâ nititur. *Caulem* ſurrigit nunc unum, interdum plures, cubitales & altiores, ſatis craſſos & firmos, ſolidos, anguloſos ſeu ſtriatos ab imo ad ſummum uſque ramoſos ramulis crebris, è foliorum alis exeuntibus; quæ ad modica intervalla alternatim adnata, pediculis ſeſcuncialibus, duas trésve uncias longa, ſeſcunciam aut duas uncias lata, figurâ ferè rhomboide, circum oras ſinuata aut dentata, dentibus inæqualibus, lævia, supernè obſcuriùs viridia, non raro tamen farinaceo candicante pulviſculo reſperſa inferna parte magis. *Floſculi* in ſummis caulibus & ramulis racematim congeſti exteriùs candicantes, ſinguli quinque foliolis herbaceis acutis, totidémque ſtaminulis albis compoſiti, adeò exigui ut eorum partes obtutum ferè fugiant. Hi tandem arctè connivent, & ſinguli ſingula *ſemina*, rotunda, compreſſa, nigra, ſplendentia amplectuntur & occultant: occluſi autem ſtellam quinque radiorum intuentibus repræſentant.

In fimetis & locis ruderatis & hortis oleraceis pinguioribus exit, Julio menſe florens & per reliquam deinde æſtatem. Folia plantæ marceſcenti xerampelina & rubra evadunt. Annua eſt. *Locus.*

A. 9. *Atriplex ſylveſtris latifolia altera* Ger. emac. *latifolia acutiore folio* C. B. *Atrip. dicta Pes anſerinus alter, ſive ramoſior* J. B. **Sharp-pointed Gooſefoot.**

Radix huic alba, ſimplex, fibris capillata, dura & ligneſcens, interdum ramoſa. *Caulis* cubitalis & ſeſquicubitalis, erectus, glaber, viridis, ſatis firmus & craſſus, medullâ farctus, & ab imo ſtatim ramoſus. *Folia* caulibus adnaſcuntur crebra, nullo ordine, pediculis ſeſcuncialibus, triangularia, è lata ſcilicet baſi in acutum mucronem ſenſim deſinentia, obſcurè viridia, glabra. *Floſculi* conferti velut in racemulis in ſummo caule & ramulis è foliorum alis egreſſis, perexigui & vix conſpicui, ſtaminei. Singulis floſculis ſingula inſunt *ſemina* rotunda, nigra.

In fimetis, & locis ruderatis, ſecus vias & ſemitas alibíque in incultis, præſertim humentibus, invenitur frequens. *Locus.*

A. 10. *Atriplex ſylveſtris latifolia* Lob. C. B. *ſylv. latifolia ſive Pes anſerinus* Ger. emac. Park. *Atriplex dicta Pes anſerinus* J. B. **Gooſefoot or Sowbane.**

J. B.
Perſimilis eſt Atriplici ſylveſtri folio ſinuato candic. ſed hujus *folia* ampliora, laxiùs & rariùs ſinuata, atro-virentia, caput gravante odore prædita. *Flos* racemoſus, Atriplicis jam dictæ, antequam explicatur plerunque rubens. *Semen* exiguum, rotundum, nigrum. *Radix* ligneſcit. Caulis craſſiuſculus rectus cubitalis.

Humilior eſt præcedente, magíſque in latitudinem diffuſa, foliis magis ſinuatis, obtuſioribus & rotundioribus.

Eiſdem cum priore locis invenitur.

His addit aliam Atriplicis ſylveſtris latifoliæ ſpeciem eruditiſſimus Vir D. Rob. Plot, quam *Atriplicem vulgarem ſinuatam ſpicatam* appellat, quæ à Pede anſerino altero ſive ramoſiore *J. B.* in eo ſaltem differt, quòd Fragiferæ inſtar ſemina in globulos congeſta caulibus arctè adhærentia geſtet.

A. 11. *Atriplex olida* Ger. *olida ſive ſylveſtris fœtida* Park. *ſylv. VIII. ſive fœtida* C. B. *fœtida* J. B. *puſilla, olida, hircina, Vulvaria vocata, garum olens* Lob. **Stinking Orache.**

J. B.
Vix humo tollit *caules*, ut plurimùm ramoſos, dodrantales aut etiam majores; quòs veſtiunt *folia* ex rotunditate modicè in acumen deſinentia, potiſſimùm ſuperiora, in inferioribus quædam ſinuata, farinaceo pulviſculo aſperſo candicantia: odoris viroſi intolerabilis, ut qui vel attactu len manus ita inficit, ut longo tempore vix poſſit elui. *Floſculi* racemoſi Atriplicum aliarum ſylveſtrium modo. *Radix* gracilis, fibrata.

Locus. Juxta parietes & in locis ruderatis provenit, ſed rariús.

Vires. Atriplicis hujus folia contuſa cum Saccharo conſervam efficiunt hyſtericis utiliſſimum. *D. Needham.* Herba hæc arefacta & in aquâ cocta inſtar Theæ mirè paſſioni hyſtericæ prodeſt. *D. Palmer.*

* 12. *Atriplex ſylveſtris altera, folio ſinuato ſaturè virente, ſpicâ ſubrubrâ* Moriſ.

Moriſ.
Hæc tam luxurioſa proceritate prodit, ut quaternos ſæpe cubitos excedat, *caule* ut hortenſis anguloſo, purpuraſcente & ramoſo: *folio* hortenſi non admodum diſſimili, potiſſimùm quod ad colorem attinet, ſed paulò minore, crenato: *flore* luteo & exiguo: *ſemine* racematim digeſto in ſummitatibus caulium & ramorum: *radice* fibrata.

Locus. In ſuburbiorum fimetis & foſſis paſſim provenit.

An Atriplex propriè dicta hæc ſit, an Blitum Atriplicis facie deſcriptio hæc nos incertos relinquit: ob ſemen racematim digeſtum Blitis potiùs ſubjunximus: quod & de ſequente planta, nobis pariter incognitâ, dictum eſto.

* 13. *Atriplex procumbens folio ſinuato, lucido, craſſo* Moriſ.

Moriſ.
Planta eſt pedalis, procumbens: *folia* habet craſſa, pronâ parte lucida, in margine ſinuata: *caules* & *folia* ut plurimum ſunt rubra: *Semine* onerantur caules ſummi racematim compacto; cæterum ſylveſtrium modo, nigro.

Locus. Reperitur in humidis pinguibúſque terrenis locis circa Blæſas in Gallia.

Flores & ſemina ſua, nigra, minuta perficit eodem tempore cum cæteris ſylveſtribus.

Hujus notitiam *D. Moriſono* debemus, cujus etiam deſcriptionem adhibuimus.

A. 14. *Blitum marinum teretifolium Kali minus album dictum. Kali minus* Ger. *minus album* Park. *minus album ſemine ſplendente* C. B. *minus, ſive Sedum minus arboreſc* *vermiculatum* J. B. **White Glaſſwort.**

J. B.
Duris lignoſiſque ramis cubitalibus, interdum rubeſcentibus, aliàs albidis fruticat, è quorum lateribus denſiſſimè enaſcuntur propagines unciales & ſextantales, foliolis perpuſillis, teretibus, glaucis ſtipatæ per ramorum ſcapos longa ſerie, ſeſcuncialibus plerunque aut longioribus; uniuſcujuſque ſinum implente globulo exiguo, Milii granum æquante aut majori, qui ubi explicatur apiculos oſtendit numeroſos luteos. *Semen* exiguum, nigrum, lucidum, compreſſum: in ſingulis calicibus quinquefoliis ſingulum occultatum, ad eundem ferè modum quo in Atriplice folio ſinuato candicante.

Locus. In ſalſis maritimis frequentiſſima eſt hæc planta. Magnitudine inſigniter variat; Alicubi enim in fruticem lignoſum adoleſcit, alibi puſilla eſt & humi projecta, adeo ut, an duæ ſint illius ſpecies necne mihi nondum plane ſatisfit. Erectam & fruticeſcentem obſervavi copioſiſſimam in Lingula illa ſeu crepidine petroſa, quæ à *Portlandia* Inſula versùs littus Anglicum porrigitur.

* 15. *Kali minus villoſum* C. B. *Cali parvum hirſutum* J. B. **The leſſer hairy Glaſswort.**

Plantula eſt Kali minori nonnihil ſimilis, *radice* oblonga, fibroſa, nigricante, *caule* pedali, inæquali, ramoſo, ramulis multò brevioribus quàm illius, nec ità rectis ſed incurvis; *foliis* nonnihil brevioribus, anguſtioribus, craſſis, ſucculentis, ſalſis. Tota planta albicante lanugine caneſcens, Kali minore mollior eſt. Hactenus *J. Bauhinus.* Addit Caſparus frater, in cauliculorum ſummis capitula parva ferre, florem minutum continentia; ſemina ſe non obſervâſſe.
Fortè hæc planta à Kali minore non differt ſpecie.
Monſpelio non longè ad mare oritur.

Kali ſive Vermiculari marinæ non diſſimilis planta J. B. &
Kali hirſuto affinis, fortè Anthyllidis aliqua ſpecies ejuſdem,

Cùm ex ſiccis plantis deſcriptæ eſſent, eiſdémque tum flore tum ſemine carentibus, neſcimus plane an ad hoc genus pertineant, necdum ab aliis deſcriptæ & depictæ ſint ſub hoc aut alio aliquo genere. Videſis earum deſcriptiones & figuras apud Bauhinum *Tom.* 3. *p.* 705.

Kali minus foliis lucidis Botan. Monſp.

Foliis copioſis lucidis & in acutum deſinentibus à minori villoſo & minori albo diſtinguitur. Præcedentium varietas videtur.

A. 16. *Sedum minus fruticoſum* C. B. *Vermicularis fruticoſa altera* Park. *Cali ſpecies ſive Vermicularis marina arboreſcens* J. B. **Shrubby Glaſswort.**

J. B.
Cubitalibus & bicubitalibus, teretibus, glabris lignoſis *ſtolonibus* cinerei coloris fruticat, in ramos longiuſculos diductis, per quos confertim naſcuntur *folia,* ſemunciâ breviora, quædam etiam uncialia, ſucculenta, Cali hirſuti excepta hirſutie ſimilia, alternatim diſpoſita, ſapore ſalſo: ad quorum alas luteoli flores, minores, herbacei apparent. Radix in multas radiculas fibratas finditur deorſum versùs, ſuperiùs ſatis craſſa & lignoſa.
Plantam hanc in ſqualidis campis Arelaten inter & D. Ægidii oppidum non procul à Rhodani fluentis uberrimam perennantem nos quoque poſt Lobelium obſervavimus.
Hæc planta (ut rectè *J. Bauhinus*) habet multa quæ cum Kali minore conveniunt.

* 17. *Sedum minus fruticoſum alterum* C. B. *Vermicularis arboreſcens* Park. *Cali ſpecies, ſive Vermiculati fruticis varietas major* J. B. **Tree-Glaſswort, or Sea-Blite with Stone-crop-leaves.**

Hæc, autore Lobelio, *foliis* eſt albis, denſiſſimè confertis, denticulatis, Vermicularis acris majoribus. [Addit Moriſonus;] *flores* producit ex herbaceo luteos, quàm præcedentis majores: *ſemina* ſunt, uti Kali, nigra. Parkinſonus noſter eam ità deſcribit,
Hoc genus Sedi (ut vocat) in hortis cultum ad quinque aut ſex pedum altitudinem aſſurgit, ab imo ad ſummum uſque ramulis crebris, *foliiſque* creberrimis exiguis, longis, teretibus, inſipidis, Sedi minimi vermiculati perſimilibus, verùm minoribus & viridioribus obſitum. *Flores* in ſummis ramulis quàm præcedentis minores (fortè error eſt ſcribæ aut Typographi pro majores) pallidè lutei. *Radices* longæ, lignoſæ in terra ſe diffundunt.
An hæc & præcedens planta ſint veræ & genuinæ Bliti-Atriplicis dicti ſpecies mihi non conſtare fateor, cùm flores & ſemina præcedentis non ſatis curioſè obſervaverim, ob ſimilitudinem tamen cum Kali minore albo congeneres ei plantas eſſe ſuſpicor: & propterea hunc eis locum aſſignavi.

18. *Blitum Americanum ſpinoſum.* **Thorny** American **Blite.**

Hujus ſpecimen pulcherrimum, à ſe curioſè exſiccatum ad me tranſmiſit ingenioſſ. Vir & eximius Botanicus D. *Hanſ. Sloane* M. D. Erat id dodrantali longitudine; caule (ut videbatur) recto, ſatis firmo, ramoſo, ramulis alternatim è foliorum ſinubus exeuntibus. *Folia* Bliti polyſpermi ferè figurâ & magnitudine, [aut Parietariæ] pediculis ſeſcunciam aut duas uncias longis hærentia, [inferiora intellige] per margines æqualia, nervis in ſicco admodum conſpicuis. In alis foliorum floſculi staminei, ſeſſiles, in globulos conferti, & ad exortum floſculorum hinc inde ſpina rigida, acuta, ſemuncialis. Summus caulis & ramuli in ſpicas longas, crebras, è plurimis floſculis confertas, Amaranti in modum, ex herbaceo flavicantes. Spicis autem nullæ intermixtæ ſunt ſpinæ: Floſculorum ſingulorum partes ob parvitatem clarè diſcernere non licuit; neque quomodo ſemen geſtet. Folliculi tamen bivalves videbantur.
In horto Regio Monſpelienſi ínque Pariſienſi cultam obſervavit *D. Sloane.* *Locus.*

CAP. VI.

De Blito hortenſi.

BLitum vulgo dictum (ut ſuperiùs etiam monuimus) ſemina vaſculis quæ per maturitatem tranſverſim in medio levi tactu diſſiliunt, ut in Portulaca, incluſa obtinere ſuſpicamur, Amaranti in modum; adeóque ab Amarantis, ſpicarum præcipuè colore & elegantia differre. Alii diligentiùs rem examinent. Si ſeminum reſpectu cum Blitis ſuperiori capite comprehenſis conveniant, non eſt cur Caput peculiare iis aſſignetur, ſed illis ſubjungi poſſunt.

1. *Blitum rubrum majus* Ger. C. B. Park. *Blitum pulchrum rectum magnum rubrum* J. B. **Great red Blite.**

J. B.

Facilis eſt adoleſcentiæ, *radice* pollicari fatua, ut & tota planta; *caule* fiſtuloſo, intus extráque ſanguineo rubore perfuſo, concolorémque ſuccum preſſu remittente. *Folia* Betaceis minora, magis rugoſa, quà cœlum ſpectant ex rubro nigreſcunt, prona parte hilariùs rubent. *Floſculi* muſcoſi ſecundùm caulem apiculis pallidis conſtant. *Semen* Atriplicis ſylveſtris vel Amaranti, nigrum, nitens.

Locus. Planta eſt hortenſis, necdum novimus ubi ſponte proveniat. Vidimus Monſpelii in hortis oleraceis. Ex ſemine deciduo ſe quotannis renovat.

2. *Blitum rubrum minus* J. B. C. B. Ger. *rubrum ſylv. minus* Park. **Small red Blite.**

J. B.

Satìs magnam *radicem* pro plantæ ratione habet, rubentem fibroſam, ex cujus capite plures caules oriuntur, ſupini, rubentes, & in his *folia* multa, Solani hortenſis minora, nervoſiora, colòre atrovirente, ſapore fatuo: ex quorum alis ſecundùm caulem numeroſi naſcuntur *floſculi*, ex herbidis & muſcoſis fibris compoſiti, obtutum ferè eludentes.

Locus. Seritur in hortis, ac etiam in iis ſponte provenit [in tranſmarinis regionibus] ut & præſertim in iis locis in quibus fimus pecorum aliquandiu aſſervatus fuerit. Nos ſpeciem hanc in hortis, vineis & fimetis circa Monſpelium & alibi tum in Gallia, tum in Germania, copioſè provenientem obſervavimus.

3. *Blitum pulchrum magnum album* J. B. *Blitum album majus* C. B. Ger. Park. **Great white Blite.**

J. B.

Eſt hoc ſimile rubro, nec ab eo niſi colore differens, *caule* ut illud aſſurgens unico, magno, firmo, ad duos tréſve cubitos erecto, albo: ſed foliis majoribus, niſi locus interdum aridior diverſitatem faciat.

In Burgundionum *Vaucluſe* vidi, inquit *J. B.*

4. *Blitum album minus* J. B. C. B. Ger. *album ſylveſtre minus* Park. **The leſſer white Blite.**

Radice nititur ſimplici, ſuperiori parte rubente, tenuioribus fibris donatâ, profundiſſimè in terram ad perpendiculum deſcendente ac proinde evulſu difficili, *ſapore* non ingrato. *Caules* emittit plures, ſemipedales aut dodrantales, interdum longiores, teretes, ſtriatos, ſolidos, in terram reclinatos & vix ſe ſuſtentantes, fungoſos, ſucci plenos, ſuperius nonnihil rubentes, aliàs albos; *foliis* per intervalla alternatim diſpoſitis veſtitos, inferioribus ad radicem minoribus, breviore pediculo hærentibus, ſuperioribus majoribus, longiore nixis, nervoſis, glabris, atrovirentibus, ad Majoranæ aut Nummulariæ folia quodammodo accedentibus ſed majoribus, ſubrotundis, per margines æqualibus, in extremitate obtuſis ac ſi abſciſſa eſſent, & fiſſis ſeu crenatis. Cùm primo exeunt liturâ in medio albâ inter duas nigras ſitâ inſignita ſunt; cùm adoleſcit planta, maculâ albâ evaneſcente in ſingulis foliis nigra remanet. *Floſculi* & *ſemina* foliorum alis racematim adnaſcuntur, ut & ſummis caulibus, qui velut in ſpicas deſinunt. *Floſculi* vix conſpicui, ſtaminei, herbacei. *Semen* nigrum, ſplendens Amaranthi, vaſculis ſeu folliculis herbaceis (qui ſingula continent ſinguli) incluſum. Odor ex viriditate quodammodo gravis, ſapor viſcidus.

Locus. Montbelgardi (inquit *J. Bauhinus*) abundat paſſim Blitum minus album vel potiùs viride; Genevæ quoque frequens, Tubingæ aut Tiguri in agris non cultis, ſecùs itinera, in hortis & areis.

* 5. *Blitum Virginianum majus* Park. **The greater** Virginian **Blite.**

Caule aſſurgit ſimplici, craſſo, tereti, ſtriato, quinque aut ſex pedes alto, ramulis multis, crebris ab imo ad ſummum uſque undique cincto; *foliis* veſtito quàm Bliti hortenſis cujuſcunque majoribus, colore viridi ſaturo, aliàs iis ſimilibus: *Semen* in ſpicis exiguis è ſummo caule & ramulis exeuntibus, parvum, per maturitatem nigrum, compreſſum, ſplendens.

* 6. *Blitum Virginianum minus*, *Amaranthi ſpecies* Park. parad. **The ſmaller** Virginian **Blite.**

Hæc ſpecies præcedenti ſimillima eſt, verùm minor & humilior multo, caulibus & foliis ſubru- ntibus, minùs ramoſa: ſpicis longis, tenuibus è ſquamis mollibus rubentibus compoſitis, *ſemen* rvum, nigricans minùs tamen quàm præcedentis, minúſque ſplendens continens. Radix parva, roſa, annua. Planta ex ſemine deciduo ſe renovat, niſi hyems aſperior ſit.

Suſpicor ego has plantas Amaranti ſpecies eſſe & eaſdem quas nos *Amaranthi Novæ Angliæ viri di, & Amar. N. A. obſoletè purpurei* titulis inſignimus.

* 7. *Blitum Braſilianum Cararu Braſilienſibus, Luſitanis* Bredos. Marggr.

Marggr.
Ex *radice* alba, ſatis craſſa multi prodeunt *caules*, ab uno ad quatuor pedes alti, cum foliis ſimilibus Blito, quæ interdum quaſi farinâ videntur aſperſa. In ſummitate fert *floſculos* virides ſpicatim congeſtos, ut in Blito, dehinc *ſemen* provenit minutum, inſtar ſeminis Papaveris minoris, rotundum, paulum compreſſum, nigerrimum, ſplendens, pelliculæ griſeo-fuſcæ incluſum.

Hoc etiam Amaranti ſpecies eſſe videtur: & fortè non alia quàm Amarantus viridis Novæ Angliæ.

Cap. VII.

De Amaranto.

AMarantus, malè cum *th* vulgò ſcribitur Amaranthus. Nam Græcè eſt Ἀμάραντος, quod & florem notat, & adjective ſignificat immarceſcibilis, ab α privativa & μαραίνω marceo.

Nec immeritò ità dictus eſt hujus plantæ flos, quoniam decerptus non ſtatim marceſcit ſed coloris gratiam quàm diutiſſimè retinet ſiccatus. Pro flore hoc in loco cum vulgo ſpicam totam ſeu comam habeo.

Amarantus autem à Blito differt comâ ſpeciosâ & immarceſcibili, ſemine in vaſculis membranaceis incluſo, quæ per maturitatem tranſverſim ſeu horizontaliter rumpuntur ad modum Portulacæ ſeu Anagallidis terreſtris. [Fortè Blitum vulgare hoc reſpectu convenit cum Amaranto, nec aliter differt quàm ſpicarum colore, ut ſuperiùs diximus.]

Amaranti duo genera ſunt, alterum majus & elatius, ſpicis aſperioribus & longioribus, minùs lucidis & ſplendentibus; alterum minus & humilius, ſpicis mollioribus, brevioribus, & Serici inſtar ſplendentibus, undè non ineptè *Amarantus ſericeus* hortulanis vulgò dicitur. Ille in ſingulis vaſculis ſingula habet ſemina; hic in ſingulis plura ad quatuor aut quinque.

1. *Amaranthus maximus* C. B. *paniculâ ſparſâ* Ger. *purpureus major paniculis ſparſis* Park. *Blitum maximum ſive Amaranthus major, ſemine albo.* J. B.

J. B.
In hominis altitudinem lætiore ſolo excreſcit, *caule* craſſo, canaliculato, ſubrubente, *ramis* crebris ſtipato: *folia* Amaranthi purpurei, acuminata ſed majora, ex viridi purpuraſcentia, rugoſa, inſipida: *flores* tum è ſummo caule extremiſque ramis, tum è foliorum alis emicant, in ſpicas palmares & ſeſquipalmares digeſti [imò pedales non raro] eáſque frequentes, & jubæ inſtar nonnunquam n latum luxuriantes, colore fuliginoſo, aut purpuræ obſoletioris, ſtaminulis luteis, quibus *ſemina* ccreſcunt minuta, alba, Milii excorticati æmula.

Cùm *Quinuæ* ſeu Bliti majoris Peruani *Cluſ.* ſpicæ ſeu paniculæ ſparſæ & dependentes pingantur deſcribantur, dubius hæreo, an *Quinua* illa eadem ſpecie fuerit Amarantho vulgari ſpicis ſurre- is obſoletè purpureis, ſemine albo, cùm hujus ſpicæ plerunque ſurrectæ ſint, nec unquam, quod ſervaverim, niſi leviter admodum nutent: veriſimilius tamen videtur eandem eſſe, cùm reliqua ſcriptio conveniat. Verùm quicquid ſit de *Quinua* illa Cluſii, certum eſt, plantam *J. Bauhino* de- ctam & deſcriptam ſub titulo allato ipſiſſimum noſtrum *Amaranthum vulgarem eſſe ſpicis ſurrectis ſoletè purpureis, ſemine albo.*

Catalogus Horti Regii Pariſienſis duas alias varietates ſeu ſpecies hujus Amaranthi recenſet, ni- irum:

Amar. max. paniculâ ſparsâ & longiore, ſemine albo. Et

Eundem rubello ſemine: qui granis rubris Petri Ciecæ *C. B.* variat: & idem videtur Amaranto oſtro max. paniculâ longâ pendulâ, ſemine rubello.

2. *Amaranthus ſylveſtris maximus Novæ Angliæ, ſpicis purpureis carneis aut viridibus.*

Spicis eſt longis, minùs confertis quàm in Amarantho vulgari ſemine albo: *ſeminibus* minori- us, nigris cum obſcuro rubore, lucidis: *foliis* pro ſpicarum colore vel purpureis, vel viridibus.

Amarantus hic Novæ Angliæ ſpicarum colore ludit, aliàs viridi, aliàs dilutè, aliàs obſoletè, pur- ureo. Imo obſoletè purpureus, ſeu ex purpura nigricans frequentior eſt multò quàm viridis.

Ex ſemine deciduo ſe quotannis renovat: Semen autem nè aſperrima quidem hyems corrumpit, ut hoc anno 1684. experti ſumus.

Hoc genus (ut puto) colore ſeminis etiam variat. Habemus enim in horto noſtro ex ſemine ortum, quod ſemen album producit, nec caule, nec foliis, nec ſpicis ab eo quod ſemine eſt nigro diſcernendum.

3. *Amaranthus maximus, paniculâ longâ pendulâ, ſemine rubello. Amar. coccineus elegans maximus* Park.

Caule aſſurgit ſimplici, terete, craſſo, procero, quàm præcedentis etiam altiore & majore: *folio* veſtito illius æqualibus aut majoribus, pallidè ſeu ex luteo virentibus, pauco rubore aſperſis, interdum tamen in medio maculatis, (quâ notâ etiam antequam floreat à præcedente facilè dignoſcitur) *Flores* in *ſummis* caulibus & ramulis diſpoſiti, è principio craſſo in plurimas ſpecis ſparſi, mediâ longiſſimâ dependente, reliquis brevioribus eam ad baſin cingentibus, ut ſpica totalis ad baſin ſeu exortum ſuum admodum craſſa ſit, & pulcherrimum aſpectum præbeat; colore elegantiſſimo purpureo [aliis perperàm coccineo] lucens; quæ per maturitatem collecta coloris gratiam diu retinet ſiccata, præſertim ſi Solis radiis, aut aeri procelloſo non exponatur. *Semen* paniculis incluſum non ut in præcedente album, ſed pulchrè rubellum.

Locum hujus natalem neſcimus: Parkinſonus è Braſilia aliâve aliqua Americæ regione delatum ſcribit.

CAP. VIII.

De Amarantis Sericeis, Polyſpermis.

HOrum ſpicæ molliores ſunt quàm præcedentium & Serici inſtar lucent; colore autem variant, purpureo, coccineo, flavo, aureo, albo, incarnato. Semina in vaſculis per maturitatem tranſverſim diſſilientibus continent plura, quinque numeravimus.

* 1. *Amarantus purpureus* Ger. J. B. *purpureus minor* Park. *paniculâ conglomeratâ, atque etiam ſimplici paniculâ* C. B. **Purple Flower-gentle.**

J. B. Dod.

Radix huic craſſa, Bliti, ſucculenta, è rubore candicans: *caulis* ſingularis, purpuraſcens, potiſſimùm propter terram, ſtriatus, alternis alis concavus, cubitum aut ſeſquicubitum altus: *folia* Bliti, acutiora, minùs rugoſa, [mollia, glabra] colore virentia, per margines nonnihil rubentia, ſapore fatuo. Pro floribus exeunt *ſpicæ* in ſummis caulibus & ramulis, éque foliorum alis, aſpectui gratiſſimæ, cæterum inodoræ, in purpura ſplendentes, tactu læves, modò ſingulares, modò conjunctæ plures, quæ in attritu ſimilem ferè colore ſuccum reddunt, quarum ſi ſingulares ſumas floſculos quinis foliolis totidémque apicibus conſtant. *Semen* per maturitatem nigrum, parvum, nitidum, lubricum, rotundum compreſſum.

Spicæ decerptæ diutinè pulchritudinem ſuam retinent, aliquot etiam annis non marceſcentes *Dod.* Alſioſa planta, hyemis impatiens, quotannis è ſemine ſuo repullulaſcit. *J. B.*

An ſpecie differant Amaranthus paniculâ conglomeratâ *C. B.* & Am. Paniculâ ſimplici ejuſdem aliis inquirendum & determinandum relinquo: mihi certè non videntur differre.

2. *Amaranthus paniculâ ſpecioſâ criſtatâ* J. B. *paniculâ incurvâ* C.B. *paniculâ incurvâ holoſeric* Ger. **Creſted velvet Flower gentle.** *Am. coccineus* Park. Parad.

J. B.

Ex omnibus Amaranthis palmam obtinet (inquit *J. Baubinus* deſcriptionis autor) floris elegantiæ præcipuæ ſpecies, mediæ inter obſoleti coloris Amaranthum, & eum qui ſpicâ eſt purpureâ ſericeâ, magnitudinis; *caulibus* nempe multis ab eadem radice ſurgentibus, iiſque ramoſis ſtriatíſque, cubitum alterum altis, quos cortex obtegit ſucco ſanguineo propter terram turgens. *Folia* ex intervallis quàm Amaranthi ſimplici ſpicâ majora paulò, multò verò anguſtiora quàm illius obſoleti, ex quorum alis adeóque in ramorum faſtigiis fulgentes *flores* non tam ſpicati, quàm reticulatim decuſſatímque reflexis implexíſque paniculis, criſtatis latioribus conſpicui, ſtaminulis dilutiore purpurâ tinctis. Paniculas interdum fert palmares, ac uncias tres latas.

Hujus ut & præcedentis ſpicæ colore variant coccineo, nimirum, carneo, flavo, aureo, &c. Nobis tamen nondum conſtare fatemur, an Varietates hæ accidentibus duntaxat differant, an etiam ſpecie. Si ſemine ſatæ ſpeciem ſuam perpetuò ſervant, nec in ſe invicem tranſmutantur, argumento eſt etiam ſpecie differre.

In Catalogo Horti Regii *Pariſienſis*, Anno 1665. edito, hæ varietates, ſeu ſpecies mavis dicere, occurrunt.

Amaranthus criſtatus rubicundiſſimo flore.
Idem reticulatus ſeu corniculatus ſerotinus minor.
Amar. crameſino colore *Swertii.*
Amar. paniculâ conglomeratâ majore, puniceo colore ſplendidâ.
Amar. ſpicatus ſericeus flore luteo-vireſcente.
Amar. ſpicis carneis, interfuſa flavedine micantibus.
Amar. ſpicatus æneo colore ſimul & carneo varius.

Amar. ſingularibus paniculis flammeo colore lucentibus.
Idem aureâ ſpicâ & ignis fulgore verſicolor.
Amar. paniculâ multiplici obſoletè violacea.
Amar. paniculâ multiplici ex fuſco purpuraſcente.

* 3. *Amaranthus carneâ ſpicâ* Park. parad. **Carnation Flower-gentle.**

Hæc Planta tum ex figura, tum ex deſcriptione ſpecies à reliquis diſtincta eſſe videtur. *Folia* ei aliquanto longiora ſunt & anguſtiora quàm aliis pleriſque hujus generis. *Paniculæ* ramoſæ, è ſpicis brevibus velut frumenti, multis, ramulis adnaſcentibus, villis quibuſdam extantibus velut ariſtis circumvallatis, compoſitæ: colore incarnato.

4. *Amaranthus ſpicis longis, ſimplicibus, albis.* **Great white Flower-gentle.**

Hæc Planta Florentiæ in Horto *M. Ducis Etruriæ* nobis viſa & collecta eſt. *Spicas* habet longas nec adeò confertas in ſummis caulibus, ut in *Amarantho vulgari floribus obſoletè purpureis, ſemine albo*; molles tamen, & ſerici inſtar ſplendentes, ſtrigoſiores etiam (quantum meminimus) & graciliores quàm illius. *Semina* nigra, compreſſa, lucida.

Amaranthi ſpicis albis nullam apud Botanographos mentionem factam invenimus.

5. *Amaranthus tricolor* Ger. Park. *Symphonia Dalechampio, ſive Amarantus tricolor* J. B. *Amar. folio variegato* C. B. **Floramour, or ſpotted Flower-gentle.**

Lugd.

Radice eſt brevi, candida, in ſurculoſas propagines diviſa: *caule* unico, pedali, rubente: *foliis* Bliti, alternatim viridi, roſeo & luteo colore pictis, ſic ut in ſingulis foliis adultis & perfectis ea coloris varietas, (Pſittaci plumas referens) jucundiſſimum intuentibus præbeat ſpectaculum. *Semen* profert in exiguis ſpicis villoſis, cauli adhærentibus ſine pediculis, flaveſcentibus punctis notatis.

Variat (inquit *C. Bauhinus*) colore, in altero *hilariore*, extremo flavo, medio puniceo, reliquo viridi, aliquando viridi, luteo, rubro, in altero *obſcuriore*, illum fœminam, hunc marem faciunt. Habetur & alia varietas in *Cat. Pariſ.* Amaranthi folio variegato ſerotini titulo.

Folia, Flores & Radices Amaranthi ad ſicciorem accedunt temperaturam. Hodiè in corollis puellarum texendis duntaxat uſurpantur. Cæterum tribuuntur huic paſſim vires quædam, quibus fides ſine ratione nequaquam eſt adhibenda; ut quòd cœliacos & dyſentericos juvet, menſium abundantiam cohibeat & albas uteri fluxiones, &c. *J. B.*

6. *Amaranto affinis Indiæ Orientalis, floribus glomeratis, Ocymoidis folio* Breynii *flore albo.*

Breyn.

Caulem rotundum, piloſum, geniculatum, medullâ niveâ ſpongioſâ refertum, & complurimis ramis diffuſum ad bipedalem altitudinem erigit; *Folia* ex intervallo in contrariis lateribus, alterno ordine & cruciformi poſitu proferentem, Lychnidis Ocymoidis flore purpureo ſimilia, temperatè virentia, & molli lanugine tam ſuperna quàm inferna parte aſperſa. Ex horum ſinu, aliquando ſimul cum ordinariis ramis ramuli etiam alii minores exoriuntur, quorum æquè ac ramorum ordinariorum ſummo pervenuſtum, globoſum inſidet capitulum, effigie ac magnitudine pœnè Lupuli follicularium fructuum, foliolis duobus plerunque, vel quatuor etiam aliquando, in modum Globulariæ luteæ *Col.* juxta baſin circumvallatum. Hoc inquam *Capitulum* ex innumeris ſemilunaribus compreſſis, Gnaphalii Americani florum ſquamulis æqualibus, membranaceis argenteo candore nitentibus compactum eſt *glumis*; quarum binæ ſemper conjugatæ *utriculum* chelarum figurâ afficiunt; ex cujus cavitatis centro *Floſculus* admodum parvus & quinquepartitus, Amaranthi quodammodo reſpondens, ſed omnino niveus & lanuginoſus, teneram intus tabulam comprehendens emicat: Qui ſucceſſu temporis indureſcens, ac ampullulæ in formam craſſeſcens denſa lanugine candidiſſimâ ità obducitur, quaſi humanâ induſtriâ goſſipio involutus eſſet ac *vaſculum* admodum puſillum coniforme, ex tenui pellicula confectum, Amaranthi ſimile occulit, in quo *ſemen* orbiculare, unicum, cum Amaranthi pariter conveniens, ſed altero tanto pænè majus, ac ſubrubicundo colore continetur.

Altera ſpecies ſive flore purpureo, minor nonnunquam & ſtrigoſior, magíſque ramoſa ſe oſtendens, *Capitula* profert minora, ex lepidiſſimis, vegetæ Roſarum purpuræ nitentibus, oculóſque hilari luce perſtringentibus glumis, Gnaphalii montani purpurei florum ſquamulas mentientibus compoſita: quæ ob venuſtatem formæ ac pulchritudinem, ab Indis filorum, quibus flores *Mogorri* trajectant, extremitatibus, globuli loco ornatúſque gratia annectuntur.

Præter has *tertia* etiam *ſpecies* in Braſilia reperitur. Hæc nonnihil altior quam Aſiatica flore albo excreſcit; cæterùm cum illa convenit, excepto quòd capitula ejus minora & minoribus glumis compoſita, ac circa baſin (quantum obſervare potui) foliis nullis circumvallata ſunt. An *Planta ex quâ fit Anil alia ſpecies* Marggravii?

7. *Amarantus Siculus ſpicatus radice perenni* P. Boccone. Boccone's **perennial ſpiked Flower-gentle of** Sicily.

Boc.

Folia hic gerit figurâ & formâ Amaranthi vulgaris, minora atque paulò acutiora, molli candidâque lanugine ſubtus argenteo nitore lucentia; quæ conferta naſcuntur circa ramos multiplices, è *radice* lignoſa atque perenni exſurgentes. *Caulis* pollicari craſſitudine perſæpe fruticat, éſtque juxta ſingulas alas quaſi nodoſus. *Spica* ſimplicior eſt & exilior quàm in cæteris ſuæ ſortis, neque ut Amaranthi ſpica vulgariter è pluribus compacta, ſed *floſculis* dilutè rubentibus longo ordine ſimpliciter uſque ad cacumen diſtributis conſtans, ſubeuntibus *conis* perquam exiguis, iíſque deorſum nutantibus, in quibus *ſemen* oblongum includitur.

Locus. Oritur locis Cataniæ vicinis. Hæc Paulus Boccone.

Plantam hanc in Horto medico Meſſanenſi vidimus & collegimus, Anno 1664. unde & in vicinia etiam Meſſanæ urbis ortam ſuſpicamur.

CAP. IX.

De Beta.

BEta à figura literæ βῆτα, quam habet cùm turget ſemine, dicta putatur: Nam ſummitatem reflexam obtinet.

Columella.
Nomine tum Graio, ceu litera proxima primæ
Pangitur in cera docti mucrone magiſtri:
Sic & humo pingui ferratæ cuſpidis ictu
Deprimitur folio viridi, pede candida Beta.

Græcis τεῦτλον & σεῦτλον ab impulſu, quòd facilè excreſcat.

Beta fructu verrucoſo oſſeo cui flos inſidet, à reliquis hujus claſſis generibus diſtinguitur.

Sicla officinis dicta eſt omnis Beta, contractè à Sicula, quo cognomento Betam duntaxat candidam olim donatam fuiſſe Plinius & Theophraſtus memoriæ prodiderunt.

1. *Beta alba* Ger. *communis alba* Park. par. *alba vel palleſcens, quæ Cicla Offic.* C. B. *candida* J. B. **White Beet.**

J. B.

Radicem habet lignoſam, minimi digiti craſſitudine, mediocriter longam, candidam. *Folia* dilutiùs virent, Lapathi, craſſa & ſucculenta, ſapore nitroſo. *Caulis* duos cubitos altus, aut etiam major, gracilis, ſtriatus, multis alis concavus; in quibus longa ſerie *floſculi* exigui ex foliorum alis, apicibus luteis conſtantes, quinis calicum foliolis obvallati: *Semen* rotundum, & criſpa ſuperficie aſperum, fuſcum.

2. *Beta rubra* Ger. *communis rubra* Park. *rubra vulgaris* J. B. C. B. **Red Beet.**

Foliis eſt brevioribus quàm præcedens, plurimùm rubentibus plus minúſve, interdum atro-rubentibus. *Radice* eſt alba; foliis duntaxat diſtinguitur à præcedente.

Quæ folio eſt obſcuriore *Beta nigra* dicitur: aliàs enim *Beta nigra* Rara avis in terris eſt, nigróque ſimillima cygno.

A. 3. *Beta ſylveſtris maritima* C. B. Park. *communis ſeu viridis* C. B. **Sea-Beet.**

Betæ albæ ſimilis eſt, verùm *foliis* minoribus & viridioribus, planis & æqualibus, venis rubris interdum variis, aliàs ſine illis: *caule* etiam graciliore & minore.

Locus. In paluſtribus ſalſis & ad maris litora frequens eſt.

Johnſonus apud Gerardum aſſerit hanc non differre ſpecie à *Beta ſativa alba*: Parkinſonus, quem ſequimur, *Sylveſtrem ſpontaneam marit. communi viridi Betæ* eandem facit, & rectè noſtrâ ſententiâ: C. Bauhinus *viridem communem albæ* eandem dici permittit, verùm maritimam ſylveſtrem ſpecie diverſam facit: Nos ſylveſtrem maritimam Betam cum viridi communi ſpecie convenire exiſtimamus; ab alba vulgari differre. Radice perenni à reliquis Betæ ſpeciebus differt.

* 4. *Beta rubra radice rapæ* C. B. *radice rubra craſſa* J. B. *Romana rubra, Rapoſa dicta* Park. **Roman Beet, with a Turnep-like root.**

Hæc *caule* eſt altiore quàm Beta vulgaris rubra: *radice* craſsâ, ventricosâ interdum Napi inſtar, interdum productiore, & Carotæ æmulâ, intus foríſque ſanguineo ſaturo colore infectâ.

* 5. *Beta lutea major* C. B. *lutea* J. B. *lutea Syriaca* Park. **Yellow-rooted Beet.**

J. Bauhinus hanc à præcedente, radice buxeâ tantùm differre ſcribit; Parkinſonus etiam foliis pallidioribus quàm Betæ albæ vulgaris, ſeu luteo-viridibus. C. Bauhinus à præcedente etiam genere diſtinctam facit, cùm hanc inter *Betæ majoris foliis latiſſimis* ſpecies recenſet, illam *minoris* ſpeciebus annumerat.

6. *Beta Italica* Park. *Sicula, coſtâ latâ, albâ luteâ, aureâ, rubrâ, ruberrimâ* Moriſ. **The Sicilian broad-ribbed Beet.**

Hujus *caulis* elatior eſt [octo interdum cubitorum] *folia* ampliſſima cum coſtâ mediâ latiſſimâ, [ad palmum interdum] diverſorum colorum: nec enim quæ coſtæ colore, etiam ſpecie differunt, cùm ex eodem ſemine proveniant, quod & Gerardus olim obſervavit: Nam ex ſemine illius quæ coſtâ fuit rubrâ in horto *D. Norden* ſato plantæ variorum colorum enatæ ſunt. Fruſtra ergo eas diſtinguunt nonnulli Botanici.

Beta platycaulos non eſt ſpecies Betæ à reliquis diſtincta, ſed monſtrum potiùs, ſeu naturæ vel ludentis vel deerrantis extraordinarius effectus; cujuſmodi & in aliis plantarum generibus interdum cernitur.

7. *Beta Cretica ſemine aculeato* Ger. C. B. *Cret. ſpinoſa* Park. *Cret. ſemine ſpinoſo* J. B. **Prickly-ſeeded Beet of Candy.**

Ex *radice* tereti, brevi, parùm fibroſâ, annua *Caules* plures cubitales & minores, per terram ſparſi, rotundi, ſtriati, ad radicem levi hirſutie caneſcentes, in ramulos effuſi, exurgunt. *Folia* habet pauca, Betæ noſtrati ſimilia ſed minora, longis pediculis donata, per extremum rotunda aut ſaltem obtuſa, juxta pediculum anguſtum nonnihil alata. *Flores* parvi, ex flavo vireſcentes, ſpicati in ramorum extremitatibus. *Fructus* ſtatim ad radicem multi conſpiciuntur, & hinc indè per caulem ad quodlibet ferè folium, aſperi, in tres ſpinas radiatas, in latera reflexas deſinentes, coſtis pulcris donati, tranſverſiſque cancellis: reticulati; quorum unicuique *ſemen* ineſt unum, formâ ſeminis Adonidis ſubrotundum, in apicem abiens, duplici membranulâ tectum, interiore proximè medullam albam farinaceam cingente.

Locus.

Non in Creta tantùm inſula provenit, ſed & in Sicilia, ubi nos eam invenimus, in inſula parva ad Promontorium Pachynum.

Si hæc non uſurpâſſet nomen Betæ ad Lapathum vel Spinachiam potiùs referrem, inquit *J. Bauhinus.* Ego de hac planta, quò ſcilicet referenda ſit, pronunciare non auſim, cum florentem nondum obſervaverim.

Vires & Uſus.

Beta eſtur ut olus; eâque nihil in culinis uſitatius. Martialis fatuitatem ei exprobrat hoc Diſticho,

Ut ſapiant fatuæ fabrorum prandia Betæ,
O quàm ſæpè petet vina piperque coquus.

Calfacit & ſiccat, laxat alvum ob nitroſitatem: errhinum eſt, præcipuè radix; nam ſuccus ejus naribus exceptus ſternutamenta proritat, humores pituitoſos è cerebro magnâ copiâ elicit, adeóque Cephalalgiam quantumvis inveteratam compeſcit & profligat. Hoc medicamentum à nonnullis pro ſecreto habetur. At Olaus Borrichius apud *Th. Bartholinum* Act. Med. An. 1673. Obſ. 63. ab experientia edoctus ſcribit ſuccum Betæ eſſe errhinum periculoſum & valdè noxium. Habui à *D. Tancred. Robinſon.*

Plantulæ recentes cum radicibus leviter bullitæ, & ex aceto poſtea devoratæ, cibi appetentiam afferunt, ſitim compeſcunt, choleram in ventriculo reprimunt.

Betæ Italicæ coſtâ latâ in aqua bullitæ coſtæ cum oleo, aceto & pipere conditæ delicatiſſimæ habentur in acetariis, ſummóque in pretio ſunt.

Betæ rubræ Romanæ radices in aſſulas ſeu circulos tranſverſim ſectæ, & deinde in figuras & imagines monogrammas à coquis ad margines patinarum & fercula exornanda adhiberi ſolent.

Ejuſdem Betæ radices coctæ, tum calidæ, tum frigidæ, cum olei & aceti tantillo, hyberno tempore in acetariis præcipuæ ſunt æſtimationis. Radices haſce ex plurimis circulis ſeu tunicarum involucris Ceparum in modum componi non ſine admiratione primùm cùm in Italia & Gallia in acetariis nobis inferrentur, obſervavimus.

Radix Betæ raſo nonnihil cortice, ano glandis modo indita, infantium alvum ad excrementorum expulſionem invitat, præſertim exiguo ſale conſperſa.

CAP. X.

De Parietaria.

Parietaria dicitur hæc herba quod in parietinis exeat, item Muralis: Helxine quòd aſperâ foliorum hirſutie, aſperóque ſemine, tenaci nexu veſtibus adhæreat: Perdicium à Perdicibus, quæ eam eſitare ſolent: Vitriaria & Urceolaris quòd ob nitroſitatem ſuam tergendis urceis vitreiſque vaſis efficax ſit.

Calycum & totius comæ hirſutie aſpera & veſtium tenaci; ſeminibus ſplendentibus quibus floſculi ſunt pro vaſculis, à reliquis dignoſcitur hujus familiæ plantis.

A. 1. *Parietaria* Ger. J. B. *vulgaris* Park. *Officinarum & Dioſcoridis* C. B. **Pellitory of the Wall.**

Radice nititur fibroſa, rubente. *Caules* ramoſi, hirſuti, rubentes, ſolidi. *Folia* Mercurialis aut Majoranæ hirſuta, atrovirentia & ſplendentia, pediculis longis donata, alternatim poſita. *Floſculi* conferti circa caulem è foliorum alis floccos coccinei ſerici imitantur primulùm è nodulo emicantes: pòſt ſe ſtamina oſtendunt obſcurè, ex albo purpuraſcentibus apiculis involuta, quæ ſi ſtylo evolvere coneris, ſubſultim excuſſo pulvere cum impetu, ſpectaculo jucundo, ſe expandunt repanda: Singulis floſculis *calices* ſunt trifolii; *ſtamina* quatuor ad crucis formam ſe decuſſantes. Flos ipſe rubet & vaſculi ſeminalis vicem ſupplet, unicum in ſe *ſemen* minutum ſplendens, vinacei ferè figurâ, continens. Flores hi ſemine fœcundi ab aliis ſterilibus quibus nullum ineſt ſemen, figurâ diverſi ſunt. *Vaſcula ſeminalia* aſpera ſunt & veſtibus adhæreſcunt, unde & planta ipſa Helxine dicitur. Eſt hæc major & minor, quæ Parietaria Ocymi folio *C. B.* In horto Leydenſi pro diſtinctâ ſpecie colitur, ut ex annotatis D. *Joſuæ Palmer* didici.

Locus. In muris & locis ruderatis exit copioſé.

Deſcriptio eſt J. Bauhini, à nobis interpolata & aucta.

* 2. *Parietaria Sicula Alſines folio* Boccon. **Sicilian Pellitory with Chickweed-leaves.**

A Parietaria minore Tragi & à vulgari Matthioli differt hæc foliis tantùm, quæ minima ſunt, figura atque magnitudine Alſines paria.

Locus. Paſſim (inquit Autor) per Siciliam viret: in montibus Hyblæis, oppido Melilli vicinis, Cataniæ, Meſſanæ & Agrigenti ſæpius vidimus & legimus.

Vires. Parietaria abſtergit & leviter adſtringit refrigerátque. Uſus internus rarior eſt; ſunt tamen qui ad tuſſim commendant; calculoſiſque & iis qui difficultate urinæ laborant ſuccum ejus utiliter propinari dicunt. Multi hodie usûs in enematis ad ventris, uteri & renum dolores. Extrinſecùs ad tumores, eryſipelata, ambuſta, &c. conducit. *Schrod.* Ejuſdem leviter tuſæ & impoſitæ vis magna ad recentia vulnera ſananda eſſe dicitur.

Herbæ exiccatæ pulvis vel melle exceptus, vel in cereviſia aut zythogalo potus ad tuſſim inveteratam & tabem pulmonum mirificè conducit, experientiâ teſte. Quin & à Veteribus adversùs tuſſim & Aſthma exhiberi ſolita eſt. Idem efficit vel decoctum ejus in vino aut aqua mulſa, vel aqua deſtillata: verùm pulvis efficacior eſt.

Salem nitro-ſulphureum præbet hæc planta non ſecus quàm Borago & Bugloſſum. D. *Boyl. De Utilitate Philoſoph. Nat.* Quod ſale nitroſo abundet, vis ejus deterſoria oſtendit. Urceolaria ſiquidem dicta eſt, quòd urceolis vitreíſque vaſis detergendis & mundandis efficax ſit, ut ſuperiùs monuimus.

Parietariæ affinis.

* 3. *Alſine fœtida, Fabio Columnæ Dioſcoridæa* J. B. *Alſine Parietariæ foliis* C. B. Phyt. *Cynocrambe legitima* Pon. *Cynocrambe Dioſcoridis* C. B. *legitima Dioſcor.* Park.

J. B.

Vires. Ex *radiculis* fibroſis & frequentibus *caules* complures enaſcuntur, cubito longiores, humi reptantes, teretes, crebris nodis intercepti, læves, inanes, fragiles ut Portulacæ. Ex geniculis prodeunt *folia*, non illa quidem utplurimum utrinque, ſed altero duntaxat latere, (licèt ſit etiam ubi conjugatim adverſa, ubi etiam trigemina emicent) plura ſimul juncta, quorum unum productiori pediculo appenſum, conjugii expers, multis numeris reliqua, quæ & adverſâ & contrario ſitu poſita, indidem oriuntur, magnitudine ſuperat, Hippiæ maximæ paria, pinguiora, atro-virentia attritu putidum quid redolentia. Ex oppoſito foliorum conjugii expertium, cæteroqui ex alis, ſemper tamen ad genicula *floſculi* muſcoſi plures, ex albido in herbaceum colorem languent ex duobus aut tribus foliolis, ſubacta bracteolarum tenuitate nitentibus, & oris plerunque extrorſum reflexis: quibus delapſis ſuccedunt *ſemina* Cannabinis minora.

Hæc Planta Parietariæ affinis videtur, quocirca proximum ei locum dedimus.

C. Bauhinus floſculos binos, ternos aut quaternos ad ſingula genicula è foliorum alis exire ſcribit muſcoſos, ex herbaceo albidos, plurimis filamentis donatos; quibus ſuccedunt fructus totidem, geniculis inter folia hærentes, Mercurialis formâ, ſed minores, rotundi, duriuſculi, primùm virides, poſtea nigricántes, medullâ albâ referti.

Locus. Ex inſula Capreis, ubi frequens ſponte oritur, advectam habuit Columna. Circa rupes ant Frontignani, viâ Miravallis collegit *V. Cl. D. Jolly* M. D. Monſpelienſis non procul Monſpelio *Botan. Monſp.* Vere floret, atque æſtate perficitur.

Cap. XI.

De Saxifraga aurea.

Herbæ nonnullæ Saxifragæ ab effectu dictæ ſunt, cùm aqua earum ſtillatitia ut & decoctum lapides renales & frangere & pellere dicatur, ut & farina granorum ad radicem [in Saxifraga alba vulgari] ex decocto ſumpta. *C. B.*

Saxifraga aurea ob ſimilitudinem quandam in foliis cum Saxifraga alba hoc nomen obtinuit. Flores autem & ſemina genere diverſam eſſe arguunt, nè quid de viribus dicam. Flore flavicante tetrapetalo : vaſculo ſeminali bicorni plurimis minutiſſimis ſeminibus repleto à reliquis hujus familiæ generibus differt.

A. 1. *Saxifraga aurea* Ger. Park. *rotundifolia aurea* C. B. *aurea Dodonæi* J. B. **Golden Saxifrage.**

In aquoſis reptat è ramulis procumbentibus fibris plurimis capillaribus longiſſimis albis in limum demiſſis. *Caules* tenues, quadrati, raris pilis hirſuti, teneri, infirmi & vix ſe ſuſtinentes, ſolidi tamen, palmares aut longiores, *foliis* veſtiti per intervalla ex adverſo binis, ſubrotundis, Hederæ terreſtris minoribus, circum oras leviter crenatis, raris itidem pilis hirſutis. *Caules* qui flores producunt reliquis erectiores, paucis foliis veſtiti, primùm in duos ramos divaricantur, nullo neque flore in divaricationis angulo, neque ad latus appoſito folio : ſinguli deinde ramuli in binos alios ſubdividuntur, & ſic deinceps, inque ipſis divaricationum angulis plerunque ſedet *flos* pediculo nullo aut perbrevi, quatuor petalis exiguis acutis flavicantibus in crucis formam poſitis conſtans, cum *ſtaminulis* & *apicibus* in medio flavis. Ad latus uniuſcujuſque floris apponitur foliolum. In medio flore (qui neque defluit neque marceſcit) exoritur vaſculum ſeminale bicorne, qui per maturitatem dehiſcit, & ſemina aliquot parva minutiſſima ruffa oſtendit. Sapor plantæ nobis guſtantibus nullus inſignis ; *J. Bauhinus* ſubacidum & amaricantem ſtipticúmque ei attribuit.

Ad rivulos frequens, inque humidis, umbroſis paluſtribus & muſcoſis locis. Aprili menſe floret & brevi ſemen perficit.

Locus & Tempus.

A. 2. *Saxifraga aurea foliis pediculis oblongis inſidentibus.* **Golden Saxifrage with leaves ſtanding upon long foot-ſtalks.**

Hæc à præcedente differt, quòd non eodem modo ſe diffundit ſuper terram, quòd omnibus ſuis partibus, caule, folio, ſemine major ſit, quódque folia pediculis ſeſcunciam aut duas uncias longis inſiſtant, ſintque concinniùs crenata, ſegmentis latis cordatis. Sub terra reptando ſe propagare videtur, viticulis è radice exeuntibus.

Floret cum priore & eiſdem in locis oritur : Hæc ſpecies eſſe videtur quam deſcribit & depingit *J. Bauhinus* qui & duas ſpecies agnoſcit, diverſa inquiens obſervavi gerentem folia, ità ut diverſas ejus ſpecies quis exiſtimârit.

Cap. XII.

De Aſaro.

Dictum eſt Aſarum (ſi *Plinio* credamus) lib. 21. cap. 6. ab α ςερητικȣ̃ & σαίρω, quod inter alia ſignificat orno : non enim adhibebatur coronis. *Hofm.* Dicitur & Νάρδος ἀγρία i. e. Nardus ſylveſtris, eò quòd odore Nardum æmuletur, vel, ut *Plinius* quòd Nardi vim ha-at.

An Bacchar idem ſit cum Aſaro vel diverſum ambigitur. Vid. *J. B.* tom. 3. lib. 32. cap. 5. ubi tor totum caput de Bacchare ſpurium & Dioſcoridis textui inſertum fuiſſe multis probat : No-n autem Baccharis Latinæ originis eſſe, & Græcis antiquioribus ignotum exiſtimat.

Officinæ ut in Agno caſto utrunque nomen conjunxerunt, hanc plantam *Aſara baccara* appel-tes.

Aſari notæ ſunt cytini in tres lacinias diviſi : laciniæ hæ ſunt calyx floris, cui ſubeſt fructus in ter- pariter loculamenta diſtinctus, & per maturitatem in tres carinas dehiſcens : Folia craſſa, colo- Hederæ & ferè conſiſtentiâ.

1. *Aſarum* Ger. J. B. C. B. *vulgare* Park. Aſarabacca.

J. B.

Non immeritò Nardis Aſarum accenſuit Antiquitas, tanta eſt in *radice* tenui reptatrice odoris af-itas : *folia* verò Cyclamini, circinatæ rotunditatis læto virore ſupernâ parte ſplendent, rigida, ernâ autem magis albent, tenerâ lanugine pubeſcentia utrinque, magis tamen infra quàm ſu-a : inter folia proximè terram in brevibus pediculis hirſuti, ſexanguli *cytini*, purpuraſcentes, Hyo-ami, in tres lacinias diviſi oriuntur, internè atro-purpureas, externè ex virore rubeſcentes, medium occupantibus *ſtaminibus* purpureis. Cytini per maturitatem in tres carinas finduntur, ſeménque oſtendunt, acinis uvarum quoad formam externam ſimile, tuniculâ fuſcâ, quæ medullam intus albam continet, guſtu acriuſculam.

Radices Aſari crudi quamvis magna cum anxietate vomitum cieant, in aqua autem non in vino incoctæ mutantur in deoppilans, diureticum & tardarum febrium remedium, quod occulta tum in eo atoma prodit: ad hoc tanquam ad ſacram anchoram confugiebat D. Oheimius in febribus diuturnis ab hypochondriorum inveteratis obſtructionibus dependentibus. Frid. Hofmannus M.M. lib. 1. cap. 12. Aſarum in infuſo conveniunt unde mitius evadit, in decocto vis volatilis magis abigitur, unde vomitorium ferè eſſe deſinit, niſi levis ſit decoctio. Radicem quàm folia mitiorem deprehendimus: moriebatur hypercatharſi vir quidam robuſtus qui cochlear unum foliorum pulveris ſumpſerat, fruſtra datis Antidotis. *Wedelius* de S. Med. fac. p. 158. Adnotavit & ad me tranſmiſit D. *Edv. Hulſe.*

Craſſam pituitam & utramque bilem per vomitum ac nonnunquam per ſeceſſum violenter expurgat Doſ. radicis à ʒß. ad ʒj. in ſubſtantia, à ℥j. ad ℥iij. in infuſo. Folia exhibentur num. 6, 7, 8, 9, infuſa, cocta & expreſſa.

Diureticum eſt & emmenagogum inſigne: unde Meretriculæ plus ſatis frequentant decoctum ejus, cùm ſentiunt ſe gravidas. Quo tenuiùs eſt tritum eo magis urinàs movere, minùs autem alvum ducere creditur.

In Arthritide & dolore iſchiadico, inque Hydrope & febribus, præcipuè tertiana & quartana, tandémque in ictero utile eſſe cenſetur. Folia in vino aut aquâ decoquunt, & decoctum molle edulcorant: ad arthritidem in ſero lactis.

Meſues monet cùm pro purgatione coquimus debere coctionem eſſe mediocrem, aliàs perituram, primùm quidem vim vomitoriam, deinde purgatoriam quoque. Unde præceptum nos capere par eſt, ſi volumus ut per inferiora tantùm purget decoquamus pluſculum. *C. Hofma*

Vomitorium ex præſcriptione Nicolai *Cheſneau.* ℞. pulver. radic. Aſari à ʒß. ad ℈iij. capiat æg cum hydromel. aut Oxymel.

Aliud. ℞. Decoct. radic. Aſari aut ſem. ℥iv. Propinetur poſt cibos pingues & liquidos, eóſq diverſos. *Rondelet.* Communicavit eruditiſſimus vir & vetus amicus noſter D. *Edv. Hulſe.*

* 2. *Aſaron Canadenſe* Cornuti.

Cornut.

Hujus facies à noſtrate partium amplitudine potiùs quàm viribus diſtat. Mox ubi bruma confecta eſt apud nos ſupra terram emergit, ſine *caule, foliis* hederaceis mollioribus, non circinatæ rotunditatis, non convolutis in ſe, nec ſplendidis; ſed expanſis, & in mucronem deſinentibus, adſpectâque minuta cæſarie hirſutis. Foliorum pediculi vitiles, florúmque cytini pari lanugine pubeſcunt. Pro flore ab radice prodeunt *caliculi* plures, quorum viridis color langueſcit: dum hiant ſinguli in tres cultratos velut mucrones diſſecantur; qui non intro flectuntur, ſed in exteriora invertuntur: Cujuſque floris cavitate deliteſcit *ſemen*, acinoſum, mordens guſtu, fervénſque in ore. *Radix* carnoſa, viváxque terram obliquè perreptat, ab ea longiores fibræ profluunt ſuaviſſimi odoris, Acoro ſimilis intenſioríſque. Hæ ſingularem vino gratiam adjiciunt, ſi pinſitæ linteíque nodulo incluſæ in cadum muſti colentur, cum ponduſculo ut ſidant, trimeſtríque ſpatio macerentur ante uſum.

Aſarinam foliis Aſari C. B. *Aſarinam* Matth.

Cluſius in Hiſtor. Tuſſilaginem Alpinam ſecundam eſſe ſuſpicatur, quod & nobis veriſimile videtur.

CAP. XIII.

De Alchimilla.

ALchimilla dicitur hæc herba quòd Alchimiſtarum præconiis celebrata ſit; Pes leonis à foliorum forma.

Percipierre dicta plantula Alchimillæ propriè dictæ ſpecies non eſt: Differt enim & ſitu florum, & foliorum ex quibus componuntur numero, & ſeminibus in ſingulis vaſculis ſingulis, non binis ut in Alchimilla. Confer ſi placet deſcriptiones.

Notæ Alchimillæ genericæ ſunt floſculi in ſummis caulibus, octonis foliis herbaceis compoſiti, vaſculis ſeminalibus, ſingulis bina ſemina continentibus inſidentes, umbellatim congeſti.

A. 1. *Alchimilla* Ger. *vulgaris* Park. *major vulgaris* C. B. *Pes leonis ſive Alchimilla* J. B.
Ladies mantle.

J. B.

Ex *radice* minimi digiti aut pollicari craſſitudine, plurimis fibris donatâ, ſtrenuè adſtringente & deſiccante *caules* ſurgunt aliquot tenues, teretes, hirſuti, ramoſi, dodrantales, quibus inſident *floſculi* herbidi, umbellatim congeſti, quorum ſinguli octonis conſtant foliolis, majoribus quatuor, totidémque minoribus, alternatim poſitis, in quorum medio apiculi lutei. *Floſculi ſummis* vaſculi ſeminali eminalibus inſident, ſúntque eorum velut umbilici. In ſingulis vaſculis bina continentur ſemina arva, non exactè rotunda, ſed ex una parte productiora, ſplendentia. *Folia* alia ſtatim à radice xoriuntur longis, ſeſquipalmaribus, pediculis hirſutis, alia cauli pediculo aut brevi aut nullo adhærent. Cæterùm folium ad Malvam accedit, ex luteo vireſcens, infra hirſutum, in octo aut novem ngulos obtuſos ſeu plicas diviſum, in ſingulos angulos ſingulis nervis à pediculo prodeuntibus, coninnè in ambitu crenatos.

In pratis & paſcuis, præſertim montoſis, ſæpius ſpontaneam invenimus. In Septentrionalibus ngliæ montoſis paſcuis Eboracenſibus & Derbienſibus abundat, ubi à vulgo Pes urſi **Bears-ot** dicitur, Æſtate floret. *Locus & Tempus.*

Dicitur autem *Alchimilla* quòd Alchymiſtarum præconiis celebrata ſit: Germ. chirurgis Sanila major, quòd ſit illi tum facie, tum viribus admodum affinis.

Vulneraria eſt è nobiliſſimis. Calfacit, ſicc. aſtring. ſanguinem ſiſtit, menſéſque & alba mulierum profluvia. Folia & ſummitates atque etiam radix vulnerariis potionibus, pulveribus, emplaſtris atque unguentis adjiciuntur. *Vires.*

Mulierum mammas impensè laxas linteum ejus decocto intinctum & impoſitum duras ſolidáſque efficit. Decoctum hoc interanea vulnera rupturáſque glutinat: idem decoctum, aut aridæ rbæ pulvis in eodem aut aquâ ſtillatitiâ ſumptus ramices inteſtinorum, potiſſimum in pueris ſat. J. B. è Fuchſio, quem conſulat qui plura velit. Præcipua eſt in hac planta vis adſtrictoria qua mediante agit quicquid agit.

* 2. *Alchimilla minor* Moriſ. Prælud.

Præcedenti in omnibus accedit excepta partium parvitate. Eſt enim triplo vulgari in omnibus minor, ejúſque folia dilutiùs virent.

* 3. *Alchimilla minor quinquefolia* Park. *Alpina quinquefolia* C. B.

C. B. prod.

Radicem habet oblongam, nigricantem, fibras plures de ſe emittentem, ex quo folia aliquot parva, longis pediculis donata & glabra prodeunt, quæ in quinque lacinias ad pediculum, hæque in profundas crenas dividuntur: inter quæ pediculi bini ternive, tenues, glabri trium quatuorve unciarum longi, reclinati: quorum ſummitatibus floſculi, vulgari Alchimillæ formâ & colore ſimiles, trifolii, pallidi ac herbacei, ſinguli ſingulis minimis pedicellis donati quaſi umbellæ inſident.

In monte S. Bernhardi majoris & Gotthardo locis humidioribus, Auguſto florens reperitur. *Locus.*

Planta hæc ſi à C. Bauhino rectè deſcribatur flore trifolio, Alchimillæ ſpecies non eſt: quò tamen referri debeat neſcimus, ideóque loco movendam non duximus donec certiùs conſtiterit.

A. 4. *Alchimilla Alpina pentaphyllos. Pentaphyllum ſive potiùs Heptaphyllum argenteum. Flore muſcoſo* J. B. *Tormentilla Alpina folio ſericeo* C. B. *Torm. argentea* Park. **Cinquefoil Ladies mantle.**

J. B.

Radicem habet craſſam, longiuſculam fibratámque ex rubro nigricantem, nunc ſingularem, nunc in multa capita diviſam: pediculi palmares circiter, argentea lanugine obducti *folia* ſuſtinent in quinque aut ſeptem ſegmenta ad pediculum uſque, ut plurimum diviſa, per extremum ſerrata, ſubtus argenteo nitore ſplendentia, mollíque villo tecta, ſuperiùs atrovirentia, glabra: *caules* dodrantales & majores, tenues, paucis foliis veſtiti, ramoſi muſcoſos confertos gerunt *floſculos* Alchimillæ modo, ſingulos quaternis foliolis virentes foris incanis hirſutíſque. Adſtrictionem aliquam percipimus in foliis.

In celſioribus montium jugis gelidíſque cautibus occurrit, autore Lobelio: nos in monte Jura pè oppidum *Jay* invenimus: item in rupibus juxta ſtagnum **Huls-water** dictum, non longè à *b* oppido, in Weſtmorlandia Angliæ provincia. *Locus.*

Cap. XIV.

De Percepier.

Ercepier ſeu *Percepierre* vox eſt Gallica Saxifragam denotans: Hæc enim plantula calculis comminuendis efficax cenſetur. Non eſt autem cur *Percepier* Anglorum dicatur, quaſi Angliæ propria ſit, cùm in exteris etiam regionibus ſatis frequens occurrat; niſi fortè hoc titulo lligant non Angliæ peculiarem eſſe hanc herbulam, ſed tantùm hoc nomine Anglis notam: ſic Geranium batrachioides *Germanorum Gratiam Dei* appellant, non intelligunt hanc plantam Geriæ peculiarem eſſe, ſed tantùm *Gratiam Dei* Germanis dici.

A. *Percepier Anglorum*, Lob. Ger. emac. *Anglorum quibuſdam* J. B. *Polygonum Selinoides* Park. *Chærophyllo nonnihil ſimilis*. C. B. *Alchimilla montana minima* Col. **Parsley-piert.**

adix in plantis quas erui tenuis, ſimplex, paucis & tenuiſſimis fibris donata, lignoſa; unde emer- *cauliculi* complures, tenues, palmares, teretes, hirſuti, quos è geniculis crebris ad ſummum uſque la ſtipant ſubrotunda, tripartita ferè, profundè laciniata, ad Geranii columbini folia quadantenus accedentia, licet minora hirſutáque, alternatim poſita, inferiora quidem pediculis donata, ſuperiora brevi aut nullo, viridi dilutiore colore, infernè albidiora.

Ad ſingula genicula folii pediculus in ſinum foliaceum dentatum dilatatur, qui & caulem ipſum & geminum floſculorum ordinem amplectitur. Floſculi namque ad ſingula genicula exceptis tribus aut quatuor imis, pediculis brevibus in duos ordines diſpoſiti ſedent, herbacei, è quatuor foliolis compoſiti, quibus ſubſunt utriculi ſemina intus ſingula continentes Milii aut Panici effigie ſed minora.

Locus. Inter ſegetes & in ſolo reſtibili ſteriliore paſſim.

Vires. Vehementer & repente urinas ciere & calculum comminuere dicitur. Crudum eſtur ut olus, tum muriâ conditum aſſervatur, & ex eo aqua ſtillatitia magno uſu elicitur.

CAP. XV.

De Scoparia ſive Belvedere *Italorum.*

SIngularis & ſui generis eſt planta quam *Itali* ob pulchrum aſpectum & venuſtatem ſuam *Belvedere* appellant; Herbarii nonnulli ob convenientiam in foliis Linariæ ſpeciem conſtituunt.

An ad hoc genus propriè pertineat nec nobis nondum conſtat, cùm flores & ſemina nec ipſi hactenus obſervavimus, nec Botanici in eorum deſcriptione conſentiunt.

Scoparia, ſive Belvedere *Italorum* Park. parad. *Scoparia ſive Oſyris Græcorum* Ger. *Linaria Scoparia* C. B. *Linaria Belvedere dicta* J. B.

J. B.

Radicem habet multis nigricantibus fibris compoſitam; éſtque planta perquam ſurculoſa, rigidula, fragilis, cubitali altitudine. *Folia* quàm vel Lino vel Linariæ vulgari longiora, frequentiora, incondita, ſapore ſubamaro. *Floſculi* ſecundùm caulem & alas herbacei, vel etiam purpurei, obtutum præ parvitate propemodum fugientes, quibus ſuccedunt exigui loculi in quibus *ſemen*. Parkinſonus flores in *ſemina* parva, rotunda, ex cinereo nigricantia abire ſcribit. Cæſalpinus ſemina e exigua, neque multa inter folia ſine flore attribuit. Verum *flore* non carere J. Bauhini, Dodonæ Parkinſoni conſenſus & autoritas, & ipſa experientia convincit; an verò ſemina nuda ad ſingulo flores proferat, an conceptaculis incluſa, mihi non conſtare fateor.

Flores minimi ſunt, herbacei, quinquepartiti cum ſtylo in medio, in alis foliorum abſque pediculis ſeſſiles, conferti in ſummis caulibus & ramulis velut in ſpicas breves ex alis foliorum majorum egreſſas: Spicæ autem ex floſculis & foliolis inflexis eos occultantibus componuntur. *Semen* in horto noſtro ad maturitatem non perduxit, ideóque de eo nihil dicendum habemus.

Æſtate viret ac viget, ſub Autumnum ſemen maturat, ſéque ex ſemine deciduo quotannis renovat, eſt enim teſte J. B. annua herba; etiam in calidioribus regionibus. Apud nos primis ſtatim pruinis corrumpitur.

Italis ob ramulorum denſitatem & foliorum frequentium gratum virorem in pretio eſt, unde non in hortis duntaxat ſerunt, ſed etiam in fictilibus alunt ad feneſtras exornandas.

CAP. XVI.

1. *Camphorata hirſuta* C. B. *Camph. Monſpelienſium* J. B. *major Monſpelienſium* Park. *Monſpelienſium an Chamæpeuce Plinii* Lob.

J. B.

R*Adicem* habet pollicaris ferè craſſitudinis, multorum capitum; *caules* emittentem lignoſos, craſſiuſculos, cubitales aut breviores, ramoſos, ſubhirſutos, albicantes; per quos viſuntur nodi alternatim poſiti; è quorum ſingulis confertiſſima prodeunt *foliola*, trientem unciæ non excedentia, tenuia, piloſa, mediocriter rigida, odore aromatico, ſapore aliquantulum acri. Auguſto & Septembri florens (inquit D. Magnol) herbaceum producit vaſculum, ex quo quatuor, parva ſtamina prodeunt, quorum quodlibet apicem rubrum, vel potiùs roſeum, in medio ſulcatum ſuſtinet. Succedit flori *ſemen* nigrum, oblongum.

Locus. Circa Monſpelium, Nemauſum, Avenionem & alibi in Gallia Narbonenſi ſpontaneum obſervavimus.

Camphorata dicitur quòd herba digitis confricata odorem Camphoræ nonnihil referat. C. B.

2. *Camphoratæ congener* C. B. *Anthyllis altera Italorum* Ger. *Camphoratæ congener ſive Anthyllis altera Italorum* Park.

Lob.

Surculis, foliis, ortu & facie Chamæpeucen ſive Monſpelienſium Camphoratam adumbrat, ſe exilior tota & ſummis virgulis tomentoſis [hoc nos non obſervavimus] muſcoſis floſculis luteo-pallentibus guſtanti præſiccis.

Nos quanvis plantam hanc in Germania, Italia & Gallia, in arvis & vervactis frequentem obſervavimus, nunquam tamen floribus aut ſeminibus onuſtam videre contigit. *Folia* autem in ca
licu

iculis reſupinis creberrima ſunt, alterno ſitu, anguſtiſſima & mucronata, in ramulis minoribus, (qui in caule numeroſiſſimi ex alis foliorum egrediuntur) adeò conferti ut totos fere contegant.

Camphorata minor Lugd. *glabra* C. B.

Nec nobis cognita, nec hujus loci eſt.

C A P. XVII.

Juncaria Salmanticenſis Cluſ. Park. *Rubia linifolia aſpera* C. B.

Cluſ.

Tota juncea eſt, ſed Equiſeti modo aſpera & geniculata. Habet autem in ſingulis geniculis bina *folia* ex adverſo ſita, Aſperulæ odoratæ foliis quodammodo ſimilia, breviora tamen, & Lini ſativi non abſimilia.

Frequentes ramuli ex alarum ſinu prodeunt, ſimilibus foliis prædıti, copioſos, paleaceos, candicantéſque proferentes *flores: ſemen* deinde exile, nigricans. *Radix* tenuis eſt, candicans, non vivax, ſed ſingulis annis ſemine deciduo novellæ plantæ enaſcuntur, illo ipſo anno etiam, ſub finem menſis Auguſti.

Provenit locis arenoſis, inter vineta, ſecundo à Salmantica milliari. Floret Julio; ſemen Auguſto maturum eſt. *Locus.*

C A P. XVIII.

De Kali.

Kali nomen Arabicum pluribus & quidem genere diverſis plantis ſignificandis imponitur. Siquidem Kali geniculatum à Kali ſemine cochleato genere differt. Kali minus album, de quo ſuperiùs inter Bliti ſylveſtris ſpecies egimus, ab utroque.

Kali geniculatum, foliorum carentiâ & ſurculis viridibus ſucculentis è quibuſdam velut ſquamis pyxidatim geniculatis compoſitis, ab aliis omnibus plantis primo ſtatim aſpectu diſcernitur.

1. *Kali geniculatum majus* C. B. *Cali geniculatum ſive Salicornia* J. B. *Salicornia ſive Kali geniculatum* Ger. Park. **Glaſswort or Saltwort.**

Hujus (ut rectè monet *C. Bauhinus*) duæ habentur ſpecies; una ſimplicior & brevior, dodrantali altitudine, recta & annua, quæ ſola apud nos habetur in Anglia: altera multis ramis fruticans lignoſa & grandior, perpetua, quæ ad Mare Mediterraneum plurimis in locis occurrit, & culturam etiam admittit: nam J. Bauhinus ſcribit ſe habuiſſe Montbelgardi in horto, Monſpelio delatam quæ repoſita per hyemem duravit. Hanc autem ita deſcribit:

Frutex eſt ſæpe cubito altior, rectus, ſapore ſalſo: Folia non habet, ſed ramos duntaxat teretes, denſos, ut ſunt folia Aizoi, Cepææ & ſimilium, densè geniculatos, pyxidatim geniculo alio aliud excipiente, ſucceſſu temporis circa radicem ligneſcentes, quibus ſuccedunt novi, craſſi, virides, interdum intensè rubentes: in quorum extremitate *flores* parvi lutei ex apicibus parvis conſtantes. Semina non obſervavi nec radicem. At Cl. Vir Andreas Cæſalpinus ſemina obſervavit. Sub ſquamulis pulpoſis (inquit) ex quibus ramuſculorum compago conſtat, inſtar Lentis ſemina concipiuntur parva, quæ decidunt areſcentibus ſquamulis in hyeme.

Hæc deſcriptio, mutatis mutandis minori etiam ſpeciei accommodari poteſt.

In ſalſis maritimis paſſim & copioſiſſimè provenit. *Locus.*

Hanc (minorem ſc. ſpeciem herbaceam & annuam) in agro Lincolnienſi & alibi aceto & ſale *Uſus.* Crithmi marini inſtar condiunt, & aſſervant ad Acetaria, & **Marſh Sampire**, i. e. Crithmum paluſtre appellant.

A. 2. *Kali geniculatum alterum vel minus* C. B. *Cali Arabum aliud* J. B. **The leſſer jointed Glaſs-wort.**

Hoc ex *radice* craſſa ſatis multos ſurculos ſucculentos, geniculatos, pedales & bipedales protrudit: in quorum ſummis faſtigiis proveniunt ſpicatim multi *floſculi* muſcoſi & herbidi, quibus ſubveniunt ſemina nigra, oblonga. Surculi ad genicula craſſeſcunt, & ſuperius internodium videtur inſeri in inferius ſemper, unde obſervantur inferiora internodia craſſiora ſuperioribus. Hæc è *D. Moriſoni* Hiſt. Plant.

Circa Tripolin obvium habuit Rauwolfius.

* 3. *Cali Arabicum* J. B. *Kali Arabum primum genus Rauwolf Lugd. ap.* C. B. **Arabian Glaſswort.**

J. B.

Kali minori noſtrati haud abſimilis eſt planta: Denſo prodit coliculorum agmine in varios ſurculos graciliores diviſorum, quibus ſummo tenus capitula hærent penitus repleta: ſub quibus anguſtiſſima acuminatáque ſunt foliola, formâ & viribus Kali minoris jam dicti, cum levi quadam acrimonia, infernâ parte penitus alba, ſupernâ cinerea, inquit Rauwolfius.

Juxta Tripolin copioſiſſimum obſervavit Rauwolf. cujus cineribus ingentes naves onuſtas Venetias tranſvehi ad ſaponem & vitra alba conficienda idem teſtatur.

CAP. XIX.

1. *Kali majus ſemine cochleato* C. B. Ger. *majus cochleatum* Park. *vulgare* J. B. **Snail-ſeeded Glaſswort.**

J. B.

PLanta eſt bicubitalis, [quando culta eſt intellige, aliàs vix cubitalem altitudinem aſſequitur,] latè ſe pandens, nullis ſpinis horrens, intensè rubens, diviſa in *ramos* rectos, craſſiuſculos, cubitales; in quibus *folia* infima quidem palmaria, ſuperiora minora, quóque magis ad ſummum ſcapum naſcuntur breviora, incurva, ex lato principio in mucronem ferè deſinentia; juxta quæ veluti capitula Tragi *Matthioli* capitulis ſimilia, ſed non aculeata; in quibus *ſemina* limacibus ſive cochleis ſimilia. Sapor totius plantæ ſalſus, ingratus. Annua eſt planta.

Locus. Ad mare Mediterraneum ſponte oritur plurimis in locis. Seritur Monſpelii in lacubus ſalſis ad Sal Alkali conficiendum, cujus modum J. Bauhino referebant conflatores ipſi.

Uſus. Scrobiculo effoſſo propè mare tranſverſim aſſulas ligneas imponunt, quibus ſuperaggerant cumulatim herbam prædictam, ex qua accenſo igne ſtillat in ſubjectam ſcrobem liquor, qui tandem concreſcens fit ſal Alkali, coloris partim nigri, partim cinericei, valdè acre & cathæreticum, ſalſum. Et ſaxum hoc, *Kali* vocatum vel *Sode* ad vitrum conflandum aptum in Italiam ínque Septentrionem ex Gallia Narbonenſi & Aquitania deferunt.

Galli in tractu Montiſpeſſulano cum ſale Kali & Oleo nativo Gabiano in fonte adversùs *Beziers* ſaponem parant, quem arte colorare pro libitu norunt. Ex Epiſtol. Med. Th. Bartholini. Habui à D. *Tancr. Robinſon.*

A. 2. *Kali ſpinoſum cochleatum* C. B. *Tragus ſive Tragum Matthioli* Park. *Tragon Matthioli ſive potiùs Tragus improbus Matthioli* Ger. *Tragus ſpinoſus Matthioli, ſive Kali ſpinoſum* J. B. **Prickly Glaſswort.**

Seſquipalmares, interdum etiam pedales aut cubitales per terram fundit *caules*, craſſos, ſucculentos, atrovirentes, multis alis brachiatos, per quos *folia* crebra, longitudinis uncialis, anguſta, craſſa, ſalſuginoſo ſucco prægnantia, in aculeum rigidum, pungentem deſinentia; è quorum ſinu floſculi emicant parvi, herbacei; ſuccedente *ſemine* in cochleæ formam convoluto in vaſculo acutiſſimis rigidis ſpinis per oras munito. *Radix* fibroſa inutilis.

Locus. In arenoſis maris litoribus frequens invenitur.

Plantam hanc (quæ nullibi apud nos præterquam in arenoſis maris litoribus invenitur) in arenoſo quodam agro propè Viennam Auſtriæ, 300. minimùm milliaribus à mari remoto, obſervavimus ſpontaneam; poſtea etiam Florentiæ ad Arnum fluvium.

Spinæ quæ vaſculum ſeminale in circuitu muniunt ſex numero ſunt, ſecundùm Parkinſonum, in quorum medio flos albus membranaceus qui non diu durat; eóque delapſo ſuccreſcit in centro mediæ partis (quæ extuberat) ſpina exigua.

* 3. *Kali Siculum lignoſum floribus membranaceis* Bocconi. **Sicilian Glaſswort with woody ſtalks.**

Radices hujus robuſtæ ſunt, atque altiùs in terram deſcendunt, ſubinde humano crure, vel etiam coxa craſſiores: ab his virgæ plures lignoſæ exoriuntur, in tenues ramulos diſtributæ, circa quos folia Kali minoris, non temere ſparſa, ſed bina ſemper ex adverſo ſcitè poſita reſpondent. *Flores* æſtate albi, quadrifolii, patuli, membranacei, inſtar alarum papilionis, qui longo ordine, ſpectabili elegantia, densè congeſti, ramulos omnino geniculatim onerant. Semen cochleatum, exigua rubente tunica coopertum. Juxta Saccam, Catanam & Agrigentum reperit Autor, ubi vocatur ab indigenis *Liuta*, atque ejus cinere in linteis mundandis & dealbandis maximè utuntur.

Planta hæc cum Kali majore ſemine cochleato & Kali ſpinoſo ſive Trago Matthioli flore & ſemine convenit, ideóque cum iiſdem meritò copulatur.

Sequentem plantam rectiùs ad Aizoon aut Telephium retuleris.

* 4. *Kali floridum repens aizoides Neapolitanum* Col. *Kali Craſſulæ minoris folio* C. B. *Kali floridum repens Neapolitanum* Columnæ Park.

Col.
Radiculam promit ſtaminis craſſitie [adulta etiam planta tenuem, parùm flavicantem, tenui-
s & longis fibris] parùm ſupernè rubeſcentem, & ex illa bina, craſſa, carnoſa veluti vermicula-
, ſed latiuſcula *folia*, ſupra humum expanſa aut parùm elata; ex quorum ſinu bina alia digitali
ngitudine, parùm canaliculata, & rotundiora, Aizoo ſecundo Dioſcoridis æmula emittit, in ſum-
o parùm craſſiora, deinde ex adverſo alia bina, & ſic deinde in viticulos producta geniculatim alia:
ramos dividitur, & humi procumbit: Adulta autem reſupinis aſſurgit parùm viticulis, in quibus
ernatim folia erumpunt, & ex illis ſingulæ alæ, in quibus *flores* in craſſis petiolis, meridiano præ-
ſertim ſole illuſtrati dehiſcunt, candidis barbulis tenuibus radiantes, viginti numero ut plurimum,
medium exiguum umbilicum luteum habentes, exiguis luteis *ſtaminibus* compoſitum. His *fructus*
ccedit, quinque angulis definitus, totidémque apicibus carnoſis vallatus, in quo *ſemen* copioſum, ex
nigro fulveſcens continetur, exiguum; & fructus ſtellatâ quinquepartitâ lineâ dehiſcit, ut ſemen
decidere poſſit, atque in hoc non parum Aizoo ſimilis eſt.
Auguſto menſe floret, & Septembri proficiſcitur; in terrenis editis locis maritimis, non arenoſis, *Locus.*
ut nonniſi maris æſtus aſpergat, & ſata in hortis lætè provenit, ſed gracilior. Tota ſalſo admo- *& Tempus.*
dum eſt ſapore, ut ſal guſtare cenſeas, ſuccoſa, carnoſa & aſpergine quadam ſplendida depicta.

Cap. XX.

De Herbis quibuſdam minimis Polygoni *nomine vulgò inſignitis:*

Polygoni nomen cum Botanicorum vulgo hoc in loco extendimus ad plantulas nonnullas comprehendendas, quæ nec genere proximo, nec alia fortaſſe in re quàm parvitate ſua & floſculis ſtamineis herbaceiſve conveniant. Cùm enim earum partes generum indices adeò exiguæ ſunt ut nudo & inermi oculo non facilè poſſint diſcerni, ſatius duximus, iis omiſſis, obviam & expoſitam parvitatis notam pro charactere generico aſſumere, quàm importunâ ſubtilitate Lectorem fatigare eúmque perplexum potiùs reddere quàm erudire.

A 1. *Polygonum Germanicum vel* **Knawel** *Germanorum* Park. *Selinoides ſive* **Knawel** Ger. *tertium Dodonæi, ſive tenuifolium* J. B. *anguſtiſſimo & acuto vel gramineo folio minus repens* C. B. *an potiùs gramineo folio majus erectum* ejuſdem? **German Knotgraſs or Knawel.**

Tota planta cineraceo colore prædita, ex *radice* lignoſa, fractúque contumaci, albicante *cauli-*
culos complures emittens, palmares, fili inſtar tenues, hirſutos, propter terram aliquando paulùm
rubentes, crebris nodis geniculatos; ad quorum ſingulos *folia* bina appoſita, anguſtiſſima, acuta,
medium digitum & ampliùs longa. *Floſculi* numeroſiſſimi, in caulis & ramulorum divaricationibus
ſingulis ſinguli ſedent, inque extremis ramulis plures ſimul ſtellati, è quinque foliolis acutis herba-
ceis compoſiti. Floſculus unuſquiſque ſemini ſuo inſidet umbilici inſtar, nec per ſeminis maturita-
tem decidit, ſed eidem perpetuò inhæret, nec enim flos eſt ſed potiùs calix floris. Caulis hujus plan-
ulæ creberrimis ſubdiviſionibus in numeroſiſſimos tandem ramulos finditur, innumeris ferè ſemini-
s onuſtos.
In agris ſterilioribus & arenoſis ubique ferè invenitur.
Hujus ſpeciem aliam in arenoſo ſolo inter ſegetes obſervavi in Suffolciæ comitatu propè *Elden* *Locus.*
cum inter Thetfordiam & Novum mercatum oppida copioſè provenientem, quæ procumbit ma-
quàm vulgare *Knawel*, tenuioribus eſt cauliculis, brevioribus foliis, floribus majoribus, albidiori-
s, magíſque diffuſis, atque etiam hyemem fert. Huic titulum aſſcripſi **Knawel** *incanum flore ma-*
e perenne.
Eaſdem vires & uſus intus & extra uſurpata poſſidet quas Polygonum vulgare. Quoſlibet ardo- *Vires.*
s extinguit, fluxus ventris ſiſtit, dyſenterias ſcilicet, uteri profluvia, ac etiam hæmorrhagiam nari-
n: Lapides pellit, calculum & urinam ciet. *J. B.* ex Tabernæ-montano.

* 2. *Polygonum littoreum minus floſculis ſpadiceo albicantibus* C. B. *Polygonum alterum Germanicum* Park.

C. B. prod.
Ex *radicula* candicante, tenui, longiuſcula prodeunt *viticuli* plurimi, tenerrimi, per terram ſpar-
, ramoſi & dodrantales, *foliis* oblongis, anguſtis & albicantibus alternatim cincti, ad radicem verò
ngioribus & biuncialibus Viticulorum ſummitatibus *floſculi* plures, minutiſſimi, intus albi, foris
adicei inſident: quibus *ſemina* minutiſſima & copioſiſſima, ut ſinguli coliculi eo turgeant, ſuc-
dit.
In arenoſis ad Wieſam fluvium propè Baſileam Autumno florens reperitur: alibi etiam in ſabu- *Locus.*
ſis ad fluminum ripas.

A. 3. *Polygonum*

A. 3. *Polygonum parvum flore albo verticillato* J. B. *An Polygala repens nuperorum* Lob. Ob
Polygala repens Park. *repens nivea* C. B? *cur niveam dicit* ?

E *radicula* alba, fibris pro plantulæ modulo majuſculis capillata plures fundit *cauliculos*, infirmos, humi procumbentes, teretes, geniculatos, rubentes, alios interdum de ſe ramulos ſpargentes: Ex quorum geniculis unciam ferè à ſe invicem diſtantibus bina emergunt *foliola* Herniariæ ferè ſe chamæſyces inſtar rotunda, pallidiuſcula, concava, [nobis Serpylli folia exprimere videbantur] *Flores* ad caulium nodos verticillati, albi, è quinque velut theculis coagmentati, ſpeciem vaſculorum Delphinii aut Aquilegiæ exhibent. Succedunt *vaſcula* ſeminalia parva, *ſemina* longiuſcula continentia.

Locus & Tempus. Amat ſcrobes humidos, & loca uliginoſa cum Nummularia rubra & Portulaca aquatica. Flore Julio & Auguſto menſibus. Non alibi apud nos, quod ſciam, provenit quàm in Cornubiæ part Occidentali circa Penſantiam & alibi. Eandem in tranſmarinis obſervavimus, in Belgio & Germania.

Lobelius in Obſervationibus hoc deſcribere videtur ſub titulo Polygalæ repentis nuperorum.

* 4. *Polygonum capitulis ad genicula echinatis* Bocconi.

Bocc.

Tenuis huic eſt *radix*, prolixa & dura: *Cauliculos* habet tres aut quatuor, humi jacentes, palmares, circa quos *folia* Herniariæ aut Polygoni montani in crebris geniculis plura ſimul juncta, atr virentia, inter quæ neſcio quid *floſculorum* muſcoſorum apparet, ſubſequentibus verticillis, brevibus aliquot apicibus veluti echinatis, in quibus minutum *ſemen* includitur.

Locus. In Ilva inſula juxta Portolongoni munimenta & nova mœnia viſitur.

* 5. *Polygonum Creticum Thymi folio* C.B.

C. B. prod.

Herba eſt ſupina, humíque procumbens, *cauliculis* ſive viticulis palmaribus, ramoſis, hinc inde ſparſis; *floſculis* parvis, albicantibus, pluribus ſimul quaſi in nodis junctis; quibus foliolum Thymi formâ, modò unum, modò bina ternáve, magnitudine imparia adponuntur. *Semen* puſillum ac copioſum ſuccedit.

Non multùm abludit à Polygono noſtrate parvo, flore albo verticillato.

A. 6. *Herniaria* Ger. J. B. *Millegrana major ſive Herniaria vulgaris* Park. *Polygonum minus ſive Millegrana major* C. B. **Rupture-wort.**

J. B.

Latè ſubjectum ſolum opacat luxurie læta complurium ramulorum, quos ex puſilla radicula fundit, hinc indè ſparſos, teretes, creberrimis geniculis interceptos, ad quorum ſingula adverſa foliola, Serpylli minora, ex viridi lutea, guſtu acri, eiſdémque locis erumpunt mirum in modum numeroſi floſculi ex apiculis luteolis compoſiti.

Locus. Hæc duplex eſt, alia glabra, alia hirſuta. Glabram invenimus ſpontaneam in promontorio Co nubienſi **The Lizard point** dicto: Hirſutam in arenoſis propè Sylvam Ducis in Brabantia, pe que Germaniam, Italiam & Galliam Narbonenſem copioſè.

Vires. Epipacti ſeu Millegranæ inſignes tribuit facultates tres Anguillara. Succus ait potus aut herba eſitata, vel etiam emplaſtri modo plagæ impoſita, morſis à vipera auxiliatur. Secundò emplaſtrum ex ea herniam mirè reſtituit. Poſtremò jecori prodeſt & ictero: Aqua enim deſtillata & pota curat intra dies octo. Camerarius aquam deſtillatam, Cluſius decoctum Herniariæ feliciter calculoſis propinari referunt.

D. Coberus collutionem ex decocto Empetri Tragi. i.e. Herniariæ vulgo dictæ, ad dolorem Dentium certâ experientiâ in pluribus probatum commendat. *Hieron. Reuſnerus in Obſerv. à Velſchio editis.* Obſ. 44.

Parkinſonus Herniariæ alterius, quam majorem Africanam vocat, meminit; quæ præcedente major erectior & ramoſior eſt multò, in aliis parùm differt. Hanc Guilielmus Boelius ex Africa ſecum attulit. Hæc fortè eſt Herniaria fruticoſa, viticulis lignoſis, foliolis oblongiuſculis, brevis, denſiſſima *C. B.* Herniariæ facie & folio, perampla radice Aſtragali *Lob.* In plurimis ſatorum marginibus circa Boutontum repit, & in ſterilibus locis verſus pontem Villænovæ.

A. 7. *Polygonum puſillo vermiculato Serpylli foliolo* J. B. *maritimum minus foliolis Serpylli* C. B. *Serpylli folio Lobelii* Park. *alterum puſillo vermiculato Serpylli foliolo Penæ* Ger. emac.
Lobels Knotgraſs with Mother of Thyme leaves.

Lob.

Ramulis & cauliculis ſurculoſis, prolixis, gracilibus humi ſparſis luxuriat (inquit Lobelius) E geniculis *folia* puſilla, teretia, ſucculenta Aizoi vel Illecebræ, Thymo parvo noſtrati æqualia & ſimilia. *Radix* prælonga, lignoſa, ſapore amaricante, calidiuſculo.

Cùm Lobelius tantùm hanc plantam viderit & deſcripſerit, (ſiquidem reliqui Botanici quæ de ea habent è Penæ & Lob. Adverſariis tranſcribunt) ſitque ipſius deſcriptio brevis admodum & imperfecta,

ſecta, nullâ præcipuarum partium, floris & ſeminis, mentione factâ, orandi ſunt ii quibus vi-
ntem & florentem videre contigerit ut accuratiùs deſcribere vellent; ut ſciamus ad quod pro-
iè, genus pertineat & an hujus loci ſit necne. Oſtendit nobis D. Jacobus Newton plantulam à
in Anglia collectam *radice* ſatis craſſa, prælonga, lignoſa; *cauliculis* & ramulis multis, confertis,
mi ſparſis, *foliis* Serpylli aut Alſines minimæ, *floſculis* parvis ad cauliculorum nodos; quales au-
n fuerint in planta ſicca obſervare non potuimus.

Erat hæc ut putamus ipſiſſimum Polygonum Serpyllifolium *Lob.*

D. Goodyer apud Gerardum emaculatum Ericam maritimam ſupinam Anglicam *Park. Lob.* ſub
c titulo deſcribere videtur: cujus ſententiæ & ipſe facilè ſubſcriberem, ſi locus conveniret.
x autem puto in collibus maritimis Gallo-provinciæ Ericam maritimam noſtratem luxuriare.
D. Magnol ſe ſæpiùs collegiſſe ſcribit circa pratulum luci Gramuntii, & juxta viam in locis depreſ-
ſis *à la garrigue de Perauls.* Utinam accuratiùs deſcriptum nobis dediſſet.

* 8. *Anthyllidis ſpecies quibuſdam* J. B. *maritima, Chamæſycæ ſimilis* C. B. *Anthyllis Valentina Cluſii* Ger. *Polygonum Valentinum ſive Anthyllis Valentina Cluſii* Park. **Valentia Knotgraſs.**

Cluſ.

Ex unica *radice* multos profert *cauliculos*, ſive viticulas dodrantales, humi ſtratas, ramoſas, ſubrubentes: *foliola* Lentis, exigua, ſeu potiùs Chamæſyces (cui tota planta adeò ſimilis eſt, ut primo aſpectu Chamæſycen putarem, illam tamen diligentiùs conſiderans lacteo ſucco carere deprehendi) & plerunque cum ſuis ramulis veluti quadam ſalſugine aſperſa, etiam ipſa ſalſi guſtûs. *Flores* inter ipſa folia enaſcuntur puſilli, quatuor foliolis conſtantes, ex albo purpuraſcentes: radicem ſingularem habet nigricantem.

Hanc plantam nuſquam alibi conſpexit Cluſius quàm ad foſſas urbis Valentiæ in Hiſpania, juxta *Locus.*
eam portam quæ Regiam arcem ſpectat.

J. Bauhinus *folia* minima ei attribuit, acervatim congeſta circa nodos, multò Serpylli foliis minora, per extremum latiora & ſubrotunda: *ſurculos* lignoſos firmos, teretes, repandos, variéque quaquaverſum brachiatos. Cherlerus in montis Ceti litoralibus obſervavit.

9. *Polygonifolia per terram ſparſa flore Scorpioidis* J. B. *An Polygonum minus* 9. *ſive tenuifolium, &* 11. *ſive lentifolium* C. B? *minus Monſpelienſe* Park?

J. B.

Ex *radice*, quæ tenuis, ſingularis, interdum multifida, *folia* emergunt Lini vel Linariæ, *caules* antevertentia: at illi ubi prodierint per terram ſparguntur, palmares aut etiam dodrantales ramoſi, *foliis* nullo ordine poſitis veſtiti, Polygoni, minores, cæſii coloris, ſapore nullo evidenti. In extremis ramulorum acervatim congeſti *floſculi*, numeroſiſſimi, Polygoni floribus ſimiles, minores extrinſecus purpuraſcentes, intus albi, caudam Heliotropii aut Scorpioidis aquatici circumflexu imitantes: *ſemina* parva, alba, virentibúſque ſtriis variegata.

In Etruria non longè à Viterbo, viâ quà Romam itur, copioſam obſervavimus: *D. Magnol* aſ- *Locus.*
cendendo ad montem Eſperon, non procul Monſpelio.

Quærit idem *D. Magnol*, an de iſta intelligendus ſit C. Bauhinus in *Prodr.* dum Polygonum lentifolium deſcribit, cujus floſculi in cauliculorum ſummis tantùm ſiti ſunt. In *pinace C. B.* ſub diverſo nomine bis ponitur. Nobis alia & diverſa videtur planta Polygonum lentifolium *C. B.*

Planta hæc tum ob florum colorem, tum ob ſpicam caudæ Scorpii in modum reflexam ad Aſperifoliarum genus potiùs pertinere nobis videtur; & Heliotropii aut Echii Scorpioidis ſpecies eſſe. Verùm quia non conſtat an cæteræ notæ reſpondeant, non temere ſolicitandam, aut locum
quem occupavit movendum duximus. Alios interim quibus eam videre contigerit hortamur,
tum floſculos, tum ſemina curioſiùs obſervent, quo nos omni ſcrupulo de ejus loco & gene-
liberemur.

* 10. *Anthyllis* Alpin. Exot.

Alpin.

Exigua eſt herbula, palmum alta, fruticoſa valdè. Namque ab radice plures *caules* fert, nume-
ad minus quinque, longos, graciles, rotundos, albicantes; à quibus hinc indè brevibus inter-
lis exeunt ſurculi multi, tenues, atque breves, *foliis* multis minimis, Lentis magnitudine & figu-
undique circumſepti, qui & ipſorum & foliorum ipſos circundantium multitudine frutex denſus
modum apparent & in orbem etiam actus. In ſurculorum verò cacumine *floſculi* parvi exeunt;
ibus pro ſeminibus ſuccedunt *fructus* parvi, oblongi, teretes, Tritici ferè magnitudine & figurâ.
ta planta albicat & ſalſum ſapit. *Radix* verò longa, tenuis, geniculata, alba cernitur, eodem
o ſapore guſtum inficiens.

In locis maritimis [inſulæ Cretæ] copioſè naſcitur. *Locus.*

Accedit ad Anthyllidem à Cluſio & J. Bauhino deſcriptam. Differt autem à Cluſiana florum
, qui inter ipſa folia naſcuntur.

Polygonum minus Lentifolium *C. B.* ipſo monente, cum Anthyllide Valentina *Cluſ.* quæ tota
rubens eſt, longè minoribus foliis, & copioſioribus floſculis ex albo purpuraſcentibus; iiſque non
ùm in cauliculorum ſummitatibus, confundi non debet.

11. *Polygonum*

11. *Polygonum muſcoſum minimum* Bocconi.

Bocc.

Cauliculis eſt pluribus, uncialibus, densè geniculatis: ***Foliis*** crebris, capillaribus, breviſſimis, radiatim ad cauliculorum nodos diſpoſitis: ***Floribus*** herbaceis, minutiſſimo *ſemine* eis ſuccedente. Humi ſpargitur, Camphoratæ congenerem plantam æmulans. Cùm primùm exit Iulum quendam minimum primo aſpectu refert.

Locus. Propè Catanam in Sicilia, & in ambulacris horti Piſani crebrò reperitur, & deciduo ſemine ſe propagat. ***D. Magnol*** Maio menſe copioſum obſervavit in ſatis luci Gramuntii propè Monſpelium. Modò viride eſt, inquit, aliquando purpuraſcens. Ob parvitatem plantulæ, ut veriſimile eſt, nondum fuit obſervatum.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER QUINTUS.

QUI EST

De Herbis flore Compoſito planifolio, natura plerunque pleno, lacteſcentibus.

FLOS *compoſitus* ſeu *aggregatus* nobis dicitur qui ex pluribus floſculis in unum totalem (ità enim cum Philoſophis loqui liceat) florem coeuntibus conſtat; quorum unuſquiſque non tantùm folio ſeu bracteâ coloratâ, verùm inſuper vel ſtaminibus, vel ſtylo ſaltem conſtat, & ſinguli ſingulis ſeminibus cohærent. Hujuſmodi flos ab *umbella*, *corymbo*, *ſpica* differt quòd floſculi omnes communi Perianthio includuntur & continentur, quòd plerique petalorum majorum circulum medium orbem radiatim cingentium obtinent, quódque floſculi ſinguli ſingulis ſeminibus nudis arctè ſtipatis inſident.

Herbæ flore compoſito ſunt vel ſucco lacteo prægnantes, flore planifolio, naturâ plerunque pleno : plerunque dico quia in paucis quibuſdam hujus generis, h. e. lacteſcentibus, ut v. g. *Chondrilla cœrulea Cyani capitulis C. B.* flos diſcoides eſt : vel ſucco limpidiore. Hæ autem vel ſunt flore *diſcoide*, hoc eſt, ex pluribus brevibus compreſſis & confertis floſculis (quos nonnulli perperam ſtamina vocant) in unam quaſi apparentem ſuperficiem digeſtis compoſito; vel flore *fiſtulari*, qui ex plurimis concavis oblongis floſculis ad margines in longas lacinias diſſectis compônitur, ut *Cyani*, *Jaceæ*, &c. Hoc genus herbæ *capitatæ* dicuntur, quoniam calyx earum ſquamoſus in ventrem plerumque extumeſcit. Quæ flore diſcoide ſunt diſtinguuntur in *Papposas*, quorum ſcilicet ſeminibus pappus ſeu lanugo innaſcitur; & *Corymbiferas*, quarum ſemina ſolida ſunt ſeu pappo deſtituta.

Alii vulgò hoc genus herbas flore compoſito donatas primariâ diviſione in *Pappoſas* & *Corymbiferas* diſtinguunt ; Pappoſas deinde in *Capitatas* & flore diſcoide præditas. Verùm quoniam ex *pappoſis* dictis, & iis qui ſeminibus ſolidis ſunt, (ità enim cum aliis vocamus commodioris vocabuli inopiâ) ſeu *Corymbiferis* nonnullæ inſignibus notis conveniunt, nimirum ſucco lacteo & flore planifolio naturâ pleno, quæ hujuſmodi ſunt omnino conjungendas cenſui, ideóque novum genus conſtitui Herbarum flore compoſito planifolio naturâ pleno, lacteſcentium.

Not. Jo. Bauhinum *Corymbi* nomen floribus compoſitis non pappoſis attribuere, initio lib. 26. Hiſtoriæ Plantarum. Cùm enim (inquit) apud Plinium legimus *comantes auri fulgore corymbos* dictos flores, ſeu ut ille ait, fructus *Chryſocomes*, éſtque Corymbus quodvis ſummum, unde & Columella de Cinara dixit,

Hæc modò purpureo ſurgit glomerata Corymbo.

Et pleræque hujus generis florem gerant denſum & in capitulum aggeſtum quendam floſculorum ſtipatum, eum Corymbi nomine tantiſper complecti libuit, dum tu [Lector] certius ac melius invenias nomen; & plantas hujuſmodi floribus inſignes Corymbiferas dicimus. Hunc & nos ſequimur, nec ſine ratione cùm floſculos in capitulum aggeſtos, & in gibbam ſeu globoſam figuram non rarò extuberantes merito Corymbos dixeris.

Herbæ flore compoſito ſeu aggregato, ſunt vel eodem

- *Planifolio naturâ plerunque pleno*, lacteſcentes, quæ vel ſeminibus ſunt
  - *Pappoſis* ſeu alatis,
    - *Latiuſculis & compreſſis*, brevibus, utrinque acutis; Caulibus
      - *Gracilioribus*, firmioribus, ſolidioribus & minùs concavis, capitulis anguſtioribus & minoribus: LACTUCA, cujus duo ſunt genera, alterum eſculentum, ſucco lacteo dulci prægnans; *Lactuca ſativa*; alterum non eſculentum, odore opii, coſtâ folii ſpinoſâ, *Lactuca ſylveſtris*.
      - *Majoribus* ſeu craſſioribus, tenerioribus, fiſtuloſis, capitulis latioribus, floribus grandioribus, foliis carduorum ſpinoſis, ſpinulis mitioribus: SONCHUS.
    - *Teretiuſculis* aut *anguloſis*, *craſſitie latitudini ferè æquali*, oblongis,
      - *Majoribus*, flore circa meridiem ſe claudente, calyce
        - *E ſimplici foliorum acutorum florum petala longitudine excedentium ordine compoſito*, foliis gramineis, radice annua: TRAGOPOGON.
        - *Squamoſo*, ſquamis majoribus, non ultra florum petala excurrentibus, radice in pleriſque craſſa, vivaci: SCORSONERA.
      - *Minoribus*,
        - *Erectiores & non repentes*, foliis plerunque laciniatis, caule
          - Ἀκαύλῳ, ſeu *non ramoſo*, foliis nudo, flore in faſtigio unico magno: DENS LEONIS.
          - *Ramoſo*, foliis cincto, floribus in ſingulis caulibus pluribus, ſemine
            - *Citrino*, aut *ruffo*, *majore*: HIERACIUM.
            - *Nigro minore*; ſeu *elatior*, caule multis foliis cincto; *Hieracium fruticoſum*; ſive *humilior*, paucis in caule foliis; *Pulmonaria Gallorum*.
        - *Reptatrices* flagellis emiſſis, foliis longioribus pilis obſitis: PILOSELLA, *Auricula muris*.
  - *Solidis* & pappo deſtitutis, foliis & caulibus
    - *Spinoſis*, Carduorum in modum, lacteis lineis notatis: ERYNGIUM LUTEUM, *Carduus chryſanthemus*.
    - *Lævibus*, floribus
      - *E lateribus caulium & ramorum exeuntibus*, cæruleis: CICHOREUM, *Intybus*.
      - *Summos caules & ramulos terminantibus*; *Hieracioides ſeminibus ſolidis*: His accenſemus *Cichoreum verrucarium* dictum, *Lampſanam*, *Hieracium ſtellatum & falcatum*, quarum flores flavi ſunt & Hieraciformes.
  - Quæ Chondrillæ nomine feruntur plantæ, vel ad Lactucas ſylveſtres, vel ad Hieracia referri poſſunt.
- *Diſcoide*, hoc eſt ex pluribus, brevibus, compreſſis & confertis floſculis, (quæ nonnulli perperam ſtamina vocant) in unam quaſi apparentem ſuperficiem digeſtis compoſito. Hæ vel ſunt ſeminibus
  - *Pappoſis*, quæ vel ſunt floribus [cum cauliculis]
    - *Erumpentibus ante folia*, & brevi marceſcentibus,
      - *In ſingulis caulibus ſingulis*, radiatis, foliis ſubrotundis ungulæ equinæ figurâ, ſubtus præcipuè incanis: TUSSILAGO, *Bechium*.
      - *In uno caule pluribus*, in thyrſum diſpoſitis, nudis, foliis ſubrotundis *Bechii*, ſed majoribus: PETASITES.
    - *Poſt folia exeuntibus*, diſco
      - *Radiato*, foliis
        - *Spinoſis* Carduorum æmulæ, foliis florum marginalibus ſiccioribus & exucci, cuſpidatis: CARLINA, *Chamæleon*, *Acarna*.
        - *Lævibus* ſeu mitibus abſque ſpinis,

- *Maximis*, oblongis, acutis, ſubtus incanis, floribus itidem maximis, flavis, radice craſſa, aromatica: HELENIUM, *Enula campana.*
- *Minoribus*, floribus
  - *Aureis, amplis, ſparſis, in ſummo caule & ramulis in pediculos prælongos excurrentibus ſingularibus*, petalis diſcum ambientibus longis; foliis in genuinis ſpeciebus ſubrotundis, radicibúſque tuberoſis & vi deleteria præditis: DORONICUM.
  - *Pluribus in caule, in brevioribus pediculis*, barbulis diſcum ambientibus itidem brevioribus; foliis productioribus & anguſtioribus; radicibus innocuis; florum petalis
    - *Succulentioribus* & brevi marceſcentibus; foliis & coma
      - *Odoratis* & plerunque tactu glutinoſis aut pinguibus: CONYZA.
      - *Inodoris* aut minùs odoris,
        - *Integris*, floribus
          - *Majoribus*, ſtellam radiantem æmulantibus: ASTER, è quibus, maritima quæ eſt florum petalis marginalibus purpuraſcentibus *Tripolium* dicitur; quæ barbulis & diſco flavis *Crithmum Chryſanthemum.*
          - *Minoribus*, in ſummis caulibus confertis in thyrſum aut umbellam, aureis: VIRGA AUREA.
        - *Laciniatis*; floribus in ſummis caulibus velut in umbellam diſpoſitis: JACOBÆA.
    - *Exuccis & aridioribus*, unde durabiliores ſunt, nec citò marceſcunt, coloríſque gratiam diu retinent ſiccata,
      - *Frontatis* aut *velut bullatis*, aliàs flavicantibus; STOECHAS CITRINA; aliàs albentibus, ut in *Gnaphalio Americano.*
      - *Cuſpidatis*: foliis
        - *Integris*; JACEA *Oleæ folio.*
        - *Laciniatis* & ſpinoſis Carduorum æmulis; CARLINA.
- *Nudo*, foliis
  - *Laciniatis*, floribus flavis aut purpuraſcentibus; SENECIO.
  - *Digitatis*, floribus purpuraſcentibus velut in umbellam diſpoſitis; EUPATORIUM Avicennæ
  - *Integris*, floribus
    - *Purpuraſcentibus*, vel foliis ſubrotundis maximis; CACALIA vulgaris; vel foliis longis; *Eupatorium Canadenſe Cornuti.*
    - *Flavis*,
      - *Maritima* & incana odore aromatico; GNAPHALIUM *maritimum.*
      - *Mediterraneæ*,
        - *Major*, floribus flavis velut in umbellam diſpoſitis, Conyzæ facie; BACCHARIS *Monſpelienſium, &c.*
        - *Minor*, tota tomentoſa & incana, floſculis minimis; GNAPHALIUM.

Solidis ſeu Pappo deſtitutis: Vide Tabulam Libri Octavi.

SECTIO PRIMA.

De Lacteſcentibus Flore compoſito papposis.

CAP. I.

De Lactuca.

LACTUCA [Θρίδαξ] quòd copiâ lactis exuperet dicta eſt, quódque fœminas nutrientes lacte impleat.

Hujus notæ peculiares, quibus à congeneribus diſtingui poſſit, ſunt Semina brevia, latiuſcula & compreſſa, utrinque acuminata; caules graciliores, firmiores & minùs concavi, capitula minora.

Hujus duo ſunt genera, ſativum & ſylveſtre.

Ad poſterius genus reducimus Plantas nonnullas Chondrillæ dici ſolitas; unam etiam cujus ſemen Lactucæ ſemini non reſpondet, ob capitula parva quibus Lactucam refert; nimirum *Chondrillam vimineam* dictam.

LACTUCÆ SATIVÆ.

1. *Lactuca Sativa* C. B. Ger. *ſativa non capitata* J. B. **Garden Lettuce.**

J. B.

F*Olio* eſt Endiviæ, longo, lato, rugoſo, pallidè virente, lacte prægnante per primam adoleſcentiam grato, tandem amaro & cibis abdicato, quod fit ubi cauleſcit planta. *Caulis* firmus, teres, gracilis, ſeſquicubitalis & altior, in ramos dividitur, crebrò deinceps dividendos: Quorum extremis *floſculi* hærent lutei, parvi, ex ſquammato capitulo proſilientes; quibus in pappos facesſentibus *ſemen* ſuccedit parvum utrinque acuminatum oblongum compreſſum, coloris cinerei.

Locus. Seritur in hortis.

Vires. Lactucæ ſativæ refrigerant, ſtomacho gratæ habentur; bilis efferveſcentiam & æſtum compeſcunt; ſomnum conciliant. Declinante ætate (inquit *Galenus*) ex ſe inſomni, graviter hoc incommodo afficiebar: Adversùs quod unicum mihi præſentiſſimum remedium Lactuca veſpere commanducata fuit. Plerique antequam excauleſcat in aqua elixâ utuntur, ut ego jam facio (inquit *Galenus*) ex quo dentes mihi deteriores eſſe cœperunt. Lac augent, alvum leniter movent; [neque alvum cohibent, uti neque impellunt] ventriculo conveniunt, multíque ac laudabilis nutrimenti ſunt, verùm decoctæ magis alunt, coitum tamen avertere dicuntur, & ſi aſſiduè edantur visûs hebetudinem inducere.

In phrenitide, delirio, febre ardente, &c. applica temporibus & ſuturæ coronali, imò carpis, nempe linteum duplicatum aut triplicatum permadefactum aquâ Lactucæ, in qua v. g. in ℔ 1. pond. medicin. Salis nitri pp. & cryſtallizati, aut Salis Prunellæ ℥ ß diſſolutæ fuerint: Quod medicamentum longè præfero his in caſibus oleo roſaceo cum Lactucæ ſucco permiſto. *Simon Paullus.*

2. *Lactuca capitata* Ger. C. B. Park. *ſativa vulgaris capitata* J. B. **Cabbage Lettuce.**

Folia huic breviora, latiora, extrema circumſcriptione rotundiora quàm ſativæ vulgari, plana & lævia, quæ brevi in caput rotundum conglobantur, Braſſicæ capitatæ in modum. *Semen* priori ſimile, ſed nigrum.

Dodonæus Lactucam ſativam culturæ mangonio folia ità mutare ſcribit, ut vel criſpentur, vel ità in ſe contrahantur, ut capitatam Braſſicam æmulari videantur. Ejuſdem ſententiæ J. Bauhinus etiam eſſe videtur. Verùm tum figura foliorum, tum ſeminis color, ſi perpetuò niger ſit nec unquam mutat, differentiam ſpecificam (ut vocant) arguit.

Lact. Capitata major. Parkinſonus Lactucæ Venetæ capitatæ meminit, cujus capita in eam magnitudinem interdum excreſcunt ut caput humanum æquent. Hujus, inquit, ſemen album eſt; caulis humanam altitudinem aſſequitur. Poſt ſolſtitium æſtivum ſeritur pro acetariis hybernis. Hæc proculdubio eſt, quam J. Bauhinus Monſpelii abundare ſcribit, tantæ magnitudinis, ut una patinam ſatis amplam repleat, tota hyeme in uſu. Alterius etiam ſpeciei meminit Jo. Bauhinus cum pluribus capitibus, quæ vix (inquit) differre videtur à cæteris capitatis, capita tamen minora; alteram tamen ſpeciem exiſtimârim, quandoquidem ex particulari ſemine nobis provenit. Hæc ille.

3. *Lactuca rubra* J. B. *maculoſa* C. B. **Red Lettuce.**

Cæſ.

Rubra eſt hæc ſpecies, ac ſi vinum foliis eſſet aſperſum, latiſſimis foliis conſtat ac patulis; dulcior cæteris ſed durior, idcirco recentia tantùm folia ſecant, regerminat enim diutiùs antequam cauleſcat: Semina ei nigra. Hæc J. Bauhinus ex Cæſalpino.

Hujuſmodi Lactucam in hortulo noſtro habuimus ſæpius, quæ foliis erat brevioribus & rotundioribus quàm Lactuca vulgaris.

4. *Lactuca Romana longa dulcis* J. B. *Lactuca Intybacea* Ger. *foliis Endiviæ* C. B. *& Lac. folio obſcuriùs virente, ſemine nigro* ejuſdem. *L. Romana rubra, & L. Romana alba* Park. parad. **Roman Lettuce red and white, or Endive-leaved Lettuce.**

J. B. Cæſ.

Folium huic anguſtius eſt & productius, planum & minimè rugoſum aut bullatum, modicè ſinuatum, & inferna parte ſecundùm coſtam ſpinulis armatum. *Flore* eſt & caule Lactucæ vulgaris, ſed *ſemine* ſuccedente nigro.

Duplex eſt, *alba*, & *nigra* ſeu *fuſca*: Eſt autem omnium Lactucarum maxima. In caput non ſurrigitur (inquit Cæſalpinus) niſi vinculo alligentur folia, ſic enim candidiſſimam reddi & fragili teneritudine cæteras vincere.

J. Bauhinus ſe ignorare ſcribit an Lactuca ſylveſt. lato folio culturâ mutari poſſit in Romanam, quæ cum ſylveſtri communes habet ſpinas in dorſo & alia quædam. Hoc nobis minimè veriſimile videtur, ſiquidem odor viroſus & vehemens opii, folia in caule ſuperiora valdè laciniata, totus denique habitus plantæ reclamat.

* 5. *Lactuca longo & valdè anguſto folio* J. B. *folio oblongo acuto* C. B. Park. **Sharp-pointed Lettuce.**

J. B.

Huic *folia* à radice ſtatim oriuntur multa, palmum aut ſeſquipalmum longa, unciam unam aut alteram lata, ſuperiora verò ut breviora, ità anguſtiora, ſpinulis quibuſdam per margines donata, utraque verò acuminata. *Caulis* cubitalis & ſeſquicubitalis, ramoſus. *Flores* & ſemen cum Lactucis vulgaribus eadem, ſed ſemini color fuſcus.

6. *Lactuca criſpa* C. B. Ger. Park. *criſpa, laciniata* J. B. **The broad-leaved curled Lettuce.**

Hæc *folio* eſt latiore & breviore, calore viridiore quàm proximè ſequens, ad margines quidem laciniato & diſſecto, minùs tamen tenuiter & profundè quàm illa: *Semine* nigro.

7. *Lactuca criſpa altera* C. B. *criſpa minor* Ger. *criſpa & tenuiter diſſecta* J. B. **Curiouſly cut and waved curled Lettuce.**

Hujus *folia* pallidiùs virent quàm præcedentis, laciniis tenuioribus & profundioribus inciſa, iiſque undulatim intro foríſque flexis reflexíſque criſpa, pulcherrimò aſpectu. *Flores* conveniunt. *Semen* album eſt. In parem cum præcedente altitudinem aſſurgit.

LACTUCÆ SYLVESTRES.

1. *Lactuca foliis quernis, an Lactuca Italica laciniata* C. B? **Oak-leaved Lettuce.**

HUjus folia figurâ ſuâ & laciniis Quercûs folia quadantenus referunt, ſúntque viridiora paulò quàm Lactucæ vulgaris, minora, & ad radicem pauca antequam excauleſcat. In ſumma hæc planta toto habitu propiùs accedere videtur ad ſylveſtres Lactucas quàm ad ſativas.

Lactuca Italica laciniata *C. B.* folio eſt tenuiſſimo, pallidè virenti, in plures partes ſemi-palmares laciniatas diviſo, per reliqua vulgari Lactucæ ſimilis, quæ eſu tenerrima. Hinc à noſtra ſpecie diverſa videtur.

Nobis ex ſemine Londino accepto ſuccrevit.

Tragus Lactucam ſuam ſecundam ait eſſe foliis Quercinis inciſis.

A. 2. *Lactuca ſylveſtris major odore Opii* Ger. emac. *ſylv. odore viroſo* C. B. *Endiviæ foliis odore viroſo* Park. *ſylv. lato folio, ſucco viroſo* J. B. **The greater ſtrong-ſented wild-Lettuce.**

J. B.

Ex *radice* minimi digiti craſſitudine, candida, paucis fibris capillata, *caule* tricubitali & altiore adoleſcit, ſatis craſſo & rigido, tereti, lævi, inani, ramoſo, lac perquam amarum, tetro & viroſo odore opii, ex radicis & caulis vulnere fundens. *Folia* infima lata, Intybo ſativo proxima, nigricantia, non laciniata, ſed ſpinulis duntaxat levibus per ambitum quaſi ſerrata, ad medium ferè caulem: ſuperiora verò profundè laciniata, Lactucæ ſylveſtris Fuchſii & aliorum in modum, quà terram ſpectant ſpinulis per coſtæ longitudinem hiſpida. *Flores* conferti Lactucæ, colore luteo, calice ſquammato, ſubrubente. *Semen* ex copioſo tomento pendulum, nigrum.

In aggeribus foſſarum naſcitur, inque lapidoſis ſaxosíſque locis, minùs tamen frequens. *Locus.*

Quæ de viribus Lactucæ ſylv. veteres prodiderunt, quòd ſcilicet ſemen ejus non minùs quàm ſativæ libidinum imaginationes in ſomno amolitur, & Venerem arcet; quódque ſuccus ad eadem valet, an huic plantæ conveniant dubito. Narcoticam eam eſſe & ſoporiferam, adeóque viribus Papaveri *Vires.*

ſimilem, ut Dioſcorides & Plinius tradunt, Opii vehemens & viroſus odor abundè convincit. Verùm omnia in genere opiata irritare potiùs quàm extinguere appetitum ad Venerem me jampridem monuit *D. Mart. Liſter*, ſaltem modicè ſumpta, non ſecus ac vinum ac alii generoſi liquores, quibus & viribus quodammodo reſpondere videntur. De Lactuca ſativa aliter ſe res habet: Hæc enim dum adhuc recens & tenera eſt, antequam excauleſcat, commanducata certo certiùs Veneri adverſatur, & libidinem extinguit.

Hujus herbæ incenſæ fumo animi causâ naribus excepto ſe veluti conſternatum & vertigine ſubita correptum, & eodem planè modo affectum ſenſit idem *D. Liſter*, quo ſolent illi qui Nicotianæ fumum haurire primò aggrediuntur.

A. 3. *Lactuca ſylveſtris coſtâ ſpinosâ* C. B. *ſylv. laciniata* Park. *ſylv. foliis diſſectis* Ger. emac. *ſylv. ſive Endivia multis dicta, folio laciniato, dorſo ſpinoſo* J. B. **Cut-leaved wild Lettuce.**

J. B.

Incondita habet per caulem *folia*, Sonchi diviſurâ, laciniata & ſerrata, ſpinis ſecundùm coſtam averſa parte donata, amaro lacte prægnantia: *Caulis* verò bicubitalis & major, in principio ſpinoſus, qui in ſummo in multos abit ramulos, quos *flores* ornant parvi, lutei, lactucacei, in pappos degenerantes. Hæc odore eſt minùs gravi & vehementi quàm præcedens.

Locus. Ad ſepes & agrorum margines reperitur, locis præſertim petroſis, ínque vineis & hortis.

A. 4. *Lactuca ſylveſtris folio non laciniato* J. B. *ſylv.* 2. Ger. emac. **Endive-leaved wild Lettuce.**

Hanc ſpeciem Johnſonus Gerardi emaculator primæ ſpeciei varietatem facit; J. Bauhinus ſecundæ, cui & nos ſuffragamur; ſiquidem illâ humilior eſt, & foliis minoribus, odore etiam minùs gravi, noſtris ſaltem naribus: Non alia autem in re à ſecunda differt quàm foliorum figurâ, quæ hîc ne in caule quidem laciniata ſunt. Iiſdem cum priore locis provenit.

A. 5. *Chondrilla* [*rectiùs Lactuca*] *viſcoſa humilis* C. B. Park. Ger. emac. *Lactuca ſylveſtris laciniata minima* Cat. Cant. **Small jagged wild Lettuce.**

C. B.

Ex *radice* tenui, longa, alba, *cauliculi* plures, tenues, reflexi, pedales & cubitales prodeunt, quos utrinque ad palmi [imò duorum triúmve palmorum] longitudinem flores lutei, oblongi, in pappos abeuntes alternatim cingunt. *Folia* habet ad radicem oblonga, anguſta, quædam ſinuata, quædam integra, & in caule pauciſſima.

Locus. Hanc in foſſarum aggeribus naſcentem nos propè Cantabrigiam, Th. Williſellus Londini propè Templum S. Pancratii, invenimus. Poſtea in tranſmarinis circa Neapolin & Monſpelium eandem obſervavimus. In agris Baſileenſibus Autumno florens invenitur. *C. B.*

6. *Chondrilla* [*rectiùs Lactuca*] *ſylv. viſcoſa caule foliis obducto* C. B. *ſaxatilis viſcoſo caule* Park. *ſaxatilis viſcoſa, caule* κνημιδοφόρῳ *Galeni* Col. **Wild Lettuce with booted ſtalks.**

Col.

Radix longa inter ſaxorum rimas ſe inſinuat, ut difficilè niſi diſrupto ſaxo excipi poſſit: atque ſi vel minimo diſrumpantur radix, folia, caulis, vel etiam flores, copioſus indè exit lacteus ſuccus viſcoſus, pauco tempore in grumos concreſcens. *Folia* ſunt Cichorii vel potiùs Dentis leonis dicti modo inciſa, profundioribus etiam inciſuris, tenuioribus lobis diviſa, radicem verſus aduncis, pedem longa, & circa radicem obliquè dependentia, in orbem expanſa. *Caules* raró plures, ſed unicum ſæpius, nec etiam multis alis diviſum emittit, rotundum, lævem, tenuem, albicantem, cubitalem, *foliis* multis veſtitum in imo, è medio verò ad ſummum uſque tenuiora anguſtioráque ſunt folia, per ambitum non inciſa, nec eroſa, ſed per medium ipſorum nervum diviſa, hinc atque hinc caulis & alarum latera cingunt, ut parum caulis adverſarum partium conſpiciatur, vel nudus remaneat; adeóque tota hærent per longum caulem amplexantia, utrinque frequenter alternata, ut vix ab inferioribus ſuperiora diſtent, totúſque caulis ità foliis obductus ſit, ut velut ocreatus videatur. Horum quidem foliorum reliquum ad ſummum quod illorum pars quarta eſt vel minor, integro dorſo hærens à caule recedat, ex quo veluti alâ & caule cui hæret *flores* brevibus petiolis inſidentes emicant, oblongis calathis, bini ternı́ve aut plures etiam, intus lutei, foris albicantes per medium foliolorum florum: Alii *ſemen* parturientes, alii enaſcentes vel dehiſcentes, ità ut diutiùs floreant, ſimúlque perfecta ſemina ab aliis pappo evolent, alia verò ab ipſius plantæ & florum viſcoſa intercepta ſucco maneant ex pappo dependentia. Nigra ſunt atque oblonga, in cacumine, ut in congeneribus pappo albo piloſa. Sapore eſt amaro admodum.

Locus. Æſtate & Autumno floret. Manus tacta ſimpliciter lacte inficit, difficiléque abluitur ut viſcum.

In vetuſtioribus mœniis Campoclarenſium ſicuti & Æquicolorum Materii caſtri & montanis locis provenit. *Nobis in collibus ſaxoſis circa Meſſanam in Sicilia, & Monſpelium in Gallia Narbonenſi obſervata fuit.* Chondrillam vimineam viſcoſam vinearum *Ad.* huc refert *D. Magnol*, & rectè quidem noſtrâ ſententiâ.

A. 7. *Lactu-*

A. 7. *Lactuca ſylveſtris murorum flore luteo* J. B. *Sonchus lævis muralis* Ger. *lævis alter parvis floribus* Park. *lævis laciniatus muralis parvis floribus* C. B. **Ivy-leaved Lettuce.**

J. B.
Affatim lac fundit tota planta, quæ ex *radice* digitali amara *caules* perquam tenues erigit, cubita- s & ſeſquicubitales, læves, ſubrubentes, ſubinde inanes aut medullâ fungoſâ plenos: ad quorum enicula oriuntur *folia* profundè laciniata, extremâ laciniâ triangulâ, hederaceum folium referen- , colore quà terram ſpectant purpuraſcente interdum; *Floſculi* in ramulis exigui, Lactucæ, plu- s congeſti colore luteo, quinque foliis conſtant, totidémque concoloria ſtamina in medio eri- nt, poſtmodum aliorum more in pappos abeunt.

In ſaxorum rimis, ínque muris & aggeribus umbroſis, interdum etiam & in opacis ſylvis oritur. *Locus.*

Lactucæ murorum affinis Sonchus dendroides Dalechampii J. B. *dendroides Dalech.* Park. *lævis laciniat. lut. mont. major* C. B.

Lugd.
Radicem habet craſſam, nigricantem, ex qua radiculæ multæ prodeunt: *Caules* bicubitales atque interdum altiores, teretes, *foliis* ſtipatos ſinuoſis, ſeu per oras ex intervallo inſectis, lætis, Quercui haud diſſimilibus, lacte diffluentibus. Rami in caulibus nulli ſunt, ſed ab imo ſcapo ad ſummum uſque, non procul à foliorum ſingulorum exortu, ſinguli naſcuntur petioli, tenues, qui multos *flores* ſuſtinent luteos, quales ſunt aliorum Sonchorum aut Lactucæ, qui tandem in pappos abeunt.

Sonchus hic Dalech. habet multa communia cum Lactuca murorum; veruntamen ſi deſcriptio & icon Dalech. vera eſt, neceſſariò differunt. *J. B.* quem conſule.

8. *Lactuca ſylvatica purpurea* J. B. *montana purpuro-cærulea major* C. B. *ſylveſtris purpureo flore* Park. *Sonchus ſylvaticus* Ger. emac. **Blew-flowered mountain-Lettuce of the Woods.**

Col.
Radix huic obliqua, nodoſa, dentata germinum oculis tam recentibus quàm vetuſtis, [pollicaris] e qua multæ undique craſſæ, longiſſimæ dependent fibræ, [ſapore grato, dulci, cum leviſſimo amarore præditæ.] *Caule* eſt tenui, bipedali [J. Bauhino bicubitali & altiore, variat utique ratione loci;] glabro, tereti, albicante, medullâ albâ pleno: quem *folia* ex intervallis alternatim veſtiunt, ima puſilla, deinde majora ſemper multúmque latiora, parùm in ambitu ſinuata, glabra, tenella, ſuperiùs pallidè viridia, ſubtus glauca, mollia, tenuia, [nullo aut breviſſimo pediculo donata anguſto principio mucronéque] maxima ſemipedem longa, duas uncias lata caulem amplexantia. Folia in ſummo caule latiore appendice eidem hærent, iterúmque minora efficiuntur vix unciam ſæpe lata, [J. B. ſapore nullo excellente,] manſu grata, ut nonniſi modicè aut vix amara ſentiantur. Caulis ad foliorum exortum non rectus, ſed obliquè, nunc dextrâ, nunc ſiniſtrâ inflexus & ſinuoſus videtur.

E foliorum ſuperiorum alis obliqui & admodum tenues, rotundi, juncei petioli exeunt, quaquaverſum in caulis cacumine expanſi; florum onuſti deorſum ſpectantium ſquamoſis *calicibus*, oblongis, ex viridi purpuraſcentibus, in binos ramulos ſe dividentes, in quibus hiantes *flores* quatuor exſerunt media *ſtamina*, longa, quorum pars media purpureo colore tandem emittit luteam veluti pulveroſam & ſummo trifido apice diviſam atque intortam partem, quæ totidem *petala* lata, nigro-purpurea, oblonga, incurva, ínque ſeſe inflexa circundant, ora in ſummo habentia longis fimbriis diviſa. *Semina* poſtmodum ſuccedunt parva, lævia, cinerea, candidum mollémque pappum exſerentia, latiuſcula, brevia atque compreſſa.

In ſylvis montoſis calidiorum regionum frequens eſt. *Nos invenimus in Jura & Saleva montibus* *Locus.* *è Genevam; ínque ſylvis montoſis quas pertranſivimus eundo à Scaphuſia ad Conſtantiam; & alibi milibus in locis.*

9. *Chondrilla* [*rectiùs Lactuca*] *viminea* J. B. *juncea* Ger. *juncea viſcoſa arvenſis, quæ prima Dioſcoridis* C. B. *viminalibus virgis* Park. **Gum-Succory with rushy twigs.**

J. B.
ullulant primùm per terram in orbem ſparſa *folia* magna, Hedypnoidis laciniis, glabra, quæ in em ſurgente planta marceſcunt: ipſe verò *caulis* propter terram denſis ſpinulis totus horret, at- ad cubitos duos aut tres aſſurgit, frequentibus ramis vimineis variè divaricatis fruticoſus, foliis nullis, aut raris, iiſque vimineæ tenuitatis. *Flores* [ad ramulorum latera &] extremis ramulis nt, lutei, lactucaceis pares, nec formâ diſſimili, *ſemine* ſuccedente iterum Lactucæ pari, ve- non compreſſo, ſed rotundo ferè, ſtriato, oblongo, cinereo, cum tomento villoſo appenſo. x ſubeſt ſimplex, pollicaris & craſſior, glutinoſiſſimo lacteo ſucco abundè prægnans, cubiti ſeſquicubiti longitudine, non ingrata dulcedine prædita. Totam plantam amaro eſſe guſtu tra- Columna, eam fuſè deſcribens.

Germania, Italia & Gallia Narbonenſi in arenoſis copioſè provenientem obſervavimus. *Locus.* . Bauhinus Chondrillam vimineam viſcoſam Monſpeliacam ab hac diſtinguit, ob folia ſuperiora s cingentia, in tenuiſſimas & acutiſſimas lacinias diviſa: Nobis ſuperiori eadem ſpecie viſa eſt. Magnol ſe nondum inveniſſe ait ejuſmodi plantam. *Botan. Monſp.*

* 10. *Sonchus,*

* 10. *Sonchus, (rectiùs Lactuca) fruticoſus petræus Africanus ſpinoſus* Park. **Thorny Shrub-Sowthiſtle, or wild Lettuce of** Africa.

In altum exilit *caulibus* lignoſis, versùs ſummitates in multos *ramulos* variè diviſis & ſubdiviſis undequaque diffuſis, ſingulis viminibus ſeu virgulis in acutiſſimas ſpinas deſinentibus. *Folia* inferiora valdè laciniata ſunt & ſpinoſa; ſuperiora ferè integra aut parum admodum laciniata. *Flores* parvi, ſimplices, pallidè lutei, quibus ſuccedunt *ſemina* pappo adhærente alata.

Locus. Guilielmus Boelius circa *Tuniſium* & *Sapphi* Africæ urbes locis petræis invenit & eruit.

Hæ duæ ultimæ plantæ non ſunt fortaſſe veræ & genuinæ Lactucæ ſpecies; certè præcedens ſeu Chondrilla viminea ſemina compreſſa non habet ad modum Lactucæ, ſed rotunda ferè, ſtriata & oblonga; verùm quia aliis reſpectibus Lactucæ ſimilior eſt quam cuivis alii hujus generis plantæ, Lactucæ ſubnectendam duximus. Ultima Lactucam cæteris partibus refert, & fortè etiam ſemine: verùm hujus figuram non exprimit aut deſcribit Parkinſonus.

CAP. II.

De Soncho.

SOnchus Σόγχος aliis corruptum videtur à σομφὸς rarus, quia ſcil. rarum & cavum caulem habet, aliis ἀπὸ τοῦ σῶον χέειν dictum, quia ſalubrem ſuccum de ſe fundit ad æſtuoſas ſtomachi lancinationes, & bilioſas hepatis obſtructiones utiliſſimum.

Sonchus à Lactuca (quâcum in multis convenit) diſtinguitur capitulis grandioribus; caulibúſque tenerioribus & fiſtuloſioribus, quibus etiam ab Hieracio differt, à quo & ſemine compreſſo diſtinguitur.

Sonchus duplex eſt lævis & aſper; utriuſque plures ſunt varietates, quas ego ſpecie differre non libenter conceſſerim.

A. 1. *Sonchus lævis* Ger. *lævis laciniatus latifolius* C. B. *laciniatus non ſpinoſus* J. B. *lævis vulgari* Park. *quamvis icon non reſpondeat.* **Common ſmooth Sowthiſtle.**

J. B.

Parvâ, fibroſâ, albâque *radice* nititur: *caule* cubitali & ampliore, intus concavo, purpuraſcente; *folia* longa, lævia, ferè glauca, Dentis leonis diviſurâ, latiora, teneriora, lacte prægnantia alternatim prodeunt, aliàs pediculo longo, aliàs nullo, ſed latiore baſi caulem amplectentia, in circuitu quaſi dentata, in quibus vel nullæ ſpinæ, vel molles. *Flores* folioſi, lutei, Dentis leonis minores, [plures ſimul in ſummitatibus caulis & ramulorum, dilutiores quàm Dentis leonis aut Hieracii] quorum extima folia averſa parte purpuraſcunt, & in pappos abeunt. *Semen* parvum, oblongum & in fuſco rubens. In hoc genere extremum folium latius eſt & triangulare, haſtæ cuſpidem quodammodo referens.

Locus. In cultis, hortis, vineis, &c. naſcitur, præſertim lætiore ſolo.

Variat interdum floris colore niveo vel albo: foliis etiam in plures & tenues lacinias diviſis.

A. 2. *Sonchus minùs lacinioſus mitior ſive minùs ſpinoſus* J. B. *lævis minor paucioribus lacini* C. B. *lævis latifolius*, Ger. **Smooth Sowthiſtle with fewer jags.**

J. B.

Lacte tota planta turget amaro: *Caulis* inanis, cubitum altus & major, hominem interdum altitudine excedens, ramoſus. *Folia* parùm laciniata, tenera, Endiviæ ferè, ſpinulis in ambitu donata, ſed parùm aut nihil pungentibus cauli immediatè adnaſcuntur. *Flores* lutei Hieracii, ſed calice glabro, qui celeriter in pappos abeunt. *Radix* longiuſcula, multis fibris donata. *Hæc varietas in hortis oleraceis inter reliquas ſpecies frequens eſt.*

3. *Chondrilla lutea* J. B. *rectiùs Sonchus lævis in plurimas & tenuiſſ. lacinias diviſus* C. B. *fortè.*

J. B.

In lævi & glabro *caule folia* habet ad Sonchum lævem vulgarem proximè accedentia, niſi quòd multò minora ſint, diviſurâ ferè Chondrillæ cœruleæ: extremæ laciniæ paſſis alis librantem ſe in aere Ciconiam exprimunt, per ſegmentorum ambitum denticulata, quod notatu dignum, hâcque notâ non florens facilè à Chondrilla cœrulea diſcernitur. Ex horum ſinu ramuli exeunt, quorum ſingulis *flos* unicus, ſummo autem cauli plures inſident Sonchi, lutei, in pappos evaneſcentes.

Locus. In vineis & aggeribus circa Monſpelium, inque muris ipſius urbis obſervavimus.

Hæc planta Sonchi ſpecies eſt, non Chondrillæ. Toto ferè anno floret.

Sonchis affinis Terracrepola. Sonchus lævis anguſtifolius C. B. Park. **Narrow-leaved Sowthiſtle.** *Hieracii ſpecies eſt.*

J. B.
Radicem habet Intybo ſimilem, longam, tenuem, paucis fibris donatam candidam, *Caules* mul-
s, cubitales, foliatos, in duos tréſve ramos diviſos. *Folia* Intybo ſimilia ſunt, candidiora, minùs
ſecta ac laciniata, guſtatu ſuavia licèt nonnihil amara ſunt. *Flos* luteus in pappos evaneſcens.
Naſcitur ſponte in aggeribus terrenis agri Monſpelienſis, ut aiunt. Locus.
In cibis cruda ex oleo & aceto expetitur.
Herba quæ nobis Monſpelii pro Terracrepola oſtenſa fuit valdè ſimilis erat, ſi non eadem plantæ illi quam
J. Bauhinus deſcribit & depingit ſub titulo Chondrillis affinis laciniatæ cujuſdam an Trinciatellæ; cui &
nas Terræcrepolæ apud Lobelium, Ger. *&* Park. *aliquatenus reſpondent. Fortè Trinciatella J. Bau-*
i eſt Terracrepola aliorum autorum. Trinciatellam Italorum Camerarii C. Bauhinus Dentis leonis ſpe-
m facit. Qualiſnam planta ſit quam J. Bauhinus ſub hoc titulo deſcribit me neſcire fateor. Ex quo
c ſcripſi, Indicem plantarum circa Monſpelium naſcentium à *D. Magnol* editum nactus ſum,
i invenio ipſum crepidem *Dalech. Lugd.* à Trinciatella *J. B.* non diſtinguendam putare. Eſt autem
epis illa quam intelligit J. Bauhinus titulo & deſcriptione hîc allatis. Vitioſa Lugdunenſis figura
(ut veriſimile eſt) *J Bauhinum* decepit. v. Trinciatella.

4. *Sonchus cœruleus latifolius* J. B. *lævis laciniatus cœruleus, ſive Alpinus cœruleus* C. B. *Alpinus cœruleus* Park. **Blew-flowered mountain Sowthiſtle.**

Cluſ.
Cubitali aut ampliore exiſtit *caule*, rotundo, ſtriato, lanugine obſito, intus cavo, quem ambi-
t multa *folia*, ampla, aliquot profundis laciniis utrinque diviſa, extremo mucronata, latiore pe-
ulo caulem amplectentia, in ambitu nonnihil dentata, ſubtus aliquantulùm incana, lacteo ſucco
na: Plurimos in ſummo caule *flores* profert, purpuraſcentibus & villoſis petiolis inhærentes, vice-
foliis, utplurimùm conſtantes, elegantiſſimi coloris cœrulei, qui per maturitatem in pappum
n *ſemine* cinereo exiguo evaneſcunt. *Radix* pollicaris eſt craſſitudinis, oblonga, non in profun-
n acta ſed obliqua, candicans, clara, velut internodiis diſtincta, multas circumquaque fibras
aſſas agens & vivax, ſingulis annis novos ex latere caules profert.
In ſylvis ad latera montis Juræ, montiúmque maximo Carthuſianorum cœnobio imminentium Locus.
connaſcentem vidimus: Cluſius variis locis umbroſis, in *Durrenſtain, Sneberg, Snealben,* jugis Et-
cherianis, &c.

* 5. *Sonchus montanus lævis laciniatus minor* C. B.

C. B. *prod.*
Ex *radice* craſſiuſcula *caulis* in principio craſſus & lignoſus, rotundus, lævis, ſtatim in alas bra-
atus, ad cubitalem altitudinem accedens exurgit. *Foliis* eſt ſeſquiuncialibus, in paucas lacinias
diſtantes & acuminatas diviſis.
Flores in caulis ſummo veluti in ſpica alternatim diſpoſiti, parvi & palliduli.
In montibus Euganeis frequens eſt. Locus.
Lactucæ potiùs quam Sonchi ſpecies eſt.

A. 6. *Sonchus aſper laciniatus* Park. C. B. *laciniatus ſpinoſus* J. B. *aſperior* Ger. **Prickly Sowthiſtle with jagged leaves.**

A Soncho lævi laciniato differt Foliis craſſioribus, obſcuriùs viridibus & ſplendentibus, in cre-
minus tamen profundas lacinias diviſis, ſpinulis longioribus & rigidioribus aſperis. Quinetiam
a extrema & laciniæ in anguſtiores & acutiores mucrones deſinunt.

. 7. *Sonchus aſper non laciniatus* C. B. *aſper* Ger. *aſper major non laciniatus* Park. *minùs lacinioſus aſperior ſive ſpinoſior.*

oliis eſt quàm Sonchus minùs lacinioſus mitior craſſioribus, obſcuriùs viridibus & ſplendentibus,
ulis longioribus & rigidioribus aſperis, aliàs ſimilibus, nimirum ad Endiviæ folia accedentibus,
ſua caulem amplexantibus.
æ Sonchi ſpecies in hortis & vineis, inque fimetis & locis ruderatis præſertim ſolo pinguiore Lotus.
quentiſſimæ ſunt.

* 8. *Sonchus aſper ſubrotundo folio* C. B. Park. **Round-leaved prickly Sowthiſtle.**

C. B. prod.
Ex *radice* exili, longiuſcula, *cauliculus* rotundus palmaris, aliquando ſeſquipalmaris, parte inferiore
viſſimis aculeis exaſperatus exurgit, circa quem *folia* pauca, ſubrotunda, ſeſquiuncialia, quo-
n quædam ſimuata, omnia tamen per marginem, ut & nervus per folii medium excurrens, le-
imis aculeis exaſperantur. In cauliculi ſummo duo tréſve pediculi, quorum ſinguli unum *florem*
eracio ſimilem, parvum, luteum, qui in pappum abit, ſuſtinent.
Monſpelii ſponte naſcitur, & Sonchus aſper vulgi flore Hieracii nominatur. Locus.

Eſt

Species minor. Eſt inquit & hujus minor ſpecies, capillari *radicula*, à qua pedicelli bini, quatuor vel ſex uncias longi, aliquot verò vix unciales, unicum *florem* parvum luteolum ſuſtinentes exurgunt. Flori *ſemen* nigrum, pappo adhærens ſuccedit. Circa radicem *folia* ſena, ſeptena, obtuſa, per latera dentata. Ibidem reperitur.

Hieracii potiùs quàm Sonchi ſpecies eſſe videtur.

D. Magnol neutram ſpeciem circa Monſpelium vidit.

* 9. *Sonchus anguſtifolius maritimus* C. B. Park. **Narrow-leaved Sea-Sowthiſtle.**

C. B.

Radice eſt palmari, tenui, fibris carente: *foliis* ad radicem pluribus, atrovirentibus, uncias quatuor, quandoque ſex longis, rariùs unciam latis, per margines ſpinulis exaſperatis, & reliquorum Sonchorum inſtar lac fundentibus; inter quæ *caulis* unicus, palmaris & ſeſquipalmaris, tenuis, lævis, duobus tribúſve foliis eum baſi ſua cingentibus, cujus ſummo *flos* unicus (rariùs duo) ſatis magnus & luteus inſidet, & tandem in pappum abit.

Locus. In litore Veneto ad *Lio* primùm, dein circa Monſpelium æſtatis initio collegimus, inquit C. B. In maritimis propè Monſpelium inter Juncos copioſè repit, & Auguſto menſe floret. *Botan. Monſp.*

A. 10. *Sonchus repens, multis Hieracium majus* J. B. *arboreſcens* Ger. emac. *Hieracium majus folio Sonchi* C. B. **Tree-Sowthiſtle.**

J. B.

Radices longè latéque repentes nonniſi difficulter evelli poſſunt, perennes, lactifluæ. *Caulis* cu bitalis vel longior [vidimus qui hominis altitudinem longe ſuperaret in paluſtribus naſcentem] ni hic diſtincta ſpecies ſit; concavus, minus tamen quàm Sonchi vulgaris, inferiore parte glaber, quodammodo anguloſus, ibi demum piloſus ubi in ramulos dividi occipit. *Folia* & per terram ſparſa, & quæ cauli adnaſcuntur, Sonchi aſperi aut Dentis leonis foliis ſimilia, palmaria & pluſquam bi palmaria, non admodum lata, profundis laciniis inciſa, in acutos mucrones deſinentia, ſpinis mollicellis circa margines donata, colore ferè glauco. *Flores* in ſummitatibus caulis & ramorum plures, quàm Sonchi majores, ſaturatiùs lutei, hirſuta foliolorum atrovirentium compage coercitu qui tandem in pappos abeunt. Villi quibus caulium ſummitates & capitula obſidentur, obſcurè fla vicant. Florum petala anguſta ſunt.

Locus. Inter ſegetes, & in aggeribus terrenis recens egeſtis, ſolo laxiore frequens occurrit.

C. Bauhinus ex una hac planta duas, ni fallor, facit. Nimirum Hieracium Dentis leonis fol acuto I, ſeu Hier. majus folio Sonchi; & III, ſive Hieracium majus erectum latifolium.

Vires. Sonchus viridis & tener (inquit Galenus) eſtur ut olus, præſertim ejus radices. *Matth.* Ap noſtrates in uſu non eſt, ſed pro cuniculorum tantùm & leporum eſca uſurpatur, unde & *Lactu leporina* dicta eſt. Succus ſtomachi roſiones ſorbitione mitigat. Caulis decoctus facit lactis abu dantiam nutricibus, colorémque meliorem infantium. *Plin.* Ex Vino potus ſuſpirioſos & aſthma ticos juvat, & ſtranguriam ſanat. Succus auribus inſtillatus eorum dolores mulcere dicitur. Qu præterea habent Veteres, apud J. Bauhinum vide. Nos iiſdem cum Lactuca viribus pollere exi mamus: juniorem ſcilicet & tenerum refrigerare, adultum & cauleſcentem potiùs excalfacere, ſapor amarus arguit.

11. *Sonchus arboreſcens alter* Ger. emac. *Sonchus lævis paluſtris altiſſimus.* **The greateſt Mar Tree-Sowthiſtle.**

Ad quinque vel ſex cubitorum interdum altitudinem aſſurgit, & tamen flores minores obtine quàm præcedens, ut à D. *Sam. Dale* moniti ſumus, ipſique etiam in planta ſicca obſervavimus.

Ad ripas Thameſis fluvii non longè à Greenvico obſervavit *Thomas Williſellus*: Nos quoque i Suſſexia & in tranſmarinis non procul Francofurto ad Mœnum, ubi & olim Cluſius, inveni mus.

Sonchi arboreſcentis Tabernæ-montani icon huic equidem plantæ non convenit, & tamen tum Jo. Bauhinus, tum etiam Caſparus frater Sonchum arboreſcentem *Taber.* Sonchi lævis altiſſimi Cluſ ſynonymum faciunt.

Nos ergo horum autoritate inducti plantas illas ſpecie convenire, & quicquid intercedit diſcri minis loco natali imputandum eſſe aliquando ſenſimus & ſcripſimus: verùm inſignis differentia in ſtatura & magnitudine, & hujus quoque florum parvitas præ illius floribus, quamvis planta ipſa mul tò major ſit, contrarium ſuadent. Ejuſdem ſententia eſt & *Tho. Johnſonus* in ſuo Gerardo emacu lato; quem conſule.

CAP. III.

De Hieracio Chondrilla dicto.

CHondrilla dicta eſt ἀπὸ τοῦ χόνδρου quod eſt grumus, mica, & ἴλλειν, quod continere ſignificat, quaſi continens grumos, quos Maſtichæ ſimiles eſſe ait Dioſcorides. In multis enim hujus generis plantis in regionibus calidioribus concreſcunt grumi fulveſcentes in foliorum alis, ínque ipſis caulibus.

Quæ autem hoc nomine ferantur plantæ, vel Lactucæ, vel Hieracii ſpecies eſſe videntur. Nec enim quæ ſuccum exudant in grumos concreſcentem ejuſdem omnes generis ſunt. Chondrilla cœrulea ad Lactucam accedit, reliquæ ad Hieracium pertinent. Trinciatella & Hyoſeris maſcula *Ger.* inſigni nota à reliquis Hieraciis differunt, quòd extimus in flore petalorum circulus calycis qui- bus incumbunt folia longitudine vix excedit.

Cùm Hieraciorum familia admodum numeroſa ſit, ut ordinem aliquem clarioris doctrinæ causâ in iis deſcribendis ſervaremus, quæcunque à Botanicis quâcunque tandem ratione Chondrillæ di- ctæ ſunt, præter eas quæ notis genericis cum Lactucis conveniunt, ſeorſim tradendas duximus. De prima tamen ſpecie ſeu Chondrilla cœrulea ob ſemen latum dubitamus annon Lactucæ potiùs ſpecies ſit.

1. *Chondrille vel Chondrilla cœrulea* J. B. *Chon. cœrulea ſive purpurea* Park. *cœrulea* Ger. *cœrulea altera Cichorei ſylv. folio* C. B.

J. B.

Caules erigit cubitales, teretes, læves, fungoſâ medullâ refertos, ramis ſatis frequentibus brachia- . *Folia* priora palmaria aut dodrantalia, laciniis ad Cichoreum accedentia, glabra & pænè uca; ſuperiora autem profundioribus laciniis inciſa, leviùs etiam aliàs diſſecta, glabra. In ſum- is ramorum *flores* crebri, radiati, cœrulei, ex calice longo, ſquamato, in quo *ſemen* nigrum lon- m, latum. *Radix* perennis, ſimplex, longa, digitali craſſitudine, paucis fibris donata, foris tenui nigro cortice veſtita: intus candida, carnoſa, tenera & admodum fragilis. Tota planta lacteo turget liquore, & guſtu dulcis eſt.

Locus.

Naſcitur in editis apricíſque vineis & montibus, ſolum amans albicans, pingue & calcario lapidi mixtum, ut annotat Cordus. *J. B.* Nos eam inter Confluentes & Moguntiam, ſecus Rhenum flumen invenimus, & alibi in Germania.

Chondrilla cœrulea latifolia laciniata C. B. Park.

Non alia in re â præcedente differt quàm foliis brevioribus, latioribus & in profundiores lacini- diviſis; unde nec ſpecie diverſam exiſtimamus.

2. *Chondrillis affinis laciniata quædam an Trinciatella* J. B? *Crepis Dalechampii* Lugd. *Terra-crepola Monſpelienſibus.*

E *radice* alba aut nonnihil luteſcente, ſimplici, paucis fibris donata, ſucco lacteo turgida *caules* exeunt plurimi (ad octodecim in una planta numeravimus) in lætiori ſolo cubitales & longiores, teretes, læves & velut juncei, infirmi & vix ſe ſuſtinentes, ſtriati, glauca quadam farina obducti, folio unico inſigniore ad primi ramuli egreſſum præditi, reliquis quæ ad reliquorum ramulorum ortum & propè ſummos caules ſunt anguſtis, exiguis nullius notæ. Ramuli pauci ſunt, & ad nga intervalla, ipſi tamen interdum ſubdiviſi. *Flores* ſummos caules & ramulos terminant ut in ngeneribus, parvi, lutei, ex numeroſiſſimis floſculis anguſtis, frontatis, densè ſtipatis compoſiti. uin petala extima ſeu floſculi extimi circuli calycum foliola longitudine vix excedunt, quod vel gulare eſt in hoc genere, vel paucis commune. Floſculis delapſis *ſemina* cùm maturuere, ppo ſatis denſo & longo innaſcente, in ſphæricam ſuperficiem explicantur, longa, anguſta, ru- ntia. *Folia* è radice exeunt plurima, in orbem diffuſa, anguſta, longa, longiuſculis utrinque la- niis, non tamen crebris velut dentata, raris pilis hirſuta ut glabra videantur. Annua eſt planta.

Locus.

Plantam hanc J. Bauhinus & nos etiam circa Monſpelium invenimus. D. Magnol in Indice antarum circa Monſpelium naſcentium eam non diſtinguendam putat à Crepide Dalechampii *ugd.* quam J. Bauhinus alio in loco proponit ſub titulo *Sonchis affinis Terracrepolæ*: figuram au- m quam adhibet vitioſam ex Lugdunenſis non bona icone expreſſam exiſtimat, cui & nos liben- r aſſentimur.

* 3. *Chondrilla Sicula Tragopogonoides maritima* Bocconi.

Radix hujus plantæ candida, fragilis, digitalis pænè craſſitudinis, altè in terram depacta, ſuper- è in tres aut quatuor partes diviſa, ex qua *Caulis* oritur pedalis & altior, pluribus alis ramoſis dona- us, concavus. *Folia* Reſedæ diviſurâ. *Flos* & *ſemen* ut in Chondrillis & cæteris Tragopogis.

Locus.

In arenoſo maris litore naſcitur, in Catanæ, Agrigenti, Saccæ paſtoralibus agris paſſim bvia.

Cùm plantam ipſi nondum vidimus, nec figuram ſeminis deſcripſit Autor, an hîc eam rectè col- ocavimus neſcimus.

4. *Chondrilla folio non diſſecto, caule nudo & foliato* J. B. **Gum-Succory with an undivided leaf.**

J. B.

Radice firmatur longâ, craſsâ, lacteo ſucco turgente, in capita aliquot diviſâ, *folia* emittente multa, palmaria & longiora, ſemunciam plus minùs lata, Plantaginis tenuifoliæ foliis ſimilia, acuminata, glabra, craſſa, Chondrillæ cœruleæ inſtar, ejuſdem pænè coloris. *Caules* frequentes, juncei, dodrantales ſive pedales, glabri, fungoſi, foliis plerunque nudi, nonnunquam foliati, in binos ramos utplurimum diducuntur, quorum ſingulis flos inſidet unus, magnus, luteus, in pappos evaneſcens, quibus ſemina adhærent tenuia, longa, ſtriata & ruffa.

Locus. Ad radices montis *Salevæ*, & in arenoſis ad fluvium *Arve* propè Genevam obſervavimus.

Invenimus etiam in Alpibus Carinthiacis quam hoc titulo donavimus: Verùm ut in planta ſicca à D. *Philippo Skippon* aſſervata obſervamus, radices ei fibroſæ erant, & caules prætenues, ut jam ſpecie diverſam ſuſpicer.

5. *Hieracium Chondrilla dictum incanum. An Chondrilla prior Dioſcoridis legitima Cluſii* Park. *Chondr. lutea* Ger? *Chondr. foliis Cichoraceis tomentoſis* C. B.

Hujus ſemen Chondrillæ legitimæ *Cluſ.* titulo ad me miſſum eſt ab ingenioſiſſimo Viro & peritiſſimo Botanico D. *Hanſ. Sloane* M. D.

E *radice* dum adhuc junior eſt alba, ſimplici, altè & rectâ in terram deſcendente, lacte turgida, raris fibris prædita, nunc ſimplex, nunc plures *cauliculi* exeunt cubitales aut etiam longiores, teretes, tenues, & vix ſe ſuſtinentes, tomento brevi, denſo, candicante Gnaphalii in modum obſiti, ut eſt & tota planta, *foliis* ab imo ad ſummum uſque per intervalla veſtiti, non admodum crebris, alterno ordine poſitis, tres uncias longis, vix unam latis, ab anguſto principio ſenſim dilatatis, circa margines utrinque raris & majuſculis dentibus extantibus, ut in Hieracio flore magno Dentis Leonis, tomento molli candicante utrinque obſitis. [Suprema in caulibus folia interdum ad margines æqualia ſunt & in acutos mucrones exeunt.] Sunt inſuper Caules ramoſi; inque ſummis caulibus & ramulis *flores* ſingulares antequam aperiuntur pro calyce ſimplici foliolorum anguſtorum, oblongorum vallo obſiti, ut florum gemmæ ſtriatæ videantur, aperti Hieracii minoris floribus ſimiles ſunt, coloris lutei. Semina ob Æſtatis frigus non maturuere in hortulo noſtro.

Seriùs & ſub Autumnum floruit apud nos.

Hæc planta longè diverſa eſt ab Hedypnoide Monſpeſſulana ſive Dente leonis Monſpeſſulano *J. B.* At neque Chondrillæ prioris Dioſc. legitimæ Cluſii icon aut deſcriptio ei per omnia reſpondent; ut conferenti patebit: eandem tamen eſſe puto ob caules, folia, ſummitates incana & denſa lanugine tomentóque obducta, qualia in nulla præterea Hieracii aut Chondrillæ ſpecie mihi hactenus videri contigit.

Foliorum alis, ut etiam ipſis ramulis (inquit Cluſius) plerunque inhærent grumi fulveſcentes gummi iſthic concreti.

Locus Invenitur Salmanticenſi agro locis incultis & multis aliis Hiſpaniæ, Auguſto florens vel etiam ſeriús.

6. *Hedypnois Monſpeſſulana, ſive Dens leonis Monſpeſſulanus* J. B. *An Hieracium foliis & flori- Dentis leonis bulboſi* Lob.

J. B.

Ex *radice* craſſiuſcula, longa, nigricante, raris fibris prædita, & ſumma parte in aliquot capita interdum diviſa *caulis* ſurgit palmaris, culturâ etiam cubitalis & bicubitalis, craſſiuſculus, concavus, paulò ſupra radicem in ramos tres, quatuor, aut quinque diviſus, quorum unuſquiſque florem gerit unicum, magnum odoratum, Hedypnoidis noſtratis flori ſimilem, calice multò craſſiore pulchriore, piloſo, è foliis multis latis uno ordine circumvallatum; floris folia extrinſecùs rubeſcunt, cæteroqui lutea; tandem is in pappos evaneſcit. *Folia* Cichorei foliorum inſtar diviſa ſunt incanâ & denſa lanugine tomentóque obducta. J. Bauhinus hanc habet pro Chondrilla priore Dioſc. legitima *Cluſ.* ſed erroneè noſtro quidem judicio.

Locus. Nos circa Meſſanam Siciliæ, & Monſpelium copioſè provenientem obſervavimus.

7. *Chondrilla lactucacea Foro-Julienſis.*

Radice eſt ſimplici. *Folia* ad terram plura triuncialia, valdè anguſta, uno vel altero dente hinc indè extante, ex anguſto principio, ut in hoc genus ſolenne eſt, ſenſim dilatata, in acumen deſinentia. *Caules* ab eadem radice plures, (quinque vel ſex in planta nobis collecta obſervavimus) ſeſquipalmares aut ſemipedales, foliis nudi, ſummâ parte in ramulos & ſurculos multos divi- & ſubdiviſi, quorum ſingulos terminant *floſculi* lutei, pro calice ſimplici foliolorum vallo cincti, ut capitula oblonga, anguſta Lactucaceorum inſtar appareant. *Semina* quod ad formam attinet Lactucaceis ſimilia ſunt, verùm non ità compreſſa, fulva, &, quantum in ſiccis diſcernere licuit, nonnihil aſpera. Ad divaricationes caulium apponuntur foliola minima & anguſtiſſima; extremi etiam ſurculi ſive petioli quibus floſculi inſident tenuiſſimi ſunt. Folia in ſicca glabra videntur.

Locus. In Foro-Julii invenimus viâ quæ ducit à Vinſona ad Venetias.

8. *Chondrillæ Creticæ nomine miſſa, ſemine criſpo* J. B. *Hieracium majus Creticum* Park. *majus folio Sonchi, ſemine curvo* C. B. **Candy Hawkweed with crooked ſeed.**

J. B.
Radix Dentis leonis: *caules* ſpinulis horridi, variè nullóque ordine in alas diviſi: *Folia* Lactucæ
lveſtris, prima & infima integra ferè; ſuccedentia & ſuperiora inciſa, minùs tamen quàm Son-
i: aliàs non diſſimilibus inciſuris. *Flores* Sonchi: *Semen* pulchrum incurvum, ex cervice denti-
lata in roſtellum pulchrum deſinens, per maturitatem ruffum.
Brevis ævi planta, ante hyemem, imò ante Autumnum etiam perit. Floret Junio & Julio, &
men iiſdem menſibus maturat.
Huc referendus videtur Sonchus aſper laciniatus Creticus C. *B.* nam & figura & deſcriptio con-
niunt; adeóque C. Bauhinus perperam, ut aliàs ſæpe, ex una planta duas facit.

* 9. *Chondrilla altera Dioſcoridis Rauwolfii* Cluſ.

Hanc Bauhinus uterque pro Conyza marina Lugdunenſis hiſtoriæ habent, cujus hiſtoriam infra
oponemus inter Conyzas. Mihi (ut verum fatear) deſcriptio Rauwolfiana non videtur conve-
e Conyzæ illi marinæ *Lugd.* ea autem, interprete Cluſio, ſic ſe habet:
Radice eſt lævi, ex fuſco flaveſcente, ſupernâ parte circiter minimum digitum craſsâ, quinque
etiam octo tranverſos digitos longâ, infimâ parte tenuiore, cui inhæret rotunda alia radix, ca-
ſtaneæ magnitudine, lacteo ſucco adeò plena ut turgeat. Superna radicis pars, quà ſe in tres cau-
liculos dividit, multa habet oblonga, & graminis inſtar anguſta *folia*, ſimul naſcentia, ad terram
valdè inclinata, inter quæ prodeunt *cauliculi* aliquot foliis onuſti, è quorum alis longiuſculi exeunt
iculi, ſinguli *florem* ſuſtinentes, Piloſellæ majoris flori æqualem, flavum.
n arvis Halepo vicinis ſatis abundanter invenitur. *Locus.*
An hæc deſcriptio ſit Conyzæ marinæ *Lugd.* an alterius cujuſdam plantæ, Lectoris judicio ſub-
o. Parkinſonus nobiſcum ſentit diverſæ eſſe.

Cap. IV.

De Hieracio Hyoſeride aut Hypochœri.

CUr Hyoſeridis nomen huic generi tribuatur rationem non video. Notam tamen inſignem qua ab aliis Hieraciis differt obtinet Hyoſeris maſcula *Gerardi*, nimirum quod petala floris extrema ſeu marginalia calycis folia longitudine non excedant, quæ an reliquis ſpecie-
communis ſit neſcimus. Convenit tamen Trinciatellæ *Cordi* ſuperiùs inter Chondrillas poſitæ,
idcirco rectiùs hìc collocaretur.

1. *Hieracium minus Dentis leonis folio ſubaſpero* C. B. *Hier. aſperum Hypochœris ſive Porcellia dictum* Park. *Hypochœris ſive Porcellia* Ger. **Swines Hawkweed.**

lia huic multa è radice exeunt per terram ſparſa, Dentis leonis foliis ſimilia ſed minora: è
orum medio *caules* exurgunt plures ſemipedales, tenues, ſubaſperi, aphylli, ſuperiùs in ramulos
liquot diviſi, *flores* ſuſtinentes ſingulos, ſatis amplos, Hieracii. *Radix* parva, longa.
In quibuſdam Bavariæ ſylvis plantam hanc obſervavimus, ejus iconi apud Tabernamont. & *Ger.* *Locus.*
illimam.

* 2. *Hieracium minus Dentis leonis folio oblongo glabro* C. B. *Hieracii parva ſpecies, Hyoſeris anguſtifolia aſpera* J. B. **The leſſer Swines Succory or Hawkweed.**

xigua ſed craſſiuſcula donatur *radice*, ſuccisâ nonnihil ac ſi præmorſa eſſet, pluribus fibris or-
: *foliis* longis & anguſtis, hirſutis, in terra ſparſis: *caulibus* duobus aut tribus, glabris è radi-
rodeuntibus, non multò plus palmum longis, versùs ſuperiora utplurimum in binas alas divi-
quarum extremitatibus inſidet flos unicus, luteus, plenus, ſatis magnus. Tota planta amari-
is eſt ſaporis. *Tabern.*
ucos multum amat (inquit) frequens etiam in ſolo arenoſo, gramineo & ſecus vias. *Locus.*
agnitudine, foliorum anguſtiâ & caulibus minùs ramoſis à præcedente differt.

3. *Hieracium minimum Cluſii, Hyoſeris Tabernamontani & Gerardi* Park. *Hier. minus folio ſubrotundo* C. B. *Hyoſeris maſcula* Ger. **Small Swines Succory or Hawkweed.**

adix quam eruimus alba erat, ſimplex, altè in terram deſcendens, paucis fibris donata. *Folia*
dice exeunt multa, bellidis ferè ſed paulò longiora & ſerrata aut dentata; ſive ex anguſto prin-
paulatim dilatata, apicibus ſubrotundis; ſubglauca, lanugine adeò brevi obducta ut negligen-
intuenti glabra videantur. *Caules* ex eadem radice emergunt in foliorum medio plures [in-
um unicus] nudi, propè terram rubentes, versùs ſummum ramoſi, ramis juxta exortum ruben-
, ad quos exigua quædam foliorum rudimenta cauli adnaſcuntur. Caules omnes, contra ferè
n in aliis plantis, extuberant versùs capitula, craſſioréſque fiunt & tandem fiſtuloſi, cùm infe-

riùs ſolidi fuerint; ſinguli ſingula capitula globoſa ſuſtinentes, ex quibus *flores* parvi, lutei, floſculis brevibus, calicibus vix productioribus compoſiti.

Locus. Provenit inter ſegetes locis parùm arenoſis & terra friabili, ut rectè Cluſiùs.

4. *Hieracium parvum Creticum* Park. Cluſ. *minus flore ex albo carneo* C. B. **Small Hawkweed of Candy.**

Cluſ.

Elegans eſt plantula cujus ſena aut plura *folia* ſumma tellure diffunduntur, quâ parte radici adhærent anguſtiora, extrema parte latiora, per ambitum inciſa, medio nervo purpuraſcente; inter quæ naſcuntur bini aut terni *cauliculi*, circiter pedem alti, enodes, præterquam ſuprema ferè parte ubi in binos ramos dividuntur, ſubnaſcentibus parvis foliolis valdè inciſis. *Flores* in extremis faſtigiis naſcuntur, ſatis grandes pro plantæ proportione, ex multis foliolis ſibi invicem incumbentibus conſtantes, ſupernâ parte prorſus albis, ſubtus carnei (ſi ità appellare licet) coloris. *Radix* eſt ſingularis, oblongiuſcula, ſupernè craſſior, deinde paulatim ad infimum uſque gracileſcens, aliquot lateralibus fibris donata, inſtar radicis Cichorei ſylveſtris.

CAP. V.

De Hieracio ſimpliciter dicto.

Hieracium Ἱεράκιον i. e. Accipitrina eò dicitur quoniam Accipitres ſcalpendo eam, ſuccóque oculos tingendo obſcuritatem cùm ſenſere diſcutiant. Plin. lib. 20. cap. 7. vel propterea fortè quòd pappi ejus Accipitrariis utiles ſunt ad vomitum Accipitribus ciendum.

Hieracium à Soncho differt caulibus gracilioribus, nec adeò teneris & fiſtuloſis; ſeminibus longioribus, non compreſſis ſed teretiuſculis aut anguloſis. Quæ Chondrillæ nomine feruntur plantæ, vel ad Lactucæ, vel ad Hieracii genera pertinent.

Pulmonaria Gallorum, cui congener eſt Hieracium arboreſcens, à reliquis Hieraciis ſeminibus parvis nigris differt.

Piloſella ſeu Auricula muris ſeminibus parvis nigris cum Pulmonaria Gallica convenit; flagellis reptatricibus, & caulium foliorúmque pilis rarioribus rigidiuſculis, ab eâdem & à reliquis Hieraciis differt.

A. 1. *Hieracium minus præmorſa radice, ſive Fuchſii* J. B. *Hier. Chondrillæ folio glabro, radice ſuciſa majus* C. B. *minus præmorſa radice* Park. **Hawkweed with bitter roots; Yellow Devils bit.**

Radix ima parte plurimùm præmorſa, fibris plurimis albis, alimentum haurit. *Folia* ad radicem plurima, longa, anguſta, utrinque laciniata laciniis longis anguſtis acutis, in mucrones prælongos acutos deſinentia, aliàs hirſuta & piloſa, præcipuè circa coſtam mediam, aliàs propemodum glabra, hilari interdum virore ſplendentia, nervo medio albo. Inter hæc *caules* emergunt plures, ad terram primò reclinati, deinde flexu arcuato paulatim ſe erigentes, cubitum aut ſeſquicubitum longi, ſtriati, inanes, ramoſi. Caulium & ramorum ſummitatibus *flores* innaſcuntur benè multi, pediculis longis, lutei, folioſi, è calice oblongo, modicè ſquamato, hirſuto. Ad primam divaricationem apponitur folium iis quæ ad radicem ſimile, ad ſuperiores caulis & ramulorum divaricationes minora, anguſta & oblonga: quin & ſummi caules & ramuli ſeu mavis florum pediculi quibuſdam foliolis ſeu foliorum rudimentis veſtiuntur. *Semen* pappo adhærente alatum.

Locus. In paſcuis frequens Julio & Auguſto menſibus floret.

Hieracium foliis & facie Chondrillæ *Lob.* Chondrillæ folio hirſutum *C. B.* item Hierac. Chondril

A. 2. *Hieracium longiùs radicatum* Ger. emac. Park. *Hier. Dentis leonis folio obtuſo majus* C. B. *macrocaulon junceum, ſive minus primum Dodonæi* J. B. **Long-rooted Hawkweed.**

Ex *radice* craſſa, alba, ſimplici, ſucco lacteo amaro turgidâ, altè in terram deſcendente, *caules* exeunt cubitales & altiores, complures, anguloſi, atrovirentes, concavi, in ramos aliquot diviſi, ima parte raris pilis hirſuti, ſupernè glabri, rudimentis potiùs foliorum quàm foliis veſtiti. *Flores* ſummo cauli & ſingulis ſurculis inſident ſinguli, Hedypnoidis, lutei, è ſquarroſo & glabro capitulo emicantes, pluribus floſculis arctè ſtipatis compoſiti, quorum ſinguli ſingulis inſident *ſeminibus* longis, tenuibus, ruffis, quibus in longos & tenues mucrones productis adnaſcuntur umbellulæ pappoſæ, quâ notâ à reliquis ſui generis faciliùs & certiùs diſtinguitur, quàm aliâ quâcunque. *Folia* pleraque omnia ex radice ſtatim orta per terram ſparguntur, utrinque laciniata, hirſuta, in obtuſum mucronem deſinentia, tenera, lanugine breviore quàm Hieracii Dentis leonis flore ſingulari.

Junio, Julio & per totam æſtatem floret, in paſcuis ubique.

3. *Hieracium villoſum Sonchus lanatus Dalechampio dictum. Sonchus lanatus Dalechampii* J. B. *Son. villoſus luteus major* C. B. Park. **Woolly Hawkweed.**

J. B.
In cubitalem altitudinem & ampliorem excreſcit, *foliis* per caulem craſſiuſculum, piloſúmque for- itò diſpoſitis, duarum triúmve unciarum longitudine, culmi latitudine, nonnihil ſinuatis & ſubin- e veluti corroſis, ad Cyani folia nonnihil accedentibus, nervo unico ſecundùm longitudinem excur- nte, tomentoſis, nullo pediculo nixis, ad quorum radices ramuli enaſcuntur. Superior pars caulis moſior in plurimos ſurculos molli lanugine obſitos divaricatur; *flores* gerens aureos Erigerontis, ndem in pappum fatiſcentes, *calicibus* circundatos tomento delicato & molli pubeſcentibus. *Ra- ce* nititur ſatis craſſa & longa, non multùm fibroſa. Planta ſicca nonnihil amara.

Circa Meſſanam Siciliæ, & Monſpelium Galliæ Narbonenſis plurimum ſponte ortum obſerva- mus. *Locus.*

Tota planta (inquit J. Bauhinus) lacteo ſucco turget Cichorei modo, guſtúque amaro prædita eſt, ſed minùs quàm reliqua Cichorea, quorum & facultates obtinet, licèt imbecilliores.

4. *Sonchus villoſus luteus minor* C. B. Park. *rectiùs, Hieracium tomentoſum minus.* **The leſſer woolly Hawkweed.**

Ex *radice* rufa, longiuſcula, fibris carente *cauliculi* bini, terni, rotundi, nonnihil villoſi palmum ſuperantes, & in ſummo in ramulos binos ternóſve diviſi prodeunt; *folia* pauca ad radicem, uncias quatuor longa, ſed anguſtiſſima, laciniis latè à ſe diſtantibus & lævibus diviſa, quæ circa caulem ſtrictiſſima & uncialia: *Flores* in ſummis ramulis intensè aurei, ex parvis capitulis ſuavi tomento villoſis prodeuntes, in pappum abeunt. Tota planta leviter tomentoſa eſt.

Monſpelii in luco Gramuntio provenit. *Locus.*

Deſcriptio eſt C. Bauhini in Prodromo. Hujus etiam J. Bauhinus verbo meminit in prioris deſcriptione; interdum, inquiens, hæc planta palmaris eſt, foliis minoribus, laciniatis.

Circa Meſſanam Siciliæ metropolin alteram Sonchi lanati ſpeciem à lanato Dalechampii di- ſam invenimus, foliis tamen (quantum memini) minimè laciniatis.

5. *Hieracium Apulum ſuave-rubente flore* Col. *Dentis leonis folio, flore ſuave-rubente* C. B. **Hawkweed of** Apulia **with a fleſh-coloured or red flower.**

Radice nititur ſimplici, alba, rectà deſcendente, paucis fibris donatâ, ſucco lacteo turgidâ. *Folia* in orbem ſpargit, ut congeneres, brevi lanugine utrinque hirſuta, ima ſeu primò erumpentia ferè integra, paucis denticulis donata, ab anguſto principio in obtuſum mucronem ſenſim dilatata, poſteriora & quæ in caulibus exiſtunt profundioribus laciniis Cichorei aut Dentis leonis ſpecie inciſa.

Caules ab eadem radice emergunt plures, dodrantales aut pedales, tenues, ſtriati, ſolidi, rigidiuſculi, raris pilis obſiti, *foliis* ad intervalla majora veſtiti alternatim poſitis, è quorum ſinubus ramuli exeunt. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis, antequam aperiuntur deorſum nutant, Aquilegiæ florum in modum, è calice ſquamoſo, ſuave-rubentes, ſatis grandes: quibus marceſcentibus, *capitula* lanugine albâ, longâ, ſupra calicem eminente pubeſcunt. *Semen* longum, anguſtum & tenue, ruffum. *Odor* totius plantæ ad caſtoreum quodammodo accedit aut opium.

Loco natali Aprili menſe floret, ſeriùs apud nos; natalem autem locum titulus indicat.

Huic affine eſt & ut puto, idem, Hieracium intybaceum floribus ex purpura rubentibus C. B. *intybaceum* X. Cluſ. hiſt. *intybaceum flore carneo* Park.

Quod ex ſingulari *radice* ſtatim multa promit folia, Cichoreo ſylveſtri ſimilia, Erucæ modo in lateribus diviſa & velut eroſa: deinde inter illa multos breves *cauliculos*, minoribus foliis, minúſque ciſis cinctos, & in frequentes ramulos diviſos, dodrantales aut longiores, nudos, ſummo faſtigio inentes *calicem* ſeu capitulum ſeptem aut octo ſquamis hirſutis conſtans, è quo *flos* exit denis duodenis foliis exterioribus, totidem internis minoribus præditus, coloris elegantis ex purpura ru- tis, cui ſuccedit *pappus*, in quo oblongum & gracile *ſemen* fuſcum.

Annua videtur planta, ſubinde tamen novos flores proferens, ut tota æſtate, imò etiam in medi- uſque Autumnum florida conſpecta ſit.

Hæc deſcriptio Cluſiana in omnibus ferè convenit noſtro Hieracio flore carneo; ut minimè du- m ſit eandem plantam fuiſſe Hieracium iſthoc Cluſii cum nobis deſcripto, ut rectè judicat Parſonus noſter. Quin & locus convenit, nam planta Cluſiana nata eſt ſemine ex Italia miſſo; circa C. Bauhinus perperam eas diſtinguit & diverſas facit.

Huic inſuper, deſcriptiones ejus apud Bauhinum utrumque attentè legenti & conſideranti, omni- ò eadem eſſe videtur.

Chondrilla purpuraſcens fœtida C. B. Park. *hirſuta rubente flore* J. B. *cujus deſcriptionem ſubjiciemus.*

J. B.
Plures ex eadem *radice* ſimplice, albâ, durâ, fibris donata, lac fundente *caules* attolluntur, pedales cubitales, ſolidi, lactiflui, tenues, ſtriati, ſingularibus foliis donati, quorum ſingulis ſinguli inſi- nt *flores*, monocloni, colore ex albo purpuraſcente, densè foliis per extremam oram crenatis ſti- i, ex calice thorulis hirſutis canaliculato, cui ad baſin haud ſecus atque in Hedypnoide prominu-

la appoſita folia eáque glabra: Ea porro florum ſubinde eſt præmatura fœcunditas, ut vix ſemuncialem longitudinem aſſecuti caulium rudimentis jam tum capitula florum præludia innaſcantur. *Folia* vel à radice ſtatim, vel ab imo caule per terram ſparguntur [nam in caule reliquo rariora ſunt] Hedypnoidis laciniis, quibus magnitudine tamen cedunt, utrinque hirſuta, odore gravi, ſuccedunt ſemina longa tenuia cum pappo.

Vide ſis deſcriptionem hujus & figuram apud C. Bauhinum in Prodromo.

Unde apparet C. Bauhinum ex una planta tres facere.

A. 6. *Hieracium Caſtorei odore Monſpelienſium. Hier. minus Cichorei vel potiùs Stœbes folio hirſutum* Cat. Cant. **Rough Hawkweed with the ſcent of Caſtor.**

Ex *radice* ſimplici, lignoſa, alba, *caules* exurgunt plures, ramoſi, hirſuti, ſemipedales aut altiores. *Folia* ei anguſta, hirſuta, laciniata, *Stœbes & Salamanticæ primæ* Cluſii, ſed longè minora, in acutum mucronem deſinentia: *Flores* lutei parvi, citò marceſcentes, quibus delapſis, calicibus conniventibus, capitula in ventrem canaliculatum turgeſcunt, pappoſam lanuginem nitidam è ſummitate prominentem oſtentantes, quâ in re Hieracium flore carneo æmulantur. Tota etiam planta non obſcurum Caſtorei odorem ſpirat, quemadmodum & illa.

An Hieracium Amygdalas amaras olens, ſive odore Apuli ſuave-rubentis *Cat. Pariſ.*

Locus. In paſcuis non procul Cantabrigia primùm invenimus, poſtea aliis in locis. Monſpelii, ubi etiam ſponte provenit, nobis oſtenſa fuit hæc ſpecies ſub titulo Hieracii Caſtorei odore; ſub quo etiam in Indice plantarum circa Monſpelium naſcentium à *D. Magnol* depingitur & deſcribitur.

* 7. *Hieracium medio-nigrum Bæticum* Park.

Park.

Quatuor aut quinque parva, oblonga, anguſta, glabra è viridi albicantia, in terram reſupina & mittit *folia*, minùs profundò laciniata, mediâ coſtâ albicante: inter quæ *cauliculus* exſurgit, plerunque unicus, ex viridi albicans, ſtriatus, ramoſus, ſeſquipedali altitudine, *foliis* paucis, minoribus ad nodos ſeu divaricationes veſtitus, denticulis paucis aut nullis inciſis. Summis caulibus & ramulis inſident *flores*, ſinguli ſingulis, Hieracii, parvi, denſo multiplicum floſculorum ſtipatu conſtantes, colore pallido cum macula in medio atro-purpureâ; quibus ſuccedunt *ſemina* parva, leucophæa, lanugine brevi barbata. *Radix* lignoſa, annua.

Locus. Hujus ſemina ex Hiſpania attulit Boelius.

Datur & alia hujus ſpecies omnibus partibus triplo minor, aliàs ſimilis.

Hæc planta inſigni notâ, maculâ, nigro-purpureâ in medio flore ab aliis omnibus Hieraciis facilè diſtinguitur.

8. *Hieracium calice barbato* Col. *falcatum barbatum* Park. *proliferum falcatum* C. B.

Col.

Huic floris *calix* oblongus, ſquamulis ſive foliolis oblongis, tenuibus & incurvis, ut hirſutus & barbatus undique videatur. *Flos* verò pallidus Maio menſe oblongus, nec ſatis hians & latus. Folia parva, triunciali longitudine, anguſta admodum, raris denticulis ſerrata, mollia, nec lævia, nec hirſuta. *Caulis* tenuis eſt, pedalis, duobus tribúſve foliolis hærentibus alternatim ornatus, & in ſummo florem, & ex illius latere ſoboles emittit, in quibus alii flores altiùs emergunt Impiæ vulgaris modo.

Locus. Locis Auſtralibus in maritimis ferè provenit juxta oppidum dictum *Torre del Annunciata* non longè à Stabii ruinis in Veſuvii radice. *Circa Meſſanam & Monſpelium frequentem obſervavimus. Hujus deſcriptionem pleniorem videſis in C. Bauhini Prodromo.*

Varietas. Hujus ſpeciem minorem ibidem deſcribit C. Bauhinus, quam *Hieracium minimum falcatum* appellat, quæ in paucis à præcedente præterquam parvitate differt. In arenoſo maris litore non long Monſpelio.

* 9. *Hieracium alterum lævius minimum* Col.

Col.

Nudus ferè huic *caulis* eſt, pedalis ad ſummum, tenuis admodum: *Radix* exigua, parùm fibroſa. *Foliola* emittit vere, in terram ſtrata, circa radicis caput exigua, oblonga, nec unciam longitudine ſuperantia, ſinuoſa atque lanugine quadam hirſuta, locis verò pinguioribus triunciali longitudine, & ſemiunciam lata: cui plantæ (ob humoris abundantiam putamus) caulem in medio capite extuberantem monſtroſum in multis obſervavimus. Exiguis ac vix conſpicuis alis alternatim veſtitur, ut nudus ferè appareat, ſingularis plerunque; ſed aliquando binos etiam caules deinde obſervavimus. *Florem* in ſummo profert luteum Senecionis, calice ſquamoſo, lævi, oblongo, quo ſeneſcente in globum pappoſum *ſemen* oblongum, fulveſcens efformatur, atque perfectum, ut in congeneribus avolat.

Maio menſe floret. Cum ſuperiore invenimus uná.

A. 10. *Hieracium echioides capitulis Cardui benedicti* C. B. *Hier. capitulis Cardui benedicti maximum, Bugloſſum echioides quibuſdam* J. B. *Bugloſſum luteum* Ger. *Bugloſſum luteum ſive Lingua bovis* Par. parad. Lang de bœuf.

J. B.
Multifida *radice* nititur, craſſitudine digitali, albâ, lac amarum fundente, annua. *Caulis* bicu-
talis radicis craſſitiem æquat, ſtriatus, rubens, denſiſſimis ſpinis, acutis, rigidis, ſed facilè caulem
linquentibus horrens, ſuccum itidem lacteum è vulnere fundens, ramis compluribus brachiatus.
olia Bugloſſæ, ſinuoſa, longa, multò magis ſpinis minacibus horrida. *Flores* Hieracii crocantes,
pappos faceſſentes, è calice thorulis hiſpidis canaliculato. *Semen* oblongum fulvum aut ſubruffum.
nnua eſt planta, ſeipſam reſeminans; floret Junio & Julio.

Ad agrorum margines inque ſepium aggeribus, non rarò & in cæduis ſylvis ſponte oritur. *Locus.*

Uſurpatur pro olere in cibo: Ventrem mollire creditur.

* 11. *Hieracium Echioides capitulis Cardui benedicti majus Arabicum folio ſinuato* Hort. Edinburg.

Hanc ſpeciem nobis nondum videre contigit.

A. 12. *Hieracium aſperum majori flore in agrorum limitibus* J. B. *Cichoreum pratenſe luteum aſperum* Park. *Cich. prat. lut. hirſutie aſperum*, *vel Hieracium hirſutum foliis caulem ambientibus* C. B. & *Cich. montanum anguſtifolium hirſutie aſperum* ejuſdem *ex ſententia* J. B. *fratris.* *Hier. aſperum* Ger. **Rough Hawkweed with a large flower, yellow Succory.**

J. B.
Satis craſſæ *radices*, multifidæ, compluribus fibris donatæ, colore ad buxeum inclinante, lac fundentes amaro ſapore, verùm non inſigni præditum. *Caules* ex eadem radice multi ſurgunt, teretes, ſtriati, rigidis pilis aſperi, ramoſi, lacteum ſuccum manantes, cubitales & altiores. *Folia* inferiora quidem duos interdum palmos longa, ſeſquiunciam lata, acuminata, primùm atrovirentia, poſt de coloris intentione nonnihil remittentia, hiſpida, acuminata, ſinuata per margines, & aliquantulum criſpa; ſuperiora verò alternatim caulibus adhærent, minora, acutiora cæterôqui ſimilia: Sapor utriſque ſubamarus. *Flores* ſuis ſinguli pediculis, modò longis, modò brevibus, poſteriores prioribus, ut in Impia Plinii, altioribus inſident, Tuſſilaginis floribus pares, lutei. Foliola exteriora majora, crenata, ex capitulo è longis foliolis multis ſquammato, ſubaſpero, quod delapſis floribus in ventrem canaliculatum turgeſcit, *ſemen* claudens lanugine obſitum.

Cum Hieracio capitulis Card. benedicti multa communia habet.

In agrorum marginibus, inque aſperis collibus ſecus agros & vineas provenit. *J. B.* Julio, Auguſto, Septembri & Octobri menſibus florens. *Locus & Tempus.*

* 13. *Hieracium montanum majus latifolium* J. B. *latifolium montanum* Ger. emac. *montanum latifolium glabrum majus* C. B. Park. **Great broad-leaved mountain Hawkweed.**

J. B.
Radice nititur brevi, nigro-incana, ſucciſa, digitum minorem craſſitudine æquante, fibris multis albis, in extremitate bifurcatis donatâ, lacte prægnante ſaporis multùm amari: *Foliis* longis, latis, criſpis, ex albo incanis, rigida lanugine obductis, Hieracii echioidis folii in modum effigiatis, ſed duplo latioribus, brevi petiolo hærentibus, caulem amplectentibus, præſertim ſuperioribus, acuminatis. Inter folia ad finem Auguſti procedit *caulis* rotundus, aſper, piloſus, ſpithamam unam & mediam longus, quandoque in duas aut tres alas diviſus, in quibus capitula craſſa exoriuntur, multis foliolis conſtantia; *florem* producentia luteum, plenum, qui, ceu alii hujus generis, in floc-
n abit, ac una cum *ſemine* nigro ventis diſpergitur. Tota planta lacte turget.
Harcyniæ ſummis montibus incola. *Locus.*

* 14. *Hieracium montanum latifolium minus* Ger. *montan. latif. glabrum minus* Park. C. B. *latifolium glabrum ex valle Griesbachiana* J. B. **The leſſer broad-leaved mountain Hawkweed.**

J. B.
Priorem hæc æmulatur, licet *radix* minor ſit, & *folia* anguſtiora & paulò breviora, inferiora etiam
giore prædita ſunt pediculo, cætera verò pediculo carent, caulem amplectentia, ad exortum an-
iora quàm prioris, tenera, mollia. *Caulis* abit in quinque, ſex aut ſeptem ſtaminula, quibus ſin-
s *flos* inſidet unicus, luteus, præcedentis floribus par ſed paulò minor. Tota planta amara eſt.
Hanc obſervavit J. Bauhinus in valle Griesbachiana Maio florentem ut & Tabern. Deſcriptio- *Locus.*
autor.
In Catalogo Horti medici Leydenſis invenio *Hieracium montanum latifolium glabrum non deſcrip-*
.

15. *Hieracium montanum alterum* λεπτομακρόκαυλον Col. *montanum hirſutum minus* C. B. **Mountain Hawkweed with long ſlender ſtalks, and ſmall flowers.**

Col.

E tenui, brevi, fibroſa, parùm flavicante radice pauca promit *folia* ſecus terram magna & longa Hieracio aut Seridi ſimilia, hirſuta, mollia & quæ facilè citóque marceſcunt. *Caulem* quidem Junio & Julio menſe, tenuem [propè terram tamen ſatis craſſum] admodum longum, hominis fer ſtaturam æquantem, ex viridi luteſcentem, hirſutie albentem, aſperiuſculum, lacteſcentémque, alternatis in ſemipedalibus diſtantiis hærentibus *foliis*, abſque petiolo ut in congeneribus, latiore origine eum amplexantibus, ſummâ parte in longas alas pluréſque fiſſum, in multos ſe tenues longóſque petiolos dividentes, in quibus oblongi calices foliolis densè conſtructi ſuperſtant, & in illis *flores* em cant lutei, admodum parvi, ſed Hieracii æmuli & ſimilium, congeneríſque plantæ Dodonæo Lam ſana dicti. *Semen* parvum, nigrum papposum. Tota planta lacte turget, nonnihil tunc amaro ſa pore viſa.

Locus. Hujus ortus in ſepibus Æquicolorum villæ Mercato dictæ, nec ibi multa.

Poſtquam ſemen dederit radicitus exareſcit: ex ſemine autem deciduo novæ plantulæ Autum exoriuntur, quæ per totam hyemem durant.

C. Bauhinus Hieracium mont. hirſutum minus appellat, cùm tamen planta ſit ſatis grandis procera.

Varietas Semine citrino. *Ejus plantæ quam nos è ſemine hoc titulo miſſo ortam in horto noſtro colimus caules ſummi vel glabri ſ vel adeò brevi lanugine hirſuti ut glabri videantur, ſtriati, concavi: Flores exigui, pallidè flavi, antequ aperiantur oblongo & veluti columnari calice è ſimplici palorum ordine compoſito, Senecionis floribus ſimi apparent: ad calicis baſin unus ſquamarum acutarum ordo. Delapſo flore calices in ventrem turgeſc Semen non nigrum ut in planta F. Columnæ deſcripta, ſed citrinum eſt.*

A. 16. *Hieracium luteum glabrum ſeu minùs hirſutum* J. B. *Cichoreum pratenſe luteum læ* C. B. Park.

Radice nititur craſsâ, ſimplici, pluribus fibris donata. *Folia* ad radicem plurima, profundè laciniata, glabra, adeò Cichoraceis ſimilia ut diſtinguere ſit difficile: Caulis nunc unus nunc plures majores & firmiores quàm in alia quavis Hieracii ſpecie nobis cognita, canaliculati, inanes, cubitales aut bicubitales, rubentes, propè ſummitates in ramos aliquot diviſi. Ad ſingulorum autem ramulorum exortum apponitur folium iis quæ ad radicem ſimile. Flores pediculis ſinguli donati, Lampſanæ florum forma, nonnihil majores, ſimiliter lutei ex capitulo caniculato hirſuto, qui in pappos abeunt: *Semen* relinquitur minutum, ſtriatum, fuſcum.

Hujus flores, capitula, & ſemina omnium quæ in Anglia ſponte proveniunt Hieraciorum min ma ſunt, ſi Hyoſerim excipias, caulis autem major & firmior reliquis.

Locus. In paſcuis frequens occurrit, & æſtate floret.

* 17. *Hieracium pulchrum* J. B. Cat. Monſp.

J. B.

Ad Dentem leonis laciniis, & Cichorium Sylveſtre accedunt hujus *folia* formâ & hirſutie, f ma verò minus laciniata, alia alternatim per caulem, at ſaporem nullum manifeſtum guſtant ferunt, quóque altiora eò minora redduntur. *Caulis* unicus, rectus, ſtriatus, hirſutus cubitalis, fo alternatim orientibus amictus, quæ ſine pediculo latam habent baſin cum alis. *Flores* in cacu ne numeroſi, ex pediculis propriis Hieracii ſimiles, lutei, in pappos faceſſentes. *Radix* non m na cum fibris aliquot craſſiuſculis.

Locus. Monſpelii vidimus florens Maio, inquit J. Bauhinus. D. Magnol copioſum invenit in humidis torum & vinearum foſſis tota æſtate cum flore. *Nobis nec ibi, nec alibi apparuit: nec mirum,* ſiquide *Autumno duntaxat & hyeme Monſpelii commorabamur.*

* 18. *Hieracium pulchrum ramoſum Sprengerianum* J. B.

J. B.

Caule eſt ſeſquicubitali & altiore, piloſo, ramulis alterno ſitu ex longa diſtantia brachiato, ad qu rum alas hærent infernè quidem ex principio anguſto longa ac dodrantalia ferè *folia*, ſeſcunciam ta, profundis & amplis inciſuris ordine quodam ſerrata ac pæne laciniata, nervo inſigni per me um excurrente: ſupernè verò folia breviora, lato principio & velut alis caulem amplectuntur Pe foliatæ inſtar. *Flores* in ſummitatibus lutei, quales in Hieraciis, in ſingulis ramis quini, ſeni plus m nus, qui temporis progreſſu in pappos faceſſunt. Tota planta piloſa, potiſſimum in ramis, in qu bus pili longiores.

Ex ſicca planta deſcripſit Autor, eâque non perfectâ.

* 19. *Cichorium dulce Neapolitanum* Park. *Sonchus latifolius leviter hirſutus* C. B. *rectiùs Hiera um dulce Cichorii foliis.* **Sweet Hawkweed with Succory leaves.**

Col.

A *radice* longa, nigro cortice obductâ, intus albâ, & lacte diſruptâ manante dulci, frequens tot anno regerminat. *Folia* illi Cichoracea, minùs profundè inciſa, pulpoſa, carnoſiora cæteris cong neribus, nec aſpera, ſed leni obducta hirſutie, colore obſcurè virentia. *Caulem* veris fine product bipedal edali & aliquando majori altitudine, rotundum, ſolidum, hirſutum, colore candicantem, ramu- in ſummo brachiatum; in quibus *folia* lata, magis profundè inciſa ſine petiolo hærent, ſimilia s Sonchi & Cichorii veſicarii dicti. In ſummo in oblongis hirſutis calicibus Hieracio aut Son- o ſimiles ſed hilari aureo luteo colore flores edit; quibus marceſcentibus copioſo *ſemine* turgidi re- anent calices oblongi, colore obſcurè rufeſcente, atque pappum candidum, tenuem mollem ha- nte quo maturitatem adepto avolat, ut congeneribus evenit. Æſtate perficitur.

In umbroſis vallium ſaxoſis & Septentrionalibus locis Valvenſium frequens eſt. *Locus.*

Sylveſtris Cichorii figuram foliis repræſentat & habitu plantæ: guſtu verò eſt adeò amaroris pers, ut omnino dulcis palato ſentiatur.

20. *Hieracium latifolium montanum Genevenſe folio Conyzæ majoris Monſpeſſulanæ.* J. B.

Caules edit plures, cubitales ac etiam majores, cavos, craſſos, hirſutos, qui ſuperiùs in aliquot breves ramulos diviſi, *flores* gerunt luteos, magnos, Hieracii capitulis aſperis pares; tandem in pap- evaneſcentes: *folia* infima Conyzæ Monſpeſſulanæ majoris foliis paria, palmari circiter longi- dine, unciam lata, ſinuata nonnihil, & quaſi ſerrata, per caulem alternatim ſunt diſpoſita, cau- modicè amplectentia, hirſuta potiſſimum parte inferiore, minùs tamen aſpera quàm Hieraci- um aſperum. *Radices* fibroſæ, craſſiuſculæ, nigricantes & craſſis capitibus.

In aſcenſu montis Juræ propè Thuiri hanc plantam invenimus ſpontaneam. Suſpicatur J. Bauhinus hanc traditam à Cluſio pro Hier. Britannico: Nobis aliter videtur. *Locus.*

A. 21. *Hieracium montanum Cichorei foliis noſtras. An Hieracium Britannicum Cluſii? Hier. Alpin. aſperum Conyzæ facie* C. B? **Succory-leaved Mountain Hawkweed.**

Radices habet fibroſas vivaces; *caulem* ſeſquicubitalem & altiorem, anguloſum ſeu ſtriatum, glabrum, inanem, non admodum firmum, *foliis* veſtitum per intervalla quinque vel ſex, glabris, circa margines dentatis, baſi ſua caulem amplexantibus, ad Pulmonariæ Gallorum folia accedentibus. *Folia* inferiora & ad radicem longiora ſunt, & circa margines profundiùs inciſa, Dentis leonis aut Cichorei foliorum æmula.

In ſummitate caulis, Pulmonariæ dictæ modo, *flores* complures gerit Pulmonariæ, quorum calices longiuſculis fuſcis hirſuti ſunt. *Semina* ſubruffa.

In montoſis Septentrionalibus Angliæ, locis udis & humectis, præſertim ſylvoſis oritur. *Locus.*

Deſcriptio *Hieracii Britannici* apud Cluſium in pleriſque cum noſtra convenit, niſi quòd ſemen longiuſculum, ſtriatum candicans faciat, quod nobis ſubruffum: verùm hæc differentia non eſt tanti ut diverſas plantas credam: præſertim cùm quas ille vidit ſtirpes Londini in hortis Richæi & H. Morgani Pharmacopœorum (qui Cichoreum montanum nuncupabant) ex Borealibus Britanniæ regionibus, ubi ſponte creverunt, delatæ fuerint.

Hieracium Cichoroides veſicarium nobis.

22. *Cichorium ſylveſtre veſicarium pratenſe* Col. *pratenſe veſicarium* Park. *pratenſe, hirſutum veſicarium* C. B. **Bladder-Succory.**

Col.

Folia habet virentia, ſplendida parùm lævia, tenera, mollia, Cichorii magnitudine, diviſurâ & colore; [variat quidem iiſdem locis, *foliis* aliquando latioribus & hirſutis aſperioribus & minùs profundè diviſis per ambitum] petiolis circa radicem & caulem rubentibus: *Radicem* parvam, longam, craſſiuſculam, nigreſcentem, intùs lacteſcentem. Martio menſe *foliis* invenitur in orbem expanſis, in medio umbilico veſicâ, regiæ nucis magnitudine, molli, tenui membranâ obducta, intus membranoſos folliculos habente: Hi caule ſe perficiente dehiſcentes in alas & flores mem- anoſis conceptaculis expanduntur. *Caulis* eſt ſtriatus, craſſus, aſper, nigricante hirſutie, cavus, tundus, alternatim foliis hærentibus cinctus; circa ſummum latioribus, brevioribúſque minùs pro- dè inciſis, atque folliculi modo alas cum veſicis etiam amplectentibus in caulis ſummo; in qui- è foliacea, membranulæ modo tenui baſi, ſex foliolis cavis conſtructa, quæ antequam flores dantur illos botrorum modo incluſos habet, *flores* emicant, longis *calycibus* Hieracii modo lu- entibus foliolis, infernè purpurantibus Eranthemi modo, intus multis coacervatis ſtaminibus ex- erantem umbonem conficientibus, quæ tandem perficientibus ſe pappoſis ſeminibus evaneſcunt, que ſemina perfecta evolant. Tota lacte turget amaro, atque in Apuliæ Cirinola in caule con- cit: uſu pro Cichorio uſurpatur, ſapore ſimili.

Nos hanc plantam in ſepibus & agrorum marginibus non longè à Liburno portu in Etruria copioſam te provenientem obſervavimus, Junio menſe. *Locus.*

Si floſculi coacervati umbonem medium conficientes planifolii non ſunt, ſed breves margine in aliquot nenta diviſo ut in Corymbiferis dictis, anomala & ſui generis planta eſt, pappoſa quidem & lacteſcens, tamen flore planifolio, naturâ pleno. Ego (quod dolet) florem non obſervavi; & fortè nondum floru- cùm eam primum inveni, nec enim bene recordor.

CAP. VI.

Hieracia quædam complectens C. Bauhino in Prodromo deſcripta, nec nobis viſa, nec aliis ante eum (quod ſcimus) Botanicis tradita.

HOrum nonnulla à *P. Magnol* M.D. Monſpelienſi circa Monſpelium inventa deſcripta & delineata ſunt, in Botanico ſuo Monſpelienſi.

* 1. *Hieracium minus glabrum* C. B. prod. Park. **Small Hawkweed with ſmooth ſhining leaves.**

Ex *radice* albicante, oblonga, tenui, *cauliculi* palmares, rariùs pedales, tenues, læves, virentes, in alas diviſi exurgunt. *Folia* habet pauca, ex virore ſplendentia, oblonga, anguſta, raris laciniis prædita, quorum quædam baſi latiore, & alata, cauliculum amplexantur. *Floribus* eſt minoribus quàm in ulla ſpecie, aureis, quorum ſinguli ſingulis pedicellis unciam ſuperantibus inſident, & aliorum more in pappos abeunt. Apud nos circa autumnum floret. In agris reperitur.

* 2. *Hieracium Dentis leonis folio, floribus parvis* C.B. prod. Park.

Ex *radice* parva, lignoſa, fibroſa, capillacea & albicante, caulis pedalis, rotundus, aliquatum hirſutus exurgit, quem ad radicem folia pauca, ſubaſpera, corroſa, acuminata, uncias tres longa, ſemunciam lata cingunt: In caule ad ejus medietatem pauca, ſolùm dentata, eúmque baſi ſua complectentia: cujus ſummo floſculi plures lutei pedicellis breviſſimis inſident.

Locus. Hoc in Gallia Narbonenſi circa Maſſiliam reperitur.

* 3. *Hieracium Dentis leonis folio bulboſum* C. B. prod. Park.

Radix ex aliquot oblongis quaſi Aſphodeli bulbis compoſita, de ſe mittit *caulem* cubito altiorem, nudum, lævem, ſtriatum, circa medium in ramos pedales, (unum vel alterum) diviſum, quorum quilibet *florem* parvum, ſubflavum ſuſtinet. *Folia* ad radicem per terram ſparſa Dentis leonis ſimiliter ſinuata & corroſa, infernè molli lanugine pubeſcentia, ſupernè ſubaſpera, unciam lata, tres longa.

Monſpelio delatum fuit.

Locus. In herbidis pratorum & ſatorum marginibus circa Laterum invenit *D. Magnol.* cui pro hoc maximè placet figura Hieracii intybacei *Tab.*

* 4. *Hieracium tomentoſum Hiſpanicum* C. B. prod. Park.

Tota planta mollis eſt, incana, tomentoſa, *radicem* habens cortice rufeſcente tectum: *caulem* palmarem, rotundum, incanum: *folia* ad radicem oblongis pediculis donata, uncias tres quatuórve longa, ſemunciam lata, mollia, craſſiuſcula, ad formam foliorum Dentis leonis vulgaris ſinuata; quæ in caule anguſtiora, minúſque profundè ſinuata. Cauliculi ſummo *flores* bini ternive lutei breviſſimis pedicellis inſident, quorum ſinguli ex eleganti calice hirſuto, in plures apices diviſo emicant.

Locus. In aridis & ſaxoſis Aragoniæ provenit.

* 5. *Hieracium maximum aſperum Chondrillæ folio* C. B. prod. Park.

Caule eſt ſeſquicubitali, craſſo, rotundo, inæquali, ſtriato & aſpero, in ſummo in ramos ſemipalmares brachiato, quorum ſinguli ſingulos *flores* luteos ſuſtinent. *Folia* habet pauca, alternatim caulem ambientia, Chondrillæ modo in lacinias diviſa, uncias tres longa, & hirſutie aſpera.

Locus. Monſpelii in aſperis, quæ loca *Garigues* vocant provenit.

* 6. *Hieracium Alpinum anguſtiſſimo oblongóque folio* C. B. prod.

Ad *radicem* duriuſculam rufeſcentem *folia* plura graminea, palmo longiora, glabra, atrovirentia obſervantur; inter quæ *caulis* cubitalis, lævis, rotundus, ſtriatus, paucis *foliis* cinctus, & circa medium in plures ramulos diviſus exurgit. Ramulis ſingulis *flos* unicus, parvus, luteus inſidet, cui *ſemen* parvum ſuccedit, quod cum ſuo pappo à vento excutitur.

Locus. In monte Baldo reperitur.

* 7. *Hieracium Alpinum pumilum Chondrillæ folio* C. B. prod. Park. **Dwarf mountain Hawkweed with Gum-Succory leaves.**

Tota planta palmaris eſt, ex cujus *radice* alba, cortice nigricante tecta *folia* aliquot prodeunt, lævia, pallidè virentia, uncias quatuor longa, pediculis longis donata, vix laciniata: inter quæ *cauliculus* exurgit rotundus, foliis Chondrillæ modo diviſis cinctus, qui in ſummo in duos tréſve ramulos unciales dividitur, quorum ſinguli *florem* unum, luteum ſatis magnum ſuſtinent.

Locus. Creſcit in *Sneeberg* Auſtriæ.

* 8. *Hie*

* 8. *Hieracium intubaceum flore luteo* C. B. prod. Park.

Hoc *foliis* eſt Intubi, caulem proximè ambientibus, aliquibus integris, aliis in ſinus profundos ciniatis, longitudine uncias quatuor, latitudine ſeſquiunciam ſuperantibus, atrovirentibus & læbus. *Caulem* habet tenuem, pedalem, ramoſum, reclinatum & lævem. Cauliculo pœnè palma- & nudo *flos* unicus, luteus, mediæ magnitudinis inſidet, cui *ſemen* parvum, pappo incluſum ccedit.

* 9. *Hieracium intubaceum flore magno albido* C. B. prod. Park.

Hoc foliis eſt priore longioribus, latioribus magíſque laciniatis: flore etiam majore, albido medio luteo, foris ſubrubente.

* 10. *Dens leonis latifolius cauleſcens* C. B. prod.

Caule eſt cubitali, hirſuto, rotundo, ſtriato & cavo, quem *folia* baſi alata, in lacinias aliquot diviſa, ſubrotunda, uncias ſex longa, ſeſquiunciam lata, marginibus nonnihil piloſis cingunt, quæque in caulis ſummo leviter tantùm ſinuata proximè eundem veſtiunt. *Flos* magnitudine ferè & colore, ſed pallidiore, ut in Dente leonis vulgari.

* 11. *Hieracium montanum rapifolium* C. B. prod. Park. **Turnep-leaved Hawkweed.**

Ex *radice* rufeſcente, oblonga, parum capillata *folia* pauca, ad Rapæ vulgaris modum, in lacinias ſubrotundas, per margines ſinuatas & ad tactum aſperas diviſa, pediculis oblongis, rubentibus & aſperis donata, prodeunt: inter quæ *caulis* cubito altior, cavus, ſtriatus, rufeſcens, uno alteróve brevi folio cinctus exurgit, qui ſupernè in ramulos plures dividitur, quorum ſingulis *flos* communiter unicus, rariùs duo, pediculis tamen diſtinctis inſidet, luteus, mediæ magnitudinis, qui tandem in pappum abit.

In monte *Waſſerfall* provenit. *Locus.*

* 12. *Hieracium montanum foliis dentatis, flore magno* C. B. prod. Park. **Dented Hawkweed with a great Flower.**

Hoc *foliis* eſt atrovirentibus, lanugine carentibus, ad radicem maximè diſpoſitis, uncias quinque longis, unam latis, per circumferentiam & dentatis & leviſſima lanugine pubeſcentibus: inter quæ *caulis* pænè nudus, pedalis, cavus, hirſutus, aſper, exurgit qui *florem* nudum eúmque magnum ſuſtinet, ſaturatè luteum, eleganti quaſi calici incluſum.

Hoc in Helvetiorum montibus Gothardo, & circa Thermas Fabarias creſcit. *Locus.*

Hæc planta flore ejúſque calice *Hedypnoidem Monſpeſſulanam* J. Bauhini refert. Ad Dentem leonis retuliſſem ſi caulis prorſus nudus, non pænè nudus fuiſſet.

* 13. *Hieracium ramoſum magno flore* C. B. prod. Park. **Branched Hawkweed with a great Flower.**

Hoc *caule* eſt bicubitali, rotundo, ſubaſpero in ramos diviſo, quibus ſingulis *flos* magnus, aureus, Dentis leonis formâ inſidet. *Folia* habet pallidè virentia, nonnihil aſpera, ſinuata, & per margines exiguis pilis donata, longitudine palmum ſuperantia, tres uncias lata, per quorum longitudinem coſta inſignis excurrit, à qua per tranſverſum venæ feruntur.

In montibus Bellunenſibus reperitur. *Locus.*

* 14. *Hieracium montanum lanuginoſum, laciniatum parvo flore* C. B. prod. Park.

Ex *radice* oblonga atrorubente *folia* plura, pediculis tres uncias longis donata, craſſa, profundè laciniata, acuminata, molli languine pubeſcentia, ſupernè atrovirentia & quaſi maculata, alia ſeſquiunciam lata, alia anguſtiora; inter quæ *cauliculus* palmaris, tenuis, mollis exurgit; cujus ſummo flores aliquot lutei, parvi, & quidem ſinguli ſingulis pedicellis inſident.

Apud Monſpelienſes in horto Dei creſcit. *Locus.*

* 15. *Hieracium profundè ſinuatum pubeſcens* C. B. prod. Park.

adice eſt nigricante, lignoſâ, fibroſâ; *caule* bicubitali, rotundo, fiſtuloſo, levi lanugine, ut & planta, pubeſcente, in ramos brachiato: *foliis* ad radicem oblongis, acutis, profundè ſinuatis, m laciniatis, oblongis pediculis donatis, per caulem paucis, ſimiliter acutè laciniatis. *Flores* uli ſingulis pediculis, aurei in pappum abeuntes inſident.

n pratis Michelfeldenſibus ſiccioribus ad dumeta, etiam in dumetis provenit. *Locus.*

CAP.

CAP. VII.

Hieracium Pulmonaria dictum.

HOc nomine Hieracia etiam fruticoſa dicta complectimur: Eorum autem nota characteriſtica quâ à reliquis Hieraciis diſtinguuntur eſt ſemen parvum, nigrum, breve. A Piloſella ſive Auricula muris, quacum ſemine conveniunt, in eo differunt quod non reptent flagellis quemadmodum illa.

A. 1. *Hieracium fruticoſum latifolium glabrum* Park. *fruticoſ. latifolium foliis dentatis glabrum* C. B. *majus latifolium Pannonicum* 2. *Cluſii* J. B. **The ſmoother broad-leaved buſhy Hawkweed.**

Cluſ.
Cubitales atque etiam bicubitales interdum ſunt huic *caules*, firmi, rotundi, quadam lanugine obſiti [leviſſimis pilis hinc indè aſperſis *C. B.*] quos inordinata, ſive confuſo ordine naſcentia multa ambiunt *folia*, tres uncias aut ampliùs longa, unam lata, mollia, in ambitu dentata, lacteo ſucco plena, [atrovirentia, acuminata *C. B.*] Summus caulis in aliquot ramulos finditur, ſuſtinentes inbricata capitula, è quibus prominent *flores* lutei, denis, duodenis aut pluribus foliolis extima parte inciſis conſtantes, medium occupantibus multis luteis fibris. *Radix* minimi digiti craſſitudinem æquat, multiſque tenuibus fibris capillata ſingulis annis augeſcit & ad latera novos frequentioréſque caules profert.

Ejus generis reperitur graciliore caule, anguſtioribus & vix ſemunciam latis foliis, in reliquis conveniunt.

Locus. In extremitatibus ſicciorum pratorum inter vepres naſcitur, atque etiam ad cæduarum ſylvarum margines.

Plantam hanc aut ei valdè ſimilem inveni non longè à ſtagno **Huls-water** dicto in Weſtmorlandia. Folia ejus & caules nulla omnino vel brevi admodum lanugine obducta fuere; maturius etiam floruit quàm Hieracium fruticoſum latifolium hirſutum, quod & eodem in loco crevit.

A. 2. *Hieracium fruticoſum latifolium hirſutum* Park. C. B. *Hieracii Sabaudi varietas altera* J. B. **Buſhy Hawkweed with rough broad leaves.**

Caules huic bicubitales ſunt, hirſuti, teretes, rigidi, multis foliis inordinatè naſcentibus veſtiti [alternatim quaſi ſitis] aversâ potiſſimùm parte hirſutis, tres pollices longis, duos latis, in acumen deſinentibus. *Flores* in ſummis caulibus quales Hieracio Sabaudo aut Pulmonariæ Gallicæ. Semina nigra.

Hæc planta Pulmonariæ Gallicæ perſimilis eſt, iiſdémque in locis, nimirum ſylvis & frutectis, provenit; Differt caule altiore, robuſtiore & rigidiore, pluribus foliis veſtito.

Variat (inquit *C. Bauhinus*) 1. Foliis uncias quinque longis, ſeſquiunciam latis, ſubrotundis, dentatis & aſperis, quemadmodum Patavii provenit, & à Guilandino Militaris Galeni & Lactaris Plinii dicebatur. Secunda Foliis eſt multò longioribus anguſtioribus, parum dentatis, molli lanugine pubeſcentibus, quod apud nos reperitur, licet rariùs.

Ab hoc neſcio an ſpecie differat.

* 3. *Hieracium fruticoſum folio ſubrotundo* C. B.

C. B.
Quod *caule* eſt cubitali, rotundo ſtriato; *foliis* cincto ſubviridibus, ſubrotundis, uncias duas longis ſeſquiunciam latis, acuminatis & dentatis, leviter hirſutis: cætera præcedenti ſimile.

An Hieracii Sabaudi varietas prior J. Bauhino? cujus plantam ſiccam ſibi à fratre Caſparo miſſam ſcribit, cui in *caule* cubitum excedente *folia* priora alternatim diſpoſita, uncias duas longa & pollice anguſtiora, ovalia ferè, non crenata, ſuperiora quoſdam dentes habent, hirſuta ſunt.

* 4. *Hieracium fruticoſum minus* C. B.

C. B.
Hujus (inquit) triplex varietas occurrit; nam licet ex radice fibroſa & quaſi præmorſa caulis pedalis ſimplex exurgat, attamen foliis brevibus & læviſſimis circa Patavium; at circa Norimbergam paucis, brevibus, ſubrotundis, in circumferentia crenatis & aſperiuſculis provenit.

Hæc varietas loco natali fortè debetur.

A. 5. *Hieracium fruticoſum anguſtifolium majus* C. B. Park. *Intybaceum* Ger. *rectum, rigidum quibuſdam Sabaudum* J. B. **Narrow-leaved buſhy Hawkweed.**

J. B.
Ad cubitos duos aſſurgit, interdum proceriùs, *caulibus* rotundis, rigidis, hirſutis, rubentibus, lacteo prægnantibus, qui in ſummitate in aliquot ſurculos faceſſunt, quorum ſinguli ſingulos *flores* ſuſtinent, luteos

os Hieracii vulgaris. *Folia* præ omnibus Hieraciis rigida, oblonga, rigidis denticulis ſinuata, uta, atrovirentia, alternatim poſita. *Radix* dura, longis fibris donata.

nter frutices & ad ſepes locis ſabuloſis & petræis, non tamen admodum frequens oritur. *Locus.*

Miror Botanicos odoris non meminiſſe, qui huic ſatis vehemens eſt opii. *D. Dale* vicinus noſter ac planta à ſe inventa hoc anno 1685. Opii odorem non percepit. Variat fortè hoc reſpectu, licubi opium olet, alibi minime.

6. *Hieracium fruticeſcens foliis anguſtiſſimis non deſcriptum* Hort. Lugd. Bat.

* 7. *Hieracium* 1. *latifolium Cluſii,* Ger. *latif. Pannonicum ſive* 1. *Cluſii* Park. *Alpinum latif. hirſutie incanum flo. magno* C. B. *Pannonicum latif.* 1. *Cluſio, Piloſellæ majori vel Pulmonariæ luteæ accedens maculatum & non maculatum* J. B. **Broad-leaved** Hungarian **Hawkweed.**

Cluſ.

Huic quina aut ſena ſunt *folia,* humi ſtrata, lata, Intybo ſativo latifolio non multùm diſſimilia, mbitu nonnihil ſinuoſa, interdum etiam laciniata, mollia, hirſuta, nigricantibus maculis ſæmè infecta, aliquando nullis, lacteo ſucco turgentia: inter quæ *Caulis* exit, cubitalis, cavus, foliis ſeptus, in quo plerunque unicus (nonnunquam alter & tertius) *flos* ex craſſiuſculo niue lanugine hirſuto calice emicat, Hedypnoidis flori ſimilis ſed pallidior, plenus, nonnihil odo- *Semen* deinde oblongiuſculum, comâ incanâ pappi inſtar præditum, ut Tragopogi ſemen, quod maturum leviſſimo flatu diſpergitur. *Radix* illi minimi digiti craſſitudine, nigro atque craſſo cortice obducta, lactei ſucci plena.

Floret Maio. Invenitur pleriſque Ungariæ, Auſtriæ ſuperioris & inferioris atque Moraviæ montibus, gramineis & ſimul apricis locis, ſiccioribúſque pratis. *Locus.*

In multis accedit ad Pulmonariam Gallorum.

* 8. *Hieracium Alpinum villoſum latifolium magno flore* C. B. Park. *Hier.* 5. *Cluſii* Ger. *Alpinum hirſuto folio* 5. *Cluſ. quodammodo incanum* J. B. **Broad-leaved Mountain Hawkweed with a large flower.**

Cluſ.

Aliquot ſunt huic *folia* è radice prodeuntia, uncialis ferè latitudinis, oblonga, molli criſpâque lanugine admodum hirſuta, & quodammodo incana, lacteo ſucco prædita, è quorum medio *caulis* pedalis plerunque emergit, hirſutus, quem per intervalla ambiunt *folia,* ſuperioribus breviora, at triplo latiora, & in mucronem deſinentia, non minùs quàm illa hirſuta, aut lacteo ſucco prægnantia. Unicum in ſummo fert *capitulum,* è multis hirſutis & incanis foliolis compactum (nonnunquam in lateribus alterum & tertium) quod in florem ſeſe explicat Hieracii floribus ſimilem, multis foliis luteo colore præditis conſtantem; qui deinde in pappos cum ſuo brevi & nigro *ſemine* evaneſcit. *Radix* nigricat, multis tamen candicantibus fibris prædita, ſingulis annis novos caules producit. Tota planta valdè amara eſt.

Invenitur in herboſis Alpium jugis, ubi Julio, interdum etiam Auguſto floret; in hortis autem Maio: ſemen Junio perficit. *Locus.*

Dubitat Cluſius an ſit ea planta quam Dalechampius Sonchum lanatum appellat: Nobis non videtur, cùm Sonchus ille ſit regionum calidiorum incola, non montium frigidorum.

A ſemine ſpecies eſſe videtur *Pulmonariæ Gallicæ* dictæ.

A. 9. *Hieracium murorum folio piloſiſſimo* C. B. *Hier. murorum Bauhini quod eſt Pulmonaria Gallorum Lobelii* Park. *Pulmonaria Gallica ſive aurea latifolia* Ger. emac. *Piloſella major quibuſdam, aliis Pulmonaria flore luteo* J. B. **French or golden Lungwort:** rather, **Hawkweed ſo called.**

. *B.*

uic *radix* geniculata, rubra, fibratáque, lac manans ſapore amarum: à qua *caulis* ſurgit unic[inter duo tréſve] lacte ſimiliter prægnans, unico plurimùm folio circa mediam altitudinem donatus, cubitalis, tenuis, hirſutus, ſumma parte in aliquot ſurculos diviſus, quorum extremis *flo-* inſident lutei Hieracii, qui in pappos marcidi faceſſunt. *Folia* à radice ſtatim exoriuntur, ſia inæqualiter, præcipuè versùs pediculum, ſupernè virentia & hirſuta, infernè denſiore lanu- caneſcentia, maculis pulchris interdum notata, ſapore amaro & nitroſo, pediculis ſubrubenti- villoſis, longis quibuſdam, aliis brevioribus. *Semina* parva, nigra.

aſcitur plerunque in ſylvis, muris antiquis & aggeribus umbroſis. Floret Junio & Julio.

n Suſſexiæ ſylvis propè *Cuckfield* vicum folio pulchris maculis notato obſervavi: ínque tranſmariæpiús. *Locus.*

10. *Piloſellæ majoris ſive Pulmonariæ luteæ ſpecies magìs laciniata* J. B. *Hieracium murorum laciniatum, minùs piloſum* C. B. **Golden Lungwort with more jagged leaves.**

. *B.*

roximè dictæ eſt hæc à *radice* ſimilis: *folia* autem majora, latiora, longiora & profundiùs laci- a, in angulos profundos, acuminatos, ad pediculi finem diſſecta, ſtellam mediam repræſen- ia, quorum quædam rotunda, quædam acuminata, piloſa, lanuginoſa. *Caulis* cubitalis, unicus, o folio in media ſui parte, magis laciniato præditus, in alas aliquot diviſus, ad quarum exortum

tum foliolum admodum exiguum, acuminatum anguſtúmque exoritur. *Flos* in fine Junii apparet, in Julio explicatur ac perficitur, luteus, plenus, in pappum abiens. Tota planta lacte madet.

In ſylvis denſis & opacis fagorum non adeò frequenter occurrit. Neſcio an Varietas ſeu natur lusus potiùs quàm ſpecies diſtincta cenſenda ſit.

A. 11. *Pulmonaria Gallica ſive aurea anguſtifolia* Ger. emac. **Narrow-leaved French o golden Lungwort.**

Ger.

Radix huic parva, fibroſa: *folia* exigua, magnitudine & aliquatenus etiam figurâ (aliter tame dentata) Bellidis foliorum, albicantia & incana. *Caulis* palmaris aut ſeſquipalmaris, ſtriatus, incanus, foliis pluribus longiuſculis anguſtis obſitus, in ſummitate quatuor aut quinque flores brevibus pediculis donatos gerit, colore flavo ſplendentes, & pro plantæ parvitate ſatis grandes, qui tandem in pappum abeunt.

Hæc planta à Lobelio in *Adv.* pag. 253. ſub titulo Pulmonariæ Gallorum flore Hieracii deſcripta eſt: cujus etiam figuram in *Obſ.* pag. 317. exhibet, quamvis perperam eam cum Pulmonaria Gallorum vulgari confundat, ut ex titulo figuræ præfixo apparet. V. Ger. emac.

Locus. Hanc invenit (& ad Johnſonum Gerardi emaculatorem tranſmiſit (D. *Gulielmus Coot*, in coll quodam in prædiis D. *Brigittæ Kingſmill, Sidmontoni*, non procul *Novo-burgo* oppido, in antiqu Romano caſtro, propè portam decumanam.

12. *Piloſellæ majoris ſeu Pulmonariæ luteæ laciniatæ ſpecies minor* J. B. **A leſſer ſort of golden Lungwort.**

J. B.

Radix huic craſſa, adeò multis craſſiuſculis fibris donata, ut nonniſi lacerata evelli poſſet. *Folia* ex pluribus ceu capitibus uncias ſeptem longa, quædam breviora: quædam parùm aut vix laciniata, eáque minora, majora autem profundè laciniata, parte ſuperna vix hirſuta, in averſa pili manifeſti in coſtis vel nervis: foliis inferioribus pediculi longi: ſuperioribus per caulem multò breviores: *caules* ipſi dodrantales, inferna parte rubentes, rotundi, cavi, hirſuti, in paucos ramos diviſi: quorum extremis *flores* inſident ſingulares, ſatis magni, lutei & papposi. Nec in radice, nec in foliis ſaporem ullum inſignem animadvertimus.

Locus. In muro pontis Claravallæ urbis, nec alibi ſe obſervâſſe meminit J. Bauhinus: nos in monte *Saleve.*

Flores & ſemina decidunt Auguſti principio.

* 13. *Piloſellæ majoris ſeu Pulmonariæ luteæ ſpecies anguſtifolia* J. B. **Narrow-leaved golden Lungwort.**

J. B.

Præcedentibus nititur *radice* magìs curta & longioribus fibris donata. Folio donatur longo prior, ſed anguſtiore, piloſo, lanuginoſo, latè diſſecto, nec profundè laciniato, non duntax à radice orto, ſed & caulem, uſque ad ſummum amplexo; in ſummitate ad alarum exortum nigro, non laciniato. Caulis & flos prioribus reſpondent.

14. *Piloſella ſive Pulmonaria lutea, anguſtiori folio, valdè piloſa* J. B. **Narrow-leaved hairy golden Lungwort,**

J. B.

Piloſellæ majori ſive Pulmonariæ luteæ ſimilis, cujus tamen *folia* acuminata ſunt, longis pilis valdè hirſuta, non tantùm à radice ſtatim orta, ſed etiam per caules pedales, hirſutos: flores lutei, ſinguli vel bini, ac etiam terni, majores quàm in vulgari, qui nondum * palleſcentes foliis obveſtiuntur, quæ * cavi longíque pili ornant, & tandem in pappos evaneſcunt. *Radices* toroſæ, nigræ, in fibras craſſiuſculas deſinentes.

* *Fortè explicati.*
* *Fortè cani.*

Locus. Florebat menſe Junio in monte *Saleve* propè Genevam; ubi & nos eam invenimus. Noſtra planta brevior erat; folia quæ in caulibus latâ baſi abſque pediculo adnata & denſim in acumen tenuata, pilis longis flavicantibus obſita, 3. aut 4. in caule.

* 15. *Hieracium murorum anguſtifolium, non laciniatum* C. B. *murorum anguſtifolium* Park. **Golden Lungwort with narrow unwaved leaves.**

C. B.

Ex *radice* craſſa rufeſcente *caulis* ſeſquicubitalis, penè nudus, rotundus & aſper exurgit; in cujus ſummo, quaſi in umbella, *flores* plures, parvi, lutei reſident. *Folia* ad radicem ſubnigra, mollia, uncias ſex longa, vix ſemunciam lata, in caulis parte inferiore pauciora, breviora, anguſtiora, longè à ſe invicem diſtantia, & inordinatè poſita.

Locus. In muris noſtris reperitur, quod circa Patavium longè minus obſervavimus. Folio modò eſt latiore (inquit) modò anguſtiore, & hæc Pulmonaria Gallica tenuifolia *Tab.*

16. *Piloſella major erecta* C. B. *major* Ger. *Piloſella altera erecta* Park. *Piloſella minori flore, hirſutior & elatior, non repens* J. B. **Narrow-leaved Golden Lungwort not waved or indented; or upright Mouſear.**

. B.
broſa eſt huic *radix*, lacteo ſucco acri & amaricante, reptatu fibrarum non ſe propagans, nec i procumbens, ſed Hieraciorum more nonnunquam ad bicubitalem altitudinem excreſcit in es *caules* modicè hirſutos, interdum hirſutiſſimos, maximè verò parte inferiore, cui *folia* quædam adnata, admodum anguſta, uncialia, quadrantalia & palmaria: latiora verò & longiora ſunt nonnunquam quæ à radice ſtatim exoriuntur, ſapore ſubdulci, nulla excellente adſtrictione, quæ lac manant, ſicut & caules, qui propè ſummum cacumen in aliquot ſurculos quadrantales & ſextantales dividuntur, hique rurſum plures breves, hirſutos pedicellos promunt; quorum ſingulis ſinguli inſident *floſculi*, Hieracii alicujus, lutei, pleni, calice ambiti ſtriato, lanugine nigra obſito.

Provenit in muris circa Montbelgardum: Nos circa Genevam invenimus. *Locus.*

Quærendum an hæc, an ejus varietas fuerit quam proponit *D. Wheeler* in Itinerario ſuo ſub titulo Piloſellæ majoris piloſiſſimæ, in Leſina inſula Ptolomæo Phariæ dictæ inventæ, cujus folia pilis crebris unciam ferè longis obſita fuere; non tamen dicit an repat, an erecta ſit. Forte eſt Piloſellæ vulgaris repentis major ſpecies.

17. *Piloſella montana hiſpida parvo flore* C. B. *major, umbellifera,* μακρόκαυλος *montana & pratenſis* Col. *montana parvo flore* Park. **Mountain Mouſe-ear with a ſmall flower.** *An Piloſ. major piloſiſſima* D. Wheeler *in* Itiner?

Col.
Huic *radix* non longa, nec recta, ſed obliqua & velut decurtata (putreſcit quidem facilè) minimi digiti ferè craſſitie, innumeris fibris, albis, longis, ſe circumreptantibus, quibus hæret, obſita. *Folia* ſupernè virentia ſunt, ac hirſutie admodum longâ, rigente, denſâ, albente, ferè aſpera: infernè albicantia, minúſque hirſuta, & pauca quæ proximiora radici brevia ſunt vulgatæ paria, & deinde ſemper longiora, ut dodrantem ferè adæquent, nec ità tunc deinde hirſutie obſita & minimum digitum lata: *caule* tripedali in medio aſſurgente, in imo lævi, in ſuperiore parte hirſuto ad flores uſque, rotundo, vireſcente, aſpero, cavo, lacteſcente ſicuti folia, nudo, recto, tribus tantum foliolis ſemper decreſcentibus per caulem raro diſpoſitis. *Flores* in caulis ſummitate veluti congeſti denſique corymbi umbellarum ferè modo, longis petiolis triuncialibus inſidentes, parvi admodum, Agerati vel Millefolii magnitudine; quibus *ſemina* parva, nigra, pappo denique evolantia ſuccreſcunt.

Æſtate in Æquicolorum montium jugis pratenſibus herboſis altioribus invenitur perfecta. *Locus.*

* 18. *Piloſella incana Saxatilis lutea* C. B. *Auricula muris altera, incana ſaxatilis frigidarum regionum* Col.

Col.
Radix huic nigra, rugoſa, craſſiuſcula, ex qua flaventes longæ Helleboraceæ fibræ, ubi terreni quid adeſt inter rimas ſaxorum, (in quibus hærentem obſervavimus, viâ quâ à Flaminiano villa ad montium cacumina *S. Angelo* dicta itur, in ſolidis illis propter viam altis excavatis ſaxis ſupra medium iter) ut alioqui breviores & criſpæ cernuntur: *Folia* in orbem quatuor aut quinque circa radicis caput expanſa, obliquè dependent, parva & recentia rotundiora toto Autumno atque hyeme, ſed Vere deinde adultiora oblonga, ovalia, parúmque ſinuata fiunt, incana, hirſutie denſâ, longâ, Verbaſci maris modo, & magis hiſpida auricularum Quadrupedum modo. *Caule* unico vel gemino ex radicis vetuſtæ ceſpite bifido prodeunte hirſuto ſatis, rotundo, pedali altitudine, cis rariſque foliorum alis intercepto [duabus vel tribus;] in ſummo caput habente craſſum, hir- n, congeneri vulgatæ non diſſimile, ſed incanum, in quo *Flos* luteus eodem modo: *ſemina* pa- copioſa, nigra & pappoſa ſunt. Tota lacte manat, ſapore foliorum non amaro ſed ſicco. s hæc maculis ut in Vulgari infecta obſervatur, ſed tota incana lanoſa admodum hirſutie albi- , Julio perficitur.

* 19. *Hieracium alterum pumilum II.* Col. *ſeu Alpinum alterum minimum lanuginoſum. Hier. Alpin. pumilum folio lanuginoſo* C. B.

l.
dix illius carnoſa, ex qua longæ fibræ nigricantes, major quàm ſuperioris latifolii [Piloſellæ e:] *folia* piloſiora, & longiore hirſutie obducta tota planta: foliola longitudine pollicari, lati- e dimidii digiti: *caulis* unicus, quatuor digitos longus: *flos* luteus. arùm ſuperat iconem ipſa planta.
um ex figura, tum ex deſcriptione, Piloſellæ ſpecies eſſe videtur, non repens.

* 20. *Piloſella phlomoides exotica* J. B. *Syriaca* C. B. *maxima Syriaca* Lob. Park. **Great Syria Mouſe-ear.** *An potiùs ad Gnaphalia referenda ?*

Lob.

Foliis eſt majoribus carnoſis, densè ab imo ſtipatis ; candore & lanugine ſericeóve vellere, holoſerici attrectatu, hilari & ſpecioſo aſpectu incanis. *Caules* ternos quaternóſve, quadrangulos, geniculatos, pedales emittit. *Flores* videre non contigit. *Radix* durior, lignoſa, fibris donata.

J. Bauhinus hanc vidit apud D. Fel. Platerum. Folia (inquit) ab imo ſtatim longis & craſſ pediculis annexa, denſo ſtipatu oriuntur, quædam ovata, quædam rotundiora, craſſa, carnoſa: ipſo exortu holoſerico vellere donata, reliquâ parte tota incanâ lanugine pubeſcentia, velut Dicta nus falſus aut Stachys, lætiſſimo aſpectu. Caulem etiam, qui unicus eſt, *folia* ſtipant alternati hærentia prædictis minora, longis interim craſſiſque pediculis donata. Nondum flores ferebat, ſe prima tantùm florum rudimenta.

* 21. *Chondrilla altera Dioſcoridis Rauwolfio* Cluſ. *Chond. bulboſa Syriaca anguſtifolia* Park. b *boſa, Conyzæ facie, foliis anguſtioribus* C. B.

Cluſ.

Radice eſt lævi, ex fuſco flaveſcente, ſupernâ parte circiter minimum digitum craſſâ, quinq vel etiam octo tranſverſos digitos longâ ; infimâ parte tenuiore, cui inhæret rotunda alia ra caſtaneæ magnitudine, lacteo ſucco adeò plena ut turgeat. Superna radicis pars quà ſe in te cauliculos dividit, multa habet oblonga & graminis inſtar anguſta *folia*, ſimul naſcentia, ad terr valdè inclinata ; inter quæ prodeunt *cauliculi* aliquot, foliis onuſti, è quorum alis longiuſculi exe pediculi, ſinguli *florem* ſuſtinentes Piloſellæ majoris (quæ Auricula muris à vulgo nuncupatur) fl æqualem, flavum.

Locus. In arvis Halepo vicinis ſatis abundanter invenitur.

Non procul indè, aſperioribus tamen, magíſque petroſis locis naſcebatur (inquit) aliud inſupe Chondrillæ alterius genus, radice & floribus cum ſuperiore conveniens, cujus tamen folia latiora, magis tamen villoſa & cineracea, Holoſtei Monſpeliani foliis ferè ſimilia.

Hæc poſterior ſpecies, *Conyzæ marinæ affinis Chondrilla alia Rauwolfii* J. Bauhino dicitur *Chondrilla bulboſa Conyzæ facie major foliis latioribus* C. B.

Priori ſpeciei uterque Bauhinus ſynonymam faciunt Conyzam marinam Dalechampii Lug quibus refragatur Parkinſonus, nec præter rationem meâ ſententiâ, cum deſcriptiones non conveniant per omnia; præſertim quòd hoc loco deſcriptæ radix lacteſcere dicatur; cujus qualita in alterius deſcriptione nulla mentio ; deinde flos huic Auriculæ muris eſſe feratur, h. e. planifol naturâ plenus; illi autem Conyzæ majoris, qui ex brevibus quinquepartitis floſculis conſtat.

CAP. VIII.

De Piloſella ſive Auricula muris.

PIloſella à pilis rigidiuſculis quibus folia ejus obſita ſunt nomen ſortita eſt, Auricula muris foliorum ſimilitudine dicta.

Flagellis reptatricibus à Pulmonaria, (quâcum ſemine parvo nigro convenit) reliqu que Hieraciis diſtinguitur : unde definiri poteſt, Hieracii genus ſemine parvo, nigr flagellis reptatricibus.

A. 1. *Piloſella repens* Ger. *minor vulgaris repens* Park. *major repens hirſuta* C. B. *majori fl re, ſive vulgaris repens* J. B. **Common creeping Mouſe-ear.**

J. B.

Paſſim ſecus vias & in paſcuis ſterilioribus obvia humi decumbit, & repentibus *ſurculis* hirſ amarum lac fundentibus novam ſobolem per demiſſas fibras ſubinde propagat. *Folia* pilis obl gis ſupina parte obſita, murinis auribus ſimilia, ſupra virentia, infra incana, ſapore exſiccan *Flores* in ſingulis caulibus tenuibus, nudis, hirſutis, ſeſquipalmaribus ſinguli, Dentis leonis mi res, pallidè lutei, extimis floſculis, ſeu mavis foliolis, foris purpuraſcentibus, calice hirſuto, fuſc quibus ſuccedunt ſemina pappoſa, parva, nigra, tenuia, oblonga. *Radix* tenuis, fibris aliquot d miſſis terram firmiter apprehendit.

Junio & Julio menſibus interdum etiam Maio floret.

Notavit Sim. Paulus non ſolùm ad Polygoni minoris ſeu Polygoni anguſtiſſimo & acuto gramineo folio repentis *C. B.* radices circa Solſtitium æſtivum aut ad feſtum S. Joannis Bapti bacculas aut coccos, coccos baphicas ſeu grana Kermes æmulantes, ſed quoque ad Piloſellæ ma ris hirſutæ repentis *C. B.* radices reperiri, quæ ova alicujus mihi ignoti inſecti eſſe ideo hariol quod ex iis ſcapo pennæ anſerinæ aut cygneæ inditis mox epiſtomio chartaceo obturando, ac deh apricationi commiſſis cernamus ſponte ſua, intra ſex vel ſeptem dies prodire inſectum non diu perſtes, quod unus ex amicis meis alatum avolâſſe obſervavit. Hanc verò obſervationem olim Acade mia Leydenſi communicavi An. Dom. 1623. Bodæo à Stapel, aliíſque meorum commilito- in ſtudiis Botanicis. *Sim. Paulus* Quadrip. Botan. Claſſ. 2. pag. 113, 114.

2. *Auricula muris Hiſpanica, aliis Hieracium Pannonicum flore ſaturatè croceo* J. B. *Piloſella major* Park. *Hieracium hortenſe latifolium ſive Piloſella major* Ger. emac. *Hier. hortenſe floribus atropurpuraſcentibus* C. B. **Golden Mouſe-ear or Grim the Collier.**

B.

dix huic fibroſa, ſumma parte purpuraſcens, inferiùs albicans, amara, ſucco lacteo manans, emittit clemata inſtar Piloſellæ majoris Fuchſii & Conſolidæ mediæ, quæ radiculas albas in m defigunt, ac ea ratione plurimùm ſe multiplicat & expandit. *Folia* ad radicem plura, Ja- aut morsûs Diaboli ferè figurâ & magnitudine, ſex ſeptémve digitos longa, duos lata, atrovi- , pilis rigidiuſculis utrinque hirſuta, ad margines æqualia, quædam tamen in margine quoſ- habent velut denticulos longis ſpatiis diſpoſitos. *Caules* cubitales & ſeſquicubitales, teretes, s, pilis rigidioribus, oblongis, crebris, fuſcis, quorum baſes nigricant, obſiti, unde & caules tulis nigris aſperſi videntur. Per caulem tria folia, inferiora majora, ſuperiora minora : caulis ma parte in aliquot ſurculos dividitur & ſurculi iterum in pediculos breves quibus inſident *flores* erti, è calicibus ſtriatis, pilis nigris hirſutis. Menſe Maio aut Junio ſolus flos qualis Pulmona- Gall. ſe expandit, colore inſigni croceo aureóve : in medio apices plurimi lutei, bifidi : folia in circuitu qualia Calthæ denticulata aut crenata. Ubi flos unicus evanuit, multi ſimul flo- & velut umbellam exhibent. Odor parvus, ferè Hedypnoidis ſive Dentis leonis. Floribus ſuccedunt *ſemina* pappo alata, parva, breviuſcula, nigra. Tota planta lacte amaro & opium redo- turget. Hæc ſpecies ab Hieracio Alpino non laciniato flore fuſco *C. B.* i. e. Hier. Germanico 1. *Col.* vel ipſo fatente, culturâ ſolùm differre videtur. In montibus Germaniæ collegit F. Gregorius.

Hieracium hirſutum ferè umbellatum C. B. *Hier. IX.* Cluſ. Hiſt.

Hujus deſcriptio quæ habetur apud Cluſium in pleriſque convenit plantæ præcedenti ; ut vix dubi- eandem eſſe ; præcipua differentia eſt in foliis, quæ Hieracio vulgari formâ non diſſimilia eſſe ſcribit & infernè pænè glabra. Conſule ſi placet Autorem ipſum in Hiſt. plant. lib. 5. cap. 37.

3. *Piloſella minor, folio anguſtiore, minùs piloſo, repens* J. B. *major repens, minùs hirſuta* C. B. *media vulgaris erecta* Park. **Creeping Mouſe-ear with an upright ſtalk.**

J. B.

Inſigniter repit & hæc, *foliis* per terram ſparſis, anguſtioribus, minoribus, tam infra, quàm ſupra glabris, ſi raros quoſdam pilos in adverſo folio ſitos excipias, quorum inferiora ſubrotunda, ſuperiora longiora. *Caules* proceriores, interdum cubito altiores, non ſine foliis, in aliquot pediculos circa faſtigium divaricati, ubi *flores* duo, tres, quatuor, lutei ut alterius [Piloſellæ vulgaris repentis] ſed minores.

In paſcuis & collibus circa Genevam obſervavimus. *Locus.*

4. *Piloſella Indica* Cornuti, *Indica odorata* Park. *Hieracium peregrinum* Eyſt. **Sweet Indian Mouſe-ear.**

Cornut.

Folium oblongum, piliſque longioribus hirtum habet : *radicem* quoque carnoſam, obliquè reptantem, & fibris munitam longioribus. *Caulis* ei exit palmaris & ſingularis, *floribus* apicem ornantibus nunc ſeptem, nunc octo Piloſellæ ſimilibus, præter colorem qui in eis eſt Croci, aut malo- aureorum. Odorem moſcho fragrantiorem afflat flos, alioquin ut Solſtitialis, ità ſolaris lucis avidus & ſequax.

uricula muris aſtringit vehementer & ſiccat, unde & ovium gregibus noxia cenſetur. Ster- toria eſt & vulneraria, unde additur utiliter tum in potionibus vulnerariis, tum in empla- & unguentis: vi etiam præſentiſſima eſſe dicitur ad calculum. Ob adſtrictoriam facultatem, nteriam, reliquóſque alvi & uteri fluxus ſiſtit, bilioſas vomitiones compeſcit, hernias (infan- præcipuè) curat. Sunt & qui ad icterum, incipientem hydropem & lienis tumores eam com- dant. *Vires.*

xtrinſecùs medetur ulceribus oris (in collutionibus ;) hæmorrhagiam narium ſedat (pulvis in- s.)

uccus herbæ inditus Herpetem miliarem efficaciter compeſcit & ſanat. *D. Hulſe.*

uccus decoctúmve aciem ferri vel chalybis ſæpe merſam indurare creditur.

CAP. IX.

De Dente Leonis.

DEns leonis Recentioribus dicta eſt hæc herba ob foliorum laciniis ſuis dentes quodammod imitantium ſimilitudinem.

Sub hoc titulo comprehendimus quotquot hujus generis ſunt caule non ramoſo, unicum in ſummo florem majuſculum geſtante.

1. *Dens leonis montanus glaber, caule cubitali folioſo, flore magno. An Dens leonis latifolius caul-cens* C. B? *Hieracium magnum Hiſpanicum* Park? **Mountain ſmooth Dandelion with leavy ſtalk.**

Radix huic minimi ferè digiti craſſitudine, lacteo ſucco turget. *Caulis* ſingularis, cubitum altus ſtriatus, medullâ farctus, ſatis craſſus, non ramoſus, foliis multis veſtitus, hirſutus, præcipuè verſu ſummitatem, unicum in ſummo geſtans *florem*, magnum, luteum, è calice amplo, ex multis ſqua-mis compoſito, ut in aliis Hieraciis, ſubnigro, villoſo, villis obſcurè ex luteo virentibus. *Folia* Pul-monariæ Gallorum dictæ formâ ſimilia, non profundè laciniata, ſed potiùs dentata, non profu glabra, ſed rarioribus & vix conſpicuis pilis donata, ad margines tamen crebrioribus & longio-bus: quæ ad radicem ſunt pediculis longiuſculis donantur, quæ in caulibus exiſtunt illis omnino c rent. *Semen* non obſervavi.

Locus. In altiſſimo montis Juræ cacumine *La Dolaz* dicto copioſam inveni circa finem Junii menſe florentem.

Planta eſt ſingularis & ab omnibus quas hactenus viderim Hieracii ſpeciebus diverſa, caulibus ſcilicet non ramoſis, crebris foliis veſtitis, & flores in ſummo ſingulares gerentibus. Ambigere vi-detur inter Pulmonariam Gallorum & Dentem leonis.

A. 2. *Dens leonis foliis integris, caule raris foliis veſtito, monanthes ferè.*

Radix ſatis craſſa, ſimplex, *folia* emittit in orbem plura, in terram reclinata, duas uncias longa unciam lata, acuminata, interdum tamen extremo obtuſa, per margines obiter dentata, brevibu utrinque villis obſita, tractanti aſpera, pediculis brevibus: media folii coſta ſupinâ parte leviter in-terdum purpuraſcit. E foliorum centro exit *caulis* ſingularis, teres, nonnihil ſtriatus, inanis, vil obſitus, unde & tractanti aſper ſentitur, ſæpius ſimplex & indiviſus, interdum tamen ramum emittit unicum in ſummo florem geſtans amplum, Hieracii, pallidiorem, è *calice* ſquamoſo, hirſu emicantem.

Locus. Invenit & ad nos attulit *D. Dale* in colliculis ſeu tumulis olim aggeſtis juxta Bartloviam vicum in extremis Eſſexiæ limitibus Cantabrigiam verſús. Nos olim eandem herbam obſervavimus in agge-re foſſæ illius celeberrimæ **the Devils Ditch** Anglice dictæ non procul ab oppido *Novo merca* dicto, inter viam quæ inde Cantabrigiam ducit & *Reche* vicum iſtius foſſæ ab hac parte terminum ubi & *D. Dale* hoc anno 1685. copioſam invenit.

Herbam hanc in Catalogo plantarum Angliæ Hieracium montanum, non ramoſum, caule aphyllo flore pallidiore denominavimus, ſed malè, nam & unum interdum amittit ramum, è ſinu folii exeuntem. Accedit ad Hieracium Pannonicum latifolium primum Cluſii.

A. 3. *Dens leonis* Ger. *vulgaris* Park. *latiore folio* C. B. *Hedypnois ſive Dens leonis Fuchſii* J. B *Aphaca ex olerum genere Theoph.* 7. *Hiſt.* 10. C. B. Bodæi à Stapel. **Dandelion.**

E *radice* digiti ferè minimi craſſitudine, lacteſcente, ſurgunt nudi & inanes pediculi, palmares & pluſquam dodrantales, aliquando hirſuti lanugine facilè cedente, quibus inſident ſingulis ſinguli *flores*, pulchri, patuli, lutei, majores quàm Hieracii cujus floribus ſimiles ſunt: exterioribus foliis prona parte ex fuſco ruſeſcentibus, calice glabro, multifido, extra quem quatuor aut quinque fol viridantia, reflexa: *Flores* in pappos abeunt, calyce dehiſcente & circa pediculum reflexo, nudam florum ſedem poroſâ pelliculâ calvitium ſenile imitante obductum oſtendente: unde nonnulli *Caput monachi* dicitur.

Locus. In hortis & areis, inque paſcuis ubique oritur, & per totam æſtatem floret.

Variat foliis anguſtioribus & profundiùs laciniatis, itémque ſeminibus ruffis & citrinis.

Vires. Epatica eſt, cum Endivia conveniens quo tamen potentiùs operatur. Uſus præcip. in febribus putridis inveteratis *Schrod.* Aquam deſtillatam magnopere commendat Tragus in Apoſtematibus & febribus ardentibus, trium aut quatuor cochlearium menſura ſingulis vicibus ſumptam; ex quâ & optima collyria adversùs oculorum maculas fiunt: quin & inflammationi membrorum medetur aqua deſtillata, linteolis in ea madefactis & impoſitis.

Herba cocta ſtomachum diſſolutum aſtringit: cruda etiam alvum ſiſtit. Eadem dyſenteriæ auxiliatur ſed magis cum lente decocta. *Matth.* Succus potus iis prodeſſe dicitur quibus genitura efflu-it. Univerſæ plantæ decoctum potum Icteritiam tollit.

Alvum ſupprimendo, obſtructionéſque reſerando Meſaraicarum, plus lotii derivat in veſicam quàm pueruli retinendo ſunt, præſertim inter dormiendum, eóque tunc imprudentes & inviti ſtra-gula permingunt, unde Gallis pueris *Piſſenlict* [noſtratibus etiam eodem nomine] quaſi Lectimin-ga, & Urinaria herba dicitur. Radices enim plebecula Gallica in acetariis edit, aut juſculis addit.

Parkinſonus radices & folia decocta in Vino aut juſculo commendat in phthiſi, tabe, cachexia & rium acceſſionibus.

4. *Dens leonis bulboſus* Ger. *D. l. Aſphodeli bulbulis* C. B. *D. l. Monſpelienſium ſive Aſphodeli bulbulis* Park.

Lob.

Radices hujus plantæ tenues ſunt, carnoſæ, ſucco refertæ, rotundæ in mucronem ad verticem, ob-gæ fabæ quadantenus ſimiles. Junio & Julio flores luteos pappóſque geſtat, multò majores, pallores quàm Dentis leonis: nec tubi caulium abſimiles multum: *folia* etiam humi ſtrata, ſed mi- altè inciſa, aliquantum glauca & hirſuta, propiùs Cichoreum ſylveſtre referentia, ſed multò la-a: guſtu amaro, acri & Dentis leonis.

Hujus (inquit Lobelius) facilis proventus in Hetruriæ, Gallo-provinciæ & Norbonæ pratis & ſatis. Locus.
s propè *Sellam novam* viculum Monſpelio vicinum invenimus & eruimus. Cum Hedypnoide nſpeſſulana confundit J. Bauhinus.

A. 5. *Hieracium caule aphyllo hirſutum* J. B. *aſperum flore magno Dentis leonis* C. B. *Hier. D. l. folio hirſutum* Ger. *aſperum foliis & floribus D. l. bulboſi* Park. **Dandelion Hawkweed.**

Radice nititur fibras multas demittente, foris fuſca, intus alba, quæ aliquando ſingularis, aliquando juxta terram in plura capita dirimitur, tandem in unam radicem coeuntia. *Folia* per terram ſparguntur anguſta, oblonga, valdè hirſuta, ad margines ſinuata ſeu dentata, velut Taraxaci, mucrone obtuſo. *Caules* pedales & cubitales, tenues, ſtriati, hirſuti, non ramoſi, foliis nudi, ina-nes. *Flores* Dentis leonis, in ſingulis caulibus ſinguli, ex hirſuto calice, plurimis floſculis arctè ſti-s compoſiti, quorum ſinguli ſingulis innaſcuntur *ſeminibus* oblongis, ſordidè ruffis aut fuſcis.

loret hæc ſpecies omnium quæ apud nos ſponte oriuntur Hieraciorum prima, menſe Maio, in Locus.
is & paſcuis ubique ferè.

Figura Hieracii foliis & floribus Dentis leonis bulboſi *Lob. ico.* quam adhibent Gerardus & Parkin-us ſub titulis ſuperiùs allatis non convenit huic plantæ à nobis hoc in loco deſcriptæ ſed potiùs Hedypnoidi Monſpeſſulanæ *J. B.*

* 6. *Hieracium montanum laciniato folio lanuginoſo Cluſio* J. B. *montanum Dentis leonis folio incano, vel laciniatum lanuginoſo folio* C. B. *montanum Dentis leonis folio incano* Park. **Mountain hairy Dandelion.** *Hier.* 7. *Cluſii* Ger.

Cluſ.

Ex *radice* obliqua & rugoſa, minimíque digiti craſſitudine, multis etiam fibris donata aliquot exuberant capita, unde ſena aut plura enaſcuntur *folia*, unius, duarum & trium unciarum longitudine, ſemunciam lata, craſſiore nervo per mediam longitudinem excurrente, mollia, brevi incaque lanugine prædita, infima parte valdè laciniata & anguſtiora, ſuperna vero latiora & den-ta duntaxat, candido ſucco turgentia, è quorum medio bini aut terni emergunt *cauliculi*, palmares, enodes, foris læves, intus concavi, ſuſtinentes *flores* luteos floribus Hieracii Alpini hirſuto folio ſimiles, quibus tamen color paulò ſaturatior. *Semen* maturum tenue, longiuſculum, nigrum pappo involutum, vento abripitur.

Creſcit in *Leytenberg*, florétque Junio. Locus.

* 7. *Hieracium alterum ſaxatile montanum* Col. *Dentis leonis folio aſperum* Park. *D. l. folio, hirſutie aſperum, minùs laciniatum* C. B. **Rough rocky Hawkweed.**

Col.

adice nigra, pedali, corticoſa, parvis fibrillis, non tantùm rimis ſaxorum, ſed ipſis integris ferè s, in quibus nulla apparet fiſſura, ſe inſinuat, ut nonniſi diſruptis ſaxis ejus aliquid evelli poſſit. s per orbem diſpoſitis & obliquè dependentibus atque hærentibus viridem ſtellam exprimere vi-r. *Folia* verò ſemipedem aut magis longa ſunt, per ambitum laciniata minoris Hieracii modo, ita, aſpera, dura, amara & lacteſcentia: è quorum centro exeunt duo vel tres juncei duri *cau-i* thyrſi ſpecie, hirſuti, tenues, pedales, aſperi, lacteſcentes, ſecundæ Chondrillæ Dioſcoridis à is depictæ pares & ſimiles: in quorum cacumine ſinguli ſunt *flores* oblongis calathis incluſi, qui rti lutei pallentes apparent: illiſque papposa, oblonga *ſemina* & fuſca ſuccedunt, hiantéque ca-evolantia.

unio floret & Julio menſe perficitur.

mmanibus & altiſſimis ſaxoſis ſolidíſque vallis Campoclarenſium lateribus oritur. Invenimus Locus.
m eandem poſtea in Æquicolorum montibus ſaxoſis, inquit Autor.

* 8. *Hieracium montanum anguſtifolium nonnihil incanum* C. B. *montanum anguſtifolium* Park. *Hier. montanum ſextum Cluſio, anguſtifolium* J. B. **Narrow-leaved mountain Hawkweed.**

Cluſ.

Radix digiti craſſitudinem interdum æquat, longa, nigricans, tenuibus fibris prædita, ſumma e in plura nonnunquam capita extuberans, quæ ſumma tellure ſena aut plura oblonga *folia*, ſe-nciam ferè lata & nonnihil incana proferunt. E ſingulis radicis capitibus prodeunt inter folia ſingulares *cauliculi*, duri, nudi, dodrantales aut palmares tantùm, unicum *florem* ſuſtinentes è multis oblongis, extremo inſectis foliis, luteóque colore præditis conſtantem, quo defluente *ſemen* oblongiuſculum cum pappo levi auræ flatu excutitur.

Aliud ejus genus invenitur, cujus folia nonnihil in lateribus laciniata ſunt fermè inſtar foliorum Leucoii marini minùs incani: *Flos* aureo colore magis rutilat, aliôqui per omnia ſimile.

Utriuſque planta lacteo ſucco plena, & amariuſculo guſtu eſt.

Locus. In omnibus illis montibus à *Calenberg* Danubio imminenti ad Alpes excurrentibus naſcitur.

* 9. *Hieracium Dentis leonis folio, hirſutie aſperum minus* C. B. Prod. **Small rough Dandelion Hawkweed.** *Hier. D. l. folio, hirſutie aſperum, magis laciniatum* C. B.

C. B.

Radice eſt parva, oblonga, ad cauliculorum & foliorum exortum ruſeſcente. *Folia* ad radicem piloſa, aſpera, anguſta, uncias duas longa, in lacinias diviſa: inter quæ *cauliculi* nudi, aſperi, modò unus, modò bini terníve, palmum non excedentes exurgunt; *florem* unicum, aureum, in pappum abeuntem ſuſtinentes.

Locus. Monſpeſſuli provenit.

Hæc non parvitate tantùm, ſed & floris colore aureo, & figurâ ſeminis prout in icone exhibetur, differt à præcedente.

Huic perſimile eſt, ſi non idem.

Hieracium parvum hirtum, caule aphyllo, criſpum ubi ſiccatum J. B.

J. B.

Quod ſimplicem pedali altitudine *caulem* tollit, tactu aſperum & ſingularem, cujus cacumini fl impoſitus unicus Hieracii quod *Cichoreum ſylveſtre luteum* appellant, in pappos evaneſcens. *Foli* ex *radice* gracili complura per terram ſparſa denſâ rigidâque lanugine ſpinulas quodammodo imitata, hirta & incana, ſeſcunciam aut duas uncias longa, ſatis lata, diviſione Erucæ purpureæ nobis dictæ, ſiccata criſpa videntur.

Locus. Monſpelii etiam collegit J. Bauhinus: nos quoque in agro Monſpeſſulano, non longè à *Sella nova*, in arvis.

Ab eodem etiam non multùm abludit.

* 10. *Hieracium alterum minus ſeu pumilum IV.* Col.

Alterum Alpinum minus *F. Gregorio* dictum, aureo flore, glabrum; triunciali cauliculo, foli ſeſquipollicem longis, laciniatis. Denti leonis, dicto *Piſcialetto* flore aurato ſimile eſt, differt co guitate totius plantæ, radice carnoſa, nigrâ ſiccâ, ex quâ fibræ longæ humum petunt.

Differt foliis glabris.

Huic planè ſimile (inquit C. Bauhinus) noſtrum Hieracium pumilum, ſaxatile, aſperum, radice præmorſa C. B. prod.

C. B. prod.

Cui ad *radicem* craſſiuſculam, nigricantem, in fibras oblongas præmorſas abeuntem *folia* plur villoſa, acuta, longis pediculis donata, uncias tres, quatuórve longa, ſemunciam lata, in circu rarioribus dentibus donata; inter quæ *caulis* palmo minor, hiſpidus, tenuis & rotundus, uno alt róve folio veſtitus exurgit, *florem* ſubluteum ſuſtinens, cui *ſemen* parvum, nigricans, pappo imme ſum ſuccedit. In Alpibus provenit.

* 11. *Dens leonis minor aſpero folio* C. B. Park. **Small rough Dandelion.**

C. B. prod.

Ad *radicem* parvam albicantem *folia* plura, ſubrotunda, duas tréſve uncias longa, unam lata, la ciniata, & per ambitum leviſſimis ſpinulis, ut in Soncho, exaſperata: *Cauliculus* duarum unciarum *florem* ſatis magnum, pallidè luteum ſuſtinet.

Locus. Monſpeſſuli provenit. At circa Monſpelium non invenit P. Magnol. *Botan. Monſp.*

* 12. *Dens leonis minor foliis radiatis* C. B. Park. *cui & Trinciatella Italorum Camerarii.* **Stur Dandelion.**

C. B. prod.

Ad *radicem* parvam, nigricantem *folia* plura per terram ſparſa, uncias tres longa, ſemunciam la ta, in plures lacinias profundas diviſa, quibus hoc peculiare, quod quodlibet folium in ſummo in tres profundas lacinias dividatur, & harum quælibet apices plures quaſi radios obtinet: foliorum pe diculi leviſſimis pilis pubeſcunt. *Cauliculi* plures, læves & nudi, quorum unus palmo minor erig tur; reliqui breviores reclinati, ſinguli florem unicum in pappum abeuntem ſuſtinent.

* 13. *Dens leonis Gadenſis* Park. *D. l. minimus* C. B. *Cichorium ſylveſtre pumilum ſive Hedypnois* Cluſ. cur. poſt. **Dandelion of** Cadis **in** Spain.

Park.
E *radice* longa, alba, tenella *folia* emittit plurima, ſpithamam aut eo amplius longa, coſtâ media à radice ad dimidiam longitudinem nudâ, deinde in lacinias utrinque Dentis leonis vulgaris ſimiles inciſa, ut folia Dentis leonis exactè referant, niſi quòd minora & anguſtiora ſint. *Flores* pariter Dentis leonis modo longis pediculis, aut ſi mavis cauliculis, inſident, parvi, lutei, in pappum abeuntes: *Semina* longa, tenuia, ſubruffa, ut in Hieraciis nonnullis.

Locum titulus indicat; ſiquidem è Gadibus inſula à Gulielmo Boelio in Angliam delatus eſt.

Radice eſt vivaci, gelu tamen corrumpitur, ſi hyems aſperior fuerit.

Vires & Uſus. Frequens ejus uſus apud incolas in acetariis; ciet enim urinas, & hepar ab obſtructionibus liberat haud minùs quàm vulgaris. *Cluſ.* ex propria experientia.

14. *Hieracium Dentis leonis folio obtuſo minus* C. B. Park. **The leſſer Dandelion Hawkweed with a blunt leaf.**

C. B.
Ad radicem parvam *folia* ſena ſeptenáve terræ incumbunt, quæ craſſa & aſpera, uncias duas longa, unciam ſemis lata, obtuſa, nec profundè laciniata: inter quæ caulis lævis, nudus & cavus exurgit, qui *florem* unum, pallidè luteum & magnum ſuſtinet.

Locus. Provenit in pratis extra minorem Baſileam.

Deſcriptio hujus in omnibus ferè convenit *Hieracio noſtro montano non ramoſo caule aphyllo, flore pallidiore*, præterquam loco: Noſtrum enim ſolo ſicco & cretaceo, nimirum in aggere ſeu vallo famoſæ illius foſſæ **The Devils ditch** dictæ provenit; & in collibus Bartlovienſibus, vide & con-

* 15. *Hieracium Narbonenſe rotundifolium caule aphyllo* J. B.

J. B.
Hoc ſtatim à radice alatis pediculis longiuſculis *folia* fundit octona aut dena plus minus, rotundis, in ambitu exacutis, ſed innoxiis apiculis, veluti aculeis donata, lævia, ſapore manifeſto deſtituta. E quorum ſinu *cauliculi* juncei bini exeunt, palmo vix longiores, nudi, quales in Dente leonis vulgi dicto; quorum ſumma *florem* ſuſtinent luteum, minorem quàm dictæ plantæ, ſed in elegantem pappum pallidulum fatiſcentem, qui multiplex ſingulos flocculos ſed Lactucæ pedicello ſuſtinet. *Semen* exiguum, longum ſed Lactucæ minus, ſubruffum, ſtriatum. Saporem nullum manifeſtum animadvertimus.

Locus. Monſpelio ex rupibus illi vicinis evulſum habuimus. *J. B.* In ſatorum marginibus circa Boutonetum frequens eſt. *Botan. Monſp.*

* 16. *Hieracium III. fœtidum* Col. *Dens leonis tenuiſſimo folio* C. B. prod.

Col.
Lævi eſt *folio* & profundè inciſo Dentis leonis modo, magnis lobis Sonchi æmulis, ſemipedali longitudine; *radice* carnoſa, quam tuberoſam ferè & fœtidam retulit [Fr. Gregorius] qui recentem obſervavit: *caule* nudo, tenui, dodrantali, unicum in ſummo florem pallentem proferente, ut congenerum, ſed paucis barbulis coronatum.

Locus. Hujus Deſcriptio plenior habetur apud C. Bauhinum in Prodromo; qui in Auſtria propè montem *avenſtein* repertum ſcribit. In herbidis viis circa Monſpelium frequentiſſimè occurrit, & mira forum varietate ludit. *Botan. Monſp.*

Deſcriptionem Bauhini in gratiam ſtudioſorum non pigebit huc tranſcribere.

Ex radice craſſa, rufa & fibroſa folia aliquot tenuiſſima, virore ſplendentia, palmaria, uncias dulata, primùm profundè laciniata, deinde qualibet lacinia ut plurimum utrinque duplici vel trii levi lacinia (vel potiùs apice) ſubdiviſa prodeunt, ut & pediculi tenuiſſimi, nudi, duabus unciis is longiores, florem parvum ſuſtinentes.

* 17. *Cichorium bulboſum* J. B. *Chondrilla bulboſa* Park. *marina* Ger. *bulboſa, ſive Chondrilla* 2. *Dioſc. an* Περδίκιον *Theoph.* 1. *Hiſt.* 11. C. B. **Bulbous Succory.**

J. B.
Ut rarum ità pulchrum eſt Cichorii genus, innumeris fibris tenuibus longè latéque perreptans, bus appenſi *bulbi* Avellanæ circiter magnitudine, Alabaſtritis marmoris candore, ſolidi. *Folia* unciam aut uncias duas longa, ſemunciâ latiora, leviter ſinuata, glabra, in obtuſum mucronem inentia, craſſiuſcula, rubeſcentia. Inter hæc ſurgunt *cauliculi* palmares, hirſuti, quorum faſtigiis *es* inſident Hieracii, lutei, in pappos evaneſcentes. Hæc planta amara eſt & lacteum ſuccum bet.

Locus. Per arenam ſerpit: floret menſe Aprili propè montem Ceti ad mare.

Vires. Radicem iſtam globoſam ad ſtrumas curandas multum conferre ſe experimento didiciſſe Mynius aſſerit, unde & *Cichorium ſtrumoſum* plantam nuncupavit. Sumuntur autem quinque aut ſex integræ cum melle multis diebus continuis: vel earum decoctum, vel aqua deſtillata, quæ tamen inefficaciora ſunt; vel conditum ex iis cum melle paratum.

CAP. X.

De Scorzonera.

SCorzonera nomen eſt Hiſpanicum, huic herbæ inditum, quòd animalis *Eſcoreu* Catalaunico ſermone appellati morſus curet. Formam hujus animalis vide apud Monardum, qui integrum libellum de hac herba & lapide *Bezaar* ſcripſit. Ad ſerpentinum autem genus pertinèt hoc animal, unde Scorzonera idem ferè eſt ac Serpentaria, quòd contra Serpentum venena efficax ſit.

Sunt qui ad Chondrillam Dioſcoridis referunt, ſed magis ad Tragopogonis genus reducenda eſt. *C. B.*

Cluſius Scorzoneras à Tragopogis in eo ſolùm differre putat, quòd illarum radix vivax ſit, Tragopogi autem minimé.

Nos potiùs ex floris ejúſque calycis formâ Scorzoneram à Tragopogone diſtinguimus, ut Scorzonera ſit cujus flos à calycis radiis non ſuperatur, verùm floris orbis calycis oras excedit potius; Tragopogon autem cujus florem ambiunt & continent calycis radii floris ipſius petalis multò longiores. Flos quoque in Scorzoneris plerunque major eſt & plenior quàm in Tragopogis: calix quoque in illis ſquamoſus; in his ſimplici radiorum, longitudine ferè æqualium, ſtellatim flore aperto expanſarum, ſerie conſtat.

1. *Scorzonera Hiſpanica major* Park. *latifolia ſinuata* C. B. *Viperaria ſive Scorzonera Hiſpanica* Ger. *Tragopogon Hiſpanicus ſive Eſcorzonera aut Scorzonera* J. B. **Common Vipers graſs or Scorzonera.**

J. B.

Pedali longitudine eſt *radix*, craſſitudine pollicari & majore, raris & majuſculis fibris albis è lateribus demiſſis, nigricante exteriùs cortice obducta, lacte dulciſſimo non ſine aliqua adſtrictione prægnans, in multos annos vivax. *Caulis* ſeſquicubitalis, teres, ſtriatus, inanis, multis alis concavus, & ab imo ſtatim ramoſus, *ramis* longiſſimis, lanugine quadam raſili obſitus; quâ etiam inferius pubeſcunt *folia*, latiore baſi caulem amplectentia, longa, Tragopogonis, ſeſcunciam lata, per margines æqualia, interdum tamen ſinuata ſeu criſpa, in perquam longum & anguſtiſſimum mucronem deſinentia, nervis aliquot per longitudinem excurrentibus, glabra, obſcurè virentia. Flores inſident extremis ramulis prælongis ſinguli, Tragopogonis lutei, è *calicibus* ſquammatim compactilibus [ſquamis magnis lævibus,] qui manè ſe pandunt, poſt meridiem clauduntur. Flore marceſcente calix in ventrem turgeſcit. *Semen* oblongum, anguloſum, album, non tamen ut in Tragopogone in longum mucronem producitur, verùm pappus ſummo ſemini inſidet.

Radix eſculenta eſt, & apud nos in frequenti uſu in cibis, imo Paſtinacæ & ipſius etiam Siſari radicibus antefertur.

In hortis noſtris Junio menſe floret & in Autumnum uſque.

2. *Scorzonera major Pannonica latifolia* Park. *latifolia altera* C. B. *Bohemica* Lob. *præcedentis varietas eſt.*

Huic *folia* à radicis capite plura exire dicuntur quàm præcedenti, anguſtiora, ad margines æqualia, læviora, colore viridi obſcuriore & ſordidiore: caules *etiam* perſæpe ab eadem radice plures: in reliquis cum ea convenit, & proinde quicquid intercedit diſcriminis, loco natali imputandum cenſemus; nec Matthiolus ipſe, neque Cluſius diſtinguit: Parkinſonus quoque fatetur hanc cum aliquot annos in hortis duraverit faciem mutare, nec poſſe ab Hiſpanica diſcerni.

Vires. Scorzoneræ radix ſapore eſt non ingrato ſed ſubdulci, unde & cruda & cocta & condita, non ſecus ac Paſtinaca noſtra, editur: imò menſis etiam magnatum infertur, & cuivis Paſtinacæ aut Siſaro præfertur. Contra morſum non ſolùm Serpentis *Eſcurzo*, ſed & quorumlibet aliorum valet: contra febres peſtilentes, contra quoſcunque cordis affectus, melancholiam, palpitationem, ſyncopen, epilepſiam, vertiginem, contra viſcerum obſtructiones, uteri mala, quid dico autem; omnia. Ità enim nova remedia celebrari ſolent. De vi ejus adverſus ſerpentes *Eſcuerzos* mira & prorſus incredibilia narrat Monardus, qui ſingularem de hac planta edidit libellum, quem cum aliis vertit Cluſius.

Amagriæ inſulæ Scorzonera amarulentior eſt Hiſpanica & nobis hortenſi, & in hydrope incipiente & ictero contumaci plurimum valet. Ratum ſit illud Hofmanni apud medicos. Si medicamentum vis hepaticum in bile craſſa & aduſta idem amariſſimum fuerit opportunum. *Sim. Paulus.*

Scorzoneræ montana vis Alexipharmaca deprædicatur in *Ephemer. Germ. An.* 11. *Obſ.* 81.

* 3. *Scorzonera*

* 3. *Scorzonera humilis latifolia Pannonica* Park. *latifolia humilis nervoſa* C. B. *Tragopogonis ſpecies, ſive Scorſonera humilis latifolia* J. B. *Viperaria Pannonica* Ger. **Dwarf broad-leaved** Hungarian **Vipers graſs.**

Cluſ.

Latiora brevioráque habet folia quàm Scorzonera major Pannonica 1. Cluſio, Bupleuro latifolio ſive Elaphoboſco Mompelliano non valdè diſſimilia, craſſiora tamen & duriora, quinque nervis ſeu venis per longitudinem excurrentibus diſtincta, cœrulei quodammodo viridi permixti coloris, guſtu verò aliquantulum amaro & fervido. *Caulis* inter hæc aſſurgit gracilis, pedalis altitudinis, ſtriatus, raris foliis ſeptus, cui inſidet *flos* ſuperiori ſimilis, luteus, magnus: quo marcido naſcitur in calicibus *ſemen* oblongum, aſperum, Tragopogo ſimile ſed minus, in villoſa materiâ albâ latens. *Radix* pollicaris eſt craſſitudinis, interdum major, longa, nigro rugoſóque cortice tecta, intus alba, quæ confracta lacteo ſucco manat, ſucceſſu temporis flaveſcente; ſuperiore parte hirſutâ veluti cæſarie donata eſt, & in plura capita plerumque extuberat, ex quibus folia prodeunt.

Hanc Cluſius in monte Badenſibus thermis in Auſtria imminente viciniſque aliis obſervavit. *Locus.*

* 4. *Scorzonera Pannonica anguſtifolia* Ger. *anguſtifolia prima* C. B. *Tragopogonis ſpecies, ſive Scorzonera humilis anguſtifolia* J. B. **Low narrow-leaved Vipers graſs or Scorzonera.**

Cluſ.

Firmatur hæc craſsâ radice, longâ, nigro, denſo rugoſo cortice præditâ, lacteo ſucco plenâ, quæ nonnunquam ſuperiore parte in plura capita, quemadmodum præcedens, extuberat, craſſitudine minimi digiti, (novellarum plantarum inſtar) villosâ, ex quibus multa naſcuntur *folia* Tragopogo ſimilia, firmiora tamen, breviora, & ejuſdem cum præcedentis foliis coloris; inter ea excreſcit humilis, palmum vix excedens *caulis*, aliquot brevibus foliolis ſeptus, cavus, *florem* in ſummo faſtigio ferens flavum, alteri ferè ſimilem. *Semen* deinde in longioribus caliculis, Scorſoneræ Hiſpanicæ ſemini par, minus tamen, quod maturitate leviſſimo auræ flatu excutitur, & ejus arbitrio fertur.

Locus. Hæc & ſequens non modò in Hamburgenſi monte quâ parte glaber eſt & tenui gramine duntaxat tectus, & quà Auſtriam ſpectat, ſed etiam in vicino *Prellenberg*, *Leytenberg*, catenâ illâ montium à *Calenberg* ad Alpes excurrentium & pleriſque Ungariæ locis naſcuntur.

Florent Aprili & Maio, ſemen interdum Maio, aut ſub Junii initium matureſcit. *Tempus.*

* 5. *Scorzonera anguſtifolia ſubcærulea* C. B. *elatior anguſtifolia Pannonica* Park. *anguſtifolia elatior* Ger. *Tragopogonis ſpecies, ſive Scorſonera major anguſtifolia ſubcœruleo flore* J. B. **Taller narrow-leaved Vipers graſs.**

Cluſ.

Frequentia huic ſunt *folia*, longa, Tragopogi foliis minora & anguſtiora, inter quæ cubitalis aſſurgit *caulis*, cavus quidem ille, ſed firmus, durus, viridis, aliquot oblongis foliis ſeptus, & ſuprema parte in binos aut plures ramulos diviſus, ferentes in longioribus calicibus *florem* Scorſoneræ anguſtifoliæ floribus non diſſimilem, niſi quòd paulò minor ſit, & coloris ex cœruleo purpuraſcentis, jucundi odoris, paſtillorum è Benzoino confectorum nidorem quodammodo referentis, ſed fugacis admodum. Sena deinde octona aut plura in ſingulis calicibus *ſemina*, Scorſoneræ ſeminum æmula, quæ matura cum ſuo pappo à vento excutiuntur. *Radix* ſingularis, minimi digiti craſſitudinem æquat, denſóque, foris nigricante & rugoſo cortice obducta, ſuprema parte hirſuta & villoſa, quæ vulnerata ſuccum extillat initio lacteum, deinde flaveſcentem, guſtu primùm gummoſo, poſtea aliquantulum acri: vivax eſt ut reliquarum radices vetuſtate craſſior evadens, & ſuperiore parte in plura capita ſubinde extuberans.

* 6. *Scorzonera anguſtifolia altera* C. B. *item Hieracium Tragopogonis folio* ejuſdem. *Hieracium 7. humile* Cluſ. Hiſt. *item Scorzonera* 4. ejuſdem Pan. **The other narrow-leaved Vipers graſs.**

Cluſ.

Anguſtis conſtat *foliis*, Tragopogo aut Scorſoneræ anguſtifoliæ proximis, carinatis, colore cine-
, digitalis longitudinis, lacteo ſucco plenis, amariuſculis; ex quorum medio exilit tener *caulicu-*
dodrantalis, per quem ſparſa ſunt rara *folia*, aliis minora: is in aliquot ramos diviſus ſuſtinen-
capitula aliorum more ſquamata, quæ in luteos *floſculos* Tragopogo ſimiles, ſed minores expli-
tur, maturitate in pappos evaneſcentes. *Radix* nigra eſt, multis fibris albis capillata, lateribus
pagines quotannis agens.

Hanc quam in Pannonicis ad Scorzoneras retulerat Cluſius, propter radicis cum illis diſſimilitudi-
n commodiùs inter Hieracii genera reponendam cenſet in Hiſtoria.

Copiosè naſcentem obſervavit duntaxat in ſaxis ad Gamingam Carthuſianorum cœnobium, Julio *Locus.*
es proferentem.

* 7. *Scorzonera bulboſa Attica*, Galacorta *dicta* Wheeleri.

E *radice* rotunda, bulboſa, Juglandis magnitudine, paucis fibris appenſis, exeunt *folia* aliquot
ga, anguſt ı, argenteâ lanugine pubeſcentia, inter quæ *flos* Scorzoneræ ſimilis, pediculo palmari
ur.

Græcis *Galacorta*, id eſt, *Herba lactea* dicitur, quoniam tota planta lacte ſcatet.

Locus. In Hymetto Atticæ monte invenit *D. Wheeler.*

* 8. *Scorzonera Cretica* Wheeleri, Galacorta *pariter dicta.*

Quod ad *folia* attinet Aſphodelo fiſtuloſo perſimilis eſt hæc planta; ſunt enim ea intus concava ſeu tubuloſa Cepaceorum inſtar. *Radix* craſſa, altè in terram deſcendens, lacte albo dulci turgens.

Hanc etiam *Galacorta* Græci vocitant, eâque mulieres utuntur ad colorem candidum cuti conciliandum: Commendatur etiam in cibo ad lac augendum.

Cum priore in Hymetto monte oritur.

Eſt hæc planta ſingularis & Anomala. Nos nondum vidimus, certè non meminimus vidiſſe, herbam ullam, præter bulboſas iiſque affines, quæ folia habet fiſtuloſa. Si caulem & flores vidiſſet & deſcripſiſſet Autor, certius judicium de ea ferre poſſemus.

Nos in inſula parva promontorio Siciliæ Pachyno olim continuâ, nunc anguſto freto diremptâ, ubi Arx Hiſpanorum præſidio tenetur inter alias multas rariores plantas Scorzoneræ etiam ſpeciem invenimus, cui titulum fecimus

Scorzoneræ foliis anguſtis incanis, floribus dilutè purpureis.

Caules eo loci vix ſemipedalem altitudinem ſuperabant.

9. *Tragopogon Coronopi folio* C. B. *Chondrilla* τραγοπωγωνάνθεμος Thal. *Stæbe Plantaginis foli* Alpin. exot.

Alpin.

Foliis multis Plantagini anguſtifoliæ figura & magnitudine ſimilibus, humi ſtratis, craſſis, colore viridi in luteum languente, ſapore inſipido, in orbem in terra actis, mollibus fragilibúſque donatur: Ex quibus *cauliculi* ſemidodrantales, teneri, graciles aſſurgunt, in quorum ſummitatibus capitula parva, oblongáque cernuntur, è quibus floſculi toti lutei exeunt quibus ſuccedunt ſemina parva, oblonga Scabioſæ. *Radix* digiti minoris craſſitie, alba, mollis, tenera, guſtu inſipido.

* 10. *Scorzonera foliis nervoſis* C. B. *minor anguſtifolia Pannonica* Park. *Germanica anguſtifolia* Tab.

Park.

Folia ei longa, peranguſta, viridia, Tragopogi foliis valdè ſimilia, ſed breviora & pauciora. *Caules* graciliores & humiliores multò quàm majori Pannonicæ latifoliæ: *flores* minores, paucioribus petalorum gyris compoſiti: *Semina* etiam minora, aliàs ſimilia: *Radices* duplo minores, graciliores, nec ſucco lacteo adeò prægnantes.

Locus. Reperitur propè Monſpelium, in depreſſis herbidis & incultis locis ad dexteram viæ quà à pon Villæ novæ itur ad Miram vallem Julio menſe cum flore. *Botan. Monſp.*

* 11. *Hieracium capillaceo folio* C. B. prod. *An Scorzonera minima tuberoſa radice Hiſpan* Park?

C. B.

Radice eſt Scorzoneræ ſimili, craſsâ, oblongâ, tunicâ fuſcâ & rugosâ veſtitâ; ex qua *cauliculi* bini, palmares, læves, ſinguli *florem* unicum, pallidè luteum, mediæ magnitudinis ſuſtinentes exurgunt. *Folia* ad radicem plurima, pili inſtar tenuia, duas, rariùs tres uncias longa, rigidiuſcula, atrovirentia, rariùs cauliculorum partem cingentia.

Monſpelio allatum fuit. An fortè (inquit) Scorzoneræ ſpecies?

Scorzonera minima tuberoſa radice *Park.* in multis cum hac planta convenit, differt foliis aliquantulum latioribus: radice brevi, lacte pauco; Flore parvo, ſimplici: ſemine minore, nigro: eandem tamen eſſe Autor ipſe ſuſpicatur, cui & nos ſubſcribimus, nec enim libenter citra neceſſitatem Entia multiplicamus.

* 12. *Scorzonera ſylveſtris, fol. anguſtis, fl. cæruleo major & minor* Mentzel.

In ſylvis temperatis, maximè ex Fagis & Quercubus conſitis Marchiæ Brandeburg. circa vallem Joachimicam, pagum Schornbeck, Furſtenwaldiam, menſibus Junio ac Julio floret. Flos egregi cœruleus eſt inſtar Cichorei cœrulei. Radix nigreſcit.

* 13. *Scorzonera Illyrica* Park. Alpin. **Vipers-graſs of** Slavonia.

Foliorum longorum, anguſtorum, trinerviorum ad numerum quinquagenarium aut etiam centenarium; *Caulium* exilium ad vicenarium accedens multitudo: *Floſculi* exigui, flavi: *Semina* quàm præcedentibus minora: *Radix* craſſa, nigricans, hanc ſpeciem à reliquis congeneribus abundè diſtinguunt.

His ſubjungemus duas tréſve plantas Tragopogis *accenſeri ſolitas, ob radices puto cum caulibus unà mar ceſcentes, nec ut* Scorzoneræ *vivaces & diuturnas. Verùm quoniam florum calicibus & ſeminibus (quibus* *ius præcipuè notæ genericæ deſumendæ ſunt) ad* Scorzoneras *propiùs accedunt, iis potiùs ſubnectendas vimus.*

14. *Tragopogon laciniatum luteum* C. B. *laciniatum majus* Park. *folio laciniato, flore pallido* J. B.
The greater jagged Scorzonera.

ragopogoni *radix* ſimilis, tenera, lactiflua. *Folia* priora longa, anguſta, ad margines æqualia, xortum anguſta, versùs apices latiora: poſteriora & quæ caules occupant inferiora, alia utrin- alia ex altero tantùm latere laciniata, ſuperiora paulatim minora ſunt minúſque inciſa & tan- integra, ſubtus pallidius virentia. *Caulis* cubitalis & altior, foliis veſtitus, ſumma parte in tres tuórve ramulos diviſus, quorum ſinguli capitulum ſuſtinent Tragopogi vulgaris: [calix tamen componitur è foliis mucronatis ultra florum petala excurrentibus & in longitudinem productis madmodum in genuinis Tragopogis] florem claudens minorem quàm Tragopogi lutei vulgaris, manè expanſum, circa meridiem ſe contrahentem: ſuccedit ſemen minus quàm illius, minimè aſperum.

lantæ J. Bauhino deſcriptæ folia priora tenuia, quæ tamen per ramos ſatis frequentia, triplo druplóve vulgati Tragopogonis foliis latiora, in crebras profundas lacinias diſſecta, quæ aliquid mune habent cum Dente leonis: Semen ad Scorzoneræ ſemina propiùs accedit.

anc J. Bauhinus Tragopogoni à Columna deſcripto fidenter eandem facit: Deſcriptiones tamen ſatis convenire videntur. Nos in hortulo noſtro aliquando aluimus Tragopogonis ſpeciem, Coronopi folio dictam quæ ab utroque (quantum memini) differebat; & certè C. Bauhinus in pinace Tragopogona quem Coronopi folio inſcribit ab utroque diſtinguit: verùm exactiùs eam deſcribere neglexïmus.

* 15. *Tragopogon tenuiſſimè laciniatum* C. B. *laciniatum minus* Park.

C. B.
Radice eſt oblonga, craſſiuſcula, fibris carente, rufeſcente & lacte turgente: ad quam *folia* plura, nga, anguſtiſſima, acuminata, & in plures anguſtiſſimas lacinias diviſa. *Caule* eſt cubito non ùm breviore, rotundo, lævi, ſtriato, nonnihil folioſo, in alas brachiato: ſingulis flos unus nus & pallidus inſidet, cui *ſemen* oblongum, ſcabrum, criſtâ piloſâ in ſummo præditum & calici oblongo incluſum, ſuccedit.

Monſpeſſuli obſervavit C. Bauhinus deſcriptionis autor. Si ſemen rectè deſcribatur, à præcedenti omnino ſpecie diſtinctum eſt.

* 16. *Tragopogon hirſutum* C. B. *hirſutum humile* Park. *Apulum humile hirſutum luteum* Col.
Small rough yellow Goats-beard.

Col.
Huic *radix* longa ſatis, nigro cortice obducta, intus alba, lacte pallente turgida, dulci ſapore, viſcoſo dum concreſcit, minimi digiti craſſitudine. *Folia* Croceis paulò latiora, ad graminea accedentia, per longum venoſa, è medio circa radicem plurima, longa ſericea hirſutie obſita, pedalia, partim recta, partim verò convexa. *Caulem* edit breviorem aliis, parùm ſupra folia excedentem [quandoque duos tréſve habere conſpicitur] hirſutum, cavum, lineis ſtriatum & lacteſcentem, brevioribus foliolis interceptum; in cujus ſummo *calix* eſt magnus ſed aliis minor, baſin folioſam habens, quod in aliis non obſervatur; *florem* emittens luteum, plenum, radiatum, quindecim circa ſe foliolis radiantibus, calicis orbem ſuperantibus, intus habentem coacervata alia foliola, Hieracii modo ſtaminibus intortis, bicornibus, luteis, etiam Aprili emicantem; deinde contractum poſt non multum temporis pappum emittentem longum, admodum fulvum, colore præ aliis nigreſcente, duriorem rigidiorémque, Hircinæ barbæ pilorum modo, *ſemine* longo, ſed duplo minore aliis, dentatis etiam ſtriis aſpero, contra aliorum normam circa imum tenuiore itémque fulviore.

Variat hæc planta, ſemine tantùm, quod in Cirinolæ inventâ brevius, latius, incanum, lanugi- um, acanaceis proximum, pappo ſuperiore admodum breviore, eodémque colore, minúſque ri- e. Tota planta guſtu eſt dulci & grato. Martio caulem edit, Aprili floret, & Maio perfi-

iror quid Parkinſono in mentem venerit ut hanc plantam in duas ſpecies dirimeret.

Cap. XII.

De Tragopogone.

TRagopogon nomen accepit à pappo cano grandiori, qui è ſummo ejus vertice naſcitur, & hirci barbam imitatur. *Theophr. Dioſc.* Poſſet autem non ineptè dici Tragopogon hæc herba à figurâ floris nondum aperti, quæ barbam hircinam proximè refert.

Cæterùm Tragopogon à Scorzonera, ad quam aliàs accedit, in eo diſtinguitur, quòd calycis ra- florum petala longitudine excedunt, & floris circumferentia calycis radiis excedentibus ſtellata citur, majoréque ambitu protenditur. Calyx quoque Tragopogi (quantum quidem memini) imè ſquamoſus eſt, ſed omnes ejus radii ſeu folia æquali fere longitudine extenduntur, contra m in Scorzoneris.

A. 1. *Tra-*

A. 1. *Tragopogon luteum* Ger. Park. parad. *flore luteo* J. B. *pratenſe luteum majus* C. B. **Yellow Goats-beard.**

Radice eſt lacte turgente dulci, minimi digiti craſſitudine, longa, paſtinacæ quadantenus ſimili foras nigricante, intus alba; *Caule* cubitali, tereti, glabro, ſolido, *foliis* ab imo ad ſummum veſtito, ferè Porraceis, carinatis, caulem amplectentibus: ex quorum ſinu rami pronaſcuntur, quorum ſummis inſident *flores* magni denſo foliorum radiatorum agmine ſtipati, lutei, qui in pappos abeunt ſemine appenſo longo, magno, aſpero, cinereo.

Locus. In pratis & paſcuis paſſim provenit.

Ratione loci magnitudine variat, hinc duæ ſpecies apud Parkinſonum.

* 2. *Tragopogon minus luteum* Park. *Tragop. folio oblongo, ſinuato* C. B. **Goats-beard, with a long waved leaf.**

C. B.

Radice eſt oblonga, lacteo ſucco manante: *caule* gracili, pedalis altitudinis, raris *foliis* alternatim ſepto, quæ oblonga, non multùm palmo breviora, at anguſta, ſinubus brevioribus & quaſi ſerratis exaſperata, pallidéque virentia. Caulis ſummo *flos* inſidet pallidè luteus, magnus, Tragopogo vulgari ſimilis, ex calice magno, apicibus acutis donato prodeunte: quo marcido *ſemen* oblongum in materia villoſa alba latitans ſuccedit. *Fortè præcedentis varietas eſt.*

Locus: Monſpeſſuli legimus, inquit C. Bauhinus, deſcriptionis autor.

Tragopogon ſpicatus *Hiſt. Lugd.* ſi non ſit figmentum, certè Tragopogi genuini ſpecies, non es ſed alterius cujuſdam generis videtur.

3. *Tragopogon purpureum* Ger. Park. *flore purpureo* J. B. *purpuro-cœruleum Porri folio, quod Arti vulgo* C. B. **Purple Goats-beard.**

Quælibet plantæ pars vulnerata *lac* fundit, album emanans, mox in luteum faceſſens, viſcidum, quod *radici* rectæ, digitali vel minori craſſitudine, teneræ copioſum & dulce cùm ſit, culinis expe tur. *Caules* inanes, ramoſi, majores & firmiores quam Scorzoneræ, *foliis* multis ſtipantur Porraceis, quæ interdum valdè lata, interdum anguſta, longa, acuta. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis, foliis octo, novem aut decem, virentibus, longis & acuminatis obvallati, tribus unciis, ſuperantes; qui colore ſunt vel atro-purpureo, vel purpuro-cœruleo, vel cœruleo; qui poſtea in pappos abeunt, quibus adhæret *ſemen* duas uncias longum, teres, ſtriatum aſperum, per maturitatem extremam nigricans.

Hæc planta totâ ſpecie differt à Tragopogone luteo, & non floris tantùm colore variat, ut vu Lobelius. Nam nec luteus ita longa & porracea habet ima folia, ſed breviora, triplo anguſtiora rigidiora; nec in montoſis oritur, ſed in pratis & paſcuis depreſſioribus tam calidarum quàm frig diorum regionum. Præterea florum effigie inter ſe diſtant & magnitudine: purpureo namque m nor eſt flos, atque calicis apices radiantes circumcirca altero tanto floris diametrum excedunt, ita u floris ambitus parvus videatur reſpectu calicis atque radiorum ipſius expanſo flore. Luteæ verò ſpeciei vulgari plenior admodum eſt atque grandior, calicis apices magis occupans.

Locus. Circa Flaminianum villam, & Cirinolæ, inque Æquicolorum valle *Colloroſcio* dicta purpurea nigro-purpuream & obſoleti coloris plantas invenit & eruit F. Columna.

Vires. Radices in deliciis habentur tum coctæ, tum etiam crudæ in acetariis, lancinationibus æſtuan bus ventriculo ac thoraci auxilio ſunt.

Valdè nutriunt, unde tabidis & macilentis conducunt. Vitiis pectoris, tuſſi & reſpirationi di cili, necnon pleuriſi mederi dicuntur; quod quomodo efficere poſſint, ſiquidem dulcia ſint, no videt Caſp. Hofmannus. Urinæ quoque ſtillicidio ſubvenire & calculum expellere creduntur unde *Saſſifica* ſeu *Saſſifrica* quaſi Saxifragæ Italis dictæ ſunt. Sed & vulneribus utiliter imponuntur.

Eadem præſtat tum ſuccus radicis expreſſus, tum aqua ejus deſtillata.

4. *Tragopogon æſtivum* Park. **Summer Goats-beard.**

Tragopogo vulgari luteo aut purpureo minus eſt *caule* unico pedali aſſurgens, tribus vel quatu *foliis* ſepto, anguſtis, oblongis, brevioribus tamen quàm ſupradictorum, & ad baſin ſeu exortum latioribus, paulatim deinde ad mucronem uſque anguſtatis, pallidè viridibus cum coſta media albent ~~*Caulis* in duos~~ tréſve ramulos brachiatur, quorum unuſquiſque caput amplum ſuſtinet, quod cu aperitur *florem* oſtendit parvum pallidè ex cinereo purpureum vel carneum, matutino tempore expanſum, circa meridiem ſe claudentem: calicis folia ultrà florem in acutos mucrones producunt Flore dilapſo capitulum augetur, *ſemina* continens, quorum exteriora in ambitu majora ſunt, & pappo deſtituta, interiora minora. *Radix* longa eſt & lignoſa, ante hyemem marceſcens. Radix etiam juvenis & tenera, Foliáque ſeu rupta, ſeu inciſa, vix aut nè vix quidem lacteſcunt.

Hæc planta Parkinſono ſuccrevit ex ſemine Italiâ miſſo: ſeipſam autem non reſeminat ut pler que aliæ hujus generis, ſed oportet ut vere de novo quotannis ſeratur, unde & æſtiva denominat Veriſimile eſt ſemen in terram delapſum in regionibus Septentrionalibus hyberno frigore co rumpi.

Plantam hanc Cantabrigiæ in hortulo noſtro aliquot annis ſevimus.

* 5. *Tragopogon gramineis foliis hirſutus* C. B. *Apulum ſuave-rubens* Park. *alter gramineo folio, ſuave rubente flore* Col. **Roſe-coloured Goats-beard.**

Col.
Radice eſt parva, omnium minima, trientem longa, in ſummo rubeſcente, reliquum albâ, durâ,
cteſcente, guſtu dulci, multis lateraliter obliquis fibris humum amplexante: *Foliis* anguſtis, do-
antalibus, gramineis, hirſutis, tactu lævibus extrinſecus, intus verò albidioribus, tactúque deorſum
rsùs aſperis, ut in Hordeaceis: *Caule* longo, bipedali, tenui, albicante, tereti, nervoſo, duro,
liis multis densè alternatim illum cingentibus, circa nodos latioribus, raris alis diviſo. In ſummo,
ex magno reſpectu plantæ calice, octo foliolis radiantibus diviſo, *flos* intus ex albo rubens ſeu car-
neo colore ſuave-rubens, undecim foliolis intus alia foliola continentibus compoſitus, ex quibus *ſta-*
mina nigrocœrulea lutea acie pulveroſa, in medio elevantur, umbonis vice. Flos huic cùm ſemina
perfici incipiunt occultatur, calice incluſus, pappoſa ſeminum cacumina exſerente. Hujus *calix*
anguſtus eſt, inani longóque inſidens collo, oblongis *ſeminibus* refertus, quorum exteriora ab aliis
nnibus differentia, oblongiora internis, non in pappum deſinunt, ſed in quinque [duas breves te-
iores, & tres longas admodum] ariſtas: reliqua verò interna ſemina pappum ut congenera inſi-
ntem habent, ipsáque breviora ſunt: omnia lævia, omnium minora, anguſtiora, etiámque fla-
ntia. *Sapore* ab aliis differt nihil.

Maio floret & perficitur. Cirinolæ Apuliæ in Pyraſtrorum ſylvula illa exoritur propè D. Rocchi *Locus.*
ædem. Floris colore, & ſeminibus in capitulo exterioribus ad præcedentem accedit. *& Tempus.*

* 6. *Tragopogon gramineo folio, radice villoſa* C. B. *Trag. folio gramineo, flore albo & luteo cum tantilla purpura* J. B. *luteum anguſtifolium* Park. **Graſs-leaved yellow Goats-beard.**

J. B.
Foliis eſt minoribus, Garyophyllorum florum ſylv. alborum foliis ſimilibus, anguſtis & acutis:
dix aliis Tragopogis ſimilis, capite capillato: *Caules* tenues, rotundi, in quorum ſupremitatibus
pitula Cyano ſimilia, ex quibus ubi aperiuntur prodeunt *floſculi* albi, aliis ſimiles, niſi longiores &
tiores eſſent, ſimiles Bellidi majori. Provenit incultis locis humidis. Floret Junio & Julio.

Huic idem nobis videtur Tragopogon parvum ex luteo purpuraſcens *C. B.* i. e. Trag. parvum flore
Chondrillæ purpuro-cœruleæ *Lob. ob.* quam Spithamæam puſillam plantam vocat, nu... ſui parte à
Tragopogis diſſidentem: *Flore* Chondrillæ ex luteo tantillùm purpuraſcente: *Foliis* gramineis, pal-
mum longis; in Hetruria & agro Romano obviam.

Caput capillatum radicem perennem eſſe arguit. Deſcriptio hujus adeò brevis eſt & obſcura, ut
non ſatis ſciam, quæ planta ſit, an fortè Scorzoneræ ſpecies?

In Horto Regio Pariſienſi colitur.

* 7. *Tragopogon purpuro-cæruleum crocifolium* C. B. *crocifolium purpureum* Park. *crocifolium mont. flore nigro-purp. ſive Theophraſti & Dioſcoridis* Col. **Saffron-leaved, purple Goats-beard.**

Col.
Hujus *folia* Croci folia ità æmulantur, ut anguſtiora potiùs quàm latiora cenſeantur, pedem &
magis longa, trigona ferè, parùm rigentia, canaliculata, albâ lineâ in cavo percurrente criſpa, &
exuberante obliquè rugoſa, ut etiam in Ornithogalo veriore obſervatur. Circa radicis caput, quod
craſſum, tuberoſum & nigrum eſt, alba & longa lanugine obſita ſunt folia, atque latam, candican-
tem originem ducunt, reliquò anguſta, virentia & in acutum deſinentia, & copioſa. *Radix* longa,
recta, minimi digiti craſſitudine, obliquas undique fibras tenues atque denſas emittens, craſſo cortice,
medullâ lignoſâ. *Caulem* edit in imo craſſum, rotundum, ſolidum, lævem, atque tribus alis divi-
m ſubrubentibus, magnis, cauli ferè paribus, tenuioribus, lævibus: quibus, ut & cauli, ad nodos
atuor alternatim rariùs diſpoſita hærent foliola, in ſummo admodum tenuia. Omnibus in ſum-
calix inſidet magnus, craſſus, quinquefoliatus; qui dehiſcens parvum proportione quinque ra-
rum calicis oſtendit *florem* nigro-purpureum, raris & anguſtis barbulis compoſitum, ex quibus ſin-
a *ſtamina* bifida, intorta prodeunt. Foliola verò illa nigro-purpurea & ſtriata ſunt, in extremo
ata, ibíque lutea, ſicut & circa eorum initium, quod convolutum eſt tubuli inſtar, ex quo ſta-
ula illa nigro-purpurea in ſummo bicornia, luteſcentia atque hirſuta, veluti luteo pulvere in-
ſa. Brevi quidem tempore, non ſecus ac congenerum modo flos clauditur, atque *ſemen* con-
iens intrà calicem, longam, canam, hirſutam, anguſtam, rigidámque hirco ſimilem emittit
bam.

In Æquicolorum montibus & è regione Capuccinorum cœnobii inter Flaminianum villam, ac *Locus.*
am ſupra viam quâ inde ad Caſtrum Podium Poponiſcum itur.

SECTIO SECUNDA.

Herbæ flore compoſito naturâ pleno & planifolio lacteſcentes ſeminibus ſolidis.

CAPUT PRIMUM.

De Intybo ſive Endivia Cichoreóque.

INtubus ſive Intubum quòd *intus ſit tofus* dici nugatur Iſidorus *lib.*17. *cap.* 10. Saltem (inquit Vo ſius) cogitare debuit, quod ibidem ait, eſſe Græcum nomen. Gloſſ. *ἴντυβον, intyba.*

Intubum Latini vocârunt à cavo tubæ ſpecie caule *Bod. à Stapel.* quod Etymon, ejuſdem co matis eſt cum Iſidorano.

Cichorium Ægyptium nomen eſſe, & indè in Græciam, poſtea in cæteras nationes commigrâſſe verba Plinii, *lib.* 20. *cap.* 8. docere videntur. *In Ægypto*, inquit, *Cichorium vocant, quod ſylveſt ſit, ſativum autem Serim.* Variè ſcribitur, Κιχόρειον cum ει diphthongo, quod ſecutus eſt Horat in verſu illo Alcmanico,

Me Cichoreæ levéſque malvæ.

vel Κιχόριον cum ſimplici ι, Κιχώριον verò (quod Atticum eſt) nomen hoc habere credit *παρὰ τὸ διὰ τῶν χωρίων κίειν, τουτ' ἐςι πορεύεσθαι quod per agros prædiáque vadat ſeu ſerpat.* Voſſ. Etymolog. J. Bodæo dictum videtur à *κιχέω* invenio, reperio, quòd frequens in campis inveniatur. Cæterum Cichoreum à reliquis planifoliis lacteſcentibus dignoſcitur floribus è lateribus caulium & ramorum exeuntibus velut ſpicatim.

Intybus autem à Cichoreo differt foliis brevioribus non laciniatis, & quòd annua planta ſit, cùm Cichoreum perennet.

1. *Intybus ſativa* Ger. *ſativa latifolia ſive Endivia vulgaris* C. B. *Endivia ſativa* Park. Intybum *ſativum latifolium* J. B. **Garden or Broad-leaved Endive.**

Æſtiva eſt planta, hyemis apud nos haud facilè patiens, *radicibus* fibroſis, lacte prægnantibus *Folia* per terram ſparſa antequam cauleſcat, longa, lata, Lactucæ foliis ſimilia, in ambitu ſubinde crenata, ſubamara. *Caulis* cubitalis & ſeſquicubitalis, lævis, ſtriatus, inanis, multis ramis brachiatus, tortuoſus, vulnere lac fundit. Flores ex foliorum (quæ in caule hederacea ſunt, minora) ali emicant cœrulei, Cichorii ſylveſtris; ſemen quoque conſimile.

Seritur in hortis.

Ab hâc non videtur aliter differre quàm ut ſpontanea à cultâ.

2. *Intybus ſativa anguſtifolia* C. B. *Intybum ſat. anguſtif.* J. B. *Intybum ſylveſtre* Ger. *Intybus ſ* *Endivia minor anguſtifolia* Park. **Wild or narrow-leaved Endive.**

Quæ foliis eſt anguſtioribus, ſapore amariore, *Caule* ramoſiore; in reliquis cum priore convenit.

3. *Intybus criſpa* C. B. Ger. *Intybum ſativ. criſpum* J. B. *Endivia criſpa* Park. **Curled En dive.**

Hæc *foliis* eſt quàm Endivia vulgaris majoribus, ubique in ambitu criſpis ac ſinuatis; *caule* cæteris majore, craſſiore, teneriore, ut rectè Matthiolus: *ſemine* nigro, Lactucaceo: cætera ſimilis.

J. Bauhinus Hortulanorum mangonio Intybum criſpam effici opinatur. Nos Intybum criſpam à vulgari ſativa ſpecie differre exiſtimamus, nec accidentia tam diverſa & diſcrepantia arte ind poſſe.

Seritur Intybum in hortis, & quod vere ſatum celeriter adoleſcit, ac ipſa æſtate florens ſemin profert, ac deinde intercidit: Julio verò ſatum in hyemem reſtat: Septembri aut Octobri terrâ ob rutum, colligatis priùs foliis, nivis inſtar candidum redditur, ac deinde menſibus hybernis men aliorum acetariorum loco infertur. Et revera noſtro palato Lactucâ ipsâ ſapidius eſt & gratius.

Sim. Paullus in arena ſicca tumulatam integram hyemem ad ver uſque ſervari ſcribit: quo man gonio mirum dictu quàm fragilis & ori grata reddatur, ità ut magno delectamine anorexiâ alioqu laborantes eâ crudâ veſcantur.

A. 4. *Cichorium ſylveſtre & ſativum* J.B. *Cichorium Sativum & Cich. ſylveſtre ſive officinarum*
C. B. Ger. Park. **Garden and wild Succory.**

Radice eſt pollicari, lacte prægnanti. *Caules* ab eadem radice plures profert, teretes, hirſutos,
ſylveſtri tortuoſos, bicubitales interdum, variéque in ramos ſumma parte divaricatos. *Folia* Den-
leonis profundè inciſa aliàs integra aut quàm leviſſimè diſſecta, piloſa, quæ in caulibus ſunt al-
atim adnaſcuntur abſque pediculis, longa, in acutum deſinentia, utrinque hirſuta: *Flores* ſuc-
ivè emicant, plures ſimul, è foliorum ſupremorum alis, ſeſſiles & pediculis omnino deſtituti,
chri cœrulei, è pluribus foliorum planorum extremitatibus latis & dentatis, ordinibus compoſiti.
ta planta amara inſigniter deprehenditur. *Semina* pappo deſtituuntur. Flores interdum albi ſunt.
ulis monſtroſam acquirit latitudinem. Per culturam majus & mitius evadit.

Tanta eſt (inquit J. Bauhinus) Cichorii ſimilitudo cum Dente leonis veris principio, ut difficile
fit diſcernere has plantas.

Non ſolùm in hortis ſeritur, ſed & ſponte exit paſſim in Anglia ſecus vias & ſemitas locis incul- *Locus.*
& in agrorum limitibus, ac potiſſimùm (ut rectè Dodonæus) folia habens profundioribus inci-
s laciniata, quod & reliquis amarius eſt.

Cichorium ſativum (inquit J. Bauhinus) ego cum fratre non ſeparo ab erratico, quod culturâ
ntùm mutat nonnihil: ſi non colatur quod fuit ſativum iterum fit erraticum.

Æſtate demum & poſt ſolſtitium floret. *Tempus.*

Variat interdum floris colore rubello & albo.

Cichoreum pleriſque Botanicis frigidum cenſetur; verùm ſapor amarus caliditatem arguit. *Vires.*

Intybus & Cichoreum (autore Matthiolo) ſelectiſſimum præbent medicamen immodicè calenti
[aut etiam obſtructo] hepati quocunque tandem modo uſurpata, ſive foliis recentibus crudis aut
coctis comeſtis, ſive ſucco, ſive aquâ ſtillatitiâ aut decocto hauſto, ſive foliorum ſiccorum pulvere
aſſumpto: modicè enim refrigerant & aſtringunt, inquit, quod nobis non probatur, quin potiùs
attenuant & abſtergunt, ut rectè Schroderus. Commendantur & in febribus. Uſum radicis Cicho-
in febre hectica inſigniter laudat Crato ab experientia.

Aqua è floribus cœruleis deſtillata, inflammationibus & caligini oculorum impoſita potenter re-
dium adfert. *Trag.*

Folia cocta ex aceto comeſta gonorrhœam reprimunt. *Matth.*

Flos hujus plantæ ad Solis ortum & occaſum ſe recludit, ſive ſudum, ſive nubilum fuerit cœ-
lum. *Trag.*

Notat Spigelius podagricis Cichorii ſylv. herbam valdè conferre. In cauſa calida (inquit) nihil
puto magis convenire, experientiâ edoctus quàm pulverem foliorum Cichorei ſylv. menſe Maio col-
lectorum & in umbra exſiccatorum. Ejus datur ʒ i. vel ℈ ij. in jure carnis pulli non ſaliti, manè
quatuor horis ante prandium, & veſperi cum vadit dormitum, vel abſque cœna, vel cum cœna pauca.
S. Paul. Vidi in bilioſa podagra incipientes jam fluxiones ità ceſsâſſe ut mitior paroxyſmus redierit,
& breviori tempore durârit duobus vel tribus diebus continuis aſſumpto. *Spigel. de Arthritide.*

Joan. Rhodius Centur. 1. Obſerv. med. 44. teſtatur quòd Profeſſor quidam Patavinus diu pluri-
medicamentis quolibet anno ſine efficacia tantùm non confectus mutato demum conſilio juſ-
Cichoraceis in prima menſa hauſtis melancholiam hypochondriacam profligaverit.

5. *Cichorium verrucarium ſive Zacintha* Ger. Park. *verrucoſum ſive Zacintha, Hieraciis adnume-
randum* J. B. *Chondrilla verrucaria foliis Intybaceis viridibus* C. B. **Wart-Succory.**

J. B.

Paullùm admodum humo tollit *caules* graciles dodrantales, aut etiam cubitales, intùs fungoſos,
ramoſos: ad quorum latera ſeſſiles adnaſcuntur rari *floſculi*, alii etiam ramulorum extremis lutei:
quibus in pappum evaneſcentibus ſuccedunt pericarpia pulcherrima, verticillatim radiata, Lupini
minis magnitudine, in quibus *ſemen* copioſum Lactucæ par, non ita compreſſum. *Folia* oblonga,
ntis leonis, laciniata, multa per terram ſparguntur, in ramis pauca. *Radix* longa, multis fibris
ata.

d oſtia Tibridis copioſè oritur: invenimus etiam ſpontaneam circa Liburnum portum & Flo-
iam.

ira hujus plantæ facultas eſſe dicitur ad tollendas verrucas, vel *foliis* in acetariis devoratis, vel
eorum illito.

6. *Cichorium ſpinoſum* Ger. J. B. C. B. *ſpinoſum Creticum* Park. **Thorny Succory.** *Chondrillæ
genus elegans cœruleo flore* Cluſ.

olia hĩc indidem plura ceu ex eodem puncto, alternatim oriuntur Cichorii, anguſtiora, ſinuata,
ntia, [craſſiora & minora magíſque amara quàm Cichorei vulgaris *Bello*] *Caulis* glaber in ramu-
ividitur rigidiuſculos, inconditos, multifariam divaricatos, in duras abeuntes ſpinas, Tragacan-
aut potiùs Aſpalathi Monſpelienſis imitatione. *Flores* ad ramorum divaricationes, ipſorúmque
ò ſurculorum cacuminibus impoſiti, cœrulei, denticulatis foliis conſtantes, duplo triplóve quàm
horei vulgaris minores, cui *ſemen* ſimile. *Radice* firmatur ſingulari, magnâ, ut Cichoreum.

n maritimis & ſiccis collibus & arenoſis locis oritur, non in Creta tantùm ſed & in Sicilia, ubi *Locus.*
illud obſervavimus in inſula parva à Promontorio Pachyno vi maris divulſa, ubi Arx Hiſpano-
n præſidio tenetur. Floret Julio & Aug.

Recens ſemine nata antequam in caulem abeat in acetariis manditur, inquit Bellus, ſed durior &
arior eſt Cichorio.

Vocatur vulgò, eodem referente, ϛαμναγάπι, i. e. *Hydriæ ſpina,* quia vulgariter in tota Creta fictilibus hydriis utuntur ad hauriendam aquam è fontibus, quas hâc herbâ obturant, nè mures aliúdve animal intus penetrare poſſit. Videtur enim ad hoc munus iſta planta à naturâ formata: nam ſemper rotundâ figurâ cernitur.

CAP. II.

De Lampſana.

Lampſana Dodonæi J. B. *Lampſana* Ger. emac. *L. vulgaris* Park. *Soncho affinis Lampſana domeſtica* C. B. **Nipplewort.** i. e. *Papillaris herba.*

R*Adice* nititur alba, ſimplici, ſurculoſâ tamen & variè fibroſâ. *Caulis* indè exurgit, bicubitalis & altior, teres, ſtriatus, pilis rarioribus hirſutus, rubeſcens, concavus, ramoſus. *Fol* ad radicem & in ima parte caulis uno vel altero pinnularum pari donata, extremitate latiore, magnitudine & figurâ ferè foliorum Sonchi lævis muralis, aut Barbareæ dictæ, mollicella, hirſuta, alternatim poſita: quæ in caulibus & ramis ſuperiora, oblonga, anguſta, acuta, nullis pediculis fulciuntur, nullis pinnulis lobíſve donata. Supremæ caulis & ramorum partes glabræ, in *flores* terminantur exiguos, luteos, è plurimis compoſitos floſculis, quorum ſingulis ſingula cohæren *ſemina* oblonga, nigricantia, nonnihil incurva, minimè pappoſa, utcunque J. Bauhinus flores in pappos abire ſcribat. Tota planta vulnerata lac fundit amarum. Floret Junio & Julio menſibus. In hortis & cultis frequentiſſima eſt.

Vires. Efficax eſſe cenſetur in ſanandis papillis exulceratis, unde & nomen Papillaris ſortita eſſe videtur.

CAP. III.

Hieracium falcatum alterum Ger. emac. *Hieraciis affinis Ragadiolus edulis* J.B. *Hier. florem inclinans* J. B. *capitulum inclinans ſemine adunco* C. B.

R*Adice* nititur ſimplici, alba, è lateribus fibras emittente. *Folia* ad radicem plura, in terram reſupina, Lampſanæ ferè figurâ, palmaria & ſemipedalia, principio anguſto ſinuato aut laciniato, lobis quibuſdam ſubrotundis utrinque velut pinnata, extremitatibus latis, obtuſ *Caules* ex eadem radice plures exeunt, dodrantales aut pedales, teretes, hirſuti, medull albâ farcti [interdum etiam concavi] ſatis duri & rigidi, ima parte foliis nudi, ubi in ramos divi incipiunt veſtiti. *Folia* hæc in lacinias acutiores dividuntur quàm quæ à radice exeunt, extremitatibus quidem latis nec minoribus, verùm in acutos mucrones productis. *Flores* in ſummitatibus caulis & ramorum perexigui, lutei, vix pluribus uno floſculorum circulo compoſiti, pro calice unic foliolorum ceu palorum vallo cincti, columnæ ſtriatæ ferè ſimiles cùm nondum aperiuntur. Flore delapſo ſingula calicis foliola ſingula *ſemina* ſinu ſuo amplectuntur (quod ſingulare eſt in hoc genere & in ſtellam ſe expandunt, ſuperſunt adhuc in medio duo vel tria ſemina nuda introrſum fle Semina autem in hac ſpecie ſolida ſunt & pappo deſtituta. Flores alii ſeſſiles ſunt pediculis brevib aut nullis, alii, id eſt, in ramulis extremi, pediculis ſatis longis inſident. Tota planta lacte ama ſcatet, ut congeneres.

CAP. IV.

Hieracium ſtellatum J. B. *falcatum Lobelii* Ger. *falcatum ſive ſtellatum* Park. *falcatâ ſiliquâ* C
Star-ſeeded Hawkweed-Succory.

J. B.

AD cubitalem altitudinem aſſurgit tenuibus *coliculis* & ramoſis, tantilla lanugine niſi propte terram vix hirtis, non ſine foliis multis. *Folia* primùm erumpentia Hedypnoidis, & pingu ſolo palmari & pluſquam ſeſquipalmari longitudine, ſextantali & quadrantali latitudine nonnihil ſinuoſa, hirſuta. *Flores* ſimplices, parvi, Lampſanæ, lutei: quibus ſuccedunt *ſemin* ſtellæ radiatæ hirſutæ, quæ poſtmodum falcis in modum incurvantur.

Locus. Propè Monſpelium non longè à Caſtro novo dicto hanc plantam invenimus. Habetur & ali circa Monſpelium, & Bononiam in Italia.

CAP. V.

* *Camara Vuba Braſilianis* Marggr.

Marggr.

N eximiam altitudinem aſſurgit, *caule* hirſuto, nodoſo. *Folia* quoque hurſuta & ad tactum aſpera, in ambitu ſerrata, Urticæ foliis ſimilia, inæqualis magnitudinis, bina ſemper directè ſibi oppoſita. In extremitatibus ramorum enaſcuntur *flores*, magnitudine florum Buphthalmi, egregiè lutei, novem foliis conſtantes, & in medio umbilico magno luteo, cui admixta ſtaminula nigra, odoris quaſi medii inter Urticam & Mentham. Poſt flores ſequitur *ſemen* oblongum, nigricans, ut in Cichoreo. Planta ad tactum planè glutinoſa ſentitur.

Cùm planta hæc mihi incognita ſit, neque Marggravius præcipuas ejus partes, flores putà & ſemina ſatis accuratè deſcripſerit, an eam rectè hoc in loco poſuerim non ſatis ſcio: ſuſpicor tamen eam ad aliud potiùs genus pertinere ob folia in caule bina conjugatim poſita.

CAP. VI.

Seſamoides parvum Matthioli Ger. *Chondrilla Seſamoides dicta* Park. *Chondrilla cœrulea Cyani capitulis* C. B. *Catanance Dalechampii flore Cyani, folio Coronopi* J. B.

J. B.

F*Olia* habet Coronopi, hirſuta, candidiora, ſæpe integra, aliquando uno aut altero denticello inæqualia, ſapore nullo excellente. *Caules* cubitales in varios fiſſi ramos, non ſine foliis, teretes, brevibus, ſed aliquantum aſperis, pilis obſiti, lac manant. Ramorum ſatis longorum extremis inſident ſingulis ſingula ſquarroſa *capitula*, ſquamis pulcherrimis, membraneis, pellucidis, albicantibus, ſtriâ ruſeſcente per medium decurrente, laxo connexu incumbentibus, & tanquam aſtu nimio ſquallidis, compacta; quæ in *flores* expanduntur cœruleos, Cyani æquales, ſed foliorum formâ longè diverſâ, quippe latiuſculâ, non corniculatâ, extremâ orâ Cichoreorum ritu crenatâ, quorum ſingulis adnatæ fibræ ex purpureo flaveſcentes, *apicibus* luteis. Medium occupat cincinnus foliolorum corniculatorum, violaceorum. *Radix* ſubeſt craſſa, longa, exteriùs rubens.

In aridis & ſaxoſis collibus agri Narbonenſis paſſim obvia: invenimus etiam propè Gratianopolin in collibus quos tranſivimus eundo ad maximum Carthuſianorum cœnobium. *Locus.*

Hæc planta à reliquis hujus generis lacteſcentibus diverſa eſt floribus non plenis ut in illis, ſed diſcoidibus.

2. *Catanance affinis Seſamoides parvum flore magis completo Camer.* J. B. *Chondrilla cœrulea Cyani capitulis altera* C. B.

Ad Intybacea potiùs referrem hanc plantam (inquit Camer.) cùm *radix* lacte non pauco turgeat. *Flores* Cichorii figurâ reſpondent, & alii ſimplici foliorum texturâ conſtant, alii denſiùs ſtipantur, colore elegante cœruleo, *ſtamina* in medio lutea habentes, è quibus relinquitur *ſemen* ſubnigrum, anguloſum puſillum, ſquamatis capitulis incluſum. Sapore eſt omnino dulci, nihil vel minimum amaritudinis obtinente.

Hanc à præcedente non puto ſpecie differre, non magis quàm Matricariam aut Chamæmelum flore pleno ab eiſdem cum flore ſimplici: nihil tamen affirmo. Hæc etiam frequens eſt circa Monſpelium.

CAP. VII.

De Carduo Chryſanthemo dicto.

OB ſuccum lacteum quibus turgent, & florem planifolium naturâ plenum plantas haſce huc retulimus, quamvis laciniatis & ſpinoſis, caulibus etiam membranulis ſpinoſis auctis Carduos ſimulent.

1. *Carduus chryſanthemus* Dod. *Scolymus Theophraſti Hiſpanicus* Cluſ. *Scolymus Chryſanthemus annuus* horti Regii Pariſ. *Carduus Chryſanthemus Hiſpanicus* Ger. emac.

aule aſſurgit ſimplici, ſeſquicubitali, bicubitali, aut altiore, pollicis craſſitudine, ab imo ſtatim oſo, ramis prælongis, alternatim è foliorum ſinubus exeuntibus, ſpinis crebris acutis horridis, lavenis Cardui Mariæ in modum variegatis, quatuor aut pluribus fimbriis foliaceis laciniatis ſpiſecundùm longitudinem productis. Summos caules & ramulos occupant *capitula* ſquamoſa mis lanuginoſis, innoxiis ſeſſilia, quatuor aut quinque foliis laciniatis, laciniis in ſpinas rigidas as terminatis binas ex adverſo, extremo folio in prælongam cuſpidem procurrente, cincta. *Flores* flavi, è pluribus floſculis aggregati, quorum ſinguli ſingulis inſident ſeminibus, nullo pappo ſeu gine vel innaſcente vel adjacente. Tota planta lacteo ſucco turget. *Folia* primò erumpentia & ad radicem ſunt, ſinuata ſeu laciniata ſunt, ad margines ſpinoſa, ſpinulis mitioribus, lineis lacteis dui Mariæ dicti in modum notata, iis tamen anguſtiora & minora multo. Semina in capitulo è ſtipata, compreſſa, alba, brevia.

Locus. Propè oppidulum S. Lupiani eundo ad Pedenatium & alibi circa Monſpelium hanc ſpeciem invenimus.

Vires & Uſus. Salmanticenſes (inquit Cluſius) tenellam adhuc plantam & primùm germinantem, cum ipſa radice elotam crudam aut etiam coctam cum carnibus edunt: ipſius lacteo ſucco omne lactis genus coagulant; etiámque ejus flore Crocum adulterant, ut quædam nationes Cnici flore. Hujus autem radice ſues non minùs libenter veſcuntur quàm Eryngii.

Omnino ſpecie diverſa eſt hæc planta à Carduo Chryſanthemo ſeu Eryngio luteo Monſpelienſi: eſt enim elatior, nec adeò longis crebris ramis luxuriat, *flores* tamen frequentiores profert; &, ni multùm fallor, hæc planta radice eſt annua, illa perenni. Quin & in ipſo foliorum colore differentia eſt notabilis, cùm hujus albicent magìs, illius flavicent; & in foliolis illis ſpinis utrinque acutis horridis capitula obvallantibus. *D. Magnol* in Botan. Monſp. conjecturam noſtram confirmat, hanc plantam annuam eſſe, ſequentem perennem affirmans: de qua etiam, utpote vivaci, intelligendum eſſe Cluſium ait, dum tenellam adhuc plantam & primùm germinantem cum ipſa radice lotam, crudam aut cum carnibus coctam edi refert, &c. Nos tamen aliter ſentimus, nimirum de hac ipſa planta verba Cluſii accipienda eſſe. Vidimus enim in oppidulo quodam Siciliæ ad radices montis Ætnæ, octo ſupra Cataniam mill. Cardui hujus ſimilis caules ſpinulis deraſis crudos cum aceto & pipere acetarii loco à vulgo comeſtos: hujus inquam, ſimillimæ proceriores plantæ magnitudine præcipuè differentis: quin & icon Cluſii hujus plantæ eſt, non ſequentis, quam Cluſius Scolymi Theophraſti Narbonenſis titulo exhibet. Varietas illa hujus plantæ quam *procerioren caule eduli* denominavimus, Scol. Chryſanth. Africanus procerior *Hort. Reg. Pariſ.* dicitur.

2. *Carduus Siculus Chryſanthemus procerior caule eduli. An Scolymus Chryſanthemus Africanus procerior*, Hort. Reg. Pariſ.?

Hic præcedente major eſt & procerior multo: caulibus & capitulis totâque adeò plantâ tomento ſeu lanugine obductâ; floribus & capitulis majoribus, foliolis ſpinoſis paucioribus, iis tamen anguſtioribus, longioribus, robuſtioribus utrinque ſpinis armatis, obſitis quàm in illo: membranulæ quoque ſpinoſæ ſecundùm cauſium longitudinem decurrentes anguſtiores ſunt ſeu humiliores multò in hoc quàm in illo.

Locus. Ad radices montis Ætnæ obſervavimus ruſticos caules hujus teneros membranulis & lanugine deraſis, etiam crudos, in acetariis comedentes.

3. *Carduus Chryſanthemus Narbonenſis* Ger. *Scolymos Chryſanthemus* C. B. *Scolymus Theophraſti ſive Eryngium luteum Monſpelienſium* Park. *Spina alba* J. B.

J. B.

Radice nititur pollicari, fulveſcente, lacteum ſuccum fundente, veſcâ: ex qua *caulis* ſurgit bicubitalis & altior, multis alis concavus, hirſutus. *Folia* primùm erumpentia, palmo longiora, per terram ſparguntur, dodrantem mox æquantia, viridantia lacteis maculis confuſis, leviter ſinuata, ſpinis horrida, lactiflua, at quæ in caule & ramis ſunt, ut breviora, ità rigidiora ſunt magíſque ſenticoſa, à quibus productæ alæ ſpinoſæ, cauli ramíſque adnatæ, tum hos, tum illum intractabilem reddunt. *Flores* inter folia reſident aureo fulgore comantes, ex capitulo Ponticam nucem æquiparante, ſquamis innoxiis compacto, lac non ſecus ac folia fundente. *Semen* compreſſum.

Locus. In Italia, Sicilia & Gallia Narbonenſi ad mare præſertim frequentiſſima eſt hæc Spina.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER SEXTUS.

QUI EST

De Herbis flore Compoſito diſcoide papposis, non lactescentibus: *& primò*

De iis quæ florem habent radiatum.

Cap. I.

De Herbis rotundifoliis, floribus folia antevertentibus, in ſingulis caulibus ſingulis, ſeu De Tuſſilagine.

TUSSILAGO Latinis, Græcis Βήχιον dicitur eodem ſenſu, à commodo compertiſſimo quod præſtat anhelosis & tuſſi afflictis. Nonnullis Chamæleuce dicta putatur quòd folium ſubtus albeſcat inſtar Populi albæ. Ungula caballina à ſimilitudine foliorum.

Notæ ejus characteriſticæ ſunt Flores folia antevertentes & brevi marceſcentes, in ſingulis cauliculis ſinguli, radiati: folia ſubrotunda ſubtus incana.

A. 1. *Tuſſilago* Ger. J. B. Park. *vulgaris* C. B. **Common Colts-foot.**

Folia huic circumſcriptione ſubrotunda, multis angulis prædita, Petaſitis ſimilia ſed minora multò, infernè ſubalbida, ſupernè virentia cum tantillo tomenti quod digitis facilè poteſt detergi. Plures ex eadem radice, ſeu potius radicis capite, emittit *Caules*, palmum & non rarò dodrantem altos, concavos, tomentoſos, rubentes, foliolis veſtitos iis quæ è radice exeunt multùm diſſimilibus, nimirum longis, acutis, tenuibus, nullis pediculis, cauli appreſſis, alternatim poſitis, *Flores* ſuſtinentes ſinguli ſingulos, luteos, foliolis numeroſiſſimis in ambitu radiatos, floſculis plurimis quinquepartitis [cum ſtylo in medio] denſè ſtipatis, luteis, medium diſcum componentibus. *Radicibus* tenuibus albis ſub terra reptat & latè ſe propagat.

Flores cum caulibus brevi quidem marceſcunt (verùm non intra diei unius duorúmve ſpatium, ut nonnulli ſcripſere) ex quo factum ut aliqui herbam hanc ſine flore ac ſine calice eſſe exiſtimaverunt.

tales circa Scaturigines aquarum & loca rigua. Locus.

ia hujus recentia temperatis proxima ſunt; unde extrinſecus impoſita [cum melle trita Dioſc.] Vires.
us calidis & inflammationibus [ut & Eryſipelati] proſunt: ſiccata verò modicè acria & ca-
vadunt. Eorum fumus [per infundibulum ore exceptus ac deglutitus ſecundùm veteres, rectiùs
nditorum & incenſorum hauſtus, ad modum Nicotianæ] tuſſi, orthopnœæ, vomicíſque pectoris
cit. Ad hos uſus paratur Syrupus ex ſucco foliorum recentium: item conſerva, tabellæ &
nata. Ad eadem valent & radices ſiccatæ. Summâ thoracica eſt inſignis.

i ſylveſtris naſcitur Tuſſilago ſubeſſe aquas credunt, & hoc habent ſignum Aquileges, teſte *Pli-*
26. cap. 6.

jus radici adnaſci dicitur ſubalbida quædam lanugo, quæ à radicum ſegmentis priùs expurgata,
nde linteolis involuta, & in lixivio parùm decocta, addito ſalis nitri aliquanto, ac demum ſo-
ata, omnium optimus eſt fomes ad ignem ex ſilice excuſſum excipiendum: quippe adeò ig-
pax eſt, ut primo ſtatim chalybis concuſſu accendatur. *Jo. Bod. in Theophr. hiſt. lib.* 7. cap. 12.
77.

ſſilaginis foliorum cum flore Sulphuris & Succino in pulverem comminuto mixtorum & incen-
fumus ore hauſtus inſtar Nicotianæ phthiſin aliquando ſanavit. *D. Boyl. de utilitate Philoſoph.*
d medicinam.

Hillerus Med. Marchionis Brandeburgici pueros Atrophiâ laborantes plurimos reſtituit ſolis fo-
gulæ caballinæ, quæ & conciſa oleris ritu, & pulte farinacea imbuta, atque in butyro Salviæ in
m frixa comedenda diutiùs exhibebat *D. Soame* ex * Obſervat. Hieron. Reuſneri à Velſchio editis. * *Obſ.* 147.

2. *Tuſſilago Alpina* Ger. emac. *Alpina minor folio rotundo* J. B. *Alpina folio caneſcente* Park. *Alpina rotundifolia caneſcens* C. B. **Smooth mountain Colts-foot.**

J. B.

Quinque aut ſex, interdum duodecim, *folia*, humi fuſa, Chamæciſſo vulgari non valdè diſſimilia, circinatæ ferè rotunditatis, niſi levi ſinuum veſtigio inæqualia eſſent, ſupernè cum ſaturo virore ſplendentia, infernè tomento albo obducta, magnitudine ſemunciali, aut pluſquam unciali, longiuſculis hirſutis pediculis nixa, exiccante initio guſtu, deinde amaro. *Caulis* purpuraſcens, unicus, palmaris aut cubitalis, concavus, lanuginoſus, *florem* in ſummo geſtat ſingularem, magnum, purpuraſcentem, alioqui Tuſſilaginis ſimilem, in pappos fatiſcentem, *ſemine* affixo, longo, gracili. [Brevi poſtea areſcit & perit cauliculus, ut reliquo anni tempore ſine caule planta conſpiciatur.] *Radi* villo obvoluta, ſatis craſſa, longis fibris capillata. Cluſius radicem fibroſam ſerpere affirmat, & in latum ſe diffundentem multas propagines agere, tenuibus fibris ſeſe firmantes.

Locus. Oritur (inquit Cluſius) in ſummis Auſtriæ & Stiriæ jugis, & totos interdum ceſpites occupat. Nos in Alpibus Stiriacis primò, poſtea in monte Jura, (ubi & J. Bauhinus) obſervavimus.

Tempus. Sub finem Junii, utplurimum floret, interdum verò tantùm Auguſto menſe, pro aeris conſtitutione.

3. *Tuſſilago Alpina glabro folio* Cluſ. Park. *Alpina rotundifolia glabra* C. B. **Smooth-leaved mountain Colts-foot.**

Cluſ.

A priore non multùm diſſidet, figura enim foliorum eadem eſt, ſapor idem, flos ſimiliter purpuraſcens, radix etiam ſumma tellure ſerpens, novâſque plantas ſubinde producens: *folia* duntaxat paulò ampliora nonnunquam conſpiciuntur, neque adeò ſplendent ſupernâ parte, neque averſa candicant, ſed tantummodo nonnullis villis obſita ſunt.

Locus. Invenitur in ſuperiore collis parte poſt monaſterium *Neuberg*, ad radices celſiſſimi jugi ejuſdem nominis. Poſtea etiam obſervabam inferioribus jugis aliarum Alpium, gramineis locis. *Cluſ.*

CAP. II.

De Herbis rotundifoliis floribus folia antevertentibus, in thyrſum congeſtis, ſeu

De Petaſite.

PEtaſites à foliorum amplitudine & forma Petaſum ſeu galerum referente dicitur.

Notæ ejus diagnoſticæ ſunt flores folia antevertentes, in eodem caule plures in thyrſum diſpoſiti, nudi, brevì unà cum caulibus exareſcentes: folia ſubrotunda Bechii, ſed majora.

A. 1. *Petaſites* Ger. *vulgaris* Park. *major & vulgaris* C. B. *vulgaris rubens rotundiori folio* C. **Butter-burr; Peſtilent-wort.**

J. B.

Caules primò omnium erumpunt dodrantales plus minùs, concavi, lanuginoſi; *foliis* anguſtis acuminatis veſtiti, qui in thyrſum faſtigiantur *florum* purpuraſcentium, nudorum, in pappos tandem evaneſcentium, quorum delapſui ſuccedunt marceſcente caule, *folia* ampliſſima, Tuſſilaginis figurâ, ſed duplo triplóve majora, ad pediculum falcata, rotunda ferè & in ambitu duntaxat ferrata, non anguloſa, ut Petaſitidis albæ, infernè lanugine incanâ pubeſcentia, ſupernè obſcurè virentia, nec penitus tomenti expertia. *Radix* craſſa amareſcit, & reptando ſe propagat.

Locus. In humidis propè fluviorum ripas, juxta lacuum ac ſtagnorum margines ac vicinos aggeres libenter nec raro provenit, ut rectè Dodonæus.

Tempus. Circa Calendas Aprilis Spica cum floribus viget, ſequuntur deinde folia in hyemem uſque permanſura, novis ſubinde ſubnaſcentibus. *J. B.* In calidoribus regionibus, atque etiam frigidioribus, vere blando, & temperato Martio menſe aut Februario exit.

Vires. Inſigniter amara eſt, ſed non perinde acris. Germanico vulgo Peſtilentialis radix dicitur, qui experientiâ comprobatum eſt mirificè eam conducere peſtilentialibus febribus. Radices cortice ex tas aceto indunt quoad viribus imbutum fuerit, éxque illo cum Rutæ ſucco & Theriacâ propinant. Commendatur etiam in lipothymia uterina, ſpiritus difficultate, tuſſi, aſthmate. Facit & ad latos ventris lumbricos: urinam etiam & menſes ciet. Extrinſecùs ad bubones & ulcera maligna prodeſſe dicitur.

Eſt locus (inquit C. Hofmannus) non procul oppido ex adverſo Monaſterii Gnadenbergici ultra Nigrum flumen, ubi folia excreſcunt in humanam altitudinem, ut quaſi inter arbores ambules.

2. *Petaſites albus anguloſo folio* J. B. *Pet. minor* C. B. Park. **White-flower'd Butter-bur.**

J. B.
Radicem habet validam, craſſitudine pollicari aut majore, longam, proſerpentem, geniculatam, nnihil ad Calami *Offic.* radices accedentem, cortice rubro tectam, cui alius ſubeſt lignoſus, & in dio cartilaginea matrix alba, guſtu calido, aromatico, acri, ſubamaróque, cui adnatæ fibræ mul- mediocriter craſſæ & longæ, colore albo. *Caules* profert multos, ſeſquipalmares, ſtriatos, mol- anugine incanos, craſſos, concavos, in quibus *folia* eâdem lanugine pubeſcentia, ſtriata, oblon- mucronata, ſena ſeptenáve aut plura, alternato ſitu, ſine pediculo, vaginæ inſtar caulem fo- tia: in ſummo caule *flores* ante folia multi ſimul congeſti, albi, quorum ſinguli componuntur *floſculis* plurimis quinquepartitis, in medio fibrillâ pallidâ donatis, multis foliolis viridantibus cundantibus. *Folia* anguloſa, infernè denſiore lanugine quàm ſupernè tecta, albioráque, ex pe- lis longis, lactuginoſis, albis, ſtatim à radice exortis appenſa.

Petaſiten leucanthemon obſervavimus in declivibus montium quos tranſivimus eundo à *Gavia* op- o ad Genuam, Aprili florentem. *Locus.*

3. *Petaſites minor folio Tuſſilaginis alter* Moriſ. prælud. Hort. Reg. Pariſ.

Petaſitis folia ſcabra & aſpera ſunt; hujus autem * pronâ parte viridia, ſupinâ incana Tuſſilagi- inſtar: & niſi flos Petaſiten proderet, vera videretur Tuſſilaginis ſpecies.

Hujus folium in horto Regio Pariſienſi collectum & curioſè aſſervatum nobis oſtendit *D. Sloane.*

* *Pronam partem vocat quæ cœlum reſpicit, ſupinam quæ terram.*

Cap. III.

De Conyza.

Conyza à κώνωψ dicta putatur, quòd culices lentore ſuo capiat, & pulices necet. Verùm Etymon hoc non probat Jo. Bodæus, eſt enim (inquit) inter κώνωψ & κόνυζα magna nimis differentia, Ego, ſalvo meliori judicio, dictum puto παρὰ τὸ κονίζειν, quòd pulvere fœ- tur, pulvíſque glutine quaſi ac pinguedine obſitis caulibus ac foliis inhæreat, quæ idcirco obſo- leti non raro videntur coloris. Vel κόνυζα nomen accepit παρὰ τὸ τ̃ κυνὰ ὄζειν, quòd caninum præ ſe ferat odorem. *Bod. à Stapel.* apud quem plura vide.

Cæterùm Conyzæ nobis dicuntur Herbæ flore compoſito in pappos abeunte, foliis integris, odo- ratæ, hirſutæ, & glutinoſæ.

Frutex cum foliis ſubſtratu ſuffitúque venenatas beſtias fugat, culices abigit, ac pulices quoque necat, autore Dioſcoride: quæ præterea de ejus viribus Veteres habent apud ipſos vide: Conyza recentioribus dicta an eadem Veterum Conyza ſit incertum eſt. *Vires.*

Officinis noſtris rarioris uſûs eſt. Ad profligandam ſcabiem unguentum ex radice ejus & foliis parant nonnulli.

1. *Conyza major* Ger. *major Monſpelienſis odorata* J. B. *major verior Dioſcoridis* Park. *mas Theoph. major Dioſcoridis* C. B. **Great ſweet Fleabane.**

J. B.
Caule fruticat ſeſquicubitali & bicubitali, multiplici, lignoſo, rigido, hirſuto & tactu glutinoſo, uſio obſoleti coloris] in multos ramos brachiato. *Folia* germinatione prima inordinata, alter- caulem amplectentia, tres uncias longitudine æquant, non totam unciam lata, [Cluſio du- quàm Oleæ majora] obiter ſerrata, mollia, piloſa, & glutine quodam lento viſcida, ex viridi ntia. *Flores* ſecundùm extremos ramos ſpicatim frequentes exiliunt lutei, Cluſio rotundi, Se- oni ferè ſimiles, in pappos evanaſcentes, *ſemine* parvo, cineraceo. *Radix* ſubeſt craſſa, fibro- ivax, quotannis novos pluréſque caules proferens. Tota planta pinguis, glutinoſa & odorata um quadam gravitate.

n Italia, Sicilia & Gallia Narbonenſi paſſim provenit juxta vias & vinearum margines. *Locus.*

2. *Conyza minor vera* Ger. J. B. *minor vera Penæ* Park. *fœmina Theophraſti, minor Dioſcoridis* C. B. **Small true Fleabane.**

. *B.*
am hæc majorem refert, ut qui illam nôrit & hanc quoque oblatam noverit, odore ſimili ſed etiore. Ea minor eſt præcedenti, cubitum ferè alta, utplurimum recta, quod in altera non ere videas, ramoſa. *Folia* multò tenuiora, anguſtiora, breviora, ſubhirſuta, viſcida, uti eſt & is. Extremi ramuli ſecundùm longitudinem, velut in majore, *flores* ſuſtinent minores, & longè ùs ſplendidos, numeroſiores, in pappum ſimiliter evaneſcentes. *Radix*, inquit Cluſius, omni- quidem quas obſervavi ejus generis ſtirpium ſingularis & annua.

rovenit circa Monſpelium & in Italia ad mare inferum. Floret cum Majore ſub Autumnum, & nde ſemen profert. Creſcit (inquit Cluſius) frequentiſſimè in agris non procul Madritio, viâ Toletum itur. *Locus.*

Conyzam minorem illam quæ in Bætica naſcitur longè odoratiorem eſſe intelligo ſuprà deſcriptâ, licet formâ non ſit diſſimilis, ut ex planta ſicca, quæ mihi conſpecta (monſtrante Guil. Boelio) conjecturam facere queo. *Cluſ.* in Cur. poſt.

* 3. *Conyza Syriæ quibuſdam* J. B. *minor Rauwolfii* Park. *major altera* C. B. **Small Syrian Fleabane.**

Rauw.

Plures ex eadem radice profert *Cauliculos*, circiter pedem aut paulò amplius altos, quorum nonnulli ſunt ſurrecti, potiſſima verò pars humi procumbit, novâſque fibras agens, ſubinde alios cauliculos producit. Longiuſcula habet Oleæ folia, pinguia, ſubhirſuta, ſatis gravis odoris, cui tamen ſuavitas quædam admixta eſt: alioqui floribus & cæteris notis Majori non valdè diſſimilis.

Locus. Circa Tripolim Syriæ obſervavit Rauwolfius, cujus deſcriptionem Cluſius Latinè vertit.

* 4. *Conyza Pannonica lanuginoſa* C. B. *Auſtriaca* 3. *Cluſii* Ger. *Aſteri montano hirſuto magno flore, ſive Oculo Chriſti ſimilis ſi non idem, ſive Conyza* 3. *Cluſii* J. B. **Hoary Auſtrian Fleabane.**

Cluſ.

Pedales habet interdum *caules*, rectos, firmos, duros, incana lanugine tectos; quibus longa inhærent *folia* Conyzæ majoris foliorum amplitudine, mollia, incana, hirſuta, dorſo prominente, longiore quæ circa radicem ſunt pediculo, quæ autem ſuperiorem caulis partem amplectuntur brevi aut prorſus nullo: ea trita non injucundum ſpirant odorem, guſtata amariuſcula & acriuſcula deprehenduntur. *Flores* extremo cauli & ramulis illi inhærentibus inſident magni, Helenii florum formâ, multis foliolis luteis medium diſcum ſeu orbem palleſcentem ambientibus, nullo odore præditi. *Radix* longa, tenuis, nigricans, ſerpens, ſubinde ad ipſa capita unde caules prodeunt, multas candicantes fibras undique ſpargens, reſinaceum quippiam olet, guſtatáque amara & acris deprehenditur, vivax & perennis.

Locus. Exit ſponte ſiccis & aridis locis, herbiferis tamen, declivibus collium ad Zimmerin, quà ad Huſſianorum iter eſt, primo ab Urbe Vienna milliari, ad Badenſes thermas, Radaun, Petronellam, atque ſecundum vias publicas. Floret Junio.

Johnſonus Gerardi emaculator hanc plantam *Conyzæ helenitidi mellitæ incanæ* eandem putat; ſed errat noſtro judicio. Conyza enim illa planta eſt aquatica. J. Bauhinus Aſteri montano hirſuto luteo magno flore, ſive Oculo Chriſti eandem ſuſpicatur: quocirca Aſteris illius deſcriptionem ex ejuſdem Bauhini Hiſtoria mutuatam hic ſubjiciemus.

Geniculatim veluti incedit obliquè acta *radix*, nigricans, craſſiuſcula & capitata, fibras ſatis longas & numeroſas demittens, ex pluribus diſparatis capitibus, ſubinde in unum coeuntibus conflata. *Caules* complures ex ſupina radice pedales & majores ſurgunt, nonnunquam palmares tantùm, pilis obſiti, *foliis* veſtiti ſuperiùs raris, frequentibus verò terram proximè, tomentoſis, albidis, uncias tres vel quatuor longis, ſemunciam latis, ex principio anguſto valdè viroſo. *Flores* in ramulorum extremis eminent ſingulares, magni, aureis in ambitu comantes foliis, diſco concolori, foliis flori circumjectis, albidis, evaneſcentes in pappos.

Hæc C. Bauhino Aſter Atticus luteus montanus villoſus magno flore dicitur. *Lob. ico.* Aſter montanus hirſutus, *Lugd.* Aſter luteus ſive Oculus Chriſti minor.

Hanc invenit J. Bauhinus propè Pontem *du Gard* inter Nemauſum & Avenionem.

A. 5. *Conyza media* Ger. *media Aſteris flore luteo, vel tertia Dioſcoridis* C. B. *media Matthioli, flore magno luteo, humidis locis proveniens* J. B. *Herba dyſenterica* Cat. Altdorf. **Middle Fleabane.**

Ad cubitum unum & alterum excreſcit, interdum altiùs *caule* tereti, firmo & ſatis craſſo, lanugine incana obducto, lento, ſolido, rubente: *foliis* crebris nullo ordine accreſcentibus, alis utrinque caulem amplectentibus, anguſtis & oblongis, acuminatis, rugoſis, albicantibus villoſis, ad margines interdum velut ſinuatis. Ex alis foliorum ab imo ad ſummum uſque ramuli exeunt, quorum extremis ut & ſummo cauli inſident *flores* Buphthalmi, circinatâ foliolorum luteorum anguſtorum ſerie diſci medii orbitam concolorem ſed ſaturatiorem radiatim ambiente, odore nullo excellente, ſemine ſuccedente.

Radix ſubeſt caulem craſſitie æquans, obliquè ferè acta, paucis ſed majuſculis fibris donata, nova ſubinde germina protrudens. Folia & ſummitates hujus plantæ digitis compreſſa ſaponem olent aut lintea ſapone repurgata.

Locus. Locis humidis & aquoſis ubique ferè tum in Anglia tum in exteris regionibus oritur.

Deſcriptio eſt J. Bauhini à nobis aucta.

Flores poſt nati in hac non minùs quàm in minore ſpecie ſupra primigenios eminent, ramulis quorum faſtigiis inſident medio caule altiùs exſurgentibus, ut in Gnaphalio vulgari.

Tempus. Julio & Auguſto menſibus floret.

A. 6. *Conyza minor* Matth. *minima* Ger. emac. *mediæ minor ſpecies, flore vix radiato* J. B. *minor flore globoſo* C. B. **Small Fleabane.**

Radix plurimis fibris majuſculis albentibus conſtat: J. Bauhinus radicem ei attribuit unicam, ferè palmarem aut ſeſquipalmarem, aliàs pauciſſimis fibris donatam, aliàs plurimis, nunc rectam, nunc capreolorum ritu tortilem, lignoſam, albam, inſipidam. *Caulis* ſeſquipalmaris aut dodrantalis, teres, purpuraſcens, brevi & vix conſpicua lanugine hirſutus, firmus, ſolidus, ab imo ſtatim ramoſus, ramulis crebris è foliorum alis exeuntibus. *Folia* alternatim poſita, unciam aut ſeſcunciam lata, tres uncias longa, per margines undulata & veluti criſpa, abſque pediculis immediatè adnata, vel glabra, vel brevi admodum lanugine hirſuta. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis ex plurimis floſculis densè ſtipatis aggregati, calycibus ſquamoſis, lanuginoſis, limbo, ſeu circulo foliorum admodum brevium, luteorum diſcum pariter luteum ambiente. *Semina* minima non papposa. Flores poſt nati ſupra primos eminent, ramulis quorum ſummitatibus innaſcuntur medio caule altiùs xurgentibus, ut in Gnaphalio vulgari.

Julio & Auguſto floret in locis ubi per hyemem aquæ ſtagnârant. *Locus & Tempus.*

* 7. *Conyza Alpina* J. B. *Jacobæa latifolia Pannonica altera* Park. *Jacobæa Alpina foliis rotundis ſerratis* C. B. **Mountain Fleabane.**

J. B.

Ramis frequentibus fruticat, ſeſquicubitali, rigido *caule*. *Folia* alternata ferè, pediculis uncialius & ſeſcuncialibus hærentia, ex rotundo nonnihil oblonga, uncias circiter ternas lata, paulò loniora, modicè in acumen deſinentia, profundè in ambitu ſerrata, ſubtus incana lanugine pubecentia, ſuprà virentia. *Flores* ramulorum extremis crebri inhærent, lutei, Chryſanthemi ſimiles, n pappos evaneſcentes.

In monte propè *Weſen*, non longè à lacu Tigurino menſe Julio florentem obſervavit J. Bauhinus. *Locus.*

Geſnerus & J. Bauhinus hanc plantam Conyzis annumerant, reliqui qui de ea ſcripſerunt Jacobæis; & revera foliis integris cum Conyzis convenit, neſcio an odoratis, nec enim odoris ullius meminit Cluſius aut J. Bauhinus.

* 8. *Conyza Sicula annua lutea foliis atroviridibus, caule rubente* Bocconi.

Boc.

Caulis hujus plantæ ſubrubens eſt, rotundus, pedalis, quandoque bipedalis altitudinis, in varias multiplices ramos diffuſus, ad inſtar Linariæ *Belvedere* diſpoſitos, circa quos *Folia* inferna longa, o-viridia, anguſta, Oleæ ſimilia cùm primùm exeunt, deinde anguſtiora, & obtuſa deveniat Kali formâ. *Flos* aureus & minoris Conyzæ flore minùs compactus, qui ſeneſcente planta it in pappos.

Excepto colore & exilitate partium multùm affinitatis habet cum Conyza minore vulgari. Annua eſt: paluſtribus locis circa Catanam urbem plurima naſcitur.

* 9. *Conyza caulibus rubentibus tenuioribus, flore luteo nudo* Botan. Monſp.

Magnol.

Caulem habet cubitalem, rubentem, in varios ramulos ſubdiviſum. *Folia*, cùm adhuc planta nipedalis eſt, Conyzæ majoris latitudinem habent, & Ciſti ladaniferæ folia repræſentant, dum rò debitam acquiſivit magnitudinem & floret, anguſtiſſima ſunt & contracta. Ramuli omnes *flores* proferunt rariores multò quàm ſint in ſuperioribus, luteos, in calice rotundo & oblongo, nullis foliolis radiatim cinctos, & in pappos, evaneſcentes. Annua eſt planta, gravem habens odorem onyzæ majoris.

Septembri menſe invenit deſcriptionis Autor copioſè florentem in foſſis humidis ſecus viam quâ pago *Perauls* itur ad ſtagnum Volcarum, ad dextram: ubi & nos cùm Monſpelii eſſemus, eandem bſervavimus & collegimus.

A. 10. *Conyza helenitis, mellita, incana Lobelii* J. B. *montana* 4. *ſeu incana* C. B. *helenitis mellita incana* Park. *incana* Ger. **Hoary ſweet Fleabane-Mullet.**

Caulem emittit ſeſquipedalem, tomentoſum, incanum ex *radice* fibroſa, Baccharis vulgaris non imili. *Folia* oblonga, Digitalis foliis affinia, inferiùs exalbida ſeu cinericea, ſuperiùs purpuroentia, foliorum Rhapontici inſtar. *Flores* lutei, Conyzæ alterius ſimiles, multo majores quàm necionis, mellis virginei odore, ſapore amariuſculo *Lobel.*

Naſcitur in ſylvis quibuſdam Arteſiæ. *Lob.* *Locus.*

Hanc plantam Johnſonus Gerardi emaculator pro Conyza Auſtriaca III. Cluſii habet; C. Bauus quoque Conyzis montanis eam annumerat: Lobelius ſylvarum incolam facit. Ego tiùs cum Parkinſono Conyzæ paluſtris foliis laciniatis varietatem facio: nam in aquaticis in ro Norfolcienſi me ejuſmodi Conyzam foliis integris vidiſſe memini.

* 11. *Conyza helenitis piloſa Lobelii* J. B. *Alpina piloſiſſima* C. B. Ger. *helenitis piloſa* Park. **Hoary Fleabane-Mullet.**

Proximè ad Conyzam helenitem, mellitam incanam accedit foliis, radice & floribus. In eo vepotiſſimum differunt, quòd & caules & folia admodum aſpera & piloſa ſunt.

Hæc nobis incognita eſt. Adeò piloſa eſt ut à quibuſdam *Alpina piloſa* dicatur.

A. 12. *Conyza foliis laciniatis* Ger. emac. *aquatica laciniata* C. B. *helenitis foliis laciniatis* Park.
Jagged Marſh Fleabane.

Radicibus eſt tenuibus fibroſis: *caulibus* craſſis ſtriatis, concavis, versùs ſummitates in plures ramulos diviſis. *Folia* tam quæ à radice exeunt, quàm quæ caules cingunt profundiùs laciniata, aut ſaltem ad margines ſinuata. *Flores* ſtellati, flavi, reliquis hujus generis ſimiles, in pappos abeunt. Tota planta *molli* & tenera lanugine obducitur, & mel nonnihil redolet.

Locus. In paluſtribus & aquoſis naſcitur. Nos eam in Inſulæ Elienſis foſſis paluſtribus circa *Marſh* & *Chattereſſe* vicos obſervavimus, copioſiſſimè autem in foſſis aquoſis circa paludem *Pillinmoſſe* dictam in Lancaſtria: & paluſtribus arenoſis prope Aberavon in Comitatu Merionethenſi Walliæ.

Planta hæc Jacobæis potiùs quàm Conyzis annumeranda videtur ob folia laciniata, quamvis foliorum figurâ longâ & acuminatâ ab eiſdem ſatis differat.

13. *Aſteris* [*potiùs Conyzæ*] *altera ſpecies Apula an Baccharis* Col. *Aſter luteus radice odora* C. B.
Yellow Starwort with an odorate root.

Col.

Radicem habet diuturnam, ex ceſpite Ellebori modo fibroſam; atque fibræ ſemipedales, duræ, nigræ, craſſo cortice, carnoſæ, pullo colore, ſapore & odore aromatico, nervum albicantem intus lignoſum, tenuem admodum oſtendunt diſſectæ, aliquibus etiam tenuibus fibris intermediis albentibus immixtis. *Folia** Aſteris ſupradicti modo, craſſis nervis multis prædita, in terram ſtrata, lanoſa, mollia, per ambitum obſcurè dentata, colore ex viridi pallentia, odorata. *Caulem* è foliorum umbilico emittit, ſemipedalem, hirſutum, anguloſum, foliis veſtitum abſque petiolo hærentibus, Drabæ vel Glaſti modo, acutiore ſerraturâ dentatis; in ſummo duabus vel tribus alis diviſum, in quibus *capitula* Aſteris modo, tenuiſſimis barbulis ac denſis radiantia, luteo umbone intus parvis floſculis conſtructo. Maio menſe floret, & Junio vel Julio perficitur, *ſemine* in pappos abeunte exiguo & odorato. Hujus radicis odor & ſapor adeò ſenſibilis naribus & guſtui, ut nulla alia à Recentioribus deſcripta planta æquiparari ei poſſit.

* *Cernui.*

Locus. Rarior Cirinolæ in ſylvula propè D. Rocchi ædem; frequentior in monte Majella dicta.

Ob radicem odoratam hanc plantam Conyzis annumeravimus, quamvis folia & reliqua plantæ ſuperficies an odorata ſit necne non dicit Columna.

Circa Meſſanam in Sicilia invenimus.

* 14. *Bantanica planta foliis Helenii* J. B. *An Conyza odorata, ſeu Helenium odoratum Salviæ odorem ſpirans Doct. Colii* * Cluſ.

* *Exot. lib. 4. cap. 25.*

Cluſ.

Hujus folia Helenii formam referunt [palmum longa aut majora, tres ferè uncias lata, per oras crenata, aliquot venis à medio nervo folium per longitudinem medium ſecante, inæqualiter naſcentibus & ad latera excurrentibus prædita, pronâque parte incana: foliorum pediculi parvas appendices adnatas habebant veluti aures: tenelli rami & recenter nata folia albâ lanugine pubeſcebant, etiam in reſiccata; & deguſtata aliquid amaritudinis habere deprehendebantur. *Cluſ.*] *Flores* parvi, flaveſcentes, & in pappos abeuntes; Conyza minores. Bantamæ comedunt.

Hanc ex India Orientali deportatam exiccatam tantùm vidit Cluſius in chartis aſſervatam.

15. *Aſter conyzoides Geſneri* Ger. emac. *conyzoides* Park. *luteus anguſtifolius* C. B. *Conyza m*
rina J. B. **Fleabane-like Starwort.**

J. B.

Prolixas ſub terra agit *radices*, non ſine fibris, in tuberoſum velut bulbum tandem deſinentes. *Caules* ſtatim compluſculi, dodrantales circiter emergunt hirſuti, foliis amicti frequentibus, duarum triumve unciarum longitudine, vix culmum latis, rigidis, nervo unico per longum donatis. *Caulis* ſuperiùs diviſus *flores* geſtat Conyzæ majoris, luteos, in pappum evaneſcentes.

Locus. Cherlerus & Nos etiam in Gallia Narbonenſi plantam hîc deſcriptam obſervavimus & collegimus in campeſtribus illis juxta montem Lupi.

Huic plantæ nec figura, nec deſcriptio, (nimis-quam illa brevis & ambigua) Lobelii ſatis ex ctè convenire videntur. Hinc C. Bauhinus Aſterem conyzoidem Geſneri & Conyzam marinam *Lugd.* pro diverſis plantis habet, hanc *Chondrillæ, Conyzæ facie, foliis anguſtioribus* titulo propone illam *Aſteris lutei anguſtifolii*. Ego tamen J. Bauhini ſententiæ potiùs accedo, nec libenter citra n ceſſitatem Entia multiplico. Neſcio annon rectiùs hæc planta inter Aſteris ſpecies collocaretur, cùm nullius in ea odoris meminerint autores; & à Geſnero Aſter dicatur.

At neque Conyzis annumeranda eſt, ſi eadem ſit Chondrillæ alteri Dioſcoridis Rauwolfio, ut v lunt Bauhini fratres, ſiquidem ejus radix lacteſcit. Verùm nos Parkinſoni potiùs ſententiam a plectimur, qui has diſtinguit, unde & ſuperiùs de Chondrilla illa egimus inter Hieracia.

* 16. *Conyza Melitenſis retuſis foliis* Bocconi.

Bocc.

Surculis pullulat pluribus, pedalibus, rectis, ramoſis, duriore pilo ſubaſperis: *Foliis* pariter hir tis, inordinatè caulem ambientibus, oblongis, indiviſis, Hyſſopi aut Oleæ foliis non diſſimilib atque per extremum retuſis. *Flores* huic radiati, in cacumine caulium auri luteo colore ſplendentes; quibus flacceſcentibus ſuccedunt *ſemina*, quæ Conyzarum more in *Pappos* ſolvuntur.

Gignitur inter difficultates & acclives aſcenſus ſaxorum & cautium Melitæ inſulæ ſub Capucinorum cœnobio. *Locus.*

An odorata ſit hæc herba non dicit deſcriptionis autor *Paulus Boccone*; proinde an rectè eam hic collocavimus neſcimus.

* 17. *Conyza montana Myconi, foliis Hyſſopi vulgaris villoſis* J. B. *Conyza montana piloſa* Park. *montana, foliis glutinoſis piloſis* C. B. **Hairy mountain Fleabane of** Myconius.

Radice eſt lignoſâ ſolidâ, intus candicante, foris nigreſcente, minimi digiti craſſitudine, guſtu aliquantùm adſtringente, exſucca non minùs quàm Suberis cortex. Ex hac *Stolones* multi prodeunt, teretes, villoſi, ſolidi, dodrantales, in quibus *folia* tenuia, Hyſſopi vulgaris, ſed glutinoſa Ledi modo, odore gravi & viroſo, & hircinum quid olente. In ſummo cauliculorum ſunt *floſculi* Soncho ſimiles, luteoli, in pappos abeuntes. Guſtu ſubamara eſt cum levi acrimonia, caput tentans.

Naſcitur in ſaxoſis, præruptis & montoſis locis, præſertim inter ſaxorum rimas, florens Auguſto maximè. *Locus & Tempus.*

Si hæc Planta rectè deſcripta ſit, flore Sonchi, ad hoc genus minimè pertinet: mihi incognita eſt, nec cuiquam, ut puto, Botanico præter Myconium deſcripta.

* 18. *Conyzæ ſpecies foliis Virgæ aureæ* J. B.

J. B.

Folia per caules alternatim diſpoſita, ferè ſimilia Virgæ aureæ vulgaris foliis, quatuor vel quinque ncias longa, ex anguſto pediculo longo dilatantur ad unciam unam, dein paulatim tendunt in acumen, eo modo quo Virga aurea, in iis pilos non animadvertit J. Bauhinus. Folia in ſuperioribus artibus breviora & anguſtiora ſunt, ex principio lato. *Caules* rotundi, cubitales & ſeſquicubitales, n aliquot ramos diviſi, in quorum longis partibus ſupremis capitula magnitudinis circiter Chamæmeli lutei vulgò dicti, quæ cinguntur coronâ parvorum foliorum luteorum, ut cæteræ Conyzæ & Aſteres; qualis diſcus ſit non recordatur. Calyx conſtat ex foliolis ſive ſquamis cinereis & albicantibus.

Collegit J. Bauhinus Spiræ in horto D. Tegnagel; vidit etiam apud Geſnerum; & reperit inter plantas ſiccas Val. Dourez. *Locus.*

An odorata ſit planta nécne, (quâ ſolâ notâ Conyza ab Aſtere & Virga aurea differt) non dicit, unde nec nobis conſtat, ad quod genus propriè pertineat: verùm quoniam Conyzam eam appellat, nobis quoque Conyza eſto.

* 19. *Conyza montana lutea foliis oblongis* C. B. *major montana Germanica* Park. **Great mountain Fleabane of** Germany.

Thal.

Caules ſurrigit plures cubitales & altiores, rotundos, virides, minùs glutinoſos quàm Conyzæ ma- ris Dioſc. dictæ, *foliis* cinctos crebris, nullo ordine poſitis, oblongis, acuminatis, colore viridi ob- uro, quatuor aut quinque uncias longis, ſeſcunciam latis. *Flores* lutei, quàm prædictæ Dioſcoridæ nonnihil majores, in ſummis caulibus & ramulis ſinguli longis pediculis inſidentes ut in illa, petalorum luteo-pallidorum circulo diſcum medium ambiente compoſiti, qui tandem fatiſcentes in pappum abeunt.

Hujus & aliam ſeu ſpeciem ſeu varietatem meminit Thalius, foliis longioribus, floribus minoribus.

Hanc plantam Parkinſonus in Anglia, multis locis ſponte oriri tradit: verùm falſus eſt. No- certè incognita eſt, nec ullibi vel in Anglia, vel in regionibus tranſmarinis obſervata.

CAP. VI.

De Aſtere.

ASter dictus eſt à floribus ſtellarum inſtar radiatis.

Nobis Aſter cenſetur Herba flore compoſito in pappos abeunte, inodora, foliis integris & indiviſis, innoxia.

Difficile admodum eſt notam aliquam aſſignare quâ differat ab Aſtere Virga aurea dicta: Sive im floris colorem accipias, non pauci Aſteres ſunt flore flavo aureóve; ſive florum parvitatem, nnulli ex Aſteribus dictis floſculis ſunt perexiguis, ut v. g. Aſteriſcus latifolius Virginianus *Cornuti*; e flores in umbellas aut capitula congeſtos, crebros; in Aſterum numerum relatas invenies non- llas floſculis in ſummis caulibus creberrimis in capitula aut umbellas conglomeratis. Eſt ergo Vir- aurea Herbæ ſpecies Aſteri ſubordinata, floribus parvis, aureis, plurimis in ſummis caulibus in ymbos ſeu umbellas congeſtis.

1. *Aſter montanus luteus Salicis glabro folio* C. B. *montanus foliis Salicis* Park. Ger. *Conyza media Monſpelienſis, quibuſdam Aſteris Attici genus folio glabro rigido* J. B. **Yellow Starwort with Willow-leaves.**

J. B.

Caule eſt pedali & pluſquam cubitali, ſtriato, glabro, duro, foliis alternatim poſitis, pallidè virentibus, amicto, iiſque duris, rigidis, nervoſis, pediculis deſtitutis, ſemunciam latis aut paulò latioribus, tres uncias plus minus longis, acuminatis, leniter in ambitu crenatis. *Flores* Chryſanthemi, conſpicuæ magnitudinis, lutei, è capitulo ſquarroſo, *ſuccedente* cum ſeminibus papposâ lanugine: Atque hi quidem non ſecundùm caules & ramos naſcuntur, ſed Aſterum modo ſinguli ſingulorum ſurculorum extremis inſident. *Radix* ſubeſt longa, fibrata.

Locus. In collibus juxta *Caſtelneuf* & alibi in vicinia Monſpelii oritur. Eundem obſervavimus in Germania juxta Rhenum flumen ex adverſo Manhemii, & in ſylvis ſupra Neapolin Italiæ versùs Camaldulenſium cœnobium. Florere incipit Junio.

Ab hac non ſeparat *D. Magnol* Conyzæ mediæ Monſpelienſi affinem multifloram *J. B.* Nam in noſtro inquit Aſtere flores aliquando ſingulares, & ſæpiùs plures, umbellæ modo oriuntur: folia ſimiliter admodum crebra ſunt.

* 2. *Aſter anguſtifolius ſive 6, Auſtriacus* 4. Cluſ. *Aſt. 6. Cluſii* Ger. *Aſter luteus Linariæ rigido glabro folio* C. B. *luteus anguſtifolius* Park. J. B. **Narrow-leaved yellow Starwort.**

Cluſ.

Pedalem altitudinem rarò ſuperat, numeroſas à radice (non minùs fibroſa quàm quarto *Cluſ.* nec pauciores illâ propagines agente) proferens *virgas*, graciles, duras, virides, quas frequentia, ſed confuſo ordine naſcentia ambiunt *folia*, ſuperiore anguſtiora, nigriora, duriora, Ptarmicæ vulgari non diſſimilia, minimè tamen per oras ſerrata, amariuſculo ſapore, cui nonnihil acrimoniæ adjunctum ſit. Summis virgis inſident *flores*, quinto Cluſii formâ ſimiles, attamen minores, capite etiam foliato, ſive crebris foliolis imbricato: ramoſæ etiam circa ſummum ſunt virgæ, ſed rami matrem rariùs ſuperant: *Semen* ſuperiori ſimile.

Locus. In umbroſis montium urbi Viennæ vicinorum pratis, in ipſis etiam collibus herboſis, &c. copioſè creſcit. Floret paulo ſeriùs ſuperiore.

Conyza mediæ Monſpelienſi aut Britannicæ Lugdunenſium congener videtur. Planta J. Bauhino depicta ab hac diverſa videtur, ſiquidem caulibus & foliis eſt villoſis, & floribus in ſingulis virgis ſingulis.

Planta *D. Wheeler* in monte Olympo obſervata, & Itinerarii lib. 3. pag. 219. deſcripta deſcriptioni J. Bauhini caulibus villoſis & floribus in ſingulis virgis ſingulis reſpondet.

* 3. *Aſter auricomus glaber latifolius folio non rigido* J. B.

J. B.

Non penitus omni pilo caret, verùm tam brevem, támque rarum, tam per folia, quàm per caulem habet, ut viſus vix capiat: adnaſcuntur autem alternatim *folia*, caulem pinnis complexa, unciam circiter lata, tres longa, nonnihil in ambitu ſinuata: ex quorum uniuſcujuſque ſinu palmaris circiter emicat pediculus, *florem* plerunque unicum, interdum binos ſuſtinens, aureo intenſo colore micantem, magnum, Tragopogonis lutei æmulum, diſco luteo, denſo extrinſecus agmine obvallatum foliorum viridantium, lævium, acuminatorum, tantæ longitudinis ut ipſum florem interdum ſuperent.

Locus. In campeſtribus & ſquallidis propè montem Lupi collegit Cherlerus: At *D. Magnol* eum ibi diu fruſtra quæſivit.

4. *Aſter lanuginoſo folio ſive* 5. Cluſ. *luteus lanuginoſus* Park. *Auſtriacus* 5. *Cluſii* Ger. *luteus hirſuto Salicis folio* C. B. 3. *Pannonicus Cluſii, luteus folio hirſuto Salicis* J. B. **Sallow-leaved Starwort.**

Cluſ.

Caulibus eſt villoſis, teretibus [gracilibus, firmis, cubitalibus virentibus aut purpuraſcentibus, ab una radice multis] dodrante altioribus, per quos alternatim naſcuntur *folia*, nullis ſubnixa pediculis, Saligna circumſcriptione, venoſa, pilis obſita, ſemunciâ latiora, nonnunquam anguſtiora, unciam unam aut duas tréſve longa, leviter in acumen deſinentia [latâ ſede caules amplectentia, ſapore ſubamaro & acri] *Flos* ſummo inſidet cauli Calthæ par, luteis per ambitum foliis [longiuſculis, Helenii florem ambientibus foliolis ſimilia, anguſtiora tamen, flavi coloris dilutioris] medio orbe ſatis magno è plurimis luteis muſcoſis floſculis compacto. Circa ſummum caulem à foliorum exortu terni, interdum quaterni aut plures exeunt ramuli, ſummum ipſum caulem ſuperantes, ſinguli florem primario ſimilem ſuſtinentes. Reſiccatis floribus *ſemen* exiguum in capitulis remanet, quod maturum cum pappo à vento diſcutitur. *Radix* admodum fibroſa eſt, nigricans, deinde novas propagines è lateribus emittens & recentibus fibris ſeſe firmans.

Locus. Provenit pleriſque locis ad montium & collium radices, ſecundùm vias agro Viennenſi & cæduis Pannoniæ ſylvis. Floret Junio, ſemen Julio maturat. Plantam huic ſimilem, ſi non eandem, obſervavimus in Germania ad Rhenum, ínque Italia ad margines foſſarum inter Liburnum & Piſas: ſemper in aquoſis.

* 5. *Aſter tomentoſus luteus, Verbaſci folio* Bocconi. *Raguſinus Verbaſci foliis* Zanoni.

Bocc.

Folia promit à radice multa, oblonga, indiviſa, tomentoſa, Stachydis aut Verbaſci cujuſdam ſylveſtris æmula, candidiora: Inter hæc *caulis* dodrantalis rectus emergit, minoribus foliis cinctus, & ipſe molli albentéque lanugine incaneſcens; cujus in cacumine *flores*, Aſteris formâ, radiato foliorum ambitu lutei, qui in pappos ſolvuntur. *Radix* ſubeſt vivax, totáque planta ſi ſub tectum hyeme revocetur, pluribus annis perennat.

D. Alexander Balam Autori noſtro communicavit, veriſimile tamen eſt D. Balam à D. Zanoni hanc plantam habuiſſe: pleniorem omnium partium deſcriptionem videſis apud prædictum Zanoni in Hiſtoria ſua Botanica.

* 6. *Aſter montanus luteo magno flore* C. B. *Aſt. mont. prægrandi Helenii flore* Ad.

Lob.

Florem unicum luculentæ magnitudinis oſtentat: magnitudine ferè colore & effigie Helenii, in *caule* ſingulari, cubitali, recto, gracili, *folia* ferenti fuſca, magnitudine Aſteris Italici, & adeò ſimilia ut planè eadem putes: *Radice* fibroſa Succiſæ aut Britannicæ Lugdunenſis.

In montibus Allobrogum & Gallo-provinciæ celſis, nonniſi rarò invenitur. *Locus.*

* 7. *Aſter montanus alter folio & caule hirſutis* Ad. *Aſt. Atticus luteus montanus villoſus magno flore* C. B.

Proceritate & flore præcedenti non abſimilis, ſed *caule* & *foliis* hirſutis, longioribus, Cynogloſſi noſtri parvi paribus & ſimilibus; *radice* verò minùs fibroſâ.

In monte *Capouladon* Junio menſe cum flore reperitur, tum etiam in campeſtribus & ſquallidis montis Lupi. *D. Magnol.* *Locus & Tempus.*

Si Lobelius hanc & præcedentem plantam rectè deſcripſit cum unico flore in caule, à ſequenti ſeu Pannonico majore Cluſii diverſus ſit oportet: quocirca an idem, an diverſus ſit in medio relinquo, ſuſpicor tamen eundem eſſe.

8. *Aſter Pannonicus major ſive 3. Auſtriacus* 1. Cluſ. *luteus major foliis Succiſæ* C. B. *lut. maj. Auſtriacus* Park. *lut. foliis Succiſæ* Ger. **Great yellow Auſtrian Starwort.**

Cluſ.

Ex *radice* nigra, obliqua, multis albicantibus fibris capillata, & lateribus propagines fundente multa initio promit *folia*, Scabioſæ, aut ut veriùs dicam Succiſæ foliis ſimilia, dilutiore tamen viriditate & tenui etiam interdum lanugine prædita, guſtu aliquantulum acri & amariuſculo: inter quæ prodit *caulis* cubitalis & amplior, teres, plerumque rubeſcens, per quem ſparſa ſunt *folia*, jam dictis anguſtiora, mucronata, & nonnihil dentata: is extrema parte in aliquot ramulos diviſus eſt, magnos ſuſtinentes *flores*, ex multis quinque foliorum luteis floſculis, atque in orbiculare caput congeſtis conſtantes, quos per circumferentiam ambiunt oblonga, latiuſcula, plana folia, elegantiſſimo colore flavo, nullo autem (aut certè perexiguo) odore prædita. Floribus ſuccedens *ſemen* inter villoſam quandam in capitulis materiam latet, anguloſum & quaſi triangulare.

Paſſim ad Alpium Auſtriacarum & Stiriacarum radices, aprico loco, nonnunquam etiam umbroſo naſcitur, ubi Julio floret, Auguſto ejus ſemen maturum eſt. *Locus & Tempus.*

Conſiderandum proponit J. Bauhinus, an Britannica Geſneri & Lugdunenſis tradatur à Cluſio nomine Aſteris tertii, Auſtriaci primi? quam ille Britannicæ Conyzoidis titulo deſcribit. Verùm deſcriptiones non in omnibus conveniunt: Siquidem Britannicæ *caulis* incanus & villoſus deſcribitur, *folia* denſâ, canâque lanugine ſubtus pubeſcentia. Unde Britannicam Geſneri & Aſterem Pannonicum majorem ſive 3. Cluſii diverſas plantas eſſe opinamur.

Ad hanc Geſneri & Lugdunenſis Britannicam, h. e. Britannicam ſuam conyzoidem refert J. Bauhinus Aſterem montanum luteum marem *Tab.* & dubitanter etiam Aſterem montanum prægrandi flore Helenii *Ad. Lob.* cui & Cluſius ipſe Pannonicum ſuum tertium majorem eundem ſuſpicatur: unde ſequeretur C. Bauhinum in Pinace ex una ſpecie plantæ tres feciſſe; nimirum ex Aſtere Pannonico majore *Cluſii*, Conyzæ affinem; Aſterem montanum luteo magno flore; & Aſterem luteum majorem foliis Succiſæ: Verùm (ut diximus) Britannicam *Geſn.* & Aſterem Pann. 3. *Cluſ.* rectè ſeparat.

Hoc genus Aſteris nos quoque in montoſis non ſemel obſervavimus in Germania & Gallia. *Locus.*

9. *Britannicam conyzoidem, quibuſdam Aſterem Pannonicum Cluſio dictum J. Bauhinus ſic deſcribit:*

Radice nititur obliquâ, repente, fibroſâ, acri cum aliqua aromaticitate: *caule* cubitali, incano, villoſo, in alas aliquot circa ſummum diducto: *foliis* maximis quidem ſeſquipalmum longis, duas uncias latis aut amplioribus, reliquis palmum circiter longis aut brevioribus, ſemunciam latis, utriſque longâ, denſâ, canâque lanugine ſubtus pubeſcentibus, ſapore amaro præditis, citra ullam adſtrictionem flore Helenii, ſed minore multo, luteo diſco in pappos avolante.

* 10. *Santolina flore amplo* Alpin. exot.

Alpin.

Planta conſpectu tenera, mollis, ac delicata, tota candida in montanis inſulæ Cretæ naſcitur, arboris figurâ, *foliis* parvis, oblongis, multis ſimul ſtipatis, circum ambientibus ramulos, & ſpiſſitudine occultantibus, candidis, Abrotani fœminæ adprimè ſimilibus, non tamen per oras ſerratis. Hæc planta ab una *radice* longa, craſſa, tenera *caulem* rectum, rotundum, digiti craſſitie, album emittit; ex quo virgæ exeunt rectæ, graciles, complures, in cacumine in ſurculos duos vel tres diviſæ, habentes flores Santolinæ, ſed quadruplo majores, ad Calendulæ vulgaris magnitudinem atque aureum colorem maximè accedentes: quibus ſuccedunt *ſemina* minuta, oblonga, Soncho proxima.

Planta eſt inodora, levi amarore linguam inficiens.

De genere hujus plantæ, & an rectè huc referatur nobis non conſtat. Nihil habet Alpinus de odore, nihil de pappo.

A. 11. *Aſter maritimus flavus Crithmum chryſanthem. dictus. Crithmum chryſanthemum* Park. Ger. *maritimum flore Aſteris Attici* C. B. *marinum tertium Matthiolo, flore luteo Buphthalmi* J. B. **Golden-flowered Sampire.**

J. B.

Suffrutex eſt maritimus, ſtatim ab ipſa radice multos emittens ſtolones, cubito altiores, rectos, robuſtos, teretes, rubentes, per quos *folia* denſiſſima, unciâ longiora, anguſta, craſſa, teretia, glabra, extremo inciſa, acri, ſalſuginoſo, aromaticóque ſapore prædita. Stolonum ſcapi in folioſos ramuſculos finduntur, quorum ſingulis inſidet *flos* majuſculus, luteus, in pappos evaneſcens.

Locus. Variis in locis maritimis circa Angliam obſervavi, v. in rupibus ad *Llandwyn* in inſula Angleſeia; in palude quadam propè *Hurſt-Caſtle* ex adverſo inſulæ Vectis copioſiſſimam.

Aſteris ſpecies eſt non Crithmi: unde *Aſter maritimus luteus Crithmum chryſanthemum* vulgò dictus, non ineptè inſcribi poſſit.

* 12. *Jacobæa Crithmi litorei foliis* Moriſ. prælud.

Moriſ.

Planta eſt bipedalis, *foliis* anguſtis, craſſis, oblongis, viridibus Crithmi chryſanthemi inſtar. *Florem* fert luteum Jacobææ, ſtellatum, cujus petala lata, lutea diſcum luteum ex plurimis floſculis arctè ſtipatis conflatum cingunt. Flos abit in pappos.

13. *Aſter Atticus Italorum flore purpureo* Park. *Italorum* Ger. *Atticus cæruleus vulgaris* C. B. *At. purpureo & albo flore* J. B. **Purple Italian Starwort.**

J. B.

Caules habet cubitales & ſeſquicubitales, tenues, teretes, duros, hirſutos, ſubrubentes, *foliis* amictos oblongis, acuminatis, aſperis & piloſis, interdum crenis paucis inciſis, ſapore ſubaromatico & ſubamaro ac ſiccante. Caules circa faſtigium in ſurculos dividuntur, quibus *flores* inſident amœni, radiato Bellidis majoris poſitu, ſed colore violaceo [Dod. cœruleo-purpureo] aut albo, diſco medio fulvo, in pappos faceſſente. *Radix* tenuis, tranſverſa jacet, à qua multæ demittuntur fibræ, ſapore amaro, nonnihil aromatico & calfaciente, quidam aiunt nonnihil Caryophylli reſipiens. *Semen* parvum, ſublongum, Intybo non multum diſſimile.

Locus. Naſcitur incultis & aſperis collibus & convallibus, in Italia, Sicilia, & Gallia Narbonenſi paſſim obvius.

Duplex habetur latifolius & anguſtifolius. Sic qui maturiùs floret minùs altè aſſurgit, quàm qui ſeriús.

14. *Aſter Alpinus flore purpuraſcente. An Aſteri montano purpureo ſimilis* J. B?

Radix ei ſatis craſſa, obliqua, intus nonnihil lutea, ſapore acriuſculo, fibris aliquot donata. *Folia* ad radicem plura, longa, anguſta, figurâ ferè Polemonii petræi *Geſneri*, ſaturo virore ſplendentia, ad latera nonnihil piloſa, at neque dentata, neque ſerrata. *Caules* ſemipedales aut dodrantales, ſurrecti, foliis veſtiti alternatim poſitis iis quæ ad radicem ſimilibus, ramoſi, ſingulis ramulis florem ſuſtinentibus Bellidis minoris, niſi quòd limbus ſeu corona foliorum radiatorum in margine, minoribus brevioribúſque barbulis conſtet, colore purpuraſcente præditis: interiores autem floſculi, qui fundum floris componunt, inter viridem quaſi & luteum colorem ambigunt.

Locus. In aſcenſu montium maximo Carthuſianorum cœnobio adjacentium Julii decimo ſeptimo florentem inveni.

15. *Aſter purpureus montanus* J. B. *Alpinus cæruleo magno flore* Park. *montanus, cæruleus magno flore, foliis oblongis* C. B. *Aſter 7. Cluſii* Ger. **Great blue mountain Starwort.**

J. B.

Radix huic ſatis craſſa, longa, nigricans, fibrata, in plura dividitur capita, ac ſe propagat: Ex quorum ſingulis emergit *cauliculus* unus, palmaris, rariùs dodrantalis, interdum etiam cubitalis, hirſutus, paucis foliis veſtitus, in ſummo *florem* geſtans majorem quàm vulgaris purpurei Aſteris, cætera ſimilem, foliolis cœruleis, purpureiſve luteum veluti oculum ſtellatim ambientibus: quem in pappis appenſum *ſemen* ſequitur. *Folia* circa radicem multa, piloſa, unciam unam, duas aut tres longa, ſemunciam lata, per extremum rotunda. Autore Camerario, interdum globuli tumentes, villoſi, propè radicem adnaſcuntur foliolis, éſtque omnino minor vulgari Aſtere.

In ſummis jugis montis Juræ, item in montibus maximis Carthuſianorum cœnobio imminentibus invenimus. Oritur herboſis Auſtriacarum Alpium jugis, inquit Cluſius. Floret Julio. *Locus.* *Tempus.*

C. Bauhinus Aſterum Atticum minorem *Cam.* ab Aſtere purpureo montano diverſum facit, quàm rectè ipſe viderit: ego J. Bauhini ſententiam amplector, qui huc eum refert.

* 16. *Aſter hirſutus Auſtriacus cœruleus magno flore* C. B. Prod. Park. **Blue** Auſtrian **Starwort with a great flower.**

C. B.

Caule eſt rotundo, hirſutie aſpero, pedali in unum alterúmve ramulum brachiato; *foliis* latis, ſubrotundis, per marginem nonnihil exaſperatis, & in apicem rigidiorem deſinentibus, rigidis, craſſis, hirſutie levi exaſperatis & ſcabris cincto: cujus ſummo *flos* magnus inſidet, ejúſque orbem pallidum folia multa, tenuia, oblonga, pallidè cœrulea ambiunt, qui maturus ſimiliter in pappum abit.

Hic licèt in Auſtria circa Cremſam reperiatur cum Aſtere mont. cœrul. magno flore, confundi non debet *C. B.*

Huic affinem Cantabrigiæ in hortulo noſtro aluimus ſub titulo *Aſteris Hiſpanici* Londino miſſam, qui radice erat vivaci, foliis lanuginoſis; floribus amplis, pallidè cœruleis: fortè Aſter Pyrenæus præcox flore majore cœruleo *Hort. Pariſienſis.*

17. *Aſter Tripolii flore* C. B. *minor anguſtifolius* Park. *Atticus Monſpelienſis purpureus, anguſtioribus foliis* J. B. **Narrow-leaved purple Starwort.**

J. B.

Cognatus eſt Aſteri Attico Fuchſii, *caulibus* rectis, cubitalibus, teretibus, hirſutis;. per quos *folia* crebra, glabra, nervoſa, Linariæ foliis magnitudine & formâ reſpondentia: *Flores* in frequentibus pediculis, aliis palmaribus, aliis uncialibus, umbellam mentiuntur, Aſteris Fuchſiani ſimiles, paulò tamen minores, violaceis in ambitu foliis, diſco luteo, qui in pappos reſolvuntur.

In prato juxta molendinum *Caſtri novi*, ínque ſylva Valena & alibi propè Monſpelium invenimus, Auguſto etiam & Septembri menſe florentem. Aſter minor Narbonenſium Tripolii flore, Linariæ folio medio-purpureus Lobelio in Adv. dicitur. Flos Septembri menſe ſuavem Croci odorem ſpirat. *Botan. Monſp.* *Locus.*

18. *Aſter cœruleus ſerotinus fruticeſcens,* Tradeſcanti. **Late-flowering blew Starwort.**

Radix ei alba, ſurculoſa, fibris multis donata, ad latera propagines emittens, huc illuc ſub terra vagantes, & virgas ſubinde emittentes, ut planta brevi ſpatio longè latéque ſe diffundat. *Caules* exerit bicubitales, teretes, rectos, rigidos, glabros, medullâ farctos, craſſitie propemodum minimi digiti, foliis crebris, nullo ordine poſitis cinctos, ſuperiora versùs valdè ramoſos, ut ex uniuſcujuſque folii ſinu ramulus exeat, & planta arbuſculæ ſpeciem reddat. Supremos caules & ramulos occupant *flores* multi, Bellidis minoris magnitudine & ferè formâ, ſed colore diverſo; medium quippe umbonem ex viridi flavum ambiunt numeroſa petala anguſta, oblonga, pallidè cœrulea, unâ interdum vel alterâ crenâ in extremo inciſa. *Folia* Salignorum æmula, inferiora digitum lata, tres quatuórve digitos longa, acuminata, per margines interdum obiter dentata, aliàs æqualia, lata baſi abſque pediculis cauli adnata: ſuperiora ſenſim breviora & anguſtiora. Floribus marceſcentibus ſuccedunt *ſemina* pappo innaſcente alata, parva & brevia.

Septembri aut Octobri menſe floret. E Virginia in Angliam primus intulit Jo. Tradeſcantus, nunc nihil frequentius eſt in hortis, eſt enim admodum vivax nec ullum ferè ſolum reſpuit. *Locus & Tempus.*

Duas præterea hujus ſpecies exhibet Moriſonus in *Prælud. Bot.* Eæ ſunt

1. Aſter ſerotinus anguſtifolius Canadenſis flore cœruleo. Foliorum anguſtiâ à deſcripto differt, & flore minore.

2. Aſter præcox flore cœruleo majore. Hujus caulis humilior, flos major, media autem æſtate floret.

19. *Aſteriſcus latifolius Autumnalis* Cornuti. *Virgineus latifolius præcocior purpurante flore parvo,* Park. **The earlier broad-leaved purpliſh** Virginian **Starwort.**

Cornut.

adix huic crebris compacta filamentis: *caules* lignoſi, teretes, graciles, ſubrubri, bicubitales;
in ambitu ſerrata, longis pediculis innixa (velut Pyri) ad baſin lata & ſubrotunda, in mucro-
ſenſim graciléſcunt: coloris quidem ſuprà luteo-virentis, inferna autem parte velut Cyclami-
Caulium cacumini luxurians adeò *florum* inſidet copia, ut complurimis contextum floſculis
m potiùs quàm genuinum plantæ florem dixeris. Singuli flores duplo minore ſtellâ fulgent
n vulgaris Aſter Atticus (eámque ob cauſam Aſteriſcum potiùs quàm Aſterem appellavimus)
ium cineracei coloris umbonem habent [pallidè lutei potiùs] circa quem foliola velut ra-
ilutiſſimè purpuraſcunt, ſuccedente *ſemine* pappoſo. Caulibus marceſcentibus radices peren-

b finem Auguſti & interdum ſeriùs pro anni temperamento floret. Planta eſt Canadenſis.

A. 20. *Aſter maritimus purpureus Tripolium dictus: Tripolium majus & minus* J. B. *vulgare majus & vulgare minus* Ger. *majus ſive vulgare & minus* Park. *majus cœruleum & minus* C. B. **Sea Starwort.**

J. B.
Cubitalem & ſeſquicubitalem altitudinem aſſequitur, *radice* fibroſa. *Folia* ad Limonii majoris folia accedunt, ſtrictiora, longitudine ferè paria, nervis rectis Plantagineis donata, glabra, craſſa, pinguia, colore cœruleſcente interdum, per caulem & ramulos nullo ordine creſcentia. Caulis faſtigium ramoſum *flores* gerit, ſurculorum extremis hærentes, purpureos cœruleóſve, [umbonem medium luteum cingente foliolorum purpureorum limbo ſeu corona] qui in pappos evaneſcunt.

Tripolium majus & minus, cùm non aliter quàm magnitudine differant, non ſeparo: Tripolium flore nudo circa Briſtolium obſervavi copioſè.

Locus. Scatent hac plantâ (ut verè Lobelius) Narbonica & Anglica litora & fluminum crepidines, quas refluxus & maris æſtus inundant. Minorem ſpeciem in paluſtribus maritimis non longè Monſpelio obſervavimus.

Hæc etiam planta Aſteris ſpecies eſt, nobis *Aſter maritimus cœruleus, Tripolium vulgò dictus.*

21. *Aſter Virgineus anguſtifolius ſerotinus parvo albente flore* Park. **The narrow-leaved late flowring** Virginian **Starwort.**

Multis fruticat *ſtolonibus*, quàm præcedentis elatioribus, gracilibus, rigidis, *foliis* ad nodos veſtitis ſingularibus, abſque pediculis adnatis. E foliorum alis, à medio caule ſurſum, exeunt *ramuli* prælongi, & ipſi non rarò in ſecundarios ramulos diviſi, ad ſingulos nodos foliis pariter ſingulis obſiti, verùm minoribus & crebrioribus quàm in imo caule. *Floſculi* in ſummis ramulis & ſurculis perexigui, ſtellati, circulo petalorum albentium medium diſcum purpuraſcentem cingente radiati, in pappos evaneſcentes. *Radix* fibris plurimis, longis, albentibus conſtat, in multos annos vivax, & plurimum ſe propagans, caulibus quotannis marceſcentibus.

Multò ſeriùs floret quàm ſuperior, interdum, non ante finem Octobris aut Novembris initium; tempeſtate calidiore maturiùs. Locus natalis idem qui præcedenti.

22. *Aſter ramoſus annuus Canadenſis* Moriſ. *Bellis ramoſa umbellifera* Cornuti: *ramoſa major umbellifera Americana* Park. **Annual white flowered Starwort of** Canada.

Corn.
Seſquipedalis herba eſt, *radice* minutiſſimis contexta fibris: *foliis* longiuſculis, pinguibus, aſperis, obſcurè virentibus, crenaturis ambitûs altiſſimè laciniatis. *Caulem* habet pariter ſcabrum, pullulantibus omni ex parte ramulis, quibus in apice numeroſa *florum* copia creſcit, Bellidis minoris effigie, denſioribus tamen barbulis medium luteo-virens orbiculum concinnè ſtipantibus. Barbulæ nunquam rubeſcunt, ut noſtratis, ſed emaculato ſemper candore ſunt inſignes. Singuli flores ſingulis ſuſtinentur pediculis, qui licèt ab eadem cauliculi parte prodeant, diverſæ ſunt & inæqualis ſemper longitudinis. *Flos* Junio, Julio & Auguſto viget, ambitus poſtea marceſcit, medius orbis in ſemen formatur, [quod pappo adnaſcente alatum eſt] Caulis tandem & plantæ pars omnis areſcit; ne niſi ſemine vegetat, quod à ſatu duodecimo ferè die germinat.

Vires. Guſtata linguam acriter pungit, eamque amaritudine inficit non ingrata, neſcio quid enim ar maticum præ ſe fert, cujus odoris halitus cerebrum ferit, è quo pituitam crebra ſpuitione ſubind per os exigit.

CAP. V.

De *Aſtere* Conyza *dicto.*

PLantas haſce Conyzis accenſeri ſolitas ob odoris defectum Aſteribus potiùs ſubjungimus quamvis ſaporem obtineant acrem & aromaticum. Siquis ob hanc rationem non ſollic tandas aut loco movendas putet, fruatur ille ſuo judicio, nec enim ego hac de re cum qu quam valdè contenderim, præſertim cùm flores in hoc genere vix ſint radiati, ac proind *Aſteris* ſeu *Stellæ* nomen eis minùs aptè conveniat.

A. 1. *Conyza cœrulea acris* C. B. Ger. emac. *odorata cœrulea* Park. *Senecio ſive Erigeron* ruleus, *aliis Conyza cœrulea* J. B. **Blue flower'd ſweet Fleabane.**

J. B.
Conyza hæc ſubinde magnitudine, fœlicius aut infœlicius ſolum nactus, variat, aliàs ſeſquip maris, aliàs pluſquam dodrantalis: *radicibus* fibroſis, albicantibus, guſtu nonnihil aromaticis: quibus *caules* ſurgunt, multi, tenues, ſtriati, rubentes, hirſuti, ramoſi, medullâ alba pleni: F integra, nec uſquam diſſecta, crenatáve, lanuginoſa, intorta, inferiora quidem uncias ferè du longa, ſemunciam lata; ſuperiora ut breviora, ita anguſtiora, utraque ſapore acri & aromatic *Capitula* quàm in Senecione vulgari longe craſſiora, canaliculata, tomentoſa, nonnihil rubent Flo

Florum foliola dilutiore purpura tincta ſunt, medium obtinente papposo tomento exalbido in luteum vergente.

In ſterilioribus & ſiccioribus paſcuis, præſertim arenoſis, frequens oritur. *Locus.*

* 2. *Conyza cœrulea Alpina major* Park. C. B. **Great, blue Mountain Fleabane.**

C. B.

Ex *radice* lignoſa rufeſcente *caulem* craſſum, pilis aſperum, palmarem, mox in ternos ramulos, (& horum aliquos in pediculos) diviſum protrudit: circa quem *folia* pauca, hirſuta & aſpera, craſſa, uncias tres quatuórve longa, unciâ anguſtiora, nervis aliquot diſtincta. Singulis pediculis *flos* unicus, cœruleus, Conyzæ cœruleæ vulgari ſimilis, & ſimiliter in pappum evaneſcens inſidet.

In monte S. Bernhardi provenit. *Locus.*

Si planta hæc à Conyza cœrulea acri vulgari ſpecie differat, cur non certiores diſtinctionis notas attulit C. Bauhinus?

* 3. *Conyza cœrulea Alpina minor* C. B. Park. **Small blue Mountain Fleabane.**

C. B.

Plantula eſt ſemipalmaris, aliquando minor, lævis, rariùs nonnihil piloſa; *radice* nigricante, fibroſa; *cauliculo* rotundo, tenui, unicum florem cœruleum, illius quidem flori formâ ſimilem, ſed triplò minorem, multis apicibus donatum, & in pappum abeuntem ſuſtinente. *Foliola* habet ad radicem plura, anguſta, triuncialia, pediculis donata, pallidè virentia, at quæ caulem baſi ſua cingunt breviora ſunt.

In monte Gothardo reperitur. *Locus.*

4. *Conyza Canadenſis annua, acris, alba, Linariæ foliis* Bocconi. *Con. alba, acris, annua,* Moriſ. *An Eupatorium cannabinum Americanum anguſtifolium* Park?

Bocc.

Conyza hæc priuſquam in caulem aſſurgat foliorum humi jacentium orbem & quaſi ſtellæ radiantis ſpeciem exhibet: *Folia* huic primò naſcenti ſinuata & hirta, atque versùs extremum retuſa; quæ tandem in *caulibus* adultis Linariæ ſunt æmula. *Caulis* pedalis & bipedalis interdum. *Flores* parvi, albo-virides, ferè innumeri, atque in pyramidis modum diſpoſiti, qui ſeneſcente planta verſus autumnum in unum verſum flectuntur, tandémque in pappos (Conyzarum & Senecionum more) ſolvuntur. Sapore acris eſt. Arida planta ſi digitis teratur non inſuavi Mali Aurantii odore placet.

Ex Creta vel Canada vel aliunde allatam negant nonnulli, repugnante ſeniorum Pariſienſium fide, quibus in prima ætate ignota fuit. Quòd nuſpiam non oriatur, & quaſi de induſtria ſata, hoc copiæ ſeminis pappeſcentis debetur, quod facilè vento huc illuc impellitur.

Hanc plantam eſſe exiſtimo quam Parkinſonus ſub Eupatorii cannabini anguſtifolii Americani titulo proponit & deſcribit: qui folia ad margines interdum dentata eſſe ait, alias æqualia.

CAP. VI.

De Aſtere Jacobæa dicto.

CUm plantæ ſequentes, Jacobæa aut Seneciones dici ſolitæ, folio ſint integro, neque nos certam aliquam notam novimus quâ Jacobæa ab Aſtere differat, præter foliorum diviſuram, ad Aſterem potiùs quàm ad Jacobæam eas referendas duximus.

1. *Jacobæa Senecioni affinis. Senecio folio non laciniato* J. B. C. B. *folio non laciniato Myconi* Park. **Groundſell with an undivided leaf.**

B.

erba eſt cubitali altitudine, *radicibus* tenuibus, candidis, lignoſis, dulcibus: *caule* aliquantiſ iloſo, rotundo, cavo, Medullâ lanuginoſâ farcto; in quo *folia* ſunt exigua, piloſa, in ambitu ta, craſſa, aliquantulum vividia, infernè rubeſcentia, quæ quandoque colore vinoſo manus int. In caulis ſummitate *flores* ſunt lutei, in pappos protinus abeuntes. Sapor totius plantæ us eſt, ut vulgaris Senecionis.

ſcitur in quercetis, locíſq; non admodum ſiccis, ſed humidis, interdum & in pratis. Nos in ſabulonter oppidum *Rot* & Norimbergam celebrem Germaniæ urbem obſervavimus: eundem etiam anæ Siciliæ, in aſcenſu montium propè urbem. Calix floris Senecionis calicem exactè refert, vecirculum ſeu coronam foliorum in margine ad modum Chryſanthemi obtinet. Plantula tene-, radice fibroſa, foliis Bellidis majoris. *Locus.*

* 2. *Jacobæa*

* 2. *Jacobæa Pannonica folio non laciniato* J. B. *anguſtifolia Pann. non laciniata* Park. *mont. lanuginoſa anguſtif. non laciniata* C.B. *anguſtifolia* Ger. **Mountain Ragwort with an undivided leaf.**

Cluſ.

Terna quaterna aut plura habet *folia*, latiuſcula, in ambitu leviter dentata: *Caulem* cubitalem plerunque angulosum, gracilem, per quem inordinata ſparſa ſunt *folia*, infimis paulò minora, at in ſupremo anguſtiora, lata baſi ipſum amplectentia. In ſummo caule quaterni aut quini tanquam in umbella naſcuntur *flores*, Jacobææ vulgaris floribus non multùm abſimiles, antequam explicentur ex atro-rubeſcentes, ſed ubi aperti ſunt auri fulgore ſplendentes, quos in ambitu ſtipant quindena aut plura foliola, per extremum inciſa, ſupernè phœnicea, ſubtus verò quodammodo rubentia. Ii flores maturi in pappum abeunt, cui involutum eſt *ſemen* nigricans, oblongiuſculum, vulgaris Jacobææ ſemini non diſpar. *Radix* non valdè magna, nigricans, tenuibus fibris candicantibus donata, ſub Autumnum nova denuò folia latiora ad veteris caulis ſedem ſingulis annis producit. Tota planta mollicula, & quadam lanugine obſita conſpicitur: amari autem eſt ſaporis.

Locus & Tempus. Naſcitur apud *Nemethwywar*, aliiſque Pannoniæ & Auſtriæ montoſis & cæduis ſylvis. Floret Junii initio, & ſub ejuſdem extremum finem ſemen maturum eſt.

* 3. *Jacobæa rotundifolia incana* C. B. prod. Park. **Round-leaved hoary Ragwort.**

C. B.

Radice eſt craſſiuſcula, tranſverſa, rufeſcente, in fibras oblongas abeunte: *caule* pedali, incano; *foliis* ſubrotundis, craſſis, ſupernè virentibus, infernè incanis, uncias duas abſque pediculis longis, ſeſquiunciam latis, in ambitu dentatis, at in caule paucis & anguſtiſſimis. *Flos*, qui Scorzoneræ flori ſimilis ſummo cauli inſidet, ſatis magnus & luteus. Toti plantæ lanugo quædam aſpera eſt.

Si hæc planta rectè deſcribatur flore Scorzoneræ ſimili, hoc eſt, naturâ pleno, vel ad aliud genus pertinet, vel eſt in hoc genere ſingularis & anomala.

A. 4. *Jacobæa montana non laciniata noſtras.* **Mountain-Ragwort with an undivided leaf.**

Radice eſt craſſiuſcula, tranſverſa, fibras albas plurimas, & ipſas ſatis craſſas emittente. Folia ad radicem humi ſparſa in orbem plura, ſeſcunciam longa, unciam plus minus lata, per ambitum leviter dentata, ſupernè cùm juniora ſunt viridia, brevi tamen in luteum langueſcunt, & tandem exſiccantur. In horum medio ſeu centro exurgit *caulis* ſemipedalis aut humilior, purpureus, ſtriatus, *foliis* parvis, anguſtis, oblongis, acutis, abſque pediculis, baſi ſua adhærentibus, veſtitus; faſtigio tres quatuórve *flores* velut in umbella geſtans, Jacobææ æmulos, è calyce ſtriato, tum medio diſco, tum barbulis ambientibus flavis; quibus in pappum abeuntibus *ſemina* parva Jacobææ matureſcentia vento difflantur. Tum caulis, tum foliola eum ambientia araneoſâ quadam lanugine obducuntur. Folia maſticata initio nullo inſigni ſapore linguam afficiunt, paulo poſt nonnihil acria ſentiuntur.

Locus. In montoſis ſterilibus cretaceis præſertim, ut collibus *Gogmagog* dictis, & planitie *Novi Mercat* oppidi, & colliculis contumulatis Bartloviæ in Agro Cantabrigienſi aut Eſſexienſi, oritur.

* 5. *Jacobææ affinis planta tuberoſa Capitis bonæ Spei* Breynii.

Breyn.

Radice eſt tuberoſâ, fuſcâ, in orbicularem latitudinem effuſâ, Cyclaminis facie; *foliis* multis Cyclaminis etiam haud valdè abſimilibus, ex ſaturâ & dilutiore amœnâ viriditate eleganter variegatis, inter quæ *cauliculi* teretes, concavi, paucis foliolis ſepti, bini, terni pluréſve dodrantalis longitudinis exurgunt. *Florem* unicum, aureum, Jacobææ latifoliæ Pannonicæ 3. *Cluſ.* ſimilem, in pappum abeuntem, ſuſtinentes.

Hæc (inquit Breynius) in ramulo ſicco & figurâ ſummo ſtudio coloribus expreſſa, quæ in B *verningiano* horto floruit, notare potui.

* 6. *Jacobæa Æthiopica Lavendulæ folio* Breynii.

Breyn.

Virgæ ex radice quas fundit, rotundæ ſunt, ſtriatæ & incanæ, magnitudine Millefolii ſylveſtri per quas *folia* viridi-incana, uncias duas longa, culmum lata, nervo per medium decurrente cra ſimilia foliis Lavendulæ. Virgarum faſtigia in ſurculos quoſdam, & hi in pediculos, duos, tr quatuor, pluréſve minutiſſimis donatos foliolis abeunt, quorum ſinguli *florem* è calyculo torulis ridibus canaliculato Jacobææ geſtant minorem, radiatis, aureis, per extremum inciſis foliis um nem concolorem ex multis apicellis ſive tubulis conſtantem coronantibus: qui in pappoſum t dem *ſemen*, oblongiuſculum, Jacobææ vulgaris non diſpar, abit.

Locus. Gaudet locis herboſis Promontorii *bonæ ſpei.*

* 7. *Jacob*

* 7. *Jacobæa Æthiopica Laricis folio* Breynii.

Breyn.

Hæc lignoſus & parvus eſt frutex, Ericæ ſimilis; *ramos* ferens multos, dilutè virides, rotundos ac ſtriatos, inferiùs, ubi nudi, tuberculis denſis, ſive foliorum veſtigiis delapſorum, punctulis veluti, inæqualiter utrinque & in medio poſitis, inſtar Euonymi alterius *Cluſii* inſignes; cæteroquin ab imo ad ſummum numeroſo ac denſo agmine *Foliis* uncialibus & dimidio minoribus, anguſtiſſimis, lætè viridibus Pinaſtri tertii Hiſpanici pumili *Cluſ.* vel Laricis accedentibus, at mollioribus, ità circundati ſtipatique, ut ipſos ramos penitus occultent.

Florem in ramulorum & ſurculorum cymis plerunque ſolitarium producit aurei coloris, ſtellatum, Jacobææ haud multùm abſimilem, minùs autem folioſum, *calyce* longiore, maturitate in pappum evaneſcentem, & *ſemen* nigrum Jacobææ longius relinquentem.

In ericetis ad Promontorium Bonæ Spei. *Locus.*

* 8. *Jacobæa ſpicata Monomotapenſis* Breynii.

Breyn.

Hæc *caule* longiore quàm prædictæ adoleſcit, rotundo, ſtriato, in ramos diducto ſatis longos; quos hinc indè *folia* ſepiunt ſubrotunda, craſſa & ſerrata, Euphraſiæ foliis quodammodo accedentia, in mucronem verò acutiorem deſinentia. *Flores* ſcanſiles per ramulorum longitudinem ſerie quadam ſuccedentes gerit, velut in ſpicam congeſtos, flavos, radiatos, diſco melino, Jacobææ vulgaris minore, *calyculo* quoque longiore & anguſtiore, ex numeroſioribus ſquamulis viridibus, fimbriam albam lanuginoſam habentibus imbricatim compacto. Horum florum apicelli in pappos ſoluti, unà cum *ſemine*, Jacobææ paulò exiliore avolant. Tota planta hirſutie quaſi ſubaſpera, & albâ lanugine obſita conſpicitur.

Datur & altera hujus ſpecies, cujus *caules* itidem ſtriati ſunt, aſt minùs lanuginoſi, *Foliiſque* ucioribus ſepti, ac *floribus* rarioribus, ſurculo longiuſculo ſæpè ſolitariis inſidentibus onuſti.

Iiſdem in locis cum prioribus reperiuntur. *Locus.*

CAP. VII.

De Helenio ſive Enula campana.

HElenium ʽΕλένιον quòd è lachrymis Helenæ natum dicatur, & ideo in Helena inſula laudatiſſimum eſſe perhibetur.

Cæterum Helenium partium omnium, radicis, foliorum, florum magnitudine à reli-
integri-foliis flore diſcoide papposis diſtinguitur.

Helenium Ger. *vulgare* C. B. *Helenium ſive Enula campana* Park. J. B. **Elecampane.**

Folia multa à radice exſerit longa, lata, in terram reclinata, utrâque extremitate acuta, ad tactum mollia, ſupernè pallidè viridia, ſubtus incana, per ambitum crenata, brevibus pediculis hærentia: è quorum centro *caules* exurgunt nunc unus, nunc plures, recti, canaliculati, villoſi, ſubrubentes, ad trium & quatuor uſque cubitorum proceritatem, aliquot alis concavi, quibus *folia* aliquot nullis intervenientibus pediculis adnaſcuntur, Verbaſci latioris. *Flores* odorati ſed obſcurè
thalmi effigie, ſed multis numeris majores, aureo fulgore comantes, quibus ſquarroſum ſubeſt
capitulum, ſemen continens gracile & oblongum, pappo coronatum. *Radix* notandæ craſſi-
foris fuſca, intus alba, ſapore aromatico, acrimoniâ cum nonnullo amarore mixta, odore
, præſertim cum exiccata fuerit, ſuavi & grato, cùm nulla præterea plantæ pars odorata

pratis & paſcuis, præſertim humidioribus, occurrit, ſed rariús. Flores Junio ac Julio vigent. *Locus.*
dix, cujus præcipuè in medicina uſus eſt, inſigniter amara eſt, hinc calida & exſiccans. *Vires.*
cens Saccharo condita ad modum Zingiberis, vel exſiccata & in pulverem redacta Saccharo
elle mixta, ut fiat eclegma, vel cum Saccharo in tabellas redacta, ſi in ore continetur, & con-
ſalivâ ſoluta unà cum ipſa in aſperam defertur arteriam, plurimum prodeſt adversùs reſpiran-
cultatem, orthopnœam, aſthma, veterémque tuſſim.
Tuſſi inveterata Decoctum radicis Enulæ cum Uvis Corinthiacis abundè commendat Dolæus
C. 9. S. 16. *D. Soame.* Ventriculo inſuper commoda eſt à cœna ſumpta ad coctionem pro-
dam. Hinc Platerus, referente C. Hofmano, eam vocare ſolebat *aroma Germanicum*, &
audabat præ Zingibere & aliis Indicis. Hoc etiam tempore, quod mirum alicui videatur,
faciliorem reddere dicitur.
mmendatur præterea, ut peculiare præſervativum peſtis tempore manè ſumpta.
le etiam eſt ad remorantes urinas & menſes ciendos ſeu decoctum ejus ſecundùm Dioſcori-
ſeu exſiccatæ farina cum Saccharo mixta.
um Gallicum album in quo radices in fruſta conciſæ per triduum maceratæ fuerint manè je-
entriculo ſumptum ad dimidii ſextarii menſuram Chloroſin Virginum mirificè expugnat &

Decoctum radicis à Parkinſono & aliis intro ſumptum ad ſpaſmum, contuſiones & dolorem iſchiadicum commendatur; vel etiam exteriùs applicatum.

Radices vino decoctæ aut recentium ſuccus vino infuſus & potus lumbricos & tineas ventris enecat & expellit.

Vinum quod ex Helenii radicibus paſſim in Germania paratur, frequenter in potu ſumptum mirificè viſum acuit. *J. B.*

Enula campana in aqua communi deſtillata ſalem volatilem exhibet ſalis C. C. æmulum tum odore, tum virtute. Vide *le Febure.*

Ad peſtem præſervativum: ℞ Rad. Enulæ campanæ bene à fibris mundat. q. v. Decoque in aqua quouſque molleſcat, ut per ſetaceum tranſmitti poſſit, de qua accipe part. 1. mellis deſpumati p. ij. & coque lento igne ad humiditatis conſumptionem. Doſis ℥i.

CAP. VIII.

De Doronico.

DOronicum vocabulum factum eſt ex Arabico *Dorovigi* vel *Durungi*, quorum illud Serapionis eſt *Simplic.* c. 325. hoc Avicennæ 212. c. 210. Horum verba ſi afferam nihil agam: tam enim non conveniunt cum Doronico quàm non conveniet album cum nigro. *C. Hofman.*

Doronici notæ characteriſticæ ſunt flores aurei ſpecioſi, ſparſi, in ſummis caulibus & ramulis, in longos pediculos excurrentibus ſingulares: Semina in pleriſque parva nigricantia; folia itidem lata & ſubrotunda; radices tuberoſæ aut craſſæ, qualitate venenata & deleteria prædictæ.

Huc etiam ob florum ſimilitudinem in figura & ſitu refero nonnullas quæ foliis ſunt oblongis, radicibus fibroſis, nec quod ſciam deleteriis.

Poſſent fortaſſe certiores hujus generis notæ à ſeminum figura aliiſque accidentibus ſumi. Verùm quoniam nobis paucas admodum Doronici ſpecies videre contigit, nec multa quod ſciam in hortis à noſtratibus coluntur, ea obſervare & inter ſe conferre nondum licuit, necdum licet.

1. *Doronicum vulgare* Park. *latifolium* Cluſ. *majus Officinarum* Ger. emac. *Dor. radice Scorpi* C. B. *latifolium* Cluſ. **Common or broad-leaved Leopards bane.**

Dod.

Foliis exit pluribus, ſubrotundis, latis, dilutè virentibus, mollibus, tenuíque lanugine pubeſcentibus, Hederæ cujuſdam & unius Cyclamini foliorum formâ, ſed amplioribus, ad Cucumeris magis accedentibus, hujus tamen & minoribus & mollioribus. *Caulis* dodrante altior, & ipſe lanugine haud carens, ſtriatus, quaſi multangulus, alioqui rotundus, qui in pauculos diviſus ramulos, ipſis faſtigiis *flores* promit, Chryſanthemi æmulos, & medio videlicet diſco & orbiculato ambitu luteos, qui in tenues & candidos pappos reſolvuntur, quibus ſubſunt exigua, nigricantia *ſemina.* Radiculæ haud magnæ, candidæ dum recentes ſunt, geniculis veluti articulatæ, non rectè deſcendunt, ſed per obliquum Graminis modo ſerpunt; & ſubinde extuberantes novella protrudunt germina (ſeſe multiplicante ſtirpe) demiſſis etiam ab ipſis tuberoſis partibus aliquot deorſum concoloribus bris. Referunt radiculæ exanimatos Scorpiones: nam anterior & tuberoſior cauliculis proxima co pusculum cum pedibus, poſterior articulatam videtur exprimere caudam.

Locus. In montibus propè Genevam copioſè provenit.

2. *Doronicum Cyclamini folio, nigra radice Campoclarenſe* Col. **Black-rooted Leopards bane with Sowbread leaves.**

Col.

Differt hæc ab aliis vulgatis *radice*, quæ nigreſcente & fuſco cortice exterius tecta eſt, intus ve alba, odorata, cupreſſi ligni deraſi modo, ſapore dulci & aromatico, cerebrum petente: in ſaxoru rimas excelſiorum montium in valle Campoclarenſium longioribus fibris craſſioribus & albica bus minimè nodoſis ſe inſinuat: ipſa verò radix obliquam, geniculata & in globulos intumeſc obliquè reptat in ſumma tellure, ut etiam nuda reperiatur. *Foliis* differt etiam, quæ non cu meris modo ut vulgarium mollia, & hirſutie incanâ obſita, ſed Cyclamino proximiora, carnoſio vulgaribus & duriora, majoribus dentibus circumſerrata, læviora minúſque piloſa, viridiore colore nitidiore, venulis quibuſdam denſis ac reticulatis, ut cutis, depicta, magíſque circa petiolum lu ſinu conjuncta. *Caule* pedali & ſemipedali invenimus, ſtriato, cavo, tribus aut quatuor alis folior abſque petiolo alternatim hærentium intercepto. *Folia* ab radice plura quatuor è ſingulis germini quæ plura edit. *Florem* in ſummo habet unicum ex calice folioſo virente, quatuor unciarum diame quamplurimis barbulis radiantem luteis, Aſteri æmulum, medium continentibus umbonem floſc exiguis compactum, qui Maio menſe emicat. Tota planta major eſt vulgata Cucumerino rotu folio Doronico, & pulchriore aſpectu reliquis aliis oritur in monte Mateſio locis Borealibus.

Dubitat C. Bauhinus, an hæc planta ſit Doronicum radice [Scorpii] Brachiata *Lob.* cum ta neque figura neque deſcriptio Lobeliana ei aptè conveniant. Fieri tamen poteſt ut eadem fu nam Lobelius perſæpe in plantis deſcribendis labitur, memoriæ nimium fidens; & figuræ etiam non raro minus exactæ ſunt nec plantis per omnia reſpondent.

Nos certè plantam hanc *F. Columnæ* deſcriptam Cantabrigiæ in hortulo noſtro aliquot annos aluimus.

Doronici humilis Stiriaci Cluſii deſcriptio ab hoc non multùm abludit, ut eandem plantam ſuſpicer.

De Doronici radice hoc cumprimis controverſum eſt, ſítne venenata. Quantum comperi (inquit Caſp. Hofmannus in *De Medicam. Officin.* lib.2. cap. 4.) qui primus illum accuſavit Maranta fuit, 1. *Meth.* 11. Ejus opinionis fuiſſe Aldrovandum quoque Geſnerus ſcribit *l. de Aconit.* Matthiolus ab initio quidem acriter ſe oppoſuit, ſed demum conſenſit, partim Cortuſi motus autoritate, partim experimento caniculæ quam quatuor drachmis radicis ſtrangulavit. Huic iterùm ſe oppoſuerunt Geſnerus l. c. & Lobelius in Adv. qui etiam more ſuo in Matthiolum acriter invehitur: nec refert, inquit, quod caniculis pernicioſum ſit, cùm non pauca reperiantur aliis animantibus noxia & lethifera quæ homini non modò innocua ſed & ſalutaria ſunt: Nam & experimento certum habemus Aloe ſaluberrima interfici vulpes, & ex Plutarcho eaſdem enectas Amygdalis amaris diſcimus, *&c.* Fruatur ille ſuo judicio; ego certè mallem ſuffragari Matthiolo quàm in humano corpore experiri quod canibus aliíſve Quadrupedibus pernicioſum comperi. Nec refert quod ſine periculo utimur Electuario de gemmis, &c. Nam & venenis ut Opio, &c. exigua doſi innoxiè, imò cum commodo uti poſſumus, & in El. dicto Doronicum aliis ſalutaribus mixtum corrigitur. Geſnerus autem deplorando experimento vim lethiferam radicis Doronici in ſemetipſo comprobavit, ſi quidem verum ſit, quod Coſtæus ſcribit in *Elect. de Aromat. Meſue*, illum eſu hujus radicis obiiſſe. Quod ut credam (inquit Hofmannus) ipſus facit. Ut enim manifeſtò redargueret Matthiolum (ſic loquitur 2 *Epiſt.* 20 & 22.) ſe ℥ii rad. hujus ſumpſiſſe, & per octo quidem horas bene habuiſſe; verùm iis elapſis ventrem ac ſtomachum inflari ſenſiſſe, & circa os ventriculi imbecillitatem quandam, & corpus totum infirmius, ita ferè ut aliàs ſemel ac iterum ex nimio frigidæ potu perceperat. Quæ Symptomata cùm biduo durarent, & non viderentur ſponte ceſſuræ ingreſſum fuiſſe aquæ calidæ ſolium & curatum fuiſſe.

In Itinerario D. Georgii Wheeler invenio ſpeciem Doronici, quam Græci circa Athenas *Scor-[illegible]do corta* vocant, ob radicem ſcilicet Scorpio ſimilem, ſquamoſo corpore, in medio intumeſcentem, caudâ acutâ, fibris pedes imitantibus utrinque productis; in terra reptantem, & ſubinde in [illegible]era Scorpionum æmula intumeſcentem, ut velut catena Scorpionum ſe mutuò inſequentium videatur. Folia Chelidonii minoris aut Tuſſilaginis foliorum minorum æmula. Florem non vidit.

Locus. In Hymetti montis faſtigio Athenis non longè hanc plantam invenit Autor, quam eandem puto præcedenti à Columna deſcriptæ; certè à nobis Cantabrigiæ cultæ ipſiſſima eſt.

3. *Doronicum radice dulci* C. B. *Dor. folio ſubrotundo, ſerrato* J. B. *Dor. brachiata radice* Park. *D. radice repente* Ger. **Creeping Leopards bane.**

Cluſ.

Caulem habet aliquando cubitalem, rotundum, ſtriatum, viridem, intus concavum; capitulum in ſummo caule magnum, ex multis floſculis luteis concavis & quinque crenis diviſis congeſtum, quod aliis longiuſculis & in extremo crenatis foliis fulgore auri ſplendentibus ambitur, non inodo-[illegible] *Semen* exiguum, nigricans, cum ſuo pappo facilè evaneſcens. *Folia* circa radicem longo pediculo inhærentia, orbiculata ferè ſunt, ſenſim tamen à pediculo in latitudinem ſe explicant, in ambitu dentata & ſervata; quæ verò caulem ambiunt longiora, & ab ipſa ſtatim pediculi ſede in latum expanſa, omnia ſaporis acris & amari. *Radix* ex viriditate candicans, minimum digitum craſſa, geniculata & quaſi ſquammata, internodiiſque diſtincta, ſed nodis ſurſum tendentibus, non infernè, ex inferiore geniculorum parte longas agens fibras, albas, ſatis craſſas, & propagines in lateribus, guſtu ferè ſucci à Glycyrrhizæ radice expreſſi & denſati.

Locus & Tempus. Invenitur in *Etſcher*, *Durrenſtein* & quibuſdam aliis Auſtriacarum Stiriacarúmque Alpium jugis inter ſaxa. Floret Julii initio, aut etiam ſeriùs, in hortos verò tranſlatum, ubi non diu permanet [illegible]o plerunque.

Vires. Hoc unà cum Doronico maximo venatores paſtoréſque montani, qui Rupicaprarum radicem appellant, adversùs vertigines non minus commendant quàm Auriculæ urſi flavo flore radicem, viri[illegible]e firmandis apprimè utilem eſſe ferunt. Huic ſimile eſt ſi non idem

* 4. *Doronicum brachiata radice* Ger. *radice Scorpii brachiata* C. B.

Lob.

Hæc ſpecies Dodonæo paulo major eſt Doronico primo ſeu vulgari, ſaturatiùs virens, procerior, [illegible] pluribus corticeis ſquammulis, nitentibus, candidis, marmoreis tranſverſim cincta, cui ala[illegible]que apta una eſt, Squillæ marinæ, Cancellive aut Scorpii forcipulis non abſimilis, dulcicula gu-[illegible] *Folia* majora pauló & rotundiora.

Locus. [illegible]mbroſis hæc montibus oblectatur.

Hanc Parkinſonus præcedenti eandem facit, nec immeritò meo judicio; ac proinde folia in Lo-[illegible]one minùs rectè picta ſunt æqualia abſque crenis.

5. *Doronicum Stiriacum flore amplo* Ger. emac. *humile Stiriacum Cluſii* Park. *latifol. flore magno* C. B. *folio lato, flore magno* J. B. **Stirian Leopards bane with a large flower.**

Cluſ.

Humilius plerunque eſt jam dicto, & capite floris majore, *foliis* à pediculo ſtatim pænè orbicula-[illegible] Cyclamino, alioqui ſuperiori non diſſimilibus. *Radicum* item nodi & propagines, neque in hoc, ut neque in præcedente, deorſum tendunt (nodi autem in hoc minùs apparentes) aut anſarum inſtar longè à matre ſeſe ſpargunt, ſed quaſi matri contiguæ ſurſum tendunt, & extra terram folia promentes, fibris in tellure ſeſe firmant, nequis ſine fibris aut utrinque anſatas exiſtimet.

Locus. Naſcitur in Veytzalben ſupra Neuberg in Stiria, & eodem quo præcedens genus tempore floret. Idem videtur Doronico Cyclamini folio, nigra radice Campoclarenſi *Col.* ſuperiùs deſcripto.

* 6. *Doronicum Germanicum* Park. *Plantaginis folio alterum* C. B. *Germanicum, foliis ſemper ex adverſo naſcentibus, villoſis* J. B. *Calendula Alpina* Ger. **German Leopards bane.**

Cluſ.

Terna aut quaterna ſumma tellure fundit *folia,* Plantagini latifoliæ ferè æqualia, longiora tamen, & ad Digitalis luteum ſeu pallidum florem ferentis ſimilitudinem magis accedentia, nervis diſtincta, mollia, viridia, ſupernè nonnihil villoſa, infernè candidiora & læviora, bina ſemper ex adverſo naſcentia, guſtu nonnihil amaro & acri. *Caulem* habet ferè cubitalem, nudum, rotundum, hirſutum, ex quo magnus emergit orbis, multis *floſculis* luteis in quatuor foliola diviſis conſtans; eum orbem ambiunt quindecim aut plura folia, Doronico latifolio ſimilia, latiuſcula, & per extremum crenata, coloris flavi elegantis. *Semen* floribus ſuccedens, ut in Doronici generibus, in pappum evaneſcit. *Radix* minimi digiti craſſitudinem pænè æquat, nodis quibuſdam informibus diſtincta, multíſque fibris donata, lateribus propagines fundens & ſingulis annis nova germina proferens.

Locus. In omnibus ferè pratis ſublimioribus ad Alpium radices, tum in ipſis Alpibus Auſtriæ ſitis provenit: item in cæduis ſylvis ad Mœnum amnem.

* 7. *Doronicum* VI. *Pannonicum* Cluſii: *Aliſma Matthioli, ſive Plantago montana* J. B. **Baſtard Leopards bane with Plantain leaves.**

Cluſ.

Superiori (inquit Cluſius) non valdè diſſimilis, plura tamen ſecundùm radicem habebat expanſa *folia,* minus nervata & anguſtiora, anguſtiora etiam quæ caulem ambiebant, perinde tamen ut illa ex adverſo naſcentia, quæ cum ſuo caule nonnihil hirſuta erant: ejus ſuprema pars in plures ramulos dividebatur, ſuſtinentes hirſutos calices, unde emergebant ſimiles ferè *flores,* coloris tamen aurei elegantiſſimi, duplici interdum foliorum medium orbem ambientium, & quodammodo per extremum fimbriatarum ſerie conſtantes. *Radix* gracilior eſt ſuperiore, non paucioribus tamen adnaſcentibus fibris donata quàm illa. Maio etiam florebat.

Locus. Copioſè naſcentem inveniebat Cluſius vicinis Nemethwywar Ill. Balthaſaris de Batthyan arci cæduarum ſylvarum declivibus.

Hanc plantam C. Bauhinus eúmque ſecuti Gerardi emaculator & Parkinſonus præcedenti eadem faciunt. Cluſius tamen, qui utramque novit, diſtinguit, & poſt eum J. Bauhinus, apud quem plenam & accuratam omnium ejus partium deſcriptionem vide. Notæ autem præcipuæ quibus a ea differt, præter memoratas à Cluſio, ſunt, radicis ſapor acris, aromaticus & ingratus, cujus tamen in ſuperioris deſcriptione nulla mentio: *ſemen* longum, ſtriatum, hirſutum, compreſſum, acre, odoratum à Doronici ſeminibus multum differens. Nos, ut qui non neceſſariam ſpecierum multiplicationem quantum poſſumus cavemus, in C. Bauhini ſententiam proniores ſumus.

Vires. Planta Arnica reperta eſt à frequenti experientia unica & optima panacea lapſorum. Ephem *Germ. Ann.* 9. & 10.

* 8. *Doronicum maximum* Ger. *maximum Auſtriacum* Park. *max. foliis caulem amplexantibus* C. B. *max. foliis Hyoſcyami Peruani modo caulem amplectentibus* J. B. **The greateſt Auſtrian Wolfsbane.**

Cluſ.

Genus hoc Doronici omnium maximum bicubitalem interdum aut ampliorem habet *caulem,* minimi digiti plerunque craſſitudine, ſtriatum, hirſutum, ſummo cacumine in aliquot alas diviſum. *Folia* circa radicem orbiculata, longo pediculo inhærentia, rugoſa & nonnihil hirſuta, quæ ve nullo ordine digeſta caulem ambiunt, ampliora ſunt, mucronata, leviter dentata, pediculo nullo ſed inſtar foliorum Tabaci majoris latifolii, caulem latiore baſi amplectentia, viridia, hirſuta. *Flores* extremis alarum ramulis inſident, magni, vicenis aut tricenis oblongis foliis & orbem ſatis latum ambientibus conſtantes, lutei coloris, odoris expertes. *Semen* ut aliorum Doronici generum ſtriatum, vireſcentis tamen coloris, quod cum ſuo pappo auræ leni flatu defluit, initium ab exteriore ambitu faciens, ut in reliquis Doronici generibus. *Radix* ex viridi candicans nodoſa, ſqu lulæ ſimilis eſt, ſed ubi propaginibus aucta eſt, craſſior fit, & ex multis velut corporibus in unicum conflatur & cauleſcit.

Locus & Tempus. Secundùm rivos è montibus labentes, locis umbroſis in deſcenſu jugi *Wechſell* primùm obſervabam (inquit Cluſius) poſtea longè majori copia declivibus, ſylvoſis tamen locis Eſtcheri & Herrenalb Auguſto flores proferens: tandem in montanis ſylvis ultra Dravum Pannonia interamni Maio florens. Hortis libenter aſſueſcit: in quibus Maio flores dat, ſemen Junio maturum.

* 9. *Doronicum minus* Park. *minus Officinarum* Ger. *Plantaginis folio* C. B. *folio ferè Plantaginis oblongo* J. B. **Plantain-leaved Leopards bane.**

Lob.

Hujus *caules* erant teneri, puſilli: *folia* mollicella, oblonga, uti Plantaginis, nonnihil ex viridi flaventia, conſpicuè hirſuta Piloſellæ modo, vel Cucumeris agreſtis, ſed attrectanti lævia, ambitu rotundo, ſed nonnihil lacinioſo & ſupernè anguſto, Cucumeri agreſti quàm Cyclaminis ſimiliore, terna vel quaterna; pediculis innatis *radici* exiguæ, tereti, orbiculatæ, ſed infernè in anguſtum ſenſim adductæ, ſubtus & tranſverſis quaſi ſquamularum torulis articulatæ, apprimè Scorpionis cadaver & caudicellam exprimenti, pluſculis donatæ fibris: color candidus, ſapor dulcis, amaricat, & lentorem multum pauxillæ conjunctum aſtrictioni præfert. Seſquipalmum altus *caulis*, *floribus* in ſummo donatur luteolis aut pallidis, radiatis Buphthalmi aut mediæ Conſolidæ.

Hanc ſpeciem Burdegalæ vicinis locis delatam habuit Cluſius.

10. *Doronicum Auſtriacum anguſtifolium* Ger. Park. *longifolium, hirſutie aſperum* C. B. *Doronici ſpecies ex horto Ferrarienſi, folio longo hirſuto* J. B. **Long-leaved hairy Leopards bane.**

Cluſ.

Caule eſt brevi, pedali duntaxat, molli, hirſuto, ſtriato. *Folia* illi rara, parva, craſſa, longiuſcula, ſupinâ parte admodum viridia, & quodammodo ſplendentia, omninò tamen villoſa, pronâ autem lævia, dilutiùs virentia; at quæ caulem ambiunt anguſtiora ſunt, omnia porro peracris ſaporis. Summo caule unicum plerunque fert *florem*; Tertio Lobeliano [vulgari noſtro] ſimilem, ſed magis aureum, quo evaneſcente ſuccedit exiguum ſemen nigricans, lanugine & pappo coronatum, quod levi aurâ excutitur, & venti arbitrio fertur. *Radix* parva, geniculata, & internodiis diſtincta, nigricans, craſſioribus candicantibus aliquot fibris donata, guſtu aromatico.

Hoc genus Doronici Cluſius obſervavit in Sneberg, deinde in Snealben & Neuberg, nuſquam verò majori copia quàm in ſummo Etſcheri jugo, inter ſaxa, tenui, nigrâque terrâ leviter tecta. Floret Julio, nonnunquam etiam Auguſto, quo menſe ſemen ſubinde maturitatem conſequitur. *Locus & Tempus.*

11. *Doronicum Helveticum incanum* C. B. Park. **Hoary Helvetian Leopards bane.**

C. B. prod.

Ex *radice* geniculata & quaſi ſquamata, *caulis* emergit pedalis, rotundus, incanus; cui *flos* magnus luteus, foliis aureis, longiuſculis, non crenatis, diſcum cingentibus, qui tandem in pappum abit cum *ſemine* aliorum ſimili. *Foliis* eſt craſſis, ad radicem aliquibus ſubrotundis, aliis ex rotunditate oblongis, dentatis & ſerratis, parte inferiore unà cum pediculis ob incanam lanuginem mollibus, ſupernè verò pallidè virentibus & nervo albicante: quæ verò caulem ambiunt longa ſunt, anguſta & acuminata, acris & amari ſaporis.

In Alpibus Helveticis reperitur. *Locus.*

An Doronicum folio longo ſerrato *J. B*? cujus folia longa, parum lata (unciam circiter) & in ambitu ſerrata, aliàs Doronico vulgari ſimile.

* 12. *Doronicum Helveticum humile, craſſis foliis* C. B. Park. **Low thick-leaved Helvetian Leopards bane.**

C. B. prod.

Planta palmaris eſt, *foliis* craſſis & denſis, ſupernè atrovirentibus, infernè pallidis, nonnihil hirſutis, primis quidem ex rotunditate oblongis, per ambitum crenatis, pediculi baſi caulem ambientibus, ſubſequentibus verò uncias ſex longis, ſeſquiunciam latis, quorum ſuperiora pediculis carent. *Caule* eſt brevi, hirſuto, in ramulos biunciales diviſo, quorum ſinguli *florem* luteum mediæ magnitudinis ſuſtinent.

Julio menſe in Valeſianorum jugis floret. *Locus & Tempus.*

13. *Tuſſilago Alpina folio longo* J. B. *Alpina folio oblongo* C. B. Park. *rectiùs Doronicis affinis longifolia.* **Long-leaved, Baſtard Leopards bane.**

J. B.

Hellebori fibras imitatur quodammodo hujus plantæ radix nigricans, tranſverſa, fibroſa, ſapore ut mihi videtur) nonnihil aromatico, *Folia* craſſa, quædam palmo longiora, parte inferiore hirta, per margines ſerrata, multò breviora latioráque adoleſcenti quàm adultæ plantæ. *Caules* interdum cubitales, ſummum cacumen ornat *flos* magnus, Doronici vel Calthæ aut Plantaginis Alpinæ à qua tamen differt) aliquando duo, tandem in pappum abeuntes.

In montis Juræ verticibus altiſſimis *Thuiri* & *Dole* dictis invenimus: J. Bauhinus in præalto monte Braulio & Albula in Rhætia florentem Julio. *Locus.*

* 14. *Virga aurea magno flore* C.B. *Conſolida aurea nemorum* Park. *Conſolida aurea nemorum Limonii folio, non Aliſma montanum* J. B.

Lob.

Foliis eſt nigræ Betæ aut potiùs Limonii, atriùs virentibus, carnoſis, aliquantulum hirſutis, craſſis, nervoſis, Doriæ ſimilibus, amplexis pedales Doronici *cauliculos* binos aut ternos: *floribus* caducis Doronici aut Calendulæ, & concoloribus ferè, ſcitè pectinatim confertis & commiſſis foliolis antequam pandantur eleganti ſpectaculo, radice multis filamentis albidis ſparſa in ceſpitem ſummum, Bellidis modo; ſapore mediæ Conſolidæ tantillum acrimoniæ prodentis, aut Herbæ Doriæ, cujus etiam vires & quandam aromaticitatem æmulatur.

In Aureliæ Gallicæ ſylvoſis denſiſſimis oritur. Hæc deſcriptio habet multa, [non omnia] quæ conveniunt Tuſſilagini Alpinæ longifoliæ, ſuperiùs proximè deſcriptæ.

CAP. IX.

De Virga aurea.

Virga aurea à forma & floris colore dicta, Aſteris genus videtur, floribus parvis aureis, plurimis in ſummis caulibus in thyrſos aut corymbos, umbellàſve congeſtis.

1. *Virga aurea* Ger. *aurea vulgaris* Park. *aurea vulgaris latifolia* J. B. *aurea anguſtifolia minùs ſerrata* C. B. **Common Golden-rod.**

J. B.

Geniculatim hujus incedit *radix*, obliquè per terram acta, fuſca, frequentes demittens fibras, albicantes, ſapore aromatico. *Caules* recti & rigidi, duos aut tres circiter cubitos alti, ſtriati, ſubhirſuti, medullâ fungoſâ farcti. *Folia* tum à radice, tum in caule, & hæc quidem alternatim, longis pediculis appenſa, interdum nullis aut perquam brevibus donata, quorum quæ ima ſunt, palmum ferè lata exiſtunt, duos circiter longa [in noſtris regionibus eam longitudinem & latitudinem non aſſequuntur] ſuperiora minora, atrovirentia, utraque hirſuta & per ambitum ſerrata. *Flores* tum in ſummo caule, tum in pediculis peculiaribus ex foliorum alis exortis frequentes inſident Doriæ vocatæ floribus ſimiles, lutei, in pappos evaneſcentes.

Locus & Tempus. In ericetis ac montoſis ſylvis & ſaltubus frequens oritur. Auguſto menſe floret.

Variat foliis (ut rectè *C.B.*) quæ ſæpe ſine crenis, aliquando ſaltem minùs conſpicuis ſerrata ſunt.

Vires. Vulneraria eſt è celeberrimis intrinſecus & extrinſecus adhibita, ipſi etiam Solidagini Saracenicæ præferenda. In vulneribus internis (inquit C. Hofmannus) prodeſt ſubductione ichorum per urinas. Quod enim notârunt ſummi viri pleræque omnes potiones vulnerariæ ſunt diureticæ: Et pugiles ſolent in potu ordinario Valerianam ſumere, quæ inter diuretica familiam ducit: in externis juvat exſiccatione & abſterſione, quibus qualitatibus valdè excellit.

Lithontriptica diureticáque eſt non è poſtremis omnium conſenſu: in calculo primam experientiam habuit Villanovanus, qui in pulvere uſurpavit: & celebrat in hoc affectu Barclaius *Argen.* & *Euphorm.* Doſ. ʒij. in vino albo calido quoque mane ſumptæ.

Inſigni vi abſterſoria dotatam eſſe ait Hofmannus. Hinc tantæ ipſius laudes in viſcerum obſtructionibus, ad hydropem jam inclinantibus, ut diu in ſecretis fuerit habita in decocto. Ad fluxus tamen omnes alvi & uteri ſiſtendos, necnon hæmorrhagias internas commendatur, quæ adſtrictoriam potiùs quàm abſterſoriam eſſe arguunt; niſi fortè exſiccatoriâ vi hæc præſtet, quam omnes ei attribuunt.

2. *Virga aurea Mexicana* C. B. *aurea Limonii folio, paniculâ uno verſu diſpoſitâ, Mexicana* Hort. Pariſ. Mexican. **Golden rod, with Sea-lavender leaves.**

C. B. app.

Ex una radice *caules* plures, nonnihil tamen reclinati aſſurgunt; circa quos *folia* palmaria, ſeſquiunciam lata craſſiuſcula ſplendentia, in ſummitate tamen multo breviora. Ex foliorum alis ramuli prodeunt, quibus *flores* ſaturate lutei, ſurſum ſpectantes, & unam tantùm caulis partem occupantes, inſident.

Hanc Londino acceptam Cantabrigiæ in horto aluimus ſub titulo *Virgæ aureæ Limonii folio.*

Huic eadem nobis videtur Virga aurea Americana *Park.* cujus tamen deſcriptionem ſubjungemus, ut Lector de ea ipſe judicium ferat. Caulem nonnihil piloſum, folia leviter dentata ei adſcribit, quæ notæ an huic conveniunt necne dubito. Quòd ſi diverſa ſit mihi incognitam fateor.

3. *Virga aurea Americana* Park. **Golden rod of** America.

Park.

Hujus *folia* antequam excauleſcat, folia præcedentis [Virgæ aureæ ſerratis foliis] magnitudine æquant, anguſta, oblonga, in medio latiora, utraque extremitate acuta, circum oras obiter dentata, *colore* viridi obſcuro. *Caulis* nonnihil piloſus, pedali & interdum ſeſquipedali ferè altitudine, *floribus*

bus ab uno tantùm latere, ſeu uno verſu diſpoſitis, aliarum hujus generis ſimilibus onuſti. *Semen* ſuccedit papposum. *Radix* in terra reſtat caulibus hyeme marceſcentibus.

4. *Virga aurea Canadenſis, hirſuta, paniculâ minùs ſpecioſâ* Hort. Pariſ. **Golden rod of** Canada, **with hairy leaves.** *V. aurea ſerratis foliis hirſutis* Hort. Blæſ. auct.

Hanc Virgæ aureæ Canadenſis nomine Londino miſſam in hortulo noſtro Cantabrigiæ aliquot annos aluimus.

5. *Virga aurea foliis anguſtis, lævibus non ſerratis* Hort. Joncq. **Narrow-leaved Golden rod with ſmooth and not indented leaves.**

Hanc quoque Londino accepimus ſub titulo Virgæ aureæ Arnoldi Villanovani; eſt tamen puto planta Canadenſis.

* 6. *Virga aurea latifolia ſerrata* C. B. *aurea ſerratis foliis* Park. *aurea Arnoldi Villanovani* Ger. *aurea, ſive Solidago Saracenica latifolia ſerrata* J. B. **Broad-leaved, indented Golden rod, or Confound.**

J. B.

Triplò latiora huic ſunt quam * jam dictæ *folia*, longiora, cæteròqui ſimilia, perinde ut *caules* ramíque: at verò *flores* lutei papposi, non ſecundùm ramulos ſpicati, ſed ſummis extremíſque umbellam quodammodo effigiantes hærent. ** Virgæ aureæ vulg.*

J. Bauhinus hanc reperit in monte Rosberg propè *Maſmunſter*, florentem Octobri: C. Bauhinus in Baſileenſi monte *Munchenſtein*. *Locus.*

7. *Solidago Saracenica* Dod. Lob. *Saracenica vera, Salicis folio* Park. *Virga aurea anguſtifolia ſerrata* C. B. *aurea anguſtif. ſerrata, ſive Solidago Saracenica* J. B. **Saracens Confound.**

J. B.

Bicubitalis eſt hæc & tricubitalis, *caulibus* ſtriatis, glabris: ex quibus alternatim *folia* naſcuntur lmum & ſeſquipalmum longa, unciam unam aut duas lata, ſimilia ferè foliis Salicis auriculatæ, Doriæ inſtar per ambitum crenata, ſed tenuiora, glabra, non hirſuta ut in vulgari, ſapore quodam aromatico prædita, calidiuſculo. *Flores* non ſecundùm caulem ut in Virga aurea vulgari, ſed in extremis ſurculis, ut in Doria, ut umbellam quodammodo mentiantur, lutei, foliis longiuſculis ternis vel quaternis conſtantes, floſculis confertis in pappos reſolvendis medium obtinentibus.

In foſſis propè Argentoratum in Germania, ínque ſummis jugis montis Juræ collegimus; J. Bauhinus in monte Rosberg propè Maſmunſter. *Locus.*

Floret Septembri atque etiam Octobri. Conſolida ſive Solidago à conjungendis vulnerum labris urcis & Saracenis dicta eſt. *Lugd.* Ad eadem valet ad quæ Virga aurea, cujus etiam ſpecies nſetur. *Vires.*

* 8. *Solidago maxima Americana* Cornuti.

Corn.

Caule multiplici, rotundo, glabro, levitérque purpuraſcente in tantam proceritatem attollitur quantam cubita tria aut quatuor implere ſolent. Circa quemque *folia* ſubpinguia, & ſine ordine hinc inde diſponuntur: formam habent ſingula Saponariæ aut Plantaginis aquaticæ, minùs tamen enſa ſunt, nam adverſo ſole intuenti mille velut foraminulis pertuſa apparent, quod fibrarum cri- itudo facit, nec magis inde ſcabra ſunt ad tactum; attenſæ ſiquidem membranæ planities aſperi- tes illas velut lævore quodam perpolit & exæquat, quò fit ut ſplendidè admodum vireant. *Flos* eò ſerotinus apud nos eſt, ut ſæpiùs hyeme præoccupatus velut fœtus in ipſo utero ante partum datur: ſi verò aut æſtas plurimum deflagrârit, aut intempeſtivi calores autumno inceſſerint, pa- culam promit veriùs quàm florem, luteam, nec niſi tubulis & filamentis per floccos prodeun- n, ac non longè pòſt maturitate in pappos abeuntem. *Radix* numeroſâ fibrarum copiâ contexi- . Ineſt plantæ ſapor jucundus, odoratúſque citra acrimoniam calefaciens, nec parum habens rictionis.

Peculiaris in hujus plantæ partibus vivacitas obſervatur, &c. vide.

9. *Herba Doria Lobelii* Ger. *H. D. vulgaris* Park. *Aliſma Matthioli ſive Doria* J. B. *Virga aurea major vel Doria* C. B. **Doria's Woundwort.**

J. B.

Obliquè fertur *radix*, craſſitudine digitali, alba, multas longas ab inferiore parte fibras demit- s, concava ubi in caulem excrevit, ſapore aromatico & amaro. *Caulis* trium aut quatuor cubi- um eſt altitudine, cui alternatim ſine pediculo *folia* adnaſcuntur, Lepidii foliis accedentia, non voſa, ut ſunt Plantaginis aquaticæ, quibus etiam ſunt longiora, acuta, crenata, pinguia. Folia & priora habent aliquid ſimile cum Plantagine aquatica, non tamen ſunt ità lata, nec nervos undùm longitudinem obtinent, cum pediculis ſunt cubitalia; ſapore Angelicæ aromatico ſed iſſiore, amaro. Caulis faſtigium in aliquot dividitur ſurculos, qui *flores* ſuſtinent Jacobææ luteos, minùs folioſos, in pappos abeuntes. Radice eſt vivaci & perpetua.

Monſpelii ad Ladi amnis ripas ſponte & copioſè oritur. Floret Julio & Auguſto; Semen matu- Septembri. *Locus.*

10. *Herba Doria minor Americana* Park. **Doria's Woundwort of America.** *Herba Doria altera* Ger. emac.

Park.

Doriæ vulgari perſimilis eſt ſed minor, *foliis* per hyemem etiam virentibus, craſſis, oblongis, anguſtis, duplo quàm illius minoribus, & brevioribus pallidiùs virentibus, aliàs figurâ ſimilibus. *Caules* complures ad dimidiam illius altitudinem non aſſurgunt, teretes & plerunque deorſum nutantes, foliorum & florum multitudine prægravati ut recti ſtare nequeant. *Florum* capitula ſquammoſa quàm præcedentis majora, uti ſunt & flores ipſi, magíſque expanſi, multis anguſtis foliolis oblongis & medio floſculorum agmine compoſiti, in pappum abeuntes. *Radix* plurimis fibris nigricantibus conſtat in terra latè ſe diffundentibus, unde planta immenſum ſe propagat, & plantas vicinas enecat.

Accuratam hujus deſcriptionem videſis apud Gerardum emaculatum.

A. 11. *Virgæ aureæ ſive Solidagini anguſtifoliæ affinis, Lingua avis Dalechampii* J. B. *Conyza paluſtris* Park. *paluſtris ſerratifolia* C. B. **Marſh Flea-bane, or Birds tongue.**

J. B.

Duorum aut trium eſt cubitorum, *caule* ſtriato, cavo, per quem ex longis intervallis alternata *folia*, Solidaginis Saracenicæ non multùm abſimilia, ſine pediculis adnata, palmum aut ſeſquipalmum longa, ſemunciam aut unciam lata, in ambitu ſerrata, in acutum mucronem deſinentia, & ſubtus veluti tomento obſita [ſupernè obſcuriùs virentia] Supremus caulis in ſurculos crebros diducitur, atque hi rurſum in pediculos, in quibus *flores* lutei Solidaginis Saracenicæ.

Folia (quantum memini) in plantis nobis viſis unciâ latiora erant, unde in Deſcriptione Bauhiniana mendum ſubeſſe Typographicum ſuſpicor, & pro ſemunciam ſeſcunciam legendum.

Locus. In foſſis paluſtribus & earum aggeribus, in inſula Elienſi obſervavimus, ſed rariús: In tranſmarinis propè *Nantuam* oppidum ad ſtagni latus, eundo à Geneva ad Lugdunum.

CAP. X.

De Stœchade citrina ſeu Helichryſo.

STœchas (Arabicam intellige) ab inſulis ejuſdem nominis, ubi copioſè naſcitur, cognomentum accepit, teſte Dioſcoride l. 3. cap. 32. & Plin. l. 28. c. 18. non tamen in iis duntaxa inſulis naſcitur, ut ſcribit Plinius, ſed alibi etiam multis in locis.

Herbam quæ Stœchas citrina hodie vulgò dicitur, veterum Helichryſon eſſe Botanici peritiores exiſtimant. Variè autem ſcribitur hæc vox, nimirum vel Helichryſus vel Heliochryſus, vel Ἐλειόχρυσος vel Heleiochryſus. Heliochryſus Plinio probari videtur, cùm ſcribat, florem ad Solis repercuſſum aureæ lucis in modum dependere. Quid autem paludi cum auro, inquit C. Hofmannus.

Aliis Chryſocome Veterum putatur, quæ à comantibus auri fulgore corymbis (ut Plinius loqu amat) nomen accepit.

Notæ ejus characteriſticæ ſunt flores foliis marginalibus aridioribus & exuccis, quæque colori gratiam diu retinent ſiccata, cincti; folia oblonga, anguſta, caneſcentia, aut etiam tomentoſa incana.

Huc autem ob notas communes plantas nonnullas Gnaphalia dici ſolitas refero, quamvis colore floris diſcrepent, ut Gnaphalium Americanum, Gnaphalium montanum, &c.

* 1. *Chryſocome Æthiopica Plantaginis folio* Breynii.

Hæc ex *radice* nigra & fibroſa *caulem* fert lignoſum, firmum, plus fermè quàm pedalem, ſæpiùs alios cauliculos producentem, vel minimè, vel parumper & quidem ſuperiore tantùm medi lanuginoſum, ubi pænè nudus aut pauca ſaltem foliola habet: inferior verò ejus medietas foliis compluribus condecoratur, vireſcentibus & glabris, Plantaginis lanceolatæ perbellè æmulantibus; se brevioribus, latioribus longéque multo rigidioribus, per oras modicè reflexis & criſpulis, ſupina parte eleganter ſplendentibus; in quibus nervi quinque inſigniter conſpicui ſecundùm longitudinem cum venulis ſatis validis per latitudinem vario flexu diſcurrentibus, cernuntur. Horum infima longiuſculis & latis pediculis fulciuntur, reliqua verò ſine pediculo cauli adnata, marginibus utrinq in caule adeò devergunt, ut planè alatus videatur. *Floſculi* caulium & ramulorum faſtigia occupant, in comam cohærentes, Stœchadis citrinæ Italicæ *J. B.* ſimillimi, at breviores, è ſquamulis ſtramineo & ferrugineo mixtim colore compactiles, quorum apices medii cum maturitate in papposum *Semen* exiguum Stœchadis citrinæ Germanicæ abeunt & aurâ leviſſimâ diſſipantur.

Locus. In locis Capitis bonæ ſpei ſterilibus luxuriat, ubi vere floret.

2. *Stœchas citrina floris & magnitudine & colore ſpecioſa* J. B. *Helichryſon Orientale* C. B. *Helichryſum Orientale, ſive Amarantus luteus* Park. parad. **Oriental Goldy-locks or Gold tufts.**

C. B.

Caule eſt rotundo, lanuginoſo, pedali; *foliis* oblongis, anguſtis, lanuginoſis, & ob tomento craſſis & incanis, iíſque ad *radicem* oblongam, nigricante cortice tectam pluribus. *Caulis in sum* in plures pediculos unciales, incanos dividitur: quibus ſingulis *flos* rotundus, rariùs oblongus, quaſi ex plurimis ſquamulis compoſitus, quintuplo quàm in vulgari, quæ Stœchas citrina dicitur, major, flavus & ſplendens.

Simile, ſed caule cubitali, foliiſque latioribus, minúſque lanuginoſis, umbellâ multo latiore, floribúſque minoribus & pallidioribus, ex horto Nobiliſſ. Contareni habemus, inquit C. Bauhinus.

Ex Creta inſula ad C. Bauhinum tranſmiſſa fuit ab Honorio Belli.

Heliochryſon Cretic.

Parkinſonus noſtras *Heliochryſum Creticum* & *Helioch. Orientale* diverſas ſpecies facit. Orientale ſci. Cretico elatius eſt & ramoſius magíſque incanum & tomentoſum, *foliis* tantillo latioribus & in caule & ramulis crebrioribus; Florum umbellæ ſeu corymbi in Orientali *capitulis* longioribus & majoribus, è ſquamulis pluribus compoſitis, denſiùs ſtipatis conſtant, colore aureo hilariore micantibus. *Radice* eſt perenni, ſed hyemes noſtras ægrè tolerat.

Ego Chryſocomen veram Dioſcoridis *Jacobi Zanoni* pro hac planta habeo, quamvis neque figura neque deſcriptio per omnia exactè reſpondeant. Cum Parkinſono tamen cénſeo Heliochryſon Orientale & Creticum diverſas ſpecies eſſe.

Elichryſon Orientale *C. B.* caule ſeſquipalmari, foliis anguſtis, valdè incanis in Olympo Aſiæ ſpontaneum obſervavit *D. Wheeler.*

3. *Stœchas citrina Germanica latiore folio* J. B. *Elichryſon ſive Stœchas citrina latifolia* C. B. *Amaranthus luteus latifolius* Ger.

J. B.

Virgas habet dodrantales aut etiam cubitales, cana lanugine veſtitas, nunc ſingulares, nunc plures: per quos *folia* numeroſa, incana, latiora multo quàm Stœchadis citrinæ Narbonenſis, adeò ut quæ terræ proxima è radice ſtatim pullulant, ad uncialem ferè latitudinem accedant. Extremis ramulorum immortalis auri fulgore reſplendent conglomerati ſquamulis compactiles corymbi. *Semen* pappo involutum. *Radix* longa, lignoſa, fibrata. In foliis ſiccis decem poſt annos deguſtatis ſapor nonnihil aromaticus. In ſterilioribus propè Rhenum ſuprà Coloniam Agrippinam abundè naſcentem obſervavimus: In regionibus quæ Rheno adjacent, potiſſimum verò quæ inter Spiram & Wormatiam ſunt, provenit, in locis aſperis, ſabuloſis, ſiccis & convallibus, florens Junio & Julio menſibus. *J. B.*

Vires.

Hujus flores vino decocti & poti lumbricos ventris expellunt, quod Tragus experientiâ certum eſſe didicit. Eodem modo ſumpti ſudores eliciunt.

Hujus varietatem florum ſquamulis eleganter in modum prunæ ex aureo rutilantibus, in Caſſubiæ ſterilibus arenoſis & apricis locis præſertim ſublimioribus Julio & Auguſto florentem, Septembri & Octobri ſemina perficientem, cætera præcedenti ſimilem Chryſocomes Germanicæ * flore igneſcente, ſive ex aureo rutilante proponit Jac. Breynius.

Aliam inſuper varietatem, floſculis longioribus & ſquamulis ſanguinei coloris imbricatis, valdè raram ex iiſdem montibus allatam addit.

Amaranti (ſic enim appellat hanc herbam) flores, autore Trago, calidæ ſunt naturæ, id quod ſapor & odor arguunt. Vino quidem decocti & poti lumbricos ventris expellunt, quod Tragus perientia certum eſſe didicit: Eodem modo ſumpti ſudores eliciunt, quare hanc herbam obſtru- onibus hepatis, lienis, renum & veſicæ conferre exiſtimat. In lixivio decocti ſi cum illo caput uatur, furfures capitis & porriginem expellit, pediculóſque enecat. Veſtibus appoſiti à tineis s tuentur. Aquâ decocti vaporantibus & fomentis induratam ac tumentem matricem emolli- Flores nonnulli felici ſucceſſu adverſus morbum Regium uſurpantur. *Breyn.*

* *Hujus flos nomini Heliochryſos reſpondet, ad ſolis repercuſſum aureæ lucis in modum dependens.*

4. *Stœchas citrina tenuifolia Narbonenſis* J. B. *Elichryſon ſive Stœchas citrina anguſtifolia* C. B. *St. citrina ſive Amarantus luteus* Ger. *Chryſocome ſive Coma aurea & Stœchas citrina vulgaris* Park. **Narrow-leaved Goldylocks or Caſſidony.**

J. B.

Fruticoſa eſt planta, *radice* craſſa, lignoſa, ſimplice, perenni [Lobelio radix gracilis eſt gummi mium, vel Cyperum rotundum Syriacum redolens, uti flores & tota planta, guſtu etiam aroma- , medicato & fervente, non tamen nimio fervore, ſubaſtringente] ex qua lignoſi *ſtolones* pro- cuntur, qui in virgulas creberrimas pedales & cubitales, albida lanugine obſitas deſinunt, qua- n ſummum cacumen *flores* corymbaceos, luteos pallentéſve, denſè glomeratos ſuſtinet, ſingu- ſquammulis imbricatos, ſicciſſimos, colore aureo fulgentes, non marceſcentes per multos annos bene exſiccati & loco ſicco reſervati fuerint) odore vehementes cum jucunditate. *Folia* per ra- s ordine frequentia conſcendunt, incana, villoſa, magis tamen ſubtus quàm ſupra, admodum an- ta, nec planè culmum dimidium lata, versùs ſuperiora minùs frequenter diſpoſita. Lobelio au- e in mollicello vellere puſillum *ſemen* Majoranæ, ſed exilius, ruffum, acre, odoratum.

Locus & Tempus.

Copioſè provenit circa Monſpelium, Aprili & Maio florens. Parkinſonus Lobelium ſecutus hanc n Stœchade citrina latifolia Germanica confundit, à qua ſpecie omnino differt.

Vires.

Stœchadis hujus flores, ut & Italicæ iiſdem viribus pollent quibus Stœchadis Germanicæ. Attenda- s Schroderum. Calf. & ſic. diuretici ſunt & vulnerarii. Uſûs præcip. in obſtructione urinæ, he- is, lienis, menſium; coagulatum ſanguinem reſolvunt, catarrhos exiccant, menſes nimios ſiſtunt, bricos fugant [vino decocti aut macerati & poti] Commendantur & in primis ad exiccandas luxiones acres pulmonum, &c. Extrinſecùs faciunt ad emolliendam uteri duritiem [in balneo] pitis defluxiones ſiccant & diſcutiunt [ſuffitu.] Matthiolus herbam totam omnibus cerebri mor- à frigido provenientibus, nempe pituitoſis fluxionibus, diuturnis doloribus, comitialibus, reſolutis, d genus aliis mederi aſſerit; ſive ejus decoctum in potu ſumatur, ſive in pulverem trita ex rhodo- le bibatur aut oxymelite. *Penes autorem fides eſto. Morbi illi nimis contumaces nobis videntur, quàm am imbelli medicamento expugnentur.*

5. *Stœchas citrina tenuifolia altera ſive Italica* J. B. *Elichryſum foliis oblongis, Stœchadi citrinæ ſimilis* Dod. C. B.

J. B.

Virgæ ramoſæ, quarum ſuperiores partes albicant, lignoſæ, in quibus *folia* ſimilia foliis Stœchadis citrinæ Narbonenſis, quæ tenuiora ſunt, inferiora, breviora ut in illa, alia quædam longiora unciâ. In ſingularum virgarum ſummitate umbella parva corymbifera: Corymbi parvi minores quàm in Narbonenſi, longiuſculis veluti parvis ſquamis conſtantes, qui ſe explicantes diſcum faciunt, in quo floſculi multis apicibus conſtantes. Color qualis ſit me latet, in ſicca ad ſtraminis colorem accedere videtur.

Locus. Bauhinus ex Apennino habuit: Nos eam in montibus Liguriæ, non procul Gavia oppido & alibi paſſim invenimus. Folia quàm Roriſmarini anguſtiora, multò minùs quàm Stœchadis citrinæ Narbonenſis albicant.

6. *Stœchas Citrina tenuifolia tertia ſive Neapolitana* J. B. *Elichryſon foliis oblongis, paucis, Stœchadi citrinæ anguſtioribus* C. B.

Matth.

Planta eſt exilis, *foliis* longis, anguſtis, hirſutis, ſtriatíſque: caulibus anguloſis, umbellâ in ſummitate aureâ divulsâque, radice tenui ac ſupervacua.

Ne quis autem hanc cum præcedente eandem cenſeat (ut rectè monet Bauhinus) illa enim numeroſis anguſtiſſimis foliis, hæc paucioribus, plus duplo longioribus, & illâ latioribus eſt prædita.

Locus. Inter Neapolin & Puteolos invenitur.

* 7. *Heliochryſum Abrotani fœminæ foliis* P. Bocconi. *Abrotanum fœmina verum Dioſcoridis Zanoni.*

Boccon.

Tenues ſunt huic *virgulæ*, fragiles, pedales; *foliis* circundatæ oblongis, anguſtis; denticulis quàm Abrotani fœminæ longioribus, nonnihil candicantibus. *Flores* in faſtigio cauliculorum umbellati, luteo auri colore fulgentes, Heliochryſi aut Stœchadis citrinæ floribus colore & odore perſimiles.

Locus. Semen à Perſide allatum plantam hanc in horto M. Etruriæ Ducis produxit.

8. *Elichryſum Creticum* C. B. *Chryſocoma* V, *quæ Cretica* Cluſ.

Cluſ.

Singulares, nonnunquam plures, emittit è radice virgulas, teretes, ſeſquipedales, incana lanugine & velut tomento obductas; quibus ſine ordine multa adnata *folia*, unciam & ampliùs longa, unciæ quadrantem lata, ſupernè virentia, infernè alba: circa ſummas virgas è foliorum alis nati ſunt tenues ramuli minoribus foliis præditi: ſummæ autem virgæ deſinunt in nudum ramulum, vel ſingularem, vel geminum, tomento carentem, cui inſident ſingularia capitula, ſquamulis imbricatim diſpoſitis conſtantia, inſtar capitulorum Cyani, è quibus prodeunt *flores*; multis ſtaminulis flavi compoſiti.

Stœchadem citrinam Creticam flore amplo *Park.* i. e. Santolinam Creticam *Alpini*, & Chryſocomen V. ſeu Creticam *Cluſ.* pro una & eadem planta habeo. Nam deſcriptiones conveniunt, & locus idem eſt. Nec diverſa nobis videtur.

Stœchadi citrinæ alteri inodoræ Lobelii affinis, capitulis brevioribus J. B. *Heliochryſo ſylveſtri flore oblongo ſimilis* C. B. *Stœchas citrina ſylveſtrior* Park. *quam C. Bauhinus ſic deſcribit:*

Caule eſt ſeſquipalmari, rotundo, incana lanugine obſito, in ramulos aliquot inæquales, palmo breviores brachiato: *foliis* Stœchadis citrinæ alterius inodoræ ſimilibus, latioribus tamen, aliqub leviter ſinuatis, ſeſquiuncialibus, infernè incanis & tomentoſis ſupernè virentibus. Ramuli in pedi culos tenues, nudos, uncias quatuor longos, abeunt, quorum ſummitatibus, *capitulum* unicum ſqua moſum cum *flore* inſidet, qui in pappos breves ut in Elichryſo ſylv. anguſtifolio abit.

Locus. In montibus Italiæ (inquit) propè Terracinum provenit. Icon J. Bauhini meliùs reſponde plantæ à nobis obſervatæ quàm Caſpari.

Hanc in muris & rupibus circa Meſſanam Siciliæ urbem copioſè provenientem obſervavimus.

Hujus aliam ſpeciem invenimus propè Tolonam Gallo-provinciæ portum, *foliis* longioribus, an guſtioribus, Roriſmarini ſimilibus in caule crebrioribus, ſupernè pallidiùs virentibus, ſubtus mi incanis, uti ſunt & caules. *Flores* eodem modo naſcuntur in longis pediculis ſingulares.

Huic plantæ affinis & ſimilis eſt, ſi non eadem,

9. *Chryſocome altera, peregrina* 1. Cluſ. *Cujus deſcriptionem è Cluſio ſubjiciemus.*

Cubitales plerunque habet *virgas* quando adolevit graciles, incanas, & velut tomento quoda obſitas, quas incondita ſerie diſpoſita ambiunt *folia*, longa, gracilia, Libanotidis coronariæ foliis ſi milia, vel iis etiam anguſtiora, ſupernè nonnihil virentia, infernè incana, ex quorum ſinu na cuntur tomentoſi ramuli, minoribus foliis præditi, per ſummas verò virgas rariora ſparſa ſunt folia quarum faſtigiis multi inſident ſquammati *flores*, vulgaris Chryſocomes floribus minores, aurei ve flavi coloris, qui marceſcentes fuſcum colorem contrahunt, & *ſemen* exile continent pappo involu tum. *Radix* lignoſa, dura, in aliquot ramos diviſa. Cum quadam non inſuavi graveolentia odo rata eſt, guſtúque calidiuſculo.

Salmanti

Salmanticenſi agro frequens eſt, (memini & Monpelliano videre) ubi tota æſtate ſubinde novos flores producit, totáque hyeme comam retinet. *Locus.*

Hæc planta in eo à noſtra differt quòd multos flores in ramulorum faſtigiis geſtat, cùm noſtra ſingulos tantùm, eóſque majores quàm vulgaris Chryſocomes.

10. *Stœchas citrina altera inodora* Lob. *Helichryſum ſylveſtre flore oblongo* C. B.

Lob.

Rariùs hæc multò occurrit Ilicetis cocciferis *Sommieres* inter & Monſpelium, tota pulchella, facie Stœchadem citrinam præferens; *folia* tamen ſunt latiora, incana, uti tota planta. *Cauliculis* palmaribus, in quibus *flores* itidem Stœchadis citrinæ alterius, grandiores, longiores, Lactucæ agreſtis quadantenus. *Radix* non magna, lignoſa, inodora; tota minùs nota, pervia, aut inventu facilis.

Jo. Bauhinus hanc plantam Stœchadi ſuæ citrinæ affini capitulis longioribus ſynonymam facit. Verùm planta, quam ſub titulo illo deſcribit J. Bauhinus, eadem omnino videtur Stœchadi odoratæ purpureæ Pilleterii *Lob. illuſt.* Quocirca vel Lobelius errat, qui Stœchadem illam purpuream Pillet. iverſam ab hac facit; vel J. Bauhinus qui eandem huic. D. Magnol nihil hìc lucis affert, ſed nos n dubio relinquit.

Præterea J. Bauhinus Chryſocomen ſecundam, ſive peregrinam tertiam *Cluſ.* huic ſynonymam facit. Eam autem Cluſius ſic deſcribit:

Pedalibus, interdum etiam cubitalibus aſſurgit ramis, candicantibus & lanuginoſis, quos Oleæ ſimilia folia, longa, mollia, cana lanugine tecta per intervalla ambiunt. *Flores* autem extremis ramulis pallentes, ſquamoſi & Agerati ferè inſident. *Radices* ſunt nigricantes.

Hanc alteram Chryſocomen Murciani *Moneanilla*, nomine Chamæmelo communi, appellabant. Hiſpalenſes *Romero marino*, i. e. Libanotidem coronariam marinam; Mauritani Granatenſis urbis incolæ Miſcajin.

At neque hìc nobis ſatisfacit J. Bauhinus ſiquidem deſcriptiones Cluſii & Lobelii non conveni- t ut conferenti patebit, ideóque unius & ejuſdem plantæ eſſe non poſſunt.

C. Bauhinus Chryſocomen quartam, peregrinam tertiam *Cluſ.* hujus Synonymam facit, minùs ctè noſtrâ ſententiâ, ſiquidem deſcriptio Cluſii meliùs convenit Stœchadi citrinæ alteri *Lob.*

Mira eſt apud Botanicos confuſio in ſpeciebus & Synonymis hujus generis.

11. *Stœchadi citrinæ affinis capitulis parvis, raris, ſquamoſis, in pappos evaneſcentibus* J.B. *An Elichryſon ſylv. anguſtif. capitulis conglobatis* C. B? *Chryſocome* 4, *peregrina* 3. Cluſ. *An Stœchas citrina altera* Ad. Lob?

J. B.

Citrinæ Stœchadis Narbonenſis inſtar denſè fruticat, *virgæ* tamen breviores, tomento candidæ, quas folia veſtiunt citrinæ Stœchadis, ſed longiora ſubinde, non minùs anguſta, inoffenſa marginum quabilitate, tomento villoſo ſubtus obſita. Capitula ſingulorum ramulorum (qui longi ac tenues) extremis impoſita, aut ſingularia, aut bina ac etiam terna, ſemunciâ breviora, ſquamata: *flo-* coloris ſordidi & obſoleti, non aurei, quorum apices medii in pappos degenerant. Hujus plan- dem ferè odor qui dictæ Stœchadi.

n ſaxis ac rupium fiſſuris circa Monſpelium variis in locis oritur. Caules huic ramoſiores ramis gioribus, tenuioribus, ſparſis, & foliis ferè nudis. *Locus.*

Chryſocomes 4. peregrinæ 3. Cluſii deſcriptio huic bene convenit: Quocirca C. Bauhinus eam è Elichryſo ſuo ſylv. flore oblongo ſynonymam facit.

tœchadi citrinæ alteri Lobelius flores ſingulos in ſingulis caulibus attribuit, quod plantæ huic no- non convenit; unde aut malè Stœchadem ſuam citrinam deſcribit, aut ab hac noſtra diverſa

12. *Gnaphalium montanum album* Ger. *montanum ſive Pes cati* Park. *montanum flore rotundiore* C.B. *Piloſella major & minor quibuſdam, aliis Gnaphalii genus* J. B. **Mountain Cudweed, or Cats-foot.**

Humi fundit circumcirca appreſſa ferè terræ *folia* oblonga, per extremum rotunda, incanâ lanu- obſita inferna parte, inter quæ ſurgunt *caules* palmares aut dodrantales etiam cubitales, tomen- candicantes, *foliis* veſtiti longis, anguſtis, è quorum cacumine glomerati pendent *flores* multi, majores, foliolis exuccis, ſquammulis latioribus & brevioribus contextis, ſpecioſiores, jam mino- è minùs pulchris Squamulis anguſtioribus & longiuſculis conſtantes, nunc candidi, nunc magis úſve purpurantes in medio *apicibus* multis, quibus ſuccreſcunt longi *pappi*. *Radices* fibroſæ rep- Piloſellæ vulgaris in modum.

n montoſis variis in locis v. g. in planitie *Novi mercati* dicti oppiduli: in ericeto Bernacenſi in itatu Lincolniæ; in montibus *Ingleborough* in Eboracenſi provincia & *Plimlimon* in Wallia. *Locus.*

Hujus duæ habentur ſpecies, *altera* flore majore, ſquamulis latioribus, *altera* flore minore, ſqua- is anguſtioribus: utraque floris colore albo & purpureo variat. In Anglia ſpecies duntaxat mi- invenitur.

13. *Gnaphalio montano affinis Ægyptiaca* C. B. *Baccharis Dioſcoridis Rauwolfio* J. B.

.B.

lanta eſt cubitalis, *foliis* lanuginoſis donata, Verbaſci ſimilibus, & caulem ut in Tabaco am- antibus. Summa occupant floſculi albidi purpuraſcentes, denſè ſtipati ut in Stœchade citrina Pede cati. Radicula odorata, Ellebori nigri ſimilis.

In

Locus. In deſcenſu montis Libani obſervavit Rauwolfius.

Hujus meminit Jac. Breynius, titulo Chyſocomes Syriacæ flore atro-rubente.

14. *Chryſocome Syriaca candidiſſimis floribus* Breynii.

Breyn.

Non ita obvia alibi quàm in ſaxoſis Libani montis, ubi à Rauwolfio reperta, in cujus Herbario plantam exſiccatam vidit Autor noſter dodrantalem. *Folia* ejus incana, latiora Chryſocomes Germanicæ atque breviora. *Flores* ſummis caulibus inſident pauci, ex argenteis retorridis ſquamulis compactiles, Gnaphalii montani floribus rotundioribus candidis haud impares, ſed grandiores.

15. *Gnaphalium Americanum* J. B. Ger. *Americanum latifolium* C. B. *Argyrocome ſive Gnaphalium Americanum* Park. parad. American **Cudweed or Life everlaſting.**

J. B.

Ad cubiti altitudinem aſſurgit, procerius etiam ſubinde adoleſcit, *caulibus* craſſiuſculis, multo candido tomento obſitis, medullâ fungoſâ farctis, teretibus: quibus certa ſerie *folia* adnaſcuntur, palmum circiter longa, ſemunciam lata, in acutum mucronem deſinentia, ſupina parte virentia, triplicique nervo ſecundùm longitudinem decurrente donata, inferiùs verò villoſa & incana. Corymbi ſummis ramis inſident multi conferti, tomento obſiti, quorum ſingulares *flores* ex argenteis retorridis foliis compactiles, pappoſa in medio filamenta coloris ruffi aut melini, Cluſio ſubflavi, qualia ferè in Gnaphalio vulgari, comprehendunt, quæ tandem in pappum aut *ſemen* mutata abeunt. *Radix* ſubeſt lignoſa exſucca, ſerpentes de ſe propagines & fibras promittens, minimi digiti craſſitudinem ferè æquat, nigra, ex lateribus novos ſingulis annis caules proferens, qui primùm emergentes nihil niſi tomentum eſſe videntur; tota æſtate flores producentes.

Ex America delatum, indidémque denominatum.

16. *Gnaphalium Braſilienſe*. Marggr.

Marggr.

Ex *radice* minimum digitum craſſa, multis filamentis prædita, odore aliquantulum cum Helenii radice conveniente, ſapore tamen haud manifeſto, perenni & quæ novos ſubinde caules protrudit, ſex interdum & plures prodeunt *caules*, mediocriter rotundi, inferiùs craſſi ad trium pedum altitudinem, geniculati quaſi ob folia quæ illos ambiunt, ſubfuſci & alba lanugine obſiti. *Folia* autem ambiunt multa, tres vel quatuor dig. longa, anguſta, viridia, ac copioſa lanugine alba ſeu tomento obſita; ſuperiùs minora fiunt ad caulem, & caulis diſpeſcitur in multos ramos, mediocriter hirſutos. Ramos ornant hinc indè foliola anguſtiſſima, lanugine incana, unum aut duos digitos longa. In extremitatibus autem ramorum proveniunt *capitula*, ex ſquamis oblongis argentei coloris, ſplendentibus compoſita, quibus *floſculi* innaſcuntur copioſi, cuilibet nimirum ſquamulæ quinque, conſtantes quinque foliolis albis, diſſectis in medio eminente ſtaminulo albo-purpuraſcente: cæterum ſunt penitus inodori. Poſt floſculos naſcitur *ſemen* in ipſis ſquamis, oblongum, fugax, coloris fuſco-argentei.

17. *Gnaphalium ad Stœchadem citrinam accedens* J. B. *An Elichryſum ſylv. latif. capitulis conglobatis* C. B? *Heliochryſum ſylveſtre* Ger. emac?

Radix hujus ſpectatur parum fibroſa & nonnihil lignoſa: folia Gnaphalii, quædam tres uncias longa, alia breviora, culmum unum vel duos lata, tomentoſa incana, mollia: *Caules* villoſi, albi, recti, interdum ramoſi, dodrantales & cubitales; quorum faſtigiis duntaxat *flores* hærent & capitula ad Stœchadem citrinam accedentia, vel ad Gnaphalium montanum, ex ſquamis lucentibus conſtantia.

Locus. In pratis non longè à *Caſtro novo* vico Monſpelio vicino naſcentem obſervavimus.

CAP. XI.

De Jacobæa.

JAcobæa à S. Jacobo, cui dicata eſt hæc herba, nomen accepit.

Jacobæa à cæteris pappoſis non lacteſcentibus, foliis laciniatis, floribus flavis radiatis diffe

A. 1. *Jacobæa vulgaris* J. B. *vulg. major* Park. *vulg. laciniata* C. B. **Common Ragw Seggrum.**

Radix plurimis fibris majuſculis albentibus terræ firmiter adhæreſcit, ut non ſine difficultate po ſit extirpari. *Caules* indè exurgunt non rarò plures, interdum unicus, teres, ſtriatus, aliàs glab aliàs nonnihil lanuginoſus, in apricis plerunque purpuraſcens, ſolidus, *foliis* crebris, nullo aut a terno ordine poſitis veſtitus, ſeſquicubitalis aut altior, in lætiore ſolo etiam tricubitalis, ſumma pa te in ramos aliquot diviſus, medium caulem altitudine æquantes aut etiam ſuperantes; unde fit *flores* in ſummis caulibus & ramulis exiſtentes in umbellas quodammodo diſpoſiti ſint, magnitu

e ſinguli mediocri, radiati, flavi, foliis marginalibus cuſpidatis, medio diſco concoloribus, angu-
is, oblongis. *Calix* floris ſquamoſus, ſtriatus. *Semen* perexiguum, pappo alatum, per maturita-
em rubeſcens. *Folia* oblonga ſunt profundè diſſecta, primò in laciniarum quaſdam conjugationes
d mediam propè coſtam, deinde in alias lacinias ſecundarias ſubdiviſa, glabra & obſcuriùs viren-
a, præſertim ſupina parte.

In paſcuis ínque incultis & ad vias paſſim provenit. *Locus.*

Non ſolùm eandem formam, ſed eaſdem cum Senecione vires & facultates obtinet, autore *Vires.*
rago, inprimis autem vulneribus, inflammationibus & fiſtulis medetur.

Obſervat Hofmannus Jacobæam calidam nonnullis cataplaſmatis formâ adverſùs ventris tormi-
, (quæ miſerè dyſenteriâ affectos excruciant & tantum non interimunt) felici ſucceſſu fuiſſe
domini applicatam.

A. 2. *Jacobæa Senecionis folio incano perennis.* **Hoary perennial Ragwort with Groundſel-leaves.** *Fortè Jacob. vulgaris minor* Park.

Hæc à præcedente differt 1. *Radice,* quæ quamvis fibris paucioribus conſtet, perennis tamen eſt,
ſub Autumnum nova germina quaſi capita emittit. 2. *Caulibus,* qui huic elatiores ſunt & la-
ginoſiores. 3. *Foliis,* quæ pariter lanuginoſiora ſunt, obſcuriùs viridia, in anguſtiora & acutiora,
nùs tamen crebra ſegmenta diviſa. 4. *Floribus,* qui huic pallidiores, petalis ambientibus minori-
bus & brevioribus.

In paſcuis præſertim inter vepres, & in ſepium aggeribus non raró ſe offert. *Locus.*

Jacobæa pumila Gallica Bocconi.

Boc.

Hæc *folia* habet cæteris omnibus ſuæ claſſis multò tenuiùs diſſecta; atque eſt planta pumila & cæteris humilior. *Flore* & *ſemine* cæteris par.

A. 3. *Jacobæa latifolia* J. B. **Broad-leaved Ragwort.**

J. B.

Caulem habet tricubitalem, teretem, rubentem, medullâ albâ farctum, in ramos alterius inſtar diviſum, quorum extremis *flores* inſident magni, lutei, ſtellati ceu vulgatæ, & tandem in pappoſum tomentum evaneſcentes: at *folia* plurimùm differunt, dodrantem ferè longa, duabus unciis latiora, ſerrata, glabra, mollia, profundè circa principium ſecta, reliquâ & ultimâ laciniâ ad Bugulæ folium accedente: verùm enimverò quæ per ramos conſpiciuntur paullo magis ſunt laciniata, Artemiſiæ ferè diviſurâ. *Radix* obliqua, multis fibris capillata; ſuſpicor annuam herbam.

In Sundcovia florentem Auguſto obſervavit ad ripam fluvioli. *Locus.*

A. 4. *Jacobæa latifolia paluſtris ſive aquatica.*

æcedentis deſcriptio huic per omnia ferè convenit, ut eandem plantam eſſe mihi pæne perſua-
n. Differt à Jacobæa vulgari *foliis* imis pænè integris, ad principium duntaxat altè inciſis &
pinnatis, in caule minus crebris: *floribus* in caule & ramulis ſummis paucioribus, magis ſpar-
ec ità in umbellæ formam congeſtis quemadmodum in illa; ipſorum petalis ſaturatiùs flaven-
, medio diſco latiore & majore, è floſculis pluribus ſed minoribus compoſito; ſtylis etiam mi-
us & brevioribus in ſingulis; hinc capitula ſequentia majora latioráque ſunt in hâc quàm in
Differt etiam loco, cùm hæc in aquoſis & paluſtribus ſemper proveniat, illa in ſiccioribus.
nnis planta eſſe videtur. Folia etiam ſuprema in caule multo minùs tenuiter diſſecta ſunt in
ſpecie quàm in vulgari Jacobæa. Quinetiam rami in hac longiores ſunt, & à caule magis
unt, & inferius in caule oriri incipiunt quàm in illa.

bique ferè ad foſſas & in aquoſis oritur. *Locus.*

A. 5. *Jacobæa Pannonica latifolia* J. B. *latif. Pannonica prima* Park. *latifolia* Ger. *Alpina laciniata, flore Buphthalmi* C. B. **Broad-leaved** Hungarian **Ragwort.**

Cluſ.

ubitali interdum excreſcit *caule,* firmo, ſtriato; quem ambiunt *folia* lata, rugoſa, mucronata,
ras ſerrata, viridia, latiore baſi, & velut appendicibus quibuſdam prædita, infimâ parte quà
m amplectuntur, ingrati & nonnihil acris ſaporis: quæ verò à radice germinant rotundiora
& majora, ſed nullas appendices habent, perinde tamen ſerrata atque ſuperiora. Summus
dividitur in aliquot ramulos, qui *flores* omnino luteos ſuſtinent, Jacobææ vulgaris ſimiles,
ò tamen majores, & ad Buphthalmum amplitudine accedentes, maturitate in pappum evaneſ-
s. *Semen* obſervare non licuit. *Radix* ſatis craſſa & candicans, ſubinde fibras, vulgaris Jaco-
inſtar in latera expandit.

ovenit in Auſtriacis Stiriacíſque Alpibus: nuſquam tamen abundantiùs quàm ſupra Herrenal- *Locus &*
quà longus aſcenſus eſt in Durrenſtein. Floret Junio & Julio, in hortos tranſlata etiam *Tempus.*
.

6. *Jacobæa marina* Ger. *maritima* C. B. *marina ſive Cineraria* J. B. *marina ſive Cineraria vulgaris* Park. **Sea-Ragwort.**

Ad bipedalem interdum altitudinem aſſurgit *caule* duro, ſtriato, tomento candido obducto. Prima *folia* quernis ſimilia ſunt, rarioribus fiſſuris, minúſque altis inciſa, quæ poſtmodum ad coſtam uſque profundiùs dividuntur, digitali ferè intercapedine ſegmenta laciniata intercedente, craſſiuſcula, inferiùs cinereo molli tomento una cum pediculo obſita, ſuperiùs atrovirentia, nitida, & nonnulla quoque lanugine fortuita obiter reſperſa, ſapore prædita parùm grato. *Flores* multi, coacervati, Jacobææ, melini, in pappos tandem abeunt.

Locus: Ad littora maris inferi ubique ferè occurit: in Anglia & Septentrionalibus fruſtra eam quæres.

Hujus duæ præterea habentur ſpecies ſeu potiùs varietates, nimirum, 1. Jacobæa incana altera *C. B.* altera ſeu minor *Park.* quæ priore minor & humilior eſſe dicitur, *foliis* tamen longioribus, valdè laciniatis, laciniarum ſeu ſegmentorum extremis rotundioribus, ſupernè etiam ſubcinereis; *floribus* minoribus colore obſcuriore, qui duos minimum menſes durant antequam marceſcunt & defluunt. 2. Jacobæa maritima ſive Cineraria latifolia *C. B. Park.* cujus folia inferiora ſubrotunda, cum pediculis pedem longa, uncias quatuor lata, ad modum Braſſicæ vulgaris laciniata, & per marginem ſinuoſa; at ſuperiora minora & acutiora: *flores* majores oblongis pediculis incanis & nudis inſident, quorum diſcum aureum *folia* latiuſcula pallidiora orbiculatim cingunt.

Argentea Cretica *Alpin. exot.* huic eadem videtur, ſolâ foliorum inciſurâ Paſtinacæ æmulâ ludens.

Vires. Jacobæa ad vulnera & ulcera inveterata ac ſordida â recentioribus commendatur, quæ ſucco ejus cum melle permixto expurgantur. Ad dolorem iſchiadicum alióſque inveteratos in unguentis uſurpatur. Vide Gerard. Laudatur verò & hujus decoctum gargarizatum ad gutturis tumores & abſceſſus, quos & diſcutit & perſanat. *Dod.*

Ægyptii, autore Alpino, Jacobæâ marinâ ad multa utuntur: quippe decoctum ex foliis paratum ad renum veſicæque calculos pollere aiunt, necnon ad ſanandas viſcerum antiquas obſtructiones, frigiditatem, ſtrangulationem, ſterilitatem, inflationem, atque ad menſes interceptos revocandos, in inſeſſionibus.

7. *Ageratum ferulaceum Dalechampii* J. B. *Chryſanthemum Alpinum foliis Abrotani multifidis* C. B. *Achillea montana* Lob.

Cluſ.

Herba eſt cubitalis, *caulibus* ſatis robuſtis, ſtriatis, quos *folia* ornant tenuiter Chamæmeli modo diſſecta, quæ quo magis ſuperiora versùs tendunt, eò ſunt minora, minutiúſque inciſa: inferiora namque palmo longiora, Ferulaceis ſunt proxima. Caulis faſtigium in pediculos frequentes abit, quibus incompoſiti *flores* umbellam mentiuntur, Jacobææ floribus ſimiles, minores, luteis foliolis radiati, ſtaminulis concoloribus medium occupantibus, tandem in pappos faceſſentibus. *Radix* longiuſcula, mediocris craſſitudinis, fibrata. Sapor huic nonnihil aromaticus.

Locus. In cacumine montis *Eſperon* menſe Octobri florentem reperit J. Bauhinus: Lobelius in celſioribus Calcaris & Horti Dei montium Narbonenſium jugis. Nobis etiam cùm Monſpeſſuli commoraremur à D. Zuecker Dantiſcano è vicinis montibus delata communicata eſt.

C. Bauhinus à Parkinſono & Johnſono Gerardi emaculatore non immeritò reprehenditur, quòd Ageratum ferulaceum *Lugd.* Chryſanthemo Alpino 2. Cluſii idem facit; cùm Chryſanth. 2. Cluſ. nec flores in cacumine in umbellæ formam diſpoſitos gerat, ſed ſingulos aut geminos tantùm in eodem ramulo; neque eos parvos, quàm Jacobææ minores, ſed Chamæmeli vulgaris floribus majores. Verùm Chryſanthemi Alpini 3. Cluſii deſcriptio Agerato noſtro ferulaceo egregiè convenit. Quocirca per errorem, puto, apud C. Bauhinum hæc nomina tranſpoſita ſunt, & Chryſanthemum Alp. fol. longis tenuiter inciſis in locum Chryſanth. Alp. foliis Abrotani multifidis transferendum, itémque Chryſanthemum Alp. 3. *Cluſ.* in locum Chryſ. Alp. 2. *ejuſdem.*

Moriſonus noſter plantam hanc Chryſanthemis annumerat, ob ſemina, ut puto, ſolida ſeu pappo deſtituta. Verùm cùm J. Bauhinus diſertis verbis affirmet flores in pappos faceſſere, nec planta ipſa ad manum ſit, ubi eam collocem incertus ſum: ſi minùs rectè hîc diſpoſuerim, J. Bauhino imputandum eſt.

* 8. *Chryſanthemum Hiſpanicum tenuifolium* Moriſ. prælud.

Folia habet minùs tenuiter diſſecta quàm præcedens florémque duplo majorem.

Quamvis hoc fortè aliò pertineat, ob affinitatem præcedenti ſubjunxi; Quòd ſi minus rectè hîc collocentur, utraque ſimul removeantur.

* 9. *Jacobæa Sicula Chryſanthemi facie* Bocconi.

Bocc.

Caules ei cubito ſunt altiores, non ità craſſi, inanes, ſeu intus fungoſi, in plures ramos diviſi. *Folia* longa, anguſta, adnatis exiguis alis, Chryſanthemi Cretici veluti diviſurâ & formâ, paululum fœtentia. *Flores* in ramulorum faſtigiis multiplices floribus Jacobææ multò minores, medio umbone ſeu orbiculato ambitu luteo auri colore fulgentes.

Locus. Perpetua eſt planta, hyemémque facilè ſuſtinens, ad Catanam & Tauromenium frequens.

* 10. *Jacobæa multifida umbellata annua* Bocconi.

Bocc.
E *radice* tenui parvâ *folia* plurima per terram ſtrata, uncialia & triuncialia nonnunquam, Jacobææ more lobata, ſupra virentia, ſubtus incana, in extremo circinatæ rotunditatis, in margine ſinuata emittit: quorum è medio *caulis* aſſurgit pedalis, alatus, rotundus, leviter hirſutus, *foliis* cinctus primùm Jacobææ diviſurâ, demum Abſinthii modo tenuiter inciſis. Hic caulis in ſummitate pluribus ramis palmaribus quaſi laxè umbellæ in modum dividitur, quorum cacuminibus inſident *flores* petalis latis & planis, aureo colore fulgentibus, & cingentibus umbonem pariter aureum, ex multis *ſtaminulis* concoloribus conflatum, qui tandem recedit in *ſemen* pappoſum aliarum Jacobæarum more.

Annua eſt planta. Naſcitur ad *Agrigentum* & oppidum *Montapertum* dictum.

CAP. XII.

De pappoſis non lacteſcentibus petalis marginalibus cuſpidatis, foliis integris levibus ſeu

De Jacea Oleæ folio. C. B.

1. *Ptarmica Auſtriaca* Ger. *Auſtriaca Cluſii* Park. *Jacea oleæ folio, capitulis ſimplicibus* C. B. *Xeranthemum aliud ſive Ptarmica quorundam* J. B. **Auſtrian Sneezwort.**

Cluſ.
CUbitali aſſurgit *caule*, candicante, Cyani æmulo: *Folia* illi infima caulis parte ſecundùm radicem numeroſa, longiuſcula, anguſta, ſupernè molli lanugine incana, acidiuſculi ſaporis; in ipſo
tem caule rariora. *Caulis* in aliquot ramos ſe ſpargit, ſuſtinentes *capitula* è ſquamis velut argen-
s imbricatim ſibi invicem incumbentibus contexta: è quibus emergit *flos* venuſtus & elegans,
odecim aut quatuordecim foliis conſtans, duris, ſiccis, mucronatis, coloris initio albi, deinde ex
ruleo quodammodo purpuraſcentis aut illius æmuli qui in Seſamoidis minoris *Matth.* flore elu-
, nullo odore commendatus, ſed ſola venuſtate gratus, & immarceſſibilis: coloris enim gratiam
tinet per multos annos è trabe ſuſpenſus, aut inter chartas repoſitus: in ipſa verò planta [ſi non
ellatur] ſeneſcens ſubfuſcum contrahit colorem. *Semen* non multùm abſimile Seſamoidi minori,
uius tamen & copioſum inter albam lanuginem latet. *Radix* ſingularis eſt, nigricans, dura, ca-
laribus quibuſdam fibris ſepta, ſed annua.

n Auſtria circa Viennam urbem & alibi invenit Cluſius. *Locus.*

tarmicæ nomen huic plantæ impoſuit Cluſius, non quòd ſternutamenta moveat, ſed quòd reli-
s notis ſatis aptè cum Dioſcoridis Ptarmica conveniat.

ulillam incanam Jaceam alteram folio oleæ *Lob.* haud libenter pro diverſa ſpecie admiſerim,
m per omnia ſimilem incanæ alteri [i. e. Xeranthemo] ſcribit capitulis & floribus, ſed cauli-
 minùs diviſo eſſe, palmari & ſeſquipalmari, foliis majoribus Oleæ, magiſque incanis, mini-
ſerratis, capitulis habitioribus, nitidis argenteis ſquamis, guſtu inſipido, minimè amaro.

2. *Xeranthemum* J. B. *Jacea Oleæ folio, flore minore* C. B. *Ptarmica Imperati, ſive minor* Park. *Ptarmica Imperati, an Ptarmicæ Auſtriacæ ſpecies* Cluſ. cur. poſt.? Ger. emac. **Smaller Sneezwort.**

.B.
ngulóſo eſt *caule*, duro, lento, incano, lanuginoſo, tenui, pedali & altiore pro ratione ſoli, pluri-
n ſingulari, in multos ramos divaricato; per quem *folia* alternatim diſpoſita, denſo tomento can-
nte undiq; obſita, infernè candidiora Abſinthii vulg. foliorum colore, uncias duas aut tres longa,
num lata, unico nervo medium folium percurrente, deorſum plerunq; reflexa. Singulorum ramu-
m extremis ſingula hærent *capitula* oblonga, ex ſquamis candicantibus & lucidis, nitidis contexta,
cumen deſinentibus cum ſtria rubente. *Flos* ſtellatus, ſqualidus & exſuccus foliis conſtat ſex, ſe-
, octo aut etiam pluribus, acuminatis, aridiuſculis, rubentibus, parvis, capitulorum ſquamas
ntibus ſed longioribus, quorum medium occupant ſtamina numeroſa confertáque, rigida, can-
hirſuta, inter quæ latent ſemina lata veluti ſpinæ albæ, mollia cum barbula in ſummitate vil-
 Radix ſingularis, lignea, annua: E ſemine deciduo novæ Autumno ſtatim exurgunt plan-
quæ per hyemem virorem ſuum retinent, & vere ſequenti excauleſcunt. Trita herba odorem
aticum exſpirat.

imò hanc obſervavimus in Arni fluminis alveo propè Florentiam in Italia, poſtea etiam in agris *Locus.*
uſdam non procul Monſpelio.

eranthemum vocabat Geſnerus ob ſiccitatem & ſqualiditatem florum etiam recentium. *J.B.*
anc proculdubio intelligit Lobelius nomine *Incanæ alterius Cyani aut Jaceæ capitulis & flore,*
uis folia (minùs recte) leniter ſerrata faciat, & caules ab eadem radice multos: ideóque
uhinus fruſtra pro diverſa ſpecie eam ponit.

CAP.

CAP. XIII.

De papposis non lacteſcentibus florum petalis marginalibus cuſpidatis, foliis diſſectis & ſpinoſis ſeu,

De Carlina.

PLanta hæc à Carolo magno, primo ejus nominis Imperatore ſic dicta eſt, quia exercitus ejus Angeli monitu uſu radicis hujus à peſte liberari fertur.
Maſticatio ejus in peſte prodeſſe dicitur.

1. *Carlina humilis* Park. *Carlina ſive Chamæleon albus Dioſcoridis* Ger. *Carlina acaulos magno flore* C. B. *caulifera & acaulis* J. B. **The low Carline-Thiſtle.**

J.B.

Carlinæ *radix*, cujus præcipua eſt commendatio, longè latéque vagatur, profundéque intra terram agitur, craſſitudine pollicari plus minùs, ſuperficie veluti corroſa & foraminulenta, colore foris ruffo, intus candido, ſapore aromatico, nonnihil gravi: antequam verò è terra emergat, in capita aliquot utplurimùm faceſſit, ex quorum ſingulis ſeparatim *folia* in orbem ſupina oriuntur, palmum unum aut duos longa, unciam unam aut alteram lata, profundis ad coſtam uſque inciſuris diviſa & veluti criſpa, aculeis minacibus horrida, nonnihil tomentoſa, viridantia exceptâ pediculi infima parte atrorubente: in horum medio ſeſſilis hæret *echinus*, orbiculatus, ſpinoſiſſimis foliis undique obſitus, è cujus umbilico *flores* emicant ſtaminei, purpuraſcentes, vallo foliorum argenteorum cincti. *Semen* papposo tomento involvitur, oblongum, hirſutum.

Aliàs è ſingulis capitibus caulis ſurgit, pedem altus, atrorubens, lanugine quadam donatus, non ſine foliis alternatim poſitis, in cujus ſummo echinus naſcitur floridus, ut jam dictum, foliis qualia in caule & circa radicem conſpiciuntur circumcirca ſtipatus. Carlina, inquit Camerarius hort. plerunque ſi eo anno floruerit quo in hortum transfertur ſine caule permanet, ſin minùs, multò lætior altero anno ſurgit & cauligera fit. Alii quoque plerique Botanici Carlinam acaulon & cauligeram eandem ſpecie plantam cenſent, & rectè meo judicio. Verùm F. Columna *cauligeram* non eandem acauli ſed congenerem exiſtimat. Nam quæ caulem habet (inquit) nunquam humilis eſt florida, ut vulgaris; & genere diverſa *folia* profert, anguſtiora, virentia, magíſque ſpinoſa, *florémque* è minoribus barbulis iíſque candicantibus, umbone intus floſculis purpuro-rubentibus compoſito, quamvis antequam expandantur, lutei conſpiciantur. Plura capita profert, nimirum in ſingulis caulibus ſingula. Alii diligentiùs rem examinent.

Locus. In Germaniæ paſcuis ſterilioribus & dumetis frequens oritur, nec minùs in Italia, Gallia Narbonenſi & circa Genevam in montoſis.

Refert Geſnerus hujus floris calycem tum recentem tum etiam ſiccum noctu claudi, ad Solem verò aperiri. Germanis **Eberwurtz** dicitur, i. e. Apri herba, quia nimirum Apri ejus radices appetunt, non (ut vult Fuchſius) quòd ſues ſi in polenta exhibeatur perimat; hoc enim experientia repugnat.

Hujus capitula carnoſa, calyce, floribus ac ſemine reſectis, ex aqua cocta cum butyro, ſale & pipere Cinararum more ſuave edulium præbent. *Geſn.*

Dol. l. 4. c. 1. S. 19. Helmontius magni facit radices Carlinæ, quas ſympatheticè, perinde ac earum ſuccus & extractum ſolet, arcere ſomnum ſtatuit, multò magis ſomnos præternaturales. *D. Soame.*

Carlina alexipharmaca eſt & ſudorifera, Peſtis contagia arcet curátque ſi tempeſtivè propinetur. Diuretica quoque eſt & emmenagoga; hydropicis confert, tineas ventris necat. *Schrod.*

Philippus Melancthon cùm cum hypochondriacis doloribus conflictaretur, uſu herbæ Chamæleontis eos mitigavit: & hujus remedii efficaciam eum deprædicâſſe teſtatur Camerarius.

2. *Carlina ſylveſtris* J.B. *ſylv. major* Ger. Park. *Cnicus ſylveſtris ſpinoſior* C. B. **The comm wild Carline-Thiſtle.**

Radice nititur ſimplici, altè in terram deſcendente [Petroſelini radici æquali] paucis fibris don durâ & lignoſâ, ſapore nonnihil acri & aromatico. *Caulis* plerunque ſimplex, interdum gem in ſterilioribus vix palmum altus, in lætiori ſolo pedem ſuperans, teres, ſtriatus, purpuraſcens, f crebris nullo ordine poſitis veſtitus, propè ſummitatem ramos aliquot rectos ſpargens; quibus u ſummo cauli inſident *flores* capitati, majuſculi, latiores, ex pluribus floſculis, denſè ſtipatis, obl purpureis, vix è lanugine conſpicuis, limbo foliolorum acutorum tum colore tum conſiſtentiâ mineorum cinctis compoſiti. *Calix* floris è pluribus foliolis, ſquamatim diſpoſitis, & ad marg ſpinoſis componitur. Floſculi autem ſinguli, ſingulis inſident ſeminibus, eorúmque ſtyli è diſco extantes lutei ſunt. *Folia* anguſtiora ſunt, pallidè viridia, laciniata, crebris ad margines ſp lis non admodum rigidis munita, criſpa, averſa præcipuè parte lanuginoſa.

Tempus. Seriùs floret & ſub finem æſtatis.

Locus. In paſcuis ſiccioribus & ericetis per totam Angliam frequens oritur, nec minùs in transm quotquot luſtravimus regionibus.

3. C

3. *Carlina ſylveſtris minor* Ger. *Acarna flore luteo patulo* C. B. Park. *Carduus Carlina minor ſylv. Cluſii flore luteo* J. B.

Cluſ.

Palmi altitudinem non ſuperat *cauliculo* tenui, unico, canâ lanugine obſito. *Folia* Carlinæ ſylve- ris vulgaris foliorum æmula, minora, incana, ſpinis horrida. Summo cauliculi faſtigio bina ut- lurimùm fert *capitula* ſpinoſa (nonnunquam etiam in alis) in quibus *flos* luteus, orbem oculi imi- ans, mediâ lanugine pallidâ, quam ambiunt rigidiuſcula & exſucca foliola, coloris flavi. *Radix* nuis, rufeſcens, vivax non eſt, ſed ſingulis annis perit.

Nuſquam hanc inveniebat Cluſius quàm in aridis quibuſdam, petroſíſque ac deſertis circa Sal- anticenſem urbem locis; Auguſto menſe florentem. *Locus & Tempus.*

4. *Acarna capitulis parvis luteis in umbella* C. B. *Acarna ſive Acorna, altera Apula* Col. Park.

Col.

Radice eſt pollice ampliore, bipedali ferè, ex albo flavente, odorata, Chamæleonis albi modo omatica, lacte dulci turgida. Invenitur etiam in illa menſe Februario lac velut gummi denſum ræ modo ſub foliis, non ſecus ac in Chamæleone albo nobis deſcripto. *Folia* ei ſunt Cnici vel ractylidis, in terram expanſa, ſed non hærentia, duriora, lævia, acutis admodum ſpinis, quæ eme regerminant: è quorum umbilico *caules* rufeſcentes aut rubentes parùm lacte turgidi pro- unt, cubitales, *foliis* alternatim hærentibus cincti: in ſummo verò non tria aut quatuor tantùm *itula* ad modum Carlinæ ſylv. vulgaris geſtat, ſed veluti denſos corymbos in umbella ferè. *Capi-* ſunt parva, echinata, acanacea, Anthemidis florem æquantia, floſculis intus luteſcentibus, e circum radiantibus barbulis luteo ſaturo admodum colorè, quibus perfectis capitula etiam lutea ntur, & *ſemina* (ni fallimur, nec enim ad maturitatem perducta vidimus, ſed incipientia) pap- n habent candidum ſericeum, tenuiſſimum. Auguſto floret, Septembri ſemina perficit.

Ab hujus radice fungi exeunt laudatiſſimi, Cirinolanis gratiſſimi & maximè expetiti.

Circa Cirinolam Apuliæ oppidum in agrorum marginibus ſponte fruticat. *Locus.*

Hanc ipſam plantam, aut certè ei ſimillimam, in Gallia Narbonenſi, Italia & Sicilia non procul ari copioſè provenientem obſervavimus. *Radice* eſt perenni, plures ei ab eadem radice *caules* nt, rubentes, glabri; *floris* diſcum luteum ambientes barbulæ aureæ: *Florum* tamen capitula ntùm meminimus) paulò majora erant Chamæmeli floribus, quibus ea magnitudine paria facit lumna.

5. *Acarna flore purpuro-rubente patulo* C. B. Park. *Acanthoides parva Apula* Col.

Col.

adicem habet tenuem admodum reſpectu plantæ, paucis fibrillis diviſam, parùm flavicantem, oſam, odoratam, ſapore amariuſculo, ad ſylveſtris Valerianæ guſtum ferè accedente. *Folia* ei a multùm reſpectu Chamæleonis albi, per ambitum aculeata & ſpinis horrida, Atractylidis vel rnæ modo, ſupernè atque magis infernè araneoſâ lanugine obſita, ut multa excipi poſſit, quæ uctilis ac tenuiſſima eſt, ut Bombycinæ telæ vicem ſupplere poſſit ſimul compoſita, atque ità limè neri poteſt, & filo tenui ac tenaci, ut tela indè effici poſſit. *Caulis* rotundus, dodrantalis, s, eâdémque lanugine obſitus, foliis alternatim Acornæ modo veſtitus; quibus perficiente ſe ab imo decidentibus, ima pars caulis ad medium uſque Atractylidis ritu denudatur: in ſummo & juxta capitulum (quod unicum gerere ſolet) folia denſiora ſunt in rotæ modum, cauleſcen- arlinæ æmulatione, cui etiam floris effigies ſimilis admodum, verùm minor multò, Acornæ o loco à nobis deſcriptæ par & ſimilis: barbulis enim lævibus nitidíſque floris umbo imus capil- us floſculis conſtructus, circundatur, ut in Carlina ſylv. &c. iíſque purpuro-rubentibus, quem rem in aliis non obſervavimus. *Semen* cinereum, læve, amarum, parvum, pappoſum.

lio floret & Auguſto perficitur; Locis incultis, ſiccis, editioribus ſterilibúſque Cirinolæ frequen- na viâ quæ ducit ad Vineam Aquamena dictam. Emittit aliquando unam aut alteram propa- m circa caput, ſed Impiæ dictæ herbæ Plinii modo ſupra patrem elevatam, in qua capitellum os, omnia verò minora.

os Carduum hunc in Sicilia circa Meſſanam, Italia circa Florentiam, & Gallia Narbonenſi è Monſpelium invenimus ſpontaneum, in arenoſis. *Locus.*

6. *Acarna Theophraſti ſive Acorna Plinii* Col. Theophraſtus **his Acarna.**

Col.

adice nititur longa, pedem ſuperante, craſſitie digiti majore, pallente, odorata, Carlinæ vulga- odo, etiámque lacteſcente, dulci. *Caulis* ei bipedalis, *foliis* alternatim hærentibus, Atractyli- Cnici modo, & ſimilibus, durioribus verò, magíſque pungentibus, lævibúſque, in ſummo aut quatuor capitula geſtans ut Atractylis, quæ *florem* æſtatis fine emittunt luteum, foliolis ſive ulis circumambientibus, Aſteris, Anthemidis, vel potiùs vulgaris Carlinæ modo, ſed colore is ſaturo. *Semen* Autumno pappoſum, ut in congeneribus, ſed parvum, cinereum, Chamæleoni ſimile, ſed proportione minus.

tractylidi antequam floret perſimilis eſt (inquit Columna) verùm in Acorna lævorem folio- que vigentium aſperitatem majorem obſervavimus, caulíſque ruffum & ad rubedinem inclinan- colorem, atque totius plantæ ſuccum candidum, pinguem, viſcoſum, facilè æſtate concre- tem, dulci ſapore.

Locus. In Campoclarenſium collibus & Æquicolorum ſecùs vias in incultis ſæpiùs obſervavit autor. Hujus radix eſtur elixa, deinde oleo frixa, nervo exempto, Quadragenæ diebus à pauperibus Valuenſibus.

CAP. XIV.

De Senecione.

SEnecio, Ἠριγέρων Græcis, quaſi vernus ſenex, quia vere caneſcit, inquit Plinius, floribus in lanuginem abeuntibus; nec Vere tantùm, ſed per totum pænè annum germinat floris productione, ſemper enim alterum alteri ſuccedit, & tempora omnia occupat. *Theophr.*

Nobis Senecio cenſetur herba flore compoſito, papposo, nudo, foliis laciniatis. Foliis laciniatis cum Jacobæa convenit, à reliquis congeneribus differt: floribus nudis ſeu non radiatis à Jacobæa diſcernitur.

A. 1. *Senecio vulgaris* Park. *minor vulgaris* C. B. *vulgaris ſive Erigeron* J. B. *Erigeron* Ger. **Common Groundſel or Simſon.**

Radix obliquè interdum producta plurimis fibris albis in terram demiſſis alimentum attrahit; ex qua *caulis* perſæpe ſimplex, interdum bini ternive attolluntur, teretes, ſtriati, concavi, in apricis hirſuti, pedem aut dodrantem alti, ab imo ſtatim ramoſi, *foliis* veſtiti duas tréſve uncias longis, alterno ſitu abſque pediculis cauli adnatis, utrinque in lacinias diviſis & dentatis, mucrone obtuſo, obſcurè virentibus. Caulis & ramulorum faſtigiis *flores* plures ſimul juncti inſident, pediculis tenuibus, brevibus, lanuginoſis appenſi. *Flores* autem quos vocant è plurimis floſculis luteis arctè ſtipatis compoſiti abſque ullo in margine barbularum circulo, calice longo, cylindraceo ferè, ex ſimplici foliolorum oblongorum ordine conſtante ceu vallo quodam, coercentur. Floribus delapſis *ſemina* cum pappo innaſcenti explicata, globulum ſeu Sphæricam figuram efformant. Calicis foliola, ut in Dentis leonis flore, deorſum reflectuntur. Semina parva ſunt, tenuia, oblonga, diluta purpura tincta videntur. Odor huic nullus inſignis.

Locus. Non eſt cur locus huic aſſignetur, adeò ubique in arvis, hortis, areis nimis-quam frequens omni anni tempore occurrit.

Vires. Herbæ ſuccus in Cereviſia ſumptus, ejuſdémve decoctum cum uvis Corinthiacis aut melle, leniter purgat per vomitum, ut quotidiana docet experientia. Tragus raro intus ſumi ſcribit: ali intus ſumptum ad multa utilem faciunt, Choleram, v. g. icterum, intemperiem hepatis calidam, lumbricos, vomitum & expuitionem ſanguinis, iſchiadicum dolorem, fluorem muliebrem. Extrinſecùs utilis eſſe dicitur in mammis inflammatis, ſcabie (capitis,) ſtrumâ, dolore ventriculi, urinâ remoratâ, arthritide & vulneribus. *Schrod.*

Ad lumbricos utilem eſſe veriſimillimum exiſtimamus; ſiquidem Veterinarii noſtri & Hippiatri ſuccum ejus expreſſum equis præbent adversùs ventriculi & inteſtinorum vermes, **Bottes** noſtratibus dictos, quorum præſentiſſima peſtis eſt.

2. *Senecio hirſutus viſcidus major odoratus* J. B. *incanus pinguis* C. B. *fœtidus* Park. *Erigeron tomentoſum* Ger. emac. **Cotton Groundſel, or ſtrong-ſented Groundſel.**

Perinde ut Senecio vulgaris *radice* nititur fibroſâ, *foliis* donatus ſimilibus, ſimilitérque inciſis, ſed lanugine undique obſitis, ideóque nonnihil incanis, inſuper tactu viſcidis, mollioribus & fœtidis. *Caulis* erectior, procerior, hirſutus, quemadmodum & *florum* luteorum, in pappos abiturorum calyculi ſtriati. Planta nonnihil aromatico eſt ſapore.

Locus. In arenoſis frequens occurrit. In aggeribus foſſarum paluſtrium in inſula Elienſi plurimum obſervavimus valdè luxuriantem, & cum gravitate odoratum.

Lobelius, Dodonæus, C. Bauhinus eóſque ſecuti Gerardus & Parkinſonus noſtrates duas facia Erigeri majoris ſpecies, *alteram* vocant Erigeron tomentoſum ſive Senecionem incanam, C. Bauhinus Senecionem hirſutum; *alteram* Senecionem fœtidum & Erigeron tomentoſum alterum, C Bauhinus Senecionem incanum pinguem: Verùm non aſſignant ſufficientes diſtinctionis notas, putem ipſos ſub duobus titulis unam duntaxat plantam propoſuiſſe, duobus fortè in locis, & diver tempore viſam, nec ſatis curioſè ſpectatam & deſcriptam; cujus ſententiæ & ipſum J. Bauhin fuiſſe video qui non diſtinxit. Veruntamèn fatendum eſt iconem Erigeri tomentoſi alterius ap Lobelium & Gerardum plantam omnino ſpecie, imò etiam genere diſtinctam ab Erigero tom toſo *Ger.* ſeu hirſuto, viſcido, odorato nobis deſcripto exhibere, cùm flores radiatos repræſen quales in nulla Erigeri ſpecie cernuntur ab Autoribus iſtis deſcripta; quod & Parkinſonus vi iconem ſuppoſititiam & falſam agnoſcens. Quid quod C. Bauhinus ipſe Synonyma confundit, Erigeron tertium *Dod.* ab Erigero tomentoſo altero *Lob.* diverſum facit, præter mentem Autor ut mihi videtur, in deſcriptionibus traditam.

Senecio odoratus *Park.* flore odorato *Cam.* an & quantum differat à deſcripto conſiderandum.

* 3. S

* 3. *Senecio viſcoſus Æthiopicus flore purpureo* Breynii.

Breyn.

Seſquipedalis eſt planta, *caule* ſolidiore quàm Senecionis vulgo noti, & Jacobææ in modum duro ac ſtriato, ramis aliquot prædito, præſertim ſuperiùs, ubi *Impiæ Plinii* de more caulem excedunt; foliis haud multis, alternatim latâ baſi caulem amplectentibus, Senecionis vulgaris, minùs laciniatis, quaſi circumroſis ac criſpis, quorum extrema pars faſtigiata. *Flores* in ramis & caule densè coacervati & aphylli cernuntur, tubulis & ſtaminulis multis purpuraſcentibus conflati, ex calyculo ſtriato provenientes, ac vulgaris ritu celerrimè fatiſcentes in pappum, ſub quo *ſemen* longiuſculum, cinereum & ſtriatum, nihil à Senecionis noſtri, niſi quòd nonnihil majus, differens.

Senecio hic per univerſum hirſutus ac tactu viſcidus juxta Promontorium bonæ Spei viget. *Locus.*

* 4. *Eupatorium Ericoides C. bonæ Spei* Breynii.

Breyn.

Suffrutex eſt lignoſus, frequentiſſimis *ramis*, tortuoſis & duris divaricatus, ad figuram Ericæ My- icæ folio incanæ (floribus & ſemine exceptis) tam propè accedens, ut non ovum ovo ſimilius: uoniam non rami tantùm, ſed etiam *foliola* eorum, quibus denſiſſimè Ericæ penitus vulgaris modo ontecti, tomento adhærente albicantia ſunt & incana. *Floſculi* verò in ramorum apicibus in muſcarios parvos conglomerati, Eupatorii conſpiciuntur perſimiles, ſed minores multo, & ſubtilioribus ſquamulis purpurantibus imbricati; è quorum medio purpureus prominet tubulus, *ſemini* pappoſo inſidens, quod maturum nigreſcit, nec quicquam ab Eupatorii vulgaris ſeminibus diverſum.

CAP. XV.

De Cacalia: Hujus character genericus folia ſubrotunda.

1. *Cacalia incano folio* Ger. *folio rotundo incano* Park. *foliis craſſis hirſutis* C. B. *Cacalia quibuſdam* J. B. **Hoary ſtrange Coltsfoot.**

Cluſ.

HOC genus multis præditum eſt *foliis*, Tuſſilaginis vulgaris foliis pænè ſimilibus, majoribus tamen, mediéque inter illius & alterius majoris, Petaſitis vulgò creditæ, folia quodammodo magnitudinis, circinatæ ferè rotunditatis, in ambitu ſerratis, supernè dilutiùs ntibus, infernè incanis, [angulosis] in quibus multæ apparent venæ ſive nervi, guſtûs ingrati, ariuſculi & calidi; innituntur autem purpuraſcentibus & ſtriatis pediculis. *Caulis* illi bicubitalis rdum, ſtriatus, purpuraſcens, non ſecus ac foliorum pediculi, [hirſutus, medulloſus;] cui per rvalla innaſcuntur alia folia, oblongis pediculis prædita, ſupradictis minora, magis anguloſa, m in ambitu ſerrata. Supremus caulis extremíque ramuli purpuraſcentium capitulorum con- em inſtar umbellarum ferunt, in quibus terni plerunque *floſculi*, quaternis foliolis bifidóque o conſtantes, purpuraſcentis coloris, odoríſque valdè tenuis, non tamen ingrati, qui in pappum lanuginem abeunt (perinde ferè ut Eupatorii aquatici flores) in qua oblongum ſemen latet. ix in multa capita extuberat, frequentibus, candidis, longis, fibris donata eſt, ſingulis annis os caules ad latera proferens.

lanta hæc in omnibus Auſtriacis Stiriacíſque jugis obvia eſt, ad ſylvarum margines inter fruti- & umbroſis locis. *Cluſ.* *Locus.*

2. *Cacalia quibuſdam* J. B. *foliis cutaneis, acutioribus & glabris* C. B. *folio glabro* Ger. *glabro folio acuminato* Park. **Smooth-leaved ſtrange Coltsfoot.**

Cluſ.

ujus *folia* magis cutacea ſunt (ſi ſic loqui licet) & duriora, ſupernè ſaturatiùs viridia, nec us incana, nec anteriore parte, qua pediculo inhærent, ſimul coeuntia, ut in priore, pedicu- ſtriatis innixa, ſed rotundis & lævibus, perinde tamen ut illa frequentibus venis ornata, & in itu ſerrata, ingrato ſimiliter guſtu, amariuſculo & calido. *Caules* etiam læviores & *floſculi* di- res: in cæteris conveniunt. Cum priore. Nos in ſylvoſis montium Juræ & Salevæ propè evam hanc ſpeciem invenimus, non priorem.

acaliam tomentoſam *C. B.* cùm imperfectè ab eo deſcripta ſit, ut qui folia tantùm viderat, que paucis iiſque non magni momenti notis à præcedentibus differat, non eſt cur ſpeciem ab ſtinctam exiſtimemus.

Cacaliæ congener Cluſii.

ujus cum florem nunquam viderit autor, nihil de ea dicendum habemus. Foliis cum præce- ibus convenit.

3. *Cacalia Americana* Park. *Valeriana Urticæ folia, flore albo* Cornuti.

Cornut.

Huic plantæ *radix* ut Aſaro fibroſa, non altè deſcendit, ſed in ſummo terræ leviter hæret, adeóq; eſt apricationis avida, ut ſæpius nudat ſupra terram fibras, quæ ſaporis & odoris gratiam Nardo non inferiorem obtinent, Valerianâ vulgari longè nobiliorem, ſi enim diutiùs in ore dentibus prematur mira ſuavitate halitum commendat, linguámque poſtremò ut Cinnamomum acriter pungit. [*Quicquid dicat Cornutus, Parkinſonus noſter nullum unquam neque in radice hujus, neque in foliis aut flore odorem percipere potuit.*] Pluribus ſurculis aſſurgit, rotundis, cavis, geniculatis, glabris, longitudinis ultra cubitum; hi in plures alas dividuntur. *Folia* ex adverſo bina ſemper ab radice ad ſummum uſque caulis faſtigium naſcuntur, referúntque Scrophulariæ, aut Urticæ minoris folia, minimè tamen pungunt & dilutiſſimè virent. Cujuſque caulis apex in muſcarium ſpargitur, *Floribus* ornatum parvis inodoris, Valerianæ ſimilibus, ſed ex uno calyce pluribus. Poſt ἐξάνθησιν *ſemina* longiuſcula tenui pappo hærentia in auras abeunt.

Tempus. Floret Septembri. Hyeme ſola radix ſuperſtes vivit, reliqua intereunt.

4. *Yztactex Caltlacotl, ſeu virga nigra ſaxorum* Hernandez.

Hernand.

Præcedenti ſimilis & congener eſſe videtur, *folia* ferens Urticæ, ſerrata: *caules* purpureos, teretes, quatuor cubitos longos: flores in cacumine comantes, piloſos, non ſeneſcentes, & purpuraſcentes ex albo.

Locus. Naſcitur in locis ſaxoſis Xalatlauhcenſium. Sapor citra ullam diſtinctionem Aniſum refert. *Radix* pugilli menſurâ tuſa, devoratáque ex aqua ſeu vino ſudorem elicit dolorem paſſis, atque ita eum lenit, ut mirabilem præſtet ea in re operam.

CAP. XVI.

Linaria aurea Tragi Ger. *Linaria folioſo capitulo luteo major* C. B. *Heliochryſos Tragi, ſive Linaria tertia* J. B. *Chryſocome verior ſive Coma aurea Germanica & Neapolitana* Park. *Virga aurea Linariæ foliis* Moriſ. **Golden-rod with Toad-flax leaves.**

Cluſ.

CUbitalibus aut amplioribus interdum aſſurgit ex unâ radice *virgis*, teretibus, gracilibus, duris, nigricantibus, lentis & fractu contumacibus, quas non quina aut ſena, (ut Dioſcorides ſuæ attribuit) ſed numeroſa ambiunt *foliola*, longiuſcula, anguſta, Lino ſimilia, dura, mucronata, ſatura viriditate nitentia, amari guſtûs & nonnihil aromatici. Extremæ virgæ in multos tenues ramulos deſinunt, quibus inſident ſingularia folioſa capitula, *florem* luteum, ex multis floſculis quinque radiolis decuſſatis ſtylóque in medio prominente conſtantibus compactum amplectentia, nullo odore commendabilem: deinde *ſemen* nigricans, longiuſculum, quale ferè in Hieraciorum generibus ſupernè villoſum pappi inſtar, quod leviſſimo vento excuſſum, ejus arbitri fertur. *Radix* dura eſt, lignoſa, nigra, aliquot fibris donata, ſingulis annis germinans, nováſque virgas proferens.

Locus. In montoſis paſcuis ad ſepes propè Ratiſponam & alibi in Germania: necnon circa Monſpelium in Gallia Narbonenſi oritur, nobis obſervantibus. Cluſius, cui Oſyris Auſtriaca inſcribitur, multis Pannoniæ locis inveniebat, inque Auſtriæ prato quodam editiore & ſicciore circiter milliare infra Viennam.

Tempus. Auguſto menſe floret. Semen Septembri matureſcit.

CAP. XVII.

De Conyza flore nudo.

1. *Conyza major vulgaris* C. B. *Con. major Matthioli, Baccharis quibuſdam* J. B. *Bacch Monſpelienſium* Ger. Park. **Great Fleabane, Plowmans Spikenard.**

J. B.

EX *radicibus* multis, ſparſis, non altè depactis, lignoſis, fragilibus, odoratis, amaris & acri ſurgunt ad cubitos tres aut quatuor alti *caules* ſtriati, atropurpurei, incana lanugine hirſuti, ſo lidi, rigidi, foliis ſingularibus non admodum crebris veſtiti, ſupra medium in multos ramos rectos diviſi. *Folia* verbaſci nigri aut Digitalis purpureæ, minora, molli lanugine pubeſcentia, le viter crenata, odorata, ſapore acri & amaro. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis conferti, grav olentes, lutei, papposi, è plurimis floſculis perexiguis, denſè ſtipatis cum ſtylo in unoquoque e tante bicorni compoſiti, nudi, è calyculis ſquarroſis mollibus, viridi luteóque verſicoloribus, ſq mis exteriùs purpurantibus. *Semina* exigua, oblonga, fuſca, pappo adnaſcente alata.

Tempus. Seriùs & ſub Autumnum floret ſeménque maturat.

2. *Conyza caulibus rubentibus tenuioribus, flore luteo nudo* Botan. Monſp.

Magnol.

Caulem habet cubitalem, rubentem, in varios ramulos ſubdiviſum. *Folia* cùm adhuc planta ſe-
nipedalis eſt Conyzæ majoris latitudinem habent, & Ciſti ladaniferæ folia repræſentant; dum
erò debitam acquiſivit magnitudinem & floret, anguſtiſſima ſunt & contracta. Ramuli omnes
ores proferunt rariores multò quàm in reliquis ferè Conyzis, luteos, in calyce rotundo & oblon-
o, nullis foliolis radiatim cinctos, & in pappos evaneſcentes.

Annua eſt planta, gravem halans odorem Conyzæ majoris.

Septembri menſe invenit deſcriptionis Autor *P. Magnol* copioſè florentem in foſſis humidis ſe- *Locus & Tempus.*
s viam qua à pago Perauls itur ad ſtagnum Volcarum ad dextram; ubi & nos cùm Monſpelii
emus eandem obſervavimus & collegimus.

3. *Conyza major capitata ſeu globoſa* Bocconi.

Radice conſtat ſatis craſſâ; quin & *caule*, foliis, ut & odore Conyzam majorem apprimè refert hæc
anta; ſed in *flore* id præcipuè notandum quod concreſcat illius diſcus ſeu umbo in globum ſeu caput
oboſum Lachrymæ Jobi figurâ non abſimile; & inſuper quòd abſolutis & ad maturitatem per-
ctis ſeminibus ſeſe aperiat caput globoſum, atque ſemina affundat in pappos abeuntia; quód-
que in medio capitis globoſi inſecta exigua utplurimùm gignantur.

Locum ubi invenit non addit Deſcriptionis autor Paulus Boccone.

Cap. XVIII.

De Eupatorio Cannabino ſeu Avicennæ credito.

Eupatorium Avicennæ dictum *floribus nudis purpureis* à congeneribus differt. Sub hoc enim titulo comprehendi poſſint omnes hujus generis plantæ quibus hæ notæ adſunt, ſive *foliis digitatis* ſint, ut Eupatorium cannabinum mas ſeu Avicennæ propriè & ſtrictè dictum, ſive *foliis integris*, & Eupatorium Canadenſe folio Enulæ Cornuti.

Poſſet etiam aliter, & fortaſſe commodiùs, pro nota Senecionis characteriſtica ſumi, *folia habere*
iniata; ità ut quæcunque hujus generis herba flore nudo, folio laciniato donata ſit, Senecio-
pecies habeatur, ſive floris color luteus ſit, ſive purpureus; adeóque Senecio viſcoſus Æthiopi-
lore purpureo *Breynii* & Eupatorium ericoides Capitis bonæ ſpei *ejuſdem* veræ & genuinæ Sene-
is ſpecies erunt. Harum prior alias etiam notas Senecionis habet, nimirum calycem ſtriatum,
m celerrimè in pappum fatiſcentem, ſemen Senecionis noſtri ſimile, nec niſi magnitudine dif-
s, tactum viſcidum: Poſterior ſemina Eupatorii obtinet, & floſculos etiam perſimiles, ob quas
nes rectiùs fortaſſe ab Autore Eupatoriis accenſetur. Verùm nos characteres obvios & expoſi-
uíque primo aſpectu viſui ſe ingerunt ſectamur, cùm quæ à ſeminum qualitatibus ſumuntur oculos
ros perſæpe vel latent vel fallunt.

1. *Eupatorium cannabinum* Park. C. B. *cannabinum mas* Ger. *adulterinum* J. B. *Avicennæ creditum* Geſn. *Herba S. Kunigundis* Trag. **Common Hemp-Agrimony or Dutch Agrimony.**

adix obliquè acta plurimis fibris majuſculis albicantibus terram apprehendit. *Caulis* duos tréſve
tos altus, rectus, teres, tomentoſus, & in viridi purpuraſcens, medullâ albâ plenus, gratum &
naticum odorem cùm inciditur ſpirans, multis alis concavus. *Folia* in caule crebra, adverſa, in
m pediculo terna, Cannabis folia nonnihil referunt, oblonga, acuminata, per ambitum ſerra-
apore amaro. *Flores* velut in umbellas digeſti, ſinguli floſculis quinque vel ſex purpurantibus
poſiti, quorum unuſquiſque *ſtylum* habet oblongum; bifurcum, & ſuo inſidet ſemine. Semi-
autem per maturitatem cum pappo innaſcente avolant.

d fluminum, necnon rivulorum ripas, ſcrobium, & ſtagnantium aquarum margines ſubinde *Locus.*
itur; Julióque menſe apud nos in Anglia floret.

paticum eſt & vulnerarium, Uſus præcip. in cachexia, catarrhis & tuſſi, ínque urina & men- *Vires.*
s retentis. Extrinſecùs è nobiliſſimis eſt vulnerariis. *Schrod.*

adicibus vim purgativam ineſſe experimento proprio didicit Geſnerus: cui earum pugillus in
decoctus, colatus & potus per horam pòſt alvum ſemel movit; poſtea verò vomitum duode-
ferè cum magno labore, ità ut Hellebori albi inſtar purget, ſed multò faciliùs & tutiùs. Pro-
ſanè plurimùm (inquit) magnâ pituitæ copiâ evacuatâ. Hinc veriſimile eſt ſuccum herbæ
catapotiis devoratum inteſtinorum vermes necare. Tragus Argentinæ in pecoribus tantùm
ndis uſurpatum tradit; & prudenter nobis facere videntur Argentinenſes, ſiquidem experi-
to Geſneri conſtat nimis vehementem eſſe ejus operationem, quàm ut in humano corpore inter-
ejus uſus poſſit probari, niſi parva quantitate & aliis corrigentibus mixti.

In Belgio ruſtici feliciter icterum curant hujus plantæ decocto. *D. Regemorter* in M. S.

In Noſocomio cuidam inteſtina corroſa, ità ut per foramina ſtercora exirent, jam propè deſperato coaluerunt decocto Eupatorii Cannabini, quod Ebnſinæ adſcribitur, cum vino parato, & poto & ulceribus infuſo. Ex Hieron. Velſchii Obſ. 44. *D. Soame.*

2. *Eupatorium Canadenſe folio Enulæ* Cornuti. *Cannabinum Americanum latifolium* Park.

Corn.

Caules huic glabri, rubeſcentes, (cinereo tamen colore ſuffuſi) rotundi, inanes intus, per intervalla geniculis intercepti. *Folia* palmari longitudine ſunt, latitudine triunciali, Salviæ modo ſcabra, in ambitu ſerrata, non inciſa quinquepartitò ut Cannabinæ, fuſcè virentia, è geniculorum tuberculis quaterna ſemper adverſa inter ſe Cruciatæ modo naſcuntur. E cujuſque folii ſinu ramulus exoritur, brevioribus tamen foliis cinctus, neque unquam in florem proſiliens. *Radix* cohærentibus vaſtioribus implexa eſt fibris. Nulli Eupatoriæ Caulis procerior, qui æſtate media in quinque cubita elevatur, comantibus in cacumine mille floſculis, non foliaceis ſed lanugineis, uno verbo, ſi odorem excipias, Eupatoriæ Cannabinæ noſtræ ſimilibus, licet paulò ſaturatiùs purpuraſcentibus. Hos excipiunt ſemina papposa, quæ cum villoſa ſua cæſarie à vento decutiuntur. Saporis eſt aliquantulum amari, ſubeunte momento poſtea levi acrimonia.

3. *Eupatorio affinis planta Zeilanica foliis Ulmi* Breynii.

Breyn.

Altiùs Africano, pæne ut vulgare Herba S. Kunigundis à Trago dictum, *caulibus* rotundis, ſtriatis, in viridi aliquantulum purpuraſcentibus, ſapore in reſiccatis ſalſo, fruticat; quos *folia* Ulmi vulgaris æmula, ſed minora, verſùs pediculum faſtigiata, ac ſenſim latiora rotundioráque evadentia, parvis intervenientibus pediculis alternatim ambiunt. Caulium faſtigia in ſurculos aliquot dividuntur, atque hi rurſus plures in petiolos, quibus incompoſiti *flores* umbellam mentiuntur, *Eupatorii ericoidis* floribus ſimiles, ſed pallidi ſeu ſtraminei coloris, atque ex compluribus ſtaminulis conflati. Sequuntur *ſemina* minuſcula, Stœchadis citrinæ Herbariorum paria, inter quæ in medītullio calyculi crebris ſquamulis compactiles; præterea velut ſpadiceus, exiguus & durus *fructus* ſeu vaſculum ſeminale coniforme excreſcit, ſuperiùs ſæpe reflexum, intus inane & ſplendidum, quantum obſervare licuit.

Fructum hunc excreſcentiam aliquam non naturalem, vel inſecti matricem eſſe ſuſpicamur.

* 4. *Erigeron Zeilanicum Lampſanæ foliis* Breynii.

Breyn.

Magnitudine, foliis, caule & ramis illi Cichorii generi, *Lampſana* à Dodonæo appellato perſimile, magis tamen hirſutum, *floribus* uberrimis pallidi coloris, Conyzæ cœruleæ acris *C. B.* minoribus, quos nulla ambiunt petala onuſtum. *Semen* exile, pappeſcens, Conyzæ acris annuæ *albæ Moriſ.* par, quod vento etiam leniſſimo è reſiduis florum caliculis diſpellitur.

Ex *Zeylan* inſula, vel propter foliorum vel virium fortè quandam convenientiam nomine Betonicæ accepit Breynius.

CAP. XIX.

De Gnaphalio.

GNaphalium Γναφάλιον Dioſcoridi, quòd foliis ejus ἀντὶ Γναφάλλυ, id eſt, tomento, utantur, *C. B.* potiùs quia folia ejus tomento obducta ſunt. Γνάφειν (inquit Lob. in Adv.) di cunt Græci vellere carperéve lanas aut pannum, unde Gnaphalium, quod Centuncul Romani nuncupârunt & Tomentariam. Herba Impia Plinio dicitur. Ob id autem impiam a pellavere, quoniam liberi [poſteriora capitella] ſupra parentem, id eſt, primum & medium, ſummo cauli innaſcens, excellant. Alii potiùs ita appellatam quòd nullum animal eam attinge exiſtimavere. Anglicè **Cudweed** dicitur, quòd ruminantibus opitulatur, & rumen amiſſum re vocat: & in Northumbria **Chafeweed**, quoniam ad intertrigines valet, autore Turnero. Nota generis indices ſunt folia tomento obducta, ut nomen indicat, flores nudi, floſculis eos componentibus præ parvitate vix conſpicuis.

A. 1. *Gnaphalium maritimum* C. B. *maritimum multis* J. B. *marinum* Ger. *marinum, ſive Coto ria* Park. **Sea-Cudweed or Cottenweed.**

J. B.

Radice firmatur craſsâ, longâ, lignosâ, paucis admodum fibris donatâ, nigrâ; quæ *caules* emi tit complures, dodrantales, craſſiuſculos, piloſos, candidos, in quibus denſo ordine ſtipata *folia* ob longa, ſemuncialia, per extremum nonnihil rotunda, candida, quæ concerpta in floccos xylinæ la næ penitus abeunt, olei in lucernis bibula. Ramorum faſtigiis *capitula* in umbellæ ferè formam di geſta, craſſiuſcula, candida, villoſa, in medio lutea, in quibus ſemen longiuſculum, album, in ar cûs formam incurvum. Nullum ego in hac planta ſaporem animadverto. Aſtringit magnopere & deficca deſiccat tota planta, nonnihil ſalſa, nec tamen ingrata aut amara; aliquantùm aromatica, odore quadantenus citrinæ Stœchadis aut gummi Elemi.

In arenoſo maris litore propè trajectum *Abermeney* dictum freti Carnarviam & Angleſeiam interjacentis, ex Angleſeiæ ſeu Monæ latere; item in litore Cornubienſi inter Penſantiam oppidum & rupem *S. Michael's Mount* dictam invenimus. In tranſmarinis in Mediterranei maris litore non infrequens eſt. Univerſo litore & ſabuletis à Marianis aquis ad Ceti montis radices & lacum plurima (inquit J. B.) alibi haud temere occurrit Narbonæ. *Locus.*

2. *Polium Gnaphaloides Alpin. exot.*

Huic Planta vel congener eſt, vel planè idem Gnaphalium maritimum ſuperiùs proximè deſcriptum. Differt foliorum magnitudine & figurâ, quæ in hac acutiora ſunt, & Myrti foliis paria, neque pilis infecta, ſed tota tomentoſa apparent, ſecus quàm in Cluſiana figura Gnaphalium maritimum pingitur.

His tamen non obſtantibus nobis eadem planta videntur Gnaphalium maritimum vulgare & Polium Gnaphaloides *Alpini*. Si cui aliter videatur, ſuo per me licet fruatur judicio: revera enim ſi rectè deſcriptum & depictum eſt Polium Gnaphaloides Alpini, ſaltem varietas erit præcedentis.

Gnaphalium marinum ob odoris fragrantiam Calamus aromaticus Cambro-britannis Carnarviæ incolis dicitur.

A. 3. *Gnaphalium Anglicum* Ger. *Anglicum vulgare majus* Park. *ejuſdémque majus Germanicum. Gnaphalium majus anguſto, oblongo folio, & majus anguſto, oblongo folio alterum* C. B. *Nam & ipſe hoc (inquit) cùm à priore parum differat, qui voluerit idem dicat. Gnaph. rectum* J. B. **Long-leaved upright Cudweed.**

Huic rectus & rigidus, dodrantem altus, teres, canâque lanugine pubeſcens *caulis*, nihilóque ſe-
ſis *folia*, magis tamen averſa quàm adverſa parte, quæ in caule crebra, ordine nullo naſcuntur,
cias duas aut tres longa, vix culmum lata ut plurimum, carinata, ſapore præter ſiccitatem nullo
idente; ex quorum alis ſecundùm caulem, ab ejus medio ad ſummum uſque *capitula* oblonga,
uamata, plura ſimul juncta, ex viridi nigricantia & nitida, in puſilla ſtamina ex herbaceo flaveſ-
ntia dehiſcunt. *Radix* ſubeſt parva, nigra.

In paſcuis ſolo arenoſo, & inter Geniſtas haud infrequens eſt.

Gnaphalii Anglici decoctum ſemper ferè Anginam ſanat. *D. Palmer.*

A. 4. *Gnaphalium vulgare majus* C. B. *Gn. minus ſive Herba impia* Park. *Gn. Germanicum* J. B. *Filago ſive Herba impia* Ger. **Common Cudweed.**

Plures ex eadem radice *caules* ſurrigit tenues, ſemipedales aut dodrantales, plurimùm erectos, te-
tes, incanos & lanugine obſitos, ſumma parte ramoſos, *foliis* veſtitos creberrimis, nullo ordine
tis, pariter lanuginoſis, anguſtis, oblongis, quàm Lavendulæ multò minoribus, caulibus plerun-
appreſſis, quibus abſque pediculis adnaſcuntur. *Florum* globuli (ut rectè eos vocat J. Bauhinus)
in extremis ramulis, tum in ipſis angulis, quos ramorum divaricationes deformant, ſeſſiles, è
ibus floribus ſtipatis coagmentati. Sunt autem flores qui globulos hoſce componunt & ipſi
poſiti è *Floſculis* ob exiguitatem ſuam ægrè viſibilibus. Pappi è floribus eminentes ex luteo pal-
unt. Propè medium globulum ramulos aliquot emittit caulis, qui ſupra medium caulem aſſur-
es ſuos ſinguli globulos floſculorum altiùs attollunt, velut filios ſupra parentem unde & Her-
mpia dicitur. Præter *radicem* mediam majuſculam altiùs deſcendentem innumera plerunque
llamenta ſpargit è fundo quibus terram apprehendit.

ſiccioribus, ſterilioribus, glareoſis & ad vias paſſim provenit. *Locus.*

qua ab hac deſtillata ad cancrum, præcipuè mammillarum, magni eſt uſus: continet enim oc-
os cancros nè exulcerentur cum linteolis ſemel in die impoſita. Sunt verò & qui Aſari foliis
s aquâ madefactis non infeliciter ad cancros reprimendos utantur. *Dod.*

go parùm præſidii aut juvaminis adverſus Cancrum in hac aqua eſſe ſuſpicor. Facultatem autem
cantem & nonnihil adſtringentem obtinere hanc plantam Dodonæo concedo: Hinc fortaſſe
orrhagia, dyſenteriæ, nimio menſium fluxui, atque etiam Anginæ, conducit. Ad hæmorrha-
reprimendam noſtrates ſequentem plantam præcipuè adhibent.

erbâ contuſâ, oleo maceratâ & coctâ Occiduæ Angliæ plebs ad livores, concuſſiones, cæſa
erbera utuntur feliciter: menſes etiam ſupprimit. *Lob. obſ.*

A. 5. *Gnaphalium longifolium, humile, ramoſum, capitulis nigris*, nobis. *An Gnaphalio vulgari ſimilis* J. B? *vulgare ſive* 2. Ger? *medium* C. B? *Filago minor* Park? **Black-headed, long-leaved, branched, low Cudweed.**

radice parva, alba, ſimplici, intorta, fibris aliquot donata, & ad caput longis, *cauliculum* eri-
palmarem, rariùs ſemipedalem, tenuem, teretem, tomento denſo ſed brevi, candido obſitum,
no ad ſummum uſque ramoſum ramulis crebris è foliorum alis exeuntibus. *Folia* cauliculo &
lis alternatim brevibus intervallis adnaſcuntur, anguſta, oblonga, ab exortu ſenſim dilatata,
opi minora, utrinque mollia & lanuginoſa, infernè tamen candidiora. In ſummis caulibus &
lis capitula ſeu *flores* multi ſimul congeſti, non tamen in globulos coacti ut in Impia vulgari,
iùs nigricantes, è floſculis luteis adeò exiguis compoſiti ut viſum ferè effugiant [floſculos in-
e partiales è quibus totales componuntur] Ramuli floriferi è baſi florum ſeu capitulorum con-
rum orti longè altiùs aſſurgunt & nova florum agmina ſummitatibus ſuis geſtant.

ſcrobibus & locis depreſſioribus ubi per hyemem aquæ ſtagnârant ſub autumnum frequentiſſi-
eperitur. *Locus.*

A. 6. *Gnaphalium minimum* J. B. *minus repens* C. B? *perperam, non enim repit, rariùs procumbit, ſed erigitur.* *Filago minor* Ger. *Gnaphalium vulgare tenuifolium* J. B. *Hæc enim duo pro eadem plantæ ſpecie habeo.* **The leaſt Cudweed.**

Ligneſcit *radix* multis fibris capillata, haud ſecus ac Gnaphalio vulgari ſive Impiæ: *Caules* multi, dodrantales, ramoſi: *folia* unciam longa, fili pænè tenuitate, incondita, mollia, tomentoſa, incana: *floſculi* & capitula per caules diſpoſita, ut in prædicto Gnaphalio, ſed pauciora minoráque.

Hæc eſt Gnaphalii vulgaris tenuifoliæ deſcriptio apud *J. B.* quæ plantæ quam nos hîc intellectam volumus exactè convenit, ut & locus inter ſegetes, ſolo præſertim arenoſo aut glareoſo.

Gnaphalium parvum ramoſiſſimum, foliis anguſtiſſimis polyſpermon.

Hujus plantam ſiccam habemus ubi collectam non recordamur. *Radice* eſt parvâ, ſimplici: *caulibus* ſeſquipalmaribus aut majoribus, firmis, in plurimos ramos & ſurculos diviſis & ſubdiviſis, *foliis* obſitos anguſtiſſimis, brevibus, acuminatis hirſutis. Floſculorum globuli in ramulorum divaricationibus, inque ſummis ſurculis ſedent pediculis brevibus aut nullis. Color floſculorum, quatenus in ſicco diſcernere licuit, albus.

7. *Gnaphalium oblongo folio* Ger. emac. *ſupinum oblongo folio* Park. *majus, lato, oblongo folio* C. B. **Long-leaved Cudweed.**

Cluſ.

Palmares vel etiam majores habet *cauliculos*, quorum alii ſurrecti, alii ſecundùm terram inflexi, teretes, villoſi, quos indigeſto ordine mollia, incana, latiore infima parte amplectuntur *folia*, extremo mucronata: multa ſummo cauliculorum faſtigio inſident capitella candicantia, flaveſcente lanugine plena. *Radix* craſſiuſcula eſt, ſubfuſca, fibris aliquot prædita, quæ an vivax ſit, aſſerere nequeo. Aliquid autem affinitatis habere videtur cum Filagine minore Dodonæi.

Locus. Deſertis quibuſdam & ſiccioribus colliculis naſcentem aliquando obſervabam.

* 8. *Gnaphalium minus latioribus foliis* C. B. Park. Ger. emac. *Gnaphalium unico cauliculo* J. B. **Small broad-leaved Cudweed.**

Cluſ.

Unico aſſurgit *cauliculo*, aliquot ramulis in diverſa ſe contorquentibus prædito, quos hinc indè ſepiunt latiuſcula, mollia & incana *folia*. Ad ramulorum internodia naſcuntur, inter foliorum congeriem, quina, ſena aut plura capitella, ſimul congeſta, ex flavo caneſcentia, multa lanugine plena. Radix inutilis, ſed deciduo ſemine novæ plantæ ſingulis annis renaſcuntur.

Locus. In ſiccioribus (quantum memoria Cluſio ſuccurrit) agris, præſertim demeſſa ſegete occurrit.

9. *Gnaphalium Alpinum pulchrum* J. B. *Alpinum magno flore, folio oblongo* C. B. **Fair Lions foot, or Mountain Cudweed.**

Caulibus eſt palmaribus, dodrantalibus, altioribus etiam, tomentoſis, quos *folia* veſtiunt lon ga, anguſta, villoſa, trium quatuórve unciarum longitudine, culmo latiora. Summum faſtig um flores gerit ſatis magnos, corymbatos, pappoſos, ex ſtaminibus luteis atque ſplendentibus con ſtantes, ſeſſiles, molli lanugine intertextos, in medio foliorum xili carptam lanam imitantium, r diatorum. *Folia* propter terram multa, ſuperioribus non multùm abſimilia, ſtatim è radicum ſa tis craſſarum, nigrarum, multis fibris pullis capillatarum capitibus oriuntur.

Locus. In montis Juræ præalto vertice la Dolaz dicto invenimus.

Huic affinis ſi non eadem planta eſt

10. *Gnaphalium Alpinum, magno flore, folio brevi* C. B. *dicta: Gnaphalii Alp. pulchri aliud ge* J. B. *Leontopodium majus* Park. *Leontopod. ſive Pes leoninus* Ger. em.

Hoc à priore differt, 1. Quòd radicem tenuem foliáque brevia obtineat, cùm illud radicem h beat magnam, folia oblonga. 2. Quòd flores nigricantes ex fuſco violaceo geſtet, cùm hujus c pitella palleſcentibus floſculis conſtent, in reliquis conveniunt.

Locus. Suſpicor Lobelium minùs curioſè plantam inſpexiſſe, nec pictorem fideliter ſuas partes eg & proinde unam & eandem ſpecie plantam eſſe hanc & illam. In arduis Italiæ & Germ. Alp ínque Baldo Veronenſi provenire refert Lob.

* 11. *Gnaphalio Alpino affine Leontopodium parvum Lobelii* J. B. *Gnaphalium Alpinum minus* C. *Leontopodium parvum* Ger. *Leontop. minus* Park. **Small Lions foot.**

Lob.

Dioſcoridi & neotericis præterita hæc huic [iconi ſci.] effigie habitúque toto convenit, ſingul dodrantali cauliculo & folio Gnaphalii montani, denſa lanugine incanis: floſculis ſummo ca luteo-pallentibus Gnaphalii montani, exili ligneâque radice.

Hanc plantam J. Bauhinus apud fratrem Caſparum inter plantas ejus ſiccas ſe vidiſſe refert. locum ejus natalem non indicant.

12. *Gnaphalium umbellatum minimum* J. B. *roſeum* Park. *roſeum ſylveſtre & roſeum hortenſe* C.B. **Roſe Cudweed.**

J. B.

Plantula hæc vix uncialem magnitudinem ſuperat. Ea aliàs unica & ſimplex, aliàs in plures ve-
ut ocellos diviſa, ex *foliis* conſtantes candicantibus, hirſutis, inter quæ *oculus* conſpicitur, minimi
igiti unguem ferè latus, aſperiuſculus, ex flavo vireſcens. *Coliculos* etiam *foliola* veſtiunt, prædi-
is minora. *Radix* ex meris fibris conſtat, ligneæ duritiei, nigris, contortis, ipsâ plantulâ lon-
oribus.

In montis Ceti arenoſis & maritimis ſabuletis Maio menſe floret: nos in inſula parva ad promon-
rium Siciliæ Pachynum, nunc *Capo Paſſaro* dictum, collegimus.

Ab hoc non aliter quàm culturâ, & accidentibus indè ortis differre putamus Gnaphalium roſeum
ortenſe *C. B.* cujus ramuli triunciales, reclinati, *foliis* ſubrotundis cincti, quorum ſummitatibus
s roſæ modo expanſus, diſco luteo, etiam aureo foliolis ut in ramulis undique ſuſtentatus [Par-
nſono duplici foliolorum circulo cinctus] inſidet, eleganti ſpectaculo.

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER SEPTIMUS.

QUI EST

De Herbis cum flore ex floſculis fiſtularibus compoſito CAPITATIS dictis.

CAPITATÆ dictæ ſunt hæ plantæ quia eorum ſemina cum pappo calice ſquamoſo incluſa in formam ſubrotundam conglobata ſunt capitis æmulam.

Herbæ flore ex floſculis fiſtularibus compoſito, Capitatæ dictæ, ſunt vel Capitibus

- *Maximis*, ſquamoſis, Pineæ Conorum æmulis, ſquamarum unguibus & floris fundo pulpoſis, eſculentis, foliis aliàs lævibus aliàs ſpinoſis: CINARA, *Scolymus*.
- *Minoribus*, foliis
    - *Spinoſis*, aculeis
        - *Crebris & rigidioribus*: CARDUUS.
        - *Mitioribus & mollioribus*, floribus
            - *Flavis*, ſeu cujus capitula foliorum circulo obvallantur, ſemina ſtriata flavicant: CARDUUS BENEDICTUS; ſeu cujus ſemina lævia ſunt, alba, purgatricia: CNICUS SATIVUS, *Carthamus*.
            - *Purpureis*; CIRSIUM.
    - *Spinis deſtitutis*,
        - *Per margines ſerratis*, capitulis levibus,
            - *Major*; CENTAURIUM MAIUS.
            - *Minor*; folio
                - *Laciniato* paucioribus & majoribus laciniis: SERRATULA.
                - *In tenuia ſegmenta, diviſo*: CRUPINA *Belgarum*.
        - *Per margines æqualibus*, Capitulis
            - *Lappaceis*, ſquamis in mucrones hamatos deſinentibus, foliis maximis: LAPPA MAIOR *Bardana*.
            - *Spinoſis*, ſpinulis
                - *Rectis*: CALCITRAPA, *Jacea echinata*.
                - *Reflexis*: JACEA MURICATA.
            - *Lævibus*, floſculis marginalibus
                - *Minùs profundè diſſectis*, ore in lutum expanſo: CYANUS.
                - Profundiùs in longas & anguſtas lacinias diviſis: JACEA.

De Carduo in Genere.

CARDUUS ſic vocatur à *carere*, quia aptus carendæ lanæ; quod de Carduo fullonum dicto ſeu Dipſaco verum eſt. Alii autem Cardui ob convenientiam quandam cum Dipſaco in ſpinis ita dicti ſunt.

Nullum nomen Græcum invenimus quod Latinorum Carduo reſpondeat. Ἄκανθα
im latius eſt & ſpinam ſignificat; Ἄκανθος anguſtius, quod tamen Caſp. Hofmannus latè & in
nere ſumptum ad omnem plantam aculeatam, quæ in caput aſſurgat aſperum, ſignificandam ex-
ndi affirmat.

Nos hoc nomine comprehendimus plantas omnes *capitatas* dictas, flore ex floſculis fiſtularibus
mpoſito, foliis ſpinoſis ſeu aculeatis.

Cum Carduorum plurimæ ſpecies ſint, multitudo autem confuſionem pariat, clarioris doctrinæ
memoriæ juvandæ causâ eos in genera aliquot diſtinguemus.

Primum erit eorum qui capite ſunt maximo, ſquamarum unguibus & florum fundo eſculentis, fo-
perſæpe mollibus, qui *Cinaræ* & *Scolymi* dicuntur.

Secundum eorum qui floribus luteis, quales ſunt *Cnicus* ſeu *Carthamus*, & *Atractylis*.

Tertium eorum qui ſpinulis mollibus & innoxiis. Hi ſunt *Carduus mollis* & *Cirſium*.

Quartum erit de ſpinoſiſſimis quibuſdam noſtratibus nullo charactere aut communi convenien-
nota inſignibus.

Quintum de iis quorum folia in ſpicula prælonga exeunt, *lanceatis* idcirco dictis.

xtum de iis quorum folia lacteis maculis & lineis pinguntur, ſeu leucographis.

ptimum de Carduis foliis tomentoſis & incanis, *Acanthiis* dictis.

Octavum de Carduis quibuſdam exoticis ſingularibus & ſui generis, quorum plerique *Acani* Bo-
cis dicti ſunt.

Cap. I.

De Cinara ſeu Scolymo ſativo.

CInaram nonnulli à puella ejus nominis, quæ in eam verſa eſt, dictam fabulantur; alii à cinere quo lætatur: cui conjecturæ Columella occaſionem dediſſe videtur, cum ſcribat lib. 11. cap. 3. *Multo cinere ſtercorandam, id enim ſtercoris huic oleri videri aptiſſimum.*

d Græcam vocem eſſe Cinaram non Latinam oſtendunt *Voſſius* in Etymologico, & *Jo. Bodæus*
pel notis in Theophraſt. Hiſt. lib. 6. cap. 3. ad quos Lectorem remitto. Quin ſi à cinere vel
e cinereo dicta eſſet, *Cinera* ſcribenda eſſet, non *Cinara*.

nara nobis dicitur Cardui genus capite maximo, conum Pineum æmulante, ſquamis craſſio-
& majoribus, unguibus carnoſis eſculentis, ut & floris fundo, ſeu ima calycis parte cui innaſ-
r floſculi & ſemina.

nara vel lævis eſt, nullis neque in foliis neque in capite ſpinis ſeu aculeis, quo à reliquorum Car-
m norma abſcedit: vel aculeatus ſeu ſpinoſus.

1. *Carduus ſive Scolymus ſativus ſpinoſus & non ſpinoſus* J. B. *Cinara hortenſis foliis non aculeatis* C.B. ejuſdémque *Cinara hortenſis aculeata*. **Artichoke.**

B.

culinarum cupedias ſatus Scolymus *folia* è radice promit pedem & ſeſquipedem longa, ſemi-
fere latâ, in lacinias latas ſubſectas diviſa, incano & cinereo tomento obſita, potiſſimùm
pronâ, nullo aculeo minacia, interdum nulla eſt lacinia angulúſve qui non ſpinis rigidis lute-
minetur. *Caulis* pedem unum aut alterum altus, ſtriatus, tomentoſus, ramis aliquot dona-
ſingulorum cacumine *caput* gerit turbinatum, ſquamis magnis, glaucis, carnoſis, acumi-
uſo, aliàs ſpinâ robuſtâ præpilato, ungue infimo craſſiuſculo, tenero, veſco, albicante com-
n, quod ſenſim divulſis ſquamis ſuperiùs lateſcit, tandémque *floris* ſtamina purpuraſcentia ex-

lymi (pergit J. Bauhinus) duo habentur genera, ſativum & ſponte naſcens. Sativi quidem
verè genera ſunt, licet genera dicat eſſe Matthiolus. Ex ejuſdem ſiquidem ſtirpis ſemine
e tam ſpinoſus quàm non ſpinoſus enaſcitur. Quæ certiſſima eſt nota identitatis ſeu con-
tiæ (ut cum Peripateticis loquar) ſpecificæ.
oſus folia gerit non ſpinoſi magis diviſa, magíſque laciniata, tenuibus circundata ſpinis:
quoque non ſpinoſo ſimilem, ſtriatum, ſubalbicantémque, in cujus ſummitate echinatum
úmque extuberat caput, flore hyacinthino; ſemine Cnici minore. *Radice* nititur craſſâ,
non inſuavi. Addit inſuper J. Bauhinus deſcriptionem non ſpinoſi quæ ferè eadem eſt
ioni generali ſuperiùs poſitæ. Caput figurâ Nucis pineæ eſſe ſcribit, ex latis ſquamis co-
atum, cujus ſquamæ figurâ folii Laurini aut Myrtini in aculeum deſinunt brevem, nunc
m, nunc infirmum, nunc propè nullum. Semina inter candidam lanuginem contenta, ob-
lævi cortice obtecta candido vel nigro.

Siquis Cinaram hortenſem aculeatam & non aculeatam inquit *C. B.* eandem fecerit, non repugnabimus: quia foliis eſt aliquando aculeatis, aliquando mitibus. Sic caput nonnunquam in gracileſcentem metam erigitur: nonnunquam in compreſſiorem & rotundiorem globum extuberat; laminis interdum ſponte ſeſe recludentibus, interdum arctiùs compactis: capitum ſquamæ nunc virides, nunc pallentes, nunc ſubrubentes, in aculeum deſinentes, nunc brevem, nunc robuſtum, nunc infirmum eúmque in aliis ſurſum erectum, in aliis deorſum inclinatum, nunc propè nullum. Eſt quædam capite maximo, quæ dicitur & pingitur ſub Cinara maxima Anglica *Lob.* Hactenus C. Bauhinus. Has omnes varietates, ſi ex eodem ſemine proveniant, vel aliquando provenerint, ſpecie convenire libenter conceſſerim, quemadmodum Malos & Piros omnes ejuſdem ſpeciei eſſe contendo ob dictam rationem; quamvis in earum ramis, foliis, & præcipuè fructibus, magna obſervetur accidentium diverſitas & diſſimilitudo. Obſervavi tamen tum in Anglia, tum in exteris regionibus duas Cinararum differentias, quas ſpecificas eſſe ſuſpicor, *alteram* capitibus longioribus, ſquamis ſeſe ſpontè recludentibus & à capite extantibus; *alteram* capitibus rotundis, laminis arctè compactis & ſibi invicem incumbentibus, quæ etiam ramoſior eſt præcedente, & plures producit fructus, ſimillimos iconi Cinaræ maximæ Anglicæ apud Lobelium alióſque Botanicos. Cæterùm ſi ex eodem ſemine, ut J. Bauhinus & Lugdunenſis Hiſt. Auctor affirmant, *Cinara hortenſis aculeata* & *non aculeata* proveniant, poterant quoque & hæ etiam varietates ab eodem ſemine aliquando oriri, cultúque fortaſſe & mangonio aliquantulum immutari.

Uſus. Apponuntur capita in aqua cum tantillo ſale decocta donec tenereſcant, eorúmque pulpa & ſquamarum ungues eduntur cum butyro cui modicum aceti & piperis admiſcetur: nec tantùm capita nondum floreſcentia ſed & caules teneriores elixatos & cum butyro & aceto conditos comedunt Germani & Galli. Itali capita rarò decoquunt, ſed cruda cum ſale, oleo & pipere vorant.

Vires. Venerem in utroque ſexu irritare dicuntur, ut quod maximé. Nil mirum igitur (inſit Bauhinus) ſi in tanto pretio ſint, ut ſine cibo hoc, niſi tempus anni neget, vix ulla opipara ſit aut adjicialis cœna: imò mulieres Carduum hunc adeò ambire; ut diligentiori earum culturâ effectum ſit, ut non tantùm echinatæ eorum pineæ, ſed radices, caules & folia, per totam hyemem, quâ cætera contabeſcunt, nobis in cibum ſuppetant.

Scolymus urinam ciere præcipuè traditur, quem tamen affectum in nobis non ſumus experti.

Truncus Cinaræ, autore Jouberto, ex melle potiùs condiendus adverſùs pulmonum infarctum. Sumi verò debent Cinaræ caules terrâ obruti, & candidiores facti ſaporíſque mitioris.

Cinaræ ſativæ folia in Zythogalo, ſeu liquore poſſeti noſtratibus dicto è lacte & vino albo parato, decocta ad icterum imprimis commendantur ut medicamentum nulli ſecundum.

Cinara ſtercoratam & ſolutam terram diligit. Columella, multo cinere ſtercorandam dicit: id enim genus ſtercoris huic oleri videtur aptiſſimum.

Hyemes aſperiores ægrè tolerat, ideóque hortulani noſtri ſtramine aut fimo eam contegere ſolent.

2. *Cinara ſylveſtris* Ger. *ſylv. latifolia* C. B. *Scolymus Dioſcoridis* Park. *Carduus Scolymus ſylveſtris* J. B. **Wild Artichoke.**

J. B.

Sativæ perſimilis eſt, *caule* procero, hominis altitudinem aſſequente: *Folia* ampliſſima, cæſur ſativæ, ſed tomento copioſiore obducta, quorum nulla eſt lacinia quantumvis exigua, quam no arment ſpinarum mordacium flaveſcentium ſpicula, quibus & ſingula capitis ſquamarum extrema, ſed majoribus multò rigidioribúſque horrent; ipſa verò *capita* ſativi capitibus magnitudine cedu *Flos* ſtamineus conſimilis, purpureus. *Semen* Cnici. [Veriùs *Flos ex floſculis laciniatis arctè ſtipa componitur.*]

Locus. In Sicilia & Italia, necnon in Gallia Narbonenſi ſubinde occurrit.

Vires. Floribus ejus coaguli loco ad lac in caſeum denſandum ruſtici utuntur: ejuſdem florem vulgò credunt contra fœminarum ſterilitatem valere, & gravidarum partus ad juſtum uſque tempus continere.

* 3. *Cinara ſpinoſa cujus pediculi eſitantur* C. B.

De hac C. Bauhinus in Pinace ſequentia habet: Foliorum pediculi terrâ obruti, candidi, à cu emundati, hyeme crudi cum ſale & pipere in cibos veniunt: & licèt capitula ſint ſpinoſiſſima, lo giſſimis aculeis armata, & vix veſca, colitur tamen ut ſtolones teneri gulæ arrideant.

Quam plantam intelligit hoc titulo C. Bauhinus mihi non conſtat. Synonyma quæ adfe J. Bauhinus Scolymi ſativi aculeati ſuperiùs deſcripti ſynonyma facit. Parkinſonus in Parad. h jus meminit ſub nomine *Chardon*, procerámque & crebris acutis ſpinis horridam, colore glauco ſe ſcribit.

* 4. *Cinara ſylveſtris Cretica* C. B. Park. *Carduus Agriocinara Cretenſium ex quo Coſtus* *Officinarum* J. B.

Bellon.

Supra Chiſami arcem in inſula Creta (Autore Bellonio in Obſ.) ea montis parte quâ Calo rorum monaſterium, cui nomen D. Joannis de *Prædermos*, ſitum eſt, Artichocæ ſylv. genus c ſcit, paſtoribus *Agriocinara* appellatum, cujus *radicem* cubitalis longitudinis, & humani cruris c ſitudinis, foris & intùs nigram, pyri in modum turbinatam *Coſti Indici* loco in Aromatari officinis venalem eſſe aſſerimus. *Capita* fert inſtar Cinaræ ſive Artichocæ, quæ paſtores c mand mandunt. Ejus *flos* maxima ex parte candidus eſt (licet & purpureus inveniatur) & ſuavis odoris. Ipſius radices Chamæleonis albi radicibus ſimiles ſunt, & *folia* Chamæleonis nigri foliis. Differt ab aliis Artichocis ſylveſtribus multis Italiæ locis naſcentibus.

* 5. *Cinara ſylveſtris Pyrenæa. Centaurium foliis Cinaræ* Cornut. *Centaurium majus Pyrenæum* Park.

Cornut.

Brachiali radicis atræ craſſitudine in altum deſcendit; *foliis* ampla magnitudine laciniosis, diviſurâ Cinaræ folia referentibus, colore ſuprà viridibus, infrà candidis: tenuis quippe lanugo hac parte naſcitur, adeò lævis & polita, ut coloratam potiùs quàm tomento obductam putes. Naturæ luſus detegitur cùm rupti folii portio utraque à ſe divellitur. Bicubitalis *caulis*, anguloſus, lanuginoſus, foliis undique luxurians, in plures alas dividitur. Fert in cacumine *capitula* calathi effigie, ſquammulis aculeatis imbricatim aggeſtis hiſpida, quæ exiguæ Cinaræ magnitudinem implent, color fulvus: dum dehiſcunt ſingula florem aphyllanthem, purpureo quodam glomeratum corymbo expandunt (quod vix ante Auguſtum apud nos evenire ſolet) Excuſſo flore capitula clauduntur: ineſt is *ſemen* copioſum, Cnico ſimile; paucis inde diebus maturitate paulatim dehiſcentia incluſa lanuine ſemina oſtendunt. Sapor auſterus & ſubamarus. Bilem ſubducit inteſtinis morantem, ſumnóque habetur contra rheumatiſmos præſidio.

Locus. Montium Pyrenæorum incola eſt.

Planta hæc foliorum diviſura & colore, capitulorúmque magnitudine Cinaram ſe prodit eſſe genuinam. Et fortè ab hac ſpecie ſemine ſatâ, & in hortis cultâ ortæ ſunt omnes Cinararum hortenſium varietates.

* 6. *Chamæleo albus Apulus purpureo flore gummifer* Col. *albus verus acaulis* Park. *Carlina acaulis gummifera* C. B. rectiùs me judice *Cinara acaulis gummifera* dicenda.

Col.

Huic *radix* craſſa eſt admodum & longa, foris ruffeſcens, intus alba, lacteſcens, aromatico gravi rùm odore, non injucundo, cerebrum petente; dulci ſapore, edulis: quæ cùm extirpatur, ſi l minima fibrilla violetur, ſtatim ea parte lac emittit, in grumos ob viſcoſitatem concreſcens; ámque grumis hærentibus invenitur effoſſa circa ſummas radicularum ſoboles, ex quibus frutica- obſervavimus & in plantas plures dividi vetuſtate: in quibus ſingula capita orbiculata, mali par- magnitudine, ſingulis foliorum umbilicis hærentia inveniuntur, echinata, ut in vulgata Carlina, mi jacentia. Huic verò ſpinoſum *caput* ſive *Acanus*, in quo *flos* concipitur, minimè ut in vulgari à radiantibus foliolis illis veluti coronâ diſpoſitis inter caput & folia magna circundatur, (quibus caret) nec floris umbo planus atque depreſſus conſpicitur inter pallentes ejuſmodi barbulas magnas undique radiantes, illúmque Chryſanthemi ritu coronantes; ſed elatior, tumeſcens, ruf- minutáſque barbulas ſeu potiùs ſquamas occultans, atque papposus. *Floſculi* quidem in quinque tes ſinguli dividuntur, tenues admodum ut capillares ferè videantur, non ſecus ac in floribus lymi ſive Cinaræ, quibus ſimillimi effigie, colore verò non ità cœruleum imitantes, ſed potiùs puraſcentes. His marceſcentibus candidum pappum emittunt interna *ſemina* ſingulis floſculis acentia, ut in Cinara & Acanaceis, oblonga, cinerea, ſplendida, non ut Cnici craſſa, ſed Cni- odo contenta & effigie.

Tempus. unio menſe acanum profert, Julio dehiſcere incipiens ſuaverubentem canam lanuginem oſten- quæ deinde Auguſto extuberans, purpureo colore florens perficitur; Septembri perfecto ca- ens pappo cum ſemine evolante. *Folia* huic pedalia vel majora, magis profundè inciſa & ſpi- ora vulgari, Scolymi ſive Cinaræ ſimiliore diviſurâ, colore albicantia velut caneſcentia, infer- irſuta; [quandoque virentia in eruptis Maio menſe obſervavimus, ut diverſa videretur planta:] etuſtioribus & areſcentibus rubentia, ut in aliis plantis obſervatur.

Locus. n Apuliæ Cirinolæ ſterilibus devexis locis Occidentalibus editis frequentiſſimam obſervavimus c plantam.

Uſus. uſtici armentorum duces gummi quod in Acano & inter ſpinoſa folia calicis emanat colligunt ac in Apulia, illúdque appellant *Cera di Cardo*, quia concretum velut cera dureſcit, atque ubi hendi opus fit eo utuntur. Vix enim eſt planta cui ſponte gummi hòc non hæreat. Non ſecus ſcum dum recens eſt adhæret, & in fila protenditur, colore candido, nam ex lacteo ſucco con- it, & deinde collectum ceræ modo denſatur, contrectatúmque inficitur nigreſcítque. Hæc ia Columna.

æc planta ob floſculos fiſtulares ex quibus flores componuntur ad Cinaras reducenda eſt, qui- m & ſeminibus & foliorum diviſurâ convenit.

* 7. *Carduus Pinea Theophraſti* Alpin. exot. *Chamæleon albus gummi ut maſtix ferens.* Hon. Bell. *Ep.* 1. *ad Cluſium.*

pin.

unica *radice* exit, foliáque numeroſa producit, longa, multa, ſimul à radice prodeuntia, m lata, in nervum acta, Papyri ſeu Cyperi foliis proxima, ſed albidiora, duriora, latiora & le- in quorum medio quaſi obrutum caput acanaceum occulitur, ſpinis exteriùs longis, denſis, in modum actis cuſtoditum: intus verò lanuginem albam, denſam, induratam; in qua, & ex- in eodem capite circa ſpinas gummi parvum, colore fulveſcens, Maſtichi ſimile, odoratum di guſtûs inhæreſcens cernitur. *Radix* verò craſſa ut pollex, longa, ſenſim ac ſenſim gracileſcens,

leſcens, in extremúmque tenuiſſimum deſinens, exteriùs fulveſcens in nigrum inclinans, intus alba, ſuaviter olens, fervidi guſtûs, Carlinæ ſimilis, ab eâque differens remiſſo jucundioréque odore.

Ex inſula Creta accepit Pr. Alpinus pro Chamæleone albo, quam tamen ſententiam improbat & refutat, ut apud ipſum videre eſt in *Exot.* lib. 1. cap. 56.

Affinis eſt Plantæ præcedenti, non tamen eadem, ut deſcriptiones conferenti patebit: quamvis *C. B.* præcedentem plantam pro Chamæleone albo Hon. Belli, (quæ proculdubio huic idem fuit) habuerit; quod tamen mirum non eſt, cùm Bellus Chamæleonem ſuam non deſcripſit; ſed de eo duntaxat retulit, quòd radicem habeat maximam, odoratam; quódque Junio & Julio circa echinum gummi deſtillat, quod pueri legunt & aliquantulum maſticant, poſtea digitis lævigant & complanant, complicatúmque in veſiculæ formam ſuper alteram manum fortiter impellunt, ità ut ex ictu veſicula rumpatur & ſtrepitum edat, quo ludi genere ſummopere pueri delectantur.

CAP. II.

De Carduis flore luteo inſignibus.

HIs ob ſimilitudinem in aliis partibus unam addemus ſpeciem quæ flore eſt cœruleo.

De Cnico ſativo ſeu Carthamo.

Cnicus quæ & Cnecus ſcribitur dicitur ἀπὸ τοῦ κνίζειν, quod mordere & pungere ſignificat, vel ἀπὸ τοῦ κνισμοῦ, quòd pungendo pruriginem excitet; quod de ſylveſtri rectiùs quam de ſativo dici poteſt: an potius à floris colore, cùm κνηκὸς exponatur croceus, rutilus? *C. B.*

Carthamus aut Curtamus à voce Mauritanica *Kartam* dicitur, non à καθαίρειν, ut nonnulli volunt.

Vires & Uſus. Floſculis tuſis condimenti vice utuntur, nec malè, cibos enim croceo colore commendant, & alvum emolliunt. Dicuntur & ictero mederi; quod, cùm tenuium partium ſint & tingendo apti, veriſimile videtur, nam pleraque hujuſmodi ictero conducunt.

Præcipuus florum uſus eſt ad ſericum alióſque pannos tingendos [colore incarnato] Quin & eorum admixtione Crocum adulterant nonnulli.

Semen tuſum ac in jure carnium aut Ciceris arietini bullitum ac potum pituitam viſcoſam ac aquas vomitu ac dejectione purgat; hinc medicamentis phlegmagogis accenſetur. Pectori maximè confert, mirè flatus diſcutit, proinde colicis & anaſarcæ conducit. Ventriculo adverſatur, ideóque corrigitur ſtomachicis, Aniſo, Galanga, Cinnamomo; quatenus tardæ eſt operationis, additis acribus, quæ urgeant ad exitum, Cardamomo, Zingibere, Sale gemmæ, &c. Doſis in infuſo à ℥iij. ad vj. *N. B.* Medullæ tantùm ad purgationes uſus eſt. Decorticandum autem eſt (*monente* C. Hofmanno) cum ſcalpello, licet magna cum moleſtia. Si enim quis piſtillo auſit, perdiderit oleoſam ſubſtantiam, in qua vis omnis.

Ex ſemine facta compoſitio Diacarthami inſigniter confert hydropicis.

Seminis ſuccus lac cogere dicitur, & magis ipſum reſolvendæ alvi facultate donare.

1. *Carthamus ſive Cnicus* J. B. Ger. emac. *Cnicus ſive Carthamus ſativus* Park. *Cnicus ſativus ſi-ve Carthamum Officinarum* C. B. **Baſtard Saffron or Saf-flower.**

J. B.

Tereti ſurgit *caule* ſingularíque, qui ſuperiùs in ramos dividitur. *Folia* per caulem ramóſque indigeſta, nervoſa, glabra, brevibus ſpinulis per ambitum donata, ſeſcunciam aut uncias duas longa, unciam ferè lata, in acumen deſinentia, anguſtâ cervice ramis adhærent. Ramulorum ex-tremis inſident *capita* inter folia ſquamata, è quibus *flores* explicantur ſtaminei, ſaturo Croci ru-bore tincti. *Semen* pappo adhæret oblongum, album, medullâ dulci, albâ.

Locus. Seritur in hortis, & agris etiam, circa Argentinam Germaniæ urbem. Locus ejus natalis vide-eſſe Ægyptus: Scribit enim *Plinius* lib. 25. cap. 15. Italiam Veſpaſiani principatu hanc igno-& in ſola Ægypto celebrem.

Tempus. Floret Julio & Auguſto; ſemen interea perficitur, & eodem quo ſeritur anno exinde -reſcit.

Carthami ſemen, quod homini catharticum eſt, Pſittaci, referente Matthiolo, non ſolùm noxiè eſitant ſed & commodè nutriuntur eo & pingueſcunt. Cæterùm accuratam omnium plantæ partium deſcriptionem ſi deſideras, eam tibi exhibebit *Jo. Bodæus à Stapel* Commentar. Theophraſt. Hiſt. *lib.* 6. *cap.* 3. *pag.* 605.

2. *Cnicus ſive Carthamus flore cœruleo* J. B. *Cnicus alter perennis Cluſii* Park. *cæruleus* C. B. *alter cæruleus* Ger. **Blue flowered baſtard Saffron.**

Cluſ.

Unicus plerunque huic *caulis* eſt, interdum ſtatim à radice dividitur in binos, ternos aut ternos ramos, cubitales, firmos & lignoſos, perinde ac ipſe caulis, nullis tamen aut quàm pau-mis aliis ramis præditos. *Folia* pænè Cnici vulgaris, candidiora, paulò longiora, & pluribus distincta. *Capitula* Cnici è ſquamis imbricum inſtar ſibi invicem impoſitis conflata, è quibus

colore diverſus, nam luteus non eſt, ſed ex multis ſtaminibus [rectiùs floſculis] cœrulei coloris
conſtat. *Semen* Cnici ſemine minus & ſubruffum. *Radix* pollicaris craſſitudinis eſt, carnoſa,
ſucculenta, foris fuſca, non annua, ut vulgaris radix, ſed aliquot annos interdum permanens.

Circa Cordubam in ſegetibus inventus eſt à Cluſio & in agro Hiſpalenſi, florens Maio & Junio. *Locus & Tempus.*

* *Carthamus ſativus flore croceo Tingitanus* Hort. Lugd. Bat.

Hæc ſpecies nomine tantum nobis cognita eſt, ideóque nihil dum habemus quod de ea dicamus.

3. *Carduus benedictus* J. B. Ger. Park. *Cnicus ſylveſtris hirſutior ſive Carduus benedictus* C. B.
Holy Thiſtle.

J. B.

Radice nititur albâ, multifidâ, ſuccosâ. *Folia* ei laciniata, Sonchi aut Dentis leonis ferè divi-
râ, ſpinulis brevibus armata, ſine pediculis caulibus adnaſcentia, alternatim poſita, hirſuta, co-
re quem in Boraginis foliis cernere eſt. *Caulis* ab eadem radice ſingularis, multis alis concavus,
ab imo ſtatim plures emittens ramos, ſupinus partim, partim erectus, ſubpurpureus, ſtriatus, vil-
lus. *Flores* parvi, lutei, multis floſculis quinquepartitis compoſiti, ſtylo trifido in uniuſcujuſque
edio extante, quem quinque ſtaminula apicibus longis, fuſcis, ſibi invicem adnatis, & velut tu-
lum quendam efformantibus donata amplectuntur. Floribus ſubſunt *capitula* ſquamata, ſquamis
joribus ſplendentibus, quarum ſingulæ in ſpinas longas, erectas, utrinque itidem ſpinulis denta-
, florem obvallantes exeunt. Singula autem capitula ſex ſeptémve folia erecta, è lata baſi in
tum mucronem paulatim deſinentia calicis in modum circumambiunt. Tum folia hæc, tum
nulas modo dictas lanugo multa intercedit & connectit. Capitulis multo pappo ſtipatis *ſemen* in-
oblongum, ſtriatum, ſubluteum, floccis rigidiuſculis radiatis appenſum.

Tota planta amarore inſigni prædita eſt, radice excepta quæ nobis guſtantibus vix leviter amarica
videbatur.

Experientiâ didici (quod ante nos obſervavit F. Columna) capitula hujus Cardui antequam flo-
pandantur, & florida menſe Maio (apud nos Junio Julióque) reciſa ſuccum ſanguineum pau-
n fundere. *J. Bod. à Stapel.*

Carduus hic, ab immenſis viribus quas habere creditur ***benedictus*** & ***ſanctus*** denominatus, ad Fri-
icum III. Imperatorem ex India miſſus fertur. Quod ut non nego (inquit C. Hofmannus)
compertum fuit poſtea in Europa etiam ſpontaneum eſſe. Nam & in Lemno inſula naſcitur,
ore * Bellonio; *Qui à noſtris vulgo Carduus benedictus appellatur, ſponte in agris naſcitur, nec ali-
culturâ indiget. Græci nomine corrupto Gaideracantha, hoc eſt aſininam ſpinam nuncupant:* atque
am in Gallia, nimirum in arduis Alpibus Galloprovinciæ propè Monſterias, *Marignols* vocatis,
effodiuntur cryſtallinæ, irides, & varii coloris alii lapides: Creſcit in ſummo montis rigidior &
uanto minor hortenſi.

** Lib. 1. Obſerv. cap. 25.*

Locus.

Hujus vires ab aliis fusè traditas ſic paucis complectitur C. Hofmannus: Plurimum poteſt in de-
o, præſertim in Vino cùm febris abeſt; minùs in pulvere; iterum minùs in aqua deſtillata.
datur in pituitoſis capitis affectibus, hemicrania, ſurditate, vertigine, epilepſia; deſtillationi-
ad pectus; quin in hydrope, quartana, omnibus febribus longis, quippe ab obſtructionibus pen-
ibus. *Vires.*

audatur in colicis, nephriticis, iſchiadicis, partim diſcutiendo, partim ad vias urinarias dedu-
o.

ræcipua ejus laus eſt in peſte foràs & intus: intus pro præſervatione & curatione, ſudoribus cien-
foris pro ruptorio bubonum. Ideo in aliis etiam apoſtematis uſurpatur.

. Si ſub initium Junii collectus fuerit vulnera recentia mirabiliter ſanat, ſin alio tempore nun-
m id præſtabit.

loſtrates in zythogalo ſeu liquore Poſſeti dicto herbam exſiccatam decoquunt, eóque utuntur
ore doſi ad ſudorem provocandum, in larga quantitate ad vomitum ciendum, & ventriculum
rgandum.

inum tempore Autumnali cum eo factum paulò minùs quàm panacea eſt apud vulgus Germa-
m. *Hofman.*

ervelim Medicinæ candidatos obſervâſſe (inquit Simon Paulus) vix huic ſecundam aliquam re-
um iri herbam in conſolidandis putridis & contumacibus ulceribus & in Cancro ipſo. Teſtan-
nonnulli mulierem quandam, cujus mammæ cancro ad coſtas uſque conſumptæ fuerant aquâ
llatâ, pulvere foliorum inſperſo mundatam ac ſanatam fuiſſe. Putrida & cava ulcera cujuſ-
viri, cui eroſa fuerat ad oſſa uſque caro omnis tibiarum, quique bona omnia in curatione
ra expenderat Arnoldus Villanovanus vidiſſe ſe refert hac tandem ratione ſanata. Recentia
dui benedicti folia contuſa cum vino generoſo decoquebat, additâque poſtea liquefacta porci ax-
iâ ebullire ſinebat, tandem injectâ farinâ Triticeâ continuè ſpathulâ agitabat, quoad omnia in Em-
ri conſiſtentiam coaleſcerent, quod calidum bis quotidie ulceribus imponebat. *J. B.*

Memorant alii Paviæ olim quandam puellam incautè toxicatum pomum eſitantem, cùm mox
retur enormibus ſymptomatis, quæ neque Theriacâ, neque Alexipharmacis mitigari potuerunt,
s aquæ Cardui benedicti hauſtu eſſe ſervatam. *J. B.* Hæc equidem apud me fidem non inve-
t.

n Scorbuto Carduum Benedictum mirè laudabat noſtro tempore Jo. Jacobus Hortigius Med. Ve-
s. Hieron. Velſchius Obſ. 51. Habui *à D. Soame.*

4. *Atractylis* Lob. Ger. *lutea* C. B. *flore luteo* Park. *vera flore luteo* J. B. The Diſtaff-Thiſtle.

Col.

In planta juvene & tenella *radix* parva eſt, duro cortice, foris pullo, dulci ſapore, gravi odore: *Folia* prima carnoſa, humi hærentia, expanſa in orbem, lata, oblonga, (triuncialia aut longiora) per ambitum aculeata, quæ poſtea laciniis paulatim diſſecantur, Calcitrapæ vulgaris & aliorum Carduorum modo, virentia, ſed alba lanugine obſita, aſpera ſed non pungentia dum in terra jacent, atque pluviâ marceſcunt antequam caulis erumpat. In vetuſtiore verò planta lignoſa eſt *radix*, atque *folia* dodrantem longa & minora, cùm caulis erumpit (menſe Aprili) lævia, profundè laciniata, aculeata magis, duriora atque pungentia, bipedalem *caulem* alternatim ambientia, qui ſolidus, rotundus, hirſutus, craſſus, atque in ſummo alis diviſus paucis, in quibus minora habentur folia, Cnici formâ & modo hærentia, inter quæ lanoſior araneoſa veluti ac longa lanugine dependente obſitus eſt (ſicuti & alæ) tactu gummoſus, odoratus, gravi & aromatico odore, thus quodammodo imitante, ſed graviore nec tamen ingrato. Ab ima florum parte ut & ſummis virgis oblonga dependet lanugo, ut ex colu ſolet ad nendum aptatâ, ob cujus ſimilitudinem Atractylis hæc dicta fuit. *Capitula* tria aut quatuor ſylveſtris planta profert Julio menſe, *flores* luteos obſoletos minutis foliolis ut Cnici conſtructos, paucos & inconcinnos edentia; foliáque tunc magis rigent atque pungunt atque etiam capitula, nec ſuccum ampliùs fundunt affrictis venulis, ob humoris diminutionem & ſiccitatem. Singulis floribus Cnici modo & Acanaceorum ſingula ſubſunt *ſemina*, minora verò, nec pappum hirſutum & plumoſum ut in aliis, ſed radiatum velut ſtellæ, radiis latis in acutum deſinentibus, fulveſcentibus, ſplendidis, inæqualibus. *Semen* verò quadratum, rhomboides, Cnici æmulum, ex albo purpuraſcens primùm, deinde flaveſcens atque perfectum nigrum, ſplendidum, punctis velut inſcriptum. Caulis cùm florere incipit jam denudari incipiens, pauca tandem circa capitula folia relinquit, eâque maximè pungentia, durus, atque cacumine hirſutus, ut Colûs vicem de ſe præbeat atque æmuletur, dependente veluti ſtamine candicante illa oblonga lanugine.

Hujus plantæ radix, folia atque capitula virentia, avulſa aut reciſa quovis anni tempore ab exortûs initio ſeu germinatione prima ad florum uſque productionem (poſtea enim areſcit) ſanguineum ſuccum ſemper emittunt, in venulis ſervatum, nam in carne aqueum vel virentem habent. In radice diſrupta aut caule reciſo venulæ circa corticem diſpoſitæ cruentâ ſtillâ emicante ſe produnt.

Locus. In Italia & Gallia Narbonenſi, necnon circa Genevam, ad vias & agrorum margines ubique ferè provenit.

Nunquam obſervavimus Atractylidis florem colore purpureo variare, ut volunt Lobelius & Dodonæus.

Quin ſi reperiatur hujuſmodi Atractylis ſolo floris & foliorum glabritie à deſcripta diverſa, non libenter pro ſpecie diſtincta, ut vult C. Bauhinus, eam admiſerim.

* 5. *Calochierni Carduus Cretenſibus* J. B. *Atractylidi & Cnico ſylveſtri ſimilis* C. B.

Cùm Hon. Bellus hanc plantam Atractylidi ſimilem, majorem tantùm fuiſſe ad Cluſium ſcribat; Et Cluſius eandem ſemine à Bello miſſo natam, (quæ antequam florem proferret gelu corrupta eſt) Atractylidi pariter valdè ſimilem dicat; neuter autem plantam in ſtatu viderit, neſcimus an alia in re quàm magnitudine ſola à vulgari Atractylide differat. *D. Covell* ſemen ejus titulo majoris Atractylidis ad *D. Dent* Cantabrig. miſit. Veteres Atractylidi magnam vim contra venenata animalia tribuunt: item contra fungos. Fabuloſum eſt à Scorpione percuſſos quamdiu teneant eam herbam non ſentire cruciatum.

Atractylis dicebatur, quòd eâ antiquæ mulieres pro fuſo uterentur. *Ἄτρακτος enim fuſum ſignificat. Imò nunc dierum in Thracia circa Conſtantinopolin caulibus ejus pro fuſis utuntur mulieres Græcæ, id atteſtante *D. Covell.* Ibi enim humanam altitudinem aſſequitur, cúmque adoleverit folia decidunt & caulis rigidus evadit. Eſt autem hæc ab Atractylide vulgari hirſutiore, quæ ibi etiam paſſim oritur, ſpecie diverſa, eodem aſſerente in literis ad *D. Dent* Medicum & Pharmacopolam Cantabrigienſem datis.

* 6. *Cnicus ſingularis* Alpin. exot. *alter Creticus* Park.

Alpin.

In Creta naſcitur, unicum *caulem* ab radice producens, rectum, rotundum, ſemicubitalem, hinc inde *foliis* longis, in acutum deſinentibus, undique crenatis & ſpinoſis veſtitum: in cujus ſummitate caput extat inter folia ſpinoſa conſeptum, Atractylis magnitudine: è quo exeunt capillamenta denſa, crocei coloris, ſimul ſtipata *florem* conſtituentia, in quibus *ſemina* alba Centaurii majoris ſimilia continentur. *Radix* verò eſt craſſa, longa, ad Rapunculi radicem accedens, nigricans.

Seminibus utuntur montani purgationis causâ.

CAP. III.

De Carduis Spinulis mollioribus, ſive
De Cirſio.

CIrſium Κίρσιον dicitur quòd varicum dolores, quos Græcorum medici omnes Κίρσους vocant ſedet leniátve.

Cirſium Recentioribus dictum à cæteris Carduis ſpinularum mollitie & imbecillitate dif- rt, à Cnico, Carduo benedicto & Atractylide tum capitulorum parvitate, tum florum colore pur- reo.

Carduum pratenſem Tragi & Carduum bulboſum Monſpelienſium ob ſpinularum mollitiem ſub c titulo comprehendo.

1. *Carduus pratenſis latifolius* C. B. Park. *pratenſis Tragi* J. B. Tragus **his Meadow-Thiſtle.**

J. B.

Novicellus eſt Tragi pratenſis carduus & mitibus ſpinis donatus. *Caulis* ſtriatus, glaber, trium, atuórve cubitorum altitudine; cui *folia* ex longis intervallis adnaſcuntur pallidè virentia, alia cu- m longa, alia palmum, alia ſatis profundè laciniata, alia duntaxat ſerrata, mollia & tenera. mis in quos caulis finditur inſident capita ſatis magna, ſimul multa congeſta, mollia, è quibus exeunt ex flavo palleſcentes: *Semen* Cnici minus: *Radix* craſſa.

n pratis Rheno vicinis propè Argentoratum, Baſileam, &c. abundè provenientem & Julio men- orentem obſervavimus: J. Bauhinus in pratis montis *Thuiri* non longè à Geneva; & in monte pè oppidum S. Hippolyti. **Locus & Tempus.**

Quòd folia in cibis quoque ut reliqua olera expetantur ideò à mulierculis *Braſſica graminea* ap- atur. Eſt autem inter omnes Carduos hic tenerrimus, ſi ſpinas conſideres molliuſculas *J. B.* prili menſe quotannis nova candida folia è capillata exeunt radice. *J. B.* oca natali [in pratis] & floris colore pallido ab aliis omnibus Carduis facilè dignoſcitur.

2. *Carduus pratenſis Aſphodeli radice latifolius* C. B. *bulboſus Monſpelienſium* Park. *bulboſus Monſp. ſive Acanthus Sylveſtris quibuſdam, foliis laciniatis* J. B. **Tuberous-rooted Thiſtle of** Montpellier.

J. B.

ecit *foliorum* non inepta ſimilitudo ut Acanthi ſylveſtris nomen meruerit: ſunt ea namque A- thi ſeu Brancæ urſinæ foliis aliquatenus ſimilia, admodum nigricantia, paulùm hirſuta, vel po- tomentoſa, craſſiuſcula, cum ſpinulis in extremitatibus laciniarum, quorum pediculi ad radi- rubeſcunt. Caules bicubitales, rubentes, imprimis parte ima, quorum ramis longis capita in- t aliquot, Cirſii capitibus ſimilia, miti, ſquarroſo echino, *floribus* ſtamineis purpuraſcentibus to, qui tandem in pappos reſolvuntur: *Semen* album oblongum. *Radices* ex uno capite plu- ependent, turgidulæ, bulbos imitatæ, ſapore nonnihil ſalſuginoſo, in quo & Plantagineus gu- elucet.

pratis Monſpelio vicinis abundè oritur, ut tituli initio allati indicant. **Locus.**

3. *Carduus Cirſium dictus folio laciniato nigrius, & idem cum Aſphodeli radicibus bulboſis* J. B. *An Card. pratenſis Aſphodeli radicibus* Park?

J. B.

rſio affinis eſt hic Carduus, laciniatis ſpinoſiſque membranis *caulem* ſtriatum ornantibus: at *folia* palmum & ſeſquipalmum longa, glabra, nigricantia, profundis Carlinæ vulgaris laciniis , rigidioribus ſpinis horrentia: ſcapi folioſam & ſpinoſam fimbriam habent, & in longos ra- dividuntur: in quorum extremitatibus *flores* purpurei, verùm capita ſquamata ſingularia unde ant. *Radix* ſatis craſſa, à quâ pendent prælongæ fibræ nigræ, Hellebori nigri vulgaris æmulæ. deſcriptio eſt ex planta ſicca, quæ fortè bulboſa fuit.

montibus propè Genevam ſponte oritur: J. Bauhinus eundem obſervavit in montibus circa *rfall*, florens Auguſto. **Locus & Tempus.**

bitat J. Bauhinus an ſit Acanthus ſylv. alter Dalechampii *Lugd.* quem C. Bauhinus titulo *Cardui ſis Aſphodeli radice, foliis profundè & tenuiter laciniatis* proponit: éſtque Jacea tuberoſa *Ger.* & *Tab.*

4 *Cirſium montanum maximum* Park. *Cirſium tomentoſum radice bulboſa, quibuſdam Leucacantha Anguillaræ* J. B. *maximum Aſphodeli radice* Ger. emac. *An Cluſio Cirſium* 4. *ſive montanum* 2?

J. B.

eodem capite multæ pendent radices Pæoniæ vulgaris [aut Aſpodeli] more, candidæ, gu- rè inſipido; unde *folia* primùm promuntur dodrantalia & cubito longiora, mollia, incanâ ne ſupra, infráque obducta, per ambitum dentata & paulùm velut laciniata, ſpiniſque bre- & mitioribus obſita, in acutum deſinentia: poſt *caulis* & is quoque folioſus attollitur, bicu- & major, craſſus, incanus, [criſtatus ſeu fimbriatus] ínque ramos ſumma parte diviſus. ſingulis, nudis & prælongis pediculis inſident ſinguli, è capitulis ſquarroſis, albicantibus, ſpinulis mitioribus obſitis, minoribus quàm pro plantæ magnitudine exeuntes, floſculis purpuraſcentibus compoſiti, qui in pappos abeuntes *ſemen* relinquunt parvum, album.

Plantam hanc grandem ſanè & ſpecioſam in hortulo noſtro Cantabrigiæ aliquando aluimus. Parkinſonus eam ſub titulo ſuperiùs poſito exactè deſcribit, & pro Cirſio maximo Aſphodeli radice *C. B.* i.e. V. Cluſii ſeu *max. montano, incano fol. bulboſa radice*, habet. J. Bauhinus ad quartum Cluſii refert, i.e. Cirſium foliis non hirſutis, floribus compactis *C. B.* minùs rectè.

5. *Cirſium maximum foliis carnoſis, bulboſa radice, fortè Lutetianum* J. B. *Cirſium max. Aſphodeli radice* C. B. *maximum montanum incano folio, bulboſa radice ſive V.* Cluſ. *an idem præcedenti?*

Cluſ.

Ad Cirſii genera refert Cluſius etiam id Cardui ſive ſpinæ mollis genus, quod in bicubitalem & majorem interdum altitudinem excreſcit, pollicaris craſſitudinis *caule*, ſtriato, incanâ tomentoſâque lanugine obſito: *Folia* illi majora quàm in ſuperioribus generibus, magis carnoſa, ſucci plena, viridia, in ambitu dentata, mollibúſque ſpinis hirta. *Capita* in ſummo caule ſummíſque ramis majora jam deſcriptis, quæ in ſtamineos, purpureo colore nitentes *flores* expanſa, maturitate in pappum reſolvuntur, *Radix* multis craſſis fibris, Aſphodelinos bulbos ſatis referentibus & oblongis firmatur.

Locus. Naſcitur in montanis pratis, etiam ad piſcinarum udos margines, inter ſalices Amerinas quoque & harundines. Floret Julio.

Cirſium hoc à ſuperiùs proximè deſcripto differt, foliis carnoſis, viridibus, Floribus majoribus J. Bauhinus diverſam ab eo ſpeciem facit. Ego cum Johnſono & Parkinſono noſtratibus potius idem crediderim, quamvis (ut verum fatear) notæ illæ, nimirum *folia habere viridia, flores majores aliis Cirſiis*, præcedenti non conveniant.

6. *Cirſium foliis non hirſutis, floribus compactis* C. B. *montanum capitulis compactis* Park. *Cardu Cirſium Monſpelianum folio longo glabro Matthioli* J. B. *Cirſium foliis non hirſutis* Ger. emac.

Radix & ima *folia* (inquit Lobelius) Dipſaci modo & ortu, Bugloſſi anguſtifolii acutiora, & levibus hirſutíſque ſpinis aſperiora, longiora, viridia. *Caulis* utplurimum ſingularis, binos ternóſve cubitos æquat, anguloſus, rectus, incanus, tener Sonchi modo: in cujus ſumma parte *flores* rotundis oblongis capitulis Cardui, purpureis, denſis conflati ſtaminibus, in pappos deſinentibus, relicto exiguo, oblongo, Cardui *ſemine* fulvo.

Locus. Ad Ladum amnem & alibi propè Monſpelium copioſè provenit.

A. 7. *Cirſium Anglicum* Ger. emac. Lob. *Anglicum primum* Park. *Anglicum radice Hellebori nigri modo fibroſa, folio longo* J. B. *majus, ſingulari capitulo magno, vel incanum variè diſſectum* C. B. **The Engliſh ſoft or gentle Thiſtle.**

Radix plurimis fibris majuſculis albentibus conſtat, ſapore amariuſculo & nauſeoſo. *Folia* ad radicem tres aut quatuor digitos longa, & interdum longiora, pro ratione ſoli in quo creſcit, ſeſqu digitum lata, ſupernè brevibus pilis hirſuta, infernè nonnunquam incana lanugine obducta, c margines ſpinulis crebris, brevioribus tamen & mollioribus quàm reliqui ferè Cardui, armata, nuata & criſpa, interdum etiam inciſa, non tamen profundè. *Caules* pedales aut cubitales, tere ſtriati, lanuginoſi, uno vel altero folio, abſque pediculo adnaſcente donati, plerunque ſingula & non ramoſi, unicum in ſummitate *florem* geſtantes purpureum, calice multis ſquamulis imbricatim compactis nonnihil purpuraſcentibus & acutis compoſito obvallatum. *Flos* autem Jaceæ æmulus, è plurimis floſculis denſè ſtipatis, ſingulis in quinque ſegmenta diviſis, & ſingulis ſeminibus pappoſis cohærentibus, componitur. *Caulis* ex ala folii ſuperioris interdum alterum emittit florem, ſer ſe explicantem, & poſtquam flos primarius in pappum obierit.

Locus & Tempus. Junio menſe floret, éſtque in paluſtribus frequentiſſimus.

C. Bauhinus cùm capitulum magnum huic plantæ attribuat, & folia variè diſſecta, non le errat.

Cirſii primi Pannonici pratenſis Cluſii deſcriptio in omnibus ferè huic noſtro convenit, ut vix d tem eandem eſſe plantam: fibras duntaxat radicis nigricantes facit, & foliorum colorem cæſium.

Cæterum Cirſium hoc radicibus ſub terra reptantibus & nova germina ſubinde protrudent latè ſe diffundit.

A. 8. *Cirſium Britannicum Cluſii repens* J. B. *Cirſium aliud Anglicum* Park. *Cirſium ſingul capitulo ſquammato, vel incanum alterum* C. B. **The great Engliſh ſoft or gentle T ſtle, or melancholy Thiſtle.**

Cluſ.

Planta eſt *caule* ſingulari, cubitali aut ampliore. *Folia* per caulem alterna, longa, in am ſpinulas mites, miniméque pungentes habentia, quorum ſupinæ partes virent, pronæ albican canâ lanugine obducuntur. In ſummo caule capitulum unum Carduorum modo, quaſi ex ſ mis mucronatis compactum, *florem* ſuſtinens ſatis magnum, ex multis apicibus, colore ex rubro puraſcente, ac tandem in pappum abeuntem: *Radix* eſt nigricans, fibrata, quandoque per ma fibras ſe propagans. Floret Julio & Auguſto.

Provenit in pratis ad radices montis *Ingleborough*, circa *Settle* oppidum, & alibi in montoſis agri *Locus.* Eboracenſis & Weſtmorlandici.

Hæc planta Londino ad nos olim tranſmiſſa eſt ſub nomine *Cardui mollis Helenii folio*, & ſanè re ſeriò perpenſâ ſuſpicamur Cirſium hoc noſtrum majus repens, & Carduum mollem Helenii foliis non ſpinoſum Camerarii unam & eandem ſpecie plantam eſſe. Camerarius in eo deſcribendo nimis brevis eſt.

9. *Cirſium montanum capitulis parvis* Ger. emac. *aliud montanum* Park. *ſingularibus capitulis parvis* C. B. *foliis non laciniatis, virore Braſſicæ, & macrocaulon* J. B.

Cluſ.

Multa profert *folia* oblonga, Centaurii majoris non laciniati foliorum propemodum æmula, raſſicæ foliorum colore & viriditate, ſatis carnoſa, in ambitu crebris aculeis prædita: inter quæ edius exit *caulis*, cubitalis aut amplior, ſtriatus, quem alternè ambiunt folia ſuperioribus minora, atiore pediculo eum amplectentia, & veluti membranaceas quaſdam alas ad proxima folia, ſecun- um caulis cui adnatæ ſunt longitudinem producentia; eâ de causâ caules quodammodo alati ap- arent: ſummus caulis in hiſpidum multíſque ſquamis imbricatum *caput* deſinit, quod tandem in *flo- m* ſtamineum purpureo colore rubentem explicatur & propendet: in ſuperioribus alis naſcuntur terdum ramuli quidam, lanugine obſiti, ſimiles ſuſtinentes flores, qui deinde ut alii in pappum & nuginem reſolvuntur, *ſeménque* in eâ reliquis ſimile occultant. *Radix* minimi interdum digiti craſſitudine, aliquot fibris donata & vivax, ſingulis annis propagines è lateribus fundit.

In montanis quibuſdam ſylvis Pannoniæ, ut ſupra Poſonium & Nemethwywar, aliis etiam ad *Tempus. & Locus* lpes tendentibus, ſupra Badenſes, *viz.* Thermas, & vicinis. Florebat Junio. *Cluſ.* Nos in Italia ca *Plombinum* portum vel hoc idem Cirſium, vel ei ſimillimum obſervavimus.

Cirſium majus alterum Ger. *i. e. majus* Lob. *quænam planta ſit, & an à præcedentibus omnibus diverſa, ignoravimus.*

Dod.

Nos in ampla planitie propè Auguſtam Vindelicorum, viâ quæ ad Monachium Bavariæ ducit, s Cirſii ſpecies obſervavimus, neſcio an à ſupra ſcriptis omnibus diverſas, eas enim (quod dolet) n ſatis accuratè deſcripſimus.

9. Priori flos Cirſii Anglici minoris ſeu primi *Park.* flori ſimillimus, & in uno caule plerunque unicus, quemadmodum in illo: *Folia* verò profundè ad mediam uſque coſtam laciniata & ſpinulis horrida ad modum ferè Cardui viarum vulgatiſſimi, pallidè viridia. Auguſti 24. nondum defloruerat.

10. Alteri, quod tum planè defloruerat, *folia* viridia erant, breviora & latiora quàm præcedenti, in ambitu ſpinoſa & Hyoſeridis maſculæ foliis figurâ ſuâ nonnihil ſimilia.

11. *Cirſium Alpinum, foliis minùs profundè laciniatis, creberrimis ſpinis oblongis.*

Hanc ſpeciem in Alpibus Carinthiacis, & circa Auguſtam Vindelicorum obſervavimus. *Foliis* ad radicem pluribus, palmum aut ſeſquipalmum longis, unciam aut ſeſcunciam latis, acumina- obſcurè virentibus, glabris, ad margines leviter nec profundè inciſis, creberrimis & oblongis is, ſurſum modicè inflexis ſpinis horridis. *Caulis* ejuſmodi foliis ſed anguſtioribus & minoribus atur; & ſpinoſis fimbriis armatur, ínque ramos dividitur, in prælongos, tenues, hirſutos pedi- s deſinentes, quorum ſinguli ſingula capitula parva, purpureis floribus conſpicua, calyce ſquamis ibus non aculeatis compacto, ſuſtinent.

12. *Carduus tricephalos horti Carthuſiani.*

Carduum hunc in horto maximi Carthuſianorum cœnobii vidimus. Erat autem (quantum me- i) ſatis procerus, *foliis* ad radicem integris Cirſii, pari modo circa margines ſpinulis brevioribus nitioribus cinctis. *Caules* & ramuli fimbriis ſpinoſis ad capitula uſque excurrentibus aucti, tria gniora *capitula*, parva, brevia, latiuſcula, ſeſſilia, ſquamulis innoxiis obſita, ſinguli ſuſtinent. gniora dixi, nam & alia præterea puſilla, rudimenta potiùs capitulorum quùm capitula majori- agglomerata obſervavi. Flores purpurei.

* 13. *Carduus mollis Lapathi folio* J. B. C. B. Ger.

Cluſ.

edali aſſurgit *caule*, utcunque craſſo, ſtriato, nonnihil lanuginoſo. *Folia* illi circa radicem ma- Lapathi foliis ferè ſimilia, aut potiùs illius plantæ, quam vulgò Totam bonam, ſive Bonem ricum cognominant, quà pediculo adhærent latiora & quodammodo anguloſa, extrema verò e mucronata, in ambitu aliquantulum ſinuoſa, & mollibus veluti aculeis obſita, ſupinâ parte vi- a, pronâ verò omnino incana, foliorum albæ Populi inſtar, & denſâ lanugine obſita, guſtu o exſiccante, deinde amariuſculo; quæ verò caulem amplectuntur minora ſunt & anguſtiora, uorum ſinu circa ſummum caulem ramuli exeunt terna, quaterna aut plura ſuſtinentes *capitula* mmata, Cyani aut Jaceæ capitulis reſpondentia, quæ dum expanduntur *florem* promunt ex leo purpuraſcentem, & *ſemen* deinde continent lanugine involutum, Cyani ſemini non valdè diſſimile, ſed paulò majus, candicans. *Radix* nigra, aliquot tenuibus fibris prædita, dura, vivax è lateribus propagines ſpargit.

Locus & Tempus. Cluſius hunc eruebat circa ſecundum Sneberg excelſi admodum montis jugum, inter ſaxa naſcentem cum Auricula urſi flavo flore, incano folio, deinde etiam in Etſchero. Florebat utroque loco menſe Julio.

* 14. *Carduus mollis anguſtifolius* Park. *mollis, humilis, anguſtifolius* J. B. *mollis folio oblongo, Cirſii capitulo* C. B. **Narrow-leaved gentle Thiſtle.**

Cluſ.

Humilior hic eſt, neque palmarem altitudinem excedit: *caule* non minùs craſſo quàm ſuperioris, multis longis *foliis* exornato, ſupernè etiam virentibus, infernè canâ [non tamen adeò densâ ut ſuperioris folia] lanugine veſtitis, & molles quaſdam ſpinas in ambitu obtinentibus, guſtu etiam amaro, initio autem adſtringente. Summo cauli inſidet ſingulare *capitulum* ſquamatum, majus quàm præcedentis capita, ex quo *flos* multâ lanugine ex cœruleo purpuraſcente pubeſcens oritur. *Semen* obſervare non potui. *Radix* nigra, & frequentibus ſubnigris fibris prædita, ſubinde nova germina è lateribus producit.

Locus & Tempus. Creſcit in ſummis Snealbe jugis, cum Auricula urſi, quæ glabro & ſplendente eſt folio, carnei coloris flore. Floret verò Julio & Auguſto.

* 15. *Carduus mollis laciniato folio* J. B. C. B. Park. *foliis diſſectis* Ger. **Gentle Thiſtle, with jagged leaves.**

Cluſ.

Multa ſecundùm radicem habet *folia*, cùm humi ſparſa & jacentia, tum ſurrecta, infernè canâ mollíque lanugine obſita, ſupernè virentia, valdè laciniata, & ad medium uſque nervum diſſecta, Cardui ſtellati mollioribus & tenerioribus foliis pænè ſimilia; nullis tamen ſpinis horrentia, guſtu primùm exſiccante, deinde amariuſculo: è quorum medio unus aut alter *caulis* aſſurgit, cubitalis aut amplior, teres, ſtriatus, purpuraſcens, & molli quadam lanugine obſitus: inferiora folia, per infimum caulem ſparſa etiam laciniata ſunt, licèt jam dictis minora; quæ verò ſupremum caulem ambiunt, oblonga, anguſta, nullis laciniis diviſa, mucrone utplurimùm purpuraſcente: extremi caules in aliquot ramos interdum dividuntur (magna tamen ex parte ſingulares ſunt, unicúmque ſuſtinent caput) qui *capitula* ſuſtinent ex multis tenuibus ſquamis imbricatim diſpoſitis compoſita, molliter echinata, quorum medium occupat ſtamineus & villoſus *flos*, coloris purpurei elegantiſſimi. Flori flaccido & evanido ſuccedit *ſemen* anguloſum. *Radix* digiti magnitudinem nonnunquam æquat, ſubfuſca, longa, aliquot fibris donata.

Locus & Tempus. Invenitur hic tota illa montium catena quæ à Calenberg & Danubio cui imminet ad Alpes uſque extenditur, & deinde per Leytenberg, rursúſque per Prellenberg & Hamburgerberg ad Danubium duobus ſupra Poſonium milliaribus reflectitur. Floret Maio, ſemen perficit Junio & Julio.

* 16. *Carduus mollis latifolius Lappæ capitulis* C. B. Park.

C. B. prod.

Caule eſt cubitali, ſtriato, brevibus & mollioribus ſpinis armato: *foliis* Rumicis formâ, tenuibus, lævibus, venoſis, palmum longis, uncias quatuor latis, marginibus exiguis ſpinulis dentatis. Caulis ſummitas in pediculos breves unciales abit, quorum ſinguli *capitulum* Lappæ vulgaris formâ, ejuſque ferè magnitudinis ſuſtinent, quod in ſtamineum purpureum *florem* expanditur.

Locus. In Auſtriæ monte Taurerio Raſtadienſium.

Carduum mollem Helenii folio *Cam.* Cirſio Britannico repenti *Cluſ.* eandem eſſe plantam ſuſpicamur: ſiquidem Cirſium illud Britannicum ſub titulo Cardui mollis Helenii folio ante triginta annos ad nos Londino miſſum eſt. Cæterum pro Carduo molli Helenii folio *Cam.* iconem Cardui mollis Lapathi folio exhibet Parkinſonus.

CAP. IV.

De Carduis quibuſdam ſpinoſiſſimis noſtratibus.

A. 1. *Carduus nutans* J. B. *Cirſion tertium tota ſua ſtirpe magis ſpinoſum* Dod. *Carduus m chatus* Ger. **Thiſtle with a bending head, Musk-thiſtle.**

RAdix huic ſpeciei alba, lignoſa, ſimplex, craſſitudine digitali, plures è capite fibras em tens. *Caulis* indè exurgit cubitalis, ramoſus, ramulis crebris caulem ipſum longitudine perantibus; ſtriatus, hirſutus, membranulis anguſtis, ſpinoſis, criſpis, ſecundùm lon tudinem à folio ad folium ductis alatus. *Folia* non admodum lata, altiùs inciſa laciniis omnibus ſpinulas acutas purpuraſcentes exeuntibus, atrovirentia, interdum lanuginoſa, præcipuè averſa pa In ſummis caulibus & ramulis *capitula* majuſcula, lata & depreſſa, nutantia. Capitula intellig flores & eorum calices: ſunt autem *flores* ampli, lati ſeu patuli, plurimis floſculis purpureis com ſiti: *calices florum* ſquamoſi ſunt, ſquamis in ſpicula lata, longa, purpuraſcentia, rigida, pectin denticulos imitata, deorſum interdum reflexa productis. *Semen* parvum, ſplendens, citrinum pap alatum & obvolutum. Capitula antequam flores explicantur moſchum redolent.

In agris incultis & reſtibilibus non raro provenit. *Locus.*

Geſnerus de collectione hujus meminit his verbis, Carduus arvenſis major purpureo flore (qui flore nondum nato moſchum olebat) floret Julio.

A. 2. *Carduus polyacanthos* Park. *primus* Ger. emac. *Aculeoſa Gazæ* Ad. *&* *Polyacantha* Tab. *ex ſententia Johnſoni.* *Carduus caule criſpo* J. B. **Thiſtle upon thiſtle.**

Radice nititur ſimplici, alba, pluribus fibris capillata. *Caule* ſurgit tricubitali, concavo, ſtriato inùs craſſo quàm præcedentis, plurimis alis (quinque) membranaceis, laciniatis & ſpinoſis ſecunùm longitudinem productis horrido, crebris foliis veſtito, ramoſo ramis prælongis. In ſummis ulibus & ramulis exiſtunt *flores* è floſculis plurimis in capitula congeſtis compoſiti, pediculis nullis t brevibus donati Jaceæ vulg. florum ferè magnitudine. Florum calices ſquamoſi ſunt ſquamis tantibus, & in prælongas ſpinulas, molliores tamen & innocuas, exeuntibus. Color florum purreus. *Folia* Cardui viarum diviſurâ, atrovirentia, laciniata. ſpinulis circa margines minacia, vidiora quàm Cardui paluſtris ; ſpinulæ minores & breviores, nec ut in illo purpureæ. Folia in ule non ità crebra, rami majorès & longiores multò, capitula tantillo majora ; Flores odoratio- : Semina fuſca.

In aggeribus foſſarum ad ſepes & inter vepres plerunque provenit. *Locus.*

A. 3. *Carduus polyacanthos ſecundus* Ger. emac. *Polyacanthos Theophraſti* Ludg. *Carduus ſpinoſiſſimus capitulis minoribus* P. B. **Welted Thiſtle with ſmall flowers.** *Carduus Acanthoides* J. B.

ujus caules pari cum priore altitudine aſſurgunt, graciliores tamen ſunt, paucioribus & rectis ramis brachiati, alis membranaceis, plurimùm quatuor, latioribus quàm in illo, rarioribus s, (longioribus tamen illis) armatis, pinnati. *Capitula* longiuſcula ſunt, multò tamen quàm minora, extremis ramorum plura ſimul congeſta, nec pediculis diſtincta, quæ vix unquam apetur, aut floſculos ſuos ſtamineos explicant, ſed duntaxat eorundem apices oſtendunt, dilutè ntes. *Folia* huic ad radicem primò erumpentia latiuſcula ſunt, cardui lactei ferè formâ, niſi paulò anguſtiora, & per ambitum magis ſpinoſa. Color totius plantæ, tum caulis tum fom, cinereus aut albicans ſeu canus.

aggeribus foſſarum & locis ruderatis, priore tamen minùs frequens. *Locus.*

dit J. Bauhinus, (qui plantam hanc accuratè deſcribit) folia cano tomento obſita eſſe, mùm inferius: ſupernè enim (inquit) prævalet viror, inter candorem tomenti inter-

A. 4. *Carduus paluſtris* C. B. Park. *polyacanthos* 3. Ger. emac. **March Thiſtle.** *An Onopyxos alter* Lugd.

manam altitudinem æquat & non raro ſuperat, *radice* ſimplici, pluribus fibris albis cincta & comoſa. *Caulis* teres ſtriatus, rectus rigidus, foliis creberrimus nullo aut alterno ordine po- b imo ad ſummum uſque conveſtitus, & membranis pluribus ſpinoſis ſecundùm longitudi- excurrentibus criſpus, pilis longiuſculis hirſutus, ſolidus, ramoſus, ramulis ex alis foliorum puè propè ſummum caulem exeuntibus. *Folia* pro plantæ modo exigua, anguſta, profundè ata, laciniis in ſpinas acutas exeuntibus, purpuraſcentia, ut & caulis, averſa potiſſimum ſecundùm coſtam hirſuta. *Capitula* in ſummis caulibus & ramulis plurima, parva, ſquaſquamis non extantibus ſed arctè junctis & appreſſis, in ſpinulas breves vix conſpicuas deibus, purpuraſcentia, ad tactum glutinoſa. *Flores* purpurei è plurimis floſculis arctè ſtipagregati, ſtylo in ſingulis, [floſculis] è theca obſcuriùs purpurea extante pallidiore Capitula pe- admodum brevibus aut nullis innituntur. Odor florum valdè remiſſus & languidus. *Semen* involutum, album, exiguum. Nullibi apud nos quam in paluſtribus & pratis aut paſcuis lis oritur adeóque altitudine ſua & loco natali ab aliis omnibus Carduis dignoſci & diſtingui Deſcriptiones quæ occurrunt Carduorum apud pleroſque Botanicos breves ſunt & obſcuræ m, ut ſuſpicer ipſos Carduorum ſpecies non rectè diſtinxiſſe aut probè intellexiſſe. Floris in hac ſpecie non raro variat, & ratione ſoli, ut puto, in album degenerat.

* 5. *Carduus pratenſis polycephalos anguſtifolius* C. B.

. B. *prod.*

icem habet lignoſam, fibroſam: *caulem* cubito altiorem, rotundum, ſtriatum, ſpinis carencujus ſummitas in plures ſemipalmares ramulos, & hi quandoque in breviores dividitur. *Fo*t pauca anguſta & brevia, ſpinis oblongis armata : capitula plura, parva, quibus minima ſubur, exiguis ſpinulis prædita, & *flos* Jaceæ ſimilis, ex ſtaminibus purpuraſcentibus compoſidet, qui ſimiliter in lanuginem abit.

 pratis Michelfeldenſibus frequens occurrit. *Locus.*

* *Carlina polycephalos alba* C. B.

. B.

bicubitalem altitudinem excreſcit, cujus folia ſuperiora candida ſunt. Apud Helvetios in paovenit. Hæc C. Bauhinus in Pinace. Nobis incognitus eſt.

A. 6. *Carlina acaulos minore purpureo flore* C. B. *Carl. acaulis minor purp. flore* Ger. emac.
Carl. ac. Septentrionalium Park. *Chamæleon exiguus Tragi* J. B. **Dwarf Carline Thiſtle.**

J. B.

Folia in orbem per terram ſpargit Carlinæ, profundè laciniata, hirſuta, atrovirentia, aculeis horrida: inter quæ aut nullo aut brevi *caule* unciali vel ſeſcunciali, hirſuto inſidentia enaſcuntur *capitula* oblonga in glandis formam, minora quàm Carlinæ, ſquarroſa, nec ullis ſpinis armata; è quibus *flores* emicant purpurei. *Radix* minimi digiti craſſitudine, longa, fibris aliquot craſſiuſculis donata obliquè agitur, colore ſubrubente, præſertim intrinſecus, ſapore aliquantùm aromatico.

Locus. In montoſis & ſiccioribus petroſíſque locis non infrequens eſt.

Suſpicatur J. Bauhinus hoc genus Cardui eſſe quod Monachi in Meſuem *Coronam fratrum* appellant, quia caput magnum ſtat tanquam Pater ſeu Abbas, Capitula verò, tanquam filii ejus & fratres, in modum coronæ Patrem circumſtant.

* 7. *Hacub ſive Silybum quibuſdam* J. B.

Rauwolf.

Primo vere aſparagos protrudit, quos incolæ ſecant, noſtratiúmque in modum coquunt ac comedunt. Tota planta Carlinæ noſtrati apprimè ſimilis eſt, major tamen eâ, altiorémque erigit ſcapum, cui in ſummo *capitula* inſident ſpinoſa, ex quibus *floſculi* emicant rubelli.

Locus. Circa Halepum locis præſertim aridis aſperis provenit.

Vires. Radix infuſa potáque nauſeam parit ac vomitum, ventriculóque inappetentiam imprimit.

Cùm plantam hanc Rauwolfius Carlinæ ſimillimam dicat, floréſque rubellos ei attribuat, neſcio ubi eam commodiùs diſponerem, quàm hoc in loco poſt Carlinam acaulon dictam. Si Carlinæ ſylveſtri aut humili ſimilis ſit, & florem habet barbulis planis cuſpidatis circundatum alterius loci erit.

A. 8. *Carduus vulgatiſſimus viarum* Ger. *ceanothos, ſive viarum & vinearum repens* Park.
vinearum repens folio Sonchi C. B. *ſerpens lævicaulis* J. B. **Common way-Thiſtle, or rather creeping Thiſtle.**

Radice albente, fibras obiter emittente ſub terra reptat, & immenſum ſe propagat; *caules* ſubinde emittens cubitales & ſeſquicubitales, teretes, ſtriatos, prope terram hirſutos, & ſpinulis nonnullis præditos, non tamen, ut in præcedentibus, membranis ſpinoſis per totam longitudinem alatos, medullâ farctos, crebris foliis veſtitos. *Folia* autem laciniata ſunt, & per margines ſinuata ſeu undulata, & ſpinoſa, ſupernè obſcuriùs viridia & ſplendentia, infernè pallidiora. Summos caules, & ramulos terminant *capitula ſquamoſa*, ſquamis appreſſis & arctè incumbentibus, in ſpinulas breviſſimas deſinentibus, purpuraſcentia, parva, Cardui paluſtris ſimilia, ſed tantillo majora. *Flores* à floſculis densè ſtipatis, pallidè purpuraſcentibus compoſiti. Semina parva, fuſca aut obſcurè olivacea. Floris color in hac ſpecie non rarò variat. Caulis pars ſuperior in corpus quoddam craſſum ovalis ferè figuræ excreſcit nonnunquam, inſecti cujuſdam matricem.

Locus. Carduus hic in arvis nimis frequens, nec rarus in incultis & ſecus vias; profundè ſub terra rep unde & difficulter admodum extirpatur.

Hanc ſpeciem C. B. bis térve ponit ſub diverſis titulis; 1. ſub titulo ſuperiùs poſito; 2. ſub titulo Cardui in avena provenientis, ut ex ſynonymis patet; 3. ſub tit. Cardui ſpinoſiſſimi cap parùm aculeatis.

Uſus. Cineres omnium optimi & firmiſſimi pro vitris conflandis ſunt quæ è Carduo viarum vulgatiſſimo fiunt [in Anglia intellige] quamvis & alii Cardui quicunque huic uſui ſatis commodè inſerviunt: Carduis bonitate proximi ſunt Lupulorum cauliculi tortiles floribus decerptis. Horum duorum utilitas noviter inventa & obſervata eſt. Videntur autem plantæ ſpinoſæ & aculeatæ optimum & copioſiſſimum in ſuo genere omnium ſalem præbere. D. Merret obſervat. in Anton. Neri de Arte Vitraria. Hæc habui à *D. Tancred. Robinſon.*

CAP. V.

De Carduis foliorum laciniis extremis in longos mucrones productis, ſeu lanceatis.

A. 1. *Carduus lanceatus* Ger. *lanceatus latifolius* C. B. *lanceatus latifolius ſive major* Park. l
ceolatus ſive ſylveſtris Dodonæi J. B. **Spear-Thiſtle.**

CAule ſurgit bicubitali & altiore, tereti, pollicem craſſo, intus concavo, hirſuto, membra aliquot ſecundùm longitudinem productis, ſpinoſis, ſagittæ ferè in modum alato, fo crebris alternatim poſitis veſtito. *Folia* autem quàm præcedentium majora ſunt, in profu das lacinias diviſa, extremis in ſpicula prælonga haſtæ cuſpidi ſimilia deſinentibus, ſingulis inſu laciniis mucronatis & in ſpinas acutas exeuntibus. Ex alis foliorum egrediuntur ramuli, in qu ut & in ſummo caule exiſtunt *capitula* plura grandia, Juglandis ferè magnitudine, & oblonga lata baſi in anguſtum ſenſim coacta, ſquamoſa ſquamis extantibus & interdum reflexis, in ſpi las acutas, mitiores tamen, deſinentibus. *Flores* magni, purpurei, è floſculis denſè ſtipatis compoſiti, odore nullo aut valdè languido. *Semen* oblongum nitidum, pappo involutum. J. Bauhinus folia palmum unum aut duos longa, infra ſupráque hirſuta, ſed denſiore candidioréque lanugine inferiùs donata ei aſcribit.

In incultis & ad ſepes ubique ferè provenit. *Locus.*

2. *Carduus lanceolatus ferocior* J. B. **White flowered fiercer Spear-thiſtle.**

Calidarum hic regionum eſt, Galliæ Narbonenſis & ſimilium. *Folia* eâ ipſâ ferè diviſurâ quâ
lanceolatus nobis dictus, ſed multò rigidiora ac penitus adverſâ parte atque per ambitum ſpinulis
denſè obſita: averſâ verò quà nervus rigidus ſeu coſta in ſupremam ſpinam fatiſcens, lanugine
quadam obſita ſunt, ſed modicâ. *Caulis* etiam craſſior eſt, firmiórque ſicut Cardui capite tomen-
oſo. At quæ in ſummo ſunt capita, terna plus minùs, quæ & ipſa lanceolati capitibus majora
ſunt, minora quàm in prædicto tomentoſo capite, ità ſpinarum obſeptu horrent, ut tutò eas ac
emere contrectare non ſit.

Locus. Primò hunc invenimus propè *Fontem* quem vocant *ardentem*, à Gratianopoli duabus circiter leu-
is; deinde itinere ab Aurantia ad Nemauſum; tandem propè montem S. Lupi, tribus circiter leu-
is Monſpelio diſtantem. Eſt autem ei flos colore albus, & major quàm lanceolato vulgari.

Carduus lanceolatus parvus *J. B.* à ſuperiore non aliter differt, quàm quòd omnibus partibus mi-
or ſit, non tamen ità ferox.

A. 3. *Carduus tomentoſus, Corona fratrum dictus* Park. ejuſdémque *Carduus tomentoſus Anglicus. Card. capite tomentoſo* J. B. *Car. eriocephalus* Ger. emac. ejuſdémque *Card. globoſus capitulo latiore. Card. capite rotundo tomentoſo* C. B. ejuſdémque *Carduus tomentoſus capitulo majore.* **Woolly headed Thiſtle.**

Tomentoſo, ſtriato *caule*, crebríſque ramis ſtipato ad duos aut tres quatuórve cubitos aſſurgit,
ui licet non ſit ſpinoſus, vix manu poteſt attingi propter foliorum aculeos. *Folia* cubitum longa,
mento villoſo inferiùs incana, ſuperiùs atrovirentia & Echii modo aſpera, ex pluribus foliis mi-
oribus, quæ ex certis intervallis quaterna, utrinque ſc. bina altero antrorſum, altero retrorſum po-
o conflata, ſpinis longis, rigidis, acutis minacia. Caput pugillari lapidi æquale, latum, ſquamis
rvis, longis & ſpinis parùm mordacibus denſiſſima lanugine intertextis. Flos ex ejus ſummo e-
icat, conſtans multis ſtaminibus, & diverſis coloribus, qualibus Hyacinthus Fuchſii maximus, vio-
ceus & cœruleus: apices involvuntur vaginulâ albâ, quæ ſua albedine pulchrè hunc florem ornat;
nc vaginulam alia circundat purpurea in quinque apices [rectiùs lacinias] diviſa. Sub floribus
ro alba grati & aromatici ſaporis. Semen lubricum, cineraceum ſtriatum, oblongum, modicè
mpreſſum, dulce, tomento implicitum. Radix craſſa, guſtu non ingrato, ſed aromatico, quali
am caulis & foliorum, ſi excipias medullam albam ſiccam & inſipidam. Ubi capita excindun-
r appareat lacteus ſuccus.

In montoſis & interdum etiam campeſtribus ſed rariùs occurrit: ut v. g. propè *Madingley* vicum *Locus.*
antabrigiâ non longé, itémque circa *Childerley, Kingſton,* &c. in eodem Cantabrigiæ comitatu.

Lobelius duplici icone & titulo hujus plantæ in *Icon. Plant.* propoſitis, alterâ malâ *Adv.* titulo
rdui tomentoſi Adverſariorum*, alterâ meliore, titulo, *Cardui tomentoſi, Coronæ fratrum herbariorum,*
tanicos noſtros decipit, ità ut ex una planta duas facerent. Mala icon *Adverſariorum* poterat
nitti (inquit J. Bauhinus) imò debebat.

Hujus capitula antequam flores erumpunt aquâ decoquunt nonnulli, cúmque butyro & pipere *Uſus.*
ndita Cinararum in modum menſis ſecundis adjiciunt & in deliciis habent.

Cap. VI.

De Carduis nonnullis ambiguis & incertæ poſitionis.

1. ONopyxos alter *Lugd.* Hunc C. Bauhinus Cardui ſpinoſiſſimi IV. ſpeciem facit, titulo *Cardui ſpinoſiſſimi capitulis parum aculeatis:* J. Bauhinus dubitat annon ſit Carduus viarum vulgatiſſimus. Ego mallem J. Bauhino aſſentiri quàm ſtudioſis crucem figere, & Entia ſine neceſſitate multiplicare.

2. Carduus Chondrilloides Dalechampii *Lugd.* &

3. Carduus aræophyllos Dalechampii *ejuſdem*, cùm nec nobis cogniti ſint, nec alii cuiquam poſt eum Botanico (quod ſcimus) deſcripti aut etiam viſi, eorum deſcriptiones omiſimus, quas qui deſiderat, Hiſtoriam Lugdunenſem adeat.

CAP. VII.

De Carduis leucographis ſeu lacteis lineis notatis.

A. 1. *Carduus Mariæ* Ger. *Mariæ vulgaris* Park. *Marianus, ſive lacteis maculis notatus* J. B. *Card. albis maculis notatus vulgaris* Park. **Common Milk-Thiſtle or Ladies Thiſtle.**

J. B.

UNdulato macularum lactearum vireſcentiúmque diſcurſu variata *folia*, lata longáque conſpiciuntur, ſinuata & ſævis aculeis horrentia, nitida, glabra. *Caulis* digitalis, ſtriatus, lanugine villoſa incanus, duos aut tres cubitos altus, in ramos dividitur plures. *Echini* intractabiles, rigidiſſimis acutiſſimíſque ſpinis armati, Scolymi mediocris magnitudine, calloſâ ſquamarum cartilagine, dulci, veſcâ, *florum* purpuraſcentium ſtamina explicant, quibus *ſemen* ſuccedit Carthami. *Radix* longa & craſſa, eſculenta.

Locus. Ad agrorum margines, & in aggeribus foſſarum non rarò occurrit.

Vires. Eiſdem viribus dotatus eſſe creditur quibus Carduus benedictus. Nobis culinaris potiùs quàm medicinalis videtur. Decoctum ejus datur utiliter ad jecinoris & viſcerum infarctus & remorantes urinas: quare confert Hydropicis, ictericis & nephriticis. *Matth.*

Aqua è foliis deſtillata laterum morbo medetur. *Trag.* extrinſecus præcipui uſûs eſt in phagedænis, nomis & ulceribus erodentibus, ſi linteamina probè humectentur aquâ illâ, & ulceribus imponantur.

Semen in emulſionibus crebri eſt uſûs. *Schrod.*

Semen moderatè calidum eſſe & tenuium partium citra omne dubium pronunciamus; cujus inſignis eſt uſus in pleuritide & laterum punctionibus: remiſcetur autem plerunque aliis ſeminibus ex quibus emulſiones fiunt.

Folia tenera demptis aculeis non incommodè oleribus adduntur. Apud nos in Anglia frequenter in hortis ſeritur ad acetaria & uſus culinæ.

2. *Carduus leucographus hirſutus capitulo minore* Moriſ. *Mariæ hirſutus non maculatus* n. d. P. B.

Folia edit longiora & anguſtiora, obſcurè maculata; ſecundo ab exortu anno *caulem* emittit bipedalem aut tripedalem, in cujus cymis naſcuntur capita minora, purpureos ferentia tubulos ſeu flores; quibus fatiſcentibus ſuccedunt *ſemina* rotunda, craſſa & ſolida. Semine perfecto planta radicitus interit.

A. 3. *Carduus Mariæ non maculatus.*

Non alia in re à vulgari Carduo Mariæ differt quàm quòd folia edat maculis deſtituta. Hanc plantam mihi oſtendit *D. George Horſnell* circa *Clarkenwell* propè Londinum.

4. *Silybum majus annuum* Park. *Carduus lacteus peregrinus major, ſemine fuſco.* **The greate outlandiſh Milk-thiſtle with brown ſeed.**

Park.

Unico aſſurgit *caule,* bicubitali aut altiore, tereti, *foliis* veſtito quàm Cardui Mariæ vulgaris minoribus, lineis lacteis paucioribus notatis, ad margines laciniatis, ſpinis rarioribus cinctis. Caulis inferiùs paucos vel nullos emittit è lateribus ramulos, verùm ſumma parte, in faſtigio & furculis è ſupremis articulis exeuntibus, tria quatuórve *capitula* ſuſtinet ſpinoſa, quæ in *flores* ſe aperiunt purpureos, ſtamineos, quibus ſuccedunt *ſemina* majuſcula, fuſca, in medio pappo latitantia. Radi longa, maturo tamen ſemine exareſcit & interit.

Locus. In Sicilia & Melita inſulis ſponte & copiosè provenit. Ex ſemine Londino miſſo nobis ol Cantabrigiæ ſuccrevit & floruit.

* 5. *Carduus lacteus peregrinus Camerarii* J. B. *albis maculis notatus exoticus* C. B. *Silybum mi Bæticum* Park. **The ſmall Spaniſh Milk-thiſtle.**

Park.

Folia inferiora, quæ à radice primò exeunt, latiuſcula ſunt, nec altè ad margines inciſa, palli viridia, lituris & lineis albis tenuioribus minoribúſque notata, pediculis oblongis prædita: quæ v *caulem* veſtiunt inferiora, nonnihil longiora ſunt, versùs extremum latiora, ad baſin anguſti caulem amplectentia, ad margines paulò altiùs inciſa, & ſpinulis acutis munita; ſuperioribus fo paulatim adhuc profundiùs ſectis, & minoribus ſummis caulibus inſident *capitula* parva, è q rum meditullio erumpunt *floſculi* arctè ſtipati, purpuraſcentes; quibus delapſis ſuccedunt *ſemina* p va, alba, pappo involuta, qui ob gummi quoddam albicans, pellucidum, è capitulo exudans, ad tenaciter eis adhæreſcit, ut difficulter admodum divelli & ſeparari poſſint, præſertim poſtquam mina maturuerint, & gummi Solis calore concreverit. *Radix* parva, lignoſa, annua.

Hoc genus ut & ſuperiùs Parkinſono ſuccrevit ex ſemine Hiſpaniâ delato per Gulielmum Bo um.

Dubitat C. Bauhinus apud Matthiolum, an hæc planta ſit Agavanus Creticus Hon. Belli, de q infra.

6. *Carduus galactites* J. B. *Spina alba altera Matthioli, & alibi, Leucacantha Monſpelienſium Dalechampii* Lugd. J. Bauhinus **his Milk-thiſtle.**

J. B.

Radice nititur ſatis tenui & ſimplici; *caulem* tollens interdum ſimplicem, interdum ramoſum, cu-
lem, ſtriatum, cano villo pubeſcentem, membranis ſpinoſis pinnatum, cujus ſummum in ſurculos
quot faceſſit, *capita* ſuſttinentes Avellanæ magnitudinis, ſquarroſa, quorum ſingulæ ſquamæ in
gam acutam, invalidam ſpinam deſinunt: hinc flores emicant purpurei, gratiæ ſuæ poſt multos
os tenaciſſimi. *Semen* pappo appenditur, oblongum, lubricum, candidum, amarum. Cæte-
folia palmo longiora, mitiùs aculeata, profundis crebríſque laciniis diviſa, imâ parte albidâ la-
ine donata, supernâ vireſcunt, fortuitis maculis lacteis reſperſa.

Hoc genus Cardui J. Bauhino deſcriptum, in Sicilia & Melita inſulis, ínque Italia propè pha-
Genuenſem, necnon circa Monſpelium in locis ruderatis & incultis obſervavimus. *Locus.*

Cæterùm Leucacantham Monſpelienſium *Lugd.* C. Bauhinus Cardui tomentoſi capitulo latiore
ſpeciem facit, titulo Cardui tomentoſi capitulis echinatis, minùs aptè.

C A P. VIII.

De Carduis foliis tomentoſis ſeu incanis.

A. 1. *Acanthium vulgare* Park. *album* Ger. *Spina alba ſylveſtris Fuchſio* J. B. *Spina alba latifolia tomentoſa ſylveſtris* C. B. **Common Cotton-Thiſtle.**

J. B.

TRes quatuórve cubitos altum profert *caulem*, ſtriatum, concavum, tomentoſum, cui membranæ per longum adnatæ, valdè ſpinoſæ, ſinuatæ, albicante villo obductæ, altiùs extantes; quibus continuantur *folia* ſeſquipalmaria & dodrantalia, lata, non admodum profun-
ciſa, ſinuata, circa margines ſpinulis horrentia, ſimiliter utrinque villoſa & candida. *Capita*
nos caules & ramulos terminant ferè ſingularia, grandia, plana & in latum expanſa, ſquamo-
quamis in ſpicula longa acuta & rigida, à capite extantia productis. Spinæ autem in capitulis &
fulvæ. *Flores* purpurei, è plurimis floſculis aggeſtis compoſiti; *ſemine* cum pappis ſequente
ci, minore, verſicolore, amaricante & acri. *Radix* tenera, alba, ſubdulcis in adoleſcente plan-
quæ qualitates per æſtatem mutantur.

erit poſtquam ſemen maturuit altero à ſatione anno.

aggeribus foſſarum, ad ſepes & in incultis non raro occurrit. *Locus.*

2. *Acanthium Illyricum* Park. *Illyricum purpureum* Ger. *Spina tomentoſa altera ſpinoſior* C. B. *Carduus quibuſdam dictus Acanthium Illyricum, aliis verò Onopordon* J. B. **The more prickly Cotton-thiſtle.**

J. B.

agnam habet cum præcedente ſimilitudinem: *folia* tomento candicante ſimiliter obducta, pro-
iùs ſecta, tota ſpinis armata. *Caulis* membranis aculeatis alatus, ſex ſeptémve cubitorum altitu-
[ego neque ſpontaneum, neque cultum tantæ altitudinis vidi] in ramorum, quos crebros ha-
extremo *flores* gerit purpurantes jam dicti Cardui, ex echino etiam ſimili.

iror Botanicos ex Illyrico hanc plantam arceſſere, cùm non in Italia tantùm & Sicilia, ſed e-
in Gallia Narbonenſi ſatis frequens ſit; ſpeciatim circa Auriacum ſive Orangiam urbeculam
oſam obſervaſſe memini. *Locus.*

3. *Acanthio Illyrico accedens capitulis minoribus flexuoſis* Moriſ.

lyrico adeò accedit ut niſi propiùs intuenti non animadvertatur differentia. *Caules* emittit pau-
ibus ſpinis armatos. *Capita* habet minora, quaſíque cernua & flexuoſa.

4 *Acanthium Luſitanicum* Hort. Blæſ. *Luſitanicum altiſſimum* Hort. Reg. Pariſ. **The talleſt Cotton thiſtle of** Portugal.

canthio vulgari non admodum diſſimile eſt, verùm procerius multò, ut quod ad haſtæ ferè al-
dinem interdum attollatur: Folia ei magis incana, albidiora, denſioréque lanugine obducta:
pita minora quam tanta plantæ magnitudo & ſtatura promittere videatur.

arduum hunc Cantabrigiæ olim in hortulo noſtro aluimus, è ſemine Londino accepto ortum.

CAP. IX.

De Carduis quibuſdam exoticis ſingularibus & ſui generis.

* 1. ***Acanus Theophraſti*** **Park.** ***Agavanus Cretenſium fortè Acanus Theophraſti*** **Honor. Belli** ***Epiſt. 5. ad Cluſium.***

Bellus.

PLanta eſt ſpinoſa, *folia* habens aliquantulum lata & ſpinoſa; *Caules* bicubitales aut tricubitales, in quibus *capitula* Echini æmula è foliorum quæ caulem ambiunt cavis, ut & extremo caule exeunt: in quibus *flores* obſoletæ purpuræ, deinde *ſemen* rotundum, aliquantulum compreſſum, Cannabis ſemen colore æmulans.

Vulgaris eſt notitiæ in Creta, & antequam in caulem abeat comeditur.

Hanc ſtirpem Acanon Veteribus dictam fuiſſe judicat Bellus, (à qua reliqua ſpinarum genera *Acanacea* nuncupata) conjecturis non deſpiciendis fretus, quas apud ipſum vide.

* 2. ***Carduus ſpinoſiſſimus ſphærocephalus rigidis aculeis armatus*** **C. B.** ***ſpinoſiſſimus ſphærocepb. Cardui Arabici nomine miſſus*** **Park.**

C. B.

Hujus ſemen C. Bauhino excrevit *caule* criſpo cubitum ſuperante, *foliis* latis, longitudine palmum excedentibus, per caulem rarioribus: *Capite* eſt rotundo, ſupernè æquali, ſpinis longis atrociter pungentibus armato; *flore* albo, odorato: in cujus lanuginoſo capitulo *ſemen* continetur ſtriatum & tranſverſim canaliculatum Caucalidis Hiſpanicæ ferè modo, ſed rudius & craſſius. Hortis facilè aſſueſcit.

Radix Chamæleontis nigri cum æquali pondere Piperis & ceræ dentes vacillantes confirmat & dolores aufert. Ex Obſervationibus Marcelli Cumani à G. Hier. Velſchio editis excerpſit & tranſmiſit *D. Soame.*

* 3. ***Chamæleon niger Dioſcoridis Maranthæ*** **J. B.** ***niger verus*** **Park.** ***niger umbellatus flore cœruleo hyacinthino*** **C. B.** ***Chamæleon niger*** **Ger. The true black Chameleon Thiſtle.**

Maranta.

Huic *umbella* eſt ſpinoſa, tam grata aſpectu cùm floret, ut nihil pulchrius videri poſſit. Eſt enim umbella loculis ſive ſiliquis oblongis, denſiſſimis acutarum ſpinarum circumſeptis plena, in quibus *flores* purpurei, oblongi, intùs candidi, tenues, Hyacinthi æmuli ſupereminent: ſed illa ſiliqua ſpinoſa ſemen occludit Cnico ſimile adhuc virentibus in ea floribus, quod tandem illis decidentibus matureſcit. *Folia* vario colore maculis inſperſa. *Caulem* habet purpureum dodrantali altitudine, *radicem* fuſcam foris, intus radicis Ariſtolochiæ longæ colore, atque inter mille vix unam atque alteram vidimus, quæ non ſit carnoſa, quanquam Dioſc. interdum exeſam eſſe tradit. Acerrimi guſtûs eſt, ſed commanducari oportet.

Hujus umbellata coma in aliis candicans, aliis ad cœruleum inclinans, aliis vireſcens reperitur, antequam flores dehiſcere incipiant, folia quoque rubeſcentia, ſicut & caules in nonnullis plantis.

Locus. In Apuliæ finitimis ac multis aliis locis, in campeſtribus & ſiccis Chamæleonem ſuum nigrum maxima ubertate provenientem ſæpiùs collegit Marantha. Columna quoque ibidem provenire cum atteſtatur. Bellonius in Græcia invenit, déque eo hanc Hiſtoriam narrat. Cùm Chamæleonis nigri radices apud pagum quendam in inſula Lemno, *Livado chorio* nuncupatum, erui curaremus, plurimi Græci & Turcæ ſpectatum venerant quid ageremus: eas verò fruſtulatim ſectas filo trajiciebamus, ut faciliùs exſiccari poſſent. Turcæ in eo negotio occupatos nos videntes, ſimiliter radices tractare & ſecare voluerunt. At cùm ſummus eſſet æſtus, & omnes ſudore maderent, quicunque eam radicem manibus tractaverant, ſudorémque abſterſerant, aut faciem digitis ſcalpſerant, tantam pruriginem in locis quos attigerant poſtea ſenſerunt, ut aduri viderentur, in tantum ut nec ſquillæ nec Urticæ ullæ centeſima parte ità adurerent; prurigo tamen non adeò celeriter ſe prodit. Poſt unam vel alteram horam ſinguli variis faciei locis cutim inflammatam habere cœpimus, ut tota ſanguinea videretur: atque quò magis eam confricabamus, tantò major excitabatur prurigo. Fonti aſſidentes ſub Platano pro ludo habuimus initio, & riſimus: at illi plurimùm indignati ſunt, & niſi aſſeveráſſemus nos nunquam expertos tali virtute eam plantam pollere, haud dubiè malè nos mulctáſſent. Attamen noſtra excuſatio fuit ab illis faciliùs accepta, cùm eodem incommodo nos affectos conſpicerent.

Ex his (inquit *J. B.*) apparet, quòd ex inſtituto mulierculæ apud Maranthama faciant, quæ radicis ſucco pectines inficiunt ad puerorum pediculos enecandos.

4. *Polyacanthus Caſabonæ Acarnæ ſimilis* J. B. *An Acarna Theophraſti* Ger? *Theoph. Anguillaræ* Lob? *Ac. major caule non folioſo* C. B. Park? **The ſuppoſed true Fiſh-thiſtle of** Theophraſtus.

J. B.

Pulcher eſt Carduus, bicubitalis circiter, per cujus *caulem* rotundum, album, lævem, ramóſque *folia* dodrantalia ac etiam longiora, unciali latitudine, acuminata, ſupernè ex atro virore ſplendentia, infernè tomento candicante obſita, denſo, preſſo, nec niſi ſcalpello, aut alia ejuſmodi re tentes radere conſpicuo, æquabili marginum circumſcriptione, niſi prohibeant ſpinulæ flaveſcentes, mordaces, quæ ex intervallis binæ, ternæ aut quaternæ, rariùs ſingulares, in quas nervi deſinunt, qui obliquè à magno ſecundùm longitudinem decurrente nervo in oras exporriguntur. *Semen* parvum, oblongum, lucidum, nigricans. *Folia* ſuperiora interdum lata unciam etiam & ſemis & capita abundant rigidis ſpinis. Frigoris eſt impatiens.

D. Caſabona Herbarius Ducis Florentiæ ſemen miſit ad J. Bauhinum, cui provenit.

Ferrantes Imperatus florem azureum ei attribuit. Lobelius Acarnam Theoph. Anguillaræ, quam Valerandus Doureus Juſtinopoli Illyriæ detulit ſic deſcribit. Flaventibus aculeis horridus eſt, virentibus ſinuatis foliis, averſa parte tomento incanis uti tota planta. Plures fundit ſeſquicubitales *caules*, floribus luteolis, ſemine Cnici ſed minore in ſquamoſo & ſpinis horrido capitulo.

Si Lobelius Acarnam ſuam rectè deſcribit, *foliis ſinuatis, floribus luteolis*, oportet omnino ut ab Acarna Theoph. *Imper.* quæ eadem eſt deſcriptæ, ſpecie differat. Ego verò Lobelio non multùm do, qui ſolet interdum vel ex memoria, vel ex conjectura plantas deſcribere.

* 5. *Acarna flore luteo* J. B. *Acarna Valerandi altera* Lob. ejuſdémque *Pycnocomos Cretæ Salonenſis, ut ſuſpicatur uterque Bauhinus. Acarna humilis caule folioſo* C. B. Park. *Acarna Valerandi Dourez* Ger. emac. ejuſdémque *Pycnocomos: qui tamen cum Bauhino ſentit eandem eſſe plantam.* **The low Fiſh-thiſtle with winged ſtalks.**

J. B.

Radicem demittit ſeſquipalmarem, craſſiuſculam, albam, fibras raras è lateribus producentem; æ circa caput grandeſcit, *coliculos* emittens plures, patulos, per terram ſparſos, duarum triúmve etiam quatuor ferè unciarum, variè divaricatos, lanugine alba tectos, membranaceis appendius numeroſis, ſpinoſiſque ſecundùm longitudinem alatos. *Folia* creberrima extremis potiſſimùm nulis, unius aut duarum unciarum, non totam ſemunciam lata, incana lanugine utrinque puſcentia, nonnihil ſinuata, non tantùm infeſto mucrone luteo, rigido, longo minacia, ſed & ri feritate ſpinas è marginibus jaculantia. *Capita* oblonga occultant denſæ foliorum phalanges, uginoſis ſquamis imbricata, ex pappo candicante pendente ſemine oblongo, Cnico ſimili, mulminori, minùs candido & ſtriis nigricantibus variegato.

Lobelius flores ei Cardui benedicti æmulos, minores, Senecionis majores, attribuit. J. Bauhiè planta à *Valerando Dourez* miſſa, & (ut puto) ſicca deſcripſit nec florum coloris meminit. belius caulem dodrantalem & interdum cubitalem eſſe ſcribit.

Reperitur in Illyria, & copioſè in inſula *di Leſeno, Anguil.* Lobelius Picnocomon ſuam invenit *Locus.*
Creta Salonenſi propè diverſorium *S. Martini.* Ego facilè inducor ut credam Picnocomon Cretæ onenſis *Lob.* Acarnam Valerandi alteram *ejuſdem*, & Chamæleonem Salmanticenſem *Cluſii*, m & eandem ſpecie eſſe plantam: Obſtat quòd Lobelius flores luteos Picnocomo ſuo attribucùm Chamæleonis illius Cluſii flores purpuraſcant. Verùm potuit Lobelius fortè memoriæ ium fiſus, aut plantam cùm jam defloruerat colligens, in florum colore errare. Fortè etiam flocolor pro diverſitate loci variat; quod tamen non credo, cùm iſtiuſmodi varietatis in floribus detur exemplum, in eadem ſpecie ſci. lutei & purpurei.

6. *Acarna major caule folioſo* C. B. Park. *Acarnæ ſimilis flore purpureo, Chamæleon Salmanticenſis Cluſii* J. B. *Cham. nig. Salmanticenſis* Ger.

Cluſ.

Ex Acanaceorum genere eſt hæc planta. *Caulem* pedalem habet, interdum etiam cubitalem, tis alis ſive ramis concavum, ſtriatum & quaſi φυλλώδη, durum tamen & firmum: *folia* nume-, longa, anguſta, candicantia, ſpinis horrida. Summis ramis umbellæ quædam, ex quinis aut s calyculis ſive capitellis ſpinoſis conſtantes innaſcuntur, in quibus *flos* purpureus, dilutior, matumine ſubinde in pappum evaneſcit, reliquorum Acanaceorum more. *Semen* eſt Cnici ſemiforma ſed minùs, foris ſubnigrum aut cinerei coloris, intus candidum dulce. *Radix* nigra, dui guſtetur dulcis. Tota planta ἀκανθώδης eſt, & firmarum ſpinarum vallo munita.

gro Salmanticenſi frequens eſt. Nos eam propè montem S. Lupi, non longè ab oppidulo *Locus*
upian dicto, itémque juxta vias non procul oppidulo *Vic* in valle Frontiniana inveni-

lanta hæc ortu, folio, totâque facie Acarnæ præcedenti admodum affinis eſt, & fortè eadem, it Lobelius, cujus ſententiæ & nos libenter ſubſcribimus.

* 7. *Leo ferox* Ger. *Acarnæ affinis Leo ferox* J. B. *Acarna minor caule non folioſo* C. B. *Ac. min. caule non folioſo, ſive Leo & Carduus ferox* Park.

Hunc totius Acanacei generis facilè phœnicem, *Leonem ferocem* dixêre nuperi à ſpiculis & infemis ſpinis: nihil enim aliud è *foliis* altiùs diviſis & capitulorum exordiis quàm ſpicula & vepres, unciam & ſeſcunciam longas videas. *Cauliculus* vix palmum æquat: *flos* Cnici ſylveſtris, pallidus, ſpinis & aculeis ſævientibus, horridíſque cinctus.

Planta rara & vix nota, nullius propterea usûs. Audit tamen Lobelius quibuſdam aridis collibus Italiæ, ab Apennino non ità diſſitis magno proventu gliſcere. Hæc omnia Lobelius, è cujus *Obſervat.* reliqui Botanici tranſcripſerunt quicquid de eo habent. At Lobelius quam vix notam ſcribit, deſcriptione ſua non multò notiorem facit.

8. *Carduncellus montis Lupi* J. B. *Eryngium montanum minimum, capitulo magno* C. B. *Carduus Eryngoides ſive Carduncellus montis Lupi* Park.

J. B.

Statim è *radice* ſimplici complura naſcuntur *folia*, duas uncias aut palmum longa, rigidula, in lacinias ſpinoſas, ſemunciales, longiuſculè diſtantes diviſa, Cardui ſtellati foliis ſimilia. *Caulis* plurimùm nullus, aliquando ſeſquipalmaris, *foliis* paucis minoribus veſtitus, brevi lanugine ſubhirſutus, *caput grande* in cacumine gerit, unicum, oblongum, rigidis, nervoſis, ſpinoſiſque foliis obſitum, quibus ſquamæ oblongæ & innocentes ſubſunt, *pappum* coercentes, quam *flos* purpureus marceſcens relinquit.

Locus. In planitie propè montem Lupi, versùs Meridiem copioſum obſervavit & collegit Cherlerus.

Hujus alia ſeu ſpecies, ſeu varietas in horto Regio Pariſ. colitur *Eryngii montani minimi* *mitioris* *capitulo magno* nomine.

9. *Carduus parvus* J. B. *Creticus minimus* Park. *Carlinæ ſylveſtris alia ſpecies* Cluſ. cur. poſt. *Acarna capitulis globoſis* C. B.

J. B.

Pulchellus hic Carduus longiuſculâ ſed gracili, non fibroſâ *radice* nititur, à qua *caulis* exurgit plerunque ſingularis, tenuis, palmaris & altior, in ramos diviſus, per quos *foliola* uncialia, culmum lata, ſpinulis per margines donata, hirſuta. *Capitula* extremis ramulorum hærentia, inter reticulatos pinnatorum foliorum cancellos concluſa, Cyani capitulis minora. *Folia* ad radicem [multa,] anguſta, oblonga, [per oras inciſa & ſpinoſa] *Flores* [cœrulei] non multùm ſe aperiunt aut expandunt, quibus ſuccedunt *ſemina* parva, alba, pappo incluſa.

Locus. Circa *Puzzallu* arcem Siciliæ in paſcuis ſterilioribus eum invenimus; Boelius in Hiſpania, in arvis.

Capitula ramulis inſidentia ſupra medium quod cauli ſummo inſidet, altiùs attolluntur, ut in Impia Plinii; omnia è multis anguſtiſſimis foliolis utrinque longiuſculis ſpinis armatis compoſita, è cujus umbilico (ut inquit Cluſius) exilit *flos* flavus: Et revera nobis etiam flos (qui tamen jam præterierat) flavus videbatur, quem Parkinſonus, è quo J. Bauhini deſcriptionem ſupplevimus (qui de floris colore nihil habet) cœruleum eſſe affirmat; cui potiùs fidendum quàm Cluſio qui ſiccam duntaxat plantam in ſportulis Gulielmi Boelii, inter plantas quas in Hiſpania legit, conſpiciebat. Parkinſonus hunc bis ponit, 1. Sub titulo ſuperiùs allato, 2. Sub titulo Acarnæ globoſis capitulis.

10. *Carduus minimus* Alpin. exot. *mihi non videtur à præcedenti differre, quamvis nec icon,* *deſcriptio (quam idcirco ſubjiciemus,) conveniant.*

Alpin.

Elegantiſſima eſt planta, quæ ab una *radice* longa, tenui, ad palmarem altitudinem aſſurg *foliis* longis, Olivaceis, Atractylidis ſimilibus, ſed minoribus & mollioribus, ſpinulis tamen ar tis, *caulibus* verò multis, obliquè exeuntibus, quorum qui libet utrinque duos ſurculos, ſed quali intervallo è caule exeuntes habet, in quorum medio *calyx* echinúſve brevi pediculo, major, Atractylis echino non minor, exteriùs ſpinulis multis numero, plerunque tredecim, nuiſſimis, per longum ipſum calycem veſtientibus armatus; tantóque artificio iis ſpinulis iſſimis reticuli modo à natura elaboratis, ut vix aurifex peritiſſimus id opus efficere potuiſſet. echinatus calyx ſuo brevi pediculo inhæret, cum tribus foliolis oblongis [quinque appinxit in ne] olivaceis, ſpinulis armatis, ferè ſtellæ modo actis: ſinguli verò alii cauliculi in apice eoſdem calyces ſpinoſos, ſed illo qui in medio ipſorum ſit minores, qui omnes inhærent ceu ſuis pediculis è caule exeuntibus, ſed calyx in medio eorum qui ſit, breviori longè pediculo inhæret quàm utrinque poſiti. Calyces verò dehiſcentes *florem* parvum, qui nunquam latè dehiſcit Atractylis modo, proferunt, cœruleum, qui *ſemina* producit in pappo, parva, alba, ſuis minibus inhærentia, uti in Atractylide, quæ calycibus latè dehiſcentibus in aere evolant.

Uſus. Calyces echinatos, nondum dehiſcentes, teneros & dulces Cretenſes, apud quos naſcitur, diſſimè comedunt, inquiúntque non ſegniter Venerem excitare.

Cap. X.

De Carduo ſtellato.

CArduos ſtellatos voco plantas capitatas, capitulorum ſquamis in aculeos rectos, oblongos & plerunque rigidos exeuntibus: foliis non ſpinoſis.

A. 1. *Carduus ſtellatus* Ger. Dod. *ſtellatus ſive Calcitrapa* J. B. *ſtellatus foliis Papaveris erratici* C. B. *ſtellatus ſive Calcitrapa vulgaris* Park. **Common Star-thiſtle.**

J. B.

Cubitum & ſeſquicubitum altus eſt *caulis* angulosſus, ſubhirſutus, alis multis concavus. *Folia* ſa-
s mollia, pedem aliquandò longa, aliquantùm incana, profundè in lacinias inconditas diſſecta.
apitula extremis hærent ramulis, glabra, Cyani capitulis æqualia, ſingulis ſquamis in unciales &
ſcunciales, rigidas mordaces, rectà foràs minantes ſpinas deſinentibus, ut radiatam ſtellam imita-
videantur. *Florum* ſtamina purpurea, rariùs alba. *Semen* lubricum, parvum, oblongum. *Radix*
gitum vel magis craſſà, mollis, ſuccoſa, nervum habens, ut aliæ radices, duriuſculum, colore al-
ſcens, longa pedem, Raphano ſimilis Columnæ.

Juxta vias publicas, circa oppida & pagos, ínque incultis & ſterilioribus non in Anglia tantùm ſed
exteris regionibus frequens eſt.

Apud nos non aſſurgit in altitudinem, ſed frequentibus ramis in latitudinem diffunditur.

In aqua hujus ſtillatitia albas roſas vel fungum Sambucinum, vel contra flores Calcitrapæ in
ua Roſarum albarum macerare, & applicare palpebris cataplaſmatis inſtar ſum ſolitus, & quidem
imo cum ſucceſſu. *Sim. Pauli.*

* 2. *Carduus ſtellatus latifolius cauleſcens* C. B. *ſtellatus latifolius* Park.

olia huic latiora & breviora quàm præcedenti, minùs profundè ad margines ſecta, paucis acu-
hîc illic ad angulos ſitis. *Caulis* ferè ſimplex nec multùm diviſus, paucioribus ramulis, foliis
ſimilibus obſitis, quos terminant *capitula* parva, rotunda, craſſà, alba, aculeis crebris munita,
ibus ſimul [ſeptem plerunque unà] in ſtellæ formam diſpoſitis, quorum medius longiſſimus, re-
i utrinque breviores. E medio capite exeunt purpurea filamenta, ut in reliquis Carduis. *Radix*
va annua.

Planta hæc ad Jaceas capitulo ſpinoſo potiùs referenda videtur quàm ad Carduos ſtellatos: verùm
niam mihi incognita eſt loco movendam non duxi.

3. *Carduus ſolſtitialis mitior Apulus* Col. *An Card. ſtellatus luteus foliis Cyani* C. B? *ſolſtitialis* Ger? *ſolſtitialis Dodonæi* Park? **S. Barnaby's Thiſtle.**

Col.

x *radice* parva, pulla, dulci, ac gravi ſapore & odore Calcitrapæ dictæ, lignoſáque *folia* emit-
n orbem diſpoſita, parùm è terra elata, ſemipedali longitudine aut majore, diviſuris æqualibus,
, ſinuoſis, Hieracii Apuli magno capite modo, in rotundos & pares ferè lobos quinos diviſa, albâ,
e brevi hirſutie obſita, albicantia, molliáque. Ex quorum centro *caulis* rotundus, anguloſus,
dalis & major producitur, foliis veſtitus, ut ocreatus videatur, ut in congenere læviſolio, albus,
tus, multis alis in ſummo, è foliis anguſtis degeneribus prodeuntibus diviſus, in quibus *capitula*
a copioſa inſunt, echinata ut niger Chamæleo *Maranthæ* brevibus aculeis, iiſque utrinque acu-
s, pungentibus, ſed non ut vulgaris ſtellatus dictus & Solſtitialis. *Flores* lutei ſunt atque tenues
illis diſſimiles, Maii fine prodeuntes & Junio ſemina perficientes: atque capita etiam tunc lu-
nt.

n incultis Cirinolæ, clivoſis aridis copioſa eſt. *Locus.*

. Bauhinus plantam hanc Spinæ Solſtitiali vulgò dictæ eandem facit, mihi tamen vix perſuaſe-
cùm J. Bauhinus ſpinas longas, rigidas luteas Cardui ſtellati è ſingularum ſquamarum mucrone
ntes *Spinæ* ſuæ *Solſtitiali* attribuat: Columna autem aculeos breves, utrinque aculeatos, non ità
os aut pungentes ac ſunt Calcitrapæ ſpinæ, *Carduo ſtellato mitiori Apulo* aſcribat. Verùm in-
am *Spinæ Solſtitialis* deſcriptionem Bauhinianam ſubjiciemus: cùm nobis diverſæ ſpecie plantæ
videantur.

4. *Spina Solſtitialis* J. B. *Carduus Solſtitialis* Ger. *Solſtitialis Dodonæi* Park. *Stellatus luteus foliis Cyani* C. B.

J. B.

frequentes ramos divaricata eſt, *caule* gracili, bicubitali, albido tomento undique obſito, mem-
is paſſim ſecundùm longitudinem aptatis alato; foliis ſtipato unà cum ramis ad Cyani folia ac-
ntibus, duarum triúmve unciarum longitudine & longioribus, per ſuperiores ramos vix unciam
is, albicantibus, hirſutis, quæ in florem eunte caule ferè decidunt. *Capitula* Cyani capitulis
lia, longis, rigidis luteis Cardui ſtellati ſpinis, è ſingularum ſquamarum mucrone natis, infeſta.
m ſtamina lutea, quæ tandem in pappos evaneſcunt. *Radix* ſatis longa, lignoſa.

onſpelii in ſatis nihil abundantius, nec minùs frequens in Italia, unde incremento ſegetum ali-
do officit, & meſſorum manus pedéſque vulnerat. *Locus.*

Tempus. Auguſto menſe & Autumno floret.

Lobelius *Aurioles* vocat, & expertum pro morbo Regio Remedium eſſe aſſerit. Florem atque radicem mirificè prædicant valere in Cachexia, Hydrope, Febribus diuturnis, virginum decolore facie & aliis obſtructionibus. Ejus decocto vel deſtillatâ aquâ ruſtici utuntur ad coxendicis dolores, punctiones laterum, lienis tumores & ſudorem ciendum. *Cam.*

5. *Carduus ſtellatus Leucoii folio.*

Ad dodrantalem altitudinem aſſurgit, *caule* tenui, ſtriato, rigido, tomento brevi candicante obſito, ab imo ſtatim ramoſo, ramulis crebris è foliorum ſinubus exeuntibus, quæ alternatim poſita, quatuor aut quinque uncias longa, anguſta, ſupernè obſcurè viridia, ſubtus incana ad margines æqualia, Leucoii lutei vel Salicis folio longiſſimo ſimilia: Ad ſingulorum exortum hinc inde ſpina oblonga, quæ ad latus plerunque aliam brevem habet. Summos caules & ramulos finiunt capitula muricata, prælongis acutis rigidis ſpinis rectà extantibus minacia. *Flos* compoſitus è parvo purpureorum floſculorum faſciculo. Semina pappo involuta latitant, quàm pro plantæ modo majora, per maturitatem leucophæa nullo ſupremæ parti innaſcente pappo aut pilis.

Hujus plantæ ſemen cum Pariſiis eſſem, Anno 1665. mihi communicavit Botanicus inſignis D. *Marchand*, locum natalem non dixit, neſcio an ipſi cognitum.

CAP. XI.

De Jacea capitulis ſpinoſis.

* 1. *Carduus Eryngoides capite ſpinoſo* Alpin. exot.

Alpin.

F*olia* habet Eryngii, ſed tamen mollia; *caulémque* fert ab una radice rectum, cubitalis ac amplioris etiam altitudinis; in quo folia prædicta raris intervallis poſita cernuntur. In ſummitate verò duo vel tria *capita* profert, magna, rotunda, cactis longè minora, ſquamis pulcherrimis circum extrema crenatis obſita: inter quas ſpinæ multæ exeunt ſtellarum modo, acutæ, albicantes & duræ: *Flores* verò quadantenus Cyanis ſimiles purpuraſcentes exeunt, è quibus ſemina cactis ſimilia ſed minora, flaveſcentia. Tota planta, ſed maximè capita colore flaveſcunt. *Radix* craſſa, carnoſa, quâ indigenæ [Cretæ] libentiſſimè & crudâ & coctâ veſcuntur, libidiniſque eſſe excitamentum affirmant.

* 2. *Jacea lutea, ſpinoſa, Centauroides* C. B. *lutea ſpinoſa Apula* Park. *lævis lutea maxima Centaurioides Apula* Col.

Col.

Radix humum profundè nixa petit, lignoſa, dura, longa, corticoſa veluti Quercûs caudex, caput habens piloſum nervulis vetuſtorum foliorum, foris nigreſcens & albicans intus. *Folia* quæ primò erumpunt Rumicis æmula, carnoſa, dura, lævia, retuſiora, magna, longa, lata; quæ deinde in lobos paulatim diviſa erumpunt Raphani modo, majora, latiora, Centaurio magno æmula, & Limonii ſoliditate. *Caulem* habet tripedalem, anguloſum, foliis diviſurâ Quercûs vel Cerri modo hærentibus alternatim, in ſummo parùm hirſutum, ſicuti & folia parte averſa. *Capita* profert duo aut tria, craſſa, magno Centaurio paria, Jaceæ aut vulgaris Cyani ſquamis compacta, aculeata, & per ambitum inſecta luteſcentibus ſpinulis, ſed majora ſunt omnia: internum verò quod à luteis ſpinulis ſive laciniis ſepitur, vireſcens conſpicitur, gratum oculis ſpectaculum exhibens, ex quibus *floſculi* lutei capillares Carduorum modo emicant. Spontaneum in his capitibus gummi hærens flavum, ſplendidum. Floruit adhuc Junio: *Semina* deinde perficiuntur, candida, depreſſa, purpurante pappo. Radicis ſapor & odor, Calcitrapæ ingratus fuit.

Locus. Parùm obvia eſt hæc, nec unquam uno niſi in loco Cirinolæ ortam vidimus, in foſſa quadam arginis vineæ depreſſioris cujuſdam propè *Acquamena*, dextrorſum cùm itur.

Hæc & antecedens planta multa habent communia, & in præcipuis notis conveniunt, ut deſcriptiones conferenti patebit: diverſitas eſt in florum colore, qui huic luteus eſt, illi albus; & foliorum ſuperficie quæ illi hirſuta eſt, huic lævior.

3. *Jacea lutea capite ſpinoſo* C. B. *lut. capitulis ſpinoſis* Park. *major lutea* Ger. *Centaurium co num ſive Jacea ſpinoſa flore luteo* J. B.

J. B.

Rigido & recto ſurgit *caule*, duorum triúmve cubitorum altitudine, multis alis concavo, ſtriato, anguloſo, glabro. *Folia* ramulorum exortui ſubjecta, alibíque per caules & à radice ad Centaurii Collini (cujus ſpecies videtur) folia accedunt, duarum triúmve unciarum longitudine, unciam plus minùs lata, in profundas lacinias ad coſtam uſque diſſecta, rigida, dura, tac aſpera. *Capitula* extremis hærent ramorum, Juglandis ferè magnitudine, ſquamis loricata viridi flaveſcentibus, per oras nigricantibus, aliquando lævibus & ſui undique ſimilibus, aliquando denticulatis marginibus, interdum in ſpinam longiuſculam, mordacem & nigricantem deſinentibus

nonnunquam inermibus. *Florum* ſtamina in orbem explicantur, coloris lutei. *Radix* minimum digitum magnitudine æquat, ſuperiore parte ſubinde comoſa.
Circa Monſpelium & Meſſanam ſatis frequentem obſervavimus. *Locus.*

4. *Jacea lutea ſpinoſa minor foliis in tenues lacinias diſſectis.*

Hujus ramulum duntaxat vidimus inter plantas ſiccas D. *Philippi Skippon*, ubi collectum neſcimus. *Caulis*, ut in hoc genere plantæ ſatis craſſus & firmus erat, *foliis* veſtitus crebris in plurimas longas & tenuiſſimas lacinias diviſis, ramoſus. Summos caules & ramulos occupant *capitula* modica è ſquamis compoſita in breves & imbelles, utrinque hirtas, ex ſpadiceo nigricantes ſpinulas deſinentibus. *Floſculi* lutei ſunt. Hæc ex ſicca.

* 5. *Jacea montana purpurea echinato capite* Park. *cyanoides echinato capite* C. B. *montana echinatò capite* Cluſ.

Cluſ.
Molliora ſunt huic *folia* quàm vulgatiſſimæ; quæ ſecundùm radicem ſunt laciniata, ad Calcitrapæ folia accedentia: *caules* cubitales, anguloſi, ſtriati, in multas alas diviſi: capitula hinc indè per ramulos confuſo ordine ſparſa, longiuſcula, quamplurimis ſquamis conſtantia, quæ in mitiores tenuioréſque quàm Calcitrapa aculeos eóſque valdè barbatos deſinunt. *Flos* Jaceæ aut Cardui muricati purpureus: *Semen* non obſervavi: *Radix* Calcitrapæ radicem æmulatur.
Ad montium radices, nonnunquam ſecundùm vias naſcitur in Auſtria inferiore & Stiria. *Locus.*
Dubitat J. Bauhinus, annon hæc eadem ſit *Jaceæ ſuæ latifoliæ, capitulis pulchris, flore purpureo*: hos diverſam cenſemus.
C. Bauhinus Jaceam majorem folio multùm lacinioſo *Ad.* huic eandem facit. Verùm Lobelius hoc titulo Jaceam majorem *Ger.* Centaurium collinum *Geſneri* intelligit: cùm in Anglia frequentem eam eſſe ſcribit inter ſegetes, ubi non alia habetur Jaceæ ſpecies.

* 6. *Jacea capite longis aculeis ſpinoſo* C. B. *flore albo, capite longis aculeis ſpinoſo* Park.

C. B. prod.
Tota planta ſubincana, brevibus & rigidulis pilis hirſuta: *radicem* habet fibris craſſioribus implexam, ragilem, candidam, ſed membranâ ſubfuſcâ tectam: *caulem* cubito altiorem, rotundum, incanum, ſperum, in ramulos inæquales diviſum: *folia* prima & tenella pilis denſioribus, albidioribus, molloribúſque ſtipantur, reliqua verò oblonga, uncias duas lata, craſſa, rigida, per ambitum profunſiùs crenata, nonnunquam ad pediculum laciniata, per quæ fibræ craſſiores albæ tranſcurrunt. aulis ſummitati *capitulum* ſquamoſum, ex pluribus ſquamis, etiam triginta numero compoſitum, in conum pini æmulum compactum inſidet, quarum apices in ſpinas oblongas, rectas, ſubflavas rigidas deſinunt, & ſquamarum oræ firmis pilis albentibus tanquam ſetis undique circundatæ nt: inter quos *flos* multis foliis oblongis, laciniatis & candicantibus emergit, cui *ſemen* Cnico ſiile, ſed vulgari majus ſuccedit.
Hæc, inquit C. Bauhinus, à Jacea montana echinato capite Cluſii diverſa eſt.
Ob folia circa margines dentata ſeu ſerrata ad Centaurium majus rectiùs refertur quàm ad ceam.

7. *Jacea cum ſpinoſis capitulis purpurea tenuifolia* J. B. *Stœbe ſquamis aſperis* C. B. *An Dodonæo Aphyllantes altera? Capitulis ſpinoſis Jacea* Lob.

J. B.
Caules huic cubitales, ſtriati, aſperi: folia aſpera, anguſta, uncias duas longa, quædam rariùs ciniata, aut cum quibuſdam eminentiis: *capitula* parva, quæ ſquamis conſtant flaveſcentibus, abris, niſi deſinerent in tres [interdum etiam quinque] ſpinulas. *Floſculi* purpurei.
Circa Monſpelium & alibi in Gallia Narbonenſi copioſè provenit. Obſervavimus etiam in Heuria. *Locus.*
Caules (quàntum memini) valdè ramoſi ſunt, nec eriguntur, ſed in terram reſupini ſolum latè cupant.

* 8. *Jacea tomentoſa capitulo ſpinoſo* C. B. prod. Park.

C. B.
Tota planta quaſi farinâ aſperſa foret albeſcit, & à *radice caulis* pede minor, ſtatim in alas plu diviſus exurgit. *Folia* habet brevia, anguſta, in petiola tria, quina, ſeptena, ſubrotunda diviſa. uliculis *capitula* parva ex ſquamis multis in aculeos acutos & rufeſcentes abeuntibus compoſita inent.
In Murena Hiſpaniæ inventa fuit. *Locus:*

* 9. *Jacea capitulis hirſutis Boelii* Ger. emac.

Ger. emac.
Plures è radice fundit *cauliculos*, anguloſos, ſtriatos, piloſos, imbelles & humi ſtratos, in multos ulos ſubdiviſos, tres quatuórve pedes longos, undequaque diffuſos, & ſolum latè occupantes: bus ad intervalla adnaſcuntur *folia* hirſuta, laciniata, Jaceæ majoris *Ger.* aut Erucæ ferè in modum,

ſapore amaro admodum. Ramulorum ſingulorum extremis ſingula innaſcuntur *capitula*, ſquammoſa, unaquâque ſquamâ in quinque, ſex, ſeptemve ſpinulas imbelles, tenues, in ſemicirculum diſpoſitas deſinentes. *Flores* pallidè purpurei, è pluribus floſculis, ut in reliquis hujus generis compoſiti, floſculis marginalibus majoribus & longioribus iis qui medium florem occupant, ſingulis in quinque lacinias anguſtas ſectis, cyani non multùm diſſimilibus. *Semen* parvum, pappo incluſum; quo ad maturitatem perducto *radix* exareſcit.

Hæc planta ex ſemine à *Guil. Boelio* accepto D. *Goodyero* Deſcriptionis autori ſuccrevit: ubi illud *Boelius* collegit non meminit: veriſimile autem eſt in Hiſpania aut Africa.

* 10. *Jacea montana incana laciniata, capitulis hiſpidis* C.B.

C. B. prod.

Ex radice *caulis* palmo major, rotundus, molli lanugine caneſcens exurgit, circa quem *folia* pediculis oblongis incanis donata, laciniata & ſubrotunda, tactúque mollia: capitulum parvum, Jaceæ montanæ incanæ aſperæ capitulis hiſpidis.

Locus. Monſpeſſuli in monte Calcaris provenit.

* 11. *Jacea latifolia, ſpinoſis capitulis pulchris, flore purpureo* J. B. *An Jacea purpurea Hiſpanica muricata* ejuſdem? *purp. Valentina muricato capite* Cluſ?

J. B.

Multis ramis brachiata, cubitalibus & longioribus, ſtriatis, anguloſis, ſubhirſutis, tactu aſperis, interdum concavis. *Folia* infima pedalia circiter, palmari latitudine, in profundas, latas, ſinuatas lacinias diviſa, & Cichorii ſylv. ſimilia, hirſuta, aſpera, ſuperiora verò per ramos paſſim multò ſunt minora, Cyani aut Hieracii foliorum diviſurâ & magnitudine, uſque ad ipſum capitulum crebra. Cæterum capitula extremis ramis hærentia turbinata ſunt Cyani aut Jaceæ vulgaris capitulis paria, quorum ſingulæ ſquamæ flaveſcentes aut rubentes, alioqui læves & politæ, in quinque, ſex aut ſeptem radiatas ſpinas, deorſum vergentes deſinunt. *Flores* purpurei tandem in pappos faceſſunt. *Semina* oblonga, Cnico aliquatenus ſimilia, multò minora, variegata: *Radix* craſſiuſcula.

Huic fortè eadem eſt *Jacea purp. Valentina muricato cap.* Cluſ. i. e. *Jac. foliis Seridis candicantibus, purpurea* C. B. *ſupina purpurea capitulis ſpinoſis* Park. cui Cluſius attribuit *Folia* Seridis candicantia: ramos cubitales & flexiles, & in eorum ſummo *capita* ſquammata, *florem* depromentia purpureum: radicem valdè craſſam longámque & glutinoſam.

Plantam huic ſimilem ex ſemine Londino accepto ortam Cantabrigiæ in hortulo meo aliquando alebam, quam puto Pariſienſes in *Catalogo Horti Regii* intelligere titulo *Jaceæ cyanoidis alterius alato caule ſeu Cyani Cretici ſpinoſi Belgarum.* Hujus capitula (quantum memini) grandia erant, quàm Cyani aut etiam Jaceæ nigræ vulgaris majora: ſemina ut in planta Bauhino deſcripta variegata.

* 12. *Jacea ſpinoſa Cretica* Zanoni.

Præcedenti fortè eadem eſt, *Radice* nititur longa, brachii humani craſſitudine, tereti, nodoſa, à medio deorſum versùs in multos ramos diviſâ, eóſque in ramulos minores & rariores ſubdiviſos, cortice craſſo, ſucculento, viſcoſo, colore pullo terræ Umbræ dictæ tectos, medullâ intus albâ, tenerâ. Differt à ſuperiùs proximè deſcripta foliis dimidio anguſtioribus, per oras ſpinoſis, quo altiùs in caule ſitis eò minùs inciſis, adeò ut quæ floribus vicina ſunt integra abſque ullis inciſuris obſerventur.

Integram deſcriptionem videſis apud Jacobum Zanoni *Hiſt. Botan. cap.* 55.

* 13. *Jacea laciniato Sonchi folio, ſive latifolia purpurea capitulo ſpinoſo* C. B. Park. *An Jacea marina Bætica* Park?

C. B.

Radice eſt rectâ, fragili, fibroſâ, membranâ ſubfuſcâ tectâ, & ſi plures caules protrudat brachiatâ [glutinosâ, diu durante] ſapore ſubauſteriuſculo, ex inſipido ad amariuſculum tendente. Cauli utplurimum rectus, hirſutus, brevibus denſíſque villis ſeu lanugine, potiſſimùm parte inferiore refertus, qui ob capitulorum gravitatem humum versùs reflectitur, & in ſummo in aliquot ramulos dividitur. *Folia* primùm prodeuntia variant, ſunt enim rotunda, oblongo pediculo donata, dein magis magíſque ſinuata, tandem verò in lacinias, (quæ ad exortum inferiorum minora ſunt) inæquales dividuntur: ſunt etiam rigida & dura, adeò ut complicata cum quodam pænè crepitu frangantur, breviſſima & duriuſcula lanugine, potiſſimùm ſuperiora & ad exortum, tecta. Cauliculorum ſummis *capitula* ſpinoſa, ex ſquamis compacta, initio viridia, mox ad apicem purpuraſcenti inſident: ex ſquamis ſpinæ ſeptem, pulchro ordine, ſtellam dimidiatam referentes exeunt, quar media cæteris latior & longior, in minuto capitulo rubens, paulò poſt verò pallens. Flos ex c pitulo tardè prorumpit, qui elegantis purpuræ & inodorus, cujus foliola fiſtulæ ſunt oblongæ, ſupe riùs amplo & laciniato rictu præditæ, inferiùs anguſtæ, quæ ad exortum coloris albi, ſed paulati versùs faſtigium in rubrum ſeſe mutante: omnes autem *ſtamina* clavata ſuſtinent, clavâ ex purpure ſeu violaceo prorſus nigricante, in ſummo alba puncta habente, & ſtaminum pediculis, ubi e fiſtula prorumpunt albis exiſtentibus. *Semen* Cyani ſemen refert, oblongum, anguſtum & ci reum eſt.

Parkinſonus ſemina nigricantia *Jaceæ ſuæ marinæ Bæticæ* attribuit: ſpinas capitis acutas quide at innoxias eſſe ſcribit.

Huic ſimilis eſt, non tamen eadem quam in maris litore arenoſo propè Neapolin in Italia, trans urbem versùs *Torre di Greco* & Calabriam copioſiſſimam invenimus, cui titulum fecimus *Jacea purpurea maritima capitulo ſpinoſo Neapolitana.*

* 14. *Jacea Sicula Cichorii folio, flore luteo, capite ſpinoſo* Bocconi.

Bocc.

Caulis huic anguloſus & cubitum altus eſt, quandóque reclinatus, multis alis diviſus & concavus. *Folia* longa, aſpera, duas aut tres uncias lata, utrinque profundiùs diſſecta, candicantia, *foliis* Jaceæ Sonchi folio latiora. *Floribus* conſtat luteis Spinæ Solſtitiali ſimilibus. *Capitulis* longis aculeis armatis donatur. *Radix* alba fibroſa.

Circa Saccam naſcitur, nec videtur ea quæ ſub Jacea capite ſpinoſo longis aculeis à C. B. in Prodromo deſcripta eſt.

* 15. *Jacea arborea, argentea, Raguſina* Zanoni.

Zan.

Caulem ſurrigit ſupra terram, ſimplicem, ad quatuor interdum digitorum altitudinem antequam in ramos dividi incipiat, inæqualem, ſubrotundum tamen, cortice flavo rubiginoſo tectam; deinde in multos ramos craſſiuſculos diviſum, lanuginoſos, candidos, arcuatos, à nodo ad nodum huc illuc reflexos, medullâ viridante ſuccosâ, ligno tenui filamentoſo circundata plena. Ubi caulis in ramos dividi incipit crebri tuberculi apparent, è quibus *folia* exeunt nullo ordine, prima & infima integra omnino, Scabioſæ arboreæ Creticæ ſimilia, proxima ad baſin duobus dentibus inciſa; his ccedentia quatuor reliqua deinde ordine pluribus, donec tandem, tota in dentes ſue lacinias ſecta int, circa medium caulem. Summi caules folia iterum primis ſimilia, integra & indiviſa geſtant, cutiora tamen, & alia pariter ſecundis ſimilia, acuta & variè inciſa. Summos caules & ramulos rminant *capitula* grandiuſcula & oblonga, lanugine candidâ ſeu argenteâ obducta, uti ſunt & reliuæ omnes plantæ partes, quæ ſi deradatur, folia ex viridi obſcura reſtant. *Capitula* hæc ſquamis imbricatis obteguntur, intus flavis & ſplendentibus auri inſtar, ima parte latis, à medio ſurm versùs argutis denticellis ſerratis, ſpinâ acutâ mucronatis; menſe Junio aperta *florem* edunt eciosum, odore non ingrato, multis floſculis fiſtuloſis corniculatis compoſitum, marginalibus lonoribus, oris in quinque lacinias totidem foliola mentientes ſectis; è medio uniuſcujuſque exit amentum ſeu ſtamen [rectiùs ſtylus] oblongum, corniculatum, & ex ipſius medio aliud, valdè acile, ſumma parte incurvum & bifurcatum. Florem excipit *ſemen* versùs finem Julii, aliarum cearum ſeminibus ſimile, colore flavicante & lucido. *Radix* brevis, ſubtilis, flexuoſa, in mulos ſurculos ſpargitur; inflexa cum ſtridore rumpitur, ac ſi ex vitro aut glacie compoſita eſſet; core ex flavo rufeſcente, medullâ intus albâ; odore Braſſicæ hortenſis; ſapore aromatico tuberum montibus Mutinenſibus erutorum, verum pungente aliquantulum & exſiccante. Foliorum ſa- r valdè amarus, velut Cardui benedicti. Planta eſt perennis, ſemine etiam ſe propagans.

16. *Jacea ſphærocephalos ſpinoſa Tingitana* Hort. Edinburg. *Jacea Tingitana capitulis ſpinoſiſſimis* Hort. Lugd. Bat.

Cùm hæc planta nobis nondum conſpecta fuerit, plura non habemus quæ de ea dicamus.

CAP. XII.

De Cyano.

Cyanus à floris colore cyaneo ſeu cœruleo nomen accepit. Battiſecula ſive Baptiſecula Officinis olim dicebatur, quæ vox Hermolao à Latino derivata videtur, nimirum à batuo ſive bato verbo antiquo, quod percutere & tundere ſignificat, unde Anglicum **Beat**, & ſecu- e. falx, à ſecando dicta, unde Anglicum **Sickle**: à percutiendo ſcilicet & remorando meſſo- falces.

Cyanus floſculis in flore marginalibus ſpecioſioribus minúſque laciniatis infundibuli formam ha- ibus à Jacea differt: rectiùs genere cum Jacea convenire ſtatuitur: namque ſi hanc diſtinctio- genericæ notam ponamus, duæ tréſve duntaxat erunt Cyani ſpecies, nimirum vulgaris Cyanus, Turcicus odoratus.

A. 1. *Cyanus* J. B. *minor vulgaris* Lob. Ger. Park. *Cyanus Segetum* C. B. **Blew-bottles.**

J. B.

ignoſam habet multíſque fibris capillatam *radicem* ubi excrevit: undè *caules* plures ſurgunt, um & ſeſquicubitum alti, anguloſi, cavi, lanugine incani, in ramos diviſi. *Folia* infima *Lob.** is laciniis ſinuata, Scabioſæ aut Dentis leonis more; alia longa, culmum lata, per longitudinem oſa, cæſia, albicantiáve. *Flores* ex capitulis ſquammatim compactis ſe explicant, corniculis iniatis conſtantes, colore communiter cœruleo, & ut nomen loquitur cyaneo, aliàs albo, aliàs ceo aut purpureo, crebris in medio floſculis cœruleis aut purpureis, ſimplices. *Semen* capitu-

lis

* *Non tamen adeo profundè, nec in tam longas & anguſtas lacinias.*

lis florem ſuſtinentibus ſeu alabaſtris oblongum, nitidum, pappo criſtatum. Sapore eſt tota planta ſicco & aliquatenus nauſeoſo, odore nullo excellente.

Locus. Inter ſegetes paſſim provenit. Flore eſt communiter cœruleo, rariùs albo aut purpureo. Verùm ſi in hortis lætiori ſolo ſeratur & colatur, non tantùm flores edit cœruleos aut albos, ſed & purpureos, & carneos, & varios ſeu albos medio purpureo aut cœruleo aut carneo. Cultu etiam & mangonio obtinentur Cyani *flore pleno*, diverſorum colorum; unde C. Bauhinus temere ſine neceſſitate Entia multiplicat, Cyanum hortenſem à Cyano ſegetum ſeparans: Oſtendat quæſo (inquit Frater) diſcrimen.

Vires. Flos hujus ut & aqua ſtillatitia utilis eſſe dicitur in oculorum inflammationibus, rubedine, lippitudine. Eryſipelati inſpergitur pulvis ex floribus unà cum capitibus factus. Ad putrida ulcera valet ſuccus inſtillatus: Pulvis eorum aſſumptus Camerario efficax eſt contra morbum regium: Doſ. ʒj. Alias multas & ferè contrarias inter ſe facultates eidem attribuunt: v. g. æſtus febriles reſtinguere, adverſus venenatarum beſtiolarum morſus & puncturas prodeſſe, quæ frigidum eum eſſe arguunt: in palpitatione cordis, in ſuffocatione uterina prodeſſe, iis qui ex alto delapſi ſunt aut contuſi, & quacunque de cauſa ſanguinem concretum intus habentibus utiliter exhiberi, quæ calidum eſſe ſuadent. Et revera ſapor totius plantæ amarus & nonnihil acris, vis deobſtruendi, & purgandi aquas, quam C. Hofmannus ſibi compertiſſimam longo uſu eſſe tradit, calidum potius quàm frigidum eum eſſe probant.

Flores in ſpiritu vini, aut etiam aquâ communi macerati ſuo eam colore imbuunt, itémque Saccharo elegantem colorem communicant, cujus uſus omni periculo vacat. Idem præſtant flores Cichorei, Delphinii, &c.

2. *Cyanus major* Lob. Ger. *major vulgaris* Park. *Alpinus radice perpetua* J. B. *montanus latifolius, vel Verbaſculum cyanoides* C. B.

J. B.

Numeroſis fibris & mediocriter craſſis in unam *radicem* coeuntibus vivacem & perennem, ingrato ſapore, figitur: cubitales & altiores *caules* ſurrigens, lanugine multâ villoſos, anguloſos quibus adnaſcuntur *folia* Lychnidis coronariæ, longiora, latiora, lanuginoſa, mollia, alis latiuſculis ad proximum uſque folium ſemper cum caule continuatis. *Capitula* ſquammata *flores* ſuſtinen Cyani vulgaris, ſed longè majores, fimbriatos & è cœruleo purpurantes, nonnunquam & albos, corniculis circiter uncialibus, purpuraſcentibus, quo etiam colore prædita ſunt *ſtamina* [floſculi medii] apicibus tamen cinereis.

Locus. In montoſis propè *Spadam* vicum acidulis celebrem primò invenimus, poſtea etiam in monte Jura non longè à Geneva. J. Bauhinus in monte *Waſſerfall*, Baſileæ cum eſſet, obſervavit. Alibi etiam in montibus non rarò occurrit.

Hæc planta ſi characteriſticam Cyani notam à florum petalis marginalibus ſpecioſioribus, minus profundè laciniatis, & infundibuli formam habentibus ſumas, Cyanus dicenda non eſt, ſed potius Jacea.

3. *Cyanus repens latifolius* C. B. Ger. *repens latifolius Lobelii* Park. *peramarus repens folio Lavendulæ* J. B.

Ad. Lob.

Minùs obſervata hæc, non aliò quàm ad Cyanum aut Jaceam referenda [imò rectiùs me judice ad Jaceam quàm Cyanum] foliolis oblongis, anguſtis, Lavendulæ, rigidis, illius plantæ quam proximè deſcripſimus [Cyani majoris] ſimilibus, in *cauliculis* gracilibus, viticoſis, palmaribus, pedalibus & ſeſquipedalibus, quorum ſingulis ſummis ſinguli *flores*, ſtaminei Jaceæ, obſoletâ purpurâ, è poculis ſquamoſâ inſertione conflatis prodeunt. *Radix* digitum parvum æquat. Tota planta guſtu perquàm amaro & ingrato..

Locus. Subter Seſeli pratenſis ramulos ad *Sellam novam* & alibi agri Monſpeliaci reptando latitat. Hæc omnia Lobelius. Nos plantam hanc circa Monſpelium multis in locis obſervavimus, nec latitantem, ſed conſpicuam.

Neque hæc planta ad Cyani genus propriè pertinet, ſed ad Jaceæ.

* 4. *Cyanus repens anguſtifolius* C. B. *repens linifolius* J. B. *repens anguſtifolius ſive minimus* Park.

J. B.

Cauliculus huic dodrantalis; *folia* ferè Lini, valdè crebra, unciâ paulò longiora, anguſta; *capitula* longa, ſquamoſa, ſimilia Stœchadi citrinæ alteri inodoræ, verùm ſquamæ breviores videntur, quibus erumpit tomentum candicans. Saporem inſignem non animadverto.

J. Bauhinus ex ſicca deſcripſit.

5. *Cyanus floridus odoratus Turcicus ſive Orientalis major & minor* Park. The Sultan flower.

Park.

Folia huic latiora ſunt, & ad margines magis laciniata quàm vulgari Cyano, non uſque adeò cana. *Caules* in majori ſpecie minimùm bicubitales, in minori humiliores, foliis conſimilibus minoribus obſiti, in plures ramos diviſi, quorum ſinguli ſingula ſuſtinent *capitula*, ſquamoſa, Cya vulgaris majora, *flores* exſerentia majores, è multis floſculis compoſitos, marginalibus octo aut novem fiſtuloſis, oblongis, versùs oras paulatim dilatatis & expanſis, infundibuli ſpecie mediis bre ori oribus & anguſtis. Floſculorum ambientium color dilutè purpureus, amœnus; mediorum pallidior & albeſcens: odor fragrantiſſimus, ut præſtantiſſimum etiam Zibethum ſuperet. *Semen* pappo incluſum nigricat. *Radix* quotannis una cum ſuperficie emoritur.

Conſtantinopoli ad nos tranſmiſſa eſt, apud Turcas in honore eſſe cœpit quoniam ab Imperatore primùm in agris obſervata, ob odoris gratiam collecta & geſtata eſt.

Minor ſpecies quantùm magnitudine omnium partium tantùm odoris ſuavitate majori ſpeciei cedit.

* 6. *Cyanus tomentoſus* Alpini exot.

Alpin.

Planta eſt ſurculoſa, ferens ab radice ſurculos plures, longos, graciles, rotundos, obliquè actos ſurſum, lanugine candidâ obſitos, cubitales & ampliores, molles, *foliis* hinc indè veſtitos longis, tenuibus, per oras ſerratis, in acutum deſinentibus, candidis, tomentoſis, Cyani foliis figurâ ſimilibus, ſed multò minoribus. Surculi in cacumine habent *flores* purpuraſcentes, Cyanis ſimiles, ſuis parvis calycibus, & exteriùs ſquamis obſitis, contentos. *Radix* tenuis, in multas diviſa, lignoſa.

Accedere videtur Jaceæ foliis anguſtiſſimis ſubtus incanis, ſeu Stœchadi purpureæ odoratæ Parkinſoni.

* 7. *Jacea Hiſpanica* Alpin. exot. *potiùs Cyanus Hiſpanicus.*

Alpin.

Et foliis, & floribus & caulibus ex toto Jaceæ vulgari ſimilis eſt. *Flores* verò ad flores Cyani maximè accedunt, & magnitudine, & figura, & colore. Etenim colore albeſcunt in cœruleum, & veluti radios elegantiſſimos habent. Planta annua eſt & ſapore amareſcit.

Hujus ſemina ex Anglia habuit Pr. Alpinus à Joanne Moro M. D. miſſa.

CAP. III.

De Jacea.

* 1. *Jacea maxima* Alpin. exot.

Alpin. exot.

C*Aules* à radice ſuſtollit quinque vel ſex cubitos altos, rectos, ſcabros, ad imum densè foliatos; è quorum medietate ſuperiori hinc indè ſurculi plures, recti, graciles, rotundi exeunt, in quorum ſummitatibus producuntur *calyces* parvi, Cyani magnitudine atque figu- è quibus exeunt *flores* lutei, Cnici floribus ſimiles: quibus in calycibus ſuccedunt *ſemina* Cenrii majoris ſeminibus proxima, ſaporis leniter amari. Planta propè radicem & in caulium ernis partibus admodum eſt perfoliata; *folia* verò Helenii foliis ſimilia videntur, ſed minora, edam revoluta in ſeipſis, quaſi luxuriantia, lanuginoſa & quadantenus mollia, omnis coloris extia, non ſine levi amaritudine. *Radix* longa eſt, craſſa, in tenuitatem deſinens, quibuſdam pauis radiculis fibroſis referta, colore alba, Cinaræ radici omnino ſimilis.

Ex ſeminibus Hieroſolyma delatis enata eſt.

2. *Stœbe capitata Roſmarini folio Ponæ, ſive Chamæpitys fruticoſa Cretica Belli* J. B. *Jacea fruticans Pini folio* C. B. *Stœbe fruticoſa anguſtifolia Cretica* Park. *An Chamæpeuce* Alpin. exot.

Pona.

Ex albicante *radice* lignoſa & aliquantulùm fibroſa varii efferuntur *caules* teretes, modo Corona-Libanotidis, trium circiter cubitorum, quadam canitie aſperſi: profert *folia* uti ipſa Libanotis, longiora multò & acuminata magis, quæ paulatim flaccida facta, ita ſe coarctant, ut omnino areant Pinaſtri folia, quæque ſupernè vireſcunt, infernè albicant, cum quadam lanugine, uti auliculi: in ramulorum faſtigiis edit *capitula* quemadmodum Stœbe Salmantica prima Cluſii, ſi magnitudinis Centaurii majoris, cui etiam *flos* ſimillimus eſt, niſi quòd magis purpuraſcit. *en* retinet Cnici ſed nigricans. Perennis eſt planta.

Vide infra Jaceam foliis anguſtiſſimis, ſubtus incanis, cui plantam hîc deſcriptam eandem eſſe icamur: ut & Chamæpeuce Alpini in Exoticis deſcriptæ.

* 3. *Stœbe*

3. *Stæbe fruticoſa latifolia Cretica* Park. *Frutex rotundo argenteo folio, Cyani flore* C. B. *Cyanus fruticoſus Creticus Candiæ* Ponæ Ital. *Pulcherrimus frutex* Bello ep. 2. ad Cluſ.

Bell.

Ad duorum cubitorum altitudinem aſſurgit, in orbem diffunditur, perpetuóque viret. *Folia* habet longa, rotundiuſcula tamen inſtar foliorum mali, firmiora, lætiſſimè virentia supernè, inferiùs verò albâ quadam lanugine obducta, ut argentea videantur: *cauliculos* albos, lanuginoſos, quos *folia* utrinque ambiunt, in quorúmque extremitate *flores* cernuntur ſpecie thyrſi, ut in Saponaria vulgari diſpoſiti, ſquamato poſitu, ſed figurâ Cyani, colore phœniceo, calyce tamen longiore quàm Cyani, ſquamato, albo & rubro diluto colore prædito. *Flores* in pappos reſolvuntur: *ſemen* longius quàm Cynimi, calycéſque ſunt perennes.

Locus. In altiſſimis præcipitiis inter ſaxa provenit.

4. *Stæbe major calyculis non ſplendentibus* C. B. *Auſtriaca elatior* Park. *Centaurii majoris ſpecies tenuifolia* J. B.

J. B.

Radicem habet minimi digiti craſſitudine, dodrantalem, ſapore Cyani nauſeoſo: *Folia* Scabioſæ ſquamatæ argenteæ [proximo in loco deſcribendæ] tenuiter diſſecta, albidiora, ſapore amaro prædita: *Caules* unius, duorum aut trium interdum cubitorum altitudine, pro locorum ubi provenit ratione; in multos ramos fiſſi, foliis etiam tenuioribus. Abſinthii ferè Pontici veſtiti. *Flores* Cyani formâ, ſtaminei, minores, purpurantes è capitulis emicant turgidulis turbinatíſque, Scabioſæ ſquamatæ argenteæ, paulò minoribus, ſquamulis aſperis, piloſis, imbricatis, non lucidis, ut in argentea illa. *Semina* parva, oblonga, ruffa, quaternis coſtulis ſtriata, quibus pili adhærent.

Tanta eſt hujus plantæ ſimilitudo cum Scabioſa argenteis ſquamis, ut eandem exiſtimaremus, inquit J. Bauhinus; quod idem & nobis videtur. Capitulorum argumento Centaurii majoris ſpeciem facio. *Idem.*

Locus. In Germania, Italia & Gallia Narbonenſi frequens eſt, ut non opus ſit loca memorare.

J. Bauhinus Jaceam albam *Tab.* huc refert: C. Bauhinus ſpeciem ex ea diſtinctam ab hac ut & ſequente facit, titulo *Stæbes caliculis argenteis minoris.*

5. *Stæbe calyculis argenteis* C. B. *argentea minor* Ger. *Salmantica argentea, ſive tertia* Cluſii Park. *Scabioſa ſquamata argentea* J. B.

J. B.

Lignoſâ *radice* firmata eſt. *Caules* cubitales & bicubitales, ſtriati, ſubhirſuti, multis alis concavi. *Folia* multiplici cæſurâ diſſecta ad Centaurii majoris ſpeciem minorem accedunt, nigriora, teneriora. Extremis ramulorum *capitula* naſcuntur turbinata, concinnis lucentium ſquamarum & candicantium ſquamulis imbricata.

Hæc à præcedente vix alia in re quam ſquamulis capitulorum tenuibus & lucentibus differt, ut vix crediderim ſpecie ab ea differre.

Locus. In Calabria propè Tropiam urbeculam obſervavimus; necnon circa Monſpelium.

6. *Stæbe Auſtriaca humilis* Cluſ. *incana Cyano ſimilis tenuifolia* C. B. *Auſtriaca humilior* Park.

In collibus & montibus Viennenſi urbi vicinis provenit hoc genus ſuperiore multo humilius, magìs incanum, tenuioribuſque virgis; quod non multùm differre videtur à minore Cyano.

7. *Jacea montana incana odora* C. B. *Jacea muſchata* J. B.

Radix lignoſa, lenta: caulis rotundus, pedalis; *folia* longa, lata, mollia, tomentoſa, laciniis longis diviſa, alba vel cinerea. *Capitula* formâ & colore Jaceæ ſecundæ, [quæ Centaurium murale dicitur] Tota planta ſatis ſuavi odore prædita eſt, ſaporis amaricantis cum adſtrictione quadam.

Locus. Ita deſcribit Tabernamontanus (inquit J. Bauhinus) cujus & deſcriptionem & iconem probamus. Heidelbergæ provenit arenoſis & ſiccis locis. *Nos ibi fruſtra eam quæſivimus; verùm Centaurii majoris ſpeciem tenuifoliam J. B. copioſam ibidem invenimus. Gaudet locis altis & apricis.* Jaceam moſchatam in monte Hymetto propè Athenas obſervavit D. Georg. Wheeler.

8. *Stæbe Salmantica prima Cluſii* Park. *Salmanticenſis prior Cluſii, ſive Jacea Intybacea* J. B. *gentea major* Ger. *major, foliis Cichoraceis, mollibus, lanuginoſis* C. B.

Cluſ.

Jaceæ ſimilis *folia* habet humi ſtrata, Scabioſæ Jaceæque foliis latiora, ad Cichorii folia accede tia, mollia, lanuginoſa, & interdum candicantia. Aliquot ex eadem radice *caules* exeunt, cub les aut ampliores, ſtriati, ſubhirſuti, fungoſâ medullâ farcti, multis alis brachiati; quibus inhæ minora, minúſque diſſecta, & mucrone quodammodo ſpinoſo folia. *Flores* naſcuntur in ſummis mulis, *capitulis* [Cyani paribus, turbinatioribus, glabris nitidíſque & politis, albicantibus per ex mum rubentibus ſquamis, imbricatis] comprehenſi, purpurei: quos ſubſequitur *ſemen* ſubrufu Centaurii majoris æmulum, ſed minus. *Radix* eſt longa, candida, digiti interdum craſſitudine, q nonnunquam vivax eſt & plures annos durat.

Circa Monſpelium paſſim provenit, nec minùs frequens habetur in Italia & Sicilia.

* 9. *Stæbe Salmantica ſecunda Cluſii* Park. *major foliis Erucæ mollibus lanuginoſis* C. B. *Jaceæ genus Stæbe Salmantica, foliis mollibus lanuginoſis, caule infirmo* J. B.

Cluſ.
Folia omnia habet mollia & lanuginoſa, Erucæ inſtar laciniata; *Caulem* infirmum, ramoſum,
n terram procumbentem, cujus *flores* ſummis ramis innaſcentes ſuperiore majores, barbulis exterio-
ibus Cyani æmulis, purpureis, (quibus intermixti villi quidam lutei) medium florem occupantibus.
emen ſuperiori ſimile, vel Cyani ſemini: *Radix* digitalis, albicans, non vivax, ſed quam ſubſequens
yems corrumpit.
Naſcitur Salmanticenſi agro in arvorum & vinetorum marginibus. Floret Junio, Julio, & Au- *Locus & Tempus.*
uſto.

* 10. *Stæbe ſpinoſa Cretica* Park. *Spinoſa* J. B. *ſpinoſa maritima* C. B. *Cyanus ſpinoſus Creticus* Ponæ & Alpini.

Cluſ.
Quam deſcripſit Cluſius *Hiſt. app. alt. auct.* in Ducis Areſchotani horto enutritam, trium circiter pe-
m altitudinem æquabat, & ſi anguſtiis non concluſa liberè excreſcere poſſet, ad majorem altitudinem
rtingere poſſe arbitrabatur. Fruticoſa autem erat, ramulóſque ſatis duros & quodammodo lignoſos
bebat, *foliis* valdè laciniatis obſitos: ſummi verò ramuli flores ſuſtinentes minoribus, iíſque ſingulari-
foliolis inſtar foliorum Lavendulæ ſepti erant & plerumque in ſpinas deſinebant. Tota planta
ndicabat ferè inſtar Cinerariæ dictæ: Squamoſi etiam erant florum alabaſtri & calices; ipſi autem
es candidi, Cyani florum formam quodammodo referentes. *Radix* lignoſa, multifida atque perennis.
loret Julio, Auguſto, & toto Septembri. *Tempus.*
. Alpinus altitudinem palmarem huic plantæ attribuit, & flores colore carneos: reliqua deſcrip-
ſatis convenit.
Hæc, puto, planta eſt quam obſervavit *D. Georgius Wheeler* propè Athenas in Attica, inque Teno
la Cycladum. Itiner. p. 52.

A. 11. *Jacea major* Ger. *itémque Scabioſa flore purpureo* ejuſdem, *ut J. Bauhino & nobis etiam videtur. Scabioſa major ſquamatis capitulis* C. B. *itémque Scabioſa major altera ſquamatis capitulis, ſive Jacea rubra latifolia laciniata* ejuſdem. *Centaurium collinum Geſneri flore purpureo* J. B. **Great Knapweed or Matfellon.**

Matth.
Primo ſtatim exortu *folia* profert longa, nullis in ambitu laciniis, at quæ his ſuccedunt plus, mi-
modo, diſſecta cernuntur, quæ verò in caule & ramis habentur, minora ſunt & magis laciniata.
gerit æſtate ſeſquicubitales, teretes, ſtriatos, incanóſque, qui circa cacumen ſuos fundunt
s, in quorum faſtigio *capitula* oriuntur in acutum deſinentia, compactili ſquamarum ordine
cta, Cyani modo, è quibus *flores* prodeunt ferè etiam ſimiles, ſed rufeſcentes. Hos denique
ur *ſemen* parvum, oblongum, ruffum, & ſuperiori parte piloſum. *Radice* nititur pollicari craſ-
ne, & ſæpe majore brachiatâque, ſapore ſubdulci Paſtinacæ proximo.
ſcitur inter fruges & in campis non cultis, argilloſo præſertim ſolo: éſtque (ut rectè Lobe- *Locus.*
ſegetum potiùs quàm pratorum.

2. *Jacea nigra* Ger. *nigra vulgaris* Park. *nigra vulgaris capitata & ſquamoſa* J. B. *nigra pratenſis latifolia* C. B. **Knapweed or Matfellon.**

dice ſatis craſſa, lignoſa, vivaci, fibras multas emittente, ſapore cum nauſea adſtringente nititur.
priora, quæ à radice exeunt, aliquid (inquit J. Bauhinus) commune habent cum Cichorii fo-
unt enim longa, nonnihil laciniata, præ virore nigricantia, brevi lanugine hirſuta. *Caulis* ex
radice interdum unicus, ſæpius plures exeunt cubitales aut ſeſquicubitales hirſuti, teretes, ſtri-
rmi & rigidi, fractu contumaces, medullâ farcti, foliis crebris, nullo ordine poſitis, iis quæ
icem ſimilibus verùm anguſtioribus, obiter præcipuè ad exortum dentatis, cincti: è quorum
u ſinubus à medio caule ſurſum verſùs ramuli egrediuntur conſimilibus foliis ſed minoribus do-
in faſtigiis unum, duos, tréſve *flores* ſuſtinentes, ſeu potiùs florum *capitula*, ſatis grandia, ſqua-
igricantibus, circa margines cilii inſtar piloſis, imbricatim poſitis exteriùs contecta, è quorum
floſculi emicant tubuloſi, laciniati, purpuraſcentes, arctè ſtipati; quibus marceſcentibus &
is reſtant, denſo ſed brevi pappo intermixta, *ſemina*, parva, per maturitatem ex cinereo ni-
tia. Ramuli interdum in hac planta rectos ferè angulos cum caule efficiunt.
t mediam plerunque æſtatem apud nos floret, eſtque in paſcuis nimis frequens. *Tempus & Locus.*
betur in Occidentali Angliæ parte hujus varietas flore Jaceæ majoris, hoc eſt cum limbo ſeu
o floſculorum majorum ſeu longiorum in margine, Cyani in modum; hæcque non minùs
ens quàm vulgaris ibi oritur.
jus varietatis aliam adhuc varietatem obſervavit nobíſque oſtendit Tho. Williſellus cum flore
, cujùs flos totus componitur ex ejuſmodi floſculis, qui in margine illius ſunt, nimirum ob-
& ſpecioſis.

13. *Jacea nigra anguſtifolia* Park. *nigra anguſtifolia, vel Lithoſpermi arvenſis foliis* C. B. prod.

C. B. prod.

Radice eſt nigricante, in fibras aliquot diviſa: caule pedali, rariùs cubitali, rotundo, aſpero, in alas inæquales diviſo: quem *folia* incana, anguſta, brevia, rigidiuſcula & aſpera, Lithoſpermi arvenſis ſimilia alternatim ſua baſi cingunt. Cauliculorum ſummis *capitulum* ſquamatum & nonnihil aſperum, aliarum Jacearum formâ, ſed minus, inſidet: ex quo *flos* multis exiguis oblongis foliolis pallidè rubentibus vel ex purpurâ candicantibus prodit, cui *ſemen* exiguum nigrum ſuccedit.

Locus. Hanc paſſim Monſpeſſuli & Patavii obſervavimus.

Adeò exigua eſt & ferè nulla inter hanc & præcedentem differentia, ut non immeritò J. Bauhinus ad idem caput utramque reducit.

Huic & altera ſimilis, ſed caule molli tomento veſtito, & foliis incanis mollibus & longioribus.

14. *Jacea ſemper virens Luſitanica* Bocconi & Moriſoni.

Bocc.

Hujus plantæ *folia* lanceolata, longiora latioráque quàm vulgaris [Jaceæ nigræ,] margine tamen, ut illius, laciniata, aſpera, è virore pallentia: *Caules* multi, cubitales & longiores, pluribus ſparſim & confuſè foliis cincti, in ramos multiplices per totam ſummitatem diviſi, duri, aſperi, proferentes *capitula* è quibus exeunt ſtamina [veriùs floſculi] plura, conferta, coloris ex purpura rubentis. *Radix* lignoſa, dura, non abſque fibris. Tota planta hyemem (niſi acris admodum fuerit) ſine noxa facilè tolerat.

Locus. In hortis Florentinis, Piſanis, Bononienſibus & demum Pariſienſibus vidimus. E Luſitania primùm allatam credunt, unde nomen habuit. Hactenus Bocconus, cujus deſcriptionem probamus, ut plura addere non ſit opus. Nos è ſemine Londino accepto natam in hortulo noſtro Cantabrigiæ aliquandiu aluimus.

15. *Jacea foliis anguſtiſſimis, ſubtus incanis. Stœchas purpurea odorata* Park. *Stœchadi citrinæ affinis capitulis longioribus* J. B.

Pilliter.

Ad cubiti ferè altitudinem aſſurgit, ramulis infirmis & terram versùs reclinatis, unde in latitudinem magis quàm in altitudinem diffunditur; è *radice* longa, durâ, nigricante virgas crebras lignoſas incanas emittens, *foliis* plurimis, oblongis anguſtis, ſupernè ex viridi nigricantibus, infernè lanuginoſis, tomento candicante obſitis, circa margines ſubinde dentatis veſtitas. Summis ramulis interdum ſingula, plerunque bina innaſcuntur *capitula*, oblonga ſquamis confertis imbricata, *floſculos* exſerentes pulchellos, purpureos, odoratos; quibus ſuccedit *ſemen* pappo involutum, Cardui Pineæ dicti ſeminibus nonnihil ſimile.

Locus. Plantam hanc variis in locis tum in Gallia Narbonenſi tum in Gallo-provinciæ rupibus prope Maſſiliam obſervavimus. D. Magnol in monte Cetio, in ſterilibus circa *la Colombiere*, versùs Salenoram propè *Foncaude*, & alibi eandem invenit. *Botan. Monſp.*

An & quantum differat hæc planta à Stœbe capitata Roſmarini folio Ponæ conſiderandum.

* 16. *Jacea integrifolia humilis* C. B. *nigra humilis* Park.

C. B.

Hæc *cauliculis* eſt pedalibus, rotundis, alba lanugine hiſpidis, & terram versùs reflexis: *foliis* unciam latis, duas longis, nec laciniatis, nec crenatis ſed integris, lanugine, præſertim per marginem, pubeſcentibus & ſubaſperis, baſi ſua cauliculum ambientibus: in cujus ſummo *capitulum* ex multis ſquamis imbricatim diſpoſitis conſtans, ex quo *flos* Jaceæ vulgari ſimilis, ſubpurpuraſcens, ex foliolis [veriùs floſculis] oblongis in filamenta aliquot diviſis compoſitus, prodit.

Locus. In Auſtria ad S. Hippolytum provenit.

Hæc etiam à Jacea nigra vulgari adeò in paucis differt, ut vix poſſim animum inducere ut credam ſpecie diſtingui.

* 17. *Jacea montana Auſtriaca major* Park. *Jacea nigra ſquammoſo capite major* C. B. *montana ſquamoſa major, ſemine nigro* J. B.

Cluſ.

Numeroſa ab eadem radice promit *folia*, oblonga, vulgatiſſimæ Jaceæ haud abſimilia, nec ta minùs aſpera, ſapore nonnihil calido, ſubadſtringente tamen: *caules* plerunque cubitales, ſtriat ramoſos, foliis anguſtioribus, & interdum paucis laciniis ſecundùm pediculum præditis obſitos, in vulgatiſſima: Capitula in extremis ramis craſſiora, non hirſuta, ſed multis ſquamis tenuibus, ſi vel digitis leviter attingas crepitantibus prædita, infernè candicantia, ſupernè verò, quà ſe explicat, fuſca. *Flos* multis exiguis foliolis [rectiùs floſculis] in quinque lacinias diviſis ex purp candicantibus conſtat. E quorum medio purpuraſcens tubulus exilit, in ſummo velut farinâ aſp ſus; quem ambiunt purpurea majora longioráque foliola [floſculi] quinque inæqualibus lac etiam conſtantia, uti vulgatiſſima. *Semen* Cnico formâ ſimile, ſed exiguum, nigrum, paulò m jus, quàm vulgaris, ſubadſtringentis guſtûs. *Radix* etiam vulgatiſſimæ ſimilis eſt, fibroſa, nig cans.

Flo

Floret Julio & Auguſto & ſubinde ſemen profert, quod maturum ſtatim è vaſculis reptans ſiccum florem excutit. *Tempus.*

* 18. *Jacea nigra ſquamoſo capite minor* C. B. *montana Auſtriaca minor* Park. *montana ſquamoſa minor, ſemine albicante* J. B.

Cluſ.

Hæc priori ferè per omnia ſimilis, paulò tamen humilior, ut quæ raro pedalem ſuperet altitudi-em: *foliis* minùs aſperis & aliquantulum incanis; paulò dilutiore *flore*, *ſemine* minore, nec nigro, ed candicante & cineraceo, linguam etiam magis calefaciente. Maturiùs plerunque floret & ſe-men Julio perficit.

Provenit utraque copioſè in montanis Pannoniæ & Auſtriæ pratis. *Locus.*

19. *Jacea latifolia capite hirſuto* C. B. *Auſtriaca villoſa* Ger. *Auſtriaca latifolia villoſo capite* Park. *Jacea cum ſquamis pennatis ſive capite villoſo elatior & humilior* J. B.

Cluſ. J. B.

Lata longáque habet *folia*, ſuperioribus majora, magis albeſcentia, molliora [breviora latioráque uàm Jaceæ nigræ vulgaris, ſeſcunciam aut unciam longa, latitudine unciali, acuminata, crenata, fima verò palmum & ſeſquipalmum æquant. *J. B.*] leviter dentata per ambitum, gummoſo gu-ſtu, ſed amaritudinis non exiguæ. *Caules* plures ex eadem radice promit, cubitales vel etiam ampliores & interdum minores, anguloſos & ſtriatos [ſubhirſutos, ramis multis brachiatos] *Capitula* terna aut plura, contigua ferè, ex multis ſquamis imbricatim diſpoſitis conſtantia, quarum cuſpi-de exteriùs reflexæ, in adeò crebra tenuiáque filamenta, nigricantia, ſive potiùs multifidam bar-lam deſinunt, ut ipſa capita tenuiſſimo & elegantiſſimo reticulo incluſa videantur, miro naturæ ificio. *Flos* è medio erumpit Jaceæ vulgaris, purpureus. *Semen* maturum cinerei coloris, Cyani mini ferè reſpondens. *Radix* vivax, & multis nigricantibus fibris donata.

Calidiori circa Monſpelium cœlo longè eſt ſtrigoſior foliáque poſſidet interdum ſinuata potiùs àm crenata.

In montanis Pannoniæ & Auſtriæ pratis oritur Cluſio: Floret Julio & Auguſto. *Locus & Tempus.*

* 20. *Jacea Melitenſis capitulis conglobatis* Bocconi.

Bocc.

Caules hujus pedales & longiores ſunt, alati, ramoſi, geniculati. *Folia* anguſta, Jaceæ vulgaris liis molliora, leviter ſinuata & incana. *Flores* ad genicula ab imo ad ſummum caulium plures, lutei, è capitulis nonnihil ſpinoſis, atque rotundi globuli formâ ſimul commiſſis exeuntes.

Melitæ invenit *P. Boccone*, in via quæ *Caſalnovum* ducit. Lutetiæ etiam nata eſt, ſed capitulis ùs compactis.

* 21. *Jacea Monſpeſſulana cui in ſquamis fibræ nigræ, interdum acaulis* J. B. *Jacea humilis Hieracii folio* C. B. Park. *pumila, humilis ſerpens, acaulis fermè, flore cyaneo & albo* Ad. Lob.

. B.

pontanea palmum vix ſuperat, interdum acaulis, culturâ in cubitalem altitudinem proficit; mul-x radice craſſiuſcula productis *caulibus*, ſtriatis, hirſutis, intus fungoſis, multùm ramoſis. *Folia* ila per terram ſparguntur, Cyani foliorum æmula, incanâ lanugine obſita, laciniata, alia in-ra, reliqua per ramos fortuitò poſita naſcuntur. *Capita* foliis oblongis, minimè diſſectis, acumi-is obvallata ſunt, mediocris magnitudinis, mollicella, ſquamis longiuſculis compacta, quarum s fimbria nigra ambit, acumen verò in pinnatas ſpinulas innoxias fatiſcit. *Flos* albus ſtami-s in pappos abit. Habetur etiam flore purpureo.

Propè Monſpelium in marginibus ſatorum ad pontem viâ quà Frontignanum itur invenit Lobe- : ibidem etiam *D. Magnol* floribus purpureis & floribus albis frequentem vidit Maio menſe flo-tem. *Locus & Tempus.*

22. *Jacea anguſtifolia capite hirſuto* C. B. *anguſtifolia Auſtriaca villoſo capite* Park.

Cluſ.

Longè humilior eſt, cubitalem altitudinem vix attingens, alioqui *foliis* villoſis, & retis inſtar for-tis *capitibus*, atque adeò *floribus* magnam ſimilitudinem cum præcedente habet. *Semen* variat, od nigricans eſt & paulò craſſius.

In iiſdem locis oritur, eodémque tempore floret. *Locus & Tempus.*

Monſpelii hæc nobis oſtenſa eſt ſicca, ipſi tamen eam in loco natali creſcentem nondum vidi-s.

Jacea alba hirſuto capite *C. B.* cùm non aliter quàm floris colore à penultima differat, ſpecies di-cta cenſenda non eſt.

* 23. *Jacea montana incana aſpera, capitulis hiſpidis* C. B. Park.

C. B. prod.

Radice eſt lignoſa, in longas fibras diviſa & rufeſcente: *cauliculo* palmari, rotundo, lanuginoſo: *foliis* aſperis, ad radicem pluribus, incanis, hiſpidis, parùm laciniatis, anguſtis, [interdum laciniatis, ſubrotundis & tactu mollibus] uncias quatuor longis, reliquis verò in profundas & rigidas crenas diviſis, baſique ſua caulem amplexantibus, qui aliquando in ramulos dividitur, quorum ſinguli *capitulum* parvum ex ſquamis hiſpidis compoſitum ſuſtinent, earum enim cuſpides exteriùs reflexæ in tenuiſſima filamenta deſinunt. *Flores* vulgari ſimiles ſed multò minores.

Locus. Monſpeſſuli in monte Calcaris provenit.

* 24. *Jacea nigra laciniata* C.B. *nigra vulgaris laciniata* Park. *Jacea cum ſquamis cilii inſtar pilofis* J. B. *Jacea Auſtriaca VI.* Cluſ.

Cluſ. J. B.

Folia vulgari ſunt ſimilia, ſecundùm radicem leviter laciniata. *Caulis* cubitalis aut amplior, gracilis, firmus, ſtriatus, [aliquantùm hirſutus] nonnihil interdum purpuraſcens, in multas alas inæquales diviſus, per quem folia ſunt jam dictis minora anguſtioráque [uncialia & ſeſcuncialia, ſemunciali latitudine & anguſtiora, dura, ſubhirſuta] *Flores* tingit purpura ſaturatior, Jaceæ vulgaris omnino ſimiles è *capitulo* pari, toto nigricante, cujus ſquamæ ſingulæ pilos breves agminatim circumcirca cilii inſtar poſſident. *Semen* priori æquale; *Radix* aliis ſimilis.

Creſcit permixta cum ſuperioribus, atque eodem etiam tempore flores ejus explicantur.

* 25. *Jacea Cretica* Park. *laciniata, ſquammata* C. B. *ſquammata Cretica, quibuſdam Scabioſa Cretica dicta* J. B.

Cluſ.

Habet multa longa *folia*, ſupra tellurem expanſa, inſtar majoris Scabioſæ *Matth.* craſſo nervo prædita, & ſecundùm illius longitudinem, non modò multipliciter laciniata, ſed ipſæ etiam laciniæ in minores alias ſectæ. *Caulis* deinde emergit cubitalis & amplior, ſtriatus, durus, non diſſimilis *Jaceæ montanæ ſquamato capite majori*, per quem ſparſa ſunt *folia* jam dictis minora & minùs laciniata: finditur deinde in varios ramos, minoribus adhuc foliis & rariùs ſectis præditos. Extremi rami ſuſtinent ſquammata *capita*, quæ producunt deinde *florem*, multis longioribus floſculis purpuraſcentibus, interdum omnino albis & valdè ſectis conſtantem, ex quorum medio exilit ſtylus palleſcens: evanido flore ſuccedit *ſemen* multa lanugine involutum, Cnico formâ ſimile, ſed exiguum, cineraceum. *Radix* ſatis craſſa, & quibuſdam fibris prædita, inſtar radicis Stœbes Hiſpanicæ, quæ an vivax ſit me latet.

Peregrino ſemine (Cretâ allato) nata eſt hæc planta Cluſio.

26. *Jacea montana lutea minima* Park. *montana minima tenuifolia lutea* Col. *laciniata lutea* C. B.

Col.

Locus & Tempus. Æquicolorum montes herbidi hanc non deſcriptam, Septembri menſe floribus luteis onuſtam fundunt propè D. Angeli dirutum ibi templum, ſupra villam Flaminianum dictam; cujus *caulis* & *folia* puſilla reſpectu *capituli* & florum: magnum quidem illud profert, congenerum etiam modo ſquamulis compactum, atque *flores* majoris Jaceæ pares, aureo colore, quorum interni [floſculi] elati atque recti, & exteriores circa caput procumbentes. *Caulis* verò tenuis, anguloſus, ſemipedalis ad ſummum, duabus alis foliorum interceptus. *Folia* verò triuncialia, propè humum expanſa, in tenues admodum lobos diviſa, ipſique etiam lobi inſuper laciniati, carnoſi, aculeati, Vermiculariæ Dioſcoridis dimidiatum folium æmulantes, læves, ſed tenuiores. *Semen* deinde profert papposum ut congenerum. *Radix* circa caput piloſa, fibris diviſa craſſiuſculis, ſapore & odore congenerum.

* 27. *Jacea incana capite ſquamato* Franciſci de Honuphriis.

Honuphr.

A radice lignoſa, parum inter petras (Circæi Promontorii) earúmque fiſſuras aſſervata, foliorum candicantium (inter quæ nullus naſcendi ordo) multitudo germinat atque huic illúcque diffuſa, prætereuntium oculis ſeſe patefacit, móxque aſſurgens lignoſo caudice, non ſolùm ex ſaxis verùm ex Caſtrorum mœniis propendet: quæ quidem primo intuitu Raguſioidem Jaceam adeò referre videbatur, ut non nos tantùm ſed & alii antequam flores & caulem ederet eandemmet eſſe putaverint: attentiùs verò à nobis animadverſa dum in horto culta, ab illo differre toto cœlo cognovimus: *folia* equidem colore cinereo albicante, plurimâ lanugine aſpera ipſam quodammodo æmulantur; hujus tamen grandiora, magíſque inciſa, flexibiliora, rimoſa atque minùs craſſa; illius verò craſſiora, albidiora, breviora & rotundiora, abſque rimis: *flores* hujus, ut in vulgari Jacea, purpurantes & carnei, illius verò aurei. *Caulem* edit hæc cubitalem, modò breviorem, modò longiorem, alatum, ſtriatum, foliis circumveſtitum, & ubi folia inſident brachiatum, circa initium aliquantulum fiſtuloſum, ubi *capitula* adnaſcuntur ſquamata, non tamen ſpinoſa, floréſque carnei eleгantis coloris, Centaurioidem Jaceam quodammodo referentes. *Semen* Cyanis affine.

Tot

Tota candicans, hortíſque incluſa aſpectu pulchrior eſt planta Maio menſe floribus onuſta ſpectatur. Ex præruptis ingentibus Circæi veteris promontorii ſaxis Occaſui expoſitis ubique pendet. *Tempus & Locus.*

Hanc nonnulli montanam candidiſſimam Jaceam *C. B. prod.* putârunt, cui & ipſe addit Stœbes foliis: Hujus tamen folia nullam Stœbes formam retinent: in cæteris tum floribus, tum caule ſatis convenit. Folia illius magis lacinioſa, & ad Stœben accedentia, magíſque quam hujus candicantia & lanuginoſa.

28. *Jacea montana candidiſſima Stœbes foliis* C. B. Park. *incana, laciniata, capitulis Cirſii, flore uno aut altero* J. B.

C. B. prod.

Hæc ex *radice* craſſa, lignoſa *caulem* profert palmarem, nonnunquam cubitalem, anguloſum, ſtriatum, molli & incanâ lanugine veſtitum. *Folia* habet ad radicem multa, per terram ſparſa, palmaria, lata, Stœbes inſtar laciniata, molli lanugine incana, & ſuperiora molli tomento quaſi farinâ aſperſa, mollia & alba ſunt. Cauliculis ſummis *flores* ſinguli Jaceæ vulgaris inſident, quæ ex *capitulis* ſquarroſis prodeunt.

In montibus propè Capuam provenit. Nos in rupibus ſeu clivis maritimis Calabriæ propè Sca- eam collegimus. Noſtra etiam capitula ipſa eorúmque ſquamæ Jaceæ nigræ ſimillima erant. *Locus.*

29. *Jacea montana capite magno Strobili* J. B. *incana Pini capite* C. B. *pumila Narbonenſis* Park.

J. B.

Pumila eſt planta, duarum triúmve unciarum altitudine, interdum dodrantalis aut major. *Folia* cauli longitudine vix cedunt: primùm naſcentia accedunt formâ ad priora Centaurii folia, ſunt ta & ſublonga: ſequuntur alia in profundas lacinias æquali ſitu diviſa, ſubtus denſâ mollíque nugine candicante obſita, quâ etiam ſuperiùs non omnino deſtituuntur, plerunque tamen vi- dantia; quædam interdum non laciniata, aut parum. *Coliculus* quoque tomentoſus eſt, ínque mos ſubinde dividitur, ſæpe ſimplex, cujus cacumini inſidet *caput* magnum, Scolymi, ſquamis genteis, aut ex argenteo rutilantibus purpuraſcentibúſve, perquam tenuibus mollibúſque, per oras eſcentibus criſtatiſque compactile. Medium obtinent pappi, quos *flos* reliquit ſtaminibus pur- rantibus conſtans. *Radix* ſatis craſſa, ſimplex aliquando, interdum plurium capitum, nigricans.

In collibus ſaxoſis circa Monſpelium frequens oritur. *Locus.*

30. *Jacea montana* Ger. *montana Narbonenſis* Park. J. B. Lob. *montana, incana, odora* C. B.

Lob.

Cauliculo riget dodrantali & pedem alto, rotundo: *folia* Jaceæ luteæ & Chamæleonis lævis The- phr. media edente, alterâ parte incana, glauca, tantillum hirtâ: *flores* Jaceæ aut Cirſii ſed mino- s. *Radix* ſeſquipalmaris, gracilis, minúſque fibrata, guſtu cyaneo amaricat.

In cautibus & collibus *Caſtri novi* conterminis Monſpelienſis agri nonnuſquam à Lobelio reperta . Quid ſit ſe ignorare fatetur *D. Magnol.* *Locus.*

31. *Jacea latifolia capitata non deſcripta* Hort. Lugd. Bat.

CAP. XIV.

De Centaurio majore.

Centaurium nomen accepit à Chirone Centauro, qui eo curatus eſſe dicitur, cùm Herculis excepti hoſpitio tractanti arma ſagitta excidiſſet in pedem: quare aliqui Chironium vocant. Plin. lib. 25. cap. 6.

Centaurium duplex eſt, majus & minus, quæ quamvis nomine conveniat, & facie tamen & vir- s diſtant, ſúntque toto genere diverſa. Majus tantùm hujus loci eſt.

Notæ hujus characteriſticæ ſunt Capitula ſquamata lævia ſeu aculeis deſtituta, folia per ambi- n ſerrata, magnitudo inſignis.

1. *Centaurium magnum* Ger. *majus vulgare* Park. *majus Juglandis folio* J. B. *majus folio in lacinias plures diviſo*, C. B. **Great Centory.**

J. B.

Centaurii majoris *Caulis* rectus hominis proceritatem aſſequitur, in ramos circa ſummitatem divi- *Folia* ampliſſima in alæ formam diſpoſita, quarum ſingularia ſpithamam ferè longa, trium quatuor unciarum latitudine, per ambitum ſerrata, nervoſa, glabra, ſaturatè virentia: at pri- m prodeuntia folia integra ſunt, nec diſſectionem agnoſcunt: *Capitula* ſurculorum extremis dent ſquarroſa, è quibus emicant *flores*, ſtaminibus purpureis contexti, in pappos evaneſcen- *Semen* nitidum oblongum: *radix* rubens, craſſiuſcula, longa, recta.

Locus. Radix Centaurii magni, quæ hodie ad nos convehitur (inquit Matthiolus) Gargano præclariſſimo Apuliæ monte numeroſa naſcitur: quin & in aliis Italiæ locis, nempe in Veronenſi agro, Baldo monte quem Benaci alluit unda, ſed infirma ſi ad Apulam compares. In Officinis pro Rhapontico vendi ſolet.

Vires. Cum quadam adſtrictione ac dulcedine acris eſt. Ob acrimoniam & adſtrictoriam vim contrariarum qualitatum particeps eſt. Ob acrimoniam menſes ciet & fœtum mortuum expellit: ob aſtringendi facultatem profluvia ſiſtit; prodeſt in hernia, expuitione ſanguinis, ſanguine coagulato. Ad vulnera recentia & plagas conglutinandas tam efficax eſſe dicitur, ut carnes dum coquuntur inter ſe committant. Epar aperit ac roborat, unde hydropicis & ictericis auxiliatur tum vino macerata, tum in pulvere pota. Summopere laudatur à nonnullis (inquit Schroderus) in obſtructione venarum meſaraicarum, & in morbis inde ortis, in febribus ſtomachicis, &c.

Præcipuus uſus eſt in fluxibus ſiſtendis & vulneribus conſolidandis. Veteres commendant in ruptis, convulſis, dyſpnœa & inveterata tuſſi.

* 2. *Centaurium folio glabro, flore flaveſcente* J. B. *An Centaurium Alpinum luteum* C. B? *majus luteum* Park.

J. B.

Cubitalis & ſeſquicubitalis eſt planta, *caule* glabro carnoſo, tereti. *Folia* dodrantalia & longiora, glabra, glauca, in multa ſegmenta ad coſtam uſque diviſa, quæ quidem ſegmenta aliàs oppoſito ſitu reſpondent, aliàs verò minimè, craſſiuſcula, nervo bifido per longum exporrecto, in ambitu raris denticulis crenata, aliàs integra, ſapore oleraceo. Singulis porro ramulis ſingula inſident *capitula* Olivæ magnitudine, ſed formâ conicâ, ſplendentia, imbricata, tam accuratâ ſquamarum commiſſurâ contexta, ut lævia eſſe videantur, nec ullâ aſperitate moleſta, è quibus emicant *flores* ſtaminei, diluta flavedine imbuti.

Capitulorum ſquamæ in hoc viridantibus ſtriis pictæ ſunt, obtuſæ, nullis vel ſpinarum rudimentis donatæ; quibus notis præcipuè differt à Jacea lutea capitulis ſpinoſis *C. B.* cui aliàs perſimile eſt.

Locus. Centaurium Alpinum luteum *C. B.* in monte Baldo provenit, inter quod & noſtrum exigua intercedit differentia. Ex ejus capitulo ante Meridiem liquor pellucidus & Mannæ inſtar dulcis in guttis ſeu ſtillis ſponte exudat; & capitulum compreſſum & ſuctum altero tamen die hunc humorem emittit. Addit inſuper deſcriptionem radicis, hujuſmodi. *Radicem* habet rectam, profundè deſcendentem, craſſam, parúmque fibroſam, ſubadſtringentem & Centaurii majoris ſapore ferè præditam [nunc ſimplicem, nunc bifidam in extremo, carne intus albâ, foris cute nigrà & dura obtectum.]

Pleniorem hujus plantæ deſcriptionem videſis apud Jac. Cornutum in ſua Canadenſium plantarum hiſtoria, qui & vires adſcribit, ex conjectura (ut puto) potiùs quàm experientia.

3. *Centaurium majus Africanum flore aureo odorato* Breynii.

Prima aliquando, quâ ſeritur æſtate, niſi cœli noſtri inclementiâ impediatur, vel altero poſt anno, *Caulem* emittit dilutè viridem, ſeſquicubitalem & proceriorem, craſſitudine auricularis, ſolidum, durum, ſtriatum, aliquot ramis concavum: circa quem glabra, venoſa & viridàntia ſunt *folia* Erucæ, vel ſi mavis Jaceæ pumilæ *Lob.* in horto cultæ in modum laciniata, dodrantalia & palmaria, ac quo ſummitati propiora exeunt, eò minora profundiúſque diſſecta, quæ autem à terra circa caulis pedem proveniunt multo ampliora ſunt, pedali nempe longitudine, latitudine verò quatuor aut quinque digitorum, Hippolapathi vel potiùs Armoraciæ formâ, rigida, rugoſa, per ambitum ſerrata & versùs pediculum laciniata. *Capitula* caulis & ramorum ſummitatibus ſingula inſident, rotunda, u latum turbinem faſtigiata, præcedentis majora, atque pari imbricata ſquamularum commiſſurâ, tam accuratè loricata ut lævia ac quaſi polita videantur: Ex quibus *flores* ſtaminei, aureo colore perbellè fulgentes, atque ſuaviter olentes exeunt. His flaccidis *ſemen* album Cnici in ſummo, cilii inſtar hirſutum, alba involutum lanugine, ſuccedit. *Radice* nititur longâ, craſſâ, aliquot ramis præditâ, fuſcâ foris & corticoſâ, intus albeſcente & reſinoſâ, ſaporem dulcem ac gummoſum habente, quæ perennis, frigoris autem impatiens & Solis caloris avida.

Locus. Expetit enim ſolum calidum, Barbariæ nempe colles & incultos campos, præſertim non procul *Gigeri* ſive *Gigel* urbem Mauritaniæ.

Hujus plantæ ſemina hoc anno [1685.] nobis donata ſunt ab eruditiſſimo Viro & inſigni Botanico *D. Hanſ. Sloane*, quæ loco incommodo ſata flores nondum explicârunt.

4. *Centaurium majus alterum* Ger. *majus alterum ſive Luſitanicum* Park. *majus alterum folio integro* J. B. *majus folio non diſſecto* C. B.

Cluſ.

Longa habet *folia*, non in lacinias diviſa ut vulgare, ſed Armoraciæ foliis non diſſimilia, & a Glaſti foliorum humi expanſorum ſimilitudinem plurimum accedentia, per ambitum tamen ſerrat ſaturæ viriditatis, & amariuſculi ſaporis. *Caules* inter folia prodeunt cubitales, aut ampliores, rotu di, circa ſummum bifidi aut trifidi, ſquamata capita ſuſtinentes, Centaurii majoris primi æmula *florem* villoſum, coloris albeſcentis, inſtar vulgaris: *Semen* Cnico ferè ſimile, ſeu, ut veriùs dica vulgaris, ſummo hirſutum, & molli lanugine involutum: *radicem* valdè craſſam, duram, longa denſo cortice tectam, foris quidem nigro, internâ verò parte flaveſcente, ſuccúmque croceum ſudante, qui cum amaritudine quadam aromaticus eſt.

Locus. Supra Olyſſipponem lapidoſis juxta Tagum collibus duntaxat inveniebam (inquit Cluſius) Belgica peregrinum omnino.

* 5. *Cent*

* 5. *Centaurium majus, Rha capitatum folio Enulæ ſubtus incano & hirſuto* J. B. *Rha-ponticum folio Helenii incano* C. B. *Rha-pont. Enulæ folio latiore* Park. *Rha capitatum Lobelii* Ger.

J. B.
Folio eſt amplo, Enulæ ſive Verbaſci nigri magnitudine & formâ oblongâ, prona parte lanugine cinericeâ obducta, ſupinâ verò viridante, per ambitum ſerrato, craſſo nervo per longum decur- ente, à quo in margines obliquæ porriguntur venæ, antequam ad oras pertingant in venulas alias iviſæ, pediculo longiuſculo, ſatis craſſo, villoſo. *Caulis* (ut ſcribunt Adverſariorum auctores) re- tus, *capite* faſtigiatus foris ſquamulis loricato, ac per maturitatem ſtamine purpureo pleno: *ſemine* um circa Junium & Julium maturuit, Centaurii majoris vel Carthami longiore: *radix* etiam fungo- ior, major, & Rhabarbaro ſimilior quàm Centaurio.

Ex ſemine Turcico nonnulli habuere, inquit Lobelius in *Adv*.

* 6. *Centaurium ſive Rhaponticum alterum anguſtiore folio* J. B. *Rhaponticum anguſtifolium incanum* C. B. *Rhaponticum anguſtifolium* Park. *Rha capitatum anguſtifolium* Ger.

Lob.
Valdè affine eſt Capitato Rheo ex Italico ſemine natum, ſed *folia* anguſtiora multò, acuti Lapa- thi paria, averſâ item parte incana; & *caulis* rectus, *capite* faſtigiatus ſquamulis loricato, ac ſtami- nibus purpureis, Cinaræ aut Cardui concoloribus pleno. *Semen* Cnici ſylveſtris compreſſum ægrè maturat in Belgio. *Radix* Centaurii majoris fungoſior.

Cap. XV.

Cyanus pulchro ſemine Centaurii majoris J. B. *Chondrilla rara purpurea, Crupina Belgarum dicta* Park. *Chondr. Hiſpanica* Ger. *foliis laciniatis ſerratis, purpuraſcente flore* C. B. **The bearded Creeper.**

J. B.
CUlturâ proficit hæc herba ſiqua alia plurimùm: Spontaneæ *caulis* vix palmaris, ſæpe ſingularis; in hortis bicubitalis & multis ramis brachiatus, firmus, ſtriatus, medullâ albâ donatus. *Folia* priora duo orbiculata, alia quæ ſequuntur longa uncias duas vel tres, laciniata, quæ veluti criſpantur, nonnihil hirſuta; circa margines ſerrata, ſuperiora in lacinias inſigniter tenues dividuntur. Extremis ramulis inſident *capitula* parva, oblonga, ſquamis raris ſed longis, purpuraſ- tibus, lævibus imbricata; *florem* ferentia ſtamineum, purpuraſcentem. *Semina* Centaurii majo- minora, nitido lævore lubrica infernè nigricantia, Zonâ albâ circa partem ſuperiorem cincta, ilicum coronante ruffo longóque barbitio, ut pulchrè aſpergillum aquæ luſtrali intingi ſolitum ntur: ineſt ſemini medulla alba. *Radix* ſolet eſſe longiuſcula.

etruriâ & agri Narbonenſis collibus non procul à Lupo monte exit. *Lob.* Nobis inventa eſt è Scaleam in Regno Neapol. & in colle *Caſtri novi* non procul Monſpelio. *Locus.*

rupina Belgis dicitur à vocabulo **Cruppen** i. e. repere, quia ſemen manu contrectatum ſe ſub- t ac prorepit.

rratulam dictam apprimè refert hæc planta, foliis ſerratis & capitulorum formâ.

olumna hanc accuratè deſcribit & depingit ſub titulo Senecionis-cardui Apuli. Ineptè à non- s Chondrillis annumeratur, cum quibus nihil habet commune.

rima eruptione è terra vel ex ſolis ſeminalibus foliis facilè cognoſcitur, quæ magna, ſubrotun- in medio lineam rubentem obtinent.

Cap. XVI.

A. *Serratula* J. B. C. B. *purpurea* Ger. *vulgaris flore purpureo* Park. **Saw-wort.**

J. B.
CAule recto, rigido, ſtriato, glabro, rubente ad cubitos duos attollitur, qui cis ſummitatem in ramos multos finditur. *Folia* aliàs integra, Betonicæ paria, aliàs Scabioſæ inſtar laciniata, utraque atrovirentia, glabra, arguto ſpinularum mitium agmine ſerrata. *Capitula* cre- xtremis ſurculis inſident, oblonga, ſquarroſa, atro-rubentia, è quibus *flores* emicant Jaceæ nigræ, urei aut carnei coloris. Cæterùm flores è plurimis floſculis aggregatis componuntur; quorum quiſque ſuo inſidet ſemini: ſúntque omnes, tam marginales quàm medii, ejuſdem magnitudi- figuræ. Radicum fibræ majuſculæ, ſapore ſubamaro, tandem & eo quem Cyanus manſu bet.

lio menſe floret, éſtque in ſylvis & pratis frequens. *Tempus & Locus.*

atur utiliter potanda ex albo meraco ruptis & ab alto devolutis. Idem præſtat radix pulveri- & ʒj. pondere in vino calidè pota: in vino decocta, ac deinde illita ulcera mirificè mundat, e replet, & cicatrice obducit: hæmorrhoidum quoque dolores mulcet fotu adhibita. Folia & ſimul contuſa & impoſita vulnera & enterocelas ſanare creduntur. *Matth.* *Vires.*

Serratula à foliis minutim circumquaque inciſis & ſerratis nomen obtinuit. Parvitate ſua præcipuè à Centaurio majore differt, cum quo foliorum ambitu ſerrato convenit.

Serratulæ affinis capitulo Baccharidis, flore Trachelii *Hort. Lugd. Bat.*

CAP. XVII.

De Lappa ſeu Perſonata.

L*Appa* dici poteſt vel ἀπὸ τοῦ λαβεῖν prehéndere, vel ἀπὸ τοῦ λάπτειν i. e. lambere, quòd prætereuntium veſtibus adhæreat. *Perſonata* autem dicitur, quòd folia ejus prægrandia veluti larvæ aut perſonæ vice obtendi ſolita eſſent. Veteribus Arction aut Arcion dicta creditur, verùm ratio nominis ignoratur.

Notæ ejus genericæ ſunt capitula lappacea ob ſquamarum mucrones hamatos veſtibus adhærentia; folia ampliſſima.

A. 1. *Bardana major* Ger. *vulgaris major* Park. *Perſonata ſive Lappa major aut Bardana* J. B. *Lappa major, Arcium Dioſcoridis* C. B. **Great Burdock, Clot-burr.**

Radice nititur ſimplici, craſsâ, profundè in terram deſcendente, foris nigrâ, intus albâ. *Folia* pediculis longis inſident, maxima, hirſuta, ſupernè viridia, infernè brevi & denſa lanugine incana, non exactè rotunda, ſed in longitudinem productiora, & in acutum mucronem deſinentia, brevibus & vix conſpicuis circa margines ſpinulis. *Caulis* ſeſquicubitalis & altior, craſſus, teres, hirſutus, purpuraſcens, medullâ farctus, foliis per intervalla breviora alternatim poſitis veſtitus, ab imo ſtatim ramoſus. In ſummis caulibus & ramulis *flores* in capitula ſquamoſa congeſti, ſquamis extantibus cum mucronibus reflexis ſeu aduncis, unde veſtibus tenaciter adhæreſcunt. *Floſculi* ſingulares ex quibus totales componuntur ſinguli ſingulis inſident ſeminibus alatis, ipſi purpurei, quinquepartiti, è medio exeunte clavâ quâdam tubuloſâ, nigropurpureâ, quam penetrat ſtylus pallidus bicornis. *Semina* majuſcula, oblonga, fuſca.

Bardana major roſea *Park.* deſcriptæ varietas eſt accidentalis, non ſpecies diſtincta.

Arctium quorundam *Lugd.* C. Bauhinus huc refert. Parkinſonus diſtinctam ſpeciem facit. Lugdunenſis hiſtoriæ fides apud nos vacillat ideóque C. Bauhino aſſentimur, quantumvis neque deſcriptio, neque figura Lugdunenſis huic conveniant.

Vires. Radix præcipuè in uſu eſt. Siccat, eſt pulmonica, diuretica, diaphoretica, extergens, ſubaſtringens. Hinc convenit in Aſthmate, calculo, expuitione ſanguinis, in vulneribus inveteratis, tumore lienis aliarúmque partium; in arthriticis morbis, quibus peculiari proprietate conferre ſtatuitur. *Schrod.*

Extrinſecùs imponuntur folia vulneribus inveteratis, articulis luxatis, ambuſtis, &c.

Semen inſigne lithontripticum cenſetur. Propinant autem in pulverem comminutum in Cereviſia tenui, aut zythogalo noſtratibus **Poſſet-drink** dicto, lunâ plenâ. Hofmannus præfert radicem ſaccharo conditam. Apuleius pulverem ſeminis per quadraginta dies dat, & iſchiadicos mirabiliter ſanat. Rationem addunt, quòd multum ſalis nitroſi poſſideat hæc herba.

Caules antequam lappæ gignantur deraſo cortice crudi coctique ex oleo & aceto mandi primis menſis cœpere. Petrus Laurembergius validam vim frangendi calculum, augendi ſemen, excitandi venerem eis attribuit.

Febrem quartanam in Henrico tertio Galliarum Rege decocto Bardanæ ſeu Lappæ majoris à Petro Pena deletam fuiſſe teſtantur S. Formius Obſ. 41. & G. Hieronymus Velſchius Obſ. 4. Empiricum Pariſienſem plurimos quartanarios decoct. radicis hujus herbæ ex vino albo magno ſucceſſu curare ſolitum accepimus inter Obſervationes celeberrimi Viri Pauli Marquarii Slegelii Poliatri Hamburgenſis. Hæc D. *Tancred Robinſon,* qui & ſequentia communicavit.

De vi & efficacia hujus plantæ in Arthritide & lue Venerea conſule S. Paulli Quadripart. Botan. Cl. 3. p. 362, 363. Eandem vim obtinet quam Sarſaparilla.

Lappa major incenſa deflagrat in modum Salis petræ, & pari ratione ſpuit ignem. *Ephem. Germ.* An. 3. Obſ. 222.

In nephritide ſem. vel rad. in aqu. Chærephylli aut Petroſelini plurimum commendatur. *S. Paulli.*

In Lethargo in clyſtere prodeſt radix Lappæ majoris. Dolæus l. 4. c. 1. S. 19.

A. 2. *Bardana major altera* Ger. *major lanuginoſis capitulis* Park. *altera cum capitulis villoſis* J. B. *Lappa major montana capitulis tomentoſis ſive Arctium* C. B. **Woolly-headed Burdock.**

A præcedente differt capitulis minoribus, ſquamis brevioribus, lanugine incana ceu aranearum telis intertextis.

Primùm obſervavimus circa *Skipton* oppidum & in montoſa comitatûs Eboracenſis parte ea quæ *Craven* dicitur copioſè; nuperrimè etiam alibi paſſim in Anglia, cum priore, oſtendente D. Sa *Dale* pharmacopœo & Medicinæ practico in Brantria Eſſexiæ oppido.

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER OCTAVUS:

QUI EST

De Herbis flore compoſito non pappoſis ſeu CORYMBIFERIS.

QUID Corymbi nomine hoc in loco intelligimus ſuperiùs diximus cùm de Herbis flore compoſito donatis in genere ageremus.

Hujuſmodi autem herbæ ſunt vel flore radiato, vel flore nudo: proinde librum hunc in duas Sectiones partiemur, quarum prima erit de Corymbiferis flore radiato: Secunda de Corymbiferis flore nudo.

Herbæ flore compoſito Diſcoide, ſeminibus pappo deſtitutis, CORYMBIFERÆ *dictæ, ſunt vel diſco*

adiato, floſculis marginalibus ſeu barbulis eidem

- *Concoloribus,* floribus [totales intellige]
  - *Sparſis* aut ſolitariis, foliis
    - *Integris*; barbulis ſeu floſculis medium diſcum cingentibus
      - *Cuſpidatis*; ſeu radice tuberoſa perenni, foliis conjugatim poſitis, flore minore: *Flos ſolis* PYRAMIDALIS: ſive radice fibroſâ annuâ, foliis ſigillatim poſitis, flore & ſemine maximis: FLOS SOLIS.
      - *Frontatis*; Seminibus
        - *Incurvis*; fronte barbularum crenata; CALENDULA, *Caltha.*
        - *Rectioribus*; *Chryſanthemum Aſter dictum.*
    - *Laciniatis,* Foſculis marginalibus ſeu petalis
      - *Latiſſimis* & ſubrotundis, calice è ſimplici foliorum ordine compoſito ſeu integro: FLOS AFRICANUS.
      - *Anguſtioribus*; barbularum fronte crenata: CHRYSANTHEMUM *ſegetum.*
    - *Tenuiter diſſectis:* BUPHTHALMUM.
  - *In umbellæ formam* in ſummis caulibus *diſpoſitis:* foliis
    - *Integris,* anguſtis ſerratis, barbulis & diſco medio albis; PTARMICA.
    - *Laciniatis* Abſinthii vulgaris in modum & pariter incanis: ABSINTHIUM UMBELLIFERUM.
    - *Tenuiſſime diſſectis*; MILLEFOLIUM, *Achillea.*
- *Diverſi ab eodem coloris,* Albi ſci. cùm umbo ſeu diſcus medius flavus ſit: ſúntque itidem floribus vel

Sparſis aut ſolitariis, foliis
- *Integris*, aut ad margines duntaxat crenatis inciſíſve; caule
  - *Nudo*, non ramoſo, flore in faſtigio ſingulari minore; BELLIS MINOR.
  - *Folioſo & ramoſo*, elatior, floribus majoribus: BELLIS MAJOR, *Buphthalmum vulgare*.
- *Multifariàm in ſegmenta tenuiſſima diviſis*: flore ſuavi, CHAMÆMELUM: fœtido; COTULA.

In umbellæ formam diſpoſitis, foliis laciniatis pallidis, cum gravitate odoratis: PARTHENIUM, *Matricaria*.

Nudo, vide Tab. ſequentem.

SECTIO PRIMA.

De Herbis Corymbiferis floribus radiatis.

HÆ vel ſunt barbulis medio diſco concoloribus, vel barbulis coloris à medio diſco diverſi. Utrumque genus eſt vel floribus ſparſis aut ſolitariis, vel floribus in Umbellæ formam in ſummis caulibus diſpoſitis. Erunt ergo quatuor hujus Sectionis membra ſeu genera ſubalterna.

Primum, de Corymbiferis cum barbulis medio diſco concoloribus, floribus ſparſis aut ſolitariis.
Secundum, de iiſdem cum floribus in umbellæ formam diſpoſitis.
Tertium, de Corymbiferis cum barbulis diverſi à medio diſco coloris, floribus ſparſis aut ſolitariis.
Quartum, de iiſdem cum floribus itidem in umbellæ formam digeſtis.

MEMBRUM PRIMUM.

De Herbis Corymbiferis cum barbulis medio diſco concoloribus floribus ſolitariis aut ſparſis.

CAP. I.

De Flore Solis.

FLos Solis dicta planta à novo Orbe advecta, Veteribus incognita fuit, Recentioribus à ſimili-tudine cum Sole denominata eſt, barbulis ambientibus Solares radios, diſco medio ipſum ſy-deris clypeum referentibus.

A reliquis cujuſcunque generis plantis diſtinguitur flore omnium maximo barbulis umbonem me-dium coronantibus flavis & cuſpidatis.

1. *Flos ſolis* Ger. *Chryſanthemum Peruvianum, ſive Flos ſolis* Park. parad. *Helenium Indicum maximum* C. B. *Herba maxima* J. B. **The Sun-flower.**

J. B.

Caule ſurgit ſingulari, brachii craſſitudine, decem aut duodecim pedum altitudine in noſtris hor-tis, vicenûm etiam & quatuor referunt alii in ſolo Hiſpano: incondita per hunc *folia*, Cacaliæ for-mâ, non item magnitudine, quippe ſpithamam longa, aut etiam ſeſquiſpithamam, haud multò an-guſtiora, acuminata, aſpera, hirſuta, in ambitu ſerrata, pediculis longis hærentia. Summum caul faſtigium *florem* ſuſtinet unicum, nutabundum, orbiculatum, Helenii ſimile, ſed tam amplum facilè pedem in diametro colligat, foliis auri nitore luteo micantibus ambitum obſidentibus; diſ plano, lato, è plurimis floſculis, obſcuriùs flavis, arctè ſtipatis, quorum ſinguli ſingulis inſident ſe-minibus, compoſito. *Semina* oblonga, tumidiuſcula & nonnihil compreſſa nigra [interdum albi ſingula ſingulis alveolis pulchro ordine diſpoſitis contenta, qui ſeminibus exemptis favum referun *Radix* fibris innumeris compoſita, nec altè in terram deſcendens, nec tantum auſa promitt germen.

Flos aliquando tantæ magnitudinis ut 2362 ſemina exempta fuerint.

Flos ſolis meritò appellatur, quia non ſolùm effigiem Solarem præ ſe fert, ſed versùs eum ſemp caput inclinat.

Flo

Flores interdum (& ut Parkinſonus, caulis etiam ad foliorum pediculos) reſinam tenuem, pellucidam exſudant pauca quantitate, Terebinthinam Venetam colore, odore & ſapore planè referentem.

Hujus plantæ tres aut quatuor ſeu ſpecies, ſeu varietates obſervantur: nimirum,

1. *Flos ſolis major flore ſingulari, maximo,* Helènium Indicum maximum C. Bauhino dictus, atque hic vel ſemine nigro, vel albicante ſeu cinereo.

2. *Flos ſolis prolifer* ſeu *ramoſus*, C. Bauhino Helenium Indicum ramoſum. Scribit Parkinſonus ſe in una planta ſexaginta interdum ramos obſervâſſe. Flores in hac ſpecie multò minores ſunt quàm in priore, multitudo tamen parvitatem compenſat. Has duas plantas pro diſtinctis ſpeciebus admittimus.

3. *Flos ſolis minor* Ger. C. Bauhino Helenium Indicum medium laciniato folio. Hic non alia in re quàm partium omnium parvitate à prima ſpecie differre dicitur, quamvis folia in icone quam exhibent nonnihil laciniata pingantur.

4. *Flos ſolis minor fœmina* Ger. Helenium Indicum minus C. *B.* His addi poteſt &

5. *Flos ſolis minor mas* Ger. quem omittit C. Bauhinus: & pari ſane ratione omittere potuit tertiam & quartam ſpecies: nam ſi omnino differant, non aliter quàm accidentibus quibuſdam ratione cœli aut ſoli, aut ſeminis aut temporis ſationis differunt. Nam Tabernamontanus, cujus in hoc Simia Gerardus eſt, quatuor quas exhibet figuras pro corona Solis, non aliter ab invicem diſtinguit quàm primam & ſecundam flore majore à tertia & quarta flore minore.

Uſus in cibo & medicina. Flos hujus plantæ benè repurgatus à foliolis, coctus cum oleo, ſale & aromatibus, melioris eſt ſaporis quàm Fagi, Aſparagi, Cardui & Scolymi, ac ad Venerem inſigniter ſtimulat, ut in ſeipſo expertum ſe eſſe ſcribit Cortuſus: nec minùs eſu ſuaves & grati ſunt pediculi foliorum teneri adhuc in craticula decocti, ſale oleóque priùs præparati.

Semina licèt liberaliùs devorata capitis dolorem excitent, pectus tamen leniunt, ardorem extinguunt & apud aliquas gentes tuſa, coacta in panem, aſſáque frumenti uſum præbent. *Hernandez.*

2. *Flos ſolis pyramidalis, parvo flore, tuberoſa radice, Heliotropium Indicum quorundam* Ger. emac. *Helianthemum Indicum tuberoſum* C. B. *Battata Canadenſis* Park. **Jeruſalem Artichoke.**

Ger. emac.

Ab una *radice caules* unus, duo, tres, pluréſve exſurgunt, teretes, virentes, ſtriati, aſperi, piloſi, duodecim aut interdum ſedecim aut amplius pedes alti, craſſitudine minore multò quam *Floris ſolis*, medullâ alba fungoſâ farcti, *foliis* crebris, nullo ordine poſitis ab imo ad ſummum uſque cincti, pallidè virentibus, aſperis, acuminatis, octo circiter digitos longis, decem aut undecim latis, circa margines profundè dentatis, Floris ſolis vulgaris perſimilibus, non tamen rugoſis nec æquè latis. Caules ab imo ſtatim ramoſi ſunt, ramis longis, foliis paulatim magnitudine decreſcentibus ab imo ad ſummum ue: unde planta arbuſculæ ſimilitudinem exhibet in coni ſeu pyramidis figuram effigiatæ. *Flores* d nos in ſummis tantùm caulibus & ramulis naſcuntur. Floris Solis ſimiles, non tamen majores m Calendulæ vulgaris, duodecim aut tredecim ſtriatis, cuſpidatis, aureo fulgore micantibus bar- s radiati, medium ſeu umbonem occupantibus floſculis luteis denſè ſtipatis: *Calix* floris è ſqua- villoſis componitur. *Semina* apud nos non perficit, quoniam ſeriùs poſt æquinoctium Autumnale t. Caulis plures emittit *radices*, tenues, repentes, (quibus alimentum attrahit) fibrillis tenui- capillatas, longè latéque ſe diffundentes, inter quas à radice primaria multæ aliæ ſoboles tube- excreſcunt, glomeratæ, nunc radici primariæ ſeu matri adhærentes, nunc fibris longis ad pe- b ea diſtantiam adnaſcentes, terram elevantes, & nonnunquam ſupra ejus ſuperficiem apparen- Unica Radix triginta, quadraginta, quinquaginta, aut etiam plura non rarò producit hujuſ- i tubera. Radices hæ tuberoſæ foràs colore rufeſcunt, ſubſtantiâ ſeu carne internâ fungoſâ can- nte, variis prominentiis gibboſæ, pugni humani interdum magnitudine, ea parte qua germina- ſunt velut in roſtellum elatæ. Caulibus marceſcentibus radices tuberoſæ per hyemem in terra nt & ſequenti vere regerminant, rarò tamen ante initium Maii. Hæc omnia è Gerardo ema- o tranſtulimus. Quibus adhuc, quamvis nimis fortè multa nonnullis videantur, caulis floribus ti deſcriptionem è F. Columnæ Hiſt. adjiciemus. Caulis ab imo è foliorum ſinubus alternatim ntium adeò ramis dividitur frequentibus undequaque, ut pyramidem efficiat, decreſcentibus ra- s ſummis paulatim, adeóque floribus oneratur quatuor vel quinque in ſingulis ramulis, ut obe- n ſive metam rotundam ſtellatam dicas.

Uſus & Vires. adicum tubera ſapore dulci guſtui ſe commendant, & edulia ſunt, & gratiora (inquit Columna) quàm cocta. Noſtrates variis modis ea præparant, alii in aqua decoquunt & cum butyro & iberis tantillo condita eſitant: alii in furno aut clibano cum aromatis, medullâ, uvis paſſis, o, vino Hiſpanico, &c. maſſâ farinaceâ in volventes coquunt. Quocunque autem modo præ- tur (inquit D. Goodyerus) flatulentæ ſunt, & ventriculo inimicæ; alii autem aliter ſentiunt, ullam ejuſmodi flatus excitandi vim in illis percipiunt aut agnoſcunt.

atur hujus varietas radice oblonga.

notis MSS. quas amicè nobis communicavit Eruditiſſ. Vir, *D. Joſua Palmer* M. D. Londinen- venio D. Hermannum Botanices Profeſſorem & Horti Medici præfectum in Acad. Lugduno- aſſerere Helianthemi Virginiani tuberoſi flores in pappum abire. Quod ſi ità ſit aliò transfe- um eſt, nam non eſt hujus loci: & F. Columnæ rectiùs *Aſter Peruvianus tuberoſus* dicitur.

3. *Chryſanthemum Canadenſe Aſter Virginianus latifolius luteus repens* Park. *dictum.* **Yellow creeping Starwort of** Virginia.

Park.

Caulibus ſurgit firmis, teretibus, duos aut tres pedes altis, non ramoſis, (aut ſaltem rariùs & paucis ramis) *foliis* per intervalla ad genicula binis oppoſitis, latis & amplis, *Floris* ſolis ſimilibus, ſed minoribus, in acutiores mucrones productis, ad tactum durioribus & aſperioribus & obſcuriùs virentibus, venoſis. In ſummo caule *flos* unicus, amplus, è calice novem aut decem foliolis viridibus compoſito exiens, plurimis longis anguſtis flavis diſcum medium fuſcum ambientibus petalis conſtans: cui ſuccedit (inquit autor) ſemen (ut aiunt) Floris Solis ſemini ſimile, ſed minus. *Radix* fibroſa, ſub terra reptans & latè ſe diffundens. Caules quotannis intereunt.

Hæc planta foliis & floribus ad Florem Solis accedit: Semen nondum obſervavimus. Si nobis liceret nomen imponere *Florem Solis minorem perennem radice repente* eum appellaremus.

Duplex habetur ſpecies, altera *Chryſanthemum Canadenſe latifolium elatius* P. Boccone, *Chryſ. Canad. latif. altiſſimum* Moriſono dicitur, cui *caulem* altitudine ſex, ſeptem, aut interdum octo pedum aſſurgentem, craſſitudine pollicari: *Folia* latiora, longiora, dilutiùs virentia, dentata attribuunt. Altera *Chryſanthenum Canadenſe latifolium humilius* prædictis Autoribus, cui omnia minora.

4. *Aſter Virgineus luteus alter minor* Park. **Another yellow Starwort of** Virginia.

Park.

Caule unico, tereti, gracili, recto, rigido aſſurgit, quatuor aut quinque pedes alto, binis ad ſingulos articulos *foliis* longis, pulchro virore ſplendentibus, circum oras dentatis cincto, pediculis tenuibus inſidentibus, ad tactum rigidiuſculis. E foliorum alis ad ſingula genicula *ramuli* utrinque exeunt, ab imo ſtatim caule, minimùm cubitales, conſimilibus foliis veſtiti. Caulis & ramulorum ſingulorum faſtigiis ſinguli inſident *flores*, virentibus calicum foliolis obvallati, petalis ſeu barbulis circiter decem, anguſtis, oblongis, flavis diſcum medium ejuſdem ſed ſaturatioris coloris, cingentibus, compoſiti. *Radix* fibris aliquot craſſioribus longis, albis, duriuſculis, fibrillis tenuibus capillatis conſtat, & in multos annos durat, caulibus quotannis exareſcentibus, è lateribus emiſſis propaginibus ſe multiplicans.

CAP. II.

De Chryſanthemo caule alat .

CHryſanthemum à floribus auri fulgore rutilantibus, dictum eſſe nemo neſcit. Chryſanthema autem dicimus herbas flore diſcoide radiato aureo, ſeminibus pappo deſtitutis; quâ notâ Chryſanthemum ab Aſtere differt. Atque ità latè accipiendo nomen Chryſanthemi tum Flos Solis, tum Calendula Chryſanthemi ſpecies erunt.

Verùm quoniam hoc genus plantæ inſignibus notis inter ſe differunt: Sunt enim aliæ barbulis floris diſcum ambientibus cuſpidatis, ut *Flores Solis* dictæ, de quibus jam egimus; aliæ caulibus alatis, ſeu membranulis foliaceis ſecundùm longitudinem extantibus auctis, de quibus proximo in lo agemus: aliæ ſeminibus curvis, quas Calthas & Calendulas vocant; aliæ barbulis frontatis fron crenata, ſeminibus quadrangulis, nos eas in plura capita ſeu genera dividemus, quorum prim erit earum quæ caule ſunt alato.

Non ſum neſcius ſecundam hujus Capitis ſpeciem ſeminis cornuti ſeu bidentis reſpectu cum Eupatorio cannabino aquatico convenire, verùm quoniam aliis notis evidentibus & characteriſticis, ut v.g. flore radiato, foliis in caule ſingulatim poſitis ab eadem differt; huic potiùs, quâcum inſigni caulis alati nota convenit, adjungendam duximus.

1. *Aſter luteus alatus* Cornuti, Cornutus **his yellow-welted Starwort.**

Cornut.

Quamvis procera ſit & valdè ramoſa hujus Aſteris ſpecies, vix tamen duo cubita excedunt caules ejus rotundi, quos *folia* veſtiunt obſcurè virentia, longiuſcula, ſine pediculis: pediculi namque loco appendiculæ quædam, alarum inſtar è marginibus foliorum deorſum flexæ, utrinque cauli proxim adhærent, ibíque deſinunt, undè folii alterius exordia ſumuntur. *Flores* lutei, Bellidi majori ſimiles in ſummo cauliculorum naſcuntur, medio ſci. orbiculo luteo prominente, & foliis è circumferenti exeuntibus, velut Aſtri radiis aureo colore fulgentibus. Flos vetuſtate in pappos abit, qui, ſi dig infries Chamæmelinum quiddam redolent. *Radice* nititur fibroſa hic Aſter, quem ſapor aſtrictioni potiùs quàm alterius qualitatis participem eſſe teſtatur.

Minùs verè *Cornutus* Florem hujus plantæ in pappum abire ſcripſit; cùm ſemina ſolida ſint pappo deſtituta, obſervante Moriſono.

Ab America Septentrionali allata eſt.

2. Ch

2. *Chryſanthemum Canadenſe bidens* Moriſ. prælud. *Aſter Virgineus luteus membranaceo caule* Park. **Yellow Starwort of** Virginia, **with a welted ſtalk.**

Park.
Sex ſeptémve pedum altitudinem aſſequitur, *caulibus* multis firmis, duris, robuſtis, ima parte ad
ediam ferè altitudinem teretibus, æqualibus, ſuperiùs quatuor membranulis extantibus ſecundùm
ngitudinem productis à folio ad folium, velut alatis, minimè ramoſis; quorum ſummitates
cupant *flores* aliquot, lutei, ſtellati, quinque vel ſex oblongis, anguſtis foliolis velut radiis umbo-
m medium è floſculis luteis densè ſtipatis compoſitum ambientibus; quos *ſemina* excipiunt com-
eſſa, capite lato & veluti cornuto, à ſe invicem ita abſcedentia, ut capitula Ranunculi echinos
quatenus referant, niſi quod majora ſint. *Folia* ſingulatim cauli adnaſcuntur, ſuperioris [Aſte-
Virginei latifolii lutei repentis] foliis perſimilia, ejuſdem obſcuri & maligni viroris, non tamen
que adeo ampla & lata, & in mucronem aliquanto productiora, & ad tactum aſperiora, brevi-
pediculis fulta. *Radix* lignoſa, dura, tuberoſa, fibris plurimis longis terram penetrans, eique
ide inhærens, è lateribus propagines emittens, non tamen repens.
Apud nos ſeriùs floret, nec niſi calida tempeſtate præcedente: ſemen raró perficit; Virginiæ *Tempus.*
igena cùm ſit.
Hæc planta Chryſanthemum Canadenſe bidens Moriſono in Prælud. dicitur.

CAP. III.

De Chryſanthemo ſemine curvo ſeu Caltha aut Calendula,

Altha dicitur non (ut aiunt) à forma, qua calathum ſeu calicem refert, ſed à Græco κάλχα
quod apud Nicandrum & Heſychium. Siculi commutant θ in χ ut ὄρνιθες ὄρνιχες. Sic κάλχα
κάλθα. *Voſſ. Etymolog.*
Vulgò *Calendulam* appellant, quod corruptum ex *Calthula*, unde *Caldula*, & *e* inſerto *Ca-*
la, poſteáque *n* addito *Calendula*. *Idem.*
reliquis Chryſanthemis ſeminibus curvis differt.

1. *Calendula ſativa. Caltha* J.B. *Caltha vulgaris* C.B. **Garden Marigold.**

J. B.
ureus *florum* ſplendor, antequam utilitas comperta eſſet, hanc plantam nobilitavit, qui omni auro
atiùs rufeſcunt, Chryſanthemi ſegetum formâ, non ut illud è ſquamato capitulo, ſed calice
ſido hirſuto prodeuntes, odorati, diſco medio fuſco vel luteo, barbulis eum ambientibus fron-
fronte crenata; *ſemine* ſuccedente incurvo, granulis quodammodo aſperato, exteriore majore,
ore paulatim minore. *Caules* tenues, teretes aut nonnihil anguloſi, hirſuti, & tactu nonnihil
i, in crebros ramos diviſi. *Folia* linguæ formâ, ſine pediculis caulem amplexa, ad baſin angu-
, ſummitate latiora & ſubrotunda, oblonga, pinguia, hirſuta, incana, guſtu herbaceo, mox
uſculo. *Radix* ſurculoſa, in fibras multas craſſiores, oblongas dividitur. Caules interdum
radicibus perennant hyeme mitiore, ſæpius brumali frigore utraque corrumpuntur.
es hujus plantæ varietates inſignes notavimus, alteram flore ſimplici, alteram flore pleno ſeu
plici, tertiam flore prolifero. Flos enim interdum alios parit in ambitu, matre minores in pe-
s triente longioribus hirſutis.
abernamontanus, ejúſque Simia Gerardus noſtras, novem Calthæ ſpecies pingunt & deſcri-
, nimirum ejus quæ flore pleno eſt quinque varietates: 1. Calendulam multifloram maximam.
al. majorem polyanthon flo. aureo. 3. Cal. polyanthon flo. aureo. 4. Calendulam ſativam
nth. melinam. 5. Cal. multifloram orbiculatam. [6. Cal. proliferam primam. 7. Cal. pro-
m ſecundam. 8. Cal. ſativam ſeu flore ſimplici. 9. Sylveſtrem ſeu arvenſem.] Verùm hæ
es varietates (quamvis C. Bauhinus quoque ita ferè diſtinguat) ad tres antedictas facile redu-
r: quin & ex tribus illis duæ quoque (ut ſuſpicor) cultura & mangonio originem ſuam de-
: nec tamen pertinax ſum in hac ſententia; nam (ut verum fatear) Calendulæ maximæ mul-
æ ſemen ſatum ſpeciem ſuam plerunque propagat; neque tamen, quantum hactenus expertus
Calendulæ minoris ſemen, majorem unquam producit.
uòd ſemina in diſco marginalia majora ſunt, ſata tamen plantas cùm flore ſimplici plerunque
; media minora, & tamen plantas matri congeneres edunt, Gerardus tradit; penes quem
eſto.
anta hæc Solſequia & Solis ſponſa dicitur, quòd flos ejus ortu Solis aperiatur, & occaſu
latur.

2. *Caltha arvenſis* C. B. *minima* J. B. *ſylveſtris* Ger. **Wild Marigold.**

Caulicules emittit tenues, palmum & ſeſquipalmum altos, aliàs ſimplices, aliàs ramoſos, ſingulis ramulis & ſummo cauli *flos* inſidet exiguus, luteus, è calice folioſo viridi. *Folia* anguſta, ſemunciam longa : *radix* ſimplex, tenuis. Vix alia in re quàm partium omnium parvitate à Calendula flo. ſimplici ſativa differt.

Circa Liburnum, Monſpelium, &c. inter ſegetes & alibi oritur.

Vires & Uſus. Calendulæ flores cardiaci cenſentur, hinc & hepatici & alexipharmaci, ſudores movent, variolas expellunt, ictero medentur, menſes cient, partum promovent (fumus ſubditus parturienti) Aqua deſtillata, oculis inſtillata, aut linteis in ea madefactis impoſitis eorum rubori & inflammationi medetur.

Decoctum florum Calendulæ in Zythogalo ſeu liquore poſſeti noſtratibus dicto, vulgò propinatur ad variolas expellendas ; ejúſque uſus à longo tempore ferè inter omnes increbuit.

Ad peſtem præſervativum, Accipe flor. Calendulæ vulg. manduca, vel cum oleo aceto fac acetarium. *Curio de Briqueville.* Curativum, Succ. florum Calendulæ potus jejunè fortiter ſudando. *Idem.* In metu Carbunculi peſtiferi detur ſuccus Calendulæ manè ab ℥j. ad ℥ij. mirabiliter etiam purgat venenum peſtiferum, per ſudorem illud mira virtute evocans. Ex Obſerv. Marc. Cumani. *D. Soame.*

CAP. IV.

De Chryſanthemo ſeminibus anguloſis aut ſtriatis.

Chryſanthemum Conyzæ aut Aſteris facie.

1. *Aſter cernuus* Col. *Aſter Atticus foliis circa florem mollibus* C. B. *Aſter cernuus* Columnæ Park.

Col.

HUjus plantæ *folia* oblonga, vulgaris Aſteris effigie, latiora, majora multò, tres uncias lata, per ambitum parùm crenata, brevi hirſutie piloſa, terræ proxima nervoſa. Caulem ſingularem emittit, alis diviſum multis, quibus breviora hærent alternatim folia ut in caule, duriora, minúſque crenata vel nihil. Caulis verò alarúmque ſummum non ut in aliis plantis tenuius fit, ſed paulatim craſſeſcit, ut quod floribus hæret ſit admodum craſſum, & curvum, non imbecillitate, ut in Chryſanthemo Peruviano, ſed naturâ. Singulos *flores* in ſingulis alarum cacuminibus producit, luteis *ſtaminibus* confertis in umbones, ut in congeneribus, ſed pluribus admodum foliolis virentibus imparibus cinctos : Radii autem cingentes florem molles, nec ut in vulgari Aſtere aculeati vel pungentes. *Semen* oblongum, fulveſcens, amarum, viſcoſum, odoratum, anguſtum, ſtriatum, quod ſingulis floribus ſubeſt. *Radix* fibroſa, palleſcens, fibris craſſiuſculis diviſa, Valerianæ ſylv. modo, ſapore ferè aromatico. *Folia* acerba, adſtringentia cum amarore quodam.

Locus & Tempus. Hæc in monte S. Mariæ Virginis dicto oritur. Julio & Auguſto floret & Septembri perficitur.

2. *Aſter Atticus* Ger. Cæſ. *Atticus luteus verus* Park. *luteus foliolis ad florem rigidis* C. B.

Cluſ.

Unico plerunque aſſurgit *cauliculo*, pedali, duriore & quodammodo lignoſo, lanugine pubeſcente, qui ſuperiore parte in ramulos dividitur, caulem ſuperantes, quorum extremis ſquamata inſident *capitula*, foliis quinque utplurimum longis, hirſutis, rigidiuſculis & radiatim expanſis ſubtus exornata, in medio verò *flos* Chryſanthemi aut Anthemidis aureus. *Folia* per caulem ſparſa lanuginoſa, mollia, candicantia ut Lychnidis ferè, ſed anguſtiora. *Radix* durabilis non eſt, ut quæ ſingulis annis pereat.

Locus & Tempus. Frequentiſſimus eſt (inquit Cluſius) hic Aſter Granatenſi regno, & agro Salmanticenſi in arvis, ubi Maio & Junio floret. Nobis obſervantibus in Italia. Sicilia & Gallia Narbonenſi ubique ferè obvius.

C. Bauhinus è Lobelio & Dodonæo aliam proponit Aſteris Attici lutei ſpeciem, quem *lute* *folio glabro & crenato* appellat, Lobelius *Italorum luteum fruticoſum, Oleæ folio, Conyzæ facie,* qua in Italiæ ſaxoſis & aridis, inque Gallia Narbonenſi valdè frequentem eſſe ſcribit. Verùm deſc ptio adeò brevis eſt & generalis, ut neſciam planè quam plantam intelligat. *D. Magnol* Aſtere Italorum luteum, &c. Lob. Aſteris montani lutei Salicis glabro folio *C. B.* ſynonymum facit : v rùm C. Bauhinus diverſum ſtatuit, novo ei titulo impoſito, *Aſteris lutei folio glabro & crenat* D. Moriſon Aſteri luteo folio glabro & crenato *C. B.* h. e. Attico *Dod.* ſemina ſolida ſeu pappo de ſtituta attribuit, ídque ex propria obſervatione ; unde apparet eum non ſpecie tantùm ſed & to genere diſtingui ab Aſtere montano luteo Salicis glabro folio *C. B.* cujus flos in pappos abit.

3. *Aſ*

3. *Aſter ſupinus* Park. *luteus ſupinus Cluſii* Ger. *luteus* 12. *ſive ſupinus* C. B. *luteus ſupinus ſpinoſus* J.B. **Low creeping Starwort.**

Cluſ.

Aſter hic ſupinus eſt, *cauliculis* multis ab una *radice* prodeuntibus donatus, humi magna ex parte ffuſis, ſtriatis & hirſutis; *foliis* numeroſis, Aſteri Attico luteo penè ſimilibus, ſed paulò viridioris: ſinguli rami durum & folioſum ſuſtinent caliculum, in quo *flos* luteus circinatæ rotunditatis, uphthalmi aut Chryſanthemi æmulus: quo evaneſcente caliculi in adeo dura & lignoſa *capitula* adunt, ut ungue vix frangi poſſunt, atque ſemen, quod in iis continetur, & firmiter inhæret, imi.

Circa Maſſiliam ad maris litus obſervavimus; Cluſius quibuſdam Caſtellæ novæ locis. *Locus.*

4. *Chryſanthemum Conyzoides Monſpelienſium*; *Conyzoides Monſpelienſium* Moriſ. *Conyzoides Luſitanicum* Breyn. *Aſter annuus Attico luteo ſimilis, foliis ad florem mollibus* Botan. Monſp. *Aſter Atticus odoratus Creticus* Zanoni.

Breyn.

Albam, aliquando ramoſam, habet *radicem*, fibris dependentibus: ex qua *Caulis* rotundus enaſcitur, cubitalis, leniſſimis & minutiſſimis pilis pubeſcens, præſertim in ſummitate, qui terræ partim incumbit, partim ſe ſurgit & in ramos multos pandit. *Folia* ejus alternatim abſque pediculo ſunt poſita, lanuginoſa, extremitatibus nonnihil reflexis, Conyzæ minimæ *Lob.* foliis reſpondentia, paulò tamen majora, lætioréque viriditate prædita, haud criſpa vel undulata: Ex horum ſede & ramulorum angulis, non minùs quàm in caulium faſtigiis *capitula* proveniunt ſolitaria ac dura, foliis quinque, ſeptem, vel etiam quandoque novem circiter majoribus, & quinque vel pluribus minori-, molliuſculis, viridibus & radiatim expanſis ſubtus donata: in medio verò *Flos* lutei coloris, cu- foliola per extremum denticulata tribus denticulis orbem ex compluribus ſtaminulis conflatum ronant, quo evaneſcente parva *ſemina*, anguloſa & ſolida, impensè incana, argenteíque nitoris ſericeo tactu ſuccedunt. Tota Planta, præſertim trita, odorem aromaticum & reſinoſum, à nyza non multùm abludentem ſpirat. Sapor itidem eſt aromaticus & ferè fervidus. *Locus.*

Circa Monſpelium ſponte oritur & copioſè, ut nos etiam obſervavimus cùm ibi eſſemus. *D. Mag-* ſecus fluvium *la Mauſſou,* versùs *Grabels* & Salenovam Junio menſe ſæpiùs cum flore legit. Alte- ſecundùm *Cluſ.* refert, (ut rectè Breynius) ſtaturâ, odore, foliorum hirſutie differt.

Chryſanthema reliqua.

1. * *Chryſanthemum arboreſcens Æthiopicum foliis Populi albæ.* Breynii.

reyn.

rutex eſt crebris & denſis ramis, quorum juniores denſum ob tomentum albidi; in quibus *Folia* otunda, craſſo modo in ambitu ſerrata, ac lanugine denſa raſili in utraque ſuperficie obducta, uli albæ minoribus ſimillima. *Flores* in ramulorum extremitatibus aureo colore fulgentes Chryhemi Canadenſis bidentis alato caule *Moriſ.* haud malè æmulantes ſe præbent, umbone cro-, multis petalis nervoſis, anteriore parte denticulatis, radiato, conſtantes. His demum *ſemina* ongiuſcula, anguloſa & ſolida, aliorum Chryſanthemorum ritu ſuccedunt. *Locus.*

requens eſt circa Promont. Bonæ Spei, & in regionibus adjacentibus.

2. *Chryſanthemum Americanum laciniato folio.* *Aconitum Helianthemum Canadenſe* Cornuti. *Doronicum Americanum* Park.

orn.

ruticoſum hoc Aconiti genus *folia* habet quæ ab radice germinant, latiſſima, atro-virentia, ac triſulca. Quæ verò cauli adnaſcuntur, ſeptem aut novem, atque etiam quò ſuperiora eò plus profundioribúſque diviſa laciniis. Multis *caulibus* ultra proceritatem hominis adoleſcit; hi lures diducti ramulos extremitates habent luteis *floribus* ampliſſimis onuſtas. *Flos* ut plurimum em aut duodecim petalis oblongis conſtat, interpoſita ſingulis non levi ſpatio: ineſt medio bo quidam, qui totus *ſeminibus* obducitur, ità figuratus ut ab imo latior in anguſtum verticem cuatur. Hujus baſin cingunt coronæ inſtar intermedia majoribus foliola viridia. *Radix* craſſa carnoſa Aconiti more in plures quoque fibras exit, latiúſque ſpatiari ſolet, niſi diligenter præciur ejus incrementum quotannis.

Malignam ac deleteriam vim huic plantæ attribuit Cornutus.

Hujus aliam ſpeciem deſcribit Moriſonus noſter in *Prælud. Bot.* p. 251. ſub titulo Chryſanthemi ericani laciniato folio obſcuriùs virenti minoris. *Chryſanthem. American. laciniatum minus.*

Quod priore humilius eſt; foliis minoribus, magis laciniatis & obſcuriùs virentibus: floribus noribus.

A. 3. *Chryſanthemum ſegetum* Ger. emac. *ſegetum noſtras* Park. *folio minùs ſecto glauco* J. B. *Bellis lutea foliis profundè inciſis major* C. B. **Corn-Marigold.**

Radix ſimplex, alba, lignoſa altè in terram deſcendit, plurimis filamentis tenuibus capillata. *lis* ſimplex, pedalis aut altior, teres, medullâ farctus, lævis, ramoſus, *foliis* veſtitus alternatim poſitis, abſque pediculis caulibus adnatis, colore glauco Cerinthes aut Iſatidis, duas aut tres uncias longis, vix digitum latis, circa margines altiùs inciſis. *Flores* in ſummitatibus caulis & ramorum Bellidis majoris, petalis in ambitu latis, flavis, diſcum aureum ambientibus. Diſcus autem ille componitur è floſculis in quinque ſegmenta expanſis cum ſtylo in medio, quorum ſinguli ſingulis *ſeminibus* inſident, ut in reliquis corymboſis.

Locus. *Segetes frigidiorum tractuum Galliæ, Germaniæ utriuſque, Angliæ, &c. hoc ſcatent, flavam per meſſes Cererem ornante; regionibus æſtuoſis rarius.* J. B.

4. *Chryſanthemum Creticum primum Cluſii* Ger. emac. J. B. *majus folio profundè laciniato, magno flore* C B. **Candy Corn-Marigold.**

Cubitales habet aut ampliores *caules*, ſatis craſſos, teretes, ſtriatos, duros, paucâ intus medullâ, ramoſos, colore glauco aut pallidè viridi, frequentibus *foliis* brevi petiolo inæqualiter naſcentibus ornatos, quæ in varias & profundas lacinias eáſque iterum circumcirca inciſas & valdè diſſectas diviſa ſunt. Extremis cauli & ramis innaſcuntur ampli *flores*, è ſquammoſo capite prodeuntes, duodecim aut pluribus foliis conſtantes, ſatis latis, extremo crenato, aurei initio coloris, poſtea paulatim in pallidè flavum degenerantis, latiuſculum diſcum ambientibus flavum. Flori utcunque odorato ſuccedunt capita è multis inæqualibus, longiuſculis, ſtriatis, utrâque extremitate obtuſis, & ſubfuſcis ſeminibus compacta.

Radix ſubeſt alba, digitali craſſitudine, brevis, multis fibris adhærentibus, quæ ſemine perfecto interit, è quo in terram delapſo vere ſequenti novæ plantæ exoriuntur.

Locus. Hæc Cluſio è ſemine Cretâ miſſo nata eſt. Verùm non Cretæ peculiaris eſt, nobis enim in vineis & hortis oleraceis circa Meſſanam Siciliæ & alibi obſervata eſt copioſè proveniens.

Hæc planta variat interdum floris colore mixto, ſeu partim candido, partim luteo.

5. *Chryſanthemum Creticum* 2. *Cluſii* J. B. *majus folio in minores lacinias diviſo* C. B. Cluſius his **ſecond Corn-Marigold.**

Cluſ.

Non minùs fruticoſum, minúſve altum eſt, minùs tamen craſſos habet *caules*, fungoſos & ſtriatos etiam illos, quos ambiunt *folia* non adeò diſſecta, ſed in minores lacinias & rariùs inciſas diviſa, propiùs ad Chryſanthemum ſegetum accedentia. Suſtinent extimus caulis & rami ſquammata & quaſi imbricata *capita*, è quibus naſcuntur flavi *flores*, totidem quot in primo foliis conſtantes, anguſtioribus tamen & medium orbem aureum cingentibus; quibus etiam ſuccedit ſemen ſimile ſed aliquantum minus.

Huic vel potiùs præcedenti plantæ eandem putamus

Chryſanthemum foliis Matricariæ C.B. *Chryſ. majus folio valdè laciniato flore croceo* J. B.

J. B.

Cui *caules* cubitum aut ſeſquicubitum alti, teretes, læves. Radix ſuperiori ſimilis: Folia ſine pediculis cauli ejúſque alis adnaſcentia, Matricariæ ferè diviſura, pinguia, tenera, ſapore oleraceo quanquam non ita accepto. Flores quales ſuperioribus.

Quantum differant Chryſanthema Cretica Cluſii ab hîc tradito conſiderandum, inquit J. Bauhinus. Parum certè aut nihil. Nam & deſcriptiones in pleriſque conveniunt, & utraque annua ſunt, & Chryſanthemum Matthioli in Germania & Septentrionalibus regionibus peregrinum.

Chryſanthemum minus Camerarii in Epitome Matthioli J. Bauhinus huc refert.

6. *Chryſanthemum latifolium* J. B. *Hiſpanicum rotundioribus foliis* Park. *item Chryſ. ſegetum Bæticum Boelii* ejuſdem & Ger. emac. **Daiſie-leaved Corn-Marigold.**

J. B. Ger. em.

Fibroſis albis nititur *radicibus* annuis. *Caulis* teres, ſtriatus, glaber, rubeſcens, cubitum altus, medullâ fungoſâ farctus, ramis alternis diviſus; *foliis* cinctus nullo ordine poſitis, duas tréſve uncias longis, ſemunciam aut unciam latis, ad Bellidis majoris folia proximè accedentibus, per extremum latioribus, circumcirca ſerratis, glabris, obſcurè virentibus, ſine pediculis adnatis. *Flores* extremis caulis & ramulorum hærent ſingulares, minores quàm Bellidis majoris, diſco foliíſque diſcum coronantibus (viginti numero in extremo crenatis) aureis. Florem ſuffulciunt ſquamæ viridantes. *Semen* parvum, oblongum, teres, incurvum, albidum.

Locus. Inter ſegetes non in Hiſpania tantùm, ſed etiam in Italia circa Liburnum portum nobis obſervantibus copioſè provenit.

Huic perſimilis eſt & fortaſſe eadem

Chryſanthemum parvum, ſive Bellis lutea parva latifolia J. B.

Perſimilis eſt (inquit) Bellidi majori, cujus *folia* habet, vix unciam longa, ſerrata, eodem ordine per *caulem* diſpoſita, qui ſingularis, pedalis, ſubhirſutus, ſummo vertice *florem* gerit unicum, paulò jam dictæ Bellidis minorem, radiatis in orbem foliis ſaturatè croceis umbonem ejuſdem coloris coronantibus, quæ averſa parte ſuffulciunt folia pallidè virentia, ſubhirſuta. *Radix* brevis, gracilis, multifida.

Præcipua differentia eſt in *parvitate*, quæ evenire potuit ratione loci *caulis hirſutie*, quæ tamen non
anta erat, ut hirſutum dicere auſus ſit; & *flore* in ſummo caule *ſingulari*, quod tamen perpetuum
non erat, & ſterilitati ſoli fortaſſe debeatur.

* 7. *Chryſanthemum Alpinum* 1. *Cluſii* Ger. Park. *Chryſ. Alp. incanum, foliis laciniatis* C. B. *Chr. Alp. Judenbergenſe, Jacobææ affine* J. B. Cluſius **his firſt Mountain Marigold.**

Cluſ.
Multa habet ſecundum radicem longiuſcula *folia*, Abſinthio umbellifero ſimilia, craſſa, pollicari
ngitudine, in lacinias aliquot diviſa, viridia, (in novellis tamen quædam canities conſpicitur)
nari ſaporis: *Caules* aliquot palmares, rarioribus & tenuius diſſectis *foliis* ornatos, ſtriatos; in
ibus veluti umbellæ denûm aut duodenûm luteorum *florum*, Jacobææ vulgaris floribus non mul-
m abſimilium & ejuſdem odoris. *Radix* craſſiuſcula eſt, multiſque candicantibus fibris capil-
a.
Provenit in *Judenberg*, *Spital* & aliis qui[illegible]dam Stiriæ jugis, ubi Julio & Auguſto floret. *Locus & Tempus.*
J. Bauhinus hanc plantam Jacobææ affinem facit; verùm quoniam ex ejus deſcriptione non con-
t an Flos in pappos abeat nécne, & titulum & locum quem ei aſſignavit autor tantiſper retine-
permiſimus, dum certiores de ejus notis genericis facti fuerimus.

* 8. *Chryſanthemum Alpinum* 2. *Cluſii* Park. *Alpinum foliis Abrotani multifidis* C. B. Cluſius **his ſecond Mountain Marigold.** *Chryſ. Alp. Etſcherianum, Jacobææ affine J. B.*

Cluſ.
Huic numeroſa proximè radicem naſcuntur *folia*, Abrotani maris foliis reſpondentia, dilutiore
ditate nitentia, & odore ſi terantur non ingrato, ſapore verò amaricante & minimè grato: ex
caules exeunt pedales, minoribus foliis onuſti, in aliquot interdum ramulos diviſi, qui ſingu-
aut geminos ſuſtinent *flores*, Chamæmelo vulgari majores, inodoros, omnino flavos, hoc eſt,
dium orbem luteum cingentibus etiam luteis foliis, ſatis latis. *Radix* fibroſa & nigricans eſt,
réſque à latere ſpargit ramos.
nvenitur in Etſcher, Snealben, Veytzalben & celſis aliis Alpium Stiriæ jugis. Floret Au- *Locus.*
o.
De genere hujus plantæ nihilo certiores ſumus quàm de ſuperioris: hîc maneat donec de eo cer-
s conſtiterit.

A. 9. *Buphthalmum vulgare* Ger. *Dioſcoridis* C. B. *Matthioli, ſive vulgare Millefolii foliis* Park. *Chamæmelum Chryſanthemum quorundam* J. B. **Common Oxe-eye.**

aulibus cubitalibus & majoribus, tenuibus, & incana lanugine obductis, pluribus, propter ter-
rubentibus, ex lignoſa *radice* obliquè exortis, ramoſis *folia* adnaſcuntur itidem lanuginoſa,
efolii, denticulata, pinnatáque, multò minora, quippe quæ non temere unciam longitudine
rent, odore Chamæmeli. In ſingulorum ramorum faſtigio *flos* unicus, Chryſanthemi, totus
s, ſive quæ in ambitu ſunt folia ſpectes, ſive diſcum, qui rigidulis apicibus aſper eſt: *Calyx*
o cui inſidet incanus, Chryſanthemi inſtar ſquamoſus eſt.
ariis Germaniæ in locis hanc plantam obſervavimus ſpontaneam; circa Florentiam quoque *Locus.*
æ in alveis torrentum & alibi.

* 10. *Buphthalmum Cotulæ folio* C. B. ejuſdémque *Buph. caule & flore purpuraſcente, ex ſententia fratris. Buph. alterum Cotulæ folio* Park. ejuſdémque & Ger. emac. *Chryſanthemum tenuifolium Bæticum* Boelii. **Camomile-like Oxe-eye.** *Buphth. tenuifolium folio Millefolii ferè* J. B.

. B. Ger.
adice eſt brevi, tenui, candida, paucis fibris capillatâ. *Caules* habet tomentoſos, tenues, ſtriatos,
ubros, cubitales & longiores, frequentibus ſatis ramis multifidos; per quos *folia* naſcuntur ad
efolii tomentoſi folia accedentia [tenuiſſimè diſſecta & foliis *cotulæ fœtidæ* perſimilia *Ger. emac.*]
diſpoſitione & diviſurâ ferè, verùm nonnihil latiora. *Flos* ſingulis ramis in cacumine hæret
us, magnus, radiatis in ambitu foliolis longiuſculis, extremo crenatis, tredecim aut quatuorde-
aureis coronatus, diſco concolore; *calice* folioſo, lanuginoſo, caneſcente. Foliorum ſiccorum
nullus memoratu dignus.
oliola floris diſcum cingentia (inquit Cluſius) ſubtus plerunque nonnihil purpuraſcunt aut ru-
nt; hinc, ut puto, Buphthalmum caule & flore purpuraſcente *C. B.* ramuli plerunque humi
ſunt, & folia quàm Chryſanthemi Valentini craſſiora.
irca oppidum Aquæ mortuæ nuncupatum obſervavit & eruit Cluſius. *Locus.*
Horto Medico Leydenſi habetur Buphthalmum folio Chamæmeli non deſcriptum: q. quomo-
ifferat à præcedente.

* 11. *Buphthalmum Creticum Cotulæ facie flore luteo & albo* Breynii.

Breyn.

Hæc Chamæmelo perſimilis albam poſſidet *radicem*, denſis fibris ſe in terram figentibus, tenuibus, & aliquantulum tortuoſis: initio nullius manifeſti ſaporis, ſed diutiùs in ore dentibus preſſa ſatis acrem, fermè ut Pyrethri, linguæ relinquens. Ex illa denſa in orbem circa terram *folia* erumpunt, leniter hirſuta, magnitudine, diviſurâ & formâ Pyrethri Bellidis flore *C. B.* planè reſpondentia: inter quæ *Caulis* pænè cubitalis, nonnunquam tamen duntaxat pedalis, rotundus, mollis, cum tempore durior, coloris viridis, vel ex viridi albicantis propter hirſutiem, ſurgit; *foliis* minoribus, chamæmeli magis convenientibus, ſed craſſioribus, in lobulos latiores diviſis: ex quorum ſinu alæ, ut plurimum longitudine caulem ſuperantes, in tali abundantia, præſertim circa radicem, prodeunt; ut denſa & orbiculata plantæ effigies ſubinde videatur ob alarum multitudinem obliquè & reſupinè ſe propagantium. *Flores*, quibus ſubeſt ſquamoſum capitulum, ſquamulis viridibus lanuginoſis triplici ſerie contextum, Buphthalmi Alpini floribus non parùm aſſimilantur, niſi quod *illorum* petala, tredecim plerunque numero, majorem, in medio pauliſper quaſi exculptum ſive concavum, ex plurimis flavis tubulis condenſatum orbem circumambientia, breviora, latiora, lineis ſeu plicis ſtriata, & dilutiore flavedine ſunt imbuta, imprimis cùm ad ſenium vergunt, & parte inferiore ubi pænè tantùm ſulphurea, conſpiciuntur. Primus horum florum in medio plantæ ſupra caulem menſe Junio exit, deinde alii in alarum majorum cacuminibus, & tandem reliqui in ramulis lateralibus veluti ſuccedanei ità ſe excipiunt, ut planta hæc totam non modò calidam æſtatem atque autumnum fertilem floribus condecoret, ſed triſte ſenium etiam ſubinde anni genialiter coronet; meſſemque ſemper uberrimam latè compreſſorum ſeminum, ſaturè purpureorum, inter ſquamulas tenues membranaceas & latas, ejuſdem planè coloris, nitentes, firmiter & ſolidè jacentium proferens; quæ tandem ſicuti etiam ſquamulæ ipſæ, Regiæ ſuæ ſplendorem purpuræ cum illepido colore ſpadiceo triſti commutant, & in generis ſui conſervationem quotannis apud nos ſunt ſerenda. Planta hæc nullius excellentis eſt odoris, præter flores, ſubdulcem & medicatum quadantenus, ſapori calidiuſculo & aromatico pænè ſimilem, ſpirantes.

Datur alia hujus ſeu ſpecies, ſeu potiùs varietas, petalis diſcum illum luteum circumradiantibus albis, ſeu ſplendidè argenteis, unde flores Pyrethro perquam ſunt ſimiles, planta ipſa Chamæmelo, ut non facilè queat diſcerni.

Hujus ſemen habuit ex horto Academico Lugduno-Batavo.

* 12. *Chryſanthemulum Ericoides C. bonæ ſpei* Breyn.

Breyn.

Ante florum proventum adeò Ericæ Coris folio ſimile, ut eruditiſſimus etiam botanophilus congenerem ei exiſtimaturus ſit. Parvus enim eſt *Frutex*, complurimos, graciles, lignoſos ſubrubentes, & veluti quibuſdam tuberculis obſitos proferens ramulos: qui in ſuperiore, ubi leniter lanuginoſi, parte foliolis Ericæ Coris folio ſecundæ *Cluſ.* perſimilibus, adeò confertis ſunt onuſti, ut nullum ferè lignum conſpiciatur. Summis ramulis ſinguli, vel bini aliquando, ſæpius tamen numero plures, quaſi in umbellam diſpoſiti, inſident *Floſculi*, Millefolii non multo majores, petalis multis pallidis diſcum parvum radiantibus, è Capitulo foliolis crebris ſibi invicem incumbentib compacto prodeuntes.

His marcidis *ſemen* ex fuſco ſpadiceum, turbinatum, uvæ acinis ſimile, ſed multo minus, ſup riùs verò, ubi anguſtius, denticulis quaternis duriuſculis veluti coronula, in modum Chryſanthe Canadenſis bidentis ferè, donatum ſuccedit, in materia quadam villoſa latens.

In Catalogo Horti Medici Edinburgenſis duas adhuc alias Chryſanthemi ſpecies invenio, Altera dicitur *Chryſanthemum latifolium Tingitanum*; Altera *Chryſanthem. Africanum pumilum procumbens, flore cernuo, nudo, luteo*; de quibus quoniam mihi nondum conſpecta fuerint, quod dicam non habeo.

Nec quicquam nobis dicendum ſuppetit de Buphthalmo tenuifolio peregrino N. D. Hort. *Ludg. Bat.*

CAP. V.

De Chryſanthemo ſeminibus longis, compreſſis ſeu Flore Africano.

Hujus notæ ſunt floris calyx integer oblongus, petala lata, ſemina longa compreſſa: folia lac niata, Tanaceti æmula.

1. *Flos Africanus major polyanthos* Ger. *major ſive maximus multiplex* Park. *Tanacetum f Flos Africanus major flore pleno* C. B. *Tagetes maximus rectus flore pleno multiplicato* J. B
The African Marigold.

C*Aulem* producit teretem, ſtriatum, bicubitalem aut altiorem, craſſitudine pollicari, copioſâ in tus medullâ albâ farctum, geniculatum, ramoſum. *Folia* in caule ex adverſo bina, in ſu mis tamen caulibus & ramulis ſingularia, Tanaceto nonnihil ſimilia. [F. Columna Valer næ ſuæ vulgari ſimiliora eſſe ſcribit quam Tanaceto] pinnata, lobis utrinque ſenis ſepteniſve c imp

mpari in extremo commiſſa, odore non ita gravi ac minoris generis, lætè virentia, marginibus ſer-
atis, in acumen deſinentia. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis ſingulares pediculis brevioribus
uàm in minori genere, propè imum calicem turgidis & concavis è calicibus oblongis, pluribus
elut palis in angulos acutos deſinentibus compoſitis, pleni, pulcherrimi, flavi aureíve. *Semina* tenuia,
blonga, nigra. *Radix* tenuibus fibris, mollibus,copioſis ſummæ telluri hæret, ut rectè *Columna.*

Hujus plantæ ſex varietates recenſet F. Columna: *Prima*, Caryophyllus Mexicanus maximus po-
anthos, latis petalis & croceo ſaturo colore, dicitur: *Secunda*, minor & luteo colore: *Tertia*,
mplici flore umbonem habente floſculis exiguis Chryſanthemi modo, & barbulis ſive petalis mag-
s, octonis utplurimum vel novenis aliquando, & croceis: *Quarta* ſimilis ſed pallente colore:
uinta flore fiſtuloſo ſimplex: *Sexta* flore fiſtuloſo polyanthos.

2. *Tagetes Indicus minor ſimplici flore, ſive Caryophyllus Indicus, ſive Flos Africanus* J. B. *Tanacetum Africanum, ſive Flos Africanus minor* C. B. *Flos Africanus minor ſimplex & multiplex* Park. *minor ſimplici flore* Ger.

J. B.

Striatos producit *caules* dodrantales, aut paulò majores, intus fungoſos, alis aliquot concavos. *Fo-*
Tanaceto ſimilia, pinnata, ex quinque, aut pluribus conjugationibus ad octo, imparíque extre-
o commiſſa, odore viroſo, gravi: ſingularia ſaturatè virent, tres aut quatuor uncias longa, ſe-
nciam circiter lata, circumquaque denticulis ſerrata, in acumen deſinentia. *Flores* extremis ra-
lis hærent ſingulares, ex calyce turgidulo oblongo, ſimplici foliorum ordine radiati, colore in-
ex flavo, ſupra ex flavo ferrugineo holoſericeam telam imitante: Medium obtinent ſtamina
nerosa, flaventia, quibus appenduntur *ſemina* tenuia, longa, nigra. Radix brevis, fibroſa, ac
è terra prodit, bina habens longiuſcula folia.

præcedente differt, 1. Partium omnium parvitate. 2. Caulibus infirmioribus, humilioribus,
lis magis diffuſis in latitudinem & terram verſus reclinatis. 3. Pediculis florum longioribus
olore ferrugineo florum. 4. Odore graviore & magis viroſo, tum foliorum, tum florum.

Hujus etiam duplex habetur varietas, altera flore ſimplici, altera flore pleno ſeu multiplici. Sic
niverſum octo habentur hujus ſpecies ſeu varietates.

otandum autem ſecundam majoris varietatem, quam Columna *minorem* & luteo colore vocat, &
allidum dilutiorem deficere ſcribit, à J. Bauhino Tagetem Indicum medium flore luteo pal-
dici, qui eam citiùs florere affirmat quàm majorem.

iſtoria plantarum Mexicanarum Fr. Hernandez alterius adhuc Floris Africani ſpeciei meminit
n ſeptimo in loco pingit, & ſic breviter deſcribit. Majuſculum eſt ſeptimum *Tepecen-poal*
itl nuncupatum, ſed exilioribus luteíſque floribus, qualia ſunt quoque ipſius plantæ folia, quæ
omnium minima.

De viribus hujus plantæ Hernandez in Hiſtoria prædicta hæc habet.

i pollet diſcuſſoria & aperienti. Foliorum ſuccus ebibitus, aut folia ipſa contuſa & ex aqua e- *Vires.*
, vinóve, ventriculum gelidum contemperant, menſes, urinam, & ſudores eliciunt, frigora in-
ittentium arcent illita paulò ante acceſſionem; flatum diſcutiunt, Venerem excitant, cache-
à cauſa frigida ortam vitio hepatis curant, aperiunt obſtructa, convulſa laxant, hydropem le-
vomitum ex aqua tepida procurant, & tandem febrium rigoribus, imò & febribus ipſis ex-
atâ per urinam & per ſudorem cauſâ medentur.

erùm Dodonæus vim ei veneficam ineſſe prodidit, experimento in Fele facto qui ejus eſu ex-
us eſt: quin & mures arroſis ſeminibus mortuos repertos addit, & puero ex eſu floris os ac
intumuiſſe & porcis quibuſdam fuiſſe exitio. Quæ tamen (inquit Joan. Terentius *) non con-
unt hanc herbam venenum eſſe & inter ſpecies Tanaceti referre non poſſe; & deinde Dodo- ** Notis in Recchum.*
argumenta refutat.

ruatur ille ſuo judicio: ego in Dodonæi & J. Bauhini ſententiam concedere, quàm anceps
icamentum experiri mallem; nec in humano corpore periclitari quod porcis, felibus aliíſque
nalibus pernicioſum eſſe conſtiterit, conſultum duco.

lantam hanc Africæ indigenam eſſe vel nomen evincit; at nec ſolius Africæ, ſed Americæ ut *Locus.*
Fr. Hernandez plantarum Mexicanarum hiſtoria patet.

SECTIONIS PRIMÆ

MEMBRUM SECUNDUM.

De Herbis Corymbiferis barbulis medio diſco concoloribus, floribus in Umbellæ formam diſpoſitis.

CAP. I.

De Ptarmica.

PTarmica ex re nomen habet, quoniam Πταρμὸς, id eſt, Sternutamenta provocat. Notæ ejus ſunt Flores in umbella, barbulis diſco medio concoloribus; folia integra, ad margines duntaxat ſerrata.

A. 1. *Ptarmica* Ger. *vulgaris* Park. *vulgaris, folio longo ſerrato, flore albo* J. B. *Dracunculus ſerrato folio pratenſis* C. B. **Sneezwort, Baſtard Pellitory:** *nonnullis* **Goo tongue**, *id eſt Lingua anſerina.*

J. B.

Eſt ubi tres ſuperet cubitos, ſæpiùs minor, cubitalis, radice obliquè acta & velut geniculata, fibris majuſculis & longiſſimis donata, ſapore acri & fervido: *caule* ſingulari, tereti, glabro fiſtuloſo, gracili, ſatis tamen rigido; cui alterno aut potiùs nullo ordine poſita adnaſcuntur *folia*, ab imo ad ſummum, Draconis eſculenti, argutis aſperiuſculíſque denticulis circumquaq; ſerrata, atro virore ſplendentia, ſapore fervido, Pyrethri mitiore. Summus ſcapus nonnihil anguloſus & ſubhirſutus in ſurculos aliquot dividitur, qui umbellatim *flores* geſtant candidos [tam diſcum medium, quàm petala eum undique radiatim cingentia] Millefolii terreſtris, duplo aut triplo majores, odore non diſſimili ſed remiſſiore. Diſcus floris medius è plurimis floſculis arctè ſtipatis & in quatuor ſegmenta acuta diviſis componitur.

Locus & Tempus. In pratis udis & paluſtribus Julio menſe floret.

Florum calices in hac planta quàm Millefolii breviores è pluribus ſquamis coagmentantur. Flores ut multò majores quàm Millefolii, ita minùs crebri & conferti in ſummis caulibus longioribus pediculis inſident, nec adeo exactè ſimul umbellam efformant. Variat interdum flore pleno ſeu multiplici, hinc Dracunculus pratenſis flore pleno *C. B.* & aliorum.

Guſtu eſt acri & fervido. Siccæ pulvis naribus inditus, ſternutamenta movet, unde ei nomen. *Radix* commanſa caput purgat & dentium dolores mulcet pituitam eliciendo. Herba cruda additur acetariis ad frigiditatem eorum temperandam & corrigendam.

2. *Dracunculus Alpinus Agerati foliis incanis* Hort. Reg. Pariſ. *&* Lugd. Bat.

Nos olim Cantabrigiæ coluimus plantam Londino miſſam nomine Agerati flore albo, quæ revera potiùs Ptarmicæ ſpecies erat. Folia ei longiora erant quam Agerati vulg. acutiora, ad margines profundiùs ſerrata: *Caules* elatiores: *Flores* radiati, pallidi; odor (quantum meminimus) ſatis validus Agerati. An hæc ſit quæ Pariſiis & Leydæ colitur ſub titulo allato neſcimus. An Ageratum foliis ſerratis Monſpelienſium majus pallidè luteo flore nonnullis.

3. *Dracunculus Alpinus folio Scabioſæ* C. B. *Ptarmica Alpina ſive Dracunculus Alpinus Scabioſæ folio* Park.

C. B. prod.

Radicibus eſt fibroſis; *cauliculis* rotundis, pedalibus, in ſummo in alas brachiatis: foliis inſtar Scabioſæ laciniatis, altè inciſis & crenatis: floſculis in ſummis virgulis quoad diſcum medium ſubluteis, quem foliola albida ut in Chamæmelo vulgari ambiunt.

In Helvetiorum pratis Alpinis propè Fabarias & in Gothardo provenit, Julióque floret.

4. *Ptarmica Virginiana folio Helenii* Moriſ. prælud.

Planta eſt bipedalis, cujus caulibus adnaſcuntur *folia* lata & oblonga, Helenii foliis haud abſimilia. *Flores* fert albidos, *ſemináque* Ptarmicæ ſeminibus omnino ſimilia.

Hæc planta à nonnullis ad Coſtum hortorum refertur, rectiùs tamen hic ponitur.

CAP.

Cap. II.

De Abſinthio Umbellifero dicto.

A Foliorum diviſura & colore Abſinthium æmulante nomen huic plantæ à Cluſio impoſitum eſt. Verùm ad Millefolium propiùs accedit quàm ad Abſinthium, ob flores radiatos & barbulas diſco medio concolores.

1. *Abſinthium album* Ger. *album ſive umbelliferum* Park. *albis floribus, capitulis ſquarroſis* J. B. *Alpinum umbelliferum latifolium* C. B. **Tufted Wormwood.**

Cluſ.
Dodrantalibus aſſurgit *cauliculis* [ſeſcuncialibus & dodrantalibus & mediæ magnitudinis] graci-
s, incanis, in quibus rara & exigua ſunt *folia,* tota incanâ lanugine & velut tomento obſita,
a radicem majora, Bellidis majoris foliis non valdè diſſimilia, minora tamen & magis inciſa
Bauhino Abſinthii vulgaris in morem profundè laciniata] ſatíſque craſſa, eximiæ amaritudinis.
mis cauliculis octoni aut plures inſident *floſculi,* in umbellam diſtributi, floribus Achilleæ non
ares, ſed majores, ſeptenis aut octonis candidis foliolis medium orbem (ex aliis exiguis floſcu-
lis luteo ſtylo præditis efformatum) cingentibus conſtantes. *Semen* deinde quale Abſinthii vulga-
ris, odoratum. *Radix* nigra eſt, aliquot fibris donata, & à lateribus propagines ſpargens.
In Auſtriæ Stiriæque celſiſſimis jugis à Cluſio obſervatum, nec alibi uſquam. Junio & Julio flo- *Locus & Tempus.*
re Variat inſigniter magnitudine ratione loci in quo creſcit.

* 2. *Abſinthium umbelliferum, Mutellina quibuſdam* J. B. *An Abſinthium umbelliferum alterum Italicum* Lob? *Abſinth. umbellif. hortenſe* C. B?

J. B.
adice nititur craſſa, perenni ut videtur, *caules* emittente plures, palmares & paulò majores, per
ut & in ipſorum faſtigiis corymbi conſpiciuntur rariores, ſatis magni & ni fallimur lutei.
tenuia, Abſinthii Seriphii diviſurâ, candidiſſima, hirſuta, ſapore amaro, ingrato. Ex ſicca.
bſinthii alterius Italici *Lob.* notæ hæ ſunt. Ortu, colore incano, & habitu ipſo non ità diver-
eſt ab Abſinthio albo, ſed omnia exiliora multo, Cauliculos plures ſpithamæos emittit, ſummis
culos in glomeratis capitulis incanis gerens.
Pona Italicè Abſinthii Alpini umbellif. 3. genus meminit; quod C. Bauhinus *Abſinth. Alp. Um-
lif. tenuifolium & minus* appellat.

3. *Corymbif. Millefolii umbellâ, folio alato & laciniato.*

dix ei alba, obliqua, repens, fibris longis, crebris firmata. *Caules* erigit cubitales, teretes,
s, brevi & vix perceptibili lanugine obſitos. *Folia* alata, quatuor aut quinque pennarum con-
onibus conſtant ſingulæ pinnæ & extremum etiam folium circa margines dentatæ, & ſubinde
inciſæ aut laciniatæ ſunt: pinnulæ & laciniæ in acutos cuſpides exeunt. *Flores* in ſummis cau-
(qui in plures ramulos dividuntur) velut in umbellas digeſti, albi & Abſinthii albi umbellife-
ribus omnino ſimiles. Nullus in hac planta, vel odor, vel ſapor inſignis; initio guſtanti ſub-
a videtur.
ſylvis montoſis propè maximum Carthuſianorum cœnobium in Delphinatu Galliæ naſcitur. *Locus.*
floret. Hanc plantam indictam puto, ni fortè Moriſonus titulo *Millefolii Tanaceti foliis* eam
igat. Folia tamen hujus à Tanaceto plurimum abludunt.

Cap. III.

De Millefolio.

Millefolium, Græcis Μυελόφυλλον & Χιλιόφυλλον à multitudine foliorum, Achillea, Ἀχίλλειος, ab
Achille primo ejus inventore dicta eſt. Plin. lib. 25. cap. 5. Invenit & Achilles diſcipulus
Chironis quâ vulneribus mederetur, quæ ob id Achillea vocatur, hâc ſanâſſe Telephum
r.

jus characteriſticam facimus flores in umbellæ formam diſpoſitos, barbulis medio diſco con-
bus, folia tenuiſſimè diſſecta.

A. 1. *Millefolium vulgare* Park. *vulgare album* C. B. *terreſtre vulgare* Ger. *M. Stratiotes pennatum* J. B. **Common-Yarrow or Milfoil.**

J. B.
ique viarum obvium eſt Millefolium, *caulibus* dodrantalibus, cubitalibus & altioribus ſurgens,
licet tenuibus, teretibus, ſtriatis, hirſutis, medullâ farctis, qui circa ſummitatem in aliquot
s dividuntur, atque hi rurſum in plures petiolos, qui *flores* in umbella ferunt odoratos, parvos,
colore

colore albos aut ſubpurpureos, quinque, ſeptem, paucioribus aut pluribus foliis conſtantes ex caliculo ſquamato. *Cæterum diſcus floris medius è plurimis floſculis albis in quinque acuta ſegmenta partitis componitur: folia marginalia, quæ diſcum in circulum ambiunt frontata ſunt, frcnte duplici crena in duos denticulos diviſo. Folia* pinnata ad coſtam alligantur, tenuibus Chamæmeli diviſuris, ſed compoſitioribus rigidiuſculis, ſuave olentibus, ſapore acriuſculo. *Radix* lignoſa & fibroſa nigricat, & in terra ſe diffundit.

Folia in toto hoc genere [Corymboſarum] quantum memini, ſingulatim caulibus adnaſcuntur. Millefolium vulgare purpureum minus *C. B.* & aliorum, cùm ſolo floris colore à præcedente differat, diverſa ſpecies cenſenda non eſt. Variat enim hoc modo Millefolium vulg. floris colore in paſcuis ubique.

* 2. *Millefolium odoratum minus Monſpelienſium* Hort. Blæſ.

Multò minus eſt quàm vulgare, *foliis* caneſcentibus, odorémque habet ſuavem & aromaticum. Plurimis in locis herbidis circa Monſpelium repit, ut propè pontem *Villæ novæ* & alibi.

Locus.

Vires.

Hujus vires Schroderus ſic breviter recenſet. Vis ejus ad ſanguinem ſiſtendum. Uſu itaque interno convenit in hæmorrhagiis & fluxionibus omnis generis, narium, uteri, alvi, vulnerum, ſcreatu ſanguinolento, vomitu, urinâ retentâ, calculo, mictione ſanguinolenta, gonorrhœa, hæmorrhoidibus, fluore uterino, mariſcis, &c. Extrinſecùs adhibetur utiliter Cephalalgiæ, hæmorrhagiæ narium & vulnerum, vulneribus conſolidandis, tumoribus hæmorrhoidum, herniæ, ictibus venenatis, tumori penis, &c.

** De Medicam. Officin.*

Recentior obſervatio (inquit * C. Hofmannus) docuit Millefolium noſtrum tantum abeſſe facultate hæmorrhagias ſiſtendi, ut etiam cieat. [At J. Bauhinus quòd Millefolio ſanguis è naribus irritetur ex affrictu contingere arbitratur.] Tam etiam vehemens eſſe diureticum, ut diuturniore uſu cruentas urinas pariat. Hofmannus ergo diſtinguit & Millefolium quod acerbum eſt vim illam glutinandi obtinere putat; quod amarum deobſtruendi & diſſolvendi, urinas educendi, lumbricos necandi, &c. Acrimonia & amaror manifeſta ſunt in Millefolio minore Cordi, itémque nobili Tragi.

Verùm quâcunque tandem qualitate id efficiat, multa exempla hæmorrhoidum curata decoctionibus Millefolii adducit Riverius in Obſerv. Centuriis & multi alii Scriptores, ut nos monuit D. Tancredus Robinſonus.

3. *Achillea ſive Millefolium nobile* Ger. *Achillea Sideritis ſive nobilis, odorata* Park. *Achillea millefolia odorata* J. B. *Tanacetum minus album odore Camphoræ* C. B. Achilles his Iron-wort.

J. B.

Millefolio terreſtri cognata eſt Achillea, ſic ut non omnibus obvium ſit diſcrimen. *Virgis* frutica aliquando tricubitalibus, nonnunquam palmaribus, ſtriatis. *Folia* Millefolii vulgaris ſeu terreſtris, ſed latiora, breviora, multifida, colore non ità viridi prædita, ſapore amaro, odore valido aromatico. *Umbellas* fert corymborum Millefolii jam dicti, foliolis candidis medium orbem aureum cingentibus.

Locus.

In Germania ad Rhenum flumen, Gallia Narbonenſi circa Monſpelium, & in Italia paſſim provenit.

Parkinſonus Tanacetum minus flore albo ab hoc diverſum facit, quàm rectè ipſe viderit.

Novi quaſdam mulieres qui ſe ab abortu præſervârunt ſolo uſu decenti Millefolii vulgaris. S. P Quadripart. Botan. Claſſ. 2. p. 91. *Idem.*

Vires.

Ad ſanguinis ſputum, ℞ pulv. Millefolii ʒij. propinetur cum ſucco Plantaginis. Multùm ju & multò magis ſuccus, inquit Matthiolus.

Ad ſanguinem è naribus eliciendum Millefolium quàm optimè conducit; aſperitate namque ſua & duritie acuminata venas in naribus capillares aperit: Naribus etenim indatur, mox internè nares premantur & fricentur, unde multis ſolet elici & facilè ſanguis & ſatis copioſus. *D. Soame.* Hinc noſtratibus Noſe-bleed dicitur.

Tuber quod in hujus radice nonnunquam excreſcit, oritur ex venenato quodam aut fermentativo liquore in vulnus ſeu puncturam ab inſecto aliquo inflictam unà cum ovo immiſſo [ab eodem intellige inſecto] qui cum ſucco radicis mixtus, tumorem excitat qui ſit receptaculum & velut uterus ſeu matrix ovi & vermiculi excludendi, eíque alimentum & tutelam miniſtret: unde *Millefolia tuberoſa* à Jac. Cornuto *pro diverſa ſpecie minùs rectè ponitur.*

Sennertus in fluxu menſium nimio ſequens exhibet. ℞ Succi Millefolii ʒiij. Sacchari ʒj. Detur D. Soame è Dola. Lib. 5. C. 4. S. 10.

* 4. *Millefolium maximum umbellâ albâ* C. B. prod.

C. B.

A præcedente [Millefolio vulg.] excepta magnitudine in paucis differt. *Caulibus* eſt ſeſquicubitalibus, craſſis: *foliis* circa radicem palmum longis, uncias quatuor latis, tenuiſſimè inciſis, & è multis minutiſſimis alatis foliolis conſtantibus, ſed minoribus & tenuiſſimè inciſis quæ circa caulem ſunt, qui in ramos plures brachiantur, quibus ſingulis umbella, uti in Millef. vulgari ſed major, floſ*culis* albis referta inſidet.

Locus.

In horto Patavino crevit; & ſanè niſi aluiſſent in horto botanico, pro vulgari Millefolio habuiſſet inquit Deſcriptionis autor C. Bauhinus.

* 5. M

* 5. *Millefolium purpureum majus* C.B. *flore rubro* Cluſ. Ger. *rubro flore maximum* Park. **Red-flowered Yarrow or Milfoil.**

C. B.
Ex *radice* craſſa ſatis *caules* plures ad cubitum & ſeſquicubitum excreſcunt : *foliis* ut in vulgatiſſi-
o' Millefolio diſpoſitis ; umbella magna *flores* elegantiſſimos rubri coloris & quinquefolios conti-
ens, in quorum medio *apices* pallidè flaveſcentes, qui gratiam addunt, emicant. *Flores* contriti me-
catum odorem ſpirant. Millefolium rubro flore Cluſii foliis erat vulgari tenuioribus.

De loco hujus natali non conſtat.

* 6. *Millefolium Alpinum incanum carneo flore* C.B. *Alp. Cluſii, parvum, nonnihil incanum, carneum* J. B. *Alp. incanum* Park.

Cluſ.
Elegans hæc plantula dodrantalem ſive palmarem altitudinem non excedit, multis *foliis* circa
icem ſtratis, tenuiſſimè inciſis & veluti è multis minutiſſimis alatis foliolis conſtantibus, non-
il incanis : Candicantes *cauliculi* ſatis craſſi, hujuſmodi foliis iiſque minoribus & tenuiſſimè in-
s obſiti : Umbella *floſculorum* denſiſſima, qualis in vulgari Millefolio, ſed dilutiore rubro co-
e ſive carneo nitentium. Radix vix à vulgari differt, fibroſa admodum & ſumma tellure ſer-
ns.

Sponte provenit in Judenberg & Spital, Stiriæ Alpibus, atque flores profert Auguſto. *Locus.*

* 7. *Millefolium Alpinum incanum flore ſpecioſo* J. B.

. B.
almaris eſt plantula, *radiculâ* ſimplici, ruffa ac pænè nigra : è qua *folia* prodeunt duas aut tres
as longa, rariùs pinnata, tomentoſa, longiuſculis ac ferè uncialibus pediculis hærentia. Colicu-
omentoſis item prædictis ſimilia quoque hærent *folia*, ſed aliquanto minora, brevioribúſque pedi-
donata. Eorum verò ſummitatibus *flores* inſident quinque aut ſex, ſquamati, corymbati, ut
cca colligimus.

egit hanc Platerus in Valleſiæ montibus. *Locus.*

8. *Millefolium luteum* Ger. Park. *tomentoſum luteum* J. B. C. B. **Yellow Milfoil.**

. B.
Dodrantalis eſt herba, multos ex *radice* craſſa, dura, repente, fibris Hellebori æqualibus, quibuſ-
m minoribus, colore nigricante aut cinericeo foris, intus flavo, ſapore dulcibus (in ſicca planta)
atâ, *caules* emittens, rectos, ſatis robuſtos, in quorum cacumine denſæ micant *florum* umbel-
illefolii vulgaris terreſtris, aureo tum foliorum, tum umbilici colore fulgentes. *Folia* per
los tomentoſos Millefolii Stratiotis, ſed multa minora, minutiúſque inciſa, incano villo pu-
ntia.

riat magnitudine foliorum hirſutie aliiſque accidentibus pro ratione loci in quo oritur. V. Clu-
& J. Bauhinum.

rca Avenionem & ad viam quæ Auriaco Avenionem ducit copioſam invenimus : Cluſius eti- *Locus.*
Murciano regno.

9. *Millefolium Creticum* J. B. *incanum Creticum* C. B. Park. **Candy Milfoil.** *Stratiotes Millefol.* Belli Ep. 2. ad Cluſ. Alpin. exot.

B. prod.
ulibus eſt lignoſis, rotundis, incanis, ſeſquipalmaribus : *foliis* Chamæcypariſſi (cui adeò ſimi-
ut exercitatiores etiam Botanicos decipere poſſit) formâ oblongis, denticulatis, incanis, vel,
oſcorides, avicularum pennas imitantibus. *Caules* in ſummitate in ramulos abeunt, qui um-
n ſatis compactam ex *floribus* ex albo flaveſcentibus compoſitam ſuſtinent. *Sapore* eſt amarican-
matico, ad Santonici ſeu ſeminis contra vermes Officinis dicti ſaporem accedente.

rkinſonus ex hac planta duas facit, priorem Millefolium incanum Creticum vocat ; poſterio-
Stratioten millefolium Creticum.

* 10. *Millefolio Alpino affinis planta, quibuſdam Iva moſchata* J. B. *Tanacetum Alpinum* C. B. Park. *Iva moſchata Rhœtis, Tanaceto cognata herbula* Geſn. Hort.

B.
os aut tres pollices alta eſt, paulò etiam amplior, *coliculo* junceo, ſimplice : *foliis* veſtito Mil-
Alpini, licet non hirſutis, nec ità ad Millefolium vulgare accedentibus. *Flores* plures quàm
folio Alpino, umbellati, ſed minores, rotatim agmine foliorum alborum magnorum circum-
, apicibus in medio numeroſis ex capitulo ſquamis nigris, Alpini Millefolii in modum com-

* 11. *Millefolium Tanaceti foliis* Moriſ. prælud.

Hujus *folia* ſub exortum antequam excauleſcat planta, adeò ſunt Tanaceti foliorum æmula, ut nonniſi ab oculato Botanico diſtingui poſſint.

CAP. IV.

De Matricaria tenuifolia, flore unicolore.

CUm Matricariæ odore convenit, aliàs florum barbulis medio diſco concoloribus reliquis hujus generis ſimilis eſt.

* 1. *Matricaria foliis Abrotani* C. B. *Parthenium* σμικρόφυλλον J. B. *Matricaria ſive Parthenium tenuifolium* Park. **Fine-leaved Feverfew.**

J. B.

Seſquipalmari eſt altitudine, *radice* parvâ, lignoſâ, candidâ, parùm fibratâ, ex qua *cauliculi* aliquot exurgunt rotundi, aliquantùm ruſeſcentes, in quibus, imâ præſertim & terræ vicina parte, *folia* ſunt tenuia, foliis Abrotani ſimilia, ut ovum ovo magis ſimile non ſit. In ſummis cauliculis *umbellæ*, & in iis *floſculi* multi, albi compacti, quales in vulgari Millefolio cernuntur, ut inſpicientes prima fronte facilè deludant, Millefolium eſſe judicaturos. Plantæ ſapor amarus eſt, odor gravis, ſimilis vulgari Parthenio. Quare congeneres eſſe plantas Myconus putat.
Ex Hiſpania delata eſt hæc planta.

* 2. *Matricaria Alpina Chamæmeli foliis* C. B. *Matricaria ſive Parthenium Alpinum* Cluſii Park.
Matricaria Alpina Cluſii Ger. **Mountain Feverfew with Camomile-like leaves.**
Millefolium Alpinum J. B.

Cluſ.

Multis ex fibroſa *radice*, Chamæmeli modo, fruticat ramulis, pedalibus, viridibus, quos ambiunt *folia* Anthemidi prorſus ſimilia, multiplici inciſione diviſa, Cotulæ aut Matricariæ ferè odore, guſtu calido, attamen non ingrato: Extremis cauliculis multi *flores* inſident, umbellatim congeſti, Abſinthii Alpini umbellif. floribus proximè accedentes, hoc eſt, exigua capitella ex albo & pallido commixta, ambientibus ea ſenis aut octonis latiuſculis albis foliis, ejuſdem cum ipſa herba odoris. Rami ſive cauliculi humi procumbunt, & ex una (uti dixi) radice prodeuntes, ſubinde fibras agunt & nova germina procreant.

Locus. Invenitur in Sneberg, Snealben & Durrenſtein jugis magnâ copiâ ; florétque duntaxat *Auguſto*: nam cùm in acclivitatibus & circa ſcrobes naſcatur, quas diutiùs inſidere ſolet nix, feriùs *illud* florere neceſſe eſt.

Culturam non admittit, nec hortis aſſueſcit, quamcunque diligentiam adhibueris.

Videſis deſcriptionem J. Bauhini, quæ fortè eſt diverſæ plantæ, nam flores quadruplo quintuplove majores facit Millefolii vulgaris floribus.

SECTIO PRIMÆ

MEMBRUM TERTIUM.

De Herbis Corymbiferis cum barbulis, diverſi à medio diſco coloris, floribus ſolitariis aut ſparſis.

CAP. I.

De Bellide minore.

BELLIS Latinis à bello ſeu pulchro colore florum dicta creditur; Græcis veteribus indicta: quod mirum, ſi modo in Græcia adeò frequens ſit ac apud nos in Anglia.

Duæ plantæ genere diverſæ eo nomine cenſentur. Nos hoc in loco de minore agi-
ujus *notæ ſunt*, Flos radiatus barbulis ſeu foliis marginalibus diverſi à medio diſco coloris: Cau-
foliis nudus, quàm non ramoſus.
temperamento hujus plantæ quoad qualitates primas non conſentiunt Botanici. Alii calidam *Vires.*
am, alii frigidam & humidam eam faciunt. Verùm acetoſus ſapor frigiditatem arguit, & ef-
iccare Bellium oſtendunt. Vulneraria eſt inſignis: exteriùs in emplaſtris & fomentis adhibe-
terius ſuccus ejus vulnerariis potionibus admiſcetur: unde & Conſolida minor Officinis di-

lierculis noſtratibus uſitatum eſt herbam cum floribus ad alvum laxandam exhibere. *Schrod.*
s radices exteriùs uſurpantur ad Scrophulas & ſtrumas optimo cum ſucceſſu. *D. Need-*

dices in lacte decoctæ & catellis exhibitæ impediunt ne creſcant; ſi vulgo fides.
ractum vel eſſentia hujus herbæ intro aſſumptum innatâ quadam proprietate (eſt enim tenui-
tium) omnem ſanguinem coagulatum, ſive in vaſis, ſive extra reſolvere & tranſpirare face-
mat *Simon Pauli* Quadripartit. Botan. Claſſ. 2. p. 27.

Bellis ſylvatica J. B. *media ſylveſtris* Ger. *ſylv. media caule carens* C. B. *rectiùs nudicaulis, non ramoſa.* **Middle Daiſie.**

ce haud ſecùs fibroſa eſt quàm minor Bellis, ſed craſſior, etiam aliquando ligioſior: folia
ajora, oblonga, per extremum rotunda, & in ambitu nonnihil ſerrata, hirſuta, ſubinde eti-
entia, longo pediculo donata. *Caulicul*i ex radice nudi aliquot exeunt, dodrantales aut pe-
majores *florem* ſinguli unicum ſuſtinentes, Bellidis majoris ſimilem ſed paulò minorem, fo-
atis albis, diſco luteo.
ontibus propè Genevam invenimus, in Alpinis pratis frequentiſſima eſt, autore Cluſio. *Locus.*

2. *Bellis caule bipedali nudo, foliis magnis latis, floribus rubris & albis* Mentzel.

inſtar Eryſimi leviter ſunt ſinuata, nec plura addit, niſi quòd circa *Inſpruck* collecta à ſe fuit
ecies, ut &
s foliis valdè exiguis, caule procero nudo, flore albo.

A. 3. *Bellis ſylv. minor* C. B. *minor ſylv. ſimplex* Park. *minor* 4. *ſive ſylveſtris & 5. ſive ſylveſtris altera* Ger. *minor ſylv. ſpontanea* J. B. **Common wild Daiſie.**

um ceſpitem operit ſparſis humi *foliis* numeroſis, pinguiuſculis, hirſutis, ex longa cervice
lateſcentibus rotundatíſque leviſſimè ſerratis. *Caulem* nullum promit, ſed pediculos frequen-
lmares & altiores, tenues, teretes, hirſutos, quorum ſingulis *flos* inſidet unus, Bellidis horten-
or, ſingulari foliorum in orbem ambitu, lacteorum aut ex albo ſanguineorum, luteo umbi-
Radicatur porro multis fibris tenuibus. Cùm *flos* marceſcit & ſemina matureſcere incipiunt
umbo in metam aſſurgit, & ſemina in ambitu exteriora primò defluere incipiunt.
ratis & paſcuis paſſim provenit; Vere primo & deinceps per totam æſtatem floret. *Locus.*

4. *Bellis hortenſis, ſive flore multiplicato* J. B. *hortenſis flore pleno, eóque magno vel parvo* C. B. ejuſdémque *Bellis hortenſis prolifera. Bellis minor hortenſis flore pleno variorum colorum* Park. ejuſdémque *Bellis minor hortenſis prolifera. Bellis media & Bellis minor multiplex flore albo & rubro, item minor prolifera* Ger. **Double Daiſies, of divers colours.**

J. B.

Crebris eſt in orbem fuſis *foliis*, Piloſellæ, pinguiuſculis, nonnihil crenatis, aliàs integris, hirſutis ſapore aſtringente: inter quæ *pediculi* oriuntur palmares, tenues, ſubrubentes, hirſuti, qui flores ſuſtinent albos purpuraſcentéſve, medioluteos, Anthemidis modo: aliàs verò numeroſa foliorum luxuries umbilicum luteum obumbrat, repetita tranſplantatione, colore vel albo, vel rubro, vel mixto, ſeu alternatim poſitis foliis, albis & rubris, ſeu in ambitu rubro in medio albo, vel viridi, vel quà denique ſors tulit temerè verſicolore varietate foliorum commendabilis: nec radicis fibroſæ reptatu contenta ſe propagâſſe, quin & è flore ad margines novam ſobolem, haud aliter atque in prolifera Caltha, ſufficit, ſed matre ut par eſt minorem.

Præter varietates in Deſcriptione traditas, habetur & alia florum foliolis fiſtuloſis. Novimus ergo in univerſum quinque varietates, quæ ſunt

1. Bellis minor hort. flore pleno rubro.
2. Bellis min. hort. flo. pleno albo.
3. Bellis min. hort. flo. pleno mixto [ex petalis albis & rubris.]
4. Bellis min. hort. flo. pleno rubro, petalis fiſtuloſis.
5. Bellis min. hort. flo. pleno prolifero [albo, rubro, mixto.]

* 5. *Bellis hortenſis pediculo folioſo* C. B.

C. B. prod.

Hæc à communi hortenſi in eo tantùm differt, quòd pediculus, qui leviter hirſutus, foliolis o longis, ſubrotundis, duobus aut tribus longè diſtantibus cingatur, & flori folia quina ſubj antur.

Locus. In hortis reperitur.

Vel naturæ luſus eſt, vel à Bellide minore genere diverſa.

* 6. *Bellis Braſiliana Caa-apia dicta* Marggr.

Marggr.

Ex *radice* unum aut ſeſquidigitum longâ, vel etiam duos digitos, pennæ olorinæ vel etiam mi mi digiti craſſitie, nodoſa ſeu verrucoſa, & filamentis ad latera & inferiore parte tenuibus do ta, tres aut quatuor dig. longis, exteriùs ex gryſeo rufeſcente, interiùs tota alba & lenta tres quatuor pullulant pediculi, teretes, tenues, tres, quatuórve dig. longi, qui ſinguli ſuſtinent un folium ſubrotundum vel oblongum, nimirum duas, tres, vel etiam quatuor dig. longum, ſeſquidi tum latum ubi latiſſimum, tenerrimum, ſuperna parte viride & ſplendens, infernâ paululum al cans, nervo & venis tranſverſis infernè conſpicuis. Cæterum caret *caule*: fert autem florem in p prio pediculo, rotundum, umbilici figurâ, ut Bellidis flos, multis ſtaminibus conſtantem pa inter quæ *ſemen* provenit rotundum, & ſeminis Sinapis magnitudine. *Radix* initio haud nifeſto ſapore eſt prædita, ſed manſa quodammodo acris eſt, & relinquit in lingua vellica ſaporem.

Vires. Venenis reſiſtit, & fluxum dyſentericum ſiſtit herba ℥iß. pondere quatuordecim horarum ſ vino infuſa & manè pota, ità ut æger per quatuor horas jejunet: purgat enim ità ut ſimul pr um ſiſtat.

Reperitur & alia ſpecies foliis in ambitu dentatis & leviter hirſutis, eorúmque pediculis raris p veſtitis, flore cum umbilico in medio inſtar floris Chamæmeli.

CAP. II.

De Bellide majore caule ramoſo & folioſo.

A. 1. *Bellis major* J. B. Ger. *major vulgaris ſive ſylveſtris* Park. *major ſylv. caule folioſo* C *Buphthalmum majus* Lon. *Conſolida media vulnerariorum* Lob. **The great D or Ox-eye.**

J. B.

Radix ei fibroſa, reptans, ſapore acri; *caules* emittens plures dodrantales & altiores, p gonos, ſolidos, ramoſos, foliis multis veſtitos, oblongis, pinguibus, ſerratis, mu bus obtuſis. *Flores* Buphthalmi aut Pyrethri, radiati, petalis in ambitu albis, diſco m luteo, amplo, ex plurimis floſculis luteis in quinque ſegmenta diviſis compoſito, cum ſtylo in m uniuſcujuſque. Folia calicum habent fimbriam nigricantem. Cum flore pleno in hortis inve

Tempus & Vires. Locus. Floret Maio & Junio apud nos in Anglia, éſtque in paſcuis ubique frequens.

Hanc Patavii comedunt menſe Februario in acetariis *J. B.* Lobelio ſi credimus, eadem poteſt Bellides, eodem modo uſurpata.

Herba integra, [caules, folia & flores] in Zythogalo decocta & pota adversùs aſthma, phthiſim,
iopnœam ſingulare remedium cenſetur.
Utilis admodum eſt in vulneribus & rupturis in potu bibita, vel emplaſtri modo applicata.
Decoctum herbæ ſanat omnes morbos ortos ab intempeſtivo hauſtu potûs frigidi cùm corpus ſit ca-
m, Cardilucius p. 1091. Idem affirmat Mindererus de Medicam. Militaribus. Hæc D. *Tancr.*
inſon.

2. *Bellis Alpina major rigido folio* C. B. Park. **Great Mountain Daiſie with a ſtiff leaf.**
Alpina major foliis anguſtis rigidis J. B.

B.
x *radice* nigra, repente, ab una parte fibras ſpargente & lignoſa *caulis* rotundus, ſtriatus, cubito
r exurgit, circa quem *folia* pediculis carentia, quinque vel ſex uncias longa, vix unciam lata,
a, partim obtuſa, partim ex rotunditate acuminata, per circumferentiam profundè crenata,
óque ordine diſpoſita. Caulis ſummo *flos* unicus, Bellidis vulgaris majoris flore major, medio
s, foliis albis diſcum cingentibus inſidet; cui ſemen oblongum, ut in vulgari, ſuccedit.
ſummis jugis montis Juræ propè Genevam copioſè provenit: C. Bauhino in Baldo monte. *Locus.*
uic forte eadem eſt

* 3. *Bellis Virginiana denſiore folio* Moriſ. prælud.

Cui folia latiora, ſerrata, denſiora quàm ulli Bellidum ſylveſtrium majorum, majoréſque *flo-*
res.

* 4. *Bellis radice repente, foliis latioribus ſerratis* Moriſ. prælud.

ic *folia* latiora magíſque ſerrata quàm cuivis alii majoris Bellidis ſpeciei. *Flores* itidem
ni, *Radices* longè latéque ſubter terram repentes.

5. *Bellis Alpina minor* C. B. *Alpina minor rigido folio* Park. **The leſſer ſtiff-leaved Mountain Daiſie.**

radice cauliculus unus vel alter, lævis, ſemipalmaris, incurvus prodit, quem cingunt *folia* rigi-
la, anguſta, brevia, per ambitum profundis & aſperiuſculis crenis donata. Cauliculo ſummo
icus, magnus, diſco luteo, aliquando purpuraſcente, foliis albis multis cincto, inſidet.
Alpibus Helvetiorum provenit. *Locus.*

* 6. *Bellis montana major folio acuto* C. B. Park. *Bellidis Alp. alia ſpecies minor folio non rigido* J. B.

iculo eſt Bellide ſecunda breviore; *foliis* brevioribus, duplo triplóve anguſtioribus, leviùs cre-
nec rigidis, in acumen exquiſitum deſinentibus: *flore* ſecundæ ſimili, ſed minore.
ontibus Euganeis collecta eſt. *Locus.*

* 7. *Bellis montana folio obtuſo crenato* C. B. *An Bellis montana minor* J. B?

J. B.
icem habet lignoſam, fibroſam: *caulem* unum, tenuem, lævem & pedalem, [J. B. ſeſquicu-
n] *folia* anguſta, longiſſimis pediculis donata, per marginem crenata, obtuſa, in tres apices
ntia, [terram proximè multa] In caulis ſummo *flos* unicus, parvus, diſco luteo & foliolis al-
n cingentibus; capitulo ſquamis nigricantibus compacto.
nſpeſſuli versùs *Vigan* & ad pedes montis Lupi & circumjacentibus campeſtribus ſqualidis & *Locus.*
s. *C. B.* In deſcenſu montis *Capouladon à las cambrettes* inter rupes umbroſas invenit *D. Ma-*

Bellidem autem montanam minorem J. B.

imè convenire ait cum Bellide quam invenit in herbidis incultis ultra pontem Salenovæ ad
m, & in campeſtribus viæ montis Lupi, quæ pedalis eſt, foliis inferioribus ſerratis, multò mi-
s quàm in Bellide majore, ſuperioribus vero anguſtiſſimis: flore mediocris magnitudinis.
idis ramulum exſiccatum in horto *D. Magnol* Monſpelii collectum nobis exhibuit eximius
cus D. *Hanſ. Sloane*, ſub titulo *Bellidis Chryſanthemi folio.* Erat ei flos mediocris, folia angu-
nque laciniata, raris utrinque laciniis, ceu denticulis extantibus, ut in Chryſanthemo ſegetum
i.

* 8. *Bellis minor alba ramoſa* Park.

s brevioribus magíſque dentatis; cauliculis folioſis & in ramulos floriferos diviſis à vulgari
e Bellide diſtinguitur.
uſitania habuit Parkinſonus. *Locus.*

* 9. *Bellis fruticeſcens Indica ramoſa* Hort. Lugd. Bat.

Succus ejus acris eſt, mordicans & amarus.

* 10. *Bellis maritima foliis Agerati* C. B. Park.

Plantula eſt palmo minor, ad cujus radicem parvam albam cauliculus pilis levibus hirſutus, in binos ternóſve tenuiſſimos ramulos dividitur, quorum unus ſex, alii tres uncias non excedunt, a quorum partem inferiorem pauca & parva foliola, Agerati foliorum inſtar per margines crenata, ſingulis unicum florem, qui parvus diſco viridi, foliolis albis ultra viginti cincto, ſuſtinentibus.

Locus. Hæc copioſè in inſulis Stœchadibus in arenoſis provenit.

* 11. *Bellis Tanaceti folio* quorundam. *Tanacetum inodorum* Park. *non odorum* Ger. *montan inodorum, minore flore* C. B. *album* J. B.

J. B.

Radix huic craſſa, nigra, fibroſa, cui complures fibræ adnatæ. *Caules* cubitum & ſeſquicubit alti, hirſuti, ſtriati, alis concavi. *Folia* Tanaceti, pinnata, infernè hirſuta, ſupernè glabra, atrovirentia, odore nullo, ſapore adſtringente. *Flores* Bellidis majoris, ſtellati, candidi, umbone flav

Hæc planta J. Bauhino deſcripta eadem nobis eſſe videtur Tanaceto inodoro 1. *Cluſ.* non vult C. Bauhinus ejus Tanaceto inod. 2. Deſcriptio Cluſii hæc eſt.

Gracilibus, firmis, duris, cubitalibus interdum verò ſeſquicubitalibus aſſurgit *caulibus*, per qu rara ſparſa ſunt *folia* pennata, Tanaceto vulgari non admodum diſſimilia, odoris tamen experi guſtu linguam vellicante & fervido, circa radicem majora atque hirſuta. Caulis ſummo faſtig in aliquot breves ramulos dividitur, nudos, quibus inſident magni *flores*, Bellidis majoris flori fer æquales, octodecim aut viginti foliis albis, nunc longioribus, modò brevioribus, medium orbe flavum ut in Bellide majore cingentibus conſtantes; quibus marcidis ſuccedit in mediis capitib longiuſculum *ſemen* nigrum; quod terræ commiſſum plantas ſui generis producit, & aliàs etiam no diſſimiles, quarum flos eſt minor, ſecundo generi par. *Radix* eſt minimi digiti craſſitudine, obl qua, non in altum demiſſa, nigra & aliquot fibris hirſuta & vivax, quæ etiam pangi poſſit.

12. *Tanacetum inodorum* 2. Cluſ. *inodorum minore flore* C. B.

Cùm floris præcipuè magnitudine, qui Cotulæ fœtidæ aut Matricariæ florem non excedit; fol *que* minùs elegantibus, pediculo breviore cauli inhærentibus, à præcedenti differat: Cùmque iiſ in locis exeat, & à prioris ſemine ſato, vix videtur ſpecie ab eo diverſum. Quocirca J. Bauhin non immeritò fratrem reprehendit quòd diverſas ſpecies faciat. Hæc duo Tanacetum (inqu *C. B.* non duæ ſed una planta, aut ſaltem ejuſdem ſpeciei, ut non ſeparandæ videantur.

Locus & Tempus. Hanc plantam in colle *la Baſtie* propè Genevam & ad Rhodani ripas obſervavimus: Cluſius i omnibus utriuſque Pannoniæ montibus humilioribus & ſylvis cæduis, ubi floret Maio & Junio.

* 13. *Menthæ Sarracenicæ ſpecies flore Anthemidis* J.B.

Herba eſt cubitalis, interdum minor: *ramulos* è radicibus multos edit, aliqua ex parte per ca longitudinem velut ſtriis ornatos, nonnihil lanuginoſos, in quibus *folia* parva, brevia, non adm dum lata, viridia, in ambitu ſerrata, odorata, medio inter Ageratum vulgare & Mentaſtrum odo & tam ſimili Menthæ Romanæ vulgò dictæ, ut hæc illi commodè poſſit ſuccedere. *Flores* in ca mine multi, Anthemidi ſimiles, in medio luteoli, in ambitu candidi, odorati. *Radices* fibroſ candicantes.

A Pyrenæorum montium incolis, ubi frequens naſcitur, appellatur *Herba del Moro.* i. e. Herb Maurorum ſeu Sarracenorum.

Dalechampius apud Hiſtoriam Lugdunenſem, & C. B. Annotationibus in eandem Hiſtor. ha plantam cum Ptarmica *Fuch.* unam & eandem faciunt. At J. Bauhinus in Ptarmica *Fuch.* lanugi nihil obſervat. At nec folia illi odorata ſunt, nec parva, nec brevia, nec admodum lata, ſed lon & anguſta: nulla etiam ſimilitudine foliorum comparantur Ptarmica & Mentha corymbifera. V rùm loco cum Ptarmica convenit, nimirum in pratis juxta fluenta.

* 14. *Herba Molucana* C. B. Park. *Molucana Acoſtæ* J. B. & Lugd.

Acoſta.

Duorum aut trium cubitorum altitudinem acquirit hæc planta, nonnunquam etiam locis ube ribus & humidis quinque cubitos ſuperans, eleganti virore prædita; *caule* tenui, tenero, non concavo, imbecillo, & niſi uti Jaſminum pergulis ſuſtineatur, humi ſeſe diffundente quemad dum Hedera, & multos ramos ſpargente, qui ſubinde radices agunt ut Mentha & Meliſſophy adeóque ſerpunt ut planta ſola vel ramus tranſpoſitus brevi temporis ſpatio magnum locum occ *Folia* habet tenella & mollia, in ambitu ſerrata magnitudine & formâ Sambuci foliis reſponden florem croceum, Chamæmeli flori admodum ſimilem, paulò tamen majorem.

Toto anno viret & luxuriat.

Vulgò nuncupatur (teſte Acoſta) Remedium pauperum & deſtructio Chirurgorum.

Frequenter utuntur cùm in Maluca (unde primùm originem traxiſſe creditur, quòd iſtic abunde ſcat & plurima admiſceatur Chirurgicis remediis) tum in omnibus Indiæ provinciis, in quibus di- enter colitur & in pretio habetur, nec injuriâ.

Coquuntur hujus plantæ folia in oleo & cum cera inſpiſſantur unguenti modo: mirificè curat id guentum omnis generis ulcera, recentia & antiqua, etiamſi ſanguinolenta, ſordida, cuniculoſa, ligna & putrida ſint: miræ efficaciæ eſſe deprehendi in tibiarum vulneribus inveteratis, inque entibus vulneribus. *Uſus.*

Alia eſt præterea hujus ſtirpis utendæ ratio.

Ejus enim caulem & ramos ſuperiore cortice denudant, & ſumunt membranam illam tenuem, media eſt inter exteriorem corticem & caulem, quæque facilè ut in Cannabe revellitur; eum nucis Indicæ madentem ipſius plantæ foliis involvunt, & ſub cineribus calidis recondunt: ubi luerit & emollita fuerit, conterunt, & recentibus cruentiſque vulneribus imponunt, ſeu gran- ſint, ſeu levia, & paucis diebus non ſine admiratione conglutinant abſque ulla inflammatione apoſtemate: lenit enim dolorem, ſanguiniſque fluxum cohibet: breviter, nullo alio medica- to adhibito omnino ad cicatricem perducit: ſingulare etiam perhibent eſſe remedium adverſus orum punctiones & vulnera.

odem præterea modo adhibetur in apoſtemate aperto ad emundandum, carnem generandam, & icatricem perducendam, item in inveteratis ulceribus & cuniculoſis, in quibus ea ſolummodo interdum apponitur.

Cap. III.

De Pyrethro.

Yrethrum ab igne nomen habet ob radicis ejus fervorem igneum *C. B.*

Ab Anthemide ſeu Chamæmelo flore majore & radicis acri fervidóque ſapore differt.

Pyrethrum flore Bellidis C. B. *vulgare Officinarum* Park. *Officinatum* Ger.

Dod.

yrethro *folia* ſunt multipliciter diſſecta diviſáque ſimilitudine ferè foliorum Fœniculi, ſed tamen ra, Dauci ſylveſtris & Carotæ æmula: *Cauliculi* dodrantales aut paullò altiores; in quorum fa- *flos* amplus, latus, Anthemidis ſimilis, ſed tamen major, medio orbe ſubluteus, anguſtis ob- iſque circumambientibus foliolis, ſupina parte albicantibus, pronâ verò nonnihil purpuraſcen- *Semen* inter diſci ſive orbis ſtamina gignitur, tenue & oblongum. *Radix* digitalis ferè eſt dinis, longa, ſubruffo colore nigricans, guſtu acri & admodum fervido.

Orientis partibus infertur. Naſci in quibuſdam Italiæ montibus, ſed minùs acre, ſcribit Mat- *Locus.*

imum remedium habetur in paralyſi linguæ cum vocis amiſſione. Ad dentium dolorem maſticata in uſu eſt. *Vires.*

Cap. IV.

De Chamæmelo.

Hamæmelum dicitur hæc planta quaſi Malum terreſtre aut pumilum, quod Mali [intellige Cydonii *Hofm.*] odorem habeat. Dicitur & Anthemis à florum abundantia.

Notæ ejus characteriſticæ ſunt, Folia tenuiſſimè diſſecta; flores ſparſi, ſatis grandes, foliis alibus albis diſcum flavum cingentibus.

1. *Chamæmelum odoratiſſimum repens flore ſimplici* J. B. *nobile ſeu odoratius* C. B. *Romanum* Ger. **Common Camomile.**

Item,

Chamæmelum nobile flore multiplici C. B. *repens odoratiſſimum perenne fl. multip.* J. B.

ices huic fibroſæ ſunt: *caules* tenues, hirſuti, ſtriati, in terram procumbentes, & ſubinde ra- gentes, unde immenſum ſe propagat. *Folia* in caulibus crebra, tenuiſſimè in ſegmenta te- cuta diſſecta. [Folium totale alatum eſt, ex pluribus pinnularum conjugationibus compoſitum, pinnulis in plura ſegmenta anguſtiſſima in acutum deſinentia diviſis] *Flores* in ſummis cau- ramulis ſingulares, pediculis prælongis inſident, pro plantæ modo ampli, radiati, petalorum m & oblongorum continua ſerie diſcum medium flavum cingente, qui marceſcentibus foliis alibus in capitulum grandiuſculum, Tragi ferè figurâ, extumeſcit. Planta hæc in opacis r eſt & ferè glabra, in apricis incana & lanuginoſa. Odorem ſpirat ſuavem unguenti. demum menſe floret. In paſcuis uliginoſis, inque ſterilioribus & à jumentis demorſis non raro. *Locus.*

In Cornubia adeo copioſè provenit, ut nobis illac iter facientibus odore ſuo nares noſtras feriente inter equitandum ſæpius ſe proderet.

Planta hæc quo magis pedibus conculcatur eò lætiùs excreſcere & latiùs ſe diffundere vulgo affirmatur.

Chamæmelum odoratiſſimum flore pleno, quod in hortis ob raritatem & elegantiam ſtudioſè colitur, cùm vel ſationi, vel tranſplantationi aliíve mangonio, aut interdum caſui ſeu accidenti cuidam ignoto originem ſuam debeat; non nova Chamæmeli ſpecies, ſed accidentalis potiùs varietas cenſenda eſt.

Chamæmelum nudum Park. *nudum odoratum* Ger. *luteum capitulo aphyllo* C. B. *aureum peregrinum capitulo ſine foliis* J. B. **Naked Camomile.**

Nobis non aliud eſſe videtur quàm luſus quidam naturæ, cujuſmodi in aliis plantarum ſpeciebus obſervatur, ut v. g. in *Matricaria*, & *Tripolio*.

Vires. Digerit, laxat, mollit, mitigat dolorem, menſes & urinam ciet. Eapropter uſûs inſignis eſt in dolore colico [decoctum [in vino] ex juſculo] & flatulento: in cruciatibus ſpaſmi flatulenti & convulſionibus. Vide Matthiolum.

In pleuritide mirum dictu quantopere aqua illius deſtillata partium ſuarum tenuitate valeat diſcutienda. *Sim. Pauli.*

Extrinſecus ejus uſus eſt in paregoricis, emollientibus, maturantibus cataplaſmatis, clyſteribus, &c. *Schrod.*

In clyſteribus ad dolores inteſtinorum placandos, quâcunque tandem de cauſâ procedant, magnopere conducit.

Inter omnes plantas quotquot in balnea contra calculum recipiuntur nihil floribus Chamæmeli efficacius. *Matth.*

Oleum Chamæmelinum tumores duros emollit & diſſipat, dolores ſedat: laſſitudinem ſpontaneam tollit.

Hæc de Chamæmelo vulgari præcipuè intelligenda ſunt. Nobile potentiùs calefacit ac attenuat; digerit etiam & rarefacit: remiſſiùs verò emollit ac dolores mitigat; ut rectè Dodonæus & J. Bauhinus.

Nonnulli adversùs calculum hujus decoctum propinant: Quidam nephriticus, qui poſt multa remedia incaſſum adhibita morbum indies exacerbari ſenſit, ex ſequenti remedio inſigne levamen percepit. Recipiebam florum Chamæmeli vulg. m. ii. quibus affundebam Vini Rhenani lib. ii. pond. civilis; Sinebam illa digeri in cineribus calidis per duas horas. Poſtea fortiter exprimebam infuſum colandum, & aliis novis manipulis Chamæmeli affundendum, & unà iterum per duas horas digerendum, itémque tertia vice eandem encheireſin eſſe iterandam. At infuſum non diutiùs tandem eſſe coquendum percipiebam, antequam ultimò colaretur, quàm Aſparagos aut Piſces coquimus. Obſervandum hoc ipſum decoctum adeò reddi ſalſum à ſale ſuo volatili, ut jurare quis auſit pugillos aliquot ſalis culinarii in eo eſſe liquefactos. Hujus ergo decocti duo vel tria cochlearia remiſcebam hauſtulo vini calidi, & illi propinabam. A cujus medicamenti ſimpliciſſimi uſu, Deo benedicente, non ſolùm graviſſima recenſita ſymptomata mitigabantur, ſed quoque laxatis ſenſim e ureteribus, citra inſignem moleſtiam aliquot calculi ex renibus in veſicam detruſi excernebantur. Poſt in aliquammultis probavi, qui inſigne levamen ſenſerunt, præcipuè ſi in balneo ſederent. *Simon Paulus.* Notatu dignum eſt quod ſcribit de inſigni ſalſedine quam aqua ex iterata hujus herbæ infuſione contraxit.

Succi Chamæmeli expreſſi cochlearia duo vel tria cum guttulis aliquot ſpiritûs Vitrioli in juſculo exhibita in febre quacunque intermittente paulò ante acceſſum, inſtantem paroxyſmum plerunque avertunt, & febrem ipſam curant. Veteres etiam Chamæmelum adversùs febres, præſertim bilioſas & hypochondriacas commendant. Inter Ægyptios olim magni uſûs erat contra omnes febres, notante Borrichio è Galeno.

In cardialgia ſpecificum eſt Chamomilla tam vulgaris, quàm præſtantiori cum affectu Romana. Hinc decoct. ejus egregium experimentum ad Cardialgiam, aut etiam eſſentia ejus ex floribus vel cum proprio ſpiritu, vel ſp. carminativo vegetabili parata à ʒſs ad ʒj [*D. Hulſe* ex Eltmulleri praxi.] ejus etiam oleum deſtillatum ſappyrinum commendatiſſimum eſt.

Cotulæ fœtidæ decoctio, auctore Trago, non aliter quàm Caſtoreum contra præfocationem uteri inſeſſu, fomentationibus ac odoratu ſaluberrima eſt Herba tuſa, & emplaſtri inſtar vulneribus impoſita illa conglutinat ac perſanat. At verò quomodo hoc præſtare poteſt? cùm, ut rectè Matthiolus, ſapore ſit acutiſſimo & exulceranti vi prædita.

Apibus ingratam & odioſam, imò funeſtam & exitioſam eſſe prodidit Ruellius: ideóque Apiar hâc ſuas fricant manus cum alvearia caſtranda ſunt, atque ſævientium impetus cohibendi; illic enim furore hujus ſenſu edomito miteſcunt.

D. *Strachey* M. D. amicus noſter, rei Herbariæ & totius Medicinæ peritiſſimus hujus herbæ decoctum felici ſucceſſu ad Scrophulas propinare ſolet.

Foreſtus decocto florum Chamæmeli cum lacte bubulo ſe ſenem dyſuria laborantem curâſ teſtatur.

Ad duritiem mammarum propter lactis coagulationem, lavetur locus bis de die, & ſuperponatur Folia etiam Enulæ, ut & Marrubii, & etiam ſeminum Lini axungiâ emplaſtrata; tollunt dol rem, ut ſum expertus. Communicavit *D. Soame* cum aliis multis ex obſervationibus Marcelli C mani ab Hieron. Velſchio editis collectis.

Filiæ meæ tertianâ nothâ conflictatæ poſt quartum paroxyſmum ſequentem potiunculam exhib
℞. pulver. flor. & Herb. Chamæmeli abſque ſtipitibus Aq. Chamæm. Plantag. ana ℥j. miſce, de
ini

initio horroris. Quater exhibita optimè ceſſit. Idem ex Obſerv. Achillis Gaſſeri ab Hier. Velſchio editis. Obſ. 13.

Sacerdos quidam ſpaſmo Cynico laborans, præmiſſis Univerſalibus, ſudatione in Vaporario ex decocto Chamæmeli, & applicatis poſtea emplaſtris & unguentis convenientibus convaluit. Chamæmelum nervoſis partibus ſingulari proprietate amiciſſimum, diſcutiendi ſimul atque roborandi facultate commendatur ab *Ebnſina. D. Soame* ex Obſerv. Hier. Reuſneri.

A. 2. *Chamæmelum vulgare amarum* J. B. *vulgare* Park. *qui tamen vulgare cum nobili confundit. Vulgare, Leucanthemon Dioſc.* C. B. *Chamæmelum* Ger. **Wild, or Dogs Camomile.**

A Cotula fœtida in his præcipuè differt, Quòd *radicis* fibræ craſſiores ſunt; *caulis* major, elatior, ramoſior, magis glaber, & in apricis purpuraſcens, imâ præcipuè parte: *Folia* ſaturatiùs viridia, longiora, in ſegmenta multò anguſtiora & tenuiora, fœniculaceis ferè ſimilia diviſa: In *floribus* folia diſcum medium in circulum ambientia pro magnitudine longiora ſunt, anguſtiora & acutiora, diſcus medius cùm primùm flos aperitur planior eſt, poſtea eo marceſcente in capitulum grandius extumeſcit, è pluribus ſeminibus coagmentatum: Floſculi ſingulares è quibus diſcus medius componitur minores ſunt. Odor plantæ non ingratus.

In locis cultis & inter ſegetes paſſim & copioſè provenit. *Locus.*

A Chamæmelo odoratiſſimo differt quòd recto caule aſſurgat, cùm illud procumbat & repat; præterea quòd annuum ſit, cum illud perennet, ut de odore nihil dicam.

Hanc ſpeciem olim pro Cotula non fœtida habuimus: vereor ne Moriſonus in *Prælud.* eundem errorem erraverit. Hæc eſt quæ in hortis noſtris colitur & pangendo propagatur *Cotulæ inodoræ flore pleno* titulo.

In nauſea ſive vomitu gravidarum decoctum majoris Chamomillæ Johannes le Bon in Therapeia puerperarum p. 6. commendat. *D. Soame* è Dolæo L. 5. C. 4. S. 20. *Vires.*

A. 3. *Cotula fœtida* Ger. Park. *Chamæmelum fœtidum* C.B. *Chamæmelum fœtidum ſive Cotula fœtida* C. B. **Stinking Mayweed, or Maithes.**

Radix ei alba, ſimplex, pluribus fibris capillata. *Caulis* nunc unus, nunc plures, pedales, teretes, glabri, aliàs brevi lanugine hirſuti, non admodum craſſi, ſolidi, valdè ramoſi, ramis è foliorum alis exeuntibus, & caulem ipſum altitudine ſuperantibus. *Folia* alternatim poſita, in anguſtas & acutas lacinias tenuiter diſſecta. [Prima diviſio eſt in alas aliquot mediæ coſtæ adnexas, deinde alæ ſingulæ in plura ſubdividuntur ſegmenta] pallidè viridia, pinguia, glabra ferè, fœtida. In ſummis caulibus & ramulis *flores* longis pediculis nixi, majuſculi, è ſerie ſeu circulo foliorum alborum diſcum luteum ambientium compoſiti. Marceſcentibus floribus diſcus medius in tuberculum rotundum paullatim aſſurgit.

Inter ſegetes & in cultis paſſim. *Locus.*

Chamæmelum inodorum ſive Cotula non fœtida *J. B.* & aliorum, cùm ſolo narium judicio Cot. fœtida diſcernenda ſit, ut affirmat Bauhinus, non eſt cur diverſam ſpeciem ſtatuamus.

Vires hujus ſuperiùs ſub Chamæmelo traditæ ſunt. *Vires.*

* 4. *Chamæmelum fœtidum marinum* J.B. **Stinking Sea-Mayweed.**

J. B.

Haud multùm diſſimilis habitus à Chamæmelo hortenſi. Verùm non modò *caules* ramíque ſtriati, ubrubentes, lanugine alba ſunt veſtiti, ſed etiam *folia*, eáque minutiùs, ut videtur, diſſecta & pro- emodum candicantia: *flores* equales, ſtellatis candidiſque in ambitu radiatis foliolis umbilicum lu- um ambientibus.

In maritimis Narbonenſium collegit Cherlerus. *Locus.*

* 5. *Chamæmelum marinum* J. B. *Matricaria maritima* C. B. *Parthenium maritimum* Park. **Sea Camomile.**

J. B.

Complures humi ſpargit *cauliculos*, palmares aut dodrantales, ſimplices, per quos ordine aſcen- unt *folia*, quàm Chamæmeli vulgaris latiora, breviora, craſſiora, nec adeò tenuiter inciſa, amara ſubacria, odore ferè Chamæmeli: *Flores* ſingulis geniculis inſident ſinguli, Chamæmeli ſimiles, ndidi, radiati, ſed majores, eundem ferè odorem halantes. *Radices* ſatis profundæ, nigricantes, ultis fibris donatæ.

Floret Aprili, Auguſto & Septembri. *Tempus.*

An & quomodo hoc differat à Chamæmelo ſeu Cotula vulgari mihi non conſtat.

* 6. *Chamæmelum leucanthemum incanum Hiſpanicum minus* C. B. *Hiſpanicum incanum parvum* Park. **Spaniſh hoary Camomile.**

C. B. prod.

Plantula eſt palmo minor, *radice* parva, fibroſa, rufeſcente, ex qua *cauliculus* tenuis, uncias uatuor altus, nudus exſurgit, *florem* unicum, ſatis magnum, diſco pallidè luteo, foliis pluribus albis ncto ſuſtinens. *Foliola* ad radicem parva, incana, tenuiſſimè inſtar Abſinthii Galatici, vel Abro- ni diviſa, quæ inſipida & inodora ſunt.

In regno Granadæ ad agrorum margines. *Locus.*

Chamæmelum Hiſpanicum luteum odoratum C. B. prod.

Ad Chryſanthema potiùs referendum videtur.

* 7. *Chamæmelum Alpinum inodorum* C.B. Park. *Leucanthemum Alpinum Cluſii* Ger. **Mountain Camomile without ſcent.**

Cluſ.

Hujus *folia* Chryſanthemi Alpini 1. Cluſii foliis non multùm diſſimilia ſunt, niſi paulò magis inciſa eſſent, craſſa & ſucculenta (uti ſunt multarum Alpinarum ſtirpium folia, quemadmodum & marinarum) amariuſculi ſaporis, & nullius grati odoris. *Cauliculi* dodrantales, infirmi, in quibus ſingulares *flores*, Chamæmelo majores, luteum orbem ambientibus vicenis aut pluribus albis foliis. Latè ſe ſpargit hæc planta Anthemidis modo & fibroſas radices habet.

Locus. Creſcit in *Judenberg*, *Spital* & aliis quibuſdam provinciæ Stiriæ jugis, ubi Julio & Auguſto floret.

8. *Chamæmelo affine Buphthalmum Italicum ſegetum altiſſimum* J. B. *Cham. leucanthemum Hiſpanicum magno flore* C. B. prod. *Ch. Hiſpan. amplo flore* Park.

J. B.

Tam altè aſſurgit, ut ſegetes in Italia etiam ſuperet, *caulibus* ſimplicibus per quos *folia* Buphthalmi vulgaris, aſperiuſcula, alterno poſitu, ex unciali diſtantia, minutiſſimè ac profundè diſſecta, quorum ſegmentorum ſummitates velut pilos tenuitate ſua repræſentant.

Flos in faſtigio unicus, jam dicti Buphthalmi flori æqualis, radiato in orbem ſimplici foliorum candidorum agmine conſtans, umbilico luteo. Differt (inquit) à Cotula fœtida ne quis fallatur.

Vulgare eſt circa Monſpelium in ſatis, quod foliorum diviſurâ, altitudine & majori flore à Cotulis facilè diſtinguitur. *Botan. Monſp.*

* 9. *Chamæmelum Æthiopicum lanuginoſum* Breynii.

Breyn.

Chamæmelum hoc prorſus novum pulchrum ſanè ac perrarum eſt, eâ fermè quâ Romanum facie in Promontorio Bonæ Spei creſcens, quanquam minus, & ramos teneriores, denſâ lanugine pubeſcentes ſpargens: *Foliis* minoribus, lanuginoſis, Millefolii lutei junioribus & magnitudine quadantenus & figurâ ſimilibus. Ex ramulorum cymis inter folia pediculus *palmaris* ferè, gracilis & lævis exit, qui in ſummo in capitulum læve, ſtriatum, crenis magnis & obtuſis per circumferentiam coronatum, ex viridi albicans & veluti rorulentum, paullatim craſſeſcens abit: cujus medio *flos* Chamæmeli vulgaris, diſco ex tabulis mille minutiſſimis luteis conflato, foliolis candidis ſed perquam puſillis, ut Aſteris cernui *Col.* cincto, eleganti ſpectaculo inſidet. Excuſſo flore *ſemen* copioſum, nigrum, Chamæmeli inodori minus ſequitur.

Hæc planta, propter capitula parumper à Chamæmelo recedere, & medium quoddam genus inter hoc & Aſterem cernuum *Col.* prætendere videtur.

* 10. *Chamæmelum Luſitanicum latifolium ſive Coronopi folio* Breynii.

Breyn.

Cauliculis multis ab una radice prodeuntibus, & ſumma tellure magna ex parte ſparſis, ſeſquipedalibus, teneris ac leniter hirſutis, ſuperiùs maximè, luxuriat: quos *folia* ſine petiolis alterno poſitu veſtiunt, utrinque in lacinias novem aut decem laterales diviſa, mediam quandam inter Coronopi minimi maritimi hirſuti, & Tanaceti Alpini *C. B.* adhærentia cauliculis folia figuram obtinentia. Singuli caules & rami ſingulos *flores* producunt, tam capitulo, quàm aliàs Chamæmeli Romani flore ſimplici æquales, quorum candidiſſima, ad unguem citrina, anteriùs diſſecta petala, diſcum totum tabulis amplioribus luteis obductum, & itâ figuratum ut ab imo latior in anguſtum verticem exacuetur, rotatim ambiunt.

Ex ſemine Luſitanico in Horto publico Amſtelodamenſi enatum menſe Julio florens obſervavit Jac. Breynius.

SECTIONIS PRIMÆ

MEMBRUM QUARTUM.

De Herbis Corymbiferis cum barbulis diverſi à medio diſco coloris, floribus in Umbellæ formam digeſtis, ſeu

De Parthenio aut Matricaria.

MATRICARIA à matrice ſeu utero recentioribus dicta, quòd morbis uterinis conferat, Parthenium Dioſcoridis cenſetur, quod diminutivum eſt à Παρθένος virgo.

Notæ ejus characteriſticæ ſunt Flores velut in umbella, barbulis albis diſcum medium luteum ambientibus.

A. 1. *Matricaria* Ger. *vulgaris* Park. *Matricaria vulgò, minus Parthenium* J. B. *Parthenium* I. *ſive Matricaria vulgaris* C. B. **Feverfew.**

E *Radice* alba plurimis fibris emiſſis terram apprehendente *caules* exurgunt plures, ſeſquicubitales, rigidi, ſtriati, glabri, ſatis craſſi, medulla fungoſa referti, foliis crebris, nullo ordine poſitis veſtiti. Verſus ſummitates caulium ex alis foliorum exeunt ramuli, in quibus ut & in ſummis caulibus exiſtunt *flores* pediculis oblongis, plures velut in umbella radiati, non admodum ampli, foliis marginalibus brevibus, albis, diſcum medium flavum cingentibus. Foliis marginalibus marceſcentibus diſcus medius extumeſcit. *Folia* velut alata ex duabus tribúſve pinnularum mediæ coſtæ adnexarum conjugationibus componuntur: pinnulæ hæ natæ ſunt, ínque alias minores circa margines dentatas ſubdividuntur, Filicis cujuſdam ferè in modum. Color foliorum ex viridi luteolus. Tota planta odorem gravem & vehementem ſpirat.

Junio & Julio menſibus floret ad ſepes & in locis ruderatis. *Locus & Tempus.*

Matricariæ varietates ſunt,

1. *Matricaria flore pleno C. B.* & aliorum, ſola floris multiplicitate à vulgari, non ſpecie differt.
2. Habetur & *flore nudo*, ſeu foliolis radiatis medium orbem cingentibus viduo. Flore aphyllo, bullatis floribus aureis *Park.*
3. *Matricaria odorata J. B.* & aliorum, cùm nulla alia in re præterquam odore gratiore à vulgari differat, nec ulteriore deſcriptione indiget, nec ſpecies diſtincta cenſenda eſt.
4. Matricaria florum petalis fiſtuloſis majoribus.
5. Minoribus.

Utraque varietas colitur in *hort. Reg. Pariſ.* & hort. Leydenſi, & ſemini proculdubio originem m debuit, uti Bellis minor florum petalis fiſtuloſis.

6. Matricaria cauliculis rubentibus N. D. *Hort. Lugd. B.*

Ad uterinos affectus non parum confert (ut vel nomen ipſum arguit) decoctum & potum, *Vires.* nſes & ſecundas remorantes, uteri ſuffocationem, &c. Quæcunque amara poſſunt utiliter præ- t: ventris tineas expellit vel herba ipſa, vel ſuccus ejus expreſſus non ſecus ac Centaurium aut ſinthium. Convenit in Arthritide.

Noſtratibus, & Germanis etiam (**Feverfew**) Febrifuga dicitur ab effectu. Nonnulli, ut apud agum, 1. Hiſt. 50. ſapientes mulieres, & Braſſavola in *exam. Simpl.* vim purgatricem illi attri- unt, quam Parthenio ſuo Dioſcorides ineſſe prodidit.

Palam eſt Apes ferre non poſſe odorem Matricariæ: quare plethorici, quos præ aliis pungunt s & culices, in hortis ambulaturi optime ſibi conſulent, ſi Serviam ex Matricaria ſibi parent & cumferant: ſic enim apes hujus graveolentiâ offenſæ, quaſi manu abactæ, illis non nocent. ndem effectum expectare poſſumus à Cotula fœtida, *S. Paulli Quadrip. Botan. Claſſ.* 3. *p.* 390. bui à D. *Tancr. Robinſon.*

Ad Hemicraniam, ℞ folior. Matricariæ m. i. Calefiat in ſartagine, & bis aut ter calidi ver- i applicetur. *Cheſneau ex libro Arcanorum.*

Macricaria cruda impoſita capitis vertici mitigare ejus dolores ſæpiculè ſolet. *S. Paullus.*

Parare ex ea & floribus Chamomillæ cum tantillo Artemiſiæ decoctam ſuevi, à cujus uſu hy- rica ſymptomata illico ceſſare, & lochia abunde fluere ſæpe comperi. *Idem.*

2. *Matrciaria inodora* C. B. Park. *Parthenium inodorum ſive Achaovan Ægyptiorum* J. B. **Feverfew without ſcent.**

Herba eſt Chamæmelo proxima, quæ tamen non adeò altè extollitur, ſed parùm ſupra latiùs panditur, foliis Parthenii minoribus ac denſioribus, floribúſque Chamæmeli æmulis. Herba ſa- ris odoríſque expers percipitur, ſed flores odorem gravem obſcurúmque ſpirant.

Ægyptii porro quibus & hæc planta patria eſt, deſcriptore Alpino autore, florum foliorúmque *Locus & Vires.* coctum in uſu habent ad tollendas viſcerum obſtructiones, præſertímque ad ictericos.

Hæc planta ex deſcriptione rectiùs ad Chamæmelum refertur.

Herbæ flore compoſito diſcoide nudo, ſeu Corymbiferæ flore nudo, ſunt vel caule

- *Determinato,* floſculis ſci. eum finientibus, iiſque vel
  - *Sparſis* aut ſolitariis,
    - *Fruticeſcens,* ſuperficie perenni, foliis in ramulis ſigillatim poſitis, odoratis: ABROTANUM FÆMINA, *Chamæcypariſſus.*
    - *Herbaceæ,* ſemine
      - *Cornuto* ſeu bidente, foliis in caule bijugis, radice annua: EUPATORIUM CANNABINUM *fœmina.*
      - *Indiviſo & integro,* foliis vel
        - *Integris* Majoranæ: CHRYSANTHEMUM *C. b. ſp. repens flore aphyllo* Breyn.
        - *Diſſectis,* ſeu ſegmentis Coronopi æmulis: CHRYSANTHEMI *Conyzoides Æthiopicum,* &c. Breyn. ſeu tenuiſſimis, Millefolii æmulis: CHRYSANTHEMUM VALENTINUM Cluſ.
  - *Velut in umbellam diſpoſitis* in ſummis caulibus & ramulis, foliis
    - *Integris,*
      - *Latis,* elatior & major: COSTUS HORTORUM, *Balſamita mas.*
      - *Anguſtis,* per margines inciſis, humilior & minor: AGERATUM; *Balſamita fœmina.*
    - *Diſſectis* & velut alatis: *Tanacetum.*
- *Indeterminato,* floribus eum non finientibus, verùm ſecundùm ejus longitudinem velut in ſpicas diſpoſitis; foliis
  - *Integris,* longis, anguſtis, Hyſſopi: DRACO.
  - *Diſſectis,*
    - *Fruticoſior* & lignoſior, foliorum ſegmentis tenuiſſimis: ABROTANUM MAS.
    - *Humilior & minor,*
      - *Amarore inſignis,* odore vehementiore, folio incano: ABSINTHIUM.
      - *Minùs amara,* odore remiſſiore, folio ſubtus incano, ſupernè virente: ARTEMISIA

LIBRI SEPTIMI

SECTIO SECUNDA.

De Herbis Corymbiferis flore nudo.

HÆC Sectio in tria membra dividi poſſet.
Primam earum quarum flores caules terminant, floribus ſparſis aut ſolitariis.
Secundam earum q. f. c. t. floribus in Umbellæ formam digeſtis.
Tertiam earum quarum flores caules non finiunt, ſed ſecundùm eorum longitudinem velut in ſpicas diſponuntur.

CAP. I.

De Abrotano fœmina ſive Chamæcypariſſo.

ABrotonum unde dictum ſit vide infra in Capite de Abrotono mare. Chamæcypariſſus dicitur ab aliquali cum Cupreſſo foliorum ſimilitudine.

Notæ ejus ſunt ſuperficies fruticoſa, perennis, folia odorata; Flores ſolitarii ramul terminantes.

1. *Abrotanum fœmina vulgare* Park. *fœmina foliis teretibus* C. B. *Chamæcypariſſus* J. B. Ger. **Common Lavender-cotton.**

Ex *radice* craſſa, dura, lignoſa & ſubinde in brachia fiſſa virgulta cubito altiora emittit, lignoſa, tenera lanugine incana & in plures ramos diviſa, quos ambiunt tenuia *folia*, longitudine circiter unciali, minutim denticulata, ità ut quatuor ferè denticuli in eadem phalange agminatim diſpoſiti conſpiciantur, incana omnino, odore medicamentoſo & cum quadam ſuavitate gravi, ſapore partim acri, partim amaro. Singulis ramulis ſinguli inſident flores Tanaceti, lutei, calicibus ſquamoſis.

Circa oppidum *S. Cyriaci* in Hetruria copiosè provenit atque indè incipiendo ad Statum Eccleſiaſticum ſeu territorium Papæ, ſecùs vias. *Locus.*

Convenit qualitatibus cum Abrotano mare, usûſque præcipui eſt in obſtructionibus Epatis, Renum & Ureterum: Icterum curat. *Vires.*

Ventris lumbricos interimit, quotidiano experimento muliercularum, tum ſemen, tum herba ipſa in lacte decocta & pota.

Folia ſicca ad ſiſtenda alba fœminarum profluvia conferre ſcribit Matthiolus, ſi continuis decem diebus aut pluribus, ſumantur à jejunis, & deinde interpolatis diebus.

2. *Abrotanum fœmina foliis Ericæ* C. B. Park. *Chamæcypariſſus unguentaria* J. B. **Green-leaved Lavender-coton with a ſcent like Ointment.**

J. B.

Caulibus eſt tenuioribus, candidioribus, *foliis* veſtitis minoribus, ſed quæ majoribus denticulis inciſa ſunt, odore minùs gravi & jucundiore.

Hanc ſpeciem eandem puto Abrotano fœminæ 2. Cluſii, cujus etiam deſcriptio Abrotano noſtro unguentario in hortis frequenter culto, & in collibus ſaxoſis circa molendina Nemauſi nobis obſervato meliùs convenit, quàm Bauhiniana, quæ hujuſmodi eſt:

Alterius (2.) *rami* etiam candicant, minùs tamen frequentes ſunt, longiora habent *folia*, quatuor ſimiliter dentium ordinibus prædita, initio quidem incana, minùs tamen quàm in ſuperiore, & quæ tandem omnino vireſcant ; *odor* mitior eſt : ſapore, radice cum jam deſcripto convenit. Hoc genus pleriſque etiam hortis commune eſſe ſcribit. *Cluſ.*

Hæ deſcriptiones (ut verum fatear) in eo contrariæ videntur, quòd J. Bauhinus & etiam Dodonæus folia minora huic attribuunt quàm vulgari Chamæcypariſſo, Cluſius autem longiora; quæ quomodo conciliari poſſint non ſatis perſpicio, utcunque eandem utrique plantam deſcriptam minimè dubito: proinde Abrotanum fœminam 3. & 8. *C. B.* ad idem caput reduco: ut & Parkinſoni Abrotanum fœminam ſecundam ſeu magnum & Abrot. fœm. quartam ſeu Ericæ foliis.

* 3. *Abrotanum fœmina flore majore* C. B. *fœmina Narbonenſis magno flore* Park. *fœmina* 3. *Cluſ.* **Lavender-cotton with a large flower.** *Abſinthium marinum Abrotani fœminæ facie* Ger.

Ad primum genus multum accedit, ſed longè ſtrigoſius eſt, & *ramos* duriores, brevioribus mi-ſque frequentibus *foliis* obſeſſos habet, colorem etiam inter utrumque medium. *Flores* in extremis ramulis majores & pallidiores in ſquamatis capitellis. *Radix* in duros & lignoſos ramos divaricatur.

In acclivitate quorundam colliculorum inter Narbonem & oppidulum D. Nazarii à Cluſio obſervatur. *Locus.*

Hoc genus an ab unguentario dicto differat ſubdubito: fortè tota diverſitas loco debetur.

* 4. *Abrotanum fœmina foliis Roriſmarini majus* C. B. Park. *fœmina* 4. Cluſ. hiſt.

Cluſ.

Multis ab uno ceſpite prodeuntibus *ramis* conſtat, tenuibus pedalibus, candicantibus, quas numeroſa ambiunt *folia* Roriſmarini coronarii, ſed minora & anguſtiora, quæ novella incana ſunt, & illa ferè inciſurarum veſtigia apparentia habent: adulta autem viridiora, longiora, & quaſi minutis inciſuris diſtincta ſunt, multùm tamen à Santolinæ creditæ foliis diverſa, amari guſtûs & jucundi odoris multas è ſingulis ramis producit virgulas palmares, raris foliis ſeptas, atque in ſummo earum faſtigio *capitella*, *floremque* luteum, Santolinâ multò ampliorem : maturo autem ſemine marceſcunt virgulæ. *Radix* eſt lignoſa.

* 5. *Abrotanum fœmina foliis Roriſmarini minus* C. B. Park. *fœm.* 5. Cluſ. hiſt.

Cluſ.

Flore, foliis, totâ denique facie præcedenti ſimile eſt, ſed per omnia minus & gracilius : quod natalibus tribuendum non eſt, quandoquidem uno eodémque in loco (inquit autor) ſimul naſcentes plantas invenerim, neque etiam ætati, quia utraque ſpecies ex ſeminibus natali loco ſejunctim lectis & repoſitis & mecum in Belgicam delatis mihi nata eſt, magnitudine & exilitate non minus diſcreta quàm natali loco fuerat.

6. *Abrotanum fœmina viridis* C. B. Park. *fœmina viridis minor* Park. *fœm.* 6. *Cluſ.*

Cluſ.

Præcedenti magnitudine par eſt, interdum etiam paullò majus: Ramuli non ut in altero candicantes ſed virides: folia etiam viridia, ſed longiora tenuioráque, non minùs quidem amara quàm illa, ſed minus jucundi odoris: *flos* palleſcens, *virgæ* quæ florem ſuſtinent tenues, maturo ſemine etiam areſcebant, ut in ſuperiore, cujus radici hujus *radix* etiam reſpondet, ſed magis fibroſa eſt.

Locus. Naſcuntur [tres proximè deſcriptæ ſpecies] Salmanticenſi agro, montibus Segobiæ vicinis, quos *el puerto de Guadarama* vocant, & veterem Caſtellam à nova ſeparant; aliiſque aſperis & ſalebroſis Hiſpaniæ locis. Florent Maio & Junio; ſemen maturum Julio. Hæc omnia Cluſius.

* 7. *Abrotanum fœmina repens* C. B. *Santolina* 5. Dod.

Nobis incognita & ſuſpecta eſt.

8. *Abrotanum fœmina villoſis & incanis foliis* C. B. *Seriphium Dioſcoridis Abrotani fœminæ facie* Ad. Lob.

Ad. Lob.

Exilibus, lenibus *ſurculis*, pedem altis fruticat. *Radix* albicat, prolixa, ſurculóſqu e ſtatim ab humo numeroſos promit, crebris *foliis*, minutim crenatis, teneriuſcula lanugine incanis, uti Gnaphalium ſummo tenus obſitos, ubi extrema capitula aureis *floribus* bullata fulgent, *ſemine* parvo copioſo referta, ſimilitudine Tanaceti ſed minore.

Adeò ſimillima eſt Abrotono fœminæ vulgari hortorum, ut haud facile utramvis ab altera diſcernere ſit; niſi quia hæc tota minor, odoratior, candidior, tomentoſa, quod alteri deeſt, cui folia breviora; ſapor non adeò ingratus aut vehemens.

Locus. Hoc & nobis non minùs quàm Lobelio in Galloprovincia, montis celſi S. Magdalenæ cryptâ celebris acclivibus, quà S. Maximinum oppidum ſpectat, obſervatum. Et reverâ Abrotono fœm. vulg. adeò ſimile erat, ut pro eodem habuiſſemus, niſi odor gratior, ſtatura humilior, & locus contrarium ſuaſiſſent. Lobelius quoque ſe vix crediſſe ea differre ſcribit, niſi utrumque contuliſſet. Necdum tamen nobis planè ſatisfactum eſt, quibus loca hæc adire contigerit diligentiùs & exactiùs hanc ſpeciem cum vulgari conferant.

* 9. *Abrotonum peregrinum Cupreſſi foliis* Lob. Park. *fœmina foliis Cupreſſi* C. B.

Exigua eſt *radice*: ex una ſtirpe pluſculos viticeos, *caules* rigidiores nigricantes producens: *Folia* cupreſſina aut Sabinæ, texturâ reticulatâ effigiata, longa, anguſta, & per virgulta crenatis extremitatibus denticulata.

Ex brevi hac & imperfecta deſcriptione qualiſnam planta ſit quam intelligit Lobelius neſcimus: in capite de Sabina caulem ei attribuit pedalem & ſeſquipedalem, in ſummitates caudatas comoſas exeuntem.

CAP. II.

De Eupatorio cannabino fœmina.

1. *Eupatorium cannabinum fœmina* Ger. *aquat. duorum generum* Park. *Cannabina aquatica folio tripartitò diviſo* Park. C. B. *Verbeſina ſive Cannabina aquatica, flore minùs pulchro, elatior ac magis frequens* J. B. **Water Hemp, Agrimony with a yellow flower.**

Radix plurimis fibris majuſculis, fibrillis minoribus capillatis conſtat: *Caules* attollit cubitales & ſeſquicubitales, teretes, ramoſos, ſolidos, [rubentes, hirſutos] *Folia* ad genicula ex adverſo bina tripartita aut etiam quinquepartita, [ſubinde per ramos quoque nullo modo laciniata] circa margines profundè ſerrata, glabra [J. Bauhino piloſa] latis pediculis caulem amplexa. *Flores* ſummis caulibus & ramulis inſident, è floſculis exiguis luteis quinquepartitis compoſiti, nudi, multis ſquamis purpurantibus calicis loco obvallati. *Semen* longum, latum & planum in ſummo bicorne [J. Bauhino in duos ſtylos aſperos deſinens qui veſtibus adhærent.] Uniuſcujuſque floris baſin cingunt folia radiatim diſpoſita, acuminata, brevibus circa margines pilis, qui ſerraturæ ſpeciem exhibent, hirta.

Locus. In locis humidis & paluſtribus, foſſis, riguis, & intra fluviorum latè patentes alveos non rarò prodit, ut rectè Dodonæus.

A. 2. *Eupatorium aquaticum folio integro* Park. *Eupat. Cannab. fœminæ varietas altera* Ger. e- mac. *Cannabina aquatica folio non diviſo* C. B. *Verbeſina pulchriore flore luteo* J. B.
Water-Hemp-Agrimony with an undivided leaf.

J. B.
ibris *radicatur* multis albis, tum ab imo caule, tum ab ejus geniculis demiſſis, ſapore aromatico.
les cubitales & majores, alias minores, teretes, ſubhirſuti & nonnihil ſubinde rubentes. *Folia*
odos bina adverſa, quatuor aut quinque uncias longa, acuta, ſerrata tantummodo, non in la-
as diviſa, ſuperficie utrinque lævi, ſapore acriuſculo. Ex foliorum alis duo ramuli diverſi exe-
quorum alter altero minor eſſe ſolet. *Flores* multò pulchriores quàm in Verbeſina elatiore;
um extima folia ex luteo viridantia, ſtriis nigricantibus picta, his proxima aureo fulgore ni-
, magna, in orbem acta; medium occupant alternatim remiſſi floſculi, luteoli, quinquepartiti,
los nigros exſerentes, ſquamulæque ſtriatæ, extimis quidem ſimiles, ſed ſuppares. *Semen* ob-
um, compreſſum, fuſcum, breviſſimis ceu ariſtis aſperiuſculis capiti adnatis, ad veſtes ad-
t.

locis aquoſis ubi aqua ſtat aut reſidet J. Bauhino. Apud nos ubique udorum unà cum præ- *Locus.*
nte provenit Cannabina aquatica, non tamen quæ hîc deſcribitur, flore radiato, ſed flore
.

* 3. *Conyza capite nutante* J. B. *Cannabina aquatica folio non diviſo*, C. B. *qui hanc cum præcedente confundit.* **Water-Agrimony with a bending head.**

J. B.
les habet plures, cubitales, hirſutos, qui in varios ramulos finduntur, quorum ſingulis appo-
folium unum, longum, ſatis latum, rariùs ſerratum, piloſum, Conyzis nonnihil ſimile, ra-
ad florem uſque robuſti, rectique, per extrema in cervicem rigidulam contorquentur, *florem*
undum, terrámque verſùs inclinatum ſuſtinentes, ex multis ceu ſquamis compoſitum, quarum
um obſident multi *apices* lutei, eo ferè modo diſpoſiti quo in Verbeſina. *Florem* ambiunt quæ-
longiuſcula folia viridantia ſtellæ in modum radiata. *Radices* fibroſæ, Hellebori nigri ſimiles.
Bauhinus in Prodromo hanc deſcribit ſub nomine *Cannabinæ aquaticæ ſimilis capitulis nutanti-*
& tamen in Pinace *Eupatorio cannabino Chryſanthemo* eandem facit. Hæ tamen plantæ nobis
ſæ videntur, ut deſcriptiones conferenti patebit: utcunque hujus deſcriptio meliùs convenit
nabinæ aquaticæ folio integro nobis in Anglia familiari.

Cap. III.

* *Chryſanthemum Conyzoides Æthiopicum, capitulo aphyllo, foliis Majoranæ* Breynii.

Breyn.
Ignoſus hic frutex, pedalis, Conyzæ minimæ *Lob.* facie quodammodo naſcens, in plurimos
ſe expandit *ramos*, rotundos, ſtriatos; quos numeroſa & conferta ambiunt *folia* Majoranæ
hortenſis foliorum formam & Sanamundæ primæ *Cluſ.* non malè æmulantia, villoſiora ta-
ac parumper minora, odoris & ſaporis aromatici, Menthæ corymbiferæ ſeu Coſti hortenſis
r. Summis ramulis ſingularia, eorum autem angulis ſæpius plura inſident *Capitula*, dura, vil-
diſcum luteum ſtaminulis plurimis conſtantem ſine radiatis in ambitu naſcentibus foliolis con-
tia: donec tandem eadem ſtaminulorum loco *ſeminibus* ſolidis & anguloſis, ex cinereo colore
cantibus, Fœniculi ſeminis magnitudine, onerentur.
bonæ Spei Promontorii locis herboſis oritur, ubi menſe Octobri & Novembri vernat. *Locus & Tempus.*

Chryſanthemum Cannabinum Americanum Moriſ. prælud.

noſtrate cognitu facile eſt, quippe caules edit quadrupedales, ſubrubentes, firmiores & recti-
: floſculos ex multis ſtaminulis luteis conflatos habet, & ſemina bidentia multò vulgaris Chry-
hemi Cannabini ſeminibus majora, veſtibus pariter adhærentia.

CAP. IV.

De Bellide luteo flore aphyllo.

1. *Bellis ſpinoſa Alpin. exot. ſpinoſa foliis Agerati* C. B. *major ſpinoſa flore luteo nudo* Park. *ſpinoſa elatior & fruticoſior Herbariorum bullatis aureis floribus* Lob. Ad. part. ult. **Prickly-leaved naked yellow Daiſie.**

Alpin.

TOTA planta eſt fruticoſa, habétque à *radicibus* multis gracilibus lignoſos *caules* plures, rectos, graciles, ramoſos, glabros, ſubinde rubentes, *foliis* multis oblongis, ſpinulis crenarum loco in ambitu armatis parvis ad Myrti folia accedentibus cinctus. In cauliculorum ſummitatibus fiunt *flores*; toti aurei, lati rotundi, ad modum Anthemidis nudo flore; quibus ſuccedunt *ſemina* minima, oblonga, mollia & nigra.

Parkinſonus ſemina alba ei attribuit.

Hæc planta nobis hac æſtate [1685] ſuccrevit ex ſemine ab amiciſſimo Viro & inſigni Botanico *Hans Sloane*: verùm non perfecit florem. Deſcriptio Alpini ut & Parkinſoni ei ſatis apt congruit. In dodrantalem altitudinem aſſurrexit, foliis crebris in caule nullo ordine poſitis, a angusto principio paulatim dilatatis & in rotundum deſinentibus, glabris, obſcurè virentibus, circa margines denticulis ſpinoſis inciſis.

* 2. *Bellis lutea ſive Chryſanthemum Capitis bonæ ſpei repens, flore aphyllo* Breynii.

Breyn.

Radicibus nititur teneris, albicantibus, nec ità profundis: ex quibus *Cauliculi* emergunt rotundi glabri, coloris pallido vireſcentis, & aliquibus in locis quandoque ex fuſco ſubrubicundi: dividuntur hi rurſus in alios minores, utplurimum versùs terram procumbentes, quam ubi attingere valent mox novas radiculas emittunt. *Foliis* donatur ex glauco vireſcentibus, longiuſculis & inordinatè inciſis, ac Coronopi folia quodammodo referentibus, caulémque ſemper ambientibus: ſingulis autem caulibus unicus conſpicitur *floſculus*, lutei coloris, ex innumeris ſtaminulis ſive exigu tubulis conſtans, inſtar orbis ſive diſci floris Chryſanthemi vulgaris, quem nulla ambiunt folia, quare & aphylli nomen inditum. *Semen* maturum exiguum eſt & ſubrufi coloris, proximéque ad Chryſanthemi vulgaris ſemen accedit: quod cum ipſo flore odorem ſpirat haud ità gratum. Univerſa autem planta apud nos annua eſt, & ſatis copioſè ex deciduo ſemine repullulat.

Deſcriptio eſt *D. Syen.*

Locus. In horto Leidenſi colitur ſub nomine Bellidis luteæ ſeu Chryſanthemi exotici minoris flore aphyllo, Chamæmeli facie.

CAP. V.

* *Chryſanthemum Valentinum Cluſii* Park. Ger. *Buphthalmum lanuginoſum foliis Millefolii* C.B *Buphthalmo tenuifolio ſimile Chryſanthemum Valentinum Cluſii* J. B.

Cluſ.

UNico plerunque aſſurgit *caule*, pedali, raró ampliore, ramoſo: *foliis* ſecundùm radicem numeroſis, deinde temere & ſine ordine per caulem ſparſis, multifidis, Millefolii Stratiotis folii pænè ſimilibus, lanuginoſis & incanis, quæ deguſtata ſalivam cient, & acidula ſunt. *Flos* in ſingulis ramulis unicus, luteus, vel potiùs auri ſplendore fulgens, quíque reſiccatus multis annis nativum colorem etiam retinet, medio Anthemidis diſco ſive umbilico major, & ſine radiatis in ambitu naſcentibus foliolis, odoris non injucundi. *Radix* unica, candicans, firma, craſſiuſcula.

Locus & Tempus. Valentino regno ad arvorum margines eruebat Cluſius, juxta ſemitas repertum, nuſquam ali ipſi obſervatum. Florebat iſthic Martio.

Hæc planta, nequis fallatur, plurimum à Buphthalmo Narbonenſis provinciæ differt.

Cap. VI.

De Coſto hortorum dicto ſive Balſamita mare.

HUjus notæ genericæ ſunt flores lutei nudi in umbellam aggeſti, folia integra, lata, in ambitu crenata, odor validus.

1. *Mentha Corymbifera ſive Coſtus hortenſis* J. B. *Men. hortenſis Corymbif.* C. B. *Coſtus hortorum major* Park. *Balſamita mas* Ger.

J. B.
Obliquas agit radices, Menthæ radicibus pares, teretes, à quibus fibræ demittuntur multæ, *Cau-* cubitales & ſeſquicubitales, ſtriati, ramoſi & herbaceo colore palleſcentes. *Folia* Lepidii, eo- m cum caulibus colore, per ambitum ſerrata, rariùs laciniata, odore intenſo Agerati, ſapore ve- menter amaro. Summis ramis inſident Corymbi aurei Tanaceti. *Semina* parva, oblonga, com- ſſa.

In hortis colitur. **Locus.**

Sanat cruditates ſtomachi, ructus, vomitus, fœtores oris, tormina, cardialgias ex ſtomacho, dolores capitis ex eodem. Quin ex propria capitis affectione, ſiquidem frigida ſit, *Conſerva* non infeliciter uſurpatur. Idem dico de morbis uterinis à menſium mora. Idem de calculo. *C. Hofmann.* **Vires.**

In viſcerum obſtructionibus non eſſe inſtrenuum remedium perſuadeo mihi ob partium tenuitatem : ob amarorem vermes necat & ſuccus & ſemen foris. Parkinſonus ſemen & florum in vino infuſionem ad ℥ij. una vice pueris verminantibus propinat. Peculiari vi Opii aliorúmve vene- um malignitatem retundere creditur. In vulneribus citiſſimam operam præſtat, unde *Balſamitæ* men inditum.

Mulieres Germanicæ paſtâ farinaceâ obducta folia frigunt in oleo butyróve, & menſis ſecundis onunt.

alſamum ex eo cum Ophioglоſſo in Oleo olivarum decocto, additis inde ad dandam conſiſten- cera & reſina, paratur, ad ulcera inveterata utiliſſimum.

Mulierculæ Danicæ Balſamitam ſiccam ſibi magnâ copia quotannis ſervare ſolent, ut menſibus parcè vel omnino non fluentibus balneum vaporoſum ex ea ſibi conficiant, quâ omnibus pediluviis menagogis longè ocyùs moveri ſibi menſes perſentiſcunt, ſi vapor in locos per infundibulum exhalet, quàm ſi ſolùm hiante ſinu, ſupparo undique vanno circundato ſuper ea conſideant. *Sim. Pauli.* Ex adverſar. *D. Hulſe.*

i ſucco & herba Balſamitæ ſuccoſa inguen & alarum hircus probè perfricentur, certo experimen- eci dabuntur illud pediculorum genus qui inguinales appellantur. *Idem.*

* 2. *Mentha Corymbifera Braſilienſis, Camara Japo dicta* Marggr.

præcedente ſeu vulgari differt hæc *foliis* acuminatis, urticæ æmulis, cùm illius obtuſiora ſint; on florum colore è lacteſcente & dilutè cœruleo mixto, qui in illius aureus eſt.

3. *Pſeudocoſtus Virginiana, ſeu Anonymus Corymbifera Virginiana flo. albo.*

olia habet integra, lata, circa margines ſerrata, *Caulem* dodrantalem, in ſummo geſtans *flores* tos, velut in Umbellam aut Corymbum congeſtos, albos, diſco medio (quantum memini) fo- s parvis albis cincto.

anc plantam aliquot annos Cantabrigiæ in hortulo meo alui: habui autem à quodam *Walker*, ulano Londinenſi, cujus filius eam cum aliis rarioribus è Virginia attulit.

ullibi (quod ſciam) deſcripta occurrit hæc planta, pulchra & rara: niſi fortè ſit Ptarmica Virna folio Helenii *Moriſ. prælud.* ſuperiùs in capite de Ptarmica propoſita. Quò ſanè commodi- fertur quàm ad Coſtum, ob flores radiatos.

CAP. VII.

De Agerato.

Αγήρατον Dioſcoridi l. 4. c. 59. cui nomen inditum διὰ τὸ ἐπιπολὺ τὸ ἄνθος ὁμοιοειδὲς φυλάττειν, quoniam flos in ſua coloris ſpecie dilutiſſimè conſervetur; quaſi dicas ſenectutis expers, quod Ἀγήρατος dicitur: vel ut Plinius lib. 27. c. 4. quoniam diutiſſimè non marceſcat. Notæ ejus characteriſticæ ſunt flores lutei nudi in umbellæ formam diſpoſiti, folia integra profundè ſerrata.

1. *Ageratum vulgare ſive Coſtus hortorum minor* Park. *Ager. foliis ſerratis* C. B. *Ageratum pleriſque, Herba Julia quibuſdam* J. B. *Balſamita fœmina ſive Ageratum* Ger. **Maudlin, or Maudlin-Tanſy.**

Radice conſtat lignoſa, minimi digiti craſſitudine, variè implexa, ex qua complura ſurgunt *virgulta*, cubitalia & altiora, tenuia, colore aliàs ſubrubente, aliàs ex viridi palleſcente, in ramos diviſa; *foliis* numeroſiſſimis ab imo ad ſummum ſtipata, Coſti hortenſis ut odore, ità & formâ ſimilibus, ſed duplò aut triplò minoribus, profundè ſerratis. In ſummis ramulis *Corymbi* emicant Mi lefolii, ſed colore luteo. *Semen* ſuccedit exiguum, oblongum & paleaceum.

Locus. Naſcitur in Hetruria circa Florentiam, Liburnum, &c. itémque in Gallia Narbonenſi circ Monſpelium & alibi copioſé.

Hæc planta Officinis pro Eupatorio Meſues habetur.

Vires. Temperamento & viribus cum Coſto hortorum ſeu Balſamita mare convenit. Ex hujus & Ophiogloſſi foliis unà contuſis, & in oleo olivarum bullitis, addito ceræ, reſinæ ſiccæ & Terebinthinæ tantillo, unguentum ſive emplaſtrum efficitur præſtantiſſimum, Gerardo noſtro ſæpius probatum.

Meſue Eupatorio ſuo purgandi facultatem aſcribit; quam alii huic plantæ adimunt & proinde non eſſe Eupat. Meſue contendunt. Schroderus & Hofmannus alvum laxare quàm molliſſimè ſtatuunt.

Felici ſucceſſu oleo ipſius Agerati Septentrionalium utor in verminantibus puerulis, tam ut iis id propinetur, quàm ut Goſſipio exceptum umbilico eorum applicetur. *Sim. Paullus.*

2. *Ageratum floribus albis* Ger. Park. *Ager. foliis ſerratis, flore albo* C. B. **White flowere Maudlin.**

Caulibus eſt lignoſis, *foliis* crebris veſtitis, quàm præcedentis minoribus minúſque circum oras ſerratis. *Flores* in ſummis caulibus velut in umbellas diſpoſiti, albi [media tantum parte lutei nonnihil oſtendentes.] Odor plantæ priore aliquanto mitior: *Radix* pariter tenuis, fibroſa.

Hæc planta (ut nonnulli volunt) differt à præcedente, floris colore tantùm: Huic ſimilem ſe minorem J. Bauhinus exhibet & deſcribit titulo *Herbæ de la rotta.* Fundit (inquit) ex *radice* cau*les* dodrante minores, glabros, per quos *folia* alternatim poſita cernuntur. Agerati foliis ſimilia, u ciam longa, anguſta, in ambitu ſerrata, glabra, guſtu aromatico & ſubamaro, Tanaceti ferè. F ſtigia coliculorum in umbellas quodammodo abeunt *floſculorum*, Millefolii Alpini minorum, foli albis apices circumſtantibus, ex capitulis, quæ ſquamæ nigris lineis pictæ componunt.

Hæc planta, quicquid ſit de præcedente huc propriè non pertinet, ſed ob flores radiatos, & folia non diſſimilia, ad Ptarmicam potiùs referenda eſt, non obſtante Agerati odore.

Ageratum purpureum Dalechampii *Lugd.* alterius eſt generis.

3. *Ageratum minus* Park. *foliis non ſerratis* C. B. Ger. emac.

Park. Pluribus ſurgit *caulibus*, pedem non multùm ſuperantibus, *foliis* crebris undique oblitis, ſummo bus, longioribus, anguſtioribus, albidioribus quàm in vulgari Agerato, circa margines non ſerratis, Stœchadis citrinæ foliorum æmulis. Summis caulibus innaſcuntur *flores* multi flavi coacervati, & in umbellæ aut Corymbi formam denſe ſtipati, Agerati vulgaris flores bene referentes, odore ſatis grato & vehementi.

Locus & Tempus.

Quòd ſi flores in pappum abeant, cujus ope ſemina venti arbitrio huc illuc feruntur, non er planta hujus loci.

4. *Ageratum Africanum foliis laciniatis inodorum.*

Folia ima ex anguſto ſenſim dilatata, ſpiſſa, glabra, obſcurè viridia, in latum & trifidum m cronem deſinunt; his proxima in tres lacinias, ſingulas itidem trifidas, profundiùs ſecta ſunt: ſ periora in caulibus tribus quatuórve hinc inde laciniis, anguſtis, longis, in acutum terminatis i ſa videntur. *Caules* ab eadem radice exeunt plures pedales, & altiores, ab imo ſtatim ramoſi, mulis è ſinubus foliorum alternatim poſitorum, & inferiùs ſatis frequentium ortis. Caules & ram in pediculos prælongos exeunt, ſuſtinentes florum umbellas denſas: Singuli autem flores è pluri floſculis aureis quinque-partitis, ſatis in hoc genere conſpicuis componuntur. *Semina* in hort noſtro ad maturitatem non perduxit. Vere ſatum Julii initio florere cœpit. Flores autem qu diutiſſ tiſſimè, durant antequam marceſcunt: nondum enim hoc viceſimo die Octobris, qui primi explibantur contabuerunt, ſed etiamnum in vigore perſiſtunt, ut admirationi ſit, unde nulla quam ego quam viderim aut noverim planta æquo jure Agerati ſive immarceſcibilis nomen ſibi vinet.

Nullum neque in floribus, neque in herba ipſa odorem percipimus. Sapor nonnihil acris & aroticus ſentitur. Semen hujus inter alia multa rariora ad me miſit ingenioſiſſimus Vir *D. Hanſius ane*, M. D.

C A P. VIII.

De Tanaceto.

TAnacetum fortè à Tannaco quo nomine Parthenium appellatum fuiſſe Plinius teſtatur, Recentioribus dictum eſt, inquit C. Bauhinus.

Ejus Characteriſticæ ſunt Flores nudi in umbellæ formam digeſti, folia laciniata.

A. 1. *Tanacetum* Ger. *vulgare* Park. *vulgare luteum* C. B. *vulgare flore luteo* J. B. **Common Tanſy.**

B.

ſatis magnam adoleſcit proceritatem duorum cubitorum & amplius, *caulibus* teretibus, nonniſtriatis & hirſutis, medullâ albâ fungoſâ plenis. *Folia* ex viridi in flavum vergunt, pennata, ini nenta per ambitum crenata diviſa, coſtæ media adnexa, odore vehemente, ſapore amaro. *s* in ſummis caulibus velut in umbellam digeſti: ſinguli autem Corymbi ſeu flores totales è ulis exiguis adeò ut eorum partes viſum penè fugiant, creberrimis, densè ſtipatis componuntur, e nudis h. e. nullo in ambitu barbularum circulo donatis, è calicibus ſquamoſis. *Caules* quotannarceſcunt & emoriuntur, *radice* in terra ſuperſtite.

æc planta ludit interdum foliorum colore, vario ex albo & viridi; hinc *Tanacetum verſicolor* inſono.

montoſis Angliæ Borealibus plurimum oritur, & alibi etiam ſecus vias & in agrorum margininon infrequens. *Locus.*

Temperamento & viribus cum Matricaria convenit. Vulnerarium, uterinum ac nephriticum *Vires.* Uſus præcip. in lumbricis, torminibus ventris, cauliculo renum & veſicæ, menſibus obſtructis, ibus, hydrope.

uccus illitus manuum pedúmque rimas ſanat, ulcera etiam cruſtoſa & impetigines.

tenellis herbæ erumpentis foliis aut eorum ſucco cum ovis & farina placentas faciunt tem-Paſchatis, guſtui non injucundas & ventriculo utiles ad diſſipandos flatus ex piſcium & legum eſu Quadrageſimæ tempore contractos.

orymbos & ſemen Agyrtæ ad expellendos lumbricos ſæpe ingenti miraculo verminantibus pueopinant. *Sim. Paullus.* D. Bowle conſervam ex foliis & ſummitatibus paratam adhibet; quæ reſiſtit putredini, aperit obſtructiones, recreat lienem, illuſtrat ſenſus.

ccum cum quovis oleo inunctum nervorum contractionibus ac doloribus auxiliarem eſſe aiunt. s Monſpelienſis hydrope pertinaci laborans ad ſanitatem reſtitutus erat ſolo decocto Tanaceti. *n. Germ. An.* 12. *Obſ.* 112.

2. *Tanacetum criſpum* Park. *criſpum Anglicum* Ger. *foliis criſpis* C. B. *criſpum flore luteo* J. B. **Curled or double Tanſy.**

B.

t hoc rarius, reliqua vulgari deſcripto ſimile, ſed *foliis* elegantiſſimis, crebriore inciſurâ diviſis, entis frequenti argutiùs crenatorum marginum flexu reflexúque criſpis, criſtas caſtrenſes imitaodore gratiore, ſapore amaro.

hortis colitur; an & ubi ſponte proveniat neſcimus. *Locus.*

anacetum Alpinum C.B. Park. *Iva moſchata Rhætis, Tanaceto cognata herbula* Geſn. hort.

periùs à nobis pro Millefolii ſpecie deſcripta eſt.

Tanacetum inodorum primum & ſecundum C. B.

s Bellidis majoris ſpecies cenſentur.

CAP. IX.

De Abſinthio.

ABſinthium Græcis Ἀψίνθιον. Latini π mutant in b, quomodo iiſdem pro Ὀψώνιον dicitur ob*ſonium*, pro Ἄψυρτος *Abſyrtus* pro Ἀψὶς *Abſis*. Dicitur Ἀψίνθιον q. Indelectabile ab α στερητικῷ & ψίνθος quod Heſychius interpretatur τέρψις *delectatio*. Id malo (inquit Voſſius) quàm ut ſic dicatur q. Ἀπίνθιον, etſi ità, Etymologo teſte, quidam veterum Comicorum id. ad Etymon, credo, alludentes, appellârunt. Ἀπίνθιον verò ſonat impotabile, quaſi ὃ οὐκ ἂν πίῃ τις διὰ τὴν πικρότητα. Alii nomen hoc inditum eſſe huic plantæ exiſtimant ab ἅπτεσθαι quod eſt tangere & manibus tractare, per Antiphraſin quòd nullum animal ob amarorem eximium eam attingat. Voſſius Antiphraſin in Rhetorica explodit.

Abſinthii notæ ſunt flores nudi, caulis indeterminatus, folia incana, amaror inſignis.

1. *Abſinthium arboreſcens Lobelii* J.B. *Abrotanum fœmina arboreſcens* Ger. *Abrot. latifolium arboreſcens* C.B. Park. *Italis & Siculis* Herba bianca. **Tree-Wormwood.**

Lob.

Vulgari non ità diſſimilis *folio* & *flore*, ſed fruticis arborei habitu, Abrotani modo hominis proceritatem adipiſcitur: candidiore & minore paulò folio, ſemper virente: guſtu amaro, aromatico, odore non ingrato. *Florum* Corymbi lutei, majores & ſpecioſiores quàm in Abrotano vulgari, in ſummis ramulis creberrimi.

Locus. In Siciliæ, Regni Neapolitani & inſularum adjacentium clivis maritimis frequens oritur: invenitur etiam in montibus mediterraneis.

Planta eſt pulcherrima, & in fruticem ſatis grandem adoleſcit, quovis Abrotano majus & elatius.

A. 2. *Abſinthium vulgare* Park. Lob. *vulgare majus* J.B. *latifolium ſive Ponticum* Ger. *Ponticum ſeu Romanum Officinarum ſeu Dioſcoridis* C.B. **Common Wormwood.**

Caules huic plures, cubitales & bicubitales, teretes, ſtriati, rigidi & lignoſi, incani, medullâ farcti, foliis alternatim poſitis, crebris veſtiti, [multis ramis erectioribus fruticoſi] *Folia* pediculis oblongis canaliculatis innituntur, variè diſſecta, primò in duo aut tria laciniarum paria, ſingulæ autem laciniæ in plures alias ſubdividuntur, utrinque incana, magis tamen pronâ parte. Folia eorú que laciniæ latiora ſunt in hac quàm in quavis alia Abſinthii ſpecie nobis cognita. *Flores* long ſerie in ſurculis è foliorum alis versùs ſummitates caulis & ramorum exeuntibus plures ſimul vel in racemulis, ſinguli pediculis perquam brevibus & tenuibus è foliorum quorundam alis egreſſ hærent nutantes & quaſi penduli, è pluribus floſculis ex viridi flavicantibus compoſiti, nudi.

Odor totius plantæ aromaticus vehementior, guſtus amarus [cum adſtrictione aliquâ. Radix cra ſiuſcula, lignoſa, abundè calfacit, aromaticâ gratiâ ſine omni amarore os perfundens. J.B.]

Locus. In incultis & ruderatis locis ſecundùm vias publicas, &c. paſſim obvium eſt.

Vires. Calf. & ſiccat. Ventriculum ac hepar roborat, appetentium ad cibum excitat, obſtructiones ſerat & indè natos affectus tollit, ut Icterum, Hydropem, &c. Febribus putridis etiam ditu confert: vitioſos humores per urinam expurgat: pellit præterea interaneorum vermes, [ut no Anglicum **Wormwood** indicat,] tandémque veſtes à tineis conſervat. *Schrod.*

In uſu ſunt ſuccus ejus expreſſus, aqua deſtillata, Syrupus, Sal fixus & Oleum. Verùm his om bus præſtare videtur cerevisia ſeu vinum Abſinthites, quod & ventriculum roborat, & appetitum ex tat, & obſtructiones reſerat, & urinam ciet.

Aqua deſtillata languidior eſt & minorum virium; ut ſunt pleræque aquæ deſtillatæ pl ipſis.

Succus differt ab herba: hæc enim aſtringit, ille verò magis aquoſus detergit. Eſtque vinum A ſinthites quod ex herba ſicca infuſa paratur longè delicatius & gratius palato, quàm quod ex rec ti: Hoc enim herbaceum & terreum quid reſipit.

Sal fixus, ſi à reliquis partibus vi ignis omnino ſeparetur, mihi nec guſtu, nec facultatibus diffe re videtur ab alterius cujuſcunque plantæ ſale fixo. Siquidem omnes hujuſmodi ſales naturâ & qua litatibus convenire exiſtimo, ut id ſemel moneam: quamvis alii diverſum ſentiant.

Salis Abſinthii ſcrupulus unus, dimidium drachmæ, aut eo amplius pro ægri viribus aut ætate, ſucci limonum cochleari uno exhibitum ad vomitum compeſcendum, in febribus bilioſis inque iliaca paſſione aliiſque affectibus, vix unquam fruſtratur medicum. Eſt autem in frequenti uſu leberrimis hujus urbis [Londini] medicis. Nec dubito quin centurias aliquot hominum, nè di myriadas, ex ipſis Orci faucibus eripuerit, cùm alia medicamenta nequicquam profeciſſent. D. H Vid. *River. Obſer.* & *Sydenham.* de *Febribus.*

Pro vino Abſinthite aquam Abſinthiten exhibere ſolebat *D. Bowle*. Manipulum ſcilicet A thii in aquæ frigidæ ſextariis tribus per octo horas infundere præcipit, ejúſque infuſi quantitatem guam, quantum ſcilicet patera vinaria capiat, manè & veſperi, ſed præcipuè à prandio aut c propinare: in hyſtericis enim affectibus, obſtructionibus lienis, & ventriculi debilitate plurim prodeſſe expertus eſt. Vino autem & cereviſiæ præferendam aquam, quia nulli ei inſunt vap caput tentantes, quemadmodum in illis. *Ego cereviſiam tenuem aquæ prætulerim: Aqua en Septentrionalibus regionibus nimis cruda eſt, & ventriculo eorum qui non aſſueverunt inimica.*

Oleum Abſinthii intus ſumptum necat vermes, venenis reſiſtit, oppilationibus hepatis & icteritiæ
onfert.

Abſinthii uſus creditur inhibere concitationem ad Venerem, quo nomine apud honeſtas fœmi-
as damnatur, & maximè Vini aut zythi ex eo parati: nec facilè hos potus maritis permittunt. *Cor-
ar. apud J. B.*

Radicis Abſinthii deguſtatæ ſapor primò in apice linguæ percipitur, indè ad ejus radicem tranſit,
einde in fauces & paulatim in gulam deſcendit, ut ipſum tandem ventriculum calefacere videa-
ur, caloris ſenſu ad horæ quadrantem durabili, idque quamvis nihil omnino ſucci deglutiatur, ne-
ue tamen ingratus eſt, aut caput tentat, quemadmodum folia. Unde colligit *D. Grevius* radicem
anc, quæ ab omnibus vulgò ut inutilis rejicitur, præſtantiſſimis ſtomachicis annumerari debere,
out eam revera eſſe etiam experientiâ didicit.

In tertianis ac quotidianis (vix in quartanis) fugandis, ſola eſſentia vel extractum Abſinthii mixtum
m præcipitantibus ſeu abſorbentibus inſipidis, vel cum ſalibus fixis aut volatilibus ſæpiſſimè valet,
c hîc Chinâ Chinæ opus erit. *Dan. Ludovicus de pharmac. Moderno ſeculo applicanda* p. 278. Ha-
i à D. *Tancredo Robinſon.*

Ad hemicraniam, ℞ Cucumeris ſylv. radicem viridem minutim inciſam & Abſinth. ana q. ſ. De-
que in aq. part. ij. & tribus olei. Hydrelæo mediocriter calente partem fove: radicem verò &
ſinthium contuſa in modum linimenti ſuppone. Hoc ſolo medicamento mulier quædam mirum
modum inclaruit ſanando hemicranias ſive cum febre, ſive ſine febre, cujus exemplo curavit e-
m Paulus Ægineta. Vid. lib. 3. c. 5. *Cheſneau.* E collectaneis *D. Edv. Hulſe.*

Ad quotidianam & quartanam præſcribit Erneſtus oleum ſem. Abſinthii à ℈ß. ad ʒß. ſumendum
liquore convenienti. Si oleum non ſit in promptu cape ſucc. Abſinth. cochl. i. cum vino: hoc
m inſtante paroxyſmo ad ſudandum ægroto probè cooperto.

edavi ſtatim ſerpentem gangrænam aquâ marinâ cui Abſinthium incoxeram; quod experimen-
in aliis quoque gangrænis oppoſui felici cum ſucceſſu. *Tho. Bartholinus, Ephem. Germ. An.* 2. *Ob-
at.* 2. D. *Tancr. Robinſon.*

bſinthium viride intra calceos calcatum frigidam ventriculi intemperiem emendare experientiâ
ci, non ſine fructu in nobili viro, qui hujus calcatione non exiguum levamen ſe percepiſſe co-
expoſuit, ſanctéque affirmavit. *Greg. Horſtius* Obſ. 22. lib. 7. *D. Hulſe* communicavit.

o. Veſlingius narrabat plures hydropicos à ſe extracto Abſinthii percuratos, atque inprimis civem
ndam Patavinum, cui æſtivo tempore abdomen adeò intumuerat, ut cartilagines coſtarum ſpu-
m in dextro latere extenſionis vehementia ab oſſibus avulſæ fuerint. *D. Soame* ex obſervationi-
G. Hieron. Velſchii excerpſit & ad me tranſmiſit.

ccedit cuidam oculorum lachrymatio adeò fervida, ut lachrymæ per faciem decurrentes eandem
totam adurerent: hic ſucco Abſinthii cum albumine ovorum mixto & applicato ſanatus eſt.
ex Obſerv. *Hier.* * *Reuſneri.* *Obſ. 31.

diarrhœa poſt purgantia, poſt fructuum horariorum abuſum vinum Abſinthites egregiè con-

ulti ab experientiâ edocti tradunt uſum Abſinthii oculis noxium eſſe.

3. *Abſinthium inodorum* Park. Ger. *inſipidum* J. B. *inſipidum, Abſinthio vulgari ſimile* C. B. **Worm-
wood without ſcent.**

Dod.
lis, caulibus, floréque vulgare latifolium refert, ut non ovum ovo ſimilius ſit, ſed odore &
e deſtituitur.

ibus locis aut quâ regione hujuſmodi naſcatur (inquit Dodonæus) nondum cognovi, in ſtu-
rum tantùm hortis à me repertum.

arietas accidentalis videtur potiùs quam ſpecies diſtincta:

* 4. *Abſinthium Ponticum montanum* C. B. *vulgare montanum* J. B. *Ponticum verum* Park. **Com-
mon Mountain Wormwood.**

Cam.
lgari Abſinthio tam radice, quàm caulibus, necnon foliis floribúſque prorſus eſt ſimile, ſed o-
, ad ſummum duorum dodrantum altitudinem attingens: amaritudo illi quæ priori ſed gratior,
inùs tetro abominabilíque odore commendatur.

aſcitur in montibus pluribus in locis. *Locuſ*

5. *Abſinthium Ponticum ſive Romanum vulgare* Park. *tenuifolium Ponticum Galeni* Ger. *Ponticum
vulgare, folio inferiùs albo* J. B. *Ponticum tenuifolium incanum* C. B. Roman **or** Cypreſs
Wormwood.

J. B.
umeroſas ſpargit *radices*, parvas & crebris fibris intertextas, lignoſas & ſapore aromatico prædi-
caules verò ex eadem radice plures erigit, cubitales & ſeſquicubitales, teretes, glabros, vireſ-
s, aut ex virore rubeſcentes purpuraſcentéſve, frequentibus adnatis ab imo ad ſummum uſque
ſos. *Folia* non minùs tenuiter inciſa quàm Abrotani, ſed brevioribus concinnioribúſque ſeg-
is, brevi lanugine pubeſcunt, potiſſimum inferna parte, quæ & magis caneſcit quàm ſuperior,
ſuavi, ſapore ſubamaro. *Corymbi* quàm in vulgari Abſinthio minores, vehementiorem ſpirant
m quàm folia.

Hoc (ut rectè C. Bauhinus) medium eſt inter Abſinthium & Abrotanum; mihi ſane Abrotanum redolere videtur: & eſt duorum generum: 1. Planè incanum, quo potiſſimum Vienneníes Officinæ utuntur tanquam nobiliore, ut refert Cluſius; 2. Cauliculis purpuraſcentibus, foliis ſupina parte viridioribus: exiſtimo tamen natales iſtam varietatem duntaxat parere. Ego potiùs ſpecie diverſa fuiſſe hæc duo Abſinthia crediderim: ſiquidem Abſinthium Romanum Officinis noſtris dici ſolitum, erat quidem foliis utrinque incanis & à deſcripto ſpecie diverſum, & (ut mihi videbatur) Abſinthio maritimo noſtrati planè idem.

Locus. Multis Germaniæ ſuperioris in locis provenire dicitur: Cluſio non ſolùm multis Pannoniæ ſed & Auſtriæ locis, atque Viennenſi agro, cùm in ſaxoſis tum in ſalebroſis gramineíſque deſertis agris oritur.

Tempus. Autumno flores ſeménque profert, paulò poſt adventante hyeme herba marceſcit, vegeta interim radice, à qua vere folia cauléſque rurſus exeunt: in terra latè ſe diffundit.

* 6. *Abſinthium tenuifolium odoratiſſimum Monomotapenſe* Breynii.

Breyn.

Abſinthium hoc omnium pulcherrimum eſt, præcedenti perſimile, niſi quòd *caules* altiores proferat, quos *Folia* nonnihil majora, candidiora veſtiunt, concinnioribus ſegmentis diviſa, atque etiam ad earum rachin lobulis elegantiſſimis prædita: dividuntur hi præterea ſuperiore parte in plures ramulos, *floſculis* minoribus denſioribúſque, inſtar Abſinthii tenuifolii Auſtriaci *Cluſ.* onuſtos. Sapor inſuper, ac præprimis odor, jucundior & fragrantior eſt, quo omnia ſui generis præcellit.

* 7. *Abſinthium Ponticum repens ſeu ſupinum* C. B. *Abſinthii ſpecies quibuſdam Chamæmelum chryſanthemum Fuchſii* J. B.

J. B.

Simplice & ſingulari eſt *caule*, ferè cubitali, tereti, glabro, per quem ex intervallis *folia* naſcuntur Chamæmeli nobilis ſimilia, tenuiter inciſa. Paulò ſupra medium caulem ſummo tenus alternatim pullulant *flores*, corymbis, Abrotoni ſimiles, inferiores quidem ſemuncialibus & longioribus pediculis nixi, ſuperiores verò breviſſimis hærent, & velut cauli apprimuntur. *Radix* lignoſa, tortuoſa, multifida, fibrata.

Locus. In quibuſdam frigidis Helvetiorum montibus reperitur, autore Dodonæo.

Vires. Ex longo eſu comarum Abſinthii Pontici, quæ Saccharo adſervatæ fuerant hydropicos quoſdam quaſi deploratos ſanitati reſtitutos ſe noviſſe ſcribit Matthiolus.

8. *Abſinthium Auſtriacum tenuifolium* Cluſ. J. B. Ger. Park. *Pont. tenuifolium Auſtriacum* C. B. Auſtrian **Wormwood.**

Cluſ.

Hujus *caulis* pedalem altitudinem plerunque æquat, nonnunquam etiam cubitalem attingit, firmus, caneſcens, multis foliis, marini Belgarum Abſinthii foliorum quodammodo æmulis, tenuioribus, prorſus incanis, quæ confuſo ordine eum ambiunt, præditus, qui ſuperiore parte in multos ramulos, ex tenuiorum adhuc foliorum alis naſcentes dividitur, plenos *floſculorum* propendentium corymbis. *Radix* fibroſa eſt, & ſingulis annis novos frequentioréſque caules producit. Tota planta impenſè amara eſt, ſed elegans & rara.

Locus. Creſcit in collibus & apertis quibuſdam locis, Viennenſi urbi vicinis, atque à Rhizotomis promiſcuè cum eo quod vulgò Ponticum appellatur ad Viennenſium pharmacopolarum officinas defertur.

Londini pro Abſinthio Auſtriaco tenuifolio Cluſii Abſinthii quoddam genus colunt foliis lanugine incana molli ſerici inſtar nitente obſitis ab aliis omnibus nobis cognitis diſtinctum, eam tamen ſpeciem circa Viennam Auſtriæ non invenimus.

9. *Abſinthium Santonicum Alexandrinum* C. B. *Santonicum Alexandrinum, ſive ſementina & Semen Sanctum* Park. *Sementina* Ger. *Lumbricorum ſemen vulgare & Matthioli* J. B. **Wo ſeed.**

J. B.

Quod in Officinis proſtat *lumbricorum ſemen* vulgò dictum, ex variis minutiſſimíſque ſurculis, foliis & ſemine ipſo coacervatum eſt. Semen parvum eſt, oblongum, (majora tamen inter ea Milio ſupparia, ex ſquarroſis tuniculis compacta) pullum vel flaveſcens. At quæ minutula inter ea ſunt foliola ſtriata ſunt. Quædam etiam obſervantur trifida, anguſtiora, acuminata. Videntur etiam adeſſe portiones tenuiſſimorum cauliculorum. Omnia facilè digitis atteruntur; amara ſunt cum acrimonia & odore graviuſculo.

Matthiolo planta eſt admodum fruticoſa, caulibus & ramis numeroſis referta, ſemine minuto o longóque, racematim prodeunte, amariuſculo guſtu, odoréque non inſuavi.

Varias Autorum ſententias de hoc ſemine vide apud J. Bauhinum: qui cum Pena concludit Sem contra vermes trium Abſinthiorum nullum videri. Nam tametſi nonnulla amaritudinis & figuræ militudo illis interſit cunctis, tamen non adeò plenè ſunt adulta horum ſemina aut horridè ama inquit Lobelius.

Quænam planta ſit quæ lumbricorum ſemen producat nobis non certò conſtat. Autor Sch ad Obſervationem primam Ann. 3. Decadis 2. Ephem. German. præ aliis nobis veriſimilia ſcrib videtur. Figura, inquit, Matthioli vitioſè delineata eſt, non tantùm quod ſeminulorum figura p tiùs foliola quædam repræſentet, ſed & ſeminula ipſa bina ferè ſemper è diametro ſibi oppo auliculis adhæreant, cùm tamen alternatim ubique è lateribus prodire cauliculi ſeminibus, prout ad os deferuntur, permixti edoceant. Cæterùm hanc à Cortuſò tranſmiſſam plantam fuiſſe genuiam ſeminis noſtri helminthici matrem arbitror: cùm illius à Matthiolo datam deſcriptionem ſatis uic quadrare ἀυτοψία commonſtret. Lobelius etiam in Hiſt. Plant. fruticulum ſurculoſum eſſe, undie ſeminibus gliſcentem pluribus fermè quàm foliis teſtatur.

Unde ſi non ſui generis planta fuerit, ad Abrotana referre mallem; præſertim cùm & hoc vegebile vim antelminthicam poſſideat, & aliquæ ejus ſpecies etiam apud nos non planè ab illo pereino diverſæ, quoad foliola, ſeminum copiam, colorem, odorem, &c. compareant.

Semen, quod microſcopio ſubjectum teres flavúmque eſt candelas cereas conjunctas elegantiſſimè præſentat, obſervante *Elholzio. Id quod in Tanaceti ſemine non comparet, quod itaque pro ſeentina vix habendum eſt. * Ephem. Germ. An. 6. Obſ. 127.

De olei poſſibili è Sementina deſtillatione quæ habet, videſis loco citato.

10. *Abſinthium Santonicum Judaicum* C. B. *Lumbricorum ſemen Rauwolfio* J. B.

Abſinthium Santonicum (inquit Rauwolfius) provenit circa *Bethlehem* & abundat in Terra ſancta, is parvis, cinereis, noſtrati Abſinthio mediocriter accedentibus, ramulis multis tenuibus cum coſo ſemine, parvo, flaveſcente, gravis odoris, ſaporis amariſſimi, acri cum ſalſugine.

11. *Abſinthium Santonicum Ægyptiacum* Park. C. B. *Abſinth. Ægyptium quibuſdam* J. B. *Abrotani fœminæ ſpecies ſecunda* Zanoni.

B.

lia fert palmaria, quæ ſicca (ex ſicca deſcribimus) aliquid ſimile habent cum Trichomane vel opendrio & Chamæcypariſſo; in quibuſdam juxta longum pediculum ſunt veluti foliola mutuò ntingentia cum fimbriis nonnihil ſerratis, reflexis. Alia autem folia ex longiore pediculo in la longiora, & à ſe invicem magis diſſita dividuntur. Tota herba villoſa & incana Chamæcyſi modo, ſapore amaro & ſeminis contra vermes Officinarum ferè ſimili; odore aliquantulum atico.

12. *Abſinthium Ponticum Creticum grati odoris* C. B. *Ponticum & Romanum quibuſdam, aliis Seriphium* J. B.

B. prod.

Caule eſt cubitum ſuperante, rotundo, incano, in ramos plurimos quincunciales diviſo: *foliis* teibus, multùm diviſis, mollibus & incanis: *floribus* vulgari formâ & colore ſimilibus, paulò tamen oribus. Hoc, quemadmodum Honorius Belli ex Creta, Anno 1596 (additâ plantâ) perſcripſit, eta frequentiſſimè provenit, perpetuò viret, odorem gratum ſpirat, nihílque amarum eſt, aut n amaritudinem habeat, ea valdè obſcura eſt, in viridi enim nulla percipitur; ab aſinis & pes omnibúſque brutis valdè expetitur. Vocatur Ἀπσιὰ & ἀβσονθιὰ, quemadmodum Anguillarus æcia vocari perperam ſcribit. Ego legitimum Ponticum eſſe judico.

Cæſalpinus in collibus argilloſis agro Senenſi frequens eſſe hoc genus, quod & nos verum eſſe erimus cùm Florentiâ Romam iter faceremus. *Locus.*

13. *Abſinthium album Valleſianum* Park. *Valleſianum tenuifolium candidum, ſive Heralba* J. B. *Seriphium montanum candidum* C. B.

. B.

ic lignoſi *rami* tomento denſo & albido pubeſcentes, mollitie delicata, id quod in *foliis* quoque minùs obſervatur, ad Seriphii Abſinthii folia minutis cæſuris accedentibus, utcunque tamen anoribus: *flores* niſi quòd magnitudine cedant, ſimiles quoque: odor aromaticus.

ec ſpecies Dodonæo Seriphio ſeu marino Abſinthio aſſimilis eſt, ſed candidior, odore & ſapore illud ſatis refert, ſed tamen aliquanto ſuavior eſt ad Caphuræ odorem accedens: Camerarius ue planè eandem eſſe exiſtimat Seriphio noſtro vulgari, niſi quòd gratiorem aliquanto odorem & ſapore ſit minùs ingrato. Hinc Geſnerus Abſinthium Seriphium fœminam vel mediterra hoc appellârit.

o ſanè Abſinthium marinum ſeu Seriphium unam & eandem huic ſpecie plantam crediderim, icquid intercedit diſcriminis natalibus imputandum: nam & alias herbas maritimas in mediter naſcentes obſervavi, v. g. *Kali ſpinoſum* ſeu Tragon Matthioli in arenoſis non procul Vienuſtriæ, *Caryophyllum maritimum* in collibus non procul Moguntia, &c.

Seduno Valleſianorum vicinis collibus frequens oritur: ex ſemine facilè & pulchrè provenit, Geſnerus de hortis. *Locus.*

Abſinthium Alpinum incanum C. B. prod. Park.

eterquam parvitate ſua in paucis differt à Valleſiano albo jam deſcripto; proinde, cùm locus etionvenit, ab eo ſeparandum non eſſe judico.

14. *Abſinthium maritimum Lavendulæ folio* C. B. Park. *maritimum latifolium, ſive Matthioli* J. B. *Artemiſia marina* Ger. **Lavender-leaved Sea-Wormwood.**

Denſis *ramis* cubitalibus & altioribus fruticat, iiſque lignoſis, albicantibus, & magno *foliorum* agmine ſtipatis. *Folia* verò tota incanâ lanugine pubeſcunt, modò integra, & Oleæ foliorum æmula, delicata, modò in duas, tres aut quatuor lacinias diviſa, odore Artemiſiæ, nec ingrato ſapore. *Corymbi* lutei minores quàm Abſinthii vulgaris, *ſemine* minuto. *Radix*ligneſcit.

Locus. Si Matthiolo credimus, in quamplurimis tam Tyrrheni quàm Adriatici pelagi litoribus provenit, præſertímque Aquileienſibus & Tergeſtinis.

C. Bauhinus hujus varietatem tantùm eſſe ſuſpicatur.

Abſinthium latifolium rarius Artemiſiæ folio Col.

Col.

Quod caulibus pluribus ab radice fruticat, lignoſum & fibroſum, in orbem ſe diffundens, illíſq; cubitalibus & majoribus, tenuibus, aliquando ſupinis, qui facilè radices agunt ſati; folia anguſta incana primùm proferunt, deinde laciniis utrinque diſſecta magnis, & latiora, per ſurculos alternatim hærentia, & Artemiſiæ ſimillima: à medio ad ſummum ramulorum iterum minùs laciniata & anguſtiora, ut circa flores ſint tenuia, Santonici dicti tenuifolii ſimiles, &c. Planta eſt aromatica.

15. *Abſinthium Seriphium Narbonenſe* Park. *Seriphium tenuifolium maritimum Narbonenſe* J.B. *Seriphium Gallicum* C. B. **French Sea-Wormwood.**

J. B.

Multis fruticat *virgultis*, cubitalibus, ligneſcentibus, incanis: per quos *folia* ſunt crebra, tenuiſſimè diſſecta, latiora tamen quàm Alpini Abſinthii Geſneriani, cujus foliis alioqui ſunt ſatis ſimilia, minùs tamen candida, ſapore ſalſuginoſo cum amaritudine, at primùm pullulantia ſucculenta ſunt & viridia. Semine gravidum evadit minuto.

Locus. Ad litora maris Mediterranei paſſim obvium eſt hoc genus Abſinthii: Nos propè portum Liburnum & ad mare non longè Monſpelio obſervavimus. Exiſtimamus hoc ſpecie differre à Seriphio noſtrate & Belgico: folia ei aliquanto latiora ſunt minúſque incana quàm noſtrati, in reliquis ferè cum eo convenit, ut dubitaverim aliquando, an diſtinctum eſſet nécne.

Abſinthium Santonicum vulgare *Lob.* Abſinthio Seriphio maritimo Narbonenſi eandem eſſe plantam putamus: quamvis in Catalogo plantarum horti Regii Pariſ. pro diverſa ſpecie ponatur, utinam indicâſſent qua in re differat.

A. 16. *Abſinthium marinum album* Ger. *Abſ. Seriphium ſive marinum Anglicum* Park. *Abſ. Seriphium Belgicum* J.B. C.B. **English Sea-Wormwood.**

Dod.

Admodum lanuginoſum eſt & incanum: multa *folia* habet alba, ſimilia Abſinthio communi, ſed multò minora, tenuiora, candidiora, tenuiùs inciſa; multos *flores* parvis globulis ſimiles, & *ſemina* ſimilia vulgari Abſinthio. Creſcit ad altitudinem pedis & ſemis, ac etiam altius. *Odore* eſt gravi, ſalſi verò ſaporis, grati & amari, ſuo natali loco collectum, tranſlatum verò in hortos, & terram ubi aqua dulcis, multum variat ſaporem & naturam.

Locus. In maritimis Angliæ copioſè provenit, atque etiam, Dodonæo teſte, per totam Zelandiam & in Flandria circa mare, & quibuſdam Brabantiæ locis.

Abſinthii ſpeciem Londini & alibi in Anglia coli ſolitam nomine Abſinthii Romani, non aliter ab hoc differre putamus quàm cultura & loco natali, uti neque Abſinthium album Valleſianum ut alibi monuimus. Huc quoque refero

Abſinthium Seriphium Germanicum ſucculento folio ſive Miſnicum J. B. *Abſ. Seriphium Germanicum* C. B. Park.

Cui Cluſius multifida attribuit *folia*, ſucculenta, non minùs quàm Abſinthium marinum Patavinum incana, proximè ad Seriphii in Belgicæ & Angliæ maritimis naſcentis folia accedentia, gratioris tamen paulò & validioris, ut ei videbatur, odoris, Seriphii Narbonenſis & Hiſpanici graveolentiam quodammodo referentia, atque etiam ſaporem. Ob tantillam odoris differentiam, eamque non ſatis perſpectam & cognitam, non eſt cur diverſam ſpeciem ſtatuamus.

Cap. X.

De Abrotono mare.

ABrotonum aliquibus quaſi Ἄβροτον *inhumanum*, quia ipſo eſt Abſinthio amarius, vel quaſi Ἄβρωτον, quia *cibo inutile*; vel διὰ τὸ πρὸς ὄψιν ἁβρὸν καὶ ἁπαλὸν φαίνεσθαι, ἄλλως τε διὰ τὸ δύσπνουν εἶναι· quòd conſpectu molle ac delicatum appareat, vel quòd halitum difficilem ſeu gravem vel acrem ſpiret, ut ſcribit Nicandri interpres. C. Hofmannus Abrotonum ſcribit per *o*, ex autorita- e Plinii, Theophraſti & aliorum, ut ſit ab ἁβρὸς & τόνος, quia ἁβρῶς τείνεται molliter extenditur.

Abrotani Characteriſticæ ſunt Caulis fruticoſus & lignoſus, flores nudi eum non terminantes, ſed è lateribus egreſſi velut in ſpicis longis: Folia tenuiſſima, minùs quàm Abſinthii incana.

1. *Abrotonum mas* Ger. *vulgare* J. B. *mas vulgare* Park. *mas anguſtifolium majus* C. B. **Common Sothernwood.**

J. B.

Crebris ex *radice* lignoſa fibris aliquot donata fruteſcit ſarmentis, tres quatuórve cubitos altis du- is, fragilibus, medullâ albâ plenis, ſubrubentibus, ſtriatis, ramoſis: *Folia* per alas multa, tenuiter diſſecta, fœniculaceis paulò majora, caneſcentia, odore vehementi, ſapore amaro & acri, atque inferiora quidem multifida Chamæmeli modo, ſuperiora uno atque altero ſegmento dividuntur, non raro nihil quàm unicum tenuea mentum ſunt. *Flores* ſecundùm ramulos conferti corymbos Abſinthii æmulantur, colore luteolo præditi. *Semen* Abſinthii minus.

Videtur mihi (inquit J. Bauhinus) culturâ & prò anni tempore multùm variare: cujus ſententiæ nos ſubſcribimus. Varietas quoque ratione loci evenire poteſt. F. Columna hanc ſpeciem in uicolorum montibus, ubi copioſè ſponte fruticat, humilem tenuíſque ſarmenti, bipedalem ad mum obſervavit: Eandem cultam in hortis Campoclarenſium hominis ferè proceritatem adæ- ntem vidit, craſſo rectóque caule, fruticoſiore. Proinde C. Bauhinus non rectè ſeparare vide- Abrotanum Tragi majus à vulgari & anguſtifolio, ex ſententia fratris, qui & Camerarium no- quòd Abrotonum ſuum magnum Camphoratum, quibuſdam Incenſaria dictum, à ſuo mare Ab- no ſeparat: Nos J. Bauhinum ſequuti Abrotanum mas III. & IV. *C.B.* ad idem caput reducimus; nirum ad Abrotanum mas vulgare.

Subaſtringit & validè diſcutit, reſiſtit putredini ac veneno; morſibus venenatorum animalium corpionum & araneorum] medetur; vermes necat, urinam movet, impetus hyſtericos diſcutit, regium morbum ſolvit. Summitates vino vel aquâ decoctæ, adjecto melle aut ſaccharo orthopnoicis & aſthmaticis apprimè conducunt, ſi Trago credimus, nam vitia pectoris expurgant, cardiacæ dentur & tuſſi, lentóſque humores pulmonum incidunt. *Vires.*

xtrinſecùs uſus ejus famoſus eſt in oſſibus exſiccandis, roborandíſque, & quia pilorum ſignatu- ſummitates ejus æmulantur, ad Alopeciam tollendam maximopere commendatur. *Schrod.*

t temperamento ità & viribus cum Abſinthio convenire videtur, ventriculo tamen minus gra- eſt.

* 2. *Abrotanum mas anguſtifolium incanum* C B. *mas incanum* Col.

rotani ſpeciem aliam viribus parem [Abſinthio Seriphio *Col.*] fruticoſiorem, minorem, ma- canam, tenuioribus admodum foliis odore acribus & ſapore, eâdem foliorum diviſurâ cultam us in horto Collegii Romani Jeſuitarum, cujus natalem locum ignorantes, non poſſumus mari œminæ Abrotono reddere. Maritimam propter incanum colorem majorem eſſe putamus, ac er brevitatem mari accedere cenſemus. Hæc Fabius Columna.

* 3. *Abrotanum mas anguſtifolium minus* C. B. *humile odoratum* Park. *humile* Ger. *cum pulchris Corymbis* J. B. **Small ſweet Sothernwood.**

d.

edictis humilius eſt; *folia* habet majoris Abrotani ſimilitudine diſſecta, ſed minùs candida, & tiora, quo Santolinam referunt. *Corymbi* è ramulis copioſi ad ſummum uſque luteo ſplendent : *Semen* admodum fœcundum eſt: radix ut aliorum.

uchſio (inquit J. Bauhinus) quum Tubingæ apud illum, eſſem mihi in horto ejus demonſtra- à vulgari diverſum. In hoc enim pulcherrimi Corymbi multò majores quàm in vulgari Ab- Pontico & rariores, aurei: Foliola circa flores latiora nonnihil, longiora, non ità diſ-

A. 4. *Abrotanum campeſtre* C. B. Park. Ger. *Artemiſia tenuifolia ſeu leptophyllos, aliis Abrotanum ſylveſtre* J. B. **Fine-leaved May-wort; by ſome, Sothernwood.**

gâ, pollicaris craſſitudinis *radice* firmatur, eâque multifidâ, lignoſâ, perenni. *Caules* cubito- iquot altitudine emittit, qui vetuſtate in lignum ſolidum durúmque degenerant, craſſitudine , alioqui tenues, Artemiſiæ latifoliæ ſimiles, rigidi, rubentes, ſtriati, medullâ albâ farcti, alis concavi: *folia* piloſa albicantia, Seriphii Abſinthii tenui diviſurâ, ad Abrotani folia acce- colore viridi ubi adoleverint non multùm diſſentanea, odore autem multùm ad Abrotanum accedentia. Corymbi rubentes ſpicatim in ramulis crebri, Abrotani formâ & colore. Solet non raró ad ramulorum divaricationes muſcoſum, ſquamatum excrementum ferre.

Duplex eſt, alteri cauliculi ſunt albicantes, alteri rubentes: primo vere folia cinericea, hirſuta producit quibus menſe Junio depoſitis induit longiora & tenuiora, viridia, ut quis diceret aliam eſſe plantam. *J.B.* quod & nobis obſervatum.

Locus In Germania, Italia & Gallia Narbonenſi ad vias & in ſterilioribus ubique ferè occurrit. Invenimus etiam in Anglia copioſè provenientem, itinere à *Novo-mercato* oppido ad *Lennam* Norfolciæ propè vicum *Elden* dictum, &c. vide *Cat. Ang.*

Abrotanum inodorum Ger. Park. *latifolium inodorum* C. B. *Artemiſiæ tenuifoliæ ſimile ſi non idem*, *Abrotonum inodorum Lobelii* J. B. **Unſavoury Sothernwood.**

Huic *virgæ* ſeu ramuli plures, humi plerunque fuſi: *folia* magis incana & candicantia. In reliquis non multùm differunt hæc & præcedens, & tamen Cluſius ſpecie diverſas facit. Nos potiùs J. Bauhini ſententiæ accedimus, nec diſtinguimus.

Quin & Abrotanum campeſtre incanum Carlinæ odore *C. B. prod.* non alia in re à campeſtri vulgari differt quàm foliis eo modo quo Abrotani maris inferiora diviſis, incanis, Carlinæ odore ut & ſapore.

CAP. XI.

De Artemiſia.

ARtemiſia dicta eſt ab Artemiſia Cariæ regina, quæ eam ſibi adoptavit, cùm antea Parthenis, quod virgo Dea nomen illi dederat, vocaretur. Alii ab Artemis, id eſt, *Diana*, deducunt, quia fœminarum malis medetur.

Notæ ejus Characteriſticæ ſunt *Caules* indeterminati, folia diſſecta ſubtus incana, odor & ſapor remiſſior quàm Abſinthio cui aliàs perſimilis eſt; floſculi purpuraſcentes, nec ut in Abſinthio deorſum nutantes.

A. 1. *Artemiſia vulgaris* J.B. Park. *vulg. major* C. B. *Art. mater herbarum* Ger. **Mugwort.**

Radice digitali obliquâ reptat, demiſſis ſubinde fibris majuſculis albis [ſapore ſubdulci & aromatico] *Caules* ſurrigit bicubitales aut tricubitales, digitali craſſitudine, teretes, ſtriatos, brevi lanugine hirſutos, ſatis firmos & rigidos, plurimùm purpuraſcentes, medullâ farctos, foliis crebris alternatim poſitis veſtitos, ſumma parte ramoſos. *Folia* Abſinthii ferè diviſura, verùm ſegmenta in imis latiora, in ſummis longiora & acutiora obtinent, ſupernè obſcuriùs viridia, glabra, infernè incana, quâ notâ ab Abſinthio facilè diſcernitur. *Florum* Corymbi circa ſummitates caulis & ramorum in racemulos quoſdam è foliorum alis egreſſos diſpoſiti, Abſinthinis crebriores, ſinguli tamen minores, è floſculis purpuraſcentibus compoſiti, non ut in Abſinthio deorſum nutantes, odore aromati & ſatis grato, minùs quàm Abſinthii vehementi, ad Lavendulæ odorem quadantenus accedente.

In hac planta caulis & flores interdum albeſcunt, unde Artemiſia alba *Tab.* & *Park.*

Locus. Quaſcunque regiones peragraverim (inquit Cluſius) nulla fuit in qua Artemiſiam hanc vulgarem, tum candidiorem, tum ſubpurpuraſcentem, univerſæ (ut puto) Europæ familiarem, creſcentem non viderim.

Artemiſia vulgaris minor C.B. Park.

Non videtur ſpecie à vulgari majore diverſa. Non placet (inquit J. Bauhinus) Fratrem ſeparare plantas ſolâ quantitate differentes.

Artemiſia montana C. B. *tenuifolia montana* Park.

De hac attende J. Bauhinum. Eam etiam quam [Frater] Artemiſiam 3. ſeu montanam cit, nempe leptophyllon montanam *Lugdunenſis Hiſt.* (cujus tamen neque figura placet nec deſc ptio) nondum ſejungimus [à vulgari.]

* 2. *Artemiſia polyſpermos* C.B. Park.

Cùm non alia in re à vulgari differre dicatur quàm quòd unicum tantum producat caulem, ſemina copioſiora, minus rectè pro diverſa ſpecie ponitur. Verum ſi hoc conſtans ſit argumen eſt diverſum eſſe. De rebus ergo nobis non ſatis cognitis & exploratis nihil temere pronunci audemus.

* 3. *Artemiſia Virginiana* Park.

Aliquanto major eſt vulgari Artemiſia & fruticoſior, foliis pariter inciſis, ſed majoribus.

Vires. Artemiſia uterina eſt: menſes, fœtum & ſecundinas pellit, ſordes abſtergit, adeóque uſûs creberrimi eſt mulierculis, quæ eam adhibent internè & externè, adeò ut vix balnea & lotiones parent in quibus Artemiſia non contineatur. *Schrod.*

Decocto Artemiſiæ, ſi id cum Saccharo & melle temperetur, tuſſis mitigatur, calculus comminuitur.

Herbæ ſiccatæ pulvis 3. drachm. pondere in vino potus optimum eſt doloris iſchiadici remedium, autore Parkinſono: qui & herbam recentem aut ejus ſuccum hauſtum in convenienti aliquo liquore præſtantiſſimum eſſe remedium aſſerit iis qui nimium Opii ſumpſerunt.

De præſtantia hujus plantæ contra laſſitudinem multa dicuntur. Plin. lib. 26. cap. 15. *Artemiſiam alligatam qui habeat viator, negatur laſſitudinem ſentire.* Jo. Bodæus in Theophr. Hiſt. hujus decoctum hominum ex itinere laſſorum pedes, ſi eo abluantur adeo recreare diſertè affirmat, ut nihil in rerum natura reperiatur, quod ei ſit anteferendum.

Sim. Paulus ſe ſanctè teſtari poſſe ſcribit, ſe iis ægris in quibus nervoſum genus malè habere ſibi viſum eſſet, flatulento ſpaſmo obnoxiis, aut qui de doloribus aut laſſitudinibus membrorum, præſertim poſt chronicos, & quandoque etiam poſt acutos malignos morbos, conqueſti ſunt, feliciſſimo ſæpe eventu præſcripſiſſe vannum maximam partem ex Artemiſiæ, pòſt dein Salviæ, Agrimoniæ, Chamomillæ & Polentæ tritæ decocto repletam, ut in eam ſeſe immergerent, vel in ea conſiderent.

Sunt qui carbonem ſacro Jo. Baptiſtæ die ſub hujus radice effoſſam ad epilepſiam commendant. Eum autem tum in pulvere exhibent, tum de collo ſuſpendunt pro amuleto. Schroder. Pharmac. l. 4. c. 6. De carbone iſthoc vide *Fernelium* in conſilio de puero Epileptico; *Jo. Bodæum* in Theophr. Hiſt. lib. 9. cap. 18. & *Jo. Bauhinum* in hac herba, qui hujuſmodi ſuperſtitioſas & magicas vanitates meritò reprehendit & damnat.

Novi, inquit Sim. Paulus, vetulam quandam, cujus utraque genua cùm obſediſſet tumor inſignis œdematoſus, quæ linteis duplicatis, ſuper Artemiſia ſuffumigatis, eum ex voto abegit.

CAP. XII.

Draco herba Ger. *Dracunculus hortenſis* C. B. *Dracunculus hortenſis ſive Tarchon* J. B. *Draco herba ſive Tarchon & Dracunculus hortenſis* Park. **Tarragon.**

J. B.

FRuticoſa promit duorum cubitorum & ampliora *virgulta*, dura, gracilia, nonnihil anguloſa, inconditis ramis diviſa: foliis primò orientibus diviſis, ubi verò odolevit foliis onuſta Lini folia æquantibus, aut Hyſſopi Arabum, atrovirentibus, ſplendidis, omnis diviſionis ignaris, ſapore acri, aromatico, cum quadam dulcedine grata, Aniſum conditum æmulante. Corymbi eo ordine per ſummos ramos quo in Abrotano, apiculis florum vix conſpicuis, quos ſemen excipit aceroſum. *Radix* perennis novam ſingulis annis ſtolonum ſobolem emittit.

Locus. In hortis colitur, ac ſæpiùs ramulis quàm ſemine ſeritur. De loco ejus natali altum apud Botanicos ſilentium eſt.

Vires & Uſus. Uſus ejus apud noſtrates in acetariis frequentiſſimus eſt, ad temperandam & corrigendam aliarum herbarum quibus admiſcetur frigiditatem & cruditatem, adeóque Erucæ vicem ſupplet.

Cùm inſigni acrimoniâ planta tota ſit prædita, haud verendum eſt, nè valenter excalfaciat atque ſiccet, incidat, aperiat, digerat. Proderit igitur Tarchon iis, ſcribente Matthiolo, quibus ventriculus frigidior: appetentiam excitat, flatus diſſipat, membris robur addit, urinam & menſes ciet, obſtructiones expedit; manſum pituitam ducit, & ſalivam inſtar Pyrethri, & hinc dentium dolores mulcet & humidum cerebrum purgat. Ad peſtis contagia maxime & primæ laudis ejus ſtillatitia apud Anglos, Autore Lobelio, nobis nihil tale auditum, ſudores ciet, & craſſam pituitam concoquit. Perpensâ hujus herbæ acrimoniâ, quâ maximè linguam vellicat, eorum eſſe medicamentorum quæ valentiſſimè excalfaciunt facilè conjici poteſt. *J. B.*

Auctarium LIBRI OCTAVI *continens Herbas quaſdam Corymbiferis affines.*

CAP. I.

De Scabioſa.

SCABIOSA recens vocabulum eſt: quidam à ſcabro herbæ habitu nomen deducunt, eſt enim herba piloſa; alii, & rectiùs, à Scabie cui medetur, unde Aetii Ψῶρα eſſe creditur.

1. *Scabioſa montana maxima* Park. Ger. *Alpina maxima* Ad. *Alpina foliis Centaurii majoris* C.B. **Great Mountain Scabious.**

Multa è *radice* craſſa, vivaci promit *folia*, pedem aut ampliùs longa, obſcurè viridia, alata ſeu in multas utrinque lacinias, per margines eleganter dentatas, ad mediam ferè coſtam inciſa: inter quæ *caules* aliquot exſurgunt bicubitales & altiores pro ratione ſoli, anguloſi, duri & lignoſi, ſuperiori parte in ramulos diviſi, quorum extremis ſingulis ſingula inſident *capitula* magna, rotunda, è viridi nigricantia, *flores* exſerentia Scabioſæ vulgaris majores, è floſculis compoſitos pallidis ſeu è luteo albicantibus, [non cæſiis, ut vult Lobelius] quibus dilapſis ſuccedunt *ſemina* oblonga, hirſuta, colore pullo.

Lobelius aliíque Botanici hujus plantæ folia Centaurii majoris foliis ſimilia & pænè paria faciunt.

Locus. In aſcenſu montis Juræ propè altiſſimam verticem *Thuiri* hanc copioſam invenimus: alibi etiam haud dubiè in Alpium jugis provenit.

A. 2. *Scabioſa major communior hirſuta folio laciniato* J. B. *major vulgaris* Ger. *vulgaris pratenſis* Park. *patenſis hirſuta, quæ Officinarum* C. B. **Common field-Scabious.**

J. B.

Radicem habet rectam, longam: *caules* ſeſquicubitum & duos cubitos altos, teretes, hirſutos, inanes, *foliis* cinctos per intervalla longiora ex adverſo binis, canâ lanugine pubeſcentibus, formâ Valerianæ majoris, profundiùs ſubinde laciniatis, ſapore ſubacri. *Caules* & ramuli in florum capitula terminantur. *Flores* autem aggregati ſunt è plurimis floſculis quadripartitis purpureo-cæruleis, quorum ſinguli ſingulis inſident ſeminibus, ſuóſque habent calices, ſtaminula & ſtylos. Floſculi marginales mediis productiores ſunt, laciniis longioribus. Floris totalis *calix* è plurimis foliolis acutis baſin ejus in circulum ambientibus componitur. Flores explicati planam ferè aut non admodum gibboſam ſuperficiem efficiunt. Floſculis dilapſis *ſemina* in globum aut capitulum oblongius attolluntur. Quæ primò è radice exeunt folia integra ferè ſunt, & non omninò laciniata.

Locus & Tempus. In paſcuis frequens eſt, nec minùs inter ſegetes Junio & Julio menſibus floret.

Hæc Scabioſa (inquit J. Bauhinus) aut mirabiliter ludit, aut differentias aliquas habet; quædam valdè laciniata ut deſcripta, quædam non laciniata, vel minùs profundè & rariùs, versùs ſuperiora tantùm.

Vires. Herba vino decocta ejúſve ſuccus aut aqua in M. B. deſtillata Apoſtematibus, Pleuritidi, Tuſſi, aliíſque pectoris vitiis medetur: nec minùs Aſthmati, Anginæ, Peſti. Pollere autem hanc (inquit J. Bauhinus) imprimis adversùs Scabiem nomen illi inditum per ſe manifeſtat.

Scabioſæ vires S. Urbanus his verſibus complexus eſſe dicitur.

Urbanus pro ſe neſcit pretium Scabioſæ :
Nam purgat pectus quod comprimit ægra Senectus :
Lenit pulmonem, purgat laterum regionem :
Abſceſſus frangit ſi locum bibita tangit :
Tribus uncta foris anthracem liberat horis.

In plurimis expertus eſt D. Willebrochius Archiducis Ferdinandi medicus celeber. ad rhagades ſeu ſciſſuras & ſerpigines ex Lue oriundas, etiam in illis in quibus dec. Ligni parùm profuit certiſſ. remedium pulv. Rad. hujus per hebdom. 3. quotidie aſſumptum.

A. 3. *Scabioſa minor vulgaris* J. B. *minor ſive Columbaria* Ger. *minor campeſtris* Park. *capitulo globoſo minor* C. B. **The leſſer field-Scabious.**

Radice alba multiplici firmatur. [J. Bauhinus radicem repentem ei attribuit, craſſiuſculam, foris nigram, intus ex albo vireſcentem] *Folia* ad radicem hirſuta, eſt ubi multifariàm diviſa, eſt ubi integra, *verbenæ* inciſuris ferè, ut rectè Lobelius, minora & ad tactum aridiora quàm vulgaris Scabioſæ. *Caulis* cubitalis, teres, glaber, inanis. Foliorum in caule adverſorum tria aut quatuor paria, in

nues & anguſtas lacinias diſſecta, inferioribus læviora. Caulis in aliquot ramulos dividitur,
quibus flores Scabioſæ majoris longis inſidentes pediculis. Succedit capitulum ariſtis nigris horri-
m, J. B. Sapor foliorum, eodem autore, lentus & nonnihil acris, radicis ſubamarus.
In paſcuis ſiccioribus & montoſis præſertim cretaceis copioſè provenit. *Locus.*
Thalius in Harcinia Scabioſæ minoris vulgaris plures recenſet differentias.
1. Scabioſa ejus 5. ſive foliis Bellidis Sylveſtris minoris major. Hanc C. Bauhinus Scabioſæ ca-
ulo globoſo majoris, ſive ſuperiùs deſcriptæ Synonymam facit.
2. Scabioſa 6. ſive foliis Bellidis ſpecies minor. Hæc ex una radice, quæ nigra eſt, plures
ofert tenuiores, teretes ac dodrantales coliculos, non ità folioſos ut prior, ſed ferè prorſus nudos
i inferiore parte. Folia priora huic ſunt in brevioribus & canaliculatis pediculis, Bellidis Sylveſtris
joris foliis itidem ſimilia, propè pediculum laciniata utplurimum, reliqua parte ſerrata: poſt
reliqua quæ deinceps ſequuntur folia diverſæ ab aliis exiſtunt formæ, frequenter in tenues &
ctiores lacinias divulſa; flores cœrulei conglobati.
Hanc C. Bauhinus Scabioſam capitulo globoſo minorem vocat. Videtur eſſe prioris varietas.
3. Scabioſa 7. ſive tenuifolia candida, ſeu major. Hanc C. B. Scabioſæ multifido folio, flore
veſcente ſeu ὠχρολεύκῳ Synonymam & eandem facit; & per me licet faciat.
4. Scabioſa 8. ſive tenuifolia media, Radicem obtinet nigram, multifidam, *coliculos* teneriores,
etes, minùs folioſos. Folia priora multo minora quàm præcedenti, diviſa in lacinias tenues, la-
res tamen paulò quàm ſunt reliquorum foliorum ſubſequentium laciniæ, quæ nimirum exiſtunt
admodum tenues & anguſtæ ac fœniculaceæ quodammodo. Flores ſunt ut prioris ſpeciei. Hæc
Parkinſono Scabioſa tenuifolia capitulo globoſo dicitur, C. B. Scab. capitulo globoſo foliis in te-
nuiſſimas lacinias diviſis.
. Scabioſa 9. ſeu tenuifoliæ minimæ priori coliculus eſt dodrantalis, teres, tenuis, prorſus
dus, propè radicem ſolummodo plantâ hac folia protrudente in canaliculatis pediculis laciniata,
breviora ſuperioribus duabus ſpeciebus ac tenuiora. In ſummo caulis florem continet cœruleum
orbiculato capitulo Succiſæ ſimili, ex cujus ambitu exteriùs breviora quædam ac tenuiora progre-
tur ſurſum porrecta adnata in brachiolorum exiguorum modum, ſemel geniculata, ac bina ex
erſo locata folia continentia, in quorum cujuſlibet ſummo aliud ac brevius emergit florum capi-
m conglobatum ac cœruleum. Locis autem prodit aridioribus, in collibus apricis ac meridiona-
Solem excipientibus.
Quòd flores producat proliferos accidentarium proculdubio eſt & individuale.
6. Scabioſa 10. ſeu tenuifoliæ ſpecies folioſa: ità denominata, quòd coliculus, qui ipſi do-
drantalis eſt, ac geniculatus, à radice uſque in ſummum cacumen foliis infrequentes, tenues ac fœ-
niculaceas lacinias diviſis eleganter exornatur; quorum ad quodlibet geniculum bina ex oppoſito
ſibi correſpondent. Flos huic eſt in globum collectus cœruleus.
Præter has omnes Scabioſæ minoris varietates aliam adhuc diverſam obſervavimus in montibus,
quæ vulgari minore humilior erat, & in uno caule unicum duntaxat plerunque florem gerebat, eum
men grandiorem: quam *Scabioſæ montanæ glabræ foliis Scabioſæ vulgaris C. B.* eandem putamus.
7. Speciem.

4. *Scabioſa tenuifolia globoſa elatior* Park. **Upright fine leaved Globe-Scabious.**

ecta aſſurgit ſingulari tenui cauliculo, *foliis* ad nodos inferiores binis terniſve ſimul parvis, angu-
per margines eleganter dentatis veſtito: ſuperiora in caulibus folia bina ex adverſo ſibi invicem
ondent. *Flores* parvi in globum coacti, reliquis colore ſimiles.
emen hujus ex Italia habuit Parkinſonus.
Quod terna interdum ad geniculum folia edat accidentarium eſſe puto, & luxuriei plantæ adſcri-
dum.

5. *Scabioſa rubra Indica* Ger. Park. *rubra peregrina, quibuſdam Indica* J. B. *peregrina rubra, capitulo oblongo* C. B. **Purple Indian Scabious.**

J. B. Cluſ.
Planta hæc, licèt una ſit & ſingularis, & Scabioſæ minori vulgari ſimilis, plures tamen *foliorum*
râ differentes ſpecies ut illa induit. Quippe ima, quæ propter radicem ſunt, reliquis latiora,
dam crenata, quædam laciniis ſed minùs profundis diviſa, longo pediculo hærent, veluti re-
da. Quæ ſequuntur ſuperiora versùs altiùs ſecta, profundioribúſque laciniis diviſa, veluti in plura
ſubdividuntur, quorum ſingulæ partes infimis crenatis non magnitudine quidem, ſed figurâ &
cie quodammodo reſpondent. Sunt inter hæc quædam adhuc profundiùs & minutiùs ſecta. Supre-
, quæ ad ramorum divaricationes exoriuntur, vel paucis aliquot inciſuris, minùs tamen profundis,
nullis planè conſtant, & per ambitum tota æqualia, anguſta, brevioribus pediculis donata. Ima
a cum caule modicè hirſuta ſunt. *Caule* autem cubitali [imo bicubitali] aut ampliore aſſurgit,
s gracili, qui in multos, tenues ramos dividitur, extima parte veluti umbellam floſculorum in
ut congeſtam geſtantes, exterioribus floſculis, qui reliquos ambiunt, majuſculis, in quinque la-
ias diviſis, quemadmodum & interiores floſculi, qui minores, omnes autem coloris elegantis ru-
ſaturi & ad purpureum quodammodo tendentis, oblongis filamentis, *apicibus* albis inſignibus
nati, pulchram ſpeciem exhibent. His ſuccedunt ſtellata ut in aliis Scabioſarum generibus *ſe-
na*, in *caput* oblongum metæ formâ, oblongis filamentis ruffis exaſperatum, congeſta. *Radix* Ra-
formâ C. Bauhino quam Cluſius vivacem non eſſe affirmat; verùm nos experientiâ contrarium
cti ſumus. Si enim hyems clementior fuerit, non ſolùm plantæ quæ æſtate ad florem non perve-
rant, ſed eæ etiam quæ jam floruerant, in alterum annum durabunt, & flores edent, ſeminàque
tura & perfecta dabunt.

Tempus. Floret æſtate & autumno: Semen ſub Septembris finem aut Octobris initium matureſcit. Floris colore pallido ſeu incarnato ut vocant non rarò variat.

Vires. Hujus ſemina amara eſſe & lumbricos enecare obſervavit D. Hermannus; ut habeo ex Annotatis *D. Palmer*.

* 6. *Scabioſa Javanica* Bontii.

Bont.

Macilentior eſt ratione foliorum quàm Scabioſa noſtras; *flores* minuſculos cœruleos habet, qui foliis ut calyce conteguntur.

Vires. Viribus cum Scabioſa Europæa convenit. Unum (inquit) reticere nequeo, eſſe hanc Scabioſam remedium præſtantiſſimum in extabeſcentia ſeu maraſmi quadam ſpecie in his locis admodum familiari, quo affecti ægri ad extremam maciem perducti tandem tenuem animam exhalant, ità ut pellis & oſſa deveniant, & ſceleta potiùs videantur quàm homines. In hoc affectu dico Scabioſa hæc cum Gramine cruciato Alpini & cum radicibus Chinæ ſimul cocta excellens eſt medicamentum. Malaii porro hâc Scabioſâ inter olera ſua utuntur.

Deſcriptio adeò brevis, ſuccincta & generalis eſt, ut nihil certi indè expiſcari poſſim: puto tamen plantam à Scabioſis Europæis diverſam eſſe.

7. *Scabioſa montana glabro folio* Park. *montana glabra foliis Scabioſæ vulgaris* C. B. *glabra carnoſis foliis virentibus, flore ex cœruleo purpureo* J. B. **Mountain Scabious with ſmooth leaves.**

Cluſ.

Quina aut ſena habet *folia* humi ſparſa, Scabioſæ vulgatiori & inter ſegetes naſcenti ferè ſimilia, minimè quidem villis obſita, ſed carnoſa admodum & venoſa, præ viriditate quodammodo ſplendentia, aliquot crenis inciſa, ſapore ſi manducentur lento & gummoſo, deinde aliquantulum acri. Ex horum medio creſcit palmaris *caulis*, aliquando paulò amplior, gracilis, rotundus, cujus inferiorem partem ambiunt quaterna aut ſena folia, profundis & tenuibus laciniis diviſa, bina ſemper ex adverſo ſita. Extremo cauli inſidet *capitulum* ut in vulgari Scabioſa ferè, è multis floſculis quinque foliis conſtantibus congeſtum, quorum exteriores majores ſunt, eleganti colore ex cœruleo purpuraſcente præditi, villis quibuſdam nigris ſingulorum floſculorum ſedem ambientibus. *Radix* longa, nigra, craſſiuſculis albis fibris capillata.

Locus & Tempus. Invenitur in ſummis *Sneberg* & *Snealben* Auſtriæ & Stiriæ Alpium jugis, in tenui gramine naſcens, ubi floret Auguſto, ſimiliter in depreſſioribus, nudíſque circa Viennam collium ſuperciliis, Junio & Julio florens.

Quærit J. Bauhinus, cur Cluſius in poſt. Hiſt. pro Scabioſa ſua V. iconem poſuit Scabioſæ minoris vulgaris ſeu columbariæ *Lob.* Difficile eſt rationem aſſignare; fortè una & eadem ſpecie planta ſunt hæc & illa.

Scabioſa prolifera Lob. Cluſ. J. B. *& aliorum prolifera folio latiore* C. B.

Vel hujus plantæ, vel Scabioſæ minoris varietas eſt, vel certè alterius cujuſdam Scabioſæ ſpeciei; minimè autem ſpecies ab aliis omnibus diſtincta. Certè experientiâ noſtrâ *Scabioſa minor* hoc modo interdum ludit, & proculdubio aliæ etiam Scabioſæ in hortis ſatæ & cultæ.

Idem eſto judicium de *Scabioſa prolifera foliis Gingidii C. B.* & de *Scabioſa tenuifolia prolifera minore ejuſdem.*

* 8. *Scabioſa parva odorata, floris foliis maculis infectis* J. B. *Scabioſa minor capitulo globoſo odoro* C. B.

J. B. Col.

Pulcherrima atque grata oculis atque naribus eſt Scabioſa hæc, quæ lignoſam longámque radicem habet, ex qua *folia* exeunt diverſa, nam in imo vel ſunt ſylveſtri Erucæ paria, vel Coronopo ſimilia, minora verò atque hirſuta; in caule verò ſimilia laciniis Scabioſæ vulgari minori, ſicuti & *flores*, qui purpurei ex albo colore ſunt, nec ut in aliis cœruleo-purpurei, in capitulis rotundioribus; atque ſinguli floſculi Ocymi flores imitantur, nam galericulati ſunt & per oras laciniati, admodum ſimiles exotico Ocymo, foliis purpureis maculis infectis fimbriatíſque, atque etiam, quod in aliis Scabioſis non obſervatur, bene odorati ſunt.

Locus & Tempus. In montibus oritur Amalfææ oræ: æſtate floret.

9. *Scabioſa multifido folio, albo flore vel potiùs ὠχρολεύκῳ* J. B. *multifido folio, flore flaveſcente* C. B. *flore pallido* Ger. emac.

Cluſ.

Cubitales *caules*, rotundi, graciles, firmi, virentes, nodoſi, eos ad ſingula genicula amplectentibus binis foliis, ex adverſo ſemper reſpondentibus, quæ tenuibus & profundis laciniis adeò diviſa ſunt ut alata videantur; color ex cinereo vireſcens, ſapor amariuſculus: quæ verò ſecundùm radicem naſcuntur, antequam planta in caulem aſſurgat, latiora ſunt, minoribúſque laciniis diviſa. Ex ſummis alis ramulos fert tenues & nudos, qui ſuſtinent plana capitula, è candidis ſeu potiùs ὠχ λεύκοις [præſertim antequam explicentur] inodoríſque floribus, ſimul naſcentibus congeſta; quæ quinis foliolis [quorum tria inferiora majuſcula ſunt] conſtant, paucis intus ſtaminulis. Floribus ſucceduntur ſuccedunt hirſuta *ſemina* vulgaris Scabioſæ ſeminibus minora, in orbiculare caput congeſta. *Radix* minimi digiti craſſitudinem interdum æquans, multiſque exiguis fibris in lateribus prædita, vivax eſt, & ſingulis annis novos caules profert.

Circa Viennam Auſtriæ ad ſepes & in paſcuis obſervavimus. Nullum eſt (inquit Cluſius) Auſtriæ inferioris pratum ſiccius editioréve loco ſitum, nullus autem ager gramineus, nulli ferè arvorum margines in quibus non naſcatur hoc Scabioſæ genus. Junio florere incipit. *Locus.*

Huic perſimilis eſt

10. *Scabioſa montana calidarum regionum major Lobelii* J. B. *montana alba* Ger. *fruticans anguſtifolia alba* C. B. *An Scabioſa major Pannonica albo flore* Cluſ. hiſt ? Park.

Lob.

Colles amat hæc plagæ temperatioris, ut Pedemontis propè Rivoliam & Norbonæ, ubi montanam ocant Herbarii, *folio* anguſtiore, albidiore, parùm hirſuto, leviúſque laciniato ad imum caulem, Verbenacæ aut vulgaris Scabioſæ: ſuperiora verò in ramulis pluſculis, gracilioribus, altiùs diviſis, & *ores* per Junium & Julium promentibus albos, Scabioſæ parvæ aut Jaceæ, *capitulis* ſquamatim com- actis, ubi ſemen Trifolii Aſphaltitidis, pullum, copioſum, involucris membraneis arguta concinni- te effictis, anguſtias plicarum fornicum puſillorum cohibentibus.

In collibus ſaxoſis agri Narbonenſis perquam familiaris eſt. *Locus.*

Perſimilis eſt hæc planta præcedenti, adeò ut cùm primùm eam viderem pro eadem habuerim: rùm Botanici Monſpelienſes, qui utramque (puto) contulerant, diverſam affirmabant, utcunq; Lobelius ei perperam attribuit capitula ſquammatim compacta Jaceæ, &c. Siquidem aliaram Scabio- rum capitulis ſimilia ſunt.

Lobelii iconem Cluſius poſuit ſub titulo *Scabioſæ albæ Belgicorum hortorum*; quam Scabioſæ flore roleuco pænè ſimilem eſſe ait, floribus tamen candidioribus. Cùm Cluſius igitur eandem faciat, n eſt cur nos ſeparemus.

Ab hac etiam non multùm differt, [eadem plane eſt D. Magnol]

Scabioſa glabra foliis rigidis viridibus J. B.

Quæ Montbelgardi ſata in inſignem magnitudinem adolevit, rigidis ſtriatíſque caulibus, per quos iorum eſt ſitus adverſus veluti ex geniculis: multa tamen ea ſunt, ſeſquipalmaria, quædam do- ntalia, longis hærentia pediculis, duarum triúmve unciarum latitudine, ſegmentis paucis longé- e diſſitis inferiore parte diviſa, ultimo ſegmento, quod mucronem conſtituit, trium unciarum longitudine aut majore: rigida ſunt ea, viridantia & utrinque glabra. Surculis autem peculiaribus, palmum aut dodrantem longis hærent *flores* ex majuſculis capitulis ſquarroſis, albicantibus, hirſutis. *Semen* longum hirſutum.

Dubitat J. Bauhinus an hæc ſit Scabioſa major Pannonica albo flore ſive 8. *Cluſ. hiſt.* C. Bau- us Scabioſam illam 8. *Cluſ.* Scabioſæ montanæ calidarum regionum Synonymam facit; à quo en frater Joannes deſcriptæ ſemen accepit nomine Stœbes Theophr. & Scabioſæ albæ Bononiæ ectæ, quam in Phytop. Scabioſam Pannonicam 8. *Cluſ. hiſt.* fecit: quamvis in Pinace, ut vi- r, ſententiam mutavit. Sunto igitur nobis,

cabioſa glabra foliis rigidis viridibus *J. B.*
cab. montana calidarum regionum major *Lob.*
cab. major Pannonica albo flore ſive 8. *Cluſ. hiſt.*
cab. alba Belgicorum hortorum *Cluſ. hiſt.*
eadémque planta tantiſper donec certò conſtiterit eas ſpecie diſtingui.

Scabioſam albam gemino capite C. B.

Quam Cluſius in Belgicis hortis meminit, foliis latioribus priore [Scab. alba Belgicorum horto-] firmioribus caulibus, & florum niveorum capitulis interdum ſingularibus, plerumque tamen s cohærentibus & ſimul naſcentibus, cùm nullus præter eum (quod ſciam) Botanicus deſcripſerit, revi hac & jejunâ deſcriptione à reliquis omnibus Scabioſis diſtinctam eſſe non auſim aſſerere.

11. *Scabioſa major Hiſpanica* Ger. Park. *major cum pulchro ſemine* J. B. *ſtellata folio laciniato major* C. B.

Cluſ.

lia vulgaris Scabioſæ majoris foliis ſimilia habet, laciniata, viz. altè inciſa, mollia, lanugine ſcentia: *Caules* nodoſos, rotundos, interdum cubitales, è quorum geniculis *folia* inter ſe oppo- Summis ramis *capitula* inſident è multis caliculis membranaceis & paleaceis compoſita, qui lares *flores* continent candicantes; quibus deciduis in medio quaſi ſingulorum caliculorum lico, exigua quædam ſtella ſubnigra conſpicitur, quinque aut ſex interdum radiolis conſtans, atim verò hi caliculi excreſcentes expanduntur, donec *ſemen* hirſutum & craſſum [quo cali- ſuſtinentur] matureſcere incipiat. *Radix* candida, craſſa, vulgari ſimilis.

luſius in hac ſua deſcriptione non meminit foliorum longorum floribus ſubjectorum, ſtellatim ſitorum, ut in Aſtere Attico luteo mont. Icon quoque ejus, quæ eadem apud Lobelium, ea non onſtrat: an cultura id faciat conſiderandum. *J. B.* Ego ea, à Cluſio per inadvertentiam ſa ſuſpicor.

reſcit juxta vinearum margines & ſemitas, lociſque incultis agro Salmanticenſi, per reliquam n Hiſpaniam. *Locus.*

12. *Scabioſa cum pulchro ſemine minor* J. B. *Hiſpanica minor* Park. *ſtellata folio laciniato minor ſive maritima* C. B.

J. B.

Simplice & lignoſa *radice* albicante figitur, paucis & iis quidem exiguis fibris capillatâ. *Caulis* dodrantalis, aliquot diviſuris concavus, teres, hirſutus. *Folia* tenuiter diſſecta, ſuperiorum foliorum Columbariæ Scabioſæ modo, pilis obſita: *capitulis* radiata folia ſubjecta, oblonga. *Semen* per omnia ſimile prioris ſemini, tomentoſum, calatho membraneo coronatum unguis ferè magnitudine, pellucido, ſtriato, in cujus medio ſtella parva quinque-partita; ex ſeminis autem ſinu capillamenta quædam parva atque rigidiuſcula prominent.

Locus. Hæc Cluſio cum Hiſpanica majore iiſdem in locis naſcitur. J. Bauhinus ſemen ejus ex Galloprovincia habuit. Nobis in Sicilia obſervata eſt.

* 13. *Scabioſa maritima parva* J. B. *an Scabioſa ſtellata minima* C. B? Park? *an Scabioſa maritima Rutæ caninæ foliis* Bocconi?

J. B.

Longiuſculam agit *radicem*, ſatis craſſam, multorum capitum, pro quorum numero *caules* emergunt dodrantales, & ſi accedat cultus, etiam cubitales, ramoſi *Folia* inferiora tenuia, præcedentis Scab. ſectionibus diviſa, trium unciarum longitudine, at ſuperiora anguſta & veluti graminea nullam agnoſcunt diviſionem. *Capitula* pro plantulæ modo magna, floſculis magnis referta, præſertim circa margines, colore in ſicca planta purpurante. Caput obvallant folia oblonga, viridia, ut in Scabioſa Hiſpanica majore; at enim huic *ſemen* non ità pulchrum, quamvis interim membranei quid habeat, magnis pilis obſitum.

Plantam hanc C. Bauhinus præcedenti eandem facit: J. Bauhinus (qui à fratre ſemen ejus accepit) diverſam. P. Boccone Scabioſam ſuam marit. ſic deſcribit: *Caule* aſſurgit, ut vulgaris, tereti, ſtriato, cubitali, atque pluribus alis concavo, imbecillo tamen & humi ſubinde procumbente. *Folia* quæ primò naſcuntur in multas & profundas lacinias inciſa, ad Rutæ caninæ ſive Fiſtulariæ accedentia, in caule ſenſim attenuata, at minora. *Flores* ſubpallidi, quandoque etiam rubentes proferuntur. *Semina* aliarum modo producit.

Locus. Naſcitur in Caietæ maritimis & arenoſis litoribus.

* 14. *Scabioſa ſtellata minima* C. B. Park.

C. B. prod.

A præcedente diverſa videtur, *radiculâ* ſimplici, *cauliculo* ut & *foliis* biuncialibus; *floribus* ſubcœruleis, parvis: in caliculorum medio ſtella parva conſpicitur, à quâ filamenta capillacea, oblonga, ruffa, quinque numero, extra caliculum producuntur.

Locus. In Provincia, locis incultis.

15. *Scabioſa fruticoſa folio non diſſecto peregrina* J. B. *Scabioſa ſtellata folio non diſſecto* C. B. *arborea Cretica Ponæ* Park. *peregrina* Ger. *arborea* Alpin. exot.

J. B.

Adverſis pediculis longiuſculis, caulem amplexis *folia* ordine per caulem naſcuntur, oblonga, acuminata, medio latiora, hirſuta, incana, Plantaginea, niſi alius eſſet nervorum decurſus. *Cauli* teres, arboreſcens, albicans, piloſus, florem ſuſtinens glomeratum, pallidè purpureum. *Semen* e pulchrum, ſublongum craſſiuſculum, album, deſinens in latam pelliculam, ut Scabioſa Hiſpanica major.

Locus. In calidioribus regionibus, Cretâ v. g. oritur, & in multos annos durat, per hyemem folia retinens, hyemes tamen noſtras in regionibus Septentrionalibus ægrè tolerat.

Hanc plantam Pr. Alpinus in exoticis pleniùs deſcribit, quem adeat cui hæc non ſufficiunt.

16. *Scabioſa latifolia rubro flore* J. B. *latifolia rubra non laciniata ſecunda* C. B. *rubra Auſtriaca* Ger. emac.

Cluſ.

Cubitales huic ſunt *caules*, rotundi, nodoſi ſive geniculati, nonnihil hirſuti, concavi: in ſingulis geniculis bina *folia* ex adverſo naſcentia, non multifida inſtar aliarum Scabioſarum, ſed lata, in ambitu tamen crenata, Urticæ foliis interdum majora, ex brevi petiolo pendentia, colore ex viridi dilutiore prædita, amaro & acri ſapore. Ex alarum ſinu rami etiam prodeunt foliati, qui e lateribus pediculos protrudunt, *floribus* Scabioſæ vulgaris modo congeſtis, ornatos, coloris rubeſcentis, nullius odoris: deinde *ſemina* ſimul congeſta, anguloſa, hirſuta, Cnici ferè interdum magnitudine, ſtellatâ coronâ inſignita. *Radix* minimi digiti craſſitudinem nonnunquam æquat, lon nigricans, ſtatim à capite quaſdam fibras ſatis magnas ſpargens, & ſubinde ex lateribus novos cau producens.

Locus. In montibus Genevæ vicinis, inque Germanicis montoſis ſylvis paſſim luxuriat.

J. Bauhinus Scabioſam virgæ paſtoris folio *C. B.* i. e. latifoliam peregrinam *Tab.* huc refert.

Scabioſa 4. Cluſ. hiſt. *montana latifolia non laciniata rubra & prima* C. B. *latifolia purpurante ex nigro flore* J. B.

Cluſ.

Magnitudine jam dictam ſuperat, majoráque & nigriora habet *folia*, purpuraſcentem ex nigro *florem*; in reliquis ſatis conveniens.

Cum priore, floret Maio & Junio, quo tempore ſemen plerunque etiam matureſcit. Præcedentis varietas quædam eſſe videtur. *Tempus.*

Scabioſa maxima dumetorum folio non laciniato J. B.

J. B.

Radices habet perennes, fibroſas, longas etiam ad cubitum, ſatis craſſas, ac multas capillares, intùs albas, extra nigricantes: ſapor ingratus cum dulcedine & amaritudine aliqua, odor indicibilis: *olia* priora palmum longa, vel breviora, ac etiam longiora, lata duos aut tres digitos, ſimilia foliis uccisæ, majora, molliora: quæ per caules folia per geniculos modò bina, interdum terna, quæ verùs ſuperiora redduntur glabra & minùs mollia, ſerrata, non diſſecta ut in vulgari, pulchrè virent. *aules* bicubitales vel tricubitales, craſſi, plures ab una radice oriuntur, cavi, circa inferiora purpuraſcentes & hirſuti, in ſuperioribus partibus & ramis glabri; & juxta flores iterum hirſuti. *Flores* in extremitatibus ramorum, ſimiles Scabioſæ vulgari, necnon etiam Scabioſæ minori. Differunt hi flores à floribus Succiſæ, cui tota ſimilis herba, quòd majores [uti & folia herbæ majora] flores in rcumferentia magni, hiantes, qui non ſunt in Succiſa; color etiam dilutior quàm in ea, & Scabiarum æmulus, jucundi odoris: Flore decidente inter ſemina non ſunt foliola, ut in Succiſa. *Semina* nt longa, hirſuta, compreſſa, cum quatuor angulis.

Inter dumeta, & in pratis humidis montium juxta S. Hippolytum abundat, uti & in montoſis cis circa Tigurum, & in monte *Moutets* propè Baſileam, &c. Florebat adhuc copioſè Auguſto & ptembri. *Locus & Tempus.*

Suſpicamur hanc plantam præcedenti [penultimæ] eandem eſſe, ſiquidem præcedens in dumetis ontoſis Germanicis & Helveticis frequens eſt, quantumvis J. Bauhinus diverſam faciat. Figura b hoc titulo propoſita in Hiſtoria J. Bauhini eſt alterius plantæ; nimirum Scabioſæ æſtivalis luſii.

* 17. *Scabioſa æſtivalis Cluſii* Ger. Park. *fruticans latifolia alba* C.B. Cluſius **his Summer Scabious.**

Cluſ.

Folia habet Scab. 8. *Cluſ.* foliis primùm naſcentibus & inferioribus non diſſimilia, circa pediculum iquantulum laciniata, deinde ſerrata: *Caulem* tricubitalem aut ampliorem, rotundum, hirſutum, in ltos ramos circa ſummum diviſum, quem alternatim bina ſemper ex adverſo amplectuntur *folia*, dia, infimis ſimilia, præter ea quæ in ramis, minora enim ſunt illa, non laciniata, non inciſa. mmis ramis innaſcuntur ſquammata *capitula*, ſubcœruleis *floſculis* plena: quibus ſuccedunt lonſcula albicantia *ſemina*. Ad capitulorum latera naſcuntur utrinque alii ramuli, ſimilibus capitux floſculis præditi, deinde etiam ex illis tertii. *Radix* candicat & fibroſa eſt, ſed non rediviva, n excuſſo ſemine perire ſolet, veluti ſuperior [octava *Cluſ.*] & illo deciduo (perinde ut illa) ſins annis ſponte naſcitur.

x quibus notis facilè ſibi perſuadet Cluſius hanc ex eo ſemine in Belgio natam, quod ad amicos miſerat [Scabioſæ ſuæ 8.] quod mihi non videtur veriſimile.

* 18. *Scabioſa montana Dentis leonis folio* C.B. Park. **Mountain Scabious with Dandelion leaves.**

C. B. prod.

aule eſt ſeſquipedali, viridi, rotundo, ſtriato, lævi & cavo, ſuperiore parte nudo: *foliis* latiore caulem amplexantibus, paucis, lævibus, craſſis, inferioribus obtuſis & parum crenatis, ſuperios ad modum foliorum Dentis leonis in binas ternáſve lacinias diviſis & acuminatis, per oras atis, uncias ſex longis, & duas circa medium folii latis, per quod nervus excurrit. Caulis mum, quem duo folia ferè ut in Dipſaco complectuntur, *flores* aliquot ſubcœrulei, pedicellis hirinæqualibus inſidentes, exornant.

æc Monſpeſſuli in monte Calcaris reperitur. *Locus.*

* 19. *Scabioſa folio Sinapi Sylveſtris* C. B. Park.

C. B. prod.

ule eſt cubitali, ſtriato, in ramos palmo longiores brachiato, qui ex foliorum alis, ubi pili ſſimi, prodeunt: *foliis* glabris Sinapi ſylveſtris modo, ad nervum uſque laciniatis, & ſparſim atis, inferioribus ſubrotundis. *Flores* rubentes, mediæ magnitudinis, & ſinguli, cauliculorum nis inſident. Neapoli ex horto Imperati habuit.

x brevi hac imperfecta & jejuna deſcriptione non facile eſt definire an hæc ſit ſpecies Scabioſæ quis omnibus deſcriptis diverſa necne.

* 20. *Scabioſa omnium minima* Ger. *montana omnium minima* Lob. J. B. *montana minor, capitulis ſquammoſis* C. B. **The leaſt mountain Scabious.**

Lob.

Scabioſarum omnium minimam hanc animus fuiſſet Lobelio Verbenam parvam facere, niſi in montibus cretaceis & incultis obvia foret: nam ſeſquipalmares pedaléſve paucos edit *cauliculos, foliis* in imo ſæpiùs donatos anguſtioribus, inter Seſamoidem & Scabioſam minimam; *floribus* dilutæ purpuræ è ſquamoſis capitulis non diverſis.

De hac plura non habeo quæ dicam. Icon Lobeliana Jaceam potiùs quam Scabioſam exprimit.

A. 21. *Succiſa ſive Morſus Diaboli* J. B. *Morſus Diaboli* Ger. *Diaboli vulgaris flore purpureo* Park. *Succiſa glabra* C. B. **Devils-bit.**

J. B.

Quà *radici*, minimi ferè digiti craſſitudine, fibræ longæ albæque circumnaſcuntur, eà præciſa ſeu præmorſa apparet, ſapore miſto acri & amaro. *Folia* oblonga, acuminata Scabioſæ, quanquam non diſſecta ſed integra, vel paulùm quid, præſertim quæ ſuperiorem obtinent locum, ſerrata, magis quidem ſupra quàm infra virentia, brevibus utrinque & vix conſpicuis pilis hirſuta, ut omnino glabra videantur, bina ex adverſo pediculis ad baſin coeuntibus caulem amplexa; magis crebra in caule quàm vulgaris Scabioſæ. *Caulis* cubito altior, teres, ſolidus, rubeſcens, ramoſus. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis cœrulei, non adeò plani ac Scabioſæ vulgaris, verùm globoſi: omnes quoque floſculi florem totalem componentes ejuſdem figuræ ſunt & magnitudinis, cùm in Scabioſa marginales interioribus majores ſint. Floſculi autem ut in Scabioſa quadripartiti ſunt cum ſtylo & ſtaminibus intus.

Tempus. Seriùs quàm Scabioſa & ſub Autumnum floret.

Locus. In pratis & paſcuis, locis præcipuè dumetoſis.

Variat florum colore carneo & albo: interdum etiam foliis hirſutis invenitur.

Vires. Alexipharmaca eſt & vulneraria, ut facie ſic viribus cum Scabioſa convenit. Inprimis celebratur in Epilepſia, peſte, uteri dolore, ſanguine coagulato, abſceſſibus occultis, lue Venerea ejuſque ulceribus; in vulneribus recentibus, &c. Extrinſecus in Angina, tumoribus tonſillarum quæ ægrè ad ſuppurationem perveniunt (gargariſ.) in ſugillationibus, bubonibus, &c. *Schrod.*

Dodonæus adversùs diuturniores faucium tonſillarúmque tumores, qui ad ſuppurationem ægrè perveniunt, valdè commendat, & nulli ſecundam affirmat Succiſam; cujus authoritatem ego ſecutus, plerunque gargariſmis, ubi Venereis & aliis ulceribus fauces gingivæque ſcatent, felici ſucceſſu miſcere ſoleo. Succum ipſum Camerarius utiliter admodum addi gargariſmis in angina ait. *Sim. Paulus.*

22. *Scabioſa argentea anguſtifolia* Park. C. B. *graminea argentea* J. B.

Ex *radice* lignoſa *caules* bini terníve ſeſquipalmares & altiores, rotundi, incani, parùm reflexi, densè geniculati exurgunt. Circa radicem folia quatuor aut quinque uncias longa, anguſta, graminea, albicantia & argenti colorem referentia, unico nervo ſecundùm longitudinem donata, in caulibus bina ex adverſo poſita; in ſuperna caulis parte nulla. Caulis unicum *diſcum*, orbiculatum, planum, molli lanugine incanum ſuſtinet, qui plures *flores*, cœruleos vel pallidos, aliarum forma continet: quibus caliculi membranacei cum ſtaminibus breviuſculis, *ſemen* continentes ſuccedunt. Capitulum ambiunt numeroſa foliola acuminata.

Locus. Provenit in monte Vicentino Sumano dicto. Nos in planis Fori Julii depreſſis, quæ aqu ex Alpibus hyberno tempore ubertim delabentes aliquoties latè inundant, eam obſervavimus.

Reperitur interdum hoc genus foliis glabris.

23. *Origanum fiſtuloſum Canadenſe* Cornuti, *ſed potiùs Mentaſtrum fiſtuloſum American* Park.

Cornut.

Caulibus exit cubitalibus quadratis, nunc anguloſis, ſubhirſutis & ramoſis: *Foliis* longis, Lyſimachiæ ſiliquoſæ æmulis dilutè virentibus, quæ ab imo ad Caulis faſtigium uſque pullulant, ibique minora decem aut duodecim in orbem congeſta *floris* obambiunt globum, qui Scabioſæ capitulum refert (quamvis ſit latior, multóque depreſſior) mille *caliculis* conflatur, à quibus funduntur ordinatè diſpoſiti *tubuli* plures, ſemuncialis longitudinis, coloris ex purpura coloſſini, bifidi extremo qu patentem rictum fingunt, unde profluunt duo aut tria cum purpureis *apicibus* filamenta. Prolife eſt, florem enim ſæpe tranſilit caulis, qui tribus digitis à primo flore elevatus, ſubjectis totidem foliolis novo floris alterius globo repullulat. Tota planta caulibus atque adeò foliis ſubincana lanugi pubeſcit. Efflat odorem non trita Satureiæ hortenſis. Sapor huic acerrimus, ac Hydropipe more linguam perurens, exceptâ radice, quæ ſolis contexitur fibris; hæc namque neſcio quo turæ luſu, prorſus inſipida guſtanti percipitur.

Floret Julio & Auguſto. Planta eſt in multos annos vivax. Origanum fiſtuloſum eam nominav Cornutus, quòd tubuli floris ità inter ſe ſint compoſiti ut quandam veluti Cicutis compactam fi lam, repræſentent.

* 24. *Bellis ſpinoſa flore globoſo* C. B. *cærulea ſpinoſa* Park.

C. B. prod.

Hæc tota ferè facie Bellidem cœruleam Globulariam dictam refert, cujus ad radicem *folia* plura unt, parva, rigida, crenata, & cuilibet crenæ aculeus inſidet. Cauliculo eſt palmari, atrovirente, quem *folia* oblonga, anguſta, non crenata, ſed in aculeum abeuntia, inordinatè baſi ſua veſtiunt, ujus ſummitas capitulum rotundum cœruleum, Globulariæ capitulo majus, multis floſculis ut in Suc- ſa hirſutum.

In Granadæ montibus copioſè oritur. *Locus.*

25. *Bellis cærulea Monſpeliaca* Ger. *cærulea caule folioſo* C. B. *Aphyllantes Anguillaræ*, *Globularia Bellidi ſimilis* J. B. *Globularia Monſpelienſium*, *Bellis cærulea* Park.

J. B.

A *floris* pulcherrimi glomeratâ figurâ Globulariam dixerunt quidam: conſtat autem is ſtaminulis œruleis densè farctis, inſidens cacumini *caulis* palmaris & ſeſquipalmaris, rariùs cubitalis, rotundi, riati, rubeſcentis, *foliis* veſtiti multis, interdum unico, interdum ab eadem radice multiplicis: alia er terram ſparguntur folia, Bellidis proxima, ſolidiora, glabra, nervoſa, guſtu amara. *Radix* ligoſa, dura, fibris donata, rubra exteriùs, interiùs alba.

Circa Monſpelium plurimis in locis occurrit: quin & ad radices montium Juræ & Salevæ, & alibi m in Italia, tum etiam in Germania. *Locus.*

26. *Bellis cærulea caule nudo* C. B. **Blue Daiſie with a naked ſtalk.**

Hæc priore elatior eſt, caule prorſus nudo & aphyllo, flore majore, *foliis* anguſtioribus & duplo plóve longioribus, atque omnino ſpecie ab ea diſtincta, quicquid repugnat J. Bauhinus.

In ſylvis & montibus max. Carthuſianorum cœnobio proximis invenimus. *Locus.*

Floret utraque ſpecies per totam æſtatem. *Tempus.*

27. *Scabioſa minima Bellidis folio* Ger. *Scab. Globulariæ Bellidis foliis* Park. *Bellis montana fruteſcens* C. B. *Aphyllanti affinis*, *Scabioſa quinta Cluſii*, *Bellidi affinis* J. B.

J. B.

Ramos per terram reptantes ſpargit, ſubinde demiſſis fibris radicem agentes; alioqui *radicem* primariam lignoſam craſſiuſculam habet. *Folia* Globulariæ ſimilia, ſaturatè virent, glabra, craſſa ſa-, ſed non ut Globulariæ *folia* per extremum integra, verùm fiſſa & cordata ex pediculo longiuſo, ſapore amaro. Pedicelli breves, aliquando ſatis longi, inter folia ſurgentes *florem* geſtant uleum, glomeratum Globulariæ, cui nec diſſimile *ſemen*.

Naſcitur in omnibus Pannoniæ & Auſtriæ montibus glabris & aſperis, inter ſaxa & ſalebras ſparluſ. Nos ad radices montis Salevæ propè Genevam eam invenimus. Floret Aprili & Maio: Se- Julio & Auguſto matureſcit. *Locus & Tempus.*

* 28. *Scabioſa annua integrifolia ſive foliis Bellidis* Botan. Monſp.

Magn.

x *radice* annua *caulis* rectus exurgit, ſeſquipedalis, hirſutus, quem *folia* in ſingulis geniculis bippoſita ambiunt: inferiora Bellidis ſunt, ſerrata, hirſuta; ſuperiora longiora, ſimiliter ſerrata. lis in quoſdam ramulos dividitur, *flores* ut in Scabioſa vulgari ſuſtinentes pallidè cœruleos; quiſuccedit *ſemen* aliarum more.

n ſegetibus ultra eundo *à la Colombiere* Maio menſe florentem invenit *D. Magnol*, & verſus Ledum em. *Locus.*

Cap. II.

De Dipſaco.

Dipſacus Δίψακος, id eſt, ſitibundus nomen à contrario inveniſſe dicitur, quoniam cohærentium foliorum ſinu concavo rorem vel imbrem recipiat, quo velut ad ſitis injurias abigendas utatur. At * Voſſius Etymologias haſce per antiphraſin rejicit & explodit. Labrum veneris à foliorum etiam poſitu, pelvis vel lavacri ſpeciem conſtituente, humorem faciei nitoonciliantem continente.

* In Rhetoricis.

tæ genericæ ſunt caules ſpinoſi, floſculi ſquamis disjuncti, ſinguli ſingulis ſeminibus inſidentes pitula congeſti flores compoſitos imitantia.

1. *Dipſacus*

A. 1. *Dipſacus ſativus* J. B. C. B. Ger. Park. *Carduus fullonum* Lob. **Manured Teaſel.**

J. B.

Duorum aut trium cubitorum, aut etiam majorem altitudinem aſſequitur, *caule* pollicari, recto, rigido, multis alis concavo, ſtriato, ſpinulis quibuſdam horrente: *folia* bina oppoſita, ità continua invicem ſunt, ut ea caulis tranſadigat, & concavum labrum excipiendæ aquæ efficiant, ampla, longa, non minùs caule horrida: *capitula* quæ pugnum impleant oblonga, uncinatis hamulis rigidiſſimis, deorſum ſpectantibus minacia: inter quos *floſculi* emicant tubuli inſtar, colore ex albo tantillum purpuraſcente: radice verò nititur lævi candidâ.

Locus & Tempus. Seritur apud nos multis in locis, nec vulgari adhibita diligentia colitur ad lanificia. Junio ac Julio floret: echinata capitula Auguſto colligenda ſunt.

Hujus caulis interdum in latum & concavum utris inſtar tumidum corpus cochleæ in modum contortum degenerat. Filo autem ſeu aciei cochleæ creberrimi innaſcuntur ramuli capitula ſuſtinentes, ut hujuſmodi degener planta pulcherrimam ſpeciem exhibeat.

Vires. Radicis hujus uſus eſt in rhagadibus ani conſolidandis [decoctæ in vino] commendatur & in verrucis abigendis.

Aqua quæ in foliorum concavo reperitur caliginoſis & rubentibus oculis prodeſſe creditur: eadem maculas faciei emendat & exterit. Mulierculæ formæ ſtudioſæ uſum ejus optimè tenent. *Trag.* A noſtratibus ad verrucas abigendas commendatur.

Hujus, ſed præcipuè ſequentis, ſingulis capitulis ſinguli vermiculi, quos idcirco non immeritò ſolitarios dixeris non rarò innaſcuntur, Mouffeto *Inſect. theat.* lib. 1. cap. 20. deſcripti.

Hos impari numero pennâ anſerinâ incluſos febre quartanâ laborantium collis amuleti aut remedii loco appendere vulgus noſtratium ſolet. Sunt autem amphisbæna hæc animalcula, & caput tangentis digitum retrorſum incedendo properè devitant. Deſcriptionem vide in *Cat. Cant.*

Uſus. Præcipuus uſus capitulorum dipſaci eſt ad pannos depectendos.

Scrofulas ſanat Carduus fullonum: in genere ſpecifica qualitate omni putredini reſiſtit, & eſt medicina cibalis & ſapida. Coctus in vino purgat per urinam non ſecus ac Aſparagus. *D. Soame ex Obſerv. Marc. Cumani à Velſchio editis.*

Phthiſicis etiam quodammodo deſperatis experimento Guidonis Helidei & Henrici Stromajeri Chirurgi mirè proficuum comperi radicem cardui fullonum tuſam & melle exceptam. *Idem ex Obſervat. Achillis Gaſſeri.*

A. 2. *Dipſacus Sylveſtris ſive Labrum Veneris* J. B. *ſylveſtris aut Virga paſtoris major* C. B. *Dipſacus ſylveſtris* Ger. Park. **Wild Teaſel.**

Radice nititur ſimplici, fibris majuſculis donata. *Caulis* ab eadem radice unicus, ad tres quatuorve nonnunquam cubitos aſſurgit, teres, ſtriatus, inanis; inferiùs ſpinis rariùs diſpoſitis, propè capitula creberrimis horridus. *Folia* ima, quæ è radice exeunt, molliora ſunt & teneriora, mucronibus obtuſis, circa margines crenata, rugoſa, piloſa, ſpinulis rarioribus aſpera, oblonga, anguſta. Quæ in caule ſunt bina ex adverſo eum amplectuntur baſibus junctis, adeò ut ſinum quendam ſeu cavitatem circa caulem efficiant, aquæ pluviæ continendæ. Sunt autem folia hæc ſuperficie læviore quàm quæ è radice exeunt, mucronibus acutis, circa margines dentata, [ſuperiora tamen in caule & ramulis ad margines ſunt æqualia.] In omnibus averſa parte ſpinularum recurvarum ſeries per totam coſtæ mediæ longitudinem extenditur. In ſummis caulibus & ramulis, (qui bini oppoſiti ex alis foliorum exeunt) Spicæ *florum* denſæ, oblongæ, innumeris velut ſquamulis, in longam, rectam & acutam ſpinulam deſinentibus compoſitæ; quarum ſingulæ ſinu ſuo *ſemina* ſingula, longiuſcula, quadrangula, ſtriata complectuntur, cum *flore* eis inſidente tubuloſo, oblongo, pallidè purpureo, margine in quatuor ſegmenta obtuſa diviſo. *Capitula* florum plurimis radiis ſpinoſis velut calice quodam ad baſin cinguntur.

3. *Dipſacus ſylveſtris folio laciniato* J. B. Park. *Dipſacus folio laciniato* C. B. **Wild Teaſel with jagged leaves.**

J. B.

Procera planta eſt, duorum triúmve cubitorum & interdum altior, *radice* craſſâ, ſimplici, albâ; *caule* recto, adverſis ramis brachiato, ſtriato, aculeis horrido. *Folia* valdè ampla, longa, latáque, ſpinis duntaxat ſecundùm coſtam & averſo folio armata, non bullata, profundè laciniata, in labri formam coeuntia. Atque hoc quidem genus laciniatum *flores* habet albicantes, & vulgaris inſtar quadripartitos, ex aculeorum carina, quibus *echinus* oblongus horret, minoribus tamen & longioribus ſpinis quàm in Dipſaco ſativo, nec ut in illo aduncis. *Semen* oblongum, ſtriatum.

Locus. Copioſè provenit inter Horburgum & Colmariam [in Alſatia] obſervavi etiam inter Rouſach & Colmariam. *J. B.*

A. 4. *Dipſacus minor ſive Virga paſtoris* Ger. emac. *ſylveſtris capitulo minore, vel Virga paſtoris minor* C. B. *Virga paſtoris* Park. *paſtoris vulgaris* J. B. **Small wild Teaſel o Shepherds rod.**

J. B.

Tota facie Dipſacum refert, quatuor & quinque cubitos alta, *caule* digitali, glabro, coſtulis, ex quibus duræ mordacéſque ſpinulæ oriuntur, ſecundùm longitudinem ſtriato, concavo, & in multos ramos brachiato. *Folia* gemina ad genicula enaſcuntur, oppoſita, minimè caulem amplectentia, ſe pedicul pediculo unciali, nonnunquam breviore appenſa, infimâque parte auriculis binis donata, poſt auriculas ab anguſto principio ſenſim dilatantur, & in mucronem deſinunt, ac ſerrata ſunt, ſpinis quà terram ſpectant per nervos diſpoſitis armata. At *capitula* Dipſaco multùm cedunt, Scabioſæ capitulis paria, ſphæricæ figuræ, floſculis albis, quadripartitis, labello reliquis laciniis paulò productiore, quatuor intus ſtaminulis cum apicibus purpuro-cœruleis, confertim ſtipata. *Semina* oblonga, anguloſa, nigricantia, ſingula ſingulis floſculis cohærent, quæ ſquamæ ſingulæ in longitudinem, & mucronem directæ, mollicellæ, ſinu ſuo amplectuntur. Capituli uniuſcujuſque baſin ſex anguſta acu- a foliola circumvallant. *Radix* alba, ſimplex, lignoſa, non altè in terram deſcendens, paucis fibris donata, quæ perfecto ſemine marceſcit.

Si mulieres laborent appetitu depravato laudat Ægineta aquam Virgæ paſtoris potatam, & præ- ertim poſt cibum. *D. Soame* è Dolæo. *Vires.*

Cap. III.

De Carduo Sphærocephalo.

INſigni capitis in ſphæricam figuram conglobati notâ ab aliis quibuſcunque plantis primo ſtatim aſpectu facilè dignoſcitur.

1. *Carduus ſphærocephalus latifolius vulgaris* C. B. *ſphærocephalus ſive globoſus major* Park. *globoſus* Ger. *Echinopus major* J. B. **The Globe-Thiſtle.**

J. B.

Altitudine cubiti unius aut alterius excreſcit, *caulibus* craſſitudine digitali, purpuraſcente lanugine obductis, ſtriatis, tactu pinguibus, manſu dulciuſculis: quos *folia* ambiunt latiore baſi, oblonga, a tactu glutinoſa, profundè laciniata, ſupernè atro-virentia, infernè incana, utrinque piloſa, ltis tamen numeris magis infernè quàm ſupernè. In caulibus extremis eorúmque alis *capitula* ex- è globoſa naſcuntur, *floſculis* ex albo cœruleis. Radix mediocris craſſitudinis exteriùs nigricat. n excelſioribus Ananiæ vallis montibus, lariceis, abiegnis & piceis ſylvis refertis, referente Mat- lo viſitur: nos in montoſis ſylvis propè Viterbum quà inde Romam itur eum obſervavimus. *Locus.*

* 2. *Carduus ſphærocephalus capitulo longis ſpinis armato* C. B. *ſphærocephalus acutus minor* Park. *globoſus acutus* Ger. *Spina alba quibuſdam capite echinato* J. B. **The great prickly Globe-Thiſtle.**

J. B.

erennis eſt planta *caule* ad cubitorum aliquot altitudinem ſurgente, ſtriato, in ramos varios di- : *Folia* plus minùs dodrantalia, quædam palmaria, tum alibi, tum ramorum divaricationi ſub- , pronâ parte tomento incano veſtita, alterâ viridantia, laciniis diviſa ad coſtam uſque profun- quarum ſingulæ in uncialem & longiorem rigidam infeſtámque ſpinam deſinunt; ſpatia quo- nterjecta tota ſpinis horrent. Singulis ramis *caput* inſidet ſphæricum Cardui echinopi glomeri ſi- ſed ſpinoſum.

ujus major & minor ſpecies ſunt (inquit C. Bauhinus) i. e. 1 & 2 *Dod.* & *Lugd.*

us hujus locus natalis ſit apud Botanicos non legimus, nec aliunde nobis conſtat.

* 3. *Carduus ſphærocephalus* 4. Dod. *ſphæroceph. minimus acutiſſimis foliis* C. B. Park.

Dod.

inimus eſt, foliíſque acutiſſimis ac ſpinoſiſſimis, capitulo exiguo, cujus floſculi ut primi albidi ſunt. brevi hac & generali obſcurâque deſcriptione an hæc ſit ſpecies diſtincta nécne certò colligi oteſt: pro diſtincta poſitam invenio in *Hort. Reg. Pariſienſis* Catal.

* 4. *Carduus ſphærocephalus* 5. Dod. *Carduus tomentoſus capitulo minore* C. B.

nc C. Bauhinus Spinam albam 1. & Sp. albam alteram Matthioli facit. J. Bauhinus Spinam alteram *Matth.* Carduo ſphæroceph. capitulo longis ſpinis armato ſynonymam ponit. Certè Matthiolum magna eſt confuſio; unde J. Bauhinus exiſtimat hanc plantam illi fuiſſe ex ſola notam, cujus ſententiæ nos quoque ſubſcribimus, & Carduum tomentoſum capitulo minore xpungendum cenſemus, ſaltem tantiſper donec certiùs edocti fuerimus.

. *Carduus ſphærocephalus cæruleus minor* C. B. *Echinopus minor* J. B. *Crocodilium Monſpelienſium Lugd.*

. B.

o minor eſt *radix*, rugoſa, in plura capita fiſſa, ex quorum unoquòque unus *caulis* pullulat, alis & longior, propter lanuginem denſam totus albicans, ex quo prodeunt crebra alternata uorum quædam parùm cauli longitudine cedunt, alia unciâ paulò majora, tenuiſſimè & ad uſque inciſa, ſpinoſa, infra lanugine molli candidâque, veluti & coſta, pubeſcentia, ſuper- antia. Summo caulis cacumini ſphæricum inſidet *capitulum*, minùs quàm Echinopi majo- *lis* cyanei coloris glomeratum.

Annua

Tempus. Annua eſt planta, Julio & Auguſto florens & Septembri ſemina maturans, quibus deciduis perit & ſequente anno ex iis renovatur.

Locus. Spontaneum invenimus non in agro tantùm Monſpelienſi, ſed & alibi in Gallia Narbonenſi.

* 6. *Carduus ſphærocephalus annuus Bæticus minor* Moriſ. prælud. *An Carduus ſphærocephalus annuus* Cam. hort?

Moriſ.

Hic cæteris ſphærocephalis Carduis minor eſt, vix bipedalem excedens altitudinem. *Flores* cœruleos minores globulatim fert; *capita* etiam minora, ſed *ſemina* multo cæteris ſuæ familias ſeminibus majora fundit.

CAP. IV.

De Eryngio.

GRæci Philoſophi Eryngium quaſi ἐρύγειν i. e. ructum dictum putant, quòd capræ quæ mo ſurculum Eryngii præciderint, vel deglutiverint cunctum gregem ponè ſequentem quaſi pore attonitum ſiſtant, donec Eryngium ructu rejecerint. *C. B.* Gerræ germanæ.

Cæterum notæ Eryngii characteriſticæ ſunt Folia ſpinoſa ſaltem ſumma; flores in ſummis ca libus & ramulis in capitula congeſti quibus radiata ſubſunt folia.

A. 1. *Eryngium vulgare* J. B. *vulg. & Camerarii* C. B. *Mediterraneum* Ger. *Mediterraneum ve Campeſtre* Park. **Common Eringo.**

Radice nititur longa, minimi interdum digiti craſſitudine, molli & tenera cum medulla ſeu ne in medio ſolidiore, exteriùs nigricante, interiùs alba, ſapore dulci. *Caulis* exinde aſſurgit teres, fir tus, pedalis aut cubitalis & interdum longior, [medullâ fungoſâ albâ plenus] ſumma parte in qua plurimos ramulos diviſus, *foliis* veſtitus alternatim poſitis, glaucis, rigidis & aridiuſculis, profun utrinque ad mediam ferè coſtam laciniatis, [quorum ſingulæ laciniæ conſimiliter ſubdividuntu ad margines undique acutis & rigidis ſpinis horridis. In ſummo caule & ramulis ſpicæ [J. Bauh echini] breves conglobati, dipſaci quodammodo ſimiles ni minores eſſent, *flores* proferunt albic tes, *apicibus* concoloribus donatos, quibus ſubjecta in orbem folia (veriùs ſpinæ longæ) ſtri longiuſcula, & mucrone & marginibus ſpinoſis.

Locus. In Anglia rarius eſt, nec niſi duobus in locis à nobis inventum, nimirum, ad trajectum è D nia in Cornubiam non procul Plimoſtio; & in via antiqua Romana *Watling-ſtreet* dicta propè B *hall* vicum non longè à Daventria Northamptoniæ oppido: in exteris omnibus quas luſtravi reg bus ubique frequentiſſimum eſt.

2. *Eryngium cæruleum* J. B. *montanum Amethiſtinum* C. B.

Solo ſummitatum & capitulorum colore pulchrè cœruleo ſeu Amethyſtino à vulgari differe tur.

Locus. In montibus Stiriæ invenimus.

Vires. Eryngium epatic. nephritic. & alexipharmac. eſt, ducit urinas & menſes, torminàque ac infla diſſolvit: icterum ſanat. *Schrod.*

Radices hujus, ſed præcipuè Eryngii marini, ſaccharo conditæ principem inter dulciaria lo obtinent, ſúntque vel invito Matthiolo, Veneris (ut vocant) incentivæ, utiles etiam adverſu ſtem & aeris contagionem, manè jejuno ventriculo ſumptæ, tabidis & macilentis valdè pro Valent inſuper & ad luem Veneream.

Eryngii radix melle aut Saccharo condita maximè confert gonorrhœæ. Flos autem ejus cœ ſi bibatur cum aqua confert Squinantiæ. *D. Soham* ex Obſervationibus Marcelli Cumani ab H Velſchio cum aliis editis excerptam communicavit.

Adfirmabat Simon Simonius Med. Prof. Lipſiæ multis in Italia cum ſucceſſu familiariſſimum dium eſſe ad prohibendum abortum radicem Eryngii veri Cataplaſmatis modo ventri ſub u impoſitum.

In nimio menſtruorum fluxu, ℞ Rad. Eryngii M. ij. in vino coque. Lavetur probè manè ſperi linteis calidis poſt ablutionem impoſitis. Initium verò ablutionis fiat ponè aures, tunc vice, hinc per totam ſpinam uſque ad os ſacrum, poſtea inungantur ilia. Hoc remedio nonn tra triduum ſanatas vidit quæ nullis aliis curari poterant. *Medicam. Louyſe Burgoiſe. D. Soa læo.* L. 4. C. 5. S. 15.

A. 3. *Eryngium marinum* Matth. Dod. Ad. Lob. *cui & Acanos Plinii* Ger. Park. J. B. *m & Geſn. Hort.* C. B. **Sea-holly or Eringo.**

J. B.

Radices huic ſubſunt longiſſimæ, circumquaque profundè vagantes, ſapore aromatico. rimùm pullulantia ex longis pediculis, nihil aut perparùm laciniata, ferè rotunda, latiora cunque quàm longiora, interdum latitudine palmum excedentia, craſſa ſive ſpiſſa, albic glauca, uti tota planta, quæ in lacinias abeunt non tamen admodum profundas in adoleſcente planta, ſed rigidorum ſpiculorum mordacitate multò infeſtiores, nec craſſitudinem illam etiam ſiccata amittunt, licet nervoſiora appareant, multò etiam quàm Mediterranei latiora. *Caulis* cubitalis, valdè ramoſus. *Capita* extremis ramulorum inter pungentia folia ſedent, *flores* proferentia albidos. *Semina* duo juncta, lata, quæ cùm ſpinis undique ſint obſeſſa, vix impunè eximi poſſunt.

Non modò in calidiorum regionum, quales ſunt Hiſpania, Italia, Gallia Narbonenſis & ſimiles, ſed etiam frigidiorum & ad Septentrionem vergentium, ut ſunt Anglia, Belgium, Hollandia, atque aliæ adhuc iis frigidiores maritimis arenoſis frequens ſponte naſcitur, & radice ſub terrâ vagatur, ut rectè J. Bauhinus. *Locus.*

* 4. *Eryngium Indicum* Bontii.

Bont.

Quod ad folia attinet, Eryngio maritimo vulgari ſimile eſt: *flore* tamen omnino differt, qui ſpicatim prodit, non ſecus ac flos Lavendulæ, niſi quod longè major ſit; coloris eſt ex cœruleo pallidi; florens per totum annum conſpicitur, & libenter circa paludes creſcit; & longa ſpatia occupat, læto ſanè ob pulcherrimos flores aſpectu. *Radicem* habet aromaticam & blandè calidi ſaporis.

Ego radices hìc ſaccharo condiri jubeo, & illis cum ſummo ſucceſſu exhibeo, qui paralyſi Indica, *Beryberii* incolis dicta, laborant, quod in meipſo expertus ſum, dum moleſtiſſimo & pigro hoc malo per quatuor continuos menſes miſerrimè decumberem. Copioſas quippe urinas hæc radix elicit, & ſudare facit, tum Aſthmati, quod plerunque hoc malum comitatur utiliſſima eſt; neque ego inter vegetativa medicamenta ullum præſtantius reperiri poſſe confido ad expectorationem pituitæ ſalſæ & craſſæ; ut taceam notiſſimas ejus vires adversùs calculum & renis affectus. Colicum quoque dolorem temperato ſuo & blando colore confeſtim ſedat, & flatus inteſtinorum diſcutit. *Vires.*

* 5. *Eryngium pumilum* J. B. *montanum pumilum* C. B. *pumilum Hiſpanicum* Cluſ. Park. *pumilum Cluſii* Ger. **Dwarf Sea-Holly or rather Eringo.**

Cluſ.

Palmi eſt, nonnunquam pedis, altitudine, *caule* gracili, multis ramis ex adverſo utplurimum aſcentibus prædito. *Folia* circa radicem in rotæ ſpeciem humi ſparguntur, majuſcula, latiuſcula & olliora: at quæ in ipſo caule ſub alis naſcuntur, multifida ſunt, tenuia, in ambitu ſerrata & aculea. Ramulorum ſummitatibus globoſa inſident *capitula*, octo plerunque ſpinoſorum foliorum amtu ſtellæ inſtar circumvallata, ipſa etiam ſpinoſa. *Flos* & tota capitula cum ſuis foliolis ea ambintibus cœrulei ſunt coloris. Succreſcente planta folia ſecundùm radicem in orbem naſcentia marſcunt, deinde alia caulem ambientia exiccantur & decidunt, ut raró plantam [cùm defloruit] um foliis, præſertim inferioribus reperire liceat. *Radix* dura quidem & lignoſa, ſed quæ non vix ſit, & ſingulis annis ſemine maturo pereat, ſeminéque deciduo renaſcatur.

Poſt meſſes plerunque invenitur paſſim agro Salmanticenſi, & nuſquam alibi. *Locus.*

* 6. *Eryngium puſillum planum* J. B. Ger. *planum minus* C. B. Park. **Small, ſmooth Eringo.**

Humile erat (inquit Cluſius) ſtatim à *radice* in plures *ramos* divaricatum, teretes, rotundos proumbentes: ad quorum ſingula velut genicula naſcebantur inordinata *folia*, extremo latiuſcula, rca pediculum anguſtiora & crenata: quæ verò circa radicem, formâ quidem illis ſimilia, ſed amiora, unciam lata, binas aut ampliùs longa, ex viridi palleſcentis coloris: frequentes ex alis ramunaſcebantur, ad quorum ſingulos nodos foliola, & echinata virentiáque capitula exoriebantur. orem obſervare non licuit. *Radix* ſatis craſſa & aliquot fibris donata: quin & procumbentes cauuli plures ſecundùm radicis caput craſſiuſculas fibras agunt, quibus ſubinde ſe firmant.

In hortis Jo. Mutoni à Lobelio, nec alibi viſum, neque à Cluſio in loco natali obſervatum: unde utonus habuit ignorabant, certè non dicunt.

7. *Eryngium Pannonicum ſive montanum* Park. *latifolium planum* C. B. *planum latifolium, capitulo rotundo parvo* J. B.

Cluſ.

Bicubitalem vel ampliorem habet altitudinem: *caulem* firmum, ſtriatum, medullâ albâ plenum, ac uti nodis diſtinctum, præſertim qua parte eum amplectuntur latâ & membranacea ſede *folia*, tres plures uncias longa, duas lata, viridia, venoſa, in ambitu ſerrata & aſpera nonnihil, ſubamaro uſculóque guſtu: quæ verò circa radicem naſcuntur longiora latioráque ſunt & oblongis pediculinnituntur: ſummus caulis in aliquot ramos diviſus breviora folia habet, eáque in profundas lacis diviſa, & mollibus ſpinis prædita. Summæ deinde alæ in aliquot ramulos deſinunt, echinata itula ferentes, ſphæricæ ferè rotunditatis, in quibus multi cœrulei floſculi albicantibus ſtaminibus diti: ſub ipſis autem capitibus novem aut plura, oblonga, anguſta, aculeata foliola, ſtellæ inexpanſa: ipſa porrò capitula cum ſummis ramulis, ſupremáque caulis parte, interdum vetuſtacœruleum prorſus colorem adquirunt. *Radix* in novellis plantis digiti craſſitudinem & longituem æquat, aliquot fibris donata, foris ſubhirſuta, intus alba, carnoſa, guſtu dulcicula, perinde Eryngii marini radix: vetuſtate ſubinde grandeſcit, & in plures alias radices extuberat, ſingulis is ex lateribus frequentiores caules proferens: aliquando tamen hoc in iſta planta obſervabam, producto ſemine ſubſequens hyems illam prorſus corrumperet, præſertim cultioribus locis.

Frequens naſcitur in pratis ad Danubium ſupra infráque Viennam ſitis, & in hortos illatum feer provenit. Floret Junio & Julio. Nos hanc ſpeciem nonnunquam invenimus ſponte ortum. *Locus & Tempus.*

* 8. *Eryngium capitulis Pſyllii ex Sicilia* Bocconi.

Bocc.

Ad Eryngii plani genus pertinet: quòd capitulis Pſyllii proveniat ſic appellavimus. Conſtat enim *radice* tuberoſa, ad Raphani formam accedente. Cùm primùm *folia* oriuntur ſunt glabra, rotunda, indiviſa, ſed per oras laciniosa, longiſſimis & capillorum inſtar tenuiſſimis pediculis pendentia. *Caulis* pedalis, *capitulis* in ſummitate & caulium alis ſpinoſis, Pſyllii quodammodo æmulis, è quibus *floſculi* prodeunt purpurei. Subſunt etiam ſingulis horum capitum foliola anguſta, longa, dura & pungentia, multo longiora iis quæ in vulgari conſpiciuntur.

Locus. In neglectis agris & aridis utplurimum locis magnâ copiâ naſcitur circa *Saccam*, *Panormum & Agrigentum*, *&c.*

9. *Eryngium Alpinum latis foliis, magno capite, oblongo, cæruleo* J. B. *Alpinum cæruleum, capitulis Dipſaci* C. B.

J. B.

Plurium capitum eſt *radix* pollicaris terram versùs comoſa. *Folia* prima pluſquam cubitalibus nixa capitulis, Calthæ paluſtris, eodem modo propter pediculum falcata, ſed mucrone acutiore, per ambitum ſerrata; alia per caules ad ramorum divaricationem laciniata & profundè inciſa, cærulea potiſſimùm ſuprema, quemadmodum & caulis ipſe cum ramis. Echini magni, oblongi, denſiſſimo creberrimorum criſtatorúmque foliorum, cœruleorum, echinum ſuperantium vallo latent medii.

Locus. J. Bauhinus hoc genus reperit in monte *Thuiri* florere incipientem Julii principio: Nos quoque vidimus Genevæ delatum ex montibus vicinis, non tamen in loco natali ortum, quamvis ſedulò perquireremus.

* 10. *Eryngium trifolium* Park. **Trefoil Eringo.**

Park.

Multa initio à *radice* Rapunculo ſimili, aromatica emittit *folia* longa, anguſta, dura, interdum tripartitò diviſa: quæ verò caulem ad intervalla obſident pleraque omnia tribus foliis ſeu laciniis ad pediculum junctis componuntur, ut in trifoliis. Summos caules occupant duo aut tria capitula Eryngii montani plani ſimilia, quorum baſes foliola anguſta circundant. *Semen* quoque illius ſimile parvum, latum & oblongum.

Vires. Radices Urinam cient & Venerem irritant.

Hæc Parkinſonus, qui nec unde, nec à quo hanc plantam habuerat meminit. Fortè Guil. Boelius ex Africa aut Hiſpania detulit.

Præter ſpecies ſupraſcriptas aliam adhuc vidimus in horto D. Berardi pharmacopolæ Gratianopolitani, *foliis* imis ſubrotundis, profundè tamen inciſis, in tres præcipuè partes ſeu lacinias inſigniores, circa margines ſpinoſis, colore (quantum meminimus) glauco Eryngii marini: *caule* brevi foliis paucis in anguſtas lacinias ad pediculos uſque diviſis, ſegmentis in acutas & rigidas ſpinas exeuntibus, donato. *Capitula* oblonga fuere ex aculeatis ſquamis compoſita, & ad baſin foliolis anguſtis, oblongis acuminatis, utrinque ſpinoſis obvallata.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER NONUS.

QUI EST

De Plantis flore perfecto ſeminibus nudis ſolitariis: Deque UMBELLIFERIS.

PRIMI generis Plantas quoniam ob paucitatem ſuam uni libro complendo non ſufficerent, Umbelliferis præmittendas duximus.

Præmittendas, inquam (nam & alii ante nos, iique probatiſſimi Botanici, partim ob nonnullarum cum Umbelliferis convenientiam in foliis, partim ob ſimilem in aliis florum diſpoſitionem, in muſcariis Umbellas mentientibus, eas Umbelliferis ſubjunxerunt) ob ordinem ſeminum ſingulis floribus ſuccedentium, quæ in hoc genere ſingularia ſunt ſeu ſolitaria, in Umbelliferis bina.

PARS PRIMA.

De Herbis flore imperfecto, ſeminibus nudis, ſolitariis, hoc eſt, ad ſingulos flores ſingulis.

HUjus generis plantæ characteres genericos adeò inſignes & velut fronti impreſſos ac ſpectantibus obvios geſtant, ut nullo negotio tum à ſe invicem, tum ab aliis omnibus queant diſtingui. Ii ſunt in

Valeriana ſemina papposa, ut alios omittam.
Valerianella Caulis & ramuli dichotomi.
Plumbagine locus maritimus, caules folioſi, flores ſpecioſi, colorem mutantes.
Limonio pariter locus maritimus, at caules nudi, floſculi parvi.
Mirabili Peruvianâ Ramuli alternatim è foliorum adverſorum ſinubus egreſſi; flores monopetali ſpecioſi, in eadem planta diverſicolores, caduci.
Linaria adulterina flores in ſummis ramulis pentapetali, fructui inſidentes.
Paſſerina Tragi Fructus in aliis foliorum ſeſſiles, folia Linariæ.
Agrimonia flores hexaphylli, fructus lappacei cum duobus in ſingulis nucleis; folia pinnata.
Circea flores dipetali, fructus pariter lappacei, folia integra.
Pimpinella ſanguiſorba folia pinnata, flores & ſemina in ſpicis denſis, ſemina quadrata, quibus flores inſident tetrapetali ſtaminoſi.
Thalictro folia Umbellatarum modo diviſa, flores ſtaminoſi, ſemina ut in Umbelliferis ſtriata.
Fumaria Folia compoſita, flores ſpicati, ad papilionaceas accedentes, in calcar retrorſum producti, pediculo è media parte egreſſo hærentes.

CAP. I.

De Valeriana.

VAleriana à Valerio neſcio quo dicta exiſtimatur: aliis à valore ſeu valentia, quia multis & inſignibus facultatibus valet.

Characterum abunde habet quibus ab aliis herbarum generibus facilè poſſit diſtingui. Ii ſunt Caulis teres concavus, foliis ad intervalla binis adverſis cinctus: Flores monopetali velut in umbella: Semina ad ſingulos flores ſingula, nuda, pappo innaſcente alata.

1. *Valeriana major odorata radice* J. B. *hortenſis* Ger. *hortenſis, Phu Oluſatri folio Dioſcoridis* C. B. *Phu majus ſive Valeriana major* Park. **Great Garden Valerian or Setwall.**

Caules huic bicubitales, teretes, glabri, inanes, foliis veſtiti per intervalla longiora ex adverſo binis, latis pediculis caulem amplexis, aliis [primo ſcil. erumpentibus] integris, aliis Centaurii majoris modo profundè diſſectis & velut alatis. Ex alis foliorum versùs caulium ſummitates erumpunt *ramuli,* in quibus ut & in ſummis caulibus *flores* velut in umbellis, parvi, albi, ex oblongo tubo in quinque ſegmenta rotunda expanſi, totidem ſtamina apicibus albis donata cum ſtylo tricuſpide continentes. Singuli autem flores ſingulis inſident *ſeminibus,* oblongis, compreſſis, in acutum deſinentibus, colore citrino, in divaricatione ramulorum umbellas componentium abſque pediculis ſeſſilibus. Dilapſo flore in apicibus ſeminum ſe explicat lanugo papposa, in orbem radiata, velut in Hieraciorum ſeminibus, cujus ope vento huc illuc deferuntur. Ad ſingulas Umbellarum diviſiones & ſubdiviſiones apponitur hinc inde foliolum anguſtum, oblongum, acutum. *Radix* ſubeſt tranſverſim poſito, digiti craſſitudine, rugoſa, multis fibris donata albicans, ſapore & odore aromatico radicum ferè Aſari.

Locus. In hortis plurimùm colitur: Reperitur etiam in quibuſdam altis montibus in ſylvis. *J. B.*

Vires. Radix ut & herba ipſa Alexipharmacæ, ſudoriferæ, ac diureticæ ſunt. Uſus præcip. in imbecillitate visûs, peſte, [hinc miſcentur Antidotis, Theriacæ & Mithridatio] aſthmate, vetere tuſſi [cum dulci radice uvis paſſis & Aniſo decoctæ] pleuritide, obſtructione Hepatis [ictero] Lienis, Ureterum, Hernia, &c. Extrinſecus confortant viſum, maculas oculorum abſtergunt [in aqua aut vino decoctæ & guttatim inſtillatæ] cephalalgiam ſedant, menſes cient, ſudorem promovent [in balneis] exſiccant, catarrhos [ſuffitu] bubonum ac Anthracum malignitatem corrigunt, globulos ſagittáſve extrahunt; ulcera inveterata mundificant. Hæc omnia Schroderus, & nimis ſanè multa. Audiamus C. Hofmannum; non opus habes (inquit) honoratis illis titulis, quibus Dodonæus illam onerat. Hoc imprimis certum eſt valdè diureticam eſſe.

Pulvis radicis hujus plantæ ſponte ortæ, antequam caulem edat cochlearis dimidii menſurâ cum vino, aquâ, lacte, aut alio quovis decenti ſucco ſemel aut bis ſumptus Epilepſiâ correptos liberat, ſiquidem ἄνω & κάτω purgat. Hujus vim & in aliis multis, & in ſemetipſo expertus eſt doctiſſimus & veraciſſimus F. Columna, & confirmat Panarola. Sylvius quoque plus ei tribuendum putat quàm Pæoniæ, ut quod ſale volatili abundet.

Noſtrates vulneribus levioribus folia trita imponunt, unde à nonnullis **Cut-finger** appellatur.

A. 2. *Valeriana ſylveſtris major* Ger. C. B. Park. *Sylveſtris magna aquatica* J. B. **Great wild Valerian.** *Q. An Valeriana ſylveſt. major montana* C. B. *ab hac ſpecie differat?*

J. B.

Radix ex pluribus compoſita eſt fibris, albis, guſtu aromaticis, reptatu ſubinde ſeſe propagantibus. *Caules* ad humanam altitudinem exurgunt, recti, fiſtuloſi, longis internodiis intercepti, ſtriati, modicè hirſuti, quorum genicula amplexantur baſi ſua folia Valerianæ ſativæ, magis pinnata, pinnulis ad margines dentatis, ſaturatiùs virentia, nonnihil averſa parte hirſuta. *Flores* in umbella, ſativæ ſimiles, ex albo purpuraſcentes, ſinguli è longo tubo in quinque ſegmenta totidem folia imitantia aperiuntur, pediculis autem carent, & in ipſa ramorum divaricatione ſedent: ſinguli quoque ſeminibus inſident ſingulis, nudis, lata baſi, acuto mucrone, umbellâ lanuginoſâ radiata, cujus beneficio vento aſportantur.

Locus. In humectis locis & propè aquas, inque ſylvis & dumetis non raro invenitur.

Vires. Hæc, autore Dodonæo, ruptis, convulſis, ex alto præcipitatis utilis eſt. Sed & folia ad oris & gingivarum cum inflammatione exulcerationes & aphthas prodeſſe dicuntur. Aiunt & radices aridas tusáſque drachmæ pondo cum vino ſumptas infra ſupráque purgationes moliri: ſuperius diximus Epilepticis conducere.

A. 3. *Valeriana minor* Ger. *ſylveſtris minor* Park. *paluſtris minor* C. B. *minor pratenſis vel aquatica* J. B. **Small wild or Water-Valerian.**

J. B.

Radice tenui ſerpit, quáque terram attingit è geniculis demiſſis fibris majuſculis albis, fibrillis ſuis capillatis radicatur, ſapore amaricante. *Caulis* dodrantalis, anguloſus, ſtriatus, cavus, geniculis aliquot interceptus umbellam ſuſtinet florum ex candido rubeſcentium, ut in Valeriana ſylveſtri majore, minorem tamen; quorum ſingulorum oræ in quinque lacinias minutas reflexas diviſæ, apice altiuſculo, tricipite: Sed & umbella interdum ex foliorum cauliculi alis prodit. *Folia* alia integra, ſubrotunda parva, pediculo longo; alia, ut ea plerunque quæ in caule conſpiciuntur, bina oppoſita, pediculorum expertia, ima parte laciniata & quaſi pinnata, ſuperiore integra & oblonga, ſapore nonnihil amaro & viſcido. Singulis floſculis, ut in reliquis hujus generis, ſingula ſuccedunt *ſemina* pappo innaſcente alata.

In paluſtribus & ad rivulos ubique frequentiſſima eſt. *Locus.*

A. 4. *Valeriana aquatica minor flore minore.* **The leſſer wild or Water-Valerian, with a ſmall flower.**

Hæc præcedente nonnihil major eſt & elatior. *Caulem* habet majorem & firmiorem: *Folia* quoque majora & magis conferta. Tres plurimùm in caule foliorum pinnatorum conjugationes obtinet, cùm ſuperior duas tantùm. *Flores* in hac ſpecie denſiùs in corymbum ſtipati, in illa laxiùs diffuſi in umbellam, & quo maximè ab ea differt quintuplo quàm illius [præcedentis] minores. Ex ſuperiore foliorum conjugatione in hac ſpecie ſurculos florum umbellas parvas ſuſtinentes nondum exeuntes vidi, quod in illa frequentiſſimum eſt: quinetiam flores pallidiores ſunt.

Iiſdem cum præcedente locis oritur, eodemque tempore floret. *Locus.*

C. Bauhinus duarum aliarum Valerianæ paluſtris ſpecierum meminit. Primam vocat *Val. paluſtrem majorem profundè laciniatam*: alteram *Val. paluſtrem inodoram parùm laciniatam*, quæ à paluſtri minore vulgari non alia in re differt quàm quòd folia ad radicem minimè laciniata ſunt, verùm integra omnia; quarum deſcriptiones apud ipſum in Prodromo vide.

5. *Valeriana rubra Dodonæi* Ger. Park. *rubra* C. B. *latifolia rubra* J. B. **Red Valerian.**

J. B.

Digitali circiter *radice* nititur, lignoſâ ferè, ſapore Valerianæ: è qua *caules* ſurgunt cubitum & ſeſquicubitum alti, teretes, leves, colore cæſii, fiſtuloſi: ad quorum ſingula genicula *folia* bina adverſa, ex lata baſi caulem amplexantia, in acumen deſinentia, laciniis quibuſdam ſubinde donata, pinguia, glauca, quorum quæ minora ſunt plurimùm referunt Papaveris ſpumei vulgò dicti folia; ſunt autem ſapore ſubacri. *Flores* in muſcariis dependent, perquàm conferti, amœni, colore purpuraſcente, quorum ſinguli quinquepartiti, oblongo ſed admodum tenui tubulo, virenti pedicello agglutinantur, corniculum inſuper calcaris inſtar protendentes: *Semen* papposâ criſtâ Valerianæ modo ſuccedit.

Meſſanæ in muris antiquis oritur: in Italia quoque locis plurimis è muris & ſaxorum rimis erumpit. Æſtate floret. Variat interdum in hortis ſatis floris colore albo. *Locus.*

6. *Valeriana rubra anguſtifolia* C. B. J. B. Park. **Narrow-leaved red Valerian.**

J. B.

Valerianæ rubræ latifoliæ ſimilis eſt quod ad *flores* ſuave-rubentes, calcari donatos, in pappum beuntes: *caulis* quoque bicubitalis, perſimilis: At quæ per eum conſpiciuntur *folia* plurimùm differunt, ſunt quippe palmi fere longitudine, latitudine culmi, in acumen deſinentia. Valdè ramoſa ſt & fruticoſa.

Ubi J. Bauhinus eam reperit, ibi & nos quoque, nimirum Nantuæ Sabaudorum, in colle extra ortam quà itur Genevam ad dextram. Provenit quoque copioſè in rupibus montis Lupi propè Monſpelium. *Locus.*

7. *Valeriana Alpina foliis integris, radice repente inodora.* **Mountain-Valerian, with undivided leaves.**

Radices huic longæ, fibris donatæ, repentes, germina ſubinde protrudentes: *Folia* Valerianæ aaticæ aut Violæ, ex rotundo oblonga, pediculis longis inſidentia, non laciniata, nè illa quidem uæ in caule exiſtunt, obiter nonnunquam dentata: *Caulis* pedalis, teres, ſtriatus, concavus, duici utplurimum foliorum pari veſtitus. *Folia* hæc pediculis vel nullis, vel brevibus donantur; lonora quidem ſunt & acutiora iis quæ ad radicem, non tamen laciniata nè ad pediculos, verùm Varianæ rubræ Dodonæi foliis ſimilia, in omnibus quas mihi obſervare contigit plantis. Flores in mmo caule velut in umbellam exiguam compacti, albentes, Valerianæ ſylveſtris ſimillimi, uti ſunt ſemina. *Radix* nec ſaporem, nec odorem, quem quidem ego percipere potui, aromaticum buit.

Hæc planta in monte Saleva propè Genevam ſatis copioſè provenit: æſtate floret. A Nardo eltica odoris carentiâ diſtinguitur, ut & à Valeriana minima Nardifolia. *Locus.*

* 8. *Valeriana Alpina minor* Park. *Alpina anguſtifolia* Ger. *Alpina Nardo Celticæ ſimilis* C. B. *An Valeriana minima Nardifolia* J. B?

Cluſ.

Huic bina aut terna è radice exeunt *folia*, Bellidis montanæ foliorum pænè æmula; è quorum edio *caulis* aſſurgit pedalis, rara habens folia, inter ſe oppoſita, anguſtiora & minora. Supremus ulis in ramulos finditur, qui *floſculos* ſuſtinent albos, reliquis Valerianis ſylveſtribus ſimiles: *Semen* od ſubſequitur non etiam diverſum: Ejus *radix* aliarum Valerianarum Alpinarum modo, in ſaum fere commiſſuris ſerpit nec minùs odorata eſt proximè ſequentis radice.

Provenit inter ſaxa ad fluvium Myrtz, quod monaſterium Neuberg alluit. *Locus.*

9. *Valeriana Alpina* J. B. *Alpina prima* C. B. *Alpina latifolia* Ger. emac. *Alpina major ſive latifolia* Park. **Mountain Valerian with Throatwort-leaves.** *Valeriana Trachelii folio* Hort. Pat.

Radice longa, odorata, ſubdulci, ſcopulorum rimis ſe infigit, altè impacta. *Folia* ad radicem Trachelii majoris foliis perſimilia, oblonga, è baſi latiore in acutum mucronem deſinentia, circa margines quodammodo ſerrata aut dentata, obſcuriùs virentia [C. B. pallidè virentia] glabra, nervis majoribus, pediculis longis appenſa. *Caulis* cubitalis, teres, concavus, rubeſcens, [ſapore reſinoſo, acriuſculo *J. B.*] tria quatuórve obtinet foliorum paria, pediculis brevibus aut nullis, anguſtorum, geminis pinnulis ſeu auriculis donatorum. [Floſculi in umbellam digeſti, plurimi, minuti, purpuraſcentes ut Valerianæ ſylv. minoris *J. B.*] Radix & aliæ etiam plantæ partes odorem expirant Violæ, ſatis vehementem, qui à longinquo ſentitur, ſaporem etiam habent aromaticum.

Locus & Tempus. In ſylvoſis ad latera montis Salevæ propè Genevam invenimus. Hujus plantæ deſcriptiones apud Cluſium, J. Bauhinum & Caſparum fratrem in nonnullis diſcrepant. Fortè ratione loci variat nonnihil & faciem mutat.

Planta J. Bauhino deſcripta in monte Saleva reperta eſt, Aprilis principio florens: Noſtra quoque cùm eam invenimus menſe Junio jam defloruerat. At quam C. Bauhinus in monte *Waſſerfall* collegit Julio floruit.

* 10. *Valeriana Alpina Scrophulariæ folio* C. B. J. B. *An eadem cum præcedente? atque etiam cum Valeriana altera* C. B?

C. B.

Radice eſt nigricante, aliquantùm toroſâ, nodoſâve: *caule* cubitali & ſeſquicubitali, unico [interdum pluribus] cavo, ſtriato, viridi: *foliis* ſenis, ſeptenis, longis pediculis donatis, quorum quædam ſubrotunda, quædam oblonga, quædam leviter ſinuata: at quæ caulem cingunt pauca ſunt, Scrophulariæ foliis æmula, uncias tres longa, ſeſquiunciam aut unciam lata, acuminata, leviter crenata, bina ſemper juncta. Caulis in ſummo in longas, tenues alas brachiatur, quibus *flores* pallidè rubentes, Valerianæ ſylveſtri ſimiles inſident.

Locus. In monte *Waſſerfall* collegimus.

Videtur (inquit Cluſius) utramque [hanc & præcedentem] una deſcriptione & figurâ expreſſiſſe, Valerianæ ſylv. Alpinæ primæ latifoliæ nomine. Et tamen in Pinace hanc Cluſii Valerianam ab utraque ſpecie diſtinctam facit.

* 11. *Valeriana bulboſa* J. B. Imper. *An Nardus Cretica* Belli? *Nardus Cretica Filipendulæ radice* C. B? *Valeriana Cretica tuberoſa* Park? *Nardus montana Cretica* Alpin. exot.

Prima emittit folia Hyoſcyami albi æmula, ſed paulò minora, at ſequentia profundè diſſecta. *Flores* quales Valerianæ majoris. *Radix* ſubeſt ſingularis, bulboſa, Nardum ſpirans. Quapropter Nardo montano ſimillima cùm forma, tum odore.

Locus. Incola eſt montium Liguriæ.

Nardum ſuam Creticam H. Bellus ep. 4. ad Cluſium ſic deſcribit:

Herba eſt Valerianæ ſimillima, odore, caule, flore, & forſan etiam ſemine, quod longiuſculum & depreſſum eſt, figura ad Lini ſemen accedens, & in pappum deſinens. *Folia* prima herbacei ſunt coloris, rotunda at Aſari eſſe videantur, interdum majora, craſſa, ſucci plena; quæ deinde ſubſequuntur paulò longiora ſunt & nonnihil inciſa, quibus alia magis ſecta ſuccedunt, & ſimiliter alia, ut tandem ultima, antequam caulis emergat, Valerianæ majoris folia rectiſſimè æmulentur. *Caulem* Valerianæ perſimilem habet, concavum, ad ſeſquicubitalem altitudinem aſſurgentem, quem bina folia Valerianæ diviſurâ utrinque per intervalla ambiunt: *flores* albos in Umbellis, Valerianæ ſimiles, majores aliquantulum, odoratos: *radicem* tuberoſam; ex primaria enim cui Caulis nititur, minimíque digiti eſt craſſitudine & longitudine, tenues quædam radices per terram ſparguntur, quibus aliæ tuberoſæ adnexæ, ut in Filipendula, Nardi odorem referentes. Tota hyeme viret, & novo vere caulem emittit, qui Aprili aut Maio marceſcit & exiccatur; tota autem hyeme radices ſub terra latent, & Autumno primis imbribus germinare incipiunt.

Locus. Oritur humentibus collium locis, invenitúrque etiam inter ſaxa.

* 12. *Valeriana tuberoſa* J. B. Imper.

Folia producit effigie ſimillima Valerianæ minoris, ſed craſſiora: *flores* albos inſtar majoris, aliquantum odoratos. *Radices* tuberoſæ odorem referunt Nardi.

Locus. Naſcitur in montibus Liguriæ.

Has tres Valerianas tuberoſas ſpecie inter ſe diſtingui vix poſſum à meipſo impetrare ut credam mihi pariter ignotæ ſunt, proinde plura non habeo quæ de iis dicam.

* 13. *Valeriana annua Cluſii* Ger. *annua ſive æſtiva Cluſii* Park. *foliis Calcitrapæ* C. B. Cluſ.

Hæc ſtatim à radice multa *folia* promit, humi diffuſa, viridia, inſtar foliorum Calcitrapæ vul
appellatæ, ſive Cardui muricato capite, laciniata, inter quæ prodeunt aliquot *caules*, rotundi, c
vi, ramoſi, binos cubitos ferè alti, virentes, quem ad ſingulos nodos utrinque ex adverſo amp
ctuntur *folia* inferioribus minora, laciniata etiam, Valerianæ ſylveſtris vulgatioris foliorum æmul

Summ

Summis ramis extremóque caule ſuſtinentur tanquam umbellæ *florum* quinque foliis conſtantium, non diſſimilium floribus Valerianæ Indicæ, coloris rubri dilutioris, ad carneum tendentis: in ramulos excreſcunt tandem illæ veluti umbellæ, & *ſemen* ferunt quale pæne Valerianæ rubræ ſed minus. *Radix* alba & ſatis lignoſa, quam tamen ſubſequens hyems corrumpit.

Floret æſtate, & ſubinde in autumnum uſque floribus & ſemine onuſta conſpicitur. *Tempus.*

14. *Valeriana annua Sicula quæ à præcedente diverſa videtur. An Valeriana minor annua* Park? *Alpina minor* C. B.

Radix ei ſimplex, mollis: *Caulis* ſingularis, erectus, quadratus, ab imo ſtatim ramoſus: *Folia* bina ex adverſo ad ſingula internodia Valerianæ ſylveſtris majoris, laciniata. *Flores* parvi, purpurei in extremis ramulis, alii ſupra alios alternatim ſcandentes. Color totius plantæ ruber; Sapor amarus.

In promontoriolo *Punto Cerciolo* dicto in Sicilia. *Locus.*

Cap. II.

De Valeriana Nardo Celtica dicta.

* 1. *Nardus Celtica* J. B. Ger. *Celtica Dioſcoridis* C. B. *Alpina* Cluſ. *Nardus ſive Spica Celtica* Park.

Cluſ.

INtegros interdum cæſpites occupat ſerpendo *radix*, & latè ſumma tellure ſeſe inter muſcum diffundendo: oblongi procumbentéſque humi *ramuli*, tenues, plurimis veluti foliolis aut ſiccis ſquamis circumſepti, ſubinde fuſcas & nonnihil capillatas fibras agunt, ſumma parte in unicum aut bina ternáve extuberant *capitula*, aliquot longis, ſecundum caput anguſtis, deinde in latitudinem paulatim ſe laxantibus foliis, ſatíſque craſſis & ſucculentis plena, colore dum primùm emergunt viridi, deinde ſub autumni initium aut æſtatis finem flaveſcente, guſtu amariuſculo: palmaris aut dodrantalis, nonnunquam etiam major, inter iſta emergit *cauliculus*, ſatìs firmus, ut in minutioribus Valerianis ſylveſtribus geniculatus, bina ad ſingulos nodos habens inter ſe oppoſita exigua foliola; cui circa ſummum ex ſingulis alis enaſcuntur pedicelli, binos aut ternos *floſculos* coloris pallidi ſuſtinentes, quibus ſuccedunt ſemina Valerianæ ſylveſtri Alpinæ, ſaxatili præſertim [Valerianæ minimæ Nardifoliæ] proxima, paullo tamen minora. Tota planta aromatica eſt, & radicum Valerianæ ſylveſtris odorem æmulatur.

Copioſè provenit (inquit J. Bauhinus) in Alpibus Germaniam ab Italia diſpeſcentibus. Montoſis gaudet Genuenſibus, Liguriæque Alpibus ſterilibus. *Locus.*

Autore Cluſio, copioſè naſcitur in ſummo *Judenberg* Stiriacarum Alpium jugo inter muſcum, ſaxoſis locis. Ibi menſe Auguſto floret ſub ipſis ferè nivibus, folia deinde promit cùm illa diſſolvere & diffluere incipiunt. Legitur autem ab incolis ſub Auguſti finem & Septembris initium cùm foia flaveſcere incipiunt, tum enim ſummam habet odoris gratiam, quâ caret cùm folia primùm pronit, & adhuc viridis eſt.

* 2. *Nardo Celticæ ſimilis inodora* C. B. *An Nardus Celtica altera* ejuſdem? Park. *repens* Ger?

C. B. Prod.

Radiculâ eſt oblongâ, rufeſcente, capillata; ex qua *folia* aliquot oblonga, in latitudinem pautim ſeſe laxantia, longis pedicellis donata, viridia primùm, dein flaveſcentia exurgunt; inter quæ *uliculus* tenuiſſimus, palmaris, rariùs altior effertur, circa cujus medium *foliola* duo oblonga anguiſſima: cauliculus in pedicellos abit, qui *floſculos* oblongos pallidos, ut in Celtica, ſuſtinent, qui *ſemina* exigua abeunt. Inodora eſt.

Hanc in Baldo & Alpibus Sumano conterminis legit C. Bauhinus. *Locus.*

* 3. *Nardus ex Apulia* C. B. *Saliunca Neapolitana, ſive Nardus ex Apulia* Park. *Nardus ſive Saliunca Neapolitana* J. B.

J. B. Lugd.

In tam exigua planta conſpicua eſt *radicis* craſſities rugoſæ, utcunque flaveſcentis, fibris capilla, in nodos extuberantis, è quorum lateribus hinc indè folia prodeunt, ut ex ea figura ſerpere racem & editis illis nodis ſe propagare non abs re exiſtimem. *Folia* illa oblonga ſunt, anguſta, antagini utcunque ſimilia, infernè arcta, ſupernè latiora. Sapore & odore Planta iſta Valeriam refert, ut non dubitem ob odoris ſuavitatem egregiis adverſus morbos varios facultatibus prædim eſſe, ac Folii loco ſubſtitui poſſe.

Ex brevi hac & imperfecta deſcriptione non certò ſcimus quò referenda ſit hæc planta, ſuſpicaur tamen eandem eſſe Nardo montanæ Cluſii.

* 4. *Nardo Celticæ ſimilis Hirculus* J. B. C. B. *Hirculus* Ger. *Hirculus Cluſii* Park.

Cluſ.

Plantula eſt Nardo Celticæ ſimilis, candidior tamen, & veluti ex viridi cinerea, ſine cauliculo, minoribus brevioribúſque *foliis*, villoſa admodum ſecundùm radicem & nigricans, nulla odoris jucunditate. Folia præmanſa nullum aromaticum ſaporem reddunt, ſed lenta & viſcida ſunt, cùm Nardi Celticæ folia calida ſint, cum aliqua tamen adſtrictione, odore ſaporéque jucunda.

Ex brevi hac & imperfecta deſcriptione non conſtat ad quodnam genus referenda ſit hæc planta: utcunque hîc locum habere permiſimus, nè quid in Hiſtoria noſtra deſiderari Lector quereretur.

* 5. *Nardus montana radice olivari* C. B. *Nardus montana* Ger. Cluſ. *montana tuberoſa* Park.

Cluſ.

Tuberoſam habet *radicem* quæ quotannis adnatis aliis valdè ſe propagat, multíſque & quaſi capillaribus fibris, infima parte & ſummo capite prædita eſt, ex qua *ſtolones* oriuntur *foliis* ex atro-virentibus supernè & ſplendentibus, nec in ambitu ſerratis infima parte onuſti, deinde aliis in lacinias diſſectis, utì pænè Valerianæ majoris folia, ſed minora, quóque ſtolones magis adoleſcunt, eos magis diſſecta veſtiunt folia, ex adverſo ſemper ſita. Summo caulis faſtigio confertim naſcuntur *flores*, Valerianæ ſylv. floribus non diſſimiles, odorati, minùs tamen quàm radix, quæ ſylveſtris Valerianæ radicum odorem valdè æmulatur.

Locus. Neapoli è monte Virgineo erutam ad Cluſium miſit Fer. Imperatus.

Nardum montanam radice oblonga *C. B.* cum Parkinſono noſtro huc omnino referendam cenſeo, cùm radix vel ratione loci vel ex aliquo accidente facilè variare poſſit.

Vires. Nardus Celtica calfacit & ſiccat, viriúmque earundem eſt cum ſpica Indica: majore tamen cum utilitate adhibetur in urina cienda, ventriculo roborando, flatibus diſcutiendis. Extrinſecùs additur malagmatis unguentíſque calefacientibus. *Schrod.* Pannonibus frequens ejus uſus eſt in capitis lotionibus.

Nobis ut genere & facie externa cum Valeriana, ità & viribus convenire videtur.

CAP. III.

De Valerianellis.

OB aliqualem formæ ſimilitudinem Valerianis accenſentur hæ plantæ. A Valerianis tamen genere differunt, cùm ſemina papposa non habeant, prout illæ. Præterea caule dichotomo ſeu in binos ramos ſemper divaricato non à Valerianis ſolùm ſed & ab aliis omnibus quas novimus herbarum generibus differunt, & primo ſtatim aſpectu dignoſcuntur.

A. 1. *Valeriana campeſtris inodora major* C. B. *Lactuca agnina* Ger. Park. *Locuſta herba prior* J. B. **Lambs Lettuce or Corn-Sallet.**

J. B.

Parùm interdum palmum ſuperat, aliàs dodrantalis, *radice* donata tenui, ad imum fibroſa, guſtu ſubdulci & ferè inſipido: *folia* tenera & delicata, longitudine ſemunciali, unciali aut ſextantali, latitudine trientem unciæ parùm excedentia, colore herbaceo, ſubrotunda, nullo pediculo appenſa, ſapore ferè eodem cum radice; à qua unica *caules* plures, anguloſi, tenues brachiati, bināque ramulorum conjugatione ſemper diviſi. Inter foliola ſummorum ramulorum *floſculi* ſimul aliquot pulchelli, albidi aut dilutâ purpurâ languentes, oblongi, in quinque lacinias diſſecti *apices* amplectuntur tenuiſſimos, obtutum ferè fugientes. *Semina* rotunda, compreſſa parumper, in ſummo acuta, & per obliquum rugis quibuſdam exarata, albicantia, ſatis magna pro plantulæ modo, atque antequam perfectè ſicceſcant defluentia.

Locus. Frequens eſt in agris, vineis & hortis, teſte Tabernam. & experientiâ.

Vires. Refrigerans eſt hæc herba & nonnihil humectans, facultate ac temperamento Lactucæ haud diſſimilis; cujus loco hybernis & primis Veris menſibus infertur, ac cum aceto, ſale & oleo jucundè editur, velut alia acetaria, inter quæ haud poſtremum locum obtinet. *J. B.*

Agni hujus paſtu multùm delectantur & juvantur impinguantúrque, ut aiunt, unde nomen Lactucæ agninæ obtinuit.

A. 2. *Lactuca agnina ſeu Valerianella foliis ſerratis. Locuſta altera foliis ſerratis* J. B. *An Valeriana ſylveſtris foliis tenuiſſimè diviſis* C. B? **Small Corn-Sallet or Valerian with jagged leaves.** *An Valer. min. annua* Park?

Radix ei ſimplex, alba, paucis fibris donata, tenuis. *Folia* quàm Lactucæ agninæ vulgaris minora & anguſtiora; quæ in ſuperiore caulis parte exiſtunt [ad divaricationes ſcilicet] ex adverſo bina, altiùs inciſa ſeu ſerrata. *Caulis* dodrantalis & interdum pedalis, erectus, rigidus ſed tamen tenuis, ſtriatus, ſubhirſutus, in binos ramos divaricatur, & hi rurſus in binos ramulos, & deinceps ramuli in binos ſurculos, &c. nam Planta hæc diviſione ſua ſemper dichotomiam obſervavit. *Flores* in ſummis ramulis plures ſimul, parvi, purpuraſcentes, in quinque folia ſeu potiùs lacinias diviſi. *Semina* pro plantæ ratione ſatis grandia, per maturitatem ex ruffo fuſca, nonnihil ſtriata, figurâ ferè gigarti ſeu vinacei, ſed multò minora.

Inter ſegetes non admodum infrequens eſt. A Lactuca agnina differt, quòd elatior ſit, quòd folia anguſtiora obtineat & ad baſin ſerrata; denique quòd ſeriùs floreat, circa finem ſcilicet Junii. *Locus.*

Folia hujus non ſunt tenuiſſimè diſſecta, ut vult C. Bauhinus.

An Valerianellæ vulgaris ſpecies major ſerotina *Moriſ. prælud.*

Locus inter ſegetes, & tempus florendi ſerotinum, & altitudo pedalis, & figura erecta conveniunt.

* 3. *Valeriana echinata* C. B. *Valerianella cornucopioides echinata* Col.

Col.

Ex *radice* tenui, admodum Vulgari ſimili, flavicante, parùm odora, atque guſtu Valerianæ, *folia* emittit brevia, vulgatæ non diſſimilia, minorá parùm, atque lævia, Valerianam ſylv. minorem æmulantia, binos aut ternos per ambitum ſinus habentia Hieracii lanoſi modo, ſemidigitum lata, longa verò duas uncias quæ imo cauli hærent, magíſque profundè ſerrata.

In alis quidem, quà hærent latiora, & in lobos utrinque magis ſciſſa & majora, ut alata videantur: eodémque modo ſuperiora, ſed minora ſempérque decreſcentia. *Caulis* duas uncias longus, geniculo in medio interceptus, in quo folia bina ex adverſo oppoſita ut in reliquis, (è quorum alis ramuli exeunt quod notandum) compreſſus, lævis, canaliculatus, in ſummo bifurcatur lævibus, cavis & expanſis ramis, diviſione ſua dichotomiam ſemper obſervantibus, atque circa divaricationum geniculos ſemper craſſeſcentibus; in quorum ſummo velut tubuli parùm compreſſi, etiámque canaliculati, craſſiores, latiores brevioréſque cæteris internodiis, inverſam pyramidem effigiantes, latiores ſcilicet in ſummo & craſſiores, anguſtis foliolis exiguis alati inſunt; in quibus [veluti fructus in Cornucopia] *capitula* ſunt, baſin foliaceam quodammodo habentia, floribus confertis exiguis Valerianæ aut Nardi floſculos æmulantibus, ex purpuro-cœruleo albicantibus, ſupra fructus corniculatos, brachiatos & aduncos inſidentibus compoſita. Quibus Junio menſe decidentibus, atque fructibus craſſeſcentibus majora fiunt cornicula, duriora & flavicantia vel pallentia, remanéntque cornicula denſa, copioſa atque adunca per orbem, atque tam floribus quam fructibus onuſta planta Cornucopiam æmulatur cacuminibus.

Eſt & inter binos tubulos ſummos in qualibet ala interceptus fructus etiam, qui veluti compreſſis ob loci anguſtiam inter illorum ſinus conſpicitur oblongior cæteris. Æſtate perficitur. Planta tota pedalis eſt altitudinis, nec minus latitudinis occupat coma ſumma expanſis alis.

In montanis umbroſis udis oritur, ut propè Podium Poponiſcum Æquicolorum caſtellum Comitatûs Marerii dicti, & in Valuenſium montibus. *Locus.*

4. *Valeriana ſemine ſtellato* C. B. *Valerianella altera tenuifolia, ſemine Scabioſæ ſtellato* Col. *Valeriana petræa* Park. Ger.

Col.

Radicis formâ aliíſque qualitatibus ſupra ſcriptas æmulatur. *Folia* ei anguſtiora, minúſque inciſa t in imo; at è medio caule erumpentia quatuor laciniis longis dividuntur, Nardi vel majoris Valerianæ ritu Vulpis umbram ſine capite deſcribentia: quæ verò juxta alas hærent quinquepartita t trifida ſunt, anguſta & longa, Ajugæ diviſurâ & magnitudine, atque in ſummo tenuiora. *Caulis* ſemipedalis eſt, rectus, ſolidus, purpuraſcens, ſupernè brachiatus, bifidum ordinem in alarum viſione ſervans, juxta folia (ex adverſo poſita) canaliculatus ſicuti & alæ. In ſummo totius ntæ ſexdecim inſunt umbellulæ, eæque binæ cohærentes, è floribus confertis, exiguis admodum, albo purpuraſcentibus, tenuiſſimis ſtaminulis è medio erumpentibus compoſitæ, fructibus inſidentibus utriculorum effigie, qui floribus decidentibus ſtellati evadunt, ſex radiis diviſi, in medio pa- m cavi, atque Scabioſæ modo cartilaginei, quorum corpus hirſutum eſt, atque umbilicatum vel um tritici modo ſed profundiùs.

Æſtatis fine perficiuntur atque ruffeſcunt ſiccata. Marceſcítque planta. Junio florida invenitur. Natalis locus idem qui præcedenti: in Apulia quoque Cirinolanis agris Aprili menſe obſervavi- s. *Tempus & Locus.*

Datur hujus varietas ſeminibus duplo majoribus, quæ Valerianella noſtras major Scabioſæ ſemi- *Moriſ. prælud.*

* 5. *Valerianella altera nudo umbilicato & lævi ſemine* Col. *Phu minimum* Ad. *forè minima* Park. *ſylv. foliis tenuiſſimè diviſis* C. B?

Col.

Variat hæc à ſuperiore florum baſi magis virente, atque anguſtioribus longioribúſque foliolis con- cta. *Floribus* etiam paulò majoribus, ſed umbellis minoribus, atque flore & fructu ſingulis inter mas alas interceptis vulgaris modo & Cornucopioidis: *Fructu* nudo, trigono, lævi, acutiore in mo & quodammodo trifido, ſed umbilicato, eodem quo ſuperior modo, etiámque rufeſcente n ſiccatur. In reliquis cum ſuperiore convenit.

Duplicem varietatem proponit *D. Magnol* in Indice plantarum Monſpelienſium, alteram ſemine ndo, alteram ſemine oblongo, utramque inter ſegetes naſcentem; hanc folia albidiora non cta, *ſemen* oblongum, umbilicatum, quàm illius albidius obtinere ſcribit.

* 6. *Valerianella*

* 6. *Valerianella ſemine hirſuto extremo umbilicato* Moriſ. prælud.

Hæc ſemina gerit uvarum acinis figurâ ſimilia, ſed hirta & ad extremum umbilicata, ſeu magis cava.

* 7. *Valerianella ſemine hirſuto, minore rotundo* Moriſ. prælud.

Hujus ſemen eſt hirſutius prioris ſeminibus, valdè caucalis minoris ſemini quoad figuram accedens.

Locus. Sponte provenit in Picardiæ novalibus.

8. *Valeriana Mexicana* Ger. *Indica ſive Mexicana* Park. *peregrina ſeu Indica* J. B. *peregrina purpurea albáve* C. B. *æquo jure Italica poſſit dici.*

J. B.
Dodrantalis & cubitalis eſt planta, *radice* nixa tenui, brevi, candidâ, multis fibris capillatâ, ſapore amaricante, non ſine acrimonia aliqua aromatica. *Caulis* ferè repandus ſupinúſve magna ex parte, partim erectus, longitudine dodrantali, lævis, concavus, teres, ſubrubens, ſtriatus, alternis adverſiſque conjugationibus ſerie quadam ſæpiùs bipartitus. Alarum divaricationibus, (incipienti præſertim) appoſita, *folia* bina, priora ex adverſo ſita, duas tréſve uncias longa, unam, rariùs duas, lata, Nardi montanæ ſimilia [Plantaginis latifoliæ, ferè minora,] uberiore nervorum diviſurâ, tenera, pinguia, ſapore aromatico, quorum quæ ſuperiora minora ſunt, & ad exortum denticulis obiter crenata. *Flores* quaſi in umbella, inodori, ſuave-rubentes, interdum albi, ex longo tenuíque corniculo in quina folia diſſecti, [quorum duo ſuperiora breviora & latiora, inferiora tanquam labra pendula, & medium reliquis longius] Ocymaſtri Valerianthi, ſed ſine calcari : quibus delapſis ſuccedunt *vaſcula* oblonga, fungoſa, articulis diſtincta, foliolis quibuſdam obſepta, craſſa, concava, in plures *calices* diviſa, in quibus vaſculum latitat, velut in foliaceum corniculum bipartitum, in quo *ſemen* longiuſculum.

Locus. Circa Meſſanam Siciliæ ſponte & quidem copioſè oritur ; unde non eſt cur eam ex Indiis accerſamus. C. Bauhinus quoque in Latio & in Sabinis provenire audivit ; & alibi proculdubio in Europa ſponte exit.

Planta hæc revera anomala eſt, verùm ob caules dichotomos, & quoniam alii eam Valerianellis annumerant, hic relinquendam cenſui.

CAP. IV.

De Plumbagine ſeu Dentellaria.

MOlybdæna Plinii nobis dicta videtur à plumbeo foliorum colore ; aliis quia manûs volam inficit plumbeâ maculâ radix parum detenta Molybdæna Plinii cenſetur. F. Columna pro Tripolio Dioſcoridis habet, cujus rationes apud ipſum vide.

Sui generis planta eſſe videtur, ideóque non opus eſt ut aſſignemus notas generis Characteriſticas cùm eæ ex deſcriptione peti poſſint.

Plumbago Plinii Ger. *Dentillaria Rondeletii* J. B. *Lepidium Dentellaria dictum* C. B. *Lep. Monſpeliacum Dentellaria dictum* Park. *Tripolium Dioſcoridis* Col. **Leadwort.**

Col.
Radix fibris longis, craſſis carnoſis dividitur, odorata, guſtu fervida. *Folia* Glaſti, atro-virentia, latiora, pinnis caulem complexa, Glaſti vel Drabæ modo, majora atque obtuſiora, ſemper in caule decreſcentia, per ambitum denticulis exiguis aſpera. *Caules* à medio ad ſummum in alternos ramos crebrò diductos habet, purpuraſcentes [*J. B.* nigricantes] ſtriatos, plures ab eadem radice, cubitales & ſeſquicubitales. *Flores* cacuminibus hærent, acervatim primò congeſti, calycibus viridibus, hirſutie craſſâ, viſcoſâ obſitis incluſi, cùm aperiuntur quinquepartiti, colore ex purpuro-cœruleo candicantes, deinde magis colore ſaturantur purpureo, ut variare videantur, ac poſtremò clauſi & marceſcentes puniceo. Puniceus quoque color eſt in floris tubulo oblongo è calyce tantundem exerti : in quo deinde *ſemen* oblongum, tritici ferè magnitudine, cortice vireſcenti, tenui, atque intus libro purpuro-cœruleo chartam inficiente affrictu, quod deinde ſiccatum in nigrum vertitur, medullâ intus albâ & amarâ. Folia acri ſapore ſunt, at radix fervida ; unde Rondeletius pr Pyrethri radice ad dentium cruciatum mulcendum eâ uti ſolitus, Dentellariam appellavit plan tam.

Tempus & Locus. Æſtatis fine & Autumno floret. Circa Neapolin toto maritimo tractu à Neapoli ad Roma item circa Syracuſas in Sicilia, & Monſpelium in Gallia Narbonenſi copioſè provenit, locis ſempe meridiei expoſitis, atque maris afflatui ſubjectis, quanvis à mari interdum remotioribus, obſervan Columna ; nunquam Septentrionalem plagam reſpicientibus, quanvis mari propinquis.

Tripolium dictum eſt quia ter variat ſeu vertit floris colorem. *Col.*

Molybdæna Plinii nonnullis cenſetur, quia manûs volam inficit plumbeâ maculâ radix parum d tenta.

Equoru

Equorum dorſis ſellæ compreſſione ulceratis contuſam & appoſitam efficaciſſimè mederi plurimos teſtatos eſſe ſcribit F. Columna, qui in propriis equis experti ſunt, nec vermes oriri, & quamprimum exſiccari ulcus atque cicatrizari aſſeruerunt. *Uſus.*

Cap. V.

De Limonio.

Limonium à λειμῶν pratum nomen ſuum obtinuit, quia irriguis pratis & conſimilibus locis gaudet. At Limonium nunc dierum vulgò dictum herba eſt maritima, in ſalſis paluſtribus & clivis maritimis proveniens.

Abundè innoteſcit & ab aliis plantarum hujus claſſis generibus diſtinguitur loco natali & caulibus nudis ramoſis.

A. 1. *Limonium* Ger. *majus vulgatius* Park. *maritimum majus* C. B. *majus multis, aliis Behen rubrum* J. B. *tom.* 3. *app.* **Sea Lavender.**

J. B.

Radice craſſa, rubente, guſtu adſtringente, & in capita quædam diviſâ nititur. *Folia* inde oriuntur Lapathi minora, læviora, politioráque, minùs atra, ſed hilari virore tincta: inter hæc *caules* ſurgunt pedales, tenues, nudi, multis ramis latè diductis patuli, per quos ordine conſcendunt *flores* denſi, in unam ferè partem vergentes, ex albo cœrulei, parvi, monopetali in quinque lacinias totidem petala imitantes diviſi, *calyculis* rubentibus.

Singulis floſculis ſingula ſuccedunt ſemina nuda, quibus calyx pro vaſculo eſt, oblonga, rufeſcentia.

In ſalſis paluſtribus ínque clivis maritimis frequentiſſimum eſt. *Locus.*

Alteram ſpeciem à Lobelio inventam in agris Colceſtrenſibus prope mare memorant Cluſius & Parkinſonus. Gerardus quoque Limonium minus à ſe obſervatum ſcribit in clivis maritimis inſulæ *Thanet* propè *Margate*. Nos unam duntaxat Limonii ſpeciem in Anglia ſponte provenientem hactenus obſervavimus, quæ tamen magnitudine inſigniter variat ratione loci in quo oritur: major ſcilicet quæ in paluſtribus ſalſis, minor eſt quæ in clivis & rupium fiſſuris.

Semen Limonii, ut & herba ipſa, aſtringit, proinde diarrhœæ, dyſenteriæ, hæmorrhagiæ & nimio menſium fluxui medetur, ut Veteres prodiderunt, & Neoterici etiam conſentiunt. *Vires.*

2. *Limonium parvum Narbonenſe Oleæ folium* Lob. *minus maritimum Oleæ folio* C.B. *parvum* Ger. *Narbonenſe parvum* Park.

J. B.

Facie convenit cum Limonio majore, verùm *caules* humiliores; *floſculi* non ità cœrulei in album agis inclinant, copioſi. *Radix* eadem, dura, rubra, adſtringens: folia per terram ſparſa, ſatis raſſa, interdum tamen exigua, per extremum rotunda.

Inter ſalebroſa litora & rupes montis Ceti, & alibi Norbonæ & Gallo-provinciæ ſaxoſis oriri frequentem ſcribit Lobelius. *Locus.*

Nos in litoribus propè Monſpelium duas invenimus Limonii minoris ſpecies: alteram minorem humiliorem cauliculis palmaribus, in plures ramulos diviſis, floribus minoribus, copioſioribus, al- entibus, è calyculis minoribus caneſcentibus: alteram majorem, *floribus* majoribus, magis cœru- eis, nec ità confertis & copioſis in ſummis caulibus, è calyculis majoribus, rubentibus. Hujus flo- es magnitudine, colore, creſcendi modo, & calycum colore propiùs accedunt ad Limonium vul- are quàm illius. Hanc ſpeciem eſſe putamus quam C. Bauhinus in Prodromo deſcribit ſub titulo *imonii maritimi minoris foliolis cordatis* illam, cujus ſynonyma & deſcriptionem hoc in loco è *J. Bau- ni* Hiſtoria dedimus.

3. *Limonium maritimum minus foliolis cordatis* C. B. J. B. *minus foliis cordatis* Park.

C. B. prod.

Ad *radicem* craſſam, lignoſam, rufeſcentem, parumque fibroſam *folia* plurima, denſa, carnoſa, via, ſubrotunda, per terram inſtar ceſpitis ſparguntur, in quibuſdam plantis obtuſa nullóque mu- one prædita; in aliis in ſummo ſinum habentia, & cordis formam referentia: inter quæ *cauliculi* ures, inæquales, trium, quatuor etiam ſex unciarum, teretes, nudi prodeunt, in plurimos breves recurvos ramulos diviſi, *floſculis* frequentibus, parvis, pallidè rubentibus onuſti.

In litore maritimo circa Maſſiliam & Livornum reperitur. *Locus.*

* 4. *Limonium parvum Bellidis minoris folio* Bauh. pin. *pumilum* Cluſ.

Cluſ.

Multis exiguis *foliolis*, Bellidis minoris pænè foliorum inſtar à ſumma radice prodeuntibus prædi- m eſt, inter quæ *cauliculi* prodeunt frequentes, elegantibúſque floſculis onuſti. Ejus *radix* Betæ ra- ſimilis erat, minor tamen & ſubrubra.

Locus. Circa Valentiam Hiſpaniæ obſervavit Cluſius: *D. Magnol* in maritimis versùs *Perauls* & Magalonam.

* 5. *Limonium minus annuum bullatis foliis, vel echioides* Botan. Monſp.

Magnol.

Folia multò quàm in Bellide minora producit, plurimis extuberantiis exaſperata, ſubtus rubra. *Cauliculum* habet palmarem, in quo *flores* quinque foliis retuſis conſtantes inſunt, pallidè purpurei, cum linea in medio intenſiùs purpurea. *Radix* parva, quæ ſingulis annis perit.

Locus. Oritur in maritimis montis Ceti, & in locis ſiccis ultra pontem Salenovæ ad dexteram.

* 6. *Limonium lignoſum gallas ferens* Bocconi.

Bocc.

Pulcherrimum (inquit) profectò eſt Limonii hoc genus, etiam bacciferæ Salviæ, in calidis Cretæ locis provenienti, raritate & elegantiâ par. *Radix* ei lignoſa, coloris rubri Braſilii, humano crure ſubindè craſſior atque prolixior: ab hac *cauliculi* plures, in multiplices alas diſtributio, humi ſternuntur, Polygoni maris modo, circa quos folia Oleæ vel Halimi vulgaris æmula conſpiciuntur, tactu aſpera: quandoque unà cum *cauliculis* (ſupra quàm cuiquam credibile eſt) numeroſâ gallarum ſeu potiùs nodulorum ſeu tuberum provenientium copiâ onuſta Ramorum pars ſuperior. Ex iiſdem gallis nodulíſve, atque ex ipſius plantæ foliis ſæpenumero procreantur & protruduntur oblonga foliola furcata, versùs extremum ungues avium referentia, ac ſurſum erecta: quorum è ſinu alternatim exeunt *flores* Plumbaginis aut Syringæ cœruleæ florum formâ: Gallæ autem interdum quernæ glandis magnitudinem æquant.

Locus. Agrigenti locis incultis magna fœcunditate luxuriat.

Ad promont. Pachynum in loco *Brazzetto* dicto abſque gallis invenitur: *nec mirum, cùm Gallæ hæ nihil aliud ſint quàm excreſcentiæ è puncturis inſectorum ortæ, ut ſint ovorum & fœtuum matrices & nutriculæ: Proinde ſpecificæ differentiæ notæ non ſunt, ſed potius ſigna quædam accidentalia & externa, cùm unum aliquod inſecti genus naturæ inſtinctu, unam aliquam herbæ ſpeciem compungit, quæ ex viroſo contactu aut humore immiſſo apta eſt in hujuſmodi excreſcentiam intumeſcere & ovo fœtuique commodum hoſpitium & nutrimentum præbere.*

* 7. *Limonium Siculum folio cordato* Bocconi.

Bocc.

Radice conſtat pollicaris craſſitiei non ſine fibris: *Foliis* humi jacentibus longis ab anguſtiis in latitudinem paullatim ſeſe laxantibus, quæ per extremum cordis figuram efficiunt, modo quo pingitur. *Caulis* brevior eſt: *flores* cœrulei & *ſemen* quale in cæteris.

Idem eſſet cum eo quod à Bauhino deſcribitur in *Prodromo*, niſi obſtaret foliorum longitudo, quæ in noſtro notatu digna eſt.

Locus. Propè Panormum & Auguſtam inveni copioſum.

* 8. *Limonium marinum fruticoſum hirſutum* Bocconi.

Bocc.

Denſa *ramorum* digitalis craſſitiei congerie fruticat, oblongis, cordatis hirſutíſque *foliolis*, craſſis etiam, ac inſtar Sedi cujuſdam in orbem compoſitis, ramorum cacumen occupantibus: è quorum centro *Cauliculus* interdum exit cum *flore* & *ſemine*, uncialis vel biuncialis, aliquando longior.

Locus. In Inſula D. Margaritæ & ſcopulis ſaxíſve ad oram maritimam Gallo-provinciæ ſitis plurimum oritur.

An hoc à Limonio maritimo minimo *C. B.* ſpecie omnino differat, merito quis dubitat. Bocconus diverſum facit.

Limonium maritimum minimum C. B. *minimum* Park.

C. Bauhinus ſic deſcribit.

Tota planta uncias quatuor vix excedit; nam ad *Radiculam* oblongam, rufeſcentem, in ſummo diviſam *foliola* minima ſubrotunda, craſſa, Sedi inſtar compacta, inter quæ *Cauliculi* unciales pauculos floſculos pallidè rubentes vel ſubcœruleos ſuſtinentes exſurgunt.

Locus. Hoc in inſula quadam non longè Maſſilia provenit.

* 9. *Limonium reticulatum ſupinum* Bocconi.

Bocc.

Foliis oblongis parvis Monſpelienſi non multùm abſimile eſt; ſed effuſa cauliculorum velu jubâ longè elegantius. Pedales illi ſunt & longiores *Cauliculi*, in ramulos plurimos diviſi, qui ge culatim anguloſi deveniunt, atque hinc & indè flectuntur, & ſeſe invicem ſecant, ut increme progreſſu, multiplici atque numeroſa in ſemetipſos implicatione, viſendâ novitate reticuli ſpeci ritè figurent.

Hujus Limonii ſatis ferax Melita eſt. Idem etiam invenit *D. Magnol* propè pagum *Perauls* n longè Monſpelio, in paludibus quæ ſunt propè locum dictum *lou Boulidou* permixtum cum Nar ne nenſi Oleæ folio, Septembri menſe florentem. Obſervavit etiam *D. Wheeler* alicubi in Græcia verùm locus excidit. Vide ipſius Itinerarium.

10. *Limonium foliis ſinuatis* Ger. *peregrinum Rauwolfii* Park. *peregrinum, folio Aſplenii* C. B. *Limonium quibuſdam rarum* J. B.

Cluſ. J. B.

Multa ad eadem *radice* producit hæc planta *folia*, palmum aut amplius longa, binas uncias lata, crebríſque profundioribus inciſuris diviſa, ut quodammodo Aſplenii folia imitarentur, ſubhirſuta, craſſiuſculo nervo prædita, ſubaſtringentis ſaporis, humi in orbem fuſa; inter quæ excreſcebant aliquot cubitalis longitudinis.aut ampliores *caules*, firmiores, ſatiſque aſperi, tribus membranis criſpis ſecundùm longum ſagittarum pennatas alas imitantibus donati, adeò ut anguloſi videantur, per intervalla alternatim, tribus, anguſtis trianguliſque *foliis*, tres uncias plus minùs longis acuminatis, Graminis cyperoidis aquatici foliis ſimilibus, & iis quidem rudibus etiam & aſperis cincti: deſinebant autem illi in multos ramulos ſimiliter alatos, ſuſtinentes frequentia capitella, è quorum ſingulis ſimul conjuncti emergebant terni, quaterni, interdum etiam quini aut ſeni *floſculi*, concavi, unico folio membranaceo conſtantes, tanquam parvi calyces, per oras ſtriati & fimbriati, coloris cœrulei dilutioris, ſed immarceſcibilis, è quorum umbilico in nonnullis exilientem conſpiciebam alium floſculum altiùs aſſurgentem quinque foliolis prorſus niveis conſtantem, & aliquot candida ſtamina continentem. J. Bauhinus paulò aliter deſcribit flores hoc modo;

Extremis ramulorum hærent numeroſi, congeſti *flores*, Echii florum modo nonnihil recurvi, coloris cyanei, quorum ſinguli unico folio conſtant criſpo, parvo, patulo ore cœlum ſpectantes plurimùm, Scabioſæ Hiſpanicæ florum ſingularibus floſculis pares, nec ità diſſimili figurâ. Calyculi uniuſcujuſque floris, pluribus contexti ſegmentis, lanugine aſperiuſcula horrent.

Radix in planta Cluſio deſcripta oblonga erat & craſſiuſcula, à capite ad imum ſenſim gracileſcens, & raris, brevibus, tenuibúſque fibris prædita, fuſco cortice tecta, intus rubra. Perennem eſſe conjectabatur Cluſius; nobis autem certò conſtitit, cùm in Sicilia eſſemus.

Locus. In Sicilia ad mare variis in locis oritur. Nos in inſula ad promontorium Pachynum, & ad promontoriolum *Cerciolo* dictum non longè à Caſtello *Puzallu* obſervavimus, utrobique copioſè. In Malacenſi Bæticæ portu obſervavit Augerius Clutius; circa Gades Boelius.

Non eſt hæc planta vera & genuina Limonii ſpecies, ſed quia ab omnibus qui de ea ſcripſerunt Botanicis huc refertur, iis ſubjungendam duximus. Deſcriptio imperfecta, omiſſis ſeminum numero, figura, conceptaculis nos incertos relinquit ad quam Claſſem propriè pertineat.

In planta in Sicilia collecta quam ſiccam aſſervat *D. Phil. Skippon*, flores densè ſtipati erant, ad modum ferè florum compoſitorum, ſinguli autem monopetali, campanulas imitati, margine integro & minimè diſſecto, criſpo tamen nullis calycibus tecti: verùm eorum tubi ſubſtantiæ erant ſo- idioris: & durioris coloris bætici aut leucophæi obſcurioris in ſicco, & in ſe continebant vel ſeminis el vaſculi ſeminalis oblongi rudimentum.

Duo præterea Limonii genera quæ Africana vocat, à Guilielmo Boelio accepta deſcribit & depin- it Parkinſonus: Primum humilius erat, vix palmum altum, *caule* adinſtar Rauwolfiani alato; *liis*, non ut in illo oblongis, aut dentatis, ſed ſubrotundis & ad margines nonnihil ſinuatis ſeu un- ulatis *floribus* pallidè cœruleis.

Secundum elatius, cubitali propemodum altitudine *caulibus* pariter alatis, ramoſis, ramulis len- s & lignoſis; *foliis* prioris ſimilibus, ut & floſculis: ut præcipua differentia ſit in magnitudine. æc ex ſiccis.

* 11. *Limonium floſculis elegantiſſimis* Franciſci de Honuphriis.

Honuphr.

Multa à *radice* pollicaris craſſitudinis *folia* producit, oblonga, viridia, lævia, criſpa, in acutum icem deſinentia, humi procumbentia alia, alia verò ſurrecta, ex adverſo naſcentia; è quorum u *caules* exeunt pedales, ramoſi, rotundi, firmiores quàm in cæteris Limoniis, aliquando alati, ni aut quaterni circa imum expanſi, ubi *florum* elegantiſſimorum copia inſidet, qui ſeorſim anim- verſi vulgaris Limonii flores æmulantur, majores tamen & candidiores, quinque foliolis acumi- tis conſtantes, è calycibus brevibus foliolis, viridibus, acutiſſimis & veluti ſpinoſis compoſitis prode- es, comam argenteam & veluti gemmis onuſtam conſtituentes; & ex hinc pulchritudinis cioſæ. Totius plantæ ſapor amariuſculus & ſalſus. *Semen* nobis ignotum (quia minimè hacte- protulit) ut & locus natalis.

CAP. VI.

De Mirabili Peruviana.

Planta eſt exotica, ex America in Europam illata, à mira colorum in ejuſdem plantæ floribus varietate dicta. Ejus notæ ſunt ramuli non bini ex adverſo è foliorum ſinubus egreſſi, ſed ſinguli alternatim ex hac & illa parte, flores ſpecioſi, caduci, variorum non rarò in eadem ta colorum.

1. *Mirabilia Peruviana* Ger. Park. *Hachal Indi ſive Admirabilis Peruana* Cluſ. *Solanum Mexicoanum flore magno* C. B. *Jaſminum Mexicanum ſive Flos Mexicanus multis* C. B. **The Marvel of the World.**

Cluſ. J. B.

Radice nititur craſſa, Mandragoræ ſimile, cubitalem longitudinem ſæpe excedente, paucis fibris donatâ, circulos Mechoacæ inſtar, ſi tranſverſa ſecetur, oſtentante, foris nigrâ, intus albâ, ſapore primùm fatuo, deinde nonnihil acri, & fauces vexante, quæ terram versùs in cervicem paulò minorem, rugoſam deſinit. *Caulem* promit cubitalem aut bicubitalem, vel etiam interdum ampliorem, pollicari craſſitudine, ſucculentum, firmum, ex viridi flâveſcentem, frequenter, uti Balſaminæ fœminæ caules, geniculatum, & in multos ramos, eoſdémque ſimiliter nodoſos diviſum, qui ex ipſis prodeunt non bini utrinque ex adverſo oppoſiti, (ut in aliis caulibus foliis bijugis cinctis fieri ſolet) ſed ſingulares, duntaxat, idque alternatim, ità ut qui ordine ſunt impares [primus ſeu infimus, tertius, quintus, ſeptimus &c.] in eandem ſtipitis partem ſpectent; & rurſus qui ordine pares [ſecundus, quartus, ſextus, &c.] in contrariam. *Folia* in ſingulorum ramorum nodis bina, adverſis pediculis ſemper naſcentia, Siliquaſtri foliis pænè ſimilia, viridia, ſatis carnoſa, ſucculenta, circa pediculum ampla, extremo mucronata, quæ trita Siliquaſtri gravem odorem, guſtata verò ingratum ſaporem, & tandem illius vel foliorum Tabaci etiam acrimoniam propemodum referunt. *Flores* in extremorum ramulorum alis ſinguli, longi, concavi, in quinque ſinus antequam aperiantur complicati, explicati verò Tabaci floribus non valdè diſſimiles, non tamen in mucronatos angulos ut illi deſidentes, ſed in obtuſos, Convolvuli florum inſtar, Tabaci floribus etiam ampliores, elegantiſſimâ interdum purpurâ ſive Kermeſino colore nitentes, nonnunquam lateritii, aliquando flavi aut pallentes, interdum prorſus albi, vel exalbidi duntaxat, nonnunquam obſoletè rubentes aut flaveſcentes, ſæpiſſimè binis coloribus ſimul eluceſcentibus multifariàm virgati, aut maculati, aut variegati; odoris ſatis ſuavis & Narciſſinum quidpiam referentis, ſex oblongis ſtaminulis, ſtilóque paulò longiore è medio flore emergentibus. Valdè autem caduci ſunt hi *flores*; nam cùm noctu explicari incipiant, poſtridie ſub horam octavam antemeridianam (per æſtus præſertim) ſeſe contrahere incipiunt florum Convolvuli modo, at temperatiore aurâ integro nonnunquam die expanſi permanent, & ſub noctem duntaxat contrahuntur, ſingulis tamen diebus alii recentes aperiuntur, qui ſi integri quotidie decerpantur & inter chartas reponantur (diu enim colorem retinent) atque deinde inter ſe conferantur, iiſdem quidem coloribus conſtare deprehendentur, at eorundem ſitu & mixtione inter ſe variare. Diutiſſimè viret, & à Julio menſe ad Octobrem uſque (niſi pruinæ interveniant) numeroſâ florum ſobole luxuriare ſolet. Calyculi flores amplectentes in quinque mucronatas lacinias ſunt diviſi, virides & quaſi membranacei, in quibus unicum *ſemen* nulla membranâ ſive pericarpio concluſum mucrone, cui flos inſedit, obtuſo, infima verò, qua cauli adhæret, parte tanquam exiguâ coronâ ornatum, pentagonum ferè, baccæ myrti propè magnitudine, initio viride, maturitate fuſcum, & quibuſdam veluti tuberculis obſitum, vel leviſſima commotione decidens, nucleúmque continens album, qui tritus in candidiſſimam, & amyli inſtar niveam friabilémque pulverem reſolvitur.

Radix vivax eſt, verùm in noſtris regionibus, ſi in terra relinquatur, brumali frigore & humore corrumpitur. Aſſervari poteſt vel arenâ obruta, vel chartâ emporeticâ involuta, & in loco ſicco non nimis calido repoſita. Sed exigui momenti (inquit Cluſius) eſt compendium illud conſervandarum hyeme radicum, nam novo vere terræ commiſſæ forſitan flores proferent quindecim diebus antequam illæ plantæ quæ ſemine terræ eodem tempore credito ſunt natæ.

Plantæ ex ſemine cui rubri flores inſident ortæ, nullos alios flores dant quàm rubros: idem evenit in ſemine aliorum colorum floribus ſuccedente ſato. Plantæ enim inde enatæ nullos producunt flores diverſorum colorum. Quocirca ſi flores variegatos deſideras, oportet ut ſemina, quibus flores variegati inſident ſerenda eligas.

Vires. Nullus dum hujus plantæ in medicina uſus eſt. Ejus quæ vario eſt flore radicis duas drachmas intùs ſumptas egregiè aquas educere ad Cluſium ſcripſit Cortuſus.

Uſus. Ex farina panis conficitur. Radix tuberoſa comeditur. *D. Palmer.*

2. *Admirabilis Peruvianæ rubræ aliud genus* Cluſ.

Cluſ.

Quæ hujus generis plantæ Cluſio enatæ ſunt ſuperiore genere longè ampliores erant & latiſſime ramos ſpargentes. *Folia* in hoc genere magis atra, magíſque ſplendentia, alterâ parte magis prominula, & inferiùs ſuum exortum in nervo habentia. *Flores* oblongiores, tenuiores, externâ etiam parte minùs ampli: *Semen* brevius & craſſius; *Radix* etiam brevior & craſſior altera.

Magis ſerotina eſt reliquis, & niſi Solem valdè apricum habeat vix ad frugem pervenit in frigidioribus regionibus.

Illud mirum in omnibus his plantis & obſervatione dignum, quòd cùm tabeſcere incipiunt, p mùm folia, deinde integri ramorum articuli ſimul decidant, & circa nudos jam remanentes no candida quædam efflореſcentia interdum adnaſcatur, quæ temporis ſucceſſu concreta ſalis guſtum r ferat. *Cluſ.*

3. *Solanum Mexiocanum Jaſminum Indicum dictum flore minore.* C. B. Prod. *Solanum Mexicanum parvo flore ſive Mirabilis Peruviana minor.* Park.

C. B. Prod.
Hæc à vulgari in hortis culta potiſſimùm magnitudine differt, omnibus plantæ partibus minoribus, & foliis rotundioribus exiſtentibus. Totus flos unam quintam partem majoris non aſſequitur, ità ut hujus quini flores majoris unum in circumferentia non æquent. Stamina & ſtylus longiùs extra florem producuntur. *Semen* quadruplo minus eſt.

4. *Atzoyatl ſeu Mirabilis Mexicana* Hernandez.

Hernand.
Folia fert hirſuta & mollia, & figuram cordis, quanquam longiora ſunt, æmulantia: *caules* numeroſos, geniculis rubris interſtinctos: *flores* extra rubros, intra verò candentes, palmum longos, calicum prolixiorum formâ, ac radices fibris ſimiles. Saporem & odorem Aniſi præfert, non ſine quadam acrimonia.

Frigidorum montoſorúmque locorum alumna eſt, & flores Septembri menſe emittere ſolet. *Locus & Tempus.*

Hæc planta omnibus ſuis partibus in tantum differt ab Admirabili Peruviana, ut non tantùm ſpecie, ſed etiam genere ab eadem differre videatur.

CAP. VII.

Linaria adulterina Ger. emac. *montana floſculis albicantibus* C. B. *Linariæ ſimilis* J. B. *Pſeudo-linaria montana alba* Park. *Anonymos Lini folio* Cluſ. **Baſtard Toad-flax.**

Cluſ.
Pedales habet *ramulos*, duros, ex viridi palleſcentes, & in his multa *folia*, temere ſparſa, nullóque ordine diſpoſita, dura, anguſta, longiuſcula, Lini foliorum æmula, ejuſdem cum ramulis coloris, qualis in Ruta montana elucet, h. e. ex viridi palleſcentis, guſtu nonnihil acido primùm, deinde amaricante. Extremi cauliculi in multos ramulos ſive pediculos dividuntur, qui *floſculos* albicantes ſuſtinent, quinque foliolis ſtellatim decuſſatis conſtantes, cum aliquot interioribus *ſtaminulis*, qui tandem in ſingularia *ſemina* efformantur, pentagona, duro corio ſive putamine medullam albam continentia. *Radix* candicans, multifida, perennis & vivax, annuatim novos ramulos, ſive virgulas producens, nonnunquam etiam ſerpens Linariæ repentis inſtar.

In montoſis cretaceis apud nos invenitur. In editioribus herboſiſque locis agri Viennenſis copioſè naſcitur. *Cluſ.* *Locus.*

CAP. VIII.

Paſſerina Tragi J. B. *Paſſerina altera* Ger. *Lithoſpermum Linariæ folio* C. B. *Lithoſpermum Germanicum, Paſſerina Tragi* Park. *Linaria altera botryodes montana* Col.

J. B. Col.
Linguæ Paſſerinæ huic plantæ nomen fecere *foliola* acuminata, aviculæ jam dictæ linguam imitantia [Col. anguſta & parva, Lini æmula, ſed minora] alternatim poſita, rariùs adverſa, *cauli* dodrantali, interdum etiam pedali & altiori, recto, tereti, ſolido, lævi, virenti, ſæpe ſimplici, interdum ramoſo & alis undique diviſo ſine pediculis adnata, ſapore viſcido prædita. Caulis à radice ad alas uſque plerunque nudus eſt, foliis facilè defluentibus, atque exortûs ſui ſigna relinquentibus, ut in Tithymalo. Summas alas ab imo ad ſummum uſque *fructibus* ſingulis, binis, aut plurimùm ternis, pyriformibus, parvis, Lithoſpermi ſeminibus multò minoribus refertas habet: in quibus *florum* rudimenta inſunt lutea; nam flores non ſemper obſervari poſſunt aperti, qui puſilli ſunt, calathiſci formâ, ex herbaceo flaveſcentes, oris in quatuor lacinias diviſis. *Radix* bifurcata, fibris raris diviſa, alba & lignoſa. Fructus cortice virente exuto libro intus nigro tegitur; medulla verò interior alba eſt.

In arvis demeſſa ſegete circa Baſileam, Genevam, Monſpelium, &c. frequentem obſervavimus. *Locus.*

CAP. IX.

De Agrimonia ſeu Eupatorio Græcorum.

Agrimoniam cum Lexicographis dictam putamus hanc plantam quia in agris abundat, potiùs quàm, ut nonnullis placere video, ab Ἀργεμώνη, quia medetur τῷ ἀργέματι ſive Ἀργεμώνη, i. e. vitio oculorum.

Eupatorium Græcis dicitur ab Eupatore. Plin. l. 25. c. 6. Eupatoria regiam auctoritatem habet. Sunt qui velint nomen ab inventore Mithridate cognomento Eupatore habere. Hepatorium etiam dicitur ab Hepate, cui medetur.

Floribus hexaphyllis ſummis ſeminibus innaſcentibus, ſeminibus ipſis lappaceis deorſum nutantibus, foliis pinnatis à reliquis hujus ſectionis facilè diſtinguitur: ad quam (ut verum fateamur) propriè non pertinet, quoniam ejus lappæ ſeu echini vaſcula ſeminalia ſint, duobus plurimùm intus nucleis ſeu ſeminibus latentibus, non ſemina nuda. Verùm quoniam integri plerunque decidunt ſeminum more, nec unquam ſponte aperiantur, & à Botanicorum vulgo pro ſeminibus habentur huc eam inpræſentiarum retulimus.

A. 1. *Agrimonia* Ger. *vulgaris* Park. *Agrim. ſeu Eupatorium* J. B. *Eupatorium Veterum ſive Agrimonia* C. B. **Agrimony.**

J. B.

Caulem utplurimùm erigit ſingularem, cubitum & ſeſquicubitum [interdum duos tréſve cubitos] altum, teretem, hirſutum, medullâ farctum, *foliis* per intervalla cinctum alternatim poſitis, palmo longioribus, ex quatuor ferè foliolis utrinque pinnatim ſitis, circumquaque dentibus majuſculis ſerratis, venoſis, brevi & vix conſpicua lanugine hirſutis, extremo impari, multis minoribus interjectis, compoſita, ſapore ſubacri cum quadam adſtrictione. *Flores* ſuaveolentes, longa ſerie alternatim ſcapo medio adnaſcuntur, atque etiam ſummis ramulis, velut in ſpicas digeſti, crocei, pentapetali, ſummis lappulis inſidentes. Marceſcentibus floribus lappulæ deorſum reflectuntur, & ſingulæ geminum nucleum continent. Ad baſin uniuſcujuſque folii binæ appendices velut auriculæ caulem amplectuntur. *Radix* in nigrum vergit, craſſa, ſapore aſtringente donata.

Locus. In ſatorum & viarum marginibus, & circa ſepes inque paſcuis paſſim provenit. Æſtate floret.

Vires. Hepatica nobiliſſima imprimis eſt (unde & Hepatorium dicitur) vulnerariáque: ideóque uſu creberrimo venit in morbis ab Hepatis imbecillitate ortis, uti ſunt hydrops, cachexia, icterus. In uſu etiam eſt in catarrhis, tuſſi, menſibúſque retentis. Extrinſecùs adhibetur ſæpiſſimè in balneis & lotionibus.

Autore Rondeletio Agrimonia cum aceto forti emplaſtri modo impoſita verrucas tollit, *fortè acetum ſolum hoc præſtat.*

Pulvis Agrimoniæ ſiccatus, & in vehiculo idoneo quocunque exhibitus à Riverio *Prax.* & *Obſerv.* plurimùm commendatur in mictu involuntario nec ſine ratione; adſtringit enim ſatis validè. *D. Hulſe.*

Cæſalpinus Agrimoniam vulgarem Eupatorium Græcorum non eſſe contendit. Eupatorium enim eſt ex herbis aromaticis; at Agrimoniæ plantam totam neque ſaporem ullum, neque odorem oſtendere præterquam ſiccitatem in ore. At Maio menſe (referente Trago) radix dum adhuc tenera eſt odoratiſſima deprehenditur. C. Hofmannus odoratiſſimam invenit æſtate media. Variat ergo (ut veriſimile eſt) pro ratione loci.

Singulare eſt & certum experimentum Joannis Frengii inflammationes teſtium abigi, ſi Agrimonia in aceto vel vino cocta calidè cataplaſmatis formâ ſcroto applicetur; recipi quoque eam in potiones vulnerarias felici ſucceſſu lippis & tonſoribus notum eſt. *Sim. Paullus.*

Quin & decoctis quæ lue Venerea laborantibus imperantur utiliter remiſcetur: nonnulli etiam fotûs formâ tophis applicant ad mitigandos nocturnos dolores artuum. *Idem.*

Aquam ex ea deſtillatam commendant ad oris ulcera; eandem Pet. Bembus efficaciſſimam contra calculum expertus eſt. *Idem.*

Inter ſpecifica adversùs maniam habetur Agrimoniain aqua fontana decocta. Dolæus Lib. 1. C. 5. S. 18.

2. *Agrimonia odorata* Park. Cam. *Eupatorium odoratum* C. B. *Eupat. alterum odoratum & aromaticum* Col.

Col.

Agrimoniæ vulgari adeò ſimilis eſt, ut vix una ab altera niſi naribus admota dignoſcatur. Cùm autem vulgaris inodora & ingrata eſt, hæc adeò odorata eſt & aromatica, ut ab illa diverſum quiſque, niſi flore & fructu eadem eſſet, judicaret. Verùm ſi rectè expendatur effigies plantæ, minor parum eſt & rotundiore lobo, ſed vix differente, colore verò pallidiore, tactu viſcoſo & odoris fragrantiâ nobilior, & ſapore aromatico jucundiſſimo adſtringente. *Radice* ex nigro rubente fibroſa: reliquis verò eandem dicas. Æſtate & Autumno etiam invenitur perfecta.

Planta ſequens Agrimoniæ propriè dictæ ſpecies non eſt, cùm fructum lappaceum non producat: nec ſatis ſcio an ad hanc Sectionem pertineat nécne.

3. *Agrimoniæ ſimilis* C. B. *Agrimonoides* Park. Col. *Pimpinella folio Agrimoniæ nonnullis.*

Col.

Hujus *radix* parva eſt, fibroſa, lignoſa & rubeſcens. *Folia* habet terræ proxima longis, hirſutis dodrantalibus, rubeſcentibus petiolis hærentia, Fragariæ, ſed nigriora & plura, Agrimoniæ modo diſpoſita ſeptem, inter quæ alia magis parva interſunt, ut in Agrimonia etiam obſervatur, hirſuta, mollia, per ambitum ſerrata, dentibus Agrimoniâ minutioribus & acutioribus, verùm folia rotundiora ſunt. *Caules* producit plures, veluti ſupinos, hirſutos, rubentes, alis tribus vel quatuor diviſos; in quibus folia minora hærent, pauciora atque rotundiora, auriculas habentia circa caulem, ut in congeneribus: in quorum ſummo tres aut quatuor ſimul inſunt utriculi hirſuti, cytinorum formâ, parvis, multis inciſuris per oras fimbriati, luteum habentes *florem* parvum Agrimoniæ, quem in aliquibus locis vix exerit, ſed intus poſt illum fructum concipit: quo deciſo *fructus* producitur, oblongus, rotundus, Tritici grano æqualis, Lagenariæ cucurbitæ modo binis ferè tuberibus formatus; & perfectus ex ſe decidit, hiantem utriculum relinquens. Sapore eſt abſtergente, ſiccante, & amaro. Odorata etiam eſt, media inter ſuaveolentem & vulgarem Agrimoniam.

Aprili menſe floret & Maio perficitur, locis incultis inter vepres & frutices ad Mateſii radices Septentrionem reſpicientibus, & etiam Æquicolorum montibus. *Tempus & Locus.*

Cap. X.

A. *Circæa Lutetiana* Ger. Lob. *Lutetiana major* Park. *Solanifolia Circæa dicta major* C. B. *Ocymaſtrum verrucarium* J. B. **Enchanters Night-ſhade.**

Radix alba, crebris intercepta geniculis obliquè ſub terra reptat, fibris ſubinde demiſſis. *Caules* pedales aut cubitales, erecti, tenues, medullâ farcti, vix culmum craſſi, teretes, brevi lanugine hirſuti, non ramoſi. *Folia* ex adverſo bina, pediculis ſemuncialibus aut digitalibus inſident, latâ baſi, mucrone acuto, raris circa margines denticulis. Summi caules in ſpicas *florum* longas exeunt, floribus rariùs diſpoſitis, albis, parvis, binis petalis bifidis conſtantibus, cum duobus ſtaminibus & ſtylo. *Calix* pariter bifolius. Singulis floribus ſingula ſuccedunt *ſemina* lappulata, deorſum reflexa. Florum pediculi tenues, breves, nulla ad exortum ſuum appoſita habentes foliola ſeu ligulas.

In umbroſis humidis, ínque ſylvis & ad ſepes non raro provenit. *Locus.*

Plantæ huic natura florem bifolium dedit, & quidem ſoli ex omnibus quæ in Anglia ſponte proveniunt, nobis ſaltem obſervatis. *Fab. Columna* duas præterea meminit dipetalas, nimirum Hypecoon legitimum *Cluſii*, ſeu Cuminum ſiliquoſum *Matth.* cui tamen *Cluſius* florem hexaphyllum tribuit, petalis duobus reliquis multò majoribus. Ego quamvis plantam ipſam in tranſmarinis viderim, non tamen florem adeo curioſè inſpexi & obſervavi; & *Alſines facie novam plantam* à ſe in Phytobaſano deſcriptam. Quicquid ſit, *flore bifolio* unà cum *fructu echinato* planta hæc ab aliis omnibus hactenus deſcriptis abundè diſtinguitur, ut prolixâ deſcriptione ei non ſit opus.

Circæa Lutetiana minor Park. *Solanifolia Circæa Alpina* C.B.

Cap. XI.

De Pimpinella ſanguiſorba.

Pimpinella recens vocabulum eſt (ut & Bipinella) à foliorum binis ordinibus pennatim ſeu plumatim, digeſtis ſumptum, vel à forma ancipitis ſecuris ſive Bipennis. Sanguiſorba dicitur quòd ſanguineos fluxus ſiſtat & ſorbeat.

Hujus notæ genericæ ſunt folia pinnata, ſpicæ craſſiores è ſeminibus denſè ſtipatis; ſemina tetragona, quibus floſculi inſident.

A. 1. *Pimpinella vulgaris ſive minor* Park. *hortenſis* Ger. 7, *ſive ſanguiſorba minor hirſuta, &* 8, *ſive minor lævis* C. B. *Sanguiſorba minor* J. B. **Burnet.**

J. B.

Radice longâ fuſcâ, cum amarore aliquo adſtringente, tenui, ex pluribus in unum coeuntibus compoſita nititur: ex qua *caules* attolluntur pedales & cubitales, ſpadicei, anguloſi [& ramoſi;] in quibus *capitula* glomerata pluribus *floſculis* confertim congeſtis, quorum ſinguli ubi quaterna foliola, extra purpuraſcentia, intus vireſcentia explicaverint, ſtamina numeroſa oſtentant nunc lutea, nunc purpurantia, breviora aliàs, aliàs muſcoſo barbitio unciali circiter dependentia. Singuli autem floſculi ſingulis *ſeminibus* nudis, brevibus, quadrangulis, per maturitatem cinereis inſident. *Folia* ab una radice numeroſa, Melonis odore ſaporéque cum adſtrictione, è pluribus foliolis pinnatim ad pediculum ſeu coſtam tenuem, rubeſcentem, hirſutam adnexis, exiguis, ſubrotundis, circumquaque profundè ſerratis, ſupinâ parte atro-virentibus, prona glaucis compoſita.

In montoſis pratis & paſcuis præſertim ſolo cretaceo frequens invenitur. *Locus.*

Hujus radici adnaſcitur quibuſdam in locis granum rubrum, quo utuntur tinctores ad colorem Carmeſinum, unde ſunt qui pro cocco habent, & Coccum radicum appellant, monentibus Lacuna & Anguillara.

Quæ de hujus viribus traduntur ad duo capita reduci poſſunt. 1. Quòd ſit cardiaca & alexipharmaca. Hinc virens vino injicitur ad cor exhilarandum, eíque gratiam conciliat communicato ſapore & odore aromatico, Melonis æmulo: præſervat etiam à peſte & morbis contagioſis. 2. Quòd ſit aſtringens. Hinc uſus ejus in profluvio menſium eximius, in fluxu alvi, hæmorrhagia quacunque, in vulneribus & ulceribus ſiccandis, glutinandis & ſanandis.

D. Bowle pulverem herbæ aut radicis exiccatæ cum ſaccharo roſato exhibere ſolitus erat in hæmorrhagia narium, ſputo ſanguinis aut tabe pulmonum. Idem inſperſus [ſine ſaccharo] ulcera cancroſa compeſcit nè latiùs ſerpant.

In mictu ſanguinis laudat conſervam ſuperbibitâ aquâ Solenander 3. Conſil. 27. Idem non repudiârit radicem conditam, Saccharóve obductam.

An herba aſtringens utilis eſſe poſſit in arena & calculo, ut nonnulli volunt, Lectori conſiderandum proponimus; item an lieni indurato, an Aſciti incipienti conducat.

Henrici II. Galliarum Regis venator bona fide aſſeveravit Pimpinellam ad præcavendam hydrophobiam tantam vim obtinere, ut quicunque eam aliquot diluculis, vel in acetariis, vel alio quovis modo præparatam comederit, nihil indè incommodi ſentire poſſit. *Palmar. de morſu canis rabidi.*

Panchovius refert Regem Chabam, finito quodam prælio 15000 vulneratos uſu Pimpinellæ reſtituiſſe.

2. *Pimpinella ſylveſtris* Ger. *major vulgaris* Park. *ſanguiſorba major* C.B. *Sanguiſorba major flore ſpadiceo* J. B. **Great Burnet.**

Radix huic craſſa, obliquè acta, cum amarore aliquo aſtringens. *Folia* plus quam duplo majora ſunt quàm Pimpinellæ minoris, novena aut undena ad unam coſtam adnexa, Betonicæ foliorum æmula, profundè ſerrata, glabra, odore & ſapore eodem cum minore, alternatim caulibus adnata. *Caules* teretes, tenues, læves, bicubitales & altiores, intus concavi, ſtriati. *Flores* in ſpicas breves, habitiores ſeu capitula oblonga glomerati, ſpadicei, tetrapetali, ſinguli ſingulis inſidentes *ſeminibus* oblongis, quadratis. Florum ſpicæ caules terminant, nec ullum eis ſupponitur folium.

Locus. In paluſtribus & pratis humidis & lutoſis naſcitur.

* 3. *Pimpinella ſanguiſorba inodora* C. B. prod. *minor inodora* Park.

C. B. prod.

A ſanguiſorba minore vulgata differt foliis & odore. Nam in hac folia longiora ſunt quæ in illa magis rotunda: in hac inodora quæ in illa odora.

Locus. Hiſpaniæ indigena eſt.

4. *Pimpinella maxima Canadenſis* ..... *Cornuti max. Americana* Park. **Great American Burnet.** *P. Sanguiſorba hortenſis maxima* Ger. emac.

Corn.

Radix vaſta & carnoſioribus fibris diducta *caulem* facit vere deſinente procerum, rotundum & articulatum geniculis, à quibus egerminant ramuli plures, ex intervallis *foliis* donati, Pimpinellæ noſtræ majoris effigie & colore ſimiles. Cauliculorum apices non in globum aut in glandem abeunt, ſed mille floſculis in longiorem *ſpicam* compoſitis faſtigiantur. *Flores* alternis vicibus hiant, aperiuntur inferiores primi, ſuperiores poſtremi: ſinguli quatuor foliolis crucis modo adverſis inter ſe conſtant, & vaſculo adnectuntur ſubrotundo, quatuor ſinibus ſulcato, veluti plicati aut contracti marſupioli rotundi ſinus referentes. Ab hujus cavitate tres aut quatuor apices funduntur. *Flos* ex viridi ſubalbeſcit. Sapor, odor, color, nullatenus à vulgari noſtrate differunt.

Hujus eſt & alia ſpecies, ad eam omnino accedens niſi quòd ſpicâ ſit brevi, glomerata, pariter tamen rubrâ. Utraque *folia* gerit longiora & magis ſerrata quàm noſtras major.

5. * *Pimpinella Agrimonoides.* Moriſ. Præl.

Moriſ.

Hujus folia primâ facie Agrimoniæ foliis quàm proximè accedere videntur, ſiintque pariter hirſuta & villoſa, rachi ſeu nervo medio aliarum Pimpinellarum modo adnexa, uno extremum claudente: gratiſſimum contrectata ſpirant odorem. *Caules* pedales in quorum cymis proveniunt ſpicæ glomeratæ, ſeminibus ſtriatis gratiſſimi odoris onuſtæ.

* 6. *Cuminum ſylveſtre* Park. Ger. *ſylv. capitulis globoſis* C. B. *ſylv. primum, valdè odoratum, globuloſum* J. B.

J. B.

Variè divaricatos ramos dodrantales, teretes habet, medullâ candidâ plenos: *folia* palmum longa, pinnata, Pimpinellæ Sanguiſorbæ foliis ſimilia, foliola ſingularia profundè ſerrata. Extremis ramulis hærent glomerata *capitula*, è villoſis candidis penicillis, quibus ſemina adhærent, congeſta; quibus ſubjecta ſunt radiata foliola, profundiùs inciſa & veluti ſpinoſa. Moriſonus noſter ſemina pleniùs deſcribit hoc modo. Semina ſingularia producit, non binatim juncta, ut in Umbelliferis, oblonga, in ſuperiore & tenuiore parte hirſuta, ſeu villis pappíſve plurimis donata, reticulo quodam è quatuor pinnatis ſeu plumoſis carinis & lobis plurimis anguloſis veluti laneis compoſito mirabili naturæ artificio circumvallata.

Odore ad Paſtinacam tenuifoliam accedit: Cuminum nec odore, nec ſapore refert.

Locus. Locis glareoſis circa Aquas Sextias Gallo-provinciæ ubertim creſcere ſcribit Lobelius in *Adv.* Foliis & capitulis ad Pimpinellam Sanguiſorbam accedit, Seminibus pappoſis ad Valerianam.

CA

Cap. XII.

De Thalictro.

Thalictrum ſeu Thalietrum, *Θάλικλεον ἢ Θαλίκτεον.* Similitudo figurarum *κ* & *η* ſcripturæ va-
rietatem peperit. Fortè à *θάλλω* vireo, dictum eſt, eò quòd dum germina protrudit elegan-
ter vireat.

Ejus characteriſticæ ſunt folia umbellatarum in modum diviſa, flores ſtaminoſi, ſemina ut in um-
belliferis ſtriata. Nonnullæ tamen ſpecies Thalictri dicti ſemina folliculis incluſa geſtant.

1. *Thalictrum majus, folliculis anguloſis, caule lævi* J. B. *majus florum ſtaminibus purpuraſcentibus* C. B. *montanum flore purpureo* Park. *montanum* 3. Cluſ.

J. B.

In cubitalem vel ſeſquicubitalem altitudinem excreſcit, ramoſis, rigidis, politis lævibúſque & con-
cavis *caulibus* donatum: *folia* Aquilegiæ lævia, ejuſdem pænè coloris, & fermè inodora, amarican-
tia cum acrimonia: flores ceu muſcaria conferta, ex radiatis *ſtaminulis*, in orbem actis, dilutam
Violæ nigræ purpuram referentibus, *apicibus* tamen obſoleto colore luteóve præditis, compacti. *Ra-*
dices fibroſæ, multiplices, tenues, externè nigricantes, internè albæ, ſapore non ingratæ, quatuor
luti coſtis conſtant. *Semen* in folliculis anguloſis, tenue, longum, fuſcum.
In ſylvoſis Juræ montis propè *Thuiri* obſervavimus: J. Bauhinus in monte Salevæ propè Genevam
rentem Junio, & Julio *ſemine* maturo.

Locus & Tempus.

Thalictrum montanum album C. B. *montanum album* 1. & 2. Cluſ. *montanum majus* Park.

Solo floris colore à præcedente differt. Duplex eſt (inquit C. Bauhinus) unum altiùs excreſcit,
re candido admodum gravis odoris. Hoc eſt Thalictrum montanum 1. *Cluſ.* montanum majus
Park. alterum flore albo etiam, paulò humilius, minùs ingrati odoris: quod Thalictrum montanum
inus album *Park.*

2. *Thalictrum ſpecioſiſſimum glaucum ſemine & caule ſtriato* J. B. *Thal. majus flavum ſtaminibus luteis vel glauco folio* C. B. *Thal. majus album Hiſpanicum* Park. *Thal. majus Hiſpani-cum* Ger.

Hominis interdum proceri ſtaturam adæquat vel etiam ſuperat, *radice* flava, multas fibras à la-
e obliquas circumquaque ſpargente, ſapore amaro. *Caulis* autem rectus, ſingularis, nullis alis ra-
ve brachiatus [Parkinſono in duos tréſve ramos diviſus] purpuraſcens, inanis, craſſitudine digi-
, perquam longis internodiis interceptus. *Folia* ex articulis naſcuntur, quos vaginâ amplectun-
, Thalictri majoris nigrioris latiora, ſi ſingularia ſpectes, colore utrinque ſubcœruleo vel glauco,
ore amaro & acri, odore gravi. Summum caulis faſtigium in ſurculos aliquot abit, quibus *flores*
dent muſcoſi ex meris fibrillis luteis compoſiti. *Semen* tegitur tunicâ tenui, non anguloſo fol-
lo.

3. *Thalietrum Canadenſe* Cornuti. *Thalictrum Americanum* Park.

Corn.

In Canadenſi ſolo naſcitur Thalietro ſimilis bicubitalis planta, folioſior tamen floríſque elegan-
is, quæ *caulibus* ab radice multis fruteſcit, atro-purpureis, geniculatis per intervalla, quibus &
c inde plures adnaſcuntur cauliculi, foliaceâ quadam valvulâ candicante à primario caule ſepa-
Folia habet Aquilegiæ & ordine & figurâ ſimilia, colore tamen glauco diverſa. *Flos* in ca-
ine muſcarii ſpecie, globulis multis dilutè purpuraſcentibus conflatur, qui dum dehiſcunt ſinguli
uinque folia diviſi mille alba *filamenta* oſtendunt, quibus luteus *apex* præficitur. Julio menſe
ula filamenta dum deficiunt in totidem *ſemina* degenerant, longiuſcula, triangularis formæ, ex-
e quadam per ſingulos angulos epiphyſi membranacea. Sapor totius plantæ dulcis eſt, radíxque
ibus præmanſa, & linguæ appoſita ſubſtantiæ pinguioris & viſcidioris eſſe ſentitur, cum pauca
odum acrimonia.
lutinandis vulneribus præſens eſt remedium ſi contuſa apponatur: ex aqua cocta ſuppuratio-
molitur.
abetur, autore Parkinſono & minor hujus ſpecies floribus purpureis, apicibus flavis.

A. 4. *Thalictrum ſive Thalietrum majus* Ger. *majus vulgare* Park. *majus ſiliquâ anguloſâ aut ſtriatâ* C. B. *nigrius, caule & ſemine ſtriato* J. B. **Meadow Rue.**

Varietas.

J. B.

ulchrè virentibus *foliis*, licèt ſaturatiùs tinctis, ſplendentibus tamen, longis, anguloſis donatur.
es rigidi, ſtriati, inanes vireſcunt, & ad viri altitudinem, & majorem aliquando, excreſcunt.
uli perquam exigui, herbidi, pentapetali, calicum expertes, cum numeroſis intus *ſtaminulis*,
ongis, ex herbaceo flaveſcentibus. Singulis autem floſculis ſingula ſuccedunt *ſemina*, ſtriata,
Radix fibroſa, buxei coloris, ingrati, amaricantis ſaporis.

In

Locus. In pratis, locis humidis & ad rivos non infrequens eſt.

Dodonæus ulterius ſpeciei meminit folio ſaturatiùs virente & minore, cauliculo rotundiore, nulláſque ſtrias habente. Verùm Dodonæus non videtur Thalictri ſpecies probè diſtinguere.

Vires. Folia in oleribus admixta alvum nonnihil commovent, autore Dodonæo. Radicis decoctum idem potiùs præſtat. Optimum Rhabarbari ſubſtitutum eſt. *D. Palmer.*

Thalictris quibuſdam in locis in Italia, teſte Camerario utuntur contra peſtem; in Saxonia contra Icteritiam.

A. 5. *Thalictrum minus* Ger. Park. C.B. *Thal. minus ſive Rutæ pratenſis genus minus, ſemine ſtriato* J. B. **The leſſer Meadow-Rue.**

Thalictro majori cum folliculis ſimilis, non ea tamen utplurimum huic proceritas: *caules* tenuiores, non minùs tamen rigidi: *folia* conſimilia, craſſiuſcula ſed minora, ſive ſit ſpontanea, ſive culta, ſitu & diſpoſitione eadem. *Radix* tenuis, fibroſa, lutea, repens. *Flores* ex ſtaminibus componuntur, capitulis minoribus, colore ex fuſco ad luteum vergente. *Semina* ſtriata.

Locus. In cretaceo ſolo circa Novum mercatum, Lintoniam, & alibi ad collium radices in agro Cantabrigienſi copioſè, necnon in montibus circa *Malham* & *Settle* Comitatûs Eboracenſis pagos.

* 6. *Thalictrum minimum fœtidiſſimum* C. B. Park. J. B.

C. B. prod.

Caule eſt rotundo, pedali, in ramulos diviſo: *foliolis* pluribus, in tres lacinias diviſis, anterius duabus inciſuris, denticulatis, supernè atro-virentibus, infernè palleſcentibus. In ramulorum faſtigiis *floſculi* parvi, muſcoſi, ex plurimis ſtaminulis compoſiti, quibus ſuccedunt exiguæ valvulæ, oblongæ, ſenæ, ſeptenæ, ſtriatæ, *apice* incurvo donatæ, ſibique invicem junctæ, capillaceo oblongo pediculo inſidentes, *ſemen* exiguum includentes. Tota planta odorem fœtidiſſimum ſpirat & in Valleſia reperitur.

7. *Thalictrum pratenſe maximum Monſpelienſium aſperioribus ſeu rugoſis foliis.* Hort. Blæſ. Botan. Monſp. Moriſ. prælud.

Moriſ.

Ad ternos aut quaternos pedes altitudine aſcendit. *Folia* ſupina facie rugoſiora ſunt & dilutiùs viridia quàm pratenſi vulgari. Et tamen à D. Magnol quærit, annon ſit Thalictrum pratenſe elatius longioribus & magis atris foliis *Cluſ?* *Flores* edit muſcoſos, luteos; ſemina ſtriata reliquorum more.

Locus & Tempus. In pratis ad lævam parùm ultra Latera ſitis abundat, Junio & Julio florens.

An Thalictrum pratenſe elatius, longioribus & magis atris foliis, & quodammodo ſplendentibus *Cluſ?*

* 8. *Thalictrum pratenſe anguſtifolium* C. B. *Thalictrum minimum* Park.

A Thalictro minore montano albo parum differt, foliis ſcil. minoribus magíſque inciſis, colore magis glauco ſeu caneſcente: caulibus pede non multò altioribus, floribus magis flavis, & radicibus reptantibus.

Qu. an à præcedentibus ſpecie differat.

9. *Thalictrum anguſtiſſimo folio* Park. *pratenſe anguſtiſſimo folio* C. B.

C. B. prod.

Radice eſt flaveſcente, ex aliquot fibris oblongis craſſiuſculis compoſita: *caule* bicubitali, lævi, rotundo, profundè canaliculato & geniculato. Ex quolibet geniculo *folia* plura prodeunt, in plures oblongas, pleraſque anguſtiſſimas, tandem & ternas lacinias ſecta: at caulis in faſtigio in ramulos dividitur, in quibus *flores* plures, muſcoſi, pallidi, ad luteum vergentes, veluti in oblonga ſpica diſpoſiti, quos valvulæ tenues, parvæ, minutiſſimum *ſemen* continentes, ſequuntur.

Locus. Ad fluvium Lycum propè Auguſtam Vindelicorum in Germania collegimus. C.B. In pratis Michelfeldenſibus æſtivis menſibus floret.

CAP. XIII.

De Fumaria.

Fumariæ herbæ notiſſima res fumus nomen quondam fecit, quoniam vis illi contra hominis oculos lachrymoſa ſit, qualis in fumo eſt. Claritatem facit munctis oculis delachrymationémque ceu fumus, unde nomen accepit καπνός. Plin. lib. xxv. cap. 13.

Fumariæ notæ characteriſticæ ſunt folia Umbellatarum in modum diviſa. Flores ſpicati ad papilionaceos accedentes, in calcar quoddam retrorſum producti, pediculo è media parte egreſſo hærentes.

A. 1. Fumari

A. 1. *Fumaria vulgaris* J. B. Park. *non bulboſa I, ſeu Officinarum & L. ſcoridis* C. B. *purpurea* Ger. *Capnos* Lob. *Herba melancholifuga* Cat. Altd. **Fumitory.**

J. B.

Guſtu tota eſt amaro, *radice* mediocriter craſsâ, albâ, fibroſâ modicè. *Caulis* nunc unus, nunc plures, brachiati, anguloſi, inanes, glabri, colore partim purpurante, partim in albo virente. *Folia* ima ex longis pediculis, latiuſculis & anguloſis, tenuiter diſſecta ad *Umbellatarum* ferè modum, glauca, alternatim caulibus adnata. *Flores* congeſti in ſpicam, quæ non è folii ala oritur, ſed ex adverſâ caulis parte, tenues, oblongi; quos ſi curioſè contempleris quatuor *petalis* ſingulos conſtare deprehendes. Superius & majus in tres partes dividitur, ſcil. in ſupremam, quæ in apicem rotundum terminatur, & inferiori floris petalo opponitur veluti labium alterum, paritérque in medio eminente viridi lineâ inſignis eſt, & laterales duas, quæ ſtamina aliquot apicibus luteis donata continent. Petalum inferius, cui pars ſumma ſuperioris (ut dixi) reſpondet, anguſtum eſt, & longum, ſumma parte in rotundum dilatatur, cochleare figurâ ſuâ referens. Petala duo lateralia exigua ſunt & brevia, in acutum deſinentia. Singulis floſculis ſingula ſuccedunt ſemina, ſubrotunda, cranio ſimilia.

In ſatis & aggeribus terrenis frequens eſt. *Locus.*

A. 2. *Fumaria major ſcandens flore pallidiore. Fumaria altera* Cæſ.

Hæc omnibus ſuis partibus major eſt quàm præcedens. *Flos* ei ſpecioſior, coloris incarnati uem vocant, media parte ſeu labello ſaturatiùs rubente: Sapor etiam plantæ quam illius crior.

Foliorum pediculis vicinas ſtirpes apprehendit, eodem ferè modo quo Naſturtium Indicum, aliàs umi provolvitur. Hoc autem ei cum præcedente commune eſt, ut ab aliis obſervatum. Ego equidem in hac primùm ſpecie qualitatem illam animadverti, Jacobo Boberto monente; cui etiam præcipuè & præ aliis convenit.

In ſatis, vineis & hortis unà cum præcedente reperitur. *Locus.*

Hanc eſſe puto Fumariam alteram *Cæſ.* longioribus cauliculis; rarioribus foliis, flore candicante, cui purpureum quid ineſt; oritúrque magis in ~~parietibus & circa maceries, cùm altera in arvis magis~~ proveniat; quam C. Bauhinus Fumariæ neſcio cujus viticulis & capreolis plantis vicinis adhærentis ynonymam facit.

Aliam adhuc Fumariæ vulgaris varietatem foliis tenuiſſimis, flore albo circa Monſpelium reperiri autor eſt C. B. & confirmat D. Botan. Magnol, quem conſule.

Eadem præcedenti videtur.

Fumaria minor folio oblongo capillaceo C. B. *Capnos Cretica* Cluſ. *Fumaria major Cretica* Park. *Fum. altera tenuior Syriaca* Cam?

Cluſ.

Ex ſemine Creta allato Cluſio natum eſt hoc genus, Fumariâ vulgari majus, nec minus ſucculentos habens cauliculos, anguloſos, teneros, procumbentes: *folia* minutim inciſa, & capillacea ut iſpanica, ſed duriora. *Flores* confertim in oblongiuſcula ſpica naſcuntur, extremis ramis, vulgaris floribus candidiores, deorſum ſpectantes extremam vireſcentem partem occupante fuſcâ aculâ. Illis ſuccedit ſemen ut in vulgari, quod maturum facilè decidit. *Radix* tenuis, flaveſcens. Annua eſt ut vulgaris, & Junio Julióque floret.

Fumariam noſtram majorem ſcandentem deſcribere videtur: omnes enim notæ conveniunt; oinde hanc ab illa non ſeparandam arbitramur.

Fumaria purgat bilem & humores aduſtos, verùm magnâ doſi exhibita. Sto cum illis (inquit . Hofmannus) qui aiunt mentem Meſue & Avicennæ eſſe, ſuccum quidem dari debere ab ℥v. xi, decoctum autem ad xv, pulverem à iiij ad v. Hinc clarum & purum efficit ſanguinem. oſtrates verno tempore herbam ipſam in ſero lactis decoquunt & decoctum propinant ad ſanguim depurandum. Hinc etiam mirè prodeſt morbis omnibus humores prædictos [bilioſos & ſeroſos] quentibus, ut Lepræ, Scabiei, Pruritui, impetigini, ſerpigini & ſimilibus cutis vitiis; aiunt & Lui enereæ. *Vires.*

Diuretica eſt ut & ſudorifica. Ideò datur aqua Fum. in Lue Venerea, & in peſte cum Theca.

Obſtructiones hepatis reſerat, pérque urinam icterum ducit. Conſerva, inquit C. Hofmannus, ud me in magna æſtimatione eſt ad expediendas viſcerum obſtructiones, poſt univerſi purganem.

Succus ejus vel aqua deſtillata oculis indita caliginem eorum diſcutere creduntur; hinc ntæ nomen, quod claritatem faciat inunctis oculis delachrymationémque ceu fumus. *Plin.*

Eſſentia Fumariæ, itidem ſuccus ejuſdem, cum ſero lactis in Melancholia per aliquot dies umi poteſt. Ob Sal etenim volatile quod continet diuturnam non ſuſtinet coctionem. *D. Soame* Dol. Lib. 1. C. 9. S. 15.

ium

3. *Fumaria m*ius*r ſive tenuifolia ſurrecta* J. B. *minor tenuifolia* C. B. *Capnos tenuifolia* Cluſ. Lob. *F. minor ſive tenuifolia* Park. *Fum. tenuifolia* Park.

Radice eſt tenui, ſimplici, alba, rectâ deſcendente, paucis & brevibus ad latera fibrillis donatâ, ſapore amaro & linguam excalefaciente. *Cauliculi* indè exeunt plures, medio reliquis firmiore & majore, dodrantali, ſtriato, concavo, ad intervalla *foliis* alternatim naſcentibus veſtito, è quorum alis ramuli exeunt. In ſummis caulibus & ramulis *flores* in ſpicas breves denſáſque compacti, viſu pulcherrimi colorum varietate. *Floſculi* ſingulares (qui non omnes pariter aperiuntur, ſeriùs enim ſummi, citiùs imi) breves, hiantes, ſupremo foliolo coloris purpuraſcentis carnei, mucrone cucullato, ex luteo viridantes; foliolo gemello ſubjecto, cæteroquin albo, mucrone atro-purpureo; imum locum obtinet ſubtenſum foliolum, fili inſtar tenue, coloris carnei. Singulis floſculis ſingula innaſcuntur *ſemina*, majuſcula, compreſſa, ad Lini ſemina quadantenus accedentia, lævia & ſplendida. *Folia* minora & tenuiùs diſſecta quàm in reliquis Fumariis, velut Rutæ ſylveſtris minimæ, aut Chamæmeli : quæ è radice exeunt longis inſident pediculis, ſegmentis autem ſunt brevioribus; quæ caules occupant breviores habent pediculos, ſegmenta longiora. Tum caules tum folia glauca ſunt & incana, glauco quodam velut polline aſperſa. In foliis nullus aut admodum levis mihi guſtanti ſentitur amaror.

Locus. In arvis inter ſegetes propè Olbiam Gallo-provinciæ oppidum ſpontaneam obſervavimus. Invenitur autem pleriſque Hiſpaniæ regionibus, in arvorum marginibus & juxta vias ac ſemitas, referente Cluſio, qui nonnullis etiam Galliæ Narbonenſis locis obſervare ſe meminit. Æſtate floret.

Planta quam deſcripſimus, quámque Cluſius & Lobelius intelligunt titulis ſuperiùs allatis D. Magnol atque etiam nobis eadem videtur cum Fumaria tenuifolia compreſſo ſemine, Lini inſtar *Hort. Blæſ.* quicquid repugnet D. Moriſonus : Nam & Lobelius ſemen compreſſum ei tribuit, & Cluſius in icone ſua hujuſmodi ſemen appinxit, & D. Magnol ſe cum ſemine Lini legiſſe aſſerit. Certè planta quam nos in Gallo-provincia invenimus huic tam ſimilis erat quàm ovum ovo; quamvis in viretis noſtris ſata (ut rectè Lobelius) caducis & procumbentibus cauliculis oriatur.

LIBRI NONI

PARS SECUNDA.

De Plantis Umbelliferis.

UMBELLIFERÆ dicuntur hoc genus plantæ, quia earum pleræque flores geſtant in Umbellæ ſeu Corymbi ſpeciem diſpoſitos. Quid autem Umbella in Phytologia ſignificet Libro primo, qui eſt de Plantis in Genere explicuimus.

Hujus quidem generis ſpecies omnes flores in caulis & ramorum faſtigiis coacervatos geſtant, non tamen ſemper in Umbellæ formam diſpoſitos. Notæ ergo Umbellatarum certiores & characteriſticæ, quæ omnibus in univerſum & ſolis conveniunt, ſunt Flores pentapetali & ad ſingulos bina ſemina nuda ſimul juncta.

Cùm autem in unaquaque Plantarum tribu genera intermedia ſeu ſubalterna rectè conſtituere, & notis ſuis characteriſticis definire perdifficile ſit, tum in Umbelliferarum longè difficillimum, ob tres præcipuè rationes; nimirum, 1. Ob ſpecierum multitudinem : 2. Ob plurimarum etiam ſimilitudinem : 3. Ob nominum confuſionem & ſignificationem incertam. Cùm enim veteres hoc genus plantas tanquam ſatis notas & familiares breviter deſcripſerint, paucis & generalibus notis additis, Recentiores pro cujuſque captu alii aliis, & non raro diverſiſſimis plantis eadem nomina accommodârunt. Hinc in Seſelios v. g. Libanotidis, Panacis, Dauci, Liguſtici tot ferè ſententiæ ſunt quot capita.

Præterea in hoc genere manifeſtè oſtenditur, notas à ſeminis formâ ſumptas non ſemper optimos eſſe generum indices, neque quæ ſeminis formâ conveniunt vel differunt genere pariter convenire vel differre : ſiquidem in genere Cumini datur aliqua ſpecies hirſuto & hiſpido ſemine, quæ in aliis omnibus partibus & accidentibus, figurâ, colore, odore, ſapore, &c. cum vulgari Cumino ſemine ſtriato lævi convenit. Quis Siſarum à Paſtinaca latifolia quacum in omnibus partibus tam exactè convenit, ut vix Ovum ovo ſimilius ſit; Quis itidem Sium ſeu Paſtinacam aquaticam eidem foliis odore & ſapore ſimillimum, non potiùs cum Paſtinaca dicta conjungendas ſtatueret, quam ob ſolam ſeminum in formâ externâ diſſimilitudinem diſtrahendas & procul à ſe invicem removendas.

N. Plantas umbelliferas utplurimum calidas eſſe. Annotavit D. Palmer.

Plantæ Umbelliferæ ſunt vel folio

- *Compoſito*, pinnato aut triangulato; hæ autem Seminibus vel
  - *Latis*, planis & compreſſis ſeu foliaceis; foliis
    - *Latiſſimis*; flore
      - *Albo*, petalis cordatis, radice lignoſiore: SPHONDYLIUM.
      - *Pallidè luteo*, foliis
        - *Minus ramoſis* & propemodum pinnatis, ſemine minore, radice carnoſa, eſculenta; PASTINACA LATIFOLIA.
        - *Ramoſioribus*, radice minus carnoſa, ſuccifera; PANAX HERACLEUM.
    - *Paulò anguſtioribus*,
      - *Pinnatis*, ſeminis margine
        - *Plano* & *æquali*; TORDYLIUM *ſpurium*,
        - *Granulato* ſeu criſpo: TORDYLIUM *genuinum*.
      - *Ramoſis*, Petroſelini aut Apii; OREOSELINUM.
    - *In lacinias anguſtas*, Carotæ, Cicutæ aut Saxifragæ pratenſis diviſas
      - *Succo lacteo turgidæ*; THYSSELINUM.
      - *Succo limpido* foliis
        - *Cicutæ*; APIUM *Cicutæ foliis*.
        - *Saxifragæ pratenſis*; DAUCUS *Alſaticus*.
        - *Cari*; CARVIFOLIA.
    - *In tenues lacinias Fœniculi æmulas diſſectis*, ſemine
      - *Minore*, foliis Fœniculaceis
        - *In ſegmenta longiora & capillacea diviſis*, radice annua; ANETHUM.
        - *In ſegmenta paulò latiora* tripartito diviſis & ſubdiviſis, radice perenni; PEUCEDANUM.
      - *Magno, oblongo*;
        - *In medio tumidiore*, alâ foliaceâ ſinuoſa in ſummo bifidâ cinctâ, colore albente; ſapore acri: THAPSIA.
        - *Compreſſiore*, per maturitatem nigro, caulis medullâ fungoſâ, igni concipiendo idoneâ: FERULA.
  - *Tumidioribus*; vide Tabulam ſequentem.
- *Integro* aut *laciniato* duntaxat.

SECTIO PRIMA.

De Umbelliferis ſemine lato & compreſſo ſeu foliaceo, aut etiam ala foliacea cincto.

CAP. I.

De Sphondylio.

SPHONDYLIUM, Σφονδύλιον, dictum fortaſſe ob odoris gravitatem à Sphondyle inſecti genere odoris gravis. *Pena.* Marcellus Sphondylium à ſpondylorum in ſpina dorſi, & phalangii ejuſdem nominis forma dictum exiſtimat: ſiquidem rotunditate duo hæc inter ſe ſimilia ſunt, & ambo perviam cavitatem habent, qua muliebrium fuſorum verticillis ſimilia ſunt. Ego nullam hìc ſimilitudinem video.

Notæ hujus characteriſticæ ſunt folia in hoc genere latiſſima, flores albi, cordati.

A. 1. *Sphondylium* Ger. *vulgare* Park. *vulgare hirſutum* C. B. *Sphondylium quibuſdam ſive Branca urſina Germanica* J. B. **Cow-Parſnep.**

Radice nititur alba, ſimplici, altè in terram deſcendente, ſapore dulci & nonnihil acri, medullâ ſeu nervo intus grandi, lento & tenaci. J. Bauhinus ſaporem fervidum & ſubamarum linguam vellicantem ei attribuit. *Folia* à radice orta longis pediculis hirſutis inſident, duabus pinnarum conjugationibus compoſita, cum impari in extremo in tres lacinias profundè diviſo: ſingulæ etiam alæ latæ ſunt, laciniatæ, & per margines crenatæ: Folia autem brevi utrinque lanugine pubeſcunt; quæque in caule ſunt, iis quæ à radice non multùm diſſimilia, origine latâ membranoſâ turgidâ caulem & ramulum è ſinu ſuo egreſſum amplectuntur. *Caulis* ſimplex bicubitalis, teres, ſtriatus, ſtriis minùs eminentibus quàm in Paſtinaca, intus concavus, villis rigidiuſculis hirſutus, ab imo ſtatim ramoſus, foliis per intervalla longiora quàm in Paſtinaca cinctus, è quorum pariter ſinubus ramuli exeunt. Caulis ad internodia nonnihil reflectitur, ſecus quàm in Paſtinaca latifolia. *Flores* in umbellas ſummos caules & ramulos terminantes digeſti, albi, quàm Paſtinacæ majores, pentapetali petalis bifidis & velut cornutis. Nulla in hac exortum umbellæ totalis aut partialium circumſtant foliola: Semen foliaceum, pallidiùs quàm Paſtinacæ.

Locus. In humidioribus pratis, paſcuis & agrorum marginibus, & propè rivulos abundè oritur.

Vires. Quas Dioſcorides & Plinius Sphondylio vires aſſcribunt, non videntur huic plantæ convenire, unde meritò ambigitur, an hæc ſit verum & genuinum Antiquorum Sphondylium, quamvis, deſcriptio Sphondylii apud Dioſcoridem ei non ineptè quadret.

Radix, autore Trago, valet ad emolliendos & deprimendos tumores, præſertim verò matricis, epatis & lienis. Succum herbæ expreſſum unguentis emollientibus Chirurgi admiſcent.

Fuchſius hujus radicem eandem habere cum Acanthi veri radice facultatem vult, nimirum exſiccatoriam & leviter inciſoriam. Ab Acanthi veri viribus longiſſimè diſtare placet Geſnero: ſuffragatur C. Hofmannus.

Schroderus quinque herbis emollientibus Sphondylium accenſet, & uſum præcipuum externum eſſe ſcribit in clyſteribus aliíſque paregoricis quarumcunque formularum, & ut plurimum in cataplaſmatis.

Poloni & Lituani ex Sphondylii foliis & ſemine cum aqua, addito fermento, potionem coquere feruntur, *Parſt* dictam, quæ pauperibus ſit loco cereviſiæ, ſi Dodonæus vera recenſet.

Semen hujus plantæ, ni fallor, quam Paſtinacæ ſylveſtris appellatione inſigniunt egregium eſt in Hyſterico paroxyſmo. *D. Willis* è Jo. Anglico.

Gratus cibus ſunt Sphondylii folia cuniculis.

A. 2. *Sphondylium majus aliud laciniatis foliis* Park. *Sphond. hirſutum foliis anguſtioribus* C. B. **Jagged Cow-Parſnep.** *An Sphondylium criſpum* J. B. Tab?

A vulgari foliis ſolùm differt: nam cum vulgare foliis ſit amplis, plerunque ex quinque partibus, latis, ſubrotundis compoſitis, hoc folium habet in lacinias oblongas, anguſtas, acuminatas, háſque in alias, inordinatè tamen, diviſas, & per marginem crenatas.

Locus. Hoc in pratis Alpinis Rhæticis obſervavit C. Bauhinus: in Salopia Angliæ invenit *D. Bowles*, referente Parkinſono. Londino miſſum in horto noſtro Cantabrigiæ aluimus; unde acceperunt Londinenſes neſcimus.

Præcedentis varietas potiùs eſſe videtur quàm ſpecies diſtincta; natura in multis hoc modo ludente.

* 3. *Sphondylium Alpinum parvum* C. B. Park. J. B.

C. B. prod.

Caulis huic pedalis, qui in ſummo in alterum ramulum triuncialem dividitur; quem *folia* cingunt pallidè virentia, longis pediculis donata, quæ in partes tres, vel etiam quinque, alias ſubrotundas, lias acutás, per marginem crenatas & hirſutas dividuntur. Umbella *floſculis* candidis, latis tamen, ummo cauli inſidet, quibus *ſemen* planum, latum ac tenue ſuccedit. Tota planta leviſſimis pilis ubeſcit.

Ex Auſtriæ Alpibus C. Bauhino miſſum fuit. *Locus.*

* 4. *Sphondylium Alpinum glabrum* C. B. Park. J. B.

C. B. prod.

Radice eſt craſsâ, eâque albâ: *Caule* bicubitali geniculato: *foliis* ficulneis, glabris, (quæ abſque ediculo palmum longa, duas [uncias] lata ſunt) communiter tripartitis, ſed non uſque ad pedi- ulum diviſis, per margines crenatis, quorum inferiora pediculis palmaribus, hiſpidis & ſubaſperis onantur. Caulis ſummo umbella *floſculorum* candidorum, ſed quàm in reliquis ſpeciebus mino- m, inſidet. *Semen* ſuccedit ſubrotundum, planum, cujus ſummitati apex infigitur.

In monte Waſſerfall obſervavit C. Bauhinus. *Locus.*

* 5. *Sphondylium majus ſive Panax Heracleum quibuſdam* J. B. *Pan. Heracleum verum, ficulneo folio* Park. *Pan. Sphondylii folio, ſive Heracleum* C. B. *Panax Heracleum* Ger. **Hercules his All-heal.**

J. B.

Procera eſt herba, *caule* bicubitali & altiore, canaliculato, quem laxus utriculi inſtar complecti- *foliorum* pediculus: ſunt ea verò duorum circiter palmorum longitudine, paríque latitudine, cir- mſcriptione ferè rotunda, niſi quinque aut ſex laciniis rotunditas interrumperetur, ſerrata, mi- s aſpera, minúſque hirſuta quàm Sphondylii noſtratis. *Flores*, veluti in Angelica, utriculo com- ehenduntur, quo diſrupto in umbellam explicantur latam *florum* alborum, cordatorum; quos ex- iunt *ſemina* noſtratis Sphondylii, niſi eſſent paulò majora, plana itidem ut illa, duplicia, alba, is quatuor ſtriis nigricantibus, interna facie duabus donata, guſtu acri & aromatico, non tamen undo.

idetur à Sphondylio vulgari in eo potiſſimùm differre, quòd ſpecioſior & major, quodque folia integra ineat.

Magna eſt apud Botanicos confuſio de hac herba. Lobelius alibi eam floribus luteis eſſe ſcribit: alibi, in lgii hortis flores albos promere.

Cap. II.

De Paſtinaca latifolia.

PAſtinaca, Σταφυλῖνος, à paſcendo dicta videtur, nam radices ejus cibus ſunt vulgaris, quæ corpus abundè alunt ſaginántque. Turnebus autem in Adverſar. lib. 8. cap. 23. ex eo dici putat *quòd referat & quaſi habeat paſtinum*, quomodo vocatur inſtrumentum quo vineæ fodiun- *Voſſ. Etymolog.*

Staphylinus (inquit C. Bauhinus) fortè à colore uvæ nigricantis dicitur, cujus coloris unius radix Sunt qui à ſimilitudine radicis Bryoniæ.

Paſtinacæ latifoliæ notæ genericæ ſunt Radices carnoſæ eſculentæ, flores lutei, folia pinnata poti- quàm triangulata.

Elaphoboſcum dicitur hæc herba, quoniam fama eſt hoc pabulo cervos reſiſtere ſerpentibus.

Ex Dioſcoridis, Plinii, Galeni & Columellæ de Siſere verbis colligere conatur Columna hanc ntam Antiquorum Siſer eſſe abſque dubio ullo. Radicem namque Paſtinacæ ſativæ ſimilem for- & ſapore, verùm amariore atque odoratiore, omnéſque Paſtinacæ generi adſcripſiſſe, atque Pa- acam vulgarem ſive domeſticam appellâſſe. In hac radice nervum ineſſe longitudine, qui matur poſtquam elixata fuerit radix, non ſolùm dulcedinis cauſâ, ſed quia tenerior ſit pars re- ua exterior, cibóque aptior atque gratior. Hoc & in Paſtinaca ſativa vulgari, & in Rhaphano ſpici, præſertim cùm radices ſint benè adultæ, duriorem enim tunc continere nervum, cibo in- um. Reliqua apud Autorem vide.

A. 1. *Paſtinaca ſylveſtris latifolia* C. B. *latifolia ſylveſtris* Park. Ger. *Germanica ſylveſtris, quibuſdam Elaphoboſcum* J. B. **Wild Parſnep.**

Radice nititur alba, ſimplici, fibras aliquot majúſculas è lateribus emittente, odore & ſapore Pa- acæ ſativæ, à qua non aliter quàm cultu nobis differre videtur, inquit J. Bauhinus. *Caule* aſſur- ſimplici bicubitali aut tricubitali, erecto, rigido, ſtriato, craſſitie pollicari aut majore, brevi lagine hirſuto, intus concavo, ramoſo, *Foliis* per intervalla alternatim poſitis veſtito, Paſtinacæ væ ſimilibus, verùm minoribus obſcuriùs virentibus, & in apricis interdum lanuginoſis præſertim quæ è radice exeunt. Ab imo caule ad ſummum uſque ex alis foliorum egrediuntur ramuli *umbellas* florum ſuſtinentes, minores quàm quæ medio cauli inſidet. *Flores* exigui ſunt, flavi, pentapetali, reflexi, quibus ſuccedunt *ſemina* Paſtinacæ ſativæ ſimilia. Exortum radiorum umbellam totalem componentium nulla circumſtant foliola, ut neque umbellas partiales. *Folia* componuntur ex pluribus alarum conjugationibus, & alæ inferiores ex aliquot pinnulis ſeu lobis circum oras dentatis, & in acutos apices exeuntibus.

A. 2. *Paſtinaca latifolia ſativa* Ger. Park. C. B. *ſativa latifolia Germanica, luteo flore* J. B.
Common Garden or manured Parſnep.

J. B.

Culinis notiſſimæ Paſtinacæ hujus *radices* ſingulares ſunt, longæ, turbinatæ, craſſæ & carnoſæ, minùs tamen quàm Carotæ, albæ, in medio nervo duro donatæ, magis grato quàm Siſarum ſapore. Ab his *caulis* ſurgit bicubitalis & procerior, firmus, ſtriatus, inanis, multis alis concavus. *Folia* Pimpinellæ majori non ineptè compares, ſed multis numeris majora, atro-virentia, hirſuta, ſapore grato & aromatico quoque. *Flores* in ampla umbella lutei, quorum ſinguli quinque foliolis reflexis umbilicum medium viridantem circumſtantibus conſtant. *Semen* latum, compreſſum & foliaceum.

Locus. In hortis colitur. Aiunt ex ſemine ſylveſtris iterata ſatione in ſolo pingui & opulento ſativam fieri, quemadmodum ex Staphylino ſeu Carota ſylveſtri Carotam ſativam. Quod ſi ità ſit, non differt Staphylinus ſylveſtris ſpecie à ſativo.

Uſus. Radices hujus dulces ſunt & palato gratiſſimæ, multum nutriunt, & corpus pinguefaciunt præ Rapis aut Carotis, unde & Venerem excitant: flatulenti quoque aliquid obtinent. Eduntur coctæ cum butyro conditæ, Quadrageſimali tempore, tunc enim ſucco per hyemen concocto maximè dulceſcunt & tum ſaporis tum ſalubritatis gratia præcipuè expetuntur; nec enim adeo commendabiles ſunt antequam frigoris inſultum ſenſerint.

Refert Cæſalpinus ex his radicibus cum Saccharo Electuarium confici ad vires recreandas convaleſcentibus & puerperis, communiſſimum ruſticorum remedium: appetentiam quoque præſtare.

Incidendi, attenuandi, detergendi, obſtructiones aperiendi facultatem ineſſe ſapor odórque demonſtrant. *J. B.*

Dodonæus ſemen calidius & ſiccius eſſe, urinam movere & flatus diſcutere aſſerit.

Qui hyeme colligunt radices (inquit J. Bauhinus) caveant à Cicuta vel Cicutaria. Dum ſum Montbelgardi vidi duas familias in quibus qui decepti edebant pro Paſtinaca pænè extincti erant, ſed ſublevati vomitu, Theriaca & Saxonico pulvere, itémque purgantibus ſalvi evaſerunt.

At noſtrates aſſerunt Paſtinacas ipſas vetuſtiores & annoſas delirium & inſaniam inducere, unde & eas **Madneps**, id eſt, Paſtinacas inſanas vocant.

Agriopaſtinaca Cretenſium V. Petroſelinum Creticum C. B. *in capite de Apio.*

CAP. III.

De Panace Herculeo.

PAnax quaſi πᾶν ἄκος, omnibus remedium afferens. Plin. lib. 25. c. 4. Panaces ipſo nomine omnium morborum remedia promittit. Theophraſt. Hiſt. lib. 9. cap. 12. quatuor genera proponit, Syriacum, Chironeum, Æſculapeium & Herculanum. Cæterùm Panacis Heraclei dicti, de quo agimus, notæ ſunt folia lata Paſtinacæ, verùm magis compoſita ſeu ramoſa, flores lutei, radix gummifera ſeu ſuccifera. Hæc planta Dodonæo aliiſque ipſiſſimum Panaces Syriacum Veterum habetur.

Panax Herculeum majus Ger. *Panax Paſtinacæ folio, an Syriacum Theophraſti?* C. B. *item Panax coſtinum* ejuſdem *ex ſententia fratris & noſtra. Pan. Heracleum alterum, ſive peregrinum, Dodonæi* Park. *itémque Panax coſtinum ſeu Pſeudocoſtus Matthioli* ejuſdem. *Sphondylio vel potiùs Paſtinacæ Germanicæ affinis Panax vel Pſeudocoſtus flore luteo* J. B.

J. B.

Foliis viget interdum ſeſquicubitalis longitudinis, latitudinis cubitalis, aſperis, hirſutis, atro-virentibus cum nitore quodam, in alas diviſis ex adverſo ſitas, eáſque rurſus pinnatim ſubdiviſas in folia Paſtinacæ Germanicæ foliis ſimilia, ſerrata, tres, quatuórve uncias longa, binas lata, in obtuſum mucronem deſinentia, pediculo admodum hirto & aſpero. *Caules* aliquot cubitorum, brachiati: *Umbellæ* inæqualis longitudinis muſcariis Peucedani in morem conſtant *florum* luteorum. *Semina* majora quàm Paſtinacæ Germanicæ, Sphondylii ſeminibus paria, compreſſa, lata, fimbriam albam habentia, cùm in medio nigricent, acria & linguam mordicantia.

Locus. In Sicilia non longè à Caſtello *Puzallu* ſponte natam obſervavimus hanc plantam.

Ex hujus vulnerato, præſertim circa radicem, caule ſuccus æſtivis menſibus manat, Opopanaci ſimilis, ſponte concreſcens, odoris quidem exigui, ſed guſtu excalfaciens: idque æſtate fervida etiam in Belgio. Ex ſemine in Opopanacis grumis reperto hæc primùm in Belgio enata ſtirps eſt. *Dod.* Hinc, & rectè quidem, colligit Dodonæus plantam hanc ipſiſſimum eſſe Panaces Syriacum

Veterum. Idem confirmat * Paulus Boccone his verbis, E caule hujus plantæ inciſo extillat gummi quoddam flavicans, quod Balſami ſpecies eſt, ad omne genus vulnera & plagas ſanandas, expe- ientia teſte, longè utiliſſimum, ſi formâ emplaſtri parti affectæ applicetur. Gummi autem quod ex hac planta emanat genuinum Antiquorum Opopanax cenſendum eſt, quandoquidem ex omnibus Panacis ſpeciebus in Europa hucuſque cognitis nulla obſervatur quæ ſimilem reddit ſuccum. Quin affirmat idem Paulus Boccone, Panax iſthoc ſemine hirſuto Siculum [quamvis non in Sici- tantùm ſed etiam circa Monſpelium in Gallia Narbonenſi oritur] Panaci Syriaco è quo Opopanax elicitur, idem prorſus eſſe, cum utrumque primò tria edat folia, poſtea in quinque diviſa. Ex Adverſariis D. *Tancredi Robinſon.*

** Journal des Scavans, An. 1676. M. Jan.*

Locus.

Oritur etiam cum Libanotide Cachryophora in elato colle prope molendinum dictum juxta fluvium *la Mauſſou. Botan. Monſp.*

Vires:

Præſtant (ut referunt qui important) Pſeudocoſti radices ad omnes cerebri & nervorum frigidos affectus, ad pectoris vitia, & ad ventriculi cruciatus, & viſcerum omnium obſtructiones, & ad renum, veſicæ & uteri morbos. Ideóque auxiliantur diutino capitis dolore affectis, vertiginoſis, comitialibus, ſtupidis, veternoſis, convulſis, reſolutis, aſthmaticis, tuſſientibus, ictericis & hydropicis. Eædem flatus pellunt, vermes necant, urinam ducunt, calculos ejiciunt, menſes & partus cient. Infunduntur earundem decocta ad coli cruciatus, & coxendicum dolores. *J. B. è Matth.*

Cæterùm Opopanax (quem hujus plantæ ſuccum concretum eſſe non eſt cur Dodonæo fidem denegemus) emollit, digerit, flatus diſcutit, purgat pituitam craſſam & lentam à partibus remotis, cerebro, nervis, ſenſoriis, juncturis, thorace: Uvulæ delapſæ opitulatur (ſuffitu intus immiſſo) *Schrod.*

Signa bonitatis ſunt color extus flavus, intus albus aut ſubflavus; ſapor valdè amarus, odor gravis, conſiſtentia pinguis, facilè in aqua ſolubilis, levis, tenera, friabilis, &c.

CAP. IV.

De Vmbelliferis foliis latis quidem Paſtinacæ, verùm quàm illius minoribus, pinnatis, ſeminis margine non granulato, ſeu Tordyliis ſpuriis.

Tordylium (inquit * Jo. Bodæus à Stapel) nomen impoſitum, quòd ſemen ferat copioſum, circinatum quaſi toreumatis elaboratum, orbiculatum, compreſſum, geminíſque valvulis conflatum, clypeoli ſpeciem referens. Notæ ejus ſunt folia Paſtinacæ æmula ſed minora, radix tenuis non carnoſa; Semina plana non granulata ad margines.

** Comment. in Theophr. Hiſt. l. 9. c. 15.*

1. *Caucalis major, ſemine minùs pulchro, hirſuto* J. B. *Seſeli creticum majus* C. B. Ger. *Seſ. Cret. ſive Tordylium majus* Park. *An Caucalis Luſitanica* Alpin. exot?

J. B.

Duorum cubitorum altitudinem ferè *caulis* aſſequitur, hirſutus, ſtriatus, inanis, in ramos diviſus. *Folia* prima ſubrotunda, ſimilia quodammodo Elaphoboſci, ſed minora, ſerrata, hirſuta, alia longiora, breviora alia: Umbellæ parvæ, *flores* parvi quoque, albi, quorum floſculi externi quædam habent foliola majora, bipartita. *Semina* peltata Caucalidis Syriacæ, ſed multò minora, hirſuta, umbone rubente, fimbriâ albâ, ſapore aromatico.

In hortulo noſtro Cantabrigiæ aliquot annos aluimus. Semine maturo perit, eóque deciduo ſe renovat. J. Bauhinus invenit ſponte naſcens & florens menſe Maio in Sabaudia propè *Commou*, non longè à S. Mauritio, itinere Genevâ Lugdunum.

Locus.

Hæc planta in multis à præcedente differt, ut v. g. ſeminis fimbriâ planâ ſeu æquali, non criſpâ ſeu granulatâ ut in illa.

Quam Cantabrigiæ aluimus planta ad nos miſſa eſt Londino *Caucalidis Hiſpanicæ* nomine. Semen autem non erat, (quantum meminimus) hirſutum, prout illud deſcribit J. Bauhinus, proinde fortè hæc diverſa eſt ſpecies, & quam depingit Alpinus Caucalidis Luſitanicæ titulo.

2. *Tordylium majus alterum luteum* λειόκαρπον Col. *Seſeli Creticum fructu majore* C. B. *Seſeli Creticum majus luteum* Park.

Col.

Hujus *radix* parva eſt reſpectu plantæ, fibroſa, candicans, dura, ſapore inter Paſtinacam & Eryngium dulci, aromatico. *Folia* congeneribus affinia, verùm plantæ congeneri purpureo flore ſimiliora, majora & læviora, guſtu parùm acria. *Caulem* habet parem, ab imo alis diviſum, tenuem, teretem, ſtriatum, parùm hirſutum, circa imum purpurantem, ſicut foliorum petioli. Folia binis tantùm lobis dividuntur aut ternis circa ſummum. *Flores* lutei Anethi in magna umbella, nullis habentes barbulas magnitudine dependentes, ut in aliis. *Fructus* edit cartilagineos, latos, magnos, compreſſos, aliis majores, virentes: at cùm proficiuntur limbo externo & umbilico candicantes, nec hirſutos ſed læves, parum vel nihil extuberante limbo, ruffâque lineâ umbilicum dividente; ſummo Thlaſpeos fructûs modo infractos, ad cordis figuram accedentes, apices inde exerentes, habentes in umbilico ſingula ſemina, compreſſa, ovali effigie.

Maio floret & perficitur.

Hoc genus in horto cultum duntaxat vidit F. Columna. Fructûs virentis ſapor acrior, dulcis, rùm naribus & cerebro in mandendo ingratus, gravi aromatico guſtu.

3. *Caucalis major Cluſio* J. B. Ger. emac. *maxima* Park. *maxima, Sphondylii aculeato ſemine* C. B.

Cluſ.

Caucalis hæc omnium maxima Cluſii multos à radice producit *ſtolones*, rectos, bicubitales & tricubitales, interdum etiam 4 cubitorum altitudinem attingentes, ſtriatos, intus cavos, geniculis interceptos, & in plures ramos diviſos, ſub quibus latâ ſede adnaſcuntur magna alatáque *folia*, in ambitu inciſa & ſerrata inſtar foliorum Angelicæ, ex atro virentia. Summis ramis adnaſcuntur umbellæ candicantium *florum*, ſubtus nonnihil purpuraſcentium & ad carneum colorem accedentium: quibus ſuccedunt lata *ſemina*, ferè ut in Sphondylio vulgari, ſubhirſuta, & ſummo mucrone bifida aculeatáque inſtar ſpinarum. *Radicem* habet albam, duram, lignoſam, raris fibris præditam.

Locus. Menſe Septembri ſata illico emergit, viridíſque permanet tota hyeme, quam commodè ferre poteſt: Subſequentis anni Junio flores, maturum ſemen ſub exitum Julii & Auguſto producit, quo ad maturitatem perducto perit.

CAP. V.

De Umbelliferis latis Paſtinacæ foliis, ſemine fimbriâ granulatâ aut criſpâ cincto, ſeu de Tordyliis.

1. *Caucalis Syriaca cum maximo ſemine* J. B. *Gingidium latifolium* Ger. *latifolium Syriacum* Park. *foliis Paſtinacæ latifoliæ* C. B.

J. B.

PLantula eſt bipalmaris & major, *radice* ſimplice, tenui, alba: *Coliculus* hirſutus, ſtriatus, atrovirens, tortuoſus: *Folia* Bauciæ ſive Paſtinacæ Germanicæ, alata, rotundiora, & foliis ſingularibus conflata, plerunque ternis vel quinis, craſſiuſcula, crenata, hirſuta, ſubaſpera: Floſculi albicantes, apiculis ſaturatâ purpurâ tinctis, umbellatim quidem, ſed ſparſim diſpoſiti, longis foliorum ſegmentis protenſis obvallantur, odore nullo excellente: quibus etiam nondum delapſis præcoci ortu ſuccreſcunt *ſemina* ſimul juncta, multa, incana, villoſa, compreſſa, per maturitatem pulchrè peltata, duplicia, multò majora, etiam triplo vel quadruplo, quàm ſequentium duorum, quibus ſimilia, criſpâ albâque fimbriâ umbonem cinericeum circundante: (In iis lineæ duæ, nonnihil nigricantes, quales ferè Sphondylio vulgari:) Saporis aromatici.

Locus. Rauwolfius hujus ſemen ex Syria allatum J. Bauhino communicavit.

Hujus umbella flore delapſo in ſe convoluta & clauſa cernitur Paſtinacæ tenuifoliæ aut Gingidii in modum.

2. *Tordylium ſive Seſeli Creticum minus* Park. *Seſeli Creticum minus* C. B. Ger. *Caucalis minor pulchro ſemine, ſive Bellonii* J. B.

J. B.

Tenuem, ligneſcentem, albam *radicem* demittit & ſimplicem: *caulem* habet pedalem aut majorem, ſtriatum, hirſutum: *folia* per conjugationes longo pediculo adnexa, ſubrotunda, ſerrata, aſpera & piloſa, minora quàm *Caucalidis majoris, ſemine minùs pulchro hirſuto*; quibus penitus ſimilia etiam ſunt ea quæ ramorum divaricationi adnaſcuntur, utcunque minora, nihílque cum ſuperioribus Caucalidis majoris foliis habent ſimile. *Flores* in umbellam digeſti, ſimiles, candidi, quorum etiam floſculi exteriores majora habent bipartita folia: peltata *ſemina*, pulchriora, non ità hirſuta, fimbriâ candidâ criſpâ vel granulatâ ambiente. Sapor plantæ ferè qui Staphylini. C. Bauhino flores & ſemina odorata, ac nonnihil acria Myrrhidis guſtu.

Locus. J. Bauhinus Monſpelii ſponte provenientem vidit, ubi eam copioſè oriri in vinearum marginibus, præcipuè circa pontem Caſtri novi, teſtatur etiam D. Magnol in Botan. Monſp. Nos eam in Sicilia circa Meſſanam obſervavimus.

Floret Junio, & Julio ſemina perficit: in calidioribus regionibus maturiùs.

D. Magnol Seſeli Creticum majus *Lob. Obſ.* non aliter quàm magnitudine à minore hic deſcripto differre putat. J. Bauhinus Caucalidis ſuæ majoris ſemine minus pulchro ſynonymum facit, quæ certè planta eſt omnino ſpecie diſtincta.

* 3. *Tordylium minimum Apulum* Col. *Seſeli Creticum minimum* C. B. *Seſeli Apulum Creticum minimum* Park.

Col.

Hujus *radix* tenuis admodum, albicans, dura, dulcis, aromatica & calfaciens eſt. *Folia* Coriandrina, majora quæ radici proxima, hirſuta, mollia; quorum primum oblongum, rotundis cren per ambitum inciſum, ſeſquiunciam longum, latitudine verò unciam parum ſuperans; alterum verò duas æquat, nam veluti lacinias & incipientes lobos habet: Tertium caulis imo hærens longiore petiolo, binos lobos habet diſtinctos, parvos, rotundos, ſemunciali diametro, & in cacumine folium majus & oblongum, primis anguſtis. Quartum circa tertiam caulis partem hærens, terti ſimile eſt, ſed minus. Quintum verò tantundem ab inferiore diſtans, minus omnibus eſt, & acutius folium quod imminet. Ex illius & caulis ſinu & geniculo ramulus exit. *Caulis* nudus e
ſupra

ſupra folium tertia parte, hirſutus, ſtriatus, durus, tenuis, umbellam habens ſylveſtris Paſtinacæ modo cum baſi foliacea, longis foliolis hirſutis conſtructa, ipſámque planam & expanſam, brevibus intus petiolis, in quibus *flores* albi, denſi, minuti, luteis intus ſtaminibus: in ſingulis verò florum corymbis tres flores exteriores barbulas habent magnas, binas ut in congeneribus, quorum medio inſunt minora, & umbella exteriùs pendulis barbulis armata videtur candidis, minutis intus floſculis remanentibus. Hujus ſemina adeò ſimilia ſunt vulgari, ut non niſi magnitudine differant. Duplo enim ſunt minora, & umbilico nigriore. Maio adhuc virentia purpuraſcunt, deinde albicant, & folia decidunt è caule, ut planta cognoſci nequeat, niſi à ſemine minutiore ſcutulis ſimili, per ambitum exiguis extumeſcentibus granulis vallato, ut in congenere, ſed minora omnia: Sapo- e aromatico, odorato, amariuſculo.

In incultis & ſylvula illa propè D. Rocchi ædem Cirinolæ obſervavit Columna. *Locus.*

Cap. IV.

De Umbelliferis ſemine foliaceo, Petroſelini vulg. aut Apii foliis.

1. *Apium montanum nigrum* J. B. VI. *ſive montanum folio ampliore* C. B. *item* VIII. *ſeu montanum nigrum* ejuſdem. *item Daucus* VI. *ſeu montanus Apii folio minor* ejuſdem [*&* Park.] *ex ſententia fratris, adeóque ex una planta tres facit. Apium montanum vulgatius, & Apium montanum Pariſienſium* Park. *Oreoſelinum* Ger.

J. B.

F*Oliis* eſt per terram expanſis, Apii hortenſis, nigrioribus, durioribus, modicè acribus & amaris, odoris nonnihil aromatici, & quaſi vinoſi, pediculo membraneo purpuraſcente *caulem* amplexis procerum, multiplicem, non multùm craſſum, ſolidum, ſtriatum, nonnihil ru- ntem, ramoſum; in quo umbellæ *florum* albent, *ſeminàque* poſt ſe relinquunt longè foliis acriora, mpreſſa, lata & ferè orbiculata, colore ante maturitatem plenam, modò rubente, idque inten- s remiſſiúſve, modò viridi. *Radix* inſigniter craſſa, mollis, ſupremâ parte capillatâ, intus foríſ- e albida, ſapore acri, amaricante, ingrato nonnihil, ſuccum è vulnere remittens lacteſcentem, cidum, reſinoſum.

Plenam & accuratam omnium hujus plantæ partium deſcriptionem è Cordi hiſtoria tranſcriptam de apud J. Bauhinum.

In Germaniæ montoſis & ad latera montis Juræ non procul Geneva copioſè provenit. *Locus.*

In ſummâ amat montoſos arenoſóſque tractus, ut rectè J. Bauhinus. Cordo Polychreſton dicitur à rmanico nomine **Beelgut.**

2. *Libanotis altera quorundam, aliis dicta Cervaria nigra* J. B. *Libanotis Theoph. nigra* Ger. *Daucus ſelinoides major* Park. *montanus Apii folio major* C. B. *Saxifragia Venetorum* Ad. Lob.

J. B.

Radices plures digitales, capite Mei inſtar capillato, in unam coeunt, quæ ſenſim attenuata pe- duos aut tres horſum illorſúmque vagatur, altiùs humo depacta, foris nigricans, intus alba, len- mucilàginem vulnerata manans, ſapore reſinaceo, aromatico, grato ad Paſtinacæ Germanicæ edens ſaporem: ſubſtantiâ teneriuſculâ: *Folia* cubitalia quæ tum à radice, tum caule oriuntur, gis appenſa pediculis, aliquatenus Petroſelini Macedonici diviſura & effigie, rigidiora, glabra, uci ferè coloris, crenata, ſapore remiſſiore quàm radix: *Caules* autem ferulacei, ſtriati, duos, quatuórve cubitos alti & in alas diviſi, *umbellas* ſuſtinent ampliſſimas *floſculorum* albicantium, ſquam dehiſcant purpuraſcentium. *Semen* latum ad Paſtinacæ latifoliæ ſemen nonnihil acce- s.

n paſcuis montoſis, ínque vineis ad Rhenum in Germania, & in collibus Genevæ vicinis co- sè ſponte natam obſervavimus. *Locus.*

Cap. VII.

De Umbelliferis foliis tenuiùs inciſis, Carotæ, ſucco lacteo turgidis.

* 1. *Apium ſylveſtre lacteo ſucco turgens* C. B. *Apium ſylv. ſive Thyſſelinum* Ger. *Thyſſelinum ſive Apium ſylveſtre* Park. *Apium ſylv. Dodonæi, Thyſſelinum quorundam, planta lacteo ſucco turgens, locis humidis proveniens* J. B.

J. B.

DUûm triúmve cubitorum *caules*, ſtriati, anguloſi, glabri, ramoſi, inanes, imâ parte ex fuſco rubentes, ex quorum geniculis rubentibus oriuntur pediculi dodrantales & cubitales, caulium ritu ſtriati, anguloſi concavíque, *folia* ſuſtinentes Carotæ, glabra, valdè inciſa, atrovirentia, lacteum liquorem, ſi rumpantur, reddentia, ſapore ingrato, mixtâ cum amarore acrimoniâ. *Umbellam* gerit *floſculorum* Petroſelini, albidorum. *Semen* rotundum, planum Anethi ſimile. *Dod.* *Radices* ſpargit complures, digiti minimi ferè craſſitudine, longitudine aliàs palmari, aliàs dodrantali, candidas, eodem cum foliis ſapore.

Locus. Juxta lacus (inquit Dod.) uliginoſis ac humidis locis, in ſcrobibus aquas reſides habentibus, quandóque etiam Alnorum juxta veteres truncos reperitur, Junio ac Julio flores ac ſemen proferens. Hanc plantam nobis nondum videre contingit. Moriſonus in Alnetis humidis paſſim circa Blæſas provenire aſſerit.

* 2. *Seſeli paluſtre lacteſcens acre, foliis Ferulaceis, flore albo, ſemine lato* J. B. *paluſtre lacteſcens* C.B. Park.

Cam.

Foliis eſt Ferulaceis, *radice* longâ, ſubfuſcâ, ingrato admodum guſtu, ceu fervore non exiguo fauces tentante, quem culta depoſuit: *caule* ramoſo, tricubitali; *floribus* candidis in umbellis; *ſemine* lato, foliaceo, lacteſcens.

Hujus unicam plantam reperit Camerarius in quadam palude ſylvæ Norimbergæ vicinæ, neque alius quiſquam, quod ſciam, botanicus præter eum ſibi obſervatam meminit. Certè ex deſcriptione ad ſequentem plantam quàm proximè accedere videtur.

Locus. Moriſonus in omnibus pratis humidis circumjacentibus provenire ſcribit, ſeménque ferre ſub finem æſtatis. Folia habet multò tenuius inciſa & longiora quàm ſunt Thyſſelini.

CAP. VIII.

De Umbelliferis quibuſdam ſemine foliaceo, foliis tenuiter, Cicutæ aut Seſelios pratenſis modo, diviſis, ſucco limpido ſeu aqueo.

* 1. *Apium cicutæ foliis, Selinum alterum Cluſii, ſemine lato* J. B. *Apium peregrinum Cicutæ folio* C. B. *Ap. montanum verius* Park.

Cluſ.

MUlta habet ab una radice prodeuntia *folia*, Cicutæ foliis non diſſimilia: ſed quæ caulem ambiunt minora ſunt: *Caulem* cubito majorem, ſæpe unicum, nonnunquam plures, & in his umbellas candidorum *florum*, quibus ſuccedit *ſemen* latum, minus tamen quàm Ferulæ: *radicem* digitalis etiam craſſitudinis, albam, odoratam & utcunque acrem.

Locus. Provenit apricis & à Sole illuſtratis locis: Julio floret, Auguſto ſemen profert in Salmanticenſi agro.

* 2. *Seſeli Maſſilienſe* Ger. *Maſſ. Ferulæ folio* C. B. *Maſſilienſe alterum* Park. *Maſſilienſe Nuperorum, folio aliquatenus ſimili Viſnagæ* J. B.

Hujus folium dodrantali circiter longitudine & latitudine, tenuiter diſſectum, cæſuris Viſnagæ, utcunque latioribus, vidit J. Bauhinus: florentem aut ſemen ferentem non obſervavit. *Semen* Camerario longius & latius eſt quàm Fœniculum, odoris vehementis. Lobelius Seſeli ſuum Maſſilienſe Ferulæ folio deſcribit, majoribus, craſſioribus, latioribus, latiúſque ſparſis Fœniculi *foliis*: *caule* cubitali & proceriore: *ſemine* in umbellis Mei, compreſſo, carnoſiore; guſtu Seſeli Æthiopici aut Peloponnenſis, valdè aromatico. J. Bauhinus dubitat an Lobelius eandem ſecum intelligat plantam.

3. *Umbellifera Alſatica magna, umbellâ parvâ ſubluteâ* J. B. *Daucus Alſaticus* Park. C. B. *item Daucus Hiſpanicus* ejuſdem Parkinſoni.

J. B.

Indicta, quod ſciam, Herbariis eſt hæc planta, proceritate hominem æquans aut major; *caule* rubente, ſtriato, geniculato, inani, firmo ſatis, & in ramos diviſo: ad cujus ſingulos nodos pediculi caulem ceu vaginâ amplectentes oriuntur, longi cubitum unum, ex cujus lateribus alii breviores prodeunt, *folia* ſuſtinentes Sileris aut Apii petræi modo diviſa, ſapore amaricante & aromatico prædita. *Umbellæ* pro plantæ ratione parvæ, Apii umbellis pares, ex *floribus* conflantur luteolis, quorum ſingulos componunt foliola quinque cum apice longiuſculo in medio. *Semen*, Anethino ſimile, foliaceum, latum, ſtriatum, ſapore aromatico, ſubacri & amaro. *Radix* lignoſa, rugis arata, vegetiore ſapore prædita eſt quàm ſemen.

Locus. Inter Colmariam & Sultz, item inter Colmariam & *Ruffack* reperit J. Bauhinus, Octobris quinto cum flore & ſemine maturo.

Dauci Alſatici deſcriptio apud C. Bauhinum exceptâ ſolum umbellarum magnitudine huic convenit. Hanc etiam plantam in Palatinatu copioſam obſervavimus.

4 Ca

4. *Carvifolia* J. B. C. B. *Carum pratenſe* Park.

J. B. Carvifoliam voco herbam *radicibus* ſingularibus, pluribus, valdè longis, ſatis tenuibus, intus foriſque albis, ſapore viroſo Coriandri virentis, nixam: *caules* emittentibus bicubitales & altiores, Petroſelini ſimiles, tenues, ſtriatos nonnihil, glaucos & anguloſos, medullâ albâ fungoſâ plenos, ramoſos: *folia* partim à radice ſtatim, partim ex caulium geniculis, quæ membraneo, ſtriato pediculo obvolvunt, oriuntur, Cari foliis proxima, latiora, majora, glabra, palmo longiora etiam prima, diviſurâ Paſtinacæ ſylveſtris vel Petroſelini vulgaris, longioribus tamen ſegmentis (per quæ nervus diſcurrens ſulcum exarat) quæ ex intervallis cruces ramoſas canaliculatæ rachi annexas æmulantur, ſapore acriuſculo & nonnihil aromatico. Flores pediculis inæquali longitudine, canaliculatis, umbellatim digeſti ſunt, parvi illi quidem, & ſupernâ parte ex luteolo palleſcentes & ferè albi, averſâ rubentes: quibus decidentibus *ſeminum* rudimenta purpuraſcunt, matura verò lata, ſtriata, ſimilia ferè Paſtinacæ Germanicæ ſeminibus, glabra, aromatica cum amaritudine & acrimonia, minora quàm Peucedani, pallida.

In Montbelgardenſi Comitatu florentem invenit J. Bauhinus inter *Bluſſans* & S. Mauritium in dumetis, itidem inter *Dampierre* & pontem *Vaujaucourt*. *Locus.*

Cap. IX.

De Umbelliferis ſemine foliaceo, foliis in tenuiſſima ſegmenta Fœniculi æmula diviſis; ſeu De Anetho.

DE Anethi Etymo nugantur Grammatici. Alii Ἄνηθον quaſi ἀνίκητον dictum volunt, i. e. invictum, quòd cibi excitat appetentiam. Veriùs ἄνηθον dicitur παρὰ τὸ ἄνευ θεῖν, quòd ſine curſu ſponte ſua feratur, id eſt quòd cito creſcat; vel ut apud Theocriti Scholiaſten abetur παρὰ τὸ ἄνω ἤγειν ἰέναι, quòd ſurſum aſcendat ſive eat, id eſt, quòd rectum ſit, ſive in rectum ſſurgat. *Bod. à Stapel. in Theophr. hiſt.*

1. *Anethum* J. B. Ger. *hortenſe* C. B. *hortenſe ſive vulgare* Park. **Dill or Anet.**

Fœniculo perſimile eſt, à quo tamen in multis differt; 1. *Radice* annua, inutili. 2. Caule miore & humiliore, ut qui ſeſquicubitum rariùs excedat. 3. *Foliis* magis glaucis, & odore minùs rato quàm illius. 4. *Semine* latiore, foliaceo, ſapore acri, minùs grato etiam quàm Fœniculi. . *Umbellis* florum luteis pariter, ſed minoribus.

In hortis ſeritur, ſéque è ſemine deciduo, ſi permittatur, quotannis renovat; nullibi tamen quod ſciam) apud nos in Anglia ſponte oritur, ut quidam ſcripſerunt. *Locus.*

Herba, ſed præcipuè ſemen, digerit & diſcutit, maturat tumores, auget lac, conciliat ſomnum: enereos appetitus minuit, ſingultui vomituíque medetur. *Schrod.* *Vires.*

Oculis nocere & viſum habetare dicitur: quod nobis mirum videtur, cùm Fœniculo, (quod mnium conſenſu viſum acuit) ſimillimum ſit, tam qualitatibus quàm facie externa, nec minùs otenter flatus diſcutiat.

Teneræ comæ & radix recens vim habent diureticam, eáque calculoſis non parum prodeſſe ertum eſt.

Solent noſtrates hujus ſemina aut etiam folia muriæ, quâ cucumerulos pro acetariis condiunt, n coquere, ad ſaporem & odorem gratum communicandum, & frigiditatem corrigendum.

Decoct. Anethi in oleo & aq. qu. ſ. bibatur. Deinde fruſta panis in aqua fervente madefac. ræbeantur. Mirum in modum juvantur ægroti in ileo à fæcibus induratis etiamſi ſtercus vomurint. *Cheſneau ex Oribaſio.*

Ad ſingultum contumacem à frigida cauſa, ℞ Ol. ex ſemine Anethi gutt. iiij. Ol. Amygd. ulc. ℥ß. m. f. hauſtus. Ad ſingultum nullis remediis cedentem hoc unum habuit Otho Heurius.

2. *Anethum Sylv. grandius ſativo, foliis Fœniculi* Cæſalp. *Anethum Sylv. majus* C. B. Park. *Anethum ſylveſtre ſemine exiguo Ameos* J. B.

Ammeos potiùs quàm Anethi ſpecies, ideóque ad Ammi referendum, ubi ejus deſcriptionem vide. Eodem etiam pertinet, ſiquidem à præcedente differat,

3. *Anetho ſimilis planta ſemine lato, laciniato* J. B. *Gingidium folio Fœniculi* C. B. *verum ſive Syriacum* Park.

Rauw.

Plantula eſt Gingidio noſtrati perquam ſimilis, radice parva albicante, *foliolis* fœniculaceis, tenuioribus quàm in Paſtinaca erratica, guſtúque amarioribus: Umbellæ in medio capitulum cœruleum habenti ſubſunt *folia* tenuia ut Melanthio: *Semina* rotunda, confertim coacta in unum quaſi capitulum.

J. Bauhinus ſemina deſcribit quâ parte cohærent mutuò aſpera, rugoſa, oblonga, extrinſecùs ſtriata, in ambitu foliacea, fimbriata, ut in Fœniculaceis quibuſdam, ab iis in eo differentia, quod pulchrè in decem partes dividantur: totum *ſemen* paulò minus parvi digiti ungue vel denariolo.

Locus. In monte Libano Syriæ locis præruptis, provenire ſcribit Rauwolfius. Hæc omnia è J. Bauhini hiſtoria deſcripſimus.

CAP. X.

De Plantis ſemine foliaceo Umbelliferis, foliis in ſegmenta tenuia anguſta tripartito diviſis & ſubdiviſis: ſeu

De Peucedano.

Πευκέδανον ἀπὸ τῆς πεύκης, id eſt, Pino nomen accepit, quòd Pino folium ſimile habeat: quâ de causâ ab Apuleio *Pinaſtellum*, id eſt, *parva Pinus* vocatur. Alii nomen inveniſſe putant à fœtore: Amarorem enim & fœtorem πευκεδανοῦ, vox apud poetas ſignificat. Homerus Il. κ. πολέμοιο μέγα ϛόμα πευκεδανοῖο. Πευκεδανοῖο Scholiaſtes exponit πικροῦ, ὀλεθρίου. Heſych. πευκεδανὸν, ἐχεπευκὲς, πικρόν. Jo. Bod. in Theophr. hiſt. p. 1086.

Peucedani notæ ſunt folia tenuiter diſſecta laciniis tamen latioribus quàm Anethi, tripartito diviſa & ſubdiviſa.

A coma quæ ſupra radicem cernitur **Haarſtrang** dicta eſt [Germanis] hæc herba, qua appellatione pilorum reſtis ſignificatur: A foliis & facultatibus **Sow-fennel**, i. e. Fœniculum porcinum vel ſuarium. A croceo illo ſucco, ſeu à ſulphureo radicis odore **Sulphur-wort** vocant. *J. B.*

A. 1. *Peucedanum* Ger. *Germanicum* C. B. *minus Germanicum* J. B. *vulgare* Park. **Hogs-fennel, Sulphur-wort, Hareſtrong.**

J. B.

Peucedano *radix* ex deciduis foliis comoſa, craſſa, altè depacta, cortice nigro obducta, ſubſtantiâ vireſcente, ſuccum ſi vulneretur emittens fulvum, odore piceo, viroſo. *Caulis* cubitum unum aut alterum etiam altus, in aliquot ramos brachiatus, ſtriatus: *Umbellæ* inſigniter latæ, tanta luxurie, ut interdum minutiores earum partes ſobolem pariant Anethi umbellæ parem, in quibus *floſculi* reflexis foliolis flaveſcentibus conſtant, *ſtaminibus* longiuſculis *apices* flori concolores ſuſtinentibus. *Folia* ampla trifariam dividuntur, ſinguláque eorum ſegmenta trifariam deinceps diſſecantur, diviſionum partibus Linariæ folio latitudine & longitudine ferè paribus. *Semen* foliaceum, longius quàm latius, ſtriis exteriùs quaternis ferè, interiùs binis donatum, ſapore acri & ſubamaro.

Locus. In foſſis paluſtribus propè *Shoreham* in Suſſexia obſervavimus: ad Thameſin etiam flumen copioſe provenire aiunt: inque foſſis paluſtribus maritimis propè Walton non procul Harvico in Eſſexia. Prope Monſpelium in luci Grammuntii aditu.

2. *Peucedanum majus Italicum* C. B. J. B. Park. *majus* Ger. **Great Hogs Fennel.**

A præcedente non aliter differt quàm partium omnium magnitudine, ſi Botanicis fides.

Vires. Peucedani radicem herbámve vi purgandi donatam fuiſſe Veteres prodidere, ſed propter fœtorem utriuſque minùs in uſum deducta.

Expectorat mucilaginem Tartaream, bilémque educit. Uſus præcip. in affectibus pectoris, tuſſi, inflationibus, in obſtructione hepatis, lienis, renum. Ciet urinam & calculoſis prodeſſe creditur. Extrinſecùs in hemicrania aliiſque generibus cephalalgiæ, à catarrhis ortum ducentibus, in tumoribus renitentibus, ulceribus inveteratis mundificandis, &c. *Schrod.* Veteres affectibus omnibus circa nervos conſiſtentibus, ut Lethargo, phreneſi, epilepſiæ, vertigini, paralyſi convenire aiunt.

Gelatina ſive Conſerva radicum pectorale inſigne eſt & hyſtericum.

2. *Peucedanum Siciliæ foliis hirſutis, floribus luteis* J. B.

Cæſ.
Aſpectu ſimile eſt Panaci Aſclepio ſeu Ferulagini [*Foliis Fœniculi, floribus luteis*] longioribus tamen *foliis*, erectis, hirſutis, pediculis denſis ac brevibus eorum capillamentis. *Caulem* lævem ac tenuem fert, cubitalem: *flores* luteos: *ſemina* oblonga, ſtriata, in foliaceam latitudinem deſinentia, ſapore reſinaceo. *Radix* Paſtinacæ figurâ, ſed cortice atro: madet ſucco, qui concreſcit in lachrymam thuri ſimilem, non ſolùm colore, ſed & odore: at ſapor acris & amarus eſt. Caulem gignit cùm folia dimiſerit propè finem æſtatis, perficit adventante hyeme.

Peucedanum minus foliis lobatis anguſtis Moriſ. prælud.

Moriſ.
Hoc genus folia producit quina aut ſena, nunc plura, nunc pauciora, Rachi ſeu nervo medio è regione adnaſcentia, uno extremum claudente: è quorum medio ſeſe erigit caulis bipedalis, ſuſtinens *flores* luteos umbellæ in modum: *ſemina* fert membranacea, rotunda, Peucedani vulgaris inſtar.

Cap. XI.

De Herbis quibuſdam ſemine foliaceo Panacis nomine inſignitis.

1. *Panaces Aſclepium Guilandino, flore albo, folio aliquatenus Carotæ ſed tenuiori* J. B.

J. B.
F*olia* habet diviſurâ ferè Carotæ vulgaris, quorum tamen ſegmenta tenuiora delicatioráque ſunt & rariora, nequaquam ut illa hirſuta. *Caules* canaliculati, tenues: *umbellæ* Ammeos vulgaris pares, in quibus *floſculi* minuti, albi. *Semen* foliaceum, geminum, oblongum, Thapſiæ quorundam ſemini ſimile, minus, candidius, aromaticum, amarum, tres quatuórve coſtas exteriùs, interiùs quoque lineas, ſed pauciores nigricantéſque habens.

2. *Panaces Aſclepium alterum Dalechampii* J. B. *Aſclepium umbellâ luteâ* C. B. *Aſclepium Dalechampii* Park.

Radice eſt Apii, candidâ, tenui, acri, odoratâ, *folio* tamen Apii aut Coriandri potiùs quàm Fœ-
iculi, hirſuto: *flore* luteo in umbellis circinatæ rotunditatis.

In aſperis locis & tumulis propè Monſpelium provenire dicitur. *Locus.*

3. *Panaces moſchatum Americanum* Park. *Herbatum Canadenſium ſive Panaces moſchatum* Cornut.

Cornut.
Planta eſt bicubitalis, *radice* albâ, longâ, carnoſâ: *foliis* quæ prima prodeunt longis & latis, Co-
o hortenſi aut Lepidio ſimilibus, (hoc eſt leviter ſolùm in ambitu dentatis) ſequentibus verò in
ofundas adeò lacinias diſſectis, ut illæ folii coſtam ferè pertingant. Pedalis folia longitudinis eſſe
lent, & orbiculariter caulem juxta terram cingunt. Nec enim ulla per caulem diſtribuuntur, niſi
rtè ubi caulis in ramulos diducitur; hac enim parte breve foliolum naſcitur, ſed mutilum nihil-
e debitæ formæ retinens, ibíque eſt potiùs vinculi loco quàm folii, ſacrâ ità diſponente naturâ,
viz. ea pars, quæ eſt fragilis & impar capitis oneri, ventorum flatibus diſrumperetur. Hac ergo
rte caulem nodo velut geniculo roboravit, muniítque tuberculo adnati ramuli extremum, & utrum-
e foliolo velut membranâ latiùs extenſâ obduxit, quò validiùs obfirmaret. Cymæ ſingulorum cau-
m in *umbellam* ſe ſpargunt, adeò gravem ut antequam floſculi hient deorſum uſque nutet. *Flos*
us eſt ut Panacis vulgaris, odore præcipuus, qui è longinquo quemque invitat halitu moſcho gra-
re. *Semina* ſuccedunt minùs lata vulgaribus. Tota planta ſubalbida eſt, & aſperiori tomento ob-
cta. Sapor foliorum acer eſt & odoratus, ſub finem aliquantulum amarus: Radix verò non tan-
m amaritudinis habet.

Floret Septembri & Octobri.

An plantam hanc rectè hoc in loco poſuerim dubito.

Cap. XII.

De Thapſia.

THapſia ex eo nomen accepit, quòd in Thapſo ejuſdem nominis inſula primum inventa fuerit, autore Dioſcoride.

Thapſiæ notæ genericæ ſunt Folia tenuiter diſſecta: Semen alâ foliaceâ ſummâ parte bi-
cinctum, ſapore acri.

* 1. *Panax Aſclepium Apulum Columnæ* Park. *Pan. Aſclep. ſemine folioſo* C. B.

Col.

Radicem habet tenuem, longam, pollicis craſſitie, cortice craſſo, ſubflavo, ex albo foris, intus candido, fungoſo; medullâ intus parvâ, lignoſâ, albâ, totam obliquè rugoſam, copioſo lacte viſcoſo candido turgidam, ut gummi ſtatim concreſcente, amaro, ingrato ſed aromatico vel medicato acri guſtu [gummi etiam invenitur ſapore & odore Thuris, verùm amaro] cujus caput piloſum eſt villis foliorum marcidorum. *Folia* non alia habet quàm propè humum in orbem ſparſa, atque convexa circa caulis imum, quæ capillaria ſunt minutis lobulis denſis diviſa, Millefolii vulg. modo atque hirſutis, in petiolorum alis ſive coſtis hærentibus: Folia autem tota Fœniculi ſimilitudine ſunt ſed majora; ſingula in coſtas ſeptem [hinc inde tres & imparem mediam] quinque majores, & duas verò parvas in imo obliquiores circa craſſum petiolum rotundum atque cavum, hirſutum diviſa, ſeſquipedalis longitudinis; lobuli verò minuti ſunt, quàm Fœniculi breviores & hirſuti. *Caulem* è foliorum centro profert ſingularem Fœniculaceum, bipedalem aut tripedalem ad ſummum, tenuem, geniculis ſive nodis abſque foliis diſtinctum, paucis, rectum, foliis nudum, in cujus cacumine unicam aut duas *umbellas*, rarò tres invenimus, Julio menſe *floribus* luteis onuſtas, amplas, dodrantali diametro, planas, verùm ſemina perficientes extuberantes rotundantur. *Semina* foliacea ſunt, alata utrinque binis cartilaginibus, ut in Thapſia dicta, in quibus & in umbellæ centro, atque etiam in caule aliquibus concretum gummi flaveſcens, odoratum invenimus adhærens. *Semen* verò cartilagine denudatum oblongum, amarum, acre, & eodem cum radice odore.

Locus. Hanc propè vineam Reguli *Acquamena* dictam eruimus & copioſam invenimus, edito devexóque loco Septentrioni adverſo: alibi etiam in Apulia frequens eſt.

Thapſia latifolia Hiſpanica Park. *latifolia Cluſii* Ger. *Thapſia* 1. *Cluſii, latifolia, flore luteo, ſemine lato, ſimilis Seſeli Peloponnenſi Lobelii* J. B. *latifolia villoſa* C. B.

Cluſ.

Ferulacea habet *folia*, viridia, villo ſeu lanugine quadam obducta, humi velut in orbem diffuſa, ingrati ſaporis, inter quæ cubitalis, interdum etiam bicubitalis exilit *caulis*, digitalis craſſitudinis, nodoſus, intus cavus & fungoſus, raris foliis præditus, ſummo faſtigio magnam & latam ſuſtinens *umbellam* luteorum ſeu flavorum florum, quæ dum maturuit *ſemen*, quod latum & aceroſum eſt, germénque habet longum & anguſtum, ſphæricam & orbicularem figuram quodammodo refert. *Radix* craſſa, longa, ſumma parte capillata, craſſiore libro veſtita, foris ſubnigro vel fuſco, interiore parte candicante, lacteo ſucco plena, guſtu amariſſimo & acri, nauſeam tamen movente, adeo ingrata eſt, medius ejus nervus fungoſus.

Locus & Tempus. Gaudet collibus petroſis, quales ſunt non procul ab oſtio Tagi ſupra Ulyſſipponem & multis aliis Luſitaniæ Hiſpaniæque locis editioribus & incultis. Floret Auguſto, nonnunquam maturiùs.

Hæc planta in quamplurimis ad præcedentem accedit, ut deſcriptiones conferenti patebit. Hinc C. Bauhino & nobis eadem videtur.

Thapſia quorundam hirſuta & *aſpera, Cicutæ folio, flore luteo, ſemine lato, aliis Seſeli* Peloponneſiacum J. B. *Seſeli Peloponnenſe Cicutæ folio* Ad.

J. B.

Herba cubitali & altiore, ferulaceo, tereti, intúſque fungoſo *caule*, ramis multis brachiato: *Folia* Cicutæ foliis quodammodo ſimilia, craſſiuſcula, hirſuta multùm & aſpera, in alas oppoſitas ſubjecta, quarum ſegmenta ſingularia ſemunciâ longiora, ſerrata: *Umbella* lata, lutea: *ſemen* magnum, per extrema bifidum, ex rotundo oblongum, labiis foliaceis, ſimile Thapſiæ Gargani montis, ſed minus: *radix* ſeſquipalmaris, craſſa, ſolida, exteriùs nigricans, intus alba, guſtu amaro, acri & aromatico, terram verſùs capillata.

Hanc plantam Lobelius & C. Bauhinus Thapſiæ latifoliæ Cluſii proximè deſcriptæ eandem faciunt: J. Bauhinus ex autoritate Cluſii diſtinguit, Lobeliúmque & fratrem notat. Ego C. Bauhini ſententiam amplectar, donec meliùs edoctus fuero.

Locus. Invenitur in montibus circa Monſpelium & Nemauſum, & alibi in Gallia Narbonenſi. Vide *Botan. Monſpel.*

2. *Thapſia ſive Turbith Garganicum ſemine latiſſimo* J. B. *Thapſia Carotæ folio* C. B. *minùs rectè ex ſententia fratris.*

J. B.

Ampla & pulchra ſunt hujus *folia*, glabra, pedem longa, in alas per certa intervalla ex adverſo ſitas diviſa, atque eæ rurſum in ſegmenta alternata vel fortuita ſubſecantur, Peucedani ferè ſegmentis ſingularibus ſimilia, niſi & latiora & breviora eſſent: *Caulis* craſſiuſculus, deſinens in *umbellas* magnas, quæ iterum dividuntur in parvas, luteas, quibus *ſemen* ſuccedit longè maximum, unciam longum, paulò minùs latum, lobis præditum magnis foliaceis, per extremum bifidum, ſimile Thapſiæ latifoliæ Cluſii, ſed duplo ferè majus.

Locus. Plantam hanc in Regni Neapolitani monte Virgineo Campaniæ, & in monte Gargano Apuliæ reperiri refert Imperatus.

Vires. Thapſiæ radix ejúſve ſuccus aut decoctum ſupernè infernéque cum violentia purgat, ideóque intra corpus exhiberi non debet. Quidam pro Turbith per errorem ſubſtituunt. Meſſanenſes ex numero ſunt, qui pro Turbith hac planta utuntur, ut rectè Imperatus.

3. *Thapſia Fœniculi folio* C. B. Park. *tenuifolia* Ger. *Thapſia* 2. *Cluſii, flore luteo, foliis tenuioribus Fœniculi pænè inſtar* J. B.

Cluſ.
Hoc genus Thapſiæ cubitali donatur *caule*, graciliore tamen quàm prima ſpecies, *umbellâ* etiam ſimili florum & ſeminis, ſed minore: *folia* illi multò tenuiora quàm illius, Fœniculi pænè foliorum inſtar, nullam inſignem qualitatem habentia: *radix* longa, digitalis craſſitudinis, foris nigra, intus candida & fungoſa, acris, ſummo capite villoſa.

Iiſdem quibus primum genus locis invenitur.

4. *Thapſia Thalictri folio* Botan. Monſp.

Magnol.
Rara eſt admodum hæc Thapſia, ex Africæ litoribus allata circa propugnaculum dictum *la Tour de France*. *Radicem* habet craſſam, quæ *folia* plurima producit pluriſariam diviſa, ſicut in Thalictro pratenſi Monſpelienſium, latiora, craſſiora, rugoſiora & ſplendentiora, inter quæ *caulis* oritur cubitalis, umbellas habens floſculorum luteorum, quibus ſuccedunt *ſemina* oblonga alâ foliaceâ cincta.

In horto Regio Monſpelienſi colitur. *Locus.*

5. *Thapſia maxima latiſſimo folio* C. B. *maxima Hiſpanica* Park. *Th. Salmanticenſis ſive* 3. *Cluſii, magna flore luteo, ſemine lato* J. B.

Cluſ.
Eſt hæc longè major ſuperioribus, utpote *Caulem* habens tres aut quatuor digitorum craſſitudinem æquantem, inſtar caulis Ferulæ, & ſæpiſſimè humanam altitudinem ſuperantem: *florem* & *ſemen* primo generi non diſſimilia: *folia* antequam planta in caulem aſſurgat multò ampliora, in orbem tamen non ſecus ac illa humi diffuſa, *radicem* etiam craſſiorem.

Naſcitur hæc non ſolùm agro Salmanticenſi, ſed circa Pinciam vulgò *Valladolid* dictam, & tota Vetere Caſtella ad Pyrenæos uſque montes. *Locus.*

Sed nec parùm hallucinantur qui hanc plantam Cicutariam maximam fœtidiſſimam *Lob.* eſſe cenſent. Cùm Lobelius ipſe dubius ſit an Cicutaria ſua maxima Brancionis ſit Thapſia Salmanticenſis Cluſii, an potiùs Cicutaria maxima fœtida, eámque non deſcribit, non eſt cur nos de ea admodum ſoliciti ſimus.

Vetulæ Salmanticenſes, medicinam iſthic exercentes, hujus radice utuntur ad provocandos menſes, aliáſque dejectiones moliendas. Tantâ autem vi tum ſupernè tum infernè purgat, ut ſumentes in maximum periculum ſæpenumero conjiciat. *Vires.*

6. *Thapſia fœtidiſſima* Park. *foliis Libanotidis fœtidiſſima* C. B. 4. *Cluſii,* Tuero *vocata, foliis glutinoſis, radice nigrâ foris* J. B.

Cluſ.
Eodem Salmanticenſi agro & vicinis locis naſcitur hæc Ferulacei generis planta, foliis Libanotidis, per terram ſimiliter expanſis, lento quodam & glutinoſo rore ſemper aſperſis, ſaturâ viriditate ſplendentibus, radice craſſâ, longâ, tenerâ & fragili, foris nigrâ, intus albâ, ſucco lacteo plenâ. *Caulem* nullum obſervabam, ſed eum ferre dicebant rectum, tenuem, & in eo *umbellam* florum pæne in globum coactam.

Tota planta teterrimi odoris eſt: unde veriſimile eſſe conjicio non minùs eſſe noxiam quàm ſit Thapſia, ad cujus genus referenda videtur.

7. *Thapſia vulgaris* Ger. *Carotæ folio* C. B. Park. *Carotæ facie* J. B. *An Thapſia Geſneri ſeu Turbith Garganicum?*

J. B.
Et lata & longa ſunt Thapſiæ hujus *folia*, pediculo tam primario, quàm aliis minoribus ſegmentorum hirſuto, aſpero, rubente: ſegmenta in alis foliorum ſingularia, non ex adverſo naſcuntur, alioqui tota facie Carotæ vulgaris folia ſatis referunt, hirſuta, venoſa. Addit Parkinſonus *umbellam* florum luteam eſſe, quàm Ferulæ minorem, uti ſunt & *radix* & *ſemen*.

C. Bauhinus Thapſiam Geſneri ſive Turbith Garganicum huc refert, minùs rectè, quia Geſnero dicitur ſemine latiſſimo, quod huic non convenit. Idem Thapſiam Cæſalpini huc quoque refert, quam Joannes frater ſpecie diſtinctam putat, quia Cæſalpinus Ferulæ, non Carotæ ſimilem facit.

8. *Thapſia Cæſalpino ſemine candido craſſo* J. B. *an eadem præcedenti?*

Caulem fert non excedentem bina cubita, candicantem veluti cinere aſperſo: *Folia* proportione minora, ſed latioribus ſegmentis & ſubcandida: florem luteum in umbellis: *Semen* autem candidum, ſtriatum, craſſum & longius, in foliacea quædam labra deſinens. *Radix* ſubeſt candida, craſſo capite, in ramos diviſo, ſucco lacteo valdè acri, ut tractantium & manus & facies tumeſ-

Hæc planta Cæſalpino deſcripta eadem eſt noſtrâ ſententiâ illi quam circa Meſſanam obſervavimus, fortè etiam Thapſiæ Geſneri ſeu Turbith Garganico (ut vult C. Bauhinus) & Thapſiæ Carotæ folio. Thapſiæ ſpecies citra neceſſitatem multiplicare videtur J. Bauhinus.

CAP. XIII.

De Ferula.

FErula, Græcis Νάρθηξ, à ferendo dicitur (ut nonnulli volunt) quòd ſcapi illius pedamenta fruticibus ac ſenibus baculi & ſcipiones eſſent. Plin. l. 13. c. 22. *Nulli fruticum levitas major, ob id geſtatio facilior, baculorum uſum ſenectuti præbet.* Alii Ferulæ nomen à feriendo impoſitum contendunt: Antiquitus enim diſcipulorum manus ferulâ cædebantur, unde Martialis Ferulam *ſceptrum pædagogorum* appellat.

Ferula ab aliis hujus generis diſtinguitur foliis fœniculaceis, ſeminibus oblongis per maturitatem nigricantibus, quibus addi poteſt medulla fungoſa, igni concipiendo idonea.

1. *Ferula folio Fœniculi, ſemine latiore & rotundiore* J. B. *fœmina Plinii* C. B. *tenuiore folio* Park. *Ferula* Lob. Ger. **Fennel-giant.**

J. B.

Ad quinque aut ſex cubitos excreſcit, *caule* craſſo, fungoſâ medullâ pleno, ramoſo. *Folia* ampliſſima, diviſurâ Fœniculaceâ, ſed ſegmentis latioribus, Ferulæ glaucæ mox deſcribendæ ſimilia, ſed magis virentia: Umbellæ latæ *florum* luteorum, quibus delapſis *ſemen* ſupervenit magnum, foliaceum, ſemunciam latum, paulò longius per extremum lateſcens, exteriore parte triplici lineâ elatiore ſtriatum; quâ gemina ſemina conjunguntur fibrâ unicâ longâ donata ſunt. *Radix* craſſa, ramoſa, lacteo ſucco manans.

Odor plantæ nonnihil gratior videtur quàm Ferulæ glaucæ, ſapor acris.

Locus. In montibus Meſſanæ imminentibus copioſè provenit, & alibi etiam in Sicilia & Italia: plurima quinetiam & procera in Narbonenſi Gallia, præſertim rupibus illis præruptiſque ſaxis propè ſubterraneas cryptas via quà Monſpelio Frontignanam itur, ad dextram; ut rectè Lobelius.

Vires & Uſus. Hujus caulis cùm exaruerit leviſſimus eſt, quia fungoſus, adeò tamen robuſtus, ut ſufficiat pro baculo ad ſuſtentandam ſenectutem. *Cæſ.*

Medullâ caulium fungoſâ nonnullos in Sicilia pro fomite ad ignem è ſilice excuſſum concipiendum uſos obſervavimus, cùm in inſula illa peregrinaremur; unde intelligitur cur poetæ finxerint, Prometheum ignem cœleſtem furatum, cavâ ferulâ exceptum deportâſſe in terram,

’Εν κοιλῷ νάρθηκι λαθὼν Διὰ τερπικέραυνον.

Hujus viridis medulla pota ſanguinem ſpuentibus & cœliacis prodeſt, ſanguinis eruptiones ſiſtit: Semen potum torminibus auxiliatur. *Dioſc.*

E Ferulis primâ tantum germinatione corculum quoddam paſtores eximunt, ovi luteum induratum referens, quod ſub cineribus aſſatum, priùs tamen chartâ aut linteo madefactis involutum, mox pipere & ſole conſperſum, non modo guſtui gratiſſimus eſt cibus, ſed etiam ad excitandam Venerem valentiſſimus.

2. *Ferula folio glauco, ſemine lato oblongo, quibuſdam Thapſia ferulacea* J. B. *An Ferulago latiore folio* C. B? *Libanotis Fœniculi folio, ſemine foliaceo* ejuſdem. *Ferula latiore folio* Park? *Panax Aſclepium* Ang. & Cam. eidem. *Ferulago* Ger. **Broad-leaved Fennel-giant.**

Mirum quàm grandeſcat hujus radix: *Caulis* humanam proceritatem multùm excedit: *Folia* magna, ferulacea, minùs ad Fœniculum accedentia quàm præcedens Ferula, coloris glauci, potiſſimùm ſubtus, quorum ſingula ſegmenta latiora brevioráque ſunt quàm Fœniculacea aut Ferulacea, ſuccum lacteum manantia, odore gravi, ſapore acri: Florum umbellæ colore ſubluteo. *Semen* magnum, compreſſum, ſtriatum, nigrum, anguſtius quàm Ferulæ.

Deſcriptio Roſmarini *Ferulacei fertilis Dioſcoridis* apud Lobelium in Adv. huic apprimè quadrat. C. Bauhinus Ferulam galbaniferam *Lob.* hujus Synonymam facit. Joannes frater dubius hæret an Lobelius per Ferulam galbaniferam hanc intellexerit. Deſcriptio *Ferulæ galbaniferæ* apud Lobelium nimis ſuccincta eſt & ſterilis, quàm ut ex ea certi aliquid exſculpere poſſimus. Nos tanti per C. Bauhini ſententiam amplectemur, dum quis nos certius aliquid edocuerit: nec me multùm movet, quòd Lobelius hanc tradat ſub titulo *Roſmarini Ferulacei fertilis Dioſcoridis*: Fortè eandem plantam bis tradit ſub diverſis titulis. Ego certè Lobelii memoriæ non multùm fido.

Nec minùs incertum eſt quò referri debeat

3. *Ferulæ facie Thapſia ſive Turbit Gallorum* J. B. *Thapſia Turbith Gallicum & Turbith cinerітium officinarum* Ad.

Lob.

Hanc à Rondeletio in Aquitaniæ macilentioribus montoſiſque ſqualidis inventam propè vadum quà trajicitur in Hiſpaniam, tum ad radices Pyrenæorum non procul Perpignano ſic deſcribit Lobelius.

lius. Craſſior radicis cortex, fuſco foris colore, intus pallet, ſuccóque multo gliſcit lacteo, gummeo : *caulis* Peucedani, gracilior quàm Fœniculi, foliáque Fœniculo latiora, breviora : In umbellis *ſemen* Ferulæ minoris, oblongum, anguſtius, montani Sileris.

Nos (inquit J. Bauhinus) quò debeamus referre Thapſiam hanc Lobelii incerti ſumus. Multa habet communia cum Ferula glauco folio jam dicta: Verùm Roſmarinum ferulaceum *Lob.* meliùs cum ea convenit. *Fortè una & eadem planta ſunt Roſmarinum ferulaceum, Ferula glauco folio, & hæc, tribus diverſis nominibus per errorem pro diverſis plantis propoſitæ.* C. Bauhinus pro Thapſia duas Cluſii habet, & Thapſiam Fœniculi folio denominat. Thapſiam autem illam ſuperiùs tradidimus.

* 4. *Libanotis quibuſdam flore luteo, ſemine Ferulæ* J. B. *Libanotis Ferulæ folio & ſemine,* C. B. *Lib. Ferulæ folio & ſemine, ſive Panax Aſclepium Ferulæ facie Lobelii* Park. *Panax Aſclepias Ferulæ facie* Ger. emac.

J. B.

Folio eſt Ferulæ ferè pari, minutiùs diviſo, rigidiore, odoris non ingrati, pediculis ſolidis miniméque fungoſis nixo: *Caule* procero, ramoſo, ſtriato . *Flore* umbellato, luteo, parvo : *ſemine* raro perſparſam umbellam, foliaceo Ferulæ, longo, duplici, albicante, potiſſimùm quod foliaceum in illis eſt, ſtriato, inſigniter amaro & veluti reſinoſo: [*Caule* & *radice* magnitudine atque ſimilitudine Anethi odorato *Lob.*]

Ex Iſtria aſportavit Valerandus Dourez, Inſulanus, Lugduni Pharmacopœus. *Locus.*

Hanc à ſupra-ſcriptis diverſam eſſe vel ſolus ſeminis color albicans evincit.

Ferula galbanifera *Lob.* quam ortam ſcribit è ſemine reperto Antverpiæ in Galbani lachryma, quò referenda ſit, an ad Ferulam folio glauco, &c. dubius hæret J. Bauhinus. Nos (ut diximus) cum C. Bauhino ſentimus, nimirum Ferulaginem latiore folio eſſe ipſiſſimam Ferulam galbaniferam Lobelii.

Galbanum ſuccus eſt pinguis, non tamen Oleo ſolubilis, ſed aquâ; mediâ quodammodo naturâ *De Galbano.* conſtans inter gummi & reſinam, accendi enim igne ut Reſinam, humore aqueo ſolvi ut Gummi: colore flaveſcente [intenſè flavo vel albido *Schrod.* ex ruffo ſublivido *Cæſ.*] ſubſtantiâ molli & ceræ inſtar ductilis, ſapore amaricante cum acrimonia, odore vehementi, & cum gravitate quadam viroſo [Opopanacem referente *Schrod.*]

Galbani opera præcipua ſunt emollire & digerere. Uſus intrinſecus eſt in menſibus ciendis, fœtibus vivis & mortuis necnon ſecundinis pellendis. Extrinſecùs etiam prodeſt in partu ac menſibus, in ſuffocatione uteri, vertigine. Locus eſt fumi etiam in Epilepticis, hyſtericis, ſyncopticis, &c. *Vires.*

Qui diluto manus unxerit, impunè tractabit ſerpentes ; ſi Veteribus fides.

* 5. *Ferula Tingitana folio latiſſimo lucido* Hort. Edinburg.

Hunc titulum invenimus in Catalogo Horti Medici Edinburgenſis: plantam ipſam nondum videre contigit. Nuperrimè folium ejus ſiccum ad me Londino miſit ingenioſiſſ. Vir, & Botanices peritiſſimus D. *Hanſ. Sloane,* titulo Ferulæ foliis lucidis & criſpis, quod mihi potiùs Apium quoddam referre videbatur quàm Ferulam.

Ferulago tenuiore folio C. B. *Ferulago, ſive Ferula minor* Park.

Hæc multò humilior eſt *Ferulagine latiore folio* ſuperiùs deſcripta n. 2. *foliis* minoribus & anguſtioribus, Fœniculaceis tamen majoribus, uti ſunt & umbellæ ; *Semina* præcedentium utriuſvis [primæ & ſecundæ ſpec.] minora, iis tamen ſimilia & nigricantia : *Radix* minor & candidior, paucis fibris donata.

SECTIO SECUNDA.

De Plantis Umbelliferis ſemine tumidiore & minùs compreſſo donatis, eóque majore.

HAS ſeminum reſpectu dividemus in eas quæ ſemine ſunt, 1. Subrotundo, magno, fungoſo; *Cachry* dicto: 2. Striarum loco multis alis foliaceis cincto: 3. Longo, nonnullis roſtrato: 4. Breviore ſtriato; eóque vel majore vel minore.

Plantæ Umbelliferæ ſemine tumidiore & teretiuſculo ſeu rotundo ſunt vel

- *Piluliferæ*, ſeu fructu maximo, fungoſo, ſubrotundo *Cachry* dicto: LIBANOTIS *cachryophorus.*
- Semine *multis alis foliaceis cincto*, ſtriarum loco: LASERPITIUM.
- *Longo*, quibuſdam roſtrato dicto,
  - *Magis propriè roſtrato*, utpote Geranii moſchati fructûs æmulo: SCANDIX, *Pecten Veneris.*
  - *Lævi*,
    - *Major, perennis*: CICUTARIA *vulgaris, Myrrhis ſylveſtris.*
    - *Minor annua*, odorata: CEREFOLIUM ſeu *chærephyllon.*
  - *Striato*, foliis
    - *Latioribus*;
      - *Major*, ſemina itidem maximo, odorata, radice perenni, foliis Filicis æmulis: MYRRHIS *ſativa.*
      - *Minor*, annua ſemine minore, caule ſolido, nodoſo: CEREFOLIUM *ſylveſtre.*
    - In tenues lacinias diſſectis, ſeminibus in hoc genere brevioribus; foliorum ſegmentis
      - *Crebrioribus*, capillaceis, radice perenni: MEUM.
      - *Paucioribus* majoribus, radice annua, ſemine odorato, incurvo: CUMINUM.
- *Breviore*,
  - *Striato*
    - *Lævi*, hoc eſt neque hirſuto, neque villoſo, neque aculeato.
      - *Majore*,
        - *Per maturitatem nigro*, tumido, & ferè rotundo, foliis latis: SMYRNIUM.
        - *Per maturitatem albente*, aut minùs colorato; foliis
          - *Latiſſimis*,
            - *Ramoſioribus*, odoratis: ANGELICA.
            - *Tripartitò diviſis* & ſubdiviſis, radice perpetua, acri: IMPERATORIA.
          - *Minùs latis*
            - *Apii*, magna & elata, radice perpetua, odore valido nec ingrato LEVISTICUM.]
            - *Aquilegiæ*; LIBANOTIS *Aquilegiæ folio.*
            - *Seſelios*; ſummis ſegmentis tripartis: SILER *montanum.*
            - *Fœniculi*; SESELI *montanum Fœniculi folio*

      - *Minore,* radicibus
        - *Tuberoſis,* tubere
          - *Simplici,* ſemine lævi aut obſcurè ſtriato, foliis minutis, radice eſculenta: **BULBOCASTANUM.**
          - *Multiplici,*
            - *Foliis, odore & ſapore Paſtinacæ latifoliæ:* **SISARUM.**
            - *Foliis tenuiùs diſſectis, in aquoſis naſcentes:* **OENANTHE,** *Filipendula aquatica.*
        - *Cauliformibus* ſtrigoſioribus & lignoſioribus, foliis
          - *Pinnatis* aut minùs ſaltem ramoſis,
            - *Forma, odore & ſapore Paſtinacæ latifoliæ:* **SIUM.**
            - *Foliis Pimpinellæ ſanguiſorbæ,* radice fervidâ: **PIMPINELLA** *Saxifraga.*
            - *Foliis profundè laciniatis,* radice dulci, ſemine aromatico: **CARUM.**
          - *Ramoſioribus* ſeu triangulatis
            - *Latioribus,*
              - *In pauciora & obtuſiora ſegmenta* ſeu folia ſimplicia diviſis: **APIUM.**
              - *In plura & acutiora;*
                - *Cicutæ æmula,* **CICUTA** *& Cicutaria.*
                - *Carotæ ſimilia,* umbellâ pariter clauſâ: **VISNAGA,** *Gingidium.*
            - *Anguſtioribus,* in ſegmenta ſeu folia ſimplicia diviſis
              - *Breviora,* acutâ umbellâ ſubluteâ: **SAXIFRAGA** *pratenſis, Fœniculi æmula maritima:* **CRITHMUM.**
              - *Longa, anguſta,* per margines ſerrata; ſeu *breviora minus aſpera,* ſemine aromatico: **AMMI**; ſeu longiora, latiora, aſperiora, radice reptatrice: **CRITHMUM** 4. *Matth.*
            - In ſegmenta tenuiſſima capillacea diviſis
              - *Oblonga;* **FOENICULUM.**
              - *Breviora:* **DAUCUS,** ſub quo nomine multas complectimur ſpecies, variis appellationibus à Botanicis inſignitas. Quæ radice fervida eſt, **PYRETHRUM** dicitur.
            - *Imis latis, ſummis tenuibus,* ſemine dulci, aromatico: **ANISUM.**
    - *Hirſuto;* cujus generis plures ſpecies ſunt, nullo communi nomine donatæ, ut v. g. *Daucus Creticus, Apium Macedonicum.*
  - *Aculeato ſeu echinato* aut hiſpido: **CAUCALIS.**
- Sphæricææ rotunditatis; Cimicum tetro odore: **CORIANDRUM.**
- *Anomalæ maritimæ:* **PASTINACA MARINA.**

CAP. I.

De Libanotide Cachryophora.

LIbanotis, quòd radix ὄζει λιβάνου thus redoleat, dicta eſt; ejus ſemen Cachrys dicitur. Cachrys autem plurima ſignificat, de quibus conſule Grammaticos.

Notæ hujus generis characteriſticæ ſunt folia tenuiter diſſecta, ſemina tumida, nucis Myriſticæ parvæ figurâ, fungoſâ ſubſtantiâ nucleum ambiente.

Vires. Cæterum Cachrys, autore Dioſcoride, vim habet calefacientem & valdè reſiccantem: unde in ſmegmate commodè miſcetur, & ad fluxione laborantes oculos capiti inſpergitur, & poſt triduum deſiccatur.

Secundùm Æginetam vim habet repurgandi, diſcutiendi & calefaciendi, ideóque comitialibus ſubvenit, & ſuffuſis felle cum Pipere & vino potum. Illinitur idem ruptis, convulſis & podagris utiliter. Uſus ille etiam eſt ex oleo contra febrium perfrictiones & cum tremore algores.

* 1. *Tataria Hungarica edulis, Panacis Heraclei folio, ſemine Libanotidis Cachryophoræ* J.B. *Panaci Heracleo ſimilis Ungarica* C.B. *Pan. Heracleo ſimilis Tataria Ungarica dicta* Park.

Cluſ.

Non vulgaris eſt planta, quæ radicem habet craſſiſſimam & longiſſimam: nam brachialis craſſitudinis, & cubitalis longitudinis, aut etiam ampliores accipere meminit Cluſius ab Ill. Dn. Balthaſare de Bathyan, qui in ejus gratiam ex Ungaria Tranſdanubiana adferri juſſerat, ut in hortum ſuum Viennæ transferret. Illis autem *folia* emerſerunt Rapi foliis non valdè diſſimilia inciſuris & laciniis, breviora tamen, & veriùs ad Panacis foliorum formam accedentia, rudi atque aſpera lanugine prædita, ex viridi palleſcentia, alia deinde paulò minoribus inciſuris diviſa, nec minùs aſpera, inter quæ aſſurgebat Caulis cubitalis aut amplioris longitudinis, pollicaris verò craſſitudinis, ſtriatus, concavus & nódoſus, perinde aſper ac folia; quem lato pediculo amplectebantur minora folia & multifida, aſperâ etiam lanugine obſita. Summus caulis in umbellam deſinebat Panacis Heraclei umbellis ſimilem, in quibus *flores* & formâ pares & colore: quibus evanidis ſuccedebant rara (nam ſinguli flores non ſunt fœcundi) ſemina, valdè craſſa, nec valdè abſimilia ſemini illi magno & ſtriato Libanotidis Cachryophoræ. Biennio quidem eas radices aluit Cluſius antequàm una illarum & caulem & ſemen proferret: deinde corruptæ ſunt, tandémque fœtidum odorem exhalârunt, ut horto fuerint ejiciendæ.

Uſus. Hujus porro radice Ungari Agriæ vicini atque etiam ulterioris Daciæ contermini in annonæ caritate & inopia veſcuntur alterius panis penuriâ, ut Cluſio aſſerebant non modò Heros ille illuſtris, ſed etiam alii nobiles viri qui in eâ provincia vixerant.

2. *Libanotis Cachryophoros quibuſdam, floribus luteis* J.B. *Ferulæ folio, ſive Cachryfera, ſive Cachrys vera* Park. *Ferulæ folio, ſemine anguloſo* C.B. *Libanotis Galeni, Cachrys verior* Ger. *quoad iconem.*

J. B.

Cubitorum aliquot eſt altitudine caulis [Parkinſono binos cubitos non multum ſuperat, quàm Ferulæ humilior & tenuior] lævis, ramoſus: *Folia* Peucedani foliis ſimilia, ſtrigoſiora, teneriora, longa, tenuia ſegmenta diviſa, terna ſimul ut in Peucedano. *Umbellæ* magnæ florum luteorum: quibus *ſemina* ſuccedunt magna, ventricoſiora unâ parte, oblonga, canaliculata, & per extremum coronata, ſtylo ex utriuſque commiſſura prominente, alba, aromatica, acria, amaricantia. [Cæſalpino ſemen craſſum eſt & rotundum ac ſtriatum, oſſeo cortice candido, quo fracto nucleus intus apparet albicans, &c.] *Radix* unica, profunda & candida, acris; Parkinſono Radix tam exteriùs quàm interiùs alba, altè in terram deſcendens, & in multos ramos diviſa, ſummâ parte Paſtinacâ major, fragilis admodum & ſucco lacteo turgida. Moriſonus ſemina fungoſa lævia & æqualia huic attribuit, quo à ſequentibus duabus diſtinguitur, eámque Cachryn ſive Libanotin Cachryophoron ſemine fungoſo lævi appellat.

Locus. Elegantiſſimam hanc plantam copioſè invenit D. *Magnol* ſecundùm fluvium *la Mauſſou* eundo à ponte dicto *de Saint Jean de Vedas* ad pontem Villæ novæ ad dextram, in elato colle propè molendinum dictum *la Tour*, Maio menſe florentem.

* 3. *Libanotis cachryophoros ſemine ſulcato aſpero* Moriſ. *Hippomarathrum Creticum* Park. C. *ex ſententia P. Boccone & noſtra. Hippomarathrum Siculum* P. Boc. *Fœniculum ma num ſive Hippomarathrum* J. B.

Hanc ſic breviter deſcribit Moriſonus,

Præcedente altior proceriórve eſt: *folia* gerit Peucedani ſimilia, aſt tenuiora: *Semina* itidem longa habet, ſtriata ut ſuperioris, in gremio fungoſæ ſubſtantiæ, torulis canaliculatæ ſeu ſulcatæ, aſperis.

Hujus ſemina à *Jacobo Barillier* S. T. D. Româ ad D. Moriſonum tranſmiſſa ſunt. Plantam ſam poſtea ſemine prægnantem vidit Pariſiis apud D. Marinum, Anglum dictum.

Bellus Ep. 1. ad Cluſium ſic eam tradit:

Folia tenuia, Fœniculi quodammodo ſimilia profert; caulem lævem, duos aut tres cubitos lo gum, minimi digiti craſſitudine, geniculatum: *florem* luteum in umbellis ut Anethum: *ſem* magna, Cachryi ſimilia. *Radice* nititur firmâ, magnâ, odoratâ. Vocatur πλατυκύμινον.

Hujus ſemen vulgariter à mulieribus coquitur in lixivio ad capillos aureo colore tingendos. *Vſus.*

Paulus Boccone adhuc pleniùs & accuratiùs hanc plantam deſcribit, cujus idcirco verba adferemus. *Radix* ei longa, craſſa, ſumma parte (ut pleræque Ferulacei generis plantæ) villoſa. *Caulis* cubitalis aut bicubitalis, interiùs fungoſus, exteriùs ſtriatus ſeu ſulcatus, multis alis hinc indè à caule præcipuo emergentibus. *Folia* Peucedani, quandoque Seſelios aut Fœniculi modo diviſa, duriora & firmiora tamen: Sic enim planta hæc in Sicilia ſponte nata foliis ludit, comantibus ſemper in umbellis magnis pluribus floſculis luteis: quibus diſcuſſis atque evanidis exteriùs ſuccedit pericarpium fungoſum, ſulcatum, aſperum, Piſi maximi magnitudine, quod adhuc viride tam arctè conjungitur ut unum videatur, cùm exiccatur tamen binatim finditur. In ſingulis pericarpiis latent ſingula *ſemina* oblonga, Tritici grano paria.

Paſſim Panormi, Agrigenti, Meſſanæ, alibíque per Siciliam conſpicitur ſatis frequens. *Locus.*

* 4. *Libanotis cachryophoros ſemine ſulcato lævi* Moriſoni.

Hæc non alia in re differt à præcedente quàm ſeminum ſulcatorum æqualitate: certè non alias differentiæ notas aſſignat Moriſonus.

Hujus ſemen è Mauritania Tingitana à D. *Alexandro Balam* miſſum, Weſtmonaſterii in horto *Edwardi Morgani* ſatum ſuccrevit, floruit & ſemen perfecit.

Cap. II.

De Herbis ſemine multis alis foliaceis ſtriarum more ſecundùm longitudinem decurrentibus donato, ſeu

De Laſerpitio.

LAſerpitium (Σίλφιον) Antiquis tantopere celebratum, quæ planta fuerit, hodie ignoratur. Quæ de eo Theophraſtus, Dioſcorides, Plinius habent, apud ipſos vide. Conſule etiam ſi placet J. Bauhinum & Jo. Bodæum Comment. in Theophr. Hiſt. Lib. 6. p. 589. & ſequent. qui de Laſerpitio fusè diſputat. Sciendum tamen Cyrenaicam regionem laudatiſſimum Silphium protuliſſe.

Quæcunque tamen planta fuerit Veterum Silphium ſeu Laſerpitium, id enim neſcimus, nos pro Laſerpitio habebimus plantam ſemine multis alis foliaceis [8 in binis ſeminibus conjunctis] ſecundùm longitudinem, ſtriarum more, decurrentibus donato. Ex hoc etiam numero ſunt Libanotides Theophraſti ſeu latifoliæ nonnullis dictæ. Laſerpitium Alpini & Bodæi ad aliud genus pertinere videtur: ſi Bodæi mentem rectè aſſequor, nam ſemen foliaceum ei attribuit, i. e. compreſſum & planum, ut ego interpretor, quamvis tumidum appingat, unde per foliaceum fortè intelligit alis foliaceis extantibus circundatum.

Quidam Silphium Veterum Aſſam fœtidam eſſe volunt, quos refutant Marcellus Virgilius & Jo. Bodæus à Stapel; quos adi. ** Comment. in Theoph.hiſt. lib. 6. c. 1.*

* 1. *Laſerpitium Daucoides Pratenicum viſcoſo ſemine* Breynii.

Breynius.

Hujus *radix* Dauci vulgaris *Cluſ.* ſimilis, ſapore amaro cum quadam dulcedine, in fibras autem craſſiores magis brachiata, hócque aliquando ab ipſo ſtatim capite: unde *folia* humi ſpargun- ur in orbem dodrantalia, hirſuta, Dauci hortenſis aliquatenus paria, in lacinias verò pauciores, ajores, latiores & obſcuriùs virentes diſſecta. Inter quæ altero, ſubinde & tertio à ſatione anno *ulis* cubitalis vel altior erigitur, pennæ anſerinæ craſſitie, rotundus, ſtriatus, hirſutus, medullâ al- â plenus, viridi, vel ex albicante ſubviridi colore, dodrantalibus interſtitiis diſtinctus geniculis, è uibus ſe *folia* proferunt, inferioribus ſimilia, aſt lobulis latioribus diviſa: ex illorum alis, præſer- m ſuperiorum, ſingulis ſinguli exoriuntur *rami,* quorum apices, æquè ac caulis, uncialibus, an- ſtis, acuminatis, limbo albo cinctis, dependentibus circumradiantur foliolis: horum è gremio *nbella* ampla, radiis ſubalbidis, vel aliquando amethyſtinis, bi- & triuncialibus conſtans exſilit, in ias diviſa umbellulas *floſculorum* niveorum ex foliolis quinis & totidem ſtaminulis conſtructorum, mpoſitas; ſub quorum pedunculis foliola parva, quaquaverſum inſtar jam dicti caulis & ramo- m apicum radiata cernuntur. Floſculis pereuntibus ſuccedunt unicuique *Semina* bina ſimul ncta, tenuia, oblonga, Panacis Aſclepii Apuli *Col.* minora: in quorum ſingulis alæ membrana- æ ac pellucidæ, ad ſpadiceum cum maturitate vergentes, ſemper quatuor, utpote convexâ parte u dorſo duæ, & totidem in marginibus, obſervantur. Hæc relicto ſtylo nutritivo facilè diſſili- t, & ad conſervationem ſui generis tandem decidunt. Cæterùm ſemen nostri Laſerpitii viſcosâ adam materiâ, odoratâ, manus quaſi inficiente dum viret obſitum, contritúmque gratiſſimum Citro, Benzoino & ſemine Dauci mixtum, aromaticum, cerebrum admodum recreantem o- rem ſpirat; à quo ſapor oris halitum commendans multùm recedere non videtur, quanquam agis volatilis, languidior, & linguæ amarore ſuo paulò ingratior.

Ericetis & fruticoſis nonnullis Boruſſiæ & Caſſubiæ collibus gaudet. Auguſto & Septembri flori- s & ſeminibus onuſtum obſervavit Autor. *Locus.*

Variat foliis latioribus & minùs hirſutis.

2. *Laſerpitium* Gallicum C. B. Park. *Laſerpitium è regione Maſſiliæ allatum* J. B. *Laſerpitium* Ger. **Laſerwort.**

J. B.

Caulis huic præaltus, Ferulæ par, ſtriatus, geniculatus, fungoſus. *Folia* in alas dividuntur, è regione oppoſitas, quæ in minores rurſum ſubdividuntur. Folia ſingularia nullis hærent pediculis, ex adverſo ſita, triplice ferè per extremum diviſurâ, Spinæ albæ foliorum æmula, craſſiuſcula & firma: averſa parte rari pili, rigidiuſculi. *Umbellas* tradunt Adverſaria [Lob. & Penæ] prægrandes eſſe Ferulæ, aut latiores quàm Anethi: *ſemen* Angelicæ foliaceum, rotundum, compreſſum, odoratum & colore buxeo, [rectiùs alis membranaceis ſtriarum loco decurrentibus, quatuor numero in ſingulis ſeminibus, octo in binis junctis donatum.] *Radicem* prægrandem, intus albam, foris cinericeam, ſucco prægnantem, mollem, pinguem, odoratam, majorem quàm Thapſiæ aut Ferulæ.

Laſerpitium foliis anguſtioribus ſaturatè virentibus Moriſoni. *An Laſerpitio Lobelii ſimilis anguſtifolia* J. B?

Moriſ.

Foliis eſt lucidis & ſaturatè virentibus pluriſariàm diviſis. *Semen* alis criſpis undulatis leviter quatuor numero ornatur. *Radicem* habet prægrandem, intus albam, foris cinericeam, ſucco prægnantem, mollem, pinguem odoratam.

4 *Laſerpitium foliis anguſtioribus, dilutè virentibus, conjugatim diſpoſitis* Moriſoni.

Moriſ.

Foliis multò priorum anguſtioribus præditum eſt, per lobos longiuſculos, anguſtos, ex adverſo diſpoſitos, & Rachi ſeu coſtæ mediæ adhærentes. Radice, caule, ſemine cum præcedenti convenit.

Omnium pariter horum trium Laſerpitiorum ſeminum alæ foliaceæ numero octo ſunt, videlicet binæ erectæ in ſingulis ſeminibus, hinc inde, & binæ aliæ ad baſin, quà ſemina cohærent ſeu coaptantur; adeò ut in ſingulis ſeminibus appareant duæ ſemper in dorſo ſeu convexa parte ſeminis, totidem versùs baſin ſeu planam partem dum ſeorſim conſiderantur; dúmque adhuc ſunt viridia & conjuncta numerantur ſex, binis alis ad baſin arctè ſibi conjunctis, & unius hinc indè ſpeciem exhibentibus, cùm in ſeminibus ſingulis exſiccatis & deciduis apparent quatuor.

Laſerpitium Cyrenaicum, Veteribus, [Theophraſto, Dioſcoridi, Plinio, aliis] tantopere celebratum, tam eximii uſus in cibo, medicina & jumentorum pecudúmque pabulo, quæ planta fuerit hodie ignoratur. Cùm ergo nihil habemus quod adjiciamus iis quæ à jam laudatis Autoribus de eo prodita ſunt, Lectorem qui plenam ejus hiſtoriam deſiderat ad ipſos remittimus, vel ad J. Bauhini Hiſt. Plant. lib. 27. cap. 53. qui quicquid de eo uſpiam ſcriptum extat corraſit, tandémque concludit, ſe cum Marcello credere Silphii ferulam hanc non fuiſſe Balſami arbuſcula viliorem, nec liquorem liquore etiam inutiliorem. Siquidem peregrina Græciæ & Italiæ, ideóque in majore dignitate cui illa ſemper fuit, ac certos privatimque ſibi traditos natales locos, quod omnibus eam fecit optabiliorem accepit; ad Cyrenem ſc. lætiores campos, etſi poſtea extinctum omne illud Silphium fuerit. Et ne longiores (inquit) ſimus, ob raritatem, & quas habet ad utramque valetudinem egregias utilitates, gentibus ad ſpectaculum, & in Deorum templis ad religionem & anathemata propoſita diu fuit. Cyrenenſes Delphis Apollini quotannis Silphii caulem ex agri ſui opibus offerebant: Ferulámque hanc ſuam tantopere amaverunt, ut conditori Batto perpetuum cum eo honorem habuerint: in gemma quâ publice in ſignandis epiſtolis civitas utebatur Battum generis ſui auctorem oſtendentes, cui mulier quo decebat corporis ornatu & habitu Silphii caulem porrigebat, fortunæ ſimul naturæque pro ſuis opibus gratias agens, gloriam felicitatémque ſuam, gratâ utriuſque beneficii memoria ſic oſtentans. Id certè maximum pretii & honoris in Ferula hac argumentum fuerit, quòd egregium, rarum, amabile, preciosúmque aliquid Græci ſignificantes, non aliter quàm ut in dicto proverbio fit, Batti Silphium jactitabant, neque immerito, cùm tanta fuerit quondam, utroque tempore morborum & ſanitatis ex eo humano generi voluptas ſimul & neceſſitas, támque quotidianus & amabilis cunctis uſus. Subſequens planta quum pro vero Veterum Laſerpitio vendita nt Pr. Alpinus & Jo. Bod. à Stapel, Comment. in Theophr. Hiſt. lib. 6. cap. 3. non eſt propriè hujus loci, ſed ex ſemine Ferulæ potiùs ſpecies cenſenda. Et revera Laſerpitium Veterum ſeminis formâ (quod Theophraſtus foliaceum & Atriplicis hortenſis ſemini ſimile facit) cum Ferula convenit, non autem cum plantis hoc capite propoſitis, quæ idcirco minùs rectè Laſerpitii nomine inſigniuntur. Verùm quoniam inſigni nota ab aliis omnibus Umbelliferis differunt, convenit ut diſtinctum nomen iis imponatur, cúmque alii dudum Laſerpitii titulum illis accommodârunt eoque jam uſu recepto apud Botanicos innoteſcere cœperunt, nos nihil innovabimus, ſed quod uſurparunt nomen illis relinquemus.

* 4. *Laſerpitium* Alpini exot. Park. *Jo. Bodæo à Stapel comment. in Theoph. hiſt. lib. 6. pag.* 588.

Alpin.

Menſe Julio, cùm hanc plantam in horto Bembo Patavii conſpexit Alpinus, *Caule* erat pr cero, longitudine trium cubitorum, recto, cavo, brachii craſſitie, longitudine magnitudinéque Fe rulæ cauli ſimili, quinetiam & eodem colore infecto, ità ut videretur in omnibus ei quàm ſimillimu & folioſus ab radice, foliáque Selini foliis ſimilia fert, etiam folia ſylveſtris Angelicæ æmulanti lic licet majora eſſent, atque ipſius radicem brachiali craſſitie & longitudine præditam obſervavimus. Iſtiuſce plantæ caulis, antequam in ipſo umbella eruperat, brachialis craſſitiei erat, atque in cacumine veluti conum habere vidimus, & tunc temporis magnitudine & figura caulem Laſerpitii, qui in antiquis Jovis Ammonis numiſmatis impreſſus cernitur, prorſus æmulari videbatur. Ferréq; hunc caulem in umbella ſemen latum, foliaceum, & particulatim (ut de Laſerpitio expreſſit Theophraſtus) quale eſt Atriplicis hortenſis, poſtea vidimus: atque etiam quod Laſerpitii proprium eſſe videbatur, per æſtatem, quo tempore caſu eam plantam offendi, & caulis & radix copioſiùs lacteum ſuccum odoratum effudit, qui primùm colore veri lactis cernebatur, poſtea collectus & aliquandiu aſſervatus colore fulveſcebat, & erat odoratus, alicujus calefactionis non expers.

Ex ſeminibus è Thracia delatis orta eſt hæc planta. Poſtquam ſemen perfecerit marceſcit. Addit J.Bodæus, folia admodum viridia eſſe ſplendentia ac ſi vernice vulgò dicta fricata eſſent, floſculos in umbella luteolos; ſemen aureo dilutiore colore præditum.

5. *Libanotis Theophraſti minor* Ger. Park. *latifolia altera ſive vulgatior* C. B. *Lib. Theophraſti quorundam ſive Seſeli Æthiopicum Matthiolo, Cervaria alba* J. B. **Herb Frankincenſe of** Theophraſtus, **the leſſer.**

J. B.

Radicem nigræ Cervariæ habet craſſam, valdè longam, comatam, verùm albam: *Caulem* nodoſum duorum aut trium cubitorum: *Folia* ſingularia quàm Cervariæ prædictæ multò majora, ſubrotunda, ſerrata, quàm illius tamen minùs, inferiùs pænè glauca, ſuperiùs viridantia: totum autem folium longo pediculo hærens, in alas ſubdividitur oppoſitas, quæ rurſum in folia ex adverſo ſita ſubdividuntur. *Umbellæ* latæ: *Flores* albi: *Semen* gemellum, octo angulis ſeu alis membranaceis extantibus donatum, cùm quadam acrimonia & amaritudine.

In montibus propè Genevam copioſè provenit. Uberrimè etiam naſcitur per omnes Ungariæ, Auſtriæ & Stiriæ ſylvas, teſte Cluſio. Nos quoque in Alpibus Stiriacis eam obſervavimus. *Locus.*

* 6. *Libanotis latifolia minor ſemine criſpo* C. B. *Libanotidi Theophraſti quorundam valdè ſimilis, Coſtus amara dicta, ſemine criſpo* J. B.

C. B.

Hæc à præcedente foliorum magnitudine & numero, ſeminiſque formâ præcipuè differt: cùm in vulgata ſingulæ foliorum alæ magna ex parte quina folia habeant, uno extremam alam occupante: hæc in primis duabus alis tria tantùm, & in media ala quinq; obtinent, [minùs & rariùs ſerrata, & quædam vix ſerrata, nobis etiam videntur tactu craſſiora] *Cauli* cubitali, glabro, umbella parva [amplâ *J. B.*] floſculorum alborum inſidet, quibus ſuccedit *ſemen* oblongum [breve *C. B.*] eleganter criſpatum, nonnihil amaricans cum acrimonia.

Hanc Parkinſonus præcedentis duntaxat varietatem facit.

7. *Libanotis Theophraſti major* Ger. Park. *latifolia major* C. B. *Theophraſti quorundam folio minùs rotundo* J. B. ejuſdémque *Seſeli Æthiopici Matthioli aliud genus Cluſio.*

Cluſ.

Majores habet foliorum alas, hoc eſt, in plura folia nempe bina & vicena plerunque diviſas, perioribus magnitudine longè cedentia, quæ ſupernè ſplendentia minùs virent, & prona parte neracei prorſus ſunt coloris, omnia in ambitu non modo ut ſuperioris [loco penultimo deſcriptæ] rrata, ſed etiam laciniis diſſecta: æqualem cum ſuperiore habet *caulem*, nodis ſimiliter intercerum, *florum* umbellas ſimiles; *ſemen* par: *radicem* non diſſimilem.

Floret Junio, interdum etiam ſeriùs: Semen Auguſto maturum eſt. Per Auſtriæ & Stiriæ ſylvas ſcitur, nuſquam tamen copioſiùs quàm in *Calenberg*. *Tempus & Locus.*

J. Bauhini planta folio erat ampliſſimo, cubitali, tripartito, & tripartitis denuo brachiis, in terna ioque plurimùm foliola deſinentibus, ſublonga, minùs rotunda quàm in præcedente, ſerrata, poremum etiam interdum trifidum, inferna parte magis candicante.

* 8. *Libanotis Apii folio, ſemine aſpero* C. B. *Lib. Theophraſti Apii folio Cretica* Park. *Roſmarinus foliis Selino ſimilibus* Bel.

Bellus.

Folia hujus Selino ſimilia ſunt, ſerrata: *floréſque* in umbellis albi: quibus ſuccedunt *ſemina* obnga, aſpera: *Radice* nititur craſſâ, foris nigro cortice eóque tenui veſtitâ, intus albâ, thus maxime olente: ideò (inquit Bellus) Libanotis legitima mihi videtur, quam Theophr. lib. 9. cap. 12. deripſit: licet radix ſit nigra, quia detracto levi cortice ſpectatur maximè alba.

Appellatur vulgo σ. σπίσαρα, quod vertiginem inducere credatur, &, ni fallor, Siler Creticum à ibuſdam perperam vocatur.

Planta hæc ob ſemina oblonga aſpera non videtur huc pertinere: verùm quoniam de loco non nſtat, & radicis odore cum præcedentibus convenit, non movendam duximus.

C. Bauhinus hanc plantam in pinace ſuo bis ponit, primùm nomine ſuperius allato, iterum ſub ulo Liguſtici 2. ſeu foliis Cicutæ.

CAP. III.

De Umbelliferis ſemine roſtrato, ſeu Scandice aut Pectine Veneris dicto.

SCandicem Veterum Pectinem Veneris non fuiſſe probat J. Bodæus à Stapel. Pecten autem Veneris à ſeminum noſtris confertis, Pectinis dentium æmulis, dicta eſt hæc herba.

Seminibus in roſtrum productis Geranii moſchati roſtra proxima ſimilitudine referentibus ab omnibus aliis Umbelliferis diſtinguitur, ut plures notas conquirere non ſit opus.

A. 1. *Pecten Veneris* J.B. *Veneris ſive Scandix* Ger. *Scandix vulgaris ſive Pecten Veneris* Park. *Scandix ſemine roſtrato vulgaris* C.B. **Shepherds needle, or Venus-comb.**

Ex *radice* alba, ſimplici, paucis fibris donata, ſapore dulci [ut mihi videtur ſubacri] prædita *caules* producit tenues, dodrantales, hirſutos, juxta terram rubentes, ſuperiùs virentes, ſtriiſque ut plurimum rubris diſtinctos, in ramos diviſos: folia longis ferè pediculis appenſa, Coriandri diviſurâ tenui, ſapore ſubdulci, ſubacri & nonnihil nauſeoſo [Dodonæo folia tenuiora quàm luteæ radicis Paſtinacæ, latiora verò, crebriúſque diſſecta, minúſque odorata quam Chærophylli] *Flores* umbellatim poſiti colore albo, ad Myrrhidis flores quàm proximè accedentes, niſi quòd inciſi minimè ſunt ut illi, pediculíſque longioribus ceu corniculis, quod ſiliquæ eſt rudimentum, inſident. Ad parvæ umbellæ baſin quina folia caulem latis brevibúſque pediculis amplectuntur, quæ poſtea minutim reliquorum inſtar dividuntur. *Semen* longum, in mucronem extenuatum, aut citius (ut inquit Dodonæus) craſſis magníſque acubus ſimile. Umbellæ autem ſeminum Geranii moſchati ſeminum umbellas proxima ſimilitudine referunt. Roſtra maturo ſemine diſſiliunt in duas partes, manente in medio membrana tenui, alba, ſimili quodammodo acui Tritici aut Hordei.

Locus. Inter ſegetes tam in Anglia quàm in tranſmarinis regionibus paſſim provenit.

Uſus. Hujus plantæ vix ullus hodie in medicina uſus eſt: nonnulli tamen radicem cum Malva tuſam omnia corpori infixa extrahere aiunt. Eadem cum herba & floribus in patella calefacta, ex vino albo meraco & butyro unà cum hortenſis Petroſelini foliis, pubíque adhibita remorantem urinam, pueris præſertim provocat, autore Matthiolo.

Quidam teneram adhuc crudam vel coctam cum butyro & oleo eſitant.

2. *Scandix Cretica minor* C. B. *Cretica minor, ſive Anthriſcus* Park. *Pecten Veneris tenuiſſimè diſſectis foliis, Antriſcus Caſabonæ* J. B. *Aniſomarathrum Apulum* Col. *Scandix minor ſive Anthriſcus* Ger. emac.

J. B.

Ex *radice* tenui, parùm fibroſa *caulis* unus vel plures tenuis exit. *Folia* ad radicem ex longiuſculo pediculo, tenuiſſima, Mei ferè diviſura, [odoratiora multo, quàm Scandicis vulgaris *Bello*, ſaporis qualis ferè Chærophylli vulg. Cluſ.] quæ per caules pediculi ſui vaginâ eos complectuntur, indidémque alii ſeorſim pediculi prodeunt duûm triúmve unciarum, quorum extremis hærent in minima umbella *floſculi*, qui poſt ſe relinquunt radiata *cornicula* Pectinis Veneris, unciam circiter longa, at breviora & tenuiora quàm in illa, quina plerunque ubi parvæ plantæ, ubi majores plura.

Locus & Uſus. Provenit lætis collibus, locis ſiccis & inter ſaxa: Manditur in acetariis vere, & maximè appetitur. Venerem mirum in modum excitat & adjuvat. *Bellus.*

Semen pro Scandicis Creticæ miſſum à me ſatum plantam produxit Scandici vulgari ſimillimam, imo planè eandem. Idem ferè accidit J. Bauhino: unde quicquid intercedit diſcriminis cœlo aut ſolo deberi ſuſpicor: niſi detur in plantis tranſmutatio ſpecierum.

Invenitur circa Monſpelium, in ſterilibus *à la Colombiere* & in colle *Ferran* odore ſuavi Aniſi, imò & ſapore. *Botan. Monſp.*

3. *Scandix Cretica major* C. B. Park. *Pecten Veneris Creticum* J. B. **The greater Shepherds-needle of** Candy.

C. B.

A præcedenti differt *foliis* inferioribus ſubrotundis, per oras obliquè diſſectis, Saxifragæ minoris Lobelii ſimilibus, ſed nigrioribus, leviter hirſutis: *caule* altiore, cubitali, anguloſo, ſtriato, ſubhirſuto: petalis florum latioribus: *ſeminibus* roſtratis pluribus ſimul junctis. Cuilibet roſtro apices duo quaſi aculei rigidi præfiguntur, quod & in Chærefolio obſervare eſt.

4. *Scandix altera capite glomerato* Park. *Scandix umbellâ ex plurimis apicibus coagmentata quibuſdam* J. B. C. B.

An ſit Scandicis ſpecies degener & monſtroſa, an aliud plantæ genus, cùm Auctor ſemina non deſcribat, cerò definire nequimus. Folia ei quàm Scandicis latiora, ad Apii magis accedentia attribuit & appingit. Videſis integram deſcriptionem apud *Lugdunenſem.*

CAP. IV.

De Umbelliferis ſemine longo, anguſto, lævi, & primò de Cicutaria.

Cicutaria dicitur à foliis Cicutæ æmulis. A Cerefolio differt magnitudine quâ illud ſuperat, foliis latioribus, radice perenni.

A. 1. *Cicutaria vulgaris* J. B. *Myrrhis ſylveſtris* Park. *ſylv. ſeminibus lævibus* C. B. **Wild Cicely, Cow-weed.** *Cicutaria alba Lugdunenſis* Ger.

J. B.

Radix huic craſſa, longa, multis interdum adnatis donata, alba, potiſſimum internè, ſapore acri & aromatico. *Caules* profert cubitales & non rarò bicubitales & altiores, pollicari craſſitudine, inanes, hirſutos, nonnihil rubentes, cannulatos. Folia Cicutæ foliis proxima, latiora, pallidius virentia extremis productioribus, ſapore aromatico, ſplendentia, brevi & vix conſpicua lanugine hirſuta, maximè averſa parte. *Flores* in umbella candidi, quorum ſinguli quinis foliis conſtant ſupremo reliquis majore. Singulis pro more bina ſuccedunt *ſemina*, longa, glabra, per maturitatem nigra. Umbellarum partialium ex quibus totales componuntur baſes ſeu radiorum exortus in orbem circumſtant foliola anguſta, acuta.

Locus & Tempus. Ad ſepes paſſim, inque pomariis & ſub arboribus, Vere primo exit, & Maio menſe floret.

Verno tempore dum folia adhuc tenera ſunt, antequam excauleſcat, gratum bobus pabulum eſt, unde & **Cow-weed** noſtratibus dicitur.

Duas familias novimus Montbelgardi (inquit J. Bauhinus) quæ exiſtimantes ſe colligere Paſtinacas Germanicas, hyemali tempore has fortè fortuna offenderunt foliis deſtitutas, [hæ enim Paſtinacis ſimiliores ſunt quam Cicutæ radices] ex quarum eſu licèt pauco, inciderunt in grandia ſymptomata ſuffocationis, torporem ac veſaniam, ità ut ebrios veriùs exprimerent. Curavit hos vomitu pulvere Saxonico, &c. Vid. Tom. 3. lib. 27. pag. 181. At noſtrates aſſerunt Paſtinacas ipſas vetuſtiores torporem hunc & delirium inducere, unde eas **Mad-neps**, i. e. Paſtinacas inſanas vocant.

2. *Cicutaria latifolia hirſuta* J. B. *paluſtris alba & rubra* Park. *paluſtris latifolia alba* C. B. *fortè etiam paluſtris latifolia rubra* ejuſdem.

J. B.

Duûm cubitorum & altior eſt *caulis*, ſtriatus, concavus, pilis obſitus, ad genicula ſingula *folio* donatus quoquoverſus ſeſquipalmari, trifariam primò diviſo, cujus diviſiones deinceps ſingulares ad Myrrhidem accedunt, ſed latiores, rariores, hirſutie ſupra ſubtúſque, potiſſimum per nervos venuláſque aſperſæ, veluti & per pediculos. *Umbellæ* magnæ in plures alias minores diviſæ, *floſculorum* andidiorum, aliquando ſuavè purpureorum, aut potiùs Amethyſtinorum: ſub quorum pedicellis oliola acuta, quaquaverſum radiata. Floſculos ſingulos ſequuntur *ſemina* bina juncta, bicornia, onga, quæ relicto ſtylo medio facilè diſſiliunt decidúntque. Odor & ſapor aromaticus, ſubacris, ed ille quàm hic gratior & ſuavior. *Radices* craſſæ, obliquæ, perpetuæ, aromaticæ.

Locus. In paſcuis montoſis Juræ & Salevæ montium propè Genevam, præſertim ad rivulos oritur: un- e & Geſnerus Seſeli aquaticum eam vocabat, referente Jo. Bauhino.

3. *Cicutaria odorata bulboſa* J. B. *bulboſa* C. B. Park. *An Cicutaria Pannonica* Cluſii?

J. B.

Singulari aſſurgit *caule*, hominis altitudinem excedente, craſſiuſculo, purpuraſcente, vario, ca- o, propter terram hirſutò, palmaribus internodiis diſtincto. *Folia* ex articulis prodeunt craſſis agna, in alas diviſa, eáſque in minora folia ſubdividendas, Cicutæ foliis ſimilia, delicatiora, gla- ra, ſapore non ingrato, nam & totius alioqui plantæ ſapor eſt aromaticus, non fœtidus. *Umbel*- s fert parvas, *floſculis* albis compactas: *ſemina* longa Cicutariæ vulgaris, quibus maturis & deci- entibus Autumno, perit & caulis & radix, plantæque novellæ ex ſemine natæ totâ hyeme durant ſque ad Ver, quo tempore folia terna aut quaterna ſupra terram ſe expandunt, ad Chærefolium ccedentia, ex virore lucida, in tres lacinias præcipuè diviſa, tres circiter uncias longa, odore & ſa- ore aromatico, quorum pediculi ad tres uncias longi procedunt à radice ſingulari, brevi, turbina- , craſſiuſcula, Antithoræ radici ſimili, vel Napis minimis, tectâ cortice tenui, pullo, internè al- , fungosâ, grati ſaporis, ad Staphylinum accedentis, deſinente in parvas fibras longiuſculas, par- s alias laterales habente.

Locus & Tempus. Propè Entzhemium Alſatiæ in ſepibus & alibi provenit itinere Baſilienſi versùs Mulhuſium, men- Junio florens, & ſemen proferre incipiens, quo deciduo planta perit. Cicutaria Pannonica Clu- novo vere in hortis & herbidis agri Viennenſis locis prodit: naſcitur & quibuſdam ſimilibus Un- riæ locis, florens Aprili & Maio, Junio ſemen planè maturans.

Uſus. Novo vere radices firmiores & magis ſucculentæ cum novellis ſuis foliis in foro Viennenſi venales periuntur: coquuntur enim & cum oleo, aceto & ſale primis menſis iſthic vulgares, quàm ſalu- i cibo ſe neſcire fatetur Cluſius: frequentem tamen ejus uſum non ſine noxa eſſe, & capitis avedinem dolorémque inducere ſe expertum eſſe memoriæ mandavit.

Hæc omnia J. Bauhinus & Cluſius.

CAP. V.

De Cerefolio ſeu Chærophyllo Sativo.

CHærephyllon dicitur quòd foliis gaudeat ſeu luxuriet.

Foliis ad Petroſelinum accedentibus radice annua omniúmque partium parvitate à Cicutaria differt.

Hæc de Chærephyllo vulgari accipienda ſunt; nam Chærephyllon Canadenſe radice eſt perenni, & magnitudine Cicutariam æquat vel ſuperat.

1. *Chærophyllum ſativum* C. B. *Chærephyllon* J. B. *Cerefolium vulgare ſativum* Ger. *Cerefolium vulgare* Park. **Chervil.**

Radice nititur alba, ſurculoſa; fibrillis tenuiſſimis capillata, minimi digiti craſſitudine, ſapore ſubacri. *Caulis* nunc unus exurgit, nunc plures pro ratione ſoli, ſeſquicubitales & altiores, teretes, ſtriati, glabri, inanes, geniculis longiùs diſtantibus nodoſi, infra genicula in ventrem turgidulum intumeſcentes, ramoſi, ramulis alternatim ad ſingula genicula ex alis foliorum exeuntibus. Summos caules & ramulos occupant umbellæ raræ, aliàs pediculis per brevibus & ferè nullis, aliàs longioribus inſidentes. *Floſculi* parvi, albi, quinque petalis cordatis, totidémque ſtaminulis albis compoſiti. Singulis floſculis bina ſuccedunt *ſemina*, oblonga, glabra, per maturitatem nigricantia, ſapore dulci & aromatico. *Folia* teneriora & argutiùs ſecta quàm Petroſelini, ſapore & odore aromatico, aliàs iis non multum diſſimilia, pallidè viridia, & nonnihil ſubinde rubentia, pediculis ſæpe rubentibus, nonnihil hirſutis. *N. B.* Quamvis folia caulibus alternatim adnaſci diximus in ſummitate tamen ad umbellæ exortum bini hinc inde oriuntur, & ex eorum alis bini egrediuntur ramuli, quod & aliis pluribus umbelliferis commune eſt.

Tempus. Maio menſe floret & cùm ſemen perfecerit brevi radicitus exareſcit, ſemine deciduo ſe quotannis renovans. Autumno autem oritur & per totam hyemem viret.

2. *Cerefolium latifolium Canadenſe* Cornuti.

Corn.

Omnes noſtratis Cerefolii particulas ad unguem refert, ſed plenioris incrementi *cauliculum* facit & cymam. *Flos* itaque albidus muſcarii effigie ſummum caulem occupat; hunc ſequuntur *ſemina* longiuſcula, ex uno pediculo plura. *Caulis* fragilis & tener, glaucéque virens ultra cubitum adoleſcit. *Folia* ſena ſemper in ſingulis pediculis prodeuntia, in ambitu inciſa Petroſelini modo, latitudine & longitudine quadruplo ſuperant noſtratis. Tertio à ſatu anno moritur: *ſemine* perennat tamen, quod ſtatim atque decidit etiam non obrutum ſponte terræ infigitur & germinat: nec enim noſtri inſtar agrum lætum & ſtercoratum deſiderat, ſed in qualicunque terra, ac vel crudo, vel effœto ſolo, ſi ſeritur, provenit.

Sapor huic dulcis eſt, odórque non inſuavis, ac proïnde eſculentum teſtamur, ſed & aliis oleribus permixtum gratiam auget ſaporis.

Vires & Uſus. Cerefolium vulgare partium eſt tenuium, diureticum, emmenagogum, & lithontripticum, ſanguinem coagulatum reſolvit, ſomnum ſuaviter inducit. Extrinſecùs uſus inſignis eſt in dolore colico, in urina retenta (impoſit. in cataplaſm.) Credite mihi cùm aliquando ex retenta pro verecundia urina veſicæ inſigni diſtentioni Vir quidam primarius laboraret, uſu Chærephylli, Parietariæ & Petroſelini herbarum in butyro inſulſo frixarum pectiníque ipſius calidè applicatarum me ſubduxiſſe una vice circiter 4 libras urinæ. *S. Pauli.*

Succus Chærophylli cum juſculo aſſumptus, aut Aq. ejus ter cohobata ſæpius adhibita Dolæi experientiâ contra vertiginem ſpecifica ſunt. D. Soame è Dolæo. Sanguinem concretum ex contuſione diſſolvit tuſum ac emplaſtri modo impoſitum.

Tota planta dulcis eſt & odorata, acriuſculo quodam accedente ſapore, quò fit ut aliis oleribus admixta ea guſtui gratiora reddat. Eſtur autem cruda in acetariis cum aliis herbis, aut etiam cocta: flatulentum tamen aliquid obtinet, unde & Venerem promovet.

Si butyro frigatur herba, & abdomini imponatur, certum eſt contra tormina remedium. *Cam.* ad quod mulierculæ ceu ad ſacram anchoram confugiunt.

CAP. VI.

De Umbelliferis ſeminibus longis ſtriatis ſeu

De Myrrhide.

VEriſimile eſt à Myrrhæ odore dictum eſſe Myrrhida & Myrrham, inquit Marcellus Virgilius. Nullus tamen, quod invenerit, apertè id teſtatus eſt è Græcis aut Latinis. J. Bodæus plantam quam Dioſcorides Μύῤῥιν vocat nomen accepiſſe ait διὰ τὸ μυρίζον ϗ εὐώδη εἶ), quòd odorata ſit, quaſi unguentum redolens. Quòd ſi verum eſſet, Μυρὶς ſcribi deberet cum ſimplici ρ V. Jo. Bod. in Theophr. hiſt. lib. 7. p. 807.

1. *Myrrhi*

1. *Myrrhis magno ſemine, longo, ſulcato,* J. B. *major vel Cicutaria odorata* C. B. *major vulgaris, ſive Cerefolium majus* Park. *Cerefolium magnum ſive Myrrhis* Ger. **Sweet Cicely or great ſweet Chervil, by ſome ſweet Fern.**

J. B.
Myrrhis *radicem* habet inſigniter craſſam, adnatis plurimis & craſſis donatam, albam, ſapore dulci, ſubacri, grato, aromatico, qualis eſt ſeminis Aniſi ſapor. *Caules* ſurrigit aliquot proceros, bicubitales & tricubitales, hirſutos, fiſtuloſos: *folia* magna, pinnata, Cicutæ foliorum facie, magis albicantia, & albis maculis ſubinde reſperſa, tactu mollia, nervis averſa parte piloſis, ſapore Aniſi pediculis fiſtuloſis. *Flores* in umbella gerit candidos, leviter odoratos, quorum ſinguli foliis quinis conſtant, bifidis ſeu cordatis, extimo intimis duobus oppoſitis ſimul utriſque majore, lateralibus binis medio modo ſe habentibus, bifurcato ſtylo albo cum ſtaminulis albis medium occupante. Particularium umbellarum baſin ſuſtinet ſenûm radiorum ſtella. Succedit *ſemen* notatu dignum, magnum, longum, anguloſum, ſulcatum, ſapore Aniſi dulci & jucundo.

Locus.

Aiunt apud Germanos in pratis alicubi naſci, ut in Haſſia circa Caſellas referente Gillenio. *J. B.* Hujus folia Filicina quodammodo referunt unde noſtratibus **Sweet Fern**, i. e. Filix dulcis appellatur.

2. *Myrrhis altera minor* Park. *minor* C. B. *altera* Ad. *altera parva.* Ger.

Præcedenti ſimilis eſt, ſed per omnia minor. *Semen* per maturitatem non nigricat ut in ea. Lobelius Pennium è Saleva monte propè Genevam ſemen hujus attuliſſe refert. Nobis in Saleva non comparuit, utcunque non negamus ibi inveniri.

Vires. *Menſes ciet.* *Tabes.* *Urina.* *Epilepſia.*

Myrrhis cum Cerefolio temperamento & viribus convenit. Radix cum vino pota medetur morſui Aranearum. A partu purgat mulieres, & menſtrua provocat. Cum melle cocta & ſumpta tabidis conducit, & thoracem à viſcoſis humoribus expurgat. Cum vino cocta & bis aut ter in die pota à peſte præſervat. Herbam & radicem decoquunt ad urinam promovendam. Fit quoque extractum ex herba & radice contra peſtem & puerorum epilepſiam.

Myrrhidis majoris, ſeu Cicutariæ odoratæ *C. B.* radix in decocto aut aliâ formâ uſurpata malignis morbis medetur; hinc ubi Carlina deſtituor illius loco Myrrhidis radices eligo. *S. Pauli Quadrip. Botan. claſſ.* 2. p. 98.

3. *Myrrhis Broccenbergenſis, foliis Myrrhidis Italicæ, flore albo, radice craſſa nigra* Thalii.

Quæ planta ſit Bauhinus uterque ignorat, nóſque unà: deſcriptionem vide apud Thalium.

4. *Myrrhis perennis lutea daucoides* Moriſ. prælud.

Moriſ.
Hujus *folia* quam proximè Dauco ſeu Paſtinacæ tenuifoliæ accedunt; quin & *flores* habet luteos; *ſemina* roſtrata, ſtriata Myrrhidis montanæ ſeminibus longiora, at minùs tumida.

5. *Myrrhis perennis montana alba* Moriſ. prælud.

Moriſ.
Ad binos ternóſve pedes aſſurgit: *caules* producit ſtriatos; *flores* aliarum ſuæ claſſis more albos: quibus ſuccedunt *ſemina* roſtrata, ſtriata, ſemuncialia, exteriùs lutea, cavâ parte quâ junguntur ſubcœrulea.

A. 6. *Cerefolium ſylveſtre* Ger. Park. *Chærophyllum ſylveſtre* C. B. *Anthriſcus Plinii quibuſdam, ſemine longo Cicutariæ, aut Chærophylli,* J. B. **Wild Chervil.**

J. B.
gnoſa, ſimplex & alba eſt *radix*, ſapore Paſtinacæ aromatico. *Caulis* cubitum unum aut altealtus, multis alis concavus, ſtriatus ex virore atrorubens, abundè hirſutus, copioſâ medullâ far- *Folia* ad Cerefolii accedentia ſegmentis majoribus, nervo hirſuto annexa, ipſa quoque non is piloſa, ſapore nullo manifeſto. *Flores* in umbellis candidi, petalis cordatis & quodammodo is, concoloribus apicibus compoſiti. *Semen* oblongum, tenue, ſulcatum, duas fibras è ſummo rens, guſtu aromatico, ſimile Cerefolii ſemini ſed, minus, per maturitatem.
um floret planta caules infra genicula in nodos inſignes intumeſcunt.

Locus.

ſſim juxta ſepes provenit, tam apud nos quam in Germania.

C A P.

CAP. VII.

De Umbelliferis ſeminibus longis aſperis ſeu

De Myrrhide Sylveſtri.

Myrrhis ſylveſtris Cretica, nodoſa, ſeminibus aſperis. M. annua, ſemine ſtriato aſpero oblongo, n-doſa Moriſ.

CAulis ei rotundus, inanis, glaucus, ſatis ſeu ſpinulis rarioribus aſper, cubitali altitudine, in ramos aliquot diviſus, infra genicula in nodos prægrandes poſtquam florere incipit extumeſcens. *Folia* lata, brevibus pilis hirta, Cerefolii ſylveſtris nonnihil ſimilia. *Umbellæ* parvæ, *floſculis* exiguis albis compoſitæ. Succedunt *ſemina* longa, utrinque acuminata, grandia, ſtriata, aſpera. Poſtquam ſemen perfecerit radicitus exareſcit.

Hujus ſemen ante triginta annos Londino accepimus, & plantam ipſam ex ſemine redivivam aliquot annos aluimus: putamus etiam in Sicilia ſpontaneam obſervâſſe.

Hæc planta Parkinſono in Theat. Botan. p. 907. deſcribitur ſub titulo *Seſelios Cretenſis nodoſi.* Theatrum autem illud Parkinſoni ante quadraginta annos Londini impreſſum eſt.

CAP. VIII.

De Meo.

MEUM, Græcis Μῆον vel Μεῖον, à Μείων, quia foliis conſtat omnium herbarum tenuiſſimis; quibus ut & ſemine magno, oblongo, ſtriato ab aliis congeneribus diſtinguitur.

A. 1. *Meum* Ger. *vulgatius* Park. *foliis Anethi* C. B. *Meum vulgare ſeu Radix urſina* J. B. **Common Spignel or Meu.** *Weſtmorlandicis* **Bald-money, or Bawd-money.** *Cujus appellationis rationem non aſſequor.*

J. B.

Herba hæc, cujus folia cubito ferè longiora, longos habentia pediculos ſtriatos, eorúmque ſupremæ partes foliis fœniculi ſimiles ſunt, capillaceæ, crebriores tamen & molliores, nec capilli uſque adeò longi; *caulem* edit ſimilem Fœniculo, minorem tamen multo, ſtriatum, inanem, ramoſum, umbellam *florum* alborum Anethinis ſimilium, pentapetalorum; *ſemina* magna, longa, ſtriata. *Radix* interdum una, interdum plures, dodrante longiores, modò tenuiores, modò craſſiores, è quarum lateribus utplurimùm oriuntur obliquæ radices, ſatis longæ, quæ ſurſum interdum tendere deprehenduntur, nec paſſim in aliis radicibus ſic adnatæ provenire ſolent. Cortice veſtitur primo nigricante vel potiùs cinericeo, tenui, deinde altero craſſo, albo, gummoſo; in ejus medio eſt matrix. Odore eſt ſatis jucundo, Paſtinacæ ferè, magis tamen aromatico, ſapore non ingrato, niſi quò dacris & nonnihil amara. Quum verò radix hæc ex iis ſit quæ hyemem perferunt, & Alpina, magnas habet comas capillatas, ex foliis areſcentibus.

Locus. In Weſtmorlandia Angliæ provincia copioſè provenit in pratis & paſcuis duobus à *Sedberg* pago m. p. viâ quà ad *Orton* pagum itur.

In exteris etiam regionibus Germania, Italia, Hiſpania in montibus invenitur.

Vires. Flatus diſcutit. Uſus præcip. in inflatione ac ructu ventriculi, in menſibus ac urina ciendis, i uteri ſuffocatione, in torminibus ventris, in catarrhis tartaróque pulmonum expectorando. *Schrod.*

Multas ingreditur compoſitiones & ipſam theriacam. *Idem.*

Habet autem radix, non ſecus ac Mentha, humiditatem quandam excrementitiam, quâ ad capu latâ eſt κεφαλαλγὴς. Unde intelligitur non adeò frequentem debere uſum ejus eſſe, in iis præcipuè qui aut voverunt caſtitatem, aut aliàs Venere uti non debent. Quâ enim vi agit illud, eâ agit ho quoque. *C. Hofman.* Hinc fortè innoteſcit ratio nominis Anglicani **Bawdmoney**, id eſt lenonu ſtipes ſeu nummus.

Geſnero Mei pabulo in Apulia vaccæ plurimum & optimum lac reddunt, & indè caſeum cab linum dictum confici ſe audiviſſe ait. At nobis caſeum illum ex lacte bubalino ſeu buffelino f narratum eſt.

Lobelium monuit Turnerus in Alpibus Cheviotics Scotiæ finitimis hanc ſtirpem magna ubert ſcatere. *Nobis in montibus illis plantas indagantibus non comparuit.*

2. *Meum alexiterium* Alpin. exot. Park.

Alpin.
Caule aſſurgit cubitali & ampliore, rotundo, geniculato, viridi ut Anethum, non minùs craſſo.
Fert umbellas parvas *floribus* parvis, candidis, quibus ſuccedunt *ſemina* minutiſſima, oblonga, odo-
rata, & linguam excalfacientia : ex nodis verò ſingulis exeunt cauliculi parvi cum Umbellis. *Ra-*
dice nititur longa, gracili, digiti minoris craſſitie, alba, in extremo diviſa, odorata, atque acri.
Raguſâ hanc plantam accepit Alpinus, ubi à vulgo *Herba ſerpentum* vocatur. *Locus.*

3. *Meum alterum Italicum quibuſdam* J. B. *alterum Italicum* Ger. emac. *ſpurium Italicum* Park. *latifolium adulterinum* C. B.

Mor.
Folia vulgaris Mei habet, duriora, craſſiora & habitiora, ſubviroſi odoris, Rutæ Narbonenſis te-
uifoliæ quodammodo æmula ; ex quorum ſinu exeunt *caules* obliqui, pedales, nonnunquam ſe-
quipedales, ſuſtinentes *ſemina* ſtriata, minora. *Ràdix* major, Peucedani facie & concretione, pul-
foris, tetri & injucundi tum ſaporis, tum odoris.
In collibus aridis paſſim in Gallia provenit, referente Moriſono. Nobis in collibus & clivis ma- *Locus.*
timis Regni Neapolitani obſervatum fuit. Floret ſub finem æſtatis, Autumno ineunte ſemen ſuum
rficit.

Cap. IX.

De Cymino ſeu Cumino.

CYminum παρὰ τὸ κύειν *prægnans eſſe* dicitur, eſt enim, teſte Theophraſto, fœcundiſſimum. Ab Ammi differt radice annua, foliis in lacinias minùs crebras, nec adeò tenues diſſectis, omnium partium quantitate minore, ſemine etiam anguſtiore.

1. *Cyminum ſive Cuminum ſativum* J. B. *vulgare* Park. *ſativum Dioſcoridis* Ger. *ſemine longiore* C. B. **Cummin-ſeed.**

J. B.
Parva & umbellifera herba eſt, altitudine rarò pedem excedens [Cæſalp. annua planta, brevior
ito] tenuibus & in plures anguſtas partes ſectis *foliis* [Cæſalp. foliis paucis, raris, capillaribus,
lore candido] *ſemine* in umbellis [parvis & rotundis Cæſ.] oblongo, utrinque acuminato, an-
ſo, cartilagineo, in cineraceo colore ſubflavo, longitudine quartam unciæ partem æquante, gu-
ſubamaro, tenui, mediocriter acri & cum gravitate ſuaviter odorato. *Radice* nititur longa tenui,
cùm maturuit ſemen, pereunte.
n Melita inſula copiosè ſeritur ad mercimonia ; ubi *Cumino agro* i. e. *Cyminum acre* incolis dici-
: Aniſum autem, quod non minori copia ſerunt & divendunt, *Cumino dolce*, i. e. *Cyminum*
e appellatur ; unde C. Bauhinus aliíque Botanici decepti duas Cimyni ſpecies conſtituerunt, ni-
um, acrem & dulcem. V. C. B. pin. in Cumino.
emen reſolvit & flatus diſcutit, ideóque utile eſt in colica, tympanite & vertigine. Ex vino *Vires.*
i ſumptum difficultati & ardori urinæ auxiliatur: cum ficubus in vino coctum tuſſim ſedat,
horacem expurgat. Utiliter pani incoquitur, & caſeis inditur ; ità enim concoctionem juvat &
s diſſipat.
requens & copioſus Cymini ſeminis uſus faciem decolorat, & pallorem cuti inducit. *Dioſcor.*
n.
avem halitum ſpirant Cuminum, fœtidum emendat, eâque de causâ qui fœdam habent reſpira-
em Cumino magno adjumento crebriùs utuntur. *Stapel.* Oleum arte chymica extractum præ-
ſſimarum eſt virtutum in affectibus omnibus flatulentis, præſertim uterinis. Novi Empiricum
miracula creditur facere affuſis aliquot guttis pani toſto, & umbilico impoſito. *Caſp. Hofman.*

2. *Cyminum ſive Cuminum ſeminibus villoſis.*

oc genus in inſula Melita collectum habemus ubi cum ſuperiore ſparſim naſcens, neque foliis,
e figura, odore aut ſapore ſeminum, ſed duntaxat eorundem hirſutie ſeu villoſa cæſarie diſcer-
um, obſervavimus.
oc fortaſſe genus eſt quod Jo. Bodæus à Stapel habet pro *Cumino dulci* Melitenſium, quod hir-
n eſſe ſcribit, quo qui conditus eſt panis, ſapore gratiori commendatur.
è quis tamen putet, hoc eſſe quod Melitenſes ipſi *Cumino dulce*, ſeu ut C. Bauhinus, *Cuminagero*
vocant, illud enim nihil aliud eſſe quàm Aniſum, & nobis cùm ibi eſſemus ab incolis dictum
& ab eruditiſſimo Viro Joan. Franciſco Abela Melitenſi in deſcriptione illius inſulæ confir-
m.

CAP. X.

De Umbelliferis ſemine ſtriato majore foliis latiſſimis, in pleriſque ſpeciebus valde ramoſis ſeu *De Angelica.*

ANgelica barbaris & Agyrtis ab Angelis dicta eſt hæc herba ob inſignes qualitates: iiſdem & radix S. Spiritûs dicitur ob eandem rationem. Ejus notæ ſunt folia latiſſima, ſemina ſtriata magna & craſſa per maturitatem alba, ſuccus lacteus per ſiccitatem flavicans.

Nos herbas quaſdam ſemine ſtriato minore, à foliis & odore ſimilibus Angelicas dici ſolitas nec immerito, in hoc capite tradimus.

1. *Angelica ſativa* J. B. C. B. Ger. Park. **Garden Angelica.**

Radicem altè demittit, craſſitudine pluſquam brachiali, cum multis adnatis pollicari craſſitudine, rugoſam, cuticula in cinereo rubeſcente nonnihil obtectam, pulpâ albâ, molli, ſuccoſâque: quæ præciſa flavum liquorem ſeu lachrymam ab interiori corticis parte remittit, cui ſimilis liquor etiam in foliorum venis continetur ſed aquoſior, & cùm primò effluit lacteus, guſtu admodum calido & aromatico, acri & amaro. *Caulis* indè exurgit craſſus, ad terram purpureus, geniculatus, concavus, teres, ſtriatus, bicubitalis, multis alis donatus, in candido livente polline velut aſperſus. *Folia* triangulata ampliſſima, è ſegmentis ſeu foliis partialibus ut in hoc genere maximis, in ambitu crenatis, mollibus, ſupernè virentibus, infernè dilutioribus, oblongis & multo gibbo inæqualibus compoſita, ſapore & odore minùs aromatico quàm radix: quæ in caulibus ſunt minora iis quæ ad radicem, è bulgis ſe proferunt, in pilam quaſi convoluta: ſiquidem folii cujuſque pediculus è membrana latiſſimâ concavâ, tum folia tum umbellam florum ceu bulga obvolvente, oritur. Summus caulis & rami in *florum* umbellas in ſphæricam figuram circumactas, quas idcirco meritò corymbos dixeris, terminantur. Florum petala perexigua, ſubrotunda & minimè cordata aut bifida, colore pallido ſeu herbaceo. Singulis floſculis ut in reliquis hujus generis bina ſuccedunt ſemina invicem conjuncta, longiuſcula, tumida, ſtriata, in candido cinerea.

Secundo tertióve anno, ſi permittas, plerunque cauleſcit. Cum verò caulis maturo ſemine parit, ipſa quoque radix putreſcit & interit.

Vires. Radicem Angelicæ Alexipharmacum, Bezoardicum, & cordiale nobiliſſimum eſſe unanimi conſenſu docent medici & botanici.

Herba ipſa, ſed præcipuè radix & ſemen, calfacit & ſiccat, aperit, attenuat, ſudorifica & vulneraria eſt: menſes movet, fœtum expellit, ſuffocationi uteri maximè conducit: malignis morbis, venenis, ipſíque peſti medetur. *Schrod.*

Pro præſervatione peſtis radices aceto maceratas aut naribus admovent tantùm, aut ſub lingua habent, aut maſticant, aut acetum bibunt jejuni. Pro curatione vel ʒj. ſolius pulveris, vel ʒß cum Theriacæ ʒj. in vino tenui, in aq. card. benedict. tormentillæ, &c. propinant & ſudorem inducunt, ídque repetunt ſingulis ſex horis.

In vulneribus τῶν ἰοβόλων, præcipuè canis rabidi, emplaſtrum fit cum thure, ruta, pice, aliis.

Radix condita cum ſaccharo, ut & foliorum pediculi delibrati manè ſumpti putantur valere plurimum contra peſtem & aeris contagionem, quin & ſanare quoſvis thoracis & pulmonum affectus frigidos. Iidem commanducati fœtentem oris halitum emendant. Plura vide apud Tragum, Fuchſium, alióſque Botanicos.

Angelica non facilè provenit vere; recenti ſiquidem ſemine diſſeminari cupit.

Angelica ſylveſtris Ger. Park.. *ſylv. major* C. B. *ſylv. magna vulgatior* J. B. **Wild Angelica,** *rectiùs Angelica aquatica, i. e.* **Water-Angelica.**

Radix huic craſſa, rugoſa, alba, ſimplex, ſurculoſa, ſapore acri, minùs aromatico quàm ſativæ. *Caulis* bicubitalis & altior [vidimus qui hominis proceritatem ſuperârit] craſſus, teres, ſtriatus, inanis, multis alis concavus, foliis per intervalla alternatim poſitis cinctus: *Folia* autem lato, membranoſo, concavo, ſtriato principio caulem & umbellas antequam erumpant ceu involucro amplectuntur. Folia triangulata coſtis ſupina parte canaliculatis, tribus quatuórve alarum conjugationibus conſtant: ſegmenta ſingularia lata, anguſtiora tamen & acutiora quàm Angelicæ ſativæ, p margines argutè dentata, glabra, obſcure viridia. In ſummis caulibus & ramulis *umbellæ* ampl floſculis exiguis, albis, pentapetalis conſtant, petalis bifidis & velut cordatis, *ſtaminulis* intus albi Umbellæ totalis exortum radiorum nulla in caule folia circumſtant, umbellarum autem partialiu ex quibus totalis quæque componitur plurima, anguſta, acuta. Singulis floſculis ut in reliquis co generibus bina ſuccedunt ſemina, ſtriata, minùs turgida quàm ſativæ, margine foliaceo.

Locus & Tempus. In aquoſis & ad fluviorum per margines ubique ferè in Anglia provenit. Auguſto menſe flo

3. *Archangelica,* Lob. *Archangelica ſeu Angelica Tabernæmontani ſeu Scandiaca* Hort. Leyd.

Huic Lobelius flores luteolos, folia ſativæ multò majora attribuit: ſi per folia intelligit lo particulares in quos folium dividitur; & detur hujuſmodi Angelica, erit proculdubio diſtincta ſpe verùm ſuſpicor Lobelium ex conjectura flores luteolos dixiſſe, & per folium intellexiſſe folium totale totam alam foliaceam, quæ Angelicæ ſylveſtri in montoſis naſcenti reverà major eſt Angelicæ fol

Dodonæus eidem flores albos attribuit; Semen longius & craſſius quàm Angelicæ ſativæ. donæus ſeparat Angelicam ab Angelica Norvegica, Lobelius eandem facit. Dodonæi deſcript omnibus præterquam ſemine Angelicæ ſylveſtri in montoſis naſcenti convenit.

Archang

Archangelica Cluſii in omnibus præterquam magnitudine cum Angelica ſylveſtri convenit: Ea
utem, ut puto, loco natali debetur.

C. Bauhinus ex Archangelica duas ſpecies facit, nec præter rationem, ſi uni flores luteoli ſint,
Lobelianæ, alteri albæ, ut Dodonæi Archangelicæ. Verùm Autores omnes eandem habent ico-
em: & C. Bauhinus Archangelicam Cluſ. ad duas refert.

Cùm ergo adeò inter ſe variant & diſſentiant Autores de Archangelica, nos exiſtimamus eam
n diſtingui ſpecię ab Angelica ſylveſtri vulgari ſeu aquatica, ſed accidentibus quibuſdam à cœli
t ſoli diverſitate ortis.

Poſtquam hæc ſcripſeram, & opus noſtrum jam prelo aptatum eſſet, eruditiſſimus Vir *D. Joſ.*
lmer M. D. communicavit mihi Catalogum manuſcriptum Horti Medici Leydenſis cum Obſerva-
onibus in plantas ibidem creſcentes, è D. Hermanni ore exceptis; in quo invenio

Archangelicam ſeu Angelicam Tabernamont. Seu Scandiacam, quam dicit flores proferre in
mbella flaveſcentes, & in omnibus convenire cum Angelica, niſi quod ſemina ſint rotunda, illius
tem oblonga, & hujus folia ſint majora.

Angelica ſylveſtris iiſdem pollere viribus creditur cum ſativa, verùm languidior & infirmior eſt *Vires.*
ltò. Hoſpes quidam in Ducatu Wirtembergico celebrabat in morbis equorum, pecorum & ſuum,
hibitum viridem in potu vel ſiccam. *J. B.*

A. 4. *Angelica ſylveſtris minor ſive erratica* C. B. *ſylv. repens* J. B. *Herba Gerardi* Ger. *Podagraria vulgaris* Park. **Herb Gerard, Gout-wort or Aſhweed.**

Cubitali & interdum etiam bicubitali *caule* aſſurgit, tenui, ſtriato, rubente, fiſtuloſo, alis concavo,
radice tenui, fibroſa, longè latéque reptante, odore & ſapore quadantenus Angelicæ, ſed multò
rmiore: *Folia* Angelicæ ſativæ minora, eodem ferè colore, Siſari ſapore: *Umbella* Angelicæ, iti-
n minor, floribus candidis, odorata. *Semina* oblonga, anguſta, acuta, quàm Angelicæ ſativæ
ltò minora, ſtriata, per maturitatem nigricantia.

Ad ſepes ínque umbroſis ad latera montium frequens. Camerarius Peſtem hortorum appellat, *Locus.*
niam ſemel plantata reptatu ſuo odioſa eſt, nec facilè iterum extirpari & aboleri poſſit.

5. *Angelica ſylveſtris hirſuta inodora* C. B. J. B. *Podagraria hirſuta* Park. **Hairy Herb Gerard.**

adicem habet craſſam & fibroſam, foris pullo cortice tectam, intus albam, redivivam & odore
dicato: *Caulem* parte inferna pauciſſimis pilis cinctum: *Folia* atrovirentia, hirſuta, pediculis iti-
n hirſutie aſperis inſidentia. In reliquis cum præcedenti convenit.

Luſatiâ ad C. Bauhinum miſſa eſt.

6. *Liguſticum quorundam foliis Angelicæ* J. B. *Liguſticum alterum* Matth.

J. B.

amerarius apud Matthiolum in epitome exprimit figurâ ſuâ plantam quam habemus ſiccam Ci-
nomine, odorem ſpirantem Meu, foliis nonnihil accedentem ad Angelicam, comâ valdè ca-
ta ad radicem, ex foliorum antiquorum reliquiis, quæ bene exprimitur effigie ex ipſa planta à
nerario propoſita, notatâque litera A.

anc J. Bauhinus eandem eſſe putat quam Cæſalpinus deſcribit lib. 7. cap. 46. Liguſtici no-
e, quod in Alpibus Liguriæ vulgò Imperatoria vocatur. Folia à radice rotundo pediculo ac
lignoſo & tripartito gerit, figura herbæ S. Mariæ, ſed magis in acutum deſinentia, magíſque
ta, terna in ſingulis pediculi ramulis, odorata, prædura: caulem cubitalem altiorémque paucis
s: ſemine in umbellis figura & magnitudine Fœniculi, nigra, odorata & acria: radix candida,
icaris craſſitudinis, in duas aut tres prælongas deſinens, odore jucundo, ſapore acri.

ritur in Alpibus propè rivulos. *Locus.*

tuntur ſemine in obſoniis & radice ad Stomachi dolores & imbecillitatem, ac omnes fermè in- *Uſus.*
orum noxas.

7. *Angelica lucida Canadenſis* Cornuti. *Panax Heracleum alterum Americanum ſplendente folio, Laſerpitium creditum quibuſdam* Park. **Shining Angelica.**

Cornut.

ujus *caulis* vix cubitum implet, nullâ intus medullâ repletus, niſi in iis ſpatiis quibus ille nodis
cipitur ad foliorum exortum. Foliorum pediculi teretes, juxta caulem in latitudinem membra-
am expanſi nodos tegunt caulémque amplexantur; mox producti longiùs in quamplurima *folia*
è virentia, ambitu ſerrato deſinunt: Foliis ſplendida viriditas ineſt (qualem inducto gelu per
nem reliquarum plantarum folia contrahunt) *Flores* albidi non Angelicæ aut Imperatoriæ
ræ modo in orbem conglobantur, ſed velut Aniſi umbellam formant; quos ſtatim excipiunt *ſe-*
minùs foliacea vulgaribus. *Radice* nititur craſſa, quæ in fibras etiam pinguiores exit. Statim
e decidunt ſemina caulis exareſcit, unáque planta commoritur ut noſtras.

ngelicæ ſaporem redolet, acriter linguam exurit, ſudores movet, ſalivam ciet, uno verbo ad *Vires.*
em eſt ad quæ vulgaris noſtra efficax.

n ſylvarum apricis invenitur. *Locus.*

7. *Angelica atropurpurea Canadenſis Cornuti.*

Hæc ut & præcedens nonniſi trima caulem facit, inſtar noſtratis. *Radix* ei craſſior eſt, toroſa, nigrâ cute obducta, carne intus alba & nervo; carnoſioribus etiam fibris adjectis. *Folia* longè majora & plura quàm præcedentis, longiore etiam pediculo emergunt: hujus inferior pars, quæ radice aut caule attinetur, in profundam cavitatem ſulcata, reſupinis caulem labris amplexatur. *Caulis* ultra hominis proceritatem adoleſcit, per ſemipedalia ſpatia nodoſus, ut Calamus, & foliis interceptus. A medio ad ſummum multis luxuriatur ramulis, qui & foliis minoribus ſemper ornantur. Flos antequam appareat in cymis ſulcata folii cavitate obtegitur, quam productior caulis proſcindit, floſque apparet in rotunditatem circumactus, quem ſequuntur ſemina. Caulis hujuſce plantæ foliorum pediculi atropurpuraſcunt: folia quoque & ſemina obſcura viriditate infuſcantur. Ut odore & ſapore eſt ignavior ſuperiore, ità & viribus videtur eſſe inferior.

CAP. XI.

De Imperatoria, quæ non ineptè Angelicæ ſpeciebus annumeratur.

NOnnullis Magiſtrantia, aliis Aſtrantia, Oſtrutium ſeu Oſteritium dicitur: Veteribus indicta videtur.

Notæ ejus ſunt folia lata, colore & odore ad Angelicam accedentia, tripartitò diviſa & ſubdiviſa: radices craſſa obliquè: ſemen ſtriatum majus.

Imperatoria J.B. Ger. *major* C.B. *Imperat. ſive Aſtrantia vulgaris* Park. **Common Maſter-wort**: by ſome erroneouſly **Pellitory of** Spain.

J. B.

Pollicari craſſitudine nonnunquam eſt *radix*, ſenſim gracilescens, rugoſa, & lateralibus fibris, quibus ſe propagat, donata, ſumma tellure obliquè acta, carne albâ, aromaticâ, acrimoniâ vehementer linguam vellicante, totúmque os calefaciente. *Folia* terna plurimùm juncta [potiùs tripartitò diviſa] Macerones, acutiora, rigida, quorum ſingula rurſum in tria ſegmenta ſerrata, aliàs leviùs, aliàs profundiùs dividuntur. *Caules* cubiti & ſeſquicubiti altitudinem aſſequuntur, ſtriati, inanes, in alas diviſi: Umbellæ florum alborum Myrrhidis, latæ; *ſemen* Anethi ferè, ſed paulò majus, candidum, plenum & latiuſculum. [Florum petala bifida ſunt.]

In montibus max. Carthuſianorum cœnobio imminentibus invenimus. Gignitur etiam in Ananienſibus montibus ſupra Tridentinum: ínque pratis ad radices montium Alpibus Auſtriacis & Stiriacis vicinorum magnâ copiâ.

Imperatoria minor C.B. *Alpina* Park.

Hujus ſpeciem minorem proponit Camerarius *Ep.* non alia in re quam partium omnium parvitate à ſuperiore diverſam, quam Imperatoriam ſeu Aſtrantiam Alpinam appellat.

Vires.

Saporis eſt acerrimi, radix præſertim, unde per errorem noſtratium vulgò *Pyrethrum* Hiſpanicum denominatur. Alexipharmaca eſt ac ſudorifera. Diſcutit mirificè inteſtinorum & uteri flatus, unde in colico cruciatu utilis eſt. In colicis & flatuoſis (inquit C. Hofmannus) eſt divinum remedium, ultra certè & Angelicam & Zedoariam. Uſus præcipuus eſt in venenatis morbis ac ictibus; in pulmonum tartaro reſolvendo & expectorando, in fœtore anhelitûs corrigendo; in capitis affectibus phlegmaticis, Paralyſi, Apoplexia, &c. Aiunt nonnulli quartanâ eos ſanari, qui pulveris cochleare dimidium horâ unâ ante acceſſionem ex mero bibunt. Commendatur & ad hydropem [In hydrope, in quartana, in febribus diuturnis omnibus, non habet ſibi parem medicinam. *C. Hofman.*] Extrinſecùs in odontalgia (gargariſ. aut radicis fruſtulum denti dolenti impoſitum & in ore detentum, copioſè etenim pituitam & phlegma elicit) in catarrhis exiccandis (ſuffitu) in tumoribus, ac Arthritide frigida. In ſcabie capitis exiccanda (lotione) in ſerpigine inveterata ſananda (cum adipe ſuillo illita) in globulis ſagittiſve corpori extrahendis, impoſita. *Schrod.* & *Matth.*

Hinc non immeritò (inquit J. Bauhinus) Imperatoriæ nomen ſibi aſcivit, cùm tot tantiſque viribus præſtet.

Cæterùm ut facie externa & odore Angelicam refert, ità iiſdem cum illa facultatibus dotata eſt.

CAP. XII.

De Umbelliferis ſemine ſtriato majore, per maturitatem nigro, foliis latiſſimis, ſeu

De Smyrnio aut Hipposelino.

SMyrnium indè dictum eſt, quòd radix lachrymam emittat Myrrhæ ſimilem, ut Theophra Hiſt. lib. 7. cap. 6. & lib. 9. cap. 1. docet, qualem Hippoſelinum fundere docet experien inquit Bodæus à Stapel.

Semine majore tumido, per maturitatem nigro à congeneribus diſtinguitur. Smyrnium au Creticum foliis duûm generum, inferioribus Apii in modum inciſis, ſuperioribus quæ caulem v unt integris & indiviſis caulem amplexantibus, ab omnibus cujuſcunque generis Umbelliferis diff

1. H

A. 1. *Hippoſelinum* Ger. emac. *Hippoſelinum ſive Smyrnium vulgare* Park. *Macerone, quibuſdam Smyrnium, ſemine magno nigro* J.B. **Alexanders.** *Hippoſelinum Theophraſti vel Smyrnium Dioſcoridis* C. B.

J. B.

Radice nititur craſſa, foris & intus albâ, odoratâ, acri cum quadam amaritudine. *Caules* edit pluſquam bicubitales, farctos, ramoſos, ſtriatos, nonnihil rubentes: *folia* Apii paluſtris, ampliora, ſegmentis rotundioribus, atrovirentia, ſapore ad Apium hortenſe accedente, ſubdulcia. *Flores* in umbella è foliolis ex albo vireſcentibus & apicibus concoloribus compoſiti. *Semen* craſſum, nigrum ſtriatum, ſeu angulosum.

In rupibus maritimis oritur, v. g. in inſula *Preſtholm* dicta propè Bellum-mariſcum oppidum Angleſeiæ primarium in Wallia, ínque Scotiæ litoreis rupibus propè Bervicum. *Locus.*

Macerone Italis dicitur vocabulo (ut creditur) corrupto à Macedonia, quoniam Petroſelinum Macedonicum per errorem Officinis dictum fuit: Noſtratibus **Alexanders** & vulgò etiam in Italia & Germania Herba Alexandrina, vel quia ab Alexandria Ægypti urbe advehi ſolitum eſt, vel quia id vulgò creditum.

Alit bene, & præſtat eadem quæ Apium, ſed efficacius. Venit in cibum cruda & cocta tum radix conciſa, tum folia tenella & caulis, frequentiùs apud nos in juſculis verno tempore ad ſanguinem depurandum, rariùs in intinctibus ex aceto & oleo. *Uſus.*

In Officinis noſtris *olus atrum* dicitur, in tranſmarinis vulgò ſed falsò *Petroſelinum Macedonicum.*

2. *Smyrnium Creticum* Ger. Park. *Creticum perfoliatum* J. B. *peregrinum rotundo folio* C. B. **Candy Alexanders.**

J.B.

Hilari virore perfuſa *folia* producit, nitidáque, pedem longa, longo nixa pediculo, quæ in oppoſitas ex certis intervallis alas dividuntur, atque hæ rurſum in alias, ut ſubſectiones particulares haud malè Apii paluſtris foliis poſſint comparari, altiuſculè inciſæ, craſſæ ſatis, atque hæc quidem ſtatim è radice pronaſcuntur: nam quæ ramorum divaricationibus ſubſunt immane quantum ab hac forma diſcedunt, circinatæ ferè rotunditatis, Perfoliatæ foliorum modo à caule ramíſque transfoſſa, ſeſcunciam aut duas uncias lata, & interdum gemina, alterum alteri impoſitum. Umbellis eſt Anethi, aut Perfoliatæ floribus albicantibus aut pallentibus: *Semen* ſubrotundum, nigrum, ſtriatum.

Folia in caule non exactè rotunda ſunt, ſed in longitudinem productiora, nec à caule pertuſa erfoliatæ in modum, ſed eum tantùm arctè amplectentia & undique lobis ſuis cingentia, quatenus os obſervavimus.

Altero (inquit Camerarius) à ſatu anno prodit foliis geminis, ut Locuſtarum ferè alas repræſenet, quæ paulò poſt marceſcunt. Interea ſub terra latitat radix rotunda Ervi magnitudine aut paugrandior. Sequenti poſtea anno folia protrudit inſtar Ammi vulgaris; *Radix* verò tenuis fit & obnga, quæ rurſum per hyemem ita perdurat. Primo denique vere tandem emergunt folia Petrolini, & caulis qualem deſcripſimus.

Quam C. Bauhinus ſpeciem diverſam facit foliis longioribus in caule & profundiùs inciſis, ex deiptæ ſemine ſibi in horto enatam ſcribit Parkinſonus: proinde non eſt cur ejus ratio habeatur.

Invenit hanc F. Columna in montibus Æquicolorum Valuenſium & Aſprenſium in Sabinis, huentibus locis circa aquarum decurſus, &c. Nos in Sicilia propè *Punto Cerciolo* non longè à *Puzzallu.* *Locus.*

Hujus caulis limbos habet ſeu lineas carthilagineas elatas, cujuſmodi in aliis Umbelliferis adhuc ſervare non contigit. *Col.*

Cap. XIII.

De Umbelliferis ſemine ſtriato majore foliis Apii, maximis, ſeu De Leviſtico.

LEviſticum vox à Liguſtico corrupta videtur, vel potiùs à Libyſtico Galeni, quod eſt Liguſticum Dioſcoridis. Liguſticum autem à Liguria, ubi plurimum naſcitur, dictum eſt. Ejus notæ ſunt folia Apii majora, odor validus, magnitudo & ſtatura inſignis.

Leviſticum vulgare Ger. Park. *Liguſticum vulgare foliis Apii* J. B. *Lig. vulgare, an Libanotis fertilis Theophraſti* C. B. **Lovage.**

J. B.

Caulem habet hominis altitudinem excedentem, craſſum, geniculatum, cavum, ſtriatum: *Folia* alia & ampliora, in alas diviſa, quarum extremæ diviſiones ad folia Apii paluſtris aliquatenus acunt, ſed longè majores, obſcuro virore ſplendentes, odore valido [non tamen ingrato] Rami ut ummus caulis umbellas gerunt amplas, florum luteorum: *Semen* majuſculum compreſſum. *Ra*craſſa eſt & lignoſa. *D. Nid* amicus noſter ſingularis & Botanicus egregius ſolebat dicere, Leicum Pharmacopolii odorem ſpirare.

Locus. Leviſticum vulg. in hortis colitur: natalis ejus locus nobis hactenus incompertus: Pona tamen in monte Baldo reperiri ait, Alii in Alpibus Liguriæ aut Apennino. Æſtate floret: Auguſto magna ex parte ſemen ad maturitatem perducit. *J. B.* gaudet ſolo umbroſo.

Leviſticum vulgare Germanicum *Park.* Quare an differat à vulgari Leviſtico.

Vires. Alexipharmacum eſt ac diureticum, vulnerariúmque; Ventriculum roborat, Aſthmati ſubvenit; menſes & lochia ciet; fœtum mortuum ejicit (ſemen) tartarum lentum reſolvit, doloréſque inde natos ſedat; Epatis lieníſque obſtructiones reſerat, adeóque præcipuè ictero convenit. Extrinſecus ejus uſus eſt in Balneis, cataplaſmatis (utero & ureteribus dicatis) in Emplaſtris vulnerariis & ſim. *Schrod.*

Vulgus per caulem cavum petum haurire ſuevit, quo tuſſim ſedatum iri ſibi perſuadet. *Idem.*

In facultatibus porro tam vicinum eſt Angelicæ & Imperatoriæ ſupra dictis, ut non putet neceſſariam eſſe commemorationem C. Hofmannus. Adjuvat digeſtionem, ventoſitatem diſſolvit & inflationem.

Veteres Ligures, ut & hodie Hetruſci, ſemine pro pipere utebantur. Promovendis menſibus & ſudoribus ſufficit ʒ ß. ſeminis.

Cùm odor hujus plantæ adeò validus & pertinax ſit præ Angelica & Imperatoria, veriſimile eſt eam viribus etiam eiſdem antecellere.

Nomen proculdubio factum eſt à Libyſtico Galeni, quod eſt Liguſticum Dioſcoridis, ità dictum quòd in Apennino, quâ parte Liguriam attingit, frequens eſt.

** Lib. 28. Obſ. 32.* * Foreſtus pro ſecreto habuit ſuccum foliorum Leviſtici in ſecundinis retentis. Erat magnum Arcanum famoſæ cujuſdam obſtetricis, quæ id obtinuerat à Judæo medico. Communicavit D. *Tancredus Robinſon.*

CAP. XIV.

De Umbellifera ſemine ſtriato majore, foliis Aquilegiæ, ſeu Libanotide aut Liguſtico Aquilegiæ foliis.

Libanotis latifolio Aquilegiæ folio C. B. Park. *Liguſticum Rauwolfii foliis Aquilegiæ* J. B.

C. B. prod.

R*Adice* eſt craſſa, fibroſa, cortice inæquali, quaſi rugis tranſverſis aſperata, fuſcíque coloris tectâ; medulla candida, amara, modicum quid Aroma & Ariſtolochiam ſapore redolens: ad cujus caput pili tanquam veterum foliorum defluxorum fibræ ſolidiores & nigræ: etenim *folia*, quæ numeroſa ex radicis capite longis pediculis emergunt, una parte quaſi vaginato exortu (nimirum ea quæ craſſiora & latiora ſunt, ut & ea quæ ex caule prodeunt) eundem tanquam membranaceâ ſiliquâ circundant articulo craſſiore lineâque tranſverſâ: quæ craſſa ſunt, rigida, glabra, viridia & ſplendentia, ſubtus candicantia, fibris majoribus ſubpurpureis tranſcurrentibus, quæ licet inſtar foliorum Aquilegiæ dividantur, non tamen omnia in pares lacinias (Aquilegiæ laciniis latiores) fiſſa ſunt: inferiora namque in vegetiore planta plerunque quinque folia habent ex triplici rami diviſura; aliàs tria, tribus pediculis inſidentia. *Caulis* unicus eſt, cubitos tres, quatuórve ſuperans, rotundus, ſtriatus, nodis diſtinctus, ſubalbicans, puniceo colore aliquando admixto, in tres, quatuor, vel quinque brachia diſtributus, quæ umbellam magnam ex longiſſimis feſtucis & *floribus* albis parvis compoſitam ſuſtinet. *Semen* ſuccedit longum, latum, ſtriatum, puniceum, guſtu ſubamarum, Cumini ſaporem imitans, aromaticum, modicè excalefaciens & ſalivam ciens.

E Camerarii horto habuit C. Bauhinus. Nos eandem vidimus in horto D. *Caroli Howard* Ducis Norfolciæ fratris.

Libanotidem minorem Apii folio *C. B.* i. e. Libanotidem Theophraſti minorem *Lob.* Nos cum Parkinſono eandem putamus Libanotidi latifoliæ alteri ſive vulgatiori *ejuſdem C. B.*

J. Bauhinus conſiderandum proponit an Libanotis Theophraſti minor Lobelio ſit eadem cum Cervaria nigra ſeu Saxifragia Venetorum *Ad.*

CAP. XV.

De Umbelliferis foliis Apii minoribus, ſemine ſtriato majore, Daucis montanis dictis.

1. *Seſeli 2. montanum Pannonicum* Cluſ. *Valdebonæ nomine miſſa, Libanotidis ſecundæ quorund ſive Cervariæ nigræ ſpecies* J. B. *Daucus montanus Apii folio albicans* C. B. *Daucus Selinoides maximus* Park.

Cluſ.

B*Rachiali* interdum nititur *radice*, præſertim ſi planta vetuſtior ſit (recentiores & juniores pollicarem habent) in aliquot ramos inferiore parte diviſâ, craſſo, rugoſo, nigróque cortice ſeptâ, gummoſo primum lentóque ſapore præditâ, deinde acri & ſalivam ciente: qu ſummo capite in multa extuberat capita villoſa, (quemadmodum ferè omnes ferulacei generis ſtirpes)

pes) unde exeunt magnæ & ſatis amplæ *foliorum* alæ, aliquot foliis per ambitum ſerratis & nonnihil inciſis, uni coſtæ inhærentibus, ſed ex adverſo naſcentibus conſtantes, colore ſupina parte dilutiùs virente & aliquantulum ſplendente, pronâ cineraceo præditis: Inter quæ ſeſquicubitalis nonnunquam emergit *caulis*, ſtriatus, pollicaris interdum craſſitudinis, geniculatus, in aliquot ramos diviſus, quem ambiunt ad ſingulos nodos ſive genicula minores foliorum alæ. Summum caulem atque extremos ramos exornant umbellæ palleſcentium *floſculorum*: quibus ſuccedunt *ſemina* Sileris montani ſeminibus ſimilia.

Invenitur ferè in omnibus Pannoniæ & Auſtriæ inferioris montibus, aſpero ſolo ventíſque perflato. Julio & Auguſto floret, & ſubinde ſemen prôfert. *Locus & Tempus.*

Differt à Cervaria nigra foliis virentibus magis, paucioribus conjugationibus compoſitis, verùm multo majoribus, amaris & acribus nonnihil: floribus luteis ex umbellis minoribus, qui maſticati odorem reddunt aliquantulum vinoſum & aromaticum. *J. B.*

Cap. XVI.

De Silere montano.

Siler nomen à Sile deductum eſt, quia pro Seſeli ſemine utuntur. At Veteres ipſum Seſeli etiam *Sili* ac *Seli* vocabant.

Haud ſcio (inquit Bodæus à Stapel) an vox Sili rejicienda. Nam apud Feſtum legere eſt, Silatum Antiqui dicebant quod nunc jentaculum dicimus, eò quòd tum jejuni vinum Sili herba conditum abſorbebant.

Bodæus ſemen Sileris majoris acredinis eſſe ſcribit quàm ullum Seſeli, eóque menſtruis ciendis perquam commendatum.

1. *Siler montanum Officinarum* Lob. Ger. *Seſeli ſive Siler montanum vulgare* J. B. *Siler montanum, vulgo Siſelios* Park. *Liguſticum quod Seſeli Officinarum* C. B. **Sermountain.**

J. B.

Humanum ſuperat altitudinem Sileris montani *caulis*. Caulem ramóſque ceu vaginâ laxiore amplectuntur foliorum pediculi palmares aut ſeſquipalmares: ipſa verò *folia* in alas oppoſitas dividuntur. Segmenta extrema terna ferè ſunt, Cytiſi Tragi foliis ſimilia, oblonga, latiuſcula, mucrone leviter obtuſo. Umbellæ latæ, amplæ: *Semen* magnum cum fimbria foliacea, ſtriatum, oblongum ſapore acri & ſubamaro, veluti corticis aurantii, tandem ad Cymini ſaporem accedente. *Radix* magnâ comâ infimum caulem ornat, rugoſa, digitali craſſitudine, albida, odorata, in altum deſcendens.

In Jura & Saleva montibus propè Genevam, ínque Alpibus propè Pontiebam obſervavimus: Alibi etiam in Alpibus frequens reperitur. *Locus.*

C. Bauhinus Liguſticum Matthioli idem eſſe ſtatuit cum Silere montano. Joannes frater hoc non audet aſſerere, tum quia Matthiolus Seſeli hoc Officinarum cimicum fœtorem repræſentare ait; Liguſtici verò ſemen incolas Liguriæ paſſim in ciborum condimentis adhibere, tum quia Lobelius ſeparat, tum denique quòd ſemen quod apponitur iconi *Camer.* differt.

2. *Siler montanum anguſtifolium* Park. *Liguſticum ſive Siler montanum anguſtifolium* C. B.

C. B. prod.

Caule eſt tenui, cubitali, in alas brachiato, quæ umbellam albam, parvam ſuſtinent; *foliis* paucis in ſegmenta anguſta, oblonga (Peucedani inſtar) ſed longè breviora diviſis, quæ in alis ferè capillacea.

Propè oppidum *Stain* Auſtriæ. *Locus.*

Cap. XVII.

Seſeli montanum Fœniculi folio C. B. *montanum tertium* Cluſ. *mont. anguſtifolium* 3. *Cluſii, folio Seſeli Maſſilienſis Matthioli, ſemine Angelicæ,* J. B.

Cluſ.

Huic multæ ſunt *foliorum* alæ, Fœniculi foliorum inſtar in multa folia tenuia, illis tamen craſſiora & breviora diviſæ, virides admodum, mucrone omnium foliorum candicante & duro, calidi guſtus: inter quas enaſcuntur cubitales *caules* aut ampliores, digitalis craſſitudinis, ſtriati, geniculati, aliquot ramos ſecti, quos ſecundùm nodos aliæ minores amplectuntur foliorum alæ. *Flores* in extremo caule & ſummis ramis in umbellas diſtributi naſcuntur albi: dein *ſemina* ſtriata, Angelicæ mini non diſparia, guſtu fervido. *Radix* multis craſſis & oblongis fibris, latè & obliquè ſparſis conſtat, quæ ſingulis annis ſummo capite novas propagines ad latera facit.

Naſcitur in pleriſque Auſtriæ inferioris & Stiriæ montanis pratis, atque Julio floret. *Locus.*

SECTIO TERTIA.

De Plantis Umbelliferis ſemine minore.

PRO Seminibus minoribus habemus quæcunque Cicutæ ſeminum magnitudinem non excedunt.

CAP. I.

De Umbelliferis ſemine minore, radicibus tuberoſis.

HÆ vel ſunt terreſtres ſemine lævi, vel aquaticæ ſemine ſtriato. Priores Bulbocaſtana ſeu Nuculæ terreſtres dicuntur, poſteriores Oenanthæ.

De Bulbocaſtano ſeu Nucula terreſtri.

BUlbocaſtanum ſic dictum Tralliano rentur, quòd figurâ radicis bulbos, ſapore guſtúque Caſtaneas ſcitè exprimat.

Radice autem tuberoſa, foliis tenuiùs inciſis, *ſemine* longiuſculo glabro, Umbellâ minimè clauſâ ab aliis Umbellatarum generibus facilè diſtinguitur.

A. 1. *Bulbocaſtanum* J. B. *majus & minus* Ger. *majus folio Apii* C. B. *Nucula terreſtris major* Park. **Earth-Nut or Kepper-Nut.**

Radix tuberoſa, alba, ſolida, fibras tum ab imo, tum à lateribus promens tenues, guſtu ſubdulci grato, profundè in terra deliteſcit. *Folia* tenuiùs inciſa ſunt quàm Petroſelino, ſegmentis acutioribus. *Caulis* ſimplex, teres, ſtriatus, ſolidus, uno plerunque folio adnato antequam in ramos dividatur. Ad ſingulas autem caulis divaricationes apponitur folium multo tenuiùs inciſum quàm ſunt quæ è radice oriuntur. Ad umbellarum baſes nulla apponuntur folia. *Flores* quales Umbelliferis aliis, verùm exigui admodum, albi. *Semina* parva, longiuſcula, & cùm adhuc viridia ſunt minimè ſtriata, [cùm jam exaruerunt ſtriæ ſubobſcuræ videntur,] colore caſtaneo. Vere primo è terra erumpit; Maio exeunte & Junii initio floret, & in paſcuis ſolo ſabuloſo aut glareoſo frequentiſſima eſt. Cùm ſemen perfecit tota ſuperficies exareſcit illico, radice in terra reſiduâ, tuberoſâ, inæquali, nigrâ membranâ obductâ, carne albâ eſculentâ. *Locus & Tempus.*

Ego hactenus unam duntaxat novi Bulbocaſtani ſpeciem, nec plures agnoſcit J. Bauhinus. C. Bauhinus Nuculam terreſtrem Septentrionalium *Lob.* (quam Lobelius in Anglia vel mulierculis notam ſcribit) Bulbocaſtani majoris Synonymam facit: Botanici noſtrates pro Bulbocaſtano minore habent quod ſponte apud nos provenit; quod indicium non dari diverſas ſpecies,. ſeu majoris & minoris diſtinctionem.

D. Magnol duas ſpecies diſtinguit, majorem & minorem; & utramque ſe in horto plantâſſe aſſerit, ut certior fieret an hæc varietas à loco ſicciori vel humidiori dependeret.

Vires & Uſus. Radix noſtratibus effoditur, & cruda eſtur: Verùm excorticata, & cum modico pipere in jure carnium cocta, ſuavis admodum cibus eſt, multùm nutriens & Venerem ſtimulans. Medicamentis addita cruenta mingentibus & etiam ſpuentibus auxiliatur, Tralliano id atteſtante.

Hac etiam ſues (cujus avidæ ſunt) impinguantur, unde & Caſtaneæ ſuillæ, noſtratibus **Pignuts**, nuncupantur.

In paſcuis, non tamen pinguibus ſed glareoſis copioſiſſimè proveniunt.

CAP. II.

De Oenanthe aquatica.

OΙνάνθη τὸ ἄνθος τῆς ἀμπέλου, quòd colore & quadantenus odore non ſit Viti diſſimilis, vel potiùs quòd cum vite floreat, & in flore ejus odor qualis in pubeſcente vite ſentitur.

Radicibus tuberoſis, è multis glandulis compoſitis, & loco natali, paluſtri ſcilicet & aquoſo, ab aliis quibuſcunque Umbelliferis plantis facilè diſtinguitur.

A. 1. Oenant

A. 1. *Oenanthe aquatica* C. B. *paluſtris ſeu aquatica* Park. *item aquatica major* ejuſdem p. 1232. *Filipendula aquatica* Ger. *Oenanthe ſive Filipendula aquatica* J. B. **Common water Dropwort.**

J. B.

Bulbilli olivares ex tenuibus pendent filis plures; quos nonniſi attenta cautione evellas; abrumpuntur quippe facilè ſequentibus caulem duntaxat fibris. *Caulis* cubiti & ſeſquicubiti altitudine, ſtriatus, concavus, ramoſus, geniculatus. Folia inferiora parciùs ſecta, reliqua longioribus & tenuioribus ſegmentis cæſa. *Umbellæ* parvæ, albæ. *Semen* oblongum, in duas veluti cuſpides deſinens.

Locus.

In pratis humidis & ad rivulos ubique ferè oritur.

Sapore eſt amariuſculo cum levi adſtrictione, calidæ & ſiccæ naturæ, aperientis & adſtringentis facultatis. Movet urinam & arenulas extrinſecus & intrinſecus uſurpata: aperit obſtructiones, & expurgat meatus urinarios.

A. 2. *Oenanthe aquatica minor* Park. *item Oenanthe juncoides minima* ejuſdem p. 895.

Park.

Folia quæ producit antequam caulis emergit tenuiſſimè inciſa ſunt, & in terram ſupina: Quæ caulem veſtiunt coſtæ potiùs foliorum quàm folia videntur, ſupernè obſcuro virore ſplendentia; ut & *Caulis*, qui Juncum proximè refert, infra cujus ſummum apicem ſeu acumen ut in Juncis, è latere erumpit umbella floſculorum albentium, odoratorum, quibus ſubſunt *ſemina* Apii non majora, verùm nigriora. *Radix* inter fibellas capillares aliquot habet glandulas albentes.

Hujus flos præterit plerunque antequam major florere incipit. Parkinſonus utramque in horto coluit.

3. *Oenanthe altera minor Africana* Park. *item tenuifolia altera Africana* ejuſdem p. 895.

Park.

Præcedentem minorem Oenanthem proxime refert, ſummitate ſeu Umbella differt, quæ major eſt & ſemina etiam majora.

Guilielmus Boelius è Barbaria Africæ regione attulit.

A. 4. *Oenanthe Cicutæ facie Lobelii* Park. *Chærephylli foliis* C. B. *ſucco viroſo, Cicutæ facie Lobelii* J. B. *Filipendula Cicutæ facie Lobelii* Ger. **Hemlock Dropwort.**

Lob.

Paludapio foliis non abſimilis eſt, Rutæ pratenſi ſimilior [noſtrâ ſententiâ Apio aut Petroſelino ſimilior quàm Thalictro] multo pullulatu, virore tetro, colore & facie Cicutæ. *Caules* bicubitales ſpargit, è *radice* in pares Aſphodeli albi bulbos multipartita, & quaſi brachiata, nullius fibræ vinculo aut interventu continuos, teneros, guſtu acres & ingratos, ſucco lacteo primùm, deinde flaveſcente, viroſo, & exulcerante prægnantes. *Umbellæ* Cicutæ, cui affinem autumant qui maleficio parem expertos ſe aſſerunt: Uſos namque in acetariis nihil factum fuiſſe propiùs quàm ut interirent, aiunt: alios qui eſitâſſent, vertigine tenebricoſa palantes, nutantes, attonitos ínque gyrum verſantes ſe vidiſſe.

Locus.

In rivulis, lutulentíſve & riguis non in Septentrionalibus duntaxat Angliæ, Weſtmorlandia ſcilicet & Eboracenſi provincia, ſed & in Meridionalibus, Surreia, Suſſexia, &c. copioſè provenit.

Inexcuſabilis eſt (inquit Johnſonus apud Gerardum) quorundam noſtris temporibus ignorantia qui radices hujus herbæ Pæoniæ radicum loco vendunt. Quin ſibi compertum affirmat, mulierculas hizotomas & botanopolas Londinenſes radices haſce ſub nomine *Leviſtici aquatici* vendere. Verùm an adeò venenatæ ſint & malignæ hujus plantæ radices nonnullos dubitare video. Matthio- us Oenanthem ſuam tertiam & Tabernamontanus Oenanthen ſelinophyllon; quas C. Bauhinus ujus plantæ ſynonymas facit, ſalubrem eſſe plantam ſtatuunt. Ego rem in medio relinquo, ulteri- ri examini ſubjiciendam.

5. *Oenanthe Apii folio* C. B. *Filipendula anguſtifol.* Ger. *Oenanthe ſive Filipendula Monſpeſſulana Apii folio* J. B. *Oenanthe Apii folio major* Park. **Water-Dropwort with Smallage leaves.**

J. B.

Perinde ut Oenanthe vulgatiori ſeu Filipendulæ ità & huic glanduloſæ *radices*, longis filis pendu- latiùs quàm altiùs propagantur, tunicâ nigricante contectæ, intus albæ, Paſtinacæ Germanicæ uodammodo ſapore, gratiore tamen, dulci. Hujus *folia* plurimùm ludunt, prima germinatione ta, mox Petroſelini vulgaris ſeu Apii hortenſis (à cujus etiam ſapore parum abludunt niſi quòd uſculum adſtrictionis habeant) ex virore pænè lucida, ſupra terram expanſa, demum Peucedani figiem induunt. *Caules* plures ſurriguntur, cæſii, anguloſi, ſtriati, cubitum & ſeſquicubitum al- multis alis concavi. *Flores* in Umbella muſcoſi, admodum minuti, ex albo purpuraſcentes. *Se- na* differunt à prædicto Petroſelino, quo multò longiora, veluti capitulum habentia.

Locus.

Florentem Junio Monſpelii inter *Peroul* & lacum reperit J. Bauhinus.

Parkinſonus aliam hujus ſeu ſpeciem, ſeu varietatem habet, quam Oenanthen Apii folio minorem vocat, eámque duarum ſpecierum facit. Ab hac etiam ſpecie diverſam facit Oenanthen anguſtifoliam Lobelii, entia præter neceſſitatem multiplicans.

6. *Oenanthe Staphylini folio aliquatenus accedens* J. B. *Oen. Paſtinacæ ſylv. folio, ſemine Atriplicis*, J. B. *Monſpeliaca major & minor* Park.

J. B.

Folia hujus inferiora ad infima folia Oenanthes Monſpeſſulanæ accedunt niſi tenuiùs eſſent diſſecta: pediculus eſt pluſquam ſpithamæus, cui æquales ex adverſo ſitæ alligantur alæ, in *folia* Petroſelini ſubdiviſa, delicatiora utcunque & inciſurâ concinniore, ad Staphylinum quodammodo accedente: reliqua folia ad caulium alas enata Peucedani foliis proxima, id quod etiam in Monſpeſſulana Oenanthe obſervavimus, cujus etiam cauli ſimilis eſt & hujus *caulis* pulchrè ſtriatus; alludit quoque *umbella* denſiſſimis muſcariis albicantibus compoſita.

C. Bauhinus hanc plantam ad Joannem fratrem ex horto Patavino attulit.

7. *Oenanthe ſtellata Cretica* Alpini exot. *Cretica ſtellata* Park.

Alpin.

Oenanthæ alteri Matthioli quàm ſimillima, *caulem* unicum promit, rectum, teretem, dodrantalem, non admodum craſſum, qui in ſummitate in quinque ramulos dividitur, graciles, itidem rectos, rectéque actos, qui Umbellam albam Oenanthes modo producunt, quæ Umbellæ poſt flores mutantur veluti in quinque ſtellas, habentes octo & quandoque plures radios, longos, latos, in acutum deſinentes; in quorum medio *flores* ſunt parvuli, in orbem comprehenſi, qui poſtea indureſcunt & mutantur in *ſemina* parva, oblonga, tenuia, Scabioſæ Indicæ ſimilia, ſimul compacta & duriſſima; ſtellæ autem per maturitatem nigræ redduntur. *Folia* Oenanthes ſecundæ, ſed pauciora & majora. Radicibus nititur ſex, ſeptémve, longis, craſſis, carnoſis, in acutum deſinentibus, ab eodem principio proficiſcentibus, vulgaris Filipendulæ aut Aſphodeli radicibus quàm proximis, ſed minoribus. Tota plantæ ſuperficies quotannis hyeme emoritur, radice ſub terra latente.

* 8. *Oenanthe Cretica prolifera* Park. *Apula prolifera* C. B.

Park.

Oenanthes Creticæ ſtellatæ *Alpini* perſimilis eſt: Differt 1. *Foliis* amplioribus, nec in tot lacinias diſſectis: 2. Florum Corymbis, qui licèt albi ſunt & pariter in capitula glomerati, attamen foliorum acuminatorum ſtellatim capitula cingentium vice hoc genus florum capitella aliquot obtinet primarium caput in orbem cingentia, ad eundem ferè modum quo in Calthæ aut Bellidis proliferæ dictæ floribus fit: 3. *Semine* Oenanthes aquaticæ ſimili: 4. Denique & præcipuè *radicibus*, quæ in hoc genere glanduloſæ non ſunt ut in aliis, ſed ex fibrarum tantùm ſeu filamentorum albentium magno numero compoſitæ.

CAP. III.

De Umbelliferis ſemine ſtriato minore, foliis & odore Paſtinacæ latifoliæ.

HÆ vel ſunt terreſtres, vel aquaticæ. Terreſtres, vel radicibus carnoſis eſculentis, *Siſarum*; vel durioribus & lignoſioribus *Selinum Segetale*, & *Amomum Germanicum*. Aquaticæ Si nomine innoteſcunt. Verùm Selinum ſegetale & Amomum Germanicum rectiùs Siis annumerantur.

De Siſaro.

Siſarum à Paſtinaca latifolia ſativa (cui foliis & ſapore radicis ſatis ſimilis eſt) differt ſemine, quod non ut in illa latum & foliaceum ſed oblongum, anguſtum & ſtriatum eſt, item radice, quæ non ut in ea unica, ſed ex uno capite plures.

1. *Siſarum* Ger. *Siſer vulgare* Park. *Siſarum multis* J. B. *Siſarum Germanorum* C. B. Skirret.

J. B.

Radix propter majorem ſuavitatem cupediis magis expetita quàm Paſtinacæ latifoliæ Germanic quæ non ut in ea unica, ſed ex uno capite plures pendulæ, glanduloſæ, teneræ & fragiles, rugo cortice tenui pallidóque obductæ, pulpâ candidâ, digitali craſſitudine, pedales quædam, al multò breviores, dulci & grato ſapore, nonnihil aromatico. *Caulis* ſurgit ſeſquicubitum altus, ſi gularis, geniculatus, ſtriatus. *Folia* pinnatim diſpoſita, Bauciæ minora, teneriora, acuminata, n griora, argutis per ambitum denticellis crenata. Umbella candida ſuaveolentium *floſculorum*, qu rum ſinguli quinis foliolis totidémque apiculis conſtant. *Semina* in umbella producit Petroſeli nonnihil majora, colore obſcuriore, longiora.

Siſarum in hortis ſeritur ſemine, ſed radice potiſſimum, majoribus ac craſſioribus ſublatis, mi res, iterum in terram defiguntur, quod Februario & Martio opportunè fit, priuſquam caules aſſurgant, atque hoc tempore exemptæ nervo medio duriore detracto coctæ cum butyro, pipere & ſale eſitantur. Veteres autem & majores radices ſi hoc tempore non adimantur, corrumpuntur novæque juxta oculos radiculæ menſe Martio quandoque folia protrùdere obſervavit J. B.

Vires. Cordus omnium radicum quæ veſcendo ſunt ſaluberrimas haſce affirmat: Dodonæus moderatè calidas eſſe ac humidas, facilè concoqui, nec tardè deſcendere, nutrire mediocriter, nec parvi eſſe ſucci, flatulentum tamen quiddam etiam obtinere, unde Venerem promovent.

2. *Siſarum Syriacum* C. B. *alterum Syriacum* Park. *Secacul Arabum & Mauritanorum ſive Paſtinaca Syriaca* Rauwolf.

Radicem obtinet teneram, lævem, exteriùs caneſcentem, intus album, fractu facilem, digitali craſſitie, at longitudine digiti dupla, tuberculis ſeu nodis aliquot inæqualis verrucis ſimilibus, grato apore Carotæ; unde emergunt *folia* multa in plurimas partes diſſecta, Carotæ æmula. *Caules* ad odos conſimilibus foliis veſtiuntur, & in ſummitate umbellas *florum* geſtant illius ſimilium, ſed co- ore luteorum.

Locus. In Ægypto propè Cayrum urbem ſponte oritur.

A. 3. *Siſon ſive Officinarum Amomum* J. B. *Siſon, quod Amomum Officinis noſtris* C. B. *Si. vulgare, ſive Amomum Germanicum* Park. *Petroſelinum Macedonicum Fuchſii* Ger. **Baſtard Stone-Parſley.**

E *radice* alba, ligroſa, ſimplici, aliàs bifida, ſurculoſa, in terram non altè deſcendente, ſapore aſtinacæ aromatico, *caulem* producit craſſitiei mediocris, teretem, medullâ farctum, ſatis firmum rigidum, glabrum, ſeſquicubitalem & altiorem, crebris geniculis interceptum, & ab imo ferè moſum ad genicula huc illuc reflexum. *Folia* in caule alternatim ſita, pinnata Paſtinacæ Ger- anicæ in modum, ſingularia tamen folia Siſari foliis ſimilia, tenera, oblonga, circumcirca cre- ata, aliquando & laciniata. *Flores* in umbellis parvis candidi, exigui, è quinque petalis cordatis ompoſiti, *ſemine* ſubſequente perpuſillo, fuſco, ſtriato, guſtu acriuſculo aromatico.

Planta hæc valdè ramoſa eſt, medius tamen ſcapus alitùs aſſurgit quàm ramuli, qui multipliciter in ſurculos dividuntur umbellis ſuis onuſtos.

Locus. Locis humectis & lutoſis naſcitur, unde & in ſepium & foſſarum aggeribus recentioribus.

A. 4. *Selinum Sii foliis* Ger. emac. *Selinum ſegetale* Park. **Honewort, Corn-Parſley.**

Johnſ.

E ſemine Petroſelini æmulo foliolis ſeminalibus binis, longis anguſtis exit: proximè erumpentia lia bina, exigua ſunt rotunda, glabra, circum oras crenata: ſequentia ad duo vel tria paria ejuſ- odi foliolis rotundis mediæ coſtæ adnexis cum impari in extremo componuntur: poſtea pluribus mpentibus formam nonnihil mutant; unumquodque enim folium foliolis octo vel novem par- , glabris, viridibus binis ex adverſo mediæ coſtæ adnexis, impari coſtam finiente, circa margines eganter dentatis, quoad formam Sii odorati Tragi folia referentibus, verùm minoribus, brevioribus ec omnino fuſcis conſtant: Inter quæ plurimi oriuntur *cauliculi* ultra viginti interdum ab eadem dice, bipedales, graciles, teretes, ſtriati, interdum erecti, aliàs ad terram reclinati, geniculati, in ltiplices ramos diviſi. Ad ſingula genicula apponitur folium minus iis quæ ad radicem. Folia tem omnia tam quæ è terra exeunt quàm quæ caulem veſtiunt brevi marceſcunt, ut cùm ſemen aturuit nè unum quidem folium viride in planta cernatur. *Flores* albi ſummos plerunque caules ramulos occupant, interdum è pleriſque geniculis ad terram uſque exeunt, in umbellis parvis & equalibus, ſinguli petalis quinq; minutiſſimis planis, obtuſis, & purpureis in medio apiculis con- nt. Totus flos aciculæ parvæ capitellum magnitudine non multum ſuperat. Singulis floſculis na ſuccedunt *ſemina* parva, cinerea, incurva, ſtriata, Petroſelini ſeminibus ſimilia ſed majora, pore acri & aromatico. *Radix* parva, alba, multis fibrillis donata, quàm Petroſelini minor.

Tempus. Circa initium Julii florere incipit, & diutiſſimè florens perſeverat unde & partem aliquam ſemi- Auguſto maturat, aliquam Octobris initio vix ad maturitatem perducit. E ſemine deci- o renaſcitur ſtatim, & foliis virentibus per totam hyemem viget. *Locus.* Inter ſegetes ſolo præſertim oſo oritur.

Vires. Herbam ad tumores genarum valere, ſi tuſæ & expreſſæ ſuccus cereviſiæ miſtus quotidie manè no bibatur, à mulierculaquadam quæ in ſeipſa experimentum fecerat, edoctus eſt D. *Goodyerus.* ra duas ſeptimanas tumorem abſumit. Detur ſuccus manipuli unius herbæ expreſſus in dimi- ſextario ſeu pinta Cereviſiæ.

5. *Sium majus latifolium* Ger. emac. *maximum latifolium* J. B. *Sium Dioſcoridis ſive Paſtinaca aquatica major* Park. **Great Water-Parſnep.**

Caulibus craſſis ſtriatis & velut anguloſis concavis, ramoſis, ad duorum triúmve cubitorum alti- inem aſſurgit. *Folia* ad radicem & in caulibus Paſtinacæ ſativæ latifoliæ ſimilia, nec minora, a ſeu pinnata, pinnis plurimis longis, latiuſculis, acuminatis, circa margines dentatis, glabris, ſſis & ſucculentis, binatim ad mediam coſtam annexis compoſita. Summos caules & ramu- umbellæ occupant magnæ, *floſculis* albis compoſitæ, quibus ſuccedunt *ſemina* parva, ſtriata.

Hujus folia quæ initio veris primò erumpunt, ſequentibus ſimilia non ſunt, ſed minùtim conciſa, Oenanthes aquaticæ, aut Smyrnii Cretici (cui hoc reſpectu ſimilis eſt) foliorum æmula. Odor c gravis Petrolei aut bituminis.

Locus. In fluviis majoribus plerunque oritur.

Hæc planta C. Bauhino Sion ſive Apium paluſtre foliis oblongis dicitur, minùs commodè noſtro quidem judicio. J. Bauhinus Tabernamontanum ſecutus ex una ſpecie duas facit.

A. 4. *Sion erectum umbellatum ſive Paſtinaca aquatica* Lob. *majus anguſtifolium* Ger. *minus alterum* Park. *umbelliferum* J. B. **Common upright Water-Parſnep.**

Radix multarum aquaticarum inſtar geniculatim incedit, demiſſis ſubinde fibrarum comis longiuſculis, odore & ſapore Siſari. *Folia* [quæ è radice exeunt] cubitum longa, longo pediculo, ſtriato, glabro, intus cavo appenſa, octo aut novem pinnularum conjugationibus compoſita, Paſtinacæ Germanicæ ſimilibus, minùs rugoſis, quæ verò in caulibus ſunt minora exiſtunt, profundiúſque & argutiùs ſecta. *Caules* ſeſquicubitales, teretes, ſtriati, inanes, recti, ramoſi. Florum umbellæ caules & ramulos terminant: *flores* minuti, candidi. Umbellæ baſin ſeu exortum foliola anguſta, acuminata ambiunt. *Semen* parvum odoratum, acre.

Locus. In rivulis & ad fluviorum ripas.

A. 5. *Sium umbellatum, repens* Ger. emac. **Creeping Water-Parſnep.**

Caules huic plantæ craſſiuſculi, concavi, ſtriati, infirmi & procumbentes, è geniculis fibras albas in terram demittentes, quibus ſe propagat, ramoſi, ramulis è foliorum alis exeuntibus. *Folia* origine membranoſâ caulem amplexa, longis pediculis concavis, Paſtinacæ æmula, tribus vel quatuor pinnarum conjugationibus ad mediam coſtam annexis per margines dentatis compoſita. *Florum* umbellæ non ut in præcedentibus ſummos caules terminant, ſed ſecundùm caules ex adverſo foliorum oriuntur brevibus admodum & vix ſemuncialibus pediculis, octo aut novem radiis conſtantes: ſinguli radii in cacumine umbellam ſecundariam ſeu partialem ſuſtinent, cujus baſin ambiunt folia anguſta, oblonga: ad baſin umbellæ totalis nulla ſunt ejuſmodi folia, quo à ſecunda ſpecie differt. *Floſculi* perexigui, albi, quinque petalis anguſtis acutis compoſiti ſunt, quibus ſuccedit *ſemen* parvum, breve, ſtriatum.

Locus. In rivulis & aquarum ſcaturiginibus plurima ubique ferè in Anglia provenit, unde miramur eam à nemine ante Johnſonum Gerardi emaculatorem deſcriptam. Figura ejus extat in Hiſt. Lugd. p. 1092. ſub titulo *Sii veri Matthioli*, at Deſcriptio addita eſt alterius plantæ.

A. 6. *Sium minimum.* **The leaſt Water-Parſnep.**

Radix, ut in aliis hujus generis, geniculatim incedit, demiſſâ comâ fibrarum albentium è geniculis. *Caules* concavi, teretes, geniculati, rubentes, infirmi & humi procumbentes, duos nonnunquam palmos longi, ramoſi. *Folia* ad ſingula genicula ſingula, alternatim poſita, è quatuor vel quinque pinnularum mediæ coſtæ adnexarum conjugationibus compoſita, inferiora quæ aquis immerguntur tenuiùs inciſa ſuperiora, quæ extra aquas ſunt, minùs ſecta & reliquorum hujus generis ſimilia. Ex alis foliorum emergunt ramuli, ex adverſo eorundem oriuntur *umbellæ*, ut in præcedenti, pediculis uncialibus aut brevioribus, parvæ, duobus tribúſve radiis conſtantes. *Flores* & *ſemina* reliquis hujus generis ſimilia.

Locus & Tempus. In paluſtribus & aquoſis frequens Maio menſe floret.

7. *Daucus Siculus Paſtinacæ foliis* Zanoni.

Zan.

E *radice* digiti minimi craſſitie, dimidium pedem longâ, raris fibris donatâ, ima parte in duas tréſve radiculas ſeu ramulos diviſâ, albâ, ſapore nonnihil acri & aromatico, non ingrato, *folia* emittit multa, in terram undique diffuſa, pediculis teretibus ſupernè ſulcatis & cavis nixa, ramoſa ſeu triangulata, ut in aliis plantis Umbelliferis: ſiquidem folium integrum in ramos plures, binos oppoſitos, dividitur & in folium definit; ramuli iterum in pinnulas ſubdividuntur latiuſculas: folia tamen nonnulla ramoſa non ſunt ſed tantùm pinnata: Pinnæ ſive folia ultima ſupernè viridia ſunt, infernè albicantia, glabra, craſſiuſcula, nonnihil lucida, per ambitum dentata, nervis Labyrinthi in modum perplexis, reliquo folio viridioribus, ea undique percurrentibus: Pimpinellæ Saxifragæ minoris formâ ſimilia, verùm majora & acutiora. Inter folia exilit *caulis*, cubitum altus, glaber, & fere lucidus, teres, ſolidus, à nodo ad nodum huc illuc undatim flexuoſus, non fragilis, medullâ argenteâ repletus, raris nodis exceptâ imâ parte interceptus. E ſingulis nodis folia exeunt ſingula, alias bina, imo pediculo in membraneam vaginam caulem amplexam dilatato, ut in aliis multis umbelliferis fit; inferiora in caule ramoſiora ſunt. Ex iiſdem nodis & foliorum ſinubus, etiam infimis & terræ proximis, exeunt ramuli, foliis ſimilibus, verùm minoribus magiſque dentatis ſeu in ſegmenta tenuiora diviſis veſtiti. Summos caules & ramulos terminant umbellæ *florum* minutorum pentapetalorum, cum duabus in medio lingulis: Color aureus vividus, florum & ſtaminum. Flores delapſi *ſemina* relinquunt oblonga, octangula, lævia, colore ſtramineo obſcuro.

Planta eſt perennis ſed cœli frigidioris impatiens.

Hujus ſemen à Panormo Siciliæ metropoli ad Auctorem tranſmiſit inſignis Botanicus D. Paulus Boccone.

Cap. IV.

De Umbelliferis ſemine ſtriato minore, foliis Pimpinellæ pinnatis, radice fervida. Seu

De Pimpinella Saxifraga.

A. 1. *Pimpinella Saxifraga* Ger. *P. Sax. hircina major* Park. *Saxif. major umbellâ candidâ* C.B. *Saxifragia hircina major* J.B. **Great Burnet-Saxifrage.**

R*adix* alba, ſimplex, minimi digiti craſſitudine, rectâ in terram deſcendens, paucis fibris donata, ſapore fervido. *Folia* longis inſident pediculis, pinnata, tribus aut quatuor pinnarum conjugationibus ad mediam coſtam annexis, Sii odorati umbelliferi ſimilia, atrovirentia, ſplendentia, ſapore ignaviore multo quàm radix, pinnis circa margines dentatis, & nonnunquam altiùs inciſis, averſa parte hirſutis, ſupinâ lævibus. *Caules* ſeſquicubitales & altiores teretes, ſtriati, glabri, inanes, ramoſi & geniculati. Summis caulibus & ramulis inſident *umbellæ floſculorum* albentium minutorum: quibus ſuccedunt *ſemina* pro plantæ magnitudine parva, brevia, ſtriata. Nulla ad exortum radiorum umbellæ totalis aut partialium apponuntur foliola.

In ſylvis, agro Cantabrigienſi & Bedfordienſi, Cantiano quoque & alibi etiam in Anglia obſervavimus. *Locus.*

In hoc genere folia interdum in lacinias diviſa nos quoque poſt Cluſium obſervavimus.

Pimpinella Saxifraga major umbella rubente C.B. *Saxifr. maj. flo. rubente* Park.

Quomodo à præcedente differat inquirendum. Cluſius tantùm ejus varietatem facit.

A. 2. *Saxifragia hircina media* J. B.

Hujus deſcriptionem paucis abſolvit J. Bauhinus, Duûm, inquit, generum habet folia, inferiora quidem ad minorem Saxifragiam accedentia, ſuperiora verò majoris foliis ſimiliora, oblonga, in acumen deſinentia, profundè crenata. Radix prolixa, mediocriter craſſa: *caulis* ſtriatus, cubitalis, alis aliquot brachiatus, umbellas gerit albas majuſculas.

J. Bauhinus dubitat an ſit Daucus Selinoides Cordi, quem frater ad Pimpinellam Saxifragiam minorem refert: item an ſit Lugdunenſis Dauci ſecundum genus Dalechampii, quod C. Bauhinus in pin. Daucum decimum ſeu campeſtrem Apii folio vocat, de quo alibi.

Tubingæ obſervavit J. Bauhinus, & in monte *Watwiller.*

Fuchſius Pimpinellam mediam denominabat.

A. 3. *Pimpinella Saxifraga minor, foliis Sanguiſorbæ. Saxifragia hircina minor, foliis Sanguiſorbæ* J.B. *Pimp. Saxifraga major altera* C. B. *P. Saxifraga major noſtras* Park. *præter rationem major dicitur.* **The leſſer round-leaved Burnet Saxifrage.**

Radice nititur ſimplici, altè in terram deſcendente, rugoſa, alba, paucis fibris donata, ſapore fer-
ido. *Caulis* ab eadem radice nunc unus, nunc plures aſſurgunt, cubitales & altiores, brevi admo-
lum, ſed ſatis denſa lanugine hirſuti, ſtriati, inanes, ab imo ſtatim ramoſi, ramulis è foliorum ſinu-
us (quæ ad genicula ſunt) egreſſis, internodiis longis. Summos caules & ramulos terminant um-
ellæ ſatis amplæ, radiis multis compoſitæ [viginti numeravimus] quorum ſinguli umbellas partia-
es ſuſtinent florum minutorum, alborum, pentapetalorum, petalis in extremo ſubrotundis non bi-
idis. Singulis floſculis bina ſuccedunt *ſemina* brevia, parva, tumidiuſcula, ſtriata, per maturitatem
ulla neque ad umbellæ totalis, neque ad partialium radiorum exortum apponuntur foliola. *Folia*
d radicem multa, Pimpinellæ vulgaris foliorum æmula, & in ambitu ſerrata, tribus vel quatuor pin-
ularum medio nervo annexarum conjugationibus compoſita cum impari in extremo, ſupernè ob-
urè viridia, infernè pallidiora & veluti glauca, nervis ſaturâtiore colore tinctis manifeſtè apparen-
bus. [In caule pauca, eáque brevia & tenuia ſunt folia, pinnulis longis, anguſtis, altiùs utrinq;
cisis.]

Auguſto menſe floret. In paſcuis ſiccioribus, ſolo præſertim glareoſo, naſci amat. *Locus & Tempus.*

A. 4. *Pimpinella Saxifraga minor* C. B. *Saxifraga hircina minor* Park. *an Saxifraga minor noſtras* ejuſdem? *Bipinella ſive Saxifraga minor* Ger. emac. *Saxifragia hircina minima, Pimpinella criſpa Tragi* J. B. **Small Burnet Saxifrage.**

Hæc ſpecies radice, caule, floribus & ſeminibus cum præcedente adeò convenit, ut vix internoſcas.
æcipua differentia eſt in foliis, quæ ad radicem etiam tenuiter inciſa ſunt: nam ad mediam co-
m annexæ pinnulæ non ut in illa integræ ſunt & ſubrotundæ, ſed longæ, anguſtæ, in tria qua-
órve pinnularum nervo medio annexarum paria ſubdiviſæ; quinetiam ſingulæ hæ pinnulæ ſe-
ndariæ ad margines altiùs inciſæ ſunt in lacinias dentatas. Folia pluribus pinnarum conjugatio-
bus conſtant. Odore & ſapore cum præcedente convenit.

Eodem cum præcedente tempore floret iiſdémque in locis invenitur.

Calculo comminuendo & expellendo, autore Trago, accommodatiſſima eſt, temperamento cali- *Vires.*
r omnibus Apii generibus. Radix ſiccata loco Piperis in cibo uſurpari poſſet: nam guſtu & vi-

ribus ità Piperi reſpondet; ut *Piper Germanicum* non ineptè dici poſſit. Et meo certè judicio utilior eſt & ſalubrior omni Pipere, quod ego experientiâ longâ didici. Herba Pimpinellæ, radix & ſemen Petroſelini facultatibus pollent, ſed in expellendo ac ſedando dolores efficacioribus multo. E radicibus paſtilli confici poſſunt, ſtomacho frigida intemperie, craſſiſque ac viſcoſis humoribus laboranti, paſſioni etiam colicæ ac matrici quam utiliſſimi. Radix quacunque ratione ſumatur, ſive in pulverem redacta, ſive in potionibus aut eclegmatis, adverſus omne venenum facit unicè, dolorem inteſtinorum lenit, calculis renum prodeſt, menſes ciet, & ſi quæ alia per urinam evacuanda ſunt; quæ omnia de ſemine quoque accipienda ſunt & de aqua deſtillata: quæ & maculas faciei detergit, & eam duram facit. *Quòd vulnerariam herbam eſſe dicit, nobis minùs probatur, cùm adeo acris & calida ſit: forte ad ſordida ulcera detergenda valet.*

Uſus radicis præcipuus eſt (perhibente Fuchſio) in peſte aliiſque morbis contagioſis præcavendis & curandis. Pota ex aceto magnæ commendationis eſt ad peſtiferos morbos.

Contra phthiſin nonnulli commendant Electuarium è radice Pimpinellæ minutiſſimè trita & ſaccharo roſato factam. *Vix mihi perſuaſerint adeò acrem & fervidam radicem phthiſicis convenire: ut neque tuſſi, aſthmati, peripneumoniæ J. B.* Alii ad colicos dolores leniendos propinant, neſcio quo ſucceſſu. Externus uſus eſt in Odontalgia pro maſticatorio ad pituitam eliciendam; ad bubones cancroſóſque tumores maturandos, lac augendum, &c.

5. *Pimpinella Saxifraga Africana major.*

Hoc titulo cujuſdam Pimpinellæ Saxifragæ à D. *Magnol* Monſpelii in horto ſuo cultæ folium ſiccum nobis exhibuit eruditiſſ. Vir D. *Sloane*, ex Africa ſeu Barbariæ ora allatam ad Promontorium Cetium non longè à Monſpelio retulit D. *Magnol*, unde ipſe habuit.

Erat autem folium pinnatum Pimpinellæ inſtar, & ad exortum pinnarum ſingularum hinc inde ſinguli lobi ſeu foliola è rachi ſeu coſta folii media enaſcebantur. Plura non habemus quæ de ea dicamus.

CAP. V.

De Caro.

PLinius lib. 19. cap. 8. Carum à Caria appellatum dicit. *Peregrinum & Careum gentis ſuæ nomine appellatum, culinis principale.*

Foliis pinnatis, pinnis in multas lacinias diſſectis, ſeminibus oblongis, ſtriatis; radice dulci eſculenta, ab aliis Umbelliferis diſtinguitur.

A. 1. *Carum ſive Careum* Ger. *Carùm vulgare* Park. *Caros* J. B. *Cuminum pratenſe*, Carui Officinarum C.B. **Carawaies.**

J. B.

Ex *radice* ſingulari, longa, craſſitudine pollicari & majore, rugoſa, adnatis quibuſdam & fibris auctâ, albâ, ſapore aromatico & acriuſculo ut Paſtinacæ, *caules* profert multos, cubitum & ſeſquicubitum altos, ſtriatos, ſolidos, glabros, geniculatos, in ramos ſubinde diviſos: *folia* longo carinato pediculo, ſed anguſto, partim à radice, partim ex ramulorum alis enata, Staphylini foliis ſimilia, ſed per longiora intervalla alas proferentia, & tenuiùs inciſa, glabra: in ramulorum extremis umbellæ non ingrato odore; *flores* ſingulares parvi, rotundi, albidi aut rubeſcentes petalis cordatis nonnihilque ad fiſſuram criſpis, omnibus in ambitu æqualibus compoſiti, è quorum umbilico virenti ſtamina tenuiſſima exeunt albicantia, apicibus virentibus. *Semen* ſuccedit oblongum, ſtriatum, ſapore acri & aromatico.

Locus. In pinguibus & lætis campis herboſis & pratis, quæ ſubinde rigantur apud Germanos Bohemóſq; frequens naſcitur *J. B.* In paluſtribus Lincolnienſibus, inque paſcuis depreſſis & pinguibus prope Hullam oppidum in Eboracenſi provincia copioſè oritur, & alibi etiam apud nos in pratis.

Vires. *Semen* ſtomachicum eſt ac diureticum, ſiquidem flatus diſcutit, concoctionem promovet, urinam ciet, cerebrum corroborat, lactis abundantiam præbet. Hinc uſus ejus inſignis eſt in colica, vertigine, epilepſia præcavenda, &c.

Semen hoc paſſim in Germania [& Anglia] uſitatiſſimum eſt: nam & panibus, quos biſcoctos vocant, compinſitur, & caſeis adjicitur [in Germania] juſculis & placentis, artomelis, aliíſque ferculis incoquitur, & in Officinis ſaccharo obducitur.

Radix dum adhuc tenera eſt non minùs efficax habetur quàm ſemen: éſtque caro ejus in cibi ipſa etiam Paſtinaca jucundior & delicatior, teſte Parkinſono.

Multum olei reddit deſtillatum ſemen; quod multò acrius eſt quàm oleum Aniſi, experimento J. Bauhini.

Thonerus in Obſ. p. 126. dolorem totius abdominis clamoſum per quinq; guttas olei deſtillati Carui curavit: & ſolo hoc oleo à ſævo ventriculi dolore curavit etiam aliam. *D. Hulſe.*

* 2. *Carvi Alpinum* C. B. *Carum Alpinum* Park.

C. B. prod.
Planta palmaris eſt & glabra, ex *radice* oblongiuſcula nigricante aromatica *folia* emittens longis pediculis donata, foliorum Carvi modo, in paulò tamen majora ſegmenta diviſa, pallidè virentia. *Caulis* modò unus, modò duo tenuis, ad uncias ſex exurgens, ſupra mediam nudus, in quinas ſenaſve feſtucas inſtar umbella abiens, quarum ſingulæ floſculos aliquot, quaſi in capitulum junctos, ex flavo rubeſcentes ſuſtinent.

In Pyrenæis montibus legit Burſerus. *Locus.*

CAP. VI.

De Umbelliferis ſemine ſtriato minore foliis latioribus Apii ſeu Petroſelini.

APium, Græcis Σέλινον, ab apibus nomen habere putatur, quia Apes ejus flore delectantur. Petroſelinum vulgare Apium Veterum cenſetur. Apium Officinarum eorundem Eleoſelinum eſt. Petroſelinum vulgare ab Apio paluſtri foliis minoribus, floribus luteo pallidis differt.

A. 1. *Imperatoriæ affinis umbellifera maritima Scotica* Sibbald. Prod. *Apium Scoticum & Apium marinum quibuſdam* Newtoni.

Foliis eſt quàm Imperatoria minoribus & obtuſioribus; *ſemine* ſtriato majore; *floribus* pentapetalis albis in umbellam diſpoſitis; radice non repente. Hanc eſſe plantam ſuſpicor quam dudum in ru-ibus maritimis non procul Bervico è petrarum fiſſuris exeuntem obſervavi, & pro Hipposelino ha-ui. Eandem eſſe puto quæ Phytologiæ Britannicæ pro Angelica ſativa inſeritur.

Pleniorem hujus plantæ deſcriptionem à D. *Jacobo Newton* tranſmiſſam libet hìc ſubjungere. *Ra-* ix ei alba, craſſiuſcula, fibrillis aliquot donata. *Folia* infima longis innituntur pediculis, tripar-ò diviſis ipſa pariter in tres partes ſecta ſubrotundas, circa margines dentatas, dilutius viridia. aulis pedalis aut altior, paucis foliis amictus. *Floſculi* exigui, albi. *Semen* figurâ & magnitudine œniculaceo par & ſimile, ſtriatum, fuſcum. Tota planta ſaporem & odorem acrem, vegetum, romaticum obtinet; quàm Imperatoria tamen multò remiſſiorem, & ad Apium propiùs acce-ntem.

Septembri menſe ſemen maturat. In tumulo quodam arenoſo & ſaxoſo ad mare, ſex ab Edin- *Locus.*
rgo milliaribus versùs **Queens Ferry**, i. e. Reginæ trajectum, invenit Auctor.

Mihi (inquit) ibi narratum eſt, Scotos montanos, apud quos copioſè oritur, quotidie manè m eſitare; quo ſe tutos eſſe perſuadent toto die à quavis contagione.

A. 2. *Apium paluſtre ſeu Officinarum* C. B. *vulgare ingratius* J. B. *paluſtre ſeu Eleoſelinum Veteribus* ejuſdem. *Apium Officinarum ſeu Paludapium* Park. *Eleoſelinum Paludapium* Ger. **Smallage.**

Radice nititur craſſa, albâ, rectâ, profundè in terram deſcendente, in plura interdum capita diviſâ. *ia* indè exeunt multa, pediculis dodrantalibus, rubentibus, ſtriatis, concavis, duobus tribúſve pin-rum paribus & impari in extremo compoſita: Sunt autem pinnulæ iſtæ latæ, circa margines den-æ, & in tres inſigniores lacinias diviſæ. *Caules* ab eadem radice pariter multi exurgunt, craſſi, fundè ſtriati, concavi, bicubitales & altiores, nodoſi longis internodiis, *foliis* cincti iis quæ ad icem ſimilibus, pediculis paulatim brevioribus donec in ſummis caulibus immediatè adnaſcantur, rnatim poſitis, è quorum ſinubus ab imo ſtatim ramuli exeunt prælongi medium etiam caulem al-dine ferè æquantes. In ipſo angulo ubi caulis in ramos dividitur [fortè caulem medium termi-s] brevi admodum & interdum nullo pediculo ſedet umbella, non continua ſed diſcreta, è plu-s radiis compoſita, quorum unuſquiſque in ſummo geſtat umbellulam floſculorum minimorum nque petalis albentibus conſtantium, densè ſtipatorum, quibus ſuccedunt *ſemina* ſtriata, pere-a, quàm Petroſelini minora. Caulis & ramuli in puncto ubi umbellæ ſedent in tres ramulos raro, interdum in binos abeunt; attamen extremi tandem ramuli in umbellas terminantur.

Odor totius plantæ validus, nobis tamen non ingratus.

paludoſis rivulis & foſſis majoribus, præſertim maritimis, non raro invenitur. *Locus.*

pium paluſtre in hortos tranſlatum diligenti culturâ mitius minúſque ingratum evadit: unde alia & Gallia folia ejus teneriora una cum ſuperna radicis parte abſciſſa cum oleo & pipere nt & in deliciis habent. Itali hoc genus herbæ *Sceleri* ſive *Celeri* vocant. Galli uſum ejus Ita-bent, à quibus & nomen acceperunt: Parkinſonus pro nova ſpecie proponit *Selini* ſive *Apii* s titulo: cujus tamen ſententiæ non accedo, quoniam Apium dulce ſeu *Celeri* in hortis noſtris m & cultum poſt aliquot annos in vulgare Paludapium degenerat, ob aeris ſci. frigiditatem. Quòd Fœniculo dulci apud nos ſato poſt tres vel quatuor annos plerunque accidit; adeò ut ſi illud re velimus novum ſemen ex Italia petendum ſit.

pii radix inter quinque radices aperientes recenſetur: Semen annumeratur ſeminibus calidis *Vires.*
ribus. Radix urinam & menſes movet, calculum pellit, regium morbum ſolvit. Semen ef-ius eſt quàm radix, & ad eadem ad quæ ſativi Apii ſemen commendatur. Minùs tamen tu-

tus ejus uſus eſt, nam comitiali morbo obnoxii ab hoc offenduntur, ut evidentibus experimentis comprobatum legitur & obſervatur. *J. B.*

3. *Apium hortenſe* Ger. *hortenſe ſeu Petroſelinum vulgò* C. B. *hortenſe multis, quod vulgò Petroſelinum, Palatò gratum* J. B. *Petroſelinum vulgare* Park. **Common Parſley.**

Radicem albam, ſimplicem, craſſitudine interdum pollicari, paucis fibris donatam, altè in terram demittit. *Caules* plerunque ſingulares in ſolo lætiore plures ſurrigit, pollicem itidem craſſos, teretes, glabros, ſtriatos, bicubitales & altiores geniculatos, inanes, ab imo ſtatim ramoſos, ramulis inferioribus ſingulatim è foliorum alis exeuntibus, ſuperioribus binis oppoſitis aut etiam pluribus ſimul ex eodem geniculo. *Folia* ima quæ è radice exeunt longis pediculis, binis plerunque alarum paribus & impari in extremo folio compoſita. Folium autem quod coſtam terminat in tria dividitur, eáque ſingula in tres lacinias & ipſas dentatas acutioribus denticulis. In ſummis caulibus & ramulis florum umbellæ plurimis radiis compoſitæ, pediculis longis inſidentes: *floſculi* ipſi pallidi, quinque petalis ob parvitatem vix conſpicuis conſtantes, quibus ſuccedit *ſemen* ſtriatum, breve, craſſiuſculum.

Folia in hac planta interdum in lacinias anguſtas & longas dividuntur, ut quis meritò diverſam ſpeciem putet; certè inſignis eſt varietas. Sapor plantæ acriuſculus & non ingratus: Odor pariter.

Nulla in hac ſpecie neque umbellæ totalis baſin ſeu radiorum exortum foliola in circulum ambiunt, neque partialium ex quibus totalis componitur, ad eam tamen apponitur unum vel alterum foliolum.

Petroſelinum criſpum. Folia hujus plantæ interdum rotundiora, frequentiora, pulchrè crenata & criſpa videntur pulcherrimo aſpectu. Quæſtio eſt an *Petroſelinum criſpum* ſit ſpecies à vulgari diverſa, an accidentalis duntaxat varietas. *Locus* *Columna* criſpum in Sardinia ſponte naſci ait, unde ſemen ejus in alias regiones diſperſum.

Vires. Radix & herba potiſſimum ad culinas ſpectant, utiléſque ſunt in omni cibo: nam inflationes ſtomachi deprimunt, urinam & menſes cient; jecur & lienem ab obſtructione liberant, hydropicis & ictericis conducunt. Solent noſtrates herbam cum omne genus carne in ſartagine unà frigere pro condimento; & in cavum corporis inditum cum avibus aſſare, quin & crudum cum butyro comedere, & Acetariis immiſcere, & certè quod ad ſaporem attinet, nullum olus novi palato gratius & delicatius: Aiunt tamen oculis inimicum eſſe & viſui nocere; quod nos inviti credimus.

Semina medico uſui utiliora, extenuant, aperiunt, urinas cient, calculos diſſolvunt, flatus diſcutiunt, conveniunt hydropicis, menſes promovent, ſecundas & fœtus mortuos expellunt. Commendantur & contra veterem tuſſim eclegmatis permixta aut incocta: venenis etiam adverſantur, atque idcirco Theriacis admiſcentur. *Dod.*

Extrinſecùs herbæ omnes partes reſolvunt tumores calidos, imminuunt lac mammis impoſita, adeóque mulierculis noſtratibus in uſu ſunt in ablactatione infantium. *Schrod.*

4. *Petroſelinum majus ſive Virginianum* Park. *An Apium hortenſe latifolium ſeu maximum* C. B.? *Apium ſive Petroſelinum Virginianum* Ger. emac. **Virginian Parſley.**

Parkinſonus Apium Virginianum non alia fere in re quàm partium omnium magnitudine à vulgari Apio hortenſi differre ſcribit. *Folia* ſcilicet Paludapii æqualia, & pallidiùs virentia quàm vulgaris Petroſelini; *ſemina* duplo nè dicam triplo majora: *radicem* majorem & breviorem. C. Bauhinus Apium hortenſe maximum ſic deſcribit. Ex *radice* oblonga, albida, & pro plantæ magnitudine tenui *folia* prodeunt pediculis palmaribus & ſeſquipalmaribus, ſtriatis, pallidè virentibus, tripartitò primum diviſa, quorum quodlibet tripartitò rurſum dividitur, ipſæque particulæ triplo quadruplóve quàm in Petroſelino vulgò dicto majores, per ambitum inciſæ, pallidè virentes: inter hæc caulis cubitalis & ſeſquicubitalis, tenuis, ſtriatus exurgit; in cujus ſummitate *folia* oblonga anguſta minimè inciſa. Umbellam habet parvam, albam, exiguis *floſculis* refertam, quibus ſemina Petroſelini formâ, ſed duplo triplóve minora majora, guſtu nonnihil aromatico donata ſuccedunt.

Nomine Apii Anglicani primùm C. Bauhino ſatum eſt.

• 5. *Petroſelinum Creticum* C. B. Park. *Agriopaſtinaca vulgo in Creta Bello ep. 5. ad Cluſium: cui Buſelinon Plinii videtur.*

Bell.

Petroſelino vulgari ſimillima eſt, niſi quòd minor, *foliáque* eiſdem etiam inciſuris prædita licet habeat, minora tamen & aliquantulum craſſiora profert: *Caulis* Petroſelini eſt, *flores* in umbella albo ſuſtinens, quibus ſuccedunt *ſemina* Petroſelini ſed minora, colore ad atrum accedentia. *Radice* fi matur unica, pollicis magnitudine, ſemper figurâ longa, cortice tenui tecta, qui digiti attritu facilli á radice ſeparatur, quæ candida edulíſque eſt, Bulbocaſtani guſtu. Tota hyeme viret, ſeménque M profert, poſtea tota areſcit præter radicem, quæ terrâ latet, & primis Autumni imbribus ger protrudere incipit.

Hujus ſtirpis duo reperiuntur genera colore corticis radicum tantùm differentia, nam unius nig alterius ruffus conſpicitur. Nigrum genus in montibus totius Cretæ, & etiam in Dalmatia prove at rufum abundantiſſimè tantùm in ſcopulis Cretæ propinquis inter ſaxa, &c.

Sequentes duas plantas à C. Bauhino traditas ob folia Apio ſimilia huic capiti ſubjunximus.

* 6. *Daucus montanus Apii folio, flore luteo* C. B. prod.

C. B. prod.

Caule eſt cubitali, anguloſo, glabro, in breves alas brachiato; *foliis* Apii formâ, ſed brevioribus, per ambitum minimè ſerratis, quorum pediculus ſtriatus eſt: Umbellas parvas habet; *flores* Elaphoboſco ſimiles, luteos.

In *Calenberg* & propè oppidum Baden Auſtriæ Burſerus collegit. *Locus.*

Huic ſimilem, ſed per omnia majorem, *caule* craſſo, canaliculato, ramoſo, *foliis* latioribus miniméque crenatis, umbellis majoribus, ex floribus pallidis, collegit ipſe in horto Patavino, Pſeudopyrethri nomine.

* 7. *Daucus pratenſis Apii folio* C. B. prod.

C. B. prod.

Radice eſt oblonga, pallidè rufeſcente cortice tecta, ſapore & odore Paſtinacæ ſive Dauci Officinarum, ſupernè hirſuta & villoſa; ex qua alæ prodeunt *foliis* pluribus uni coſtæ inhærentibus, per ambitum inciſis & ſerratis, formâ montani majoris, ſed longè minoribus, pallidè virentibus: inter quæ *caulis* pedalis rariùs cubitalis, tenuis ſtriatus, paucis geniculis diſtinctus, in ramulos aliquot diviſus exurgit. Ramorum extremis umbellæ candidæ *floſculorum* exiguorum inſident, quibus *ſemen* oblongiuſculum, nigricans, aromaticum ſuccedit.

In pratis humidis Michelfeldiæ [propè Baſilicam] provenit. *Locus.*

8. *Daucus Petroſelini vel Coriandri folio, ſeu Bunium Dalechampii* Park. C. B.

Locis aſperis & petroſis naſcitur. E *radice* parva, alba, ſurculoſa, odorata, ad caput comoſa, lurima emergunt *folia* ramoſa, Petroſelini adeo ſimilia, ut primo aſpectu minus attentos & cautos llant. *Caulis* quadratus, procerus, digitali craſſitudine, foliis Coriandri tenuioribus proximis ve- itus, *umbellas* Anethi ſuſtinens. *Semen* Hyoſcyami minus, odoratum.

* 9. *Apium montanum Dalechampii* J. B.

Lugd.

Radice eſt craſſa, longa, extrinſecùs nigra, intus candida, acri, odorata, aromatica; *foliorum* den- comâ circa radicem humi jacentium, Apio hortenſi ſimilium, ſed latiorum, jucundè olentium, pediculis infernè rubentibus: *caule* cubito altiore è medio foliorum ambitu proſiliente, ferulaceo: *re* in umbellis candido: *ſemine* Apii, acri, odorato & amaro.

Provenit in aſperis, ſaxoſis, lapidoſis, apricis; nonnunquam etiam ex ſaxorum rimis emicat. oret Junio menſe. *Locus & Tempus.*

Hanc plantam C. Bauhinus Apio montano nigro eandem facit; cui Joannes frater non aſſen- ur. Si Deſcriptio exacta, nonnulla in ea ſunt quæ Oreoſelino dicto non conveniunt, v. g. Se- en Apii. Parkinſonus C. Bauhinum ſecutus Apium montanum vulgatius i. e. Oreoſelinum hoc cit.

* 10. *Libanotis minor Apii folio* C. B. *Libanotis Theophraſti minor Lobelio* J. B. *Panacis ſpecies nonnullis.*

Lob. ob.

Foliis eſt [quàm Libanotis Theophr. vulgaris] exilioribus multò, Saxifragæ Venetæ proximis, mino ſitu, Panacis alterius ritu, ſed oris tantillum crenatis & laciniatis. *Caulis* bicubitalis & pro- ior. *Semen* Anethi candidum: flores in umbellis albi. Radix aromatica, grati & jucundi odo-

Conſiderandum (inquit J. Bauhinus) an hæc planta eadem ſit cum Cervaria nigra, i. e. Saxifraga netorum *Lob.* At Lobelius diſertis verbis diſtinguit. Ea fuit opinio Ponæ in Baldo, ſed nobis mi- nè probatur.

Parkinſonus hanc ad Libanotidem alteram ſeu vulgatiorem *C. B.* refert. At Lobelius ut diſtin- m proponit. Nobis nondum ſatisfactum eſt.

CAP. VII.

De Aniſo.

ANiſum Harmaro ab α priv. & ἴσος dicitur, quod folia proferat minimè æqualia. Aniſum quidam, auctore Plinio l. 20. c. 17. quaſi ἀνίκητον vocavere, quia appetentiam cibi præſtaret: Et forſan ſic dictum eſt, ὅτι ἀνίησι τὰς ἐμπνευματώσεις, quòd tenſiones flatulentas internas & rnas remittat & laxet.

. *B.* Quoniam foliis ad Petroſelinum accedit ideo ei proximè ſubjunxi. Folia ima à ſummis plu- m differunt; ima enim integra ſunt, ſuperiora tenuiter diſſecta. Semen odore & ſapore eſt gra- no, præ cujuſvis alius mihi notæ umbelliferæ ſemine, quibus notis ab aliis congeneribus facilè nguitur; præſertim ſi addas, parvam eſſe herbam, annuam aut potiùs æſtivam.

Aniſum Ger. Park. J. B. *Aniſum herbariis* C. B. **Anniſe.**

Folia ima quæ primò exeunt longis hærent pediculis, ſuntque integra, ſubrotunda, circa margines tamen dentata, glabra, pallidè viridia, unciâ majora, odorata: ſuperiora Petroſelini foliis ſimilia & tenuiter inciſa; [quò altiora in caule eò tenuiùs] *Caulis* teres, concavus, ramoſus, infirmus & vix ſe ſuſtinens, hirſutus & nonnihil ſtriatus. *Umbellæ* in ſummis caulibus & ramulis amplæ pro plantæ modo, nullis ad exortum radiorum appoſitis foliolis. *Floſculi* parvi albi, quinque foliolis bifidis compoſiti, æqualis ferè magnitudinis omnibus, cum totidem ſtaminibus & apicibus albis. *Semen* parvum, minus quàm Cicutæ, ſtriatum, colore ferè cinericeo, odore ac ſapore gratiſſimo, dulci, cum jucunda quadam acrimonia. *Radix* gracilis, inutilis, modo ſimplex, modò multifida.

Locus. Ubi ſponte proveniat neſcimus: aiunt tamen in Creta, Syria, Ægypto aliiſque orientis regionibus feliciter gigni. In Malta copioſè ſeritur, (ubi Cuminum dulce appellatur) quæſtûs cauſa qui ex ejus mercimonio ad incolas redundat.

Vires. Semen Aniſi præcipuè in uſu eſt, herba raro in uſum venit, radix tanquam inutilis nunquam. Calf. & ſiccat. Cephalicum, hepaticum & pneumonicum ac ſtomachicum imprimis audit [Plinius ſtomacho inutile eſſe ait, præterquam inflato] Uſus præcip. in inflatione ventriculi, tuſſi, &c. Schrod.

Cæteris flatum diſcutientibus medicamentis gratius eſt ventriculo, minus habet acrimoniæ, & plus ſuavitatis.

Veteres in ventriculo frigido & humido mirificè commendârunt. Hinc in ſiti quæ à ventriculo, in dolore capitis, in vigiliis ab eodem, in diarrhœis à cruditatibus, &c. laudatur, urinam ciet & Venerem ſtimulat. Dioſcorides, ſed præcipuè Plinius, prolixi admodum ſunt in ejus viribus deſcribendis, quos adeat qui plura velit.

Pinſunt hoc in panem ex quo Biſcoctum parant, quin & ſaccharo obducunt ad paranda Confecta quæ vocant, quæ & flatus diſcutiunt, & oris halitum fœtentem emendant.

Spiritibus illis tenuibus, ex quibus generoſiores ſeu aquas ardentes eliciunt, omnibus leviter contuſum ante deſtillationem infunditur, ad gratum ſaporem iis iteratâ deſtillatione exaltandis conciliandum. *Trochiſc. de Aniſo* uſus eſt in febribus diuturnis; *Olei de Aniſo deſtill.* in flatibus: Dianiſo Meſue in iiſdem & tuſſi à frigida cauſa: *Spiritus Aniſi* in anguſtiis pectoris. Sp. vini Aniſatus in Cardialgia experimentum eſt Lindani.

Obſervat Heurnius, quòd pulvis ſeu decoctum Aniſi in colicis doloribus, urinæ difficultate, &c. longè præferendum eſt ejus oleo: quod obſervandum eſt contra illos, qui omnia præter chymica ſpernunt. *Sim. Paulli.* Idem ſæpe obſervavit Primroſius error. popular. lib. 4. c. 3. ut nos monuit *D. Hulſe.*

Ad infantum tormina dare ſolebam ſcrupulum Aniſi craſsè pulveriſat. cum primo pultis cochleari. Hoc purgat infantes non aliter ac ſi ſenior Rhabarbarum ſumpſiſſet. *J. Heurnius in lib. trium Aphoriſm. Hippocr. Aphor.* 4.

In ſingultu flatulento æger continuè maſticet Aniſi ſemen. Dol. L. 2. C. 3. S. 19.

Helmontius illud magni facit in Colica. Idem. L. 3. C. 2. S. 19. *D. Soame.*

CAP. VIII.

De Umbelliferis ſemine ſtriato minore, foliis triangulatis Cicutæ modo diviſis.

De Cicuta.

Cicuta, teſte Servio in *Eclog.* 2. eſt internodium in triticeis ſive culmiferis, qualia cùm habeat hæc quoque planta indè dicta videtur. Quin potiùs cicuta eſt canna quævis, intus cava & vacua, unde fiſtulas faciebant paſtores.

Græcis κώνειον dicitur ἀπὸ τοῦ κωνᾶν fortè, quod περιδονεῖν i. e. circumagere exponit Etymologus, μωραίνεσθαι Galenus. Stultitiam enim addit refrigerato cerebro. *C. Hofman.*

A. 1. *Sium alterum Oluſatri facie* Lob. Ger. emac. *majus alterum anguſtifolium* Park. *Erucæ folio* C. B. *Cicuta aquatica Geſneri* J. B. **Long-leaved Water-Hemlock.**

J. B.

Radix pollicari craſſitudine ſenſim tenuatur, fibris compluribus capillata; vulnerata ſuccum remittens rufeſcentem, guſtu acri. *Caulis* cubitalis & bicubitalis, craſſus, imâ parte rubeſcens, ſuperiùs ex viridi palleſcens, ſtriatus, glaber, geniculatus, inanis. *Folia* longis pediculis appenſa, Siler montani diviſurâ quodammodo, ſegmentis multò longioribus, acutioribus, per ambitum ſerrat *Flores* candidi Petroſelini, in umbellam latiorem digeſti.

Circa paludes & in ſtagnorum majorum marginibus oritur ſed rariùs. Nos in palude Brer *mear* dictâ in Ceſtrienſi comitatu; itémque in palude Lovinglandiæ in Suffolcia; in Trenta flu circa Bramleiam Abbatis dictam; in ſtagno quodam vadoſo in ericeto *Hounſlow*, propè oppidu ínque ſtagno ad *Thiſtleworth* vicum, propè Thameſin fluvium, ſupra Londinum, & alibi hanc pl tam obſervavimus.

Nonnulli plantam hanc ad Sium ſeu Paſtinacam aquaticam referunt cum quo noſtro judicio n convenit; ut neque cum Cicuta, quò nos Geſnerum ſequuti, retulimus: unde de ejus loco nobis ſ tisfactum non eſt.

Deſcrip

Deſcriptio Bauhini non eſt ſatis plena & accurata; eam tamen adhibuimus, cùm nec melior, quod ſcimus extet, nec nos plantam ipſam nanciſci potuimus, ut denuò deſcriberemus.

A. 2. *Cicuta* Lob. Ger. *major* C.B. *vulgaris major* Park. *Cicuta Veteribus & neotericis* J.B. **Hemlock.**

J. B.

Myrrhidi, atque etiam magis Cicutariæ odoratæ tam ſimilis eſt, ut legentibus plerunque damnoſa it parilitas, non ſatis accuratè eas diſtinguentibus: non alia enim radix eſt; non alius *caulis*, tricubitalis & inanis, lævis tamen, exuvii ſerpentini, indéque nomen indeptæ Serpentariæ caulis in modum maculoſus: ſimili quoque eſt *folio*, multifariam partito, glabro, odore ingrato, ſapore non tà, ſed nonnihil acri: *Umbella* florum illis ſimiliter albicat: *ſemen* Aniſo par, ſtriatum, obſcurè vi-et: tota denique planta viroſo odore, quo ab illis maximè differt, perniciem teſtatur. *Radix* in horto priuſquam caulem ferat, longa pedalis, juniori Paſtinacæ latifoliæ Germanicæ ſimilis, corti-e tenui flaveſcente, carne albâ fungoſâ, odoris gravis, ſaporis ſubdulcis.

Circa pagos & oppida Cicuta paſſim abundat, locis umbroſis & pinguibus, propè foſſas aggeréſque agrorum. Cum floribus Julio, ſemine prægnantem Auguſto ac ſeriùs videre eſt. *Locus.*

Summè frigida & venenata cenſetur, & Socratis ſupplicio odioſa: Nihilominus frequens ejus uſus Modernis eſt in tumore ac inflammatione lienis: Succus emplaſtro ſplenico incoctus extrinſecùs adhibetur *Schrod.* Peritiores medici nunc dierum Cicutam calidam eſſe affirmant & minimè frigidam. Extrinſecùs uſurpāta anodyna eſt: tumores duros & ganglia potenter diſcutit in cataplaſmatis vel in emplaſtro de Cicuta cum Ammoniaco. *D. Needham.* Pulvis radicum ad grana viginti in febribus malignis vel Quartana ante paroxyſmum exhibitus omnibus quæ ego unquam expertus ſum diahoreticis antecellit. *D. Bowle.* *Vires.*

Ferculum ex radicibus cicutæ carnibus incoctis duobus religioſis patribus [i. e. Monachis] quàm ravia & admiranda ſymptomata excitavit, vide apud Kircherum *de Peſte*, ſect. 2.

Cæterùm Cicuta non eſt omnibus animantibus exitioſa: Sturni enim, autore Galeno, innoxiè Cicutâ veſcuntur. Nos quoque ventriculum Otidis ſeu Turdæ avis diſſectum Cicutæ ſemine refertum invenimus, quatuor tantùm aut quinque frumenti granis intermixtis; quod etiam meſſis tempore vis illa pro Cicuta neglexerat; adeò delectatur Cicutâ. Lucretius quoque ſcribit

——Pingueſcere ſæpe Cicutâ
Barbigeros pecudes, homini quæ eſt acre venenum.

Ad lienis ſchirrhum, ℞ ſucci Cicutæ aut Mandragoræ q. ſ. cum Ammoniaco diſtemperetur, & F. emplaſtrum; quod vocatur Mirabile ab Hartmanno.

A. 3. *Cicutaria tenuifolia* Ger. *Cicuta minor, ſive fatua* Park. *minor, Petroſelino ſimilis* C. B. *Cicutaria Apii folio* J. B. **The leſſer Hemlock or Fools Parſley.**

Radice nititur albâ, longâ, ſimplici, paucis & tenuibus fibris donatâ, minimi digiti craſſitudine. *Caulis* bicubitalis, inanis, ſtriatus, glauco quodam polline qui digitis facilè detergi poteſt, obductus, non tamen ut Cicutæ maculoſus, eadem cum radice craſſitie. *Folia* Cicutæ, ad Petroſelinum accedunt, niſi quòd ſegmenta acutiora ſint, ſupernè atrovirentia, infernè pallidiora & ſplendentia, odore nullo, ut nec ſapore ullo excellente. *Flores* albi, pentapetali, petalis bifidis. Florum *umbellis* foliola longa anguſta viridia obvallant, nam ad baſes radiorum Umbellarum partialium ex quibus totales componuntur foliola tria aut quatuor oblonga oriuntur, quo à Cicuta differt, præterquam quòd minor ſit, caule non maculoſo, radice annua, odore non ingrato. *Semina* parva, ſtriata, breviuſcula.

In hortis oleraceis & arvis pinguioribus aliiſque locis cultis frequens reperitur. *Locus.*

* 4. *Cicutaria latifolia tertia* C. B. *Cicutaria maxima Brancionis, an Thapſia tertia Salmanticenſium Cluſio?* Lob. ob. *latifolia altera* Ger. emac. *Cicuta maxima* Park.

Lob.

Caule humanæ proceritatis, craſſitie quatuor digitorum, foliis, ſemine & radice Seſeli Pelopen-enſis longè majoribus, quæ clinicis celebratur ad menſes, vomitus & alias dejectiones ciendas: annon potiùs Cicutaria noſtra maxima fœtida?

Videmus Lobelium ipſum de hac, planta incertum & dubium, an jam edita fuerit nécne: & ſuſpicari potiùs eam vel Thapſiam dictam Cluſii eſſe, vel Cicutariam ſuam latifoliam fœtidiſſimam; unde ergo reſcivit C. Bauhinus ab utraque diſtinctam eſſe.

Parkinſonus nomen hoc accommodat plantæ etiam ſequenti, & ſane, me judice, rectè.

5. *Cicutaria latifolia fœtidiſſima* C. B. *Cicuta latif. fœtidiſſima* Lob. Ger. emac. *Seſeli Peloponneſiacum Recentiorum* Park. *Seſeli Peloponnenſe Matthioli, ſive Cicutaria quorundam* J. B. **Great broad-leaved Baſtard Hemlock.**

Caulis eſt geniculatus & cavus Cicutæ, alis brachiatus, ſeſquicubitum & duos cubitos æquans *Folia* ad Myrrhidis odoratæ accedunt, latiora, longiora, nigriora, in alas diviſa, quæ rurſum in ſegmenta pinnatim veluti Filix digeſta, profundè ſerrata, latiuſcula ſubſecantur, odore gravi & viroſo Cicutæ. *Semen* brevius Angelicæ vel Cicutariæ maximæ ferè par, in umbellis latis, excuſſo candido *flore*.

Hæc è Lobelio & J. Bauh.

In Rhætiæ montibus invenitur.

Parkinſonus noſter in planta quam hoc titulo in horto ſuo coluit per multos annos, nullum ejuſmodi cujus meminit Lobelius fœtidum & viroſum odorem ſentire potuit, ut neque in ejus ſeminibus: fortè alia & ſpecie diverſa, ei tamen ſimillima, planta fuit. Utcunque Matthiolus hoc nomine à Botanicis immeritò reprehenditur, quòd fœtidam plantam pro odorata exhibuerit, cùm habetur qualem ille depingit minimè fœtida; ut Parkinſonus teſtatur, apud quem deſcriptionem pleniorem vide.

A. 6. *Cicutaria paluſtris* Lob. Ger. *paluſtris tenuifolia* Park. C. B. *Phellandrium vel Cicutaria aquatica quorundam* J. B. **Water-Hemlock.**

J. B.

Aquas amat, extra quas *caule* extat bicubitali & altiore, pollicari, ſæpe etiam brachii craſſitiem adæquante, ſtriato, inani, geniculis diſtincto, in ramos varios diviſo. *Folia* dodrantalia plus minùs, diviſione chærefolii, propemodum glabra, ſapore ſatis grato ad Sium accedente, cum levi quadam acrimonia. Umbellas in ramis gerit pro plantæ proportione parvas, *floſculorum* alborum, cum exiguis in medio apicibus obſcurè rubentibus: quibus delapſis ſuccreſcunt *ſemina* parva, oblonga, ſtriata, nulla hirſutie vel aſperitate donata. Ex geniculis infimis demittit ſubinde capillares, longas & numeroſas fibras quibus in imo radicatur.

Locus. In aquis, præſertim cœnoſis, & rivis pigrioribus Æſtate floret.

Wepferus conſcripſit integrum librum de hac plantâ; quem conſulat Lector.

* 7. *Seſeli montanum Cicutæ folio, ſubhirſutum* C. B. Park. **Hairy mountain Hartwort with Hemlock leaves.**

C. B. prod.

Ex *radice* craſſa *folia* lata Cicutariæ vel Myrrhidis Fuchſii inſtar, in multas alas diviſa, nigricantia, leviſſimis pilis, præſertim ipſis pediculis aſperſis, ſubaſpera: *caule* ſeſquicubitali & altiore, craſſo, ſtriato, cavo, nodoſo, pilis pauciſſimis donato, in alas brachiato, *foliis* paucis, prioribus ſimilibus, ſed minoribus cincto: in ſummitate *umbella* magna, alba: floribus ſuccedunt *ſemina* oblonga, gemella, tenuiſſimo apice donata, Carui ſapore.

Locus. Hoc in altiſſimo monte *Waſſerfall* æſtate florens inter ſaxa reperitur.

* 8. *Seſeli montanum Cicutæ folio glabrum* C. B. Park. *Seſeli Alpinum ſive montanum primum Cluſio, folio ſplendente, floſculis albis* J. B. ejuſdémque *Liguſticum alterum Belgicum, foliis ferè Abſinthii, ſemine rotundo. Seſeli montanum majus* Ger.

Cluſ.

Ampla habet *folia*, humi ſparſa, & in multas alas diviſa, Seſeli Peloponnenſi [an Matthioli] ferè ſimilia, ſupernè viridia & ſplendentia, inferna parte minimè, Ferulæ odore acri, nec admodum grato ſapore: *caulem* deinde ſeſquicubitalem aut altiorem, craſſum, ſtriatum, intus fungoſum, nodoſum, & multos ramos in ambitu ex ſingulis geniculis ſeu nodis ferentem, per quem ſparſa ſunt *folia* ſuperioribus reſpondentia, ſed minora. Extremi rami in magnas Umbellas *floſculorum* candidorum deſinunt, odoris ferè Sambucini; quibus ſuccedit *ſemen* gemellum, ſtriatum, flaveſcens, aromatico & fervido guſtu. *Radix* craſſa eſt & foris nigra, quæ (ut in pleriſque ferulaceis contingere ſolet) ſemine prolato perit, nec niſi altero aut tertio à ſatione anno *flores* producere ſolet.

Locus. Creſcit in celſis *Sneberg* & aliarum Auſtriæ Alpium jugis, ubi lætiora ſunt paſcua: floret ſub finem Junii aut Julio: Semen verò Auguſto vel etiam ſeriùs matureſcit.

Vires. Semen hujus calf. & ſicc. Urinas & menſes potu ducit: prodeſt ad inteſtinorum ex cruditate dolores: concoctionem promovet, flatus diſcutit. Radix eoſdem præſtat effectus, ſed minùs efficaciter.

Siler Creticum quibuſdam ſemine longo, criſpo, incurvo J. B. *Siler 2. foliis Cicutæ & Siler Creticum Camerarii* C. B. *Vide* Umbelliferas ſemine hirſuto.

CAP.

Cap. IX.

De Seſeli pratenſi.

SEſeli unde dictum ſit me quidem latet. Nec enim ſatisfacit Harmari etymon παρὰ τὸ σαῶσαι τὸν ἐλλὸν, quòd ſalutare ſit hinnulo, ſiquidem Veteres Cervas poſt partum purgari herba quadam quæ Seſelis vocatur prodiderunt. Ego potius vocem origine exoticam ſeu barbaram fuiſſe exiſtimaverim, quemadmodum & alia in ι terminata; κόμμι, πεπερὶ, &c.

Seſelios pratenſis notæ ſunt foliorum ſegmenta anguſta, acuta; flores ex luteo pallidi, ſemina rufeſcentia.

A. 1. *Saxifraga Anglica facie Seſeli pratenſis* Ger. *Seſeli pratenſe noſtras* Park. *Saxifragia Anglorum, foliis Fœniculi latioribus, radice nigra, flore candido, ſimilis Silao* J. B. **Meadow-Saxifrage.**

E *radice* vivaci, longâ, rugoſâ, foris nigrâ, intus albâ, guſtu dulci aromatico & nonnihil acri *caules* quotannis ſurrigit plures, ſeſquicubitales & bicubitales, digiti minimi ferè craſſitudine, teretes, ſtriatos, medullâ farctos, propè terram rubentes, ab imo ſtatim ramoſos, ramulis per longa intervalla è foliorum alis exeuntibus. *Folia* tam quæ è radice exeunt, quàm quæ caules veſtiunt, glabra, obſcurè viridia, in ſegmenta longiuſcula, anguſta, acuta, rigida dividuntur. Summi caules & ramuli in *florum* Umbellas terminantur, non admodum grandes nec coactas, ſed laxas & raras. *Floſculi* ſinguli exigui quinque petalis è luteo albidis componuntur; quibus ſuccedunt *ſemina* ſtriata, brevia, apicibus rubentibus, per maturitatem caſtanea. Odor plantæ ſatis validus & gratus, ad Paſtinacam quodammodo accedens.

In pratis & paſcuis humidioribus vix alia frequentior occurrit planta. *Locus.*

Hujus plantæ ſuccus, decoctum, aqua deſtillata vel ſemen in pulvere efficax eſt, vulgi experimento, in urina cienda, calculo atterendo & expellendo, flatibus diſcutiendis, colico dolore leniendo. Exhibetur autem tam infantibus quàm adultis. *Vires.*

Ab eximia dote in frangendo calculo Saxifragam ſcitè dixerunt noſtrates.

2. *Seſeli pratenſe Monſpelienſium* Park. Ger. *Seſeli pratenſe,* C. B. *Seſ. pr. Silaus fortè Plinii l.* 26. *c.* 8. *Silaum quibuſdam flore luteolo* J. B. **Meadow Saxifrage of** Montpellier.

J. B.

Caule eſt cubitali & ſeſquicubitali, glabro, ſtriato, alis concavo: *flores* umbellati, albicantes: quos *ſemina* excipiunt gibba, ſtriata, ſapore aromatico, vinoſo. *Folia* ampla ſunt, minutim diſſecta, inciſurâ ferè Sileris montani, ſed ſegmentis longioribus paulò acutioribúſque, quæ nervulus ſecundùm longitudinem percurrit, ſapore acri. *Radix* longa, digitali craſſitudine, foris fuſca, intus alba, in capita dividitur plerunque, penes terram comoſa, ſapore aromatico prædita.

In pratis non tantùm circa Monſpelium, ſed & alibi in Gallia & Germania provenit. *Locus.*

Seſeli pratenſe Monſpelienſium, à Saxifragia noſtra pratenſi Anglica, mihi non viſa eſt ſpecie differre: Alii diligentiùs obſervent & inter ſe conferant has plantas.

Ex quo hæc ſcripſi eruditiſſimus Vir D. *Tancredus Robinſonus*, literis à nobis requiſitus, Seſeli Monſpelienſium, cùm ibi commoraretur, diligenter & curioſè contemplatus, nullum potuit obſervare diſcrimen inter illud & Saxifragam pratenſem noſtratem, unde unam & eandem ſpecie plantam eſſe hanc & illam abſque ulla omninò hæſitatione concludimus.

3. *Seſeli pratenſe tenuifolium* Park. *prat. ten. ſive Daucus pratenſis tenuifolius* C. B. prod.

Caule eſt cubitos duos ſuperante, rotundo, ſtriato, nodoſo, ſupernè in ramos brachiato: *foliis* inſtar Paſtinacæ tenuifoliæ ſylv. diviſis: *Umbellam* habet ex parvis albis floribus compoſitam, quibus ſuccedit *ſemen* parvum, aromaticum, & tota planta Paſtinacæ odorem refert.

In pratis udis Michelfeldiæ provenit. *Locus.*

Hæc planta non eſt vera Seſelios pratenſis ſpecies ob flores albos.

Cap. X.

De Dauco montano & Muttellina, &c.

SEquentes duas plantas, ſi modò diſtinctæ ſint, ob foliorum ſimilitudinem huc retulimus: quanquam prior, ſi ſemen à C. Bauhino rectè deſcribatur oblongum & craſſum, rectiùs ad Meum refertur.

* 1. *Muttellina* J. B. *Meum Alpinum Umbella purpuraſcente* C. B. *An Daucus montanus* Cluſ? *Meum Alpinum Germanicum, illis Muttelina dictum* Park.

J. B.

Staphylini ſylveſtris *folia* habet, minora tamen minutiúſque inciſa, trium circiter digitorum longitudine, tota glabra. *Caulis* brevis, uncias aliquot altus, Umbellam gerit parvam. *Radix* propter terram capillata, ſatis longa & craſſa, exteriùs nigricans, odoris & ſaporis Mei vulgaris. Huic C. Bauhinus *ſemina* oblonga, ſatíſque magna attribuit.

Locus. In monte Rhætio propè Burmium à J. Bauhino collecta eſt.

* 2. *Daucus montanus Cluſii, flore carneo, ſemine Selino hortenſi æquali* J. B. *An Meum Alpinum Umbellâ purpuraſcente* C. B?

Cluſ.

Huic ex radice prodeunt quinæ aut ſenæ tenuiorum *foliorum* alæ, Seſeli pratenſis alatis foliis penè ſimiles, ſed longè minores, neque palmi amplitudinem excedentes, ſed proximè ad Acus paſtoris vulgaris folia accedentes, admodum virides: inter quas prodit *caulis* pedalis, nudus, ſtriatus, ſatis gracilis, qui ſummo faſtigio binas aut ternas ſuſtinet parvas & bene confertas Umbellas floſculorum è rubro dilutè purpurantium, ſive carnei (ut vulgò loquuntur) coloris; quos excipiunt Selini hortenſis æqualia ſemina. *Radix* digitalis eſt longitudinis, cortice foris nigricante, rugoſo & multis tenuibus fibris prædita. Tota planta Daucum vulgarem quodammodo redolet, & illius guſtum etiam refert.

Locus. In Alpium Auſtriæ & Stiriæ ſublimibus pratis naſcitur, ubi Junio floret, in hortis etiam Maio. Hæc in reliquis cum præcedente convenit, ſeminis parvitate differt; ſi modò illius ſemen à C. Bauhino rectè deſcribatur, de quo eſt cur dubitemus, cùm Joannes ejus frater ſuſpicetur ipſum deſcriptionem ſuam ex Aretii & Geſneri verbis concinnâſſe, quamvis eos ſilentio prætereat, nec fortè unquam ſuâ manu plantam ipſam collegiſſe.

* 3. *Libanotis minor Umbella candida* C. B. Park. *Herbariorum Septentrionalium notior Libanotis* Ad. Lob.

Ad.

Caule eſt gracili, recto, Mei aut Anethi, ſtriato, atrovirente, bicubitali, paucis alis & geniculis donato: in quibus, imis præſertim, Peucedani prolixiora folia, Fœniculi tortuoſi, anguſtiora Saxifragiæ Anglicæ, medio & ſuperiore caule pauciora. Umbellis & floribus puſillis, candidis Mei: ſed exiguum ſemen ſub hyemem maturans, minus Carvi rotundi, ferè Ammi Officinarum par. Hanc inquit fovent multi herbarii horti in Gallia, Germania & Anglia.

Quàm Lobelii tempore nota fuit, tam hodie ignota eſt, ſaltem in Angliâ nec multò notior eſt ut puto, in Gallia; nam in Catalogis Horti Regii Pariſienſis & Horti Blæſenſis eam non invenio: mirum eſt evanuiſſe plantam adeo notam, & in tot hortis cultam.

* 4. *Libanotis tenuifolia Germanica major & minor* C. B. *ferulacea Germanica* Park. *Lib. ναρθηκώδης major & minor* Thal.

Harum deſcriptiones videſis apud Thalium.

CAP. XI.

De Crithmo quarto Matth.

Crithmum 4. Matthioli Umbelliferum J. B. *Eryngium montanum* Ger. *Eryngium arvenſe foliis ſerræ ſimilibus* C. B.

J. B.

ODioſum reptatu *radicum* eſt: ſunt enim eæ longiſſimæ, & vel minimâ fibrâ relictâ redivivæ, ſatis craſſæ, albæ, Eryngii & guſtu & ſimilitudine: *folia* in tria, quatuor, plura, pauciorave ſegmenta oblonga dividuntur, ſemunciali latitudine & ampliore, longa, circumquaque ſerrata, ſapore cum radicibus communi. *Caulis* fœniculaceus, ſtriatus, farctus, nodoſus valdè ramoſus. *Umbellæ* ſatis magnæ minimis contextæ ſunt *floſculis*, colore albido. *Semen* gracile, ſublongum, quod aiunt acre, & odoratum.

Locus. In Germaniæ regionibus Rheno adjacentibus inter ſegetes frequens admodum eſt. Hanc plantam Parkinſonus cum Sphondylio ineptè confundit.

CAP. XII.

De Ammi.

AMmi vox ejuſdem originis eſſe videtur cum Seſeli: Ruellius tamen ab ἀμὶς matula deduci quia adeò provocat urinam, ut ſubinde opus ſit matulâ.

Ammi vulgare foliis in longas & anguſtas lacinias diſſectis, circum oras crenatis, ab ali Umbelliferis differt.

1. Am

1. *Ammi vulgare* Ger. *vulgatius* Lob. Park. *majus* C. B. *vulgare majus latioribus foliis, ſemine minus odorato.* **Common broad-leaved Biſhops weed.**

Ammi Cretico & Ammi ſemine tenuiſſimo majus eſt, *caule* craſſiore, ſtriato, foliis latiuſculis, blongis, crenatis, multifidis, ad Podagrariæ folia quadantenus accedentibus, quibus tamen multo inora ſunt; ſuperiora in plures lacinias diviſa. Umbellæ inæqualibus contextæ ſunt muſcariis oſculorum alborum, ampliſſimæ, longis pediculis, ad quorum coitum folia circumjecta ſunt longa, tenues lori inſtar lacinias diſſecta. *Semen* majus, ignavius quàm in Cretico & tenuifolio. *Radix* acilis, inutilis.

In Italia & Sicilia in vineis, hortis & arvis pinguioribus ſpontè & copioſè provenit. *Locus.*

Hujus differentiam obſervavi foliis tenuiùs inciſis. Hanc Fuchſius *Ammi medium tenuioribus* *Varietas.* *iis* vocabat, & ſpeciem alteram faciebat (inquit J. Bauhinus) Sed hæc fortaſſis à cultura varietas. ujus etiam varietatis meminit Camerarius in horto. Ammi vulgare, inquit, interdum longè alia ia proferre conſpicitur, pluribus nimirum inciſuris prædita & nonnihil criſpa, ut penitus diverſa anta videri queat. Pari modo Petroſelinum etiam vulgare variare animadvertimus, ut & Pim- nellam Saxifragam majorem.

2. *Ammi odore Origani* J. B. *alterum ſemine Apii* C. B. *Creticum* Park. Ger.

J. B.

Ad cubiti altitudinem mihi [J. Bauhino] excrevit, *caulibus* pluribus, ramoſis, nitidis, ſtriatis, & ge- ulis nodoſis: *Folia* infima quidem latiuſcula, multifida, ad Cari nonnihil accedentia, ſuperiora ò multò tenuiùs diſſecta, non minùs ferè quàm Chamæmeli; odore ſi terantur admodum aro- ico Origani, ſapore non diſſimili: Umbellæ frequentes *floſculorum* minutiſſimorum albicanti- . Nec verò ſolis Umbellis ſunt ſubjecta tenuia folia, ut in Viſnaga, ſed & Umbellarum particu- ingularibus. *Semen* ſuccedit Aniſi facie ſed minus, inſigniter aromaticum. *Radix* craſſiuſcula eſt.

Semen ex Alexandria Ægypti adfertur. Annua eſt planta. *Locus.*

Ammeos ſemen unum eſt è quatuor ſeminibus calidis minoribus: incidit & aperit, exſiccat. Va- *Vires.* ad tormina, urinæ difficultatem & venenatorum morſus: Menſtrua quoque ciet. Miſcetur & m erodentibus medicamentis è cantharide paratis, quo reſiſtat urinæ difficultatibus, quæ alio- id genus medicamentis ſupervenire ſolent. Sed & potu ac illitu colorem pallidiorem efficit velut minum. Nonnulli etiam Cyminum Æthiopicum appellant. *Dioſc.*

Mirificè præſtat ad mulierum ſterilitatem (Autore Matthiolo) manè ʒj. pondere ex vino meraco carnium jure in tenuem pulverem contritum, alternis diebus, tribus horis ante cibum. Quod en diutiùs dari non debet quàm quatuor aut quinque diebus. Eſt enim ad ſterilitatem præſtantiſ- um remedium, & pluries expertum. Sed abſtineat vir à conjuge ejus iis diebus quibus ſemen ebi- t. In quem finem, itémque adversùs fluorem album mulierum, præmiſſo uterino clyſtere (in- Sim. Paulli) ſequentem pulverem aliquammultis ſterilibus novis nuptis commendavi, quibus ravidatæ, atque à fluore albo liberatæ fuere. Clyſteris uterini hæc eſt deſcriptio, ℞. rad. Ari- ch. utriuſque ana ʒij. Gentianæ, Zedoariæ ana ʒj. herb. hederæ terreſtr. centaur. minoris, ol. Roriſmarini ana *M.* j. Meliſſæ, Artemiſ. rubræ ana *M* ß. Cardamom. minor ℥ ß. Con- de & contunde pro decocto ad Clyſterem uterinum.

ulveris hæc eſt deſcriptio, ℞. Herbæ Veron. exactiſſimè pulveriſ. ſeminis Ammeos ana ℥ ß. damom. minor. Cinnamomi acerrimi ana ʒij. Sacchari candi quartam partem ad pondus omni- . F. pulvis *ſ. a. S. Paul.* Ex annotatis amiciſſimi & eruditiſſimi Viri D. *Edvardi Hulſe.*

3. *Ammi ſemine tenuiſſimo & odoratiſſimo* J. B. *Ammi parvum foliis Fœniculi* C. B. Park. *Ammi perpuſillum* Ger. emac.

B.

erba eſt pedalis, interdum bipedalis, *caule* tenui fragili, Fœniculaceo, medullâ albâ pleno. prima longa, profundè undique inciſa: ſuperiora Fœniculaceis aut Anethinis ſimilia, paulò n tenuiora. Extremis ramulorum hærent Umbellæ parvæ, inæquales, *floſculis* albis contextæ. *n* minutum, odoratiſſimum, calido & acri guſtu. *Radix* parva, gracilis, lignoſa, per ætatem ras diducta, ſapore ferè Paſtinacæ.

uguſto & Septembri menſibus floret, & ex ſemine deciduo ſe renovat. In Apulia abundare *Locus & Tempus.*

lum requirit bene ſtercoratum, Soli expoſitum.

4. *Ammiodes* C. B. *Ammi puſillum* Cæſ.

ujus deſcriptionem videſis apud Cæſalpinum, *p.* 286.

CAP.

CAP. XIII.

De Viſnaga ſeu Gingidio.

VIſnaga Hiſpanicæ originis vox eſt; Cur autem Hiſpanis ità dicta ſit hæc planta neſcimus.

Umbella à flore dilapſo clauſa, ejúſque radiis prælongis, rigidis, duris ab aliis omnibus Umbelliferis diſtinguitur.

1. *Viſnaga* J. B. Matth. Lob. *Viſnaga Gingidium appellatum* Park. *Gingidium Hiſpanicum* Ger. *Gingidium Umbellâ longâ* C. B. **Spaniſh Picktooth.**

J. B.

Seſquicubitalis circiter eſt planta, *radice* raris adnatis fiſſâ hærens: *caule* Anethi, ſtriato, glabro, geniculato: *folio* Paſtinacæ erraticæ, lævi, portionibus diviſionis majoribus. *Umbellæ* florum candent, tandémque in ſe contrahuntur veluti caverna mediam ſepimento effingente: pediculi autem Umbellæ, potiſſimùm externi, palmo longiores, rigidi duríque ſunt; ſingulíque tam hi quàm interni novam pedicellorum frequentium Umbellam in ſummo gerunt. Porro tam Umbellæ ſingulares, quàm coma tota ſubjecta habent ad baſin foliola. *Semen* parvum Apii Officinarum, acre.

Locus. In pratis quibuſdàm non longè à *Miravalle* ad viam quæ Monſpelio Frontignanam ducit: copioſè etiam in Etruriæ agris & circa Cataniam Siciliæ provenit.

Altera ſpecies. Meminit J. Bauhinus Gingidii Ægyptii cujus Umbella & pediculi firmiores erant & majores quàm in hortis noſtris provenientis; quale & nos quoque vidiſſe meminimus.

Dauci campeſtris deſcriptio apud Cæſalpinum per omnia Viſnagæ convenit, ut omnino eadem videatur planta, quantumvis Viſnagam antea in eodem libro tradiderat, quod tamen mirum videri poſſit.

Pediculi ſeu radii Umbellarum pro dentiſcalpiis multis in uſum veniunt, præcipuè Hiſpanis, ob rigiditatem ſuam & ſuaveolentiam; unde Herba ipſa noſtratibus **Spaniſh Picktooth**, i. e. Dentiſcalpium Hiſpanicum appellatur.

* 2. *Gingidium Matthioli foliis Chærephylli* C. B. Park.

Quale ſit (inquit J. Bauhinus) judicent qui viderunt. Figura habet multa communia cum Lappula canaria flore majore. Interea quoque conſiderandum, an utraque deſcriptio non ſit partim ex Dioſcoride, partim ex dicta Lappula canaria & Viſnaga compoſita. Reliqua quæ habet apud ipſum vide: certè non levem nobis ſuſpicionem injicit Gingidium hoc Matthioli & ſequacium eſſe merum figmentum.

* 3. *Daucus montanus, ſemine Cretico ſimili, non lanuginoſo, valdè odorato, ſpecie Staphylini, Umbellâ clauſâ* J. B.

Cæſ.

In Alpibus naſcitur; *ſemine* alioqui Cretico ſimili, ſed nequaquam lanuginoſo, acri & valdè odorato. Ejus planta *foliis* conſtat non capillaribus ut Fœniculi, ſed ſpecie Staphylini, longo pedicul
in adnexu folioſo, prædura hæc & odorata. *Caulis* ſtriatus, cubitalis, (reperitur brevior non ult
dodrantem:) *Umbellæ* clauduntur ut Staphylini. *Radix* ſingularis, in altum deſcendens ut Paſtinacæ.

Hæc nobis incognita eſt, verùm inſigni nota quæ non adeò multis hujus familiæ convenit, ni
rum Umbellâ clauſâ, ab aliis facilè diſtinguitur, ideóque ad Viſnagam retulimus.

CAP. XIV.

De Crithmo.

CRithmum dicitur herba maritima, foliis quodammodo Fœniculaceis, verùm ſegmentis bre
ribus & latioribus multo.

1. *Crithmum ſivè Fœniculum marinum grandius, cui ſuccus luteus* J. B. *Cr. mar. majus* Park. *ſive Fœniculum maritimum majus, odore Apii* J. B. *Crithmum Siculum, Baticulæ alterunus Cæſalp.* Bocconi.

Cæſ.

Foliis eſt tenuiùs inciſis, odore Apii, ſed ſapore Baticulæ: *Caules* fert cubitales in Autumn
ignoſis amis in terra procumbentibus, craſſis; *Umbellis* candidis: ſeminibus vulg ari; Crithmum

didio

dioribus, modicè oblongis, ſtriatis, odoratis & guſtu ferventibus: è caulibus recentibus inciſis
teo ſucco manans, in lachrymam ſubrufam concreſcente; radicibus ramoſis & candican-
us.
Ex Sicilia habetur hoc genus.
Efficacius eſt minore in movendo urinam: nam renes & veſicam miro modo purgat. *Vires.*
D. Boccone caulem ei rectum & ramoſum attribuit; *folia* laciniata, dura, & quàm Crithmi mari-
vulg. latiora: *Semina* bina, quæ ſimul conjuncta Coriandri inſtar, diviſa: ſtriata ſunt, ſeminis
eniculi modo. *Radicem* longam craſſam, ad ligni naturam propiùs accedentem, perennem &
gulis annis regerminantem.
Aſperis & ſaxoſis gaudet locis propè Panormum in monte Peregrino, & alibi in Sicilia. *Locus.*

A. 2. *Crithmum marinum* Ger. Dod. *marinum vulgare* Park. *Crithmum multis, ſive Fœniculum marinum* J. B. *Crith. ſive Fœniculum maritimum minus* C. B. **Sampire** *à Gallico* **Sainct Pierre.**

J. B.
Succulenta admodum eſt herba, in latum diffuſa, pedem circiter alta. *Folia* latiora & breviora
m Fœniculi, craſſa, nec tam crebrò inciſa, atrovirentia, ſapore ſubſalſo. *Caulis* Fœniculi,
atus, porracei viroris. *Umbellæ* luteæ: *Semina* Fœniculi, ſed majora. *Radix* craſſa, longa, pe-
nis, odore & ſapore ſuavi, acri, aromatico.
n clivis & rupibus maritimis per totum hujus inſulæ ambitum, nec minùs in tranſmarinis regi- *Locus.*
bus, in ipſis lapidum commiſſuris oritur.
tali & Galli herbam *S. Petri* nominant, unde deductum Anglicum **Sampire.**
rithmum muria conditum Ventriculo benefacit, éſtque palato admodum gratum: urinam mo- *Vires.*
tè provocat, viſcera ab obſtructionibus expedit, appetentiámque ciborum excitat.
Jtimur vulgo pro condimento carnis ovillæ aſſæ; & aliàs in intinctibus & acetariis. *Uſus.*

Cap. XV.

De Fœniculo.

OEniculum (Græcis Μάραθρον) diminutivum eſſe videtur à Fœnum, quòd quaſi Fœnum in hyemes arefactum & marcidum reponatur. *C. B.* Alii dictum putant quòd ſatum magno cum fœnore ſemen reddat. Μάραθρον ἀπὸ τȣ̃ μαραίνεσθαι à marceſcendo, quòd ejus cùm inaruerit ad
ienda plurima multus uſus ſit.
eniculum autem foliis in capillacea filamenta diviſis, ſeminibus ſtriatis parvis oblongis ab aliis
belliferarum generibus diſtinguitur.

A. 1. *Fœniculum vulgare* Ger. Park. *vulgare minus acriore & nigriore ſemine* J. B. *vulg. Germanicum* C. B. *item, vulg. Italicum, ſemine oblongo, guſtu acuto* ejuſdem. *Item Fœnic. ſylveſtre* ejuſdem. *Hæc enim tria non aliter differunt, quàm accidentibus à loco & cultura ortis.* **Common Fennel or Finckle.**

B.
radice digitali, aut majore, ſi ramoſior fuerit, rectâ, albâ, ſapore cum quadam dulcedine
atico *caulis* ſurgit tres aut quatuor cubitos altus, rectus, teres, ſtriatus, geniculatus, atrovirens,
oſâ, albâ medullâ farctus, crebris alis concavus. Pediculi ceu vaginâ caulem & ramos comple-
ur, quibus *folia* inſident in longa, acutiſſima filamenta diſſecta, atrovirentia, ſapore dulci, odo-
vi. Umbellæ *florum* latæ, luteæ, odoratæ. *Semen* oblongum anguſtum, ſtriatum Aniſi, nigri-
ſapore acriori, minus dulci.
onſpelii & Lugduni ſponte paſſim provenit. *Locus.*
ſcitur enim locis calidis & ſaxoſis. *J. B.* In Anglia etiam in aggeribus maritimis & clivis
eis in extrema parte Cornubiæ, & in Suſſexia ad occidentalem terminum paludis Pevenſeiæ.
itur hoc genus in calidioribus regionibus ſemine dulci: quod J. Bauhinus inſcribit *Fœniculum*
i ſimile, dulce.
ebribus putridis adjunctam malignitatem advertamus, & quæ aperiendo, & quæ diſcutiendo per *Vires.*
s prævalet, planta vix Fœniculo ſecunda reperietur. Hinc in Variolis & morbillis laboranti-
cocto Fœniculi vel ſeminis, vel radicum nihil erit ſalubrius. *Sim. Paulin.*
inum pulvis cum Saccharo manè quotidie jejuno ventriculo ſumptus mirificè viſum acuit. Si
Fœniculi aceto infundas, exſicces & Cinnamomi tantundem addas addito ſaccharo ..... ſu-
o de hoc fit mirabile in præſervando viſum, & debilitatem reformando, & in oculis octuage-
jam obtenebrato viſu, ut incredibile viſum ſit. *Arnoldus de villa nova.* Pro Saccharo com-
s fortaſſe eſſet melle uti. Ad caliginoſos oculos nihil hoc ſemine efficacius, inquit Tragus.
præſtat ſuccus foliorum aut radicis, & aqua deſtillata oculis indita.
terea ſemen hoc ventriculum roborat, nauſeam ſedat. [At C. Hofmannus tantum abeſſe
ut juvet concoctionem aliorum ſemen aut herba viridis, ut ipſum potiùs adjutorio opus ha-
Hæc ergo de ſemine ſicco accipienda ſunt, quod & flatus diſcutit ſecundùm tritum illum
lum *Semen fœniculi reſerat ſpiracula culi*: & Medicamentis thoracicis admixtum aſthmaticos
venenis adverſatur.

Folia in aqua hordei decocta lac nutricibus augent. Quin & foliorum aut ſeminis decoctum dolores nephriticos lenit, urinam movet, calculum pellit.

Radices menſes provocant, obſtructiones hepatis & lienis reſerare, atque ictero mederi traduntur.

Herba tota juſculis & ſorbitionibus incocta ad corpus obeſum extenuandum utilis eſſe perhibetur.

Uſus. Germina Fœniculi teneriora antequam excauleſcant, cum ſuperna radicis particula, unde ſcilicet emergunt, deciſa, cum oleo & pipere menſis ſecundis adjiciunt Itali & Narbonenſes Galli, eodem modo quo Apium dulce. Noſtrates folia recentia minutim conciſa aceto immittunt pro condimento piſcium elixorum in muria aſſervatorum, ut v. g. Salmonum, Luciorum, Sturionum, &c.

Ad quartanam & alias febres, ℞. ſucc. rad. Fœniculi ℥iiij. cum ſaccharo dulcoretur, & jejuno propinetur in Aurora decem diebus continuis. *Zacutus* qui plurimis in lecto benè coopertis ait ſudores plurimùm moveri, aliis lentæ pituitæ ſcreatum, aliis ructus fœtidos & crepitus. Facile ſed utile vocat auxilium.

Vidit Jo. Crato Med. Cæſareus monachum quendam novem dierum ſpatio à Præceptore ſuo ex ſuffuſione facillimo remedio curatum, Radicibus nempe Fœniculi in vino coctis, & decocto oculis applicato. *D. Soame* ex Obſerv. * *Hieron. Reuſneri.*

* Obſ. 34.

Mulier quædam ſentiens ante juſtum tempus fœtum deſcendere ad pectinem cum aliis ſignis abortûs, appoſuit anteriori ventris parti ſub umbilico, & poſteriori uſque ad os ſacrum cataplaſma ex pane toſto cum aceto & pulv. ſeminum Fœniculi: unde ſtatim omnia ſymptomata ceſsârunt. Fœniculum enim plurimum facit ad prohibendum abortum.

Idem ex ejuſdem Obſerv. 106.

Fœniculum 2. ſeu vulg. Italicum, ſemine oblongo, guſtu acuto C. B.

Item,

Fœniculum 5. ſeu ſylveſtre ejuſdem *&* Park.

Lobelio & nobis à vulgari diverſum non eſt, inquiunt Ebrodunenſis hiſtoriæ auctores: quibus & nos libenter ſuffragamur.

2. *Fœniculum dulce* Park. Ger. C. B. *dulce majori & albo ſemine* J. B. **Sweet Fennel.**

J. B.

Eodem quo ſatum eſt anno *ſemen* profert maturum: à vulgato radicibus, foliis, caulibus & flore vix differre videtur, niſi fortè caule minùs procero & graciliore ac foliis minoribus. *Semina* quidem multò ſunt majora, ſtriata, albida, dulcia, minùs acria: Cæterùm ſiquando hyemem apud nos perfert, & aliquot annis durat, videtur amittere dulcedinem & de albedine ac magnitudine minui.

Hoc genus Fœniculi poſt unum vel alterum annum, iterata ſatione ſeminis hîc producti, in hortis noſtris paulatim degenerat & in vulgare tranſit; nec in noſtris tantùm, ſed & in Germanicis atqu etiam Italicis, ut teſtatur Cæſalpinus. Unde veriſimile eſt, ſemen ejus ex ulterioribus adhuc Meridiem verſùs regionibus adferri: ex Syria fortè, ut Lobelius ſcribit, aut ex inſulis Azoricis, ut alii.

Nonnulli Fœniculum dulce à vulgari ſpecie non diſtingui contendunt, eo argumento quòd ſatione degenerat, & tandem in vulgare abit. Verùm in ſpeciebus Plantarum infimis dari interdum tranſmutationem non contemnendis rationibus ſuadetur, & experimentis confirmatur.

Variat multis modis hæc planta. Vidit Lobelius apud *Gulielm. Dreſch* procerum prægrandéque Fœniculum, communi ſimile: *caule* ternûm quaternûmve cubitorum; *foliis* brevioribus, aliquant rigidioribus, albicantibus Corrudæ. *Semen* par aut paulo minus altero [*dulci*] rotundius & Aniſ propius erat. Iſti Hippomarathri nomen fecerunt.

Fœniculum dulce Azoricum à communi dulci differt radiorum Umbellæ magnitudine & longitudine Umbellâ concavâ, ſeminibus majoribus.

Quia (inquit J. Bauhinus) Fœniculum hoc [dulce] à Veteribus deſcriptum eſſe credimus, ide ei quoque vires ab ipſis Fœniculo attributas convenire dicimus. Illas etiam huic aſcribimus quæ R centiores vulgari proprias faciunt.

* 3. *Fœniculum rotundum flore albo* J. B. *ſemine rotundo minore* C. B. Park.

Tab.

Radice nititur fibroſa exili: *caule* minori & breviori: *foliis* latioribus ac etiam brevioribus qu vulgaris Fœniculi: *Umbella* alba, rotunda, primo anno flores & *ſemen* ferens minus quàm vulg Fœniculum, ſublongum & rotùndum. Plantæ guſtus & odor vulgari ſimilis. Si ſemen hujus f pis Autumno terræ mandes, evadet tota planta procerior & efficacior, quandoquidem hyemem f cilè perfert.

Mirari Tabernam. ſubit (inquit J. Bauhinus) cur locum ubi hoc viderit, aut unde habuerit, n indicet: *Nobis certè incognitum eſt, nec minùs aliis qui ante nos ſcripſerunt Botanicis: Dari ejuſmodi p tam non auſim negare, an verò Fœniculi ſpecies ſit nécne dubito.*

* 4 *Hippom*

* 4. *Hippomarethrum Sphæracephalum* Alpin. exot. Park.

Alpin.

Caulem fert tricubitalem & ampliorem, rotundum, geniculatum, craſſitie pollicari & etiam majore, herbaceo ſeu Fœniculi colore, obliquè ex geniculis ſurſum actum, in ſingulis geniculis ſingulos alios cauliculos. obliquè exeuntes producentem, in quorum cacumine Corymbaceæ Umbellæ cernuntur, in orbem actæ, à quibus floſculi elegantes emicant, violacei coloris, qui mutantur in *ſemina* parva, longa, tenuia, anguloſa, Fœniculi ſeminibus proxima, non parùm ex valido odore fœtentia. Tota planta foliis conſtat Fœniculaceis, compluribus ab una radice proficiſcentibus, eo ordine poſitis ut ſinguli ternis ramulis digerantur. Quo ſanè ordine poſita obſervantur, è ſingulis caulium geniculis exeuntia, licet longè minora exiſtant. *Radix* verò longa eſt, alba, carnoſa, non diſſimilis fœniculi radici. E. tota planta emanat odor & validus & ingratus, maximéque ex ſeminibus, ex quo capiti dolor, ſi multùm olfecerimus, inducitur.

Ex ſeminibus ab Ægypto acceptis Alpino orta eſt. Differt ab Hippomarathro cachryophoro, quòd *Locus.* eo longè amplior ſit, cauléſque & longiores & craſſiores ferat, & Umbellas coloris violacei, in perfectum veluti orbem circumactus, quódque ſemina Fœniculacea producat.

* 5. *Millefolium aquaticum* Ger. *aquaticum vulgatius* Park. *aquaticum Umbellatum capillaceo brevique folio* C. B. *aquaticum Fœniculo ſimile, Umbelliferum* J. B.

J. B.

Folia ſparſa, lætè virentia, Fœniculaceis perquam ſimilia, cæſurâ non ità diſſimili: prima & inferiora differunt nonnihil, ſegmenta ſunt paulò latiora, odore grato, ſapore nullo inſigni. *Flores* gerit in ſcapo umbellatos.

Radices ad Hellebori albi radices quodammodo accedunt, fibroſæ, albæ, crebræ ex uno capite dependentes, palmo longiores, cavæ; in quorum tamen medio reperitur interdum radix quædam primaria minimi digiti craſſitudine, fungoſa, & veluti concava.

Apud paludes circa foſſas Paduæ reperit J. Bauhinus. *Locus.*

Millefolium aquat. foliis Coriandri *Matth.* aquat. Umbellatum foliis Coriandri *C. B.*

Suſpicatur J. Bauhinus iconem Matthioli ex diverſis plantis componi, nimirum ex Umbella Millefolii aquat. folio Fœniculi, & Millefolio pennato, ac aliâ aliquâ plantâ; ejuſdem opinionis eſt & Caſparus frater: ideoque faceſſat. V. J. Bauhinum.

* 6. *Daucus pratenſis Dalechampii* Park. *prat. Dalech. folio Millefolii* J. B. *prat. Millefolii paluſtris folio* C. B.

Lugd.

Naſcitur *radicibus* multis, candidis, rotundis, ab ima caulis parte in diverſa ſparſis, brevibus, dulcibus, odoratis; *foliis* proximè radicem ſex aut ſeptem, totidem digitos longis, foliolis per ordinem multis, orbiculatim cauliculos totos ambientibus, Myriophyllo ſimilibus, mollibus, lætè virentibus; *caule* medio Fœniculi, cubitali, in ramos duos vel tres divaricato, foliis paucis veſtito, interdum nudo; *Umbellâ* per initium nonnihil rubeſcente, poſtea albâ, amarâ, ſubacri, odoratâ.

* 7. *Anethum ſylveſtre ſemine exiguo Ammeos* J. B. *ſylv. majus* C. B. Park. *rectiùs Fœniculum Anethi odore.*

Cæſ.

Grandius eſt ſativo, *caule* craſſo; *foliis* amplis ut Fœniculi, ſed odore Anethi, quanquam infirmo: Umbellis amplioribus: *flore* luteo: *ſemine* exiguo, ferè ut Ammeos, ſubacri. *Radix* parva eſt & lignoſa, annua.

Hâc herbâ equos purgant; nam miro modo ejus uſu vegetiores redduntur. *Vires.*

C. Bauhinus in Prodromo alteram deſcribit hujus generis herbam minorem, *radice* albicante, unias tres longâ, tenui, quemadmodum & *caulis*, qui pedalis, albus, rotundus. *Foliis* eſt uncias quaior longis, tenuiſſimè ut in vulgari diviſis, Umbellâ parvâ, ex feſtucis octo vel novem uncialibus ompoſitâ: *floſculis* luteis; *ſemine* parvo, oblongo.

Utrumque hoc genus (ſi modò diverſa ſunt) Siciliæ inſulæ originem ſuam debent. *Locus.*
Cùm ſemine ſint exiguo, oblongo, rectiùs ad Fœniculum quàm ad Anethum referuntur.

CAP. XVI.

De Herbis quibuſdam Umbelliferis foliis Fœniculaceis, ſemine ſtriato minore, variis nominibus Dauci, Seſelios, Mei, Fœniculi, Caucalidis, &c. Botanicis inſignitis.

* 1. *Meum Dauci Cretici facie* J. B. C. B. *Meum aliud minus* Park.

Lugd.

IN Allobrogum & Sequanorum montibus frigidiſſimis & altiſſimis naſcitur, *radice* dimidio pede longiore, foris nigrâ, Dauci Cretici modo, intus candidâ, brachiatâ, odoratâ; *cauliculis* multis, nervoſis inſtar Fœniculi, tres aut ſummum quatuor digitos altis: *foliis* brevibus, capillaceis, Fœniculo ſimilibus, *flore* candido, *umbellis* denſis: *ſemine* minutiſſimo, amaro, & ſuaviter olente.

2. *Fœniculum tortuoſum* J. B. *Seſeli Maſſilienſe Fœniculi folio, quod Dioſcoridis cenſetur* C. B. Park.

Cubitali aſſurgit *caule*, interdum majore, ſtriato, medullâ albâ pleno [Cluſio unico, interdum cubitali, ſed ſæpiſſime minore] mox à radice in varios, contortos ramos, firmos diviſo, craſſiuſculo, brevibus internodiis intercepto. *Folia* fœniculacea, non ità tenuia, breviora, videlicet palmaria, rariora, duriora, colore ferè Anethi [Cluſio Anethi ferè, exilia & minutim inciſa Rutæ propemodum colore] Umbellæ parvæ exiguis floribus albis, aut etiam Cluſio purpuraſcentibus, conſtant. *Semina* alba ſtriata, Dauci glaucifolii ſeminibus omnino ſimilia, utì & tota planta. *Radix* longa, alba, craſſiuſcula [digitalis etiam craſſitudinis Cluſio] comata, aromatica. Tota planta odorata eſt.

Locus. In Sicilia circa Meſſanam primò ſe nobis in conſpectum dedit: poſtea in Gallia Narbonenſi copioſiſſima ubique ferè obvia fuit.

3. *Daucus glauco folio, ſimilis Fœniculo tortuoſo* J. B. *An Peucedanum Pannonicum* Cluſii?

Radix huic lignoſa, alba, tuberculis quibuſdam ſcabra, fibris paucis, verùm iis craſſioribus altiúſque deſcendentibus, firmata [J. Bauhino minimi ferè digiti craſſitudine, rugoſa] ſapore Paſtinacæ ſubacri [J. Bauhino acriuſcula, cum lævi amarore aromatica] in plura capita diviſa; è quibus emergunt *caules* complures cubitales & interdum bicubitales aut altiores (in ſterilioribus & ſiccioribus vix pedales) graciles & vix ſe ſuſtinentes, læves, teretes, nec (ut vult J. Bauhinus) ſtriati, in apricis ſubrubentes, geniculis frequentioribus intercepti, duri, fragiles, medullâ albâ farcti, verſus ſuperiora ramoſi. Summus caulis & ramuli umbellas geſtant exiguas *floſculorum* minutiſſimorum, purpurantium primò, cùm explicantur magis albentium, apiculis purpurantibus inter petala interjectis: quibus ſuccedunt *ſemina* parva, ſtriata, breviuſcula, apicibus purpureis donata, [ubi maturuerunt alba, Fœniculi tortuoſi ſeminibus ſimilia *J. B.*] ſapore amaro, nonnihil etiam acri & aromatico. *Folia* ad radicem pauca, longis pediculis nixa, quinq; vel ſex pinnarum ſeu ramulorum conjugationibus ad mediam coſtam annexis compoſita, quæ tandem in lacinias prætenues gramineas dividuntur. [J. Bauhino Foliorum particulæ latiores, craſſiores, rigidiores quàm in Fœniculo & velut pungentes, colore glauco] colore viridi ad glaucum tendente, ſapore acri, odore aromatico. Præcipuè verò notabile eſt in hoc genere quod folia in latitudinem non diffunduntur ut in pleriſque umbelliferis & triangularia fiunt, ſed anguſtiora ſunt & in longitudinem magis extenſa.

Locus & Tempus. In collibus juxta *Caſtelneuf* Monſpelio non longè, inter vepres: Floret Julio & Auguſto. *J. B.* imò Septembri & in Octobrem uſque.

Herbariorum Septentrionalium Libanotis notior *Lobel. Ad.* habet multa quæ cum hac planta conveniunt, ut deſcriptiones conferenti patebit.

* 4. *Daucus petræus glaucifolius* J. B. *An Daucus tenuifolius* Cordi?

J. B.

Radix capillata ex defluxis recentibus foliis, ſapore accedit ad Staphylinum ſive Carotam, cum aliqua acrimonia: *Folia* profert tenuiter diviſa, ſed rariùs glabra, colore glauco, è mediocriter brevibus pediculis pendentia. *Caulis* unicus, utplurimùm, pedalis ac etiam cubitalis, tenuis, per quem plerunque tria parva *folia*, pediculo caulem amplectentia, ramoſus interdum, (præſertim ſi planta ſit minùs novella) in tres ramulos diviſus, in quorum extremitatibus umbellæ parvæ *floſculorum* alborum; quos ſubſequitur *ſemen* parvum, per maturitatem rubrum, ad Ammi vulgare accedens, aromaticum cum aliqua acrimonia.

Locus & Tempus. Provenit locis ſiccis & petroſis, abundans ſemine maturo Septembri & Octobri.

A. 5. *Peucedanum minus* Park. C. B. Phyt. *pumilum* Ger. *Peucedani facie puſilla planta* Lob. *Selinum montanum pumilum Cluſii, foliis Fœniculi aut Peucedani, flore albo, ſemine Selini* J. B. **Rock-parſley.**

Cluſ.

Aliquot à radice ſpargit *folia*, Fœniculi aut Peucedani foliis formâ quidem ſimilia, ſed longè minora, & quidem rarò pluribus quam quindecim foliolis conſtantia, è quorum medio dodrantalem craſſiúſque fert *caulem*, in multos tamen ramulos diviſum, ſub quibus aliæ foliorum alæ minores naſcuntur, noveníſque duntaxat foliis conſtantes, lata baſi caulem amplectuntur, Paſtinacæ ſive Staphyli ni guſtu & odore: ſinguli tamen rami exiguorum florum candidorum & odoris expertium umbellulis onuſti ſunt: quibus ſuccedit *ſemen Selini* ſemini non diſpar: *Radix* ſuprema parte in craſſum caput extuberat, multíſque villis (qui foliorum ſuperioris anni fibræ ſunt) hirſuta, brevis, quaſíque in orbem convoluta eſt, intus fungoſa & alba, exteriùs fuſca & rugoſa, inferna parte bifida plerunque, & in raras fibras deſinens.

Biennalis eſt planta, & prolato ſemine interit.

Apud nos in rupe S. Vincentii propè Briſtolium oritur, invenimus & in montibus Germanicis: *Locus.* Cluſius in quibuſdam ſiccorum deſertorúmque virentium tamen agrorum marginibus, & in nudis gramineíſque montibus inferioris Auſtriæ & Pannoniæ. Floret Maio.

Icon Cluſii egregiè exprimit Peucedani facie puſillam plantam *Lob.* unde non eſt cur dubitaret J. Bauhinus eandem eſſe plantam; neque cur Caſparus frater ſententiam mutaret, & pro Selino montano pumilo *Cluſ.* quod in *Phytop.* Peucedani facie puſillæ plantæ ſynonymum fecerat, in Pinace Peucedanum Pannonicum Cluſii ſubſtitueret.

Hæc planta C. Bauhino in Pinace etiam Daucus montanus multifido folio, Selini ſemine denominatur. Bis ergo in Pinace ponitur. Hunc ſequitur Parkinſonus, unam plantam in duas ſpecies diſtrahens; nimirum in Peucedanum minus & Daucum montanum pumilum.

* 6. *Siſon* Alpin. exot. *An Saxifragia Matthioli tenuifolia & umbellifera* J. B? *Siſon odoratum* Park.

Alp.

Unicum *caulem* Alpino protulit, bicubitalem, rectum, gracilem, rotundum, geniculatum: *folia* capillacea; Fœniculo ſimilia, odorata, quippe odore ad Fœniculum & ad Anethum inclinantia. In caulium ſummitate umbellæ parvæ, raræ, floſculis albis præditæ, & ferè ex ſingulis geniculis exeunt ramuli, in ſummitate etiam minimas umbellas ferentes; in quibus defloreſcentibus ſunt *ſemina* nigra, minima, oblonga, odorata, & ſubamareſcentia. *Radice* nititur longa, alba, gracili, odorata, Anetho proxima.

Matthiolus de Saxifragia ſua tenuifoliâ parùm ſibi conſtat, ut videre eſt apud J. Bauhinum.

In poſt comm. cum magnis figuris eam ſic deſcribit,

Naſcitur in magnis & duriſſimis lapidibus, aut ſicco & admodum extenuato ſolo, *Foliis* capillaceis Fœniculi modo, ſed longioribus, tenuioribus & rarioribus. *Caule* pariter prodit Fœniculaceo, ſed tenui ac pumilo, umbellâ in ſummitate emergente: *Semine* vulgaris Petroſelini æmulo, ſed longiuſculo & odorato: *Radice* albicante, paſtinacæ ſapore. Tota planta ſubacris eſt, & ſubdulcis.

Deſcriptio Alpini apprimè convenit plantæ illi umbelliferæ quam propè Gratianopolin invenimus, in planitie ad flumen, ſolo arenoſo.

* 7. *Saxifragia multifido folio Pannonica,* J. B. *Daucus montanus multifido brevíque folio* C. B. *Daucus montanus Pannonicus* Park. *Saxifraga Pannonica* Cluſ.

Cluſ.

Multò minor eſt Peucedano Pannonico *Cluſ.* & brevioribus *foliis,* Capni foliorum ferè æmulis, quorum ſapor & odor Peucedani Pannonici (quod nobis videtur Daucus glauco folio) foliorum odorem & ſaporem quodammodo referunt, paulò tamen acriora ſunt: inter quæ *cauliculi* exeunt pedales, graciles, geniculati, aliquot exiguis foliis exornati, ſummo faſtigio candidorum *floſculorum* umbellam ſuſtinentes. *Radix* Peucedani radici non multum abſimilis, ſed brevior, acrior, ſalivámque ciens, multa hirſuta capita ſupernâ parte producens, è quibus folia & caules emergunt.

Inventa à Cluſio multis Hungariæ & Auſtriæ inferioris locis, montium acclivitatibus petroſo & *Locus.* ſabuloſo ſolo.

* 8. *Saxifragiæ tenuifoliæ affinis, quibuſdam Caucalis* J. B. *Caucalis Peucedani folio* Ger. C. B. *Fœniculi folio* Park.

J. B.

Hanc Anguillara Epiſt. 7. Caucalin vocat, & naſci in Peloponneſo & multis aliis locis in ſaxis prodit, *foliis* Fœniculi, *caule* cubitali, *umbellâ* albâ, ſemine Ammi; comedi; odorem habere Petroſelini; vocari ab eis *ἄγειον σέλινον.* *Radix* Lobelio unica, recta, humi pacta, candida, ſapore Paſtinacæ. In Apulia provenire plantam intellexit [Anguillara] quæ dicatur *Pietra ſindula,* quæ multùm reſpondet deſcriptioni hujus Caucalidis.

Malè inſcribitur Caucalis. Plantam hujus iconi ſimilem obſervavi in planitie quadam propè Au- *Locus.* guſtam Vindelicorum, viâ quà Monachium Bavariæ itur.

* 9. *Apium montanum folio tenuiore* C. B. *Apium, quod Petroſelinum Dalechampii, folio tenui, Apii hortenſis ſemine, ſubrubro, amaro, radice nigra* J. B. *Petroſelinum Macedonicum fortè Dalechampii* Park.

Lugd.

Radix longiuſcula & craſſa foris nigricat, intus albet, capite comato, earundem more quæ plures annos perdurant, ſapore amaro. *Caules* inde pronaſcuntur plures, fungoſi, ſtriati, pedales, interdum palmares duntaxat, *foliis* amicti Dauci glauco folio ſimilibus. Caulium ſcapus tripartitus primùm; laterales ſurculi umbellas gerunt *floſculorum* albicantium, parvas per florendi tempus, magis patulas euntibus in ſemen floribus: medius ſurculus rurſum trifariàm ſubdividitur, umbellis ſimilibus onuſtus. *Semen* Petroſelini vulgaris.

Locus. In ſaxoſis tumulis propè Gratianopolin naſcitur. *Lugd.* Nos cùm ibi eſſemus, hanc plantam non obſervavimus, ſed aliam Saxifragiæ Matthioli tenuifoliæ & umbelliferæ iconi ſimilem, foliis tenuiſſimis, umbellis parvis.

* 10. *Caucalis tenuifolia montana* C. B. Park.

C. B. prod.

Radice eſt craſſa, ex qua *caulis* exurgit pedalis; qui ſtatim ad radicem in cauliculos palmares, rotundos, læves dividitur, hique in minores ſubdividuntur quorum etiam minutiſſimis alis ad radicem exiguæ umbellæ floſculorum alborum minutiſſimorum inſident. *Folia* ad radicem in tenuiſſima ſegmenta, & quæ in caule in capillacea dividuntur. *Semen* parvum eſt, oblongum, ſtriatum.

Locus & Tempus. Julio menſe florens in Sabaudia inter Tarenteſium & Monaſterium collecta.

CAP. XVII.

De Pyrethro.

Πύρεθρον Dioſc. l. 3. c. 86. ab igne nomen habet, ob radicis ejus fervorem igneum: Salivaris Romanis quòd manſu ſalivam eliciat apud Plinium l. 28. cap. 9. Pyrethri nomen ſolùm habetur. *C. B.*

* 1. *Pyrethrum umbelliferum* C. B. *umbelliferum primum* Park. *umbelliferum Matthioli* J. B. **Pellitory of** Spain.

Lob.

Radices huic & *folia* Cotulæ fœtidæ. Umbellæ ab uno quaſi centro multis pedicellis innixæ, Venerei pectinis ritu aut Anethi, candidis *floſculis*, fervido & amaricante guſtu: [quibus ſuccedunt *ſemina* nigricantia, rotunda, Aniſi majora: radix pollicis, interdum duorum pollicum, craſſitudine, pedali longitudine & altiùs in terram deſcendens, colore exteriùs è fuſco flaveſcente, interiùs nigro, ſapore acri admodum & fervido. *Park.*]

Hanc plantam Guilandinus in horto Patavino alebat, & *Pyrethri veri* nomine Lobelio donabat. Pyrethrum Cæſalpini, cùm ſit ſemine compreſſo, rotundo, figurâ lentis, ad aliud genus pertinet.

Vires. Radix Pyrethri, quæ ſatis frequenter ac feliciter in ore continetur ad Dentium dolores tollendos cum ſua cauſa, humores plures in os allicit unà cum ſaliva: Ergò ſalivationem movet; quam fortaſſis moveret diutiùs & copioſiùs, ſi intra corpus ſumeretur quantitate parva ſed iteratò. *D. Soame* è Sylvii Lib. 1. c. 13. Sect. 59.

Pyrethrum umbelliferum alterum Park. *foliis Anethi* C. B. *Pyr. Geſneri* J. B.

J. B. Lugd.

Radice nititur longâ, ſimplici, modicè fibratâ, repente, digiti craſſitudine, fervidi & urentis guſtûs: *Folia* Anetho ſimilia prodeunt; caulis Fœniculaceus; *flos* in umbella circinatæ rotunditatis. Quare nullam prorſus notam deeſſe ad veram Pyrethri delineationem putat Geſnerus, qui plantam appictam Pyrethri veri nomine ad Dalechampium ex horto ſuo Tigurenſi tranſmiſit.

CAP. XVIII.

De Umbelliferis ſemine hirſuto ſeu lanuginoſo Apii aut Dauci nominibus notis.

1. *Daucus 3. Dioſcoridis* Col. *Apium peregrinum foliis ſubrotundis* C. B. *Viſnaga minor quorundam, Selinum peregrinum Cluſio, ſemine hirſuto* J. B. *Selinum ſive Apium peregrinum Cluſii* Park.

Col.

R*Adice* eſt alba, lævi, tenui, oblonga Paſtinacæ vel Raphani cum nervo in medio, cauleſcente planta lignoſa, aromatica, guſtu acri ſed parùm hircino & linguam vellicante, qui ſapor cùm areſcit & lignoſa efficitur evaneſcit. *Folia* emittit lævia, Coriandri æmula, ſed rotundiora & longiore pediculo hærentia, primùm ſingula, deinde unica loborum conjugatione, tertiò bina, tandem ternis aut quaternis hinc inde lobis minùs rotundis & anguſtioribus diviſa. *Caulem* edit bipedalem & ampliorem, ſtriatum, tenuem, lævem, Fœniculi effigie ſolidum, fungoſâ medullâ albâ, in imo ex viridi obſcurè purpuraſcentem, ramoſum, foliis interceptum alternis minoribus, anguſtioribus, magíſque inciſis, in ſummo umbellas albas habentem, plures ſine baſi ut Anethi rotundas, longis petiolis hærentes, atque dum corymboſæ, nec adhuc floridæ, & teneriores, in terram deflexæ procumbunt [nutant] cùm autem florere incipiunt eriguntur & dilatantur, *flores* oſtendentes Julio menſe denſos, minutos, non diſſimiles Anetho [petalis bipartitis & apicibus albis. *Semina*

mina deinde perficiuntur parva, albicantia, hirſuta, Aniſi ſimilia [Petroſelini vulgaris *Cluſ.*] guſtu cri admodum & odorato, Cuminum & hircinum quid reſipiente.

Variat hæc iiſdem locis orta foliis in caule majoribus, ità profundè inciſis ac tenuiter, ut foliorum nervi à carne diſtincti ſint omnes, Paſtinacæ [tenuiſ.] diviſuras quodammodo imitantia.

In ſepibus circa Meſſanam Siciliæ urbem nobis obſervatum: in Salmanticenſi agro in vinetorum marginibus ſponte naſci autor eſt Cluſius. Campoclari in ſylveſtribus & limitibus, & per colles nigro terreno refertos & herbidos invenit Columna. *Locus.*

Dauci tertii Dalechampii

Icon apud Parkinſonum ab hoc non multum abludit, *Radicem* habet ex luteo albidam, brevem, capite comoſam. Folia ima latiuſcula ſunt & Coriandrinis ſimilia; ſuperiora in caulibus or- ine minora & tenuiora, ſuprema ferè Fœniculacea: Flores albi, ſemina oblonga, ſapore acri A- ethi aut Cumini.

Verùm ſi deſcriptio exacta ſit planta eſt diverſa.

2. *Daucus Creticus ſemine hirſuto* J. B. *Alpinus Cretico ſimilis* Park. *item Creticus verus Dioſcoridis* ejuſdem. *Daucus Alpinus multifido longóque folio, ſive montanus umbellâ candidâ* C. B. *item Dauc. foliis Fœniculi tenuiſſimis* ejuſdem. *Daucus Creticus* Ger.

Dodrantali aut altiore eſt *caule*, tereti, ſtriato, hirſuto. Umbella mediocris magnitudinis ſummo uli extremíſque ramis inſidet *florum* exiguorum, candidorum, pedicellis caneſcentibus hirſutiſque rentium. *Semen* longum, incanum, villoſum, acre, aromaticum: *folia* lanuginoſa, cinerea, nutiſſimè diſſecta, mihi ſæpe etiam penitus glabra viſa, atrovirentia. *Radix* longa, digitali craſſidine, terram versùs comata, ſapore Paſtinacæ Germanicæ.

J. Bauhinus Caſparum fratrem meritò reprehendit, quod Daucum Creticum *Lob.* ſeparet à Geſ- ri & Cluſii Dauco Cretico; ſiquidem diſcrimen non oſtendit, atque contra mentem Lobelii id cit: qui in hunc modum de eo ſcribit. Nec tamen id ſola Creta fert; quippe Germanicæ Alpes n modò, ſed etiam Genuenſium colles & Genevenſium circa Juram rupes hoc Cretico abun- nt. Et paulò poſt. Huic quo minùs ſit Creticum ſiquid deeſt cœlum ſolúmve erit. Sanè effigie hil, viribus autem perparum abeſt. Variant quidem aliquantulum: nam qui in Baldo foliis eſt vioribus compactioribus; qui verò in Helvetiorum Alpibus & monte *Waſſerfall* longioribus & ioribus.

Nos in ſummis montis Juræ partibus hunc obſervavimus. *Locus.*

Daucus Tiburtinus quibuſdam *J. B.* adeò parum differt à Cretico ut ſpecie diverſum non ar- emur.

* 3. *Daucus tertius Dioſcoridis Bello* Park. *tertius, folio Coriandri, flore luteo* J. B. *Creticus nodoſus, umbellâ luteâ* C. B.

Folia Coriandri, ſed minora & craſſa aliquantulum profert: *caulem* ſeſquicubitalis longitudinis: *es* luteos in umbellis, ut Anethum; ſeménque Cumini. Vere manduntur radices & folia, quæ omatici guſtus ſunt.

Scribit Parkinſonus hunc apud ſe flores protuliſſe albos. Suſpicor eum intelligere Myrrhidis andam ſpeciem caulibus nodoſis, ſeminibus longis aſperis, umbellis albis, quam in Sicilia ontaneam obſervavi: nam hujus ſemen Londino aliquando ad nos miſſum fuit ſub hoc ti- o.

4 *Apium Macedonicum* C. B. *Apium ſive Petroſelinum Macedonicum multis* J. B. *Petroſelinum Macedonicum verum* Ger. *Macedonicum quibuſdam* Park. **Macedonian Parſley.**

Col.

Folia Apio hortenſi ſimilia habet, ampliora, copioſioribus lobis, rotundioribus, magíſque ſerratis, dis, Coriandrinis æmulis, vel Hircinæ ſaxifragiæ antequam caulem edat, albicantibus [atrovi- tibus *J. B.*] quorum ſapor ignavior quàm hortenſis noſtri videtur. *Radicem* longam, craſſam, am, rugoſam, lignoſam, pedalem, ſapore acri. *Caulem* verò poſt multos à ſatione annos pro- [nobis] cubitalem, craſſum, hirſutum, alis diviſum frequentibus, rotundam effigiantem comam, bellis candicantibus refertam, *ſemine* verò parvo, hirſutie alba obſito, oblongo, Saxifragiæ hir- e ſimili, odorato, aromatico, ſapore acri, fervido, & Cuminum ferè reſipiente.

Hæc planta F. Columnæ Daucus ſecundus Dioſcoridis videtur.

5. *Apium petræum ſive montanum album* J. B. *An Daucus montanus Apii folio minor à C. Bauhino in Prod. depictus?*

J. B.

olia habet dodrantalia, pulchrè in alas oppoſitas diviſa, atque hæ rurſum in oppoſita ſegmenta gulæ alæ Pimpinellæ Saxifragæ minoris folia imitantur diviſurâ ſuâ] Apii nigri montani ſegmen- imilia quodammodo, quæ mirè variant pro locorum diverſitate, quædam enim valdè tenuia ſunt uaſi criſpa. *Caulis* fœniculaceus cubitalis [imò bicubitalis & altior] medullâ plenus. Umbellæ æ, *floribus* albis contextæ. *Semina* Apii hortenſis, longiuſcula, ſtriata, hirſuta, versùs ſummita- rubentia, cum amarore aromatica. *Radix* perennis, craſſiuſcula, alba, comata, ſapore ferè Apium vulgare accedente prædita.

In rupibus non longè à Danubio uno circiter milliari Anglico cis Danubium primò hanc obſervavimus: poſt in monte Jura non procul Geneva. J. Bauhinus in petrarum rimis Baſileæ in Marchionatûs monte provenire obſervavit propè pagum Krenzach, & Badæ in Helvetiorum monte, ceu & Baſileenſium propè *Waſſerfall*.

* 6. *Panax Siculum, ſemine hirſuto, foliis Paſtinacæ ſativæ* J.B. Bocconi.

Boccon.

Radix pro plantæ ratione parva: *Caulis* maximus, humanam altitudinem non rarò ſuperans, uncialis craſſitiei, in plures ramos diſtributus, ruber, lævis, rectus, intus fungoſus: *Folia* quàm Paſtinacæ ſativæ latifoliæ ampliora, tenuibus nervis obſeſſa, lobis quaſi rotundis, figurâ pænè cruciformi latè expanſa, atque lucida. Umbellæ amplæ: *Flos* albus: *Semen* longum, craſſiuſculum, ſtriatum ſeu ſulcatum, exteriùs candidâ lanugine hirſutum, qua exutâ ſemen grano Tritici figurâ & colore par eſt. Caule vulnerato interdum ſponte lachryma exit, concreſcítque colore flaveſcente.

Locus. Non ſolùm Panormi, ubi pro *Dabiſo* notum, ſed & in tota Mararæ valle, locis incultis & aſperis copioſè naſcitur & appellatur ibidem à colonis *Ferla* ſeu *Ferra Saraciniſca*. Variat foliis quandoque glabris, quandoque hirſutis.

Daucus ſecundus Siculus Sophiæ foliis Zanoni.

Zan.

Multa è radicis capite *folia* promit, quorum pediculi latâ nervosâ cartilagine radici adnexi, rotundi ſunt, ſupernè ſulcati & cavi, tenues, ſuccoſi, & ſublucidi, in ramulos eodem modo diviſi & ſubdiviſi quo in aliis Umbelliferis; *folia* ipſa minuta, criſpa, lanugine obſita, inferiùs magis quàm ſupernè albicantia, tenera, ſucculenta, in ambitu dentata, humi expanſa, quam latè occupant, Sophiæ latifoliæ aut Paſtinacæ ſativæ tenuifoliæ foliis ſimilia, nonnihil odorata. E medio foliorum ceſpite enaſcitur *caulis*, ſeſquicubitalis circiter, teres, canaliculatus, à nodo ad nodum undatim flexuoſus, lanuginoſus, ruſeſcens, digitum minimum craſſus, medullâ viridi repletus, crebris nodis, imâ maximè parte, interceptus, foliis ſupradictis ſimilibus obſitus, verùm albidioribus & minoribus, ad nodos cauli adnexis, pediculis membranea origine eum amplectentibus: è quorum cavis exeunt rami, ſupra medium caulem aſſurgentes, quorum unuſquiſque faſtigio ſuo umbellam ſuſtinet, floſculis minimis cum ſtaminibus & apicibus albis compoſitam, Roſæ moſchatæ odore ſed remiſſiore. Flore delapſo reſtat *ſemen* oblongum, ſtriatum, lanuginoſum.

Radix ſpongioſa, flavicans, canaliculata, caule craſſior, haud longè à capite in quatuor aut quinque ramos diviſa, in multos annos vivax, Fœniculi ſapore, acutiore multò. Folia Apii dulcis ſaporem æmulantur. Semen reliquis plantæ partibus acrius eſt & mordacius. Verſus Maii finem floret.

Hujus ſemen à Panormo Siciliæ metropoli ad auctorem tranſmiſit inſignis Botanicus D. Paulus Boccone.

* 7. *Siler Creticum quibuſdam foliis Cicutæ, ſemine longo criſpo incurvo* C.B. *Siler* 2. *foliis Cicutæ* C.B.

Semen, deſcribente J.B. pulchrum & magnum pediculo unciali circiter pendet, ſemunciam longum, recurvum, craſſum, fuſcum, gemellum: unum è quinque aut ſex coſtis aſperis coagmentatum, alterum ſimplex; odor ſatis validus nec injucundus. Cum Cymino ſativo habet aliquid ſimile, ſapore etiam aliquo modo affini: Satum provenit *foliis* Cicutæ ſed latioribus & paucioribus, *ſemine* incurvo, grandi, hirſuto & fuſco.

De hoc Bellus Epiſt. ad Cluſ. Roſmarini folia Selino ſimilia ſunt, ſerrata, floréſque in umbellis albi; quibus ſuccedunt *ſemina* oblonga aſpera. *Radice* nititur craſſâ, foris nigro cortice eóque tenui veſtita, intus alba, thus maximè olente.

CAP. XIX.

De Paſtinaca tenuifolia.

PAſtinaca à paſcendo dicta exiſtimatur. Nam radices ejus cibus ſunt vulgaris. Iſidorus l XVII. cap. 10. *Paſtinaca vocata quòd radix ejus præcipuus ſit paſtus homini. Eſt enim odor jucunda, cibo delectabilis.* Turnebus tamen in Adverſariis lib. VIII. cap. 23. ex eo dici tat, quòd referat & quaſi habeat *paſtinum*, quomodo vocatur inſtrumentum quo vineæ f untur.

Paſtinaca ſativa ſemine villoſo, umbella flore delapſo in niduli formam contractâ, foliis tenu inciſis, ab omnibus aliis Umbellatarum generibus facilè diſtinguitur.

A. 1. *Paſtinaca ſativa tenuifolia* Ger. *tenuifolia ſativa lutea* Park. *tenuifolia ſativa radice lutea vel alba* C.B. *ſativa ſive Carota rubra, lutea & alba* J. B. **Carrots.**

Radice eſt pedem longâ, craſſâ, conoide, friabili, luteâ aut rubrâ, interdum atro-rubente aut
tiam albâ, paucis ad latera fibris donatâ, ſucculentâ, ſapore dulci aromatico. *Caulem* erigit duo-
um aut trium cubitorum, hirſutum, ſtriatum, concavum, ab imo ſtatim ramoſum, ad cujus diva-
icationes folia dodrantalia, hirſuta in alas plures diviſa, alis ſingulis in alias ſubdiviſis, & his tan-
em alis ſecundariis in multa ſegmenta anguſta oblonga acuta profundè diſſectis, odore & ſapore
tis ſuavi, ſaturè viridia, alternatim poſita. *Flores* in umbellis latis conferti, puſilli, pentapetali,
etalis ſubrotundis & minimè bifidis, colore albo, interdum rubente. *Umbellæ* baſin in circulum
mbiunt folia anguſta, in plura longa & acuta ſegmenta diviſa. Umbellarum etiam partialium è
uibus totalis componitur baſes, ejuſmodi foliolorum circuli ambiunt. Floribus ſuccedunt *ſemina*
ngiuſcula villoſa. Cùm jam defloruit umbellæ contractæ concavæ fiunt & vaſculum velut Daucus
fficinarum deformant.

Seminis & herbæ eædem vires ſunt quæ Dauci Officinarum. Specificum habetur ad uteri ſuffoca- *Vires.*
onem. *Schrod.*

Radices culinariæ ſunt, in aqua communi decoctæ teſſellatim inciduntur, cúmque butyro, pipere *Uſus.*
 ſale eſitantur: ſæpius tamen apud noſtrates in jure carnium, maximè bovinæ, decoquuntur, &
nà cum carnibus eduntur condimenti loco Rapi aut Napi modo. Nonnihil flatulentæ ſunt, ven-
em tamen emollire creduntur, & tuſſi conferre.

Radix Paſtinacæ atro-rubentis tenuiſſimè conciſa, & in aceto acerrimo cum modico Aluminis ru-
i decocta ad $\frac{3}{4}$ conſumptionem coletur ſinatúrq; inſpiſſari & exſiccari, fiet maſſa coloris purpurei,
onazzo Italis dicti, quæ molendo cum aqua gummata ſoluta dabit atramentum purpureum opti-
um. *Canepar. de Atramentis.*

Quercetanus ſolum ſemen Paſtinacæ domeſticæ exſiccatum & pulveriſatum ad ʒß. cum pauco
ini vel Aquæ Meliſſæ datum pro peculiari & ſpecifico medicamine ad uteri ſuffocationem vendi-
. *D. Soame* è Dolæo.

A. 2. *Paſtinaca ſylveſtris ſive Staphylinus Græcorum* J. B. *ſylv. tenuifolia* Ger. Park. *ſylv. tenuifolia Dioſcoridis vel Daucus Officinarum* C. B. **Wild Carrot, or Birds-neſt.**

J. B.

In promptu eſt ſylveſtris Paſtinacæ ex ſativâ faciem noviſſe: *radix* minor & acrior: *caules* alti-
dine pares ſeſquicubitales ſcil. ſtriati, hirſuti, medullâ farcti, in alas diviſi. *Folia* minutim diſſe-
, atrovirentia, averſa parte hirſuta. *Flores* in umbellis magnis conſimiles, candidi. Floſculus
bellæ medius interdum purpurâ rubet. Umbellas autem obvallant folia in anguſta, longa,
uta ſegmenta diviſa. Delapſis floribus ſuccedunt *ſemina* brevia, ſtriata, villoſa; tum verò con-
luta umbella cavitatem, ceu aviculæ nidulum, in medio deformat. In paſcuis, gracili ſolo, ubiq; *Locus.*
currit.

Uterina inprimis eſt & diuretica. Uſus præcipuus eſt in tuſſi, pleuritide, ſtranguria, calculo. *Vires.*
et menſes & molas, ſedat uteri ſuffocationes, ſtimulat Venerem.

Semen Dauci in Cereviſia leptomera infuſum, & bibitum ad ſtranguriam & calculum renum ac
icæ miris laudibus efferunt nonnulli. Vid. Charletonum in lib. *de Lithiaſi.* Helmontius vidit Con-
arium, qui per quindenas ſingulas ſolebat decumbere, uſum prædicto decocto liberum à lithiaſi
iſſe per annos aliquot.

Seminis ʒij. vino albo infuſæ & potæ hyſtericis paroxyſmis medentur.

Tragus aliíq; floſculum purpureum in media umbella valde prædicant pro certiſſ. Epilepſiæ anti-
o. *V. J. B.*

A. 3. *Paſtinaca tenuifolia ſylveſtris lucida* Moriſoni. *Tenuif. marina, foliis obſcurè virentibus & quaſi lucidis* Botan. Monſp.

Hujus *folia* non ſunt hirta, ſed paulò latiora quàm præcedentis, ſpiſſiora, magis diſſecta & lu-
a: *Semen* aliarum congenerum ſeminibus multò majus. *Radix* odorem habet aromaticum.
In humectis & pinguibus pratis ad oram maritimam Aremoricam exit: Monſpelii etiam in *Locus.*
itimis. Eſt cur dubitemus an hæc ſpecie differat à vulgari ſylv. an accidentibus tantùm à loco
li ortis.

* 4. *Paſtinaca tenuifolia ſylveſtris radice & umbellâ luteâ* Moriſoni.

Umbellæ colore à prædictis diſtinguitur, quæ dilutè lutea, cùm illarum perpetuò ſint albæ.
x agro Patavino ad Autorem miſſum eſt hujus ſemen à D. *Alex. Balam.* *Locus.*

* 5. *Paſtinaca Tenuifolia Cretica radiis umbellæ Gingidii longioribus* Moriſoni.

Moriſ.

âc præcipuè notâ cognoſcitur, quòd radios umbellarum producit quinas uncias longos, craſſi-
& rigidiores quàm ſunt Viſnagæ radii: atque hi concavam conſtituunt ſuperficiem nidi avis in-
dum ſunt adhuc ſemine prægnantes; atque *ſemina* villoſa hiſpida, Carotæ vulgaris more, ſed
ò majora & craſſiora ferunt.

Hujus ſemina è Mauritania Tingitana in Angliam delata communicavit *D. Alexander Balam.*

* 6. *Paſtinaca tenuifolia Sicula, hirſuta criſpa* Bocconi. *An Paſtinaca ſylv. hirſuta echinato fructu* C. B?

Bocc.

Pedalis eſt hæc planta, ſubinde majoris altitudinis. *Caulis* illi rotundus, hirſutus: *Folia* craſſa, criſpa, & illa quoque non leviter piloſa: *Umbella* latior, Crithmi ſpinoſi formâ, at *Semina* aſperiora quàm ſylveſtris anguſtifoliæ vulgaris.

Locus. Inter Leocatam & Agrigentum naſcitur in ſcopulo dicto *S. Nicolo.*

An Paſtinaca ſylveſtris hirſuto caule *Park?*

* 7. *Paſtinaca Syriaca ſive Secacul Arabum quibuſdam* J. B. *Siſarum Syriacum* C. B.

J. B.

Edulis eſt planta, & proin hortenſis jure dicenda, licèt in ſylveſtribus proveniat. *Radice* nititur exteriùs cinereâ, intus candidâ, lævi, tenerâ, digitum craſsâ, ſeſquidigitum longâ; ex qua fibrarum loco noduli ſeu verrucæ prominent: ſapore dulci, Carotarum ſimili, quibus caule, foliis ac umbellâ (floſculis exceptis, qui penitus flavi ſunt) haud abſimiles ſunt, autore Rauwolfio,

Locus. Qui eam juxta ſepes & hortos urbis Halepi, locis præſertim apricis, ut & ſub arboribus obſervavit; item inter ſegetes.

Floris colore convenit cum Paſtinaca tenuifolia ſylveſtri umbellâ luteâ *Moriſ.*

* 8. *Paſtinaca ſylveſtris Daucoides Apula* Col. *tenuifolia ſylveſtris, umbellâ majore* C. B. *Sylv. Apula Columnæ* Park.

Col.

A Paſtinaca ſylv. vulgari, cui aliàs ſimillima eſt, differt *Foliis* minoribus parùm, paucioribus lobis diviſis, longioribúſque & aduncis: Umbellis majoribus reſpectu plantæ, floribus ex albo obſcurè purpuraſcentibus: *Semine* oblongo, anguſto, non echinato, ſed hirſutie quadam aſperâ, minutâ, albicante obſito, guſtu amaro, odoróque parùm in mandendo. Umbella non in totum conglobatur areſcens & clauditur ut in vulgari, ſed minùs, ut Avis nidum cavum repræſentet. *Radix* lignoſa, alba, dulcis, aromatica.

Locus. Julio menſe floret Cirinolæ cum congeneribus, Auguſto ſemen perficit, nec frequens admodum, ſed rarior.

CAP. XX.

De Umbelliferis ſemine echinato ſeu aculeato, ſeu

De Caucalide.

CAucalis Lobelio à ſeminum effigie, quæ vaſcula oblonga & ſemiſphærica imitantur, aut à Strepitu quem edunt hæc ſemina, cùm præarida vindemiis exactis ventis concutiuntur. Καυκάλιον autem vaſis genus eſt ita dictum à ſono quem edit dum aqua confertim ingreditur aere exeunte, & è contra.

1. *Caucalis albis floribus* Ger. *vulgaris albis floribus* Park. *arvenſis echinata magno flore* C. B. *Lappula canaria flore pulchro magno, albo* J. B. **White-flower'd baſtard Parſley.** *Echinophora πυκνόκαρπος an Gingidium Dioſcoridis* Col?

Radix tenuis, alba, ſubdulcis [eſui apta, acris parùm, amariuſcula, aromatico odore vel Reſinæ] *cauliculum* pedalem aut majorem interdum emittit, lævem ſtriatum, ſolidum, virentem, in ramos ab imo diviſum, partim rectos, partim procumbentes, ſtriatos, hiſpidos purpuraſcentes, geniculatos, multíſque alis concavos. *Folia* Paſtinacæ tenuifoliæ, hirſuta, [Col. lævia, quæ circa caulem latiora & majora primo erumpentibus] Ex ſingulis alarum geniculis longo & pedali nudo pediculo craſſior ac rectiore inſunt umbellæ caulem & ramulos terminantes, florum alborum, quorum folia exter aliis duplo majora; quibus ſuccedunt lappulæ oblongæ, ſulcatæ, hiſpidæ. [Umbellæ uniuſcujuſq baſin, unde radii eum conſtituentes exeunt, circumſtant quinque foliola ſtellata, quorum oræ lim bo albo circundantur, eorúmque unicum in longius duplo degenerat. Hæc, antequam flores in um bellam expanduntur, illos veluti folliculo incluſos ſervant. Umbellæ ſecundariæ & partiales ex q bus totales componuntur ad radiorum ſuorum baſin ſeu exortum habent pariter quinque foliola m nora albo limbo terminata ſtellatim diſpoſita.] Cætera vide apud Fabium Columnam, qui o nes hujus plantæ partes curioſè & exactè deſcribit.

Tempus & Vires. Æſtivis menſibus, Junio, Julio, Auguſto floret & ſemen perficit. Inter ſegetes in Germania p ſim provenit.

2. C

2. *Caucalis magno fructu echinato* Park. *Monſpeliaca echinato magno fructu* C. B. *Echinophora altera aſperior* πλατύκαρπος Col.

Col.

Aſperiora loca hæc amat, macilenta, inculta, ſaxoſa, ſiccioráque, & à ſuperiore differt *radice*, quæ minor eſt, alba, lignoſa cùm cauleſcit, ſapore & odore aromatico, at dulciore: *Foliis* etiam, quæ breviori petiolo hærent, & è medio illius circa ſummum denſa magis, ut in ſylv. Paſtinaca, parùm latiora; & in averſa parte parùm in dorſo hirſuta. *Caulem* habet parem ſuperiori, lævem, angulosum, ſolidum, medullâ fungoſâ, eodem modo alis diviſum; umbellas habentem cauliculis pedalibus incumbentes quarum baſis non quinque, ſed tres foliola limbo etiam candicante circumſcripta habet, quæ folliculi vicem gerunt antequam umbella prodeat, & longiora ſunt illis alterius plantæ & anguſtiora, quorum tertium degenerat ſemper in longius, & in extremo inciſuris aliquot dividitur. Ex baſi umbella non rotunda & plena, ſed tribus tantùm corymbis trifida, in tribus petiolis, in quorum cacumine alia tria ſunt foliola minora: florum baſin conficientia. *Flores* denſi, albi, ſtellati, & qui circumferentiam umbellæ terminant barbulas habent omnes minores multo antedictis; & non rotundam umbellam magnam, ut in antedicta, ſed tres umbellulas ex ſingulis tribus illis petiolis efficere videntur. Differt hoc etiam, quòd etſi *flores* denſi & plurimi ſingulis petiolis inſint, bini tantùm fructus ad frugem perveniunt, ita ut ſex tantùm in tota umbella inſint: majores verò antedictis duplo, ovales, compreſſi, unguis indicis digiti magnitudine, admodum aſperi aculeis rigentibus, craſſis, pyramidalibus, pungentibus, purpuraſcentibus, quorum aliqui majores ordine diſpoſiti per latera, lævem canaliculum relinquunt, per quem ſiccati fructus lateribus ſe dividentes dehiſcunt, & bina ſemina oſtendunt ovalia, compreſſa, magnitudine Melonis, parùm ab una parte cava, & alterâ convexa, acri, amaro & aromatico ſapore. In cacumine verò fructuum bina inſunt cornicula ſive apices recti, minimi.

Junio floret & Julio men ſe perficitur. Campoclarenſium incultis. *Locus & Tempus.*

J. Bauhinus Lappam boariam Plinii *Lugd.* Caucalidis flore rubente ſeu Lappulæ canariæ ſuæ latifoliæ ſynonymam facit, non hujus cum Caſparo fratre, quem Parkinſonus noſter ſequitur.

A. 3. *Caucalis tenuifolia floſculis ſubrubentibus Caucalis arvenſis echinata parvo flore* C. B. *Lappula Canaria flore minore ſeu tenuifolia* J. B. *Echinophora tertia* λεπτόφυλλος *purpurea* Col. *Cauc. tenuifolia purpurea* Park.

Col.

Radicem habet albam, longam, ſimplicem, tenuem admodum: *Caulem* lignoſum, ſolidum, angulosum & veluti ſtriatum, medullâ albâ, fungoſâ farctum, aliquando vix pedalem, aliquando etiam cubito altiorem, raris pilis hirtum, alis pluribus ab imo & ſupernè diviſum, unde in latitudinem potiùs diffunditur quàm in altitudinem aſſurgit; *foliis* per genicula denſis, inciſuris tenuibus Dauci *Offic.* minoribus, infernè tantum & per coſtas raris pilis hirſutis: è quorum alis petioli ſemipedales umbellas trifidas habentes, abſque foliis illis baſin conſtituentibus exeunt; ſed nudi, tres petioli totidem umbellas geſtant purpureas; inter ſe diſtantes, *flores* parvos admodum habentes purpuro-rubentes [ex albo purpuraſcentes:] quibus ſuccedunt in ſingulis petiolis (tres autem umbellam conſtituunt) tres *fructus*; ut novem quælibet umbella habeat, iiſque terna folia parva baſin conficientia. *Fructus* hujus majores ſunt ſuperioribus, rotundiores, aculeis durioribus, craſſioribus, luteſcentibus, octo ordinibus per longum diſpoſitis, intra quos breviores & viridiores alii ſunt; in cacumine velut ſtellam habent viridantem. Hi non per latera dividuntur, ſed per medium, ut Fœniculi ſemina [hæc verba non ſatis intelligo] & intus *ſemina* ſingula, alba, oblonga, rotunda, ex una parte canaliculata, velut Triticum aut Far, vel nudum Hordeum, cui paria ſunt, vel oblongiora, ſapore aromatico, amaro & acri.

Junio floret, Julio ſemina perficiuntur. Campoclari iiſdem in locis cum ſuperiore invenitur. *Tempus & Locus.*

Radix & folia odore & ſapore Paſtinacæ aromatico.

Hæc planta à Columna deſcripta à *Caucalide noſtra tenuifolia floſculis ſubrubentibus* in nonnullis differre videtur, ut v. g. florum colore purpuro-rubente; ſtellato fructûs cacumine: loco etiam, [in aſperis & incultis ſaxoſis,] cùm noſtra inter ſegetes ſemper inveniatur: denique odore & ſapore Paſtinacæ aromatico, cùm noſtra ſapore ſit leviter adſtringente, odore nullo manifeſto. Ut-unque tamen eandem ſpecie plantam eſſe exiſtimo, & differentias haſce natalibus imputandas. Obſervatur in noſtra an nulla habet ad exortum trium pediculorum ſeu radiorum tres umbellas ſtinentium foliola néçne: [*nulla habet*, ut modò obſervavimus.]

Noſtram Caucalidem copioſe creſcentem obſervavimus inter ſegetes in agro Cantabrigienſi circa *ingſton* & alibi: In tranſmarinis circa Genevam & hanc, & ejus varietatem cum ſpinulis pur- reis, quam deſcribit J. Bauhinus. *Locus.*

4. *Lappula canaria ſive Caucalis maritima* J. B. *Caucalis pumila Hiſpanica Boelii* Park. *Cauc. pumila* Cluſ. cur. poſt. *pumila maritima* C. B.

Radix huic ſimplex, alba, longa, paucioribus fibris donata. *Caulis* initio ſimplex, in plures ſta- m ramos majores ſpargitur, teretes, ſtriatos, hirſutos. *Folia* Dauci vulgaris, tenuia, utrinque pi- ſa. *Florum* umbellæ longis pediculis inſident. *Flores* autem ſinguli minutiſſimi, pallidè purpu- i, *Semina* grandia, echinata, aculeis ſeminibus concoloribus.

In arenoſis litoris Siciliani paſſim & copioſè provenit. Caucalidi noſtræ tenuifoliæ floſculis ſub- bentibus ſimillima, verùm minor, & foliis utrinque hirſutis. Gherlerus Folia mollia, villoſa, eola, Pectinis Venerei diſſectionibus ei aſſcribit. *Locus.*

A. 5. *Cau-*

A. 5. *Caucalis arvenſis echinata latifolia* C. B. *item Caucalis lato Apii folio* ejuſdem, *ut videtur. Lappula Canaria latifolia ſive Caucalis* J. B. *Caucalis Apii foliis flore rubro* Ger. *Echinophora quarta major* πλατύφυλλος, *purpurea* Col. *Caucalis arvenſis latifolia purpurea* Park. *item Caucalis Anglica flore rubente* ejuſdem. *Item Caucalis major ſaturè rubente flore* ejuſdem & Cluſ.

Col.

Hujus *radix* eodem colore, ſapore aromatico & effigie eſt, in adultis lignoſa, paucis fibris diviſa: *Folia* majora aſpera, dura, latiora, quinis vel ſenis lobis oblongis, Sorbi modo diviſa: ſinguli lobi trium digitorum ſunt longitudine, unius latitudine, per ambitum profundis inciſuris diviſi Quinquefolii majoris modo. *Caulis* bipedalis eſt, alis diviſus, rotundus, ſtriatus ut anguloſus videatur, aſper albâ hirſutie, umbellas edens, ut in penultima trifidas, ſed breviori petiolo & craſſiori impoſitas, baſin habentes trifoliam, ſed juxta flores pentaphyllam. *Flores* quidem purpurei, quàm ſuperioris majores barbulas illas etiam habentes, quibus ſuccedunt *fructus* quini in ſingulis petiolis, aſperi, ſtriati, ut quindecim ſingulis umbellis inſint, ſuperioribus minores, molliores, viridioribus aculeis. *Semen* verò ut in ſuperiore minus & aromaticum. Eodem modo fructus dividuntur atque perficiuntur, eodémque tempore floret. Campoclari depreſſioribus locis atque humentibus parum: *Locus.* In agro Cantabrigienſi & alibi inter ſegetes, ſed minùs frequens invenitur.

Lobelius hanc deſcribere videtur ſub titulo Caucalidis alterius purpuraſcentis, foliis latioribus & craſſioribus, ſemine etiam majore. Cluſius nomíne Caucalidis ſaturè rubente flore.

De Caucalide Matthioli quænam planta ſit non conſentiunt Botanici. Fortè figmentum eſt ex diverſarum plantarum partibus compoſitum. C. Bauhinus Synonyma Caucalidis confundere videtur.

A. 6. *Caucalis minor floſculis rubentibus* Ger. emac. *minor flore rubente* Park. *ſemine aſpero, floſculis rubentibus* C. B. *Anthriſcus quorundam ſemine aſpero hiſpido,* J. B. **Hedge-Parſley.**

Caule ſurgit ſeſquicubitali, hirſuto, aſpero, geniculato. Folia multis pinnarum conjugationibus compoſita, circa margines dentata, impari in extremo productiore, obſcurè rubentia, hirſuta. In ſummis caulibus & ramulis umbellæ parvæ *florum* ex albo rubeſcentium quibus ſuccedunt ſemina parva, oblonga, hiſpida prætereuntium veſtibus adhærentia lapparum modo. Planta eſt annua.

Locus. Ad ſepes paſſim obſervatur, æſtate floret.

A. 7. *Caucalis ſegetum minor Anthriſco hiſpido ſimilis. Caucalis pumila ſegetum* Goodyero.

Hæc & antecedens planta, quamvis inter ſe admodum ſimiles ſunt, in nonnullis tamen manifeſtè differunt. Primò illa procerior eſt, quippe quæ ad bicubitalem altitudinem non raròaccedit, hæc humilior quæ pedem aut certè cubitum unum vix unquam ſuperat. 2. Illa erectior eſt & internodiis longioribus, hæc tortuoſa & ſparſa geniculis frequentioribus. 3. Illius caulis propè terram hirſutior eſt quàm hujus. 4. Illius floſculi albi vel etiam dilutè rubentes petalis conſtant æqualis ferè magnitudinis & ſtamina continent purpureis apicibus capitata, cùm hujus floſculi ad luteum vergentes petala duo exteriora interioribus manifeſtò ampliora obtineant, apicibus autem albis ſtaminula donantur. 5. Hujus ſemina multò ampliora ſunt, apiculis in ſummitate viridibus; illius longè fragrantiora magiſque aromatica, coloris obſcurioris, apiculis purpureis. *Locus.* Denique illam extra ſepes & vepreta haud temere apud nos reperies, hanc in ſepibus nunquam, plerunque inter ſegetes.

Caucalis nodoſa echinato ſemine C. B. Ger. emac. Park. *nodoſo echinato ſemine Anthriſco hiſpido affinis, ſi non ejus varietas perperam* J. B. **Knotted Parſley.**

Ex *radice* oblonga, tenui, alba bini ternive aut plures *caules*, qui dein in alios dividuntur, rotundi, ſtriati, aſperi, in terram plerumq; ſtriati, alii bipalmares aut minores, alii cubitales; quos *folia* veſtiunt Paſtinacæ ſimilia, breviora tamen & pauciora, multóque tenuiùs diviſa, aſpera, alata, ex virore nigricantia. Ad ſingula penè internodia foliis ex adverſo *Floſculi* exigui, albi conferti, breviſſimo pediculo inſidentes, velut cauli arctè adhærerent, quibus ſuccedunt *ſemina* plurima, parva, echinata, conglobata.

Locus. Ad agrorum margines & in aggeribus terrenis, maritimis præſertim plurima.

* 8. *Caucalis Daucoides Tingitana* Moriſoni.

Moriſ.

Sub primum exitum è terra & antequam excauleſcat, ejus folia adeò Dauci ſeu Carotæ foliorum ſunt æmula, ut pro Dauco accipi poſſit. *Caules* pedales & bipedales producit; in quorum ſummis proveniunt *flores* albi, qui antequam expandantur purpuraſcunt. Horum ſingulis delapſis ſuccedunt bina *ſemina*, oblonga, compacta, longiſſimis & tenuiſſimis aculeis donata.

A. 9. *Myrrhis ſylveſtris ſeminibus aſperis* C. B. *ſylv. Neapolitana atque etiam Anglicana* Park. *Cerefolium ſive Myrrhis nova Æquicolorum Columnæ* Ger. emac. *Cicutariæ quodammodo ſimilis, vel Chærephyllo accedens* J. B. **Small Hemlock Chervil with rough ſeeds.**

Col.

Radicem habet albam, oblongam, teneram, in ſummo craſſam, paucis & tenuibus fibris diviſam, in ſummo per obliquum rugoſam, vulſu facilem, ſapore dulci, aromatico, parum gravi, ad Carotam quodammodo accedente. *Folia* prima admodum brevia, & diviſura rotundiore veluti Fumariæ; at ſuccedentia poſt quatuor aut quinque, in bipedalibus petiolis cavis, canaliculatis, in imo latis, ſuccoſis admodum, majora, Cicutæ æmula ſed minora, lævia, ſplendida, præſertim infernè, ſed nervis & petiolis rarâ mollíque lanugine albâ hirſutis, ſupernè antequam caulem edat maculis albis atque etiam purpuraſcentibus aſperſa; atque tunc tenella Cerefolii vice legunt edúntque in acetariis, *Cerefolium ſylveſtre* appellantes, guſtu ſimili, parùm amariuſcula. *Caulem* edit bicubitalem, Cicutæ æmulum, atque ferè parem in locis terrenis, pollicis magnitudine, (in ſaxis verò brevem admodum & bipedalem atque tenuem) tenerum, lævem, rotundum, inanem, ſuccoſum, eſculentum, ad dodrantalia interſtitia geniculis diſtinctum, in quibus folia majora vel maximis ante caulem editis, petiolis hirſutis, amplis, bipedalibus atque etiam longioribus, Cicutæ foliis, niſi minora parùm eſſent, admodum ſimilia. In ſummo alæ multæ è foliorum ſinubus prodeunt; atque hoc à Cicuta differt, quòd umbellæ ſecus alas paluſtris Apii ritu hærent, non ſummis caulibus & ramulis inſident, ut in aliis Umbelliferis. *Flores* albi, tenues. *Semina* oblonga, hirſuta, teretia Aniſi modo, aſperiora, veſtibus hærentia, cacumine longo, ſapore aromatico acri parùm & dulci, amarore quodam mixto non ingrato.

In aggeribus & muris terrenis, interdum & lapideis, locíſque ruderatis non raro occurrit. Floret & ſemen fert Maio & Junio, interdum ſeriùs apud nos in Anglia. *Locus & Tempus.*

Cap. XXI.

De Paſtinaca maritima ſeu Crithmo ſpinoſo.

1. *Crithmum ſpinoſum* Ger. *maritimum ſpinoſum* C. B. *marit. ſpinoſum ſive Paſtinaca marina* Park. *Paſtinaca marina, quibuſdam Secacul, & Crithmum ſpinoſum* J. B. **Prickly Sampire or Sea-Parſnep.**

J. B.

PAſtinacæ marinæ *radix* craſſa, tenera, alba, guſtu gratiſſima, dulcis & rugoſa, ut Paſtinacæ ſativæ latifoliæ. *Folia* craſſa, duos ferè palmos longa, ſpinoſa, crebris diviſuris inciſa, ſapore aromatico cum quadam ſalſugine. *Caulis* cubitalis, in multos diviſus ramos, quibus inſident umbellæ ſpinoſæ, *floribus* parvis, albis donatæ. *Semen*, deſcribente Moriſono, ſtriatum, majus, binatim junctum, oblongâ thecâ, cartilagineâ, ſurſum ſpinoſâ obductum habet. Cùm nondum capſulam hanc aperuiſſem (inquit) unico ſemine conſtare putavi, ſed eadem ſciſſâ, bina ſemina ibidem latentia, magna, ſtriata inveni. Nos diſſectis aliquot hujuſmodi thecis unicum duntaxat intus ſemen invenimus, non tamen negamus naturaliter bina ineſſe debere.

In arenoſis Maris Mediterranei litoribus nuſquam non obvium eſt hoc genus. *Locus.*

2. *Daucus ſtellatus* Alpin. exot. *ſtellatus Creticus* Park.

Planta eſt fruticoſa, cubitalis longitudinis, magnæque latitudinis, odorata & aromatica, unicau-is, ſed propè radicem folioſa. *Folia* verò cum ſuis caulibus Petroſelino quàm proxima apparent ramuli etiam pariter diviſi) Daucum Creticum ferè redolentia, linguámque excalefacientia. In-er quæ exit *Caulis* rectus, rotundus, hinc indè ramificatus, eadem folia ferens: in ramulorum verò acumine *floſculi* lutei umbellatim ferè producuntur, à quibus fiunt *fructus* parvi, oblongi, inferiùs ati, & habentes quinque ſpinas, parvas, ſtellarum modo flaveſcentes baſes fructuum circundantes, quibus ſurſum quædam parvæ fibræ, quippe quinque vel ſex, velut in conum deſinentes proce-unt. Fructus hi mirabili profectò artificio à natura elaborati videntur, ſúntque odorati atque aro-matici. *Radix* longa, craſſa, carnoſa, Petroſelini aut Paſtinacæ ſimilis, odorata atque aromatica, quâ indigenæ veſcuntur & crudâ & coctâ in acetariis: cruda autem eſitata maximè facit ad Vene-em excitandam augendámque.

Accedere videtur ad Paſtinacam marinam, & fortaſſe non differt à planta præcedente.

* 3. *Paſtinaca echinophora Apula* Col. Park. *ſylv. anguſtifolia fructu echinato* C. B.

Col.

Radicem habet cubitalem, digiti craſſitie, longam, æqualem, Eryngio ſimilem, foris flavicantem, ntus albeſcentem, nervo intus tenui, cortice carnoſo, ſapore ferè aromatico non ingrato, cum a-rimonia quadam & amarore dulci mixto, ſuccoſam in minùs vetuſtis. In novellis radicibus adeò gratus eſt ſapor, ut quilibet eis quàm libentiſſimè veſcatur. *Folia* promit vere, in terra ſtrata Paſtinacæ ſativæ tenuifoliæ æmula, non ità ampla, minúſque lata, diviſurâ tenuiore admodum, carnoſiora tamen, media inter marinam & terreſtrem [plantam] parùm acuta, leniter hirſuta, & ex viridi albicantia propter hirſutiem: *Caulem* craſſum, cubitalem, undique folioſum, alarúmque copia & denſitate ſingulis geniculis reflexum. Alæ in orbem obliquæ & reſupinæ plantam conglobant, ut rotunda ſit plantæ tota effigies atq; coma, ut Libanotidis cachryferæ, atque rotundior. In alis verò foliola minora, minúſq; diviſa atque carnoſiora, rotundiora, acutiora, aſperiora & duriora, Paſtinacæ litoralis ſimilia, ex quorum ſinu aliæ alæ breviores prodeunt, ut denſa & orbiculatæ plantæ effigies videatur ob alarum multitudinem obliquè ſe propagantium. In illarum cacumine *flores* in umbellis Paſtinacæ prædictæ ritu Julio & Auguſto menſe exeunt, ex baſi ſex foliolis craſſis, acutis [compoſita] ſicut & ipſa umbella pungentibus; in medio plantæ ſupra caulem primùm, deinde in reliquis alarum cacuminibus à ſummo [ſe explicare] incipientes, quare diutiùs floret. Septembri menſe pericarpia remanent aculeata, dura, ſex radiis diviſa, ſupra quæ totidem apices elevantur denſi, qui flores erant priùs, *ſeménque* occultant ovali figurâ, rotundum, oblongum, cortice flaveſcente, medullam intus pullam ex flavo habens, ſapore aromatico. Octobri perficitur, caulíſque ab radice primis imbribus ſiccatus marceſcit, atque divellitur, ut locum in quo erat non reperias. Vento quidem ita divulſus vagatur per campos, globosâ ſuâ facie hoc adjuvante.

Locus. Campeſtribus, ſiccis, ſterilibus tophaceis gaudet ſemitis, viarum marginibus, marginimúmque foſſis Cirinolæ in Apulia.

Differt à Paſtinaca marina vulg. foliorum magnitudine, denſitate atque multiplici & tenui admodum diviſura, Paſtinacam magis æmulante; radice majore, ſuaviore, &c. quantumvis ſemine ſimilis videatur.

CAP. XXII.

De Coriandro.

QUin foliorum viridium contritorum fœtor cimicum æmulus huic plantæ κορίαννον nomen fecerit, minimè dubium eſt.

Seminum ſtriatorum figurâ perfectè ſphæricâ ab aliis omnibus Umbelliferarum generibus diſtinguitur; ſive ſinguli globuli unicuique flori ſuccedunt, ut in Coriandro ſativo; ſive gemini ut in ſylveſtri minore. Foliis primis ſeu infimis latis, ſuperioribus tenuiter inciſis cum Aniſo convenit, & ab aliis Umbelliferis differt.

Coriandrum J. B. Ger. *Coriandrum majus* C. B. *vulgare* Park. **Coriander.**

Recta & ſimplex tenuíſque eſt *radicula*, omnino paucis fibris donata, candida. *Caulis* ſimplex, cubitalis aut ſeſquicubitalis, teres, glaber, medullâ farctus, nulla intus cavitate, gracilis, ramoſus. *Folia* ima lata, pinnata, & circa margines duntaxat inciſa, Aniſi aut potiùs Petroſelini ſimilia; ſuperiora in caule tenuiſſimè diſſecta, ut ad Chamæmelina accedant. Summo cauli & ramulis inſident florum *umbellæ* albæ, tantillo rubore tinctæ. *Floſculi* ſingulares, ut in reliquis Umbelliferis, quinque foliis conſtant, quorum extimum ampliſſimum, & ad unguem ferè bifidum, proximum utrinque biſectum quoque, ſegmento altero amplo, altero minimo; intima duo minima. Singulis floſculis in unica & rotunda ſtriata cruſta arctè juncta bina ſuccedunt *ſemina*. Odor plantæ fœtidus & ingratus cimicum; ſeminis verò tum odor tum ſapor gratiſſimus & aromaticus.

Deſcriptio eſt J. Bauhini, à nobis interpolata.

Coriandrum minus odorum J. B. Park. *minus teſticulatum* C. B. *Coriandrum alterum minùs odorum* Ger. emac.

Ima folia habet minutiùs inciſa, & *ſemen* habitius, copioſius, in pluribus ſpithamæis procumbentibus cauliculis. Præterea inſigni notâ à præcedenti ſpecie differt, nimirum ſeminibus binis, teſticulorum in modum ſimul junctis unicuique floſculo ſuccedentibus. Virentis etiam herbæ odor multò magis fœtidus & ingratus, autore Moriſſono, qui hanc ſpeciem à ſequenti nimirum Coriandro altero fœtidiſſimo *C. B.* non ſeparat.

E contra Bauhinus uterque hanc ab illam diverſam faciunt, utri rectiùs nos latet, quibus plantas ipſas nondum videre contigit. Suſpicamur tamen unam & eandem ſpeciem eſſe hanc & illam, cùm nihil ſit in deſcriptionibus quod repugnet.

Coriandrum alterum fœtidiſſimum Park. C. B. *Coriandrum ſylveſtre* J. B.

Radix huic eſt ſingularis, tenuis, non altiùs demiſſa, cui radiculæ aliquot tenues adnaſcuntur. Hæc caules multos edit, quinque angulis conſtantes, ſolidos, geniculatos. Ramuli incerto ordine ſimiliter ſolidi è ſingulis geniculis prodeunt, folia ferentes ſummis Coriandri ſativi foliis ſimilia, ſed minora, in quorum cacuminibus umbellæ velut in illo, floribus ex purpureo candicantibus refertæ; quibus diſcuſſis *ſemen* oritur rotundum, id peculiare habens, quòd in ſingulis pediculis duplex ſit, & unum alteri junctum. Odor totius plantæ gravior quàm Coriandri ſativi & caput magis tentans.

Vires; Coriandrum frigidum eſſe ſcribit Dioſcorides, argumento quòd Eryſipelas curat; quem prolix refutat Galenus. Galeno refragatur Avicenna, & pro Dioſcoridis ſententia pugnat. Jam vulgò calidum cenſetur.

De Coriandri facultate venenata non convenit inter Botanicos & Medicos. Dioſcorides epotum raucitatem facere, atque inſaniam qualis ex vinolentia proficiſcitur ſcribit. Simeonis Sethi. Hujus ſuccus potus venenum eſt & occidit; toto verò corpore Coriandri odor ſe prodit. Plerique etiam Arabes Coriandro frigidam facultatem, narcoticam, ſtuporem inducentem atque ſensûs turbationem excitantem, ac exitium tribuunt. His aſtipulatur Matthiolus, qui proinde aſſerit ſemen in ciborum aut medicamentorum uſum nunquam admitti debere, niſi priùs triduo aceto fuerit maceratum. Tragus etiam, qui monet ſeplaſiarios, ne ſemen cuiquam niſi priùs dicto modo præparatum, vel cum ſaccharo vendunt, niſi venenum loco remedii exhibere velint.

His adverſantur Lobelius, & Alpinus, qui aſſerit herbæ etiam virentis uſum in cibo eſſe apud omnes Ægyptios familiariſſimum. Utcunque hoc medicamento propter malignam vim, quæ ei à multis dubio procul non abſque experientia tribuitur, præſertim non præparato, non temere utendum cenſet J. Bauhinus. Malignitatem arguit fœtor plantæ digitis comminutæ teterrimus. Et licet Hiſpani, autore Amato, frequentiſſimè illâ utuntur & pro Cordiali habent; tamen experientia docuit Monachos in Meſuem propter hunc uſum Hiſpanorum plurimos eſſe fatuos, ob quorum curam tam frequentia ſint Hoſpitalia: ità (inquit C. Hofm.) in Ægypto eſſe poteſt, licet Alpinus non obſervârit.

Semen Stomachicum imprimis eſt, claudit ſci. ventriculum, exhalationémque ſupprimit, quò minùs caput gravent, ructúſque producant: inſuper & ſtrumas diſcutere creditur.

Porro ſeminum ſaccharo incruſtatorum magnus apud nos [Germanos] uſus eſt in adjuvanda concoctione ventriculi. Habent enim aliquid adſtrictionis, ob quam etiam uſurpantur in hæmoptyſi & ventris fluxibus. Tum autem torrefactum ferè damus, quemadmodum cùm lumbricorum interficiendorum causâ. Monendi verò ſunt nimis audaces, nè frequentiùs utantur & ſine præparatione. Utut enim ſemina minimum habent humidi illius excrementitii, habent tamen aliquid. *C. Hofman.*

Semen tritum, & recentibus carnibus aſperſum prohibet nè putreſcant tam citò quàm ſolent æſtivo tempore, ſi Matthiolo fides.

SECTIO QUARTA

De Plantis Umbelliferis foliis ſimplicibus.

Cap. I.

De Perfoliata.

PERFOLIATA J. Bauhini judicio tam Dioſcoridi, quam aliis Veteribus indicta eſt. Perfoliatam recentiores ex eo appellant, quòd caulis ejus ſingula folia pertranſeat, penetret atque diſſecet. Διάφυλλον Græcè dicitur Schwenckfeldio, quod nomen an aliquis ante ipſum legerit os latet. *J. B.*

A. 1. *Perfoliata vulgaris* Ger. Park. *vulgatiſſima ſive arvenſis* C. B. *Perf. ſimpliciter dicta, vulgaris annua* J. B. **Thorow-wax.**

Radix ſimplex, alba, lignoſa, adnatis aliquot donata, ſapore Rapunculi ſuavi. *Caulis* ſingularis enuis, rigidus, glaber, teres, ſtriatus, concavus, geniculatus, pedalis aut cubitalis, odore nonnihil romatico cùm diſcinditur rumpitúrve nares feriens (inquit J. Bauhinus.) *Folia* ex rotundo oblon- a & ferè ovalia, glabra, glauca, nervoſa nervulis à centro in circumferentiam folii obliquè excur- ntibus, margine æquali: quæ caulis perforat, propè ſummitatem in ramulos aliquot diviſus, in uorum ſummitatibus umbellæ radiis pluribus compoſitæ, quorum ſingulis inſident umbellæ ſecun- riæ parvæ, foliis majuſculis obvallatæ. *Floſculi* ſingulares parvi, flavicantes, brevibus pediculis lti. *Semina* ſingulis ſuccedunt bina, ſtriata, breviuſcula, altera parte acutiora, fuſca ſeu pulla per aturitatem.

Locus. Nullibi in Anglia quàm inter ſegetes invenimus.

Varietas. Perfoliata flore multiplici *C. B. Park.* i. e. criſpa ſeu muſcoſa *Cam.* nihil aliud eſt quàm prioris va- etas degener, ex ejuſdem ſemine orta.

Vires. Inter eas numeratur quibus ſolidandi ac ferruminandi vis eſt. Datur decoctum herbæ ex vino ratum, aut folia in pulverem trita internis affectionibus, ruptis & ex alto delapſis. Ad ramices eſtinorum, præſertim puerorum [imprimis autem umbilici. *Schrod.*] commendatur, ſive intrinſe- s ſumpta, ſive extrinſecùs cum farina & vino recens tuſa & impoſita. Strumas etiam hoc modo adhi- a reſolvit. Ad fracturas etiam, hernias, & eryſipelata magni uſûs eſſe perhibet Schwenckfeldius. Exomphalon ſeu Umbilici prominentiam uſu ſeq. remedii ſolidè conſolidavi (inquit *Simon Paullus.*) Herbæ Perfoliatæ cum toto M. i. Auriculæ muris, Herniariæ, Plantaginis, Muſci, Acaciæ noſtra- ana Mſs. quæ in ſufficienti quantitate Vini rubri l. a. cocta loco affecto applicabatur. Ex excer-
s *D. Hulſe.*

J. Bauhinus Perfoliatæ ſpecies recenſens ſecundo in loco meminit cujuſdam quam criſpam ſeu muſcoſam vocat: Verùm in Hiſtoria edita non deſcribitur.

* 2. *Perfoliata annua longioribus foliis* J. B. *minor ramis inflexis* C. B. Park.

J. B.

Annua huic vita, ut vulgari. *Caules* non ſurrigit, ſed per humum ſparſos edit, ramoſos, cubitales, crebris ceu geniculis interceptos: *Folia* tranſadigentes, quæ vulgari longiora, modicè acuminata, quinis ſeptenìſve per longum excurrentibus venis donata, quæ tamen à montana foliorum longitudine vincuntur. *Flores* in ſummorum foliorum acetabulis ſeſſiles, lutei, Auriculæ leporis ſimiles. *Radix* tenuis, gracilis, multis adnatis diviſa.

Locus. Hanc J. Bauhinus in horto Stutgardiano E. C. viſam deſcripſit.

* 3. *Perfoliata Alpina magna longifolia* J. B. *montana latifolia* Park. C. B. *An Perfoliata Alpina anguſtifolia media* C. B?

J. B.

Major, majoribúſque foliis donata eſt Alpina Perfoliata, iis verò oblongis, palmaribus & amplioribus, ad Perfoliatæ ſiliquoſæ folia accedentibus, quæ nec aliter caules trajicit, pinnarum duntaxat alis caulem complexa, verùm ſuperiora folia propiùs ad Perfoliatæ vulgaris accedunt, ex oblongo nonnihil rotunda. *Flos* parvus, luteus, foliis rotundis obvallatus. *Semen* oblongum, ſtriatum, majus quàm Perfoliatæ vulgaris. *Radices* craſſæ, perennes.

Dubitat C. Bauhinus an hæc eadem ſit *Perfoliatæ anguſtifoliæ Alpinæ mediæ* titulo ſibimet in Prodromo deſcriptæ: quod nos libenter credimus, cùm tot inveniri Perfoliatæ ſpecies quot ille proponit minimè veriſimile videatur.

4. *Perfoliatum anguſtifolium montanum* Col. *Perfoliata minor anguſtifolia Bupleuri folio* C. B. *Perf. anguſtifolia Alpina minima* Park. *Auriculæ leporis affinis Odontitis lutea Valerandi & Dalechampii* J. B.

Col.

Inter vepres in collibus Campoclarenſium plantula hæc invenitur, *radice* tenui, puſilla, ſingulari, lignoſa; ex qua *folia* anguſta, oblonga, triuncialia, lævia, duriuſcula, per longum nervoſa, Bupleuri anguſtifolii modo, colore atrovirentia in pinguioribus, & pallentia in ſiccioribus & ſterilioribus locis, & molliora, bina ex oppoſito, uno verſu ferè diſpoſita in imo *caule*, qui ſingularis, ferè dodrantalis, tenuis ut feſtuca, anguloſus, paucis deinde foliolis alternatim hærentibus, in ſummo habens velut *umbellam* foliaceam, Perfoliatæ vulgaris modo. Hujus umbellæ baſis quinque foliolis ſtellæ modo radiantibus conſtruitur oblongis in acutum deſinentibus, Myrti effigie, parvis, pallidis, cartilagineis, inter quæ veluti Corymbi ex parvis petiolis brevibúſque prodeunt quinque aut pauciores, *flores* habentes luteos, puſillos, coacervatos, baſin etiam ſtellatam, quinquepartitam; anguſtifoliam, minorem prima, Perfoliatæ vulgaris ritu habentes, quæ ſeminibus ſe perficientibus pericarpii modo illa concludit, ut etiam in Perfoliata obſervatur. *Semina* bina Ammeos Apuli magnitudine, ex nigro rubentia, parva, dura, tranſlucida, ſapore parùm aromatico, ſicuti etiam & *radix* magis, quamvis admodum tenuis ſit. Folia verò & caulis amaro ſapore ſunt atque etiam ſemen. Junio floret & perficitur.

Locus. In agris quibuſdam Siciliæ ſterilioribus propè *Punto Cerciolo*, non longè à Caſtello *Puzzallu* copioſam invenimus. Vere copiosè reperitur in colle *Ferran* ultra pontem Caſtri novi, & in ſiccis ac ſquallidis locis *la Colombiere* propè Monſpelium. *Botan. Monſp.*

5. *Perfoliata minor foliis gramineis* J. B. *Alpina anguſtifolia minima, vel Bupleurum anguſtifolium Pyrenaicum* C. B. Park.

J. B.

Craſſiuſculam habet *radicem*, & terram verſùs comoſam, ex qua *caules* pullulant plures, palmares, pedales & cubitales, teretes, ſtriati; per quos *folia* acuta, baſi latiore caulem complexa, unciam unam & alteram longa, ſemunciam circiter lata, alia verò graminea palmo etiam longiora, culmum lata. *Umbellæ* inæqualibus conſtant muſcariis *floſculorum* luteorum, foliorum rotundorum vallo munitorum.

Locus. *In ſummis montibus max. Carthuſianorum cænobio imminentibus hanc collegimus.*

Huic plantæ C. Bauhinus radicem tenuem, ruf eſcentem & ſerpentem attribuit: Ad Bupleurum potiùs referenda videtur quàm ad Perfoliatam.

Præter ſuperiùs deſcriptas Perfoliatæ ſpecies, alias multas proponit & deſcribit C. Bauhinus in Prodromo, quas omnes ſpecie diſtinctas eſſe à deſcriptis, & inter ſe, ut credamus ægrè à nobis impetramus: utcunque tamen nè incredulitas noſtra Lectori Philobotano fraudi ſit, eas huc tranſcribere non gravabimur.

* 6. *Perfoliata Alpina latifolia minor* C. B. Prod. Park.

C. B.

Radice eſt unicâ, ruf eſcente, pauciſſimis fibris capillatâ: *Caulis* ejus gracilis, teres, glaber, cavus, cubito altior, in ramulos quaſi in umbella diſpoſitos diſtribuitur, quem *folia* glabra, venoſa, ſeſqui unciam lata, Vaccariæ foliis ſimilia, baſi latâ medium amplectuntur: In cauliculorum faſtigiis

bella

bellæ, unà cum foliolis exiguis, *floſculis* tenuibus, ſubluteis, quibus *ſemen* oblongiuſculum, nigricans, anguloſum ſuccedit.

In Helvetiorum Alpibus reperitur. *Locus.*

* 7. *Perfoliata Alpina anguſtifolia major* C.B. Prod. Park. *ſive folio anguloſo.*

C. B.

Radicem habet unicam, oblongam, rotundam, craſſam, nigricante cortice tectam, minimè capillatam; ex qua prodeunt *folia* plura, pallidè virentia, glabra, pedem longa, unciam vel ſeſcunciam lata, longis pediculis donata. At folia caulem amplectentia anguloſa ſunt & acuminata, rariùs bina, hederæ modo anguloſa, ex oppoſito ſita. *Caulis* rotundus eſt, glaber, cavus, ſeſquicubitalis, quaſi foliorum baſin penetrans, cujus ſummo quina folia lata, in orbem diſpoſita inſident, eo modo quo in Tithymalo, unde pediculi ſeni, ſepteni longitudine impares prodeunt, quibus unà cum foliis parvis, rotundis *flores* parvi, ex luteo ruſeſcentes inſident.

In Pyrenæis non longè Narbona oritur. *Locus.*

* 8. *Perfoliata Alpina anguſtifolia media* C. B.

C. B.

A præcedente ſola magnitudine & foliorum anguſtia differt. E monte Gothardo habuit.

Pro Perfoliata longifolia Dalechampii in Hiſt. Lugd. picta videtur. *At Perfoliata longif.* Dal. *eſt Perfoliata Alpina major longifolia* J. B. *eadémque Perfoliatæ montanæ latifoliæ ipſius* C. B. *ex opinione Parkinſoni, ipſius* C. *Bauhini atque etiam noſtra. Vereor nè* C. *Bauhinus ex una planta duas, tréſve fecerit.*

* 9. *Perfoliata Alpina anguſtifolia minor* C. B. Park.

Radice eſt ruſeſcente, ad quam *folia* multa, atrovirentia, graminea, ſemipalmaria. *Caulem* habet unum, aliquando geminum, pedalem, rotundum, glabrum, quem *folia* pauca, acuminata, baſi ſua latiore ambiunt, in cujus ſummitate veluti *umbella*, ut in vulgari Perfoliata ex qua ramuli emergunt *flores* ruſeſcentes cum ſeminibus ſuſtinentes.

Ex Sumano monte & Valleſianorum Alpibus habuit. *Locus.*

* 10. *Perfoliata Alpina gramineo folio, ſive Bupleuron anguſtifolium Alpinum* C. B. *Bupleurum anguſtifolium Alpinum* Park. *Sedum petreum Bupleurum Bupleuri folio,* [*flore verius*] Ponæ in Baldo. Ger. emac.

Ponæ.

Eſt illi unica *radix* craſſa, teres, ſine fibris, ſed quibuſdam quaſi tuberculis hinc indè erumpenti-us, craſſo cortice obvoluta, intus pallida, extra in rubore nigricans, ad ſummum cubitalis, ſuper-è partita (ut in Geranio noſtro Alpino) *Folia* anguſtifolii Bupleuri omnino ſimilia, ex protube-antibus illis partitionibus copioſè emanantia, & in circuitum ſeſe expandentia: *flores* autem ex ptem foliolis aliquantulùm mucronatis, in luteo palleſcentibus profert, in ſummitate *caulis* te-tis nudi, & dodrantalis, in quorum medio *ſemina* Umbellæ modo graviter ſpirantia exiſtunt, atque æc ut in eodem Bupleuro: guſtu refert Cinaræ ſaporem.

Floret Idibus Julii; & Idibus Auguſti colligitur ſemen. *Tempus.*

Florum foliola quæ vocat ſunt potiùs folia Umbellarum partialium baſes cingentia.

Cap. II.

De Bupleuro ſive Auricula leporis:

AUricula leporis à foliorum ſimilitudine dicta herba à Botanicis nonnullis Antiquorum Bupleurum exiſtimatur, an rectè non diſputabimus: quin ſive rectè ſive ſecius, quod uſurpavit nomen per me licet retineat.

1. *Bupleurum folio ſubrotundo ſive vulgatiſſimum* C. B. *Auricula leporis Umbellâ luteâ* J. B. *An Bupleurum anguſtifolium* Park? **The moſt common broad or round-leaved Hares-ear.**

J. B.

Radix ei parva, rugoſa, ſubviridis, fibrata, ſapore acri: *caulis* tenuis, teres, lævis, ſtriatus, cre-is geniculis donatus, intus inanis, altitudine cubiti unius aut duorum, ramis multis concavus, co-re ſubrubente interdum, aliàs viridi: *folia* præſertim quæ in caulibus exiſtunt, longiuſcula, ſtri-a, nervis ſecundùm longitudinem pluribus donata; inferiora autem latiora ſunt. *Flores* Fœnicu-lutei, in Umbella minùs patulâ: quibus *ſemen* ſuccedit Petroſelini, acre.

In Germaniæ & Italiæ montoſis, ad ſepes & in dumetis copioſè provenit. *Locus.*

Parkinſonus & Gerardus vel hanc ſpeciem omittunt, vel Bupleuron anguſtifolium perperàm ap-llant. Figura tamen Dodonæi quæ habetur apud Gerardum eſt alterius plantæ, nempe *Bupleuri guſtifolii* nobis dicti; cui etiam deſcriptio Dodonæi non ineptè convenit. Errat ergo C. Bauhinus

nus qui Bupleuron anguſtifolium *Dod.* & Auriculam leporis Monſpelienſium *Geſn. Hiſt. Anim.* Bupleuri vulgatiſſimi folio ſubrotundo, ſynonyma facit. Hunc ſequitur Parkinſonus, adeóque duas plantas confundit, ut ex deſcriptione patet.

2. *Bupleuron folio rigido* C. B. *latifolium Monſpelienſe* Ger. *latifolium* Park. *Auricula leporis altera, ſive rigidior* J. B. **Stiff-leaved Hares-ear.**

J. B.
Differentia in *folio* eſt, quod non tantùm majus, ſed etiam craſſius, rigidius, nervoſius, modicè in acumen deſinens, intróque flexis oris concavam carinam, ſeu potiùs Leporinam ſurrectam auriculam referens.

Locus. In ſylvis & dumetis propè Monſpelium frequens cernitur. Julio & Auguſto menſibus floret.

3. *Bupleuron minus anguſtifolium Monſpelienſe. An anguſtifolium Monſpelienſe* Ger? *B. annuum anguſtifolium* Botan. Monſp. *anguſtifolium* Dod. **Narrow-leaved Hares-ear.**

Hoc an à quoquam deſcriptum ſit neſcio. Auriculâ leporis minimâ *J. B.* majus eſt & elatius, cubitali altitudine: *caulibus* teretibus, majoribus & firmioribus quàm illius, non ſtatim ab imo ramoſus, ſed aliquouſque foliis duntaxat veſtitus, alternatim poſitis, duas aut tres uncias longis, anguſtis, acutis. Superiore caulium parte ramuli è foliorum alis exeunt, ipſi in ſurculos prætenues ſubdiviſi, qui floſculos & ſemina eis ſuccedentia in ſummo geſtant. Sunt autem *Umbellæ* (ſi ità appellare licet) minimæ, duobus tribúſve floſculis compoſitæ, ad quarum baſin quatuor [fortè quinque] foliola tenuiſſima & breviſſima. *Semina* ſingulis floſculis ſubſunt pro more bina juncta, Apii ferè magnitudine & colore. Ad exortus ramulorum ſingulos unum duntaxat folium appoſitum obſervavi, non bina ut in Auricula leporis minima à qua hæc ſpecie omnino diſtincta eſt planta; nam & illa etiam non minùs quàm hæc, imò copioſiùs circa Monſpelium provenit.

Hæc ex ſicca, nam virentem deſcribere neglevimus, quia tum ab aliis ante nos deſcriptam putavimus. *Bupleuri anguſtifolii* icon apud Dodonæum plantam nobis deſcriptam optimè repræſentat; deſcriptio etiam bene convenit, unde minùs rectè *C. B.* Bupleurum anguſtif. *Dod.* Bupl. folio ſubrotundo vulgatiſſ. ſynonymum facit.

A. 4. *Auricula Leporis minima* J. B. **The leaſt Hares-ear.** *An Bupleuron minimum* Col. Park? *anguſtiſſimo folio* C. B?

Radicem habet ſimplicem, candidam, duram, lignoſam, fibris aliquot exiguis præditam. *Cauliculum* ſurrigit ſæpiùs unicum, interdum plures, gracilem, teretem, rigidum, ramoſum ab imo ſtatim ad ſummum uſque. Rami longi, rigidi, in alios iterum ramulos diviſi, alternatim poſiti, propè fundum imâ caulis parte crebri, ſeu ad breviora intervalla, ſuperiùs rariùs ſeu ad intervalla longiora ſiti ſunt. *Folia* anguſta, oblonga, craſſiuſcula, colore glauco, duriuſcula, & Caryophylli foliorum quodammodo æmula, ſed minora pro plantæ modo & breviora, ad ſingulos ramorum exortus ſeu genicula bina, alterum longius & majus, alterum brevius & minus.

Floſculi & ſemina in ſummitatibus caulis & ramorum conſiſtunt, quatuor aut quinque ſimul, quandam quaſi Umbellam efficientes, quæ ad radiorum ſuorum exortum quinque ſemper longis anguſtis & acutis foliolis cingitur, quæ calicem quendam repræſentant: Inferiorum Umbellarum radii nonnulli altiùs aſſurgentes, alias ſubinde ſecundarias in ſummo gerunt Umbellas, ad modum ferè *Herbæ Impiæ* dictæ, aut florum proliferorum. Flores lutei Umbellatarum ſimiles ſeminibus inſident binis pariter junctis, ſtriatis, brevibus, Apii.

Locus. Variis in locis hanc obſervavi, v. g. propè *Huntington* oppidum, viâ quæ *Stilton* ducit, in ſemine Septembris initio: Camaloduni Eſſexiæ in paluſtribus ſecus fluvium copioſe, florentem Auguſti Calendis, propè oppidum S. Neotis non longè ab *Elleſley* pago, juxta viam publicam: circa *Haſtings* oppidum in Suſſexia ad litus maris: in tranſmarinis etiam propè Baſileam, & circa Monſpelium copioſé. Circa medium Auguſti plerunque floret & ſemen brevi perficit. Annua eſt planta & quotannis ex deciduo ſemine ſe renovat. Deſcriptio Bupleuri tertii minimi F. Columnæ plantæ huic in pleriſque reſpondet. Verùm tum longitudo foliorum triuncialis, tum eorundem mollities diverſam ſpeciem arguunt.

Quin folia intus cava facit veluti Cyperi: quæ nota an huic aut præcedenti plantæ conveniat non recordamur.

CAP. III.

De Aſtrantia nigra.

AStrantia & Aſterantia corrupta vox eſſe videtur ab Aſteritio vel Aſtritio, Aſterititium autem ab Oſteritio ſeu Oſtrutio, quod à Struthio.

1. *Aſtrantia nigra* Lob. *Helleborus niger Saniculæ folio major* C. B. Park. *Sanicula fœmina quibuſdam, aliis Elleborus niger* J. B. *Aſtrantia nigra, ſive Veratrum nigrum* Ger. **Black Maſterwort.**

J. B.

Cubitum altos majoréſque promit caules, teretes, ſtriatos, qui manſu ſaporem exhibent Imperatoriæ: folia Pentaphylli modo quinquepartita, ſingulis ſegmentis ſerratis, Imperatoriæ foliis ſupparia, rugoſa, ſupernè atrovirentia, infernè ex virore in luteum tendentia. *Flores* ſimul aliquot Saniculæ longè majores, ex multis glomeratis *floſculis* vireſcentibus pentapetalis, quos folia obvallant multa, ſtriata, ex albo vireſcentia, paucâ admixtâ purpurâ. Succedunt floſculis ſingulis pro more umbellatorum ſemina bina juncta, oblonga, altera facie plana, alterâ gibba & canaliculata, colore cinereo. *Radix* multùm fibroſa, Hellebori modo, atra.

In ſylvis quibuſdam non longè à Monachio Bavariæ Metropoli, necnon in Salevæ pratis montoſis, urbi Genevæ vicinis, itémque in Jura monte & alibi obſervavimus.

2. *Helleborus niger Saniculæ folio minor* C. B. prod. Park. *Aſtrantia nigra minor.*

Radices nigræ ſubſunt, & ab uno exiguo capitulo fibræ quamplures tenues deſcendunt. *Folia* quæ oblongis pediculis donata, ſubrotunda ſunt, unguem pollicis lata, in ſeptem lacinias breves & anguſtas ad umbilicum uſque diviſa, per margines crenata, in caule verò breviſſimis pedicellis tenuiſſimè fiſſa; inter quæ cauliculi bini, ternive tenuiſſimi palmares & glabri exurgunt, uno alteróve folio veſtiti: aliquando in ſummo pedicelli ad latera prodeunt, qui floſculos complures ſimul farctos, candidos, quaſi in muſcario junctos ſuſtinent. In ſummâ Aſtrantiam nigram *Lob.* per omnia refert, ſolâque magnitudine differt.

Locus.

Hic in Alpibus ſolùm reperitur.

Plantam hanc, culturâ tamen multo majorem factam, in horto Nob. Viri D. *Caroli Hatton* Londini, vidi; quæ quidem magnitudine ſola à vulgari Aſtrantia differre videbatur. Verùm quam ego in ſummis Alpium Max. Carthuſianorum Cœnobio imminentium jugis obſervavi aliis præter magnitudinem accidentibus ab ea differebat. *Folia* enim longis pediculis inſidentia, non in quinque aut ſeptem tantùm lacinias ſed in novem non raro, eáſq; non breves, ſed longas, anguſtas, acutas, ad margines profundè dentatas, ad pediculum uſque diviſa ſunt; nec propè pediculum ſibi invicem approximantes aut arctè junctas, ſed aliquantulum remotas, ut in Pentaphyllis. *Caules* tenues, glabri, bipalmares unico folio tenuiſſimè ſecto abſque pediculo adhærente, ubi in duos tréſve pediculos floſculorum Umbellulas glomeratas ſuſtinentes dividuntur. Ad baſin Umbellularum folia ſtriata eam obvallantia, qualia in ſuperiore cernuntur, minora tamen & anguſtiora. Hanc Paulus Boccone titulo *Hellebori minimi Alpini, Aſtrantiæ flore* deſcribit & depingit, aut ſaltem huic congenerem: nam folia ſuæ plantæ (in exortum etiam) in quinque tantùm partes diviſa aſſcribit: & icon folia Umbellarum baſes cingentia nihilò breviora aut anguſtiora pro plantæ magnitudine repræſentat, quàm ſunt in Aſtrantia nigra vulgari majore: utcunque tamen foliorum laciniæ longiudine ſua, anguſtia, ſerraturis, ſitu, adeò exactè referunt noſtræ lacinias, ut non dubitem eandem eſſe. Eſto ergo hæc noſtra.

3. *Aſtrantia nigra Alpina minima. Helleborus minimus Alpinus Aſtrantiæ flore* P. Boccone.

Vires.

Fuchſius Saniculam ſuam fœminam tam viribus quàm formâ ad veram Saniculam proximè acce- ere ſcribit: Dodonæus Veratro nigro Dioſcoridis forma & viribus reſpondere. De viribus cum illo entimus. Nam humores melancholicos purgare teſtes habet medicos quoſdam Germanos eâ fe- citer uſos. Geſnerus etiam hanc herbam vim per alvum purgandi, Helleboro albo ferè ſimilem, ed tamen mitiorem obtinere primùm ſe expertum refert. Quo confirmatur ſententia Dodonæi.

Fabricius Hildanus ad curationem ſcirrhi lienis in Apozemate præſcribit Saniculam fœminam uchſii.

CAP: IV.

A. *Sanicula ſive Diapenſia* Ger. *vulgaris, ſive Diapenſia* Park. *San. Officinarum* C. B. *San. mas Fuchſii ſive Diapenſia* J. B. **Sanicle.**

J. B.

COncinna ſunt Saniculæ *folia*, quæ à *radice* adſtringente, amarâ & fervidâ, foris nigrâ, intus albâ, fibroſâ exeunt, cum ſplendore virentia, rigidula, ferè rotunda, quinquepartita, ſingulis ſegmentis ſubdiviſis, quorum omnium pulchræ crenæ. *Caulis* cubitalis, enodis, lævis, o tamen interdum, vel altero folio cinctus, in faſtigio *flores* velut in Umbellam diſpoſitos ſuſtinet: ummo namque caule quatuor vel quinque vel etiam plures radii exeunt, quorum qui medius eſt n ampliùs dividitur, reliqui qui eum circumſtant tripartiti ſunt, geſtántque plures *floſculos* in glo- um congeſtos. Floſculi autem ſinguli quinquefolii ſunt, albi aut dilutè admodum rubentes. Sin- os flores bina excipiunt *ſemina*, lappulata, ſimul juncta ut in Umbellatis.

Locus.

In ſylvis & ſepibus paſſim, floret ſub finem Maii.

Vires. Sanicula à mira ſanandi vi nomen traxit: Vulneraria enim eſt è præcipuis; unde Gallis in adagium venit vulgò jactatum, eos non indigere Chirurgo qui Saniculam & Bugulum habuerint.

Qui ha du Bugle & du Sanicle
Fait aux Chirurgiens la nicle.

Guſtu id indicante aſtringit ſimul & amara eſt. Vulnerariis potionibus incoquitur. Internis & externis vulneribus, ſanguinis eruptionibus, ulceribus, dyſenteriis, ruptis & vulſis auxiliatur decocta, pota & impoſita, ut breviter Lobelius, ſummatim vires ejus & uſus recenſens.

Umbilici eminentia & craſſities in pueris innumeris ferè curata eſt Cataplaſm. ex Sanicula in vino cocta, Umbilico appoſita cum ligatura ſtrictiore: Rad. Conſolidæ majoris contuſâ dorſo è regione Umbilici admotâ.

CAP. V.

De Seſeli Æthiopico.

Seſeli Æthiopicum frutex Ger. Park. *Æthiopicum Salicis folio* C. B. *Æthiopicum fruticoſum, folio Periclymeni* J. B. **Shrub-Hartwort** of Æthiopia.

J. B.

RAmis aliquot cubitalibus & altioribus fruticat, rigidis, lignoſis, nigricante cortice intectis, in multos ramulos diductis. *Folia* per ramos ſublonga Periclymeni, anguſtiora, leviter acuminata, breviora quàm Laureolæ, glabra, ſapore & odore Juglandis, ſed multò mitiore gratioréque. *Umbellæ* pulchræ, fœniculaceæ; *ſemen*, delapſis flaveſcentibus *floribus* gerunt oblongum, canaliculatum, magnitudine ſeminum Fœniculi.

Locus. In rupibus oppido *S. Chamas* in Gallo-provincia vicinis obſervavimus. Lobelius ad Ceti montis radices, quà in lacum vergit uberi proventu fruticare ſcribit, quod & D. Magnol confirmat. Auguſto menſe floret.

Semen Maſſilienſi Seſeli multò acrius eſt & odoratius, unde Lobelius eximiarum virium eſſe credit, ideóque ad Theriacam efficacius.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS.

QUI EST

De Herbis Stellatis & Aſperifoliis dictis.

HÆC duo genera uno & eodem libro complectimur, non ob cognationem aliquam aut ſimilitudinem quàm habent inter ſe; ſed quòd earum neutra ob paucitatem ſpecierum quas ſub ſe continet integro Libro molem & corporaturam idoneam contribuere poſſit.

PARS PRIMA.

De Herbis ſtellatis.

STELLATÆ dicuntur hoc genus herbæ, quia folia caules ſtellæ radiantis in modum ambiunt. Floribus ſunt monopetalis, verùm in quatuor ſegmenta, totidem folia imitantia partitis; ſingulis autem floſculis in pleriſque ſpeciebus bina naturaliter ſuccedunt ſemina.

Herbarum ſtellatarum TABULA.

Herbæ Stellatæ dictæ, quia folia caules per intervalla ad nodos ſtellæ radiantis in modum ambiunt, floribus ſunt monopetalis quidem ſed quadripartitis, eorúmque ſingulis bina in pleriſque eciebus ſuccedunt ſemina. Hæ vel ſunt floribus

Per caules magis ſparſis, foliis ad ſingula genicula

- *Quaternis*, floribus & ſeminibus
  - *In ſummis caulibus & ramulis* : RUBIA *erecta quadrifolia.*
  - *Caules ad genicula verticillatim ambientibus*, flore
    - *Albo*, folio lato glabro; RUBIA *lævis Taurinenſium.*
    - *Luteo*, foliis hirſutis in aliis ſpeciebus, in aliis etiam glabris: CRUCIATA.
- *Pluribus quatuor*, radice
  - *Rubra*, cujus in vulgari & majori ſpecie uſus eſt ad tingendum, flores ex luteo herbidi : RUBIA *tinctorum.*
  - *Alba*, vel fuſca, foliis
    - *Mollibus*, & *glabris*, floribus
      - *Albis* ; MOLLUGO.
      - *Luteis* ; ſucco acido, ad lac coagulandum utilis ; GALLIUM luteum.
    - *Aſperis* & veſtibus adhærentibus, floribus pallidis : APARINE.

In ſummis caulibus Umbellatim diſpoſitis ;

Major, foliis latioribus; ASPERULA, cujus duæ ſpecies habentur altera flore candido, altera flore cœruleo.
Minor, floſculis rubentibus ; RUBIA *cynanchica*.

Spicatis,

Quadrifolia, maritima ; RUBIA *maritima*.
Pluribus ad ſingula genicula foliis longioribus, anguſtioribus, mediterranea ; RUBIA Cretica *ſpicata*.

CAP. I.

De Rubiis quadrifoliis floribus in ſummis caulibus.

A. 1. *Rubia erecta quadrifolia* J. B.

C*Aules* hujus non planè cubitales ſunt, firmi, quadranguli, in ramos divaricati: *Folia* quaterna Rubiæ minoris, ſolida & dura, geniculis circumpoſita. In ramorum cacumine *flores* copioſi, albi, jucundi odoris.

Locus. Circa *Orton* pagum in Weſtmorlandia, lacum *Winander-mere* dictum, & alibi in Septentrionalibus montoſis Angliæ naſcitur.

In tranſmarinis etiam circa Genevam, in Rhætia, & alibi obſervavimus.

2. *Rubia quadrifolia rotunda lævis* Park. J. B. C. B. prod. *quadrifolia vel rotundifolia lævis* C. B.

C. B. prod.

Ex *radice* capillacea rufeſcente *cauliculi* tenues, quadrati, geniculati, palmo altiores, quorum aliqui in ramos brachiati, exurgunt. Ad ſingula genicula *folia* quatuor rotunda, nervoſa, tantillum aſpera in orbem diſponuntur. Extremis cauliculorum *floſculi* albidi, quadrifolii pedicellis capillaceis inſident, quibus *capitulum* parvum geminum, aſperiuſculum ſuccedit.

In montibus Helvetiorum, ut Gothardo & ad Eremitanos provenit.

3. *Rubia pratenſis lævis acuto folio* Park. J.B. C. B.

C. B.

Caulis cubitalis, lævis, quadratus, rufeſcens, geniculatus, cavus & communiter unus exurgit, ex cujus nodis ramuli ſemipalmares prodeunt, quorum ſummis *floſculi* plures quadrifolii, pallidi inſident. *Folia* lævia, quaterna, uncialia, in acumen abeuntia ad quemlibet nodum diſpoſita ſunt.

Locus. Hæc apud Valleſianos in pratis ad thermas Lucenſes nata.

4. *Rubia quadrifolia ſemine duplici hiſpido* J.B.

J. B.

Coliculos habet dodrante minores, multos ex tenuibus, reptantibus, inutilibus *radiculis* ſurgentes, quadratos, *foliis* quaternis circum nodos decuſſatim poſitis, ad Alſinem vulgarem accedentibus, quàm præcedentis minoribus, ſubrotundis, unciâ minoribus, venoſis, nonnihil piloſis, cum dulcedine quadam amaricantibus ornatos. Cauliculi ſcapus in ramos binos, hi rurſum in ternos foliis viduos ſubdividuntur: in quorum ſummitatibus *ſemina* bina, hiſpida, multò minora quàm Aſperulæ, nigricantia.

Locus. Nuſquam quàm in monte *Roſberg* propè Maſoconium (*Maſzmunſter* Germani vocant) obſervavit J. Bauhinus menſe Octobri inter ſaxa, locis umbroſis & frigidis.

5. *Rubia ſemine duplici hiſpido, latis & hirſutis foliis*, Bocconi.

Sola foliorum hirſutie & magnitudine à præcedente Rubia differt.

Locus. In Ilua ſylva vidit & collegit Paulus Boccone.

Cap. II.

De Rubia quadrifolia floribus verticillatis albis.

Rubia quadrifolia Italica hirſuta J. B. *quadrifolia vel latifolia lævis* C. B. *lævis Taurinenſium* Park. *Cruciata lævis* Ger. emac.

J. B.

PUlchra eſt hæc Rubiæ ſpecies, *caulibus* cubitalibus & majoribus, quorum geniculis quaterna decuſſatim *folia* circumpoſita, formâ Plantagineâ, nervoſa, acuminata, mollia, ſubhirſuta, duas ferè uncias longa, unciam circiter lata. *Flores* nodis verticillatim circumnaſcuntur, circa baſin decuſſatis foliis ſuffulti, candidi.

In collibus Pedemontanis circa Taurinum & alibi in Italia. *Locus.*

Cap. III.

De Rubiis quadrifoliis floribus verticillatis luteis; ſeu de Cruciata.

A. 1. *Cruciata* Ger. *vulgaris* Park. *hirſuta* C. B. *Gallium latifolium, Cruciata quibuſdam flore luteo* J. B. **Croſs-wort** or **Mugweed.**

RAdice compluribus fibris ſubluteis, è geniculis emiſſis capillatâ reptat. *Caules* profert plures pedales interdum & longiores, quadratos, hirſutos, tenues, infirmos, crebris geniculis interceptos; ad quorum ſingulos *folia* quaterna, ſtellatim diſpoſita, hirſuta, ut in hoc genere lata, mucrone obtuſo, abſque pediculis cauli adnata. *Flores* ex alis foliorum egrediuntur
erticillatim, non tamen, ſi curioſè obſerves, è foliorum omnium ſinubus, egredi advertes, ſed ex
ppoſitorum duorum tantum: tres ferè ex uniuſcujuſque folii ſinu ſurculos pluribus floſculis minu-
is, tetrapetalis, flavis onuſtos. Singulis floſculis *ſemina* ſuccedunt bina.

Ad ſepes & in Dumetis. *Locus.*

Siccat & aſtringit. Vulneraria eſt è præcipuis, tum internè ſumpta, tum externè adhibita. Va- *Vires.*
t & ad ramices in vino pota. Expectorat quoque viſcidos humores, autore Camerario.

2. *Cruciata nova Romana, minima muralis* Col. *Rubia quadrifolia verticillato ſemine* J. B. *R. echinata ſaxatilis* Park. *Rubeola echinata ſaxatilis* C. B. *Cruciata minima muralis* Park.

Col.

Viticulos plures habet ab *radice* tenui, cannabini fili craſſitie, pallente [nigricante *J. B.*] multis
pillamentis tenuiſſimis diviſa, quadratos, circa radicem tenuiores, poſtea craſſiores, aliquando ru-
ntes, rigidulos, repandos humíque ſparſos, in extremo hirſutos, crebris geniculis diſtinctos, ad
æ *foliola* quaterna, exigua, rotunda in crucis formam diſpoſita nullis pediculis adhæreſcunt: ex
orum ſinu *floſculi* apiculorum modo ex viridi pallentes, etiam quaterni, tribus botribus ſinguli con-
ucti emicant, quorum imus in *florem* ſe pandit, quaternis puſillis foliolis ut vix diſtingui poſſit,
am cum ſtaminibus internis. Quibus fructus ſuccreſcunt, primùm hirſuti, curvi, florem in imo
mittentes, & perfecti deinde velut flores galericulati videntur, & duriores cùm ſiccare incipiunt
ut echinati conſpiciuntur, ſed non pungunt, quanquam aſperi tactu videantur. Caput quatuor acu-
 diviſum, barbulas ſive brachia utrinque etiam in aculeos deſinentia, in medio pectus etiam acu-
um, ſubtus ventrem habentes extuberantem, in quo *ſemen* luteum rotundum parvum, Panici
do. Ab imo florere incipit, & fructus habere in ſingulis geniculis & foliorum interſtitiis.

Maii initio floret & fructus Junio perficiuntur. Sapor amarus atque acerbus ingratus. *Tempus &*
n arenoſis juxta mare propè Liburnum portum & alibi in Italia provenit. In aſperis & ſaxoſis *Locus.*
pè Nemauſum collegit Cherlerus.

* 3. *Rubia quadrifolia glabra anguſtifolia* J. B.

J. B.

Hæc quàm vulgaris Cruciata gracilior & delicatior eſſe videtur, foliorum cæteroqui ordine &
tu haud abſimilis; verùm anguſtiora ſunt acutioráque, glabra omnino dicerentur, niſi per am-
m tantùm exigua quadam hirſutie fimbriata eſſent. Cauliculi toti glabri ſunt.

ropè Patavium in Italia collectum ad J. Bauhinum delatum eſt. *Locus.*

* 4. *Gallium latifolium glabrum* C. B. J. B. *rectiùs Cruciata glabra. Cruciata minor lutea* Park.

C. B. prod.

adice eſt tenui, repente, geniculata: *cauliculis* tenellis, quadrangulis, geniculatis, palmo mino-
: *foliis* è ſingulis internodiis quaternis, decuſſatis, glabris, inſtar Plantaginis nervoſis, pallidè vi-
bus & ſeſcuncialibus. *Flores* habet parvos, cauliculos verticillatim coronæ modo ambientes, lu-
 brevibus pediculis donatos.

rca Bononiam inter ſentes tota æſtate reperitur. *Locus.*

* 5. *Ru-*

* 5. *Rubia argentea Cretica* Alpin. exot. Park. *Cruciata argentea.*

Alpin.

E *radice* parva, longa, tenui, exili multos ſurculos rectos, graciles, ſemidodrantalis altitudinis producit, foliis Rubiæ ſylveſtris, mollibus, parvis, oblongis, argenteis, lenibus, ſimul ab eodem exortu quatuor ex oppoſito, æqualibus intervallis denſè ſtellarum modo ſurculos conveſtientibus. Inter quæ Clinopodii Cretici modo pauci, exiléſque *floſculi* flaveſcentes cernuntur. Tota planta eſt inodora, guſtu adſtringens.

CAP. IV.

De Rubia tinctorum ſeu Erythrodano.

RUbia Latinis, Græcis 'Ερυθρόδανον à rubro radicis colore dicta eſt.
Quæcunque ergo in hoc genere rubro radicis colore ſunt Rubias appellandas duximus.

1. *Rubia tinctorum* Ger. *ſativa* J. B. *major ſativa ſive hortenſis* Park. *tinctorum ſativa* C. B. **Madder.**

J. B.

Sarmenta longa producit, quadrata, uncinulis crebris hamata, geniculata; ad quorum ſingulos nodos *folia* rotatim radiata circumponuntur, Aparines modo, ſed multis numeris majora, conſimiliter aſpera, hiſpidis crenulis per ambitum inciſa, veſtibus tenaciter hærentia: ex quorum alis pediculi exeunt *flores* ſuſtinentes ex luteo herbidos, ſtellatos, tetrapetalos [pentapetalos *J. B.* q.] apiculis luteis: quibus *ſemina* ſuccedunt rotunda, per maturitatem nigra. *Radices* ſubſunt numeroſæ, reptantes, ſucculentæ, ruffæ miniatæve, durâ lignoſâ matrice farctæ, ſapore mixto dulci, acerbo & ſubamaro.

In hortis colitur magnâ copiâ ad lanas tingendas.

Vires & Uſus. Rubia tinctorum vulnerariis potionibus admiſcetur. An verò abſtergat & aperiat, an potiùs adſtringat controvertitur. Qui adſtrictionem ei attribuunt adversùs fluxum menſium, hæmorrhoidas & dyſenterias propinant: qui aperiendi facultatem, in Ictero, Hydrope, Urina obſtructa & ſanguine coagulato exhibent. Et fortaſſe utriuſque qualitatis particeps eſt, primò aperientis, poſteà adſtringentis, quemadmodum Rhabarbarum. Quæcunque enim tingendo idonea ſunt, tenuium partium meritò cenſentur, adeóque facilè penetrant & obſtructiones reſerant: & pleraque ejuſmodi menſes & urinam cient, & ictero conducunt. Ex altera verò parte ſapor acerbus facultatem adſtrictoriam indicat.

A tinctoribus adhibetur hujus radix ad coloris rubri præparationem.

Expetuntur folia Senenſibus mulieribus ad ſtannea vaſa detergenda: ſiquidem mirum dictu quàm pulcherrimè niteſcant quæ Rubiam fuerint experta.

A. 2. *Rubia ſylveſtris aſpera, quæ ſylveſtris Dioſcoridis* C. B. *ſylveſtris Monſpeſſulana major* J. B. *ſylveſtris* Park. **Wild Madder.**

Huic folia quàm Rubiæ ſativæ minora ſunt; & atrovirentia, cùm ſativæ pallidiora ſint. Ver *flores* profert parvos, luteos: Fructum fert æſtate & autumno, qui per hyemem durat: ſed nec ipſ herba inareſcit. Inter ſepes minor eſt & aſperior ſativa. Folia circa nodos quatuor, modò ſex nota vit *D. Magnol.*

Nos olim Rubiam ſylveſtrem à ſativa culturâ tantùm & accidentibus inde ortis differre exiſtima vimus; nunc tamen à *D. Newton* meliùs edocti, mutatâ ſententiâ, ſpecie diverſam agnoſcimu Rubiæ enim ſativæ tota ſuperficies ad radicem uſque quotannis emoritur, cùm hujus (ut diximu per hyemem durat; nè alias diſtinctionis notas ſuperiùs adductas repetam.

Locus. Rubia ſylveſtris non tantùm in rupe S. Vincentii prope Briſtolium oritur, ſed etiam in rupib propè Beddifordiam & per totam ferè Devoniam in ſepibus copioſè.

* 3. *Rubia montana anguſtifolia* C. B. *Rubia ſylveſtris longioribus foliis* Park.

C. B.

Radicem habet rufeſcentem, fibroſam: *caules* cubito altiores, læves, rotundos, ſtriatos, geni tos: *folia* ad quodlibet internodium longa, anguſta, Gallii formâ, ſena, ſeptena, in orbem diſpo & rigidiuſcula, caulem ambiunt: ad internodia breviſſimi ramuli exurgunt; ipſe verò caulis in mulos plures brachiatur, quorum ſummis *floſculi* frequentes, albi, quadrifolii inſident, quibus ſe minuta rotunda, quodlibet ſuo pediculo donatum, ſuccedunt. [Suſpicor ſemina bina ſingulis culis ſuccedere, & pediculis inſidere.]

Locus. Hanc apud nos in aſperis collibus legimus.

* 4. *Rubeola ſaxatilis* C. B. *C. Bauhini* J. B. *Rubia minima ſaxatilis* Park.

C. B.
Plantula eſt tota incana, ſemipalmaris; *cauliculo* tenui, quadrato, geniculato, in unciales ramulos brachiato. *Folia* parva, aſpera, anguſta; acuminata, communiter octo rotæ modo diſpoſita habet. Ramulorum ſummis *floſculi* plures, exigui quadrifolii, apicibus & minimis pedicellis donati, luteoli inſident, ſi rectè recordor.

In ſaxoſis Gallo-provinciæ provenit. *Locus.*

* 5. *Rubeola maritima aſpera* C. B. *C. Bauhini* J. B.

C. B. prod.
Radice eſt oblonga, tenui, reptante & rufeſcente: *Cauliculis* pluribus, geniculatis, biuncialibus, per terram ſparſis, & capillaceis fibellis terræ affixis: *foliolis* pluribus, brevibus, acuminatis, virentibus & aſperis, cauliculos inordinatè cingentibus: *floſculis* minutis, pallidulis.

Copioſè in litore maris Mediterranei, non longè Monſpelio & etiam Maſſiliæ occurrit. Nobis iis in locis herbas indagantibus conſpecta non eſt. *Locus.*

Ex generali hac & obſcura deſcriptione ad quod genus plantarum herba deſcripta pertineat, certò colligi non poteſt: ad hoc autem non pertinere conſtat quòd folia cauliculos inordinatè cingere ſcribat.

CAP. V.

De Mollugine.

Mollugo Plinio proculdubio à foliorum mollitie dicta eſt. Quæcunque igitur hujus generis plantæ foliis & caulibus mollioribus & minùs aſperis ſunt hoc nomine donamus.

A. 1. *Mollugo vulgatior* Park. *Rubia anguloſa aſpera* J. B. *ſylveſtris lævis* C. B. *An Rubia ſylveſtris* Ger? *Mollugo montana anguſtifolia vel Gallium album latifolium* C. B. **Wild Madder, or great Baſtard-Madder.**

Radicibus lignoſis, exteriùs fulvo cortice tectis, intus albis, plurimas fibrillas fulvas ſubinde demit- ntibus firmatur. Plures indè exeunt *caules*, tricubitales interdum, aut longiores, infirmi & humi ocumbentes niſi vicinis ſepibus aut fruticibus, (inter quos plurimùm oriuntur) ſe ſuſtentent, ad dicem tenuiores, paulatim deinde craſſeſcentes, ut in hujus generis reliquis, quadrati, inanes, læ- s, virides & in apricis interdum purpuraſcentes, fragiles, nodoſi longis internodiis, ramoſi, qua- or ramulis è ſingulis nodis exeuntibus, duobus inſignioribus, duobus parvis inferiùs ad eorundem era. Caules ad nodos ſtellatim ambiunt octo plus minùs *folia*, vix digitum longa, latiuſcula, uminata, intenſiùs viridia, glabra. *Floſculi* numeroſiſſimi, albi, in quatuor ſegmenta acuta, to- em folia imitantia, diviſi, à medio ad ſummum, è ſingulis caulium & ramorum geniculis, velut cematim exeunt: quorum ſingulis bina ut in congeneribus ſuccedunt *ſemina*.

Ad ſepes & in dumetis frequens oritur. *Locus.*

2. *Rubia ſylvatica lævis* J. B. *Mollugo montana latifolia ramoſa* C. B. *Gallium flore albo majus ſive Mollugo montana* Park. *Gallium ſive Mollugo montana* Ger. quoad deſcr.

J. B.
Ramoſa præ reliquis eſt hæc, *caulibus* rectis, lævibus, teretibus, tuberoſis geniculis nodoſis, per ga intervalla interceptis. *Folia* circum articulos radiatim poſita, Aſperulæ odoratæ, mollia, ac m in Rubia anguloſa molliora. *Flores* ſummis ramulis & per ſurculos tam copioſi ut muſcarium tentur, candidi.

n ſylvis montoſis, agro Lucembergenſi & Aquiſgranenſi collegimus. Montium incola hæc eſt quit J. Bauhinus) & in dumetis non raro abſcondita: menſis Aprilis principio prodit. *Locus & Tempus.*

æc planta magnitudine ſua, glabritie caulium & foliorum, rectitudine caulium, eorundem ro- ditate, & loco natali ab aliis ſui generis omnibus facilè diſtinguitur.

uærendum annon Rubia arboreſcens Cretica *Alpin. exot.* huic eadem ſit, quæ caudice conſtat i, digitum craſſo, à quo multi exeunt rami, &c. E quorum cacumine exeunt duo vel tres ſur- graciles, in alios quoque diviſi, in quibus utrinque *floſculi* parvi, albicantes cernuntur, &c. *ix* rubei coloris. In reliquis, quas omiſimus, notis cum ſuperiùs deſcripta convenit.

A. 3. *Gallium album* Ger. J. B. *paluſtre album* C. B. *Molluginis vulgatioris varietas minor* Park. **White Ladies Bed-ſtraw.**

adice tenui, reptante, geniculata, innumeris ferè capillamentis, tenuiſſimis, prælongis è genicu- limum demiſſis, ſe propagat. *Coliculi* ſimiliter tenues pedales & cubitales, ſarmentoſi, ramoſi, rati, aſperiuſculi geniculati internodiis longioribus. *Folia* ſtellata, quaterna, quina aut ſena, iora, pallidè virentia, (ut & caulis totus) coliculorum genicula ambiunt. In ſummis caulibus mulis *floſculi* plures ſimul conferti quaſdam quaſi umbellulas efficiunt, ut in Rubia cynanchica, lactei, quadrifolii, quàm Aparines majores. *Semina* gemina, rotunda, puſilla.

Locus & Tempus. Junio menſe floret, éſtque in rivulis & fluviorum ſtagnorúmque marginibus frequentiſſima.

A. 4. *Mollugo montana minor, Gallio albo ſimilis. An Gallium album minus* C. B? *Rubia quædam minor* J. B?

Parvitate ſua, glabritie caulium & foliorum, & loco natali à Gallio albo diſtinguitur.

Locus. Provenit autem non in paluſtribus tantùm, ſed & in montoſis magnâ copiâ.

A. 5. *Gallium rubrum* C. B. Ger. *flore rubro* Park. *flore rubro Sprengerianum* J. B. *Gallium nigropurpureum montanum tenuifolium* Col.

Cluſ. J. B.

Magna ſegete ramulorum terram operit, magis patulum quàm procerum [pedalis aut majoris altitudinis, Gallio vulgari tenerius *Ciuſ.*] *caulibus* anguloſis, tenuibus, ex ſaturato virore rubentibus, admodum ramoſis, ramulis alternatim utrinque naſcentibus, & rigidiuſculis. Geniculis *folia* accreſcunt radiata quaterna, quina aut ſena, in ſtellæ morem, tenuia, ſatis rigida, & velut pungentia. *Flores* inter folia [Cluſio in ſummis ramulis quini, ſeni aut plures, tenelli admodum & puſilli.] Gallii albi floribus pares, ſed colore coccineo ſaturatiore tincti, quadripartiti, [micante in meditullio aureo vel flavo puncto. *Radix* vulgaris Gallii radicis inſtar rubeſcit, quæ etiam contuſa rubrum ſuccum reddit, multis autem tenuibus villis prædita eſt & vivax.] *Semina* ſingulis floſculis, ut in congeneribus, bina ſuccedunt, per maturitatem nigra. Caules etiam ex nigro purpuraſcunt Julio florida & ſemine turgida invenitur, in Æquicolorum via ad Flaminianum vel Capuceinorum ædem. *Col.*

Cur C. Bauhinus Gallium nigropurpureum montanum tenuifolium *Col.* à Gallio rubro Sprengeriano ſepararet nullam video rationem.

CAP. VI.

De Gallio.

GAllium Γάλλιον ἀπὸ τοῦ γάλα πηγνύειν ἀντὶ πυετίας, quòd coaguli vice lacti injectum illud cogat & inſpiſſet, dicitur, teſtibus Dioſcor. Galeno & ipſâ experientiâ.

A. 1. *Gallium luteum* C. B. Ger. Park. *Gallion verum* J. B. **Yellow Ladies Bedſtraw, Cheeſe rening.**

J. B.

Tractu contumaci *radiculâ* donatum eſt, longo tractu repente, tenui, lignosâ, fuſcâ; ex qua *virgulæ* ſurgunt dodrantales & cubitales, tenues, ſubhirſutæ [in apricis rubentes, & ut nobis videbatur quadratæ.] *Folia* ad genicula ex intervallis radiatim caulem ambiunt longiora & anguſtiora quàm Rubiæ ſylv. lævis, obſcuro virore nitentia, novena plerunque. Ad ſingula etiam genicula bini plurimùm ramuli, in quibus ut & in ſummis caulibus *floſculi* copioſi, in racemulos digeſti, lutei, quorum ſinguli quatuor foliolis ſtellarum radios imitatis conſtant, ſuccedentibus unicuique binis *ſeminibus*.

Locus. In paſcuis ſiccioribus, apricis locis, ínque collibus juxta margines agrorum paſſim provenit.

Vires. Gallium lac coagulandi vi pollere Veteribus traditum, & experientiâ comprobatum eſt.

Gerardus noſtras Ceſtrienſes ſuos circa *Nantvicum* oppidum, ubi laudatiſſimus conficitur caſeus, coagulo ſuo Gallii lutei ſummitates immittere ſolere tradit, & multò pluris facere caſeos eo coactos quam alios quoſcunque. Sequentia D. Matt. Liſter ſuggeſſit.

Acetum ex hac planta deſtillando elicuit D. Olaus Borrichius: modum ipſe deſcribit his verbis.

Recentiſſimas Gallii lutei comas, defluente matutino rore ſicciores, ad manipulos aliquot legi lectáſque cucurbitæ vitreæ recenti commiſi, & nè quam ab aere aut mora ſubirent mutationem ſubitò evulſas ſubitò igne ſubjecto invitavi ad deſtillandum. Nec mora, ſurrexit ſtillatitius liquo primus, & is pænè inſipidus, odore tamen fragrantes Gallii flores non parum referens. Poſt una circiter liquoris hujus unciam ſucceſſit acetum non ingrati ſaporis ad uncias propemodum tres tandem validiori igne admoto ſubſecutum eſt cum liquore acido oleum flavum ad drachmas pen duas, nec illud admodum ingrati odoris. Cùm verò operatio tota ab evulſo flore ad acetum uſq prolectatum paucis duntaxat horis duraverit, & miti deſtillatione peracta ſit in arena, conſtite hinc abundè, opinor, ſpiritum hunc acidum tam promptè volatilem, lactíſque coagulatorem flo Gallii adhuc creſcenti verè ineſſe, nec aliorum more acetorum fermentationem præviam exp ctare, ſed in flore ſtatim ipſo (quod raræ avis inſtar eſt) vim ſuam ſeparatricem profiteri. H acetum ferventi infuſum lacti ſtatim ſecretionem illam partium, quam ab infuſo vulgari aceto e perimur, procuravit.

Libuit experiri an ex floribus Acetoſæ ſummíſque ejuſdem foliis, ut Gallio ad linguæ fidem lon acidioribus, tale ſubitò acetum deſtillando evocari poſſet: ſed facto eodem modo experimento niſi inſipidus liquor prolectum eſt, argumento evidenti longè ſubtilius & πιδαματικώτερον acidum Gallio quàm in Acetoſâ habitare. *Tho. Bartholin. Acta Medic. Obſ.* 69.

Her

Herba aut pulvis ipſius hæmorrhagiam & ſanguinis profluvia ſiſtit; quod facit ſanguinem incraſſando & coagulando; commendatúrque contra cancrum & cancroſa ulcera. Decoctum herbæ acopon cenſetur, laſſitudinibus utile.

• 2. *Gallium montanum Creticum* Alpin. exot. Park.

Alpin.
A *radice* craſſa tres vel quatuor *ramos* producit, digiti minoris craſſitie, & tenuiores etiam, teretes, duros, lignoſos, albicantes; ex quibus ſingulis complures *ſurculi* tenuiſſimi, in terram provoluti, *foliis* veluti Thymi veſtiti exeunt, in *floſculos* parvos deſinentes, racematim cohærentes, à quibus fiunt minutiſſima *ſemina* nigra. Nititur verò hæc planta *radice* longâ, craſsâ, lignosâ, in tres alias divisâ: vulgari Gallio longè minus eſt & gracilius, & quaſi circulis ſupra terram ſerpentibus; ramis verò ac radicibus majoribus durioribúſque quàm illud.

In montanis Cretæ abundat. *Locus.*

Lac coagulare dicitur efficaciùs quàm vulgare Gallium. Adſtrictoriæ facultatis particeps eſt, unde & ſanguinem undecunque profluentem ſiſtit.

CAP. VIII.

De Aſperula.

A. 1. *Aſperula* Ger. *Aſp.* II. *ſive Rubeola montana odora* C. B. *Aſperula aut Aſpergula odorata* Park. *Rubiis accedens Aſperula quibuſdam, ſive Hepatica ſtellaris* J. B. **Woodroof.**

J. B.
COmpluribus geniculis intercepta *radicula* tenella ſummâ tellure ſerpit, capillaribus fibris demiſſis: unde *cauliculi* ſurgunt tenues, quadrati, palmares & dodrantales: ad quorum ſingula genicula *folia* radiata Rubiæ poſitu naſcuntur, quàm Aparines latiora, pallidiùs virenia non ſine ſplendore, ſubhirſuta. Circa faſtigium dividitur caulis in binos ternóſve ramulos, ex uibus pediculi *floſculos* ſuſtinent ſuaviter olentes, Valerianæ ferè formâ, candidos, è quatuor folilis compoſitos. *Semina* parva ſunt valdè hirſuta, non exactè rotunda, ſed ad renis potiùs figuram ccedentia, veſtibus adhæreſcentia Aparines in modum.

In ſylvis & dumetis, præſertim montoſis, Maio menſe floret. *Locus & Tempus.*

Uſus hujus eſt in obſtructo hepate ac meatu biliario; & hinc in ictero, ac in hepate calidiore efrigerando. Extrinſecùs in intemperie hepatis calida, &c. *Vires.*

Fertur in vinum conjecta hilaritatem efficere & ſaporem ei gratiſſimum conciliare, unde Germanis in frequenti uſu eſt.

2. *Aſperula flore cœruleo* Ger. Park. *cœrulea arvenſis* C. B. *Rubia cœrulea erectior elatiórve* J. B. **Blue Woodruff.**

Caules ſurrigit cubito majores, anguloſos, *foliis* veſtitis ad genicula radiatis, multis, Molluginis pabus. Ramulorum extremis hærent ex longo pediculo *flores* multi, ſimul juncti, oblongi, cœrulei, rca imum hirſuti; quibus circumpoſita radiata folia aliquammulta, piloſa, flores ſuperantia, eóſne velut occultantia. Singulis floribus bina ſuccedunt *ſemina* magna.

In monte Saleva itémque propè Neapolin Auſtriæ & Monſpelium in arvis & inter ſegetes. *Locus.*

Aſperula hexaphyllos purpurea C. B. J. B. *purpurea* Park. *An Rubeola arvenſis repens cœrulea* ejuſdem C. B?

Radiculis multis, candidis, tenuibus eſſe perhibetur, *foliis* Erythrodani, minoribus, pallentibus; *cauliculis* multis, pede altioribus; *flore* in ſummo cauliculorum vertice copioſo, purpuraſcente; *ſemine* nutulo, pingui & oleoſo.

A. 3. *Rubeola arvenſis repens cœrulea* C. B. *Rubia minor pratenſis cœrulea* Park. *Rubia parvo flore, cœrulea ſe ſpargens* J. B. **Little Field-Madder.**

J. B.
Radice eſt oblonga, tenui, capillacea, [dura & lignoſa] rubra; *cauliculos* per terram ſpargens res, quadratos, geniculatos, rubentes, hirſutos & interdum ramoſos, palmares, rariſſimè pedales. quodlibet geniculum *folia* habet parva, ſubrotunda, [pro plantulæ portione ſatis lata] radiata, ſuta & aſperiuſcula, in acutiſſimum apicem deſinentia. In cauliculorum & ramulorum ſummis s in medio aliquot foliorum, tetrapetali, non quinquefolii (ut vult C. Bauhinus) parvi cœrulei, ex cœruleo purpuraſcentes. *Vaſcula* exigua ſingulis floribus ſuccedunt gemina cohærentia, nonil oblonga, & in ſummo digitata, in quibus *ſemen* fulvum, altera parte gibbum, alterâ planum.

Dum in ſatis pinguioribus oritur, major fit & erectior, & deſcriptioni Myagri alterius Dalechampii *Lugd.* quod Aſperulam hexaphyllon purpuream vocat C. B. in *Pin.* ſatis convenit. Stellariam quam *Lugd.* in ſalſis ſabuletis provenire notat ad hanc Rubiam refert *J. B.* Botan. Monſ.

CAP. VIII.

De Aparine.

A. 1. *Aparine* Ger. J. B. *vulgaris* Park. C. B. *Philanthropon Dioſcoridis & Plinii.* Lappago *Plinii lib.* 26. *cap.* 10. J. B. **Cleavers, or Gooſe-graſs.**

J. B.

AB infima radicula oriuntur *viticulæ* quadratæ, aſperæ, geniculatæ, infirmæ, proxima quæque ſcandentes, adhæreſcentéſque, tres aut quatuor cubitos interdum longæ, ramoſæ. *Folia* ſeptena, Rubiæ modo, ſtellæ inſtar radiata, ſingulis geniculis circumnaſcuntur, aſpera, in ſpinulam deſinentia. *Floſculi* propè ſummos ramulos è geniculis exeunt in pediculis oblongis tenuibus, puſilli, albidi, tetrapetaloides, quorum ſingulis didymæ ſuccedunt lappulæ, bina ſemina continentes, cortice nigro, (quem tamen ſponte ne per maturitatem exuunt) tectæ, cui ſubeſt ſubſtantia quædam dura & cartilaginea.

Locus. Ad ſepes, interdum etiam inter ſegetes. Binis foliis amplis è terris exit.

Vires & Uſus. Aparine (inquit Dioſcorides) paſtores coli vice utuntur, ad eximendos è lacte pilos [nimirum circumactis per lac foliis, quorum aſperitas adeò tenax eſt, ut facile quicquid tetigerit apprehendat. *J. B.*] Seminis, caulium ac foliorum ſuccus potus contra viperarum phalangiorúmque morſus auxiliatur, infuſus aurium dolori medetur. Herba cum axungia trita ſtrumas diſcutit. Sanguinis etiam abundantiam ex vulneribus reprimere folia impoſita Plinius tradit.

Aquam deſtillatam bis in die ſumptam menſurâ trium ligularum, aiunt alvum cohibere, efficaciſſimúmque eſſe adversùs morbum regium. *Trag.*

Aqua deſtillata, vel herba ipſa minutim conciſa, ínque vini albi q. ſ. decocta & pota, in calculo & arenulis inſigne eſt, remedium. *D. Needham.* Pulvis qui ex hac herba & vitulino liene in furno exſiccatis fit arcanum eſt ad tumores lienis & flatus hypochondriacos.

Herba conciſa pullorum Anſerinorum eſca eſt, unde etiam Anglice **Gooſe-graſs** dicta eſt.

Plebeii cives in mea patria aquam illius diſtillatam quotidie ex officinis poſcunt contra tum pectoris, tum hypochondriorum moleſtos dolores. Agerius in Tragum adversùs ſimilia mala commendat. *Sim. Paulus.*

Aparine in liquore Poſſeti cocta & hauſta mirè gonorrhœæ prodeſt ſimplici. *D. Palmer.*

A. 2. *Aparine ſemine læviore. An Aparine, ſemine lævi* Park.? **Gooſe-graſs with ſmoother ſeed.**

Hæc præcedente humilior eſt, ſarmentis brevioribus: *foliis* minoribus, minùs hirſutis, pallidioribus: *Seminibus* quidem non penitus glabris, ſed multo minùs hirſutis.

Locus. In agro Cantabrigienſi inter ſegetes ſolo cretaceo invenitur.

A. 3. *Aparine fructu verrucoſo* hort. Joncq. *ſemine Coriandri ſaccharati* Park.

Hæc *foliis* eſt lævibus, vulgari Aparine minor, ſeminibus verrucoſis, non tamen lappaceis ſeu tenacibus.

4. *Aparine floribus purpureis* C.B. Park.

Hujus verbo meminit C. Bauhinus in Pinace, ſed non deſcribit, nec ab alio quoquam deſcriptum dicit.

* 5. *Aſperula muralis minima* Park. *verticillata muralis minima* Col. *verticillata luteola* C. B.

Col.

Radice nititur exiguâ, capillari, plures viticulos proferens, ab imo fruticans, anguloſos, quadratos & aſperos, *foliis* per genicula ſenis, aliquando verò quaternis & quinis hærentibus, Gallii ritu ſupra quæ ex caulis geniculis, in rotæ ſpeciem ut in Verticillatis plantis, *fructus* prodeunt duplice Aniſi effigie, parvi, hirſuti, quibus *flores* inſident, admodum exigui, luteſcentes, quatuor foliis conſtructi. Caulis aſper eſt, denticulis perquam exiguis, & niſi lumini appoſitis haud propter ten tatem & diaphanitatem conſpicuis. *Folia* etiam hirſutie tenuiſſima aſperiuſcula ſentiuntur. Sapo amaro eſt parùm. Ab imo ſiccari incipiunt folia, ſicuti florere & fructus perficere anima vertimus.

Locus. Vetuſtis muris innaſcitur frequens in caſtro *Villa* dicto in Valvenſium montibus dodrantalis he bula: oritur in ſaxoſis etiam locis ibi, ac etiam aliis ubi Parietaria & Sempervivum vermiculatu Maio menſe floribus & fructu onuſta reperitur. Æſtate finitur & ſiccatur tota.

Cap. IX.

A. *Rubia cynanchica* J. B. C. B. *Synanchica Lugd.* p. 1125. Ger. *Aſperula repens Geſneri, ſive Saxifraga altera Cæſalpini* Park. **Squinancy-wort.**

Radix ei craſſa, lignoſa, nigra, altè in terram deſcendens, fibrillis numeroſiſſimis & prætenuibus capillata, in plurima capita diviſa, *caules* fundens multos, tenues, ſeſquipalmares, ſpithamæos & longiores anguloſos [quadratos Col.] læves, [qui cùm excreverint bipedales ſunt & ſupini] *foliis* veſtitos per genicula crebra admodum quaternis circa radicis caput, quàm breviſſimis, latioribus, ut longitudo ad latitudinem vix tripla ſit: circa medium caulem genicula rariora ſunt, folia anguſtiora, longiora, acutiora, quaterna; in ſummo verò bina tantùm, & longioribus intervallis diſtantia. *Flores* in ſummitatibus, caulium & ramulorum in quos caules dividuntur quaſdam quaſi umbellas efficiunt ut in Valeriana, è tubo oblongo in quaterna ſegmenta expanſi, ſuave rubentes & ſuave olentes, interdum albi, Jaſmini modo, quibus etiam effigie & colore ſimiles videntur verùm magnitudine Phu Dioſcoridis, *ſemina* deinde relinquentes coacervata, bina ſimul, rugoſa vel aſpera, oblonga, curva Phaſeoli modo, Gallii vulgaris duplo majora, atque cùm ſiccantur flavicantia.

In ſterilibus, ſoli expoſitis cretaceis collibus abundat: v. g. **Gogmagog-hills, Newmarket-heath, Suſſex Downs**, &c. *Locus.*

Parkinſonus hanc plantam bis exhibet; nimirum, 1. ſub titulo ſuperiùs allato. 2. Cruciatæ minoris montanæ nomine, p. 566. & fortè etiam tertiùm ſub titulo Rubiæ minimæ Saxatilis, p. 276.

2. *Rubia cynanchica Saxatilis* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex *Radice* alba, oblonga, tenui & fibroſa, *cauliculi* plurimi tres, quatuorve uncias longi, *foliolis* plurimis oblongis, anguſtiſſimis & viridibus veſtiti, exſurgunt; & inter hos pediculi bini, terni, palmares, graciles, in ramulos diviſi, & pauciſſimis foliolis veſtiti, quibus *flores* ut in Cynanchica vulgari, pallidè rubeſcentes, ſinguli ſingulis pediculis donati inſident.

In ſaxoſis udis circa Valentiam Delphinatus collecta fuit. *Locus.*

Cap. X.

De Rubia Spicata.

1. *Rubia maritima* C. B. *marina* Cluſ. Park. Ger. *marina Narbonenſium* J. B. **Sea-Madder.**

Cluſ.

Quadrangulares ſunt huic plantæ *caules*, palmares magna ex parte, interdum pedales, geniculati, duri & lignoſi, candicantes, è *radice* craſſa, lignoſa, foris intenſiùs rubente, intus rufeſcente, ſingulari, longiuſcula, prodeuntes, jam ſimplices, jam ramoſi, internodiis mo- brevioribus, modò longioribus diſtincti: ad quorum ſingula genicula quaterna *folia*, infernè quò uli adhærent latiuſcula, extrema parte mucronata, rigidiuſcula, candicantia, ſtellæ inſtar in orbem naſcuntur, & ſubinde in alis ramuli, numeroſis foliis brevioribus & confertim naſcentibus ornati: quibus, ut & in ſummis caulibus velut in ſpicas terminatis oblongi *floſculi*, in quatuor ſegmenta exnſi & velut radiati, pallidi. *Semen* in utriculis tenue, oblongum, fuſcum.

Ad mare Mediterraneum in litoribus arenoſis propè Syracuſas, Cataniam, Terracinam, Monſpem collegimus. *Locus.*

2. *Rubia latifolia ſpicata* C. B. *Spicata Cretica* Ger. emac. *Spicata Cretica latiore folio* Park. *ſpicata* J. B. **Spiked Madder.**

Cluſ.

A *radice* craſſiuſcula, ſubruffa, & frequentibus tenuibúſque fibris capillata multi exeunt *cauliculi*, oſi, quadranguli, aſperiuſculi, ſtatim ab infima parte frequentibus ramulis ad ſingulos nodos ex erſo naſcentibus præditi: quos etiam in orbem & ipſis geniculis ambiunt quaterna, quina, inum ſena *folia* brevia & nonnihil aſpera, coloris cinerei. Summi caules & ramuli deſinunt in *m* longam [ſemipalmarem atque etiam palmo longiorem] virentem, ſpecie quadrangulam, quia *uli* exiles & vix conſpicui, coloréque ſubvireſcentes, alternatim contrario inter ſe ſitu naſcentur è bus glumarum longâ ſerie caulibus appreſſarum. *Semen* tenue, oblongiuſculum, pullum.

3. *Rubia anguſtifolia ſpicata* C. B. Park.

præcedente differt foliorum & ſpicarum anguſtia, humilitate & parvitate ſua.

rca Monſpelium plurimis in locis ſponte oritur, v. g. in collibus juxta *Caſtelneuf*, Agris Gram- *Locus.*

montiæ ſylvæ vicinis, &c. Quin & præcedentem non longè à Monſpelio in deſcenſu montis *Capouladou*, in locis quæ vulgò vocant *las rompudes* Maio & Junio menſibus cum ſpica copioſam collegit *D. Magnol*.

Varietas. Aliam præterea ſeu ſpeciem, ſeu varietatem hujus plantæ proponit idem *P. Magnol*, quam Rubiam ſpicatam repentem vocat, à præcedentibus in eo diverſam quod reperet, cùm illæ rectæ ſint, quódque ſpicæ in iſta multò majores, longiores & frequentiores eſſent. *Si revera repat & non procumbat tantùm, argumentum eſt ſatis validum ad probandum illam à prioribus ſpecie diverſam eſſe.*

* 4. *Gallium alterum montanum* Alpin. exot. Park.

Alpin.

Surculos plures longos tenues, quadrangulos, ex intervallis geniculatos ab una radice, tenui, longa, dura, lignoſa profert. Surculi verò ex multis intervallis in geniculis habent duo aut tria *foliola* parva, oblonga, tenuia, in extremis latiuſcula, colore viridi nigreſcente. In ſummitatibus ſurculorum *floſculi* cernuntur albicantes, cymam circuli ſpicæ modo conveſtientes, non odorati, ſapore ſubadſtringente & ſiccante.

CAP. XI.

De Stellatis quibuſdam anomalis.

* 1. *Rubeola repens lutea foliis ſpinoſis* C. B. *Rubia minima* Lob. Ger. emac.

Lob.

F*Oliis* eſt Herniariæ paribus, mucronatis, poſitu Rubiæ; *radicibus* reptricibus, ſeſquiunciam altis, in quibus *floſculi* luteoli. *Radix* exilis Rubiæ, Corallio concolor.

Locus. In rupibus Vincentii propè Briſtolium Angliæ enatam ſe legiſſe ſcribit Lobelius. Nobis ſedulo indagantibus nihil ſimile ibi viſum aut auditum. Certè Lobelius, ut aliàs ſæpe, memoriâ nimium fiſus & hic labitur. Dari hujuſmodi plantam non negaverim, cùum eam invenerim in Catalogo Horti Regii Pariſienſis.

* 2. *Rubia ſylveſtris aſpera Ravennenſis* Zanoni.

Zan.

E *radice* tereti, huc illuc undatim reflexa, non admodum craſſa, duos circiter palmos longa, cortice craſſo & ſolido, qui difficulter à parte interna tenui & lenta ſeparatur, *caules* exſerit plures, rectos, firmos, propè terram rotundos & coloris obſcuri, paulò ſuperiùs, ubi folia protrudere incipiunt, ſulcatos & cavos, quadratos, virides, raris nodis articulatos, parte infernâ maximè, ſuperiùs multò crebrioribus, circa quos folia in orbem ſtellatim diſpoſita incerto numero 4, 5, & interdum ſex ſimul, unicam plus longa, octavam circiter unciæ partem lata, ſolida, ſicca, lævia, quæ tamen poſtea ob ſpinulas quaſdam breves nervulis aureſcentes aſpera redduntur. Sunt autem nervi utrinque ſupra folii ſuperficiem elevati, quod paucis admodum plantis accidit: pediculi foliorum craſſi, albi, infernè paullum rubentes, fragiles. Circa principium Julii, caules à medio ſurſum pedunculos emittunt, qui in longitudinem excreſcentes foliis nonnunquam ornantur minutiſſimis & aliter quam ſupradicta diſpoſitis, gemmas ſuſtinentes virides, quæ in quinque folia ſeſe aperientes florem exponunt quinque petalis majuſculis, acutis, colore viridi claro compoſitum, cujus medium occupant *ſtamina* quinque, cum apicibus flavis. Flori ſuccedit bacca, quam quoniam non maturuerat non potuit obſervare Autor; quam ſiccam accepit à loco nativo, nigra erat materiam craſſam continens, ínque ejus medio *ſemen* rotundum, ex altera parte cavum, coloris obſcuri.

Radix in multas minores radiculas dividitur fibris tenuibus capillatas, colore rubro obſcuro; è quibus enaſcuntur germina nodoſa, tranlucida, colore flavo claro, infra terram ſerpentia, alias plantulas novellas in lucem emittunt. Sapor radicis amariuſculus, floris mordax & calidus, foliorum ſiccus. *Locus.* Planta eſt perennis tum radice, tum foliis. In ſylva pinuum propè Ravennam invenitur.

Hæc planta ſi rectè deſcribatur cum quinque petalis in flore, calice quinquefolio incluſis, non eſt hujus loci, quin potiùs inter Bacciferas diſponenda.

De Herbis quibus terna ſingulis floribus ſuccedunt ſemina.

Piſum cordatum veſicarium Park. *Piſum veſicarium fructu nigro, albâ maculâ notato* C. B. *Halicacabum peregrinum* Dod. Ger.

Dod.

Tenuibus, ſtriatis, ac viticuloſis *cauliculis* latè ſeſe diffundens, vicina quæque apprehendit adminicula. *Folia* oblonga, diviſa [in tres vel etiam quinque partes] laciniata, & per ambitum profundiùs inciſa. *Floſculi* pediculis longis [è foliorum alis verſùs ſummos caules egreſſis, inque ipſis caulium ſummitatibus] plures ſimul inſident, candidi, è quinque foliolis exiguis compoſiti. *Folliculi* diſtenti, magnitudine Halicacabi, interſepientibus membranulis in tres diſtincti loculos, *fructu* in ſingulis unico, duro, rotundo, Ochri figurâ & magnitudine, colore nigro, candido tamen umbilico, qui mediocris magnitudinis, & cordis conoidis latiorem ſpeciem imitari videtur. *Radix* ſatis craſſa, multis fibris capillatur.

Seriùs floret, & raró apud nos in Anglia ſemen perficit.

Naſturtium Indicum Park. Ger. *Indicum majus* C. B. *Indicum folio peltato ſcandens* J. B. **Indian Creſs, Yellow Larks-ſpur.**

J. B.

Peregrinæ elegantiæ eſt ex Indiis delatum Naſturtium, cui cum noſtri orbis Naſturtio præter odorem & ſaporem nihil eſt commune: *folia* peltata, circinatæ ferè rotunditatis, ſæpe latiora quàm longiora, nonnunquam & Hederæ modo anguloſa, ſupernè glabra, infernè brevi lanugine hirſuta; medio fere ut in Cotyledone, unde radii in ambitum porriguntur, pediculum excipiunt palmarem & ſeſquipalmarem, ſubrubentem, tortilem, & capreolorum ritu, bacillo depacto ſeſe circumvolventem: quo etiam complexu nituntur cum ramis *caules*. Cæterùm ex foliorum alis undatim tortiles pediculi rubentéſque exorti florem ſuſtinent, delicias artificii arguti plenas, poſtica parte productum corniculum, ſextan em circiter longum, ex flavo puniceum, in quinque lacinias digitatas concolores, ſtriatas quà re iquo folio committuntur faceſſens, quarum ternæ duo ſuprema florum foliola ſurſum explicata à ter o ſuffulciunt, colore luteo prædita, miniatis lineolis ad baſin ſtriata, per ſupremam oram ſubrotun am mucrone breviuſculo donata; id quod in reliquis tribus eſt videre, minoribus licet & rotundio ibus ac veluti cordatis radiatim digeſtis, quorum tamen baſis non virgatâ, ſed rhomboide maculâ iniatâ inſignis, utrinque barbitio comans. Semen tricoccum, accedens ad Heliotropion tricoc um, rugoſum, mediocris magnitudinis.

Locus & Tempus.

Peruviæ indigena eſt hæc herba, unde non modò in Europam ſed & in alias Indiæ Occidentalis giones tranſlata eſt. Per totam ferè Æſtatem & in multum Autumnum floret, donec tandem fri re, cujus minùs patiens eſt, corrumpitur. In calidioribus regionibus toto anno viret, floréſque oducit, niſi hyems aſperior ejus luxuriam coerceat. Ex ſurculis depactis & ſemine deciduo in hor facilè provenit. Semina quamprimum maturuere ſtatim decidunt.

Vires & Uſus.

Adhibentur flores acetariis quæ ex oleribus parantur, gratiámque ità & ſaporis & aſpectûs ad nt. Ventriculo ex frigida cauſa imbecilli aut ex flatu dolenti ſubvenit.

Alia ſpecies.

Aliam hujus ſpeciem habet C. Bauhinus *Naſturtii Indici minoris* titulo, foliis rotundis, Lenticulæ ulò majoribus. Videtur etiam floris colore variare, vel aureo, vel * luteo dilutiore, vel ſulphureo. Singularis & ſui generis planta eſt, nec quicquam cum Naſturtio præter ſaporem habet commune. Recordor à quopiam fide digno ex America reduce, inſtar horribilis ſecreti mihi fuiſſe communi um adversùs contumacem & malignam ſcabiem, itémque vulnera recentia præſtans oleum è Na rtio Indico per ſimplicem infuſionem paratum. *S. Pauli* Quadr. Bot. Claſ. 3. p. 411.

** Hort. Reg. Pariſ.*

LIBRI DECIMI

PARS SECUNDA.

De Herbis γυμνοσπέρμοις, in quibus quatuor ſingulis floribus ſuccedunt ſemina, Aſperifoliis dictis.

HUIC generi folia in caulibus alterno aut nullo ordine poſita; flores monopetali marginibus quinquepartitis, inciſuris aliàs profundioribus, aliàs levioribus; ſummæ ſpicæ caudæ Scorpii in modum reflexæ.

Aſperifolias dicimus hujus generis plantas, non quòd omnes earum ſpecies folia aſpe ineant, ſed quòd pleræque; nec quòd nullæ præterea herbæ aſperifoliæ ſunt, ſed quòd in nullo alio genere tot ſpecies. Malumus autem receptis & uſitatis Generum nominibus adhærere, quam præter neceſſitatem nova imponere; præſertim ſi uſitatorum probabilis ratio reddi poſſit.

Herbarum Aſperifoliarum TABULA.

Herbæ aſperifoliæ, quibus folia in caulibus alterna, flores monopetali marginibus quinquepartitis, inciſuris alias profundioribus alias levioribus, ſingulis autem floribus quatuor plerumque ſuccedunt ſemina, ſunt vel ſeminibus ad ſingulos flores

- *Quaternis*, perianthio
  - *Oblongo integro*, foliis maculis albis variis; **PULMONARIA MACULOSA.**
  - *Breviore* & ad modum floris expanſo; ſeminibus
    - *Aſperis* & lappaceis, foliis in pleriſque ſpeciebus mollibus & graviter odoratis; **CYNOGLOSSA.**
    - *Rugoſis*,
      - *Caput viperinum aut galeam referentibus*, flore
        - *In quinque lacinias* totidem folia imitantes *diviſo*, radicibus
          - *Albis*, florum laciniis
            - *Obtuſis* & ſubrotundis, foliis longis acutis; **BUGLOSSA.**
            - *Acutis*, foliis brevibus & latioribus; **BORAGO.**
          - *Rubris*; **ANCHUSA.**
        - *Corniculato*; parte ſuperiore longiùs excurrente, inferiore breviore; **ECHIUM.**
      - *Scyphum referentibus*, foliis lævibus Lini, flore lacteo; **LINUM UMBILICATUM.**
    - *Lævibus*,
      - *Non ſplendentibus*, floribus
        - *In ſpicis longis recurvis*, foliis lanuginoſis; **HELIOTROPIUM** *majus*.
        - *Ad foliorum alas*, caulibus aſperis & veſtibus adhærentibus, ſeminibus compreſſis; **APARINE** *major*.
      - *Splendentibus* & velut politis floribus
        - *Cylindraceis tubuloſis*, foliis amplis longis; **CONSOLIDA** *major*.
        - *In quinque lacinias expanſis*;
          - *Major*, ſeminibus duris ſplendentibus; **LITHOSPERMUM.**
          - *Minor*, echioides, ſpicis florum prælongis recurvis, *Echium* **SCORPIOIDES.**
- *Binis*, flore cylindraceo tubuloſo, folio glauco; **CERINTHE.**

CAP. I.

De Pulmonaria maculoſa.

1. *Pulmonaria maculoſa* Ger. *latifolia maculoſa* Park. *Pulm. Italorum ad Bugloſſum accedens* J. *Symphytum maculoſum ſive Pulmonaria latifolia* C. B. Sage of Jeruſalem or Bethlehe Jeruſalem Cowſlips.

RAdice nititur albâ, fibroſa, Hellebori, ſed fibris rarioribus & quibuſdam craſſioribus, gu admodum lento & viſcido. *Caulis* anguloſus, purpuraſcens, hirſutus, unus interdum rectus, reliquis primùm germinantibus, aliàs plures ut in Bugloſſo. *Folia* alia ſtatim radice exorta, conferta, per terram ſparſa, alia caulem inæquali ſitu ſine pediculo amplectentia, longa, unciam lata, nervo medio per longum donata, in acuminatum mucronem deſinentia, la gine ſupra, infráque & in ambitu molli pubeſcentia; at adulto vere folia inſignem acquirunt magnitudinem, præſertim infima, quippe quæ latitudine palmum ſuperent, longitudine ſeſquipalmum, teneráque illâ lanugine rigeſcente hiſpida redduntur. Summitati caulis (qui brevis eſt, dodrantali altitudine) inſident floſculi ex pediculis ſemuncialibus & brevioribus multi ſimul juncti, interdum reflexi caudam Scorpionis æmulantes, ut Echii, è *calicibus* oblongis, ſtriatis, hirſutis, colore modò purpurante, modò violaceo, aliàs mixto purpuro-violaceo, ídque in uno eodémque ramo, in quinque lacinias diviſi. In calicis fundo ſuccedunt ſemina quaterna Bugloſſi ſeminibus ſimilia.

Varietas. Foliis variat (inquit C. Bauhinus) quæ aliquando albis punctis & lituris notantur, aliquando iis carent, & hæc Pulmonaria folio non maculoſo *Cluſ.* Hanc Cluſius pro diverſa ſpecie deſcribit, à præcedente tamen præcipuè differt foliis minùs amplis, nullis albicantibus maculis ſupernè infectis: reliquæ enim notæ conveniunt. *Symphytum non maculoſum.*

Pulmonaria macul. flo. albo. Floribus eſt communiter cœruleo-rubentibus, rariùs albis. Pulmonariæ ſpeciem flore albo aliquot annos in horto alui, quæ omnibus ſui partibus, ſed præcipuè foliis, majoribus erat quàm deſcripta, & maculis pluribus majoribúſque notatis.

Locus. In ſylvis propè Coloniam Agrippinam hanc primò obſervavimus, poſtea in omnibus ferè montoſis dumetis propè Rhenum & circa Genevam.

Vires & Uſus. Noſtratibus pro olere in frequenti uſu eſt, Salviam Hieroſolymitanam ac Bethlehemiticam appellant. Pneumonica & cardiaca cenſetur. Conſolidat & glutinat, Symphyti inſtar.

Uſus ejus præcipuus eſt in ulceribus pulmonum, aliiſque eorundem affectibus, Phthiſi, expuitione ſanguinis, &c. Extrinſecùs in vulneribus.

2. *Pulmonaria anguſtifolia* 2. *Cluſii* Ger. [*potiùs* 3.] *anguſtifolia cœruleo flore* J. B. *Symphytum maculoſum ſive Pulmonaria anguſtifolia cœrulea* C. B.

Cluſ.

Huic *folia* ſunt anguſta & villis obſita, Bugloſſi ſylveſtris, Echiíve, aut Anchuſæ foliis non abſimilia, molliora tamen, neque tam aſpero villo hirſuta, nullo pediculo prædita, ſed medium *caulem* amplectentia, qui paulatim ſuccreſcens anguloſus & hiſpidus, interdum nonnihil purpuraſcens, in pedalem tandem altitudinem excreſcit, in cujus faſtigio multi pentagoni *caliculi*, in quinque purpuraſcentes lacinias diviſi & ſubhirſuti naſcuntur, continentes oblongos, concavos *flores*, Bugloſſi hortenſis aut Pulmonariæ vulgaris floribus formâ ſimiles, qui per oras in quinque orbiculares ferè lacinias diviſi, colore antequam aperiantur ex purpura rubente, deinde quando explicati ſunt, cœruleo adeò eleganti nitent, ut Gentianellæ vernæ floris venuſtatem ſi non ſuperare, attamen proximè æmulari videantur, odore autem nullo grati: ii maturi decidunt integri, quemadmodum Bugloſſi hortenſis & ſimilium flores, atq; caliculum inanem cum ſtylo & quatuor *ſeminum* rudimento relinquunt, quod maturitate nigrum evadit, Echii aut Bugloſſi vulgaris ſemini reſpondens. Adnaſcuntur deinde ſecundùm caulis pedem alia hirſuta folia, anguſta, palmaris aut amplioris longitudinis Echii aut Anchuſæ foliis latiora mollioráque: inter quæ (licet ſicca ſint) ſubſequente vere prodit caulis, ſuis venuſtis floribus onuſtus. *Radix* craſſis carnoſíſque fibris prædita eſt, ut Pulmonaria maculoſo folio, initio candicantibus, deinde vetuſtate foris nigricantibus, dulci ſapore.

Locus. Naſcitur paſſim per Pannoniam & Auſtriam inferiorem in montanis & cæduis ſylvis, & diutiſſimè floret. Exilit primo vere, florúmque congeſtorum thyrſum ferè ante folia promit.

A. * 3. *Pulmonaria foliis Echii* Ger. emac. *rubro flore, foliis Echii* J. B. *anguſtifolia rubente cœruleo flore* C. B. *anguſtifolia* Park. parad.

Cluſ.

Hoc genus jam deſcripto ferè ſimile eſt, niſi craſſiorem majorémque caulem, ac latiora folia haret, & *flores* ſimiliter, non ut illa cœruleos, ſed pulcherrimè rubentes: alioqui & radice & tempemento conveniunt.

Huic omnino reſpondens, tum forma, tum amplitudine alia invenitur, cujus flores initio rubent, inde cœruleum colorem ſaturatiorem contrahunt.

Locus. Creſcunt hæc duo genera ad cæduarum ſylvarum margines, umbroſis locis in Pannonia, & eom cum ſuperiore tempore florent.

Pulmonariam foliis Echii invenit D. Goodyerus in ſylva quadam propè ædes Holburienſes, in tu *Nova Foreſta* dicto in agro Southamptoniæ.

Cap. II.

De Cynogloſſo.

Cynogloſſum Κυνόγλωσσον à foliorum forma caninas imitante linguas dictum eſt.

Notæ ejus ſunt ſemina aſpera & lappacea, compreſſa.

A. 1. *Cynogloſſum vulgare* J. B. *majus vulgare* C. B. Ger. Park. **Great Hounds Tongue.**

J. B.

Nigra foris *radix*, intus alba, tota craſſa, Rapam exiguam repræſentans [Columnæ non mag- odore magis gravi quàm ſapore, qui dulcedinem nonnullam fatuam linguæ offert. *Caules* circiter

citer bicubitales, in ramos multos diviſi, vetuſtate concavi, multa lanugine obſiti: *Folia* longa & latiuſcula primo anno, ſecundo, ubi caulem fert, ſtricta, acuminata, incana, mollia, lanuginoſa, odore gravi. *Flores* Buglosſi officinarum, colore ſordidè rubente, monopetali quidem, in quinque tamen ſegmenta aliquouſque diviſi. [Columnæ *Flores* plani ferè non cavi, venis purpurocœruleis depicti ſtellulas effigiantes rotundis radiis, brevi admodum tubulo inſidentes] è calice hirſuto quinquepartito. Succedunt lappulæ quatuor, conis ſuis ad ſtylum in medio prominulum concurrentes, nonnihil compreſſæ, ſpinulis hiſpidæ, quæ pertinaciter veſtibus adhæreſcunt, cavitate unica donatæ, in qua itidem *ſemen* unicum. [*Flores* & ſemina plerunque verſus unam partem nutant, & ſinguli pediculis uncialibus inſident, quibus nullum apponitur folium. Folia alternatim cauli adnaſcuntur nullis intervenientibus pediculis.]

Locus. Ad vias locis incultis & ruderatis præſertim pinguioribus paſſim cernitur. Junio menſe floret.

2. *Cynogloſſæ vulgaris minor ſpecies & candidior* J. B. *minus ſive puſillum* Park.

Parvitate omnium partium & tomento candicante foliorum à vulgari diſtinguitur.

* 3, *Cynogloſſum maximum* Lob. Park. *maximum Belgicum* C. B.

Occurrit in hortis Belgicis, foliis, floribus, ſemine, omníque ſua parte duplo majus vulgari. *Nobis videtur ſuperiori ſpecie eadem, ob ubertatem ſoli luxurians; nihil tamen temere affirmamus.*

Vires. Cynogloſſum refrigerat & ſiccat. Uſus ejus in ſiſtendo fluxu alvi, gonorrhœa & catarrhis exiccandis. Sanguini etiam ſiſtendo, & ad omnis generis vulnera & ulcera conducit. *Matth.*

Ulcus mammarum in lotrice Tubingenſi ſanatum vidi facili hoc remedio: Cynogloſsâ in Vin. & Aq. ana partibus æqualibus coctâ lavetur ulcus, & imponantur folia. *D. Soame* ex obſerv. Jeremiæ Martis Obſ. 33. Unguentum ex illius ſucco cum melle & Terebinthina paratum ad ulcera antiqua maligna & fiſtuloſa valdè extollit Hieron. Tragus: Idem & mariſcis ſanandis efficaciſſimum eſſe perhibet.

Verùm quia ſoporiferum eſt & narcoſis virulentæ ſuſpectum, rariſſimè à practicis adhibetur, inquit Schroderus.

Immeritò ſuſpectum eſſe convincunt experimenta medicorum quorundam ſummæ fidei & peritiæ, qui nobis retulerunt ſe ad ulcera & tumores eo ſæpius uſos eſſe in cataplaſmatis & emplaſtris magno cum ſucceſſu, atque etiamnum uti: intus etiam tutò ſumi poſſe arguunt Pilulæ de Cynogloſſo.

In ſtrumis & ſcrophulis Cynogloſſæ radicem tum intus in decocto, tum extra in cataplaſmatis formâ, ſummo cum ſucceſſu adhiberi ſolitam à quodam celeberrimo hujus Urbis [Londini] medico, jam fatis functo accepi. D. *Ed. Hulſe.*

Ad Scrophulas, Radices in taleolas diſſecentur, & ſuſpendantur circa collum, novas adhibendo tertiâ quavis ſeptimana. Retulit mihi amicus quidam, ſe noviſſe radices haſce ſuſpenſas circa collum pueruli cujuſdam pauperculæ, cujus caput & linteamina pediculis ſcatebant. Obſervatum pediculos quidem radicum fœtorem exoſos procul aufugiſſe & ſedes mutâſſe, ſcrophulas obſtinatè reſtitiſſe, nec quod ille audiverit iis ſanandis medicamentum ſucceſſiſſe. *Idem.*

* 4. *Cynogloſſa montana maxima frigidarum regionum* Col. *Cynogloſſum mont. maximum* Park. *An Sylvaticum rubente caule* C. B.

Col.

Radice nititur pedali & ampliore, ſeſquipollicem craſsâ, foris nigricante, intus verò parùm candicante: *Folia* emittit longa, pedem ſuperantia, palmum lata, Plantaginis latifoliæ formâ, verùm anguſtiora, & venis obliquis diſtincta, petiolo craſſo atque rubente hærentia, hirſuta, ex albo virentia, atque in terram convexa quæ vetuſtiora, media verò erecta, tactu mollia. Maio menſe *caulem* è medio profert bipedalem, craſſum, ſtriatum, cavum, lanuginoſum, rubentem, foliis undique denſis, rectis, anguſtioribus, ſemper decreſcentibus ad flores uſque circundatum, ita ut nihil caulis appareat: nervus verò medius à petiolo per folium rectus diſcurrens rubeſcit in omnibus. In ſummo verò & inter foliorum cacumina *flores* apparent, oblongum & craſſum veluti colum aut capitulum conformantes rotundum, undique circumdiſpoſiti, denſi, deorſum tendentes, radiis foliorum intermediis, quæ alarum cùm expanſi ſunt flores initia erunt. *Flores* verò ſinguli calycem habent quinquepartitum, hirſutum, ipſi verò oblongi, cavi, in purpura rubentes, parum odori, in quinque rotunda oras, rectáſque diviſi ſunt, nec ampliùs dehiſcentes, quorum pars interior calyce occultata, anguſtio eſt, oblonga ſatis atque albicans, intra quam *ſeminum* rudimenta inſunt, quadripartita, longum apicem in medio habentia, quinque ſtaminibus luteis concomitantibus, & ex flore ſe exerentibus: quare plantæ hujus globoſum caput verſicolor & venuſtum efficiunt: viridi namque colore florum calyces, flores ipſi purpuro-rubente, ſtamina verò luteo, atque foliola intermedia nervo rubente depi ſunt. Æſtate paulatim dehiſcit, caule ſe producente, florum globoſum caput, alarúmque diviſion recipiens diverſam acquirit figuram, denique perficiente ſe planta in brachia aláſque dividitur q tuor aut quinque, parùm à ſe invicem diſtante ortu, ut ab eodem ferè principio productæ cenſea tur, in diverſa tendentes, pedales, hirſutas, in quibus juxta imum fructum foliolum unicum con citur (quo à cæteris Cynogloſſis differt.) *Fructus* verò etſi alternatim oriantur, per alas diſpoſiti u verſu ſæpiùs inveniuntur, floribus ab imo marceſcentibus ſuccedentes, petiolis tenuibus, digitali lo gitudine, inſidentes, quadripartiti, depreſſi, ovali figura, echinati, ſimul cohærentes cruciat quorum pars interior cruciatim hærens in acutum deſinit. Pars fructuum ſuperior plana, acu craſſioribus, minúſque denſis & limbo circumſepta parum excreſcente, ut aquam continere po inferior rotunda, tota hiſpida, denſioribus aculeis lappaceis, veſtibus hærentibus ſiccatis, præter e quæ petiolo hæret quæ lævius eſt. Fructus per maturitatem ruſeſcunt, medullâ intus libro ex vi nigricante obductâ, ſapore amareſcente, ſicut & folia. Omnium maxima ſunt hujus *ſemina*, oréque umbilico ac planiore.

In frigidis tantùm regionibus, Apenninis montibus excelſis atque ſummitatibus, Campoclarenſium Mateſio & Æquicolorum Raſcino ſponte ortam obſervavimus. *Locus.*

5. *Cynogloſſum minus* J. B. C. B. *minus flore cæruleo* Park. *Cynogloſſo minor montana ſerotina altera Plinii* Col. *Cynog. pumilum Auſtriacum alterum* Cluſ.

Col.

Radix huic parva, lignoſa, dura, cortice craſſo, fibris obliquis, longis, tenuibus, lignoſis donata, pullo colore, dulci ſapore. *Caulis* tenuis, anguloſus, hirſutus, ſummum bipedalis, *foliis* veſtitus crebris, oblongis, Oleæ aut Lithoſpermi ferè, virentib. mollib. hirſutie aſpera, alba & longa obſitis, alternatim densè ſemidigitali ſpatio hærentibus; ſapore amaro, è foliorum ſinubus alia germina exeunt, parva. In ſummo caulis in tres, quatuor vel quinque dividitur ramulos, ſemper obliquos, interdum pedales, bifidos aut trifidos, Scorpioidis modo incurvos, *foliis* tenuibus & hirſutis veſtitos, alternatim utrinque poſitis quemadmodum etiam florum & fructuum petioli in ſummis virgulis utrinque diſponuntur. *Flores* puſilli ſunt admodum, quàm Echii Scorpioidis minores, cœruleo colore amœno, brevi tubulo, ore quinquepartito, ſtellulam intus luteam continentes: quibus decidentibus *fructus* ſuccedunt ex baſi minimâ, quinquefoliata, lappacei, longis atque tenuibus aculeis armati, oblongi, pyramidales, apice illo medio carentes: *ſemina* oblonga, ovalia, anguſta, figurâ trigonâ, in dorſo cava, umbilicata parumper per longum eadem formâ, per maturitatem rufeſcentia. A ſummo caulis florere incipit, deinde è foliorum ſuperiorum ſinubus alæ producuntur, paulatim excreſcentes.

Circa Moguntiam & Genevam ſpontaneam invenimus. In Æquicolorum montibus frequens. *Locus.* *Col.*

C. Bauhinus hanc plantam bis ponit, primò ſub titulo Cynogloſſi medii: ſecundò ſub titulo Cynogloſſi minoris. Parkinſonus quoque bis. 1. Sub titulo Cynogloſſi minoris ſive puſilli. 2. Sub tit. Cynogloſſi minoris flore cœruleo.

* 6. *Cynogloſſum Creticum ſecundum Cluſii* J. B. *Cret. alterum* Ger. *Cret. latifolium* Park. *Creticum latifolium fœtidum* C. B.

Cluſ.

Primo anno, ex radice longa, infra digiti minimi craſſitudinem conſiſtente, raríſque fibris per ngitudinem ſparſis præditâ, craſſiuſculóque cortice foris fuſco amictâ multa promit *folia*, palmum t ampliùs longa, unciam lata, humi fuſa, mollia & tenui brevíque lanugine tecta, nervo ſatis craſ o illa per longitudinem æqualiter ſecante, inter quæ altero anno prodit *caulis* cubitalis aut amplior, riatus, firmus, rectus, molli lanugine obſitus, quem confuſo ordine veſtiunt folia jam dictis ſimi a, ſed quæ breviora fiunt quò propiùs ad ſummum caulem accedunt, ex viridi palleſcentia. Sum us caulis in multos graciles ramos dividitur, ſummo faſtigio Scorpiuri aut Heliotropii majoris in ar inflexos, in quibus plurimi caliculi, quinque laciniis conſtantes, unde *flores* emergunt primi *Cluſ.*] floribus breviores, illis tamen ampliores, in quinque lacinias orbiculares diviſi, candicantis itio coloris ſed multis tenuibus purpuraſcentibus venis, [quæ vetuſtate in cœruleum colorem tranſ nt] ornati. Defluentibus floribus conſpiciuntur in calyculis *ſemina* rugoſa, aſpera, è quorum me o prodit ſtylus.

Tota ſtirps ingrati odoris eſt, Junio floret: vivacem non eſſe arbitror.

Hanc plantam omnino ſpecie eandem eſſe puto Cynogloſſæ alteri mediæ fructu cotylode ſeu chnioide *Col.* Lector Botanicus deſcriptiones invicem conferat, & ipſe judicet.

* 7. *Cynogloſſum fructu umbilicato* C. B. *ſubrubente verſicolore flore* Park. *Cynogloſſa altera media fructu* κοτυλώδη *ſive* λυχνιώδη Col. *An Cynog. Creticum* 2. Cluſ?

Col.

Radicem habet tenuem, fibris diviſam, lignoſam, pullo colore, in plura capita interdum diviſam. *ia* vulgaris Cynogloſſæ multò minora, hirſutie molli, incanâ obducta, & magis in ſuperna parte. *lem* pedalem & ſeſquipedalem ad ſummum, teretem, ſolidum, lignoſum, hirſutum, foliis veſti m alternatim poſitis, lata baſi abſque petiolo hærentibus, in cacumine in tres ramulos diviſum con io nutu cernuos ob florum & fructuum poſitum & naturam: alios etiam interdum è foliorum ſu iorum alis ramos profert. *Flores* edit parvos, ſupradictis minores admodum, colore ſuaveruben ſanguineis lineis variegatos, centrum ſive umbilicum hilari rubente colore infectum habentes. *ctus* majoris Cynogl. ſimiles, umbilicati, cavi latiore umbilico, elatiore limbo circumſepiente, obtuſo ut in aliis, ſed tenuiore, lucernarum effigiem imitante; *Semen* non depreſſum aut pla n, ſed pyriforme & parùm compreſſum continet, ſapore amaricante.

n Valuenſium Anverſæ oppidi montibus corúmque radicibus nec alibi à Columna reperta eſt. *Locus.* o florida cacumine & fructu prægnans invenitur, æſtate perficitur & deperditur.

A. 8. *Cynogloſſa folio virenti* J. B. *Cynogloſſum minus folio virente* Ger. *Cynogl. ſemper virens* C. B. Park. *An Cynogloſſa media altera virente folio, rubro flore montana frigidarum regionum* Col?

ules aliquot ex *radice* pollicari, nigra foris, intus alba, lignoſa [craſſo cortice Bugloſſi *Col.*] re viſcido & ingrato [parum amaro *Col.*] erigit bicubitales, rectos, hirſutos, in alas diviſos, os inanes. *Folia* formâ quidem ſunt Cynogl. vulgaris, ſupernè læto virore ſplendentia, glabra ctu mollia, alicubi etiam molli lanugine obſita, infernè albidiora, hirſuta & aſpera, odore nullo, lo, ſapore fatuo. *Flores* ut in Vulgari ferruginei, rubentéſve, parvi in quinque lacinias diviſi, *apicibus* totidem parvis & rubentibus è *calice* hirſuto quinquefolio, in atrovirente purpurantéve. *Lappulæ* quales vulgari.

Locus. In viis publicis in Eſſexia circa *Braxted* vicum, intérque Withamiam & *Kelvedon* copiosè oritur.

Varietas. Cynogloſſa media virente folio *Col.* ab hac magnitudine florum differt, qui duplo ferè majores latioréſque ſunt quàm Cynogloſſi vulgaris.

Tempus. Floret Aprili & Maio, ſemen Julio maturat, deinde perit planta.

* 9. *Cynogloſſa media, argentea, Apula, campeſtris calidarum regionum* Col. *Cynogloſſum Creticum anguſtifolium* Park? *Creticum argenteo anguſto folio* C. B? *Creticum* 1. Ger?

Col.

E *radice* Bugloſſi modo fuſca, minore [longâ, ſingulari, candicante, craſſo & ſucculento cortice obductâ, ſumma tamen cute ſubfuſca, minimi digiti craſſitudine, fractu contumaci, raris tenuibus fibris per totam longitudinem præditâ *Cluſ.*] *caules* edit plures, pedales rotundos, ſubrubentes, hirſutos, alis in ſummo diviſos, in quarum ſinubus *flores* ſingulares oblongis petiolis donati inſunt, primùm emicantes, ſed in ſummo per ramulos coacervati è foliorum ſinubus exeuntes deorſum ſpectantes calycibus adhuc concluſi, quorum imi particulatim florere incipiunt, atque ex baſi quinquefoliata prodeunt Martio, oblongi, cavi, Cerinthes modo, longum habentes tubulum candicantem, in quinque partes diviſum os habentes, ex albo purpuraſcentes, carnei ferè coloris ſuaverubentis, intus nigra ſtamina occludentes [Cluſio flores Cynogl. vulgaris floribus formâ ſimiles, ſed minores & dilutioris coloris] *Semina* ſingulis floribus ſuccedunt quaterna lappacea, craſſioribus aculeis armata, ſed parùm in ſuperiore parte cava, non autem limbo diſtincto umbilicata ut in præcedente, quæ ſicca pertinaciter veſtibus adhærent [Cluſio ſemina vulgaris ſeminibus minora, cùm Columna expreſsè affirmet majora eſſe] *Foliis* eſt multis ſemipedalibus, digitali latitudine, lanugine denſâ, minuta, molli argenteo colore ſplendente obſitis, carnoſis, mollibus, gravi odore, guſtu ſicco amarum os relinquente in fine.

Locus. Aprili menſe ſemina perficit. In ſabuloſis oritur locis, Cirinolæ Apuliæ, calidæ regionis.

Differre videtur ſpecie à Cynogloſſo Cretico 1. *Cluſ.* ſiquidem flores hujus longum habent tubulum candicantem cùm *illius* Cynog. Vulgaris floribus formâ ſimiles ſunt, deinde illius ſemina vulgaris ſeminibus minora ſunt, hujus autem craſſiora craſſioribus aculeis. Tandem hanc hyeme germinare, ſempérque virere ſcribit Columna, Cluſiana autem planta ſemine ſponte deciduo conſervata eſt.

D. Magnol non ſeparat Cynogloſſi vulgaris ſpeciem minorem & candidiorem *J. B.* à Cynogloſſo Cretico argenteo anguſto folio *C. B.* i. e. Cretico 1. *Cluſ.* cujus ſententiæ & nos libenter ſubſcribimus.

* 10. *Cynogloſſa media montana incana, anguſtifol. altera, flore globoſo, frigidarum* regionum Col. *Cynogloſſum globoſo flore* C. B. *medium montanum anguſtifolium* Park.

Col.

Ex *radice* perenni, pedali, pollicari craſſitie, nuda, ſolida, craſſo cortice nigreſcente, nervo intus lignoſo, ſapore ingrato, *Folia* exeunt, cùm primò germinat exigua, Oleæ anguſtiora & acutiora, poſtea Veris fine & Æſtate ſemipedalia & majora, digitali latitudine in medio, nam utrinque acuminata ſunt, recta, carnoſa, molli lanugine incana admodum, petiolo & nervo rubente per longum diſcurrente. *Caulis* Maio producitur, foliis undequaque veſtitus denſis, hirſutioribus, in imo latis, in acutum deſinentibus lanceæ modo, ut nihil ſtipitis conſpici poſſit, ſemipedalis, in ſummo *globulum* ſeu ſphæram habens, mali magnitudine, incanam, foliolis puſillis lanoſis admodum & *floribus* rubentibus cavis, denſis, favorum cellulas exprimentibus, rubente Cinnabaris colore, undique elaboratam, oculis admodum gratam. *Flores* ſinguli *calicem* habent lanoſiorem, ipſi verò latiore ſunt aliis atque majores, magis aperti, nec admodum cavi, longo tubulo etiam, ſed Maximæ minori, inſidentes, ac intus ſtellulam nigriore colore, ut Vulgaris, habentes: qui caule ſe producente Junio in diverſa juxta ramulorum productiones tendunt. Ramuli verò tres non raròquinque inveniuntur in pedalis caulis ſummo ex eodem principio initium ducentes, in quibus, ut in Maxima, è ſinu folioli exit petiolus oblongus fructum ſuſtinens. Fructus autem alternatim non unico verſu diſpoſiti ſunt, in *calicibus* anguſtifoliis, minores quàm Maximæ rotundioréſque, umbilicum admodum parvum habentes, minúſque hirſutam planiciem internam, quàm in reliquis læviorem: atque limbus non in laterum extremo, ſed ſupra convexam partem poſitus eſt. Junio perficitur. Folia parum amara & adſtringentia. Medulla fructus amareſcit. *Radix* in ſummo piloſa è foliorum deperditorum villis.

Locus. Æquicolorum montibus *Cornino* dictis & ſimilibus excelſis & frigidis, locis nudis, ſaxoſis ſine arboribus provenit.

CAP. III.

De Boragine.

BOrago dicta videtur à *Corago*, unâ literâ variatâ. Corago autem Lucanis apud Apule hæc herba dicitur, quòd cordis affectibus quàm maximè opituletur. Hinc tritus ille verſiculus:

Dicit Borrago, gaudia ſemper ago.

Etym

Etymon hoc improbat C. Hofmannus, nec tamen melius ejus loco ſubſtituit.

Hujus notæ ſunt ſemina rugoſa, flores ſtellati laciniis acutis, apicibus in umbonem acutum coeuntibus.

Borago floribus cœruleis & albis J. B. *Bugloſſum latifolium, Borrago* C. B. *Borago hortenſis* Ger. *Borago* Park. **Borrage.**

J. B.

Infirma eſt planta, & quæ ægrè ſe humo tollat: *Radix* alba, digitali craſſitudine, manſu viſcida. *Folia* lata, ſubrotunda, aſpera, rugoſa ac plicata, per terram ſparſa, eminentibus pullis tenuiſſimíſque aculeis. *Caulis* hiſpidus, teres, inanis, cubitalis, ramis brachiatis. *Flores* amœni, ſtellati, radiata quinque foliorum acuminatorum ſerie explicati, umbone medio è quinque apicibus nigricantibus coagmentato, [ſegmento oblongo purpurante cuique apici ceu cincinnulo extrorſum appoſito] facile à quinque foliorum hirſutorum calice cui inſident, cadentes, colore cœruleo, purpuraſcentéve, vel albo. *N. B.* Flores quamvis pentapetali videantur, revera monopetali ſunt, ſegmentis foliorum æmulis ad ungues coaleſcentibus, ut flores integri decidant: pediculis uncialibus, & ſeſcuncialibus inſident, purpurantibus & deorſum incurvatis. Florum ſurculi, antequam aperiantur flores, reflectuntur ſeu contorquentur caudæ Scorpii in modum, bino ordine ſiti, ut in reliquis hujus generis. Singulis floribus quaterna ſuccedunt ſemina, magna, ſtriata, baſi lata, mucrone acuto, per maturitatem nigricantia.

Boraginem ſylveſtrem tenuifoliam Tabernæ-montani C. Bauhinus à vulgari Boragine non ſeparat, nec nos ſeparandam putamus.

Cordialis eſt è præcipuis. Flores inter quatuor cordiales famoſos recenſentur. Aquæ deſtillatæ *Vires.* necnon conſervæ ex floribus tribuunt vim roborandi cor, lipopſychiam removendi, lætitiam melancholicis excitandi, ac ſanguinem depurandi. Hinc non deſunt qui Boraginem Homericam Nepenthen eſſe ſtatuant, cujus ſcilicet ſucco Homerus vino immiſſo triſtitiam diſcuti, & malorum mnium oblivionem induci ſcriptum reliquerit. *J. B.*

Tragus laudat aquam in inflammationibus oculorum, repellentis ſcilicet loco.

Mihi aqua deſtillata probatur in omnibus febribus, ut & flores Saccharo conditi. J. B.

C. Hofmannus receptæ ſententiæ adverſatur, & flores Boraginis, ſyrupos, conſervas, radices con-
litas in affectibus cordis bilioſis, ad cor muniendum in febribus peſtilentibus, inque ictu ſerpentum
liiſque venenis fruſtra adhiberi ſe noviſſe affirmat.

In ſuppreſſione menſium nonnullis Arcanum eſt Conſerva Boraginis in vino albo tenui ſoluta. D. *Soame* ex Obſerv. Jerem. Martii. Obſ. 50.

Cap. IV.

De Bugloſſo.

Bugloſſum à ſimilitudine foliorum dictum eſt, quæ tum figurâ ſuâ, tum ſcabritie linguam bubulam repræſentant.

Ejus notæ ſunt ſemina rugoſa, flores in quinque ſegmenta obtuſa ſeu orbiculata ex-
nſi.

1. *Bugloſſum vulgare* J.B. Park. *anguſtifolium majus* C. B. *Bugloſſa vulgaris* Ger. **Bugloſs.**

Caules ex eadem radice plures exſerit ſeſquicubitales & bicubitales, teretes, pilis rigidulis aſperos,
mma parte ramoſos, quibus abſque pediculis adnaſcuntur *Folia* crebra, anguſta, oblonga, ex viri-
glauca, non ut Boraginis rugoſa, in acutum mucronem deſinentia, conſimilibus pilis utrinque
luta, ad margines æqualia. Ex alis foliorum & interdum ad eorum latus, aut inferiùs ſuperiúſ-
paulò oriuntur ramuli. *Flores* in faſtigiis caulis & ramorum, è *calice* quinque oblongis, angu-
acutis, piloſis, ſegmentis compoſito exeunt, Boraginis minores, monopetali, è tubulo oblongo
quinque ſegmenta obtuſa ſeu orbiculata, è cæruleo purpuraſcentia, & totidem folia imitantia,
ili; umbone medio obtuſo, villoſo, quinque ſtaminibus compoſito. *Stylus* oblongus ex imo ca-
s fundo enaſcitur, quem circumſtant quatuor *ſemina*, per maturitatem pulla, rugoſa, in acutum
cronem ad latus ſpectantem faſtigiata. Summitates caulium & calices florum purpuraſcunt.
culi floriferi antequam flores expanduntur reflectuntur ſeu contorquentur caudæ Scorpii in mo-
n. *Radix* in multos annos vivax, foris nigra, intùs alba, guſtu lento.

n hortis noſtris Junio & Julio menſibus floret, & deinceps per totam æſtatem. Folia hyeme pe- *Locus.*
nt, vere primo nova erumpunt. Multis Germaniæ in locis ſponte exit, ut tradit J. Bauhinus,
, in Alſatia inter Briſſacum & Etſeſheimiam. Nos circa Meſſanam Siciliæ obſervavimus ſpon-
eum, J. Bauhinus propè Monſpelium & Frontignanam.

aſdem obtinet vires quas Borrago. Flores ſcilicet inſignem habent uſum in Melancholicis & hy- *Vires.*
ondriacis affectibus. S. Pauli Quadripartit. Botan. Claſ. 2. p. 27, 28. Sunt è numero quatu-
lorum cordialium.

pilepſiam deſperatam curabat quidam (lingua & ore illito) potu continuo Vini & florum Bu-
æ per ſemeſtre integrum mandato. *D. Soame* ex obſervationibus Jerem. Martis à Velſchio edi-
Obſ. 42.

2. ***Bugloſſum anguſtifolium*** Lob. ***anguſtifolium minus*** C. B. ***vulgare anguſtifolium minus*** J. B. ***minus ſativum*** Park.

J. B
Magnitudine à præcedenti differt, *foliis* ſimiliter longis, hiſpidis, ſed contractioribus, *floribus* minoribus albis vel purpuraſcentibus, interim *caulis* altitudine parum aut nihil cedit interdum: Trago brevior, anguſtior, acuminatior, ac quoad omnia magis exigua eſt, *ſemine* præſertim, quod & magis nigricat: *Flores* ſimiles, iique nonnulli purpurei, perpetuo, alii cœrulei. Hanc ſpeciem J. Bauhinus Bugloſſum anguſtiore folio, flore minore appellat, cujus duplex genus à Fuchſio habuit, unum purpureum colore Violæ aut Anchuſæ; alterum flore albo.

Locus. Ad vias & in agrorum marginibus in Italia, Gallia, Germania ſubinde occurrit; foliis anguſtioribus, floribus minoribus,, nigro-purpureis.

Bugloſſum ſylveſtre majus nigrum C. B. ***ſylv. majus flore nigro*** Park.

Cùm ſola partium omnium magnitudine, & floris colore nigro-purpureo à præcedente differre dicatur, non eſt cur ſpecie diſtinctum faciamus.

A. 3. ***Bugloſſa ſylveſtris minor*** Ger. emac. ***Bugloſſum ſylveſtre minus*** C. B. Park. ***Echium Fuchſii ſive Borago ſylveſtris*** J. B. **Small wild Bugloſs.**

Radice donata eſt albâ, ſimplici, longâ, raris filamentis fibratâ: ex cujus capite plures prodeunt *caules* dodrantales & cubitales aut etiam altiores, hirſuti, aſperi, ramoſi, fragiles. *Folia* Echii, magis hiſpida, ſinuoſa, alternatim poſita, ſapore fatuo; illa verò è quorum alis egrediuntur flores breviuſcula, triangula, latâ baſi cauli adnata in acutum mucronem deſinunt. *Flores* in ſummitatibus caulis & ramorum ex alis foliorum egrediuntur ſingulis ſinguli, pediculis breviſſimis inſidentes, è *calice* hirſuto quinquepartito. Flores autem ipſi exigui, monopetali è longo tubo incurvo in quinque ſubrotunda ſegmenta partiti pallidè cœrulei. *Stylus* in flore penitus occultatur: *Stamina* brevia & velut lanuginoſa umbilicum floris conſtituunt. Summitates caulium & ramorum floriferæ floribus nondum explicatis contorquent ſeſe caudæ Scorpii in modum, ut in hujus generis reliquis. Singulis floſculis quatuor in calice ſuccedunt *ſemina* nuda, Echii, rugoſa & per maturitatem nigra, latâ baſi, acuto apice.

Locus. Inter ſegetes & in arvis requietis paſſim oritur.

4. ***Bugloſſum folio Boraginis Hiſpanicum*** J. B. ***Borago ſemper virens*** Park. Ger. ***Bugloſſum latifolium ſemper virens*** C. B. **Ever-green Borage.**

J. B.
Bicubitales & altiores attollit *caules*, fiſtuloſos, anguloſos, hiſpidos, aſperóſque, nec in ramos diviſos. *Folia* Boraginis rugoſa & aſpera, ſpinis mollioribus quàm in Boragine & Bugloſſo, ad radicem longo, in caulibus nullo pediculo donata, acuta, præſertim in caulibus, quæ verò propter terram infima ſunt magis rotunda exiſtunt, albíſque punctis maculoſa, multò latiora, & non ita brevia ut in Bugloſſo vulgari majori; ex quorum alis pediculi hirſuti ſextantales aut quadrantales ſurriguntur, duobus foliis circa faſtigium donati; inter quæ *flores* emicant cœrulei, Bugloſſi æmuli, ſed *calice* breviore & velut ſeſſili, non unà ſe explicantes, quinquepartiti. Floſculis ſingulis ſuccedunt *ſemina* quaterna ut in hujus generis reliquis, Boraginis ſeminibus paria & ſimilia. *Radix* craſſa, adnatis donata, cortice nigro denſiuſculo obtecta, intus alba, ſapore lento & viſcido.

Eſt hæc (ut puto) Borago Echioides *Alpin. exot.* quamvis icon non bene reſpondet.

* 5. ***Bugloſſum ſylveſtre minus alterum & aſperius*** C. B. ***ſylv. minus alterum*** Park.

C. B.
Folia huic quàm Bugloſſo ſylv. minori aſperiora, acutiora; *flores* in ſummis ramulis Galeopſeos ſimiliores, quàm præcedentium cujuſlibet; colore in pleriſque plantis purpureo, in nonnullis albo.

Bugloſſum Sylv. 3. C. B. Aliam adhuc Bugloſſi ſylveſtris ſpeciem conſtituit C. Bauhinus, quam Bugloſſum ſyl. tertium vocat, & prædicto ſimilem eſſe ait, ſed non eandem.

6. ***Borrago minor herbariorum*** Park. ***Symphytum minus Boraginis facie*** C. B. ***parvum Boraginis facie*** Ger. emac. ***pumilum repens, ſive Borrago minima herbariorum*** J. B.

Park. J. B.
Multa à radice emittit *folia*, Pulmonariæ maculoſæ perſimilia, verùm non maculoſa, minor acuminata, intenſiùs viridia, longis pediculis fulta. *Caules* tenues, dimidium pedem altitudine excedentes, paucis foliis veſtiti, *floſculos* ſuſtinentes cœruleos, quinquepartitos, ſegmentis ſubrot dis, Bugloſſi quàm Boraginis ſimiliores, nullis in umbilico filamentis, ſuo quiſque pediculo oblon nixi, quorum qui nondum explicati ſunt Heliotropii in modum deorſum inflectuntur. *Radix* p la, Ulmariæ aut Pulmonariæ fibris implexa. Sapor plantæ cum acrimonia quadam mucilagino Locus natalis nobis nondum innotuit.

7. *Bugloſſum procumbens annuum pullo minimo flore* Moriſ. Prælud. *Borago ſylveſtris annua Cretica* Zanoni. *Bugloſſum annuum pullo flore minimo veſicarium.*

E radice ſimplici, alba, nunc unum nunc plures emittit *caules*, anguloſos, hirſutos, ſolidos, infirmos, & vix ſe ſuſtinentes, dodrantales aut altiores in ſolo læto, *foliis* veſtitos crebris, alternatim poſitis, ſeſcunciam aut duas uncias longis, ſemunciam latis, ſine pediculis caulibus adnatis, à lata baſi in acutum mucronem ſenſim anguſtatis, lanugine molli incana brevi pubeſcentibus; ſubaſperos & ramoſos. In ſummis caulibus & ramulis ex alis foliorum exeunt *floſculi* in *calicibus* turgidulis, hirſutis, ſtriatis, margine in quinque acuta ſegmenta profundè ſciſſo, pediculis brevibus inſidentes, monopetali, perexigui, è calicibus vix apparentes, colore pullo, è ſimplici tubo in quinque ſubrotunda ſegmenta expanſi. Flore dilapſo aut marceſcente calices in *veſiculas* turgidulas extumeſcunt, Solani halicacabi ferè modo, inque earum fundis quatuor *ſemina* ſtylum circumſtant, lata baſi calici adnata, ut in hujus generis reliquis, rugoſa, per maturitatem ruffa, galeam figurâ ſuâ imitata. Summitates plantæ in apricis rubeſcunt, & floſculis nondum explicatis reflectuntur ut in reliquis congeneribus.

Apud nos hyeme corrumpitur & ſemine deciduo ſe quotannis renovat. Echii pullo flore Cluſiani radix oblonga minimi digiti craſſitudinem interdum æquat foris, fuſca, paucíſque tenuibus fibris prædita, capite unde caulis prodit extuberante, & præcedentis anni caulis veſtigia ſervante. Certè nec figura, nec deſcriptio Cluſii plantæ noſtræ convenit, ut conſtet Cluſianam à noſtra diverſam eſſe: cujus ergo Hiſtoriam è Cluſio dabimus.

* 8. *Echium pullo flore* Ger. Cluſ. Park. *ſylveſtre lanuginoſum* C. B.

Cluſ.

Pedalem habet *caulem*, ſtriatum, villoſum, foliis Echii aut Bugloſſi ſylveſtris, molli lanugine præditis, & inæquali ſitu ipſum ambientibus ornatum, ſuperiore parte in multas alas diviſum, quæ deinde in breves ramulos ſeſe findentes, multis *floſculis* concavis, extremâ parte in quinque crenulas diviſis, coloréque ex atro-purpuraſcente præditis, onuſtæ ſunt, qui è vaſculis molli lanugine hirſutis, & inter folia latentibus prodeunt. *Semen* ut in hujuſmodi generis plantis Viperino capiti ſimile. *Radix* oblonga, minimi digiti craſſitudinem interdum æquat, foris fuſca, paucíſque tenuibus fibris prædita, capite unde caulis prodit extuberante, & præcedentis anni caulis veſtigia ſervante. Præmanſa folia nullum initio manifeſtum ſaporem peculiarem præbent, ſed poſtea nonnihil acrimoniæ habere deprehenduntur.

Creſcit multis locis Viennæ vicinis, totâ etiam inferiore Auſtriâ, & Pannoniæ parte, ſiccioribus pratis & gramineis locis ad collium radices atque in ipſis collibus nudis, & tenui duntaxat gramine bſitis. Floret Maio. *Locus.*

9. *Bugloſſum Luſitanicum bullatis foliis* Moriſ. præelud. *Borago muralis variegata flore odorato Cretica* Zanoni.

Moriſ.

Folia, ſi ſeratur Autumno, exeunte hyeme profert viridia, bullis albis eleganter conſperſa: è uorum medio exit *caulis* dodrantalis, aliquando pedalis, per terram ſtratus, in ſummitate ſuſti- ens *flores* eleganter cœruleos, parvos, quadripartitos, quibus deciduis ſuccedunt *ſemina* viperini ca- tis æmula, aliorum Bugloſſorum more.

Hujus eſt & alia varietas, priori in omnibus ſimilis, niſi quòd flores edat rubros, ſtriis albis ele- anter pictos. In muris urbis Candiæ in ipſis petrarum fiſſuris oriri dicitur.

Pleniorem omnium hujus plantæ partium deſcriptionem vide apud Jac. Zanoni in Hiſtoria Bo- nica Italicè conſcripta.

Hujus varietatem in monte Hymetto propè Athenas invenit D. *Georg. Wheeler.* Vide Itinerar. 6. pag. 415.

* 10. *Borago ſylveſtris Cretica perennis flore rubro cremeſino* Zanoni. *An Bugloſſa tertia* Matth? *Echium Creticum* Alpin. exot.

Zanoni.

Perennis eſt planta, à *radice* ſatis longa, coloris Caſtaneæ, fibris tenuibus albicantibus cincta *foli-* m ceſpitem emittit partim humi ſtratorum, partim erectorum: ſunt autem ea palmum circiter ga, duos digitos tranſverſos lata, ſupernè in viridi albicantia, ſubtus pallida, pilis tenuibus obſita, eſt & caulis, tenera, ſucculenta, tactu aſpera, nervo inferiùs elevato, ſupernè in ſulcum de- ſſo, medium percurrente. Horum in medio exurgit *caulis*, ſeſquicubitalis, teres, aſper, tenax ut n rumpatur inflexus, medullâ viridi, ſuccoſâ farctus, foliis nullo ordine poſitis, ſine pediculis ad- is veſtitus, ramoſus: in ſummis caulibus & ramulis *flores* in longis ſpicis caudæ Scorpii in modum exis, ut in reliquis congeneribus, vulgaris Bugloſſæ figurâ ſed multò minores, colore rubro ſan- neo, hilari aſpectu, in quinque foliola [potiùs ſegmenta] diviſi, medium uniuſcujuſque occu- te umbilico quinquepartito, coloris cœrulei. *Semen* flori ſuccedit quale penultimo in loco de- ptæ, ſed paullo minus, & nigricans.

æc planta Matthiolo in Comm. cum magnis figuris depicta videtur ſub titulo Bugloſſæ tertiæ; no etiam deſcripta & depicta in Exoticis ſub nomine Echii Cretici. Conſule ſi placet Autores os, & Jacobum Zanoni, & vide an rationes à Zanono allatæ demonſtrent hanc eſſe diverſam llis ſpeciem.

11. *Bugloſſæ affinis ſemine cotylode ſeu umbilicato. Linum umbilicatum* Park. App. Venus Lawn.

Park.

Annua eſt planta *cauliculos* exſerens graciles, caneſcentes ſuperiùs ramoſos, *foliis* aliquot oblongis, glaucis ſeu albentibus, mollibus, alternatim poſitis veſtitis, quàm Lini ſylveſtris latioribus & craſſioribus veſtitos. Ex alis foliorum ſingulorum ſinguli plerunque exeunt *flores* candidi, monopetali quidem, ſed in quinque ſegmenta ſubrotunda eouſque diviſi ut pentapetali videantur, quibus ſuccedunt in fundo calycis *ſemina* quaterna, eodem ſitu quo in Cynogloſſa, verum non aſpera ſed rugoſa tantum, & cotylode ſeu umbilicata.

Locus. Luſitanicæ originis eſſe dicitur.

CAP. V.

De Anchuſa.

Ἄγχουσα παρὰ τὸ ἄγχειν, quòd vim ſuffocatoriam habeat dicta videtur: Aliis verò à florido radicis colore, ſiquidem Ἀγχούζειν eſt fuco illinere, quod nobis non probatur, cùm Ἀγχουσίζεσθαι ſit potiùs ab Ἄγχουσα.

Anchuſa ab Echio, Lycopſide, Bugloſſa, aliiſque congeneribus radicis ſanguineo ſucco quo manus inficiuntur, Dioſcoride monente, differt.

1. *Anchuſa anguſtifolia* C. B. *lignoſior anguſtifolia* Lob. Park. *minor lignoſior* J. B. *Item, Libanotidis ſpecies Rondeletio* ejuſdem. *Anchuſa* 4. Ger.

J. B.

Lignoſus eſt frutex, pedalis aut cubitalis, *radice* ſubruffa, robuſta; *ſtolonibus* rigidis, Roris-marini texturâ, alioqui glabris, ſed minoribus ramis hirſutis, per quos *folia* Hyſſopi Arabum foliis paria: alia Thymi Cretici capituli foliorum modo latiora, hirſuta, aſpera, dura, ex eodem puncto ſæpenumero plura, quorum unum reliquis longius multò, nervo unico per ſingula ſecundùm longitudinem decurrente, nullo ſeu odore, ſeu ſapore. *Flores* extremis hærent ramulis, ex oblongo tubulo in calathiſcum quinquepartitum, ad Primulæ veris imitationem explicati, colore purpureo, (Cluſio intenſè cœruleo.) *Semina* Echii aut Bugloſſi, ſatis magna, colore cinereo. Summæ virgæ Scorpiuri inſtar incurvantur.

Locus. In collibus ſterilioribus agri Monſpelienſ. v. g. *aux Garigues*, propè *Caſtelneuf*, *&c.*

C. Bauhino Anchuſam minorem lignoſiorem Lobelii eandem cum Tragorigano notho Dalechampii plantam ſtatuenti aſſentior, quicquid reclamet J. Bauhinus. Magnitudine plurimùm variat: A Lobelio enim deſcribitur, cauliculis ſeſquipalmaribus, &c.

Radix, detractâ ſumma cute nigricante, rubeſcit Cluſio.

Hæc proculdubio planta eſt quam Pr. Alpinus lib. de *Exot.* titulo Anchuſæ arboreæ deſcribit & depingit.

2. *Anchuſa Monſpeliana* J. B. *minor ſeu Alcibiadion vel onochiles* ejuſdem. *Puniceis floribus* C. B. *Anchuſa Alcibiadion* Ger. *minor purpurea* Park.

J. B.

Craſſam longámque habet *radicem* lignoſam, rubram, roſeo colore tingentem. *Caules* dodrantales, hirti, per quos [ut & à radicis capite] *folia* Echii, rigidis pilis obſita, unciam unam aut alteram longa. *Flores* extremis hærent ramulis conferti, purpuraſcentes, longiuſculi: *Semen* ſequitur ſublongum, cinereum. Sapor Bugloſſi non ingratus, acrior tamen & ſiccior.

Locus. In colle arenoſo inter Gramontiam ſylvam & Caſtrum novum non procul Monſpelio ſpontaneam obſervavimus.

C. Bauhinus Anchuſam 3. *Cam. epit* ab hac ſpecie diverſam facit, quàm rectè ipſe viderit.

Vires. De Anchuſæ viribus quæ Veteres habent apud ipſos videri poſſunt. Radix oleo ſoluta rubro colore tingit. Antiquæ mulieres pro fuco ſeu pigmento eâ uti ſolebant. Petroleo infuſam & illitam ad vulnera recentia & puncturas commendant.

3. *Anchuſa Echii foliis & floribus* C. B. *max. Galliæ & Angliæ, floribus Echii non diſſimili cœruleis, ad puniceum vergentibus* J. B.

Lob.

Quæ Calys & onocleia vocatur, maxima, frequentiſſima Galliæ & Angliæ arvis lætis, ſed glare vel argilloſis. *Radix* intus ligneo corculo, libro, corticéque craſſiore amicta, ſanguineo ſucco, talinóve digito, inficiente, digitum æquat, ſeſquipalmum longa, guſtu Bugloſſæ. *Folia* copi Echii aut Bugloſſæ anguſtifoliæ, lanugine ſpinoſa, incana, ceſpiti incumbentia. *Caulis* plurim ſingularis, rotundus, ſquaber, cubitalis, thyrſulis *florum* cœruleis ad puniceum vergentibus, Ec non diſſimilibus. *Semen* exiguum, oblongum, pullum.

Nihil video in hac deſcriptione quod non conveniat Anchuſæ Monſpeliacæ: cúmque Lobelius hanc Angliæ arvis lætis frequentiſſimam ſcribat: nobis autem nihil unquam ſimile inventum in Anglia aut ab aliis oſtenſum eſt, judicet Lector quæ fides Lobelio habenda ſit, & annon potiùs ſtatuendum, hanc quoque Anchuſæ ſpeciem Monſpeliacæ eandem eſſe, ſeu Anchuſam Monſpeliacam ſub hoc etiam titulo deſcriptam eſſe Lobelio.

* 3. *Anchuſa flore albo aut pallido Cluſii,* J. B. *Anchuſæ luteæ majoris varietas* C. B.

Cluſ.

Numeroſa huic ſunt *folia,* palmaris longitudinis valdè anguſta, & pungente lanugine hirſuta; è quorum medio *caulis* aſſurgit ſecundo anno (primo enim ἄκαυλος eſt) pedalis, interdùm etiam cubitalis, craſſiuſculus, firmus, hirtus, in multos ramos diviſus, in quibus breviora multò hiſpidaque folia. Extremis ramis prodeunt è vaginulis hirſutis & aſperis *flores,* Symphyti majoris floribus quodammodo ſimiles, albi aut ex albo nonnihil palleſcentes ſive ὠχρόλευκοι, in angulos quinque diviſi: quibus diſcuſſis *ſemen* vaginulis conſpicitur viperino capiti aut Echii ſemini ſimile. *Radix* minimi digiti craſſitudinem æquat, nigrâque cute tecta eſt, quâ ſublatâ omnino rubet, & elegantiſſimo colore inficit: adeò autem carnoſa eſt ut radicum vulgaris Bugloſſi inſtar condiri poſſit, dulcis tamen & inſipida.

In pleriſque Pannoniæ Auſtriæque ſiccis ac aridis locis naſcitur. *Locus.*

4. *Anchuſa lutea* J. B. Ger. *lutea major* Park. C. B. *major floribus luteis* J. B. **Yellow Alkanet.**

Sanguineo ſucco plenam habet *radicem,* perinde ut Onochiles: *caulem* hiſpidum, pedalem vel etiam majorem, tenuiorem, *folia* per ramos breviora, pari tamen latitudine: *flores* in cacumine congeſtos, & ſpicam ferè imitatos, concavos, Symphyti majoris, exiliores, luteos: *ſemen* Echio ſimile, nitidum, cinereum, punctulis nigris notatum, ſed triangulum & mucronatum, roſtelli aviculæ formâ.

In agris ſterilioribus Lugduno non longè, qua Genevam itur obſervavimus; J. Bauhinus inter Viennam & Lugdunum invenit, & in montibus Euganeis Junio florentem. *Locus.*

* 5. *Anchuſa lutea minor* C. B. J. B. Park. *Anchuſa echioides lutea Cerinthes flore montana* Col. *Symphytum anguſtifolium Apulum* Park.

Col.

Radicem Maio menſe rubentem obſervavimus in tenellis: in vetuſtioribus verò lignoſa eſt, longa, magna reſpectu plantæ, foris nigra, corticoſa & piloſa; ex qua multi veluti ſupini, elati fruticant in orbem, rubentes, ſeſquipedales ad ſummum ramuli, hirſutie obſiti alba, aſpera, quemadmodum & folia, quæ anguſta, Anchuſæ Alcibiadis, minora, Linariæ, ferè tres uncias longa, multa circa radicis caput, in terram convexa, (multa enim germina è vetuſta radice oriuntur,) quæ in caulibus ſunt majora & circa ſummum latiora, ſemperque breviora. *Flores* verò in caulium ſummo (qui bifurcati ſunt & incurvi Scorpiuri modo) emicant, ab imo incipientes: Primò verò in ipſo ramulorum divaricationis angulo, oblongi, melleo ſucco intus Cerinthes modo, cavi, lutei, parum circum ora ventricoſi atque anguloſi, in quinque lacinias parvas ora diviſa habentes, ex quorum centro longus apex prodit, qui medius eſt inter *ſemina* quatuor in imo concepta, anguloſa, roſtrata, ſed nitida, lævia, colore corticis Caſtaneæ, quæ demum intra oblongos, hirſutos, quinquepartitos *calices* alternatim diſpoſitos per caulium ſummitates tunc erectas perficiuntur Æſtate. Planta eſt perennis.

Maio floret. Saxoſis Æquicolorum montibus Meridiei expoſitis oritur. *Locus & Tempus.*

* 6. *Anchuſa humilis* Alpin. exot. *humilis Cretica* Park.

Alpin.

Ab una *radice* longa, pollicari craſſitie, in extremum ſenſim ac ſenſim gracileſcente, rubeſcente colore, magnitudine & figurâ radici Cardui pineæ maximè ſimili, in terram obliquè actâ, plures ſurculos, * ſemidigito longos producit, utrinque *foliis* longis, albis, Anchuſæ proximis, ſed minoribus denſiſſimè undique veſtitos; atque in ſummitate ipſorum *flores* rubri, ad purpureum inclinantes, in ſuis parvis calycibus ſpectantur, Anchuſæ majores figurâ coluteæ veſicariæ, à quibus *ſemina* producuntur *thecis* parvis, oblongis, aſperis, albicantibus. *Radix* tempore æſtatis ſucco rubro turget, quæ manus rubro colore inficit.

** Videtur eſſe error Typographi pro Semipede.*

In locis montoſis & ſylvis Cretæ inſulæ naſcitur. *Locus.*

Anchuſæ arboreæ Alpin. Park.

Deſcriptionem vide apud Alpinum. Eadem videtur Anchuſæ anguſtifoliæ *C. B.*

CAP. VI.

De Echio.

ECHIUM, Ἔχιον, à figura ſeminis capiti viperino ſimilis proculdubio dictum eſt; Hinc conjecturam capiunt ad viperarum aliorúmque ſerpentum ictus valere.

Flore corniculato, ſeu incurvo, & ex anguſto principio in latum expanſo, ſuperiore parte longiùs excurrente; inferiore breviore à reliquis Aſperifoliis diſtinguitur.

Bugloſſum Echioides Indicum, Convolvuli cærulei minoris folio Breynii.

Breyn.

E radice *caules* prodeunt pedales & majores, rotundi, anguloſi, virides, leniter hirſuti; quos *folia* bina, petiolis ferè carentia, ſemper ſibi mutuò oppoſita cingunt, Convolvuli cœrulei peregrini C. B. foliis formâ, magnitudine & hirſutie reſpondentia; ex quorum alis utrinque ramulus ſeſcuncialis, pertenuis emergit, *floribus* ternis, ſenis, vel pluribus, Bugloſſi & Echii faciem mediam obtinentibus, cœrulo-purpureis, ex calycibus hirſutis, quinquepartitis emicantibus, ſecundùm longitudinem ſerie quadam digeſtis onuſtus.

Locus. Ex inſula *Zeilan* habuit deſcriptionis Autor Jac. Breynius. *Ephemer. German.* Ann. 4 & 5. Obſerv. 139.

A. 1. *Echium vulgare* J. B. C. B. Park. Ger. emac. **Vipers Bugloſs.**

J. B.

Caulibus eſt ſeſquicubito altioribus, hiſpidis, punctis nigris notatis, ſolidis, teretibus, *foliis* crebris, nullo ordine poſitis veſtitis, ab imo ad ſummum ferè faſtigium *floribus* onuſtis, atque iis vel cœruleis, vel ex cœruleo purpuraſcentibus, monopetalis, margine in quinque ſubrotundas lacinias diviſo, amplis & ſpecioſis, cornu venatorum figuram imitantibus, quatuor intus ſtaminulis purpuraſcentibus cum ſtylo albo. *Calix* floris quinque ſegmentis longis, anguſtis, acutis, ſtriatis conſtat, inque ejus fundo quatuor ſemina juncta rugoſa caput viperinum figurâ ſuâ imitata, unde herbæ nomen. Florum nondum explicatorum ſpicæ caudæ Scorpii ferè in modum reflectuntur. *Folia* aſpera, hirſutáque, oblonga, anguſta, non crenata, maculis interdum albicantibus notata, ſapore fatuo, crebra à radice, quæ longa, pollicari craſſitudine, lignoſa, guſtu nullo eximio.

Locus. Secus vias & ſemitas inque muris non raro & arvis ſterilioribus, Æſtate tota floret.

Variat interdum floris colore albo.

Vires. De hujus viribus nihil certi traditum invenio. Wirtemb. ad Epilepſiam & fervorem Echii radicem ſumendam præcipit, ſiccandam & in pulverem redigendam, pulverémque drachmæ ſemis pondere cum vino aut cereviſia propinandum. *J. B.*

2. *Echium majus & aſperius flore albo* C. B. *albo flore majus* J. B.

J. B.

Præcedenti ſimile eſt, ſed multo majus & aſperius; robuſtum, rectum, in alas valdè divaricatum.

Locus. In agro Salernitano & Romano, ínque Etruria & Gallia Narbonenſi hoc genus obſervavimus, quod revera tota ſpecie ab Echio vulgari differt, non floris colore tantùm, qui & in vulgari non rarò albus invenitur: proinde non rectè à Parkinſono Echium vulgare flore albo denominatur.

* 3. *Echium majus & aſperius flore dilutè purpureo* Botan. Monſp. *Lycopſis altera Monſpeliaca floribus dilutè purpureis* C. B.

Locus. Circa Lateram in herbidis pratorum marginibus & circa *la Valette* ſæpius collegit D. Magnol.

4. *Echium Creticum latifolium rubrum* C. B. Park. *An Echium Candiæ flore pulchrè rubente* J. B?

Cluſ.

Ampla initio habet *folia*, mediæ inter Plantaginem & Bugloſſum ſubſtantiæ, humi ſtrata, inte quæ naſcebantur *caules* rotundi, ſcabri & aſperi, frequentibus alis donati, quos ambiebant inordinata *folia* minora, hirta: extremi rami circumvolvebantur & inflectebantur, Echii & aliarum Anchuſarum inſtar, geſtabántque caliculos quinque foliolis anguſtis & hirtis conſtantes, ex quibus ca *flores* Echii floribus non diſſimiles prodibant, coloris rubri, diluti, elegantis, in quinque lacinias ſum mis oris diviſi, (quos ſucceſſu temporis purpuraſcentem colorem contrahere obſervabat) è quorum umbilico exibant *ſtaminula* ex rubro purpuraſcentia, *apicibus* pallidis, & medius gracilis *ſtilus* ex bidus & bifurcus. Flori ſucceſſit *ſemen* Echii ſemini non *diſſimile*. Flores dedit Julio & ſequentib menſibus. Echii Candiæ *J. B.* tota planta candidior erat Echio vulgari magis ramoſa: *Flores* form ſimiles, nempe hiantes, ſed colore diverſo, pulchro ſci. rubente.

Locus. In Galliæ Narbonenſis locis plurimis copioſè; circa Monſpelium tamen rariùs occurrit. Flore era dilutè rubente, uti planta Cluſio deſcripta.

5. *Echium Creticum anguſtifolium rubrum* C. B. Park. *Cret.* 2. Cluſ.

Cluſ.

Caules huic magis ſcabri erant quàm priori, rotundi, parvis maculis rubris diſtincti, Serpentariæ ferè ritu: *folia* promebat quatuor aut quinque pænè uncias longa, unam lata, pallidioribus maculis aſperſa: *Flores* extremis ramulis naſcebantur egregiè rubentes, nativam rubedinem etiam adulti retinentes, è quorum umbilico majora duo ſtaminula prodibant & tria minora, quorum tertium reliquis minus, omnia autem apicibus albis prædita. Florere incipiebat ſub extremum Julium.

Hanc ſpeciem caulibus maculatis, aſperioribus, & ferè ſpinoſis, magis procumbentibus obſervavi *Locus.* in Sicilia propè Meſſanam.

* 6. *Echium rubro flore* Ger. emac. Cluſ. J. B. Park. *ſylveſtre hirſutum maculatum* C. B.

Cluſ.

Hæc planta adeò in paucis à præcedente differt, ut vix poſſim mihi perſuadere ſpecie diſtingui: Cluſius tamen pro diſtincta eam ponit, & ſic deſcribit; Oblonga & anguſta habet *folia*, villoſa, vulgaris Echii foliis ferè ſimilia, paulò tamen latiora, humi ſtrata: *Caulem* modò pedalem, modò cubitalem, firmum, ſtriatum, lanuginoſum, maculiſque purpureis conſperſum; quem incondito ordine multa ambiunt *folia*, infernis breviora & anguſtiora, non minùs tamen hirſuta. Summum aulem exornant multi breves ramuli, in ſe veluti convoluti, atque Scorpiuri inſtar inflexi, pleni *lorum* vulgaris Echii floribus ſimilium, ſed colore rubro eleganti præditorum, qui proximè caulem rimùm aperiri incipiunt. Excuſſo flore *ſemen* ut in aliis Echii generibus apparet in caliculis nigrum, viperino capiti ſimile ſed minus. *Radix* ſatis longa, dura & lignoſa, nigro cortice tecta, ummo capite multos interdum caules promens, ſed maxima ex parte duntaxat unicum.

Abundè admodum ſiccis pratis ſupra & infra Sopronium Ungariæ urbem, nuſquam verò alibi *Locus.* anc plantam obſervabat Cluſius, Maio florentem, nunc ſaturatè rubentem, modò dilutiore colore ræditam.

Lycopſis Ægyptiaca C. B. Park.

* 7. *Echium pumilum album* C. B. *Echioides parva alba* Park. *parva alba amphibia* Col.

Col.

Dodrantalis eſt planta aut ſummum pedalis, *radice* parva, pennæ Anſerinæ calami craſſitie, fu- a foris, intus alba, at Maii fine Æquicolis & Valvenſibus rubeſcere obſervavimus, dulci ſapore; qua *caulis* craſſior duplo ſupradicta fructicat, ab imo duabus vel tribus alis diviſus, ſubrubens, ro- ndus, aſper, *foliis* alternatim veſtitis per intervalla oblongis, parvis, Oleæ minoribus, ſemiunciam tis, longitudine quadrantali, virentibus, alba hirſutie aſperâ parùm obſitis, in ſummo ut in ſupe- ore in tres ramulos diviſus, in quibus alternatim eodem modo minora foliola diſpoſita hærent: in- r quæ *flores* ex calicibus hirſutis quinquepartitis ſuperiori ſimiles atque majores parùm, albicantes nicant; *Semina* in imo habentes quaterna, majora parùm ſuperiore atque rugoſa, aſpera & etiam torto roſtro.

Eodem tempore cum ſuperiore floret atque perficitur. In agris incultis ubique Cirinolæ frequens *Locus.* que etiam Æquicolorum montibus circa ſepes.

* 8. *Echium tenuifolium* J. B.

J. B.

Denſis *ramis* præditum eſt, tenuiſſimis illis quidem & Satureiæ ramulos craſſitudine vix ſuperan- us, multò tamen hiſpidioribus Echii vulgaris, hoc eſt, & longioribus & rigidioribus & crebrioribus luti ſpinulis horrentibus. *Folia* Satureiæ foliis paria, multa etiam tenuiora, aſperitate majore quàm chii noſtratis. *Flores* recurvis ramulorum ſcapis hærentes ſatis magni, patuli, cœrulei.

Hæc planta ad Anchuſam ſylveſtrem lignoſiorem accedit, florum figurâ differt.

9. *Echium Hiſpanicum flore calcari donato* C. B. Park.

C. B.

Radicem habet lignoſam, fibroſam, cortice ad ruffum vergente tectam; à qua *cauliculi* plures, palmares, alii breviores, rotundi, nonnihil villoſi, humum versùs reclinati prodeunt, qui *foliis* oribus, brevioribus, Veronicæ Alpinæ ſimilibus, craſſiuſculis & aſperiuſculis cinguntur. *Flores* in liculorum ſummis cœrulei, oblongi, cavi, calcari ut Linaria donati, ex hirſuto brevíque calice pro- ntes, ex uno folio compoſiti, at in ſummitate in lacinias quaternas diviſi; quibus delapſis in con- taculis *ſemen* oblongiuſculum, durum, rugoſum, ut in Echio vulgari ſuccedit.

Locus. In Granadæ montibus inventum eſt.

Flos calcari donatus, & ſemen in conceptaculis hanc plantam ad diverſum genus pertinere ar- nt: verùm ob deſcriptionis imperfectionem ad quodnam propriè pertineat definire nequimus; ergo tantiſper locum habeat, donec certiùs nobis conſtiterit quò referenda ſit.

Ab Echio luteo minimo non multùm differre videtur, ſi non idem prorſus ſit.

10. *Echium Creticum album* Park. [*potiùs luteum.*] *Echium Creticum* Alpin. exot. *An Echium flavo flore* Cluſ. cur. poſt?

Alpin.

Hæc planta fert ab radice complura *folia* oblonga, tenuia, in acutum deſinentia, albicantia, quadantenus ad Anchuſam accedentia, ſed longè minora, craſſa, pilis velut ſpinis tenuibus aſpera atque horrentia. *Cauliculos* è medio foliorum producit, palmum vix altos, rotundos, aſperos, pilis tenuibus durîſque obſitos: in his parva *foliola*, longa, aſpera pauciſſima ſine petiolis cernuntur, itidem albicantia; non utrinque, ſed ex uno latere inordinatim longo intervallo poſita. In ſummis verò cauliculis *flores* multi ſparſim in ſuis aſperrimis calycibus parvis, oblongis, quaſi corymbos ſeu umbellam facientibus exeunt, lutei, Anchuſæ ſimiles. Quibus ſuccedunt *ſemina* parva, albicantia, tritici magnitudine, figurâ capita viperina apprimè referentia. *Radix* parva, lignoſa ſubeſt & nigra, in parvas radiculas diviſa.

Pro Echio è Creta hujus ſemina accepit Pr. Alpinus.

Echium pumilum flore luteo *C. B. Park.* hoc eſt Ech. flavo flore *Cluſ. cur. poſt.* huic eadem videtur.

11. *Echium nigrum flore eleganti* Alpin. exot. *Creticum nigrum* Park.

Alpin.

Planta eſt procera, ferens quinque *caules* & plures etiam, craſſos, rotundos non in rectum ſed obliquè actos, & quaſi in terra ſtratos, *foliis* multis, denſis, oblongis, in acutum deſinentibus veſtitos, aſperos, ſpinulis acutis undique armatos. Et folia & fructus eodem modo ſpinulis prædita ſunt. In ramulorum ſummitatibus *flores* viſuntur, haud ita parvi ut in aliis Echiis, longi, verſicolores, ita ut quidam ex floribus purpuraſcant, alii cyaneo colore dilutiore cernantur. *Flores* figurâ ad parvas Campanulas accedunt, ſed ora hiantia habent, ac ex iis ſingulis quatuor aut quinque filamenta tenuiſſima promunt: parum odoris reſpirant. A floribus in ramulis numeroſis, ac ſimul denſatis fiunt *ſemina*, in quibuſdam vaſculis oblonga, nigro colore, & figurâ viperini capitis ſimilia. *Radice* nititur oblonga, pollicari craſſitie, in tenuitatem deſinente. Sapor foliorum dulcis, ſubacris.

Locus. Hanc (ut puto) ſpeciem circa Meſſanam Siciliæ urbem obſervavimus.

* 12. *Echium luteum minimum* C. B. *Echioides lutea minima* Park. *lutea minima Apula campeſtris* Col. *An Echium flavo flore* Cluſ. cur. poſt.

Col.

Hujus *radix* tenuis eſt admodum, lignoſa, cortice fuſco Echii, intus alba; ex qua *folia* in terram ſparſa, duas uncias ad ſummum longa, ſatis anguſta, ut latitudine paria ſint cauliculi diametro, Lino ſimilia, ſed in ſummo latiora, carnoſa, hirſuta, duriuſcula, propè caulem molliora. *Cauliculis* tribus aut quatuor fruticat, parùm ſupinis, dodrantalibus aut pedalibus albeſcentibus, rotundis, hirſutis, folioſis admodum, atque circa ſummum maculoſis guttis ex flavo purpuraſcentibus, in quinq; *ramulos* aut tres vel plures aliquando, quadrantales diviſam comam habentibus, foliolis denſis atque utrinque alatis ſive pinnatis amictos. E foliorum ſinubus *flores* exeunt lutei, oblongi, tenues, puſilli, tenui tubulo, minores & anguſtiores aliis, ſed ſui proportione latiuſculis oris, quinquepartitis ac ſtellæ modo hiantibus; in quorum calicibus ſuccedunt *ſemina* quaterna, aliis minora, intorto roſtro capitella exprimentia Aviculæ potiùs quàm Serpentis.

Tempus & Locus. Aprili floret, Maio perficitur, Cirinolæ frequens. Florem unicum, ut in aliis, ante alios in alarum ſinu ſed abſque petiolo hærentem profert.

C. Bauhinus eúmque ſecutus Parkinſonus Echium flavo flore *Cluſ. cur. poſt.* ab hoc ſpecie diſtinctum faciunt, quàm rectè ipſi viderint.

A. 13. *Echium marinum* P.B. Cat.Ang. *An Bugloſſum dulce ex inſulis Lancaſtriæ* Park?

Folia ei parva, glauca velut Cerinthes, figurâ ferè foliorum Betæ marinæ, ſed minora multò. *Flores* exigui, cœrulei, tubuloſi ceu Cerinthes, ſed breviores. Singulis floribus quatuor ſuccedunt *ſemina*, ut in hoc genere fieri ſolet. *Caules* infirmi, humi procumbentes.

Parkinſonus caules tenues cubitales aut minores ei attribuit: folia quæ ad radicem ſunt Boraginis multo minora, magis glauca, aſperiuſcula; quæ in caulibus adhuc minora. Flores ad genicula & foliorum alis exeunt, antequam explicantur rubentes, aperti, purpuro-cœrulei, Echii nonnihil ſimiles, ſeu inter Boraginis & Echii flores medii, odore dulci mellis. *Radix* craſſa, exterius nigra, ſurculos aliquot emittit.

Locus. In Septentrionalibus Angliæ maritimis invenit, v. g. ad molendinum *Scrammerſton* dictum no longè à Bervico: item in inſula quadam ad oram Lancaſtriæ. D. Newton invenit in litore Cumbe landico non procul à *Whithaven* oppido, ni malè memini.

Neſcio an rectè ad Echium retulimus: D. *Wattes* Cynogloſſæ ſpeciem facit.

CA

Cap. VII.

De Heliotropio.

RAtionem nominis ſuperiùs dedimus in capite de Heliotropio tricocco, inter herbas flore imperfecto donatas.

Quòd Heliotropium folia cum Sole circumagat Veteribus traditum eſt; Nos nihil tale nunc dierum in ejus foliis experimur, at neque in alterius cujuſvis plantæ. Ingenuè fateor (inquit P. * Laurembergius) quæ tot Botanici prodidêre de foliis Malvæ cum Sole converſis, de Tithymalo helioſcopio, de Lupinis, de Cichorio, de Calendula, de Flore Solis, pluribúſque aliis quotidie cum Sole circumactis, cœlóque nubilo horas oſtendentibus, me nullâ uſpiam in regione, nullo tempore, etiam ſtudioſiſſimè obſervare geſtientem deprehendere potuiſſe. Flos Solis caput equidem verſùs Meridiem plerunque inclinat: at quorſum ſemel inclinavit capitis pondus ibidem ſemper retinet, ubi ubi Sol verſetur.

* *Horticult. lib.* 1. *cap.* 11. §. 7.

At Dodonæus Heliotropium dictam hanc herbam aſſerit, non quòd ad Solis diurnum motum convertatur, ſed quòd æſtivo Solſtitio floreat, cùm Sol longiſſimè ab Æquinoctiali circulo digreſſus ad ipſum rurſus τροπὴν ſive converſionem faciat.

1. *Heliotropium majus* Lob. Ger. Park. *majus flore albo* J. B. *majus Dioſcoridis* C.B. **The greater Heliotrope, or Turnſole.**

J. B.

Planta eſt dorantalis & major, interdum minor ratione loci, *radice* ſimplici lignoſa: *Caulis* fungoſâ medullâ plenus, foris ex viridi incanus, tomentoſus, multis alis concavus. *Folia* ad ramulorum exortum & per ipſos ramos diſpoſita, Ocymi foliis paria, ex rotundo-oblonga, nervoſa, cauli concoloria, hirſuta. *Flores* ramoſi, albi, parvi, foliolis lanuginoſis obſiti: cæterum racemus ille ſpicatus cacumen in ſe Scorpionis caudæ inſtar contorquet. *Semina* ſuccedunt triangula, brevia, cinerea, quaterna juncta, acuminibus coeuntibus globoſum capitulum efficientia.

Locus. In Gallia Narbonenſi, ínque Italia & Sicilia in agris ubique ferè luxuriat. Vidimus etiam circa Moguntiam & alibi in Germania.

Quæ de viribus Heliotropii habent Veteres apud ipſos vide.

Vires. Verrucas & myrmecias & thymos affricata herba valenter adimere dicitur. Efficaciſſima eſt adverſùs carcinomata & ulcera gangrænoſa & tumores ſtrumoſos [tota planta Matthiolo, ſemen Lobelio.] Folia ex roſaceo illita capitis dolorem mulcent. Epotum foliorum decoctum unà cum Cumino renum calculos pellit & frangit, & inteſtinorum animalia necat.

* 2. *Heliotropium Siculum majus flore amplo, odorato* Bocconi.

Boc.

Cauliculo conſtat ramoſo, verſùs terram reclinato: *foliis* in rotunditate oblongis, candicantibus, viter hirſutis & quaſi villoſis ſeu lanugine obductis. Heliotropio vulgari non abſimile eſt quoad aulium & foliorum compoſitionem: *floribus* autem variat, qui multò majores ſunt & ſuaveolen- s, Smilacis aſperæ aut Meliloti ritu. Caulis faſtigio flores ſæpe velut in umbellam congeſti verſus xtremum cohærentes, alioqui ſecundùm ramulorum flexum, ut in vulgari, ordine peramœno di- runtur.

Locus. Non longè *Catana* in aſperis & ſegetibus copioſè creſcit vulgari permixtum.

3. *Heliotropium Indicum Hormini folio* Hort. Reg. Pariſ.

Hujus quod ad me tranſmiſit ſpecimen inſignis Botanicus *D. Sloane*, non multum differre viſum t à vulgari Heliotropio majore præterquam magnitudine, & quòd non uſque adeò incanum ſit.

* 4. *Heliotropium ſupinum Cluſii & Lobelii* Ger. *minus ſupinum* C. B. *minus quorundam ſive ſupinum* J. B. *majus ſupinum* Park.

Cluſ.

Majori perquam ſimile eſt, minus tamen, graciliores enim fert *ramulos*, in multas alas diviſos, quantulum lanuginoſos, humi ſtratos. *Folia* majori ſapore, colore, formâ ſimilia, minora ta- n & Ocymi foliis proxima: extremi ramuli Scorpionis caudæ inſtar etiam incurvantur, eíſque dine inſident (ut in majore) candidi *floſculi*; quibus ſuccedit *ſemen* non quadrifariam ut in illo viſum aut quaterna ſimul juncta, ſed unicum ferè ſemper, interdum geminum, illo majus & ob- gius, fuſcum, quodam cortice ſive membranâ tanquam pericarpio incluſum: Sub foliis ali- ando etiam latent pedicelli, terna aut quaterna duntaxat ſemina ſuſtinentes. *Radix* parva, foris ricans, hyeme perit, & deciduo ſemine ſingulis annis novæ plantæ renaſcuntur.

Non poſſum aſſentiri Cluſio, ſemina ſingula ſingulis floſculis naturaliter ſuccedere, licet ex acci- nti id ſæpiùs contingat, ut in Lithoſpermo vulgari.

C. Bauhinus, Gerardus & Parkinſonus duas conſtituunt Heliotropii minoris ſpecies, verùm præ- rationem, & per errorem ut nobis videtur. Vide J. B. tom. 3. pag. 605.

Heliotropium tricoccon quære inter Herbas flore imperfecto.

5. *Jacua acanga Braſilianis, Scorpioidis ſpecies* Marggravio.

Marggr.

Aſſurgit in duorum aut trium pedum altitudinem; *caule* hirſuto, piloſo, multis ramis prædito. *Folia* bina ſibi oppoſita cum aliis parvulis habet, vel etiam quandoque ſolitariè poſita, ſuntque corrugata, ſimilia foliis Scarleiæ, raris pilis veſtita, oblonga. In extremitatibus ſuperiorum ramorum enaſcitur ſpica, decem aut duodecim digitos longa, in quâ unicus ordo floſculorum, coloris è luteo & cœruleo mixti: Quilibet floſculus autem figuram habet parvi calicis; extremitas ſpicæ curvata eſſe ſolet inſtar floris vulgaris Scorpioidis. Poſt flores ſequitur *ſemen* Milii noſtratis ſimilitudine, flavum, triangulare, & circa extremitatem acuminatum, figurâ penè Fegopyri, ſed fuſci coloris. *Radix* pedem aut ſeſquipedem longa eſt, ferè recta, pauca aut nulla filamenta habens, cortice fuſco, intus alba, lignoſa ac lenta, ſapore ſubdulci, ſed parùm manifeſto.

Aliā Species. Reperitur & alia ſpecies planè priori ſimilis, niſi quòd paullo major ſit quoad caules. *Radix* eadem eſt; *folia* paullò molliora, ſpica quoque ut in priore incurvata: *floſculi* albi ſeu lactei, quinque foliis conſtantes: *ſemen* denique rotundum, non triangulare, ut in priore.

Cap. VIII.

De Bugloſſo Echioide, ſeu Echio lappulato.

A. *Bugloſſum ſylveſtre caulibus procumbentibus* C.B. *Borago minor ſylveſtris* Park. *Cynogloſſa fortè topiaria Plinio, Echium lappulatum quibuſdam* J. B. *Aparine major Plinii* Ger. **Small wild Bugloſs, Great Gooſe-graſs, German Madwort.**

J. B.

E Radice admodum tenui, alba, ſimplici exeunt cauliculi bicubitales & etiam longiores, anguloſi, brachiati, concavi, uncinulis [ſecundùm angulos] rigidis, aſperis ad veſtes adhærentes, per terram ſe ſpargentes, niſi in propinquo ſit quod ſcandant. Folia in caulibus imis ſingularia, in ſummis nunc bina aut terna, interdum etiam quaterna ſimul, duas uncias longa, utrinque reducta & anguſta, quorum infima ſuperioribus obtuſiora, brevi lanugine hirſuta. Floſculi perexigui, ex viola purpuraſcentes, ex alis foliorum ſingulis ſinguli plerunque exeunt, [interdum in ipſa ramulorum divaricatione conſiſtunt ſingulares] brevibus pediculis donati, quinquepartiti. Flore dilapſo pediculi reflectuntur ad averſam aut pronam caulis partem ex adverſo foliorum è quorum ſinubus exeunt, quæ ſurſum tendunt. Calix autem floris in vaſculum ſeminale amplum & velut bivalve, triquetrum quidem, marginibus tamen in plures angulos ſeu acutas lacinias diviſis dilatatur, ſemina quatuor ſimul juncta claudens, compreſſa, fuſca, ſeſamoideis paulò majora. Odor & ſapor totius plantæ qui Boragini. Summitates caulium & ramorum floribus onuſti, antequam aperiantur caudæ Scorpii in modum reflectuntur, ut in hujus generis reliquis.

Planta hæc, ob formam fructûs ſeu vaſculi ſeminalis Atriplicis latifoliæ foliis aut Anſeris avis pedibus ſimilis, καρποχηνόπους F. Columnæ denominatur.

Tempus. Maio menſe apud nos florere incipit, & cùm ſemen perfecit radicitus exareſcit.

Locus. In Anglia rariùs occurrit. Propè oppidum *Novum-Mercatum* dictum, in ſepe quadam non longe à templo domui Regiæ proximo, ſecus ſemitam quæ ad oppidum ducit, obſervavimus; item propè *Boxley* vicum in agro Suſſexienſi; demum in inſula *Sancta* dicta, Anglicè *Holy-Iſland*, Northumbriæ adjacente. In Æquicolorum montibus obſervavit Columna. *Uſus.* Elixam, inquit, mandunt montani Valuenſes pulmenti modo, apud quos etiam oritur.

In Italia folia majora evadunt quàm apud nos, admodum (inquit F. Columna) majora & latiora quàm Rubiæ, quibus ea comparat [& verè] Lobelius, ſemipedali nimirum longitudine, duas uncias lata.

Varietas. Hujus aliam ſeu ſpeciem ſeu varietatem obſervavit Chr. Mentzelius, quam Bugloſſum caulibus procumbentibus tenerius, floribus albis vocat: Furſtenwaldiæ aliiſque in locis Marchiæ Brandeburg. ad ſepimenta provenientem.

Cap. IX.

De Lithoſpermo.

Lithoſpermum à lapidea ſeminis duritie nomen accepit. *Milium Solis* Officinis dicitur, lic fortaſſe rectiùs Mauritanorum imitatione *Milium Soler* vocaretur: quandoquidem (ut ſc bit Serapio) frequens naſcitur in montibus *Soler*: Milium autem dicitur à ſeminis ſimilitudine, quòd & ſplendore & duritia cum ſemine Milii convenit. Noſtratibus corruptè **Gromill** di tur pro **Graymill**, id eſt, Milio griſeo.

Notæ ejus ſunt *ſemen* lapideum, ſplendens, *flos* in quinque ſegmenta expanſus.

A. 1. *Lithoſpermum ſive Milium Solis* J. B. *Lith. majus erectum* C. B. *minus* Ger. *vulgare minus* Park. **Gromill, or Gromwell.**

Pollicari circiter craſſitudine eſt radix, lignoſa, perennis, fibras aliquot à latere fundens. Caules indè exurgunt complures, cubitales aut ſeſquicubitales, recti, rigidi, teretes, tactu aſperi, ſolidi, ramoſi, foliis crebris, nullo ordine poſitis hirſutis, longis, anguſtis, in acutum mucronem deſinentibus, ſine pediculis adnatis, veſtiti. Quæ in ſummis caulibus & ramulis ſunt folia latiora ſunt & breviora pro magnitudinis ratione, & ſaturatiùs viridia. Floſculi in ſummitatibus caulis & ramorum, ex ſingulis foliorum alis ſinguli, ex herbaceo albidi, monopetali, parvi, in quinque obtuſa ſegmenta partiti, pediculis brevibus inſident. Calix hirſutus quinque anguſtis acutis laciniis conſtat. Singulis floſculis naturaliter quaterna ſuccedunt ſemina, quamvis rariùs ultra bina aut terna perficiantur, ſunt autem colore cinereo, politi lævoris & invictæ duritiei.

In agrorum marginibus ſiccioribus, in viis publicis & dumetis non ità infrequens eſt. Floret Maio & Junio menſibus, ſurculi autem floribus onuſti, antequam flores explicantur, eodem modo reflectuntur ſeu contorquentur quo in aliis hujus generis herbis. *Locus.*

Semen Lithoſpermi renes abſterget, urinam ciet, calculum inſigniter comminuit & expellit, Autore Dioſcoride. At qua id qualitate præſtat? Diuretica, docente Galeno, eouſque calida & ſicca eſſe convenit, ut liquare & fundere ſanguinem poſſint: Lithoſpermi ſemen nec acre eſt nec amarum, nec ullius alterius qualitatis particeps quæ calorem indicet. Oportet ergo ut ſpecifica ut vocant proprietate calculum comminuat. Nullus autem hic à nimia doſi metus, cùm nulla hîc inſignis qualitas ſit. *Vires.*

An autem frangere poſſit lapidem jam concretum, quod quidam promittunt, equidem valdè neſcio, inquit C. Hofmannus: & J. Bauhinus, Ego quidem non exiſtimo, neque hoc ſemen, nec ullum aliud remedium calculos frangere. Pituitam & craſſos humores, arenulas aut calculos glutinantes diſſolvi & pelli poſſe medicamentis idoneis, fortè etiam hoc ſemine, concedo.

Matthiolus ʒij magno (ut ait) ſucceſſu dat in lacte muliebri parturientibus.

A. 2. *Lithoſpermum majus Dodonæi, flore purpureo, ſemine Anchuſæ* J. B. *majus* Ger. *vulgare majus* Park. *minus repens latifolium* C. B.

J. B.

Surculis prociduis pluribus donatum eſt, pedalibus & cubitalibus, tenuibus, nigricantibus, hiſpidis, ubinde fibras agentibus; quos *folia* veſtiunt uncias duas circiter longa, ſemunciam lata, in acumen deſinentia, ex ſaturo virore nigricantia, hirſuta, aſpera. *Flores* extremis hærent ramulis conferti, majores quàm Anchuſæ alterius, violacei. *Semina* Anchuſarum vel Echiorum, albicantia; rugoſa. *Radix* longa craſſa, ligneſcens, tortuoſa, nigra.

Caulis ille qui flores ſuſtinet erigitur, & foliis longioribus, pallidiùs virentibus amicitur. Icon ujus plantæ apud Cluſium alióſque eam meliùs repræſentat quàm deſcriptiones eorundem.

Miror cum J. Bauhino hanc referri ad Lithoſpermum, quum potiùs ſemina habeat Anchuſarum l Echiorum ſeminibus ſimilia.

In colle quodam prope *Denbigh* oppidum in Wallia: invenimus & in agro Somerſetenſi non ngè à *Taunton* oppido. *Locus.*

Lithoſpermum Anchuſæ facie *Lob.* i. e. minus erectum *C. B.* ab hoc non diverſum putamus, *C. B.* uidem in eo differre ait quòd non repat: at Lobelius illud non dicit, quamvis figura repentem on repræſentet.

* 3. *Lithoſpermum anguſtifolium umbellatum* C. B. Park. Bocc.

C. B.

Cauliculo eſt palmo minore, rotundo, quem *folia* ſtrictiſſima, oblonga, nonnunquam utrinque na ambiunt: In cujus ſummitate flores quaſi in umbellam diſpoſiti, cœrulei, parvi, oblongi, ca-
per oras in quinque crenas diviſi.

A ſequente non alia in re quàm foliorum anguſtiâ diſtinguitur. *Locus.*

* 4. *Lithoſpermum umbellatum latifolium* Bocconi.

Bocc.

E *radice* lignoſa *caulis* illi cubitalis exoritur, ſarmentoſus, in multas alas ſeu ramuſculos diviſus. ia oblonga, Oleæ æmula, anguſta, aſpera & ſaturatè viridia. *Floſculi* caulium faſtigia occupant, Umbellam veluti cohærentes, coloris purpurei, quinque petalis conſtantes: quorum ſingulis ſuc-
dunt *ſemina* duritie lapideâ donata.

Ad *Panormum* Siciliæ in cautibus montis *Peregrini* gignitur. *Locus.*

A. 5. *Anchuſa degener facie Milii ſolis* Ger. emac. *Lithoſpermum nigrum flore albo, ſemine Echii* J. B. *Lith. arvenſe radice rubra* C. B. *arv. radice rubente* Park. **Baſtard Alkanet or Gromill, Salfern.**

J. B.

Radice nititur ſimplici, lignoſa, rubente, annua: ex qua nunc unus, nunc plures exurgunt *cau-*
pedales & longiores, hiſpidi, ſumma parte ramoſi, ſolidi, ſtriati, virentes, *foliis* veſtiti ad *Milii* vulgaris folia accedentibus, in caule minùs crebris, nec adeò nervoſis, mollioribus, minoribus, aſperis,

aſperis, nigricantibus, de quorum magnitudine quò ſuperiorem locum occupant eò plus decedit. *Flores* in ſummis ramulis ex alis foliorum egrediuntur ſingulis ſinguli, pediculis brevibus inſidentes, quinque oblongis, anguſtis, hirſutis calicis foliis obvallati, Milii ſolis floſculis ſimiles, verùm non herbacei ſed albi: Singulis floſculis quaterna (ut in hujus generis reliquis) ſuccedunt *ſemina*, Echii aut Buglosſi ſeminibus ſimilia, lævia tamen & ſplendentia.

Locus & Tempus. Maio & Junio menſibus floret; éſtque inter ſegetes apud nos ubique frequentiſſima. Florum ſurculi, floribus nondum explicatis pariter reflectuntur ut in Lithoſpermo vulgari & reliquis congeneribus.

CAP. X.

De Myoſotide ſeu Echio Scorpioide.

ECHium Scorpioides dicitur à ſpicis florum longis, recurvis, & antequam flores aperiantur caudæ Scorpii in modum contortis

Spicis florum prælongis cum Heliotropio convenit, ſeminibus ſplendentibus, foliis oblongis ab eodem differt.

A. 1. *Myoſotis Scorpioides hirſuta* Park. *Scorpioides arvenſis hirſuta* Ger. emac. *Echium Scorpioides arvenſe* C. B. *Scorpioides ſoliſequum flore minore* J. B. **Mouſe-ear Scorpion-graſs.**

Radix ei nigra, fibroſa. *Cauliculi* culmi craſſitudine, anguloſi, hirſuti, nunc erecti nunc verſus terram reclinati, pedalis interdum longitudinis. *Folia* ſeſcunciam aut duas uncias longa, dimidium pollicem lata, Auriculæ muris ſimilia, hirſuta, mucrone non admodum acuto, alternatim caulibus ſine pediculis adnata. *Flores* in caulis & ramulorum ſummitatibus, in ſpicas digeſti, quæ antequam flores aperiuntur, caudæ Scorpii aut Serpentis in modum ſe contorquent, unde nomen. Floſculi autem ſemuncialibus pediculis inſident, parvi, monopetali in quinque tamen ſubrotunda ſegmenta partiti, qui cùm primùm explicantur purpuraſcunt, mox in cœruleum colorem mutantur, umbilico luteo. Succedunt in vaſculo (quod idem calix floris eſt) hirſuto connivente *ſemina* quatuor.

Locus. In arvis & hortis paſſim, præſertim ſterilioribus & requietis. Per totam ferè æſtatem floret.

A. 2. *Echium Scorpioides minus floſculis luteis* C. B. *Myoſotis Scorpioides minor floſculis luteis* Park. **Small yellow-flower'd Scorpion-graſs.**

Hoc genus ſuperiore omnibus ſuis partibus plus duplo minus eſt, Flores quàm illius triplo minores, cùm primò aperiuntur lutei, poſtea in cœruleum colorem abeunt. Spicæ florum pro plantulæ magnitudine longiores ſunt; vaſcula ſeminalia majora.

Locus. In ſiccioribus & arenoſis paſcuis, inque cuniculorum vivariis copioſiſſimum obſervavi.

A. 3. *Myoſotis Scorpioides paluſtris* Ger. emac. *Scorpioides repens* Park. *Echium Scorpioides paluſtre* C. B. *Scorpioides ſoliſequum aliud flore majore cœruleo & albo* J. B. **Water-Scorpion-graſs.**

Fibris multis tenuibus, primùm albentibus, deinde nigricantibus, è geniculis ſubinde in limum demiſſis *radicatur*. *Caules* teretes, ſtriati, ſolidi, cubitales & longiores, tractantibus aſperi, in apricis rubentes, *foliis* veſtiti ſatis crebris, alterno vel nullo ordine poſitis, longis, anguſtis, abſque pediculis adhærentibus, brevibus admodum pilis hirſutis, ut glabra videantur; è quorum alis verſus ſummos caules ramuli crebri exeunt. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis, cœrulei, monopetali, in quinque ſegmenta ſubrotunda partiti, pediculis ſemuncialibus aut uncialibus nixi, umbilico flavo, ſpicatim digeſti, ſpicis antequam flores aperiuntur caudæ Scorpii in modum reflexis aut intortis. Singulis floſculis quaterna plurimùm ſuccedunt ſemina.

Planta hæc natalibus, foliorum glabritie ſed præcipuè ſuarum omnium partium magnitudine ab arvenſi Scorpioide differt.

Locus & Tempus. Ad rivulos & in foſſis paluſtribus. Circa finem Maii menſis florere incipit.

CAP. XI.

De Symphyto ſive Conſolida majore.

SYmphytum ἀπὸ τοῦ συμφύειν connaſci dictum eſſe manifeſtum eſt; ὅτι τὰ κρέα συμπήγνυσι quòd ca nes conglutinet dum coquuntur additum. Floribus cylindraceis, pendulis cum Cerinth convenit, ſeminibus ad ſingulos flores quaternis iiſque lucidis & politis Lithoſpermi inſta ab eâdem differt.

A. 1. *Conſoli*

A. 1. *Conſolida major* Ger. *Symphytum magnum* J. B. *majus vulgare* Park. *Symphytum, Conſolida major* C. B. **Comfrey.**

J. B.

Læto [& humido] ſolo ſatis obvium, *radices* ſurculoſas & craſſas demittit, foris nigras, intus albas, ſapore fatuo, ſed magnopere viſcido & lento. *Caules* ſeſquicubitales & altiores, [craſſitudine digitali] inanes, hirſuti, aſperi, & membraneis foliorum alatis appendicibus inæquales. *Folia* Helenii foliorum formam penè imitantur, acuta, rugoſa, hiſpida [marginibus æqualibus] nullo ordine poſita. *Flores* in ſummitatibus caulis & ramorum ſimul multi [antequam aperiuntur caudæ Scorpii in modum revoluti, veluti flores Echii Scorpioidis dicti aut Heliotropii,] penduli nolarum inſtar, non rarò ex pallido & luteo candicantes, interdum purpuraſcentes, ex calice hirſuto in quinque ſegmenta acuta diviſo, ipſi pariter ſummo margine in totidem acutas lacinias partiti, quibus totidem in penito flore adnatæ ligulæ herbidæ, totidémque *ſtamina* brevia cum ſuis apicibus albidis in interſtitiis ligularum. *Stylus* longus flori concolor è centro calicis oritur, dilapſo flore reſiduus, circa quem *ſemina* quatuor ſimul juncta calicis fundo adnaſcuntur. Semina Echii ſimilia, colore pullo Anchuſæ degeneris dictæ, ſplendentia velut Lithoſpermi, iiſdémque magnitudine paria.

In aquoſis ad rivos & foſſas: Maio menſe floret. *Locus & Tempus.*

Vulnerarium eſt è præcipuis celeberrimum, mucilaginoſum, incraſſans, humorum acrimoniam obtundens. Uſus præcip. in fluxionibus quibuſcunque, imprimis alvi, in eroſione pulmonum ac phthiſi. *Schrod.* Ego (inquit J. Bauhinus, cum quo etiam ſentit C. Hofmannus) nolim uti radice Symphyti in omnibus vitiis è thorace expurgandis, ſed tantùm in iis quæ eveniunt à tenui, ſubtili & calida materia. *Vires.*

Flores in vino rubro coctos, bíſque in die ſumptos in cruenta urina optimos ſcribit Camerarius.

Extrinſecùs vulnerum ſanguinem ſiſtit, & fracturas oſſium conſolidat, quotidianâ experientiâ atteſtante; unde & Anglicè à nonnullis **Bone-ſet** dicitur. Hujus virtutis in vulneribus agglutinandis & fracturis oſſium conſolidandis evidens argumentum eſt, ſi modò verum experimentum illud à Veteribus proditum, Quod ſci. radices Symphyti [majoris] carnium fruſta quibuſcum coquuntur cogant ita ut coaleſcant.

Radices recentes minutim conciſas, tuſas & impoſitas ad dolores podagricos leniendas, & ulcera ſerpentia aut etiam gangrænas compeſcendas commendat Parkinſonus. Explicatiùs *D. Hulſe.*

Recipe hujus radicum quantum vis; tunde in mortario donec in maſſam redigantur, quæ ſuper alutam extendatur & applicetur parti dolenti.

Medicamentum hoc ad dolores podagricos & nonnunquam etiam iſchiadicum leniendum vale- e iteratis experimentis atteſtantibus ab amico quodam certior factus ſum. Quin & multos eo uſos d brachiorum dolores cum motûs privatione conjunctos: aliquem etiam ad Venereum quendam oſt multas embrochationes fruſtra tentatas, non ſine ſucceſſu.

Radix Symphyti ſiccata & pulveriſata in aqua tepida fontana diſſolvatur, agitando uſquedum à errumine aut viſco Symphyti lenteſcere ex parte aqua advertitur: quod ſimpliciſſimum medicanentum tum adversùs hæmorrhagias, tum fracturas & luxationes artuum ſolertiores Chirurgorum nultis aliis compoſitis anteponunt.

Laborat quidam ulcere cacoethe, quod Chirurgi cancrum pronunciabant, ſed curare non poteant: Accedens Agyrta accipiebat Rad. Symphyti majoris, & deraſo ſuperiore cortice nigricante, eliquam ut poterat contuſam & linteo inductam quotidie bis imponebat. Æger convaluit; cancer amen recens erat, nec octo aut decem circiter ſeptimanas exceſſerat. *D. Soame* ex * Obſervat. Hieron. Reuſneri à Velſchio editis.

* *Obſ.* 130.

* 2. *Symphytum tuberoſum* J. B. Ger. Park. *majus tuberoſa radice* C. B. *item minus tuberoſâ radice* ejuſdem. *Nam Cluſius non diſtinguit.*

Cluſ.

Anguloſum & quodammodo pentagonum habet *caulem*, rariſſimè pedalem altitudinem ſupentem, ſucci plenum, per quem rariora quàm in Symphyto majore ſparſa ſunt *folia*, illíſque miora, teneriora & minùs aſpera, inſipido ferè guſtu: *flores* in ſummis ramis pallidos, oblongos, mphyti majoris floribus formâ ſimiles, concavos, inodoros, extima parte in quinque crenas divi-, quinque *ſtaminibus* in medio flore velut in umbonem tendentibus, protuberante in medio *ſtylo*: iculos deinde majoris Symphyti inſtar, in quibus *ſemen* Echii ſemini non diſpar: *radicem* longam, noſam, teneram & fragilem, minimi digiti craſſitudine, ſubinde in tubera excreſcentem, exiguis ris capillatam: pediculi, calices, caules anguloſi, & folia hirſuta ſunt.

Invenitur in omnibus Pannoniæ & Auſtriæ ſylvis, umbroſo loco, præſertim ſub fruticibus. *Locus.*

ÇAP. XII.

De Cerinthe.

CErinthe Plinio eſt herba folio candido, incurvo, cubitalis, capite concavo, mellis ſuccum habente: floris avidiſſimæ ſunt apes. Nomen eſt ei quòd conferat ad conficiendam ceram, quæ Græcis κηρὸς.

Semina in hoc genere unicuique flori bina ſuccedunt, lævia, per maturitatem nigra; quò à reliquis omnibus hujus generis differt; aliàs enim formâ ſuâ, & matricibus adnaſcendi modo cum reliquis conveniunt. Flores cylindracei ſunt, penduli, Symphyti florum inſtar, folia plerunque maculoſa.

1. *Cerinthe major* Ger. *Cerinthe ſeu Cynogloſſum montanum majus* C. B. *Cer. major flore luteo & rubro* Park. *quorundam major verſicolore flore* J. B. **Great Mountain Honey-wort.**

Cluſ.

Quatuor aut quinque ramos ſive *caules* habet à ſummo radicis capite prodeuntes, rotundos, ſucculentos, interdum cubitales, quos amplectuntur numeroſa *folia* oblonga, circa pediculum latiora, mucrone obtuſo, colore ex viridi ad cœruleum quaſi tendente, candidis maculis aſperſa, nonnihil villoſa: è foliorum ſinu naſcuntur alii ramuli, Heliotropii majoris ramulorum inſtar ſeſe intorquentes, pleni *florum* longiuſculorum, concavorum à medio ad extimam partem flavorum, alterâ quâ caliculis inhærent, ex rubro purpureorum, quibus apes valdè delectantur: his decidentibus bina plerunque in eodem caliculo ſemina conſpiciuntur, nigra, Ervi magnitudine, ſeminis Echii aut Ciceris arietini formâ: *Radix* alba, oblonga & ſatis craſſa eſt, an verò perennis ubi ſponte naſcentem obſervabam ignoro.

Locus. Creſcit nonnullis Luſitaniæ locis, ſed copioſè per totam Bæticam. Floret loco natali novo Vere & Martio.

In montium Maximo Carthuſianorum cœnobio imminentium rupibus & ruderatis locis Cerinthes majoris ſpeciem obſervavi *foliis* glabris maculatis, *floribus* purpuraſcentibus pentagonis, *ſeminibus* reliquis ſui generis minoribus & (quantùm memini) anguloſis, *radice* (ut mihi videbatur) perenni & vivaci. Neſcio an deſcripta eadem ſit.

2. *Cerinthe flavo flore aſperior* C. B. Ger. *major flavo flore* Park. *quorundam major ſpinoſo folio, flavo flore* J. B. **Yellow flowered Honey-wort.**

J. B.

Feliciter (inquit J. Bauhinus) nobis adoleſcit cubitum unum aut duos alta, *radice* recta ſimplice: *caulibus* digitali craſſitudine, rotundis, lævibus, exalbidis, in ramos plures diviſis; *folia* Glaſti lativi, linguam æmulantia, falcatis appendicibus ramos & caules amplectuntur, ex viridi glauca, plagellis candicantibus hic illic ſparſis maculoſa, ſpinulíſque tam ſupina quàm prona parte aſperata, in ambitu argutè crenata, ſapore ferè herbaceo: *flores* ex ramulorum faſtigiis dependent, plures juncti, lutei, oblongi, in calathi formam oris leviuſculè diductis: quorum ſingulis inſunt occultata quina *ſtamina* lutea, mucronibus atris præpilata; extrinſecus verò obvallant quinque folia anguſta, oblonga, concinnè per ambitum crenata. *Semina* unicuique flori ſuccedunt bina, Orobi ferè magnitudine, nigra foris, pulpam intus albam continentia.

Locus. In Italia & Sicilia in agrorum limitibus, inque vineis frequentiſſima eſt & ubique ferè obvia.

3. *Cerinthe quorundam major floro ex rubro purpuraſcente* Cluſ. J. B. *Cer. flore ex rubro purpuraſcente* C. B. *Cer. major flore purpurante* Park. **Great purple flowered Honey-wort.**

Cluſ.

In bipedalem utplurimum aſſurgunt altitudinem *caules* ſive rami, ſtatim ab radice diviſi, quos ambiunt etiam alternis *folia*, jam deſcriptis paulò minora, ex viridi & cœruleo quaſi commixti coloris, supernè maculis etiam albis conſperſa: ſupremi rami nutant, *floréſque* ſingulos inter folia proferunt in caliculis purpuraſcentibus ſaturis ex rubro purpureos, quibus aſperſa videatur quædam albedo, longos, cavos inſtar præcedentium, quibus deciduis *ſemen* in caliculis nigrum, Boraginis ſemini formâ ſimile, *Radix* ſimiliter alba, brevior tamen & minùs fibroſa quàm præcedentium. Annua eſt.

Hanc plantam Cluſius non vidit, ſed ex icone [illegible] miſſa, & notis additis, deſcriptione ſuam concinnavit, quocirca imperfectior ſit oportet.

Hujus folia lævia ſunt & glauca: ſemina omnium hujus generis maxima, lævia ſeu æqualia. Autumno apud nos floret & ſemina perficit.

4. *Cerinthe minor* C. B. Ger. *minor flavo flore* Park. *quorundam minor flavo flore* Cluſ. J. B.

Cluſ.

Graciliorem modò deſcriptis habet *caulem*, cubitalem aut ampliorem, rotundum, in plures mos diviſum: *folia* etiam alternis per caulem ſparſa, minora quàm præcedentis & anguſtiora bis ſimiliter maculis conſperſa. Summi rami inflectuntur & nutant, frequentibus foliis magis cro cronatis tecti, è quorum alis ſingulares propendent *flores*, ſuis caliculis inhærentes, ſuperioribus longè minores, extremis oris denticulati, prorſus flavi: quibus deciduis *ſemen* in caliculis continetur nigrum, altero minus, formâ tamen non diſpari: *radix* etiam alba, & aliquot fibris prædita, non tamen vivax.

In Auſtriæ & Stiriæ agris copioſè creſcit, interdum etiam hyeme in ſua viriditate permanens. *Locus.*

* 5. *Cerinthe minor flore albo* Park.

Park.

Multos ſpargit ramos tenues, imbelles in terram reſupinos, conſimilibus, pallidè virentibus *foliis*, quàm tertii generis minoribus, veſtitos; in quibus maculæ albæ obſcuriores ſunt minúſque conſpicuæ quàm in pleriſque hujus generis aliis. *Flores* òblongi, concavi reliquorum ſimiles, ſed minores, albi, circulo rubente circa medium cincti, è caliculis virentibus exeunt, quibus delapſis ſuccedunt *ſemina* tertii generis ſeminibus plus duplo minora, formâ tamen perſimilia, *Radix* longa, anguſta, alba, ſemine ad maturitatem perducto quotannis marceſcens.

Gulielmus Boelius ex Hiſpania attulit. *Locus.*

* 6. *Cerinthe folio non maculato* Cluſ. *folio non maculato viridi* C. B. *minor flore luteo & rubro* Park.

Cluſ.

Hujus *rami*, quos ſtatim è radice plures profert, non valdè attolluntur, ſed humi quodammodo procumbunt. *Folia* nullis albis maculis conſperſa ſunt, ſed prorſus viridia & mollia, nulla tamen lanugine pubeſcentia, nè recens nata quidem, Iſatidis foliis non valdè diſſimilia. E foliorum quæ caules amplectuntur alis tenelli infirmíque naſcuntur rami, ſuſtinentes, ut in aliis generibus, frequentium foliorum comam, inter quæ oriuntur tenues, ſaturè purpuraſcentes petioli ſuſtinentes caliculum in quinque anguſta foliola diviſum, amplectentia oblongiuſculum *floſculum*, concavum, inferna parte flavum, mediâ purpureum, extimâ etiam flavum, in quinque lacinias diviſum, continentem aliquot rigida ſtaminula, & inter illa oblongum tenuem ſtylum. Floret Maio.

De loco natali nihil addit Cluſius. Magna eſt inter hanc & præcedentem plantam convenientia & ſimilitudo; ut ſuſpicer unam & eandem ſpecie eſſe.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER UNDECIMUS.

QUI EST

De Plantis Verticillatis.

VERTICILLATÆ dicuntur hæ plantæ quia floſculi caulem articulatim velut verticilli amplectuntur, foliolis interſperſis.

Notæ autem quibus Verticillatæ à reliquis Plantarum generibus diſtinguuntur, ſunt folia in caule ex adverſo bina, flores monopetali, labiati plurimùm aut galeati, ſemina ad ſingulos flores quaterna, quibus floris calyx pro vaſculo inſervit.

Ad genera Verticillatarum ſubalterna rectè conſtituenda & ſingulas ſpecies ritè ordinandas ſuiſque ſedibus diſponendas idoneis adminiculis deſtituimur, cùm nec ipſi plantas vidimus, nec Botanicorum deſcriptiones, omiſſis notis generum indicibus nos expediant. Si licuiſſet plantas ipſas inſpicere, & inter ſe conferre, longè certiores generum characteres dediſſemus. Alii ſupplere & emendare poſſunt quæ à nobis vel minùs accuratè traduntur vel omittuntur.

Pleræque omnes plantæ galeatæ & verticillatæ, annotante D. Hermans, ut ex relatione D. Palmer habeo, aromaticæ aut ſaltem odoratæ ſunt. *Plures certè in hoc genere ejuſmodi ſunt quàm in alio quocunque.*

Plantæ verticillatæ fruticoſæ, hoc eſt quarum ſuperficies perennat, ſunt vel flore

- *Galeato & labiato,* ſeu utrinque labiato,
  - *Grandi,* in ſpicis laxis è verticillis aliquantulum diſtantibus compoſitis, foliis latis obtuſis; SALVIA.
  - *Minore,* foliis
    - *Oblongis & anguſtis,* florum verticillis
      - *In ſpicas digeſtis*
        - *Breviores,* floribus denſiùs ſtipatis
          - *Habitiores,* cum foliis in ſumma ſpica; STOECHAS.
          - *Minores & tenuiores* ſeu graciliores, longis inſidentes pediculis, ſpicæ triticeæ æmulas; LAVENDULA.
        - *Longiores,* verticillis rarioribus compoſitas, foliis virentibus; HYSSOPUS.
      - *Ad caulium nodos* foliis intermiſtis,
        - *Major,* in magnum fruticem adoleſcens; ROSMARINUS.
        - *Minor,* & humilior; SATUREIA *durior.*
    - *Brevibus & latiuſculis,* florum & verticillis in ſpicas breves & habitiores digeſtis,
      - *Villoſas* odore ſuavi ſeu vehementi; MARUM *vulgare.*
      - *Non villoſas,* foliis

{*Latioribus* brevioribus & viridioribus ; THYMUM *vulg.*
{*Oblongis* incanis & ad margines crenatis ; POLIUM *mont.*

Galeâ carente, radice

{*Reptatrice humilior,* foliis quernis ; CHAMÆDRYS *vulgaris.*
{*Non reptante,* foliis ſupernè viridibus, ſubtus incanis

{*Elatior & lignoſior* ; TEUCRIUM.
{*Humilior & odoratior* ; *Marum* SYRIACUM.

SECTIO PRIMA.

De Herbis Verticillatis fruticoſis, quarum ſuperficies perennant, & ligneſcunt.

OB affinitatem tamen & convenientiam in notis genericis nonnullas herbaceas & annuas his admiſcuimus.

CAP. I.

De Salvia.

SAlvia à *ſalvere* i. e. ſalvum eſſe dicitur, quòd ad multa, præſertim ad fœcunditatem ſalutaris ſit : cùm ſteriles hujus uſu frequenti gravidæ reddantur, quare Agrippa *ſacram herbam* vocavit, Aetio auctore. Ἐλελίσφακον Dioſcoridi l. 3. c. 40. quaſi in tabem redacta, cum herba ipſa ſemper retorrida & exſucca videatur, id enim σφάκος & σφάκελος ſignificat, folia enim attritis veſtibus comparantur. *C. B.*

Notæ Salviæ genericæ ſunt flores magni, hiantes, in ſpicis laxis, è verticillis aliquantulum diſtantibus compoſitis, folia lata, obtuſa, rugoſa, odor validus & vehementior.

1. *Salvia latifolia* J. B. *major* Ger. *major vulgaris* Park. *major an Sphacelus Theophraſti* C. B. **The greater or common Sage.**

E *radice* vivaci, perenni, lignoſa plures exurgunt ſurculi lignoſi, variè reflexi & intorti, valdè ramoſi. *Ramuli* juniores & ſurculi quadrati ſunt, brevi lanugine hirſuti, foliis ad intervalla ex adverſo binis veſtiti. *Folia* oblongis innituntur pediculis, rugoſa, brevi & vix conſpicua lanugine hirſuta, tres aut quatuor uncias longa, ſeſcunciam lata, circa margines crenata, acuminata, aliàs viridia, aliàs ex purpurâ rubentia odore & ſapore aromatico vehementiore. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis velut in ſpicas digeſti, verticillati, ſinguli ſingulis pediculis è ſinubus foliorum concavorum triangulorum ad genicula conjugatim adnatorum ortis inſidentes. *Calices* florum ampli, ſtriati, in quinque ſegmenta diviſi, tribus & minoribus inferiùs, duobus majoribus ſuperiùs ſitis. Flores autem cœrulei aut cœrulo-purpurei, monopetali, galeati galeæ lateribus conniventibus, labello oblongo, lato, bifido, propendente, cum duabus velut auriculis ſuperiús. *Stylus* tenuis incurvatus, in ſummo bifidus. *Stamina* duo in ſummo bifurca cum apicibus oblongis albidis, è floris lateribus enata. Singulis floſculis pro Verticillatarum more quatuor ſuccedunt ſemina.

Summitates plantæ glutinoſo quodam humore aromatico madent.

2. *Salvia nigra* C. B. *nigra vel rubra* J. B. **Red Sage.**

Ex genere Salviæ majoris eſt (ut rectè J. Bauhinus) non ſpecies ab ea diſtincta : *foliis* ex atro rubentibus, potiſſimum antequam excauleſcat, alioqui florida folio parùm differt à majore vulgari, (inquit idem.)

At nos habemus ſpeciem cujus folia & ſummitates rubent etiam poſtquam caulem produxit & floruit, quamvis minùs intensé. Nam varii reperiuntur in hac Salvia colorum gradus inter viridem & atro-rubentem.

3. *Salvia variegata elegans* Ger. *variegata prima* Park. parad.

Triplici colorum in eodem folio varietate viridi albo rubente pulcherrimum de ſe præbet ſpectaculum : Colores ſci. ductibus non rectis ſolùm, ſed huc illuc reflexis aut variè ſparſis & velut unda- is folia diſtinguunt. Hoc genus plerunque minus eſt vulgari latifolia Salvia, alioquin ei perſimile. Hæc eſt proculdubio Salvia altera perelegans, tricolor, argentea Belgarum, *Hort. Pariſ.*

4. *Salvia variegata vulgaris* Ger. *variegata ſecunda* Park. parad. *Salvia albis foliis* C. B.

J. B.

Ex genere Salviæ majoris & hæc eſt, quæ folia quædam tota, quædam media ex parte candore niveo prædita habet. Hæc eſt Salvia foliis ex purpureo & albo variis *Hort. Pariſ.*

Utramque hanc ſpeciem Cantabrigiæ in hortulo noſtro aliquot annos aluimus.

Catalogus Horti Regii Pariſ. tertiam inſuper his addit Salviæ variegatæ ſpeciem, quam inſcribit *Salviam majorem foliis ex luteo & viridi variegatis.*

Vires. Salvia noſtratibus ſaluberrima herba exiſtimatur, ideóque verno tempore, Maio præcipuè menſe, folia ejus & turiones cum butyro comedere ſolent ad ſanguinem depurandum, & ſalutem tuendam. Quoniam bufones ſub ea libenter ſtabulantur nonniſi diligenter lota & mundata in cibis uſurpanda eſt. Ad arcendos bufones & alia animalia venenata Rutam Salviæ proximam aut eidem intermixtam plantare ſolent Itali: ſecundùm vulgatum illum verſiculum,

Salvia cum Ruta faciunt tibi pocula tuta.

Salvia diuretica eſt; menſes ob craſſitiem remoratos ciet, & tamen nimios emendat. Parod. eſt in capitis affectibus, paralyſi, vertigine, tremore, catarrhis. Extrinſecùs aphthas oris abſtergit (in gargariſmis.)

Puncturæ veſparum & araneorum curantur repetita applicatione foliorum recentium Salviæ. *Ephemer. Germ.* An. 8, 9, 10. Aciditas enim fermenti venenoſi obtunditur ab Alcali vegetabili. Hæc planta nigreſcit cum Vitriolo ut Gallæ. Communicavit *D. Tancr. Robinſon.*

Ad menſes albos, ℞ Salviæ, Sarſ. paril. & Balauſt. ana. Cape ℥j. manè in juſculo per aliquot dies. Eſt remedium Aulicarum. *Cheſneau.*

Tremulæ manus auſpicatiſſimè lavantur in vino decoctionis vel macerationis Salviæ. *S. Pauli.*

Quòd ſiquis ex manipulo Salviæ & Tabaci Virginiani conciſi ℥ij. & p. i. atque altero tritæ Polentæ decoctum ex aceto cereviſiæ ſibi paret, ut os eo proluat, aut dentes foveat dum dolent, is ab hujus uſu ingens levamen perſentiſcet, ut aliquoties in iis comperi quibus ex vulgo id commendavi. *Simon Paulus.* Ex excerptis *D. Edv. Hulſii.*

Vim adſtringendi & ſanguinem ſiſtendi Salviæ ineſſe cùm aliis experimentis demonſtrabat illuſtris Veſlingius, in horto Patavino plantarum vires ſpectantibus exponens, tum maximè hoc ſuo, quo ſputum ſanguinis eâdem herbâ cum melle exhibitâ ſanatum teſtabatur, remedio ex Aëtio deſumpto, apud quem Tetrabib. 1. ſerm. 1. Orpheus, Dato inquit ſanguinem expuentibus ſucci Salviæ cyathos duos jejunis cum melle bibendos, & ſanguis illico cohibetur. Communicavit *D. Soame* ex obſerv. Georgii Hieron. Velſchii 4. collectam.

Paralyſis partium deglutitioni inſervientium curatur per decoctum Salviæ in vino, & continendo in ore ſp. Vini infuſionis thymi. *D. Hulſe* ex Ettmulleri praxi.

Vinum in quo decoquitur Salvia commendatur admodum à Deckero in praxi ad dolorem acrem ventriculi, [cardialgiam]

5. *Salvia ſerrata criſpa* J. B. *latifolia ſerrata* C. B. *maxima ſive latifolia* Park. **Curled Sage.**

Hujus *folia* breviora, latiora & rotundiora ſunt Salviæ vulgaris foliis [nonnulla quatuor uncias longa tres lata ſunt] ſerrata & criſpa ad margines: *Flores* in pleriſque plantis purpuraſcunt vulgaris in modum, in nonnullis ſed rariùs albent.

Hæc omnino ſpecie diſtincta eſt à vulgari Salvia. De loco ejus natali nobis non conſtat: in hortis cultam ſæpiùs vidimus, imò ipſi coluimus.

* 6. *Salvia folio ſubrotundo* C. B. Park.

C. B.

Caule eſt quadrato, villoſo: *foliis* rotundis ad Violariæ vel Ariſtolochiæ rotundæ folia accedentibus, at in acumen finientibus, ſcabris, vulgari magis candicantibus & tenuibus.

7. *Salvia minor* Ger. *minor auriculata* J. B. *minor ſive pinnata* Park. *minor aurita, & non aurita* C. B. **Sage of Vertue.**

J. B.

Minorem Salviam quæ minora capiat in foliis incrementa dixerunt: fruteſcit ea tamen, contractior interim majore, quadratis ſtolonibus & hirſuta canicie lanuginoſis. *Folia* majori magnitudine cedunt, odore vehementiore, ſaporéque vegetiore vincunt, magis candicantia, quibus ad imum pinnulæ duæ oppoſitæ, aliquando una, eſt ubi nulla. Spicatos cœruleos flores ex majore promptum eſt diſcere.

* 8. *Salvia folio tenuiore* C. B. *Indica* Ger. *minor aurita odoratiſſima Hiſpanica* Park.

Præcedenti adeò ſimilis eſt, ut niſi diligenter obſervetur, facilè pro eadem poſſit accipi. Differt magnitudine & ſtaturâ plerunque minore; *foliis* minoribus & viridioribus ſeu minùs incanis; quòd tenerior ſit & frigoris minùs patiens: *odore* gratiore & ſuaviore, paulò tamen vegetiore; *floribus* denique aliàs purpuraſcentibus, aliàs albis.

Hanc plantam Parkinſonus à Salvia Abſinthite ſpeciem diverſam eſſe contendit, & Johnſonum Gerardi emaculatorem reprehendit quod eam pro Salvia Abſinthite habuerit: an rectè examinent alii.

9. *Salvia abſinthites* Ger. *minor altera* C. B. *Abſinthium redolens* J. B. *minor altera flore rubente* Park. **Wormwood Sage.**

J. B.

Flore eſt ſatis magno, verticillato purpuraſcente [at quæ in hortis noſtris colitur flore eſt albo:] *Folio* Salviæ minoris pari, nunc pinnato, nunc mutilo, Abſinthium obolente, quem tamen odorem ſiccata vix reſervant folia.

Habetur flore purpuraſcente & albo. Obſervandum proponit J. Bauhinus, an quæ flore eſt purpuraſcente ab alba differat, vel ſolo floris colore ludat.

In omnibus præterquam odore & ſapore cum Salvia minore convenit, unde nec ſpecie diverſam rbitramur.

10. *Salvia Cretica pomifera* Cluſ. Ger. emac. *major Cretica latifolia & anguſtifolia, aurita & non aurita, pomifera & non pomifera* Park. *Salvia baccifera* C. B. *gallifera Cretica* J. B.

Fruticat hæc alterius Salviæ modo, in multos *ramos* ſparſa, quadrangulos initio, & denſa lanugine obſitos, qui deinde in ligneam ſubſtantiam tranſeuntes iſtam quadraturam amittunt, tenuiores autem rami retinent, denſioréque lanugine ſunt obſiti. *Folia* infernâ parte valdè lanuginoſa, altera virente & veluti attrita, Salviæ latifoliæ foliorum inſtar, appendices utrinque ſecundùm pediculum habentia & velut aurita, nonnunquam etiam appendicibus carentia, nec tam ampla ut in latifolia vulgari, nec etiam adeò anguſta ut in vulgari minore, quæ aurita habet folia. Extremos ramos ambiunt verticillatim ſeni & plures caliculi, in quibus *flores* vulgaris floribus formâ quidem ſimiles, ſed coloris ex albo purpuraſcentis: quibus cadentibus *ſemina* naſcuntur in caliculis, craſſiora quàm in reliquis Salviæ generibus & illos ita replentia, ut quaſi baccæ appareant. Totius plantæ *odor* paulò vehementior quàm alterius Salviæ.

In Creta baccas ſeu poma (quæ duntaxat quædam excreſcentiæ ſunt) fert, uncialis interdum magnitudinis, multa lanugine obſita, orbicularia: In frigidioribus regionibus nullas fert. Gallæ hæ ad juncturas pediculo ſeſcunciali inſident.

* 11. *Salvia tenuifolia* J. B. *anguſtifolia ſerrata* C. B. *Cretica anguſtifolia non aurita* Park.

Cluſ.

Multos ſtatim à radice profert *ramulos*, lignoſos ex fuſco ſubrubentes. *Folia* longè anguſtiora ſunt quàm in ullo Salviæ genere, in ambitu nonnihil interdum crenata ſeu criſpa, è quorum ſinu alii puſilli ramuli prodeunt. Medius caulis in ſpicam purpureorum florum deſinit, nullis intermixtis foliolis. *Radix* dura, lignoſa, in ramos divaricata.

Nata eſt ſemine è Creta inſula accepto. J. Bauhinus eam deſcribit foliis minùs ſpiſſis, anguſtioribus, itémque parvis auriculis donatam.

* 12. *Salvia lanuginoſa anguſtifolia* C. B. Park.

Caule eſt rotundo, craſſo, lignoſo, ob candidam lanuginem molli, cubitali, ramoſo: *foliis* candidis anguſtis, brevibus, ſemunciam latis, duas longis, denſis & ſcabris, odore Tanaceti: *floribus* in caulis ſummo quaſi in ſpica Lamii floribus ſimilibus, purpuraſcentibus, è quorum medio ſtamina oblonga efferuntur.

13. *Salvia fruticoſa lutea, latifolia, ſive Verbaſcum ſylveſtre quartum Matthioli* Park. *Verbaſcum Matthioli* Ger. *Verb. latis Salviæ foliis* C. B. **Yellow flowered Sage.**

Caulibus multis, quadratis, incanis, lignoſis fruticat: quibus ad intervalla adnaſcuntur *folia* rugo- incana, lata apicibus ſubrotundis, Salviæ vulgaris foliis ſimillima, ſed majora. *Flores* verticilla- in ſummis præcipuè caulibus aggeſti, Salviæ floribus figurâ ſuâ ſatis ſimiles, verùm coloris diver- nempe flavi. *Semina* quàm Salviæ majora. *Radix* lignoſa, fibras multas in terram demittit. O- ſatis validus, Parkinſono gravis & caput tentans, nobis non injucundus.

Circa Tauromenium Siciliæ copioſè provenit. Planta hæc à Botanicis pleriſque perperam Ver- cis dictis annumeratur, à quibus toto genere differt: rectiùs à Parkinſono Salviæ ſpeciebus ac- ſetur. *Locus.*

14. *Verbaſcum anguſtis Salviæ foliis* C. B. Ger. *Monſpelienſe flore luteo hiante* J. B. *Salvia fruticoſa lutea anguſtifolia, ſive Phlomos Lychnitis Dioſcoridis Cluſio* Park. *Verbaſculum Salvifolium* Alpin. exot.

Cluſ.

olia ſupra tellurem fundit craſſiuſcula, Salviæ tenuifoliæ pænè ſimilia, longiora tamen & angu- a, candicantia, inferiore parte denſâ & ferè albâ lanugine prorſus obſita. Inter hæc exeunt *culi* dodrantales plerunque, interdum paulò majores, quadranguli, villoſi & candicantes, è quo- geniculis folia longiuſcula, ſuperioribus ſimilia naſcuntur: caliculorum faſtigia breviora ha- & ſede latiuſcula prædita. *Flores* Lamii, lutei coloris, circa extremos cauliculos verticillatim enſa lanugine & quaſi villis quibuſdam pallidis prodeunt, comâ plerunque inflexa & nutante. ix nigricans & lignoſa.

In

Locus. In collibus ſaxoſis circa Monſpelium nobis obſervatum eſt. Cluſio autore, in collibus, ſiccioribúſque & petroſis locis per univerſam Hiſpaniam & Luſitaniam exit.

Tempus. Floret Maio & Junio; Semen autem ſubruffum, præcedentis ſemini ferè ſimile in caliculis profert.

Verbaſcum ſylv. Salvifolium Lob.

Ob deſcriptionis imperfectionem ad quod genus plantarum pertineat nobis non conſtat.

* 15. *Salvia minor Æthiopica foliis Chamælæagni aſperis* Breynii.

Breyn.

Frutex eſt parvus, *caule* quadrato, lignoſo, aſpero, quandoque ſpadiceo, ſeu purpurei obſoleti coloris: ex quorum geniculis alæ utrinque cruciatim alterno verſu oppoſitæ, binæ panduntur, itidem quadratæ & ramis aliis decuſſatæ: *Foliis* Chamælæagni *Dod.* minoribus, aſperioribus & rugoſioribus magíſque venoſis, per genicula binis cauli & ramis hærentibus. *Flores* in caulis & ramorum ſummitatibus, in ſpicam ramoſam ſunt diſpoſiti, eadem figurâ ac colore quâ Salviæ noſtratis, ex paribus etiam calyculis, at hiſpidioribus, aliquando pulchrè violaceis, prodeuntes. Odor totius hujus plantæ gravis, ad Hormini vergens: Sapor aromaticus.

* 16. *Salvia Syriaca Ciſti fœminæ foliis, acetabulis Moluccæ* Breynii.

Breyn.

Salviæ minoris auriculatæ inſtar densè fruticat, multis ramis brachiata: ex quorum geniculis adverſa oriuntur *folia* bina, Salviæ vulgaris multò minora, circinata. Ciſti fœminæ foliis paria. *Flores* verticillatim circa ſummos ramulos naſcuntur, è calyculis ſive acetabulis Moluccæ prægrandibus, purpuraſcentibus prodeuntes, galericulati, ac violacei coloris. *Semen* nigrum.

Hujus Rawolfius meminit in ſuo Hodœporico.

* 17. *Salvia Indica arboreſcens* Bontii.

Frutex eſt ſurgens ultrà duorum hominum altitudinem, & tantâ copiâ creſcit [in India Orientali] ut ſylveta integra conficiat: nam longè latéque luxurians radices agit, non ſecus ac Glycyrrhiza in Europa; ità ut qui eam in hortis plantant, poſt aliquod tempus cum ſumma moleſtia radicitus effodiant; cùm ſubinde repullulaſcat. *Flores* fert ex albo cyaneos, ut reliquæ Salviæ. *Foliis* admodum longis eſt, quæ præter gratum odorem, etiam umbram commodam præſtant. Si autem bene colatur in hortis, plurimum de feritate ſua remittit, quod fiet ſi radices & luxuriantes ſtolones ſtatis temporibus commodè reſecentur, & tum non minùs utilis eſt in cibis quàm manſueta pumila apud nos. *Vires.* Nam vino maceratæ ſi ſumas aliquot quotidie liquoris uncias, nullum præſtantius invenies remedium in familiari hâc tremoris ſeu paralyſis ſpecie, quæ Beriberii incolis dicitur, quod ut in pluribus aliis ſic in meipſo cum ſummo utilitate expertus ſum.

CAP. II.

De Lavendula ſeu Lavandula.

LAvendula Recentioribus dicta creditur quod balneis ſeu lavacris expetatur. Semen & folia (inquit Lobelius in Adv.) ad affectus matricis commendantur in fomentis & lotionibus.

Nonnulli Iphyium Plinii ſuſpicantur, quod Heſychius Λαϐανίδα vulgo dictum ſcribi quæ vox ad lavandulam accedit.

Martinius à **leben** Germanico, i. e. vivere; deducit tranſitivè ſumpto, quia vivificat & valet a lipothymiam ſeu animi deliquium, autore Matthiolo.

Ejus notæ ſunt flores in ſpicas tenuiores triticearum æmulas, longis pediculis inſidentes congeſti.

1. *Lavendula major ſive vulgaris* Park. *Lavendula flore cæruleo & flo. albo* Ger. *Lavandula* *tifolia* C. B. *Pſeudo-nardus, quæ vulgò Spica* J. B. **The most common or broad-lea** **Lavender.**

J. B.

In fruticem ſatis grandem & lignoſum, plurimis ramulis denſum adoleſcit, altitudine ſeſqu bitali aut bicubitali. *Folia* infima quidem crebra & incondita ferè, ſuperiora, ut in toto hoc ge ex adverſo bina, alternatim ſita, per intervalla longiuſcula, incana, culmum aut etiam ſemun lata, duarum triúmve unciarum longitudine, nervo medium percurrente, odore vehementi, g ſapore amaricante. Summis ramulis ſpicam geſtat longam, verticillatis calyculis cœruleis ang oblongis, conſtantem, è quibus *floſculi* emicant cœrulei ſeu violacei.

Folia huic longiora latioráque multò quam Lavendulæ minori, magis incana, non tamen crebra in caulibus & ramulis: ramuli ſeu veriùs pediculi ſpicas ſuſtinentes huic duplo majores giore gioréſque quàm illi. Spicæ quoque multò longiores & inflexæ: flores tamen ſingulares (quod mirum) quàm illius minores: Odor quoque totius plantæ vehementior.

2. *Lavendula minor ſive Spica* Ger. Park. *Lavandula anguſtifolia* C. B. *Pſeudonardus quæ Lavendula vulgo* J. B. **Narrow leaved or ſmall Lavender, by ſome Lavender-Spike.**

J. B. Totâ quidem facie præcedenti proxima eſt, minor utcunque & humilior, pariter tamen densè fruticans: *foliis* minoribus ſeu anguſtioribus & brevioribus, nec adeò albidis, odore minùs vehementi. *Spicæ* florum, uti dictum, breviores ſunt & erectiores, *floſculi* tamen ſingulares majores.

Variat interdum floris colore albo, uti præcedens.

In Hiſpania & Gallia Narbonenſi ſponte provenit. Gaudet apricis & petroſis locis, ubi perpetuâ comâ viret, ſeu potiùs caneſcit. Junio & Julio menſibus ſpicas floribus prægnantes emittit. *Locus & Tempus.*

3. *Lavendula folio multifido* J. B. Park. *folio diſſecto* C. B. *Stœchas multifida* Ger. **Jagged Lavender.**

Cluſ. Cubitali interdum altitudine aſſurgit, quadrangulis & hirſutis ramulis, quos multifida, tenuitérque inciſa ambiunt *folia*, lanuginoſa cinereíque coloris acris guſtûs & jucundi odoris. *Flores* in ſummis virgulis quadrangulis, nudis & lanuginoſis, ſpicæ inſtar, ut in Lavendula congeſti, cœruleo co- ore præditi, odorati: ſpica autem aliquantulum contorta eſt, & in quatuor veluti verſus aut ordi- ies digeſta, alia interdum ex alia naſcens. *Radicem* habet duram, lignoſam & multis ramulis do- atam, quam vivacem eſſe facilè ſibi perſuaſerit deſcriptionis autor Cluſius.

Naſcitur circa Malacam Bæticæ urbem, ubi illam primùm inveniebat Cluſius, colle quodam illi rbi vicino, Februarii menſe florentem; dende circa Murciam menſe Martio, nec uſquam alibi. *Locus & Tempus.*

4. *Lavendula latifolia. An Lav. latifolia Indica ſubcinerea, ſpica breviore* Hort. Reg. Pariſ. ? **Broad-leaved Lavender.**

Hæc ſpecies foliis brevioribus & latioribus, minúſque incanis à Lavendula vulgari differt; Odore m ea convenit: Florum ſpicam nondum vidimus: quamvis enim hyemes noſtras haud difficul- r toleret, ſpicam tamen in hortulo noſtro nunquam produxit: Si eadem planta ſit Pariſienſis & ſtra, ſpicam facit breviorem.

Lavendula ut facie ſic viribus cum Stœchade convenire videtur.

Partium eſt tenuium, cephalica ac nervina. Uſus præcip. in catarrhis, paralyſi, ſpaſmo, verti- ne, lethargo, tremore artuum. In urina, menſibus ac fœtu pellendo (unde & parturientibus ex- beri ſolet) in torminibus ventris flatulentis. Extrinſecùs in lixiviis capitis ac artuum, in Maſtica- riis (pro catarrho exſiccando ac revellendo ad palatum, nè ad pulmones defluat.) *Schrod.* *Vires.*

In uſu eſt aqua deſtillata, conſerva ex floribus & oleum ſpicæ.

Florum ſpicæ cum linteaminibus & veſtimentis in arculas recondi ſolent ad odoris ſuavitatem com- unicandam. Schroderus eos odore ſuò pediculos fugare ſcribit.

In difficili partu ſem. Lavendulæ eſt oppidò conducibile. Duo ſequentia remedia arcana præ- ntiſſima perhibentur.

Primum eſt Rondeletii, ℞ ſem. Lavendulæ ʒß. ſem. Plantaginis, Endiviæ ana ℈ij. Piperis ℈i. pulvis. Cape cum aquis ſequentibus, ℞ aquar. Caprifolii, Endiviæ ana ℥iij.

Secundum eſt Backmeiſteri, ℞ ſem. Lavendulæ ʒß. Succini albi præparati, borac. ℈ij. Ol. Cin- momi gut. ix. F. l. a. pulvis, dividendus in tres æquales partes, propinandus in vino Rhenano. ec ſunt minimè fallacia. *Sim. Paulus* ex Annotatis D. Edv. Hulſe.

In pueris pediculoſis hoc expertus ſum (inquit A. Hieron. * Reuſnerus) Juſſi caput inungi oleo cæ, & ſtatim moriebantur pediculi. *D. Soame.* * *Obſerv.* 28.

At oleum quodcunque illitum inſecta exanimat, quoniam obſtructis meatibus reſpiratoriis aerem inter- t & excludit, cujus defectu inſecta moriuntur.

CAP. III.

De Stœchade Arabica.

Tœchas ab inſulis ejuſdem nominis è regione Maſſiliæ ubi naſcitur cognomentum accepit, teſte Dioſcoride l. 3. c. 32. Plin. l. 28. c. 12. Verùm Lobelius in Adv. nobiles illas & rariſſimarum ſtirpium alumnas Stœchades inſulas huic cognomines, non ex adverſo Maſſileæ, ut eram ex Dioſcoride perſuaſum eſt (bidui namque itinere & litore indidem abſunt) ſed è re- e Olbiæ, vulgo *Hyeres*, urbeculâ olim tam lauta quàm nobili, à qua etiamnum hodie inſulæ hades nomen retinent, non Maſſileæ; dicuntur namque *Hyeres* inſulæ.

picis habitioribus piloſis ſquamulis imbricatis, cum foliolis in earundem cacumine à Lavendula rt.

1. *Stœchas Arabica vulgò dicta* J. B. *Stœchas vulgaris* Park. *St. purpurea* C. B. *Stœchas ſive Spica hortulana* Ger. **Caſſidony or French-Lavender, by ſome Sticadore.**

J. B.

Utilis juxta ac pulcher eſt frutex, *radice* lignoſa craſſiuſcula, *virgulas* emittente lignoſas, cubitales, & bicubitales in ramos aliquot diviſas. *Folia* per geniculos Lavendula bina, & ex alis alia minora, plura, incana, odore & ſapore aromatico. Singuli *ramuli* quadranguli, plerunque foliati, utì obſervavimus, in *ſpicas* faſtigiantur craſſiuſculas, unciales aut longiores, piloſis ſquamulis imbricatas, in quibus *floſculi* purpurei: præterea ex cacumine emicant foliola aliquot purpuro-violacea, viſui grata, qualia ferè in Hormino Matthioli.

Locus. In Sylva Grammontia & alibi circa Monſpelium, quin & medio circiter itinere inter Monſpelium & Arelaten invenimus. Creſcit, autore Cluſio, plurimis Hiſpaniæ, Luſitaniæ & Galliæ Narbonenſis locis, ubi floret Aprili & Maio.

Variat floris colore albo, quæ Stœchas vulgaris flore albo *Park.* quam per errorem habet pro Stœchade latifolia flore albo *C. B.*

* 2. *Stœchas longioribus ligulis* Cluſ. Park. *cauliculis non foliatis* C. B. *ſummis cauliculis nudis* Ger. **French Lavender with longer top-leaves.**

Hæc in paucis à præcedente differt, (unde unicâ deſcriptione utraſque complectitur Cluſius) nimirum virgulis ſpicas ſuſtinentibus aliquouſve nudis; ſpicis ipſis longioribus & anguſtioribus, ligulis denique è ſummis ſpicis eminentibus admodum longis.

* 3. *Stœchas latifolia flore albo* C. B.

Foliis eſt Lavendulæ, *flore* magno albo. In Murena Caſtiliæ D. Albinus legit: nec plura de ea habet C. Bauhinus, qui ſolus, quod ſciam, ejus meminit.

4. *Stœchas folio ſerrato* C. B. Ger. Park. *ſerrato & criſpo folio* J. B. **Caſſidony or Sticadore, with indented leaves.**

Cluſ.

Stœchadis genus hoc valdè rarum, Cluſio obſervatum, ejuſdem cum ſuperiore altitudinis, lignoſis, fragilibus, tenuibus, quadrangulis *ramis*: *foliis* etiam oblongis, anguſtis, omnino ſerratis & criſpis, parte ſuperna virentibus, infernâ candidis, calidi & amari guſtûs. Ejus extremi quoque ramuli deſinunt in dodrantales virgulas, nudas, quadrangulas, incanas, quæ *ſpicam* ſuſtinent Stœchade longiorem & rariorem, ad Lavendulæ minoris ſpicam propè accedentem, è multis ſimiliter veluti membranaceis ſquamis congeſtam, cum eminentibus in ſummo quibuſdam latiuſculis foliolis è purpura cœruleis, uti in reliquis hujus generis. *Flores* ex ſingularum ſquamarum ſinu copioſi, purpurei ut in vulgari: *Semen* etiam ſimile, quemadmodum & *radix*.

Locus. Nonniſi in ſumma Calpe ſponte naſcentem & ſuis floribus onuſtam Februario menſe invenit Cluſius.

* 5. *Stœchas viridis* J. B. *viridis Dalechampii* Park. *viridis capitulo oblongo* C. B.

Lugd.

Tota jucunda viriditate nitet: *foliis* per intervalla in caulibus multis, duobus longis, aliquot aliis multò brevioribus, *capitulo* in caulis ſummitate longo, rotundo, cum duobus in ſummo foliolis, ex quo flores lutei exeunt.

Vires. Stœchas abſtergit, attenuat & aperit. Uſus præcip. in affectibus capitis & nervorum, ſcil. in Vertigine, Apoplexia, Paralyſi, Lethargo. In morbis pectoris idem præſtat quod Hyſſopus. Inſuper urinam & menſes ciet, venenis reſiſtit, affectibus hypochondriacis ſuccurrit. Extrinſecùs in lotionibus capitis, ſuffitu, &c. *Schrod.*

In ejus virtutibus deſcribendis prolixus eſt Meſue. Vide J. Bauhinum alióſque Botanicos. Syrupus ejus triplex in uſu eſt, Simplex, Compoſitus, & Fernelii: omnes cephalici habentur, & in nervolarum partium frigidis affectibus felici cum ſucceſſu uſurpantur.

Meſue pituitam & atram bilem hanc herbam purgare ſcribit, ſed quia tardiùs & imbecillius operatur, ipſi addere jubet partem ſextam Salis communis aut Salis gemmæ, aut Myrobalanum nigrum aut Cepulam. Jubet inſuper bilioſos ab ea abſtinere: ob quam fortè cauſam, inquit Caſp. Hofmannus, deſiit eſſe in uſu.

* 6. *Stœchadi ſerratæ affinis* C. B. *Tragium alterum Dioſcoridis quibuſdam, folio Trichomanis* J. B.

Rauwolf.

Radice eſt albicante, longiuſcula, gracili. Ex qua *ſurculi* emergunt lignoſi, vix minimum digitum longi; quibus *foliola* adhærent longiuſcula, pulchra ſerie diſpoſita, adverſa, haud ſecus ac in Trichomane digeſta, iis tamen longiora, ut in Aſplenio, quibus & colore ſimilia; nam ſupernè pulchrè virent, infernè verò cinereo tomento obſita ſunt, minora præſertim & ab imo primùm pullulantia. Inter hos circulos alii prodeunt coliculi nudi, purpureos *flores* ſpicatos ſuſtinentes.

Ex imperfecta hac deſcriptione quò referenda ſit hæc planta nobis non conſtat.

Cap. IV.

De Rore marino.

ROS dici putatur quia roſcidæ ſit naturæ, vel quia roris inſtar aſpergatur, vel quia ejus uſus in aſpergillis, *quod nobis veriſimilius videtur: marinus* autem vel quia in marinis locis feliciter proveniat, vel quia ſaporis marini, hoc eſt, amari. *Voſſ. Etymolog.* Græcis Libanotus στεφανωματικὴ, i. e. coronaria, ab odore thuris, & quòd ad corollas texendas adhiberi ſolebat.

Magnitudine ſua & ſtatura inſigni, floribus ad caulium nodos foliis intermiſtis, foliis oblongis anguſtis prona parte candidis, ſupinâ obſcuriùs virentibus à congeneribus differt.

1. *Roſmarinus coronarius fruticoſus* J. B. *hortenſis anguſtiore folio* C. B. *coronarius* Ger. *Libanotis coronaria ſive Roſmarinum vulgare* Park. **Common Roſemary.**

J. B.

Roſmarinus, ſuffrutex jucundiſſimi odoris Thus redolentis (unde & nomen ipſi Libanotidis inditum) vel imprimis utilitatis commendatione notiſſimus, & quia corollis petitus coronarii nomen adeptus, bicubitalis eſt & altior, virgultis tenuibus, cinereo colore præditis, in quibus *folia* aliquot ſimul ex intervallis oriuntur [imo bina ex adverſo & alia ex eorum ſinubus conferta] rigidula, Lavendulæ anguſtiora, breviora, prona parte candida, ſupina ſaturatiùs viridia. Flores ex alis foliorum exeunt; è cœruleo albicantes Salviæ florum effigie, minores, labello cotylæ inſtar concavo guttato: fibræ incurvæ, longæ ex rictu ſub ſupremo folio promicant.

Vere primo & per totam ferè æſtatem floret. In hortis ſeritur, verùm non ſemine ſed ſurculo. An differat ſpecie à ſpontaneo latiore folio dubito: quòd ſi differat ubi ſpontè proveniat proditum non invenio. Qui ſeritur & latiora & rugoſiora habet folia, nec facilè fert hyemem. *Locus.*

Hujus varietas in hortis alitur foliis aureo colore variis, quæ Parkinſono *Roſmarinum ſtriatum ſive aureum* dicitur. Habetur etiam flore duplici Park. *Varietas.*

In uſu ſunt folia, flores (Anthos Officinis dicti) & ſemen. Cephalica ſunt è præcipuis, nervina, ac etiam uterina. Uſus præcip. in affectibus capitis ac nervorum, in Apoplexia, Epilepſia, Paralyſi, Vertigine, Caro, &c. viſum acuunt, ſenſus ac memoriam juvant, fœtorem halitûs emendant, Epatis, Lienis ac Uteri obſtructiones reſolvunt, ictero ac fluori albo mulierum medentur, córque confortant. *Vires.*

Herba ipſa ſuffitu & vapore ſuo peſtis tempore aerem emendat & ſalubrem reddit.

Dioſcorides morbum Regium ſanare tradit hanc herbam, ſi quis ipſam in aqua coctam ante exercitationem exhibeat bibendam, deinde exercitatum lavet, & vinum ipſi bibendum det. Semen cum vino hauſtum ad icterum commendat Mizaldus.

Ad paralyſin alióſque nervorum affectus conducit Vino aut Cereviſiâ in qua Roſmarini ſummitates infuſa fuerint aſſiduè in potu uti.

Ad viſum acuendum conducit flores recentes quotidie jejuno ventriculo cum pane & ſale comedere.

Exſiccati & inciſi fumus ore hauſtus Peti in modum utilis cenſetur adverſus Tuſſim, Phtiſin & Tabem pulmonum.

Solo uſu olei Roſmarini chymici propinati in decoctis idoneis ante paroxyſmum multas febres tertianas exquiſitè curatas eſſe in Noſocomio Pariſienſi dicto *la charité* vidit & obſervavit M. *Jacques.* Doſ. iv vel vi gutt. Sim. Paulus Quadrip. Botan. Claſſ. 2. p. 133. Habui ex excerptis *D. Hulſe.*

Ex Roſmarini fruticantis truncis caudicibúſve craſſioribus pectines in Galliis ſibi parant, quibus quotidie caput pectunt qui à vertigine aliiſque hujus generis morbis præſervari geſtiunt: ſed fraus ſimul inventa apparet, dum è Salice, Pyro, Tilia, &c. affabrè pectines iſthic loci exſculpunt, & perpolitos conſpergunt leviter cum gut. olei Roſmarini vel Spicæ, & ſic impoſtores arguti imponunt minùs ſagacibus. Ex adverſar. *D. Tancr. Robinſon.*

Diarrhœam trimeſtrem deſperatam vino Roriſmarini curatam refert *Velſchius Hecatoſt. D. Hulſe* ex Etmull. prax.

Aqua Reginæ Hungaricæ deſtillatur & præparatur è floribus Roriſmarni in infuſis ſp. vini. In Cephalicis & Nervinis affectibus celebratur.

2. *Roſmarinus ſpontaneus latiore folio* C. B. *Roſmarinum latifolium* Park. *Roſmarinus coronarius fruticoſus ignobilior* J. B. **Broad-leaved or wild Roſemary.**

Præcedente minor eſt & humilior, ramis minùs lignoſis: *foliis* latioribus, rugoſioribus, ſaturatiùs virentibus, prona parte parum vel nihil incanis ſeu candidis, magis ſparſis ſeu rariùs ſitis in ſurculis ramulis: Tenerius eſt hoc genus, nec hyemes noſtras facilè tolerat.

In Hiſpania abunde oritur, unde in alto mari navigantes procul à littore ad multarum leucarum diſtantiam odorem ejus percipiunt, etiam antequam terram videant. In Gallia Narbonenſi tantus ejus proventus eſt, ut haud temere aliud incolæ lignum urant. *Locus.*

An hæc planta à præcedente ſeu hortenſi Roſmarino ſpecie differat nécne mihi non conſtat. Nam & hortenſe ſatum plantas producit latifolias, & in aliis etiam ſuffruticibus tenerioribus ſurculo ſatas hyemes faciliùs tolerare, & firmiores eſſe adverſùs cœli injurias quàm à ſemine ortas notum eſt.

In Catalogo Horti Regii Pariſienſis aliam adhuc Roſmarini ſpeciem invenio, hortenſem anguſtiore folio argenteum dictum. *Varietas.*

CAP. V.

De Hyſſopo.

Ὕσσωπον dictum volunt quaſi ὑόμενον (pro χυόμενον) ἐπὶ τῷ ὦπα, quia ſuper vultus effundatur; quia ejus olim in aſpergillis ad expiandum peccata uſus erat: verùm rectiùs ab Hebræo אזוב derivatur, quam vocem ſeptuaginta *Hyſſopum* vertunt non ſemel.

Spicis florum longis, è verticillis rarioribus compoſitis, floribus versùs unam partem ſpectantibus, ſegmento ſupremo, quod pro galea eſt bifido & ſurſum reflexo, foliis virentibus à reliquis Suffruticibus verticillatis diſtinguitur.

1. *Hyſſopus vulgaris ſpicatus anguſtifolius* J. B. *Hyſſ. vulgaris* Park. *Hyſſ. Officinarum cærulea ſive ſpicata* C. B. *Hyſſ. Arabum* Ger. **Common garden Hyſſop.**

E *radice* lignoſa, dura, craſſitudine digitali *caules* exeunt pedales aut cubitales, fruticoſi, cùm ligneſcere incipiunt rotundi, dum enim adhuc tenelli ſunt, quadrati videntur. *Folia* anguſta, oblonga, glabra, ad margines æqualia, foliis Lavendulæ ſimilia, ſed multò breviora. *Flores* denſis verticillis ſpicas longas mentientibus, in caulium ſummitatibus, in unam partem ferè ſpectantes, è calicibus longis ſtriatis in quinque acuta ſegmenta partitis exeunt, ampli, cœrulei, quorum ſupremum foliolum bifidum ſurſùm reflectitur, bifidum labellum binis alis ſuperiore parte donatum demittitur. Singulis floſculis *ſtamina* inſunt quatuor, oblonga, cœrulea cum ſuis *apicibus* parvis, obſcurè purpureis.

Locus. Collibus aſperis Romaniæ & Veronenſi tractu, præſertim ſecus Atheſim, ad anguſtias ſaxorum & arcem munitiſſimam, quæ Imperatoriam à Venetorum ditione diſcriminat è regione montis Baldi ſponte fruticare hanc refert Lobelius, cùm nuſpiam alioquin niſi in hortis ſe inveniſſe dicat. Felicior ſanè nobis fuit Lobelius, cùm enim eadem loca peragraremus, Hyſſopus nullibi in conſpectum ſe dedit.

Varietaste. Hæc planta multipliciter variat, nimirum 1. *Foliis*, quæ *coloris* reſpectu, vel ex albo & viridi, vel ex aureo & viridi varia ſunt: Hinc Hyſſopus foliis niveis *Park.* candidus Anglorum *Lob.* & Hyſſ. foliis aureis *Park. circumſcriptionis* reſpectu, vel ad margines æqualia ſunt, vel criſpa, vel diſſecta; Hinc Hyſſopus criſpa *Geſn.* foliis criſpis *Park.* & Hyſſ. foliis crenatis *Park.* 2. *Odore* moſchum redolente; Hinc Hiſſopus moſchata, vel de Ciliſſa *Park.* 3. *Floribus*, qui *ſitûs* reſpectu vel uno ordine tantùm, vel duobus diſpoſiti ſunt: *coloris* reſpectu vel cœrulei ſunt, ut plerunque evenit, vel rubri; hinc Hyſſopus rubro flore *C. B. Ger.* & aliorum: vel albi; Hinc Hyſſopus vulgaris alba *ejuſdem* C. B. *Ger. Park, &c.* Adeóque ex una ſpecie quatuor facit C. Bauhinus, plures Parkinſonus. Nam omnes hæ varietates vel ex ſemine in hortis ſato oriuntur; vel cultui & mangonio debentur.

Hyſſopus hirſuta. Hyſſopus hirſuta *C. B.* foliis cinereis *Park.* non aliter à vulgari differt quàm foliorum & caulium lanugine, aut colore cinereo.

Hinc novem habemus Hyſſopi vulgaris varietates raritate ſua & elegantia ſpectabiles, quæ hortos curioſorum ornant, nimirum

1. Hyſſopum foliis niveis *Park.* candidam Anglorum *Lob.*
2. Hyſſopum foliis aureis *Park.*
3. Hyſſopum criſpam *Geſn.* foliis criſpis *Park.*
4. Hyſſop. foliis crenatis *Park.*
5. Hyſſop. moſchatam vel de Ciliſſa *Park.*
6. Hyſſop. utrinque floriferam *Dod.*
7. Hyſſop. rubro flore *C. B. Ger.* & aliorum.
8. Hyſſop. vulgarem albam *C. B. Ger. Park.*
9. Hyſſop. hirſutam *C. B.* foliis cinereis *Park.*

Vires. Hyſſopus calida eſt & acris [ſapore fervido, inquit C. Hofmannus, ſuâque acrimonia palatum totum pervadente] unde attenuat, aperit & abſtergit. Uſus præcip. in affectibus pulmonum tartareis, tuſſi, aſthmate, &c. Syrupus in affectibus pectoris paululum progreſſis, ubi ſcil. de Glycyrrhiza, Capilli Veneris, alii non ſatis ſunt operi quod moliuntur, eximii uſûs eſt.

Extrinſecùs adhibetur crebrò ad ſugillationes oculorum, ad uterum mundificandum, auriúmque tinnitus tollendos (per tritorium ſuffitus ſuſceptus) ad oris abſterſionem (in gargariſmus) *Schrod.*

Sunt qui Abſinthio in corroboratione ventriculi præferunt. *Idem.*

Cum carnibus bubulis decocta cum aliis oleribus minutim conciſis, non inſuaviter ex jure editur ori ac ventriculo grata.

Urinas verò etiam movet & ad urinæ ſtillicidium utilis eſt.

Quantopere Hyſſopus ſugillationi oculorum confert, teſtis ſit Riolanus ſenior. Expertus ſum rum, inquit, quod affirmat Archigenes apud Galenum, quòd ſi Hyſſopi coma nodulo incluſa liat in aqua, & tepidè nodulus oculo cruento applicetur, tam manifeſtè ſugit ſanguinem, ut teum ipſum ſanguinolentum videri poſſit. Hujus autoritatem ſequutus ubi occaſio tulit, deco Hyſſopi aliquammultis adversùs ſuggillationes, imò etiam oculorum commendavi; ſed loco ſucculum in vino bulliendum quandoque curavi, & ex voto eas evanuiſſe recordor, dum lectum tentibus ſacculus ſubtepidus clauſis palpebris fuit applicatus. *Simon Paullus.*

Vir quidam celebris mihi notus, cui femur ictu equi calcibus incuſſo graviter contuſum fuit applicatio applicatione cataplaſmatis cujuſdam ex Hyſſopi foliis minutim conciſis & cum butyro recenti non ſalito commixtis parati intra paucas horas à dolore liberatus eſt, deletâ etiam lividâ & decolori nota in cute. *D. Boyl.*

* 2. *Hyſſopus parva anguſtifolia* J. B. *parva anguſtis foliis* Ger. *minor anguſtifolia* C. B. *minor, ſive Hiſpanica* Park.

Cluſ. Dod.

Humilius eſt & tenerius hoc genus, alioqui formâ non multùm differens à vulgari, *foliis* anguſtioribus, obſcuriùs virentibus, denſioribus, odoris grati: *floſculis* verò in cacumine in brevis ſpicæ modum digeſtis.

* 3. *Hyſſopus umbellata* C. B. *coronata, ſive comoſa Cluſii* Park. *An Hyſſopus ſpicâ brevi, lata* J. B.

Cluſ.

Hoc genus vulgari non admodum diſſimile e[illegible] inquit Cluſius) ſed ad præcedens Hiſpanico ſemine natum magis accedit, exceptis ramulis, qui [illegible] virgarum faſtigio numeroſi in latam comam ſparguntur.

Præter hanc aliam *Hyſſopi comoſi* ſpeciem conſtituit C. Bauhinus, quam *latifoliam comâ rotundâ onfertâ* vocat, idque autoritate præcipuè codicis Cæſarei; cujus picturis quanta fides habenda ſit, nô- unt rei herbariæ periti.

Hyſſopus ſurculis denſis Park.

Park.

Humilior eſt Hyſſopo vulgari, ramulis ſeu ſurculis crebrioribus, tenuioribus, minùs lignoſis, de- ſum magis reclinatis; *foliis* obſcurè viridibus denſiùs diſpoſitis: in aliis cum eo convenit. Parum ffert ab Hyſſ. parva anguſtifolia *J. B.*

* 4. *Hyſſopus anguſtifolia ſpicata* C. B. Park. *tenuifolia* Ger.

Cluſ.

Valdè fruticat hoc genus, nec minùs quàm vulgare ſuis virgis ſe propagat, quæ ſeſquipedales in- dum ſunt, duræ, lignoſæ, in multos virides tenuéſque ramos diviſæ, quos obſident anguſtiora quàm vulgari *folia*, viridia, calidi guſtûs. Summi rami deſinunt in ſpicam *florum* illos verticillatim bientium, vulgari formâ ſimilium, minorum tamen, coloris cœrulei. *Radix* dura, lignoſa, multifi- plurimíſque capillamentis firmata, ex qua plures etiam naſcentes virgæ, humi interdum pro- mbentes, fibras agunt. Tota planta, ſi digitis atteratur, odorata eſt.

Hujus picturam & ramos tenellos Londino accepit Cluſius.

* 5. *Hyſſopus latifolia* C. B. Park.

C. B. prod.

Caulibus eſt lignoſis, rufeſcentibus, ſtriatis: *foliis* triplo quàm in vulgari latioribus, obtuſis, in re- uis cum vulgari conveniens: quam Londino accepit C. B.

* 6. *Hyſſopum montanum Cilicium quibuſdam* J. B. *Hyſſopus anguſtifolia montana aſpera* C. B. *Hyſ. montana* Park.

Hæc à vulgari Hyſſopo hortenſi in paucis differt, foliorum nimirum anguſtiâ, duritie, aſperitate irſutie, ſapore amariore, minùs acri. Suſpicor hoc genus non differre ab Hyſſopo montana vel Ciliſſa *Park.*

* 7. *Hyſſopum Goritienſe floribus verticillatim ambientibus* J. B.

ujus ramum duntaxat pedalem ab Agerio ſibi datum deſcribit J. Bauhinus: erat is rectus, fir- ſculus, foliis veſtitus glabris, unciam circiter longis, culmum latis, Satureiæ duriori ſimilibus, quæ alia multa, ſed minora, odoris grati & ſuavis, ſapore nonnihil acri cum leviſſima amaritu- Spica unciis duabus longior erat, anguſta ſive tenuis, tenuior multò quàm in vulgari, multis s conſtans verticillis, & ſecundum unumquodque verticillum foliola duo floribus longiora. *Flo-* on vergunt in unam partem ut in vulgari ſed ramulos ambiunt, parvi, multis apicibus do-

8. *Hyſſopus folio Origani Dalech.* J. B. *Hyſſopus rotundifolia ſpicata, fortè Dioſcoridis* C. B. *Hyſ. foliis Origani* Park. *An Hyſſ. Nummulariæ folio* Ger?

dore, ſapore, floris ſpicâ cœruleâ nihil à vulgari diverſum eſt hoc genus, ſed eâ re tantùm, folium Majoranæ, Pulegióve ſimile ac rotundum in longum non porrigitur vulgaris modo.

CAP. VI.

De Satureia.

SAtureia aliis à ſaturando dicta eſt, quòd cibis loco condimenti addatur: Alii à Satyris nomen traxiſſe putant, quia coitus marceſcentes ſtimulat. Græcis Thymbra dicta eſt, fortè ἀπὸ τοῦ θύειν ob fragrantiam *C. B.* Et tamen Columella diſtinguit Thymbram à Satureia,

Et Satureia Thymi referens Thymbræque ſaporem.

1. *Satureia durior* J. B. *montana* C. B. *hortenſis* Ger. *vulgaris* Park. **Winter Savoury**, id eſt *Satureia hyberna.*

Folia huic anguſtiora quàm æſtivæ hortenſi, [illegible]cipuè quæ primò exeunt, multò duriora, inque acutos & pungentes apices deſinentia, dilutiùs viridia. *Caules* teretes, hirſuti, geniculis multò crebrioribus quàm in ſativa intercepti, unde & folia & ramuli frequentiores & numeroſiores ſunt. Atque hac notâ ſola primo ſtatim aſpectu à priore poſſit diſtingui. Ramuli in hac ſpecie non in parem longitudinem excurrunt ac in illa. *Flores* ex alis foliorum hinc inde exeunt, in pediculo communi longiuſculo, duo tréſve ſimul, interdum etiam ſinguli, galeati, galeâ interdum reflexâ, labello trifido, colore ex albo languidè purpuraſcente. *Calix* floris in quinque longa, anguſta ſegmenta dividitur. Planta fruticoſa eſt & in multos annos vivax. Sapore & odore cum æſtiva convenit.

Locus. In Gallia Narbonenſi circa Monſpelium, Nemauſum, &c. in collibus: invenimus etiam in Hetruria in alveo cujuſdam torrentis non longè à Radicofano copioſé.

2. *Satureia hortenſis* Park. *æſtiva hortenſis* Ger. *ſativa* J. B. *hortenſis, ſive Cunila* ſativa Plinii C. B. **Summer Savoury.**

J. B.

Lignoſa nititur *radice* & ſimplici, fibras majuſculas emittente, ex qua *virgulta* ſurgunt pedem aut cubitum alta, teretia, rubeſcentia, ſubhirſuta, geniculis certis diſtincta, ad quorum ſingula *folia* naſcuntur Hyſſopi vulgaris, nonnihil hirſuta, crebris foraminulis non tamen perviis eroſa, odore ſuavi vehementi [J. B. Thymi vulgaris mitiore] ſapore acri. *Caules* ramoſi ſunt ramulis ex adverſo binis, è foliorum alis exeuntibus, & ipſos etiam caules longitudine excedentibus. E foliorum alis exeunt *floſculi* plures ſimul, pediculis brevibus, è calicibus in quinque acuta & anguſta ſegmenta diviſis, ipſi in quatuor lacinias partiti, ex albo purpuraſcentes. *Semina* parva, fuſca, quàm Thymi tamen majora.

Planta eſt æſtiva nec per hyemem durare poteſt; unde quotannis ſeri debet.

Locus. In agris circa *Caſtelneuf* non longè à Monſpelio copioſè & ſponte ortam obſervavimus.

Vires. Eſt inter herbas calidas & acres, quæ urinam & menſes movent: facultatibus cum Thymo & Serpyllo convenire aiunt. Nobis potiùs ut facie ſic viribus ad Hyſſopum accedere videtur.

Uſus eſt, inquit Schroderus, in affectibus *ventriculi*, cruditate, anorexia, &c. [proindeque condimentum pauperum eſſe ſcribit Tragus: nam omnibus eduliis tam carnium quàm piſcium concoqui, &c.] *Pectoris*, Aſthmate; *uteri*, menſibus obſtructis: viſum acuit. Extrinſecùs diſcutit tumores, doloréſque aurium ſedat.

Uſus ejus frequens eſt in culina inter alia olera. Cum phaſeolis & aliis flatuoſis utiliter incoquitur & editur. Fabis cum Selino inciſa & infrixa edulium gratum, Belgis frequens habetur. *Lob.*

Pauperes in Germania Braſſicas capitatas hac herbâ condiunt, qui fit ut illæ jucundiſſimum odorem ac ſaporem gratiſſimum inde accipiant. *J. B.*

Plantam hanc quamvìs annua ſit & herbaceam ob convenientiam in foliis, odore reliquiſque notis cum Satureia duriore ſeu hyemali ab ea non ſeparandam putavimus.

3. *Satureia S. Juliani* Ger. *ſpicata S. Juliani* Park. *Sat. ſpicata* C. B. *Sat. foliis tenuibus, fru tenuifolia S. Juliani quorundam* J. B.

Ad. Lob.

In Tyrrheni maris aſperis & ſalebroſis S. Juliani Hetruſci magno proventu oritur, *virgultis* exi bus, palmum altis, ſarmentoſis, lignoſis: *foliis* ab imo crebris, Thymi Cretici, ſed anguſtioribus longiuſculis, ſpicam brevem ſummo gerentibus, *floſculis* copioſis intextam: guſtu acri & odoro, niverſa ex obſoleta purpura albicat, Thymo majore minor, minori ferè par.

Locus. In collibus Meſſanenſis agri in Sicilia non minùs frequentem obſervavimus quàm in monte S. J liani. Creſcit & in ipſis Florentiæ urbis muris.

Saxifragam primam *Matth.* C. Bauhinus pro hac planta habet: Parkinſonus noſter pro dive ſub titulo *Saxifragæ veræ Dioſcoridis Matthioli.* Tum à Serpyllo cui aliàs naſcendi modo ſimilis tum à Satureia differt, quòd tum odore ſuavi, tum ſapore acri, qui illis inſunt, careat. Conſu placet Parkinſonum.

4. *Satureia Cretica* C. B. Ger. emac. *Thymbra ſive Satureia Cretica legitima* Park. *Thymbra Græca* J. B. *Thymbra Cluſ.*

Multis ea *ramis* ſtatim à radice fruticat, Thymi inſtar, quadrangulis, ſubaſpera lanugine obductis, purpuraſcentibus, quibus innaſcuntur alternatim ſemper ex adverſo ramuli, foliis eâdem ſerie digeſtis onuſti, Thymi genuini foliis pænè ſimilibus, ſubhirſutis, odoratis, medii quodammodo inter Cunilam & Thymum odoris, acriuſculíque ſaporis. Summos ramos verticillatim ambiunt aliquot *capitula* multis foliolis conſtantia, inter quæ caliculi, è quibus emergunt ſuaviter purpuraſcentes *floſculi*, Thymi floſculis ſimiles, in quatuor lacinias diviſi, quarum infima latior eſt & repanda, ſuprema etiam lata ſed brevior, reliquæ duæ minores, prodeuntibus è medio quinque *ſtaminulis* candicantibus, quorum *apices* fuſci coloris, & medio *ſtylo* bifido. E *ſemine* hæc planta nata puſillo, nigro Thymi ſemini non abſimili. *Radix* dura, lignoſa.

Cluſius legitimam Thymbram ſtatuit, quam etiamnum hodie Cretenſes Thymbri & Thrybi appellent. Ex ſemine ab Hon. Bello è Creta ad Cluſium miſſo enata eſt.

Pr. Alpinus hanc plantam Tragoriganum eſſe contendit, non Thymbram, pro qua ſequentem proponit.

5. *Thymbra* Alpin. exot.

Alpin.

Creſcit in aſperis locis Thymo ſimilis, ſed ramulis Thymi gracilioribus, minoribus, atque tenerioribus; qui utrinque habent alios ſurculos, graciles, non ex oppoſito poſitos, obliquè actos, foliis Thymi ſed tenuioribus & mollioribus, herboſi coloris vireſcentis, multis ex oppoſito invicem *caules* teneros ambientibus. Cauliculi vero in ſummitate ferunt *floſculos* purpuraſcentes inter foliola ſpicæ modo. Exili *radice*, tenui, longâ, lignoſâque nititur. Thymo hæc ſtirps ſimilis eſt, ſed altitudine minor, & eo longè ramulis ferè in orbem expanſis latior, ac ad terram depreſſior. Tota eſt odorata, odore ad Thymum quadantenus inclinante, nec minùs & acri ſapore thymum itidem ſimulat.

In ciborum condimentis uſum habet, & in medicina, non minùs ad movendos menſes in mulieribus, & urinam. Ejus decoctum plurimùm valet in tuſſientibus ex melle ad excrementa in pulmonibus infarcta extenuanda, detergenda, atque ad ſputum facilitanda. *Vires:*

Pona in Baldo Italico Satureiæ cujuſdam meminit ſine deſcriptione quam vocat Satureiam Creticam ſpinoſam.

Cap. VII.

De Thymo legitimo.

Θύμος vel ἀπὸ τοῦ θυμοῦ dicitur, quòd adhibeatur iis qui animi deliquium patiuntur ob craſſos humores; vel ἀπὸ τῆς θυμιάσεως καὶ τῆς θυσίας quòd hoc Veteres in ſacris quæ igne accenſo fiebant primùm i ſunt. Alias Grammaticorum conjecturas de ratione & origine nominis vide apud J. Bodæum à tapel. Comment. in Theophr. hiſt. lib. 6. c. 2. pag. 566.

Differt à Satureia, cui aliàs ſimilis eſt, odoris fragrantiâ, & floribus in oblonga capitella con- eſtis.

Thymus capitatus, qui Dioſcoridis C. B. *Thymum legitimum capitatum* Park. *Thymum Creticum, ſive Antiquorum* J. B. *Thymum Creticum* Ger. **The true Thyme of the Ancients.**

Cluſ.

Suffrutex eſt Thymum, pedem interdum altus, multis ramis lignoſis, tenuibus & candidis prædi- s, quos per intervalla ambiunt *folia*, ſibi invicem oppoſita, anguſta, tenuia, candicantia, acris ſtûs, quæ quibuſdam locis hyeme decidunt: nam ubicunque ſponte naſcentem hanc plantam in- iebam, ſeu hyeme, ſeu veris initio, foliis viduam conſpiciebam: ſed utrinque ab exortu & veſti- s foliorum prominebant veluti oblonga *capitella*, inſtar eorum quæ in Origano onite ſunt, ex te- lis foliolis viridibus congeſta, adeò confertis & numeroſis, ut unicum longiuſculum folium ap- eret. Ipſa capitella cum floribus in planta virente obſervare non potui; Hiſpali autem, ubi ximus eſt ejus proventus (nam aliud Thymum non norunt) magni ejus jam reſiccati faſciculi de- nſtrati ſunt, cum ſuis foliis & longiuſculis capitellis ſuos purpuraſcentes *flores* adhuc retinentibus tiſſimi odoris: illo enim in aqua decocto utuntur ad dolia, quibus vinum reſervatur eluenda & rganda: non minoris etiam uſûs eſt ad conciliandam odoris gratiam iis vaſis quibus conditæ aſſervari ſolent.

Non modò circa Hiſpalin copioſè naſcitur, ſed Gadibus etiam, qua parte inſula ponte jungitur ntinenti, totâ inſuper Bætica in maritimis collibus, Meridiei obverſis. *Nos in ſaxoſis propè Syra- s Siciliæ urbem invenimus.* D. Wheeler *in inſula Corcyra,* t in inſula Cithæra nunc *Cerigo* aliam ſeu ſpeciem, ſeu varietatem foliis minoribus agminatim centibus. *Locus.*

*Lib.Ob. cap.*2. Bellonio autore ità frequens in tota Græcia reperitur, ut nulla herba in montibus faciliùs proveniat; ubi pro loci diverſitate florem profert omnino album, vel cœruleum aut purpureum, vel mixtum.

Vires. Thymum cum aceto & ſale pituitam per alvum detrahit: ejus decoctum prodeſt anheloſis & orthopnoicis, tineas ventris exigit, menſes, partus & ſecundas pellit, atque urinas ciet: cum melle in eclegmate faciliores efficit exſcreationes: recentes tumores diſcutit; cum aceto illitum; concretum ſanguinem diſſolvit, verrucas penſiles tollit: iſchiadicis cum vino & polenta impoſitum ſubvenit, hebetibus oculis in cibo: eſt enim & ſanitatis tempore ad uſum idoneus loco condimenti. *Dioſcor.*

Pares illi facultates tribuit Plinius, & inſuper addit, Dari Comitialibus, quos correptos olfactus excitat Thymi: & Viris contra inflationes, & ſi venter urgeat, teſtéſve aut veſicæ dolor exigat: Articularibus morbis ac luxatis tritum ac lanæ inſperſum ex oleo imponi: dari & portionem articularibus morbis trium obolorum pondere in tribus cyathis aceti & mellis.

Thymo, quia gratiſſimi odoris in aqua decocto utuntur Hiſpalenſes (Cluſio referente) ad dolia, quibus vinum aſſervatur, eluenda & repurganda: non minoris etiam uſûs eſt ad conciliandam odoris gratiam iis vaſis quibus conditæ uvæ aſſervari ſolent.

CAP. VIII.

De Maro.

MArum nonnulli dictum volunt à rege quodam Thraciæ cui Maro nomen fuit: Sed veriſimilius (inquit Jo. Bodæus) ab Amaraco per Apocopen nomen impoſitum.

Marum (de vulgari Maſticheno loquor) foliis Thymi majoribus, odoris fragrantia, ſed præcipuè lanuginoſis ab omni nobis cognita Verticillatæ ſpecie, facilè diſtinguitur.

1. *Marum* Ger. *vulgare* Park. *Sampſuchus ſive Marum maſtichen redolens* C.B. *Clinopodium quibuſdam, Maſtichina Gallorum* J.B. **Herb-Maſtick or Maſtick-thyme, by ſome alſo called Marum.**

In fruticem lignoſum, bicubitalis interdum altitudinis, multis *ramis* brachiatum adoleſcit, & in plures annos durat, niſi hyems aſperior eum corrumpat. *Folia* viridia, Thymi durioris ſimilia ſed majora, ſapore acri prædita. In extremis ſurculis capitula lanuginoſa, & paulo etiam inferius ambientes ſimiles verticillos obtinet è quibus emicant floſculi albi. Odor totius plantæ gratus, ſed paulo vehementior.

Verùm non eſt cur in hac planta deſcribenda multum laboremus, cùm (ut diximus) ab omnibus, nobis ſaltem cognitis verticillatis capitulis lanuginoſis differat.

Locus. Floret, autore Cluſio, cum Thymo & Stœchade multis Hiſpaniæ in locis: Provenit autem ſolo arido & petroſo. Ob odoris fragrantiam ſtudioſe in hortis colitur, in Gallia, Anglia, Germania, &c.

Vires. Deodatus in deſperato menſium fluxu ultimum & præſentiſſimum remedium ducit pulverem corticis Mari ad ℨj. cùm vino auſtero, ſingulis matutinis horis propinatum. *D. Soame* è Dolæi pr.

* 2. *Marum ſupinum* Park. J.B. *ſupinum Lobelii* Ger. emac. *repens verticillatum* C.B.

Non abſimile eſt Maro maſtichino ſed cauliculis repentibus. Sampſuchum Dioſcoridis ſive Amaracum ſerpentem *Adv.* quam hujus ſynonymam facit C. Bauhinus, Lobelius ſic deſcribit. Non erigitur aut fruticat ramulis ut Majorana vulgata; ſed in ceſpitem caducis Serpylli modo, cui alioqui perſimilis folio, effigie & magnitudine eſt.

CAP. IX.

De Thymo vulgari & Serpyllo.

THymi etymon ſuperiùs tradidimus in capite de Thymo legitimo. Serpyllum autem ἀπὸ τοῦ ἕρπειν à ſerpendo dictum eſt quia aliqua ejus particula terram tangente radices ab ea demittuntur. Ut autem ſerpo à Græco ἕρπω, ità ſerpyllum ab ἕρπυλλον ſpiritu aſpero in S mutato, ut in aliis multis, v.g. ἓξ ſex, ἑπτὰ ſeptem, ἕδος ſedes, ἱδρὼς ſudor, ὑπὸ ſub, ὑπὲρ ſuper, ὕλη ſylva, ὗς ſus, ἡμι ſemi, ὁλκὸς ſulcus, ἓ ſe, ἅλς ſal, ἅλλομαι ſalio, &c.

Thymi notæ ſunt folia brevia & latiuſcula, flores in capitula in ſummis ramulis habitiora & lan congeſti. Serpyllum à Thymo differt quòd humilius ſit & minùs fruticoſum, & ut nomen indica ramulis procumbentibus ſerpat.

1. *Thymum durius* Ger. *durius vulgare* Park. *vulgare rigidius, folio cinereo* J. B. *Thymus vulgaris folio tenuiore* C. B. **Muſk Thyme, or fine-leaved Thyme.**

J. B.

Odoris jucundi commendatione culturam multis locis meritum eſt quod hodie plerique omnes Thymum vocamus, lignoſâ *radice,* ſatis numeroſis filamentis donata. *Ramuli* teretes, itidem lignoſi, ſubhirſuti, *foliis* Serpylli, anguſtioribus, incanis, cinereiſve, ſapore acri præditis verticillatim per intervalla veſtiuntur: *Florum* verticilli breviore intervallo eſt ubi ſpicæ figuram mentiuntur: ſunt autem ii colore purpuraſcente vel albo, labellum veluti promittentes trifidum, unicâ laciniâ ſurrectâ, è medio ſtylum purpuraſcentem exſerentes, calyculis Serpylli ſtriatis, hirſutiſque.

In Gallia Narbonenſi vix alia frequentior occurrit planta. *Locus.*

2. *Thymus vulgaris folio latiore* C. B.

An ſpecie à præcedente differat dubito, alii non diſtinguunt.

Alterius ſpeciei meminit *D. Magnol* in ſterilibus verſus *Clapies* & *Jacou* à ſe inventæ, cui titulum facit *Thymum ſupinum candicans odoratum,* quod priore humilius, foliis candicantibus & odoratiſſimum eſſe ait. Hæc fortè ſpecies eſt quam Parkinſonus Thymi durioris candidioris titulo deſcribit è ſemine Thymi durioris vulgaris ſeminibus permixto ſibi in horto enatam, ramulis tenuioribus, foliis candidioribus ſeu magis incanis, rariùs diſpoſitis; odore etiam vehementiore. *Thymum ſupinum candidum.*

* 3. *Thymum inodorum* C. B. Park.

C. B. prod.

Suffrutex eſt, ob lævem lanuginem quâ pubeſcit incanus; *caule* lignoſo, cortice incano, rugoſo veſtito, qui in plures ramos palmo minores, recurvos, híque in alios & velut in orbem diſpoſitos dividitur: quos per intervalla *folia* breviſſima, anguſtiſſima, plura ſimul juncta, inodora & pene inſipida cingunt. Cauliculorum ſummis *flores* plures, purpurei, formâ & diſpoſitione Thymi vulgaris floribus ſimiles inſident.

In regno Valentino locis arenoſis ad litora copioſè provenit. *Locus.*

Saporis eſt ſubacris, unde attenuat & incidit. Uſûs præcip. in affectibus Tartareis; 1. Pulmonum, ut Aſthmate, Tuſſi, &c. 2. Artuum, ut Podagra. Omnia viſcera reſerat, appetitum excitat. Extrinſecùs in tumoribus frigidis, ſugillationibus, inflationibus ventris, doloribus arthriticis. *Schrod.* *Vires.*

Noſtratibus uſurpatur pro olere, & juſculis incoqui ſolet: calore ſuo ventriculum refocillat, & concoctionem promovet.

A. 4. *Serpyllum vulgare* Ger. J. B. *vulgare minus* Park. C. B. **Common Mother of Thyme.**

J. B.

Tam Græco, quàm Latino hujus nomini originem dederunt ſerpentes *ramuli,* duri, lignoſi, quadrati, ſubrubentes, modicè hirſuti, qui ubi terram attingunt novas ſubinde *radices* agunt: primæ utem lignoſæ ſunt, ſatis craſſæ & frequentes, fuſcæ, plurimis fibris capillatæ. Ad ramulorum nodos folia Thymi vulgaris latiora, ſubrotunda, nervoſa, ſapore acri & aromatico. *Flores* in capitulis Thymi, interdum candidi, plerunque tamen purpuraſcentes.

Ejus duplex habetur genus. *Primo* flos eſt media parte minor, apice in medio interdum bifido, olore ut plurimum purpuraſcente: folia ut ſequentis, odore nonnihil ad Meliſſam accedente. *Secundo* flos major duplo, in medio quinque apices, color remiſſior & minùs purpuraſcens: in foliis on differt à præcedente, niſi odore, qui nobis ſuavior videtur. Utraque hæc varietas apud nos paſſim habetur. *Varietas.*

Eſt nobis præterea genus aliquod foliis & caulibus præcedentibus ſimile, ſed hirſutum valdè.

Serpylli ſummitates non raro degenerant in capitula tomentacea, candicantia, quæ (inquit Bauhinus) florum loco ſunt; imò inſectorum matrices ſunt. Summitates enim hujus herbæ ab ſectis quibuſdam compunctæ hoc modo degenerant, & vermiculis domicilia & eſca fiunt. De his lantarum excreſcentiis ſeu fructibus ut vocant ſpuriis & excrementitiis conſule Excellentiſ. Marcelli alpighii Anatomes plantarum partem alteram.

In montoſis & paſcuis ſiccioribus, inque formicarum tumulis ubique ferè terrarum abundat hæc anta. *Locus.*

Serpyllum aureum ſive verſicolor Parkinſoni non alia in re à vulgari Serpyllo differt quàm fo- rum colore ex aureo & viridi mixto ſeu variegato; qui arte inducitur, ut in Hyſſopo, Roſmarino, is. *Serpyl. aureum.*

Serpyllum ut facie ſic viribus cum Thymo convenire videtur: éſtque inter calidas ſiccáſque her- s quæ urinam & menſes movent. Cephalica eſt (inquit Schroderus) uterina & ſtomachica. Uſus ecip. in menſibus ac urina ciendis, in expuitione ſanguinis, ſpaſmo, &c. Extrinſecus arcet vigilias, phalalgias, vertigines. Ciet menſes (balneo). *Vires.*

Vulgus decoctum Serpylli dum Eryſipelate infeſtatur calidum bibit, unde ſudor proritetur, quo oto ſæpe valetudo melioreſcere ſolet. *S. Paulus.*

Balſamo Serpylli auſpicato vertiginoſos à vertigine præſervamus. *Idem.*

Paracelſo in catarrhis palmarium remedium eſt Aqua Serpylli cum Sp. Vini hymice elicito. *Soame è Dol. Lib.* 1. *C.* 10. *S.* 8.

Loquelam Apoplectico poſtliminio reſtitutam ſpiritu Serpylli vidimus. *Idem* ex eodem.

A. 5. *Serpyllum citratum* Ger. Park. *Citrii odore* J. B. *foliis Citri odore* C. B. Lemon Thyme.

Cluſ.

Admodum ſimile eſt vulgari, in omnibus Europæ provinciis occurrenti, craſſiora tamen & magis atra habet *folia*, quæ trita Citrii mali vel Meliſſophylli odorem referunt, & *capitella* paulò majora magíſque purpuraſcentia, ſimilibus tamen floſculis prædita; craſſiores ramulos, quadrangulos, palmares, per terram fuſos, ad ſingula internodia fibras agentes: *radicem* verò lignoſam, multifidam, fibroſámque, numeroſos proferentem cauliculos, ſummam tellure in orbem ſe ſpargentes.

Locus. In montoſis ſed rariùs invenitur: in Pannonia mixtim cum vulgari prodit, cum eo etiam florens Junio. *Cluſ.*

Serpyllum moſchatum. Serpyllum moſchatum *Park.* odore præcipuè à citrato differt, nec à quoquam præterea (quod ſciam) Botanico memoratur.

* 6. *Thymum latifolium* Park. Ger. *Serpyllum majus latifolium* C. B. *item Serp. ſativum* ejuſdem. *fortè etiam Serpyllum vulgare majus* ejuſdem, & Park.

Minùs erectis quàm Thymum durius, tenuioribus nec adeò lignoſis, humi diffuſis & procumbentibus, multóque pluribus luxuriat ramulis: *Folia* molliora, latiora: *Floſculi* ex albo purpuraſcunt. Hyemes noſtras minùs reformidat, adeóque diutius in hortis ſatum durat, quàm Thymum vulgare durius; odore & ſapore eſt remiſſiore.

* 7. *Serpyllum majus* Park. *vulgare majus* C. B. *Serp. majus flore purpureo* Ger. *& aliud candido* Cam.

Majus eſt & erectius Serpyllo vulgari, *foliis* majoribus, pallidiùs virentibus, Majoranæ æmulis; floribus etiam majoribus purpureis.

* 8. *Serpyllum latifolium hirſutum* C. B. Park.

C. B. prod.

Tota planta ob mollem lanuginem quâ pubeſcit, præſertim caulibus, incana eſt. *Cauliculis* donatur frequentibus, tenuibus, longis, recurvis, qui *foliis* ſubrotundis pediculis oblongis donatis cinguntur. Cauliculorum ſummis capitula floſculorum purpuraſcentium inſident.

* 9. *Serpyllum anguſtifolium glabrum* C. B. *Pannonicum Cluſii* Park. *anguſto folio, odore nucis Juglandis, vel nullo* J. B.

Cluſ.

Anguſtiora huic *folia* ſunt, paulóque longiora [quàm vulgari Serpyllo] viridia, glabra, rariùs per cauliculos ſparſa. *Cauliculi* frequentes, tenues, longi, humi fuſi, & ſubinde ad internodia fibris ſeſe firmantes, oblonga, mollia & veluti ſpicata in ſummo ferentes *capitella floſculis* vulgari æqualibus referta. *Radix* lignoſa eſt, dura, & multifida. Tota planta aut nucis Juglandis foliorum odorem quodammodo refert, aut interdum nullo manifeſto odore prædita deprehenditur; ſoline mutatione an auræ variantis afflatu id accidat me latet.

* 10. *Serpyllum anguſto lanuginoſóque folio* J. B. *anguſtifolium hirſutum, vel montanum repens hirſutum* C. B. *Serpylli Pannonici Cluſii varietas altera* Park. *Serpyllum hirſutum* Ger. emac.

Cluſ.

Latè ſerpit & magnos cæſpites nonnunquam occupat. Nam licet duram & lignoſam habeat *radicem* (ut præcedentia genera,) tenues tamen quos in circuitu ſpargit *cauliculi* ſubinde fibras agunt, quæ temporis ſucceſſu in radices non minùs duras & lignoſas evadunt quàm ſit primaria, atque alios deinde fundunt in ambitu cauliculos, *foliis* non minùs quàm proximè præcedentis oblongis, & iis quidem anguſtioribus, præditos, incana mollíque lanugine pubeſcentibus: longa in ſummis cauliculis capitella à ſecundi generis longo glabróque folio non differunt, & ſimilibus floſculis plena ſunt. *Semina* in villoſis rufeſcentibus utriculis parva, rotunda, fuſci coloris. Tota ſtirps pineum quodammodo ſive reſinaceum odorem trita refert & calido guſtu eſt. Hanc ſpeciem pro Serpyllo hirſuto noſtrate in Cat. Ang. habuimus, verùm nunc diverſum arbitramur.

Locus. Hæc duo genera proximè deſcripta in Ungaria, Auſtria & Moravia mixtim cum vulgari Serpyllo naſcuntur; & eodem tempore, menſe videlicet Junio, florent.

Serpyllum longifolium hiſpidum *Cluſ.* in ejus Obſerv. Pannonicis q. Hoc genus foliis hiſpid ſeu piloſis ſe in ſqualidis & incultis viæ montis Lupi Junio menſe copioſe florens obſervâſſe ſcri *D. Magnol.*

* 11. *Serpyllum folio Thymi* C. B. *Narbonenſe* Park. *Creticum* Ger. *ſylveſtre, Zygis Cluſio, Thymo vulgatiori, rigidiori ſimile* J. B.

Cluſ.

Serpyllum ſylveſtre, Zygis appellatum, quale Dioſcorides deſcribit, obſervabam, ni fallor, in Caſtella veteri, iiſdem locis cum Thymo duriore ſive nigro, cui perquam ſimile eſt figurâ, ramis, altitudine & radice: *folia* verò paulò latiora habet quàm Thymum, minùs odorata, ſed gravius nonnihil olentia, utpote quorum odor ſit ferè inter Abrotanum & Stœchadem medius: in virgis item ramulos, qui floribus verticillatim naſcentibus veſtiuntur, coloris ex albo purpuraſcentis: quâ florum diſpoſitione & odore à Thymo diſcerni penè duntaxat poteſt. Minor eſt præterea ejus acrimonia quàm Thymi, quippe quæ aliquid adſtrictionis admixtum habeat.

Floret cum Thymo duriore, & perpetuò etiam viret.

Cap. X.

De Tragorigano dicto.

Tragoriganum Latinè hircinum Origanum ſonat; ſic dictum non quòd hircum oleat, ſed quòd gratum ſit hircis pabulum, ut Onitis aſinis. Nicandri Scholiaſtes ad hunc verſum, τραγορίγανον ἐστιν ὄρειον, ὅπερ ἐσθίοντες οἱ τράγοι γίνονται καταφερεῖς i. e. in Venerem proclives ſeu præ- ipites.

Non videtur differre genere à Thymo vulgari.

* 1. *Tragoriganum anguſtifolium* C. B. *Hiſpanicum* Park. *Tragoriganum Cluſii* Ger. *Trag. tenuioribus foliis, flore candido* J. B.

Cluſ.

Minores ſunt huic *ſurculi* & candidiores, tenuiora longioráque *folia*, aliquantulum incana, acris uſtûs: odor minùs jucundus quàm in Tragorigano primo *Cluſ.* ſive Clinopodio quorundam, Mastichina cognominato: *flores* etiam verticillatim circa ſummos ramulos naſcuntur ex utriculis proeuntes, majores aliis & galeati, candidi. *Semen* obſervare non potui. *Radix* priori ſimilis, ligno- dura, multifida.

Solo Valentino agro ſponte naſcentem & Martio florentem obſervavit Cluſius. **Locus.**

* 2. *Tragoriganum Matthioli* J. B. Park. *Serpyllifolium* C. B. *Trag. Dodonæi* Ger. *quoad iconem.*

Matth.

Hoc genus frequens naſci in Forojulienſi agro affirmat Matthiolus, in collibus ſaxoſis & veteris muris: ei verò tenues tribuit ramulos, *foliis* parvis longiuſculis, Serpylli æmulis, ſtellæ modo ſpoſitis ſapore ferè Pulegii; *floribus* parvis carnei coloris onuſtos à media parte caulis. *Radicem* rvam, multis fibris donatam, ejuſdem odoris cum foliis.

Difficile eſt (inquit J. Bauhinus) certò affirmare de qua planta intelligat Matthiolus, niſi nos iquis Forojulienſis doceat, quæ planta apud eos iconi Matthioli reſpondeat. Matthioli gloſſatos & patroni nihil certi de hoc Tragorigano ſcribunt. Lobelii ſententia mihi [*J. R.*] arridet, ſe non Tragoriganum ſed Calaminthæ ſpeciem alteram eſſe Serpylli & Clinopodii figurâ.

3. *Tragoriganum Creticum* C. B. Park. *Trag. Cretenſe* Ger. *Trag. quibuſdam nigrius, folio duro, flore purpureo* J. B.

J. B.

Virgultis fruticat dodrantalibus & longioribus, adverſo plerunque ramorum frequentium poſitu achiatis, lignoſis, rubicundis, quadrangulis, hirſutis: *Folia* ex adverſo naſcuntur per modica intervalla, oblonga, Satureiæ foliis quodammodo ſimilia, latiora, magiſque rotunda, interdum in hornoſtris & Majoranæ foliis non minora, ſtigmatis punctata, nigricantia, tactu dura, guſtu acri aromatico, odore ſuavi; ex quorum ſinu alia minora folia quoque emicant. *Flores* verticillati, tureiæ flores æmulantur, ex purpura palleſcentes, rictu hianti apiculos exſerentes, *calyculis* hirſu- in quinque aculeos deſinentibus. *Radix* lignoſa exteriùs rubet, intus albet, ac in ſurculos aliot abit, capillaribus fibris donatos.

In Valentino agro ſponte naſcitur & Martio menſe floret, autore Cluſio, cui Tragorigani ſendi altera ſpecies dicitur. **Locus.**

Tragoriganum herba eſt calida & acris, & ad eadem utilis ad quæ Thymus, Satureia, Hyſſopus, mirum, ad pulmonis affectus, Tuſſim, &c. ad menſes & urinas remorantes; ad cruditatem venculi & ructus acidos, &c. **Vires.**

Cap.

CAP. XI.

De Polio.

Πόλιον ſic dicitur propter caniciem, quæ in capitulis ſecundùm Dioſcoridem, at ſecundùm Plinium in foliis apparet: πολιὸς namque caniciem & canum ſignificat.

Polii ergo nota Characteriſtica eſto foliorum & comæ canicies, & tomentoſa lanugo quâ obducuntur: quinetiam Polium ex humilioribus ſuffruticibus eſt, foliis oblongis, & in legitimis ſeu genuinis ſpeciebus circa margines crenatis.

1. *Polium maritimum erectum Monſpeliacum* C.B. Ger. *Monſpeſſulanum* J.B. *montanum minus* Park. *epitheta hujus & ſequentis ſpeciei apud Parkinſ. permutata videntur.* **Poley Mountain.**

J. B.

Folia anguſta, oblonga, denticulata, candida, tomentoſa, ſaporis acris & amari, per *ramos* dodrantales vel palmares, rotundos, incanos, ex *radice* lignoſa paucis fibris donata: *capitula* glomerata, alba, tomentoſa, calyculis conſtant oblongis, è quibus *flores* emicant hiantes, candidi. Odor totius plantæ gratus [Matthiolo acutus & ſubgravis].

Locus. In Italia & Gallia Narbonenſi in maritimis præcipuè copioſè provenit; florens æſtate. Cultum (inquit J. Bauhinus) multùm degenerat, minùs candidum evadit, foliáque redduntur latiora.

Vires. Polium cum acre ſit & amarum, urinam & menſes ciet; Hydropicos & ictericos juvat; venenatis morſibus auxiliatur. Theriacam & Mithridatium ingreditur.

Omnis generis Polii ramuli in terram depacti, loco præcipuè umbroſo, ſine difficultate radices agunt, ut in aliquot ejus generibus periculum fecit Cluſius.

Nos hujus generis ramulum in horto Oxonienſi collectum & in libellum conjectum per triduum in loculis circumgeſtavimus, tandem Cantabrigiam reverſi in hortulo noſtro plantavimus, qui tamen brevi comprehendit & radices egit.

* *Lib.* 2. *C.* 21. *S.* 127. * Sylvius inter medicamenta Antepileptica ſecundum locum Polio montano tribuit, ut quod volatili ſale abundet. *D. Soame.*

* 2. *Polium montanum album* C. B. Ger. *montanum* 1. Cluſ. *montanum Monſpeliacum* Park.

Hoc genus à præcedente differt præcipuè cauliculis humi ſparſis; foliis leviter denticulatis, ut vix niſi diligenter obſervantibus denticuli appareant; in reliquis cum eo convenit, ut ſuſpicer eandem eſſe plantam; quamvis icon non conveniat.

3. *Polium* 2. *albo flore* Cluſ.

Hoc *caliculis* erectis; *foliis* anguſtioribus, extrema parte duntaxat dentatis; *capitulis* majoribus longioribúſque, laxioribus tamen neque adeò compactis à præcedente differt. Quibus non obſtantibus C. Bauhinus priori idem ſpecie facit: Nos autem æquo jure utrumque genus maritimo Monſpeliaco idem ſtatueremus. Verùm autoritas Cluſii tanti apud me eſt, ut nihil temere pronunciare aut definire auſim. Certè icon quam adhibet Cluſius, aliíque poſt eum, Polio Monſpeliaco nequaquam convenit.

* 4. *Polium maritimum ſupinum* Park. *maritimum ſupinum Venetum* C. B. *montanum purpureum* Ger. *V. purpureo flore* Cluſ? *candidum tenellum tomentoſum flore purpureo & albo* J. B.

Cluſ.

Hoc prorſus tenellum eſt exilibus & dodrantalibus ramulis, humi fuſis, multâ lanugine candida tectis, qui ſubinde ad nodos radices agunt: folia illi ſunt mediæ inter tertium & quartum genus magnitudinis, breviora tamen, denticulata, valdéque tomentoſa, quæ adeò cauſa eſt ut in tenellis foliis nulla dentium veſtigia conſpiciantur niſi à diligenter obſervantibus: capitella ſuperioribus multò minora, totáque tomentoſa in quibus flos purpureus.

Varietas. Polium VI. albo flore *Cluſ.* hujus tantùm varietas accidentalis eſſe videtur; ſiquidem ſola teneritas ſtirpis, & floris varietas inter hæc duo diſcrimen facit, autore Cluſio. Utrumque enim genus nihil ferè niſi tomentum ſunt & odoris ſuavitate reliqua genera ſuperant.

Utrumque ſuis floribus onuſtum Martio reperiebat Cluſius, nec differentiam animadvertiſſet, niſi floris color diligentiùs conferendi ſingulas plantas occaſionem præbuiſſet.

Polium Venetum. J. Bauhinus Polium Venetum à Caſparo fratre è Lio Venetorum allatum ab hoc diſtinguit, nec immerito, cùm tota planta minùs candida eſſet Polio Monſpeliaco, foliis paulò latioribus & plus crenatis; comâ etiam magis divulſâ. C. Bauhinus etiam ipſe in Phytopinace diſtinguit hæc duo; at in Pinace, neſcio ob quam rationem mutatâ ſententiâ, conjungit.

* 5. *Polium rubrum majus flore dilutiore* Moriſ. præl.

Hujus *folia* Polii lutei vulgaris foliis quàm proximè accedunt quoad magnitudinem, ſerraturam
& canitiem. *Florem* fert majorem dilutiùs rubrum quàm præcedens.

6. *Polium montanum Lavendulæ folio* C. B. Park. *Polium Lavendulæ folio, flore albo* Ger. **Lavender-leaved Poley-mountain.**

Multas ex eadem radice promit virgulas primi generis virgis ſimiles, ſed breviores & magis fruti-
oſas, ſupra terram ſparſas; *folia* in his Libanotidis coronariæ foliis ferè paria, minora tamen ſu-
ernè viridia, infernè caneſcentia, nullis crenis per oras notata, amari guſtûs & jucundi quidem
doris, attamen minùs grati quam qui in legitimi Polii montani foliis percipitur. *Florem* extremis
amulis gerit copioſum, album, alterius Polii floribus formâ non abſimilem, non tamen ſpicæ in-
ar creſcentem, ſed velut in caput congeſtum: *Semen* deinde in vaſculis exiguum, nigricans. *Ra-*
ix illi dura, lignoſa, multifida, multis capillaribus fibris prædita.

In montoſis circa Baſileam, Genevam & alibi copioſè provenit, nobis obſervantibus. *Locus.*

Planta hæc minùs rectè me judice, ad Polium refertur, cùm nec folia ei tomentoſa ſint, neque
irca margines crenata: Idem eſto judicium & de ſequente.

* 7. *Polium montanum repens* C.B. *montanum minimum* Ger. *mont. ſupinum minimum* Park.

Cluſ.

Duarum unciarum longitudinem vix ſuperat, exilibus *ramuſculis*, in quibus non minùs quàm in
uperioribus ordine & ex adverſo oppoſita naſcuntur *foliola* duriora, breviora & anguſtiora, non
enticulata. Ramulis inſident terni aut quaterni *flores* albi, ſuperioris [Polii Lavendulæ foliis]
ormâ ſimiles ſed minores. Hujus *ſemen* non obſervavi. *Radix* fibroſa eſt & vivax natali ſo-
o. Nullâ vero odoris gratia commendabilis eſt hæc planta. Floret autem ſeriùs, Junio vide-
cet.

Naſcitur publicâ viâ agro Viennenſi. *Locus.*

Neutram harum poſtremarum ſtirpium [hujus & Polii Lavendulæ foliis] licet ſæpiùs cum ſuis ce-
itibus in hortos tranſlatam, unquam cicurare potui, ſed conſueto pabulo deſtitutæ ſemper corru-
tæ ſunt. *Cluſ.*

8. *Polium montanum luteum* C. B. Ger. *montan. vulgare* Park. **Yellow Poley Mountain.**

Cluſ.

Mediæ eſt inter tertium & quartum genus magnitudinis, minùs fruticoſum minúſque firmis *ramu-*
quarto, firmioribus autem ſecundo: nam partim procumbentes eos habet, partim etiam ere-
iores, omnino incanos, magis etiam quàm tertium: *folia* autem utroque ampliora, & tota can-
da: tenelli tamen ramuli *capitella* ſua jam protrudere incipientes cum ipſis foliis flaveſcente lanu-
ine obducuntur, perinde ac ipſa integra oblonga capitella, quæ tandem luteum *florem* proferunt.
men aliis ſimile.

Florebat natali loco Martio menſe, apud Belgas ſeriús. Regno Granatenſi & Valentino oritur. *Locus.*
n ſqualidis propè Valenam ſylvam D. Magnol invenit.

Ex hujus ſemine natum eſt flore modò candido, modò interiùs palleſcente, foris exalbido, co-
âque non minùs quàm folia caneſcente, quod Polium quartum Cluſio.

* 9. *Polium latifolium incanum Creticum* C. B. Park.

C. B.

Totum tomento albo molli tectum eſt, *caules* habens pedales, rotundos, in ramos palmares, hóſ-
ue in breviores ſubdiviſos, quos *folia* veſtiunt ſubrotunda, crenata, inſtar Alſines hederulæ folio aut
hamædryos, craſſa, rugoſa, infernè candida, ſupernè ex viridi flaveſcentia, quæ maſticata pænè
ſipida [in ſicca planta] & non ſecus ac ſi tomentum dentibus conteretur ſenſum præbent. Flores
on vidimus.

Ab Honorio Belli è Creta miſſum eſt. *Locus*

Hæc ſpecies ad præcedentem proximè accedere mihi videtur.

* 10. *Polium anguſtifolium Creticum* C. B. Park. *erectum Creticum, & fortè fruteſcens Dioſcoridis* Ponæ.

In bipedalem ferè altitudinem aſſurgit, *caulibus* rectis, duris, teretibus, lignoſis, *foliis* obſitis par-
, anguſtis, oblongis apicibus ſubrotundis, Polii vulgaris ſimilibus, ſed minoribus multo, ad mar-
nes minime dentatis. *Flores* & ſemina vulgaris Polii [lutei intelligo] Tota planta valdè odora-
eſt.

In Creta ad maris litora frequens. *Locus.*

* 11. *Polium mont. pumilum tenuifolium Africum* Park.

Folia huic anguſta, incana, ad ſingulos geniculos multa : *flores* in ſummis ramulis parvi, ſublutei. *Radix* nonnihil lignoſa eſt, ut & tota planta, & aliquantulum odorata.

Locus. A Boelio circa Tuniſium urbem collectum eſt.

CAP. XII.

De Teucrio.

Teucrium à Teucro inventore dictum planta eſt fruteſcens, foliis Chamædryos, æmulis floribus galea carentibus.

Teucrium ſtaturâ ſuâ & magnitudine, foliis latioribus à Chamædrye differt, quacum foliis galeâ carentibus convenit.

1. *Teucrium* C. B. *Teucrium multis* J. B. *majus vulgare* Park. *latifolium* Ger. **Tree-Germander.**

J. B.
Cognatum Chamædryi Teucrium altiùs fruticat, rectis, lignoſis, quadratis, hirſutis *virgultis*, in quibus ex brevibus intervallis *folia* utrinque hirſuta, ſuperiùs atro virore ſplendentia, inferiùs nonnihil caneſcentia : & inferiora quidem formâ & magnitudine Chamædryos ſpectantur, ſerrata, ex oblongo rotunda, [jucundi ſi terantur odoris. *Cluſ.*] quæ verò virgularum faſtigia ornant ad Hormini folia quodammodo accedunt, nequaquam per ambitum inciſa , & circa baſin latiora in acumen deſinunt. *Flores* porrò è foliorum ſuperiorum alis emicant, plures juncti, pediculis ſatis longis hærentes, calice hirſuto caneſcente, Chamædryos florum formâ, labello quidem longiore demiſſo, ſed cucullo vidui ; cujus loco *ſtamina* luteola exeunt, quo colore flos quoque ipſe eſt præditus [Cluſio ex albo palleſcente] *Sapor* herbæ eſt acriuſculus cum amarore non ingrato.

Locus. In Sicilia & Italia perquam familiare eſt, & Teucrium, ut facie Chamædryn vulgarem refert, ità eiſdem cum ea pollet viribus.

2. *Teucrium Creticum* Cluſ. Park. J. B. *Creticum incanum* C. B.

Cluſ.
Perinde ut præcedens in fruticem aſſurgit, *ramis* tamen tenuioribus & incanis: *foliis* formâ ſimilibus ſed infernè magis incanis, ſupernè minùs virentibus & ſplendentibus, atque etiam minoribus. *Flores* ex ſingulis foliorum ſinubus prodeunt, utriculis incluſi, quaterni aut ſeni, floribus Teucrii vulgaris formâ non diſpares, niſi paulò minores eſſent, & colore purpureo. *Semen* rotundum, nigrum. Tota planta odorata eſt.

Ex ſemine Cretâ miſſo Cluſio enatum eſt.

3. *Teucrium Bæticum* Ger. Park. *Bæticum Cluſii* J. B. *peregrinum folio ſinuoſo* C. B.

Cluſ.
Humanâ interdum altitudine aſſurgit, plerunque tamen humilior eſt, unico ſtolone minimi digiti craſſitudine, candicante cortice obducto, & in aliquot ramos diviſo, binos perpetuò oppoſitos, incanos. *Folia* præcedentis fermè, majora paulò, in ambitu nonnihil ſinuata, externâ parte omnino incana; internâ verò ex atro virentia, non tamen ſplendentia ut in primo genere; guſtu perquam amaro. *Flos* candidus eſt, labris infernè prominentibus, nullâ galeâ ſuperiùs imminente, aliquot oblongis ſtaminibus ſive villis è medio flore exeuntibus. Perpetuò viret non ſecus ac vulgare Teucrium.

Locus. Multis Siciliæ inſulæ in locis invenimus, v.g. propè Syracuſas, ubi in inſignem altitudinem aſſurgit, plurimiſque virgultis & ramulis densè fruticat ; in inſula parva ad promontorium *Pachynum*, nunc *capo Paſſaro* dictum; circa *Puzallu* arcem, & alibi. *D. Willughby* nobis oſtendit à ſe inventam itinere à Neapoli ad Romam. Cluſius montibus circa Calpen ad Herculeum fretum, & Bæticæ maritimis in ſepibus & inter alios frutices inveniebat.

* 4. *Teucrium Alpinum inodorum magno flore* C. B. *Alpin. inodorum* Park. *item Teucrium folii Scorodoniæ* C. B. *ex ſententia* ejuſdem.

C. B. prod.
Radice alba, oblonga & capillacea per terræ ſuperficiem repit. *Cauliculos* aliquot habet lignoſos rufeſcentes, hirſutos, nonnunquam in alas diviſos, ſemipalmares & in terram reclinatos ; *foliis* ſubrotundis, parvis, quorum maximum nè minimi digiti unguem adæquat, hirſutis, rugoſis & crenatis *foliis* Salviæ ſylveſtris ſuperioribus formâ reſpondentibus, cinctos. In cauliculorum ſummitatibus *flores* quaſi in ſpicam congeſti, qui magni purpuro-cœrulei galericulati.

In monte majore S. Bernhardi & Auguſtavalle Helvetiorum oritur. *Locus.*
Parkinſonus Teucrium foliis Scorodoniæ *C. B.* pro una & eadem cum deſcripta planta habet.

5. *Marum Cortuſi* J. B. *Tragoriganum latifolium* C. B. *Trag. latifolium ſive Marum Cortuſi Matthiolo* Park. *Tragoriganum Lobelli* Ger.

J. B.
Thymi durioríſve Maſtichinæ inſtar densè fruticat, lignoſis virgulis & incanis, quas veſtiunt *fo-*
ia crebris geniculis Serpylli foliis paria, thymi foliolis majora, ſubtus incana, ſuperiùs virentia, ſapo-
e amaro & acri, odore grato. *Flos* Chamædryos veræ floribus par, nec figurâ quoque abludens,
nultifido demiſſo labello, galeæ locum ſupplentibus tortilibus ſtaminulis, *calyce* quoque Chamædryos
pari, villoſo, incano.

Cap. XIII.

De Chamædry.

Χαμαίδρυς, quaſi *humilis Quercus,* quia folia habet σχίσει τῇ δρυῒ ὅμοια diviſurâ Quercui ſimilia, adde
& figurâ: unde non alia quærenda eſt hujus generis nota characteriſtica. Parvitate ſua præ-
puè à Teucrio differt; cujus & nomen etiam participat, nonnullis Teucrion dicta.

1. *Chamædrys vulgaris* Park. *vulgò vera exiſtimata* J. B. *minor* Ger. *minor repens* C. B. **Common Germander.**

Reptatricium claſſi accenſenda, *radiculas* lignoſas obliquè agit, fibríſque tenuiſſimis ſubinde rur-
m radicatur, *virgultis* donata dodrantalibus, rubentibus, lanuginoſis: quibus *folia* ex intervallis
naſcuntur bina, Quernorum diviſurâ, longitudine unciali & majore, latitudine ſemunciali, rigida,
rvo, ſahirſuta, ſapore ſubamaro, ſubdulci & aromatico. *Flores* in ſpicatim quodammodo
eunt, purpuraſcentes labello ſcutellato, alis duabus acutiuſculis ad anguſtam cervicem appoſitis, ſu-
a quas ſurrecta ceu ſpicula; pro galea verò, quâ deſtituuntur, purpurantia *ſtamina* ſurriguntur.
In Germania, Gallia & Italia frequens reperitur. *Locus.*
In Anglia etiam invenimus non ſemel, an ſpontaneam ambigimus.

2. *Chamædrys major* Park. *major latifolia* Ger. emac. *major repens* C. B.

Præcipua, nè dicam ſola, inter hanc & præcedentem differentia eſt in ſtatura & partium omni-
magnitudine, ideóque J. Bauhinus hanc ab illa non ſeparat: Nobis tamen videtur ſpecie diver-
non accidentibus ſolis quæ cœli aut ſoli diverſitati, aut etiam culturæ debentur.
Tenuium eſt partium hæc herba: potenter urinam ac ſudores movet. Hinc confert in febri- *Vires.*
, ſcorbuto, ſanguine coagulato, & inprimis in Arthritide, Ictero & Urina ſuppreſſa. *Schrod.* Ad-
Matthiolus in Peſtilentia, lumbricis, capitis morbis frigidis.
Extrinſecùs adhibetur in ulceribus ſerpentibus, in dolore hæmorrhoidum, in auribus vermiculo-
in ſcabie & pruritu, in catarrhis exſiccandis.
Scribit Veſalius in *Epiſt. de China,* decoctum Chamædryos fuiſſe commendatum à Medicis Genu-
ibus Carolo V. Imp. pro perpetuo Podagræ auxilio, facto decocto ſive ex vino, ſive ex aqua ſtil-
tia. Experiatur qui volet, inquit Caſp. Hofmannus, qui ſe Tragi ſententiam amplecti ait, Cha-
dryn idem poſſe quod Betonicam; & rectè indi decoctis deobſtruentibus.
Apud noſtrates mulierculas in menſium ſuppreſſione decoctum ejus uſûs eſt creberrimi.
Planta ipſa in agro Cantabrigienſi à vulgo **Engliſh Treacle** i.e. Theriaca Anglica dicitur, pro-
lubio quia Alexipharmaca cenſetur.
Quidam celebris ob Scrophularum curationem exhibebat decoctionem Chamædryos in Vini albi
2. ad Lib. 1. conſumptionem. Doſ. coch. 6. manè & veſperi, per menſis ſpatium: quo
proficiente exhibebat infuſionem Roris marini & Linguæ cervinæ ana *M.*1. in vini alb. lib. 4. per
s viginti quatuor, & ſumebat æger Cochlearia octo bis indies; quo decocto fovebat etiam partes
entes, quo ſucceſſu non traditur. D. *Hulſe* è *MS.* nondum edito.
ulvis Chamædryos celebratur inter Ægyptios contra febres intermittentes. Alpin. de Medic. Ægy-
rum, p. 146, 147. Laudatur etiam hæc planta in febribus intermittentibus à Montano & Ba-
lo. Multi Ruſtici curant febres Quartanas pulvere Chamædryos ſumpto in juſculis per aliquot
River. Centur. Obſerv. IV. Obſerv. 84. D. *T. R.*
om. Mediolanenſis uxor dolore uteri ingenti excarnificata, decocto Chamædryos cum juſculo
parato, ſolutâ alvo, magnáque bilis ac pituitæ copiâ excretâ integrè convaluit. *D. Soame* ex
ſervat. *Hieron. Reuſneri.*
* *Obſ.* 101.

3. *Chamædrys ſpinoſa* C. B. J. B. *ſpinoſa Cretica* Park. *An Scordium ſpinoſum odoratum* Cornuti?

C. B.

Planta eſt palmaris & ſeſquipalmaris, rariſſimè cubitalis, molli lanugine incana & hirſuta, *Cauliculis* quadratis, geniculatis, virgultis hinc indè ſparſis: *foliis* oblongis ſubrotundis, aliquibus laciniatis, at pleriſque leviter ſerratis, ſummis tamen integris: *flores* ex caliculis lanuginoſis Chamædryos formâ, ex flavo rufeſcentes, è foliorum alis prodeunt, unde & aculei bini, aliquando plures, modò breviores, modò longiores exurgunt: aliquando ex geniculis unum virgultum prodit, cujus ſummitati ſpina ſubtiliſſima inſidet. *Semen* rotundum, ſubnigrum, caliculis incluſum floribus ſuccedit.

Locus. Patavio ex horto Bembiano accepit deſcriptionis Autor C. Bauhinus.

Huic idem nobis videtur *Scordium ſpinoſum odoratum Cornuti.* Quod in ſiccis & arenoſis Hiſpaniæ montibus ſponte naſci ſe accepiſſe ſcribit: verùm *ramulos* lenta pinguedine obſitos ei attribuit; *folia* ſuprema in ſummis cymis adeò parva, vix ut adæquent Serpylli noſtratis folia: *Floſculos* albidos, tribus tenuibus filamentis ab intimo calyce ortis donatos; Saporem vietum, odore inſigni fragrantiâ commendabilem ut ferè Ocymo parem gratiam obtineat: radicem oblongam, tenuibus fibratam capillamentis.

* 4. *Chamædrys arborea Ægyptiaca* C. B. *Chamædrys arborea in inſula Corcyra* Alp.

Locus. Ad cubitos duos exurgit, foliis duplo aut triplo quàm in Italica majoribus.

Chamædrys Auſtriaca foliis tenuiſſimè laciniatis C. B.

Item,

Chamædrys Hiſpanica foliis tenuiſſimè diviſis ejuſdem.

In Prodromo deſcriptæ non pertinent ad hoc genus, ſed potius ad Chamædryas ſpurias.

5. *Chamædrys laciniatis foliis* Park. Lob. *Chamæpitys fæmina* Ger. *Botrys Chamædryoides* C. B. *Bot. verticillata* J. B. **Jagged-leaved Germander.**

Radix ei parva alba, fibras emittens majuſculas tenuiſſimis filamentis capillatas. *Caulis* indè exſurgit plerunque unicus, interdum plures, quadrati, hirſuti, rubentes, infirmi & vix ſe ſuſtinentes, pedali interdum longitudine, *foliis* veſtiti per intervalla ex adverſo binis, pediculis longis hirſutis innitentibus. *Folia* ipſa ſupina parte obſcuriùs viridia ſunt, rugoſa, obtuſa, profundè diviſa in aliquot ſegmentorum paria, hinc inde ſibi mutuò reſpondentia. *Flores* ex alis foliorum orti, verticillatim caulem ambiunt, pediculis longiuſculis hirſutis inſidentes, è calice oblongo, purpuraſcentes, non galeati, galeæ autem locum obtinent ſtamina & ſtylus: labium integrum dependet, media ſui parte album, ſaturatioribus punctis & lineis ſtriatum, duo ſæpius obtinens laciniarum paria.

Locus & Tempus. Junio floret. In Germaniæ agris ſterilioribus & circa Genevam paſſim reperitur.

SECTIO

SECTIO SECUNDA.

De Plantis verticillatis Herbaceis, quarum ſuperficies non perennant aut ſaltem non ligneſcunt.

Plantæ verticillatæ Herbaceæ, hoc eſt, quarum caules non perennant, ſunt vel floribus

- *Quadripartitis* aut quinquepartitis, vix labiatis, tubo brevi; foliis
  - *Integris*, odore
    - *Suavi*, radice reptatrice; MENTHA.
    - *Nullo manifeſto*, aquatica; MARRUBIUM *aquaticum*.
  - *Laciniatis*, venoſis; VERBENA.
- *Galeatis & labiatis*, ſeu utrinque labiatis, tubo productiore
  - *In capitula ſquamoſa congeſtis*, in ſummis caulibus & ramulis, ſquamis
    - *Majoribus glabris*, cum reliqua planta valdè tomentoſa ſit & incana, DICTAMNUS *Creticus*.
    - *Minoribus*,
      - *Elatior*, minùs odorata, radice perenni; ORIGANUM.
      - *Humilior* & minor odoratiſſima, MAJORANA, *Amaracus*.
  - *In ſpicas diſpoſitis*
    - *Rariores*, è verticillis paulò à ſe invicem remotioribus compoſitas, odore
      - *Suavi Citri* aut Caryophylli, foliis Amaraci; OCYMUM.
      - *Minùs grato*; foliis
        - *Rugoſis*, floribus hiantibus, HORMINUM.
        - *Urticæ æmulis*, odore fœtido; GALEOPSIS.
    - *Denſiores* & habitiores, verticillis proxime adnotis, foliis
      - *Incanis*, Urticæ foliorum æmulis, odore Menthæ; NEPETA.
      - *Virentibus*,
        - *Elatior*, folio crenato; BETONICA.
        - *Humilior*, folio circum oras æquali; PRUNELLA.
  - Ad caulium nodos è foliorum alis exeuntibus,
    - *Seſſilibus*, pediculis brevibus aut nullis, verticillis
      - *Denſe ſtipatis*, multis floribus congeſtis
        - *Elatior*, odore gravi, foliis incanis acutis; STACHYS *Fuch.*
        - *Humiliores*, foliis
          - *Incanis ſerratis*, odore vehementiore; MARRUBIUM.
          - *Viridioribus* Origani aut Ocimi, odore remiſſiore; CLINOPODIUM *vulgare*.
      - *Minoribus* & minùs denſis,

Foliis urticæ, odore fœtido; LAMIUM.
Calice perampla, patulo, calathoide; MOLUCA.
Flagellis reptatricibus, foliis ſubrotundis crenatis, florum galeis reflexis; *Hedera* TERRESTRIS.
Floribus in ſingulis foliorum alis ſingulis, calice crepidæ aut calceamenti calcaneum imitante, *Lyſimachia* GALERICULATA, *Caſſida*, &c.

Pediculis innitentibus,

Oblongis, floſculos plures ſparſos ſuſtinentibus, foliis & odore Menthæ: CALAMINTHA.
Brevibus flores multos confertos geſtantibus,

Foliis atrovirentibus, Calaminthæ majoribus, odore Citri: MELISSA.
Foliis & odore Lamii: MARRUBIUM *nigrum*.

Galeâ carentibus, *labiatis*, foliis,

Facie & odore pinûs, foliis trifidis: CHAMÆPITYS.

Foliis Allii odorem ſpirantibus,

Elatior, Salvifolia, floribus ſpicatis, ſylvatica: SCORODONIA.
Humilior, *reptatrix*, paluſtris, foliis & facie Chamædryos vulgaris: SCORDIUM.

Inodoris, duorum generum caulibus, aliis erectis, qui flores ſuſtinent, aliis ſupinis & repentibus, floribus ſpicatis: BUGULA.

CAP. I.

De Mentha.

MENTHAM à Græca voce Μίνθη dictam eſſe haud dubium eſt. Μίνθην autem παρὰ τὸ μινύθειν deducunt Grammatici, quòd purgationes fœminarum inhibeat, vel quòd ſemen copioſiore ejus eſu minuatur & tabeſcat.

Minthem Plutonis pellicem à Proſerpina (ut ſolent pellices ſemper odiſſe uxores) in hortenſem Mentham transformatam fuiſſe narrant poetarum fabulæ, æterno in æternâ planta hominis monumento. Quam vocem Romani magis amantes, quia in ea malè habitæ ob amorem puellæ memoria ſervaretur, unâ tantùm aut alterâ mutatâ literâ Græcorum Minthen Mentham ſuam fecerunt. Marcellus Virg.

Dalechampio Μίνθη Græcis dicitur ἀπὸ τοῦ μίνθου à ſtercoris fœtore per Antiphraſin, quòd minimè fœtida ſit. Verùm Etymologias illas per Antiphraſin meritò rejicit & explodit Voſſius. Nonnulli μίνθον interpretantur lanuginem muſcoſámque pubem humentibus & putreſcentibus pæne cunctis ſubdio apertis obduci ſolitam, qualem cernere eſt in oletis & ſterquiliniis: cui non abſimilis tenera illa hirſuties quæ in Mentha agreſti, ſed præcipuè Calamintha viſitur.

Notæ Menthæ Characteriſticæ ſunt, Flos quadripartitus, galea & labello à ſegmentis lateralibus vix diſcernendis; odor ſuavis, unde & Græcis ἡδύοσμος dicitur; radicibus vel flagellis repere.

A 1. *Calamintha aquatica* Ger. emac. *arvenſis verticillata* C. B. *Mentha arven. verticillata hirſuta* J. B. *arv. vert. ſive aquatica Belgarum Lobelio* Park. **Water-Calamint with whorled coronets.**

Radicibus reptantibus ſe longè latéque propagat; *caulibus* quadratis, alba lanugine villoſis, pedalibus aut altioribus, ramoſis. *Folia* adverſa Clinopodii vulgaris aut Calaminthæ magnitudine & figura, & pari modo per ambitum leniter ſerrata ſunt, odore gravi Calaminthæ, ſapore acriuſculo non inſuavi, utrinque hirſuta, & ferè incana. *Flores* verticillati, Menthæ Siſymbriæ minores, dilutè rubentes, & in album propemodum pallentes, [purpuro-cœrulei pallidi] monopetali, in quatuor ſ gmenta ad margines diviſi, ſuperiore quæ pro galea eſt in ſummo bifido.

Varietates. Menthæ hujus duas ſpecies ſeu varietates obſervavimus, alteram floribus majoribus, præter ſtylu quatuor intus ſtaminulis cum apicibus ſuis inſtructis, alteram floribus minoribus abſque ſtaminulis e tantibus.

Locus. In locis humidis & ubi per hyemem aquæ ſtagnârant. Poſt mediam æſtatem floret.

A. 2. *Mentha verticillata minor, acuta, non criſpa, odore Ocimi* J. B. *Mentha fuſca ſive vulg* Park. *ut puto M. cardiaca* Ger. **Red Mint.** *M. hortenſis verticillata, Ocymi odore* C

Minùs hirſuta eſt quàm præcedens, imò adeò brevi lanugine obſita, ut minùs curioſè eam conte planti omnino glabra videatur. *Radicis* multiplex reptatus illi cum aliis communis eſt. *Caules* cubi altitudine ſurgunt, quadrati, rigidi, rubentes. *Folia* (inquit J. Bauhinus) primùm Ocimo medio ſimi quæ in caulibus ſuperiora longiora ſunt, acutiora & obſcuriùs viridia quàm Calaminthæ aquaticæ dictæ, longioribus & acutioribus denticulis inciſa, ut ad Menthæ Romanæ folia accedant. Verticilli *florum* dicti duobus floſculorum faſciculis unico hinc inde communi pediculo eóque oblongo ex aliis foliorum enato inſidentibus conſtant, quo à Calamintha prædicta, cui floſculi in ipſis foliorum alis ſedent differt. Floſculorum color quàm in illa pallidior, tubi longiores, magnitudo quatenus aperiuntur media inter majores & minores illius. Staminula in ſingulis floſculis quatuor extant & ſtylus quàm in illius longior.

A reliquis Menthæ ſpeciebus (J. Bauhini verba ſunt) conſpicuum ſuaviſſimi odoris Ocimi, ſaporiſque Meliſſæ diſcrimen hanc facilè diſpeſcit.

Vidimus aliquoties extra hortos, neſcio an ſponte enatam, an ex hortorum rejectamentis. ***Locus.***

• 3. *Mentha criſpa verticillata* C. B. *criſpa verticillata, folio rotundiore* J. B. *criſpa* Park. *Sativa rubra* Ger. *quoad iconem.*

J. B.

Reptatrix *radix* huic cum reliquis ſpeciebus communis eſt; necnon *caules* quadrati, qui huic cubitos binos altitudine ſuperant, rigidi, recti, propter terram purpuraſcentes, hirſuti, multis alis concavi. *Folia* odorata ex ramorum & caulium geniculis enaſcuntur, atrovirentia, ſubrotunda, rugoſa, criſpa, per ambitum ſerrata, glabra aut minimùm hirſuta. *Flores* è foliorum alis verticillati, Pulegii, in cœruleum languentes.

Quam ſpeciem Menthæ hoc nomine intelligant nobis non certò conſtat.

• 4. *Mentha ſpicata rotundifolia criſpa* J. B. *rotundifolia criſpa ſpicata* C. B. *cruciata ſive criſpa* Ger. *cruciata* Park. **Spiked curled Mint or Croſs-Mint.**

J. B.

Facies rotundifoliæ criſpæ ſpicatæ qualis verticillatæ: *radices* reptantes ſe propagantes: *Caules* quadrati, hirſuti, infima parte ſubrubentes: *folia* è geniculis adverſa, criſpa, rugoſa, vix hirſuta, ſerrata, ad Verticillatam odore & ſapore accedentes: at *florum* poſitus multum diverſus, licet ſingulorum *floſculorum* non alius ſit vultus aut color: ſiquidem in ſpicas unciales & ſextantales digeſti ſunt. Non minùs ignota eſt nobis hæc quàm præcedens.

5. *Mentha criſpa Danica aut Germanica ſpecioſa* Park. **Great curled German Mint.**

Park.

Radicibus reptatricibus cum aliis ſui generis convenit. *Caules* erigit proceros, ab imo ſtatim ramoſos, *foliis* cinctos amplis, latis & ſubrotundis, ad margines altiùs inciſis, ſinuatis, & veluti criſpis, nferioribus præcipuè, nam quæ ſuperiorem caulis partem occupant minùs altè ſecta & laciniata ſunt, aulo profundioribus tantùm denticulis quàm præcedens ſerrata. *Flores* in ſpicas aliquanto grandiores, habitiores & rotundiores quàm illiùs compacti, pallidè purpurei. Odor plantæ non ingratus, inùs tamen acer & vehemens quàm ſuprà ſcriptarum.

Hanc Londino acceptam in hortulo noſtro Cantabrigiæ coluimus.

Ipſe obſervavi ſimplex decoctum Menthæ criſpæ (neſcio an de hac ſpecie an de præcedentium arum utralibet intelligat) ità ſanguinis motum circularem ſuffocâſſe, ut ne illius quidem gutta è de ſtillaret, quamvis ſcalpellum myrtiformem ter vel quater ſatis profundè in vaſis pedis maximè nſpicuis adegiſſet chirurgus ſolertiſſimus. *S. Pauli* Quadr. Botan. Claſſ. 3. p. 390. Parârat pediluvium famula prius ex aqua in quam injecerat faſciculos aliquot Menthæ. Hoc pediluvio Domina uſa t. *Fortè non cauſam pro cauſa habuit.* S. Paullus: *nobis enim non veriſimile videtur Mentham talem ectum habere.* Ex excerptis *D. Edvardi Hulſe.* ***Vires.***

6. *Mentaſtrum ſpicatum cultum, folio rotundiore rugoſo* J. B. *Mentha rotundifolia ſpicata altera* C. B. *Mentaſtrum hortenſe, ſive Mentha ſylv.* Park. *Mentha cardiaca* Ger. *ex ſententia Johnſoni, verùm icon non reſpondet.* **Manured Horſemint.**

J. B.

In hortis colitur, odioſo reptatu tandem hortulanis parùm gratum. *Caulibus* pluribus quàm Menthæ criſpæ ſpicatæ, nigrioribus, hirſutis & mollioribus quàm Menthæ criſpæ verticillatæ. *Flores* ſpicam digeſti, minimi. *Odor* gratus.

Hæc planta culturâ ſolùm differre videtur à Mentaſtro vulgari ſpontaneo, ut rectè opinatur Parkinſonus: quod & ipſe J. Bauhinus titulo ſuo indicare & concedere videtur.

Hujus varietas eſt,

Mentaſtrum ſpicatum folio criſpo rotundiore, colore partim albo partim cinereo & virente J. B. *Mentaſtrum niveum Anglicum* Ger. *Mentha ſpicata folio variegato* C. B.

Quæ foliis in eadem planta mirè ludit, modò totis candidis, modo ex albo in herbidum languentis, aliàs dimidiâ parte albis, alterâ viridibus, aliàs utroque hoc colore variè maculoſis.

In hortis frequentiſſimum eſt. Nos Cantabrigiæ coluimus. ***Locus***

A. 7. *Mentaſtrum folio rugoſo rotundiore ſpontaneum, flore ſpicato, odore gravi* J. B. *Mentaſtrum* Ger. deſcr. *Mentha ſylveſtris rotundiore folio* C. B. **Horſe-mint or round-leaved wild Mint.**

Cord.

Caules erigit cubitales, quadrangulares & hirſutos: *Folia* ex intervallis longitudine beſſis [imò breviora] latitudine autem unciam tertia aut quarta parte excedentia, rugoſa, atque lanuginoſâ pube obducta: Ramulos ſupra medium caulis è foliorum ſinu producit, vere & æſtate numeroſis undiq; *floribus*, in candido rubentibus & hiantibus, denticulatis calicibus inſidentibus, & poſitu quandam ſpicæ imaginem referentibus, circundati: quibus exiguum nigrúmque *ſemen* ſuccedit. *Radice* nititur multis capillamentis fibrata, laterales viticulas propagationis cauſa in terra ſpargente & perenni. Saporem habet amarum, acrem & adſtringentem; odorem verò gravem & acrem, ſativâ Menthâ multo injucundiorem.

Locus. Spontaneum obſervavi in prato quodam, aquoſo loco, propè *Faulkbourn-hall* in Eſſexia copioſè: item juxta fluvium propè *Lydbrook* vicum, non longè à *Roſſe* oppido in Herefordiæ Com. & alibi. Provenit etiam ſponte in Gallia & Germania, plurimis in locis. Aquas plerunque ſectatur.

8. *Mentha anguſtifolia ſpicata* C. B. *Ment. ſpicata folio longiore, acuto, glabro nigriori* J. B. *Mentha Romana* Ger. *Romana anguſtifolia, ſive Cardiaca* Park. **Spear-mint or Hart-mint.**

J. B.

Non ſecus ac aliæ Menthæ radicum longo reptatu ſubinde fibris dimiſſis ſe promovet; caulibus bicubitalibus ſubrubentibus, quadratis: ex quorum nodis per certa intervalla gemini adverſi rami exeunt, ità ut inferioris ſemper cum ſuperiore cruciformis ſit poſitus; qualis & foliorum eſt alternatio, tam in caulibus quàm in ramis [Hic foliorum ſitus omnibus verticillatis plantis communis, quamvis non ita conſpicuus & viſui ſtatim obvius in pleriſque] Sunt ea verò oblonga, acuta, atrovirentia, minimùm hirſuta, per ambitum ſerrata. *Florum* autem puſillorum exalbidorum, punctulis rubentibus guttatorum verticilli longiuſcula ſerie ſpicam effigiant.

Vires. Menthæ uſus præcipuus eſt in Ventriculi imbecillitate, cruditate, ſingultu, vomitu, flatibus, ardore, hepatis obſtructione, inteſtinorum dolore, capitis vertigine. Menſes & album mulierum profluvium efficaciter compeſcit. Extrinſecùs duritiem mammarum lactíſque coagulationem tollit, achores ſanat. *Schrod.* Menthæ folia lacti immerſa coagulari & illud in caſeum coire non permittunt. *Trag.* Quin & in ventriculo lac coagulari non patitur. Quare (inquit Caſp. Hofmannus) ſectari illam debent qui vel coguntur crebriùs uti lacte, vel aliud alimentum non habent. *Verùm lac in ventriculum receptum, ſi is bene ſe habeat, ritè & ex órdine naturæ coagulari debet, ideóque iis quibus ventriculus ſanus & rectè diſpoſitus eſt, non opus eſt ut quærantur quæ coagulationem impediant; ſed iis duntaxat quibus infirmus, aut nimio acido ſcatet, ad coagulationem moderandam. Quamvis enim lac in ventriculum receptum initio coagulatur; coagulum tamen hoc antequam in inteſtina deſcendit, iterum in liquamen diſſolvitur:* quod ſi denſius & durius ſit, non ità facilè fiet.

Herbæ ſuccus ejúſve aqua diſtillata ad vomitum reprimendum usûs ſunt creberrimi. ℞ aq. ℥ij. ſemel atque iterum; enormes ſiſtit vomitus. *Hartman.*

Eadem aqua deſtill. mulierculis uſitatiſſima eſt ad tormina ventris in infantibus compeſcenda.

Turnero autore, odor Menthæ cerebrum roborat, memoriam conſervat & auget.

Contraria videntur tradere autores de vi Venerem ſtimulante, Venereáque inſomnia & exonirogmos impediente.

Noſtrates Mentham Piſis & Fabis incoquere ſolent ad eorundem flatulentiam corrigendam.

Ex Menthæ herba ſicca, additis æqualibus Rutæ partibus & tantillo ſem. Carvi, omnibus convenienter in aceto Cereviſiæ coctis paratur Cataplaſma, quod mirificè lac coagulatum mammarum reſolvit primùm, dein omnino generationem lactis prohibet: quo promiſcuè puerperæ felici ſucceſſu utuntur. *Simon Paulus.* Ex excerptis *D. Edv. Hulſe.*

Ad anorexiam, Elixir Menthæ cum ſpiritu proprio per infuſionem paratum, addito pauco Saccharo eſt egregium. *D. Hulſe* ex Ettmulleri praxi.

A. 9. *Mentaſtrum ſpicatum folio longiore candicante* J. B. *Mentha ſylv. folio longiore* C. B.

J. B.

Duos cubitos alta eſt, aliquando procerior: *radicibus* geniculatis, reptantibus, fibratis. *Caules* item quadrati ſunt, toti hirſuti: quorum geniculis appoſita *folia* oblonga, acuminata, per ambitum ſerrata, molli lanugine caneſcentia, magis tamen inferna quàm ſuperna parte, odore ſatis grato, minùs multò vehementi quam Menthæ ſativæ ſpicatæ aut verticillatæ, ſapore item ſimili ſed remiſſiore. *Flores* ex rubore in album palleſcunt.

Locus. Invenimus hanc in prato quodam propè Florentiam Italiæ urbem. Ad *Burwelli* rivulum in Lincolnia Angliæ naſcentem obſervavit D. Martinus *Liſter* amicus noſter ſummus. Nullam provinc am (inquit Cluſius) adire memini, in qua non conſpexerim Mentham ſylv. ſive Mentaſtrum ſpon te ſecundùm aquas & riguis locis naſcentem. Parkinſonus aut hujus non meminit, aut cum Men ſtro vulgari folio rotundiore miſcet.

• 10. *Mentha ſylveſtris longioribus, nigrioribus & minùs incanis foliis* C. B. *Mentaſtrum fo longiore* Park.

Lob.

Perſimile eſt Mentaſtro vulgari rotundifolio, ſed folia nigriora, longiora, minúſque incana hiſpida: flos item ſpicatus.

In agro Friſio ſecus Campen & Zwollam oritur. *Locus.*

* 11. *Mentaſtri aquatici genus hirſutum ſpicâ latiore* J. B. *Mentha paluſtris folio oblongo* C. B. *Mentaſtrum minus* Ger. emac. *Mentaſtrum hirſutum* Park.

J. B.

Quadratos promit *caules*, duûm vel trium cubitorum altitudine, hirſutos: *Folia* Menthæ ſpicatæ folio acuto, vel Mentaſtri albi, oblonga, ſerrata, lanugine multâ ſubtus caneſcentia, minùs tamen quàm Mentaſtri vulgaris rotundiore folio, vel candido, ſapore inſigniter acri fervidóque odore ferè Siſymbrii ſive Menthæ aquaticæ rubræ. Caulium ſcapus trifariam partitur, totidémque gerit veluti ſpicas latiuſculas [non anguſtas ut in Menthis & Mentaſtris ſpicatis] non multò unciâ longiores, in quibus *flores* ſubpurpurei, quinquepartiti, ex calicibus hirſutis, ſtriatis, rubentibus, in apices quinque fiſſis. *Radice* eſt reptatrice.

A. 12. *Mentha aquatica ſive Siſymbrium* J. B. Ger. emac. *Men. aquatica rubra* Park. *rotundifolia paluſtris ſive aquatica major* C. B. **Water-Mint.**

Humidioris ſoli amaſia, ex radice reptatrice, crebris fibris donata *caules* aliquot emittit, quadratos, hirſutos, tenues, aut intus concavos, aut fungoſâ medullâ farctos. *Folia* ex articulis (qui non admodum crebri ſunt) Menthæ criſpæ verticillatæ paria, minimè tamen criſpa, quanquam perinde ut illa per ambitum ſerrata, pediculis brevibus hærentia, odore vehementi Pulegii, colore ex nigro-rubente, non raro tamen viridia. *Flores* in ſummis caulibus in capitula craſſiora, ſubrotunda ongeſti, infra quæ unus plerunque florum verticillus, è duobus glomerulis floſculorum, ſingulis pediculo communi è foliorum alis egreſſis, compoſitus. Flores autem dilutâ purpurâ rubeſcunt, in uatuor lacinias ſecti, quarum ſuperior qui galeæ locum occupat bifida, ſtaminulis quatuor emicantibus flori concoloribus, apicibus ſaturatioribus capitatis, J. Bauhino rubellis.

Paſſim ſecundùm rivos, & in humidioribus provenit.

Hujus aliam proponit ſpeciem J. Bauhinus titulo

* 13. *Menthæ aquaticæ ſive Siſymbrii hirſuti.*

Cui non ſolùm *caules* quadrati & folia ſed etiam ipſi florum calyces denſâ lanugine pubeſcunt, deò ut caneſcant: *folia* uncialia & ſeſcuncialia, ſubrotunda, per ambitum obiter ſerrata: è quorum nu prodeuntes pediculi *Flores* ſuſtinent conglomeratos verius quàm ſpicatos.

Hanc nondum vidimus, nec ſcimus an ſpecie differat à præcedente, an accidentibus tantùm va- t.

Mentha rotundifolia paluſtris minor, ſive flore globoſo C. B. *Mentaſtrum rotundifolium minus* Park. *item, Mentha aquatica ſive paluſtris minor* ejuſdem, p. 1243.

Cap. II.

De Pulegio quod pro Menthæ ſpecie habemus.

PUlegium ita dictum creditur, quod ejus flos recens incenſus pulices necet odore: Βλῆχων Græcis quaſi balans herba, quia guſtatum à pecore cùm floret, acri ſapore balatum iis extorquet.

Parvitate ſua, florum denſis verticillis, ſapore & odore acriore à Mentha differt.

A. 1. *Pulegium* J. B. *vulgare* Park. *regium* Ger. *latifolium* C. B. **Penny-royal or Pudding-graſs.**

J. B.

Importuno reptatu quacunque terram attigit è *caulium* quadratorum, hirſutorum, dodrantalium iculis demiſſis fibris radicatum luxuriat, longè latéque ſubjectum ſolum opacans. *Foliorum* ex culis eſt exortus ad Origani folia accedentium, odore cum ſuavitate gravi, ſapore fervido. adripartitorum *florum* verticilli purpuraſcentes, brevibus intervallis, longâ ſpicataque ſerie caules amos coronant, ſubjecta utique foliorum conjugatione una.

Gaudet locis paluſtribus & aquoſis ubi per hyemem aquæ ſtagnârant. *Locus.*

Majorem hujus ſpeciem proponit Parkinſonus, quæ non alia in re quàm magnitudine ſua & cau- s erectioribus à præcedente differt. Hanc in Eſſexiæ Angliæ viarum marginibus copioſiùs quàm bi inveniri tradit. Nobis quamvis Eſſexiæ incolis nondum viſa eſt, neque ſpontanea, neque ta. *Varietas Major.*

2. *Pulegium denſis ſurculis* Park.

Surculis crebrioribus, *foliis* minoribus & denſiùs diſpoſitis à præcedente differt, cætera ei ſimilis. Alicubi in Anglia ſpontaneam inventam fuiſſe & in hortos tranſlatam ſcribit Parkinſonus, penes m fides eſto.

* 3. *Pulegium mas* Ger. *mas Plinii* J. B. *mas flore albo* Park. *latifolium alterum* C. B. **Male or upright Penny-royal.**

J. B.

Foliis, ut vulgare, Siſymbrii eſt, aut Origani, toto *caule* ex intervallis cum floribus verticillos alterius planè modo conflantibus: vires, odor prorſus eadem. *Caulibus* eſt erectioribus, pedalem interdum altitudinem excedentibus: *floribus* albis.

Locus. In via qua Rivolo Taurinum itur ad agrorum margines obſervavit Matthiolus.

In inſula Corcyra obſervavit D. *Georg. Wheeler* Pulegii ſpeciem erecto caule, folio lato incano vel hirſuto: quæ tamen diverſa videtur à Matthiolina; utraque autem pariter nobis incognita eſt.

4. *Pulegium Virginianum nonnullis*, *aliis Serpentaria aut Colubrina Virginiana.* **Virginian Snakeweed.**

Hujus flores aut ſemina non vidimus. Caules autem & folia Pulegium Cervinum dictum imitabantur.

5. *Pulegium anguſtifolium* Ger. C.B. *anguſtifolium ſive cervinum* Lob. Park. *cervinum anguſtifolium* J. B. **Hart Penny-royal.**

J. B.

Frequentes profert *virgas*, teretes, tenues, ſubrubentes, geniculatas, pedem longas & majores, modicè erectas: *Folia* Satureiæ, nonnunquam tantillum dentata, odore efficaci vulgaris Pulegii, ſapore fervido & mordaci. *Florum* verticillati globuli cis virgultorum faſtigia ad nodos oriuntur, colore dilutè cœruleo, quorum ſinguli quatuor foliis conſtant, è quibus *ſtaminula* exeunt floribus concoloria. *Radix* adultior lignoſa, multis tenerioribus albicantibus Gratiolæ radicum aſparagis aucta, fibras ſummo cæſpite vagantes promittit.

Locus. Primò ad Rhodanum fluvium juxta antiquum pontem Romanum S. Spiritûs dictum obſervavimus; poſtea circa Monſpelium in humidioribus.

Vires. Hoc etiamſi magna vulgaris Pulegii copia ſuppeteret, Pharmacopœis Regii & Monſpelienſes Profeſſores accipiendum imperabant, (inquit Lobelius) quòd viribus, ſapore & odore multo quàm alterius gratioribus, vehementioribus & probatioribus eſſe dixerint.

* 6. *Pulegium foliis Nummulariæ* C. B. Park.

C. B. prod.

Hujus ramulum tenuem, palmarem, ex horto Patavino allatum, quaſi geniculatum *folia* tenuia, inſtar Nummulariæ rotunda, ſed ſextuplo minora pedicellis donata, cingebant, & floribus ex albo cœruleis caulem verticillatim ambientibus ſubjiciebantur.

Hoc odore vulgari multò eſt gratiore.

* 7. *Pulegium tomentoſum minimum* Bocconi.

A vulgare Pulegio nihil diſcrepat niſi parvitate, & *foliis* longioribus atque lanuginoſis. Plantula enim hæc ad dimidium palmum non accedit.

In pratis non longè à *Corleone* in Sicilia invenit *P. Boccone.*

Vires. Pulegium, cùm revera Menthæ ſpecies ſit, iiſdem etiam viribus quibus & Mentha pollere veriſimile eſt. Acrius tamen Menthâ eſt, & proinde efficacius, partium tenuium. Uſus præcip. in menſibus ciendis, fluore albo, fœtu ejiciendo. Confert hepaticis ac pulmoniacis nauſeam & tormina ventris diſcutit, calculum & urinam pellit, ictero ac hydropi medetur. Extrinſecus prodeſt capiti, ſomnum arcet, vertiginem diſcutit, doloribus arthriticis convenit, dentes abſtergit, pruritum cutis curat. *Schrod.*

Succus hujus herbæ cochlearis unius menſura pueris exhibitus efficaciſſimum eſt remedium ad tuſſim illam clamoſam ſeu convulſivam noſtratibus **The Chin-cough** dictam, aliis catarrhum ferinum quæ teneram ætatem plurimum infeſtare ſolet.

Hujus notitiam *D. Boyle* acceptam refero, qui ad profligandum hoc Symptoma inter alia medicamenta primas ei tribuit, nec immeritò, ut experientiâ nobis compertum eſt. *D. Hulſe.*

Noſtrates botulis cruore diſtentis Pulegium conciſum immiſcere & incoquere ſolent; unde & **Pudding-graſs** vocant.

Ad raucedinem, ℞ Decoct. Pulegii dulcorat. ℥vi. iturus cubitum, & ſanaberis. *Cheſneau ex libro Arcanorum.* Ex annotatis *D. Hulſe.*

Recens ſacculis incluſum, & in lecto poſitum pulices efficaciter abigit: ſed intra ſpatium ſeptimanæ ſacculi ſunt renovandi. *D. Palmer* nobis communicavit.

CAP. III.

De Marrubio aquatico.

MArrubium J. Bodæo à Stapel dictum putatur, quòd marceſcentibus & tabeſcentibus proſit, vel quod folia marcida & ſqualentia ſint, quaſi rubigine exeſa forent. Utrumque Etymon ineptum. Cæterum Marrubium Latinam vocem eſſe, non Græcæ originis indè demonſtratur, quòd *r* ſecundum ſine aſpiratione ſcriptum ubique legatur.

Foliis rugoſis, ad baſin laciniatis, & odoris carentibus à Menthâ diſtinguitur.

A 1. *Marrubium aquaticum* Ger. emac. *aq. vulgare* Park. *aquaticum quorundam* J. B. *paluſtre glabrum* C. B. **Water-Horehound.**

Radice eſt reptatrice *caules* unà exurgunt numeroſi, ſeſquicubitales, quadrati, hirſuti, concavi, ramoſi. *Folia* in caulibus per intervalla ex adverſo bina, glabra, valdè rugoſa, pallidè virentia, longa & modicè lata, in acumen deſinentia pediculis priva, inferiora laciniata, præcipuè verſus baſin quàm cauli adhærent, ſuperiora potiùs dentata. *Flores* ad genicula in verticillos diſpoſiti, galeati quodammodo, parvi, albi, breves, in quatuor ſegmenta obtuſiora diviſi, intus purpureis notulis picti è *calice* brevi in quatuor aut quinque ſegmenta partito exeunt. Singuli calices vel immediatè adnaſcuntur cauli, vel ſuis quique pediculis. *Semina* exigua, quatuor in unoquoque calice.

In aquoſis & ad rivulos paſſim & copioſè oritur. *Locus.*

2. *Marrubium paluſtre hirſutum tenuiùs laciniatum* C. B. *aquaticum alterum* Park.

C. B. prod.

Foliis hirſutis, incanis & aſperis. Scabioſæ montanæ calidarum regionum modo, ad coſtam mediam in plures oblongas, anguſtas, acuminatas & crenatas lacinias diviſis à præcedente differt.

In pratis & humidis foſſis juxta ſylvulam antri Frontignanenſis viâ Miravallis plurimum oritur. *Botan. Monſp.* *Locus.*

CAP. IV.

De Verbena.

VErbena, Ἱεροβοτάνη, Grammaticis quaſi herbena, quia quamlibet herbam in ſacris uſitatam ſignificat. Verbena, autore Plinio, quòd ad Jovis menſam verrendam præparandámve ad ſacrificium adhiberetur. Vide Plin. lib. 22. cap. 2. & lib. 25. cap. 9.

Hierobotane ſive herba ſacra dicitur, quia, autore Dioſcoride, in luſtrationibus ſuſpenſa alliga- ve felicem habeat uſum. Adeò autem uſitata erat hæc herba in ſacris apud Ethnicos, ut ejus no- mine (ut diximus) uti ſolebant ad quamlibet herbam in ſacris utilem ſignificandam; ut unanimi- r cum Servio teſtantur omnes Critici & Grammatici.

Plantam hanc ob notas genericas communes, nimirum folia in caulibus ex adverſo bina & ſemi- a ad ſingulos flores quaterna, necnon flores monopetalos, Menthæ æmulos, ad verticillatas re- limus.

A congeneribus differt foliis rugoſis, laciniatis & floribus in ſpicis longiſſimis anguſtis, nullis in- rmiſtis foliis.

A 1. *Verbena vulgaris* J. B. *mas ſeu recta & vulgaris* Park. *communis cæruleo flore* C. B. *communis* Ger. **Vervain.**

J. B.

E *radice* minimo digito tenuiore, fibroſa & ſubamara plures emergunt *caules*, cubitales & altio- quadrati, ſolidi, brevi lanugine ſubhirſuti, & ſubinde purpuraſcentes, ramoſi. *Folia* in caulibus intervalla ex adverſo bina, brevi itidem & vix conſpicua lanugine utrinque hirſuta, rugoſa, fundè laciniata, diviſurâ quodammodo foliorum Quercûs, infimis duabus inciſuris profundiori- , colore ſaturatiore ſuperiùs quàm inferiùs vireſcentia. Ex alis foliorum & in ſummitate caulis *flo-* in longas ſpicas digeſti, dilutè cœrule [ex pallido purpuraſcentes *J. B.*] exigui, quinquepar- ut in Verticillatis, è calice in ala folioli perexigui ſeſſili exeunt. Singulis autem floſculis ſucce- nt in calice quatuor *ſemina* longiuſcula, ſimul juncta, ut in Verticillatis, quibus omnino accen- da eſt hæc planta. Duo ſuperiora floſculi cujuſque ſegmenta galeæ vicem obtinent.

n areis & compitis. Æſtate floret. *Locus.*

ιστερεὼν & Ἱερὰ βοτάνη Græcis dicitur.

* 2. *Verbena ſupina* Cluſ. J. B. *ſupina ſive fœmina* Park. *tenuifolia* C. B. *ſacra* Ger.

Cluſ.

Quaterni aut quini ſunt illi *cauliculi*, anguloſi ſive quadranguli, quales vulgaris Verbena habet, tenuiores tamen, ſupini & in terram procumbentes nodoſi ſeu geniculati: ad ſingulos nodos naſcuntur ſub ramulis *folia*, colore quidem à vulgaris foliis non differentia, ſed multò magis inciſa & multifida: *Flores* in ſummis ramulis ſpicæ in modum congeſti naſcuntur, ut in vulgari, etiam ex cœruleo purpuraſcentes, minores tamen: *Semen* illi æquale eſt, nec *Radix* diſpar.

Locus. Salmanticenſi agro frequens eſt & quibuſdam aliis Caſtellæ locis. Florebat iſthic Julio & Auguſto. Annua eſt planta, quæ ſemine producto perire ſolet, natalibus etiam locis.

Vires. Verbenæ plurimas virtutes attribuunt Veteres; quas ſummatim recenſet Schroderus. Cephalica ac vulneraria eſt. Uſus præcip. in dolore aliiſque affectibus capitis à frigidis humoribus, in affectibus oculorum & pectoris, tuſſi inveterata: in obſtructionibus hepatis ac lienis, ictero, torminibus ventris, dyſenteria; imprimis atterit & expellit calculum, libidinem coercet, febrem tertianam fugat, arthritidem mitigat, vulnera ſanat, partum facilitat. Extrinſecus in cephalalgia, odontalgia, alopecia, melancholia; in oculorum lippitudine, imbecillitate, rubore; in angina, raucedine (collo circumplaſmatizata;) in tumore glandularum in faucibus [gargariſ.] in dolore lienis (cum axungia porci) ac podagrico mitigando; in vulneribus adſtringendis, ac putridis abſtergendis; in procidentia ani, mariſcis, &c.

Cùm tot viribus polleat, quid mirum tanto eam olim in honore fuiſſe, ut Herba ſacra dici meruerit. Ad lienis tumorem, ℞ Verbenæ contuſæ cum album. ovorum & farina hord. aut frumenti. F. Cataplaſma, linteo raro involutum & applicatum ſupra tumorem attrahit quaſi ſanguinis tenuioris portionem: quidam addunt Betonicam. Eſt populare remedium. *Cheſneau.*

Verbena capiti vel ſub pulvinari impoſita, vel fermento acerrimo & oleo Roſaceo in Emplaſtro ſubacta capitis dolorem à vino ortum levat. E Dol. L.1. C. 9. S. 16. *D. Soame.*

3. *Verbena nodiflora* J. B. C. B. *repens nodiflora* Park.

C. B. prod.

Ex *radice* tenui, fibris capillata *caulis* tenuis, quadratus, geniculatus, glaber, in terram reflexus & ſeſquipalmaris prodit; quem *folia* ad geniculum bina, adverſo ſitu, ungue non multùm longiora, per extremum crenata & acuminata, cingunt. Ex quolibet pænè geniculo & ramulus foliis aliquot cinctus, & pedicellus nudus, duas tréſve uncias longus, exurgit; hícque *capitulum* rotundum ſquamatum ſuſtinet, únde *floſculi* Verbenæ vulgari ſimiles exeunt, *ſeménque* parvum, ut in vulgari, ſuccedit.

Locus. Hanc Neapoli cum ſemine ab Imperato accepit C. Bauhinus.

* 4. *Verbena Indica* Bontii.

Bont.

Similis eſt Verbenæ noſtræ mari, ſpicæ tamen hîc duriores & longiores ſunt.

Vires. Foliis hujus plantæ utuntur Indi, & nos quoque ab illis edocti ad ulcera tibiarum: nam egregiè exſiccant, quod requiritur in omnibus ulceribus, quæ hîc propter aeris calidam & humidam conſtitutionem difficulter admodum curantur. Succo expreſſo recenter, & cochlearis unius menſuram ægri ad colicos dolores, dyſenteriam, choleram, & reliquos indiſcriminatim inteſtinorum affectus, cum ſummo ſucceſſu hauriunt: in Syncope quoque & animi deliquiis cum aceto contuſam pectori applicant.

* 5. *Verbena Urticæ folio Canadenſis.* Hort. Pariſ. & Hort. Lugd. Bat. Moriſ. prælud.

Moriſ.

Planta eſt bipedalis, aliquando altior: è regione ad caulium nodos quadratorum bina naſcuntur *folia* mucronata, Urticæ majoris foliis haud abſimilia, ſed ſaturatiùs virentia: quoad *flores* & *ſemina* Verbenæ vulgari in omnibus accedit.

6. *Verbena Peruana* C. B. Park.

Verbenæ ſupinæ ſeu fœminæ ſimilis eſt, ſed major, & per hyemem virens. Fortè eadem eſt Verbenæ Indicæ Bontii.

CAP. V.

De Herbis verticillatis floribus in capitula ſquamoſa congeſtis & primum de Dictamno Cretico.

DIctamnus nomen accepiſſe dicitur ἀπὸ τοῦ τίκτειν à pariendo, eò quòd ut Dioſcor. & Theophr. ὀξυτόκιόν ἐστι partus acceleret, cùm non modo potum, ſed appoſitum quoque partus defunctos ejiciat.

Foliis valdè tomentoſis & incanis, atque capitulorum ſquamis majoribus à Majorana & Origano differt.

Dictamnus Creticus C.B. Park. *Dictam. Cretica ſeu vera* J. B. *Dictamnum Creticum* Ger.

J. B.

Caulibus eſt hirſutis, nonnihil purpuraſcentibus ex quorum geniculis adverſi oriuntur rami, & ex his eodem ordine alii: *Foliorum* circumſcriptio ferè circinata, interdum oblongior, uncialis, ſubſtantiâ caneſcente tomento undique obductâ, odoris validi, ſaporis acris. *Capitula* ramulorum extremis incidentia, ſpicam mentiuntur longiuſculam, è foliis Majoranæ majoribus, exterius purpuraſcentibus, ſquammatim incumbentibus compacta, quorum è ſinu promuntur *flores* purpuraſcentes, tubuli patuli formâ, prominentibus ex hiatu ſtaminulis, calici inſidentes ſtriato.

Tenella eſt planta, frigoris impatiens & hyemes noſtras ægrè tolerans.

Obſervante J. Bauhino, niſi pangantur plantæ, rarò etiam diligenter aſſervatæ per hyemem durant. Satius igitur eſt ut ſurculis propagetur, qui in alterum annum florem producunt.

Præſtat omnia quæ ſativum Pulegium, ſed efficaciùs multò. Nam non potum modò ſed & appoſitum ac ſuffitum partus mortuos ejicit. Aiunt & in Creta capras tela quibus ictæ ſunt, hujus herbæ paſtu excutere. Porro purgandi vim habet illitus, aut cum polenta affrictus. Impoſita verò herba plantæ pedum reliquóque corpori impactos aculeos refigit extrahítque. Eſt & efficax ad lienis dolorem, ſiquidem ipſum imminuit. Radix guſtu excalfacit, necnon & partum accelerat. Sed & ſuccus cum vino potus contra venenatorum morſus auxilio eſt. * Herbæ verò tanta vis eſt, ut ictu venenato ſævientes beſtias & olfactu abigat, & contactu perimat. Cæterùm expreſſus ex ea ſuccus vulneribus ferro illatis, aut venenatis morſibus inſtillatus præſentaneo eſt remedio, ſi præterea in potu aſſumatur. *Hæc Dioſcorides.* *Vires.* ** Cave credas.*

Hippocrates, referente Galeno, ad ſecundas remorantes inter præſtantes quas novit medicinas ponit Dictamnum: & ſi propinetur ex vino ad molam expellendam. Autore Plinio menſes ciet; partus mortuos vel tranverſos ejicit. Nec potu tantùm, ſed & illitu, & ſuffitu valet. Adeò ad hæc efficax eſt, ut ne in cubiculum quidem prægnantium inferatur. Quis hæc credat?

Thadæus Dunus, ut è J. Bauhino habeo, mulieri quam morituram omnes arbitrabantur ex fœtu mortuo poſt alia medicamenta in balneo ſedenti dedit pulveris foliorum Dictamni Cretici obolum ex aqua fontana: quibus peractis ſperavit ille, ut ait, rem ex voto ſucceſſuram: Omnia enim ad imum ventrem vergere videbantur. Eâ nocte ſatis commodè habuit, ſed non dormivit. Ante diluculum mortuum fœtum feliciter expulit. Et facilè quidem Dictamnum ſumitur, cùm alia quæ fœtus mortuos expellunt vel nimis amara, vel fœtentia, vel nimis acria, vel ſtomacho inimica ſunt, & nocere poſſunt.

CAP. VI.

De Amaraco ſeu Majorana & Origano.

MAjoranam nonnulli dictam volunt, quòd majori curâ, diligentiâque quàm cæteræ herbæ ſeratur colatúrque.

Amaracum ab Amaraco puero Regio. Fabellam narrat Servius: Amaracus Cynaræ ypri regis puer unguentarius fuit, qui caſu lapſus dum ferret unguenta, fracto alabaſtro majorem x confuſione odorem creavit: unde optima unguenta Amaracina dicuntur. Hic poſtea cum nimio dore contabuiſſet, in herbam Sampſuchum mutatus eſt, quæ deinde ab ejus nomine cœpta eſt A- aracum appellari.

Non invenio notam ullam genericam & eſſentialem quâ Origanum dictum à Majorana differat, que idcirco utrumque eodem capite complectar.

Origanum ἀπὸ τοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι γάνυσθαι, quòd montanis delectetur locis, autoribus Dioſcoride & heophraſto, dicitur. Herodianus dictum Origanum contendit ἐκ τοῦ ὁρᾷν videre & γανοῦν clarifi- re, quòd viſum clarificet & illuſtret, quod Jo. Bodæo non arridet, cùm Origanum ex ſententia Hippocratis, oculis & dentibus potu exhibitum noceat. ** Epidem. lib. 5.*

Aliud Etymon excogitavit Theodoſius Grammaticus, teſte Phavorino, qui per ἰῶτα ſeu ſimplex ſcribendum ait, atque à ῥίγω i. e. algeo, factum ῥίγανον, additoque ο parvo ὀρίγανον, quaſi frigus alі- od, per Antiphraſin; calfacit enim. Verùm nec hoc probatur: primum magis placet.

Notæ Majoranæ ſeu Origani ſunt flores in capitula ſquamoſa congeſti in ſummis caulibus & ramulis, capitulis & ſquamis minoribus quàm in Dictamno; & folia minùs tomentoſa & incana quàm in illo.

1. *Majorana vulgaris* C. B. *vulgaris æſtiva* Park. *major* Ger. *majori folio, ex ſemine nata* J. B. **Sweet Marjoram.**

J. B.

Fruticulus eſt palmaris aut etiam dodrantem altus, alis creberrimis concavus, iiſque lignoſis, plerunque quadratis, ſubhirſutis & tantillum rubentibus. *Folia* ex adverſo poſita ſunt, Origani vulgaris formâ, ſed longè minora, incanâ lanugine obducta, odore fragranti, ſapore acriuſculo & ſubamaro, aromatico & grato. Circa caulis ramorúmque faſtigium ex foliorum alis, adeóque in ramulorum extremis imbricatæ *ſpicæ* oriuntur, quarum hirſuta, ſquammatim compacta folia è ſinu promunt *floſculos* puſillos, albicantes, hiulcos, labello quadrifido demiſſo, cui folium ſurrectum imminet, bifidum è rictu ſtylum albidum proferentes. *Semen* quale Origani vulgaris, minutum, rotundum, ruffum.

Locus. Semine provenit à Gallia Narbonenſi vel Provinciâ allato.

2. *Majorana tenuifolia* C. B. Park. Ger. *tenuior & lignoſior* J. B.

Hæc Majorana Nobilis & Gentilis nonnullis dicitur, quæ à vulgari ſeu majore non videtur ſpecie differre: ſiquidem C. Bauhinus hanc apud nos in Majoranam vulgarem degenerare affirmat: & Jo. Bauhinus inter hanc & præcedentem non aliam differentiam ponit, quam quòd illa ſemine provenit, hæc ſurculis plantatur, inde enim ſurculoſior robuſtiórque fit, foliáque ejus (ni ille fallatur) minora & candidiora redduntur. Parkinſonus inter hanc & Majoranam odoratam perennem diſtinguit; quam nonnullos pro Majorana vulgari æſtiva habere, tranſplantatione robuſtiore & hyemis tolerantiore facta affirmat. J. Bauhinus aliam habet *Majoranæ* ſpeciem, quam *Creticam odoratiſſimam* vocat, *quibuſdam Marum dictam*, ſimilem Majoranæ vulgari, niſi quòd *folia* minora, candidiora, odoris & ſaporis vegetioris, pertinacis, nec niſi longo tempore exoleſcentis obtineat, per ramos tenuiores quadratos nullo digeſta ordine; *capitula* hirſutiora, & candidiora quàm vulgaris. Hæc fortè Lobelii *Majorana* eſt ſeu *Amaracus alia tenuior, gentilis & minuta plebeculæ*: & in ico. Plant. *Majorana tenuifolia delicatior*. Quamvis, ut verum fatear, neque hæc à Majorana vulgari mihi ſpecie differre videtur.

Vires. Partium eſt tenuium, digerit & attenuat. Auxiliatur cerebri & capitis frigidis morbis quovis modo aſſumpta. Pulvis herbæ ſiccæ naribus inflatus ſternutamenta ciet, & pituitam evocat, cerebrúmque corroborat; ſed & idem præſtat foliorum ſuccus naribus infuſus. Valet & ad pectoris vitia, ſtomacho præterea utilis eſt, ac jecinoroſos & lienoſos juvat quovis modo aſſumpta: ſed & ad uteri flatus, ac cæteros ejuſdem frigidos morbos confert. Urinas & aquoſos humores in potu ſumpta ducit: dentium dolores lenit commanſa aut appoſita. Admiſcetur Antidotis. *J. B. Dodonæo & aliis.*

Oleum ejus calfacit & corroborat nervos.

Nicolaus Cheſneau Maſſilienſis M.D. ſequens Errhinum à ſe ſæpiùs expertum in Cephalalgia commendat.

℞ Radic. Hellebori albi ʒß, fol. Sampſ. p. ii. decoq. in aq. ℥vj. ad conſumptionem tertiæ partis, ore aquâ pleno utere, naribus attrahendo, ex decocto parum calido, in vola manus poſita in dolore atroci; levem enim exaſperat.

Aqua Majoranæ catarrho confert, ſi loco errhini, ore priùs ſimplici aqua vel vino repleto, volæ ſeu cavæ manui infuſa, compreſſa alterutra nare alterâ exhauriatur, radice naris aut oſſe ethmoide tenus. Secus ſi faxis non ad dictum locum ſed fauces aut narium foramina hoc errhinon retrahitur. Hoc errhino pater meus ſumma ſua laude uſus eſt in Principe Walenſtenio ad coryzam. *Simon Paulus*.

Balſamo Majoranæ ſi pinnæ narium & μεσόφρυον inungantur, mirum dictu quantum in catarrho aut potius coryza is valeat; quo etiam nucha temporáque cùm in modo dicto affectu, tum in aliis frigidis capitis affectibus inungi ſolent. Idem. Has tres obſervationes amiciſſimo Viro *D. Edvardo Hulſe* Medico Londinenſi debeo.

* 3. *Majorana Syriaca vel Cretica* C. B. *Marum Creticum* Alpini exot. *Marum Syriacum* Ad. Lob. Ger. *Syriacum vel Creticum* Park.

Alp.

Surculoſa eſt, creſcítque palmi altitudine, foliolis parvis, minutis, candicantibus, ſapore acutis, maximè odoratis, fértque à *radice* lignoſa, gracili, parva, *ſurculos* plures, rectos, rotundos, tenues, lignoſos, qui ab radice uſque in ſummitates ferunt de oppoſito ex intervallis binos ramulos, foliis bin utrinque ex oppoſita densè veſtitos: in cacumine verò *floſculi* purpurei Origani Heracleotici modo admodum odorati.

Adverſariorum autores ſic deſcribunt:

Gratiſſimo & vegeto eſt odore; facie tota Majoranam præfert aut Origanum, ſed gracilioribus non brevioribus, pedalibus & ſeſquipedalibus viticulis, corymbaceóque aſpectu elegantioribus, del catioribus capitulis, etiam decimum ferè annum, ex quo Venetiis Alepo Syriæ habuimus odoris fr grantiam retinentibus.

Varietas. Majoranæ ſpeciem habemus, paſſim in hortis cultam cujus capitula ſquamata quadrangula o longa hujus plantæ iconi bene reſpondent, verùm floſculi ejus albi ſunt non purpurei. *Radix* pl res annos durat, ſuperficies quotannis emoritur. Pluribus virgulis exoritur ſemipedalibus circit

Fol

Folia figurâ ſuâ & magnitudine ad Majoranæ æſtivæ accedunt, verùm minùs lanuginoſa & mollia ſunt, nec odore perinde fragranti, grato tamen.

A. 4. *Origanum vulgare ſpontaneum* J. B. *Anglicum* Ger. *ſylveſtre, Cunila bubula Plinii* C. B. *Majorana ſylveſtris* Park. **Wild Marjoram.**

J. B.

Origani vulgaris *radices*, tenues illæ quidem & lignoſæ, obliquè aguntur, frequentibus capillamentis fibratæ, ſic ut ramulorum pars infima horum ope denuò radicetur. Surgunt autem complures *caules* cubitum unum aut duos alti, duri, quadrati, hirſuti, ad quorum nodos adverſa oriuntur *folia* Calaminthæ arvenſis [aut Clinopodii vulg.] hirſuta, & ex horum alis minora alia, Majoranæ foliorum æmula: ſapor autem tum his, tum illis acer, aromaticus; odor ſuavis. *Floſculi* tanquam in umbella, foliolis rubeſcentibus obvallati emicant, colore carneo aut candido, puſilli, unum foliolum bifidum ſurſum reflectentes, infimum majus trifidum, ceu labellum, demittentes, ſtaminibus in medio flori concoloribus. *Semen* minutiſſimum, Majoranæ ſemini ſimile.

Hujus capitula ſingularia ſquamoſa ex pluribus foliolorum conjugationibus ſquamatim ob proximitatem incumbentibus componuntur: è ſingulorum autem ſinubus ſinguli flores exeunt. Foliola hæc figurâ ſuâ & lævitate à reliquis quæ in caulibus ſunt differunt, ſitu, niſi quòd proximè admota ſunt, conveniunt.

In dumetis & ad ſepes non infrequens eſt. *Locus.*

Pro hujus varietate accidentali habeo Origanum album *Tab.* & *Ger.*

Aperit, adſtergit, abſtringit. *At quomodo hæc conveniunt?* Uſus præcip. in obſtructione pulmonum, hepatis ac uteri, & hinc in tuſſi, aſthmate, ictero. Auget lac, ichoroſa excrementa per ſudorem expellit (ante balneum aſſumptum) extrinſecus uſu venit crebriore, eóque in balneis uterinis, cephalicis, totius corporis (contra ſcabiem.) Nos plantam hanc, ut & omnes Origana dictas pro Majoranæ ſpeciebus habemus; proinde & eaſdem illis vires convenire verſimile eſt. *Vires.*

* 5. *Origanum ſylveſtre humile* C. B.

C. B. prod.

Ex *radice* lignoſa rufeſcente, fibroſa *cauliculus* communiter unus rotundus, rufus & aſper, uncia- um ſex vel ſeptem, exurgit; qui in ſummo in ramulos plures dividitur, híque flores umbellæ formâ ex cœruleo purpureóque mixtos ſuſtinent. *Folia* habet parva, oblonga, hirſuta, compacta & inordinatè diſpoſita, potiſſimùm cauliculi partem ſummam ambientia, vulgaris Origani odore.

Hoc circa Aureliam Gallorum copioſè reperitur. *Locus.*

6. *Majorana major Anglica* Ger. *latifolia, ſive major Anglica* Park. *Origanum Heracleoticum Ruellii, ſive Majorana major* J. B. *Origanum Onites* C. B. *item Majorana ſylv. perennis* ejuſdem, *ex ſententia fratris, cui & nos libenter ſuffragamur.* **Pot-Marjoram.**

J. B.

Majoranæ alii, alii Origanis accenſent plantam quadratis, hirſutis, ſubrubentibus, cubitalibus, amoſis *caulibus* fruticantem, cujus *folia* Majoranæ foliis majora, Origani vulgaris ferè paria, cine- a, hirſuta, venoſa. Extremi ramuli in ſpicas duorum verſuum ſquamatas, ſemunciam aut unci- n longas abeunt, è quarum imbricatis foliolis floſculi emicant.

Hujus varietas eſt

Majorana latifolia aurea Park.

uæ verno præcipuè tempore cùm adhuc nova eſt, foliis vel in totum flavis aureíſve, vel partim fla- s, partim viridibus idque magis minúſve, prout naturæ ludere videtur, apparet, nec alia in re à ræcedente differt.

Pro olere uſurpatur, unde à noſtratibus **Pot-Marjoram**, i. e. Majorana oleracea dicitur.

7. *Origanum Heracleoticum* Ger. *Heracleoticum verius* Park. *Heracleoticum, Cunila gallinacea Plinii* C. B. *Heracleoticum Matthioli, aliis fortè Creticum* J. B.

J. B.

Hoc nomine mihi viſum & collectum Origanum, cubitali *caule*, quadrato, hirſuto, vulgaris in- r Origani: *Folia* ex geniculis minora, modicè hirſuta, odore & ſapore acriore: *Flores* albi aut purpurei in ſquammatis capitulis, minimè ſpicatis, & in umbellæ ferè modum ſparſis.

His ultimis verbis penè contraria tradit Lobelius in hujus plantæ deſcirptione, inquiens, in ſum- s hujus virgultis non in umbellam circinatam collecti ſunt flores, ſed in parvis thyrſis ſpicatis, ter- hinc inde diſſipatis.

Planta quam deſcribit J. Bauhinus ea eſſe videtur quam in hortis noſtris alimus *Majoranæ hortenſis atæ perennis capitulis non ſpicatis*, nomine, niſi quòd major ſit & hirſutior.

* 8. *Origanum Creticum* J. B. *Origanum Onites* C. B. *&* Matth. *Orig. Onites Matthioli* Park. *Orig. Sylveſtre Syriacum* Lob. *An Origanum ſylv. ſive vulgare* Park? *Orig. Creticum* Ger?

J. B.

Pertinaciſſimè odoris gratiam habet: adferuntur autem potiſſimùm cymæ, Majoranæ ſimiles ſpicis, aliæ breves, longæ aliæ, quadruplici ſerie ſquammarum ſtriatarum densè compactarum imbricatæ, ſapore acerrimo, odore aromatico, jucundo. *Folia* rariùs adferuntur, quæ mihi aliquando videre contigit, minora quàm vulgaris Majorana, minimèque rotunda.

Magna eſt apud Botanicos confuſio de ſpeciebus Origani. C. Bauhinus Origanum Syriacum ſylveſtre *Lob.* ab Origano Onite *Matth.* diſtinguit: J. Bauhinus hoc illi idem facit.

Huic fortè eadem eſt quam Hyſſopum Græcorum *Pr. Alpinus in Exot. vocat & deſcribit.*

Alp.

Cubitali magnitudine, Origano Oniti quàm ſimilem & foliis & umbellis Corymborum modo junctis; quæ ab Origano odore ſuaviori & validiori diſtinguitur. Multis ſurculis ab una radice, vel ab unico caule exeuntibus fruticat, non ex toto rectis, ſed obliquè actis, *foliis* Origani Heracleotici, ſed candidioribus & odoratioribus; & in caulium cacuminibus umbellæ corymborum modo in rotæ ſpeciem cernuntur, *floſculis* albis, quales in Origano onite apparent, à quibus *ſemen* minutum, nigreſcens fit. Tota planta eſt eximiè odorata, & guſtui cum valida acrimonia acceptiſſima, totáque albicat cum levi lanugine. Ineunte hyeme ferè ex toto faciem mutare videtur. Nam ab una radice plures cauliculi aſſurgunt, ſurſum obliquè luxuriantes, foliis Pulegii, caulem ab imo ad ſummum uſque denſiùs conveſtientibus, caulibus rotundis, leviter lanuginoſis albicantibus, invalidioris odoris.

* 9. *Origanum Monſpelienſe pulchrum Camerarii* J. B. *Origanum folio ſubrotundo* C. B. *Orig. onites Gallo-provinciæ minus* Ad.

J. B.

Simillimum eſt Oniti à Matthiolo depicto, ſed non idem. Ab Origano vulgari non multùm differt, niſi quòd multas habeat pulchras & oblongas quaſi *ſpicas* purpureas: *caulis* etiam totus purpuraſcit. *Semen* gignit ruffum, puſillum ut reliqua Origani genera.

Locus. Creſcit in Gallia propè Monſpelium. Circa pontem Caſtri novi, & alibi in ſatorum & vinearum marginibus oritur. *Botan. Monſp.*

* 10. *Origanum ſpicatum montis Sipyli, foliis glabris,* Wheeleri.

Radices nigræ, fibroſæ, & (ut Autori noſtro videtur) reptantes, plures emittunt *cauliculos*, teretes, hirſutos, *foliis* binis conjugatim naſcentibus, ut in omnibus hujus generis, obſitos, initio nonnihil lanuginoſis, nervoſis nervis obſcuris & tactu vix percipiendis, ad exortum ſubrotundis, extremo acuminatis, myrti minoris foliorum figura. *Caules* ſeſquipedalem aut bipedalem altitudinem aſſequuntur, ſuperiore parte glabri, ut & folia. E foliorum ſuperiorum ſinubus exeunt ramuli adverſi, prætenues in *capitulum* ſquamoſum Lupuli fructui ſimile, interdum ad uncialem propè longitudinem accedens, dilutè purpuraſcens deſinentes, è cujus ſquamis *flores* parvi, purpurei exeunt: compreſſi odorem Stœchados Arab. imbecillem ſpirantes.

* 11. *Origanum Smyrnæum* Wheeleri.

Planta eſt perennis, plures virgas, lignoſas, longas, ad intervalla ramulos emittentes ſurrigens. *Folia* quàm Majoranæ Creticæ minora, minùs incana, nec adeò rotunda, ſed potiùs oblonga, acuminata, nervoſa, & aliquantulum lanuginoſa; Summos caules & ramulos terminant capitula ſquamoſa. Odorem ſuavem & fragrantem expirat.

Locus. Smyrnæ in monte cui Arx inædificatur copioſè provenit.

CAP. VII.

De Plantis Verticillatis Verticillis in ſpicas diſpoſitis.

De Ocimo.

OCimum à Græco ὠκῶς ſeu ὠκέως nomen accepiſſe ſcribit Varro, quod citò proveniat. Theophraſtus teſtatur tertio à ſatione die provenire, *lib.* 7. *cap.* 1. Doctiores tamen Botanici (inquit Jo. Bodæus à Stapel) hoc etymon Ocymo pabulo convenire ſcribunt: Hortenſe verò ἀπὸ τοῦ ὄζειν. *redolere, odoratum eſſe* derivant. Eſt enim herbula eximiè odorata, quæ & cerebrum odore ſuo ferit, & ſternutamenta excitat. Significantiùs quoque ὄζιμον per ζ ſcribendum exiſtimant.

Differt (inquit idem) Ocymum ab Ocimo. Ocymum pabuli genus eſt. Plin. l. 17. c. 24. Oc *mum quod in vinea ſeri jubent, Antiqui appellabant pabulum, umbræ patiens, quòd celeriter proveni*

Oc

Ocimum autem planta odorata. Ocymum pabulum Veteres per υ ſcribunt ὤκυμον, herbam per ι, ὤκιμον. Verùm hoc non perpetuum & conſtans eſt apud ipſos.

Baſilicum Recentioribus dicta eſt hæc herba ob dignitatem ſuam, quod ob inſignem & fragrantem odorem Regia domo, & Regiis manibus geſtari dignum ſit.

Baſilici notæ ſunt Folia Amaraci, odor ſuavis Citri vel Caryophylli, flores in ſpicas laxas è verticillis rarioribus compoſitas digeſti.

1. *Ocimum magnum* J. B. Ger. *caryophyllatum majus* C. B. *caryophyllatum maximum* Park.

J. B.

Duplo triplóve majus huic *folium* quàm vulgari, oblongum, raris crenis ſerratum, pallido virore præditum, aut rubrum (duplex enim habetur hujus generis Ocimum album & rubrum) odore ſuavi Citri vel Caryophylli. *Flores* ſpicati, albi vel rubri.

Locus. Plantam hanc ſpecioſam caulibus cubitalibus, foliis Amaranti aut Mercurialis, majoribus frequentem obſervavimus in Italia in cœnaculis & ædium feneſtris, inque Adonidis hortis, in vaſis figulinis ſatam & cultam; ut rectè ſcribit Matthiolus.

Ocimum in viridariis Ægypti *Alp.* quod excreſcere ſcribit ad altitudinem trium & plus cubitorum, foliis noſtratis longioribus, tenuioribus, colore rubro ſuffuſis, odorémque eximium ſpirantibus C. Bauhinus à præcedente ſeparat, & *Ocimum caryophyllatum maximum* appellat; an rectè conſiderandum.

2. *Ocimum vulgatius* C. B. *medium vulgatius & nigrum* J. B. *vulgare majus* Park. *medium citratum* Ger. **Common Baſil.**

J. B.

Dodrantalis eſt planta, pluribus *ramis* ſtipata, quadratis, nonnihil rubentibus, ſubhirſutis. *Folia* Parietariæ, minora, glabra, aliàs per ambitum inciſa, aliàs minimè, odore fragranti, ſapore nullo excellenti. *Flores* verticillati, in ſpicam longiuſculam digeſti, ſuaveolentes, colore albo purpuraſcentéve, labello longiuſculo, anguſto, cui ex adverſo reſpondet ſurſum vergens in quatuor lacinias diviſum folium, prominentibus è rictu *ſtaminulis* albidis cum *ſtylo* purpureo: *Semen* puſillum, nigricans. *Radix* lignoſa, nigra, fibrata.

Ab hoc *Ocimo medio vulgatiori* ſpecie diſtinctum facit C. Bauhinus *Ocimum Citri odore*, i. e. Ocimum medium citratum *Ad. Lob.* quod cùm nullatenus diſtet (ut ſcribit Lobelius) præterquam odore gratiore & cordi amabiliore, corticem Citrii mali redolente, præter rationem id facere videtur.

Nec major ratio eſt, cur *Ocimum Aniſi odore* ſeu Aniſatum *Eyſt.* ab Ocimo medio vulgari ſepararet: quod & Parkinſonus eum ſecutus facit.

Vires. Vires hujus plantæ ſic breviter perſtringit Schroderus. Calf. & humect. digerit & reſolvit; expurgat pulmones, menſes movet, ideóque uſurpari poterit uſu interno & externo.

Hollerius lib. 1. de morb. intern. cap. 1. obſervat ſcorpionem natum fuiſſe in cerebro cujuſdam Itali ex frequenti odoratu Baſilici ſeu Ocimi. Camerarius etiam ſæpiſſimè Venetiis obſervavit ſcorpiones ſub fictilibus in quibus Baſilicum colitur libenter ſtabulari. Et *D. Raymondus* Anglus in *Mercurio ſuo Italico* aſſerit ſibi experientiâ compertum herbam hanc humido in loco ſub lapide repoſitam intra biduum Scorpionem producere: quod interim dum Senis commorabatur rarum & memorabile imprimis accidens confirmabat. Generoſus quidam Senenſis odore Baſilici vehementer captus & delectatus, herbæ exiccatæ pulverem naribus frequenter attrahere ſolebat: verùm brevi phreneticus moriebatur craniòque ejus à chirurgis aperto, ſcorpionum nidus in cerebro repertus eſt.

Nos cum præſtantiſſimis hujus ævi Philoſophis generationem æquivocam aut ſpontaneam in animalibus dari neutiquam concedimus, adeóque neque Baſilicum ex ſe ſcorpionem producere; inte- im tamen non negamus beſtiolas illas herbæ odore delectatas ad eum libenter arrepere, aut ſub illa ſtabulari, forte etiam eâ veſci, inque foliis aut gemmis ejus ova ponere, unde accidere potuit Ge- eroſum prædictum unà cum pulvere foliorum Scorpionum ova naribus attraxiſſe, quæ capitis calore ota ibidem ſcorpiones excluderent.

3. *Ocimum minimum* J. B. C. B. *vulgare minus* Park. *minus Garyophyllatum* Ger. **Buſh-Baſil.**

J. B.

Palmaris aut paulò major eſt planta, ramulis creberrimis ligneſcentibus denſè fruticans: per quos *lia* Serpylli aut Majoranæ foliis paria, ex oblongo rotunda, viridantia aut rubra, ſapore vegetiſſimo ſuaviſſimo Garyophyllorum: *floſculi* exigui verticillatim per ramorum ſcapos diſponuntur. *Ra-* fibroſa.

Hoc genus tenerius eſt multò quàm vulgare; nec ſemen apud nos facilè ad maturitatem per- cit.

* 4. *Ocimum Indicum* Ger. Park. *latifolium maculatum vel criſpum* C. B. *Sanctomauritanum, latum, criſpum, maximum* J. B.

J. B.

Ad cubitalem altitudinem creſcit, quadratis *caulibus*, raris pilis veſtitis, quos adverſi rami dividunt: *Folia* ex longis pediculis ad articulos circinata circumſcriptione, ampla, criſpa, fimbriata, atro-virentia aut rubro admiſto maculoſa, fragrantis odoris: *Flores* Ocimo vulgari ſimiles, verticillati, in ſpicam digeſti, qui ex candido rubeſcunt: *Semen* paulò majus, nigrum, ex rotunditate oblongum, foliaceis capitulis incluſum.

Locus. Ex India in Hiſpaniam primò, inde in Italiam, Germaniam, &c. hujus ſemen tranſmiſſum eſt.

Varietates duæ. Ocimum criſpum *Park.* i. e. foliis fimbriatis viridibus *C. B.* criſpum viride *Eyſt.* Item Ocimum viride foliis bullatis *C. B.* Indicum viride majus foliis protuberantibus *Eyſt.* nihil aliud eſſe videntur quàm ſpecies quædam degeneres ſeu varietates accidentales Ocimi Indici jam deſcripti è ſemine ortæ, ut & Parkinſonus opinatur.

* 5. *Ocimum minus anguſtifolium foliis ſerratis* C. B. *minus anguſtifolium* Park.

Præcedentibus Ocimis minus ramoſus eſt, quin potiùs cauliculis paucioribus & ramulis rarioribus Acinon ſeu Clinopodium imitatur. *Folia* habet parva, anguſta, circa margines parùm dentata, bina ſemper ad nodos oppoſita, rariora & in ramulis magìs ſparſa, ſeu ab invicem remotiora. *Flores* ſummos ramulos occupant, ad Ocimi accedentes, verùm tantillo magis reflexi, colore albo. Odor remiſſior eſt & languidior quàm in reliquis Ocimis.

CAP. VIII.

De Hormino.

HOrminum dictum videtur ἀπὸ τοῦ ὁρμᾷν, quòd πρὸς τὴν συνουσίαν παρορμᾷ, ad Venerem ſtimulet, ut Dioſcorides loquitur.

Notæ ejus characteriſticæ ſunt flores in ſpicis longis & laxis ſeu ex verticillis longiùs à ſe invicem remotis compoſitis; folia rugoſa, odor ſatis vehemens, minùs tamen gratus quàm Ocimi.

Spicatas in hoc genere vocamus plantas in quibus folia è quorum ſinubus florum verticilli exeunt diverſæ figuræ ſunt ab inferioribus in caule & ad radicem quantumvis verticilli in iis aliquanto remotiores ſint à ſe invicem & ſpicam laxam & velut interruptam efficiant, ut in hoc genere. Reliquas in quibus folia verticillis ſubjecta ejuſdem formæ & conſtitutionis ſunt cum reliquis in caule & ad radicem pro non ſpicatis habemus, quamvis in illis non raro verticilli in ſummis caulibus & ramulis proximè admoti & denſe ſtipati ſpicas ſimulent. Has tamen non raró cum vulgo Spicatas appellamus.

1. *Horminum ſativum* C. B. *ſativum genuinum Dioſcoridis* Park. *ſylv. foliis purpureis* Ger. *comâ purpuro-violaceâ* J. B. Dioſcorides **his Clary.**

J. B.

Multam habet cum Salvia ſimilitudinem. *Caules* ſubrubentes, multis alis concavi, quadrati, multâ lanugine hirſuti, pedales & majores: ad quorum genicula *folia* Salviæ, non ita retorrida & ſqualida, ſed affatim hirſuta, odore nullo excellente, ſapore amaricante. At verò foliorum quæ in extremis ſunt ramulis denſior eſt phalanx, quorum ſumma purpuro-violacea facilem ad hujus plantæ cognitionem viam monſtrant. *Flores* ex foliorum alis exeunt, ſex unà, Salviæ minores, partim purpurei & albicantes, ex caliculis verticillatis Marrubio ſimilibus, foliaceis, hirſutis & ſtriatis, ſurſum vergentibus dum flores geſtant, deorſum nutantibus ſemine onuſtis. *Radix* lignoſa & fibroſa. *Herba* eſt annua.

Locus. Copioſè creſcere dicit Camerarius in agro Senenſi, ſed copioſiùs in Apulia, Illyrico & in Leſena inſula atque univerſa Græcia. Nos in exteris regionibus in illud nunquam incidimus.

2. *Horminum comâ rubrâ* J. B.

J. B.

Similis eſt præcedenti, *caulibus* ſuis quadrangulis, hirſutis: foliis prioribus ex longis pediculis Salviæ accedentibus, itémque per caules verticillis. Aſt *floribus* differt minoribus, ſummitatibúſque caulium rubris, ac odore nullo inſigni.

Locus. Planta hæc ex ſemine Londino accepto mihi ſuccrevit Cantabrigiæ; eandémque multis p annis è ſemine ortam, comâ tamen minimè rubrâ, pro diverſa ſpecie deſcripſi his verbis.

Folia ima quæ è radice exeunt figurâ & magnitudine ſua ad Salviæ folia accedunt, niſi quòd o tuſiora ſint, pediculis itidem longis nituntur, per margines crenata, hirſuta, rugoſa. *Caules* eadem radice plures exeunt, pedales aut cubitales, quadrati, hirſuti, imâ parte ramoſi, *foliis* cin parvis, triangulis, abſque pediculis caulibus adnatis, iis quæ in Hormino ſativo florum vertic ſubſt ſubſunt ſimilibus. Hæc enim pariter florum verticillos ceu vaſcula quædam excipiunt & ſuſtentant. *Verticilli* autem florum longis intervallis diſtant, ſinguli ſex floſculis compoſiti parvis, galeatis, rubentibus, è calicibus oblongis, ſtriatis, quinquepartitis, qui floribus delapſis deorſum reflectuntur, & in ventrem per maturitatem turgeſcunt, minimè hiantes. Ad latus uniuſcujuſque folii triangularis ligula anguſta, longa flori ſubeſt, ut folia triangularia cum ligulis appoſitis tot ſint quot flores. *Semina* colore & figurâ Sclaræææ ſeminibus ſimilia, verùm multò minora.

Deſcriptio Hormini minoris ſupini Cretici *Cluſ.* in omnibus fere cum noſtra convenit, ut eandem ſuſpicer eſſe plantam: color duntaxat floris differt.

3. *Horminum Sclaræa dictum* C. B. *Sativum vulgare, ſive Sclaræa* Park. *Gallitrichum ſativum* J. B. *Gallitrichum ſive Horminum.* Ger. **Common garden Clary.**

Caule ſurgit cubitali & altiore, minimi ferè digiti craſſitudine, quadrato, rigido, hirſuto, medullâ albâ farcto, in oppoſitos conjugatim ramos ex intervallis fiſſo: quâ etiam ſerie & rami in alios minores deinceps abeunt. *Folia* ampla, hirſuta, caneſcentia, admodum rugoſa aut ſcabra, pinguia, è lata baſi in mucronem obtuſiorem ſenſim deſinentia, ad margines quodammodo dentata aut crenata, longis pediculis nixa, præſertim inferiora & quæ è terra exeunt, in caulibus ſita ex adverſo bina. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis in ſpicas longas & laxas, è multis verticillis compoſitas digeſti, cucullati, hiantes, cucullâ prælongâ arcuatâ, quæ ſtylum tenuem incurvum nonnihil extantem in ſummo bifidum & bina ſtamina cum ſuis apicibus oblongis occultat, dilutè cærulei, è ſtriatis calicibus, tactu glutinoſis, hiantibus, in quinque ſpinulas diviſis, quarum tres ſurſum ſpectant ſupra floſculum, duæ infra eum ſitæ. Ad ſingulos verticillos cauli apponitur hinc inde folium, figuræ & texturæ multùm diverſæ, ab inferioribus in caule & à radice exeuntibus: ſunt enim hæc parva, concava, lata baſi abſque pediculo cauli immediatè adnexa, in acutum apicem exeuntia, minùs rugoſa & tenuiora iis quæ in caule ſunt, colore purpuraſcente. *Radix* ſubeſt ſimplex, lignoſa, plurimis fibris capillata, coloris obſcurioris, non ingrati ſaporis, poſtmodum palatum & fauces calefacientis. *Semen* majuſculum, lubrico lævore perpolitum, alterâ facie gibboſa, alterâ anguloſa, coloris ruffeſcentis. *Odor* totius plantæ vehemens & gravis, *Sapor* amarus.

Seritur in hortis & viridariis: tranſlatum recens aut ſatum primo anno caulem non fert, & ſecundo à ſatione maturato ſemine interit, Juno & Julio florens. *Locus & Tempus.*

Vinum Gallitricho impoſito ſi efferbuerit apprimè ſtomachi frigiditati convenit, nam phlegmata incidit & conſumit: idem potum frigidis & infœcundis & albis menſibus laborantibus mulieribus ſubvenit. Sunt qui Gallitrichon capiti, ob odorem quem habet graviſſimum noxium eſſe dictitant. *Trag.* qui hac occaſione in vina ſulphurata declamitat. *Vires & Uſus.*

Semen (inquit Lobelius) Καρηβαρίαν capitíſque gravitatem inducit odore, quem etiam univerſa ſpiat planta, non tamen ingrato: eóque magni uſûs quibuſdam Septentrionalium ad Zythi Bieræque onfectionem. Lupuli namque vel penuriâ, vel vegetioris potionis faciendæ cauſâ cortinis ferventibus addunt, fitque temetum, quo non multis poculis depletis temulenti fiunt, hilaritate propeodum inſana.

Scribit C. Hofmannus non cereviſiam tantùm ſed & vinum ab impóſitu hujus herbæ planè Muhatellinum mentiri & facillimè decipere incautos.

Herba in pulverem redacta & naribus indita ſternutamenta provocat, catarrhum tollit, & cereum purgat. In aqua decocta in deſeſſionibus mulierum utilis eſt ad trahendos menſes & alia id nus, non aliter atque Dictamnum. Ad menſes movendos & ſecundas ejiciendas quovis modo mptam valere ſcribit Dodonæus.

Noſtrates folia ovis conquaſſatis cum flore lactis & pauca farina perfuſa, & in ſartagine frixa pro plantis menſis ſecundis inferre ſolent, & ad lumborum imbecillitatem commendant. Sunt certè ferlum palato ſatis gratum, quod ad renes corroborandos & Venerem ſtimulandam valere creditur.

Folia aceto impoſita panos per ſe, vel cum melle diſcutere dixit Matthiolus: item furunculos tequam acuminentur. Eadem præſtat & mucilago ſeminis: quæ & in affectibus oculorum creur appropriata eſſe.

Schwenckfeldius Sclaræam mederi Epilepſiæ & ſuffocationi matricis: & Crato inter alia ſua [illegible] mmendat in ſuffocationibus uteri & ſimilibus affectibus unguentum ex Sclaræa cum butyro com, cui adjicitur aliquid Tacamahacæ, umbilico imponendum.

Semen oculis inditum utile eſſe traditur, ad excutiendam eorum caliginem, & educenda corpula quæ in illos inciderunt. Quippe multa revolutione circa bulbum oculi circùmductum, tann humore prægnans & ſordibus onuſtum elabitur.

4. *Æthiopis* Ger. *multis* J. B. *Æth. foliis ſinuoſis* C. B. *item Æth. foliis in profundas lacinias diviſis* ejuſdem. *Sclarea Æthiopica, ſive Æthiopis laciniatis & non laciniatis foliis* Park. **Ethiopian Clary.**

J. B.

olia per terram primò ſpargit palmo latiora, haud multò longiora, tenerâ lanugine, ceu carptâ, a infráque ubertim obducta, alioqui Sclarææ ſativæ non multùm diſſimilia, ſinuoſa, quædam m laciniata; [aliàs integra & ad margines æqualia.] Inter hæc *caulem* profert foliis conſimilibus, e minoribus ſtipatum, quadratum, pariter villoſum, multis alis concavum: in quibus ad nodos s verticillati, duorum foliorum acuminatorum complexu Hormini modo obvallati, candore ni, uno folio cuculli inſtar ſurrecto, compreſſo, *apices* luteos, *ſtylúmque* argenteum è ſinu proferenlabro Cotulæ inſtar concavo, è *calice* oblongo, quinquepartito, quem circumquaque tam denbtegit lanugo ut vix conſpici poſſit: odore eſt fœtido Lamii vel Galeopſis: *Radix* fibroſa; *Se-*

mina in ſingulis vaſculis [quatuor, non duo tantùm, ut C. Bauhinus eúmque ſecutus Parkinſonus prodiderunt] Hormini ſeminibus ſimilia, fuſca, triangula.

Locus. Copioſè provenit in Græcia & Illyria, unde ad nos primùm delata.

Hujus duæ habentur ſeu ſpecies, ſeu varietates, altera foliis integris & ad margines æqualibus, altera foliis laciniatis.

Quærendum an Marum Ægyptiacum Alpini ſit diverſum ab Æthiopide foliis non laciniatis: obſtat odor Mari ſuavis, ſtatura brevior, nimirum cubitalis, ne idem credatur.

5. *Horminum majus amplo flore violaceo, lobis florum punctis aureis notatis* Moriſon.

Moriſ.

Folia profert hirſutiora cæteris ſuæ ſortis, excepto ſolo Æthiopico, ad baſin anguloſa, inter quæ exeunt *caules* bipedales, aliquando tripedales, quadrati, quos ad genicula amplectuntur bina folia dodrantalia, auriculata. In ſummis caulibus verticillatim proveniunt *flores* ampli, violacei, lobis lateralibus punctis aureis aut purpureis notatis: quibus ſuccedunt in capſulis magnis *ſemina* craſſa nigra, majora cæterorum omnium Horminorum ſeminibus. Punctis florum aureis purpureíſve & ſemine majore à ſequenti diſtinguitur cum quo majorem habet affinitatem.

6. *Horminum Lapathi unctuoſi folio, ſeu majus haſtato folio* Moriſoni.

Moriſ.

Hoc *folia* habet hirſuta, anguloſa aut auriculata ad baſin ut ſuperius: In mucronem autem deſinunt haſtæ inſtar cuſpidis; quin & formâ Lapathi unctuoſi folia repræſentant. *Flores* fert magnos, omninò violaceos: *ſemina* in omnibus prioris ſeminibus minora.

Locus. In horto Edvardi Morgani Weſtmonaſterii vidimus, item Chelſeia apud *D. Wattes.*

7. *Gallitrichum exoticum flore magno albo* J.B. *Horminum Syriacum* C.B. Park. *Biſermas* Cam. *Aman quibuſdam.*

Sclaream ſativam tota facie egregiè refert, *caulibus* quadratis, piloſis, nonnihil tactu aſperis, in frequentes alas adverſo ſitu conjugatim poſitas diviſis. *Folia* Sclareæ noſtratis, infima priora parva, oblonga; ſequuntur deinde ampla, rugoſa, & hirſuta, odore ſuavi Ocymi, poſitu Sclareæ, qualis etiam eſt ſitus florum in ſpicis longiuſculis per intervalla verticillatorum, quibus bina ſemper ſubjecta ſimiliter folia acuminata & concava, coitu labrum efficientia. Cæterùm *flores* ex longis, ſtriatis, lanuginoſis calicibus emicant ſuaveolentes Sclareæ, ſed colore lacteo, labello punctulis paucis introrſum guttato, prominentibus ſub galea *ſtaminibus* incurvis, uno coccineo, reliquis duobus argenteis, ochreos apices ſuſtinentibus. *Semen* ſimile Gallitricho ſativo, ſed paulò majus, una parte gibboſum, altera ferè triangulare, coloris varii ex nigricantibus & rubentibus maculis oblongis.

8. *Horminum pratenſe foliis ſerratis* C. B. *ſylveſtre vulgare* Park. *Gallitrichum ſylveſtre vulgo, ſive ſylveſtris Sclaræa flore purpureo cæruleóve magno* J. B. *Horminum ſylv.* Fuchſii Ger.

J. B.

Hanc plantam videre eſt interdum duos cubitos adæquantem, *caule* quadrato & hirſuto, inani, in alas diviſo: *Folia* quàm Hormino ſativo veriori majora, ſqualida & veluti ſiderata, quædam nonnihil ſinuata & ſerrata, potiſſimùm prima, quæ breviora, ex longioribus pediculis: alia ad Salviæ magis accedentia, odore gravi, ſapore aliquantulum aromatico. *Flores* in longa ſpica geſtat cæruleos & purpureos magnos, Salviæ florum formâ. *Semen* nigrum: *Radix* lignoſa, odorata vivax. Flores Sclaream redolere ait Lobelius.

Locus. Secus itinera in agrorum limitibus, in collibus juxta cultos agros ſitis & in campeſtribus provenit. *Trag.* in pratis paſſim *Fuch.*

Botanici noſtrates per errorem hanc plantam habuerunt pro Hormino ſylv. vulgò in Anglia proveniente, cùm ſint omnino plantæ diverſæ: Horminum hoc ſylv. Herbariorum ego hactenus non inveni ſpontaneum in Anglia: Horminum autem quod apud nos frequens ſponte oritur, Hormini ſylv. IV. Cluſii V. ſpecies eſt, i. e. Horminum ſylv. Lavendulæ flore *C. B.*

Hormini ſylv. quarti ſpecies 1. *Cluſ.* ab hoc nonnihil differre videtur, nimirum foliis non laciniatis ſed per oras duntaxat ſerratis, ſupernè viridibus & nullis villis obſitis, infernè villoſis. Extrem caulis plerunque purpuraſcit.

Horminum pratenſe niveum foliis incanis C. B. *ſylv. flore albo* Ger. *ſylv. incanum flore albo* Par *ſylv. flore majore albo* J. B.

Hujus varietas eſt floris duntaxat colore albo & foliis incanis à deſcripto diverſa, non ſpe diſtincta.

Semen integrum hujus, non minùs quàm Sclaræ, oculis immiſſum eos purgat & mundific ruborémque & inflammationes mitigat & ſanat, ut Gerardus noſter aliique referunt, nec vul ignorat, qui non ſine ſucceſſu in hunc finem illud adhibet. Verùm non aliud, puto, efficit q lapis Chelidonius aliæque gemmæ politæ & hemiſphæricæ oculis impoſitæ.

9. *Horm*

9. *Horminum ſpicatum Lavendulæ flore & odore* Bocconi.

Bocc.

Caulis, folia, ſemina Hormino Sclaræa dicto non ſunt diſſimilia. *Floſculi* purpuro-cœrulei, Lavendulæ florum formâ & magnitudine *caulem* quadratum verticillatim per intervalla ambiunt, in longiſſimæ ſpicæ modum digeſti: quos ſubſequuntur *vaſcula* quinquefariam denticulata in margine ſuperiore, quæ ſurſum verſus erecta, caulíque appreſſa & ſubrubentia, quaſi biſloræ plantæ peramœna ſpecie prolixam & non marceſcentis coloris cœrulei ſpicam iterum efficiunt. Tota planta arida ſuavem Lavendulæ odorem ſpirat. Ad bicubitalem altitudinem aſcendit.

Propè Agrigentum & Cainatatam exit plurimum. *Locus.*

* 10. *Horminum ſylveſtre majus, foliis profundiùs inciſis* C. B. *Gallitrichum ſylv. comâ vireſcente* J. B. *Horminum ſylveſtre Italicum* Park. *ſylv. flo. rubro* Ger.

Quàm Gallitricum ſylveſtre flore magno majori altitudine excreſcit, *caule* quadrangulo ut reliquæ ſpecies, ſed ejus extima pars non purpuraſcit, verùm vireſcens eſt. *Flores* tametſi formâ ſimiles, dilutioris ſunt coloris. Folia inferiora majores habent inciſuras, ut nonnihil laciniata videantur.

Paſſim in ſylvis cæduis, montanis pratis, viarúmque marginibus ſponte naſcitur per totam Germaniam inque aliis Provinciis. Floret Maio, interdum etiam Junio. *Locus.*

Adeò parum differt à ſylv. vulgari Hormino, ut pro illius varietate accidentali potiùs quàm ſpecie diſtincta habendum ſit.

Hoc etiam flore eſt minore & rubro, inquit C. Bauhinus, quod Hormini ſylv. quarti ſpecies IV. *Cluſ.* Horminum ſylveſtre flore rubro *Ger.* Horminum ſylveſtre Italicum *Park.*

* 11. *Horminum minus folio ſinuato, flore minore, dilutè cœruleo* Moriſ. prælud.

Moriſ.

Caules quadratos, pedales, hiſutos producit, procumbentes, rariùs ramoſos, *foliis* nonnihil hirſutis, pollicarem latitudinem vix excedentibus onuſtos, uncias tres longis, in margine ſinuatis. *Cauliculi floribus* rariùs diſpoſitis ornantur, dilutè violaceis, Lavendulæ florum æmulis. *Semina* minora, nigra aut fuſca.

Moriſonus hanc ſpeciem à ſequente diſtinguit: nobis incognita eſt.

A. 12. *Horminum ſylveſtre Lavendulæ flore* C. B. Park. *Horm. ſylveſtre* Ger. *Gallitrichis affine Maru, ſi non genus aliquod, Sclarea Hiſpanica* Tab. J. B. *Hormini ſylv. quarti, quinta ſpecies* Cluſ. **Common Engliſh wild Clary.**

Cluſ.

Gallitrico præcedenti, *i. e.* flore minore rubro, non valdè diſſimile eſt; etenim *caules* habet non minùs altos, quadrangulos, nodis cinctos, villis quibuſdam obſitos; & *folia* in ſingulis nodis ferè ſimilia, paulò tamen duriora, læviora, anguſtiora, anguloſa quodammodo, mucrone magis obtùſo, & laxioribus dentibus prædita, præſertim quæ ſecundùm radicem naſcuntur: è cauliculis in extremo caule ſummíſque ramis, verticillatim naſcentibus, & velut in ſpicam deſinentibus, emergunt *flores* reliquis ſpeciebus longè minores, Lavendulæ florum ferè æmuli, nec colore ab illis valdè differentes: quibus decidentibus ſuccedit *ſemen* nigrum. *Radicem* habet ſuperioribus ſimilem, & tota planta ſimili cum reliquis odore prædita eſt.

Hæc eſt ſpecies illa Hormini, quæ in omnibus ferè Angliæ noſtræ provinciis ſponte provenit; quantumvis Botanographi noſtrates Horminum ſylveſtre vulgare ſeu pratenſe foliis ſerratis *C. B.* apud nos paſſim provenire ſcribant; hanc ſci. ſpeciem per errorem pro Hormino pratenſi foliis ſerratis *C. B.* habuerunt. Hanc utique Cluſius ſe Greenvici propè Londinum ad arcis Regiæ hippodromum inveniſſe ſcribit, ubi certum eſt non aliam naſci ſpeciem quam Horminum ſylv. vulgare *Ger.* & *Park.* *Locus &*

* 13. *Horminum ſylveſtre Salvifolium minus* C. B. *ſylv. Salvifolium* Park. *Gallitrichum glabrum, folio Salviæ, flore purpureo* J. B.

J. B.

Sylveſtri Gallitricho vulgari eſt perſimile. *Folia* ex oppoſito ad caulium nodos naſcuntur, minora multò & anguſtiora quàm illius, rugoſa, aliquatenus ad Salviæ accedentia, niſi quòd in ambitu errata & veluti circumroſa, ſine pilis, quamvis parte inferiore ſint albidiora paulò, guſtûs exſicantis & amari, odoris verò quam ſuperiùs deſcripta jucundioris. *Florum* crebri verticilli ſpicam fformant, ſunt autem ii purpuro-violacei, minores quam jam dicti ſylv. Gallitrichi; ſubjectis unicuiq; erticillo binis brevibus latiuſculis foliis, nonnihil etiam cœruleis. *Semen* in caliculis nigrum, requis generibus minus. *Radix* digiti minimi craſſitudinem aliquando æquat, nigróq; cortice tecta eſt, teriore parte flaveſcente, multos ſingulis annis producit *caules*, inferiore & terræ viciniore parte umi procumbentes, atque è nodis radici proximis ſubinde radices agentes.

Ubique circa Viennam Auſtriæ naſcitur totâque Pannoniâ ſecundùm vias, in agrorum vinetoumque marginibus. Integrâ æſtate floret, & ſubinde ſemen profert. *Locus & Tempus.*

* 14. *Horminum ſylveſtre ſalvifolium majus vel maculatum* C. B. *Salvifolium alterum* Park. *Gallitrichum alterum* Ger.

Cluſ.

Duorum cubitorum altitudinem plerunq; attingit, interdum etiam ſuperat. Ipſius *caules* triplo craſſiores, quadranguli tamen: *folia* multò majora & craſſiora, albis maculis magna ex parte diſtincta. *Spica* florum longior & craſſior: florum verò formâ coloréque atque etiam ſemine ſatis conveniunt.

Locus. Rarior eſt hæc ſpecies priore, nec niſi in pratis herboſiſque locis, ubi gleba uberior, invenitur, & paulò ſeriùs alterâ florere incipit.

* 15. *Horminum ſylveſtre maculatum tuberoſum* Franciſci de Honuphriis.

Folia ei ante caulis exortum ad radicem multa, humi ſtrata, lata, nonnihil criſpa, & per ambitum crenata, rugoſa, lævia tamen & non hirſuta, ſanguineis maculis donata. *Caulem* gerit tricubitalem, aliquando verò & quatuor cubitos altum, quadrangulum, ſtriatum, levitérque hirſutum, undequaque per intervalla foliis ex adverſo naſcentibus veſtitum: in cujus faſtigio *flores* veluti in ſpicam digeſti, coloris elegantiſſimi, ſaturè cœrulei, quatuor & quinque ad ſingula genicula, ex quibus alii ramuli ortum ducentes comam conſtituunt ſylveſtris Hormini quartæ ſpeciei *Dod.* prorſus æmulam, flores ſolummodo majores habentem. *Semen* nigrum, rotundum.

Sub finem Maii florentem vidimus. Semen eodem quo & alia tempore profert. Tuberoſam plantam hanc appellare placuit, pro radice enim Pæoniæ ſimiles bulbos gerit.

Locus. Vidimus circa montem *Circeisbain*, in via quâ à S. Felicis caſtro ad mare itur.

16. *Horminum ſylveſtre latifolium* Ger. *ſylv. latifolium verticillatum* C. B. *Germanicum humile* Park. *Gallitricho affinis planta, Horminum ſylveſtre latifolium Cluſio* J. B.

J. B.

Ex *radice* pollicari, plurimis fibris longiuſculis donata, ex qua plura càpita, *caules* edit prociduos quadratos, copioſâ medullâ albâ farctos, inſigniter hirſutos, cujuſmodi etiam ſunt *folia*, Marrubii, ſubrotunda, in mucronem exiguum mox deſinentia, rugoſa, & ad pediculi uncialis aut ſeſcuncialis commiſſuram falcata: inferiorum cæterùm foliorum pediculi multò etiam longiores. Ad foliorum verò exortum auriculæ quædam, velut fœturæ adnaſcuntur, modò unica, modo duæ. *Flores* in caulis faſtigio ſæpe rubente, & in paucis brevibúſque alis ſimiliter rubentibus verticillatim ſine ullo foliorum interjectu, brevibus intervallis diſpoſiti ſpicam deformant, perquam numeroſi, Lamii, parvi, cœrulo-purpurei, galericulo exiguo apicem album occulente, labello in binas lacinias diviſo, è calyculis oblongis ſubrubentibus, hirſutis, ſtriatis prominuli, pediculis atro-purpureis, hirtis. Decidentibus floſculis reſtant in calycibus ſemina oblonga, ſubrotunda. Sapor plantæ nullus notabilis.

Locus. In agris & vervactis non longè ab Auguſta Vindelicorum viâ quæ Monachium Bavariæ metropolin ducit invenimus. Paſſim Vienneſi agro juxta vias. *Cluſ.*

* 17. *Horminum ſylveſtre latifolium Tingitanum* Hort. Edinburg.

Cùm nobis nondum viſum fuerit, quid differat à præcedente neſcimus.

18. *Gallitrichum folio rotundiore, flore magno violaceo* J. B.

J. B.

Folia huic quædam breviſſimo pediculo appenſa, ungue inferiore minora, alia longioribus pediculis dependentia, majora, maxima verò uncias ferè duas lata, & tres pænè longa, ovalem formam non malè repræſentantia, quædam etiam rotundiora, in circuitu ſerrata, Betonicæ modo, glabra: *caules* quadranguli: *flores* magni, violacei, hiantes: *calyces* deorſum nutantes verticillati.

Locus. In montium Tyrolenſium pratis altis expandere folia indicabat D. Agerius.

Rariſſimæ hujus plantæ ramulum ſiccum habuimus ex horto Patavino, quæ primo aſpectu ob flores ampliſſimos, quodammodo campaniformes, decrſum dependentes, Digitalis ſpecies viſa eſt.

* 19. *Gallitrichum flore minore purpuraſcente & rubro* J. B.

J. B.

Vivaci *radice* multos perdurat annos Gallitricho affinis planta, odorata, facie non ità diſſimili, caule, foliis, creſcendíque modo: at *flores* ita parvi, ut vix extra calicem promineant, pupuraſcentes, nonnihil hiantes, cùm in vulgari flores magni ſint, galeâque magnâ prominentes apices multos condant: *calices* deorſum nonnihil reflectuntur, breviores quàm Hormini verioris. Idem foliis profundè ſatis laciniatis diviſiſve & nonnihil hirſutis obſervatur.

Locus. In Italia vix aliud obſervavit Agerius.

* 20. *Gallitrichum flore minimo albo* J.B. *An Horminum minus ſupinum Creticum* Cluſii? Park. C.B. *An Sideritis glabra Betonicæ folio noſtra?*

J. B.

Plura humi ſpargit *folia*, longo pediculo donata, craſſa ſatis & rigidiuſcula, Betonicæ æmul ſed ad pediculum nullo ſinu prædita, obtuſa, crenata, pilis albis per venas obſita, inodora. *Caules* modò ſingulares, aliàs plures, quadrangulares, hirſuti, ex longo intervallo in ramulos oppoſitos diviſi, ad quorum exortum *folia* quoque bina oppoſita longo pediculo enaſcuntur, infernis planè ſimilia. *Flores* verticillatim digeſti per intervalla ſummitates occupant odorati, exigui, & vix è calycibus prominentes, albi. Quorum verticilla ſingula ſuſtinent foliola parva in acutiſſimum apicem terminantia. *Radix* oblonga, exiguis fibris donata, nullo guſtu notabili prædita.

Semine ex Italia allato J. Bauhino enatum eſt. *Locus.*

Deſcriptio Hormini minoris ſupini Cretici *Cluſ.* in omnibus ferè præterquam florum magnitudine huic plantæ convenit: ejus autem flores Cattariæ vulgaris floribus magnitudine pares erant.

Vide deſcriptionem Sideritidis noſtræ glabræ Betonicæ folio.

* 21. *Horminum anguſtifolium laciniatum* C. B. prod. Park.

C. B.

Caule eſt quadrato, pedali, hirſuto, rariùs ramoſo; *foliis* paucis, nonnihil hirſutis, pollicem latis, uncias tres longis, aliquando ſinuoſis, aliquando, potiſſimùm inferioribus, in profundas lacinias diviſis; *floribus* albis, parvis, verticillatim caulem ambientibus, ſpicam oblongam & inflexam efformantibus, quibus decidentibus *ſemen* nigrum ſuccedit.

Monſpeſſuli foliis Scolopendrii modo diviſis legit deſcriptionis Autor C. Bauhinus. *Locus.*

* 22. *Horminum minus album Betonicæ facie* C. B. prod.

Ex *radice* lignoſa, fibroſa, nigricante *cauliculus* unus, aliquando geminus, palmo minor, rotundus, villoſus oritur. *Foliis* eſt paucis, ad radicem rotundis, craſſis, lanuginoſis, crenatis, & longis pediculis donatis: in caulis medio bina, Betonicæ foliis æmula, ſed craſſiora & breviora, baſi caulem ambientia, & capitulo duo minima ſubjiciuntur. *Flores* ſunt albi Betonicæ formâ in ſpicam congeſti.

In montibus Pyrenæis oritur. *Locus.*

23. *Horminum Alpinum luteum, Betonicæ ſpicâ: An Betonicæ ſpecies?*

Radicem habet obliquam, multis fibris donatam. *Folia* longis pediculis hirſutis inſident, Urticæ erè ſimilia, aut Hormini ſylv. latifolii *Cluſ.* ſinu ad baſin circa pediculum, hirſuta, rugoſa, circa margines ſerrata denticulis majoribus. *Caules* pedales, hirſuti, medullâ farcti, duobus plerunque inerdum unico duntaxat foliorum pari cincti, iis quæ ad radicem ſimilium, ſed minorum & breviorius pediculis inſidentium, minimè (quantum memini) ramoſi, in ſummitate geſtant *ſpicam* brevem, ompactam Betonicæ æmulam, ſed breviorem, *floſculorum* luteorum, galeatorum, è calicibus in quinue molliores ſpinulas terminatis exeuntium. Ad capituli baſin duo folia minuſcula.

Julii 17. die jam pænè defloruerat. In montibus max. Carthuſianorum cœnobio imminentibus ram hanc Hormini an Betonicæ ſpeciem collegimus. *Locus.*

Rectiùs forte ad Betonicam ob ſpicam compactam hanc plantam retulerim quàm ad Hormium.

24. *Horminum luteum glutinoſum* C. B. *luteum, ſive Colus Jovis* Park. *Colus Jovis* Ger. *Galiopſis ſpecies, lutea, viſcida, odorata, nemorenſis* J. B. *Item Galeopſis lutea Dalechampii* Park.

Yellow Clary or Jupiters Diſtaff.

J. B.

Inſigniter fibroſa *radice* nititur, multos indè *caules* ſurrigens bicubitales & altiores, quadratos, rſutos, fungoſâ medullâ farctos, in alas brachiatos: *Folia* è geniculis exeunt oppoſita, longis peulis hirſutis appenſa, Ari modo alata, ſed Lamiorum inſtar rugoſa & hirſuta, etſi multò majo- in ambitu ſerrata, nonnullâ interdum per margines aſperſâ ſaturâ rubedine. *Flores* in longis cis verticillatim ramos ambiunt, foris hirſuti, intus glabri, labello tripartito, mediâ laciniâ fimatâ & criſpâ, colore foris ex albo luteo, intus obſoletis notis maculoſo: ſuperius verò folium ſeu ea foris guttatum, intus luteum: è rictu medio prodeunt *ſtamina* alba. Inſident autem flores *cibus* oblongis ſtriatis, viſcidis, in quibus, pro more Verticillatarum, ſuccreſcit poſtea ſemen. Tolanta tactu viſcida eſt, odorata, ſapore nullo inſigni.

n montibus circa Genevam oritur. Invenimus etiam ſæpiùs in Italia & Germania, locis lutoſis fontes & aquæ ſcaturiunt, ad latera & radices montium. *Locus.*

25. *Horminum Scatellariæ facie* Hort. Lugd. Bat.

C A P. IX.

De Galeopſi.

GAleopſis, Γαλίοψις vel Γαλήοψις. Qui Galiopſin ſcribunt per *ι* à florum effigie galeata deducunt, quòd ejus flores velut galeæ aſpectum referant. At quoniam hoc inuſitatum Græcis, præſertim Veteribus, nomina Latina cum Græcis componere, Γαλήοψις potiùs per η endum eſt, à florum figura felis vel muſtelæ faciem & rictum quodammodo repræſentantes.

Foliis urticæ, odore fœtido, ſeminibus minoribus, nigris ab Hormino diſtinguitur.

A. *Galeopſis legitima Dioſcoridis* Park. *vera* Ger. emac. *Gal. ſive Urtica iners magna fœtidiſſima* J. B. *Lamium maximum ſylvaticum fœtidum* C. B. **Hedge-Nettle.**

Radix ſub terra reptat, fibras tenues è geniculis ſubinde demittens. *Caules* indè exurgunt cubitales aut ſeſquicubitales, quadrati, hirſuti, inanes, ramoſi. *Folia* ex adverſo bina, Urticæ majoris, nonnihil latiora, acuminata, innocua lanugine obſita, in ambitu ſerrata, pediculis longis inſident, ea etiam quæ in caule ſunt. In ſummis caulibus & ramulis *flores* in *ſpicas* longas, anguſtas, verticillis non admodum crebris compoſitas digeſti, oblongi, cucullati, colore purpureo, concoloribus ſtaminibus, labello tamen albis lineis picturato, è calice quinquepartito, brevi, patulo. Singulis floſculis ſuccedunt in imo calice quatuor *ſemina* mediocris magnitudinis, per maturitatem nigra. Folia ad verticillorum baſes exigua ſunt & anguſta. Odor totius plantæ fœtidus & ingratus admodum.

Locus. Æſtate floret: in ſepibus frequens.

Varietas. Huic ſimile aliud foliis non ità amplis, ſed inferiùs incanis & lanuginoſis, (Lamium incanum dici poterit.) *Thal.* Parkinſono Galeopſis altera incana dicitur.

Vires. Hujus ſuccus cum aceto exhibitus valere dicitur adversùs hæmorrhoidas; itémque ad diſcutiendas verrucas, tumores duros, quoſcunque panos, &c.

D. Bowle herbæ decoctum ejúſve exſiccatæ pulverem commendat in affectibus lienis.

CAP. X.

De Nepeta ſeu Mentha cattaria.

NEpetam à Nepa Scorpius deducit Martinius, quia contra eas & alias venenatas beſtias facit.

Mentha cattaria dicta eſt Recentioribus hæc planta, Antiquis fortè incognita, peramœni ſpectaculi argumento (inquit J. Bauhinus) Vixdum enim conſpectam ubi olfactarit catus, amplexatus & diſſuaviatus fuerit, laſciviendóque jam illi accedendo, jam recedendo ſeſe utriſque pedibus diu & multùm affricuerit, colludendo tandem miris geſticulationibus, univerſam avidè ligurit.

Foliis Urticæ incanis, odore Menthæ graviore, floribus in ſpicas habitiores digeſtis à congeneribus differt.

A. 1. *Mentha cattaria* J. B. *felina ſive cattaria* Ger. *cattaria vulgaris & major* C. B. *Nepeta major vulgaris*, Park. **The greater or moſt common Nep or Catmint.**

J. B.

E *radice* lignoſa *caulem* ſurrigit cubitalem aut bicubitalem & altiorem, quadratum, hirſutum, propter terram ſubrubentem, alioqui incanum multis alis concavum iiſq; binis ſemper adverſis: quo etiam ordine [licet non pari ſemper numero] *folia* ferè ad genicula emicant, hirſuta, incana, longis pediculis hærentia, figurâ & diviſurâ foliorum Urticæ majoris aut Meliſſæ, ſapore fervido, odore Menthæ graviore. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis ex alis foliorum exeunt conferti, in eodem communi pediculo, ſinguli è calice longiuſculo, in quinque acuta ſegmenta diviſo, galeati galeâ bifidâ, labello concavo margine denticulato, lineâ intus punctorum purpuraſcentium notato. *Flores* autem versùs unam præcipuè partem vergunt.

Locus. Floret Junio & Julio, éſtque in agro Cantabrigienſi, & alibi ad ſepes non raró obvia.

2. *Nepeta media* Park. **The middle ſort of Nep or Catmint.**

Park.

Caules huic rigidi quadrati, quàm præcedentis minores, plures tamen ab eadem radice, altitudine interdum pares: *Folia* duplo ferè minora, duriora, viridiora, odore minus gravi quàm illius: *Flores* pauciores, minores, per intervalla caulium geniculis adnati, ad ſummum uſque; dilutè purpurei, ut prioris hiantes, quibus in calicibus ſuccedunt *ſemina* ſimilia. *Radices* craſſiores, longiores, lignoſiores, in multos annos durabiles; *folia* tamen per hyemem non retinent.

Hanc Parkinſonus aliquot annos in horto ſuo aluit, unde acceptam non recordatur.

3. *Nepeta minor* Park. *Mentha cattaria minor* C. B. *Cattaria tenuifolia Hiſpanica* Cluſ.

Cluſ.

Semine ex Hiſpaniis miſſo Cluſio enatum eſt hoc pulcherrimum Cattariæ genus, cubitales h bens *caules*, quadrangulos, geniculatos, multis ramis præditos: oblonga & anguſta, per oras crena ta & incana *folia*, odore quàm in Cattariæ vulgaris foliis vehementiore, fervido guſtu: *flores ſpi* catim in extremis ramis naſcentes, candidos, vulgaris Cattariæ floribus reſpondentes: deinde *ſem* in exilibus calicibus nigrum, Calaminthæ ſemini par: *radicem* duram, fibroſam, perennem, ſingu annis novos caules proferentem. Floret Junio & Julio.

Hanc à præcedente ſpecie differre non concesſerim.

Nepe

Nepeta calf. & ſicc. partium eſt tenuium. Uſus præcip. in morbis uterinis (ſcil. obſtruct.) ſterilitate, fœtu pellendo, tum quoque in tartaro pulmonum incidendo, &c. Extrinſecus in balneis pro utero. *Schrod.* Decoctum ejus in ſuffocatione uterina non minùs utile eſt quàm Meliſſæ. Idem in ſcabie ſingulare experimentum eſt ſi manus ei imponantur. *C. Hofman.* *Vires.*

Nepetæ odor felem murilegam repræſentat & pleriſque omnibus ingratus eſt. * *C. Hofman.* At nobis Nepetæ majoris odor non ita ingratus videtur. Hanc herbam ex agris in hortos tranſlatam à felium ore & toto immiſſo ad volutandum corpore conteri & penitus confici ſæpiùs vidimus, adeò ut etiam locum in quo comminutam plantam triverint oſtendat humus eorum corporibus compreſſa & lævigata: nec in alia quacunque planta ex agris in hortos tranſlata ſimile quidquam hactenus o[illegible]rvare potuimus. Omnes enim quas tranſtulimus à felibus intactæ ſunt, hâc unâ exceptâ, quæ ſemper niſi ſpinis contecta dicto modo corrumpebatur, ut multoties experti ſumus, idque diverſis in locis. Si verò aliquandiu in horto defendatur donec coaleſcat & floreat, in poſterum intacta manebit, ſicut & eæ quæ ex ſemine deciduo ortæ ſunt plantæ: Adeò ut videantur feles languidam & marceſcentem appetere, vegetam non curare. Hinc Anglicus ille rhythmus. **If you ſet it, the Cats will eat it: If you ſow it, the Cats can't know it.**

* De Medicam. Officin. l. 2. c. 146.

* 4. *Mentha cataria latifolia* C. B. *cataria altera* Ger. *Nepeta peregrina latifolia* Park. *Mentha Cattaria Hiſpanica, olim mihi Sideritis altiſſima, flore ſubcæruleo & albo* J. B.

Multis rectis aſſurgit *caulibus*, quadratis, canaliculatis, fungoſâ medullâ farctis, ſubinde inanibus, glabris, cubitos tres altis, & majoribus, multis alis concavis, in ramos ſibi oppoſitos diviſis. *Folia* Mentaſtri aut Nepetæ vulgaris, ſed longiora, pollice latiora, glabra, ſupernè atrovirentia, infernè magis candicantia, rugoſa, in ambitu ſerrata, odore gravi. Ex pediculis duobus *flores* verticillis crebris ſpicam quodammodo æmulantur, colore carneo, intúſque punctis ſaturatè rubentibus guttati.

Semina bina aut terna, oblonga, ruffa. Summitates purpuraſcunt. Sapor foliorum ingratus.

* 5. *Mentha cataria anguſtifolia major* C. B. *M. Cattaria Hiſpanica anguſtioribus foliis* J. B. *Nepeta peregrina anguſtifolia* Park. *Mentha cattaria anguſtifolia* Ger. emac.

Dod.

Huic (deſcribente Dodonæo) flores quàm vulgari copioſiores ac colore è rubro diluto purpureo ad cœruleum inclinantes, exiguis notulis purpureis reſperſi; *folia* colore minùs albicante, quibus à præcedentibus differt.

Mentha cattaria anguſtifolia minor C. B. prod.

A tenuifolia Hiſpanica *Cluſ.* adeò in paucis differt, ut mihi planè perſuadeam eandem eſſe. So- differentia eſt in foliis, quæ huic acuminata ſunt, in profundas crenas velut lacinias diviſa, cùm Cluſianæ anguſta ſint, levitérque crenata, totáque incana. Hanc Parkinſonus ad Tertiam ſeu Ne- etam ſuam minorem refert.

* 6. *Mentha cataria minor Alpina* C. B. prod. Park.

Hæc inquit *caule* eſt pedali, anguloſo, rufeſcente & ramoſo: *foliis* priore quadruplo minoribus, Nepetæ vulgari formâ reſpondentibus, quaſi triangulis, ſubcanis, ſerratis: floribus pallidis, galericu- tis, velut in ſpica diſpoſitis, & priori ſimilibus.

In montoſis circa Neapolin Italiæ provenit. *Locus.*

Miror cur C. Bauhinus tot Nepetæ ſpecies conſtituerit. Suſpicor equidem ego ad duas tantùm ecies reduci debere ſupraſcriptas omnes, exceptâ VII. ſeu Mentaſtro mont. 1. *Cluſ.*

Nepetæ mediæ *Park.* plantas in horto noſtro è ſemine deciduo ortas, latitudine & anguſtiâ, ca- tie, ſerraturis foliorum plurimùm variare animadverti, ut diverſas non immeritò poſſes ſuſpicari ecies, ni ex eodem ſemine ortas noviſſes.

* 7. *Mentaſtrum montanum* 1. *Cluſii* Ger. emac. *montanum ſive Pannonicum* Park. *montanum folio coloris viridis* J. B. *Mentha montana verticillata* C. B.

Cluſ.

Cubitali aut ampliori aſſurgit *caule*, quadrangulo, medullâ pleno, multis nodis conſtante, ex ibus bini ſemper ex adverſo oriuntur *ramuli* ſimiliter quadranguli, circa quorum extremas partes longæ *ſpicæ* verticillatim compoſitis calicibus conſtantes, in quibus *flores* Menthæ ſylveſtris, aut us potiùs Calaminthæ, quam vulgò Catariam vocant, floribus ſimiles, exalbidi, grati odoris. *ia* Mentaſtro ferè ſimilia, ſed magis ad Cattariæ folia accedentia, colore tamen minùs albicante àm illa aut Mentaſtri, ſed potiùs viridi, Mentaſtri odorem referentia acri & calefaciente ſapore. *dix* dura & lignoſa ex lateribus propagines ſpargit.

Mentha radice geniculata C. B. *Mentaſtrum radice geniculata* Park. *Nepeta anguſtifolia odorata.*

C. B. prod.

Ex *radice* modicè craſſa, geniculata, fibris diſtincta *caulis* exurgit cubitalis, quadratus, tactu ali- ntum aſper, quem *folia* oblonga, Menthæ ſpicatæ ſimilia, paríque modo diſpoſita, mollia, ni- cantia, nonnihil rugoſa, in ambitu ſerrata, ambiunt. *Flores* habet in ſpica oblonga galericulatos,

tos, ut in Mentha cattaria, dilute purpuraſcentes: quibus vaſcula ſuccedunt *ſemen* rotundum, quod tritum aromatici odoris eſt, (ut & tota planta odorata eſt) continentia.

8. *Menthaſtrum tuberoſa radice* J. B. *tuberoſa radice Cluſii* Ger. *Mentaſtrum tuberoſum Cluſii* Park. *Mentha tuberoſa radice* C. B.

Cluſ.

Cubitales habet *caules*, quadrangulos, rectos, frequentibus ut ſuperior nodis cinctos, ſubhirſutos: *folia* longiuſcula, rugoſa, in ambitu nonnihil ſerrata, ſuperioris Mentaſtri i. e. Nepetæ noſtræ 7. foliis non diſſimilia, magis tamen incana, non ſuavis odoris, amari & acris ſaporis. Summi rami cum extimo caule in molles caneſcentes exilium foliorum ſpicas deſinunt, & inter ea verticillorum ritu compoſiti naſcuntur *caliculi*, è quibus prodeunt *floſculi* candidi, Cattariæ florum æmuli. His marcidis ſuccedit *ſemen* illi par, exile, nigrum. *Radix* craſſa, ſucculenta, Raphano ferè æqualis, foris aliquantulum fuſca, in multos hinc inde ad latera quaſi parvos adnaſcentes napos extuberat, aliíſque longiuſculis fibris donata eſt, perennis, & plures ſingulis annis caules proferens; imò ipſi etiam napi à matre abrupti & terrâ obruti novas interdum plantas procreant.

Hæc ſemine accepto ex Hiſpaniis Cluſio nata eſt.

CAP. XI.

De Betonica.

BEtonica, aliis Vetonica. Vettonica ratione originis: Vettones enim ſive Vectones populos fuiſſe Hiſpaniæ conſtat. Vettónes in Hiſpania invenerunt eam quæ Vettonica dicitur in Gallia. *Plin.* lib. 25. cap. 8.

Betonicæ notæ Characteriſticæ ſunt in ſpicas habitiores digeſti; caules non ramoſi, folia crenata.

A. 1. *Betonica* Ger. *purpurea* C. B. *vulgaris purpurea* J. B. *vulgarior flore purpureo* Park. **Wood-Betony.**

J. B.

Caulibus ſurgit numeroſis, cubitalibus & altioribus, quadratis, ex longo intervallo nodoſis: *Folia* alia ad caulium genicula gemina adverſa, alia humi ſparſa incondita, pediculis palmaribus circiter donata, per ambitum crenata, rugoſa, aſpera, hirſuta, ſapore aromatico prædita. *Flores* in ſummis caulibus ſpicati, verticillatim diſpoſiti: infra ſpicam ad aliquam diſtantiam unicus florum verticillus caulem ambit. Sunt autem flores purpurei, galeâ reflexâ ſubrotundâ, labello trifido demiſſo: è medio rictu ſtamina flori concoloria exſeruntur. *Calix* quinquepartitus, brevis, hians. Verticilli denſi ſunt, nec plures in eodem pediculo flores, ut in Calamintha & Nepeta fit. *Radix* pollicem craſſa, crebris longíſque fibris capillata.

Duorum eſt generum, Autore Cluſio, Una enim breviorem florum ſpicam habet & maturiùs floret: Altera autem longiore, molliore & magis fuſcâ eſt florum ſpicâ, illáque etiam ſeriùs flores ſuos explicat. Solet præterea hæc poſtrema in majorem altitudinem excreſcere quàm prior, licet eodem locò utraque ſponte naſcatur, vel eodem pulvino excolatur.

Betonica flore albo *Cluſ. J. B. C. B. Ger. Park.* cum vix alia in re à præcedente differat quàm florum colore, non eſt cur pro ſpecie diverſa proponatur.

2. *Betonica minima Alpina Helvetica.* Park.

Solâ partium omnium, [foliorum, caulium, florum,] parvitate à præcedente differt.

Oſtenſa eſt etiam nobis in Anglia ſponte naſcens Betonicæ ſpecies minor, quæ tamen an reverâ ſpecie differat à vulgari dubito, an parvitatem ſuam loco natali debeat.

3. *Betonica major Danica* Park.

Differt à vulgari *foliis* duplo triplóve majoribus, *odore* graviore & propemodum fœtido: caul firmiore altioréque; florum etiam purpureorum ſpicis craſſioribus & longioribus.

Hanc Londino acceptam Cantabrigiæ in hortulo noſtro aliquot annos aluimus.

Betonicæ folio Alopecuros quorundam J. B: *Betonicæ-folia capitulo Alopecuri* C. B. *i. e. Alopecur montana* Lugd. *Betonica Alopecuros montana dicta* Park.

Cùm deſcriptio hujus quæ habetur in hiſtoria Lugdunenſi imperfecta ſit, nullâ florum aut ſem num mentione factâ, ad quod genus pertineat ignoramus. Faceſſat ergo inpræſentiarum don ab αὐτόπτῃ aliquo de ejus notis Characteriſticis certiores facti fuerimus.

De hac planta ſingularem librum ſcripſit Antonius Muſa Auguſti Imperatoris medicus, un in tanto pretio cœpit eſſe, ut Italico proverbio diceretur. *Vende la tonica & compra la Beto* Iidem laudaturi aliquem plures dicunt habere virtutes quàm Betonica. *Tu hai piu virtu che non h Betonica.*

Qu

Quamplurimæ autem huic herbæ virtutes attribuuntur quoquo modo ſumptæ. Sic breviter Schro- lerus; Acris eſt & amara: Diſcutit, atten. aperit & abſtergit. Inprimis cephalica eſt, epatica, plenetica, thoracica, uterina necnon & vulneraria, & demum diuretica. Hinc uſu externo & in- erno creberrimè venit, præcipuè in morbis capitis. *Vires.*

Foliorum exſiccatorum & conciſorum vel ſeorſim, vel cum Tabaco mixtorum & tubis inferctorum umum ore haurire & reddere ſolent nonnulli in capitis affectibus. Quæ de Betonica Veteres ha- ent apud ipſos vidè.

Cæterùm in hac herba id obſervandum radicum facultates longè diſpares à foliorum & florum vi- ibus, utpote quæ multùm ſtomacho, oríque ingratæ, nauſeam, rugitus, vomitúmque cieant; fo- a è contra [illegible], aromatica, & grato ſapore, nonnihil roborante, cibo & medicamento naturæ mica.

Pſeudo-[illegible] Betonicæ, Scorodoniæ & Chamæpityos foliis exſiccatis parata, edulcorata & calida ota in podagra, cephalalgiâ & nervorum affectibus admirandæ efficaciæ medicamentum eſt.

. Bowle.

N. Plantarum omnium ſucci expreſſi, poſtquam aliquandiu ſteterint, & fæcibus ſubſidentibus ari evaſerint, aliqua ruboris tinctura perfuſi apparent, alii dilutiore, ſaturatiore alii.

Ex omnibus quos expertus ſum Betonicæ vulgaris dilutiſſimus eſt, & minimè coloratus. Habui *D. Sam. Fiſher* Sheffeldenſi Medico.

Obſervavi multos Arthriticos curatos fuiſſe quotidiano uſu Betonicæ [florum foliorúmque] in ſculis, acetariis, potu & balneis, ſed exquiſitam obſervabant victûs rationem, corpus per intervalla xpurgabant & fonticulos aliquot geſtabant. Fabric. Hildan. Cent. III. Obſ. 32.

* 4. *Betonica fruticeſcens* Bontii.

Bont.

Maculas fert in foliis ſuis quales in Pulmonaria videmus: Flores tamen ſeu ſpicæ ejus eam de Be- nicæ genere eſſe arguunt: colore ſunt *floſculi*, qui mille ferè in una ſpica exiſtunt, ex pallido cya- i, quales ſunt flores Roriſmarini.

Pulmonibus hujus decoctum utile eſſe fertur, ſputo ſanguinis, phthiſi, aſthmati, denique conducit id quod *Sakit hatii* Indi vocant, ſeu morbos cordis; Cordis autem nomine non tantùm Cor ſum, ſed Hepar, Pulmonem, Lienem denique inſigniunt. *Vires.*

Indæ porro mulieres ſuccum hujus plantæ expreſſum ac viridem excellens Antidotum dicunt eſſe verſus morſus Serpentum, Scorpionum, Scolopendrarum & cæteros venenatos ictus.

C A P. XII.

De Prunella potiùs Brunella.

BRunellæ vox originis eſt Germanicæ. Ita autem dicta eſt hæc herba, quòd uſus maximus ipſi- us ſit in Cauſo Ungarico, [ardore faucium ac gutturis] quem Germani *Die Braune* vocant. Spicis brevibus habitioribus cum Betonica convenit, parvitate ſua & foliis circum oras ualibus & non crenatis ab eadem differt. Quinetiam Betonica infra ſpicam ad aliquam diſtanti- unicum obtinet florum verticillum, quod in Prunella non cernitur.

A. 1. *Prunella* Ger. *vulgaris* Park. *flore minore vulgaris* J. B. *Brunella major folio non diſſecto* C. B. **Common Self-heal.**

E *radice* parva, obliquè acta, fibris aliquot majuſculis donata emergunt *caules* dodrantales aut iam pedales & altiores, quadrati, hirſuti, è geniculis inferioribus fibris demiſſis reptantes, ramoſi. *lia* ad intervalla pediculis longiuſculis hærentia Majoranæ ſylv. aut Ocymi ſimilia ſed majora, hir- a, denticulis in margine vix conſpicuis inciſa. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis verticillis den- ſtipatis in formam ſpicæ habitioris congeſti, galeati, purpurei. Singulos autem filorum verticil- ſex floribus compoſitos bina oppoſita excipiunt folia, iis quæ in caule longè diſſimilia, triangula, a baſi caulem amplexa, in acutum mucronem deſinentia, concava, membranacea, & omnino alia in Sclarea vulgari cernuntur. * Singula autem folia tres florum calices ſinu ſuo complectun- , hirſutos, in duas præcipuè lacinias diviſos ſuperiorem & inferiorem quorum inferior in duo ſe- enta acuta denuo finditur.

In paſcuis ubique luxuriat. Aliquanto ſeriùs floret apud nos in Anglia, raRò antè medium Juni- . Floris colore variat albo & carneo. *Locus.*

2. *Prunella flore albo parvo, folio laciniato* J. B. *Brunella folio laciniato* C. B. *Prunella Lobelii* Ger? *Symphytum petræum Lobelii?* **Laciniated Self-heal with a ſmall white flower.**

J. B.

Folia huic multa è *radice* fibroſa ex longis pediculis, quædam palmaria, oblonga, unciâ digiti an- tiora, piloſa; ultra medium caulis pedalis duo magnis laciniis diſſecta, cornu cervinum repræſen- tia, itémque alia duo juxta florum caput, unciam & ſemis longum, latum unam, paucioribus laciniis dita. *Flores* inter ſquamas continentur hiantes, albi, & nonnunquam rubelli, mediocriter eminentes.

Gaudere herbòſis & gramineis locis, itémque aliis quæ à fluminibus nonnunquam inundantur au- eſt Cluſius. Floret maturiùs Prunella flore magno nempe Maio, tametſi etiam Junio. *Locus.*

3. *Prunella flore magno, folio non laciniato* J. B. *Brunella cœruleo magno flore* C. B. *Prunella magna flore purpureo & alia albo* Park. *Prunella flore albo* Ger. **Great flower'd Self-heal.**

Differt à prima ſeu vulgari capitulis craſſioribus, floribus formâ quidem ſimilibus ſed longè majoribus, nec ingrati odoris, ventre laxiore, galeâque ſaturatiùs plerunque purpuraſcente, quamvis color ejus interdum variet. *Radicem* habet nigram, multis craſſiuſculis & candicantibus fibris præditam, novíſque propaginibus ſeſe ſingulis annis augentem.

Locus. In editioribus & gramineis locis circa Moguntiam, Genevam & alibi hanc obſervavimus.

* 4. *Prunella flore magno purpureo, folio laciniato* J: B.

J. B.

Caule eſt palmari hirſuto. *Folia* inferiora quidem unciali pediculo nituntur, ſuperiora pro portione minora, tandem etiam nulla, unciam & ſeſcunciam longa, ſubhirſuta, in adverſas lacinias diſſecta. *Flores* inter ſpicæ uncialis ſquamata folia ſubrubentia emicant magni, tres unciæ quadrantes æquantes, hiatu patulo, *ſtamina* emittentes, purpuraſcentes.

Locus. Montbelgardi & alibi obſervavit J. Bauhinus.

Prunella flore magno albo, folio laciniato J. B. *minor alba laciniata* C. B.

Tota planta vix quatuor digitos excedit, *foliis* ſuperioribus admodum diſſectis, hirſutis, *flore* magno albo, alioqui vulgari ſimilis.

Pro ſuperioris varietate accidentali hanc habeo.

5. *Prunella anguſtifolia* J. B. *hyſſopifolia* C. B. *An Alpina glabro folio, anguſto integro* Moriſ. prælud?

A vulgatiſſima Prunella differt *foliis* ſextantalibus aut etiam quadrantalibus & longioribus, anguſtis, Hyſſopi ferè ſimilibus, ſatis aſperis & rigidis; in aliis, quantum obſervavimus, cum eâ convenit.

Locus. Circa Monſpelium frequens habetur.

Parum admodum ab hac differre videtur Prunella Alpina glabro folio anguſto integro *Hort. Blæſ.* niſi fortè foliorum glabritie.

* 6. *Brunella Bætica annua foliis laciniatis* Moriſ. prælud.

Moriſ.

Folia inferiora profert ſinuata, per terram ſtrata: Cauleſcente planta folia edit laciniata, è regione diſpoſita. Summis caulibus innaſcuntur verticillatim ampli *flores*, cœrulei, qui exſiccati relinquunt ſpicatim ſeu denſiſſimè diſpoſitas capſulas, verticillatas, quinquefariam in margine partitas.

Vires. Prunella facultatibus cum Bugula convenit. Abſtergit & conſolidat. Uſus præcip. in vulneribus, imprimis pulmonum, in ſanguine coagulato. Quòd grumos ſanguinis diſſolvat non credit C. Hofmannus. Quî enim hoc facere poteſt cùm adſtringat & ſiccet? at neque viſcerum obſtructiones aperire, concedit, quòd Dodonæus aſſerit, ob eandem rationem.

Extrinſecùs in vulneribus & cereberrimè in angina aliíſque affectibus oris & faucium uſurpatur; ardorem eorum extinguendo, quem Germani *die Breune* vocant, ſi ex illius decocto aut aqua deſtillata colluantur & gargarizentur; unde nomen Brunellæ adepta eſt. Valet & in recentibus vulneribus, & in putridis ulceribus ſedis & pudendorum.

Obſervavi ruſticum quendam Prunellam & Veronicam vino incoquere, eóque mictum ſanguineum diuturnum perſanare, qui anteà curari non poterat. Solenander Conſil. Med. 27.

Mirum dictu eſt quàm egregiè cauſis & hecticis febribus Prunella vel cruda, vel cocta profi *S. Paul.*

CAP. XIII.

De Sideritide ſpicata.

HErbas ſequentes cum Botanicis Sideritides vocamus, verùm quia flores ſpicatos obtinent à re quis ejuſdem nominis ſegregamus.

1. *Sideritis Alpina Hyſſopifolia* Ger. emac. C. B. *montana Hyſſopifolia* Park. *Sid. Valeran Douras brevi ſpica* J. B.

J. B.

Minimum digitum craſſitudine fermè æquat *radix* lignoſa, non ſine adnatis fibris [pallescen fuſco infecti coloris *Cluſ.* aliquot annos durans, frigoríſque patiens, pulla, amaricante guſtu. *L* quæ ex ſe innumeras promit virgas, ligneſcentes, dodrantales, oppoſitis ramis paulò ſupra radicem brachiatis, per quas *folia* ad juncturas bina, oblonga, anguſta, per extremum nonnihil ſerrata. Deſinunt autem ſinguli rāmuli in *ſpicas* Betonicæ vel Phalaridis ſpicarum æmulas, unciam aut ſeſcunciam ferè longas, pulchris calicibus in quinos aculeos deſinentibus majoribus quàm vel Fuchſianæ vèl Monſpeſſulanæ Sideritidis, minùſque hirſutis, densè ſtipatis, adjacentibus foliis barbatis ac pæne ſpinoſis. *Flores* Cluſio nonnihil palleſcentes.

In monte Jura circa verticem Thuiri invenimus. *Locus.*

2. *Sideritis Monſpeſſullana* J.B. *Scordioides* Ger. *Monſpelienſis Lobelii* Park? *foliis hirſutis, profundè crenatis* C. B.

J. B.

Radix huic ſubeſt craſſiuſcula, lignoſa, raris fibris donata: *Caules* à radice mox plures, ſubinde ramoſi dodrantales, valdè hirſuti, albicantes: *folia* breviora, rotundiora, magìſque hirſuta quàm Sideritidis vulgaris, ſerrata, amara: *flores* verticillati, formâ quidem ac magnitudine ſimiles, ſed coloris ex luteo albeſcentis; odore eſt gravi. Amaricante exſiccantéque guſtu prædìti ſunt floſculi (inquit Lobelius) ac nonnihil aromatici, ſuavíſque halant quod Chamædryn aut Betonicam referat.

Monſpelii propè patibulum copioſè provenit, & alibi *aux Guarigues*. *Locus.*

Flores in ſpicas longas & laxas, è verticillis non arctè ſtipatis compoſitas, digeſti ſunt. Singulis autem verticillis ſubſunt duo lata, circumferentiâ ſubrotundâ ſpinulis armata foliola, ſinubus ſuis flores complexa.

Cap. XIV.

De Verticillatis non ſpicatis floribus ad caulium nodos foliis intermiſtis.

De Acino.

ACinos, Ἄκινος, quia ἀκινεῖ, i. e. ἵϛησι κοιλίαν ϗ ἔμμηνα πινομένη, alvum menséſque ſiſtit, Dioſcoridis ſententiâ. Lobelius per υ ſcribendum eſſe ἄκυνον contendit, ut ſit ab α privativa & κύω *ſum prægnans*, quod ſterilem infœcundámque plantam ſignat: nam Theophraſtus & Plinius nullum in eo florem aut ſemen agnoſcunt, fortè quia obſcuriùs & ſeriùs flores promit, qui frigore ſuperveniente ſæpiùs corrumpuntur.

Acinos autem foliis eſt Serpylli aut Ocimi minoris, floribus in verticillis ad caulium nodos foliis intermiſtis, calyculis oblongis, ſtriatis, collo anguſto, ventre turgidiore, quo cum Verticillatis fruticoſis conveniunt.

A. 1. *Acinos multis* J. B. *Ocymum Sylveſtre* Ger. *Clinopodium minus ſive vulgare* Park. *arvenſe Ocymi facie* C. B. **Wild Baſil.**

Radice nititur ſimplice, tenui, paucis fibris donatâ. *Caules* palmares, hirſuti, rubentes, quadrati, mosi quamvis propè terram rotundi videantur, cùm reclinantur fibras in terram demittunt. *Folia* ontrariis inter ſe pediculis ad ſingula genicula bina, ſerpylli ſimilia ſed majora, [Alii Ocymi mioris foliis comparant] leviuſculis per ambitum crenis inciſa, ſupernè viridia, infernè albida, ners conſpicuis prædita, pediculis brevibus inſidentia. *Flores* in ſummitatibus caulis & ramulorum rticillatim diſpoſiti, è calice oblongo ſtriato, collo anguſtiore, ventre turgidiore, purpuraſcen, galeati, labello trifido, galeâ nonnihil reflexâ: in medio labello macula alba, intraque eam lula purpuraſcens. *Semina* ut in hujus generis reliquis.

In montoſis cretaceis, aridis & glareoſis locis ſponte oritur. Menſe Junio floret. Variat autem piſſimè floris colore albo. *Locus.*

Acinos Anglicum *Cluſ.* nobis nihil aliud eſſe videtur quàm hujus varietas foliis ludens non cretis.

Hæc planta mulierculis botanopolis Londinenſibus Polium montanum ſuperiore ſeculo dici ſolita quo nomine ad nos olim Londino miſſa fuit.

2. *Acini pulchra ſpecies* J. B. *Clinopodium montanum* C. B. *Auſtriacum* Cluſ. Park. Ger. emac.

Cluſ.

odrantalibus eſt *cauliculis*, tenuibus, quadratis, duris geniculatis: *Foliis* non admodum vulgaris ni foliis abſimilibus, acuminatis, crenatis, viridibus, non injucundi odoris, ſaporis autem aliquanm acris. *Flores* ſummis cauliculis ad ſingula genicula profert Clinopodio vulgari non diſſimiles, o triplóve majores, binos ternóſve ſimul è foliorum ſinubus, purpureo ſaturo colore præditos netſi nonnunquam inveniantur albi) antrorſum maxima ex parte propendentes & converſos: us ſuccedunt vaſcula qualia in dicto Clinopodio, ventricoſa: in quibus *ſemina* nigra, Calaminut vulgaris Clinopodii ſeminibus æqualia. Numeroſas habet *radices*, duras, & multis fibris caas.

aſcenſu montis Juræ copioſè ſpontaneum obſervavimus. Creſcit etiam, Cluſio teſte, in monBadenſibus thermis imminentibus, & cæteris vicinis ad Danubium procurrentibus, &c. Floret ; Semen Junio maturum. *Locus.*

Clinopodium Alpinum *Ponæ* in paucis à præcedente differt, v. g. hirſutie foliorum, & florum colore intenſiore: quocirca nobis non placuit inpræſentiarum ſpecie diſtinctum facere.

* 3. *Acinos latifolia* C. B. *latifolia Columnæ* Park. *Ocimum garyophyllatum Monachorum ſive Acinos Columnæ* J. B. *Acinos odoratiſſimum* Ger. emac.

Folia huic Meliſſæ, longiora tamen, nonnihil ſerrata: *Caulis* ſeſquicubitails, aliquando altior, quadratus, piloſus, non hiſpidus tamen, ramoſus, colore viridis, ut foliorum, quæ piloſa & plana ex petiolis longis; inter folia & alia folia ſpatium trium digitorum vel circiter. *Flos* ei & ſpica ſeminis ut aliis Ocimis: quælibet Spica habet quoſdam alios veluti adnatos ſpicarum ramulos. *Semen* ejus aliis minutius eſt & rotundius, ſubruffum, nigricans. Tota planta præter radicem habet odorem & ſaporem acutiſſimum Garyophyllorum: Folia linguam vellicant ut Caryophyllus. Quò ſenior planta eò odoratiora & acutiora folia.

Deſcriptio eſt Monachorum qui in Meſuem commentati ſunt, à J. Bauhino allata. Meliorem, puto, & pleniorem deſcriptionem habet Columna in Phytobaſano; verùm liber ille ad manum non eſt.

Vires. De viribus Acini nihil certi occurrit, nec inſigni aliquâ facultate dotatum eſſe odor ſapórve arguunt. Autore Schwenckfeldio calf. & ſicc. aperit, provocat, diſcutit, roborat: Tenuium eſt partium, menſes & partus pellit. Ex vino potum melancholicos reſtituit.

* 4. *Clinopodium Creticum* Alpin. exot.

Alpin.

Sex ſeptémve, aut pluribus aut paucioribus *cauliculis* dodrantalibus exit, rectis, rotundis, gracilibus: *foliis* Serpylli, & magnitudine, & figura, & ordine ſimilibus, minimíſque ſpatiis binis ex oppoſito ipſos cauliculos denſè veſtientibus. Inter foliola verò & caulem exeunt bini aut terni *floſculi*, vinacei coloris, à quibus ſemina minutiſſima fiunt. Tota planta odorem ſpirat Serpylli, ſed ſuaviorem, guſtum excalefaciens. *Radix* eſt longa, gracilis, lignoſa, ſine odore & ſapore.

Hæc planta, ſi odorem excipias, perſimilis eſt Acino Anglico *Cluſ.* aut Acini pulchræ ſpeciei *J. B.*

CAP. XV.

De Stachy.

Στάχυς, id eſt, *ſpica* Græcis: ità dicta videtur quod flores in ſpicas diſpoſitos profert: quod tamen plantæ hoc nomine inſignitæ non convenit.

Differt à Marrubio, cum quo verticillis denſis & canitie ſua convenit, magnitudine & ſtatura: eſt enim elatior & erectior, foliis longioribus & acutioribus: primam ſpeciem intellige, nam reliquæ ob analogiam & ſimilitudinem quandam huc referuntur.

Plantam hanc Verticillatis non ſpicatis annumeramus, non obſtante nominis ſignificatione, quia nec verticilli proximè admoti ſunt, nec folia iis ſuppoſita diverſæ à reliquis figuræ.

A. 1. *Stachys Fuchſii* J. B. Ger. *major Germanica* C. B. Park. **Baſe Horehound.**

J. B.

Redivivam Stachydis *radicem* numeroſæ fibræ ubertim circumquaque productæ coronant: *caules* autem promit plures, (ſæpe unicum) cubitum altos aut paulo proceriores, quadratos, lanugine incana villoſos, fungoſâ medullâ farctos: è quorum geniculis *folia* ex adverſo ſita prodeunt, Marrubii foliis longiora, lanuginoſa, mollicella, per ambitum ſerrata, ſapore extra omnem morſum ſiccante. *Flores* è foliorum alis verticillatim ex longa veluti ſpica caules ſummos ambiunt, foris hirſuti, intus glabri, purpuraſcentes, ad Lamii flores proximè accedentes, labello trifido ſubinde guttato, galeâ item ſaturatiore dilutioréque purpura verſicolore, ex caliculis oblongis villoſis. *Semen* rotundum & nigricans. *Odor* totius plantæ gravis.

Locus. Locis aſperis, montibus & collibus provenit. In Anglia etiam invenitur circa *Witney* vicum in comitatu Oxonienſi. Junio & Julio menſibus floret, & in montoſis etiam ſeriús.

* 2. *Stachys* Ger. *minor Italica* C. B. *Stachys Dioſcoridis* Park.

Park.

E *radice* lignoſa, perenni plura exeunt *folia* viridia, lanuginoſa, humi ſtrata, tres circiter unc longa, duas lata, vel non omnino, vel leviter tantùm ſerrato ambitu, per hyemem virorem retine tia, è quorum medio *caules* exurgunt plures [interdum unus] foliis conſimilibus, minoribus tam veſtiti. *Flores* caules à medio ſurſum ad genicula verticillatim ambiunt, purpuraſcentes, è caly lis quàm Marrubio mollioribus, quibus ſuccedunt *ſemina* nigra. Caules aſcenſim verticillis prop admotis attenuati in ſpicam faſtigiantur. Minùs odora eſt, ſuccóque aqueo turget.

Locus. In Italia frequentem ſponte provenire aiunt: Nobis tamen in Italia peregrinantibus, & plan ſedulò indagantibus nunquam occurrit.

Floris color Dodonæo & Lobelio luteus eſt, folia cum caulibus quàm Marrubio candidiora: icon quoque longè diſtat ab icone Parkinſoni, unde fortè diverſæ plantæ ſunt Stachys Dioſcoridis *Park.* & Stachys minor Italica *C. B.* quamvis ille unam & eandem eſſe vult.

* 3. *Stachys Luſitanica* Lob. Ger. Park. C. B.

Lob.

Reptricem Gnaphalii foliis & cauliculis ſeſquipalmaribus herbulam, candida lanugine ſtipatis & tomentoſis, verticillis concoloribus, perexiguis, ſub foliolis cinctus, viſum effugientibus, ſuave ſpirantibus, uti planta univerſa Stachyn dixere Herbariorum quidam non imperiti, nonnullâ de facie & viribus ſimilitudine ducti.

* 4. *Stachys Cretica* C. B. *Stachys ſive Pſeudo-ſtachys Cretica* Park.

C. B. prod.

E radice lignoſa *caules* quadrati, cubitales, tomento albo veſtiti exeunt. *Folia* cinericea, molliter hirſuta, quæ ad radicem unà cum pediculo oblongo palmum ſuperant, latitudine unciam non æquantia, inodora, vel ſaltem odore aliis ſuaviore, quæ floribus ſubjiciuntur & caulem ambiunt brevia ſunt & anguſta, pediculis carentia, duriuſcula. *Flores* purpurei ex verticillis aculeatis caulem cingentibus prodeunt. *Semen* rotundum eſt & nigricans.

5. *Pſeudo-ſtachys Alpina* C. B. Park.

C. B. prod.

A *Radice* dura, rufeſcente, in fibras craſſas & longas diviſa *folia* plura hirſuta prodeunt, Hormino ſimilia, ſed tenuiora, uncias tres lata, quatuor longa, longis pediculis molli lanugine albicantibus donata, per ambitum crenata nonnihil, odorem gravem ſpirantia, inter quæ *caules* ſeſquicubitales, quadranguli, cannulati, geniculis diſtincti & hirſuti efferuntur, qui *foliis* rugoſis, aſperis, prioribus longioribus circundantur: ad quorum exortum ſæpe utrinque ramulus unus ſemipalmaris, etiam palmaris egreditur. *Flores* circa ſumma genicula verticillati, galericulati, ex albo rubentes ex utriculis àſperiuſculis in quibus *ſemen* rotundum, nigrum continetur, prodeunt.

In monte *Waſſerfall* Junio menſe florentem obſervavit C. Bauhinus: qui Salviam Alpinam *Tab. Ger.* huc refert. J. Bauhinus in capite de Hormino luteo ſeu Colu Jovis, An huc ſit referenda Salvia Alpina *Tab.* me inquit latet: Deſcriptioni jejunæ, in qua ei tribuit flores purpureos pauca fides tribuenda. *Locus.*

Nos in ſummis jugis montis Juræ vel ipſiſſimam hanc plantam vel ei ſimillimam invenimus. Noſtra flores habuit ſordidè purpureos, admodum villoſo, in quorum labellis nonnihil albi apparuit: Odor plantæ non ingratus erat; aliter bene reſpondet deſcriptioni *C. B.*

6. *Stachys ſpinoſa* Park. *ſpinoſa Cretica* C. B. Ger. *Sideritis ſpinoſa* J. B. *Gaidarothymo i. e. Aſininum Thymum ruſticis Cretenſibus.*

Bell.

Planta eſt pedalis, in orbem per terram diffuſa, multis ſpinis ſive aculeis horrida. *Folia* longa, igitali magnitudine, aliquantulum anguſta abſque aculeis proferens, quæ caules undique ſed inornata ambiunt. *Caules* quadranguli ſunt, incani quemadmodum folia, ita ut tota colore cineris ppareat, ramos utrinque proferens figurâ quaſi crucis, qui in ſpinas deſinunt, & in alios ramulos mnes dividuntur, ſpina quæ medium locum obtinet majore aliis ſemper exiſtente. *Flores* Salviæ lore, magnitudine & figura ſimiles profert, in hiſpidis quibuſdam calyculis, ternos aut quaternos mul junctos, quibus ſuccedunt *ſemina* inæqualia, colore nigra. Perpetuò viret & Julio floret, taque odore caret. *Radicem* habet magnam pro proportione plantæ & lignoſam.

Naſcitur Occidentali Inſulæ parte inter thymum & thymbram locis ſicciſſimis. *Vires.*

Cluſius flores Teucrii Bætici floribus ſimiles facit.

Cap. XVI.

De Marrubio.

MArrubium, Græcis Πράσιον, Latina vox eſt non Græcæ originis: nam *r* ſecundum ſine aſpiratione ſcriptum ubique legitur: ita dictum putatur quod tabidis & marceſcentibus conducat, τὰ φύλλα ξηρὰ σὺν τῷ σπέρματι ἑψόμενα σὺν ὕδατι ἢ χυλιζόμενα χλωρὰ δίδοται μετὰ μέλιτος οῖς. *Foliorum ſiccorum ſimul & ſeminis decoctum, aut etiam recentium foliorum ſuccus unà cum melle is exhibetur.* Dioſcor.

el Marrubium dicitur, quòd folia marcida & ſqualentia ſint quaſi rubigine exeſa. *Jo. Bod. à l.*

arrubii notæ ſunt flores in verticillis denſis circa caulium nodos, totius plantæ canities; folia a obtuſa, rugoſa; odor validus & gravis non tamen fœtidus: quodque minor, humilior, magíſq; ſa planta ſit quàm Stachys. Quinetiam Marrubium vulgare, neſcio an & aliæ ſpecies inſigni nota ab aliis Verticillatis differt, nimirum quòd calyculorum ſtriatorum margines non ut in aliis in quinque ſegmenta acuta dividantur, ſed in totidem ſpinulas quot ſunt in ſingulis ſtriæ, ſtellæ radiorum inſtar diſpoſitas.

A. 1. *Marrubium album* J. B. Ger. *album vulgare* C. B. Park. **White Horehound.**

Radice nititur ſimplici, lignoſa, plurimas fibras emittente. *Caules* indè exurgunt plures, pedales & altiores, lanuginoſi, quadrati, ramoſi, foliis veſtiti ad ſingula genicula ex adverſo binis, ſubrotundis incanis circum oras crenatis, rugoſis, pediculis ſatis longis ſuffultis. *Flores* ad genicula in verticillos denſos coacti caules ambiunt, brevibus aut nullis pediculis, è calicibus hirſutis ſtriatis quorum ſingulæ ſtriæ in ſpinulas terminantur, ipſi perexigui, albentes, parte illa quæ pro *galea* eſt in medio aliquouſq; fiſſâ in duo veluti cornua: *Labellum* integrum eſt proceſſu hinc indè emiſſo. Singulis floribus ut in reliquis omnibus verticillatis, ſuccedunt *ſemina* quatuor ſimul juncta. Florum verticilli quamvis caules undiq; amplecti videantur, egrediuntur tamen è foliorum alis. *Caules* altitudinem pedalem aut cubitalem raro excedunt.

Odor totius plantæ vehemens & nonnihil gravis.

Locus. Ad vias publicas & in locis ruderatis.

Vires. Succus expreſſus cum melle (ut præſcribit Dioſcorides) aut potiùs ſyrupus de Praſſio Aſthmaticis, tuſſientibus & tabidis opitulatur: eſt enim pneumonicum inſigne. Pulvis foliorum interaneorum vermes necat. Valere dicitur & in partu difficili, lochiíſq; retentis.

Syrupus de Praſſio Meſues, annotante C. Hofm. valdè calidus eſt, & qui ſenibus potiùs quam juvenibus, frigidis quàm calidis adhibendus ſit.

℞ Syrupi de Praſſio ℥ij, olei Tartari per deliquium ℈i, miſce. Sumat æger per intervalla frequentia ad menſuram unius cochlearis. Medicamentum eſt ad icterum nulli ſecundum.

Marrubium veſicæ & renibus nocere ſcribit Dioſcorides; quos frequenti uſu exulcerat. *C. Hofman.*

Veteres in ictero Marrubio pro errhino uſi ſunt, ad bilem per nares expurgandum, quæ oculos ſæpe contumaciſſimè occupat.

Innumeris comprobavi experimentis Marrubii albi ſummitates, vino albo infuſas, & triduo epotas, mirè ad menſtrua provocanda, [nec menſes tantùm accelerat, ſed remorantes ſecundinas quoq; præcipitat. *S. Paullus*] ſtomachum roborandum, cachexiam & fœdos virginum colores arcendos valere, & fortiùs cum Chamædrye & Centaurio minore mixtas. Borell. Obſerv. Med. p. 289.

Conſerv. florum Marrubii cum melle parata & per 40 dies exhibita in doſ. ℥j nobilem quendam ſcirrho hepatis diu laborantem integræ ſanitati reſtituit, aliis medicamentis ex ebeno & chalybeatis paratis fruſtra illi propinatis. S. Pauli Quadripartit. Botan. p. 389. Habuit Sim. Paulus è Zacuti lib. 2. *Prax. admir.* Obſerv. 48. Superbibebat autem nobilis iſte ſingulis matutinis parum aquæ ſtillatitiæ ejuſdem Marrubii cum radice: ut invenio in obſervationibus è *Cheſneau* collectis & ad me tranſmiſſis ab ingenioſiſſimo & amiciſſimo Viro *D. Edv. Hulſio* Medico Londinenſi.

2. *Marrubium album latifolium peregrinum* C. B. *candidum folio ſubrotundo* J. B. *candidum* Ger. *Hiſpanicum candidum* Park.

J. B.

Caules, quos ex radice vulgari Marrubio ſimili complures profert, cubitales & bicubitales ſunt, quadrati, lanugine incana obtecti, multis alis concavi: ad quorum ſingulos articulos *folia* oriuntur mollicello holoſerici tactu, villoſa, intenſiúſque quàm in vulgari caneſcentia, latiuſculo pediculo appenſa, in ambitu ſerrata, longiora quàm latiora, obtuſa, odore nullo excellente, ſapore calidiuſculo, non tamen ingrato. *Flores* ad genicula verticillatim caulem amplexantur, Marrubii vulgaris, ex oblongis, incanis, mollicellis *calycibus*.

Locus. Circa Meſſanam Siciliæ ſpontaneam obſervavimus & collegimus.

* 3. *Marrubium alterum Pannonicum* Cluſii.

A deſcripto diverſum videtur, ſiquidem *caules* duntaxat cubitales ei attribuit: folia legitimo Marrubio anguſtiora, nec adeò orbiculata, ſenſim in mucronem deſinentia, non injucundi odoris. Erat autem Marrubium illud, quod circa Viennam Auſtriæ frequens obſervavimus, ubi ſuum vulgare eſſe ſcribit Cluſius, foliis anguſtioribus & acuminatis, Meliſſæ Moldavicæ foliis non multùm diſſimilibus, quod ad figuram attinet, candidioribus tamen & magis incanis. Non video quid differat à ſequente.

4. *Marrubium album anguſtifolium peregrinum* C. B. *Creticum* Ger. Park. *album anguſtiore folio* J. B. **Narrow-leaved Candy Horehound.**

J. B.

Candidius noſtrate Marrubio; caulibus ramíſque quadratis, tenuibus: *Folia* impensè candida oblonga, ſerrata, nervoſa, ſed nervis pleriſq; rectà ſecundùm longitudinem decurrentibus. *Flo* in ramis ſubjectis binis parvis foliis, verticillatim poſiti, interdum & in ſpicæ formam digeſti, par candidi, bifido foliolo ſurrecto, labello demiſſo è candidis, ſtriatis *calyculis*. Odore eſt quàm vu gare Marrubium gratiore.

* 5. *Marrubium Braſilianum* Marggr.

Marggr.
Planta hæc in duorum aut trium pedum altitudinem aſſurgit, *caule* ſtriato, nodoſo, leniter hirſuto: ad ſingulos nodos ramuli tres aut quatuor proveniunt, ut & folia, quorum antiquiora ſimilia ſunt Marrubii Pannonici *Cluſ.* foliis, in ramulis autem junioribus Marrubii vulgaris. Fert floſculos verticillatim poſitos, cœruleos tribus foliis conſtantes. Tota planta ſuaviſſimum odorem Marrubii ſpirat, & ad tactum eſt glutinoſa.

* 6. *Marrubium album villoſum* C. B. Park. **Hairy white Horehound.**

C. B. prod.
Cauliculos edit pedales, lignoſos, rotundos, albos, villoſos, in ramulos diviſos. *Folia* ſunt ſubrotunda parva, craſſa, per ambitum crenata, ob tomentum album inferiùs adpoſitum Gnaphalii inſtar mollia, ſuperiùs rugoſa & nigricantia. *Floſculi* ut in vulgari caulem verticillatim ambiunt.

In agris Lutetianis collegit C. Bauhinus. *D. Magnol* in inſula Magalonæ invenit. *Locus.*

* 7. *Marrubiam album criſpum* C. B. Park. **Curl'd white Horehound.**

C. B. prod.
Et hoc *cauliculis* eſt lignoſis, rotundis, albis, ſed *foliis* minoribus, criſpis, crenatis, utrâque parte cinereis, nec ita tomentoſis. *Floſculi* ſubcandidi in pungentibus conceptaculis caulem per intervalla verticillatim ambiunt.

Ad Alyſſon Galeni Cluſio dictum accedit.

* 8. *Marrubium ex Aleppo verticillis longis pediculis inſidentibus* Hort. Edinburg.

Cùm mihi nondum conſpecta ſit hæc planta non habeo quod de ea dicam, ſed nudo titulo contentus ſim oportet.

Marrubium Alyſſon dictum.

9. *Alyſſon verticillatum foliis profundè inciſis* C. B. *Alyſſum Galeni* Ger. *Alyſ. Galeni Cluſio* Park. Galen's **Madwort.**

Cluſ.
Pedali eſt altitudine, quadrangulo *caule*, ſtatim à radice in multos ramos diviſo, caneſcentes omnino & velut tomento obductos, circa quos *folia* Marrubio ſimilia, breviora tamen magiſque criſpa & incana, inodora, amara. *Calices* per intervalla verticillatim ramos ambiunt, quinq; plerunq; aculeis horridi, candidi, è quibus Marrubii flos exilit, ſed colore diverſus, nempe purpuraſcens. *Semen* in calicibus aculeatis ſubruffum, Marrubiano ſemini par. *Radix* dura, multifida, annua.

Uno duntaxat Hiſpaniæ loco hanc plantam naſcentem obſervavit Cluſius, ad *Elda* viz. pagum, in cœmeterio quo plurima cenotaphia Arabicis literis ſculpta videre licet, Valentino regno, ſeptima ſub Orihuela (Orceli Veteribus dicta) mill. ſive leucis Hiſpanicis, eámq; florentem & ſemine onuſtam menſe Martio medio. *Locus.*

* 10. *Alyſſon verticillatum foliis crenatis* C. B. Park. *Sideritis Alyſſon & Sideritis Heraclea Dioſcoridis, Alyſſon Antonii Coi ex Galeno* Col.

E *radice* tenui, lignoſa fibris aliquot donata *caules* exeunt plures, pedales aut altiores terram verſùs reclinati, *foliis* ad intervalla veſtiti, quorum infima ampliſſima, Marrubii nonnihil ſimilia, ſed longiora, Chamædryos proxima, verùm hirſuta hirſutie aſpera, circa margines non profundè dentata, ad modum Betonicæ. Ad caulium nodos, quos ornant folia inferioribus ſenſim minora *flores* emergunt ex albo purpuraſcentes in verticillos Marrubii æmulos digeſti, è calyculis aculeatis *ſemina* fuſca continentibus.

Tota herba guſtu eſt adſtringenti, non tamen injucundo, cum tantillo amarore, & odoris ſuavitate.

In collibus petroſis agri Neapolitani ad ſemitas. *Locus.*

Marrubium Pſeudo-dictamnus dictum.

11. *Pſeudo-dictamnus* Ger. Park. *Pſeud. verticillatus, inodorus* C. B. *Dictamnum adulterinum quibuſdam verticillatum, vel potiùs Gnaphalium veterum* J. B.

Cæſ.
Quædam ex Creta ad nos allata eſt pro Pſeudo-dictamno: cæſpes amplus, virgis numeroſio-ibus, altioribus & candidioribus Marrubio [ſeſquipedales in horto ſuo obſervavit Parkinſonus, vix amen credo, Marrubianis altiores] *foliis* rotundioribus, minoribus, ſimilibus Dictamno Cretenſi, bſitis candidiori lanugine, guſtu ſubamaro, odore exili non injucundo. Verticillos inter folia fert olles, in quibus *floſculi* ſunt purpuraſcentes. [*Radix* dura, lignoſa, altè in terram deſcendit, &

per plures annos vivit, etiam in hortis noſtris niſi hyems aſperior aut diuturnior fuerit. Folia huic minùs craſſa quàm Dictamno vero, & per longiora intervalla in caulibus diſpoſita.]

12. *Pſeudo-dictamnus alter Theophraſti Ponæ* Park. *Pſeud. acetabulis Moluccæ* C. B.

Caulibus multis incanis, quadratis ad pedalem aut majorem altitudinem aſſurgit, *foliis* præcedente aliquanto majoribus & longioribus, è quorum alis prope caulium faſtigia exeunt calices hirſuti Moluccæ ſimiles ſed minores & breviores, è quibus emicant *flores* coloris ex albo & rubro mixti. Radix fibras plurimas ſpargit. Odor hujus non inſuavis. Hyemem æquè ac præcedens tolerat.

Hanc ipſam plantam aut certè ei ſimillimam in hortulo noſtro Cantabrigiæ aliquando aluimus, foliis Pſeudo-dictamno formâ quidem ſimilibus ſed majoribus, mollioribus magíſque villoſis, minùs tamen incanis. Florum calices ampli & patuli erant, verùm Moluccæ acetabulis multo minores, hirſuti quoque & ſtriati.

Hanc etiam invenit *D. Wheeler* in inſula Cithæra olim, nunc *Cerigo* dicta, & ſatis exactè deſcribit Itinerar. lib. 1. pag. 49.

* 13. *Marrubium Hiſpanicum* Alpin. exot.

Alpin.

Herba eſt fruticoſa, tota candida, cum leni lanugine alba. *Caules* aliquot profert, quadratos, cubitales & ampliores, obliquè actos. *Folia* habet oblonga, alba, lata, in acutum deſinentia, duplo majora Cretici Marrubii, & ex oppoſito in caulibus æqualibus interſtitiis poſita, candida, ſubhirſuta. *Flores* æqualibus ſpatiis itidem in caulibus & ramulis cernuntur, verticillato ambitu, candidi; à quibus *ſemina* parva producuntur, tenuia, oblonga, ſapore ſubamaro, ſubacri. Tota planta nititur *radicibus* tenuibus, longis, lignoſis, multis: facultate adſtrictoria & non inſtrenuè ſiccante prædita eſt.

Differre videtur ab Hiſpanico candido *Park.* id eſt, albo latifolio peregrino *C. B.*

14. *Marrubium Creticum anguſtifolium inodorum* Park. *album peregrinum brevibus & obtuſis foliis* C. B.

Huic plantæ ſimilem alui olim Cantabrigiæ ex ſemine pro Pſeudo-dictamno miſſo ortam; eam intelligo cujus mentionem feci ſub duodecima ſpecie, quæ fortè non differt à Mar. Hiſpanico candido *Park.*

* 15. *Marrubium nigrum Creticum* Alpin. exot.

Alpin.

E *radicibus* multis Primulæ ſimilibus *folia* complura profert, oblonga, in extremis acuta, parvis ſuis pediculis ſurſum in orbem acta, nigra & nigrâ lanugine obſita, Marrubii albi foliis majora, longiora & latiora, magnitudine & figurâ ad Apiaſtri ferè folia accedentia. E quibus ſanè duos vel plures *caules* producit, longos, rectos, quadrangulos, nigros, per intervalla geniculatos; in quibus è ſingulis geniculis exeunt circum ipſos ex oppoſito *folia* complura, numero ferè ſeptena, ac plura etiam, oblonga, prioribus ſimilia ſed longe minora, multùm nigricantia, quæ circa ramum velut in orbem aguntur. In caulium ſummitatibus *flores* utrinque virgas ambiunt, non diſſimiles Marrubii floribus, itidem nigricantes. Tota planta colore nigricat, ut de induſtria ab aliquo videatur eo colore infecta.

Hæc planta, ſi ab Alpino rectè deſcribatur, non eſt genuina Marrubii ſpecies, ſed anomala.

CAP. XVII.

De Clinopodio.

Κλινοπόδιον dicitur quòd ἄνθη ἔχει ὡς κλίνης ποσὶν ὅμοια, quod orbiculato florum ambitu ſpeciem pedum lecti præbeat, *Floribus ex intervallis Marrubii modo diſpoſitis.* Plin. Foliis eſt Majoranæ ſylveſtris, florum tubis quam in Marrubio longioribus, calycibus in quinque ſpinulas terminatis.

Clinopodium majus Park. *quorundam, Origani facie* J. B. *Origano ſimile* C. B. *Acinos* Ger. **Great wild Baſil.**

Radicem obliquè ſub terra agit, fibris obiter demiſſis. *Caules* cubito altiores ſunt, tenues, quadrati, hirſuti. *Folia* Majoranæ ſylveſtris, minùs odora, ad nodos oppoſita, utrinque hirſuta. *Flores* in verticillis magnis denſè ſtipati, oblongi, galeati, purpurei, è *calicibus* gracilibus, oblongis, ſtriatis, in quinque ſpinulas deſinentibus, tribus ſupernè, duabus infernè oppoſitis. Florum autem *calices* non inſident ſingulis pediculis ſinguli, ſed plures ſimul in eodem communi pediculo. *Semina* ſingulis quatuor ſuccedunt parva, ſubruffa.

Locus. Ad ſepes & in vepretis paſſim.

Cap. XVIII.

De Lamio.

Lamium dictum nonnullis putatur à florum cucullata effigie larvatam lamiam quodammodo repræſentante.

Floribus in verticillis ad caulium nodos, foliis Urticæ, odore fœtido, ſeminibus majuſculis, è vaſculis brevibus patulis maturitate illico decidentibus, à reliquis verticillatis diſtinguitur.

A. 1. *Lamium album* Ger. *vulgare album ſive Archangelica flore albo* Park. *album non fœtens folio oblongo* C. B. *Galeopſis ſive Urtica iners floribus albis* J. B. **White Archangel or Dead Nettle.**

Radicibus plurimis fibroſis nititur; plurimis etiam ſurculis, obliquè Menthæ ferè in modum ſub terra reptantibus, & è nodis ſubinde radices agentibus, latè ſe propagat. *Caules* indè exurgunt pedales aut cubitales, quadrati, grandiuſculi, propè terram tamen graciliores & infirmiores, unde etiam vix ſe ſuſtentant, inanes, modicè hirſuti, ramoſi, geniculis rarioribus intercepti, propè terram in apricis purpuraſcentes. *Folia* ex adverſo bina, urticæ ſimillima, quæ in imis caulibus ſunt longis pediculis nituntur, quæ in ſummis brevioribus, brevi & innocua lanugine hirſuta. *Flores* ad genicula verticillatim caules ambiunt albi, ſatis ampli, galeati, exteriùs pallidi potiùs quàm nivei, labello pallido, non punctato, bifido, galeâ amplâ exteriùs, præcipuè ad margines piloſâ, quatuor intùs *ſtaminula*, duo longiora breviora totidem occultante. Staminum *apices* marginibus circumcirca nigris formam characteris 8 quodammodo repræſentant. *Stylus* prætenuis bifidus ſtaminibus adjacet, & ex ipſo flore enaſcitur, non, ut in aliis hujus generis fieri ſolet, è ſtaminum medio. *Calix* floris idemque vaſculum ſeminale amplus, patulus, ſtriatus, ſeſſilis, in quinque oblonga anguſta ſegmenta dividitur, quæ in tenues & acutas ſed innoxias ſpinulas deſinunt. In imo calice quatuor *ſemina* ſimul juncta ſingulis floſculis ſuccedunt. Calices florum ſingulatim è foliorum alis exeunt. Odor huic plantæ minùs gravis.

Aprili menſe & ineunte Maio apud nos floret. Ad ſepes ínque locis ruderatis & dumetis. *Tempus & Locus.*

Recentiores flores Lamii candidos fluorem muliebrem albidum ſiſtere poſſe exiſtimant; unde nonnulli ad eum uſum parant ex iis Conſervam, ſingulis diebus ſumendam. *Vires.*

2. *Galeopſis ſive Urtica iners flore purpuraſcente majore, folio non maculato* J. B. *Lamium folio oblongo flore rubro* Park.

A præcedente non alia ferè in re differt quàm floris colore purpureo: unde C. Bauhinus non diſtinguit. J. Bauhinus deſcriptione ſuà notas nonnullas addit à nobis omiſſas, caules ſci. purpureos eſſe, foliáque atro-virentia atróve purpurea, (quæ tamen huic ſpeciei propriæ ſunt) genicula caulium inferiùs crebriora, medio caule internodia longiora; ad radicem folia ſubrotunda ad Marrubium fœtidum accedentia: galeam bifidam, labellum punctis carneis & ſanguineis notatum.

In tranſmarinis frequentem obſervavimus. *Locus.*

Galeopſis lutea Dalechampii Lugd.

Hujus aut ſuperioris varietas eſſe videtur, non ſpecies diſtincta.

A. 3. *Lamium rubrum* Ger. *vulgare folio ſubrotundo, flore rubro* Park. *purpureum fœtidum folio ſubrotundo, ſive Galeopſis Dioſcoridis* C. B. *Galeopſis ſive Urtica iners folio & flore minore* J. B. **Small dead Nettle or red Archangel.**

E *radice* tenui fibroſa non repente plures erigit *caules* quadratos, concavos, propemodum gla-
os, ſatis grandes, propè terram ramoſos, deinde uno vel altero foliorum pari cinctos, tum ad
mmitatem ferè nudos, ſemipedales, infirmos. In ſummis caulibus *flores* in verticillis denſiùs ſti-
tis, galeati, parvi, purpurei, labello ſaturatioribus maculis guttato, Calices florum breves, patuli,
iati, ſeſſiles in quinque longas anguſtas lacinias ceu ſpinulas diviſi, quatuor in imo *ſemina* conti-
nt, oblonga, anguloſa, per maturitatem fuſca & ſplendentia. *Folia* urticarum æmula ſed minora
breviora, mollia, circum oras crenata, pediculis ſemuncialibus inſident. Odor totius plantæ fœ-
us & ingratus.

Primo vere & deinceps per totam æſtatem floret.

Ad ſepes & macerias, inque locis ruderatis & hortorum areis minùs excultis nimis frequens. *Locus.*

Herba tuſa & impoſita valere creditur ad tumores quoſcunque diſcutiendos, necnon ad inflam- *Vires.*
tiones, plagas, ulcera putrida & vulnera.

Ad Scrophulas. ℞ Herbæ recentis [Lamii albi] *M. i.* Calefiat inter duos lateres calidos, & tu-
ri applicetur. Eam noctis unius ſpatio plurimùm aperit. Aperto adhibe mixturam ſequentem.
Omphacii cochlearia VI. Butyri Maialis inſtar Juglandis; miſce & impone lanæ nigræ oleo è
libus bubulis madefactæ: Intus interim propinetur aqua florum geniſtæ manè & hora quarta po-
ridiana ſingulis diebus. D. Hulſe è MS. nondum edito. Decoctum Lamii rubri ad dyſenteriam
mmendatur.

4. *Lamium albâ lineâ notatum* C. B. *Lamium Plinii montanum Columnæ* Park. *Galeopſis maculata* J. B. *Milzadella vulgo.*

J. B.

Caules multos fundit, quadratos, procumbentes, rubeſcentes, in quibus *folia* Urticæ hirſuta, mollia, Lamio vulgari albo flore ſimilia aut Ballotæ, ſed minora duplo, ſerrata rotundis inciſuris, lineam albam per medium, atque rectum nervum utrinque ambientem habentia, quæ linea in ſiccatis plantis etiam poſt decennium durat conſpicua: trita gravem odorem remittunt, minùs quàm in vulgari mortua urtica ingratum. *Flores* circa ſumma genicula ex albo rubentes. Vere floret & æſtate perficitur.

In Italia & Gallia Narbonenſi ad ſepes & circa vepres frequens oritur.

An ſpecie differat à Lamio minore purpureo necne dubius hæreo.

Varietas. Hujus varietatem in Æquicolorum montibus obſervavit F. Columna, foliis brevioribus, anguſtioribus & acutioribus, profundis inciſuris per ambitum diviſis, ut in Chamædry, lineâ albâ per medium decurrente anguſtiore.

5. *Lamium maculatum* C. B. *foliis maculatis* Park. *Urtica fatua* λευκόσικτος Thal.

Foliis maculis & lineolis albis reſperſis & pulchrè variegatis à præcedente diſtinguitur, nec ulteriore deſcriptione indiget. Vidimus in Horto Regio Pariſiis & alibi.

A. 6. *Lamium rubrum minus, foliis profundè inciſis.* **Small cut-leaved red Archangel.**

Hæc ſpecies primò nobis oſtenſa à *Tho. Williſell* in campis *S. Jacobi* dictis propè Londinum, poſtea variis in locis ſolo arenoſo aut glareoſo obſervata. Lamio rubro minore vulgari plerumque minor eſt, quamvis in lætiori ſolo in magnitudinem illius æmulam interdum proficiat. *Radix* ei ſimplex, tenuis, unde & plantam annuam eſſe ſuſpicamur. Caulibus & foliorum & florum ſitu cum Lamio rubro vulgari convenit. Differt ab eo foliorum inciſuris. Cùm enim in illo folia leviter tantùm circa margines crenata ſint, in hoc altiùs inciſa & propemodum laciniata ſunt, laciniolis, ſeu mavis dentibus in acutos apices terminatis. Differt etiam florum parvitate & eorundem tubis brevioribus, adeò ut flores antequam explicentur vix è vaſculis appareant.

Locus. In hortis oleraceis ínque arvis requietis non raró invenitur, ut *v. g.* propè Brantriam in Eſſexia in calceto Bockingam ducente.

* *Itiner.* lib.4. p.309.

* 7. *Lamium moſchatum foliorum marginibus argentatis* * Wheeleri.

E *radice* tenui fibroſa *caulem* exſerit quadrangulum, *foliis* veſtitum longis pediculis innitentibus, Lamii flore albo ſimilibus, verum rotundioribus intercreniis, propè pediculum maculâ nigrâ amplâ notatis, marginibus circumcirca argenteo colore inſignibus; odore moſchum redolentibus. Ad *Pentagi*, fortè Pantheam olim dictum, ſinûs Corinthiaci oppidum obſervavit *D. Wheeler*. Florem, puto, non vidit.

8. *Lamium Novæ Angliæ Parietariæ foliis.*

In reliquis ad Lamium minus accedit; foliis Parietariæ æmulis ab eodem differt.

Locus. Cantabrigiæ olim in hortulo noſtro coluimus.

* 9. *Lamium rotundifolium floribus minimis n. d. Hort.* Ludg. Bat.

A. 10. *Lamium folio caulem ambiente majus & minus* C. B. *Galeopſis ſive urtica iners minor, folio caulem ambiente* J. B. *Alſine hederula altera* Ger. *hederulæ folio major* Park. **Henbit.**

J. B.

Planta eſt ſeſquipalmaris & major, *caulibus* quadratis, infirmis, nonnunquam ſurrectis, ſæpius humi ſparſis: *Folia* primùm prorumpentia pediculis donata, ſimilia foliis Galeopſis minoris, rotunda ferè, ſerrata: alia in ſuperioribus caulium partibus oriuntur, bina, immediatè caulibus adhærentia, perfoliatæ ferè modo caulem ambientia, rotunda, hirſuta, profundè crenata, criſpa, odore minùs fœtido quàm præcedentes Galeopſeos ſpecies, ſapore nullo excellente. *Flores* inter folia ad nodos verticillati caules & eorum ramos ambiunt, purpurei, hiantes, è *calyculis* oblongis, hirſutis, multifidis: *radicem* demittit ſimplicem, rigidulam, fibratam.

Locus. In agris & hortis frequens oritur.

A. 11. *Lamium luteum* Ger. Park. *folio oblongo, luteum* C. B. *Galeopſis ſive Urtica iners f luteo* J. B. **Yellow Archangel or dead Nettle.**

Radix inæqualis fibras plurimas majuſculas in terram demittit. *Caules* indè exeunt longi, q drati, infirmi, concavi, *foliis* veſtiti binis, per intervalla oppoſitis, viridioribus, longioribus, & an ſtioribus quàm in reliquis Lamiis, pediculis longiuſculis inſidentibus. *Flores* ad genicula verti tim caules ambiunt, lutei, ſpecioſi, galeâ amplâ, ad margines piloſâ, quatuor *ſtamina* albe cum *apicibus* ſuis luteis, & *ſtylo* purpureo bicorni è centro calycis, in medio quatuor unà junctor ſemin

eminum egreſſo, continente. Floris labellum in tres partes dividitur, quarum duæ laterales punctis & lineis purpurantibus pinguntur, media punctis & ſtriis croceis.
In Sylvis & umbroſis Maio menſe floret. *Locus.*

12. *Lamium maximum ſylvaticum alterum* C. B. *Galeopſis maxima flore magno rubro* J. B. *maxima Pannonica* Park. *Lamium Pannonicum ſive Galeopſis* Ger. emac.

Cluſ.
Cubitali *caule*, interdum etiam majore, quadrangulo, craſſo aſſurgit, ſecundùm radicem frequentibus geniculis prædito, è quibus *folia* naſcuntur Urticæ foliis haud abſimilia, per oras ſimiiter crenata, ſed longè majora, palmarémque amplitudinem ſæpiſſimè ſuperantia, hirſuta quidem, ed non mordacia: A medio caule ſurſum verſùs ad ſingulos nodos, orbiculatim ſeni, octoni, nonunquam deni naſcuntur *flores*, non ſimul ſed ſucceſſivè ſe explicantes, Lamii floribus multò maores, ſaturè rubri & tanquam purpurei, galeæ inſtar hiantes, labro inferiore (cujus laciniatæ oræ) ifido, & frequentibus ad latera barbulis prædito, interiore parte purpureis & candidis lineis depicto, quatuor ſtaminibus cum ſtylo ſub galea latentibus; odore gravi & ingrato, uti tota planta, i teratur, guſtu etiam inſuavi & amaro. In laciniatis vaſculis *ſemina* continentur Moluccæ ſimiia. *Radix* craſſa, fibroſa, perennis, ſingulis annis augeſcens, novóſque ſtolones proferens.
In ſylvoſis montibus arci *Greben* vicinis in Pannonia ſupra Waraſdinum maximâ copiâ naſcitur, *Locus.* bi Maio florentem inveniebat Cluſius.

Lamium Cannabis ſpuria dictum.

A. 13. *Cannabis ſpuria* Park. Ger. *ſylveſtris quorundam Urticæ inerti affinis* J. B. *Urtica aculeata foliis ſerratis* C. B. **Baſtard Hemp.**

Radix ſimplex plurimis demiſſis fibris terram apprehendit. *Caulis* plerunque ſimplex, pedalis, uadratus, inanis, ramoſus, pilis rigidioribus hirtus. *Folia* in caule bina per intervalla oppoſita, Urticæ ferè figurâ, circa margines ſerrata, pediculis ſemuncialibus appenſa, venoſa, nervis averſa arte extantibus, qua in re Cannabis folia imitantur. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis in vercillos craſſos compoſiti, galeati, purpuraſcentes, è calicibus ſtriatis, patulis, marginibus in quinque pinulas acutas diviſis exeunt. Singulis floribus ſuccedunt quatuor *ſemina* ſimul juncta, majuſcula, ulla, quæ dilapſo flore breviſſimo temporis ſpatio matureſcunt, & continuò decidunt.
Æſtate floret, inter ſegetes plus ſatis frequens. *Locus.*

A. 14. *Cannabis ſpuria flore ſpecioſo luteo, labro purpureo. An Cannabis ſpuria altera* Park? *An Urtica aculeata foliis ſerratis altera.* C. B?

Hujus *folia* pallidiora ſunt quàm præcedentis: verùm præcipua differentia eſt in *floribus*, qui ultò ampliores ſunt quàm illius, colore luteo. Labellum macula ampla purpurea ferè totum ccupat.
Segetes frigidiorum & humidiorum tractuum hâc ſcatent: ut v. g. montoſæ agri Eboracenſis. *Locus.*
Planta Parkinſono deſcripta florum colore cum nobis obſervata, & hoc in loco propoſita conveit, eorum parvitate differt.

A. 15. *Lamium montanum Meliſſæ folio* C. B. *Meliſſa Fuchſii* Ger. *Meliſſophyllon Fuchſii* Park. *Meliſſa adulterina quorundam, amplis foliis & floribus non grati odoris* J. B. **Baulm-leaved Archangel.**

J. B. Cluſ.
Fibroſa *radice*, ſubacri & amara nititur. *Caules* pedales & majores quadrati, hirſuti, geniculati, ultâ medullâ farcti. *Folia* Galeopſis, oblonga, rugoſa, hirſuta, Meliſſophylli ferè ſimilia, atra viditate nitentia, guſtu aliquantulum acri. *Flores* ex ſingulis nodis inter folia terni & quaterni prount, in utriculis oblongis, laxis, hirſutis, omnes antrorſum ſpectantes & propendentes, longiuſli, inodori, Lamii florum quodammodo æmuli, majores tamen & nullâ galeâ inſigniti, ſolo labro eriore promiſſo, & reliquis foliis (quæ in quibuſdam floribus ex albo purpuraſcunt, aut dilutiore rpurâ nitent) majore, purpurei coloris. [J. Bauhinus caſſidem ſurrectam flori attribuit, prominenus ex rictu ſtaminibus] *Semen* magnum, nigricans, inæquale.
In ſylvis frequens occurit in Occidentalibus Angliæ regionibus, verbi gr. in Devonia circa *Totnes* *Locus.* pidum, in Penbrochia circa *Haverford-weſt*. In ſylvis etiam montoſis propè Genevam & alibi tranſmarinis obſervavimus.
Alteram hujus ſpeciem in Auſtria invenit Cluſius caulibus infirmioribus, frequentioribus ex radi- *Alia ſpecies.* ſingulis annis repullulantibus, foliis etiam paulò anguſtioribus.

* 16. *Lamium fruticoſum non maculatum Creticum* Zanoni.

Zan.
Multos è radice *caules* emittit, majores ſeſquicubitales, pennæ ſcriptoriæ craſſitudine, tetes, quamvis ob coſtas exiles quæ in cortice ſunt quadrati videantur, eo enim ſublato rotunmanent. Cortex interior viridis difficulter à ligno delibratur, quod fragile eſt, tenue, mellâ intus viridi. *Caules* & rami majores ligneâ ſubſtantiâ conſtant, ſurculi juniores herbaâ, ut vel ex colore magis viridi patet. Sunt autem caules, præſertim parte inferiore & noſa, raris nodis intercepti, [in minoribus ramulis nodi ſatis crebri ſunt.] *Folia* prima & in

caule inferiora ſuperioribus multò majora ſunt, omnia ſupernè ſecundùm nervos leniter ſulcata, nervis averſa parte extantibus, telâ folii nervos interjacente glabrâ, tenuia, tenera, ſucculenta, pediculis brevibus, tenuibus, teretiuſculis, ſupernâ tamen parte prope folia pariter ſulcatis, nonnihil piloſis ſuſtentata, bina oppoſita, alternando caulis latera, minimè decidua, ſed per hyemem virentia. Supremis geniculis è foliorum alis exeunt calyculi ſubrotundi margine in quinque lacinias ſeu radios extremitate inciſos diſſecto, è quibus menſe Maio emergunt *flores* galeati, albi, labio ſuperiore ſeu galeâ bifido, inferiore trifido, lineis flavis intus variegato. E medio exeunt *ſtamina* aliquot, apicibus incurvatis, colore flavo. Delapſo flore reſtat in calice *ſemen* nigrum, Melanthii ſylveſtris ſimile. *Radix* longa eſt, rotunda, tortuoſa, variè ramoſa & filamentis plurimis fibroſis donata, colore inter album & fulvum medio, medullâ ſeu nervo medio albo, duro, ſolido, ſed tamen valdè fragili; ſapore fabarum recentium. Planta eſt vivax, & in multos annos durat, quamvis cœlum frigidius & Septentrionales auras non facilè tolerat.

17. *Galeopſis fruticeſcens Tingitana* Hort. Leydenſis.

CAP. XIX.

De Sideritide.

Sideritis ἀπὸ τȣ͂ σιδήρȣ, id eſt, ferro dicitur, ob vim vulnera glutinantem. Sideritis eam vim habet, ut quamvis recenti gladiatoris vulneri alligata ſanguinem claudat. *Plin. lib.*12. *cap.*9. Odore gravi & fœtido cum Lamio convenit, foliorum figurâ differt. Nos ſub hoc nomine complectimur omnes verticillatarum ſpecies reliquis generibus floribus non ſpicatis non comprehenſas, ſed eas præcipue quæ odore cum Lamio conveniunt, ſed folia Urticæ non habent.

1. *Herba venti Monſpelienſium* J. B. *Marrubium nigrum longifolium* C. B. Ger. Park. *Sideritis Monſpelienſium* Lugd.

J. B.

Caules habet cubitales, in multos diviſos ramos, robuſtos, quadratos, rubentes, hirſutos. *Folia* ex adverſo ſita, Salviæ aut Parietariæ potiùs foliis ſimilia, dura, nervoſa, ſupernè virentia & nitida, infernè ſubhirſuta & albicantia. [*Folia* nobis viſa ſunt longiora & acutiora foliis vel Salviæ vel Parietariæ,] ex quorum ſinu verticillatim ramos caulémque ambientes naſcuntur *calices*, ſtriati, hirſuti, in acutas barbulas deſinentes, è quibus *flores* promicant galeati; Verbaſci ſylv. Matthioli, ſed coloris purpurei. Verticilla autem undique plumatis, rigidulis criſtis obvallantibus ſtipantur.

Locus. In aggeribus & ad vias circa Monſpelium frequens, nec alibi vidiſſe memini.

Tempus. Floret Maio, Junio & Julio. Solibus æſtivis, imbribus & flatu jam marceſcentia folia crebrò pertuſa & multifora, quaſi vento pervia viſuntur, unde nomen inditum.

Sideritis Perſica odorata *Zanoni*

Mihi non videtur ſpecie diverſa à præcedente. Magnum è radice foliorum ceſpitem emittit, quorum maxima palmum plus longa, tres circiter digitos lata, ſolida, cartilaginea, circumcirca argutè denticulata, denticulis duris & veluti pungentibus, ſuperna parte viridia, infernè albicantia nervis duris, ac ſi ex ære aut ſtanno in fila ducto conſtarent, intertexta, tuſa odorem aromaticum & reſinoſum exhalantia, Menthæ Saracenicæ formâ ſimilia, verùm anguſtiora & longiora, odore multo minùs gravi, ſubſtantiâ duriore magíſque cartilagineâ, pediculis latis, maximè quà nodis annectuntur, adeò ut eos totos amplectantur, quadrangulis, lanuginoſis imò piloſis, ſubinde rubentibus. Folia guſtatu ſaporem in ore relinquunt nonnihil mordacem & acutum cum multa tamen ſiccitate mixtum. E ceſpite folioſo dicto multi exoriuntur *caules*, quadrati, ſulcati, à medio ſurſum ſanguinei, parte inferiore dilutius virides, bicubitales, quartam unciæ partem craſſi, undulati, ſubſtantiâ ſolidâ & durâ, non fragiles, raris geniculis intercepti rubentibus, ad quos bina *folia* oppoſita, è quorum ſinubus exeunt ramuli folioſi foliis minoribus & abſque pediculis adnatis. Nodos verticillatim ambiunt uncinuli, hirſuti, arcuati, oblongi, acuti, quorum in medio naſcuntur calices quadrati, ſulcati, margine in quinque denticulos acutos hirſutos ſecto, è quorum unoquoq; circa finem Julii exit *flos* galeatus, ſatis grandis, Salviæ vulgaris ſimilis, colore interiùs rubro ad violaceum tendente, exteriùs albicante, nonnihil lanuginoſus, rictu hiante, duabus infernè alis ſubrotundis, galeâ in punctum terminatâ; cujus in medio multa exeunt *ſtamina* alba, *apicibus* nigris cum lineâ albâ per medium ductâ capitata. Floribus excuſſis reſtat *ſemen* in calicibus, ovalis figuræ, p longum ſulcatum, ſubruffum, Muris majoris ſtercori perſimile. *Radix* longa flexilis, ſurculoſa & brosa, foris ferruginea, intus alba, ſapore adſtringente & exſiccante.

Hoc modo operoſe & prolixe ſatis hanc plantam deſcribit Jacobus Zanoni, quem adeat Lecto qui plura vellet.

E ſeminibus Perſiâ allatis D. Zanoni enata eſt hæc planta, quæ an diverſa ſit necne ab Her *venti* Monſpelienſium Lectoris periti judicio ſubmitto. Zanoni diverſum contendit, at nobis no ſatisfacit.

2. *Leonu*

* 2. *Leonurus Capitis bonæ ſpei* Breynii.

Breyn.

Pulcherrima hæc Lamii ſpecies cubitalem obtinet *caulem*, ſtriatum, quadratum ſed obtuſis angu- s, brevi ac incanâ lanugine obductum; binis anguſtis atque incanis foliis per ambitum ſerratis, lternatim per longa intervalla hærentibus, ut in Sideritide vulgari, ſed longioribus: ex quorum nubus ramuli ſimiliter quadranguli, minoribus foliis amicti pronaſcuntur, atque hoc ab imo Caulis d ſummos fermè geniculos, quos verticillatim innumeri, teneri, ſtriati, in aculeolos aliquot ex- untes utriculi, pedunculis parvis juxta baſin appendiculas more Marrubii falcatas habentibus, in- dentes; è quibus *flores* exeunt galericulati, fiſtuloſi, Lamii floribus formâ non abſimiles, ſed multò ngiores, incomparabiliſque elegantiæ, ex aureo phœnicei ardentiſſimi coloris, ac molli lanugine irſuti, labro demiſſo parvo & trifido, galeâ longiſſimâ, pilis holoſericeis ex phœniceo pulchrè ſplen- entibus fimbriatâ, quæ priùs quàm è calyce erumpit Lamii inſtar reflexa, mox verò caudæ Leo- inæ inſtar in ſublime erigitur, ſub qua *ſtamina* quædam longiſſima, apicibus parvis capitulata deli- eſcunt. Elapſo florum tempore ſuccedunt pro more *ſemina* quatuor in quolibet utriculo. Sapor ujus plantæ amarus: odor aromaticus, attamen gravis, infimâ præprimis calyculorum parte, qui tiam duodecimo poſt collectionem anno contriti eandem pæne quem Marum *Matth.* odorem pro- unt.

Vere in omnibus ferè paſcuis juxta Promontorium bonæ ſpei floret. *Locus.*

A. 3. *Sideritis Anglica ſtrumoſa radice* Park. *Panax coloni & Marrubium aquaticum acutum* Ger. *Stachys paluſtris fœtida* C. B. *Galeopſis anguſtifolia fœtida* J. B. **Clowns All-heal.**

J. B.

Radice nititur geniculata, reptante tumoribus inæquali & velut ſtrumoſa. *Caules* duorum aut tri- m cubitorum altitudine, modicè rubentes, hirſuti, aſperi, quadrati, inanes, *folia* ex nodis proferunt ina, ex oppoſito ſita, Lyſimachiæ purpureæ ſpicatæ, anguſta, acuminata, hirſuta, mollia, exceptâ verſâ folii coſta rubeſcente, nonnihil aſpera, per ambitum ſerrata, odore gravi Galeopſeos, ſa- ore ſubamaro. *Flores* ſpicati, ex pluribus verticillis conflati, quorum ſingulares cucullati, purpura- centes, labello variegato. In floris *caliculo* (qui brevis eſt & in quinque ſegmenta acuta diviſus) uaterna ſubnaſcuntur *ſemina* nigra, nitida, ferè triquetra.

Ad fluvios & in aquoſis paſſim. *Locus.*

Gerardus noſtras herbæ hujus efficaciam in vulneribus ſanandis, experientiâ cujuſdam meſſoris *Vires.* antiani, qui crus ſibi falce graviter vulneraverat edoctus, miris illam præconiis celebrat. Folia uſa cum axungia porcina vulneribus recentibus imponit. Hinc nomen Panacis coloni. D. Herman- us Syrupum ex ea paratum optimum eſſe remedium ad raucedinem perhibet. *D. Palmer.*

4. *Sideritis vulgaris* Ger. *vulgaris Cluſii* Park. *vulgaris hirſuta* J. B. *vulgaris hirſuta erecta* C. B. **Common Iron-wort.**

J. B.

Ex lignoſa *radice caules* emittit pedales & bipedales, quadratos, hirſutos, ex albido virore flave- centes, [jam ſurrectos jam depreſſos, ut rectè Lobelius] ad quorum genicula *folia* exeunt rugoſa, irſuta, unciali aut ſextantali longitudine, ſemunciam circiter lata, in ambitu crenata, ſapore ex- ccante & adſtringente cum calore aliquo. *Flores* verticillati genicula amplectuntur, galericulati, x albido lutei, labro ſanguineis punctis guttato, ex calyculis hirſutis in quinque mucronata ſeg- nenta abeuntibus. *Semen* nigrum.

Per Germaniam, Italiam & Galliam in agrorum marginibus vulgatiſſima eſt. Æſtate floret. *Locus.*

Exſiccat vehementer & aſtringit, hæmorrhagiam ſiſtit, catarrhos & deſtillationes à capite com- eſcit. Vulneraria eſt, intus & extra adhiberi apta, præcipuè in herniis & enterocelis: alba mulie- um profluvia compeſcit. *Vires.*

* 5. *Sideritis hirſuta vulgaris humilior* C. B. *Sid. ſecunda Cluſio capitato flore* J. B.

Cluſ.

Humilior eſt priore, neque pedalem excedit altitudinem, in raros diviſa ramulos; *foliis* priori milibus, mollioribus tamen: *flores* ampliores, albi, palleſcente labro, & paucis rubris punctis aſper- verticillatim in utriculis caulem ſupremóſque ramulos ambientes, breviorem quàm in jam dicta quaſi mutilatam ſpicam efficiunt, ut in Prunella vulgò dicta, autore Cluſio.

Nuſquam non occurrit in agris & inter ſegetes in multis Pannoniæ & Auſtriæ locis. Floret lio. *Locus.*

* 6. *Sideritis glutinoſa bitumen redolens* Moriſ. prælud. *viſcoſa Cretica bitumen redolens* Zanoni.

Dodrantalis eſt altitudinis, cujus folia ex adverſo ſita ſunt, hirta, glutinoſa, caulibus conjuga- m adhærentia; contacta manibus aut naribus admota bitumen redolent. *Flores* albos & *ſemina* re- quorum congenerum modo fert.

Hanc plantam Jacobus Zanoni in Hiſtoria ſuâ Botanica Italico idiomate conſcripta pleniùs de- ibit, quem conſulat cui ſatisfactum non eſt.

* 7. *Side-*

* 7. *Sideritis hirſuta procumbens* C. B. *Sideritis Cluſio Hiſpanica, hirſuta* J. B. *Sideritis prima, Herba Judaica* Park. *Herba Judaica Lobelii* Ger. emac.

Cluſ.

Longiore eſt folio quàm Marrubium, ſatis ad Salviæ folium accedente, minore tamen, quemi ferè folii diviſurâ, ſcabro, villis quibuſdam prædito, nec injucundi guſtûs, nec odoris. *Caules* fundit quadrangulos, palmum utplurimum excedentes, interdum procumbentes, duros, hirtos, candicantes, quorum ſummitates per intervalla verticillati orbes coronant ut in vulgari Sideritide: orbes vaſculis conſtant, in quibus *flos* priori par, ex candido nonnunquam purpuraſcens, quo evaneſcente *ſemen* in vaſculis nigricans reperitur: *radix* dura lignoſa, vivax.

Locus. Frequens occurrit aridis & petroſis Caſtellæ veteris locis, æſtate florens: quibuſdam etiam locis in Autumnum uſque floribus onuſta conſpicitur.

Lobelius in Obſ. & Icon. atque etiam Dodonæus, aſſumpta hujus icone eandem eam faciunt cum vulgari primo in loco deſcripta Sideritide. C. Bauhinus differre hanc à vulgari ſcribit, quòd illa altior, hæc caules habeat procumbentes, magíſque hirſutie candicet. Verùm hæc non ſufficiunt ad differentiam ſpecificam (ut vocant) arguendam. Et revera Sideritidis vulgaris caules non rarò procumbunt, ſúntque infirmi ſatis. Quid quòd ipſe Cluſius in Hiſpanicis, hanc nuſquam ferè non occurrere ſcribat arido & petroſo ſolo per Hiſpaniam, Galliam, Germaniam; mirum ergo nobis per iſtas regiones herbas indagantibus nuſquam in conſpectum ſe dediſſe, ſi à vulgari diverſa ſit.

Ego (inquit J. Bauhinus) ferè dicerem Sideritim Hiſpanicam Cluſii eandem eſſe cum Monſpelienſi, niſi Lobelius & C. Bauhinus eam ab illa ſepararent.

* 8. *Sideritis quarta Cluſii, ramulis procumbentibus* J. B. *hirſuta procumbens altera, minimùm crenata* C. B. *parva procumbens* Park. *procumbens ramoſa* Ger. emac.

Cluſ.

Aliquot habet *ramos* procumbentes, quadrangulos, tenues, villis quibuſdam obſitos, quos per intervalla contrario ſemper ſitu cingunt *folia*, vulgari ferè ſimilia, paulò tamen minora, à medio ad extremum ſerrata, nonnihil etiam villoſa. Summos ramos verticillatim ambiunt vaſcula, in quibus *flores* prioribus formâ ſimiles, quantum ex delineatione colligere potuit Cluſius; nam plantam ipſam non vidit, ſed ejus iconem tantum à Jac. Plateau miſſam: unde neque de colore floris, neque de ſemine quicquam pronunciare potuit.

9. *Sideritis folio rotundiore* J. B. *altera parva Cluſii* Park. *procumbens non ramoſa* Ger. emac. *Sideritis* V. *Cluſ.*

Cluſ.

Medium *caulem* habet ſurrectum, quadrangulum: deinde ſtatim à radice multos in latera ſpargit *ramos*, humi fuſos, quadrangulares, quibuſdam villis pubeſcentes, geniculatos, quos bina ſemper inter ſe oppoſita ad ſingulos nodos amplectuntur *folia*, præcedentis foliis pænè ſimilia, minùs tamen ſerrata, inter quæ ab imo ad ſummum uſque verticillorum ritu naſcuntur in vaſculis *flores*, superioribus etiam formâ ſimiles.

Et hujus iconem ad Cluſium mittebat Jac. Plateau ipſius manu eleganter expreſſam.

C. Bauhinus utramque hanc ſpeciem ad idem caput reducit: & ut verum fateor, non poſſum mihi perſuadere, dari tot diſtinctas Sideritidis ſpecies.

* 10. *Sideritis hirſuta pallido flore* C. B. *Sid. floſculis vix è vaſculis prominentibus fuſcis* J. B. *Sid. anguſtifolia* Ger. *Sideritis* vi. *Pannonica* Cluſ. *Germanica parva* Park.

J. B.

Cubitalis eſt plus minùs planta, *caule* quadrato, hirſuto; *foliis* nequaquam per margines ſerratis, uncialibus & ſeſcuncialibus, hirſutis: Rami in quos dividitur caulis oppoſitum habent ſitum, per quos longâ ſerie *flores* verticillati, puſilli, intra ipſos calices propemodum occultati, fuſco colore inamœni in ſicca, calicibus admodum hirſutis, in quinque acutas in ſpinulam deſinentes ſectiones diviſis. Porro unicuiqne verticillo bina ſubjiciuntur adverſa folia, multò inferioribus minora, magis tomentoſa, nervis ſecundùm longitudinem donata, æquabili marginum circumſcriptione, ad Serpyllum accedentia.

Cluſio *caulis* pedalem non ſuperat altitudinem, ab radice ſtatim ramoſus: Extremos ramos caulémque foliolorum palleſcentis coloris coma occupat. *Radix* albeſcens, lignoſa, aliquot fibris hirta, non vivax.

Locus. Frequentiſſima eſt in Pannoniæ Auſtriæque inferioris arvis inter ſegetes, macro & ſterili ſolo: floret Junio & Julio.

Huic, diligenter collatis deſcriptionibus, omnino eandem judico Sideritin montanam parvo flore nigro-purpureo *Col.* cujus tamen deſcriptionem ne quam ſpeciem temere omiſiſſe arguar, ſubjiciam.

Sideritis montana parvo varióque flore C. B. *montana Apula verſicolor* Park. *Sid. montana parva flore nigro-purpureo medio croceo* Col.

Col.
Flos galericulatus eſt, atque in hoc genere minimus, caput habens hirſutum, nec ab utriculo exertum, ut vix niſi lectâ manu plantâ diſcerni queat, vario diſtinctus colore, capite nempe & barbularum oris nigro-purpureis, medio umbilico luteo, collo denique candicante. *Utriculi* verò quinis latis dividuntur nervoſis oris, aculeis longis parum hiſpidis, hirſuto reliquo corpore, ſeni circa genicula caulis & ramorum. *Caulis* ſeſquipedalis, ad ſummum quadratus, rubeſcens, hirſutus, alis duabus in medio diviſus. *Folia* oblonga, ex viridi languentia, albâ, longâ hirſutie obducta, ternis utrinque circa extremum obſcuris denticulis ſerrata, circa imum caulem longis veluti petiolis inſidentia, ut circa faſtigium & utriculos illis carentia, latiora, ac nervos quinos per longum habentia, nec inciſuris diviſa, at acuminata. *Semen* anguloſum, ex nigro cinereum, quòd anguſto piloſóque utriculorum ore occluditur. *Radix* lignoſa, parva, fibris diviſa atque flaveſcens. Sapor plantæ dulcis caleſcens parum, atque palato non ingratus. Aliquando unicaulis, aliquando multicaulis invenitur.

Junio floret, atque æſtate perficitur. In ſterilibus & ſaxoſis Æquicolorum ſupra Capuccinorum ſylvulam. *Locus.*

11. *Sideritis genus ſpinoſis verticillis* J. B.

J. B.
Caulis huic quadratus, hirſutus, cui ad ſingulos nodos verticillatim circumnaſcuntur *flores*, Sideritidis vulgaris floribus ſimiles, candidi, hiantes, non ità exerti, calicibus laxis, duris, in quinque laſinias rigidas, ſpinoſas, ſupremam omnium longè maximam diviſis: unicuique autem verticillo ab imo ramo ad ſummum uſque faſtigium duo ſunt ſubjecta ex adverſo orta foliola, modicâ hirſutie obſita, ſerrata ut Teucrii, ſed nonnihil oblongiora, anguſtiora.

In Italia & Gallia Narbonenſi prope Monſpelium in agris hanc obſervavimus. *Locus.*

Icon Sideritidis V. Cluſii huic plantæ non ità diſſimilis eſt; ut putem hanc illi eandem eſſe. am Cluſius ex intuitu duntaxat picturæ deſcriptionem ſuam concinnavit, cum icon nuda nullis otis adjectis à Jac. Plateau ad eum mitteretur. Deſcriptionem vide & confer.

A. 12. *Sideritis humilis lato obtuſo folio* Ger. emac. *Sid. hederulæ folio* Park. **Petty Allheal.** *An Sideritis Alſines Triſſaginis foliis* C. B?

E *radice* alba, ſimplici, fibris tenuibus capillata *caules* promit palmares, quadratos, hirſutos, ramoſos, *foliis* veſtitos ex adverſo binis, pediculis longis inſidentibus, hirſutis, circa margines crenatis, gui pollicis paribus aut majoribus, brevibus, obtuſis. *Flores* ad geniculos verticillatim caules & ramos ambiunt, galeati, parvi, dilutè purpurei, tum galea tum labello ſaturatioribus punctis purpunotato, è calicibus vix emergentes hirſutis, margine in quinque ſegmenta acuta partito. *Semina* maturitatem nigra, ejuſdem cum reliquis hujus generis figuræ, quæ quamprimum maturuere im excidunt è vaſculis.

Plantula hæc annua eſt, Junio & Julio menſibus floret. Inter ſegetes ſæpiùs occurrit, præſertim eptentrionalibus. *Locus.*

ideritis Alſines Triſſaginis folio *C. B.* in Prodr. cætera huic ſimilis eſt, figurâ floris differt, qui noſtra planta brevis eſt: ideóque *Parkinſonus* immeritò à nobis in *Catalogo Plantarum Angliæ* rehenditur, quòd has duas Sideritides ſpecie diverſas fecerit.

13. *Sideritis glabra Betonicæ ferè folio. An Gallitrichum flore minimo albo* J. B? *Horminum minus ſupinum Creticum Cluſii* C. B. Park.

olia parva Betonicæ ferè figurâ, ſed breviora, pariter crenata, glabra, obſcurè viridia velut tariæ luteæ, pediculis ſatis longis hærentia: quæ in caulibus ſunt paulatim minora, anguſtiora, iora, brevioribus pediculis, & ſuprema nullis. *Caules* ſatis firmi, quadrati, hirſuti, ab imo uſque ramoſi. *Flores* in verticillis ex alis foliorum exeunt; ſinguli ſingulis ſed breviſſimis pediculis ti, albi, labello è luteo pallido, in ipſo rictu aliquot rubris punctulis guttato. Galea intus utrind latus lineam habet albam. Folia quæ florum verticillis ſubſunt reliquis in caule ſimilia ſunt. m autem verticillum ſex flores componunt.

eritis hæc nobis ſuccrevit ex ſemine à D. *Covell* (ut puto) accepto; qui in Thracia planbſervavit. *Locus.*

14. *Sideritis foliis oblongis glabris* C. B. *glabra oblongo ſplendente folio* Park.

C. B. prod.
les habet quadrangulos cubitales, velut geniculatos, in quorum ſummitate rariſſimi pili contur. *Folia* tenuia, pallidè virentia, penitus glabra, quorum inferiora tres uncias longa, unam niniméque ſerrata ſunt: *Flores* formâ quidem Sideritidis vulgatiſſimæ floribus reſpondent, ſed ores & majores, galeati & albi, è calicibus aſperiuſculis prodeuntes ad foliorum exortum, ab rè ad ſummum caulem verticillatim ambiunt; quibus *ſemen* parvum, nigrum, inæquale ſuccedit.

A. 15. *Sideritis arvenſis latifolia glabra* C. B. Park. Ger. *glabra arvenſis* J. B. **Smoother-leaved, yellow-flowered field Iron-wort.**

Radice nititur albâ, lignosâ, fibris aliquot majuſculis donatâ, annuâ, ſapore ſubdulci. *Caulis* inde exurgit ſingularis plerunque pedalis, firmus, quadratus, hirſutus, ramulos fundens ex adverſo geminos. *Folia* quàm Ladani ſegetum dicti latiora, pediculis ſuffulta, è lata baſi in acutum mucronem ſenſim deſinentia, denticulis majoribus ſerrata, brevi & vix conſpicua lanugine hirſuta, ad tactum mollia. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis umbellatim digeſti, galeati, tubo longo prominuli, exteriùs piloſi, albidi, cum aliqua flavi aut viridis tinctura. Floris labellum in tria ſegmenta diviſum maculâ intus ſaturatiore è flavo virenti pingitur. *Calices* florum in quinque ſpinulas deſinunt, *Semina* grandiora fuſca continentes.

Locus. Julio menſe & circa principium Auguſti apud nos in Anglia floret. In occidentali Eboracenſis comitatûs parte, viz. circa *Wakefield, Darfield, Sheffield,* &c. inter ſegetes frequens reperitur. Invenimus & in tranſmarinis ſæpius: miramur autem cur omnibus qui de eâ ſcripſerunt Botanicis glabra dicta ſit.

A. 16. *Ladanum ſegetum quorundam flore rubro* J. B. *Sideritis arvenſis anguſtifolia rubra* C. B. *arvenſis rubra* Park. *Sid.* 7. Ger. emac. **Narrow-leaved All-heal, or Iron-wort.**

J. B.

Radix huic alba lignoſa, plurimas fibras undique ſpargens. *Caulis* pedalis, ſimplex, quadratus, nonnihil hirſutus, purpuraſcens, ramoſus. *Folia* ex brevibus & inter ſe contrariis pediculis bina, anguſta, oblonga, atrovirentia, ſubhirſuta, in acutum deſinentia, circa margines dentata, ſapore exſiccante. *Flores* propè ſummitates caulis & ramulorum verticillatim diſpoſiti, galeati, oblongi, purpurei, labello punctis duobus albicantibus notato, interiùs paulò notulis in luteum vergentibus reſperſo, è calice brevi, patulo, quinque-partito, ſegmentis in ſpinulas deſinentibus. *Flos* pro plantæ magnitudine amplus eſt & pulcher.

Locus. Inter ſegetes paſſim & copioſè. Floret à mediâ Æſtate in Autumnum.

* 17. *Sideritis Heraclea Dioſcoridis, ſive Sid. marina Salvifolia noſtras Donato* Park. *App.*

Park.

Radix huic minimi digiti eſt, rugoſa, ſublutea. *Caulis* lignoſus, quadratus, ima parte *foliis* Salviæ ſimilibus, ſed nonnihil viridioribus cinctus, ſuperiùs adnaſcentibus Marrubii Cretici ſimilioribus, Summos caules *flores* verticillatim ambiunt Salviæ ferè in modum diſpoſiti, colore albicante aut ex luteo cinereo tincti. Folia commanſa Maſtichen reſipiunt.

Locus. In maritimis ſabuloſis inter *Perauls* & *Maugio* æſtate florentem vidit *P. Magnol. Botan. Monſp.*

* 18. *Sideritis querno folio* C. B. Park.

Caulis huic rectus, paucis ramis, raris *foliis*, latiuſculis & in extremo rotundis, inciſuris in ambitu inæqualibus ſectis, binis oppoſitis, pediculis brevibus inſidentibus, quernis nonnihil ſimilibus: *Flores* parvi in verticillis exiguis circa ſummos caules, colore pallidè purpureo.

19. *Galeata & verticillata Perſicæ foliis* Moriſ. prælud.

Moriſ. prælud.

Folia producit Perſicæ foliis quoad formam & ſerraturam adeò ſimilia ut nihil magis. *Flores autem* fert galeatos, ſubpurpureos, amplos, quorum ſingulis in calycibus in margine quinquepartitis, Verticillatarum more, ſuccedunt *ſemina* anguloſa quaterna.

Perperàm ergo à nonnullis ad Digitalem refertur.

CAP. XX.

De Hedera terreſtri.

HEdera dicta eſt hæc herba ob foliorum aliqualem ſimilitudinem, & quod hederæ inſtar terra reptat.

Foliis ſubrotundis, flagellis reptatricibus, Florum labio ſuperiore, galeam vocant, & reflexo à reliquis Verticillatarum generibus diſtinguitur.

A. 1. He

A. 1. *Hedera terreſtris* Ger. *terreſtris vulgaris* C. B. Park. *Chamæciſſus ſive Hedera terreſtris* J. B. **Ground-Ivy, Gill-go-by-ground, Ale-hoof, or Tun-hoof.**

Flagellis tenuibus, quadratis, humi fuſis, è geniculis radices agentibus latè ſe diffundit. *Caules* [qui flores ſuſtinent] tenues, hirſuti, quadrati, rubentes, inanes, infirmi & vix ſe ſuſtinentes, palmares aut ſemipedales, *foliis* veſtiti per intervalla ex adverſo binis, pediculis longis inſidentibus, ſubrotundis aut in acumen modicè productis, per oras crenatis, hirſutis, cùm adhuc teneræ ſunt & primitùs germinant purpurantibus. *Floſculi* ad caulium nodos in verticillis, è ſingulis foliorum alis tres quatuórve aut etiam plures exeunt, cœrulei, oblongi, utrinque labiati, labio ſuperiore, ſeu galeam mavis dicere, bifido, & ad latera reflexo, inferiore in quatuor ſegmenta diviſo, tubo intùs ſaturatioribus purpureis maculis & lineolis variegato, rictu pilis brevibus albis velut lanugine quadam obſito. *Stylus* tenuis, bicornis. *Calix* floris oblongus, anguſtus, ſtriatus, marginibus in quinque ſegmenta brevia partitis, flore marceſcente in ventrem turgeſcit, & quatuor ſemina oblonga continet. Sapor plantæ amarus; odor gravis ad Mentham quodammodo accedit, aut inter Lamium & Mentham ambigit.

Aprili menſe apud nos plerunque floret. Ad ſepes & macerias. *Tempus & Locus.*

Duplex eſt (inquit C. Bauhinus) major quæ vulgata: & minor elegantior, cauliculis erectioribus, brevioribus, ut & foliis; floribus magìs cœruleis, quæ locis humidioribus circa arbores antiquas invenitur.

* 2. *Hedera terreſtris montana* C. B. Park. Cam. ep.

C. B.

Priore hirſutior eſt, foliis majoribus & floribus qui purpuraſcunt. An hæc ſpecie diſtincta ſit à priore me latet.

* 3. *Hedera Saxatilis* Ger. emac. *terreſtr. Saxat. Lobelii* Park. *magno flore* C. B. *Aſarina ſive Saxatilis Hederula* Ad. Lob.

Ex jejuna & obſcura Lobelii deſcriptione ad quod genus plantarum referri debeat elicere equeo.

Hedera terreſtris vulneraria eſt, tum intrinſecus ſumpta, tum extrinſecus adhibita, diuretica, emenagoga: uſûs creberrimi in Tartaro pulmonum & renum reſolvendo: quin & ictero conferre icitur, & ad dolores colicos conducere in clyſteribus. *Vires.*

℞ Summitatum Hederæ terreſtris nonnihil rubeſcentium ſ. q. contuſæ formetur in placentam æ ſole fervido ſtatim exſiccata, in pulverem ſubtilem redigatur, & in vitro ſervetur. Hæc planta rtutem cum odore & colore optimè ac diutiſſimè ſupra omnes conſervas aut ſyrupos retinet: ate in tuſſe gravi & pertinace inque Phthiſi ſummopere prodeſt. Sumatur Drachm. ß. ad Drachm. i. in die cum aqua deſtillata aut decocto pectorali. *Willis Pharmaceut. rational.* part. 2. Sect. 1. p. 6.

Vidi ego utentes quoſdam ad torſiones poſt partum ventri appoſita; ac ipſe ſanè utiliter uſus m. Hujus porrò felicem uſum obſervavi in expellendis vermibus equorum ſi contuſa detur cum vena. *J. B.*

Hederam terreſtrem Angli præſertim Septentrionales in dolia immittere ſolent ad depurandam clarificandam cereviſiam, quod brevi, nempè viginti quatuor horarum ſpatio præſtare ſolet, unde nomen **Alehoof** ſeu **Tunhoof** adepta eſt. Verùm hic mos poſt receptum Lupulorum uſum llatim deſuevit.

Succus hujus plantæ naribus attractus cephalalgiam etiam vehementiſſimam & inveteratam non it tantùm ſed & penitus aufert. Medicamentum hoc (inquit autor meus Joannes *Oldacres* ludigiſter olim Tamworthenſis) quamvis facilè parabile & ubique obvium ſit, non ſatis poteſt lau, ſi res ex uſu æſtimarentur, auro æquiparandum. Novi quippe qui per decennium & amplius rrimis doloribus conflictati ſtatim ab ejus uſu recreati ſunt, nec unquam poſtea paroxyſmum ſennt.

Ad colicum dolorem, ℞ fol. heder. terreſt. q. v. infund. in oleo ad Solem æſtivum, eſt ſingulare edium injectum & epotum. *Cheſneau* ex *Matthiolo.* Communicavit D. Hulſe.

Ad calculum, erat qui vino in quo Hedera terreſtris infuſa eſſet, addito Saccharo Candi cum ſucquidem uteretur, ſed & cum dolore cùm arenulas excerneret inſigni. *D. Soame,* ex * Obſervat. *Obſ. 167.* ron. Reuſneri à Velſchio editis.

4. *Lamium ad Hederam terreſtrem accedens* J. B. *Lamium Pannonicum* 3. Cluſ. *Pannon. tertium Cluſii* Ger. emac.

x *radice* urticæ vulgari ſimili plures profert pedales cauliculos, teretes, quadrangulos, frequentibus s cinctos: ad quos *folia* oblongis pediculis donata, Lamio vulgari purpureo ſimilia, vel proximè Hederæ terreſtris accedentia: inter quæ *calyculi* terni, quaterni vel quini, continentes flores Heterreſtris floribus formâ proximos, hiantes, nullâ ſupernè galea eminente, ſed latiuſculo folio xo duntaxat, mixtis coloribus, cœruleo, purpureo & albo inſignitos.

aſcentem plantam Cluſio nunquam videre contigit, ſed ejus duntaxat iconem ſuis coloribus ditiſſimè expreſſam.

CAP. XXI.

De Moluca.

PEregrina eſt herba Aſiaticæ originis, Conſtantinopoli primùm delata. Calycibus florum ampliſſimis, patulis, acetabulorum æmulis ab aliis omnibus verticillatis primâ facie cùm floret facilè diſcernitur.

1. *Moluca* J.B. *Meliſſa Molucca lævis* Ger. *Mel. Molucca lævis, ſive Syriaca lævis* Park. *Meliſſa Molucana odorata* C.B. **Smooth Molucca Baulm.**

J. B.

Caulem habet rectum, ſeſquicubitalem vel majorem, glabrum, ſubrubentem, ferè quadratum, ſatis robuſtum, paucâ medullâ farctum, in ramos multos ſatis diffuſum, eóſque binos oppoſitos: *Folia* ſubrotunda, per ambitum ſerrata [idque profundè] longis pediculis appenſa, foliis Marrubii nigri ſimilia, verùm non ità nigra, planè glabra, nervoſa. In caule ramiſque à medio ad ſummum uſque ex intervallis calices magni, patuli, calathoides, cutanei, nervoſi, ſeni verticillatim digeſti, *floſculos* comprehendunt Galeopſeos, ex albo purpuraſcentes, galeâ hirſutâ, apicibus in medio, tandem ſeminibus ſuccedentibus triangulis. Cæterùm unicuique verticillo folia bina adhærent, longo interveniente pediculo, inferioribus ſimilia: ad pediculorum ipſius exortum ſpinulæ aliquot longiuſculæ proſiliunt. *Radix* lignoſa eſt & fibroſa. Annua eſt herba cui folia amara, flos ferè inſipidus.

Hujus plantæ odor mihi gratus.

2. *Moluca aſperior fœtida* J. B. *Molucca ſpinoſa* Ger. emac. *Meliſſa Molucca aſperior ſive Syriaca aſperior* Park. *Meliſſa Moluccana fœtida* C.B.

J. B.

Longis nituntur pediculis *folia* circumſcriptione ferè rotunda, laciniata, nervoſa, fœtida. *Flores* è calicibus verticillatim caulem amplectentibus ex intervallis erumpunt: Sunt autem calices minus patuli quàm in Moluca priore, nervoſi, laciniati, quorum laciniæ in longas, rigidas, infeſtas ſpinas deſinunt.

Tenerior eſt quàm præcedens, nec ita facilè ſemen ad maturitatem perducit.

3. *Meliſſa fruticoſa Sicula, calice amplo, patulo.*

In longitudinem inſignem excreſcit, *caulibus* infirmis, quadratis valdè ramoſis. Cortex ramorum antiquiorum cinereus eſt, juniorum rubens. *Folia* Meliſſæ vulgaris formâ ſimilia, ſed multò minora, circum oras pariter dentata, pediculis ſatis longis nixa. *Flores* cucullati, albi cum lèvi tamen ruboris tinctura, labellis punctatis. *Calices* florum eidémque ſeminum conceptacula qualia ferè Moluccæ, ampla, patula, calathoide, minora tamen, & in quinq; lacinias, tribus ſuperiùs, duabus inferiùs ſitis, ad margines ſecta. *Semina* qualia Moluccæ: odor plantæ gravis.

Locus. In Sicilia circa Meſſanam, & in inſula ad Promontorium Pachynum invenimus hanc plantam, cujus etiam caules nobis perennare videbantur. Pro non deſcripta hactenus habemus. Calycibus magnis patulis, infundibuli ferè forma cum Molucca convenit.

Ad hanc plantam accedit Lamium fruticoſum non maculatum Creticum *Zanoni*.

CAP. XXII.

De Calamintha.

CAlamintha quaſi bona & utilis Mentha dicta putatur: nidore enim ſuo (ut habet Ariſtot.) ſerpentes vel accenſa, vel ſubſtrata fugare ſolet. C. Hofmanno χαλὸς dicitur medium eſ vocabulum, quale σιμὸς, &c. ut Calamintha ſit mentha horrida, incana, & ingra odoris. Calaminthàm enim nihil aliud eſſe quàm Mentaſtrum Galeni autoritate inductus ſibi pe ſuadet. Dicitur ergo Calamintha κατ' ἐυφημισμόν. At nobis Calamintha alia res eſt, & genere à Me tha diverſa, cujus notæ ſunt flores galeati tubo oblongo, pediculis longiuſculis è foliorum ſinub egreſſis inſidentes. Folia & odor Menthæ.

A. 1. Ca

A. 1. *Calamintha vulgaris* Park. *vulgaris Officinarum* Ger. *vulgaris vel Officinarum Germaniæ* C. B. *flore magno vulgaris* J. B. **Common Calamint.**

J. B.

Per *caules* ramóſque quadratos *folia* naſcuntur unciam aut ſeſcunciam longa, ſerrata [leviter tamen] piloſa, odore ſatis grato, à medio ad ſummum uſque ramorum ex alis foliorum *pediculi* duo in plures minores diſſecantur, quibus *flores* inſident è *caliculis* barbatis ſtriatíſque ſemunciales aut paulò longiores [majores enim ſunt quam in ea quæ Pulegium redolet] hiantes, colore purpuraſcente, odore jucundo prædìti.

Viget æſtate, à Junio in Autumnum flores ſeménque perficit. *Tempus.*

In Anglia rariùs occurrit ſpontanea, invenitur tamen, in viis publicis, ad aggeres foſſarum & *Locus.* ſepium, &c.

Hujus folia latiora ſunt, majora, & pro magnitudine breviora quàm illius quæ Pulegii eſt odore. Flores autem in ea quæ ſponte apud nos oritur (quantum memini) quàm illius majores non ſunt. Flores enim magnitudine variant, annotante Parkinſono, in Calamintha vulgari: & C. Bauhinus in Prodromo Calamintham vulgarem exiguo flore pro diverſa ſpecie deſcribit.

Calamintha calidior eſt & acrior quàm Mentha, partium tenuium. Stomachica & uterina eſt *Vires.* inprimis: menſes ciet, urinam movet, hepar reſerat, tuſſi medetur. *Schrod.*

Folia Dioſcoridi potu aut illitu demorſis à ſerpente opitulantur: ruptis, convulſis, orthopnœæ, torminibus, choleris, horroribúſque auxiliantur: regium morbum expurgant; præſumpta in vino venenis reſiſtunt: tineas cæteráque interaneorum animalia cum ſale & melle pota enecant: nec ſecus cocta crudáve ſi terantur. Elephantiacos eſitata adjuvant, ſi poſtea ſerum lactis ebibant: apud quem plura vide.

A. 2. *Calamintha odore Pulegii* Ger. *Pulegii odore, ſive Nepeta* C. B. *altera odore Pulegii, foliis maculoſis* Park. *flore minore, odore Pulegii* J. B. **Field-Calamint.**

Caulibus pluribus, cubitalibus, tenuibus, quadratis, rigidis, hirſutis, in apricis rubentibus, ramoſis, in terram reclinatis emergit quotannis. *Folia* ex intervallis oppoſita, parva, hirſuta, raris crenis inciſa, triangularia ferè, odore gravi Pulegii vel ferè Siſymbrii, ſapore acri, vegeto. *Flores* ad genicula verticillati, pallidè purpurei aut cœrulei, tubo longo, labello trifido, pediculis longiuſculis hærentes: Ex ala folii utrinque exit pediculus communis, oblongus, tenuis, plures floſculos peculiaribus pedicellis ſuſtinens. *Calix* floris idémque vaſculum ſeminale oblongus, anguſtus, ſtriatus, quatuor in fundo *ſemina* juncta continet minutiſſima, ruffa.

Seriùs & ſub Autumnum floret. In aggeribus ſepium, ad agrorum margines & vias publicas ſolo *Locus.* præſertim ſteriliore & arenoſo copioſè provenit.

3. *Calamintha montana præſtantior* Lob. Ger. Park. *magno flore* C. B. *flore magno ex calice longo* J. B. **Mountain Calamint with a large flower.**

J. B.

Per *caules* ramóſque quadratos *folia* naſcuntur adverſa, ſemuncialibus pediculis nixa, ſeſcunciali longitudine, paulo minùs lata, ſubhirſuta, profundè in ambitu ſerrata: è quorum uniuſcujuſque ſinu pediculus exit unus, ſemuncialis, quinos, quaternóſve peculiaribus pedicellis geſtans *flores*, patulo hiatu purpuraſcentes, unciali ſupra fimbriatum, ſtriatum, longum calicem longitudine prominentes. *Radix* ſanè multò longior quàm in vulgari.

In montoſis Etruriæ ſylvis, inque montibus propè Max. Carthuſianorum cœnobium. *Locus.*

* 4. *Calamintha folio & flore parvo, incana* J. B. *Cal. incana Ocimi foliis* C. B. *Cal. minor incana* Park. *montana vulgaris* Ger.

J. B.

Caules hirſuti, cubitum excedentes: *ramuli* oppoſiti: in ſummitate *floſculi* hiantes, albidi, gravis odoris, ex binis longiuſculis pediculis bini: *Folia* Majoranæ quædam multò minora, potiſſimùm ſuperiora, vix crenata aut rariùs, valdè hirſuta, inferiori potiſſimùm parte, penè incana.

Cautibus Linguagotticis, calidarúmque regionum innaſcitur. *Lob.* *Locus.*

5. *Calamintha montana Acini aut Serpylli foliis.*

Caules huic teretes, ſemipedales aut dodrantales, ramoſi: *folia* parva, glabra, Acini Anglici *Cluſ.* & illorum in modum rariùs dentata: *Flores* in ſummis caulibus & ramulis verticillati verticillis adeò crebris ut ſpicas longas mentiantur. Verticilli quos diximus conſtant ex floſculis parvis non ſeſſilibus in foliorum alis, ſed multis ſimul congeſtis in pediculo oblongo hinc inde ex alis foliorum egreſſo. Floſculos non vidimus; eorum autem calyces parvi erant margine quinquepartito. Alicubi in Alpibus invenimus.

CAP. XXIII.

De Meliſſa ſeu Meliſſophyllo.

MEliſſa dicitur hæc herba quia odore ejus apes delectantur in tantum, ut ſi ſucco ejus alvearia linantur nunquam diffugiant.

Foliis atrovirentibus Calaminthæ majoribus, odore citri, floribus in uno pediculo è cujuſque folii ſinu egreſſo pluribus confertis, non ut in Calamintha ſparſis, à reliquis hujus familiæ diſtinguitur.

1. *Meliſſa* Ger. *hortenſis* C. B. *vulgaris* Park. *vulgaris odore citri* J. B. *unde Citrago Geſnero dicitur.* **Common Baulm.**

J. B.

Apibus gratiſſima Meliſſa, ex argumento nomen adepta, *caulibus* adoleſcit cubitalibus & altioribus, quadratis, lævibus ferè & nitidis, in plures alas, ex adverſo ſitas, diviſis, ſolidis, duris, rigidis & fragilibus. *Folia* è geniculis bina oppoſita pediculis circiter uncialibus appenduntur [inferiora in caule longioribus, ſuperiora brevioribus, ut in congeneribus] Calaminthæ æmula [inferiora tamen triplo majora] cum ſplendore atrovirentia, brevi lanugine hirſuta, per ambitum ſerrata, odore Citri, ſapore acrimoniâ aliquâ linguam feriente : ex quorum alis verticillati *flores* emicant [in duobus faſciculis, hinc indè uno, pluribus ſimul, perbrevibus pediculis nixis, ſecus quàm in Calamintha] albidi, pallidéve rubentes, [tubo brevi] ſupremâ laciniâ bifidâ, labello lateralibúſque duabus laciniis ſaturatiore, ex calyce hirſuto, ſtriato, [bipartito, ſuperiore parte ſurſum reflexa & tridente, inferiore deorſum porrecta bifidâ, ſeu in bina ſegmenta longa acuta diviſa.] *Radix* ſubeſt lignoſa, multifida, teres, obliquo actu per terram lata, fibris multis albentibus, crebris capillamentis cirratis, profundè in terram demiſſis.

Locus & Tempus. In Anglia non provenit ſponte, quod ſciam, ſed in hortis duntaxat colitur. Circa Genevam vidit ſpontaneam in ſepibus J. Bauhinus. Floret Junio, Julio & Auguſto, Hyeme ſuperficies marceſcit radice reſtibili.

Vires: Meliſſa inter herbas cordiales recenſetur. Hinc Melancholicis tantùm non appropriata eſt: triſtitiam depellit, ſomnia procreat læta, ſenſúſque acuit. Hinc in Syncope & palpitatione cordis magnas habet laudes apud Foreſtum & alios. Commendatur à Rondeletio in Paralyſi, Morbo caduco, Vertigine, aliíſque cerebri frigidis affectibus cum vino cocta, aut macerata & bibita: à Gratarolo in confortanda memoria, & ingenio acuendo quocunque modo comedatur. In remoratis menſibus, & lochiis puerperarum, ſuffocationéque uteri & flatibus magni uſûs eſt. Emendat inſuper fœtorem anhelitûs.

Mulierculæ in Gallia turiones teneros tuſos ovis, ſaccharo & roſaceo excipiunt, placentuláſque pinſunt parturientibus, puerperis & enixis quibus vires impendio dejectæ fuerint, & ſecundæ non probè eductæ.

Extrinſecus uſus eſt in uterinis balneis, cataplaſmatis, &c. ictibus venenatis apum, veſparum, &c.

Pro Officinis, monente C. Hofmanno, colligenda eſt tempore verno, & extra florem, ad quem ubi pervenit jam cimices olet.

Ad maniam, ℞. fol. Meliſſæ *M*j. minutim incidantur & infundantur in ſp. vini ℥iv. add. Margarit. p.p. ʒ ſ. Doſis Cochl. ij. Erat arcanum familiæ cujuſdam Monſpelienſis. *Riverius.*

Si formulam medicamenti melancholiam refrænantis expetatis (inquit Simon Paullus) hanc accipite, ℞. Conſerv. Meliſſæ ℥j. Boraginis, Bugloſſæ ana ℥ ſ. confect. Alkermes ʒj. cum ſyr. quinque aperientium, cujus jugi uſu præmiſſis Univerſalibus recordor à pertinaci Melancholia virginem ſanitati priſtinæ reſtitutam, quæ inſuper chloroſi laborabat.

Noſtrates Mulierculæ Meliſſæ decocto menſes ſibi concitant & proritant. Novi unam & alteram quæ ſatis feliciter ſibi menſes proliciunt Meliſſâ recenti tibialibus vel ſandaliis ſolùm inditâ. *Simon Paullus.*

Multi cordis tremore laborantes, jam derelicti à Medicis curati ſunt ſola Aq. Meliſſæ cum manu Chriſti *M.* ad conſiſtentiam ſatis craſſam, tempore paroxyſmi largiùs adhibitâ.

Quam etiam in epithemate ſeu potiùs cataplaſmate adhibitam, imitatione Helidei de Padoanis Medici Bononienſis & præceptoris ſui mira effeciſſe notavit P. Foreſt. L. 17. Obſ. 1. Ex Obſervat. Jeremiæ Martii. *D. Soame.*

2. *Meliſſa Turcica* Ger. *Turcica multis dicta* J. B. *Turcica flore cæruleo & albo* Park. *peregrina folio oblongo* C. B. **Turkey Baulm.**

J. B.

Odor & ſapor Meliſſam arguunt; at *folia* in *caulibus* ramoſis, quadratis, ſubrubentibus, cubitum & ſeſquicubitum altis, quàm Meliſſæ vulgaris longiora & anguſtiora [J. Bauhino ſeſcunciam (*imò duas uncias*) longa, vix ſemunciam lata, (*imo inferiora in planta vegeta unciâ latiora.*] Lobelius Chamædryis vel Scordii foliis ea comparat, per ambitum ſerrata, in acutum deſinentia. *Flores* verticillatim geniculis circumnaſcuntur, cœrulei vel albi, labello bifido, bifidóque cucullo breviore, biniſque alis exiguis conſtant, ex ſpinoſis caliculis radiatis exeuntes. *Semen* nigrum, apicello albo, dum adhuc recens eſt conſpicuo, inſigne.

Hæc planta ex Moldavia ad nos primùm delata eſt, ubi ſponte per ſe provenit. Obſervante Parkinſono, ſemine ſata cœrulea albáve colorem non mutat, ſed quæ flore eſt cœruleo producit perpetuò plantas flore cœruleo; quæ flore albo, plantas flore albo; quod ſe per viginti minimùm annos in horto ſuo expertum affirmat: ideóque has duas varietates ſpecie diſtinctas eſſe contendit; nec præter rationem. *Locus.*

3. *Meliſſa ſylveſtris hirſutior, minùs odorata; Meliſſophylli ſylveſtris genus* Matthiolo.

Hanc in Hetruria prope Liburnum portum copioſè provenientem obſervavimus. *Locus.*

CAP. XXIV.

De Marrubio nigro.

Foliis & odore Lamii eſt, à quo differt floribus in ſingulis pediculis è ſingulis foliorum alis egreſſis pluribus confertis.

A. 1. *Marrubium nigrum* Ger. emac. *nigrum ſive Ballote* J. B. *nigrum fœtidum, Ballote dictum* Park. *nigrum fœtidum, Ballote Dioſcoridis* C. B. **Stinking Horehound.**

Caules cubitales & interdum bicubitales, plures ex eadem radice lignoſa perenni exeunt, brevi lanugine hirſuti, quadrati, inanes, ramoſi, rubentes, *foliis* veſtiti ad ſingula genicula ex adverſo binis, Meliſſæ aut potiùs Lamii rubri, rotundioribus & nigrioribus, hirſutis & ad tactum mollibus, rugoſis. *Flores* verticillatim caulibus adnaſcuntur, in eodem communi pediculo è folii ſinu egreſſo plures, galeati, pallidè purpurei, ſaturatioribus lineis intus ſtriati. *Calices* ſtriati, oblongi, in quinque acuta ſegmenta partiti, quatuor ſinguli *ſemina* continent parva, per maturitatem nigricantes. Ex iiſdem foliorum ſinubus unà cum floribus & ramulis exeunt. Odore fœtido Lamium refert.

Æſtate floret in ruderatis & ad ſepes. *Locus.*

Hujus folia (inquit Dioſcorides) ſale trita canis morſibus medentur. Ferventi cinere flacceſcunt, ut condylomata reprimant: ſordida ulcera cum melle purgant. Plinius eadem iiſdem ferè verbis retulit. *Vires.*

Decoctum Ballotes præſtantiſſimum eſt remedium in hypochondriacis affectibus, itidémque in hyſtericis *D. Bowle.*

* 2. *Marrubium Hiſpanicum* Ger. *nigrum Hiſpanicum, vel Ocimaſtrum Valentinum Cluſii* Park. *Mar. nigrum rotundifolium* C. B.

Cluſ.

Pedali eſt altitudine, ramis quadrangulis, villo obſitis: *folia* Ocimi medii formâ & magnitudine, guſtu adſtringente; circa ſummos ramos *flores* proveniunt, in orbes diſpoſiti Marrubii inſtar, Ocimi floribus ſimiles, in vaſculis pungentibus. *Semen* quale Marrubio nigrum. *Radix* Urticæ aut Lamii radicum æmula.

Hujus folia (inquit Cluſius) tametſi frequentibus venis prædita, Marrubii foliis ſunt multò molliora, & minùs craſſa, neque ullâ odoris gratiâ.

Provenit copioſè circa rivos ex flumine *Guadaluvia* vulgò appellato, id eſt album flumen, ductos ad urbem Valentiam in Hiſpaniis, ubi eam initio Aprilis florentem & ſemine prægnantem obſervavit Cluſius, nuſquam alibi ſibi conſpectam. *Locus.*

CAP. XXV.

De Cardiaca.

Cardiaca dicitur quoniam peculiari proprietate cardiæ infantium ſeu cardialgiæ dictæ morbo medetur.

Foliis circumſcriptione ſubrotundis & profundè laciniatis ab omnibus aliis Verticillatarum generibus differt.

1. *Cardiaca* J. B. Park. *Marrubium Cardiaca dictum, fortè primum Theophraſti* C. B. Ger. **Motherwort.**

Caule exurgit bicubitali aut altiore, rigido, firmo, quadrato, inani, non admodum ramoſo, fo- cincto ad intervalla longiora binis oppoſitis. *Folia* autem ima circumſcriptione ferè ſubrotun- ſunt, pallidiùs virentia, in tres inſigniores lacinias profundè diviſa, laciniis circa margines den- s, venoſa admodum & rugoſa, brevi adeò lanugine utrinque obſita, ut nihilominus glabra videtur: quæ in caulibus ſunt obſcuriùs virent, ſenſim anguſtiora ſunt, & integræ ferè, in longam ſpidem deſinunt, ad latera utrinque unico dente inciſa. *Flores* in verticillis denſis ad caulium nodos, parvi, purpuraſcentes, galeati galeâ integrâ, exteriùs lanugine alba denſa hirſuti, labello parvo propendente, cum duabus ad latera velut auriculis. Floſculorum ſingulorum calices ſeſſiles, nullis pediculis, ex alis foliorum orti, patuli, breves, marginibus in quinque ſpinulas longiuſculas diviſis. Plurimi autem caliculi denſè ſtipati ex ſingulis foliorum alis oriuntur, ſeorſim unuſquiſque, non plures in eodem communi pediculo.

Folia tam quæ è radice exeunt, quàm quæ caules occupant longis inſident pediculis, quod notatu dignum eſt. Radice eſt vivaci.

Locus. Incultis, ruderatis & aſperis locis gaudet.

2. *Cardiaca criſpa.*

Cardiacæ ſpeciem elegantem è ſemine Londino accepto ortam *foliis* circa margines undatim creberrimè flexis reflexiſque ſeu criſpis habuimus.

Vires. Ad cordis affectus à nonnullis commendatur, & tantùm valere exiſtimatur, ut ab effectu nomen inveniſſe putetur. Verùm Schroderus peculiariter inquit medetur diſtenſioni hypochondriorum & *cardiæ* infantium (quem *affectum cardiacum* ſeu *cardialgiam* appellant.)

Urinam & menſes ciet, pectus à pituita detergit, & lumbricos necat. In pulverem contrita, & cochlearis menſurâ ex vino hauſta difficilè parientibus mirum in modum opitulatur. *Matth.* Quoniam uterinis affectibus conducit noſtratibus **Motherwort**. i. e. Matricis herba nuncupatur.

Decoctum Cardiacæ, ejúſve ſiccatæ pulvis cum Saccharo mixtus & exhibitus in palpitatione cordis, lienis morbis & affectibus hyſtericis admirandæ virtutis & efficaciæ medicamentum eſt. *D. Bowle.*

A veterinariis & mulo-medicis ad boum & equorum morbos uſurpatur cum ſucceſſu.

CAP. XXVI.

De Herbis verticillatis calyce calceamenti calcaneum imitante.

HArum notæ ſunt floſculi oblongi in ſingulis foliorum alis ſinguli: calyx clauſus ſeu operculatus crepidæ aut calceamenti calcaneum referens.

A. 1. *Lyſimachia cœrulea galericulata ſive Gratiola cœrulea* C. B. *Tertianaria*, *aliis Lyſimachia cœrulea* J. B. *Lyſimachia galericulata* Ger. *cœrulea ſive latifolia major* Park. **Hooded Willow-herb, or Looſe-ſtrife.**

Radix tenuis, geniculata, alba, ſub terra repit, fibris è geniculis demiſſis. *Caules* quadrati, concavi, rigiduli, glabri, cubitum aut ſeſquicubitum alti, ramoſi, infirmi & in terram reclinati, adeóque fibris è geniculis demiſſis denuò radicari ſoliti. *Folia* anguſta, longa, acuta, rariùs per ambitum crenata, pediculis brevibus innituntur. Bini flores è foliorum contrario ſitu in cauliculis quadrangulis naſcentium ſinubus prodeuntes in anteriorem partem propendent adeò æqualiter & contigui, ut ex eodem ſinu orti videantur. *Flores* autem galeati, longi, exteriùs hirſuti, è violaceo in cœruleum languentes, labello punctulis ſaturatioribus picto. *Calicis* forma peculiaris, calcaneum crepidæ aut calcei imitata, operculo tecta.

Locus. In aquoſis ad rivulos & foſſas paſſim & copioſè oritur.

De hujus viribus nihil invenimus à Botanicis traditum.

A. 2. *Lyſimachia galericulata minor. Gratiola latifolia* Ger. *latifolia, ſive noſtras minor* Park. **The leſſer hooded Looſe-ſtrife.**

Radicibus albis, ad intervalla geniculatis, & è geniculis fibras emittentibus longè latéque ſe propagat ſub terra reptans. *Caules* ſurrigit vix palmares, rectos, rigidos, quadratos, tenues ab imo ſtatim ramoſos, foliis crebris ex adverſo binis cinctos. Folia autem ſemunciam aut unciam longa, triangula, è lata baſi in acutum mucronem ſenſim deſinentia pediculis breviſſimis inſident, in opacis glabra, in apricis hirſuta & ſubinde rubentia. E ſingulis foliorum alis ſinguli *flores* exeunt, pediculis brevibus tenuibus, versùs unam partem flexis, galeati, tubo longo, purpuraſcentes, labello albo purpureis maculis & lineolis variegato, è *calice* calcem Sandalii repræſentante, qui delapſo flore fit *vaſculum ſeminale* connivens & operculo tectum, quatuor ſemina occultans. Sapor plantæ amarus.

Locus. In paluſtribus Julio & Auguſto menſibus floret.

Lyſimachia galericulata Urticæ folio.

3. *Lamium peregrinum ſive Scutellaria* C. B. *peregrinum, Scutellaria dictum* Park. *Caſſida* Col. *à pericarpii formâ Galeam militarem exprimente. Lamium Aſtragaloides* Cornut. *Lam. Hiſpanicum* Park.

Col.
Hujus *fructus* rotundi ſunt & compreſſi, hirſutie craſſâ, aſperginoſâ viſcoſâ & odorâ, manus inficiente dum virent obſiti : quorum pars anterior in acutum producitur, fiſſuram habens oris ſpecie, & deſuper velut in fronte limbum elevatum, ſui proportione magnum, elatum velut diadema, aut criſta obliqua,

obliqua, quâ ornari videtur, ut in militum galeis. Cùm ſiccari incipiunt, os dehiſcentes aperiunt, ſuperiorem criſtatam partem ut in galeis elevando, eo ac ſi miles modo ſuam nudare vellet frontem, ut ſolent æſtu, vel ut meliùs videant, & quatuor oſtendunt *ſemina* intus cohærentia, parva, rotunda, fuſca, verrucoſa; quibus perfectis ac deſiccatis cum ipſis decidit ſuperior pericarpii elata pars, imam tantùm relinquens brevi petiolo hærentem *cauli*; qui ab *radice* parva, urticaceâ, obliquâ, lignoſâ, flavicante, fibroſa admodum Vere cubitalis producitur vel amplior, ſolidus, in imo rubeſcens, rectus, ſingularis, quadratus, hirſutus, *foliis* circundatus per genicula binis, in imo parvis, ſuperius majoribus, obſcurè virentibus in umbroſis, ſed in apertis locis ex viridi languentibus, hirſutis, mollibus, petiolis à caule recedentibus, circumſerratis, & dentibus retuſis Meliſſophylli modo, cui figurâ & magnitudine ſimiliora ſunt, non ita rugoſa, ſed Lamii modo plana. E foliorum ſinubus *rami* exeuntes ad ſingula genicula bini, *caulem* dividunt: in quorum & caulis ſummo foliola ſunt anguſta, parva, acuminata, lævia florum baſes exiſtentia, ut in Hormino & ſimilibus, binos *flores* purpureos galericulatos, Lamii modo oblongos proferentes, non obliquos ſed erectos cervice, & uno verſu diſpoſitos, collum habentes longum, albeſcentem: particulatim ab imo floret per longam veluti ſpicam Maio & Junio menſe, atque Æſtate perficitur.

In Italia circa Florentiam, Liburnum & alibi eam obſervavimus. Florum & calicum reſpectu *Locus.* magnam habet cum Lyſimachia galericulata dicta ſimilitudinem, unde eam primo aſpectu Lyſimachiam galericulatam Urticæ folio denominavimus.

Locis incultis intra ſepes collium & montium humentia & ſaxoſa amans loca reperitur. Folia amara ſunt admodum, ingrata, parum vel nihil odora. *Col.*

Variat flore ex albo pallente, foliis latifoliæ Calaminthæ ſimilibus, candidis.

Huic ſimillimum eſt, & (ut puto) idem Lamium Aſtragaloides *Cornuti.*

* 4. *Scutellaria Americana Malvæ folio,* Moriſ. prælud.

Moriſ.

Folia emittit Malvæ foliorum quoad figuram quodammodo æmula, ſed majora, è quibus proſilit *caulis* ſeſquipedalis, rectus, plurimos in faſtigio fundens *flores* verticillatos, galeatos, quibus evanidis ſuccedunt capſulæ tali inſtar qui ſupponitur mulierum calceis ſi poſteriùs inſpiciatur capſula, ſi autem ſuperiùs conſideratur capſula ſeminalis, ſcutellam omnino refert, cavitate ſua in ſuperiore parte.

Cap. XXVII.

Verticillatæ herbaceæ flore galeâ carente.

De Chamæpity.

CHamæpitys, id eſt humilis Pinus, à foliorum ſimilitudine dicitur, vel humilis Picea, quòd folia Piceam oleant. Latinis Ajuga dicitur ſeu Abiga, quòd fœtum abigat & abortus faciat: nonnullis Iva arthritica, quòd arthritidi medetur.

Chamæpitys foliis Pinûs æmulis, & odore reſinoſo à reliquis ſui generis differt. An ad Suffrutices, an ad herbas referenda ſit dubito. Ob parvitatem ſuam & cauliculos teneriores herbis potiùs annumerandam duximus, quamvis caules in nonnullis ſpeciebus interdum perennent.

A. 1. *Chamæpitys vulgaris* Park. *vulgaris odorata flore luteo* J. B. *lutea vulgaris, ſive folio trifido* C. B. *Cham. mas* Ger. **Common Ground-pine.**

J. B.

Plantula eſt palmaris, nonnunquam vix unam aut duas uncias alta, *radiculâ* ſatis longâ, ſimplici & durâ. *Coliculus* teres, hirſutus, propter terram rubeſcens, cætera ex herbido in luteum vergens, quemadmodum & *folia*, quæ ex brevibus intervallis ad nodos gemina oppoſita naſcuntur, irſuta, aviculæ digitatos pedes ſive tridentem imitata, ſapore & odore picis aut reſinæ: ex quo-um alis *flores* emergunt luteoli, labello latiore, bifido, ſuperiore parte punctulis rubris guttato; ga-æ verò vice ſtamina promunt dilutè purpuraſcentia, *Semina* in calyculis quaterna, triquetra ſuc-edunt, ut in aliis verticillatis. [Floris tubus in ventrem turgeſcit, & vaſculi ſeminalis vicem præ-tat.]

In agris reſtibilibus, ſed rariùs in Anglia provenit. *Locus.*

Nervoſum genus roborat. Pilulas contra paralyſin vide apud Matthiolum; incidit, aperit, diu-etica eſt & emmenagoga: fœtum mortuum & ſecundinas pellit, adeóque potenter operatur, ut ſus ejus in utero geſtantibus omnino interdicatur, quoniam abortum facit. Verùm in iſchiadicis & Arthriticis affectibus præcipuæ æſtimationis eſt decocta in vino, vel in pulverem redacta & cum Hermodactylis & Terebinthina Veneta in pilulas compoſita. Eædem pilulæ ad Hydropem valde tiles eſſe perhibentur, uſu eorum per aliquod tempus continuato. *N.* J. Bauhinus ab Hermodacty-s cavendum monet. Exteriùs abſterſione promovet vulnerum & ulcerum ſolidationem, duritie-um diſcuſſionem, &c. *Vires.*

* 2. *Chamæpitys*

* 2. *Chamæpitys folio non laciniato* J. B. *incana exiguo folio* C. B. *odoratior* Park. *Chamæpitys* 3. *Dodonæi* Ger.

Adv.

Radice fibroſa Sonchi aut Dentis leonis minore: *ramulos* profert, palmum altos, humi ſtratos & *foliolis* ſeptos Sempervivi minoris aut potiùs Vermicularis, minùs carnoſis, ſed incanis & hirſutis, in quibus *floſculi* ex melino albidi. Suaviorem ſpirat odorem, interdum uliginoſum uti uſnea muſcúſve quernus aut cedrinus.

Locus. Minùs nota hæc & paucis locis obvia (inquit Lobel.) collibus aridis & arvis editioribus Nicæ Sabaudæ & Genuæ Liguſticæ, circum urbem Penem in Italia fruticat, ut quidam affirmant.

Adeò confuſè & obſcurè de hac planta ſcribunt Botanici, ut ipſis minùs cognita fuiſſe videatur: Conſule J. Bauhinum.

3. *Chamæpitys moſchata foliis ſerratis, an prima Dioſcoridis?* C. B. *Cham. ſive Iva moſchata Monſpelienſium* J. B. *Iva moſchata Monſpeliaca* Ger. *Anthyllis altera Herbariorum* Park.

Complures ab *radice* craſſiuſcula, longa fundit *caules* lignoſos, palmares aut dodrantales, hirſutos: per quos *folia* crebra, villoſa, albicantia, duas tréſve uncias circiter longa, vix ſemunciam lata, quà cauli hærent anguſtiora, unâ aut alterâ circa medium apophyſi Coronopi inſtar donata, aliquando circumcirca integra ſibíque ſimilia, unico nervo per longum decurrente. *Flores* ſatis magni, purpuraſcentes, hirſuti, patulo rictu hiant. *Semen* nigrum, criſpum, ſublongum, vermiculi inſtar aliquantulum incurvum in utriculis lanuginoſis.

Locus. In ſaxoſis collibus circa Monſpelium & alibi in Gallia Narbonenſi provenit: invenimus & in inſula ad promontorium Siciliæ Pachynum dictum.

* 4. *Chamæpitys Auſtriaca* Cluſ. Ger. *Auſtriaca Cluſii* Park. *cærulea Auſtriaca* C. B.

Cluſ.

Elegantiſſimum eſt hoc genus, numeroſos cùm adolevit proferens *caules*, pedales, nonnunquam etiam duntaxat palmares, quadrangulos, firmos, lanugine onuſtos, frequentibus nodis cinctos, quibus utrinque ſibi oppoſita innaſcuntur *folia*, Chamæpityos vulgaris foliis ſimilia, latiora tamen, & in quatuor aut plures lacinias diviſa, ſupernè viridia & ſplendentia, ſubtus nervoſa & nonnihil incana, odoris non injucundi, guſtûs calidi, non ingrati tamen: Ex ſingulis alis naſcuntur ramuli ſimiliter quadranguli, frequentibus foliis Ajugæ ſimilibus ſepti, durioribus tamen, qui deinde alia oblonga in alis foliola, anguſta mucronata, Libanotidis coronariæ ſeneſcentis foliorum pæne æmula gerunt. Summos ramos verticillatim ambiunt rigidiuſculi caliculi è quibus exeunt *flores* Ajugæ tertiæ floribus formâ non diſſimiles, ſed longè majores & elegantiſſimi, colore ſaturæ purpuræ & violaceo, inferiore tamen & propendente labro nonnihil candicante, & ſanguineis guttis reſperſo. *Semina* in ſingulis caliculis, pro more, quaterna, oblonga, anguloſa, colore nigro & ſplendente prædita. *Radix* nigra, dura, multis fibris capillata, & ſingulis annis novos caules proferens.

Locus. In jugo ſummo montis cujuſdam $1\frac{1}{2}$ mil. Viennâ Auſtriæ diſtante tenui, nigróque ſolo, invenit Cluſius.

Tempus. Flores profert ſub finem Maii & Junii initio, quo etiam menſe ſemen plerunque maturitatem acquirit.

* 5. *Chamæpitys adulterina ſive Pſeudo-Chamæpitys* Park. *Cham. ſpuria, multifido folio, Lamii flore* C. B. *Cham. ſpuria altera Dodon.* Ger. emac.

Cluſ.

Puſilla eſt planta, Ajugæ valdè ſimilis, cum cauliculis, tum foliorum trifidorum formâ, hirſuta tota, ſubſalſo guſtu & inodora, niſi ingratum quidpiam & herbaceum oleret. *Flores* extremis ramis ex alis prodeunt. Ajugæ floribus non diſſimiles, majoris tamen paulò & albi. *Semina* ſubſequuntur quaterna in ſingulis caliculis ſeu utriculis, cineracei coloris, majuſcula & fermè orbiculata. *Radix* craſſiuſcula eſt, ſubalbida & perennis, quantum conjicere licuit.

Locus. In Hiſpaniis provenit, locis incultis, æſtate flores producens.

Cap. XXVIII.

De Bugula ſive Conſolida media.

BUgula Gallicæ originis vox eſt; Gallis enim *Bugle* dicitur hæc herba.

Notæ ejus ſunt, præter communem huic generi, nimirum florem galeâ carere, ſunt caules duûm generum alii repentes & teretes, alii quadrati, erecti, flores ſuſtinentes, in ſpicam laxam diſpoſitos.

Bugula cærulea Alpina non repit clematibus, verùm à Prunella differt foliis productioribus, extremo rotundioribus & circa margines dentatis; florum ſpicis longioribus & laxioribus.

A. 1. *Bugula* Dod. Ger. *vulgaris flore cæruleo* Park. *Conſolida media pratenſis cærulea* C. B. *Conſolida media quibuſdam Bugula* J. B. **Bugle.**

J. B.

Quadrato, inani, hirſuta & aliquantulùm cyaneo aſſurgit *caule*, palmari aut ſemipedali: *foliis* Anagallidis aquaticæ majoris nonnihil ſerratis, binis oppoſitis, per intervalla naſcentibus, colore vel violaceo, vel purpuraſcente, vel virente; ſapore primo occurſu ſubdulci, mox amareſcente & adſtringente, inferioribus ex ſatis longis pediculis ad Bellidem accedentibus; clematibus longè ſe ſpargentibus. *Flores* ex foliorum alis calici inſident ſeſſili, brevi, hirſuto, cyaneo, quinquepartito cœrulei variati, labello Orchidis alicujus ſimiles, in quatuor ſegmenta, duo lateralia productiora, inferiora totidem minùs alta ſed magìs lata abeuntes, nullâ galeâ aliſve ut Orchides & Lamia, apicibus & ſtylo cyaneis, ſapore melleo ſi caudicellam qua calici hærent, ſuxeris. *Radix* tenuis fibroſa majore adſtrictione quàm folia guſtum movet. Hactenus J. Bauhinus.

His adde caulem hujus plantæ ab omni latere non eſſe hirſutum, ſed duobus oppoſitis tantùm, idq; alternatim ad ſingula internodia, ut in foliis fit. Singulis floſculis quatuor in imo calice ſuccedunt ſemina ſimul juncta, ut in reliquis hujus generis fit. Florum verticilli proximè admoti ſpicam quandam mentiuntur. P. Renealmus plantam hanc διπλόκαυλον inſcribit, quia duûm generum caules obtinet, alios tenues, teretiuſculos, humi repentes, quibus ſe propagat, alios erectos, quadratos, flores ſuſtinentes.

Variat floris colore cœruleo, carneo, albo.

Locus & Tempus.

In ſylvis & pratis humidis frequentiſſima occurrit, & apud nos Maio menſe floret.

Bugulam carneo flore *Cluſ. Park.* mediam pratenſem purpuream *C. B.* à deſcripta ſpecie diverſam eſſe neutiquam conceſſerim.

Bugula flore luteo.

Conſolida media flore luteo *C. B.* Bugula flore luteo *Park.* Hæc, inquit *C. B.* cæteris multò minor eſt, foliis rotundis crenatis, flore luteo, quam ex Anglia habemus.

Nobis incognita eſt, nec uſquam quod ſcimus in Anglia ſponte provenit. Varietas tantùm vulgaris Bugulæ eſſe videtur.

Vires.

Viribus cum Prunella convenit. Vulneraria eſt tam intrinſecus quàm extrinſecùs adhibita. Confert & ictero, hepatis obſtructioni, urinæ retentioni, &c.

Gallis vulgo dicitur illum Chirurgi operâ non indigere qui Bugulam & Saniculam habuerit.

Commendatur Bugula ad diſrupta, fracta, convulſa cæſáque; idcirco & potionibus vulnerariis additur, in quibus tanta ejus vis eſſe dicitur ut ſanguinem concretum reſolvere ac diſcutere valeat. Præſens remedium eſſe dicitur aphthis & ulceribus in ore ſerpentibus.

Unguentum è foliis Bugulæ, Scabioſæ & Saniculæ tuſis & in axungia bullitis ad ſiccitatem uſque, & deinde expreſſis ad omne genus ulcera, contuſiones & vulnera ſananda plurimum valere ſcribit Parkinſonus, qui ejus uſum nobilibus matronis commendat.

2. *Bugula cœrulea Alpina* Park. *Conſolida media cœrulea Alpina* C. B. *An Conſolida media Genevenſis* J. B?

Ex *radice* fibroſa *caulis* quadratus, ſtriatus, leviter hirſutus inaniſque conſurgit, quem *folia* oblon- is pediculis donata, anguſta, trium unciarum longa, per ambitum inciſa, leviter hirſuta cingunt. *lores* galericulati, cœrulei, è quorum medio filamenta quædam prodeunt, in cacumine quaſi ſpicâ ngeſti ſunt.

Ab hac non puto differre ſpecie Conſolidam mediam Genevenſem, quam & nos circa Genevam que etiam Baſileam frequentem obſervavimus. A vulgari differt *caulibus* ab una radice pluribus ectis; *foliis* minoribus, oblongioribus, & ſuperioribus profundiùs crenatis quódq; clematis careat.

* 3. *Bugula odorata Luſitanica* Cornuti, Park.

Corn.

Radicem habet nigro capillitio fibroſam, nequaquam humi repentem: ab hac ſuccreſcunt quatuor it quinque *cauliculi*, rotundi, hirſuti, geniculati quâ parte folia exeunt; quæ *folia* longa ſunt hir- ta, atrovirentia, duabus aut tribus laciniis, recurvum dentem referentibus utrinq; diviſa: quò autem feriora ſunt ac terræ propiora eò ampliora, quò remotiora eò breviora & anguſtiora, ut ferè tan- m capillari tenuitate appareant iis in partibus in quibus flores interpoſiti ſunt. *Flores* enim inter liola caulem à medio ferè ad apicem uſque verticillatim ambiunt, & intermediis foliolis illis ob- cto veluti ſepimento muniuntur. *Flores* ſunt violacei coloris, in tubulum efformati, cujus extre- um alterum ab exiguis calicibus prodit, alterum, ut in Bugula noſtrate, dum hiat, rictum quendam mentitur. Decuſſo flore (quod circa Auguſtum menſem accidere ſolet) calyculus *ſeminibus* albis turget, quæ novam ſequente anno progeniem ſubminiſtrat. Seritur menſe Martio.

Tota planta odoratiſſima eſt, jucundiſſimique aſpectûs, & apud nos proceritate vix pedem implet.

CAP. XXIX.

De Scorodonia ſeu Salvia agreſti.

SCorodonia ab odore Allii quem exhalat, Salvia à foliorum ſimilitudine dicitur, ſylveſtris potiùs quàm agreſtis dicenda quoniam raró extra ſylvas & dumeta ſeu frutecta invenitur.

His autem duabus notis, nimirum odore Allii & Salviæ foliis à reliquis hujus generis cum flore galea carente differt, quibus adde flores ex ſingulis foliorum alis ſingulos, quá notâ convenit cum Lyſimachiis galericulatis.

Scorodonia ſive Salvia agreſtis Ger. *Scordium alterum ſive Salvia agreſtis* C. B. *Scorodonia ſive Scordium alterum quibuſdam, & Salvia agreſtis* Park. *Scordotis ſive Scordium folio Salviæ* J. B. **Wood-Sage.**

J. B.

Radice nititur flexuoſa, dura, repente, fibras tenues interdum longas demittente; ex qua *Caules* eriguntur plures, cubitales & bicubitales quadrati, hirſuti, purpuraſcentes vel nigricantes, medullâ albâ farcti, ad quorum genicula *folia* exeunt ex intervallis gemina oppoſita Salviæ vel Betonicæ niſi acutiora eſſent, ad Urticam quodammodo accedentia, rugoſa, atrovirentia, ſcabra ſquallidáque, piloſa, per ambitum ſerrata, ſapore amaro. Summus caulis in *ſurculos* aliquot dividitur, in quibus ſpicatim digeruntur *flores* in unam partem vergentes, ex ſingulis foliolorum adverſorum alis ſinguli, adeóque bini ſimul, brevibus pediculis, colore herbaceo, vel candido pallido, ex quorum rictu loco galeæ *ſtamina* exeunt purpuraſcentia; è calice cujus ſegmentum ſuperius integrum eſt & ſurſum reflexum, inferius in quatuor denticellos ſeu ſpinulas dividitur. *Semina* fuſca, Ocymi granis ſimilia.

Locus. In ſylvis & dumetis.

Vires. Hujus decoctum urinam & menſes ciet; in lue venerea utiliter exhibetur. Vulneraria eſt è præcipuis, ſive interiùs ſumpta in potionibus, ſive exterius applicata.

Viribus cum Scordio convenit, & Geſneri judicio ad remedia Scordio præferenda fuerit. Hildanus hanc miris laudibus in ulceribus gangrænoſis celebravit, & duplicata doſi Scordio ſubſtituit.

Sunt qui hujus decoctum lue Venerea infectis non infeliciter propinant. *Dod.*

CAP. XXX.

De Scordio.

SCordium dicitur hæc herba, quòd ejus folia trita odore Allii acri nares feriant.

Odore Allii, foliis & facie Chamædryos, loco paluſtri & reptatu ab aliis hujus generis abunde diſtinguitur.

A. 1. *Scordium* J. B. C. B. Ger. *legitimum* Park. **Water-Germander.**

J. B.

Præſentis ad venena remedii commendatione Scordium inter reptantes plantas reponimus: *caules* palmares ac majores interdum, ramoſi, geniculatim progredientes, demiſſis fibris Pulegii modo terram comprehendunt, partim ſurriguntur, plures ex *radiculis* capillaribus, hirſuti, quadrati, inanes: *Folia* Chamædryos oblonga, rugoſa, ſerrata, tactu mollia, hirſuta, albicantia, odore Allii ſed remiſſiore & gratiore, ſapore amaro: ex eorum alis ramuli etiam pronaſcuntur. *Flores* indidem quoque undique per caulem quaterni, Chamædryos floribus perſimiles, colore rubentes, ſcutellatum labellum demittentes, quatuor anſis ſuperiore parte donatum galeæ loco, quæ huic ut Chamædryi nulla: *Staminula* proſiliunt purpuraſcentia: emicant autem flores ex folliculo in quinque mucrones partito [quod omnium fere verticillatarum floribus commune eſt] lanuginoſo, pediculo brevi rubeſcente: *Semen* minutum.

Locus. In paluſtribus Elienſis inſulæ copioſè provenit.

2. *Scordium alterum lanuginoſum verticillatum* C. B. *Scordotis Plinii primum* Park. *Scordotis tomentoſa Cretica* J. B.

Bell.

Folia tomentoſa Menthaſtro Marrubióque albo ſimilia profert: per terram in orbem diffunditur, multis ramis è *radice*, quæ magna & perennis eſt, prodeuntibus, quadrangulis, tomento albo obſitis ut Marrubium, in quorum ſummitatibus *flores* Marrubii albi in quadam magna ſpica hærent, quibus ſuccedit *ſemen* nigrum. Tota planta major & craſſior eſt Scordio vulgari.

Naſcitur ubique inter ſaxa, ſecus vias & in marginibus agrorum. Allii odorem ut Scordium refert, & in tota ferè Creta Seplaſiarii pro Scordio promiſcuè hâc herba utuntur. Alpinus in exot. plantam hanc prolixiùs deſcribit, quem conſule.

3. *Scordotis altera Plinii Ponæ Ital.* Park.

Caulibus erectioribus, ramoſioribus aſſurgit; foliis ſimilibus ſed majoribus, rotundioribus denticulis inciſis. Caules & ramuli in ſpicas floſculorum rubentium deſinunt.

Scordium Alexipharmacum ac ſudoriferum eſt; uſus præcip. in peſte peſtilentialibúſque morbis, *Vires.* ebribus malignis, (tam præſervando quàm curando) in obſtructionibus epatis ac lienis, in pulmoni-us purulentis ac mucilagine refertis, extrinſecus mundificat vulnera & ulcera, lenit dolores podagri-os. *Schrod.*

Sunt qui in menſium profluvio cum ſucceſſu exhiberi velint. *Idem.*

Succus ejus ſeu pulvis valet ad lumbricos inteſtinorum. Verùm præcipua vis eſt in veneno expel-ndo, & adverſùs peſtem alióſque morbos contagioſos.

Ex hac herba paratur Electuarium inde Diaſcordium denominatum; eximii uſûs ad omnes præ-ctos affectus. Cardiacum eſt inſigne & uſurpatur in iis individuis in quibus Theriaca & alia calida cum non habent. Nutrices noſtræ parva doſi etiam infantibus exhibent ad tormina inteſti-orum.

Gaſp. Guitmannus Med. Auguſtan. plurimos bubones peſtilentes ruptos & ulcera maligna curavit liciter ſolo pulv. Scordii, & nondum ruptos aperiebat. D. *Soame* ex * Obſervat. Hieron. Reuſneri. * *Obſ.* 132.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DUODECIMUS.

De Herbis ſemine nudo Polyſpermis,

HOC EST,

In quibus ſingulis floribus plura quatuor ſuccedunt ſemina, nullo certo aut definito numero.

PRO ſeminibus nudis habeo quæcunque folliculos aut tegmina privata, (ſiquæ habeant aut habere videantur) ſponte non exuunt, verùm iis induta à planta matre abſcedunt. Hinc ſemina Malvæ pro nudis habeo, quia privatos folliculos ſponte non exuunt. Seminum tunicæ Animalium ſecundis reſpondent, conceptacula utero; quod ergo cum ſemine excidit pro ſecundis hoc eſt, ſeminis tunicis habendum eſt. Si cui aliter videtur, ſuo per me licet fruatur judicio.

Herbæ ſemine nudo polyſpermæ, hoc eſt, in quibus ſingulis floribus plura quatuor ſuccedunt ſemina nullo certo aut definito numero, ſunt vel flore.

- *Perianthio tecto*
  - *Triphyllo*, flore
    - Tripetalo aquaticæ, foliis
      - *Plantagineis* : PLANTAGO *aquatica*
      - *Sagittæ cuſpidem referentibus* : SAGITTARIA.
    - Polypetalo, calice
      - *Cum flore deciduo*, foliis integris, radicibus tuberoſis: ſemine perfecto, brevi marceſcente ſuperficie, radices perennant; CHELIDONIUM MINUS.
      - *A flore ſuperſtite*, foliis tripartitò diviſis, floribus cœruleis, albis aut carneis; HEPATICA *nobilis*.

        Utraque hæc planta primo vere floret; prioris autem flos flavus eſt.
  - *Pentaphyllo*, unà cum flore deciduo, ſeminibus in globulum echinatum congeſtis, flore
    - *Pentapetalo*; RANUNCULUS
    - *Polypetalo*; foliis tenuiſſimè diſſectis, radice
      - *Perenni*, flore flavo; HELLEBORUS *niger ferulaceus*.
      - *Annua, flore rubro aut flavo*; FLOS ADONIS, *Eranthemum*.
  - *Octaphyllo*, ſeminibus in rotulæ aut caſeoli formam circumactis, foliis [in malvis roſeis c lyx geminatus eſt & uterque calyx in quinque lacinias diviſus]
    - *Integris*; MALVA: quæ folio eſt productiore & anguloſo *Althæa* dicitur.
    - *Diſſectis*, ſeu laciniatis; ALCEA.
  - *Decaphyllo* ſeu in decem ſegmenta diviſo, à flore ſuperſtite, ſeminibus

- *Caudatis*, appendicibus uncinatis aut plumoſis adhærentibus, foliis pinnatis, radice aromatica; CARYOPHYLLATA.
- *Nudis*, abſque ullis appendicibus, foliis venoſis
  - *Digitatis*, in eodem pediculo
    - *Ternis*, ſeminibus
      - *Pulpæ molli eſculentæ innaſcentibus*, flagellis reptatricibus; FRAGARIA *fertilis.*
      - *Siccis* non reptatrix; FRAGARIA *ſterilis.*
    - *Quinis aut ſeptenis*, flore
      - *Pentapetalo* aut polypetalo; PENTAPHYLLUM.
      - *Tetrapetalo*; TORMENTILLA, *Heptaphyllum.*
  - *Pinnatis*,
    - *Incanis* aut *tomentoſis*, reptatrix; ARGENTINA.
    - *Virentibus*, erectæ aut provolutæ; PENTAPHYLLOIDES.
- *Nudo*, abſque perianthio; v. Tab. ſeq.

His annumeranda eſt *Sagittaria aquatica* quæ flore eſt tripetalo: v. in capite de Anomalis.

CAP. I.

De Chelidonio minore.

CHelidonium χελιδόνιον ἀ χελιδὼν *Hirundo, Chelidonium viſui ſaluberrimam Hirundines monſtravere, vexatis pullorum oculis eâ medentes: quibuſdam ſic dictum quod in Hirundinum adventu floreat, & diſceſſu marceſcat.* Plin. *l.* 8. *c.* 27.

Poſterior ratio nobis magis arridet.

Chelidonium calyce triphyllo cum Hepatica trifolia convenit, ut & flore polypetalo; ab eodem
ffert calyce cum flore deciduo, ut in Ranunculis, & foliis integris ſubrotundis.

Poſſent autem hæc duo genera, nec minùs commodè cum Flore Adonidis & Helleboro ferulaceo
njungi, ob florem polypetalum: nec multum intereſt.

A. 1. *Chelidonium minus* Ger. Park. *Chelidonia rotundifolia minor* C. B. *Scrophularia minor ſive Chelidonium minus vulgo dictum* J.B. **Pilewort or the leſſer Celandine.**

J. B.

Plantula eſt palmaris, aliàs paulo major minórve: quæ quotannis nova *radice* foliis & flore, ſicut
yriones & Aron, reviviſcit. Ea [radix] nobis inſipida eſt, partim bulbulis aliquot, modò pyri-
mibus, modò longis, ferè teretibus aut ventricoſis utrinque acutis, modò rotundis, foris pallidis,
us albis; partim fibris multis candicantibus conſtans: unde emergit *cauliculus*, ſecundùm terram
cans, ſupernè dilutè purpuraſcens, imâ parte geniculo donatus, ex quo oriuntur *folia* bina op-
ita, longis pediculis ex lato principio coloris carnei, ſenſim in anguſtum vireſcens deſinentibus,
uatenus hederacea, ſed molliora, minora, rotundioráque, ſplendentia, nervoſa, maculis albis
rdum notata, (ſicut & bina illa quæ ſtatim è radice oriuntur) indidémque ex alis foliola minora,
íſque anguloſa, ſimili colore & nitore ſplendentia, glabra. Reliqui caulis folia profundiùs in-
Hederæ helicis repentis foliis proxima, alterno plerunque ſitu, brevioribus pedicellis virentibus
nſa. Summo faſtigio ramulorum inſidet *flos* unus, Ranunculi æmulus, ex octo aut novem fo-
, aureo fulgore radiantibus, unguibus chloris, compoſitus, è *calice* tribus brevibus & carinatis fo-
onſtante exiens, in medio habens *ſtaminula* multa crocea, ex tenui lateſcentia, averſa parte ſul-
Succedit *capitulum* Ranunculi echinatum, è viridi luteum ex ſeminibus congeſtum. Floris
liorum ſapor herbaceus.

di in hac planta, cùm jam defloruerat, & marceſcere incipiebat, bulbulos tritici granorum
los ex ipſis foliorum alis ſuccreſcentes.

pud nos in Anglia ſub finem Martii & Aprilis initio floret. Maio flores & folia evaneſcunt, ra- *Tempus.*
us in terra ad ver uſque proximum latitantibus.

ſcitur (ut rectè Dod.) in pratis, ſecus vias, in ſcrobium foſſarúmque marginibus, uliginoſo *Locus.*
rtim ſolo.

teres Chelidonio ſuo minori inſignem acrimoniam attribuunt, cujus noſtrum particeps non eſt; *Vires.*
de haudquaquam confert iis morbis quibus Chelidonium Veterum. Hanc differentiam loco at-
nt C. Hofmannus & alii. De hoc inquit obſervandum fieri quod in Aro, Aſphodelo, aliis,
ix quibuſdam locis valdè acris ſit, quibuſdam dulcis & edulis: ego ſpecie differre ſuſpicor
donium minus Veterum, & Recentiorum. Schroderus radices hujus refrigerare & humectare
ſcribit.

ſcribit. Utiles eſſe in ictero, ſcorbuto, hæmorrhoidum fluore. Extrinſecùs ſpecificè mariſcos ſive ficos ani curare, dentiúmque putredini maximopere ſubvenire.

Hofmannus hoc inquit ſcio ex fide dignis, radices tam eſſe aptas hæmorrhoidibus ut appropriatæ dicantur. Ideò non tantùm abluunt decocto ex vino, ex urina propria, ſed vel per pulverem aſpergunt, vel emplaſtri modo imponunt; imò amuleti loco geſtant. Audivi, qui diceret, non exteriùs tantùm extinguere dolorem, ſed & interiùs, in reddendo conſueto illarum fluxu.

Duplicem ſignaturam gerit hæc herba, alteram ſcorbuti, purpureas maculas in foliis: alteram ficorum ani tumentium, radicum tubera.

Radix recens impoſita funditus extirpat ſtrumas & ſcrophulas, unde & nonnullis Scrophularia dicitur, Planta calida eſt & acuta, quia ſale acri pollet. Nam aqua deſtillata eſt acris. *D. Hermann.* Habui ex relatione *D. Palmer.*

* 2. *Chelidonia rotundifolia major* C. B. Park. **The greater Pile-wort.**

C. B.

Hujus *radix* fibroſa eſt, quibus aliquot oblongi teſticuli adhærent. *Foliis* eſt ſubrotundis, craſſis, lævibus, ad foliorum Aſari magnitudinem accedentibus, ſed nonnihil quandoque ſinuatis, pediculis ſemipalmaribus donatis, & humi procumbentibus. *Cauliculo* palmo minori *flos* inſidet calyce triphyllo, membranoſo ſuſtentatus, qui pallidè luteus, magnus, vulgari quadruplo major, ex quinque vel ſex foliis, quorum ſinguli ad medium fiſſi ſunt, componitur, & ad ejus umbilicum ſtamina plura rufeſcentia conſpiciuntur.

Locus. Monſpeſſuli locis humidis provenit.

D. Magnol ſe ſimilem circa pontem Caſtri novi vidiſſe ſcribit, quam à minori vix ſeparandam arbitratur. Verùm, unde delata, habetur in Horto Regio Pariſienſi, ínque Horto Academico Leydenſi.

Chelidonium minus floribus plenis, & Chel. min. foliis maculatis pro varietatibus accidentalibus habeo, non pro ſpeciebus diſtinctis.

CAP. II.

De Trifolio hepatico.

I. *Trifolium hepaticum flore ſimplici* C. B. *Trif. hepat. ſive Trinitatis herba flore cæruleo* J. B. *Hepatica nobilis ſive trifolia* Park. *Hepaticum trifolium* Ger. Hepatica, **or noble Liver-wort.**

R*Adices* craſſiuſculæ in plurima capita diviſæ, fibris innumeris ex rubro nigricantibus variè intertextis capillatæ, adeò ut totæ fibris hiſce occultentur, nec aliud eſſe videantur quàm maſſæ ſeu congeries fibrarum glomeratarum & miris modis implexarum. E ſingulis autem radicis capitulis ſeu nodulis quotannis progerminant primò *flores*; deinde *folia*, cùm primulum emergunt complicata & hirſuta, poſtquam extenduntur glabra, ſupernè obſcuriùs viridia, averſa parte pallidiora, & interdum Cyclamini modo purpuraſcentia, triquetra, in tria ſegmenta non tamen ad pediculum uſque diviſa, per margines æqualia, pediculis ſeſquipalmaribus & longioribus inſidentia. *Caules* ex eadem radice plures, tenues, breviores quàm ſint pediculi foliorum, nudi, ſinguli ſingulos *flores* ſuſtinentes, ſpecioſos, ſex & interdum ſeptem aut octo foliis compoſitos, plerunque cœruleos, rariùs carneos aut albos, *ſtaminibus* cum ſuis *apicibus* intus plurimis, è *calice* trifolio à flore delapſo ſuperſtite, *ſemina* aliquot nuda, acuta, Ranunculorum modo in globulum congeſta protegente.

Variat floris colore cœruleo, carneo, albo.

Tempus & Locus. Februario menſe floret ſi hyems clementior fuerit. In Anglia ſponte, quod ſciam, non provenit; in tranſmarinis invenimus in monte *Waſſerfall* non longè à Scaphuſia Helvetiæ urbe.

Decem hujus plantæ ſpecies ſeu varietates proponit Parkinſonus in Paradiſo ſuo terreſtri. Hæ ſunt.

1. *Hepatica flore cœruleo ſimplici major*, nobis deſcripta.

2. *Hepat. minor flore pallidè cœruleo.* Hujus folio quàm præcedentis dimidio minora crebriora: flores (quos tamen apud nos rariùs fert) pallidè cœrulei & minores quàm illius.

3. *Hepatica flore purpureo.* Solo floris colore ſaturatiore violaceo à prima ſpecie differt.

4. *Hepat. flore albo minore.* Flore eſt albo, præcedentis flori æquali: foliis tantillo minoribus & pallidioribus.

5. *Hepat. alba magno flore.* Flores magnitudine, (qui proximè deſcribendæ æqualis eſt) à præced differt.

6. *Hepat. albida ſive argentea.* Foliis & floribus præcedentium, exceptâ ultimâ, majoribus eſt: & florum colore è dilutè rubente cinereo, paulatim in album languente.

7. *Hep. alba, apicibus rubris:* non alia in re quàm apicibus ſtaminum rubris ab Hep. alba differt.

8. *Hep. flore rubro.* Hujus folia etiam aliquanto magis rufeſcunt quàm Hep. vulgaris cœruleæ.

9. *Hep. flore purpureo multiplici, ſive pleno.*

10. *Hep. flore cœruleo pleno.*

Pleræq; hæ varietates vel loco natali, vel ſationi, vel culturæ & mangonio debentur.

Vires. Probatur maximè à recentioribus medicis (inquit J. Bauhinus) ad vulnera glutinanda tam foris il ta, quàm intus ſumpta: item ad enterocelas, in quem uſum pulverem dimidii cochlearis menſu ex vino auſtero propinant. Tota planta decoquitur in vino eodem ad columellæ fauciúmq; inflam mation mationes: Refrigerat enim, ſiccat & roborat. Quare adverſus intemperies calidas, & inflammationes hepatis & febrium calores perutilis. Rariùs præſcribitur à Medicis noſtratibus, & in illis qui eo uſi ſunt ſe nullum potuiſſe effectum obſervare ſcribit Parkinſonus.

* 2. *Hepatica nobilis flore albo parvo Tradeſcanti, an Virginiana* Park.

Hæc ſpecies foliis obſcurè viridibus, flore albo parvo apicibus albis à congeneribus differt. Tradeſcantius ſpontaneam invenit in Virginia, (quantum meminit Parkinſonus) & in Angliam detulit.

Cap. III.

De Ranunculo.

Ranunculus Βατράχιον à ranis dicitur, vel quòd ranarum more humidis limitibus, opacíſque marginibus lætetur: vel quòd ranæ inter ejus frutices frequenter inveniantur.

Floribus plerunque pentapetalis unà cum calice caducis; ſeminibus ſuccedentibus unicuique flori plurimis in globulum aut ſpicam & plerunque aſperum ſeu echinatum congeſtis, ab aliis congeneribus plantis diſtinguitur.

Ranunculi plerique [non tamen omnes] vim habent exulcerandi & cruſtam cum dolore inducendi: unde & ſcabros ungues & ſcabiem removent, & ſtigmata & puncta delent; fornicarias item ac penſiles verrucas & alopecias ad breve tempus impoſita tollunt. Radix arida trita naribus admota ſternutamenta movet. *Vires.*

§. 1. *Ranunculi pratenſes & arvenſes.*

A. 1. *Ranunculus pratenſis repens* Park. *prat. repens hirſutus* C. B. *pratenſis etiámque hortenſis* Ger. *repens flore luteo ſimplici* J. B. **Common creeping Crowfoot or Butter-cups.**

Radix plurimis fibris albentibus conſtat. *Folia* prælongis inſident pediculis tripartitò diviſa, ſegmentis Apii ferè ſimilibus, altius inciſis & circa margines dentatis, utrinque hirſuta, atrovirentia, maculis albis ſubinde notata. *Cauliculos* emittit plurimos, tenues, teretes, hirſutos, concavos, ſupinos & humi ſparſos, ad intervalla è geniculis radices agentes. Eſt enim planta plurium fundorum, ut vocat *Jungius*. *Flores* in pediculis longis ſeu ſurculis ex adverſo foliorum ortis pentapetali, flavi, ſplendentes ac ſi vernice oblinerentur, è *calice* pentapetalo, *ſtaminulis* & *apicibus* intus plurimis flori reliquo concoloribus.

Cum flore calix unà decidit, quibus ſuccedunt *ſemina* plurima, in capitulum echinatum conglobata, ſingula enim apices habent acutos, per maturitatem autem nigricant.

In pratis & hortis præſertim humidioribus. *Locus.*

Reperitur interdum flore pleno ſeu multiplici, qui ob raritatem & elegantiam in hortis colitur; Ranunculus hortenſis inclinans C. Bauhino dictus. Hanc ſpeciem minimè acrem eſſe perhibet Tragus & propterea citra noxam aut periculum ullum corpori adhiberi poſſe: quin & mulierculas *Uſus.* Germanicas Aprili menſe illum tenerum unà cum aliis oleribus decoquere ſolere.

A. 2. *Ranunculus bulboſus*. Ger. Park. *tuberoſus major* J. B. *pratenſis radice verticilli modo rotunda* C. B. **Round-rooted or bulbous Crowfoot.**

Foliis & floribus præcedenti ſimilis eſt. Differt ab eo 1. *Radicibus* in bulbos intumeſcentibus. . *Caulibus* erectioribus, & minimè reptantibus. 3. *Foliis* in caulibus ſuperioribus in tenuiores & ongiores lacinias diſſectis. 4. Quòd calicis folia cùm flos aperitur ad pediculum reflexa ſint, cùm n illo petalis ſubjecta & contigua ea ſuſtinere videantur. 5. Quòd paulò maturiùs floreat. 6. Quòd apitula ſeminum paulò productiora ſint; ſemina autem ſingularia ſpinulam in apice non habeant, ualis in repentis ſeminibus cernitur. Poſſent & aliæ adhuc differentiæ obſervari, ſed hæc ad diſtinctinem ſufficiunt.

Solet hic quotannis veterem radicem in terram profundiùs detrudere, ſupra quam nova gignitur.
ag.

In paſcuis ubique & nimis frequens reperitur. *Locus.*

Hujus etiam varietas flore pleno in hortis colitur; qui Ranunculus bulboſus flore pleno C. *B*. Ranculus minimus ſaxatalis hirſutus C. B. ab hoc non diſtinguendus videtur J. Bauhino & nobis. *Vires.*

Tragus hanc ſpeciem Ranunculum ſceleratiſſimum vocat: Et * C. Hofmannus Mendicos hâc antâ cutem exulcerare ait, ut miſerabiles videantur. ** De Medic. Offic. l. 2. c. 232.*

Aquam radicum hujus deſtillatam, aut infuſionem cum ſpiritu vini factam contra peſtem extolnt herbilegæ Noricæ. *Cat. Aldt.*

Radix hujus herbæ omnium conſenſu adurit & exulcerat efficaciſſimè, puſtulas excitat, unde noni externis corporis partibus adhiberi debet: quare, inquit Tragus, erodendis & exſiccandis duris moribus mirificè conducit, verrucas penſiles ſeu fornicantes & id genus vitia tollit.

Monet Camerarius radicem, ſi recens ſit cauſticam eſſe ac admodum urere, exſiccatam autem tunum menſem dulcem effici.

Nicolaus Cheſneau Maſſilienſis M. D. in Cephalalgia ſuccum Ranunculi [bulboſi ut puto] commendat; qui (inquit) cùm dolor parvum locum occupat, ad miraculum eum tollit. Eligitur ſpecies quæ foliis Anemone aſſimilatur, & linguam mordet quàm maximè maſticata, cujus folia contunduntur in mortario ligneo aut marmoreo, factóque emplaſtro perforato, ut in applicatione pyrotici ſolet fieri, & loco dolenti impoſito, applicantur ſupra foramen folia Ranunculi contuſa, & multo ſucco madentia, non tamen ut diffluat, emplaſtróque non perforato ſuperimpoſito, duarum horarum ſpatio cutem aperit in tenero loco & depilato, præcipuè ſi colligatur herba in loco ſoli expoſito; in capite verò ubi pili naſcuntur non facilè aperit, ſed parte in tumorem elevatâ dolorem ſedat. Hic unum advertendum, ut circa oculos ponatur in parva quantitate, propter palpebrarum & partium circumjacentium inflationes quas gignit ſtupendas, nullius tamen periculi. Multa adducit exempla Cephalalgiæ hoc medicamento curatæ. Eodem etiam cum ſucceſſu utitur in Athritide. Sacerdos, inquit, quidam cùm ex reliquiis podagræ per tres annos integros detineatur in lecto, incedere non valens, loco magis dolenti impoſuit Ranunculum eo modo quo in doloribus capitis diximus, & ſanatus eſt: quod eſt ſpecies quædam curæ quam ex Paracelſo apertam vocavimus, quâ craſſus humor cutem penetrare non valens hoc modo educitur.

Quidam peſte correptus & in magno periculo conſtitutus ſervatus eſt duobus fonticulis factis in inguine bubonem habente. Applicavit ſci. folia Ranunculi contuſa in parte interna carnoſa coxæ, veſicáſque & ulcera excitavit, quæ tantam materiæ venenatæ quantitatem emiſerunt, ut ſervatus fuerit.

Alius in axilla bubonem habens, applicavit in medio muſculi bicipitis brachii ejuſdem lateris fol. Ranunculi contuſa ad nucis magnitudinem, circum inungendo nutrito, & more veſicatorii ulcera aperta ſervando. Qui hæc exempla retulit fuit teſtis ocularis. Eruditiſſ. Vir D. Edv. Hulſe excerpſit, & inter alia multa ad nos tranſmiſit.

3. *Ranunculus maximo tubere, flore magno pleno* J. B. *radice tuberoſa flore pleno & prolifero* C. B. *maximus Anglicus* Ger. *Anglicus maximus multiplex* Park. **The great double flowered Crowfoot, or double Gye or Gee.**

J. B.

Jucundi ſpectaculi oblectamento omnium Ranunculorum primas obtinet, amœno florum incremento; qui colore aureo, non tantùm denſo foliorum ſtipatu luxuriant, ſed & è medio flore alius aſſurgit minor, hirſutis ſuis foliolis quinis non minus quàm inferior obvallatus, numeroſâque foliorum congeſtione multiplex, pediculo inferiorem tranſadigente: *Folia* rugoſiora quàm Ranunculi pratenſis, majora, rotundiora, inque minùs acutos angulos diviſa. *Radix* ſubeſt tuberoſa, verticillata, Cyclamini magnitudine, valdè ſe multiplicans.

Locus. In hortis noſtris frequentiſſimus eſſe ſolet, neſcio an aliter à Ranunculo bulboſo ſeu tuberoſo minore differat, quàm quòd major ſit & flore pleno.

A. 4. *Ranunculus rectus foliis pallidioribus hirſutus* J. B.

J. B.

Radicibus figitur multis, fibroſis, albis, nequaquam reptantibus [neque radicibus neque cauliculis reptat] unde *caules* pullulant complures, pedales vel cubitales, cavi, molles, hirſuti, in varios ramulos diviſi, [non raró terram verſus reclinati] quorum extrema *flores* ſuſtinent parvos, luteos, apicibus medium occupantibus crebris luteis ut in aliis: quibus ſuccedunt *capitula* aſpera, ut in pleriſque Ranunculis, ſublonga. *Folia* multò minora ſunt quàm in reptante vel Recto, hirſuta, longis pediculis nixa quoque [at quæ in caulibus ſunt brevioribus] in tria primaria ſegmenta diviſa, quorum unumquodque deinceps in profundiores lacinias ſubſecatur, quorum color ſubpallidus minúſque virens quàm in reliquis Ranunculi ſpeciebus. At verò priora nec profundè, nec in tot lacinias diviſa ſunt ut ſuprema, figurâ etiam ſunt rotundiora, [maculæ albæ obſcuræ & vix perceptibiles ſunt] In guſtu nullam percepimus acrimoniam manifeſtam.

Locus. Locis humidioribus & lutoſis etiam apud nos abundat, florétque Maio, Junio & Julio.

5. *Ran. magnus valdè hirſutus, flore luteo* J. B.

J. B.

Ex *radice* oblonga, ex qua veluti capillamenta ſurſum feruntur ad modum Dauci alterius Fuchſii, *caules* prodeunt cubitales, ſtriati, cavi, hirſutie aſperi, & ex ruffo flaveſcentes, qui in ramos brachiantur: *foliis* quinis ſeníſve palmaribus & ſeſquipalmaribus pediculis [caulis formâ & colore] è radice prodeuntibus, quæ denſa ſunt, lata, in ternas profundas lacinias diviſa, quæ denuò inciſa ſunt per ambitum ſerrata, colore ex viridi nigricante vel potiùs rufeſcente, quæ propter lanuginem & hirſutiem ſplendent: in caule folia parva & quidem brevioribus pediculis habentur. In ſumm caulibus *flores* parvi, aliorum Ranunculorum more, quinque foliis donati, pallidè lutei; *Semen* capitula congeſtum ſuccedit.

Locus. Hunc aut ei valdè ſimilem in paſcuis in ſummitate montis Salevæ propè Genevam copioſum o ſervavimus, non tamen locis umbroſis ſed apricis & ſoli expoſitis.

6. *Ranunculus tenuifolius montanus luteus* J. B.

J. B.

Peculiaris hæc Ranunculi ſpecies eſt. *Radix* ex capitulo denſo tenuium fibrarum longarum ni cantium agmine conſtat. Ex qua ima ſtatim *folia* ſingularia longis pediculis oriuntur, Ger

Grui

Gruinalis ſive quarti Fuchſii, tripartita, ſed minutiùs diſſecta parte ſingula in minores diviſuras. *Cauliculi* plures ſeſquipalmares, graciles, quibus adhærent *folia* ſine pediculis, ſed in anguſtiores quàm priora multò partes diviſa & verè digitata: in quorum ſummo *flores* ſingulares, lutei, ſplendentes quinquefolii; quorum media numeroſi apices concolores ſed obſoletiores occupant: inter quæ craſſus quidam globulus futurorum ſeminum ut in reliquis Ranunculis rudimentum.

In mentis Juræ præalta parte *Thuiri* J. Bauhinus. & nos poſt eum hanc ſpeciem obſervavimus. *Locus.*

A. 7. *Ranunculus pratenſis erectus acris* C. B. *prat. erectus acris vulgaris* Park. *rectus, non repens flore ſimplici luteo* J. B. *ſurrectis cauliculis* Ger. **Upright Meadow-Crowfoot.**

Ad bicubitalem altitudinem ſurgit *caulibus* rectis, rotundis, concavis, brevi & rara lanugine obſitis, unde & omnino glabri videntur. *Folia* quæ è radice exeunt prælongis inſident pediculis, & figurâ & diviſurâ ſuâ Napelli aut Aconiti lutei foliis perſimilia. *Caules* in ramos plurimos dividuntur, qui in ſummitatibus ſuis *flores* geſtant luteos, pentapetalos, Ranunculi repentis ſimiles, è calice hirſuto pentapetalo. Floribus ſingulis ſuccedunt in capitulo ſubrotundo, minore quàm Ranunculi repentis, *ſemina* plura compreſſa, acutis in ſummo apicibus. *Folia* interdum purpureas habent maculas, ſuntque brevi lanugine hirſuta, acria, nec ad pediculum uſque in tres partes diviſa, quemadmodum Ranunculi repentis folia.

In pratis & paſcuis ubique ferè obvius eſt. *Locus.*

Habetur in hortis flore pleno ſeu multiplici qui Ranunculus hortenſis erectus flore pleno *C. B.* rectus non repens pleno flore *J. B.* cujus & Gerardus & Parkinſonus meminere, verùm non ut diſtinctæ ſpeciei.

8. *Ranunculus pratenſis erectus dulcis* C. B. Park. **Sweet upright Meadow-Crowfoot.**

A præcedente non aliter differt quàm quòd minimè acris ſit aut cauſticus ut præcedens, ſed mitis, ſapore dulci & non ingrato, unde & à Germanis cùm folia ejus adhuc tenella ſunt pro olere inter alias herbas uſurpatur.

Et hic etiam flore pleno reperitur, qui Gerardo Ranunculus dulcis multiplex: *C. B.* Ranunculus dulcis flore pleno *Park.* Ran. erectus dulcis flore multiplici.

9. *Ranunculus magnus hirſutus repens flore pleno* J. B.

J. B.

Ex *radice* fibroſa *caules* tollit cubitales, craſſos, ſatis hirſutos, juxta terram rubentes, ſuperiùs virentes, fiſtuloſos, in ramos aliquot brachiatos, & ubi terram attigerint fibris, multorum Ran[illegible]lorum more, ſe radicantes denuo. *Flores* in ramulorum extremis majores quàm in præcedenti, [Ran. repente vulgari] numeroſa foliorum ſerie conſtant, quorum exteriora croco tincta ſplendent, modico intervallo diducta, interiora virentia aut chlora, ſcandulato incubitu confertim ſtipata, exterioribus altiore ſitu poſita, imbricatam Coni Cedri Libani dicti conglutinationem quodammodo æmulantur, relictâ duntaxat umbilicatâ in ſummo lacunâ: Toti flori ſubjecta foliola quinque, hirſuta, viridantia. *Folia* alia à radice oriuntur, alia à ramis, pediculo longo, fiſtuloſo, palmari & dodrantali, hirſuto, valdè lata: primariâ diviſurâ triplici, quarum unaquæque rurſum tripartita, obtuſa, craſſa, hirſuta, ſuperna parte atrovirentia, ſplendentia & rugoſa, infernâ ex albido virentia dilutiùs: nonnulla interdum folia, ut circa floris pediculum antequam ſe expandat, caulem immediatè ambiunt, in tres oblongas diviſuras acutas, ampliùs non diſſectas abeuntia.

Floret menſe Aprili. *Tempus.*

Memini me cùm puer adhuc eſſem Ranunculi florem vidiſſe ei quem J. Bauhinus deſcribit perſimilem. Erat autem is frequens tunc temporis in hortis apud noſtrates.

A. 10. *Ranunculus hirſutus annuus flore minimo.* **Field-Crowfoot with a ſmall flower.**

Radix ei fibroſa fibris majuſculis albis, guſtanti nihil vel parùm acris. *Folia* longis pediculis indent, hirſuta & ad tactum mollia, circumſcriptione rotunda, & Geranii columbini foliis nonnihil milia, pallidiuſcula, in tria ſegmenta inſigniora diviſa, non tamen ad pediculum uſque, per margies dentata majoribus denticulis. *Caules* ab eadem radice plures, interdum erecti, ſæpiùs in terram clinati, in ramulos diviſi, foliis alternatim poſitis veſtiti, quibus ex adverſo oriuntur flores longis diculis inſidentes, lutei, pentapetali petalis acutiuſculis, & omnium quos mihi hactenus videre congit minimis. Succedit *capitulum* plurimis *ſeminibus* compreſſis mucronatis coagmentatum.

In foſſarum aggeribus ſæpiùs occurrit: invenimus & in arvis requietis. *Locus.*

11. *Ranunculus ceratophyllos ſeminibus falcatis in ſpicam adactis* Moriſ. prælud. *Melampyrum perpuſillum luteum* Park. Lob. *luteum* Ger. *luteum minimum* C. B.

Moriſ.

Foliis eſt ter tripartitis, cornu cervi quodammodo referentibus: è quorum medio exeunt cauliculi rimi, triunciales, ſinguli ſingulos ſuſtinentes floſculos, aliorum Ranunculorum modo quinis peis luteis conſtantes, ambientibus rudimentum viride, quòd tandem in ſpicam degenerat unciān, ſeminibus falcatis onuſtam.

Annua eſt plantula, præcox, menſe Martio florens in ſegetibus Gallo-provinciæ & Narbonenſis Galliæ frequenter.

Melampyri ſpeciebus perperam accenſetur.

§. 2. *Ranunculi nemoroſi.*

A. 1. *Ranunculus nemoroſus dulcis ſecundus Tragi* Park. *auricomus* Ger. *nemoroſus vel ſylv. folio rotundo* C. B. *rotundifolius vernus ſylvaticus* J. B. **Sweet Wood-Crowfoot or Goldilocks.**

J. B.

Fibroſa *radice* nititur, minimè acri; ex qua ſurriguntur aliquot *caules*, fiſtuloſi, dodrantales aut pedales [Apud nos certè cubitalem & ſeſquicubitalem altitudinem, quam J. Bauhinus eis attribuit, nunquam quod ego viderim, aſſequuntur,] in ramos brachiati, quorum ſingulis inſidet *flos* Ranunculi aureus, quinque foliis caducis conſtans, quæ extrorſum totidem triplo minoribus circumdantur, in medio ſtaminulis donatus plurimis crocatis. Succedit echinus qualis in vulgaribus Ranunculis. *Foliorum* autem mira eſt varietas, nam ex inferioribus quædam circinatæ rotunditatis integra ſunt, & in ambitu ſerrata, alia manente rotunditate triplice quintupliceve diviſura inciſa; Atque iſta quidem omnia longis pediculis appenſa, è radice ſtatim oriuntur, & in hortis culta inſigniter craſſeſcunt, ut alterius eſſe plantæ quodammodo videantur. At quæ ad alas & ramorum divaricationes in tenuiſſima & oblonga ſegmenta diviſa, radiatæ ſtellæ more caulem ſine pediculo amplectuntur.

Locus. In ſylvis & dumetis Aprili floret, & poſtquam ſemen dederit ſuperficies marceſcit, radice reſtibili.

2. *Ranunculus nemoroſus Thalictri folio* C. B. *Ran. Thalietri folio* J. B. *Thalictri folio major* Park. Parad. *præcox Thalictri folio* Ger. emac.

Cluſ.

Caulem habet pedali altitudine aſſurgentem, gracilem, ex viridi rubeſcentem, in quo quaterna aut quina *folia*, majoris Thalietri flore albo foliis colore & formâ valdè ſimilia, ſed minora & teneriora, amaro ſapore. *Floſculi* in ſingulis alarum ſinubus ſingulares, candidi, pentapetali, ſuis petiolis innitentes: quibus decidentibus ſuccedunt bina aut terna cornicula, *ſemen* rotundum, ſubruffum, Aconiti hyemalis ſemini ferè par. Ex eadem radice præter caulem prodeunt bina aut terna folia, ſupra deſcriptis ſimilia, ſingularibus dodrantalibúſque pediculis, ejuſdem cum caule coloris innixa. [illegible] impenſè amara, multis albis fibris donata eſt, ex quarum capite alia exit nodoſa radicula, [illegible]de ad ſingula internodia novas fibras agens, atque hac ratione ſe propagans, ideóque perennis.

Locus. In ſaltu Leytenberg quinto ab urbe Vienna Auſtriaca milliari, & quibuſdam aliis umbroſis ſylvis Viennenſis agri, &c. florebat Aprili; Semen Junio plerunque ad maturitatem perveniebat.

Habetur in Catalogo Horti Regii Pariſienſis.

* 3. *Oenanthe Hederæ foliis* C. B. *Oenanthe Myconi* J. B. *Ranunculus Thalictri folio minor Aſphodeli radice* Park.

Lugd.

Hæc in montibus & petroſis nata *folia* propè radicem per terram ſpargit, minuta, inciſa, lævia, quadantenus Hederæ modo, multò tamen minora, inter ſe conjuncta & congeſta, atque ideo Coriandri foliis aut Paſtinacæ ſimilia, è longis pediculis pendentia, *caule* enatis cubitali, ab imo rubeſcente, paucis geniculis cincto, tereti, lævi, ferè ſtriato, & aliquantulum cavo. *Radices* ſubſunt multæ ut in Aſphodelo, ſeptem aut octo, quandoque pauciores, conjunctæ, craſſæ, foris luteæ, intus candicantes, ex quarum extremis radiculæ tenues & longæ producuntur. In ſummo caule *flores* velut in umbella pendent, candidi, ex quinque foliolis conſtantes, in medio muſcoſi, quibus pereuntibus in vaſculis ſeu ſiliquis *ſemen* matureſcit. Foliorum & caulis ſapor ſubdulcis, ut & radicum, cum levi quadam adſtrictione, corticis verò earum amarus.

Si hæc planta rectè à Mycono deſcribatur cum ſeminibus vaſculis ſeu ſiliquis incluſis, non erit Ranunculi ſpecies.

* 4. *Ranunculus montanus* V. Cluſ. *Pannonicus maximus* Park. *montanus latiſſimo folio hirſutus* C. B.

Cluſ.

Omnium, quos unquam conſpexerit Cluſius, maximus multa à radice producit *folia* valdè amp & carnoſa, ſive denſa & ſucculenta, ficulneis haud minora, quinque profundis inciſuris diviſa, i ambitu nonnihil ſerrata, colore dilutiùs virente ſplendentia, nonnihil villoſa, acria admodum & linguam vellicantia: cubitales *caules*, digitalis craſſitudinis, firmos, hirſutos, ſuprema parte in aliqu ramulos diviſos, qui multos *flores* ſuſtinent, pentapetalos, luteo auri colore fulgentes. *Semen* vulga rium Ranunculorum ſemini par, in capitula congeſtum. Pro *radice* multas candicantes fibras habe

Locus. In nemoribus & umbroſis declivibúſque omnium Auſtriacarum atque Stiriacarum Alpium loc juxta rivulos è liqueſcente nive profluentes, &c. In hortis & pratis Maio, in Alpibus Jun floret.

§. 3. *Ranunculi echinati.*

A. 1. *Ranunculus arvorum* Park. Ger. *arvenſis echinatus* J. B. C. B. **Corn-Crowfoot.**

Radicem habet fibroſam albam: *caulem* cubitalem aut altiorem, teretem, erectum, rigidum, ſubhirſutum, intus concavum, in plures ramos diviſum. *Folia* in longa, anguſta, acuta ſegmenta profundè admodum inciſa ſunt. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis minores & pallidiores quàm Ranunculo repenti vulgari, pentapetali è calice pentaphyllo, longis inſidentes pediculis, quibus ſuccedunt *echinata capitula*, ex pluribus ſubrotundis compreſſis & aculeatis lappulis compoſita, quæ in ſuprema cicumferentiæ parte longo mucrone donantur.

Maio menſe floret, éſtque inter ſegetes nimis frequens.

Locus & Tempus.

* 2. *Ranunculus echinatus Creticus* Park. *ſtellatus echinatus Creticus* C. B. *Creticus echinatus latifolius* Alpin. exot.

Ponæ.

Plures edit cauliculos è *radice* fibroſa, teretes, glabros, ramoſos, vix pedem altos, ad quorum ſingula genicula apponitur *folium* unicum latum, obſcurè viride, rugoſum, pediculo prælongo innitens. *Flores* in extremis ramulis parvi, pallidè lutei, quibus ſuccedunt capitula è plurimis ſeminibus exiguis leucophæis coagmentata, aculeata nonnihil & pungentia.

* 3. *Ranunculus rotundifolius repens echinatus* C. B. *pratenſis rotundif. Bononienſis* Park.

C. B. prod.

Ad *radicem* nigricantem capillaceam *folia* ſunt rotunda, crenata, uncialia, pediculis longiſſimis donata; quæ verò in caule majora, pleraque rotunda, etiam in lacinias, ſed non ad umbilicum uſque diviſa. *Caulem* habet pedalem, in terram reclinatum & quaſi repentem, ac in alios diviſum, circa quem folia pediculis palmaribus donata: *Flores* pallidè lutei, paucis ad umbilicum ſtaminibus. Flore deciduo *capitulum* ex pluribus *ſeminibus* rufeſcentibus ſubaſperis echinatis ſimúlque congeſtis compoſitum ſuccedit. Tota planta ob pilos aſperſos mollis eſt, atrovirens, & circa Bononiam in agris provenit.

4. *Ranunculus paluſtris echinatus* J. B. 4. *echinatus ſive paluſtris* C. B. *Ran. Apuleii quorundam* Cluſ. Park. *parvus echinatus* Ger. emac.

Radice eſt fibroſâ, alba: foliis imis parvis, ſubrotundis, per margines crenatis, pallidè viridibus, longis pediculis inſidentibus, [J. Bauhinus folia ei aliquatenus Aceris majoris diviſurâ ſed minora, crebra tribuit.] *Caules* ex eadem radice exeunt plures, ſeſquipalmares, glabri, in terram reclinati, ramoſi, *foliis* veſtiti minoribus, & in acutiora ſegmenta diviſis. *Flores* nunc ex adverſo foliorum, nunc ex ipſis foliorum alis exeunt, pediculis longis, exigui, flavi, pentapetali; quibus ſuccedunt *capitula* Ranunculi arvenſis capitulis proxima, è decem duodecímve ſpinoſis, oblongis, compreſſis, congeſtis *ſeminibus* compoſita.

Gaudet locis humidis & aquoſis Monſpelii, ac etiam in foſſis, inquit J. Bauhinus.

Locus.

§. 4. *Ranunculi paluſtres & aquatici ſeminibus non echinatis ſeu lappaceis.*

A. 1. *Ranunculus paluſtris rotundifolius* Ger. *paluſtris Sardonius lævis* Park. *paluſtris Apii folio lævis* C. B. *pal. flore minimo* J. B. **Round-leaved Water-Crowfoot.**

J. B.

Valdè craſſeſcit huic *radix*, cava & fibris multis donata: à qua *Caules* exurgunt multi, inſignis terdum craſſitudinis, inanes, ſtriati, ramoſi: *Folia* Paludapii ſubluſtri ſplendore vireſcunt, albis nctis aliquando guttata. *Flores* inter omnes Ranunculos minimi [excipiendus eſt Ranunculus ſutus annuus flore minimo nobis dictus] quinis foliolis conſtant, exiguis, aureis: Capitula oblonga, uiora quàm in reliquis, nec aſpero ſemine echinata, ſed lævibus & minutis granulis compacta. por hujus Ranunculi valdè calidus & urens *Tabern.*

In aquoſis paſſim provenit.

Locus.

Aliam Ranunculi paluſtris rotundifolii ſpeciem exhibet C. Bauhinus, eúmque ſecutus Parkinſonus m *paluſtrem Apii folio lanuginoſum* inſcribit, quæque à priore differt, quòd lanuginoſus pluribus orum inciſuris ſpectetur.

Varietas.

Hæc herba Apium riſus & Herba Sardoa nonnullis dicitur.

A. 2. *Ra-*

A. 2. *Ranunculus aquaticus hederaceus albus* [*non luteus*] C. B. *Ranunculus hederaceus rivulorum ſe extendens, atrâ maculâ notatus* J. B. *Ranunculi aquatilis varietas altera* Ger. emac. **Ivy-leaved Water-Crowfoot.** *R. hederaceus aquat.* Park. *quoad deſcr. nam figura & Synonyma ſunt Lenticulæ aquat. triſulc.*

Caules huic teretes, ſolidi, ſupini, geniculati; è quorum geniculis plurimis fibris albis demiſſis, planta latè ſe diffundit. *Folia* ad genicula pediculis longiuſculis inſident, triangularia, & ad Hederæ folia quodammodo accedentia, lævia, ſplendentia, maculâ nigrâ interdum notata, alias pallidiùs virentia. *Flores* in caulis parte foliis adversâ naſcuntur, parvi, pentapetali petalis acuminatis, è *calice* quinquepartito, albi, non lutei ut vult Bauhinus. Flori ſuccedit globulus *ſeminum* densè ſtipatorum, viciæ vulgaris magnitudine fere, ſeminibus minimè acuminatis.

Locus & Tempus. In rivulis & foſſis vadoſis ubi aquæ ſcaturiunt ſæpius occurrit, ſolo præſertim arenoſo. Æſtate floret.

Vires. ℞ Summitatum ſeu turionum Alni, Foliorum Ranunc. aquat. hederacei, Salviæ ana manipulum unum: infundantur per noctem in vino albo, & infuſum propinetur. Ad Hydropem & Scorbutum mirificè conferre dicitur. Habui à *D. Mapletoft*.

A. 3. *Ranunculus aquatilis* Ger. *aquaticus Hepaticæ facie* Park. *aquat. folio rotundo & capillaceo* C. B. *aquatilis albus tenuifolius* J. B. **Water-Crowfoot with various leaves.**

Fibris numeroſis in limum demiſſis *radicatur*. *Cauliculos* fundit longos, ſatis craſſos, inanes, infirmos & in aquis fluitantes, in ramos ſubinde diviſos, per quos duorum generum *folia* conſpiciuntur, alia enim capillaris tenuitatis confertiſſimis cirris perplexa, alia verò ſupra aquam Ranunculi foliis ſimilia, lucida, maculis quibuſdam nigris notata, ſatis craſſa, ſubrotunda, in aliquot partes diviſa, ſed non profundè, alternatim adnata. In caulis parte foliis adverſa oriuntur *flores* longis [ut & folia] pediculis inſidentes, qui explicante ſe capitulo quinque foliis viridantibus obvoluto apparent candidi, ampli pentapetali, unguibus petalorum luteis, ſtaminibus numeroſis flavis *capitulum* obvallantibus ſubrotundum, Ranunculorum, ſeminibus confertis compoſitum.

Locus & Tempus. In foſſis aquas habentibus & lentè decurrentibus rivulis, ut rectè J. B. gignitur. Aprili, Maio, & ſubinde Junio menſibus abundè & latè floret.

A. 4. *Ranunculus aquaticus omnino tenuifolius* J. B. *Millefolium aquaticum Ranunculi flore & capitulo* C. B. *Millefolium ſive Maratriphyllum flore & ſemine Ranunculi aquatici Hepaticæ facie* Ger. *Millef. aquat. foliis Abrotani, Ranunculi flore & capitulo* C. B. item *Ran. aquat. capillaceus* ejuſdem.

In hoc nulla *foliorum* differentia ut in præcedente: ſiquidem omnia inter ſe ſimilia, tenuibus illis duntaxat præcedentis, ſeu ut alii volunt Chamæmeli, foliis proxima. *Flores* candidi, illius ſimiles, ſed multò minores: *Capitula* echinata conveniunt, rotundiora paulum & minora.

Locus. Aquis innatat tum fluentibus, tum ſtagnantibus, ubique frequens. Columnæ Ranunculus trichophyllon aquaticus medioluteus dicitur; ſiquidem florum petala circa ungues lutea ſunt. Eodem cum præcedenti tempore floret.

* 5. *Ranunculus Hederulæ folio aquaticus* Park.

Park.

Reptando ſupra terram fibris è geniculis demiſſis ſe propagat. *Folia* habet ſubrotunda, crenata, Hederæ terreſtris ſimilia. *Flores* pallidos quinque petalis acuminatis compoſitos, quos ſequuntur capitula ſubrotunda è ſeminibus confertis.

De loco & tempore nihil addit.

A. 6. *Ranunculo ſive Polyanthemo aquatili albo affine Millefolium Maratriphyllum fluitans* J. B. *Millefolium Maratriphyllon Ranunculi flore* Park. *Millef. aquat. foliis Fœniculi, Ranunculi flore & capitulo* C. B. **Fennel-leaved Water-Crowfoot.**

J. B.

Longiſſimis, in aliquot partes diviſis, teretibus, lævibus, inanibus *flagellis* prociduis, aquæ impetum, cujus eſt alumna planta, imitatur: foliis ad genicula Fœniculi, vel potiùs Peucedani, multò longioribus, & quàm præcedentium duorum in pauciores partes diviſis. Ex iiſdem etiam articulis ſurgunt pediculi concavi, quibus inſident flores Ranunculi lactei, quinque foliolis ſtriatis conſtantes, apicibus in medio luteis: quibus ſuccedunt capitula conſimiliter Ranunculi, viridantia, echinata.

Locus & Tempus. In fluvio *Tame* & rivulis eum influentibus circa Tamwortham, Middletonum, &c. in agro Warwicenſi abundat. Obſervavimus & in fluvio Iſide Oxonium præterfluente copioſum. Maio & Junio floret.

A. 7. R

A. 7. *Ranunculus flammeus minor* Ger. *& flammeus ſerratus* ejuſdem *&* Park. *Paluſtris flammeus minor ſive anguſtifolius* Park. *longifolius paluſtris minor* C. B. *longifolius, aliis Flammula* J. B. *item paluſt. ſerratus* C. B. **The leſſer Spear-wort.**

J. B.

Caule eſt dodrantali, glabro, fiſtuloſo, geniculis nodoſo, nunc ſolitario, nunc in ramos diviſo, reptante: *Folia* priora ex longis pediculis, unciam ſemis lata, oblonga alia, alia ſubrotunda, ſuperiora per caules ex articulis oriuntur, bina, interdum ſerrata, quæ minùs anguſta, longitudine circiter palmari, ſapore acri: *Flores* Ranunculi vulgaris pratenſis, contractiores, aureo fulgore nitent. *Radix* ex fibris albicantibus conflata eſt. *Caules* etiam ſerpunt, & quidem rurſus ut in Ranunculis quibuſdam radicantur.

Foliis ludit nunc æqualibus, nunc ſerratis, etiam in eâdem planta. Magnitudine etiam inſigniter variat.

In pratis locis uliginoſis ubique abundat, Junio florens. *Locus & Tempus.*

Ab acri & ardente ſeu cauſtica vi flammeus denominatur. Oves hac herbâ paſtas inflammationibus jecinoris, internorúmque viſcerum eroſionibus ac exulcerationibus corripi aiunt.

A. 8. *Ranunculus flammeus major* Ger. *paluſtris flammeus major* Park. *longifolius paluſtris major* C. B. *folio longo maximus, Lingua Plinii* J. B. **Great Spear-wort.**

J. B.

In uliginoſo ſolo & paluſtribus [apud nos & in ipſis aquis vadoſis] exit Ranunculus Lingua Plinii Dalechampio putatus, *caule* bicubitali & altiore, craſſo, lævi, in ramos ſubinde diducto, per quem veluti & per ramos alternatim *folia* producuntur, pedali circiter longitudine, vix unciam lata, craſſiuſcula, glabra, mucronata, ſaporis acris & amari Dalechampio. *Flores* extremis inhærent ramulis, magni, Ranunculorum aliorum formâ, quinque foliis luteis conſtantes, quorum medium obſident numeroſi *apices* concolores: eis ſuperveniunt, autore Tabern. capita erinacea, parvæ nucis Juglandis magnitudine, cum acutis aculeis, ſaporis calidi & urentis. *Radix* compluribus fibris defixa nititur.

In foſſis paluſtribus Elienſibus plurimus oritur; & alibi etiam propè Cantabrigiam, ut in foſſis quibuſdam circa mariſcum de *Feverſham*. *Locus.*

* 9. *Ranunculus flammeus Bayonenſis* Park.

Park.

Foliis longis, anguſtis, acuminatis, *caulibus* ramoſis *radicibus* fibroſis flammeum minorem vulgarem imitatur. Differentia eſt in floribus qui huic multò majores.

In paluſtribus maritimis propè Bayonam oritur. *Locus.*

* 10. *Ranunculus flammeus flore albo minor* Park.

Park.

Folia huic Ran. flammei minoris ſimilia, pediculis longis nixa, verùm longiora & anguſtiora multo. *Cauliculus* inferiùs foliis nudus, ſumma parte ubi flores erumpunt bina oblonga & anguſta folia protrudit. *Flores* quàm in flammeo vulgari dicto minores, emaculati candoris. Capitula & radices cum illius conveniunt.

De loco natali nihil addit, neque unde aut à quo habuit dicit.

§. 5. *Ranunculi foliis gramineis.*

1. *Ranunculus montanus folio gramineo* C. B. *gramineus flore luteo ſimplici* Park. *pumilus gramineis foliis* J. B. *Ranunculus gramineus Lobelii* Ger. emac.

J. B.

Fibræ quibus radicatur uncias duas plus minùs longæ ſunt, ſatis craſſæ, & fibrillis capillaribus donatæ, quæ in *radicem* minimi ferè digiti craſſitudine coeunt, filamentis ſupra terram comoſam, quod haud abſurdè perennitatis fidem faciat. *Folia* è radice ſtatim pullulant [in mea quidem ſicca planta ſeptena] duas uncias longa, aut paulum admodum excedentia, anguſtiæ gramineæ, unúmque unciâ brevius medio cauli adnatum, alioqui nudo & enodi, gracili, palmo altiori: cujus faſtigio *flos* inſidet unicus, juſtæ magnitudinis, qualis eſt Linguæ Dalechampii aut vulgaribus Ranunculis, major multò quàm Ranunculi Flammulæ dicti, è quinque foliolis compoſitus, quæ totidem minoibus [calicis] ut in Ranunculis fieri ſolet ſuffulciuntur. Succedit Lob. teſte *ſemen* racemoſum Raunc. pratenſis.

Parkinſonus folia Caryophylleis ſimilia facit, longa, anguſta, acuminata, carinata ſeu concava onnihil, colore glauco.

Si plantetur humido & pingui loco valdè excreſcit, & pulcher viſu fit.

Habetur & in hortis flore pleno ſeu multiplici, qui Ranunculus montanus folio gramineo multiplex, *C. B.* gramineus flore luteo multiplici *Park.* Ran. gramineus pleno flore *J. B.* *Varietas flo. pleno.*

Parùm obvius, duntaxat Narbonenſis Galliæ pratenſibus, ponè publicum diverſorium montis upi, & in arduis Mindeni Ruthenorum pratis & paſcuis. *Locus.*

* 2. *Ranunculus gramineo folio bulboſus* C. B. *anguſtifolius bulboſus* J. B. *leptomacro-phyllos bulboſus* Col. *gramineus bulboſus* Park.

Col.

Radice eſt in longam velut cervicem producta, villoſo cortice nigróq; tecta, [pluribus involucris Croco ſimilibus contecta *Dalech.*] ex qua duas uncias longitudine carnoſa fibræ in imo craſſiores, Filipendulæ paluſtris radicis modo, capillàribus fibrillis hirſutæ, terram undiq; obliquè amplexantes producuntur [aliæ radiculæ, albæ, craſſæ aliquantulum, veluti capillamenta dependent *Dal.*] Interiùs verò intra villoſum tegumentùm bulboſa radix invenitur, Gladioli modò gemina, altera alteri inſidens, vetuſtiori atque corroſæ parùm præcedentis anni, ex quibus fibræ ortum ducunt. *Folia* huic prima duas uncias longa, quæ majora efficiuntur, & palmum ad ſummum æquant, circa radicem piloſa, reliquo lævia, colore cinereo albicante, per longum venis diſtincta, octo numero, *caulem* cingunt dodrantalem [aut cubitalem *Dal.*] junceum, duobus geniculis & foliis abſq; ramulis diſtinctum, in ſummo virens caput habentem, quod *florem* dehiſcens luteum edit, [Dalechampius binos flores ſummo cauli appingit, & flores in plurali attribuit] ſplendidum, ſtaminibus denſis intus plurimis, calyce tunc etiam quinquepartito. *Fructum* deinde capitatum oblongum admodum, ſquamoſum, *ſemine* rotundo ſed apice roſtrato, perficiens.

Folia Dalech. à longo pedunculo dependentia, tranſverſum digitum lata, Palmæ folium in modo ſubſtantiæ & contumacia fracturæ imitantia.

Locus. In Æquicolorum montibus ſupra D. Philippæ antrum Columnæ obſervatus, Maio florere incipiens. In montibus D. Mariæ à Monteferrato, & circumvicinis partibus ad montium radices juxta arbuſta & querceta. *Dal.* Aprili & Maio floret.

* 3. *Ranunculus gramineus perfoliatus* Park.

Park.

E *radice* parvâ fibroſâ *folia* aliquot emittit anguſta, graminea, ſubglauca, duas uncias longa, quàm præcedentis nonnihil latiora: è quorum medio exilit *caulis* vix altior foliis, cui circa mediam partem adnaſcuntur bina folia oblonga, ad baſes latiora & continua, eodem modo caulem cingentia quo Centaurii lutei folia. Summum caulem in ramulos aliquot diviſum occupant duo tréſve *floſculi* exigui, ex viridi luteoli, petalis conniventibus, rariùs expanſis. *Capitula* ſuccedunt echinata Ran. graminei vulg. ſimilia.

Habetur & alia hujus ſpecies ſeu varietas foliis latiuſculis, *floribus* expanſis, petalis acutioribus.

* 4. *Ranunculus pumilus alter anguſtifolius* Park.

Park.

Hic major eſt & elatior nonnihil præcedentibus, qui in ſummo caule unicum tantùm geſtat florem, eúmque ampliorem quam ſunt flores reliquorum Ran. gramineo folio.

De loco natali hujus aut præcedentis ſpeciei nihil addit Deſcriptionis autor Parkinſonus.

§. 6. *Ranunculi montani vel floris colore, vel figura foliorum à reliquis generibus diverſi.*

* 1. *Ranunculus montanus foliis Plantaginis* C. B. *Ran. folio Plantaginis* Ger. *Plantaginis folio* Park. *Pyrenæus foliis ſublongis non laciniatis, albo flore* J. B.

Cluſ.

Pedali imò etiam ampliore aſſurgebant plantæ quas videbam altitudine; *Caule* rotundo, ſatis firmo, viridi, per quem alternis tria aut quatuor ſparſa erant *folia*, ſatis lata baſi caulem amplectentia, tres aut quatuor uncias longa, unciam verò lata, mucronata, multis venis ab infima ſede ad extimum mucronem procurrentibus diſtincta, viridis coloris, qualis eſt ferè Braſſicæ campeſtris, quorum oræ tenui mollíque alba lanugine obſitæ. Summo caule ex foliorum, quæ minuſcula erant, alis exibant tres, quatuor, vel etiam plures oblongiores pediculi caliculum quinque foliolis conſtantem ſuſtinentes, è quo *flos* prodibat pentapetalos, petalis ſemuncialibus, tenellis, prorſus niveis, cujus medium occupabant frequentiſſima parva ſtamina flava cum orbiculari capitello, nullius aut perexigui odoris. Cùm verò primùm è terra emergebat hæc planta, & antequam in caulem excreſceret, bina duntaxat aut ad ſummum terna proferebat folia, tres uncias longa, unciam lata, craſſiuſcula & firma, multis etiam venis ſecundùm longitudinem diſtincta ut quodammodo ad Plantaginem latifoliam foliorum formâ accederent. Caput radicis hirſutum erat, quod deinde in multas craſſiuſculas albas fibras dividebatur.

Locus. E montibus Pyrenæis eruta eſt hæc ſpecies. Invenitur hujus varietas cum duplici in flore petalorum ſerie; quæ Ranunculus Pyrenæus albus duplex *Park.*

2. *Ranunculus albus ſimplici flore* J. B. *Alpinus albus* Ger. *montanus albus minor ſimplex* Park. *montanus Aconiti folio, flore albo minore* C. B.

J. B.

Radix cauli quaſi appoſita, palmaribus aliquot fibris, craſſis mediocriter, rigidis & albis diſparatis conſtat, ex qua ſurgit *caulis* ſeſquicubitalis & bicubitalis, pallido & virente lævore nitens, ſupra communem ſortem Ranunculorum craſſus, ſolidus, in ramos aliquot diviſus, foliíſque ad alas donatus. *Flores* gerit uncialibus & ſeſquiuncialibus hirſutis pediculis, Ranunculorum vulgarium formâ & magnitudine, ſed candore nivem provocantes, ſuaveolentes, pentapetalos, quorum medium occupant apices lutei. *Folia* Aconiti foliis ſimilia, quinquepartita, profundiſſimè ſerrata, infernè hilari virore ſplendentia: ſupernè viridia, ſqualida. Tabern. ait ſapore calido & acri ſed mitiore, & non ita urente ut in cæteris.

Hujus generis invenitur flore pleno niveo, in hortis cultus, qui Ranunculus albus flore denſo *Varietas* *J. B.* albus flore pleno *Ger.* albus multiflorus *Park.* Ran. folio Aconiti, flore albo multiplici *C. B.* *flo. pleno.*

In Jura & Saleva montibus propè Genevam copioſè provenit. Maio menſe floret. *Locus.*

* 3. *Ranunculus flore albo Alpinus major* J. B. *Ran. montanus Aconiti folio albus, flore majore* C. B. *montanus maximus albus* Park. *Aconiti folio* Ger.

J. B.

Hic in paucis à præcedente differt, nimirum magnitudine & staturâ elatiore: *foliis* non adeò lævibus, minùs atro-virore præditis: *floribus* frequentioribus majoribuſque pediculis rectioribus inhærentibus; quòdque ſeriùs floreat.

Folia præmanſa nullam manifeſtam acrimoniam, ſed amaritudinem potiùs habere deprehenduntur. *Caulem* Cluſius tenuem huic attribuit, ſed firmum, & certè quantùm memini J. Bauhinus minus rectè craſſum præcedenti aſſcribit. Capitulum ex ſeminibus ſimul congeſtis, quemadmodum in reliquis Ranunculis, conſtat. *Radix* præmorſa videbatur, multáſque longas & candicantes fibras habebat.

Abundanter provenire conſpiciebat Cluſius in acclivi montis Wechſell, Sneberg & aliorum mon- *Locus &* tium ſylvoſis locis: Floret Maio & Junio: Semen Auguſto maturitatem aſſequitur. *Tempus.*

Hujus etiam generis invenitur qui florem habet plenum & multiplici foliorum ſerie conſtantem.

4. *Ranunculus montanus albus hirſutus* J. B. *montanus Pennæi* Park. *montanus hirſutus purpureus* Ger. emac. *montanus hirſutus purpuraſcente flore* C. B.

J. B.

Nigra *radice* nititur, craſſioribus fibris donata, quáque caulem emittit perennium plantarum more comoſâ: ex hac *folia* naſcuntur quatuor, quinque, vel ſex, pediculis palmaribus hærentia, ampla, circumſcriptione rotunda, ſed in plurimas lacinias ad pediculum uſque diviſa, hirſuta. *Caulis* unicus, cubitalis vel ſeſquicubitalis, piloſus, cujus ſummum in quatuor vel quinque ramulos, palmares plus minus faceſſit, quam diviſionem *folium* ambit unicum veluti perforatum, ſine pediculo, non minùs profundè quàm inferiora diſſectum. *Flos* unicuique ramulo unus inſidet, pulcher, quinque foliis orbicularibus conſtans, quæ inferiùs purpuraſcunt, ſuperiùs in lateribus ex albo purpurea ſunt, reliqua parte albiſſima. Hinc oriuntur capitula è latiuſculis, ex oblongo rotundis, lævibus *ſeminibus* congeſta, pluribus quam duodecim, ad ſemen Paſtinacæ Germanicæ accedentia. [Pennæo ſemina ut in Ranunculis compacta, ex nigro purpurea & mucronata, parùm compreſſa, paullò quàm in aliis Ranunculis majora.]

In ſylvoſis montis Juræ propè verticem Thuiri copioſè provenit. Junio & Julio menſibus floret. *Locus & Tempus.*

5. *Ranunculus montanus hirſutus albus elatior* C. B. *montanus* 2. Cluſ. *montanus albus major vel elatior* Park. parad.

Cluſ.

Quina aut ſena promit ex radice *folia*, magna, viridia, dura, Ranunculi bulboſi foliis haud ab-
milia, nonnihil hirſuta, tribus ſciſſuris ad pediculum uſque pertingentibus, & aliis præterea minùs
ofundis diviſa, ſapore initio dulci, poſtea aliquantulum amaro, pediculis craſſis, firmis & pedem
ngis innitentia: *caulem* inter illa exeuntem cubitalis longitudinis, nudum, ſingularem, firmum,
iquantulum hirſutum, intus cavum, qui in ſummo faſtigio trina habet folia contigua, profundè
ciniata pænè inſtar Anemonidum, ſupra quæ deinceps caulis dividebatur in quatuor aut quinque
longos & teretes pediculos, quorum ſinguli ſuſtinent unicum *florem*, quinque foliis ſatis magnis &
is conſtantem, mediocriter odoratum multis flavis ſtaminibus *capitulum* occupans umbilicum
ngentibus, quod excuſſo flore apparet magno planóque *ſemine* onuſtum. *Radix* veluti præmorſa
multis nigricantibus fibris prædita.

Frequens naſcitur in Sneberg, Snealben & aliarum vicinarum pratis ſublimioribus; florétque Junio: *Locus &*
nen autem maturitatem adipiſcitur Autumno. *Tempus.*

Perſimilis eſt hæc ſpecies præcedenti, ut deſcriptiones conferenti patebit, eandem tamen eſſe non
ſim affirmare.

* 6. *Ran. montanus hirſutus humilior Narciſſi flore* C. B. *Ran. montani 2. ſpecies altera* Cluſ. *Ran. hirſutus Alpinus flo. albo* Ger. emac. *montanus maximus albus* Park.

Cluſ.

In celſioribus earundem Alpium jugis (inquit Cluſius) multò humilior & magis hirſuta creſcebat hæc planta, pedalem altitudinem non excedens, *flore* paulò majore, & qui Narciſſi florem album, medium calicem flavum habentem æquare poſſet, eóque etiam magis odorato quàm prioris: ejus etiam *folia* majore amaritudine & acrimoniâ erant prædita, tametſi primo guſtu quandam dulcedinem habere viderentur. Seriùs florebat priore; nam eam duntaxat florentem reperiebam, quum in inferiore jugo alteram jam ſemen ſemimaturum habentem obſervâſſem.

* 7. *Ranunculus montanus albus humilior* Park. *Ran. Alpinus humilis rotundifolius flore minore* C. B. *Ran. montanus flore minore* Ger. *Montani* 1. *ſpecies* 1. Cluſ.

Cluſ.

Multa, parva, rotunda, & quaſi circino circumducta habet *folia*, aliquot crenis diviſa, & in ambitu ſerrata, atrâ viriditate ſplendentéque ſupernè prædita, ſatis craſſa ſive carnoſa, & fervidiſſimo ſapore: inter quæ *pediculus* oritur, tenuis, ſingularis, brevis dodrantéque minor, *florem* album, pentapetalon ſuſtinens, inodorum, cujus umbilicum crocea ſtamina occupant: deciduo flore apparet *capitulum* immaturo frago ſimile, quod ex minuto ſemine ſimul congeſto conſtat. *Radix* multis albicantibus fibris prædita eſt.

* 8. *Ranunculus Alpinus humilis rotundifolius flore majore* C. B. *montanus flore majore* Ger. *Ran. montani* 1. *ſpecies altera* Cluſ.

Cluſ.

Hujus *folia* in tres lacinias erant diviſa, & illæ denuò aliquot inciſuris donatæ: *Cauliculus* ab altero non differens, ſed ampliorem *florem* gerens, eúmque interdum duplici foliorum ſerie conſtantem: alioqui & colore ſuperiori parem, eodémque tempore ſeſe explicantem. *Radix* etiam, quemadmodum in illo ſuperna parte nonnihil extuberat & fibris donata eſt.

Locus & Tempus Naſcitur uterque in ſummis Sneberg & vicinarum Alpium jugis confragoſo ſolo & pæne in ipſis petrarum fiſſuris, Junióque menſe interdum iſthic florebat, aliquando ſeriùs, ut videlicet nix ſeriùs aut maturiùs ſolvitur. In hortos tranſlati maturè admodum & ante alios Ranunculos, Aprili ſcilicet flores profert.

* 9. *Ranunculus minimus Alpinus albus & luteus* J. B.

J. B.

Radicem obliquè agit pro plantulæ ratione magnam, fibris donatam crebris, longis, perparum cauliculo cedentibus, qui duarum aut trium unciarum altitudine eſt, uno alteróve *foliolo* donatus; reliqua enim tria ſecta, vel profundè duntaxat circumquaque Geranii columbini modo ſerrata, rotunda ferè, craſſa. *Flos* ſummo cauli inſidet albus aut luteus à Ranunculorum aliorum flore non differens.

Locus. In Rhætiæ monte Albula floret Junio.

J. Bauhinus Ranunculos montanos albos Cluſii ſuperiùs propoſitos ab hoc non diſtinguit. Huic non valdè diſſimilis eſt

* 10. *Ranunculus minimus Apulus* Col. Park. *arvenſis parvus folio trifido* C. B.

Col.

Radice puſilla capillari; *caule* junceo, hirſuto parùm, ſicut & foliorum petioli, oblongi reſpectu plantæ, in quibus *foliola* unguis magnitudine, trifida, hederaceâ ferè diviſurâ, ſed ima parùm inciſa, lævia, *flore* luteo in ſummo caulis: capite & ſemine congenerum.

Locus. Cirinolæ in incultis agris obſervavit autor.

* 11. *Ranunculus Creticus albo flore, majore quàm Papaveris rhœadis* J. B.

J. B.

Foliis eſt Ranunculi pratenſis repentis, diviſis ſpecie trifoliâ, rariùs quinquefolia, per margines crenatis, per terram ſparſis: *caule* rotundo, pedali, qui duos vel tres *flores* ſuſtinet magnos ex ſex vel ſeptem foliolis compoſitos, albos, Papaveris erratici florem magnitudine ſuperantes, quibus ſuccedit capitulum ſeminibus aliorum Ranunculorum more confarctum.

12. *Ranunculus montanus purpureus calyce villoſo Fœlicis Plateri* J. B.

J. B.

Dodrantalis eſt plantula: *Folia* [velut in digitos diſſecta, partim à coliculorum exortu longis pediculis hærentia, partim ex ipſis pediculis pendentia. In ſummo *flos* inſidet ſingularis Ranunculi, ſed, ut ſicca oſtendit, purpureus, villoſiſſimo & velut byſſino, eíque concolori lanugine obtecto calyce præditus.

Locus. In Alpibus Valleſiæ collegit Platerus.

§. 7. *Ranunculi grumoſa aut tuberoſa radice.*

* 1. *Ranunculus grumoſa radice* 1. Cluſ. *Luſitanicus Autumnalis ſimplex* Park. *Luſitanicus Cluſii* Ger. *Ran. latifolius bullatus Aſphodeli radice* C. B.

Cluſ.

Hæc ſpecies quinque, ſex, aut plura habebat *folia*, circinatæ pænè rotunditatis, in ambitu ſerrata, per terram expanſa, ſplendentia & veluti tumentia, bullatáque ſupernè, nervoſa & lanuginoſa infernè, ingrati initio ſaporis, ſed poſtea ferventiſſimi. Inter folia exiliebant aliquot *pediculi* veriùs quàm cauliculi, dodrantales ferè, vel breviores etiam, villoſi & lanugine quadam obſiti, ſinguli ſuſtinentes *florem* luteum odoratum, quinque, ſex, octo interdum, aut pluribus foliis conſtantem; quibus vento excuſſis vel ſponte defluentibus *capitula* aliorum Ranunculorum capitellis aut Fragi rudimento ſimilia apparebant, pallida. *Radix* ex multis, craſſis, longiuſculíſque grumis ſive tuberculis conſtabat, Chelidonii minoris longioribus radicibus non diſſimilibus, quibus plurimæ tenues fibræ erant intermixtæ: temporis autem ſucceſſu ſuccreſcente planta ex adnatis ſeparari & in plures plantas pangi poſſe ipſa experientia demonſtravit.

Frequens erat circa Olyſſipponem inter oliveta & pleriſque Bæticæ locis, ubi florentem Novembri & Januario collegit Cluſius. *Locus.*

Reperitur interdum flore multiplici, qui Parkinſono *Ranunculus Autumnalis flore multiplici*: Cornuto *Ran. latifolius multiplex ſerotinus.* Cluſius duas habet figuras magno & parvo flore. Secundæ titulum inſcribit Ranunculus grumoſa radice 1. ſpecies 11. nulla illius in deſcriptione mentione facta.

* 2. *Ranunculus Creticus latifolius* Cluſ. Park. Ger. emac. *Aſphodeli radice Creticus* C. B.

Cluſ.

Quina aut ſena promit à radice *folia*, impensè viridia, lata admodum, ut initio πλατύφυλλον Pannonicum eſſe cenſerem, formâ enim illius foliis non ſunt valdè diſſimilia, & Platani foliorum formam plurimùm imitantur, multis venis prædita: inter quæ *caulis* exilit pedalis, ſatis firmus, aliquot foliis minoribus & valdè inciſis præditus, è quorum ſinu prodibant ramuli minoribus adhuc foliis obſiti; inter quæ naſcebantur *flores*, longo pediculo innixi, quinque foliis luteis, ſatis amplis conſtantes, quorum umbilicum occupant multa *ſtamina*, aurei coloris apicibus prædita, & capitulum medium cingentia. Numeroſa firmatur *radice*, è multis oblongis craſſiuſculíſque grumis compoſita inſtar radicis Tripolitani Ranunculi, quæ longioribus grumis conſtat, colore ex albo & fuſco mixto extrinſecus præditis. Folia ante hyemem promit, & adnatis ſe propagat.

Nata eſt ſemine è Creta accepto.

3. *Thora Valdenſis* Ger. *minor* C. B. Park. *eorundémque major. Thora folio Cyclamina* J. B.

J. B.

Caulem habet ſingularem, palmarem, aut ferè etiam dodrantalem, junceum; *Folia* duo aut tria ex radice ſtatim principiò oriuntur; cauli quoque circiter medium adnaſcitur, nullo interveniente pediculo, folium unum aut alterum, unumquodque ſingulare, ordine caulem conſcendens, circinatæ ferè rotunditatis [imo latior plerunque] Cyclamini folio par aut etiam duplo majus, in medio per marginem aliquando ſinuatum, interdum minùs, rigidum, nervoſum, glabrum, argutis denticulis concinnè in ambitu crenatum, reliqua ſuperiore caulis parte parva, oblonga, acuminata, ſimplicia, aut in lacinias aliquot fiſſa Thalictri folia æmulantur. *Flos* ſummo cauli inſidet unicus, [interdum bifidus caulis in ſingulis ramis ſingulos gerit flores] Ranunculi & figurâ & colore luteo; nec diſſimile Ranunculorum echino capitulum, è ſeminibus coacervatis conglobatum. *Radix* numeroſis conſtat, habitiuſculis, oblongis, Aſphodeli imitatione ad caput unum obliquum annexis radiculis, in tenuia longáque filamenta deſinentibus.

In altiſſimis jugis Montis Juræ propè *Thuiri* copioſam invenimus. Provenit & in monte Baldo; *Locus.* Cluſius in Etſcheri præcipitiis, & copioſiùs in Sneberg, obſervavit, cujus folia breviora; ſupernâ etiam parte latiora & magis inciſa deprehendit quàm ſint Thoræ Valdenſium & montis Baldi.

4. *Ranunculus Illyricus minor* Park. *Illyricus* Ger. *Ran. lanug. anguſtif. grumoſa rad. minor* C. B. *Illyricus, radicibus bulboſis, foliis longis* J. B.

J. B.

Radice donatus eſt ex plurimis bulbulis ceu Pini nucleis, albis, racematim quaſi congeſtis, quibus mirum in modum propagando multiplicat. *Folia* germinatione prima ex pediculis longis, ru- entibus, parvula, glabra, viridia, tam Plantagineis primigeniis ſimilia, ut internoſci vix poſſint, ervis per folii longitudinem decurrentibus. Adoleſcenti ſecari incipiunt in longiſſimas portiones rnas quaternáſve, variâ dein diviſurâ adhuc ampliùs inciſa, ſimúlque molli & incana lanugine à cum pediculis pubeſcere. *Caulis* cubitalis & ſeſquicubitalis, in ramos aliquot brachiatus, totus ndidus & piloſus, *flores* gerit majuſculos, aureo fulgore micantes, pentapetalos, interdum gemel-, inodoros: quibus ſuccedunt *capitula* aſpera, Fragariæ inſtar, oblongiuſcula, *ſemen* continentia.

Cluſius in Hamburgenſi monte duobus, ſupra Poſonium Ungariæ milliaribus obſervavit: Cherle- propè Romam, florentem Maio. *Locus.*

Alia ſpecies. Habetur alius multò majoribus foliis, caule & floribus, magíſque incanus, tum etiam magis numeroſis radicibus, ut commodè Illyricus major dici poſſit. *Cluſ.* quomodo & Parkinſonus noſter eum denominat. C. Bauhinus Ran. lanug. anguſtif. grumoſa radice majorem.

Locus & Tempus. Hunc in herbidis ultra pontem Caſtri novi juxta Ladum amnem Maio menſe florentem & ſeſe multùm propagantem invenit D. Magnol, tum & in aliis herbidis ſatorum marginibus, foliis latis, minùs laciniatis.

* 5. *Ranunculus chærophyllos Aſphodeli radice* C.B. *Aſphodeli radice flore luteo* Park. *Ran. montanus leptophyllos Aſphodeli radice* Col.

Col.

Autumno & hyeme exit è *radice* Aſphodeli modo è pluribus bulbulis, Olivæ magnitudine, rotundioribus, in fibram tenuem deſinentibus compoſita; Ex his *folia* ramoſa, primis Bulbocaſtani æmula, in terram procliva, vel recta, petiolis hirſutis rubentibus, trientalibúſque, & cum foliis ſemipedalibus ferè, innitentia: in quorum umbilico antequam caulis exurgat *floris* botrus extuberat, in medio viridis: Martio verò caule ad dodrantis longitudinem ſe protendente explicatur, & *florem* aureum ſplendentem pulchrum edit, quinque foliolis rotundis conſtructum, luteis ſtaminibus mediis denſis. Quo defluxo *caput* remanet, quod perfectum oblongum eſt, Olivæ inſtar aut magis productum, *ſeminibus* aduncis denſis cohærentibus, ut in congeneribus, minoribus multò etſi caput æquale. *Caulis* verò hirſutus eſt, rotundus, repens, ſingularis, raro pluribus quàm duobus vel tribus alis diviſus; in quo circa ſummum foliorum lobi majores longioréſque ſunt, brevi petiolo hærentes alternatim.

Tempus & Locus. Martio floret & Veris fine perficitur; in collibus Campoclarenſium & Æquicolorum admodum frequens. Loca amat pinguia, herbida. Acris eſt admodum, nec congeneribus cedit. Habetur etiam circa Monſpelium. Vide *Botan. Monſp.*

* 6. *Ranunculus lanuginoſus Apii folio, Aſphodeli radice* C. B. *alter ſaxatilis, Aſphodeli radice* Col. Park.

Col.

E *radice* multis craſſis fibris ſummo cæſpite hærentibus Aſphodeli modo, craſſioribus juxta radicis caput, ſempérque decreſcentibus, parvis, pollicis longitudine, multis capillaribus fibris intermixtis compoſita, *petiolos* edit cavos, & in imo latos circa radicem, Umbelliferarum ritu alter alterum amplectentes, quibus *folia* inſident primùm lata, duabus tantùm inciſuris diviſa, deinde magis profundè tribus lobis, lobis ipſis poſtea tribus dentibus inciſis, tandem ad nervum uſque, ut tria folia videantur, illáque profundè inciſa ac tandem dentata, utrinque hirſuta infernè albidiora. *Caulem* vere emittit teretem, hirſutum, ſemipedalem, alis diviſum, in quo *folia* magis diviſa & tenuiora, ſine petiolo, ex quorum ſinu ramuli, in quibus *flores* magni, pallidi, quinque foliolis unguis magnitudine conſtructi, ſtaminibus intus luteis fructûs rudimentum virens circumdantibus Aprili menſe: Deinde longum caput ſquamoſum, ſeminibus rotundis in apicem deſinentibus.

Locus. In Æquicolorum montibus obſervavit Columna ſaxoſis humentibus locis.

* 7. *Ranunculus grumoſa radice folio Ranunculi bulboſi* C. B. *Ran. grumoſa radice Bononienſis* Park.

C. B.

Ex *radice* alba, grumoſa veluti ex parvis bulbis ſed firmiter compactis compoſita, fibris oblongis intermixtis folia Ranunculi vulgaris bulboſi foliis ſimilia, ſubrotunda, ſed profundiùs diſſecta, oblongis pediculis donata, leviſſimè piloſa prodeunt: inter quæ *caulis* pedalis, hirſutus, rariùs in ramos diviſus effertur, quem folia in anguſtos lobos ſecta bis cingunt, cujus ſummo flos luteus aliorum formà inſidet, cui capitulum breviſſimis aculeis armatum ſuccedit.

Locus. Agris Bononienſibus familiaris eſt.

8. *Ranunculus Aſiaticus grumoſa radice* 1. Cluſ. *Ran. Tripolitanus* Ger. *Tripolitanus flore phœniceo* J.B. *Aſiaticus ſive Tripolitanus flore rubro* Park. *grumoſa radice flo. phœniceo minimo ſimplici* C.B.

Cluſ.

Folia aliquot à radice producit, unciam lata, duabus parvis laciniis diviſa, per oras ſerrata, longis pediculis nitentia, craſſiuſcula & ſucculenta, glabra vel quàm leviſſimè hirſuta, veníſque ex viridi palleſcentibus prædita, ſubacidi & ingrati initio ſaporis, qui brevi in acrem & linguam mordicantem convertitur. Folium caulem imum amplectens majus eſt reliquis, & in tres lacinias diviſum, quarum ſingulæ cætera folia æquant, & tripliciter inciſæ, ſimúlque in ambitu ſerratæ ſun Medius inter hæc aſſurgit *caulis*, teres, viridis, non lævis, ſed quadam lanugine obſitus, quem p intervalla ambiunt bina aut terna *folia*, minora magíſq; laciniata illo quod imo cauli adhæret, ſumm faſtigio amplum ſuſtinens *florem*, Pannonici ſive Illyrici florem magnitudine ſuperantem, licet e dem quodammodo formæ, & prorſus inodorum, quinque [aut ſex interdum] foliis conſtante quæ forinſecus phœnicei ſunt coloris, internè verò miniati elegantis & ſplendentis, medium flore occupantibus plurimis tenuibus & rubris *ſtaminibus*, quorum apices craſſiuſculi, initio pulli, dein cineracei coloris, extuberante inter media ſtamina capitello, purpuræ nigræ villis obſito, quod uncialem aut longiorem amplitudinem tandem excreſcens, frequentis ſeminis rudimento quid obſitum eſt, ſed prorſus plani & inanis; mihi certè nunquam fertile fuit. Multas habet radic ex uno capite dependentes, breves & craſſiuſculas, perinde atque Illyricus ſive Luſitanicus, à q rum grumoſis radicibus non multum differunt, (ſunt enim aliæ aliis longiores) extrema tamen parte non obtuſæ, ſed ſingulæ in tenuem fibram paulatim deſinentes, ſolidæ, fuſci exteriùs coloris, interiùs albi, ingrati initio ſaporis, deinde acris. Cum Illyrico porrò grumoſa radice Ranunculo illud ferè commune habet, quòd ſub caule inter medios radicis grumos craſſiuſculus veluti ramulus enaſcatur, qui obliquè per radicum interſtitia ſe porrigens in unumcaput extuberat, è quo multæ radices ſuperioribus paulò minores dependent, è quorum medio caulis exilit, ſub quo deinde alius ramulus ſimiliter prodit, in latus utì ſuperior per radicum ſpatia ſe ſpargens, & novam radicum congeriem generans : quin & matri ſive primariæ radici adnaſcuntur contigui & quaſi ipſi inſidentes terni aut quaterni ſimilium & quaſi matri æqualium grumorum globi, quâ ſane ratione ſatis feliciter ſe propagat. Habet præterea albas quaſdam fibras per craſſiorum radicum ſpatia ſeſe explicantes & ſpargentes.

Conſtantinopoli allatæ ſunt hujus radices aliquot, Tripolitani pleni floris nomine inſignitæ. *Locus.*

9. *Ranunculus grumoſa radice ramoſus* Ger. C. B. *Ran. Aſiaticus* πολύκλωνος *ſive grumoſa radice II.* Cluſ. J. B. *Creticus vel Aſiaticus flore argenteo* Park. parad.

Cluſ.
A præcedente ſolo caule differt; qui utplurimum paulò craſſior & firmior eſt, atque etiam πολυκλαδὴς, ex foliorum quæ illi adnaſcuntur alis unum aut alterum proferens ramulum, qui florem primario paullò minorem ſuſtinet.

10. *Ranunculus grumoſa radice flore albo* C. B. *Aſiaticus grumoſa radice, flore albo* Ger. *Aſiaticus vel Creticus flore albo* Park.

Cluſ.
Caule eſt pedali, in binos graciles ramulos diviſo, ſummo faſtigio ſingulares *flores* albos ſuſtinentes, quibus (maximè circa oras) ſuave-rubens color permixtus eſt; *ſtaminibus* multis flavis oblongiuſculum capitulum cingentibus. Caulem antequam in alas dividitur amplectuntur alia folia in ternas aut plures profundas lacinias ſecta.

Reperitur & flore albo, oris rubris, atque etiam flore niveo. Alia denique ſpecies flore radiatim mixto ex rubro & flavo, venis flavis magna venuſtate rubrum colorem ſecantibus.

11. *Ranunculus grumoſa radice flore albo leviter crenato* C. B. *peregrinus grumoſâ radice* 2. Cluſ.

Cluſ.
A ſuperiore differt *foliis* planioribus, caule gracili, circa mediam partem foliis ſingularibus, nec laciniatis cincto: floris petalis extima parte magis orbiculatis & leviter crenatis; capitulo brevi.

12. *Ranunculus grumoſa radice, flore flavo vario* C. B. Ger. *Aſiaticus flore luteo vario ſimplici* Park.

Cluſ.
A Tripolitano differt, *foliis* in caule in tenuiores & frequentiores lacinias diviſis, ſuperioribus præſertim, florum colore flavo ad viriditatem vergente, rubellis ſive purpureis venis virgatim diſtin- cto; ſtaminibus florum purpuraſcentibus.

13. *Ranunculus Aſphodeli radice, flore ſubphœniceo rubente* C. B. *Aſiaticus flore rubro pleno* Park. *flore pleno miniato* Ger. emac. *Aſiaticus grumoſa radice, pleno flore* 2. Cluſ.

Terna vel quaterna habet à radice prodeuntia folia Aſiatici ſive Tripolitani folii, ſimilia, & illo- um inſtar inciſa, minora tamen; inter quæ emergit *cauliculus* dodrantem pedis altus gracilior quàm ripolitana, cui inhærent bina folia, interdum & tertium puſillum, quorum infimum ternis profun- s laciniis, per oras ſerratis diviſum eſt; alterum, quod ſupernum & anguſtius, quinque laciniis uſ- ue ad medium nervum inciſis, quarum ſingulæ unicam crenam habent, nonnunquam binas aut res, extima verò binas tantùm. Summo cauli inſidet caliculus quinque foliis præditus, gemmam ris amplectens, qui explicatus multiplici foliorum ſerie conſtare conſpicitur (centum enim & tri- nta habuit) foris ſubphœnicei initio coloris, deinde miniati, interiùs elegantis rubri miniati ad ccineum tendentis, quorum alia latiuſcula, alia anguſtiora, umbilicum floris occupante foliaceo odam capitulo, minùs miniato. *Radix* Aſiatico ſimplici ſimilis, aliquot grumis minoribus con- ns, & illius inſtar propagines ad latera, ſed rariùs, ſpargens.

Ranunculus Aſiaticus grumoſa radice pleno flore 1. *Cluſ.* cujus deſcriptionem non ex viva plan- ſed ex icone vivis coloribus expreſsâ nobis non videtur diverſus à ſecundo, cujus deſcriptionem dimus.

14. *Ranunculus Aſiaticus grumoſa radice, pleno flore* 3. Cluſ. *Ran. Aſphodeli radice, prolifer miniatus* C. B. *Ran. Aſiat. flore pleno prolifero* Ger. emac.

Cluſ.
Huic radiculæ quinque aut ſex, ſupremâ parte craſſiuſculæ ex uno capite dependebant, ſuperiori- paulò longiores; è quarum capite prodierunt folia, non valdè diſſimilia ſuperioris foliis, ſed mi-

nora, & pluribus tenuioribúſque laciniis diviſa. *Cauli* tereti inhærebant bina *folia*, quorum infimum in tres majores lacinias diviſum, & illæ denuo in ternas, media verò in quinas minores. Summo cauli inhærebat *flos*, frequentibus, & multiplici ſerie diſpoſitis foliis conſtans, quorum alia aliis paulò latiora, coloris, ut pictura oſtendebat, (quem neſcio an pictor fideliter imitatus ſit) miniati. E medio flore proſiliebat pedicellus unciam altus, ſuſtinens alium florem minorem, plenum tamen & ejuſdem coloris, non ſecus ac videre eſt in Ranunculo illo tuberoſa & magna radice, cujus flos flavus, multiplici foliorum ſerie conſtans, qui ſæpe non modò ſecundum florem ex primo, ſed & tertium ex ſecundo nonnunquam producit. Ex ſuperioris autem folii ſinu natus erat ramulus duobus tenuibus foliolis præditus, cujus faſtigio inſidebat floſculus etiam plenus, ſecundo ferè æqualis.

Ego hunc & ſuperiorem Ranunculum ſpecie convenire puto, & utrumque cum Ranunculo Aſiatico primo in loco deſcripto, ſiquidem flos non naturâ ſeu ſecundùm ſpeciem plenus ſit, ſed ex accidenti tantum, ob ubertatem ſoli, aut plantæ luxuriem.

15. *Ranunculus Creticus grumoſa radice flore niveo* Cluſ. *Ran. grumoſa radice flore niveo* C. B.

Cluſ.

Ex *radice* grumoſa inſtar illius quæ ex Aſia adfertur aliquot *folia* producit ſatis ampla, humi quaſi in orbem ſparſa, ſucculenta, viridia, ſupina tamen parte albicante colore in viridi velut conſperſa, in tres lacinias, per oras aliquot crenis inciſas, diviſa: inter illa quaterni aut quini prodibant *cauliculi*, graciles, firmi tamen, brevi quadam lanugine obſiti, quíque ex foliorum magis inciſorum, quibus ambiebantur, alis alterum plerunque, nonnunquam etiam tertium ramulum producebant, parvo uno aut altero folio ornatum, qui ſummo faſtigio ſuſtinebant ſubfuſcum calyculum, in quinque foliola, fuſco villo obſita, diviſum : is deinde explicatus florem oſtendebat quinis foliis unciam amplis prorſúſque niveis conſtantem (licet interdum quædam conſpicerentur raris venis ſuaverubentibus per oras ſparſa) è quorum umbilico emergebat capitulum, ſubfuſcis ſtaminulis infima ſede cinctum, quod magnam gratiam candido flori conciliabat.

Tempus. Flores explicabat menſe Maio cum Aſiatico phœniceum florem gerente, quibus ſuccedebat ſimile capitulum, non diſſimili paleaceo & aceroſo ſemine obſitum, quod inutile eſſe arbitror.

Præter deſcriptas plurimæ aliæ hujuſce generis ſeu ſpecies ſeu varietates, magno ſtudio undique conquiſitæ in hortis curioſorum enutriuntur. In Catalogo horti Regii Pariſienſis Anno 1665. editæ invenio ſequentes.

Ranunculus Aſiaticus grumoſa radice, flore ſimplici luteo palleſcente, ſtriis rubentibus.
Ranunc. Aſiat. ſimplex aureus *Ferrarii*.
Ran. grumoſa radice, aureo panno concolor, fundo & limbo rubentibus.
Ran. Aſiat. flore ſimplici melino.
Ran. Aſiat. grumoſa radice, flore miniato per oras luteo.
Ran. Aſiat. flore luteo, lineis albis picto.
Ran. Aſiat. grumoſa radice, foliis intus & per oras pallidè luteis, lituris purpureis, alas referentibus Papilionum.
Ran. grumoſa radice flore phœniceo, ſimplici odoro.
Ran. Aſphodeli radice, flore flavo, venis rubris diſtincto, *Boſvel* dictus.
Ran. flore pleno flaveſcente, & rubris lineis elegantiſſimè variegato, *Le Seraphique*.
Ran. Aſphodeli radice, flore ſanguineo maximo, *Le monſtre rouge*.
Idem flore luteo variegato, *Le monſtre Panaché*.
Ran. Conſtantinopolitanus gigas flore coccineo, *Le Geant de Conſtantinople ou le grand Orange*.
Idem flore eleganter variegato.
Ran. Romanus gigas miniato flore, *Le Geant de Rome*.
Idem pleniſſimo flore miniato & luteo vario.
Ran. Alepus grumoſa radice, flore purpuro-ſanguineo maximo, *Spherique ou Peone*.
Idem flore lineis rubris & luteis ſtriato, *Spherique Panache*.
Ran. Syriacus grumoſa radice flore miniato patulo, *Salamine*.
Idem ex luteo palleſcente & rubro mixtus, *Le grand Pontife, ou le Salamine Panache*.

§. 8. *Ranunculi quidam C. Bauhino in Prodromo & Parkinſono deſcripti.*

* 1. *Ranunculus montanus ſubhirſutus latifolius* C. B. prod. *montanus hirſutus latifolius* Park. *mont. ſubhirſutus Geranii folio* C. B.

C. B. prod.

Ex *radice* longa fibroſa *folia* prima Geranio columbino ſimilia, ſubnigricantia, mollia, in tre primùm lacinias ad pediculum diviſa, & hæ in alias tres, hæque in alias ſectæ, pediculis palmaribu ſubhirſutis donata prodeunt, quorum tamen ſuperiora latiora & acutiora: inter quæ *Caulis* ſeſqui cubitalis, cavus, ſtriatus, pænè glaber; in ramos brachiatus effertur: quibus *flores* parvi, pallidè lu quinquefolii inſident: his *ſemina* in *capitulum* congeſta ſuccedunt.

Locus. Hic in humidis montis Mutetæ provenit.

2. *Ranunculus montanus lanuginoſus foliis Ranunculi pratenſis repentis* C. B. Park.

C. B. prod.

Radicem habet fibroſam, rufeſcentem, à qua cum *caule* tenui, cubitali, lanuginoſo, ſupernè alas diviſo prodeunt *folia* pallidè virentia, tactu mollia, pediculis palmaribus, lanuginoſis donata, ſtar Ranunculi pratenſis repentis, in tres primùm lacinias, oblongis pedicellis donatas, & hæ in alias acutas per marginem crenatas, diviſa. *Flos* aureus quinquefolius.

Priore rarior eſt, & in altiſſimis montibus, ut in *Belken* Marchionatûs reperitur. *Locus.*

J. Bauhinus hunc ſynonymum facit *Ranunculi* ſui *magni, valdè hirſuti, flore luteo*: At deſcriptiones non conveniunt.

3. *Ranunculus montanus Betonicæ foliis* Park.

Park.

Multa è *radice* plurimis fibris albis compoſitâ emittit *folia* latiuſcula & oblonga, venis ſeu nervulis crebris ſuperficiem velut rugoſam efficientibus, intertexta, pediculis brevibus donata, circa margines crenata, extremitate rotunda, Betonicæ foliorum inſtar, illis tamen minora, ſupernè atrovirentia, infernè argentea. In horum medio ſeu centro exurgit *cauliculus* nudus, palmi altitudinem vix excedens, in faſtigio florem geſtans ſingularem, parvum, quinque foliolis mucronatis albis compoſitum, *apicibus* in medio luteis; totidem calicis foliolis viridibus ſuſtentatis. *Semina* ut in aliis Ranunculis in capitulum echinatum congeſta. Tota planta, *folia* & radices, amara initio, deinde valdè adſtringentia.

In Alpibus, nimirum in monte *Senis*, quem ſuperant qui è Gallia in Italiam iter faciunt, à Pilleterio inventus, & ad Lobelium tranſmiſſus eſt. *Locus.*

Habetur in Catalogo horti Regii Pariſienſis.

* 4. *Ranunculus Geranii tuberoſi folio* C. B. prod. Park.

C. B.

Radice eſt fibroſa; *caulibus* multis, cubitalibus, viridibus, lævibus, ſtriatis & ramoſis: *foliis* à radice pediculis palmaribus donatis, uncias ſex longis latíſque, ſupernè atrovirentibus, foliorum Geranii tuberoſi inſtar in multas lacinias, ſed longiores & latiores, ad pediculum diviſis, & rurſum in alias ſciſſis: at in caulis ſummitate in ſegmenta graminea partitis. *Flores* in ramulorum ſummis plures, parvi, lutei, multis in medio ſtaminibus; quibus *capitulum* parvum rotundum cum ſeminio ſuccedit.

Non longè Patavio in Arqua, ubi Petrarchæ ſepulchrum legit *C. B.* *Locus.*

* 5. *Ranunculus ſaxatilis magno flore* C. B. Park.

C. B. prod.

Radix ex oblongis fibris capillaribus compoſita eſt. *Folia* habet ad radicem plura, oblongis pediculis nonnihil lanuginoſis donata, unguem vix lata, in tres parvas lacinias, & hæ in binas vel ternas acutas, diviſa; inter quæ *cauliculus* palmo minor tenuis, lanuginoſus, cujus ſummo flos magnus, aureus, ſplendens, quinquefolius, multis in medio ſtaminibus rufeſcentibus, inſidet.

Circa Monſpelium in ſaxoſis crevit. *Locus.*

* 6. *Ranunculus ſaxatilis foliis ſubrotundis* C. B. Park.

C. B. prod.

Radix in fibras oblongas, capillaceas abit: *Folia* per terram ſparſa, ſubhirſuta, craſſa, pedicellis uncialibus donata, vix unguem lata, in petiola parva, ſubrotunda, & hæc in alia dividuntur: *cauliculus* tenuis, lanuginoſus, ſex unciarum, ad exortum ſtatim dividitur: *flos* luteus, quinquefolius, multis ſtaminulis donatus.

Eodem quo prior loco reperitur. An hic à præcedente differat inquirendum.

* 7. *Ranunculus minimus ſaxatilis hirſutus* C. B. Park.

C. B. prod.

Radice eſt puſilla, capillari, circa quam *foliola* plurima, in tres lacinias ſubrotundas & per margiem inciſas diviſa, longis pedicellis hirſutis donata: inter quæ cauliculus duarum triúmve unciarum irſutus exurgit, *florem* luteum aliorum Ranunculorum ſimilem multis in medio croceis ſtaminibus ſtinet: cui capitulum parvum ut in aliis ſuccedit.

Non longè Monſpelio ad Lattes provenit. *Locus.*

* 8. *Ranunculus villoſiſſimus Monſpeliacus* C. B. prod. Park.

C. B. prod.

Radice eſt fibroſa, rufeſcente: *foliis* ex eâ prodeuntibus craſſis, villoſis, parvis, in lacinias primùm rnas, alias ſubrotundas, alias acutas, & hæ in alias inciſis, & per marginem crenatis, quæ verò in ule ſunt in oblongas & acutas & quaſi aculeo armatas lacinias, ſed longitudine impares dividun- r: inter quæ *caulis* palmaris, in breves alas brachiatus, quibus ſingulis folium in plures lacinias di- ſum ſubjicitur. *Flos* aliorum Ranunculorum formâ, mediæ magnitudinis, lutei coloris eſt. Tota anta ob pilos rufeſcentes molles villoſa & rufeſcens eſt, & Monſpeſſuli in ſaxoſis reperitur.

Dubitat *D. Magnol* an hæc ſit Ranunculi diſtincta ſpecies an varietas tantùm Ran. ſaxatilis mag- flore.

9. *Ranunculus montanus folio Aconiti, magno flore* C. B. *Ran. mont. major flore luteo* Eyſt.

CAP. IV.

De Herbis quibuſdam Ranunculi capitulo & calyce, flore polypetalo, & primò De Ranunculo Rutæ folio.

Ranunculus præcox Rutæ ſive Coriandri folio Park. parad. *Ran. Rutaceo folio, flore ſuaverubente* C. B. *præcox Rutaceo folio* Ger.

Cluſ.

FOlia aliquot à radice producit multifida, Rutæ foliis non valdè diſſimilia, molliora tamen & magis viridia: *flores* autem habet amplos, ante ipſa folia emergentes, forinſecus dum initio emergunt ad ſuaverubentem colorem tendentes, internè candidos, duodenis aut pluribus foliis conſtantes, umbilicum occupante *capitulo* viridi, ut in reliquis hujus generis, cincto multis albicantibus ſtaminulis, quæ flavos apices habent, ſine odore: Hos ſuſtinet *cauliculus* teres & initio purpuraſcens, deinde ex viridi palleſcens, quem ambit unicum plerunque folium, (raro plura) exiguum, duabus aut tribus laciniis diviſum, latâ baſi cauliculum amplectens: Floribus deciduis ſuccreſcit illud capitulum, & in *ſemina* craſſiuſcula evadit. Thoræ Valdenſium ſemini pænè ſimilia.

Locus. Naſcitur in inferioribus Sneberg jugis & vicinis montibus, ſingulari radice craſſiuſcula præditus, è cujus capite aliquot craſſiores fibræ dependent, in hortos autem tranſlatus multis adnatis ſeſe propagat, multóque frequentiores fibras ſpargit.

Tempus. Floret in hortis plerunque Aprili, nativo loco ſerius.

In Catalogo horti Regii Pariſienſis habetur,

Ranunculus Rutæ folio ſerotinus, flore aureo pleno.

CAP. V.

De Flore Adonidis.

ADonidis floris meminit Ovidius 10. Metamorph. qui Anemone eſſe à multis creditur; alii huic id nomen tribuunt. Quibuſdam hæc herba φλὸξ Theophraſti à floris flammeo igneóque colore cenſetur; qui inter flores vernos & odore carentes eam recenſet, *6. hiſt. 6.*

A. 1. *Flos Adonis* Park. *F. Adonis flore rubro* Ger. *F. Adonis vulgò aliis Eranthemum* J. B. *Adonis hortenſis flore minore atrorubente* C. B. **Adonis flower, Red Maithes.**

Radix ei alba, ſimplex, minimo digito tenuior, ſapore herbaceo & nonnihil nauſeoſo, *J. B. Caules* cubitales aut ſeſquicubitales, inferiùs hirſuti, erecti, teretes, ſtriati, tubulo anguſto perforati, glabri, ramoſi, ad intervalla foliis alternatim poſitis veſtiti, ramulis crebris è foliorum alis exeuntibus, & caulem ipſum altitudine ſuperantibus. *Folia* Chamæmelinorum magnitudine & diviſurâ, in anguſtas & acutas lacinias diſſecta, hilarè viridia, glabra. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis ſinguli, pediculis ſatis longis, è calice quinquefoliò unà cum flore deciduo, pentapetali, ſæpius octapetali, intenſo cruore ſaturati, cum multis intùs *ſtaminulis apices* obſcurè cœruleos geſtantibus. Florem medium occupat *capitulum* Ranunculi, in longitudinem productum, multis ſeminibus majuſculis in acutos apices deſinentibus, per maturitatem etiam virentibus compoſitum. Flos hortulanis noſtris **Pheaſants eye**, i. e. Phaſiani oculus, ob colorem dicitur.

Locus. Inter ſegetes frequens in exteris regionibus; aiunt & in Anglia ſponte provenire ſed rariùs, mihi certè nondum occurrit.

Adonis flore luteo non alia in re quàm floris colore à præcedente differt.

2. *Flos Adonis* 2. Cluſ. *Adonis ſylv. flore phœniceo, ejúſque foliis longioribus* C. B.

Cluſ.

Similes habet priori caules & folia, ſed dilutiùs virent: caules etiam rarioribus alis præditi. *Folia* paulò molliora, nec adeò multifida: *flores* longioribus foliis conſtant, & coloris ſunt phœnicei, dilutiores etiam quàm ſunt Anagallidis flores, villis nigris ſimiliter umbilicum occupantibus, in quo ſtatim, vix etiam aperto flore, caput extuberat, in majorem deinde longitudinem excreſcens quàm ſuperioris, illóque gracilius, *ſemine* tamen conſtans adeò ſimili, ut neutrum ab altero diſcerni queat. *Radix* ſuperiori ferè ſimilis, quodammodo flaveſcens inſtar radicis Fumariæ, ſed fugacior alterâ, quemadmodum & tota planta.

Locus. Sponte frequentiſſima naſcitur inter ſegetes, in Gallia Narbonenſi, universa Hiſpania, Italia, ínque Auſtria & Moravia.

Vires. Flores ejus qui flore eſt phœniceo in vino infuſos & potos ad dolores colicos & nephriticos leniendos utiles eſſe experientiâ compertum ſcribit Parkinſonus in *Parad.*

CA

Cap. VI.

1. *Buphthalmum Dodonæi, aliis Conſiligo tenuifolia* J. B. *Bupthalmum ſive Helleborus niger ferulaceus* Ger. *Helleborus niger ferulaceus* Park. *Hellebor. niger tenuifolius Buphthalmi flore* C. B. Yellow Ox-eye.

J. B.

NON abſimilis Hellebori radici hujus fibroſa *radix*, quæ ſicca, qualis in Officinis proſtat, ſeſquipalmaris, fibris nigricantibus conſtat, tenuioribus quàm Hellebori nigri radix, à capite magis etiam divulſo pendulis, ſapore amaro præditis, non parvam tandem acrimoniam elinquentibus: *caules* aliquot proferens ſpithamæos, ſtriatos, tenues, in quibus *folia*, tenuiſſima diſ- ecta, Floris Adonidis modo, ſapore ſubamaro, odore ubi atterantur digitis inſuavi. *Flores* pul- hri, flavi, nullo excellente odore, ex foliis ſedecim, oblongis, ſtriatis, acuminatis, circa mucronem onnihil crenatis compoſiti: in medio amœna plurimorum ſtaminum partim herbidorum corona *pitulum* circumſtat, oblongum, echinatum ut Ranunculis: ſeminibus acutis compreſſis: ſubſunt ori quina folia viridantia hirſuta.

Cluſius vulgarem ait omnibus apricis collibus, & ſiccioribus utriuſque Pannoniæ & Auſtriæ gra- ineis campis. Maio aut Junio floret. *Locus.*

Radix amara eſt & acris, & venditur loco radicis Hellebori nigri, ſed deleterium eſt. Verrucas *Vires.* ollit ut Ranunculus. *D. Palmer.*

* 2. *Helleborus niger ferulaceus ſive Pſeudo-Helleborus, caule geniculato, flore magno inſtar Tulipæ* Mentzel.

Differt omnino à præcedente: hic enim longè per omnes partes tenerior eſt & humilior noſtro Marchia Brand. circa Francofurtum copioſiſſimè creſcente.

Huic idem videtur

Buphthalmum peregrinum Alpin. exot.

Alpin.

Fruticat hæc planta multis *caulibus* rectis, rotundis, gracilibus, ſed ab una radice obliquè actis, nſis, tricubitalibus, colore viridi nigreſcente. *Folia* plura habet, quadantenus Fœniculo ſimilia, cundo virore oculos delectantia: in cauliculis verò *flores* cernuntur, aurei coloris fulgeſcentis, du- o Anthemidis majores, à quibus fiunt *ſemina* parva, oblonga, tenuia, nigra. *Radices* ſubſunt longæ, aciles, ſubnigreſcentes.

Perennis eſt, hyemiſque frigora ſpernit. Vere & totâ æſtate, & uſque etiam in hyemem floret.

Plantam hanc præter rationem Hellebori nigri ſpeciebus accenſent, cùm neque notis genericis, que facultatibus cum Helleboro conveniat. Dodonæus enim hujus radices per inferna minime rgare experientiâ didicit.

Cap. VII.

De Malva.

MAlva Latinis quaſi Molva quòd alvum molliat, ut inquit Feſtus, ſecundùm tritum illud Scholæ Salernitanæ verſiculum,

Dixerunt Malvam Veteres quia molliat alvum.

Græcis etiam Μαλάχη dicitur ἀπὸ τοῦ μαλάσσειν ob eandem rationem.

Utrumque Etymon improbat Caſp. Hofmannus, nec tamen meliora ſubſtituit.

Notæ Malvæ characteriſticæ ſunt calyx octaphyllos, ſeu geminus, exterior in tres, interior in nque lacinias diviſus, folia integra, ſemina in rotulæ aut caſeoli formam circumacta.

§ 1. *Malvæ ſylveſtres annuæ.*

1. *Malva criſpa* J. B. Ger. Park. parad. *foliis criſpis* C. B. Curled or French Mallow.

J. B.

Humanam altitudinem aſſequitur & in lætiore ſolo etiam excedit, *caule* craſſo, tereti (quamvis auhinus, nonnihil anguloſum faciat) viridanti & non raró in apricis rubenti, glabro, rigido, ali- ntulum concavo, aliàs medullâ copioſa farcto, ramoſo. *Folia* palmaribus aut dodrantalibus pe- lis, altera parte hirtis, altera glabris, appenſa, per intervalla caulem ab imo ad ſummum uſque matim poſita obveſtiunt, Malvæ vulgaris majora, brevibus pilis hirſuta, non tantùm laciniata, verumetiam crebro flexu reflexûque per oras criſpa & argutè denticulata. *Flores* conferti ad pediculorum quæ folia ſuſtinent exortum brevibus plerunque petiolis [nunc ſinguli ſingulis, nunc communi pediculo plures] inſident, haud majores quàm Malvæ, ſylveſtris pumilæ aut provolutæ, colore ex dilutiſſimo rubore albicante, quinque foliis cordatis, lineis intus purpuraſcentibus, ſaturatioribus ſtriatis, ad ungues ut in reliquis Malvis junctis, compoſiti: *calice* hirſuto vireſcente in quinque ſegmenta acuta diviſo: in quo etiam connivente ſuccedunt in orbem congeſta *ſemina* Malvæ jam dictæ. Calici ſubſunt tria anguſta folia ut in aliis Malvis. *Radix* ſubeſt dodrantalis aut longior breviórve pro ratione ſoli, ſurculoſa, alba, mediocriter craſſa, ſapore grato, & ut reliqua planta glutinoſo. Annua eſt planta, ſemine deciduo ſe quotannis renovans. De loco natali nihil invenio.

2. *Malva trimeſtris* Cluſ. *trimeſtris flore cum unguibus purpureis* J. B. *æſtiva Hiſpanica* Ger. *Malva folio vario* C. B. Pin. *æſtiva ſive trimeſtris* Park. *fortè etiam Malva Hiſpanica flore carneo amplo* ejuſdem.

Pedali altitudine creſcit hoc Malvæ genus, *caule* rotundiuſculo, tereti, viridi, lanugine tamen aliquantulùm obſito, quem rara, & nullâ certâ ſerie diſtributa ambiunt *folia*, tenella, viridia ſupernè, infernè dilutiora; infimo cauli adnata, circinatæ fermè rotunditatis, in ambitu ſerrata; ſupremum caulem & ramulos amplectentia anguloſa ſunt, ad foliorum Althææ formam pænè accedentia. *Flores* ſummis ramulis inhærent, ſatis magni, quinque foliis extima parte lunatis conſtantes, purpuraſcentis coloris, unguibus ſaturatiore purpurâ infectis, prodeuntibus ex umbilico *ſtaminibus* pallidis, villis purpureis: *Semen* in foliaceis capitulis planum. *Radix* parva eſt, candicans, tenuibus fibris prædita, annua tamen, aut potiùs trimeſtris, quam ſubſequens hyems corrumpit.

Malva Hiſpanica flore carneo amplo Park.

Formâ externâ & creſcendi modo vulgari Malvæ perſimilis eſt, caulibus rectis, duos tréſve pedes altis, multis ramis brachiatis aſſurgens, ab imo ad ſummum uſque foliis obſitis rotundis, Malvæ vulgaris ſimilibus ſed rotundioribus, tantillo minoribus, minúſque diviſis, inferioribus majoribus. *Flores* è foliorum alis exeunt, copioſi, pentapetali, carnei, cum piſtillo in medio concolore. A vulgari Malva floris præcipuè formâ, qui huic longior eſt & ad margines magis expanſus Campanulæ in modum, ejuſdémque colore incarnato ſeu pulchrè rubello differt. Floribus ſuccedunt orbiculi, ſeminibus nigricantibus, vulgari ſimilibus ſed minoribus, arctè ſtipatis compacti, *Radix* tenuis, longa, quotannis marceſcens.

Ex Hiſpania ad nos delata eſt.

Miror cùr Moriſonus hanc Malvam perennem faceret, cum Parkinſonus annuam eſſe affirmet.

* 3. *Malva folio vario* C. B. prod. *Malva ſtellata* J. B.

J. B.

Caules huic tenues cubitales vel bicubitales, ramoſi. *Folia* priora in tenella planta ſunt ex longis pediculis parva, rotunda, ſerrata; ubi autem adolevit, per ramos ex brevioribus foliis in ſatis magna, [evadunt.] in tres partes diviſa, quorum quædam ſagittam exprimunt. *Sapor* ingratus, nonnihil viſcoſus. *Flos* magnus, purpureus, ſtriatus, quinque foliis cordatis conſtans: in medio piſtillus albus, ex multis apicibus compoſitus. Ejus *calix* prior membraneus, uti & ſecundus, in quo cuſpides quinque ſtellam quodammodo exprimentes. *Semen* quale vulgaribus Malvis. Tota planta hirſuta. [*Radix* ſubeſt alba, fibroſa.]

Locus. Argentinæ in horto Friderici Meier vidit *J. B.*

Malva folio vario C. Bauhino in prodromo deſcripta & depicta diverſa videtur à Malva trimeſtri *Cluſ.* quam in pinace Malvam folio vario appellat.

* 4. *Malva hirſuta folio cordato* Moriſoni.

Moriſ.

Caules edit multos, hirſutos, bicubitales & altiores; quibus adhærent *folia* cordata, mucronata in ambitu leviter ſerrata, pediculis etiam hirtis, brevibus innitentia: ex alis prodeunt pediculi alii breves ſuſtinentes *flores* pentapetalos, floribus primæ majores, ſecundæ verò minores [quid per vocabula *primæ* & *ſecundæ* intelligat non capio] dilutè rubentes: quibus ſuccedunt, caſeoli aut placentulæ inſtar, multa *ſemina* ſemilunaria rotatim cingentia ſtylum nutritivum. Annua eſt planta.

Tempus & Locus. Floret Julio & Auguſto: ſemina perficit Septembri & Octobri. Semina hujus ex Aſia habuit Deſcriptionis autor.

* 5. *Malva annua rotundifolia, floribus omnium minimis albis pentapetalis, verticillatim geniculis ambientibus* Moriſoni.

Moriſ.

Hæc Malvæ ſpecies aſcendit ad altitudinem quatuor aut quinque pedum, atque in ſingulis geniculis plurimos edit *floſculos*, albos, pentapetalos, omnium minimos; arctè & verticillatim caules a ſingula genicula amplectentes, quaſi abſque pediculis: floribus fatiſcentibus ſingulis ſingula ſuccedunt *capitula*, ex plurimis ſeminibus ſemicircularibus, cortice rugoſo tectis, rotatim ſeu circulant ambientibus ſtylum nutritivum. *Folia* inferiora ſunt rotunda, laciniata & criſpa, ſuperiora oblonga, ſinuata. *Flores* ſunt parvi, quinis parvis imò omnium minimis petalis albis conſtantes: quibus densè circa genicula diſpoſitis ſuccedunt *circuli* ſeu caſeoli minimi, arctè geniculis adhærentes. Planta eſt annua, quæ poſtquam multiplicia, imò infinita ſemina ediderit, totaliter perit.

* 6. *Malva annua hirſuta, foliis hederæ inſtar anguloſis* Moriſoni.

Moriſon.
aules hujus ſunt admodum hirſuti, quin & *folia* eorúmque pediculi quibus innituntur hirſutie paſcatent: *flores* habet minores, pentapetalos, at ſingula petala deliquium patiuntur, adeö ut biin extremitate appareant: hiſce ſingulis ſinguli orbiculi caſeiformes ſuccedunt, in quibus conuntur plurima ſemina circulariter ambientia ſtylum nutritivum. Planta eſt annua, florens æſtaatque ſemina versùs ejuſdem finem perficiens.

§ 2. *Malvæ ſylveſtres perennes.*

A. 1. *Malva vulgaris* Park. *ſylveſtris* Ger. *ſylveſtris folio ſinuato* C. B. *vulgaris flore majore, folio ſinuato* J. B. **Common Mallows.**

adice ſimplici, alba, paucis fibris capillata altè in terram deſcendente, ſapore dulci & viſcido lita firmatur. *Caules* ſeſquicubitales & altiores, ex eodem radice plures, teretes, hirſuti, medullâ i, ramoſi, minimi interdum digiti craſſitudine feré. *Folia* ſingulatim per intervalla caules vent, pediculis prælongis inſidentia. *Flores* ex alis foliorum exeunt plures ſimul, pediculis longis, ibus, hirſutis, ampli, purpurei, ſaturatioribus lineis ſtriati, quinque foliis cordatis ad ungues juncompoſiti, [unde & flores integri decidunt] cirris purpuraſcentibus medium occupantibus. *Ca*qui florem antequam aperitur obvolvit, quinquepartitus, arctè connivet, & quinque lineas emites oſtendit, quemadmodum Pentaphylli *calix*. Quinque hæc calicis folia tria alia exteriùs cirſtant. *Semina* ſimul juncta compreſſi orbiculi umbilicati ſeu caſeoli formam imitantur. Folia lvæ vulgaris ima rotunda, in caulibus laciniata, atrovirentia, circum oras crenata, brevî & vix ſpicua lanugine hirſuta.

d ſepes & ſemitas ínque locis ruderatis. *Locus.*

ariat interdum floris colore albo, quæ Malva vulgaris flore albo *Park.*

A. 2. *Malva ſylveſtris minor* Park. *ſylv. pumila* Ger. *ſylv. folio rotundo* C. B. *vulgaris flore minore, folio rotundo* J. B. **Small wild Mallow, or Dwarf Mallow.**

æc omnibus ſuis partibus præcedente minor eſt. *Radix* non minùs altè in terram deſcendit, ut culter extirpetur. *Caules* tenuiores, infirmiores & in terram reclinati, hirſutiores etiam verùm laine breviori, medius tamen non raró erigitur. *Folia* minora, rotundiora, quæq; in ſummis cauſ ſunt minùs laciniata, præterea nigricant magis, & canitiem quandam oſtendunt. Verùm præa differentia eſt in floribus, qui multo minores ſunt, & ex pallida purpura albicantes, purpureis is ſtriati.

æc non minùs frequens eſt præcedente, in eiſdem locis proveniens.

erba humectat, emollit, lenit dolores, urinæ acrimoniam mitigat: in tumoribus maturandis, *Vires.* oribúſque ſedandis extrinſecùs adhibetur in cataplaſmatis; ad alvum leniendam & dolorem neiticum mitigandum in clyſteribus. Præcipua ejus vis eſt in emolliendo, ut vel ipſum nomen uit.

Ob lentorem ſucci ſyrupus & conſerva medentur dolori calculoſorum. Ob calorem illum moum quem habet eſt remedium colicum in infantibus in butyro frixa. Hoc in propriis liberis extus ſum. *C. Hofman.* in *De Medicam. Officin.* Eadem habet *S. Paulus.* Decocti vel aquæ deſtillatæ orum Malva ℥iij cum ſyrupi violacei ℥iß. urinæ ardorem & acrimoniam mitigat & reſtinguit o prima doſi. *Grulingius* in *praxi,* nec ſe aliud in hoc morbo præſentius remedium nôſſe ſcribit, noſtra quoque experientia ſuffragatur. *D. Hulſe.*

Ad Dyſuriam, ℞ Decoct. Malvarum cum Syrupo Violarum. Hoc remedio ſemetipſum curâſſe eſtatur Foreſtus. *D. Hulſe.*

* 3. *Malva Betonicæ folio* Bocconi & Zanoni.

Boccon.
Humilis eſt hæc Malvæ ſpecies: *Cauliculo* palmari & bipalmari, infirmo & per terram ſtrato, versùs terram reclinato. *Foliis* in longioribus pediculis Betonicæ formâ conſtat, minoribus in itu crenatis, circa cauliculos paucis; è quorum ſinu pediculus exit longus, *floſculum* ſuſtinens lvæ vulgaris facie purpuraſcentem, ſubeunte *ſemine* Malvaceo.

Hetruriæ alumna eſt hæc Malva, quam in pratis illuſtriſſimæ Gaitanæ gentis Terriccio dictis, *Locus.* ſine tædio & moleſtia multarum circuitionum quaſi latentem invenit Paulus Boccone.

* 4. *Malva Americana* C. B. prod.

C. B. prod.
adicem habet oblongam, albam, fibroſam; *caulem* anguloſum, ſtriatum, lanugine levi obſitum: viridia, tenuia, pleraque ſemicircularia, uncias duas longa, tres lata, ſupernè anguloſa ſeu ata, per ambitum leviter crenata, pediculis palmaribus hirſutis donata: flores albidi unà cum ine Malvæ ſylv. pumilæ ſimiles ſunt.

* 5. *Malva*

5. *Malva montana* Park. *hederaceo folio* C. B.

Ima hujus *folia* Malvæ vulgaris foliis æqualia ſunt ſed longiora in ſubrotundas lacinias non tamen profundè inciſa, hederaceis foliis nonnihil ſimilia. *Caulis* & minor eſt & humilior quam vulgaris Malvæ, foliis minoribus amictus, & ſuperiora verſus minoribus & rotundioribus. *Flores* & *ſemin* vulgaris Malvæ ſimilia, nec *radix* diſpar.

6. *Malva Sicula foliis moſchatis criſpis* Bocconi.

Boccon.

Caules hujus plantæ non ſemper humi procumbunt: *Folia* undulata ſunt & craſſa, Malvæ vulgaris magnitudine, ſuavi quodam odore Moſchi fragrantia ad baſin: quin & eorundem pediculi ſingulis appendicibus ſive unguibus cinguntur. *Flos* pallidus, ad Citri colorem accedens. *Semen* Bammiæ par.

Locus. Ad Agrigentum & Saccam viget plurima locis argilloſis.

Suſpicor hanc plantam ad aliud genus pertinere nimirum ad Bammiam moſchatam.

§. 3. *Malvæ hortenſes ſeu Roſeæ.*

1. *Malva roſea ſive hortenſis* J. B. *Malva hortenſis roſea ſimplex & multiplex diverſorum colorum* Park. parad. *Malva hortenſis* Ger. *Mal. roſea folio ſubrotundo* C. B. & *Mal. roſea fol. ſubrotundo, flore pleno* ejuſdem. **Hollyhocks ſingle and double of divers colours.**

J. B.

Hæc ſi, ut Roſæ, nares conciliaret, nulli dubium quin de præſtantia & pulchritudine cum ipſis roſis certare poſſit.' Cæterùm Arbuſculæ magnitudinem aſſequitur, ſtipite craſſo, ſolido, hirſuto, ramis aliquot brachiato. *Folia* alternatim longis mediocriter & lanuginoſis pediculis ex caule oriuntur, ſingula, lata, infima & primò erumpentia rotunda, ſuperiora in caule anguloſa, quinque ferè aut ſeptem interdum diviſuris inſecta, in ambitu crenata, ſuprà obſcuriùs virentia, infrà albidiora, utrinque piloſa [ſupernè in nonnullis adeò brevi lanugine ut vix poſſit diſcerni:] ex quorum alis *flores* emicant [nunc ſinguli, nunc bini ternive pediculis brevibus] ſucceſſivè plures, pentapetaloides, Roſæ magnitudine: colore vel rubro, vel puniceo, vel ſaturo ſanguineo, vel carneo, vel albo, interdum luteo, iique modò ſimplices, medium occupante cono apiculis ſubluteis & purpuraſcentibus prædito, in multa foliola flori concoloria ſe explicante: modò multiplici foliorum fœtu luxuriantes: inſident autem hi calyci geminato [utrique in quinque lacinias ſecto] cana lanugine pubeſcenti, *ſeménque* poſt ſe relinquunt in paſtilli formam compreſſum. *Radix* longa, alba, lentum mucorem remittit, non alio quàm Malvæ ſylveſtris ſapore.

Hæc planta in hortis ſolo lætiore ſata & diligenter culta inſignem altitudinem aſſequitur præ omnibus quas apud nos obſervaverim plantis erectis & ſuis ſe viribus ſuſtentantibus ſuperficie annua, ſeu ſylveſtribus, ſeu hortenſibus.

Secundo à ſatione anno cauleſcit & floret. Caules quotannis intereunt, radix perennat.

Malva roſea folia ficûs. Hujus etiam ſpecies invenitur folio amplo Ficûs, profundè laciniato, quæ Malva roſea ſimplex peregrina *Ger.* Mal. roſea folio Ficûs *C. B.* Malvam roſeam folio Ficus alteram *C. B.* in Prodromo deſcriptam ab hac non differre exiſtimo, nec enim plantam integram vidit, nec ſufficientes diſtinctionis notas adjecit.

2. *Malva hortenſis ſeu roſea folio ſubrotundo cauleſcens flore ſimplici minore luteo pallido* Moriſoni.

A priore differt parvitate partium, & flore pallidè luteo, duplo minore. Semen hujus communicavit D. *Robertus Huntington*, qui etiam ſemina ſequentis plantæ Halepo tranſmiſit.

3. *Malva roſea folio ſubrotundo Chalepenſis, acaulos, flore pallidè luteo* Moriſoni.

Radice perenni, floribus eorúmque magnitudine ſeminibúſque neutiquam à majore Malva hortenſi, lutea, procera diſtinguitur, ſed quòd flores plurimos, pentapetalos, pallidè luteos juxta terram producat, abſque ullis ferè pediculis quibus innitantur: juxta terram etiam ſemina Malvæ hortenſis ſeminibus in omnibus, etiam pænè magnitudine paria profert, quæ aliquando exiguis & viſu non perceptibilibus adhærent pediculis, humi procumbentibus, aliquando caulibus pedalibus & ſeſquipedalibus donantur.

Planta dicitur ἄκαυλος, non quòd deſtituatur omnino caule, ſed quod ſit adeò brevis ut raro au nunquam appareat, ut in Carlina ἀκαύλῳ, &c.

Semen Halepo tranſmiſſum eſt.

Vires. Malva roſea eiſdem viribus pollet quibus vulgaris.

Ejus flores coquunt in vino veteri, quo porrigines abſumunt & ſanant. *Cam. hort.* Utuntur etiam ad Eryſipelatis rubores compeſcendos; imprimis rubentibus roſis, ſecuti coloris ſimilitudinem. Ego (inquit J. Bauhinus) in ſiccitate & ardore linguæ & faucium horum decocto feliciter utor.

℞. Malvæ herbæ Rad. Sem. q. v. (ſan. p. æq.) cum farina Hordeacea in aqua coquo; cui admi ſceatur oleum Olivar. vel Roſar. Ex hiſce omnibus conficiatur emplaſtrum, & imponatur loc affectis; id quod non ſine magna utilitate fiet in tumoribus hepatis, lienis & matricis: nam reſol vendi, diſcutiendi & emolliendi calidos abſceſſus vim obtinet hujuſmodi medicamentum: ide emplaſtru emplaſtrum ſacris ignibus & aliis id genus inflammationibus auxiliatur, & impactos corpori aculeos refigit. Trag. lib. 1. cap. 119. p. 368.

Invenio in Adverſariis meis idem emplaſtrum in frequenti uſu eſſe in Noſocomiis Italicis ad inflammationes & tumores ardentes mitigandos & compeſcendos. D. *Tancred. Robinſon.*

Novi ego unguentum ſimplex è Malvæ hortenſis foliis in Butyro Maiali non ſalito decoctis & colatis paratum ad Eryſipelata & ignes ſacros magno ſucceſſu adhibitum, ut poſt alteram vel tertiam inunctionem ea compeſcere, extinguere & ſanare ſoleat & rariſſimè fallat.

§. 4. *Malvæ arboreæ.*

1. *Malva arborea* Park. J. B. *arborea, Veneta dicta, parvo flore* C. B. *maritima arb. Ven. dicta parvo flore* Moriſoni.

Stipite adoleſcit craſſo, ligneo, quaternûm aut quinûm cubitorum, [aliquando denûm aut plurium, ſecundùm ſolum cui committitur. *Moriſ.*] eâ interdum craſſitudine, ut ambabus manibus vix illum complectaris *Park.* perenni, ſolido, brachiato, ſuperna parte *foliis* veſtito ampliſſimis, ſubrotundis, Malvæ vulgaris ſimilibus, circum oras interdum ſinuatis & quodammodo criſpis, ſupernè viridibus, ad tactum mollibus Althææ modo veluti pannus holoſericeus. His minora alia propè ſinus alarum ſuccedunt. Alæ laterales inter folia frequentes oſtendunt, pediculos oblongos, firmos, qui obſidentur floribus Malvaceis, lætè rubentibus & circa media ſtaminula capillacea, ungue tenus maculis ſaturatiore rubro infectis, ac radiatim diſperſis notatis. *Radix* valida eſt, & multis craſſis fibrarum proceſſibus firmata. *Semina* tum formâ tum creſcendi modo Malvæ vulgaris ſimilia, ſed duplò majora & craſſiora.

Camerarius tum alibi in Italia, tum frequentem itinere quo itur Piſis ad Portum Liburnum à ſe inventam ſcribit: nobis in itinere illo non comparuit. *Locus.*

Alii in litore Veneto inque Tyrrheno & Africano naſci referunt, ubi per multos annos durat.

Secundo à ſatione anno apud nos floret, per hyemem recondi debet nè à frigore & pluvia corrumpatur.

Et hæc eſt (inquit J. Bauhinus) Malva illa arborea, quam Rauwolfius Halepi ab incolis veteri Arabico nomine *Haur* dici ſcribit, ſub cujus gratioſâ umbra deambulare liceat.

A. 2. *Malva arborea maritima noſtras* Park. **English Sea-Mallow.**

Priori non valdè diſſimilis eſt, *ſtipite* ſecundo anno lignoſo, humani brachii craſſitudinem æquante, colore griſeo aut caneſcente; *foliis* quàm illius minoribus, ſupernè magis incanis, & [ſuperioribus] minus rotundis, [ſeu magis anguloſis] *Flores* non ità ampli, pallidi, ſeu dilutè rubentes.

Multis in locis obſervavi, v. g. in inſula Portlandia propè *Weymouth* Dorceſtriæ oppidum: circa tuguria propè *Hurſtam* arcem è regione Vectis inſulæ. In Caldeiæ inſulæ Walliæ adjacentis rupibus copioſè; in Baſſa inſula in æſtuario Edinburgenſi: Addit D. Moriſonus *Denny* inſulam 3 mil. à portu Regio, quinque à Briſtolia diſtantem. *Locus.*

Vulgare quidem, ſed tamen magnæ efficaciæ medicamentum, quod tonſillis malè habentibus ex floribus Malvæ arboreæ & lacte paratur, quo gargariſmatis loco utimur. *Sim. Paullus.* *Vires.*

Doctus quoque ſum flores Malvæ arboreſcentis pulveriſatos & cum melle deſpumato, & Aluminis tantillo, quantum lingua ferre poſſit miſtos, ac gingivis illitos, efficaciſſimum eſſe remedium contra omnem putredinem gingivarum, contráque ipſum Scorbutum. *Idem.* Habui ex excerptis D. *Edv. Hulſe.*

Cap. VIII.

De Althæa, ſive Ibiſco.

ALthæa Ἀλθαία, vel ut conſtanter apud Galenum legitur Ἀλθία, ab ἄλθος remedium vel ἀλθαίνειν medendo nomen accepit. Dioſcorides lib. 3. c. 163. Ὠνόμασται δὲ Ἀλθαία διὰ τὸ πολυανθὲς καὶ πολύχρηστον αὐτῆς. Althæa verò nomen inditum illi eſt à multiplici excellentique um in medendo præſtat utilitate. *Bod. à Stapel.*

Althæa folio productiore minúſque rotundo item molliore & magis incano, adde & loco natali paluſtribus & maritimis à Malva differt.

A. 1. *Althæa vulgaris* Park. *Althæa Ibiſcus* Ger. *Dioſcoridis & Plinii* C. B. *Althæa ſive Biſmalva* J. B. **Marſh-Mallows.**

J. B.

Ex Malvarum familia prærogativam tulit Althæa, utilitatis multiplicis nomine commendatior; *radicibus* multis nixa, bene habitis, albis, mucagine lentâ, quam manſu macerationéve deponunt, turgidis: *caules* bicubitales & proceriores, teretes, tenues, molli lanugine incani, anguſto tubulo pervii: in quibus *folia* alternata Malvæ vulgaris, longiora, ſinuoſa, ſerrata, mollicello tomento incana, ex alis *flores* proferunt Malvæ vulgaris, minores, colore albo tantillum ad carneum declinante, quinque foliis conſtantes, in quorum medio ſtylus quatuor apicibus purpurantibus & obſoletis floridus erigitur. *Semen* paſtilli compreſſi ritu, ut in vulgari, relinquitur.

Locus. Apud nos in paluſtribus maritimis tantùm (quod ſciam) ſponte oritur: in exteris regionibus in paluſtribus à mari procul remotis non ſemel obſervavimus.

Vires. Emollit, laxat, diſcutit, dolores lenit, tumores maturat, acrimoniam mitigat & corrigit, tum herba, tum etiam radix & ſemen. Uſus præcip. in affectibus veſicæ & calculo renum, in Aſthmate & Pleuritide. Extrinſecus ejus uſus creberrimus eſt in clyſteribus, cataplaſmatis, &c. *Schrod.*

In ſumma, ad quatuor præcipuè utilis eſſe perhibetur

1. Ad calculum renum & veſicæ, tum Syrupus Althææ, tum decoctum foliorum ſed præcipuè radicum, ſeu ore tenus aſſumptum, ſeu in clyſteribus, tum denique ſemen quovis modo præparatum. Emolliendo & lubricando hoc efficit: Abundat enim ſucco lento & mucilaginoſo.

2. Ad affectus pulmonum, Aſthma, tuſſim, phthiſin, pleuritin.

3. Ad inteſtinorum eroſiones, dyſenterias, &c. [Decoctum radicum & mucilago ſeminum præcipuè.]

4. Ad tumores duros emolliendos & maturandos [cataplaſma foliorum aut radicum.]

Ex radicis mucilagine cum Saccharo fit confectio Dialthæa, in catarrhis ſubtilibus, in raucedine, in aliis gutturis vitiis utilis.

Mucilago Althææ aq. roſ. extracta eos dolores mitigat illita, qui arte à ſinapiſmis & veſicatoriis excitantur, ſi hi nimis moleſti ſunt. *Sim. Paulli.*

Radix ad clyſmata dyſentericorum inſtar ſpecifici medicamenti maximè commendabilis eſt. *Idem.*

Muliercularum nonnullarum certum experimentum eſſe novi, conſolidari radicibus Althææ papillarum ſciſſuras, iis in linimenti formam redactis, addito tantillo ſacchari. *Idem.* Hæc ex collectaneis *D. Edv. Hulſe.*

Ad renum affectus, ℞. Rad. Althææ ℥ß. Cicer. rub. Mß. fiat juſculum cum butyro aut melle. *Idem.*

Radices Althææ acrimoniâ præditas eſſe arguit ab experientia D. Segerus. Ex applicatione enim hujus radicis contuſæ & in aqua ſimplici decoctæ plurimæ puſtulæ rubicundæ & dolorificæ membrum adeò exaſperavere, ut undiq; planè exulceratum apparuit, quod tamen malum emplaſtro de ſpermate ranarum ſanatum fuit. *Ephem. German. An.* 9. & 10. *Obſerv.* 100. *D. T. Robinſon.*

Levamen manifeſtum notavi in ſeptuagenario ſtranguria laborante aſſumpto decocto foliorum Biſmalvæ: idem expertus ſum in alio qui gonnorhœa contaminatus videbatur. *Antonius de Heide* in Centuria Obſervationum, *Obſerv.* 29. Tranſmiſit *D. Edv. Hulſe* M. D. Londini medicinam exercens.

* 2. *Althæa flore majore* C. B. *Pannonica* Park. *flore grandi Alceæ, Thuringica Camerario* J. B.

Cluſ.

Floribus amplis, Alceæ floribus etiam majoribus, colore item illi vel reſpondentibus, vel omninò ferè candicantibus ab Althæa vulgari differt: in reliquis cum ea convenit.

* 3. *Althæa Pannonica tertia* Cluſ.

Cluſ.

A præcedente ſolis floribus differt, qui huic minores ſunt, vulgaris tamen floribus aliquant lum majores.

* 4. *Althæa laciniato folio* C. B. *profundè ſerrato ſive dentato folio* J. B.

Cluſ.

Hujus *folia* licet incana & mollia, in tres tamen majores lacinias diviſa ſunt. *Flores* etiam pa minores ſuperiore, Belgicæ ſeu vulgaris floribus magnitudine reſpondentes, ſed colore diſpa nempe qui toti incarnati coloris ſunt, multis intus ſtaminibus nigricantibus: cæteræ notæ com niunt cum vulgari.

Locus. Per Pannoniam & in Moravia tres haſce ſeu ſpecies ſeu varietates Althææ, humidis locis & cundùm tumulos ſitis, obſervavit Cluſius.

5. *Althæa roſea peregrina, fortè Roſa Moſcheutos Plinii* Cornut. *roſea peregrina* Park.

Cornut.

Ex *radice* vivaci, longâ, albâ, lentâ circa Maium menſem quotannis erumpunt *caules* rotu virides, medullâ pleni, uno verbo Malvacei. *Folia* ſunt ſubrotunda, & aliquo modo Cyclamini, piùs tamen Mori noſtratis folia referunt: prona parte molli & tenui lanugine caneſcentes, oleæ foliorum inſtar, ſupinâ aliquanto magis virentes. Cujuſq; caulis faſtigium globulos admittit virides, non paucos, qui ſinguli ſingulis pediculis teretibus innituntur, & quamplurimis foliolis oblongis & anguſtis omni ex parte circundantur. Oriuntur hæc foliola à baſi globuli, diſtant inter ſe aliquo intervallo, egregióque ordine diſpoſita, velut cancellis eundem globum obſepiunt, qui dum maturitate dehiſcit, in quinque partes finditur, alveóque ſuo condita quinque fundit latiſſima folia, quæ roſeum *florem* exprimunt, ſimilem atque etiam ampliorem Malvâ roſeâ *Lob.* In hujus floris umbilico ſtat panicula albida, piſtillo tenui fulta qualis in floribus Althææ fruticis conſpicitur.

Floret circa finem Auguſti, à ſylvis Africanis ob floris gratiam in hortos noſtros tranſlata. *Locus.*

Cap. IX.

De Malvis & Althæis fruticeſcentibus & lignoſis.

1. *Althæa frutex prima* Cluſ. *Althæa fruteſcens folio rotundiore incano* C.B. *Althæa arborea Olbiæ in Galloprovincia* Ad. Lob. *Althæa arboreſcens* J. B. *arboreſcens Provincialis Althæa frutex Cluſii* Ger. Park.

Cluſ.

Arbuſculæ inſtar aſſurgit, craſſiuſculo ſtipite, lignoſo, in multos magnóſque ramos diviſo, qui in alios minores, duros etiam, lignoſos & minimè obſequentes cortice cinereo, lentóque tectos, findebantur. Ejus folia Althææ foliis ſimilia, minora tamen, magis rotunda, valdè mollia, & prorſus incana. Flos extremis ramulis & inter foliorum exortus naſcens, dilutè purpureus, quinque foliis conſtans, Malvæ vulgaris flori non diſſimilis, & major quàm in Althæa vulgari. Folia non abjicit niſi aliis enatis, ut pleræque ſtirpes perpetua fronde virentes facere ſolent.

Hanc plantam deſcribit J. Bauhinus Tom. 2. p. 956. cui folia, & rectè, Malvarum minorum magnitudine, attribuit, pediculo ſatis longo, lanuginoſo nixa: *Flores* purpuraſcentibus unguibus & ad radicem hirſutis.

J. Bauhinus cum Lobelio Althæam fruticem 1. *Cluſ. Hiſt.* Althææ ſuæ arboreæ Olbiæ eandem putat: C. Bauhinus & ipſe Cluſius diverſam: Ego cum Lobelio & J. Bauhino ſentio; ſiquidem Althæa illa quæ Olbiæ in Gallo-provincia copioſè provenit ipſiſſima eſt Althæa frutex 1. Cluſii: Species autem illa Althææ quæ à Londinenſibus nobis oſtenſa eſt pro Althæâ Olbiæ Lobelii, Althæa arborea altera vel Bryoniæ folio *J. B.* cenſenda eſt. Errat ergo C. Bauhinus, & eum ſequuti plerique Botanici, dum Althæam fruticem primam Cluſii pro Althæa frutice flore ſpecioſo in hortis ob floris pulchritudinem cultâ habent. Conſule J. Bauhinum loco laudato.

In rupibus non longè à ſpecu Frontignana, Olbiæ etiam in Gallo-provincia & circa Tolonam obſervavimus. *Locus.*

2. *Althæa fruteſcens Bryoniæ folio* C. B. *Alth. fruteſcens, folio acuto, parvo flore* ejuſdem. *Althææ ſpecies, quibuſdam arborea altera, vel Bryoniæ folio* J. B. *ſemper virens Bryoniæ folio* Park.

Hanc ita deſcribit C. Bauhinus; *Caule* eſt cubito altiore, rotundo, lanuginoſo, albo: *foliis* Bryoniæ ſimilibus, in quinas lacinias utplurimùm diviſis, palmaribus, & aliis multo minoribus, craſſis, nervoſis, lanugine nonnihil aſperis, parte infernâ caneſcentibus, & longis pediculis inſidentibus. *Flores* habet purpuro-cœruleos, quinquefolios, ſupernè ſemilunatos, ſtaminibus ruſeſcentibus donatos; quibus ſingulis capitulum foliaceum, planum, ſemen Althææ ſimile continens ſuccedit.

Hæc eſt (ni fallor) Althæa frutex 3. Cluſii, quam ſic deſcribit. Ex ſemine in Creta collecto provenit planta, quæ ſequente anno valdè adolevit: nam *ramos* protulit bicubitales, cortice viridi tectos, cui inſperſa eſt plurima incana lanugo, ſeu potiùs tomentum: *folia* etiam habet incana, anguloſa, & per oras dentata, quàm præcedentis majora: *flores* minores, Althææ vulgaris florum magnitudinem vix ſuperantes, quinque foliis conſtantes inſtar reliquarum Malvarum, coloris rubri valdè diluti, & ad carneum, (ſi ita vocare liceat) inclinantis, multis ſtaminibus ex albo palleſcentibus, in oblongiuſculo & craſſiuſculo ſtylo naſcentibus, & umbilicum occupantibus. Floribus defluentibus ſuccedunt plana *capita*, ut in vulgari Malva, *ſemen* in orbem ſerie quadam diſtributum continentia. Idem ſentit J. Bauhinus, quem ſequor.

Hujus ſemen ad nos tranſmiſſum eſt Althææ Olbiæ *Lob.* nomine: & reverà icon Lobelii in Adverſariis non ineptè reſpondet huic plantæ. Verùm ut ſuperiùs diximus, Althæa Olbiæ Lobelii eadem eſt Althææ frutici 1. *Cluſ.* quantumvis mala figura Cluſium & C. Bauhinum decepit.

Althæam fruticem 3. *Cluſ.* C. Bauhinus ad Ketmiam refert, & Ketmiæ alteram ſpeciem minore flore facit, verùm erroneè noſtro quidem judicio: ſiquidem Ketmia ſemina fert loculamentis incluſa, non in orbiculis rotatim circa ſtylum diſpoſita.

Parkinſonus Althæam fruticem 3. *Cluſ.* ſpeciem ab hac diverſam facit, eámque Althææ fruticoſæ Creticæ titulo proponit; verùm erroneè etiam, ut nos opinamur.

Sequentes tres plantæ an rectè hic collocavimus neſcimus.

* 3. *Althææ ſpecies* Marggrav. *planta Braſiliana.*

Marggr.

Caulis rectus, teres, uno latere rufeſcens ad duorum aut trium pedum aſſurgit altitudinem, ramis multis hinc indè explicatis. *Folia* ſingulatim poſita in pediculo tres aut quatuor digitos longo, in tres, vel quinque lacinias ſecta, craſſa, in ambitu ſerrata, nervis & venis rufeſcentibus, supernè ſaturatè viridia, infernè incana, hirſuta & ad tactum mollia. Ad caulem propè exortum foliorum, & in ſummitate caulis & extremitatibus ramorum provenit *flos*, egregiè incarnatus, conſtans quinque foliis, ſtaminéque in medio incurvato. Florem ſequitur ſemen, nimirum tot triangulares hiſpidæ capſulæ, gryſei coloris, juxta ſe in orbem poſitæ, quot folia flos habuit, in quibus *ſemen* triangulare, ſubrotundum, figurâ Lunæ gibbæ, coloris gryſei, magnitudine farris.

* 4. *Roſa Batavico-Indica inodora ſeu Malva fruteſcens* Bontii.

Hortorum ſepibus contexendis plantatur cum ſarmentoſis & oblongis ramis è quibus corbes conficiuntur. *Folia* habet pyramidalia in circumferentia dentata: *florem* fert rubicundum planè, qualis eſt Roſæ ſimplici flore apud nos. Sunt & frutices ejuſdem ſpeciei, qui carnei coloris flores gerunt.

Totus porro frutex inodorus eſt, & ſuo virore ſolùm & pulchro florum rubro colore aſpectum delectat amœniſſimum. Maſticatus flos nigrum ſuccum à ſe emittit, quapropter nobis aliquando denigrandis calceis inſervit.

Fortè hæc planta pertinet ad Alceæ Indicæ ſeu Bamiæ ſpecies.

* 5. *Althæa arboreſcens Braſiliana* Marg.

Marggr.

In novem & non rarò decem pedum altitudinem excreſcit, elegantis arbuſculæ formâ; caudice recto & pollicem craſſo, inferiori parte ſine ramis, ſuperiore verò in ramos diſtributo: in quibus folia fert Malvæ modo diſpoſita, longis pediculis, magna, in totum hirſuta, inferiore parte albicantia, per ambitum ſerrata & ad tactum glutinoſa, quemadmodum & univerſa eſt planta. In extremitatibus porro ramorum & capitellis hirſutis ad modum Alceæ enaſcuntur *flores*, inſigniter incarnati, quinque petalis conſtantes, itidem glutinoſis, in cujus medio *ſtamen* eminet ſtaminulis multis veluti ramulis repletum, coloris flavi. *Semen* profert ſplendidè nigricans, oblongum, quaſi triangulare, magnitudine grani Fegopyri.

Ob deſcriptionis imperfectionem neſcimus an hæc ſit genuina Althææ ſpecies nécne: excepto ſemine in omnibus cum Malva convenit.

* 6. *Althæa Americana pumila flore luteo ſpicato* Breynii.

Breyn.

Hæc planta lignoſa, ramoſa atque humilis eſt, molli lanugine hirſuta: *Foliis* Althææ vulgaris minoribus, pediculo longo cauliculum alternatim ambientibus; cujus in ſummo *floſculi* quinis foliolis flavis conſtantes, densè in ſpicam congeſti cernuntur; originem è calyculis geminatis ac villoſiſſimis, quorum quiſque in partes mucronatas quinque diviſus petentes. Floſculis delapſis ſuccedunt *ſemina* compreſſa, pericarpiis lanuginoſis incluſa, quæ ſtylum nutritivum circulatim & arctè ambiunt, & dimidio Althææ noſtratis ſunt minora.

Locus. Abundat in locis ſaxoſis inſulæ *Corocuo.*

CAP. X.

De Alcea.

ALcea à Malva foliis laciniatis differt. Fortè ſic dicta eſt ab Ἀλκὴ auxilio vel remedio, cùm ejus radices dyſentericis & ruptis auxilio ſint *C. B.*

A. 1. *Alcea vulgaris* J. B. *vulgaris major* C. B. *vulgaris, ſive Malva verbenacea* Park. *Malva verbenacea.* Ger. **Vervain Mallow.**

J. B.

E *radice* lignoſa perenni plures emittit *caules* cubitales aut ſequicubitales, teretes, medullâ fungoſâ farctos, raris ſed tamen longiuſculis pilis hirſutos, glauco quodam polline, qui facilè detergi poteſt, obductos. *Folia* quæ à radice exeunt, & in caulibus inferiora ſubrotunda, per margines tamen inciſa, pediculis longis inſident. Quæ in caulibus ſunt, alternatim ſita, quò cacumini propiora eò brevioribus pediculis fulta, altiùs inciſa, in quinque plurimum lacinias inſigniores, ad modum ferè Napelli foliorum, atrovirentia, hirſuta, averſa præcipuè parte. *Flores* è foliorum alis ſingulis ſinguli, in caules & ramulorum ſummitatibus conferti, pediculis quadrantalibus hirſutis inſident, roſei, ſpecioſi, purpuraſcente carneóve colore, quinque foliis ſtriatis, ad ungues junctis, quodammodò cordatis Malvæ vulgaris compoſiti. Calix hirſutus, quinquepartitus, cui terna alia anguſta ſubſunt folia, flore dilapſo connivens, & in vaſculum ſeminale degenerans. *Semina* hirſuta per maturitatem nigra, ſimul juncta compreſſi caſeoli formam imitantur, ut in hujus generis reliquis, non adeo denſè ſtipata ut in Malva vulgari, umbone majore.

Æſtate floret; ad agrorum margines ínque vepretis & ſepibus frequens. *Locus.*

Variat interdum floris colore albo, quæ Alcea vulgaris flore albo *Park.*

* 2. *Alcea tenuifolia criſpa* J. B. *Alcea vulgaris minor* C. B. *minor* Park.

J. B.

A vulgari Alcea in eo potiſſimùm differt, quòd *folium* habeat tenuiſſimè in creberrimas lacinias tenues criſpas diviſum, alioqui folio alterius Alceæ par. *Flos* purpureus magnus convenit cum orbiculata *ſeminum* ſubſequentium placenta. *An ſolus naturæ luſus, & an ex eodem ſemine proveniat præcedens & hæc conſiderandum.*

3. *Alcea minor, Sicula, flore minore.*

Ex *radice* alba, ſimplici plures emittit *cauliculos*, humi procumbentes, hirſutos, ſuperiore parte rubentes. *Folia* ima ſubrotunda, longis pediculis annexa; quæ in caulibus ſunt in tres aut quinque lacinias ſecta, hirſuta & circa margines crenata. *Flores* parvi, carnei. *Semina* qualia Malva vulg.

In Sicilia ad prom. Pachynum, in inſula. *Locus.*

4. *Alcea villoſa* J. B. *hirſuta* C. B. *minor villoſa* Park.

J. B.

Rami huic teretes, palmares & dodrantales [imo longè altiores] hirti, multi ex *radice* ſimplice, gracili, palmari ſtatim exoriuntur. *Folia* parva, plerunque profundè in tres lacinias ſerratas diſſecta, lanuginoſa. *Flores* tam ex foliorum ſinu, quàm in ramorum extremis, medii inter Malvæ ſylveſtris repentis & erectæ flores, purpuraſcentes, è quinque foliis compoſiti, è calice magno, quem componit duplex foliorum acuminatorum, aſperorum, piloſorúmque agmen, in quo ſuccedit orbiculata ſeminum nigricantium placenta.

In vinetis circa Monſpelium, & in ſepibus non procul Geneva collegimus. *Locus.*

5. *Alcea major & procerior: An Alcea ampliſſimo folio laciniato* J. B.

A vulgari Alcea differt *caulibus* craſſioribus & elatioribus, ut qui humanam altitudinem non rarò ſuperent, minùs glaucis, nec adeò teretibus ſed magis ſtriatis, non ut in illa piloſis, ab imo ramoſis. *Foliis* majoribus, pallidiùs virentibus, neque in tam crebras & tenues lacinias diſſectis: nec enim quæ ſuperiorem caulis partem occupant in plures quàm tres lacinias, ad pediculum uſque pertinentes, dividuntur. *Florum pediculis* craſſioribus & pro magnitudinis ratione brevioribus; *calicibus* in breviora ſegmenta diviſis, tribus autem foliolis quæ calici florem amplectenti ſubſunt majoribus & latioribus multó. Seminibus lævibus, non ut in illa hirſutis, pariter tamen nigris.

Semina hujus Londino habuimus ab Edwardo Morgano.

6. *Alcea pentaphyllea* Park. *Pentaphylli folio vel cannabina* J. B. *cannabina* C. B. *fruticoſa cannabina.* Ger. emac.

J. B.

Herba hæc hominis altitudinem excedens *coliculis* eſt aſperis, lentis, in plures ramulos diviſis: *Folia* Cannabinis ſatis ſimilia, ex pediculis brevioribus in tres partes ſecta, longas, mediam longiſſi- nam, reliquas utrinque breviores, quæ ſæpe iterum in minores ſubdividuntur, ſic non tantùm ripartita, ſed modò quinquepartita, diverſimodè crenata, hirſuta, nigricantia, minùs aſpera canna- inis, ſapore viſcido. *Flores* interdum ſinguli, interdum bini ex longis pediculis, vel ramulorum po- ùs extremitatibus, Alceæ vulgari ſimiles, minores tamen; quibus excidentibus ſuccedunt *capitula* ualia in Malva vel Alcea, parva foliolis obvoluta, in quibus ſemina Malvæ criſpæ, nigra. *Radix* erpetua, cujus pars una major, aliæ minores, extra & intus alba, guſtu admodum viſcido.

In aggeribus foſſarum circa Monſpelium & alibi in Italia & Sicilia hanc obſervavimus. *Locus.*

* 7. *Alcea folio rotundo laciniato* C. B. *peregrina* Cluſ. *Malva montana ſive Alcea rotundifolia laciniata* Col.

Col.

Hujus *folia* prima, antequam caulem edat, rotunda, infernè parùm hirſuta, atque Malvæ vul- aris modo quinquepartita, eam ità repræſentant; ut nihil ab illa differre videatur, & prætereun- s vel colligentes fallat: ſed cùm cauleſcit ità incipiunt laciniis diſſecari, ut longè ab illa diverſa deatur; ut qui caulem tantùm foliis veſtitum viderit Napellum potiùs ſe videre cenſeat, adeò cœru- o Napello ſimili diviſurâ diſſecta ſunt folia; nec niſi florere incipientem Malvam judicaverit. *Flores* agni ſunt, figurâ & colore Malvæ, ſed roſeo vivaci: quibus decidentibus *fructus* remanent folia- i ut vulgaris, *ſemina* intus habentes compreſſa, hirſuta, lunata & nigreſcentia, ut congenerum. por & effigies radicis Malvaceus. Hujus foliorum lobi, qui folium dividunt in quinque partes, ſi nſiderentur, & ſi tenuiores ſint, Alceæ vulgaris diviſuram æmulantur.

Octobri menſe perficitur. Supra Mateſii montis ſupercilium Septentrioni oppoſitum, *Civita vec- ia* appellatum, & etiam loco *Stazzo della Serra*, i. Manſio ovium; & in Æquicolorum montium anis *Raſcino* appellatis obſervavit Columna. *Locus.*

Cluſius radicem minimi digiti craſſitudinem æquare, ínque ramos divaricari, & ſummo capite quaſi nodoſam eſſe ſcribit: virgas indè exire cubitales & ampliores: folia quæ in extremis caulibus & ramis ſunt ad Verbenæ folia fermè accedere; quibus etiam ea comparat F. Columna.

Vires. Ex emplaſticorum & emollientium medicamentorum numero eſt Alcea, utque facie externa ſic etiam viribus cum Malva convenit. Celebratur ab Empiricis ad caliginem oculorum. Aquâ decocta torminibus inteſtinorum remedio eſt. Breviter Alcea, Malva & Ibiſcus omnibus totius corporis calidis doloribus apprimè conducunt: ut rectè J. Bauhinus.

8. *Althæa ſeu Alcea peregrina ſemine roſtrato, flore luteo minimo* Moriſ. præluд. *Carpini folio, floſculis luteis* Bocc. *annua, fruticoſa, Fernambucenſis flo. luteo* Zanoni.

Moriſ.

Hujus *folia* ſunt quaſi Carpini foliorum æmula, bina è regione, caulem ambientia, rotundum, rectum ſeſquipedalem; cujus ſummis faſtigiis innaſcuntur *floſculi* lutei minores; quibus deciduis ſuccedunt arctè in circulum diſpoſita *ſemina* aculeis pungentia, undè *roſtrati* ei nomen impoſuimus.

Perit ſingulis annis, in Italia Melochiæ ſpuriæ nomine nota; ibidem & in Gallia colitur in hortis omnibus Botanicis. *Boccon.*

Hanc Moriſonus in Hiſtoria Oxon. mutato nomine, Alceam Pharnambucanam Carpini folio, floſculis minimis luteis, ſemine ſimplici roſtro donato appellat; & addit caulem ei rectum eſſe, imò rigidum & firmum, floſculos pentapetalos; ſemina aculeis ſingularibus pungentibus prædita, roſtri inſtar, radicem fibroſam: totam plantam viſcido eſſe ſapore. Aprili ſatum ſemen perficere ante Septembrem exactum.

* 9. *Alcea Virginiana, Carpini folio, floſculis minimis luteis, ſemine duplici roſtro ſeu aculeo prædito* Moriſ.

In omnibus convenit cum præcedente, niſi quòd ſemina illius ſint triangularia, minora, binis roſtris ſeu apiculis in ſummo prædita.

Semen hujus plantæ habuit à D. *Johanne Baniſter.*

CAP. XI.

De Herbis cum floris calice decaphyllo ſeu in decem lacinias diviſo, ſeu cum duplici calyce.

De Caryophyllata.

CAryophyllata ab odore radicis dicta eſt, quòd vernali tempore eruta Caryophyllum aromaticum odore referat: vulgò Herba Benedicta & Sanamunda ab inſigni quâ pollet facultate & efficacia.

Seminibus caudatis, foliis pinnatis, radice aromatica à congeneribus differt.

A. 1. *Caryophyllata* Ger. *vulgaris* Park. C. B. *vulgaris flore parvo luteo* J. B. **Avens, Herb Bennet.**

Radix obliqua, fibras ſubinde in terram demittens craſſiores, ſapore & odore aromatico Caryophyllorum. *Caules* ex eadem radice plures, cubitales & altiores, teretes, hirſuti, medullâ farcti, tenues, foliis alternatim per intervalla poſitis veſtiti, in ſummo ramoſi. *Folia* quæ à radice exeunt hirſuta, alata, ſeu potiùs pinnata, pinnulis minoribus ad coſtam mediam hinc indè adnexis, extremo folio in tria ſegmenta majora, per ambitum altiùs inciſa deſinente: Quæ in caulibus folia exiſtunt duabus pinnulis majuſculis ad pediculi baſin cauli adhærentibus velut auriculis quibuſdam, & triplici in extremo laciniâ Rubi ferè ſimili conſtant. *Flores* è foliorum ſinubus non exeunt, ſed ex adverſo foliorum, longiſſimis pediculis, pentapetali, lutei, Tormentillæ floribus ſimiles, calice decem foliolis, quinque majoribus, minoribus totidem, compoſito. Plurima ſtaminula lutea in medio flore capitulum circumſtant, quod in *echinum* ſubrotundum excreſcit, numeroſis densè ſtipatis ſeminibus compoſitum, quorum ſingula ſetâ, ceu caudâ quâdam extremo reflexâ & uncinatâ, donantur, quâ veſtibus adhæreſcunt.

Locus & Tempus. Ad ſepes & in dumetis: floret apud nos Maio & Junio menſibus.

A. 2. *Caryophyllata vulgaris majore flore* C. B. **Avens with a large Flower,** *vulgaris major* Park.

Flos huic major & ſpecioſior quàm Caryophyllatæ vulgari: an aliis accidentibus differat non memini, quamvis in hortulo meo Cantabrigiæ è vicinis ſylvis delatam aliquot annos colui.

Eandem invenit *D. Martinus Liſter* in ſylva *Teddington,* in *le Wolds* dictis Lincolniæ comitatûs.

Vires. Radix Caryophyllum aromaticum olet, ſed neque in omnibus locis, neque omni tempore, inquit Caſp. Hofman. Vino decocta ac calida pota dolorem ventriculi & inteſtinorum à frigidi aut flatubus ortum ſedat; purgat & mundat omnia vulnera. Schroderus cephalicam & cardiac eſſe ait, & venenis adverſari. Uſum ejus præcip. eſſe in catarrhis exſiccandis, ſanguine coagula reſolvend reſolvendo, &c. Vinum in quo infunditur radix optimo & jucundiſſimo odore & ſapore commendatur; eóque cor exhilarari, & obſtructiones jecoris aperiri, necnon frigiditate & craſſis humoribus affectum ſtomachum juvari multi teſtantur. *Trag.*

Cùm manifeſtæ adſtrictionis particeps ſit, veriſimile eſt epotam prodeſſe cœliacis, dyſentericis, fœminarum profluviis, & cruenta expuentibus.

Radix infuſa Cereviſiæ ſummum tenet in roborandis articulis & viſceribus. *D. Hulſe.*

Radicis ℥ii. aut herbæ integræ manipulus j. in Aq. fontan. aut Zythogali ℔. ij. decocta ad $\frac{1}{4}$. conſumptionem, ad febres intermittentes, præſertim tertianas, duabus horis ante paroxyſmum, vel etiam in ipſo paroxyſmo optimo cum ſucceſſu propinari ſolet. *D. Hulſe.*

Menſtruorum ſuppreſſio certis experimentis Simonis Lazii, Med. Vienn. præceptoris mei ſublata eſt haud ſemel Dec. rad. Caryophyllatæ in vino. *Achilles Gaſſerus* in obſerv. à Velſchio editis. Adnotavit *D. Soame* & ad me miſit.

A. 3. *Caryophyllata montana purpurea* Ger. emac. *Caryophyllata montana ſive paluſtris purpurea* Park. *aquatica nutante flore* C.B. *aquatica flore rubro ſtriato* J. B. **Purple water or mountain-Avens.**

J. B.

Radice non admodum craſſâ, obliquè actâ, plurimis fibris craſſiuſculis comoſâ ſub terra reptat, ſapore amaricante [J. B. adſtringente & tandem ſubdulci] *Caules* profert nunc plures, nunc pauciores aliquando cubitales, [nobis vix pedales,] farctos, hirſutos, nonnihil rubentes. Ramulorum ſummis, ſubinde etiam privatis pediculis, brevibus, hirſutis, rubentibus, nutantibus flores inſident, non patuli, prout eos deſcribit J. Bauhinus, ſtriati, non multùm elati, & ſupra calicem parùm admodum ſe proferentes, extrà intenſius purpurei, intus dilutiùs, odore grato, ex foliis quinis, à tenui principio ſenſim in latum ſe diffundentibus, intra quorum ſepta apices multi crocei, *echinatum capitulum* obvallant. Inſidet autem flos quaſi calatho patulo, rubenti hirſuto, in quinque lacinias hirſutas, totidemq; lingulas in laciniarum ſpatia diſtributas, diviſo. *Capitulum echinatum* pediculum ſuum privatum habet ſemuncialem; è fundo floris exortum.

Folia pinnata, venoſa, hirſuta, circum oras ſerrata, Caryophyllatæ vulgaris foliis ſatis ſimilia, alia à radice ſtatim orta, alia in caulibus.

In montoſis Septentrionalibus Angliæ, circa *Settle*, *Ingleton*, &c. inque Occidentalibus Cambriæ *Locus.*
circa *Snowdon* montem & alibi plurima. Obſervavi inſuper ſponte provenientem in loco paluſtri propè rivulum quendam Aſtoniæ viculi molendino vicinum in agro Warwicenſi: & plurimis locis paluſtribus alibi in Anglia ab aliis inventam novimus.

J. Bauhinus, quem hac in re libenter ſequimur, huc refert Caryophyllatam montanam 3 *Cluſ.* *i. e.* aquaticam alteram *C. B.* quam tamen pro diſtincta ſpecie poſitam invenio in Catalogo Horti Regii Pariſienſis. * Jac. Breynius Caryophyllatam illam perelegantem, à Cluſio pro montana tertia **Exot. Cent. 1.*
expreſſam ac deſcriptam, in Boruſſia naſci refert, tam ſimplicibus quàm plenis, imò nonnunquam etiam proliferis floribus. Hujus autem (inquit) pulchritudinem & diverſitatem à *Caryophyllata aquat. nutante flore* nutrimento tantùm ſuperfluo ac abundantibus pluviis adſcribendam, & mutuatam ad breve temporis ſpatium raritatem minimè durabilem, altero poſt anno pereunte hoc adſcito decore, in vulgarem ſuam faciem recedere exiſtimo.

D. Hermannus Caryophyllatam aquat. vulg. & Caryoph. montanam foliis ſolùm differre aſſerit, quæ uni rotunda, alteri oblonga. *E Notis D. Palmer.*

* 4. *Caryophyllata montana flore pleno prolifero* Breynii. *An præcedentis varietas?*

Breyn.

Radix ejus Caryophyllatæ aquat. nut. flore in omnibus prorſus reſpondebat: ex cujus propaginibus *folia*, Hederæ terreſtris paria, orbiculata ferè, per ambitum modicè ſerrata, & leniter criſpa, pediculis ſeſcuncialibus innixa virebant; quorum unicum duntaxat lobulo exiguo rotundo utrinq; circa baſin auriculatum. Hæc inter folia *cauliculus* palmaris, erectus & firmus eminebat, ternis vel quaternis, in lacinias tres latas ſerratáſque, ſed non uſque ad pediculum diviſis foliolis inferiùs ſeptus; proximè à ſummo faſtigio elegantiſſimum ſuſtinens *florem*, ſanguineum, ſeu hilaris cinnabaris fulgore ardentiſſimum, & multiplici foliorum textura ac ſerie conſtantem, *Caryophyllatæ mont.* 3. *Cluſ.* propemodum formam referentem, *calyce* excepto, è foliolis multò minoribus conſtructo. Ex dicti floris centro cauliculus ad ſeſquidigiti altitudinem tranſiliebat, flore alio minore ac minùs folioſo magnificè ornatus. Tota planta lanugine Caryophyllatæ vulgaris modo pubeſcit.

Ex Caſſubiæ montibus nonniſi unicam plantam menſe florentem excepit Autor: unde veriſimile *Locus.*
eſt, accidentalem potius varietatem ſeu naturæ quendam luſum eſſe quàm ſpeciem Caryophyllatæ diſtinctam.

* 5. *Caryophyllata montana minor flore nutante purpureo* Moriſ. prælud.

A Caryophyllata majore vulgari flore purpureo nutante differt quòd *folia* edat glabra, minutiúſque diſſecta, totaque planta minor ſit.

* 6. *Caryophyllata Braſilienſis* Marggr.

Marggr.

Caulis ad trium pedum aut etiam majorem altitudinem aſſurgit, ad ſingula genicula quaſi duos ramos oppoſitos habens, atque itidem duo *folia*, quæ cum pediculo ſuo quatuor digitos æquant (ſuperiora ſunt anguſtiora) in quinque alia ſingula ſecta, nimirum bina priora oppoſita, & quintum in extremitate. Sunt autem folia in ambitu dentata ac lætè viridia. In extremitatibus ramorum, in ſingulis provenit *flos* flavus, Tormentillæ æmulus, conſtans quinque foliis anguſtis, quibus multa foliola viridia ſubſtrata. Poſt flores ſequitur capitulum rotundum hiſpidum, continens *ſemina* oblonga. *Radix* multa habet filamenta, & odore refert Garyophyllos, unde nomen meruit.

7. *Caryophyllata montana* Park. Ger. *montana flore magno luteo* J. B. *Alpina lutea* C. B.

Cluſ.

Simili propemodum [cum ſuperiore] ratione ſerpit & hujus *radix*, ſuperiore non minor, at rarò in tam multa capita extuberans, è quibus ſimiliter multæ *foliorum* alæ naſcuntur, ſuperioribus non breviores, ſed frequentioribus minoribus foliis in ambitu ſerratis utrinque ornatæ, unico duntaxat & quodammodo circinato folio, in tres tamen plerunque lacinias diviſo, & in ambitu ſerrato, extremam alam occupante, quæ ſplendet & dilutiùs viret quàm in primo genere. Naſcuntur etiam inter eas foliorum alas pedales *caules*, graciliores quàm in præcedente, minoribus magiſque laciniatis foliis ornati, qui ſingulares plerunque, nonnunquam etiam plures, *caliculos* ſuſtinent, in quibus *flores* aurei, quinque foliis vulgari majoribus præditi, floris Ciſti fœminæ interdum amplitudinem æquantes; medium occupant multa lutea *ſtamina*, inter quæ latet villoſa quædam congeries, quæ excuſſo flore ſeſe explicans, mollior eſt ſuperiore & *ſemen* planum adnatum oſtendit, quod maturitate fuſcum fit. Tota etiam planta lanugine obſita & aſtrictionis particeps eſt.

Hanc invenimus in altiſſimis montibus max. Carthuſianorum cœnobio in Delphinatu vicinis.
Locus. J. Bauhinus in monte Braulio Rhætorum eandem reperit: Cluſius in ſummis duntaxat Alpium jugis, non tamen omnibus, ſed inter gramen, vel ſub fruticibus. Floret iſtic Junio, ſemen Auguſto maturum. Radix J. Bauhino ſatis craſſa, nigra, fibrata valdè odorata.

* 8. *Caryophyllata Alpina minor* C. B. Park. *Alpinæ minimæ prima ſpecies* Ponæ Ital. *Alpina minima* Ger. emac.

Vix alia in re à præcedente differt quàm partium omnium parvitate; an ſpecie diverſa ſit viderint quibus utriuſque copia facta fuerit: utramque invenio in Catalogo Horti Regii Pariſienſis.

* 9. *Caryophyllata Alpina minor altera* Park. *Alpina Apii folio* C. B.

Pon.

Folia huic quàm præcedenti multò longiora, humi in ambitu ſtrata, in plures partes diviſa, quarum ſingulæ Paludapii folia quadantenus referunt: in quorum medio exurgunt duo tréſve cauliculi tenues, imbelles & procumbentes, quatuor foliis obſiti minoribus quàm quæ è radice exeunt & tenuiùs inciſis, quorum faſtigia occupant *flores* ſingulares hexapetali & interdum octapetali, pallidè lutei caliculo viridi ſuſtentati, cujus extrema ſummum florem adæquant. Florem excipiunt *capitula* reliquorum ſimilia verùm molliora & lanuginoſiora, cincinnis ſeminibus adhærentibus. *Radix* oblonga, tenuis, ramoſa, fibris aliquot donata.

Locus. In monte Baldo provenit, autore Jo. Pona.

* 10. *Caryophyllata Pentaphyllæa* Park. J. B. *Alpina quinquefolia* C. B. *Alpina Pentaphyllea* Ger.

Lob. Ad.

In Rhæticis Alpibus non procul Clavenna hanc primùm nacti, putavimus eſſe Tormentillæ aut Pentaphylli ſpeciem: verùm radix Geranii fibroſior, foríſque rubiginoſa, parùm quid ſuave redolens, Caryophyllatam teſtatur. Quinetiam erigit *caules* pedales, cui hærent *folia* quinquepartita ambitu ſerrato Pentaphylli aut Tormentillæ flore luteolo pallentéve, ſtaminulis lanuginoſis, croceis, pappoſis, minoribus Caryophyllatæ.

An Caryophyllatæ, an potiùs Pentaphylli ſpecies fuerit hæc planta, nobis non certò conſtat. Tantiſper hic locum quem occupavit retineat donec de ejus notis characteriſticis certiùs edocti fuerimus.

11. *Caryophyllata Alpina Chamædryos folio* Moriſ. *Chamædrys ſpuria montana Ciſti flore* Park. *Alpina, flore Fragariæ albo* J. B. *Alpina, Ciſti flore* C. B. *Teucrium Alpinum Ciſti flore* Ger.
Mountain-Avens with Germander leaves.

J. B.

Dura, lignoſa *virgulta*, palmaria aut dodrantalia per terram ſpargit, colore rubente [ex fuſco rubente prædita *Cluſ.*] prædita, per quæ *folia* nullo naſcuntur ordine, Chamædryos verioris foliis ſimilia, minora, duriora, rugoſiora, ſerrata, infernè incana, ſupernè atrovirentia, guſtu adſtringente. Pediculis, tenuibus, palmaribus hirſutis inſident ſingulis ſinguli *flores* candidi, Fragariæ duplo majores, foliis ſenis aut pluribus conſtantes, quorum medium occupant cirri ſtaminum numeroſi; quibus delapſis ſuccedit plumatum Pulſatillæ capitulum, ſemine oblongo, ruffo. Totius autem floris baſin fulciunt folia hirſuta, oblonga, anguſta. *Radix* longè latéque ſerpit, craſſa, lignoſa, ex ruffo nigricans.

In montis Juræ ſuprema parte *Thuiri*, ínque Alpibus Corinthiacis obſervavimus. J. Bauhinus in
Locus. Rhætiæ monte Braulio. Frequens autore Cluſio in Auſtriacarum & Stiriacarum Alpium jugis. In Hibernia etiam invenitur inter *Gort* & *Galloway*, unde & nos delatam vidimus. Floret Junio & Julio.

12. Cary

12. *Caryophyllata montana Virginienſis* Park.

Caryophyllata montana ſeu ſeptima major eſt, & elatior, in aliis parum differt: Semina producit plana, tenuia, nigricantia in folliculis incluſa.

C A P. XII.

De Fragaria.

F*Ragaria* à fragro Latinis dicta videtur, quia hic fructus optimi odoris eſt. Voſſius ita dictum exiſtimat potiùs à *fragilis*, unde *mollia fraga* dixit Ovidius Metamorph. 13. Nobis prius Etymon magis placet. Fructus hic Græcè eſt μιμαίκυλον, quæ tamen vox latiùs patet, & ad Arbuti fructum ſignificandum extenditur.

Fragariæ notæ characteriſticæ ſunt Folia venoſa, in ſingulis pediculis terna, fructus molli eſculenta pulpa conſtans ſeminibus exteriùs adnaſcentibus, odore fragranti, cauliculi reptatrices.

A. 1. *Fragaria* Ger. *vulgaris* Park. C. B. *Fragaria ferens fraga alba & rubra* J. B. **Common Strawberry.**

E Pentaphyllorum genere eſt, quamvis trifolia ſit, ut manifeſtè oſtendunt folia venoſa, *flos* pentaphyllos calice è decem partibus ſeu ſegmentis compoſito, ſemina denique eodem modo congeſta. *Folia* ei in longis pediculis terna, venoſa, hirſuta, per ambitum ſerrata, ſuperiùs viridia, inferiùs albicantia. *Cauliculi* palmum alti, teretes, hirſuti, in ſummitate ramoſi, *flores* ſuſtinent complures Ranunculi minores, Pentaphylli vulgaris floribus ſimiles, quinque foliis candidis compoſitos, *ſtaminulis* numeroſis brevibus *apices* luteos ſuſtinentibus, capitulum rotundum circumſtantibus. *Fructus* globoſus inæqualis, per maturitatem ruber, odoratus, ſanguineo dulci, vinoſo, gratiſſimóq; ſucco prægnans, cui adnaſcuntur extrinſecus *ſemina* multa, exigua. *Flagellis* ſeu loris tenuibus, plurimis hinc indè emiſſis, ad intervalla nodoſis & folioſis, ad nodos radices agentibus, latè ſe propagat. *Radix* oblonga, ſubruffa, multis fibris capillata, guſtu adſtringens.

In ſylvis & dumetis Maio menſe floret, & brevi ſemen maturat.

Locus & Tempus.

2. *Fragaria fructu hiſpido* Ger. emac. *Fraga aculeata* Park. parad.

Flos hujus petala alba non habet, ſed ex duobus aut pluribus circulis foliorum viridium componitur. *Fructus* hiſpidus eſt, ſeminum loco aculeis virentibus oblongis pulpæ rubenti innaſcentibus ſcaber.

Pro luſu naturæ habeo: Cantabrigiæ in horto per aliquot annos colui.

3. *Fragaria major fertilis ſeu Bohemica maxima* Park. parad. **The greater or Bohemian Strawberry.**

Præcedenti ſimilis, nec ulla ferè in re, magnitudine excepta, ab ea differt. Eſt autem omnibus partibus, radice, foliis, caule, floribus, fructu vulgari Fragariâ propè duplo major. Fructus non perinde gratus eſt ac illius, dulcior tamen. An Fragaria fructu parvi Pruni magnitudine *C. B*?

4. *Fragaria Virginiana*, **The Virginian Strawberry.** Park.

A vulgari Fragaria differt *foliis* majoribus, magis glaucis, minùs ſplendentibus, pilis paucioribus obſitis, nec niſi ad ſolem conſpicuis, ut omnino glabra videantur: *caulibus* humilioribus, minùs erectis: Florum pediculis brevioribus, nec adeò hirſutis; *floribus* ipſis majoribus, foliolis eos componentibus acutioribus: *Fructu* majore, colore minùs ſaturo & ferè coccineo, ſapore acido.

Si fructum ab hac planta deſideras maturum & copioſum, radices rariùs diſponendæ ſunt, nè folia interſtitia tota occupent & inumbrent; deinde propaginibus ſeu flagellis continuè avulſis importuna ejus luxuries ſedulò coercenda.

Cultura.

Fragariæ quoddam genus in Alpibus Bargeis viſum eſt bis in anno fructificare, Vere ſci. & Autumno, cujus fructus modicè compreſſus eſt & ſtriatus, ſapore Rubi Idæi. *Cæſ.*

Tragus & Geſnerus ſingulare genus tradunt, quod *Harbeer* appellant. *J.B.* Fragaria minor hiſpido folio Parkinſono dictum, foliis hiſpidis *C. B.*

Fragaria bis fructum ferens. C.B.
Frag. fol. hiſpidis C. B.

* 5. *Fragariæ affinis ſericea incana* C. B.

C. B. Prod.

Radice eſt lignoſa, nigricante, ad quam *folia* plura, Fragariæ ſylveſtris ſimilia, ſed longè minora, guem non æquantia, craſſa, utrinque incana, molli & ſericea lanugine tecta, in tres lacinias ad diculum uſque diviſa, & ſupernè crenata: *ramulos* habet breves, reclinatos; *flores* parvos, luteos, llatos ſuſtinentes; quibus capitulum calyce quinquefolio ſuſtentatum, minutum ſemen continens ſuccedit.

C. Bauhinus ab Albino in Granadæ ſaxoſis collectam accepit: D. Moriſonus copiosè in ſylvis adjacentibus Pictavio reperit.

Locus.

Non eſt hæc genuina Fragariæ ſpecies, ſed ob ſimilitudinem aliquam huc reducitur; ad ſequens put potiùs pertinet.

* 6. *Fragaria Helvetica nana* Park. *An Frag. flore luteo* C.B? *Fortè etiam Fragariæ affinis ſericea incana* ejuſdem.

Park.

Folia huic quæ ad radicem perexigua, tripartitò diviſa, pediculis brevioribus nixa quàm in quovis alio Fragariæ genere; quæ *caulem* veſtiunt [humi ſtratum, quatuor uncias vix excedentem] minora ſunt, & pediculis deſtituta. *Flos* in extremo cauliculo plerunque ſingularis, quinque petalis ſubrotundis, Fragariæ inſtar, compoſitus, major quàm pro plantulæ modo, colore ſubluteo. Fructum nondum vidimus, nec qualem ferat novimus.

Locus. In Alpibus Helveticis à D. *Fletſchero* Sileſiano collecta, & ad nos delata eſt.

An hæc Fragaria genuina ſit necne dubitamus. Ad præcedentem accedere videtur.

Vires & Uſus. Fraga refrigerant & humectant, venenis reſiſtunt, picrocholis conveniunt & ſiticuloſis, ſed copioſiore cibo caput tentant & inebriant (inquit Cæſalpinus) quod tamen nos qui copioſè ſatis ea multoties ingeſſimus, nunquam experti ſumus. Habent quidem ſaporem vinoſum etiam non affuſo vino, verùm debilem. Ideo tamen à copioſiore eorum eſu abſtinendum, quia in ventriculo putreſcere apta ſunt. Nec ſola comedenda ſunt ſed cum ſaccharo & vino ad frigiditatem & humiditatem illorum corrigendam, ut noſtrates facere ſolent.

In Gallia alicubi, teſte Bruyer [& in Anglia etiam paſſim] comedunt cum lactis cremore; qui præſtat, inquit, id quod vinum: Nobis aliter videtur.

Aqua Fragorum deſtillata cor confortare dicitur, vitia thoracis expurgare, morbum arquatum diſcutere, ſanguinem purgare, ulceribus oris & Anginæ auxiliari gargariſatu, calculum renum comminuere; alia etiam juvamenta præſtare, ſi Trago credimus.

Qui ex calida intemperie habent faciem puſtuloſam, quin ſcabiem vel in toto, vel in parte ſiccam & pruriginoſam, ſingulis diebus manè hauriant ejus ℥j. præterpropter. Idem calculoſi jubentur facere. Nam & refrigerat renes & arenulas abſtergit. *Caſp. Hofm.* Ad *calculum*, Fraga matura in phialam aqua ardente optima plenam conjicito, poſt horas quadraginta circiter colata, & rurſus nova in eandem aquam ardentem injicito, ac ſic relinquito optimè tecta ac munita nè aliquid expiret. Prima autem Fraga quæ poſt colaturam ſuperſunt per linteum validè exprimere poteris, & expreſſum etiam liquorem ſeorſum ſervare. Cùm uti voles, ter aut quater in menſe cochlearium plenum ſumes manè, & addes pulverem de ſaccharo cando. Gratum, probatum, efficaciſſimúmque hoc remedium eſt, quod ultra viginti annos calculo conflictati, præ cæteris omnibus, quæ innumera eis diverſi medici præſcripſere, Geſnero commendârunt. *J. B.*

Herba refrigerat & ſiccat moderatè. Sapore cum ſua radice eſt amaro, cum evidenti adſtrictione. Diuretica eſt, uſûſque crebri in ictero; ut & in gargariſmis & balneis, in cataplaſmatis, &c. ad ſiſtendos ſanguinis fluxus, ad dyſenteriam, ulcera ſordida purganda, ad catarrhos & deſtillationes cohibendas.

Hujus decoctum cum tota (ut loqui amant Medici) hoc eſt, plantæ integræ cum foliis, radicibus & flagellis, optimo cum ſucceſſu Ictericis propinatur, vel ſeorſim, vel aliis huic malo medicamentis appropriatis admixtum. M. Rulandus poſt corpus extract. Eſulæ purgatum illud præſcribere ſolebat hac formula. ℞ Fragariæ manip. iij. paſſularum exacinatarum ʒiij. Bulliant in aq. fontan. ad ſufficientiam & bibe. *D. Hulſe.*

Vidi (inquit C. Hofmanus) in eo qui copioſiùs comederat fraga multas illarum particulas in matula ut renes putarentur colliquari. *Rarum hoc & incredibile.*

Idem aſſerit Fragariam præſtare egregium diureticum in febribus colliquativis, cùm volumus aquam abdomini infuſum & hydropem mentientem ad renes derivare.

Incerto autore doctus ſum Fragariam in vino rubro coctam, & aliquoties pubi & pectini impoſitam inſtar cataplaſmatis album mulierum fluxum ſiſtere; quod etiam in pollutione nocturna, & gonorrhœa non virulenta efficaciſſimum comperi. *Sim. Paulus.*

G. Fabricius Hildanus Cent. V. Obſ. 38. cujuſdam feminæ mentionem facit, quæ poſt eſum Fragorum, jejuno adhuc ventriculo, horrendis ſymptomatibus ſtatim vexabatur, ut lipothymiâ, vertigine, hypochondriorum intumefactione, dolore ventriculi, &c. Sed hic notandum eſt fœminam comediſſe hæc fraga cruda & illota, ſine vino aut ſaccharo. Ego planè cenſeo has fruges venenatas fuiſſe ab urina, ſaliva, aut halitu ſerpentis vel bufonum, quæ fragis ſummopere delectantur: vel fortè (ut rectè D. *Tancredus Robinſon* qui Obſerv. tranſmiſit) inſectum aliquod ſuccum quendam noxium & venenoſum iis inſperſerat.

Sunt qui ex Fragorum ſolo odore in animi deliquium incidunt, ut Noſocomii præfectus Ellingiæ. Virgo quædam Auſtriaca ex eſu Fragorum epileptica facta eſt, atque exinde quotannis tempore quo efflorescunt paroxyſmo obnoxia eſt. Ex Obſervat. Achillis Gaſſeri apud Hieron. Velſchium excerpſit *D. Soame.*

CAP. XIII.

De Fragaria ſterili ſeu ſpuria.

1. *Trifolium Fragariæ foliis, luteo flore Berardi* Hort. Joncq. *Pentaphylloides majus erectum, f luteo, ternis foliis Fragariæ inſtar hirſutis* Moriſ.

Moriſ.

A Numero, ſitu & textura foliorum antequam excauleſcat, Fragariam quivis perfectam affi maret: ſed poſtquam *caules* ſuos pedales & ſeſquipedales ediderit, hirſutos & lignoſo *floſculos* luteos pentapetalos in faſtigio geſtantes, ſuccedentibus *ſeminibus* plurimis ſubru ſiccis abſque ulla pulpâ humidâ, veſcâ, ad Pentaphylli potiùs genus pertinere ſeſe manifeſtat: qu *vis revera Fragaria & Pentaphyllon notis genericis conveniant, nimirum calice decaphyllo, flore pentapetalo, ſeminibus plurimis nudis ſingulis floribus ſuccedentibus, ut alia omittam.*

A. 2. *Fragaria ſterilis* C. B. *minimè veſca* Park. *minimè veſca ſive ſterilis* Ger. emac. *non fragifera vel non veſca* J. B. **Barren Strawberry.**

J. B.
Radice nititur lignoſa, ſatis craſſa, cortice ruffo adſtringente obductâ, multis hinc indè enatis fibris capillatâ; ſarmentis ſuis per terram ſerpentibus, tenuiſſimarum fibrarum productione denuo radices agens. *Folia* humi fuſa, tripartita, in ambitu ſerrata, molli lanugine ſupra ſubtúſque caneſcentia, quàm Fragariæ fertilis minora, & ſupina parte obſcuriùs viridia, ex hirſutis pediculis duas uncias longis, ad exortum geminâ utrinque mucronatâ membranâ eleganter alatis. *Coliculus* teres, hirſutus, tenuis, uno aut altero folio tripartito ſtipatus, ſextantalis, floſculum unum vel alterum ſuſtinet pulchellum, candidum, inodorum, quinque foliolis in medio crenatis & velut cordatis compoſitum, ex caliculo decem mucronatis hirſutis foliolis ut in Pentaphyllis donato; quorum quinque flore evaneſcente connivent & ſemina occultant in capitulis Pentaphylli ſimilibus. Staminula in medio flore plurima.

Aprili menſe apud nos florere incipit; eſtque in paſcuis ſterilioribus frequentiſſima. *Tempus & Locus.*

3. *Fragariæ affinis ſericea incana, vide deſcript. in Capite præcedente.*

CAP. XIV.

De Pentaphyllo.

FOliis venoſis, in ſingulis pediculis quinis, aut interdum ſeptenis, flore pentapetalo, ab aliis omnibus hujus generis, primo ſtatim aſpectu facilè diſtinguitur, ut plura addere non ſit opus.

A. 1. *Pentaphyllum rubrum paluſtre* Ger. *Pent. vel potiùs Heptaphyllum flore rubro* J. B. *Quinquefolium paluſtre rubrum* C. B. **Purple Marſh-Cinquefoil.**

J. B.
Valdè prolixas habet *radices*, & fœcundo reptatu luxuriantes, lignoſas, fibras aliquot emittentes, albas, aliàs rubentes, pluribus fibrillis capillatas [Radix in aquoſis exteriùs nigricat, non rubet, ut vult Jo. Bauhinus.] *Folia* quina vel ſeptena Pentaphylli vulgaris, ſed non eo ordine ſita, verùm ceu in alam diſpoſita, ſubtus incana, ſupremâ parte viridantia, vel glabra, vel lanugine vix conſpicua hirſuta, profundè per ambitum ſerrata, pediculis non admodum longis nixa, quorum ima in vaginas amplas caulem amplectentes degenerant. *Caules* glabri, rubentes, in terram reclinati, foliis per intervalla alternis veſtiti. In ſummis caulibus *flores* in ſurculis è foliorum alis egreſſis conſiſtunt duo tréſve ſimul, pediculis brevibus, ſatis grandes, è quinque latis mucronatis rubris calicis ſegmentis & totidem peranguſtis petalis compoſiti, pluribus intus apicibus concoloribus, & turbinato *capitulo* Fragi æmulo, tam figurâ, quàm magnitudine.

In paluſtribus putridis multis in locis occurrit. *Locus.*

A. 2. *Pentaphyllum vulgatiſſimum* Park. *Pentaphyllum ſive Quinquefolium vulgare repens* J. B. *Quinquefolium vulgare* Ger. *majus repens* C. B. **Common Cinquefoil or Five-leaved Graſs.**

Flexilibus, longis, tenuibus, hirſutis, rubentibus *loris*, ad intervalla geniculatis, & è geniculis folia & radices agentibus, latè ſe propagat. *Folia* in pediculis quadrantalibus & majoribus quina ad eundem exortum, nervoſa, in ambitu altis inciſuris ſerrata, oblonga extremis ſubrotundis, hirſuta, obſcurè viridia. Inter folia exeunt *floſculi* ex adverſo foliorum, [ramuli è foliorum alis] pediculis prælongis, ſingulares, è quinq; foliis flavis, latiuſculis, cordatis, & plurimis intus ſtaminulis compoſiti. *Calix* floris decem ſegmentis componitur, è quibus quinq; conniventia tum florem antequam aperitur, tum ſemina flore dilapſo pericarpii loco occultant & protegunt. [*Radix* longa, craſſitudine interdum digitali, colore rubro, ſapore adſtringente & exſiccante; & exſiccata quadrata evadit *J. B.*]

Æſtate apud nos floret & in Autumnum uſque. Paſſim ad ſemitas. *Tempus & Locus*

Vulnerarium eſt & aſtringens. Siſtit fluxus alvi & hæmorrhoidum, nariúmque hæmorrhagiam. Utile eſt in expuitione ſanguinis, & tuſſi. Commendatur etiam ad paralyſin, phthiſin, arthritidem, cterum. Prodeſſe dicitur & in calculo & eroſione renum, in hernia & febribus. Extrinſecùs in oculis inflammatis ſuccus inſtillatus, in oris putredine, laxitate dentium. Abſtergit etiam ulcera maligna. *Schrod.* Præcipuè notanda eſt vis ejus adſtrictoria, quâ mediante agit quicquid agit. *Vires.*

Pulvis radicis drachmæ unius pondere ſumptus paulò ante paroxyſmum in febribus intermitten-ibus inſigne febrifugum eſt. *D. Needham* ex relatione *D. Ballard.* Hujus facultatis mentionem in-enio etiam apud Tragum. Quin & multis ſeculis ante Tragum Hippocrates ad febres fugandas ac planta uſus eſt; (ut nos monuit eruditiſſ. Vir D. Edv. Hulſius M. D.) qui Lib. de Morbis 2. ag. 64. editionis *Vander-Linden,* hæc habet. *Si tertiana febris tenuerit, ſiquidem non omiſſis tribus nvaſionibus quarta corripiat pharmacum deorſum purgans bibendum dato: ſi verò pharmaco non opus hare tibi videatur, radicum Quinquefolii tritarum acetabuli menſuram ex aqua bibendam dato.* In quæ erba *D. Spon,* lib. de Febribus & Febrifugis hæc habet. Pentaphyllum eſt planta nonnihil amara, & aldè aſtringens, unde proprietatem obtinet roborandi fibras ventriculi à febre relaxatas, & acidum pſius edulcorandi & figendi: nec dubium eſt quin in Græcia, ubi Hippocrates vixit, efficacior fuerit quàm hic loci, quandoquidem pleræque plantæ meliùs proficiunt viribus in locis calidis quam in frigidis, præcipuè illæ quæ aliquantulum aromaticæ ſunt. Nihilominus novimus nonnullos è plebe Gallica literarum omnino rudes, traditione ſola à majoribus accepta edoctos, Pentaphylli decoctum ad febres intermittentes ſanandas propinare, adeóque minimè ejus conſcii, Hippocratis diſcipuli fiunt. *D. Hulſe.*

Ab experientia commendo decoct. rad. Pentaphylli in Aphthis, quo Thomas Thomaſius mirabili cum ſucceſſu & artificio oris ulcera ſine ulla alia re ſanavit. *Jac. Cæſ. Baricellus Hort. Genial.* p. 148.

Pentaphyllum, Tormentilla, Argentina, Fragaria ut genere ſic viribus convenire videntur.

* 3. *Pentaphyllum Alpinum ſplendens aureo flore* J. B. *Quinquefolium minus repens Alpinum aureum* C. B. *Pentaphyllum incanum repens Alpinum* Park. *Quinquefolium minus flore aureo* Ger. emac.

J. B.

Pulchra Pentaphylli ſpecies in multa capita diviſa, in quibus multæ ſquamæ: *radices* multæ, ruffæ, è quibus ex uncialibus aut longioribus pedicellis *foliola* quaquaverſum denſo agmine panduntur, Tormentillæ ferè facie, mediâ parte ſerrata, polita & ferè lucentia, aliquot pilis vix ac nè vix quidem conſpicuis in quibuſdam partibus obſita. *Cauliculi* aliquot palmares, ſummo tenus diviſi floſculos, ſuſtinent pulchrè luteos (quantum quidem ex ſicca judicare licet) foliis latiuſculis conſtantes; in quorum medio *ſtamina* ſaturatiora, ac fere crocea.

Pentaphyllum tertium *Cluſ. ramos* promit humi ſe ſpargentes, & ſubinde oblongas alias fibras agentes: *Folia* quam Quinquefolii vulgaris molliora, aliquantulum incana & ſplendentia.

Locus. Creſcit (inquit Cluſius) in ſummis Alpium jugis, quæ tamen herboſa ſunt, & ſub Junii initium floret, in hortis autem Maio.

* 4. *Pentaphyllum minus folio ſubtus albicante* J. B. *An Quinquefolium minus repens luteum* C. B? *Pentaphyllum minimum repens* Park?

J. B.

Radix lignoſa minimi ferè digiti craſſitudine, in fibras tenuiores abiens, longè latéque vagatur, cortice nigro obtecta, ſapore adſtringente, *ramulos* emittens complures, etiam palmares, humi fuſos, in alios ramulos diviſos, hirſutos & nonnihil rubentes: in quibus *folia* quæ pollice texeris, quinquepartita, ſingulis ſegmentis circa mucronem leviter inciſis, ſupernè virentia, infernè albicantia: *floſculi* parvi, lutei, quinque foliis conſtant, apicibus multis luteis medium occupantibus: ſubſunt autem flori quinque folia hirſuta, foris viridia, intus ad luteum vergentia, quibus interjecta totidem foliola dimidio minora, viridantia.

De loco natali hujus plantæ nihil ſcribit. At Quinquefolium minus repens luteum *C. B.* in colle patibuli viâ pontis Caſtri novi & in ſiccis locis Salenovæ copioſe naſcitur. *Botan. Monſp.*

* 5. *Pentaphylli minoris major ſpecies folio ſubtus albicante* J. B.

Foliis eſt multò majoribus quàm in præcedente, ex longis pediculis dodrantalibus, & quinque foliolis, ac multis ſeptenis, oblongis, extremis ſubrotundis, ſerratis, ſubtus albicantibus: *caulibus* palmaribus, in ſummitate *floribus* luteis multis, ex brevibus pediculis: *radice* nigrâ, longâ, cum fibris craſſis.

Ubi collectum hoc Pentaphyllum neſcivit Deſcriptionis autor J. Bauhinus. Utrumque hoc Pentaphylli genus nobis incognitum eſt.

Pentaphyllum minus repens aureum *Ad.* Tormentillam admodum repræſentat: folia ejus qua terram ſpectant albicant. Non propagat ſe ramulis defixis Pentaphylli vulgaris in modum, unde miror cur repentem vocet C. Bauhinus, niſi fortè radicibus reptet, ut innuit Joannes frater de ſuo, ſi modò eandem plantam intelligat.

Admodum obſcuri ſunt Botanici in hiſtoria Pentaphyllorum.

* 6. *Pentaphyllum minus molli lanugine pubeſcens, flore luteo* J. B. *Quinquefolium repens minus lanuginoſum luteum* C. B. *Pent. minus repens* Park. *Quinquefolium incanum* Ger.

Cluſ.

Multa exeunt ab una *radice* capita ramoſa, humi fuſa, aliquot foliis Pentaphylli vulgaris & elatioris formâ ſimilibus prædita, h. e. quæ quinque foliolis in ambitu ſerratis, mollíque lanugine pubeſcentibus, conſtant, ſed non ut illa [præcedens] incanis, guſtu initio exſiccante deinde linguam nonnihil vellicante: Ex iis capitibus prodeunt dodrantales interdum caliculi, ſimilibus ſed minoribus foliis ornati, geſtantes in ſummo multos *flores* luteos, elegantiſſimos, pentapetalos, medium florem occupantibus multis *ſtaminulis* luteis. *Semen* in caput & veluti Fragi rudimentum congeſtum, fuſcum. *Radix* longa, dura, ſatis craſſa, foris nigricans & tenuibus fibris donata eſt: ſed & rami illi humi fuſi plerunque fibras agunt, & vicina loca occupant.

Locus. Nihil illo vulgatius locis ſiccis & nudis Pannoniæ, Auſtriæ inferioris, Moraviæ & Bohemiæ.

Tempus. Florere incipit ineunte propemodum vere.

7. *Pentaphyllon parvum hirſutum* J. B. *Pent. minus repens lanuginoſum* Park. *Quinquefolium minus repens aureum* C. B. *Quinquefolii quarti ſecunda ſpecies* Cluſ. *Pentaphyllum incanum minus repens* Ger. emac.

Cluſ.

Cum præcedenti naſcitur atque etiam floret, minùs tamen frequens, humi ſimiliter fuſum, cujus *cauliculi* non virent ſed purpuraſcunt, & graciliores ſunt: *folia* anguſtiora, magis villoſa, & illorum oræ altiùs ſerratæ: *flores* etiam magis aurei; in cæteris conveniunt.

Radice donatur (inquit J. Bauhinus) craſſâ, longâ, nigrâ: *foliis* parvis hirſutis, ex pediculis duas uncias longis: *cauliculis* multis, humi fuſis, quatuor vel quinque unciarum.

Paſſim provenit (inquit J. Bauhinus) [at non in Anglia.] Martio & Aprili floret. *Tempus.*

8. *Pentaphyllum rectum majus* J. B. *majus erectum* Park. *Quinquefolium majus rectum* Ger. *rectum luteum* C. B.

J. B.
Non minùs ſtrenuè aſtringit hujus *radix* quàm vulgaris ſupini, multis adnatis aucta, rubeſcens: *Caules* cubitales & majores, plures, duri & rigidi, recti, teretes, ſubrubentes, villoſi, circa ſummum in aliquot alas, modò longas, modò breves diviſi. *Folia* hirſuta, Alceæ ferè æmula, variante diviſura, quintuplici, ſeptuplici, ſingulis ſegmentis profundè ſerratis. *Flores* odore Agrimoniæ, Quinquefolii ſupini majoris inſtar, colore luteo, intenſiore, dilutiore & albo interdum, ſed rariùs, unde Lobelio in Adv. *Pentaphyllum album & purpureum* inſcribitur.

J. Bauhinus ſe in Alſatia ſpontaneum obſervâſſe ſcribit. *Locus.*
Eſt &

9. *Quinquefolium Canadenſe humilius.*

Moriſ.
Cujus folia ſaturatiùs virent: *floſculos* magnos luteos, & conſequenter capſulas majores aliorum more gerit.

* 10. *Pentaphyllon rectum majus, tenuius, villoſius, Pannonicum* J. B.

J. B.
Cubitalibus & majoribus tenuioribúſque eſt *caulibus*, longis pilis hirſutis, non ita firmis. *Folia* per caules longos habent pediculos, dodrantales, longis etiam pilis hirſutos, ad principium duæ pinnæ foliorum inſtar, tenues, ſimplices, unciam circiter longæ, dividuntur autem folia in ſex vel ſeptem portiones, profundè ſerratas, quales in prædicto ſed minores, villoſiores, candidiores: rami dividuntur in tenuiores ramulos, qui deſinunt in *capitula* minora quorum *calices* minores, cum longis pilis, candidiores. Cujus coloris ſint *flores* nos latet.

* 11. *Quinquefolium montanum luteum erectum hirſutum* C. B. *Pentaphyllum montanum erectum* Park.

C. B.
Ex *radice* nigricante *cauliculi* exeunt tenuiſſimi & ſeſquipalmares, in ſummo multifidi, & molli lanugine pubeſcentes: *folia* inferiora longiſſimis pediculis donata, in ſeptem (at quæ in caule in quinque) lacinias profundas, diverſæ longitudinis, per oras ſerratas, piliſque donatas dividuntur: quæ parte inferna, ut in vulgari, rufeſcunt, tantillum incana ſunt, non tamen ſplendent. *Flores* habet parvos, aureos, quinquefolios, multis brevibus & croceis ſtaminulis donatos, quibus capitulum aliorum more, *ſemen* minutum continens ſuccedit.

In montis Crentzacenſis ad patibulum aſcenſu provenit. *Locus.*

12. *Quinquefolium rectum luteum Monſpelienſe.*

Folia huic longis inſident pediculis, & circumcirca dentata ſunt denticulis majoribus, non admodum hirſuta. *Caules* ex eadem radice plures exeunt, dodrantales, minùs craſſi & firmi minúſque erecti quàm Pentaphylli recti majoris vulgaris, in ſummitatibus ſuis in aliquot ramos diviſi numeroſos *flores* geſtantes luteos.

In ſylva Valena propè montem Lupi non longè Monſpelio invenimus. A præcedentibus duobus ſpecie differre videtur. *Locus.*

* 13. *Pentaphyllum ſeu Heptaphyllum albo-pallidum, ſeu flore ochroleuco, petalis ſingulis cordatis.* Moriſ. Hiſt.

Moriſ.
Humilior eſt hæc ſpecies, foliis dilutiùs virentibus, hirſutioribus; floribus ſulphureis ſeu albo-pallidis cordatis.

A. 14. *Pentaphyllum erectum, foliis profundè ſectis, ſubtus argenteis, flore luteo* J. B. *rectum minus* Park. *Quinquefolium erectum folio argenteo* C. B. *Quinq. Tormentillæ facie* Ger.
Tormentil-Cinquefoil.

Radix ei ſimplex, ſatis craſſa, lignoſa, exteriùs obſcurè rubens, interiùs alba, plurimis fibris capillata, in numeroſa capita diviſa. *Caules* indè emergunt plures, teretes, rubentes, hirſuti, in ram reclinati. *Folia* in caulibus alternatim ſita, ad exortum ſuum geminâ appendice caulem nplectuntur, pediculis longis incanis, venoſa, & profundis inciſuris circa margines ſerrata, ſuper obſcurè viridia, hirſuta tamen, infernè incanâ lanugine obducta. *Flores* in ſummis cauliculis rvi, flavi pentapetali, è calice quinque ſegmentis compoſito, quem alia quinque ſegmenta anguſta obvallant, ut in Pentaphyllo vulgari repente. Semina eadem modo naſcuntur, parva, colore per maturitatem Olivæ immaturæ conditæ ferè.

Locus & Tempus. In ſterilioribus arenoſis aut glareoſis paſcuis ſed rariùs; interdum & in muris. Junio menſe floret.

15. *Pentaphyllum rectum* J. B. *rectum flore albo* nobis. *An Quinquefolium album majus cauleſcens* C. B ? *Pentaphyllum majus luteo flore vel albo* Park ?

Radix ei craſſa, cortice nigricante obtecta, [ruffa & ſubnigra, lignoſa, aſtringens *J. B.*] in plura capita nonnunquam diviſa. *Folia* pediculis longis hirſutis inſident, brevibus pilis circa margines & in averſa parte donata, ſupernè glabra, pallidè viridia, quinquepartita, partibus ſingulis brevibus, latis, extremo ſubrotundis, in ambitu minimè ſerratis ſed extremis duntaxat oris duobus tribúſve denticulis, interdum tamen ad medium uſque, humorem glutinoſum exſudantia, unde ad tactum viſcoſa ſunt. *Caulis* palmaris & ſeſquipalmaris, erectus, hirſutus, ſubruber, foliis veſtitus tribus quatuórve, (quæ ex bifido folio ſeu vaginâ quâdam caulem amplectente exeunt) in ſummitate in plures ramulos ſpargitur, unde & *flores* umbellam quodammodo mentiuntur, albi, è quinque foliis compoſiti longiuſculis, cùm flos expanditur, in tantum à ſe invicem diſtantibus, ut inter duo quælibet folia unum calicis ſegmentum appareat & florem componere videatur, ut in Fragaria. Medium floris occupant villi tomentoſi innumeri, in faſciculum velut congeſti, albi, nonnunquam etiam purpuraſcentes, apicibus pullis inſignes. Menſis Julii initio florere incepit.

Locus. E rupium fiſſuris exit in aſcenſu montis Salevæ propè Genevam; itémque ad latus portæ Max. Carthuſianorum cœnobii Gratianopolin ducentis. Invenimus & in Alpibus Carinthiacis.

Deſcriptio *Quinquefolii albi majoris cauleſcentis* C. B. plantæ noſtræ in pleriſque convenit: excepto quòd folia ſerrata in ambitu faciat, & floris petala in ſummo diviſa.

* 16. *Quinquefolium album minus* C. B. *Pentaphyllum album minimum* Park.

In paucis, excepta partium omnium parvitate, à præcedente differt, nimirum foliorum pedicellis brevibus, & foliis ipſis extremis tantùm oris ſerratis.

Quinquefolium 2. minus flore albo Cluſ. *Quinquef. ſylvaticum minus flo. albo* Ger. emac. *Pentaph. album minus* Park. *album minus alterum* C. B. *An Pentaphyllum Alpinum argenteum flore albo noſtrum ?*

Cluſ.

Ex eadem *radice* quæ nigra eſt, multos plerunque *cauliculos* proferre ſolet, confertim naſcentibus ſecundum radicem incanis foliolis, formâ ſuperiori [ſequenti] ſimilibus onuſtos, graciles, non humi fuſos, ſed rectos, & ſummo faſtigio multos *floſculos* priori [ſequenti] ſimiles. Sequentis genus videtur ſed per omnia minus.

Locus. Eruit hoc inter ſaxa & ſcopulos ſummis Auſtriacarum & Stiriacarum Alpium jugis Cluſius. Floret ſub finem Junii, interdum Julio & Auguſto, prout juga illa maturiùs aut ſeriùs nivibus ſunt libera. Accedit ad noſtrum Pentaph. argenteum Alpinum flore albo, in nonnullis tamen ab eo differt.

17. *Quinquefolium album majus alterum* C. B. *ſylvaticum majus flore albo* Ger. *Pentaphyllon album* J. B. *majus alterum album* Park.

Cluſ.

Ex *radice* multis fibris donatâ pediculi plures exoriuntur, palmares & ſeſquipalmares, tenues, anguloſi, hirſuti, *folium* ſinguli ſuſtinentes quinquefidum, ſupernè glabrum viridéque, infernè argentea lanugine villoſum, cujus ſegmenta ſingula carinata ferè; quædam longiora quàm minimum, alia minimè ſerrata, in obtuſum mucronem deſinunt, quàm in Tormentilla argentea longiora, ſuperna parte virore non ita obſcuro, nec ita glabra. Ex calicibus hirſutis *flores* peculiaribus quoque pediculis longiuſculis inſident Fragariæ, colore perinde lacteo, ſtaminulis in medio luteis. Sapor herbæ glutinoſus.

Locus. In Alpibus Stiriacis inter oppidum S. Michaelis & *Knittlefield* invenimus. Cluſius in montoſis ſylvis in Auſtria, Moravia & Pannonia interamni obſervavit: nam Pentaphyllon album 1. Cluſii ab hoc non ſeparo. Cluſius autem cauliculos exiles & tenues, dodrantales ei attribuit: radicem craſſiuſculam, nigricantem, in ambitu ſeſe diffundentem: *folia* extremis duntaxat oris crenata.

18. *Pentaphyllum argenteum Alpinum flore albo. An Pentaphyllum foliis supernè & infernè incanis* J. B? *An Quinquefolium minus album alterum* C. B? *Quinquefolium ſylvaticum minus flore albo* Ger. emac. *Pent. album minus* Park.

Radix craſſa, lignea, nigricans, vel atro rubore perfuſa, ex qua plura capita ſquamata. *Folia* confertiſſima, quinquepartita & interdum tripartita, exigua, lanugine molli, argenteâ tam ſupra, quàm ſubtus canentia, obtuſa, & in extremo duntaxat duabus tribuſve crenis inciſa, pediculis brevibus nixa. *Cauliculi* ex eadem radice plures exeunt, duarum unciarum pariter villoſi, tenues & infirmi, foliolis duobus tribúſve tripartito diviſis veſtiti, quæ appendicibus duabus caulem amplectuntur; *flores* in ſummitate ſuſtinentes duos vel tres, pentapetalos, albos, cum numeroſis intus *ſtaminulis*,

nulis, apicibus purpureis capitatis. Vice ſtyli congeries & veluti faſciculus filamentorum. *Calix* ex decem foliolis hirſutis in acutum exeuntibus conſtat, quinque latioribus, quinque anguſtioribus, alternatim poſitis.

In ſummitatibus montium altiſſim. max. Carthuſianorum cœnobio imminentium invenimus. *Locus.*

Planta J. Bauhino deſcripta ab hac noſtra differt quòd in ſingulis caulibus flores gerat ſingulos.

19. *Trifolium argenteum Alpinum* Ponæ. *Alpinum argenteum Perſici flore* C. B. *aut certè ei ſimillimum.*

Eodem in loco cum præcedente planta à nobis inventum, non videtur ab ea ſpecie differre. *Folia* duntaxat anguſtiora longioráque videbantur. Verùm quicquid de eo ſit, Pentaphyllon foliis infernè & supernè incanis *J. B.* idem proculdubio eſt Trifolio argenteo Alpino *Ponæ*, cùm in eodem loco, monte Baldo nimirum, utrumque inventum ſit, cúmque in *Pentaphyllo* illo dicto *folia* obſerventur duntaxat terna, & in ſingulis caulibus *flores* ſingulares, quod idem de ſuo Trifolio argenteo obſervavit Pona.

Planta autem quam nos hoc titulo intellectam volumus, quámque præcedenti ſpecie eandem ſuſpicamur, à *Trifolio argenteo Alpino* Ponæ, h. e. Pentaphyllo foliis infernè & ſupernè incanis diverſa videtur, cùm in eodem caule duos interdum aut etiam tres flores geſtet, alioqui ſimillima.

Trifolium ſaxatile hirſutiſſimum *J. B. C. B.* huic plantæ ſimillimum nobis eſſe videtur, & fortè idem. Deſcriptionem videſis apud utrumlibet autorem.

* 20. *Pentaphyllum minus argenteum* Park.

Park.

Ramulis plurimis albentibus, ad radicem multis & brevibus filamentis ſeu capillamentis potiùs quàm foliis veſtitis, humi ſe diffundit; ſuperiùs exeunt folia parva, extremis ſubrotundis & minimè dentatis, ſupernè obſcurè viridia, infernè argentea. Summos ramulos occupant capitula ſeu folliculi multi incerto numero & ordine, longos ſurculos circundantes, à reliquis generibus multùm diverſi, è quibus exeunt minimi & vix diſcernendi floſculi albentes, quos ſequuntur ſemina minutiſſima flaveſcentia. *Radix* parva, longa, dura, fibrata multos annos durat, in multa capita diviſa, ut magnum terræ ſpatium occupet.

Ex ſeminibus è regionibus tranſmarinis acceptis Parkinſono ſuccrevit.

Alchimillæ potiùs quam Pentaphylli ſpecies nobis videtur.

* 21. *Quinquefolium Lupini folio* C. B. *Pentaphyllum* θερμόφυλλον Thal.

Deſcriptionem hujus vide apud Thalium.

* 22. *Quinquefolium tuberoſum Indicum* C. B. *Pentaphyllum Indicum* Cluſ. exot. l. 4. c. 18.

Cluſ.

Bina duntaxat habebat *folia* eáque tenella, peracri tamen ſapore prædita, ex tuberoſa radice prodeuntia, gracili, ſeptem aut octo nihilominus uncias longo pediculo ſubnixa, in quinque profundas & ad pediculum uſque ferè pertingentes lacinias diviſa, nervo ſingulas lacinias à pediculo ad ſummum mucronem ſecundùm longitudinem ſecante, & venis quibuſdam ab eo nervo in latera excurrentibus prædita. Caulémne & flores proferret mihi incompertum: ſed radix quæ, ut dicebam, tuberoſa inſtar radicis Tormentillæ, & ſolida, parte externa aliquantulum fuſca, internâ verò alba, & cujuſdam acrimoniæ particeps duorum aliorum foliorum, quæ abrupta, veſtigia adhuc etinebat, plenáque & aliquot fibris donata erat.

In ſportulis Nicolai Colii M. D. reperta erat, qui cum iis quos Mercatorum ſocietas Amſtelo-am. in Indiam Orientalem aromatum comparandorum gratiâ ablegaverat, Anno 1601. profectus reditu extinctus erat.

Non videtur pertinere ad hoc genus.

CAP. XV.

De Pentaphylloide.

A Pentaphyllo cum quo in aliis pleriſque convenit, foliis lobatis, Agrimoniæ ant Caryophyllatæ ferè æmulis differt.

1. ***Pentaphylloides erectum*** J. B. ***Pentaphyllum fragiferum*** Ger. Park. Cluſ. ***Quinquefolium fragiferum*** C. B.

Radice præditum eſt plurium capitum, craſſiuſculâ, lignoſâ, cortice ſaturatiùs rubente, ſtrenuè adſtringente, recta, è qua *pediculi* pluſculi prodeunt, palmares, quorum extremo connectuntur terna *folia* hirſuta, ſerrata, Fragariæ æmula, longè minora, rurſúmque eidem coſtæ una aut altera conſimilium foliorum conjugatio, quo longiùs à ſupremis illis abſunt minorum. Inter hæc caulis naſcitur cubito altior, hirſutus, ſemel atque iterum quinis junctis foliis inſignis, ſuperiùs in ramulos aliquot divaricatur, qui multos *flores* gerunt, albos, Pentaphylloidis ſupini duplo majores, ſubjectis radiatis foliolis viridantibus, hirſutis, floris umbilicum occupante capitulo Fragum ferente, ut in cæteris Pentaphyllis, quod conſtat ſeminibus oblongis, ferè ruffis.

Locus. In monte Saleva propè arcem antiquam jam ferè collapſam oritur. Cluſius in Leytenberg locis umbroſis, inque Pannonia multis locis, non modò in cæduis ſylvis, ſed etiam gramineis campis, &c. obſervavit.

Tempus. Floret Maio; fructus paulò ſeriùs matureſcit.

2. ***Pentaphylloides ſupinum*** J. B. ***Pentaphyllum ſupinum Potentillæ facie*** Ger. Park. ***Quinquefolio fragifero affinis*** C. B.

J. B.

Folia plurima pediculis longis, ex *radice* craſſiuſcula, longa, multorum capitum, annectuntur conjugatim, ſingula ſerrata, ad Geranii ſupini folia accedentia. ***Caules*** cubitales, inanes, numeroſos gerunt *flores*, parvos, luteos, ex brevibus pediculis. Succedunt ***capitula*** parva Fragis immaturis ſimilia.

Locus. In Germania prope Rhenum, infra Moguntiam invenimus. Frequens in agro Viennenſi, in extremis pratorum marginibus, ſecundùm ſylvas. *Cluſ.*

* 3. ***Pentaphyllum puſillum repens foliis argenteis fragiferum*** *N. D.* Hort. Lugd. Bat.
4. ***Quinquefolio ſimilis enneaphyllos*** C. B. ***Enneaphyllon*** Park.

Radicem habet craſſam, nigricantem, in longas fibras abeuntem, à qua ***cauliculi*** plures ad exortum uſque conglobati, per terram ſparſi, capillacei, multifidi, tres quatuórve uncias longi prodeunt. ***Foliis*** eſt oblongis pedicellis donatis, in novem lacinias anguſtiſſimas per margines inciſas, & hirſutie villoſas, diviſis. ***Floſculi*** parvi, aurei, & *capitula* parva Quinquefoliorum modo à pedicellis ſuſtinentur.

Locus. Ex Helvetiorum Alpibus.

A. 5. ***Pentaphylloides fruticoſum.*** **Shrub-Cinquefoil.**

Tota planta caſtaneo eſt colore, exceptis foliis & floribus, guſtu ſubdulci, ligno ſolido. ***Radix*** ei fibroſa, undique juxta caulem turiones, ſeu mavis ſtolones, emittens. ***Caulis*** bipedalis aut altior, in plurimos ramos & ſurculos diviſus & ſubdiviſus; per quos ad ſingulos pollices pediculi ſemunciales alterno ordine ſiti *folia* ſuſtinent, ſubtus lanuginoſa, supernè glabra, viridia, quodammodo pennata, è pinnulis oblongis ſeptenis (rariùs quinis) compoſita, ita diſpoſitis ut ex uno quaſi centro quaternæ, ex altero (ſcilicet ſuperiore) ternæ prodire videantur. ***Flores*** lutei, ampli, pentapetali, unguibus tenuibus adnaſcentes, adeò ut citò decidant, novis tamen indies ſuccreſcentibus per totam æſtatem. ***Calix*** Pentaphyllorum more è quinque (rariùs ſex) foliis lanuginoſis acuminatis conſtat, totidem tenuioribus interjectis. Semina aut prorſus nulla, aut ſaltem inconſpicua; nec quicquam poſt exactos flores præter brevem quandam lanuginem multis ſtaminibus interſperſis reperias. Caulis ſingulis annis (nè dicam ſæpiùs) cuticulam ſeu corticem exteriorem exuit, adeò ut eodem tempore eidem cauli vel ſenas, vel fortaſſe etiam denas, cuticularum lacinias adhærentes conſpicias.

Locus. Reperitur ad ripam Meridionalem *Tees* fluvii qui Dunelmenſem epiſcopatum ab Eboracenſi provincia diſterminat, infra vicum *Thorp* dictum variis in locis, nec minùs infra cœnobium S. Athelſtani, *Eggleſton-Abbey* dictum, in agro Eboracenſi. Hanc plantam primus obſervavit, nobiſque oſtendit, & deſcriptionem à ſe concinnatam communicavit D. Johnſon Eboracenſis.

Cap. XVI.

De Pentaphylloide Argentina dicto.

ARgentina ab argenteo foliorum ſplendore dicta eſt. Germani *Genſerich*, id eſt Anſerinam, appellant, quòd hac Anſeres in cibo delectantur. Quo nomine Græci & Latini hanc herbam appellant à nullo proditum eſt. Recentiores quidam Potentillam ab eximiis viribus quibus pollet vocant, nonnulli Agrimoniam ſylveſtrem ob formæ affinitatem. *Trag.*

A. *Argentina* Ger. *Potentilla* Park. C. B. *Potentilla ſeu Argentina* J. B. **Wild Tanſy, Silver-weed.**

A foliorum molli & argentea lanugine nomen accepit hæc planta. *Etymon.* *Radicem* habet nunc ſimplicem, cortice nigricante tectam, nunc fibroſam, guſtu adſtringentem, undè plurima emergunt *folia*, in terram reſupina, Agrimoniæ foliis ſimilia, majoribus hinc inde pinnulis, obtuſis, circa margines profundè dentatis, cum plurimis minuſculis intermediis conſtantia. *Flagella* undique ſpargit, quibus inſigniter ſe propagat, Fragariæ inſtar. Ex alis foliorum, quæ appendicibus ſuis flagella amplectuntur, exeunt *flores*, ſingulares, pediculis longis hirſutis fulti, flavi, quinque foliis ſubrotundis non crenatis compoſiti, cum plurimis in medio ſtaminulis & apicibus concoloribus, è *calice* hirſuto, quinque ſegmentis acutis, (quæ conniventia florem antequam aperitur, & ſemina iterum flore dilapſo occultant) compoſito. Hæc autem folia alia quinque circumſtant, nonnunquam ſegmentata.

Frequens eſt circa ſemitas & loca aquoſa: Amat enim loca uliginoſa & ubi per hyemem aquæ ſtagnârant. *Locus.*

Ut genere ſic viribus cum Fragaria, Pentaphyllo, Tormentilla convenit: quas ſummatim recenſet Schroderus his verbis.

Refrigerat moderatè, aſtringit fortiùs, ſiccat, conſtipat. *Vires.*

Hinc ſanguinis expuitioni medetur, diarrhœam & reliquas tum alvi, tum uteri fluxus compeſcit: hæmoptoicis & hæmorrhoouſis ſubvenit: renum calculum inſigniter atterit: vulneribus inſuper & ulceribus admodum conducit. Externè famoſa eſt in doloribus dentium mitigandis, putredine gingivarum arcenda, æſtu febrili ſopiendo, quem potenter compeſcit, cum ſale & aceto contuſa plantis pedum ſupponatur, vel carpis applicetur.

Aquam hujus ſtillatitiam ad lentigines, panos & maculas, fuſcúmque colorem ſole contractum delendum Angliæ mulierculæ adhibent.

Hujus radices, quas **Moors** vocant, in agro Eboracenſi circa *Settle* oppidum hyberno tempore effoſſas pueri eſitant. Sunt enim ſapore ſuavi, nec minùs grato quàm Paſtinacæ, ut à Pharmacopœo quodam fide digno, ibidem degente certior factus ſum. Poſtea obſervavi etiam porcos radices haſce roſtro effoſſas libenter vorare.

Experimento egregio didicit Jo. Agricola Potentillæ ſuccum unà cum pulvere Colchici vulgaris mariſcis ani mederi. *J. B.*

Caſtor Durantes jubet ut dyſentericorum indatur calceis: Atque hac arte non ſolùm dyſenteriam, ſed omne genus p.n. fluxiones infimi ventris, ut nimios menſes, imò narium hæmorrhagiam dubio procul ſiſtere valebit. *Sim. Paullus.* Hartmannus eandem hoc modo uſurpatam valuiſſe ad dyſenteriam affirmabat, poſtquam medicorum opera nihil profuiſſet.

Hanc etiam pro Arcano celebrat Petr. Borellius Cent. 1. Obſerv. 12.

Diuretica aliquando cum fructu in febribus exhibentur, inter quæ Anſerina ſpecificè prodeſt, ſic etiam & Sal Anſerinæ, quod mihi pro ſpecifico eſt. *D. Soame* è Dolæi L. 3. C. 7. S. 14.

Cap. XVII.

De Tormentilla.

TOrmentilla, Ἑπτάφυλλον, quod radicis pulvis cum aluminis & Pyrethri momento cavis dentium inditum eorundem tormentum ſive cruciatum ſedet. *Lob.* Alii à Dyſentericis torminibus ſanandis à Recentioribus ità nominatam cenſent.

A Pentaphyllo diſtinguitur, foliis ſeptenis in eodem pediculo, quod & Pentaphyllis nonnullis commune eſt, ſed præcipuè flore tetrapetalo, quod huic proprium.

A. 1. *Tormentilla* Ger. J. B. *vulgaris* Park. Offic. *ſylveſtris* C. B. **Tormentil or Septfoil.** *J. B.*

Ex *radice* craſſa, pollicem nonnunquam ſuperante, aliàs recta, aliàs in obliquum acta, rubente, ...roſa, ſapore adſtringente *viticulas* plures emittit humi fuſas, nonnihil ſubinde erectas & cubitum ...terdum longas, hirſutas, rubeſcentes, tenues; in quibus ex intervallis *folia* caulem ambientia, ...ntaphylli, hirſuta, ſed diviſura ſeptemplici. *Flores* parvi, lutei, tetrapetali, aliàs Pentaphylli ſimiles. In hujus coliculo obſervatur aliquando adnatum tuberculum quoddam, excrementitium, concretione Pomorum Quercinorum, in cujus antro ſtabulantur vermiculi ſeu teredines.

Locus. In paſcuis ubique ferè, præſertim ſiccioribus & montoſis.

2. *Tormentilla Alpina major* Park. *Alpina vulgaris major* C. B.

Radix huic odoratior, rubicundior ac major vulgari: *Folia* etiam majora: in reliquis conveniunt.

A. 3. *Pentaphyllum reptans alatum foliis profundiùs ſerratis* D. Plot. *minus viride flore aureo tetrapetalo, radiculas in terram è geniculis demittens* Moriſ. *An Pentaph. Tormentillæ facie repens* Hort. Leyd?

D. Plot.

Quinquefolium vulgare repens creſcendi modo æmulatur, & in pleriſque partibus refert: niſi quòd folia nonnulla ad exortum plantæ è radice ſubrotunda & Alchimillæ modo integra & indiviſa obtineat; alia quinquepartita ſuperiore tantùm medietate dentata. *Folia* non ſemper quina in eodem pediculo exiſtunt, ſed prout caules ſeu flagella in longitudinem excreſcunt paullatim pauciora, quaterna v. g. terna, bina & in extremis cauliculis ſingula; Omnia ad pediculi exortum binas appendices ceu auriculas adnaſcentes obtinent, ut in vulgari Tormentilla.

Flores Tormentillæ inſtar tetrapetali; è mille vix unum reperies pentapetalon.

Locus. Ad margines arvorum inter *Hockley* & ſylvas colli *Shotover* ſubjacentes, & alibi in agro Oxonienſi invenitur.

Vires. Tormentilla, cùm Pentaphylli revera ſpecies ſit flore tetrapetalo, eaſdem cum eo vires obtinet.

Siccat & potenter aſtringit; hinc in fluxionibus quibuſcunque alvi, uteri, &c. non aliud remedium uſitatius quàm Tormentillæ radix, quomodocunque exhibita: præterea diaphoretica eſt & alexipharmaca; unde & omnibus medicamentis quæ adverſus venena, peſtem, variolas & morbillos alióſve morbos malignos componuntur adhibenda, præſertim ſi cum fluxu alvi conjuncti ſint. Tandem vulnerariis potionibus, unguentis & emplaſtris adjungi ſolet, nam vetera & putrida ulcera & abſceſſus ſanat.

In inſulis Ferroenſibus Tormentillâ utuntur, defectu corticum in pellibus Animalium præparandis. Tho. Bartholin. Act. Med. An. 1671. Obſ. 49. D. *Tancr. Robinſon.*

Ad Diarrhœam commendat Etmullerus Extractum Tormentillæ, præmiſſo ſi opus eſt Rhabarbaro una alterâve vice: hinc exhibitum ana ʒß. ad ℥j. quod remedium præcellit omnibus aliis medicamentis in dyſenteria epidemica. *D. Hulſe* ex Etmulleri prax. cap. de Diarrhœa.

CAP. XVIII.

De Plantagine aquatica.

PLantago dicitur ob aliqualem foliorum ſimilitudinem.

Loco natali, & flore tripetalo cum Sagitta convenit, foliis Plantagineis ab eadem differt.

A. 1. *Plantago aquatica* J. B. *aquatica latifolia* C. B. *aquatica major* Ger. Park. **Great water-Plantain.**

J. B.

Foliorum cum caulis imo quod involvunt ad tenues uſque & numeroſas radicum fibras turbinatus coitus bulbi faciem aliquatenus mentitur: *caulis* autem ſtriatus, anguloſus, inanis, ſubruber, plerumque cubitalis, non raro etiam procerior, alis indidem ortis in orbem coronatur, atque hæ rurſum in radiatos ex intervallis ſurculos faceſſunt: quorum extremis inſident *floſculi*, dilutiori purpura palleſcentes, fimbriatis foliis tribus conſtantes, totidem toti flori ſubjectis foliolis minoribus, viridantibus, herbacei coloris, ſtaminulis ſenis è medio floſculo exeuntibus. *Semina* Milio vix majora, utrinque compreſſa, margine ſulcato, in trigonum junctis lateribus diſpoſita, copioſa. *Folia* Plantaginis, longiora, acuminata, nervoſa, glabra, ſapore ſubacido prædita.

Locus. In & juxta aquas ubique ferè reperitur.

Johnſonus apud Gerardum hanc plantam Limonium Dioſcoridis & Plinii eſſe contendit, quibus argumentis apud ipſum vide. Certè ineptè admodum Plantago appellatur, cum qua parum habet ſimilitudinis.

Vires. Refrigerare & ſiccare dicitur. Schwenckfeldius procidentiam ani curare, rubentem podagram, capitis dolorem à cauſa calida mulcere, cruento ſputo urinæque mederi tradit.

Summum ſecretum & expertiſſimum quo ſubitò lac in mammillis conſumatur eſſe ait Timotheus Roſlin ſuccum hujus Plantaginis illis applicatum.

A. 2. *Plantago aquatica minor* Park. *aquatica humilis* Ger. *aquat. humilis anguſtifolia* J. B. *aquat. anguſtifolia* C. B. **The leſſer Water-Plantain.**

J. B.

Gracili concavo, nudoque *caule* pedali & altiori prædita eſt; verticillatim circa medium pedicu quadrantalibus & trientalibus ex geniculo ortis radiato; conſimiliterque aliis ejuſmodi ſummum caulem coronantibus; quorum unicuique *flos* inſidet ſatis amplus, albus unguibus flavis, è tribus caducis foliis compoſitus, glomerato in parvi echini modum capitulo relicto. *Folia* ex radice ſena ſeptenáve, junceo pediculo palmari & ſeſquipalmari nixa, anguſta, acuminata, glabra, tribus longis nervis diſtincta. Odor plantæ mihi non adeò gratus ſed potiùs gravis, ad Caſtorei odorem accedens. *Radix* innumeris fibris albentibus conſtat. Adde, quòd capitulum in medio flore aliquot ſtaminula brevia circumſtant, cacuminulis luteis.

Cap. XIX.

De Sagitta, ſeu Sagittaria.

Sagitta dicitur hæc herba, quòd ejus folia alatæ ſagittæ cuſpidem proximè referant.

Sagitta minor J. B. *aquatica minor latifolia* C. B. *minor latifolia* Park. **Arrow-head.**

J. B.
Sagittæ *radices* ſunt multæ, albæ, craſſiuſculæ, fungoſæ, non ſine capillaribus fibris, à quibus propagines naſcuntur longiſſimæ, interdum bicubitales, junceæ tenuitatis, ſubter aquam ſerpentes, ſimiles radicibus Lyſimachiæ luteæ. *Folia* aquis innatant raræ formæ, alatæ Sagittæ mucronem æmulantia, fuſcis hinc inde in ſuperna parte maculis notata, quædam ex primis in acumen non deſinunt ſed rotundantur. In eorum porrò ſingulas alas longi, terni aut quini nervi per longum porriguntur, obliquis à nervo in nervum venulis intercurſantibus, lævore Plantaginis aquaticæ, pediculo minimi digiti craſſitudine, fungoſo, ſtriato, pænè triangulo, duos aut tres cubitos longo pro aquæ profunditate in qua vivit. Folia ſapore nonnihil ſubdulci & viſcido, cum veſtigio obſcuro acrimoniæ: *Caules* rectos duos aut tres emittit, non multo foliis altiores, rotundos ferè, ſtriatos, craſſos, fungoſos, in quorum parte ſuperiore plures *flores* exoriuntur, plerunque terni, caulem amplectentes, ex pediculis ſive ramulis, modò longiuſculis modò brevioribus, pulcherrimi, mediocriter magni, tribus foliolis albis conſtantes, ungue purpuraſcente notatis, florum Amygdalarum foliolis paulo minoribus, in medio apices multi rubentes. Sub flore tria foliola viridia. Flores excipiunt echinata *capitula*, ſubpurpurea, magnitudine pænè fructuum Arbuti vel Fragorum, ex aculeis velut conſtantia, qui nihil aliud ſunt quàm *ſemina* lata compreſſa in acumen deſinentia, unguibus Avium ſimilia.

In aquis leniter decurrentibus frequens eſt. *Locus.*

Sagittæ tres ſpecies ſeu varietates conſtituunt Botanici.

1. Sagittam majorem *J. B. Ger.* quæ aquatica major *C. B.* major latifolia *Park.* minori anguſtifoliæ jam deſcriptæ, excepta magnitudine, per omnia ſimilis, verùm folia non uſque adeò acuminata habentur.

2. Sagittam latifoliam minorem, ſuperiùs deſcriptam.

3. Sagittam minorem anguſtifoliam *J. B.* quæ aquatica minor anguſtifolia *C. B.* Sagittaria minor anguſtifolia *Park.* Hæc minori deſcriptæ per omnia ſimilis, ſed omnia minora ſunt ei, foliáque anguſtiora multo, magíſque acuminata.

Hæ tres varietates non videntur nobis inter ſe ſpecie differre; ſiquidem promiſcuè in eiſdem aquis perſæpe oriuntur, unde & eidem ſemine ortum ſuum debere videntur.

LIBRI

LIBRI DUODECIMI

SECTIO SECUNDA.

De Herbis ſemine nudo polyſpermis flore nudo ſeu nullo Perianthio tecto.

Herbæ ſemine nudo polyſpermæ, flore nudo, h. e. *nullo perianthio tecto, ſunt vel eodem*

- *Quadrifolio* ſeu cruciato, majores & ſarmentoſæ, guſtu fervido, cincinnis ſeu plumulis longis villoſis ſeminibus adnatis; CLEMATIS.
- *Polyphyllo,* caule
  - *Indeterminatè foliato,* ſpecioſum florum thyrſum proferente, foliis pinnatis, radicibus
    - *Tuberoſis,* bulbillis ab extremis fibrarum filamentis dependentibus, ſeminibus in circulum diſpoſitis; FILIPENDULA, *Oenanthe.*
    - *Fibroſis,* ſeminibus incurvis, in globulum congeſtis; ULMARIA.
  - *Determinatè foliato,* ex unica tantùm diſtinctione, ubi terna hærent folia, floribus in ſingulis caulibus ſingulis; ſeminibus
    - *Ranunculi,* in capitulum congeſtis, nullo pappo aut lanugine vel adhærente vel involvente, folio variè diſſecto; ANEMONE *nemorum.*
    - *In pappos abeuntibus,* multiplici colorum varietate & pulchritudine; ANEMONE. Hujus flos vento flante potiſſimùm apetiri dicitur, unde nomen.
    - *Caudatis,* cincinnis ſeu plumulis longis adhærentibus; PULSATILLA.

CAP. I.

De Clematide.

CLematis dicitur à κλῆμα ſarmentum, quoniam flagellis vitigineorum æmulis arbores conſcendit.

Notæ ejus ſunt flos quadrifolius ſeu cruciatus, cincinni ſeu plumulæ longæ villoſæ in pleriſque ſpeciebus ſeminibus adnatæ, ſapor fervidus.

A. 1. *Clematis latifolia ſive Atragene quibuſdam* J.B. *Clematitis ſylv. latifolia* C. B. *Clematis ſylv. latifolia, ſive Viorna* Park. *Viorna* Ger. **Great wild Climber or Travellers joy.**

J. B.

Sarmentis aliquatenus vitigineis luxuriat, craſſis, iiſque anguloſis, rugoſis, junioribus ſubhirſutis, ſubinde rubentibus, obſequioſo flexu lentis. *Folia* quina, Dulcamaræ æmula, aliàs integra, aliàs dentata & fimbriata, guſtu acria, viticulæ mediæ tortili, quâ capreolorum loco vicinis arbuſtis implicita ſcandit, adnectuntur. *Flores* racematim petiolis incanis inſident, ſuaveolentes, candidi, quaternis radiatis foliis conſtantes; quorum meditullium obſidet muſcoſus ſtaminum pallidulorum cincinnus. *Flores* excipiunt acini complures, cuneatim indidem orti, pinnatæ lanuginis tomento barbati. *Radix* craſſiuſcula, fuſca, fibris donata.

Varietas. Illius ſarmenta (inquit Cluſius) in Pannonia conſpiciebam brachiali craſſitudine, nodis carentia, recta, rimoſo cortice vitis inſtar tecta, haſtæ interdum longitudine ſub vaſtis arboribus, & lat ramos ſpargentibus (quibus ſe implicaverat) creſcentia. Tantam magnitudinem & ſtaturam apud nos raró aſſequitur. Ramuli ejus cinerei ſunt lenti & tenaces, unde viminum aut funiculorum loco inſerviunt januis aut craticulis colligandis, faſciculis vinciendis, &c.

Vulgaris eſt omnibus quas Cluſius adiit provinciis, vicinis arboribus & ſepibus ſeſe implicans. *Locus.* Julio menſe florens; fructus plumis ſuis incaneſcentes dependent.

Guſtus fervidus & acris calidam vim arguit. Uſus ejus eſt ad circulos pro retinendo labente utero. *Vires & Uſus.* Ad conſtringendos faſces veluti Salices & alia vincula adhibetur. *J. B.*

Flore, ſemine, cortice & radice vim urendi habet.

Species illa quæ *Flammula* dicitur, digitis trita, acerrimo odore velut Fulgor momento nares ferit admota. E Flammula utraque tam recta, quàm ſcandente elicitur aqua, quæ Spiritûs vini inſtar fervida eſt. Hanc compertum eſt (inquit Matthiolus) efficaciſſimam eſſe in morbis frigidiſſimis. At certè intra corpus non debet aſſumi, niſi aliis aquis probè miſta & temperata, nè viſcera lædat.

Sunt qui hujus oleum commendant iſchiadicis, articulorum iliúmque doloribus, urinæ anguſtiis & renum calculis, in quibus morbis aut calidum illud inungunt, aut clyſteribus infundunt. Id autem præparant hoc modo. Flammulæ folia tenuiſſimè conciſa in roſaceum imponunt, quod vitreum vas exceperit, ac indè per æſtatem inſolant obturato vaſe. Datur etiam in cibis hiſce morbis affectis trium drachmarum pondere. *J. B.*

2. *Clematis Bætica* Ger. *Bætica Cluſio* J. B. *ſylv. altera Bætica* Park. *peregrina, foliis Pyri inciſis* C. B.

Cluſ.

Longa habet *ſarmenta*, lenta & ramoſa, binos per intervalla capreolos, contrariis ſemper inter ſe pediculis naſcentes proferentia, quibus vicinas arbores & frutices ſcandit: *folia* Pyri ferè, minora tamen, dura, viridia, in ambitu inciſa ſive ſerrata, acris & fervidi guſtûs, ſingularia in ſingulis pediculis, ſed plurima ſimul ex clavicularum alis prodeuntia, inter quæ ex utroque ſarmentorum latere pediculi exeunt calyculum Tithymali caveolis ſeu labellis ſimilem ſuſtinentes: ex cujus medio exilit *capitulum* ex multis ſeminibus Milio æqualibus conflatum, quibus inſident oblongi cincinni, & albæ quodammodo villoſæ plumulæ.

Hanc ſtirpem primùm invenit Cluſius inter Aſindum (vulgo *Medina Sidonia* appellatum) & *Locus.* Calpen, ſecundùm fluenta, vicinas arbuſculas operientem & ſuo pondere deprimentem, deinde aliis Bæticæ locis, Januario jam ſuos cincinnos explicantem.

3. *Clematis ſive Flammula repens* C. B. *Clem. ſive Flammula ſcandens, tenuifolia alba* J. B. *Clem. urens* Ger. *urens flore albo* Park.

Clematis hæc per ſe infirma, nonniſi proximis fulta in altum nititur: neque tamen id ullorum capreolorum ope facit, ſed foliorum pediculis ſepes amplectitur. *Sarmenta* habet ſtriata, viridantia, geniculata: *folia* recticaulis Flammulæ foliis ſimilia, à Vitalba ſive Athragene differunt longitudine, anguſtia & ſoliditate; tota etiam planta minor. *Flores* albi, odorati, qui uridâ vi labia ſi imprudenter attigerint inflammant. *Semen* ſuccreſcit plumaceâ criſtâ inſigne. Habetur flore pleno.

Circa Monſpelium in collibus ſaxoſis, & alibi in tranſmarinis obſervavimus: in Anglia, quod ſciam ſponte non provenit. Julio & Auguſto floret.

Hujus minor quædam ſpecies ſeu varietas eſſe videtur *Clematis maritima repens C. B. Park.* De- *Species minor.* ſcriptiones enim in pleriſque conveniunt. Addit inſuper, *Cauliculos* atrovirente cortice veſtitos: *Folia* acuminata & nervoſa, tria uni-pediculo communiter inſidentia, qui velut in capreolum abit (quod non capio) quæ in ſummo caule floribus ſubjiciuntur anguſtiſſima eſſe. *Flores* longis pediculis ſuſtentari, haberéque multa intus ſtamina villoſa, alba. *Semina* plana, ſubrotunda, ruſeſcentia, bina ternáve ſimul. *Hæc accidentia, quamvis in deſcriptione omiſſa, præcedenti plantæ pleraque conveniunt: proinde eum non ſeparamus.* In maris Adriatici litoribus invenitur. *C. B.*

4. *Clematis ſive Flammula ſurrecta alba* J. B. *Flammula recta* C. B. *Flammula Jovis ſurrecta* Ger. Park.

J. B.

Fibroſam *radicem* demittit & albicantem: *ſarmenta* nullius opis indiga, ſuâ vi in duorum & pluium cubitorum altitudinem nituntur, lævia, teretia, propter terram nonnihil rubeſcentia, fiſtuloſa geniculis intercepta. *Folia* cujuſmodi ferè in vulgi Flammula averſâ parte ſubhirſuta & ferè inana, adverſâ verò atrovirentia. *Flores* conſimiles, copioſi, quadrifolii, candidi, apicibus viridantius. Non minùs uridâ vi veſicas hæc excitat quam cognata repens.

Hæc ab iis qui diligentiùs obſervant (teſte Cluſio) duorum generum eſſe deprehenditur. Una *Duplex ſpecies.* nim ſarmenta rubeſcentia habet, quemadmodum & foliorum nervos & pediculos, præcociórque eſt odoratum fert florem. Alterius autem ſarmenta cum foliorum pediculis vireſcunt, & florem ſeus proferunt. Humanam verò altitudinem utriuſque ſarmenta plurimùm ſuperant, & ſingulis ans nova, eáque frequentiora ineunte vere (marcidis & corruptis prioribus) renaſcuntur.

In ſepibus ad montes propè Ratisbonam in Germania obſervavimus. Cluſius in Auſtriæ & Pan- *Locus.* oniæ cæduis ſylvis frequentem ſcribit.

5. *Clematis Pannonica* Ger. *Pannonica flore cœruleo ſurrecta* J. B. *Clematitis cœrulea erecta* C. B. *Clem. cœrulea Pannonica* Park. parad.

J. B.

Complures *radix* ſatis craſſa è lateribus ſpargit fibras, fulves, nervulo ligneo candido farctas: *Sarmenta* indè complura [quaterna aut quina *Cluſ.*] ad cubitum & ſeſquicubitum exſurgunt, recta, dura, ſtria-ta, anguloſa, ſubhirſuta, nonnihil purpuraſcentia, geniculata: ad quorum ſingula genicula *folia* ſine pediculis bina oppoſita, Plantaginis majoris ferè paria, minora tamen, ſimiliter per longitudinem nervoſa, acuminata, in ambitu lanuginoſa, ſupernè ex atro virentia, infernè dilutiora, lanugine quadam per nervos reſperſa, [Cluſio Aſclepiadis pænè foliis reſpondentia] non valdè dura, fervidi guſtûs, quemadmodum Flammulæ *Matth.* folia. Ex ſuperiorum foliorum alis pari incremento ſurgunt gemini adverſi ſurculi, eodem modo ſe habentes quo ſarmenta primaria, niſi quòd minora ſunt multis numeris folia: neque tam in primariorum ſarmentorum, quàm alarum ſurculorúmve extremis *flos* nutabundus, unicus, magnus, quatuor foliis mucronatis, crucis in formam (inquit Cluſius) decuſſatis conſtans, modicè ſurſum reflexis, foris ſaturatè cœruleis, canaliculatis, minùs cœrula lanugine per margines obſitis, intus verò glabris, neque tam intensè atque medium extimi folii cœruleis. Medium florem occupat villoſus glomer fibrarum ex luteo albeſcentium, quarum complexu continentur ſtamina alia glabra, viridantia, apicibus ex albo luteis, atque intra hæc tertia fibrarum vireſcentium intorta phalanx. *Semen* compreſſum, magnum, Cluſio Pulſatillæ ſemini ferè ſimile, plumatum, ut in Viorna: nullius acrimoniæ particeps Cluſio.

Locus & Tempus. Inventa eſt à Cluſio ſponte naſcens in pratis circa *Stampfen* duobus ultra Poſonium Ungariæ milliaribus, & aliis ad Danubii ripas ſupra Poſonium. Floret Maio & Junio, ſemen maturat Auguſto.

Alteram hujus ſpeciem depingit & breviter deſcribit Gerardus quam majorem Pannonicam vocat.

6. *Clematis peregrina cœrulea ſive rubra* Ger. *cœrulea vel purpurea repens* C. B. *peregrina flore rubro vel purpureo ſimplex* Park. *Clematis ſive Flammula flore cœruleo & purpureo ſcandens* J. B.

J. B.

Concinnior eſt quàm vulgaris Flammula, *foliis* ad Athragenes propiùs accedentibus, ut quæ quàm Flammulæ breviora ſunt & latiora, & varia ſpecie Athragenes foliorum modo ludentia, modò integra, aliàs diviſa ſemel aut iterum, minimè tamen ſerrata, lævia, atrovirentia, ſapore acri, ex pediculis tenuibus, rigidis, ſubrubentibus, ſubhirſutis terna. Sarmentis autem ſuis innititur depactis pedamentis non ſecus ac Flammula vulgaris repens: ſed præcipua eſt *florum* gratia, qui non tantùm odore ſuavi placent, ſed & colore purpurante oculos morantur; quatuor foliis, (quorum vel unum Flammulæ vulgaris florem integrum facilè ſuperat) crucis modo diſpoſitis conſtantes, in quorum medio cincinnus ſtaminum ex viridi pallentium. Succedunt *Semina* tria, quatuor, aut plura in eodem pediculo, nullis plumulis lanuginoſis adhærentibus, compreſſa, ſubrotunda, acuminata.

Locus & Tempus. In Hiſpaniæ & quibuſdam Italiæ locis juxta ſepes & agrorum margines ſponte exit: Auguſto menſe & quandoque Julio floret.

Varietas flore pleno. Reperitur interdum flore pleno ſeu multiplici quæ Clematis purpurea flore pleno ſcandens *J. B.* Clem. peregrina flore purpureo pleno *Park.* peregrina flore pleno *Ger.* Clematitis cœrulea flore pleno C. B.

Item flore duplo minore, ſeminibus pariter minoribus, quæ Clematis peregrina flore parvo *Moriſ. prælud.*

Vires. Folia Clematidis contuſa lac è mammis extinctum educere, dictante D. Hermanno, didicit *D. Palmer.* An hujus an præcedentis aliúſve plantæ folia intelligat mihi non conſtat.

* 7. *Clematis cruciata Alpina* Park. Ger. emac. *Alpina Geranifolia* C. B.

C. B.

Ex *radice* ſarmentoſa & perenni *caules* plures lenti, lignoſi, quandoque rufeſcente cortice tecti, duos tréſve cubitos alti exurgunt, qui æqualiter bipartiti in latera dividuntur: quibus ſingulis *folia* crebris & profundis diviſuris inciſa, trigemina cohærentia, ut in Anemone Geranifolia, inſident. *Flores* ſinguli ſingulis pediculis longiſſimis ac tenuiſſimis inſident, qui coloris cœrulei albicantis aut obſcurè purpuraſcentis, ex quatuor foliis oblongis, mucronatis, nervoſis, crucis in modum diſpoſitis & nonnihil lanuginoſis, in cujus medio *folia* plura, breviora, quæ quaſi acervulum capillaceorum filamentorum alborum ambiunt.

Locus. In monte Baldo provenit, inque montibus Auſtriæ frequens eſt.

* 8. *Clematis Hederæ folio* Moriſ. prælud.

Moriſ.

Planta eſt ſcandens & circa perticam ſe involvens ad altitudinem quinorum pedum plus minúſve aſcendit; cujus folia ſunt Hederæ æmula, latiora. *Flore* ſfert minores, herbaceos. Fructum nunquam vidit.

Cap. II.

De Filipendula.

Filipendulæ notæ characteriſticæ ſunt Flores polypetali, *Radices* tuberoſæ, glandulis oblongis ab extremis fibrarum filamentis pendentibus. Semina in circulum diſpoſita.

A. 1. *Filipendula* Ger. J. B. *vulgaris* Park. *vulgaris, an Molon Plinii* C. B. **Common Dropwort.**

Radice multiplici firmatur, exteriùs nigricante, intus albâ. Fibræ in bulbos turgeſcunt. *Folia* plurima ad radicem, multifariàm pinnata, Pimpinellæ Saxifragæ ferè modo, anguſtiora, profundius laciniata. Caulis plerunque unicus, erectus, dodrantalis aut etiam pedalis & altior, ſtriatus, ramoſus, paucis foliis veſtitus, *flores* in faſtigio ſuſtinet, velut in umbellæ [paniculæ *J. B.*] formam diſpoſitos, ſuaveolentes, albos, exteriùs rubentes, heptapetalos, [in quorum medio magnus apicum luteorum plexus ſeſe explicat. *J. B.*] quibus ſingulis ſuccedunt *ſemina* undecim, duodecim, aut plura paucioráve ſtellatim diſpoſita veluti totidem radii, nuda, veſtibus tenaciter adhæreſcentia.

Nomen huic fecit (inquit J. Bauhinus) radicis glandularum olivarium aut longiorum, minúſque ventricoſarum, Aſphodeli more, foris ex rubro nigricantium, intus albentium, acrimoniam quandam cum adſtrictione, dulcedine & levi amaritudine ſapientium per fibrarum fila penſilis connexio. *Ratio nominis.*

In pratis & paſcuis montoſis plerunque oritur: interdum in humilioribus, ſterilioribus & ſiccioribus invenitur. *Locus.*

Hujus varietas eſſe videtur

2. *Filipendula minor* C. B. Park.

C. *B.*

Radicem habet rufeſcentem, in filamenta extenuatam, ſed per extrema glanduloſam: *folia* duas tréſve uncias longa, ſemunciam lata, ex ſegmentis pluribus, tenuiſſimè diviſis, ambitu ſerratis compoſita, veluti Potentillæ, duriora tamen & ſaturatiùs virentia; inter quæ *Cauliculus* palmo minor, in medio foliolo cinctus exurgit, aliquando ſimplex, aliquando in ſummo bifidus, cui coma floſculorum albidorum, ſtaminulis præditorum, aliquando quaſi in capitulum compactorum inſidet: Succedit *ſemen* inſtar racemi parvi coactum.

In aſperis circa Monſpelium ſe legiſſe dicit *C. B.* D. Magnol varietatem præcedentis hanc facit, quæ in aſperis & aridis multò humilior naſcitur. *Locus.*

Radix attenuat & ſubaſtringit. Decoctum ejus urinam & calculos pellit, dyſuriæ & urinæ ſtillicidio ſubvenit. Pulverem radicis, ejúſve ſuccum adversùs morbum comitialem commendant nonnulli. Alii Filipendulam proximè accedere qualitatibus ad Pæoniam ſcripsêre: & hinc epilepticos, analepticos ac vertiginoſos juvare Filipendulæ radices retulit Lobelius. Medetur & anheloſis & ſuſpirioſis, & ventriculi inflationibus, cum ſemine fœniculi. *Vires.*

In albo mulierum profluvio, ínque nimio lochiorum fluxu usûs eſt eximii. *D. Needham.*

Pulvis radicum Filipendulæ celebratur in fluore albo mulierum, omnibus aliis medicamentis incaſſum propinatis, ab experientia *S. Pauli* Quadrip. Bot. Claſſ. 3. p. 300. Doſ. ʒj. in decocto Dauci. Hartman Corbæus pro experimento habet quotidie ʒj. radicis Filipendulæ virentis cum vino nigro exhibere in fluore albo mulierum. *D. Soame* è Dolæo, L. 5. C. 4. S. 20.

Dyſenteriam ſæpius à ſe curatam notavit Jo. Prævotius in Adverſariis ſuis exhibito ʒj. pondere ex vino aut ovi vitello pulvere radice. Filipendulæ, quem ante ipſum Secreti loco commendaverat Ludovic. Mercatus Lib. 1. de recto præſidiorum uſu, C. 14. Eſt ſanè huic plantæ inſignis vis adſtringendi, ut hernias quoque ejuſdem eſu curatas obſervavit Thom. Carthuſius. *D. Soame* ex Obſerv. 13. Hieron. Velſchii tranſcripſit & ad nos miſit.

Cap. III.

De Ulmaria.

Ulmaria à foliorum quadam cum Ulmi foliis ſimilitudine dicta, à Filipendula differt radicibus fibroſis, magnitudine quâ illam excellit, ſeminibus intortis, in globulum congeſtis.

Ulmaria J. B. *vulgaris* Park. *Regina prati* Ger. *Barba capri floribus compactis* C. B. **Meadowſweet.**

adicum fibræ rubentes, lignoſæ. J. Bauhinus *radicem* digitalem infinitis fibris rubentibus capilla- ei attribuit. *Caule* exurgit ſeſquicubitali & altiore, recto, anguloſo, lævi, rubente, firmo, concavo,

cavo, ramoſo. *Folia* per intervalla alternatim cauli adnaſcuntur, tribus aut quatuor pinnularum majorum conjugationibus compoſiti, cum impari in extrema ala folio trifariàm diviſo ad modum ferè foliorum Rubi Idæi: majoribus hiſce pinnulis interpoſitæ ſunt minuſculæ aliquot, ut in Filipendula & Agrimonia, omnes circum oras ſerratæ, infernè caneſcentes, ſupernè virides. Folia autem criſpo plicarum contextu ad Ulmi folia accedunt, unde & plantæ nomen. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis in umbellas quodammodo diſpoſiti, nullis intermixtis foliis, ſuaveolentes, poſitu & forma Filipendulæ vulgaris, albidi, pentapetali, apicibus crebris ſimiliter albis. Singulis floribus plura ſuccedunt *ſemina* nuda, oblonga, contorta & in globuli ferè formam coacta.

Locus. In pratis humidis & ad rivulorum ripas paſſim & copioſè provenit.

Vires. Sudorifera & alexipharmaca eſt, proin convenit in fluxibus omnis generis, diarrhœa, dyſenteriâ, fluxu menſtruo, expuitione ſanguinis; reſiſtit peſti. Folia vino aut cereviſiæ immiſſa gratum ei ſaporem & odorem conciliant, non ſecus ac Pimpinella.

Flores odoris grati ſunt, cor exhilarant, nec tamen caput gravant, unde & æſtivo tempore conclavibus & tricliniis ornandis ſternendíſque conveniunt. Rupellenſis Renatus, referente J. Bauhino, dicit hydromeliti ex ejus flore conciliari gratum odorem, & ità parari ut æmuletur vinum Creticum, quod Malvaticum vocant.

Ipſe vidi & ſanctè teſtari poſſum, in lethali vulnere veſicæ cujuſdam puellæ, itémque brachii fractura propemodum immedicabili Reginam prati præclaros ediđiſſe effectus; unde merito ingreditur emplaſtrum Felicis Wurtz, toto orbe celebratiſſimum & uſitatiſſimum. *Simon Paulli Quadrip. Botan.* p. 452. E Collectaneis *D. Tancredi Robinſon.*

Felix Wurtz hujus radices miris laudibus effert, imò omnibus aliis vulnerariis herbis, aut adverſus fracturas oſſium commendabilibus præponere videtur. *Idem.*

CAP. IV.

De Anemone ſylveſtri, ſeu ſpuria.

ANεμώνη ἀπὸ τοῦ ἀνέμου dicitur, quòd flos tantùm vento flante aperiatur, vel potiùs quòd locis apertis & vento obnoxiis florere geſtiat.

Anemones in genere characteriſticam facimus, caulem determinatè foliatum, ex unica tantùm diſtinctione, ubi terna hærent folia, flores in ſingulis caulibus ſingulos.

Anemones ſylveſtris ſeu ſpuriæ ſemina Ranunculi in capitulum congeſta, nullo pappo lanuginéve vel adhærente, vel involvente.

Anemones genuinæ ſeu hortenſis ſemina pappo involuta. Pulſatillæ ſemina cincinnata plumulis longis adhærentibus.

A. 1. *Anemone nemorum alba* Ger. *nemoroſa flore majore* C. B. *Ranunculus nemoroſus albus ſimplex* Park. *Ranun. phragmites albus & purpureus vernus* J. B. **Wood-Anemony.**

J. B.

Radicem habet craſſiuſculam longam, obliquè proſerpentem, foris purpuream aut fuſcam [cùm junior eſt flavicantem] intus albam, ſapore cum levi adſtrictione acrem [ut commanducata fauces inflammet] à qua fibræ capillares demittuntur. Surrigitur *coliculus* tenuis molliſque purpuraſcens, ſeſquipalmaris & major; circa cujus faſtigium uno & eodem loco enaſcuntur *folia* terna Ranunculi ex ſemuncialibus rubellis pediculis, hirſuta, nunc virentia, nunc purpurantia [in tres lacinias ad pediculum uſque diviſa] Coliculo ſummo *flos* inſidet unicus, nudus ſeu calice carens, aliàs albus, aliàs purpuraſcens, aut unguibus carnei coloris, foliis conſtans ſenis, oblongis, in medio *ſtamina* plurima crocea continens. [Succedunt *ſemina* plurima nuda, oblonga, hirſuta mucrone incurvo, in capitulum conglobata Ranunculorum nodo.]

Tempus & Locus. Floret apud nos circa finem Martii & Aprilis initio, aut aliquantò ſeriùs citiúſve prout hyems aſperior aut mitior fuerit. In ſylvis & dumetis præſertim udis, per totam Angliam frequentiſſima occurrit, nec minùs in exteris regionibus.

Alia quinetiam præter ea quæ in caule exiſtunt è radice folia emittit, longis pediculis inſidentia, majora, ſegmentis latioribus, aliàs ſimilia.

Varietates. Reperitur interdum flore pleno ſeu multiplici, eóque vel 1. albo, quæ Anemone nemoroſa flore pleno albo *C. B.* ſylv. flore pleno albo *Park.* An nemorum flore pleno albo *Ger.*

Vel 2. purpuraſcente, quæ Anem. nemoroſa flore pleno purpureo *C. B.* Anem. ſylveſtris flore pleno purpureo *Park.* Anem. nemorum flore pleno purpuraſcente *Ger.*

Has varietates Cluſius prolixè deſcribit, verum non opus eſt operoſa deſcriptione, non enim alia in re à vulgari Anemone nemorum differunt, quàm multiplici foliorum in flore ſerie: quamvis ſecundo generi ſub ipſo flore velut calicis loco folia appingantur, qualia in medio caule eſſe ſolent.

* 2. *Ranunculus flore intensè cœruleo inſtar Cichorei duplex ? foliis majoribus & minoribus.*

A Chriſt. Mentzelio obſervatus eſt in Apenninis montibus, itinere à Româ verſus Siennam.

Varietates. Ranunculum nemoroſum flore carneo *Park. ejuſdémque* Ran. nemor. flore purpuro-cœruleo pro hujus plantæ varietatibus accidentalibus habeo, non pro ſpeciebus diſtinctis: nec libenter conceſſerim Ranunculum nemoroſum Anemones flore minorem *C. B.* Ran. nemor. minimum album *Park.* ſpecie differre à ſuperiùs deſcripta: quin nec ipſe C. Bauhinus diſtingueret, niſi hic parvus copioſiſſimè in editiſſimo monte ad Curiam Rhætorum, & circa Monſpelium fuiſſet obſervatus.

De viribus hujus plantæ nihil à Botanicis proditum invenio.

Anemone nemoroſa ſterilis foliis punctatis C. B.

Anemones ſylveſtris ſeu nemoroſæ ſpecies degener eſſe videtur.

* 3. *Anemone nemorum lutea* Ger. *Ranunculus nemeroſus luteus* C.B. *flore luteo* Park. *Ran. phragmites luteus nemoroſus* J. B. **Yellow Wood-Anemony.**

J. B.

Hujus *radix* præcedenti vulgari albo & purpureo formâ, colore, ſapore, fibríſque perſimilis, *coliculo* item & foliorum numero convenit; ſed *folia* virentiora, longiora, brevioribuſque pediculis, ità ut iis quaſi deſtituta, concurſu ſuo quaſi cotylam purpurantem efficiant, in cujus medio præter duo folia oblonga, miniméque diſſecta, crenatáve, coliculi ſcapus nonnihil piloſus florem ſuſtinet, nonnunquam ſingularem, alias geminum, Ranunculi, aureum, quinque foliis latiuſculis & obtuſis conſtantem; in cujus medio *ſtaminula* crocata plurima.

Locus & Tempus. In ſylvis ſed rariùs provenit. In Anglia, quod ſciam, non invenitur ſpontanea. J. Bauhinus Genevæ florentem reperit Martio.

Flore eſt communiter unico, aliquando duobus aut tribus, naturâ vel errante, vel ludente.

* 4. *Anemone nemoroſæ affinis peregrina* 1. *candido aut purpuraſcente flore* C. B. *An. ſylveſt. tenuifolia peregrina alba* Park.

Cluſ.

Foliis & radice ab Anemone nemorum vulgari non diſtat: ab extima radicis parte *cauliculus* aſſurgebat dodrantalis, teres, ex viridi purpuraſcens, ſummo faſtigio geſtans terna *folia* pediculo purpuraſcenti innitentia, quæ in tres lacinias dividebantur uſque ad pediculum illas ſuſtinentem, inter quæ creſcebat triuncialis pediculus, ex viridi etiam purpuraſcens, *florem* ſuſtinens octo aut novem brevibus mucronatíſque foliis conſtantem, prorſus albis, quibus tamen externa parte nonnihil ſuaverubentis purpuræ erat veluti inſperſum, medium florem occupante, *capitulo* viridi fragi rudimentum referente, quod ambiebant; multa *ſtaminula* alba & tenuia, *apicibus* flavis prædita: adnaſcebantur interdum ſub flore bina aut terna folia media ex parte alba, alterâ viridia.

Tempus. Florebat cum aliis Aprili. In hortis cultam vidit Cluſius; nec locum ejus natalem indicat.

* 5. *Anemone nemoroſæ affinis peregrina* 2. *flore herbacei coloris* C. B. *ſylv. peregrina viridis* Park.

Cluſ.

Foliis & *radice* cum priore conveniebat, necnon *cauliculis*, in quorum faſtigio non terna ſed ptena plerunq; naſcebantur *folia*, admodum virentia, in alia terna (eáque laciniata) diviſa uſq; ad diculum illa ſuſtinentem, qui purpuraſcebat: inter quæ alius pediculus aſſurgebat, binas uncias ngus, herbacei coloris, ſuſtinens *florem* octo aut novem foliis conſtantem, quorum quatuor externa bus laciniis extima parte diviſa, foris circa unguem purpuraſcebant, alia interna minimè, ſed nnia herbacei erant coloris, & umbilicum habebant interiore parte ex viridi albeſcentem, quem cupabat *capitellum* immaturo frago ſimile, viride, illud cingentibus multis exalbidis *ſtaminibus*, fla- *apicibus* præditis.

Tempus. Florebat Aprili cum ſuperiore. In horto Chriſtiani Porreti cultam vidit Cluſius, de loco natali il habet.

6. *Anemone Geranifolia* J. B. Ger. *tenuifolia ſive Geranifolia cœrulea* Park. *Geranii Robertiani folio cœrulea; an Dioſcoridis* C. B.

Cluſ.

Multa habet *folia*, novo vere, quum prodire incipiunt purpuraſcentia, deinde ex viridi pallentia, tifida, Coriandri, vel Limoniæ potiùs Anemonidis foliis ſimilia, trigemina plerunque ſimul iculis connexa, hirſuta, & in terram ut Dioſcorides rectè ait, inclinantia: inter quæ *caulis* exiudus quidem, ſed quem terna folia trifariam profundiùs inciſa, mediâ parte amplectuntur, quæ uandiu *florem* occultant, donec Solis calore ex iis ſeſe explicans & emergens expandatur in uordecim aut quindecim foliola mucronata, minora quàm in latifoliarum generibus, coloris vel ulei, vel albi, vel utroq; mixti, hoc eſt, externa parte ſubcœrulei, interna albi, *ſtaminibus* albis, rum *apices* pallidi, medium occupantibus. Decuſſo flore apparet *capitellum* pæne Ranunculi, latum ex *ſeminibus* ejus ſemini etiam ſimilibus, non tomentoſum ut in Anemonide genuina. ix digitalis plerunq; longitudinis & craſſitudinis, in aliquot ramos diviſa, & tuberculis obſita, fibras quaſdam hac illac ſpargens, foris nigra, intus alba, quæ ſimiliter fragmentis ſeri & pangi poteſt.

Locus. Hanc primùm ex Italia habuerunt Belgici horti.

Tempus. Floret novo vere cum Anemonidis latifoliæ generibus. Semen Maio matureſcit aut paulò ſeriùs.

CAP. V.

De Anemone genuina, hortenſi & culta, ſeu Anemone ſemine papposo, & primò de latifolia.

1. *Anemone Cyclamini ſeu Malvæ folio lutea* C. B. *Anemone latifolia Cluſii* Ger. *Anem. latifolia, flore flavo,* 1. *Cluſii* J. B. *Anem. Luſitanica, ſive hort. latifolia flore ſimplici luteo* Park. parad.

Cluſ.

SAtis ampla habet *folia*, circinatæ ferè rotunditatis, in ambitu ſerrata, dura, firma, longóque petiolo fulta, ſupina parte intenſiore viriditate prædita, pronâ plerunq; purpuraſcentia, ut Cyclaminis propemodum folia, fervidiſſimi ſaporis: inter quæ palmaris exit *caulis*, teres, ſubhirſutus, ſummâ parte ferens terna laciniata folia, deinde ex illis emergentem pediculum, qui *florem* ſuſtinet decem aut pluribus foliis conſtantem, externa parte flavis, internâ aureis, umbilicum occupante capitulo multis aureis *ſtaminulis* ſepto. *Radix* tuberoſa eſt, oblongiuſcula, Tormentillæ vulgaris ferè æmula (talem certè eruebam) aliquot fibris prædita, foris nigricans, intus alba, ſolida, ingrati admodum ſaporis, quæq; guſtantem, excitatâ nauſeâ, quodammodo ſtrangulet, deinde ſuâ acrimoniâ linguam aliquantulum vellicet.

Locus. Lapidoſis quibuſdam Luſitaniæ collibus juxta Tagum, atque etiam inter vepres eruebat Cluſius.

* 2. *Anemone latifolia flava pleno flore* C. B. *An. latif. flore luteo duplici* Park. *latifolia duplo flore flavo* 2. *Cluſii* J. B.

A præcedente differt, *Foliis* aliquot à radice nonnihil laciniatis; iis verò quæ in caule ſunt magnis & profundis laciniis diviſis: *Flore* duplici foliorum ſerie conſtante, quorum externa ſex aut ſeptem orbiculato ſunt mucrone, nonnulla etiam dentato, foris pallida, & tenuibus quibuſdam purpuraſcentibus venulis quodammodo aſperſa, interna autem decem, duodecim, aut plura paulò anguſtiora, foris etiam pallentia, omnia verò interna parte flava. Reliqua cum præcedente convenit: à qua certè non differt ſpecie.

Tempus. Seriùs aliis Anemones generibus & germinat & floret. Semen Junio maturum.

3. *Anemone Italica latiuſculis ſpinoſis foliis* 3. *Cluſii* J. B. *latifolia purpurea ſtellata ſive papaveracea* Park. *Geranii rotundo folio purpuraſcens* C. B. *Bulbocaſtani radice* Ger. *Belgis Anemone ſtellata.*

Cluſ.

Folia hujus ejuſdem ſunt amplitudinis cum ſuperiorum foliis, ſed Saniculæ foliorum pænè diviſurâ initio, & pronâ parte nonnihil purpuraſcentia, mox multifida & tenuiùs inciſa: deinde emergit *Caulis* nudus, lanuginoſus, dodrantalis, nonnunquam etiam pedalis, tribus laciniatis foliis tanquam involucro florem occludens initio, ut in ſuperiore, tandem excreſcens *florem* ſuſtinet in duodecim aut quindecim folia diviſum, anguſta, acuminata, foris quaſi cineracei coloris & hirſuta, interiùs miſta rubedine purpura nitentia, gratiſſimo aſpectu: medium *caput* villoſum, nigris ſtaminulis circumſeptum, quod excuſſo flore velut primùm emergentis Aſparagi thyrſulus intumeſcit, & ex plano villoſóque ſive lanuginoſo *ſemine* conflatum per maturitatem leviſſimo auræ flatu decutitur, & ejus arbitrio fertur. *Radix* novellarum plantarum ſemine natarum exiguæ olivæ ſimilis eſt, vetuſtior autem nodoſa & articulata, foris nigra, intus alba, fibris aliquot, per quas alimentum attrahit prædita.

Locus. *Itinere à Lericio ad Maſſam Liguriæ urbem copioſam obſervavimus, poſtea multis aliis Italiæ in locis.* Cluſius quibuſdam Germaniæ locis ſecundùm Rhenum inter vepres in aprico Martio florentem conſpiciebat.

Varietas. Invenitur interdum floris foliis exalbidi obſoleti coloris exteriùs, intus ex purpura dilutiore albicantibus, quæ Anemone hort. latifol. ſimplici flore 4. Cluſii.

4. *Anemone hortenſis latifolia ſimplici flore* 5. *Cluſ.* *An. Geranii rotundo folio dilutè rubens* C. B.

Cluſ.

Ante hyemem ſua profert folia, tertiæ foliis pæne ſimilia: inter quæ *caulis* ut in reliquis exo tur palmaris, nudus, lanugine pubeſcens, tribus foliis, vel quàm leviſſimè, vel non inciſis, flore (quod in Anemones generibus vulgare eſt) occultantibus, in ſummo præditus, qui tamen ad bin uncias, ſive binos pollices, vel etiam altiùs excreſcens ſupra illa foliola, in octona plerunq; ra plura folia, dilutiore rubro & ad carneum quaſi tendente colore interiùs nitentia, albicantibus u guibus, foris autem obſoletè rubentia & lanugine pubeſcentia explicatur, multis in umbilico violac ſtamini ſtaminibus hirſutum capitulum ambientibus. *Radix* tuberoſa & nodoſa eſt, tenuibus aliquot fibris donata, foris nigricans, internè verò candida.

5. *Anemone ſylveſtris alba major* C. B. *magna, alba, plurima parte anni florens* J. B. *ſylveſtris latifolia alba, ſive tertia Matthioli* Park. *Anem. Matthioli* Ger.

J. B.
Radix minmi digiti eſt craſſitie, plurimis fibris donata capillaribus, nonnullis præterea craſſioribus, quæ ſerpentes ſubinde novas ex lateribus plantas procreant, ingrati & acris ſaporis. *Caulis* dodrantalis, tenuis, rigidus, denſâ lanugine caneſcens, ſubinde circa ſummitatem rubeſcens, concavus. *Flos* in ſingulorum caulium ſummitate priuſquam dehiſcat hirſutus, poſtea magnus, nonnihil odorus, quinque, ſex, ſeptémve foliis conſtans, cuſpide orbiculata, internâ parte penitus albis & glabris, externâ verò hirſutis, unguibus purpuraſcentibus: in medio *ſtaminum* croceorum corona ambit *capitulum* tuberoſum, ferè herbidum, quod maturo ſemine, parvo, plano, in lanuginem albam reſolvitur. *Folia* Ranunculi ferè, triplici diviſura ad pediculi uſque extremitatem, inferiùs hirſuta & albicantia, ſupernè glabra, ſaturo virore tincta, atq; horum quidem alia incerto numero radix emittit pediculis palmaribus; terna verò in caule pediculis uncialibus & ſeſquiuncialibus caulem amplectuntur. Folia Cluſio ingrati initio ſaporis, poſtea acris.
In Germania plurimis locis exit, in pratis. V. *Cluſ.* & *J. B.* *Locus.*

* 6. *Anemone ſylveſtris alba minor* C. B. prod.

C. B. prod.
Ex *radice* ſubnigricante fibroſa *folia* ſubrotunda unciam vix ſuperantia, longis pediculis villoſis donata, terna aut quaterna, Ranunculi pratenſis modo, tribus uſq; ad umbilicum inciſuris, dein ſingulis, aliis tribus minoribus laciniata, pallidè virentia, mollia & hirſuta exurgunt: inter quæ *cauliculus* candida lanugine pubeſcens, unciarum ſeptem altus, in medio duobus foliolis parvis laciniatis cinctus; cujus ſummo *flos* unicus, parvus, triplo quàm in vulgari minor, quinquefolius, candidus; in cujus medio capitulum exiguum, multis breviſſimis ſubluteis ſtaminibus cinctum, inſidet.
In ſumma ab Anemone ſylv. alba majore, quam tertiam Matthiolus facit ſola magnitudine differre videtur.
Hæc propè Herbipolim ſponte naſcitur. *Locus.*

* 7. *Anemone Alpina alba major* C. B. prod.

C. B. prod.
Ex *radice* nigricante *folia* exurgunt acuta, Cicutariæ modo multis diviſuris ſecta, atro-virentia & parte prona ſecundùm venarum ductum villoſa: inter quæ *cauliculus* tenuis, leviter hirſutus, uncias ſex altus, cujus ſummo *flos* albus, major quàm in ulla Anemone ſylveſtri, vel etiam Pulſatilla vulgari ex ſeptem foliis compoſitus, ex rotunditate in acumen deſinentibus, & pluribus in medio ſtaminulis luteis donatis, inſidet. An verò tandem hujus, ut & ſequentis flos in plumoſi ſeminis congeriem tranſeat, non conſtat.

* 8. *Anemone Alpina alba minor* C. B.

Tota planta uncias quatuor non excedit, *radiculam* habens parvam, nigram; *folia* longè minora uàm prioris, magíſque villoſa: cauliculo eſt biunciali, villoſo, quem circa medium folia ſimilia mplectuntur, cujus ſummo *flos* albus, ſex foliis donatus, priore quadruplo minor, multis ſtaminulis uteis præditus inſidet: hæcq; ad Anemonem ſylv. 2. *Cluſ.* accedit.
Utraque in Auſtria provenit, illa in Blanckenſtein, hæc in Taurero Raſtadienſi. *Locus.*

* 9. *Anemone trifolia* Ger. *trifolia flore albo* J. B. *ſylveſtris trifolia Dodonæi* Park.

Dod.
Folia huic Trifolii inſtar terna in pediculo cohærent, non magna, lata, acuminata, indiviſa, mar- ne tantummodo crenato: cauliculus palmum altus, cui *flos* inſidet candidus, aut ex candido pur- raſcens formam Ranunculi florum æmulatur, qui marceſcens nonnihil purpurei coloris contrahit. *adix* etiam obliqua in propagines aliquot extuberat, non abſq; capillamentis fibroſis ſubnatis. oriſonus plurima *ſemina* ſpicatim annexa pappo involuta huic attribuit.
Sequentes Anemones tam latifoliæ quàm tenuifoliæ ſpecies partim è C. Bauhini pinace, partim è rkinſoni Paradiſo terreſtri, partim è Catalogo Horti Regii Pariſienſis, nonnullæ è Flora Joan. ea deſumptæ ſunt. Quæ ex C. B. pinace mutuatæ pleræq; à conſummatiſſimo Botanico Car. uſio accuratè deſcriptæ fuere, quarum deſcriptiones in epitomen contractas C. B. titulis adjecit: iquarum ſolos habemus titulos ſine deſcriptionibus, quæ quidem neceſſariæ non ſunt, cùm pleræq; varietates ſatione fiant; & natura in florum Anemones coloribus non minùs quàm in Tulipis & dibus ludat.

Anemonæ latifoliæ ſimplici flore.

1. *Anemone latifolia ſimplici carneo flore* C. B. *incarnata* Park. parad.

C. B. Pin.

Flos decem aut duodecim foliorum purpurei ferè coloris, unguibus albicantibus.

2. *Anemone latifolia flore purpuro-ſaturo* C. B.

C. B. Pin.

Flos 8. foliorum, coloris purpuro-ſaturi, exterius ſplendentis unguibus magnis & ad pediculum purpureis.

3. *Anemone latifolia purpuro-violaceo flore* C. B. *viola purpureo* Park. parad.

C. B. Pin.

Flos octo foliis conſtans, externè dilutè purpuraſcens ſplendet, internè violaceus, unguibus magnis & argentei coloris.

4. *Anemone latifolia flore purpureo violaceo altera* C. B.

C. B. Pin.

Flos qui ex 12. foliis conſtat: foris ex purpureo albeſcit & ſplendet: interius ex violaceo purpureo ſplendet, unguibus albis.

5. *Anemone latifolia violaceo flore* C. B.

C. B. Pin.

Flos octo vel plurium foliorum, externè ſubpurpureus & ſplendens, internè ex purpura violaceus unguibus rubeſcentibus, orbe albicante cinctis.

6. *Anemone latifolia flore violaceo ſaturo colore* C. B.

C. B. Pin.

Flos ſex foliis præditus, violacei ſaturatioris coloris, unguibus majoribus magiſque candidis.

7. *Anemone latifolia flore variegato* C. B.

C. B. Pin.

Flos qui octifolius, foris ex purpureo ſaturatius rubet, interius ad ungues uſque albus ſatura purpura & quaſi Kermeſina nitet: oris coccineis, in quæ radii purpuraſcentes ſparguntur: ungues magnos & albos habet.

8. *Anemone latifolia punctato flore* C. B. *latifolia amœno violaceo, & punctis albis verſicolor.* Hort. Reg. *purpurea ſtriata* Park. parad.

C. B. Pin.

Flos octifolius violaceus, interna parte maculis albis aſperſis.

9. *Anemone latifolia flore carneo* C. B.

C. B. Pin.

Floris modò majoris, modò minoris, octo folia extrinſecus nonnihil purpuraſcunt, intrinſecus ferè carnei, vel ſaturatioris, vel dilutioris, unguibus albis.

10. *Anemone latifolia flore Orangei coloris* C. B. *an Anemone Pavo major & minor ſimplici flore* Park. parad. *an Anem. latif. flore ſimplici croceo palleſcente? vivaci rubore radiato* Hort. Reg?

C. B. Pin.

Floris octo vel novem folia, externè carnei coloris, unguibus ſaturatè purpuraſcentibus, internè carnei diluti: Habetur major & minor.

11. *Anemone latifolia flore coccineo* C. B. Ger. emac. *coccinea* Park. parad.

C. B. Pin.

Floris octo folia, internè elegantiſſimo coccineo nitent, ungues orbis palleſcens ambit, externè quadam lanugine pubeſcunt: Huc pertinet *Anemone latifolia flore coccineo ſimplici Eyſt.* ex ſententia *C. Bauhini.*

12. *Anemone latifolia flore magno coccineo* C. B. Ger. emac.

C. B. Pin.

Floris octo folia, internè elegantiſſimo coccineo colore fulgent, nullis unguibus apparentibus, externè colore dilutior; & lanuginoſa.

13. *Anemone latifolia flore coccineo phœniceo* C. B. *latifolia Byzantina* Ger. emac.

C. B. Pin.

Flos amplus octifolius, coloris ex coccineo phœnicei, ut in Rhœade, unguibus parvis ſubpallidis.

14. *Anemone latifolia Saniculæ folio* C. B.

Hujus C. Bauh. meminit ex *Horto Eyſt.* ſine deſcriptione.

Anemonæ latifoliæ ſimplici flore è Parkinſoni Paradiſo.

1. Anemone carnea vivaciſſima ſimplex.
2. Anem. Perſici violacea.
3. Anem. Cochenille.
4. Anem. Cardinalis.
5. Anem. ſanguinea.
6. Anem. crameſina.
7. Anem. incarnata Hiſpanica.
8. Anem. rubeſcens.
9. Anem. Moſchatella.
10. Anem. Enfumata.

Anemone latifolia flore ſimplici emaculati coloris *Hort. Reg.*

Anemonæ latifoliæ flore pleno.

1. *Anemone latifolia maxima verſicolor* C. B. *Chalcedonica max. verſicolor* Park. parad. *max. Chalcedonia Polyanthos* Ger. *Hort. latifolia pleno flore* 1. Cluſ.

C. B. Pin.
Folia florum externa & majora dena aut duodena, viridia ſunt, eorum mucronibus coccineo colore leviter & virgatim infectis : interna minora & anguſtiora, dilutiore purpura ex rubro nitent.
Aliquando, ex prædicto flore uncialis pediculus, minorem florem ex octo latiorum foliorum partim viridium, partim coccineorum compoſitum, ſuſtinet.
Anemone Hort. latifol. pleno flore 2 *Cluſ.* non differt à prima, niſi quòd in hac floris umbilicum lomerata & reflexa folia non occupant. Anemonem latifoliam fl. pleno 3. C. B. huc etiam refero.

2. *Anemone latifolia Pavo dicta major* 1. C. B. *tenuifolia* (*ſed non recte*) *flore pleno coccineo* Ger. emac.

C.B. Pin.
Flos unicus viginti, triginta, aut pluribus foliis conſtans, eleganti, ſaturato ſplendidóque coccineo colore præditis, unguibus ſanguineis, orbe pallido cinctis.
Variat flore prolifero.

Anemone latifolia Pavo minus polyphylla C. B.

C. B. Pin.
Hæc *flores* minùs plenos profert, interdum ſimplici, octo, novem, aut decem foliorum ſerie conantem.
Non differt ſpecificè ab Anemone hort. latifol. pleno flore 1. *Cluſii*, ex ſententia *C. Bauhini.*

4. *Anemone Geranii rotundifolia plena* C. B.

Ab Anemone hort. latifolia tertia Cluſii ſola multiplici foliorum ſerie differt.

Anemonæ latifoliæ flore pleno ex Horto Regio Pariſienſi.

1. Anemone latifolia flore duplo, foliis albo & amœno violaceo virgatis.
2. Anem. latifolia Pavo dicta polyphylla, flore ſuaverubente.
3. Anem. latifolia flore pleno, arboris Perſicæ, quoad floris colorem æmula.
4. Anem. latifolia multiplex flore violaceo.

Anemonæ tenuifoliæ flore ſimplici.

1. *Anemone tenuifolia flore multifido dilutè purpuraſcente* C. B. *tenuifolia flore dilutè purpureo* Ger. emac.

C. B. Pin.
Flos ex quatuordecim & pluribus foliolis dilutè purpureis, & quaſi carneis, nullis unguium veſtis conſtat.

2. *Anemone tuberoſa radice* Ger. *tenuifolia purpurea vulgaris* Park. parad. *Oenanthes foliis flore violaceo hexaphyllo* C. B.

C. B. Pin.
Flos qui ex ſex interdum ſeptem & octo foliis compoſitus eſt, communiter eſt purpureus ſeu violceus, externa parte lanuginoſus.

3. *Anemone tenuifolia coccineo flore hexaphyllo* C.B. *tenuifol. coccinea ſimplex* Park. parad. *Chalcedonica ſimplici flore* Ger.

C. B. Pin.
Flos floridi coccinei coloris, unguibus magnis, ex pallido, fuſco & albo mixtis.

4. *Anemone tenuifolia coccineo flore octophyllo* C. B.

C. B. pin.
Flos internè coccineus, unguibus albis, & externè coccineus, tenui lanugine pubeſcens & ſplendens.

5. *Anemone tenuifolia flore magno coccineo hexaphyllo* C. B.

C. B. pin.
Flos intus elegantiſſimus coccineo colore nitet, foris lanugine pubeſcit; ungues albi ſunt.

6. *Anemone tenuifolia flore coccineo ſanguineo* C. B.

C. B. pin.
Flos quinque, ſex, interdum ſeptem foliorum, coloris coccinei, ad ſanguineum vergentis, unguibus magnis ex albidis, purpureis venis diſtinctis: aliquando flos ad cocti lateris colorem accedit, nec ſplendet.

7. *Anemone tenuifolia flore ſanguineo coccineo* C. B. *tenuifolia flore coccineo* Ger. emac.

C. B. pin.
Floris ſex folia, externè lanugine obducta, coloris ſunt ſanguinei ſaturatioris & ſplendentis, internè ſanguinei coccinei permixti.

8. *Anemone tenuifolia flore ſanguineo coccineo altera* C. B.

C. B. pin.
Flos major hexaphyllus, ſanguineo colore, vel inter coccineum & cochinelleum medio, unguibus minoribus, & albicantibus.

9. *Anemone tenuifolio flore ex ſanguineo & coccineo medio* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus coloris ex ſanguineo, & coccineo medii, diluti, ei prorſus ſimilis quam vulgus cochinelleum appellat: ungues magni, albi & quaſi argentei.

10. *Anemone tenuifolia flore amplo ſanguineo hexaphyllo* C. B. Ger. emac.

C. B. pin.
Flos coloris ſanguinei elegantiſſimi, unguibus magnis albis.

11. *Anemone tenuifolia flore amplo atrorubente* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, coloris ſanguinei ex atro rubentis & quaſi ſericei panni villoſi Kermeſino colore præditi, cœrulei.

12. *Anemone tenuifolia flore rubro ſaturo* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, ruber, ſeu potius ſanguineus, unguibus magnis ſaturis, venis albicantibus diſtinctis.

13. *Anemone tenuifolia flore niveo* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus niveus, cujus unguibus carnei quid aſperſum: *Apicibus* ex obſcura purpura nigricantibus.

14. *Anemone tenuifolia flore amplo candido* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, prorſus candidus, unguibus externè vireſcentibus, apicibus nigris.

15. *Anemone tenuifolia flore albicante* C. B.

C. B. pin.
Flore eſt hexaphyllo candicante, ſtaminibus albis, apicibus ſubcœruleis.

16. *Anemone tenuifolia flore ex albido majore* C. B. *& minore* ejuſdem, *tenuifolia flore ex albido* Ger. emac.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, coloris primum ex albidi vireſcentis, dein ad carneum tendentis, unguibus exte nè vireſcentibus, internè albis, ſtaminibus carnei coloris.

17. *Anemone tenuifolia flore furvo albicante* C. B.

C. B. pin.
Flos ex cineraceo ſive furvo, albicans & tenui velut rubedine perfuſus, ut ferè eſt Capuccinor pannus.

18. *Anemone tenuifolia flore carneo ſtriato* C. B. Ger. emac.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus externè carneus, oris albicantibus: internè exalbidus, venis carneis ad medium folium ſparſis, ſtaminibus purpuraſcentibus, apicibus nigricantibus.

19. *Anemone tenuifolia Cretica albo magno flore* C. B. prod.

C. B. prod.
Foliis eſt Ranunculi pratenſis, vel hortenſis repentis, ſpecie trifolia, rarius quinquefolia diviſis, per marginem crenatis: *Caule* pedali rotundo, *flores* duos vel tres albos, ex ſex, vel ſeptem foliis compoſitus, Papaveris erratici florum magnitudine ſuperantes ſuſtinente: quibus capitulum, ſenſinibus aliorum Ranunculorum more confractum, ſuccedit.

Hanc delineatum, Patavii natum, *Laurentius Roſenaer Germanus Pharmacopæus*, unà cum aliis *Anno* 1595. tranſmiſit.

20. *Anemone tenuifolia flore pallidè coccineo* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, foris tenui lanugine pubeſcens, coloris dilutè rubeſcentis, internè coccinei valdè diluti, unguibus amplis albis.

21. *Anemone tenuifolia flore magno ſuaverubente, unguibus albis* C. B.

Anemonæ tenuifoliæ ſimplici flore è Parkinſoni Paradiſo.

1. Anemone carnea pallida.
2. Anem. carnea vivida unguibus albis.
3. Anem. alba venis purpureis.
4. Anem. coccinea abſque unguibus.
5. Anem. flore holoſericeo.
6. Anem. ſanguinea.
7. Anem. rubra fundo lutea.
8. Anem. coccinea dilutior.
9. Anem. alba ſtaminibus purpureis.
10. Anem. carnea Hiſpanica.
11. Anem. alba carneis venis.
12. Anem. alba purpureis unguibus.
13. Anem. purpuraſcens.
14. Anem. facie florum pomi ſimplex.

Anemonæ tenuifoliæ ſimplici flore ex Horto Regio Pariſienſi.

1. Anemone tenuifolia flore ſimplici majore albicante.
2. Anem. tenuifol. flore miniato venis albis diſtincto.
3. Anem. tenuif. flore albo, circa caulem purpuraſcente.
4. Anem. tenuif. flore ſimplici rubro pallentibus oris.
5. Anem. tenuif. flore ſimplici flammeo & albo ſplendoris participe.
6. Anem. tenuif. luteo pallore decolor.
7. Anem. tenuif. holoſerico magis pulla: ſeu foliis fuſco rubore ſaturatis.
8. Anem. tenuifolia flore ſimplice albo.

Eadem flore

Amethyſtino.
Aqueo.
Argenteo.
Atro-purpureo.
Cœruleo.
Cœruleo-ſaturo.
Dilutè cœruleo.
Dilutè purpureo.
Dilutè violaceo.
Hyacinthino.
Ianthino.
Ianthino dilutiore.
Igneo.
Leucophæo.
Miniato.
Phœniceo.
Puniceo.
Purpureo.
Rubicundo ſive ſanguineo
Rubro.
Rubro-ſplendido.
Suaverubente.
Violaceo.

1. *Anemone tenuifolia multiplex rubra* C. B. *hort. tenuifolia pleno flore* Cluſ. *coccinea multiplex* Ger. *tenuifolia flo. coccineo pleno vulgaris* Park. parad.

b Anemone hort. tenuif. ſimplici flore 2. *Cluſ.* ſola multiplici foliorum ſerie differt. *lore* eſt rubro, cœruleo, albo.

2. *Anemone tenuifolia multiplex purpurea* C. B.

os 20. 30. aut pluribus foliis conſtans, eleganti purpureo colore præditis, unguibus albis. ſt etiam quæ purpuro-cœruleum florem, alia quæ ſuaverubentem & nitidum profert.

3. *Anem. tenuifol. multiplex atro purpuraſcens* C. B. *tenuifol. fl. pleno atro-purpuraſcente* Ger. emac.

Folia *florum* externa & majora, rubra ſunt, interna minora & anguſtiora, atro-purpureo nitent.

Anemonæ tenuifoliæ flore pleno ex Horto Regio Pariſienſi.

1. Anemone tenuifolia flore duplici albo.
2. Anemone tenuifolia flore pleno ſordidè albo, & ſubcœruleo colore irrorata.
3. Anemone tenuifolia flore pleno albo nitidè ſordido, margine ſuaverubente.
4. Anemone tenuifolia foliis lutosè candidis, foliolis flammæ ſplendore lucentibus.
5. Anemone tenuifolia flore pallido pleno candore lacteſcente.
6. Anemone tenuifolia flore obſoletè rubro, foliolis atro-purpureis, medio villo concolori.
7. Anemone tenuifolia foliis, & foliolis vivaci cocco ſplendentibus, & nivis albedine virgatis.
8. Anemone tenuifolia flore pleno, foliis & foliolis coccineis: coccinea holoſericeo pleno flore.
9. Anemone tenuifolia, foliis florum utrimque contractis cocco ſaturatiore nitentibus.
10. Anemone tenuifolia miniato colore, & albo varia.
11. Anemone tenuifolia pleno flore, ignis fulgore ardens, innocentérque flammea.
12. Anemone tenuifolia pleno flore, foliis & foliolis fulgentiſſimo cocco ſplendentibus oris niveis.
13. Anemone tenuifolia flore pleno rutilo, & argenteo candore bicolori.
14. Anemone tenuifolia phœniceo flore foliolis interfuſo candore lucentibus.
15. Anemone tenuifolia rubicundiſſimo flore, lacteis lacrymis aſperſo, & minus ardenti.
16. Anemone tenuifolia multiplex ranunculi flore.
17. Anemone flore pleno miniato, cacumine albeſcente, foliolis partim albidis partim miniatis.
18. Anemone tenuifolia flore pleno violaceo major.
19. Anem. flore violaceo dilutiori præcox maxima.
20. Anem. tenuifolia flore pleno ex griſeo dilutè violaceo minor.
21. Anem. tenuifolia flore pleno, Mali Perſicæ rubello flori concolor.
22. Anem. circumfuſis foliis obſoletiùs purpurea, umbilico blandè virenti.
23. Anem. tenuif. flore maximo foliis & foliolis ex viridi pallente & purpuro violaceo colore pictis.
24. Anem. tenuifolia ianthino flore, lactis albedine ſtolato.
25. Anem. tenuifolia flore albo maximo.
26. Anem. tenuifolia flore amplo floreas foliorum nives grata viriditate diluens.
27. Anem. tenuifolia flore pleno carneo rutilis guttato punctis maxima.
28. Anem. tenuifolia maxima pallido candore lactea, & levi per oras rubedine conſperſa.
29. Anem. ſupina & ferè jacens maxima languido rubore ſpectabilis.
30. Anem. tenuifolia amplo flore ſeſſili, carnis colorem æmulante.
31. Anem. tenuifolia multiplex mutata florum facie quotannis nova.
32. Anem. ténuifolia flore maximo, flammæ & nivis colore vario, eminulis cirris blandè luteis.
33. Anem. tenuifolia multiplex alto & firmiori cauliculo amplum floris verticem promens, notabilem, mirà coloris ſuavitate.
34. Anem. tenuifolia minor flore niveo, & ſuaverubente ſemper elegans.
35. Anem. tenuifolia maxima foliis, & foliolis fulgenti cocco ſplendentibus, oris niveis.
36. Anem. gigantea flore flammeo dilutiore.
37. Anem. vivido Cinnabaris rubore ſplendens, foliis albâ lineâ notatis.
38. Anem. flore pleno multiplici rubente, comâ fuſcâ.
39. Anem. tenuifolia flore maximo ſanguineo.
40. Anem. tenuifolia ruberrimo flore maximo.
41. Anem. tenuifolia flore maximo rubicundiſſimo, foliis albo candore radiatis.
42. Anem. tenuifolia multiplex ruberrimo flore, vittâ, ſeu ſtaminibus violaceis.
43. Anem. profundi coloris amœnum ruborem, interfuſo candore vittâ ſuâ diluens.
44. Anem. tenuifolia multiplex flammea, ſtaminibus Citrii colore præditis.
45. Anem. tenuifolia multiplex coccinea, vittâ viridi.
46. Anem. tenuifolia hilari Cinnabaris fulgore ardentiſſima, expanſo pleno flore unguibus albis.
47. Anem. tenuifolia flore pleno, fulgentiſſimo minio, & maculis guttato albis bicolori.
48. Anem. tenuifolia maxima purpureo flore.
49. Anem. tenuifolia propendente flore, ex violaceo & ferrugineo verſicolori.
50. Anem. tenuifolia multiplex magno flore, violaceo & rubente colore mixto.
51. Anem. tenuifolia floribus dilutè violaceis, viridi colore, & rubro perfuſis.
52. Anem. tenuifolia flore violaceo, foliis & foliolis lactis albedine ſtriatis.
53. Anem. gigantea flore cœruleo.
54. Anem. tenuifolia flore pleno cœruleo, foliis & foliolis per oras interfuſo candore pictis.
55. Anem. altera ſupina, & floris mole ferè jacens amethyſtina.
56. Anem. foliis & foliolis ex rubro purpureo & albo variegatis, comâ holoſericeâ.
57. Anem. prominulis ligulis radicum longioribus, & contortis, inſtar capillorum Meduſæ.
58. Anem. tenuifolia foliis latioribus pleno flore flammeo.
59. Anem. tenuifolia flore cœruleo albis interſecto radiis.
60. Anem. folioſa toto interdum flore ſubrubente, & lateritia.
61. Anem. tenuifolia, foliis ad baſim rutilis, cacumine albeſcente.
62. Anem. tenuifolia multiplex folioſa, ſanguinea major.
63. Anem. folioſa candidis floribus diluto rubore umbilicatis, & latiſſimum in orbem patens.

64. Ane

64. Anem. Hermaphrodita foliis circa baſim, & media ſui parte rubris, altera, lactis candore fulgentibus.
65. Anem. folioſa flore ſuaverubente multiplici.

Eadem flore

Albo.
Amœno violaceo, & albo mixto.
Hyacinthino.
Ianthio.

Anemonæ tenuifoliæ flore pleno è Parkinſoni Paradiſo terreſtri.

1. Anem. tenuifolia flore coccineo pleno variegato.
2. Anem. tenuifolia flore coccineo ſaturo pleno.
3. Anem. tenuifolia flore pleno ſuaverubente.
4. Anem. tenuifolia flore albo pleno.
5. Anem. tenuifolia flore pleno albicante.
6. Anem. tenuiofolia flore pleno roſeo.
7. Anem. tenuifolia flore pleno carneo vivaciſſimo.
8. Anem. tenuifolia flore rubro-fuſco pleno coma Amarantina.
9. Anem. tenuifolia flore pleno tricolor.

Anemone tenuifolia flore pleno è Flora Joan. Rea.

1. Anemone tenuifolia flore pleno verſicolor.
2. Anem. tenuifolia elegantior flore pleno rubro.
3. Anem. tenuifolia flore pleno coccineo.
4. Anem. tenuifolia flore pleno coccineo variegata.
5. Anem. tenuifolia flore pleno coma ſcarlata.
6. Anem. tenuifolia flore pleno dicta Nacara.
7. Anem. tenuifolia flore pleno ſulphureo.
8. Anem. tenuifolia flore pleno viridante.
9. Anem. tenuifolia flore pleno albo major.
10. Anem. tenuifolia flore pleno maxima albo.
11. Anem. tenuifolia flore pleno Columbina.
12. Anem. tenuifolia flore pleno Roſeo.
13. Anem. tenuifolia flore pleno Roſeo variegata.
14. Anem. tenuifolia flore pleno rubicante maculato.
15. Anem. tenuifolia flore pleno purpureo.
16. Anem. tenuifolia flore pleno Lavendulæ colore.
17. Anem. tenuifolia flore pleno cœruleo.
18. Anem. tenuifolia flore pleno coma purpureo.
19. Anem. tenuifolia flore pleno coma Amarantina.
20. Anem. tenuifolia flore pleno coma Amarantina-variegata.
21. Anem. tenuifolia flore pleno quinque coloris.
22. Anem. tenuifolia dicta *Bel-Lizwaice.*

CAP. VI.

De Pulſatilla.

Pulſatilla nominatur, quòd ſeminum tremuli pappi leviſſimo flatu huc atque illuc agitentur, unde & Herba venti.

Nomen Pulſatilla Italicum eſt, ſiquidem inibi ita vulgo dicitur hæc herba.

Eſt autem Pulſatilla nihil aliud quàm Anemone ſeminibus cincinnatis ſeu plumulâ caudatis.

1. *Pulſatilla vulgaris* Ger. *purpurea cæruleáve* J. B. *folio craſſiore & majore flore* C. B. *Pulſat. Danica* Park. parad. **The greater or Daniſh Paſque-flower.**

J. B.

Tenuia *folia* ſic ſatis Paſtinacæ ſylveſtris foliis ſimilia ſunt, niſi ab iis magnitudine vincerentur,
nui diviſurâ piliſque reſpondentia, ex pediculo longiore, palmari circiter, admodum villoſo, &
opter terram ſubrubente appenſa. *Caulis* teres, cavus, denſâ lanugine obductus, palmaris aut do-
ntalis, delapſo flore pedalis & major nullis vel ramis, vel foliis donatus, unico excepto folio,
od paulò infra florem naſcitur, denſo molliq́ue tomento comatum, circumcirca labri aut aceta-
li inſtar caulem cingens, ſibíque inferiore parte continuum, quod mox in lacinias numeroſas te-
éſque finditur. Caulis ſummo faſtigio *flos* ſedet unicus, magnus, è ſex foliis acuminatis compo-
s, purpuraſcens, foris hirſutus, intus glaber, levem ſed ſuavem odorem aſpirans. Medium obſi-
ex oblongo rotundum *capitulum*, fibris apicibúſque luteis cirratum. poſtquam autem delapſus

eſt flos, caulis ſupra folium ſupra dictum quintuplo aut altiùs excreſcit, próque flore ſuccedit comoſum capitulum *ſtaminum* holoſericeorum mollitie, argentei ſplendoris; appenſo unicuique ſtamini *ſemine* oblongo, tereti: delapſis porrò caducis ſeminibus cum ſtaminibus appenſis caput relinquitur rotundum. *Radix* craſſa, longa, nigra, in plura capita interdum diviſa, ſuperiùs ex reliquiis marcidorum foliorum comata, ſapore nonnihil amareſcente & tandem acrimoniâ linguam vellicante.

Pulſatilla Danica *Park.* major eſt vulgari noſtrate tum radice & folio, tum etiam flore, qui colore eſt purpureo, hilariore minúſque ſaturo, & culturæ magis patiens, ut ſe ſæpius expertum ſcribit: noſtras enim hortis non libenter aſſueſcit.

Locus. *Tempus.* In tranſmarinis montoſis frequens oritur in Germania, Italia, Gallia. Floret Veris initio circa finem Martii ſeu Feſtum Paſchatis, unde & nomen Anglicum: **Paſque-flower.**

A. 2. *Pulſatilla flore clauſo cæruleo* J. B. *flore minore* Ger. *minore nigricante* C. B. *Anglica purpurea* Park. parad.

Lobelius florem cœruleum perpetuò clauſum huic plantæ attribuit: Cluſius iconem Lobelii adhibet titulo *Pulſatillæ vulgaris ſaturatiore flore*, cui *folium* tenuiùs inciſum *florémque* minorem, purpurei coloris adeo ſaturi ut niger videatur, aſſcribit. Cluſius Pulſatillam noſtram Anglicam vulgarem intelligere videtur: Nam alterum illud genus præcocius, craſſiore folio, ampliore flore dilutioréque Pulſatillæ Danicæ Parkinſoni reſpondet, cui & ipſe Danicam ſuam eandem facit.

* 3. *Pulſatilla rubra* Ger. J. B. *flore rubro* Park. *flore rubro obtuſo* C. B.

J. B.
Differt à vulgari, non ſolùm floris colore, ſed etiam formâ foliorum, quæ tenuiùs diviſa, florum item foliis quæ longiora & obtuſa, cùm in vulgari acuta ſint.

Locus. Ex Aleppo Syriæ urbe ſe habuiſſe Lobelius refert.

4. *Pulſatilla alba* J. B. *flore albo* Ger. C. B. Park.

J. B.
Foliis eſt multo amplioribus quàm reliquarum ulla, nec ita etiam minutim conciſis, & ad Myrrhidis ſylveſtris foliorum diviſuram quodammodo accedentibus, & nonnihil hirſutis. Caulem, qui cubito longior nonnunquam, medium cingunt conſimilia quoque folia [terna]. Cæterum *flos*, qui ſummo cauli hæret unicus, lacteo eſt candore, quem villoſum capitulum criſtatúmque conſequitur, aliarum more. *Radix* itidem craſſa. Planta eſt ſpecioſa.

Locus. In ſummis Juræ montoſis jugis copioſè oritur. Cluſius in *Etſcher* & *Durrenſtein* Stiriæ celſioribus jugis invenit, ubi Julio menſe floret, &c. Difficulter cicurari poſſe tradit idem.

* 5. *Pulſatilla lutea* J. B. *lutea Alpina hiſpidior* C. B. *lutea prima Dalechampii* Lugd.

J. B.
Palmaris eſt planta, *radice* craſſa, *foliis* cœruleæ modo diviſis, ſed ſegmentis latioribus, valdè hirſutis: *caulis* ſingularis unicum ſummo faſtigio ſuſtinens *florem*, colore luteo præditum, foris hirſutum, intus glabrum, obſidente medium, apicum magno numero.

Commemorat (inquit J. Bauhinus) Lobel. in Adv. & Dodon. Pulſatillam luteam; qui an noſtram intelligant ambigimus: ſiquidem eam à vulgari colore tantum diſtinguunt.

Locus. In Rhætiæ monte Braulio florentem Julio reperit J. Bauhinus: Cherlerus ſub finem Junii in monte Gothardi.

* 6. *Pulſatilla lutea Apii hortenſis folio* C. B. J. B. *ſecunda Dalechampii.*

Lugd.
Radice eſt tenuiore, breviore, minùs atra, *foliis* hortenſi Apio ſimilibus, paullò latioribus, hirſu-
tis, radicem ambientibus, nullis in *caule*, dodrantali, lanuginoſo, media ſui parte villoſo glomo
pubeſcente, è quo prodit *flos* aurei coloris.

* 7. *Pulſatilla lutea Paſtinacæ ſylveſtris folio* C. B. *lutea ſeu* 5. Ger. emac. *tertia Dalechamp*
J. B. *Anemone ſylveſtris* 3. Cluſ. Hiſt. *Pulſatilla flore luteo* Park. par.

Lugd.
Radice eſt quàm in ſuperioribus graciliore, folio Paſtinacæ ſylveſtris, apicibus in medio flore c
acervatis luteis, quos in ſeminis conceptaculum tandem formatos ſpiſſa lanugo veſtit.

Pulſatillæ luteæ ſecundum genus (inquit J. Bauhinus) vidi apud fratrem: Quod ſit tertium nos l
tet: Icon nobis quidem inepta & falſa videtur.

Hanc Cluſius ita deſcribit: Ab radicis villoſo capite multa germinant folia, Pulſatillæ foliis pa
ſimilia, laciniata, & multis diviſuris ſecta, mollia, parte ſupina viridia, pronâ autem paululum c
dicantia & valdè hirſuta; inter quæ *caulis* emergit nudus, rotundus, lanugine obſitus, circa ſu
mum ſuſtinens foliola, è quibus prodibat vulgari Pulſatillæ ſimilis pediculus, cui inſidebat u
cus flos major, ut plurimum Pulſatillæ vulgaris flore, ſex foliis conſtans, quæ interiore parte v
dè flava erant, exteriore autem ob lanuginem dilutiora & pallentia: in hujus meditullio o
culat

culatum caput eminebat, luteis ſtaminibus cinctum, cui villoſa cæſaries ſuccedere videbatur: quam Auguſto menſe maturitatem conſequi arbitrabatur Tobias Roelſius, qui in Alpium planis eam obſervabat, nuſquam verò abundantius quàm circa pedem montis S. Bernardi, quà Helvetios ſpectat.

* 8. *Pulſatilla folio tenuius inciſo & flore minore ſive paluſtris* C. B.

C. B. prod.

Foliis eſt ad radicem in tenuiſſima & anguſta ſegmenta diviſis, eorum pediculis hirſutis; inter quæ *caulis* pedalis, rotundus, rufeſcens, levi lanugine aſperſus, cujus medium folia capillacea acuta cingunt, ipſiúſque ſummo *flos* unus, villoſo capitulo ex capillaceis foliis compoſito ſuſtentatus inſidet, qui vulgari longè minor, ex foliis ſex acutis Violæ nigræ colore compoſitus, ſtaminibus in medio luteis. Capitulum villoſa cæſarie comóſum & incaneſcens cum ſemine ſuccedit.

In pratis udis & paludoſis Michelfeldæ propè Baſileam provenit; & in hortum tranſlata cum vulgari vegetior quidem fit, ſed formam & colorem reſervat. ***Locus.***

* 9. *Pulſatilla Apii folio vernalis, flore majore* C. B.

C. B. prod.

Ex *radice* nigra longiuſcula *folia* plura, pediculis oblongis piloſis donata, craſſa, dura, rigida, Apii foliorum inſtar in quinas lacinias, & hæ in alias diviſæ, margine piloſo, prodeunt: inter quæ *cauliculus* unciarum quatuor, nudus, at hirſutus, incanus exurgit, qui *florem* magnum, trium unciarum, longum, latúmque, ex ſex foliis compoſitum, multíſque apicibus luteis, ut & duæ ſequentes, donatum ſuſtinet, qui colore variat, aliquando ex albo & ſubpurpureo aureus, aliquando intrinſecus albus, extrinſecus ſubpurpuraſcens, vernali tempore florens.

In ſylvis circa Francofurtum ad Oderam. ***Locus.***

* 10. *Pulſatilla Apii folio vernalis, flore minore* C. B.

C. B. prod.

Et hæc ex *radice* conſimili *folia* craſſa, pauca, oblongis pediculis donata, Apii inſtar, ſed in tres tantùm lacinias, ad umbilicum diviſa edit, quarum quælibet in alias binas ternáſve lacinias, per marginem inciſas ſecantur, & pilis vix conſpicuis donantur; cauliculo villoſiſſimo, uncias duas alto, *flos* priore media parte minor, & dilutè purpuraſcens inſidet. Aprili, foliis plerunque carens, floret.

Locus idem qui priori. ***Locus.***

Has eſſe veras & genuinas Pulſatillæ ſpecies ex deſcriptionibus colligi & concludi nequit: contrarium nobis ob caulem nudum videtur; utcunque hic locum quem uſurparunt, retinere permiſimus, donec certiùs conſtiterit, quò referendæ ſint.

* 11. *Pulſatilla Apii folio Autumnalis* C. B.

C. B. prod.

Radice eſt longa, foris nigrâ intus candidâ: *foliis* ad radicem plurimis, Apii modo in tres tantùm lacinias, & has in alias, diviſis, glabris; inter quæ *cauliculus* triuncialis, albis pilis villoſus, *florem* præcedente minorem, obſoleti coloris inſtar vulgaris, ſuſtinens, qui ut & priorum flores, in *capitulum* hirſutum quod *ſemen* continet, abit.

Septembri menſe florens in Luſatia reperitur. ***Locus.***

Hæc etiam ſpecies ejuſdem farinæ eſt cum duabus præcedentibus, quæ ſi rectè deſcribantur caule nudo ad hunc locum noſtro judicio minimè pertinent: ſiquidem notâ Anemonarum characteriſticâ carent, quæ eſt habere caulem non ſolùm μονανθῆ, ſed & determinatè foliatum, ex unica tantum diſtinctione: hæc autem folia flori dum adhuc tenerior eſt calycis vicem ſupplent.

* 12. *Pulſatilla folio Anemones ſecundæ ſeu ſubrotundo* C. B.

C. B. prod.

Radix craſſâ, nigra, aliquot propagines quandoq; fundit: ex quibus prodeunt *folia* pediculis oblongis, hirſutis donata, inſtar Anemones Bulbocaſtani radice, ſubrotunda, infernè & per marginem levi lanugine candicantia, ſemper in lacinias tres latas, & hæ in alias bifidas vel trifidas, minùs profundas ſecta: inter quæ *caulis* emergit pedalis, ſubhirſutus, infra medium anguſtis foliis (qualia & flori ſub- ciuntur) cinctus: *florem* ſubcœruleum, ſeptem foliis donatum, & reliquorum more in pappum abe- ntem ſuſtinens.

Ex Luſatia accepit C. Bauhinus. Miror Bauhinum folia in hac ſpecie qualia in medio caule flo- i etiam ſubjecta ſcribere, cùm Pulſatillæ genuinæ flos calice careat, nec ulla ei ſubjiciantur folia. n tribus præcedentibus generibus nullorum meminit in caule foliorum, quæ ſunt hujus generis no- a characteriſtica, omnibus in univerſum Anemones ſpeciebus, quibus Pulſatillam accenſemus, con- eniens. An fortè iis careant, ac proinde hujus generis non ſunt?

Flos proculdubio ſex tantùm petalis naturaliter donatus eſt, quod ſeptem habeat accidentarium ſt & quodammodo monſtroſum. Breynius etiam non niſi ſex ei attribuit.

Pulſatilla

Pulſatilla polyanthes violacea Anemones folio Breynii, *eadem præcedenti.*

Breyn.

Radice nititur nigrâ, craſſâ, non admodum profundâ, inferiùs in plures tenues ramos & fibras, ſuperiùs in multa capita diffuſâ: quæ novo Vere ſtatim poſt ſolutas nives, imo nonnunquam ſub illis *caules* multos ſeſquipalmares & dodrantales, rotundos, inanes, albis teneríſque pilis planè hirſutos emittit: horum quivis paululùm ultra medietatem coronulâ in lacinias plurimas diſſectâ, extrinſecùs perquam villoſâ, intrinſecùs glabrâ & venulis ſtriatâ cingitur; in extremitate *florem* Pulſatillæ vulgaris quidem formâ & hirſutie æmulam, ſed longè ampliorem, è foliis ſex latis, cœruleis vel violaceis compoſitum gerens ſpectabilem, odoris dulcis; cujus medium globus ex denſis *capitula* lutea geſtantibus conſtipatus *ſtaminulis*, occupat: Hujus è centro capillamenta rurſus denſa & mollia, in cuſpide, vel penicilli in morem conjuncta prorumpunt, ſenſim decedente flore altiùs ſeſe ac latiùs, in globo villoſâ cæſarie comoſo & incaneſcente, expandentia; ac in cujuſque infima cæſariei parte *ſemen* exiguum, longiuſculum parvo in pericarpio villoſo complectentia. Folia præterlapſo floris tempore primùm ſe conſpicienda offerunt *Anemones hortenſis latifoliæ ſimplici flore* 3. Cluſ. latioribus foliis proxima, longis pediculis hirſutis ſuffulta in lacinias tres primarias ad pediculum uſque diviſa, & hæ in alias bifidas vel trifidas minùs profundas, quarum unaquæque iterum in anteriore parte diſſecta: hæc folia juſtam conſecuta perfectionem venoſa, dura, rigida & præcipuè ſubtus ſunt hirſuta.

Locus. Aſperis ſterilibus & incultis Boruſſiæ ac Caſſubiæ gaudet locis, ericetis ſylvarúmque marginibus.

Variat floribus candidiſſimis, & interdum pulchrè rubentibus.

Hanc præcedenti eandem eſſe ſuſpicatur Breynius, & meritò, nam proculdubio eadem eſt.

Oſtendit nobis D. *Hanſius Sloane* Pulſatillæ cujuſdam à *D. Magnol* inventæ quinque circiter leucis à Monſpelio, & in hortum ſuum tranſlatæ caulem cum flore exſiccatum; quam Pulſatillam polyanthen *Breynii* eſſe conjectabatur. Radix Pulſatillæ vulgaris ſimilis: Florendi tempore & foliis poſtnatis cum ea convenit. Caulis elatior eſt, valdè hirſutus coronulâ foliorum variè diſſectorum, lanugine alba, longa pubeſcentium in medio cinctus.

* 13. *Pulſatilla flore obſoleto, caule nudo* Breynii.

Breyn.

Radice ac foliis Pulſatillæ vulgari flore obſoleto perſimilis; præter *caules*, qui nudi planè, nec ulla redimiti coronulâ, cujus ſummo contra *flos* multo major, magíſque patulus, è coloſſino obſoletus, foliis octo conſtructus, ac innumeris crocos flavos gerentibus *ſtaminulis* præditus, glorioſe inſidebat. Huic plumoſa congeries cum ſemine à præcedente nihil diverſa tandem ſuccedebat.

Locus. Ex Caſſubiæ montibus initio Maii ad Autorem deſcriptionis allata eſt hæc Pulſatillæ ſpecies, qualem nec antea nec poſt vidit.

Suſpicor ego plantam fuiſſe monſtroſam, & individualem, à congenerum norma abludentem; maximè quod nullam habuit in medio caule foliorum coronulam, qualem in omnibus quas vidimus hujus generis plantis ſemper adeſſe obſervavimus; niſi fortè ad Caryophyllatas referenda ſit.

Vires. Ab Empiricis id compertum habet Brunfelſius, quòd Pulſatilla vulneraria ſit herba. Quòd per Alembicum deſtillata aquam vulneribus mundificandis curandíſque præſtet utiliſſimam, quæ & putridam carnem erodat. Cùm autem guſtu ſit acerrimo magis externis quàm internis partibus corporis adhiberi debet, ut rectè Tragus.

Matthiolus radicem ſubdulcem eſſe ait, unde non longè abeſt à temperato. Sunt qui eam maximè præferant contra peſtilentiæ contagia, & pota venena & virulentorum animalium ictus, ſi cum vino bibatur drachmarum duarum pondere, quare in Antidotis additur. Tragus radicem ſiccatam ſternutamenta ciere, crudam verò manſu pituitam elicere ſcribit, quæ arguunt eam procul abeſſe à temperie.

HISTO

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS TERTIUS,

Herbas Pomiferas & Bacciferas complectens.

PARS PRIMA.

De Herbis Pomiferis.

POMIFERAS voco quæ fructus plantarum omnium maximos producunt [non omnes illarum ſpecies, ſed aliquas] cortice craſſo tectos quo à Bacciferis diſtinguuntur, quarum fructus membranâ duntaxat tenui veſtiuntur, flores nudos, monopetalos, margine quinquepartito, ſummo fructui inſidentes.

Herbæ Pomiferæ ſunt vel

- *Capreolatæ*, pulpâ ſeu carne
    - *Dulci* vel *inſipida*, ſemine
        - *Thyreoide*, duobus in ſummitate eminentibus angulis velut cornuto, flore albo; **CUCURBITA.**
        - *Ad margines æquali* abſque eminentiis,
            - *Magno*, lato, rhomboide,
                - *Albo*, lineâ circa margines elatâ cincto, fructu maximo; **PEPO.**
                - *Nigro*, nulla in margine elatâ lineâ, in medulla fungoſa aut rubente pulpa latitante; **CITRULLUS**, *Anguria.*
            - *Minore*, ſemine per maturitatem
                - *Albo*, anguſto, oblongo, nucleo pineo nonnihil ſimili, fructu majore
                    - *Æquali*, tuberculis non exaſperato, moſchum redolente, carne delicata; **MELO.**
                    - *Tuberculis ſpinoſis bullato*, carne magis inſipidâ & aqueâ, ſeminibus pulpâ humidâ copioſâ contentis; **CUCUMIS.**
                - *Nigro* aut pullo, minore & breviore, fructu itidem minore
                    - *Undique hiſpido*, Olivæ figurâ, qui per maturitatem à pediculo avulſus cum impetu ſemina ejaculatur, pulpa purgatrice; **CUCUMIS** *aſininus.*
                    - *Verrucoſis tuberculis aſperato*, minimo per maturitatem puniceo; **BALSAMINA** *mas* ſeu *cucumerina.*
    - *Amarâ*, pulpâ intus fungoſâ leviſſimâ, ſemine parvo albo duro; **COLOCYNTHIS.**
- *Capreolis carens*, fructu clypeiformi; **CUCURBITA** *clypeata* ſeu *Melo-pepo clypeiformis.*

CAP. I.

De Cucurbita.

CUcurbitæ nomen huic plantæ inditum exiſtimat Scaliger à curvitate, geminatâ primâ, ut in *Cacula populus*. Mihi (inquit Voſſius) non diſplicet Nunneſii opinio, qui cenſet corruptum eſſe ex Colocyntha κατὰ μετάθεσιν.

Notæ ejus characteriſticæ ſunt ſemen thyreoides, duobus in ſummitate eminentibus angulis velut cornutum, flos albus, cortex fructus durus & q. lignoſus.

Amant Cucurbitæ mirum in modum aquas, nam ſi propè in patens vaſculum aqua ſubjiciatur à quinque vel ſex digitorum intervallo ante poſterum diem adrepentes cognoſcentur deſcendiſſe. *Matth.*

Sine ſemine naſcentur ſi per triduum antea ſpargenda ſemina oleo Seſamino macerentur.

Mulieres menſtruæ vel ſolo aſpectu tenellas enecant cucurbitas. Horum fides ſit penes Autorem, nobis neutiquam probantur.

Cucurbitarum ſemina quæ proxima collo fuerint proceras pariunt, quæ in medio rotundas, quæ in lateribus craſſas brevioréſque, quæ in fundo latas, ſi Veteribus credimus.

Siquis in Cucurbitam crudam excavatam infuſum vinum per noctem ſub dio exponat, & temperatum jejunus bibat, leviter alvum mollit: ut habet Dioſcorides, & confirmat Tragus.

Cæterum Zuccha nomen Italicum quo Cucurbitam vocant, à Græco Σικύη deductum videtur.

1. *Cucurbita longa, folio molli, flore albo* J. B. *oblonga, flore albo, folio molli* C. B. *longa* Park. *anguina* Ger. **The long Gourd.**

J. B.

Viticulas digitali craſſitudine, anguloſas, orgyias aliquot longas è *radice* tenera candida, in multas tenues partes diſtractâ emittit, quæ per terram ſparguntur, alioqui pergulas & perticas capreolorum ope ſcandunt. *Folia* rotunda pedem aut ſeſquipedem lata [in fœcundo, aprico & humido ſolo] molli lanugine tomentoſa, crenis ſubinde nonnullis per ambitum inciſa, ex pediculo tereti, oblongo, concavo. *Flores* nivei candoris, liliacei, quinquepartiti, intus villoſi, exteriùs breviore pilo obſiti. *Fructus* delapſo flore in inſignem adoleſcit magnitudinem, pedes quinque aut ſex longus, cervice craſſa, in ventrem modicè turgeſcens, qui ſiquid quod reſiſtat offendat, curvatur. *Cortex* recenti tener, herbaceus, adulto durus, flaveſcens; medullâ albâ inſipidâ, modicè fungoſâ. *Semina* uncialis longitudinis ferè, longa, plana, compreſſa, una parte lata, duobus angulis conſpicua, infernâ quà germinare ſolent, plures angulos habentia, & ſub tunica duriuſcula, alba, medullam includentia albam, dulcem, eſui gratam.

Accuratiſſimam omnium hujus plantæ partium deſcriptionem vide apud J. Bauhinum è Cordo deſcriptam.

2. *Cucurbita latior, folio molli, flore albo* J. B. *major ſeſſilis, flore albo* C. B. *lagenaria* Ger. *major* Park.

Dodonæus hanc deſcribit latiorem, ventricoſam & craſſam, abſque collo, & inferiore ſede latiorem, pyri turbinatam figuram quodammodo referentem.

3. *Cucurbita lagenaria* J. B. *lagenaria ſylveſtris* Ger. *lagenaria, flore albo, folio molli* C. B. *lagenaria minor* Park.

J. B.

Non variat foliis & flore à longa priùs deſcripta, verùm fructu plurimum differt, collo anguſto, ventréque craſſo lagenas & phialas repræſentans. *Semina* putamus magis fuſca eſſe quàm longarum.

Lagenariæ has obſervavimus differentias.

1. Lagenaria mediocris magnitudinis, longiuſculam valde virentem, maculis luteis conſperſam. Hæc ſaccharo conditur.
2. Minorem, maculis albidis inſignem.
3. Magnam, longo collo conſtantem, vireſcentem, maculis luteis notatam.
4. Collo multo longiore, colore pallido, albiſque maculis ornatam.
5. Mediam inter longam & lagenariam, corpore craſſo, rotundo, magnitudinis circiter capitis, collo tenui, cubitum pænè longo.
6. Vulgatiorem majorem luteam, albedine conſperſam.

Alias Cucurbitarum ſeu ſpecies, ſeu varietates tradit, & deſcribit J. Bauhinus, quarum titul hic proponemus.

1. Cucurbita longa, flore albo, protuberante ventre.
2. Cucurbita lutea cortice tenero. *Hæc ad aliud genus, Peponum puta, pertinet.*
3. Cucurbita ovalis ferè, variegata parva.
4. Cucurbita pilâ palmariâ non multo major, rotunda.

4. *Cucurbita capitata Tabernæmontani, ſive clypeiformis* J. B. *ſyveſtris fungiformis* Ger. *capitata* C. B.

A præcedenti [Cucurbita vulgari] differt *foliis* in lacinias aliquot ſectis Vitis inſtar; fructu ſubrotundo, ſuperiùs depreſſo, fungiformi, ſubtus concavo (ni pictura fallat) cum ea convenit foliis mollibus, lanuginoſis, floris colore niveo. Si modo rectè deſcripta ſit, ad hoc genus propriè pertinet.

Cucurbita ſitim ſedat, urinam ciet & ventrem movet, ſemen genitale minuit, & Veneris appetentiam extinguit. *Vires.*

In cibis uſurpatur hoc modo præparatus. Interiorem & candidam ſubſtantiam una cum mollibus & immaturis ſeminibus bulliunt, poſteáque minutim conciſa, cum cepa, butyro & ſale coquunt. Hic cibus cum Braſſica capitata conſciſſa & cocta ferè convenit, macilentiſque hominibus prodeſt. Itali in fruſta conciſas, in jure decoquunt. Boni ſaporis, & ſucci laudabilis, & febricitantibus etiam convenire hoc modo paratæ nobis viſæ ſunt, frigefaciunt enim & emolliunt.

Cucurbita convenit viribus cum Cucumere, tam in qualitatibus carnis quàm in ſeminis facultatibus. Folia recentia puerperarum mammis adhibita, monente Matthiolo lac imminuunt.

Semen recenſetur in numero 4 frigidorum majorum.

Aqua ſtillatitia è fructu immaturo fert opem omnibus inflammationibus externis, oculorum, aurium, podagricis: intrinſecùs quoque mirabiliter æſtum corporis mitigat. *Schrod.*

Ad faciei ruborem, ℞ Nucleorum Perſicarum ℥iiij. Sem. Cucurbit. ℥ij. Ex his fiat oleum per expreſſionem, quo facies liniatur. Experimento probatum ait Alexis Pedemontanus. *D. Hulſe è Cheſneau.*

5. *Cucurbita Braſilienſis* Curuba *dicta* Marggrav.

Marggr.

Caulis ſarmentoſus eſt, humi repens aut ſcandens Cucurbitarum modo, ac capreolis ſuis vicinis arboribus aut pedamentis ſe annectens. *Folia* hinc indè Cucumerum modo ad ſemipedalia intervalla appoſita habet, ſingula ſuis pediculis tres aut quatuor digitos longis, inſidentia, in lacinias diviſa, inferiùs hirſuta, uti & caulis & pediculus, albicantia, ſupernè viridia & glabra, ſplendentia, circinata, ſeptangula aut octangula, ſex aut ſeptem digitos longa, & totidem lata aut paulò latiora. Inter folia in propriis pediculis naſcuntur flores. Floris autem rudimentum eſt corpuſculum conicum, ex viridi ſubflavum, in quinque foliola ex viridi flaveſcentia, deorſúmque incurvata deſinens. Ex hoc corpuſculo prodit *flos* magnus, craiſis foliis, exteriùs glabris, interiùs hirſutis, dilutè flavus, & exteriùs lineis ſeu ſtriis vireſcentibus ſecundùm longitudinem diſtinctus; pluſquam ſemidigitum altus, unico folio conſtans, verùm ultra medietatem in quinque lacinias ſecto, ellipticæ ſuperiùs figuræ; in medio corpus rotundum flavi coloris, magnitudine Avellanæ, quod ſpeciem præbet inteſtinorum vituli, conſtátque tribus partibus ſeparabilibus. Fructus longus eſt circiter quindecim digitos, undecim craſſus, cortice glabro ut Pepo, ex rubro purpureus. Caro ſeu pulpa ad flavedinem accedit, odoris dulcacidi inſtar Pyrorum agreſtium, ſaporis ingrati, ideo non comeditur. *Semen* continet copioſum, figurâ & magnitudine Cucurbitæ ſeminis, ſed quod exteriùs in ſuperficie ſuâ fuſco eſt punctulatum in obſcurè flavo.

C A P. II.

De Pepone.

PEponem dictum volunt ἀπὸ τοῦ πεπαίνεσθαι matureſcere, eò quòd maturitate flaveſcant *C. B.*

Pepo à reliquis pomiferis diſtinguitur totius plantæ foliorum, florum, fructuum magnitudine, ſed præcipuè ſemine rhomboide lineâ circa margines elatâ cincto.

1. *Pepo vulgaris. Cucurbita foliis aſperis ſive Zuccha flore luteo* J. B. *Cucurbita major rotunda, flore luteo, folio aſpero* C. B. **The common Pumpion, called by the vulgar, The Melon.**

J. B.

lagellis ſarmentiſve longiſſimis, canaliculatis, modicè concavis, craſſitudine pollicari, aſperis, latè tur, & perticas, ſiquas nacta eſt, capreolorum innixu & voluminibus ſcandit. *Folia* larga, Cuitæ flore albo longè majora firmioráque, ficulneis laciniis, aſpera, atro virore ſplendentia, & per itum ſerrata, ex pediculis dodrantalibus, ſolidis, modicè canaliculatis & ſpinulis horrentibus. s nonnihil odorati, fundo acetabuli inſtar, in quinque folia Liliaceis majora diſſecantur, intus ea & lanuginoſa, foris ex croceo in herbaceam tendentia, coſtiſque & venulis eminentioribus idis rugoſa, breviſſimis pilis donata: medium florem occupant quæ aliarum plantarum apiciespondent, crocea, biſulci animalis pedem exprimentia. *Fructus* & formâ & magnitudine & e ſubinde variant. Eſt enim vel longus, vel compreſſus, vel globoſus, vel pyramidalis, cortice & velut lignoſo, colore viridi, aut in viridi ſubnigro, notis albis maculoſo, vel ſtriato, carne â, albâ, ſubdulci, non uſque adeò inſipida ut in Cucurbitis flore albo: ſemine cineraceo [potiùs albo] magno, oblongo, altera parte anguloſo, alterâ obtuſo, juxta cujus margines circumcirca linea alata coſtæ inſtar, pulpâ candidâ, dulci & ſuavi.

Varia hujus genera ſunt, magnitudine, facie & colore differentia. Multa recenſet J. Bauhinus, quæ ſpecie inter ſe differre mihi vix perſuaſerit: cujuſmodi ſunt

1. Cucurbita aſpero folio, flore luteo, fructu ſemiarcûs in morem intorto.
2. Cucurbita verrucoſa *C. B. Ger. Park.* quæ non alia in re à præcedentibus differt, quàm fructu verrucarum modo nodis plurimis tuberoſo.
3. Cucurbita ſeſſilis, flaveſcens, folio aſpero.
4. Cucurbita ſeſſilis, albicans, folio aſpero.
5. Cucurbita medio crocea.
6. Cucurbita aſpera mediæ magnitudinis, turbinata, variegati coloris.
7. Cucurbitæ turbinatæ majores.
8. Cucurbita aſpera, pyrifornis, parva, alba. Hanc foliis laciniatis deſcribit: fructu albo, polito, quinque aut ſex uncias longo, ſuperiùs anguſto, infra ventrioſo, quem manu complecti poſſis.
9. Cucurbita aſpera minima turbinata pallida.
10. Cucurbita aſpera turbinata, ſubcrocea.
11. Cucurbita aſpera ovalis, flavo colore.
12. Cucurbita aſpera pugillaris, ex rotundo oblonga.
13. Cucurbita aſpera minuta ſphærica, crocea, variegata. An Pepo rotundus Melonis effigie?
14. Cucurbita alba aſpera, fructu longo collo.
15. Cucurbita lagenam exprimens parva aſpera.
16. Cucurbita alba verrucoſa.
17. Cucurbita verrucoſa parva.

Harum deſcriptiones ſi deſideras J. Bauhini hiſtoriam adeas: nos eas huc tranſcribere non neceſſarium duximus: ſiquidem (ut nobis videtur) natura in Peponum, Melonum, Cucurbitarum, aliarúmque hoc genus ſtirpium magnitudine, figurâ, colore, aliíſque accidentibus, infinitâ ferè varietate ludat, neque certus ſit & determinatus accidentalium hujuſmodi differentiarum numerus, ſed novæ indies ex ſemine producantur: ut in aliis nonnullis plantarum generibus, v. g. Tulipis, Caryophyllis, Anemonis, Auriculis Urſi dictis, &c. contingit. Nec tamen huic ſententiæ pertinaciter adhæremus. Fortè enim in hoc genere, ut in Medicis cochleatis, Natura ingentem ſpecierum numerum in regionibus calidioribus producit, quæ in ſe invicem, non permutantur, ſed ſemine ſatæ ſuam ſingulæ ſpeciem perpetuò ſervant.

Vires. Eſt, inquit Dodonæus, omnium Peponum natura frigida cum copioſa humiditate: habent autem vim quandam abſtergendi, cujus beneficio urinam cient, & deorſum expeditiùs quàm Cucurbitæ aut Melopepones permeant, ut Galenus ſcriptum reliquit. Editur autem caro Peponum haudquaquam cruda, ſed cocta: Deſcendit autem ſic omnino faciliter, alvum facilem & quodammodo lubricum reddens. Alimentum autem confert exiguum, tenue, humidum frigidúmque (vitioſum inquit Galenus) ídque potiſſimùm cùm probè concocta non fuerit: quo caſu Choleræ morbo obnoxios efficere ſolet.

Noſtrates pulpam in fruſta conciſam vel in jure carnium decoquunt, vel in lacte, atque ita vel cum ipſo lacte, vel exempta & cum butyro condita ſeorſim eſitant. Alii exemptis ſeminibus & humidâ interiore pulpa, pomis conciſis cavum replent, & operculo tectos in furno coquunt, adeóque pulpam cum pomis miſtam & probè ſubactam, butyróque conditam libenter comedunt: vulgus etiam in deliciis habet.

Semina ſunt è numero quatuor frigidorum majorum: eorúmque uſus eſt in emulſionibus ad contemperandum febrilem calorem. Urinas promovent & renibus calculo infeſtatis utilia ſunt. Videntur autem renibus prodeſſe non tam abſterſione quàm lenitione, ex ſententia Caſp. Hofman. quam præſtat, inquit, unctuoſitas eorum. Hæc ipſa faciunt opus ſuum in tuſſi calida & acri, in exulcerationibus & inflammationibus internis; quamvis in his ſuſpecta ſit oleoſitas.

* 2. *Cucumis, rectius Pepo, Ægyptius reticulatus ſeu Luffa Arabum* Veſlingii.

Veſling.

Foliis induitur hiſpidis, fuſcam viriditatem pallore hinc indè diluentibus, diviſuris inæqualibus profundius laciniatis, Bryoniæ vel potius Balſaminæ maris folia æmulantibus. *Florem* educat amplum, ſpecie venuſtum, languidam flavedinem ſtriatim inducto aureo pigmento largiùs circum oras ſaturante. Idem *ſtamina* capaci ſinu plurima ſubmittit, quibus appendices [forte apices] grandiuſculos flaventéſque connectit. Cæterùm inſtructa numeroſis capreolis planta,, quaquaverſum reptabunda, proxima quæque cincinnis ſuis implicat. *Fructum* promit ſemipedalem ab anguſto collo paullatim laxiùs tumente ventre gravidatum, ſuperficie modo lævior, modò tuberculis paſſim verrucoſior. *Cortice* velatur tenui, ex obſcuro virore pro maturitatis gradu plus minúſve flaveſcente. Eam vel nulli, vel tenues ſaltem excavant ſulci: in longitudinem tamen atris lineis eleganter inſcriptus, à colli principio ad umbilicum tanquam centrum ſuum commeantibus. Cùm fructus bene maturus, cortice remoto innumera in conſpectum veniunt albicantia filamenta, ſuccoſior medullâ ſtipata, miro adeò ordine contexta omnia, ut planè fateri neceſſum ſit, non eſſe hoc rud & tumultuarium opus, ſed quod egregius artifex cogitaverit prius quàm fecit. Idque evidentiſſi mùm evadit, cùm tabefacta jam pulpa ſimplicem plexum inſpicit. Sinum plexus hic triplicem e format in longitudinem, in quo ſemina copioſa, candida, cortice nonnihil inæqualia, lacteſcen verò medulla Melonum æmula junctim aſſervantur.

In horto Arabis cujuſdam propè Cairum urbem creſcentem vidit Veſling. qui Luffam appel bat: Veſlingius ipſe ob plexum mirabilem quo ſemina incluſa circundat Cucumerem Ægyptium reticulatum nuncupavit. Moriſonus noſter rectiùs ob ſemina elatiore limbo circundata Peponib Ar vulgò dictis annumerandam cenſet.

Arabs prædictus, in balneis publicis, dempto cum ſemine cortice, plexum filamentorum ſucco ſuo madidum tergendis corporibus adhiberi confirmabat, quorum cutem morphæa fœdæque vitiligines inſederunt, malum Ægyptio vulgo familiare.

* 3. *Pepo Indicus minor anguloſus Tabern.* J. B. *Pepo minor anguloſus* C. B. *Indicus anguloſus* Ger.

J. B.
Hujus fructus utrinque tuberoſus & extumeſcens, latus eſt uncias quinque & quatuor ferè longus; petiolum habet inflexum exaſperatum & quinquangulum, ſtriis per longitudinem aliquot ſulcatum, regio amplior (cujus medio infixus hæret petiolus) multis coſtis, modò majoribus, quaſique geminis, modò minoribus, ſinúmque aliquem latum inter majorum interſtitia relinquentibus inæqualior quidem, non tamen aſpera reddita eſt; coſtæ ipſius majores plurimæque à medio petioli centro deflectentes, verſúſque ventrem excurrentes undique prominent, altera verò parte, quà floris regionem ſpectat, iiſdem quoque ſulcis à coſtis latioribus inculcatis, & zonæ inſtar tranſverſim Cucurbitam amplectentibus donata eſt, ſed in eo diſtat à priori regione pediculum reſpiciente, quòd hæc tuberoſa cùm ſit, non tamen in faſtigium ità ſtrictum conſurgat, ſed latius, ut aliquo modo ſeſſilis inibi evadat, circa verò ventris extuberantiam depreſſionem ſortiatur, quæ in altera regione ipſi adjacente minimè conſpicienda exhibetur, quia rectà ad pediculi culmen uſque faſtigiatur.

De hac ſe nihil habere certi & notatu digni ſcribit J. Bauhinus, ſuſpicari tamen ſe ex icone & nomine eſſe eam genus aliquod Cucurbitæ folio aſpero, dubitare etiam an bene hìc poſuerit.

* 4. *Pepo Braſilienſis Jurumu dictus, Luſitanis Bobora* Marggr.

Marggr.
Folia fert ferè ſimilia noſtratibus Peponibus, & *florem* quoque flavum quinque foliis conſtantem [potiùs monopetalon margine in quinque lacinias ſecto.] *Fructus* magnus eſt, orbicularis, compreſſus, ſtriatus, coloris exteriùs cinnabrii cum plurimo albo mixti, interiùs autem crocei: Semen album quale noſtratibus. Boni ſaporis eſt fructus coctus ſeu etiam aſſatus ſub cineribus.

* 5. *Melones (rectiùs Pepones) aquatici edules Virginiani* Ger. emac.

Ger. emac.
Sarmentis ſive flagellis in longum excurrentibus & latè ſe diffundentibus, *foliis*, *floribus* & claviculis Peponi vulgari perſimilis eſt & æqualis hæc planta. *Fructus* ex obſcuro viridi nigricat, in longum quatuor propemodum uncias extenditur, in latum tres, neque major neque longior Malo vulgari majuſculo; ſecundum caules è foliorum ſinubus à radice ad ſummos uſque ramulos exiens, carne, pulpâ interiore & ſeminibus planis vulgaris Peponis. Radix albicans ramulis longè ſe diffundit in terra, & primis ſtatim pruinis corrumpitur.

Deſcriptio eſt D. Goodyeri apud *Ger. emac.* à nobis Latina facta.

* 6. *Macocks Virginiani ſive Pepo Virginianus* Ger. emac. *Pepo Virginianus* C. B. **The Virginian Macock, or Pumpion.**

Ger. emac.
E *radice* alba in ramos latè ſe ſpargentes diviſâ, ad primum brumæ acceſſum intereunte, *ſarmenta* fundit aſpera, anguloſa, ſtriata, humi procidua, octo aut novem pedum, & etiam longiora, in ramos diviſa, colore ex viridi nigricante, latè ſolum occupantia. *Folia* lata, anguloſa, aſpera Peponis vulgaris magnitudine æqualia, & ſimilia, craſſis, longis, hirſutis piloſis pediculis inſident: claviculis donatur. *Flores* ampli, flavi, rugoſi, Peponis vulgaris ſimiles: quibus ſecundùm caules ſuccedit fructus, non propè radicem, ſed versùs ſummitates plerunque, ſubrotundi, non in longum extenſi ſed compreſſi, longitudine tres uncias latitudine quatuor raro excedentes, colore per maturitatem ex viridi nigricante. Caro interior ſeu pulpa eſculenta ex luteo albicat, copioſam ſubſtantiam mollem in medio continens ſeminibus multis ſeriatim diſpoſitis intermiſtis, Peponis ſeminibus ſimilibus, ſed minoribus.

Deſcriptio eſt D. Joan. Goodyeri. Vid. *Ger. emac.* à nobis in Latinum verſa.

Nos hoc anno [1685.] Peponem habuimus è ſemine Macoci Virginiani nomine miſſo ortam, uæ ſarmentis foliis & floribus Peponem vulgarem adeò referebat, ut vix ovum ovo ſimilius eſſet. erum fructus paulò minor erat, colore undique flavicante ſeu pallido, figurâ oblongâ, utrinque rbinata.

Fortè plura ſunt hujuſmodi Peponum genera apud Virginianos, quæ omnia communi Macoci noine inſigniunt.

Peponis ſpecies ſeu differentias ſequentes recenſet C. Bauhinus.

1. Pepo oblongus *C. B.* maximus oblongus *Ger.*
2. Pepo compreſſus minor *C. B.* minor ſylveſt. *Ger.*
3. Pepo rotundus Melonis effigie *C. B.* Indicus minor rotundus *Ger.* Melo Indicus parvus *Park.*
4. Pepo rotundus Aruntii formâ *C. B.*

* 7. *Pepo maximus Indicus compreſſus* Lob. *Pepo compreſſus major* C. B. *Cucurbita aſpera, folio non fiſſo, fructu maximo, albo, ſeſſili* J. B. *Pepo* Park. parad.

Fructus magnus, qui interdum pondere ad triginta libras accedit, albus, utrinque ſeſſilis, coſtis eminentibus & latis diſtinctus. *Folia* licèt ſint aſpera admodum, differunt tamen ab aliis, quòd non ſunt laciniata & fiſſa, ſed rotunda, ferè ad folia Bardanæ accedentia.

Hic, autore C. Bauhino, corticis colore & ſubſtantiâ variat; qui enim albido eſt colore ſubſtantiâ eſt molliore, qui obſcurè virenti duriore.

8. *Pepo lagenarius folio molli, fructu virgato.*

Folia ei ampla, Peponis ſimilia, verùm mollia & minimè aſpera. *Flores* magnitudine & colore flavo Peponis flores referunt. Fructus Cucurbitam lagenariam majorem, æmulantur collo oblongo anguſto, ventre tumido & ſubrotundo, areolis pulchrè viridibus & albentibus ſecundùm longitudinem ductis eleganter depicti.

Ex ſemine ab ornatiſſimo Viro D. *Hanſ. Sloane* tranſmiſſo, præteritâ æſtate in hortulo noſtro ſuccrevit. Locus natalis nobis incognitus.

CAP. III.

De Colocynthide.

PRobabilem hujus vocis Colocynthis rationem apud Grammaticos non invenio: nam conjecturæ Martinii quòd ita dicatur, quòd ſit κόλον κυνῶν *eſca* ſeu *cibus canum*, vel quòd κοιλίαν κινεῖ, alvum movet mihi non arrident.

1. *Colocynthis* Ger. J. B. *Colocynthis vulgaris* Park. *fructu rotundo minor* C. B. **Coloquintida.**

C. B.

Notiora Officinis poma hujus quàm herba, quæ per terram ſparſa, ſtriatis, aſperis flagellis, *folia* per intervalla profert ſingularia, pediculis duarum triúmve unciarum, vel etiam longioribus hærentia, aſpera, incana & hirſuta, præſertim verò parte inferiore, punctis albicantibus notata, laciniata, Citrulli diviſurâ, ſed minore, ad quorum pediculos exeunt tortiles capreoli, & ipſi quoque hirſuti: *flores* luteoli; *poma* pugno æqualia *Lob.* ſubflava, virentia, viroſáque: deferuntur exempto cortice flaveſcente: pulpa candida, fungoſa, leviſſima, amariſſima, horrendo & ingenter amaro guſtu fauces, viſcera, inteſtináque lædens, cui immerſa ſemina [ſex ordines ſeminum] parva, compreſſa, dura, polita, alba, vel rufeſcentis, vel, ut Dod. ſordentis coloris, [Cucumerinorum magnitudine, verùm rotundiora, tumidiora, duriora *Park.*]

2. *Cucurbita ſive Colocynthis amara, pyriformis, variegata* J. B. *Col. pyriformis ſeu Pepo amarus* C. B. *Col. pyriformis* Ger. Park.

J. B.

Longiùs paulò à Colocynthidis, quàm Officinarum uſus recepit, formâ receſſit, præſertim foliis: *ſarmentis* longiſſimis, aſperis, canaliculatis, clavicularum beneficio ridicas topiarias conſcendentibus: *folia* Cucumeris, magis laciniato, atrovirente ſuperiùs & molliore, inferiùs herbido & aſpero: *floribus* Peponis, croceis: *Fructus* ſuccedunt pugillares, formâ pyri turbinatâ, viridantes, liriſque albicantibus virgati, conſimilibus quoque notis temerè maculoſi: carne candida, odoris gravis dum virent, ſaporis amari intolerabilis, cui *ſemen* emergitur copioſum, compreſſum, candidum, Peponis.

Præter deſcriptas alias aliquot Colocynthidis ſive Peponis amari ſpecies proponit & deſcribit J. Bauhinus.

1. Cucurbita aſpero folio, amara, grandis, oblonga, viridis. Hæc, quod inprimis memorabile eſt, (ſi Cordo deſcribenti fides) à geniculis radices in terram demittit tenues, quibus nutriendo fructui ſuccurrit. Colocynthis oblonga *C. B. Park.*

2. Cucurbita aſpero folio, amara, grandis, rotunda, viridis. A præcedenti duobus tantùm differt, 1. Foliis in quinque partes diviſis. 2. Fructu minore globoſo.

3. Cucurbita aſpero folio amara, turbinata, flava, candicantibus lineis inſcripta, parva. Fructus quatuor ſeminum ordines continet: ipſe autem pyriformis eſt.

4. Cucurbita oblonga, non anguloſa, colore viridi, amara, folio aſpero.

5. Cucurbita amara magna, folio aſpero, colore vario.

6. Cucurbita aſpera amara, fructu parvo, globoſo, colore vario.

7. Cucurbita amara parva, mediocris magnitudinis.

8. Cucurbita ſeſſilis & compreſſa, flava, amara. Accedit ad Melopeponem clypeatum, fructus autem non eſt fimbriatus.

Vires. Colocynthis eſt medicamentum viroſiſſimum, & tantùm non mors ipſa, ut Prophetarum fi clamant. 2. Reg. 4. inquit *Caſp. Hofman.* Non tantùm enim κακοστόμαχον eſt, ſed abraſis inteſtinis ſenten ſenterias facit. Violentiam ipſius vel hoc indicat, quòd ſolo tactu & odore, abundè & cum magna perturbatione alvum dejicit; quod experiuntur qui eam pinſunt aut alioqui tractant. Non tantùm enim validiſſimè concutit totius corporis habitum, ſed exagitat vi ſua malefica omnia viſcera, quantumvis diligenter præparetur & corrigatur. Diligentia inprimis illa eſt, nè detur niſi in malis pertinaciſſimis, & viribus adhuc integris.

Purgat pituitam craſſam & glutinoſam alióſque humores ſimiles è profundis & remotiſſimis corporis partibus: ut cerebro, nervis, articulis, pulmonibus. Unde commendatur & cum fructu exhibetur in cephalalgia, hemicrania inveterata, apoplexia, epilepſia, vertigine, aſthmate, tuſſi, dyſpnœa, morbis articularibus frigidis, dolore colico flatulento, hydrope, &c. ubi, inquit Hofmannus, malo nodo malus cuneus quærendus eſt.

In his tamen malis, pergit idem, non ſubitò oportet provolare ad Colocynthidis ſubſtantiam per os dandam. Quæ enim in imo ventre ſunt, in iis ferè ſufficit inunctio umbilici partiúmque vicinarum. Ubi verò inunctio præſtat quod debet, clyſteres defectum ſupplent. Poſthæc antequam ſubſtantia detur, infuſa vel decocta præſtò ſunt. Tandem ſubſtantia, ſed bene correcta. Ea verò valdè operoſa eſt. Prima & potiſſima conſiſtit in exactiſſima pulveriſatione. Niſi id fiat, partes quædam ſubſtantiæ inteſtinis hærentes, & vaſorum ora arrodentes, inſtar hirudinis ſanguinem trahunt. Altera correctio eſt per pinguia & lubricantia, quæ obtundunt acrimoniam ipſius, ut *tragacantha, maſtiche, Bdellium*; ſed nec lubricantia tantùm verùm & cordialia, & hepatica & ſtomachica, adhibenda ſunt.

Semen Lobelio conſtat non tantâ violentiâ ad purgandum quàm caro ipſa ſive medulla. Dedimus namque (inquit) multo majorem doſin, quàm medulla, majore commodo, nullo aut longè minori tumultu.

CAP. IV.

De Anguria ſive Citrullo.

ANguria Græcorum recentiorum vocabulum eſt, eo primùm Aetium uſum eſſe volunt; rationem nominis non invenio: Aliàs Citrullus à Citri luteo colore dicitur.

Ejus notæ ſunt ſemina Peponum ſimilia, nullâ in margine elatâ lineâ, in carne media ſeu ulpa rubente latitantia, colore nigricante; Fructus magnus Peponum non diſſimilis.

1. *Anguria Citrullus dicta* C. B. *Citrullus folio Colocynthidis ſecto, ſemine nigro, Quibuſdam Anguria* J. B. *Citrullus Officinarum* Ger. *Anguria ſive Citrullus vulgatior* Park. **Citruls.**

J. B.

Spargit per terram *ſarmenta* fragilia, hirſuta, *foliis* veſtita amplis, in profundas lacinias diſſectis, ſperis & hirtis, è quorum ſinu exeunt capreoli, necnon pediculi, *flores* ſuſtinentes luteos, quos *uctus* excipiunt magni & rotundi, quos ferè ambabus manibus ambias: Cortex duriuſculus ſed læs, nullis tuberculis inæqualis, atroviridior, dilutiſſimè virentibus maculis perfuſus: caro Cucumeris ulgaris, alba, firma, grati ſaporis: *Semen* fungoſâ meditullium occupante ſubſtantiâ immergitur, blongum, latum, compreſſum, nigrum, rugoſum, duriuſculo cortice præditum, ſub quo medulla ba, eſui grata ut Cucurbitarum.

Corticis colore variat, qui aliis viret, aliis ſubcandidis maculis aſperſus eſt: Caro aliis rubens & lcior, aliis candida: Semina colore nigro, rubro, fulvo.

2. *Melo aquaticus*, Jace *Braſilienſibus* Marggr. *Citrullo affinis Melo Indicus ſive Patheca* J.B. *Melo Indicus fructu oblongo* C. B. **The Water-Melon.**

Marggr.

Caulem habet ſarmentoſum, hirſutum, humi ſerpentem, & multis capreolis vicinis adminiculis affigentem. *Folia* profundè laciniata & inciſa, longa, ſtriata, Anguriæ Matthioli ferè ſimilia, odlibet inſidet pediculo ſeſquidigitum ferè longo, & caule humo affixa erecta ſtant folia. *Flos* rvus, flavus, pentapetalos, umbilico flavo. Fructus rotundus ſeu globoſus, vel etiam ellipticus, rtice viridi, magnitudine capitis humani, aut paulò major vel minor, carnem habens albam & in dio rubram (nimirum ubi ſemina jacent) ſeu ſanguineam, ſucculentiſſimam, boni ſaporis: tann autem copiam aquæ dulcis frigidæ, ut inter edendum tanquam è poculo hauriri poſſit. *Semina* ntinet multa cucurbitarum magnitudine & figurâ [imò Peponum non cucurbitarum figurâ, niſi è Cucurbitæ nomen ſumat pro Pepone] in quibuſdam coracini, in aliis ruffi coloris, quæ inter gida majora uſurpantur.

Amat ſolum ſterile & arenoſum, ſed ſi arenâ fimo mixta teratur feliciſſimè provenit & fructus t ingentis molis. *Locus.*

Fructus hi ſunt quos in plateis urbium Italicarum venales circumferunt æſtivo tempore, *Cucumere Freddo* proclamantes. Pulpâ rubente circa ſemina & ſeminibus eidem immixtis pleni ſunt, nullâ medio fungoſâ ſubſtantiâ aut cavitate reliquâ.

Quære an Melones aquatici edules Virginiani *Ger. emac.* à D. Goodyero deſcripti, ſuperius tracaulibus ſarmentoſis latè diffuſis, foliis, floribus, claviculis Peponi vulgari ſimilibus & æqualibus, ùm fructu Pomum grandiuſculum magnitudine non excedente, pulpam & ſemina compreſſa

Peponis ſimilia continente, huic iidem ſint, fructu ob climatis noſtri frigiditatem in magnitudinem non proficiente.

Vires. Anguriæ fructus, (inquit Matthiolus) frigidus eſt & humidus, ſiti arcendæ aptiſſimus. Quo fit ut Itali, ardente Sirio, ejus pulpâ internâ ſe refocillent. Confert ardentibus febribus & linguæ ariditati quàm maximè. [Species illa quâ Itali æſtivo tempore utuntur, cujúſq; eſum etiam febricitantibus permittunt, eſt Melo aquaticus dicta: Qu. an hæc, an diverſa ſpecies ſit quam in Ægypto in tantam excreſcere magnitudinem aiunt ut unus requirat unum hominem. Ad quas certis Cayri locis ſedet venditor, qui prætereuntibus ex cochleari præbet ſuccum.]

Anguriæ uſus illis convenit qui tenuis & imbecillis ſunt temperamenti, macri & exangues; quibus acidæ potiones non conveniunt quæ maciem magis augent.

Semen Citrulli eſt è numero quatuor frigidorum majorum, cum quibus temperamento & viribus omnino convenit, ut eadem repetere non ſit opus.

Citrulo vel Meloni Indico accedens Camolanga, *J. B.* adeò breviter & obſcurè deſcribitur ab iis qui de illo ſcripſerunt, ut nihil certi & diſtincti quo innoteſcat indè colligere poſſimus.

3. *Anguria carne lignoſa* C. B. Park.

Cæſ.

Carne eſt intus lignoſa, atque adeò dura ut pilæ modo reſiliat, nec frangatur projecta.

4. *Anguria Ægyptiaca* C. B. Park. *cujus ſuperiùs meminimus.*

Fructus hi noſtratibus Anguriis majores ſunt: Inveniuntur tantæ magnitudinis, autore Bellonio, ut tres quatuórve Camelo, unus homini onerando ſufficiat, cortice flaviore, quæ intus ſemina tantùm & aquam dulciſſimam continent. *Alpin.*

5. Meminit inſuper Parkinſonus noſter alterius ſpeciei, quam Anguriam Americanam verſicolore pelle vocat, quæ à Citrullo vulgari differt colore viridi maculis & lituris albis variegato; pulpa ſeu carne interna nonnihil firmiore & durabiliore; ſemine deniq; longiore majore, rubicundiore, læviore & ſplendidiore.

CAP. V.

De Melone.

HOc genus (inquit C. Bauhinus) Palladius Melones quaſi μήλωνας, i. e. pomeos à Malorum figurâ appellavit, vel fortè ab odore.

Semine albo, anguſto, oblongo nuclei pinei æmulo cum Cucumere convenit; fructu majore non ſpinoſo, moſchum redolente, carne delicata ab eodem differt.

1. *Melo* Ger. J. B. Park. *vulgaris* C. B. **The Musk-melon.**

J. B.

Sarmentoſis aſperíſque & longis caulibus per terram ſe ſpargit: *foliis* aſperis, anguloſis ſed minùs quàm Cucumerum, quorum reſpectu rotunda dici poſſent, quibus magnitudine videntur cedere: è quorum ſinu *flores* emicant lutei, Cucumerinis ſimiles, floribus Pomorum Amoris pares [imò majores] indidem plures, unà cum intortis capreolis; quos excipiunt *fructus* nonnihil piloſi, omnes ventrioſi, modo ſublongam, aliàs contractiorem rotundam figuram obtinent, majores & minores, toroſi & canaliculati, in ſuperficie aliquas velut à tineis corroſas ſemitas reticulatas habentes, colore virente & cinereo, cortice duriore quàm Cucumeris. Caro ſubeſt per maturitatem coloris Melini, mucilaginoſa, humida, defluens ubi nimiùm matura, ſapore ſuavi, moſchum ſubinde redolens, aut ſaccharum reſipiens. Meditullium occupat mucilaginoſa quædam ſubſtantia, cui immerguntur ſemina, Strobilis quodammodo ſimilia, minora, candida, ſapida, numeroſa.

Multiplex in fructu eſt differentia, non tantùm colore cutis, carnis, ſaporéque & odore, verum etiam formâ oblongâ, ſeſſili, &c.

2. *Melo Hiſpanicus* Ger. J. B. *magnitudine ſola à præcedente differt.*

3. *Melo rotundus parvus* C. B. *moſchatellinus rotundus parvus & pyriformis* J. B. *Melo ſaccharinus* Ger. *Colocynthidem aut Arantiam vix ſuperat, odore Moſchi, ſapore delicatiſſimo.*

Meminit J. Bauhinus præterea *Melonis reticulati*; *Melonis turbinati*; *Melonis magni cortice vire læviſ, ſemine parvo*; & tandem *Melonis longi*, longitudinis circiter quatuor palmorum, incurvi u cornu vaccinum, &c. quarum deſcriptiones qui deſiderat, ejus hiſtoriam adeat.

4 *Mel*

4. *Melones Abdelavi Ægyptii* J. B. *Melo Ægyptius* C. B. *item Melo Ægypt.* ejuſdem.

Alpin.

Planta à noſtratibus non multum differt, ſed fructus fert oblongos, acutos extrema & medium valdè craſſum habentes, Baobab alibi narratis fructibus proximos.

Horum uſus ad cibum haud multùm jucundus percipitur, cæteriſque omnibus inſipidiores & molliori pulpâ obſervantur. Habent tamen ſemina quæ aliis omnibus ad refrigerandum magis præſtare putant. Qua de re omnes ea plus aliis in uſu frequentiori habent; aliorum Melonum ſemina parvi facientes.

Veſlingius fructum quâ parte ramo ſuo adhæret anguino flexu priùs incurvari ſcribit, ſenſim deinde ventre gravido intumeſcentem, verſus alterum extremorum denuo gracileſcere: Sulcis tenuibus interdum in longitudinem exaratum eſſe, cortice molli tenui, maturóque jam fructu rufeſcente; non eâ ſaporis gratiâ ut lautiorum aliquis ipſum menſâ dignetur.

Uſus in cibis & Medicina.

Melones quamvis in deliciis habentur apud gulæ proceres, eorum tamen pulpa frigida eſt & humida, in ventriculo putreſcere apta, febribus ac torminibus generandis idonea. Ego facile Dodonæo onceſſerim Melones difficiliùs concoqui quàm Cucumeres, quantumvis J. Bauhino contrarium videa- ur, ob carnem odoratam; quódque ipſe qui ventriculo laboravit frigido & pituitam coacervante, on ſemel obſervaverit, cucumeres ſibi facilè nocere, ventriculo difficulter eos concoquente, ructu iu poſt eſum eoſdem reſipiente; cùm Melones ſemper ſine manifeſta comederit noxa. At nos contra nullum unquam ex eſu Cucumerum nocumentum ſenſimus, at ex Melonum maximum on ſemel. Quocirca hæc fortaſſe idioſyncraſiæ tribuenda ſunt. Ne Melonum caro in ventriculo itietur & noxam inferat, cum Sale & Pipere comedenda eſt (Alii Saccharo ſolo utuntur) & vinum opioſè ſuperbibendum.

Semen eſt è numero quatuor frigid. maj. cum quibus viribus in omnibus convenit. Lac Melo- um præſtantiſſimum in febribus ardentibus remedium cenſetur. Seminum autem medullam aquâ ontanâ aut alio aliquo liquore congruo priùs contuſam per cribrum ſetaceum emulgent anguſtiſſi- um, aut pannum ad inſtitutum accommodatum. Seminis hic cremor febrientibus utiliter, teſte Matthiolo, ex hordeacea ptiſana propinatur. Datur etiam tuſſientibus, tabidis & maraſmo affectis, aque etiam contra urinæ ardores valdè prodeſt.

CAP. VI.

De Cucumere.

CUcumis vocem nonnulli à curvatura deducunt, unde Maro

—— tortúſque per herbam
Creſceret in ventrem Cucumis.

Sed veriùs Scaliger à Κικυὸς, quæ vetus Græcorum vox eſt. Κικυὸς autem inquit Voſſius, ſuſpi- r eſſe ab Hebræo קִיקָא i. e. Cucumis.

Notæ Cucumeris ſunt Fructus tuberculis ſpinoſis bullati, ſemina pulpâ humidâ copioſâ, gelatinæ nulâ contenta.

Fructum hunc non fuiſſe Cucumerem Antiquorum, verùm iis incognitum multis argumentis pro- t Caſp. Hofmannus. Vide *Medicam. Offic.* lib. 2. cap. 76.

Ego certè, cùm in Italia peregrinarer, miratus ſum Italos hunc fructum Citrullum appellare, Me- es autem aquaticos & Pepones, Cucumeres.

Σίκυος nomen apud Græcos, quemadmodum Cucumeris apud Latinos generale nomen eſt nium horariorum fructuum, videlicet Peponum, Melonum, Cucumerum, Anguriarum & cæterum ejuſdem generis, ut Guilandinus quoque notavit. C. B.

1. *Cucumis vulgaris* Ger. *ſativus* Park. *ſat. vulgaris* C. B. *vulgaris, viridis & albus* J. B. **Cowcumber.**

J. B.

Ex *radicibus* rectis multíſque candidis capillamentis fibratis; hirtis *ſarmentis*, craſſiſq; humi fuſis ernatim adnaſcuntur *folia*, palmi unius aut alterius quaquaverſum amplitudine, tactu aſpera, an- is hederaceis cæſa, & ſerrata, ſcandentia, Melonum foliis aſperiora, & majora latioráq; [& gis anguloſa] è quorum alis capreoli exeunt & flores, Lob. liliacei, ex luteo pallentes, conni- téſque noctu aut marceſcentes Volubilis ritu, quinquepartiti, ſemunciâ majores. *Fructus* ob- gi, utrinq; turbinati, viridanti colore aut albo. (Viridantes autem ubi maturi flaveſcunt) ſemi- em longi, parùm ventricoſi, anguloſi; verrucoſis, ſubnigricantibus tuberculis aſperati, cortice eriore, carne duriuſcula, candida, tranſparente, laxa, ſapore non ità grato ac Melonum, ſed uliari quodam & agreſti *Trag. ſemine* copioſo, pineolis putamine exutis accedente, Melonum inibus adeo ſimili (teſte Lobelio) ut neutiquam, niſi quia anguſtius, [*non omnibus Melonibus*] & llo apiculo ſubtus protenſo donatum eſt, diſcrepet, medullâ lacteſcente, admodum ſuavi & multi s Officinis.

Carnem hic vocat pulpam illam interiorem ſeminibus intermixtam, cùm caro potiùs dicenda ſit ſubſtantia illa alba, craſſior & firmior cuti proximè ſubjecta, ut in aliis Pomiferis: hanc autem ſubſtantiam totam (ut videtur) pro cortice habet.

Cucumis minor pyriformis *Ger. C. B. J. B.* à vulgari deſcripta non alia in re quàm fructûs parvitate & figurâ differt.

2. *Cucumis flexuoſus* C. B. *anguinus* Ger. *longiſſimus* J. B. *anguinus flexuoſus* Park.

J. B.

Cucumis flexuoſus, autore Lobelio, ſive anguinus prorſus ſimillimus eſt vulgari, flagellis, foliis & claviculis. Nos autem obſervavimus ei *folia* eſſe minùs aſpera quàm in vulgari, quædam etiam ſubrotunda, parùm laciniata & anguloſa, alia magis. *Fructus* longi, inſtar ſerpentis ſe contorquentes, albi, quaſi canaliculati & ſtriati, pulpâ albâ, ſapore vulgaris *ſemine* albo.

Ego (inquit J Bauhinus) noſtros hos longiſſimos Cucumeres ſpecie à vulgaribus differre aſſerere non vereor, & tales naturâ non arte eſſe, quicquid dicat Matthiolus, cui ut in pleriſque aliis ſuis credimus. Vidi (inquit) Citrulos noſtros adhuc florentes in fiſtulas conjectos mira longitudine creviſſe. E quorum ſemine qui poſtmodum orti ſunt eandem retinuerunt formam, adeò ut in vite pendentes anguium modo contorti viderentur. Hæc ex Plinio habuit: qui tamen hos ſpeciem ſuam ſemine ſato ſervare non aſſerit. Matthiolo tamen ſuffragatur Dodonæus.

Vires. Semen Cucumeris eſt è numero quatuor illorum famoſ. ſeminum frig. maj. Abſtergit, aperit, urinam ducit. Uſus creberrimi eſt in emulſionibus antipleuriticis, antinephriticis & ſimil. *Schrod.* Ejus farina cutim ſplendidam reddere dicitur.

Ipſa Cucumerum ſubſtantia frigida eſt & humida, ſucci excrementitii, adeóq; nonniſi robuſtioribus ventriculis edenda. *Idem.* At nos quamvis ventriculo non admodum robuſto ſumus, ut qui vitam ſedentariam agimus, per multos annos Cucumeres copioſè ingeſſimus, quandiu tempeſtivi fuerunt, & eſui idonei, nec tamen ullam vel leviſſimam noxam aut incommodum inde ſenſimus, quamvis jam ferè ſexagenarii ſumus: quin & cùm Florentiæ in Italia febri laboraremus, præſcribente *D. Kirtono* Medico Anglico ibidem degente, pulpam Cucumerum juſculis noſtris incoctam non ſine inſigni ſolatio & levamine comedimus.

Verùm crudi cùm comeduntur, in orbiculos tenues conciſos & ſale aſperſos duplici paropſide exceptos eouſq; agitare convenit; donec humor aqueus copioſus eliciatur & extillet, quo effuſo, aceto, oleo & pipere condiendi ſunt, quomodo & palato & ventriculo gratiſſimi evadunt, & certè non inſalubres.

Parvi aceto, ſale, pipere & Anetho quotannis condiuntur; inſeruntur etiam quandoq; Caryophylli, & per totum annum conſervantur. Mirè præter cæteras vires, appetentiam excitando, æſtuanti ventriculo conferunt. *J. B.* Hos Germani **Gurckens** vocant, quod nomen & nos Angli ab iiſdem mutuati ſumus. Vox *Gurckens* diminutivum videtur ab Anguria per aphæreſin rejecta prima ſyllaba *An*, & addita diminutiva *kin* facta.

3. *Cucumis ſativus major* C. B. *Hiſpanicus* Park. parad. *ex Hiſpanico ſemine natus* Ger.

* 4. *Cucumis Ægyptius, Chate* J. B. *Cucumis Ægypt. rotundifolius* C. B.

Alpin.

Folia habet minora, albiora, molliora ac rotundiora quàm noſtrates: fructus admodum differentes, longiores, viridiores, cortice plano, molli, æquali, ſapore dulciori.

Vires. Horum uſum corporibus in cibo, ipſis tum crudis tum coctis veſcentibus ſalubrem eſſe apud omnes Ægyptios creditur: Sunt enim concoctu faciliores. Medici aliqui ibi nonnullis febricitantibus crudos etiam mandendos concedunt, præſertímque peſte affectis, quibus Cucumeres hos crudos eſitatos ſummè conducere omnibus (quâ ratione neſcit Alpinus autor) perſuaſum ſit. Coctos in ardentibus febribus utiles eſſe ratione confirmatur, quando refrigerent atque humectent. In renum & veſicæ calidis morbis cum lacte coctos Cucumeres multis diebus non ſine multa utilitate in cibo ſumuntur. Lac etiam ipſorum ſeminum pro iiſdem malis per os ſumere ſæpe ſolent. Ad oculorum verò aliarúmq; partium calidas inflammationes pulpâ contuſâ Cucumerum, lacti mixtâ utuntur: Et ad ſedandos podagricos dolores à cauſa calida concitatos ſuccum lacte oleóq; roſaceo mixtum partes liniendo adhibent. Stillatitiam aquam ad libram, ad jecoris caliditatem corrigendam, & ad ſanandos renes inflammatos, tum à calculis vexatos multis diebus ægros bibere conſulunt, quibus ipſam ſatis iis conferre experientiâ compertum eſt. Sunt aliqui qui ad eadem hæc mala aquâ ſtillatitiâ lacti eorundem Cucumerum ſeminum miſtâ uti ſolent.

* 5. *Cucumis ſylveſtris Braſiliana* Marggr.

Marggr.

Sarmentoſo caule ſerpit ſuper terram, in longis pediculis *folia* habens ſingulatim poſita, quod bet in tres lacinias ſectum, ac in ambitu dentatum atque hirſutum. *Flos* flavus: *Fructus* ovi ga linæ magnitudine, ellipticæ figuræ, tuberculis admodum acutis, maturus eſt pallidus: Intus C cumeris modo *ſemina* alba tranſverſim ſita multa. Edulis eſt.

Cap. VII.

De Balſamina.

Balſamina dicitur quod ex pomis ipſius immaturis, oleo injectis inſolatione oleum ſeu Balſamum, ut Chirurgi vocant, ad vulnera conſolidanda præſtantiſſimum conficiatur. *C. B.*

Balſamina rotundifolia repens ſeu mas C. B. *Balſamina cucumeraria* J. B. *Balſamina mas* Ger. Park. *Cucumis puniceus* Cord. hiſt. **The male Balſam Apple.**

J. B.

Ex *radice* parva, fibrata, ſemeſtri pronaſcuntur viticulæ unius aut duorum cubitorum, tenues, ſtriatæ, anguloſæ, quæ clavicularum ope, quas ad ſingula folia emittit, perticis ſe circumvolvit. *Folia* Bryoniæ vel potiùs Vitis foliis ſimilia, minora, concinniùs diviſa, hilari virore nitent, penitus glabra, pediculo unciam aut ſeſcunciam circiter longo, amarore quodam & acrimonia levi prædita. E foliorum alis *flores* prodeunt, ex quinque foliolis acuminatis compoſiti, colore ex albido lutei, *ſtaminibus* etiam luteis, quos excipiunt *fructus* ſublongi, qui maturi rubent; vel (ut ait Lobelius) ſuperficie, carnéque nitentis purpuræ phœniceæ, turbinati, Cucumeris formâ, eodémq; modo tuberculis horridis bullati: *Semine* Citruli vulgò dicti, copioſo, fuſco, longiore quàm latiore, modicè acuminato, compreſſóque & aſpero.

Locus natalis non traditur, nec enim niſi ſata provenit; meliùs & feliciùs in Italia calidíſque regionibus proficit quàm in Germania aut Anglia, ubi Auguſto plerumque floret, & nunquam aut rarò & tardè fructus matureſcit.

Vulnera recentia conglutinare folia impoſita feruntur, cum vino verò aſſumpta, coli inteſtinorúmque dolores ſopire, & ruptis convulſiſque utiliter exhiberi. Oleum in quo fructus exempto ſemine, vel inſolatus, vel in calentis aquæ balneo decoctus, vel in fimo equino maceratus, vulnerum inflammationes arcet: eadem & facile ac citò unit ac perſanat. Doloribus ac ulceribus mammillarum auxiliatur; uteri exulcerationes ac inflammationes injectum curare poſſe exiſtimatur; punctis ac ulneratis nervis utiliter adhibetur: adverſùs combuſtionem ex aqua oleóve fervente ferro ignito vel igne multum confert: cicatrices extenuat, ramices quoque hujus inunctione ſaneſcunt, ſi foliorum pulvis aliquot diebus interea exhibeatur. Steriles quoque hoc fœcundas reddi affirmatur, ſi poſt balnei convenientis uſum, partes circa pubem ac uterum iſto inungantur, ac demum viro mulier miſceatur. Ego verò (inquit J. Bauhinus) de ea peculiarem experientiam nullam habeo. Poterunt itaque alii, ſi lubet, earundem virium facere periculum. Addit Tragus ex Hermolao; oleum ex ejus ſeminibus exprimi ad vulnera præcipuum. *Vires.*

Cap. VIII.

Herbæ Pomiferæ capreolis carentes.

De Cucumere ſylveſtri ſive Aſinino.

Cucumis ſylveſtris ſive aſininus J. B. *ſyl. aſininus dictus* C. B. *agreſtis ſive aſininus* Park. *aſininus* Ger. **Wild Cucumber.**

J. B.

MElonis folium quodammodo refert, verùm minus diſſectum eſt non ità anguloſum, in acumen productum: mollius quàm Cucumeres vulgares, iis etiam magis incanum, præſertim parte inferna, vel cineritium, craſſius & aſperius, longis & hirtis pediculis appenſum, ex
ellis ramoſorum caulium teretibus ſtriatis & hiſpidis enatum. *Flores* ſativi floribus multis nume-
minores ſunt, pentapetali, calathi formâ, colore ex albido herbaceo, tantillum in dilutiorem fla-
inem declinante, ſaturatiùs tinctis *apicibus* medium occupantibus. *Fructus* majorem glandem
ri æquat, cui & formâ olivari reſpondet, ſuperficie ſpinulis crebris brevibus horrente, qui ma-
s leviſſimo attactu viroſum ſuccum cum lubrico ſemine violenter ejaculatur. *Semen* maturum
o eſt colore, vel ex cinereo nigricans, Colocynthidis non diſſimile ſed minus. *Radix* longa,
a, alba, paucis adnatis donata, in plures annos vivax.

n locis ruderatis & viarum marginibus aliíſque incultis locis in Italia, Sicilia & Gallia Nar-
nſi frequentiſſimum obſervavimus. Circa Autumnum fructus maturantur. *Locus.*

ujus ſuccus expreſſus & inſpiſſatus Elaterium dicitur, cujus parandi modum ex medulla ſeminis *Vires & Uſus.*
ida, plurima, (quæ minùs quàm fructus ingrata eſt, quæque præſertim ſole exſiccata flammis
ota tota urendo deflagrat) & pauca ei hærente mucagine medulloſa à vulgari diverſum tradit
lius.

ujuſmodi Elaterium è ſemine ſe neque vidiſſe unquam neque audiviſſe apud nos factum ait
nſonus, quamvis ipſe pharmacopœus fuerit. Se verò tum viride tum album Elaterium à Dio-
le & Meſue memorata feciſſe affirmat. Nam quod è pulpa ſeu ſubſtantia fructus quanvis levi-
eſſa & per cribrum adacta, viride erit, & per multos annos humida manebit, poſtquam primitus
re evaporato exſiccatum fuerit, ex aëre ſci. humorem contrahens & molleſcens; ut ad humiditatem

ditatem ejus abſumendam multi etiam anni requirantur: Quod vero ex liquore albicante & ſeroſo, è fructu diſſecto ſponte ſua extillante, abſque ulla preſſura fit, per ſiccitatem albeſcit, quin & alba, dura ſiccáque manebit, niſi vel aeri humido exponatur, vel in loco humido ut molleſcat aperta relinquatur. Viride autem Elaterium minorum virium eſt, minúſque violenter ſurſum deorſúmve purgat quàm album. Hujus enim vel granum unum liquore aliquo ſolutum in corpore teneriore potenter operatur; imò nôſſe ſe ait dimidium granum medicamento cuidam cathartico inditum ad illud acuendum, ventriculum conturbâſſe mirum in modum, & vomitus crebros excitâſſe, & poſtea per ſedem violentiùs purgâſſe, quàm granum integrum ſeorſim exhibitum credi poſſit.

Purgat pituitam ſeroſóſque humores vomitu & dejectione, atque ideò è juncturis mirificè trahit. *Sylvius.*

Movet menſes, fœtúmque interimit, unde rarus ejus uſus, præcipuè cùm nec malignitate careat. *Schrod.*

Omnium ſuccorum hic maximè durabilis eſt, adeò ut ultra centum annos efficax manere credatur. *Theophr.* Erat Empiricus qui pil.ij. Ciceris magnitudine ex farina triticea & ſucco Cucum. Aſin. efformatas Hydropicis exhibebat, unde copioſa purgatio aquarum ſequebatur. Mox lotione crurum ex dec. Caulium inſtituta materiam deorſum traxit, iterúmq; pilulas dedit, & plurimos perfectè reſtituit. D. Soame ex Obſervationibus Hieron. Reuſneri à Velſchio editis.

CAP. IX.

De Cucurbita clypeiformi.

1. *Cucurbita clypeiformis ſive Siciliana Melapepon latus à nonnullis vocata* J. B. *Cucurbita clypeiformis ſive laciniata* Park. *Melopepo clypeiformis* C. B. *Pepo maximus clypeatus* Ger. **The Buckler or Simnel-Gourd.**

J. B.

CUcurbita hæc erecta provenit, abſque capreolis. *Folia* profert Cucurbitis folio aſpero non multùm diſſimilia. *Fructus* fungum repræſentans tenero eſt exteriore cortice; carne luteolâ, firmâ, ſaporis aliarum Cucurbitarum, *ſemine* pænè circinato: palmam manûs ferè implet, [imo longè majorem vidimus] labra reflectuntur & criſpantur.

Parkinſonus caulem craſſum, anguloſum, aſperum, intus concavum, altitudine tripedali ei attribuit: folia viridiora, magíſque laciniata quàm aliis Cucurbitis.

2. *Cucurbita clypeiformis cortice molli, & ramoſa* J. B. *An Pepo latus* Dod.

Hic fructus ſaturæ flavedinis latam, planámque ferè circa petiolum viridem, aſperam, anguloſámque ſuperficiem gerit, unciam circiter latam: mollem corticem habet, raris ſulcis exaratum, extremam circumferentiam multis quaſi lobis mollioribus, rotundioribus, ſibi invicem ſuccedentibus exornatam obtinet, ſupremam partem dimidiæ ſphæræ, depreſſæ tamen undique minúſque convexæ ſimilem exhibet, ínque medio ſui foveolam aliquam, decidui floris latiorem aſperiorémque ſedem ſpectandam offert. Cortex corrugatur ſucceſſu temporis.

Hæc ſpecies non ſurrecta eſt aut ſponte ſuſtinens, ſed procumbens & latè ſe ſpargens, an capreolos habuerit obſervare neglexit J. Bauhinus.

Alias præter prædictas Cucurbitæ clypeatæ ſpecies ſeu varietates, aut plantas pomiferas ad eam accedentes exhibet & deſcribit J. Bauhinus, quorum tituli ſunt,

1. Cucurbitæ clypeatæ affinis, ſive Sicilianæ genus parvum, utrinque obtuſum, quibuſdam Melopepo rotundus *J. B.* Capreolis non caret.
2. Cucurbitæ genus, ſive Melopepo compreſſus alter Lobelio. Melopepo compreſſus *C. B.*
3. Cucurbita aſpera, cortice molli, alba, magnitudine Arantii. Pepo rotundus Aurantii formâ *C. B.*
4. Cucurbita clypeiformis tuberoſa & verrucoſa.
5. Cucurbita lata, clypeiformi accedens, minùs tuberoſa.
6. Cucurbitæ clypeatæ affinis, ovalis, anguloſa, ad Citrum nonnihil accedens.
7. Cucurbitæ clypeatæ affinis, à pediculo in conum deſinens.
8. Cucurbitæ clypeatæ affines, utrinque aliquo modo turbinatæ.

His admiſcet Cucurbitas aliquot Indicas, quas an rectè diſponat dubitat. Nonnullæ ex iis alio pertinent.

Vſus. Latorum & clypeiformium Peponum, Autore Dodonæo, caro durior eſt, qui & idcirco diuti quàm reliqui incorrupti ſervari queunt. Eduntur autem hi non modò elixi, ſed & in pingui aliqu fricti. Deſcendunt verò & per alvum haud ſegniter; alimentum verò adferunt quale aliorum.

CA

CAP. X.

De Granadilla ſeu Murucuia & Maracoc & Flore paſſionis dicta.

GRanadilla Hiſpanis dicitur hæc planta à ſimilitudine fructûs cum Malo Punico ſeu Granato. Murucuia & Maracoc ſunt voces Americanæ, hæc Virginiana, illa Braſilienſis, quibus hæc planta indigenis innoteſcit, quarum ſignificationem neſcimus. Flos paſſionis cur dicta ſit te docebit Jo. Baptiſta Ferrarius, nimirum, inquit, quòd Divini Amoris manu vitalibus inſcriptus doloribus ſit, qui de ſimilitudine partium floris cum corona ſpinea, clavis, flagello reliquiſque quibus cæſus, tortus, vulneratus & cruci affixus eſt Dominus Chriſtus fusè rhetoricatur.

1. *Granadilla Hiſpanis, Flos paſſionis Italis* Col. not. in Rech. *Maracoc ſive Clematis Virginiana* Park. *Murucuia* 3. *Maliformis alia* Marggr. *Clematis trifolia flore roſeo clavato* C. B.

Col.

Radice nititur vivace, repente, geniculata, fibroſa, fractu facili, colore ex pallido albicante, ſapore ſubdulci, recentem Fabam imitatâ. *Sarmenta* emittit multa, tenuia, prælonga, ex viridi rubentia, quæq; terram tangentia facilè ſe propagant, è geniculis ſive alis foliorum fibris demiſſis; capreolis è foliorum ſinubus egreſſis arbores aliáve fulcra proxima arripiens & ſcandens. *Folia* trifida, lanceam imitata aut Lupuli folia, mediâ laciniâ productiore, quatuor aut ſex uncias longa, latitudine ferè pari, minutum ſerrata, lævia, nervoſa & aliquantulum venoſa, diluto colore virentia, & circa petiolum binas quaſdam extuberantias habentia magis virentes, & Milii magnitudine, odore gravi, Xyridis, & acri parùm ſapore, alternis diſpoſita, ternóſque inter ſe digitos diſſita. *Flores* ex ſingulis foliorum alis quotidie totâ Æſtate ad Autumnum uſque emicant, odore jucundo Mellis vel Hyacinthi: effigie primùm antequam pandantur Nigellæ fructus folioſo virenti calyce imitantes, oblongi, anguſti, longo petiolo, ferè trigono, inſidentes, in quinque apices deſinentes, totidemque folia non roſtrata claudentes: quibus deinde dehiſcentibus candida intus & cava foliola conſpiciuntur. His inſident rotæ denſarum fimbriarum, fili craſſitudine, duplici ordine diſſectæ, purpureis maculis ſuffuſæ, quarum ſuperiores rectis filamentis, brevioribus parùm expanduntur; inferiores verò rotæ longioribus, illiſque in extremo aduncis uno curſu, quia ob majorem illorum longitudinem cavis calycibus foliorum comprimebantur. Ambas quinquaginta aut ſexaginta circiter filamentis diſſectas obſervavimus in novella planta. Ex harum & internarum aliarum breviſſimarum umbilico *ſtylus* ſive colus, effigie columnæ cum baſi vel imo torulo, longitudine ferè unciali, aſſurgit, erectus, rotundus, lævis, dilutè virens, globulum parùm oblongum pro capitulo eodem colore ſuſtinens; hic verò parte ima quâ hæret columnæ luteis quinque lamellis pendulis, circumdiſpoſitis coronatur; ex obliquis craſſiuſculis ramoſis petiolis, parum incurvis, rigidis, dependentibus, radiatum diadema rotundum æmulantibus: ex globulo verò ſummo tres capitati clavi, erecti, oblongi aſſurgunt, ex viridi albicantes, trigono poſitu inter ſe diſtantes in ſummo, & parum contorti, literam S oblongam imitantes, capitibus craſſis, ſaturiore colore diſtinctis, & ſupernâ parte leni inciſurâ diviſis, ut bifida capita videantur, quanquam eorum ambitus ſit rotundus & veluti quinquepartitus. Manè ſe explicant flores, tota die hiantes manent, noctu clauduntur, nec ampliùs aperiuntur, ſed flacceſcunt & decidunt. *Fructum* gerunt extuberantem Mali Appii magnitudine, rotundum, colore cinereo, tribus diſtinctum cellulis, quæ etiam in integro fructu obſervantur ob levem quandam extuberantiam, & trianguli effigiem in ſummo circa apicem. Acinos intus continet, obliquè diſpoſitos, centrum petentes, ſimiles quodammodo illis Mali Punici vulgò *Granato* dicti, duplo majores, baſi cavâ qua petiolo hærent, in acutum deſinentes, minimè anguloſo & lato capite, ut in Punico ſunt, candicantes, diaphani & molliores, ſemine intus Mali forma & nigro, quod intra carnem acinorum diaphanam ſuccoſam & mollem apparet effigie quadam cordis æmulâ & exceptum ab illa, cavis punctis impreſſis aſperum cernitur, medullam habens candidam & ferè inſipidam. Exſiccato fructu *ſemina* intus, ut in Cucurbita, ſi agitetur crepitant: Inveniuntur etiam diſſecto fructu *ſemina* adhuc nigra, carne illâ obducta, exucta, viſcoſa, nigricante dulcíque ſapore velut Caſſiæ fiſtulæ, & alia detecta & ſoluta, ex flavo candicantia, aſperiora, oſſeo veluti cortice, Perſici mali oſſibus data proportione ſimilia. Fructus hujus cortex eſt veluti coriaceus, ut Colocynthidis, intùs cartilagineus, candicans, odore ſuaviſſimo & gratiſſimo ſed remiſſo. Acinorum recentium ſapor maturo fructu ex dulci ad acidulum vergit, admodum gratus, & jucundo odore palatum ferien- inter Fragum & Melopeponem. Aiunt multùm comeſum alvum lenire & ſubducere potiùs àm gravare. Fructus in hac planta non ex imo flore, at neque ex columna ſive ſtylo floris, qui ulo diſtinctus apparet & ſtriatus more columnarum Ionicarum; ſed ex globulo illo ſuperno, cla- proferente perficitur.

Granadilla dicta fuit hæc planta ab Hiſpanis à ſimilitudine quadam cum fructu Mali Punici cùm rnâ tum externâ, niſi quòd minor ſit & careat ſummâ illâ coronâ.

Marggravius & Parkinſonus hujus plantæ florem & fructus paullo aliter deſcribunt colorum re- tu, qui fortaſſe in aliis & aliis plantis variant ratione cœli, aut ſoli, aut utriuſque.

* 2. *Murucuia guacu* Marggr. *ſeu fructu pyriformi.*

Marggr.

ulis contortus, quadratus, varius, coloris cineraſcentis ſeu gryſei, pollicem craſſus, ſeu etiam & brachii craſſitie, longè ſerpit, atque etiam arboribus & fruticibus ſe implicat. *Folia* habet viridia, lævia & ſplendida, quinque aut ſex digitos longa, non ſerrata, inæquahs figuræ, quædam enim ſunt ſimplicia, quædam in duas, quædam in tres partes ſive lacinias inæquales ſecta: adhærent autem cauli pediculis ſuis ſubruffis, & nervus tendit per longitudinem laciniarum, tranſverſim autem multæ venulæ intertexuntur. *Florem* fert inſignem, magnitudine Roſæ majoris plenæ, exteriùs foliis quinque dilutè purpureis ſupernè & infernè, & quinque viridibus inferiùs, ſuperius rubris alternatim poſitis. Supra hæc folia in orbem expanduntur filamenta inſignia, ſeſquidigitum longa, criſpa, medietate interiore totâ purpurea, exteriore rubro ſeu purpureo & albo variegata: in centro floris extat columna ex flavo albicans, teres & quaſi tornata, lata unum digitum, cui ſuperiùs apex ovalis figuræ, magnitudine ſeminis pyri impoſitus, & huic item clavi extremis ſuis cuſpidibus infixi in uno puncto: infra ovalem autem figuram à faſtigio columnæ quinque brachia extenduntur, ad latera, quorum quodlibet continet ſpongiforme corpuſculum, flavo pulvere aſperſum, ut in Lilio.

Fructus pyriformis eſt, initio viridis, maturus flaveſcentis ex viridi coloris, intus tribus lineis in tres partes dividitur ſecundùm longitudinem, inter quas lineas multi proceſſus, quibus *ſemen* cum pulpa fructûs per tenues cuticulas annectitur. Pulpa alba ſucculenta, glabra, inſtar rudimenti avis in ovo, cui inhærent in quolibet fructu ſemina 260. vel plura, nigra, ſplendida, compreſſa, quorum quodlibet ſuo folliculo includitur. Odor & ſapor fructûs dulcis & ſuavis. Cortex craſſior eſt quàm Mali Aurantii.

Vſus. Quando comeditur ſcinditur tranſverſim (non ſecundùm longitudinem) & pulpa paullùm ſeparatur à cortice, adhærens illis proceſſibus, ac dein unà cum ſeminibus ſorbendo inſtar ovi tremuli exhauritur.

Quando autem animus eſt ſemen colligere & ſervare, pulpa cum ſeminibus per linteolum leniter exprimenda, & ità à granis ſeparanda, granáque deinde ſuis folliculis adhuc incluſa triduo aut quatriduo chartæ imponenda, ut ex parte ſiccentur, poſtea ſummis digitis cuique grano folliculus detrahendus: aliàs ità glabra ſunt ut comprehendi nequeant, nec inter edendum ore ſeparari.

* 3. *Murucuia* 2. *ſeu maliformis* Marggrav.

Caulis & huic ſarmentoſus & ſubruffus: *Folia* pediculis digitalibus nixa, in quinq; lacinias ſecta, quæ ſuos nervos & venas habent; Horum quædam interdum etiam laciniata, quædam non. Ad ſingulos pediculos foliorum provenit etiam pediculus continens *florem* Roſæ circumferentiâ duplum, quinq; inferiùs tria folia viridia obtinet, ſupra autem hæc, quinq; longiora, infernè virideſcentia, ſupernè cœruleo-purpurea, & inter hæc alia quinq; in totum purpurea, deinde Solis uti pingitur figurâ radiatim multa filamenta criſpata & in orbem explicata, exteriori medietate cœruleo-purpurea, interiore dilutè cœrulea, vel etiam è contrario; vel aliis modis, coloribus aut diverſis aut tranſpoſitis varia, ut apud Marggravium cernere licet. In medio floris *columellam* habet breviſſimam, pallidam, ſuperiùs in quinq; partes diſſectam quæ ad latera curvatæ extenduntur; cuique parti ſpongiæ-forme corpus, luteſcens, pulverem luteum aſperſum habens adhæret. In medio autem columellæ piſiformis orbiculus, ex flavo albicans, & huic tres clavi ſuperiùs infixi, è flavo albi, & punctulis minimis purpureis variegati, & deorſum inclinati ut brachia columnæ. *Flos* totus ſuavis odoris. Fructus æquat pomum noſtras vulgare, rotundus, cortice craſſo, flavi exteriùs coloris, conſtans pulpâ ſucculentâ, vinoſo-acida; croceâ, & linguam tingente croceo colore, & in illa multa granula ſeminis nigri, magnitudine ſeminis pomi vulgaris, ſed variis tuberculis inſigniti, & folliculo incluſi. Commendabilis eſt fructus tam odore quàm ſapore.

* 4. *Murucuia* 4. *ſeu Pyriformis altera* Marggravii.

Marggr.

Folia huic in pediculo ſeſquidigitum longo cordis bubuli figurâ, circiter quinque dig. longa, quatuor ferè lata ubi latiſſima, in ambitu non ſerrata, lætè virentia & ſplendentia. Folia, capreoli, florum pediculi eodem quo in aliis ſitu. Hi autem ſeſquidigitum longi tria folia continent ſeſquidigitum longa, in orbem inſtar floris diſpoſita, viridia, & craſſo modo ſerrata. Hiſce foliis herbaceis inſidet *flos* diametro plus quatuor digitorum, continens decem folia, quorum quinque ſupernè & infernè rubri coloris, quinque verò ſupernè rubri, infernè viridis coloris, ità alternatim poſita. Supra hæc folia filamenta ſeſquidigitum longa in orbem ſtant erecta, (cùm in aliis ſpeciebus incumbant) ſatis fortia & teretia, quorum inferior medietas è Lacca purpura & albo variegata eſt, ſuperior ſeu extrema tota purpurea. In centro floris itidem columna erecta tornata, digitum alta, ſuperius ovale corpus cum tribus clavis infixis, ex albo flaveſcentibus, infra quod quinque brachia rubra, punctulata, cæterùm flaveſcentia, extenduntur in orbem, quorum quodvis ellipticum corpus habet, referens ſpongiam, compreſſum, albicans, cui pulvis luteus adhæret. Floris odor ſuavis, fructus pyriformis.

Tempus. Murucuiæ omnes ſpecies utplurimum florere incipiunt menſe Auguſto & florent uſque ad Januarium. Fructus maturus copioſe menſe Januario & Februario, Martio, Aprili invenitur. Mai & Junio folia amittunt, novis ſubnaſcentibus.

5. *Murucuiæ ſpecies foliis Hederæ ſcandentis* Marggr. *Clematis ſeu Flos paſſionalis flore vir* Hort. Pariſ.

Marggr.

Caule tenui, in tria cornua diducta, ſuperiùs ſerpit, & fruticibus ſe implicat. *Folia* Hederæ ſcande tis foliis figurâ ſimilia, ſplendidè viridia, inferiùs rotundo, viridi, herboſa ex viridi caneſcentia. Qu libet folium diſtat ab altero circiter 2½ dig. ſuo petiolo inſidens digitum longo, ex caule prodeunte, p vo foliolo dentato circundatum: & prope petiolum habet etiam capreolos rufeſcentes, quibus ſe an ctit. *Florem non deſcribit.* Poſt florem provenit pomum ovale, magnitudine majoris Pruni, initio viride, cujus cortex haud ità craſſus ut in cæteris ſpeciebus, continens pulpam albicantem cum ſeminibus ut *Murucujaguacu*, lenticularis figuræ, magnitudine ſeminum Pomi, nigra, ſplendentia.

* 6. *Murucuia ete Braſilienſibus* Marggr.

Marggr.

Folia huic in totum dilutè viridia, in tria alia ſecta: & in pediculo cui [*flos*] inſidet tria folia in ambitu ſerrata, viridia: *flos* ipſe decem foliis conſtat, nimirum quinque exteriùs viridibus, interiùs albis, & inter hæc alia quinque alternatim poſita, in totum alba. Ex medio floris prodeunt filamenta Solis figurâ, quæ ad medietatem interiorem purpuro-cœrulea, ad exteriorem alba ſunt. In centro floris ſtamen in quinque brachia diductum, cœruleo punctatum, cum ſpongiæ-formi corpore, quod pulvere luteo aſperſum. In Piliformis corporis medio tres clavi, infixi.

* 7. *Murucuia veſicaria lanuginoſa odoris gravis* Marggr.

Marggr.

Longiſſimè ſerpit caule ſuo, & capreolis ſe firmat. *Caulis* autem teres, hirſutus, ruffus ac mollis: *folia* acuminata, cordis figurâ, ad tactum ut ſericum mollia. *Florem* fert pataci magnitudine, decem foliis conſtantem, quinque inferiùs viridibus, ſuperiùs albis, & quinque totaliter albis, alternatim poſitis: ſuper his foliis multa filamenta alba in orbem expanduntur, ut in flore paſſionis, paulùm contorta & interiùs in orbem purpurata: in medio *columella* albicans, punctulata rubro, cui quinque ſpongiæ-formia corpuſcula cum tribus clavis impoſita, coloris ex viridi albicantis. Poſt flores ſequitur folliculus turbinatus magnitudine dactyli, qui intus cavus ſemina continet. Odor totius plantæ fortior & penetrans ut Hyoſcyami, ſed cui dulcedinis aliquid admixtum deprehenditur. Planta manibus tractata odorem imprimit.

* 8. *Clematis ſeu Flos paſſionis Americana luteo flore* Hort. Par.

Foliis Hepatici Trifolii æmulis, floribus luteis à reliquis hujus generis diſtinguitur.

* 9. *Flos paſſionis campanulatus pentaphyllos* Monting.

* 10. *Flori paſſionis ſeu Granadillæ affinis Coanenepilli ſeu Contrayerva* Hernandez. *Ferrum equinum volubile* Montingii.

Hernand.

Herba eſt *folia* ferens Lunæ creſcentis in modum aut ſolearum quibus calceantur jumenta, ſignata quoque clavis luteo colore: *caules* volubiles, teretes, exiles, ac ornatos per intervalla prænarratis foliis; item capreolos & *flores* multicolores, Vetonicæ ferè formâ, ſed longè minores; *radicem* verò prolixam & convolutam, minimum digitum craſſam, fibratámque. Baccarum color è caſtaneo ad nigrum tendit.

Naſcitur multis in locis agri Mexicani, ſed præcipuè Xochitlani. *Locus.*

Radicem tuſam atque devoratam ℥iij. pondere aiunt mederi ſpleni, reſtaurare motum impeditum; *Vires.* ſedare dolores, appetentiam excitare, evocare urinam, calorem temperare, ventris dolorem lenire, ſemen retentum pellere, ac per ſomnos inſomniáve à ſuis jam pæne ſedibus divulſum, viperarum obſiſtere ictibus, venenatis potionibus, veneníſque aliis vim omnem adimere, expurgatis ſtatim per inferna, præſervare etiam à meretricum veneficis inſidiis, nocuíſque cibariis qua die fuerit devora-, demum venenorum omnium pernicioſam vim hebetare.

LIBRI DECIMI TERTII

PARS SECUNDA.

De Herbis Bacciferis.

BACCAS hoc in loco appello fructus herbarum quoſcunque membrana tenuiore veſtitos, pericarpio ſeu pulpa intus humida aut molli ſemina ambiente eiſdémve intermixta. Ex his nonnulli ſatis grandes ſunt, ut v. g. *Poma amoris* & *Mala inſana* dicta.

Herbarum Bacciferarum TABULA.

Hæ ſunt vel

- *Baccis è pluribus acinis compoſitis*, mora Rubi æmulantibus: CHAMÆMORUS, CHAMÆPERICLYMENUM.
- *Simplicibus acinis*,
  - *In racemos diſpoſitis*,
    - *Scandentes*,
      - *Capreolis*, cauliculis
        - *Spinoſis*, foliis Tami lævibus: SMILAX ASPERA.
        - *Non ſpinoſis*, foliis vitigineis: BRYONIA ALBA.
      - *Caulibus* volubilibus, foliis Convolvuli: BRYONIA NIGRA.
    - *Erectæ*, foliis
      - *Compoſitis* ſeu ramoſis, foliis
        - *Ad Angelicam accedentibus*, fructu per maturitatem rubro & ſuavi: ANGELICA BACCIFERA.
        - *Ad Imperatoriæ accedentibus*, fructu venenato: ACONITUM RACEMOSUM, *Chriſtophoriana*.
      - *Simplicibus*, Solani ſimilibus, elata & grandis: SOLANUM *racemoſum Americanum*.
  - *Magis ſparſis*, foliis
    - *Latioribus* & majoribus,
      - *Nervoſis*,
        - Ἐπιφυλλόκαρποι
          - *Cum lingula* ſeu folio ſecundario *in medio folio*: HYPOGLOSSUM, *Biſlingua*.
          - *Fructu ſolo* ſeu bacca *è medio folio enata*, foliis
            - *Majoribus* & *latioribus* non ſpinoſis: LAURUS ALEXANDRINA.
            - *Minoribus*, myrti æmulis, in mucronem ſpinoſum & pungentem exeuntibus: RUSCUS, *Oxymyrſine*.
        - *In caulibus fructus gerentes* aliarum plantarum more, flore

Cylindroi

Cylindroide oblongo, elatior, radice nodoſa: POLYGONATUM.
Campaniformi, humilior, foliis binis terníſve: LILIUM CONVALLIUM.
Stellato, in ſpica, foliis ſingularibus è terra exiens, in caule tamen duobus donata: MONOPHYLLON.

Minùs nervoſis, ſeu paucioribus nervis conſpicuis, *&* *mollioribus*, fructu

Nudo,

Acaulis, nullo ſcilicet præter floris pediculum caule, pomo magno, radice grandi ἀνθρωπομόρφῳ: MANDRAGORA:
Cauliferæ

Monococcos & plerumque tetraphyllos: HERBA PARIS.
Baccis pluribus, flore

Campaniformi, concavo & tubuloſo, fructu nigro grandiore, venenato & lethifero: SOLANUM LETHALE, *Bella Donna.*
Stellato, in quinque aut ſex ſegmenta acuta partito & expanſo, apicibus in umbilico in umbonem quendam coeuntibus, fructu

Magno, ſeu foliis integris, flore etiam amplo: MALUM INSANUM: ſive foliis pinnatis Agrimoniæ æmulis: POMUM AMORIS.
Minore, ſeu quæ caule eſt perenni, foliis Capſici, fructu rubro majore: AMOMUM *Plinii*; ſive quæ caule annuo, fructu in racemulis minore: SOLANUM *vulgare.*

Occultato, calycibus florum in veſicas excreſcentibus:

Alſines foliis & flore, fructu minore: ALSINE BACCIFERA.
Solani foliis & flore, fructu rubro, luteóve

Majore, Ceraſi æmulo, veſiculis etiam magnis, per maturitatem rubentibus [in vulgari Europæo] ALKEKENGI, *Solanum halicacabum*
Minore, veſiculis etiam minoribus, in verticillis ad caulium nodos: SOLANUM SOMNIFERUM.

Tenuiſſimis & capillaceis, turionibus eſculentis: ASPARAGUS.

Parvis, Serpylli æmulis, viticulis tenuibus, in paluſtribus naſcens: VITIS IDÆA PALUSTRIS, *Oxycoccos.*

Ad hoc etiam genus [Bacciferarum] retulimus Capſicum ſeu Piper Indicum ob convenientiam cum Solano in partibus præcipuis, quamvis nonnulli fortaſſe baccæ deſcriptionem huic plantæ minimè convenire objicient.

CAP. I.

De Chamæmoro, ſeu Chamærubo.

CHamæmorus à foliorum cum Mori foliis ſimilitudine dicitur; verum rectiùs meâ ſententiâ C. Bauhinus Chamærubum appellat, ſiquidem folia & fructus ad Rubum propiùs quàm ad
orum accedunt.

A. 1. *Chamæmorus* Ger. Cluſ. *Anglica* Park. *ejuſdémque Chamæmorus Cambrobritannica Rubo Idæo minori affinis Chamæmorus* J. B. *Chamæmorus folio Ribes Anglica* C. B. *Vaccinia nubis* Ger. **Cloud-berries.**

Dodrantalibus prædita eſt *viticulis*, in quibus alternatim tria, quatuor, rariùs quinque *folia* ſca-
a Malvæ, vel potiùs Mori, [*novellæ viz. & primùm natæ, mavult tamen Cluſius (& nos pariter)*
n Ribes vulgaris foliis conferre.] foliis non valdè diſſimilia, in quinque præcipuas partes diviſa &
r ambitum ſerrata, longis pediculis innixa, qui ex binis alis ſive apophyſibus caulem amplecten-
us exeunt. Summum caulem exornat *flos* unicus, quinque foliolis ex nigro [forte ex albo] pur-
raſcentibus conſtans. Fructus Mori fructui [*Rubi Idæi vulgaris veriùs*] ſimillimus (unde no-
en) ſed paulo minor, primùm albicans & acerbus, poſtea ruber, ex acerbo dulcis. *Radix* utcun-
e nodoſa, ex ſingulis nodis paucas fibras ſpargens, mirè ſe propagans, & quàm longiſſimè ſerpens,
eò ut brevi tempore maximum ſpatium occupet.

Locus. Deſcriptio eſt Thomæ Pennæi Doct. med. Londinenſis. In ſummitatibus montium altiſſimorum *Pendle* & *Ingleborough*, ſolo putrido & paluſtri oritur. Anno 1668. circa finem Julii in ſummitate montis *Hinckle-haugh*, tres circiter mill. ab oppido *Settle* Eboracenſis agri diſtantis copioſam cum fructu maturo inveni. Fructus autem figurâ ſuâ Rubi Idæi mora æmulatur, in eo diverſus, quòd ſingulares acini nonnihil majores ſint. Color baccæ ante plenam maturitatem ex parte Soli obverſa ruber, cùm jam perfectè maturuit è rubro in flavum mutatur; guſtus quoque ex acerbo in dulcem, & meo ſaltem palato gratiſſimum, abit.

Parkinſonus Chamæmorum Cambrobritannicam ſeu Lancaſtrenſe Vaccinium nubis pro diverſa ſpecie proponit: verum nos ſedulò inquirentes nullum præter ſuperiùs deſcriptam Chamæmori ſpeciem ſponte provenientem neque in Cambria neque in Lancaſtria invenire potuimus, at neque de ea quicquam inaudire. Quid quòd deſcriptio Parkinſoni plantæ noſtræ adamuſſim quadrat, & ut verum fateamur, meliùs quam ipſius Pennæi à nobis adhibita?

Chamæmorum Norwagicum Cluſii Park. J. B. *Chamærubum foliis Ribes* C. B.

Cluſ.

Superiori non valdè affinem tantùm (ut vult Cluſius) ſed eandem prorſus eſſe exiſtimo: verùm ne temere Lectori impoſuiſſe videar, deſcriptionem Cluſianam ex virgulis cum foliis & flore inter chartulas repoſitis ab Hoiero miſſis concinnatam ſubjiciam. Erant inquit hæ *virgæ* tenues, digitalis longitudinis, fuſci coloris, cortice obductæ, quibus inhærebant uncialibus petiolis *folia*, vulgaris Ribes foliis non valdè diſſimilia, ſed paullò magis orbiculata, in breves aliquot lacinias diviſa, tribúſque eminentioribus nervis averſâ parte prædita, à quibus multæ venæ ad circumferentiam ſparguntur in ambitu dentata. E ſummis virgis exeunt oblongiores tenuioréſque petioli, ſuſtinentes ſingularem caliculum, è quo *flos* emergit candidus, nunc quaternis, modò quinis foliolis conſtans, umbilicum occupantibus multis exilibus *ſtaminulis* albis cum flavis *apicibus*. Flori ſuccedit *fructus*, Fragi magnitudine, rubens aut pallidus, cujus interior pulpa mollis, humida, mucilaginoſa, exilium acinulorum plena, guſtu non inſuavis.

Locus. Paludoſis & humidis locis gaudet, & maturitatem adquirit fructus menſibus Junio, Quintili, Sextili.

Vires & Uſus. Ex hoc fructu (inquit Hoierus) Electuarium ad Scorbutum rudi Minerva conficiunt quotannis Norwagii & Finmarchii. Baccas in fictili aut aheno per ſe ad mediocrem conſiſtentiam coquunt, nullo addito liquore; cùm enim ſucci pleni ſint & molles, alieno humore irrigari non expetunt. Quanquam in delicatioribus ſunt nonnulli, qui melicrati Fionenſis (quo ſummè delectantur Septentrionales iſti) aliquid affundant. Hanc confectionem idoneis vaſis exceptam, & ne corrumpatur ab ambiente aere butyro diſſoluto obductam, uſui ſtudioſiſſimè reſervant; nobile ſanè & probatiſſimum illis adversùs Scorbutum remedium. Etenim non facilè credas quæ miracula gens illa ſolâ hac medicina faciat quotidie, ut omninò fatendum ſit, nihil ad hanc eſſe vel Cochleariam illam tot encomiis hactenus celebratam, vel Becabungam, vel Siſymbrium, Cardaminem, & id genus alia, quibus Germani ſe efferunt.

Nonnulli Scorbuticos, quamvis ridiculè, bene tamen atque utiliter hunc in modum curant. In vicinam aliquam inſulam moris abundantem exponunt, ibidémque ſolos relictos domum non tranſferunt, priuſquam ſanitati ſunt reſtituti. Tum enim illi, quaſi ab omni humanitate excluſi, vitæ tamen (quod credibile eſt) cupidi, moris iſtis veſci coguntur, ſive ut extremo remedio promiſſam ſanitatem recuperare tentent, ſive ut ſitim, quâ utplurimum torquentur, extinguant. Dumque hoc ad ſatietatem agunt, ſine dubio intra paucos dies oppidò convaleſcunt. Hyeme verò, quando id non licet, Electuario ſuo non minùs feliciter utuntur ſine certa doſi aut cuſtodia.

Chamæmorus altera Norvegica Cluſ.

Huc non pertinet, ſed Ribeſii ſpecies eſt.

A. 2. *Chamærubus ſaxatilis* C. B. *Rubus ſaxatilis* Ger. *Alpinus ſaxatilis* Park. *Alpinus humilis* J. B. **The Stone-Bramble, or Raſpis.**

Cluſ.

Pedalem non ſuperat altitudinem, teretibus, ſubrubentibus & hirſutis viticulis, in quibus bina aut terna folia Rubo Idæo à pleriſque nuncupato pænè ſimilia, hoc eſt, terna ſimul ex eodem pediculo naſcentia, rugoſa, non hirſuta tamen, nulliſque ſpinis horrentia, valdè exiccantis & adſtringentis guſtûs, deinde amariuſculi: in ſummis viticulis & ſupremis earum alis flores quidem fert (ſed cujus formæ aut coloris ignoro, veriſimile eſt Rubo Idæo aut humili pares) deinde fructum Rubo vulgari aut Idæo minorem, hoc eſt minore acinorum numero conſtantem: etenim binos tantùm, ternos, quaternos aut ad ſummum quinos acinos habet, longè tamen majores quàm in ullo alio Rubi genere, omninò rubentes, & adeò ſucci plenos, ut quodammodo tranſpareant, acidi & palato gratiſſimi ſaporis. Continent ſinguli illi acini ſingula grana, alba, rugoſa & inæqualia, adſtringentis guſtûs. *Radix* longè latéque ſerpit, & longas interdum viticulas humi ſpargit, quæ ſubinde radices agunt.

Locus. Montium altiorum incola eſt ubi in ſaxoſis provenit. Nos in monte *Ingleborough*, & alibi in Eboracenſis comitatûs montoſis occidentalibus & borealibus obſervavimus.

Parkinſonus flores tetrapetalos aut pentapetalos (proculdubio naturaliter pentapetali ſunt & e accidente ſolùm tetrapetali) colore roſeo pallido aut albente.

CA

Cap. II.

De Chamæpericlymeno dicto.

CHamæpericlymenum inſcribitur hæc herba ob aliqualem fructus ejus cum Periclymeni ſimilitudinem. Eſt autem planta ſingularis; ſiquidem uni flori plures ſuccedunt acini, non in unam velut baccam conſtipati, ut in præcedenti, ſed ſuis ſinguli disjunctis petiolis hærentes.

A. 1. *Chamæpericlymenum* Park. Ger. Cluſ. *Periclymenum parvum Prutenicum Cluſii* J. B. *Periclymenum* 3. *ſive humile* C. B. **The Dwarf Honey-ſuckle.**

Cluſ.

Radice eſt reptatrice; *caliculis* ſeſquipalmaribus [Pennæo apud Cluſium dodrantalibus] quibus quatuor, ſex, aut etiam octo, ex adverſo per intervalla adhærent *folia*, in imis cauliculis ſeu ſurculis minora, in extimis ampliora, Aſcyri foliis ſatis ſimilia, in mucronem deſinentia, quinque nervis inſignioribus ab ipſo pediculo ad mucronem excurrentibus: E quorum ſinu ad latus pediculi florem ſuſtinentis aliquando unicus, utplurimum bini, utrinque ſci. unus, exſúrgunt ramuli, binis aut quaternis foliis ſimili ſerie diſpoſitis prædití. *Florem* porrò ſummis cauliculis nitentem, quatuor petalis candicantibus conſtantem producit, in cujus medio multæ bacculæ petiolis ſuis inhærentes, per maturitatem rubentes, intus albæ, racematim cohærentes [vacciniorum ruborum magnitudine *Hoier.*] ſucculentæ, ſapore admodum dulci, [quæ manducatæ ſcabiem generare vulgò creduntur. *Hoier.*] Prutenis ruſticis circa Gedanum valdè expetitæ.

In Norvegiæ & Sueciæ maritimis copiosè naſcitur. In Northumbriæ Angliæ montibus Cheviocticis dictis ad latus occidentale Septentrionalis partis altiſſimi montis abundè provenit. *Locus.*

Quin Periclymenum humile Pennæi & Hoieri atque etiam noſtrum Northumbricum una & eadem plantæ ſpecies ſit minimè dubito, quamvis Pennæo deſcripta ob cœli fortè temperiem aut ſoli ubertatem, major & elatior fuerit.

* 2. *Chamæpericlymenum Braſilianum. Camara tinga ſeu Camara flore rubro* Marggr.

Marggr.

Caulis hujus hirſutus in multos expanditur ramos: *folia* habet ſerrata, Menthæ criſpæ ſimilia, ſed magis ſplendentia, leni hirſutie prædita, & ad tactum mollia, bina ſibi invicem ubique oppoſita, quodlibet brevi pediculo inſidens. In extremitate ramorum, uti & ad exortum foliorum ad caulem proveniunt oblongi pediculi aliquot, juxta ſe poſiti, multos *floſculos* habentes rubros. Poſt flores ſequitur uvula, baccis plena viridibus, magnitudine baccarum Sambuci, & uvula cum baccis ſimilis eſt fructui Chamæpericlymeni *Cluſ.* Flos inſignis odoris, & ipſa herba ſuperat odore Mentham.

Variat floris colore flavo.

Cap. III.

De Smilace aſpera.

Bacciferæ fructu racemoſo ſcandentes.

SMilax, ſi fabulis credimus, à Smilace puero in herbam ſui nominis verſo dicta eſt. *Ovid. Metamorph.*

Et Crocon in parvos verſum cum Smilace flores.

Capreolis cum Bryonia alba convenit, foliorum formâ cum nigra, Caulibus ſpinoſis ab utroq; rt.

1. *Smilax aſpera fructu rubro* Park. *aſpera fructu rubente* C. B. *Smilax aſpera* Ger. J. B.

J. B.

ongis, rigidis, ſtriatis, contortis, valdè implicatis, lentis, ſarmentoſis *viticulis* excreſcit, nunc anc, modò in alteram partem (inquit Cluſius) certâ quâdam ſerie ſervatâ inflexis, ex genicapreolos proferens, quorum ope vicinis arboribus aliíſve advolvitur, & ab imis ad ſumma re- Horret autem ſpinis duris rigidíſq; non tantùm per ſarmenta ſurgentibus, ſed etiam per pediculos ales plus minùs, quibus *folia* ex intervallis ſingularia appenduntur. Cæterùm folia Sigilli B. Maicti poſſidet, ſed longè craſſiora, rigida, nervoſa, ſpinis non tantùm per margines horrentia, & in dorſo ſecundùm nervos, nunc ampla & viridia, modò anguſtiora & albis maculis conſperſa, re Cluſio. *Flores* è ſingulis extremorum ramulorum geniculatis tuberculis racematim cohærenrebri erumpunt, parvi, albi, odorati, hexapetali, exiguis in medio apiculis. Hoſce excipiunt

unt *fructus* rotundi ſeu Uvæ, per maturitatem rubræ, vel, ut Cluſius, rutilæ, in quorum ſingulis *ſemina* duo vel tria, vel unicum, lubrica, magnitudine, colore & figurâ ſeminum Paliuri vulg. ſed duriora, pulpâ albicante, nauſeoſæ cujuſdam dulcedinis participe. Cluſius nucleos vocat duros oſſeos velut Aſparagi, foris nigros, addens *radicem* longè lateq; ſerpentes ſub terra fibras habere, tenues candidas, & germina ſummâ tellure ſpargere, minimi interdum digiti craſſitudine, nodoſa ſeu articulata, albicantia.

Locus. In Sicilia, Italia & Gallia Narbonenſi in ſepibus paſſim.

Vires. Succedaneum eſt Sarſaparillæ in curanda lue Venerea, ínque articulorum & nervorum doloribus: Noxios humores per ſudorem & tranſpirationem evacuat, cutis vitia expurgat. Datur vel in pulverem redacta, vel in aqua alióve liquore decocta.

Fallopius cùm in monte Juliani Piſis vidiſſet Smilacem aſperam, eâ uſus eſt loco Sarſaparillæ per biennium quo ibi fuit, fœlici cum ſucceſſu plurimos à lue Venerea liberans.

2. *Smilax aſpera, minùs ſpinoſa, fructu nigro* J.B. C.B. *aſpera fructu nigro* Cluſ. Park. *aſpera Luſitanica* Ger.

Cluſ.

Similibus cum priore ſarmentis & viticulis proxima quæq; amplectentibus naſcitur, non eſt tamen adeò ſpinis horrida: *folia* etiam paullò breviora, atriora, molliora, nullis aut certè rariſſimis aculeis obſita habet: *flos* alteri omnino formâ ſimilis, ſed colore differens, nam ex albo quaſi carneus eſt; fructûſque rudimentum, quod ex medio flore tanquam umbo prominet, rubeſcit, plenus autem & maturus *fructus*, non eſt rutilus ut in priore, ſed omnino niger, & ſucculentior, quantum quidem Cluſio videtur: *Oſſicula* conveniunt.

3. *Smilax aſpera Peruviana ſive Salſaparilla* C.B. *aſpera Peruana* Park. *Smilaci affinis Salſaparilla* J.B. *Smilax Peruviana, Salſaparilla* Ger. **Sarſaparilla.** *Braſilienſibus Juapecanga* Marggravii.

J.B.

Qualis reliqua ſit plantæ facies vix certi quicquam afferre poſſum: *Radices* verò notiſſimæ ſunt ad deſudationes eorum quibus vagus concubitus luem affricuit. Sunt autem flagella longiſſima, plurimarum ulnarum, junci majoris craſſitie, obſequiosâ funiculorum flexibilitate, ſtriis per longum decurrentibus, colore exteriùs fuſco, cui ſubſtantia farinacea alba ſubeſt, craſſiuſcula, mollis, & digitorum attritu in pulviſculum ſolubilis, Agaricum ferè referens, ſapore glutinoſo, amaricante, non ingrato tamen; meditullium verò lignoſum, nitidum, lentum, fractúq; contumax. Pendent porrò flagella hæc ex pollicaris craſſitudinis radice tranſverſa, ſquammata, quæ ſarmenta crebra ſurſum mittit, vitigineis non abſimilia, paríque craſſitudine, veluti geniculis quibuſdam intercepta, ſtriata, aduncis ſpinis minacia, coloris buxei, ſubſtantiâ intus Palmæ inſtar fibroſâ, albicante, ſapore nullo evidente.

Quæſtio eſt an Salſaparilla dicta ſit ipſiſſima Smilax ratione cœli & ſoli duntaxat differens, an planta eidem affinis. Nobis affinis potiùs videtur quàm eadem.

Sarſaparillam Marggravius ſic deſcribit,

Caule ſarmentoſo, lignoſo, lento, viridi ſerpit, aculeos ſeu ſpinas hinc indè habente acutas. *Folia* ſolitaria, quinque vel ſex, vel etiam duodecim dig. longa, exteriùs acuminata, & tres, quatuor, aut quinque digitos lata ubi latiſſima; in quibus tres nervi inſigniter conſpicui ſecundùm longitudinem tendunt, tranſverſim autem multas venulas minutas habent, vario flexu diſcurrentes; exteriùs dilutè, interiùs virent ſaturatè. Ad quemlibet cujuſlibet folii pediculum (qui brevior) duæ claviculæ prodeunt, lentæ, longæ, quibus aliis plantis ſe firmiter annectit. *Flores* fert racematim: ſequuntur dein *baccæ*, primò virides, mox cinnabriæ, ubi autem maturuere nigræ, rotundæ, magnitudine mediocrium ceraſorum; quælibet in umbella conſiſtit ſeu proprio breviori pediculo, quorum pediculorum decem aut duodecim uni longiori inſident. Baccæ autem rugoſæ ut ceraſa ſiccata, intus continent unum aut duos lapides albo-flavos, duros, in quibus durus, albicans nucleus.

Fr. Hernandez quatuor ſpecies Zarzaparillæ diſtinguit.

Prima *Mecapatli* Mexicenſibus dicta, eadem eſt (inquit) quæ apud Hiſpanos, ac præcipuè apud Hiſpalenſes in vallibus aggeribúſque paſſim naſcitur referturq; ab Herbariis peritis in Smilacem Dioſcoridis aſperam; quam quoniam affabrè deſcripſit Dioſcorides, de forma ejus nihil dicam.

Secunda ſpecies *Quauhmecatl* dicta *radicibus* ſurculoſis innititur, unde profert *caules* volubiles & ſpinis horridos, capreolos multos ac ſemen nullum; folia verò Ocymi acuminata, & nonnullis ſecta crenis, nerveis verò diſcurſibus ſecundum longitudinem excurrentibus.

Tertiam ſpeciem invenit in radicibus Ætnæ, non longè ab oppido *Atattaco*, per omnia *Quauhme caxochitl* ſimilem, ſed radicibus tenuibus, nec fibris craſſioribus.

Quarta *Quauhmecapatli* dicta illa ſpecies eſt Sarzaparillæ cujus radices in noſtrum orbem deferu tur, foliis magnis, cordis figura, caulibus volubilibus & ſpinoſis, radice ſurculoſa, fructu nullo [hoc proculdubio erravit Hernandez] & capreolis hinc indè exorientibus.

Ex hac etiam deſcriptione patet Sarzaparillam congenerem quidem Smilaci aſperæ plantam e non tamen planè eandem.

Vires. Sarſaparilla partium eſt tenuium & ſudorifera. Specificum eſt ad luem Veneream. Om ejus ſpecies, inquit Hernandez, placandis doloribus articulorum, aliíſq; à lue Gallica profectis les ſunt; ſudoribus item evocandis, curandíſq; mali moris ulceribus, morbíſq; inveteratis & infa bilibus, & qui è craſſis lentíſque humoribus habent ortum, aut ad nervos pertinent, & tumori præter naturam qui rebelles ſunt diſcutiendis, curandis ulceribus, &c. Nam jure decocti per uot dies propinato, eâ menſurâ quæ à multis jamdiu præſcripta eſt, cum nota quoq; victûs insti- utione, cæterarúmq; rerum quas non naturales vocant; aut pulvere radicum duarum drachmarum ondere, ex vino aut aqua devorato, aut evocato ſudore, aut inſenſibili quodam perſpiratu ægro- antes reſtituuntur.

Zarzaparilla à ſimilitudine quam cum Smilace aſpera habet, nomen accepit, quæ Hiſpanis Zar- parilla, qui Rubus viticula dicitur: *Zarſa* ſiquidem Hiſpanis, Lacuna teſte, rubum: *parra* au- em Matthiolo interprete vitem, & *parilla* parvam vitem, ſive viticulam ſignificant: hinc aliqui Sal- m parillam Smilacis aſperæ Hiſpanicæ radicem cenſuerunt: cùm tamen Peruviana, cœli tempe- ati occaſione & ipſius ſoli ingenio, longè efficacior ſit quàm vel in Hiſpaniis, aut etiam Africa, ata: cujus uſum primi Hiſpani ex Peru & novi orbis, ſive Americæ provinciis ante quinquaginta nnos in Europam invexerunt *C. B.* qui ante ſexaginta annos hæc ſcripſit.

Proſper Alpinus Smilacem aſperam quam in Zacyntho inſula invenit veram Salſaparillam quâ edici utuntur ad luem Veneream curandam eſſe contendit. Habebat enim illa radices longas, aſſas, aſportatis Hiſpania radicibus Salſæ parillæ omnino ſimiles, reliqua apud ipſum, Lib. de lantis Ægypt. cap. 43.

Cap. IV.

De China.

NOmen habuit à China regione unde in Indiam Orientalem primùm illata eſt, & indè in Europam.

1. *Chinæ radix* J. B. *China radix, & Lugd. Fragoſo* C. B. *China vulgaris Officinarum* Ger. *China radix Officinarum* Park. *Jupicanga Braſilienſibus* Piſoni. *Olcacatzan Pahuatlanica* Hernandez. **China.**

Radices hujus plantæ (deſcribente J. Bauhino) magnæ craſſæq; ſunt [pugni interdum magnitu- ne Acoſtæ] apophyſibus tuberoſis inæquales, lentis fibrarum fragmentis hinc indè apparentibus, tis ponderoſæ, modò effœtæ non ſint, colore foris ex fuſco rubente, intus ex modica rubedine beſcente, ſubſtantiâ mediocriter compactâ, nullis fibrarum pectinúmve vel veſtigiis apparenti- s, quomodo ferè videmus Juglandium fungos compactiores, ſapore nullo manifeſto, unde ἄποιος, e. qualitatis expertis, nomen apud nuperos meruit.

Figura Lugd. hiſt. demonſtrat eam ſub terram ſerpere, ac variis ex locis teretes ac lignoſos pro- eſſus emittere, quibus nova radicum aliarum ſoboles adnaſcitur & incrementum capeſſit, multis & enuibus alioqui fibris capillata.

Optima eſt recens, ſapore inſipida, quod tamen improbat C. Hofmannus, denſa, ſolida & pon- eroſa, quæ neq; teredinem neq; cariem ſenſerit, plena humore quodam pingui & unctuoſo, qui aſticando quidem ſatis evidens ſit, in decocto autem evidentior: Decoctum autem ſit aromati- um, cum ſapore modò acri, modò amaro, cum adſtrictione aliqua, cum odore etiam aliquo, modò on ab adjectis aromatis traxerit, colore inter album & nigrum medio. Radicem candidam præ- bente commendat Garcias.

Planta ipſa ab Acoſta his verbis deſcribitur,

Planta eſt multis tenuibus, ſpinoſíſq; ſarmentis prædita, Smilaci aſperæ non diſſimilibus, quo- m maxima minimum manûs digitum craſſitudine non ſuperant, foliis Plantaginis latifoliæ ma- itudine. [Garcias Mali Aſſyriæ, Linſchotanus Aurantiæ foliis ea comparat.] Juxta arbores ſe- ndam eſſe perhibent, quoniam ſuo complexu hederæ modo eas ſcandit. *Garc.*

Huic eandem ſpecie eſſe exiſtimo, & qualitatibus tantùm à loco natali ortis differre Chinam ndiæ Occidentalis, quam ita deſcribit * Guil. Piſo. Ejus Brachia ſpinis acutiſſimis hinc inde oſita ſunt clematis inſtar, vicinas arbores earúmq; ſummitates ſinuoſis flexibus amplectuntur. Folia rt Plantagini haud diſſimilia, ac baccas croceas ad aureum colorem vergentes, ac racematim pro- nientes.

* *Lib. 4. cap. 62.*

Nec diverſam quam deſcribit & depingit * Franciſc. Hernandez. Herba eſt (inquit) folia fe- ns oblonga, acuminata, & lineis ſecundùm longitudinem diſcurrentibus inſignia, caules volu- les & tenues, fructum acinoſum ac racematim dependentem in ſummis caulibus, qui cùm matu- erit nigreſcit: radicem contortam, geniculatam, fulvam, & Arundinaceæ ſimilem, ſed denſam c gravem. Arbores excelſas ſcandit atq; complectitur.

* *Hiſt. Mex. l. 6. c. 55.*

Differt ab Orientali China, cujus radix levior eſt, rarior, albidior, tenera ac minùs aſtringens, tamen eoſdem pænè uſus præſtare periclitatum eſt. *Cùm figura & reliqua deſcriptio conveniant non nti facio has differentias, ut ſpeciem diſtinctam putem.*

Locus. Naſcitur abundantiſſimè in Chinæ regno: invenitur tamen etiam in Malabar, Cochin, Cran- anor, Coulan, Taner & aliis locis. *Acoſta.* Quinetiam in Braſilia Americæ, ínque regione Mexicana.

Vires. Quod ad facultates (verba ſunt C. Hofmanni) conciliata fuit radici huic autoritas à mercatori- s Chinenſibus poſt Annum 1535. Hi enim affirmabant, ſcribente Garcia & Acoſta, curare il- m luem Veneream, ſine accurata illa victûs ratione quæ vulgo obſervatur, non tanto etiam tem- re, nec tanto cum faſtidio. Quare apud Indos cognita magno pretio fuit coempta. Hoc no- ine cùm commendaretur ab Hiſpanis Carolo V. Imperatori, ut eſt apud Avilam, lib. 1. *Belli Germanici*

manici, & Veſalium in *Epiſt. de hac radice* uſus eſt ille propria voluntate, ſine ullius Medici cubicularii conſilio: ideo ſine ſucceſſu, cum neq; ſervaret debitum vitæ modum, neq; continuaret. Quo factum eſt ut, facili momento relaberetur ad Guaiacum. Nihilominus negotio palam facto, non tantùm Medici Principum volebant ſcire à Cæſarianis rationem exhibendi, ſed Principes ipſi ſollicitabant Cæſarem, pateretur rem innoteſcere. Tantùm poterat inanis ſpes adipiſcendi ſanitatem abſq; methodo Medendi. Quæ cùm apud pleroſq; omnes decollaret, cœpta fuit verti licentia temere decantata, in rigorem Guaiacanum, ſimulq; laboratum, quomodo China ad temperamentum Guaiaci deduceretur. Hactenus Hofmannus.

De viribus & uſu radicis Chinæ vide Garciam, Acoſtam, Monardem, Veſalium, qui integrum de ea librum ſcripſit. Extractum cum Sp. Vini rari uſus eſt, adhibetur crebriùs in decoctis, ſufficítq; una uncia vel duæ unciæ pro ℔. novem aquæ, inquit Schroderus. Quoniam omnis ſaporis expers eſt China gratiſſima eſt faciendo contra luem Veneream decocto, quod recipit radicis Chinæ in orbiculos conciſæ ℥ij, aquæ fontanæ ℔. ſex aut ſeptem macerentur ſimul diem & noctem in fictili novo: poſtea lento igne coquantur in fictili bene operculato aut in MB, ut fit decoctum Salſæ aut Guaiaci, quoad ſatis videbitur [Garciæ ad dimidii uſq; humoris conſumptionem, verùm minorem Chinæ quantitatem præſcribit, nimirum unicam tantùm unciam pro ſeptem aquæ libris.] Hujus decocti bibat quotidie bis quantum ægroto & Medico ſatis videbitur. Prodeſt hoc decoctum non tantùm in Lue Venerea, ſed etiam in omnibus morbis ſudores poſtulantibus. Explicatiùs Garcias utile præterea eſſe ſcribit ad paralyſes, tremores, articulorum dolores, ſciaticam, podagram, tumores ſcirrhoſos & oedematodes, tum etiam ſtrumas extirpat. Succurrit ventriculi imbecillitati, inveterato capitis dolori, calculo & veſicæ ulceribus. Addit Acoſta hemicraniæ, herniis humoralibus & ventoſis, in colli veſicæ & penis callis eorúmq; ulceribus. Monardes addit, icterum ſolvere, & omnem hepatis intemperiem emendare, ad quam valdè celebratur; febribus diuturnis, quotidianis & erraticis prodeſſe. Venerem admodum excitare creditur.

J. Bauhinus certum eſſe ait Chinam ritè adminiſtratam Luem Veneream ſuperare, cutem mundare, dolores profligare, macies reparare, humiditatem habere oleoſam, atq; firmiter ſubſtantiæ adhærentem, ut hac ratione & diuturnam & multoties repetitam patiatur coctionem, ſi minimè carioſa fuerit, neq; admodum gracilis & ſicca, ſed mediocriter gravis, colore inter album & ruffum medio: præſcribit autem unciam tantùm Chinæ pro ſex libris aquæ.

Præcipit Veſalius (atque etiam Monardes & Acoſta) ut decoctum hoc calidum conſervetur, vel ſingulis diebus recens fiat, alioqui ait acidum fieri & corrumpi. Sed experientiâ docetur oppoſitum, nec ſervatum quatuor dies aceſcit. *J. B.* Poteſt ſecundò vel tertiò decoqui.

Fallopius ex decocti uſu homines valdè pingueſcere ait. Cujus rei oculatus teſtis ſit Alpinus 3 *Med. Ægypt.* 16. & iterum *lib.* 4. *cap.* 1. ubi teſtatur, vidiſſe ſe plurimos emaciatos decocti hujus uſu corpus recepiſſe. Quin Turcas qui delectantur uxoribus bene habitis, eodem decocto craſſe facere delicias ſuas.

Piſo tres Chinæ ſpecies reperiri ſcribit licet paucioribus cognitas, quæ omnes ſub eodem nomine comprehenduntur ob ſummam quam inter ſe habent ſimilitudinem; verùm ille non multò notiores illas facit, ſed nos in media nocte relinquit.

2. *China ſpuria pyriformis* C. B. *ſpuria pyriformis ſive turbinata* J. B.

Hujus deſcriptionem videſis apud Lobelium & J. Bauhinum.

3. *China ſpuria nodoſa* C. B. *Pſeudo-china* Ger. *Pſeudo-china radix Cluſii* J. B.

Cluſ.

Valdè nodoſa erat hæc radix & in aliquot tubera formata, ſubrutilo colore, ſarmenti aliquam partem ſummo faſtigio adhuc retinens, quale in Smilace aſpera conſpicitur, duri, lignoſi multis venis, ut Smilacis ſarmenta præditi: ipſius radicis ſubſtantia etiam ſubrutila, ut in Acori adulterini radice, ſalſi initio ſaporis ſive guſtûs cùm videlicet vetuſta, deinde exſiccantis. E Virginia allata eſt pro radice Chinæ, quamvis (ut ſcribit Tho. Harriotus Virginienſis hiſtoriæ auctor) indigenæ nullum illic uſum norint, ſed aliâ radice utantur Chinæ Orientali valde ſimili & fortaſſe eâdem, è qua conciſa contritâque & cum aqua expreſſa ad ſuccum eliciendum panem conficiunt: è decocta fit juſculum gelatinæ æmulum in cibis laudatum, præſertim ſi oleo contemperetur. Huic cauliculos ſpinoſos attribuit, & juxta arbores ſatum eas ſcandere & in faſtigia earum ſumma evadere ſcribit; ut vix dubium ſit ipſiſſimam Chinam Orientalem eſſe.

4. *China Michuacanenſis* Fr. Hernandez.

Herba eſt Arundinaceæ innitens *radici* rubræque, ſed denſæ ac gravi, è qua *caules* inſurgunt arundinei, lævis ac ferulacei, longi, pollicémque craſſi, *foliis* ornati per intervalla magnis, cordis figura, ac nervis ſecundùm longitudinem diſcurrentibus, quod evenit in cæteris, quibus etiam hæc viribus ſimilis eſt.

Naſcitur *Michuacani*, ubi *Phaco* vocant. An hæc eadem ſit præcedentium alterutri neſcimus.

CAP. V.

De Bryonia.

BRyonia à *βρύω pullulo, germino* dicta putatur, quia pullulat & ſpargit ſe, & luxuriat vehementer. Alii à *βριάω extollo, exalto* deducunt, eò quòd in propinquos frutices ſcandens ſe extollat; verùm cum *υ* ſcribitur quod huic Etymo repugnat. Vitis alba dicta eſt, non ſolùm quòd
lis & viticulis vitem ſativam referat, verùm etiam quòd fructum in exiguæ uvæ ſimilitudinem,
nis licet raris, conformatum producat. Melothron appellari videtur à colorum concinnatione:
m Græci μήλωθρα vocant βάμματα & καλλωπίσματα, id eſt, colorum infectiones & concinnationes,
òd coriis fortè ex Bryoniæ albæ fructu accedebant, ut conjectatur *J. B.*

Bryoniæ albæ notæ ſunt capreoli, caules non ſpinoſi, folia vitiginea, vis cathartica vehemen-
r.

A. 1. *Bryonia alba* Ger. *alba vulgaris* Park. *aſpera, ſive alba baccis rubris* C. B. *Vitis alba ſive Bryonia* J. B. **White Bryony.**

J. B.

Brachialem interdum craſſitudinem *radix* adipiſcitur, alba (exciccata ſimilis Mechoacæ, circulos
im habet, verùm differt quòd ſit fungoſa, ſapore acri, amaro & viroſo) unde *flagella* exeunt
era, ſtriata, ſubhirſuta, quæ longè latéque clavicularum beneficio ſe ſpargunt, & proxima quæq;
ndunt: *folia* hederacea, anguloſa, hirſuta, incana, viridantia, aut areis candidis diſcurrentibus un-
lata, ut in Cretica quam vocant recentiores: ex foliorum alis *flores* ſimul aliquot juncti, è quin-
e foliis compoſiti exeunt, colore albido in herbaceum languente, quibus ſuccedunt acini Sambu-
is pares, per maturitatem rubri, ſucco croceo, nauſeoſo, granuliſque turgentes.

Hujus duplex habetur ſpecies ſeu potiùs Varietas, altera *mas* ſeu *ſterilis*, in qua Florum racemuli
pediculo communi palmum longo inſident, cùm in fœmina ſeu fertili pediculo perbrevi, vix unciali
nentur: *flores* quoque duplo majores ſunt, medium occupante pro ſtylo umbilico brevi, in qua-
or ſegmenta lata obtuſa diviſo, fimbriâ circum oras flavâ cincta: altera fœmina ſeu fertilis. Flos
monopetalos in quinque ſegmenta acuta dividitur, è luteo albicans, lineis nigris ſtriatus: Summæ
tem baccæ inſidet pediculo brevi ex ipſo apice baccæ exeunte, & brevi poſtquam aperitur inte-
r dilabitur.

Varietates maris & fœminæ.

Ad ſepes frequens reperitur.

Locus.

* 2. *Bryonia alba baccis nigris* C. B. *alba vulgaris fructu nigro* Park. *Vitis ſive Bryonia nigris baccis* J. B.

Prolixam & particularem hujus deſcriptionem vide apud J. Bauhinum è Cordo deſcriptam. Dif-
rt à priore radicibus & baccarum colore: hujus radix interiùs buxeo colore pallet: illius ex albi-
ſublutei coloris eſt: hujus baccæ maturæ nigricant, illius rubent. C. B. quæ notæ pro deſcripti-
ne aut diſtinctione ſufficiunt, nam reliquæ pleræque à Cordo adhibitæ utrique generi communes
unt.

Radix Bryoniæ purgat validè ſeroſos & pituitoſos humores: ſplenetica, uterina, & jecoraria eſt,
pote quorum obſtructiones aperit. Hydropicorum aquas per vomitum ac ſeceſſum educit, men-
s ciet, fœtum ejicit, ſuffocationes uteri arcet, aſthmata ſanat, podagricis convenit intus & ex-
s. *Schrod.*

Vires.

Platerus, referente Hofmanno, accipit radicem antequam germinet, & detractò cortice in ta-
olas ſectam filo trajicit, modico calore ſiccat, ſive is ſolis ſit, ſive ignis. Mox infundit in vino
neroſo & iterum exſiccat. Hoc repetit aliquoties. Ita præparata, aiebat, purgat ſine moleſtia.

Idem troch. parat hoc modo, Bryoniam ità correctam in pulverem redigit, & vino Malvatico,
quo Zingiber maduerit, irroratam cogit in paſtillos tenuiſſimos: quos ſiccatos tenuiter pulveriſat,
utitur in infuſionibus. Ita purgat inſtar Agarici trochiſcati. *Hofman. in de medicam. Officin.*

Conſerva radicum magnitudine nucis Myriſticæ bis in die ſumpta, uſu ejus per longum tempus
ntinuato, Epilepſiam vel etiam hyſtericam paſſionem perſæpe profligat & ſanat. Idem præſtat
dicis fruſtulum poculo quo æger ad bibendum utitur perpetuò inditum. *D. Bowle.*

Hujus aſparagis, qui prima germinatione exeunt ſolebant Veteres veſci, ut docet *Columella* l. 12.
7. Ab omnibus pro more per Ver edi tradit Galenus, eduliúmque eſſe propter adſtrictionem ſto-
cho gratum. De iis etiam Paulus hoc modo ſcribit, Bryoniæ aſparagi ſtomacho quidem accom-
dati ſunt, & urinam cient, parum tamen nutriunt, etſi cùm coquantur olerum aſparagis in nu-
ndo efficaciores ſunt. Quæ de Vitis ſylveſtris, ſive Tami quidem, ſed nequaquam de hujus ger-
nibus veritatem habent, inquit Dodonæus, nam hujus aſparagi nequaquam aſtringunt, ſed alvum
hementiùs commovent, ſtomachóque gravem moleſtiam inferunt.

Circulatores & Agyrtæ nonnulli ex hujus radice mira quædam monſtra effingunt, quæ cum ali-
ot dies ſiccæ arenæ mandaverint, pro Mandragoris poſtea diſtrahunt. *Trag. J. B.* Hâc impoſtu-
noſtratium etiam vulgo illudere ſolent ejuſmodi nebulones.

Bryoniæ radix commendatur in Hydrope internè, & externè applicata regioni renum. S. Grembs.
58. Hydrops enim interdum audit Lethargus renum. *D. Tancr. Robinſon.*

Dolorem iſchiadicum radix recens tuſa, cum Lini oleo mixta, & tepidè applicata mirum in mo-
n pacat. Renovandus eſt labor donec tota materia morbifica tranſudetur. *Tachenius* de morbo-
n principe, p. 183.

Helmontius de vi & efficaciâ hujus radicis in contuſionibus lividis ſanandis ſæpius agit; cui memorabile experimentum in quodam erudito amico noſtro factum ſuffragabatur, inquit *D. Boylius* in *experimentis de corporum poroſitate* p. 18. Habui è Collectaneis *D. Tancr. Robinſon.*

Ad lateris dolorem, ℞ taleolam radicis Bryoniæ, toſta calidè lateri applicetur. *Cheſneau ex libro Arcanorum.*

Ad ſcrophulas tam apertas quàm non apertas, ℞ Rad. Bryoniæ quæ ſit magna & bene nutrita ℔ß. in taleolas minutiſſ. ſectam frige in ſartagine quouſque contabeſcant, cola; adde terebinth. abietis ℔ß. ceræ ℥v. F. unguentum, materiâ ab igne remotâ. De hoc unguento, quòd eſt valdè viſcidum, ſupra ſtrumas cum panno lineo appones manè & veſperi; vel enim ſtrumas reſolvit, vel ad ſuppurationem deducit, tandémque ſanat ulcera. Nunquam fallit, ait *Zacutus* cum juramento. Vide curationis proceſſum lib. 1. *Prax. admirand.* Obſ. 101. Communicavit *D. Edv. Hulſius*: qui & alias plurimas Obſervationes medicas Hiſtoriæ noſtræ contulit.

Luna creſcente, tempore verno Radicem Bryoniæ terræ adhuc immerſam excava, ſemper imponendo operculum ex ſuperiore radicis parte abſciſſum & omni manè duo vel tria exudantia cochlearia habebis. Succum hunc ſingulis matutinis horis à cochleari uno ad 2, vel 3, Hydropico exhibe; quo ſolo vili medicamine plures, Deo adjuvante, curavi. *D. Soame* è Dolæi L. 3. C. 9. S. 21.

* 3. *Bryonia alba maculata* J. B. *Cretica maculata* C. B. *Cretica dicoccos* Park. *Bryonia Cretica* Pon. Ital.

C. B.

Hæc *radice* eſt longâ, ſed ad vulgaris magnitudinem non accedente, & in eo diverſâ quòd circulares lineas non habeat: *foliis* quàm vulgaris minoribus, albis ſtriis per medium diſcurrentibus vel maculis albis notatis: *floribus* majoribus, ex longis pediculis propendentibus. Cuilibet flori *fructus* ſuccedit ſemicircularis, ſupernè in duas partes diviſus, viridis primùm, at per maturitatem ruber, *ſemina* duo continens, quare dicoccos appellari poteſt: in reliquis cum vulgari convenit.

CAP. VI.

De Bryonia nigra.

HUjus characteres generici ſunt caules volubiles, folia convolvuli majoris.

* 1. *Bryonia nigra Dioſcoridis* Park. *nigra* Ger. *quid?*

Park.

Ex *radice* craſſa, exteriùs nigricante, flaveſcente intus, ſucco lacteo prægnante, viſcido & digitis adhærente, multa emittit *ſarmenta*, longa, viridia, *foliis* obſita latis, acuminatis, integris & indiviſis, per margines æqualibus, obſcurè viridibus; è quorum ſinubus capreoli exeunt tortiles quibus obvia quæque apprehendit. Versùs ſummitates unà cùm capreolis exeunt racemi longiuſculi *florum* albicantium muſcoſorum, quibus ſuccedunt *baccæ* per maturitatem nigricantes.

Hanc plantam nec unde aut à quo habuit, nec ubi viderit, ſi omnino viderit, nos docet, ſed in media nocte relinquit.

A. 2. *Bryonia nigra ſylveſtris* Ger. *ſylveſtris nigra* Park. *lævis, ſive nigra racemoſa* C. B. *Vitis nigra quibuſdam ſive Tamus Plinii, folio Cyclamini* J. B. *Sigillum B. Mariæ* Offic.
Black Bryony.

J. B.

Radix magna, craſſa, tuberoſa, rotunda ferè, foris nigra, intus alba, profundè in terram demerſa, ut non niſi altiſſimè adacto ligone quis facilè conſequi poſſit: viridis à nobis guſtata ſaporem acrem linguæ imprimebat, non tamen ingratum aut amarum: ſiccata candidiſſimâ ſubſtantiâ accedit ad Dracunculi minoris radicem, nullis circulis donata quales apparent in Bryonia, quæ facilè in pollinem redigi poteſt, nec rara ut illa ſed compacta, in eo accedens ad Mechoacam, ab ea etiam diverſa circulis, ſapore quoque eſt non ingrato cum aliqua acrimonia; plures *viticulas* emittit, quæ proximis ſe circumvolventes in altum nituntur, nullis claviculis donatæ. *Folia* alternatim longiſſimis pediculis hærent, Cyclamini foliorum ferè formâ, ſæpe tamen acutiora, & duplo triplóve minora, infra ſupráque læto virore ſplendentia, tenera, multis nervis ſinuatis prædita, guſtûs viſcidi. *Flores* indè oriuntur unde foliorum pediculi, racematim cohærentes, in ſex lacinias diviſi, ex luteo virentes ſive chlori: Summis autem baccis innaſcuntur pediculis tenuibus breviſſimis, & antequam baccæ matureſcant defluunt. Succedunt racemi uvarum rubentium, aut ex rubore fuſcarum.

Locus. Ad ſepes & in dumetis frequens oritur.

* 3. *Bryonia lævis ſive nigra baccifera* C. B. J. B. *Bryonia nigra baccifera* Park.

C. B.

Hæc à communi Bryonia ſylveſtri, quæ Tamus dicitur, potiſſimùm in his differt, quòd communis florem minorem habeat & racemoſa ſit; hæc verò flore ſit majore & baccifera. In deſcriptione etiam flores albos huic attribuit, cùm præcedenti ex luteo virides ſint; baccas Ceraſis comparat, & ſingulatim in ſingulis pedicellis è caule prodire ſcribit.

Provenit in ſylvis circa pagum *Hunningen* Junio florens; at baccæ Septembris fine maturæ ſunt. *Locus.*

De viribus hujus plantæ non convenit inter Botanicos. Compertum eſt (inquit Lobelius) vel mulierculis, vehementiùs urinam renúmque ſabulum, menſiúmque ſaburram impellere potu. Incidit & attenuat lentam pituitam, præſertim in thoracis affectibus. *Vires.*

De vi purgatrice nihil dum comperi, inquit Caſp. Hofmannus. *D. Mart. Liſter* nobis affirmavit ſe quamvis tum radicem ipſam in ſubſtantia, ut vocant, tum ejus extractum larga doſi ſæpiùs exhibuerit, nunquam tamen obſervare potuiſſe eam vel per vomitum, vel per ſeceſſum, vel alio quovis modo ſenſibili operari.

Pulvis radicum cum aceto & ſtercore vaccino ad formam cataplaſmatis redactus podagricos dolores lenit.

De hujus Aſparagis accipit Dodonæus, quæ Veteres de Bryoniæ Aſparagis tradunt, eſui ſci. aptos eſſe: nam hos Matthiolus verno tempore cùm primum erumpunt Aſparagorum more decoctos mandi prodit. Sunt etiam, qui aſſerunt in Hiſpania Bætica in cibaria recipi.

* 4. *Icipo Braſilienſibus* Marggr. *Bryoniæ ſpecies videtur. An Aparaqua* Hernandez?

Marggr.

Circumvolvit ſe arboribus, lignum ejus lentum, vimineum, cortice cinereo. *Folia* dilutè virentia, hinc indè in ramulis poſita, conſpicuis venis tranſverſim prædita, quatuor circiter digitos longa, acuminata. In ramulorum extremitatibus multi prodeunt *floſculi*, quinque petalis albis deorſum incurvatis conſtantes: in medio autem multa habent ſtaminula coloris lutei. Odoris ſunt ſuavis.

Fructus non deſcribit, unde de genere hujus plantæ nobis non certò conſtat. Cum Bryonia nigra conjunximus tum quòd conſimiliter caule ſcandat, tum quod fructus racemoſos producat.

Cap. VII.

Bacciferæ racemoſæ erectæ.

De Angelica baccifera.

ANgelica à foliorum ſimilitudine dicitur. Statura elatiore, foliis Angelicæ, baccis minoribus, obſcure rubentibus, dulci ſapore à Chriſtophoriana diſtinguitur.

Panaces κάρπιμον, ſive racemoſa Canadenſis Cornut. *Panaces κάρπιμον, ſive Racemoſa Americana* Park. *Angelica baccifera vulgo*, **Berry-bearing Angelica.**

Cornut.

Radix pollicari craſſitudine deorſum fertur: effoſſam vidi pedem longam, & nè ſic quidem ſolidam ſed abruptam. *Caulis* rotundus, geniculis articuloſus, ramoſus, obſcurè purpuraſcens, me- ullosâ cartilagine repletur. *Folia* ab eodem pediculo plura, ex rotundo in acumen graciloſcunt, mbitu ſerrato. Ex geniculis prodeunt pediculi, caulem ſinu amplexantes, cujus in ſinûs cavitate ulus deliteſcit ſubſequentis uvæ rudimentum: ſicque ramuli & caulis per genicula mediâ æſtate n floribus modò ſed & gravidis baccis racematim contextis onerantur. *Flos* viti æmulus primùm rbaceus eſt, poſtea paulò magis candicat: hunc uva excipit, acinis per initia virentibus, deinde urè rubentibus, quibus ſuavitas ineſt, guſtui acceptiſſima, intus pleniori ſemine turgent. Sapor iis & radici Panaci ſimilis, uvæ gratior.

Singulis annis caulem & folia deponit, ſequenti anno nova producit.

Ubique provenit ſolo macro, pingui, limoſo, etiam inter difficultates ſaxeas.

Cap. VIII.

De Aconito racemoſo ſeu Chriſtophoriana.

FOliis Imperatoriæ, fructu majore, facultate venenata & deleteria ab Angelica baccifera diſcernitur.

A. 1. *Aconitum racemoſum, Actæa quibuſdam* J. B. *Ac. racem. an Actæa Plinii lib.* 27. *cap.* 7. C. B. *Chriſtophoriana* Ger. *vulgaris* Park. Herb Chriſtopher, or Bane-berries.

Radice craſſiuſcula, foris nigra nititur, fibris donata, interiùs Buxi colore lutea. *Caules* ſeſquicubitales, ramoſi, tenues, teretes, geniculati. *Folia* rugoſa, infernè ſplendentia, interdum utrinq; & ſi tota conſiderentur valdè ampla; abeunt enim in tria ſegmenta, pediculis palmaribus & ſeſquipalmaribus donata, atq; hæc rurſum trifariam diviſa, ſæpiúſq; interdum triplici illâ diviſurâ diſſecta, ut tandem terna ſimul folia ſingularia conſpiciantur, Imperatoriæ quodammodo ſimilia, oblonga, acuta, profundè ſatis inciſa, quorum medium folium, inciſuris duabus profundioribus diſſectum, tripartitum apparet. *Flores* racematim diſpoſiti, candidi, ex foliis quinque caducis compoſiti, intra quæ *ſtamina* candida, herbido nonnunquam apice. *Baccæ* ſuccedunt rotundæ, paulò longiores, per maturitatem nigræ, ſtriam lineámve ab una parte oſtentantes, uvarum acinis alioqui ſimiles, & in uvæ modum cohærentes.

Locus. Pleriſque Germaniæ in locis, ſpeciatim circa Rhenum Moſámq;, in ſylvis præſertim montoſis occurrit, vivaci & diuturna radice, quotannis cauliculos & folia regenerans. Invenitur etiam in ſylvis *Haſelwood* in agro Eboracenſi, non tamen copioſè.

* 2. *Aconitum baccis niveis & rubris* Cornut. *Chriſtophoriana Americana baccis niveis & rubris* Park.

Cornut.

Verno tempore apud nos utrumq; hoc genus in pedalem *caulem* proſilit. *Radix* nigrior, nec imum petit, nec in latera ſpargitur; ſed coacta in ſe adnaſcentibus undiq; fibris capillatur. *Caulis* purpuraſcit, pulliq; pariter, qui multi ab radicibus germinant. *Folia* ni minora eſſent Vitium ac Ribes poterant videri, paulò rugoſiora tamen, ac in viridi colore ſunt obſcuriora. Caulium cacumina, Maio menſe, in uvam ſe ſpargunt, mille apicibus veriùs quàm *floſculis* compoſitam. (quanquam ſi ſeorſim floſculum ungue molliter præcidas nec violes, ſex alba foliola apicibus ſubſtrata agnoſces) Innaſcitur ſingulorum umbilico turbinata quædam *pilula*, quæ poſtquam pleniore incremento convaluit orbicularis eſt figuræ. Punctum purpureum iſtius baccæ extremum ſignat, ſimiliſque coloris longior ſubeſt pediculus; *bacca* ipſa nivea; variat tamen interdum colore; vidimus enim etiam rubellas.

Locus. In opacis & ſylveſtribus locis in Americæ parte Septentrionali frequentiſſimum eſt.

CAP. IX.

Solanum racemoſum Americanum. Solanum magnum rubrum Virginianum Park.

Park.

Caule ſurgit craſſo, firmo, tereti, rubente, quinque aut ſex pedes alto, *foliis* nullo ordine poſitis, amplis, lævibus, venoſis, pallidiùs virentibus & interdum rubentibus, Solani ferè figura, per margines æqualibus veſtito, in ramos multos diviſo, Solani lethalis in modum. E geniculis in ſuperiore caulis parte exeunt pediculi ſeu ſurculi *floſculos* racematim diſpoſitos ſuſtinentes, exiguos, pallidè rubentes, tetrapetalos; quibus ſuccedunt *baccæ* per maturitatem atro-rubentes, quatuor ſingulæ nigra, ſubrotunda *ſemina* continentes. *Radix* cruris humani craſſitie, alba, pedem longa in pluris annos vivax: verum ni defendatur brumali frigore facilè corrumpitur.

Locus. E Virginia & Nova Anglia delata eſt hæc planta: nos eam in hortulo noſtro Cantabrigiæ aliquot annos aluimus.

CAP. X.

* *Solanum racemoſum Ceraſorum forma* C. B. prod. *vel Ceraſa amoris racemoſa rubra.*

C.B. prod.

Ex *radice* fibroſa *caules* exurgunt bicubitales, anguloſi, aliquantulum hirſuti, in multos ramos latè ſe ſpargentes diviſi, qui infirmi ſunt, & niſi ridicâ ſuſtineantur in terram procumbunt, ſucci pleni. Ex caulis latere pediculi tres, quatuórve uncias longi, hiſpidi, *flores* ſuſtinentes prodeunt. *Folia* habet in multas lacinias acutas, impari ſemper numero, Agrimoniæ foliorum inſtar diviſa, & per margines inciſa, aliis foliis minoribus interjectis, pallidè virentia, aſpera & gravem odorem ſpirantia. *Flores* plures, quorum ſinguli ſingulis pedicellis inſident, luteoli, ex quinque foliis a cutis compoſiti, à calyce viridi, quinquefolio ſuſtentati, in quorum medio *capitulum* parvum ruf ſcens, apicibus donatum, quibus *fructus* ſuccedunt, quaſi in racemo diſpoſiti, Ceraſorum formâ & magnitudine, virides primùm, deinde per maturitatem rubentes; in quibus non ſecus quàm in Po amoris copioſa, humida medulla, & ſemen minutum albicans & planum continetur.

Planta annua eſt, & ſingulis annis ſerenda, quamvis in horto meo ex deciduo ſemine renata ſit.

Hæc deſcriptio in omnibus fere, excepta fructuum in racemos diſpoſitione Pomo Amoris vulg convenit.

Cap. XI.

Plantæ epiphyllocarpæ.

De Lauro Alexandrina.

HÆc planta & Ruſcus, qui genere cum ea convenit, ab omnibus aliis cujuſcunque generis ſint unicâ notâ facilè diſtinguuntur, quòd in iis fructus è medio folio enaſcatur, unde & Græcis ἐπιφυλλόκαρποι dictæ ſunt. Eas fortaſſe rectiùs ad frutices retulerim. Verùm, quantum memini, quamvis caules plures annos durent, non tamen germinant aut augentur poſt primum annum, ſed novi quotannis Aſparagi ſeu cauliculi è radice exeunt.

Hippoglossum ſeu potiùs Hypoglosſum & Biſlingua dicitur à foliolis ſecundariis, ceu lingulis, è mediis foliis enatis.

1. *Laurus Alexandrina fructu pediculo inſidente* C. B. *Hippogloſſum ſive Biſlingua* Park. *Bonifacia ſive Biſlingua* J. B. *Hippogloſſum mas & fœmina* Ger.

J. B.

Seſquicubitalibus, lentis, hilari virore perfuſis, ſtriatis viminibus multis à radice adoleſcit, per quos alternata ferè *folia*, interdum plura veluti ex geniculis radiata viſuntur, nunc latiora nunc anguſtiora, pulchrè virentia, craſſiuſcula, nervoſa, verum obſequioſa, acuminata, quorum unicuique mirabili naturæ induſtriâ in medio enaſcitur aliud foliolum, conſimili forma, non item magnitudine, cujus è ſinu floſculi ita exigui, ac ita diſſecti ut veluti muſcoſi videantur, emicant hexapetali colore herbido dilutiore, & in flavum ſeu pallidum inclinante, quibus delapſis *bacca* ſuccedit majuſcula, rubra, Ciceris magnitudine ut Ruſco. *Radicem* Columna Ruſco ſimilem dicit, majorem tamen, à qua plures turiones, Aſparagi vel Ruſci modo, exeunt. Fructum in Anglia non fert ob cœli inclementiam: imò in Italia rariùs eum perficit.

Gaudet umbroſis & montanis, frequentiſſima in Liguriæ Alpibus, Urbinati agro & quibuſdam ſylvoſis montibus. *Matth.* In Ungariæ montibus etiam naſcitur, autore Cluſio. *Locus.*

Herbam & radicem in pulverem redactam commendant ad exſiccanda manantia vulnera ac ulcera, præſertim faucium, ad columellam prolapſam levandam. *Vires.*

Tradunt ex vino potam ſtrangulatibus uteri ſuccurrere, herniis ab prolapſu interaneorum extuberantibus mira celeritate mederi. Cùm genere cum Polygonato conveniat, non diſſimile veri eſt eaſdem cum illo facultates obtinere.

2. *Laurus Alexandrina* Lob. Ad. part. alt. J. B. *Alexandrina genuina* Park. *Alexandrina fructu folio inſidente* C. B. *qui perperam hanc Lauro Alexandrinæ* Col. *eandem facit, Parkinſoni ſententiâ.*

Hypogloſſo ſeu Biſlinguæ perſimilis eſt, quoad creſcendi modum; è radice fibroſâ, durâ, ad caput odoſa, multa emittit *vimina*, Aſparagi modo, *foliis* veſtita alternatim poſitis, utrinque nervoſis, ri- dis ut Hypogloſſi, inferioribus latis & ſubrotundis, uncias duas longis, plus unâ latis, in mucronem uſci modo faſtigiatis, quàm Hypogloſſi pallidioribus. A medio folii non averſi (ut Lobelius) ſed dverſi, autore Parkinſono (qui plantam in horto ſuo enutrivit, & à quo ramulum ejus habuit Lo- elius) craſſiore nervo floſculus emicat ſtellatus, ex albo vireſcens, adeò brevi pediculo intercedente t immediatè adnatus videatur. Flori ſuccedit *bacca* rotunda, parva, per maturitatem rubra, in qua ontinetur *ſemen* durum medullâ albâ.

Hujus ſemen in horto Piſano collectum Parkinſono communicavit D. Flud M. D. *Locus.*

3 *Laurus Alexandrina vera* Cluſ. *Laurus Alexandrina & Chamædaphne* Col. *An Chamædaphne vera Dioſcoridis* Park? *An Hippogloſſum Matthioli* Ger.

Col.

Ruſci effigie eſt, admodum majore, Hypogloſſo latiore, flores & fructus Ruſci modo proferens x medio folio, abſque ligulis. Folia quàm Hypogloſſi latiora, colore verò magis diluto & mollio- , nec nervulis ſive venulis in longum tantùm directis per folia, ſed divaricatis.

Parkinſonus hanc à præcedenti differre ait foliis anguſtioribus & longioribus, ſupernè paulò viri- oribus, infernè pallidioribus, cujus fructus averſæ folii parti plerunque accreſcit pediculo non mi- s curto quàm antecedentis; & C. Bauhinum reprehendit quòd Laurum Alexandrinam Lobelii uro Alexandrinæ *Col.* eandem facit. Nobis tamen C. Bauhinus minimè reprehendendus videtur; m deſcriptiones enim tum figuræ Lobelii & Columnæ conveniunt, ut mihi planè perſuadeam rumque eandem ſpecie plantam deſcribere & depingere. Utcunque duas dari ſpecies concedo, m Parkinſonus ipſe utramque in horto ſuo ſimul coluerit: verùm ſecundam Parkinſoni, i. e. Cha- ædaphnen veram Dioſcoridis à Lauro Alexandrina *Col.* ſpecie diverſam puto.

Joan. Tradeſcantius hanc Parkinſono communicavit.

4. *Laurus Alexandrina ramoſa, fructu è ſummitate caulium prodeunte* Hort. Pariſ.

Hanc in horto Regio Pariſienſi vidimus, verùm alieno tempore, nimirum ſub exitum brumæ, m neque fructum neque florem edidiſſet: Nec tamen eget prolixa deſcriptione, cùm notæ in ti- o allatæ ad eam à reliquis congeneribus diſtinguendam abundè ſufficiant.

CAP. XII.

De Ruſco ſeu Oxymyrſine.

HÆc planta genere cum Hypogloſſo & Lauro Alexandrina convenit, ab iiſdem differt foliis minoribus, Myrti æmulis mucrone acuto & ſpinoſo, unde & Oxymyrſine dicitur.

A. *Ruſcus* J. B. C. B. Park. *Ruſcus ſive Bruſcus* Ger. *Oxymyrſine.* **Knee-Holly or Butchers broom.**

Duorum dodrantum, nonnunquam etiam duûm cubitorum altitudine, denſis *viminibus*, lentis, fractúque contumacibus & ſtriatis fruticat, uſque in multos ramulos diductis, in quibus confertiſſima *folia*, Myrtinis paria, rigidula, nervoſa, mucrone infeſto pungentia, nullo pediculo ramis hærentia, parte prona ad latus inflexâ, ut non ſurſum & deorſum, ſed dextrorſum & ſiniſtrorſum ſpectare videantur, dura & robuſta, ſapore amara, & adſtrictoria vi efficaciâque pollentia; ad quorum medium *flos* minimus, perbrevi pediculo hærens, enaſcitur, qui ubi primùm oritur, aciculæ nodulum figurâ ſuâ exprimit: expanſus verò tria latiuſcula foliola, inferiore quidem ſui averſâque parte folium, cui quaſi ſtragulo incumbunt, reſpicientia, lintris in modum excavata, ſinuataque oſtentat omnia, reliquis interim tribus, quæ ternorum inſtar radiorum ſunt efformata, in anguſtum apicem deſinentibus. Florem deinde *fructus* ſequitur rotundus, Aſparagorum baccis major, rubeſcens, ſubdulcis, ſub cujus pellicula bina latent *ſemina* magna, fulva, altera parte gibboſa, alterâ plana, inſignis duritiei. Succreſcit quotannis nova Aſparagorum ſimillima propago aromatica aliquantulum, amara, ut annotat Lobelius. *Radices* craſſæ, obliquæ, implexæ, fibras demittunt crebras, Aſparagorum fibris ſimiles, albas, longas.

Vires. Radix recenſetur inter quinque communes aperitivas. Ad infarctus & obſtructiones tollendas non parum conferre ipſi (inquit J. Bauhinus) multoties experti ſumus. Uſus ejus præcip. in obſtructione hepatis [ictero] urinæ [ſtranguria] menſium. Alii de his qualitatibus dubitant. Alii, ut Dodonæus, in ipſis hydropicis obſtructionibus magna utilitate præſcribi poſſe & ſolere aiunt.

Jo. Bauhinus textorem quendam ſexagenarium, cui pedes & abdomen totum in immenſum propemodum tumebant, ipſumque adeo Scrotum capitis pueri amplitudinem æquabat; radicis hujus & Iridis atque Fœniculi decocto ex aqua uſu [exhibitis interim etiam eradicativè purgantibus aliquoties, adminiſtratiſque cæteris ad rem pertinentibus, potiſſimùm omni præter jam dicto interdicto potu] unius tantùm menſis ſpatio D. G. tanta fœlicitate ſe perſanâſſe refert, ut ipſemet [textor] ſub menſis finem pedes ad ſe, & ſæpius poſtea gratias habiturus & relaturus profectus ſit. Reliqua vide apud J. B. lib. 5. cap. 40.

In oſſibus fractis conſolidandis non minùs efficacem eſſe aiunt hanc radicem Polygonato aut Symphyto majore.

In Italia ipſum fruticem paſſim in ſcopas concinnari vidimus, inquit *Cherlerus.* Ruſtica plebs in carnario ſuſpendit, tuetúrque eo à murium injuria pernas, & caſei ſui fiſcellas: neque enim acuminata in cuſpidem foliorum ejus cacumina penetrare animalia illa audent. *Marcel.*

* *Tom. 1. part. 1. p.* 582. Barthol. Cabrolius non ignobilis chirurgus Monſpelienſis, referente * J. Bauhino, Ruſci radice copioſè infuſâ in aqua, potâque manè & ſerò per ſe, & in paſtu vino permixtâ, aliiſque cibis, ut juſculis, ipſique adeò pani, unius menſis aut quinque ſeptimanarum ſpatio duas puellas aſcite laborantes curavit, ut altera viginti annos ſana & incolumis ſupervixit. Jo. Bauhinus ex vacuationis modo ac impetu (nam ex vulva magno impetu profluxerunt libræ octoginta aquæ ſine ulla intermiſſione) potiùs hydropem matricis fuiſſe putat, cum vix credibile videatur tantam aquæ vim ex abdominis capacitate ſine immenſa virium, ac forte etiam vitæ, jactura tam impetuoſo & continuo fluxu evacuari potuiſſe.

Exemplum mendici hydropici, in quo decoctum radicum Ruſci mira perfecit, Vide apud Riverium Obſerv. Centur. 3. Obſ. 52.

CAP. XIII.

De Polygonato ſeu Sigillo Solomonis.

Πολυγόνατον Dioſcoridi lib. 4. c. 6. quòd radix crebro geniculata ſit: vulgo Sigillum Solomonis haud dubiè à veſtigiis pluribus radici ſigilli inſtar impreſſis. Foliis nervoſis cum Lilio convallium & Monophyllo convenit: magnitudine ſua, caule multis foliis veſtito flore cylindraceo ab eiſdem differt.

A. 1. *Polygonatum* Ger. *vulgare* Park. *latifolium vulgare* C. B. *Polygonatum vulgò Sigillum Solomonis* J. B. **Solomons Seal.**

J. B.

Summo ceſpite tranſverſa vagatur Polygoni *radix*, digiti craſſitudine, pyxidatâ commiſſurâ inæqualis & tuberoſa, candore marmoreo, denſo fibrarum agmine capillata, ſapore ſubdulci. *Caules* cubitales, & ſequicubitales, teretes, odore ſi terantur diſſecentúrve nauſeoſo, ſummitate recurva velut arcuati; in quibus alternatim diſpoſita ſunt *folia*, Lilii convallium, nervoſa, ſupernè in atro rore ſplendentia, infernè cæſia: ex quorum alis *flores* exeunt pediculo ſemunciali aut unciali, in pedicellos breves ſubinde diviſo, ſingulares, bini, terníve, ab inferiore parte caulis unâ & continuâ ſerie dependentes, cylindracei, albidi, oris herbidis, in ſena ſegmenta diviſis, quibus totidem adnaſcuntur apices crocei, ſtylo albo intus unà cum apicibus latente. Hiſce decedentibus baccæ oriuntur virentes, mox glaucæ, corymbis hederaceis pares, aut paulò etiam majores, tribus zonulis à ſummo ad imum pictæ, in quibus ſemina ſena vel ſeptena, alba, dura, magnitudine Viciæ.

In ſylvis, locis umbroſis & juxta margines ſepium naſcitur, in omnibus ferè provinciis: in Anglia tamen noſtra rarius eſt. *Locus.*

Variat baccis rubentibus, purpureis, nigris.

* 2. *Polygonatum majus vulgari ſimile* J. B. *latifolium maximum* C. B. *majus* Park.

Cluſ.

Formâ (inquit Cluſius) vulgari pænè ſimile eſt, in duplo majorem tamen altitudinem excreſcit, craſſioréſque habet *radices* & caules, ampliora *folia* longè plures *flores*, majoréſque *baccas*.

Sponte naſcitur vulgari permixtum in quibuſdam Auſtriæ & Pannoniæ umbroſis locis.

A. 3. *Polygonatum floribus ex ſingularibus pediculis* J. B. *latifolium flore majore odoro* C. B. *majus flore majore* Park. *latifolium* 2. *Cluſii* Ger.

J. B.

Pedales huic ſunt *caules*, ſtriati, firmi, non valdè inflexi, ſed recti fermè: *folia* vulgari ſimilia, eodémque modo, hoc eſt, alternatim circa caulem diſpoſita, brevioribus tamen quàm in illo ſpatiis, minora etiam, firmiora, ingrati guſtûs: ex ſingulis alarum ſinubus duo aut tres exeunt *flores*, brevibus magnâque ex parte ſingularibus petiolis inhærentes, vulgari tum formâ tum colore ſimiles, verùm majores, & odore (qui in vulgari nullus eſt) floris Spinæ appendicis. *Baccæ* deinde, virides initio ſphæricæ, quemadmodum in vulgari, majores tamen, poſtea nigricantes, *ſemen* continentes oſſum, durum. *Radix* longa, obliqua, geniculata, candida initio dum recens eruta, deinde palleſcens, nonnunquam etiam purpuraſcens, præſertim circa germina, vulgaris radici ferè par, tametſi etiam aliquantulum tenuior inveniatur, interdum verò amplior, ubi pingue & benè ſubactum ſolum nacta eſt.

Floret Maio, baccæ maturæ ſunt Auguſto, interdum etiàm multa hyeme, atque etiam ipſâ brumâ è caule pendentes conſpiciuntur. Nos in rupibus & petrarum fiſſuris invenimus in Anglia non longè à *Settle* Eboracenſis provinciæ oppido: & in monte Saleva propè Genevam. Cluſius in nemoroſis illis montibus vulgò *Leytenberg* nuncupatis, ſupra *Manderſtorf*, &c. & in pleriſque aliis tranſDanubianis Pannoniæ montibus inter ſaxa: item in ſylva Quercubus conſita ad lævam Mœni fluvii paullò infra Francofurtum. *Tempus & Locus.*

Huic perſimile eſt, &, ut mihi videtur, idem

Polygonatum latifolium minus flore majore C. B. Park.

Radicem habet ſubrotundam, *flores* inodoros, *baccas* per maturitatem cæſias: reliqua conveniunt. In monte Creutzacho propè Baſileam provenit.

* 4. *Polygonatum latifolium Ellebori albi foliis* C. B. *Polyg. maximo folio* Park. *amplitudinis foliorum Ellebori albi* J. B.

Cluſ.

Superiori ſimilem habet *caulem*, ejuſdémque vel majoris etiam altitudinis, non adeò tamen rectum, ſed magis inflexum: *Folia* duplo ampliora quàm reliquorum, ad Ellebori albi foliorum amplitudinem nonnunquam accedentia, dura, nervoſa, lævia, dilutiùs virentia, neque ſubtus incana, nonnihil acidi guſtûs initio, deinde paullatim acris: *flores* alteri ſimiles, inodoros tamen, neque ex ſingularibus petiolis ſingulos, ſed binos aut plures ex oblongiore pediculo dependentes, ut in vulgari, cui am ſimilem fructum habet: *radicem* albam, longam, obliquam, geniculatam, dicto Polygonato magnitudine parem.

Creſcit copioſè umbroſis locis inter Brunnam & Weyſpach, aliiſque vicinis montanis ſylvis ſupra Viennam Auſtriæ. *Locus.*

* 5. *Polygonatum latifolium ramoſum* J. B. C. B. *latif. ramoſ. ſive* 4. *Cluſii* Park. *ramoſum* Ger.
Broad-leaved branched Solomons ſeal.

J. B.

Folia huic per *caulem* cubitalem ramóſque Polygonati foliis ſimilia æqualiáque, acutiore mucro- venoſa, mollia, alternato poſitu, quos ima parte Perfoliatæ modo complectuntur: è quorum uſcujuſque ſinu longus exit pediculus, unicus, nutabundus, tenuis, cui inhæret *flos* majuſcu- Lilii convallium, laciniatis oris extrorſum reflexis, quem inferiore parte ſcribit Cluſius nigricantibus quibuſdam maculis aſperſum, odore propemodum Oxyacanthæ. *Fructus* Polygonati minoris anguſtifolii fructui ſimilis, trigonus initio & viridis, per maturitatem verò oblongior & rubeſcens, uváque Corna interdum æquans, in quo multa grana albicantia congeſta ſunt. *Radix* à Polygoni vulgaris radice differt: nam neque craſſa eſt, neque adeò candida, ſed exilis & nodoſa, ſive frequentes nodos extuberans pluribus craſſis fibris conſtat, ut Thalietri quædam genera.

Locus. In umbroſis montis *Wechſell* ſylvis, deinde in *Durrenſtein,* &c. invenit Cluſius, ad quem etiam è Sileſia tranſmiſſum eſt.

6. *Polygonatum minus* Lob. Ger: *anguſtifolium* Park. J.B. *anguſtifolium non ramoſum* C.B. **Narrow-leaved Solomons ſeal.**

J. B.

Alba *radix* geniculatim incedit, haud ſecus ac prioris Polygonati. *Caules* cubito altiores, ſimiles, ſed in his *folia* multis numeris anguſtiora, Rubiæ foliis paria, lævia, venoſa, viridia cum aliqua cœrulei tinctura, quaterna aut quina radiatim ex caulium geniculis enaſcuntur, ceu & herbacei *flores* Polygonati vulgaris, ſuccedentibus *baccis* minoribus: Cluſio *fructu* initio verſicolore, qualis eſt Graminis Parnaſſi quorundam ſive Unifolii fructus, deinde per maturitatem rubro, granulis albis, duris, reliquorum inſtar repleto.

Locus. In ſylvis montoſis propè Spadam urbeculam acidulis celebrem copioſiſſimum obſervavimus, ínque ſylvoſis montis Salevæ propè Genevam. In editis montanis ſylvoſis & umbroſis locis provenit.

* 7. *Polygonatum anguſtifolium ramoſum* J. B. C. B. Ger. Park. **Narrow-leaved ramoſe Solomons ſeal.**

Cluſ.

Caulem habet cubitalem, anguloſum, in multas tenues alas diviſum, quæ æqualiter ex ſingulis angulis exoriuntur, quaternæ interdum, nonnunquam & quinæ, pro angulorum qui in caule numero: *ramuli* tenues, longis & anguſtis *foliis* obſiti ſunt, binis, ternis aut quaternis æqualiter in circuitu prodeuntibus, in quibus *flores* Polygonato proximè deſcripto ſimiles, paulò tamen minores, brevi pediculo dependentes inter foliorum alas ſparſi ſunt; quibus ſuccedit *fructus* rotundus, ruber, pulpâ plenus, aliquot oſſea grana continens. *Radix* vulgari ſimilis eſt, candida, nodoſa, propagines ad latera fundens, & candicantibus fibris obſita.

Ex Sileſia habuit Cluſius.

8. *Polygonatum Virginianum* Park. Ger. emac. *ſpicatum ſterili, & ſpicatum fertile* Corn.

Cornut.

Radice conſtat alba, tenui, quo à vulgari differt, ex longis intervallis geniculata, quæ Lilii, quod convallium vocant, inſtar repit. Maio menſe *Cauliculus* pedalis aſſurgit, è cujus utroque latere exeunt *folia,* inæquali ſitu diſpoſita, vulgaris facie, acutiora tamen, pinguiora, & minus nervoſa, imò nec ſubtus incana, ſed grata & pellucida viriditate utrinq; micantia. *Flos* neutiquam ex alarum ſinu prodit ut in Europæis Polygonatis, ſed ſummum caulis apicem occupat, ibíque plurimus ſpicatim aggeritur, unuſquiſque proprio petiolo in caulis faſtigium deſinente ſuſtinetur. *Flos* exiguus eſt, & quinque albis foliolis compoſitus, aſteriſci figurâ cùm expanditur, filamenta quoque tenuia ejuſmodi foliolis interſeruntur. Excuſſo flore globuli tenues ſuccedunt, qui ſenſim eam magnitudinem aſſequuntur quam in ſeparato folio appingi curavimus. *Baccas* iſtas [minores quàm in ullâ ex prædictis olygonati ſpecie] ſubrotundas excurrentes, lineæ ſex nigræ, æquis intervallis utrinque in puncto velut in polo ſeſe interſecantes, ſingulas, albidas initio ſeparant velut ſphæram Meridionales circuli, pari naturæ ingenio ac ſi Geometra compoſuiſſet. Hæ baccæ non mediocrem ſubeunt maturitate mutationem, ſenſim enim rufeſcunt donec omnino rubeant, rubore ſplendido coccineo, ac tum temporis ſignaturæ linearum penitus obliterantur. Ægrè admodum guſtatur, faſtidioſum enim ſaporem obtinet, qui ferè ex dulci in amarum tendit, Solani lignoſi more.

Locus. In Virginia & Nova Anglia ſponte provenit.

* 9. *Polygonatum racemoſum* Cornut. *racemoſum Americanum* Park.

Cornut.

Radice firmatur craſſâ, ſubalbidâ, pluribus internodiis extuberatâ, nec paucioribus capillatâ fibris: *Caule* aliquando ſimplici, nonnunquam etiam, ſed rarò duplici, eóque rotundo atque atropurpurante in duo cubita elevatur. *Folia* habet latiſſimè expanſa; Nervi ſimili atque in Plantagine ordine per eorum latitudinem diſcurrunt; varii coloris, nunc purpurei, nunc atroviridis. Ut autem folium quàm in aliis ſpeciebus durius ac nigrius eſt, ità & ejus ambitus rugoſior lineâ obſcuriore clauditur. In apice caulis uvæ floridæ ſimulachrum apparet. Mollia filamenta dilutè pallentia *floſculorum* loco petiolis inſident: ferè vigent octiduo, quo elapſo ſuccedunt *acini* rotundi baccarum Juniperi magnitudine, eximiam uvam componentes: flaveſcunt hi per initia, & mille notis quaſi ſanguineis inter punguntur, longè verò poſtea maturitatem adepti, evaneſcentibus maculis illi toti in Ceraſorum ruborem tranſeunt. Eorum pulpa dulci ſapore linguam afficit, *ſeminág;* alba continet ſubrotunda quibus ſatis vel leviſſimâ adhibitâ operâ planta hæc facillimè pullulat.

* 10. *Polygonatum ramoſum perfoliatum flore luteo majus & minus Americanum* Cornut. Park.

Cornut.

Huic ſtatim gracilis in exortu *caulis,* teres & glaber, palmarem ferè longitudinem aſſequitur; in duos ramos diducitur, quorum ſinguli in plures poſtea diviſi, cubitalem ſæpe longitudinem

rant. *Folia* caulem pervio utrinque ductu ità excipiunt, ut Perfoliatæ inſtar medium penitus oblent: lævia hæc ſunt, oblonga, venoſa, & extremâ parte obtuſa, palladiſſiméque virent. E ſupremo caliculorum apice, & ipſorum etiam foliorum ſinubus, incurvo deorsúmque nutante pediculo flos teus propendet, ſex anguſtis ſed longioribus foliis compoſitus, quæ, ut in Tuliparum genere fieri ſolet, ſeparatim dividuntur. In interna floris parte ſiliquæ rudimentum cum adnatis corniculis, ſéxq; longa, ſubluteáque ſtamina deliteſcunt. Cùm defloruit pediculus ſurſum flectitur. *Semen* albidum ſiliquâ coriaceâ initio viridi, deinde furvâ, triangularíſque formæ concluditur. *Radix* non adeò craſſa eſt, nec adeò candida atque præcedentium, ſed ſolâ fibrarum copiâ denſiùs contextâ capillatur, nec proinde latiùs graditur ut ſuperiorum. Florent ineunte Junio, Julio ſemina perficiuntur, quo tempore ſiliqua reſeratis commiſſuris trifariam hiat, ut concepto ſemini exitum patefaciat.

Variat foliis anguſtioribus & longioribus & in acutiſſimum mucronem deſinentibus: flore quoque multo pallidiore.

Ex nova Francia delatum eſt hoc & ſuperius genus. *Locus.*

Hæc planta Polygonati ſpeciebus minimè accenſenda videtur, quin potiùs Bulboſis affinium familiæ inſerenda: at neque præcedentes duæ veræ & genuinæ Polygonati ſpecies ſunt.

* 11. *Polygonatum latifolium, perfoliatum Braſilianum* C. B. J. B. Park. *Accedit in multis ad præcedentem.*

C. B. prod.

Caule eſt bicubitali, ſtriato, *folia* Perfoliatæ modo tranſeunte: *foliis* pallidè virentibus, tenuibus, nervoſis, uncias duas latis, quatuor longis: *flore* magno albo, ex foliis quinque anguſtis, binas uncias longis compoſito, qui ex longo, tenuiſſimo pediculo dependet. Fructum non vidit autor.

Hoc in Braſilia apud Toupinambaultios crevit.

Polygonati vires ſummatim recenſet Schroderus his verbis.

Vulnerarium eſt & aſtringens, fluxiones quaſcunque ſiſtit; oſſa fracta conſolidat. Radix in vino decocta & pota mira præſtat in contuſionibus & fracturis oſſium, in herniis, &c. Extrinſecùs faciei maculas abſtergit, cutim dealbat, &c. *Vires.*

Baccæ pituitam mucilaginoſam per vomitum ac ſeceſſum educunt. Doſ. 14. aut 15.

Ad menſes albos, ℞ Rad. Sigilli Solomonis ſaccharo condit. Eſt experimento probatum remedium ſæpiùs utentibus. *Matthiolus.*

In Cereviſia forti coctum optimè convenit in Arthritide. *D. Palmer* dictante D. P. Hermanno dnotavit.

Sylvius L. 2. C. 21. S. 131. inter Medicamenta antepileptica Sigilla ſexto in loco recenſet, cujus cetum & oxymel infantibus epilepticis auxilio fuiſſe ſe noviſſe ait, & acrimoniâ ſuâ ſalem ſuum vo- tilem manifeſtare nemo negabit in arte peritus, inquit *D. Soame.*

* 12. *Polygonatum latifolium cauliculis rubentibus non deſcriptum* Hort. Lugd. Bat.

* 13. *Polygonatum flore pleno odorato* Hort. Reg. Par.

CAP. XIV.

De Lilio convallium.

Ilium convallium Recentioribus dicitur hæc herba, quòd in opacis & lucis vulgò naſcatur. Lilium inter Spinas & Lilium convallium Solomonis. Notæ ejus ſunt caulis nudus, flo- s parvi campanulati; baccæ rubræ.

A. 1. *Lilium convallium* Ger. *convallium vulgo* J. B. *convallium album* C. B. *convallium flore albo* Park. **Lilly-convally or May-Lilly.**

J. B.

Radice tenui & alba, fibrata, ſummo ceſpite reptante donatum, *coliculum* profert palmarem circi- , anguloſum, à cujus medio ad ſummum *flores* pulchri in unam ferè partem vergentes per inter- la, penduli & nutantes, in pediculis tenuibus curvíſque naſcuntur, parvæ nolæ effigie, oris in ſex inias diſſectis, totidem ſtaminibus ex herbido luteis fundo adnatis, ſtylum triquetrum circum- ntibus, odore ſuaviſſimo, ſapore amaricante: quibus ſuccedunt rubra *ſeminum* conceptacula glo- a, ut in Aſparagis. *Folia* bina aut terna, lata oblonga Orchidis foliis ſimilia; potius nervoſa ygonati. Maio menſe floret.

n ericeto Hampſtedienſi propè Londinum copioſè provenit; item in umbroſis ad latera montis *leborough* & alibi in Septentrionalibus Angliæ. *Locus.*

Lilium convallium flore rubente J. B. C. B. *& aliorum, floribus ſuave-rubentibus* Ger.

Solo floris colore à præcedente differt. C. Bauhinus florem minorem eſſe ait & minùs odoratum.

* 2. *Lilium convallium cum pluribus florum ordinibus* J. B.

Hujus *coliculus* non contentus eſt uno florum ordine, ſed utrinque producit flores uncialibus & ſe- ncialibus pediculis, appoſitâ unicuique ligulâ ad exortum pediculi paris cum eo longitudinis.

3. *Lilium*

3. *Lilium convallium magnum* J. B. *An Lilium convallium Alpinum* C. B?

Foliorum diſpoſitio, fibroſa ſtriatáque textura cum nitido virore reſpondet foliis Lilii convallium vulgaris, duplo tamen aut triplo majora ſunt.

4. *Lilium convallium latifolium* C. B. J. B.

C. B.
Radicibus eſt tenuibus, longis, repentibus: *caule* pedali, *foliis* ternis, viridibus, nervoſis, ſubrotundis, lævibus, palmaribus, uncias quatuor latis, baſi ſua caulem fiſtulæ modo ambientibus: *floribus* magnis, albis, rotundis, hiantibus, reflexis & odoratis, quibus fructus rotundus, rubens, *ſemen* durum continens ſuccedit.

In hortis quibuſdam colitur.

Vires. Flores, ut & folia, adverſus apoplexiam, epilepſiam, paralyſin, vertiginem, alióſque morbos capitis frigidos auxiliares eſſe feruntur. Sunt etiam qui velint cor roborare, ac cardiacis prodeſſe & lipothymiæ.

In Germania alicubi conficiunt ex floribus per æſtatem ſiccatis vinum vindemiarum tempore, ipſos calcatis uvis admiſcentes, quo poſtea utuntur ad prædicta.

Sunt & qui recentiores flores cum vetere & generoſo vino deſtillant, vel ſolos, vel cum floribus Lavendulæ & Roris marini, vitreis organis in balneo aquæ. Qui fortiorem volunt, repetunt infuſionem, iterúmque deſtillant. Sic parata aqua Matthiolo dicitur aurea, quia in vaſis aureis argenteíſve ſervatur, & in omnibus periculoſis morbis exhibetur.

Non radices tantùm, ſed & flores exſiccati & in pulverem redacti inſigne πταρμικὸν habentur.

CAP. XV.

De Monophyllo.

MOnophyllon dicitur hæc herbula quòd radices inter reptandum folia ſingularia emittant; nam in caule duo plerunque folia ſunt, interdum tria.

Monophyllon Ger. *Monophyllon ſive Unifolium* Park. *Monoph. ſive Lilium convallium minus* C. B. *Unifolium, ſive Ophris unifolia* J. B. **One-blade.**

Reptando fibrillas profert tenuis *radicula,* ſubdulcis, candida: unde *coliculus* palmaris exurgit, tenuis, folio uno aut altero, rariùs tribus donatus, formâ ad folia Sigilli B. Mariæ dicti accedentibus, minoribus, per longitudinem nervoſis, averſáque parte hirſutis. *Floſculi* candidi, odorati, quatuor foliolis, totidémque ſtaminibus concoloribus, cum ſtylo conſtant. *Baccæ* ſuccedunt Lilii convallium per maturitatem rubentes.

Locus & Tempus. In omnibus pænè editioribus Belgii & Germaniæ ſylvis & dumetis invenitur. Primò obſervavimus in Hollandia, in luco quodam prope Hagam Comitis. Floret Maio & Junio. Nos Maii 28. in flore invenimus.

CAP. XVI.

De Mandragora.

MAndragora dicitur, quòd ſolis fervidioris impatiens ad mandras pecorum, antra, aliáſque ſpeluncas umbroſas provenire amet. *Mandræ* enim aprica loca quò ſe recipiunt & ſtabulantur armenta, etiam hodiè Itali è Græco ſignificant.

Notæ ejus ſunt quòd nullos caules producat præter pediculos flores & fructus ſuſtinentes, radices grandes anthropomorphas quodammodo.

1. *Mandragora fructu rotundo* C. B. *Mandragoras mas* J. B. Ger. *mas vulgatior* Park. **The male Mandrake.**

J. B.
Anthropomorphon dixere Mandragoræ *radicem*, craſſam, longam, bifidam, incoxantem hom nem, ut ſibi perſuadent, referentem: [radix interdum ſimplex eſt & indiviſa, interdum etiam trifi aut quadrifida] è cujus capite *folia* exeunt, mari quidem circiter cubitalia, ſeſquipalmum ferè lat principio & mucrone anguſtis, atro virore prædita, fœtida: inter hæc à radice quoque [nullum en profert caulem] pediculi exeunt crebri, duarum unciarum, aut palmares etiam, *florem* ſinguli ſuſti nentes albidum, ac nonnihil purpuraſcentem, modicè hirſutum, Campanulæ ferè formâ, quinis ſeg mentis, è calyce foliato, laciniato, itidemque villoſo, odore fœtido. *Pomum* ſequitur rotundum, pa vi Meſpili magnitudine, ex luteo viride, *ſemina* continens alba, ſubrotunda compreſſa. [Pomu plen

plenè maturum croceum colorem acquirit *Park.*] Radicum in Officinis proſtant ſolummodo cortices.

Locus. In calidioribus regionibus Hiſpaniæ putà Italia, Creta & Cycladibus inſulis ſponte in ſylvis & umbroſis exit, necnon propè ripas fluviorum; in frigidioribus & Septentrionalibus nonniſi in hortis ſata oritur.

Mandragoras mas alter *Park.* foliis ex viridi ſubcinereis & nonnihil complicatis à præcedente differt.

* 2. *Mandragora fœmina* J. B. Ger. *flore ſubcœruleo purpuraſcente* C. B. *item Mandragora fructu pyri* ejuſdem. *Mandragoras fœmineus* Park. **The female Mandrake.**

Cluſ.

Mandragoræ fœminæ *folia* anguſtiora, minora & nigriora ſunt quàm mari, magis etiam rugoſa criſpáque, viroſa & graveolentia, & humi expanſa: inter quæ longi pediculi exiliunt, per terram ſtrati, quibus inſident *flores* Melopeponum floribus formâ pæne ſimiles, coloris ex cœruleo purpuraſcentis, quibus ſuccedunt *fructus*, non turbinati inſtar pyri, ſed rotundi, Veſicariæ fructu triplo majores, initio virides, maturitate palleſcentem ex luteo colorem adquirentes, odorati, ſucci pleni, ſemine abundantes plano ut maris fructus, ſed minore nigrioréque. *Radix* pedalem aut ampliorem longitudinem æquat, interdum bifida, intus alba, foris verò fuſca, cui aliquot fibræ adnaſcuntur.

Locus. Supra Gades itinere Hiſpalenſi, non procul ab urbe *Xeres de la frontera* dicta, ad arvorum margines, quæ ſecundùm flumina ſita ſunt, & quibuſdam aliis Bæticæ locis uliginoſis florentem obſervabat Cluſius Februario, &c.

Vires. Mandragoras inter narcotica & hypnotica medicamenta recenſeri ſolet. Quod an de radicum cortice (qui officinis in uſu eſt) verum ſit neſcio. Fructus certe immeritò, ſuſpectus eſt. Caſp. Hofmannus, An quiſquam Pomum ipſum cum vel ſine cortice impunè poſſit eſitare ſe valdè ignorare ſcribit. Aetius omnem malitiam videtur rejicere in ſemen, quaſi illo dempto caro ſit indemnis, niſi nimis copioſè ingeratur.

Verùm, ô bone, pulpam etiam cum ſemine innoxiè eſitari poſſe te docebit, *Jo. Faber Lynceus* Romæ Simplicium Profeſſor, Vir eruditiſſimus, & fide digniſſimus. Is, teſte Joan. Terrentio Notis in *Hernandez de Plantis Mexican.* lib.8. cap. 28. coram ſuis Auditoribus magnum Mandragoræ pomum, unà cum ſeminibus jejunus abſumpſit, ſine ullo vel ſomni, vel alterius mali ſigno minimo, & ut experimentum eſſet certius, jejunus uſque ad prandium, per aliquot nempe horas, permanſit, & à vino, nè vis pharmaci debilitaretur, abſtinuit. Idem experimentum ſe quoque perſæpe feciſſe teſtatur Jo. Terrentius.

Cùm ergo Mandragoræ poma & eſculenta ſunt & odorata, non eſt cur aliam interpretationem vocis Hebrææ *Dudaim*, quæ matri ſuæ *Liæ Reuben* attulit, quæramus. Cumque veterum teſtimonio ſemen Mandragoræ potum uteros purget, veriſimile eſt Rachelem hujuſce facultatis conſciam poma Mandragoræ expetiviſſe, ut purgato utero aptior ad concipiendum redderetur, liberóſque non minus quàm Lia ſoror & in ancilla Zilpha procrearet. *J. B.*

Cortex radicis, qui ad nos aliunde, potiſſimum ex Italia aſportatur, narcoticus eſt ac ſoporiferus (inquit Schroderus) rari uſûs intrinſecus. Extrinſecus ejus uſus eſt in oculorum rubore ac dolore, in Eryſipelate, in tumoribus duris, ſtrumis &c.

Agyrtæ & impoſtores pro Mandragoris circumferre & plebi divendere ſolent fictitias quaſdam imagines ex aliarum ſtirpium radicibus recentibus efformatas, Altheæ, Arundinis, ſed præſertim Bryoniæ.

CAP. XVII.

Ipeca coanna Braſilienſibus Marggravio. *Herba Paris Braſiliana polycoccos.*

Marggr.

EX *radice* ſpithamæ longitudine & ampliori, flexuoſâ, nodoſâ ſeu geniculatâ, multis filamentis lateralibus præditâ, quæque corticem habet ſubruffum inſtar Tormentillæ, interius autem alba eſt & in medio habens medullam, à qua reliqua ſubſtantia viridis radicis detrahi poteſt, ulláq; removeri, progeneratur unus aut alter *caulis*, ſemipedalis aut paulò longior, teres, lignoſus, us, coloris cinereſcentis, partim terræ incumbens aliáſque radices agens, partim ſurrectus. In uſcujuſque hujus ſummitate ſex, ſeptem aut octo utplurimum folia inſident modo Herbæ Paris, ſu- ùs ſaturatè viridia, inferiùs dilutiora, nervo uno ſecundum longitudinem, & multis venis tranſ- is prædita inſtar foliorum Lupini, ad tactum ut folia Aſari ſed molliora. E medio horum in prio pediculo enaſcuntur decem, duodecim, aut quindecim floſculi, in capitulum congeſti, parvuli, , pentapetali, cum totidem ſtaminulis albis. Poſt flores ſequuntur totidem baccæ brunnæ ſeu ratè Laccæ coloris, magnitudine Ceraſi ſylveſtris: bacca intus continet pulpam albam ſucculen- , cum duobus granis ſeminis duris, flaveſcentibus Lenticularis figuræ.

Locus. mat planta humidas ſylvas & in hortos tranſlata nullum ſumet incrementum.

Vires. adix contuſa, & drachmæ unius pondere in poculo vini aquâ mixti macerata, deinde leviter bulli- i bibatur, per vomitum & ſeceſſum purgat, & non ſolùm in dyſenteria ſed etiam in affectibus riculi datur optimo ſucceſſu.

CAP. XVIII.

De Herba Paris.

HErba Paris dicta caulibus non ramoſis, unico in ſingulis flore & bacca, determinatè ſive ex una diſtinctione foliatis ab aliis omnibus plantis diſtinguitur.

A. 1. *Herba Paris* Ger. Park. J. B. *Solanum quadrifolium bacciferum* C. B. **Herb Paris or True-love, One-berry.**

J. B.

Radicem obtinet tenuem, geniculatam, repentem; *caulem* mediocriter craſſum, teretem, ſolidum, duos palmos altum, propè terram rubentem, ſuperiùs viridem: *folia* duobus cis ſummum caulem digitis quaterna, rariùs quina [teneræ antequam haſtam producat terna ſunt] ex anguſto principio lata, in acumen deſinentia, rugoſa & nervoſa, per margines æqualia, infernè ſplendentia, ſupernè non item. *Flos* in haſtula ſingularis, ex quatuor latiuſculis, acuminatis, viridantibus foliis; inter quorum duo quælibet foliolum tenuiſſimum acutiſſimúmque ejuſdem coloris intercedit. *Stamina* pro foliorum numero octona, longa, acuta, viridia, additamentis croceis [aliàs albentibus] obſita. In medio ſeſſilis *baccula* quadrangula, & interdum pentagona, atropurpurea, ex cujus umbilico quaterna *filamenta* ejuſdem cum ea coloris emicant. *Semen* acino incluſum album, minutum [magnitudine Papaverini aut Amaranthi] copioſum. Odor viroſus & ingratus.

Locus. In montium, ſylvarum, convallium & frutetorum opacis, ac perinde aliis umbroſis pingui aclæto reperitur ſolo, ut rectè J. Bauhinus. Aprili menſe è terra exit, & Maio aut Junio baccam perficit. De hujus viribus ſic breviter Schroderus; Baccæ & folia refrigerant & ſiccant. Uſus baccarum internus eſt alexipharmacus in peſte, venenatis morbis, veneníſque aſſumptis (ex. gr. Arſenico) Extrinſecùs foliorum uſus eſt in bubonibus peſtilentialibus aliíſque calidis tumoribus, in paronychia, in ulceribus inveteratis.

Plantam hanc non Aconitum credendum eſſe, ſed potiùs Alexipharmacum probat Lobelius experimento duorum canum, quibus Arſenicum & ſublimatum dederat, quorum alter, cui pulverem Saxonicum exhibuit, convaluit; alter, cui nihil dedit, extinctus eſt. Vid. hiſtoriam integram *Adv.* pag. 105.

An tutum ſit peſtilentialibus morbis applicare narcotica, meritò controvertitur, inquit J. Bauhinus. Caſp. Hofmannus ad fidam experientiam provocat Matthiolus adversùs veneficia commendat, aítq; ſe noviſſe quoſdum veneficiis ſemiſtultos factos hujus plantæ ſemine ad viceſſimum uſq; diem hauſto drachmæ pondere, priſtinæ ſanitati omnino reſtitutos eſſe. Nos contra pronunciamus eos ſemiſtultos vel planè ſtultos eſſe, qui credunt veneficia à ſagis illata (ſi tamen intulerint) tolli poſſe per verba, herbas, aut ejuſmodi præſtigias.

Quod ad verba attinet & nos cum Bauhino ſentimus: non videmus tamen cur herbæ non poſſint corrigere & ſanare morbos, quos ſpiritus mali humores corporis depravando intulerint.

* 2. *Solanum triphyllum Canadenſe* Cornuti. *Herba Paris Canadenſis rotunda radice* Park.

Corn.

In pedem ſurgit *cauliculus* teres & viridis, qui in medio ſui tribus *foliis* adverſis inter ſe, latioribus & in obtuſum mucronem deſinentibus coloríſque obſcurè virentis intercipitur. Ultra hæc enim nudus tranſilit caulis, qui in ſummo *florem* unicum geſtat, ſex foliis conſtantem, quorum tria ſubjecta tota viridia ſunt & brevia: tria verò ſuperiora longiora & latiora atropurpuraſcunt. Naſcitur in eorum medio *pomum* exiguum, quod maturitate pullum & nigrum redditur, *ſeminibus* parvis Solani hortenſis æmulis turget. Sapor huic dulcis. *Radix* non per ſummam tellurem errat ut noſtras, ſed in tuberculum conglobatur.

Tempus. Hujus flos colore nonnunquam variat, candidus ſiquidem reperitur. Ineunte Maio floret; Junio bacca matureſcit, Julio præter radicem omnia deficiunt.

* 3. *Solanum triphyllon Braſilianum* C. B. *Herba Paris triphyllos Braſiliana* Park.

C. B.

Ex *radice* tenui, oblonga, obliquè ſerpente *cauliculus* emergit ſingularis, glaber, palmum ſuperans, circa quem *folia* terna, ex uno centro prodeuntia, & in latus ſparſa, Solano tetraphyllo ſimilia, l tiora tamen, uncias quatuor lata, quinque longa, ex rotunditate acuminata, tenuia, lævia, venoſ ſupra quæ *cauliculus* unciarum quatuor aſſurgit, cui tria alia *folia*, uncias tres longa, longéque guſtiora inſident calicis inſtar ſuſtinentia *florem* magnum, album, venoſum, ex tribus foliis, unc duas longis, & ferè unciam latis, compoſitum.

Locus. In ſylvoſis Braſiliæ apud Tououpinambaultios copioſè oritur. Habetur & in Canada, ut re Parkinſonus.

A vulgari Herba Paris flore magno, tripetalo differt.

Cap. XIX.

Herbæ Paris affinis bifolia, Pomum Maiale Londinenſibus.

Aconitum humile bifolium, ſive Aconitifolia flore albo unico Leucoii campanulato, fructu Cynosbati Mentzel.

Mentzel.

Ex *radice* Anemones albâ, fuſcâ, tuberculoſa, quæ ad ſui propaginem juxta terræ ſuperficiem latè ſerpit, craſſáſque in terram altáſque fibras demittit, exſurgit *cauliculus* uncias quinque vel ſex longus, albus, rotundus, firmúſque tanquam ferreum filum qui in duos iterum imitur cauliculos tanquam ramulos priori ſimiles, uncias quatuor longos: quilibet ramulus folium icum Aconiti pardalianchis Napellíque foliis non abſimile (licet non adeò minutim ſit diſſectum) ſtinet. Duo hæc folia ſex laciniis conſtant, quæ baſi tenui juxta pediculum ſuffulta in latius fo- lum ſaturatè viride deſinunt, in extremo in duos apices, qui cum ſuis lateribus parùm retrò fle- ntur, diviſa. Ex ala cauliculorum folia ſuſtinentium ſub finem Aprilis & principium Maii erum- *flos* cum ſuo pediculo non infirmo, ſemunciam longo: hic antequam aperitur ob ſtaminum in- latentium & ſtyli craſſitiem Cynosbati ferè fructum refert: at ubi flos expanditur Campanu- pendulæ ſive Leucoii bulboſi ſpeciem exhibet. Conſtat autem flos ſex foliolis rotundis, concavis, ndidis, ad margines parùm plicatis & tactu facilè decidentibus: Intus latent *ſtamina* duodecim ea, ſtylum craſſum, tribus in ſummitate fiſſuris muſcoſis præditum circundantia, odorémque rolæ minimæ ſpirantia. Circa finem Maii cùm flos decidit ſtylus incipit craſſeſcere & demum nosbati formam & magnitudinem acquirere; cujus apex aliquid fungoſum aut muſcoſum reti- . *Fructus* initio viridis per maturitatem flaveſcit parúmque rubeſcit, cuteque ſatis craſſa intra corpuſculum Fragi maturi formâ, ſemina exigua in ſuperficie ſuſtinens & tenui baſi innixum udit. Planta *radice* per terram ſerpendo ſe propagat: primo anno unicum foliolum cum ſuo le protrudit: ſequenti anno caulis cum ſuo folio fit craſſior; tertio verò caulis bifurcatur, duó- folia cum ſuo flore & fructu profert. Hanc plantam Londino miſſam Pomi Maialis titulo in tulo noſtro Cantabrigiæ aliquot annos aluimus: Eſt autem (ut puto) Virginiæ incola.

Ad Herbam Paridis nobis videtur accedere.

Cap. XX.

Monophyllo affinis Braſiliana innominata Marggr.

Marggr.

Ex *radice* alba, ſucculenta, oblonga, & multis filamentis prædita producit quatuor, quinque, ſex aut plures *caules*, rotundos, cavos, fiſtuloſos, virides, ſpongioſos, bipedalis aut etiam majoris longitudinis: quilibet autem tantùm unicum ſuſtinet folium & ſuperiùs unicam *ſpi-* , quæ prodit è latere caulis velut è vagina. *Folium* autem quodlibet quatuor vel quinque dig. longum & ſplendidè viride, figurâ cordis: Floſculi verò in ſpicam congeſti, longiuſculi & ſex lis conſtantes, quorum tria ſuperiora coloris ſunt cœruleo-purpurei, inferiùs vergentia obſcurè purei. Inodorus eſt flos.

ùm fructum non deſcribat autor, quò pertineat planta neſcimus, ubicunque autem diſponenda Monophyllum e dicitur, cùm unicum tantùm in uno caule folium obtineat.

Cap. XXI.

De Solano.

Olanum, Στρύχνος Græcis, quaſi Sulanum, quod ſuibus confert adverſus febres ardentes, autore Trago. *Martin.*

Solani notæ genericæ ſunt Flores monopetali, quinquepartiti aut ſtellati, apicibus in ilico oblongis, erectis & coitu ſuo umbonem quendam componentibus, ſemina parva com- a.

t autem duplex vel fructu minore, v. g. Solanum vulgare, lignoſum, &c. vel fructu majore, quod is pomiferum dicitur; ut Pomum amoris, Mala inſana, &c.

A. 1. *Solanum lignoſum ſive Dulcamara* Park. *Solan. ſcandens ſeu Dulcamara* C. B. *Amara dulcis* Ger. *Glycypicros ſive Amara dulcis* J. B. **Woody Nightſhade or Bitterſweet.**

Sarmenta lignoſa, fragilia, tenuia, duos aut tres [imò quinque aut ſex] pedes longa, vicinis ſepibus aut fruticibus ſe circumvolventia, aliàs humi procumbentia emittit. Cortex novellorum ramulorum viret, ſed vetuſtiorum ipſorúmque caudicum aſperior cinericeo ſubcandicat colore, extrinſecùs quidem, nam intrinſecùs pulchrè etiam viret. Medulla intus fungoſa. *Folia* alternatim enaſcuntur, Solani hortenſis, atrovirentia, duabus pinnis nonnunquam imâ parte aurita, pediculo circiter unciali. *Flores* in muſcariis exiguis fœtidi ſed pulchelli, cœruleo-purpurei, quandoque candidi, in quinque folia anguſta, acuminata, extrorſum reflexa partiti, in quorum medio apices lutei in umbonem compoſiti. Hiſce ſuccedunt *baccæ* per maturitatem coccinei coloris, ſublongæ formæ, molles, lenti & ingrati ſaporis parvis, *granulis* compreſſis albentibus repletæ. Radix fibroſa.

Locus. Aquoſa & rigua amat, atque hinc circa ſcrobes & foſſas ſæpe reperitur. Junio & Julio floret.

Vires. Sebizius viridem Dulcamaram contuſam & cataplaſmatis formâ applicatam ait mitigare mammarum dolores, ac emollire earum duritiem, diſſolveréque in iis grumeſcens lac.

Urinam ciere dicitur, & contra hydropem cum fructu exhiberi. Accipe, præceptore Trago, lignum de hac planta libræ pondere, ac minutim in fruſtula tali ludicri inſtar conciſa cum menſura vini albi, in novam ollam, eámque operculo (per quod tamen foramen in medio exiguum tranſfigito) probè contectam, ità quidem ut cum farina ex aquâ undique oblinatur, reponas ſupérque carbones lento igne decoquito ſupra tertias, demúmque his utare. Hæc potio manè unâ hora antequam ſurgas, & veſperi cùm lecto te committere velis, cyathi vulgaris menſura ſumpta morbum regium, præſertim inveteratum leniter per alvum & urinam exigit. Fertur ruptis & ex alto præcipitatis aut etiam cæſis ſuccum utiliter bibi. Creditur ſiquidem concretum alicubi in viſceribus ſanguinem diſſolvere, & partium læſarum ſanitatem procurare: Efficax etiam cenſetur ad aperiendas obſtructiones hepatis & lienis. At Parkinſonus ſcribit quoties ex Medicorum præſcripto illum exhibuit ſe comperiſſe ſatis violenter purgare. Et Prævotius ligno Dulcamaræ decocto inter bilem benignè evacuantia principem locum tribuit. Lib. *De medicina pauperum.*

℞. Foliorum manip. quatuor conciſos cum ℥iiij. ſemin. Lini ſubtiliter pulveriſat. decoque in vino moſchato Cretico, aut larido porcino ad conſiſtentiam cataplaſmatis calidum applicetur. Unius noctis ſpatio tumorem capitis humani magnitudine reſolvit, & contuſiones deploratas muſculorum ſanavit. D. Hulſe communicavit.

A. 2. *Solanum vulgare* Park. *hortenſe* Ger. *S. hort. ſive vulgare* J. B. *bacciferum* I, *ſive* Officinarum C. B. **Common Night-ſhade.**

J. B.

Primariæ *radici*, quæ plerunque parùm altè agi ſolet, numeroſæ fibræ majuſculæ & oblongæ adnaſcuntur: unde caulis aſſurgit unicus pedalis aut cubitalis, teres, quibuſdam tamen velut alis membranaceis anguloſus, ſolidus, obſcurè viridis, ſeu ex viridi nigricans, in multas alas diviſus. *Folia* in caule ad intervalla ſingularia, pediculis longis appenſa, ad folia Atriplicis accedunt, atrovirentia, modò ſinuata aliàs integra, brevi & vix conſpicua lanugine utrinque hirſuta, mucrone acuto. Juxta folia è caule exeunt rami majores, & ex ipſis foliorum alis alii minores. Ex adverſo foliorum, plerunque tamen in caule aliquanto inferiùs, exeunt ſurculi ſeu pediculi majuſculi, *digitales* aut longiores, in ſummitate diſpertiti in plures minores pediculos, quorum ſinguli *flores* ſuſtinent monopetalos quidem, verùm in quinque lacinias acutas totidem folia imitantes reflexas ad unguem fere diviſos, totidem pariter ſtamina cum apicibus ſuis luteis oblongis coeuntibus & ſtylum viridem è media bacca exeuntem occultantibus ambientes. Flores excipiunt *baccæ*, corymbis hederaceis pares, per maturitatem plerunque nigræ, interdum flavicantes, aut rubræ, ſucco prægnantes, in quibus *ſemen* plurimum minutúmque. *Calix* floris parvus quinquepartitus: Floſculi & baccæ deorſum nutant.

Tempus. Auguſto & Septembri menſibus floret & ſemen perficit, ſuperveniente hyeme primis ſtatim pruinis corrumpitur.

* 2. *Solanum Braſilienſe* Aguara quiya *dictum.*

Per omnia ferè cum præcedente convenit, ut vix poſſum mihi perſuadere ſpecie diverſum eſſe, quin & Marggravius ipſe idem facit. Verum folia Capſici ei attribuit, duo, tria, *vel* quatuor juxta ſe poſita, quod in noſtrate non obſervavi niſi intelligat germina è foliorum ſinubus, (quo videtur) cum inæqualis magnitudinis eſſe ſcribat: deinde ſemina purpuraſcentia.

3. *Solanum lanuginoſum hortenſi ſeu vulgari ſimile.* **Hoary Night-ſhade.**

Solano vulgari major eſt & elatior, *caule* craſſiore, lanuginoſo, rubente: *Foliis* lanuginoſis, mollibus & incanis, mucronibus & ſegmentis obtuſioribus, minúſque profundis quàm in vulgari Solano. *Flores* eundem obtinent ſitum & figuram, verùm duplo majores ſunt & lanuginoſi, teneriores quoque & molliores. *Baccæ* per maturitatem croceæ.

Locus ejus natalis mihi non innoteſcit, ſemen ejus Londino ad me miſit Edvardus Morganus.

Vires. Solanum hortenſe erat olim edule. Refrigerat cum adſtrictione. Uſus apud Dioſcoridem et in Eryſipelatis foris. Hoc Dodonæus vehementer improbat, quòd repellat. Adhibetur etiam in dolore capitis & in parotidibus externè.

Remedi

Remedium eſt præſtantiſſimum in penis inflammatione ex lue Venerea orta curanda, cum albumine ovi. Succus carpis applicatus febrem tollit, ut & in gargariſmis; internè non ſuadeo. Communicavit D. Palmer, ex dictatis D. Hermanni Botanices Profeſſoris & horti medici Leydenſis præfecti.

Tumoribus mammillarum frigidis linimentum ex ſucco Sempervivi, Solani & albumine ovi tepidum ſæpius inunctum mirificè prodeſt. Ex obſervationibus Marcelli Cumani ab Hier. Velſchio editis excerpſit & miſit D. *Barn. Soame*.

4. *Solanum fruticoſum bacciferum* C. B. *fruticoſum Americanum dictum Amomum Plinii* Park. *Amomum Plinii* Ger. *Strychnodendros* J. B. **Tree Night-ſhade.**

J. B.

Arbuſcula trium cubitorum aut altiore proceritate, gracili ſtipite, quam cortex integit cinere- s, in ramis viridis. *Folia* Euonymi, atrovirentia, ſapore ſubacri. *Flores* Solani hortenſis, candi- i, quinque foliis reflexis conſtantes, apicibus totidem in medio croceis conjunctis. Succedit ſingu- s floribus bacca fructui Halicacabi Solani æqualis, coccinea, ſeminibus ſimilibus referta, luteis or- culatis, compreſſis. *Radix* multas fibras luteas annexas habet.

In noſtris regionibus folia hyeme amittit. Tota planta [folia, flores, ſemina] odore & ſapore ret.

Locus ejus natalis non traditur, Americæ tamen indigena putatur. Julio plerunque aut Augu- o apud nos floret, rariùs Junio. Vix ante Solſtitium hybernum aut Natalitia Chriſti fructum ma- rat.

Locus & Tempus.

§. *Solana fructu majore Pomifera dicta.*

* 5. *Solanum pomiferum fructu rotundo, ſtriato duro* C. B. J. B. *Mala Æthiopica* Ger. Park.

J. B.

Caule eſt ſingulari Solanum pomiferum dictum, craſſitudine digitali, recto, cubitum alto aut ma- i, minùs patulo ſeu ramoſo, glabro læte virenti, medullâ albicante pleno, ſpinis ſubinde dona- , in ramos plures diviſo. *Folia* Melanzanæ foliis paria, ſinuata, atro-virentia, undique glabra, inis fortuitis, averſa parte coſtæ mediæ innatis, horrentia. *Flores* Solani vulgaris albi, cono lu- o. *Poma* ſequuntur rotunda, torulis canaliculata ſive ſtriata, dura, quàm Pomi amoris vulgaris inora, per maturitatem rubra, pulpâ intus acidâ, non adeò molli & humida quàm illius: *Semina* arva, compreſſa, pallidè lutea, Pomi amoris ſimilia.

Ex Æthiopia in Hiſpaniam primùm invecta exiſtimatur *Dod.* inde ad nos venit.

Parkinſonus Solanum pomiferum herbariorum *Lob.* à Malis Æthiopicis dictis diſtinctum conten- t, quòd ſcilicet nullas neque in caulibus, neque in foliis ſpinas habet. Nos cum Bauhino utro- e Solanum illud Mali Æthiopici ſynonymum facimus.

6. *Solanum pomiferum fructu oblongo* C. B. *Sol. pom. fructu rotundo* J. B. *ubi tamen mendum typographicum ſubeſſe ſuſpicor, &* fr. oblongo *ſcribendum. Mala inſana Syriaca* Park. *Mala inſana* Ger. **Mad Apples.**

J. B.

Fibroſas parùm altè defigit *radices* (inquit J. Bauhinus) *Caulem* plerunque erigit ſingularem, do- ntalem aut pedalem, teretem, rubentem, lanugine quadam, quæ facilè detergi poteſt, obſitum, ſſitudine digitali, ab imo ſtatim ramoſum, ramulis creberrimis nullo ordine poſitis, è foliorum s exeuntibus. *Folia* perampla ſunt, palmaria ſcilicet aut ſeſquipalmaria, palmum ferè lata, quer- orum quodammodò figura & circumſcriptione, per ambitum ſinuata, non tamen crenata aut ntata, pediculis palmaribus craſſiſſimis inſidentia. Tum caulis, tum venæ majores foliorum ru- nt: Folia ipſa ſaturatè virent, pulviſculo quodam ſeu lanugine velut farina albicante aſperſa: co- ſeu nervo folii medio ſpinæ nonnunquam innaſcuntur. Ex adverſo foliorum exeunt *flores*, nc ſinguli, nunc bini ternive in eodem ſurculo, è calice ſpinulis rubentibus horrido, in quin- e acuta ſegmenta diviſo, monopetali quidem verùm in quinque aut ſex lacinias ſtellæ in modum panſi, ampli, ſinuoſi, purpurei aut albicantes: quibus ſuccedunt *poma* ovi vel cucumeris, circi- magnitudine, ex rotundo ſublonga, colore purpureo vireſcentéve, lævi cortice, ſuccoſa albican- ue intus pulpâ, in qua copioſa *ſemina*, albicantia, compreſſa, Piperis ſiliquaſtri æmula.

Belingela Luſitanis, *Tongu* Angolenſibus, *Macumba* Congenſibus *Marggr.* ab hac planta non di- rſam ſpecie eſſe cum Marggravio ſentimus; quantumvis Jo. de Laet Marggravium in hoc dece- um putet, falſus ipſe.

Affinia cùm eſſent Mandragoris hæc poma, quidam Recentiorum ſuſpicati ſunt marem Theo- raſti Mandragoram eſſe, eóque eſu lethalia rati, mala inſana vocârunt; cùm tamen nullos ex- ent furores, verùm in acetariis & bellariis iis utantur Itali & Hiſpani. Saporem habent Citrii. *arggr.*

* 7. *Solanum pomiferum fructu incurvo* C. B. J. B.

J. B.

De hoc Rauwolfius, Halepi reperiuntur tria genera Melantzanorum, Arabibus etiam *Melongena* & *Bedengiam* dicta, cinerea, lutea & rubella, longitudine & curvitate eadem, longis Cucurbitis ſimilia.

An à præcedente ſpecie differat nécne nos latet.

* 8. *Solanum pomiferum fructu ſpinoſo* J. B.

J. B.

Rauwolfio poma longa ſunt & rotunda, majora, colore nigra, lævia, ita lucida ut ſplendeant. Melanzana nigra Lugdunenſi Hiſt. inſcribitur, fructus longus, altus, aliàs rotundus, colore nunc atro, nunc ſubnigro, cortice lævi & procul intuenti ſplendido.

* 9. *Pomum de Hiericho, Melongenis congener* J. B. *Solanum ſpinoſum fructu rotundo* C. B. *Spinoſum fructu rotundo, ſive Pomum Hierichonticum Imperato* Park.

Imper.

Folia producit candicantia, ſimillima foliis Melangianæ Italis dictæ, ſed paullò minora. *Caules* & foliorum coſtæ ſpinoſæ ſunt: *flores* cœrulei inſtar florum Bugloſſi: *Fructus* rotundi pomi inſtar, quorum color antequam matureſcant viridis, maturorum flavus, ſapore inſipido & aliquantum odorato.

Huic eandem aliquando exiſtimavi plantam illam, quam olim apud Jo. Tradeſcantium vidi Lambethæ in horto enutritam, nomine *Plantæ ſpinoſiſſimæ Virginianæ Boraginis flore*, quámque Moriſonus noſter in *Prælud. Botan.* breviter deſcribit ſub titulo *Solani, foliis & caule ſpinoſis*, cujus tamen fructum ſe nunquam vidiſſe fatetur.

Verùm à Paulo Boccone oculato teſte edoctus *Solanum iſthoc dictum foliis & caule ſpinoſis* capſulas ſeminales atque etiam fructum Capparis formâ obtinere, ſententiam muto, ídque non tantùm à Solano deſcripto ſeu Pomo de Hierico diverſum arbitror, ſed & an omnino ad hoc genus pertineat dubito. Donec tamen mihi certiùs conſtiterit ubi diſponi debeat, locum quem ei aſſignârunt Botanici recentiores tueatur. Deſcriptionem autem ejus Bocconianam, quoniam plenior eſt & accuratior, hic ſubjiciam.

10. *Solanum ſpinoſum Indicum Borraginis flore Ico. Roberti* Hort. Pariſ. *Sol. foliis & caule ſpinoſis* Moriſ. præl. *Solan. ſpinoſum, maximè tomentoſum* Bocc. *Jurepeba Braſilienſibus* Marggrav.

Bocc.

Radix ejus longè latéque ſub terra reptat. *Cauliculos* promit pedales, ſubinde ſeſquipedales, aculeis mordacibus ſeu pungentibus frequenter armatos. *Folia* per nervorum longitudinem infernè & ſupernè paribus ſpinis infeſta, in margine leviter ſinuata, utrâque parte pingui tomento obſeſſa. *Flores* Boraginis facie. Capſulæ ſeminales atque fructus (ut Florentiæ vidimus) Capparis formâ.

Locus. E Virginia in Angliam intulit Jo. Tradeſcantius: eandémque ibi nuperrimè obſervavit *D. Baniſter.*

Marggravius hanc ſic deſcribit, Planta eſt fruteſcens, quæ in quatuor, quinque aut ſex pedum altitudinem aſſurgit, caule lignoſo, eóque ut & ramis albâ lanugine veſtitis, necnon raris hinc & inde ſpinis. Folia ſuo quodlibet pediculo rotundo, craſſo & hirſuto inſident, ſpithamæ longitudine, inferna parte lanuginoſa inſtar foliorum Jacobææ, ſuperna viridia, ſuntque præterea laciniata & quaſi è ſeptem triangulis compoſita. In ſummitate ramulorum fert floſculos, umbellatim quaſi congeſtos, lactei coloris cum pauco cœruleo mixti, qui exactè quinquangularem ſtellam repræſentant, conſtántque unico folio in tot triangula effigiato & quaſi diviſo: in medio autem quinque ſtaminula ſtant erecta.

Piſo florem Boragini ſimillimum ei attribuit ſed odoratiorem.

Varietas. Nuperrimè inter plantas in horto Medico Leydenſi à Viro eruditiſſ. D. *Joſ. Palmero* M. D. Londinenſi, demonſtrante *D. Hermanno*, obſervatas & annotatas invenio triplicem hujus ſpeciem; unam *ſpinis violaceis, fructu croceo*; alteram *ſpinis flaveſcentibus*; *tertiam*, quam vocat Africanam perennem flo. Boraginis, fructu croceo.

Deſcriptio Marggraviana, & nomina huic plantæ impoſita in horto Leydenſi Solani ſpeciem arguunt.

* 11. *Solani ſpecies ex Apennino quibuſdam* J. B. *Solanum peregrinum fructu rotundo* C. B. *Mela inſana Europæa* Park.

Lugd.

Herba rara eſt, & foliorum & fructûs figurâ inſignis: *foliis* quidem oblongis, per ambitum ſinu ſis venoſis, ternis ferè ſimul ex intervallis per caulem prodeuntibus teretem, digiti craſſitudine, fe cubitalem: *fructu* autem in caulium vertice rotundo exiguo Malo ſimili, Pruni magnitudine, ſemi pleno.

In Apennini ſylvis umbroſis & denſis reperiri retulit Dalechampius. *Locus.*
Planta hæc nobis hactenus incognita eſt: invenio eam in Catalogo horti Regii Pariſienſis.

* 12. *Solani ſpecies* Fockii Fockii *dicta Javanenſibus* Bontii.

Bont.
Quantum ex foliis, floribus, fructu denique hujus plantæ conjicere licet, certo certius eſt hanc ſpeciem Solani eſſe, niſi quòd fructus longè grandiores ſint quàm Solani noſtri, utpote qui cubiti longitudinem quandoque excedant, corticéque tam lævi, ut ſpeculi modo humanam effigiem remittere poſſit. Foliis quoque hirſutioribus eſt, & quaſi lanam ſuperinductam gerentibus. Craſſitudine brachium humanum facilè æquant [fructus]. Pleni intus ſunt ſeminibus minutis, quales etiam in baccis Solani vulgaris inveniuntur. Fructus porro in his regionibus non ſolùm ſunt edules, verùm etiam delicatiſſimi ſaporis, ſi coquantur cum vino & pipere eundémque guſtum obtinent quem Cinaræ baſis. Boni ſunt nutrimenti, tum diureticam vim obtinent, ideóque calculo veſicæ & renum affectibus admodum utiles ſunt.

Hujus eſt & alia ſpecies ſylveſtris, fructu planè ſphærico & ubi maturuit flavo, cum domeſticus purpureo ſit, vel grandinis inſtar albo, ſapore amaro, ut nonniſi ab Apris & Rhinocerotibus devoretur. Porro hujus plantæ caulis planè ſpinoſus eſt, unde imprudenter non ſecus ac Rubus attingi non debet. *Species ſylveſt.*

13. *Solanum pomiferum fructu rotundo ſtriato molli* C. B. *Mala aurea odore fœtido, quibuſdam Lycoperſicon* J. B. *Pomum amoris majus fructu rubro* Park. parad. *Poma amoris* Ger. **Apples of love.**

Caules ei infirmi, longiſſimi, intus concavi, pilis longiuſculis hirſuti, humi procumbentes, ab exortu mox ramoſi, ramis multis ipſum etiam caulem longitudine æquantibus, & in plures adhuc ramuſculos diviſis. *Folia* è tribus ferè pinnarum ſeu loborum circa margines dentatorum conjugationibus ad mediam coſtam adnexis, cum impari majore in extremo compoſita, interpoſitis etiam liquòt minoribus lobulis Agrimoniæ foliorum quadantenus æmula, niſi quod pinnæ ſeu lobi acutiores ſunt, aut prorſus glabri, aut pauciſſimis pilis coſtis averſis innaſcentibus hirſuti, pallidiùs viri- es. *Floſculi* in ſurculis non ex alis foliorum, ſed ſpatio inter duo folia medio ferè oriuntur, ut in ulgari Solano, decem aut duodecim ſimul, pediculis privatis uncialibus aut majoribus, quorum inguli nodum ſeu geniculum habent propè florem, ubi genuinus fructûs pediculus incipit. *Flores* flavi ſunt, monopetali quidem, verùm in quinque ſegmenta eatenus diviſi ut pentapetali videantur; umbone in medio flavo, è quinque ſtaminum apicibus arctè cohærentibus compoſito. Figura floris Solani vulgaris, nec eo major, *calix* pariter quinquepartitus, hirſutus, utì ſunt & florum pediculi. Floribus ſuccedunt *fructus* Ceraſis majores, aliàs figurâ non multùm diſſimiles, per maturitatem è croceo rubeſcentes, carne ſeu pulpa humidâ eſculentâ, *ſemina* plura flavicantia, vinaceorum ferè figurâ continentes.

In hortis noſtris ſata, quamvis ſeriùs germinat, luxuriat admodum, poſt mediam æſtatem florens & Autumno fructum perficiens: ſuperveniente hyeme primis ſtatim pruinis corumpitur. *Tempus.*

Aliam ſpeciem proponit D. Moriſonus in *Prælud. Bot.* titulo Pomi amoris fructu molli, ſtriato, ureo, quæ ſolis fructûs ſtriis à præcedente diſtinguitur. *Varietas.*

Succus herbæ valdè opportunus eſt incipienti epiphoræ fluxionibúſque oculorum fervidis, glaucoma facturis, ſi per initia admoveatur. Non enim modò irruentis humoris impetum ſiſtit, ſed etiam lorem moderatur ſæpiùs periculo à recentioribus facto. Quinetiam Eryſipelatis ignibúſque ſatis vehementer obluctatur. *Vires.*

Italis nonnullis eſitantur poma cum pipere, ſale & oleo præparata, non ſecus atque Cucumeres. d eduntur & cocta; neſcio quo commodo: Nam teter quam halat tota planta ſpiritus, ea parùm tò in cibos venire ſatis prodit. Succo aqueo abundant nobis guſtantibus parum grato, & certè alimentum quod corpori præſtant perexiguum eſt & vitioſum.

In oleo cocta ad ſcabiem ſunt efficacia. Eadem arte Chymica oleum ſubminiſtrant ad ambuſta commodum. *J. B.*

14 *Solanum tuberoſum eſculentum* C. B. *Battata Virginiana* Ger. Park. parad. *Arachidna Theophraſti fortè, Papas Peruanorum* Cluſ. *Papas Americanum* J. B. **Virginia Potatoes.**

Caulis bicubitalis ac tricub. ac etiam altior, [quinq; aut ſex interdum cubitos longus *Cluſ.*] pollicari ſſitudine, ſucculentus, ſubrotundus, ſtriatus, ſubhirſutus, viridis, crebris punctis rubentibus maculo- inanis, ramoſus [ramis longis infirmis, in terram niſi adminiculis ſuſtinentur procumbenti- ,] inæqualis propter eas quas habet inde uſque à foliorum pediculis adnatas membranaceas alas, purpureas, nonnunquam criſpas. *Folia* ſeſquipalmaria ex tribus foliorum conjugationibus com- nuntur [interdum quatuor aut pluribus] quibus impar unum, reliquis majus fere, alam claudit. t autem ſingularia folia ſubhirſuta, ortu quidem inæquali, non adeò tamen quin alam quoquo do deforment, altero tanto longiora quàm latiora, atrovirentia & ſplendentia ſupernè, infernè ſt & ſplendor & viroris intentio: conjugationes ſingulas intercedunt alia foliola rotundata, Len- ut Lupino ferè paria, ortu & poſitu perinde inæquali. [Quæ primo naſcuntur folia Barbareæ lia ſunt ex atro purpuraſcentia, villoſa, cæteris pallidè virentibus, abſque pediculis palmum lon- C. B.]

Rami in plures pediculos abeunt, craſſos, anguloſos, pedales, atque hi rurſum in alios numeroſos hirſutos, geniculo uno donatos, unde cum parte reliqua pediculi cadunt facilè vel ſua ſponte *flores,* quorum ſinguli ex calyce viridante quinquepartito, floribus Malvæ ſylveſtris procerioris magnitudine pares [uncialis amplitudinis aut majoris *Cluſ.*] Malorum inſanorum formâ *C. B.* Nicotianæ *Park.* Nobis Solani halicacabi vulg. ſingulari folio conſtantes, cum quinque apicibus obtuſis in ambitu, exteriùs ex purpura candicantes, interiùs purpuraſcentes, vel ex cœruleo purpuraſcentes [interdum albeſcunt] Cæterum à ſtylo viridante quem circumſtant quinque fibræ croceæ in umbonem coeuntes ad unumquemque apicem excurrit radius vireſcens. Florum in eodem pediculo numerus decem aut duodecim, aut etiam major, quorum alii clauſi, pauciores aperti: odor florum tiliæ. Succedunt poma floribus numero paria, caſtaneæ circiter magnitudine, ſed formâ orbiculatâ, immatura atrovirentia, matura atro-rubentia, rariùs alba & ſtriata, humida & albicante pulpâ plenâ, quæ ſeminibus multis parvis, plenis, ſubrotundis, Solanorum ſimilibus referta eſt.

Radix tuberoſa eſt, aliquando pugni magnitudine, aliquando oblonga, aliquando minima [palmari longitudine & ſeſquipalmari ac etiam multo minor *J. B.*] inæqualis, quibuſdam veſtigiis donata, unde germina anno ſequente emerſura ſunt, cute fuſca aut atro-rubente tecta, medullâ ſive carne firmâ & albâ, & quandoque tuber ex quo planta naſcitur cùm eruitur inane & flaccidum reperitur. Ad caulis exortum radices complures, fibroſæ, oblongæ, albicantes, per terram ſparſæ, quandoque in profundum deſcendentes, quibus aliæ tuberoſæ radices adnaſcuntur, ità ut plantam hyemem versùs erutam ultra quadraginta [quinquaginta *Cluſ.*] tubera diverſæ magnitudinis notaverimus, quas plerique eruunt ne per hyemem putreſcant, & ſicco loco, calidiore tamen, alii in vaſe terrâ ſiccâ pleno reponunt, ut verno tempore rurſus terræ committant.

Tempus & Locus. Floret (inquit C. Bauhinus) apud nos menſe Junio, & ſæpe in Autumnum uſque, & primis pruinis offenditur. E Virginia primùm in Angliam, inde in Galliam aliáſque regiones delata eſt. Hujus radices in Virginia *Openanck* dicuntur.

Uſus radicum. Indi, Acoſtâ referente, radicibus panis loco utuntur, quem *Chunno* vocant: quin & aliud edulium, eodem *Chunno* nomine nuncupatum, admodum diu durans, ex ejuſmodi radicibus Sole ſiccatis, ínque partes diſſectis conficiunt: Sed & viridem vel coctam, vel aſſatam manducant. Noſtrates (inquit C. Bauhinus) aliquando Tuberum modo ſub cineribus aſſant, & cuticulâ ablatâ cum Pipere comedunt, ad Venerem excitandam, ſemen augendum. Alii & tabidis utiles volunt, cùm bonum alimentum præbeant. Non minùs quàm Paſtinacæ & Caſtaneæ alunt, & flatulentæ ſunt. Relatum mihi nunc apud Burgundos harum radicum uſum interdictum, perſuaſis earum eſum lepram cauſare. Hactenus *C. B.* qui & Burgundos ramis reclinatis terrâque tectis hanc plantam propagare ſcribit.

Nos in Anglia radices haſce eiſdem modis præparamus quibus Battatas Hiſpanicas.

Ebrodunenſis hiſtoriæ Autores Caſparum Bauhinum immeritò carpunt, quòd Plantam hanc Solanis annumeraverit, qui ſanè (quicquid illi ogganiunt) non contemnendis, imo validiſſimis rationibus permotus id fecit. Solanum (inquit) appellavimus propter formam aliquam foliorum cum malis aureis, florum cum Malis inſanis; fructuum cum baccis Solani vulgaris; ſeminum cum Solanis pæne omnibus; denique propter totius plantæ odorem, quem cum Solanis communem habet. Nec enim à viribus, ſed à ſimilitudine & convenientia in partibus præcipuis notæ generum Characteriſticæ deſumendæ ſunt.

Batata recens contuſa, affuſâ pauculâ aquâ, atque macerata, fermentando fit potus, quo Indigenæ utuntur, imò ſubinde abutuntur ad inebriandum. Hic potus nominatur *Mobby* & *Jetici.*

CAP. XXII.

De Capſico ſeu Pipere Indico, quod Solani ſpecies videtur, aut ad Solanum accedere.

Καψικὸν Actuario à κάπτω mordeo, quòd ſemen comeſtum mordeat, imò adurat. Siliquaſtrum Plinii eſſe vel indè conſtat (inquit J. Bauhinus) quòd Plinius Caſtore Siliquaſtrum demonſtret caule rubro & longo, denſis geniculis, foliis Lauri: ſemine albo tenui, guſtu Piperis: & alio in loco, Panax Piperis: ſaporem reddit, & magis etiam Siliquaſtrum, ob id Piperitidis nomine accepto. Plantam hanc ad Solani genus referendam putamus ob folia & flores ſimiles, quamvis fructus non ſatis reſpondeat, nec tamen multum abludit, membranæ enim internæ quibus ſemina adnaſcuntur humidæ ſunt, & calloſæ, adeóque fructus de bacca participat.

Differentia in foliorum latitudine vel anguſtia: in fructûs colore & forma; colore qui in initio aliis viridis, aliis niger, in maturitate aut ruber aut croceus, flavus, vel rariùs albus: Figurâ aliis longâ, eâque vel craſſa, vel gracili, vel incurvatâ; aliis brevis, eâque latâ cordatâ, vel rotundâ Coraſi formâ, vel anguloſâ: & vel erecta, vel dependente: denique & caule piloſo. *C. B.*

Piper Indicum vulgatiſſimum C. B. *Piper Indicum ſive Calecuticum ſive Piper Siliquaſtrum* J. B
Capſicum majus vulgatius oblongis ſiliquis Park. *Capſicum longioribus ſiliquis* Ger. **Guin**
Pepper.

J. B.

Caulem profert ſingularem, pedalem aut cubitalem, [in calidioribus regionibus ſeſquicubitale aut bicubitalem] anguloſum [teretem *Park.*] hirſutum, ſolidum, cætera virentem ſaturatiùs, duntaxat parte quâ folia oriuntur rubentem: exeunt autem folia è dimidiatis geniculis, Perſica latiora, acuminata, atrovirentia, aut ex viridi in flavum vergentia, craſſiuſcula, glabra, nervo
cundi

cundùm longitudinem decurrente, à quo ad margines obliquæ venæ divaricantur, pediculo unciam unam aut duas longo appenſa, circa margines æqualia. Ex horum alis ramuli propagantur, foliis conſimilibus ornati. *Flores* verò tum è foliorum alis, tum ad ramorum divaricationes, pediculo longiori, canaliculato, ſaturata rubedine tincto, deorſum contorto inſident exalbidi, Solani vulgaris floribus majores, aliàs iis perſimiles, naturaliter pentapetali, aliquando tamen ob culturam aut ſoli ubertatem luxuriante natura hexapetali, petalis acuminatis, ſtellæ in modum expanſi, medium occupantibus violaceis apicibus [flavis *Park.*] totum autem florem ſubtus amplectente calyculo viridi in mucrones aliquot acuminato. *Siliquæ* ſuccedunt nunc longæ, corniculorum inſtar habentes, vel rectæ, vel incurvæ; nunc breves & contractæ, per maturitatem punicantes, vel atro-rubentes, nitidæ: *ſemen* copioſiſſimum continentes, compreſſum, rotundum, fulvum [ex albo flavicans] *Radix* brevis, nec caule craſſior, numeroſiſſimas à lateribus fibras circumquaque ſpargens. Nulla eſt pars plantæ quæ acrimoniâ non ſit prædita, ſed præter reliquas indomitus eſt ſeminum & ſiliquarum fervor urentiſſimus.

Frater Gregorius de Regio Capucinus apud Cluſium in *cur. poſt.* hujus plantæ varietates ſeu ſpecies in tres claſſes redegit. Primâ continentur quatuor genera, fructum ſurrectum & ſurſum ſpectantem gerentia. Alterâ quatuor etiam genera habet, ſed fructu rotundo & ad terram inclinato prædita. Tertiâ quatuor genera deſcribuntur oblongas & deorſum propendentes ſiliquas habentia.

PRIMA CLASSIS SEU DIVISIO.

1. *Piper rotundum majus ſurrectum.*

FRuctus huic rotundus mali Apiani inſtar, ſurrectus & cœlum ſpectans, initio viridis, matureſcens rubicundus, plenâ maturitate ruber ut coralium expolitum. Hoc genus C. Bauhino Piper Indicum ſiliquis ſurrectis rotundis dicitur, cujus quatuor facit differentias, nimirum Rotundum maximum obtuſum. 2. Rotundum minus parùm acuminatum. 3. Cordatum majus. 4. Cordatum minus anguloſum.

2. *Piper oblongum erectum majus pyramidale.*

Fructus hujus corniculi ſimilis eſt, tres aut ampliùs digitos tranſverſos longus, mucrone ſurrecto & cœlum ſpectante, initio viridis deinde ruber. Hanc C. Bauhinus Piperis Indici ſiliquis ſurrectis & oblongis primam differentiam facit.

3. *Piper erectum minus pyramidale.*

Caulis huic humilior & folia minora quàm congeneribus: fructus dimidia parte minor quàm præcedenti nec adeò mucronatus. Hæc Piperis Ind. ſiliquis ſurrectis & oblongis C. B. ſecunda eſt differentia.

4. *Piper oblongum exiguum erectum pyramidale.*

Hujus ſiliquæ unciales erant aut paulò majores. Folia illi Lauri odorati vulg. caule conſtat recto, os aut tres cubitos alto & in plures ramos diviſo. Fructus primò vireſcunt, dum maturantur nigredinem contrahunt, maturi rubent ut alii. His addit C. Bauhinus aliam adhuc differentiam quâ bifurcatâ ex Eyſtet. horto.

ALTERA CLASSIS.

1. *Piper cordatum.*

Folia majoris Ocymi hortenſis foliis ſimilia; caulis circiter ſeſquicubitalis: fructus è pediculo annuli modo nunc magis, nunc minùs contorto propendens, cordis formâ & ad terram converſus.

2. *Piper cum ſiliqua olivari.* *An* Quauhchilli *ſeu Chilli montanum* Fr. Hernand?

Folia Solani hortenſis: caulis bicubitalis: fructus olivæ formâ propendens & terram ſpectans.

3. *Piper cum ſiliqua rotunda Ceraſorum modo.*

Folia Circææ: caulis bicubitalis; fructus Ceraſi ſylveſtris prorſus ſimilis.

4. *Piper cum ſiliqua lata ac rugoſa.*

Fructum gerit inſtar veſicæ rugoſæ, aliquantulum latum ac longum, nec ullam cordis formam refert. Non eſt ingrati odoris, ſed Iridis ſylveſt. minoris ſive Armeniaci mali odorem refert.

TERTIA CLASSIS.

1. *Piper oblongum recurvis ſiliquis.*

CAulis ſeſquicubitalis: ſiliquæ 5½ digitos transverſos longæ, contortæ interdum, eáque non valdè craſſæ, cuſpide mucronata inſtar cornu hinnuli.

2. *Piper longum minus ſiliquis recurvis.*

Folia quàm præcedentis minora; caulis cubitalis aut altior: ſiliquæ dimidiam ſuperioris ſiliquarum longitudinem & craſſitiem æquantes, mucrone etiam acuminato inſtar cornu.

3. *Piper biſurcatâ ſiliquâ.*

A præcedentibus hoc ſolo differt, quòd ſiliquas gerat non adeò mucronatas, ſed æqualis fere craſſitudinis, extremâ tamen parte aliquantulum anguſtiore, & nervo præditâ, quæ illam velut biſurcatam efficit.

4. *Piper ſiliquâ flavâ.*

Hujus ſiliqua quamvis brevior ſit & magna ex parte in mucronem deſinat, colore aureo prorſus ut Aurantia mala probè matura; aliàs vulgari ſimilis eſt, ut & ipſa planta.

Alias præter has Capſici ſpecies ſeu varietates præcipuè ex horto Eyſt. proponit C. Bauhinus, nimirum,

1. *Piper Indicum fructu dependente Pomi amoris formâ.*

Cui folia Solani vulg. fructus rotundi, ſulcis aliquot diſtincti pendent, rubore coralli.

2. *Piper Indicum fructu aculeato.*

Duplex eſt, inquit, majus & minus, illud rotundum, hoc orbiculatum, utrumque rubet & in innoxium quaſi aculeum abit.

3. *Piper Ind. ſiliquis ſurrectis, ceraſi formâ.*

Cluſ.

Piper Braſilianum Cluſii in notis ad Monardem cubitalibus ramis, virentibus, quàm in vulgari gracilioribus: foliis hortenſis Solani ferè, aliquantulum anguſtioribus, flore etiam dicti Solani in longis pediculis, ſurrecto: fructu minimo, initio viridi, deinde nigricante tandem rubro, continente multa ſemina latiuſcula & plana, tam fervidi guſtûs ut fauces aliquot dies incendat guſtatum.

4. *Piper Indicum caule piloſo, flore majore.*

Marggravius quatuor recenſet ſpecies in Braſilia obſervatas.

Prima vocatur Luſitanis *Pimenta Malaguetta* (quam de Angola primùm veniſſe dicunt) Braſilienſibus *Quiyaqui*, in arbuſculæ formam & tres aut quatuor pedum altitudinem aſſurgens, caule lignoſo, foliis in ramulis binis oppoſitis. *Flores* tres vel quatuor ſimul ad exortum foliorum exeunt. *Fructus* cylindrico-pyramidalis, majoris chordæ Violæ craſſitie, cæteris ſpeciebus acrior multò.

Secunda, *Quiya-cumeri* Braſilienſibus: à præcedente differt *foliis* paulò majoribus & ſolitariè po tis; *fructu* majore & craſſiore & magis ſaturatè rubente.

Tertia, Braſilienſibus *Quiya-apua*, magnitudine eſt fructûs Ceraſi noſtratis acidi, coloris rub Hujus alia ſpecies habetur fructu dimidio minore, dilutiùs rubro, vel etiam flaveſcente.

Quarta, Braſilienſibus *Quiya-uca* foliis eſt quàm ſecunda anguſtioribus & longioribus, fructu t dig. longo, cylindraceo, acuminato, cùm maturuit rubro. Alia invenitur ejus ſpecies cujus fruct ſe deorſum incurvare ſolet inſtar unci.

Franciſcus Hernandez in Hiſtoria ſua plantarum Mexicanarum multas Piperis Indici ſpecies p ponit & deſcribit.

1. *Quauh-chilli* Mexicanis dictum, omnium minimum, fructu Oleaſtri baccas forma & magnitudine imitante, cæteris omnibus acriore & urentiore.

2. *Chiltecpin* à culicibus, quos fructus ejus colore & parvitate videtur imitari. Hujus tres differentiæ ſunt, natali ſolùm loco & tempore quo leguntur diſtinctas: vide ſi placet Autorem, p. 136.

3. *Zenalchilli* dictum à ſole: irriguis enim locis ceſſantibus jam imbribus, i. e. Auguſto & Septembri ſolet ſeri.

4. Dictum *Chilchoztli*, à colore quo tingit croceo quæ eo parantur condimenta: ſex, ſeptémve dig. longum eſt, mediocriter tenue, interdum ex albo rubeſcens, interdum verò inclinans in paſſeum.

5. *Tzinquahuyo* i. e. montanum, gracile eſt & quinque dig. longum, colore coralli.

6. *Teſo-chilli* vocatum à mollitudine, longum eſt, amplum, particeps dulcedinis, rubri coloris atq, adeò mitis acrimoniæ, ut cum *Tlaolli* ſeu placentis ex *tritico Indico* paratis mandi conſueſcat. Fumo exiccatum hoc genus in annuos uſus reponitur.

7. *Milchilli* dictum haud minus præcedenti, ſed in acutum tenuémque ſenſim mucronem deſinens, tandem quoque rubeſcens.

Præter memoratas alias quoque reperiri ſpecies haud dubium: & fortè earum numerus incertus eſt, novis quotidie ex ſemine ſubnaſcentibus: ut in aliis Plantarum generibus: Nihil tamen affirmo, quoniam nondum periculum feci. Cùm tamen omnium folia Solano ſimilia & pæne paria ſint, aut media inter Solani & Lauri folia; & flores pentapetali, candidi, Solani; è quibus ſiliquæ oriuntur, primò virides, mox majori ex parte in rubrum, & demum in paſſeum colorem inclinantes, refertæ parvo ſemine, exili, candicante compreſſo atque in orbem efformato, acris guſtûs atque urentis naturæ; totáque ferè differentia in fructuum forma aliiſque accidentibus conſiſtat, veriſimile nobis videtur non differre ſpecie quæ pro diverſis à Botanicis proponuntur generibus.

Eſt (inquit Fr. Gregorius Reg.) Piper hoc Americanum tantâ acrimoniâ præditum ut exulceret & puſtulas excitet ubicunque applicatur, neque ſolùm id præſtat, ſed etiam ſiliquas tantummodo aperiendo & ſemen eximendo adeò acris exhalat vapor, ut per nares penetrans cerebrum ſubeat, & ex eo eliciat tantam eámque lentam & viſcidam materiam, ut admiratione dignum ſit, quin & guttur ingrediens tuſſim excitat, & adeò vehementem vomitum ut omnia viſcera rejici debere videantur; ſiliquas præterea & internas partes confringendo ſternutamenta valdè excitat, & manibus confractas tractando tantam in iis inflammationem parit, ut aliquot horarum ſpatio aduri videantur, remediúmque petendum ſit ab aquæ frigidæ aut vini lotione. Hæc omnia ſum expertus, inquit, dum ſemen è ſiliquis eximebam. Quinimo in ignem injectæ ſiliquæ gravem & tetrum excitant odorem qui nauſeam & faſtidium adſtantibus provocat. *Imò ſi ſiliquæ particula prunis injiciatur intra triclinium aliúdve conclave, fumus naribus exceptus omnibus quotquot in eo adſunt cerebri membranas vellicando immania & continua ſternutamenta movet, quæ non ceſſant donec vel fumus diſſletur aere externo admiſſo, vel paulatim evanuerit, fuligine ſcilicet præcipitata, ut ſæpius experti ſumus.* **Vires & Uſus.**

Braſilienſes hæc *pimenta*, ut vocant Luſitani, conterunt cum ſale, & mixturam illam vocant *Inquitayu*, eámque uſurpant ad cibos inter manducandum, ut nos Salem. Eandem quoque miſcent cum farina & piſcibus coctis exemptis ſpinis, ac mixturam illam appellánt *Pira-quiya*, quam uſurpant iter facientes. Bene ſapit & durat ad aliquot dies.

Modum præparandi hujus ſiliquas ad uſum docet frater Gregorius. In umbra primo ſiccant, deinde cùm eis uti volunt, cum farina in vaſe ad id apto lento igne exſiccant: Exiccatas & à farina ac pediculis ſuis liberatas forcipe una cum ſeminibus ſuis minutiſſimè incidunt, & ad ſingulas ſic inciſarum uncias pollinis farinæ libram addunt, & cum fermento panis inſtar pinſunt, maſſam pro fermentatam clibano coquunt, coctam in taleas ſcindunt, & denuo coquunt inſtar biſcocti, tandem minutiſſimè terunt & per cribrum tranſmittunt.

Admirabilis, inquit, eſt hic pulvis ad condiendum omne genus cibi: valenter enim ventriculi intestinorum flatus diſcutit, orexin excitat, cibis præſertim humidis & flatuoſis inſperſus bonum ſaporem conciliat, atque etiam vino; concoctionem juvat, urinam & menſes evocat, pituitoſos humores undecunque, potiſſimùm coxæ adhæreſcentes articulis diſcutit & evacuat.

CAP. XXIII.

De Solano lethali ſive Bella Donna.

A Præcedentibus Solanis non ſpecie tantùm ſed & genere differre nobis videtur, quantumvis nomen commune habeat. Flores habet campaniformes concavos, & tubuloſos, reliquæ notæ ex deſcriptione peti poſſunt.

A. 1. *Solanum lethale* Park. Ger. *melanoceraſos* C. B. *Sol. manicum multis ſive Bella Donna.*
Deadly Night-ſhade.

J. B.

Totum pulvillum opacat pernicioſa Solani *Bellæ Donnæ* dicti luxuries: namque ex *radice* craſſa ternis cubitis altiores *caules* erigit, pollice craſſiores hirſutos, qui in tuber craſſeſcentes, in multos ramos indidem ferè exortos brachiantur: *folia* Solani hortenſis formâ, non ſinuata, & pluſquam duplo triplóque majora, utrinque piloſa, ſupernè atrovirentia, infernè verò herbida. *Flores* ſtriati, foliorum alis concavi, Campanularum inſtar, in quinque lacinias diviſi, colore intus quidem lurido, purpureóque, fundo luteo verſicolore, extra verò tantillum ex herbido rubeſcentes, ſubhirſuti: occultant autem fibras quinas, ad exortum hirſutas, qualis & fundus eſt, *apicibus* albidis: *Stylus* verò productior extra floris oras promittitur capitulo viridante. Decedentibus floribus inſident hirſuto quinquepartito calyci *baccæ* nitidæ Herbæ Paridis.

Locus. Juxta parietes ſepimentaque agrorum, ad vias publicas, locis ruderatis & parùm cultis reperitur; ſed rariùs in Anglia. Prope Cantabrigiam circa *Fulborn* vicum copioſe provenit.

* 2. *Solanum ſomniferum alterum* Park. *ſomniferum bacciferum* C. B. *Solani lethalis aliud genus* Dod.

Dod.

Foliis eſt quàm præcedens anguſtioribus, venoſis, deorſum reclinatis: *caule* anguloſo: *floribus* oblongioribus calathi ſpecie, marginibus crenatis è pediculo dependentibus, quibus ſuccedunt ſingulæ *baccæ* nigræ, aut ex nigro purpuraſcentes ſeminibus refertæ, media ſui parte calyci denticulato inhærentes. *Radix* grandis, ſtrumoſa & albicans.

Locus. Matthiolus Solanum iſtud agro ait exire Goritienſi, in monte Salvatino inter ſaxa.

Vires. Solanum lethale dictum ſive Bella donna ſomniferum eſt & malignum. Notæ ſunt Hiſtoriæ de pueris ex eſu baccarum ejus extinctis tum Wisbici in Anglia noſtra, referente Gerardo, tum in partibus tranſmarinis, narrante Fuchſio. Quin & nupero perquam triſti experimento confirmata eſt vis ejus lethifera.

In calidis inflammationibus ſine periculo adbiberi poſſunt ejus tum radices, tum etiam baccæ & folia.

Bella donna Venetis aliiſque Italis dicitur, quia ex ejus ſucco vel aqua deſtillata fucum conficiunt mulieres, quo faciem oblinunt, & ex rubicunda pallidam efficiunt frigoris vehementiâ.

Hujus herbæ folia recentia mammis impoſita earum durities & tumores etiam cancroſos emolliunt, & diſcutiunt: ut ſæpius expertus eſt generoſus Vir, D. *Percivallus Willughby.* Quod à nemine hactenus, quod ſcimus, proditum publicæ utilitatis cauſâ ſine invidia communicamus.

Horum & ipſe non ita pridem effectum vidi oppidò mirabilem. Nobilis Domina mihi nota ulcuſculo cuidam paulò infra oculum, dextrúmne an ſiniſtrum oblitus ſum, nec multùm refert, quod cancroſum eſſe ſuſpicabatur, folii recentis particulam impoſuit; quæ noctis unius ſpatio uveam oculi tunicam adeò relaxavit, ut omnem explicandi ſeſe & pupillam contrahendi facultatem ei adimeret: ſiquidem pupilla clariſſimo lumini obverſa vehementer dilatata perſtitit, ſocio & pari ſuo plus quadruplo amplior; donec amoto folio uvea muſculoſam vim ſuam & tonum paulatim recuperaret. Atque hoc ne quis caſui imputet, tribus diſtinctis vicibus in ſe ipſa experta eſt eadem nobilis Domina, me quoque tunc temporis fortè fortuna præſente & ſpectante.

An Solanum hoc efficiat frigiditate, an potiùs vi quadam narcotica, conſiderandum. Chirurgus qui Cancrum eradicaverat & ulcus ſanaverat folii particulam loco impoſuit ad humores repellendos, nè eodem rurſus confluerent: verùm ob ſymptoma prædictum eandem removere coactus fuit.

Paſtor quidam in Cherſoneſo Cimbrica adversùs dyſenteriam morbum eò loci contumaciſſimum & contagioſiſſimum ſummo cum fructu & ſucceſſu decumbentibus propinavit vinum cui infuſæ ſunt baccæ Solani. Non ſolùm enormem fluxum ſiſtunt & dolorem demulcent; verùm malignitatem in ſudorem reſolvunt. *Ephem. Germ.* An. 13. Obſerv. 64.

Si per baccas Solani ſylveſtris illius furioſi, quod puto, intelligantur (inquit Luc. Schrock Scholio in hanc obſervationem) quadrabit huc quod Conr. Geſnerus, Syrupum ex eis paratum pro magno arcano commendans, ad Achill. Gaſſerum perſcripſit: *Succum ex ejus fructibus expreſſum, & ad Syrupi conſiſtentiam cum pauco Saccharo decoctum, ità efficacem eſſe, ut vel ligulæ aut Cochlearii parvi menſura ſomnum inferat, fluxiones ſiſtat, dolores tollat, dyſenteriam curet: gratus eſt palato, ſed cavendum nè ampliùs detur; ego cum laude uſus ſum.* Utantur quibus videtur; ego ab ejus uſu abſtinendum cenſeo, niſi in tutiorum medicamentorum extremâ inopiâ.

Accidit, ni fallor, tempore Pontificis maximi Urbani ultimi, ut quidam de famulitio Cardinalis magni nominis (ut mihi hîc Auguſtæ retulit ejus hortulanus) infunderet in vino Malvatico herbam illam quam *Bellam Donnam* vocant, daturam aliàs, per noctem, ut ejus herbæ effectus diſcerent; infuſum hoc propinarunt cuidam fratri mendicanti ex conventu S. Hieronymi qui Patavii Fratrum ignorantiæ dicitur; à primo breve delirium, cachinni, geſticulationes variæ; dein inſania vera, poſt ſtupor mentis, qualis eſt ebriorum vigilantium. Cardinalis pro ebrio in carcere includit; deinde à medico qui rem ſubolfecerat innocens pronuntiatur, qui aceti cyatho propinato à dementia quam Bella Donna cauſavit eum liberat. *Hæchſtetterus Decad.* 7. *Obſerv.*

Obſervationem tranſmiſit eruditiſſimus & amiciſſimus Vir, D. Edv. Hulſe.

C A P. XXIV.

De Solano veſicario ſive halicacabo & affinibus.

HUjus notæ ſunt fructus in calycibus in veſicas intumeſcentibus occultati.

1. *Solanum halicacabum vulgare* J. B. *veſicarium* C. B. *halicacâbum* Ger. *halicacabum ſive Alkekengi vulgare* Park. **Winter Cherry.**

Radix geniculata ſub terra reptat, fibras tenues obiter de ſe ſpargens. *Cauliculi* pedales aut altiores, tenues, teretes, ſubrubentes & ſubhirſuti, medullâ farcti, crebris geniculis intercepti; ad quæ *folia* bina ſimul ab eadem caulis parte, pediculis longis appenſa, ocymi ferè figurâ aut Solani hortenſis, ſed majora, obſcuriùs & ſordidiùs virentia, per margines non crenata, brevi & vix conſpicua lanugine hirſuta. E foliorum alis ſingulis ſinguli exeunt *flores*, pediculis ſemuncialibus aut uncialibus tenuibus hirſutis fulti, ampli, albi, monopetali, in quinque lacinias diviſi, apicibus concoloribus. Delapſo flore *calix* ejus in veſiculam laxam intumeſcit & extenditur, pentagoniam, per maturitatem miniatam, *fructum* continens Ceraſi parvi magnitudine & forma, colore miniato, pulpâ humidâ repletam; in qua *ſemina* plurima parva, compreſſa, alba; Baccæ ob imbecillitatem pediculorum deorſum dependent.

Locus & Tempus. Naſcitur in parietinis, locis umbroſis aliquantulum humentibus, quandoque propè uliginoſas ſepes & circa agrorum margines: nos in ſylvoſis in inſula Danubii juxta Viennam Auſtriæ obſervavimus; em prope Romam in ſcrobibus. Maio, Junio & Julio flores apparent, ſub Autumnum fructus maureſcunt.

* 2. *Solanum veſicarium Indicum* C. B. *Solanum ſive Halicacabum Indicum* J. B. *Halicacabum Indicum rectum* Park. *Camaru Braſilienſibus* Marggr.

J. B. Park.

Caulis huic Solano cubitalis & bicubitalis, craſſiuſculus [firmus & erectus, anguloſus, nodoſus *Park.*] crebros ramos diductus, per quos *folia* Halicacabi vulgaris majora nonnihil, laciniata, atroviren-, venulis ex medio nervo obliquis in lacinias exporrectis, pediculo duûm triúmve unciarum. *Flo-* è ramorum divaricatione, foliorúmq; ſinu prodeunt ſingulatim, ex albido lutei ut in vulgari, ejuſdémque floribus ſimiles, ex unico folio in quinque angulos exacuto, circa ungues quinque maculis tropurpureis notati, *ſtaminulis* purpuraſcentibus, *apicibus* atropurpureis donatis, medium occupan- us. *Veſicæ* Halicacabo pares ſequuntur, virentes quos acinus replet magnus, [adeò ut veſicam in- rdum dirumpat, & in quatuor partes dehiſcat; per maturitatem etiam vireſcens, aliquando tamen rs Soli obverſa ex obſcuro virore purpuraſcit. Tota planta inſipida eſt, ſuccum tamen mucilagi- ſum ad geniculos exſudat, odore viroſo Lycoperſici *Park.*]

In frigidioribus hiſce regionibus annuatim radicitus perit, ad primum hyemis acceſſum: an in ca- ioribus, quarum indigena eſt, perennet, me latet.

3. *Halicacabum ſive Alkakengi Virginenſe* Park. **Virginian Winter-Cherry.** *Q. An ſpecie differat à præcedente.*

Park.

Cauliculi huic infirmi & humi fuſi, ſeu minùs erecti quàm vulgaris, majores tamen, quemadmodum *folia*, circa margines dentata & laciniata, atrovirentia. *Flores* è geniculis exeunt ſingulis ſinguli ut vulgari, in imis magis quàm in ſummis caulibus, quàm illius tantillo minores, quinque petalis albi- ntibus, propè ungues lineâ circulari rubente notatis compoſiti. Succedit *bacca* utriculo incluſa u veſicula tenui] quàm ferè replet, minore quàm in vulgari ſpatio vacuo relicto; minor quàm licacabi vulgaris, per maturitatem non ut in illo rubra, ſed viridis, ſemine parvo albente repleta. *dix* ſub terra ſe diffundit, hyemes tamen noſtras non fert.

Coyotomatl Fr. Hernandez ſeu veſicaria Mexicana à præcedentibus non videtur multùm differre. *ia* illi Solani, altera parte ſinuoſa hirſuta & pinguia: *caules* prælongi, quadrati, purpuraſcentes, & ternis ſtriis totidémque inſignes dorſis: *Fructus* in veſicis magnis & quinque angulorum conten- glutinoſus, orbicularis, & nucibus Ponticis par, refertus *ſemine* exili & longiuſculo, paleis perſi- , initio amarus, cùm adoleverit dulcis atque edulis: *Radix* magna & ſurculoſa.

oztomatl. Fr. Hernandez præcedenti eadem videtur, judicent Lectores.

Vires. adicis cortex tuſus & ex aqua devoratus duarum drachmarum pondere purgat interdum per ſu- na bilem & pituitam.

olani halicacabi baccæ nephriticæ, diureticæ ac lithontripticæ inſignes ſunt. Earum vis non ſo- præſtantiſſima habetur ad renum vitia, ad ciendam urinam, ſed ad ejus quoque acrimoniam ndendam. Valet etiam fructus epotus ad expugnandum morbum Regium autore Dioſcoride. ni autem poſſunt vel vino infuſæ, vel in ſero lactis aut Zythogalo decoctæ, vel in pulverem redactæ uovis liquore.

accarum folliculi veſicam inflatam referunt, unde ex ſignatura ſeu nota impreſſa colligunt eas cæ dicatas & ſalutares eſſe.

ivis quidam Auguſtanus morbo articulari graviſſimè laborans, ita ut ſæpe per integrum ſemeſtre umberet, cœpit cujuſdam ſuaſu, ſingulis Lunæ mutationibus, in ipſo illarum puncto octo fructus icacabi comedere, vel contuſos ex vino bibere. Ita expelli ſibi per urinam materiam mirè fœdam mque ſe ab hoc morbo liberum affirmabat. Alius ex conſilio Ducis Ulrici Wirtembergici intra ſingula decendia ſemel Majorana vel Origano naribus indito extraxit magnam muci & pituitæ copiam, nec unquam amplius ſenſit Podagram. Ex Obſervationibus Jeremiæ Martis (Obſ.10.) D. *Soame.* In calculo renum maximo profectu uſus ſum non ſemel fructibus Alkekengi duodecim, bene dentibus contritis interioribus granulis, & ſuperbibito bono hauſtu Vini Juniperini. *Idem* ex eodem.

Suffitus ſeu fumus ex fructu Halicacabi contuſo, cum cera mixto facta indè paſta, in luminum ferream ignitam injecta fumum ſuggerit, quo ore excepto catervatim vermes (è dentibus) cum ſputo copioſo rejecti, & crudeliſſimi dolores ſopiti obſervati fuerunt. *D. Hulſe* ex Ettmulleri praxi.

4. *Halicacabum ſeu Alkekengi Indicum* Bontii, *fortè idem cum ſecundo.*

Bont.

Circa fluminum ripas copioſè naſcitur cum floribus ſuis pulchrè flavis, quibus minores paulo quàm Alkekengi vulgaris veſiculæ ſuccedunt, quibus fructus continetur.

Vires & Uſus. Indi & Chinenſes hanc plantam cum Mandragoræ pomis, & Chilli ſeu Ricino Americano comedunt. Succus viridis expreſſus in uſu eſt ad calidos renum & veſicæ affectus, tum in gonorrhœis Venereis quæ hìc eveniunt acerbiſſimæ remedium eſt anodynum ſummé.

5. *Solanum verticillatum* J. B. *ſomniferum* Park. Ger. *ſomniferum verticillatum* C. B.

Plures ex eadem radice producit *caules* cubitales aut ampliores, ſatis craſſos, rectos, teretes, hirſutos in aliquot ramos candicantes & lanuginoſos diviſos, quibus inhærent numeroſa *folia*, bina ſemper ex adverſo ſita, Mali Cotonei foliis ſimilia, [J. Bauhino foliis Priapeiæ proxima, ſed minora] denſa, mollia, lanuginoſa, & guſtu aliquantulum calida, pediculis unciâ brevioribus hærentia. E quorum ſinu *flores* caulem proximè verticillatim oriuntur terni aut quaterni, pallidi, longiuſculi, quadrifariam diviſi [J. Bauhino Solani vulgaris pares, ex quinque foliis compoſiti, apicibus aliquot in medio] quibus ſuccedunt *acini*, in molli lanugine pubeſcentibus folliculis incluſi, maturitate vel rubri coloris, vel ex rubro crocei. *Radix* ſubeſt longa, craſſa, dura, fuſci coloris cortice donata.

Locus. Spontaneam vidit Cluſius in inferiore arce urbis *Malaga* vulgò dictæ, loco petroſo & inter rudera, florentem & ſemine maturo præditam Februario: ibi vivacem & plures annos durare certum eſt, nam ſuperiorum annorum, caules adhuc retinentem conſpiciebat Cluſius: in frigidioribus quotannis perit.

Huic perſimile eſt ſi non idem,

Solanum ſomniferum Antiquorum Alpin. exot. *ſomniferum Antiquorum verum* Park.

Alpin.

Altitudine eſt bicubitali & ampliore, ab una *radice* grandi, non multùm craſſa, lignoſa, albo cortice veſtita, fœtida & inſipida tres aut quatuor, aut plures etiam *caules* producens, rotundos, rectos, fractu difficiles, albicantes, è quibus ſurculi alii exeunt, aliquando verò unus ſolummodo ſtipes oritur ex radice, qui in multos caules dividitur, qui longi ſunt, recti, rotundi, albicantes, *foliis* veſtiuntur non utrinque binis ſimul, ſed ſingulis alternatim circum ramulos, à ſuis pediculis longis ſurſum pendentibus, Mali Cydonii folia magnitudine & figurâ æmulantibus, in quibus & in ramulis humiditas quædam reſudat, quæ manui adhæret. In cauliculis verò juxta foliorum ſinus inter folia *flores* multi, parvi, rubri, Leucoii figurâ, racematim circa caulem congeſti cernuntur, à quibus *folliculi* parvi rotundi, in acutum terminantes, quadantenus ſtriati ſuccedunt, primò virides, & mox ad maturitatem perducti, rubri apparentes, figurâ planè imitantes Solani veſicarii veſicas, ſed multò tamen minores, intus habentes granum rotundum, fructui Halicacabi ſimile, minus tamen, & cùm maturuerit rubri coloris evadit.

Locus. In Cretæ inſulæ locis maritimis naſcitur.

Vires. Hujus foliis contuſis emplaſtri modo ad calidas inflammationes utuntur: atque illitis ex ipſorum ſucco fronte, temporibus, ac aliis corporis partibus, in quibus pulſus ſentiuntur, vel iiſdem contuſis emplaſtri modo impoſitis ad ſomnum familiariſſimè utuntur, necnon ad exuſtiones.

6. *Alſine baccifera* Ger. *ſcandens baccifera* C. B. *repens baccifera* Park. *Cacubalum quibuſdam vel Alſine bacciferra* J. B. **Berry-bearing Chickweed.**

Cluſ. J. B.

Sarmentis veriùs quàm caulibus, iiſque numeroſis prædita eſt hæc planta, infirmis, geniculatis, flexibilibus, humanam altitudinem ſuperantibus, [quæ nervum tranſmittunt à quo cortex hirſutus facilè ſtrictu cedit, crebris geniculis tuberoſis donata. *J. B.*] Bina ſingulis geniculis & internodiis adnaſcuntur ex adverſo ſita, Alſines vulgaris foliis figurâ & colore ſimilia, longè tamen majora, & ad Helxines *folia*, foliorum amplitudinem accedentia, mollia. *Flores* ex turgidis Halicacabi utriculis vix tantillum foliorum, quæ numero quinque, [Cluſio ſex] herbido pallore albeſcunt, apices bifidos proferunt, pe tiùs latentibus ſtaminibus ſimul & *baccæ* rudimento, acini Piperis aut granorum Juniperi vulga magnitudine, quæ initio viridis, per maturitatem nigra, *grana* continet exigua, nigra, nitentia, ro tunda, compreſſa. *Radix* candida, valdè fibroſa, longa & ſarmentitia, quæ ſingulis annis no caules promit, aliis per hyemem marcidis & corruptis.

Locus. In ſepibus primò non longè à Francofurto ad Mœnum, poſtea in Italia quoque & Gallia Narbonenſi obſervavimus: Copioſam Cluſius Salmanticenſi agro, umbroſis locis & circa ſepes, &c.

C A P. XXV.

De Aſparago.

ETſi Ἀσπάραγος vel Ἀσφάραγος Galenus 2. *Aliment.* omnes propemodum teneros caules & tenera germina, ſeu ex oleribus & herbis, ſeu ex ſuffruticibus, ſeu ex fruticibus arboribúſque vocitet; attamen peculiari generi plantæ etiam tribuitur, quæ ſic dicta, quod cauliculos hos, qui prima germinatione è terra prodeunt, præcipuos habeat. *C. B.*

Aſparagi notæ genericæ ſunt folia tenuiſſima & quaſi capillacea, turiones craſſi, eſculenti.

A. 1. *Aſparagus* Park. *Sativus* Ger. *hortenſis & pratenſis* J. B. *ſativa* C.B. **Manured Sparagus or Sperage,** *corrupte* **Sparrow-graſs.**

Cord.

Caules emittit primo vere teneros, longos, teretes, virides, glabros ſine foliis, ab uno ceſpite plures, qui paulatim in numeroſos, tenues, lentos dividuntur ramos & virgas, & circa has *foliola* frequentia, unciæ longitudine, individua, & capillorum aut ſetarum modo tenuia. Tota itaque herba cum Fœniculo aliquam in foliis ſimilitudinem habet, & duûm cubitorum altitudinem petit. *Flores* Sole in Geminos tranſeunte circa ramulos copioſos, parvos & pallidos producit, & poſt eos baccas Piſi quantitate, rotundas rubentéſque, intus carne ſua duo aut tria nigra & corneæ ſoliditatis *ſemina* claudentes. *Radicibus* nititur perennibus, numeroſis, ab uno tranſverſo, & propter caulium veſtigia aſpero villoſóque dorſo utrinque in obliquum deſcendentibus, longis, teretibus, lentis, foris cineraceis, intus autem candidis, quibus dulcis & glutinoſus eſt ſapor: *Coliculi* item teneri admodum ſuavem ſaporem habent, ſic etiam ipſa ſemina.

In pratis ad Rhenum & Danubium ſponte & copioſè provenit: nos in Anglia ad Promontorium dictum *The Lyzzard point* in Cornubia invenimus. *Locus.*

Aſparagus ſylveſtris tenuiſſimo folio *C. B.* vel ipſo fatente ſolâ tranſplantatione & culturâ à ſativo differt.

2. *Aſparagus paluſtris* Ger. *marinus craſſiore folio* Park. *maritimus craſſiore folio* C.B. *marinus* J. B.

J. B. Cluſ.

Caule eſt breviore, firmiore, in tortuoſos ramos divaricato: *Foliis* brevioribus, craſſioribus, latioribus robuſtioribus quàm in Aſparago altili, ex cœruleo virentibus: *Baccis* duplo Juniperinis majoribus, non adeò coralii inſtar intenſè rubentibus ut in illo, ſed potiùs nigricantibus, ſemina quatuor aut quinque majuſcula continentibus.

Monſpelii in paluſtribus propè mare copioſum obſervavimus. *Locus.*

Aſparagum hunc paluſtrem non poſſum animum mihi inducere ut credam à ſativo ſeu altili ſpecie
iverſam eſſe: Siquidem folia craſſiora latioráque habere & ſalſuginoſo amaro ſapore prædita, aliis
lurimis plantis in maris vicinia naſcentibus evenire ſolet, colorem etiam nonnihil mutare. Sola
accarum magnitudo & color obſtare videtur. In hortos transferatur, & fiat exprimentum, annon
ciem mutabit.

D.Magnol Aſparagum maritimum à ſativo ſeu ſylveſtri, quod pro eodem habet, non culturâ tantum,
d & ſpecie differre veriſimile putat. Licet enim (inquit) ambo circa *Aquas mortuas* vulgò *Aigues*
ortes oppidum in iiſdem ferè locis oriantur, iſtius tamen turiones dulces ſunt, maritimi amari, fo-
etiam in iſto tenuiora ſunt, in maritimo craſſiora.

Aſparagi turiones ſeu germina recentia, leviter decocta & butyro condita ſapore delicato palato *Vires.*
commendant, & in cibis magni æſtimantur verno tempore. Ventrem emolliunt urinámq; cient,
torem tamen mirum ei communicant, ut quivis in ſeipſo facilè poteſt experiri.

Radix diuretica eſt, lithontriptica & ex aperitivis quinque. Ejus decoctum epotum ægrè meien-
us, Regio morbo laborantibus, nephriticis & iſchiadicis opitulatur. *J.B.* è Dioſcoride.

Nota frequentiorem uſum diureticorum quorumcunque veſicam exulcerare, ideóque *D. Bowle*
umatica diureticis admiſcere ſolebat.

Aſparagum alvum ſolvere non credit Caſp. Hofmannus, quia eſt diureticum medicamentum.

n pituitoſis Venerem ſtimulare poſſe & ſemen augere decernit idem, cùm in bilioſis ſubductâ ma-
iâ contrarium faciant.

3. *Aſparagus petræus ſive Corruda* Ger. *Aſparagus foliis acutis* C. B. *Corruda* J. B. *ſylveſtris foliis acutis* Park.

J. B. Cluſ.

uris, contortis, angulosis *virgultis*, candidis & lignoſis ad hominis altitudinem fruticat, in fre-
tes ramulos ſtriatos, alternatim ferè diviſos, circa quos quina aut ſena *foliola* ex uno puncto exe-
veluti in Larice, duriora & breviora quàm Aſparagi altilis, & ſpinarum quàm foliorum nomine
iora, quippe acriter pungentia. *Floſculi* parvi, pallidi, è ſenis foliolis conſtantes, ſub alis inter
enaſcuntur, odore jucundo uti Violæ Martiæ. *Baccæ* prima fronte Aſparagi altilis baccis ſimi-
inereæ, ingrati ſaporis, & teredini obnoxiæ, in quibus primùm occurrit pellicula alba, pellucida,
de rubra denſa, tertio nigricans, poſtremò *ſemen* unicum vel duo alba, lateſcentia, duriuſcula. *Ra-*
ab uno capite multæ, craſſæ inſtar Aſparagi altilis, ſed breviores, naſcuntur.

In

Locus. In Italia ad ſepes & in dumetis frequens: Provenit quoque circa Monſpelium in Linguadocia: nec minùs frequens in Caſtella & regno Granatenſi. Floret uvâ matureſcente, hoc eſt Auguſto; ſemen Octobri maturum eſt.

4. *Aſparagus ſylveſtris aculeatus* Ger. *aculeatus, tribus aut quatuor ſpinis ad eundem exortum* C. B. *petræus ſive Corruda aculeata* Park.

Cluſ.

Et hic etiam fruticoſus eſt, in viridibus & mollioribus ramis ſive *virgis* ramoſis tres aut quatuor ſpinas ab eodem ferè exortu prodeuntes, hinc indè ſparſas pro *foliis* ferens, virides itidem uti rami ſunt.

Florem nullum in hoc conſpiciebam, ſed frequentes *baccas* rotundas, ut in ſuperiore, initio virides, deinde per maturitatem nigricantes, ſucco & pulpâ virente plenas, quibus *ſemen* includitur durum, foris nigrum, intus candidum, utplurimùm unicum, interdum bina. *Radices* habet plures, craſſas longas, ſuperioribus non valdè diſſimiles.

Locus. Ad mare propè Tauromenium in Sicilia vidimus. Frequens eſt, autore Cluſio, ad Tagum fl. in Luſitania, atque etiam Bætica ſolo petroſo, in collibus & ſepibus. Novembri ſemine onuſtum invenit.

5. *Aſparagus ſylveſtris ſpinoſus Cluſii* Ger. *aculeatus ſpinis horridus* C. B. *ſpinoſus, ſive Corruda ſpinis horrida* Park.

Cluſ.

Cubitales habet *virgas*, ramoſas, candidas, lignoſas, candicantibus, firmis, deorſum ſpectantibus ſpinis alternatim, & ſecundùm virgarum ramorumque inæqualium inflexionem horridas: ad quas quina aut ſena *folia* ex eodem capite ſimul prodeunt, ut in Larice, prioris Aſparagi ſylveſtris foliis longiora mollioráque Larignis foliis non diſſimilia, quæ commanducata ſubdulcia & aliquantulum gummoſa deprehenduntur. *Flos* inter folia ex alarum ſinu longo tenuíque petiolo dependet, ex viridi palleſcens, deinde *fructus* pæne rotundus, ſed qui tricoccus videtur (tametſi unicum granum magna ex parte contineat, rariùs bina, foris nigrum, intus candidum, firmum ut in ſuperioribus) initio vireſcens, maturitate rubeſcens & carnoſus, ſive ſuccum & pulpam continens lentam & viſcidam. *Radice* firmatur multiplici, inſtar aliorum ſylveſtrium Aſparagorum, longâ, craſſâ, intus albâ, foris flaveſcente. Fert initio veris aliquot turiones, inſtar altilis Aſparagi, qui illorum modo manduntur crudi & cocti cum aceto, oleo & ſale.

Locus. In inſula promontorio Pachyno adjacente & alibi in maritimis Siciliæ invenimus: Cluſius ſupra Olyſſipponem, ſalebroſis locis, juxta vias, non procul à Tago fl. aliis etiam Luſitaniæ locis & totâ ferè Bæticâ.

CAP. XXVI.

De Vite Idæa paluſtri, ſeu Vaccinio paluſtri.

HAnc plantulam viticulæ tenues, folia Serpylli, floſculi tetrapetali, locus paluſtris, baccæ interdum ſublongæ à reliquis Bacciferis diſtinguunt.

Cæterum Vaccinia ineptè dicuntur hoc genus plantæ, cum Vaccinia Veterum Hyacinthi fuerint, ut in capite de Hyacintho oſtendemus,

CAP. XXVII.

A. *Moſchatellina foliis Fumariæ bulboſæ, de qua Cordus* J. B. *Ranunculus nemoroſus Moſchatella dictus* Park. *nemorum Moſchatellina dictus* C. B. *Radix cava minima viridi flore* Ger.
The Musk-Wood-Crowfoot.

RAdicem habet ſemuncialem & uncialem, craſſam, candidam, pluribus ſquamulis, caninorum dentium inſtar habentibus, quarum inferioris cavum ſuperioris mucronem ſolidum excipit, ſucculentam, ſapore nullo manifeſto, è ſquamarum ſinubus ſuperioribus fibras emittentem plurimas, alias tenues, albas, prælongas, quibus alimentum haurit; alias majores, albiſſimas, filorum ſimiles, ad intervalla rariora obiter denticulatas, tandémque in capita intumeſcent quibus ſub terra repens latè ſe propagat. *Folia* tenera, pallidè virentia, Fumariæ foliorum diviſur duo aut tria, pediculis oblongis teneris & fragilibus inſident. *Cauliculus* ut foliorum pediculis ha diſcolor ità non multo altior, palmaris, ſingularis, media parte foliis binis adverſis cinctus, brevi pedicellis appenſis, reliquis ſupradictis, exceptâ ſolâ quâ ſuperantur magnitudine, ſimilibus. In cau faſtigio *capitellum* cubicum, è quinque floſculis coagmentatum herbaceis, monopetalis, verùm quinque lacinias obtuſas totidem folia imitantes diviſis cum plurimis in medio ſtaminulis luteis. C floris trifolius. Vaſculum ſeminale craſſium, ſucculentum, quatuor intus ſemina claudit. Flores folia moſchum olent.

Martio menſe exeunte & initio Aprilis apud nos floret. In umbroſis ſepibus & ſenticetis, aut etiam ſub arboribus ſolo laxo & arenoſo multis in locis invenitur. Poſtquam defloruit, ſuperficies plantæ non diu durat. Floribus ſuccedunt totidem fructus, etiam per maturitatem pulpâ humidâ molli cum quatuor plurimum intus ſeminibus parvis, alvis oblongis, compreſſis Lini ſeminum figurâ, conſtantes, ut hâc æſtate [Anni 1685] obſervavimus, ſemina matura nobis ſubminiſtrante *D. S. Dale* Amico & vicino noſtro.

Tempus & *Locus.*

Cùm plantulæ hujuſce fructus etiam maturus pericarpio ſeu pulpa molli humida & ſeminibus eidem incluſis conſtet, Baccifera genuina & propriè dicta cenſenda eſt.

A. 1. *Vaccinia paluſtria* Ger. Park. *Oxycoccus ſive Vaccinia paluſtria* J. B. *Vitis Idæa paluſtris* C. B. **Marſh Whortle-berries, Moſs-berries or Moor-berries.**

Radicibus tenuibus rubentibus fibrillas capillares ſubinde emittentibus ſub terra reptat. *Cauliculis* prælongis, filamentorum inſtar tenuibus, infirmis, atrorubentibus, in terræ ſuperficie ſparſis latè ſe diffundit: quos *folia* veſtiunt non admodum crebra, ſitu alterno, dura, Serpylli foliis paria aut nonnihil minora, ſupernè viridia, ſubtus glauca ſeu, ut J. Bauhinus, ex cinereo virentia, glabra, marginibus plerunque reflexis, pediculis adeò brevibus inſidentia ut immediatè adnata videantur. *Flores* è ſummis ramulis exeunt, nunc ſinguli, nunc bini aut fortè etiam plures, ex ſinubus foliorum exiguorum ceu ſquamarum ſinguli, pediculis prætenuibus, digitum longis; purpurantes, Glycypicridis floribus ſimiles, petalis quatuor acuminatis ad ungues junctis, reflexis, cum octo in medio ſtaminibus ſeu apicibus croceis & ſtylo in unum acutum corpus ſeu umbonem coeuntibus: Quibus decidentibus ſuccedunt *baccæ* quàm Vaccinia nigra majores, rubentes vel flavo-virides punctulis rubris creberrimis reſperſæ, non exactè rotundæ ſed perſæpe oblongæ, umbilico purpuraſcente cruciformi inſignes.

Floret Junio, fructus Julio matureſcit; in paluſtribus putridis.

Locus & *Tempus.*

2. *Vitis Idæa paluſtris Virginiana fructu majore.*

Hujus baccas à nova Anglia uſque miſſas Londini vidimus & guſtavimus. Scriblitis ſeu tortis; **Tarts** noſtrates vocant eas inferciunt.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS QUARTUS,

QUI EST,

De Plantis multiſiliquis ſeu corniculatis.

PLANTAS multiſiliquas voco quæ ad ſingulos flores plures producunt ſiliquas ſeu cornicula disjuncta: quibus tamen ob convenientiam in reliquis partibus, nonnullas ſiliquis conjunctis admiſcemus.

Plantæ multiſiliquæ ſeu corniculatæ ſunt vel foliis

- *Craſſis ſucculentis,*
  - *Majores latifoliæ,* foliis
    - *Ad radicem multis* in globulos congeſtis, iis quæ in caule ſunt majoribus & ſpiſſioribus, floribus in ſurculis reflexis in ſummis caulibus; SEDUM ſeu SEMPERVIVUM *majus.*
    - *Ad radicem nullis*; cum hæ plantæ à prima ſtatim germinatione, excauleſcant, radice
      - *Odoratâ,* in ſummis montibus naſcens, foliis glaucis ſerratis; RADIX RHODIA.
      - *Inodorâ,* folio aliàs ſerrato, aliàs æquali, radicibus aliàs tuberoſis, aliàs fibroſis; TELEPHIUM.
  - *Minores anguſtifoliæ*; SEDUM STELLATUM.
- *Texturæ rarioris & minùs ſucculentis,* quarum notæ genericæ ſunt
  - *Folia*
    - *Graminea triangula,* caules nudi, flores in umbella; JUNCUS *floridus.*
    - *Lata,* integra & non diſſecta, Althææ æmula, flores ex alis foliorum lutei; ABUTILON.
    - *Digitata,* flores non decidui, radices catharticæ, HELLEBORUS NIGER.
    - *Pinnata,* Fraxini ſimilia; Flores in ſpicas digeſti; ſemina nigra, majuſcula, ſplendentia; FRAXINELLA.
  - *Flores,*
    - *Cucullati,* folia circumſcriptione ſubrotunda, laciniata, ſemina rugoſa, facultas plurimum deleteria; ACONITUM.
    - *Corniculati,*
      - *Unico cornu ceu calcari retrorſum extenſo,* ſemina nigra triquetra, folia in tenues lacinias diſſecta; DELPHINIUM, *Conſolida regalis.*
      - *Pluribus corniculis recurvu,* penduli, ſemina nigra lucida, folia umbelliferarum modo diviſa; AQUILEGIA.
    - *Expanſi,* aut planifolii; [Folia plana hîc voco quæ non ſunt fiſtuloſa aut concava]
      - *Majores,* roſei, ſemina majuſcula rotunda, per maturitatem nigra, radices craſſæ vel tuberoſæ; PÆONIA.
      - *Minores,* Ranunculorum ſimiles; Quæ vero hujuſmodi flores producunt plantæ ſunt vel foliis
        - *Integris,* floribus nudis abſque perianthio, aquoſis gaudens; CALTHA PALUSTRIS
        - *Laciniatis*; Aconiti aut RANUNCULI,
          - *Caulifera,* flore globoſo; RANUNCULUS GLOBOSUS.
          - *Acaulis* cum flore in medio folio, radice tuberoſa; ACONITUM HYEMALE.

Cap. I.

De Sedo ſeu Sempervivo majore.

Hujus notæ ſunt folia in globulos oculi bovini æmulos congeſta, lata & ſucculenta, flores in ſurculis reflexis in ſummis caulibus ſtellati.

1. *Sedum majus arboreſcens* J. B. Ger. emac. *majus arboreſcens floſculis candidis* C. B. *majus legitimum* Cluſ. Park. **Tree-Houſe-leek.**

Cluſ.

Frutex eſt potiùs quam herba, duorum cubitorum nonnunquam altitudine, brachiali verò craſſitudine, multos ferens ramos pollicaris craſſitudinis aut majores, qui in multas alas dividuntur digitalis craſſitudinis, ſummo faſtigio velut in orbem deſinentes, multis foliis confertim & imbricatim ſibi mutuò incumbentibus conſtantem, perinde ac in Sedo majore vulgari. Carnoſa ſunt autem ea *folia*, ſucci plena, & linguæ inſtar efformata, h. e. ab infima ſede paulatim in latum ſeſe dilatantia; in ambitu crebris & minutis veluti denticulis adeò leviter ſerrata ut vix appareant, guſtu paululum adſtringente: cortice denſo, carnoſo, ſucculento totus frutex cinctus eſt, cujus membrana exterior ſubfuſca, maculiſque ſeu potiùs ſedis foliorum veſtigiis reſperſa, ut in Tithymalo characia. Interdum ſummis majoribus ramis emergit craſſus & veluti folioſus quidam pediculis, tanquam thyrſum gerens multarum gemmarum, quæ ſucceſſu temporis in *flores* ſeſe explicant, ex flavo palleſcentes, ſtellarum inſtar in aliquot folia diviſos cum ſuis ſtaminulis. Jam matureſcere incipientibus floribus, & ad ſeminis efformationem properantibus gracileſcit hic pediculus. *Semen* ile eſt & nigrum. Semper viret hæc planta, nam antequam vetera folia abjiciat, nova ſemper producit, & facilè ramulis pangitur.

Sponte naſcentem obſervavit hanc plantam Cluſius prærupto & ſcopuloſo colle, non procul à *yntri* arce regia, quinto ab Ulyſſippone milliari. In Italia frequentem in fictilibus enutritam obſervavimus. *Locus.*

Legitimum id eſſe Sedum aut Sempervivum majus, Dioſcoridi ἀείζωον τὸ μέγα neminem in Stirpium cognitione mediocriter verſatum inficias ire poſſe affirmat Cluſius: Nam quod hactenus pro Sempervivo majore habitum eſt, nihil aliud eſt quàm Cotyledon altera Dioſcoridis.

2. *Sedum majus vulgare* C. B. J. B. Park. *Sempervivum majus* Ger. **Houſeleek.**

Folia edit terræ ac radicibus proxima, craſſa, pinguia, lenti ſucci plena, acuminata, denſa, per margines æqualia, & in orbem ad effigiem oculi diſpoſita, atque hujuſmodi orbiculos complures proferens, latè atque in amplitudine ſeſe diffundit, non rarò & tenues fibras emittit, quibus latiùs ſerpat, atque novos orbiculos progignat. Aſſurgit quandoque in medio horum *caulis* pedem plus minùs altus, erectus, craſſiuſculus, ſimilibus ſed anguſtioribus & acutioribus foliis veluti ſquamis obtectus, ſuperiùs in ramos diductus reflexos. *Flores* ſcanſiles, ſerie quadam ſuccedentes gerit, ſtellatos, rubentes aut obſcurè purpuraſcentes, polypetalos, quos excipiunt *ſiliculæ* plurimæ ſeu cornicula ſemine minutiſſimo repletæ, in orbem diſpoſitæ.

Inter petras in montibus ſponte oritur, & ad macerias & muros. In Angliâ ſpontaneum non vidi, ique tamen in domorum tectis, muris & maceriis vetuſtis & imbricamentis ſeritur. *Caulis* florirus eſt poſt Solſtitium æſtivum; cùm ſemen Autumno perfecerit exareſcit. *Locus.*

Refrigerat validè & aſtringit. Uſus præcip. intrinſecus in febribus bilioſis, ſedat ſcil. ſitim & mpeſcit ardorem. Vulgare eſt plebi noſtrati (inquit Schroderus) expreſſum ſuccum cum Sucaro in febribus morbiſque calidis propinare. Botanici noſtrates præſcribunt ſuccum Zythogalo aut uori poſſeti infuſum; ſéque eum bono cum ſucceſſu hoc modo propinatum noviſſe ait *D. Tandus Robinſonus*, tum in aliis febribus, tum præcipuè in Eryſipelatide & hectica; Abundat enim c planta, ſale Alcali medicamentoſo. *Vires.*

Tragus ſuccum aut aquam deſtillatam, linteolis in eis madefactis ac impoſitis in inflammationiquibuſvis corporis, imprimis verò phrenetico morbo, apprimè conducere ſcribit, in inflammane ac rubore oculorum, jecoris item & renum. Articulorum inſuper morbo medentur, & amtis auxiliantur.

Succus Solatri ſucco admixtus, & cum oculis Populeis decoctus in axungia ſuilla, ac percolatus ut unguentum, mirè efficax eſt, omnibúſque populeis unguentis Tragi judicio præferendus.

Galenus cum Dioſcoride Epithematis loco ſuccum cum aceto Eryſipelatis foris imponunt, quod lie, inquit Caſp. Hofmannus nemo auſit.

Succus verrucis & pedum clavis illitus ut eo probè madefiant, deinde foliorum cuticulâ ſuperimitâ, eos tollit & ſanat.

Ad cornua pedum, ℞ Folia Sempervivi majoris q. ſ. contunde & ſuperpone ſex diebus conti-s. *Cheſneau.*

Ad matricis & urethræ ulcera, ℞ Succi Sempervivi majoris ℥iv. Litharg. ℥j. vitell. ovorum ij. diu agitat. in mortario plumbeo, utere. Remedium erat Chirurgi cujuſdam Pariſienſis. *n.* Habui ex collectaneis *D. Edv. Hulſe.* Medici Londinenſis.

In febribus linguam moleſti aridam vel etiam fiſſam lenient folia Sempervivi majoris, membraâ externâ denudata. Aquæ puræ aut Roſaceæ induntur, hinc ſubinde linguæ imponuntur, atque tidem renovantur. *D. Soame* è Sylvii L. 1. C. 23. S. 64.

* 3. *Sedum majus montanum dentatis foliis* C. B. *Sedum* 4. *i. e. Cotyledon altera ſecunda Cluſii* Ger. *An Sedum latifolium floribus magnis albicantibus* J. B ? *Sed. majus alterum flore Atlante* Park. *quid velit vox illa Atlante non ſatis capio.*

Cluſ.

Pinguia, craſſa, numeroſáque habet *folia,* circa radicem denſa, Acetabulo alteri ſive Sempervivo vulgari majori ſimilia, minora tamen & in ambitu leviter dentata, ſucculenta & guſtu acido: inter quæ multa in ambitu capita, è ſimilibus ſed minoribus foliis congeſta exoriuntur, longis pediculis inhærentia, quæ tandem aucta in novas plantas efformantur. Ex ipſius matris umbilico emergit *caulis,* dodrantalis, folioſus, rectus, ferens in ramulis florem alterius Cotyledonis inſtar albicantem, magnum, ſex foliis conſtantem, cui ſuccedunt *ſiliquæ* ſeu vaſcula totidem angulis diſcreta, *ſemine* exili plena. *Radix* Sempervivo vulgari majori ſimilis, minùs tamen craſſa, candicans, ſubindè novas plantas, præter jam dictas, è lateribus fundens.

Locus. Frequens eſt in omnibus jugis urbi Viennæ vicinis, atque in Auſtriacis, Stiriacíſque Alpibus. Floret Julio.

Varietas. Illis ipſis locis invenitur aliud genus huic valdè ſimile, per omnia tamen minus & cujus folia magis ſunt dentata: quod Sedum majus montanum dentatis foliis alterum *C. B.* Sedum alterum minus magis dentatis foliis *Park.*

Invenitur & alia hujus varietas præcedenti per omnia ſimile exceptis floribus qui purpurei ſunt & odorati.

* 4. *Sedum majus montanum foliis non dentatis, floribus rubentibus* C. B. *Sedum montanum latifolium flore purpureo* J. B. *majus anguſtifolium* Park. Ger.

Cluſ.

Confertis, frequentibus pinguibúſque ſive craſſis atque in orbem digeſtis eſt hoc etiam genus *foliis,* ſuperiore tamen minoribus, nec dentatis in ambitu, tametſi aliquantulum hiſpida appareant, ſub quibus è radicis capite aliæ ſimiles plantæ craſſis fibris præditæ in orbem ſe propagant & radices agunt; è matris umbilico palmaris, nonnunquam etiam dodrantalis exilit *caulis,* ſucculentus, rubeſcens, multis craſſis ſuccíque plenis & mucronatis foliis cinctus, anguſtioribus quàm ſuperiora & mucrone purpuraſcente, qui ſupremâ parte in ramulos dividitur, multis *floribus* ſuperioris Cotyledonis alterius floribus formâ ſimilibus onuſtos, minoribus tamen, duodeníſque, anguſtis, mucronatis, ſtellæque inſtar decuſſatis foliis conſtantibus, coloris ex rubro purpuraſcentis, totidem *ſiliquulis* in caput aut veluti coronam compactis, floris umbilicum occupantibus & vicenis quaternis ſtaminibus eam ambientibus. *Semen* illis ſiliquulis ſive loculis adeò exile ineſt ut oculorum aciem propemodum fugiat. *Radix* mediocriter craſſa & fibroſa eſt, Cotyledonis alterius modo.

Locus. Plantæ quæ florem tulerunt tum in hac tum in ſuperiore intereunt, perinde atque in Sedo majori vulg.

Creſcit in Taurinarum Alpium jugis non procul Saltzburgo, ubi floret Julio, in hortos tranſlata maturius, viz. Maio.

5. *Sempervivum rubrum montanum γναφαλῶδες* Col. *Sedum rubrum tomentoſum* Park. *montanum tomentoſum* C. B.

Col.

Singula hujus folia, dum planta ſine caule eſt, Vere incipiente ad invicem tomentoſa lanugine contexuntur: apices enim foliorum, relictis foliis intermediis, tenuiſſimis denſíſque ſtaminibus veluti Araneis intercipiuntur, ut ſemper angulos efforment, ita ut tota foliorum ſuperficies operiatur innumeris figuris trigonis, tetragonis, pentagonis & hexagonis interſectis ad invicem, ut ex quolibet extremi folii apice efformentur. Autumno & hyeme antequam caulem edat incana eſt aut cinerea, nec folia conjuncta tomento aut aranea ſunt, ſed aperta & disjuncta, ut in vulgari: cùm caulem edit tota planta colorem mutat & rubra efficitur.

E radice puſilla, tenui veluti filum, inter ſaxorum rimas ubi parum terræ inhærente, multa *folia,* veluti Cinaræ fructus ſquamoſus, in globulum compoſita, Nucis Regiæ obliquè dimidiatæ magnitudine orbem complentia, linguarum anguſtarum effigie, parva, carnoſa, vulgaris majoris lutei Sempervivi modo, per ambitum hirſuta parum, in ſummo araneoſa multùm, colore cinereo: Æſtate caule ſcente plantâ ita illi hærent denſa ut pyramidem effigiant, atque nihil præter ſummum caulis appare in quo folia minora alternatim ſeparantur. *Caulis* ſemipedalis, in ſummo bifurcatus in alas, in qu bus *flores* magni, rubentes, roſeo ſaturo colore, ſtellati, in decem radios ſecti, cum totidem apici medium fructum habentes: ſtaminibus verò circa illum viginti, quorum cacumen luteum, mi tum eſt. Florum folia expanſa & radiantia, veluti plicata priùs quàm dehiſcerent, canaliculum plicam habent in ſingulis radiis, colore magis ſaturato; calycem verò dilutiorem, ſubtus hirſutu totidémque oris diſtinctum.

Tempus & Locus. Julio floret & Auguſto perficitur, in Æquicolorum montibus, & jugis altiſſimis, nudis, ſaxo meridiei expoſitis ſupra montem Flaminianum, *le Serrone* vulgò dictum, ſupercilium ſci. appella

* 6. *Sedum Alpinum roſeum cauliculis rubentibus* Hort. Lugd. Bat.

In horto Regio Pariſienſi habetur ſub titulo Sedi Alpini medii roſei, aculeo rubente.

Hanc plantam, nemo hactenus, quod ſciam, deſcripſit, nec nos eam vidimus, ideóque neſci an rectè hîc collocavimus.

C

C AP. II.

De Telephio.

TElephium dictum volunt, quòd ulceribus malignis & deploratis, qualibus Telephus Myſiæ
rex ab Achille vulneratus conſenuit, (quæ eam ob rem etiam Telephia vocantur) auxilia-
tur: Fabaria vulgò à foliorum cum Faba ſimilitudine, Officinis Craſſula major appella-
ur. *C. B.*

Folia in Telephio non conglobantur in capitula, ut in Sedo majori; nam à prima ſtatim germi-
ation excauleſcit. Flores velut in umbella pentapetali, quibus ſuccedunt theculæ plurimum quinq;.

A. 1. *Telephium vulgare* C. B. *Telephium ſive Craſſula major vulgaris* Park. *Craſſula ſive Faba inverſa* Ger. *Anacampſeros vulgo Faba craſſa* J. B. Orpine, or Live-long.

J. B.

Pedalis eſt & altior Anacampſeros, *caulibus* rectis, teretibus, ſolidis, quibus perquam crebra adna-
untur *folia*, ſurrecta, ſucculenta, Portulacæ foliis longiora, colore glauco, rubedine aliquo ſubinde
rfuſo, crenata. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis [in quos ſummi caules dividuntur] in um-
llas digeſti, rubentes, pentapetali cum pluribus ſtaminulis; medium florem occupant *theculæ* ali-
ot, plurimum quinque ſemen claudentes præ parvitate ferè inconſpicuum. *Radix* ſubeſt tuberculis
andulosis ſtrumoſa, unde Fabæ inverſæ nomen. Nullo nec ſapore nec odore excellit.

Folia interdum integra ſunt & minimè crenata, flores non rarò albi, ut eos deſcribit Bauhinus,
ud nos tamen ſæpius purpurei: atque hoc eſt Telephium 3. purpuraſcente flore *Cluſ. Hiſt.* qui
lia in caule rariora ei attribuit.

In umbroſis maximè & ad ſepes oritur, non raro tamen in agris & paſcuis. **Locus.**

* 2. *Anacampſeros purpurea* J. B. *Telephium purpureum majus* C. B. *floribus purpureis* Park. Ger. *An Rapuntium umbellatum* Col?

Cluſ.

Ex *radice* craſſiuſcula, & bulbis inſtar parvorum naporum, multiſque etiam fibris prædita, aliquot
gulis annis producit *caules* cubitales, quibus innaſcuntur *folia* ſatis frequentia, inordinata, Tele-
i vulg. craſſa, ſucculenta, in ambitu tamen nonnihil crenata & veluti ſinuoſa. *Flores* coloris gra-
imi ex rubro purpuraſcentis: in reliquis cum Telephio vulgari convenit.

. Bauhinus Anacampſeroti ſeu purpuraſ. *caulem* rectum & rigidum aſcribit: *folia* quam vulgari
guſtiora, longiora, dilutioréque virore tincta: *flores* rubentes, quo etiam colore ſunt ſtamina
dia & apices.

Telephium purpureum minus C. B. J. B. *minus flore purpureo* Park.

Non alia in re præterquam partium omnium parvitate à præcedente differre videtur. Videſis
criptionem ejus apud Bauhinum in Prodromo.

3. *Telephium latifolium peregrinum* C. B. *Craſſula major Hiſpanica* Ger. *Telephium ſive Craſſula major Hiſpanica* Park. *Anacampſeros maxima* J. B.

Cluſ.

abet hoc duos, tres pluréſve *caules* à radice prodeuntes, cubitales, ſucculentos, in latus ſe incli-
tes; in quibus ordinata ſunt *folia*, h. e. ex intervallis bina, ſemper adverſis pediculis naſcentia,
a, ſucci plena ut in vulgari, ſed majora & magis carnoſa. *Flos* in extremis ramis quaſi umbella-
naſcitur, quemadmodum in Craſſula majore, pallidus. *Radices* illi plurimæ glanduloſæ Craſſulæ
ari ſimiles.

aſcitur in Hiſpaniæ umbroſis quibuſdam locis, unde ad Belgas delata facilè comprehendit & au-
eſt, valdè enim vivax eſt, ut etiam rami in terram depacti ſtatim radices agant. **Locus.**
loribus eſt albis atque etiam rubris.

* 4. *Telephium Portulacæ folio* Moriſ. prælud.

Moriſ.

la craſſitie ſeu ſpiſſitudine foliorum, Portulacæ æmulorum à cæteris ſuæ claſſis facilè diſtinguitur.

5. *Telephium ſemper virens* Ger. *repens folio deciduo* C. B. *minus repens ſive Cepæa Panſii* Park. *Anacampſeros minor rotundiore folio ſemper virens* J. B.

J. B.

er Anacampſerota vulgò notum & hanc ſpeciem hoc intereſt diſcriminis, quòd non tantùm
r hæc, ſed & radices fibroſæ Sedi vermicularis, non tuberoſæ: foliorum ſeries non minus ſtipata,
n ea excepto colore glauco ad Portulacæ folia quàm proximè accedunt magnitudine & circinata
otunditate, ſuntque admodum caduca, ſic ut ſæpe major pars caulis ubi exciderint foliis vidua

conſpiciatur, relictis interim ubique foliorum ubi exciderint veſtigiis. *Caules* graciles, teretes, nonnihil rubentes per terram repunt, dodrantem longi. *Flores* in umbella, Anacampſerotis vulgaris, quorum ſinguli quinque foliolis ex albedine in purpureum vergentibus conſtant, *apices* verò ſunt lutei: in medio autem flore coeunt quinque velut alabaſtri mucronati.

Tota hyeme viret: facilè ſe propagat.

Vires. Vulneraria eſt & aſtringens: Præcip. uſus in conſolidanda inteſtinorum eroſione per dyſenteriam introducta, in curanda hernia, in ambuſtis medendis. [Aqua deſtillata exhibita, aut radix cum melle in vino decocta ac pota.]

Magna dolores ſedandi facultate pollet hæc herba, ídque tam in recentibus vulneribus, quàm in ſordidis & inveteratis ulceribus efficiunt folia tuſa & impoſita.

Herba ſub cineribus toſta & cum adipe ſuillo mixta & impoſita paronychias egregie ſanat.

Radix Telephii recens appenſa, [aut aliquot ſaltem ejus nodi, prout nodi plures vel pauciores in ano protuberant] cum filo in dorſo inter ſcapulas, hæmorrhoidum dolores ilico levat, ſimúlque cum marceſcente radice tabeſcit & evaneſcit omne tuberculum. V. *Ephemer. German.* Ann. 2. Obſerv. 195. ubi D. Wedelius Amuletum hocce miris præconiis celebrat, ejúſque efficaciam duobus exemplis comprobat. Nos ut non negamus Amuletis aliquam vim ineſſe poſſe, ità iis non multum fidimus.

* 6. *Telephium Indicum* Bontii.

Bont.

Caule eſt paulo elatiore quàm Telephium noſtras, foliis etiam aliquantum in figura variantibus. Incolæ Malaii à forma *Moulit Bebec* vocant, quod Anatis roſtrum ſignificat, nam inverſum Anatis roſtrum admodum bene refert, præſertim illorum qui inciſuras ad latus roſtri habent. Semper viret hæc planta.

Vires. Incolæ eâ utuntur contrita ad ipſorum ſcabiem & cætera bilioſa ulcuſcula in cute, quæ hîc nunquam deſunt. Tum ad Eryſipelata quoque utilis eſt cum aceto contuſa. Malaicæ mulieres eâ quoque utuntur pro topico ſuper bregma puerorum ubi ſuturæ nondum coaluerint, referentes id ad robur cerebri facere.

A. 7. *Rhodia radix* J. B. C. B. Ger. Park. **Roſewort, or Roſe-root.**

J. B.

Tuberoſa *radice* nititur, quam ob Roſarum conſimili odore ſaporéque Rhodiam appellant, foris in fuſco ſplendente, intus albâ, fragili, roſeum odorem halante, guſtu Roſis ſimili, non ignaviter adſtringente. *Virgæ* ab una radice plures oriuntur, tenues, numeroſo *foliorum* agmine densè ſtipati, ſubſtantiâ & poſitu Telephii vulgò dicti, anguſtorum, oblongorum, acuminatorum, & circumquaq; ſerratorum, colore glauco excepto mucrone purpuraſcente, ſapore adſtringente. *Flores* in umbella purpuraſcentes, quibus ſuccedunt *ſiliquæ* oblongæ, extra reflexæ, corniculorum, Aquilegiæ aut Aconiti inſtar, rubentes, in quibus ſemen minimum oblongum & paleaceum.

Locus. In excelſis montibus Cambriæ, Eboracenſis Com. Weſtmorlandiæ, &c. v. g. *Snowdon, Caderidris, Ingleborough, Hardknot, &c.* ex ipſis rupium fiſſuris, præruptíſque in locis exit.

Vires. Modernis practicis vix in uſu eſt, niſi quòd interdum ad renum calculos decoctis incoquatur. Nos cum J. Bauhino judicamus eam non procul abeſſe à Roſæ aut Craſſulæ temperamento, quacum facie externa adeo convenit, ut nulla ratio ſit cur diverſo nomine inſigniatur.

* 8. *Rhodia radix foliis minùs inciſis* Hort. Lugd. Bat.

* 9. *Rhodia radix major purpurea* Hort. Lugd. Bat.

CAP. III.

De Cepæa, & Sedis minoribus Stellatis.

HÆ plantæ parvitate ſua & foliorum anguſtia à præcedentibus differunt.

1. *Cepæa* J. B. C. B. Ger. *Cepæa Matthioli* Park.

Cluſ. J. B.

Spargit per terram *folia* ſucculenta, Portulacæ ſimilia, minora, ſubrotunda. *Cauliculum* exſerit dodrantalem, in terram procumbentem, atque in multos ramos fiſſum, cui ad ſingulas alas adnaſc tur folia præcedentibus ſimilia, anguſtiora, ex oblongo per extremum ſubrotunda. *Flores* in caul à medio ſummo tenus ex uncialibus pediculis plures congeſti, ſuis tamen petiolis minoribus ni parvi, albicantes, pentapetali; quibus ſuccedunt tenuia ut in Craſſulis *capitula*, exili ſcobis inſtar ſ *mine* plena. Annua autem eſt, ſingulis annis deciduo ſemine ſponte reſurgens.

Locus. Circa Monſpelium & Genevam ſponte oriri dicitur.

A. 2. *Sedum minus hæmatodes* Ger. *minus flore luteo* J. B. *minus luteum folio acuto* C. B. *Vermicularis & Craſſula minor vulgaris, ſive Illecebra major* Park. **The moſt ordinary yellow Prickmadam, or Stone-crop.**

Radices in terram demittit plures, innumeris filamentis capillatas. *Caules* exſerit teretes, craſſos, pingues, medullâ ſolidiore, carne molliore, infirmos & humi procumbentes, ramoſos; *foliis* veſtitos creberrimis, nullo ordine poſitis, initio glaucis, per vetuſtatem rubentibus, craſſis & ſucculentis, quà caulibus adhærent craſſioribus, paulatim in acumen deſinentibus, molli in ipſo apice ſpinulâ donatis, non exactè tamen teretibus, ſed ſupina parte planioribus. *Caules* qui flores ſuſtinent eriguntur, altitudine dodrantali, foliis jam deſcriptis ſimilibus veſtiti, verùm rariùs diſpoſitis & brevioribus. *Flores* in ſummis caulibus in quaſdam velut umbellas diſpoſiti, flavi, hexapetali, è calice in ſex partes diviſo, cum plurimis intus ſtaminibus apices concolores ſuſtinentibus. Singulis floribus ſuccedunt vaſcula plurima *ſemine* repleta, qualia in Sedomajore & Telephio cernuntur, nimirum Aconiti aut Delphinii.

In muris & tectis ubiq; fere in Anglia occurrit. *Locus.*

A. 3. *Sedum minus luteum ramulis reflexis* C. B. *minus luteum flore ſe circumflectente* J. B. *Aizoon Scorpioides* Ger. *Vermicularis Scorpioides* Park.

Summo caule in ramulos diviſo ſeſe inflectentes inſtar ſummitatum Scorpiuri ſive Heliotropii majoris à precedente differt.

Varietas potiùs præcedentis videtur quàm ſpecies diſtincta.

Inter acetaria multis locis recipitur (inquit J. Bauhinus) in quibus & ſapit & palato gratum eſt; *Uſus.* æſtuanti ventriculo confert, teſte Dodonæo.

Cum Sedo majore temperamento & facultatibus convenire videtur, ejúſque loco, ſi res poſtulat, uſurpari poteſt.

A. 4. *Sedum purpureum pratenſe* J. B. *minus paluſtre* Ger. *Sedum arvenſe ſive paluſtre flore rubente* Park. *paluſtre ſubhirſutum purpureum* C. B. **Small Marſh Sengreen.**

J. B. Cluſ.

Dodrantalem habet *cauliculum*, ſubrubrum, ſucculentum, tenerum: *foliola* longiuſcula, ſubhirſata, ſucci plena, Vermicularis folia referunt niſi quòd planiora ſint. *Floſculi* in ſummis cauliculis entapetali, purpuraſcentes aut carnei coloris, cum aliquot internis *ſtaminibus* pallidis. Totidem ccedunt *cornicula* quot ſunt in ſingulis floribus folia, initio viridia, deinde purpuraſcentia, *ſemen* ile continentia. *Radix* exigua eſt & inutilis, ſecundùm quam ex infimo caule ſurculorum opagines in orbem humi diffuſæ ſunt, multis exiguis foliolis Sedi minimi acris ferè ſimilibus, minoribus tamen, anguſtioribus & obtuſiore mucrone præditis cinctæ, ſaporis inſipidi & aquei.

In humidioribus ubi aquæ ſcaturiunt ad latera montis *Ingleborough*, & alibi in montoſis Septentrio- *Locus.* alibus Angliæ. Naſcitur humentibus pratis circa Norimbergam. J. B.

Sedum arvenſe flore rubente C. B. prod. huic idem videtur: confer utriuſq; deſcriptiones.

5. *Sedum echinatum vel ſtellatum flore albo* J. B. **Prickly-headed Sengreen, with a white flower.**

J. B.

Ex *radice* brevi, multis fibris capillata *caulis* unus vel plures prodeunt, ſpithamæi, pingues, ſupini, retes, ſæpè ſimplices, aliàs in duas alas diviſi, non tamen facilè fragiles. *Folia* Portulacæ, ſubacida, rnoſa & ſucculenta, coloris viridis, extremâ orâ (quæ latior etiam eſt) ſerrata, ſaporis Sedi vulris majoris: folia inferiora caulibus excreſcentibus exſiccantur & corrugantur. Caulibus ad certa tervalla adnaſcuntur flores ſtellati, Sedi, quinquepartiti, albi, apicibus purpuraſcentibus, quinq; lis acuminatis, teretibus, viridantibus totum florem obvallantibus: *capſulæ* ſtellatæ ſuccedunt ex diis plurimùm quinque, rariùs ſex, compreſſis, *ſemen* continentes minutum Aizoi vulgaris.

In muſcoſis ſepium aggeribus non longè à Genevâ, ſecus viam quæ inde ad oppidum *Jay* *Locus.* cit.

Meſſanæ quoq; ſimilibus in locis invenimus.

Ad Cepæam plurimum accedit.

6. *Sedum echinatum flore luteo* J. B.

Toto habitu ſimile eſt ſuperiori [ſed minus,] *foliis* tamen variat, non ſinuatis, magis ad Porçæ folia accedentibus, minoribus: *Flores* item non albos ſed luteos promit, eodémq; tempore ficitur, guſtu etiam ſimili.

Circa Portum Veneris & alibi in Italia plantam hanc invenimus; quin & ex ſemine Londino *Locus.* epto ortam Cantabrigiæ in horto aluimus. Noſtra tamen planta ab hac F. Columnæ deſcripta nihil diverſa videtur: folia enim habet ad Alſinem accedentia, &, ut memini, nonnihil crenata. nua eſt planta.

7. *Sedum minimum montanum flore purpuraſcente parvo, ſemine ſtellato.*

Radix ei alba, tenuis, pluribus fibris capillata, vix ultra annum vivax. *Caulis* ex eadem radice emergit, nunc ſimplex, nunc plures [tres interdum quatuórve] ſemipalmares, erecti, teretes, rubentes, *foliis* veſtiti creberrimis, circumcirca nullo ordine poſitis, craſſis, ſubrotundis, brevibus, apicibus obtuſiſſimis, rubentibus: *Flores* in ſummo gerunt velut in umbellam diſpoſitos, exiguos, pentapetalos, vix ſe pandentes, petalis acutis, ſaturatiore lineâ purpureâ per mediam longitudinem decurrente, ad margines pallidioribus. Vaſculæ ſeminalia quinquepartita, ſtellata, radiis pungentibus.

Circa medium menſis Julii in præruptis & altiſſimis montis Juræ ſcopulis florentem inveni.

Huic non longè diſſimilem invenit & deſcripſit in Indice ſuo plantarum circa Monſpelium naſcentium *D. Magnol* ſub titulo *Sedi annui minimi ſtellati rubri.* Parvula, inquit, eſt planta, uncialis aut biuncialis, unico utplurimum cauliculo aſſurgens. Folia craſſa & ſubrotunda ſunt, inter quæ floſculi albidi oriuntur, ſatis magni pro plantulæ modo, quibus ſtellulæ rigidæ, crebræ ſuccedunt, in quibus parvum ſemen continetur. Annua eſt planta.

Locus. Maio menſe cum flore & ſtellulis ſæpiùs invenit deſcriptionis autor in ingreſſu luci Gramuntii ſub Ilicibus.

CAP. IV.

Plantæ quædam exoticæ Chryſanthemi titulo à Jac. Breynio exhibitæ, Sedis ſtellatis affines.

1. *Chryſanthemum aizoides Africanum primum ſeu latifolium* Breynii.

HUjus *caules* cubiti altitudinem attingunt, glabri, teretes, ſucci pleni, & coloris ex viridi albicantis, *Foliis* diluto nec invenuſto virore pictis per longa intervalla frequenter binis donati, Portulacæ craſſitie & ſucculentiâ; ſed Calendulæ, quà figuram & magnitudinem, reſpondentia: E quorum alis ramuli aliquot pullulant, minoribus foliis & gemmis jamjam onuſti, ſed eorum, florea ſpes [in horto Amſtelodamenſi] intempeſtivis pruinis præuſta decoxit. Nam cujuſlibet tantùm caulis ſummitas *Florem* ſaltem unicum, peramœnum, ex *capitulo* viridi, craſſo, in folia ſeu lacinias quinque decuſſato, menſe Septemb. vel Octobri offerebat, eâdem quâ flos mediocris Calthæ amplitudine, Floris autem Solis figurâ, umbone citrini coloris, quem per circumferentiam concoloria, anguſtiſſima ac uncialia petala copiosè cingunt, conſtante. *Semen* mihi non viſum ſequentium par judico.

Ex ſemine à Promontorio bonæ Spei dicto delato in horto *Caroli Chivry* Amſtelodami enatum eſt.

2. *Chryſanthemum aizoides Africanum ſecundum, ſeu teretifolium* Breynii.

Breyn.

Raritate & venuſtate primum antecellit, locis apricis & arenoſis C. bonæ ſpei proveniens.

Hoc ex ſemine ad fuſcum inclinante, ſubrotundo, & eâdem ferè quâ Hormini magnitudine in horto noſtro ſuccrevit. *Radice* verò conſtabat dodrantali, digitum craſſa, tereti & alba, Raphani minoris oblongi, quà figuram & conſiſtentiam, ſimili, ſapore tamen aqueo. Ex hujus capite *folia* complura, ſucculenta, ſeſquipalmaria, digiti infantis ferè craſſitie, teretia & flavo-viridi lævore nitida edebat, quorum plurima convexa, ac in extremitatibus ſiccata. Inter hæc duo, tres, vel etiam (ni fallor) plures *Caules*, magnitudine & craſſitie foliis pænè æquales porrigebantur. *Florem* in *Beverningiano* horto dedit, Solis radiati inſtar formatum, eâdem quâ primi generis figurâ, niſi quòd duplo penè major, umbone aureo, petalis majoribus & latioribus ſulphureis, ima parte flavis radiato fuerit. Folia inſuper aut laciniæ capitis ſtellatæ, teretes & falcatæ erant. Plantam annuam, flore ſeminéq; edito evaneſcentem judico.

3. *Chryſanthemum Aizoides Africanum tertium, ſive triangulari folio, flore aureo* Breynii. *Aſter Aizoides Cap. bonæ ſpei* Zanoni.

Species prima.

Breyn.

Hujus [in horto Autoris educati] *radix* ſecundo ſimilis, ſed grandior: quæ aliquot humi jacentia, aliquot indè ſe efferentia, in orbem, velut Aloe pumila eſſet, *folio* diffundebat, jucundo virore oculos delectantia, dodrantalia, digitalis verò craſſitiei & triangularis figuræ. Ex illorum medi *caules* rotundi, ex viridi albicantes tres aut quatuor pluſquam pedales, binis utplurimum, & ut inferiora triquetris, ſed minoribus foliis prædití, prorumpebant. Horum unicuique, ſeneſcente Autumno, craſſum, oblongum, in quinq; lacinias anguſtas diſſectum, calycis calloſi Avellanæ Lon bardicæ ſimile alabaſtrum addebatur; quod occultum ſuum decus meo etiam, ſicut præceden horto invidit, quo *Beverningiani* maneret proprium ornamentum, ubi, ſtellæ in modum, in quinq angulos reſolutum *florem* aureo fulgore comantem protulit, primi generis minorem, umbilico dilutiore, tres viſu jucundos, virides circulos exhibente ornatum, quantum ex pictura augurari licui *Semen* ſecundi generis minus.

Spec

Species ſecunda, flore purpureo.

Breyn.

Rariſſima eſt hæc, & quantum mihi conſtat, Europæ noſtræ minùs reliquis nota, Antecedenti perſimilis, niſi quòd plerunque major, & *folia* floris umbonem luteum circundantia purpurei coloris ſint.

Species tertia, flore carneo.

Breyn.

Secundæ ſpeciei valdè ſimilis eſt; excepto quòd petala, quibus umbo floris radiatur, carnei ſint coloris.

Species quarta; minor flore flavo.

Breyn.

Hæc, quantum ex figura à D. *ten Rhyne* tranſmiſſa Autori noſtro conjectari licuit, pedalis circiter erat; *caulibus* procumbentibus, articulatis, quos *Folia* triquetra, reliquis breviora & longè anguſtiora exornant. *Flores* in caulibus & ramis ſe ſolitarios ut in cæteris præbentes parvi ſunt, *capitulo* trigono, petalis brevioribus ac paucioribus quàm primæ ſpeciei, quorum color luteus ſeu flavus, cincto.

Tota hæc planta cum congeneribus omnibus antedictis, præprimis folia earum cum capitibus ut Aizoon ſucculenta ſunt. Sapor aqueus, nitroſi quid occultans, quod in ſiccatis, quæ planè ſalſæ clariùs patet.

Cùm plantæ hæ nobis nondum fuerint conſpectæ, an rectè Chryſanthemis annumerentur neſcimus. Paulus * Ammannus, cui cognitæ & examinatæ fuerunt, quò pertineant te certiùs docebit.

* *Charactere Plantar. naturali.*

Chryſanthemum, inquit, aizoides Africanum (1.) latifolium *Breynii.* (2.) teretifolium, (3.) triangulari folio, flore aureo, (4.) flore purpureo, caulibus & ramis purpuraſcentibus, (5.) flore carneo & (6.) triangulari folio minus, flore flavo in *Cent.* 1. & *Prodr.* p. 21. ad claſſem Chryſanthemorum non pertinent, quoniam non ferunt ſemina quadrangula nuda, more Chryſanthemorum; nec ad Aſteres, quia non habent ſemina pappoſa, ſed magis Kali florido repenti Aizoidi Neapolitano *Col.* & dicantur Kalia Africana Kali florido repenti Aizoidi Neapolitano Columnæ affinia.

I. Habent enim vaſcula pentagona coni inverſi inſtar, in ſummo plana, per margines quinque carnoſis apicibus circumvallata, totidémq; intus cellulis donata, quæ per maturitatem dehiſcentes, ſemina parva, ſpadicea, rotunda effundunt: apices ſive capſulæ dum matureſcere incipiunt, dehiſcunt & flacceſcunt, ſummò capitulo ſtellæ radiatæ figuram imprimentes.

II. Quædam ex hoc genere ferunt, vaſcula quindecim loculamentis donata, totidémq; apicibus oblongis, fungoſis, in conum coeuntibus circumvallata, ut Chryſanthemum aizoides triangulari folio, flore aureo.

Quantum ex his capſularum ſeu vaſculorum ſeminalium deſcriptionibus colligere licet plantæ hæ Sedi ſeu Aizoi exotici ſpecies ſunt, non Chryſanthemi.

CAP. V.

De Pæonia.

Παιωνία ἢ γλυκυσίδη, quibuſdam πεντόροβον, cujus radicem aliqui Ἰδαίους δακτύλους vocant, Pæonia dicta eſt à medico Pæone, qui eâ Plutonem ab Hercule vulneratum, Homero Odyſſ. 5. fingente, râſſe perhibetur. *Pæonia vetuſtiſſima inventa eſt, noménque autoris retinet, quam quidam Pentorobon pellant, alii Glycyſiden.* Plin. lib. 25. c. 4. Fortè (inquit Bodæus à Stapel) à παίων vel παιωνίζω hym- s cano, quòd ob inſignes virtutes multum laudaretur: nam Pæonias omnes herbas Veteres pro ſalu- ibus habuerunt.

Pæoniæ notæ genericæ ſunt flores roſei maximi, ſemina majuſcula rotunda, per maturitatem ni- a, radices craſſæ vel tuberoſæ; folia compoſita.

1. *Pæonia mas* Park. Ger. *præcocior* J. B. *folio nigricante ſplendido, quæ mas* C. B. **The male Peiony.**

J. B.

Pæonia mas præcocior, ut rarior, ita notabili foliorum & radicis differentiâ à fœminâ diſpeſcitur: iquidem quam fœmina videtur altiùs aſſurgere, ad ſeſquicubitalem aut bicubitalem altitudinem; ibus *caulibus* nonnihil rubentibus, in aliquot ramos diviſis, *foliis* veſtitis Nucis Juglandis ferè tu & figurâ, ſed latioribus, craſſioribus, lanugine quadam averſa parte pubeſcentibus, ternis, ternis, quinis, rariùs ſeptenis, ſaturè virentibus, glaucóque obductis, caulium extremis ad com- uras parte interna rutilis, ex longis rubeſcentibus pediculis pendentibus. *Flores* ſupremis inſident igiùs ſingulares, patuli, quos carinata quædam folia ſuſtinent, ſimiles ferè floribus Pæoniæ fœminæ, dilutiores, non ſine purpuræ tinctura, nervis reliquâ floris parte ſaturatioribus, in quorum me- *ſtamina* purpurantia *apices* croceos ſuſtinent. Succedunt *cornicula* alba, villoſa in principio e lucente lanugine pubeſcentia, rariùs terna, ſæpius quina aut circiter, criſtâ ſanguineâ incurvâ ſupernè donata: juxta cornicula ſtamina rutila, apicibus luteis farinaceis donata. Cornicula verò jam grandiora reddita, atq; per maturitatem dehiſcentia recurvantur, elegantiſſimámque *granorum* oſtentant ſeriem, utrinq; ordine poſitam, primùm acinis granati colore ſimilium, mox atrocœruleorum, tandémque nigrorum, rotundorum, craſſiorúmq; quàm in fœmina, colore & ſubſtantiâ alioqui ſimilium, quemadmodum & ſapore. *Radix* ceu palus altè depangitur, recta, nonnunquam in adnata pauca divaricata.

Locus & *Tempus.* Hujus flores Maii initio explicantur, móxq; decidunt. Geſnerus in Generoſo dicto Helvetiæ monte reperiri audiverat.

Si ſeminetur Vere, utplurimum per annum latitat, & poſt ſingulis annis foliorum diviſurâ augetur.

2. *Pæonia mas tardior* J.B.

1. A præcedente differt *foliis* numeroſioribus, quippe quinis aut ſeptenis, impari aliquando bifido; dilutiùs quoq; virentibus, & aversâ parte, ſi cum prædictæ foliis conferantur, pallentibus, quâ & albâ quadam lanugine donata ſunt. 2. Non caulium modo extremis ſed ipſis quoq; foliorum coſtis interna ſeu adverſa parte rutilantibus. 3. Floribus tardiùs erumpentibus, nec citiùs quàm prioris decidant.

Tempus. Floret hæc communiter ſub finem Maii.

Vires. In uſum Medicum veniunt radices & ſemina.

Uſus eorum præcipuus eſt in affectibus *cephalicis*, Epilepſia, Incubo, &c. *uterinis*, menſibus obſtructis, lochiis purgandis, doloréque poſt partum mitiganda, epatis obſtructione. Extrinſecus ſuſpenduntur grana ac radix de collo pro arcenda epilepſia. *Schrod.*

** 6. Simplic.* Vidi (inquit * Galenus) puellum quandoq; octo totis menſibus morbo Comitiali liberum, ex eo quo geſtabat radicem tempore. Ubi autem fortè fortunâ, quod à collo ſuſpenſum erat decidiſſet, protinus morbo correptus eſt; rursúſq; ſuſpenſo in illius locum alio inculpatè ſe habuit. Viſum ergo eſt mihi, ſatius eſſe denuo id certioris experientiæ gratiâ, detrahere: id cùm feciſſem, & puer iterum eſſet convulſus, magnam ac recentem radicis partem ex collo ejus ſuſpendimus, ac deinceps prorſum ſanus effectus eſt puer, nec poſtea convulſus. Experimentum hoc Galeni confirmant Montanus, Fernelius, Apollonius Menubenus lib. de Alce, cap. 7.

Qua hoc qualitate ſeu proprietate effecit ambigitur. Quâcunque tandem (inquit Julius Alexandrinus à Neuſtain ſuis in Galeni de ſimplicium Medicam. facult. librum notis) ſucceſsûs hujus ſpe fruſtramur hodie. Vel igitur tam efficax non eſt noſtra hæc Pæonia quàm aliarum regionum aliquarum, vel leviora erant illius temporis mala hæc quàm noſtri hujus ſunt, ob immutatam in deterius fortè victûs rationem. Alii in effoſſione ſub certo ſyderum poſitu totum negotium conſiſtere aſſerunt. Quæ opinio Magicâ aut ſuperſtitiosâ vanitate non vacat. An (inquit Caſp. Hofmannus) Galeni radix non fuit naturâ ſuâ talis, ſed quia πεπλεσμένη, *adjurata*, ut ſic vertam. Diabolus enim in multis aut juvat naturam, aut impedit.

L. 2. C. 21, Sect. 128. Sylvius nihil grandis (inquit) hactenus ab hujus radice & ſemine ſæpiſſime à me uſurpatis vidi præſtitum. *D. Soame.*

3. *Pæonia fœmina* Ger. *fœmina vulgaris flore ſimplici* Park. *communis vel fœmina* C.B. *fœmina vulgatior* J.B. **Female Peiony.**

J. B.

Radices glanduloſas fibris quibuſdam interceptas habet, ut Aſphodelus, à quibus denuò & aliæ propagantur ſimili modo glanduloſæ. *Caulis* viridis vix niſi ad exortum pediculorum foliorum rubedinem ullam oſtentat: *folia* variè & inconditè diſſecta, modo trifida, modò bifida (de ſingularibus foliis intellige) aliàs etiam integra, ſupernè virentia, infernè albicantia aliquantulum & nonnihil hirſuta. *Flos* qualis in maſcula [ſed minor magiſq; purpureus] cum ſtaminibus & apicibus conſimilibus perinde ut in *ſiliquæ* [quæ tamen minores] at *ſemen* oblongum, per maturitatem nigrum.

Tempus. Floret menſe Maio: ſemen Julio ad maturitatem pervenit; multúmq; ſe reptatu multiplicat.

4. *Pæonia fœmina Hiſpanica pumila* Park. *tenuiùs laciniata, ſubtus pubeſcens, flore purpureo* C.B. *fœmina pumila* Ger. *quoad iconem.*

Cluſ.

Tenuiùs diſſecta & laciniata habet *folia*, magis mucronata, aversâ parte brevi lanugine pubeſcentia & candicantia, adversâ verò virentia nec ſplendentia, multis venis à medio nervo in latera foliorum excurrentibus, ut in reliquis Pæoniæ generibus: *Caules* graciles & dilutiùs virentes, ſingulos ſuſtinentes unicum *florem*, aliorum generum floribus paulò minorem, ſimplici octo foliorum ſerie conſtantem, purpureum, hoc eſt minùs rubentem quàm qui plenus eſt, ſed non minùs odoratum, multis *ſtaminibus* candidis quorum *apices* flavi, bina cornicula media cingentibus præditum, quæ maturitate dehiſcentia *ſemen* continere conſpiciuntur vulgaris Pæoniæ, initio ſubcæruleum, ſeminis Tini inſtar. *Radix* ſuperiori ſimilis, minùs tamen craſſis ſed gracilioribus bulbis conſtans.

Nata eſt Cluſio ſemine ex Hiſpania miſſo: floret Maio menſe cum aliis.

* 5. *Pæonia Pomi Arantii colore* C. B. *tertia* Cluſ. *fœmina flore carneo ſimplici* Park. parad.

Cluſ.

Folia huic Pæoniæ fœminæ, paulò dilutiùs virentia quàm πολυφυλλάνθη, ſplendentia, per oras nonnihil criſpa, infernè cineracei coloris: *flos* ſimplici ſex foliorum ſerie conſtat, coloris carnei dilutioris, in quo flaveſcens tenuiter elucere videtur: *cornicula* viridia medium florem occupant, & multis albis *ſtaminibus* cinguntur, quorum *apices* aurei. *Semen* in corniculis nigrum: *radix* bulbaceis Aſphōdeliníſq; tuberibus conſtat.

Floret Maio.

* 6. *Pæonia Aquilinæ foliis* C. B. *quarta Aquilinæ foliis* Cluſ. *fœmina Aquilinæ foliis* Park.

Caulis huic ſatis firmus: *folia* in ternas alas diviſa, quæ totidem folia gerunt breviora & magis orbiculata quàm aliarum, atque in aliquot lacinias ſciſſa, supernè dilutiùs virentia, infernè pubeſcentia & caneſcentia, adeóque ſimilia Aquilinæ foliis, ut primo intuitu pro illis accipi poſſint. *Radicem* habet multis bulbis longis præditam ut Pæonia fœmina. *Florem* non viderat Cluſius.

7. *Pæonia flore ex albido pleno major & minor* C. B. Cluſ. *fœmina flore pleno albicante* Park. parad.

Cluſ.

Humilior eſt illa quæ amplum, ex rubro purpuraſcentem, plenúmque habet florem: *Caulis* item quàm illi gracilior. *Folia* quidem multis laciniis ut alteri diviſa, ſed anguſtioribus: *flores* etiam minores, neq; adeò pleni, utpote qui ſexaginta aut ſeptuaginta foliorum numerum raró ſuperent, cùm in vulgaris plenæ flore aliquando quadringenta obſervare meminerim. Hujus color initio dilutè purpuraſcens, & quodammodo carneus, deinde paullatim elangueſcens, exalbidus fit, tandem totus ferè niveus, excepta foliorum baſi & infima parte, quæ carneum quodammodo colorem retinet. Bina aut terna, ut plena vulgaris, habet in medio flore *cornicula*, minora tamen. Peculiarem etiam habet ejus flos notam, ut illi folia non facilè defluant, ſed diutiſſimè hæreant, imò donec temporis diuturnitate nigreſcant, marceſcant & ſiccitate contrahantur. *Radices* etiam habet hæc minores & graciliores quàm vulgaris.

Varietas. Reperitur hujus generis flore longè ampliore, ut quæ Purpureæ plenæ flori non cedat magnitudine, ejuſdem tamen cum deſcripto naturæ, diutiſſimè nimirum folia retinens, temporis ſucceſſu etiam albeſcentia.

* 8. *Pæonia folio ſubtus incano flore albo vel pallido* C. B. *femina leucanthemos & ochranthemos* Park. *fœmina pumila* Ger. quoad deſcr.

Hanc, quæ in celſiſſimorum Cretæ montium convallibus abunde provenit, promiſcuæ naturæ eſſe, hoc eſt, quæ neque mas, neque fœmina eſſet, ſcribit Hon. Bellus ad Cluſium.

Huc refert C. Bauhinus Pæoniam flore niveo *Cluſ.* in Navarræ montibus inventam, cujus flos ſimplici foliorum ſerie conſtat, vulgari minor, radices etiam habentem illâ minores.

Pæoniam fœminam flore albo pleno

Depingunt & deſcribunt Tabernamontanus & Gerardus: Figura apud Gerardum eſt eadem quam Cluſius exhibet pro *Pæonia pleno flore albeſcente minore*.

Pæonia flore variegato C. B. *fœmina verſicolor* Park. V. Cluſ.

Hujus flores interdum carnei ſunt coloris, nonnunquam omninò rubri, aliquando etiam foliis vel media ex parte rubris, aliâ carnei coloris, vel utroque colore radiatim diſtinctis. Dubitat Cluſius annon artificio colores illi fuerint inducti.

* 9. *Pæonia promiſcua* Ger. *promiſcua ſtrictiore folio* J. B. *fœmina promiſcua* Park. *fœmina altera* C. B.

J. B.

Multa tam cum maſcula, quàm cum fœmina vulgari Pæonia communia habet. *Radix* glanduloſa fœminæ vulgari, ſed craſſioribus glandibus: at *folia* propiùs ad maſculæ folia accedunt, magis men incondita, ſinguláque ſtrictiora & longiora, ſupernè ut maſculæ ſaturè virentia, infernè verò agis albicantia, minùs tamen quàm fœminæ vulgaris, quibus etiam averſa parte multò minùs ſunt loſa. *Flores* ſaturatiùs ſanguineo coccineóve colore rubent, ſeptem aut novem foliis conſtantes: pices ac *ſtamina* & *ſiliquæ* ut in aliis.

* 10. *Pæonia promiſcua Vormarii folio latiore* J. B.

J. B.

Pulchrè hæc variat à reliquis Pæoniæ ſpeciebus: *Folia* ſiquidem quæ imis ramis hærent, latiora ſunt àm cæterarum, rotundioráque, averſa parte glauca, hirſuta, adversâ ſaturatiùs virentia, itidémque is obſita, ſed paucioribus quàm in oppoſita. *Folium* in terna aut quaterna aut etiam quina ſegenta diviſum eſt, nullâ diviſione certa, ſed temerè variante. *Flos* à reliquarum flore haud abſilis: *Siliquæ* vero retortæ hirſutie alba totæ contectæ.

11. *Pæonia flore pleno rubro* J. B. *fœmina, flore pleno rubro majore* C. B. *Pæonia fœmina multiplex* Ger. *fœmina vulgaris, flore pleno rubro* Park. **Double-flowered female Peiony.**

J. B.

Omnium Pæoniæ ſpecierum longè pulcherrima eſt, ſpecioſo *floris* ſanguinei ſaturi incremento, tam denſo foliorum ſtipatu luxuriantis ut fidem numero ſuperet. *Folia* ſane floris ſunt plurima, magnitudine & formâ inter ſe diſcrepantia. Extrema enim caulem proximè amplectentia reliquis omnibus majora ſunt, & adinſtar Roſarum odoratarum circinatæ rotunditatis: reliqua interiùs ſita mirè variant; ſunt enim quædam illorum graminea ferè, oblonga nempe & anguſta, intérque hæc aliquando colore albo tincta conſpiciuntur, cum levi rubore, quædam verò fiſtuloſa inferiùs & quaſi tubuloſa, arcto ſatis pervia meatu; quædam paulo majora, & ad latera utraque mirâ varietate modò magis minúſque profundè inciſa, diſſecta & alicubi ſerrata, quædam adhuc majora latioráque majoribus quoque inciſuris diſſecta, quædam etiam, & quod obſervatu dignum, referunt ſuâ ſectura & formâ ea omnia folia quæ viridia ſunt. In medio flore duo aſſurgunt *calices* albi hirſuti, oblongi, inferiùs latiores, in medio ventrioſi, in ſummo denique acuminati, cum inflexa quaſi Galli criſtam referente ſubſtantia rubra, ſeminum futurorum rudimenta intra ſe continente. *Folia* multùm ſimilia Promiſcuæ Lobelii foliis, breviora tamen & utcunque latiora, nec vel tenui illa Promiſcuæ lanugine infernâ parte donata, ſed inſtar maſculæ glabra & virentia.

Ex hujus ſemine Cluſio natæ ſunt plantæ, caule, foliis, radice matrem planè referentes, quarum una tertio anno florem dedit, matris flori quidem concolorem, ſed ſimplici ſex foliorum ſerie conſtantem. Altera autem Byzantinæ prioris florem imitantem, h. e. ſimplicem octo foliorum ſeriem habentem, colorem tamen magis rubrum & ſaturum, & ad nigredinem quodammodo tendentem: Tertia florem plenum tulit matri concolorem, vel etiam majorem, & ſingulis annis cornicula ſive nuces, quarum aliquæ ſemine prægnantes fuere.

Cæterùm flos hujus plantæ omnium quos novimus multiplici foliorum ſerie conſtantium ſpecioſiſſimus eſt & maximus, foliis numeroſiſſimis compoſitus, non diu tamen durat, verùm intra ſex aut octo dies poſtquam aperitur defluit.

* 12. *Pæonia flore pleno rubro minor* Cluſ. J. B. *flore pleno rubro minore* C. B.

Cluſ.

Folia hujus alterius foliis haud abſimilia: *Flos* tamen ejus flore minor, nec adeò plenus, illi penè qui carnei coloris plenus eſt par, non minùs tamen ſaturi rubri coloris quàm majoris, ſed cujus *folia* interiora venis quibuſdam nigricantibus aſperſa conſpiciuntur, medium florem occupant cornicula nullis ſtaminulis obſita.

* 13. *Pæonia peregrina flore ſaturè rubente* C. B. *fœmina Byzantina* Park. parad. *Byzantina* Ger. emac. *Byzantina prior* Cluſ.

Folia habet præcedentis foliis non diſſimilia, paulo tamen craſſiora; *caules* illi ſimiles aut ampliores, *florem* ſummo faſtigio ſuſtinentes unicum, ſimplici octo, decem, aut interdum plurium foliorum texturâ conſtantem, non purpureorum ut πολυφυλλάνθης, ſed rubentium & elegantiſſimorum; *radicem* multis nodis oblongis, ſive Aſphodelinis bulbis præditam Pæoniæ fœminæ inſtar, exteriùs pallidioribus.

* 14. *Pæonia peregrina flore dilutè rubente* C. B. *Byzantina altera* Cluſ.

Hujus germina recens prodeuntia non rubent ut in priore, ſed ex albo vireſcunt, ut etiam caules & foliorum pediculi, quæ in illo initio rubent. *Folia* ſuperiore dilutiùs virentia læviáque, ſupernè & infernè non minùs quàm ſuperioris ſplendent. *Flos* etiam paulò major dilutiore magiſque florido colore præditus eſt: ejuſdem ſiliquæ breviores, ſemina rotundiora, minùs nigra & ſplendentia. Hæc non adeò liberalis eſt in proferendis floribus ac ſuperior.

Utraque ſemine Byzantio miſſo nata eſt.

Tempus. Floret Maio cùm aliis Pæoniæ generibus, aut cùm illæ florere deſinant.

Cùm Cluſio ex ſemine Pæoniæ fœminæ vulgaris flore pleno rubro enatæ ſunt tres varietates, ſuſpicamur, imo fidenter affirmamus, nonnullas ex ſuperiùs traditis Pæonias non ſpecies diſtinctas eſſe, ſed varietates tantùm, quæ ſationi & culturæ originem ſuam debent.

Cap. VI.

De Helleboro nigro.

HEllebori etymon ſuperiùs tradidimus in capite de Helleboro albo.

Hellebori nigri notæ ſunt folia digitata, flores non decidui, ſi modò flores ſeu florum petala, & non potius floris calyx dicenda ſunt folia illa lata, ſpecioſa, alba, purpuraſcen- ibus unguibus, quæ florum petala vulgò habentur, floris autem petala tubuloſa illa foliola virentia uæ ſtamina & capitulum velut corona cingunt, quæ foliis prædictis calycis occultantur: radices ca- artica.

1. *Helleborus niger verus* Ger. Park. *niger flore roſeo* C. B. *niger flore albo, interdum etiam valdè rubente* J. B. **True black Hellebore, or Chriſtmas-flower.**

J. B.

Radicem habet numeroſis fibris, vulgari paullo craſſioribus donatam. *Folia* à radice *pediculo* ſpi- amæo, craſſo, ſucculento, tereti, punctis purpureis ut Dracunculi majoris notato appenſa, diviſa plurimùm in *folia* novem, viridantia, lævia, rigidiora, craſſioráque quàm in vulgari flore viridi, a, obtuſa, ſerrata, in extrema folii ora & paullo inferiùs, crenis autem viduâ reliqua portione to- : pediculi ſingularium foliorum, ut & averſi folii nervus, purpuraſcentes. Inter folia *flores* occul- ntur, pediculo plurimùm palmari & ſeſquipalmari, ſucculento & maculoſo, ex foliis quinque can- dis, ungue purpuraſcente extrinſecùs, ſubrotundis, ſtriato venularum diſcurſu præditis. Ad floris num foliolum oblongum integrum, paulóque inferius aliud tanquam vagina, interdum diviſum in ura. Floris medium occupant *ſtaminula* multa lutea, breviáque, cum corona decem, duodecímve bulorum virentium. Succedunt ſiliquæ corniculatæ intortæ, ſeptenæ, in quibus ſemen parvum, tundum nigrum: fit interdum, ut eunte in ſemina flore ejus folia colorem contrahant ferrugineum m intra, quàm extra. Aliquando florem habet valdè rubentem, interdum album pro anni con- tutione.

Locus. In Alpibus non longè à Ponteba copioſum invenimus. J. Bauhinus ſe eum in variis ſylvis ſervâſſe tradit.

Alia Species. In horto Blæſenſi aliam hujus ſpeciem invenio quam Helleborum nigrum flore roſeo, minorem lgicum vocant; qui omnibus ſuis partibus, foliis, caulibus, flore, præcedente minor eſt; flore ex al- roſeo.

Vires. Purgat potenter humores melancholicos, utile per conſequens medicamentum eſt omnibus affe- ibus indè originem trahentibus, quales, Mania, Inſania, Hypochondriaca paſſio, Elephantiaſis, erpes, Cancer, Quartana, Vertigo, Epilepſia, Apoplexia, Scabies. Sed cautè & nonniſi robuſtis, ob olentiam quam exercere aptus natus eſt, exhibere conducit. In decocto tamen minus eſt periculi. orrigitur maſtiche, cinnamomo, aniſo, fœnic. & ſim. *Schrod.*

Alii Helleborum nigrum rectè præparatum innoxium eſſe medicamentum ſcribunt, ut tutò pueris, avidis & debilibus corporibus dari poſſit.

Doſis in ſubſtantia à gr. 15. ad ʒß. ℈ij. robuſtiſſimis etiam ʒj. in infuſo vel decocto à ʒj. ad ʒij. Exhibetur vel *ſubſtantia* ipſius, vel *infuſum*, vel *decoctum*. Subſtantia exhibetur, 1. Formâ *pulve-* ſumendo Helleb. nigri ℈ij. zingib. maſtich. roſar. rubr. cinnamom. aniſ. ana gr. 4. Miſce in ſculo In pueris ſume ℈j. 2. Formâ *pilularum*, formando ex prædicto pulvere cum ſyrupo oneo pilulas. 3. Forma *placentularum*: vide Le Brun. 4. Forma *cydoniati*. V. eundem, apud quem reliqua.

Vis omnis hujus radicis eſt in cortice aut fibrillis rejectâ medullâ. Optimè corrigitur Caryophyllis omaticis. *D. Palmer* è dictatis D. Hermanni Horti Leydenſis præfecti. Jo. Hartmannus in fluxu enſium nimio Cingulum ex foliis Hellebori nigri compactum ità ut folia recentia aſſuantur faſciæ, rca lumbos corpori applicat.

2. *Helleborus niger hortenſis flore viridi* C. B. *Helleboraſtrum* Ger. *Helleboraſter minor flore viridante* Park. *Elleborus niger vulgaris, flore viridi vel herbaceo, radice diuturna* J. B. **Bears foot.**

J. B.

Hic tum ab *hortenſi flore albo*, tum ab *adulterino* manifeſto diſcrimine ſejungitur: licèt enim *ra- ces* fibroſæ, nigræ, eæque numeroſæ ſimilitudinem magnam cum *hortenſi flore albo* inſinuent, diſ- militudinem verò cum *adulterino*, reliqua tamen plantæ facies differentiæ fidem faciet. *Folia* enim npliora, viroris herbacei, teneriora quàm illorum utriuſlibet, in plura ſegmenta conciduntur, ſin- læque laciniæ in acutum mucronem, non obtuſum more *hortenſis flore albo* deſinunt, in ambitu rratæ, nec tam ſaturo colore tinctæ, nec tam rigidæ ut adulterini. Jam verò *flores* pediculis pal- aribus & dodrantalibus hærentes colore ſunt herbaceo, *adulterini Ellebori* æmuli, quinis majoribus *lis* conſtantes, umbilicum obſidentibus *apicibus* crebris palleſcentibus. *Semen* corniculis aliquot ſur- ctis conjunctiſque aliorum more continetur.

Locus. In montibus Euganeis, ínque monte illo excelſo cui inædificatur S. Marini urbs, decem circiter ill. paſ. Arimino diſtans, obſervavimus.

Vires. Folia cereviſiæ per tres aut quatuor horas infuſa & pota, jejuno ventriculo, tribus matutinis, in- gne prophylacticum cenſentur adversùs variolas alióſque morbos contagioſos. *D. Johnſon.*

Pulverem foliorum exſiccatorum, pauca quantitate, verminantibus pueris exhibent noſtrates, vel in potu aut juſculo, vel in ficu, &c.

3. *Helleborus maximus* Ger. *maximus ſive Conſiligo* Park. *Helleborus niger fœtidus, Conſiligo Plinii lib.* 27. *cap.* 9. C. B. *Elleborus niger ſylveſtris adulterinus, etiam hyeme virens* J. B. *App. tom.* 3.

J. B.

Planta eſt cubitalis, odoris viroſi, *radice* fibroſa, obliqua, cortice ſubnigro, nonnihil cum acrimonia levi amaricante, lignoſam & duram medullam obducente: *caule* tereti, quem inveſtit primùm *cortex* mixto cum virore rubellus, alter pallidè vireſcens, cui ſubeſt caulis lignoſus, copioſam medullam viridantem complexus: *folia* pediculis palmaribus appenſa, denſiſſimo ſtipatu caulem ambiunt, in tria, quinque, ſæpiùs novem folia ſubdiviſa, longa, ſtriata, atrovirentia, in ambitu ſerrata, nullis interdum crenis inciſa, dura, rigida, nervo per mediam longitudinem valdè conſpicuo decurrente, à quo utrinque in latera obſcuriores venulæ prodeunt: at ſuperiora folia, ut in pauciores portiones ſunt diviſa, ità & latiores ſunt tum portiones ipſius folii, tum pediculus. Ex alis prodeunt ramuli multi dilutè virentes, ob mollitiem floris ponderi imparem deorſum reflexi, paucis foliis pallidulis parvis, integris donati; quibus inſident *flores* ſinguli, bini, terni, quaterni, ovales ferè, nec ita ut in Helleboris expanſi, ex pediculis ſemipalmaribus quadrantalibúſve, ex foliis quinis herbaceis, extremâ orâ cùm ſe magis explicant rubente, ſtriatâ compoſiti: in medio ſtamina plurima, capitello ſulcato, exalbido, extra quæ intra floris calathum, quatuor, rariùs tres aut quinque, ceu tubuli concavi, magis virentes, brevioréſque quàm ſtaminula, oris fimbriatis, leviter interdum purpurantibus: penitiſſimum floris meditullium occupant *cornicula* Aquilegiæ vel Hellebori, bina ternáve, tuberculo innixa, in quibus *ſemen*.

Locus. In Germania, lateribus montium quos eluctatur Rhenus, inter Coloniam & Moguntiam copioſiſſimum obſervavimus & alibi in montibus regionum tranſmarinarum.

Veratrum nigrum 4. *peregrinum Cluſii, Helleboraſter maximus alter Cluſii* Park.

In paucis à præcedente differt, nimirum foliis paulò atrioribus, & florum oris ex purpura nigricantibus, præſertim trium interiorum petalorum: ideóque nos ſpecie diverſum nondum agnoſcimus.

Tragus & Dodonæus venenatam qualitatem huic plantæ tribuunt, ideóque ab ea cavendum monent.

Vires. Radicis hujuſce particulam in pecoribus medendis auriculæ perforatæ inſerere ſoliti ſunt Veterinarii antiqui. Recentiores omnibus ferè corporis jumenti partibus radiculam eam infigere ſolent, quavis etiam de cauſa laborantis. Quamprimum etiam jumentum aliquod parùm lætè vivere intellexerint, ad hoc medicamentum tanquam ſacram ancoram confugiunt, & plerunque ſucceſſus votis reſpondet. *Kyberus* apud Tragum: qui tamen veterinarios *Gengenbacenſes* non Conſiligine, ſed Helleboro nigro Dioſcor. ad hanc rem uti ait. Germanos veterinarios noſtri etiam imitantur in hujus radicis vel caulis uſu.

4. *Helleboraſter alter trifolius ſpinoſus* Park. *Helleborus niger trifoliatus* hort. Farneſ.

Foliis tripartitò diviſis, durioribus & rigidioribus; denticulis circa margines aſperioribus & pungentibus inciſis; & *floribus* pallidius virentibus à præcedentibus abundè diſtinguitur: cætera cum eis convenit.

In hortis curioſorum enutritum vidimus, locum ejus natalem ignoramus.

Folia ſingularia Laurinis comparat & magnitudine & ſubſtantiâ & figurâ Petrus Caſtellus. Caulem ei attribuit cubitalem, teretem, digiti craſſitudine, foliis circumcirca veſtitum: Flores in ſummis caulibus & ramulis Hellebori nigri vulgaris, dilutè virides, aut ſubalbidos.

Tempus. Incipit florere Novembri, & in Martium & Aprilem uſque florens perſeverat: quilibet autem flos apertus & in ſuo vigore perdurat ultra quadraginta dies.

CAP. VII.

De Fraxinella.

FRaxinella à foliorum cum Fraxineis ſimilitudine dicta eſt.

Foliis Fraxini, floribus in ſpica ſpecioſis, ſeminibus magnis nigris ſplendentibus ab aliis plantis diſcernitur.

Fraxinella. Officinis Dictamnus J. B. *Dictamnus albus vulgò ſive Fraxinella* C. B. *Fraxinella* Ger. Park.

J. B.

Radices candidæ ſunt, varióque implexu multifidæ: unde emergunt quotannis *ſcapi* plurimi, ſe quicubito proceriores, hirſuti, rubeſcentes, [in ea tamen ſpecie quæ florem album profert pallid virides] medullâ multâ farcti; *foliis* veſtiti nullo ordine poſitis, alatis, tribus vel quatuor pinnarum conjugationibus ad coſtam annexis cum impari in extremo coſtam terminante, Fraxini ſimilibus, ſupernè atro-virentibus, infernè dilutioribus & ſplendentibus, laurinis æqualibus, crenatis. In ſummis ſcapis *florum* thyrſi pulcherrimorum ex intervallis poſitorum, odore gravi, foliis quinque ex albo purpuraſcentibus, ſtriis ſaturatioribus notatis, aversâque parte nonnihil hirtis conſtantium, fibris ongis recurvis, denis numero, purpuraſcentibus, ſúbque apicibus luteolis ex purpureo herbidis, minutis micantibus granulis atro-purpureis, reſperſis, medium obſidentibus, unà cum ſtylo pentagono *pericarpio* inſidente, quod in plures ſiliquas ſeu theculas dividitur. *Semen* nigrum, lucidum, paulo majus quàm Milii Solis.

In præruptis montium Rheno flumini vicinorum hanc non ſemel obſervavimus. Floret Junio. ***Locus.***

Radix (quæ ſola ferè in uſu eſt) cardiaca & alexipharmaca cenſetur, contra peſtilentiæ contagia utilis, quoquo modo ſumpta. Autoritate Matthioli valet adversùs venena, & venenoſorum nimalium ictus. Necat interaneorum vermes drachmæ pondere hauſta. Datur contra frigidos teri morbos: nam & menſes & urinam movet, partum adjuvat, ſecundas & emortuum fœtum ducit tum ſuppoſita, tum cum Pulegio ſuffita, tum ex vino meraco ℥ij pondere pota. Valet quoque ad alvi torſiones, & ad ejiciendos renum calculos. ***Vires.***

Additur quoque utiliter in potionibus internorum vulnerum. Datur comitialibus & aliis cerebri ffectibus.

Aquam deſtillatam pro Coſmetica habent Romanæ mulieres, & utuntur in inflammationibus oculorum. Ex his apertum eſt neutiquam poſſe eſſe ſuccedaneum veræ Dictamni (inquit Caſp. Hofman.) Verùm cùm acris ſit & amara, non video cur non eadem poſſit præſtare quæ Dictamnus.

Siliquæ & flores contactu pruritum faciunt, & in calidioribus regionibus cutim exulcerant. Variat loris colore albo.

Cap. VIII.

De Althæa lutea ſeu Abutilo Avicennæ.

Foliis Althææ mollibus, floribus è foliorum alis exeuntibus luteis, ab aliis hujus generis diſcernitur. Affinis & ſimilis eſt Alceæ Venetæ, Sabdariffæ, Bammiæ moſchatæ aliiſque Alceis accenſeri ſolitis plantis exoticis pentapetalis, cum conceptaculis in quinque cellulas diſpertitis: verùm in hac thecæ disjunctæ ſunt & tantùm contiguæ, non conjunctæ unicum efficientes vaſculum, ut in illis.

1. *Althæa lutea* Ger. *lutea ſive Abutilon Avicennæ putatum* Park. *Al. Theophraſti flore luteo* C. B. *Theophraſti flore luteo, quibuſdam Abutilon* J. B. **Yellow Mallow.**

J. B.

Cum Althæa vulgari de mollitiei palma certat quod Abutilon vocant, *radice* parvâ, albâ, fibris liquot adnatis donatâ, ſubdulci. *Caulis* foris tomento molli totus eſt obſitus, pingue quid attrectantis manibus allinens, incanus: cortici, qui facilè delibratur ſubeſt lignum Saligni inſtar candidum & durum, medullam ſucculentam viridem continens. Ex caule *folia* nullo ordine naſcuntur, ediculis palmaribus & minùs, lata, circinatæ rotunditatis, niſi in mucronem acutiorem deſinerent, anugine incana & inſigniter molli obducta: ex horum alis rami producuntur: indidem *flores* itidem prodeunt Caryophyllatæ aquaticæ, intensè crocei, ſtriati, pentapetali, medium occupante *apiculorum* luteorum glomere: totum verò florem complectuntur quinque folia incana, lanuginoſa. Succedunt tomentoſa *capitula*, Juglande paullò minora, ſuprema parte plana fere ex decem aut uodecim *folliculis* latiuſculis, compreſſis, in mucronem acutum deſinentibus, in orbem juxta poſitis: in quibus *ſemina* ſemicircularia ferè, compreſſa, fuſca, medullâ albâ, dulci.

Annua eſt planta, non diu durans. In hortis ſeritur. C. Bauhinus inter Ferrariam & Bononiam bſervavit ad duos cubitos excreſcentem.

2. *Althææ Theophraſti ſimilis* C. B. *Abutilon Indicum Camerarii* Park. *Abut. Indicum* J. B.

J. B.

Flore eſt pallido, ſubcandido, ſive medio luteo, pediculo nixo ſubhirſuto, ſicut & novella folia ac aulis, non tamen ejus ad tactum mollitiei quâ vulgò notum Abutilon Italicum. Pediculi in fibras ivulſi foliis venulas ſparſas ſubminiſtrant ſpiceas, in averſa parte folio exiſtente pallidiore, internâ erò ſaturatiùs virente. *Caulis* penes internodia ſubruffeſcens. *Florem* excipit folliculus ſubniger, tellatim compactus, *ſemen* quoque continens nigrum: Exterius involucrum ex viridi flaveſcens. *adix* pallida fibroſa.

CAP. IX.

De Caltha paluſtri.

A. *Caltha paluſtris* J. B. *paluſtris vulgaris ſimplex* Park. *paluſtris flore ſimplici* C. B. *paluſtris major minor* Ger. **Marſh-Marigold.**

RAdix plurimis fibris majuſculis albentibus, è foliorum marceſcentium alis egreſſis, fibrillis tenuibus capillatis conſtat. *Folia* ima, quæ è radice exeunt, pediculis longis [ſemipedalibus aut dodrantalibus,] inſident, fiſtuloſis, Chelidonii minoris ſimilia, verùm multò majora, non maculoſa, profundiore circa pediculum ſinu, per margines crenata, glabra atrovirentia. *Caules* ab eadem radice plures, dodrantales aut pedales, teretes, glabri, concavi, geniculati, ramoſi, foliis paucis ſingulatim poſitis, iis quæ è radice exeunt ſimilibus, ſed brevioribus pediculis inſidentibus veſtiti, ad ſingula genicula in duos ramulos diviſi, quos membranacea ſua baſi amplectitur pediculus folii quod ad ſingula genicula adnaſcitur. *Flores* in ſummitatibus caulis & ramulorum ſingulorum ſinguli pentapetali, ſpecioſi, flavi aureíve, plurimis in medio ſtaminibus & apicibus concoloribus, calice nullo: Floribus ſingulis plurimæ ſuccedunt *ſiliquæ* ſeu *cornicula* radiatim ſita, quæ per maturitatem ſuperiore parte dehiſcunt, & binos ſeminum eidem ſuperiori parte adnaſcentium ordines oſtendunt. Sunt autem ſemina oblonga, qua ſiliquæ adnaſcuntur viridia.

Locus. Ad Rivulos ínque paluſtribus & aquoſis ubique ferè naſcitur.

Habetur in hortis culta flore pleno.

CAP. X.

De Aconito foliis & flore Ranunculi.

HÆ plantæ à capſulis ſeminalibus toto genere à Ranunculis differre, & ad hanc familiam pertinere deprehenduntur, nec tamen vera & genuina Aconita ſunt, cùm nec caulibus, nec floribus, nec ſeminibus cum eiſdem conveniant, imò totus plantæ habitus ab Aconitis diverſus eſt; ſed ſuum & proprium genus conſtituunt.

A. 1. *Ranunculus globoſus* Ger. Park. parad. *flore globoſo, quibuſdam Trollius flos* J. B. *montanus, Aconiti folio, flore globoſo* C. B. **The Globe-flower or Locker-gowlons.**

J. B.

Radicem nigram, fibroſámque Hellebori æmulam habet: *folia* ferè Aconiti, in quinque ſegmenta diviſa, ídq; ad ipſum uſque pediculum dodrante longiorem, niſi quòd folia in caule nullo pediculo cauli adnaſcantur, conſimiliter tamen diviſa. *Caulis* ſeſquicubitalis, lævis, inanis, ramoſus, *flores* ſuſtinet vulgari Ranunculorum ſorte majores, iis tamen concolores, ſed minùs micantes, decem aut duodecim foliis conſtantes, intrò modicè reflexis, ut ſeſſilem globum imitentur. Floribus ſuccedunt *ſiliquæ* ſeu theculæ plurimæ, arctè ſtipatæ, *ſeminibus* parvis rotundis ſplendentibus repletæ, quæ per maturitatem ſummâ parte dehiſcunt & ſemina effundunt.

Locus. Ad latera montium, & in pratis montoſis in Septentrionalibus Angliæ, inque Cambria copioſiſſimé. Ob floris venuſtatem in hortis colitur, quibus facilè aſſueſcit.

Vires. Notandum (inquit J. Bauhimus) Matthiolum tribuere ſuo Aconito flore Ranunculi uſus & vires Lycoctoni, quas noſtro ineſſe Ranunculo globoſo flore vix credimus. Poteſt tamen in Animalibus fieri periculum. Schwenckf. quidem cæteris Ranunculis hunc minùs acrem ait, propterea minùs calefacere & ſiccare.

2. *Aconitum hyemale* Ger. Park. *unifolium luteum bulboſum* C. B. *Ranunculus cum flore in medio folio, radice tuberoſâ* J. B. **Winter Wolfs-bane.**

J. B.

Rara eſt elegantia hujus plantæ, quippe quæ nullum producit *caulem*, ſed ex *radice* tuberibus, ſi adultior ſit, Anemones modo inæqualibus articulata, aliàs Staphylodendri nucem magnitudine duntaxat adæquante, exteriùs nigra, acri admodum guſtanti, *Dod.* fervente *Camer.* fibris nonnullis capillatâ, *pediculos* aliquot promit palmares vel etiam dodrantales, teretes, cavos, nudos, præterquam quòd extremum in umbilicum inſeritur folii, quod pediculo ſingulare inſidet, circumſcriptione rotundum ferè, ſed ad pediculi uſque commiſſionem multifidum, in radios ſtellatos ſubdiviſos ſectum, glabrum, ſplendidum, ſaturo virore tinctum; è cujus medio ſeſſilis ſine pediculo *flos* unicus emicat, Ranunculi, luteo auri fulgore, vel ad virorem declinante, ſenis longiuſculis foliis conſtans, medium obſidentibus numeroſis fibris, apicibúſque luteis: horum delapſum excipiunt corniculatæ *ſiliquæ* Aconiti vel Hellebori nigri, quatuor aut quinque erectæ. *Semen* ſiliquis incluſum, rotundum compreſſum, flaveſcens.

Locus & Tempus. Non ab re *Anemone Bononienſium* nonnullis dicitur, quippe circa Bononiam & per totam etiam Lombardiam copioſiſſimè provenit, Februarii menſis initio florens.

Radicem cum magna prudentia exhibitam purgare perhibet Camerarius: ſin verò non ritè aut nimia quantitate uſurpetur, eſſe valdè nocuam. *Vires.*

Cap. XI.

A. *Plantago aquatica minor ſtellata* Ger. emac. *aquatica ſtellata* C. B. *aquat. minor muricata* Park. *Damaſonium ſtellatum Dalechampii* J. B. **Star-headed Water-Plantain.**

J. B.

AQuaticæ Plantaginis fibroſas radiculas in nodum collectas poſſidet, unde palmaribus nixa pediculis *folia* exeunt, Plantaginis aquaticæ æmula, multo minora, & ad pediculi inſertionem interdum pinnata. Coliculi plures, ſeſquipalmares aut dodrantales, teretes, inanes, nodis ex longis intervallis geniculati; è quorum articulis inque ſummo caulium faſtigio radiati in orbem exeunt pediculi unciales, quorum unicuique inſidet quinûm ſenûmve radiorum ſtella pulcherrima Aizoi peregrini *Cam.* ſtellas æmulans. Harum ſtellarum radii nihil aliud ſunt quàm ſiliquæ ſeu vaſcula membranacea ſemen exile ſubluteum continentia.

In aquis ſtagnantibus ſed rariùs invenitur: in ſtagno ſeu piſcina quadam ſecus viam publicam, ad ingreſſum Rumfordiæ oppiduli in Eſſexia copioſè oritur. *Locus.*

Parkinſonus huic plantæ flores albos tripetalos tribuit.

Cap. XII.

De Junco florido ſeu Gladiolo paluſtri.

HUjus notæ ſunt folia graminea, triangula, caules nudi, flores in umbellam in ſummo caule diſpoſiti: Planta eſt ſingularis & ſui generis bulboſis affinis, eſſe videtur; caule & florum ſitu ac forma ad Moly accedit.

A. *Juncus floridus* J. B. Park. *floridus major* C. B. *Gladiolus paluſtris Cordi* Ger. **The flowring Rush or Water Gladiole.**

Cord.

Radices habet duas, quarum gracilior & nigrior deſcendit: craſſior verò in ſuperficie ferè terræ tranſverſa fertur utrique: propagines aliquot & multæ fibræ adnaſcuntur. Habent radices ſaporem dulcem & glutinoſum. [Radix quam craſſiorem vocat, eſt (ut mihi videtur) radicis pars recentior & hujus anni, quæ ut progreditur ſupernè folia, infernè fibras albas majuſculas emittit.] *Folia* erigit multa, mollia, ſpongioſâ ſeu poroſâ medullâ, triquetra, longa, ad exortum concava, & membraneis appendicibus caulem aliquouſque amplexa, ſupina parte versùs apices planiora. *Caulis* bicubitalis & altior, teres, glaber, ſpongioſus, non tamen concavus, foliis nudus, in cacumine *flores* plurimos geſtans in umbellæ formam diſpoſitos, pediculis ſemipalmaribus nudis tenuibus fultos. *Flores* autem hexapetali ſunt, è carneo purpurantes, tribus exterioribus petalis carinatis & majoribus, quæ calycis eſſe videntur; tribus interioribus minoribus. *Vaſculum ſeminale* ſex thecis ſeu loculamentis conſtat, purpureis, in ſummo corniculatis, ſemine intus minutiſſimo repletis. Vaſculum iſthoc in medio flore circumſtant *ſtamina* circiter novem, aliàs longis purpureis, aliàs brevibus apicibus capitata, pulviſculo flavo attrectantium digitos inficientibus. Umbellæ baſin tria inſignia acuta foliola circumſtant.

Naſcitur autem (inquit Cordus) pinguibus limoſis & humentibus locis, quò fluviorum inundationes pervenire poſſunt. Apud nos plerunque in ipſis fluviorum alveis in limo propè ripas. *Locus.*

Juncus floridus minor C. B. Park. huc non pertinet.

Cap. XIII.

De Aconito.

AConitum dictum Plinio ab Ἀκόνη, quoniam in nudis cautibus creſcit; Theophraſto ab Ἄκονις pago Mariandynorum. Prius etymon Ovidius probat cùm dicit,

> *Quæ quia naſcuntur dura vivacia caute*
> *Agreſtes Aconita vocant.*

Alii nomen quidem à cautibus deducunt, ſed diverſam ejus rationem aſſignant, *quoniam* ſci. huic plantæ *eadem vis in morte eſſet, quæ cotibus ad ferri aciem deterendam, ſtatímque admota velocitas ſentiretur.* Plin.

Aconiti notæ ſunt folia circumſcriptione ſubrotunda, laciniata, flores cucullati, ſemina rugoſa, vis in pleriſque ſaltem ſpeciebus deleteria.

1. *Aconitum magnum purpureo flore, vulgò Napellus* J. B. *Acon. cæruleum, ſeu Napellus* I. C. B. *Napellus verus cæruleus* Ger. *verus flore cæruleo* Park. **Blew Helmet-flower or Monks-hood.**

J. B.

A *radice* (inquit J. Bauhinus) Napi parvi magnitudine, nigra, fibras è lateribus producente, *caules* emittit plures, bicubitales & altiores, teretes, læves, [versùs ſummam tamen partem lanugine brevi pubeſcunt] medullâ farctos, rigidos, fractu contumaces, ab imo ad ſummum *foliis* cinctos crebris, alterno aut potiùs nullo ordine poſitis, pediculis longis, ſupina parte canaliculatis inſidentibus. Sunt autem *folia* obſcurè viridia, glabra, nervoſa, in quinque inſigniores lacinias ad pediculum ferè diviſa, magis ſci. aut profundiùs laciniata quàm in quavis alia Aconiti ſpecie, ſingulis laciniis primariis in plura ſegmenta anguſta, acuta profundè diſſectis. In ſummo caule *flores* exiſtunt crebri, velut in ſpicam digeſti, ſinguli pediculis uncialibus inſidentes, quinis petalis compoſiti, quorum ſupremum galeæ aut cuculli monachalis in modum concavum, ſtylos duos occultat, duo lateralia latiora, infima duo florem medium occupant. Sunt autem flores cœrulei, ſaturatioribus venis ſtriati, intus pilis obſiti. Succedunt theculæ, non tres ſemper, ſed quatuor aut plures, oblongæ, glabræ, *ſemina* multa continentes per maturitatem nigra, rugoſa.

Vires. Facultate eſt hominibus aliiſque animalibus exitiali & pernicioſa. Evidenti, ſed perquam miſerabili experimento id Antverpiæ olim compertum in recenti adhuc eſt memoria (inquit Dodonæus) Cùm enim ab imperitis hujus inter acetaria illatæ eſſent radices, quicunque eas ederunt, mox ſæviſſimis correpti ſymptomatis, brevi vitam cum morte commutârunt. Quin & Turnerus perhibet, Gallos quoſdam Antverpiæ pro Imperatoria in acetariis, comeſtis Napelli radicibus intra biduum omnes obiiſſe, exceptis duobus hiſtrionibus, qui eas revomuerant. Eſt utique Napellus venenorum præſentaneorum facilè princeps.

Animal quod Napello nutritur, ejúſque Bezoar ſeu remedium ſpecificum ab Avicenna perhibetur, múſne ſit an muſca inter Botanicos non convenit. Conſule Dodonæum & J. Bauhinum.

N. Napellus in jugis montium Alpinorum nutritus vires admodum noxias exercet, delatus autem in hortos parum ſuis venenis operatur: quod experimento confirmat D. Martinus Bernhardus à Berniz in Ephemer. *Germ. Ann.* 2. *Obſerv.* 42.

Idem confirmat Pet. Joh. Faber in Panth. l. 1. cap. 43. Cicuta, inquiens, & Napellus, quæ versùs meridiem in montibus Pyrenæis venenata ſunt, ſi tranſplantentur versùs loca Septentrionalia & humida omnem malignitatem deponunt. Obſervationes has tranſmiſit D. *Tancred. Robinſonus.* Ego tamen non libenter vellem in memetipſo experiri Napelli in hortis culti vires, mihi enim maſticatus, linguam nonnihil ſtupefecit; qui tamen ſtupor non ſtatim ſentiebatur.

* 2. *Aconitum Napello ſimile ſed minus, cæruleum, præcocius* J. B. *Ac. violaceum ſeu Napellus* II. C. B. *Ac. Lycoctonum præcox* Park. *Ac. lycoctonum* IV. *Tauricum* Cluſ. *Ac. violaceum* Ger. emac.

J. B.

Unius aut duorum cubitorum proceritatem aſſequitur, *caule* gracili ſubhirſuto & ſubrubente, non ita recto. *Folia* Napelli, minùs tamen crebrò partita, licet in quinque lacinias profundas, primarias diviſa, quarum ſingulæ rurſum variè ſubdividuntur, colore atrovirente [ſupernè] ex pediculis duas tréſve uncias longis. *Flores* cœrulei, cucullati, piloſi, quorum galea lingulas duas occultat purpuraſcentes, quorum capitulis impoſitus utriculus liquorem melleum continet: duæ horum alæ ſupremo ſuo margine galeam ingrediuntur, infimos margines excipiunt duo ſubjecta folia, quorum quatuor complexu comprehenduntur atro-purpureorum ſtaminum villi. *Radix* ſubeſt nigra, oblonga, fibrata; [exigui Napi inſtar Cluſio.]

Locus. Invenitur in Tauricis montium jugis non procul à Saltzburgo, ubi floret Julio; in hortos tranſlatum maturiùs, citiùs Napello, à quo difficulter diſcernitur, inquit J. Bauhinus.

* 3. *Aconitum ſpicâ florum pyramidali* Moriſ. Prælud. *pyramidale multiflorum* Hort. Pariſ.

Moriſ.

Quoad radices & folia aliorum Aconitorum more provenit. Solummodo ſpicam fert *florum* cœruleorum cucullatorum, ad baſin latiorem quæ tandem in mucronem deſinit pyramidis inſtar. Quâ notâ quam facillimè à cæteris ſuæ ſortis diſtinguitur.

4. *Aconitum cæruleum Autumnale* Park. *Lycoctonum Autumnale Napello ſimile* J. B. *cæruleum Napelli flore* C. B.

Cluſ.

Folia hujus media quodammodo ſunt inter Aconiti radice bulboſa ſeu Thoræ Italicæ, & Acon Neubergici: folia Thoræ quidem Ital. foliorum quaſi æmula, nonnihil tamen ad Acon. Neubergici foliorum formam accedentia, nec illius minùs ampla, atrâ viriditate ſplendentia ſupernè. Cau
illi bicubitalis, craſſus, firmus, ſtriatus, vireſcens & ſplendens, ſummo faſtigio *florum* ſpicam Aco
Ne

Neubergico ferè ſimilem geſtants, quibus etiam ſuccedunt pares *ſiliquæ* ſeu capita, & ſimile ſemen. *Radix* illius etiam radici par, perennis, & multis ad latera adnatis ſe propagans.

Floret ſeriùs, nempe Auguſto. De loco natali nihil habet Cluſius.

In ſepibus non longè à *Memminga* Sueviæ urbe invenimus Aconiti ſpeciem medio Auguſto florentem, bicubitalem & altiorem, valdè ramoſum, foliis minùs diſſectis quàm in Napello, cui figura quam habet Parkinſonus ſatis aptè reſpondet; tempore florendi cum hoc etiam convenit. *Locus.*

5. *Aconitum Lycoct. Napello ſimile, Neubergenſe, foliis latioribus, flore purpureo* J. B. *Aconitum purpureum ſeu Napellus* III. C. B. *Acon. purpureum aliud* Park. *Ac. purpureum Neubergenſe* Ger. emac.

Cluſ.

Latiora vulgari Napello habet *folia*, licèt ſimiliter inciſa & laciniata, magis atra ſimiliter & ſplendentia: *caulem* rectum, firmum, rotundum, trium interdum cubitorum altitudinem æquantem, & in multos ramulos ſuperiore parte ſæpenumero diviſum, qui *flores* ſpicæ inſtar congeſtos ferunt, colore purpureos, Napelli vulgaris floribus planè reſpondentes, hoc eſt quatuor foliis conſtantes, quinto veluti galeola ſupereminente, & bina circumvoluta inſtar litui cornicula occulente: *ſtaminum* tamen media congeris magis fuſca eſt. Florum ſpica in extremo caule naſcens, reliquis oblongior eſt, & magis expanſa. Singulis floribus terna ſuccedunt *cornicula*, interdum quaterna aut quina in caput unum congeſta, *ſemen* atrum & inæquale continentia. *Radix* illi, vulgaris Napelli inſtar, parvo Napo ſimilis, cui in lateribus adhærent alii Napi, fibris præditi, quibus ſe propagat.

Creſcit in Montis *Neuberg* ducatûs Stiriæ jugo, ad vaccarum ſtabula. Floret Julio. *Locus.*

* 6. *Aconitum Lycoctonum Lynceanum Napello ſimile* J.B. *Acon. comâ inflexâ, foliis anguſtioribus* C.B.

Cluſ.

Medium quodammodò inter vulgarem Napellum & genus Aconiti præcedens eſt: *folia* enim illis ſimillima obtinet; *caulem* inter illos medium, infirmiorem tamen, & ſuperna parte aliquantulum nutantem: *flores* utriuſque floribus prorſus reſpondentes, niſi caſſis ſupra quatuor folia eminens magis ſublevaretur & hiaret, roſtróque magis mucronato eſſet: *ſemina* in ternis corniculis ſimul junctis ſimilia: *radicem* etiam non multùm variantem.

Ex Lyncæanis montibus erutum Cluſio miſſum eſt. Floret cum ſuperioribus, aut paullò etiam ſeriús. *Locus.*

* 7. *Aconitum cæruleum minus, ſive Napellus minor* Park. C. B. *Acon. Lycoct. cæruleum parvum* Ger. *Acon. Lycoct. flore cæruleo, galeâ elatiore, radice bulboſa* J.B. *Aconit. Lycoct. X. Thora Italica* Cluſ.

Cluſ.

Præter fibras, quibus ſubinde radicatum terræ hæret, bulbos gerit turbinatos, è quorum baſi fibræ aliæ exeunt. *Folia* ex caule alternatim producuntur, mediocri amplitudine, quæ in quinque profundas lacinias, rurſum leviùs ſubdiviſas, conſcinduntur, ſplendenti virore prædita, ſubhirſuta: *flores* galeati, rari, caſſidem longam erigunt, colore dilutè cœruleo.

Ex Italia ad Cluſium tranſmiſſa eſt. Ubertim naſcitur ad Monaſterium Neuberg, ſecundum torrentem qui Monaſterium alluit, &c. V. Cluſ. Hiſt. *Locus.*

* 8. *Aconitum Lycoctonum flore maximo* J.B. *Acon. cæruleo purp. flore maximo, ſive Napellus* IV. C.B. *Acon. maximum Judenbergenſe* Ger. emac.

Cluſ.

Folia habet in quinque lacinias altè diviſa, & illas denuò in ambitu conciſas, Thoræ Italicæ foliis interdum adeò ſimilia, ut ſi quis plantas antequam in flores abeant conferat, nullum ferè diſcrimen deprehendere queat, niſi Italicæ Thoræ ſplenderent, hujus minimè: *Caulem* bicubitalem nonnunquam, rotundum, non valdè craſſum, firmum tamen & rectum, ex viridi purpuraſcentem, ſupernè quinos aut ſenos ferentem *flores*, inter omnia Lycoctoni genera maximos, quatuor foliis ut reliquorum generum conſtantes, ſupereminente galeâ longè majore & uncialis aliquando longitudinis, elegantis è cœruleo purpurei coloris, ſub qua bina longa cornicula, extima parte latiora, & litui Veterum Romanorum ferè inſtar inflexa, coloris dilutiùs purpuraſcentis teguntur, *ſtaminibus* nigris medium *florem* occupantibus. Floribus ſuccedunt *cornicula* ut in reliquis, ſed majora, *ſemen* inæquale & fuſcum continentia. *Radix* parvi Napi formam æmulatur, nigricantibus fibris prædita: alias præterea ſimiles radices lateribus adnatas habet, tenuioribus adhuc fibris, quæ ſingulis annis adhuc recentes caules proferunt: ſed etiam infimi caulis nodis adnaſcuntur tubercula, non ſecus ac in Italica Thora.

Sponte provenit in *Judenberg* altiſſimo totius Stiriæ monte. Floret Auguſto. Copiosè etiam oritur in quodam Schuceberg jugo quà difficillimus eſt aſcenſus. *Locus.*

* 9. *Aconitum maximum comâ nutante* Park. *Lycoct. coma nutante maximum* J. B. *maximum nutante coma* Ger. *inflexâ comâ maximum* C. B.

Cluſ.

Trium interdum cubitorum alitudine aſſurgit, *caule* tamen ſatis gracili, rotundo, ſuperiore parte, in multos ramos diviſo & nutante. Summo caule longam *florum* ſpicam fert, Napelli vulgaris floribus ſimilium, ſed paulò dilutiore purpura ſplendentium, quorum ſingulis ſuccedunt *cornicula & ſemina* qualia præcedentium. *Folia* ampla & oblonga, in multas tenues profundáſque lacinias magis dividuntur quàm in ullo præter id quod Delphinii flore dicitur Acon. genere, quæ ſupernè quidem atrâ viriditate prædita ſunt, non ſplendent tamen. *Radicem* habet craſſam & longam, Napi ferè magnitudine, foris nigricantem, & per intervalla multis fibris donatam, & ſuperiore parte in multa capita extuberantem, è quibus caules emergunt, ſubinde tamen recentes exiguos Napos ad latera enatos habet, quibus ſe propagat.

Locus. Primùm ex Italia ad Viennam delatum eſt & Cluſio communicatum.

10. *Aconitum Lycoct. cæruleum calcari magno* J. B. *Acon. cæruleum hirſutum, flore Conſolidæ regalis* C. B. *Acon. Lycoct. hirſutum flore Delphinii* Ger. emac. *Acon. flo. Delphinii majus* Park. *Acon. Lycoct. flo. Delphinii* 1. *Sileſiacum* Cluſ.

J. B.

Altitudine vix cedit Napello, caule firmo, inani, purpuraſcente, qui ſubhirſutus videtur. *Folia* Aconiti Lycoctoni lutei foliis ſimillima, in latas diſſecta lacinias, hirſuta. Summus caulis in longam abit *ſpicam florum* pulcherrimorum cœruleorum, longo, roſtrato Aquilegiæ vel Conſolidæ regalis corniculo, librantis ſe Columbæ æmulo, cujus extremo hianti folia ſubſunt quaterna aliorum Aconitorum modo, & in horum medio *ſtamina* multa. Ad florum verò exortum bina foliola anguſta, ceu cornicula quædam eriguntur. Hiſce ſuccedunt ternæ junctæ corniculatæ ſiliquæ, *ſemen* continentes nigricans, rugoſum. *Radix* Cluſio craſſa, tuberoſa, nigra, rugoſa, concava, graviter olens, multis tenuibus, fuliginoſâque lanugine pubeſcentibus fibris prædita, ad cujus latera ſecundùm infimum caulem ſingulis annis nova germina repullulant.

Locus. Frequens eſt in montibus territorii Freywaldenſis in Sileſia, Auguſto florens, at in hortos tranſlatum Junio.

* 11. *Aconitum Lycoct. flore Delphinii* Ger. J. B. *Acon. cæruleum glabrum flo. Conſolidæ regalis* C. B. *Acon. flore Delphinii minus* Park.

Dod.

Proceris aſſurgit caulibus inſtar Napelli: *folia* variè ſimiliter, & creberrimis inciſuris diviſa: *flores* ſecundùm caulem ſuperiùs veluti in longam compoſiti ſpicam, è puniceo ac obſcuriore colore purpuram æmulantur; formâ ferè floris Regii, in poſterius videlicet corniculum deſinentes: Siliquæ & ſemen ut majoris Lycoctoni lutei. *Radices* oblongæ, craſſæ tres aut quatuor demittuntur, paucis adhæreſcentibus filamentis.

12. *Aconitum folio Platani, flore luteo palleſcente* J. B. *Acon. Lycoctonum luteum* C. B. *luteum Ponticum* Ger. *lut. Pontic. ſerotinum flore albido* Park. *an Ponticum lut. præcox* ejuſdem?

J. B.

Ex *radice* flexuoſis, numeroſis, nigricantibúſque fibris cirriſve, implexis, ſatis jucundo odore præditis conſtante *caulis* ſurgit leviter hirſutus, duobus cubitis altior, inanis, ſtriatus, rotundus, tenuis, lentus & nonnihil flexuoſus, in alas diviſus. *Folia* ampla, quinquepartito primariò diviſa, ſingulis ſegmentis denuò ſubdiviſis, ſuperiùs ex atro virentia, inferiùs albicantia. *Flores* ex pediculis uncialibus & pluſquam ſextantalibus, quorum ſingulis appoſitum foliolum oblongum interdum diſſectum, ſæpius integrum, lutei, aut ex luteo albóve herbacei, oblongi, concavi, inferiùs hiantes, è foliolis quinque compoſiti, duobus lateralibus brevibus & latis, infimorum altero lato, altero acuminato, quinto in tubi modum concavo, in cujus intimo receſſu duo cornicula, in ſpiram convoluto extremo, dorſo brevem, hiulcum canaliculum ſuſtinentia, occultantur: ad quorum conum in floris hiatu *ſtaminum* conſpicitur congeries herbidorum, *apicibus* vel albidis, vel herbidis, vel nigro mixto veſicoloribus. *Siliquæ* ternæ vel quaternæ, Aquilegiæ, rectæ, ſimul junctæ, in quibus *ſemen*, rugoſum, nigrum, naturâ calidiſſimum veluti Pyrethrum, quod deguſtatum crebra ſputa provocat.

Locus. In colle *la Baſtie*, & montibus Genevæ vicinis copioſè provenit. In altiſſimis montium vallibus naſcitur, in variis Germaniæ, Auſtriæ, Pannoniæ & Helvetiæ locis, in ſylva Hercynia præſertim.

J. B.

Varietas. C. Bauhinus Aconitum Lycoctonum albis pallidiſve floribus ab Aconito Lycoctono luteo ſeparat. Idem facit & Parkinſonus; qui tamen non aliam inter ea differentiam notat quàm in tempore tum germinandi tum florendi, quod illi menſtruo minimum ſpatio ſerius eſt quàm huic.

Vires. Maligna eſt & homini adverſa vis Aconiti, ſuccus inprimis radicis non ſolùm aſſumptus homini brutiſque venenum eſt, ſed & telis aut ſagittis illitus lethalia vulnera infligit.

Hujus autem ſemen aut radix in pulverem redacta & cum oleo temperata ut unguentum indè fiat illitu pediculos ac furfures enecat & abſtergit: idem radix præſtare poteſt ſi in aqua vel lixivio decoquatur, ac cum illa poſtea caput abluatur. *Trag.*

13. *Antithora flore luteo Aconiti* J. B. *Anthora* Park. *Aconitum ſalutiferum ſeu Anthora* C. B. *Anthora ſive Aconitum ſalutiferum* Ger. **The counterpoyſon to Monks-hood, or ſalutary Wolfs-bane.**

J. B.
Anthora pernecabili Thoræ veneno adverſa, dodrantem alta, interdum & cubito procerior, *caule* eſt ſingulari, rigido, anguloſo, ſubhirſuto, cui *folia* alternatim adnaſcuntur, Napelli æmula, tenuiùs diſſecta, & ſplendoris illius expertia, averſâ parte albicantia, ſapore amaro prædita *Lobel.* Nigellæ quadantenus ſimilia: *flores* non ingrato odore præditi, cucullati, & rictu hiante Napelli penitus, excepto colore, qui huic ex flavo palleſcens: Corniculata ſeminis vaſcula itidem conſimilia. *Radix* ex bulbis olivaribus conſtat, foris fuſcis, intus albis, guſtu amaris fibratis.

Cluſius conſiderata diligenter partium hujus plantæ omnium cum Napello ſimilitudine, uſum ejus ſuſpectum habet, & ſatius ducit ab eo abſtinere, præſertim tantâ copiâ aliorum remediorum, quorum facultates jam ſunt exploratæ. Jo. Bauhinus quoque rectè monet eâ cautè utendum.

Peſti ſpecificè adverſari dicitur hæc radix, & peculiariter radici Thoræ, ut nomen indicat. Omnium tamen conſenſu purgat ſatis vehementer. Conſiderent lectores (inquit J. Bauhinus) an radix purgans conveniat commorſis à viperis & cane rabido, itémque peſte laborantibus. *Vires.*

Cap. XIV.

De Staphide agria.

ΣΤάφις ἀγρία à foliorum cum vitigineis ſimilitudine nomen accepit. Foliis & ſiliquis atque etiam viribus cum Aconitis convenit, flore cum Delphinio, ad quod etiam ſemine magis accedit quàm ad Aconitum. Latinis Pedicularis dicitur ab effectu.

Staphis agria J. B. C. B. Ger. Park. **Staves-acre or Louſe-wort.**

J. B. Park.
Hirſutum habet *caulem*, cubito altiorem, in multos ramos diductum; in his *folia* longis hærentia pediculis, ampla, vitiginea, unde toti plantæ nomen comparatum, vel Ricini magnitudine & diviſurâ digitatâ, piloſa. *Flores* pediculis frequentibus, tum è foliorum ſinu, tum ex caulis faſtigio, tum ex ramis exeuntibus inſident, cœrulei è quinque foliolis hirſutis compoſiti, apicibus & ſtaminibus foliaceis medium tenentibus. Parkinſonus exactiùs flores Conſolidæ regalis ſimiles ſcribit cum calcari pariter retrorſum extenſo, ſed multo ampliores, colore obſcurè cœruleo, quibus ſuccedunt *ſiliquæ* tres quatuórve corniculatæ, ut in Aconitis, ſed majores, in quibus *ſemina* magna, rugoſa, nigra, triangula, uridæ facultatis vi guſtatu os incendentia. *Radix* longa, lignoſa, annua.

Naſcitur in opacis: in Iſtria (inquit Matthiolus) Dalmatia, Apulia & Calabria frequentiſſimo proventu. *Locus.*

Vehementer calidam, acrem & cauſticam habet facultatem: hinc pro maſticatorio habetur: purgat etiam ſed cum metu ſtrangulationis, ideò deſiit ejus uſus. Pulvis capiti inſperſus pediculos enecat, aut cum oleo tritus & inunctus. Quæ de ejus viribus habent Veteres apud ipſos vide. *Vires.*

Semen Staphidis agriæ exhibitum à gr. XII. ad ℈j. ſurſum & deorſum purgat, ptyaliſmum excitat, unde egregiè juvat in lue Venerea. *Franc. de la Boe Sylvius cap. de purgant. & ſalivant.*

Idem Lib. 1. c. 5. S. 25. Staphidis Agriæ ſemina quindecim aiunt, ſi trita cum hydromelite aſſumantur, potenter humores pituitoſos, glutinoſos per Vomitum cum ſuffocationis periculo expellere. [Dod. Herb. Belg. lib. 12. cap. 10. pag. 595.] Ab illis namque inflammantur fauces, ardórque ſummus in iis accenditur. Eadem ſemina docent manſa pituitam ex capite allicere in os. Unde facilè patet eadem ſemina, ſi ex Aqua multa decoquantur, & illo decocto Os colluatur, poſſe levem ſic excitari ſalivationem, quæ forſan felicius ſit ſi non ſimul & ſemel quindecim ſemina, ſed unum vel duo diebus pluribus exhiberentur, ſicque paulatim ſalivatio levis excitâretur. *D. Soame* excerpſit & miſit.

Cap. XV.

De Aquilegia.

AQuilegia recens vocabulum eſt, quaſi Aquilina ob florum mucrones aduncos ut ſunt Aquilini ungues. Anglis **Columbine** dicitur, quia florum calcaria recurva columbarum cervicem cum capite & roſtro tum figurâ tum colore referunt. An veteribus Græcis vel Latinis co- nita fuerit, aut quo nomine dicta nondum conſtat.

Notæ illius genericæ ſunt folia Umbelliferarum modo diviſa, flores penduli cum pluribus cornicu- s recurvis, ſemina nigra lucida.

Aquilegiam ſtellatam, quæ caret illis corniculis recurvis in flore, pro ſpecie degenere habeo.

A. 1. *Aquilegia*

A. 1. *Aquilegia flore ſimplici* J. B. *vulgaris flore ſimplici* Park. parad. *Aquilegia ſylveſtris* C. B. *item Aquil. hortenſis ſimplex* ejuſdem. *Aquilegia cærulea* Ger. **Single Columbines.**

J. B.

Pluſquam pollicari craſſitudine eſt *radix*, candida, altè in terram deſcendens, ima parte ramoſa & fibroſa, ſapore ſubdulci, in multos annos vivax. *Folia* ex longis, rigidis, hirſutis pediculis terna, [interdum ter novena, pediculo nimirum primò trifariam diviſo in ramulos & unoquoque ramulo in tres ſurculos, & ſingulis ſurculis tandem in tria folia] lata, obtuſa, per margines rarioribus inciſuris velut crenata, duabus tamen profundioribus in tres non rarò lacinias diviſa, inferiùs glauca, ſupernè obſcuriùs viridia, cum quadam cœrulei tinctura, Chelidoniæ majoris foliorum in modum. *Caules* tenues, ſed rigidi, hirſuti, geniculati, ramoſi amœnos *flores* ſuſtinent, corniculis roſtratis compoſitos, ut paſſis alis columbam (ſi cum lateribus alternatim interjectis foliis unum ex corniculis exemeris) egregio naturæ artificio deforment: atque hi quidem vel ſylveſtres, [vix alterius coloris quàm punicei] vel hortenſes, colore cœruleo, rubro, candido, carneo, herbaceo, verſicolore infinitam pariunt varietatem: omnibus tamen ſemen Conſolidæ regalis nigrum lubricum, ſplendens in corniculis ſurrectis Aconitorum continetur.

Locus. In multis montanis ſylvis cœruleo flore ſponte naſcens invenitur, in omnibus ferè Europæ regionibus: in Anglia certè non infrequens eſt.

Hujus varietas nobis cenſetur

Aquilegia multiplex Ger. *flore pleno ſive multiplici* J. B. *vulgaris flore pleno* Park. parad. *hortenſis multiplex flore magno* C. B.

J. B.

Ob floris elegantiam in hortis culta hæc ſtirps pluribus, denſioribus & nitidioribus corniculis obſervatur: floribus etiam uberiore fœturâ multiplicibus, qui vel cœrulei prorſus ſunt, vel violacei, vel cineracei, vel blandè rubentes, vel ſaturè rubri, vel albi, vel ex albo & cœruleo, violaceóve multifariam commixti, vel alterius coloris, quis enim omnes enumeret: cætera ſimilia.

2. *Aquilegia hortenſis multiplex flore parvo* C. B.

A priore (inquit C. Bauhinus) floris magnitudine & pullo colore differt. Verùm nos hujus generis flore parvo multiplici, non pullo tantùm floris colore, ſed & albido, & ex albo & purpureo variegato inſignes habemus. Flores hujus reliquis Aquilegiis magnitudine plurimùm cedunt, eas tamen multiplicitate foliorum ſuperant, ut dubitem annon à reliquis ſpecie reverà diverſa ſit. Certè ſemine ſata, quantùm quidem hactenus obſervare potui, ſpeciem ſuam ſervat, nec alterius generis plantas producit.

3. *Aquilegia roſea* Park. *flore roſeo multiplici* C. B. *flore roſeo* Ger. *flore ſimplici & pleno non corniculato* J. B. **Roſe-Columbines.**

Cluſ.

Hujus *flores* carent corniculis litui inſtar inflexis, & plana duntaxat habent folia, qualia ſunt ea quæ in ſimplici cornicula ab invicem ſegregant; conſtant verò flores vel ſimplici octo aut decem foliorum ordine diſpoſitorum ſerie, vel eâ multiplicatâ ad ſenarium aut ſeptenarium numerum, hoc eſt, ut ſingulis illis octo aut decem foliorum ordinibus [potiùs foliis] ſena vel ſeptena alia incumbant, interdum etiam plura eleganti ſpectaculo, non alternatim confuſa ut in Roſâ plenâ, paucis ſtaminibus cum corniculis, quemadmodum in vulgatiore, floris medium occupantibus, & ſimili nigro ſplendentéque ſemine plenis. In eadem planta conſpicere licet nonnunquam flores, quorum prima & ſecunda foliorum ſeries calcari ſeu corniculo illo contorto caret, interiora reliqua, inſtar vulgaris, cornicula contorta habeant. Sed etiam hoc genus mirum in modum colorem variat: nam ex ejus quæ cœruleo flore eſt ſemine deciduo ſponte natas plantas habui, quæ cœruleum, album, rubellum, ſuave-rubentem, cineraceum, purpureum remiſſum vel ſaturum, pullúmque & quodammodo obſoletum florem tulerint, eúmque vel ſimplici foliorum ſerie, vel multiplici conſtantem.

Hanc habeo pro ſpecie Aquilegiæ degenere: nam in eadem planta nonnullos flores obſervabis cum corniculis, alios ſine eis.

4. *Aquilegia inverſis corniculis* Park. *Aquilegia hortenſis multiplici flore inverſo* C. B. *Aquil. flore pleno inverſo* J. B. *Aquilegia flore inverſo* Ger. emac.

Non alia in re à præcedentibus differt quàm floris figurâ corniculis inverſis conſtantes, h. e. corniculorum contortis mucronibus omnibus ex floris centro prodeuntibus. Hæc etiam ſpecies degener nobis videtur, non tamen quantum fidenter illud affirmamus.

Hujus generis flos non tantùm colore variat quantum reliquorum ſolent; ſiquidem non ultra tres aut ſummùm quatuor colorum differentias in eo obſervavit Parkinſonus, nimirum album, purpuraſcentem, rubentem, cinericeum aut obſcurè & obſoletè purpureum.

* 5. *Aquilegia degener* J. B. Park. Ger. *degener vireſcens* C. B.

Cluſ.

Aquilegiam degenerem vocat Cluſius exiguæ Roſæ formam æmulantes flores ferentem, coloris vel omnino viridis vel ex viridi purpuraſcentis.

Hujus florem Parkinſonus Aquilegiæ roſeæ flore pleno ſimilem facit, verùm exteriora petala primæ ſcilicet ſeriei reliquis interioribus multò majora & latiora ſunt.

Hanc quamvis alii ſpeciem degenerem faciant Parkinſonus tamen veram & genuinam ab aliis diſtinctum Aquilegiæ ſpeciem eſſe vult, nec infirma ratione nititur, ſiquidem ſemen ejus ſatum ſpeciem ſuam conſtanter propagat, nec diverſi generis plantas producit.

* 6. *Aquilegia montana magno flore* C.B. prod.

C. B. prod.

In Aquilegiæ vulgaris altitudinem excreſcit quidem, ſed foliis plurimùm differt, cùm in lacinias tenuiores eáſque non obtuſas ut in aliis, ſed acutas dividantur, & folia pænè ſubrotunda ſint: ſic & *floribus* eſt cœruleis, vulgari ſimilibus, ſed multò majoribus.

In monte propè Thermas Fabarias copioſè provenit. *Locus.*

* 7. *Aquilegia montana parvo flore, Thalictri folio* C. B. J. B.

C. B. prod.

Ex *radice* parva *folia* Thalictri formâ, ſed exigua, pallidè virentia prodeunt, inter quæ *cauliculus* tenuis, palmo minor, duobus tribúſve foliolis brevibus, oblongis, minimè diviſis exſurgit, *florem* unicum cœruleum ſuſtinens, formâ quidem vulgari ſimilem, ſed quintuplo minorem.

In Helvetiorum Alpibus reperitur. *Locus.*

Aquilegia foliis Thalictri, floſculis minutiſſimis albis, *Mentzel.* quæ Fumariæ ſpeciem primùm conſpecta præſtare videtur, quæque in Apennini locis petroſis & in Alpibus circa Tridentum provenit, non aliter à præcedente quàm floris colore differre videtur.

* 8. *Aquilegia pumila præcox Canadenſis* Cornuti. *Virginiana flore rubeſcente* Park.

Corn.

Folia habet Thalictri pratenſis figurâ & amplitudine paria, colore quadantenus ſimilia, nam aliquanto pallidiùs virent. *Caules* tenuiſſimi, rubentes, vix palmum æquant. *Floſculi* in ſingulis apicibus creſcunt, quinque corniculis cavis, non ut in noſtrate aduncis, ſed rigidis conſtantes: quæ cornicula à medio ad conum uſque punicei obſcuri coloris ſunt, infra autem qua parte hiant croceo colore tinguntur. Hæc inter cornicula quinque foliola punicei etiam coloris medium tenent, quorum mucro deorſum vergit. Floris in medio *ſtamina* ſunt alba quamplurima; quæ luteis *apicibus* faſtigiantur, ſimul cum flore defluunt: Quæ in ſpinulam acuminantur in quatuor aut quinque recurvas *ſiliquas* formantur; Delphinii ſimiles, in quibus *ſemina* nigra & nitida. *Radices* ſubſunt tenuiſſimis filamentis fibratæ.

Tragus & Matthiolus ſcribunt ſeminum pulv. ℨj. cum croco nummi pondere è vino bibitum certò ſanare icterum, ſi lecto ſe contineat æger & ſudet. *Vires.*

Camerarius in horto ſemen ſaccharoincruſtatum laudat in viſcerum obſtructionibus, in vertigine, &c.

Aqua ſtillatitia Trago eadem efficit, præſtátque levamentum adversùs ſyncopen: Abſceſſus proinde internos diſcutit, venenum quodvis expellit, ac tormina mitigat.

Cluſius ſemen tenuiſſimè tritum & in vino datum mulieribus in partûs difficultate optimo cum ſucceſſu exhiberi ſcribit. Si primus hauſtus non ſit efficax repetatur.

Camerar. docet decoctum herbæ totius cum momento Ambræ contra ἀδυναμίαν facere.

Semen in expellendis variolis & morbillis uſûs mulierculis eſt creberrimi. *Schrod.*

Extrinſecùs frequens ejus uſus eſt ad putredinem gingivarum ſcorbuticam emendandam, ulceráq; oris & faucium emendanda. *Schrod.*

Folia noſtratibus in uſu ſunt in collutionibus & gargariſmis contra affectus faucium & aſperæ arteriæ calidos.

Cap. XVI.

De Delphinio ſive Conſolida regali.

Conſolidam regalem Veteres inter flores coronarios repoſuere, Hyacinthum nominantes, cujus Dioſcorides l. 3. c. 85. in Delphinio altero, quod & Hyacinthum vocitetur, meminit. Siquidem Plinius l. 21. c. 11. ſcribit diſcurrentes notas ineſſe, ut Græcarum literarum figu-
A I inſcripta legatur: quod in Conſolida regali hortenſi obſervatur, cùm in floribus folium implicatum, quod in albo characteres habet occultatos ex virgulis cœruleis duas literas A I aut tres I A exprimentes.

Delphinium duplex eſt Dioſcoridi, cujus altera ſpecies Romanis buccinum dicitur. Quare ſi apud ioſcoridem vox δελφινοειδῆ ad flores referatur, tum Conſolida regalis hortenſis Delphinium erit, at onſolida regalis ſegetum alterum ejuſdem Delphinium. Hæc è C Bauhini Pinace.

Ob floris figuram Delphinum imitantem Dioſcoridis Delphinium credita eſt hæc planta. Con-
ida regalis à conſolidandis vulneribus dicitur.

Characteres hujus generici ſunt folia in tenuiſſimas lacinias diſſecta, flores unico corniculo retrorſum extenſo ſeu calcari donati, ſemina nigra, triquetra.

1. *Delphinium elatius flore ſimplici diverſorum colorum* Park. parad. *item Delph. elat. flo. pleno diverſ. colorum* ejuſdem. *Conſolida regalis erectior purpureo ſive violaceo flore majore* J. B. *item Conſol. reg. erectior flo. purp. ſive violaceo pleno* ejuſdem. *Conſolida regalis ſativa* Ger. **Larks-ſpur.**

Cluſ.

In bicubitalem plerunque altitudinem aſſurgit, interdum etiam majorem, nonnunquam infra illam conſiſtit. *Caulem* verò habet rectum, firmum, ſtriatum, quem indiſcriminatim ambiunt multifida *folia*, frequentiora quàm in vulgari, è quorum alis prodeunt rami virides, ſimilibus foliis onuſti, deſinentes in oblongam florum ſpicam ſex foliis conſtantium, quorum quaterna in latera expanduntur, quintum ſupernum caudâ aut calcari inſignitum in poſteriorem partem prominente, reliquis majus; cui ſubeſt ſextum medium florem occupans, extima parte longiuſculum & bifidum; deinde per latera alarum multa ſtamina, umbilicum floris occupantia tegens. Flori ſuccedunt, utplurimùm ſingularia, rariùs plura, longiora & craſſiora cornicula, *ſemen* inæquale, maturitate nigrum continentia. Color floris in hoc genere mirum in modum variat, nam aut niveus eſt, aut exalbidus, aut carneus, iſque vel ſaturatus, vel dilutus, aut cineraceus, aut purpureus ſeu violaceus, atque is vel dilutior, vel ſaturatior, nonnunquam etiam verſicolor, h. e. vel media ex parte purpureus, alterâ incarnatus ſive ſuave-rubens, interdum etiam altera parte albus.

Hæc autem varietas ſatione acquiritur: nam unius generis ſemine omnes hi colores mihi nati. Aliud præterea in hac planta animadverſione dignum eſt, illam videlicet inveniri floribus multiplici foliorum numero conſtantibus, omnium ſupradictorum colorum, nullo aut perexiguo calcari præditis, quibus ſuccedunt minora quàm in ſuperiore cornicula, bina, terna aut quaterna pleraque inania, rara, quæ paucum ſemen præbeant: è quibus terræ commiſſis raræ naſcuntur plantæ plenum florem ferentes, pleræque ſimplicem, quarum tamen ſemine ſponte deciduo denuo naſcuntur quæ plenum florem proferunt.

Vires. Viſum acuit & roborat tum ſuccus florum expreſſus, tum eorundem aqua deſtillata, imo vel continuus (ut aiunt) intuitus, unde nonnulli eorundem faſciculos in conclavibus ſuſpendunt.

Herba in potionibus vulnerariis utilis eſſe perhibetur, conſolidat enim & glutinat, unde & Conſolidæ nomen adepta eſt. In pulverem redacta cum ejuſdem aqua ſtillatitia pota confert cardialgiæ, calorem præter naturam extinguit, bilem exæſtuantem reprimit, necnon tuſſim & ſtillicidium, adverſatur venenis. Succus expreſſus recentia vulnera ſanat. *Matth.*

Conſerva florum commendatur ad tormina ventris infantium, & ad ardorem ſtomachi. *Schrod.*

Attendat Lector cenſuram Caſp. Hofmanni. In facultatibus vix aliud reperio quàm ſuperſtitiones, & nullo fundamento nixas medelas.

Decocto florum Conſolidæ Regiæ & Croci ℥j. in vino ex ſuppreſſione menſtruorum convaluit mater & filia ejus. *Achill. Gaſſerus* Obſ. 81.

* 2. *Delphinium elatius cæruleo flore* Cluſ.

Cluſ.

Hoc genus multò uberius eſt ſuperiore, atque interdum adeò amplum, ut humanam altitudinem ſuperet, numeroſiores ramos proferens, & plura majoráque folia, ſive foliorum alas, non minùs tamen quàm ſupra deſcriptum in tenues lacinias diviſas. Hujus flores ſuperioris floribus formâ ſimiles ſed longè ampliores, & coloris aut cærulei elegantiſſimi, aut ex cæruleo purpuraſcentis: Cornicula floribus ſuccedentia craſſiora, nigrum inæquale *ſemen* quale alterius continentia; quod ſatum genus ſuum conſervare ſemper obſervavi, nullâ prorſus coloris mutatione facta.

3. *Delphinium majus ſive vulgare* Park. par. *item Delph. vulg. flore pleno* ejuſdem.
Delphinium vulgatius Cluſ. *item Delph. humilius ſive vulgatius pleno flore* ejuſdem.
Conſolida regalis hortenſis flore majore & ſimplici C. B. *item flo. maj. & multiplici* ejuſdem.

Cluſ.

Hoc genus ramis ſuis in latitudinem magis diffunditur quàm ſuperius, terram versùs potius reclinatis quàm erectis, foliis multis obſitis viridibus, in tenues & oblongas lacinias diſſectis Fœniculi ferè inſtar. Rami in florum rariùs diſpoſitorum ſpicas oblongas exeunt, magna colorum varietate: nam præter cæruleum qui in arvis, invenitur & albo flore, & candicante, & rubro & dilutiùs rubente. Hujus generis mihi (inquit) natæ ſunt qui ſimplici quidem ſex foliorum textura conſtabant, ſed terni, quaterni, quini ſimul commixti innaſcebantur, totidem breviſſimis calcaribus præditi, majore tamen & grandiore in extimo illo flore qui reliquos veluti complectebatur. Sunt etiam in hoc genere quæ flores proferunt multiplici foliorum ſerie conſtantes unico tantùm calcari retrorſum extenſo; magna colorum varietate. Parkinſonus purpureum, cæruleum, album, carneum, variegatum recenſet.

4. *Conſolida regalis arvenſis* C. B. *Delphinium arvenſe* Park. *Conſol. regal. flore minore* J. B. *Conſol. regal. ſylveſtris* Ger.

Genere hæc non eſt diverſa à proximè deſcripta, verùm ſpontanea cùm ſit, nullóque mangonio lætiore exculta, tota ſtrigoſior evadit, nec temere dodrantalem magnitudinem quoad ſpontis ſu eſt excedit, nec adeò foliorum vel numero vel latitudine [vel ſegmentorum longitudine] luxuriat magis etiam ſqualidus flos & minor, coloris cærulei. *Semen* in corniculis non diſſimile ſed minus, non ita facilè in hortis ſatum germinans.

* 5. *Conſolid*

* 5. *Conſolida regalis maxima villoſa* J. B.

Caule eſt longiuſculo, contorto, admodum villoſo: *folia* ferè palmum longa, piloſa, multifida, ſegmentis latis, non multò Peucedani foliorum ſegmentis anguſtioribus, villoſis, non ſine oblongis quibuſdam veluti foliorum ligulis. *Flos* unicuique pediculo inſidet unicus, magnus, candidus, quorum calcar & folia extima foris tomentoſa ſunt, & virore quodam variegata; *cornicula* quæ ſuccedunt denſiſſimo villo ſunt obſita.

Unde, inquit, hanc nacti ſumus non recordamur.

6. *Conſolida regalis latifolia parvo flore* C. B. *regalis peregrina parvo flore* J. B. *Delphinium Hiſpanicum parvum* Park. parad. *Conſolida regalis latifolia* ejuſdem Theat.

Ex *radice* fibroſa, oblonga, rufeſcente *caulis* cubitalis, rotundus, ſtriatus, leviſſima hirſutie albicans, in ramos brachiatus, exurgit. *Folia* prima quidem latiuſcula, tripartitò diviſa, ſegmentis latiuſculis laciniatis, alia verò in ſummo caule & per ramos, parciùs ſecta [tripartitò diviſa *C. B.*] quædam integra. *Flores* parvi quàm ſtrigoſæ illius arvenſis minores, colore cœruleo obſoleto [ſubcœruleo pallido ſeu languido *Park.*] qui alternatim ſurgentes ſpicam efformant: quibus excuſſis ſingulis terna ſuccedunt erecta ſimúlque juncta cornicula *ſemen* parvum continentia.

In inſula Melitâ circa urbem novam in ruderibus & muris, inque Sicilia & Italia invenimus. *Locus.* *D. Wheeler* in inſula Corcyra Conſolidæ regalis ſpeciem fœtidam obſervavit, verùm non deſcripſit.

* 7. *Conſolida regalis hortenſis flore minore verſicolore* Moriſ. prælud.

Folia habet hortenſis Delphinii vulgaris foliis tenuiùs diſſecta: Flores minores rubros, ſtriis nigris maculatos; quo facillimè ab aliis diſtinguitur.

8. *Conſolida regalis ſerotina flore albo multiplici & ſimplici.*

Humilior eſt multò quàm Delphinium ſurrectum & ramoſior, foliis tenuiùs inciſis & delicatioribus. Florem non ante finem æſtatis producit, [in horto noſtro cum Delphinio ſurrecto unà ſata non ante florere cœpit quàm illud pæne defloruerat:] Erat autem floris color in omnibus quiæ nobis, & * amico cuidam noſtro qui illud communicat, ex ſemine ſuccreverunt plantis albus, ut putem eam floris colore rariſſimè variare.

* *D. S. Dale.*

Cap. XVII.

De Ulmaria majore ſeu Barba capri.

Barba capri J. B. Ger. emac. *B. capræ floribus oblongis, Melandryon Plinii* C. B. *Ulmaria major ſive altera* Park.

J. B.

R*Adicem* ſortita eſt mediocriter craſſam, fibroſam, cortice intectam craſſiuſculo ad ruffedinem declinante, cui ſubeſt lignoſa ſubſtantia cum copioſa medulla alba fatua. *Caules* duos tréſve cubitos i & majores, multis alis concavi, læves, teretes, medulloſi, arcto tubulo (qui in alis nullus eſt) per- rati. *Folia* Caſtaneæ oblonga, acuminata, ſerrata, plura ad coſtam alligata, nullis intercedenti- s minoribus foliolis ut in Ulmaria; à qua & *flores* hujus plurimùm differunt, in ligulis videlicet ra- matim collocati, perpuſilli candidi.

Nobis obſervantibus plantæ hujus folia bicompoſita ſeu triangulata ſunt & Umbellatarum modo viſa, rugoſa & circa margines pulchrè dentata: Unicuique flores plures theculæ disjunctæ ſucce- nt.

In colle *la Baſtie* prope Genevam hanc plantam obſervavimus, & in Helvetia non longè à Sca- uſia, loco humido. *Locus.*

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS QUINTUS,

QUI EST,

De Herbis flore monopetalo vaſculiferis.

SECTIO PRIMA.

De Herbis flore monopetalo uniformi.

HERBAS vaſculiferas vocamus quæ præter floris calycem, aliud habent vaſculum, in quo ſemina continentur.

Quid per florem uniformem, quid per difformem intelligimus, Libro primo, cap. II. explicuimus.

N. Nos in hoc opere flores monopetalos, laminâ eouſque diviſâ ut polypetali videantur, pro polypetalis habemus.

Herbæ flore monopetalo uniformi ſunt vel vaſculo diviſo in locumenta

- *Bina*, foliis in caulibus
  - *Alternis*; vaſculo
    - *Operculo tecto*, quod per maturitatem abſcedit; calice oris quinquepartitis acuminatis inſigni, ut fructus glandem quodammodo referat; vi narcotica & viroſa; HYOSCYAMUS.
    - *Bivalvi*, foliis pinguibus, vi narcotica præditis; flore è tubo longo in latitudinem expanſo, margine
      - *Integro, anguloſo*, colore rubente; vaſculo oblongo, conoide; major & elatior; NICOTIANA, *Tabacum*.
      - *In quinque ſegmenta diviſo*, colore luteo; vaſculo breviore & ſubrotundo; humilior & minor; PRIAPEIA, *Hyoſcyamus luteus*.
  - *Ex adverſo binis*, nervoſis; ſapore amaro; GENTIANA.
- *Terna*, ſeminibus in ſingulis cellulis
  - *Binis* majuſculis; vaſculo ipſo floris calice contento, aut ſupra fundum ejus elato; vicinis plantis ſe circumvolvendo ſcandens, ſucco lacteo plerumque turgeſcens; flore campanam referente, margine integro; CONVOLVULUS.
  - *Pluribus* exiguis, lucidis, lacteſcentes & erectæ, flore

Campanam referente, margine in quinque plurimùm lacinias ſecto, flore ejúſque calice vaſculo ſeminali inſidentibus; conceptaculis ſeminum

Oblongis, & in ſiliquas productis; SPECULUM VENERIS.
Brevibus & habitioribus; foliis

Hirſutis; TRACHELIUM.
Lævioribus; radice

Carnoſâ eſculentâ; RAPUNCULUS.
Lignoſiore aut *tenuiore*; CAMPANULA.

Corniculato, floſculis parvis in florem quendam totalem ſeu compoſitum conſtipatis; RAPUNCULUS *corniculatus*.

Quaterna, fructu ſpinoſo, maximo; flore è tubo oblongo calathoide; facultate viroſa; STRAMONIUM.

CAP. I.

De Hyoſcyamo.

Υοσκυαμος i. e. Faba ſuilla vel porcina, quòd Apri ejus paſtu reſolvantur & convellantur, præſenti mortis periculo, niſi aquâ copioſâ ſtatim ſe foris & intus proluerent, ut Ælianus prodidit, lib. 1.
Notæ ejus ſunt folia in caule alternatim poſita: vaſcula ſeminalia operculo tecta, quod per matu-
itatem abſcedit, calyx oris quadripartitis acuminatis inſignis, vis narcotica & viroſa.

A. 1. *Hyoſcyamus vulgaris* J. B. *niger* Ger. *niger vel vulgaris* C. B. Park. **Common Henbane.**

J. B.
Odore fœtido facilè ſe prodit Hyoſcyamus niger, nuſquam non obvius, Acanthii vulg. *foliis*,
ollibus, lanuginoſis, pinguibus, incanis, per margines altiùs inciſis, copioſis, nullo ordine in *cau-*
us, cubitalibus ramoſis, craſſis, denſâ lanugine obſitis. *Flores* confertim enaſcuntur calathi effi-
e, lutei, purpuraſcentium linearum crebro diſcurſu verſicolores, fundo obſcurè purpureo, in quin-
e obtuſa ſegmenta partiti. *Stamina* quinque brevia purpureos *apices* craſſos & oblongos geſtant;
lus longior apice rotundo albo, medium florem occupat. *Calix* floris hirſutus, oblongus, margi-
in denticulos rigidos acuminatos quinquepartito, delapſo flore in ventrem extumeſcit, & *vaſcu-*
ſeminale continet in bina loculamenta diviſum, *ſemine* puſillo obſcurè cinereo refertum. *Radix*
ſt craſſa, rugoſa, intus alba, foris fuſca, minùs olida quàm folia.

ecus vias ubique ferè gignitur in incultis, ruderatis & pinguibus locis. *Locus.*

Hyoſcyamus refrigerat & emollit mirè, ſomnum inducit, dolores ſedat, acrimoniam mitigat, at *Vires.*
onem perturbat: unde internus ejus uſus rariſſimus eſt. Adversùs acres calidáſque oculorum de-
ones prodeſt: ſanguinis eruptiones muliebriáque profluvia compeſcit: Et ad teſtium aliarúm-
partium inflammationes adhibetur; necnon ad Podagram & dolorem iſchiadicum in fomentis.
ol. Hyoſcyami, decoquantur in lacte bubulo, & fiat cataplaſma, quod mirificè proderit, ut ait
etus in Adverſar. ſupra Hollerium.

ini Hiſpanici vel Græci in quo Seminis Hyoſcyami modica quantitas per diem unum vel alterum
ſum fuerit patera una horâ ſomni ſumpta requiem ſuaviter conciliat.

eminum Hyoſcyami & Papaveris albi ana ʒij. Conſervæ Roſarum Rubrarum ℥ij. in formam Ele-
ii redacta, & nucis myriſticæ magnitudine exhibita hæmorrhagiam quamcunque ſiſtunt. *D. Boyl.*
tilitate Philoſoph. Nat.

pud nos (inquit * C. Hofmannus) ex ſem. Hyoſcyami fit oleum, cujus ad parandum ſomnum ** Medicam. Officin.*
ſunt vires, temporibus illiti. Eſt etiam in uſu in gonorrhœa & nimiis menſibus, regioni lumbo-
& perinæo adhibitum. In doloribus aurium, ubi leviora anodyna non inveniunt locum cum
o aut Caſtoreo etiam infunditur. Ità in dentium doloribus cum lana imponitur.

ndegavenſes & Pictones adversùs pruriginem illam moleſtam, & tumores manuum pedúmque
gore contractos Hyoſcyami citinos carbonibus inſpergunt, fumúmque exhalantem manibus pe-
que excipiunt.

Expreſſus quoquo modo ſuccus (ut rectè Caſp. Hofmannus) tutior eſt illo qui ex inciſa planta
it. Eſt enim is Opio ſimilis. Rurſus expreſſus ex ſemine ſicco affuſâ aquâ, tutior eſt illo qui
a planta viridi fit. Tandem aqua deſtillata omnium tutiſſima eſt.

oſcyami albi uſus mitior eſt & tutior multò quàm nigri.

tio cur ſuccus expreſſus mitior ſit è vulnere inflicto effluente hæc nobis videtur. Cùm in omni
a duplex minimum ſuccus ſit, alter aquoſior magiſque inſipidus, alter plantæ proprius & ſpe-
; hic autem inciſione facta è vaſis, utpote majoribus, ſponte effluat, ille ob vaſorum angu-
non item; qui fit per expreſſionem totam lympham continet, quæ longè copioſiſſima eſt, &
n plantæ eſſentialem valdè diluit & enervat: cum qui ſponte effluat eſſentialis ſit & ſpecificus,
us & immixtus, in quo tota vis plantæ quà talis reſidet.

Semen Hyoſcyami prunis impoſitum fumum emittit teterrimi odoris, quo naribus vel ore per infundibulum excepto Empirici expellunt vermiculos, qui aliquando in naſo aut dentibus naſcuntur eóſque in ſubjecta pelvi aquâ repleta excipiunt, ut meliùs oculis percipiantur.

2. *Hyoſcyamus albus* J. B. Park. Ger. *albus major vel* 3. *Dioſcoridis, &* 4. *Plinii* C. B. *Item Hyoſcyamus albus minor* J. B. C. B. Ger.

J. B.

Non tantùm *flore* alterius pari albo eſt, ſed & *alabaſtris* ſtriatis multò candidioribus magíſque hirſutis, vaſculum obvolventibus ſemine albido refertum: adde *folia* hirſutiora, albidiora, quæ tamen Nigri foliis magnitudine cedunt, laciniata: *Caulis* quoq; eâdem alba denſiori lanugine eſt obſitus, quem ut celeri ortu eodem quo ſatus eſt anno protrudit, florémq; & ſemen perficit, ita perennitate vincitur, ut qui nonniſi ſemeſtris ſit vitæ.

Locus. In Norbonæ ad Aurantiam, & inferiùs cis tránſque Rhodani oſtia, variis ſatorum & vervactorum ſecus vias marginibus ſponte adoleſcit.

Pro eadem planta cum Parkinſono habeo Hyoſcyamum album minorem *Lob.* quem Cluſius quoq; Hyoſcyamum album vulgarem vocat.

Hanc ſpeciem in muris & rupibus circa Genuam frequentem obſervavimus, quæ à vulgari nigro Hyoſcyamo differt foliis brevioribus & rotundioribus, viridioribus, [Cluſius tamen & J. Bauhinus candidiora & molliora ei attribuunt] minùs laciniatis, floribus minoribus, in nonnullis totis luteis, in aliis luteis cum fundo obſcurè purpureo.

3. *Hyoſcyamus Creticus luteus major* C. B. *luteus minor* J. B. *Creticus alter* Cluſ. Creticus Park.

C. B. prod.

Caulibus eſt cubitalibus, robuſtis, ramoſis, rotundis, molli lanugine obſitis: *Foliis* latis, ſubrotundis, ſinuatis & circumroſis, hirſutis, longiore pediculo donatis: ex quibus alii pediculi lanuginoſi emergunt, *flores* ſuſtinentes ex calyce hirſuto, in quinque apices ſecto prodeuntes, oblongos, Lamii Meliſſophylli formâ, quinquefariam diviſos, quorum tria folia ſuperiora majora & flava, inferiora duo pallidiora; ex quorum medio *ſtamina* quina purpuraſcentia, *apicibus* flaveſcentibus, unà cum ſtylo oblongo ejuſdem coloris, efferuntur. Floribus delapſis calyces indurantur, qui *ſemen* minutum, ſubruffum continent.

* *Bot. Monſp.* Præcipua differentia inter hanc ſpeciem & præcedentem, annotante * *P. Magnol*, eſt in floris colore cujus petala in hac ex albo ſublutea ſunt, fundo & ſtaminibus obſcurè purpureis, in illa penitus lutea: proinde nobis non videntur ſpecie differre.

Planta hæc, cujus deſcriptionem è C. Bauhini Prodromo dedimus, quámque in Pinace pro Hyoſcyamo Cretico altero Cluſii habet, ipſiſſima eſt quam frater ejus J. Bauhinus pro Hyoſcyamo 4. ſeu albo Cretico *Cluſii* proponit. Quam enim deſcribit J. Bauhinus ex ſemine Stutgardiam per Caſabonam miſſo Hyoſcyami lutei Cretici nomine in horto Montbelgardenſi floruit: quam C. B. frater, ex horto Montbelgardiaco à fratre J. B. primùm accepit, ſemine à Caſabona miſſo, ut ipſe refert. Nos C. Bauhini ſententiæ accedimus, & Hyoſcyamum 4. ſive album Creticum Cluſii pro diverſa ſpecie habemus, ob flores aureos quos ei attribuit. Nam Pr. Alpinus in *exot.* duas Hyoſcyami ſpecies ſemine flaveſcente in Creta inſula naſcentes agnoſcit, alteram flore luteo diluto, alteram flore aureo, cujus deſcriptionem, prolixam ſatis, ex Alpino proponemus.

* 4. *Hyoſcyamus aureus* Alpin. exot. *Creticus luteus minor* C. B. 4. *ſive albus Creticus* Cluſ. *albus Creticus* Ger. emac.

Ab una *radice* multos producit *caules*, longos, tenues, ſurſum obliquè actos, quadam veluti lanugine obſitos, fragiles, herbaceos, quos *folia* non plura, Hederæ terreſtris magnitudine & figurâ, quadantenus ad Hyoſcyami lutei Cretici folia inclinantia, molli veluti lanugine obducta ambiunt. *Flores* verò & in caulibus, & in ipſorum cacumine producuntur parvi, aurei, ex parvis cytinis non duris, Leucoiis luteis ferè ſimiles, ſed tamen majores, quinq; foliis impari magnitudine, ex interna parte deficientibus compoſiti, unde ex ea parte quaſi dehiſcunt. In medio autem floris umbilico veluti oculus niger conſpicitur, à quo quaſi à centro ad circumferentiam quædam veluti filamenta, parva, carnei ferè coloris diffunduntur. Flos haud gratum odorem exſpirat. His floribus ſuccedunt parvi cytini, herbacei coloris, nigri Hyoſcyami multò minores, non duri, *ſemina* minuta, colore flaveſcentia continentes. *Radix* eſt parva, longa, craſſa, mollis ac tenera. Planta eſt perennis.

* 5. *Hyoſcyamus Ægyptius* Park. *rubello flore* Ger. *peculiaris flore purpuraſcente* J B. *& Hyoſc. S riacus* ejuſdem *Hyoſc. cauliculis ſpinoſiſſ. Ægyptiacus* C. B. *& Hyoſc. rubello flore e* dem.

Peregrinus eſt & cubitalis altitudinis, minimíque digiti craſſitudinis *caulem* adquirit in hortis, mum, molli incanâque lanugine præditum; per quem hinc indè ſparſa ſunt folia, vulgaris fo non valdè abſimilia, ſed minora & frequentioribus laciniis diviſa, tenuíque (dum adhuc tenella fi & longa lanugine pubeſcentia. Summus caulis in aliquot ramos nutantes & inflexos dividitur, alternatim inter anguſtiora minoráque, nec laciniata folia caliculos ferunt vulgari ſimiles, in qu cuſpides ſatis firmos deſinentes, in quibus *flores* colore quodammodo ſimiles vulgari, h. e. palle & purpureis venis diſtincti initiò naſcuntur, ſed deinde in paulò majorem amplitudinem excreſc tes, in elegantem, ex rubro purpuraſcentem colorem mutantur, ſaturatioribus tamen venis, nec umbilico purpureo, ut vulgaris nigri flores, ſed candicante, ſtylóq; purpuraſcente ac quinque ſtaminibus exornato. Floribus ſuccedunt bullata, quemadmodum in vulgari, capitula, *ſemen* etiam ſimile continentia.

Ex hac planta iterum, monente Parkinſono, C. Bauhinus duas tréſve facit. Utraq; enim planta, (nimirum Hyoſcyamus Syriacus *Cam.* & Hyoſc. Ægyptius rubello flore *Cluſ.*) ſemine à Bern. Paludano accepto nata eſt; adeóq; veriſimile eſt eandem fuiſſe. Deinde cur quæſo ſeparat C. B. Hyoſc. Ægypt. *Cluſ. hiſt.* ab ejuſdem Hyoſc. peregrino in *Pann*? Nunquid utriuſq; eadem deſcriptio? Cur Ægyptium *Cluſ.* cauliculis ſpinoſiſſ. eſſe ait, cùm Cluſius ſpinarum non meminit? *J. B.*

Sic ſeptem Hyoſcyami ſpecies à C. Bauhino in pinace recenſitæ ad quatuor facilè reducuntur.

Hyoſcyamus albus Ægyptius *Alpin. exot.* huic idem videtur: cujus ſuccum ad tuſſim ex acri vel ſalſa capitis deſtillatione phthiſis prænuntiam utiliſſimum eſſe ſcribit. Ad eandem (pergit) tuſſim moleſtiſſimam Ægyptii cùm eunt dormitum aſſumunt cochlearis menſura ſemina tenuiſſimè trita cum pari menſura Sacchari pulverizati: plurimum enim juvant humoris acrimoniam & ſalſuginem hebetando, atq; ſomnum inducendo. Mulieres etiam eâ detrita ſumunt itidem ad menſium abundantiam. *Vires.*

Non in Ægypto tantùm ſed (ut videtur) etiam in Creta ſponte naſcitur: nam ex ſemine Cretâ allato ortam ſcribit Cluſius. *Locus.*

Cap. II.

De Tabaco ſive Nicotiana.

Nicotiana dicta eſt hæc herba à Joanne Nicotio Ulyſſiponæ Luſitaniæ Regis Galliæ legato, quam à Belga quodam è Florida allatam accepit, & in Galliam intulit, Anno 1559.

Tabacum dicitur à Tabaco inſula Floridæ adjacente. C. Hofman. quod nomen aliis omnibus quibus inſignitur prævaluit.

Braſiliani dicuntur vocare Pætum ſeu Petum. Botanici nonnulli ob vim narcoticam ei cum Hyoſcyamo communem Hyoſcyami ſpeciem faciunt, & Hyoſcyamum Peruvianum appellant. Verùm cum facie externa diſtet, & partium præcipuarum, floris putà & ſeminis ejúſque conceptaculi figurâ, quantumvis viribus conveniat, ab Hyoſcyamo diſtincta & ſui potiùs generis planta cenſenda eſt.

Notæ ejus ſunt Flos è tubo longo in latitudinem expanſus, vaſculum ſeminale bivalve, ſeminibus minutiſſimis innumeris refertum, folia in caulibus alternatim poſita.

1. *Tabacco latifolium* Park. *Nicotiana major latifolia* C. B. *Nicotiana major ſive Tabacum majus* J. B. *Hyoſcyamus Peruvianus* Ger. **Broad-leaved Tobacco.**

J. B.

Planta nobis æſtiva eſt, *caule* tres aut etiam quinq;, vel plures cubitos alto, pollice craſſiore, te- ti, hirſuto, copioſâ medullâ albicante pleno: huic *folia* ampla, Helenio aut Hippolapatho ma- ra, nullo pediculo, latis appendicibus cauli adnata, hirſuta, modicè in acumen deſinentia, à edio nervo longitudinem percurrente tranſverſis, nonnihílq; ſinuatis productis venis, craſſis, alter- atim diſpoſitis, ſapore acido & fervido ſed evanido, maſticata & contrita colore luteo inficientia: olor tum cauli, tum foliis ex herbido in luteum palleſcens, utriſq; ad tactum glutinoſis: caulis ſtigium in ſurculos aliquot diducitur, ad quorum divaricationes *folia* longiuſcula, quorum ſingulis s inſidet, tres circiter uncias longus, tubulo hirſuto herbæque concolore, paullatim laxiore reddito, ndémq; in calathum explicato purpuraſcentem, indiviſum, cujus margines tamen in angulos quinq; uuntur. Flore continentur cum piſtillo *ſtamina*, quorum *apices* cinerulâ aſperſi ſunt griſeâ. Floris tem imum obvallat *utriculus* in quinq; lacinias diviſus. *Semen* copioſum minutum, [imò pro ntæ magnitudine minimum & copioſiſſimum] ruſeſcens, minus quàm in Priapeia, vaſculis clau- ur conicis, Avellanæ vulgaris oblongæ minoribus. *Radix* alba, fibroſa admodum, inſigni acri- onia eſt prædita. Tota planta odorem habet ſatis gravem.

In hortis noſtris, hyemem interdùm tolerat, ut ipſe Cantabrigiæ expertus ſum.

Tres alias ſeu ſpecies, ſeu varietates Tabaci latifolii proponit & deſcribit Parkinſonus in Pa- liſo. *Varietates, ſeu ſpecies tres,*

1. Primæ *folia* craſſiora ſunt & ſordidiùs ſeu maligniùs viridia, terram versùs dependentia & n in directum à caule extantia, ut in deſcripta. *Flores* in hac ſpecie ferè integri ſunt & circinati, gulis parum extantibus & vix apparentibus. Cætera cum præcedente convenit.

2. Secundæ *folia* ampla, craſſa, pinguia, baſi ſuâ caulem ferè amplectuntur, lateribus ad ſe in- em appropinquantibus velut complicata. *Flores* ſaturatiore purpureo ſeu potiùs rubente colore cti ſunt, & productioribus angulis inæquales magis quàm in quovis alio Tabaci genere.

3. Tertiæ *folia* minora & breviora, baſi caulem minimè cingunt, ſed pediculis brevibus inſident. res minores ſunt, & tantillo pallidiores quàm primo in loco deſcriptæ.

2. *Tabacco anguſtifolium* Park. *Nicotiana major anguſtifolia* C. B. *Nicotiana ſive Tabacum folio anguſtiore* J. B. *Sana ſancta Indorum* Ger. **Narrow-leaved Tobacco.**

Præcedenti latifolia omnibus partibus minorem eſſe volunt Herbarii, verùm quæ in hortulo noſtro ex ſemine Pariſiis accepto orta eſt altitudine ſaltem latifoliam æquabat imò ſuperabat: nec flores aut vaſcula ſeminalia minora nobis viſa ſunt: verùm inſigne eſt *foliorum* diſcrimen, quæ non, ut in illa, cauli apprimuntur, ſed pediculis hærent ſatis longis, anguſtiora etiam ſunt & magis acuminata quàm illius. *Flores* ſaturatiores eſſe aiunt, quod nobis non animadverſum; in reliquis ſatis conveniunt, ut plura addere non ſit opus.

* 3. *Nicotiana minima* C. B. *Tabacum minimum* Ger. emac. *Nicotiana ſive Tabacum minus* J. B. **The leaſt Tobacco.**

Peti maris & fœminæ ſemine deciduo ſponte nata eſt Cluſio, ſuperioribus paullò humilior, cujus folia, ut in priore, caules amplectuntur, ſed multò anguſtiora, etiam infra ſecundi generis foliorum amplitudinem: floribus tamen ſaturatiùs rubentibus magis hoc quàm illud æmulatur.

Icon quæ extat hujus plantæ non reſpondet deſcriptioni Cluſianæ, cùm folia longis pediculis inſidentia pingantur.

Johnſonus apud Gerardum flores ei virentes attribuit, etiam quàm Priapeiæ minores, unde liquet pro Tabacco minimo diverſas ſpecie plantas exhiberi. Tabacum autem Cluſii minimum, cùm ex majorum ſemine ortum ſit, degener quædam ſpecies, ſeu accidentalis Tabaci varietas fuerit oportet, quæ ſpeciem ſuam non ſervat ſeu propagat ſemine ſato.

Vires & Uſus. De Nicotianæ ſeu Tabaci viribus & uſu multi multa. Peculiarem Tabacologiam conſcripſit Joannes Neander, Medicus olim Bremanus, & inde Alſtedius in ſua Encyclopædia: Chryſoſtomus etiam Magnenus: Raphael Thorius hymnum compoſuit de Tabaco: Satis itidem prolixus eſt in ejus deſcriptione Nicol. Monardes in ſimplicium Medicam. hiſt. cap. 14. Vires ejus ſummatim tradunt Schroderus & J. Bauhinus.

Herba recens abſtergit, incidit, reſolvit, aliquantulum aſtringit, reſiſtit putredini. Sternutatoria eſt ac apophlegmatizans, anodyna, vulneraria, vomitoria. Uſus præcip. externus, ad catarrhos cerebri exſiccandos, ſomnum inducendum, laſſitudinem ex labore diſcutiendam, uteri ſtrangulatum compeſcendum. A peſte præſervat (in ſuffitu) ſedat dentium dolores; diſſolvit tumorem uvulæ (in gargar.) medetur lichenibus, phthiriaſi, prurigini, achoribus ac favo; mundificat & conſolidat vulnera & ulcera inveterata, ſanat ambuſta quoquo modo adhibita (balneatione ſcil. vel ſola impoſitione foliorum recentium noſtratis Nicotianæ, &c.) Nec tamen prorſus uſum quoq; refugit internum, dum pro vomitorio exhibetur ſat violento, quâ ratione curat febres alióſq; morbos: ſed cautione hic opus eſt.

Fumi Nicotianæ in tubo accenſæ ore attracti & redditi per totam Europam uſus eſt creberrimus: pituitam elicit & catarrhos exſiccat: unde evacuatis oris & faucium glandulis dentium dolori & capitis gravedini auxiliatur.

Verùm quoniam calfacit & exſiccat, uſus ejus minùs utilis eſt, imò nocivus iis qui calidioris ſunt temperaturæ, bilioſis & macilentis; ut in memetipſo expertus ſum, niſi cùm dentes dolent & fauces humore turgent.

Sunt qui Fumi hoc modo accepti uſum damnant, Audivi (inquit C. Hofmannus) à militibus in Belgio verſatis vidiſſe ſe diſſecta capita eorum quibus patera cerebri ab Anatomicis dicta tota interiùs eſſet nigra, licet à carnifice interiiſſent. Audivi à Patricio Norico, qui in ſuperiore bello Bohemico vidit omnes qui in conflictu cum hoſtibus interierint Anglos habere talia capita. Hinc diſcant ſapere qui aliàs ſapere nolunt. Idem nobis affirmavit *D. Boucheret* Pharmacop. Londinen.

Si hæc vera ſint (de quo tamen eſt cur dubitem) non indè tamen ſequitur fumum nocivum eſſe, cùm multos novimus qui quotidie & copioſè per plures annos eo uſi ſunt, ſanos tamen & validos vitam ad extremam ſenectutem produxiſſe, nec ullum inde incommodum, ſed potiùs maximum juvamen percepiſſe: aliis enim ventriculum refocillat & concoctionem promovet, aliis alvum leniter ſolvit: alii nullum inde commodum, at neq; damnum ſentiunt, quibus uſus ejus adiaphorus eſt.

Uſum hujus fumi primus in Angliam intuliſſe dicitur *D. Gualterus Raleghe*, ex America redux, ubi ſervos & mancipia eo uſos obſervavit ad ſomnum conciliandum.

Foliorum pulvis inſpiratus attractúſq; naribus (qui mos in Italia uſitatiſſimus eſt) verbera & cujuſvis generis ſupplicia non ſinit ſentiri, vires addit, auget animum, & ad labores tolerandos infractam vim. Verum in eo utendo cauto opus eſt, ne modum excedas. *Hernandez.*

Folia Nicotianæ viridia contuſa & applicata ſedant dolorem podagricum & vim obtinent narcoticam. Inde etiam æſtum & puſtulas ab Urticis excitatas Nicotianæ ſuccus aut folium viride applicatum reſtinguit & ſanat.

Modum quendam purgandi cerebrum ſingularem refert *Joan. Terrentius notis in Hernandez*, quem à Capucino quodam didicit, qui ſe multos à podagra liberâſſe aſſerebat. Ex Nicotianæ arido folio quantum Juglandi poſſis includere ſumitur, digitiſq; compreſſum linteolo mundo, vel ſerico includitur, & in nodulum nucis Ponticæ magnitudine figuratur, filóque compingitur. Eum nodulum o indimus & linguâ ad palatum ſublevamus per dimidiæ horæ ſpatium ſtatim effluit pituita tenaciſſima, fili inſtar ex ore dependens, quæ capite inclinato in vas ſubjectum excipitur. Et licet aliqua cerebri vertigo ſequatur, ea tamen niſi Cerebrum admodum calidæ ſit naturæ, ſtatim evaneſcit, éſtq omnino innoxia.

Nonnulli Nicotianam ob vim narcoticam frigidam eſſe volunt. Verùm calidam eſſe arguu odor reſinoſus non ingratus, & ſumma acrimonia, quâ & fauces urit, & non minore purgat p vomitu vomitum violentia quàm ipſe Helleborus, ut experientiâ multorum conſtat. Tandem nullum (inquit Joan. Terrentius) hactenus innotuit narcoticum, quod non ſit calidum.

Ad calculum è renibus abigendum uſus aquæ ſtillatitiæ Nicotianæ viridis plures tenaciter adhærentes abegit. *Cheſneau ex Zacuti, lib.* 2. prax. mirand. Obſerv. 66. E Collectaneis *D. Hulſe.*

Ad dentium dolorem, ℞ Tabaci probè calcinati *in* crucibulo, inde in cavum dentis, & ſtatim dolor ſedatur, ut pluries expertus ſum. *Cheſneau.*

Olei Tabaci gutta una vel altera linguæ vel ori Felis aliuſve Animalis inſtillata ocyſſimè illud interimit. Franciſcus tamen Redi obſervat non omnia animalia interficere oleum, neq; quæ perimit, eodem omnia temporis ſpatio: cùm magna hoc reſpectu intercedat differentia inter Tabaci plantas, interq; Animalia in quæ agit. *D. Tancred. Robinſon.*

Utuntur Chirurgi ad torporem ubi membra abſcindunt. *D. Palmer è dictatis D. Hermanni.*

Commendo uſum Tabaci in peſte; me enim liberabat peſte correptum; omnéſq; ferè domus, in quibus hæc planta vendebatur & *Noviomagi* & *Londini* liberæ erant à contagio, cùm vicinæ infectæ eſſent. *Diemerbrockius de peſte.* Ex Adverſariis *D. Tancr. Robinſoni.*

Ad Paralyſin, ℞ Folia Tabaci viridis, infundantur in vino malvatico. Hoc vino fricentur partes reſolutæ poſt ſudores. Præſtat omnibus externis remediis. *Hartmannus.* Communicavit ingenioſiſſimus vir *D. Edv. Hulſe.*

Teſtatur Anton. Recchus fumum Tabaci in uterum inſpiratum, in ſuffocatione ejus, in difficili anhelitu, mulierum anguſtia, ſyncope, mira præſtare, atque dicto citius. Ex excerptis *D. Hulſe.*

Folia Tabaci ſi manui, chartæ aut linteo affricentur colorem pulchrè viridem præbent. Obſervante *D. Merret.* Notis in Anton. Neri p. 265.

Exemplum violentæ vomitionis ſemper immediatè ſequentis inſperſionem pulveris Tabaci ſuper femur contuſum & laceratum habetur *Ephem. Germ.* An. 12. Obſ. 108. ut me monuit *D. Tancr. Robinſon.*

Nobilem virum adeò pinguem vidi, ut equo inſiſtere nequiret quin ſtatim ſopiretur, nec loco ferè moveri poſſet: ille tamen nunc huc, nunc illuc vadit, mole illa deperdita, & priſtinum habitum recuperavit, quod ſola maſticatione foliorum Tabaci peractum fuit, ut ipſe mihi aſſeveravit: pituitoſis enim & frigidis corporibus utile eſt. *Petrus Borellius* Cent. 11. Obſ. 11.

At maſticatio Tabaci non ſemper & in omnibus eundem effectum habet, ut ipſe experientiâ didici in amico quodam noſtro, qui ob id nihilo macilentior effectus eſt: affirmavit tamen ejus uſum dentes antea vacillantes firmâſſe.

Novi tres juvenes robuſtiſſimos à dyſenteriis liberatos propinando decoctum Tabaci, quod maxima ſuâ violentiâ totam mali cauſam evacuavit, & reliquit anodynam & narcoticam qualitatem. *Diemerbroeck* Obſerv. Medic. Obſ. 19. Quamvis hoc iis bene ceſſerit, nimis tamen temerarium foret, me judice, illud in exemplum trahere, & Nicotianæ decoctum dyſentericis promiſcuè propinare, purgat enim violenter tam per vomitum quam per ſeceſſum.

Williſius noſter Tabaci uſum in caſtris commendat, poſſe enim commeatûs inopiam, quæ inibi frequens eſſe ſolet, ſupplere, & milites laborum & periculorum minùs ſentientes efficere. Morbis inſuper caſtrenſibus, colicæ, diarrhœæ, ulceribus, capitis & artuum doloribus, apprimè conducit, tam præſervando, quàm ſanando.

Lixivium Tabaci frequenter adhibetur in pſora & lepra pecudum ac jumentorum. *D. Tancred. Robinſon,* qui & præcedentem obſervationem miſit.

Nocumenta & incommoda quæ uſum Tabaci ſequi ſolent videri poſſunt in Sereniſſ. Regis Jacobi tractatu de Tabaco, & Simonis Paulli de abuſu Tabaci.

4. *Priapeia, quibuſdam Nicotiana minor* J. B. *Nicotiana minor & Eyſt.* C. B. *Hyoſcyamus luteus* Ger. *Tabacco Anglicum* Park. **Engliſh Tobacco, by ſome yellow Henbane.**

Radix nunc ſimplex, digiti minimi craſſitie, nunc multiplex plurimas fibras tenellas albentes undique ſpargit, nec altè in terram deſcendit. *Caulis* ſimplex, rotundus, hirſutus, cubitalis & ſequicubitalis, ſolidus, ramoſus, digitum craſſus in ſolo lætiore, & ad tactum glutinoſus. *Folia* in caule non admodum crebra, ſitu alterno, pediculis brevioribus donata, pinguia, atrovirentia, ad margines æqualia, mucronibus obtuſis, nec figurâ multùm diſſimilia foliis Solani lethalis, verùm minora. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis plures ſimul brevibus inſident pediculis, herbacei ſeu ex luteo iridantes, oris extrorſum reflexis, & in quinque lacinias obtuſas obiter diviſis, calathi effigie, quinque intus *ſtamina* cum apicibus cineraceis & ſtylo concolore occultant. Inſidet autem flos *alici* hirſuto, viſcido, quinquepartito. Succedunt floribus *vaſcula* ſubrotunda, umbilicata, glandem virgæ virilis detectam repræſentantia, in binas partes per maturitatem dehiſcentia, ſeminibus innumeris puſillis, ſordidè flaventibus referta; guſtu acri (ut vult J. Bauhinus.) Planta eſt annua, x ſemine deciduo ſe renovans. Americæ originem debet.

CAP.

CAP. III.

De Gentiana.

Gentium Illyricorum regem omnes hujus herbæ inventorem faciunt, eſque nomen ſuum impoſuiſſe aiunt.

Gentianæ notæ genericæ ſunt folia nervoſa, in caulibus ex adverſo bina, flores calathoides, margine in lacinias aliquot totidem folia imitantes plerunque diviſo, ſapor amarus.

§. *Gentianæ majores.*

1. *Gentiana major* Ger. *major lutea* C. B. Park. *vulgaris major Ellebori albi folio* J. B. **The most common great Gentian, or Felwort.**

J. B.

Folia Hellebori albi foliis paria, circa radicem multa, per caules ex adverſo ſita, eoſdem pediculis connatis amplectentia, nervis tribus aut quinque Plantagineis diſtincta, glabra, polita, lucida, hiſque notis ab Hellebori albi foliis diſtincta. *Caules* cubitales, bicubitales, ac etiam interdum hominis altitudinem aſſequentes, ſingulares, læves. E foliorum ſuperiorum minorum ſinu flores verticillorum modo diſpoſiti erumpunt, calycibus incluſi primùm, poſtea intumeſcentes, explicantur, qui ſinguli longiuſculi & lutei: ſequuntur vaſcula oblonga, in duas ſe partes aperientia, in quibus *ſemen* numeroſum, leviter rubens, ad Leucoii ſemen accedens, lævius. *Radix* craſſa, longa, multifida, intus flaveſcens, ſapore inſigniter amaro: quæ cùm ſit fungoſa, ſiccata inſigniter corrugatur, ac externè ruffeſcit.

Locus. In montium pratis & paſcuis variis in locis obſervavi (inquit J. Bauhinus) florentem Junio, & ſemen maturantem Auguſto. Nos in montibus circa Genevam copioſam vidimus, nec minus in Alpium paſcuis montoſis.

Vires. Radix hujus plantæ (quæ præcipuè in uſu eſt) alexipharmaca cenſetur. Uſus præcip. in peſte aliiſque venenatis affectibus; in obſtructione epatis & lienis, &c. & hinc in hydrope, tum in ſuffocatione uteri, in imbecillitate ventriculi, lumbricis, febribus intermittentibus, morſu canis rabidi, &c. Extrinſecus adhibetur creberrimè in vulneribus ac fonticulis mundificandis, in morſu canis rabidi arcendo (cum Theriaco impoſita) *Schrod.* Chirurgi ex ea efficiunt turundas ad ulcera & vulnera dilatanda. *D. Palmer.*

Ad canis rabidi morſum & ad ventriculi imbecillitatem exhibetur radicis pulvis è vino potandus. Ad febres pellendas aqua deſtillata, vel ſuccus inſpiſſatus magnitudine Caſtaneæ aut nucis juglandis, [dimidium ejus uno die, alterum poſtridie] deglutiendus. *Schroderus* ſuccum hunc creberrimi eſſe uſûs ſcribit in febribus intermittentibus, in quibus ante paroxyſmum à ℥ß. ad ℥j. aut ℈iv. exhibetur felici cum ſucceſſu.

Gentiana & ſolitaria & (vetus experimentum tentantibus) tantillo nucis vomicæ ſociata nobis quoque olim in gregariis haud parùm certa, æquivalens aut conſtantius quid quàm nunc carior illa China Chinæ ſeu pulvis patrum præſtitit. Dan. Ludovicus de Pharmac. moderno ſeculo applicanda, p. 257. Communicavit *D. Tancred. Robinſon.* Dolæus Lib. 3. Cap. 12. S. 12. Inter febrifuga Chinæ de China à pleriſque æquiparari Gentianam ſcribit, quæ itidem cum vino exhiberi poteſt, vel in forma extracti in pilulis, vel in decocto.

Putredinis Gentiana hoſtis infeſtiſſima & veneni mors (inquit Lobel.) Peſti adeò præſens remedium, ut non modò homini ſed etiam brutis, incolumitatem tueatur, & amiſſam reſtaurat, eóque ſolita Helvetia iſtam cum Flammula porcis propinare ne anima in vivo cadavere puteret.

Simlerus in deſcriptione Alpium refert paſtores uti Gentianis ad ubera vaccarum, ſi à muribus Araneis aut aliis beſtiis venenatis lædantur.

Puer quidam integro anno cæcus Rad. Gentianæ inciſæ & in vino ad dimidiæ partis conſumptionem coctæ decocto oculis ſiphunculo injecto manè, per tres vel quatuor dies, convaluit. Oculos
** Obſerv. 175.* autem vellicabat & dolorem excitabat. Ex * Obſerv. Reuſneri à Velſchio editis excerpſit D. Soame.

* 2. *Gentiana magna flore purpureo & albo* J. B. *major purpurea* C. B. *major flore purpureo, & major flore albo* Park. *major purpurea* 1. *Cluſii* Ger. emac. **Great purple Gentian.**

Cluſ.

A vulgari majore luteo flore nihil formâ differt; etenim ampla habet *folia*, Ellebori albi foliis haud multùm abſimilia, ſed teneriora & ſaturatiore viriditate ſplendentia: *caules* digitali aut pollicari interdum craſſitudine præditos, rotundos, cubitales, nonnunquam bicubitales, geniculatos, quos ambiunt ſimilia *folia*, aliquantulum tamen anguſtiora, ex adverſo ſibi oppoſita. Extremos caules ambiunt binæ aut ternæ confertorum *florum* coronæ, qui non ſunt lutei aut ſtellati, ut in vulgari majore, ſed purpurei, majores, concavi, in ſenas aut plures lacinias obtuſas extremis oris ſecti, & purpureis quibuſdam punctis, inferiore & interiore parte, quà candidiores & dilutiores ſunt, diſtincti, odori expertes, totidem quot ſunt laciniæ ſtaminibus longum & bifidum vaſculum internè ambientibus, in quo continetur copioſum *ſemen*, planum, paleaceum, minus quàm in illa flava majore ſtellato flore, ſubrufum. *Radix* craſſa longa, foris plerunque flava, intus alba, impensè amara, digitalibus fibris ſubinde prædita eſt, ſingulis annis nova germina (quemadmodum major flava) proferens, & multo multos caules ex eodem capite producens, præſertim cum adolevit, ſed qui alternis duntaxat annis floriferi eſſe ſolent, interquieſcente nimirum uno anno à partu matre.

In Stiriæ ſuperioris Alpibus invenitur hoc genus flore albo *Cluſ.* *Locus.*

Gent. purp. in Pannonicarum Noricarúmque Alpium jugis ſponte & quidem copioſè exit.

Verùm neque hoc neque illud genus cicurare unquam potuit *Cluſius*, aut ullâ diligentiâ efficere ut in hortis permanere vellent, nedum flores proferre. Quin culturæ beneficio deterior evadit.

Floret Auguſto, ſemen Septembri matureſcit, nova nive cadere incipiente. *Tempus.*

* 3. *Gentiana major pallido flore, punctis diſtincto* Cluſ. *major flore punctato* C. B. *major flore pallido punctato* Park.

Superiori magnitudine & formâ planè ſimilis eſt: flores tamen paulò minores viſi ſunt, obſoletè lutei, plurimis maculis nigris intus & foris aſperſi.

In Sileſiæ montibus eruit *Achilles Cromerus*, medicus Niſſenſis, & ad Cluſium miſit. Huic relatum ab illo qui eum deducebat, in alio quodam præalto monte, aliam formâ non diſpari reperiri quæ cœruleo flore eſſet. Hæc omnia Cluſius. Verùm hujuſmodi ducum fides plerunque vacillat. *Locus.*

4. *Gentiana Aſclepiadis folio* C. B. Park. *folio Aſclepiadis vulgo creditæ* J. B. *major 2. cœruleo flore Cluſii* Ger. **Gentian, with Swallow-wort leaves.**

Caules plures ab eadem radice ad cubitum altos tollit, graciles, articulatos, duros firmóſque, quorum ſingulis juncturis (quæ crebræ ſunt) bina ex adverſo poſita *folia* adnaſcuntur, Aſclepiadis foliis formâ & magnitudine reſpondentia, mollia, quinque nervis ſecundùm longitudinem excurrentibus inſignita, mucronata, dilutiùs virentis coloris. A medio caule ad faſtigium uſque ex alarum ſinu ſingulares ex adverſo ſiti exiliunt *flores* [interdum bini aut plures] oblongi, concavi, calathi formâ, quinque laciniis per extremum diviſi, colore nunc purpureo & ſaturatiore cœruleo, modò dilutiore & velut cineraceo, quinque pallidis ſtaminibus umbilicum occupantibus. *Vaſculum* ſequitur bicorne, quo per maturitatem hiante *ſemen* conſpicitur planum, paleaceum, cineracei coloris, ſuperiore minus. *Radix* lutea, digitalis craſſitudinis, multas oblongas fibras ejuſdem coloris in latum ſpargit, ſingulis annis augeſcens & nova germina proferens, valde amari guſtûs. Fertilior hæc eſt ſuperiore, nec ut illa interquieſcit, ſed ſingulis annis, vetuſtior videlicet, multos caules floribus onuſtos producit.

Copioſè in Stiria, Pannonia & Auſtria inferiore provenit, ad montium radices, umbroſis collibus, nuſquam verò in ſummis & apertis jugis. Nos eam in montoſis humidioribus propè Lindaviam & lacum Acronium, & ad latera montium in Stiria, propè *Shadwin* & alibi copioſiſſimam obſervavimus, ad ſepes plerunque & in umbroſis. *Locus.*

Pertinax quidem hæc eſt & ferè mitiora loca reſpuit (inquit Cluſius) interdum tamen curâ & diligentiâ effecimus ut in hortis comprehenderet, & ſingulis annis repullularet, & flores ferret: attamen quaſi nativo aere & pabulo privata, atque tanquam compedibus vincta lugere videbatur, ac priſtini vigoris & elegantiæ plurimum amittere.

Slavonici ruſtici hujus radicis decoctum feliciter calculoſis propinari experimento ſe compertum habere affirmant. Aretius & *Joſ. Simlerus* tradunt eâ paſtores uti ad ubera vaccarum, ſi à muribus araneis aut aliis venenatis beſtiis lædantur, curanda. *Vires.*

5. *Gentiana cruciata* C. B. Park. *minor cruciata* Ger. *minor ſeu vulgi Cruciata* J. B. **Croſs-wort Gentian.**

J. B.

Reptant cum *radice rami* palmares, ſeſquipalmares & dodrantales, ſubrubentes, teretes: quos crebra ambiunt *folia*, bina ſemper adverſa, vel potiùs unum continuum ad genicula, tanquam vaginâ caulem involvens, cujus utrinque exit ſegmentum Gentianæ, quadruplo minus, Saponariæ folio ſimile, tribus ſecundùm longitudinem nervis inſigne, læve, pingue, amarum. *Flores* in ramulis extremis è foliorum alis conferti, cœrulei, quinquepartiti, è calicibus vix eminentes. *Semen* copioſum, minutum, oblongum, fulvum, inſipidum, vaſculis continetur oblongis, bipatentibus, folliculo membranaceo obvolutis.

Duas hujus differentias obſervâſſe videor (inquit Cluſius) unam ramis humi procumbentibus & minorem, alteram firmis & erectis caulibus, eámque majorem: flores item alterius magis cœrulei ſpectantur, atque illarum altera radicem in foramina ſectam minimè habet. *Varietas.*

Naſcuntur verò eæ per univerſam Pannoniam, tum in collibus montibúſque apertis & gramineis, tum ſiccioribus pratis & herboſis ſecundùm vias publicas locis. Nos cum Dod. & Trag. in paſcuis montoſis ínque collibus & incultis agris & ſecus itinera in Germania paſſim provenientem obſervavimus. *Locus.*

Hujus radices recentioribus magnis laudibus efferuntur contra peſtilentiam, & venenoſorum animalium ictus. Matthiolus radicem tuſam & ventri emplaſtri modo impoſitam ad vermes inteſtinorum, remedium expertum affirmat, necnon ad ſtrumas ulceratas ſanandas eodem modo tuſam quæ nuper effoſſa ſit, vel ſiccam in pulverem contritam valere. *Vires.*

Cùm autem amara ſit & foliis & radice veriſimile eſt eadem præſtare quæ reliqua amara.

§. 2.

§. 2. *Gentianæ minores ſeu Gentianellæ.*

1. *Gentianella verna major* Ger. emac. *Alpina verna major* Park. *Alp. magno flore* J. B. *Alp. anguſtifolia magno flore* C. B.

J. B. Cluſ.

Graciles habet *radices*, longiuſculas, plures cohærentes, flaveſcentes, propagines è lateribus producentes: *Folia* humi fuſa in orbem crebra [ſena aut octona *Cluſ.*] bina ſemper ex adverſo ſe ſpectantia, duplo triplóve Hippii majora, unciis duabus interdum longiora, ſemunciam aut unciam ferè lata, in acumen deſinentia, craſſiuſcula, unico nonnunquam, aliàs tribus per longitudinem nervis donata, lævia, Myrti latiſſimæ foliis ferè æqualia, impenſè amara. Ex horum medio *cauliculus* exilit uncialis, quaternis plerunque foliolis multò minoribus, binis tamen alternatim ſemper contrario ſitu naſcentibus obſitus, unde calyculus emergit unicum *florem* continens, magnum præ ſtirpis proportione, calathi aut Campanulæ modo concavum, longum duas tréſve uncias, in quinque angulos deſinentem [J. Bauhino in quinque lacinias diviſum] mucronatos, cum duabus utrinque ubi laciniæ findi incipiunt appendiculis, elegantiſſimo & maximè vivido cœruleæ purpuræ colore, pallido piſtillo intus prominente, qui quinque quodammodo coſtis ex infima ipſius floris interiore ſede prodeuntibus fulcitur. Florem ſubſequitur longum & mucronatum *vaſculum*, quod ſeſe in duas æquales partes aperiens *ſemen* oſtendit exiguum, ſtriatum terrei coloris.

Locus & Tempus. Creſcit in Sneberg & Etſcher abundantiſſimè aliiſque Alpibus continua ſerie productis, perpetuâque quaſi nive obſitis, ubi Junio & Julio, hoc eſt primo iſtic vere floret: Sub Julii verò finem & Auguſto ſemen maturitatem adipiſcitur: at in mitioribus locis in quibus rariùs invenitur, atque in hortos tranſlata, Aprili & Maio. *Cluſ.* Nos ſpeciem hanc in altiſſimo vertice montis Juræ *Thuiri* dicto invenimus. Quamvis autem nonniſi in editiſſimis ſummorum montium jugis ſponte proveniat, culturam tamen patitur, & hortis noſtris haud difficulter aſſueſcit; ob floris pulchritudinem ab hortulanis & florum amatoribus ſummopere expetita & ſtudioſiſſimè culta. Amariſſimus eſt totius plantæ ſapor (inquit J. B.) ideóque jecinoris vitiis nempe regio morbo & obſtructionibus auxiliatur.

* 2. *Gentianella Alpina latifolia magno flore* C. B. prod. *major, ſive Gentianella Alpina latifolia magno flore* C. B. Park.

C. B. prod.

Ad *radicem* nigricantem fibroſam *folia* humi ſparſa quaterna quináve, ſubrotunda, craſſa, Plantaginis vel Calthæ Alpinæ formâ, unciam lata, duas longa: inter quæ *cauliculus* uncias quatuor altus, uno alteróve folio donatus, cui utriculus inſidet, unicum *florem* oblongum, cœruleum calatho ſimilem ſuſtinens, cujus calyci utrinque folium oblongum adponitur.

Locus. Ex Helvetiæ Alpinis habuit C. Bauhinus.

3. *Gentianella minor verna* Park. *Alpina verna* Ger. *Alpina verna major* C. B. *Gentianula quæ Hippion* J. B.

J. B.

Singulari aſſurgit *cauliculo* gracili, aut ſubpurpuraſcente aut viridi, in quo ſena aut plura paucioráve *folia* trinervia, bina ſemper inter ſe ex adverſo reſpondentia. Caliculum ſummo faſtigio fert, è quo *flos* longus inodorus exilit, extrema parte in quina velut foliola diviſus, cœrulei coloris adeò elegantis & vividi, ut ipſum cœlum quod imitatur provocare videatur: ſingulæ floris plicæ aut foliola ad latus lineam candicantem habent, & alia quina tanquam mucronata foliola aut appendices lacinias floris ab invicem ſejungentes: palleſcentia ſtaminula medium florem occupant. Floribus ſuccedit longiuſculum *vaſculum* mucronatum exile, durum rotundum *ſemen* continens. Ex eadem radice, quæ flaveſcens & fibroſa eſt, & quodammodo ſumma tellure ſpargitur, plures aliæ plantulæ aſſurgunt, quarum nonnullæ in cauliculum attolluntur & ſimilem floſculum proferunt, alia duntaxat producunt folia humi ſtrata & veluti in orbem diſpoſita, interdum Lenticulæ non majora, interdum ſemuncialia aut longiora, nervoſa.

Locus. In montibus circa Genevam copioſè provenientem obſervavimus: Cluſius in celſiſſimis *Sneberg, Snealben, Etſcher & Durrenſtein* jugis herbido ſolo, ubi ſub finem Junii floret, at in mitioribus vicinis collibus & ſiccioribus pratis Maio, ſeménque ſub extremum Junium profert. Minùs hæc hortum ferre poteſt quàm ſuperior & omnem culturam reſpuere videtur. *Cluſ.*

4. *Gentianella purpurea minima* Col. *Gent. Alpina verna minor* C. B. **The leaſt purple vernal Gentian.** *Gentianella æſtiva minima Neapolitana* Park.

Col.

Eodem tempore iiſdémque locis quibus proximè ſequens invenitur & floret hæc etiam (inquit Fabius Columna, deſcriptionis autor) quæ minor altitudine, ſed fruticoſior ab imo ad ſummum. *Radice* nititur longiore, fibroſa, tantundem ferè intra terram ramoſa & ſe extendente, ac ſupernè aſſurgit & ſe expandit. *Foliis* eodem modo in terram ſtratis, binis utrinque, denſè in imo caulis hærentibus cruciatim, oblongioribus admodum proximè deſcribendâ, anguſtioribus tamen: *caule* breviore, ab imo ſingulis geniculis ramoſo, purpurante, magíſque quadrato. In ſummo *flores* ex calicibus parvis atque profundè admodum in quatuor apices diviſis, oblongo tubulo, inani, calathi effigie, multùm exerto, atque in quatuor parvas hiantes parùm lacinias ſe dividentes conſpiciuntur colore ex rubro purpurante, quorum medium ſive umbilicus villoſus eſt atque candicans, ſicut & dilutiore dilutiores laciniarum oræ. Utriculum habent medium oblongum, teretem, bifido capite atque ſemine turgido, flavente, minuto, rotundo nitido, & reliquis omnibus pro proportione plantæ craſſiore, & ab illis diverſo, Irionis lævis ſemini æmulo, Julio menſe diſſecto per medium vaſculo effluente. *Radicis* ſapor acris & amarus.

Flore in quatuor lacinias diviſo cum ſequente planta convenit.

5. *Gentianella cœrulea oris piloſis* C. B. *Autumnalis fimbriato flore* Park. *Gentianula lanugine ad ſingulorum foliorum floris lacinias donata, flore quadripartito* J. B. **Autumnal Gentian with a fringed flower.**

Col.

Radice eſt longa, tenui, repente, perenni, nodoſâ & oculos habente, flavâ [J. Bauhino albida] guſtu amaro. *Folia* anguſta ſunt admodum & lævia, Lini ferè paria, ſed breviora, nec ſupra radicem denſa, imò rara, & ab imo bina ex minimis [J. Bauhino unciâ breviora] ſemper ad ſingula genicula majora ad medium uſque caulem, deinde paullatim decreſcentia, nervo unico ſecundùm longitudinem decurrente. *Caules* ſæpe ſingulares, aliquando plures, dodrantales & minores, quadranguli ſtriis deſcendentibus ex quolibet foliorum geniculo utrinque, in ramos aliquot diviſi. In ſummo *calix* extuberat ex rotundo quadratus, purpuraſcens ex viridi, quatuor apicibus magnis *florem* circumdans oblongum, ſatis exertum colore cœruleo, calathoide, in quatuor duntaxat partes profundas diviſum, non mucronatas, ſed rotundas modicè & crenatas, quarum latera utrinque barbitio donata cœruleo, nec ullam habent ad imum laciniæ intrinſecus lanuginem, fimbriis tamen foliolorum circa centrum ob convolutionem elatis: foliolum enim alterum alteri inſidet atque ex illo ortum ducere videtur. Medium occupant *apices* quatuor, obſoleto minio tincti, ſtaminibus albidis inſidentes. *Vaſculum* ſeminale longum, quadrangulum, in duos apices albicantes deſinens, in quo ſemen continetur minutiſſimum nigrum, quod findente ſe ut in aliis, utriculo decidit.

Hanc ſpeciem in Germania non procul *Weiſſenburgo* invenimus cùm ab Auguſta ad Norimbergam iter faceremus: J. Bauhinus plures locos meminit in Germania. F. Columna in Æquicolorum montibus, *le Foſſe* dicto loco obſervavit. *Locus.*

Menſe Septembri in Germania floret; in Italia etiam Octobri & ad hyemem uſque durat, nec florida tranſlata perit. *Tempus.*

C. Bauhinus ex hac unica ſpecie, ni multum fallimur, duas tréſve facit, nimirum Gentianam Alpinam VI. ſeu Gent. cœruleam oris piloſis; item Gentianam pratenſem VII. ſeu anguſtifoliam Autumnalem minorem floribus ad latera piloſis: itémque ex ſententia *Cherleri* pratenſem VI, ſeu anguſtifoliam Autumnalem majorem, quamvis ſub hoc titulo duas ſpecies miſcere videtur, ut Synonyma conferenti patebit.

A. 6. *Gentiana paluſtris anguſtifolia* C. B. *Pneumonanthe* Ger. *Gentianella autumnalis Pneumonanthe dicta* Park. *Gentianæ ſpecies, Calathiana quibuſdam radice perpetua, ſive paluſtris* J. B. **Marſh Gentian or Calathian Violet.**

J. B.

Udos amat pratorum margines & humentia ericeta, ſingulari, aliàs multiplici, ſupra cubitalem altitudinem, recto, tenui, flexibili, geniculato *caule* aſſurgens: per quem æqualibus ſpatiis adverſa conſcendunt *folia,* palmari nonnunquam longitudine, culmum lata, ſuperiùs atrovirentia, infernè dilutiora, trinervia, ut ſunt omnium Gentianarum; è quorum ſinu à medio ferè caule ſummo tenus prodeunt ramuli, *flores* jam ſingulares jam duos aut plures, elegantes, cœruleos, in quinque lacinias extrema parte diviſos, calathi formâ, proferentes. *Radices* plures longæ, luteæ, amaræ. Cluſio radix craſſiuſcula, circa ſummum caput in aliquot longas, lentáſque & flaveſcentes fibras dividitur.

In agro Lincolnienſi & Eboracenſi in ericetis humidioribus copioſè provenit: Invenimus & in tranſmarinis v. g. in pratis humidis ad radices montium, Lindaviâ non procul, in Germania. Statura & magnitudine pro ratione loci inſigniter variat. *Locus.*

A. 7. *Gentianellæ ſpecies quibuſdam, An Cordo Pneumonanthe aut Gentiana fugax altera Cluſii* J. B. *Gentianella Autumnalis Centaureæ minoris foliis* Park. *Gentiana pratenſis flore lanuginoſo* C. B. *Gent. fugax minor* Ger. **Baſtard or Dwarf Autumnal Gentian or Felwort.**

Radice nititur ſimplici, lignoſâ, ſubluteâ, rectâ deſcendente, pauciſſimis fibris donatâ: *Caulis* ex-
urgit nunc unicus, interdum plures, altitudine palmari aut ſemipedali, quadratus, ex viridi ſaturatè
ubens aut purpuraſcens, fractu contumax & valdè ramoſus; *foliis* cinctus ex adverſo binis, nullis
pediculis immediatè adnatis, longitudine digitali, è latiore principio paullatim in acutum mucronem
aceſſentibus, tribus nervis inſignioribus ſecundùm longitudinem decurrentibus, obſcurè virentibus &
n atrum nonnunquam vergentibus. *Flores* ex alis foliorum exeunt, propè ſummitatem caulis cre-
ri, purpuraſcentes, è longo & majuſculo tubo in quinque ſemunciales mucronatas lacinias expanſi.
Segmentorum baſi in circulum diſpoſita adhærent foliola erecta, in tenuiſſima filamenta diviſa
[J. Bauhinus pilos barbuláſve purpuraſcentes vocat] quorum coitus tubulo occultata quinque ſtamina
um ſtylo viridante continet; ſunt autem ſapore luculentiùs amaro quàm folia, non ſine acrimonia
uadam. *Vaſculum ſeminale* oblongum, teretiuſculum, per maturitatem ſumma ſui parte bifariàm
iſſilit, & *ſemen* effundit rotundum, obſcuri coloris, pro plantulæ proportione ſatis grande copioſum.
apor totius plantæ amarus & calidus, radicis autem fatuus.

Floret apud nos ſub exitum Auguſti, aut aliquanto citiùs. *Tempus.*

Hæc eſt ſpecies illa in cretaceis collibus per totam Angliam frequentiſſima, quam Herbarii noſtri in duas diſtrahunt. Conſule *Ger. emac.* Eſtque Gentiana fugax 2. Cluſii, cujus nota characteriſtica eſt, quod ſingulæ floris laciniæ infimâ internâ parte purpurea lanugine pubeſcant.

Ab hac non differt ſpecie (ut ſuſpicor) Gentiana fugax quarta *Cluſ.* quam ſe in Britannia non procul Dovera, obſervâſſe meminit, ubi aliam à deſcripta diverſam Gentianellæ ſpeciem naſci, mihi perſuaderi vix patior, inquirant alii.

Gentianella fugax quarta Cluſii, flore dilutè purpuraſcente & cœruleo elegantiſſimo J. B. *Gent. brevi folio* J. B. *Gent. fugax minor* Ger. *Gent. autumnalis Centaureæ minoris foliis* Park.

Dodrantem non ſuperat *cauliculis* & ramulis exilibus, minoribus etiam *foliis*, Centuarii minoris foliis penè paribus. *Flores* minores habet, licet formâ ſuperioribus non abſimiles, qui aut dilutè purpuraſcunt, aut cœrulei coloris elegantiſſimi ſunt. *Cornicula* ſubflavo exili *ſemine* plena ſunt. *Radix* licet tenuior à reliquis hujus generis non valdè differt.

Hanc plantam à *Gentiana fugaci* ſecunda Cluſii non differre ſpecie ſuſpicamur, ut ſuperiùs monuimus: nec enim Cluſius ipſe ullas differentiæ notas adducit præter parvitatem omnium partium; quæ plerunque natalibus locis imputanda eſt.

* 8. *Gentianella annua ſeu fugax prima Cluſii flore ex cœruleo purpureo exiguo* J. B. *Gent. autumnalis ramoſa* C. B. *Gent. æſtiva purpuro-cœrulea* Park.

Cluſ.

Cubitalem habet *caulem* firmum, geniculatum per quem ad ſingulos nodos ſparſa ſunt bina ſemper *folia*, ſibi ex adverſo oppoſita, trinervia, lata ſede & ſine pediculo cauli inhærentia, ſenſimque in longum mucronem deſinentia. Ab imo ferè caule è foliorum alis naſcuntur dodrantales & pedales *ramuli*, tenues, minoribus foliis ſepti, quinos, ſeptenos, aut plures *flores* foliis cinctos proferentes, in quinque mucronatas lacinias diviſos, exiguos pro plantæ magnitudine, purpuraſcentis ex cœruleo coloris: iis ſuccedunt longa & anguſta vaſcula, tenui ſemine plena. *Radix* ſingularis eſt, exigua, pauciſſimis fibris prædita.

Locus. Naſcitur in pratis herbidiſque locis ad radices montium ſitis, Julio & Auguſto flores proferens. Hæc omnia Cluſius.

* 9. *Gentianella fugax tertia Cluſii, flore vireſcente & ſubcœruleo, breviore & majore* J. B. *Gent. flore breviore & majore* C. B. *æſtiva flore breviore* Park.

Cluſ.

Pari fermè (inquit Cluſius) cum ſecunda [*i. e.* Gentianella fugaci noſtrate] excreſcit altitudine, nec minùs frequentibus ramis eſt prædita: *caulis* etiam quadrangulus: terni aut plures in ſingulis ramulis *flores*, ſuperiori ſimiles, *i. e.* ſecundæ, ſed breviores amplioreſque, vireſcentis initio coloris, deinde ſubcœruleo: quibus longa *cornicula* ſeu mucronata membranacea vaſcula, *ſemine* plena, ut in ſuperiore, ſuccedunt: *folia* in ſingulis nodis multò latiora, mucronata, trinervia, ex adverſo inter ſe ſita, viridis ſaturi & quodammodo nigricantis coloris. Radix ſuperiori [ſecundæ] ſimilis.

Locus & Tempus. Obvia eſt hæc in omnibus pratis in ſublimi ſitis & montium jugis, floretque ſeriùs, Auguſto videlicet.

* 10. *Gentianella fugax quinta Cluſii, flore cœruleo colore elegantiſſimo* J. B. *Gent. Alpina æſtiva Centaureæ minoris foliis* C. B.

Cluſ.

Longè exilior [quàm quarta fugax] vix trium unciarum altitudinem æquat, licèt multis alis prædita: *foliola* Centaurii minoris in ſingulis geniculis, aliarum more habet: *flores* minori Gentianellæ vernæ perſimiles, venuſtiſſimo cœruleo colore præditos: cornicula qualia ſuperior, [fugax quarta *Cluſ.*] admodum exili & nigro ſemine plena: *radicem* quàm in ſuperioribus minorem, ſed frequentioribus fibris donatam. Impensè amara eſt.

Locus & Tempus. Floret in Etſcheri jugis Auguſti initio.

Calathianam vernam Dalechampii C. Bauhinus huic eandem facit, Joannes ejus frater aut Cherlerus, diverſam. Differt floris colore è cœruleo purpuraſcente, albis intus ſtaminibus.

Nos in ampla planitie prope Auguſtam Vindelicorum quam pertranſeunt qui Monachium Bavariæ iter faciunt, copioſam invenimus Gentianellæ ſpeciem Auguſti menſis medio florentem, quam Gentianellam Alpinam minimam flore unico cœruleo elegantiſſimo denominavimus, quæ forte huic eadem fuit: aut potiùs

11. *Gentianellæ minimæ Bavaricæ* Cam. *minima elegantiſſima Bavarica Camerarii* Park.

Quæ duûm generum eſt, major & minor. Major ramulos aliquot humi ſpargit foliis crebris Centaurii minoris ſimilibus obſitos, verùm nonnihil acuminatis; in quorum uniuſcujuſque faſtigio flos unicus coloris cœrulei amœniſſimi, in quinque folia expanſus. Aliam hujus ſpeciem exhibet omnium minimam foliolis ſubrotundis.

12. *Gentianella æſtiva cordata* Park. *utriculis ventricoſis* C.B. *cærulea calice turgido pentagono* nobis; *cærulea cordata* Col.

Col.

Radix huic puſilla, fibroſa, tenuis, ex albo pallens & lignoſa: ex qua *foliola* unguis minimi magnitudine prorumpunt, bina ex adverſo oppoſita, inferiora minora atque ſubrotunda, effigie Gentianæ majoris vel Arnogloſſi, lævia, unico per medium diſcurrente nervo, ex viridi flaventia. *Caulem* habet ſemipedalem ad ſummum, quadratum, ſtriatum, purpuraſcentem, foliolis binis in ſingulis geniculis ex adverſo oppoſitis hærentibus; à medio ad ſummum ferè alis diviſum brevibus, in quibus *utriculi* ventrioſi, magni admodum reſpectu plantæ inſunt, ex albo viridantes, inanes, limbis quinque cartilagineis latis quinque angulos conſtituentibus, & in totidem ora acuta deſinentibus, in quorum ſummo primùm *flos* emicat parùm ſe exerens, convolutus, colore ex albo purpuraſcens; deinde ſubcreſcens atque hians, quinquepartitus ſtellam foliolis repræſentat, adeò præſtante cœruleo colore atque amœno, ut vix fictitius ex lapide Lazuli, *Ultramarinus* dictus æquè pulcher ſit: & inter quinas illas floris lacinias majores alias habet intermedias parvas, cordis figuram imitantes, quæ aliis deſunt quæ lineam veluti nervum albam habent, atque adeò floris centrum albicare cernitur. *Flos* enim non pluribus foliis ſed unico tubuli inſtar cavo quod in extremo in ſtellam diviſum eſt, conſtat, quamvis è pluribus componi videatur. In medio *ſtaminula* quinque & fructûs caput cernuntur. Seminis verò *conceptaculum* oblongum, teres, anguſtum, collo longo in ſummo capitato; in hoc ab aliis differens, quòd perfectum à ſummo finditur copioſúmque emittit minutum arenæ inſtar ſed oblongius duplo ſemen, nigrum. Sapor amarus, ingratus ut congenerum.

Copiosè provenit in ampla illa planitie propè Auguſtam Vindelicorum, quam pertranſivimus veniendo à Monachio Bavariæ. Floruit ſub finem Auguſti. Maturiùs floret, nimirum Junio, in paſcuis montium Æquicolorum, ubi eam invenit Columna, propè S. Angeli dirutum antiquum templum ſupra Villam *Flaminianum* dictum. *Locus.*

Hæc ſpecies ab aliis nobis obſervatis Gentianellis in eo differt, quòd floris tubus non eminet omnino ſupra calicem, ſed foliola tantùm, in quæ ſumma parte dividitur, expanduntur ſupra eum ut in Caryophyllis.

* 13. *Gentiana Pennæi cærulea punctata* Park. *punctato flore ſubcæruleo Pennæi* J. B. *paluſtris latifolia flore punctato* C.B. *Pennæi minor* Ger.

Cluſ.

Caulem habet geniculatum, cubitalem, ſupra radicem aliquantulum rubentem: folia Gentianæ ſimilia, ex intervallis bina, ſed multò minora, venoſa, quorum inferiora majora ſunt, & longiora, pediculos rubentes habentia, ſuperiora verò cauli ſine pediculis adhærent, eúmque ferè amplectuntur. A medio pænè caule è foliorum cavis oriuntur *flores* pentaphylli, ſtriati, utrinque tres, rariùs bini niſi circa ſummum caulem, foliis quinque ſubcœruleis conſtantes, nigricantibuſque punctis elegantiſſimè notati, [unde nomen] quinque *ſtaminibus*, quorum *apices* lutei, præditi. Floribus ſuccedunt *vaſcula* cum *ſeminibus* Gentianæ ſimilia, minora. *Radix* parva, multis fibris prædita, ex fuſco lutea.

Provenit copiosè in Bokemuto Suitenſium monte: floret Auguſto. *Locus.*

* 14. *Gentianella Indica Bontii.*

Bont.

Quoniam (inquit) herba hæc tum formâ, tum floribus cyaneis Gentianellæ patriæ optimè reſpondet, meritò mihi Gentianellæ nomen illi indidiſſe videor; guſtu tamen non amaricat, namque Guſaratis & Indis inter olera ac *Seir* ſuum reponitur: tum alvum modicè ciet, urinas movet, obſtructionibus denique viſcerum tollendis inſervit, ut meritò inter medicamenta alimentoſa reponenda ſit. *Viret.* Folia in uſu ſunt adverſûs tibiarum & pedum ulcera hîc admodum familiaria, propter exſiccantem & abſtergentem ejus vim. Aquam quoque ex illius foliis elicimus, quæ conducit colicis doloribus, diuturnis diarrhœis, cæteriſque ventriculi & inteſtini affectibus à frigore ortis.

Hanc plantam veram & genuinam Gentianellæ ſpeciem non eſſe ſuſpicor. Hic maneat donec certius conſtiterit ubi diſponi debeat.

* 15. *Bandura Cingalenſium Gentianæ Indicæ ſpecies* P. Amman. *Planta mirabilis deſtillatoria Grimmii.*

Amman.

Capſulis & ſeminibus Gentianæ eſt conformibus: Conſpicuus eſt in ea præter capſulas ſeminales lliculus foliaceus folio appenſus, ad medietatem aquâ potabili dulci plenus, penem exprimens, qui iquando longitudinem pedis & craſſitiem brachii longè excedit.

Hujus iconem *Ephem. German.* An. 11. Obſ. 146. exhibuit Grimmius, & præterea de ea addit, adix ex terra humorem attrahit, qui beneficio radiorum Solis in plantam ipſam aſcendens, per ules & nervos foliorum defluit, & in hoc naturali vaſe recipienti tandem reſervatur, donec ad neſſarium hominis uſum adhibeatur. Receptacula hujus humoris quandiu nondum ad extremam ovenerunt maturitatem ſuperiùs operculo eleganti clauſa ſunt, quod interdum digitis preſſum diffi-, hancque dulcem limpidam, amabilem, confortantem & frigidam aquam ſuppeditat, ità ut inrdum ſex vel octo receptacula plus minus tantum aquæ contineant, quantum unius hominis ſitim, m maxima delectatione, bene reſtinguere poſſit. Interdum receptacula ferè plena ſunt, interdum ſemiplena & nonnunquam vel minus ineſt, nec etiam omnes eandem habent capacitatem, quod proficiſcitur à conſtitutione aëris, prout ille diu ſiccus, calidus vel humidus extiterit.

Vires. In medicina ſuas etiam habet virtutes. *Radix* adſtringentis eſt facultatis. Herba frigefacit & humectat, & poteſt ſuccus cum proprio deſtillato liquore expreſſus internè uſurpari ad febres ardentes, & externè ad in flammationes, Eryſipelata & ſimilia.

Locus. Creſcit non longe à *Columbo* in humidis & umbroſis Sylvis.

CAP. IV.

De Convolvulo.

Convolvuli notæ ſunt viticulæ ſeu cauliculi perticis aut plantis vicinis ſe circumvolvendo ſcandentes, quamvis hæc nota non perpetua eſt in omnibus ſpeciebus, nam Dorycnium Creticum *Alpini* aliis notis eſſentialibus & genericis cum Convolvulis convenit, & tamen erectum eſt. Vaſculum ſeminale in terna loculamenta, quorum unumquodque ſemina bina majuſcula, anguloſa continet, diviſum; Flos campanulatus margine integro; ſuccus in pleriſque ſpeciebus lacteus.

1. *Scammonia Syriaca* C. B. *Syriaca legitima* Park. *Syriaca, flore majore Convolvuli* J. B. *Scammonium Syriacum* Ger. **Scammony.**

J. B.

E *radice* longa, craſſa, [brachiali craſſitudine, foris obſcurè cinereâ, intus albâ, fibroſâ] lacteo ſucco prægnante, multas aliquot cubitorum viticulas profert, proximis ridicis ſeſe convolventes ſcandentéſque: *folia* triangula, ceu haſtilis barbatus mucro, Smilacis lævis æmula, ſed minora, glabra, tenuia, pulchrè viridia, pediculis brevibus inſidentia. Ex alis foliorum propè ſummos caules exeunt flores pulchri, calathoides, purpuraſcentes, Helxines Ciſſampeli floribus proximi; quibus ſuccedunt capſulæ ſeminales rotundæ ſeu globoſæ, ſeminibus intus nigris anguloſis.

* *Annot. in Theophr. hiſt. lib.9. cap. 10.*

Radicis fiſſæ torulus ſive cor medium exemptum (inquit * Jo. Bodæus à Stapel) planè idem eſt radici communis & probatioris Turbith Officinarum: verùm aliquanto faciliùs frangitur hæc, tametſi perinde gummoſa ſuccóque lacteo prægnat atque Turbith.

Locus. In calidis pingui exit ſolo, velut in Aſiæ Myſia, Syria aliiſque ſimilibus. Reperitur & in Creta inſula, Bellonio teſte.

* 2. *Scammonea macrorrhizos* Alpin. exot. *macrorrhizos Cretica* Park.

Alp.

In omnibus cum Scammonio Syriaco convenit, hoc excepto quòd non habet radicem craſſam, ſed longam, ſolummodóque ut pollex craſſam: lacteo verò ſucco purgatrice non minùs quàm Scammonium madet.

Locus. Ex inſula Creta accepit Alpinus.

3. *Convolvulus Scammoniæ foliis* [*& flore*] *æmulus* Moriſ. *An Scammonia rotundifolia Virginiana* Park?

Moriſ.

Radice eſt craſſa, in terram ſe demittente, atque longè latéque rependo ſeſe propagante aliis radiculis, ex quibus pullulant novæ plantæ. *Folia* gerit Scammoniæ, triangularia, multò latiora ad baſin quàm ſunt Scammoniæ folia, minùs tamen acutis angulis. *Flores* habet dilutè pallidos, campanulatos, herbacei omnino coloris, Scammoniæ quodammodo æmulos: *capſulas* ſeminales tribus loculamentis, triplici membranarum ſerie ſeparatas itidem, atque in ſingulis bina continentes ſemina anguloſa, nigra aut potiùs fuſca. Primo intuitu ſi juxta Scammoniam collocetur, ab ipſa primò foliorum ſtructurâ, deinde *radice* longè latéque ſub terra repente dignoſcitur, cùm Scammonia radicem longam, craſſam Napi aut Rhaphani majoris inſtar obtineat. Lacteſcit ut aliæ pleræque ſui generis.

Vires. Scammonium purgat validè humores bilioſos acres, ſeroſos è partibus remotis, adeóque creberrimi uſûs eſt non modò per ſe, ſed cum aliis admixtum.

Verùm cum magnæ ſit acrimoniæ (inquit Schroderus) intenſæ caliditatis & ſiccitatis, infenſ malignitatis, mordacis flatulentiæ, exceſſivæ attractionis, ideóque aptum natum quod inteſtina erodat, viſcera, cor, hepar, &c. conturbet, ventriculum flatibus mordacibus laceſſat, vi ſuâ calefactoria ac exſiccatoria inflammet, & conſequenter febres inducat; vi attractoria hypercartharſes cauſe correctione opus habet.

Quinque vitia habere aiunt, quibus niſi occurras luet æger tuus.

1. Eſt, quòd flatus quoſdam mordaces gignat, uſque adeò ventriculum laceſſentes, ut ſumentib nauſeam commoveant. Noxa hæc tollitur, ſi in excavato cydonio malo clibano aut prunis inaſſe tur, paſtâ undique circumlitâ, præſertim additis aut Dauci, aut Fœniculi, aut Apii ſemine, au Galangæ.

2. Quòd inflammet acredinis exſuperantiâ corporis ſpiritus, quo fit ut facilè febres excitet, præcipuè qui obſtructionibus viſcerum & humoribus putreſcentibus obnoxii ſunt. Sed id nocume

ti aufertur admiſtis inter coquendum quæ refrigerant & fervorem extinguunt, cujuſmodi ſunt mucilago Pſyllii, decoctum & pulpa Prunorum, ſuccus aut aquæ roſar. violar. &c.

3. Quod eadem acredine ſua recludat ora venarum, ut ſequantur evacuationes nimiæ hypercatharſes dictæ. Hæc noxa tollitur adſtringentibus, Maſtiche, Myrob. Pomo Cyd. præcipuè Aloe, quæ inter purgantia ventriculo valde grata eſt.

4. Eſt, quòd acrimoniâ abradat inteſtina, & exulceret reliqua viſcera, quod ex crebris punctionibus innoteſcit. Hìc damus partim ea quæ lubricant & lentore ſuo obſtant, ut ſecundo loco dictum eſt, partim adſtringentia, tum viz. cùm jam incipit agere.

5. Eſt, quòd malignitate quadam indicibili principibus partibus bellum indicit. Hinc addimus cordialia, hepatica, ſtomach. &c.

Scammonium ſive ſuccus Scammoneæ denſatus per coctionem aut etiam per macerationem paratus Diagridium appellatur. Confectio autem ejus per coctionem hæc eſt,

Accipitur Cotoneum, extrahiturque durior ejus illa pars media quæ ſemina continet (reciſâ tamen ſuperiori priùs laminâ) cujus loco in excavatam partem Scammonium inditur; mox laminâ quæ priùs fuerat reciſa, pro cooperculo additâ cooperitur, triticeáque paſta circumquaque malo co-oneo obducitur ac ita coquitur in clibano. Pomo refrigerato Scammonium eximitur & uſui reſervatur.

Per macerationem paratur accipiendo Scammonii partes duas, ſucci Cydoniorum partem unam, & miſcendo probè, deinde ponendo in locum calidum & quotidie movendo, donec mediocriter induretur ejus maſſa; è quâ fiunt paſtilli qui quantum ſatis eſt exſiccentur.

Vera autem (inquit le Brun) Scammoneæ præparatio fit cum ſucco Limonum depurato, in quo diſſolvitur in B. M. & fervens adhuc per linteum tranſmittitur, quo pacto craſſa & impura ejus ſubſtantia, quæ nonniſi noxam parit, ſecernitur.

Quod ad electionem Scammonii attinet, optimum eſt quod ex Antiochia advehitur, nitidum, ſplendidum, (inſtar glutinis Taurini) citò liqueſcens, friabile, colore cùm frangitur fulvo, non valde ponderoſum, tactu linguæ lacteſcens, nec vehementer calefaciens (nempe hoc Tithymali admixti argumentum eſt.)

At vulgare noſtrum ſqualidum eſt & cinericeo colore & aſpectu triſtiore, quia non eſt liquor manans aut lachryma Scammoneæ, ſed ſuccus vi expreſſus, non ex radice tantùm ſed ex tota planta.

Doſis Scammonii præparati à gr. vj. ad gr. xij. aut ℈j. Dioſcorides & Ruffus uſque ad ʒj. exhibent. Paulus & Aetius uſque ad ℈ij. Quicquid ſit Græcorum Scammonium fortè mitius erat, nec ut hoc tempore ſucco Tithymali adulteratum: ſtandum itaque potiùs in doſi Meſue.

Scribit J. Bodæus à Stapel ſe ſæpiſſime gr. xx. etiam xxv. cum violaceo ſyrupo, non ſine feliciſſimo ſucceſſu exhibuiſſe; pueris viij. x, xij. annorum grana x. xij, xv. non minori cum ſucceſſu: quinquennibus gr. vj, ſeptémve.

Conſulo (inquit Fallopius) ut ſemper exhibeatis paucam quantitatem, quæ quantitas ſit potiùs pro calcari: vocatur autem calcar pauca Scammonii quantitas addita medicamentis purgantibus pro ruſticis, vel pro aliis robuſtioribus & cervicoſis hominibus, aut etiam Monachis.

Denique cùm nulla providentia ſit ſatis, moneo denuo (verba ſunt Caſp. Hofmanni in fine capitis de Scammonio) 1. Ne Scammoneata dentur illis, quibus ventriculus (comprehendo inteſtina) eſt debilis, quales ferè ſunt hypochondriaci. 2. Ne calidioribus & qui ad febres proni ſunt. Valdè enim turbant corpora. 3. Ne in ſpecie iis qui faciles ſunt ad lipothymias. 4. Ne ſubſtantia detur in juſculis.

Verùm quicquid hi contra Scammonium & Scammoneata declamitant, ſi modò Scammonium rectè præparetur, & debita doſi exhibeatur, non eſt aliud præſtantius remedium quod certiùs & etiam tutiùs operetur, præſertim aliis medicamentis admixtum. Neque qui hujus uſum reprehendunt, ullum aliud medicamentum invenire poſſunt, quod ejus loco ſubſtituant in tantilla quantitate adeò utile & proficuum, tantæ efficaciæ & tantarum virium. Audivi practicos nonnullos aſſerentes, ſe plus huic medicamento fidere quàm alii cuicunque cathartico; nec ſecuros eſſe poſſe de operatione aliorum purgantium, niſi Scammoniæ tantillum iis admiſceatur. Hæc autem ferè nunquam fruſtratur medicum, unde non immeritò aliorum medicamentorum calcar appellatur: Quæ diximus confirmat Clariſſimus. Vir Franciſcus de la Boe * Sylvius (ut nos monuit *D.Soame*) Scammonium, inquit, blandè purgat, quicquid ganniant imperiti; teſtatur ubique Medicorum peritiorum experientia quotidiana. Ego certè poſt alios multos, aliquot millenis vicibus eo ſum uſus, ſed ſemper cum ſucceſſu optimo & operatione blanda. **Lib.1.c.3.§4.*

Cæterùm Scammonium quadam latente totius ſubſtantiæ proprietate operari creditur: Nam guſtu quidem nulla in eo caloris vehementia deprehenditur. Cuicunque ſiquidem liquori aut rei permiſceatur, nullam ei vel amaritudinem, vel acrimoniam, aut alium ingratum ſaporem communicat. Novi civem Ulmenſem, qui toties recidivam hæmorrhoidum paſſus eſt, quoties medicamentum re aſſumpſit quod ingrederetur vel Scammonium, vel folia Senæ. Horum uſu interdicto ab acerbo hæmorrhoidum dolore per multos annos immunis ſaluberrimè vixit. E. Sculteti Armamentar. Chirurg. Obſ. 76. D. *Tanc. Robinſon.*

4. *Convolvulus Americanus Mechoacan dictus. Jeticucu Braſilienſibus ſeu Radix Mechoacan* Marggr. *Bryonia Mechoacana alba* C. B. *Bryonia alba Peruana ſive Mechoacan* Park. *Mechoacan* J. B.

Marggr.

Caulis ſarmentoſus eſt, longiſſimè ſerpens & ſcandens, multangularis, lentus, ruffus, etiam viridis. *Folia* ſolitariè poſita, quodlibet in ſuo pediculo digitum longo, figuram habens cordis uti pingitur, duabus ad latera auriculis, tenera ad tactum, unum, duos, tres & quatuor dig. longa, ſaturatè viridia, inferiùs nervo & venis tranſverſis conſpicua; nullum autem præter herbaceum habent odorem folia trita: Caulis verò inciſus lacteum ſuccum præbet. *Florem* fert Convolvuli magnitudine & figurâ, unico folio conſtantem, album cum pauco incarnato dilutum, intus autem purpureum. *Semen* continet Piſi magnitudine, fuſci coloris, verùm haud rotundum, ſed quaſi duæ particulæ exſectæ eſſent ita ut ferè triangularis ſit figuræ. *Radix* medium aut integrum pedem longitudine æquat, craſſities plerunq; eadem, & utplurimùm dupla & bifida eſt, una parte breviore altera, exteriùs obſcurè cinerea ſeu fuſca, recens reſinam quandam fundit & eſt interiùs alba.

Hæc eſt deſcriptio Marggravii: cui ut oculato teſti & veraci fidem potiùs adhibemus quàm aliis ſibi minùs comperta ex aliorum relatu ſcribentibus: unde Mechoacanam veram & genuinam eſſe Convolvuli ſpeciem minimè dubitamus: non autem Bryoniæ, ut vult C. Bauhinus: Nam quæ Monardes habet de fructu, Coriandri magnitudine, racematim cohærente, ex aliorum relatu ſcribit, non αὐτοψίᾳ edoctus.

Mechoacana ſylveſtris Monardis à deſcripta non aliter videtur differre quàm ut planta ſylveſtris à culta ejuſdem ſpeciei.

Miſſa ſunt Cluſio ex Hiſpaniis duo ſeminis Mechoacan genera; unum brevi calyculo ſive ſiliquâ, ſemineque nigro, quale eſt Scammoniæ aut Convolvuli majoris: Alterum oblongiore aliquantum calyculo & ſemine ruffo, quàm ſuperius longiore teneriorêque; utriuſque ſiliqua parte interiore lanuginoſa erat. Poſterior ſpecies fortè eſt quam Monardes deſcribit, *flore* Mali aureæ, quinque petalis conſtante majoribus, ſubfuſci coloris, è cujus umbilico protuberat calyx ſive veſicula quædam Avellanæ magnitudine, membranâ conſtans tenui, albicante, quæ in duas cellulas tenuiſſimâ pelliculâ ſecretas dividitur, & in ſingulis bina grana, Ciceris exigui magnitudine, colore per maturitatem nigro, guſtu inſipido, continentur. Hæc etiam Convolvuli ſpecies videtur, quamvis (ut ſuſpicor) flos minùs rectè deſcriptus ſit: ſemen etiam nigrum; quo differt à Cluſiana ſecunda. Prior Cluſii ſpecies eadem videtur Marggravianæ.

Mechoacana à provincia ubi primò reperta eſt nomen obtinuit: poſtea tamen in multis aliis Americæ Meridionalis regionibus, ut v. g. *Nicaragua*, *Quito*, *Braſilia*, inventa eſt.

Plantæ quas deſcribit Fr. Hernandez pro radice Michuacanica *Tacbuache* nomine, floribus oblongis, coccineis, fructu Peponis formâ & magnitudine, lanugine obducto candenti, ac ſemine albo referto, tenui, latóque non ſine bombycinis quibuſdam filis, argenteis & lentis, ab omnibus à Monardo & Marggravio propoſitis diverſæ videntur, & Apocyno potiùs affines quàm Convolvulo.

Ex inſula Novæ Hiſpaniæ Mechoacan dicta, unde delata eſt, nomen obtinuit hæc radix. De ejus facultat. libellum ſingularem edidit Æg. Everartus Antverpiæ, 1587. ut & Jac. Gorræus Gallicè Pariſiis. De eadem ſatis prolixè agit Monardes in Simp. Ind.

Pituitoſos, aquoſos ſeroſóſque humores ex toto corpore, ac imprimis ex capite nervoſóq; genere, ac pectore blandè ac ſine moleſtia educit. Addunt alii purgando etiam partes roborare. Quin & bilem flavâſque hydropicorum aquas purgat, ex quo ipſo cognoſcitur (inquit Caſp. Hofman.) quàm non ſit mite medicamentum.

Tuſſi veteri, colico dolori, arthritidi, Lui Venereæ plurimum confert. Quia tamen calida & ſicca, monet Schroderus, ne in calidis conſtitutionibus ejus uſus ſit continuus.

Sumitur in ſubſtantiâ ferè tantùm, ſumendo pulverem ipſius cum liquore idoneo, præſertim cum vino, quamvis etiam cum juſculo ſumatur. In decocto non datur; nam experientiâ compertum eſt, coctione vim ipſius perire & exſolvi. Liquor non ſolus exhibendus eſt ſed pulvis infuſus. C. Hofm. liquorem etiam ſolum purgare ſcribit.

In pulvere ſervanda non eſt: ita enim ut in aliis vis ipſius facile exhalat. Pulvis ſit craſſiuſculus.

Doſis à ʒß ad ʒj aut ʒij. Corrigitur cum Cinnamom. Aniſi aut Maſtich. tertia parte.

Eligatur recens, intus albicans non tamen candida, cortice cinereo tecta non curioſa.

5. *Convolvulus Americanus Jalapium dictus.* *Mechoacanna nigricans ſive Jalapium* Park. *Bryonia Mechoacanna nigricans* C. B. J. B. *Jalapium* Ger. **Jalap.**

C. B. prod.

Radice eſt Mechoacannæ ſimili, ſed cortice nigricante veſtita, interiùs rufeſcens, quæ teſſellatim inciſa rotunda, magnitudine & figurâ calculo aleatorio reſpondens ex India Gelapæ ſive Celapæ nomine allata fuit. Ab Alexandrinis & Maſſilienſibus Jalapium vel Gelapo vocitatur, & à Maſſilienſibus Mechoacanna nigra vel mas exiſtimatur.

Guſtu eſt non ingrato & gummoſo, & ob copioſam gummoſitatem ſi carbonibus vel igni admoveatur flammam concipit [hoc ſe nunquam obſervare potuiſſe ſcribit Parkinſonus.]

Vires. Facultate vulgarem ſeu albam Mechoacam ſuperat: nam ob gummi copioſum fortius humores ſeroſos purgat, cum imi ventris levi dolore, & præcipuè viſcera, hepar & ventriculum roborat. Quare drachmæ unius pondere exhibetur tutò, & ſine faſtidio opus ſuum exſequitur. [Cautiores in granis ſubſiſtunt; Schroderus non aſcendit ſupra ʒß.]

Vis purgatrix potiſſimum in reſina Jalapii conſiſtit, ideóque monet Schroderus, ſi Jalappam adhibere volueris, vel in ſubſtantia, vel in extracto aut magiſterio utaris. Vino enim ſi infundatur vires ſuas pro voto non communicat.

Jalapii plantæ deſcriptionem apud Botanicos non invenio.

A. 6. *Convolvulus major* J. B. *major albus* C. B. Park. *Smilax lævis ſive lenis major* Ger. **Great Bindweed.**

J. B.

Radicibus albis, tenuibus, ſub terra reptantibus, & ſubinde fibras agentibus, ſapore acriuſculo, latè ſe propagat. Longiſſimis & velut contortis tenuibus, ſtriatis *viticulis* ſubſidio proximi cujuſq; ſuſtentaculi in altum nititur; ex quibus longis intervallis, pediculis unciâ longioribus hærentia prodeant *folia,* hederaceis longè majora, acuminata, duas alas hinc & hinc juxta pediculum promittentia, lævia, nitida, viridantia; ex quorum ſinu profertur pediculus longus, ſingularis, cui inſidet *flos* unicus, magnus, nivei candoris, calathi forma, cujus imum tubulum calix quinque foliolis oblongis compoſitus amplectitur. Duo inſuper foliola oblonga, triangula, carinata, circa margines purpuraſcentia, florem antequam aperitur ceu folliculus excipiunt & occultant, ut & calicem flore dilapſo. Tum *ſtamina,* tum *ſtylus,* tum eorundem *apices* albi. *Semina* in capitulo ceraſi parvi magnitudine rotundo continentur fuliginoſi coloris.

Ad ſepes locis humectis frequens eſt. Superficies plantæ quotannis emoritur, radice vivaci. *Locus.*

Æſtate floret. Radix ut & planta ipſa lacteo ſucco turgent, & gratum ſuibus alimentum præſtant *J. B.* quod miror cum cathartica ſit.

Convolvulus major albus maritimus, craſſiori & auriculato folio, Helxine ciſſampelos Ad.

An à præcedenti ſpecie differat, an accidentibus quibuſdam duntaxat variat, inquirendum.

Vires huic plantæ aſcriptas vide apud Botanicos. Catalogus plantarum Altdorffinus Mauritii Hofmanni *Scammonium Germanicum* ob vim catharticam appellat. Prævotius in lib. de Medic. Pauperum, inter benignè bilem evacuantia enumerat decoctum à M. j. ad M. ij. *Vires.*

A. 7. *Convolvulus minor vulgaris* Park. *minor arvenſis* C. B. *Helxine ciſſampelos multis ſive Convolvulus minor* J. B. *Smilax lenis minor* Ger. **Small Bindweed.**

Radicibus albis, lentis, tenuibus, raras fibras emittentibus longè lateque ſub terra reptat. *Cauliculi* plures, tenues infirmi, vicinis plantis ſe circumvolvendo à ſiniſtra dextram verſùs in altum enituntur, interdum ramoſi, aliàs cùm nihil in propinquo eſt quòd apprehendant in terram provoluti. *Folia* ſingulatim poſita, pediculis longis, triquetra quodammodo, inferiora & majora unciam lata, ſeſcunciam longa, angulis ad baſin utrinque productis velut auriculata, glabra, per margines æqualia. *Flores* ex alis foliorum exeunt, in pediculis longis tenuibus bini plerunq; campaniformes, albi aut purpuraſcentes & interdum varii; *ſtylo* intus albo, bifurcato & *apicibus* purpureis: *calix* floris brevis, integer. Flori ſuccedit *vaſculum ſeminale* ſubrotundum exiguum, quatuor *ſemina* majuſcula, anguloſa continens. Tota planta lacteo ſucco turget.

In arvis & hortis vel cultis, vel neglectis, & ad vias frequens oritur. *Locus.*

A. 8. *Convolvulus arvenſis minimus* D. Dent. **The leaſt Bindweed.**

App. ad Cat. Cant.

Folia habet hæc planta anguſta, cuſpidata Sagittariæ ferè in modum, foliis Convolvuli minoris vulgaris multò minora: Flores etiam obtinet minores. Videtur itaque ab illo ſpecie differre, quippe quòd cùm in eodem ſolo juxta creſcant, ſupradictas tamen differentias ſortiantur.

In arvis inter Harleſton & Everſden parvam vicos, in Comitatu Cantabrigienſi Angliæ obſervavit *D. Dent.* *Locus.*

* 9. *Convolvulus minor Africanus* Park.

Foliis ad baſin minimè diviſis verùm integris & floribus purpureis à præcedente differt, cætera ei ſimilis.

10. *Convolvulus Althææ folio* Park. *argenteus Althææ folio* C. B. Ger. emac. *peregrinus pulcher folio Betonicæ* J. B.

J. B.

Ex viticulis proxima fulcra arripientibus, tenuibus, piloſis, pedalibus aut cubitalibus, longis pediculis hærent *folia,* argentei coloris, ſplendido tomento villoſa, infima quidem & radici (quæ tenuis ſummo ceſpite vagatur) proxima Betonicæ purpureæ foliis ſimilia, ſed multò minora, criſpis ſerratiſque marginibus, reliqua etiam laciniata & profundè inciſa, gummoſa Cluſio, ſi guſtentur, ſubacria & ſubamara. *Flores* inter Helxines Ciſſampeli & Smilacis lævis flores medii, his minores, illis majores, purpuraſcentes, calathi formâ, ex continuo unico folio conflati, longis pediculis hærentes, quorum baſin ambit folliculus ex pluribus foliis compoſitus. *Radix* Cluſio tenuis, exilis, fuſca, per ſummos ceſpites repit, & ſubinde alias plantas producit.

In hac plantâ præcipuè notabile eſt, quòd non lacteſcat aliorum Convolvulorum modo.

* *Helxine ciſſampelos Dioſcoridis* Zanoni.

Adeò in paucis à deſcripto differt, ut vix poſſum mihi perſuadere ſpecie diſtinctam eſſe. Viticulis tricubitalibus: foliis ſupernè viridibus, ſubtus albis, pilis brevibus, rigidulis obſitis, unde & ad tactum aſpera ſunt: reliquæ notæ conveniunt.

11. *Convolvulus ſpicæfolius* Park. *minimus ſpicæfolius* Ger. *Linariæ folio* C. B. *Volvulus terreſtris* J. B. *Cantabrica Plinii quorundam* Cluſ.

J. B.

Ex *radice* craſſa, lignoſa & ſicca, nigricante [Cluſio candicante, ſingulari, infima parte ramoſa] vivaci, multorum capitum, crebros, junceos, tenues *cauliculos* profert, duos vel tres palmos utplurimum longos, aliquando etiam cubitales, hirſutos, valentulos; per quos cernuntur nullo ordine *folia*, anguſta, oblonga, piloſa, [Salicis foliis haud abſimilia *Cluſ.*] gummoſa ſiquis mordeat & nonnihil amara. Extremis ramulorum inſident ex calyculis hirſutis *flores* ex albo purpuraſcentes, Helxines Ciſſampeli, Calathi figurâ, [unico folio conſtantes, ſed ita implicato ut quinq, videantur, florum oris in totidem angulos deſinentibus, & dum clauduntur complicatis. *Cluſ.*]

Locus. In Italia, Sicilia & Gallia Narbonenſi vulgatiſſima eſt.

A. 12. *Soldanella marina* Ger. *maritima minor* C. B. *vulgaris ſive Volubilis marina* Park. *Braſſica marina ſive Soldanella* J. B. **Sea-Bindweed, Sea-Colewort, Scottiſh Scurvy-graſs.**

J. B.

Per terram ſuas ſpargit *viticulas*, à quibus *folia* prodeunt ſubrotunda, retuſis alis prædita, latiora quàm longiora, Chelidonii minoris ſimilia, craſſiuſcula, liquore lacteo manantia, pediculis longis innixa. *Flos* magnus, purpureus, quadrantalis ferè, campanulatus, non abſimilis multùm floribus herbæ quæ pro Nil Avicennæ exhibetur, aut Smilacis lævis, indiviſus. *Semen* in loculis rotundis non tantùm nigrum, ſed & album, anguloſum; [albo ſemine quæ ſit nos nondum vidimus.] Guſta eſt ſalſo, ſubamaro.

Locus. In litoribus maris arenoſis frequens oritur, tum in Anglia, tum in exteris regionibus.

Vires. Herba in totum ventriculo inimica, acris, vehementiſſimè alvum ciet. Coquitur propter acrimoniam cum pingui carne. Validè aquas ducit, præcipuæ prærogativæ in aſcite; utilis etiam in Scorbuto; utendi modus varius, ſiquidem folia ejus ex ſale, aceto & ſaccharo acetarii modo ad quinque aut ſex buccellas comeſta, mirabiliter aquas per alvum educunt. Eadem in jure carnium cocta adjecto dein ſaccharo aut melle propinantur; Poſſunt & ſicca in pulverem redacta ad ʒij aut iij ex jure pulli bibi.

Fallopius aſparagos hujus in hydrope commendat. Altomarius autem de Aſcitis curatione agens, Quidam ait ex rumoribus ſuccum marinæ Braſſicæ cum Sapa ſeu aqua lactis approbant cujus uſum non valdè admitto. Namque ventriculo mirificè adverſatur, & ipſe pluries experientiâ vidi noxam potiùs inferre quàm auxilium aliquod hydropicis præſtare, imò quoſdam citiùs periiſſe obſervavi.

Corrigitur ſtomachicis. Zingib. Mac. Cinnam. ſem. Aniſi, &c. Doſ. in ſubſtan. à ʒß ad ʒi. *Schrod.*

* 13. *Soldanella maritima major* Park. *Soldanella vel Braſſica maritima major* C. B. *Convolvulus marinus Soldanellæ affinis* J. B. **The greater Sea-Bindweed.**

J. B.

Hujus *folia* inferiora, quæ uncialibus pediculis committuntur, falcata Phyllitidis in morem ſunt, adverſo fine rotunda, vel lacunâ in medio exſculptâ corculum imitantia, ſeſcunciam circiter longa, unciam lata, nervis obliquis à medio rectâ in latus exporrectis: ſuperiora verò folia Hemionitidis alterius peregrinæ Cluſii modo, auriculis pulchris geminatis, (in quas nervi excurrunt) pinnata. *Flores* ex foliorum alis prodeunt magni, ut in Convolvulo majore. Pericarpium & ſemen ut in Soldanella.

Locus. In Regno Neapolitano ad mare provenit. *Imper.*

* 14. *Convolvulus marinus ſeu Soldanella Braſilienſis* Marggr. **Braſilian Sea-Bindweed.**

Marggr.

Ex *radice* lenta, longa, non craſſa ſed gracili, paucis fibris prædita, nigricantis exteriùs coloris, intus alba & Lactis glutinoſi plena naſcuntur aliquot *caules*, longiſſimè ſerpentes ſupra terram, qui hinc inde radices iterum agunt, teretes, lenti & virides. Adnaſcuntur illis *folia* alternatim poſita, vel oppoſita, quodlibet ſuo pediculo quatuor aut quinque dig. longo inſidens, obrotundæ figuræ, inſtar clypei ſtomachalis, lætè viride & aliquantùm craſſum, elegantibus venis obliquis tranſcurrentibus, & nervo in medio. Hinc indè quoq, propè pediculum foliorum petioli florum prodeunt, tres, quatuor, quinque, interdum & unicum florem ſuſtinentes, Campanulæ ſeu Convolvuli majoris figurâ, coloris dilutè purpurei, & in baſi nonnihil albicantis: in medio viſitur breve ſtamen ut in Convolvulis ſolet. In hoc flore interiùs quinquangularis repræſentatur ſtella, nam totus flos ſuperiùs quaſi in quinque angulos deſinit. Claudit ſe flos poſt meridiem. Tota planta copioſe lacteſcit, lacte glutinoſo.

Parum admodum ſi quid omnino differt à Soldanella vulgari.

15. *Convolvulus Siculus minor flore parvo auriculato* Bocconi. **Small blew-flowered Sicilian Bindweed.**

Cauliculos ab eadem *radice* plurimos promit prælongos, tenues, humi ſtratos, [præter medium firmiorem qui initio erigitur,] niſi in propinquo ſint plantæ aut perticæ quas arripiant, tunc enim iis, à dextra ſiniſtram versùs ſe circumvolvendo in ſublime ſcandunt. *Folia* modicis intervallis ſingularia, longiuſculis pediculis inſident, figurâ ferè foliorum Violæ, niſi quòd acutiora ſint & minora, circum oras æqualia, ſupernè lanugine quadam vix conſpicuâ pubeſcentia, infernè caneſcentia *Flores* ex alis foliorum exeunt, pediculis uncialibus tenuibus, ſingulares, campaniformes, pallidè cœrulei, omnium convolvulorum minimi. Ad baſin calicis uniuſcujuſque floris apponuntur duo foliola oblonga, anguſta, ceu auriculæ quædam. Floſculis ſuccedunt vaſcula ſubrotunda, quadruplici loculamento quatuor ſingula *ſemina* continentia, majuſcula anguloſa, pulla ſeu ex ruffo nigricantia.

Annua eſt planta, per totam æſtatem in Autumnum uſque floret.

Circa Cataniam Siciliæ urbem frequentem obſervavit & collegit Paulus Boccone, circa Panormum *Locus.*
etiam ſed rariùs.

16. *Convolvulus trifolius ſive hæderaceus purpur.* Park. *Convol. cœruleus* Ger. *cœruleus hederaceo anguloſo folio* C. B. *Nil Arabum quibuſdam ſive Convolvulus cœruleus* J. B. *An Cocoztamatli ſeu lutea Tamatli Urinaria mirabilis* Hernandez?

J. B.

Tortilibus viticulis, tomentoſis, proxima quæque arripiens in altum nititur, texturis topiariis peridoneus, niſi longiorem vitam teneritudo frigorum malè patiens negâſſet. *Folia* palmum circiter lata, paulò longiora, formâ hederaceâ, in tres acutas lacinias ſinuantur, lanuginoſa, colore ex herbido in flavum vergente, priora ad folia Sigilli B. Mariæ accedunt: [folia Lob. ternis angulis ſingula in teneriuſculis pediculis.] *Flores* Smilacis lævis cyaneo colore adblandiuntur. Extra tamen in ſingulas quinque laciniarum zona excurrit albida, quo etiam colore totum floris infundibulum tam extra, quàm intra cingitur, quinis foliis herbæ concoloribus obvallatum, in quo ſtamina & apices lactei altè reconduntur. *Semen* nigrum, anguloſum, Viciæ magnitudine. *Radix* ſubeſt parva, fibroſa, lignoſis nervulis, fractu contumacibus farcta, Cyclamen Hederámve annoſam imitata, nonnihil hirſuta. *Quid ſibi velint verba hæc poſtrema non ſatis capio, niſi fortè tranſpoſita ſint.*

Flores noctu ſe aperiunt (unde Florem noctis vulgò quidam in Italia nominant) poſtridie vi Solis pereunt. *Geſn.*

Convolvulus hic (obſervante Parkinſono) circumvolutionibus ſuis motui Solis adverſatur, ſeu contra motum Solis progreditur, quo cum aliis Convolvulis vulgaribus convenit. De loco natali nihil certi traditur.

17. *Convolvulus trifolius Virgineus* Park.

Foliis eſt præcedenti perſimilibus, ſed minoribus, ſegmentis ſeu angulis lateralibus rotundioribus, eorúmque etiam altero paulò longiore & deorſum reflexo. *Floribus* multò minoribus, & pallidè cœruleis cum marceſcere incipiunt in purpureum ſaturatiorem mutantibus: *Seminibus* etiam minoribus.

18. *Convolvulus purpureus folio ſubrotundo* C. B. *cœruleus major rotundifolius* Park. par. *cœruleus folio rotundo* Ger. emac. *Campanula Indica* J. B.

J. B.

Congener videtur præcedenti, tortilibus flagellis, hirſutis, rubeſcentibus, circum perticas convolutis in altum nitens. *Folia* hæderacea ſive Cyclamini, acuminata, qualia nempe primùm pullulantia eſſe ſolent præcedentis, ad pediculum unciâ longiorem, rubentem, hirſutum, falcata, ſubtus ſupráq; piloſa. *Flores* campanulati ſeu calathi formâ, calyci inſident in quinque acutas lacinias diviſo, villoſo, nigricanti, tres ferè ſimul juncti in privatis pediculis unciam longis, è faſtigio alterius communis pediculi palmum longi, è foliorum ſinu exeuntis, enatis, ſpecioſiſſimi, purpurei.

Semen ex Syria & Orientalibus delatum aiunt. Æſtate floret, & Autumno ſemen perficit, deinde *Locus*
radicitus interit. *& Tempus.*

Hæc planta Parkinſono in Theat. Convolvulus azureus ſive cœruleus major dicitur, & Conv. cœruleus major fol. rotundo, ſive Nil Avicennæ. Nonnullis *flos noctis* appellatur, quia flores ejus veſperi plerunque ſe explicant, totâque nocte aperti manent, donec tandem Solis calore contrahantur & marceſcant.

19. *Convolvulus minor cœruleus Hiſpanicus* Park. parad. *cœruleus minor folio oblongo* Ger. emac. *peregrinus cœruleus folio oblongo* J. B. C. B.

C. B. prod.

Radice eſt ſingulari, oblonga rufeſcente, ex qua *caules* multi, tenues, pedales, interdum cubitales, flexiles, ramoſi, leviſſimis pilis pubeſcentes prodeunt; quos *folia* oblonga, inferiora quidem uncias tres quatuórve, vix unciam lata, inordinatè veſtiunt, quæ ſenſim minora redduntur, & per marginem leviter hirſuta ſunt. Ex omnium ferè foliorum ſinu pediculi tenuiſſimi, oblongi, exurgunt, quibus ſingulis *flos* cœruleus ad exortum pallidus, Campanulæ formâ, unico folio conſtans, & ex caliculo prodiens inſidet. Floribus ſuccedunt *capitula* membranacea parva, quibus ſemina parva nigricantia includuntur.

Flores hujus plantæ pulcherrimi ſunt, & triplici colorum varietate ſpectabiles, circa margines cœruleo amœniſſimo, media parte ſubluteo, fundo albo. [Moriſ. media parte albido ſeu ochroleuco, deinde ad fundum uſque luteo.]

Locus. Multis Hiſpaniæ & Luſitaniæ locis ſponte oritur. Nos in Sicilia ad Promontorium Pachynum invenimus. In Mauritania circa Tingidem urbem copioſiſſimum obſervavit *Robertus Spotſwood* iſtius urbis pharmacopœus.

* 20. *Convolvulus minor argenteus repens Rupellenſis* Moriſ.

Mor.

Humilis eſt hæc Convolvuli ſpecies, in terram procumbens, *foliis* longis, anguſtis, argenteis & omnino incanis: *floribus* campanulatis, rubris aut coloſſinis. Ex hac nota florum coloris, juncta canitie argentea foliorum anguſtorum & longorum nullo quaſi negotio diſtinguitur à cæteris Convolvuli minoribus ſpeciebus. Lacte turget ut congeneres pleræque. *Radice* eſt reptatrice.

Locus. Ad oram maritimam circa Rupellam provenit: ſemine rarò ad maturitatem perducit.

* 21. *Convolvulus peregrinus cæruleus Elatine ſimilis n. d.* Hort. Lugd. Bat.

Flores monopet. Semina in capſulis anguloſis ut in aliis Convolvulis.
Ex Italia ſemina huc transferuntur.

22. *Convolvulus Indicus Batatas dictus. Batatas, Camotes Hiſpanorum* Cluſ. C. B. *Battatas Occidentalis Indiæ, & Inhame Orientalis Luſitanorum* Park. *Siſarum Peruvianum, ſeu Battata Hiſpanorum* Ger. **Spaniſh Potatoes.**

Tria hujus plantæ genera obſervavit Cluſius, colore externo inter ſe differentia, etiam guſtûs ſuavitate: nam aut cortex externus rubeſcebat quodammodo, ſive purpuraſcens erat (& hoc genus præſtantiſſimum judicabatur) aut palleſcebat, aut albus erat: ſingula tamen genera albam interiùs carnem habebant.

Producunt autem illa, (Cucumeris ſylveſtris modo) ſarmenta humi diffuſa, ſatis craſſa [tenuia *Margr.*] ſucculenta, lævia, viridia, [in terram ſubinde radices agentia *Margr.*] quibus ad unius aut duorum digitorum intervalla, pediculis duos, tres, quatuórve digitos longis adhærent *folia* utcunq; carnoſa, Ari foliis ſeu potiùs Spinachiæ haud diſſimilia, ex viridi utrinque caneſcentia. Florem an fructum ferat à nemine intelligere potuit Cluſius: Margravius temere nimis ferre utrumlibet negat: *Radice* autem fit ſatio: ea plerunque dodrantalis eſt, grandis, librali pondere, inæqualis, cui raræ & breves adnatæ ſunt veluti fibræ: binæ autem, ternæ vel plures ex eodem capite aliquando dependent radices, ſiſari radicum inſtar, [Oenanthes odore viroſo æmulas *Moriſ.*] variæ figuræ, quædam enim quatuor, quinque, ſex, digitos longæ ſunt, Rapi inſtar craſſæ, quædam rotundæ. Seritur vel integra ſi minor ſit, vel in taleolas diſſecta. Præbent de ſe ſuccum lacteum inciſæ.

Hanc plantam Convolvuli ſpeciem eſſe veriſimillimum puto, non tantùm ob ſarmentorum & foliorum ſimilitudinem & radicem lacteſcentem, ſed & quia Fr. Hernandez cuidam hujus ſpeciei, quam *Cacamotic Tlanoquiloni* ſeu Batatam purgativam vocat, flores malvaceos, i. e. ut ſe explicat, Caliculorum formâ vel cymbalorum, aſcribit & appingit.

Uſus. Coquuntur, aut ſub cineribus aſſantur, ſíntque optimi ſaporis & præferuntur noſtris Rapis. Modum condiendi vide apud Cluſium.

Batata recens contuſa & affuſâ pauculâ aquâ macerata, ſeipſum fermentando fit potus quo Braſilienſes utuntur.

Sponte naſcitur in novo orbe & vicinis inſulis, unde in Hiſpaniam primò, deinde in alias Europæ regiones delata eſt.

Alterius ſpeciei meminit Marggr. *Omenapo Yeima* Braſilienſibus dictæ, quæ humi ſerpit, caule ſarmentoſo, viridi: *folia* habens cordis figura vel etiam aurita, ſolitariè poſita, viridia, nervo & venis viridibus. *Radix* cruda eſt alba, ſed cocta fit rubra, éſtque utplurimum rotunda.

Tertiæ adhuc ſpeciei *Pararo* dicta præcedenti ſimilis, niſi quòd caule ſit purpureo, & nervis atq; venis foliorum purpureis; itidem & radice.

* 23. *Cacamotic Tlanoquiloni ſeu Batata purgativa* Hernandez.

Hernand.

Folia fert Hederæ formâ, ſed angulis quibuſdam inſignia; *caules* exiles, teretes & volubiles; *flores* malvaceos & purpureos, caliculorum formâ cymbalorúmve; *radicem* verò obrotundam, candentem & teneram.

Naſcitur regionibus calidis temperatiſque ſponte ſua, ac etiam culta pertinaci quadam vivacitate, quales ſunt Pahuatlanenſes & Mexicenſes. Radices duarum unciarum menſurâ devoratæ cubitum tendenti alvum mira lenitate & ſecuritate expurgant. Dulci ſapore & grato conſtat nec Pyris noſtratibus cedenti.

* 24. *Cara Braſilienſibus*, Inhame de S. Thome, *Congenſibus Quiquoaqui congo* Marggr. *Igname ſive Inhame Luſitanorum* Cluſ. *Rapum Braſilianum ſive Americanum alterum* C. B.

Marggr. *Caule* quadrato, ad angulos pennato, viridi, hinc indè rufeſcente, paululúmque contorto longiſſimè ſerpit ſuper terram, aut etiam ſepes aſcendit, támque latè ſe propagat, ut integri hortuli duodecim decempedas in unoquoque latere habentis aream unica planta facilè occupet. Caulis enim & ramuli ejus hìc illic terram contingentes radices agunt, quinimo quamvis terram attingere nequeant, nihilominus fibras haſce protrudunt, ſed ob defectum nutrimenti ad juſtam magnitudinem nequeunt pervenire. In caule ſeptem, octo aut novem digitorum interſtitio duo pediculi enaſcuntur oppoſiti, quinque aut ſex dig. longi, itidem quadrati & pennati, quibus inſident *folia* Sagittalis noſtratis aut Vomeris, poſteriori parte circinati figurâ, novem aut decem dig. longa, circiter ſex lata ubi latiſſima: læta viriditate ſplendentia, ſatis ſolida, ſeptem aut novem nervis ex pediculi inſertione prodeuntibus, & per longitudinem excurrentibus, inferiùs prominentibus, ſuperiùs profundè jacentibus; in extremitate ſunt acuminata, acumine molli, digitum longo, ut in vomere, prominente. Copioſum liquorem aqueum fundit caulis inciſus inſtar lachrymarum vitis. *Radix* craſſa eſt plus uno pede, octo, novem, & duodecim digit. longa & plus quoque, cuticulâ ex cinereo fuſcâ veſtita, ſub qua flaveſcit, intus carnem albam, ſucculentam & quaſi lacteſcentem habens, non ingrati ſaporis. [*Radices* Cluſio ſcabro & inæquali cortice tectæ, ut Ariſtolochiæ longæ legitimæ radices, & multis exiguis fibris ſparſim naſcentibus præditæ.] Cocta cum butyro, vel oleo & pipere condita bene ſapit, ſicca tamen eſt, & farinam refert, unde & pro pane à Guineenſibus uſurpatur. *Flores* velut in ſpicis gerit è ſuperiore parte caulium egreſſis: verùm Marggravio nec ſemen perfecit, nec flores explicuit, unde ad quod genus plantarum referri debeat nobis nondum certò conſtat.

Cluſius alterum genus agnoſcit à priore differens cortice inæquali & tuberculis obſito, cum viticulis ſpinoſis, quam *Team Peru* nominant. Marggravius quoque aliud, *Cara-inambi* Braſilienſibus dictum, *caule* longè ſerpente qui *folia* habet hinc inde ſolitariè poſita, quorum quædam ſunt cordis figurâ, quædam inſuper aurita, nervo ſecundùm longitudinem & venis obliquis conſpicua. *Radix* illius eſt candida.

* 25. *Convolvulus heptaphyllos Indicus piloſus* Breynii.

Breyn. *Flagella* ei rotunda & cava, res quas arripere poſſunt circumplectentia: quibus *folia* longis pediculis adhærent, profundè in lacinias ſeptem ſpecioſas, inferiùs anguſtas, ad medietatem ſenſim latiores, & poſtmodum rotundiores, tandem in acuminatas deſinentes diſtributa. *Flores* concavi & monophylli aliorum Convolvulorum more perhibentur. Planta tota villoſa eſt, parte inprimis foliorum prona, & in ſarmentorum ſummitatibus.

Inſulæ Zeilan indigena eſt. *Locus.*

* 26. *Convolvulus Braſilienſis quinquefolius* Marggr.

Marggr. Frutices atque arbores aſcendit, iiſque ſe implicat, *caulem* habens rotundum, uno latere plerunq; brunnum, altero viridem, per totum autem punctis brunnis undique variegatum & piloſum: intervallo autem ſemipedis ferè in caule ad latus extenditur ſemper ramus ſatis craſſus, ſemipedem circiter longus, itidem hirſutus, qui ſubrotunda & quaſi turbinata corpuſcula, ſuis pediculis innitentia & hirſuta ſuſtinet, quæ ſeſe aperientia *florem* exhibent candidum, uno folio conſtantem inſtar Campanulæ: in eodem autem puncto è quo prodit pediculus qui florem ſuſtinet, etiam pediculus ejuſdem craſſitiei, ac quatuor circiter dig. longus enaſcitur, quinque folia in orbem diſpoſita ſuſtinens ut in Pentaphyllo ad tactum mollia, ſuperiùs viridia, inferiùs ſubalbicantia, ac ubique pilis albicantibus prædita.

* 27. *Totoycxitl ſeu Pes paſſerinus* Hern.

Hernand. *Folia* producit Paſſeris pedibus ſimilia, ſinuoſa nempe & in quinque aut plures cuſpides more Quinquefolii aut Heptaphylli diviſa. *Radicem* fundit ovis gallinarum Pyróve formâ & magnitudine ſimilem, lacte affluentem, ex qua *caulem* profert teretem lentum, repentem humi, aut plantis vicinis ſeſe advolventem. *Florem* Malvæ purpureum ſed minorem.

* 28. *Convolvulus foliis laciniatis vel quinquefolius* C. B. *Ægyptiacus quinquefolius* C. *Bauhini* J. B. *major Arabicus ſive Ægyptius* Park.

C. B. prod. *Viticulis* eſt tenuibus, geniculatis, lævibus: ex quolibet geniculo *folium*, longo tenuiſſimo pedicello donatum prodit, quod in quinque lacinias anguſtas longiuſculas dividitur, & quandoque inferior una alteráve bipartitur, & cuilibet laciniæ tenuiſſimus molliſque aculeus inſidet. Supra folii exortum, pedicellus æquè tenuis, duarum triúmve unciarum longus & nudus exurgens *florem* purpuro-cœruleum, aliorum Convolvulorum formâ ſuſtinet. Hujus ramulum tantùm vidit C. Bauhinus. A Pr. Alpino in Exot. deſcribitur Convolvuli Arabici titulo, éſtque proculdubio

Convolvulus Ægyptius * Veſlingii.

* *Notis in Alp. de Plant. Ægypt.*

Ex cujus deſcriptione, eleganti ſanè & ornata, nonnulla excerpemus.

Fruticat à *radice* lignoſa, longa, fibratâque, cortice pallido, nodulis innumeris ſcabro, quorum operâ facili reptatu, adminicula omnia tranſcendens, quocunque trahes retrahéſque ſequetur. A caudice virgulæ exeunt numeroſæ & lentæ, prompto flexu ductoris arbitrium admiſſuræ. *Folia* longulè productis petiolis inſidentia, lætóque virore grata, ſeptenis laciniis profundè diſcriminantur, quarum inferiores additamenta quoque ſua nactæ ſunt. *Flos* vulgatis Convolvulis amplior, collectus primùm contractúſque donec reſupinis oris amœnam cœruleámque purpuram explicat: ſinum obſcurior inumbrat color, in quo brevis exurgens columella lepidum caput innumeris ſtaminulis & appendicibus onerat. Flos diſcuſſis umbris à Sole expergefactus ſeſe dilatat, eodem in meridie inclementiùs radiante collectis oris connivet. Emerito flore *capſulæ* ſeſe proferunt Lini capitula æmulantes, in quibus terna vel quaterna ſemina, orobi magnitudinem haud ſuperantia, fuſca levitérque lanuginoſa reconduntur.

Vix cultior eſt hortus in Ægypto cui non ornamentum commodet.

29. *Quamoclit* J. B. *Jaſminum Millefolii folio* C. B. *Convolvulus tenuifolius ſive pennatus Americanus* Park. *Quamoclit ſive Convolvulus pennatus* Ger. emac. App.

J. B. Col.

Planta eſt anadendras, *foliis* prodiens oblongis & latiuſculis, initio binis ſibi invicem conjunctis, Aceris fructus referentibus, quæ diu durant, etiam ſeſe perticæ involvente jam ipsâ plantâ; reliqua folia viticulis purpuraſcentibus [atrorubentibus] alternatim hærent, pinnata, tenui admodum diviſura [Myriophyllo alteri apud Matthiolum ſimilia] obſcurè virentia, ſed tenella pallentia, paucis primùm lobis ſeu pinnis, deinde pluribus utrinque ad terdenos uſque, & unico in ſummo; at priores lobi bifurcantur. *Flores* elegantiſſimo rubore placent, in quinque angulos collectis oris Peti ſimilitudine aut Jaſmini albi vulg. longo petiolo hærentes interdum ſinguli, alias bini, alternato ſitu ex geniculis viticulorum prodeuntes, *apicibus* quinis pallidis. *Fructus* oblongus acuminatus ex ſquammoſo calice exit, cartilagineo cortice, Convolvulorum modo, *ſemina* quatuor continens oblonga, nigra, dura. Sapor ipſius herbæ eſt ſubdulcis & modicè nitroſus: capſulæ verò nonnihil Piper ſeu braſma Piperis guſtatu referunt, ut & *ſemen*, quod parùm abeſt quin haud minore caliditate fauces nonnunquam afficiat. Lacte quidem turget dilutiore. Perticis aut plantis vicinis ſe circumvolvendo ſcandit Convolvulorum more.

Tempus & Locus.

Auguſti fine floret, & Septembri deinde fructus perficit. Americæ indigena habetur.

Quamoclit plantam novam ex India allatam Cæſalpinus primus Gelſemini rubri alterius nomine breviter deſcriptam exhibuit: poſt eum Camerarius in horto & figuram & deſcriptionem ejus dedit ſub titulo Quamoclit: eum ſecutus F. Columna accuratiùs deſcriptam & depictam edidit: tum J. Bauhinus, & tandem Parkinſonus & Johnſonus apud Gerardum, ut alios taceam. Vidi Florentiæ in horto magni Ducis.

* 30. *Convolvulus Africanus minimus* Park.

Moriſ.

Hic non ſcandit, ſed aut humi cauliculi ſternuntur, aut aliquando erecti ſtant. *Folia* ſunt minima, ſubrotunda, plurimis venis à nervo medio ad marginem foliorum tendentibus donantur ſingula, & juxta appoſitionem ſingulorum foliorum alternatim poſitorum conſpiciuntur petioli indidem exorti unciales, ſuſtinentes *floſculos* campanulatos. Singulis floribus marceſcentibus & decidentibus ſuccedunt exiguæ *capſulæ* ſubrotundæ, tribus loculamentis ſeparatæ pelliculâ membranaceâ trifariam ea dividente, atque in ſingulis bina minuta, anguloſa interiùs, exteriùs rotunda continentur ſemina.

Locum titulus indicat.

* 31. *Convolvulus ramoſus incanus foliis Piloſellæ* C. B. *Convolvulus ramoſus minor* Moriſoni; *Helxine ciſſampelos ramoſa Cretica* Ponæ Ital. Park.

Moriſ.

Hic à cæteris omnibus antedictis hac notâ ſpeciali diſtinguitur, quòd ſinguli *cauliculi* in plurimos ramos bifurcationibus ſuis findantur, atque ex ſinubus inter caules & folia protrudantur *flores* campanulati, quibus ſuccedunt capſulæ & ſemina, cæterorum convolvulorum ſimilia.

Nihil habet, neq; de foliorum formâ, neq; de florum colore, neque de ſemine, neque de loco natali, niſi quòd inter Convolvulos peregrinos eum reponat, quæ omnia adjecta oportuit. Supple ergo ex Parkinſono, qui deſcriptionem ſuam puto ex Italica Baldi editione *Ponæ* tranſtulit (nam liber ille ad manum non eſt.) *Folia* parva, ad ſingula genicula bina, piloſa, Auriculæ muris vulg. valdè ſimilia, ſuperiora in caulibus minora. *Flores* ampli, pallidè rubentes, Convolvuli minoris in modum expanſi: *ſemina* nigricantia aut fuſca. *Radix* fibroſa annua.

Locus.

Planta Ponæ viſa & deſcripta Cretæ inſulæ originem ſuam debuit: alibi etiam inveniri veriſimile eſt hanc ſpeciem.

* 32. *Convolvulus Braſilienſis* Marggr. *foliis Smilacis in longis pediculis.*

Marggr.
Humi ſerpit *caule* cavo, qui hinc inde *folia* obtinet in longis pediculis poſita, cordis figurâ atque Smilacis æmula. *Flos* albus magnus, inſtar orbis menſarii minoris, uno tenui folio conſtans, in quinque angulos expanſo, ſubſtratâ pallidâ ſtella quinquangulari. Sine odore eſt, nec lacteſcit hæc planta.

* 33. *Convolvulus Braſilienſis foliis cylindraceis in brevibus pediculis* Marggr.

Marggr.
Longè ſerpit *caule* ſuo ſarmentoſo, cinereo, paullùm piloſo, qui duorum circiter digitorum intervallo *folium* habet brevi pediculo inſidens, quatuor plus minùs digitos longum, figuræ cylindraceæ, nervo ſecundùm longitudinem, & venis aliquot obliquis conſpicuum, pallidè viridis coloris. Prope quodlibet autem folium exoritur brevior pediculus, ſuſtinens tria foliola figurâ cordis, quibus inſidet *flos* Campanulæ figurâ, albus & in medio ſex *ſtamina* alba habens, apicibus Ambræ coloris.

34. *Convolvulus rectus odoratus* Ponæ, *major, rectus, Creticus, argenteus* Moriſ. *Dorycnium Creticum Alpini*, Park. *Dorycnium Imperati* J. B. *Cneoron album folio Oleæ argenteo molli* C. B.

Mor.
Herba eſt fruticoſa, multis ab eadem radice *caulibus* ſimplicibus, rectis, incanis ornata, altitudine cubiti: numeroſis *foliis*, Oleæ figurâ, eoſdem circundantibus, anguſtioribus, molli lanugine tectis & quaſi argenteis, unde Argentinam vocant vulgò: in ſummis virgis, bicubitalibus & tricubitalibus & altioribus in hortis benè ſtercoratis, coma eſt prædenſa, in qua *flores* candidi, calathi effigie, & fructus Convolvuli minoris inſtar: Lacte caret aut modicum tribuit. Etiamſi caules edat rectos, non verò ſcandentes, etiam parum aut nihil lactis habentes, in ſiccis & aridis arenoſis proveniens, tamen propter conformitatem in floribus campanulatis, capſularumque triplici diviſura, & ſeminibus binis in ſingulis loculamentis contentis cum cæteris Convolvuli ſpeciebus, aptiùs hîc collocatur quàm inter Dorycnia dicta aut Jaceas.

Hyeme folia minimè abjicit, ſed perpetua fronde viret.

Naſcitur in Cretæ inſulæ locis maritimis autore Pr. Alpino, à quo inter exoticas exactiùs deſcribitur. *Locus.*

Ob notas characteriſticas communes, quamvis non ſcandat, Convolvulis ſubjunximus.

* 35. *Convolvulus ramoſus incanus foliis Piloſellæ* C. B. *Helxine ciſſampelos ramoſa Cretica* Park. Ponæ Ital.

Pon.
Caulis huic in multos ramos diducitur, in ramulos minores ſubdiviſos, *foliis* ad ſingula genicula binis, incanis & piloſis Auriculæ muris perſimilibus veſtitos, ſuperioribus minoribus: *Flores* ampli colore incarnato, Convolvuli minoris ſimiles: *Semina* in capſulis ſubrotundis ſingulis ſingula, nigricantia. *Radix* valdè fibroſa, annua tamen.

Si perpetuum ei ſit in ſingulis capſulis ſingula duntaxat ſemina habere, à reliquis Convolvulis genere differt.

CAP. V.

De Herbis flore monopetalo uniformi, vaſculis ſeminalibus diviſis in loculamenta terna, lacteſcentibus.

HÆ in quinque genera vel claſſes dividi poſſunt.

Vel enim flore ſunt Campanam referente, margine in quinque plurimùm lacinias ſecto: vel flore *corniculato*, floſculis parvis in florem quendam totalem conſtipatis, quæ *Rapunculi corniculati* vocantur: vel flore *galeato*, ut in Trachelio Americano ruberrimo dicto. Primum genus vaſculi ſeminalis reſpectu dividi iterum poteſt in eas quæ vaſculum habent breve & habitius, ſive folio hirſuto ſint *Trachelia* dictæ, ſive glabro; *Campanulæ*: & eas quæ vaſculum habent oblongum, & in ſiliquam productum; *Speculum Veneris.*

Omnibus his plantis commune eſt capſulam ſeminalem habere in terna loculamenta diviſam, ſeminibus plurimis, lucidis ruffis repleta; florem fructui inſidentem; ſucco lacteo ſcatere.

§. 1. *De Trachelio ſive Campanula hirſuta.*

Trachelium dicitur quòd in colli affectibus commendetur; hinc Cervicaria, imò & Uvularia & à forma Campanula C. B. vel ab aſperitate Trachelium dicitur. Τράχηλος enim à Græcis vocatur collum, atque adeò tota ſpina à capite uſque ad os ſacrum ἀπὸ τῆς τραχύτητος, ab aſperitate, quæ nominis ratio & huic plantæ convenire poteſt, inquit J. Bauhinus.

A. 1. *Trachelium*

A. 1. *Trachelium majus Belgarum* Park. Lob. Cluſ. *majus Belgarum ſive giganteum* Ger. emac. *Campanula maxima foliis latiſſimis* C. B. *pulchra à Toſſano Carolo miſſa* J. B. *item Trachelium candidum Anglicum majus, foliis ferè Digitalis vel Campanulæ* J. B. **Giant Throatwort.**

J. B.

Hujus *radix* non altè quidem in terram demittitur, ſed innumeris tamen fibris latè ceſpitem occupat, candicantibus, lactifluis, dulcibus: *Caules* complures, duorum aut trium cubitorum altitudine, concavi ſunt, minimi digiti craſſitudine, ſtriati, minimùm hirſuti: *folia* Urticæ, Campanulæ majoris quidem formâ, hirſuta, palmari & ſeſquipalmari longitudine, latitudine palmari [folia noſtratis Trachelii gigantei infra eam magnitudinem ſubſiſtunt, quatuor uncias longa, ſeſcunciam aut duas uncias lata, rugoſa] in ambitu ſerrata, alternatim ex certis intervallis cauli apponuntur: ex quorum alis ſingulis ſinguli *flores*, partim ſurſum vergentes, & partim deorſum inclinantes ex brevi pediculo purpuraſcente, albidi cum cœruleo, calathi effigie, in quinque lacinias longas, acutas, & interdum extrorſum reflexas partiti, foris glabri, intus hirſuti oriuntur: *apicibus* totidem luteis, *ſtylo* dilutiore, qui ſupremâ parte in tres partes finditur, quæ circumflectuntur. *Calix* quinque cuſpides longos habet. Flore marceſcente ſuccedit magnum capitulum, Meſpilo ſimile, deorſum inclinatum, in quo *ſemen*.

Lobelius hanc plantam bis exhibet eodem in loco, nimirum *Obſ.* p. 177. ſub titulis 1. *Trachelii majoris Belgarum*, & 2. *Anglici Septentrionalis majoris Trachelii candidi*: ut facilè eſſet probare, ſi operæ pretium foret. Gerardus quoque noſtras bis eam deſcripſit & depinxit: verùm error iſte in Gerardo à Tho. Johnſono emaculato detegitur & corrigitur.

Locus. In Septentrionalibus Angliæ montoſis, agro v. g. Derbienſi, & Eboracenſi copioſè provenit.

Variat floris colore, nam in montibus propè maximum Carthuſianorum cœnobium ſaturatiore cœruleo floris colore obſervavimus, nulla aliâ in re à noſtrate diverſum, flore albo etiam in hortis ſatum variat.

2. *Campanula hortenſis folio & flore oblongo* C. B. *Viola Mariana* Ger. *Mariana flore purpureo* Park. *Mariana Dodonæi, quibuſdam Medium* J. B. **Coventry Bells.**

J. B.

Radix veſca, dulcis, alba, longa, craſſa: quæ *caulem* emittit pluſquam bicubitalem, teretem, hirſutum, aſperum, in ramos diviſum. *Folia* Trachelii majoris, anguſtiora, longiora, hirſuta, crenata, & modicè per margines criſpa. *Flores* ramorum extremitatibus inſident, Calathi ſeu Campanæ formâ, majores quàm Trachelii, ventrioſi, oris in quinque lacinias exteriùs reflexas diviſis, colore cœruleo ſeu violaceo, rariùs purpureo, aut albicante, in quorum medio *ſtamina* latent lutea, *ſtylúſque* erectior, luteo pulviſculo reſperſus.

Inſidet autem totus flos *calyculo* crebris thorulis hirſutis inæquali, in quinque acuminata foliola floris lateribus appreſſa diſſecto. *Semen* exiguum ſpadiceum.

Secundo poſtquam ſata eſt anno cauleſcit, cúmque ſemen perfecerit perit, & deciduo ſemine ſe renovat.

Locus. Naſcitur (ut aiunt) in ſylvis & montibus, necnon in opacis quibuſdam tractibus, pleriſque Italiæ & Germaniæ locis. *Matth.* Nobis neque in Italia, neque in Germania occurrit.

Vaſculi ſeminalis reſpectu à reliquis hujus generis differt, quod in quinque loculamenta diviſum obtinet.

* 3. *Medium Dioſcoridis Rauwolfio* J. B. *Viola Mariana laciniatis foliis peregrina* C. B. *Vi. Mariana peregrina* Park.

Rauwolf.

Violæ Marianæ perſimilis eſt planta, nec ita obvia cuivis differentia apparet præterquam in foliis, quæ in hac diviſa magis, Cichorii inſtar. *Flores* etiam magis panduntur, octo foliolis in orbem diſpoſitis conſtantes. *Radicis* auſteritas major quàm capitulorum ſeminum, quæ tamen nondum erant matura.

Locus. Inter fruteta ſepéſque in altum aſſurgit, in profunda, tenebroſa & aſpera valle Libani.

Floribus in octo foliola expanſis non ſolùm à Viola Mariana differt, ſed à quavis alia Campanulæ ſpecie; eæ enim omnes in quinque tantum ſegmenta marginem partitum habent: ut mihi dubium ſit an omnino ad hoc genus pertineat.

A. 4. *Trachelium majus* Ger. *majus flore purpureo* Park. parad. *Campanula vulgatior foliis Urticæ major & aſperior* C. B. *Campan. major & aſperior folio Urticæ* J. B. **Great Throatwort, or Canterbury Bells.**

J. B.

Multùm ad Violam Marianam accedit. *Radix* alba, vivax, Rapunculi ſapore, non minùs grato. *Caules* cubitales [imo bicubitales non rarò & altiores, minimi interdum digiti craſſitudine, ſtriati, concavi, purpuraſcentes] hirſuti: in quibus alternatim naſcuntur folia Urticæ, piloſa, acutiora, [inferiora longis pediculis hærentia, ſuperiora brevibus] *Flores* ex foliorum alis cœrulei aut violacei, interdum albi, nolæ ſimiles, interiùs piloſi, calyce parvo, non ut in Viola Mariana tortili cannulato, in lacinias quinque acutas, ſicuti & flores, diviſo. *Stylus* triceps, ſurrectior, colore albido, *ſtaminulis* circumſtipatur quinque luteolis. *Vaſculum ſeminale* ut in reliquis hujus generis.

Locus. In ſylvoſis & ad ſepes frequens oritur. Variat interdum floris colore albo. Alitur etiam in hortis curioſorum Trachelium majus flore pleno ſeu geminato albo & purpureo.

Meminit Dodonæus ſpeciei cujuſdam, foliis aliquanto lævioribus, floribus elegantioribus, coloris purpurei è cœruleo: quæ *C. Bauhino* Campanula urticæ foliis oblongis minùs aſperis.

Vires. Planta tota, ſed præcipuè radix aſtringit & exſiccat, ideóque decoctum illius ad incipientes oris & tonſillarum inflammationes & exulcerationes, aliáque ejuſmodi mala quæ adſtrictione indigent confert. Utilis etiam eſt haud dubiè ad alia quævis ulcera ob inſignem quem obtinet in exſiccando facultatem.

Radix alba, tenera, in acetariis apta jejunio verno præſertim. *Lob.*

* 5. *Trachelium ſive Cervicaria major lævior, flore albo magno* J. B.

J. B.
Foliis glabris differt multùm à noſtrâ Campanula majore & aſperiore, ea enim vix apparentes habent pilos: ſerraturæ etiam minores, nec ità inæquales. *Flos* Campanulæ, alioqui magnus, albus. Tota planta prædicta minor atque tenerior apparet.

Plantam habuit ab Agerio *Cervicariæ majoris flore albo* nomine: de loco nihil addit.

6. *Campanula repens flore minore cœruleo* J. B. *Camp. hortenſis Rapunculi radice* C. B. *Cervicaria* 4 Dod. *qui eam rectè deſcripſit.*

Perſimilis eſt hæc planta præcedenti [Trachelio majori] in nonnullis tamen manifeſtè differt. Viz. 1. Quòd caules ejus teretes ſint & ferè glabri, Trachelii verò majoris] anguloſi & hirſuti. 2. Quòd in hoc *flores* minores longa ſerie versùs unam duntaxat partem vergant, cùm in Trachelio quaquaverſum diffundantur, & ſpica multo brevior ſit. 3. Quod flores in Trachelio pluribus & longioribus intus pilis obſiti ſint, in hoc paucis & brevioribus, quódque Trachelium in eodem communi pediculo duos tréſve flores plerunque appenſos habeat, cùm Campanula iſthæc ut plurimum unum duntaxat. 4. Quòd in Campanula flores deorſum nutant, in Trachelio erectiores ſunt. 5. Campan. mirificè per radicem ſerpit, Trachelium non item. 6. Denique Trachelium robuſtior eſt planta & procerior, ejúſq; folia profundiùs ſerrata & longioribus pediculis fulta, eáque è quorum ſinubus flores exeunt quàm in illa majora.

Locus. Hanc plantam in monte *Salevæ*, inque agris non procul Geneva versùs oppidum *Jay* copiosè creſcentem obſervavimus.

* 7. *Campanula ſive Cervicaria Bononienſis parvo flore* J. B.

J. B.
Caulis huic pluſquam bicubitalis, rotundus, fungoſus, nonnihil aſper. *Folia* per caulem ſine pediculis hærent, eum ferè amplectentia, in quo differt à præcedente, ſunt etiam iis latiora, latitudinis pæne trium unciarum, longa quatuor plus minus, ſerrata, inferna parte albicantes pilos habent, valdè exiguos: Summitas quæ floribus veſtita pedalis eſt, & quamplurimis abundat Campanulis, quibuſdam ex brevibus pediculis cauli hærentibus, aliis ramulis brevibus duarum aut trium unciarum.

Locus. Ab Agerio ſiccam habuit. Circa Bononiam copiosè provenire dicitur.

* 8. *Campanula foliis ſubrotundis* C. B. *Trachelium ſubrotundis foliis* Park.

C. B. prod.
Ex *radice* tenui, repente *caulis* ſeſquipalmaris, levi lanugine pubeſcens exurgit, quem *folia* pauca ubrotunda, uncias duas pænè longa latáque, pediculo oblongo donata, tenuia, ſubaſpera, per amitum crenata cingunt: in caulis ſummo *flores* pauci, dilutè cœrulei Campanulæ formâ, deorſum endentes, ex quorum medio ſtylus exurgens extra florem fertur.

Hæc à Campanula hortenſi Rapunculi radice differre videtur altitudine, foliorum longitudine, orum magnitudine & numero, quæ pro radicibus multas tenues, tranſverſas & obliquè repentes fias habet, à quibus *radices* longæ, candidæ Rapunculi ſimiles demittuntur.

* 9. *Campanula Drabæ minoris foliis* C. B. Park.

C. B. prod.
Ex *radice* Rapunculi minoris forma *caules* ſeſquipalmares, lanugine leviſſimâ aſperſi prodeunt: os *folia* Drabæ minoris foliis ſimilia, ſubrotunda, viridia, unciam longa, ſemunciam lata, per amum crenata, & in acumen faſtigiata, ſubaſpera, pediculis carentia alternatim veſtiunt. *Flores* uci, ſubcœrulei, ſexanguli [hoc præter aliorum hujus generis normam; fortè error eſt in nuro] calathi formâ, mediocri magnitudine, & pediculis oblongis donati, ſummo cauli inſint.

Locus. n pratis circa Valeſianorum thermas copiosè provenit.

* 10. *Campanula foliis Echii, floribus villoſis* C. B. *Trachelium foliis Echii* Park.

. B. prod.
x *radice* oblongiuſcula *folia* anguſta, quatuor aut quinque uncias longa, ſubaſpera prodeunt, inuæ *Caulis* palmaris, rariùs pedalis, rotundus, ſubaſper, paucis, brevibus & anguſtis *foliis* veſtitus exſurgit;

exſurgit; ex cujus ſummitate *flores* unciales, lati, Campanulæ formâ, quini, ſeni, cœrulei, alternatim diſpoſiti brevibus pediculis dependent, quorum extremitates, quemadmodum & calices pili oblongi, pappi inſtar ambiunt.

Locus. Hæc in Baldo reperitur, & Helvetiorum Alpibus, Gothardo & monte Fracto.

Alia ſpecies. Hujus & minor ſpecies, quæ minùs hirſuta, ſemipalmaris *foliis* brevibus; cauliculo gemino, ex quorum quolibet reflexo *flos* unicus ille tamen minor, dependet.

Ex Helvetiorum Alpibus allata eſt.

* 11. *Trachelium altiſſimum, hirſutum aſperius, foliis anguſtis, floribus parvis* J. B.

J. B.

Radice craſſa nititur & ſubdulci: *Caulem* erigit bicubitalem vel tricubitalem, craſſiuſculum, hirſutum, *foliis* ornatum anguſtis, longis, ad Echii folia accedentibus, aſperis. *Flores* confertim conglomerantur ut in Trachelio minore, Campanulati ſed minores, cùm tamen planta major.

Inter Sultz & Zenne Alſatiæ urbes, invenit deſcriptionis autor J. Bauhinus, menſe Julio florens.

* 12. *Trachelium ſaxatile foliis Pulmonariæ Gallorum* C. B. *Saxatile ſpicatum* Park. *Rapunculus Saxatilis ſive pyramidalis alter* Ger. emac.

Cluſ.

Radicem habet candicantem perennem, unde perſiliunt interdum plures *cauliculi* teretes, inæquales & contorti, palmares aut breviores longioréſve pro vetuſtate plantæ aut loco in quo nata, candidâ lanugine tecti, ſingulis annis pereuntes, novis ſequente renaſcentibus qui ſummo faſtigio multis elegantibus *floribus*, cœruleis, ſpicæ in modum digeſtis ſunt ornati, ut in Trachelio min. quibus ſuccedunt *vaſcula* etiam illius ſimilia, minutiſſimo *ſemine* plena, longiuſculo tamen potiùs quàm rotundo, coloris ex ſpadiceo fuſci. *Folia* inæqualiter hinc indè ſparſa caules ambiunt, ad Pulmonariæ Gallicæ foliorum ſimilitudinem ſatis accedentia, cùm magnitudine, tum crenarum in ambitu formâ, atque ipſa etiam candidâ lanugine fermè obſita, pronâ præſertim parte. Tota planta lacteſcit, & ad Sonchi odorem proximè accedit, ſaporéque eſt dulci, præſertim radix, ut pænè Rapunculus vulgaris.

Locus Naſcitur in aſperis & ſaxoſis montibus Brixianis, circa ſpecuum oras, inter duriſſima ſaxa, ut non ſine magno labore radices erui poſſint, nec uſquam obſervavit F. Gregorius de Reggio Capuccinus, niſi in locis cavernoſis ubi nullæ aliæ plantæ proveniant, nec humor penetret.

* 13. *Trachelium majus petræum* J. B. Ger. emac. *petræum majus globoſum* Park. *Campanula Alpina ſphærocephalos* C. B.

Pon. J. B.

A *radice* lignoſa & rugoſa, colore pallido purpuraſcente exeunt *cauliculi* multi, ſtriati, ſubhirſuti, cubitales & cum rubore virides, [craſſi, firmi, lignoſi, incano tomento pubeſcentes, in ramos nullo ordine divaricati *J: B.*] qui inordinatè emittunt *folia*, oblonga, crenata, nigricantia, ſuâ pariter hirſutie communita, parte prona potiſſimùm, ubi etiam albicant, & Salviæ folia referunt, magis tamen anguſta & mucronata [quædam uncialia, longiora etiam, ſemunciam ferè lata, quædam breviora & anguſtiora præſertim quæ in ſummo conſtituta. Quæ verò ramis hærent prædictis multis numeris minora]. In ſummo caule ſunt *flores* multi, acervatim congeſti, & inferiùs ex eodem globuli quidam, at minori numero; & inferiùs adhuc inter caulem & folia alii, & adhuc pauciores, formam repræſentantes florum *Umbellatæ Cervicariæ* Penæ, ſed minores, albi, in quinque & quandoq; ſeptem mucronatas ſciſſuras diviſi, è quorum centro multa exeunt *ſtamina* ſublutea, quorum unum modo proboſcidis egreditur, versùs cacumen ſatis craſſum, quod dum maturatur bifurcatum & aduncum evadit.

Tempus & Locus. Decedente Auguſto florens conſpicitur, atq; talis per plures dies conſervatur, unde Pona ſemen obſervare non potuit. Inter rimas illorum aſperrimorum lapidum Baldi ſolùm circa Coronæ Templum pullulat.

14. *Trachelium θυρσοειδὲς* Cluſ. *ſpicatum tenuifolium* Park. *Alopecuros Alpinus quibuſdam, Echium montanum Dalechampii* J. B. *Echium Alpinum luteum* C. B. ejuſdemq; *Campan. foliis Echii.*

J. B. Cluſ.

Pollicaris craſſitudinis habet *radicem*, ſenſim gracileſcentem, palmo longiorem, in apophyſes aliquot abeuntem, teneram, rubentem rugoſo cortice tectam. *Caulis* dodrantalis aut pedalis, craſſitie reſpondet radici, firmus, cavus, ſingularis, hirſutus, crebris *foliis* veſtitus, aliis palmum ferè longis, aliis brevioribus, potiſſimùm ſuperioribus, latitudine ſemunciali, hiſpidis, ad Echii folia accedentibus. Thyrſus ſeu potiùs *florum* inter foliola latentium, pulcherrimo ordine diſpoſitorum, Trachelii aut Rapuntii floribus ſimilium, ſed minorum palleſcentíſq; coloris craſſa *ſpica* naſcitur. Evaneſcentes flores in *capitula* tranſeunt exile ſubflavúmq; *ſemen* continentia.

Locus. In altiſſimis jugis montis Juræ propè *Thuiri* copioſum invenimus.

15. *Campanula foliis Anchuſæ, floribus oblongis* C. B. *Rapunculus montanus, ſive Trachelium montanum* J. B. *Trachelium montanum majus* Park.

J. B.

Folia multa propter terram, in quibuſdam duabus unciis longiora, in aliis quadruplo, ad Echium accedentia, ex anguſto principio ſenſim lateſcentia, ſenſimq; deinceps in acumen deſinentia, utrinq; hirſuta, nonnihil crenata, coſtâ medium ſecante. Inter hæc ſurgit *caulis* ferè cubitalis, hirſutus, enodis, un uno aut altero foliolo exiguo donatus. *Flores* in caulis ſcapo ſuperiore quinque aut plures, ſinguli in ſingulis pediculis non admodum longis, magni, Campanulæ urticæ folio ſimiles, ex cœruleo albeſcentes, calyce hiſpido baſin complectente. *Radix* craſſiuſcula & longiuſcula, eſui grata.

Burnonii in Rhætia invenit J. Bauhinus florentem Junio: Agerius in montibus Stiriæ collegit. *Locus.*

Huic eadem videtur quam

Campanulam minorem foliis Succiſæ flore magno denominavimus.

Ad ſemipedalem altitudinem aſſurgit, foliis ad radicem oblongis, Succiſæ ferè ſimilibus quod ad figuram attinet, ſed multo minoribus, hirſutis, per margines æqualibus, aut crenis vix conſpicuis inciſis. *Cauliculi,* tenues, teretes, hirſuti, non ramoſi, uno vel altero folio veſtiti antequam ad flores ventum eſt, qui alternatim caulem ad intervalla conſcendunt, quatuor quinque vel ſex, & quandam quaſi ſpicam efficiunt laxam, nutantem, pediculis ſemuncialibus tenuibus, magni pro plantæ modo, & Trachelii majoris æmuli.

Invenimus inter *Glucknitz* & *Mertzuſchlug* in montibus Auſtriam & Stiriam diſterminantibus. *Locus.*

Siccam à D. *Philippo Skippon* aſſervatam deſcripſimus, nam virentem per feſtinationem non licuit.

* 16. *Rapunculus nemoroſus magno flore* Park. *minor* C. B. *Rapuntium ſive Erinus magno flore* Col.

Col.

Radice eſt craſſa, fibroſa, ex albo parum rufeſcente, ſapore dulci ut Rapuntii vulgaris, lacteſcente, ac perenni, ut conjicere eſt ex novella ſobole & radicis rugoſo capite. *Folia* cum caule promit, primùm exigua, rotundiore cacumine, vulgaris Pepli magnitudine, deinde longiora, quæ vix unciam æquant vel ſuperant, ſemper longiora & anguſtiora, illáque in extremo acutiora, quæ caulis medio hærent. *Caulis* tenuis eſt, pedalis, ſtriatus, paucis foliis interceptus, in quibus deinde *flores,* poſt diſcuſſos priores qui ſupra caulium cacumen producuntur ex quinquefoliata baſi anguſtifolia, ut in aliis. Floris effigies ad Trachelii anguſtifolii *Col.* accedit, unciali longitudine, & ſemunciali ferè latitudine, in quinque lacinias oris margine inciſo, obſoletè cœruleo purpuraſcente colore venulis purpuro-cœruleis per longum depictus eſt flos, lacinias habens colore magis ſaturo; *apicem* in medio trifidum, in torto cacumine, quinis etiam *ſtaminibus* circundatum. Fructus ut congenerum, & *ſemen* arenæ inſtar minutum decidit per foramina tunc pervia minutum. Tota planta cum floribus lacteſcit, dulci ſapore, edulis, gratior in cibo quàm Rapuntium.

In Aſprenſium colle quodam Caſtro ſubjacente. *Locus.*

* 17. *Rapunculus nemoroſus anguſtifoliis magno flore major* C. B. *Rap. nemoroſus* Ger. Park.

Folia ima oblonga habet, & circa margines dentata, ſuccedentibus tamen breviora; quæ prælonga ſunt, & marginibus pariter dentata, brevibus pediculis nixa, ad quorum exortum alia minora cauli apponuntur. *Flores* aliorum Rapunculorum ſimiles, pallidè cœrulei. *Radix* alba, longa, minùs tenera quàm reliquorum.

A. 18. *Trachelium minus* Park. Ger. emac. *minus multis* J. B. *Trach. ſive Campanula pratenſis flore conglomerato* C. B. **Little Throatwort or Canterbury-bells.**

Caules ex eadem radice plures erigit pedales aut cubitales, hirſutos, teretes, rubentes. *Folia* quæ à radice exeunt longis inſident pediculis, ipſa tres digitos interdum longa, ſeſcunciam lata, in acutum mucronem deſinentia, circa margines crenata & veluti criſpa, brevi & vix conſpicua lanugine hirſuta, ad tactum aridiuſcula: ſuperiora in caule minora, abſque pediculis adnata, ſitu alterno. In ſummis caulibus & foliorum alis ſedent *flores* plures ſimul conferti, abſque pediculis calathoides, erecti, pulchrè purpurei, ad medium ferè in quinque lacinias acutas ſecti, ſtylo intus oblongo trifido, quem circumſtant quinque ſtaminula alba. *Vaſculum ſeminale* in imo calice infra floris fundum ſitum, in tria loculamenta dividitur.

In paſcuis montoſis & cretaceis plerunque naſcitur, & poſt mediam æſtatem floret. *Locus.*

Gerardus noſtras hanc plantam bis deſcripſit & depinxit, primò *Trachelii minoris,* iterum *Violæ calathianæ* titulo; unde J. Bauhinus malâ figurâ deceptus, cùm (ut ingenuè fatetur) linguam Anglicanam, quâ eam Gerardus deſcripſit, non intelligeret, ſub titulo Trachelii ſive Violæ Calathianæ eam iterum proponit.

Trachelium minus album J. B.

Floribus eſt albis, non magnis, multis ſimul in extremitate *caulis* cubitalis, lævis: foliis longo pediculo uncias tres longis, duas latis, non in acumen deſinentibus ut cæterorum Tracheliorum, ſerratis, vix aſperis, glabris. Ex ſicca deſcripſit.

In horto *Meier* vidit. Q. an aliter quàm floris colore differat à Trach. min?

* 19. *Cam-*

* 19. *Campanula media foliis inferiùs candida lanugine veſtitis* C. B. *Campan. ſive Cervicaria media Thalio, floribus cœruleis parvis* J. B.

Thal.

Locis montanis & Soli meridiano expoſitis nonnunquam prodit, *caule* tereti, aſpero, *foliis* plurimis amicto, minoribus multò, viridioribus ſuperiùs, inferiùs candidis, lanugine veſtitis, quali folia Althææ, ſicut & folia mediam figuram inter Urticæ majoris breviora folia & Althææ referunt. *Caulis* utplurimum unicus eſt ſine ramoſis adnatis, ſæpenumero tamen in plures dividitur brachiatas virgulas. Circa medium ferè caulis, ubi majora folia exoriri deſinunt, frequentes προφύσεις adnaſcuntur, ordine per certa intervalla uſque in apicem caulis conſequenter, ac ex alis peculiaribus ad latera erumpentes, tenuibus quibuſdam foliolis, iiſque incriſpatis parum, ac agminatim denſéque ſibi cohærentibus conſtitutæ, ex quibus longa ſerie in ſcapo *flores* crebri prodeunt, eleganter cœrulei, ſimiles prioribus ſed multò minores.

Planta hæc nobis incognita eſt, nec alii puto præter Thalium botanico viſa, & deſcripta.

* 20. *Campanula hirſuta Ocimi folio caulem ambiente, flore pendulo* Boccon.

Bocc.

Caule conſtat pedali, ſtriato, hirſuto, in multos cauliculos divaricato, quos ambiunt *folia* ampla, & illa quoque non leviter hirſuta, Violæ pentagoniæ æmula, caulem amplectentia, ſed majora: *Flos* in ſummitate cauliculorum pendulus, purpureus, Campanularum formâ, variis foliorum longiorum & anguſtiorum appendicibus, quaſi auriculis ad florum baſin appoſitis, cinctus. Sequitur *ſemen* ut in aliis omnibus ejuſdem claſſis. *Radice* nititur exili, quæ ſingulis annis perit.

Locus. Meſſanæ in loco dicto *lo Ringo* naſcitur.

* 21. *Trachelium pumilum Alpinum, ſingulis floribus ex ſingulis ramulis ſatis magnis* J. B. *Campanula Alpina pumila lanuginoſa* C. B. *Trach. pumilum Alpinum* Cluſ. Park.

Cluſ.

Dodrantalis eſt plantula, *cauliculo* ſtriato, in plures ramulos diviſo, quorum ſinguli ſuſtinent *florem* ſatis magnum, cavum, Campanulæ inſtar efformatum, in quinque angulos deſinentem, quemadmodum vulgaris Trachelii aut Campanulæ flos, cinereo colore præditum. Floribus ſuccedunt *capitula* ſatis magna, trigona, nutantia, ſeu deorſum ſpectantia, quæ continent *ſemen* vulgaris Trachelii ſemini non diſpar, ſed minus & exalbidum. *Folia* quæ per caulem ſparſa ſunt latiuſculâ baſi eum amplectuntur, & in oblongum mucronem deſinunt; quæ verò ſummâ tellure ſtirpi adhærent, latiuſcula ſunt & longiori pediculo innixa. *Radix* pro plantæ exilitate ſatis magna, candicans, ſuperna parte in plura capita extuberans, & quibuſdam fibris hirſuta. Tota planta lanugine pubeſcit lacteóque ſucco abundat.

Locus. Naſcitur in Sneberg, aliarúmque vicinarum Alpium jugis. Flores profert Julio.

* 22. *Trachelium ramoſum floribus pleriſque ſingularibus* J. B. *à precedente non multum diverſum.*

J. B.

Radix craſſiuſcula, uncias quatuor longa, parum fibroſa: *folia* ad radicem multa ex brevibus pediculis, unciam unam vel duas longa, mediam lata: *Caulis* hirſutus, pedalis, in ramos diviſus, qui deſinunt in folia brevia, lata, ex quorum medio oriuntur magnæ campanæ purpureæ, plerunque ſingulares. Ex Tracheliorum minorum genere eſt, (inquit J. Bauhinus) ex ſicca quam neſcivit unde habuit deſcripſit.

* 23. *Pyramidalis Valerandi hirſuta* J. B.

J. B.

Primo anno (inquit J. Bauhinus) mihi *caulem* non produxit, qui ſequente demum anno in tantam excrevit altitudinem, ut facilè lanceam æquaret, hirſutus, medullâ albâ farctus, *foliis* veſtitus infernè & ſupernè hirſutis, acuminatis ſerratíſque Trachelio majori accedentibus. *Flores* longâ ſerie campanulas imitati, Rapunculi vulgaris haud minores, cœrulei, per oras laciniati, ex uno pediculo plures.

Ex ſemine per Valerandum Dourez ex Sclavonia delato J. Bauhino nata eſt.

* 24. *Campanula Alpina Tragopogi folio* C. B. *Trachelium Tragopogi folio montanum* F. Columnæ J. B. Park. *Trach. Tragop. folio* Cluſ.

Col.

Radicem habet craſſiuſculam, albidam, lacteſcentem, & ex ea plures propagines, habentes *folia* anguſta, longa, duriuſcula, Croci aut Tragopogi formâ & magnitudine: Veris fine *caules* pedales edentes, ſubrubentes, atq; hirſutos, quibus *folia* alternatim raráq; hærent; in quorum ſummo ſex aut ſeptem ſimul *flores* purpurei, Nolæ formâ, Trachelii vulgaris modo, ex baſibus ſingulis quinque foliolis viridibus conſtructis exeunt. *Fructus* atque *ſemina* Trachelio etiam ſimilia æſtate perficit. *Radix* perennis eſt atque dulcis, eſui apta ſicuti vulgare Rapuntium.

Locus. In D. M. Virginis monte ſic vulgò dicto exoritur.

Trachelium capitatum hirſutum foliis gramineis Pauli Boccone.

Foliorum præcipuè hirſutie à præcedente differre videtur & ſtatura pedali, floſculorúmque in capitulum congeſtorum multitudine. Verùm his non obſtantibus, cùm ipſe P. Boccone dubitat an eadem illi planta ſit nécne, non eſt cur nos ſeparemus.

* 25. *Campanula Lychnoidea* J. B. *Lychnis hirſuta I, ſeu ſylveſtris Campanulæ flore* C. B. *Lychnidis ſylv. ſpecies Myconi* Lugd.

Lugd.
Radice eſt fibratâ, palmum longâ, nigricante, nervum intus habente, in profundum actâ, ſapore dulci, cum adſtrictione. Ex ea *ramulos* fundit multos, rotundos, villoſos, incanos, vix palmum excedentes, in quibus *folia* anguſta, piloſa, incana, per cauliculos incerto ordine diſtributa, leviter adſtringentia. In ſummo caulium vertice *flores* exeunt Campanulæ ſimiles, quales in Convolvulo, rotundi, ex candido nonnihil purpurei.

Non alibi quàm in montibus *D. Mariæ* à Monteferrato à Mycono viſa eſt. *Locus.*

Qu. Annon Convolvuli potiùs ſpecies ſit?

* 26. *Campanula Urticæ folio Braſilienſis* Marggr.

Marggr.
Caule tereti, recto, paulum piloſo, viridi, in tres aut quatuor pedum altitudinem aſſurgit, ac in longis pediculis bina ſemper *folia* oppoſita gerit, figurâ Urticæ foliis ſimilia, ſed majora, in ambitu ſerrata, ad foliorum exortus etiam hinc inde rami opponuntur, qui eodem modo folia obtinent, in ſummitate caulis & extremitate ramorum minora. *Flores* ibidem fert in longam quaſi ſpicam congeſtos, elegantiſſimos, pediculo digitum longo inſiſtentes, ac deorſum propendentes, figurâ mitræ Polonicæ, & in extremo ambitu habentes quinque inciſuras, ſunt autem coloris coccinei & interiùs punctis ſaturatè rubris variegati, præterea habent in medio ſtaminulum longum, pallidum, cum apice Liliaceo. Tota autem planta cum flore odorem refert Marrubii.

§. 2. *Rapunculi & Campanulæ glabræ.*

1. *Rapunculus Creticus ſeu Pyramidalis altera* C. B. *Rapunculus Creticus, Petromarula* J. B. *Petromarula Cretica ſeu Rapunculus Creticus* Park. *Petromarula ſeu Lactuca petræa* Pon. Ital. Bell.

J. B. Bel.
Herbam teneram, lacte turgentem, floribus cœruleis, viſui gratam Imperati ſic deſcribit Honorius Bellus. *Folia* profert cichoracea, magna profundè inciſa, in orbem diffuſa, ſaturè virentia, infernè ſplendentia, ad purpuram aliquando tendentia ut Cyclaminus, lævia; cum autem ſemine nata prodit, prima ejus folia Violæ nigræ foliis ſimillima ſunt, rotunda, & aut nihil, aut parùm duntaxat ſerrata. *Cauliculos* autem multos habet, rotundos, ſtriatos, bicubitales aut tricubitales: quibus innaſcuntur *flores* copioſiſſimi, purpurei, Hyacinthi Orientalis florum æmuli, densè compacti, ut ſpicam eámque magnam referre videantur; quibus ſuccedunt *ſemina* minutiſſima. *Radice* firmatur magna, alba, in alas diviſa, eduli, ſapore Rapunculi radicem imitante. Tota planta lacte abundat.

In Creta ubique reperitur in arvorum marginibus, ſecus vias læto ſolo, inter ſaxa, & ſupra parietes. Floret ibi æſtatis principio, deinde exareſcit tota præter radicem, quæ Octobri folia proferre incipit & viret tota hyeme. *Locus & Tempus.*

2. *Campanula Linifolia lutea montis lupi flore Volubilis* Ad. Lob. *Camp. lutea linifolia* Ger. Park. *Linum ſylveſtre luteum foliis ſubrotundis* C. B. *item Rapunculus nemoroſus anguſtifolius parvo flore* ejuſdem. *Bis enim ponit hanc plantam ſub diverſis generibus. Linifolia Campanula lutea* J. B.

J. B.
Folia per caules, ferè ſeſquipalmares alterno ſitu, oblonga, anguſtaque, Lini ſativi foliorum æmula, lævia. *Caules* ſuperiùs in ramos abeunt, qui *flores* geſtant inſignis magnitudinis, unciâ longiores, croceo colore micantes, calyce in quinque longas anguſtas lacinias fiſſo, capitulo ſequente Lini ſed magis turbinato. *Radix* longa, craſſa lignoſa, in plura capita tuberoſa diviſa.

In devexis montis Lupi propè Monſpelium collegit Lobelius, quà ad Septentrionem vergit, cui nec alibi viſa, & uſu minus cognita. Latioribus foliis in devexis montis *Capouladou* Junio menſe cum flore invenit *P. Magnol.* *Locus.*

Vera Lini ſpecies eſt (inquit Moriſſonus) ex flore & ſemine: Campanula autem non eſt, quia nec lacteſcit, nec ſemen minimum lucidum, aliarum Campanularum more fert. H. B. p. 432.

Poſtea Hiſt. Ox. p. 576. ſententiam mutat, & ſibi contradicit. Eſt enim (inquit) à fine ultimo i. e. flore & capſula ſeminali Campanula, ergo malè collocatur inter Lini ſpecies à C. Bauhino.

Hujus plantæ ramulum cùm Monſpelii eſſemus nobis communicavit D. Carolus Zueiker Daniſcanus.

An vera & genuina Campanulæ ſpecies ſit, an inter Campanulam & Linum ambigat, me latet, ut qui vaſculum ſeminale non obſervaverim.

3. *Campanula Perſicifolia* Ger. Park. *anguſtifolia cærulea & alba* J. B. *Rapunculus perſicifolius magno flore* C. B. **Peach-leaved Bell-flower.**

J. B.

Ad ſeſquicubitalem altitudinem aſſurgit *caule* anguloſo aut ſtriato, glabro, rigido, inani, crebris foliis veſtito nullo ordine poſitis. *Folia* anguſta longa, glabra, ex atro virore ſplendentia, ad margines raris, nullo ordine poſitis & vix conſpicuis denticellis inciſa. *Flores* in ſummitate caulis ex alis foliorum exeunt in eodem ſurculo ſeu pediculo plures ſimul, pedicellis privatis brevibus, monopetali, Campanulati, ampli, margine in quinque ſegmenta diviſo, quàm Rapuntii magis patuli, plerunque cœrulei, interdum albi, è *calice* quinquepartito; infra quem conſiſtit *vaſculum* calicis figurâ, in tria loculamenta diſpertitum, *ſemina* continens parva, ſplendentia, tribus foraminibus per maturitatem pertuſum, è quibus ſemina fundit. *Radix* quàm Rapuntio minor, magis fibroſa tortuoſáque.

Locus. Obſervavimus hanc in dumetis propè Spadam urbeculam acidulis celebrem in Germania inferiore, flore albo: in montibus & collibus Genevæ vicinis flore cœruleo. In Anglia quod ſciam ſponte non provenit.

4. *Campanula lacteſcens pyramidalis* Ger. *Pyramidalis lævis* J. B. *Rapunculus hort. latiore folio, ſeu pyramidalis* C. B. *Campa. major ſive pyramidalis* Park. parad.

J. B.

Lacte turget *radix*, Rapunculi ſimilis, reſtibili fœcunditate ſe multiplicans, etiam ex fruſtulis repullulaſcens; ex qua *caules* trium quatuórve cubitorum ſurgunt, læves; *foliis* veſtiti glabris oblongis, fortuitis crenis inciſis, verùm inferiora folia palmum aut ſeſquipalmum longa, palmo latiora, per extremum ferè obtuſa, & ea quoque glabra, raris admodum cæſuris diſſecta & vixdum ſerrata. *Flores* à medio caule ad ſummum uſque faſtigium cœrulei, campanulas oris laciniatis exprimunt, quàm Rapunculi vulgaris majores ac patentiores.

De loco natali nihil certi traditur. Floret Julio & Auguſto.

Moriſono folia hujus prima & terræ proxima Violæ nigræ forma ſimilia, paulò tamen majora, quæ verò circa caules paulo longiore, utraque ſaturi viroris: caules validi & præalti: quæ quidem vera ſunt.

* 5. *Rapunculus Alpinus pyramidalis minor* C. B. *Rapunc. ſive Campanula pyramidalis minor* Park.

C. B. Prod.

Radix Rapunculi formâ: *Caulis* unus, ſeſquipalmaris, *foliis* pallidè virentibus, per ambitum crenatis, acuminatis, unciam latis, tres longis, alternatim cingitur. In ſummo *flores* pauci, cœrulei, Campanulæ formâ, pedicellis annexi, & filamento oblongo ex eorum medio prodeunte donati propendent: quibus ſingulis *capitulum* oblongum, pertuſum ſuccedit, cui *ſemen* minutum includitur.

In Italia provenit, ſed locus excidit. *C. B.*

6. *Campanula Pyramidalis minor* Alpin. Exot.

Alpin.

A radice tres vel quatuor, vel plures etiam *caules* aſſurgunt, bicubitales & etiam longiores, recti, graciles, rotundi, ex quibus hinc indè ramuli multi aſcendunt, infernè longi, ſupernè breves, ità ut ſervato æquali ordine in iis ramulis, quaſi pyramis cum ramulis floribúſque appareat, unde nos *Campanulam pyramidalem minorem* nominavimus, ad differentiam *vulgatæ*, quæ longè amplior eſt. Ex ſummitatibus verò ramulorum *flores* propendent numeroſi, qui parvis Campanulis ſunt ſimiles, colore aut cœruleo dilutiore, aut candido, hæque campanulæ ſunt cum ſuis filamentis tanto artificio à natura libratæ, ut artifex peritiſſimus ità perbellè vix eas faceret, deorſum propendentes, figurâ florum qui in vulgaribus Campanulis ſpectantur, ſed paulò majores, ſuaviter olentes. Hæc ſtirps infernè juxta terram admodum eſt folioſa: *folia* verò ſpectantur, longa, viridia, inferiùs latiuſcula, & in acumen deſinentia, magnitudine & figurâ quaſi ad Rapunculos accedentia, vel ad Intybum ſylveſtrem; longè tamen extrinſecè undique ſerrata, ſupernè longè minora, tenuiora, ac magis mucronata cernuntur, ſinguláque ad uniuſcujuſque ramuli in caule exortum. *Radix* prægrandis craſſa, brevis, Nucis Juglandis ferè magnitudine, figura tamen longior, in acutum deſinens, colore albo vel tranſlucido, ad Rapunculi itidem radicem maximè inclinans. Sapor verò inſipidus & viſcidus obſervatus eſt. Stirps perennis eſt, & quo annoſior eo radices habet numeroſiores & craſſiores.

Locus. In valle S. Fidatæ duobus à Baſſano oppido m. p. in locis opacis & humidis, nec alibi uſquam, naſcentem vidit Proſp. Alpinus.

* 7. *Rapunculus petræus* Alpin. Exot. Park. Moriſ.

Alpin.

Radix huic oblonga eſt, digiti minoris craſſitie, carnoſa & alba, Rapunculo vulgari valdè ſimilis, ſapore dulci, ſubacri, undè in acetariis Rapunculi modo (ut audio) eſt ſatis accepta guſtui. Ex radice *folia* complura fert, longiſſimis pediculis gracilibus inhærentia, Hederæ foliis carnoſis ſimilia, minora tamen, longiora, magiſque in acutum deſinentia, tenuiora, colore viridi nigreſcentia. E foliorum medio prodeunt tres ſurculi, graciles, recti, longi, rotundi, dodrantales, cum parvis foliolis, longis, tenuibus, utrinque alternatim ſuis petiolis caulibus adnaſcentibus. In cauliculorum cacumine *capitulum* parvum rotundum, aliquando oblongum extuberat, è *floſculis* complurimis cœruleis, in unum congeſtis, inodoris, quibus ſingulis ſuccedunt *capſulæ* exiles, tribus loculamentis diviſæ, in quarum ſingulis plurima minuta *ſemina* ſubruffa, ſplendentia.

Naſcitur propè Baſſanum in agro Maroſticenſi, à Brenta flumine vix tertia milliaris parte diſtante, in colle lapideo Septentrioni expoſito, radice rimis ſaxorum infixa, ut propterea magno labore eruatur, víxque integra. *Locus.*

* 8. *Rapunculus nemoroſus anguſtifolius major majore flore* C. B.

Hic *folia* exhibet etiam anguſta vulgaris Rapunculi eſculenti in modum, profundè ſerrata: *flores* verò ampliores, nolæ alicujus patentioris in modum, quinquefariam in margine partitos: quibus ſuccedunt capſulæ trifariàm junctæ, ſingulæ ſingulis foraminibus pertuſæ illius more.

* 9. *Trachelium parvum folio Bellidis ſubrotundo.*

Radix ei alba, ſimplex, lignoſa, annua: *Caulis* erectus, ſtriatus: *Folia* alternatim poſita, ſubrotunda, abſque pediculis cauli adnata *Flores* Trachelii majoris.

Circa Meſſanam in montium urbi imminentium lateribus obſervavimus. *Locus.*

Ad § præcedentem pertinet.

* 10. *Campanula Alpina glabra flore dilutiſſimè cœruleo* J. B.

J. B.

Nihil hirſuti aut aſperi (inquit J. Bauhinus) nobis in hac planta apparet. *Folia* aliquid ſimilitudinis habent cum Hieracio Sabaudo, in circuitu ſerrata, minora ſunt quàm Campanulæ repentis flore minore; *flores* etiam paulò minores videntur, in unum latus verſi, ex brevi pediculo nutantes.

Ramulum habuit ferè pedalem, datum ab Agerio, qui in vertice montis Tyrolenſis collegerat. *Locus.*

Excepta glabritie parùm differt à Campanula repente flore minore.

A. 11. *Rapunculus eſculentus* C. B. *eſculentus vulgaris* Park. *vulgaris campanulatus* J. B. *Rapuntium parvum* Ger. **Rampions.**

Rapunculo vulgari *radix* alba eſt nunc ſimplex, nunc ſurculoſa: *Caulis* ſeſquicubitalis, gracilis, hirſutus, angulоſus & ſtriatus, nunc unus, nunc plures, *foliis* cinctus nullo ordine poſitis, anguſtis, acutis, pediculorum expertibus, cauli adnatis baſi latiuſcula, ſenſim anguſtioribus ad apices uſque, per margines crenis vix conſpicuis leviter inciſis, in ſummo ramoſus, ramulis è foliorum ſinubus exeuntibus.

In ſummis caulibus & ramulis, longis pediculis inſident *flores* campanulati, in quinque lacinias acutas profundè diviſi: ſingulæ autem laciniæ tribus ſtriis purpureis inſignes ſunt. *Stylus* in medio flore trifidus in tria cornua reflexa; quem *ſtamina* quinque tenuia breviora circumſtant. Floris color ex cœruleo purpuraſcens: *Calix* ex quinque anguſtis acutis foliolis componitur. Infra florem ad imum calicem *vaſculum* eſt ſeminale tribus loculamentis diſtinctum, *ſemine* repletum copioſo, exiguo, lucido. Tota planta lacteo ſucco turget aliarum Campanularum inſtar.

Vernis acetariis (inquit J. Bauhinus) expetitur hujus *radix*, minimi digiti ferè craſſitudine, Napi parvi ſimilitudine, alba, dulcis. Cum longo Pipere devorata lactis ubertatem facere perhibetur. *Uſus.*

Eſtur non cocta tantùm ſed & cruda in acetariis, quòd maximè guſtui placeat, & appetentiam excitet; longe quàm Rapi aut Rhaphani delicatior. *Lob.*

In aggeribus foſſarum, ínque arvis non cultis naſcitur; in hortis etiam ad acetariorum uſum ſeritur & colitur ut grandior evadat. Æſtate floret. *Locus.*

Erinos major Fab. Columnæ, Rapunculo affinis J. B.

C. Bauhinus hanc plantam habet pro Rapunculo eſculento vulgari proximè deſcripto, cujus ſententiæ & nos quoque accedimus: nihilominus deſcriptionem ejus Columnianam proponemus, ut Lectori judicium permittamus.

Radice conſtat carnoſa, non magna, parvum Rhaphanum æquante ad ſummum, candida, guſtu ſuavi, ex dulci acerba acetariis expetita, lacteſcente, in medio vel imo parùm extuberante, à qua *folia* exeunt primo vere, Ocimi foliis ſimilia, minora tamen, medii Ocimi foliis æqualia, per ambitum ſerrata, ſupernè hirſuta parùm atque viridia, infernè verò lævia atque polita, albidioráque. *Caules* poſtea ab radice emittit plures, ſecundùm loci annique temperiem, pedales vel majores, anguloſos, hirſutos: quos folia abſque petiolis alternatim circundant, longiora admodum anguſtioráque, minúſque ſerrata, ita ut qui viderit plantam ſine caule, atque poſtea caule præditam, diverſam abſque dubio eſſe cenſeat, niſi domi cultam obſervaverit. Folia quidem quæ antequam caules ederet habebat terram tangentia marcida evaneſcunt, nec in illa ampliùs inveniuntur. Ex foliorum alis ramuli exeunt, in quibus ſicut in caulibus *flores* Maio exeunt, petiolis parvis hærentes, cavi, quinque diviſuris in extremo diſſecti, colore albicantes & etiam purpuraſcentes, intus thyrſum habentes, qui in tres curvas partes dividitur: quibus ſiccatis florum baſis extuberat, quæ hirſuta eſt & in quinque viridia folia deſinit, ſemen perficiens Junio & Julio fuſcum, minutum, compreſſum, guſtu acerbum, quod cùm perfectum & ſiccatum eſt, per baſis foramina, quæ tunc pervia ſunt decidit. Tota planta lacte manat dulci diſrupta. Hæc deſcriptio Rapunculo vulg. eſculento per omnia convenit, niſi fortè floris colore, qui pro cœli aut ſoli diverſitate variare ſæpenumero ſolet.

A. 12. *Cam-*

A. 12. *Campanula rotundifolia* Ger. *minor ſylv. rotundifolia* Park. *minor rotundifolia vulgaris* C.B. **The leſſer round-leaved Bell-flower.** *Campan. parva, Anguillaræ Cantabricæ* J.B.

Radice eſt albâ, craſſiuſculâ, modicè fibroſâ, ſubdulci. *Folia* primo ortu aliquatenus Violæ Martiæ primis minoribus foliis ſimilia, minora, ſinuata, ex ſemuncialibus & uncialibus pediculis, quæ mox laciniata fiunt hederaceorum inſtar: At quæ in caule ſunt longa, anguſta, acuta ad margines æqualia, nec ullis pediculis nixa. *Caulis* pedalem interdum altitudinem aſſequitur, teres, glaber, obſcuriùs viridis, foliis veſtitus crebris, nullo ordine poſitis. *Flores* in ſummitate caulis cœrulei, campanulati, Rapunculi ſimiles, margine in quinque lacinias diviſo, penduli; è calice in quinque longa anguſta ſegmenta partito exeunt. In medio flore *ſtamina*, & quatuor foliola parva, alba, quæ introrſum ad floris umbilicum incurvantur. *Semen*, ut in hujus generis reliquis, vaſculo infra florem ſito, tribus loculamentis diſtincto includitur.

Locus & Tempus. In agrorum marginibus, inque dumetis & ad ſepes præſertim in montoſis, ubi paſcua etiam occupat frequentiſſima eſt. Æſtate & in multum Autumnum floret.

Deſcriptio eſt J. Bauhini à nobis interpolata.

13. *Campanula minor rotundifolia Alpina* C.B. *Rapunculus Alpinus minor rotundifolius* Moriſ.

Radicem hujus plantulæ non obſervavi; Moriſonus noſter tuberoſam ei attribuit; Cluſius, (ſi modò eandem deſcribat) radicales fibras valdè ſerpentes & vicina loca occupantes, ſubinde germinantes & novas ſtirpes producentes. *Folia* ei ex rotunditate oblonga ſunt & mucronata, circa margines ſerrata [longiſſimis pediculis innitentia] Flores Rapunculi vulgaris formâ ſimiles, [nunc eleganti cœruleo colore præditi ſunt, vel ſaturato purpura ſive violaceo nitentes, vel dilutiore purpureo colore & quaſi cineraceo conſpicui, interdum etiam nivei *Cluſio.*]

Locus. In Alpibus Stiriacis & Carinthiacis invenimus aut hanc, aut ſequentem plantam.

Campanula illa, quam in ſylvis montoſis propè Lindaviam urbem, & alibi in Alpibus Stiriacis & Carinthiacis invenimus, *folia* habuit qualia modò deſcripſimus; *Caules* ſeſquipalmares & longiores, tenues, paucis foliis veſtitos, imis latioribus, reliquis ſenſim anguſtioribus, ad margines dentatis, exceptis iis quæ in ſummis caulibus ſunt. *Flores* versùs ſummos caules ex alis foliorum exeunt, longis pediculis, cœrulei, & Campanulæ minoris rotundifoliæ ſimiles. In uno autem caule tres, quatuor, & non rarò quinque flores ſunt; totidémque perſæpe ex eadem radice caules exeunt.

14. *Campanula Alpina minima folio ſerrato oblongo.*

Plantula eſt ſemipalmaris, foliis anguſtis, oblongis etiam iis quæ ad radicem ſunt, circa margines ſerratis, in cauliculis crebris. In ſummis caulibus duo tréſve *flores*, præcedentium ſimiles, pro plantulæ proportione ampli cœrulei.

Cluſius in hiſt. pro *Campanula minòre Alpina* iconem habet Lobelii & Dod. Et revera deſcriptio ejus non convenit huic plantæ ſed potiùs præcedenti: ut dubitem adhuc quam plantam intelligat Cluſius *Campanulæ minoris Alpinæ* titulo, & putem J. Bauhinum rectè feciſſe quòd non ſeparet eam à præcedente.

Campanula minor rotundifolia flore in ſummis cauliculis C. B. *i. e. minor alba & purpurea* Ger. *minima ſylveſtris* Park.

An & quomodo differat à Camp. minore rotundifolia vulgari, examinent alii: mihi certe eadem videtur.

* 15. *Campanula rotundifolia minima* C. B. prod. Park.

C. B. prod.

Plantula eſt trium unciarum, ex cujus radicula alba, capillari, oblonga exurgunt cauliculi (ſæpe unus, plerunque terni aut quaterni,) tenuiſſimi, ſubrubentes, & ad radicem ſubhirſuti, majori ex parte nudi, ſinguli unicum floſculum ſubcœruleum, deorſum nutantem, calathi formâ ſuſtinentes. *Foliola* habet ad radicem potiſſimùm, exigua, ſubrotunda, ſerrata, rigidiuſcula, quandoque rubentia.

Locus. In Rhætorum Alpibus inter ſaxa, florentem adhuc Septembri invenit C. Bauhinus.

* 16. *Campanula linifolia cœrulea, vel Rapunculus campanulatus linifolius* J.B. *Camp. Alpina linifolia cœrulea* C. B. *linifolia cœrulea* Park.

C. B.

Ex *radice* tenui alba, *cauliculi* quaterni, quini, plures paucioréſve, palmares & ſeſquipalmares, graciles, rotundi, ſimplices emergunt; foliis oblongis, anguſtiſſimis confuſo ordine ſepti. Flores in ſummitate cœrulei.

Locus. Rupes & ſumma juga montis *Waſſerfall* Julio menſe florens exornat. Monet C. Bauhinus hanc cum vulgari Campanula minore minimè confundendam. Diligentiùs conferant quibus montem illum adire contigerit, & plantam ipſam in ſtatu videre.

A. 17. *Campanula Cymbalariæ foliis* Ger. emac. Park. *Cymbalariæ foliis, vel folio hederaceo* C. B. *Camp. folio hederaceo, ſpecies Cantabricæ Anguillaræ* J. B.

Tenella eſt plantula, *radice* exigua, capillacea & albicante: *coliculis* tenuibus, palmaribus & ſeſquipalmaribus; per quos *folia* tenera, hilari virore perfuſa, Hederæ vel Cymbalariæ, anguloſa angulis acuminatis, longis pediculis donata. *Floſculus* pediculo fili inſtar tenui, longiuſculo, uni unicus, inſidet gracilis, oblongus, per ſummas oras laciniatus, cœruleus, cæteroqui pallidus: [aliquando ſummo cauliculo, aliquando ex ejuſdem lateribus prodeunte.]

In aggeribus udis ad aquarum margines in Occidentalibus Angliæ copioſè provenit: invenimus & in Septentrionalibus propè Sheffeldiam. *Locus.*

* 18. *Campanula rotundifolia Catanæa longiùs radicata* Bocconi.

Bocc.

Radix hujus altè in terram depacta eſt: *Caules* multi ſunt, pedales, duri, rigidi: *Folia* Cymbalariæ rotunda, leviter ſinuata, ab imo uſque ad faſtigium fermè æqualia. Flos aliarum Campanularum formâ cœruleus; item & ſemen, lucidum, ruffum.

E rimis ſaxorum erumpentem propè Catanam inveni. Differt ab ea quæ Cymbalariæ foliis dicitur, radice, ſed præcipuè foliis ſuperioribus minimè anguſtis. *Locus.*

* 19. *Campanula ſerpyllifolia* C.B. Park. *Campanula Serpyllifolia* J. Bauhini.

C. B. prod.

Tota planta floribus exceptis Serpyllum refert, nam *radice* eſt tenui, obliqua, tenuiſſimis fibris capillata, & hinc indè repente: *cauliculis* plurimis rubentibus, in terram reflexis, cui novis fibellis adhærent, qui in ramulos plures tenuiores dividuntur; quos *foliola* Serpylli vel potiùs Nummulariæ quæ flore eſt purpuraſcente, formâ ſubrotundâ, duo ſemper oppoſita, quædam majora, quædam Serpyllo minora, crenata, ſubtus pallidè virentia, pediculis breviſſimis & leviſſimè pubeſcentibus, ambiunt. *Cauliculi* aliquando in pediculos nudos flores ſuſtinentes deſinunt: aliquando ex cauliculorum lateribus pediculi triunciales, in ſummo nudi, floribus ornati exurgunt. *Flores* bini vel terni, Campanulæ formâ, ex cœruleo rubentes, deorſum nutantes, ſinguli ſingulis pedicellis donantur.

In Baldo cum floribus legit deſcriptionis autor C. Bauhinus: in Rhætia florentem æſtate invenit J. Bauhinus. *Locus.*

* 20. *Campanula Alpina latifolia flore pullo* C. B. Park.

C. B. prod.

Cauliculo eſt tenuiſſimo, palmo minore, qui ad partem uſque mediam *foliis* uncialibus ſubrotundis, alternatim diſpoſitis, leviter crenatis, pallidéque virentibus cingitur: at pars ſuperior nuda eſt, cui ferè ſemper unicus *flos*, mediæ magnitudinis, pulli coloris inſidet.

In Alpibus Auſtriacis, ut Sneeberg & aliis oritur. Fortè hæc non differt ſpecie à *Campanula rotundifolia minima* ejuſdem C. B. nam vix animum induco ut credam dari tot Campanulæ rotundifoliæ minoris diſtinctas ſpecies. *Locus.*

21. *Campanula parva rotundifolia, flore cœruleo, pentagono, grandi.*

Folia huic Campanulæ rotundifoliæ minoris, in locis nonnullis hirſuta, aliis glabra. *Cauliculi* non aſſurgunt in altitudinem prout in illa. *Flos* pro parvitate plantæ grandis & inſignis.

Invenimus primo in clivis maritimis prope Scaleam & portum S.Nicolai in Calabria; poſtea etiam alibi in Regno Neapolitano. *Locus.*

22. *Rapunculi genus folio ſerrato rotundiore* J. B.

J. B.

Complures ſtatim à radice tollit *caules*, cubito altiores, nonnihil anguloſos, ſubhirſutos, ſimplices, quibus ab imo ad ſummum adnaſcuntur alternatim *folia*, nonnihil hirſuta, uncialia & ſeſcuncialia, ſemunciam circiter lata, pauca unciam attingunt, in acutum mucronem deſinentia, per ambitum ſerrata, obliquis venis à medio nervo in margines exporrectis. Summus ſcapus *flores* ex intervallis profert Rapunculi vulgaris floribus ſimiles, caliculo exiguo, pinnato, perſimili, ex pediculis uncialibus & ſeſcuncialibus tenuibus. *Radix* alba, Rapunculi vulgaris craſſitudine, multifida, longiuſcula. Floris color cœruleus; piſtillus longus extra florem prominet.

In monte Jura collegimus. *Locus.*

Folia hujus plantæ quæ in caule ſunt, nullis pediculis intervenientibus eidem adnaſcuntur, latitudine unciam unam æquant, inferiora etiam ſuperant. *Flores* campaniformes ſunt, pulchrè cœrulei, non autem exeunt ſingulares è foliorum ſinubus, prout eos repræſentat figura J. Bauhini, ſed tres, quatuórve ſimul in eodem communi pediculo.

* 23. *Rapunculus umbellatus latifolius* C. B. *Rapun. umbell.* 2. Cam. hort. *Rapunculi ſylv. umbellati prima ſpecies* Park.

Hujus folia ſemunciali ſunt latitudine, mucronata, in margine piloſa: *Caulem* erigit dodrantalem, pilis ſcatentem; in cujus ſummo faſtigio proveniunt plurimi *floſculi*, in unum caput coacervati, cœrulei, integri in fundo, nolæ inſtar, ſinguli quinquefariàm in margine partiti; quorum ſingulis deciduis ſuccedunt *capſulæ* tribus loculamentis diſtinctæ, atque in ſingulis loculamentis plurima continentur *ſemina*, ſubruffa, ſplendentia.

* 24. *Rapunculus umbellatus anguſtifolius* C.B. *Rap. umbell.* 1. Cam. hort. depictus. *Rap. ſylv. umbellati* 2. *ſpecies* Park.

Folia habet quàm præcedentis multò minora & anguſtiora paucioráque: *flores* minores, cœruleos, non tam patentes, plures ſimul in unum *capitulum* congeſtos, cum ſtylo in medio ſingulorum, qui in margine quinquefariam aliorum more dividuntur: *ſemina* in thecis tricapſularibus pellucida itidem producuntur.

Duas haſce ſpecies J. Bauhinus uno capite comprehendit, quod ità inſcribit,

Trachelii minoris duæ ſpecies, ſive Rapunculus ſylveſtris major & minor Thalio.

Utraque lacteo eſt ſucco ſicut reliquæ Rapunculorum ſpecies: major ex una radice numeroſiſſimos profert *coliculos* tenues, teretes, ſcabros, hiſpidos, ſeſquipedales, *foliis* plurimis, oblongiuſculis, anguſtis, fimbriatis, ac hiſpidis præditos, in *umbella* parva *flores* cœruleos continentes: *ſemine* fulvente, exiguo.

Hæc rariùs obviam fit.

Locus. Minor ſpecies locis aridioribus ac Soli expoſitis frequens eſt, maximè verò arenoſis, foliis & caulibus brevioribus, ut & umbellâ ſuâ cœruleâ.

§. 3. *Campanula vaſculo oblongo in ſiliquam producto, Speculum Veneris dicta.*

Speculum Veneris dictum puto à ſemine ſplendente, lucido, & ſpeculi inſtar polito.

1. *Speculum Veneris* Ger. *Sp. Ven. majus* Park. *Onobrychis arvenſis vel Campanula arvenſis erecta* C.B. *Avicularia Sylvii quibuſdam* J. B. **The greater Venus Looking-glaſs.**

E *radice* parvâ, albâ, lignoſâ, ſingulari, fibris tamen majuſculis ſurculoſâ plures interdum *caules* fundit, infirmos, dodrantales & longiores, ab imo ſtatim ramoſos, *foliis* veſtitos mollibus oblongis nonnihil ſerratis, per extremum rotundis, criſpis; è quorum ſinubus *flores* exeunt pulchri, purpuro-violacei, monopetali quidem, in quinque tamen ſegmenta totidem folia imitantia expanſi, qui occidente Sole in figuram pentagonam, ſagittæ parti alatæ ſimilem coeunt, unde & nonnullis viola pentagona dicitur. Floris umbilicus albus: *ſtylus* tricuſpis è medio flore exit; *ſtamina* quinque albida in ejus tubo occultantur. Floris baſi pro *calice* quinq; folia anguſta, viridantia circumponuntur, quæ ſummum poſtmodum coronant faſtigium clavæ quadratæ uncialis, *ſeminibus* parvis, rotundis compreſſis, per maturitatem lucidis & ſplendentibus colore leucophæis repletæ. Tota planta lacteum ſuccum vulnerata fundit.

Locus. Inter ſegetes in exteris regionibus frequens occurrit.

Varietas. Datur hujus varietas per omnia major, foliis longioribus latioribúſq; cætera perquam ſimilis, quæ Campanula ſ. Viola pentagonia folio oblongo latiori *Moriſ. prælud.*

2. *Speculum Veneris flore ampliſſimo, Thracicum.*

Plantula eſt palmaris, *radice* ſimplici alba; *caule* tenui, infirmo, ramulis crebris fruticoſo; *foliis* digitum longis, anguſtis, longitudine latitudinis triplâ, pediculis nullis, immediatè adnatis; inferioribus latioribus, ad Gratiolæ aut Hyſſopi folia accedentibus ſuperioribus anguſtioribus & acutis. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis duplo majores quàm Speculum Ven. vulgaris, purpurei, quàm illius pallidiores, fundo ſeu umbilico albo, minùs tamen quàm in illo; umbilicum album circulus latus cœruleus ambit, oræ extremæ purpuraſcunt. Flores magis concavi ſunt & campaniformes quàm Sp. V. vulgaris, in quinq; quidem ſegmenta minùs tamen profundè diviſi. Quinq; ſtamina imum florem occupant, cum ſtylo in medio longiuſculo trifido. Florem circumſtant pro *calice* quinq; foliola anguſta, oblonga, acuta, ad margines nonnunquam ſetulis obſita. *Flores* antequam aperiuntur pari cum reliquis congeneribus modo in quinq; rugas ſagittæ alas referentes complicantur, *ſiliquis* quadratis oblongis inſidentes. Ad baſin ſiliquæ bina plerunq; ſibi mutuo oppoſita folia; & ex alis foliorum bini exeunt ramuli. Semina rotunda, in hoc genere majuſcula, ſplendentia, colore leucophæo.

Hujus plantæ ſemen in Thracia collectum à *D. Covill* Cantabrigienſi nobis communicavit *D. Dent*, Pharmacopola Cantabrigienſis, rei herbariæ peritiſſimus, vetus amicus noſter.

3. *Speculum Veneris perfoliatum, ſeu Viola pentagonia perfoliata.* **Perfoliate Venus Looking-glaſs.**

Caule ſimplici lanuginoſo & anguloſo altiùs aſſurgit quàm reliquæ hujus generis, excepto parvo noſtrate, altitudine dodrantali. *Folia* in caulibus crebra, latitudine pollicari, ſubrotunda, circa margines dentata, pediculis nullis immediatè cauli adhæreſcunt, eúmq; ferè amplectuntur, ut ab eo perforari videantur; ſitu alterno. Ex alis ſingulorum foliorum oriuntur *flores* tres plerunq;, rariùs quatuor, nullis pediculis, non adeò expanſi ut in vulgari majore, ſegmentis etiam rotundioribus, & colore dilutiore. Calicis ſegmenta quinq; latiora ſunt quàm in vulgari. Caulis interdum ramos emittit.

A. 4. *Speculum Veneris minus* Ger. emac. Park. **The leaſt Venus Looking-glaſs.**

Johnſon.

E *radice* tenui, lignoſa *cauliculum* exſerit rectum, in ſterilioribus duas tréſve uncias altum, in lætiori ſolo pedalem plerunq;, ſtriatum ſeu anguloſum, concavum, *foliis* parvis, longiuſculis, circa margines ſinuatis ſeu criſpis veſtitum; è quorum ſinubus versùs ſummum caulem, & interdum etiam inferiùs, exeunt ramuli *ſiliquas* parvas alatas ſeu criſtatas ſuſtinentes, faſtigiis ſuis *floſculos* parvos purpuraſcentes, minùs pulchros aut ſpecioſos, quinq; foliolis virentibus pro calice cinctos, geſtantes. Floribus delapſis *ſiliquæ* in longitudine & craſſitie augentur, & peramplæ evadunt, *ſemen* continentes minutum flaveſcens, foliola illa viridia flores obvallantia etiamnum retinentes. Planta eſt annua.

Extraneis ſcriptoribus nulla hujus mentio, quod ſciam quamvis ipſe in tranſmarinis regionibus non minùs quàm in Anglia inter ſegetes obſervaverim.

5. *Erinos Fab. Columnæ minor* J. B. *Rapunculus minor foliis inciſis* C. B. *Erini ſive Rapunculi minimum genus* Col.

Col.

Radicem habet parvam admodum, fibris diviſam, teneram, atque Rapunculo vulg. ſimilem ſapore, lacteſcentémque. *Folia* emittit parva admodum, digiti longitudine, parum hirſuta, oblonga, latioráque in ſummo, & per extremum ſerrata raris diviſuris; nam quæ proximiora ſunt radici octo dentes in circuitu habere videntur, ſuperiora verò pauciores atque floribus hærentia binos. *Caulem* emittit, ab radice ex ſingulis foliolis alis diviſum, ita ut fruticoſa videatur, anguloſum, hirſutum, tenuem, *Floſculos* edit Aprili menſe & Maio, inter folia ex calyce parùm hirſuto, in quinque folia deſinente exeuntes, oblongos, cavos, ſimiles Tracheliorum floribus, purpureos, intus apicem vel thyrſulum luteum, in ſummo triplici diviſurâ intortum, ut in congeneribus continentes. *Semen* perficit Junio & Julio minutum admodum, fuſcum. Tota planta lacteo ſucco dulci turget uti Rapuntium.

In muris & ſiccioribus Meſſanæ & Monſpelii obſervavimus. Cùm primùm eam vidimus ad Speculum Veneris retulimus. J. Bauhinus hanc plantam iterum deſcribit ſub titulo Alſines oblongo folio ſerrato flore cœruleo. Caules ei palmares & ſeſquipalmares hirſutos aſcribit, *flores* parvos, cœruleos. *Locus.*

Nos plantam hanc cùm primò Meſſanæ vidimus ſic breviter deſcripſimus,

Radix ei alba, ſimplex, paucis fibris capillata: *Cauliculi* plures: *Folia* alternatim poſita, verùm ubi ramuli prodeunt bina ex adverſo, profundiùs dentata, & foliis Alſines Chamædryoidis non longè diſſimilia: *Flores* parvi, dilutè cœrulei, è ſimplici tubo in quinque apices ſeu folia expanſi. Calyx pariter quinque foliolis herbaceis conſtat, inque ipſius ima parte infra florem continetur ſemen, ut in Roſa fit, inque Viola pentagonia.

§. 4. *Rapunculi corniculati.*

1. *Rapunculus ſpicatus* C. B. *ſpicatus alopecuroides* Park. *ſpicatus ſive comoſus, albus & cæruleus* J. B. *Rapuntium majus* Ger.

J. B.

Radix tum magnitudine tum ſapore Rapunculo vulgari ſimilis *folia* emittit Violæ Martiæ, longis appenſa pediculis, nonnunquam nigrâ maculâ notata, quanquam videas & ſtricta, oblongáque, in *caule* bicubitali, inani, anguloſo, lac manante: in cujus faſtigio ſpicatus pulcher *flos* cœruleus, aut purpuro-violaceus, ex multis corniculis circa baſin in ſegmenta arcuata fiſſis compactus, quibus ſuccedunt *capitula* parva, ſubrotunda aut nonnihil anguloſa, Rapunculi vulgaris ſimilia ſed minora, circa caulis faſtigium arctè ſimul compoſita, in quibus *ſemen* minutum, ſubruffum, lucidum, copioſum.

In tranſmarinis invenitur ſæpius in ſylvoſis. Nos primò in dumetis propè Spadam urbeculam Acidulis celebrem, poſtea in montoſis circa Genevam & alibi. In Anglia, quod ſciam, non reperitur, quicquid dicat Lobelius. *Locus.*

Flores colore albo & cinereo variant.

A. 2. *Rapunculus corniculatus montanus* Ger. *flore globoſo purpureo* J. B. *folio oblongo, ſpicâ orbiculari* C. B. *Alopecuroides orbiculatus* Park. *Rapuntium montanum rarius corniculatum* Col. **Horned Rampions, with a round ſpike or head of flowers.**

Col.

Rotundum globoſum *caput* atque purpuro-cœruleum conficiunt curvi atque in ſeipſos nutantes florum corniculi ſupra baſin quinque viridantium foliorum in ſummo caule ſitam, in orbem concinnati. Hi ex *calycibus* primùm orbiculare initium obſoleto colore ducunt, Orobi magnitudine craſſeſcentes, deinde in ſupinum atque curvum ſatis corniculum deſinentes, atque inter ſeipſos, centrum petentes & annuentes, implicati. Paulatim verò ſe perficientia cornicula lævia illa ac ſimplicia aliud tenuius, dimidio brevius, & in ſummo trifidum [ſtylus illud eſt] exſerere incipiunt, deinde circa tuberculum imum incipiunt ſe ſinuosè & undatim in quinque partes per longum findere, ac poſteriùs in tenues limbos ſe dividentes atque dilatantes, formámque noſtratis coli cui linum aptatur ad nendum imitantes, ita ab interno corniculo [ſeu ſtylo] ſeparantur circa imum, & ventrioſam formant effigiem, inter quos prorumpunt lutea ſtaminula quinq; Perficiente ſe flore corniculorum [ſtylorum] apices trifidi etiam grandiores effecti torquentur, atque laciniæ illæ in totum ab interno corniculo [ſtylo] ſeparantur, atque ita erectæ permanent, donec tandem ſeminum utriculi quibus inſident turgeſcere incipiant & tunc inverſæ recedunt deorſum ſpectantes [ſeu reflexæ] Tunc ſimiles Rapuntiis vulgatis calyces, quinque apicibus ornati, foraminum notas oſtendere incipiunt, qui poſtea perfecti non ſecus ac congeneres perforantur, *ſeménque* copioſum, fulvum, parùm latius quàm Trachelii anguſtif. montani decidit. Auguſto floret. *Radice* nititur perenni, candidâ, craſſiuſculâ, rectâ Rapuntii inſtar, minore quidem, atque per terram brachiata admodum, ut plures ex uno radicis ceſpite plantæ perficiantur. *Folia* ima lævia, Rapuntii vulgati æmula, rotundiora, ad formam Violæ Martiæ vel Campanulæ pyramidalis accedentia, majoris digiti unguis latitudine, per ambitum obtusè dentata. *Cauli* pedali ſtriato imâ parte ſeptem circiter folia duplo longiora adhærent alternatim, vulgari Rapunculo ſimiliora, per ambitum acutioribus dentibus diviſa, & per medium caulem ad ſummum duo aut tria anguſtiora, acutiora, longis intervallis diſpoſita, ut nudum caulem relinquant.

Tota planta dulci lacte turget, guſtu ſuavi.

Locus. In montibus Suſſexiæ & Southamptoniæ *The Downs* dictis copiosè provenit.

Non poſſum ſatis laudare diligentiam & induſtriam Nob. Fabii Columnæ, qui tam curiosè & exactè obſervavit & deſcripſit hujus plantulæ flores, eorúmque partes & progreſſus, ut ſummo jure oculatiſſimus cùm ſit, Lyncei titulum & dignitatem, imò principem inter Lynceos ſuos locum ſibi vendicet.

Cujus deſcriptionem quamvis ſatis longam tranſcribere non piguit, quoniam reliquis hujus generis corniculatis Rapunculis, mutatis mutandis, eam convenire puto, ut pro nota generica inſervire poſſit.

A. 3. *Rapunculus Scabioſæ capitulo cœruleo* Park. C. B. *Scabioſa globularis, quam ovinam vocant* J. B. *Scabioſa minima hirſuta* Ger. emac. **Rampion with Scabious-like heads.**

Radix ei ſimplex, alba, lignoſa, fibras breves tenues è lateribus emittens, in plura capita interdum diviſa. *Caules* exinde oriuntur plures pedales aut cubitales, tenues, hirſuti interdum ſimplices, aliàs ramoſi, *foliis* veſtiti crebris, anguſtis, digitum longis, mollibus, hirſutis, non inciſis, verùm ad margines nonnihil ſinuatis aut criſpis, abſque pediculis immediatè adnatis nullo ordine poſitis. Caules & ramuli in prælongos pediculos, glabros, ſtriatos terminantur, qui *flores* ſuſtinent Scabioſæ æmulos, calicibus è plurimis foliolis latis in acutum mucronem deſinentibus compoſitis obvallatos. *Flores* hi meritò compoſiti ſeu aggregati, ſive mavis totales dicendi ſunt, conſtant enim floſculis numeroſiſſimis, densè ſtipatis, cœruleis, monopetalis quidem, verùm in quinque ſegmenta longa expanſis, quorum unuſquiſque pedicello ſuo privato inſidet, & vaſculo ſeminali, ſeminibus parvis lucidis repleto, prævius eſt. Tota planta lacteſcit, unde Rapunculis potiùs quàm Scabioſis accenſetur.

Locus. In arenoſis & ſterilioribus requietis agris & paſcuis. Æſtate floret.

Accuratiſſimam omnium hujus plantæ partium deſcriptionem vide apud F. Columnam, ſub titulo Rapuntii alterius leptophylli capitati.

* 4. *Rapunculus Alpinus corniculatus* C. B. Ger. emac. *Trachelium petræum minus globoſum* Park. *Rapunculo comoſo ſpicato aliquatenus affinis ex Baldo* J. B.

C. B. prod.

Radice eſt tuberoſa, inæquali, quaſi ex pluribus grumis compactâ, albâ, digiti craſſitie, [aliquando lignoſa, pallida, rugoſa & ſeſquipalmari *Pon.*] ex qua *Cauliculus*, (modò unus, modò plures) tenuis ac ſtriatus, unciarum quatuor exurgit. *Folia* quæ ad radicem aliquando ex rotunditate oblonga, Bellidis cœruleæ forma; communiter ſubrotunda, crenata, Alliariæ formâ, ſed minora, ſaturatè virentia, tenuia, pediculis uncias quinque vel ſex longis prædita, ex radice unà cum cauliculis exurgunt: quæ verò cauliculis & quidem pediculis brevioribus adhærent, longiora ſunt & anguſtoria, profundiùs ſed rariùs inciſa, quorum quina vel ſena Umbellæ ſubjiciuntur ſtellæ in modum; quæ cauliculi ſummo inſidet, & ex *floribus* viginti, etiam pluribus, arctè junctis & ex cœruleo purpuraſcentibus conſtat, qui ex *calicibus* pediculis latis brevibus & ſtriatis donatis prodeunt. Ex ſingulo calice *flos* unus, ad exortum tumidus, oblongus, ſenſímque anguſtatus, & in extremitate crenatus, formam Cucurbitæ vitreæ referens, in medio corporis tumore inciſuras quinq;

obtinens, quæ neq; ad collum perveniunt, nec totum corpus ad calicem uſq; diſcindunt, in cujus medio multa filamenta nutriuntur, quorum unicum illius longitudinis eſt, ut aliquantulum craſſum collum multum egrediatur, & quod maturitate bifurcatum ſit. *Semen* non fuit obſervatum.

In Baldi montis jugis inter præcipitia propendet. *Locus.*

* 5. *Rapunculus Alpinus parvus comoſus* J. B.

J. B.

Radice ſquamis veluti compactili, ex veteribus foliis reſiduis, ut in Nardo Celtica pænè videre eſt, craſſiuſcula, ſenſim attenuatâ præditus eſt; *folia* fundente numeroſa, unciam unam aut alteram longa culmum lata, ad Nardum Celticam accedentia, longis nixa pediculis: inter quæ *Cauliculus* ſurgit duûm unciarum, non ſine foliis, quæ anguſtiora: cujus cacumini flores inſident Rapunculi comoſi, qui cœrulei, quantum ex ſicca planta J. B. colligere licuit, ſtylis longis, recurvis prominentibus.

Videtur nonnulla ſimilia habere cum Rapunculo montis Baldi. In Stiriæ montibus collegit Agerius. *Locus.*

* 6. *Rapuntium umbellatum* Col. *An Telephium purpureum majus* C. B? *Tel. floribus purpureis* Park?

Col.

Huic *radix* fibroſa, candicans, perennis, craſſiuſcula, lacteſcens: *folia* Ocimi, per ambitum ſerrata magnis dentibus, vulgari Trachelio proximis, ſicut etiam poſitu & ramis, verùm levibus, nitidis; *caule* multis alis diviſo, in quibus minora & anguſtiora folia alternata, & in ſummo umbellæ magnæ modo ſunt denſi *florum* corymbi, dehiſcentes in oblongos & tenues admodum tubulos, quorum extrema pars in quinque lacinias ſtellæ modo diviſa, purpuro-cœruleo colore micat, medium habentes oblongum *ſtamen*, tubulo pari, Valerianæ ſive Nardo montano non diſſimiles, minores & parum etiam odori, *fructibus* etiam inſidentes, qui quamvis rotundi trigoni ſunt. Junio menſe incipientes, deinde per alas alii emicantes ſingulis menſibus, etiam Octobri: at prioris & ſummæ umbellæ *ſemen* Auguſto perficit, quod ex foraminibus ima parte conceptaculi, tunc ut in congeneribus effluit, minutum arenæ inſtar, obſcurè flavicans. Tota planta lacte turget concreſcente, ſapore dulci ut congenerum.

Hæc planta (ſi modò rectè à Columna deſcribatur) omnes habet Rapunculi notas, ac proinde Telephium non rectè ab Herbariis denominatur. Verùm vix poſſum mihi perſuadere eandem eſſe hanc plantam quam ſub titulo Telephii floribus purpureis depingunt & deſcribunt Cluſius, Lobelius, aliíque.

Trachelium umbelliferum cœruleum Ponæ Ital. Park. *Cervicaria Valerianoides cœrulea* C. B.

Nobis utriuſque deſcriptiones exactiùs inter ſe conferentibus eadem omnino planta videtur cum præcedente à F. Columna deſcripta: notæ omnes conveniunt, niſi quòd Pona radicem ſatis tuberoſam ſuæ plantæ adſcribit, & ſaporem acrem nonnihil adſtringentem, quæ non invenio in deſcriptione Columniana.

Proinde ſi planta à Columna deſcripta eadem ſit Telephio floribus purpureis herbariorum, & hanc quoque eandem eſſe oportet.

* 7. *Rapunculus Sonchi facie umbellatus* J. B. *umbellatus Sonchi folio* C. B. Cluſ.

Cluſ.

Caulis in pedalem excrevit altitudinem, vel etiam breviorem: plura quàm primùm [Rapunculus corniculatus montanus] habebat *folia*, breviore pediculo eóque plano ſubnixa, ſupernè viridia, infernè exalbida, inſtar foliorum Sonchi, quibus formâ valdè reſpondebant, erant enim ut illa in ambitu dentata, ſed minora. Summo cauli innitebatur veluti umbella longiuſculorum caliculorum, ſtriatorum, in quinque angulos deſinentium, in quibus *flos* coloris mihi non comperti. Vidit ſc. plantam duntaxat mutilam ſine radice & floribus.

Conſiderandum inquit J. B. quantum hoc differat à Rapunculo montis Baldi ante dicto.

* 8. *Rapunculus umbellatus folio gramineo* C. B. *minimus folio tenui gramineo* J. B. *Rapuntium alterum anguſtifolium Alpinum* Col.

J. B.

Omnium Rapunculorum minimum in montibus Rhæticis invenimus, (inquit J. Bauhinus) cui *Radix* craſſiuſcula [longa, craſſa, perennis, multos habens in ſummo ceſpites, annoſos, ex quibus nova ſemper germina protruduntur. *Col.*] *Coliculus* tenuis, duûm unciarum [unico latiuſculo interceptus folio *Col.*] comoſum gerit *florem* cœruleum, Rapunculi ſpicati. *Folia* caulem comitantur, pſo pænè longiora, fili inſtar tenuia, numeroſa.

Florentem obſervavit J. Bauhinus menſe Junio.

§. 5. *Rapuuncli flore galeato.*

1. *Trachelium Americanum rubrum* Ferrar. *Trach. Amer. flore ruberrimo, ſive Planta Cardinalis* Park. parad. *Flos Cardinalis Barberini* Col. *Annot. in Hiſt. Mexican.*

Col.

Ex *radice* perenni, vegetâ, fibroſâ, candidâ, lateribus repente, ceſpite facilè ſe propagante, tenera, lacteſcente, dulci cum pauca caliditate, plures *caules* ſive ſoboles juxta radicis vetuſtatem & ubertatem promit Aprili menſe [Romæ;] ſed primò vere *folia* in terra ſtrata erumpunt, vulgari Rapuntio non diſſimilia, niſi quia minora & anguſtiora, ſerrata, lævia, obſcurè virentia, & in orbem juxta radicis caput expanſa, quæ deinde in lævi, rotundo ſed anguloſo, concavo, candicante *caule* (tripedalem obſervavimus & aliquando multis alis diviſum) qui craſſior & vegetior eſt Rapunculo vulgari, minimi digiti craſſitudine, majora & latiora fiunt, illi alternatim hærentia, & cochleatim quinò ferè ordine circundantia, ſempérque majora, ut in medio caule ſemipedalis fiant longitudinis, & duarum unciarum latitudinis, parùm incurva, per ambitum dentata, illáq; diſrupta lacte manantia, ſicuti & tota planta, verùm non ita copioſo ut in congeneribus, ſed exiguo. A medio caule folia decreſcere incipiunt ad ſummum uſque, in quo *flores* coacervatim in ſpicam craſſam, longam, dodrantalem, & in ſummo duplici velut umbella coronatam coactos, Junii initio obſervavimus; illíſque ſe perficientibus ſpica producitur, & flores rariore ordine inter foliorum alas densè exſeruntur, brevi petiolo hærentes, & ex calyce quinquefoliato Rapuntii modo, tubulo oblongo ſeſcunciali, in ſummo coloris ſaturè coccinei, hilaris admodum, paulatim dehiſcentes, circa finem Junii in quinque foliola dividuntur, novo quidem ritu in hoc genere, ut tria foliola dependeant effigie barbularum, bina alia ſuperiora & anguſtiora, veluti alæ obliquæ, tubulum medium exiguum ex illorum centro ſive medio emicantem amplexentur, colore etiam coccineo, in cujus ſummo caput cœruleum ſive violaceum, aviculæ cujuſdam roſtrum incurvum æmulans proferetur. Ab aliorum congenerum floribus hi variant, ut non Campanulas, ſed galericulatos potiùs flores imitari videantur, non parum ad Gladioli flores accedentes, quanquam naturâ ſint tubuloſi, at in ſumma diſſectione differentes. Hujus floris medius tubulus, ex quo caput exeritur violaceum, ſupernam externi majoris floris tubuli partem diſrumpit, relicto canali, ſicut & medius internus *ſtylus* fructui inſidens. In floris externa parte ima ſupra fructum, ſi tubulus eximatur, melleus liquor non paucus reperitur. Flores diu durant in ſtatu aperti antequam marceſcant, quod non paucam iis gratiam conciliat. *Fructus* in calycibus extuberantiores obſervantur profecti, Violæ Marianæ vaſculis ſem. perſimiles, *ſemina* flavicantia minuta ut in congeneribus continentes: Julio & Auguſto menſe perficiuntur, & ab imo planta denuo regerminat. Sapor dulcis in tota planta cum quadam caliditate, obſervatur.

Hæc omnia de planta Romæ culta intelligenda ſunt; in frigidioribus regionibus ſemen raró ad maturitatem producit.

* 2. *Rapunculus galeatus Virginianus, flore violaceo minore* Moriſ. *Flos Cardinalis cœruleus* Dodart.

Moriſ.

Hujus *folia* ſunt prioris multò latiora, magíſq; viridia, & paululum ſerrata: ex quorum alis ſurſum verſùs exeunt *flores* ex calycibus quinque-foliatis, hirſutis, integri in fundo, profundiùs in margine diviſi, purpuro-cœrulei ſeu violacei: quibus ſingulis ſubveniunt capſulæ, tribus loculamentis diſtinctæ, atq; in ſingulis conſpicitur foramen ex quo decidit *ſemen* minutum, lucidum. *Radix* alba, multifida. Tota planta lacte ſcatet, ſicut reliquæ omnes hujus generis.

* 3. *Rapuntium urens Soloniense* Bocconi; *Draba flore cæruleo galeato* C. B.

Boccon.

Radix huic minimi quaſi digiti craſſitudine, albicans, ex pluribus in apicem congeſtis ſeu concurrentibus Aſclepiadis modo, non ſine fibris. *Caulis* pedalis & bipedalis, atque in udis etiam major. *Folia* uncias tres longa, unam lata, tenuia, ambitu crenato, pallidè virentia, lata baſi caulem cingentia. *Flores* è foliorum ſinu exeuntes [in ſummis caulibus & ramulis plurimi velut in ſpicis] purpuro-cœrulei, in fundo integri ſeu fiſtuloſi, per oras quinquefariam diviſi, Cardinalis floris aut Rapuntii coccinei quadantenus æmuli, ſubſequente *ſemine* ruffo, lucido, capſulis triangularibus (Rapunculorum more) incluſo, ex foraminibus quibus capſulæ pertunduntur effluente. Tota planta præfervidi guſtûs eſt, atq; guſtata linguam vellicando quaſi accendit & urit: quin & è quacunque parte vulnerata lacteus ſuccus emanat.

Locus. In humidis ericetis & ſylvis annoſis paſſim in agro Solonienſi, inque ericetis *Regiæ* intra ſepta *Chambort* paſſim in humidis viget.

* 4. *Rapuntium Æthiopicum violaceo galeato flore, foliis Pinaſtri* Breynii.

Breyn.

Ex radice lignoſa *virgulas* dodrantales profert, interdum etiam ampliores, lignoſas, tenues, non valdè ramoſas, *Foliis* uncialibus, anguſtiſſimis, rigidis, triquetris, Pinaſtri æmulantibus, Chamæpeuces Alpini in modum, circumquaq; densè ſtipatas. *Flores* in virgularum & ramulorum ſummitatibus, ac aliquando etiam lateribus, pediculis longis innixi haud multum à *Floris Cardinalis* dicti differunt, coloris autem violacei, Ajugæ non multo majores; labello antè in lacinias quinque diviſo, in fundo verò integro ſeu fiſtuloſo, conſtantes: è cujus centro cuculli loco *ſtylus* prominet longus, cujus extremitati craſſum, oblongum, ſubalbidum, anteriùs piloſum caput, Rapuntiorum aliorum galeatorum ritu inſidet. *Fructum* & *ſemen* non vidit Breynius.

* 5. *Rapuntium Æthiopicum cæruleo galeato flore, foliis Coronopi* Breynii.

Breyn.

Perelegans & humilis eſt planta, plurimis viridibus, hirſutis & teretibus prædita ramulis, per quos *Folia* nullo certo, ſed confuſo ordine poſita cernuntur, pollicaria, anguſta, hirſuta, in lacinias aliquot laterales, inſtar Coronopi, vel potiùs Leucanthemi Alpini *Cluſ.* diviſa. Ramuli in *pediculos* abeunt graciles, nudos, læves, uncias quatuor vel quinq; longos: quorum apices ſæpiſſimè rurſus in duos pedicellos unciales dividuntur, in quibus ſingulis *flos* altero tanto, imo & triplo major, Cyani ſive Lazuli cœleſte decus æmulans, & longâ in medio maculâ alba notatus; qui anteriùs in fiſſuras breviores latioréſq; diviſus, & ex calyculo quinquefoliato, hirſuto, originem ſuam primæ in modum ſpeciei petit.

Hoc cum antecedente primùm in Europam, anno 1663. Domino à Beverningk ex promontorio Bonæ Spei ſiccum tranſmiſſum.

* 6. *Rapuntium Æthiopicum cæruleo galeato flore, foliolis dentatis* Breynii.

Breyn.

Tenues & humi diffuſos habet hoc genus *cauliculos*, frequentes, ſeſquipedales, interdum ampliores, *Foliis* parvis, craſſiuſculis, per circumferentiam crenatis, alternatim poſitis, & verſus unam partem frequenter ſe torquentibus, amictos. *Flores* in extremis ramulis juxta longitudinem inter folia ſpicatim quadantenus exeunt, figura & magnitudine primi generis, coloris autem dilutè cœrulei.

* 7. *Rapuntio affinis Lini facie Capitis Bonæ Spei* Breynii.

Breyn.

In locis herboſis Promontorii bonæ ſpei naſcitur hæc prorſus nova & venuſta planta, Lini ſylveſtris magnitudine & facie, ſed magis lignoſa, numeroſioribúſq; ramulis, quos *Folia* bina è regione ambiunt, lætâ viriditate picta, & Lini effigie. *Flores* caulium & ramulorum cymis, ex albo ſuaviter rubentes, ſeu humani vultûs formoſam temperiem bellè repræſentantes, innaſcuntur, eodem ordine & figurâ, quâ Lini ſylveſtris, ex quinis itidem foliolis conflati. Aſt oblongus, ſubrotundúſque qui flori ſubeſt *fructus* plantam hanc Rapuntio alteri leptophyllo capitato *Col.* magis affinem declarat; quamvis calyculus ipſi ſubſideat parvus contra morem Rapuntii.

CAP. VI.

De Stramonio.

STramonii notæ genericæ ſunt Flos ex oblongo tubo calathoides; conceptaculum ſeminis grande, in quatuor loculamenta diviſum, in pleriſque ſpeciebus ſpinoſum, facultas viroſa.

1. *Solanum multis dictum ſeu Pomum ſpinoſum* J. B. *Stramonium peregrinum* Ger. *minus, ſive Nux Metel flore albo* Park. *Solanum pomo ſpinoſo rotundo, longo flore* C. B. *Stramonium fructu rotundo, deorſum ſpectante & aſpero* Col.

J. B.

Cubito altior eſt, *radice* multifidâ, ligneſcente. *Folia* per caulem longis appenſa pediculis, ampla, ſinuata, gravem odorem ſpirantia. *Flores* ex longo tubo calathoides, ampli, candidi, margine anguloſo, quina in medio ſtamina cum longis apicibus occultant; quorum unumquodque ſequitur pomum orbiculatum, Juglandis putamine calloſo adhuc involutæ magnitudine, bullatum, brevibúſque ſpinis aſperatum, *ſemine* compreſſo, cinereo.

Parkinſonus caulem ſimplicem, non ramoſum huic plantæ attribuit.

Ex Aſia & Ægypto allata ſunt ejus ſemina. *Locus.*

Vires. Fructus ipſe ac etiam tota planta ſoporiferæ ſunt facultatis. Nucem Methel eſſe affirmant Pharmacopœi & Phyſici orientales, quia facultatibus iis præditus ſit hujus fructus, quas Nuci Methel Avicenna tribuit. Eoſdem autem effectus habere experientiâ comprobari teſtatur Dalechampius.

* 2. *Solanum fœtidum pomo ſpinoſo rotundo, ſemine pallido* C. B. *Datura Ægyptia* Veſling. in Alpin. de plant. Ægypt. *Datura Contarena* Alpin. exot. *Ægyptiaca flore pleno* Ponæ Ital. *Stramonium minus flore geminato purpurante* Park. parad. *fructu rotundo, foliis per ambitum Xanthii modo inciſis* Col.

Veſling.

Longâ craſſâque fundatur *radice*, quæ ſubrubro perfuſa colore odorantium capitibus gravedinoſum Meconii halitum inſpirat. Surgit ab ea *caulis* ſingularis, ſed amplus, ramíſque plurimis porro diremptus. Vidi quaternis quiníſque ferè cubitis adultum, totum rotundo ſchemate, violæ obſcurioris ornatu ſplendidè coloratum. *Folia* longis petiolis inſiſtentia, virorem ſuum nigredinis aliquâ miſturâ obſcurant, quorum inferiora producta ampliùs magíſque dilatata variis utrinque diviſuris inæqualiter exaſperantur. *Florem* producit non vulgaris elegantiæ ſpecimen, unicum odoræ ſuavitatis in totâ planta compendium. Hunc denticulato calice enixum, ab anguſtiore cervice, medióque turgidulo ventre tubuli inſtar ſenſim diducit. Foliis conſtat, modò ſimplici, duplici modò, imò & triplici, quamvis hoc alterius additamentum videatur. Externâ facie purpuræ decorem induunt, internâ lacteo candore largiùs perfuſi flores, omnium hoc proprium eſt ut reſupinatis labris in lacinias aliquot dirimantur, quæ retortis ſenſim oris collectæ velut in caudas attenuantur. Fructum edit plus minúſve rotundum, ſpinoſo horrentem cortice, nonnunquam innoxiâ ſcabritie æquabiliorem, quâ *ſemina* copioſa flava primùm, tandémque palleſcentia complectitur.

Hujus fructum Proſper Alpinus ex communi ſententia Nucem Methel, plantam ipſam verum Dioſcoridis Stramonium pronunciat. Viri clariſſimii ad ſeminis vim deliram pariter ac ſtupefactoriam reſpicientes Solanum maniacum Theophraſti & Hippomanem Cratevæ nuncupant; ab Ægiptiis vulgò Datura vel Tatura appellatur.

Frigoris minùs patiens eſt, unde ſemen raró in hortis noſtris perficit.

3. *Stramonium majus album* Park. *Stramon. ſpinoſum* Ger. *Stramonia altera major ſive Tatura quibuſdam* J. B. *Solanum fœtidum pomo ſpinoſo oblongo* C. B. Thorn-Apple of Peru.

J. B.

Eſt ubi humanam proceritatem adæquat, ramis patulis brachiata, *caule* craſſo, ſubhirſuto. *Folia* ſinuata, Pedis Anſerini vocati foliorum inſtar, ſed quadruplo aut quintuplo majora, abominando putore nares ferientia. *Flores* ad ramorum divaricationem ferè, niveo candore inſignes, ex tubulo pentagono in longum latúmque calathum explicantur continuum, per marginem quinos mucrones totidem fiſſuris interceptos habentes, odore grato, ſed obſcuriore, in quibus latent *ſtamina* quinque, longa, herbida, *apicibus* ochris lineâ albâ variatis, unáque piſtillum albidum. Cæterum floris tubulum obvolvit laxior folliculus quinquangularis, totidem laciniis, totidémque mucronibus alternis per oram diviſus. *Fructus* ſuccedit altero tanto major quàm Juglans ſuo callo obducta, oblongus, turbinatus, pungentibus ſpinis undique ſenticoſus, qui per maturitatem in quatuor partes æquales dehiſcit, diſſepimento membranarum, quibus *ſemen* copioſum adhæret, nigrum, compreſſum, medullâ albâ, ſapore ingrato, diſtinctas. *Radix* ſubeſt ex numeroſis fibris compacta.

Variat floris colore, nimirum vel flavo, vel Hyoſcyami floribus accedente. Hinc tria hujus plantæ genera Acoſtæ cap. 53. & Coſtæo. Columna quoque *Annotat. in res Medic. Novæ Hiſp.* has pro diſtinctis ſpeciebus habet.

4. *Stramonium majus purpureum* Park. parad.

Park.

Magnitudine & figurâ partium omnium, caulis foliorum, florum, fructus cum præcedente convenit: colore caulium obſcurè purpureo, foliorum viridi ſaturatiore nonnihil purpuraſcente, florum denique dilutiùs purpuraſcente ex albo differt.

Hanc plantam in hortulo noſtro Cantabrigiæ unà cum proximè præcedente aliquot annos coluimus, nec tamen, quantùm obſervavi, ſemine ſatæ unquam ſpeciem mutârunt, ſed ſuum ſingulæ genus ſemper propagârunt, quo fit ut ſpecie diſtinctas exiſtimem.

Habemus inſuper Stramonii pumilum genus flore albo; quod non alia in re quàm ſtaturâ & parvitate à Stramonio albo majore differt. Foliorum & florum, necnon fructuum figura, ſitus, magnitudo par: verùm bipedalem altitudinem rariùs excedit. Caulis inſuper ramoſus, & eodem quo illorum modo diviſus. Ex ſemine autem deciduo facilè ſeipſum renovat.

5. *Solanum fœtidum pomo grandibus aculeis donato* Moriſ. prælud. *Stramonium ferox* Boc. *Datura Cochinenſis ſpinoſiſſima* Zanoni.

Bocc.

Ad Stramonii majoris altitudinem propè accedit (minor erat multò in horto noſtro) *Ramis* conſtat latè expanſis quaſique brachiatis; *caule* craſſo, cavo, medulloſo & ramoſo; foliis anguloſis, ſinuatis ad Pedis anſerini dicti folia accedentibus, majoribus paulò atque craſſioribus, è virore palleſcentibus. *Flores* ad ramorum pæne omnium diviſionem candidi abſoluti, cœruleíve, qui in folliculo quinquangulari è longo tubo in calathum laxantur continuum, quinis angulis quiníſque fiſſuris diſtinctum: in hiſce floribus ſunt ſtamina quinque cum piſtillo. Florem excipit *fructus* Nuci

Juglandi magnitudine & formâ ſimilis, craſſioribus quàm in Datura putata ſpinis horridus & ſenticoſus, unde ferox mihi dicitur, quatuor membranis intus diviſus, è quibus neſcio quid fungoſum reflectitur, cui *Semen* adhæret copioſum, renis formâ, rugoſum ſeu aſperum, medullâ albâ refertum. *Radix* ſubeſt è numeroſis fibris compoſita, annua. Floret æſtate & ſemen perficit versùs finem Autumni.

Hujus ſi pleniſſimam & accuratam omnium partium deſcriptionem deſideras, Jacobi Zanoni hiſtoriam Italicè conſcriptam adeas.

Stramonii ſemen in pulverem redactum & in potu exhibitum mentem turbat & alienat, inſaniam *Vires.* quandam 24 horas durantem inducens, unde à furibus inditur in cibos eorum quos depredari volunt referente Gareto; Acoſta autem impudicas mulieres illum ʒß. pondere amaſiis ſuis ex vino aut alia quæ magis arridet materia præbere ait. Miſer qui eum hauſit diu velut mente alienatus remanet, aut ridens aut ejulans, aut dormiens, plerunque etiam alteri colloquens & reſpondens, ut interdum etiam ſana mente eſſe credas, tametſi mentis non ſit compos, neque eum agnoſcat cum quo ſermones confert, & colloquii habiti planè ſit immemor poſtquam ad ſe redit. Sunt verò nonnullæ adeò exercitatæ in hoc medicamento exhibendo, ídque ſic temperare nôrunt, ut ad certas, eáſque quot velint horas, quibus id propinant mentem adimant. Nonnulli tamen ad provocandas urinas ex medicis Gentilibus utuntur. Horum prima cura eſt medicamenta vomitum cientia exhibere; deinde acres clyſteres injicere, fortéſque ligaturas & fricationes brachiis cruribúſque adhibere, interdum etiam cucurbitulas applicare; quæ ſi non juvant venam ſecare in majore pedis articulo neceſſe eſt.

Gentiles verò Medici & Chriſtiani indigenæ, cùm à cucurbitulis & venæ ſectione abhorreant, nihil aliud quàm vomitum provocant, fortéſque ligaturas & fricationes adhibent. Quæ ſi non ſufficiant, balnea ex aqua calida præſcribunt ad eliciendum ſudorem: porrò à vomitu vinum propinant cui piper & cinnamomum admiſcetur.

Radicis drachma ex vino pota ſomnum profundum inducit, in quo varia inſomnia & miræ rerum facies obverſantur.

Semina per noctem in aceto macerata deinde exactè trita, utiliter illinuntur herpeti miliari & eryſipelatis ſerpentibus.

Unguentum ex ſucco foliorum cum adipe porcino paratum, ad partem aliquam aut membrum corporis igne vel aqua fervente uſtulatum ſanandum efficaciſſimum eſſe remedium multorum experientiâ comprobatum eſt.

6. *Daturæ Malabaricæ Hummatu dictæ prima ſpecies* Hort. Malab.

Hort. Malab.

A Stramonio majori albo ſuperiùs deſcripto parùm differt; nimirum floris origine è foliorum ſinubus, cùm in Stramonio majore albo flores in angulo divaricationis ramorum ferè ſiti ſint; tum fructus per maturitatem colore viridi, & ſeminum flavo ſeu ſubruffo, cùm illius fructus maturitate flavicent ſemina prorſus nigra ſint.

Verùm hæ differentiæ non tanti ſunt, ut ſpecie diſtinctas patem: nam & in Stram. albo vulg. flores ſuperiores è foliorum ſinubus exeunt: & in *Hummatu* forte fructus & ſemina ante plenam maturitatem deſcripta fuere, vel forte etiam colore variant: reliqua certè deſcriptio Hummatu egregiè convenit Stramonio prædicto.

Herba trita & mixta cum oleo *Sirgelim* membris tumefactis imponitur. Succus foliorum expreſ- *Vires.* ſus, & mixtus cum Saccharo dicto Luſitanis *Jegra de cána* confert in morbo ſacro, parte affecta cum eo unctâ. Semina ad tria numero ſumpta conducunt in febre frigido: eadem trita & mixta cum aqua in qua macerata fuit Oryza membris tumefactis commodè imponuntur. *Hort. Malab.*

Quàm periculoſius ſit ſeminum uſus internus ſuperiùs oſtendimus.

* 7. *Nila hummatu, Daturæ Malabaricæ ſecunda ſpecies* Hort. Mal.

Hort. Malab.

In humanam altitudinem aſſurgit, *radice* fibroſa, abicante, *ſtipite* purpuro-cœruleo ſeu purpuro-rubro & nigricante. *Folia* quàm præcedentis minora, petiolis interiùs purpuro-rubeſcentibus appenſa, oblongo-rotundo, cuſpidata, uno latere ex inferiore parte petioli producta, margine æquabili, maxima ferme ad medium latitudine tactu lenia & fractu facilia, coſtis quæ obliquo & annulari ductu ex media exeunt, ac venulas etiam tranſverſas emittunt, in adverſa ſtriata, odore quoque gravi: in foliis tenerrimis adverſa pars ex rubro in totum nigricat, interiore viridi.

Flores ejuſdem formæ, ſed colore in totum ex cœruleo-purpureo-rubro fuſci, qui in calyce magis fuſceſcit cùm in gemmis ſunt; pars interior campanæ albicat.

Fructus oblongo-rotundi ſunt, alii glabri, alii gemmulis hinc indè rigidis, ac valdè nitentibus, & purpureo-rubris obſiti, colore primum viridi, qui in purpureo-rubrum faceſſit. Calyx quoque rotundus ſed minor, & fructui minùs proximè adſtans. Semina ejuſdem formæ ac coloris.

In arenoſis creſcit, & toto anno, maximè autem tempore pluvioſo floret. *Locus.*

Decocta proficua eſt pro membrorum doloribus vel pro eorum induratione in ablutione corporis, *Vires.* ti & pro febre frigida cùm ejus decocto in oleo corpus ungatur, ad quod etiam ſervit radix eodem modo uſurpata. Folia trita cum calce ſerviunt pro pruritu corporis facta perunctione.

Foliorum & fructuum decoctum cum oleo dolores corporis mitigat eodem modo adhibitum. Fru-us contuſi & triti demptis ſeminibus perbellè ſanant apoſtemata & carbunculos iis impoſiti.

Semina largiùs ſumpta ſaporem inducunt, ac periculoſa eſt eorum ſumptio, necem adferens.

Hæc in virtute prima eſt excellentior.

* 8. *Mudela-nila-hummatu, Daturæ Malabaricæ tertia ſpecies.*

Hort. Mal.

A præcedente nonniſi in *floribus* differt, qui huic duplicati ſunt vel triplicati, altero alteri innato, ut in Datura Contarena, quorum ſecundus ex primo, qui latiori eſt orificio, duos ferme transverſos digitos, tertius ex ſecundo fermè tres eminet. Sunt autem flores ſingulares orificio minùs lato quàm præcedentis, quinque cuſpidibus longioribus, ac medio inter duos cuſpides intervallo unâ plicâ corrugati, & exteriores duo è fundo ad ſingulos cuſpides tribus nervis parallelis paullum eminentibus ſtriati, interior uno nervo eminente & duabus venis parallelis.

Intra haſce campanas, ubi ſe arctè in collo apprehendunt etiam oblongo-anguſta foliola, quorum alia ſupernè, alia infernè exoriuntur, exteriori ſuperficiei interioris campanæ arctiùs annexa, parte exteriore quoque rubro-fuſca; purpuraſcentia, interiori albicante conſpiciantur.

In flore interiore *ſtamina* quinque rubro-purpuraſcentia cum oblongis ſurrectis apicibus ut in *Nila-hummatu* proveniunt, parte inferiori, quà quadrata, ſtriata piloſa & candida, collo campanæ annexa & agglutinata. *Stylus* in totum purpuraſcens, ſupernè craſſior ex capitulo oblongo, nigricante, purpureo, quod rudimentum fructus eſt, emergens.

Calyx quinque cuſpidibus quoque eminet, ac verſus ſingulos cuſpides uno nervo eminente in longum ſtriatus eſt, colore rubro-nigricante purpureo.

Hanc ſpeciem ſuperioris tantùm varietatem eſſe ſuſpicor.

* 9. *Datura Indica foliis Malabathri* Breynii.

Breyn.

Ramus hujus ex Indiâ ſub nomine *Dotter* ſeu *Dutroa* ad autorem tranſmiſſus pedalis longitudinis, quadrangularis, hirtus, & frequentibus internodiis diſtinctus erat; cui *folia* ex adverſo bina adnata ſunt, uncias quatuor aut quinque longa, duas lata ubi latiſſima, nervis, venis & toto habitu Malabathrum exquiſitè repræſentantia, niſi quòd ſubſtantiâ minùs ſolidâ, magis herbaceâ, ac in utrâque planitie pilis albis, brevibus atque ſubaſperis, ſicut & petioli illorum parvi quibus innituntur, ſint obſita. E foliorum ortu ramuſculi eodem ordine & ſerie quo folia ipſa procreverunt, foliis itidem geminis, ſed quadruplo minoribus condecorati. Geniculum autem ſuperius ramulorum loco *flores* binos, & rami cacumen quaternos, in angulos quatuor aut quinque deſinentes, Hyoſcyami haud diſſimiles, ſed ex calyculis planè hirſutis, aſperis & veluti argenteis prorumpentes, oſtentat, quorum obſervare colorem non licuit; neque de fructu & ſemine, an Daturæ vel Stramonio rectius æquiparanda, quicquam certi habere potuit.

LIBRI DECIMI QUINTI
SECTIO SECUNDA.
De Herbis flore monopetalo difformi.

Herbæ flore monopetalo difformi ſunt vel Pericarpio ſeu Vaſculo ſubrotundo, bivalvi; Flore

Rictum exprimente; major & elatior; caule multis foliis cincto; LINARIA.

Violam referente, puſilla, paluſtris; caule nudo, unico in ſummo flore; foliis humi ſtratis, pallidis, humore pingui madentibus; PINGUICULA.

Rictum exprimente abſque calcari; vaſculo in bina loculamenta diviſo, è tribus foraminulis ſemina fundente, vituli nares referente; ANTIRRHINUM.

Semifiſtulari ſeu corniculato, cum labello in palæ formam producto; pericarpio grandi, in ſena loculamenta diviſo; ARISTOLOCHIA.

Auriculato parvo; pericarpio bivalvi; foliis in caule ex adverſo poſitis; SCROPHULARIA.

Dactylothecam referente, pendulo; floris calice itidem bivalvi; DIGITALIS.

Galeato; ſeminibus

Compreſſis, florum calicibus
Membranoſis tumidis & velut inflatis, vaſcula ſeminalia occultantibus; PEDICULARIS, *Criſta Galli.*
Tumidioribus,

Magnis, granorum Tritici æmulis, foliis paucioribus venis conſpicuis; folio brevi laciniato & canaliculato pericarpium ſinu ſuo excipiente; MELAMPYRUM, *Triticum vaccinum.*
Minutioribus; foliis ad margines ſerratis; EUPHRASIA.

Antirrhinum minimum dictum Linariæ ſpecies eſt, quia flos ejus rictum exprimit & calcari donatur; capſula quoq; ſeminalis binis loculamentis diſtincta eſt. *Elatine* quoque dicta utraque eodem pertinet ob eaſdem rationes. Tandem *Cymbalariæ Italicæ* nomine nota genuina Linariæ ſpecies eſt. Quæ flore ſunt galeato omnes vaſculo etiam ſunt bivalvi, ſeu in bina loculamenta partito.

CAP. I.
De Pinguicula.

PINGUICULA Geſnero dicitur quòd folia ejus ad tactum pinguia ſint ac ſi oleo aut butyro oblinerentur.

A. 1. *Pinguicula Geſneri* J. B. *Pinguicula ſive Sanicula Eboracenſis* Ger. Park. *Sanicula montana flore calcari donato* C. B. **Butter-wort**, Yorkſhire **Sanicle.**

J. B.

Fibris aliquot albis pro plantulæ modulo ſatis craſſis, non admodum altè in terram demiſſis radicatur. *Folia* per terræ ſuperficiem ſparſâ ſex aut ſeptem, & interdum plura, pallidè ex luteo viridia, pinguiuſcula & nitida ac ſi oleo aut butyro oblinerentur, binas uncias longa, unciam circiter lata, per extremum nonnihil obtuſa, marginibus æqualibus & minimè crenatis. [Supina folii ſuperficies brevi admodum lanugine curioſè intuenti obducta cernitur.] Inter hæc ſurgunt *pediculi* aliquot palmares aut altiores, quorum unicuique in ſummo faſtigio hæret *flos* unicus purpuro-violaceus aut albus, Violæ ſimilis, monopetalos tamen, calcari longo donatus, in quinque ſegmenta diviſus. [Noſtratis flos ferè ſemper dilute purpuraſcit aut ex pallida purpura cœruleſcit].

Locus: In paluſtribus humidis, & montoſis udis ubi aquæ ſcaturiunt ſæpius occurrit.

2. *Pinguicula flore albo minore, calcari breviſſimo.*

Hanc in ſummitatibus montis Juræ locis udis reperimus.

3. *Pinguicula flore amplo purpureo, cum calcari longiſſimo.*

Hanc unà cum priore iiſdem in locis obſervavimus. Floris colore ſaturè purpureo, ejuſdémque magnitudine & calcari prælongo, tum à præcedente, tum à vulgari noſtrate differt.

A. 4. *Pinguicula Cornubienſis flore minore carneo.*

Folia huic circa margines reflexa ſunt & velut convoluta, pellucida ferè, & venis rubentibus ſtriata. *Flores* quàm in vulgari noſtrate multo minores pallidiores, & ad incarnatum colorem dictum accedentes.

Locus. In Cornubia locis paluſtribus obſervavi circa *Kilkhamton* & alibi.

Vires. Vulnera recentia & plagas curare dicuntur folia trita & impoſita. Succo ejus pingui & butyroſo illito tum manuum rimas, tum tumores & fiſſuras in uberibus vaccarum ruſtici ſanant. Hinc & Saniculæ Eboracenſis ei nomen inditum. Plebs Wallica ſyrupum ex ea conficit, quo ſe ſuóſque purgant: quin & herbam juſculis incoquunt in eundem uſum. Purgat enim pituitam ſatis ſtrenué. Præterea unguentum ex ea conficiunt ad obſtructiones hepatis utiliſſimum.

Dalechampius aſſerit radicem piſtam & pro malagmate impoſitam tertio die curare iſchiadicos, eandem tritam & impoſitam locis dolore affectis quoſvis dolores ſanare. *At radix nimis parva eſt quàm ut pinſi poſſit in hunc uſum.* Camerarius teſtatur vulnerariam eſſe herbam, præſertim ad ramicem puerorum eximiam. *S. Paulus.*

Tingit crines flavedine, & inſervit inſtar gummi ad contorquendos mulierum capillos. *Idem.*

CAP. II.

De Linaria.

Linaria dicitur à foliorum ſimilitudine cum Lini foliis.

Character ejus genericus eſt flos rictum exprimens, calcari donatus, cui ſuccedit vaſculum bivalve.

A. 1. *Linaria lutea vulgaris* Ger. J. B. *vulgaris noſtras* Park. *vulgaris lutea flore majore* C. B.
Common yellow Toad-flax.

Radicibus albis, duris, lignoſis ſub terra reptando immenſùm ſe propagat, ſi locus ſuppetat. *Caules* ex eadem radice plures ſurrigit, pedales aut cubitales, glabros, glaucos, *foliis* veſtitos crebris, nullo ordine poſitis, anguſtis, acutis, Pityuſæ ſimilibus adeò, ut niſi lac deeſſet difficile foret diſtinguere, antequam floreat planta. Caules autem ſumma parte ramoſi: *Flores* in ſummis caulibus & ramulis velut in ſpicas aut thyrſos digeſti, ſinguli pediculis brevibus, è foliorum alis egreſſis inſident, lutei, rictu croceo, labello trifido, erecto folio in duas velut auriculas diviſo, poſtica parte calcari ſeu corniculo, oblongo, acuto, Conſolidæ regalis in modum producto, quo ab antirrhini floribus differunt, quibus aliàs perſimiles ſunt. *Calix* floris parvus, quinquepartitus. *Vaſculum* ſeminale turgidulum per maturitatem in duas carinas dehiſcit, *ſeminibus* planis rotundis. Sapor plantæ amariuſculus & ſubacris.

Locus. Ad agrorum margines & vias publicas, ínque paſcius ſterilioribus frequens occurrit.

* 2. *Linaria latifolia triphyllæ major* C. B. *Cretica latifolia major* Cluſ. Hiſt. Park.

A ſequenti planta (cui aliàs perſimilis eſt) differt *caulis* altitudine cubitali aut ampliore, eóque in multos ramos diviſo, quem ambiunt *folia* modò bina, interdum terna ſimul, aliquando incondita & nullum ordinem ſervantia, latitudine interdum unciali. Vaſcula ut in aliis Linariæ generibus nigrum ſemen continentia. Deſcriptionem pleniorem vide apud Cluſium & C. Bauhinum, ſufficit nobis notas poſuiſſe quibus à ſequente differt.

* 3. *Linaria triphyllos minor lutea* C. B. *Valentina* Park. parad. *Hiſpanica* 1. Cluſ. *Linaria trifolia* J. B. *Valentina Cluſii* Ger.

J. B. *Caules* ternos quaternóſque ab eadem radice profert, pedales & longiores, craſſiuſculos, ſucculentos, teretes, inferiore parte rubentes, ſuperiùs viridantes; quos ambiunt *folia* ex certis intervallis pulchrè diſpoſita, ex eodem loco terna, caulem amplexantia, potiſſimùm parte inferiore, circa faſtigium enim ſparſim nullo ordine digeruntur: accedunt verò nonnihil ea ad Telephii folia, minus craſſa, ſucculenta, minimè tamen per ambitum inciſa, circa exortum latiuſcula, in obtuſum deſinentia,

tia, pari ferè latitudine cum longitudine, ſinuatis nervis ad modum ferè plantaginis, poſtica parte minimè apparentibus, donata, acetabuli inſtar concava, cœleſtémque aquam exceptam continentia, ſapore amaricante. Verùm *flores* ſerie longa diſpoſiti, Linariæ vulg. ſimiles ſunt, lutei, tinctiore tamen labello, & rictu lanuginoſo, corniculo purpuraſcente, extra folia viridantia, quæ floris baſin ambiunt, porrecto: Floribus ſuccedunt capitula rotunda, in quibus *ſemen*, quod nec Cluſio nec J. Bauhino videre contigit. *Radix* ſingularis, craſſiuſcula, alba.

Locus. Circa Valentiam in pratis & locis umbroſis Martio florentem obſervavit Cluſius Linariam latifoliam triphyllam majorem *C. B.* Linariæ latifoliæ Valentinæ Cluſii nomine à Doldio miſſam nos cum J. B. non diſtinctam ſuſpicamur à deſcripta. C. B. præter mentem Doldii à Linaria Valentina Cluſii plantam à ſe in Prodromo ſub titulo allato deſcriptam ſeparat, & cum Linaria Cretica latifolia Cluſii conjungit. Et revera Lin. Cret. latif. Cluſii in omnibus ferè convenit cum planta nobis hoc in loco ex Joanne Bauhino deſcriptâ; præcipua & ferè ſola differentia eſt, quòd caules in *Cretica* Cluſii h. e. latifolia triphylla majore Bauhini in multos ramos diviſi dicantur, cùm J. B. in deſcriptione ſua ramorum non meminit: quam notam ab eo fortuitò omiſſam putâſſem, cùm pictura ramulos exhibeat, niſi Paulum Boccone in *Linariæ* ſuæ *Siculæ latifoliæ triphyllæ* deſcriptione hâc ſolâ notâ exceptâ, Bauhinianam Linariam triphyllam latifoliam cum ſua omnino convenire obſervantem animadvertiſſem. Sunto ergo, ſi videtur, Linaria Cretica latifolia *Cluſii* & Linaria triphylla latifolia *C. B.* una & eadem plantæ ſpecies, & diverſa à Linariâ trifoliâ *J. B.* h. e. Linariâ Siculâ latifolia triphyllâ *Bocconi*, Lin. Valentinâ *Cluſ.* cùm hæ caules habeant ſimplices & indiviſos, illæ ramis brachiatos. Mihi tamen nondum ſatisfactum fateor.

* 4. *Antirrhinum minus flore Linariæ luteum inſcriptum* Ger. emac. App.

Ger. emac.

Multos hæc cauliculos ſeu ramulos, tenues, teretes, glabros humi ſparſos initio à radice promit uncias quatuor aut quinque longos, foliolis crebris, viridibus, brevibus, acuminatis, Serpylli æmulis, niſi quòd longiora, glabra, tres quatuórve ſimul inter ſe oppoſita veſtitis inter quos exurgunt quinque aut ſex, interdum decem aut duodecim, recti, teretes, tenues, glabri *cauliculi*, cubitum alti, in ramulos diviſi, longis, anguſtis, tenuibus, virentibus, nullo ordine poſitis *foliolis* amicti. Summis caulibus & ramulis innaſcuntur quinque, ſex aut plures *floſculi* lutei, conferti, ab imo ſurſum versùs paulatim florentes, longam relinquentes ſpicam minutiſſimorum pericarpiorum, bifariàm lineâ impreſſâ diviſorum, ac ſi duæ valvulæ junctæ eſſent, altera ex valvulis alterâ paulò longiore: in quibus continetur *ſemen* minutiſſimum, nigricans. *Radix* brevis, exigua, alba, paucis fibris donata, annua.

* 5, *Linaria Sicula multicaulis, Molluginis folio* Bocconi.

Bocc.

Caules huic cubitales ſunt, rotundi, ramoſi, ſubrubentes. *Folia* anguſta, unciam longa, inferiora circum genicula ſtellatim radiata, Molluginis inſtar, ſuperiora autem inordinatè diſpoſita, illáq, Kali modo carnoſa, ſulco canulato per longitudinem decurrente. *Flores* lutei, & vulgaris Linariæ minores. Floribus fatiſcentibus ſuccedunt *Capitula* rotunda, in quibus *ſemen* latet. *Radix* ſubeſt perennis, tenuis & fibroſa.

Locus. Panormi tota æſtate floret, & copioſè etiam alibi in Sicilia.

Cùm dubitet Paulus Boccone annon Linaria Cretica anguſtifolia *Cluſ.* cum planta hîc propoſita ſpecie conveniat, ejus deſcriptionem ſubjiciemus, ut Lector ſtudioſus eas invicem conferat: nobis autem proximè accedere videtur ad *Linariam tetraphyllam luteam minorem* Columnæ, quam idcirco proximo [poſt Creticam Cluſianam minorem] in loco proponemus: Sola differentia eſſe videtur in numero foliorum ad ſingula genicula caulem ambientium: & quòd caulis Columnæ non dicatur ramoſus.

* 6. *Linaria Cretica anguſtifolia* Cluſ. Park. *Linaria quadrifolia exiguis floſculis cinereis* C. B. *Q. an eadem præcedenti?*

Cluſ.

Virgas initio profert ab unâ *radice* ſatis copioſas, rotundas, læves, ſeſquipedalis vel pedalis longitudinis, quos binis aut ad ſummum ternis intervallis quaterna ſimul ambiunt *folia*, vulgaris Linariæ oliis duplo anguſtiora, deinde alia ſingularia, nullo ſervato ordine. Virgis innaſcuntur frequentes amuli, foliis valdè tenuibus donati, qui velut ex umbella exigua (cujus forma paullatim evaneſcit) *ores* protrudit valdè exiles, qui quinque foliolis conſtare videntur, binis ſcilicet erectis ſupra caſſi- em albicantem vel cineraceam, binis latera occupantibus & uno propendente, caudâ inſuper ſive alcari ſub illis conſpicuo, antrorſum reflexo. *Semen* in pericarpiis ſeu vaſculis, Lino ferè ſimilibus, ineraceum & planum, quod deciduo flore brevi matureſcit, etiam herbâ adhuc virente.

Florebat ſub finem Julii.

* 7. *Linaria quadrifolia lutea* C. B. *tetraphylla lutea minor* Col. *Quintæ eadem videtur.*

Col.

Plantula eſt pedalis, exigua *radice*, viticulis multis, ſupinis aſſurgens; ſed *caulis* eſt rectus, geni- lis ſingulis quaterna *folia* promens, in imo minora, atque à medio ad ſummum non quaterna, ſed ernatim ſingula, & breviora: *folia* Lini aut Linariæ æmula, colore Braſſicæ, infernè canalicu- a, cauli cruciatim erecta hærentia. *Flores* in ſummo pauci, è petiolis brevibus prodeuntes, calycibus

bus quinquefoliatis hirſutis inſidentes, effigie atque poſitu Linariæ vulgari ſimiles, verùm minores atque luteſcentes. *Fructus* craſſi, rotundi, ſex lineis diſtincti, apicello in ſummo emicante, in quibus *ſemen* nigreſcens, lunatum, ut in congeneribus. Sapor idem amarus qui in aliis.

Tempus & Locus. Aprili menſe floret, & æſtate perficitur. Anverſæ Valvenſium in montium lateribus Soli expoſitis ſterilibus oritur.

C. Bauhinus in pinace duarum Linariæ luteæ ſpecierum meminit, quas tamen non deſcribit.

Primam Linariam rectam anguſtifoliam IV. facit, titulo *Linariæ luteæ montanæ Geniſtæ tinctoriæ folio:* quæ inquit ad montem S. Bernardi, floribus aureis, mediæ magnitudinis reperitur.

Secundam, Linariam rect. anguſtif. V. titulo *Linariæ luteæ flore minimo:* quæ in agris Provinciæ Galliæ, brevibus & anguſtis foliis & minutiſſimis floſculis luteis occurrit. Hæc Linaria minor æſtiva *Ger. emac. App.* forté.

Paulus Boccone Linariæ cujuſdam meminit, quam pumilam triphyllam Siculam *appellat;*

Cui pro plantæ tenuitate *radicem* ſatis craſſam attribuit, plurifariam in ramos diviſam, non ſine fibris quibuſdam etiam adnatis: *Cauliculos* tres aut quatuor, palmares, geniculatos, per terram ſtratos, circa quos *Folia* parva, ſubrotunda, Cruciatæ *Dod.* magnitudine, decuſſatim ad genicula compoſita. Hujus floſculos non obſervavit; quare neſcio unde ei conſtare potuit Linariam fuiſſe quam deſcribit.

Locus. Ad montes Hyblæos in oppido *Melilli* naſcitur.

Vires. Linaria lutea vulgaris alvi turbatrix eſt, autore Trago. Urinam tam potenter pellit, ut inde *Harnkraut* Germanis appelletur. Aquæ quantum vitrum exiguum capiat, admixtâ drachmâ corticis ebuli in pulverem redacti ſumpta potio urinam potenter cit, quare hydropicis tantùm id medicamenti exhibendum erit. Eadem aqua deſtillata pota alvum laxat, morbum diſcutit Regium, adversùs quem herba ipſa in vino decocta ac pota inprimis facit, ſicut & jecur obſtructionibus liberat. Eadem aqua aut ſuccus oculis inditus inflammationes eorum & ruborem tollit, quod ſe experientia & longa obſervatione didiciſſe ſcribit Tragus. Eadem linteolis impoſita quævis ulcera emundat ſi cum ea colluantur loci affecti. Succus idem maculas & vitia faciei emendat. *Trag.*

Icteris non recentibus tantùm ſed jam ad hydropem ſpectantibus veriſſimum & efficaciſſimum præſtat commodum, obſervante Lobelio *in Adv.*

Sunt qui herbam hanc intra calceos plantis pedum ſupponunt ad febrem quartanam abigendam.

Ad dolorem hæmorrhoidum, ℞. Herb. Linariæ cum flor. q. ſ. decoquatur cum adipe porcino, quouſque adeps valdè vireſcat, fiátque unguent. cui expreſſo & parum refrigerato vitellus ovi admiſceatur. Ego non ſoleo vitellum ovi miſcere niſi applicationis tempore, uſúque comperi unguentum in hac regione viriditatem amittere poſt annum, & cum eâ virtutem: id quod Maſſiliæ non contingebat. *Cheſneau.* Habui ab ingenioſiſſimo viro mihíque amiciſſimo D. *Edw. Hulſe M.D.*

Linaria ſanat incredibiles hæmorrhoidum dolores, Grembs & Cardilucio autoribus, item Sennerto. D. *Tancredus Robinſon.*

* 8. *Linaria pumila Hiſpanica* Park. *pumila ſupina lutea* C. B. *lutea parva ſerpens* J. B. *Oſyris flava ſylveſtris* Lob. Ger.

Cluſ.

Palmaribus exit *virgulis*, frequentibus, humi ſparſis, quas veſtiunt *folia* vulgaris foliis ſimilia. Extremos ramulos occupant multi *flores* flavi, vulgari minores, velut in ſpicam congeſti; quibus ſuccedunt capitula minora quàm in vulgari, exiguo *ſemine* nigro plena. *Radix* tenuis eſt & candida; vulgaris modo ſerpens. Valdè amara eſt, & quia plerunque cum Chamæpity naſcens reperiatur, adeóque pumila ſit, Salmanticenſes Chamæpityos genus eſſe cenſebant.

Locus. Salmanticenſi agro, aridis locis provenit, ubi tota ferè æſtate floret. *D. Magnol* Linariam illam quæ in ſaxoſis montis Lupi & montis Capouladou oritur pro hac habet.

* 9. *Linaria latifolia Dalmatica* Park. *maxima foliis Lauri Dalmatica* J. B. *latifolia Dalmatica magno flore* C. B.

C. B.

Caulibus eſt lignoſis, rotundis, firmis, cubitum ſuperantibus, in ramos brachiatis, quos *folia*, præſertim inferiora, uncias duas, aut etiam tres longa, unciam lata, pediculis carentia, in ſummitate caulium ſemper breviora & anguſtiora, in apicem acutiſſimum deſinentia nullo ſervato ordine ambiunt. *Flores* habet Linariæ vulgaris floribus ſimiles, ſed triplo imò quadruplo majores, Antirrhini majoris magnitudine ex luteo rufeſcentes aureóſve, quibus vaſcula ut in aliis ſuccedunt.

Ex ſemine Florentia à *Caſabona* miſſo in horto Montbelgardiaco crevit.

* 10. *Linaria Americana parvo flore luteo* C. B. *Park.*

Ex radice *caules* plures ſeſquicubitales, rotundi, læves, rufeſcentes, in ramos plures diviſi exurgunt; quos *folia* triplo quam in priore anguſtiora, in acutum apicem deſinentia, atrovirentia, alternatim nullóque ordine diſpoſita, cingunt. *Floribus* eſt aureis iiſque longè quam in vulgari minoribus.

* 11. *Linari*

* 11. *Linaria Pannonica flore luteo minore quàm in vulgari* J. B. *Pannonica major* Park. *Lin. flore pallido, rictu aureo* C. B. *Pannonica* 1. Cluſ.

Cluſ.
Bicubitali interdum excreſcit magnitudine, rectum ferens *caulem*, lævem, viridem, multis *foliis* ſativo Lino ſimilibus circumſeptum, qui ſuperiore parte in multos tenues brevéſque ramulos diviſus eſt, ferentes raros *flores*, Linariæ quidem vulgaris floribus reſpondentes, ſed minores & pallidiores, rictu nonnihil villoſo & aureo: *ſemen* in vaſculis Linariæ vulgari ſimilibus exile, nigrum: *Radix* longiuſcula, candicans, multis tenuibus & majuſculis fibris in latera expanſis nixa, perennis, ſummo capite ſingulis annis novos caules profert quidem; ſed ex lateralibus fibris non germinat ut vulgaris. Tota amariuſcula eſt.

Creſcit in montium declivibus ſecundùm publicas vias & gramine nudis locis, ſupra Poſonium ad Danubium, Gumpoſtkirchen, Leytenberg, atque etiam in Moravia. Floret Junio & Julio, interdum etiam Auguſto & ſubinde ſemen profert. *Locus & Tempus.*

* 12. *Linaria lutea parva annua* J. B. *pumila, foliis carnoſis, floſculis minimis flavis* C. B. *lutea Moravica Cluſii* Park.

J. B.
Magnitudine varia mihi crevit, alias ſeſquipalmari aliàs pluſquam dodrantali, ex *radicibus* parvis, albicantibus, pluribus: Sunt autem *caules*, qui tenues & numeroſi exiſtunt, & *folia*, quæ teneriora, anguſtioráque & craſſiora quàm in vulgari Linaria, colore glauco, terna vel quaterna aut quina, ex certis intervallis, aliàs vero incondita, ſubamaro ſapore: *floſculi* in ramulorum faſtigiis Linariæ formâ, crocei, ſed quadruplo minores, odore nullo; quos excipiunt globuli oblongi *ſemen* continentes parvum, orbiculatum, compreſſum. Radix tenuis eſt & annua.

Naſcitur pleriſque Moraviæ locis in collium acclivitatibus: Lutetiæ etiam extra portam Honorii in arvorum marginibus & collibus. *J. B.* Floret quaſi tota æſtate in Autumnum uſque. Ex ſemine ſponte deciduo in hortis facilè renaſcitur. *Locus.*

Reperitur in ſterilibus locis circa Boutonetum, Sellam novam, *la Columbiere* aliiſque Maio menſe florens. *Botan. Monſp.* Nos in cacumine montis Lupi duabus Monſpelio leucis diſtantis Autumno florentem invenimus; diverſum à nobis ſentit D. Magnol: vid. Linariam 8.

* 13. *Linaria annua anguſtifolia flore majore luteo* Moriſ.

Moriſ.
Hujus *folia* ſunt quaſi Pſyllii foliorum æmula, longiora. *Caulem* producit ſeſquipedalem, cujus cymis innaſcuntur *flores* lutei, multò majores quàm pro tenuitate plantæ. *Semina* compreſſa, nigra.

Circa Burdegalam in ſatis arvis provenit. *Locus.*

* 14. *Linaria maritima minima, viſcoſa, foliis hirſutis, floribus luteis,* Moriſ.

Folia edit hirſuta, viſcoſa, ſuperioris foliis multò dilutiùs virentia, pilis ſcatentia: *caules* ſemipedales, in quorum cimis *flores* fert minimos, luteos: quibus evaneſcentibus ſuccedunt *capſulæ* rotundæ, biſulcæ aliarum Linariarum more, continentes *ſemina* nigra, compreſſa ſeu foliacea.

Provenit in arenoſis maritimis Armoricæ. *Locus.*

15. *Linaria puſilla procumbens latifolia flore pallido, rictu luteo.*

Radix huic ſimplex quidem, ſed multis fibris majuſculis donata, ſublutea, annua: Ex qua *cauliculi* emergunt plures infirmi, teretes, palmares, humi procumbentes, glauci, quemadmodum & *folia*, quæ nunc ſingula, nunc bina ex adverſo, nunc terna & interdum etiam quaterna ſimul in caulibus oriuntur, unde & ramuli quoque nunc ſinguli, nunc bini, nunc terni ſimul exeunt. *Folia* Polygoni foliorum æmula ſed minora. *Flores* longis pedicellis ſubnixi, albi rictu luteo, calcaribus tenuius longiſſimis retrorſum extenſis. Pars illa floris quæ erigitur in medio fiſſa binas veluti auriculas epræſentat, ut in Linaria purpurea parva. Florem circumſtant quinque foliola viridia pro calice. oſtquam flos evanuit, pediculus ejus deorſum incurvatur. Vaſculum ſeminale rotundum, bivalve, *eminibus* repletum puſillis, ruffis. Quamprimùm ſemen matureſcit dehiſcit capſula, ut difficile ſit ſemen colligere.

Frequens eſt Meſſanæ in vineis & hortis: Floret Maio & Junio. *Locus. & Tempus*

* 16. *Linaria minima erecta* Park. *An Linaria minor æſtiva* Ger. emac. Append.

Park.
Singulari aſſurgit *caule*, dimidium pedem altitudine vix excedente, *foliis* plurimis, puſillis, anguis, ex cœruleo viridibus amicto, Linariæ vulgaris ſimilibus; ſummo faſtigio *flores* multos geſtante xiguos, pallidè luteos, rictu ſaturatiore, calcari exiguo. *Semen* minutiſſimum, compreſſum, niricans. *Radix* puſilla, annua.

De loco natali nihil certi habet.

Linariæ minori æſtivæ Johnſonus apud Gerardum *Caules* teretes, glabros, ex viridi albicantes, pedales, infirmos & vix ſe ſuſtinentes attribuit: *folia* anguſta, oblonga, acuminata, deorſum plerunque reflexa: *flores* in ſummis ramulis ſpicatos, ſed non confertos. Linariæ vulg. ſimilis eſt, ſed multis numeris minor.

* 17. *Linaria ſeu Oſyris alba* Park. *Oſyris alba Lobelii* Ger.

Moriſ.
Ex *radice* oritur lignoſâ, multis biſurcationibus inferiùs diviſâ, multíſque fibris indè emanantibus: Ex qua protruduntur multi *caules*, lenti, multis *foliis* anguſtis, oblongis, inordinatim diſpoſitis onuſti, haud abſimiles foliis vulgaris luteæ. In caulium cimis proveniunt *floſculi* multi, ſpicatim diſpoſiti, albi ſeu pallidi, vulgaris formâ, ſed magnitudine eos excedentes. *Semen* in bicapſularibus thecis, ſepto medio disjunctis & ſeparatis, foliaceum, compreſſum, nigrum. *Radix* eſt alba, longa, craſſa ſatis, multos annos durans.

Hæc herba à Lobelio in Hiſt. Belgica deſcribitur. C. Bauhinus Oſyridem albam *Lob. ico.* Linariæ Pannonicæ 1. *Cluſ.* Synonymam facit, verùm dubitanter: Nobis certè incognita eſt: Suſpicamur deſcriptionem Moriſoni partim ad iconem factam, partim è Parkinſoni Theat. mutuatam.

* 18. *Linaria annua Chalepenſis minor erecta, flore albo, lineis violaceis notato* Moriſ.

Moriſ.
Ad pedalem altitudinem rectà aſcendit, *cauliculis foliis* compreſſis, uncialibus, rariùs diſpoſitis veſtitis. Ex horum ſinubus oriuntur *floſculi* albi, lineis parvis, violaceis notati, & quod obſervatu dignum, calyces ſuſtinentes prædictos *flores* habet ex quinis foliis compreſſis, uncialibus conflatos, & longitudine multùm capſulas ipſas ſuperantibus.

Semen hujus à D. *Rob. Huntington* in territorio Chalepenſi collectum & ad deſcriptionis autorem tranſmiſſum eſt.

19. *Linaria purpurea magna* J. B. *purpurea major odorata* C. B. *Lin. altera purpurea* Ger.

J. B.
Seſquicubitalem è longa, nigra, contorta, lignoſa *radice caulem* emittit, eúmque teretem, glabrum, firmum, in ramos prælongos diviſum, *foliis* ornatum longioribus latioribuſque quàm Linaria lutea, ſapore nullo evidente. *Flores* longa ſerie per ramos naſcuntur, antrorſum hiantes, poſtica parte calcar promittentes, colore purpureo præditi, minores multò quàm Linariæ luteæ vulg. *Semen* in vaſculis parvis, bifidis continetur.

Locus. Circa Neapolin & ad radices montis Veſuvii.

Maxima eſt omnium quas hactenus novimus Linariarum; flore parvo, intenſè purpureo.

A. 20. *Linaria odorata Monſpeſſulana* J. B. *Linaria flore albicante Caryophyllata* Cam. Hort. *Linaria odorata* Lugd. *Lin. capillaceo folio erecta, flore odoro* C. B. prod. *Q. Lin. caryophyllata albicans* Park.

J. B.
Rectis & rigidis ſtat *caulibus*, bicubitalibus, juxta terram rubeſcentibus, quos Linariæ vulgaris *folia*, anguſtiora denſo ſtipatu ornant, ſapore amaricante: Summum caulis faſtigium in ſurculos aliquot abit, qui *flores* ſuſtinent eodem quo in Linaria vulgata diſpoſitos ordine, calcare longè breviori & parùm apparente, quâ in re differunt à planta Linariæ aliquatenus ſimili, ſicuti & in eo quòd *flores* ſunt majores, odore gratiſſimo, ſuperiore folio pallido, purpuraſcentibus ſtriis variegato, inferiore in tres lacinias albidas diviſo, rictu lanuginoſo, amethyſtino, croceóque colore picto. *Semina* parva in vaſculis ſubrotundis, herbæ Linariæ jam dictæ ſimilibus, ſed majoribus, ſapore (ut mihi videtur) adſtringente. *Radix* vivax, inſigniter repens, colore candida.

Locus. Circa Monſpelium ubique occurrit: in Cornubia etiam Angliæ provincia, non longè ab oppido *Perin* in ſepibus invenimus, Occidentem verſus.

Deſcriptio quam proponimus J. Bauhini plena eſt & exacta. Cluſius (ut ille [J. Bauhinus] obſervat) *Linariæ odoratæ* nomine pingit, & deſcribit tantùm flores: cætera ſunt alterius plantæ, nempe Linariæ folio Bellidis. C. Bauhinus perperam folia capillacea ei attribuit; ni aliam, fortè plantam intelligat.

* 21. *Linaria odorata Monſpeſſulana minor cærulea* J. B. *arvenſis cærulea erecta* C. B. prod.

Dodrantalibus & brevioribus, ex radicula fibroſa mox ortis *caulibus*, tenuibus, rigidis; quos *folia* veſtiunt rara, alternatim ex longis intervallis, fili inſtar tenuia, ſemunciâ longiora. *Flores* in cacumine ſerie quadam ſibi invicem ſuccedunt, Linariæ odoratæ majoris, cœrulei, calcari longo præditi.

An & quomodo à ſequente planta differat conſiderandum. D. Magnol diverſam facit, ſeque prope portum Cetium in arvis Aprili & Maio menſe legiſſe ſcribit.

22. *Linaria graminea floribus congeſtis cæruleis. An Lin. cærulea calcaribus longis* J. B.

Altitudo ei dodrantalis, *folia* graminea: *flores* in ſummo caule denſè ſtipati velut in brevi ſpica. Hanc ſic deſcribit J. Bauhinus;

Radix tortuoſa, dura, alba, fibrata: *Caulis* ſingularis, ſimplex, pedalis, glaber, teres, gracilis: *folia* alia adverſa, alia alternata, uncialia, anguſta, acuminata, lævia: *flores* per ſummum ſcapum eo ordine quo in Linariâ vulgari, eâdémque formâ, dimidio minores, calcari ferè longiore, cœrulei, quinque herbacei coloris anguſtis longiſque foliolis baſin ſuffulcientibus: Vaſcula minora quàm Lini vulgaris.

In paſcuis ad radices montis Veſuvii copiosè oritur. *Locus.*

23. *Linaria purpurea parva* J. B. *quadrifolia ſupina* C. B. Ger. emac. *quadrifolia Alpina* Park.

J. B. Cluſ.

Radix ſubeſt tortuoſa cum fibris longiuſculis [tenuis, alba, multos ex uno capite ramulos profert, atque etiam ſumma tellure ſerpit *Cluſ.*] *Caules* complures, palmares & majores, in terram reclinati, ramoſi, *foliis* amicti veluti ex geniculis, modò ſingularibus, modò ternis aut quaternis, vix quadrantem unciæ æquantibus, craſſis, ſucculentis, coloris ex herbaceo candicantis & veluti cæſii. Extremis ramis *flores* multi, congeſti hærent, Linariæ vulgaris, minores, longis calcaribus præditi, cœrulo-purpurei, folio ſuperiore bifido, apicibus in rictu luteis, concolori etiam labelli portiunculâ penitiore [Cluſio elegantiſſimo colore præditi, ex violaceo quodammodo purpuraſcente, labro inferiore ubi hiat aut diducto rictu aperitur planè aureo.] Succedunt *vaſcula* pænè rotunda, calyce ex quinque foliolis excepta, quæ continent *ſemina* longiuſcula, compreſſa, qualia ſunt Alyſſi. *Dod.*

In Alpium præruptis per Stiriam & Carinthiam, ínque monte Jura obſervavimus. Cluſius perennem eſſe ſcribit. *Locus.*

24. *Linaria purpurea parva foliis ſine ordine diſpoſitis* J. B. *Lin. cærulea repens* C. B. Park. *Moravica* 2. Cluſ. *Oſyris purpuro-cærulea repens* Ger.

Cluſ.

Tenues & humi diffuſos habet *cauliculos*, valdè frequentibus, anguſtioribus, ſine ordine diſpoſitis, craſſiuſculis, & coloris cæſii foliolis obſitos, in plures alas nonnunquam diviſos; quarum faſtigium occupant multi, ſpicæ inſtar confertim naſcentes *floſculi*, colore ſuperiori ferè ſimiles, ſed multò minores: quibus ſuccedunt parva *capitula* ſemine plena, de cujus forma & colore nihil aſſerere poſſum (inquit Cluſius) quandoquidem florentem & capitulorum rudimenta duntaxat præbentem in Moraviæ collibus inveniebam. *Radix* multis fibris latè ſparſis conſtat, & perennem eſſe apparet.

In alveis fluviorum & torrentum Alpeſtrium obſervavimus. *Locus.*

Ab hoc genere parum admodum differt, quantum ego quidem perſpicere poſſum,

Linaria Hiſpanica 4. Cluſii. *Lin. foliis carnoſis cinereis* C. B. *Lin. parva Hiſpanica altera* Park.

Multos graciles infirmos fundit *cauliculos*, quos ambiunt frequentia, carnoſa, tenuia molliáque *foliola*, cineracei quodammodo coloris: extremis cauliculis inſident aliquot *flores*, ſuperioribus minores, coloris cœrulei dilutioris ad cineraceum tendentis, quorum rictus flavus: illos ſequuntur *vaſcula* maturitate hiantia, & cineraceum planum exiguum ſemen continentia. *Radix* alba, tenuibus villis prædita, annua.

Tota æſtate & Autumno floret, & maturum ſemen profert. *Tempus.*

* 25. *Linaria tenuifolia æruginei coloris* C. B. *Hiſpanica* 2. Cluſ. *Hiſpanica atro-purpurea repens.* Park.

Cluſ.

Tenuibus frequentibúſque ex eadem *radice* aſſurgit *cauliculis*, iiſque imbecillibus & plerunque procumbentibus; quos veſtiunt frequentia tenuiáque admodum & mollia foliola, æruginei quodammodo coloris. Summis ramulis & cauliculis inſident aliquot *flores*, Linariæ vulgari formâ ſimiles, ſed paulò minores, elegantes, coloris ex purpura ferè nigricantis, circa rictum flaveſcentes, tenui odore præditi. Floribus ſuccedunt rotunda *capitula*, cineraceum planúmque *ſemen* continentia. *Radix* candida eſt, tenuibus quibuſdam fibris & quaſi villis donata. Tota planta tenella eſt, & frigore facilè corrumpitur.

Floret æſtate, ſemen Auguſto maturitatem conſequitur, interdum etiam diutius floret. Semine x Hiſpania miſſo nata eſt. *Tempus.*

* 26. *Linaria foliis anguſtis, ex viridi caneſcentibus* C. B. *Hiſpanica* 3. Cluſ. Hiſt. *Linaria Hiſpanica tertia Cluſii* Park.

Cluſ.

Multi huic graciles pedaléſque à radice *caules* proveniunt: hos frequentia ambiunt *folia*, anguſta, nga, ex viridi caneſcentia, ejus ferè coloris qui in Lavendulæ foliis conſpicuus eſt, amari autem poris. Circa ſummum caulem multi naſcuntur *flores*, utcunque odorati, ſpicæ in modum conrti, formâ ſuperiori ſimiles, quorum ſubrectum bifidum foliolum externa parte exalbidi coloris eſt, ternâ purpurei, rictus deinde ὠχρόλευκος, ſive albicantis ex flavo coloris, hirſuto & purpureo labro, opendentibus tribus latiuſculis, purpuraſcentibus barbulis. Flori ſuccedunt *vaſcula*, ſed plerunque ania [Francofurti.] Vivax eſt, & ex radice ſingulis annos novos profert caules.

* 27. *Linaria tryphylla cærulea* C. B. *cærulea Apula triphylla* Col. Park.

Col.

Radice alba, tenui firmatur; ex qua plures, teneri *caules* pedales fruticant [aliquando ſingulari caule invenitur] læves, albicantes, *foliis* per genicula ternis, Rutaceis paulò majoribus, latioribus, acutioribúſque, colore cinereo Rutæ aut Braſſicæ, circa ſummum verò caulis alternatim diſpoſitis, ex quibus Martio menſe *flores* primùm coacervati, cœrulei, minuti, extumeſcentia labra tantùm lutea habentes, qui paulatim creſcente caule decidunt, & *fructus* inter folia remanent rotundi; in quibus foliaceum, latum, compreſſum, nigrum, atque reſpectu plantæ magnum *ſemen.* Aprili menſe perficitur. Sapore eſt palatum excalefaciente, nec dulci, nec amaro excedente.

Locus. Cirinolanis agris pratenſibus incultis obvia eſt.

* 28. *Linaria tenuifolia Lugdunenſis* Park. *Lin. capillaceo folio altera* C. B.

Foliis eſt anguſtis capillaceis creberrimis in *cauliculis* teretibus, pedalem altitudinem raró excedentibus, ſapore amaricante & auſtero, ut uter alteri prævaleat vix internoſcas, ramoſis quorum faſtigia occupant *flores* pauciores & minùs conferti quàm in aliis, dum adhuc clauſi ſunt rubentes, cùm explicantur albi rubore diluti: quibus ſuccedunt *ſemina* parva, plana ſeu compreſſa in capitulis parvis oblongis. *Radix* nigra, fibroſa.

* 29. *Linaria flore pallido, rictu purpureo* C. B.

Hæc proceritate Linariam vulgarem non excedit, *foliis* autem planè latioribus eſt & lætè virentibus; floribus albicantibus, rictu purpuraſcente decoris & multò rariùs diſpoſitis quàm *flores* vulgaris Linariæ, qui denſiùs & ſpicatim ſummas caulium cymas veſtiunt.

* 30. *Linaria minor cærulea erecta* Park.

Folia hujus plantulæ quæ è radice exeunt (ſi rectè pingantur à Parkinſono) præter normam aliorum ſui generis omnium alata ſeu pinnata ſunt, è tribus quatuórve pinnarum mediæ coſtæ adnexarum conjugationibus cum impari in extremo folio compoſita: [in deſcriptione cauliculos aliquot ei attribuit parvis brevibus, binis ſibi adverſis foliolis veſtitos, adeóque, ut videtur, folia hæc compoſita cauliculos folioſos vocat] inter quæ duo tréſve *cauliculi* aſſurgunt, vix pedem dimidium alti, *foliis* longioribus & anguſtioribus obſiti, *flores* in faſtigio geſtantes quàm præcedentis [Linariæ minimæ erectæ *ejuſdem*] ampliores, ſubcœruleos quibus ſuccedunt ſemina illius ſimilia. *Radix* fibroſa annua. Hæc eſt proculdubio

Linaria annua purpuro-violacea, calcaribus longis, foliis imis rotundioribus, minor cærulea D. Peliſſerii *Lob.* Illuſtr. *quæ*

Lobelio in *Illuſtrationibus ſtirpium* deſcribitur, qui de florum calcaribus nihil dicit, quamvis longiores ſint quàm in pleriſque aliis ſpeciebus.

Locus. In herbidis ſatorum marginibus intra lucum Gramuntium ſitis Maio menſe florentem vidit *D. Magnol.*

31. *Linaria ſemper virens* Alpin. exot. *Eadem videtur ſecundæ, ſeu Linariæ odoratæ Monſpeſſulanæ* J. B.

Alp.

Caulibus exit multis, bicubitalibus ac amplioribus etiam, rectis, rotundis, colore cœruleo nigricante, *foliis* utrinque alternatim longiſſimis, tenuibus, anguſtis, latitudine ad Linum accedentibus, veſtitis: in quorum ſummis faſtigiis ſpicæ modo *flores* producuntur plurimi, parvi, cœrulei, elegantes, calcari poſteriùs brevi, tenui, inflexo. Floribus hiſce ſingulis ſuccedunt *capſulæ* ſingulæ, biſulcæ, & ſepto medio pellucido diviſæ, continentes hinc indè *ſemina* rotunda, tenuiſſima, nigra. *Radicibus* nititur multis, longis, craſſis, albicantibus, ab uno principio ſcilicet, apice radicis, ut in Phalangii ramoſi & non ramoſi radicibus obſervare licet.

Perpetuò viret, & per æſtatem totam floret; ac ita luxuriat & ſe diffundit, ut vix extirpari queat, aut impediri quin hortum totum ubi ſemel ſata eſt occupet.

32. *Linariæ aliquatenus ſimilis folio Bellidis* J. B. *Linaria Bellidis folio* C. B. *odorata* Park. *purpurea odorata* Ger.

J. B.

Ex vaſculorum & ſuperiorum foliorum argumento (inquit J. Bauhinus) in Linariarum claſſem refero. *Radix* ſubeſt craſſiuſcula, lignoſa, alba, contorta, ſimplex, interdum multifida; ex qua germinant multa, per terram ſparſa *folia*, ferè Bellidis majoris aut Agerati, profundè in ambitu ſerrata, glabra, amara; reliqua per ramos tenuia, anguſtiſſima, longiuſcula: *Caules* ex radice ſtatim plures oriuntur, cubitales, teretes, multùm ramoſi, quos ferè totos unà cum ramis ornant longâ ſerie *floſculi*, è foliorum ſinu prodeuntes, exigui admodum, & quodammodo hiantes, partim cœrulei, partim albi, nullo calcari donati: Vaſcula delapſis floribus ſuccedunt, multa, parva, ſubrotunda, & veluti bipartita, quibus ſemen clauditur copioſum, minutum ſubruffum, amarum.

J. Bauhinus hanc obſervavit in agris inter Lugdunum & Viennam; nos in agris Lugdunum inter & Gratianopolin, quinque aut ſex leucis à Lugduno. *Locus.*

Deſcriptio Cluſii *Linariæ odoratæ* conveniret plantæ à nobis deſcriptæ, ſi non diceret florem habere hamulum incurvum; ſed & titulus odoris non convenit: Quare exiſtimo una deſcriptione & uno titulo duas plantas eſſe ab ipſo traditas, [nimirum Linariam odoratam Monſp. & plantam hîc propoſitam] *J. B.*

Nos certè in hujus plantæ floribus nulla obſervavimus calcaria aut cornicula: & uterque Bauhinus eos calcaribus carere affirmat. Et quod ad odorem attinet, nos nullum in ejus floribus ſenſimus; quin & Cluſius ipſe in calidis regionibus aliquantulum duntaxat odoratam eſſe ſcribit, in Germania verò & Belgicis hortis inodoram. Quocirca J. Bauhini ſententiam amplectimur, nimirum Cluſium duas plantas tum in figura tum in deſcriptione ſua miſcuiſſe; quem ſecuti reliqui plerique Botanici eundem errorem errârunt.

Poteſt hæc non incommodè ad Linarias referri, verùm propria & genuina Linariæ ſpecies cenſeri non debet; nulla in floſculis ferè convenientia nobis viſa fuit, nec folia ullius nobis cognitæ Linariæ ſpeciei foliis ſimilia, cùm è radice exeuntia ab iis quæ in caulibus plurimùm ſint diverſa, unde cùm primùm plantam vidimus pro anomala & ſui generis habuimus.

33. *Linaria arvenſis anguſtifolia flore puſillo non deſcripta* Hort. Lugd. Bat.

Flores calyce donati. Semen in vaſculis bivalvibus rotundis; quod omnibus Linariis commune eſt.

A. 34. *Linaria Elatine dicta folio ſubrotundo.*

Elatine folio ſubrotundo C. B. Park. *mas folio ſub rotundo* J. B. *Veronica fœmina Fuchſii ſive Elatine* Ger. **Round leaved female Fluellin, or Speedwell.**

Radix alba, ſimplex, tenuis, paucis fibris donata, rectà in terram deſcendit. *Caulis* tenuis, rotundus, vix palmum altus, verùm flagella quæ ad latus ſupra terram ſpargit, longitudine non raro ſpithamam excedunt. *Folia* quàm Alſines mediæ majora, rotundiora, pallidè viridia & caneſcentia, hirſuta & ad tactum mollia, circa margines plerunque æqualia, interdum tamen obiter dentata, pediculis breviſſimis fulta, ſitu alterno. Ex alis foliorum emergunt pediculi ſingulares, longi, tenues, ſingulos *flores* ſuſtinentes, Linariæ ſimiles, parvos, cum calcare tenui incurvo, rictu amplo, labello ex herbido flaveſcente, ſuperiore adversâ laciniâ bifidâ, pullâ. *Calix* floris pentaphyllos. Floribus ſuccedunt *vaſcula ſeminalia* turgidula, è binis loculamentis compoſita ſemina continentia.

In arvis ſponte & copioſiſſimè provenit. Seriùs poſt mediam æſtatem floret.

A. 35. *Linaria Elatine dicta folio acuminato.*

Elatine folio acuminato, ſeu fœmina foliis anguloſis *J. B.* ab hac præcipuè differt foliorum figurâ quæ ei longiora ſunt, in acutum deſinunt & ad baſin auriculas habent velut Acetoſa ovilla. J. Bauhinus Helxines ciſſampeli foliis comparat aut ſagittæ mucroni. Hæc ſpecies, inquit idem, magis ſeſſilis eſt quàm illa, viticulas longiſſimas ſpargit. Flores conſimiles ſunt ſed minores.

Cum priore.

In tranſmarinis plantulam hanc florum colore dilutè cœruleo variantem obſervavimus. *Locus.*

Facultatibus cum Veronica convenire aiunt.

Succus herbæ expreſſus ejúſve aqua deſtillata, tum intus ſumpta, tum exteriùs applicata ulcera ſordida & cancroſa cohibere & perfectè ſanare dicitur. *Vires.*

Naſum qui decreverant abſcindere perdocti Medici complures, præceperántque ejuſdem ſententiæ Chirurgis valdè exercitatis id faciendum, quidam miſellus Barbitonſor, qui de quopiam ſuo hero eximio Medico didiciſſet diſſuaſit: hujus litu & potu effecit, ut nec naſus abſcindendus foret, & ut reliquo corpori in lepram prono optimè eſſet. Amaricant folia adſtringúntque ſiccitate non exaſperante. *Lob. Adv.* p. 197.

Linaria Cymbalaria dicta.

36. *Cymbalaria* C. B. *Italica* Ger. *Italica hederacea* Park. *floſculis purpuraſcentibus* J. B.

J. B.

Ex parietum rimis pendulas fibras evibrat, tenues, purpuraſcentes, teretes, læves, longas, nervo, uem facilè ſtringendo linquit cortex, farctas, in varias variè fibrillas faceſſentes; per quas *folia* eſt ernere longis appenſa pediculis, hederacea, anguloſa, ſupernè atrovirentia, infernè Cyclamini odo purpuraſcentia, tenera, ſucculenta, obſcuro quodam amarore prædita. Ad exortum porro ediculorum quibus hærent folia tortiles ſurgunt alii pediculi, quibus *flores* ſinguli inſident, Elatis aut Antirrhini minoris, purpuraſcentes, calcari brevi, rictu pallido. Succedit *capitulum* globoſum, *ina* claudens parva, criſpa.

Baſileæ obſervavimus in ipſius urbis muris: in Italia autem, uliginoſis parietibus, maceriis & ſaxis il frequentius. *Locus.*

Facultatis eſt humidæ frigidæque cum adſtrictione quadam. Iis profectò hanc plantam pollere *Vires.* ultatibus facto periculo conſtat quibus primi generis Cotyledonem. Sunt qui eâ utuntur ad alba ri profluvia, eandem recentem in acetariis propinantes, teſte Matthiolo. *J. B.* Noſtratibus qui tariis rariùs utuntur conſervam è foliis factam potiùs commendat Parkinſonus.

Linaria Antirrhinum dicta.

A. 37. *Antirrhinum arvenſe minus* C. B. *minimum* J. B. *minimum repens* Ger. emac. *malè. ſylveſtre minimum* Park. **The leaſt Calves-ſnout, or Snapdragon.**

Radice nititur parva, albâ, ſimplici, durâ, longis & tenuibus fibris donatâ. *Caules* ei palmares ſunt, teretes, hirſuti, ramoſi. *Folia* caulibus inferiora conjugatim, ſuperiora alternatim adnaſcuntur vix digitum longa, anguſta, hirſuta, mucrone obtuſo. *Flores* ex alis foliorum exeunt ſingulatim, Antirrhini ſimiles, pediculis ſemuncialibus aut longioribus, dilutè purpuraſcentes, cùm brevibus & tenuibus calcaribus, è *calice* tetrapetalo. Succedunt *capſellæ* oblongæ, ventricoſæ, ſepti craſſiuſculi beneficio in duos loculos diviſæ, *ſemine* parvo, obſcurè ruffo aut pullo repletos.

Locus. In arvis ſæpius obvium ſe dat, nonnunquam & in viis publicis, & locis cultis. Æſtate floret.

Hæc planta ob florem calcare donatum, & vaſculum bivalve eodem cum Linaria modo hians & ſemina fundens, Linariæ potiùs quàm Antirrhini ſpecies cenſenda eſt.

CAP. III.

De Antirrhino.

’ΑΝτίῤῥινον ϗ ’Ανάῤῥινον Dioſcoridi l. 4. c. 133. dictum quod fructu ſit vituli narium ſimili. Appellatur & *Os leonis* Cæſalpino, qui exiſtimat plantam hanc eandem eſſe quam intelligit Columella per illa verba, *Et biantis ſæva leonis Ora feri*; Siquidem flores hujus rictum leonini oris æmulantur; quod verum eſt de hujus plantæ floribus, non de Aquilegiæ, quam alii à Columella denotatam volunt.

Notæ hujus ſunt flos rictum exprimens quo cum Linaria convenit, calcari carens, quo ab eodem differt, vaſculum in bina loculamenta diviſum, è tribus foraminibus ſemina fundens, vituli caput & nares referens.

1. *Antirrhinum vulgare* J. B. *purpureum* Ger. *purpureum ſive roſeum* Park. *majus alterum folio longiore* C. B. **Purple Calves-ſnout, or Snapdragon.**

Radice firmatur lignoſâ, albâ. *Caules* cubitales & ſeſquicubitales, teretes, ſolidi, glabri propè terram, ſuperiùs brevi lanugine hirſuti. *Folia* longa anguſta, glabra Leucoii lutei, alterno aut potiùs nullo ordine poſita, ſapore ſubacri. *Flores* in ſummis ſcapis in thyrſi morem diſpoſiti, ampli, monopetali, colore carneo albóve, rictum leoninum exprimentes, bifido folio ſurrecto, labello trifido, antequam in lacinias dividi incipiat nonnihil luteo fimbriâque villosâ donato, ſtylum & quatuor ſtamina apicibus flavis inſignia continentes. *Calix* floris brevis, quinque ſegmentis obtuſis, hirſutis conſtans: *Pediculus* ejuſdem breviſſimus hirſutus, è ſinu folioli exigui, brevis, concavi, acuminati exit: Flores verſùs eandem omnes partem vergunt, ſúntque exteriùs hirſuti. Summitates caulium, & florum calices ad tactum viſcoſi ſunt. Flori unicuique ſuccedit *vaſculum ſeminale* grande, caput vitulinum quodammodo referens, apice incurvo, in duo loculamenta diviſum, quorum ſuperius per maturitatem ſumma ſui parte uno foramine, inferius duobus aperitur. *Semen* puſillum, anguloſum, pullum ſeu nigrum.

Deſcriptio eſt J. Bauhini, à nobis interpolata & aucta.

Locus. In aggeribus foſſarum & ad ſepes circa Monſpelium abundè oritur.

Variat non rarò floris colore albo.

2. *Antirrhinum luteum* Ger. *luteo flore* C. B. *flore luteo grandi* Cam. *flore ſubluteo* Dod.

Hoc à priore non floris tantùm colore, ſed & foliis variat brevioribus, latioribus, ſubhirſutis.

Locus. Circa Meſſanam urbem in muris ſponte naſcentem obſervavimus hanc ſpeciem, unde Petrus Caſtellus in ſuo Meſſanenſium plantarum catalogo Meſſanenſem illam appellat; quamvis & alibi quoque ſponte proveniat, in præruptis ſcopulis, ut Cæſalpinus rectè obſervavit: nam & nos in rupibus non procul *Pietra ſanta* Hetruriæ oppido, cùm Maſsâ Lucam iter faceremus, copioſam invenimus: quin & in Germania ſpontanea occurrit.

Varietas. C. Bauhinus *Antirrhini majoris rotundiore folio* Camerario in horto *Antir. majoris flore roſeo* dicti, meminit; quod in agro Monſpelienſi & Nemauſenſi provenire refert. Nos à præcedente accidentaliter tantùm differre putamus, ut qui neque in Monſpelienſi neque in Nemauſenſi agro hujuſmodi Antirrhinum obſervavimus. V. *C. B.*

3. *Antirrhinum anguſtifolium ſylveſtre* J. B. *arvenſe majus* C. B. *ſylveſtre medium* Park. *minus* Ger. **The leſſer wild Calves-ſnout, or Snapdragon.**

J. B.

Elegantula eſt plantula, tenui albicantéque *radice*; *cauliculis* palmaribus aut cubitalibus, teretibus, hirſutis, quos alternatim ornant *folia* Hyſſopi paria, ſimul plura, inferiùs nonnunquam rubeſcentia, pinguia & nonnihil acria, ſubamara. *Floſculi* ex foliorum alis bicolores, partim albi, partim purpuraſcentes,

puraſcentes, Antirrhini majoris, ſed multis numeris minores, quorum baſin obvallant quinque vel ſeptem folia viridantia, hirſuta, quædam longa, quædam brevia. Pericarpium calvariam catelli egregiè refert, ac oculorum foſſas naréſque corniculo inductas, in quo *ſemen.*

In arvis ſolo arenoſo non rarò occurrit. *Locus.*

Hujus varietatem flore carneo, rictu ſtriato in Italia & Sicilia obſervavimus. *Varietates.*

Ex Hiſpania à Boelio allatam habuit Parkinſonus flore ſanguineo ſplendido, rictu luteo, aut pallido:

Item aliam quam vocat Antirrhinum alterum flore albo minimum.

* 4. *Antirrhinum album ſerrato folio* J. B. *Ant. folio diſſecto* C. B.

J. B.

Unico, recto, ad cubitum, interdum duos, alto *caule* aſſurgit, in quo *folia* eo ferè ordine quo Lini diſpoſita cernuntur, ſatis dura & aſpera, pulchrè ſerrata, longa ſatis & anguſta. *Flores* albi, ferè ſimiles ſunt majori Antirrhino, ſatis magni proportione plantæ; calycibus vituli narium æmulis ſuccedentibus.

Propè Monſpelium in ora maritima, vulgo *Plage*, quæ reſpondet prædio dicto *Areſquies*, inter Juncos, verſus Miramvallem & Frontignanam. *Locus.*

Accedit ad noſtram Criſtam Galli Meſſanenſem, & fortè eadem fuerit.

* 5. *Antirrhinum ſaxatile Serpylli folio* C. B. prod. *Saxatile Bauhini* Park.

C. B.

Radice eſt parva; *ramis* multis reflexis, tenuibus, leviter hirſutis: *foliis* Serpylli vulgaris formâ, ſed minoribus: *floribus* rubris, aliquando pallidè cœruleis, pedicellis oblongiuſculis inſidentibus, formâ & magnitudine unà cum capitulo inſidente Antirrhino arvenſi minori ſimilibus.

Folia inferiora ſunt Antirrhini, ſuperiora verò Serpylli, annotante D. Magnol, qui copioſum invenit inter rupes montis *Capouladou* non longè à Monſpelio, tum & in locis *Garrigues* dictis inter *Laverune* & *Pignan* Maio & Junio menſibus cum flore.

Antirrhinum rari usûs eſt in medicina, ſed propter floris elegantiam in hortis colitur.

Fabuloſa ſunt, frivola & ſuperſtitioſa quæ circumferuntur de viribus hujus plantæ & aliarum nonnullarum contra ſpectra, incantationes, veneficia; ad conciliandam gratiam Principum, Magnatum, &c.

CAP. IV.

De Ariſtolochia.

ARiſtolochiam * Cicero nomen accepiſſe auctor eſt ab inventore Ariſtolocho, qua de cauſa dentem calumniæ vix evitare potuit. Contendunt enim nomen huic inditum quòd puerperis proſit. Sed quid impedit quo minùs ab Ariſtolocho nomen habeat, ſimúlque ſalutaris ſit puerperis? Credibile enim non videtur Ciceronem de ſuo hoc finxiſſe, ſed ab aliquo antiquo auctore, cujus ſcripta deperdita ſunt, deſumpſiſſe. Quod eò magis fit veriſimile, quòd apud * Galenum, in carmine Andromachi legatur καὶ λεπτὴν ῥίζαν Ἀριστολόχου. Nicandri etiam Scholiaſtes Ariſtotelem teſtem vocat à muliere inventam Ariſtolochiam. Nomen autem inventoris herbæ inditum fuiſſe veriſimile eſt, qui ſive vir, ſive fœmina fuerit perinde eſt. ** Lib. 1. de Divinat.* ** Lib. 1. de Antidotis.*

Rectiùs tamen indè deducitur nomen, quòd ſit ἀρίστη ταῖς λοχείαις. * Dioſcorides, Ἀριστολοχία ὠνόμασται μὲν ἀπὸ τοῦ δοκεῖν ἄριστα βοηθεῖν ταῖς λοχείαις: *Ariſtolochia ex eo nomen accepit, quòd optimè puerperis opitulari credatur.* * Plinius, *Inter nobiliſſimas Ariſtolochiæ nomen dediſſe gravidæ videntur, quoniam eſſet* ἀρίστη λεχώοις; *Noſtri malum terræ vocant.* Unanimi conſenſu omnes reſtituunt λοχευούσαις, quæ vox parturientes non gravidas denotat. Quomodo Jo. Bodæus à Stapel Plinium defendit vide apud ipſum Comment. in Theophraſt. hiſt. lib. 9. cap. 13. p. 1107. ** Lib. 3. cap. 4.* ** Lib. 25. cap. 8.*

Notæ Ariſtolochiæ diagnoſticæ ſunt flos ſemifiſtularis ſeu corniculatus labello in palæ formam producto, pericarpium grande in ſena loculamenta diſpertitum.

1. *Ariſtolochia rotunda* J. B. Ger. *rotunda vulgatior* Park. *rotunda flore ex purpura nigro* C. B.
Round Birthwort.

J. B. Cluſ.

Multa fundit ex una radice *ſarmenta* cubitalia quadrangula, imbecilliora quàm Clematitidis vulgaris; quibus alternatim adnaſcuntur *folia*, [mediæ inter Malvæ & Hederæ folia magnitudinis] admodum brevi pediculo hærentia, caulem alis ſuis penitus complexa, omnium maximè rotunda, mollia, [venoſa,] palleſcentia [colore ex viridi nigricante *Cluſ.*] ex quorum alis *flores* exeunt ſemunciali pediculo hærentes, tubulo ex luteo palleſcente in palam ex rubro nigricantem deſinentes, latiorem quàm in longæ aut clematitidis flore. [Succedunt *fructus* rotundi, parvi Melopeponis figurâ, qui multa grana continent ordine diſpoſita, lata, nigricantia, intercurſantibus quibuſdam membranis, & materiâ etiam fungoſâ, albâ, ſingulis granis interpoſitâ, quod reliquis Ariſtolochiæ generibus commune eſt.] J. Bauhino utriculi ſequuntur turbinati, ſtriati, per maturitatem in ſex partes dehiſcentes. *Radix* ſubeſt ampla, tuberoſa [rotunda J. B.] rugoſa, foris fuſco, intus buxeo colore prædita, cortice craſſo, triſti amarore guſtum afficiens.

In Italia paſſim ad ſepes & in aggeribus foſſarum habetur, pingui ſolo: nec minùs frequens in Hiſpania & Gallia Narbonenſi. Floret vere. *Locus.*

* 2. *Ariſtolochia rotunda altera* Park. *rotunda altera Cluſii* J. B. *rotunda, flore ex albo purpuraſcente* C. B. **The other Round-rooted Birthwort.**

Cluſ.

Ramulos ſeu palmites habet prioris, ſed frequentiores & breviores: *folia* longæ quidem formam & colorem æmulantia, ſed majora, longioréque pediculo quàm ſuperioris fulta: *florem* ex albo purpuraſcentem, interiùs fuſcum, longæ flori pænè ſimilem: Ejus *fructus* priore longior, pyri in modum turbinatus, graciliore quàm in illa meta: *ſemen* planum, minus priore & rufum: *radix* ſuperiori ſimilis, cortice tamen magis flavo.

Locus & Tempus. Floret paulò maturiùs ſuperiore, omnéque ſemen ferè abjecit, quando prioris matureſcere incipit. Hanc nonniſi campeſtribus & inter ſegetes ſponte naſcentem conſpiciebat Cluſius. Superiore firmior eſt, & injuriarum hyemis tolerantior.

3. *Ariſtolochia longa* J. B. Ger. *longa vera* C. B. Park. **Long-rooted Birthwort.**

Cluſ.

Huic etiam *cauliculi* quadranguli, duos palmos longi, interdum longiores [cubitali circiter longitudine *J. B.*] in multos ramos diviſi, humi uti Rotundæ diffuſi. *Folia* quàm illius minora, firmiora, dilutioris còloris, longiore pediculo fulta, Soldanellæ foliorum pænè formâ. *Flos* ſimiliter oblongus, concavus, ex viridi candicans, Rotundæ alterius florum effigie, ſed extima parte coloris magis herbacei, intus ut reliquorum villis obſitus. *Fructus* Pyri in morem turbinatur, ſed non adeò tenui metâ ut alterius rotundæ fructus, qui maturitate dehiſcens *ſemen* oſtendit, latum, rufum & tandem fuſcum. *Radix* adultiorum plantarum craſſitudine eſt brachiali, longitudine pedem æquante: Adultæ verò omnes plerunque extrema parte obtuſæ ſunt, & æqualis ferè per totam longitudinem craſſitiei, ſubinde tamen cuſpide ramoſa: juniores gracileſcunt, multáſque fibras habent.

Locus. Provenit campeſtribus locis inter ſegetes, & quibuſdam vineis in Narbonenſi Gallia; & novo Vere floret.

* 4. *Ariſtolochia longa altera Cluſii* J. B. *longa Hiſpanica* C. B. Park. **The other long-rooted Birthwort.**

Cluſ.

Hujus *flos* à Gallicæ flore diligentiùs inſpicientibus nonnihil differre deprehendetur, quippe cujus extima pars interiore parte purpurei coloris ſit, qui in alia herbaceus. Hiſpanicæ etiam radix extrema parte non eſt gracilis in novellis plantis ut altera, ſed plerunque obtuſior, & radix ipſa brevior.

Locus: Naſcitur in Hiſpaniis inter vites regno Valentino frequentiſſima, ubi Martio florentem & jam ſemen perficere incipientem inveniebam.

Verùm hæ differentiæ non ſufficiunt, me judice, ad diverſitatem ſpecificam, ut vocant arguendam; cùm in pleriſque ſpeciebus plantarum majores obſervari poſſint.

Utraque frigoris impatiens eſt, nec hyemes noſtras tolerat, niſi in fictilibus aſſervetur.

Phebuame ſeu Ariſtolochia Mexicana II. longa *Hernandez* huic vel eadem eſt, vel ſimillima, quamvis ille Ariſtolochiam clematidem eam vocet; neque apud alterius Orbis colonos ſe vel vivam, vel pictam vidiſſe dicat.

5. *Ariſtolochia clematitis* Park. *clematitis recta* C. B. *clematitis vulgaris* J B. *Saracenica* Ger. emac. **Creeping Birthwort.**

Cluſ.

Præcedentes magnitudine ſuperat: *caulem* habet firmiorem, rotundum, ſtriatum, ſupra cubitalem altitudinem aſſurgentem. Hujus *folia* reliquarum foliis multò ampliora, ex viridi palleſcentia, longo pediculo fulta, formâ Longæ vel potiùs Rotundæ alterius folia referentia. *Flos* pallidus, copioſus in ſingulis alis, qui in aliis generibus ſingularis, Longæ floris formam quodammodo referens, quo evaneſcente ſuccedit *fructus*, reliquarum fructu major, exigui mali magnitudine, *ſemen* continens quale eſt reliquarum Ariſtolochiarum, ſed majus. Hujus *radix*, quæ reliquis cum gravitate quadam eſt odoratior, tenuis eſt & ad minimi digiti magnitudinem nunquam accedens, longè latéque ſerpit, & ſub terra altiſſimè mergitur, adeò vivax ut etiam fruſtulatim conciſa facillimè renaſcatur, & magna difficultate eruatur; ſapore eſt amaro, adeóque tenuium partium, ut ſtatim guſtata fauces eo imbuat.

Locus. Circa Monſpelium in vineis foſſis & aggeribus plus ſatis luxuriat; autore Cluſio in vineis adeò ibi frequens, ut vina ab illius odore vitium contrahant. Invenitur & in aliis pleriſque Galliæ, Hiſpaniæ, Ungariæ, Germaniæ ſuperioris & inferioris locis referente Cluſio: Nobis tamen in Germania peregrinantibus nuſquam eſt conſpecta. Floret cum reliquis.

Alia ſpecies. Ariſtolochiæ clematitidis ſpeciem teneriorem foliis in extremo bifidis ſeu mucronatis in monte Hymetto propè Athenas obſervavit *D. Georg. Wheeler.* Itinerar. lib. 6. pag. 414.

* 6. *Ariſtolochia*

* 6. *Ariſtolochia clematitis Bætica* Cluſ. Park. *clematitis* Ger. *clematitis non vulgaris* J. B. *clematitis ſerpens* C. B. **Climbing Birthwort.**

Cluſ.

Longa, carnoſa, tenuia ſtriatáque habet *ſarmenta,* quibus vicinas ſepes & interdum arbuſculas ſuperat, iis ſe convolvens & implicans Convolvuli aut Lupuli modo. *Folia* illi reliquarum Ariſtolochiarum foliis ſimilia, ſeu potiùs Scammoniæ Monſpeliacæ, extremo mucrone acuminato, ſupernè lævia & viridia, infernè ex purpura albicantia, longo pediculo innixa. *Flos* Ariſtolochiæ longæ, incurvus, oblongus, ex purpura nigricans, intus tenui lanugine plenus, longiſſimo omnium pediculo inſidens, reliquarum Ariſtol. ſimilis, æquè magnus ac in vulgari Clematitide, & à pediculo dehiſcens; *ſemen* etiam ſimile. *Radix* prælonga, ſarmentitia, Smilacis aſperæ inſtar, (cum cujus craſſioribus fibris magnam habet affinitatem) nunc per ſumma ſerpens, mox altè ſub terra ſe condens, pallidi coloris, non ingrati ſaporis, guſtata etiam aliquantulum adſtringens deprehenditur, & manifeſtæ acrimoniæ. Tota planta odorata eſt.

Locus & Tempus.

Circa Hiſpalin, itinere Ulyſſipponenſi, plurimiſque aliis Bæticæ locis, in dumetis, vepribus & vetuſtis quibuſdam oleis, pingui ſolo ſponte naſcens obſervavit Cluſius, ſemper iſtic virens, & Januario, Februarióque florens.

7. *Ariſtolochia polyrrhizos* J. B. *Ariſtol. Piſtolochia dicta* C. B. *Piſtolochia* Ger. emac. *Piſtol. vulgatior* Park.

J. B.

Ex *radicis* argumento nomen invenit, quæ ex plurimis, longis, junceæ tenuitatis, buxei coloris radiculis, in unum tandem caput coeuntibus eſt compoſita. *Cauliculos* dodrantales habet aut pedales, raró majores, graciles, anguloſos ſeu ſtriatos, ramoſos. *Folia* longæ foliis ſimilia, minora, magis rugoſa, & aliquantulum in ambitu ſinuoſa: *florem* Rotundæ priori formà æqualem, minorem tamen & aliquando nigrum, interdum ex herbaceo flaveſcentem: fructum rotundæ primæ fructûs effigie, verùm minorem, cùm maturuit eâ quâ pediculo adhæret parte dehiſcens ut in præcedente, [longæ verò & reliquarum extremâ] *ſemen* etiam ſimile.

Locus.

In arvis propè *Sellam novam* agri Monſpelienſis ſub oleis invenimus: Cluſius in olivetis & petroſis Hiſpaniæ Galliæque Narbonenſis locis. Serius floret reliquis Ariſtolochiis.

Folia in plantis nobis obſervatis breviſſimis pediculis inſidebant, erántque parva, acutiora quàm figura Cluſiana repræſentat, extimis marginibus undique eleganter ſinuata, ita ut dentata viderentur, colore, præſertim inferiore parte, caneſcentia, & Scammoniæ Monſpeliacæ æmula.

8. *Piſtolochia Cretica* C. B. *Cretica ſemper virens* Park. *Cretica ſive Virginiana* Ger. emac. *Ariſtolochia Piſtolochia altera* J. B.

Cluſ.

Multa è ſummo radicum capite profert tenuia *ſarmenta,* pedem aut plus vel minùs longa, anguloſa, ſtriata, ramoſa, lenta, fractu contumacia, humi ſparſa, & ex atro virentia, in quibus incondito ordine naſcuntur *folia* nervoſa, ſuperiori ſimilia, magis tamen mucronata, & ad Smilacis aſperæ foliorum formam quodammodo accedentia, minora, atrâque & immarceſcibili virore prædita, oblongis pediculis nitentia, è quorum ſinu naſcuntur longi cavíque *flores,* Ariſtolochiæ longæ floribus formâ ſimiles, ſaturâ tamen rubedine foris magis diſtincti, internè verò aliquantulum flaveſcentes, oblongíſque pediculis adhærentes. His ſuccedit *fructus* Ariſtolochiæ longæ fructui non diſſimilis, ſed minor: numeroſas autem hoc genus habet *radices* inſtar præcedentis aut Smilacis aſperæ, verùm graciliores, & fibris quibuſdam tenuibus donatas, odoratas.

Flores profert Julio & Auguſto.

Diligens & peritus Botanicus Thomas Johnſonus Gerardi Hiſtoriæ emaculator *Polyrrhizon* illam famoſam *Virginianam,* (quam è Virginia allatam in horto *Joan. Tradeſcanti* Lambethæ propè Londinum cultam & florentem vidit) cum deſcriptione Cluſiana *Piſtolochiæ Creticæ* ſtudioſè collatam, eandem omnino ſpecie plantam eſſe invenit, nec ullâ inſigniore notâ diverſam ſpeciem arguente differre: quocirca Parkinſoni judicium diverſam ſtatuentis non magni facio, ſed potiùs cum Johnſono ſentio eandem eſſe. Videſis deſcriptionem Parkinſoni in Theatro Botanico.

* 9. *Ariſtolochia Maurorum* C. B. *peregrina Rauwolfii* Cluſ. *Ariſtolochiis ſimilis Rhaſut & Rumigi Maurorum* J. B.

Rauwolf.

Aliquem ſpirat odorem, ſed ingratum. Ex *radice* ſurculi prodeunt plerunq; quatuor, albicantes, fili modo tenues ad radicem, ex quibus parte ſuperna hærent foliola ſeptem aut octo utrinque, cinerea, oppoſita, magnitudine & ſitu foliis Filicis Floridæ reſpondentia, niſi quòd versùs ima aurita int, ad inſtar Salviæ minoris. Inter quorum ima, ſuperioribus magis aliquanto inter ſe diſtantia, *Flores* hærent Ariſtolochiæ ſimiles, paullò majores, colore magis fuſco, longioréque pediculo. *Radix* altè depacta eſt, qualitate ſiccâ calidâque, ut amaritudinem ejus docere putat Rauwolfius.

Vires.

Utriuſque Ariſtolochiæ, tam longæ, quam rotundæ, radix calida & ſicca cenſetur. Utraque iſcutit, attenuat, aperit cum modica abſterſione: rotunda tamen tenuiorum partium eſt, longa craſſiorum. Quæ Clematitis vocatur fragrantior eſt (inquit Galenus) itaque eâ ad unguenta utuntur

tur unguentarii, ſed ad ſanationes infirmior, & longè minùs quidem tenuitatis obtinet quàm rotunda. Lobelius Polyrrhizæ Ariſt. radicem reliquis duabus [longæ & rotundæ] præferendam ait, tum ſuavi aromaticitate, tum medicata efficaciore facultate: cujus causâ meritò Andromachi & Galeni theriacis aptiorem. Clematitis tamen vulgaris utrâque reperitur ignavior.

Utraque Ariſtolochia Cephalica, Epatica, & Pulmonica imprimis eſt. Hinc prodeſt ad tartaream mucilaginem reſolvendam expectorandámque, ad menſes ciendos, tumores internos rumpendos, venena diſcutienda. Inſuper *Longæ* infuſio ad ſcabiem exſiccandam vel vulgo hic [in Germaniâ] uſitatiſſima eſt. Extrinſecùs adhibetur uſu creberrimo ad exſiccanda & mundificanda vulnera.

Rotunda efficacior eſt, & imprimis menſibus ac ſecundinis ciendis celeberrima. *Schrod.*

C. Hofmannus ità diſtinguit virium reſpectu, Commendatur *Longa* in vulneribus & ulceribus ſordidis, in vitiis cutis, in purificandis dentibus: *Rotunda* in affectibus pectoris à craſſis humoribus, in flatibus, in doloribus ventriculi, in ſingultibus, in ruptis, ubi ſanguinis grumi diſſolvendi ſunt, in obſtructionibus lienis, &c. Educit enim per urinas, menſes, cutim, varia excrementa.

Præcipua utriuſque vis eſt (ut nomen indicat) ad uterum à partu expurgandum, & menſes movendos. Tam efficaces ſunt (inquit * Lobelius) longa & polyrrhizos præſertim, ut radices utriuſq; pari momento, partim intrò datæ, partim in peſſario admotæ, elicuerint fœtum, jam ſeſquidiem erumpere conatum, fœtúſque involucra lacerata enixam puerperam tridui cruciatibus pænè enecatam.

* In Ado.

Exhibetur ad affectus uterinos plerunq; in decocto.

CAP. V.

De Scrophularia.

SCrophularia à radice nodoſa & ab affectu nomen accepit, quòd ad ſcrophulas prodeſſe credatur *C. B.* Sunt autem Scrofulæ ſive ſtrumæ & chœrades glandularum induratarum tumores in cervice, alis & inguinibus. Volunt ita dici quòd porcis ſunt familiares, aut quòd numeroſæ ſunt ſobolis & prolificæ veluti ſcrofæ. Eſt autem Scrofa Sus quæ fœtûs cauſa alitur.

Scrophulariæ notæ ſunt flos auriculatus, vaſculum bivalve, ſubrotundum, acuminatum; folia in caulibus contrariis inter ſe pediculis bina, ſemina parva, fuſca.

1. *Scrophularia aquatica major* C. B. *maxima rad. fibroſa* J. B. *Betonica aquatica* Ger. *aquat. major* Park. **Water-Betony**, rectiùs **Water-Figwort.**

Radix craſſa fibris numeroſis, majuſculis, longis, albis donatur. *Caules* bicubitales ſunt, quadrati, craſſitudine minimi digiti, quàm Scrophulariæ vulgaris majores, glabri, inanes, ramoſi. *Folia* per intervalla longiora ex adverſo bina, pediculis ſeſcuncialibus inſident, duobus plurimùm lobis ad pediculum donata, tres aut quatuor digitos longa, duos lata, circa margines crenata, mucrone obtuſiore quàm Scrophulariæ vulgaris, & Betonicæ foliorum figurâ ſuâ æmula, verùm duplo triplóve majora. *Flores* in ſummitatibus caulis & ramorum, in eodem communi pediculo ſeu ſurculo plures, ex alis quidem foliorum quorundam, ſed perexiguorum, anguſtorum, acutorum, non crenatorum & omnino diſſimilium reliquis egrediuntur, parvi, monopetali, turgiduli, obſcurè purpurei, duobus in ſumma parte extantibus latis & obtuſis ſegmentis velut auriculis; *apiculis* flavis in ipſa floris apertura ſe oſtendentibus; quibus ſuccedunt *vaſcula ſeminalia* ſubrotunda, acuminata, è duobus loculamentis compoſita, *ſemina* intus continentia parva fuſca.

Locus. Ad ripas fluviorum copioſè provenit, in ipſis aquis.

Hujus ſpeciem quadruplo minorem, Londini alebat Thomas Bennæus, & Mutonus Belga Tornaci, referente Lobelio, quæ

* 2. *Scrophularia paluſtris non fœtida, ſive aquatica minor* C. B. *Betonica aquatica minor* Park.

A. 3. *Scrophularia major* Ger. *major vulgaris* Park. *vulgaris & major* J. B. *nodoſa fœtida* C. B. **Figwort.**

J. B.

Fœtidi odoris tota eſt, Sambucum referentis. *Radix* obliquè agitur, alba, craſſiuſcula, & tuberibus inæqualibus ſtrumoſa. *Caulis* firmus, rectus, quadratus, cavus, purpuraſcens, ad binos cubitos excreſcit, in alas diviſus. *Folia* Galeopſis, majora, acuta, ſerrata, ex caulis geniculis adverſa, (quod tamen perpetuum non eſt) atrovirentia. *Flores* ex hirſutis pediculis calicibus quinquefoliis inſident, Antirrhini minimi hiantis oris inſtar habentes, ſupremâ laciniâ in medio bifidâ, intus atropurpureâ, extrà nonnihil vireſcente, lateralibus duabus cum infimâ extrorſum reflexâ magis ex viridi palleſcentibus, prominulo è rictu ſtylo virente, altè reconditis tortuoſis ſtaminibus cum apicibus ochreis. [Stamina interdum in rectum exporriguntur, eorúmque apices pallidi è floris hiatu apparent.] Vaſculum ſeminale bivalve, ſubrotundum, in ſummo acuminatum.

Locus. In ſylvis, dumetis & ſepibus naſcitur non infreq. Julio & Auguſto floret.

Ex re nomen habet; ſiquidem radix ejus ſtrumas & hæmorrhoidas ſanat. Utilis inſuper eſt in cancroſis ac ſimilibus ſerpentibus ulceribus malignâque ſcabie. Siquis hæmorrhoidum cæcarum inſano dolore torqueatur, minimum quid Scrophulariæ vel radicis, vel foliorum cum cibo aut potu capiendo ſtatim dolore liberatur; ſive ipſam plantæ ſubſtantiam ſiccam aut viridem, ſive decoctum ejus aſſumat. Hen. ab Heers in Obſerv. qui ſe hoc ſæpius expertum ait.

Siccæ radicis pulvis impoſitus hæmorrhoidas ſiccat: Idem drachmæ pondere potus lumbricos ventris pellit.

Aqua è radicibus deſtillata faciei ruborem tollit.

Ex hac herba unguentum conficitur ad omnis generis ſcabiem utiliſſimum: quo ipſe (inquit Tragus) ſcabies Lepræ ſimillimas curatas vidi. Ejus autem compoſitio ſic ſe habet, Maio menſe ſumatur herba cum radice, ſordibus diligenter expurgata ac lota, eáq; contundatur, poſt ſuccum indè expreſſum in anguſto vitro probè obturato per annum aſſervetur. Cúmque unguentum parare volueris, tum expreſſi ſucci, ceræ & olei æquis portionibus tantum accipe quantum unguenti parandum erit, quod ubi feceris conjunctim ea ſuper carbones decoquantur & euſque temperentur donec unguentum fiat, *Trag.*

Ad Scrophulas ſequens Emplaſtrum præſcribit *D. Sibbalds Prod. Hiſtor. Natural. Scotiæ.* ℞ Axung. porcin. ℔ j. ſolvatur moderato ignis calore. Tunc ℞ folior. Scrophular. Cynogloſſæ. Lamii flor. alb. Digitalis an. p. æ. q. ʒ. in minutas partes conſcindantur, & in Axungiâ coquantur igne temperato, repetendo coctionem ter aut quater, uſque dum unguentum ſaturati viroris ſit. Tunc appendatur in librâ unguentum, ſumendo dimidium ejus Ceræ & Reſinæ tantundem, Terebinth. ℥ij. viridis æris ʒj. diſſolvantur ſimul omnia, tunc per linteum colentur, & fiat maſſa, ſuper alutam q. ʒ. extendatur, & parti applicetur.

* 4. *Hujus aliam ſpeciem depingit & deſcribit Parkinſonus titulo* Scrophulariæ majoris alterius elegantis.

Park.

A vulgari differt *floribus* non ut in illa hiantibus, ſed quatuor foliolis rubentibus compoſitis, ſeu mavis in quatuor foliola rubentia expanſis: *vaſculis* ſeminalibus non acuminatis: *foliis* interdum pluribus ad idem geniculum, præſertim inferius, ſitis.

5. *Scrophularia folio Urticæ* C. B. *peregrina* Cam. Park. *flore rubro Camerarii* J. B. **Nettle-leaved Figwort.**

Ex eadem *radice* fibroſa & tuberculis carente plures emittit *caules*, medium tamen reliquis multò majorem, craſſitudine digitali, firmum, ab imo ramoſum, ramulis ex adverſo binis, è foliorum alis exeuntibus, cubitales & altiores, quadratos, concavos, lanugine admodum brevi & vix conſpicua hirſutos. *Folia* Urticæ æmula, ſed pro latitudine breviora, obſcurè viridia, glabra & ſplendentia, inferiora in caule pediculis longis appenſa, ſuperiora ordine breviora. *Flores* in ſurculis è foliorum alis egreſſis ſex, ſeptémve aut plures, pediculis tenuibus hærentes, patentiores quàm Scrophulariæ vulgaris, nec adeò obſoletæ purpuræ, ſed rubicundiores. His ſuccedunt *capſulæ* ſubrotundæ, bivalves, *ſeminibus* intus exiguis pullis.

Odor plantæ fœtidus & ingratus Scrophulariæ vulgaris.

Circa Piſas copioſè provenit, etiam in muris ipſius urbis, & alibi in Italia. Hæc eſt proculdubio Scrophularia Cretica 2. *Cluſ.* quod folio Urticæ eſſe dicit. *Locus.*

Aliam Schrophulariæ peregrinæ ſpeciem deſcribit Parkinſonus, quam peregrinam alteram appellat, altitudine bipedali; foliis pulchrè viridibus & velut alatis: floribus ſubluteis cum ſtaminibus pallidis. *Alia Species.*

6. *Scrophularia flore luteo* Ger. C. B. Park. *lutea magna, amplis foliis* J. B. *Lamium Pannonicum alterum ſive exoticum* Cluſ. **Yellow flowered Figwort.**

Ex *radice* craſſa, nigra, fibroſa, Scrophulis carente *folia* antequam caulem edat plura in terram convexa exeunt, magna, rotunda, hirſuta, uncias quinq; vel ſex longa, ſimilitérq; lata, ob pilos breviſſimos aſperſos mollia, Urticæ foliis ſimillima niſi ampliora utplurimum eſſent, pingui & lento quodam veluti rore leviter aſperſa, profundè per ambitum ſerrata, pediculis longiſſimis, [trium quatuórve unciarum] Altero anno *caulem* [C. B. caules plures] profert, bicubitalem circiter, [cubitales & ſeſquicubitales C. Bauhino, tripedalem *Col.*] quadratum [quadrangulum vel ſexangulum *Cluſ.* utriuſque enim formæ naſcuntur] craſſum, cavum, leviter hirſutum, [hirſutie alba obſitum] rectum, geniculis diſtinctum, ad quos *folia* bina plerunque oppoſita, [interdum terna in caule ſcihexangulo] ab imo caule ad ſummum paulatim decreſcentia, & pediculis ſenſim brevioribus fulta. Ex uniuſcujuſque ferè folii ſinu, ab imo ferè ad ſummum, pediculus emergit palmaris circiter, C. Bauhino lævis, Cluſio verò & Columnæ hirſutus, cujus circa faſtigium foliola bina exigua con- piciuntur, ſupra quæ extremo pediculi cacumine *flores* hærent complures [tres vel quatuor *Col.*] lu- ei, Piſi minimi magnitudine, concavi, hiantes, quinque brevibus laciniis ora diviſa parum haben- es, apicibus itidem intus luteis, [tenui ſtylo cum ſtaminibus emergente] Arbuti floribus admodum imiles *Col.* baſin habentes luteo-viridem, quinq; foliolis conſtructam: quibus ſuccedunt oblonga *ericarpia*, in acutum deſinentia, Scrophulariæ ſimilia [capitulis Hyperici ſimilia J. B.] in quibus imilia *ſemina*, minuta & nigra continentur, Capitulorum acumini filamentum capreoli inſtar nſidet.

Maio floret, ac etiam Æſtate, & Autumno perficitur, deinde iterum ex radice germinat. *Col.*

Locus. In valle Campoclarenſium atque etiam ſupra Mateſium umbroſis Septentrionalibus, nivoſis locis invenit Columna; poſtremò etiam in Æquicolorum montibus, in villa *Plagis* dicta.

Quatuor celeberrimi omnium Botanici, Carolus Cluſius, Bauhinus uterque & F. Columna hanc plantam diligenter deſcripſerunt, è quorum deſcriptionibus hanc noſtram compoſuimus.

Galeopſis altera luteo-pallida *Park.* huic plantæ eadem eſt.

* 7. *Scrophularia Cretica* 1. Cluſ. *Cretica latifolia* Park. *Indica* Ger. *Scr. foliis Filicis modo laciniatis vel Ruta canina latifolia* C. B.

Cluſ.

Huic *folia* initio prodeunt humi expanſa, Scabioſæ primis foliis non valdè diſſimilia: deinde ſeſquicubitalis aſſurgit *caulis*, quadrangulus, cavus, viridis, angulis purpuraſcentibus, interdum etiam totâ eâ parte quæ Sole illuſtrata eſt purpureus: cujus infimam partem ambiunt longè ampliora *folia*, in multas lacinias diviſa, ex adverſo naſcentia, deinde reliquum caulem alia, quæ alata ſunt, & Filicis aut Alectorolophi foliorum inſtar ferè, multis laciniis prædita, quæ rurſus in alias longè minores, & in ambitu ſerratas ſecantur. A medio caule ad ſummum ex alarum ſinu naſcuntur rami etiam quadranguli, minoribus foliis præditi, & illi ſimiliter in alios ramulos diviſi, ſuſtinentes *floſculos* inſtar utriculorum cavos, Scrofulariæ vulgaris floribus non abſimiles, ex flavo vireſcentes, ſex foliis conſtantes, quorum bina infima valdè ſunt exigua, & infernè aliquantulum reflexa, quæ in lateribus ſunt, paulò quidem altiùs attolluntur, & ſuprema parte aliquantulum purpuraſcunt; ſed bina ſuperna majora ſunt reliquis, & quodammodo reflexa, purpureíque ex atro coloris, paucis & brevibus flavis *ſtaminibus* ex umbilico prodeuntibus. *Radix* pollicaris pænè craſſitudinis eſt, in multas fibras diviſa, candicantis coloris.

* 8. *Scrophularia foliis laciniatis* C. B. Prod. *Scrophularia Indica* Park. *An Scroph. Indica capitulis maximis* J. B?

C. B. prod.

Caule eſt craſſo, ſtriato, ſubrubente & lævi: *foliis* atrovirentibus, lævibus, tenuibus, oblongis pediculis donatis, inferioribus palmaribus, inſtar foliorum Raphani, in lacinias quinque oblongas, crenatas, diviſis: ex quorum ſinubus folia minora, etiam laciniata, prodeunt. *Flore* eſt magno, elegantiſſimo, croceo inferiore parte, intrinſecus rubro.

Hujus ramulum duntaxat accepit deſcriptionis autor C. B. nomine *Scrophulariæ Hiſpanicæ* non ſcriptæ.

Adde ex Parkinſono, *Ramulos* hujus craſſos eſſe, ſed infirmos & humi plerunque hinc indè ſtratos, geniculis crebris interceptos: *capitula* majora & duriora quàm in quâvis alia Scrophulariæ ſpecie: *radicem* craſſam fibris comoſam, poſtquam planta ſemen dederit marceſcentem, aliàs durantem.

9. *Scrophularia altera Ruta canina dicta* Park. *Scroph. Ruta canina dicta vulgaris* C. B. *Ruta canina* Lob. Ger. *Scrophularia tertia Dodonæo tenuifolia, Ruta canina quibuſdam vocata* J. B.

J. B.

Radicem habet longam, ſimplicem, mediocriter craſſam: *caules* cubitales, ſtriatos, teretes, ferè nigricantes, medullâ fungoſâ plenos, ramoſos; per quos *folia* oblonga, anguſta, profundè laciniata, graviter odorata: flores eo ordine diſpoſiti quo in Scrophularia majore vulgari, copioſiores, parvi nigri; quos vaſcula excipiunt Scrophulariæ minora, acuminata, in duas carinas dehiſcentia.

Locus. Ad Rheni ripas propè Baſileam primò, deinde in Italia, Gallia Narbonenſi, & circa Genevam copioſè naſcentem obſervavimus. Radice eſt diuturna.

* 10. *Scrophularia Ruta canina dicta minor* Moriſ.

Moriſ.

Pedalis eſt planta, duplo minor priore: *folia* multò tenuiùs diſſecta: *flores* integri in fundo, quinque laciniis in margine diviſi, *ſtamina* & *ſtylum* admodum brevia, ex ipſorum fundo orta habentes; quibus fatiſcentibus ſuccedunt *capſulæ* omnium minimæ, bifidæ, virides adhuc arctè junctæ & ſtrictè unitæ, pyramidalem exhibentes figuram, acumine pungente præditam, ſed exiccatæ ſponte aperiuntur & *ſemina* plurima, reliquarum minora effundunt.

* 11. *Scrophularia Scorodoniæ foliis* Moriſ. *Luſitanica* Hort. Leyd.

Moriſ.

Ad altitudinem bipedalem aſcendit, caule quadrato, crebris geniculis intercepto & in multos ramulos brachiato. Ad ſingula autem genicula bina è regione apponuntur *folia* mucronata, ferrata, ſcabra, Salviæ ſylveſtris inſtar, quibus adeò ſimilia ſunt, ut antequam flores & ſemen producat, pro Scorodonia haberi poſſit. *Florem* fert unciali pediculo innitentem, integrum in fundo, quinquefariàm in margine partitum, laciniis quatuor ferruginei coloris, infimâ vireſcentis: ex fundo floris exeunt quatuor ſtamina ſubviridia, perbrevia, unà cum ſtylo ejúſque apice ejuſdem coloris. Hiſce deciduis ſuccedunt *capſulæ* pyramidales, mucronatæ, adhuc virides arctè ſibi invicem junctæ, exſiccatæ apertæ, inq; ſingulis cellulis *ſemina* continentes minuta, ſubfuſca, cæterarum ſuæ ſortis more.

De loco, florendi tempore & duratione nihil habet.

* 12. *Scrophularia Sambuci folio* Park. *Sideritis Sambuci folio* Alpin. exot.

Park.

Caulibus aſſurgit pluribus, quadratis, concavis, duos tréſve cubitos altis, *foliis* aliquot alatisè geniculis exeuntibus cinctis, è pinnulis aliquammultis conjugatim ad coſtam mediam adnexis, foliorum Sambuci inſtar, compoſitis, Sambuci inſuper ferè odore. E foliorum ſinubus ad caulium ramoſorum nodos, & ſummis caulibus exeunt *flores* multi, concavi, nutantes, obſoletè rubentis aut purpurei coloris; quibus ſuccedunt *capſulæ* parvæ, rotundæ, nigricantes, acuminatæ, *ſeminibus* aliarum hujus generis æmulis repletæ. *Radix* longa, fibris aliquot aucta.

Ex Hiſpania tranſmiſſa eſt. Parkinſono è ſemine nata. Biennio tantùm vivit & perfectis ſeminibus exareſcit. *D. More*, ad quem cùm Patavii commorabatur ſemina ejus cum aliis rarioribus tranſmiſit Parkinſonus, eam Alpino communicavit. Locis umbroſis & humidis gaudet. *Locus.*

* 13. *Scrophularia peregrina Telephii folio non deſcripta* Hort. Lugd. Bat.

CAP. V.

De Digitali.

Digitalis à flore Digitale ſeu Dactylothecam referente dicta eſt, nec alio opus habet charactere generico quàm hujuſmodi flore concavo, labiato, pendulo, cum vaſculo bivalvi.

A. 1. *Digitalis purpurea* J.B. Ger. *purp. vulgaris* Park. *purp. folio aſpero* C.B. **Purple Fox-glove.**

J. B.

Eſt ubi cubitos duos ſuperat Digitalis purpurea, *caule* pollicem craſſo, anguloſo, hirſuto, ſubrubente, concavo, ex *radice* fibroſa, amara. *Flores* in thyrſi longioris morem, frequentes, ab uno caulis latere penduli, brevibus hirſutis pediculis, quorum ſingulis eſt appoſitum foliolum acuminatum, calathi aut Digitalis ſartorii munimenti effigiaturâ, colore foris coccineo, exceptâ inferiore parte, quæ propter nonnullam admixtam albedinem carneo eſt, intus verò ſimiliter purpurei, inferiore parte (quæ & longis pilis obſita eſt) verſicolore albis maculis nigro guttatis: floris baſi penitus adnaſcuntur *ſtamina* alba aut purpuraſcentia, contorta, quæ *apices* didymos croceos guttatos ſuſtinent: *ſtylus* tenuis purpuraſcens ex hirſuti oblongíque *pericarpii* bivalvis mucrone protenditur, cui poſtea incluſum continetur *ſemen* minutum. *Folia* Verbaſci opinionem rectè ſuſtineant, oblonga, in acumen deſinentia, hirſuta, in ambitu ſerrata, ſupernè atrovirentia, infernè incana: quæ ad radicem ſunt longis nituntur pediculis, quæ in caulibus nullo ordine poſita, crebra. *Calix* floris plerunque quinquefolius; floris margo in quinque dividitur ſegmenta.

Amat ſolum arenoſum.

Digitalis flore albo. Variat interdum floris colore albo, ſed rariùs; nam è millibus vix unam plantam reperies flore albo inſignem: hinc Digitalis flore magno candido *J. B.* alba folio aſpero *C. B.* major alba *Park.* alba *Ger.*

Varietates. 1. Parkinſonus alterius adhuc Digitalis albæ ſpeciei meminit, quam *Dig. albam alteram ſeu minorem* appellat, cui folia præcedenti quidem ſimilia tribuit, verùm minora paulò & breviora, obſcuriùs virentia; *caulem* humiliorem vix tripedalem: *flores* minores: in reliquis conveniunt.

2. Digitalis major flore carneo *ejuſdem Park.* à vulgari purpurea, *foliis* paulò minoribus differt: floribus quoque minoribus, dilutiùs rubentibus ſeu carneis.

3. Digitalis media flore luteo rubente *ejuſdem*. Mediæ eſt magnitudinis inter Digitales maximas & minores: *foliis* luteæ minoris aliquatenus æmulis, quàm præcedentis minoribus, *floribus* longis, anguſtis Dig. albæ alterius ſeu minoris ferè magnitudine, colore luteo aut Bætico, rubore velut perfuſo, quem colorem nos **Tawney** appellamus, & in Aurantiis nonnullis cernitur. Cùm ſemen dederit radicitus exareſcit, ſecundo plerunque à ſatione anno.

Haſce Digitalis varietates, quamvis accidentibus potiùs quibuſdam quàm ſpecie à vulgari purpurea differre putem, nolui tamen omittere, ut Lectori integrum ſit de iis judicium ferre.

Vires. Digitalis herba emetica eſt. Somerſeti Angliæ ruſtica turba hujus decocto febricitantibus purgationes & interdum ſuperpurgationes & vomitiones humidioribus alvo molitur. *Lob. Ob.*

Parkinſonus efficacem eſſe contra Epilepſiam affirmat, ſi duo ejus manipuli cum ℥iv. Polypodii quercini in cereviſia decoquatur, & decoctum propinetur. Qui enim viginti & ſex annos continuos eo morbo laborârant ita ut ſingulis menſibus bis térve caderent, hujus decocti uſu penitus liberati ſunt, ſaltem per integros ſedecim menſes nè unum quidem paroxyſmum ſenſerunt. *Verùm medicamentum hoc robuſtioribus tantùm convenit, ſiquidem violenter admodum purgat & vomitiones immanes excitat.*

Strumoſis conducere tritam & impoſitam ſuccúmve ejus in unguento experientiâ compertum eſt. *Park.* Novi plures (inquit D. Bateſius in MS. nondum edito) qui in ſtrumoſis tumoribus Digitalis floribus valdè confidunt, quos quidam in butyro Maiali, quot poſſunt immittentes curant inſolandos per æſtatem. Alii cum adipe porcino miſcent, & ſub terra defodiunt per quadraginta dies, utrique flores cum unguento reſervant, unà linteis inducunt & tumoribus applicant: hoſce tumoribus diſcutiendis vel maturandis, ulceribus detergendis vel explendis ſufficere ferunt ſe expertos. Quinto & ſexto quoque die Diacarthamo purgant, interim continuè decoctum Herbæ Robertianæ præbent;

bent: pars ulceris rubens parte unguenti tenuiore illinatur: pars autem craſſior unguenti linteamini imponatur, quod nunquam mutetur. Sunt qui novella & primò erumpentia plantæ germina accipiunt, eorúmque ſuccum expreſſum in butyro coquunt ad ſucci conſumptionem, atque hoc novo ſucco addito bis térve repetunt.

N. 1. Oportet ut paretur ſufficiens quantitas unguenti eo anni tempore quo flores haberi poſſunt, cùm nonnunquam integer annus aut eo amplius ad curam perficiendam requiratur.

N. 2. Quamvis ulcera primò majora fiant nè metuas, ſiquidem unguentum poſtquam humores omnes abſumpſerit & exſiccaverit, ea demum ſanabit & cute obducet.

N. 3. Unguentum hoc in Scrophulis humidis & purè manantibus præcipuè utile eſt, in ſiccis parum valet; ſed ad Baſilicon & præcipitatum confugiendum. Habui ex relatione viri amiciſſimi, tum rei Herbariæ tum totius Medicinæ peritiſſimi D. *E. Hulſe*.

Proverbium eſt Italicum *Aralda tutte le piaghe ſalda.* i. e. Digitalis ſanat omnia vulnera.

2. *Digitalis maxima ferruginea* Park. *anguſtifolia flore ferrugineo* C. B. *ferruginea folio anguſtiore* J. B. *ferruginea major* Ger. emac.

J. B.

Tres aut quatuor cubitos altus eſt *caulis*, mediocriter craſſus, firmus, teres, lævis, cujus ſcapus ſummus in alas aliquot ſcinditur. *Folia* Digitalis ſubluteæ anguſtifoliæ foliis proxima, longa, anguſta, acuminata, atrovirentia, [ex viridi caneſcentia *Park.*] nervoſa, averſa parte ſubhirſuta, levi crenarum veſtigio per ambitum inciſa alternatim cauli adnaſcuntur. *Flores* longa ſerie thyrſoide diſpoſiti, Digitalis purpureæ, breviores, rigidiores, foris toti hirſuti, ferruginei, intus eodem colore ſaturatiore, & ſtriis variegato picti, labro productiore villoſo dependente, in medio rictu hiante, latentibus ſub ſuperioris folii margine *apicibus* luteis: inſidet autem floris recurva baſis calyci ſtellato quinque radiis conſtanti. *Capitula* quàm in vulgari purpurea minora *ſemine* minuto, fuſco repleta.

Catalogus Horti Regii Pariſ. Digitalis ferrugineæ duplicis meminit, nimirum 1. *Latifoliæ*, cui ſynonymam facit Digitalem maximam ferrugineam *Park.* & 2. *Anguſtifoliæ*, quæ eſt C. Bauhini Digit. anguſtifolia flore ferrugineo; J. Bauhini Digit. ferruginea folio anguſtiore. An hæ duæ ſpecie differant neſcimus, examinent alii: certe Dig. fer. fol. ang. *J. B.* in parem cum Parkinſoniana *Dig. max. ferruginea* altitudinem aſſurgit. Verùm quicquid ſit de ferruginea latifolia & anguſtifolia, dari duas Digitalis ferrugineæ ſpecies certum eſt, cùm Tho. Johnſonus vir ſummæ fidei & diligentiæ, utramque viderit & deſcripſerit:

Digitalis ferrugin. major. Alteram *majorem* appellat, *foliis* imis pedalibus, atrovirentibus, venoſis: *caulibus* tricubitalibus: *floribus* hiantibus, amplis, cum labello ſurſum inflexo.

Digit. ferrug. minor. Alteram *Dig. fer. minorem*; *cui folia* multò minora, anguſtiora, lævia & intenſiùs viridia: *caules* pedales; *flores* parvi, ſuperioris colore ſimiles. Hanc apud Tradeſcantium vidit medio Julio florentem.

Hæc ſpecies caule eſt quadruplo humiliore quam ſuperior, proinde eadem eſſe non poteſt quam J. Bauhinus deſcribit, quæ in parem cum illa altitudinem aſſurgit. Quocirca vel tres dantur Digitalis ferrugineæ (quod non credo) ſpecies, nimirum 1. *Major latifolia*, quæ eſt Parkinſoni maxima: 2. Major anguſtifolia, *C. B. J. B.* 3. Minor *Ger. emac.* vel Parkinſono & J. Bauhino deſcriptæ ſpecie conveniunt.

Hic inſuper addit Catalogus Pariſienſis quartam adhuc ſpeciem, viz. Digitalem latifoliam flore ferrugineo minore.

3. *Digitalis lutea magno flore* C. B. *amplo flore* Park. *flore majore, folio latiore* J. B.

J. B.

Minor huic quàm purpureæ magnitudo; nec diſſimilis *radix*: *Caules* anguloſi, nonnihil hirſuti: *Folia* anguſtiora, longa, infernè nervis hirſutis rugoſa, ſupernè penitus glabra, atrovirentia, in ambitu crenata, ſapore ſubamaro & acri: *Flores* Digitalis purpureæ pares, foris intúſque hirſuti, ſed colore, extra quidem dilutè luteo, intus verò croco ſaturatiore languidéque luteo verſicolores.

Locus & Tempus. In montoſis circa Genevam & in Germania invenimus. Floret Junio & Julio.

C. Bauhinus pro Ephemero Dioſcoridis *Columnæ* hanc habet: verùm Columna flores albos Ephemero ſuo attribuit, qui huic lutei ſunt. Fortè tamen Columna colorem pallidè luteum pro albo habuit; ni floris color interdum variet.

4. *Digitalis lutea vel pallida parvo flore* C. B. *flore minore ſubluteo, anguſtiore folio* J. B. *minor lutea ſive pallida* Park. parad.

J. B.

Duorum cubitorum altitudinem æquat vel etiam ſuperat, *caule* digitali, ramoſo, lævi, ex *radice* pollicari emicante: cui alternatim adnaſcuntur *folia* ſpithamam longa aut breviora, duas aut tres uncias lata, acuminata, in ambitu crenata, ſupernè glabra, atrovirentia, infernè herbida, ſubhirſuta: *flores* tanquam thyrſum longa ſerie effigiantes, quanquam ortu diverſo, eôdem tamen ferè omnes vergunt dimidio minores Digitalis purp. floribus, colore luteo in herbaceum languente, ídque tam intus quàm foris, labro intrinſecùs villoſo; quorum unicuique ad pediculum folium acuminatum penitus glabrum eſt appoſitum. *Semen* in loculis bivalvibus aliarum hujus generis more. *Radix* fibroſa, perennis, nec ulla cœli injuria aut gelu vehementiori facilè corrumpitur.

Locus & Tempus. In montibus circa Genevam, itemque circa Salernum & Neapolin in Italia copioſè provenit. Junio, Julióque menſibus floret.

C. Bauhinus aliam adhuc *Digitalem anguſtifoliam luteo parvo flore* in Prodromo deſcribit: quæ an aliter quàm partium omnium parvitate à præcedenti differat Lectori conſiderandum relinquo: Deſcriptionem ejus videat apud *C. B.* in *Prod.*

* 5. *Digitalis Virginiana, Lyſimachiæ facie, foliis ſubrubentibus, flore violaceo minore* Moriſ. *An Digit. Virginienſis ſeu Americana ſerratifolia* Hort. Pariſ. & Lugd-Bat?

Moriſ.

Caules promit bipedales, ſubrubentes: quos ambiunt per intervalla ad ſingula genicula bina *folia*, mucronata, Limonii majoris primo ortu foliis haud abſimilia, ex adverſo adnaſcentia, quæ à caule perforari videntur adeò arctè eum cingunt. Ex alis ad genicula ſuperiora enaſcuntur pediculi alios procreantes; quibus innaſcuntur flores calyce & forma Dactylothecæ ſeu Digitalis minoris, niſi quòd *flos* integer in fundo tantùm, in margine quinquefariam ſinuetur, ut in Nicotiana fœmina, coloris violacei: in fundo autem floris quatuor *ſtaminula* arcuata latent, quorum ſingulorum extremo, aliarum Digitalium florum more duo apponuntur teſticuli rubelli, lentiformes in ſuperiore floris parte: eſt enim *ſtylus* propendens versùs inferiorem partem luteus, lanuginoſus. *Floribus* ſuccedunt thecæ bicapſulares, in mucronem acutum bifurcatum deſinentes, continentes in ſe ſemina minuta, infinita, cæterarum Digitalium more.

Floret Æſtate, atque eadem exeunte & ineunte Autumno ſemen ſuum perficit. *Tempus.*

Foliorum ſitus & florum figura diverſam à Digitali plantam arguunt.

C A P. VI.

De Pediculari ſeu Criſta galli.

PEdicularem Lobelius ſcribit vocari hanc herbam, quòd facultatibus ſit viroſis, pratis infeſta, & pediculis hoſtis. Contra Dodonæus Pedicularem ab effectu nominat, quòd pecori ac jumentis, quæ in pratis ubi hæc provenit paſcuntur, pediculorum copiam gignat. Mihi hujuſce herbæ folia, pediculi tergo rugis ſuis perquam ſimilia ſunt, & indè forte nomen.

Notæ hujus generis ſunt præter flores galeatos & vaſculum bicapſulare, florum calyces tumidæ & velut inflatæ folliculos ſeminum occultantes, *Semina* compreſſa.

A. 1. *Pedicularis ſive Criſta galli lutea* Park. *pratenſis lutea vel Criſta galli* C. B. *Criſta galli* Ger. *galli fœmina* J. B. **Yellow-rattle or Cocks-comb.**

E *radice* parva, alba ſimplici, ſurculos ad latera emittente, non altè in terram demiſſa *caulis* aſſurgit lerunque ſingularis, pedalis, rigidus, lævis, quadratus, rectus, tenuis, inanis nigris non raro maculis & lituris varius, & verſùs ſupremam partem purpuraſcens, in ramos aliquot diviſus, quos adverſo ſiu poſita bina ſemper ambiunt *folia*, ſine pediculis, lata baſi, exinde ſenſim anguſtata ad apices ſque, longitudine digitali, acuta, per margines dentata, criſtam galli imitantia, venis inſignibus à nedio ad ſingulos dentes hinc indè excurrentibus. E foliorum ſinubus ramuli exeunt per paria ſeu uo adverſi. In ſummis caulibus & ramulis conferti & ſpicam mentientes *floſculi* è foliorum pariter inubus ſinguli ſingulis exeunt, brevibus admodum pediculis; *calicibus* turgidis, compreſſis, in quatuor cuta ſegmenta ſummo margine inciſis. *Flores* monopetali, flavi, cucullati, ſtylum tenuem & quatuor amina cum ſuis apicibus occultant. Delapſo flore calix in majorem longè veſicam intumeſcit, & aſculum ſeminale amplum, compreſſum intus continet, in duo loculamenta per medium diviſum, *ſemina* plura, compreſſa, margine membranaceo cincta, colore pulvereo continens. Seminibus aturis illico dehiſcunt vaſcula membranea, & cùm exiccantur lucida fiunt.

Floret Junio, & ſemen brevi maturat, quod ſtatim effundit, & mox radicitus exareſcit ante fœecium.

In paſcuis præſertim ſterilioribus exit, non raro & in arvis, utrobique inutilis & vitioſa, ut rectè Bauhinus. *Locus.*

2. *Criſta galli mas* J. B.

A fœmina differt ſtatura & altitudine, interdum ſeſquipedali: caule robuſtiore, foliis latioribus: *ibus* multò majoribus; ſummitatibus magis albeſcentibus, utriculis hirſutis.

Hanc in pratis circa Genevam unà cum fœmina obſervavimus. In Anglia nondum invenimus. *Locus.*

3. *Criſta galli ſpicata flore luteo magno Meſſanenſis.*

Radice eſt ſurculoſâ, annuâ tamen: *caule* cubitali aut etiam altiore, recto, firmo, quadrato, nonil lanuginoſo. *Folia* plerunque bina ex adverſo ſita ſunt, longa, anguſta, pallidè viridia, rariùs majoribus circa margines dentibus, extantibus velut laciniolis, inciſa, Cratæogoni Euphroſynes fafoliis ſimilia. Spica florum in ſummo congeſta, grandis, quadrata, lanuginoſa, & nonnihil etiviſcoſa. *Flores* lutei, ampli, cucullati, figurâ florum Ladani ſegetum, ex utriculis ſatis amplis, culum ſeminale bivalve claudentibus. *Semen* non obſervavimus. Columnæ arenæ inſtar minumum eſt, copioſum flavum.

In lateribus montium Meſſanæ imminentium hanc & ſequentem invenimus, Maio menſe in ſtatu & vigore.

4. *Trixago Apula unicaulis,* πτερίσταχυς Col. *Criſta galli ſpicata flore vario ex albo & purpureo. An Antirrhinum folio ſerrato* J. B?

Præcedenti ſimillima eſt, in his præcipuè differt. 1. Quòd minùs procera ſit: 2. Quòd caules in ea & aliquando etiam foliorum margines rubeant. 3. Quòd *flores* minores ſint & diverſi coloris, cuculli v. g. rubent, labia in medio albent, ad margines rubore diluuntur.

F. Columna hanc plenius & exactiùs deſcribit; Herba eſt unicaulis ſemper, ab *radice* ſingulari prodiens, *caule* pedali aut ad ſummum ſeſquipedali, quadrato, hirſuto, albeſcente aut purpuraſcente, *foliis* cincto ad intervalla digitalia ex adverſo binis ſine petiolo hærentibus, anguſtis, oblongis, obtuſis, craſſis & carnoſis, ex viridi albicantibus, hirſutis, raris dentibus ſerratis, in medio caulis majoribus, triunciali longitudine. Summo cauli inſidet ſpica quadrata, criſtatis foliis rotundioribus, hirſutis, denſis, Eufragiæ vulgari ſimilibus conſtructa; ex quibus flores galericulati, magni admodum proportione plantæ latis barbulis, albis, pallentibus, capitulis verò purpuraſcentibus hirſutis, ex quibus luteum ſtamen veluti dens exeritur, &c.

Cum priore, à quâ fortaſſe non differt ſpecie.

A. 5. *Pedicularis pratenſis rubra vulgaris* Park. *pratenſis purpurea* C. B. *Pedicularis* Ger. *Pedicularis, quibuſdam Criſta galli flore rubro* J. B. **Red Rattle.**

J. B.

Flores ut in Criſta galli vulg. è veſiculis laxis, glabris emicant, verùm non ita compreſſis, canaliculatis, tantillum cum multo virore rubeſcentibus: colore ſunt rubro, rariùs carneo aut albo, laciniâ ſuperiore roſtratâ, apices luteos quatuor bina cavitate inſculptos ſtylúmque purpuraſcentem ſinu ſuo occultante, inferiore ſeu labello in tres laciniolas circinatas profundè inciſo. *Folia* cum Filipendula nonnihil habent ſimile, at longè minora, minutiúſque inciſa, colore viridi vel ſpadiceo, in *caulibus* anguloſis, concavis, palmaribus, aut dodrantalibus, infirmis. *Radix* nonnihil amaricat, alba, rugoſa, formâ radicum Petroſelini vulgò dicti, minimi digiti craſſitudinem vix attingens, in craſſiuſculas fibras diviſa. Ex ſumma porrò radice folia exoriuntur lata, craſſa, in mucronem deſinentia, per ambitum ſerrata, è quorum ſinu reliqua folia cum caule emergunt. Sic & primogenitæ plantæ folia prima Dryopteris, æmula formâ & laciniis, ut etiam aliquos fallere poſſit. Cæterum *ſemen* fuſcum, rotundum in vaſculis magnis falcatis, in roſtra deſinentibus.

Locus. In pratis, paſcuis & ericetis, locis humidioribus, abundè exit per totam Angliam.

A. 6. *Pedicularis paluſtris rubra elatior. An Pediculariæ campeſtris prior ſpecies* Trag?

Hæc præcedente plus duplo major eſt & elatior, caulibus firmis, erectis: Differt quoque & floris calicibus, quæ in hac ſubhirſutæ ſunt minuſque turgidæ quàm in illa, & ipſis etiam ſeminibus, ut conferenti patebit.

Locus. In locis paluſtribus & aquoſis provenit.

Alectorolophum tertium *Cluſ.* huc refero; ejuſdémque genus alterum ad præcedentem: nam & notæ omnes conveniunt: & Cluſius eam propè Londinum collegit, ubi certo certiùs non alia occurrit ſpecies.

Hujus herba (ſi Trago fides) inter cætera pabula à pecoribus devorata pediculorum in illis ingentem procreat copiam, quo morbo vix tandem citra magnum periculum liberantur.

7. *Criſta galli montana, floribus pallidis in ſpicam congeſtis.*

Radix ei ſimplex, alba, paucis fibris donata, magnitudine & figurâ radicis Tragopogi, niſi quod longior ſit, ſapore non ingrato Nucis Avellanæ, paullò amariore. *Folia* ad radicem unum vel duo, alata ex pluribus pinnarum conjugationibus Filicis ferè in modum compoſita, inferiùs hirſuta, in acutum deſinentia, ſingulis pinnis ad margines ſerratis Criſtæ galli vulg. luteæ folia benè imitantibus, viroris ad luteum tendentis. *Caulis* ab eadem radice ſingularis, dodrantalis aut pedalis, teres, firmus, nonnihil hirſutus, intus concavus, [minimè ramoſus quantum memini] ſpicam in ſummitate geſtans palmarem florum denſè ſtipatorum, pallidè luteorum, Criſtæ vulg. luteæ ſimilium, niſi majores eſſent & vix ſeſe aperirent, è calyce ventricoſo, pentagono emicantium, pediculis nullis. Ad ſingulos flores ſingula habentur folia iis quæ ad radicem ſimilia, ſuperiora tamen in ſpica pinnata eſſe deſinunt, ſúntque Pedicularis vulg. lut. foliis perſimilia. In calice latet ſeminis conceptaculum turbinatum, ſeminibus minutis, rotundis repletum. Unicum plerunque habet hæc planta in caule folium infra ſpicam.

Locus. In ſummis jugis montium altiſſimorum Maximum Carthuſianorum cœnobium circundantium invenimus. Differt autem tum à Pediculari majore Dalechampii J. B. tum à Pediculari bulboſa *ejuſdem.*

* 8. *Pedicularis major Dalechampii* J. B. *Alpina Filicis folio major* C.B. *major Alpina* Park.

Dalechamp.

Filipendulæ Alpinæ affinis eſt, *radice* foris nigrâ, Napi modo gracileſcente, rugoſa, nonnihil culoſa: *caule* fermè cubitali, virgato, unico; *foliis* Filicis, in longo pediculo ordine collocatis, ambitum crenatis, exeunte per caulem alternatim unoquoque foliorum pediculo: *flore* pallido, catim in ſummo caule congeſto, ſemine copioſo, in latis corticoſis vaſculis incluſo, Alyſſi modo.

In vertice montis aurei Gergobiæ Arvernorum propinqui gignitur. *Dalechamp.* *Locus.*

A præcedente differt radice foris nigra; foliis in caule pluribus, alternatim poſitis: vaſculo ſeminali lato.

* 9. *Filipendula montana altera* C. B. *montana mollior altera* Park. *Alectorolophus* 11. Cluſ. hiſt.

Cluſ.

Sequenti per omnia ferè ſimile eſt, ſed longè mollius, cujus *flores* modo pallidi modo purpurei ſunt: radix etiam craſſa, & fibras Aſparagi radicibus ſimiles agens.

Non in ſummis tantùm Alpibus, ſed & in inferioribus uliginoſiſque pratis naſcitur. *Locus.*

* 10. *Pedicularis bulboſa* J. B. *Filipendula montana flore Pediculariæ* C. B. *Filipendula montana major albida* Park. *Alectorolophos Alpinus major* 1. Cluſ. *Filipendula montana* Ger.

Complures ab una radice emittit *caules* cubitales, minimi ferè digiti craſſitudine, læves, concavos: in quorum cacumine *flores* multi, acervatim congeſti, oblongæ ſpicæ inſtar, quemadmodum in Orchidibus; cucullati, Pedicularis, majores, è *calyculis* pentagonis inter minutiora folia prodeuntes, exalbido colore. *Folia* palmaribus nixa pediculis, pinnata, Filipendulæ diviſurâ, ſtatim ex radice prodeunt, qualia per caules pauca, præterquam in ſummitate, ubi florum ſpica incipit, quo loco ſatis ſunt frequentia: Floribus ſuccedunt mucronata capitula maturitate dehiſcentia, *ſeménque* oſtendentia exiguum inæquale, cineracei coloris. *Radices* capillaribus fibris intertextæ, multæ, principio anguſto, ſenſim extuberantes, multùm Filipendulæ radicibus cedentes. Veſtigia veterum caulium demonſtrant non eſſe annuam ſtirpem.

An Herba foliis Aſplenio ſimilis *Geſn. m. fr?* Radicibus tuberoſis, & caulibus ab eadem radice pluribus à Pediculari montana noſtra differt.

* 11. *Pedicularis Alpina lutea* C. B. Park. *Alpina, flore luteo, radice nigra* J. B.

Lugd.

Hæret *radice* craſſa, nigra, multifida: *folia* exinde profert longo pediculo nixa, quæ foliolis multis conſtant, toto ambitu minutiſſimè inciſis ex adverſo ſitis ut in Filipendula, quæ cauſa nominis fuit [Filipendulæ Alpinæ *Lugd.*] *Caulis* pede altior *flores* luteos ſpicatim ferè congeſtos in vertice ſuſtinet, quibus delapſis vaſcula ſuccedunt oblonga, Antirrhini loculis ſimilia, minuto ſemine plena.

Eam gignunt ſumma Alpium juga. *Locus.*

Deſcriptio hujus plantæ imperfecta: Differt à Pediculari montana noſtra, radice nigra, & foliis in caule pluribus (ni pictura fallat) & minutiſſimè ut in Filipendula inciſis.

* 12. *Criſta galli umbellata* C. B. prod. *galli lutea umbellata* Park.

C. B. prod.

Radice eſt tenui, parva; *caule* palmo parùm altiore, tenui & erecto: *foliis* paucis, unciam longis, anguſtis, per ambitum crenatis: *Caulis* ſummo *flores* plures, quaſi in umbella diſpoſiti, triplo majores & latiores quàm in vulgari, quibus valvulæ latæ, membraneæ, ſemen continentes ſuccedent.

In Caſtiliæ agris collecta fuit. *Locus.*

* 13. *Criſta galli anguſtifolia montana* C. B. Park.

C. B. prod.

Caule eſt cubitali, anguloſo: *foliis* oblongis, anguſtis, acuminatis, margine crenatis, binis ſibi ex oppoſito correſpondentibus; ex quorum alis foliola minora prodeunt, & plerunque *cauliculus* unam alterámve unciam altus, minutiſſimis foliolis cinctus: ipſe verò caulis in ramos ſemipalmares, etiam majores, dividitur: quibus *flores* pallidi, eo quo in vulgari ordine, ſed longè minores inſident, quibus valvulæ *ſemen* latiuſculum includentes ſuccedunt.

Hæc in montibus urbi [Baſileæ] vicinis reperitur. *Locus.*

Cap. VII.

De Euphraſia ſeu Euphroſyne.

Ἐυφροσύνη (inquit Dalechampius) dicta eſt hæc herba, quia oculos juvat & delectat, quam vocem imperiti linguæ Græcæ depravantes in Euphraſiam verterunt. Hunc refutat J. Bauhinus, quia nihil de hac herbula apud veteres Græcos aut Latinos occurrit.

Hujus notæ ſunt folia venoſa ſerrata, ſemina albicantia.

A. 1. *Euphraſia* J. B. Ger. *vulgaris* Park. *Officinarum* C. B. **Eye-bright.**

Plantula eſt palmaris aut ſeſquipalmaris, *radice* ſimplici, tortuoſâ tamen ſeu huc illuc reflexâ, fibris paucis majuſculis donatâ, lignoſâ, albâ *caulibus* teretiuſculis ſubhirſutis & in apricis purpuraſcentibus, ramoſis, ramulis crebris è foliorum alis exeuntibus, caulem medium interdum longitudine ſuperantibus. Sunt autem *folia* bino ordine in caule adverſa, ſine pediculis adnata, Chamædryos aut Alſines chamædry-foliæ, ſaturo virore ſplendentia, rugoſa, dentata, averſa parte hirſuta, ſapore pingui & ſubamaro. *Floſculi* in foliorum alis ſingulis ſinguli è calicibus quadripartitis ſeſſilibus exeunt, pulchelli, lactei, purpurantibus lineis intus ſtriati, labello in tres bifidas lacinias diviſo, & maculâ flavâ in medio picto; galea reflexa pariter bifida ſtaminula aliquot occultat. Flori ſuccedit *vaſculum ſeminale* oblongum, compreſſum, bivalve, in duo loculamenta diviſum, *ſemina* intus plura oblonga, cinerea continens.

Locus. In paſcuis ſterilioribus, vulgatiſſima, poſt mediam ferè Æſtatem in Autumnum uſque floret.

Vires. Euphraſia quoquo modo ſumpta, ſeu in pulverem redacta, & cum vino albo pota, ſeu per ſe ſola maſticata & deglutita, ſeu ſuccus ejus expreſſus, aut aqua deſtillata videndi potentiam mirificè roborat & adauget, debilem aut amiſſam reparat & reſtituit. Inflammationibus & caligini oculorum adhibetur tuſa, & impoſita, aut ſuccus ejus oculis inditus, ſed præcipuè aqua diſtillata.

Fit ex Euphraſia, autore Arnoldo Villanovano, vindemiæ tempore vinum, cujus uſu ſenum etiam oculi rejuveneſcere feruntur, &c.

Caſp. Hofmannus uſum ejus deſpicabilem facere ait incertitudinem herbæ, quódq; Arnoldus aliiſq; uſum ejus reſtringunt ad pingues & pituitoſos. Et quod ad vinum attinet malè illud ceſſiſſe ſocio & commilitoni ſuo Pena ſcribit. Nec mirum, non enim curat quamvis caliginem, ſed illam quæ eſt à fridigitate, neque hanc omnem, ſed poſitivè à pituita. Calidam enim & ſiccam eſſe plantam oſtendit guſtus, qui amarorem quendam præ ſe fert. *Caſp. Hofman.*

Verùm ſi oculorum caligini conducit, non illud efficit calore aut ſiccitate: multa enim calida & ſicca oculis non proſunt, ſed vel tenuitate partium, vel ſpecifica quadam proprietate. Tenuium autem eſſe partium vel illud argumento eſt, quòd Tragus vino decoctam ac calidam propinatam morbo arquato utiliſſimam comperit.

℞ Macis ʒ ß. Euphraſiæ ʒij. Fiat pulvis ſubtiliſſimus. Doſis factis debitis evacuationibus ʒij. Valet ad Scotomiam & imagines. Maroldus pulverem Doctoris Helidæi appellat. Dodonæus ſemen fœniculi & ſaccharum addit. Fuchſius in catarractis & ſuffuſionibus commendat.

Fabric. Hildanus Autor imprimis celebris & fide digniſſimus *Centur. Epiſt.* 103. tantum eſſe ait Euphraſiæ in imbecillitate viſûs vim atque efficaciam, ut ejus uſu ſeptuagenarios quoſdam propter vigilias & ſtudia plurima amiſſo viſu, in decrepita iſta ætate eum recuperâſſe obſervaverit. *D. Tancred. Robinſon*; qui oculiſtas quos vocant tum in Anglia, tum in tranſmarinis regionibus herbam ipſam exhibere tum in acetariis, tum in juſculis, tum etiam pani incoctam & potui ordinario infuſam, extrinſecus autem in collyriis, & fomentis applicare adnotavit.

* 2. *Eufragia linifolia* Col. part. 2. *foliis Lini anguſtioribus* C. B. *minima* Park.

Folia huic longè exiliora & anguſtiora ſunt quàm Lino. Tota planta non excedit dodrantem cum radice. Vulgari Eufraſiæ flore, fructu, ſemine ac ſapore ſimilis eſt.

A. 3. *Euphraſia pratenſis rubra* C. B. *Euphr. parva purpurea* J. B. *Cratæogonon Euphroſynes facie* Ger. *Euphragia pratenſis rubra major* Park. **Red meadow Eye-bright, or Eye-bright-Cow-wheat.**

E *radice* alba, lignoſa, tenui, huc illuc reflexa, nunc ſimplici, nunc multiplici ſeu in plures fibras ſparſa *caulis* exurgit dodrantalis aut pedalis, firmus, teres, qui tamen quadratum ſimulat, lanugine brevi ſubhirſutus, ſolidus, ab imo ſtatim ramoſus. *Folia* digitum longa, anguſta [unam circiter tertiam partem digiti lata] à baſi ad mucronem ſenſim anguſtata, nervoſa, nervis ſeu venis admodum conſpicuis, denticulis per margines rarioribus ſerrata, Pedicularis in modum, bina in caule conjugatim, abſque pediculis adnata. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis in longas velut ſpicas digeſti, ſinguli ex alis foliorum ſingulis egreſſi pediculis breviſſimis, galeati, purpurantes aut carnei, rarius albi, labello trifido. *Calix* pro floris modo ſatis grandis, ſummâ parte in quatuor acuta ſegmenta diviſus, vaſculum ſeminale intus continet oblongum, Euphraſiæ vulgaris.

Locus & Tempus. Inter ſegetes & in paſcuis, locis præſertim humidioribus frequens oritur & poſt mediam æſtatem floret.

A. 4 *Euphraſia lutea latifolia paluſtris.* **Yellow Marſh Eye-bright.** *An Criſtæ galli affinis planta Romana, ſeu Criſta galli major Italica* J. B?

Cratæogono Euphroſynes facie aut Criſtæ galli non admodum diſſimilis eſt. *Radix* ei ſimplex, alba, ſapore nullo inſigni: *Caulis* pedalis, teres, hirſutus. *Folia* in caulibus nunc bina ex adverſo, nunc alternatim adnata abſque pediculis, è lata baſi in tenuem mucronem ſenſim deſinentia, ſeſcunciam longa, per margines dentata, rugoſa. Ex alis foliorum emergunt *flores* Fiſtulariæ, galeati, flavi, labello latiuſculo, & in tres lacinias diviſo, è *calice* oblongo, ſtriato, in quatuor ſegmenta expanſo. *Vaſculum ſeminale* oblongum, in binas cellulas diviſum, geſtans in apice ſtylum prælongum à flore reſiduum. *Semen* exiguum, rotundum, ruffum. Tota planta, cùm in ſtatu eſt, glutine quodam ſeu lentore viſcoſo madet.

Tempus & Locus. Floret Julio & Auguſto. In agri Cornubienſis occidentaliori parte, ad rivos & in paluſtribus copioſè provenit: invenimus & in agro Staffordienſi. Planta hæc Euphraſiæ ſemen non habet. Nondum deſcriptam putamus, quod mirum, cùm in Cornubia adeò frequens ſit. Criſtæ galli affinis *J.B.* diverſa videtur.

A. 5. *Cratæogonon foliis brevibus obtuſis Weſtmorlandicum.* **Short-leaved Eye-bright-Cow-wheat.**

Radix huic (ut putamus non deſcriptæ Euphraſiæ ſpeciei) alba, dura, fibris majuſculis prædita, & (ut mihi videbatur) repens. *Caules* ſemipedales, graciles, erecti, rigidi, non ramoſi, nonnihil hirſuti, fragiles. *Folia* per paria ſine pediculis caulibus adnaſcuntur, figurâ & magnitudine Alſines Chamædryfoliæ, rugoſa, per margines dentata, viroris ad cinereum tendentis, & nonnihil ſplendentia. *Flores* in ſummis caulibus ex alis foliorum exeunt, brevibus pediculis nixi, figurâ florum *Criſtæ galli*, tubo longiore, colore ſordidè purpureo, calice quadripartito; quibus ſuccedunt *vaſcula* ventricoſa, in binas partes impreſſâ lineâ diviſa. *Semina* albicantia Cratæogoni. Sapor plantæ acris nonnihil & amarus.

Propè *Orton* vicum in Weſtmorlandia, juxta rivulum, qui decurrit ſecus viam, qua inde Crosbeiam itur. Poſt mediam æſtatem floret. *Locus & Tempus.*

6. *Euphraſia pratenſis lutea* C. B. *prat. major lutea* Park. *Coris Monſpeſſulana lutea* J. B. *Euf. lutea montana anguſtifolia major altera* Col. **Yellow narrow-leaved Eye-bright.**

Col.

Caule eſt ſingulari, cubitali, tenui, lignoſo, ferè rubente, quadrato ſed obtuſis angulis [J. B. rotundo] *foliis* cincto anguſtioribus, Lino aut Hyſſopo paribus, craſſis, per ambitum rarioribus dentibus, ternis ſc. ſerratis, per rariora genicula binis cauli hærentibus: ex quibus alæ [ramuli] utrinque cruciatim, alterno verſu oppoſitæ binæ panduntur obliquæ, oblongæ, admodum caulis & plantæ proportione: à quorum medio ad ſummum uſque denſi *flores* uno verſu diſponuntur duplicati, galericulati, galericulati, deorſum ſpectantes, ex utriculis prodeuntes, ſed colore luteo ſaturato ſeu aureo oculos recreantes. *Semina* perficit Octobri menſe, Euphraſiæ ſimilia anguloſa candida, quæ pericarpiis ſiccis atque dehiſcentibus ab imo incipiunt decidere.

Seriùs poſt mediam ſci. æſtatem floret: atque durat hyeme lignoſa planta, ſicca, foliis nuda, cacuminibus tantùm racemoſis adhærentibus. Sapore amaro, adſtringente, & extergente, linguam exaſperante guſtantibus nobis viſa fuit *Col.* *Tempus.*

Primò eam invenimus in Germania, non procul Altdorfio Norimbergenſium Academia, deinde in Hetruria, tandem in Narbonenſi Gallia. *Locus.*

* 7. *Euphraſia pratenſis Italica latifolia,* C. B. *pratenſis minor purpurea* Park. *Euphraſia tertia non ſcripta* Col. **The leſſer broad-leaved purple Italian Eye-bright.**

C. B. prod.

Radicem habet lignoſam, parvam, nigricantem, in tenues fibras diviſam: *caulem* ſemipedalem *Col.* Bauhino palmarem aut minorem, quadratum, rubentem, leviter hirſutum, ſæpius ſimplicem, aliquando ſtatim ab exortu in duos, rariùs plures parvos ramulos diviſum: quem *folia* pauca, craſſa, hirſuta, rotunda ferè, & bina adverſa, in crenas profundas, inferiora quidem quæ minora in ternas, ſuperiora verò in quinas ſenáſve diviſa ſuâ baſi cingunt.

Flores è foliorum ſinu, aliquando à medio caule, aliquando tanquam ex ſpica comâve, ex utriculis velut oblongo calice prodeunt bini, galericulati, purpuraſcentes, quibus *ſemen* oblongum anguloſum candicans in utriculis ſuccedit. Amaro eſt ſapore. Ubi naſcitur ita frequens invenitur, ut humum tapeto opertam purpureo inſpicere videaris. Annua eſt planta. V. *Botan. Monſp.*

Variat in calidioribus regionibus v. g. in Apulia & Cirinolæ in pratis & paſcuis floris colore atque etiam comâ albâ: in frigidis locis colliúmque pratenſibus herboſis flore eſt ſemper purpureo. *Varietas.*

In via Romana, etiam Romæ in monte Teſtaceo provenit, paſſim etiam in Caſtilia, maximè circa *Eſcurial* reperitur. Circa Monſpelium ultra pontem Sellæ novæ juxta viam qua itur ad pagum *S. Jordi* in ſterilibus iſtis locis dictis *Garrigues* Maio menſe florentem invenit D. Magnol. *Locus.*

* 8. *Euphraſia Italica latifolia altera* C. B. *purpurea latifolia* Park. *major ſylveſtris purpûrea latifolia* Col. **The greater broad-leaved purple Eye-bright.**

Col.

Radice eſt tenui, intortâ, lignoſa, bifurcata vel magis diviſa: *Caule* ſeſquipedali, quadrato, hirſuto, ſubrubente, per genicula, digitalibus intervallis, *foliis* veſtito unciam longis, latis verò tertiam illius partem, in acutum deſinentibus, per ambitum ſerratis: ex quorum ſinubus à medio ad ſummum uſque Caulis alæ [ramuli] ſurgunt utrinque, obliquæ parum, minutioribúſque foliolis ornatæ, quibus ſumma parte à medio uſque denſi *flores* inſunt uno verſu diſpoſiti, ex alternatis tunc foliolis prodeuntes, galericulati, purpuraſcentes, ex utriculis emicantes hirſutis, non diſſimilibus cæteris; quibus *fructus* ſuccreſcunt craſſiores, minúſque congeneribus oblongi, *ſeminibus* turgidi anguloſis, candidis, parùm Vulgari majoribus, quæ Septembri & Octobri menſe perficiuntur.

Auguſto floret, amaro tota ſapore. Æquicolorum collium ſemitis & Quercetis, depreſſioribus etiam locis, umbroſis atque humentibus gaudet. *Locus.*

* 9. *Euphraſia lutea Alſinefolia radice ſquamata* C. B. *Anonymos radice Dentariæ* Col. *Euphr. lut. minor radice ſquamata* Park.

C. B. prod.

Radice eſt velut bulboſa, alba, ex quatuor craſſiuſculis ſquamis coagmentata: *caule* pedali, aliquando palmari, lævi, cavo & ramoſo, ramulis ex alarum cavis prodeuntibus, quem *folia* bina, petiolis carentia baſi ſua ſitu adverſo cingunt, Alſines Trixaginis foliis formâ ſimilia, ſed acutiora. *Flores* lutei, Euphraſiæ floribus reſpondentes: quibus ſuccedit *ſemen* nigrum rotundum, in apicem exiguum deſinens, quod geminum parvo petiolo inſidet.

Locus. Hæc montoſis aſperis & humidis gaudet. In Alpibus Helveticis & Auſtriacis, inque Pyrenæis montibus invenitur.

Semina quæ vocat vaſa ſeminalia fuiſſe exiſtimo ; aliàs ad hoc genus minimè pertinet.

Dentaria Buguloides radice globoſa Mentzel. *eadem videtur præcedenti.*

Mentzel.

Altitudine ſua & foliis Bugulam luteam mentitur; at *radix* Dentariæ eſt, globoſa, ſquamulis tanquam denticulis murium alabaſtrinis circumcirca referta. Ex hac *cauliculus* nunc unus, nunc plures & in ramulos diviſi exurgunt quadrati, ad ſingula internodia foliola Chamædryos bina ſibi oppoſita ſuſtinentes. Ex horum alis *floſculi* erumpunt aurei, oblongis calycibus in quinque foliola diviſis, florum Euphraſiæ formâ. Eos ſequuntur *pericarpia* rotunda, in quibus *ſemen* obſervare non licuit.

Locus. Collegit hanc *Mentzelius* menſe Maio in Alpium quodam excelſiſſimo & prærupto jugo dimid. mill. Germanico ab oppido *Mittenwald* dicto mediâ viâ inter *Inſpruck* & *Munchen.*

* 10. *Euphraſia purpurea minor* C. B.

Mag.

Ex parvula *radice* fibroſa *caulem* emittit ſæpiùs palmo minorem. *Folia* per caulem rara ſunt, ex intervallis bina caulem cingentia, oblonga, rugoſa, ſatis profundè crenata & leviter hirſuta: in ſummitate ſpicam *florum* producit, qui bini ſemper oppoſiti naſcuntur, purpurei, & Antirrhini floſculos imitantes: labrum ſuperius tripartitum eſt tribus punctulis albis notatum. Succedunt floribus longi utriculi, *ſemine* minutiſſimo ſubruffo pleni. Annua eſt planta. In ſeminis colore deſcriptio *C. B.* noſtræ non convenit.

Locus. Maio menſe florentem invenit deſcriptionis autor ultra pontem Salenovæ, juxta viam quâ itur ad pagum *Saint Jordi* in ſterilibus illis locis dictis *Garrigues.*

Semina non ſunt Euphraſiæ ſed Antirrhini, quocum & floribus convenit.

CAP. VIII.

De Melampyro ſeu Tritico vaccino.

Μελάμπυρον à μέλας & πύρος. Ex tritici enim mutatione naſcitur Melampyrum, ut ex molino nigrum fiat, teſte Galeno. Nos ejuſmodi in plantis ſpecierum tranſmutationem dari non concedimus. Cæterum Melampyrum dictum putamus, quòd ſemen ejus triticeum referat magnitudine & figurâ, colore nigro differat: Cùm autem inter ſegetes tritici frequens naſcatur, ejúſque grana triticeis ſæpenumero admixta ſint, hinc orta occaſio fingendi ex tritici mutatione naſci.

Triticum vaccinum dicitur quòd gratus paſtus ſit bobus & vaccis ſaginandis.

1. *Melampyrum multis ſive Triticum vaccinum* J. B. *Melampyrum purpuraſcente comâ* C. B. *purpureum* Ger. *Cratæogonon flore vario* Park. **Common purple Cow-wheat.**

J. B.

Lignoſâ eſt & exiguâ radiculâ, aliquot conſimilibus fibris donatâ: ex qua ſurgit *caulis* ſingularis, quadratus, hirſutus, purpuraſcens, multis alis concavus: *Folia* ex intervallis ex adverſo poſita, Linariæ alia, alia lata & profundè laciniata, aſpera, atro-virentia: at quæ in ſupremo thyrſo ſunt crebriora exiſtunt, brevia, latiora, digitata, hilari purpurâ tincta: ex quorum alis galeati *flores* exeunt, ſubhirſuti, caſſide purpurante, labello luteo, rubore confuſo, cervice penitus lutea, reliquo tubulo purpuraſcente: quibus ſuccedunt in capſellâ oblongâ, turgida, in bina loculamenta diviſâ, tegmine membraneo in ariſtam deſinente breviuſculam, obvoluta *ſemina* duo aut tria, triticeis minora, nigriora.

Locus. Inter ſegetes paſſim reperitur in exteris regionibus: in Anglia, quod ſciam, non provenit.

Uſus. Melampyrum (inquit J. Bauhinus) nondum, quod ſciamus, in medicina uſum obtinuit, ſed plerunque negligi ſolet. Scribit Cluſius, eam in Occidentali Friſiæ ſeu Flandriæ parte (ubi copioſiſſimum ait) panem vitiare, & atriorem reddere: quinimo eos qui eo veſcuntur plerunque capitis gravedine tentari ſolere, non ſecus ac ſi lolio victitaſſent. Ego ſemine hujus ſæpiùs quidem panem tinctum obſervavi, ſed nullum pravum ſaporem ei adferre deprehendi, nec inſalubriorem à ruſticis ideo haberi animadverti, nec eam ullo modo ſeparare ſtudent. Quin & Tabern. qui admodum ſapidum panem ait, ſe ſine ullo nocumento ſæpe comediſſe teſtatur.

Gratus paſtus bubus & vaccis ſaginandis, ut non incongruè forſan Pabulum bovinum aut vaccinum quis nuncupare poſſit. *J. B.*

2. *Melampyrum cæruleâ comâ* C. B. *cæruleum* Ger. *Melampyro affinis Parietaria cærulea quorundam* J.B. *Melampyrum* 4. Park. *quoad Synon. Cratæogonon flore vario quoad iconem.*

Cluſ.

Quadrangulo aſſurgit *caule*, pedali, nodoſo, villis quibuſdam hirto; in quo alternatim ad nodos bina ſemper ex adverſo naſcuntur longa *folia*, ſecundùm pediculum lata, & ſenſim in mucronem deſinentia, aliquantulum villoſa. Summus caulis & rami deſinunt in foliorum comam ſuperioribus minorum, ad pediculum laciniatorum, mollíque lanugine pubeſcentium, coloris purpurei, nunc dilutioris, modo ſaturatioris elegantiſſimi & violacei: inter quæ bini ſibi ſemper oppoſiti *flores* naſcuntur, longiores concavi, aliquantulum hiantes, ſuperiore labro nonnihil reflexo & villoſo, inferiore latiuſculo & deorſum propendente, coloris initio lutei, deinde omninò aurei, omnes tamen, licèt alternis contrario ſitu naſcentes antrorſum exporrecti & ſpectantes. *Radix* candicans eſt, annua.

In ſylvis montoſis non longè à Gratianopoli, quà indè ad max. Carthuſianorum cœnobium itur. **Locus.**

Hanc cùm primò invenimus *Parietariam ſylv. ſpecioſiorem* denominavimus, cui Caulis quàm in vulgari noſtrate erectior, ſummitates purpureæ, flores pulchri, aureo colore nitentes; adeò tamen in paucis differt, ut neſciam an ſpecie diverſa cenſenda ſit.

Semen maturè colligendum antequam exiliat è vaſculis, & ſtatim telluri reddendum, ut ſponte excidat: Nudum enim ſi contrectetur fœcunditatem perdere exiſtimatur. De omne genus Melampyro hoc intelligendum.

A. 3. *Melampyrum criſtatum* J. B. *an luteum anguſtifolium* C. B? Park. **Creſted Cow-wheat.**

Radice parvâ, lignosâ aliàs ſimplici, aliàs multifidâ, albâ alimentum haurit. *Caulis* ſemipedalis eſt & altior, aliàs teres, aliàs anguloſus valdè ramoſus, ramulis ipſo etiam caule longioribus, plurimùm adverſis, inæquali interdum ortu, *foliis* veſtitus Melampyri Sylvatici flore luteo, verùm longioribus & anguſtioribus, binis plurimùm oppoſitis. *Flores* in caulis & ramulorum ſummitatibus, in ſpicis craſſis, quadratis, longi, hiantes ſeu galeati, purpurei plerunque cum rictu luteo, quos ſequuntur *ſiliquæ* breves apicibus acutis, & Melampyri Sylvatici ſiliquis ſimiles: *Semina* itidem paria. *Calix* floris brevis, margine in quatuor ſegmenta partito. Singulos autem flores & ſiliquas ſinu ſuo ceu alveolo excipit *folium* ſurſum versùs duplicatum, cujus ſuperior margo utrinque figuram Lunæ falcatæ refert, arcu minutis denticellis concinnè crenato criſtatóque: quin & apex hujus folii in longum & anguſtum mucronem procurrit. Ex his foliis ita duplicatis & ſquamatim incumbentibus componitur ſpica: Sunt autem purpureo plerunque colore tincta.

In Sylvis Cantabrigienſibus & Bedfordienſibus copioſè provenit. Obſervavimus inſuper in ſylvoſis montium propè Genevam. **Locus.**

A. 4. *Melampyrum Sylvaticum flore luteo ſive Satureia lutea ſylveſtris* J. B. *Mel. luteum latifolium* C. B. *Cratæogonum vulgare* Park. *Cratæogonon album* Ger. **Common wild Cow-wheat.**

J. B.

Melampyri vulgatioris ſegetum *radices* habet, ſtrigoſius plerunque, *coliculis* dodrantalibus aut cubitalibus, quadratis, ſubhirſutis, in frequentes prælongos ramos conjugatim diviſis. *Folia* geniculis adnectuntur bina oppoſita, atropurpureo colore maculoſa, interdum culmum lata, interdum duplo latiora, uncias duas plus minus longa (ingrati & aliquantulum acris ſaporis *Cluſ.*) quorum quæ ſuprema floribus oppoſita ſunt vulgatioris Melampyri ſegetum modo laciniata ſunt. Cæterùm tubuli formâ flores hiantes alterius Melampyri, toti lutei ſunt, conſpectiores, bini & unam ferè in partem vergentes è *calycibus* quadripartitis; quibus compreſſa ſuccedunt vaſcula roſtro adunco, *ſemina* tria, vel etiam quatuor magna, oblonga, granorum Tritici æmula comprehendentia. In hac planta interdum obſervavi colorem cœruleum vel dilutè rubentem. *J. B.*

In ſylvis, ſylvarum marginibus, dumetis, ſepibus umbroſíſque locis circa Quercuum aliarúmque vetuſtarum arborum radices, in omnibus ferè Europæ regionibus invenitur. **Locus.**

* 5. *Melampyrum lanuginoſum Bæticum* C. B. *lanuginoſum* Park. *Parietaria montana Bætica* Cluſ. cur. poſt.

Cluſ.

Pedalis longitudinis *caule* prædita erat elegans hæc planta, quadrangulo, & tenui mollíque lanugine tecto, in aliquot ramos ſecundùm radicem diviſo, quos per intervalla ex adverſo ſemper naſcentia ambiunt *folia* oblongiuſcula & anguſta, per oras ſerrata, perinde ferè ut Stœchados ſerratæ folia. Summum ramorum faſtigium in oblongiuſculam, ſquammatam, mollíque tomento conſtantem *ſpicam* deſinit: è qua *flores* elegantes, oblongi prodeunt, formâ quidem aliorum floribus ſimiles & in latus propendentes.

* 6. *Scordio affinis Elephas ob florem* C. B. *Scor. af. Elephas Columnæ* Park. *Elephas Campoclarenſium* Col.

Col.

Radicem habet parvam, obliquam, albeſcentem, teneris, craſſiuſculis, ex viridi albis, tranſlucidis foliolis, triticei grani effigie ac magnitudine, paulo tamen latioribus, inciſuram illam præferentibus, veluti dentatam, ut etiam in Scordio obſervavimus: *Caulem* quadratum, virentem, ſuccoſum, cavum, tenerum, nonnihil hirſutum, ſicut & *folia*, quæ primo obtutu lævia videntur, bina ex oppoſito cauli hærentia, primùm parva, deinde cum caule grandiora, atque oblongiora, magnitudine Menthæ, ſed retuſiora, ut etiam ſerraturâ, quæ rarior eſt, ad Scordii folia accedentia, colore albidiore, ſplendidiore atque ſuccoſa, ſapore linguam vellicante. Ex eorum verò ſinubus & caulis geniculis utrinque à medio ad ſummum, & aliquando etiam ab imo ferè, alæ multæ exeunt, ſed minoribus foliis atque acutioribus, formâ & ſerraturis: inter quæ folliculi bini ex ſingulis geniculis, parvo petiolo hærentes, Narciſſi ferè odore ſuavi *flores* emittunt luteos, aureo colore roſtratos, Elephantis caput repræſentantes. Caput enim è folliculo exerunt cum cervicis inciſura & craſſitie recurvum naſum ſive roſtrum proboſcidis inſtar, ſemunciæ longitudine producentes: in cujus medio ex inferiore parte ſuperioris velut mandibulæ dentes bini ſunt, recurvi: ex capitis verò fronte utrinque dependent veluti maxillæ ſupercilia formantes; ſub quibus maculæ ſunt excavatæ, ut oculos purpureo, roſeo colore repræſentent: indè ex inferiore parte & ſub collo latum eſt folium, auriculas referens, quatuor diviſum inciſuris, ut in galericulatis floribus, ſed longè latius, unciam enim æquat latitudine. Floribus deciſis, intra ſingulos folliculos parùm hirſutos *utriculi* perficiuntur ventrioſi, quadrati, ſed obtuſis angulis, in quibus *ſemina* ob cutis tenuitatem & illorum copiam extuberant, ut illorum craſſities videatur quæ Milii vel Anagallidis eſt magnitudine. Colore ſunt cinereo, gibboſa & rugis circum delineata, numero ferè triginta in ſingulis pericarpiis, quæ cùm perfecta ſunt utriculos diſrumpunt, atque decidunt.

Tempus. Ab imo florere incipit Junio, atque Julio perficitur.

Locus. Loca umbroſa diligit, frigida atque humentia Septentrionalia in Valle Campoclarenſium.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS SEXTUS,

QUI EST,

De Plantis Flore uniformi tetrapetalo Siliquoſis & Capſulatis.

HARUM notæ ſunt calyx quadrifolius unà cum flore deciduus, flores plures ſimul in ſummis caulibus & ramulis, ſucceſſivè ſe aperientes, nullis ad pediculorum baſes appoſitis foliolis, loculamenta in ſingulis vaſculis ſeminalibus plerunque ſingula, rarius bina.

Dividi poſſunt in ſiliquoſas & capſulatas ſeu ſiliculoſas.

Siliquoſas voco quæ vaſcula habent in longitudinem producta, bivalvia ferè & membranâ intergerinâ duplicem ſeminum ſerieni diſterminante ſecundùm longitudinem diviſa; quibus etiam accenſeo quæ vaſcula habent in latitudinem diffuſa, modò majora ſint, & membranæ diſſepientes ad latitudinem ſeu planum vaſculorum parallelæ.

Capſulatas ſeu ſiliculoſas appello, quæ vaſcula proferunt brevia, ſeu ſimplici intus cavitate, ſeu diſſepta, ſive membrana alveolos diſterminans ad latitudinem ſeu planum ſiliquæ perpendicularis ſit, ſive parallela.

N. Calycem habere unà cum flore deciduum non eſt perpetua & conſtans nota omnium hujus generis ſpecierum; unam enim novimus, nimirum Thlaſpi Alyſſon dictum campeſtre minus, in quâ à flore delapſo reſtant calycis folia.

SECTIO PRIMA.

De Plantis flore uniformi tetrapetalo ſiliquoſis.

Herbæ flore tetrapetalo ſiliquoſæ ſunt vel ſemine

- *Compreſſo*, lato, foliaceo, in nonnullis etiam margine membranaceo cincto; *ſiliquâ* vel
  - *Longâ*, anguſta: hæ autem ſunt *flore* vel
    - *Majore*: radice
      - *Æquali*, nec dentata ſquamoſâve, nec tuberoſa; flore odorato
        - *Flavo*, in parietinis & ruderibus rupibúſve plerunque naſcens: KEIRI *Leucoium luteum.*
        - *Purpureo*, albo aut vario; foliis
          - *Incanis*: LEUCOIUM *vulgare purp.*
          - *Virentibus*; LEUCOIUM *folio virente.*
      - *Dentatâ* ſeu ſquamoſa, tuberoſâve; caule non ramoſo, foliis in uno pediculo ternis, quinis aut ſeptenis: DENTARIA, *Coralloides.*

- *Minore*; variis nominibus Heſperidis, Drabæ, Leucoii inſignitæ: LEUCOIUM *ſiliquoſum flore minore*
- *Latâ*, brevi,
  - *Glabrâ*, major, flore purpureo majore, Urticæ folio: VIOLA *lunaris*, *Bulbonach.*
  - *Hirſuta* minor, flore luteo aut albido, parvo, foliis incanis: ALYSSON, *Lunaria.*

Tumidiore & non compreſſo, ſiliqua

- *Lata*, brevi: PARONYCHIA; item *Sedum petræum luteum* dictum, & *Burſa paſtoris loculo oblongo.*
- *Tereti longa*; ſemine
  - *Sublongo*, majore; flore
    - *Majore*, odorato, præcipuè ſub veſperam, Leucoii æmulo: HESPERIS.
    - *Minore*, inodoro, foliis ſubrotundis, Allium olentibus: ALLIARIA.
  - *Rotundo* ſeu globoſo
    - *Majore*, foliis ſeminalibus bifidis, ſiliquis
      - *Secundum* longitudinem, membranâ intergerinâ duplicem ſeminum ſeriem diſterminante diſſeptis; foliis
        - *Lævibus*,
          - *Majoribus*, glaucis ſeu ſubcœruleis, carnoſis, ſemine mitiore & minùs acri, per maturitatem nigro: BRASSICA.
          - *Minoribus*, laciniatis, odore fœtido & ingrato, ſemine acriore & calidiore, per maturitatem fulvo aut pullo: ERUCA genuina.
        - *Aſperiuſculis*, imis ſaltem ad radicem, nam ſuperiora in pleriſque glabra ſunt aut glauca: ſemine
          - *Mitiore* & minùs acri, radice
            - *Carnoſâ*, eſculentâ,
              - *Majore & rotundiore*, ſubſtantia laxiore: RAPA.
              - *Minore, longiore*, & ſubacri, ſubſtantia ſolidiore: NAPUS.
            - *Duriore*, minore, & minimè tuberoſa; ſiliquis & ſeminibus Rapæ: NAPUS *ſylveſtris.*
          - *Fervido & acerrimo*; foliis tam quæ ad radicem, quàm quæ in caulibus aſperis [excipe Sinapi genuinum, cujus folia in ſuprema glabra] SINAPI. Hujus generis humiliores, ſiliquis teretiuſculis majoribus & longioribus, ſemine majore, minùs acri RAPISTRA appellantur
      - *Craſſis fungoſis* & in quibuſdam ſpeciebus articulatis membrana non diſſeptis, radice
        - *Carnoſa*, eſculenta, acri, flore ſubcœruleo aut purpuraſcente: RAPHANUS.
        - *Tenui*, ſurculoſa, dura, non eſculenta. RAPISTRUM *articulatum.*
    - *Integris* floribus
      - *Luteis*, ſiliquis
        - *Brevioribus* & craſſioribus: ERUCA *ſpuria*
        - *Longioribus* & tenuioribus: ERYSIMUM, *Irio.*
      - *Albis*, vel purpurantibus, aut etiam ex luteo albidis; ſiliquis per maturitatem

Valvulis in ſpiras revolutis diſſilientibus, & ſemina cum impetu ejaculantibus: CARDAMINE.
Non diſſilientibus, foliis minimè diſſectis, iiſdemque & caulibus imis aſperis, ſummis lævibus;
Major, ſiliquis longioribus, erectis, cauli approximantibus; TURRITIS.
Minor, ſiliquis brevioribus à caule extantibus; PILOSELLA *ſiliquata*.
Anguſtis, curtis, exiguis, ſeu floribus *albis*, foliis amplis, integris, oblongis, radice reptatrice & vivaci, ſapore & odore Rhaphani acri: RHAPHANUS *ruſticanus*: ſive floribus luteis minoribus, foliis magis laciniatis: RHAPHANUS *aquaticus*.

CAP. I.

De Leucoio folio incano.

LEucoion duplex eſt, aliud bulboſum, aliud fruticoſum. Prius à floris candore nomen accepit; poſterius à foliorum potius canitie cineraceâve albedine: illud ad Bulboſarum genus pertinet, hoc hujus loci eſt: eſtque duplex, vel flore purpureo albóve; vel flore flavo. Notæ illius genericæ ſunt Flos major odoratus purpureus aut albus; ſiliquæ longæ compreſſæ, bivalves, membrana intergerinâ ſecundùm longitudinem in bina loculamenta diviſa, ſemina itidem compreſſa.

Hujus duplex habetur genus, alterum folio incano, flore purpureo, alterum folio virenti, flore albo.

1. *Leucoium incanum majus* C. B. *Leucoium hyemale & diu durans, purpureum, roſeum, ac etiam album* J. B. *Leucoium album, ſive purpureum, ſive violaceum* Ger. emac. *Leucoium ſimplex ſativum diverſorum colorum* Park. **Stock Gillyflower.**

J. B.

Non tam florum, quàm caulis & foliorum color Leucoio nomen fecit: ſiquidem *folia* incondita ſemunciam aut unciam [imò interdum duas minimum uncias] lata, palmum unum aut duos longa, per margines æqualia, tota albent, obtuſo mucrone, incanâ molliqúe lanugine pubent. *Caulis* cubitalis & ſeſquicubitalis aut altior, lignoſus, teres, in ramos multos fiſſus, incanus ſimiliter & tomentoſus. *Flores* extremis ramulis hærent, ex oblongo calice piloſo erumpentes, ampli, è quatuor petalis oblongis in extremo ſubrotundis compoſiti, colore vel rubro vel purpureo, dilutiore aut ſaturatiore, vel etiam albo præditi, odore ſuaviſſimo fragrantes: unde *ſiliquæ* naſcuntur palmum aut ſemipedem longæ, compreſſæ quando maturæ, mucrone bifido, duos *ſeminum* verſus continentes, quæ compreſſa, orbiculata, medio ruffa, margine ſeu fimbria canente cincta, ſapore acriuſculo. *Radix* lignoſa, alba. Magna eſt in hujus plantæ floribus colorum varietas. Alii enim candidi ſunt, alii incarnati, alii roſei, alii purpurei aut violacei, alii ſanguinei, pulcherriméve rubentes, alii denique diverſicolores, albi viz. maculis & lineis vel purpureis, vel ſuaverubentibus, vel roſeis, vel violaceis picti & variegati; prout naturæ ludere placuit. Cœrulei coloris in hoc genere hactenus non vidimus. *C. B.* Et tamen Tragus Leucoii ſeu Violæ cœruleæ meminit. C. Bauhinus in Phyt. inter floris colores luteum numerat. Frater *J. B.* in hoc genere non putat extare luteum; nec nos unquam vidimus. At Parkinſonus noſter in *Parad.* Leucoii ſpeciem proponit titulo

Leucoii ſativi albido-lutei ſimplicis:

Cui folia viridiora: *flores* pallidè lutei & propemodum albi; in aliis à Leucoio vulgari deſcripto nihil differenti.

Leucoium flore pleno diverſorum pariter colorum

Ab eo quod ſimplici eſt flore ſpecie minimè differt, ſiquidem ex ejus ſemine oritur: vel mangonio repetitâque crebriore tranſplantatione (ut aiunt) ex ſimplici multiplex fit. Lugdunenſis tamen tranſplantandum monet antequam floruerit. Hujus flos non petalorum tantùm multiplicitate, ſed colorum varietate inſignis eſt. Reperiuntur enim colore albo, rubro, purpureo, variegato, ut in præcedente, inſignes.

* 2. *Leucoium incanum minus* C. B. *Leuc. æſtivum flore purpureo & roſeo ac albo* J. B. **The leſſer Stock-Gilly-flower or July-flower.**

Binis foliis emergunt, hyemalibus Leucoiis ſimilibus, minoribus, tenerioribus, *flore* nunc purpureo, nunc roſeo, nunc albo. A majore (inquit Lobelius) non formâ, ſed magnitudine ſolâ differt: *Caules foliáque* habet ſimilia, ſed minora: *flores* etiam non unius coloris: ſed vel candidos, vel rubentes, vel punicantes, uti majoris: *ſiliquas* etiam & *ſemina* ſimilia.

J. Bauhinus fratrem reprehendit quòd hoc & præcedens genus ſeu Leucoium majus ſolâ magnitudine differre ſcribit; in eo enim (inquit) etiam differunt, quòd hoc non arboreſcat, & folia etiam prima, ni fallor, differentiam aliquam habent.

Parkinſonus Leucoium habet, quod appellat Leucoii alterum genus ex ſeminio oriundum, quod à vulgari Leucoio majore differt, quòd majus multò & elatius non rarò evadat. Nunquam tamen flores variegatos edat, Hyemem etiam non ferat, quo cum Leucoio hoc minore æſtivo convenit, quod Vere ſatum floret Julio, Auguſto, Septembri; Autumno perit, nec hyemem profert, etiam repoſitum. Duplex ergo (ſi his Autoribus fides) Leucoii æſtivi genus eſt alterum Leucoio hyemali majus & elatius, alterum eodem minus.

Leucoium melancholium Park. *floris colore livide rubente melancholico* Eyſt. *Leucoium livide rubente colore* C. B. *Heſperidis ſpecies eſt, vide inter Heſperidas.*

A. 3. *Leucoium marinum maximum* Park. *Leucoium maritimum Camerarii* J. B. *item Leucoium maritimum magnum latifolium* ejuſdem: *marinum majus* Park. *maritimum ſinuato folio* C. B. *L. marinum purpureum Lobelii* Ger. emac. **Broad-leaved Sea-Stock-Gilly-flower.**

Park.

E *radice* alba, lignoſa, longa, in multos ramos diviſâ *folia* promit longa, craſſa, albicantia, mollia, in orbem circa radicis caput humi ſparſa, rigidiora quàm hujus generis reliquorum, in profundas lacinias utrinque, cornu cervi ferè in modum, inciſa & velut dentata, pulchro aſpectu. Secundo à ſatione anno *caulem* protrudit, incana lanugine candicantem, altitudine circiter tripedali, in multas alas diviſum, craſſum ſed tamen infirmum & vix ſe ſuſtinentem; cui innaſcuntur *folia* anguſtiora, parùm admodum laciniata, aut etiam æqualia, & in faſtigio *flores*, alios ſupra alios, multos, minùs odoratos quàm Leucoii incani hortenſis, tantillo majores, colore purpuro-cœruleo pallido: quibus ſuccedunt *ſiliquæ* reliquorum ſimiles, *ſemina* claudentes majora, obſcuriora. Poſtquam ſemen dederit radicitus interit.

Locus. Hanc attulit J. Tradeſcantius in Angliam ex inſula *Cracina* propè *Rupellas* in Gallia: eandem invenimus in litore arenoſo inſulæ Angleſeiæ in Anglia è regione *Caernarvan* oppidi in Wallia, atque etiam in extrema parte Cornubiæ, & alibi in litoribus arenoſis: cui ſpecie omnino idem putamus *Leucoium marinum majus* Cluſio deſcriptum, ſed non rectè depictum; Leucoium maritimum magnum latifolium *J. B.*

Leucoium marit. majus. Cluſ. Deſcriptio Cluſiana ſic ſe habet. *Caulis* ei pedalis eſt, interdum major, ramoſus admodum & humi procumbens: *folia* longa, craſſa, mollia, canentia, & quodammodo lanuginoſa, Cichorei aut Erucæ modo diviſa, & velut præmorſa: *flores* ſecundùm ramulos odorati, dilutioris purpuræ colore ſed ad rubri vini fæces quodammodo tendentis: *Siliquæ* longæ, craſſiuſculæ, planæ tamen ut vulgaris Leucoii, plana & ſubruffa *ſemina* continentes. *Radix* multifida, ſed non perennis; poſtea enim quàm planta florem & ſemen protulit (quod altero plerunque à ſatu anno interdum & tertio fieri ſolet) perit. Æſtate floret.

Locus. Naſcitur in Mediterranei maris litoribus in Hiſpania & Gallia Narbonenſi. Nos ad Mare Mediterraneum propè Monſpelium invenimus ipſiſſimum illud Leucoium, quod in litoribus noſtris oritur, quódque ex Parkinſono deſcriptum dedimus, unde minimè dubitamus quin una & eadem ſpecie planta ſint Leucoium marinum maximum *Park.* & Leucoium marinum majus *ejuſdem* & *Cluſii.*

C. Bauhinus è Keiri marino flore candido *Lob. ico.* (cujus figuram Cluſius aſſumpſit quanvis deſcriptioni ſuæ non conveniat) novam Leucoii maritimi ſpeciem fecit, titulo *Leucoii maritimi candidi*, quàm rectè ipſe viderit.

4. *Leucoium maritimum anguſtifolium* J. B. C. B. *marinum minus* Lob. Cluſ. Park. Ger. **The leſſer narrow-leaved Sea-Stock-Gilly-flower.**

Cluſ. J. B.

E *radice* craſſa, lignoſa, alba, cui plures craſſæ fibræ & plura capita eſſe ſolent, multi *caules* exoriuntur, ſingulares vel ramoſi, dodrantales, teretes, ſatis firmi, multò tenuiores [addit J. Bauhinus & candidiores quàm præcedentis, quod non probamus] *Folia* brevia, parva, candida, nullo aut obſcuro laciniarum veſtigio inciſa, minùs craſſa quàm præcedentis. *Flores* in ramulis ſuperiore minores coloris pulcherrimè rubentis, & dum flacceſcere incipiunt ſaturatioris, quales Leucoii vulgaris rubri flores, & odorati quidem illi, verùm minùs ſuperiore: *ſiliquæ* ſuccedunt tenuiores multò & breviores quàm in præcedente, teretes, ſemine copioſo, minutiſſimo, ruffo refertæ.

Tempus & Locus. Floret Julio & Auguſto, eodem quo ſatum eſt anno, deinde perit. In arenoſis Maris Mediterranei litoribus propè Frontignanam & albi obſervavimus, ſat copioſè.

* 5. *Leucoium maritimum repens* C. B. *maritimum procumbens* Moriſ.

Cauliculis ſurgit pedalibus, infirmis, atque idcirco humi facilè procumbentibus, in plurimas alas diviſis: *foliis* conſtat Leucoii vulgaris incani figurâ, è diluto virore albicantibus. *Floſculi* in carneo colore modicè rubent: cætera cum præcedentibus conveniunt.

C. Bauhinus dubitat an ex ſemine prioris in hortis natum ſit: cùm (inquit) in hortis ſatum longioribus quidem ſit cauliculis, ſed in terram reflexis, folio latiore, flore purpureo, totâque æſtate floreat.

Hoc genus, ſiquidem à præcedentibus diverſum ſit, nobis certè incognitum eſt, ideóque nec plura habemus quæ de eo dicamus.

* 6. *Leucoium ſylveſtre inodorum, flore parvo, pallidiore* Eyſt.

Radices oblongiuſculas, albeſcentes in terram demittit, è quorum capite numeroſa expanduntur *folia*, oblonga, ſubincana, inſtar Leucoii majoris 4. *Tab.* variè inæqualitérque in ambitu circumroſa aut quaſi ſinuata. *Caulis* indè unus aut alter aſſurgit, nonnunquam cubitum æquans, nonnunquam pedalis, in ſummitate faſciculatim gerens floſculos, parvos, pallidiores, inodoros, Leucoii lutei vulgaris æmulos, ſed minores, flavo-pallidos, quibus in longis, anguſtis, ſurrectis *ſiliquis* ſuccedunt *ſemina* flaveſcentia, minuta, plana, compreſſa, reliquorum ſuæ ſortis more.

* 7. *Leucoium maritimum latifolium* C. B. *marinum latifolium* Ger. Park. *maritimum latifolium, flore cœruleo purpurante* J. B.

Moriſ. Lob.
Foliis eſt latioribus, rigidioribus, hirſutioribus profundè laciniatis, quæ ſurſum versùs perforantur à caulibus. *Flores* ex cœruleo purpuraſcunt in palmaribus & ſeſquipalmaribus *coliculis*. *Siliquæ* quam Leucoii lutei vulgaris multo breviores & tenuiores, teretes, *ſemina* oblonga teretiuſcula in ſe continentes. Unde patet plantam hanc ad Heſperidas potiùs quàm Leucoia referendam eſſe.

Maritimis gaudet natalitiis. In declivibus etiam montis *Capouladon* inter rupes primo vere floret in loco dicto las Cambrettes *Botan. Monſp.* *Locus.*

* 8. *Leucoium ſaxatile Thymi folio, hirſutum, cœruleo-purpureum* C. B. *Lithoreoleucoion minimum, ſupinum Valvenſium* Col. *ſaxatile Thymi folio* Park.

Col.
Plantula eſt exigua, grata oculis propter *florum* copiam, colore venuſtorum, quos Maio menſe profert, cœrulo-purpureos, variegatos, medium quid luteo-candidi habentes, *ſtaminulis* intus parvis: *Siliquas*, illis deficientibus, è medio calice folioſo profert parvas, breves, craſſas, inanes, in apicem longum deſinentes, in quibus *ſemina* continentur exigua, copioſa, rufeſcentia, æſtate perfecta. *Folia* ſunt brevia, magnitudine durioris Thymi, hirſuta, colore cinereo, ſicuti tota planta. Alternatim viticulis multis denſe adnata, ut unaquæque planta comoſa ſit admodum, atque orbem viticulorum frequentiâ conficiat. Quamvis æſtate floreat, nunquam perit, ſemper regerminans, novas è geniculis denſis viticulorum ſoboles foliorum proferens, quapropter etiam hyeme reperitur. Tota fumi odore gravi, ac ſapore guſtata putet.

Singulis viticulorum cacuminibus tres aut quatuor inſunt *flores*, aut ſiliquæ, duratque ad Autumnum cacumine & ſiliquis. Acris eſt foliis & ſiliquis, linguam vellicans manſa, magis quàm Leucoium ad Thlaſpeos gradus accedens.

Saxis præruptis montis Averſæ oppido hærentis Septentrionalis frequentiſſima eſt. *Locus.*

Plantulam hanc ad Leucoii genus non pertinere ſuſpicamur ob ſiliquas craſſas, teretiuſculas ,ut pictura eas repræſentat, & ſemina parva rotunda.

* 9. *Leucoium maritimum candidum* C. B. *marinum flore candido Lobelii Ger.*

Hujus iconem vide apud Lobelium, Gerardum, & Cluſium in Hiſt. ſub titulo Leucoii marini majoris, nam deſcriptio alterius plantæ eſt.

CAP. II.

De Leucoio folio viridi flore albo, odorato.

HOc genus foliorum & florum formâ cum præcedente convenit, illorum colore viridi, horum naturaliter albo differt.

Leucoium album odoratiſſimum folio viridi C. B. *hyemale, diu durans, flore albo, folio viridi & livido glabro* J. B. *An Keiri ſimplex flore albo* Park. parad.

C. B. prod.
Radice eſt multifida; *caule* viridi, ramoſo, aliquando minimi digiti craſſitie: *foliis* glabris, atro rore ſplendentibus, craſſis, Leucoii lutei [potiùs incani] foliis formâ reſpondentibus: *floribus* albis, ucoii incani ſimilibus, ſuaviter admodum, & quidem veſperi, Heſperidum modo, olentibus; qui- us *ſiliquæ* longæ, craſſiuſculæ, virides, *ſeminibus* planis repletæ ſuccedunt.

Hoc per plures annos durat, ſi hyeme in cella aſſervetur.

Leucoium Hiſpanicum foliis latis Rapiſtri perfoliatis, flo. purp. Mentzel.

Ultra pedem longum provenit.

Leucoia ob florum pulchritudinem & odoris fragrantiam in hortis coluntur.

CAP. III.

De Leucoio luteo ſeu Keiri.

HOC genus non tantùm foliorum colore viridi, ſed & eorundem formâ præcipuè tamen floris colore à præcedentibus differt, qui in hoc luteus eſt, in illis naturâ purpureus aut albus, nunquam ne ex accidenti quidem, (quantum nos hactenus obſervavimus) luteus.

A. 1. *Leucoium luteum, vulgò Cheiri, flore ſimplici* J. B. *luteum vulgare* C. B. *Keiri ſive Leucoium vulgare luteum* Park. *Viola lutea* Ger. **Wall-flower.**

Radicibus, ſurculíſque ſeu ramulis ubertim fruticantibus luxuriat, lignoſis, albicantibus quos obſident *folia* nullis appenſa pediculis, crebra, unciali & ampliore longitudine, ex anguſto principio ſenſim dilatata, virentia aut caneſcentia, idque maximè pronâ parte, ſapore ſubacri. *Flores* crebri, lutei valdè odorati, ſapore parùm grato, ſtaminibus ſenis ſtylóque chloris, in medio penitus ferè latentibus. Succedunt *ſiliquæ* longæ, in quibus *ſemen* latum, ruffum, guſtu acri & amaro.

Locus. In muris paſſim & copioſè provenit.

Leucoium luteum flore pleno J. B. *& aliorum*

Non differt ſpecie ab eo cui flos ſimplex, ſed culturâ tantùm. Cultu & mangonio talem evadere aiunt, præſertim ſi tenellæ plantæ antequam floruerint ſæpiùs transferantur. *Lugd.*

Vires. Flores Leucoii lutei partium ſunt tenuium, diſcutiunt, extergent, cordiales ac nervini ſunt, dolores mitigant, menſes cient, ſecundinas proritant, fœtum pellunt; unde medicamentis, quæ Græcis φθόρεια dicuntur accenſentur à Galeno 7. *Simpl.*

In uſu ſunt conſerva ex floribus, aqua deſtillata, & oleum ex floribus infuſis, quod præſervat ab Apoplexia, & paralyticos juvat, éſtque inſigne anodynum in vulneribus & inflammationibus partium nervoſarum, ut & in malis uterinis interiùs.

Quæ de Leucoii viribus habent Veteres apud ipſos vide, vel, ſi placet, apud J. Bauhinum Hiſt. Plant. Lib. 21. Cap. 13.

Epiſcopus Tridentinus ad præſervationem ab Apoplexia & Paralyſi feliciter utebatur conſerv. florum Cheiri in aqua ſua propria adſumptâ. *D. Soame* ex Obſervat. Hier. Reuſneri à Velſchio editis Obſ. 11.

2. *Leucoium luteum magno flore* C. B. prod. *Keiri ſive Leucoium luteum ſimplex majus* Park. parad.

A vulgari Leucoio luteo differt magnitudine & colore, quia parvum fruticem valdè ramoſum & totum virentem refert. *Foliis* eſt majoribus, viridibus, ſplendentibus: *floribus* magnis, ità ut hujus folium unum vulgaris florem integrum pænè adæquet, odoratiſſimis, intenſioríſque lutei coloris, [Park. aurei intenſioris] quin & ſpica florum multo longior eſt quàm in illa, & diutiùs durant flores antequam marceſcant aut contrahantur: *ſiliquæ* craſſiores & breviores in apicem ſeu mucronem tenuem deſinentes. Tenerius eſt quàm vulgare, nec adeò ramis luxuriat, nec ita facilè ramulis aut ſurculis depactum comprehendit & propagatur: nec hyemes noſtras facilè tolerat niſi à gelu vehementiore defendatur.

C. Bauhinus *Leucoium luteum maximum foliis tuberculis obſitis* ab hoc ſpecie diſtinctum facit, cujus (inquit) flores magnitudine thalerum Philippicum ſuperant. J. Bauhinus Leucoium luteum arboreſcens proponit, cujus flos interdum pervenit ad amplitudinem monetæ quam *Julium* vocant, quamvis ipſe tantæ magnitudinis non viderit. Nos non libenter agnoſcimus differentiam quam vocant ſpecificam inter haſce plantas. Examinent alii quibus utramque varietatem colere contigerit.

Utrumque hoc genus, tum majus, tum maximum flore pleno reperitur: Hinc Leucoium luteum pleno flore majus *C. B.* & Leucoium maximum luteum flore pleno *Park. parad.*

Varietates duæ. Duas inſuper alias Leucoii lutei flore pleno ſeu ſpecies ſeu varietates recenſet & deſcribit Parkinſonus in *Parad.* nimirum

1. *Keiri ſive Leucoium luteum alterum flore pleno.*

Cujus flores non ſpicatim diſpoſiti ſunt quemadmodum præcedentium, ſed in latitudinem magis diffuſi; ut omnes ſimul & eodem ferè tempore aperiantur, non gradatim alii poſt alios ut ſuperiorum; & colore ſunt pallidiore.

2. *Keiri ſive Leucoium luteum majus flore pleno ferrugineo* Park.

Cujus *flores* non multò majores ſunt quàm vulgaris lutei flore pleno, verùm colore ſaturatiore tincti, petalorum averſa parte ex fuſco rubente, unde veluti variegati apparent. *Hanc varietatem & nos ſæpiùs vidimus in hortis curioſorum enutritam. Ob floris elegantiam in pretio eſt.*

* 3. *Leucoium luteum ſerrato folio* C. B. *Leuc. lut. ſer. fol. flore grandiore* Pin.

C. B. prod.

A Leucoio luteo magno flore foliis potiſſimùm diſcrepat, quæ duplo pænè longiora, anguſta, per latera crenis aſperis ſerrata, & in aculeum finientia, quæ ſimiliter craſſa ſed pallidè virentia, mollia, quia parte inferna quaſi lanugo aſperſa eſt. *Flores* lutei ſunt & magni.

4. *Leucoium ſylveſtre* Ger. *luteum ſylveſtre Cluſii* J. B. *Keiri ſeu Leucoium ſylv. Cluſii* Park. *Leuc. luteum ſylv. anguſtifolium* C. B.

Cluſ.

Multa ſecundùm radicem habet *folia* Leucoii lutei foliis ſimilia, anguſtiora tamen, viridia, amaricantis guſtûs, inter quæ unicus, interdum plures aſſurgunt *caules* pedales aut ampliores, anguloſi, ſtriati, multis alis concavi, carinatis foliis obſiti; multos ſuſtinentes *flores*, flavos, Leucoii lutei æmulos, ſed minores, minúſque odoratos. Floribus ſuccedunt oblonga *cornicula* ut in ſativo, plano *ſemine* plena. *Radix* longa eſt, candicans, & multis tenuibus fibris prædita.

Invenitur in montibus illis ſupra Badenſes thermas, & in Leytenberg, ſalebroſis præſertim & meridiei obverſis locis. Floret Maio. *Locus.*

J. Bauhino folia alia quidem ſinuata, ſemunciam lata & anguſtiora, unciam & ſeſcunciam longa, alia anguſta nullóque modo inciſa, viridantia: in hortis cultu multò magis luxuriat, duplâ longitudine latitudinéque. Habet & aliud Leucoii lutei ſylv. genus, quod *Pannonicum* vocat *ſerrato folio* obtuſo & acuto: An hujus ſit alia ſpecies, an varietas tantùm aſſerere non audet.

Moriſonus noſter ſemen huic plantæ teres, oblongum, ruffum aſſcribit, unde ad Heſperidas potiùs referenda videtur.

Parkinſonus Leucoium ſylv. inodorum flore pallidiore *Eyſt.* quod C. Bauhinus Leucoio ſuo luteo ſylv. hieracifolio ſynonymum facit Leucoio ſylveſtri Cluſii eandem ſpecie plantam eſſe veriſimile exiſtimat; cujus ſententia nobis non improbatur: verùm deſcriptionem Leucoii illius Hieracifolii *C. B.* ſubjiciemus, ut utriſque collatis Lector judicium ferat.

Leuc. lut. ſylv. hieracifolium circa *radicem* craſſiuſculam albicantem, in oblongas fibras capillatas abeuntem *folia* plura habet per terram ſparſa, eáque oblonga, anguſta, ſubaſpera, ſinuoſa, & per æſtatem in planta luxuriante Hieracii inſtar ſinuata, quæ circa *caulem* pedalem, ſtriatum, nonnihil incanum alternatim diſpoſita, oblonga, latiuſcula, ut in Keiri vulgari pallidè virentia, ob raras crenas inæqualia, tactúque ob leviſſimam hirſutiem aſpera. *Caulis* major pars floridus eſt. *Flores* lutei ſunt, Keiri floribus minores, oblongis pediculis donati, quibus *ſiliquæ* triunciales ſtrictiſſimæ in ſummo utrinque parùm reflexæ ſuccedunt.

In ſylvis prope Neuſtadium Harciniæ reperitur. *Locus.*

Præter hirſutiem caulis & foliorum nihil video in hac deſcriptione, quod non conveniat cum præcedente. An caulis & folia hirſuta ſint necne in præcedentis deſcriptione omiſſum, hirſuta aut ſubaſpera eſſe non negatum.

Keiri Alpinum foliis dentatis, flore flavo odorato Zanoni.

Non videtur nobis ſpecie diverſum à Leucoio luteo ſylveſtri Cluſii *J. B.* nam & folia alia quidem ſinuata, ſemunciam lata & anguſtiora ei attribuit, alia anguſta, nullóque modo inciſa: & D. Agerius (inquit) attulit Bononiâ Leucoium ſylveſtre folio valdè anguſto (quod eandem fuiſſe ſpeciem quam D. Zanoni deſcribit veriſimillimum eſt) Camerarius etiam pulchram & raram ſpeciem Leucoii ſylveſtris reperit Bononiæ. Quin & Moriſonus noſter Leucoio luteo ſylveſtri *Cluſ.* ſemen teres, oblongum, ruffum aſſcribit; non planum ut Cluſius.

Keiri Alpinum foliis dentatis Zanoni foliis eſt anguſtioribus quàm Leucoium luteum ſylveſt. Cluſio deſcriptum; iiſque ad margines ſinuatis, & inferiore medietate rariùs utrinque dentatis: [folia tamen ſuperiora dentata non ſunt.] *Semen* majus eſt ſemine Leucoii Cluſiani quamvis planta ipſa minor ſit. Verùm hæ notæ non ſpeciem diverſam, ſed varietatem potiùs accidentalem arguunt. Haud tamen præfractè negaverim ſpecie diſtinctam eſſe à Cluſiano Leucoio, ſed ab omnibus J. Bauhino deſcriptis & memoratis, diverſam neutiquam conceſſerim. Deſcriptionem particularem & exactam vide apud Jacobum Zanoni, qui in Alpibus Bononienſibus invenit inter rupium fiſſuras.

* 5. *Leucoium luteum montanum altum* Ponæ Ital. *luteum montanum ſerrato folio* C. B. *Keiri ſive Leucoium montanum luteum* Park.

Pon.

Caulibus aſſurgit pluribus, rectis, firmis, lignoſis, altitudinem humanam interdum ſuperantibus; *foliis* obſitis brevibus, viridibus, acuminatis, circum oras dentatis. *Flores* ſimplices ſunt, quàm vulgaris Keiri ampliores, nec minùs odorati. *Siliquæ* tenuiores ſunt, ſemine rubente repletæ. *Radix* lignoſa, in multos ramos ſparſa, & in calidioribus regionibus vivax.

* 6. *Leucoium Creticum luteum utriculato ſemine* Alpin. exot. Park.

Alpin.

Frutex eſt pedalis altitudinis, ramulis multis, ab *radice* tenui, lignoſa, in parvas radiculas diviſâ exeuntibus, rotundis, albicantibus, aſperis ; in quibus *folia* multa, circum ramulos denſa, ſimúlque ſtipata, alba, Leucoii vulgaris minora, in extremis latiora, aſperis pilis obſitâ, dura, quæ in germinum faſtigiis in orbem veluti aguntur. Ramuli in ſummitatibus, ut in noſtris Leucoiis, *flores* producunt plures, circumſtipatos, à ſuis longis petiolis pendentes, luteos, quinquefolios, parvos; à quibus fiunt *folliculi* rotundi, colore flaveſcentes, *ſemina* ſuis loculamentis continentes, Leucoiis ſimilia, ſed latiora tamen, albicantia. Planta non eſt annua.

Si hæc planta ab Alpino rectè deſcribatur & depingatur cum quinque petalis in flore, in noſtra Methodo ad aliud genus pertinet.

* 7. *Leucoium terreſtre majus frigidarum regionum* Col. *Leucoium luteum Erucæ folio* C. B. Park.

Col.

Floribus eſt Leucoio maritimo non diſſimilibus: odori ſunt, ſuavémque ceræ novæ odorem remittunt, ſapore acres, umbellatim ferè in ſummo alarum & caulis exiſtentes ; qui [caulis] parum hirſutus eſt, rotundus, cubitalis, tribus alis diviſus, qui cùm decidunt flores è petiolo *ſiliquas* emittit, multas, alternatim in ſummo diſpoſitas, Leucoio ſimiles. At *folia* è *radice* pedali vel longiore bifidâ aut trifidâ, candidâ, in terram ſtrata inveniuntur, pedem longa grandiora & quæ proxima cauli, verùm prima minora, & Erucæ ſativæ vel Papaveris erratici folia laciniis profundis imitantia, colore virentia, parùm hirſuta, mollia, ſuccoſa & acri ſapore, ſicuti tota planta.

Locus. Junio floret inter ſaxa vallis Campoclarenſium, ſupra locum vulgò dictum *il Colle di mez* locis umbroſis atque humentibus & frigidis.

In deſcriptione Columniana de floris colore nihil invenio. C. Bauhinus luteum facit.

CAP. IV.

De Dentaria.

DEntaria à radicis forma & colore denominatur, quæ candidiſſima ex pluribus quaſi dentibus componitur. *C. B.*

Miror Cluſium pleriſque hujus generis plantis ſemina Heſperidis tribuere, hoc eſt craſſa, teretia, & oblonga, cùm ex noſtra & J. Bauhini obſervatione, in Dentaria heptaphyllo, tum ſiliquæ tum etiam ſemina compreſſa ſunt : mirum autem hanc ſpeciem hac in parte à reliquarum omnium norma abludere.

1. *Dentaria triphyllos* Cluſ. hiſt. C. B. Park. *enneaphyllos Cluſii* J. B. *Dentaria coralloide radice, ſive Dentaria enneaphyllos* Ger. Toothwort.

Cluſ.

Caulem profert pedalem, firmum, rotundum, lævem, quem in ſummo ferè ambiunt terni pediculi, (rariſſimè plures) ſinguli terna *folia* ſuſtinentes, ampla, mucronata, in ambitu ſerrata, ſaturè virentia, guſtu fervido. Summum caulem exornant quini aut ſeni *flores*, Dentariæ Heptaphylli florum æmuli, deorſum ſpectantes & propendentes, colore ex herbaceo palleſcente. *Flores* ſequuntur oblonga *cornicula*, toroſa, mucronata, qualia ſunt Dentariarum pentaphylli & heptaphylli cornicula, & in his etiam ſimile *ſemen*, hoc eſt Heſperidis ferè, ſed craſſius & vireſcens, quod diſſilientibus corniculis exſilit, antequam probè maturum videatur. Alia præterea folia à radice profert, terna tantùm in ſingulis pediculis oblongis naſcentia, ſuperioribus multò ampliora, ſed breviora : *Radix* novella alba eſt, vetuſta nigricat, multis articulis ſic diſtincta, ut è plurimis dentibus coagmentata videatur, Dentariæ ἀφύλλω radici non valdè diſſimilis.

Locus. Exit in umbroſis Auſtriæ, Stiriæ, Carinthiæ, Pannoniæque ſylvis, non modò ad montium radices, ſed etiam circa mediam earum regionem, ubi præaltarum arborum ſylvæ in Alpibus hujuſmodi plerunque deſinere ſolent. Inveniebam & ultra Dravum in monte Greben imminenti, atque etiam Harciniâ ſylvâ Bohemiam ambiente. Floret Aprili, vicinis Viennæ Auſtriacæ ſylvis, & aliis humilioribus ; ſemine prægnans eſt Maio. At in montibus hæc omnia ſeriùs.

2. *Dentaria pentaphyllos* C. B. Park. *pentaphyllos Cluſii* Ger. *Coralloides prima quinquefolia* J.B.

Cluſ.

A *radice* nodoſa & in plurimos articulos diſtinctâ tenuibúſque aliquot fibris ex articulorum diſtinctione prodeuntibus donatâ exeunt aliquot *folia*, longis pediculis nixa, in quinq; profundas, & ad pediculum uſq; ſectas, lacinias diviſa, in ambitu crenatas, ſcabra & tactu aſpera, ſaturè virentia. *Caulis* pedalis & amplior, rotundus, quibuſdam ex intervallo foliis, aliis paribus, donatus, ſummo faſtigio quinos aut ſenos *flores*, bulbiferæ floribus ſimiles gerens, colore tamen paullò magis ſaturatè purpuraſcente, qualis ferè in floribus Bulbonach: Succedunt longiora cornicula, *ſemine* quali præcedens plena.

Dentaria pentaph. altera.

Dentaria πεντάφυλλος altera Cluſii cùm non aliter à deſcripta differat quàm *foliis* mollioribus, neq; adeò ſatura viriditate præditis & radice magis dentata, ſive inæquali, & pluribus craſſis ſquamis exaſperata; nos cum C. Bauhino eam à præcedente non ſeparamus.

Locus.

In ſylvoſis jugis montis Juræ copioſè naſcentem obſervavimus: Cluſius ad Allobrogicarum Alpium radices ſupra Lemanum lacum.

3. *Dentaria heptaphyllos* C. B. Park. *heptaphyllos Cluſio* Ger. *Coralloides altera ſive ſeptifolia* J. B.

Cluſ.

Folia aliquot è radice exeunt, quina interdum, ſed maxima ex parte ſeptena, longæ coſtæ inhærentia, foliorum Fraxini inſtar digeſta, h. e. ut ex adverſo bina ſemper reſpondeant, folium impar extremam alam occupet, omnia in ambitu ſerrata, dilutiùs virentia quàm ſextæ [Dentar. quinquefoliæ] folia, & ſubtus candicantia: *caulem* etiam pedalem, rotundum binæ aut ternæ foliorum alæ, iis quæ à radice prodeunt non diſſimiles, ornant; ejus autem ſummum *flores* ſuperioris floribus pares, candidi tamen coloris. *Cornicula* quæ ſuccedunt etiam paria, ſimile *ſemen* continentia. *Radix* minùs ſquamata quam præcedentis, & paucis craſſioribus fibris firmata; [J. Bauhino Alabaſtritis marmoris politi æmula, obliqua, tuberibus inæqualis] Semina compreſſa *J. B.*

Locus.

In Jura & Saleva montibus copioſè exit.

* 4. *Dentaria baccifera* Cluſ. *bulbifera* Ger. Park. *heptaphyllos baccifera* C. B. *Coralloides minor bulbifera* J. B.

Cluſ.

Oblongâ ſerpit *radice*, dentata quidem, ſed veluti ex multis nodis conſtante, tenui, alba, interdum etiam purpuraſcente, ſubinde ex lateribus novas propagines generante, ingrato, & linguam primùm ſiccante guſtu, deinde acri: Ex cujus lateribus prodeunt oblongo pediculo ſive coſtæ (quæ ſecundùm terram purpuraſcit, poſtea viridis eſt) inhærentia *folia*, quina plerunque, interdum plura, magna ex parte inter ſe oppoſita, alteróque latere tantùm crenata, eò quod imparem numerum facit, & extremæ alæ inſidet, duntaxat utrinque crenato, guſtu initio acido, poſtea acri & fervente. *Caulis* cubitalis eſt, gracilis, nudus, quem circa medium binæ aut ternæ alæ, interdum plures, ex tribus tantummodo foliis, jam deſcriptis reſpondentibus, conſtantes ambiunt, [J. Bauhino foliis quinis ad rachin annexis compoſitæ, modò rectà è regione poſitis, modò alternatim, ſeſcunciam aut duas uncias longis, ſemunciâ latioribus] ſuperna verò pars oblongis anguſtiſq; foliis, nunc leviter, modò nihil crenatis, confuſo ordine, obſita eſt. Extremo cauli inſident quaterni, quini, aut plures *flores*, Leucoii aut Heſperidis quidem florum æmuli ſed minores, albi aut ex candido leviter purpuraſcentes; quibus ſuccedunt *ſiliquæ* ſeu cornicula, Sinapi corniculis ſimilia, breviora tamen, quæ unà cum ſuis pediculis marceſcentia plerunque decidunt & pereunt, nonnunquam tamen craſſeſcunt & matura *ſemen* ferunt Heſperidis ſemini ferè par, quod diſſilientibus corniculis excutitur. Sed præter id ſemen, ad ſingulorum ferè foliorum quæ caulem ambiunt alas & exortum tubercula quædam adnaſcuntur, bulbulis Lilii cruenti bulbiferi haud abſimilia, ac velut è ſquamis compacta, initio viridia, deinde pulla, ingrati admodum guſtûs, quæ facillimè decutiuntur, & præmatura ſponte decidunt, terrâque ſepulta novellas plantas gignunt.

Locus.

Reperitur hoc genus (ut putat Cluſius) in omnibus Germaniæ montanis ſylvis; v. g. in ſylvis Haſſiæ non procul Martpurgo, Miſniæ, Auſtriæ, Stiriæ, Carinthiæ, Pannoniæ, &c.

Tempus.

Florere autem ſolet Aprili: bulbuli nigricantes Maio conſpicui alarum cavis inhærentes.

* 5. *Dentaria baccifera foliis Ptarmicæ* C.B. *anguſtifolia bulbifera* Park.

Eyſt.

Radice conſtat obliquè procedente, multis, carnoſis, dentatis, ſubalbicantibus articulis coagmentata, indéque propagines fundit, atque *caulem* unum aut alterum erigit, rotundum, lævem cubitalem, circa quem arcta ſede articulatim *folia* longa, lævia, Ptarmicæ modo tenuiter ſerrata, in acutum mucronem finientia porriguntur, ſaturati viroris, ac juxta exortum ſingulorum in geniculis ipſis ſoboles, ſeu impropriè magis loquendo bulbuli, craſsè ſquamati, ſubobſcurè purpuraſcentes. *Flores* in cacumine emicant tetrapetali, albidi, faſciculatim diſpoſiti, floribus Bulbonach dictæ conſimiles. Semina non vidit deſcriptionis autor in corniculis, ſed ſemina præcedentis paria & compreſſa eſſe conjectatur.

CAP. V.

De Leucoiis quibuſdam flore parvo montanis aut peregrinis.

1. *Leucoium ſylveſtre latifolium floſculo albido, parvo. Heſperis ſylveſtris latifolia flore albo, parvo* Park. *Heſperidi Alpinæ murariæve affinis ſurrecta & magna* J. B.

Park. J. B.

F*Olia* hujus plantæ quæ ad radicem ampla ſunt & lata, ex craſſo pediculo, circa margines ſinuata & dentata, aſperiuſcula, ſubhirſuta & lanuginoſa, præſertim æſtate. Secundo à ſatione anno exoritur *caulis* bicubitalis & altior, nunc unus, nunc plures, craſſi, hirſuti, recti, supernè ramulos rectos alternatim inter folia proferentes lato principio eum amplectentia. In extremis ramulis multi *floſculi* exigui, albidi, ad luteum nonnihil vergentes, in longas ſpicas dum ſenſim aperiuntur excurrentes; quibus ſuccedunt *ſiliquæ* plurimæ, ſex, ſeptemque uncias longæ, latiuſculæ, compreſſæ, multo tenuiores & infirmiores quàm Leucoii incani, ideóque deorſum nutantes, glabræ, *ſemine* compreſſo, latiuſculo, & pæne quadrato repletæ. *Flores* parùm odorati & ferè inodori: Foliorum ſapor J. Bauhino amaricans, Parkinſono calidiuſculus & exiccans. *Radix* alba, lignoſa, non altè deſcendens, ſapore acri J. Bauhino, quæ ſemine ad maturitatem perducto interit.

Locus. In monte Saleva propè Genevam copioſè oritur. Collegimus etiam in montibus non longè à Lucâ versùs Maſſam.

J. Bauhinus dubium movet annon hæc ſit Sinapi & Thlaſpi media Provincialis planta *Lob. Ad.*

2. *Leucoium montanum minus flore parvo. Draba alba ſiliquoſa* C. B. Park. *Draba prima repens* Ger. emac. *Heſperis Alpina, ſive muralis minor repens* J. B. *rectiùs Leucoium montanum, quo nomine ab Alphonſo Pancio ad Cluſium miſſus eſt.*

Radix obliquè ſerpit ſummo ferè ceſpiti hærens, fibras crebras ſubinde demittens, capita etiam plura habet. *Folia* in orbem multa per terram ſparguntur, ex anguſto principio ſenſim lateſcentia, ſinuata & ſerrata, candicantia, & hyeme quidem rubentia, piloſa, Barbareæ murariæ foliis accedentia, ſapore acri prædita, at quæ per caules cernuntur, lata baſi eos complectuntur, non minùs jam dictis dentata. Cæterum *flores* in dodrantalis *caulis* ramorúmque faſtigiis multi, coacervati, albicantes, quos longa ſerie ſequuntur *ſiliquæ* duas, treſve uncias longæ, aliàs ferè ſeſquipalmares, anguſtæ, compreſſæ, in quibus *ſemina* foliacea ruffa, ſaporis acris.

Locus. In montibus Jura & Saleva propè Genevam, præſertim locis humidis ad aquarum ſcaturigines nobis obſervata eſt. In parietinis, murorúmque rimis & inter ſaxa naſci tradit Hiſt. Lugd. Floret Aprili.

* 3. *Leucoium montanum ſucculentum. Draba alba ſiliquoſa repens* C. B. Park. *altera repens* Ger. *Heſperidi Alpinæ ſive murariæ affinis, Draba ſucculenta* J. B.

Cluſ.

Frequentibus ramulis prædita eſt ex eadem radice prodeuntibus, tenuibus, deinde in caput extuberantibus; ex quo aliquot *folia* quaſi in orbem diſpoſita prodeunt, craſſa, ſucculenta, atra viriditate ſplendentia, Auriculæ urſi flore carnei coloris foliis magnitudine & formâ ferè reſpondentia, ſed nonnihil in lateribus dentata, acri guſtu & illico linguam vellicante. Ex horum medio pedalis aut major exit *caulis*, gracilis, quem per intervalla ambiunt & amplectuntur folia ſuperioribus minora & ad petiolum latiora. *Flores* ſpicæ inſtar ſupremum caulem ambiunt ut in priore, albi: quibus ſuccedunt teretia & oblonga *cornicula*, ruffum, puſillum & planum *ſemen* continentia. *Radix* tenuis & repens latè ſeſe diffundit, novas plantas ſingulis annis producens, vivax & totâ hyeme virens.

Locus. Creſcit in declivi montis *Herr enalben* ſupra *Zeehof* villam cœnobii Gamingenſis: ubi ſerò floret, at in hortos tranſlata maturiùs cum præcedente.

* 4. *Leucoium Creticum minimum folio ſubrotundo* C. B. *Creticum marinum cœruleum* Park. Alpin. exot.

C. B.

Cauliculo eſt palmo minore, viridi, ſtriato, leviſſimis pilis aſperſo: *foliolis* ſubrotundis, pallidè virentibus, longis pediculis donatis, aliquando binis ex oppoſito, aliis alternatim ſitis. *Cauliculi* ſummum in duos pedicellos abit [interdum plures] quorum ſinguli *floſculum* oblongum, cœruleum, quadrifolium, modò unum, modò duos [aut etiam plures] ſuſtinent, parvos, oblongos, pulchrè cœruleos, quibus ſuccedunt in *ſiliquis* longis *ſemina* minuta, nigricantia. *Radix* exigua, tenuis à ſemine perfecto marceſcens: verùm Autumno ſata hyemem perfert, & ſequenti Vere in caulem abit.

Pleniorem deſcriptionem videſis apud Alpinum.

Leucoium maritimum minimum C. B. *marinum minimum* Park.

Ab hoc non multùm differre videtur. In litore maris, inquit, propè Terracinam reperitur.

An hæc ſit vera & genuina Leucoii ſpecies ſemine ſcil. plano & compreſſo neſcimus, verùm cùm Leucoii nomen illi impoſuerunt qui de eo ſcripſerunt, Leucoiis annumerandum cenſuimus; idem de ſequentibus Creticis dictum eſto.

* 5. *Leucoium Creticum thlaſpifolium* C. B. *marinum Creticum majus* Park. *marinum Creticum* 1. Cluſ.

Cluſ.

Caules habet procumbentes, rotundos & duriuſculos, multis ramis donatos, in quibus *floſculi* initio rubentes, deinde ex cœruleo purpuraſcentes, petalis extremo bifidis, & cordis, ut vulgò pingitur, effigiem propemodum referentibus, quaſi ex umbella, Irionis vulgaris inſtar, ſenſim prodeuntes, qui (ubi floris folia conjungebantur) radiantem imitabantur flavam ſtellam. Floribus ſucceſſerunt duarum ferè unciarum *ſiliquæ* ſive cornicula teretia, in quibus *ſemen* oblongiuſculum caſtanei coloris. Ipſius verò plantæ *folia* longiuſcula ſunt, à Thlaſpi foliis non valdè differentia, nullis (in caule præſertim) evidentibus crenis donata, craſſiuſcula & aliquantulum amara.

Joſephus Caſabonus, ex peregrinatione Cretica redux ſemen ad Cluſium mittebat, Leucoii marini appellatione, è quo tres diverſæ plantæ ortæ ſunt, hæc & ſequentes duæ, quæ idcirco hujus potius varietates, quàm ſpecies diſtinctæ cenſendæ ſunt. *Locus.*

* 6. *Leucoium Creticum floribus minoribus* C. B. *Creticum minus* Park. *marinum Creticum* 2. Cluſ.

Cluſ.

Hæc priori ſimilis eſt, niſi quòd floſculos habeat dimidio minores, & initio prorſus albos, deinde tamen paulatim purpureum quidpiam contrahentes, ſed nihilominus magis ad albedinem inclinantes.

Floret utraq; [hæc & præcedens] Julio, medio Vere, hoc eſt Aprili, ſata. *Tempus.*

* 7. *Leucoium Creticum foliis oblongis crenatis* C. B. *Cret. oblongis foliis crenatis* Park. *Creticum* 3. Cluſ.

Cluſ.

Folia initio promit præcedentibus duabus longiora, evidentibus & conſpicuis crenis ſecundùm oras donata, Leucoii Dioſcoridis Lobeliani [i. e. Leucoii incani vulg.] è quorum medio exit *cauliculus* rectus, palmari altitudine minor quum florere incipit, nempe Auguſto: A latere verò plures fundebat ramulos, in quibus *flores* ſecundo generi amplitudine pares, colore tamen differentes, nam propiùs accedebant ad Leucoii marini Lobeliani latifolii colorem, magiſque purpurantes erant quàm in primo genere.

Turritim vulgarem Moriſonus ad hoc genus refert; & rectè ſi ſemina compreſſa habeat prout ille aſſerit, quod nobis non obſervatum.

CAP. VI.

De Leucoio ſiliqua lata, brevi, Viola Lunaria, & Alyſſon dicta.

1. *Viola lunaria major ſiliquâ rotunda* C. B. *Lunaria major ſiliquâ rotundiore* J. B. *Viola lunaria ſive Bulbonach* Ger. Park. **Sattin, or Honeſty.**

J. B.

C*Aule* aſſurgit ſeſquicubitali aut altiore, [digiti minimi interdum craſſitie,] colore glauco aut rubente, hirſuto. *Folia* Urticæ, majora aliquando duplo aut triplo, hirſuta, ſerrata, oppoſita interdum, aliàs ad ramulorum propagationes ſingularia, ſapore oleraceo. Ramis [& ſummitati caulis] inſident *flores* multi, [eodem ferè modo diſpoſiti quo in Braſſica,] purpuraſcentes aut carnei, ſtriati [Braſſicæ vulgaris floribus pares, Leucoii minores, aliàs iis ſimiles] odore debili, ungue intus conſpicuo & albicante. *Stamina* quatuor vireſcentia *apicibus* luteis ſeu chloris [vix è calice emergunt.] Hæc omnia excipit *caliculus* oblongus, phœniceus, è quatuor foliolis, duobus majoribus totidem minoribus, compoſitus, [Leucoii calici ſimilis.] *Siliquæ* latæ, ſubrotundæ [nonnihil tamen longiores,] compreſſæ, bivalves, argenteâ bracteolâ exteriores utrinq; laminas intercedente, filum ſumma parte emittentes, *ſeminum* orbiculatorum compreſſorum duplicem ordinem continentes. *Radix* ſtrumoſa ſeu glanduloſa, [unde nomen *Bulbonach.*] *Semen* ut in hoc genere maximum eſt, ex ruſſo nigricans, & cum aliqua amaritudine acerrimum. Folia per hyemem retinet: ſecundo à ſatione anno caulem fundit, & cùm ſemen maturuit perit.

Locus. Copioſè creſcit in ſaltubus Thuringiæ ſylvæ *Cam.* In montanis ſylvis Auſtriæ, Stiriæ, viciniarúmque ſylvoſis locis, atque etiam in Pannonia interamni ſponte magnâ copiâ provenit. *Cluſ.*

Violam lunariam majorem alteram & *Cam. C. B.* quam præcedente minorem & flore albo eſſe ſcribit à ſequente planta non differre puto, nihil tamen temere affirmare auſim. J. Bauhinus Lunariam majorem aliam flore albicante odorato perennem *Cam. hort.* ſequentis plantæ ſynonymam facit.

Vires. Calido, acríque & amaro guſtu eſt, præſertim ſemina, ſed tamen radices in acetariis ut Rapuntia manduntur. Abſterget, modicè calfacit, & urinam cit ut Rapunculus. Pulvis ſeminis amariſſimi cum aqua appropriata exhibetur in epilepſia. *Cam. Schwenckf.*

Quidam in Helvetia chirurgus ex Lunariæ perennis contuſis foliis & Sanicula parabat unguentum vulnerarium non contemnendum. *Idem.*

* 2. *Leucoium lunatum ſeu lunarium latifolium majus alterum, ſiliquâ rotundâ, flore albo* Moriſ.

Hoc priori foliis latis, & ſiliquis planis rotundis ſimile eſt. Perenni nititur radice quæ hyeme non marceſcit: *caules* ei ſunt cubitales, lignoſi: *folia* multa, lata: *ſiliquæ* planæ, compreſſæ, rotundæ, utraque paulò minora quam prioris. Flores autem profert candidos inſtar Violæ matronalis.

Locus. Provenit in ſylvis nonnullis Germaniæ, ut Hercinia.

3. *Viola lunaris longioribus ſiliquis* Ger. *Viola lunaria major ſiliquâ oblongâ* C. B. *Lunaria major ſiliquâ longiore* J. B.

Latis hæc eſt Lunariæ præcedentis *foliis*, ſerratis acuminatíſque: flos conſimilis purpureus: at quæ eum excipit *ſiliqua* oblonga eſt, & quæ prædictæ Lunariæ ſiliquis multùm cedit latitudine, binis utrinque membranis mediam argenteam ſponte per ſeminis maturitatem relinquentibus. *Radice* eſt perenni.

Locus. In montibus Jura & Saleva propè Genevam provenit quidem, ſed non copioſè, quod nos vidimus. Maio menſe in hortos tranſlata floret.

4. *Leucoium Alyſſoides clypeatum majus* C. B. *Alyſſon Dioſcoridis* Ger. Park. *Alyſſon ſiliquâ latâ aſpera, quibuſdam Lunaria flore luteo* J. B. Dioſcorides his Madwort.

J. B.

Radice ſimplici & lignoſa candicantíque nititur, ſapore prædita fervido: ex qua plures eriguntur *caules*, recti, rigidi, incanâ lanugine hirti, qui cis faſtigium in ramos aliquot abeunt: in quibus *flores* numeroſi, parvi, melini, Eryſimi floribus formâ & magnitudine ſimiles: quibus delapſis *ſiliquæ* oriuntur, ex oblongo rotundatæ, villo aſpero tectæ, compreſſæ, *ſemen* claudentes ſimiliter compreſſum. *Folia* germinatione prima ex oblongo rotunda, poſtmodum in longum porrectiora, in obtuſum mucronem deſinunt, nonnihil ſinuata, Leucoii foliis ſimilia, albicantia, hirſuta & tactu aſpera, ſapore oleraceo prædita.

5. *Leucoium Alyſſoides clypeatum minus* C. B. *Leuc. pellatum Romanum minus* Col. *Alyſſum alterum Dioſcoridis minus* Park. *Thlaſpi incanum Mechlinienſe nobis videtur.*

Differt hoc à præcedente natalibus calidioribus; *radice* perenni; *foliis* minoribus mollioribúſq; *flore* majore, candido, cùm illius luteus ſit, petalis in cordis figuram diſſectis; peltis duplo minoribus. Ab imo flores & fructus Vere incipit proferre.

Locus: Copioſè circa Romam undique in incultis fruticat. Plenam omnium partium deſcriptionem ſi deſideras, Columnam adeas.

Nos hanc plantam à Columna deſcriptam pro Thlaſpi Mechlinienſi habemus, nam & deſcriptiones per omnia, ſemine fortè excepto, conveniunt, & nos circa Romam Thlaſpi illud dici ſolitum copioſum obſervavimus. Semen Thl. Mech. nec Cluſius, neque J. Bauhinus, deſcribunt, Lobelium autem, qui exiguum ſemen, cæteris minus ei attribuit non multùm moror. Tale ei eſſe quale deſcribit Columna mihi planè perſuadeo. Quòd ſi ità ſit, rectiùs hîc diſponitur planta quàm inter Thlaſpeos ſpecies.

Semina, deſcribente Columna, ruffa ſunt, rotunda, compreſſa, tenuia.

Thlaſpeos Mechlinienſis ſynonyma ſunt

Thlaſpi fruticoſum incanum C. B. Ger. *incanum Mechlinienſe* Park. *Thlaſpi capſulis ſublongis incanum* J. B.

Thlaſpeos capſulis ſublongis incani J. B. *incani Mechlinienſis* Park. *fruticoſi incani* C. B. Ger. *deſcriptio ſic ſe habet apud J. Bauhinum.*

Ex *radice* ſatis craſſa cubitum longos ac etiam longiores, lentóſque ramos, & planè lignoſos, rubentes, erectos producit, in ramulos aliquot diviſos. *Folia* priora longa quatuor uncias, & unam lata, ſuperiora Leucoii lutei, incana aut in nigro virentia, ſubhirſuta, ſapore oleraceo, ſubacri. *Flores* inæquali licèt pediculorum tenuiſſimorum ortu, in umbella diſpoſiti, albi, quatuor foliis cordatis conſtantes, ſtaminibus in medio luteolis. *Capſulæ* ſuccedunt ſublongæ, hirſutæ. Radix ſub terra latè ſerpit Drabæ inſtar, autore Cluſio.

In agro Romano abundat, ad hyemem uſque florens. *Locus.*

Leucoii peltati Romani minoris deſcriptio apud Columnam cum hac egregiè convenit. Radix perennis; Flores albi, umbellatim naſcentes, petala cordata; ſtaminula luteola. Locus etiam ſuffragatur.

A. 6. *Leucoium ſeu Lunaria vaſculo ſublongo intorto.*

Radicem habet albam, duram, ſimplicem, fibris majuſculis donatam: *Caulem* erectum, teretem, ſtriatum, hirſutum, altitudine dodrantali, versùs ſummum ramulos hinc indè emittentem, in quibus, ut & in ſummo caule *floſculi* parvi, albi, petalis in medio fiſſis. Floribus ſuccedunt *ſiliquæ* oblongæ, latiuſculæ, glabræ, & (quod huic ſpeciei peculiare eſt) intortæ, membrana tenui diſſeptæ, cui adnaſcuntur hinc indè quatuor aut quinque *ſeminum* oblongorum, compreſſorum paria. *Folia* in caule crebra, nullo ordine abſque pediculis adnata, non tamen eum amplectentia, utrinque piloſa, rarioribus inciſuris ad latera dentata, vix digitum longa, aut dimidium lata, in acutum deſinentia. Sapor herbæ vix ullus manifeſtus. Semen nonnihil acre.

In udis ad ſcaturigines aquarum è lateribus montium *Ingleborough*, *Hinckelhaugh* aliorúmque vicinorum in Septentrionalibus Angliæ erumpentium naſcitur, & poſt mediam æſtatem floret. *Locus.*

CAP. VII.

De Herbis quibuſdam Siliquis latis, ſemine non compreſſo, flore parvo.

A. 1. *Paronychia vulgaris* Ger. *vulgaris Alſines folio* Park. *Burſa paſtoris minor loculo oblongo* C. B. *B. paſtoria minima oblongis ſiliquis, ſive verna loculo oblongo* J. B. **Common Whitlow-graſs.**

J. B.

RAdice eſt tenui & tandem fibroſa: à qua per terram ſparguntur folia multa, vix unciam longa, mucronata, hirſuta, virentia modò, modò rubentia, oris per extremum aliquot crenis inciſis, ſapore primùm ſubaſtringente, tandem acri, nitroſo & vellicante: inter quæ caulis nunc unus, aliàs bini, terni & plures, teretes, palmares, aliquando vix ſextantales, foliis nudi floſculos ſuſtinent ſimul multos, albos, quatuor foliolis ad ungues ferè bifidis conſtantes, ex pediculis oblongis: loculo longiuſculo, compreſſo, nullâ lacunâ, ut in Burſa paſtoris diſtincto, ſed in acutum deſinente, membranâ tenui valvas intercurrente diſſepto, *Semen* minutum rotundum continente.

Floret menſe Martio, ſeriúſve aut citiùs prout hyems acrior aut mitior fuerit. In agris & hortis *Locus & Tempus.* præſertim ſterilioribus & arenoſis, nonnunquam & in muris & tectis. Annua eſt planta, ſemine deciduo ſe quotannis renovans.

2. *Burſa paſtoria Alpina hirſuta* C. B. Park.

C. B. prod.

Radice eſt unciali, *foliolis* copioſis, pallidè virentibus, in orbem humi ſtratis, mollibus, incanis, Lenticulæ magnitudine, leviter crenatis, aliquando integris: *cauliculis* aliquot tenuiſſimis, leviter hirſutis, penè nudis, tres quatuórve uncias longis: *floſculis* parvis, albis: *loculis* flaveſcentibus, oblongis, multo quàm in vulgari majoribus, *ſemen* minutum, rufum continentibus.

In Alpibus Helvetiorum, ut monte Fracto & Spligel reperitur. *Locus.*

3. *Paronychia Sediformis flore luteo Leucoium luteum Aizoides montanum* Col. *Sedum Alpinum hirſutum luteum* C. B. *petræum* Ger. *petræum montanum luteum* Park. *Phyllon thelygonon Dalech.* J. B.

Radix ei ſimplex [tenuis, ſeſquipollicem longa *Col.*] paucioribus fibris donata, ſuperiore parte in plura capita diviſa ut in Caryophyllis & Pſyllio perenni. In ſingulis capitibus, ſeu ramulis in quos plantæ radix ſupra terram divaricatur, denſum foliolorum agmen ceu cæſpes extat. *Folia* ſingula anguſta, velut graminis aut Caryophylli, in acutum deſinentia, ad latera utrinque brevibus pilis rigidiuſculis hirta, ut Aloes folia, ſi magnis parva componere licet, quadantenus imitari videantur, ſiquidem ſetulæ hæ adeò concinnè diſpoſitæ ſunt, ut incurioſiùs ſpectanti folia dentata videantur,

tur. E centro ſeu medio ſingulorum cæſpitum, (ſeu ut Columna vocat globulorum) foliorum, emergit *cauliculus* triuncialis rariùs palmaris, firmus, rotundus, lævis, viridis, foliis nudus, in ſummo geſtans *floſculos* quinque, ſex aut etiam plures, luteos, tetrapetalos, petalis obtuſis, longis petiolis fultos, relinquentes poſt ſe *vaſculum* ſeminale oblongum, compreſſum, in acutum deſinens, figura Paronychiæ vulgaris, niſi quòd majus ſit & longiùs membranâ pariter ad planum ſiliquæ parallelâ diſſeptum.

Locus. In monte Saleva è ſcopulorum rimis exit, florétque ſub finem Aprilis & initio Maii.

A. 4. *Burſa paſtoris major loculo oblongo* C. B. *Burſæ paſtoriæ loculo ſublongo affinis pulchra planta* J. B. *Thlaſpi Veronicæ folio* Park.

J. B.

Per terram ſpargit folia Barbareæ muralis aliquatenus ſimilia, breviora, latiora, magíſque rotundata, unciam [J. Bauhino duas uncias] lata, per ambitum ſerrata, hirſuta, aſpera nonnihil, cujuſmodi etiam per caules ramóſque, ſed portione minora cernuntur, ſine pediculis. Statim autem è radice tenui plures emittit *caules*, alios aliis feliciùs adoleſcentes, cubitum altos & ampliores, nonnunquam in ramos plures diviſos, quos non ut Barbarea cauli apprimit, ſed abſcedentes diducit. *Flores* ſingulis alis multi cohærent, parvi, albi, quos excipiunt ſerie longa loculi Paronychiæ vulgaris ſimiles, bifores, qui in medio ſtriam habent, quorum altrinſecus abſcedentibus valvulis *ſemen* apparet minutum, relictâ diſſepiente membranulâ. In ſingulis ſiliquis plura continentur ſemina, ſex aut octo utrinque numeravimus.

Locus. Ad latera montium in Occidentali Comitatûs Eboracenſis parte *Craven* dicta non infrequens eſt: invenimus etiam in Italia, medio circiter itinere inter Lucam & Piſas ad ſæpes; & in Gallia Narbonenſi circa Monſpelium oritur.

CAP. VIII.

De Heſperide.

HEſperis unde dicta ſit in ejus deſcriptione dicemus. Notæ ejus genericæ ſunt flos ſpecioſus Leucoii æmulus, ſemina teretiuſcula oblonga majora.

1. *Heſperis hortenſis* C. B. *Heſperides flore purpureo, albo & vario* J. B. *Viola matronalis* Dod. Lob. *matronalis purpurea* Ger. *Eruca alba & purpurea* Lugd. **Dames Violet, or Rocket.**

Radicibus aliquot parvis lignoſis & albis nititur; *caules* erigens cubitales & ſeſquicubitales aut altiores, [teretes] hirſutos, [medullâ farctos;] in quibus alternatim folia Erucæ, ſed non ità laciniata, in ambitu ſerrata, acuminata, hirſuta, in virore nigricantia, [quatuor digitos longa, pediculis brevibus nixa,] ſapore acriuſculo. Ex alis foliorum erumpunt ramuli, in quibus, [ut & in ſummitate caulis,] flores formâ ad Leucoium luteum accedentes, odoris ſuaviſſimi, quadrifolii, colore nunc albo, nunc purpureo, aliàs confuſis cum albedine maculis purpureis variato, [pediculis ſemuncialibus & longioribus inſidentes.] Semen in ſiliquis longis, [bivalvibus, membranâ intergerinâ diſſeptis] continetur oblongum, ruffum, acre.

Tempus & Locus. Aprili, Maio & Junio menſibus floret. Provenit, inquit J. Bauhinus, in Sequanorum vallibus, qua Rhenus fluit ſub ſepibus. In agro Neapolitano, cùm Salerno Neapolin iter facerem, in pratis florentem obſervavi menſe Junio. In Anglia nondum vidi ſpontaneam, quamvis Lobelius in Angliæ pratis eam fruticare ſcribit.

Nominis ratio. Heſperis dicitur, quoniam ejus flos ſub veſperam præſertim grato odore nares feriat, interdiu aut nullum, aut leviſſimum ſpiret, quod Theophraſtus & Plinius de Heſperide tradunt.

Varietates. Ab hortulanis noſtris **Rocket**, i. e. Erucæ nomine colitur cum flore pleno purpureo albo, & vario.

Vires. Erucæ ut ſapore ità facultate proxima videtur tum foliis tum ſemine *Dod. Lob.* tuſſi, convulſis & difficulter ſpirantibus mederi traditur apud Cluſium: urinas inſuper & ſudores propellere, incidere, abſtergere & digerere. *J. B.*

2. *Heſperis flore viridi* C. B.

Magnitudine quoad omnes ſui partes à vulgata differt. Flore eſt viridi & inodoro.

In horto quodam Baſileæ legit C. Bauhinus. Degener quædam prioris ſpecies eſſe videtur è ſemine nata.

3. *Heſperis Syriaca* J. B. *Syriaca Camerarii* Park. *peregrina ſiliquis articulatis* C. B. *quibuſdam Leucoium melancholicum, & noſtrâ ſententiâ rectè.*

Dodrantalia *folia* aut minora, palmum lata, valdè aſpera & hirſuta, longis nixa pediculis, Heſperide flore obſoleto multò ampliora, nonnihil in ambitu ſinuata: *Flores* in brevibus ſed craſſioribus caulibus, figurâ quidem vulgaris Heſperidis, ſed colore fuſco & lurido, multis venulis per eorum petala diſcurrentibus, ſub noctem valdè odorati, interdiu odoris expertes. Sequuntur *ſiliquæ* inſignis longitudinis, recurvæ toroſæ, multo quàm Heſperidis colore obſoleto craſſiores: *Semen* paulò craſſius: *Radix* non abſimilis.

Locus. In Syriæ montanis creſcit teſte Cluſio. C. Bauhinus à Parkinſono reprehenditur quòd Heſperidem Syriacam Leucoio melancholico eandem plantam faciat. Alii Leucoium melancholicum Heſperidi montanæ primæ Cluſii idem ſtatuunt; & revera Heſperis Syriaca & Heſperis montana prima *Cluſ.* in paucis magnitudine excepta differunt. Syriaca ſcil. multò vegetior eſt, ampliora habens folia, craſſiores caules majoréſque flores, ejuſdem planè coloris ſub noctem valde odoratos, interdiu odoris expertes: Cornicula multò craſſiora, ſemen paullo craſſius. Hæ autem diverſitates cœli fortaſſe & ſoli differentiis tribuendæ ſunt.

* 4. *Heſperis ſylveſtris flore parvo* C. B. *ſylv. anguſtifolia flore parvo* Park..

C. B. prod.

Caule eſt cubitali, viridi, ſtriato, nodoſo, multis alis ferè palmaribus donato & concavo: *foliis* quàm in vulgari acutioribus in ambitu profundiùs ſerratis, viridibus, ſubhirſutis, & minùs vulgari aſperis: *floribus* plurimis, quadrifoliis, ſubcœruleis, parvis, ita ut hujus flos integer vix vulgaris foliolum adæquet, quibus *ſiliquæ* ſtrictiſſimæ ſuccedunt.

Locus. Circa Monſpelium in horto Dei, ad aggeres riparum collecta fuit. D. Magnol in incultis circa urbem.

5. *Heſperis ſylveſtris Hieracii foliis hirſuta* C. B. *ſylv. folio ſinuato* Park.

C. B. prod.

Tota planta hirſuta eſt, *caulem* habens pedalem, anguloſum, hirſutum, pallidè virentem, in ſummo in ramos aliquot alternatim diſpoſitos diviſum: *folia* Hieracii inſtar laciniata & ſinuata, oblonga, anguſta, acuminata, craſſa, hirſutie aſpera, quorum ſuperiora pediculis carent. *Flores* in calicibus hirſutis rubri, magnitudine Heſperidis vulgaris flores æquantes, quibus ſimiles *ſiliquæ ſemen* continentes ſuccedunt.

In ſaxoſis humidis Provinciæ lecta fuit. *Locus.*

* 6. *Heſperis montana & prima* Cluſ. *montana, pallida, odoratiſſima* C. B. *Heſperis colore ineleganti* J. B. *Heſperis Pannonica* Park. parad. *Viola matronalis flore obſoleto* Ger. emac.

Cluſ.

Cubitali excreſcit altitudine, multíſque ramis prædita eſt, quos confuſo ordine ambiunt *folia* Matronali Violæ ſimilia, paulò tamen latiora & craſſiora, acidiuſculo primùm guſtu, poſtea acri & ſalivam ciente: extremis ramis in oblongis pediculis inſident *flores*, Leucoii aut Heſperidis foliis formâ ſimiles, non explicati tamen, ſed ſe contorquentes, coloris admodum inelegantis & obſoleti, hoc eſt, pallidi & furvi, infinitis venulis ex atro purpureis ſingula foliola intercurſantibus, odore interdiu nullo, aut adeò tenui, ut vix naribus percipi poſſit, ſub veſperam autem gratiſſimo & ſuaviſſimo. Flori ſuccedunt longa toroſáque, ut in vulgari, cornicula, ferè tamen quadrangula, in quibus continetur *ſemen* vulgari Heſperidi ſimile, ſubruffum. *Radix* fibroſa, quæ utplurimum biennium non ſuperat, ſed poſtquam defloruit & ſemen tulit perire ſolet: ſi tamen præciſis caulibus ad frugem pervenire non ſinatur, nova germina interdum producit.

Locus. Sponte naſcentem & ſemine prægnantem invenit Cluſius in Prellenberg Hamburgenſi monti vicino, Ungariæque extremo quà Auſtriam ſpectat menſe Junio.

Solent quæ ſemine naſcuntur plantæ floris colore multùm variare, nonnullis maternum colorem retinentibus, aliis aut dilutiùs palleſcentibus, aut magis obſoletum adquirentibus, omnia tamen folia crebris venis ex atro purpuraſcentibus diſtincta habentibus.

Suſpicatur Johnſonus apud Gerardum emaculatum plantam hanc minimè diverſam eſſe à Leucoio Melancholico *Horti Eyſt.* ſiquidem flores & ſiliquæ Leucoii illius conveniunt hujus deſcriptioni, nec caules & folia multùm abludunt. Conſule ſi placet *Gerardum emac.* in hac planta.

Parkinſonus Leucoium illud melancholicum dictum Leucoio alteri ſaxatili obſoleto flore Columnæ unam & eandem ſpecie plantam eſſe fidenter affirmat: unde & iconem Leucoii ſaxatilis obſoleto flore *Col.* aſſumit, & proponit in Theat. Bot. ſub titulo Leucoii Melancholici. C. Bauhinus ipſe Leucoium melancholicum Heſperidis Syriacæ ſynonymum facit; & revera Heſperis Syriaca ab Heſperide montana prima Cluſii vix alia in re quàm magnitudine differt, unde eadem ſpecie planta videtur. Quæ ſi ità ſint, (ut mihi quidem etiam videtur) C. Bauhinus ex una planta quatuor facit, nimirum, 1. Leucoium incano folio hortenſe VII. ſeu lividè rubente colore: 2. Heſperidem montanam pallidam odoratiſſimam: 3. Heſperidem ſiliquâ corniculatâ, flore obſoleto. 4. Heſperidem peregrinam ſiliquis articulatis.

Certè planta illa *Leucoium Melancholicum* dicta, non eſt verum & genuinum Leucoium (ut & Parkinſonus rectè monet) ſed Heſperidis ſpecies. Quocirca & huc transferenda, & Heſperis flore obſoleto denominanda.

Leucoii autem Saxatilis alterius obſoleto flore Col. *quod Parkinſonus Leucoio melancholico idem eſſe fidenter affirmat, deſcriptio ſic ſe habet.*

Hujus *radix* craſſa, longa, foris pulla, intus alba eſt & nervoſa. Caulis verò ſemipedalis, rotundus, viridis, hirſutus, alis duabus diviſus [hoc non conſtans & perpetuum eſſe puto] in quarum ſummo *flores* alternatim Leucoio ſimiles, hirſutis calycibus, colore ex luteo & viridi purpurante obſoleti, parum odori; è quibus *ſiliquæ* producuntur trientales, hirſutæ, nodoſæ, corniculatæ, in terram deflexæ, ſex aut ſeptem ſemina intus habentes in ſingulis valvulis. *Folia* in imo longo petiolo, diviſura Papaveris maritimi; vel etiam Leucoii in arenis orti, hirſuta, craſſa velut albi Hyoſcyami & magis, odore gravi: quæ cauli hærent breviora & abſque petiolo, nec laciniosa, ſed ſerraturis & magnis dentibus diviſa, Hyoſcyamo ſimilia, ſed quadruplo minora, propè caulem latiora.

Locus & Tempus. Maio floret & Junio ſiliquas perficit, in ſaxorum rimis & vetuſtorum mœnium Campoclarenſium, ínque rupibus Vallis Soli expoſitis. Sapore dulci calfaciente Raphani ferè tota planta eſt, odore gravi non ingrato.

Foliis magis laciniatis ab Heſperide 1. Cluſii differre videtur, quæ differentia accidentalis potiùs eſt quàm ſpecifica.

Leucoium melancholicum Parkinſonus ſic deſcribit:

Folia habet majora, longiora & viridiora quàm Leucoium incanum majus minúſve, ad margines ſinuata, humi jacentia, aſpera nonnihil & hirſuta; è quorum medio exſurgunt caules bicubitales, ſubaſperi pariter, foliis conſimilibus ſed minoribus hic illic obſiti, ſummitatibus ſuis *flores* geſtantes numeroſos, amplos, priorum ſimiles, majores, colore obſcurè aut ſordidè luteſcentes, quibus ſuccedunt *ſiliquæ* oblongæ, teretiuſculæ, *ſeminibus* oblongis, itidem teretiuſculis & majoribus quàm Leucoii incani repletæ.

7. *Heſperis Pannonica inodora* J. B. Park. *ſylv. inodora* C. B.

J. B.

Cubitali aſſurgit altitudine, duûm generum foliis donatum: infima ex anguſta cervice mox dilatantur, tandémque in acumen deſinunt, ſinuatis nervis prædita; alia lata ſeſſilique baſi cauli adnaſcuntur, utraque ſerrata, hirſuta, candidiora molliorāque quàm in Heſperide noſtra vulgari: *flores* colore ſunt exalbicante, vel purpuraſcente, formâ tamen, unà cum ſubſequentibus longis toroſis *ſiliquis, ſeminéque* ruffo cum vulgari Heſperide conveniunt.

Cluſius ſolo floris odore, cujus in hac nullam gratiam percipere potuit, à vulgari differre aſſerit.

Locus. Creſcit paſſim ad montium radices, & vinetorum in collibus ſitorum margines Vienneſi agro. Floret cum vulgari, nempe Maio & Junio. *Cluſ.*

CAP. IX.

De Alliaria.

SEminibus oblongis, teretiuſculis majoribus cum Heſperide convenit; floribus parvis albidis, foliis ſubrotundis, odore Allii, unde nomen ſumpſit, ab eadem differt.

Alliaria Ger. Park. J. B. C. B. **Jack by the hedge, Sawce alone.**

Ex radicula tenui, lignoſa, alba, Allium obolente caules promit cubitales & ſeſquicubitales, tenues, ſubhirſutos [teretes, ſtriatos, ſolidos.] Folia primùm rotunda Hederæ terreſtris modo [verùm iis longè majora] mox nonnullum acumen aſſequuntur per ambitum crenata [pallidè virentia, glabra, pediculis longis nixa] ſapore & odore Allii mitiore [ad intervalla longiora in caulibus alterno aut nullo ordine ſita] in ſummitate caulis & ramulorum floſculi multi, albidi, quatuor foliolis exiguis conſtantes [brevibus admodum pediculis nixi] in quorum medio apices ex viridi flaveſcentes. Semen in ſiliquis longis, anguloſis [bivalvibus membranâ intergerinâ diſſeptis] oblongum nigricans.

Locus. In ſepibus & aggeribus foſſarum, Vere floret.

Vires & Uſus. Alliaria dicitur quia Allium redolet digitis comminuta. Uſus ejus eſt ad embammata ſive intinctus. Ruſtici pro ſalſamentorum condimento utuntur. Recens urinam ciere dicitur, ſicca veneno adverſari ſi in vino coquatur. Contra veterem tuſſim ex reſina & melle ſicca lingitur. Podagras acri aceto circumlita mulcet.

Singularem vim habet quâ putredini reſiſtit, unde & herba ipſa ex melle, & ſuccus ejus inſpiſſatus ad gangrænam aliaque ulcera putrida atque maligna unguentis cataplaſmatibúſque inditur.

Semen emplaſtri modo impoſitum, vulvæque admotum mulieres uteri ſtrangulatu oppreſſas liberat & excitat.

Semen tritum naribúſque impoſitum ſternutamenta excitare cerebrumq; purgare Tab. prodidit.

Herbam in oleo & aqua decoctam & potam aſthmaticis ſubvenire ſcribit Cam.

Folia enematis incoquunt nonnulli ad colicos & nephriticos dolores, & calculum.

Scordium legitimum ut odore ita & viribus refert. G. Fabr. Hildanus Centur. 2. Obſ. 44. Succus (inquit) Alliariæ in Gangrænis, ulceribus putridis & ſordidis magnarum eſt virium, ut à frequenti experientia edoctus ſum: mirum igitur nemini videri debet, quòd nonnulli Antiquorum, Arabum præcipuè, pro Scordio vero Alliariam aliquando ſubſtituerint, non quòd verum Scordium ipſis fuerit incognitum, ſed quòd in Alliaria eaſdem ferè vires repererint: præterea Scordium minimè creſcit in multis regionibus, neque niſi ſiccum & obſoletum haberi poteſt, cùm Alliaria ubique fere locorum prodeat. Communicavit *D. Tancredus Robinſon.*

Cap. X.

De Leucoiis quibuſdam ſpuriis, Eryſimi ſiliquis & ſemine.

Herbas haſce ob convenientiam cum Leucoiis in floribus, quamvis ſiliquis & ſeminibus diſcrepent, iis ſubjungendas duximus.

* 1. *Leucoium marinum parvum folio virente craſſiuſculo* J. B.

J. B.
Caules ei tenues palmares: *folia* per illos rara, quædam unciâ paullò longiora, nonnihil ſinuoſa, ſucculenta & craſſiuſcula, glabra, virentia: *flores* ſatis magni pro herbæ proportione, purpuraſcentes; quibus ſuccedunt *ſiliquæ* tenues ſemunciales circiter, aut paullò longiores brevioréſve, *ſemina* minuta ruffa, verùm non compreſſa, continentes.

* 2. *Rapiſtrum floribus Leucoii marini* C. B. *parvum Maſſilienſe* Park.

C. B. prod.
Planta ſemipalmaris eſt, *radice* oblongiuſcula, alba, fibrillis donata; *cauliculis* trium quatuórve unciarum: *foliis* vulgari Rapiſtro luteo ſimilibus, uncialibus, crenatis & ſubaſperis: *floſculis* parvis, ſubcœruleis, Leucoii marini ſimilibus, quibus *ſiliquæ* parvæ, anguſtæ *ſemen* minutum continentes ſuccedunt.

Circa Maſſiliam in rupibus. *Locus.*

* 3. *Sinapi marinum Ægyptium* Alp. exot. Park.

Alpin.
Ex *radice* oblonga, gracili, lignoſa, alba, *caule* unico vel duplici aſſurgit, rotundo, rubeſcente, pingui, Macropiperis craſſitie, obliquè ſurſum & non rectâ in aere acto: qui hinc indè inæqualibus intervallis fert alios cauliculos, in apice habentes *flores* cœruleos ut in Leucoiis, parvos; à quibus defloreſcentibus ſuccedunt *ſiliquæ* parvæ, tenues, oblongæ, in acutum deſinentes, quæ habent minuta *ſemina* rotunda, guſtui acerrima, ad Rutæ odorem inclinantia. *Folia* habet hæc planta pauca, longa & lata, utrinque foliolis oblongis, ordinatis, quinis, Senecionis aut Cinerariæ modo crenatis, craſſis, pinguibus & ſucco ſis, Erucæ colore & quandoque rubeſcentibus. Tota hæc planta valdè acris eſt, & ad erucæ odorem aliquatenus inclinare videtur.

Leucoium ſpurium Erucæ folio.

4. *Eruca purpurea aliis cœrulea ſive Viola petræa* J. B. *Eruca cœrulea* Park. *cœrulea in arenoſis creſcens* C. B.

J. B.
Radice nititur recta, palmari, alba vel ſubrubra, tenui, ſubacri, fibris aliquot capillata, matrice lignoſa. *Folia* per terram ſpargit plurima, oblonga, hirſuta, Burſæ paſtoriæ diviſurâ profundâ, crebrâ, ſapore oleraceo quodammodo, colore viridi, aliquando infernâ parte rubente. *Caules* modò ſingularis, modò terni, quaterni, ſeni & plures, palmum nonnunquam ſuperantes, interdum cubitales, hirſuti, ſtriati, propter humum purpurantes, ſupernè virentes, concavi, brachiati: in quibus ex intervallis *folia* infimis alis breviora, latitudine iis parum cedentia, nec tam altè utplurimum laciniata. *Flores* ex ramorum lateribus, & ſummo faſtigio alterno ſitu multi inſident pediculis ſemuncialibus, tenuibus, tantilla lanugine obſitis, odorati, ſuaviter cœrulei, aut purpurei, vel purpuro-violacei, albíve, ſuaveolentes, quatuor foliolis latiuſculis conſtantes, *Staminula* lutea cum *ſtylo* continentes: quibus decidentibus ſuboriuntur *ſiliquæ* oblongæ, glabræ, in quibus *ſemen* minutum, ſubruffum, acre.

Variat hæc ætatis ratione, necnon loci, prout læto ſolo ſurgit, vel ſquallido aut ſabuloſo naſcitur, ac ſæpe iiſdem in muris modò major, modò minor, foliis valdè varians.

In muris & rupibus variis in locis invenit J. Bauhinus, ut circa templum & caſtellum Beffordiæ, Biſantii, &c. Nos inter *Hertznach* oppidulum & Moguntiam urbem in Germania obſervavimus & collegimus. *Locus.*

5. *Rapiſtrum floribus Leucoii marini* C. B.

Plantula ſemipalmaris eſt, *Radice* oblongiuſcula, alba, fibellis donatâ. Cauliculi trium quatuórve unciarum, *foliis* vulgari Rapiſtro luteo ſimilibus, parvis, uncialibus, crenatis & ſubaſperis: *floſculis* parvis, ſubcœruleis; quibus *ſiliquæ* parvæ, anguſtæ, *ſemen* minutum continentes ſuccedunt.

Circa Maſſiliam in rupibus inventum fuit. *Locus.*

CAP. XI.

De Braſſica.

BRaſſica, Catonis panacea, Feſto ſeu Verrio dicta videtur à *præſecando.* Dura ſanè Etymologia, ſed mollior videbitur, ſi duo ſciamus; unum eſt compoſita à *ſeco* in compoſitione e ſolere mutare in *i*, unde *diſſico, ſubſico,* aliáque de quibus fusè Aldus in Orthographia: Alterum eſt *B* in multis olim ſonuiſſe ut *P*, qua de re vide Lipſium de Pronunciat. L.L. cap.12. Quibuſdam placet *Braſſicam* dici quaſi *Paſſicam,* quòd ex ſcapo præſecetur & *paſſa* fiat: imò hanc Etymologiam Varroni ipſi tribuunt Grapaldus, Raderus & alii. Sed Varro idem ſcripſit quod Feſtus. Sic enim ille lib. 4. de L.L. *Braſſica ut præſica,* quòd *ex ſcapo præſecetur.* Sic enim locus is legitur non ſolùm in nuperis editt. ſed etiam Aldina Anni 1513. & Mediolanenſi Ann. 1500. Tertia eorum ſententia eſt, qui deducunt à βράσω i. ė. *voro,* quia avidè eâ Veteres veſci ſolebant. Quartum eſt etymon Joſ. Scaligeri. Docet is in conjectaneis Braſſicam dici à Græco πρασική, utpote hortulanum olus. Nam πρασιὰ notat areolas hortenſes, unde & *pratum* nomen accepit. Hoc Etymon inprimis placeret, niſi eſſet Braſſica vox à majori Græcia, quæ pro eâ dixit βράσκη. Heſychius, Βράσκη, κράμβη, Ἰταλιῶται, ubi Ἰταλιῶται non ſunt Latini ſed Tarentini & alii. *Hæc omnia Voſſius in Etymolog.*

Braſſica Recentioribus Caulis dicebatur quod præ cæteris herbis inſigni caule vigeat; Hinc noſtrum **Cole & Colewort.**

Notæ Braſſicæ characteriſticæ ſunt folia in hoc genere maxima, glauca ſeu ſubcœrulea, carnoſa, ſemina rotunda, minus acria.

1. *Braſſica capitata alba* J.B. C.B. Park. Ger. **White Cabbage.**

J.B.

Caulem producit craſſum, albicantem, craſſo cortice tectum, medullâ parùm acri & ſubdulci. *Folia* quæ primùm erumpunt lata habet & ampla, ſubrotunda, nullis effatu dignis laciniis ſinuata, longis craſſis pediculis hærentia, coſtis nervíſque albicantibus craſſis intertexta, colore cæſio aut cinereo cœruleſcente, quorum inferiora avulſa aut fortè decidua ſtipitem relinquunt denſa veſtigiorum ſerie rugoſum & inæqualem: Superna verò quæ remanent lata quoque & ſubrotunda, & ex viridi albicantia & cæſia, mutuo incubitu in caput maximum duriſſimum conglobantur; tam arcto complexu ut difficilè ſeparentur. Horum interiora planè albicant. Porro glomer appetente vere, quo tempore ſeminii ergo tranſplantari ſolet, parum dehiſcens, è medio caulem erectiorem profert, *floribus* luteis aut luteo-pallidis, quibus delapſis *ſiliquæ* longæ naſcuntur, teretes, acuminatæ, *ſemina* parietum medulloſorum interſeptu claudentes rotunda.

Hæc interdum elegantiſſimâ naturæ varietate ad quinquaginta capitula minora fert, magni illius glomeris loco.

Radix alba, plurimis fibris donata, neque altè in terram deſcendit, neque in latitudinem multum ſe diffundit, unde gelu aſperiore facilè corrumpitur.

Braſſicæ folia (ut rectè C. Hofmannus) in ſuperficie habent ſalſum quid, nitroſum & leviter amarum cum acredine quadam, cùm in profundo aquea & frigida ſint.

Vires. Scribit Galenus Braſſicam habere contrarias vires ſolvendi & ſtringendi alvum. Si enim (ait) illud voles, aut leviter coctum cum ſuo jure dabis, aut jus ipſum: ſi hoc, effuſo jure primo, affundes aliam aquam calidam (hoc enim peculiariter monet) eâque poſt coctionem iterum effuſâ, edendam dabis ipſam Braſſicam. Quod tanto meliùs fiet quò ſæpius effuſa fuerit aqua, & repetita coctio. Hinc illud Scholæ Salernitanæ,

Jus caulis ſolvit, cujus ſubſtantia ſtringit.

Braſſica in cibis ex ſententia Galeni & omnium ferè Medicorum, quocunque modo præparetur facit in corpore χυλὸν μοχθηρὸν καὶ δυσώδη, ſuccum craſſum & melancholicum; quod facile quivis in ſeipſo colligere poteſt ex ructibus fœtidis & ingratis quos excitat.

Ipſe vidi verrucas illitas ſucco Braſſicæ ingenti miraculo ſpatio quatuordecim dierum evanuiſſe in ancilla quadam, cui manus obſitæ erant verrucis, quas ſinebat ſponte exſiccare ſua citra deterſionem ullam. *Sim. Pauli.*

Julius Alexandrinus teſtatur ſe ſcire in longum ſinuoſum vulnus protenſum ab humero propemodum ad nates uſque ipſas, qua in parte extrema ejus ora plurimum ſemper remitteret ſanioſæ materiæ cujuſdam, nec profundum tamen, nec ultra carnoſam membranam valdè adactum, cùm remediis aliis non poſſet, ex foliorum Braſſicæ vino nigro & auſtero incoctorum applicatione reſiccatum coaluiſſe intra paucos dies.

Camerarius dicit folia ejus in ulceribus & lepra vino incocta admodum utiliter adhiberi. Tragus tantæ Braſſicam eſſe efficaciæ ait, ut urina eorum qui veſcuntur Braſſicâ, Fiſtulis, Cancro, Serpigini & ſimilibus vitiis mederi queat. *Sim. Pauli.*

Noto ex Platero, quòd in principio inflammationis faucium, ubi refrigerare & repellere ſimul ſtudemus, aqua ex acido liquore in quo Braſſicam capitatam condire & aſſervare ſolemus exſtillata, vulgo magno ſucceſſu uſurpetur.

Cùm quidam Scorbuto tam miſerè laboraret, ut maculis toto pectore & cruribus diffuſis, membríſque rigentibus vix incedere poſſet, juſſus eſt potu quotidiano uti ex Vini ℔ iij. quibus Braſſicæ rubræ conciſæ m. iv. cum zingib. ʒß. Cinnam. ʒ ij. immaceratæ fuerant. Ex Obſerv. Ottonis

Heurnii Prof. Lugd. Bat. habuit *G. Hieron. Velſchius:* è cujus Obſerv. 51. tranſcripſit, & ad nos miſit *D. Barnham Soame.*

Ad lateris dolorem, ℞ fol. Braſſicæ; butyro illinatur fruſtulum, & pulvere Cynimi aſperſum calidè imponatur. *Hartman.*

Braſſicam ad arcendam ebrietatem valere Veteres unanimi conſenſu tradunt, confirmant etiam Recentiores. Fontanus Med. Pract. lib. 1. cap. 8. Braſſicæ folia ebrietati mirè adverſantur.

2. *Braſſica capitata rubra* J. B. C. B. Ger. Park. **Red Cabbage.**

J. B.

Quod *folia* attinet albæ ſimilia quodammodo ſunt: at colore magna varietate ludunt. Quædam enim atro-purpurea, quædam atro-virentia, aut etiam dilutiùs virentia; nonnulla quoque cæſio nebulæ aſperſu glauca ſunt, at omnes rubris coſtis ac nervis intertexta: in reliquis cum alba convenit.

Hyemem facilè perfert autore J. Bauhino.

3. *Braſſica Italica tenerrima glomeroſa, flore albo* J. B. *Braſ. alba capite oblongo non penitus clauſo* C. B. *Braſ. Sabauda* Ger. Park. **The Savoy Cabbage.**

J. B.

Hæc caule & foliis adeóque tota ſtirpe inter albas candidior teneriórque videtur. *Folia* quoque, quæ ampla ſunt atque rotunda, per ſe dilutiùs virentia, candicantibus venis intertexta ſunt, quædam etiam eorum modicè criſpa, ac vario contortu nonnihil rugoſa: Foliorum quoque pediculis brevibus auriculæ quædam foliaceæ adhærent. *Flores* albi, quadrifolii uti cæterorum, quos nonniſi tepidiore Sole illuſtrata profert, quippe algidi frigoris impatiens, minùs arcto foliorum implexu glomerem laxiorem minoremque efformans.

Lautior hæc, quippe tenerior, delicatioribus expetita, eorum potiſſimùm qui ejus nôrunt gratiam, menſis apponitur.

4. *Braſſica Sabauda rugoſa* J B. *patula* Ger. Park. *An Braſſica alba criſpa* C. B?

J. B.

Hujus *folia* rotunda, rugoſa valdè, ac ità quidem rugis inæqualia ſunt, ut ſingula ceu ex veſicis aut valvulis quibuſdam conſimilibus congeſta videantur, ſubtus extuberantibus atque prominentibus, aversâ parte cavis, ex brevibus pediculis hærentia: color foliorum ex luteolo quodam & atro viret, quæ pallidè viridantibus coſtis quoque intertexta ſunt. Eadem etiam in denſum globum coguntur, ſed parvum & candicantem, dum extremitates interim obſcuriùs virent. *Flos* luteus: *ſemen* ut in reliquis. Hyemem non fert. Braſſica patula *Ger. Park.* diverſa videtur à J. Bauhini Braſ. Sabauda rugoſa, cùm Braſ. patulæ folia in caput non conglobentur: Synonymam feci quia utrique [Gerardus & J. Bauhinus] eandem adhibent figuram. Deſcriptio

Braſſicæ rugoſæ longioribus foliis *J. B.* meliùs convenit Braſſicæ patulæ, quæ hujuſmodi eſt.

Folia ampla, ſeſquicubitalia ex longis pediculis inferiore parte hærent. Hæc quàm Sabaudicæ ſcriptæ dilutiore virore, candidiorúmque coſtarum interceptu, candidior apparet, totáque rugoſa, ac veluti ſacculis referta eſt: tenera quoque magis videtur, nec in capita cogi ſolet ut Sabauda flore luteo. Hyemem vix fert.

5. *Braſſica florida* Ger. *cauliflora* C. B. *multiflora* J. B. *caule florida* Park. **Colliflower.**

J. B.

Perampla hæc quoque fert *folia*, cubitalia, longiora quàm Braſſicæ capitatæ albæ, acutiora, nec ità lata, nullâ inſigni laciniarum diviſurâ, dilutè virentia, quædam etiam colore magis glauco, exteriora præſertim, nervis candicantibus conſpicua, per ambitum ex longiuſcula diſtantia denticulata & veluti ſerrata. In *caput* glomeratur ſed mollius, minùs denſo foliorum incubitu formatum: Inter quorum ſinum *flores* denſiſſimo ſtipatu prodeunt exigui pallidi aut candicantes, velut in umbella poſiti, qui cum cauliculis ſuis aſparagorum tenellis germinibus teneritudine & gratiâ certare videntur: atque ob id lautioribus tantùm patinis expetiti.

Hujus ſemen è plantis in hortis noſtris naſcentibus collectum ſi ſeratur, mirabili metamorphoſi Braſſicam capitatam, aut albam vulgarem producit, ut oporteat quotannis ſemen è tranſmarinis calidioribus regionibus petere. Verùm de hac degeneratione ex ſemine diximus in parte generali.

* 6. *Braſſica caulorapa* J. B. *Rapocaulis* Park. parad. *gongylodes* C. B. *Caulorapum rotundum & longum* Ger.

J. B.

Hæc patulis foliis glomerem nullum facit, verùm quo ſolo ſigno ab aliis facilè ſeparatur, brevis caulis, quà foliorum comæ ſubeſt, in Rapum eſculentum extuberat. [*Flores* in caulibus tenuibus lutei, parvi, quos excipiunt ſiliquæ anguſtæ, oblongæ, Seminibus Sinapeos ferè paribus repleta.]

7. *Braſſica rubra vulgaris* J. B. *rubra* C. B. Ger.

J. B.

Procerior hæc reliquis eſſe videtur. Stipite namque velut arboreſcit alto, duorum trium aut quatuor pedum aut etiam cubitorum, craſſo, atropurpureo, imâ parte verrucoſo, aliàs ſingulo, aliàs in ramos divaricato: quem *folia* fortuito poſitu ſtipant lata, ex viridi rubentia, aliàs ſanguineo rubore aut obſcuriore etiam tota perfuſa, non ſine obductu nebulæ cujuſdam glaucæ: crebro craſſarum venarum diſcurſu rugoſa, patula ſinuatáque. *Flores* lutei cauli erecto hærent: quos *ſiliquæ* excipiunt palmares, in quibus ſemen ruffum, rotundum. Hujus folia patula manent ac expanſa. Hyemem profert, ac ſæpe, præſertim culta, arboream acquirit proceritatem firmitatémque, ac ita in plures durat annos. Sæpe etiam laterales producit ramulos. Ramorum extrema adventante Vere delicatioribus in acetaria expetuntur.

8. *Braſſica laciniata rubra* J. B.

A præcedente vixdum magnitudine variat. *Folia* potiſſimam faciunt differentiam, quæ profundis laciniis ſinuatis nonnihil variant, iiſdem modò in latiores, modo in minores rurſus ſectis, ut tota penè criſpa videatur, ídque potiſſimùm propter minorum laciniarum contortum. Hyemem fert.

* 9. *Braſſica rubra minor* J. B. *arvenſis* C. B. *tertia* Fuch. *Sylveſtris* Ger. Park.

Minutioribus eſt caulibus & tenuioribus foliis, flore luteo. *Fuch.* Omnium minima, ſylveſtri pænè ſimilis, *foliis* primæ rubræ, multò minoribus, alioquin omnino ſimilis. Seritur propter ſemen, ex quo oleum paratur quod venditur pro Napi ſeminis oleo. *Dod. gall.* Confuſio eſt inter Botanicos de hac planta, ut ſuſpicer eos non ſatis clarè intellexiſſe quid ſcriberent.

10. *Braſſica alba vulgaris* J. B. *alba vel viridis* C. B. *vulgaris ſativa* Ger. *ſativa* Park.

J. B.

Radix tophoſa eſt, ex qua ſtipes, qui foliis nervorúmque diviſurâ atque intertextu rubræ quodammodo reſpondent: *folia* tamen ſubrotunda, ex longis craſſis pediculis delicatiora videntur, in quibus in circuitu præſertim ſerraturæ quædam apparent. Tota planta albicat, & cæſio quodam colore obducta eſt; auriculas habet uti prædictæ. *Flos* albus eſt, [potiùs pallidus.]

11. *Braſſica laciniata alba* J. B.

Rubræ laciniatæ haud multùm abſimilis proportione eſt, non penitus alba, caule interdum purpuraſcente; cui *folia* pallidè viridantia glaucâ quâdam nebulâ obducta ſunt. Foliorum quoque laciniæ profundæ quidem, minùs tamen criſpæ.

12. *Braſſica fimbriata* C. B. *tophoſa* J. B. Ger. *nigra* Dod.

Moriſ.

Hujus *folia* anguſtiora ſunt & longiora antecedentis foliis ad coſtam uſque mediam ſemel atque iterum profundiùs inciſa, per margines verò admodum criſpa, quæ adverſa parte bullis ſeu quaſi ampullis numeroſiſſimis protuberantibus, in averſa parte concavis inæqualia ſunt. Tota quaſi nigreſcunt aut ex atro vireſcunt.

A. 13. *Braſſica arborea ſeu procerior ramoſa maritima* Moriſoni. *An Braſſica arvenſis* C. B? *Sylveſtris* Ger. Park? **Wild Colewort.**

Deſcriptio Braſſicæ rubræ vulgaris ſuperiùs è Joan. Bauhini hiſtoria propoſita non ineptè convenit huic plantæ, ut dubitem an ſpecie diverſa cenſenda ſit nécne: certè quòd in maris vicinia oriatur accidentarium eſſe puto: deinde in plures annos durare Braſſicæ illi rubræ cum hac commune eſt, ut teſtatur J. Bauhinus. Hanc inquiens [Braſ. rubram] per aliquot annos ex ſemine deciduo, in muro, è regione feneſtrarum ædium in quibus moror durantem vidi: tandem Ramoſam eſſe ſeu in ramos divaricari Braſſicæ rubræ ex æquo convenit. Vel ergo J. Bauhinus Braſſicam maritimam proceriorem à rubra vulgari ſpecie revera diverſam per errorem pro Braſſica rubra habuit & deſcripſit; vel Braſſica rubra vulgaris & Braſſica hæc procerior maritima una & eadem ſpecie planta ſunt.

Locus. In clivis maritimis propè Doveram oppidum obſervavimus, & alibi etiam locis conſimilibus. Hæc planta eſt quam in Cat. Ang. titulo Braſſicæ ſylveſtris exhibuimus.

14. *Braſſica Anglicana minima nivea* J. B. *fimbriata pumila* C. B.

Ad. Lob.

Meminimus (inquit Lob.) etiam in Angliæ hortis puſillam Braſſicellam, totam niveam præterquam extremas oras lacinioſas, fimbriatáſque plicis criſpantibus & undulis rugoſis, purpureis aſperſas maculis, quas etiam ad corollas & olfactoriola nectenda dum tenella adhuc eſt, in hortis colunt.

15. *Braſſica alba criſpa* C. B. *criſpa lacinioſa* J. B. *Sativa criſpa* Ger. *Caulis criſpa* Park. parad.

J. B.
Omnium hæc elegantiſſima fert *folia,* ex longis pediculis auritis oblonga, cubitalia, altiora, nervis albidis eleganter picta, atque multiplici eorum divaricatione intertexta, ambitu quoque ſuo multiplicibus convolutionum ſpiris ſinuato, ità criſpa ut Struthii avis plumas, militibus glorioſis criſtarum loco expetitas quodammodo repræſentent. Coſtæ etiam plerunque dilutè purpureæ ſunt, ſicut & ipſi caules. *Flos* luteus. Hæ in cibo rubris non inferiores.

16. *Braſſica thyrſoides* J. B. *aſparagodes criſpa* C. B. *epiphyllitis.*

J. B.
E rubræ Braſſicæ genere eſt, patulis, ex viridi atrorubentibus foliis, ſubinde *laciniatis,* per quæ paſſim ſupina parte nova criſporum foliolorum ſoboles conſurgit, pulchris lemniſcis, naturæ luſu ſpectando, hinc indè exorientibus, nunc brevi amento tenuíque appenſis, nunc latiuſculo petiolo hærentibus, atque etiamnum in alia deinceps ſertula ſtruppóſque luxuriantibus. *Flores, ſiliquæ, ſeménque* ad Braſſicam rubram vulgatiorem accedunt.

Varietates. De hâc verè ſcripſit hiſt. Lugdunenſis autor. *Folia* hujus nunc ſunt laciniata & frequentiſſimis diviſuris inciſa, qualia Braſſicæ criſpæ, nunc planè lata & expanſa. Eadem nonnunquam tota virent, nonnunquam venis per ipſa folia diſperſis & mediâ coſtâ rubent. Omnes hæ varietates & plures adhuc nobis ortæ ſunt in hortulo noſtro Cantabrigiæ ex ſemine hujus plantæ deciduo.

Vivax eſt, & in multos annos durat, nec hyemes noſtras reformidat.

* 17. *Braſſica tenuiſſimè laciniata* J. B. *Braſſica anguſto Apii folio* C. B. *Braſ. Selinoides* Ger. *Item Braſſica lato Apii folio* C. B. *laciniata* Park.

Huic folia criſpa & per ambitum profundè inciſa ad mediam uſque coſtam: in hoc genere quædam frequentioribus & profundioribus, aliæ rarioribus & minùs profundis inciſuris diſſectæ apparent. Hinc duæ ſpecies C. Bauhino, altera lato Apii folio, altera anguſto Apii folio.

* 18. *Braſſica ſpinoſa* C.B. Alpin. Exot. Park.

Hujus ſolùm binos ramulos habuit C. Bauhinus, quorum deſcriptionem dedit. *Caulis* lignoſus, craſſus, in ramulos duos, alterum palmo majorem, alterum minorem, rotundum, lævem, ſtriatum dividitur: circa quos *folia* biuncialia, & ſemunciam lata, per ambitum leviter ſinuata, quibus & minora interjiciuntur: ramuli in ſpinas acutas, unciales & minores abeunt.

Pr. Alpinus in Exot. eam pleniùs deſcribit *caule* cubitali & ampliore; multis *ramis* longis, teretibus, mollibus Braſſicæ colore, craſſis & firmis, in alios innumeros ramulos ſubdiviſis, in plures tenues albas acutas ſpinas exeuntes; juxta quas floſculi Hyacinthinis ſimiles, in rubro albicantes, in ſingulis ramulis ſinguli, quibus ſuccedunt *fructus* rotundi parvi, cicerum magnitudine, in acutum deſinentes, colore flaveſcentes, guſtui non injucundi. Hæc planta à radice foliacea eſt *foliis* longis, craſſis, Braſſicæ ſimilibus tum colore, tum ſapore.

Hanc dum viridis eſt decoctam in aqua Ægyptii, Æthiopes, Syri, apud quos naſcitur, comedunt.

* 19. *Napo-braſſica* C B. prod.

C. B. prod.
Radicem habet Napo aut Carotæ pæne ſimilem, admodum fibroſam & villoſam, ut barbata aut piloſa, propter multiplices & minutas fibras, dici poſſit: & licet frequenter fibram pollice craſſiorem habeat, attamen ſemper prima *radix* tuberoſior & longior, quæ Napum imitatur, conſpicitur. Ex hac *caulis* ſeſquicubitalis, lævis, rotundus, in ramos brachiatus exurgit. *Folia* ad radicem unà cum pediculis oblongis palmaria, Braſſicæ ſylveſtris modo & ſubrotunda, & in profundas lacinias diviſa; quæ verò in caule oblonga ſunt, anguſta, ſinuata, pediculis carentia. *Flores* lutei, intenſioris coloris quàm in vulgari, magni, qui in caule palmum excedente inordinatè longis pediculis inſident, quibus *ſiliquæ* anguſtæ, unciales ſuccedunt.

Locus. In locis frigidioribus agri Norici, montanis potiſſimum & versùs Bohemiam colitur. Radix eſui apta eſt, quare aliqui eam ut Braſſicam floridam condiunt; pauperes minutim ut Rapas concidunt.

20. *Braſſica campeſtris albo flore* Cluſ. *campeſtris perfoliata flo. albo* C. B. *Perfoliata ſiliquoſa* J. B. Ger. *Perf. ſiliquoſa vulgaris, ſeu Braſſica campeſtris* Park.

J. B.
Seſquicubitalis & altior eſt, [pedalis *Cluſ.*] *caule* tereti, tenui, candicante, & in alas diviſo è foliorum ſinu prodeuntes. *Folia* non diviſa, oblonga, ſubrotunda, Napi, colore glauco, rigidula, pinguia, fragilia, à caule videntur quaſi tranſadigi, ſapore oleraceo, [fervido *Cluſ.*] *Flores* exalbidi, [albi *Cluſ.*] Braſſicæ. *Siliquæ* perquam longæ, anguloſæ [quadrangulæ *Cluſ.* & *Cord.*] in quibus continetur *ſemen* Braſſicæ ſemine minus ex ruffo fuſcum *Cluſ.* *Radix* tenuis, alba, guſtu Braſſicæ.

Locus. Cluſius hanc & ſequentem in agris & campeſtribus naſcentes conſpiciebat, & Martio menſe florentes in Murciano agro, juxta vias ad Eliocrotam urbem, vulgo *Lorca* dictam: J. Bauhinus in agris ſegetum circa *Marbach* Ducatûs Wirtembergenſis. In Anglia, quod ſcimus, ſponte non provenit, quantumvis Lobelius eam Perfoliatam Napifoliam Anglorum ſiliquoſam appellet. An Braſſica ſylv. folio Betæ *Thal*?

* 21. *Braſſica campeſtris purpureo flore* Cluſ. *campeſtris perfoliata flo. purpureo* C.B. *Perfoliata ſiliquoſa purpurea Cluſii* J.B. *Perf. ſiliq. flore purpureo* Park.

Cluſ.

Firmioribus eſt *virgis* nec adeò ramôſis, cujus *folia* in ſummo aliquantulum ſerrata. *Flores* prioris floribus ſimiles ſunt, majores tamen, Leucoii aut Heſperidis floribus magnitudine pares, colore autem Lunariæ Græcæ floris, purpureo videlicet: *Siliquæ* & *ſemen* præcedenti ſimilia. *Radix* licet dura fibríſque quibuſdam prædita ſit, vivax tamen non eſt, ſed prolato ſemine perire ſolet.

Locus. Cum priore.

* 22. *Braſſica ſylveſtris Fabariæ foliis* Bocconi.

Bocc.

Caulis huic pede longior eſt, tenuis, ramoſus, teres; quem amplectuntur (Perfoliatæ modo) lævia rotundáque Telephii *folia*, ambitu nonnihil ſinuata. *Floſculi* in ſummitate purpuro-cœrulei, quibus ſuccedunt *ſiliquæ* anguſtæ & longæ.

Non differt à præcedente niſi radice quæ in hâc perennis eſt. Ad Tauromenium invenit Autor.

* 23. *Braſſica ſylveſtris latifolia foliis non ſinuoſis* C.B. *Braſ. ſylv. major latifolia Thalio* J.B.

Thal.

Radicibus conſtat inutilibus, lignoſis, candidis: *caule* ſeſquipalmari, non admodum recto, rotundo, ſimplici, nonnunquam etiam brachiato: *foliis* mollibus, lævibus, ſubflavis, integris ſine inciſuris aut ſinuoſis criſpaturis, mucronatis, duas uncias longis, unam latis. In ſummitate in exiguis pediculis racemus *florum* candidorum exiſtit, ex oblongis vaſculis Braſſicarum ſativarum modo prominentium: quibus deperditis *ſiliquæ* oblongæ pronaſcuntur, *ſemina* Braſſicæ ſativæ minora continentes.

* 24. *Braſſica ſylveſtris Alpina* C.B. *Turritis Alpina* Park? *Q. an Barbarea muralis* J.B?

C. B. prod.

Ex *radice* exigua alba, *Caulis* palmo altior, rotundus, lævis exurgit. *Foliis* eſt tenuibus, pallidè virentibus, leviter ſinuatis, circa radicem oblongis, pleriſque uncialibus, in caule paucis, pediculo carentibus. In ſummo *flores* albi, quaſi in umbella diſpoſiti, longiuſculis pediculis donati.

Locus. In montibus Auſtriæ nata eſt.

Quò pertineat hæc planta ex imperfecta hac deſcriptione certò colligi nequit: locum ergo quem occupavit per me teneat, donec certius quid de ea edoctus fuero.

Duas tréſve adhuc præter ſuperius propoſitas Braſſicæ ſylveſtris ſpecies adjicit Thalius, nimirum ſylv. foliis membranaceis, ſylv. mediam, & ſylveſt. minorem, quas cùm ſe non noviſſe ſcribat C. Bauhinus, nec quiſquam præterea Botanicus aliquid lucis iis illuſtrandis, & ab aliis congeneribus diſtinguendis attulerit, non eſt cur nos illarum rationem habeamus.

CAP. XII.

Braſſica ſylveſtris ſeu Braſſicæ affinis Turritis dicta.

HÆc in multis à Braſſica differt foliis imis hirſutis, flore minore albo, vel ex albo in luteum languente, ſiliquis erectis, cauli approximantibus. Turritæ autem nomen accepit ab extremorum caulium forma, qui in metæ aut pyramidis effigiem deſinit.

1. *Braſſica ſylveſtris foliis circa radicem Cichoraceis* C. B. *Glaſtifolia Cichoroides* J. B. *An Turrita major* Cluſ. Ger. Park?

J. B.

Radice eſt annuâ, mediocriter craſſâ, albâ, nonnihil purpuraſcente, fibroſâ, ſubacri. *Folia* germinatione prima antequam caulem proferat, partim laciniata Cichorei vulgaris inſtar, vel Hieracii, partim nullo modo inciſa, glauca, Iſatidis foliis ſimilia, palmo ſæpe longiora, ſemunciam lata, lanuginoſa, ſapore acri & amaro: adulta & quæ in caulibus ſunt integra, nullâ diviſurâ inciſa, glabra, utrinque glauca, oblonga, ità pinnis alarum coeuntia, ut à caule perforari videantur, ſapore Braſſicæ vulgaris. *Caulis* cubitalis & bicubitalis tenuis, colore herbaceo admixtâ aliquâ purpurâ, multis ramis longis tenuibúſque brachiatus. Ex alis & ſummis ramis *flores* prodeunt multi ſimul juncti ex pediculis ſemuncialibus, ex luteo in albidum languentes, odore nullo manifeſto, quaternis foliis conſtantes, quæ totidem foris circumſtant, ſed longè minora & vireſcentia, mucronatáque cùm illa ſubrotunda ſint; in medio crocata ſtamina multa cum ſtylo viridi. Succedunt tandem *ſiliquæ* longæ, rectæ, graciles, in quibus *ſemen*.

Invenitur circa Baſileam in ſabuletis ad Rhenum & alibi. *Locus.*

Quærit J. Bauhinus Annon hæc ſit Turrita major ſive altera Cluſii, & revera eadem videtur.

2. *Turritis pulchra nova* J. B.

J. B.

Caule ſurgit tricubitali, ſtriato, hilari virore perfuſo, ſubhirſuto: *Foliorum* inferiorum quædam tres uncias longa, anguſta, circumquaque integra, pediculo longo: alia longiora, quatuor aut quinque uncias colligentia, pediculum versùs profundiuſculè inciſa: at enim quæ per caulem conſpiciuntur latiora & breviora ſunt, ſextantalia circiter, caulem pinnulis complexa, Myagri foliis aliquatenus ſimilia, ſapore nullo evidente: color omnium viridis. Porrò ex folii uniuſcujuſque per caulem ſinu, cubitali ſerie ſurſum versùs, ramulus prodit, ut in præcedente; cujus extremum occupant conferti *floſculi* exiles, foliolis oblongis albis conſtantes, fatuo ſapore. Succedunt *ſiliquæ* longæ.

Florentem menſe Maio Argentinæ in horto Frid. Meier vidit J. Bauhinus. *Locus.*

A. 3. *Turritis* Ger. *vulgatior* J. B. Park. *Braſſica ſylveſtris foliis integris & hiſpidis* C. B. **Tower-muſtard.**

Radice nititur ſimplici, albâ, lignoſâ, altè in terram deſcendente, paucis fibris capillatâ. *Caulis* ei ſingularis, ſeſquicubitalis & altior, firmus, teres, ſolidus, propè terram hirſutus, supernè glaber. *Folia* ad radicem hirſuta, ad margines ſinuata, obtuſa duas uncias longa; quæ in caulibus ſunt glabra, alternatim poſita & nonnihil glauca, latâ baſi cum proceſſu hinc inde velut auriculato, abſque pediculis adnata, in acutum deſinentia. *Flores* in ſummis caulibus parvi, tetrapetali, pallidi; quibus ſuccedunt longa ſerie *ſiliquæ*, tres digitos longæ, teretes, membranâ intergerinâ duplicem *ſeminum* ſeriem diſterminante diſſeptæ. Sunt autem *ſemina* parva, per maturitatem ruffa. Siliquæ non dependent deorſum, neque à caule extant, ſed ei velut appreſſæ ad perpendiculum ferè eriguntur, pediculis ſemuncialibus aut longioribus inſidentes, ſúntque crebræ admodum ut caulem ferè occultent.

In Anglia quatuor in locis Spontaneam obſervavimus, viz. 1. In agro Norvicenſi, viâ inter Nordovicum urbem & *Yarmouth* portum in ſepibus: 2. Circa *Slough* vicum, viâ quæ Londinum ducit, in aggeribus terrenis: 3. In colle *Dorſthill*, non longè ab oppido *Tamworth* in agro Warwicenſi: Et nuper 4. propè Colceſtriam in Eſſexia, in aſcenſu collis *Lexdeni* vici, ad viam utrinque, copioſè. *Locus.*

Floret Junio, & ſemine maturo radicitus exareſcit. *Tempus.*

* 4. *Braſſica ſylveſtris minor ſeu Turritis ſupina folio Bellidis* Moriſ.

Moriſ.

Hæc à ſuperioribus caulibus procumbentibus & folio omnino Bellidis ſimili, facilè diſtinguitur. De loco natali nihil addit, nec unde habuit.

* 5. *Turritis major* Ger. Park. *Turrita major* Cluſ. *Braſſica ſylveſtris ramoſa, tota pæne glabra* C. B. *Item Braſſica ſylv. foliis circa radicem cichoraceis* ejuſdem?

Cluſ.

Multa promit ſecundùm radicem *folia* Turritæ vulgatioris foliis majora, in ambitu nonnihil criſpa & ſinuoſa, minùs tamen aſpera, & colore dilutiùs virente: inter quæ *caulem* promit, interdum plures, bicubitales utplurimum, in aliquot ramos diviſos; per quos inordinata naſcuntur *folia*, valdè latâ ſede eos complectentia, foliorum Perfoliatæ ſiliquoſæ dictæ pæne inſtar. Summo caule multos ſimiliter fert *flores*, * ſuperioris floribus paullo majores, coloris ex albo interdum pallentis, aliquando omnino nivei: quos ſubſequuntur conferta longa *cornicula*, *ſemine* altero aliquantulum craſſiore plena. *Radix* eſt alba, prioris radice craſſior & durior, paucioribúſque fibris donata, nec vivax, verùm altero à ſatione anno prolato ſemine exareſcit. ** Turritæ vulgaris.*

Rariùs invenitur priore, & umbrâ magis delectari videtur. Floret Aprili & Maio.

Quærit J. Bauhinus, annon Braſſica ſylveſtris foliis circa radicem Cichoraceis *C. B.* huic eadem ſit. Et revera nobis utriuſque deſcriptiones diligenter conferentibus omnino eadem videtur.

A. 6. *Barbarea muralis* J. B. *Eryſimo ſimilis hirſuta planta* Park. *Eryſimo ſimilis hirſuta, non laciniata alba* C. B. **Wall-creſs, or Tower-muſtard with Daiſie-leaves.**

Radice lignoſa, albida, tenuiſſimis fibris capillata, ſapore oleraceo eſt: *caulis* teres, hirſutus, inter-
um rubeſcens, rectus, pedalis vel cubitalis, ac etiam major, ramoſus aliquando: ad cujus imum
lia multa, circumquaq; procumbentia utplurimum, unciam longa, aliquando longiora, trientem
nciæ ferè lata, ſubrotunda, hirſuta, aſperiuſcula, ſerrata, pediculis brevibus aut nullis, interdum ubi
uleſcere potiſſimum incipit, ſatis longis pediculis adhærent: in caule minora, nullo pediculo ad-
xa, pinnata, ſapore eodem cum radice. *Flores* in ramulorum extremitate multi ſimul juncti,
ndidi, apicibus in medio luteis, quibus ſuccedunt *ſiliquæ* copioſæ, longæ, tenues, ſecundùm cau-
n ſurrectæ.

J. Bauhinus Barbaream, Herbam S. Alberti Bononienſium *Lob.* unam eandémque cum hac plantam eſſe exiſtimat, quamvis C. Bauhinus diverſam faciat. Hanc olim pro Cardamine pumila Bellidis folio *Cluſii* habuimus. Oſtenſa eſt nobis aliquando pro Turrita minore, & reverà magnam habet cum Turrita vulgari convenientiam, ut non ineptè ità denominari poſſet.

Locus. In muris & rupibus in Borealibus & Occidentalibus Angliæ partibus copioſè provenit.

Braſſica ſpuria minima foliis hirſutis & glabris.

A. 7. *Burſa paſtoria ſive Piloſella ſiliquoſa* J. B. *Burſæ paſtoris ſimilis ſiliquoſa major & minor* C. B. *Paronychia major & altera minor* Park. **Codded Mouſe-ear.**

J. B.

Radix huic tenuis & fibroſa. Folia per terram ſparſa, pediculis donata, nonnihil hirſuta & per margines nonnunquam ſinuata, vulgaris Alſines magnitudine ſed longiora, & ad Burſæ paſtoriæ folia accedentia, non laciniata. Caulis interdum adeò brevis ut unciam non excedat, aliàs etiam dodrantalis & major, juxta terram nonnihil hirſutus & ruber, ſuperiùs glaber & viridis [ſeu potiùs glaucus.] Cùm ramoſus eſt ad ramulorum exortum apponitur folium abſque pediculo, aliàs nudus. Floſculi ordine nullo è tenuibus & oblongis pediculis parvi, albi, tetrapetali, petalis ſubrotundis non bifidis. Siliquæ tenues teretes & oblongæ.

Locus. In arenoſis & ſiccioribus, vere floret.

CAP. XIII.

De Rapo.

RApum, Græcis Γογγύλη, Γογγυλὶς, item Ῥάφυς & ῥάπυς. Rapa quòd ex terra rueret, quaſi Ruapa, Varrone teſte, dicta eſt. Alii quod paſſim rapiatur nomen inditum eſſe putant. A Græcis tamen traxiſſe id nomen facilè videri poteſt, qui Raphyn & Rhapyn, auctore Athenæo dicunt. *J. B.*

A reliqus hujus generis Radice carnoſa, dulci in grandiſſimum tuber excreſcente facilè à congeneribus diſtinguitur.

A. 1. *Rapa ſativa rotunda* C. B. *Rapum majus* Ger. *Rapum* Park. *Rapum ſativum rotundum & oblongum* J. B. **Round and long Turneps.**

J. B.

Rapis *folia* per terram ſparguntur ampla, ad Braſſicæ rubræ folia quodammodo accedentia, atrovirentia, aſpera, & ad coſtam uſque ferè utrinque laciniata, ſaporis holeracei: *flores* lutei: *ſemen* in ſiliquis ruffum, rotundum, Braſſicæ proximum: *radix* ſeſſilis in ventrem ampliſſimum capite humano interdum paullò minorem extuberat, tenuem fibram alimentum ſucturam demittens, aliàs pugillari par aut etiam ſuppar, quibus utriſque caro candida, firma ſatis, ſapore acri, magis minúſve vegeto prædita. Hactenus J. Bauhinus. His adde, *Caulem* hujus plantæ humanam altitudinem æquare: *folia* ſuperiora quæ in caule ſunt, oblonga eſſe, glabra, glauca, lata baſi caulem amplecti & in acutum mucronem deſinere: *Flores* quales Rapiſtri vulgaris, pediculis longis, tenuibus, glabris inſidere; quibus ſuccedunt *ſiliquæ* teretes, bivalves, membrana intergerinâ diſſeptæ binos ſeminum rotundorum ordines continentes.

Locus. Paſſim in agris & hortis ſeruntur radicum cauſâ tam in Anglia, quàm in exteris regionibus.

Varietates. Variat colore radicis externo, viridi, puniceo obſoletè nigricante: Habentur etiam non rarò apud nos in Anglia, quæ foris & intus flaveſcunt, qui color à coctione manifeſtior & ſaturatior evadit. Variat inſuper radicis magnitudine & parvitate: Plinius & Tragus quadraginta, Amatus quinquaginta, & ſexaginta libras, pendentes viderunt: Matthiolus etiam in territorio Ananienſi infinitos ſe vidiſſe quinquaginta libras excedentes refert, & nonnullis in locis ad centum libras accedentes. Quam hoc incredibile? nec tamen temere rejiciendum, cùm ad magnitudinem augendam multum conducat ſolum pingue & regio calida, modò humor nè deſit.

2. *Rapa ſativa oblonga ſeu fœmina* C. B. *Rapum radice oblonga* Ger. emac.

Non aliter differt à præcedente quàm figurâ radicis in longitudinem productæ, & ſapore delicatiore.

3. *Rapa ſylveſtris & Cæſ.* C. B. *Rapum ſylveſtre* Ger. *ſylv. non bulboſum* Park. *ſylveſt. Matthioli* J. B.

Rapum ſylv. Matthiolus ſic deſcribit, exit folio, caule, flore, ſemine domeſtico ſimile, ſed agreſtioribus foliis. [Non ergo aliter differt à ſativo quàm ut neglectum à culto.] *Radix* illi ineſt Raphani modo longa, craſſaque, ſed ſapore per omnia domeſticum refert. J. Bauhinus ſuſpicatur Rapum hoc *Matth.* non differre à Rapiſtro, quem conſule.

Lobelius in Adv. de Rapo ſylv. non bulboſo hæc habet. Eſt frequentiſſimum, præſertim apud Flandros, Germanos, qui ſerunt hoc quo *folia* bobus pabulo cedant. Luxuriat enim tanto foliorum numero, ut *radix* jam non tuberoſa aut Rapoſa, ſed exilis nec ventrioſa uſpiam ſit, alioqui ſativa rotund rotundæ turbinatæ non abſimilis, ſed diſcretu facilis criſpiore rugoſioreque & uberiore folio.

Apud nos in Anglia, & ut puto apud Flandros etiam & Germanos, Rapum illud quod bobus saginandis in agris ſeritur, idemmet eſt quod radicis gratiâ vel in hortis colitur vel etiam in agris ſeritur. Verum quidem eſt, ſi vel nimis densè ſuccreſcat, vel etiam foliis luxuriet, radicem non grandeſcere, aut in caput extuberare; ſed exilem manere. Verùm hoc accidentarium eſt & Rapo ſativo evenit, nec ſpeciei diverſitatem arguit: ideóque hortulani noſtri cùm Rapas ſerunt, plantarum exorientium plus dimidiam partem evellunt & exſtirpant ut locus reliquis ſuppetat, aliter enim radices grandeſcere & in latitudinem ſe diffundere nequeunt: nec officit Raporum auctui à jumentis aut ovibus depaſci, quin potiùs cùm folia demordentur & coercentur, radices in magnitudinem magis proficerent, ni à pedibus depaſcentium animalium violarentur. Quocirca nullum adhuc ſylveſtre Rapum agnoſcimus à ſativo ſpecie diverſum. Nec moratur, quòd Gerardus noſtras oleum noſtratibus vulgò **Rape Oil** i.e. *oleum Rapi* dictum, ab hujus ſemine, (quod in inſula Elienſi in hunc uſum copiosè ſeri affirmat) tuſo & preſſo elici ſcribat. Eſt enim (ni multùm fallor) Napus ſylveſtris, qui ibidem ſeritur ad oleum **Rape Oil** dictum conficiendum, aut Braſſicæ ſylveſtris ſpecies. Ex quo hæc ſcripſi, Indicem Plantarum circa Monſpelium naſcentium à *Petro Magnol* M.D. editum nactus, invenio ibidem pro diſtincta ſpecie propoſitum Rapum ſylveſtre non bulboſum, quod Autor ſe Septembri menſe cum floribus collegiſſe aſſerit in herbidis ſatis & pratenſibus locis circa Boutonetum. Utinam certas notas nobis dediſſet quibus poſſemus diſtinguere Rapum ſylveſtre à ſativo: nam quod ad radicem attinet, illa in ſativo, ut dixi, non raròtenuis & gracilis evadit.

Radix culinaria eſt, modicum nutrit, inflationem parit, humentem ac laxam carnem generat. *Vires.* Quamobrem (inquit J. Bauhinus) ut id vitium emendetur, ſolent nonnulli eam cum lacte decoquere, ut palato magis arrideat, & efficaciùs nutriat. Noſtrates decoctæ ſucci aquei partem exprimere, deinde butyro & pipere condire ſolent. Urinam ciet, & genitale ſemen auget: Ventrem nec ſiſtit nec movet.

Seminis uſus præcip. eſt in Antidotis. Venerem excitat, varioláſque & morbillos expellit, ſemidrachmæ pondere potum. *Matth.*

Raporum ſuccus & juſculum in quo decoquuntur commendantur ad febrem quartanam abigendam.

Raporum crudorem comeſtorum in Scorbuto ſanando efficaciam experti ſunt noſtrates, qui primi in *Terra nova* dicta Americæ inſula ſedes fixerunt.

Raporum longorum aſſatorum ſuccus cum ſaccharo ad tuſſim infantium uſûs eſt non contemnendi. *Schwenek.*

Rapi orbiculati, ſub cinere calente aſſi infimus orbiculus calidiſſimus, poſt aures applicitus magnâ efficaciâ revellit, capitiſque & dentium dolores citiſſimè ſedat, magno ſecreto. *Idem.*

Rapum extrinſecùs adhibetur in ulceribus crurum &c. optimo ſucceſſu, ut in mammarum tumoribus, alibíque in tumoribus ſcrophuloſis & ſcorbuticis. *D. Needham.*

Deſperata tuſſis orta ab aſſiduo uſu ſucci limonum tandem curata erat ab uſu decocti raporum. *Tulpii Obſerv.* p. 311.

In aphthis plebs noſtra (de Hollandis loquitur) uſu & medicorum præceptis edocta, poſthabitis omnibus operoſioribus & ſumptuoſioribus medicamentis, tutiſſimè utitur vel ſolo Raporum juſculo ſaccharo edulcorato, vel ſi tempeſtas anni id negat, ſolâ cereviſiâ tenui ſaccharatâ. Quæ duo ubi intepuerunt, omnes oris partes alluendo, & in imas fauces deſcendendo, non modò aphtharum acrimoniam, ſi quæ ſit, placant, ſed omnes etiam qualitates exceſſivas mitigant, atque hoc pacto maturationem perficiunt. *Ketelaer in Commentario medico de Aphthis.* Habui inter alia multa à Cl. viro *D. Edv. Hulſio* M. D.

Raparum decoctum, tam crudarum, quàm priùs aſſatarum copioſiùs hauſtum eſt laudatum in Ileo: item juſcula decoctionis raparum, quæ & leniunt, & blandè ſimul abſtergunt. Ab *eodem* ex Ettmulleri prax. cap. de Ileo.

CAP. XIV.

De Napo.

1. *Napus* J. B. *Napus ſativa* C. B. *Bunias* Ger. **Navew gentle.**

J. B.

Caule aſſurgit cubitali & altiore, multis alis concavo: *folia* parte infima pinnis caulem ramóſque amplectuntur pediculis deſtituta, aut iis membraneis hærentia, & inferiora quidem ſinuata, ſuperiora non item, in acumen deſinunt: [Lobelio folia minùs ſcabra quàm Rapo.] *Flores* lutei Braſſicæ *ſemen* quoque ſimile aliquatenus in *ſiliquis* longis; at *radix* Rapitia eſt, minùs tamen in ventrem extuberans, altiúſque demiſſa, ſapore carnis compactioris candidæ acriuſculo, [ſuaviore quàm Rapi Longi, cibíſque delicatiore *Lob.*] Color radicis plerunque candidus, interdum uteus aut croceus.

In hortis ſeritur. Monſpelii copiosè provenit, non tamen ſponte, ut puto. *Locus.*

Radices Napi calidiores ſunt quàm Rapi, iiſdem tamen viribus pollent, ut eadem repetere non ſit pus. *Vires.* Semen potum venenorum vires hebetat, ob id & antidotis admiſcetur, ut Theriacæ.

Napi Grotlandici vires in Scorbuto ab experimentis deprædicat Th. Bartholinus Act. Med. An. 176.

A. 2. *Napus ſylveſtris* J. B. C. B. *Bunias ſive Napus ſylveſtris noſtras* Park. *Bunias ſylveſtris Lobelii* Ger. **Wild Navew.**

Flores, ſiliquæ, ſemina ſativæ proxima ſunt, folia crebriùs diſſecta laciniatáque, nullis itidem pediculis cauli adnexa. Verùm radix ſylveſtrem naturam ſapit, minor & pollicis articulum parùm ſuperans, turbinata, ſaporis acris. *J. B.*

Folio ad Braſſicas magis accedit quàm ad Rapas; folia autem inferiora quæ è radice exeunt aſperiuſcula ſunt ſuperficie ſupina ſaltem.

Locus. Inter ſegetes & in aggeribus foſſarum ſponte & quidem frequens oritur apud nos in Anglia.

Uſus. *Semen* hujus calfactum, truſatilibúſque molis preſſum magnam olei vim remittit, quo non ad obſonia modò, ſed ad lumina quoque lucernarum utuntur. Aviculas caveis incluſas Carduelles, Miliarias, Fringillas & id genus ſimiles ſemine hujus apud nos Aucupes alunt. *Ruel.*

Ex hujus ſemine tuſo & preſſo oleum **Rape-Oil** noſtratibus dictum elici cenſemus, ut ſuperiùs, quoque innuimus.

* 3. *Napus ſylveſtris Cretica* Park. C. B.

C. B. prod.

Foliis eſt ad palmi longitudinem accedentibus, inſtar foliorum Rapiſtri albi vel Irionis vulgaris, in lacinias octo vel decem diviſis, per margines crenatis, aſperis: *caule* albido, rotundo, ramoſo, ſubaſpero, ſummitate, (cui flores non inſident) aculeatâ: floribus (quos non vidit C. Bauhinus, ut nec radicem) *ſiliquæ* anguſtiſſimæ, biunciales ſuccedunt, quæ *ſemen* exiguum, nigricans continent.

Buniadis agreſtis nomine ex Creta ab Honorio Belli accepit C. Bauhinus, à Cretenſibus σιναδρύβις vocatur.

CAP. XV.

De Sinapi & Rapiſtro.

ΣΊνηπι dictum putatur παρὰ τὸ σίνεσθαι τοὺς ὦπας τῇ ὀδμῇ· Quod olfactu oculos lædat, vel quaſi σίνα νάπυ, Atticis enim idem eſt νάπυ cum σίνηπι· Nos potiùs exoticum eſſe putamus hoc vocabulum, cujuſmodi ſunt κόμμι & πέπερι & alia nonnulla ſimiliter terminata. Quòd verò Gallis *Mouſtard* vocatur, ex eo factum videtur, quod cum muſto Sinapi ad intinctus conteri ſoleat. Camerario Muſtarda dicta placet quaſi muſtum ardens, quòd ignea vi ſemen nares & cerebrum apprehendat, lacrymas excutiendo, nullo aſperrimi ſaporis odore prævio. *J. B.*

Rapiſtrum dicitur ob ſimilitudinem herbæ cum Rapo.

Notæ Sinapeos genericæ ſunt ſapor foliorum, ſed præcipuè ſeminum, fervidus & acerrimus; folia tam quæ in caulibus, quàm quæ ad radicem aſpera.

In hoc genere ſpecies illa elatior, ſiliquis quadratis, brevibus cauli appreſſis, ſemine minore & acriore propriè Sinapi dicitur: Humiliores ſiliquis teretiuſculis majoribus à caule extantibus, ſemine majore, at minùs acri, Rapiſtra appellantur.

A. 1. *Rapiſtrum arvorum* Ger. Park. *flore luteo* C. B. J. B. **Charlock or wild Muſtard.**

Tanta Rapiſtri lutei, ubi adolevit, cum Sinapi affinitas, ut obiter intuentem fallat. *Radix* alba, lignoſa: *Caulis* cubitalis & ſeſquicubitalis, in ramos crebros diviſus: *Folia* Rapitia, non tamen in tot lacinias utrinque diviſa, extremâ etiam parte latâ & oblongâ; attrita non acri illo Sinapeos odore nares feriunt, ſed oleraceo penitus; *Flos* luteus, minimè diverſus: At in *ſiliquis* longè maximum diſcrimen; ſiquidem eæ in Rapiſtro duplo longiores quàm in Sinapi, nec ut illæ quadrangulæ, compreſſæ, ſed multangulæ & turgidulæ, brevibus pediculis inſidentes nec à caule multum extantes: quibus dehiſcentibus *ſemina* comparent, ſimiliter membranulæ mediæ adhærentia, ſed numero plura, eaque lucida & nigra, cùm Sinapeos ſint ruffa, nec ullo nitore perpolita, minoráque, quibus tamen acrimoniâ parùm admodum cedunt.

Locus. Inter ſegetes copioſum nimis.

A. 2. *Sinapi ſiliquâ hirſuta, ſemine albo vel ruffo* J. B. *Sinapi album* Ger. *Apii folio ſive album* C. B. *at folia Apii non habet hoc genus, ſed Rapi.* **White Muſtard.**

Hujus *radix* ſimplex eſt, alba, lignoſa, [digitali craſſitudine, longitudine palmari & ſeſquipalmari, multas, longas è lateribus fibras obliquas emittens. *J. B.*] *Caulis* cubitalis aut ſeſquicubitalis & altior interdum, ramoſus, hirſutus, inanis [J. Bauhino duos aut tres cubitos altus, craſſitudine pollicari ſubſiſtit.] verùm in noſtris agris eam ſtaturam & magnitudinem non aſſequitur, ſæpius infra cubitum ſubſiſtit. *Folia* Rapæ, profundè ſinuata ſeu laciniata, præſertim inferiora, pilis ſpinuliſve ſupra infráque donata. *Flores* lutei, Rapiſtri vulgaris, præterquam quòd longioribus pediculis inſideant, ſuaveolentes: quibus ſuccedunt *Siliquæ* à caule extantes, hirſutæ, & ſeminibus protuberantibus quodammodo nodoſæ, ſæ, in latum tenuem & oblongum mucronem deſinentes, qui excidentibus duabus ſiliquæ partibus remanet appenſus cum interjecta membranâ lucidâ *ſemina* ſeparante tria vel quatuor hinc inde, quàm Rapiſtri majora, alba, rotunda, quàm Sinapeos minùs acria.

Varietas. Quod in agris noſtris abundat, & frumentorum vitium eſt, ſemen habet ruffum, & plena maturitate fuſcum, aliter non differre videtur à deſcripto.

A. 3. *Sinapi ſativum* 2. Ger. emac. deſcrip. *Sinapi ſiliquâ latiuſculâ glabrâ, ſemine ruffo ſive vulgare* J. B. **Common Muſtard.**

J. B.

Ad cubitos aliquot exreſcit, *caule* imâ parte hirſuto, ſuperiore glabro, frequentibus ramis brachiato [imo omnium hujus generis nobis cognitorum altiſſimo & ramoſiſſimo] eóque tereti & fungoſâ medullâ pleno. *Folia* inferiora quidem lata, diſſecta tamen, Rapitiis ſimilia, hirſuta, ſuperiora verò tenuiora & glabra, [hoc eſt, minus aſpera quàm inferiora] odore ſi terantur eodem qui in ſemine percipi ſolet. *Flores* Erucæ minores, & Rapiſtri lutei, ex quatuor foliolis apicibúſque medium occupantibus compoſiti, quos quatuor foliola, pallido herbaceo colore prædita obvallant, odore ſuavi. Hos excipiunt *ſiliquæ* glabræ, ſatis breves, Erucæ majoris ſimiles, ſed minores, ex brevi pediculo, quæ commiſſuræ ratione, ut in illa, dehiſcunt, *ſemina* claudentes plus minus octo, cùm in Eruca multò ſint plura, colore minùs obſcuro & paulò majora, in hoc à Rapiſtri ſeminibus differentia quòd ruffa ſint, nec lucida, cùm illa nigra ſint & nitida. *Radix* candida, lignoſa, fragilis, fibrata.

[Sinapi Rapi folio *C. B.* ſativum *Ger.* ſativum Rapi folio *Park.* pro Sinapi vulgari accipitur, verùm malè ab Autoribus deſcribitur, ut deſcriptiones eorum cum noſtra conferenti patebit.]

Annotat J. Bauhinus ad hanc plantam, Nullum, quod noverit, botanicum bonam iconem exhibuiſſe Sinapeos de quo hìc agitur, vixque ab aliquo ritè deſcriptam videri. Et revera mira eſt inter Botanicos confuſio & obſcuritas in hiſtoria hujus generis.

Thomas Johnſonus omnium optimè, quamvis breviter & ſuccinctè Sinapi hoc vulgare, noſtratibus **Muſtard** dictum deſcripſit, in ſuo Gerardo emaculato. Sinapi noſtrum vulgare (inquit) *folia* habet Rapacea: *Caulem* teretem, ſuperiùs glabrum, tres, quatuor, vel quinque cubitos altum, in multos ramos diviſum, *foliis* anguſtis, oblongis, deorſum dependentibus, ſuperiore præſertim parte veſtitos: *Siliquæ* breves ſunt, cauli appreſſæ & ferè quadrangulæ: *Semen* ruffum, aut ex ruffo nigricans.

Siliquas quadrangulas eſſe & cauli appreſſas, miror J. Bauhinum in deſcriptione omiſiſſe: cùm in Rapiſtri vulg. arvorum illius meminerit.

C. Bauhinus, annotante fratre, hìc omnia turbare videtur, & Entia præter neceſſitatem multiplicare.

In hortis & areis, ínque foſſarum aggeribus, & terra recens effoſſa ſponte & copioſiſſimè exit. *Locus.*

Vires. Seminis Sinapeos pro condimento uſus eſt frequentiſſimus. Noſtri (inquit J. Bauhinus) muſteum ſemen nocte macerant aquâ, deinde manibus expreſſum adjecto aceto pilâ terunt. In variis modis condimentum hoc præparant. Quidam Semen Sinapeos ad ignem exſiccant, deinde in mortario tundunt, tuſum per ſetaceum trajiciunt; & farinam cum aceto probe permiſcent ad Electuarii propemodum conſiſtentiam. Alii in mola ad id parata cum Agreſta unà conterunt. Confectio hæc Muſtarda tam Anglis quàm Gallis dicitur, quòd cum muſto Sinapi ad intinctus conteri ſolet. Camerario Muſtarda dicta placet quaſi Muſtum ardens, quòd ignea vi ſemen nares & cerebrum apprehendat, lacrymas excutiendo, nullo aſperrimi ſaporis odore prævio, ut ſuperiùs monuimus.

Nihil hodiè Muſtardâ ad intinctus ubique, hyeme præſertim, frequentius: nihil magiſe pulas commendare videtur. Quòd ſi vel aſſidua conſuetudine, vel eſu gratia ciborum exoleſcit, hujus acrimoniâ faſtidioſis guſtum revocant, & hoc velut irritamento elangueſcentem appetentiam invitant, quo velut igniculo moroſius palatum titillante, vorandi moliuntur aviditatem. J. B. Sed hujus vis confeſtim in ſublime fertur, nec aliud magis in nares & cerebrum penetrat, unde ſternutamenta ciet, & ſenſum vellicans lacrymas elicit. Hinc Comitialibus auxiliatur, & uteri ſtrangulatu oppreſſos excitat, quin & Lethargicis ſomnolentiam excutit, & omnibus in genere morbis cephalicis uxiliatur, paralyticis & apoplecticis, vel naribus inditum, vel in ſinapiſmis adhibitum.

Multas præterea vires Sinapi tribuunt Medici & Botanici tum Veteres, tum recentiores, menſes & rinam ciendi, Venerem irritandi, acceſſus febriles arcendi, catarrhos minuendi, raucedinem curan-, pituitam expectorandi, alvum molliendi, tumores diſcutiendi.

Inter hæc eſt vis rubificandi, hoc eſt, cutim in ruborem attollendi, quod fit per phœnigmos aut napiſmos, indè dictos quòd materia eorum ſit Sinapi. Hoc fit ideò ut humores in profundo ha- tûs latentes ad ſuperficiem trahantur; quod vocabant Methodici μετασυγκρίνειν, & medicamenta in- μετασυγκριτικά. C. Hofman.

Sinapi inſigniter conducit iis quibus ventriculus ac inteſtina multis viſcidis lentiſque humoribus tent, quos liquefacit, fundit, atque abſtergit, quâ ratione quoque Scorbuticis commendandum, us quidem nimia acrimonia aceto temperanda, nè nimis nares feriat. Qui edulcorant ſaccharo etudini minùs conſulunt, quippe Saccharum figit ejus acrimoniam, quâ Scorbuto reſiſtit. *Simon ullus.*

Semen Sinapeos in mortario tritum & cum vino albo mixtum, multas centurias Scorbuticorum & guentium hominum in obſidione Rupellenſi ſanitati reſtituit. Plerique enim obſeſſorum & urncluſorum fame & inedia preſſi, multa ſordida & quæ natura abhorret eſitare coacti, reſpirandi icultatem, gingivarum putredinem, dentium nigritiem & vacillationem, aliáque Scorbuti ſymmata contraxerant, unde multi moriebantur, donec tandem Sinapi in foſſis circa urbem copioventum, & quo dictum eſt modo adhibitum omnes liberavit. Ex relatione *D. Mervault*, qui obſidionis tempore in urbe manebat. Communicavit D. *Tancredus Robinſon.*

Sinapi cum vino calido magna quantitate potum curat febrem quartanam ſi exhibeatur duabus horis ante paroxyſmum. D. *Palmer ex relatione D. Hermanni.*

Dantiſcanus quidam valdê pronus ad Vertiginem & Apoplexiam conſilio Medicorum ſolebat ſemen Sinapeos ad præſervationem maſticare. Cùm verò propter ſenium ulteriùs id facere non poſſet, in pollinem redactum aſſumebat ore volutando. Tandem cùm nè hoc quidem modo eodem frui poſſet, in linteolo ligatum olfaciebat. Hoc autem efficiebat, ut diutiſſimè vivens, ab his malis omnino immunis degeret. D. *Soame* ex Obſervat. Hieron. Reuſneri à Velſchio editis.

4. *Eruca Monſpeliaca echinata ſiliquâ quadrangulâ* C. B. *Monſpeliaca ſiliquâ quadrangulâ* Park. *Sinapi echinatum* J. B. Lugd.

C. B. prod.

Ex *radice* ſemipalmari, craſſiuſcula, leviter fibrata, albicante *caules* ad exortum purpuraſcentes, terni quaternive pedales, aliquando cubitales [J. Bauhino ſeſquicubitales] teretes, ſtriati, pilis rubris hirſuti, in ramos brachiati exurgunt. *Folia* ad radicem humi ſparſa, pauca, oblonga, anguſta, ſinuata, hirſutie aſpera, bina ternáve ſimul juncta; in caulibus, præſertim ſiliquis onuſtis, penè nulla, oblonga, leviter ſinuata. *Floſculis* eſt luteis; quibus *ſiliquæ* ſuccedunt breviſſimæ, trientem pollicis vix æquantes,] quadrangulæ in apicem acutum rigidúmque deſinentes, læves, oblongo pediculo inſidentes, per maturitatem duriſſimæ, quarum quælibet latera quatuor habet, quæ ad formam alarum Percæ piſcis elevatæ in medio ſinum oſtendunt. His per longum diſſectis utrinque duæ *capſulæ* diſtinctæ conſpiciuntur, in quarum qualibet *ſemen* unicum, ruffum, cochleæ inſtar convolutum, acuminatum & acre continetur.

Locus. Floret in ſegetibus circa Monſpelium Martio, Aprili & Septembri menſibus: Nobis conſpecta eſt inter ſegetes non longè à Luca Italiæ urbe, ſecus viam qua indè Piſas itur.

Hæc planta in ſuo genere ſingularis eſt, & à reliquorum Rapiſtrorum analogia florum & ſiliquarum reſpectu abſcedit, ut neſciam planè quò eam referam. Foliis quoque ab hujus generis reliquis differt; ima enim & è radice exeuntia longiſſima ſunt, anguſta, utrinque ad mediam uſque coſtam inciſa, Cichorei ſylveſtris foliorum modo, in triangularia nimirum ſegmenta quorum baſis coſtæ adnaſcitur; bina autem adverſa ſibi mutuò occurrunt & coaptantur, & figuram rhomboidem efficiunt. Poteſt fortè non incommodè ad Erucam referri.

CAP. XVI.

De Rhaphano.

Ῥάφανος ἀπὸ τοῦ ῥᾶ i. e. ῥαδίως φαίνεσθαι, auctore Athenæo, i. e. quòd facile appareat, ſibi nomen aſcivit: nam tertio à ſatu die proſilit, & revera nullam hactenus plantam novimus, quæ citiùs è ſemine germinat.

Radicis nomen, ut autor eſt Varro, è Græcia venit in Latinum, cùm veteres Græci radicem dixerint, quam nunc Rhaphanum. A Radice autem nomen Anglicum **Radiſh** deducitur, non à colore hujus radicis rubro, ut nonnulli perperam imaginantur, quoniam corruptè **Reddiſh** pronunciatur & ſcribitur, quaſi rubida aut ſubrubra.

Hujus notæ ſunt ſiliquæ craſſæ, fungoſæ, membranâ non interceptæ, at neque manifeſtè bivalves, in nonnullis ſpeciebus articulatæ ſeu nodoſæ.

1. *Raphanus* J. B. *ſativus* Ger. *vulgaris* Park. *Raph. major orbicularis vel rotundus* C. B. *item minor oblongus* ejuſdem. **Radiſh.**

J. B.

Folia proximè ad Rapi folia accedunt, ſic ut facilè verſatiſſimis imponère poſſint; paullò tamen magis ſunt ſinuoſa: cætera etiam minùs conveniunt, Raphano enim *flos* purpuraſcens, apicibus luteis: *Siliquæ* craſſiores, breves, fungoſæ, in loculos tuberoſos convallibus interceptos, [minùs manifeſtos] diſtinctæ, acuminatæ; in quarum ſpongioſæ ſubſtantiæ meditullio latent *ſemina* ſimplici ſerie, ſubrotunda, rubra, quàm Braſſicæ aut Sinapeos cujuſcunque majora. *Radix* craſſa & carnoſa, longa, magnitudine varia exteriore cortice, præſertim parte quæ extra terram eminet rubro, rariùs albo, guſtu acri & mordaci. Recto vix ſurgit *caule*, cubitum unum aut alterum alto, valdè ramoſo.

Raphani præter vulgarem jam deſcriptum tres aut quatuor ſunt varietates, nimirum,

1. *Raphanus niger* C. B. *niger rotundiore radice* Park. *pyriformis, ſive radice nigra* Ger. **Bla Radiſh.**

Foliis, caulibus, floribus, ſiliquis & ſemine à vulgari Raphano non multùm differt. [Parkinſ nus folia ei minora attribuit & profundiùs laciniata, flores & ſemina minora] præcipua differen eſt in radice, quæ foris nigra eſt, ſeu cortice nigricante tecta, intus alba, craſſa, figurâ Rapi, potiùs Pyri turbinata, ſubſtantia duriore & firmiore quàm vulgaris Raphani, nihilo tamen mi acri & mordaci.

Hujus ſemen ſatum Raphanos dedit quorum nonnulli nigricabant, maxima tamen pars foris tice albo integebatur. *Park.*

2. *Raphanus orbiculatus* Ger. *orbicularis vel rotundus* C. B.
3. *Raphanus minor præcox* Park. parad. *Radicula ſativa minor* Ger. *Raphanus minor oblongus* C. B.

Raphani radix culinaris potiſſimùm eſt, rarioris in medicina uſûs: ex iis quibus aſſiduè veſcimur (inquit Galenus) & obſonium potiùs eſt quàm medicamentum. Acrem & calidam eſſe ſapor evincit; unde nos iis potius aſſentimur qui vim roborandi ventriculum concoctionémque promovendi ei attribuunt, quàm Galeno aliiſque contrarium aſſerentibus, ob eam maximè (ut puto) rationem quia ructus movet; unde cibus illiberalis Plinio dictus eſt. *Vires.*

Utilis eſſe putatur ad calculos atterendos, urináſque & menſes ciendos: ad tuſſim prodeſt cum melle. Salutaris eſſe traditur adversùs fungorum & Hyoſcyami venena. Elixa ſi ſumatur valet ad eos qui tuſſi diuturna infeſtantur, quique craſſiores ſuccos in pectore cumulant, autore Dioſcoride: cui libenter aſſentior, nam Rhaphani cocti (ut rectè Plinius) dulceſcunt & in Naporum vicem tranſeunt. In tuſſi & aſthmate infantium ſuccum Raphani cum ſaccharo paratum per vices exhibendum præſcribit Dolæus Lib. 5. C. 4 S. 18.

Rhaphanus domeſticus eſculentus (ait Fernelius) ſine offenſione ulla vomitione purgat, atque ventriculum blandè exinanit ····· nulli ætati, neque prægnantibus infenſus. Teruntur autem radicis ejus conciſæ unciæ duæ, affuſâque mulſâ ſuccus exprimitur tepidus offerendus. Seminis [quod efficacius eſt] ſemuncia vel ʒiij. ſimiliter teruntur, additâ mulſa, aut ſero lactis, aut aquâ hordei.

Radicem cum ſale tritam in malignis febribus ſub pedibus ligari teſtatur Schwenckfeldius.

Aqua Rhaphani per triginta dies manè ac veſperi pota ſingulis vicibus tribus aut quatuor unciis medetur calculo, facítque ad aquam intercutem.

Non temnendus eſt Rhaphani uſus adverſus pedum clavos, quippe qui decreſcente Luna poſt pedum lotionem eò uſque raſi ut doleant quidem ſed non cruententur, plerunque evaneſcunt ſi cubitum iturorum clavis corticis Raphani id latus aut ea pars applicetur quæ à Raphano reſecatur ſaucia.

Qui plura de Raphani viribus velit J. Bauhini hiſtoriam adeat.

Ad calculum, ℞. Succ. radic. Raphani ℥iv. Mel. ℥ß. F. potio, tribus vel quatuor matutinis iteranda. Valdè probatum remedium. *Liber Arcanorum.* Vel ℞. Radic. Rhaphani in taleolas inciſæ q. ſ. Mellis quantum neceſſe eſt ut lento igne coquantur. Effluet indè aqua, quæ ad ℥iv. data mirabilem præſtat effectum. *Cheſneau.* Has duas formulas inter alias multas à ſe ex variis autoribus collectas ad me tranſmiſit ingenioſiſſimus & eruditiſſ. Vir D. *Edv. Hulſius*, M. D. vetus Amicus noſter: item ſequentem ad nephriticos affectus.

℞. cortic. acerr. Rhaphani ℥j. oſſium Meſpilorum ʒij. Blandè conquaſſat. infund. horas octo in Vini albi ℥iv. & modicè calens propinetur. Eſt ſecretum quod vocant rhaphaninum. Ex Corbei pharmacia, Autore Antonio Mizaldo multis probatum experimentis.

A. 2. *Rapiſtrum album articulatum* Park. *flore albo, ſiliquâ articulatâ* C. B. *flore albo ſtriato, Sinapi album agreſte Trago* J. B. **White-flowred Charlock with a jointed Cod.** *Rhaphanus ſylveſtris* Ger.

E *radice* alba, lignoſa, alias ſimplici, aliàs multifida *caulis* emergit pedalis & major, à radice ſtatim ramoſus, & ſpinulis rigidioribus aſper. *Folia* utrinque hirſuta ſunt, laciniata, præſertim inferiora, & propè exortum, nam eorum extrema lata ſunt & integra, colore ad glaucum nonnihil tendente. *Flores* albi, Erucæ majoris aut Leucoii lutei ſimiles è calice rubente exeunt [non enim in hoc genere, ut in Sinapi & reliquis Rapiſtris quamprimum flos aperitur dehiſcunt calices] ſtriis cœruleis variegati. *Siliquæ* ſuccedunt pediculis longiuſculis hirtis inſidentes, glabræ, oblongæ [longitudine digitali *J. B.*] nodis inſtar caudæ ſcorpionis diſtinctæ, ſex interdum aut octo, in quibus pro nodorum numero ſemina magna, ruffa.

Inter ſegetes paſſim & copioſè reperitur. *Locus.*

Rapiſtrum flore luteo, ſiliquâ, glabrâ, articulatâ.

Floris præcipuè colore à deſcriptâ differt, nec minus frequens inter ſegetes reperitur.

* 3. *Alſine nodoſa Dalechampii* J. B. *Alſine nodoſa Gallica* C. B. Lugd.

Lugd.

Radice conſtat ſimplici, longa, parùm capillata, ex candido flaveſcente: *Foliis* propè terram multis, ex eadem radice ortis, & in orbem radicis caput cingentibus, longiuſculis, anguſtis, Alſines [Androſaces Matthioli *Moriſ.*] haud multùm diſſimilibus: *caulibus* multis, pedalibus aut minoribus longioribúſve pro ratione ſoli: *flore* albo, non tamen quinque ut perperam Lugdun. ſed quatuor petalis compoſito: ſemine in nodoſis, ſtriatíſque globulis, multis ſeſe ordine conſequentibus & quaſi veruculâ transfixis, ſiliquam parvam, uncialem componentibus. In ſingulis nodis ſeu globulis ſtriatis ſingula continentur *ſemina* rotunda, ruffa.

In agro Monſpelienſi plurima gignitur. Neſcio (inquit D. Magnol) ubi tantam viderit copiam circa Monſpelium cùm nullus alius Botanicus (quamvis ſedula adhibita perquiſitione) eam adhuc invenire potuerit. Verendum ne parum hanc plantam perſpexerit *Lugdunenſis* hiſtoriæ autor. Forte non aliam viderit quàm Rapiſtrum album vulg. *Locus.*

* 4. *Raphaniſtrum ſiliquâ articulatâ, ſtriatâ maximâ* Moriſ.

Non differt à Rapiſtro albo vulgari, niſi magnitudine florum & ſiliquarum propiùs ad Raphani ſativi vulg. ſiliquas accedentium ſpongioſâ ſuâ ſubſtantiâ. Semina in articulis ſeu nodis contenta major.

* 5. *Eruca paluſtris major flore albo* J. B. *Eruca paluſtris major* Tab.

Radice nititur craſſa, lignoſa, aſpera: *cauliculis* donatâ pluribus, magnis, rotundis mediocriter altis: quibus inſident *flores* multi, exigui, candidi. His decidentibus ſuccedunt *ſiliquulæ* oblongæ, tenues, *ſemen* acris ſaporis includentes: *Folia* ejus magna, profundè ſerrata, acuminata.

C. Bauhinus Erucam paluſtrem majorem *Tab.* Sinapeos ſui 2. Apii folio ſeu albi ſynonymam facit. Verùm ſi intelligit Sinapi ſemine albo deſcriptio Erucæ pal. majoris ei neutiquam convenit, cùm Eruca pal. florem habeat album, Sinapi verò illud luteum; & Sinapeos albi ſiliquæ non tenues ſint & oblongæ, ſed craſſæ ſatis & nodoſæ. Verùm in Sinapeos ſpeciebus, earúmque ſynonymis ordinandis admodum confuſus eſt & obſcurus C. Bauhinus: nec mirum cùm apud Botanicos omnes qui ante eum ſcripſerunt Sinapeos ſpecies breviter, imperfectè & obſcurè deſcriptæ ſunt, nec bene à ſe invicem diſtinctæ: ut difficillimum ſit, nè dicam impoſſibile, decernere quas plantas deſcribant, aut intellectas vellent, imò nè ipſos ſatis ſciviſſe arbitror. Conſule J. Bauhinum in hiſtoria Sinapeos albi.

CAP. XVII.

De Eruca.

ERuca Εὔζωμον, eò dicitur quia erodit: nam ſi guſtaveris os & linguam ſatis acriter vellicabit. Aliis ab urendo, quaſi Uruca, *u* in *e* verſo, quòd igneæ ſit virtutis, & in cibo ſumpta Veneris incendium moveat.

Hujus notæ ſunt folia laciniata, glabra, ſiliquæ anguloſæ, odor fœtidus.

1. *Eruca major ſativa, annua, flore albo, ſtriato* J. B. *Er. ſativa* Ger. *latifolia alba ſativa Dioſcoridis* C. B. *ſativa alba* Park. **Garden Rocket.**

Albâ, lignoſâ, tenui *radice* eſt donata, ſapore acri: *caules* ſubhirſuti, cubitales & ſeſquicubitales: *folia* Sinapi albi, minora, tenera, glabra, ejuſdem cum radice ſaporis: *flores* è cœruleo [potiùs è luteo] albidi, ſtriis nigricantibus picti, ex calycibus hirſutis: *Siliquæ* ex brevibus pediculis glabræ, quales in Sinapi ſiliquâ glabra, ſed longiores, à lateribus ſe aperientes: per membranam diſtinctæ cui adhærent multa *ſemina* flava, majora quàm Sinapi jam dicto, minúſque rotunda. Odor hujus plantæ validus & ingratus nè dicam fœtidus, nec minùs ſapor, quanvis Itali eo delectentur, & acetariis guſtûs gratiâ Erucam perpetuò admiſcent: fortè tamen viribus potius quàm ſapore ſe illis commendat initio, & poſtea uſu frequenti palato etiam ſe conciliat.

Vires. Eruca (ut rectè Plinius) diverſæ eſt à Lactuca naturæ, conciliatrix Veneris, idcirco jungunt illi ferè in cibis, ut nimio frigori par fervor immixtus temperamentum æquet. Itali etiam nunc dierum Acetarii Erucæ tantillum admiſcent, ejúſque guſtu mirificè delectantur.

Eruca non Medicorum tantùm, ſed & Poetarum teſtimonio ſtimulandæ Veneri nata videtur.

Martialis,

Et Venerem revocans Eruca morantem.

Columella,

Excitat ad Venerem tardos Eruca maritos.

Ovidius,

Nec minùs Erucas jubeo vitare ſalaces.

Folia (ut autor eſt Matthiolus) decoquunt, additoque ſaccharo tuſſientibus pueris propinant. Semen contuſum, ex vino potum lumbricos interimit, tumentem lienem minuit. Folia contuſa palpebris impoſita viſum acuunt. Semen cum melle miſtum maculas omnes & nævos faciei illitu tollit, efficaciùs verò addito felle vaccino aut bovino. Oſſium fragmenta extrahit radix in aqua decocta; & impoſita *Ego præfero folia radici, quicquid ſcribat Matthiolus* J. B. At Matthiolus hoc & pleraque alia è Plinio tranſtulit.

Sunt qui pro certo (inquit Camerar.) affirmant, multos ſeſe annos ab Apoplexia & ejuſmodi affectibus immunes perſtitiſſe pulvere ex Erucæ & Cymini partibus æqualibus.

2. *Rapiſtrum flore albo lineis nigris depicto* C. B. *album, nigris lineis* Park. *Lampſana Apula Plinii & Dioſcoridis. An Eruca Romana ſeu gentilis ſiliquâ anguſtâ, folio lato* J. B? *Idem videtur Rapiſtro flore albo, articulatâ ſiliquâ.*

Col.

Foliis, caule ac flore Erucæ ſativæ adeò ſimilis eſt, ut primo aſpectu florida quemlibet falleret: differt foliorum duritie, atque nervorum aſperitate inferna parte & caulis. *Radice* eſt candidâ, craſſâ, longâ, ſylveſtris Raphani modo, acríque ſapore. *Folia* emittit in terra jacentia, dura, virentia, parùm hirſuta, nervis aſpera, magnitudine & diviſurâ Erucæ ſativæ, ſapore oleraceo. *Caules* edit plures, bipedales ferè, alis diviſos, ſed ſumma alarum folia circa flores oblonga ſunt Raphani modo, non ut in Eruca utrinque inciſa, & in hoc ab illa etiam differt. *Flores* in ſummo albi, nigris lineis depicti Erucæ ſativæ modo, magnitudine atque poſitu adſimiles: *ſiliquis* verò poſtmodum ab illa differt, quas non Erucæ modo breves & ventrioſas, ſed longas & tenues profert.

Tempus & Locus. Floret Martio & Aprili, atque Maio perficitur: margines aggeréſque viarum atque agri Cirinolæ hanc fundunt.

Foliorum ſapor magis herbaceus quàm acris, unde indigenæ iis veſcuntur, Lampſanam etiam appellantes.

* 3. *Eruca Chalepenſis caulibus & ſiliquis hirſutis, foliis inferioribus maculatis* Moriſ.

Hæc *caules* protrudit cubitales & ſeſquicubitales, in multos ramos brachiatos, hirſutos, quorum ſummis faſtigiis innaſcuntur *flores* ſatis ampli, albi, ſtriis nigris picti. *Folia* per terram ſtrata maculis inſigniuntur nigris. Floribus deciduis ſuccedunt *ſiliquæ* curtæ, quadrangulares, hirſutæ: quibus notis ab Eruca ſativa vulgari ſatis diſtinguitur.

Hujus ſemina Chalepo tranſmiſit ad deſcriptionis autorem D. *Robertus Huntington.*

A. 4. *Eruca ſylveſtris* Ger. Dod. *ſylveſtris vulgatior* Park. *major lutea, caule aſpero* C. B. *tenuifolia perennis flore luteo* J. B. **Wild Rocket.**

J. B.

Radice hæret albâ, craſſâ, ſatis longa, ex qua multi prodeunt *caules*, crebris alis concavi, ſtriati, parum hirſuti. *Folia* crebris inciſuris Dentis leonis, aut argutioribus Hieracii minoris diviſa, alias Naſturtii, cujus etiam folia colore atrovirente & glabro imitantur, ſapore fervido ſativæ; cujus & *flores*, ſed colore præditos luteo, ſerie ſimili diſpoſitos gerit odoratos; *ſiliquis* ſuccedentibus longis, anguloſis, erectis, *ſeminibus* Sinapis ſylveſtris ſimilibus, acribus & amariuſculis repletis. *Odor totius plantæ fœtidus & ingratus, noſtris ſaltem naribus.*

Circa muros, ínque ipſis muris & ruderibus multis in locis obſervavimus, v. g. *Ceſtriæ, Yarmuthi, Tauntoni, Lichfeldiæ, &c.*

* 5. *Eruca ſylveſtris anguſtifolia, flore luteo* J. B. *ſylv. anguſtifolia* Lob. Ger. Park. *anguſtifolia Auſtriaca* C. B. **Narrow-leaved wild Rocket.**

Lob.

Promit inflexis cubitalibus *cauliculis flores* luteos Erucæ ſylv. *Cornicula* ſiliquarum Sinapi ſunt aut Naſturtii ſylv. ubi *ſemen* acre, uti *folia* anguſtiora, Erucæ ſylveſtris concoloria, ſed minimè diviſa, Tarraconis ferè paria, quibus idcirco affinis naturâ putatur.

Si à præcedente diverſa ſit nobis incognita eſt.

* 6. *Eruca Bellidis folio* Moriſ.

Caules edit pedales & altiores aliquando; in quorum cymis proveniunt *floſculi* lutei, tetrapetali, Erucæ ſylveſtris fœtidæ floribus magnitudine pares; quibus ſuccedunt *ſiliquæ* ſpicatim quaſi digeſtæ longiores & craſſiores ſiliquis Erucæ ſylveſtris fœtidæ. Deinde hujus caules non ſunt ut illius recti ſed reflexi. Hiſce notis diſtinguitur ab Eruca ſylveſtri fœtida, ſed præcipuè foliis adeò Bellidis majoris ſimilibus; ut ſiquis ea cerneret per terram in orbem ſtrata circa radicis caput antequam planta excauleſcat & floreat, audacter aſſereret eſſe Bellidis majoris ſpeciem, ni guſtum in opem advocet.

CAP. XVIII.

De Erucis ſpuriis.

HIs folia, ut reliquis, laciniata ſunt, verùm flores minores, ſiliquæ breves at ſtrictiores quàm in genuinis Erucis.

* 1. *Eruca Alpina radice ſerpente* Zonani.

Zanon.

Ex *radice* craſſâ, fibris ſcatente multa proſiliunt *folia*, ſupernè obſcurè viridia, infernè ſubalbida, undique lucida, carnoſa, craſſa, multùm ſinuata: ex quorum medio proveniunt plures *caules*, fractu faciles, verſus terram cortice albicante tecti, qui ſurſum verſus vireſcunt: Ex horum ſingulis geniculis, (qui ſunt ſatis frequentes) præcipuè in inferiore parte verſus terram, ſingula exeunt folia, cæteris per terram ſtratis ſimilia ſed minora, minúſque inciſa, atque per ſingula genicula alternatim diſpoſita, cauli duabus auriculis folioſis adhærentia. Ex alis inter caulem & folia exiliunt interdum quaterna aut quina foliola, unciali pediculo innixa, paulò cæteris minutiùs inciſa, imo quaſi criſpata, concurrentia in unum & idem centrum, pediculi ſci. ſummitatem; atque in caulium cymis naſcuntur plurimi *floſculi* albidi, quorum ſingula petala in extremo ſunt bifida, cum ſtaminulis multis, tenuibus, luteis in medio. Floribus evaneſcentibus ſuccedunt *ſiliquæ ſeminibus* flavis repletæ.

Locus. Provenit in montibus ſaxoſis territorii Bononienſis & Mutinenſis, præcipuè in monte Cimone inter ſaxa.

Hanc plantam rectiùs fortè ad Eryſimum retuleris.

* 2. *Eruca Monſpelienſis ſiliqua aſpera. Sinapi Monſpeſſulanum ſiliquâ aſperâ hirſutâ* J. B.

J. B.

Statim è radice lignoſa *folia* exeunt frequentia, ſimilia ferè Erucæ minoris foliis, acria, intérque hæc *caules* aliquot palmares aut etiam cubitales, in ramulos aliquot diviſi, *floribus* Sinapeos luteis, parvis. Decidentibus *ſiliquæ* ſuccedunt crebræ, unciam longæ, teretes, aſperæ, aliquæ ſecundùm caules ramóſque aſcendentes, aliæ longè ab iis abſcedentes, & veluti rectà foràs protenſæ, ſemen claudentes minutiſſimum ſaturatè ruffum.

Locus. Autumno invenit autor inter Monſpelium & montem *Eſperon:* Cherlerus in udis foſſis inter Monſpelium & thermas Ballerucanas: D. Magnol inter Lateram & Perauls in humidis.

A. 3. *Eruca aquatica* Ger. emac. Park. *Eruca quibuſdam ſylveſtris repens floſculo parvo luteo* J. B. *Eruca ſylveſtris minor, luteo parvóque flore* C. B. *Sium alterum aquaticum luteum, vel Cardamine tenuifolia montana* Col.

J. B.

Spithamam unam aut duas altos habet *caules*, ſtriatos, modicè pertuſos, interdum rubentes: quibus *folia* adnaſcuntur Naſturtio vel Erucæ paria, conſimilitérq; crebris diviſuris inciſa, latiora in inferioribus partibus, guſtu oleraceo, colore atrovirente. *Flores* parvi, lutei, quadrifolii, acri ſapore; quibus ſuccedunt *ſiliquæ* cylindraceæ, breviores quàm in Eruca, longiores quàm in Radicula ſylv. *Dod.* cum qua magnam habet affinitatem, *ſemen* continentes minutum. *Radix* inſigniter repens albet, ſapore magis ignavo quàm Raphanus.

His adde foliorum lobos per oras dentatos eſſe ut rectè annotat Columna, quòd florum calices unà cum floribus ipſis dehiſcant, ut in Rapiſtro vulgari: quòd ſiliquæ pediculis modicè longis & à caule extantibus inſident, quòd ſiliquæ ipſæ nonnihil ſurſum recurvæ ſunt.

Locus. Ad fluvios & foſſas, inque alveis torrentum ſiccatis ſaxoſis oritur, & Junio menſe floret.

Cùm C. Bauhinus Sium alterum aquaticum luteum &c. *Col.* ab hac planta ſeparet, & ſpecie diſtinctam faciat, Columnæ deſcriptionem ſubjiciemus:

In excelſis montium planis inter Marerii Comitatûs Æquicolorum fines & Tornempartis quodam torrentis alveo ſaxoſo, æſtate ſiccato, Septembri menſe hanc invenimus inter ſaxa repentem, cauliculis per genicula aquaticarum more multis capillamentis hærentibus villoſis; *foliis* utrinque longis petiolis in lobos diviſis ut in vulgari Creſcione [Naſturtio aquatico vulgari] ſed ampliùs per oras dentatis, minoribus & anguſtioribus; ex quorum ſinubus alæ exeunt in ſummo, denſis botribus, parvis admodum onuſtæ, qui in luteos *flores* parvos dehiſcunt, iiſque defluentibus locum occupant *ſiliquæ* tenuiores, vulgari eodem modo diſpoſitæ, in quibus *ſemen* extuberat minutum præ maturitate hiante ſiliqua deciduum. Parum acris guſtu eſt, colore flavicante.

Tempus. Aprili floret, Maio cauleſcit, & perficitur Junio.

Hæc deſcriptio meliùs convenit Erucæ noſtræ aquaticæ quam Bauhiniana, ut non dubitem eam eſſe quam deſcribit Columna.

In ſecunda & nupera editione pinacis *C. B.* Eruca paluſtris minor *Tab.* ſylv. fœtida *Geſn. col.* ſeparatur ab Eruca ſylveſtri Fuchſii *Tur. Lugd.* Eryſimum verum *Lugd.* & ſub titulo Erucæ paluſtris & Naſturtii folio, ſiliquâ oblongâ proponitur.

* 4. *Raphanus minimus repens luteus foliis tenuiter diviſis.* Moriſ.

Radicem edit longè latéque repentem Raphani ruſticani modo, quin & uda humidáque amat loca. *Folia* gerit tenuiter diviſa, Naſturtii hortenſis in morem: *flores* luteos, amplos ſatis pro tenuitate plantæ, *caulibus* vix palmaribus aut ſeſquipalmaribus innixos; poſt quos deciduos ſequuntur *ſiliquæ* curtæ, vix ſemunciales, terna, quaterna *ſemina* acria, mordacia in ſe continentes.

Q. quomodo differat hæc planta ab Eruca aquatica *Ger.*

* 5. *Eruca ſylveſtris minor Burſæ paſtoris folio* C. B. Park. Prod. *pumila Sicula Burſæ paſtoris folio* Bocconi.

C. Bauhinus in Prod. ſic eam deſcribit: Ex *radice* craſſiuſcula *cauliculis* palmo altior, ſubaſper, brebus alis brachiatus exurgit. *Folia* ad radicem ſparſa, ſeſquiunciam longa, Burſæ paſtoris mediæ modo laciniata, ſubaſpera, in caule nulla, niſi quæ alis, & vix quidem laciniata ſubjiciuntur. *Flores* ſubaurei ſatis magni, longis pediculis inſidentes, quibus ſiliquæ breves ſuccedunt. Monſpelii paſſim in vineis reperitur Æſtate & Autumno florens. B. M. Paul Boccone Erucæ ſuæ pumilæ Siculæ &c. caules numeroſos, reclinatos tribuit, ſiliquas mediocriter longas, quæ (quod præcipuè notabile eſt) ſemen maturum tactæ diſſiliendo evibrant.

Exit ineunte Maio inter ſaxa oppidi *Montaperti*, non procul *Agrigento*: in agris etiam Lutetiæ vicinis frequens reperitur, ubi Novembri menſe vix unciam caulis excedit.

Eruca minimo flore Monſpelienſis *J. B.* ab hac diverſa videtur, quam ſe Monſpelii florentem obſervâſſe ait circa æſtatem in quibuſdam muris: foliis quippe accedebat ad Erucam luteam ſylveſtrem: *flores* habuit minimos luteos: ſiliquas unciam longas.

Eruca Monenſis laciniata lutea qu. an ab hac differat.

* 6. *Sinapi aquaticum Patavinum* J. B.

J. B.

Folia huic minutim diſſecta diviſurâ Chondrillæ à Matthiolo exhibitæ; quæ autem juxta radicem ſunt latiora minúſque diſſecta exiſtunt, per ſegmentorum oras ſerrata: *radices* parvi ferè digiti craſſitudine, ſeſquipalmum longæ, teneræ, albæ, paucis fibris donatæ, ſapore acri & amaro.

Patavii obſervavit J. Bauhinus ad Portam Livianam in aqua & juxta aquam, menſe Februario.

Cum radicula ſylv. *Dod.* aliquid ſimilitudinis habere videtur, potiſſimùm quod folia inferiora attinet, non tamen eadem eſt.

Ex brevi hac & imperfecta deſcriptione ad quod genus pertineat hæc planta expiſcari nequimus.

* 7. *Eruca ſylveſtris minor incana* C. B. Park.

C.B. prod.

Ex radice *cauliculi* læves, virentes, quatuor, ſex, & octo unciarum, in plures alas unciales diviſi prodeunt. *Folia* ad radicem plura, biuncialia, tenuiſſimè laciniata, quæ etiam cauliculos alternatim cingunt, omnia incana ſunt. *Floſculi* plurimi, pallidè lutei, quibus ſtrictiſſimæ & breves *ſiliquæ* ſuccedunt.

Monſpelio allatum habuit C. Bauhinus: verùm D. Magnol eam ibi non invenit.

A. 8. *Barbarea* J. B. Ger. *flore ſimplici* Park. *Eruca lutea latifolia ſive Barbarea* C. B. *Naſturtium hybernum* Thal. **Winter-creſſes.**

Radice albâ donata eſt, craſſâ & oblongâ, perenni, ſapore acriore. *Caules* cubitales, ſtriati, firmi, medullâ farcti, multis alis concavi, in quibus *folia* Raphani minora, laciniâ extremâ Naſturtii folium extremum æmulante, atro virore ſplendentia, ſapore minùs vegeto quàm radix. Ex alis foliorum versùs ſummos caules ramuli creberrimi exeunt, in quibus, ut & in ſummo caule, *flores* in ſpicas longas excurrentes parvi, lutei, tetrapetali, quibus ſuccedunt *ſiliquæ* tenues, teretes, unciam circiter longæ, caulibus appreſſæ in quibus *ſemen* exiguum & colore ruffum. Tota planta glabra eſt. Floſculi pediculis brevibus inſident.

In muris & aggeribus foſſarum juxta rivulos & aquas fluentes, non raro etiam in campeſtribus cultis, Maio & Junio menſibus floret. *Locus & Tempus.*

Datur & hujus alia ſpecies diſtincta, cujus *folia* ſunt minora, frequentiùs ſinuata, *caules* pares, *ſiliquæ* craſſiores, & *ſemina* grandiora, minùs fuſca & quaſi ſubalbeſcentia: etiam planta eſt perennis, & à præcedente prædictis notis quàm facillimè diſtinguitur. Hujus *flos* conſpicitur in hortis plenus. *Species alia.*]

Naſturtio ut ſapore ità facultate affinis eſt, acris & calida. Acetariis additur, hyeme præſertim cùm Naſturtii copia non eſt, unde Naſturtium hybernum dicitur; medetur verò eadem & Scorbuto non minùs quàm Naſturtium. Unguentis admiſcetur ſuccus ad ſordida & impura ulcera expurganda & ſiccanda. *Vires.*

Semen acre eſt, diureticum & lithontripticum: Herba quoque autore Lobelio, urinam ciet, calculos & farctus veſicæ decocto aut cibo expellit, ut Laver.

Inexplicabili cum ægrotantium juvamento apud Franciſc. Indiæ de Gatta vomitorium medicamentum paratur cum aqua ſtillatitia Aranciorum immaturorum tepida, & ſufficienti quantitate pulveris Scopæ regiæ (quo nomine quid intelligat niſi Barbaream velit neſcit J. Bauhinus) podagricis, gonagricis & iſchiadicis affectibus præcipuè præſentaneo & maximo juvamento. *J. B. tom. 2. part. 2. lib. 21. cap. 12. pag. 869.*

A. 9. *Eruca ſiliquâ cauli appreſsâ Eryſimum dicta. Eryſimum vulgare* C. B. *Er. Dioſcoridis Lobelio* Ger. *Er. Tragi floſculis luteis, juxta muros proveniens* J. B. *Irio ſive Eryſimum vulgare* Park. **Hedge-muſtard.**

Radice nititur albâ, lignoſa, ſimplici, acri & Rapæ ſapore; [minimi digiti craſſitudinem rariùs aſſequitur.] *Folia* altè ſinuata [potiùs laciniata] hirſuta, quorum forma ad Erucas aut Burſas aut Cichoreum ſylveſtre accedit, extremo tamen obtuſa ſunt. *Caulis* ſeſquicubitum altus, foliorum ortu alterno ſtipatus, hirſutus, ramoſus. *Floſculi* puſilli, luteoli, quatuor foliolis conſtant, qui cùm ſucceſſivè aperiantur in ſpicas prælongas excurrunt. *Siliquæ* breves, vix digitum longæ, teretes, hirſutæ, cauli appreſſæ, pediculis brevibus nixæ, in acutum mucronem deſinentes, geminam *ſeminum* ſeriem continent oblongorum, exiguorum. In muris & ruderibus, & ad ſepes non rarò invenitur.

Vires. Irionis uſus eſt in mucilagine tenaci pulmonum, atq; tuſſi chronica.

Eſt (inquiunt Adverſariorum auctores) moderata quædam totius ſubſtantiæ & incidentis cum humidis abſtergentibus partibus permixtio, cujus beneficio craſſæ pituitæ citra exſiccationem nimiam inciduntur, & inciſæ propter flatum nonnihil commixtum non magno conatu expectorantur & abſterguntur. Arteriacum igitur eſt laudatiſſimum, nempe idem unum præparans & educens. Exempla ſuccurrunt quamplurima, quæ ſecundiſſimè tum præceptoribus, tum nobis poſtea ſucceſſerunt. Phonaſcos memini tum juvenes, tum ætatis provectæ, quibus fermè jam amiſſa voce & ſpiritu limpida ſonoráq; vox pauculis diebus reſtituta fuit, unius Eryſimi & opera eximii præceptoris Rondeletii, qui primus uſum monuit. ℞ Eryſimi totius recentis M. 6. Radicum Helenii, Tuſſilaginis ſucco adhuc prægnantium, Glycyrrhizæ ana ℥ iij. Boraginis, Cichorei, Capill. Veneris an. M. iiß. Florum cordialium, Anthos, Stœchadis vel Betonicæ an M. ß. Aniſi ʒvj. Paſſularum mundatarum ℥ij. Inciſis & contuſis fiat omnium decoctio in q. ſ. aq. Hordei, hydromelitis & ſucci Irionis ℥ vi. Ad. lib. ij vel iij. Expreſſionis diſſolve Sacchari q. ſ. Fiat Syrupus: qui diu & continuè utendum purgato corpore.

Extrinſecùs utile eſt Eryſimum in Cancro non exulcerato, tumoribúſque renitentibus.

Eryſimi decocto multos colico dolore laborantes curavit Riverius, quod etiam ex vino efficaciſſimum eſt remedium. Communicavit *D. Hulſe.*

10. *Eruca floſculis pediculis carentibus. Eryſimum alterum Italicum* Ger. *verum ſive montanum* Park. *alterum Matthioli ſiliquis parvis, quibuſdam Dentaria* J. B. *Eryſimum polyceration ſive corniculatum* C. B.

Radix alba, nunc ſimplex, nunc ſurculoſa & fibroſa ligneſcit. *Cauliculi* plures, non erecti, ſed deorſum nutantes, teretes, ſtriati, lenti, ſatis validi, cubitales. *Folia* quæ ad radicem Eryſimi vulgaris aut Dentis leonis foliis non valdè diſſimilia, profundè ad nervum medium uſq; propemodum diſſecta, reliqua verò quæ caulem & ramos veſtiunt Atriplicis folia primâ facie referre videntur leviter laciniata, unciam plus minus longa, crebra, nullo ordine poſita. *Flores* è foliorum ſinubus exeunt perpuſilli, lutei, nunc unus, nunc duo treſve ſimul, pediculis vel nullis, vel breviſſimis; quibus ſuccedunt *ſiliquæ* compreſſæ nonnihil, modicè in arcum curvatæ, ad imum craſſiores & paulatim verſus apicem gracileſcentes, *ſemen* copioſum, minutiſſimum ruffum continentes.

Locus. Hanc plantam propè Rhegium in Calabria invenimus.

Notabilis eſt in hac planta pediculorum carentia in floribus & ſiliquis.

11. *Eruca maritima Cretica ſiliquâ articulatâ* C. B.

C. B. prod.

Tota planta albicat, *folia* habens ad radicem brevia, anguſta, in minores lacinias diviſa & ſubaſpera: *cauliculis* eſt palmaribus, reflexis, ſtriatis, (*flores* non conſpecti) *ſiliquis* plurimis, incurvis, articulatis, trium quatuórve unciarum, aſperis, *ſemen* minutum, ſubruffum continentibus, quam ex Creta Honorius Belli miſit.

CAP. XIX.

De Eryſimo.

ERyſimum aliis ἀπὸ τοῦ ἐρείκειν, à foliorum multiplici ſectione: aliis quaſi ἐρίτιμον, quòd ſit pretioſum; aliis ἀπὸ τοῦ ἐρύειν, quòd ob ſuam caliditatem trahendi facultate præditum ſit, dictum videtur *C. B.*

Eryſimum Latini ab irruendo nuncupârunt Irionem, quòd ignea vi & fervido ſapore irruat in guſtum. *J. B.* Eadem habet Jo. Bodæus à Stapel.

Irionem ſeu Eryſimum hoc in loco appellamus Herbam hujus generis quamcunque flore luteo, ſiliqua longa anguſta.

Difficile admodum eſt inter Erucam & Eryſimum certas diſtinctionis notas conſtituere. Nos pro Erucis habemus herbas hujus generis flore luteo, ſiliquis brevioribus & habitioribus; pro Eryſimis quæ flore luteo ſunt, ſiliquis longioribus & ſtrictioribus.

1. *Eryſimum non laciniatum Draba dictum. Draba lutea* Park. *lutea ſiliquis ſtrictiſſimis* C. B. *Draba* 4. Ger. emac. *lutea quibuſdam* J. B.

J. B.

Lignoſa eſt *radix*, alba, minimo digito minor, ſapore Raphani ruſticani, minùs fervido: ex qua *caules* aliquot attolluntur, recti, rigidi, cubitales & majores, ramoſi; quibus *folia* ab imo ad ſummum crebra alternatim adnaſcuntur, omnia uniformia, longitudine quadrantali & majore, latitudine circiter unciali, acuminata ex anguſto principio, quà pedicello brevi adnectuntur, hirſuta, ſerrata, ſapore remiſſiore quàm radix. *Floſculi* Eryſimi, luteoli, quadripartiti, quibus ſuccedunt *ſiliquæ*, quæ in ſicca ſemen claudebant tenue, longum, ruffum.

Aſſurgit interdum in humanam altitudinem: Superficies quotannis emoritur, radice reſtibili.

J. Bauhinus viridem vidit in montibus Rhæticis Junio menſe florentem. Nos in Italia aliquoties *Locus.*
vidimus viis humidis ad ſepes; in Germania propè oppidum *Weiſſenbergh.*

A. 2. *Eryſimum Galeno & Theophraſto, Myagro affinis planta ſiliquis longis* J.B. *Camelina* Ger. *Camel. ſive Myagrum alterum amarum* Park. *Myagrum ſiliquâ longâ* C. B. **Treacle Wormſeed.**

Hujus plantæ *radix* lignoſa, alba, ſimplex, fibris aliquot donatur. *Caulis* cubitalis vel bicubitalis, ſingularis, firmus, ſtriatus, ſubhirſutus & nonnihil rubeſcens, medullâ ſubamarâ plenus, in ſurculos aliquot diviſus: folia Camelinæ ſimilia, alternatim poſita, unciam lata, tres quatuórve longa, ex anguſto principio ſenſim dilatata, ſenſim deinde in mucronem deſinunt, tactu aſpera, viridia, ſapore amaro prædita: *flores* parvi, multi, conferti, lutei, *apicibus* itidem luteis, brevibus pediculis inſident: quibus delapſis alternatim ſuccreſcunt *ſiliquæ* tenues, unciâ longiores, quadratæ, erectæ, in pediculis à caule extantibus, *ſemen* copioſum, flaveſcens, tenue, oblongum, amarum claudentes.

In inſula Elienſi, in Salicetis propè urbem copioſam invenimus. *Locus.*

Parkinſonus plantam hanc bis ponit. Primò, Pro Myagro ſativo. Secundò, Pro Myagro altero amaro.

A. 3. *Eryſimum latifolium Neapolitanum* Park. *latifolium majus glabrum* C. B. *Irio lævis Apulus Erucæ folio* Col. **Smooth broader-leaved Hedge-muſtard.**

Col.

Autumno exit *foliis* parvis, per terram in orbem ſtratis, oblongis, [adulta in profundiores lacinias ſex aut ſeptem dividuntur, Erucæ ſativæ minora, ad Eryſimi vulg. magis accedentia, verùm lævia, virentia, & in extremum anguſtius deſinentia] *Caulem* edit unicum, bipedalem, quàm illius craſſiorem, lævem, teretem, ſolidum, candicantem ſicut & foliorum nervos, foliis multis alternatim hærentibus veſtitum, ex quibus alæ multæ foliis refertæ, anguſtioribus, paucioribúſque laciniis diviſis, longiore & anguſtiore cacumine, odore gravi, amaro ſapore, ſtatim acri. In ſummo inſunt *flores* multi, ſimul congeſti, parvi admodum, lutei; qui ſiliquas per caulis cacumen diſpoſitas relinquunt poſt ſe copioſas, duas minimùm uncias longas, tenues, teretes, extuberante intus *ſemine* copioſo utrinq; minuto, flavo, ſalſo primùm & acri ſapore. Differunt hujus ſiliquæ ab alterius vulgaris longitudine quâ illas excedunt, & poſitu; non enim hærent cauli Sinapeos modo ut in illa, ſed rectæ & elatæ ſunt, ſylveſtris Erucæ modo diſpoſitæ. *Folia* acriora ſunt ſemine. *Radix* candida, guſtu admodum fervido ut Sinapi.

Floret menſe Aprili, (ſeriùs apud nos) Cirinolæ frequens, locis aridis, marginum viarum atque *Tempus &*
mœnium amantior. Circa Londinum in aggeribus terrenis & locis ruderatis copioſè provenit, *Locus.*
v. g. inter urbem & *Kenſington* vicum, itémq; circa *Chelſey*: invenimus & alibi in Anglia, nimirum in ipſis Bervici oppidi mœniis; & circa ædes *D. Edv. Bullock* Ar. Faulkburni propè Withamiam in Eſſexia.

4. *Eryſimum anguſtifolium majus* C. B. *item Rapiſtrum Italicum ſiliquis longiſſimis* ejuſd. *anguſtifolium Neapolitanum* Park. *Rapiſtrum montanum Irionis folio λεπτομακροκέρατον Col.*

Col.

Radice nititur longa ſatis, omnibus tenuiore, longíſque fibris diviſa atque candicante, guſtu acri. *Foliis* eſt Rapiſtro æqualibus aut æmulis, aliquanto minoribus, in lobos binos aut ternos diviſis, cacumine acuto Irioni multùm ſimilibus, ſed majoribus, ex viridi albicantibus, hirſutis, mollibus, præſertim caulem ambientibus, quæ longè tenuiora, longioribus lobis & cacumine, ut lobi duas uncias longi, cacumen verò palmum ſit. [Folia nobis Rapiſtro Genevenſi ſylveſtri ſimiliora viſa ſunt quàm vulgari Rapiſtro, pediculis longis inſidentia, quæ primò exeunt integra, nec omninò laciniata, ſuccedentia & quæ in caule exiſtunt inferiora duos vel tres vel etiam quatuor hinc indè lobos obtinent, cacumine in longum procurrente, quæ in ſummis caulibus & ramulis anguſta, oblonga, integra abſq; laciniis.] Caule unico tripedali, aliquando ab radice fruticoſo, alis multis diviſo, hirſuto, aſpero, à cujus medio ad ſummum ſemipedales, & deinde paulo minores eriguntur ſiliquæ, admodum tenues, craſſo cacumine [unde ob imbecillitatem & gravitatem deorſum nutant] brevibus & vix ſemuncialibus pediculis inſidentes, *ſemina* intus ab utroq; latere continentes minuta, non multùm acria, obſcurè flaventia: quas antecedunt *flores* lutei, parvi, coacervati, è calicibus parvis quadrifoliis prodeuntes, minores congeneribus.

Juxta ſemitas ſaxoſas vel maceries, atq; juxta ædificia montana Æquicolorum provenit. Maio menſe floret. *Locus.*

* 5. *Eryſimum flore pallido, Erucæ foliis.*

Eruca inodora J. B. *An Eryſimo ſimilis herba S. Alberti* Cæſ?

J. B.

Longa nititur *radice*, ſimplici, cum paucis fibris, ligneſcente, ſatis gracili: *Caulis* cubitum æquat, ramoſus: *Folia* dodrantalia ferè, Erucæ luteæ ſylv. cultæ quodammodo diviſurâ, quanquam inferiora Jacobææ penè modo lateſcant: *Flores* ex luteo pallidi: *Siliquæ* uncias duas longæ, graciles. Nullum ego in hac planta inſignem ſive odorem, ſive ſaporem animadverti.

Locus. In terra argilloſa vitium quæ ſunt ultra Rhenum ad *Burckheim*, uno milliari ab urbe Briſaco invenit J. Bauhinus.

* 6. *Sinapi & Thlaſpi media Provincialis planta* Ad. *Draba Eryſimi flore & ſiliquis* C. B. Park.

Ad.

Provenit hæc non procul Magdalenæ fano & cautibus illis celſiſſimis, famigeratiſſimis Galloprovinciæ; *floreſque* Auguſto promit luteos Eryſimi, nec *ſiliquas* diſpares; in gracilibus ramis ad ſummum & imum, una è *radice*, digitum craſſâ, fibroſâ, pedem longa. Rapiſtri *folia*, Thlaſpi aut Drabæ, leviter laciniata, albida & hirſuta, ſapore Eryſimi aut Buniadis Barbareæ. J. Bauhinus dubium movet annon hæc ſit Heſperis ſylv. latifolia flore albo parvo *Park?*

* 7. *Sinapi Eryſimo Tragi cognatum ſive ſimile* J. B.

J. B.

Cubitalis eſt planta, *radice* nixa craſſiuſculâ, candidâ, paucis fibris donatâ. *Cauliculos* ſurrigit pedales, cubitales, altiores, teretes, canâ & mollicellâ lanugine pubeſcentes, in ramos longos divaricatos: *Folia* inferna Eryſimi vulg. profundis laciniis diviſa; ſuperna anguſtiora, *ſagittæ minoris* inſtar alata, paucis aut nullis laciniis diſſecta. Per cauliculorum extrema ex pediculis *flores* prodeunt lutei, quadrifolii, Eryſimi prædicti floribus majores: quibus *ſiliquæ* etiam longiores ſuccedunt, trientales ferè, anguſtæ, teretes, caulibus non appreſſæ, *ſemen* continentes exiguum, fuſcum, acre.

Locus. In Auſtria ſecus vias obſervatum & lectum eſt ab Agerio.

8. *Sinapi, potiùs Eryſimum, Genevenſe ſylveſtre* J. B.

J. B.

Huic ex *radice* ſimplici, alba, ligneſcente multi ſtatim exoriuntur *caules*, propter terram nonnihil hirſuti, ramoſi: per quos *folia* Erucæ ſimilia, diviſurâ non minùs frequenti diſſecta, verùm latitudine Monſpeſſulano majori [proximè deſcribendo] cedentia, diviſurâ etiam diverſâ; licet *flores* Monſpeſſulani floribus ſint majores: *Siliquæ* ex pediculo mediocriter longo graciles, tres uncias longæ, *ſemen* bipatentibus valvis claudens minutiſſimum, ruffum.

Locus. In alveo fluvii Arvæ propè Genevam copioſè exit.

* 9. *Eryſimum Monſpeſſulanum Sinapeos foliis. Sinapi ſylveſtre Monſpeſſulanum, lato folio, floſculo luteo minimo, ſiliquâ longiſſima* J. B.

J. B.

Per hujus *caules*, ſeſquicubitales ferè, nonnihil ſtriatos, teretes ferè & ſolidos *folia* conſpiciuntur Dentis leonis foliis reſpondentia, tum magnitudine, tum laciniatâ diviſurâ, glabra, aut nullis certè effatu dignis pilis donata, odore & ſapore acri prædita: *Flores* lutei parvi: *Siliquæ* dein oriuntur denſiſſimæ & longiſſimæ, admodum acri *ſemine* refertæ.

Locus. Floret & ſiliquas fert menſe Martio circa Monſpelium locis ſiccis.

A. 10. *Eryſimum Sophia dictum.*

Sophia Chirurgorum Ger. Park. *Naſturtium ſylveſtre tenuiſſimè diviſum* C. B. *Seriphium Germanicum ſive Sophia quibuſdam* J. B. **Flixweed.**

J. B.

Alta eſt cubitum aut ſeſquicubitum, compluribus *ramis* fruticans, duris, lignoſis, in multas alas diviſis, teretibus, ſubhirſutis. *Folia* tenuiter inciſa Abſinthii Pontici Officinis dicti, ſapore oleraceo, levi acrimoniâ prædita: *Floſculi* crebri, parvi, luteoli: quibus ſuccedunt *ſiliquæ* unciam circiter longæ, fili inſtar tenues, ſeminum loculos foris oſtentantes: ipſum verò *ſemen* minutum, ruffum. *Radix* alba.

Locus. In veteribus maceriis, locis ruderatis, lapidoſis, ac non raro arenoſis, ac aliis incultis exit, ubi ſemel nata ſingulis facilè recurrit annis, ut rectè J. Bauhinus. A Junio in Autumnum uſque & quidem particulatim floret.

Vires. Præſtans habetur remedium ad Diarrhoeas ʒj ſemin. Sophiæ Chirurgorum. Nec ſemen tantùm verùm etiam herba ventris fluores ſiſtit, adversùs dyſenterias commendatur, & ſanguinis profluvia reprimit. Ad vulnera & ulcera ſordida ac maligna valere dicitur [in emplaſtris.]

In agro Eboracenſi ſemen hujus plantæ exhibetur in affectibus nephriticis & calculoſis, nec ſine ſucceſſu. *D. Tancredus Robinſon.*

11. *Eryſimum Germanicum Trinciatellæ folio.*

Foliis eſt ad radicem multis, oblongis, anguſtis, ad margines utrinque raris hinc indè extantibus laciniolis, ſeu dentibus donatis, Trinciatellæ Cordi foliorum æmulis, ſubtus ſaltem hirſutis. *Cauliculi* ſemipedales conſimilibus *foliis* ſed multò minoribus cincti. *Flores* ſatis ampli lutei: *Siliquæ* longæ, graciles.

Hæc ex ſicca à *D. Phil. Skippon* aſſervata, nam virentem ob feſtinationem deſcribere non licuit.

Locus.

In arenoſis & umbroſis propè *Rot* oppidum & inter *Donavert* & *Weiſſenberg* in Franconia Germaniæ invenimus.

* 12. *Eryſimum latifolium foliorum laciniis triangularibus. Eruca latifolia* C. B. Park. *An Eruca tertia Anglica* Cam. hort?

C. B. prod.

Caule eſt cubitum excedente, albo, craſſo, ſtriato, ramoſo; *foliis* glabris, pallidè virentibus, ad radicem pedalibus, profundis inciſuris laciniatis, per quorum medium nervus latus excurrit, quem utrinque foliorum laciniæ biunciales, alarum inſtar, triangulares, corroſæ, figuræ diverſæ, ſupernè & infernè continuæ cingunt; quæ verò in caule breviora ſunt, & horum quædam Erucæ vulgaris foliis ſimilia, ſuprema verò anguſta & parùm ſinuata. In caulis ſummo *flores* ſatis magni, aurei; ſtaminibus plurimis donati; quibus *ſiliquæ* oblongæ ſtrictiſſimæ ſuccedunt.

Erucæ nomine in horto C. Bauhini ſata eſt.

* 13. *Eryſimum fruticoſum Indicum Tanaceti folio. Eruca Indica Tanaceti folio* Zanoni.

Folia profert multa, per terram ſtrata, viridia, Tanaceti foliis quoad diſpoſitionem & diviſuram haud diſſimilia: ex quorum gremio exit *caulis* ſeſquipedalis, qui ſurſum versùs in multos ramuſculos finditur, inque horum cymis proveniunt *floſculi* multi, *flavi*, quibus pereuntibus ſingulis ſuperveniunt ſingulæ *ſiliquæ* biunciales, bivalves, ſpicatim longis petiolis cauli adhærentes. Tota planta guſtui calida & acris eſt.

Floret versùs Auguſti menſis finem, Septembri exeunte ſemen maturat [in Italia ſcilicet.]

Tempus & Locus.

* 14. *Eryſimum Dioſcoridis* Zanoni, *Eryſimi annui Cretici nomine miſſum.*

Zan.

E radicis capite ceſpitem foliorum exerit, longis & ſubrotundis pediculis annexorum, maculis ſanguineis, per æſtatem evaneſcentibus, hic illic aſperſis. Sunt autem folia ipſa laciniata, duos circiter digitos tranſverſos lata, palmo ſubinde longiora, in apicem deorſum reflexum deſinentia, tenera & ſucculenta, ſupernè viridia, ſubtus pallida, Erucæ ſylveſtri ſimilia. E folioſi ceſpitis ſupradicti medio exurgit caulis, ramoſus, medullâ viridi plenus, ſucculentus, frangi contumax, lævis & nonnihil ſplendens, colore viridi dilutiore, ad nodos ubi folia adnectantur maculoſus guttulis ſanguineis, crebris geniculis præcipuè verſus radicem, diſtinctus, è quorum ſingulis ſingulæ enaſcuntur folia, & è foliorum ſinubus ramuli, foliis conſimilibus verum minoribus & magis inciſis amicti. Circa finem Aprilis in ſummis caulibus & ramis apparent florum umbellæ ſeu noduli, qui explicati florem flavum oſtendunt cum apicibus concoloribus: quibus decidentibus ſuccedunt ſiliquæ corniculatæ Fœnugræci figurâ, verùm anguſtiores multò & tenuiores. Umbella floribus ſeſe paullatim explicantibus in ſpicam longam excreſcit ſiliquarum paululum compreſſarum, unciali circiter longitudine aut majore, per maturitatem ſeminibus protuberantibus repletarum. Circa finem Auguſti ſiliquis dehiſcentibus excidunt *ſemina*, flava, lucida, oblonga, Naſturtii ſeminibus ſimilia. *Radix* longa, alba, nodoſa, tactu aſpera, ſumma parte unciam dimidiam craſſa, mediâ tenuior, lenta & obſequioſa odore valido, acuto, ſapore ſubamaro & ſubacri: folia minus acria & amara ſunt; ſemina acriora, & mordacia Sinapeos in modum.

* 15. *Eruca maxima Canadenſis* Cornuti.

Cornut.

Inter dendrolachana hæc Eruca numerari poteſt, ſiquidem hominis proceritatem implet: potiſſimùm quando radix ejus, quæ fibris albis conſtat, lætiori ſolo cohæret. Sylveſtres enim plantæ, quo levi magis & ſubactâ terrâ differuntur eò majus incrementum capiunt. Numeroſis *caulibus* adoleſcit, rotundis, & tomento quodam aſperiore veſtitis, quos undique *folia* exornant uti Lyſimachiæ, longa, acuta, in ambitu crenis inæqualibus ſerrata, tenui lanugine obſita; guſtu ſubacido initio, tandem ſubacri. *Floſculi* in cymis mira fœcunditate luxuriant, Junio ac Julio menſibus. Lutei ſunt illi, quatuor foliis conſtantes, in quorum medio ſtaminula *quatuor* & piſtillum hæret, quod collapſo poſtmodum flore in ſiliquam efformatur longiuſculam, rectam & ſeminibus turgentem exiguis, ſapore dulcibus, maturis Auguſto, Septembri deciduis.

* 16. *Eryſimum alterum ſiliquis Erucæ* C. B. Park.

Tab.

Duobus tribúſve *caulibus* aſſurgit, obſcurè viridibus, Eryſimi vulgaris nonnihil ſimilibus, minùs ramoſis, *foliis* undique obſitis, amplis, obſcurè itidem virentibus, in tres, quatuórve lacinias æqualibus ferè inciſuris ſectis, extrema parte latiore, circa margines inæqualiter ſinuatâ ſeu dentatâ: *flores* parvi, lutei, quàm illius tamen majores, ſpicis brevioribus, nec *ſiliquis* adeò arctè cauli appreſſis, neq; adeò anguſtis aut tenuibus, ſed brevioribus, Erucæ *Radix* minus longa, magis fibroſa, annua. Nobis incognita eſt.

CAP. XX.

De Cardamine.

CArdamine indè dicta eſt quòd guſtu Cardamum, id eſt, Naſturtium repræſentet.

Cardamines autem nomine nobis cenſentur plantæ flore tetrapetalo albo, ſiliquis anguſtis ſeu tenuibus valvulis per maturitatem revolutis diſſilientibus & ſemina cum impetu ejaculantibus, foliis in pleriſque ſpeciebus pinnatis.

Naſturtii aquatici ſiliquæ (quantum meminimus) ſiliquæ non diſſiliunt, quo à reliquis hujus generis differt.

A. 1. *Naſturtium aquaticum amarum* Park. *aquat.* 2. *ſive majus & amarum, item* 3. *ſive aquat. erectum folio longiore* C. B. *Sium Matthioli & Italorum* Ger. *Siſymbrium Cardamine, ſive Naſturtium aquat. flore majore elatius* J. B. **Bitter Creſſes.**

Caules habet cubitales & altiores, in opacis ferè infirmos & teneros, in apricis firmiores, versùs ſuperiora canaliculatos, *foliis* ſtipatos ex intervallis alternatim naſcentibus, odore & ſapore Naſturtii vulgaris, nonnihil amaricante, tribus plerunque pinnarum conjugationibus compoſitis cum impari in extremo folio. Sunt autem pinnulæ ſeu ſegmenta ſingularia oblonga & ſinuata, infima verò ubi primùm prodeunt rotundiora. Propè ſummitatem caulis ramuli aliquot è foliorum ſinubus exeunt, in quorum extremis *flores* ſimul multi, ut in Cardamine vulgari, & eadem ferè magnitudine, tetrapetali, petalis ſubrotundis, minimè bifidis, albi, cum ſtaminibus in medio ſex apices purpureos ſuſtinentibus, pediculis tenuibus uncialibus inſidentes: quibus ſuccedunt *ſiliquæ* ſeſcunciales tenues, quæ per maturitatem extremo tactæ diſſiliunt, *ſeminibus* parvis rufeſcentibus repletæ.

Locus. In paluſtribus & aquoſis provenit. Vere floret. Quod Naſturtium-aquaticum II. & III. *C. B.* ad idem caput reduco, in eo Joannem ejus fratrem ſequor, qui non præter rationem id facere mihi videtur.

A. 2. *Cardamine* Ger. *Naſturtium pratenſe majus, ſive Cardamine latifolia* Park. *Naſt. prat.* I. *ſive pratenſe magno flore* C. B. *Iberis Fuchſii, ſive Naſturtium prat. ſylveſtre* J. B. **Ladies Smock, or Cuckow-flower.**

E *radice* ſatis craſſa, alba, multíſque fibris tenuibus capillata, vivaci, *caules* profert, rariùs plures, plerumque unicum, dodrantalem, rectum, reretem, firmum, glabrum & quaſi contortum, juxta terram rubentem, qui in ramos dividitur, in quorum ſummitate *flores* ſimul multi, ex albo purpuraſcentes, ampli & ſpecioſi, quatuor foliis obtuſis venoſis conſtantes, in quorum medio *ſtamina* lutea ſena cum ſtylo, pediculis uncialibus inſidentes; quibus ſuccedunt *ſiliquæ* atro-purpureæ, ſeſquidigitales ferè, aut certè digito longiores, erectæ, rigidæ, nonnihil compreſſæ, membranâ intergerinâ ſecundum longitudinem in duo loculamenta diviſæ, duplicem *ſeminum* ſeriem exiguorum, longiuſculorum, è viridi luteorum continentes. Siliquæ hæ per maturitatem levi tactu valvis ſe convolventibus diſſiliunt, & cum impetu ſemen ejaculantur ad modum Perſicariæ ſiliquoſæ aut Cardamines impatientis dictæ. Folia duûm ſunt generum, inferiora enim per terram ſparguntur, ex longis & tenuibus pediculis in quatuor quinque aut ſex foliola rotunda diviſa, ad coſtam per intervalla adhærentia [plerunque bina ſibi invicem reſpondent, ut folia alata videantur, & quatuor aut quinque ſegmentorum conjugationibus cum impari in extremo compoſita] ſuperiùs brevi lanugine hirſuta, inferiùs glabra. Superiora verò quæ in caule ſunt, quaterna aut quina per intervalla, ſine pediculis ſingulatim cauli adnexa, glabra, in tenues portiunculas pinnáſve conjugatim ad ſex interdum ſeptémve, paria mediæ coſtæ adhærentes diviſæ, cum impari in extremo. Sapore eſt tota Naſturtii aquatici.

Locus. Ad rivulos & in pratis paſſim Aprili & Maio menſibus floret.

Altera ſpecies. Aliam ſpeciem habet C. Bauhinus quam Naſturtium pratenſe parvo flore vocat. Parkinſonus Cardaminem minorem laciniatis foliis.

* *Cardamine odorata granuloſa* Park. *Naſturtium pratenſe odoratum, radice granulis tuberoſa* C. B.

Præcipua inter hanc & præcedentem plantam [Naſturtium pratenſe parvo flore *C. B.*] conſiſtit 1. in Radicibus quæ plurima tubercula granuloſa fibris intermixta obtinent, 2. in Floribus, qui quàm illius aut cujuſvis alterius Cardamines odoratiores ſunt.

* *Naſturtium pratenſe rotundifolium minuto flore* C. B. *Siſymbrii alterius ſeu Naſturtii aquatici tertia ſpecies* Thal.

De hoc conſule Thalium.

* 3. *Sio minimo Proſperi Alpini affinis ſiliquis latis* Bocconi.

Bocc.

Cauliculi huic ſunt tenues, geniculati & ramoſi: *Folia* exigua, per marginem, uti Fumariæ, diviſa: *Flores* in ramulorum faſtigiis pauci, ſubeuntibus *ſiliquis* planis, latis, in mucronem deſinentibus, è quibus vel levi tactu quatuor aut quinque *ſemina* compreſſa ac pænè quadrata exiliunt. *Radix* tenuibus fibris conſtat.

Naſcitur in *Madonia* monte Siciliæ, Veteribus Nebrode dicto. *Locus.*

A. 4. *Cardamine impatiens vulgò Sium minus impatiens* Ger. *S. minimum* Noli me tangere *dictum, ſive impatiens Naſturtii ſylveſtris folio* Park. *Siſymbrii Cardamines ſpecies quædam inſipida* J. B. **Impatient Ladies-Smock.**

Radice nititur alba, ſimplici, ſurculo uno vel altero & fibrillis paucis capillaribus donatâ, ſapore Naſturtii remiſſiore. *Folia* ad radicem pauca, pallidè viridia, mollicella, quinque aut ſex pinnularum medio nervo annexarum conjugationibus compoſita. Sunt autem pinnulæ ſingulæ eodem ferè modo inciſæ quo Naſturtii amari dicti. *Caulis* ſimplex, cubitalis, ramoſus, inferiùs purpuraſcens; ſatis firmus & erectus, ſtriatus, glaber, *foliis* per intervalla veſtitus crebris, alternatim poſitis, eodem modo diviſis quo inferiora, verùm ſegmentis longioribus & acutioribus, ſapore Naſturtii remiſſo & vix perceptibili. In ſummitatibus caulis & ramorum, *flores* eodem ſitu quo in reliquis hujus generis albi, perexigui, tetrapetali, quibus ſuccedunt *ſiliquæ* tenues, erectæ, digitales, quæ per maturitatem, ſi extremo tangantur, cum impetu diſſiliunt, & *ſemen* ejaculantur parvum, fulvum.

In plantis vegetis & lætioribus folia latiora ſunt, & ad Naſturtii amari folia proximè accedunt, in reliquis Erucæ aquaticæ minoris folia ferè imitantur.

Inter ſaxa ſub rupibus propè vicum *Wherf* dictum tribus circiter milliaribus ab oppido *Settle* diſtantem verſùs montem *Ingleborough,* in Comitatûs Eboracenſis parte Septentrionali, oritur. *Locus.*

Conſiderata paulo attentiùs plantæ quam propoſuimus deſcriptione à nobis inventæ & obſervatæ in loco prædicto, ſuſpicamur eam diverſam eſſe à Cardamine impatiente ſeu Sio minimo *Alpini* cujus idcirco deſcriptionem ſubjiciemus.

Autumno exit è ſemine deciduo, foliola in orbem ſpargens pinnata, unciâ non multò longiora, quæ per hyemem durant, vere autem novo augentur & aliquanto majora evadunt, Erucæ paluſtris æmula, verùm minora, pinnulis circa margines duabus tribúſve crenis profundiùs inciſis. E foliorum centro exſurgit caulis tenuis, pedalis aut etiam altior, multis alis diviſus, in quibus ut & in ſummo caule *floſculi* parvi, albi, alii ſupra alios paulatim ſe aperientes, quos excipiunt *ſiliquæ* longæ, graciles, ſeminibus minutis ex albido luteis repletæ, quæ vel leviter tactæ actutum ejaculantur: imò quod longè mirabilius videtur, etſi ſiliquas non tetigeris, ſi tamen manum velut tacturus proximè admoveas, ſemina in appropinquantem evibrabunt; quod tum Moriſonus ſe ſæpius expertum ſcribit, tum Johnſonus apud Gerardum verum eſſe affirmat; quod tamen mihi vix perſuaſerint. *Cardamine impatiens.*

Hanc plantam Cantabrigiæ olim in hortulo noſtro coluimus, poſtea in rupibus quibuſdam udis propè Rhenum in Germania invenimus ſpontaneam. Folia autem minora ei ſunt quàm Naſturtio nobis deſcripto & omnino glabra: noſtrum ergo fortaſſe idem eſt Naſturtio aquatico Italico *Park.* ſeu aquat. erecto folio longiore *C. B.* Sio Matthioli & Italorum *Lob.* quod Gerardus & alii pro Naſturtio aquatico amaro habent: vel ſpecies quædam nondum deſcripta. An Cardamine Alpina media *Cluſ?* i. e. 13. nobis.

Eandem (puto) æſtate præterita Anni 1685. invenimus non procul Halſtedio oppidulo, via quæ Londinum ducit in foſſa ad viæ latus ubi aqua ſcaturit, cujus folia infima quæ è radice exeunt nonnihil aſpera ſeu pilis brevibus hirſuta ſunt.

A. 5. *Cardamine impatiens altera hirſutior. Siſymbrium Cardamine hirſutum minus flore albo* J. B. **The leſſer Cuckow-flower, or Ladies Smock.** *Naſturtium aquat.* IV. *ſive aquat. minus* C. B.

Radix ei alba, ſimplex, ſurculoſa. *Folia* per ambitum ſpargit Naſturtio pratenſi ſimilia ſed minora, nonnihil hirſuta, tribus plerunque conjugationibus eidem coſtæ adnexis compoſita cum impari in extremo folio ſegmento, odore & ſapore Naſturtii hortenſis ſed remiſſiore. *Caules* ſurrigit plures palmares aut dodrantales, uno vel altero folio donatos, ramoſos, in ſummitate *flores* geſtantes perexiguos, albos, quadrifolios, petalis minimè bifidis; quibus ſuccedunt *ſiliquæ* unciales aut tantillo longiores, anguſtæ, pediculis longiuſculis inſidentes, bivalves, membranâ intergerinâ duplicem ſeminum ſeriem diſterminante diſſeptæ, quæ per maturitatem extremo tactæ cum impetu diſſiliunt, & ſemen undique ſpargunt. *Semina* parva, rotunda, nonnihil compreſſa, & ſubruffa.

Locus & Tempus. Floret Aprili & nonnunquam etiam Martio: nec in udis tantùm & umbroſis, ſed & hortenſibus provenit. Ad acetaria utuntur plurimi etiam apud nos.

A præcedente differt ſapore acriore; foliis hirſutioribus, mollioribus, ſordidiùs virentibus, paucioribus ad mediam coſtam pinnulis & minùs concinnis adnexis.

Si hæc ſit Siſymbrii alterius ſive Naſturtii aquat. tertia ſpecies *Thal.* quod conſiderandum proponit J. Bauhinus; itémque Cardamine ſive alterum Siſymbrium Dioſcoridis *Lob.* ut idem dubitat, C. Bauhinus in *Pin.* tres ex ea ſpecies facit, ut examinanti patebit.

Naſturtium aquaticum minus *C. B. Park.* Cardamines ſpecies eſſe videtur & præcedenti eadem, ut ibi monuimus. Hinc quatuor ex una ſpecies facit C. Bauhinus.

A. 6. *Naſturtium aquaticum vulgare* Park. *aquaticum ſupinum* C. B. *aquat. ſive Crateva Sium* Ger. *Siſymbrium Cardamine ſive Naſturtium aquaticum* J. B. **Water-creſſes.**

Radicis vicem ſupplent capillares fibræ candidæ, quas intra aquas è geniculis demittit. *Caules* oblongi, procidui ferè, ſatis craſſi, concavi, ſtriati, glabri, ramoſi, ex viridi nonnihil rubentes. *Folia* viridia & atrovirentia, Erucæ facie, è duabus tribúſve pinnarum conjugationibus compoſita, cum impari in extremo, glabra, ſapore Naſturtii hortenſis mitiore. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis parvi, albi, quadrifolii, apicibus in medio luteis, qui quoniam ſenſim aperiuntur, in longas velut ſpicas procurrunt. Succedunt *ſiliquæ* in pediculis ſemuncialibus unciales ferè, à caule extantes, ſurſum nonnihil incurvæ, bene habitæ, duobus ſeminum exiguorum fulvorum ordinibus repletæ.

Locus. In aquis vadoſis circa piſcinas & rivulos frequens Julio & Auguſto præcipuè menſibus apud nos in Anglia floret, interdum etiam maturiús.

Vſus. In acetariis utuntur, & juſcula ad ſanguinem purgandum verno tempore ex eo conficiunt noſtrates.

Naſturtium aquaticum ſpecificum contra Scorbutum medicamentum cenſetur: ad calculum etiam valere creditur: urinam ciet, menſes educit, hydropicos juvat.

Septentrionales, (ut verè Lobelius) in quadrageno veris jejunio multum in acetariis vorant ad ſanguinem purgandum; ac potionibus ad calculum admiſcent, nec malè cedit; juſculis etiam incoquunt.

Viribus cum Naſturtio hortenſi convenit, ut plura addere non ſit opus.

Hoc modo Sennertus ſpiritum Naſturtii aquatici comparavit:

℞ magnam copiam Naſturtii aquat. contunde in mortario marmoreo: exprime manibus ſuccum, in quo portio aliqua fermenti ſolvatur, ut ſuccus conſiſtentiam ſapæ dilutioris acquirat. Ex hoc ſucco & Naſturtio manibus expreſſo, ſeu glebis aut pilis Naſturtii fiat quaſi SSS. Pinſentur omnia fortiter manibus aut piſtillo, reponantur in convenientem locum per octiduum: deinde l. a. per B. deſtilletur ſpiritus. Doſis C. j. aut ij. hybernis menſibus Scorbuto laborantibus. Ad hunc modum ſp. Chelidon. Becabung. Cochlear. Trif. fibrini elici poteſt. *Sim. Paullus.* Ex notis Cl. Viri *D. Edv. Hulſii.*

Modus præparandi ſalem volatilem è Naſturtio aquatico, Cochlearia, &c. extat Ephemer. German. An. 6. & 7. Ex obſervatione D. Below. Obſer. 21.

* 7. *Naſturtium Alpinum paluſtre rotundifolium* Zanoni. *An Naſturtium montanum Aſari folio* Bocconi?

Zan.

Radice conſtat rotundâ, durâ, tuberoſâ, aſperâ, exteriùs ſubrubente, multis fibris ſcatente, cortice ablatu contumace tectâ, quæ major & viridis ſurſum versùs pennam anſerinam magnitudine excedit, at deorſum verſus minor & fibroſa albeſcit. *Folia* indè proveniunt ſubrotunda, paululum ſinuata, in margine parùm crenata aut dentata, ſpiſſa, membranea, lævia, modicùm lucida, præcipuè prima è terra exeuntia, quæ multis ſcatent nervulis à pediculi centro in circumferentiam decurrentibus, quæ innituntur petiolo ſtriato, ruptu facili, relicto intus filamento nervoſo: ex meditullio horum foliorum à radice ortorum protruditur *caulis* dodrantalis, ſucci plenus, terram versùs viridis; cui alternatim ad ſingulas alas adhærent *folia*, ſimiliter rotunda, ſed multò minora. In ſummis caulibus & ramulis pullulant menſe Maio plurimi *flores* albi: quos ſequuntur *ſiliquæ* breves, bivalves, tenues, ab initio virides, at exſiccatæ colorem mutant: Aperiuntur Julio, & ſi tangantur illico ſemina per terram ſpargunt, imperfectè rotunda, flava, lucida, fervidíq; guſtûs; ut aliorum congenerum.

Locus. Reperitur in loco aperto ubi paſcuntur pecora in territorio Mutinenſi, propè fontem jugem aquæ limpidæ & frigidiſſimæ, qui ab indigenis paſtoribus *Baccara* appellatur.

Huic nobis idem eſſe videtur

Naſturtium montanum Aſari folio Bocconi; *quod ſic deſcribit.*

Bocc.

Foliis eſt rotundis, Aſaro ſimilibus, ambitu nonnihil ſinuatis: *Flos* albus: *Siliquæ* longæ innumeræ, quæ maturæ ad leviſſimum tactum diſſiliunt. *Radix* ſubeſt craſſa, cava, nodoſa, ſerpens aut repens, tenuibus fibris ſubinde ad nodos enatis terræ ſe affigens. Perpetuum eſt, & quibuſdam Cochlearia Italica dici meruit.

Locus. Circa fontes & rivulorum margines montis *Bargæ* in Hetruria crebrò naſcitur.

* 8. *Cardamine Alpina minor Reſedæ foliis* Park. *Naſturtium Alpinum minus Reſedæ foliis* C. B.

C. B. prod.

Ex *radice* alba, tenui & oblonga *cauliculi* læves, tenues & recurvi, communiter indiviſi, palmóq; minores prodeunt: *foliis* longis pediculis, inſtar Reſedæ vulgaris, præditis, in lobos tres vel quatuor ſubrotundos diviſis: *flores* in cauliculorum ſummis albi, mediocris magnitudinis, quibus *ſiliquæ* ſtrictiſſimæ, ſeſquiunciales ſuccedunt.

In Rhætorum Alpibus Julio florens reperitur, inque Helvetiorum Alpibus & Pyrenæis minus. *Locus.*

* 9. *Naſturtium Alpinum Bellidis folio majus* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radice *caulis* cubitalis, rotundus, lævis, ad exortum ſtatim diviſus prodit. *Folia* habet tenuiſſima Bellidis formâ, uncias quatuor longa; quæ verò in caule ſunt pediculis carent, & inſtar Thlaſpi vulgaris lato ſemine, leviter ſinuata, eum ambiunt. *Flores* albi in caulis ſummo, quaſi in ſpica, uncias ſex longa; quibus *ſiliquæ* triunciales, anguſtæ, *ſemine* rufeſcente, rotundo, plano refertæ ſuccedunt.

Circa Fabarias thermas ad aquæ defluxum. *Locus.*

A. 10. *Naſturtium Alpinum Bellidis folio minus* C. B. *Sinapi pumilum Alpinum folio Bellidis Cluſio* J. B. *Cardamine pumila Bellidis folio Alpina* Ger. emac. *Plantula Cardamines alterius æmula Cluſii* Park.

Cluſ.

Sena aut ſeptena humi ſecundùm radicem expanſa habet foliola, Bellidis foliolis non diſſimilia, teneriora tamen, & levi acrimonia prædita: è quorum medio tenellus & gracilis prodit *cauliculus*, raris foliolis ſeptus, palmaris aut paullò altior, in cujus ſummo ſeni aut ſepteni erant floſculi [in planta Cluſio deſcriptâ] albi, in quibuſdam plantis totidem ſine flore *ſiliquæ* ſive cornicula, ſatis magna pro plantulæ ratione, duplici ſerie, quemadmodum in Cardamines alterius & ſimilium corniculis, *ſemen* continentia exiguum, planum, rufeſcens, nonnullâ acrimoniâ præditum. *Radix* ſummâ tellure ſerpens nova germina ſubinde profert.

Obſervabat eam Cluſius in Etſcheriano jugo ſcopulis inhærentem. Eandem nuper in rupe S. Vincentii propè Briſtolium in Anglia invenit *D. Jac. Newton.* *Locus.*

11. *Cardamine trifolia* Ger. *Alpina trifolia* Cluſ. Park. *Naſturtium Alpinum trifolium* C. B. *Iberidi Fuchſii affinis trifolia Cardamine* J. B.

Cluſ.

Nigricantibus ex purpura ramulis per terram ſerpit, in quibus oblongo ejuſdem coloris pediculo terna perpetuò folia immittuntur, circa pediculum anguſtiora, per oras latiora & quaſi orbiculata, in ambitu nonnihil crenata, initio tenella & viridia, deinde dura, nigricantia, acidulo primùm guſtu, poſtea acri: *Cauliculi* teretes inter folia erumpunt, ex purpura nigricantes, palmares, nullis aut rariſſimis (quæ terna etiam eiſdem inhærent) foliis præditi. *Flores* extremis ramis inſident candidi, Cardamines pratenſis vulg. perſimiles. His ſuccedunt toroſæ & oblongæ *ſiliquæ*, Dentariarum corniculis ferè ſimiles ſed minores, ſemine etiam minore, licèt ſimili, plenæ. *Radix* ſumma tellure ſerpit, & ſubinde parvulas candidáſque fibras agit, ſic ut facilè ramulis terrâ obſitis pangi poſſit.

Invenit Cluſius in ſylvoſis montibus, nudo ſolo potiùs quàm herbido, ad Abietum & præaltarum arborum radices, tota etiam hyeme virentem. Floret Junio, in cultis verò etiam Aprili. *Locus.*

* 12. *Cardamine Alpina media* Cluſ. *Alpina media Cluſii* Park. *Naſturtium Alpinum minus foliis in orbem ſparſis* C. B.

Cluſ.

Folia habet elegantiſſimo ordine in orbem diſpoſita, duarum ferè unciarum longitudine, profundioribus crenis inciſa, & laciniata ut Naſturtii aquatici vulg. folia, hirſuta & aſpera, ſupernè veluti cinereo colore aſperſa, infernè autem viridiora, guſtu initio aliquantulum acido, deinde acriuſculo; ex quorum medio prodit *cauliculus*, dodrantalis, tenuis, albos floſculos in ſummis ramulis ferens, deinde cornicula teretia, parva: Semen obſervare non licuit. *Radix* longiuſcula eſt, alba, quibuſdam fibris capillata.

Naſcitur in Stiriæ inferioris ſcopulis ad cœnobium *Newberg*, quod Alpium ejus provinciæ jugo ipſi imminenti nomen impoſuit. Florebat Auguſto. *Locus.*

* 13. *Naſturtium foliis Barbareæ* C. B. Park.

C. B. prod.

Radice eſt parvâ, capillaceâ, albicante; *cauliculis* pluribus, tenuiſſimis, fragilibus, reflexis, nonnihil lloſis, nonnunquam in alas diviſis, ſemipalmaribus, palmaribus, & nonnullis cubitalibus: *foliis* ad dicem pluribus, parvis, tenuiſſimis, viridibus, foliorum Barbareæ modo, ſed minus frequenter ſinua- : quæ in cauliculis rariora ſunt & quædam minimè ſinuata. *Floſculis* eſt minimis, albis; *ſiliquis* longiuſculis & ſtrictiſſimis.

In finibus Bohemiæ verſus Auſtriam collectum eſt. *Locus.*

* 14.

* 14. *Cardamine Alpina inſipida* Col. Park. *Naſturtium Alpinum inſipidum* C. B.

Col.

Radice eſt admodum tenui, brevi, nullis præditâ fibris: *Foliola* habet pollicari longitudine, inciſuris Chondrillæ, aut Sinapis echinati, verùm aſpera & hirſûta, ſicuti & *caulis*, qui tenuis, dodrantalis, in ſummo ramis aliquot diviſus, alternatim *ſiliquas* in longis petiolis elatas profert, & exiles admodum, digitali longitudine, & magnas reſpectu plantæ, in quibus *ſemen* minutum, vel ut punctum ſiliquæ inſcriptum. *Flores* in ſummo plures, parvi, Napacei, albi.

Locus. F. Gregorius ſupra pontem quendam hanc reperit inter *Roſennahim* & *Abling*. arenoſo aliquantulum loco, quam recentem ſuo guſtui inſipidam & inodoram cognovit.

* 15. *Sinapi agreſte flore purpureo* J. B. *Sinapi umbellâ purpureâ* C. B. *agreſte Neapolitanum* Park. *Sin. alterum agreſte noſtras* Col.

Col.

Radice firmatur parvâ, tenui, fibroſa, parùm altè in terram deſcendente, albidâ: ex qua *folia* exeunt Chelidonii majoris inciſurâ, diſtant quod nec ſuccum luteum edunt, nec cæſia, ſed viridia ſunt, aſperâ hirſutie obſita, atque extremum folium non retuſum ut Chelidonia ſed acutum habent, atque minora ſunt: *Caulis* anguloſus eſt, atque alis multis dividitur: *Flores* edit purpureos, umbellatos, Chelidonio pares; *ſiliquas* poſtea alternatim frequentérque hærentes, rectas, quarum extremæ partes cœlum versùs tendunt, quibus ſpica confici videtur ſiliquarum duorum digitorum, quæ cùm exſiccari incipiunt flaveſcunt, atque vento flante vel aliquo illas tangente diſrumpuntur ab imo, atque *ſemina* ejaculantur flava Cardamines modo, parva, guſtu acri, ſicut etiam folia.

Locus & Tempus. In agro Neapolitano oritur, in valle ſupra ædem S. Mariæ vitæ inter rubos, cynocramben, &c. Floret Martio & Aprili.

CAP. XXI.

De Rhaphano ſylveſtri cum ſiliquis curtis.

A. 1. *Raphanus ruſticanus* Ger. Park. C. B. *ſylveſtris ſive Armoracia multis* J. B. **Horſe-Radiſh.**

RAdix craſſa, ſurculoſa, repens, ſapore fervidiſſimo: *Caules* ſingulares, bicubitales, concavi, ſtriati, recti & rigidi: *Folia* inferiora antequam caulem proferat ampla, Lapathi, rugoſa; ubi caulem autem profert, in eo folia palmum longa unciali latitudine aut paulo majore, in ambitu profundè ſatis ſerrata, guſtu minùs fervido quàm radix, ex quorum alis ſurculi tenues prodeuntes *flores* ſuſtinent poſitu & formâ Naſturtii paluſtris cum apicibus luteis. Succedunt ſiliculæ parvæ, breves pro plantæ magnitudine.

Locus. Gaudet ſolo humido. Copioſum obſervavimus ſponte natum in foſſis & ad rivulos in Northumbria circa Alnevicum & alibi. D. Martinus Liſter ad ripas rivuli Skiptonenſis & alibi in *Bolland* in ea Eboracenſis comitatûs parte quæ *Craven* dicitur.

Vires. Eaſdem cum Rhaphano ſativo facultates obtinet, ſed fortiores. In condimentis appetitum facit, at caput lædit. Urinam & arenulas violenter pellit. Commendatur & ad tuſſim & phthiſin. Specificè ſcorbuticis prodeſt. Ciet vomitum ſi ſuccus vel infuſio in aceto cum melle tepida aſſumatur & aqua ſuperbibatur. *Schrod.*

Hujuſce radices in aqua priùs maceratas ad acrimoniam tollendam Lemovicenſis plebs oleo conditas eſitat, tum freſas, tum elixas, tum aliis modis præparatas. *Le Jardinier François.*

Raphani ruſticani vires in calculo ab experimentis deprædicat Tho. Bartholinus, Act. Med. An. 1676. Obſerv. 38, 39. Affirmat ſuccum Rhaphani reſolviſſe calculoſam ſubſtantiam è corpore humano exemptam. E collectan. D. *Tancr. Robinſon.*

Radix Armoraciæ meritò commendatur à Gabelcofero Centur. 1. Cap. 14 ad Anorexiam. *D. Hulſe* ex Ettmulleri praxi.

A. 2. *Raphanus aquaticus* Ger. Park. *aquat. Tabernamontani* J. B. *aquat. foliis in profundas lacinias diviſis* C. B. **Water Radiſh.**

Caules huic bicubitales aut altiores, ſtriati, concavi ſubinde rubentes. *Folia* interdum profundè laciniata, aliàs integra & per margines duntaxat ſerrata, oblonga, acuminata, in caule alternatim poſita. *Flores* in ſummitatibus caulis & ramorum pro plantæ ratione parvi, tetrapetali è calice quadrifolio, lutei, tenuibus & longiuſculis pediculis inſident; quibus ſuccedunt *ſiliquæ* parvæ, breves, à caule extantes, & rectos ferè angulos cum illo efficientes.

Locus. In foſſis lacuſtribus & fluviis ſub finem Junii menſis & Julii initio floret.

Ego hanc plantam omnino ſpecie eandem eſſe exiſtimo ei quæ J. Bauhino deſcribitur ſub titulo Radiculæ ſylveſtris ſive paluſtris, h. e. Rapiſtro aquatico Tabernæmontani. Confer deſcriptionem J. Bauhini cum ipſa planta. Proinde Raphanus aquaticus *Tab.* & ejuſdem Rapiſtrum aquaticum non differunt ſpecie.

Icon *Raphani aquatici* qui apud C. Bauhinum in *Prodr.* & alios extat, minimè convenit plantæ nobis hoc in loco deſcriptæ: ſed alterius cujuſdam ſpeciei eſſe videtur. Lobelianam iconem non multum improbamus.

3. *Raphanus aquaticus alter* C.B. Park.

Moriſ.

Caulem emittit tripedalem, aliquando altiorem, in ramulos tenuiter diviſum, glabriores multo cæterorum ſuæ familiâs, ad quorum genicula naſcuntur folia coſtis aſperis prædita, profundiùs ſinuata, ſerrata versùs eorundem partem inferiorem.

In ſummis alis proveniunt flores albidi, tetrapetali, cum ſtaminulis luteis in medio ſingulorum. *Radice* conſtat longâ flexili, fibris ſcatente.

Si detur hujuſmodi Raphanus aquaticus flore albido aut purpuraſcente, qualis deſcribitur à Parkinſono & Moriſono, nobis certè incognitus eſt. Figura Raphani paluſtris alterius apud Parkinſonum & C. Bauhinum in prod. bene reſpondet Raphano aquatico priore in loco nobis deſcripto qui tamen flores luteos minimos profert, non albos aut purpuraſcentes, quod ego unquam viderim. J. Bauhinus Rapiſtrum aquaticum *Tab. Ger.* pro Radicula ſua paluſtri cui flores luteos tribuit, habet, hoc eſt ut nos exiſtimamus pro Rhaphano aquatico vulgari noſtrate.

Duæ ſpecies eſſe videntur, altera folio in profundas lacinias diviſo, quæ à C. Bauhino depicta eſt.

Altera folio plerunque integro, interdum ad pediculum laciniato, quæ apud nos vulgaris: utraque autem flore luteo.

LIBRI DECIMI SEXTI

SECTIO SECUNDA.

De Tetrapetalis ſiliculoſis ſeu capſulatis.

Herbæ flore tetrapetalo capſulatæ ſeu ſiliculoſæ ſunt vel

- *Polyſpermæ*, capſulâ
  - *Tumidiore & ſubrotundâ*, ſeminibus
    - *Rotundis* aut tumidioribus, flore
      - *Luteo*: MYAGRUM.
      - *Albo*: DRABA.
    - *Compreſſis.* LEUCOIUM *ſiliquâ ſubrotundâ*: duplex eſt ſpinoſum & non ſpinoſum.
  - *Tumidiore ſed nonnihil compreſſâ*, foliis craſſis & carnoſis, ſubrotundis, flore albo, ſemine globoſo, ſapore ſalſo & amaro, in maritimis plerunque naſcens: COCHLEARIA.
  - *Compreſſiore* & *latiore*, ſapore
    - *Acriore*, foliis plerunque
      - *Variè inciſis*, odore acuto & nares torquente: NASTURTIUM.
      - *Integris* magnis, ſapore & odore Piperis, radice reptatrice: LEPIDIUM *vulgare*, *Piperitis*.
    - *Minùs acri*, membranâ cellulas diſſepiente ad planum ſiliquæ
      - *Parallelâ*: ALYSSON.
      - *Tranſverſâ*: THLASPI, cujus varia genera, nimirum vel 1. Floribus & ſiliquis in longas ſpicas excurrentibus; vel 2. In umbellas diſpoſitis. 3. Seminibus compreſſis, capſulis biſcutatis, cujus generis *Leucoia biſcutata* dici poſſunt; vel 4. Sapore fatuo: BURSA PASTORIS dicta.
- *Monoſpermæ*, foliis

- *Lævibus*
  - *Glaucis,*
    - *Maritima,* flore albo, Braſſicæ foliis & facie: **BRASSICA** *marina* monoſpermos.
    - *Terreſtres,* flore luteo; 1. Foliis laciniatis, vaſculo erecto, cauli appreſſo, tumidiore, per maturitatem albo: **MYAGRUM** *monoſpermon.* 2. Foliis integris, ad tingendum utilibus, ſiliquis compreſſis, latis, pendulis, per maturitatem nigris *Linguam avis* dictam referentibus: **GLASTUM,** *Iſatis,* vel flore albo, foliis Glaſti, capſulis rotundis: **LEPIDIUM** *glaſtifolium.*
  - *Virentibus,*
    - *Erucæ facie* maritima: **ERUCA** *marina.*
    - *Myagri facie,* capſulis rotundis: **MYAGRO AFFINIS.**
    - *Naſturtii facie,* capſulis verrucoſis: Coronopus Ruellii.
- *Hirſutis* aut aſperis
  - *Virentibus Rapiſtri facie*: **RAPISTRUM** *monoſpermon.*
  - *Incanis,* Leucoii facie: **LEUCOIUM** *Siliculoſum,* Lunaria peltata, &c.

CAP. I.

De Tetrapetalis ſiliculoſis capſula tumidiore & ſubrotunda.

De Myagro.

MYAGRUM nomen accepit, quòd inſidentes vel prætervolantes muſcas lentore ſuo implicet & retineat, necnon captet.

Nos hoc in loco Myagrum habemus pro herba tetrapetala ſiliculoſa capſulis tumidioribus, floribus luteis, ſeminibus oblongis aut ſubrotundis.

A. 1. *Myagrum* Ger. *ſativum* C. B. *ſylveſtre ſeu Pſeudomyagrum* Park. *item Myag. ſativum* ejuſdem. **Gold of pleaſure.**

J. B.

Ex uno *caule* cubito altiore rami tenues, teretes, recti, ſubhirſuti, fungoſâ medullâ farcti, ramoſi prodeunt; quibus alternatim latiore baſi adnaſcuntur *folia* Drabæ, oblonga, mollia, non aſpera & Rubiæ cui Myagrum Dioſcorides comparat, pallida, pinnis caulem amplectentia, leviter in ambitu ſerrata, ſapore oleraceo. Ex pediculis ſatis longis *flores* puſilli, luteoli, quadrifolii; quorum ſingulis ſingula ſuccedunt *pericarpia,* gigartis uvarum aliquatenus ſimilia, turgidula, oblonga, cum quatuor angulis vel coſtis, *ſemina* continentia multa, oblonga, triangula, Naſturtio minora, coloris ferè Fœnugræci, ſapore Naſturtii, quæ in ore retenta contrahunt mucilaginem quandam. *Radix* ubi adolevit lignoſa nonnihil & fibroſa.

Locus. Inter ſegetes Lini non rarò invenitur.

Non eſt cur Parkinſonus Pſeudomyagrum Matthioli à Seſamo Tragi diverſam ſpeciem faceret cùm C. Bauhinus qui in Phytop. & Matthiolo à ſe edito ea ſeparaverat in Pinace iterum conjungat, & errorem illum emendet. Vide J. Bauhinum in hac planta, qui fratrem notat, quòd ea in Phyt. & Matth. diſtinxerat.

Aliquibus in locis (inquit C. Bauhinus) ſeritur olei cauſâ, & latioribus foliis eſt, multis locis ſponte provenit, & hoc ſtrigoſius: hinc figurarum varietas, ut in Matthiolo noſtro videre eſt.

2. *Myagrum ſylveſtre* C.B. *Myag. Turcicum* J. B.

Hoc longè tenerioribus virgulis quàm præcedens naſcitur, ſed culturâ fruticoſior fit, [ait Camer.] ſemen minus in vaſculis vegetioribus profert.

Quia rarius eſt Myagri Turcici nomen ſortitur ab hortulanis.

3. *Myagrum fœtidum* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex radice *caules* cubitales, aliquando ſeſquicubitales, virides, craſſi, rotundi & aſperi exurgunt: quos *folia* pallidè virentia, ſubaſpera, leviſſimè ſinuata, quatuor vel quinque uncias longa, ſeſquiunciam lata, alternatim cingunt, qui in ſummo in alas breves dividuntur, quibus *flores* pallidè lutei, longis petiolis donati, veluti umbellæ, inſident; hiſque utriculi orbiculati minutum ſemen continentes ſuccedunt.

Locus. In Alpibus Helvetiorum, ut monte Fracto & *Spligel* reperitur.

CAP.

CAP. II.

De Draba.

DRabæ notam genericam faciam capſulas tumidas & ſubrotundas, flores albos.

1. *Draba vulgaris* Park. *Dioſcoridis* Ger. *multis flore albo* J. B. *Draba umbellata, vel Draba major capitulis donata* C. B.

Vix cubitum ſuperat Draba, *caule* tenui, rotundo, ſtriato, firmo, ex *radice* lignoſa ſurgente, candicante, tenui, longè latéque ſerpente & quibuſdam fibris præditâ: quem *folia* alternatim baſi ſuâ amplectuntur oblonga, unciam & ſeſcunciam lata, ſinuata ex viridi cineracea. Caulium faſtigia in creberrimos abeunt ſurculos, & ipſos quoque folioſos: quibus umbellatim inſident *floſculi* candidi; quibus delapſis *capſulæ* ſuboriuntur, corculum imitatæ, ex cono ſtylum exiguum promentes, quæ binis ſuis loculis totidem *ſemina* parva, ruffa continent.

In agrorum marginibus, in Germania, Italia, Gallia non infrequens eſt. Nulli ferè agrorum margines circa Viennam, totâque adeò inferiore Auſtria hâc plantâ non ſunt obſiti (inquit Cluſius) quæ ſubinde in ipſa etiam arva latè irrepit. Floret Maio & Junii initio: ſemen ſub finem Junii maturum eſt. **Locus.**

2. *Draba foliis Barbareæ. Camelina Myagrum Aldrovando* J. B.

J. B.

Folia numeroſa è radice exeunt, longo pediculo hærentia, repanda, principio ſubanguſto, oblonga, laciniata, qualia ferè ſunt Barbareæ, coſtâ inſigni, pallidè virenti donata, à qua nervi ſaturatiore colore exeunt. *Caules* inter hæc prodeunt multi, pedales, teretes, ac craſſi ſatis lentique, quibus *folia* præcedentibus ferè ſimilia, ſed ſuperiùs nullo pediculo hærent.

Summitatibus *floſculi* inſident candidiſſimi, tetrapetali, quales Scorodothlaſpi, velut in umbellis diſpoſiti. Succedunt vaſcula ſublonga. *Radix* alba eſt, ſimplex, fibris tenuibus capillata. Odor foliorum herbidus, ſicut & ſapor, gratus tamen ſatis: radicis verò ad Naſturtii ſaporem quodammodo accedit, ſed minùs acris, ac minùs palatum, & linguam vellicat.

Semen hujus ab Aldrovando acceptum in horto Monbelgardenſi J. Bauhino ſuccrevit.

* 3. *Draba minor cum orbicularibus capitulis* J. B. C. B. Park. *minor* Cluſ.

Cluſ.

Multa promit à ſummo radicis capite *foliola*, longis pediculis nixa, aliquantulum anguloſa, villis quibuſdam obſita; inter quæ gracilis exilit *cauliculus*, palmaris, paucis foliolis longioribus obſitus, qui à medio ferè ad ſummum orbicularibus capitellis onuſtus eſt, membranulâ in binas partes diviſis, *ſemen* exile, fuſcum continentibus. *Radix* pro plantæ exilitate ſatis craſſa, pauciſſimis fibris donata.

Ægrè à nobis impetramus, ut hanc plantam Hiſtoriæ noſtræ inſeramus, cujus deſcriptio ex ſicca planta deſumpta eſt, eâque floribus carente.

* 4. *Draba Chalepenſis repens humilior, foliis minùs cinereis quaſique viridibus* Moriſ.

Moriſ.

A Draba vulgari triplici nomine diſtinguitur: 1. Parvitate, eſt enim humilior: 2. Foliis minùs cinereis & quaſi viridibus: 3. Pluribus ſiliculis, utrinque etiam tumidis, onerantur cauliculi, qui copioſè ſic provenientes numeroſiorem ſeminum copiam ad maturitatem facilè perducunt, cùm in Draba Arabum ſemina rariùs ad maturitatem perveniant, ob nimiam rependi licentiam.

Semine Chalepo miſſo orta eſt Oxonii. Floret cum prima ſpecie.

5. *Thlaſpi Alpinum minus, Nobis Draba Alpina minor, capitulo rotundo* C. B. Park. *petræum minus* Ger. *foliis Globulariæ affine, ſive Alſinefolia cum Myagri foliis* J. B.

Ad Thlaſpi Globulariæ folio accedere videtur, ſed hoc quàm illa exilius. Nam & *radix* longa, craſſa in plura capita diviſa, & foliola numeroſiſſima quibuſdam albidis pilis obſita, quædam interdum ſinuata, ſucculenta, craſſiuſcula & oblongiuſcula, humi ſparſa, atrovirentia: quibus præteritorum foliorum filamenta ſubſtrata. Ex quibus *ſurculi* emergunt palmares, aut etiam longiores teretes, glabri, per quos alternatim naſcuntur folia, anguſta, ſubpinguia, atrovirentia, ex ima parte coliculum amplectentia. In ſurculorum diviſorum cacuminibus *floſculi* quoque plurimi, lactei, dictæ plantulæ floribus ſimiles; Sapore eſt acri.

In rupibus humidioribus montium Juræ & Salevæ propè Genevam invenimus. C. Bauhinus in monte Waſſerfall collegit: J. Bauhinus in monte *Nombre* propè Burmium Rhætorum cum vaſculis menſe Junio, &c. **Locus.**

Deſcriptio C. Bauhini in Prod. meliùs convenit Plantæ nobis inventæ in rupibus Juræ & Salevæ, quam ſuperiùs poſita è J. Bauhini Hiſt. Siquidem Plantæ nobis obſervatæ caules tenues erant, & in plures ramulos brachiati: *folia* ad radicem plura, brevia, acuta, leviter crenata, in caulibus pauca & anguſtiora: *Floſculi* in ſummo albicantes, oblongis pedicellis inſidentes, &c.

* 6. *Thlaſpi Alpinum majus* C. B. *Alp. majus capitulis rotundis* Park. *Nobis Draba Alpina major.*

Vix alia in re quàm partium omnium magnitudine à præcedente differre videtur. Fortè hoc eſt quod J. Bauhinus deſcribit.

Sunt qui Thlaſpi Alpinum petræum myagryodes *Ponæ* ab utroque hoc Thlaſpi diſtinguunt.

* 7. *Draba tenuifolia* Park. *tenuifolia, velut ſpicata* C. B. *Drabæ ſpecies glabra* J. B.

C. B. prod.

Radice eſt oblonga, tenui, albicante: *caulibus* pedalibus, aliquando cubitum ſuperantibus, fragilibus, brevibus, brachiatis: *foliis* paucis, tenuibus, pallidè virentibus, nonnihil in ambitu dentatis, triuncialibus, unciam latis, baſi lata caulem cingentibus, alatis, guſtu fervente & acri præditis: floribus albis, parvis, in *cauliculis* palmaribus quaſi in ſpica natis: quibus ſingulis *ſemen* rotundum parvum, longo pedicello inſidens ſuccedit. [J. Bauhino capſulæ parvæ floſculis ſuccedunt.]

Uterque Bauhinus ab Agerio plantam hanc accepit ſiccam, in horto Bononienſi collectam.

CAP. III.

De Cochlearia.

COchlearia à foliorum forma modicè cava, parvum & non valdè profundum cochlear referente Recentioribus dicta: quam aliqui Telephium, alii Britannicam Plinii l. 25. c. 3. volunt (licet formâ & ſapore Thlaſpi & Naſturtiis affinis ſit) eò quòd ei malo, quod Stomacacen & Scelotyrben vocant (Scorbutum eſſe volunt) auxilio eſſe Britannicam Plinius ſcripſerit. *C. B.* Verùm Cochlearia Britannicæ deſcriptionibus quæ apud Veteres extant non reſpondet; proinde veriſimilius videtur Hydrolapathum magnum Britannicam Plinii & aliorum eſſe, ut multis probare nititur Abrahamus Muntingius lib. de Britannica antiquorum vera.

Notæ Cochleariæ genericæ ſunt Statura humilis, vaſcula modicè tumida, folia ſubrotunda, craſſa, ſucculenta, ſemina globoſa, locus maritimus.

A. 1. *Cochlearia* J. B. *rotundifolia* Ger. *major rotundifolia ſive Batavorum* Park. *folio ſubrotundo* C. B. **Common round-leaved Scurvy-Graſs or Garden Scurvy-Graſs.**

J. B.

Cochleariæ *radix* ſubeſt craſſiuſcula, recta, cui adnatæ fibræ aliquot longæ, albæ, tenuiſſimis capillamentis comatæ: à qua ſtatim oriuntur *folia* multa, pediculis ſecundùm terram purpurantibus, palmum longis, craſſa, ſucculenta, modicè in Cochlearis ferè modum cava, ſaturato virore prædita, ſupina parte profundo nervorum diſcurſu ſulcata, rotunda, alias anguloſa: at quæ in caulibus naſcuntur magis ſunt laciniata, longioráque & ſine pediculis, geminâ alâ caulem amplectentia. *Caules* à radice plures, anguloſi, in apricis ſubpurpurei, alias virides, ſolidi, ramoſi, infirmi & vix ſe ſuſtinentes, dodrantales & longiores. *Flores* multi, candidi, quadrifolii, petalis anguſtis extremis ſubrotundis, minimè bifidis, cum ſex circiter in medio ſtaminulis luteis, pediculis ſemuncialibus à caule extantibus. *Capſulæ* ſeminales turgidulæ binis loculamentis conſtant, in quorum ſingulis tria aut quatuor plerunque ſemina parva, rotunda, ruffa, continentur. Totius plantæ ſapor cum amarore quodam acris, Naſturtium reſipiens, ſicut & odor.

Locus. Ad litus maris ſponte oritur variis in locis circa Angliam, præſertim in Cumberlandia & Lancaſtria, in ipſis etiam ſcopulis è ſaxorum fiſſuris & petrarum rimis exit: quin & procul à mari ad latera montium, ſecus rivulos aquarum ibidem defluentium obſervavimus plurimam v. g. in Montibus *Penigent, Ingleborough, Stanemore, Caſtleton, &c.* Hujus autem quæ in montibus oritur folia multò minora ſunt & rotundiora planioráq; quàm maritimæ & Cotyledonis foliis ſimilia: Verum in hortos tranſlata faciem mutat planta & maritimæ magnitudinem aſſequitur.

Vires. Cochlearia acris eſt & calida, ſale volatili abundat, unde fixos & craſſos humores ſpirituales ac volatiles reddit. Morbis illis medetur qui à ſale fixo nimis copioſo originem ducunt; inprimis verò Scorbuto, cujus peculiare aut proprium ſeu ſpecificum (ut vocant) medicamentum eſt, unde & Germanicè & Anglicè indè nomen ſumpſit. Uſurpari ſolet à nonnullis in lacte aut vino decocta. Verùm quia partes illæ in quibus præcipua vis & utilitas hujus herbæ conſiſtit, admodum volatiles ſunt, & coctione facilè evaneſcant, ſuccus herbæ expreſſus, aut ejus infuſum efficacius eſſe videtur quàm decoctum.

Recens cereviſiæ infuſa in vitro probè obturato brevi intra tres quatuórve dies totam ſuam vim antiſcorbuticam ſeu ſpiritum volatilem ei communicat: Nos experientiâ edocti ejuſmodi cereviſiam pro potu ordinario Scorbuticis commendamus. Minus commoda eſt in qua Cochlearia diu infuſa fuerit, nam diuturna infuſione partes terreæ & fixiores herbæ eliciuntur & Cereviſiæ communicantur, partéſque volatiles vel avolant, vel cum fixioribus complicatæ vim ſuam amittunt.

Scorbutus populis qui in ſalſis & maritimis degunt, præſertim Septentrionalibus, ferè endemius eſt, iiſque qui piſcibus Sale conditis plurimum victitant. Hinc quæcunque Sale volatili abundant, ut *Cochlearia*, *Naſturtium*, *Raphanus*, *Becabunga*, ad hujus curationem maximè valent.

Tales plantarum ſpecies in quacunque regione à Deo creantur quales hominibus & animalibus ibidem natis maximè conveniunt, imò ex plantarum naſcentium frequentia ſe ferè animadvertere poſſe quibus morbis [endemiis] quælibet regio ſubjecta ſit, ſcribit Solenander. Sic apud Danos, Friſios, Hollandos, quibus Scorbutus frequens, Cochlearia copioſè provenit.

Qui Cochleariæ ſuccum faſtidiunt iis extat tinctura ſeu eſſentia liquida, quæ paſſim in Germania uſurpatur. ℞. Cochlear. recentis q. v. Contunde in mortario marmoreo, eámque inditam vaſi convenienti aquâ vix ſubtepida, vel, quod melius, proprio ſucco crudo irrora, in quo tantillum fermenti vel fæcis cereviſiæ ſolutum eſt. Conſperge raro ſale. Ubi hæc probè l. a. remiſta ſunt, reponantur vaſe optimè operculato tandiu in locum ſubterraneum, uſque dum acriorem odorem ſpirant quàm cùm recens Cochlearia contuſa eſt : quod ubi advertis deſtillentur per Alembicum in *M. B.* & obtinebis Sp. Cochleariæ. Poſtea ℞. nova Cochleariæ folia, contunde & exprime torculari valido ex iis ſuccum, eúmque levi aqua in *M. B.* in vaſe aut vitro optimè lutato defæca, & per chartam bibulam filtra. Hujus hac arte depurati ſucci tribus partibus affunde partem 1. Sp. Cochleariæ paullo ante deſcripti. Digere vel circula l. a. quibus ſi addideris paululum Sacchari eſſentia Cochleariæ parata eſt, quam præſtantiſſimam & efficaciſſimam in Scorbuticis affectibus comperi, ubi in aquis deſtillatis convenientibus, imò vel vino Rhenano & ſimilibus vehiculis, una itémque altera uncia diluitur, maximè ſi miſturæ ſimplicis dictæ aut diaphoretici in peracutis aliquot guttulæ ad ℈j. pro doſi remiſceantur. Atque ea hac & Trifolii fibrini eſſentia invicem remiſta æquis partibus conſtat eſſentia liquida. *S. Paulus.*

Cochleariæ ſuccus cum herba contuſa impoſita & alligata faciei maculas ſex horarum ſpatio tollit, poſtea verò decocto furfuris eſt abluenda. *D. Palmer* è prælect. D. Hermanni.

In Epilepſia contortas partes præ reliquis ſpirituoſis aromatis fovere convenit, inprimis Spiritu Cochleariæ, quo ſæpiſſimè hoſtem fugatum gloriari poſſumus. *D. Soame* è Dolæi. L. 2. C. 1. S. 19.

In excreſcentia gingivarum ſcorbutica ſuccus Cochleariæ cum alumine uſto miſtus perquam egregius eſt : ſicuti ad hæc ipſa gingivarum vitia ex ſcorbuto nulli cedit Vermicularis, cujus decoctum cum alumine & melle nobile experimentum eſt gargarizando uſurpatum. *D. Hulſe* ex Ettmulleri praxi.

A. 2. *Cochlearia folio ſinuato* C. B. *Coch. vulgaris* Park. *Britannica* Ger.

Folia promit multa, craſſa & ſucculenta, longiora quàm lata, & interdum anguſta, aliàs ad margines æqualia, aliàs nonnihil ſinuata, interdum etiam plana, æqualia & acuminata, vel è contra in medio paullum concava, & ſubrotunda, obſcurè viridia & nonnunquam ſubfuſca, longis pediculis inſidentia : inter quæ ſurgunt *cauliculi* tenues, paucis foliis cincti, longioribus & minoribus, *floſculos* ſuſtinentes multos, albicantes, cum *ſtaminulis* in medio luteis, *capitulum* viride ambientibus, quod augeſcens fit vaſculum ſeminale, turgidulum, cùm tamen maturuit nonnihil compreſſum Thlaſpeos in modum, cui ineſt *ſemen* minutum, ruſſum, acre. *Radix* multis fibris albentibus conſtat, in limum altè demiſſis.

Ad ripas Tameſis fluvii utrinque copioſè oritur, inque ſalſis paluſtribus quæ maris æſtus aliquoties **Locus.** inundat, in Eſſexia, Cantio, & univerſâ orâ maritimâ Meridionali Angliæ ad Portlandiam & Plimoſtium uſque. Ego equidem ſuſpicor Thlaſpi hederaceum *Lob. Ger. Park.* nihil aliud eſſe quàm hoc genus Cochleariæ, quæ non raro foliis triangulis Hederaceorum æmulis provenit.

A. 3. *Cochlearia minor rotundifolia noſtras, &* Park. *An Thlaſpi hederaceum* Lob?

Hæc præcedenti per omnia ferè ſimilis eſt, ſed minor. *Folia* parva ſubrotunda, unguem minimi digiti magnitudine vix excedentia, anguloſa, præſertim quæ in caulibus ſunt. *Caules* dodrantales tenues, infirmi : *floſculi* parvi, purpuraſcentes.

Ad mare in inſula Angleſeia invenimus. **Locus.**

Hæc quamvis in hortis ſata, è ſemine deciduo ſe aliquoties renovans, ſtatura & magnitudine augeatur, nunquam tamen præcedentes dimenſiones ullatenus aſſequitur, unde ſpecie diſtinctam opinamur.

* 4. *Cochlearia minor erecta* C. B.

C. B.

Ex *radicula* capillacea *cauliculus* tenuis, lævis, palmo minor prodit : *foliola* habet ad radicem pauca, exigua, oblongis capillaceis pedicellis donata ; & quæ cauliculum alternatim ambiunt lente minora ſunt, exiguis pedicellis donata, & inſtar Cochleariæ Britannicæ ſinuata. In cauliculo ſummo *floſculi* albi, quibus *ſiliquæ* parvæ oblongæ, *ſemen* minutiſſimum nigrum continentes.

In Daniæ inſula Amagria oritur. **Locus.**

Cauliculis erectis ; floſculis albis, ſiliquis oblongis, ſi modò rectè deſcribatur, à præcedente differt.

* 5. *Cochlearia Danica repens* C. B.

Hæc unciarum trium eſt, radiculâ & foliis priori ſimilibus, ſed numeroſioribus, inter quæ *cauliculi* ſemiunciales, minutis *floſculis* albis ornati. Hæc eodem quo prior loco provenit, humi inſtar Herbæ Cancri [Herniariæ] ſerpit, omnino foliis, floribus, ſeminum loculis & guſtu priori reſpondens.

Si hæc revera cauliculis ſerpat, omnino ſpecie diſtincta eſt à præcedente, verùm ſi duntaxat humi procumbat Herniariæ in modum, fortè eadem fuerit vel præcedenti, vel Cochleariæ noſtrati rotundifoliæ minori.

6. *Cochlearia Aremorica Thlaſpi hederaceum* Hiſt. Lugd. Cat. Pariſ. *Thlaſpi hederaceum* J. B. Ger. Park. *Thl. exoticum I. ſeu repens hederæ folio* C. B.

Lob. Ob.

In Portlandiæ peninſula, Cornubiæ vicino portu Plimuthæ aliíſque maritimis Angliæ cautibus repens herbula dodrantalibus & ſpithamæis gracilibus cauliculis, ſtriatis, punicantibus; *foliis* ſinuoſis, hederaceis, carnoſis. *Floſculi* candidi, & *ſemen* exile in folliculis guſtu & habitu Thlaſpi exprimunt.

Hanc plantam, niſi ſit Cochlearia minor rotundifolia noſtras (cujus folia quæ in caulibus anguloſa ſunt & hederacea referunt) neque nos, neque quiſquam alius, quod ſcimus, Anglus in locis à Lobelio memoratis, aut alibi in Anglia (quod mirum) invenit.

CAP. IV.

De Leucoio ſiliqua ſubrotunda.

1. *Leucoium cum ſiliquis rotundis flore luteo* J. B. *Thlaſpi incanum marinum Hiſpanicum, Eruca peregrina Cluſii* Park. *Leucoium incanum ſiliquis rotundis* C. B. *Leucoium marinum luteum majus Cluſii & Lobelii* Ger.

J. B.

PLures ex *radice* candida, fibrata, mediocriter craſſa *caules* profert, cubitum altos, teretes, leviter hirſutos, & in multas alas diductos. *Folia* ſemunciam plus minùs lata, palmum long, ſubhirſuta & nonnihil incana. *Flores* extremis ramis copioſè congeſti hærent, parvi, lutei: quibus ſuperveniunt utriculi turgidi, medium diſſepiente membranula tenui, cui adhærent *ſemina* foliata orbiculata, ruffa, Leucoii granis ſimilia.

Tempus & Locus. Aprili menſe floret, & in maritimis Iſtriæ & Illyriæ paſſim provenit. *Dourez.* Creſcit quibuſdam locis incultis & ſecus vias in Caſtella, ubi Maio floret. *Cluſ.*

2. *Thlaſpi ſpinoſum* Ger. *ſpinoſum fruticoſum* C. B. Park. *Leucoium ſpinoſum ſive Thlaſpi ſpinoſum aliis* J. B.

J. B.

Dodrantali ferè eſt *radice*, craſſiuſculâ, contortâ, lignoſâ, foris propemodum fuſcâ, intus buxeâ, in plura capita faceſſente. *Stolones* lignoſi, crebri, duarum triúmve unciarum, aut paullò longiores, fuſco aut incano, porraceóve cortice veſtiti, in ramos frequentes diviſi, alii in ſpinas longiuſculas, rigidas, mordaces rectaſque abeunt, poſitu & formâ Pimpinellæ ſpinoſæ. *Folia* per imos ramos pauca, per ſuperiores conferta, incondita, Thlaſpeos montani lutei, ſemiuncialia, atq; uncialia, vix culmum lata, mucrone obtuſo, craſſa, incana, ſapore Braſſicæ acriuſculo. Extremis ramulis hærent ex mediocribus pediculis gemino ordine, viridantes *capſulæ*, capitulis Myagri ſimiles, bifores, diſſepimento membranulæ lucidæ in duos loculos diſtinctæ, *ſemen* continentes ruffeſcens, rotundum, compreſſum, guſtu acri.

Locus. In ſummis rupibus montis Lupi non procul Monſpelio copioſè provenit.

Cardamine puſilla ſaxatilis montana διοσκορίδου Col. *Naſturtium pumilum vernum* C. B.

Ob fructum ovalem tumidum ad hoc genus pertinere videtur. Vide inter Naſturtia.

CAP. V.

De Tetrapetalis ſiliculoſis capſulâ compreſſâ.

De Naſturtio.

NAſturtium κάρδαμον Dioſcoridi l. 2. c. 185. Theophr. 7. Hiſt. 1. vel quaſi καρήδαμον quia κάρα δαμᾷ *caput domat*, h. e. purgat acrimoniâ ſuâ. Nam id quod nigrius eſt capitis vitia purgare ait Plinius l. 20. c. 13. vel eſt id nomen à καρδία, quòd *cordatos facit*. Nam dicunt τοὺς ἐσθίοντας κάρδαμον ὀξυτέρους τὴν διάνοιαν γίνεσθαι. Hinc proverbium in pigros & deſides κάρδαμον ἔδων, *Naſturtium comede*. Quò Plinius reſpexit, cùm verbis ante allatis ſubjungit: *& indè vigoris ſignificatio proverbio id vocabulum uſurpavit, veluti torporem excitantis.* Naſturtium autem quaſi Naſitortium

tium dictum eſt, quòd naſum torqueat, odore & ſeminis acrimoniâ ſternutamenta provocans. *Plin. Varro, Iſidor.*

Naſturtii notæ characteriſticæ ſunt Sapor acris, odor acutus & nares feriens, folia plerunque variè inciſa.

1. *Naſturtium hortenſe* Ger. Park. *vulgare* J. B. *hortenſe vulgatum* C. B. **Common Garden-Creſs.**

Radice eſt albâ, lignoſâ, ſimplici, nonnunquam tamen multifidâ aut ſurculoſâ, fibris tenuibus capillatâ, minùs acri quàm ſunt folia, quæ minutis inciſuris ſecta ſunt: adulta & quæ in caulibus exiſtunt, vel *Erucæ* modo dividuntur, vel integra ſunt & oblonga, ſapore acri, acetariis expetita. *Caulis* plerunque ſingularis, (interdum plures) teres, glaber, ſolidus, in alas multas diviſus, ab imo ſtatim ramoſus, & crebra ramulorum ſubdiviſione fruticoſus admodum, glauco quodam polline obductus, qui facilè detergi poteſt. *Floſculi* in ſummitatibus caulis & ramorum exigui, tetrapetali, ex albo dilutè rubentes, pediculis brevibus inſident, qui dum ſucceſſivè aperiuntur, in ſpicas longas excurrunt ſurculi ſeminibus onuſti. *Semen* fulvum ſeu ruffum in ſiliquis ſeu vaſculis parvis, compreſſis, rotundiuſculis Thlaſpeos vulgatiſſimi, in ſummo fiſſis. Singula *vaſcula* in binas cellulas diviſa, bina duntaxat *ſemina* continent; in ſingulis ſcilicet cellulis ſingula.

Floret Maio & Junio, cúmque ſemen perfecerit radicitus exareſcit. *Tempus.*

Duæ præterea habentur Naſturtii hortenſis ſeu Species ſeu varietates, altera folio integro æquali, J. Bauhino Naſturtium hortenſe latifolium ſeu Dioſcorideum dicta; *C. B.* Naſt. hort. latifolium; *Gerardo* N. h. Hiſpanicum; *Park.* N. h. latifolium Hiſpanicum. **Broad-leaved Garden-Creſs:** altera folio criſpo, quæ Naſturtium hortenſe criſpum Joh. Bauhini J. B. hortenſe criſpum C. B. hort. criſpum latifolium & anguſtifolium *Park.* **Curled Creſs.**

Caulibus, floribus, ſeminibus cum Naſturtio vulgari convenit, foliis plurimùm differt, quæ huic miris modis laciniata & criſpis oris fimbriata ſunt: quin & folia ſeminalia in hac ſpecie non ſunt tripartitò diviſa, quemadmodum in vulgari, ſed integra, unâ duntaxat utrinque in margine inciſurâ ſecta.

Acris & calida eſt tum herba, tum præcipuè ſemen: unde atten. aper. abſtergit. Uſus præcip. *Vires.* eſt in tumido liene, menſibus obſtructis, fœtúque mortuo expellendo: tartaream mucilaginem pulmonum incidit, & Scorbuto confert. Vulgo quidem ad expellendos morbillos inſervit ſemen. Extrinſecùs uſu venit in apophlegmatiſmis, errhinis, phœnigmis: furfures ac ſcabiem fœdum capitis aliarúmque partium ſanat tritum aut frixum cúmque porci axungia illitum. *Schrod.*

Uſurpatur paſſim ad ciborum condimenta & intinctus. Venit quoque vere & per æſtatem cum Lactuca atque aliis herbis oleo, aceto & ſale, in menſas. Lactucæ frigiditatem attemperat, ventriculum calore ſuo refocillat, & concoctionem promovet.

Belgæ Naſturtio cum pane & butyro Maio menſe frequenter utuntur. Facit ad grave illud malum quod Scorbutum appellant: nec minor eſt hujus quàm vel Cochleariæ, vel Naſturtii aquatici in hoc morbo vis & facultas.

In affectibus comatoſis ſeu lethargicis nil præſtantius eſt quàm Naſturtium tam coctum, quàm in acetariis ab experientia *P. Foreſti Obſerv. Med. Lib.* 10. *Obſ.* 39.

Ex Paræo obſervat Sim. Paulus, ad fœdam cruſtoſam puerorum ſcabiem nihil tam promptum eſſe & efficax quàm Naſturtium hortenſe tritum aut frixum cum porci axungia: nam intra viginti & quatuor horas cruſtæ ut decidant perficit, quinetiam ſi eo quis utatur diutiùs, perſanat, ut ille experientia cognovit.

A. 2. *Naſturtium ſylveſtre J. Bauhini: Thlaſpi anguſtifolium Fuchſii* J. B. *Thlaſpi minus* Ger. *Naſturtium ſylveſtre Oſyridis folio* C.B. Park. **Narrow-leaved wild Creſs.**

Dodrante majus eſt, ſativo ſimile formâ & odore & ſapore, ni minor eſſet; *radice* ſatis craſſa, lignoſa, fibris donatâ, albâ, ſaporis fervidi: ex qua *caules* emittuntur plures, craſſitudine radici ſuppares, perquam carnoſi, duri. *Folia* infima caduca, Naſturtii vulgaris foliis ſimilia, laciniata, multò tamen minora: ab Iberide huic abſimili differunt, utpote cui folia infima per extremam oram ſerrata duntaxat aut crenata exiſtunt, & latiora: nam ſuperiora tenuia, anguſta, Iberidis pæne ſunt odore, & ſapore vehementer acri. *Floſculi* minimi, albidi, viſum ferè fugiunt, ad Iberidis flores accedentes: quos necdum delapſos *ſiliquæ* numeroſiſſimæ excipiunt, ex longiuſculis pediculis parvæ, rotundæ, compreſſæ, & ſupremo margine fiſſæ: quibus dehiſcentibus duo *ſeminula* ruffa, oblonga cum valvulis excidunt, relictâ membranâ albâ diſſepiente.

Spiritus Naſturtii (neſcio an de hoc intelligat) exhibetur à Danicis medicis maximo cum ſucceſ- *Vires.* ſu. Sed hic ſpiritus fermentatione elicitur, circulatur, & unitur cum proprio ſuo ſale fixo & oleo. Modus præparationis extat in *Tho. Bartholini Act. Med. An.* 1671. *Obſ.* 184. hæc nobis ſuggeſſit D. *Tancredus Robinſon.*

Caſtra ego in Germania ſecutus obſervavi complures meorum commilitonum hydrope vel dyſenteriâ laborantium priſtinæ ſanitati eſſe reſtitutos, quibus ſuaſu Chirurgi caſtrenſis ſingulis vicibus ſeminis Thlaſpeos ʒ ſs. propinabatur. S. Paulli Quadrip. Bot. Claſ. 3. p. 505.

* 3. *Naſturtium Alpinum capſulâ Naſturtii vulgaris Joh. Bauhini* J. B. *Alpinum capſulis Naſturtii hortenſis* C. B. Park.

J. B.

Vix tres uncias altum eſt, *radice* lignoſa, paucis fibris donata: *Coliculi* duo aut tres, per quorum ſumma *capſulæ* Naſturtii vulgaris, non diſſimili ordine poſitæ: *Folia* parva, ſimplicia, craſſa, anguſta, unciâ, quantum animadverti, breviora: *floſculi* parvi, albi, ut exiſtimo.

Locus. In Rhætia monte *Nombre*, propè balnea *Wurmbes* æſtate florebat & ſiliquas habebat. Ex herba ſicca deſcripſi.

4. *Naſturtium Alpinum tenuiſſimè diviſum* J.B. C.B. *Cardamine Alpina* Ger. *Alpina minima* Park.

Aliàs trium unciarum plantula eſt, aliàs ferè dodrantalis, [Cluſ. uncialis,] *Foliola* habet minutiſſima, terna, quina, ſeptena ad coſtam annexa [Cluſio viridia, guſtu acri & fervido] ſic ut tota interim ala ſemunciâ interdum non ſit longior, aliàs uncias duas excedat, ſapore fervido Naſturtii. *Coliculos* habet plures, nonnunquam unicum: in cujus faſtigio *flores* multi ſunt coacervati, candidi, pro plantæ proportione magni, è quatuor foliis Paſtoriæ minimæ. *Radix* alba, craſſiuſcula, longa, fibris longis donata.

Locus. In ipſis ſcopulis ſummi jugi *Sneberg* invenit Cluſius, Auguſto menſe florentem. Invenitur etiam in Tirolenſibus & Salisburgenſibus montibus, teſte Camerario.

In planta nobis obſervata in monte Jura *ſiliculæ* ſuccedebant oblongæ, compreſſæ, mucronatæ, Paronychiæ vulgaris ſimiles, verùm minores: fortè cùm adultiores ſunt in craſſitiem intumeſcunt.

Huic aut potiùs proximè ſequenti ſimilis eſt ſi non eadem planta

5. *Thlaſpi montanum minimum Monſpelienſium folio laciniato* J.B.

J. B.

Lignoſis, albis prolixis, multifidis *radiculis* nititur, ex quarum capite *ſurculi* emergunt numeroſi, interdum vix unciales, aliàs trium, quatuórve unciarum altitudine, ramoſi; *Flores* congeſti, exiles, albi; quibus paullatim delabentibus ſenſim ſuccedunt longiore intervallo diſſitæ *ſiliquæ*, milii grano æquales, ex rotundo oblongæ, in duos loculos interveniente candida membranulâ diviſæ, ex pediculis longiuſculis pendentes: *Semina* minuta, ruffa. Folia tum ex radice ſtatim, tum ad caulium ramorúmque diviſiones uncialia vel ſemuncialia, in profundas anguſtiſſimas lacinias ad coſtam uſq; inciſa.

Locus. In Boutonet propè Monſpelium à Cherlero collectum eſt. D. Magnol nec ibi nec alibi circa Monſpelium invenit.

Flore exili à præcedente planta differt & cum ſequenti convenit; verùm ſiliquæ formâ præcedentem potiùs imitari videtur.

6. *Naſturtiolum Alpinum folio alato, Thlaſpi montano minimo Monſpel.* J.B. *ſimile, ſi non idem. An Cardamine puſilla ſaxatilis montana* δισκοειδὴς Col.

Ex *radice* ſimplici, albâ, lignoſa, fibris majuſculis donatâ *cauliculus* exurgit nunc ſimplex, nunc multiplex, ab imo ſtatim ramoſus, palmi interdum altitudine, ſæpiùs tamen duarum duntaxat triúmve unciarum, rotundus, foliis veſtitus alternatim poſitis ad ramulorum exortum. Sunt autem *folia* tam quæ à radice exeunt, quàm quæ in caulibus exiſtunt, ad modum Valerianæ Græcæ, ſeptem vel octo vel etiam pluribus, (interdum paucioribus) pinnularum mediæ coſtæ adnexarum conjugationibus cum impari in extremo folio compoſita. Sunt autem pinnulæ figurâ ferè rhomboide & à ſe invicem remotiùs ſeu rariùs ſitæ. *Floſculi* in ſummitatibus caulis & ramulorum, eodem modo diſpoſiti quo in reliquis hujus generis, minutiſſimi, albi, quadrifolii, cum *ſtaminulis* in medio luteis. Vaſcula ſeminalia Thlaſpeos minoris, compreſſa, exteriùs gibba, interiùs concava, *ſemen* continentia exiguum, ruffum.

Tempus & Locus. Initio Maii floret, & maturo ſemine (quantum quidem ego ex habitu plantæ conjicere potui) exareſcit. In Saleva monte, locis udis, obſervavi.

Cardamine puſilla, ſaxatilis montanas δισκοειδὴς *Col.* ab hoc non diverſa videtur; ſiquidem deſcriptiones conveniunt, niſi quòd Columna fructui ovalem figuram attribuat. Vide deſcriptionem apud Columnam, quæ in nonnullis noſtrâ paullo plenior eſt. Montibus umbroſis, & humentibus locis terrenis invenit.

* 7. *Naſturtium pumilum ſupinum vernum* Botan. Monſp.

Magn.

A pumilo verno præcipuè diſtinguitur, quòd ramulos ſupinos habeat, diviſuras foliorum inæquales & ultimum ac impar folium majus. *Flores* & *capſulæ* eædem ſunt.

Locus. In humidis versùs Lateram & Perauls invenit *D. Magnol.*

* 8. *Naſturtium ſylveſtre Erucæ affine* C.B. *Naſt. ſyl. Valentinum Cluſio* J.B. Park. *Eruca Naſturtio cognata tenuifolia* Ger.

Cluſ.

Unico hæc planta aſſurgit *caule*, ſed ſtatim à *radice* ſupra ſolum multis alis diviſo, hirſuto & aſpero, virente, rotundo, pedalis longitudinis: inferiora *folia* qualia ſint pronunciare non poſſum, quia jam in ſemen magna ex parte evaſerat planta cùm obſervabam; quæ tamen ſub alis cauli inhærebant, tenuia erant & multifida, Naſturtii vulgaris & legitimi foliorum pæne æmula, tenuiora tamen & viridia, acri guſtu, ut Naſturtium. Extremis ramis fert multos ſpicæ in ſpeciem congeſtos *floſculos*, quatuor foliolis palleſcentibus conſtantes, in quibus totidem *ſtamina*; quibus evaneſcentibus ſuccedunt *ſiliquulæ* breves, duabus valvulis ſive utriculis conſtantes cum lingula prominente, non quidem ſurſum erectæ ut reliquorum congenerum, ſed deorſum inflexæ, in quibus Naſturtii æmulum *ſemen*. *Radix* eſt ſingularis, candicans, ſatis craſſa, non tamen vivax, ſed quæ ſingulis annis perit.

In regno Valentino Martio menſe, florentem hanc plantam & ſemine jam plenam inveniebat Cluſius. *Locus.*

A. 9. *Naſturtium petræum* Tab. Ger. *Burſa paſtoris minor* Park. *minor foliis inciſis & Thalii* C. B. *B. paſtoria minima* Ger. *parva folio glabro ſpiſſo* J. B. **The leſſer Shepherds Purſe, or Rock-creſs.**

Radix ei alba, lignoſa, ſimplex, fibris paucis majuſculis donata, languido ſapore Naſturtii. *Folia* primò erumpentia ſimplicia, rotunda, parva; reliquæ Burſæ paſtoris modo nonnihil laciniata, craſſa, glabra, vix ſextantalia, à radice crebra. *Cauliculi* plures ſemipedales aut dodrantales, interdum nudi, aliàs foliis parvis, nullo ordine poſitis veſtiti, non ramoſi. *Floſculi* plurimi in ſummis caulibus parvi, albi, tetrapetali, ſucceſſivè aperiuntur; quibus ſuccedunt *capſulæ* minores & rotundiores quàm in vulgari Burſa paſt. duo plerunque ſeminum paria continentes.

In ſolo arenoſo apud nos plerunque provenit, nonnunquam & in petroſis. *Locus.*

Naſturtium petræum *Tab. Ger.* huc refero, cum J. Bauhino.

* 10. *Naſturtium minimum vernum foliis tantum circa radicem Botan. Monſp.*

Magnol.

In iſto foliola in orbem diſpoſita tantùm circa radicem oriuntur, leviter inciſa, quædam etiam ſine inciſuris. Cauliculum unum, aliquando duos producit, uncias duas altum, in cujus ſummitate floſculi albi ſunt, ex quibus capſulæ oriuntur ſicut in Thlaſpi, pro plantæ parvitate ſatis magnæ.

Primo vere floret in ingreſſu luci Grammuntii. *Locus.*

CAP. VI.

De Naſturtio Iberide.

Iberis vox Latina eſt ab Iber Iberis vel Hiberis, quòd in Hiſpania copioſè naſceretur. Naſturtii ſpecies eſt, à flore, ſiliquis & odore.

1. *Iberis* J. B. *Ib. Cardamantica* Lob. *Iberis latiore folio* C. B. Park. Ger. emac. **Sciatica creſſes.**

J. B.

Statim è *radice* alba, lignoſa, mediocriter craſſa, paucis fibris donatâ plures profert *caules*, dodrantales & altiores, duros, frequentibus alis concavos. *Folia* quidem prima longis pediculis appenſa, ſemunciam lata, duas tréſve uncias longa, per extremum ſerrata: ſuperiora verò & quæ in caulibus ramiſque Linariæ foliis paria, anguſta, acuta, nullo pediculo donata, nec crenâ ullâ inciſa: ſapor omnibus fervidus Naſturtii. *Flores* extremis ramulis coacervati hærent, candidi, Naſturtii floribus ſimiles. *Semen* continetur minutum in parvis thecis oblongis, quarum valvulas diſſepit membranula.

In incultis, ruderatis & ſecus vias ubique ferè tum in Germania, tum etiam in Italia, Sicilia & Gallia Narbonenſi. *Locus.*

2. *Iberis Naſturtii folio* C. B. Park. *h. e. Iberis* Cam. ep. *& Matth. mag. fig. Cardamantica tenuifolia* Ger. emac.

Nihil aliud eſt quam Thlaſpi anguſtifolium *Fuch.* ſive Naſturtium ſylveſtre *J. B.* ex ſententia J. B. cui & nos libenter ſuffragamur: ideóque Iberidem in duas ſpecies non diſtinguimus.

* 3. *Iberis humilior, annua Virginiana ramoſior* Moriſ. *Aliis Piperitis ſeu Lepidium Americanum.*

Moriſ.

Hæc facilè diſtinguitur à priore 1. Duratione: 2. *folia* producit latiora, viridiora, magis crenata: 3. *Caules* humiliores & ramoſiores: 4. tandem *Flores* duplo majores, & conſequenter majores itidem capſulas.

Iberis dicta odore & ſapore eſt Naſturtii, proinde etiam viribus cum eo convenire videtur.

Veteres, Dioſcorides, Galenus, Plinius è Damocrate ad dolorem iſchiadicum eam commendant. *Vires.* Radix contuſa magnâ copiâ (difficulter autem tunditur æſtate & recens, tunc enim fortiſſima, & uſus efficacior) cum modica axungia, adhibetur toti cruri & maximè coxendici; ſinitur per quatuor horas in viris, minùs in mulieribus, deinde aufertur & crus in balneo ponitur, poſt inungendum ex oleo & vino, ac demum terſa pinguedine & ſudore, tegendum molli lana, ut æger ambulet: Si opus fuerit repetendum poſt dies viginti.

CAP. VII.

De Lepidio.

Λεπίδιον Dioſcoridi l. 2. c. 205. ſic dictum quòd λεπίδας ſeu ſquamas & maculas faciei deleat; vel ἀπὸ τοῦ λεπίζειν, id eſt, ἐκδέρειν, quòd ſuâ acrimoniâ urenti ulceret, excoriet, eâque facultate vel ferro notas fronti ſervorum inuſtas deleat, de quo forſan Columella lib. 10. Lepidium Plinio lib. 20. c. 17. *C. B.*

Lepidii notæ genericæ ſunt Folia integra magna, floſculi parvi albi, ſiliquæ itidem parvæ, ſapor & odor Piperis, & in vulgari ſpecie radix reptatrix.

A. 1. *Lepidium latifolium* C. B. *Lep. Pauli* J. B. *Piperitis ſive Lepidium vulgare* Park. *Raphanus ſylveſtris Officinarum, Lepidium Æginetæ Lobelio* Ger. **Dittander, Pepper-wort.**

Radix digitali craſſitudine & major, alba, guſtu acri & calido ſed qui ſubitò evaneſcit, ſub terra reptat. *Caules* emittit plures, bicubitales, teretes, læves, medulla farctos, ramoſos, minimo digito minores, glauco quodam polline, qui facilè detergi poteſt obductos. *Folia* longa, lata, in acutum deſinentia, Mali Citriæ ſimilia, ſed ſæpiùs majora, glabra, pinguia, obſcuriùs virentia, alternatim adnata, per margines ſerrata: quæ è radice exeunt & in imo caule ſunt, pediculis longis ſuffulta. *Floſculi* in ſummis caulibus & ramulis pro plantæ proportione minimi, tetrapetali, albi, conferti & copioſi, pediculis tenuiſſimis inſident; quos excipiunt *vaſcula ſeminalia* minutiſſima, compreſſa, apice acuto, *ſemina* continentia.

Locus. Reptatu ſuo hortulanis inviſa eſt. Semen autem ad maturitatem rarò perducit. Ad fluviorum ripas ſed rariùs apud nos provenit: ut v. g. prope pontem Hithenſem Colceſtriæ, necnon Camaloduni, ad pontem *Heybridge* dictum copioſe & alibi propè *Fulbridge*.

2. *Lepidium glaſtifolium* C. B. *Lepidium non repens* J. B. *Lep. annuum* Lob. Ger. Park. *ſed perperam.* **Annual Dittander, or Pepperwort.**

Moriſ.

Radix fibrata, ex qua *folia* oriuntur, primùm palmaria & ſeſquipalmaria, anguſtiore principio penes pediculum ſextantalem aut quadrantalem, ſenſim dilatata ad ternas circiter uncias, ſenſim denuò in obtuſum mucronem deſinentia, nullis per ambitum crenis dentata, ſapore Lepidii fervido. *Caulem* profert bicubitalem & altiorem aliquando, qui ſupernè in multos ramuſculos finditur, *floſculis* onuſtos plurimis, albidis, majoribus multò quàm ſint præcedentis *flores*; quos ſequuntur *ſiliculæ* rotundæ, planæ, bifidæ, membranâ per maturitatem pellucidâ & albâ diſſeptæ, *ſemina* plurima, ſubruffa continentes, ſapore acri Thlaſpeos æmula. *Folia* inferiora glauca, Glaſti foliorum colore & glabritie æmula; ſuperiora, caulibus alternatim aut nullo ordine adnaſcentia, perquam anguſta ſunt & tenuia.

Quamvis annuum dicatur Lob. & aliis: *radix* tamen hyemem perfert interdum, & in plures annos durat, etiam poſtquam ſemen perfectum dederit.

Locus. In agris prope Ratiſponam in Germania obſervavimus copioſè enatum. Verùm quam ibidem collegimus planta capſulas habuit numeroſiſſimas, perexiguas, ſphæricas monoſpermas, unico in ſingulis ſemine ruffo: unde ſpecie ab hac diverſa ſit oportet.

* 3. *Lepidium Dioſcoridis* Zanoni; *maximum Chalepenſe* Moriſ.

Radicem demittit ſatis craſſam, longitudine circiter palmari, albam, ruptu difficilem, ſuperiùs viridem & aſperam, plurimis radiculis longis, rotundis à majore hac exeuntibus, quæ huc illuc rependo alias plantas producunt, more Lepidii vulgaris, quibus undique ſcatere conſpicitur locus in quo plantatur, ut difficulter indè erui & penitus eximi poſſit. *Caulem* edit ſimplicem aut aliquando duplicem, rotundum, lævem, lucidè virentem, qui in pingui ſolo proveniens ſuperat cubitalem altitudinem; ex cujus ſingulis geniculis exſiliunt *folia* caulem ambientia, quemadmodum fit in Lepidio vulgari, ſed Laurinis foliis ſimilia. In ſummis caulibus ramatim prodeunt *flores* tetrapetali, albidi, cum ſtaminulis & apice in medio, quibus flacceſcentibus totidem ſuccedunt *capſulæ* rotundæ, bivalves, includentes in ſe *ſemina* ruffa, Naſturtii vulgaris ſiminibus minora.

Sapor hujus plantæ acrior eſt quàm Lepidii vulgaris, ac proinde potentius remedium eſt contra dolorem Iſchiadicum, Lepram, & dolorem Splenis.

Locus & Tempus. Floret æſtate: Semina Chalepo tranſmiſſa ſunt à D. Rob. Huntington.

Vires. Vis foliorum acris & excalfaciens (inquit Dioſcorides) quapropter trita herba iſchiadicis præſentiſſimum eſt auxilium, ſi cum Helenii radice quatuor horis illinatur lienoſis ſimili modo prodeſt, lepras eximit. Radix appenſa collo [adalligata brachio *Plin.*] dolore dentium liberare exiſtimatur.

Mulierculæ noſtrates Buriæ ſeu S. Edmundi burgi in Suffolcia, referente Parkinſono, ad partum facilitandum decoctum in cereviſia propinant.

CAP.

Cap. VIII.

De Thlaſpi.

THlaſpi à fructûs forma, qui veluti infractus & contuſus eſt, à θλᾶν *infringo, conquaſſo*, nomen accepit.

Thlaſpeos notæ characteriſticæ ſunt capſulæ ſeu vaſcula ſeminalia compreſſa.

Duo autem Thlaſpeos genera ſunt, vel enim membrana cellulas ſeu loculamenta diſſepiens ad planum ſeu latitudinem capſulæ parallela eſt, & quæ ejuſmodi capſulam habent *Alyſſa* dicuntur; vel ad latitudinem ſiliquæ tranſverſa ſeu perpendicularis, quod genus *Thlaſpi* ſimpliciter dicitur.

De Thlaſpi Alyſſo dicto.

Alyſſon ab α privativa & λύσσα rabies dicta eſt, quòd demorſos à cane rabido mirificè juvet. Alyſſon Galeno 2. de Antid. herba eſt Marrubio ſimilis, orbes habens in ſurculorum ſummitatibus aſperiores & magis ſpinoſos, flores ad cœruleum vergentes: unde ſpecie diverſa eſt ab Alyſſo Dioſcoridis & Plinii, quæ foliis eſt rotundis, & fructu duplicium Scutulorum effigie.

1. *Thlaſpi Narbonenſe Lobelii* Ger. *Thlaſpi Alyſſon dictum maritimum* C. B. *Naſturtium vel Thlaſpi maritimum* J. B. **Sea-Treacle-Muſtard.**

E *radice* alba, ſimplici, lignoſa, perenni, paucis fibris capillata *ramulos* emittit plures, imbelles, humi procumbentes ſtriatos [lignoſos ſatis, fragiles, hirſutos, ſubrubentes *J. B.*] quos *folia* occupant alterno aut potiùs nullo ordine poſita, [uncialia, perangusta, incana hirſutie obſita, ſapore Naſturtii] *Floſculi* in ſummis ramulis congeſti, albi, quadrifolii, medio ſeu umbilico obſcuriore, in univerſum floribus Naſturtii aquatici vulg. ſimillimi. *Vaſculum ſeminale* parvum, compreſſum ſumma parte acutâ [J. B. utrinque acuminatum] *ſemina* duo vel tria continens puſilla, ruffa.

Ad mare Mediterraneum ubiq; ferè occurrit, & Leucoii lutei quandam ſimilitudinem habet, niſi quòd ramuli infirmiores ſint & procumbant, quódque tum ramuli, tum folia multò minora. Semina in hac ſpecie compreſſa & plana ſunt, in ſingulis vaſculis bina; Nam ſiliculæ membranâ intergerinâ, in duas cellulas diſcreta ſunt, in quorum ſingulis ſingula ſemina. *Locus.*

Parkinſonus hanc ſpeciem cum Thlaſpi Cretico albo umbellato majore confundit.

2. *Thlaſpi minus quibuſdam, aliis Alyſſon minus* J. B. *Thl. Alyſſon dictum campeſtre minus* C. B. *Thl. arvenſe minus luteum* Park. *Thl. Græcum* Ger. **Small Madwort.**

J. B.

Plantula hæc è ſemine deciduo ſe quotannis renovans crebris *virgultis* fruticat, duris, teretibus, aſperis & incanis, in ramos fiſſis, & in terram aliquando reclinatis. *Floſculi* in ſummis caulibus & ramulis crebri, [è calice quadripartito,] velut in ſpicas excurrentes, ut in Thlaſpi minore & hujus generis aliis, pediculis brevibus inſident, flavi tetrapetali, adeò exigui, ut vix aperiantur, nec eorum partes facilè poſſint diſcerni: quibus ſerie longâ (ut in hoc genere fieri adſolet) *capſulæ* ſuccedunt, à caule extantes, Lenticulæ grano formâ non diſſimiles, verùm multò minores, ſupina parte concavi, circumacto circulo in medio protuberantes, ubi *ſemina* ſubſunt puſilla, quaterna, ſingulis locellis membranâ diſcluſis bina, ruffa. *Folia* infima ad Thymi aut Alſines minimæ folia accedunt, ſemunciali longitudine, pediculo anguſto, verſùs apicem dilatantur, incana, ad tactum aſpera, minùs tamen quàm ea quæ in caule ſunt, crebra, oblonga, & pro longitudine anguſtiora iis quæ ad radicem. *Radix* demittitur lignoſa, alba, ſimplex & interdum ſurculoſa. Sapore eſt Naſturtii, ſed multò remiſſiore, radix tamen ſatis acris eſt & mordax.

Aprili & Maio floret, ſeriùs citiúſve pro veris temperie. *Tempus.*

Circa Genevam in glareoſis paſſim, atque etiam circa Moguntiam in Germania, Monſpelium in Gallia Narbonenſi. *Locus.*

Non unâ ſemper facie occurrit hæc planta, aliàs puſilla admodum, aliàs dodrante major. Variat etiam non rarò floris colore albo, autore J. Bauhino, qui Montbelgardi in ſua vinea copioſè provenire flore albo ſcribit. Cluſius qui florem pentapetalon huic attribuit proculdubio falſus eſt.

C. Bauhinus duas hujus ſpecies facit, minorem hic propoſitam, & majorem: verùm diſtinctas eſſe non fidenter affirmat, quin potiùs unam & eandem ſuſpicatur: Moriſonus in Prælud. Thlaſpi Alyſſon minimum habet: ab Alyſſo majore & minore partium omnium parvitate diſcretu facile.

At nos majoris ſpeciei ramulum habemus vaſculis duplo quàm deſcriptæ majoribus quæ fortè

3. *Alyſſon Anguillaræ* J. B.

J. B.

Fruticoſa eſt, ramis duris, lignoſis, teretibus, hirſutis: *folia* ſimilia Thlaſpi minori Alyſſo dicto, atiora, aſperiora, hirſuta, ſubrotunda, in obtuſum acumen deſinentia. *Siliquæ* eâ ſunt diſpoſitæ ſe- ie quâ in jam dicto Thlaſpi, hirſutis pedicellis hærentes, compreſſæ circinatæ rotunditatis, in um- onem modicè protuberantes, triplo majores quàm Thlaſpi modò dicti, multùm aſperæ, ſtylum exi- uum è ſummo proferentes, membranulâ lucidâ valvulas diſterminante.

Ex ſiccâ planta deſcripſit, unde nec quale ſemen animadvertere potuit, nec quales floſculi fferere.

Dubitat J. Bauhinus & quærit, Annon hoc ſit Thlaſpi Græcum propinquius fortè Dioſcoridis, Polygoni folio aut Oleæ, Lentis ſemine *Lob* ? h. e. Thlaſpi Alyſſon dictum campeſtre majus *C. B.* quod à minore ſpecie non differre ipſe C. Bauhinus ſuſpicatur.

4. *Thlaſpi montanum luteum* J. B. *montanum luteum majus* Park. *montanum incanum luteum Serpylli folio majus* C. B. *ſupinum luteum* Ger.

J. B.

Non pauca huic cum præcedente [Alyſſo minore] communia, potiſſimùm verò *folia* oblonga, incana, maximè infernâ parte, aſpera, ad Oleæ formam nonnunquam accedentia: *Radix* longa, lignoſa, multifida, numeroſos, humi fuſos, lignoſos *caules* profert, cinericeos, dodrantales & longiores. *Flores* copioſi, eo ordine digeſti quo in jam dicto Thlaſpi, multò majores, & ſaturatè lutei; *capſellæ* quoque non diſſimiles, *ſtylum* è capite proferentes, umbilico prominulo, *ſemen* claudentes.

Locus. C. Bauhinus invenit propè Baſileam, circa *Burſecken* ſupra rudera in monte.

Magnitudine excepta nihil invenio in deſcriptione hujus plantæ quod non conveniat præcedenti. Verùm quam accepit J. Bauhinus à Toſſano Carolo ex *Champagnole* Burgundiæ, *folio* erat multò majore, ad Oleam accedente; *floribus* Leucoii lutei, ejuſdémque odoris. *Floruit* toto Junio ac Julii principio.

D. Magnol in *Botan. Monſp.* in priore juxta capſulam quatuor foliola viridia adeſſe obſervavit, in hoc verò nulla, capſulas etiam multùm differre. In iiſdem locis cum priore reperitur, & eodem tempore floret.

Nos in Ætna Siciliæ monte hujus generis plantam obſervavimus palmarem, plurimis cauliculis, floſculis albis qui ut in reliquis ſucceſſivè aperiuntur, non tamen in longas ſpicas excurrunt, ſed velut in capitula conglomerantur, ob loci frigiditatem ut puto, nam habemus alibi collectas hujus generis ſpicas prælongas. Ab omnibus aliis hujus generis plantis differt, quòd folia calycis una cum flore non decidant, ſed maneant vaſculo ſubjecta, quod P. Magnol Thlaſpi Alyſſo dicto campeſtri minori proprium facit.

5. *Thlaſpi verum primum Dioſcoridis* Zanoni.

Zan.

Mirum in modum ludit natura in productione foliorum hujus inferiorum, versùs terram provenientium, & ſuperiorum caulis ejúſque ramorum geniculis adhærentium: prima enim *folia* densè protrudit, longis coſtis innitentia, quorum lobi alternatim coſtis ſingulis adhærent, quíque ſunt tenuiter diviſa foliorum Hypecoi adinſtar, à radice uſque ad tertiam caulis partem, deinde quædam folia latiore baſi cingunt caulem diviſa in aliquot lacinias, ſuperiora autem folia ſunt integra, mucronata, ac Perfoliatæ modo cingentia caules & caulium ramos ad ſingula genicula; quod in nulla alia Thlaſpeos ſpecie obſervatur. In ſummis faſtigiis caulis & ramulorum *flores* proveniunt minutuli, albi, quorum ſingulis ſingulæ ſubveniunt *ſiliculæ*, rotundæ, bifidæ. Hæ capſulæ ſecundùm ramorum cymas ſpicatim proveniunt, relinquentes (poſt ſemina matura & valvulas delapſas) ſepta media pellucida exiccata petiolis adhærentia, ut in aliis.

Locus. Provenit hoc Thlaſpi non ſolùm in Perſia ſed & in Syria.

CAP. IX.

De Thlaſpi membranâ cellulas diſterminante ad latitudinem ſiliquæ tranſverſa, & primò

§. 1. *De iis quorum ſurculi floriferi floſculis paulatim ſe explicantibus in ſpicas longas excurrunt.*

A. 1. *Thlaſpi vulgatius* J. B. *Vulgatiſſimum* Ger. *Vaccariæ folio* Park. *arvenſe Vaccariæ incano folio majus* C. B. **Mithridate-Mustard.**

J. B.

Ex *radice* ſatis craſſa, fibroſa, lignoſa, alba, ſubacri *caules* exſurgunt hirſuti, teretes, rigidi, brachiati: quibus *folia* ſine pediculis adhærent, longa, ſenſim anguſtiora reddita, ſerrata ſive crenata, geminis pinnulis caulem amplectentia, ſapore cum morſu acri. *Floſculi* minimi, albi, multi, ut in Burſâ paſtoria diſpoſiti, quatuor foliis vireſcentibus ſuſtentati, apicibus candidis. Capſulæ præmaturo ortu *flores* occupant, foliaceæ, ſubrotundæ, infractæ, in ſummo fiſſæ, in quibus *ſemen* acre Sinapi aut Naſturtii.

His adde, Folia quæ è radice exeunt longis pediculis inniti; ſiliculas ſeu vaſcula ſem. longioribus pediculis inſidere quàm in Naſturtio hortenſi, deorſum reflexis, & bina duntaxat ſemina, hinc indè unum, continere.

Locus. Inter ſegetes præſertim ſolo arenoſo aut glareoſo frequens oritur.

Vires. Thlaſpeos ſemen calidum eſt & ſicc. Uſus præcipuè in internis abſceſſibus rumpendis, menſibus ciendis, Iſchiadicis affectibus curandis. Extrinſecus abſtergit ulcera quæcunq; manantia, inſuperq; ptarmicum eſt, ſed minùs vulgare. *Schrod.*

Gravidis, quia fœtum necat, infeſtum cenſetur. *Idem.*

Ingreditur hoc ſemen Theriacam.

A. 2. *Thlaſpi*

A. 2. *Thlaſpi Vaccariæ incano folio perenne. An Thlaſpi capſulis hirſutis* J. B? *An Thlaſpi villoſum capſulis hirſutis* C. B. prod? Park.

Hæc ſpecies præcedente humilior eſt & minor, aliàs ei admodum ſimilis. *Radix* pariter ſimplex, alba, plurimos *caules* fundit, humiliores quàm illius, & vix ſe ſuſtinentes quin humi procumbant. *Folia* in eo differunt quòd & minora ſunt & altiùs ſinuata. Verùm differentia maximè conſpicua eſt in *floribus*, qui in hac ſpecie triplo majores ſunt quàm in illa, & in vaſculis ſeminalibus, quæ & longiora & hirſutiora, habéntque in ſummo apiculam ſeu ſpinulam longiorem. *Semina* quàm præcedentis minora.

Floret cum priore. Maiò menſe in Wallia primò obſervavi hanc plantam, quæ hyemem pertulerat. *Locus.*

Thlaſpeos capſulis hirſutis deſcriptio apud J. Bauhinum in pleriſque convenit noſtræ huic plantæ, verùm, quod miror, nullam in floris magnitudine differentiam notavit. *Folia* quoque inferiora in noſtra planta (quantum memini) Erucæ modo diviſa non ſunt, ſed integra & per margines duntaxat leviter ſinuata; neque capſulæ piloſæ ſunt, ſed potiùs brevi lanugine & veluti tomento incanæ. C. B. *radicem* tenuem, oblongam ſuo Thlaſpi villoſo attribuit, *caulem* unicum, pedalem, quo à noſtro differt: *folia* ad radicem humi ſtrata, longis pediculis donata, orbiculato cuſpide: reliqua conveniunt.

* 3. *Thlaſpi Vaccariæ incanò folio minus* C. B. Park.

C. B.

Tota planta villoſa & incana eſt: Ex *radice* craſſiuſcula ruſeſcente *cauliculi* ſemipalmares, etiam minores, recurvi & quaſi repentes, villoſi & incani prodeunt, *foliis* parvis, incanis, Vaccariæ ſimilibus, pediculis carentibus & alternatim diſpoſitis veſtiti; quorum ſummitate *floſculi* plures, albi, quaſi in ſubrotunda ſpica uniti, quibus *thecæ* parvæ ſuccedunt.

In agris Monſpelienſibus repens, & in Provincia propè Maſſiliam paulò majus & erectius reperitur. *Locus.*

Suſpicor hoc non differre ſpecie à præcedentibus. Fortè parvitas & foliorum canities loco natali debetur. Verùm nihil affirmo. *D. Magnol* copioſè in ſylva Valena, viâ qua itur ad pagum *Viols*, invenit Maio menſe cum flore.

* 4. *Thlaſpi Vaccariæ folio, Burſæ paſtoris ſiliquis* C. B. *Vaccariæ folio Monſpeliacum* Park.

C. B.

Caule eſt cubitali, rotundo, ſtriato, lævi, viridi, ramoſo; quem *folia* Vaccariæ ſimilia, atrovirentia, glabra, pediculis carentia cingunt: *flores* parvi, albi: *ſiliquæ* Burſæ paſtoris formâ, ſed majores.

Non longè Monſpelio in *horto Dei* dicto collectum eſt. *Locus.*

A. 5. *Thlaſpi Dioſcoridis* Ger. *Drabæ folio* Park. *Thl. cum ſiliquis latis* J. B. *arvenſe, ſiliquis latis* C. B. **Treacle-muſtard, Penny-creſs.**

J. B.

Vulgaris notitiæ eſt hoc Thlaſpi, *radiculâ* obliquâ, albâ, lignoſâ, ſapore oleraceo, tandem ſubamaro: *caulibus* ſeſquipalmaribus & cubito altioribus, anguloſis, ſtriatis, alatíſque. *Folia* ſine pediculo adnaſcuntur ſinuata, pinnulis acutis productioribus, in atro virentia, ſapore inter Braſſicam & Cepas, odore ad Allium accedente: *Flores* puſilli, Burſæ paſtoriæ, albidi: quibus ſuccedunt *ſiliquæ* latæ, rotundæ, compreſſæ ſeu foliaceæ, glabræ, ſupremâ orâ fiſſæ, in medio magis eminentes propter *ſemina* contenta, rotunda cum ſtriis circularibus, ſaporis acris. Flores in ſummitatibus caulis & ramulorum (ut in reliquis hujus generis) ſucceſſivè expanſi in ſpicam quandam longam percurrunt, nullis ad eorum pediculos (qui in hoc genere unciales ſunt) appoſitis foliolis aut ligulis: Folia mollia & glabra ſunt.

In agris inter ſegetes occurrit, ſed rariùs in Anglia: invenimus Worminfordæ in Eſſexia propè fluvium Sturam; item propè oppidum S. Oſithæ, Saxmundhamiæ in Suffolcia, & circa oppidum *Stone* in Staffordiæ comitatu. *Locus.*

* 6. *Thlaſpi arvenſe Acetoſæ folio* C. B. *Thlaſpi majus* Tab. Ger. Park.

Hujus *folia* inferiora longa anguſta, Glaſti aut potiùs Acetoſæ pratenſis foliorum æmula eſſe dicuntur: *caules* pedales & altiores, foliis crebris longiuſculis veſtiti, ſumma parte ramoſi; in quibus *floſculi* parvi, albi, quos ſequuntur *capſulæ* bivalves, prona parte convexæ, ſupinâ cavæ, ſeminibus ruffis repletæ.

Mihi hactenus non ſatisfit de hac planta, an ſci. detur ejuſmodi in rerum natura. Tabernæmontani autoritati non multum tribuendum eſt.

7. *Thlaſpi arvenſe perfoliatum majus* C. B. Park. *rotundifolium* Ger. *oleraceum* Tab. *Burſa paſtoria foliis Perfoliatæ* J. B.

J. B.

Radix huic tenuis eſt, ſupra unica, mox fibroſa; aliquot *cauliculos* palmares & breviores (interdum unicum) emittens, colore in fuſco leviter rubente & virente, veluti glauco, læves, teretes, ex foliorum alis ramulos interdum producentes. *Folia* ſuperiora alternatim caules ſine pediculis amplexantur, alis eorum ferè concurrentibus, ut à caule perforari quadantenus videantur, unciali longitudine, dimidio anguſtiora, denſiuſcula, glabra, glauca ut Perfoliatæ. *Floſculi* poſitu florum Burſæ vulgaris, parvi, albi, involucro quatuor foliorum in fuſco viridium circundati, ex pediculis tenuiſſimis ſemuncialibus: in medio *ſtamina* crocea. Decidentibus floribus, imò antequam etiam in totum decidant ſubnaſcuntur *ſiliquæ* parvæ, Burſæ paſtoriæ, formâ cordatâ, veluti infracta, ut in Thlaſpi, *ſeminaq;* continent parva, compreſſa, rotunda, ſubruffa. Sapor plantæ ſubacris.

Locus. Circa Breſciam in Italia, & Genevam in Gallia obſervavimus. Occurrit etiam variis Germaniæ in locis, & circa Monſpelium.

Thlaſpi alterum mitius rotundifolium Burſæ paſtoris fructu *Col.* huc proculdubio pertinet; quo C. Bauhinus rectè illud refert.

8. *Thlaſpi arvenſe perfoliatum minus* C. B. *Thl. perfoliatum minus* Park. *Thl. minus Cluſii* Ger.

Cluſ.

Aliquot habet *foliola* per terram ſparſa, Braſſicæ campeſtris foliorum formam & colorem penè imitantia, ſed longè minora: quæ verò per *caulem* ſparguntur (qui ſingularis eſt & palmaris altitudinis, rarò major) rara ſunt, latioreq; pediculo ipſum quodammodo amplectuntur, Braſſicæ campeſtris foliorum inſtar, & guſtu aliquantulum acri. *Flores* puſilli, albi, ſummis cauliculis inſident, quos ſubſequuntur compreſſa *vaſcula*, iis quæ in Cretico Thlaſpi conſpiciuntur ſimilia, ſuperiore parte fiſſa, duobus utriculis planis prædita, in quorum ſingulis bina aut terna *granula*, flaveſcentia, acris ſaporis.

Locus. Creſcit in petris, & ſiccis quibuſdam, umbroſis tamen, Auſtriæ collibus. Floret Aprili: Semen Maio maturum *Cluſ.*

Q. An hæc planta reverà ſpecie differat à præcedente. Fortè (inquit J. Bauhinus) eadem eſt cum noſtra [præcedente] ſed minor ratione loci ubi provenit.

* 9. *Thlaſpi montanum minimum Monſpelienſium folio laciniato* J. B.

J. B.

Lignoſis, albis, prolixis, multifidis *radiculis* nititur, ex quarum capite *ſurculi* emergunt numeroſi, interdum vix unciales, alias trium quatuórve unciarum altitudine, ramoſi, congeſti, exiles, albi: quibus paullatim delabentibus ſenſim ſuccedunt longiore intervallo diſſitæ *ſiliquæ*, Milii grano æquales, ex rotundo oblongæ, in duos loculos interveniente candidâ membranulâ diviſæ, ex pediculis longiuſculis pendentes: *ſemina* minuta, ruffa. *Folia* tum ex radice ſtatim, tum ad caulium ramorúmque diviſiones uncialia vel ſemuncialia, in profundas anguſtiſſimas lacinias ad coſtam uſque inciſa. Sapor acer.

Locus. In Boutonet juxta Monſpelium à Cherlero collectum eſt. Diligentiſſimus P. Magnol quid ſit ſe ignorare ſcribit.

10. *Thlaſpi foliis Globulariæ* J. B. *Alpinum Bellidis cæruleæ folio* C. B. *Thlaſpeos albi ſupini varietas* Ger. *Thl. montanum Glaſti folio minus* Park. C. B. app.

J. B.

Longè latéque ſerpit *radiculis* longis, craſſiuſculis, in aliquot capita diviſis nixum, quæ ſubinde reptando demiſſis fibris denuò radicantur. *Folia* per terram ſparſa, aut in eam reclinata, ſatis crebra, Globulariæ foliis quodammodo ſimilia, pediculo unius aut duarum etiam unciarum, ad exortum rubente nitentia, vix totam unciam longa, ſubrotunda, craſſiuſcula, atrovirentia, potiſſimum hyberna, ſapore amaro: *Caules* palmares, aut etiam longiores, teretes, glabri; per quos alternatim naſcuntur *folia*, coloris ferè glauci, pediculorum expertia, ima parte caulem amplexa, quo ferè modo folia Burſæ paſtoris perfoliatæ, acuminata. Summum caulis cacumen confertos ſuſtinet *flores*, Iberidis Fuch. in modum nec ita diſſimiles, majuſculos, lacteos, pluſculis etiam apicibus in calyce viridante latentibus: Quibus ſuccedunt *ſiliquæ* latiuſculæ, compreſſæ, Burſularum paſtoriarum æmulæ, ex ſinu ſuo apiculas exiguas emittentes: *ſemen* complectentes ſubruffum, exiguum, acriuſculum & ſubamarum.

Locus. In montoſis paſcuis inter *Settle* & *Malham*, & verſus *Ingleborough* in provincia Eboracenſi plurimum. Cluſius in declivi montis urbi Badenſi imminentis quarto à Vienna Auſtria milliari invenit.

* 11. *Thlapſi ſiliquâ cordatâ peregrinum* J. B.

J. B.

Pedalem altitudinem aſſequitur. *Caulis* in aliquot ramulos diviſus, *foliis* ſtipatur lini facie, in ſummo obtuſis, glaucis, temere oppoſitis. Cujus ut & ramulorum ejus extrema *floſculi* ornant exigui purpurei, quos excipiunt *ſiliquæ* foliaceæ, cordatæ, eleganti virore conſpicuæ, minimi digiti unguem latæ, lineâ quadam bipartitæ, & ut uno verbo dicam, ſiliquis Thlaſpeos Drabæ folio figurâ râ perſimiles. *Radicula* duriuſcula eſt & alba. Plantæ ſapor ſubamarus, non ſine acrimonia quadam. *Semen* ejus parvum, oblongum, luteolum, acriuſculo eſt ſapore, minimè ingrato.

Floruit Julio & Auguſto in horto Zuingeri, Baſileæ. *Tempus & Locus.*

* 12. *Thlaſpi Alpinum repens* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex *radice* oblonga *cauliculi* plures, per terram repandi, trium, quatuor vel quinque unciarum; *foliis* parvis, ſubrotundis, inordinatè diſpoſitis veſtiti prodeunt, *floribus* copioſis, magnis & albis ornati, quibus *ſiliquæ* Thlaſpi Bellidis folio ſimiles ſuccedunt. Sapore eſt Erucæ.

Ad Thermas Fabarias Helvetiorum collectum eſt; Variat ratione loci: illud enim foliis eſt leniter hirſutis, floribus communiter purpuraſcentibus rariùs albis: hoc verò foliis eſt glabris, floribus albis. *Locus.*

* 13. *Thlaſpi ſaxatile rotundifolium* C. B. Park.

C. B.

Ex *radice* alba, longa, fibris carente, ſublignoſa *cauliculi* plures, tenues, pedales, reflexi, & fibris capillaceis deorſum miſſis terræ affixi prodeunt. *Foliis* eſt parvis, ſubrotundis, tenuibus, inter quæ *cauliculi* palmares, nudi exſurgunt, *flores* paucos, pallidos ſuſtinentes, quibus *ſiliquæ* parvæ tenuiſſimo filamento donatæ, ſemen minutum concludentes ſuccedunt.

In locis petroſis circa oppidum *Lauffen* reperitur. Suſpicor hanc plantam Veronicæ ſpeciem eſſe. *Locus.*

* 14. *Thlaſpi parvum ſaxatile flore rubente* C. B. Park. *montanum carnoſo rotundo folio* Park. *Lithothlaſpi quartum carnoſo rotundo folio* Col.

Col.

Saxorum rimis etiam hæc gaudet; verùm locis magis depreſſis invenitur, propè Caſtrum Podium Poponiſcum Æquicolorum: cujus *radix* longa ſatis, lævis, candicans, dura; ex qua tres, quatuórve prodeunt *viticuli*, in diverſa tendentes, recti, rotundi, rubentes: circa quos denſa, carnoſa, rotunda, parva admodum *folia*, nec fructûs magnitudinem ſuperantia, circa radicem in imo rubeſcentia aliquando, ſed colore Braſſicæ reliqua, ac per viticulos ſemper anguſtiora, longiora, denſiora, ad flores uſque. In ſummo verò parvæ umbellæ huic proferuntur botris ex viridi rubentibus, circa quos exteriùs in orbem aperiuntur *flores*, velut coronantes umbilicum ac compreſſi, ſuaverubentes, ſanguineis lineis eleganter depicti, *ſtaminibus* intus luteis, deinde ſuccreſcentibus paullatim mediis floribus & ſe aperientibus, viticuli ad pedalem interdum longitudinem producuntur, ſuccedunt fructus, diſpoſiti ut in ſuperiore, ſed minores, & circa ſummum ſerratis vel dentatis oris purpurantibus. *Sapor* radicis & foliorum amarus; *ſeminis* verò parum acris, quod minutum Irionis modo atque flaveſcens eſt, copioſum in folliculis utrinque, à ſuperioribus differens. *Locus.*

Maio floret. *Tempus.*

In declivibus montis *Capouladon à las Cambrettes*, non procul Monſpelio inter rupes cum flore & ſemine Maio & Junio menſibus collegit *D. Magnol.* *Locus.*

Parkinſonus plantam eodem capite repetit: primò eam ponit ſub titulo Thlaſpeos parvi ſaxatilis flore rubente; deinde Thlaſpeos montani carnoſo rotundo folio; aut certè titulos confundit.

* 15. *Thlaſpi ſaxatile Polygalæ folio* C. B. Park.

C. B.

Cauliculis eſt pedalibus, foliis Polygalæ formâ, ſed longè minoribus, floſculis exiguis albidis; thecis rotundis, infractis; ſemine minutiſſimo. In ſaxoſis circa Monſpelium.

In Appendice ad Pinacem C. Bauhinus hanc videtur ſubſtituere pro Thlaſpi montano nono, i. e. ſaxatili vermiculato folio, ſi eum rectè intelligimus, & tamen deſcribit pro diverſa ſpecie; fortè pro nono interſerendum vult inter octavam ſpeciem & eam quæ pro nona ponitur in Pinace, quæ jam pro decima habenda eſt, &c.

* 16. *Thlaſpi montanum ſemper virens* C. B. Park. *Thlaſpi ſemper virentis ſpecies candida* J. B.

Caulis hujus craſſus eſt & lignoſus, à radice ad ramos uſque cortice ſubfuſco ſcabro tectus, multis *foliolis* oblongis, incanis ſive candidis cinctus. *Flores* in umbellis albi: *Siliquæ* parvæ, ſubrotundæ: *Semen* acre.

* 17. *Thlaſpi fruticoſum alterum Lob.* J. B. *Thlaſpi fruticoſum folio Thymbræ hirſuto* C. B. *Thlaſp. fruticoſum Hiſpanicum* Park. *fruticoſum minus* Ger. *VI. Hiſpanicum albo flore* Cluſ.

Multas ſtatim è radice emittit virgas inæquales, frequentibus ramis donatas. *Folia* illius anguſta, mucronata, nullo ſervato ordine caulem & ramos ambiunt, ſatis manifeſtæ acrimoniæ. Extremi rami multos albos *floſculos* in caput congeſtos ferunt: quibus excuſſis ſubſequuntur planæ *thecæ* in ſpicæ ſpeciem naſcentes, ſuperioribus ſimiles, duobus utriculis conſtantes, in quibus ſemen. *Radix* craſſiuſcula dura non vivax.

J. Bauhinus ſiccæ plantæ ramulum Heidelbergæ à Sprengero accepit pro Thlaſpi fruticoſo Lobelii altero: cujus *folia* alternatim diſpoſita, rara, unciâ breviora, vix culmum lata, in acumen deſinentia, & albida ſive cinerea: capſulæ cum cuſpide in extremo, ſimiles Thlaſpi Mechlinienſi; *floſculi* majuſculi albi, illius ſimiles, ſimiliterque diſpoſiti: folia tantùm diverſa. Hæc autem planta vel eadem eſt, vel ſimilis Cluſio deſcriptæ.

* 18. *Thlaſpi fruticoſum folio Leucoii marini* Ger. *frutic. folio Leucoii marini minoris* J. B. *frutic. Leucoii folio anguſtifolium* C. B. Park.

Lob.

Virgæ huic numeroſæ, ſparſæ, crebris Leucoii minoribus *foliis* : *flores* candidi, copioſi, & *ſemen* compreſſum Thlaſpi, parvi. *Radix* lignoſa, fibroſa.

* 19. *Scorodothlaſpi Ulyſſis Aldrovandi* J. B.

J. B.

Radice nititur ſingulari, albâ, paucis fibris donatâ. Ea veluti in capita divaricatur, numeroſo *foliorum* ſtipatu longis pediculis præditorum, quæ ex principio anguſto ſenſim ovatam figuram acquirunt, & ſubrotundo ambitu finiuntur ; quorum priora foliis Bellidis quodammodo reſpondent, quædam leviter laciniata, quædam paucis denticulis, alia ferè nullis donata. Color virens eſt, pluſculis ex coſta nervis excurrentibus. At quæ alterno poſitu cauliculis hærent *folia*, præſertim ſuprema, minimis ceu alis *caules* amplectuntur. Cauliculorum faſtigio *floſculi* inſident albi, parvi, Burſæ paſtoris vulgaris ; quos burſæ ſequuntur obliquæ, ſubrotundæ, cordatæ, non multùm compreſſæ, ad Thlaſpeos cordati burſulas accedentes. Tota cæterùm planta Allium redolet manifeſto odoratu, ac etiam non tacta. Radicula & folia oleraceo guſtu prædita ſunt, grato & vel tantillum acredinis ſapidæ in faucibus relinquente, non ſine halitu Alliariæ.

Tempus. Flores & ſiliquas produxit Julio.

* 20. *Thlaſpi Alexandrinum* C. B. Park. *Alexandrinum Cortuſi Joh. Bauhini* J. B.

J. B.

Herba eſt dodrantalis, ex *radice* ſingulari quaternos [aut etiam plures] *caules* emittens, teretes, glabros, multis alis concavos : ad quorum divaricationes, propagationéſque, ſuperiore præſertim parte, *folia* ſingula, velut Perfoliatæ, ramos amplectuntur, ſubrotunda. Ramorum extremis longa ſerie utrinque ex brevibus pediculis appenduntur *ſiliquæ* circinatæ, quales ferè Thlaſpeos tenuifolii Fuchſii, majores, in mucronem leviter obtuſum deſinentes, quas ſecundùm longitudinem percurrit coſta, à qua utrinque valvulæ bipatentis *ſiliquæ* dehiſcentes abſcedunt, diſſepimento medio relicto, ínque ſingulis valvulis ſingula *ſemina* compreſſa, ruffa, ex latiore baſi in acutum deſinente.

21. *Thlaſpi ſpanoſpermon Americanum* Park. *luteum ſpanoſpermon* Cornut.

Huic plantæ *radix* eſt durior, multíſque fibrillis hæret : *folia* ſunt digitali longitudine initio, admodum anguſta, humi ſparſa, & ſubpinguia : *cauliculi* ſemipedales, non ſine adnatis ramulis longiuſculis & capillaribus, foliis quidem vacuis, ſed mille *floſculis* luteolis, tetrapetalis ornatis : qui poſtmodum, relictis aridis cauliculis quibus appendebantur, omnes decidunt ; fructúſque unus tantummodo aut alter ſparſim hinc indè ſpectatur, folliculi ſci. compreſſi & oblongi, quales ſunt Glaſti ſativi, in quibus *ſemen* concluditur acri ſapore. *Sapor* plantæ ſubacris vulgaris inſtar Naſturtii leviter linguam pungit.

* 22. *Thlaſpi clypeatum arboreſcens Creticum* Park. Alpin. exot.

Alpin.

Cubitalis altitudinis ramulos multos à brevi caudice digiti craſſitie producit, longos, teretes, lignoſos, à quibus alii ramuli exeunt, qui in ſummitatibus utrinque ex oppoſito *floſculos* parvos, albos habent, crebros, à quibus *ſiliquæ* parvæ, oblongæ, depreſſæ, ſcutorum figurâ à ſuis pediculis parvis pendentes, *ſemen* intus continentes rotundum, depreſſum, acre : Ramuli ſuperius *folia*, pauca habent, longa, incana, tenuia, in extremis acuta ; ſed ramuli inferiùs ferunt ſurculos tenues, multos, ex quorum una parte *foliola* oblonga, tenuia, denſâ ſimul ſtipata pendent, quæ incana ſunt. *Radice* nititur hæc planta multiplici, tenui, lignoſa, inutili ; *Semina* acria ſunt, calida & ſicca.

Hæc planta eadem videtur Thlaſpi fruticoſo alteri *Lob.* *J. B.* ſuperiùs è Cluſio & J. Bauhino deſcripto, aut Thl. fruticoſo folio Leucoii marini minoris *J. B.*

§. 2. *Thlaſpi umbellatum.*

In hoc genere petala florum exteriora duo duobus interioribus plus duplo majora ſunt, capſulæ bina tantum ſemina continent, hinc indè unum.

1. *Thlaſpi Creticum quibuſdam flore rubente & albo* J. B. *umbellatum Creticum Iberidis folio* C. B. *Creticum umbellatum flore purpureo & albo* Park. *Thlaſpi Candiæ* Ger. **Candy-Tufts.**

E *radice* alba, ſimplici, ſurculoſa, ſatis craſſa pro plantæ modo, ſapore acri & amaro, *caulis* emergit pedalis aut dodrantalis, teres, ſolidus, ab imo ſtatim ramoſus, ramis creberrimis, durus, lignoſus, glaber, viridis. *Folia* in caulibus & ramulis crebra, alterno aut nullo ordine poſita, oblonga, anguſta, glabra, Iberidis foliis æqualia & majora, paucis & majuſculis crenis ſeu denticulis & margines inciſa. Summi caules & ramuli ſtriati *flores* ſuſtinent velut in umbellas diſpoſitos, ſpecioſos, tetrapetalos petalis duabus exterioribus plus duplo majoribus quàm ſunt interiora, ſucceſſivè ſe aperientes,

tes, pediculis ſemuncialibus nixi, colore plerunque purpureo, rariùs albo. Singulis floſculis ſuccedunt *theculæ* compreſſæ, oblongæ, mucrone bifido, cum ſtylo oblongo à flore reſiduo : *Semina* bina ruffa in ſingulis.

Annua eſt planta. Sapor totius acris & vehementer amarus. Floris gratiâ in hortis colitur.

In ſylvis montoſis propè Salernum in regno Neapolitano, & Viterbum in Etruria ſpontaneum invenimus. *Locus.*

2. *Thlaſpi umbellatum arvenſe amarum* J. B. *umbellatum arvenſe Iberidis folio* C. B. Park. *Thl. amarum* Ger.

J. B.

Seſquipalmaris eſt & altior planta; *cauliculis* pluribus, ramoſis, ſtriatis, ſubhirſutis: quibus adnaſcuntur *folia* oblonga, Iberidis, ex anguſto principio ſenſim dilatata, & circa extremitatem crenata, craſſiuſcula, ſubhirſuta, ſapore perquam amaro, ſubacri. *Flores* tanquam in umbella diſpoſiti, quanquam inæquali ortu, ex albo purpuraſcentes, aut etiam penitus albi, quatuor conſtant foliolis, quorum duo majora longiora, ità ut ex iis unum ſimul utrunque inferiùs æquet aut etiam ſuperet. Capſulæ fiſſæ, infractæ, Naſturtii vulgaris *ſemen* continent minutum, acre. *Radix* lignoſa, albida, fibroſa.

A Thlaſpi Cretico differt foliorum anguſtiâ; floribus ſenſim expanſis ſummis caulibus & ramulis in ſpicas procurrentibus; cùm in Cretico ſeminalia etiam vaſcula floribus delapſis umbellatim diſpoſita ſint: florum colore ex albo leviter purpuraſcente: omnium denique partium minore magnitudine.

Moriſonius in Præludiis Thlaſpeos quandam ſpeciem habet, Iberidis folio tenuiſſimè diviſo, cui folia multò tenuius diſſecta ſunt quàm Thlaſpeos Iberidis folio; flores & ſemina: cæteræque partes minores. *Alia ſpecies.*

Inter ſegetes in monte Saleva prope Genevam & circa Thuiri vicum prope Juram montem. *Locus.* Variis locis occurrit inter ſegetes in Germania.

* 3. *Thlaſpi umbellatum Creticum flore albo odoro minus* C. B. *umbellatum Creticum, flore albo odorato* Park. *parvum, umbellato flore niveo odorato* J. B.

Cluſ.

Humile eſt, ex ſemine natum, ſingularibus *virgis* aſſurgit, rotundis, in plures ramos diviſis, per quos, ut & per caulem, ſparſa erant anguſta, & extremo mucrone ſerrata *folia*, Cretici foliorum æmula, acri guſtu prædita. Summo caule & extremis ramis naſcebantur veluti quædam in unum caput congeſtæ umbellæ *florum* niveorum, odoratorum, quibus ſucceſſerunt thecæ Cretici Thlaſpi vaſculis ſimiles, in quibus *ſemen*. *Radix* etiam Cretici inſtar non vivax.

Conſiderandum proponit J. Bauhinus quantum differat Thlaſpi hoc ab ejuſdem Cluſii Thlaſpi in Allobrogibus invento, flore niveo.

4. *Thlaſpi umbellatum Naſturtii folio Monſpeliacum* C. B. Park. *umbellatum Narbonenſe* Ger. *umbellatum tenuiter diviſo folio amarum Narbonenſe* J. B.

J. B.

Planta eſt multùm accedens Thlaſpi umbellato arvenſi amaro: *foliis* craſſiuſculis cum aliquot parvis laciniis ſive portiunculis: *floribus* ferè iiſdem, ſed paullò minoribus: altitudine ſemiſpithamæâ: *cauliculis* aliquot firmiuſculis in ramulos diviſis: *radice* ſingulari, craſſiuſcula, in fibras diſtributâ. Hæc J. Bauhinus, qui plantam è ſemine Monſpelio miſſo Thlaſpi umbellati nomine natam fuſè deſcribit his verbis:

Præcedenti anno ſata per hyemem eduravit, & ſequenti ineunte Aprili *cauliculos* primùm protrudere cœpit ex una radice plurimos, ſtriatos, longâ ſerie foliorum ad extimam uſque prominentiam caulis donatos. *Folia* autem ima ſuſtinentur petiolo unciali, ſupernè in quatuor portiones craſſiuſculas, latiuſculas, mediâque ſui parte ſulcatas deſinente: media porro folia ſummáque petiolo duas circiter uncias plus minúſve longo producuntur, crenarúmque imparili numero pro petioli longitudine brevitatéque differunt, ita ut longiores pediculi quatuor vel quinque portionibus à ſe invicem impari intervallo è regione collocatis diſſitíſque conſtent: breviores verò, modo duobus, ſed rariſſimè, modo tribus, Trifolii in modum, modò quatuor, modò quinque quoq; ſed rariùs diſpariq; longitudine donantur. Florere porro cœpit jam declinante Maio: in reliquis cum Naſturtio prædicto convenit: quæ ſi placet vide.

* 5. *Thlaſpi Creticum flore albo majus* C. B. *Creticum album umbellatum majus* Park.

C. B. prod.

Radice eſt oblonga, paucis fibris donata: *cauliculis* palmum ſuperantibus, rotundis: *foliis* paucis, oblongis, anguſtis, lævibus, alternatim caulem veſtientibus. In cauliculorum ſummo *flores* candidi, magni, quibus thecæ magnæ, apice medio donatæ ſuccedunt.

* 6. *Thlaſpi ſaxatile vermiculato folio* C. B. *montanum vermiculato acuto folio* Park. *Lithothlaſpi montanum fruticoſius vermiculato acuto folio* Col.

Col.

Radice lignoſâ, albâ, magnâ, inter ſaxorum rimas ſe inſinuat; ex qua craſſa, lignoſa, rugoſáque propago multos *viticulos* breves, palmares emittit, anguſtis, parvis, carnoſis, vermiculatis, rotundis ferè *foliis* nigreſcentibus, acutis in ſummo, atque per ambitum hirſutis parùm, denſis circa illos hærentibus; at circa flores rarioribus & brevioribus. *Flores* verò in magnas velut umbellas rotundas conferti, candidi vel ſuave-rubentes, petalis ſuperioribus parvis, inferioribus majoribus, Thlaſpeos Cretici florum ritu, quibus paullo minores ſunt; ſtaminibus intus quatuor luteis. *Flores* autem adeò crebri & denſi ſunt, ut planta tota iis obtecta videatur cùm floret. Succreſcentibus mediis floribus atque dehiſcentibus, exteriores & imi, *fructus* per caulem brevibus admodum petiolis, minoribus corpore *fructûs* inſidentes relinquunt, latos admodum, cavos Cochlearis modo, atque Thlaſpeos vulgaris Vaccariæ folio dicti majores, parùm elatos, cavam caulibus, convexámque nobis partem oſtendentes. *Fructus* hi lati ſunt, ſupernâ parte fiſſa, non rotundi ſed anguloſi. Guſtu admodum acri ſunt folia, at *ſemina* acriore, quæ lata, compreſſa, fulva, aliis minora, ſingula medio folliculo vel diſco, ut duo inſint ſingulis fructibus integris.

Tempus & Locus.

Maio floret, ac æſtate perficitur. Reperitur Anverſæ Valvæ ſaxoſis montibus, in quibus nihil terreni reperitur.

7. *Thlaſpi marinum Bæticum* Park. parad.

Park.

A Thlaſpi Cretico umbellato vulgari differt foliis primis quæ à radice exeunt antequam excauleſcat nonnihil dentatis ſeu ſerratis circa margines, caulibus minùs ramoſis; umbellis tamen florum purpuraſcentium ſimilibus; *ſemine* pallidiore flavo.

§. 3. *Thlaſpi ſeu Leucoium biſcutatum.*

Hujus generis plantæ ob ſemina compreſſa rotunda ad Leucoia accedunt, & Leucoia ſiliculoſa ſeu biſcutata dici poſſunt.

1. *Thlaſpi biſcutatum aſperum hieracifolium & majus* C. B. *clypeatum Lobelii* Ger. *clypeatum hieracifolium majus* Park. *Lunaria biſcutata* J. B. **Buckler Muſtard.**

J. B.

Caules habet exiles, pedales aut dodrantales, ab eadem radice plures, uno vel altero *foliola* ad ramulorum divaricationes donatos; ea enim magna ex parte ſtatim ex radice oriuntur, per terram ſparſa, palmum longa aut breviora, paullo ſemunciâ latiora, craſſiuſcula, ſaturo virore prædita, ad latera ſinuata, aſpera & brevibus pilis utrinque hirſuta. Summis caulibus & ramulis *flores* innaſcuntur coacervati, tenuiſſimis pediculis hærentes, parvi, luteoli: atque hos ſequuntur *pericarpia* pulcherrima, foliacea, peltata, didyma, ad ligulam, extra Scutulum quoq; prominulam, adnexa, quorum ſingulis ſingula clauduntur ſemina, latiuſcula, orbiculata, compreſſa, ruffa: [ſapore & effigie Leucoii purpurei & albi potiùs quàm Naſturtii *Lob.*] *Radix* altè in terram deſcendit, mediocriter craſſa, per plures annos vivax, & hyeme folia retinens.

Locus & Tempus.

In Germania, Italia, Sicilia & Gallia variis in locis obſervavimus, Maio, Junio, & reliquis æſtivis menſibus florentem.

* 2. *Leucoium Alyſſoides umbellatum montanum* Col.

An ad præcedentem plantam, cujus eam ſynonymam facit C. Bauhinus, referre debeam dubito: quocirca deſcriptionem ejus è Columna hîc proponam, & rem Lectoris Botanici judicio ſubmittam.

Folia huic longa, Leucoio luteo magnitudine proxima ſed minora, per ambitum magis ſinuata, hirſuta, carnoſa, dura atque aſpera, è *radice* longa, nodoſa, candicante ex pullo, nervoſa, ſicco ſapore, ſimul ex pluribus germinibus prodeuntibus Leucoii more; ex quibus *caulis* tenuis, hirſutus, bipedalis aliquando, raris interceptus foliolis, in cujus ſummo parùm dividitur, & *flores* veluti Corymborum modo denſi, in umbellam diſpoſiti emicant, lutei, ampli: quibus ſuccedunt *fructus* læves, rotundi, duplices, latere conjuncti, compreſſi, apicem habentes medium, in medio extuberantes: quo *ſemina* ſingula, compreſſa, parva, flava, continentur; ut bina ſingulis duplicibus fructibus inſint, ſapore etiam ſicco. *Folia* guſtu dulci ferè, non acri.

Tempus & Locus.

Auguſto menſe floridam & ſemine refertam invenit autor in excelſis Æquicolorum frigidiſque jugis herbidis *Cornino* dictis, inque Valvenſium montibus in valle ſupra Anverſam præruptis umbroſis ſaxis juxta fluminis decurſum.

* 3. *Thlaſpi biſcutatum aſperum minus* C. B. *clypeatum aſperum minus* Park. *Iondraba Alyſſoides Apula ſpicata* Col.

Col.
Martio menſe exit, *radice* admodum exiguâ, albâ, ex qua *folia* è terra parum elata ſed convexa, hirſutie albâ, molli, denſâ obſita, digitali latitudine majora, oblongâ formâ, nervulis craſſis, piloſis; quorum aliqua circa petiolum, radicem versùs, laciniam habent, reliquam partem raris & magnis reſpectu folii ſerrata dentibus. *Caulem* è medio emittit rotundum, hirſutum, aſperiuſculum, pedalem aut paullò majorem, duabus vel tribus in ſummo alis diviſum, è foliolis anguſtioribus multùm nec laciniatis prodeuntibus, reliqua parte nudum, niſi propè humum duo vel tria hærerent folia. In ſummo *floſculi* emicant Sinapeos modo, lutei, exigui, quibus deficientibus ab imo paullatim locum implent *folliculi* duplices, rotundi, Lentis magnitudine, ſimul latere conjuncti, compreſſi, parum hirſuti, in ſpicæ modum ſurſum elati, atque Aprilis fine perficiuntur.

Cirinolæ in ſylva propè D. Rocchi *Mezzana* appellata, inter Pyraſtros, Oxyacanthas & Aſphodelos. Sapor plantæ totius acris. *Locus.*

* 4. *Thlaſpi biſcutatum villoſum flore calari donato* C. B. Park. *Leucoium montanum flore pedato* Col.

Huic *folia* ſunt Napi modo circa caulem, atque etiam à radice prodeuntia, quæ hirſuta, profundè inciſa, candicantia ex viridi, parùm carnoſa, mollia, guſtu acriuſcula, linguam manſa diu vellicantia; *Flores* in ſummo caulis hirſuti, craſſi, albicantes, & cohærentium alarum denſos profert, quorum externi primùm dehiſcunt, Leucoii ritu, colore luteo, minùs ſaturo, tetrapetali, apice inter brevia ſtaminula in medio prominente, caliculos habentes hirſutos, ut in Leucoio: ſed his accedit, quòd binas appendices rotundas, inanes demittant infernâ parte, quà petiolo hærent. His ſuccedunt exigui clypeoli effigie *fructus*, in apicem deſinentes, Lenticulæ magnitudine. *Radix* carnoſa, pedem longa, candicans, lignoſa, ex dulci parùm acris, minimi digiti craſſitudine.

In ſaxoſis Gallo-provinciæ, Bormii non procul ab inſulis Stœchadibus provenit. *C. B.* Columna Maio floridam habuit ex oppido *Filettino* in montibus Romanæ ditionis ortam, cujus flores & fructus guſtu acres eſſe percepit. *Locus.*

5. *Thlaſpi biſcutatum flore ſulphureo* Hort. Oxon. *An Thlaſpi biſcutatum annuum aſperum* Hort. Pariſ?

Foliis eſt aſperis, & caneſcentibus, non ſaturè viridibus, ut in vulgari Thlaſpi biſcutato: *Floribus* etiam ſulphuris colore tinctis non ut in illius flavis. *Radice* inſuper annua, non ut illud vivaci. Q. Annon hoc ſit Leucoium Alyſſoides umbellatum montanum *Col.*

* 6. *Thlaſpi biſcutatum Raphani aut Irionis folio* Bocconi.

Cum reliquis biſcutatis Thlaſpeos ſpeciebus convenit hæc noſtra *Caule*, *Flore*, *Fructu*: Foliis ſolummodo diſcrepat, quæ Raphani aut potiùs Irionis formâ & magnitudine ſunt. *Radice* eſt admodum exili & imbecilla, ex qua ſæpenumero plures *cauliculi* exeunt. Annuum eſt hoc noſtrum.

Circa Panormum, Agrigentum & Maſſiliam copioſè gignitur locis incultis & aſperis. *Locus.*

* 7. *Thlaſpi fruticoſum Perſicum foliis Keiri* Zanoni; *latifolium platycarpon Leucoii foliis* P. Boccon. *fruticoſum Leucoii folio* C. B. Park.

Zan.
Ex *radice* longa, ſatis craſſa, fibrillas plurimas in terram demittente oriuntur quaſi in ceſpite multa *folia* longa, craſſa, lævia, ſupra obſcurè viridia, ſubtus palleſcentia (decurrente per medium nervo ſubtili & vix perceptibili) ad extremum ſubrotunda; inter quæ oritur *caulis* pedalis, ſimilibus foliis ſed minoribus, ad genicula alternatim diſpoſitis veſtitus, qui in plurimos ramos ſe findit; atque in ſummis faſtigiis ramorum proveniunt umbellatim plurimi *flores*, albi, petalis duobus majoribus, & duobus duplo quaſi minoribus: in horum medio apparent plurima *ſtaminula* ruffa, *apicibus* totidem luteis ornata. Florum odor ſatis gratus ad Violæ nigræ odorem accedens. *Flores* evaneſcentes relinquunt poſt ſe *capſulas* peltatas latas, in mucronem obtuſum deſinentes, colore obſcuriore, versùs petiolum quadratas, bifidas *ſemina* continentes compreſſa, lata, Cinnamomei coloris, ſapore amaro, acuto & pungente, velut Sinapi.

Floret per totam æſtatem, ſed copioſiùs vernâ tempeſtate, & frigore durante. Sponte provenit in Perſia. *Locus & Tempus.*

Huic proculdubio idem eſt Thlaſpi latifolium platycarpon Leucoii foliis *Bocconi*, quamvis Jac. Zanoni dubitet, quoniam P. Boccone neq; florum ullius odoris, neq; foliorum amaroris (qui in Thlaſpi inſignis Perſico obſervatur) non meminit. Verùm hoc eſt argumentum tantùm negativum & nihil concludit. Potuit enim Boccone has qualitates, aliáſve quas in deſcriptione præterit, vel non animadvertere, vel oblivisci, vel brevitati ſtudens omittere. Deſcriptio Bocconiana ſic ſe habet:

Surculis fruteſcit fragilibus, cubitalibus, ſubinde majoribus, rotundis, circa quos *folia* plura nullo ordine ſervato denſè congeſta ſunt, craſſa, glabra, indiviſa, Leucoii æmula, per extremum retuſa. Summitatem occupant *flores* Leucoii, albidi, quaſi in umbellam congeſti; quos excipiunt vaſcula biſcutata, in quibus ſemen utrinque compreſſum. *Radix* ſubeſt craſſa, vivax.

§. 4. *Thlaſpi fatuum Burſa paſtoris dictum.*

Burſa paſtoris J. B. Ger. *major vulgaris* Park. *major folio ſinuato* C. B. **Shepherds purſe.**

Nonnunquam palmaris, pedalis interdum & cubitalis [aut etiam ſeſquicubitalis] eſt planta. *Radice* nititur exili, rectâ, albâ, fibroſâ, ſapore ſubdulci & nauſeoſo; è qua prodeunt *folia* oblonga, modò integra, plerunque tamen profundè utrinque laciniata, laciniis in acutas cuſpides deſinentibus, Dentis leonis ferè in modum, nonnihil hirſuta, pediculis uncialibus [potiùs ex anguſto principio ſenſim dilatata] cùm ſuperiora quæ in caulibus ſunt latâ baſi, abſque pediculis iis adnaſcantur, laciniâ ceu auriculâ utrinque productâ eos velut amplectentia, nec omnino laciniata ſint. E foliorum medio *caulis* unus, duo, tres, quatuórve, aut plures exſurgunt, in ramulos alternatim poſitos diviſi, medius ab imo ſtatim. Summi caules & ramuli in longas veluti ſpicas excurrunt floſculorum pediculis tenuibus ſemuncialibus inſidentium. Sunt autem *floſculi* parvi, albi, quatuor petalis ſubrotundis minimè bifidis compoſiti, cum *ſtaminulis* aliquot apices luteos geſtantibus. Floſculis delapſis pediculi in uncialem longitudinem excreſcunt, & ſeminum receptacula ſuſtinent, ex acuto principio in latiuſculam bifidam crumenulam deſinentia, à caule extantes, & rectos cum eo angulos efficientes, aut etiam deorſum nonnihil reflexi. *Semina* in ſingulis vaſculis continentur multa minutiſſima, per maturitatem fulva aut ſubruffa.

Hæc planta foliis mirè ludit, unde illam quæ folio eſt integro & non ſinuato pro diverſa ſpecie non habemus: atque idcirco cum J. Bauhino ad idem caput reducimus B. paſt. folio ſinuato primam, ſecundam & tertiam ſpecies *C. B.*

Locus. Secus vias locis deſertis & incultis, inque areis, compitis ac ruderibus paſſim provenit, totáque æſtate floret, viget ac ſemen perficit.

Vires. Aſtringit & conſtipat, hinc valet in hæmorrhagia narium [ſi peſſum è cotone factum & ejus ſucco intinctum naribus indatur *Brunſ.*] diarrhœâ, dyſenteriâ, lienteriâ, [vino rubro vel aqua fluviali in qua chalybs candens extinctus fuerit decocta ac pota, vel ejus ſuccus expreſſus] in mictione cruenta & gonorrhœa [ſucci expreſſi ℥ j. epotâ aut herbæ ſiccatæ juris duplo *Matth.*] menſtruorum fluxu nimio. Externè vulneribus ſolidandis à plebeiis adhibetur, nec ſine ſucceſſu. Quinimo additur ſæpius cataplaſmatis febrifugis quæ carpis imponuntur.

Burſa paſtoris non tantùm hæmoptoicis opitulatur, ſed etiam certò medetur gonorrhœæ; quam ſingularem obſervationem poſt Tabernamontanum celeberrimo Seberio practico inſigni debemus. *Sim. Pauli.*

CAP. X.

De Tetrapetalis ſiliculoſis monoſpermis.

De Braſſica marina monoſpermo.

Foliis carnoſis cæſiis cum Braſſica convenit, floribus albis, capſulis ſubrotundis, monoſpermis ab eadem differt.

Braſſica maritima C. B. *marina monoſpermos* Park. *marina Anglica* Ger. *monoſpermos Anglica* J. B. **Sea-Colewort.**

Folia aliquot è *radice* ampla, lata, craſſa, circa margines undulata, & veluti criſpa, fragilia, pediculis craſſis inſidentia, colore cæſio ſeu ex viridi cinereo promit: è quorum medio *caulis* exſurgit craſſus, bipedalis aut altior, foliis aliquot veſtitus, ſumma parte in multos ramulos & ſurculos variè diviſus & ſubdiviſus, *florum* pallentium alborum congeries denſas & umbelloſas ſuſtinentes, quibus ſuccedunt *ſiliquæ* breves & craſſæ, aliæ nuclei ceraſi magnitudine, aliæ altero tantò majores, figurâ utrinque turbinatâ & acuminatâ, & thorulis quibuſdam ſecundùm longitudinem donatæ, vel aliàs tuberculis exaſperatæ, colore cinereo, quibus ſingulis ſingulum ineſt *ſemen*, pullum, viciæ ferè magnitudine. *Radix* craſſa in multos ramos diviſa, multos annos vivax: quin & folia per hyemem virorem ſuum retinent.

Locus. In arenoſis maris litoribus circa Angliam ubique ferè invenitur. Verno tempore pro olere eſtur.

Cap. XI.

Myagrum monoſpermon J. B. *monoſpermon majus* Park. *monoſpermon latifolium* C. B.

J. B.

CRaſſa & alba eſt *radix*, annua tamen: quæ *caules* profert aliquot cubitum aut ſeſquicubitum altos, glaucos, teretes, læves, ſolidos, medullâ candidâ farctos, multis alis concavos, ſuperiore parte valdè ramoſos, ramulis prælongis à caule extantibus & angulos ferè rectos cum eo efficientibus. *Folia* Glaſti ſativi ſuperioribus foliis nonnihil ſimilia, plerunque tamen laciniata, præſertim inferiora, [parva, cum Braſſicanis magnitudine neutiquam conferenda,] ſimilitérque illis cæſia, pinnis ſuis caules amplectentia, ſapore oleraceo. *Flores* lutei, quadrifolii, minores multò quam Braſſicæ (imo Eryſimi vulgaris pares) paullatim nec eodem tempore ſeſe explicant, aliis primulùm è calice erumpentibus, aliis in *ſemen* abeuntibus, quod ſingulare in ſingulis ſpiculatis burſulis ſurſum ſpectantibus, & caulibus ramulíſque appreſſis.

J. Bauhinus ſpontaneam obſervavit in agro inter *Dampierre* & S. Mauritium. Junio menſe apud nos floret, & ſemine plenam maturitatem adepto radicitus interit. *Locus & Tempus.*

Cap. XII.

Myagro affinis capitulis rotundis J. B. *Myagro ſimilis ſiliquâ rotundâ* C. B. Park.

J. B.

MUltos (inquit ille) ex *radice* ſimplici, lignoſa producit *caules*: [Quæ in noſtro hortulo vere ſatæ ſunt plantæ è ſingulis radicibus ſingulos produxerunt,] cubitales & bicubitales, [Quæ apud nos provenêre cubitalem altitudinem non excedebant,] teretes, fragiles, hirſutos, ab imo ſtatim ramoſos, frequentibus ramulis è foliorum alis egreſſis: per quos *floribus* tenuiſſimis, minoribus quàm in Myagro, pallidis, longa ſerie ſuccedunt alternatim diſpoſita *capitula* exigua, Coriandro minora, ſemuncialibus pediculis tenuibus à caule extantibus hærentia, per maturitatem nigra, in apiculum deſinentia, à quo quatuor coſtulæ minimùm alatæ ad pediculum uſque porriguntur. In ſingulis capitulis *ſemen* ineſt unicum flavum, oleaginoſum, nullo ſapore manifeſto. *Folia* Myagro ſimilia, minora, aſpera, obſcuriùs virentia, nonnihil ſucculenta; quæ per caules & ramos alternatim diſpoſita, nullis pediculis, amplexicaulia, alas utrinque pinnatas proferunt ſapore viſcido, & niſi obſtet leviuſcula acrimonia [quæ poſtea ſentitur & linguam calefacit] fatuo: infima ex longis pediculis leviter ſinuata ſunt. *Deſcriptio eſt Jo. Bauhini à nobis interpolata & aucta.*

Annua eſt planta, ſemine deciduo ſe renovans.

Hujus ramulum invenimus inter plantas noſtras ſiccas, ubi collegimus jam non recordamur. Ex ſemine Londino miſſo in hortulo noſtro ſuccrevit, floruit & ſemen perfecit.

Cap. XIII.

Myagro ſimilis flore albo J. B. *Myagrum monoſpermon minus* C. B. Park.

J. B.

NUmeroſa ſtatim à radice fundit *folia*, glabra, uncias tres longa, ad Iberidis folia accedentia, laciniata nonnihil: Inter quæ *caules* ſurgunt medullâ farcti, alis concavi: Quarum exortum *folia* ambiunt alata & veluti denticulis laciniata. *Floſculi* in faſtigiis candidi, exigui, quos vaſcula ſequuntur ſubrotunda, acuminata, longo pediculo hærentia, ad Myagrum cum rotundis capitulis accedentia. *Radicula* longa, alba, ſimplex, vel cum paucis fibris.

Inter Bononiam & Florentiam reperit J. Bauhinus. Paſſim in ſatis circa Monſpelium reperitur Maio & Junio cum flore & capitulis. *Botan. Monſp.* *Locus & Tempus.*

CAP. XIV.

Eruca marina Ger. *marina Anglica* Park. *item maritima Italica* ejuſdem. *Eruca maritima Italica, ſiliqua haſtæ cuſpidi ſimili* C.B. *Cakile quibuſdam, aliis Eruca marina & Raphanus marinus* J. B.

J. B.

QUamvis tenuis longa tamen ſatis eſt hujus *radix*; numeroſos *caules* proferens, dodrante altiores: *folia* Reſedæ minora, pinguiora, guſtu acri, ſubſalſo. *Flores* peculiaribus ſurculis lateralibus inſident, Erucæ aut Braſſicæ poſitu & formâ, colore purpureo. *Siliquæ* craſſiuſculæ, breves, bina *ſemina* ſingulæ continent. Nos unicam in vaſculo cellam ſeu cavitatem obſervavimus.

CAP. XV.

Lepidium glaſtifolium C. B. *Lep. non repens* J. B. *Lep. annuum* Lob. Park. *minus rectè.* **Woad-leaved Dittander.**

HÆc herba ex obſervatione noſtra hujus loci eſt, ſiquidem *capſulas* producit monoſpermas; numeroſiſſimas, ſphæricas cum apice in ſummo, perexiguas, ſcabras, pediculis tenuibus ſemuncialibus, acuto, cum caule angulos facientibus, inſidentes, qui *floſculis* parvis, albis ſuccedunt. Floſculi autem ſucceſſivè ſe aperientes paulatim in prælongas ſpicas excurrunt.

Miror Moriſonum ſiliculas bifidas, membranâ per maturitatem pellucidâ & albâ diſſeptas ei attribuere, niſi fortè aliam plantam deſcribat, nobis incognitam.

Locus. In agris quibuſdam propè Ratiſponam Germaniæ urbem copioſum obſervavimus.

CAP. XVI.

Rapiſtrum monoſpermon J. B. C. B. Park.

J. B.

EX *radice* longiuſcula, albicante, parùm fibroſa, *caules* pedales, aliquando altiores, rotundi, tenues, ramoſi, eleganter virentes, levitérque hirſuti exurgunt. *Folia* humi ſparſa craſſa ſunt, Rapi foliis ſimilia, ad principium laciniata, deinde ſubrotunda, leviter ſinuata & hirſuta. *Flores* ſecundùm cauliculos palmares & tenues velut in ſpica diſpoſiti, eleganter lutei aureíve, quibus *ſiliquæ* ſuccedunt rotundæ, elegantes; propter ſtrias [per eas quemadmodum in ſemine Coriandri diſcurrentes] in filamentum oblongum abeuntes, quæ quaſi geminæ ſibi inſident, parte tamen ſuperiore majore, cùm in ea *ſemen* parvum, oblongiuſculum, ſed unicum (unde ei nomen) contineatur.

Locus. In Italia non procul à Liburno portu; circa Genevam etiam & Monſpelium ſpontaneum invenimus.

* 2. *Rapiſtrum maximum rotundifolium monoſpermon Hiſpanicum* Park. *maximum rotundifolium monoſpermon* Cor.

Præcedente elatior eſt, foliis majoribus in lacinias diſſectis, extremo majore, ſubrotundo, magíſque piloſo. Quin & ramulis crebrioribus, floribus amplioribus, albis in calycibus ſubluteis, ſeminibus [potiùs vaſculis ſeminalibus] rotundioribus, ſumma parte minimè acuminatis ab eodem differt.

Hanc ſpeciem pleniùs deſcribit Jacobus Cornutus in hiſtoria Plantarum Canadenſium his verbis:

Omnes hujus generis ſpecies *foliorum* amplitudine ſuperat: hæc verò ſunt, Raphani modo, extremâ parte rotunda, & ambitu crenata, ſupinâ variis aſperitatibus in ſpinulas ſetaceas leviter extuberant, amplitudine palmari. Circa caulem ſubnaſcuntur his utrinque in eodem pediculo minora.

Caulis ad duo cubita elevatur, ſtriatus, anguloſus, ut folia hiſpidus in multiplices ſurculos diviſus, in quibus longè minora quàm in caule folia glomeratim aggeruntur & ſine ordine locantur: ſunt enim illa & magnitudine & figurâ urticæ Græcæ ſimilia; onuſti ſunt ſurculi innumera florum propagine, adeò ut integrâ vigeant æſtate; *Flos* ex rotundo capitulo ſubflavo in quatuor candida foliola ſeparatur; inter quæ tenuia filamenta & piſtillum viride cum apicibus luteis apparent. Cuique flori ſuccedit *ſemen* unicum, parvum, ſubflavum, rotundum, rotundâ quoq; capſulâ membranaceâ Coriandri magnitudine incluſum, quamvis initio dum viret paulo longior appareat, per maturitatem tamen orbicularis eſt figuræ.

Locus. In Hiſpania naſcitur.

Cap. XVII.

De Leucoio ſiliculoſo monoſpermo.

1. *Leucojum ſiliculoſum flore luteo umbellatum monoſp. Thlaſpi ſaxatile incanum, luteum, Serpylli folio minus* C. B. *Ionthlaſpi luteo flore incanum* δισκοειδὲς, *montanum, umbellatum* Col. *Thlaſpi montanum luteum minus* Park.

Col.

Foliis exit incanis, aſperis, parvis, anguſtis, oblongis, formâ & effigie congeneri plantæ à Matthiolo pro Alyſſo depictæ, minoribus duplo, circa *viticulos* rotundos, purpurantes, in terra ſtratos, hirſutie albâ aſperâ obſitos: in quorum ſummo *flores* odorati, non parvi ut in congenere, ſed magni reſpectu plantæ, atque non in umbellam, ſed veluti longum corymbum in orbem per viticulos diſponuntur, colore luteo, hilari aureóve, petalis infractis in cordis figuram: quibus ab imo *fructus* ſuccedunt, alternatim etiam per orbem circa viticulos longis petiolis hærentes, figurâ rotundâ, Lentis magnitudine, incanâ hirſutie aſperi, longum habentes apicem, in quibus unicum *ſemen* compreſſum fulvúmque continetur.

Maio & Junio florida & frequentiſſima in Æquicolorum montibus habetur: plana juga diligit. Folia dura & veluti humore carentia ſicco ſunt ſapore, herbaceo, nec acrimoniam exſerere videntur, ſicuti & ſemina. Eadem radice regerminat poſt *flores*, ſempérque vivit.

Tempus & Locus.

2. *Leucoium ſiliculoſum monoſp. fructu compreſſo. Lunaria peltata minima quibuſdam, ad Thlaſpi referenda* J. B. *Thlaſpi minus clypeatum* Ger. *clypeatum minus Serpylli folio* Park. *Thl. clyp. Serpylli folio* C. B. *Ionthlaſpi minimum, ſpicatum, lunatum* Col.

Col.

Hujus *radix* exigua, tenuis & albicans, fibrillis aliquando diviſa invenitur: plures emittit *viticulos*, tenues, aſperos, dodrantales ad ſummum, ſupinos, aliquando rectos in unicaule planta: quos *folia* circundant alternatim diſpoſita, candicantia, exigua admodum, duplo minora quàm Thymi durioris dicti, aſperiuſculi uno verſu quandoque diſpoſita. A medio verò viticulorum, (qui aſpera hirſutie & candicante obducuntur) ad ſummum uſque *fructus* cartilaginei rotundi, Lentis magnitudine, compreſſi, velut in longam ſpicam diſpoſiti dependent, uno etiam ferè verſu penduli è petiolis incurvis exiguis, minimum, in quatuor foliola diviſum calycem habentes, oculos ferè fallentem. *Flores* velut in umbellam confertos in ſummo ſemper habet exiguos, & omnium minimos, luteolos, qui ſtatim *folliculos* proferunt è medio rotundos, hirſutos [J. Bauhino non rectè glabros] in medio parum ventrioſos, limbo circumductos, in ima parte veluti fiſſos Thlaſpeos modo. Hi profecti paleæ colore fiunt, ab imo decidentes, Maii fine; *ſemen* intus unicum habentes ovali figurâ, compreſſum, flavum aut ruffum. Plantæ ſapor parùm acris, Leucoii modo ſiccans.

In montium radicibus & collibus Soli orienti expoſitis ſterilibus frequens Anverſæ Valuenſium, Aprilis menſis fine & Maio. Circa Monſpel. collegimus: Cherlerus in Nemauſenſi agro.

Locus & Tempus.

Cap. XVIII.

Thlaſpi montanum Glaſti folio C. B. *montanum Glaſti folio majus* Park. *Thlaſ. Pannonicum Cluſii* Ger. *Thl. folio Alliariæ* J. B.

J. B.

Hujus *folia* infima lata & rotunda ſunt: quæ autem ſuperiùs in caulibus, quos à fibroſa, obliquè acta, ſerpente, alba, tenui, lignoſa, Alliúmque obolente *radice* plures emittit, teretes, læves, cubitales altioréſque. *Folia* inferiora ſunt Alliariæ ſimilia, alia ad Napi folia quodammodo accedunt, oblonga, averſa parte cæſia, adversâ in luteo vireſcentia, duabus pinnulis ſubrotundis caulem amplectentia, ſapore oleraceo, nonnihil ad Cepas quoq; accedentes è quorum alis rami enaſcuntur, ſimiliter foliati. *Flores* Naſturtii aquatici albi, quadrifolii. *Siliquæ* uno loculo donatæ, ſubrotundæ, nullâ fiſſurâ, *ſemen* continent ſingulæ ſingulum, flavum, guſtu amaro & acri.

Invenitur umbroſis locis ad arcem Stichenſtain, & quà iter eſt ex ea arce ad *Sneberg*: nuſquam alibi Cluſio obſervatum. Floret Junio, ſemen Julio & Auguſto ad maturitatem pervenit.

Locus & Tempus.

CAP. XIX.

De Glaſto ſeu Iſatide.

GLaſtum Latinis, *Vitruvio, Mela, Cæſare & Marcello Empirico* teſtibus, vitrum dicebatur. Vitrum ideò à Latinis dictum exiſtimo quòd Gallis & Britannis antiquis *Glaſſa* diceretur, quod Vitrum rectè interpretati ſunt. Glaſſa autem fortè dicta eſt à colore vitreo ſeu ὑαλίνῳ.

Glaſti notæ ſunt folia ad tingendum utilia, ſiliquæ compreſſæ, latæ, pendulæ, per maturitatem nigræ *Linguam avis* dictam imitantur.

Glaſtum ſativum Ger. Park. *Iſatis ſativa vel latifolia* C. B. *Iſatis ſive Glaſtum ſativum* J. B. **Woad.**

Pollicaris hujus *radix* albida & lignoſa ad cubitum & ſeſquicubitum deſcendit, inquit J. Bauhinus. *Caules* ſurrigit minimi digiti craſſitie, bicubitales, rigidos, teretes, læves, ſubrubentes, in ſummo valdè ramoſos; *foliis* creberrimis, nullo ordine poſitis veſtitos. *Flores* in ramulis lutei, crebri, exigui, quatuor foliolis longiuſculis, obtuſis, minimè bifidis compoſiti, pediculis longis, tenuibus ſubnixi [J. Bauhinus octo folia flori tribuit, verùm quatuor illa quæ minora vocat calicis ſunt non floris] *Stamina* lutea, exigua. Capſulæ ſeminum per maturitatem nigricantes, latæ, obtuſæ, *Linguæ avis* ſimiles ſed minores, coſta longitudinem percurrente, ſecundùm quam etiam aperiuntur, ſingulæ ſingula ſemina flavicantia continent. Ob pediculorum tenuitatem capſulæ deorſum dependent ac ſi pilis appenſæ forent. Folia ima ad Cynogloſſum accedunt, nonnihil glauca, oblonga, glabra. Quædam tamen ex prioribus interdum hirſuta, inquit J. Bauhinus, ac etiam nonnunquam ſinuata, ad Heſperidis folia accedentia. Quæ in caulibus & ramis nullo pediculo interveniente adnaſcuntur, pinnatis barbulis ad baſin donata, oblonga, anguſta, in acumen deſinentia, glauca, glabra, quædam tamen ex inferioribus averſa parte ad margines præſertim & nervum medium rarioribus pilis hirſuta. Tum caules tum folia glauco quodam polline obducta ſunt, quæ facilè detergi poteſt. Secundo à ſatione anno cauleſcit & floret, & poſtquam ſemen perfecerit radicitus exareſcit, ſemine deciduo ſe renovans.

Locus. Seritur in Mediterraneis Angliæ. Sylveſtris à Sativo nonniſi culturâ differre videtur.

De Iſatidis cultura & præparatione ad lanas tingendas integrum librum ſcripſit Henricus Crolachius.

Vires & Uſus. Glaſtum facillimè & copioſiſſimè præbet ſalem volatilem, imò ſine igne, egregii uſûs in Scorbuto & Angina. Hæc planta multò meliùs tingit lanas quam *Indigo*, quod admixtione ſalis corroſivum evadit. *Wedelius de Sale volatili plantarum.*

Cultura & præparatio. De cultura & præparatione Iſatidis lubet huc transferre quæ habet Wedelius loco citato.

Optimè inquit creſcit iis in arvis, quibus priùs Linum ſatum fuerat; ſin minùs anteceſſore hoc gaudeat, ſtercorari eadem probè poſtulant.

Alterutro horum facto, aut foditur terra ad ſationem, aut aratro ad id aptato quadrijugali profundiùs aratur. Sin communi aratro præſtare id libuerit, lentè feſtinandum eſt, morâ enim eget.

Quod Autumno aratro præparatum eſt arvum hyemalibus feriis ad Purificationis Mariæ feſtum relinquitur uberi irrigationi.

Semen ipſum perinde eſt, recénſne an vetuſtum ſit, modò non fumi acceſſione (quod notabile eſt) corruptum fuerit.

Poſt feſtum Purificationis, molliori cœlo, ſeritur, & ex voto quidem magis modicâ nive poſitâ, & ea quidem cautione, nè densè nimis ſatio fiat.

Elapſo uno alteróque die, quæ mora non de nihilo eſt, ſtudioſè mediante occatione, terrâ obtegitur.

Poſt Pentecoſten diligenter repurganda ab aliis herbis.

Poſt feſtum S. Joannis ad primam meſſem matureſcit: cùm extima folia flavedinem præ ſe ferunt, vel metus eſt flores ipſum meditari, ferro ad id parato in terra herba detruncatur in cumulum hinc colligitur & ad loturam fertur.

Factâ lotione pabone ad locum aptum mittitur, ſparſim diſpergitur, & vertendo ſiccatur: marcor hic ſeu colono, ſi minor fiat & ſuperficiariè, ſeu emtori, ſi juſtus, lucrum fœnerat, illi quidem aucto globulorum numero, huic meliori præparatione. Sin inconſtans tempeſtas minùs faveat, ut modò ſiccetur, modò imbribus irrigetur, quæ liberari ab extraneo humore debebat, periculum ſubit corruptionis, & teſtis hujus, nigredinis, quod ſæpe unicâ nocte contingit.

Abſumpta ſuperflua humiditate congeritur, & truſatilibus molis infertur.

A conquaſſatione ſeu comminutione & tritura hac, qualis quidem ſucculentis adhuc convenit, in acervum obtuſum ſeu rotundum compingitur, ſuperna parte tecta pro arcenda pulvia, circa latera verò ventilabra fabrificantur, ut herbacea ſanies reſidua per noctem excludatur.

Abacto liquore digeritur in magnos globos, & tecto patulo ad id facto, ad machinam illam vecta imponitur, ut ſiccetur, adeò omni ſtudio ſuperflua humiditas abigitur, nè in putrilaginem fatiſcat. Relinqui hìc loci poteſt, quamdiu id fert occaſio; aut globuli jam leniter exſiccati propriæ inferri domui, vel ad ulteriorem præparationem mercatoribus vendi poſſunt.

Globuli enim hi, quos ſexagenos vendi videas, tabulatis ingeſti & accumulati, ſenſim incaleſcunt, & urinoſum ſal volatile de ſe exhalant, eò citiùs quo calor ambientis æſtivo tempore & eorum copia major; illud verò non ſolùm quo continentur ſpatium, ſed totam ſæpe domum & vicinas odore ſuo replet. Tandem aquâ etiam affusâ magis intenditur calor, donec non in cineres, ut quidam volunt, ſed pulverem groſſum tinctorum uſibus aptum fatiſcat, quod hinc Glaſtum κατ' ἐξοχὼ, ſeu præparatum audit.

Secunda vice propullulans, non, uti prius, ſolicitis unguiculis ab immixtis aliis herbis repurgatur, ſed oves in agrum mittuntur ut paſti interſito hoc gramine repurgent iſatidem, neque enim illi vel eſu nocent, vel conculcando in terram, niſi paſtoris negligentiâ diutiùs ac par eſt inhæreant agro.

Exactis ſex ſeptimanis à prima meſſe denuò ut ſuperiori tempore detruncatur, & iterum elapſis totidem hebdomadis, ſi cœlum Autumnale faveat, tertiâ vice; licet hæc minori bonitatis notâ, tum ob caloris Solaris digerentis inſufficientiam, tum ob tempus loturæ minùs aptum.

Sequenti anno iiſdem arvis, quæ priùs iſatidem tulerant hordeum inſeritur.

Sin ſemina deſiderantur, tertia meſſe pars intacta relinquitur, unde vertente anno in ſemen exit. Hactenus Wedelius.

Noſtrates in præparando Glaſto methodum hanc non per omnia obſervant, ut ab amico, quem ſuper hac re conſului, certior factus ſum.

Seritur circa initium Martii apud nos, ſolo pingui, calido & bene ſtercorato; circa medium Maium ſeriùs citiúſve pro anni temperie & herbæ maturitate decerpitur.

Quamprimum demetitur ad molam ilico defertur & molendo comminuitur tandiu donec in globulos formari aptum ſit abſque ulla mixtura.

Globos hoſce craticulis vimineis (**hurdles** noſtrates vocant) imponunt ad exſiccandum; cúmque penitus ſicca evaſerint, molæ iterum ſubjiciunt & in pulverem quàm poſſunt ſubtilem comminuunt.

Pulveriſatum in area complanata, ſeu tabulato in acervum componunt, & copioſâ aquâ affuſâ irrigant ſeu madefaciunt, donec concaleſcat & vaporem emittat; adeóque per plures ſeptimanas calentem & effumigantem ſinunt ut paulatim maceretur & matureſcat, humore aqueo evaporante, medicamentoſo concocto. Ad calorem autem moderandum nè nimis invaleſcat, per tres, quatuórve hebdomadas palâ quotidie verſant; mucedinem autem inter exſiccandum & canitiem contrahit, quam iterum deponit, antequam plenam maturitatem adipiſcitur, perfectum ſaccis inferciunt, & divendunt.

Æſtate calida & ſerena ſucco meliùs concocto ad pigmentum conficiendum nobilius & præſtantius evadit; pluviâ autem & humidâ foliis magis luxuriat, & uberiore proventu ſerentem ditat, cùm citâ regerminatione ad quatuor aut etiam quinque meſſes eâdem æſtate adoleſcat. Prima meſſis omnium præſtantiſſima habetur, reliquæ ordine, ſequentes antecedentibus, deteriores.

Glaſtum autem non ſolùm colorem cœruleum de ſe præbet, verùm aliorum ferè omnium colorum baſis & fundamentum eſt. Verùm pro inſtituti noſtri ratione de Iſatide ſatis: qui plura deſiderat (nec enim hæc ad artis hujus prorſus rudem & ignarum inſtruendum ſufficiunt) eos conſulat qui hanc materiam ex profeſſo tractârunt, nimirum Crolachium prædictum, & Auctorem anonymum *Artis Agriculturæ* Anglicè conſcriptæ.

Joanni Bodæo à Stapel non aſſentio agrum Glaſti proventu non emaciari ſed lætificari potius, quamvis frumento producendo magis fortaſſe idoneum evadat: nec enim triticum ſolo valdè opulento ſatum fertiliſſimum eſt; ſiquidem foliis & culmis ſupra modum luxurians vim omnem in ea effundit, nec granorum admodum ferax eſt, neque plena & farinâ prægnantia procreat.

CAP. XX.

Coronopus Ruellii Ger. *recta vel repens Ruellii* Park. *Coron. Ruellii ſive Naſturtium verrucoſum* J. B. *Ambroſia campeſtris repens* C. B. **Swines Creſſes.**

J. B.

TErræ apprimit *caules* nunquam ſurgentes, ſpithamæos, ramoſos, rigidulos; per quos *folia* laciniata, cæſurâ foliorum Naſturtii, nec ita diſſimili aut odore, aut ſapore: *floſculi* ſecundùm caules minuti, albi; *ſeminum loculi* ſcabri, inæquales, lappulas imitati, quaſi echini parvi muricati, quorum ſingulis *granum* unicum, nigrum, gigarto vitigineo ferè par ineſt. *Radix* longiuſcula, ſatis craſſa.

In uliginoſis & ad vias tam in Anglia quàm in exteris regionibus reperitur. *Locus.*

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS SEPTIMUS,

QUI EST,

De Herbis flore tetrapetalo anomalis.

PRo floribus tetrapetalis hoc in loco habeo monopetalos etiam profundè in lacinias petalorum æmulas ad ungues ferè fiſſos, nè à recepta Botanicorum ſententia nimis recedam.

Herbæ flore tetrapetalo uniformi anomalæ & ſui generis variæ.

Harum notæ Characteriſticæ, generum indices ſunt.

- *Florum petala tenuia, ampla, fugacia,* ſuccus lacteus aut flavus, acer, vis narcotica; & in pleriſque ſpeciebus *calix bifolius* ſeu *bivalvis caducus*; PAPAVER, cujus duo ſunt genera; *Alterum,* vaſculis ſeminalibus brevibus in plurimas cellulas diviſis, operculo ſtellato; iiſque vel glabris; PAPAVER *Sativum* & *ſylveſtre* plurimarum ſpecierum; vel hiſpidis; ARGEMONE: *Alterum* ſiliquoſum; PAPAVER *corniculatum*; cujus omnino ſpecies eſt *Chelidonium majus* dictum, ſiquidem ſucco flavo acri turget, & calicem habet bivalvem caducum.
- *Vaſculum ſeminale in quaterna loculamenta partitum,* loculamentis ſuperiore parte aliquouſq; disjunctis, & in angulos eminentibus; foliis in plures lobos ſeu ſegmenta diviſis, glaucis, glabris, odore vehementi; RUTA. Rutæ flos interdum pentapetalos eſt, & vaſculum quinis loculamentis compoſitum: verùm hoc accidentarium eſſe puto & luxuriantis naturæ luſui tribuendum: naturaliter enim & ordinariè quaterna tantùm petala, & totidem in ſeminis conceptaculo loculamenta obtinet.
- *Vaſculum ſeminale tricoccum* in ſummo ſtylo, & ſuccus lacteus in pleriſque ſpeciebus acer & fervidus; TITHYMALUS.
- *Flores ſtaminoſi,* in ſpicas congeſti, Floſculorum tubi in vaſcula ſeminalia elliptica, (quæ per maturitatem horizontaliter rumpuntur) intumeſcentes, ſeminibus intus binis, puliciformibus. Hujus generis aliæ caulibus ſunt
  - *Nudis,* foliis vel
    - *Latioribus,* nervoſis; PLANTAGO.
    - *Anguſtis,* in nonnullis etiam ad margines dentatis aut laciniatis; CORONOPUS.
  - *Folioſis,* foliis anguſtis, binis oppoſitis, florum ſpicis è foliorum alis egreſſis; PSYLLIUM.
- *Siliquæ flores antevertentes,* quæ per maturitatem quadrifariàm partiti & dehiſcentes, quatuor ſeminum ſeries oſtendunt. Flores ſummis ſiliquis inſident, & integri unà cum calicibus decidunt; LYSIMACHIA *ſiliquoſa.* Hujus ſpecies quas novimus omnes præter *Virginianas luteas* ſiliquas producunt lanigeras.
- *Vaſcula ſeminalia in bina loculamenta diviſa,* & plerunque compreſſa: Floſculi parvi, petalis ad ungues junctis, ita ut integri decidant, ſúntque vel floribus
  - *E foliorum alis exeuntibus,*
    - *Singulatim,* ità ut è ſingulis alis ſinguli egrediantur flores; ALSINE *ſpuria,* nimirum foliis *Chamædryos, Hederulæ, Veronicæ.*
    - *Spicatim,* ita ut è ſingulis foliorum alis egrediantur ſinguli ſurculi flores multos in ſpicas diſpoſitos ſuſtinentes, vaſculis ſem. compreſſis, Burſæ paſtoriæ æmulis; VERONICA.
  - *In ſummis caulibus ſpicatis;* VERONICA *ſpicata.*

Anagallis aquatica dicta *major* & *minor* tam *rotundifolia*, quàm *longifolia*, itémque *Anagallis aquatica quarta Lob.* floribus & ſeminum conceptaculis cum *Veronicis* conveniunt ideóque *Veronicæ* potiùs quàm *Anagallidis* ſpeciebus annumerantur. Ad idem etiam genus pertinent *Chamædryos Spuriæ* dictæ ſpecies omnes.

Papaveris ſpinoſi, ſi rectè accipio mentem Botanicorum qui illud deſcripſerunt, calix trifolius eſt, quâ in re differt à reliquis *Papaveris* ſpeciebus nobis obſervatis. Loculamentorum vaſculi ſeminalis reſpectu plurimùm inter ſe differunt *Papaveris* ſpecies; Nam *Chelidonii majoris* ſiliqua ſimplex eſt & indiviſa, unicâ intus continuâ cavitate; *Papaveris corniculati lutei* in bina loculamenta ſecundùm longitudinem dividitur; *Pap. corniculati flo. phœniceo* in terna; ejus quæ *flore* eſt *violaceo* in quaterna. *Papaveris vulgaris* tam *Hortenſis* quàm *Sylveſtris* capitulum in plurimas cellulas dividitur incerto numero, uſque ad duodecim aut interdum quindecim, prout planta vegetior eſt aut languidior. Operculi autem ſtellati radii indicant numerum cellularum in quas capitulum dividitur.

Hinc patet à numero loculamentorum in quæ dividitur ſeminis conceptaculum ſolo & per ſe plantarum genera non rectè ſemper diſtingui.

Huc etiam referenda ſunt *Pentaphyllum ſiliquoſum primum & ſecundum* Morriſoni, nec non *Trifolium Luſitanicum bivalve flore rubro* ejuſdem, quæ ſiliquarum reſpectu cum Chelidonio majore conveniunt.

Cap. I.

De Veronica.

VEronicam Recentioribus quaſi φερονίκην dictam exiſtimat C. Hofmannus, quia triumphat inter plantas noviter repertas.

Veronicæ notæ ſunt, Floſculi parvi tetrapetaloides, nam quæ videntur petala diſtincta ad ungues juncta ſunt, adeò ut flos integer decidat, unde ſtrictè & propriè loquendo flores monopetali ſunt non tetrapetali. 2. Vaſcula ſeminalia in bina loculamenta diviſa & plerumque compreſſa Thlaſpeos inſtar.

In hoc genere calycis folia non decidunt unà cum flore, ut in Tetrapetalis ſiliculoſis, *Naſturtio*, *Thlaſpi*, &c. ſed à flore delapſo reſtant ad ſeminis uſque maturitatem: præterea flores è ſinu foliorum exeunt, præter illorum normam, in quibus nulla ad florum exortum apponuntur foliola.

Veronicæ autem in triplici ſunt differentia. Aliæ enim flores ſpicatos producunt, ſpicis ſummos caules & ramulos terminantibus quæ Veronicæ ſpicatæ dicuntur. Aliæ florum ſpicas producunt è foliorum alis exeuntes: quod genus Teucrii ſeu Chamædryos ſpuriæ nomine inſignitur.

Aliæ denique flores ſingulares ſeu ſolitarios ſecundum caules, è foliorum ſinubus proferunt, quæ Alſinæ ſpuriæ cenſentur.

§ 1. *Veronica ſpicata.*

1. *Veronica ſpicata latifolia* C. B. Ger. *major latifolia foliis ſplendentibus & non ſplendentibus* J. B. *ſpicata latifolia major* Park. **Great broad-leaved ſpiked Speedwell or Fluellin.**

Cluſ.

Cubitales profert *caules*, interdum etiam ampliores, non valdè ramoſos, certè quàm rariſſimis alis, ſed multis nodis præditos; *folia* contrariis inter ſe petiolis ad ſingulos nodos naſcentia, duas aut tres uncias longa, unam lata, craſſa ex atro viridia, ſplendentiáque, raris & vix conſpicuis crenis ſerrata, guſtûs admodum aſtringentis & exſiccantis, deinde acris. Summo caule ſpicatim creſcunt multi conferti *floſculi* Veronicæ rectæ dictæ floribus formâ ſimiles, ſed colore paulò dilutiores, ab infima parte ſpicarum explicare ſe incipientes quemadmodum Teucrii & aliarum ſpicatarum flores. *Semen* in planis vaſculis continet, exile, fuſcum. *Radix* craſſa eſt, multiſque fibris donata, ſingulis annis novos ex lateribus caules producens.

2. Eſt alia hujus ſpecies cubitalem altitudinem non excedens, multiſque in ſummo caule ramis prædita, cujus *folia* ſuperioribus non minùs ampla & craſſa ſunt, ſed neque ſplendent, neque adeò atra ſunt. *Secunda ſpecies.*

3. Conſpicitur & tertia ſpecies, ſecundæ non valdè diſſimilis, cujus folia evidentioribus crenis ſerrata ſunt, ramulíque oblongiore florum ſpicâ prædíti: in reliquis conveniunt; utrique ſapor idem qui priori. *Tertia ſpecies.*

Invenitur hoc genus cum ſuis ſpeciebus in multis Pannoniæ ſylvoſis montibus, & ad radices Stiriacarum Auſtriacarúmque Alpium, gaudétque umbrâ. *Locus.*

Floret Julio, aliquando etiam Junio, in hortis præſertim: Semen Auguſto & Septembri maturum eſt. *Tempus.*

2. *Veronica ſpicata recta, profundè ſerrata, quam Lyſimachiam cœruleam quidam vocant* J. B. *Lyſimachia ſpicata cœrulea* C. B. *cœrulea* Ger. emac. *cœrulea ſpicata* Park.

J. B.

Cubitalis, teres, glabra, ex certis intervallis terna aut plura *folia* ad nodos habet, Ptarmicæ foliis ſimilia, uncias duas aut tres longa, culmum lata, valdè ſerrata, glabra. Spica longa *floribus* denſè congeſtis conſtat, cœruleis, quibus deciduis remanent longa ſtaminula. Succedunt plura exigua *marſupiolis* in quibus *ſemen* minutum. Parvâ & fibroſâ *radice* nititur, non reptante, ſed plures à capite turiones ſeu germina novella protrudente quotannis, quibus valdè ſe propagat.

Locus. In Pannoniâ & vicinis Auſtriæ atque Stiriæ regionibus vel ſecundùm rivos, vel in montanis pratis ſponte naſci narrat Cluſius.

A. 3. *Veronica ſpicata recta major & minor* J. B. *ſpicata minor* C. B. *aſſurgens ſive ſpicata* Ger. *Item Veronica ſpicata anguſtifolia* C. B. *erecta anguſtifolia* Park. **The leſſer ſpiked Fluellin or Speedwell.**

J. B.

Obliquam *radicem* agit, fibratam; *caulem* rectum tollens, interdum quatuor unciarum tantùm, aut pedalem vel cubitalem; interdum altiorem multò, ſimplicem plurimum, ad cujus nodos *folia* naſcuntur anguſtiora, acutiora quàm Veronicæ vulgaris, leviter crenata, hirſuta, ad radicem latiuſcula. *Caulis* in ſpicam longam deſinit, plerumque viſu ſimplicem, interdum *floribus* Veronicæ vulgatæ cœruleis denſiſſimè ſtipatum, paullatim floreſcentibus, primùm inferioribus denique ſummis: quibus excidentibus ſtaminula remanent longa: *Semen* autem planis bifidis *capſulis* continetur.

Veronicam ſpicatam majorem à minore magnitudine tantùm variare exiſtimat J. Bauhinus. Cluſius & Lobelius ſpecie diverſam faciunt. Altera (inquit Cluſius) major eſt, latioráque habet folia & longiorem florum ſpicam: altera minor graciliorem breviorémque caulem, anguſtiora folia, minorémque ſpicam. Ego equidem non libenter multiplico ſpecies præter neceſſitatem, ideóque cum J. Bauhino ſentio has duas non diſtingui ſpecie; nihil tamen fidenter affirmo.

C. Bauhinus Veronicam ſecundam erectiorem anguſtifoliam *Cluſ.* ab ejuſdem Veronica recta vulgari majore non diſtinguit. J.Bauhinus quoque Veronicam ſecundam majorem anguſtifoliam *Cluſ.* multum convenire ſcribit cum Veronica ſua ſpicata recta. Deſcriptio Cluſii ſic ſe habet:

Fibroſa *radix* lateribus ſe propagat, novos ſingulis annis ſtolones promens, cubito non minores, rectos, virides, veluti nodis aut geniculis diſtinctos. *Folia* in ſingulis nodis bina ex adverſo naſcentia, oblonga, Lyſimachiæ cœruleæ dictæ pænè ſimilia, ſed craſſiora & in ambitu minùs ſerrata, guſtu adſtringente & ingrato, poſtea acriuſculo. Summi rami in ſpicas deſinunt cœruleorum floſculorum quatuor foliolis conſtantium, in quorum umbilico duo *ſtaminula* cum exiguo ſtylo. *Semen* in bifidis vaſculis, planis quidem, ſed aliquantulum tumentibus & pulvinatis, exile admodum & rufum.

Variat foliis paullò latioribus, prima tamen ſpecie anguſtioribus, caulibus minùs ramoſis, dilutioréque florum ſpicâ. Sapor quidem aſtringit & exiccat, ſed non adeò vehementer ut in prima ſpecie.

Locus & tempus florendi eadem quæ primæ ſpeciei. *Cluſ.*

Cæterùm Veronica ſpicata minor nobis obſervata eſt in paſcuis quibuſdam medio circiter itinere inter Cantabrigiam & Novum Mercatum.

J. Bauhinus Genevæ & in Sabaudia obſervavit florentem Julio: Montbelgardi etiam in agris propè *Audincourt.*

4. *Veronica parva ſaxatilis cauliculis nudis. Teucrium minimum* Cluſ. hiſt. *Chamædrys ſpuria minima* Park.

Eodem modo per terram ſeſe expandit in varios diviſa ceſpites, quo Cotyledon Matthiolo altera aut Sedum ſerratum. Cluſio inſtar minoris Gentianæ vernæ elegantis, ex eodem radicularum capite breves ramuſculos in ambitu fundit, humi recumbentes & ſuſtinentes quaterna aut ſena foliola, alternis quidem ſibi oppoſita, ſed adeò arctè congeſta, ut eodem exortu naſci videantur, quæ parva, ſubrotunda, hirſuta, per margines crenata. E foliorum medio, ut in Sedo ſerrato dicto, exilit cauliculus, duarum triúmve unciarum, teres, gracilis admodum, foliis nudus flores in ſummo faſtigio geſtans, non binos tantùm (ut vult Cluſius) ſed quinque, ſex, aut etiam plures Chamædryos ſpuriæ aut Veronicæ, cœruleos cinereóſve, quadrifolios, qui tamen ut in reliquis integri decidunt. Ad ſingulos florum pediculos ſingula foliola oblonga. Vaſcula ſeminalia magna, compreſſa, bifida.

Locus. In montis Juræ vertice *Thuiri* copioſum invenimus: Cluſius in ſummo *Sneberg* jugo.

An Chamædrys Alpina minima hirſuta *C. B. Prod?*

* 5. *Teucrium ſextum* Cluſ. *Chamædrys Alpina ſaxatilis* C.B. Park. *Teucrium petræum pumilum* Ger. emac.

Cluſ.

Pumilum eſt admodum, ſemipalmaribus *virgulis*, quadam lanugine pubeſcentibus, quas bina ſemper inter ſe oppoſita veſtiunt *folia*, minoris Chamædryos foliis ſatis reſpondentia, inter quæ ſummis virgulis oblongiuſculi naſcuntur è barbatis *calyculis flores*, à ſuperiorum formâ diverſi, concavi enim ſunt extremis oris laciniati, latiores, cœrulei tamen etiam coloris, è-quibus duo *ſtaminula* cum longo *ſtylo* exeunt. Defluentibus integris floſculis ſuccedunt craſſiores & majores *ſiliquæ*, exiguo ſemine plenæ. *Radix* etiam per ſumma ſerpit, tenuibuſque fibris prædita eſt.

Locus. In ſummo Etſcheri jugo nec uſquam alibi invenit Cluſius.

Veronica petræa ſemper virens Ponæ. C. Bauhinus Veronicam petræam ſemper virentem Ponæ in Baldo huic ſynonymam facit: At Deſcriptiones non ſatis conveniunt. V. Ponam.

* 6. *Chamædrys ſpuria minor anguſtifolia* C. B. J. B. Park.

C. B. prod.
Radice eſt nigricante, lignoſa & fibroſa: *ramulis* plurimis in terram reflexis, palmaribus, rotundis, rufeſcentibus, nonnihil piloſis, rigidis, duris, & in ramulos plures ſubdiviſis: *foliis* ad radicem nonnunquam oblongis, latiuſculis, obtuſis, minimè crenatis: reliquis verò ad cauliculos, brevibus, anguſtis, crenatis & in apicem deſinentibus. *Flores* habet copioſos in ſpica oblonga diſpoſitos, modò pallidè cœruleos, modò carneos, ſtaminulis & ſtylo donatos, quibus ut ſylveſtri *ſemen* minutum ſuccedit in parvis thecis.

Æſtate floret in agris noſtris ſiccioribus & incultis; copioſè circa balneum *Bruglingen* occurrit. *Locus.*

* 7. *Chamædrys ſpuria hederacea repens, ſive ſcutellata repens* C. B. *Chamædrys hederacea, ſive Teucrium pratenſe foliis hederaceis* Cat. Altdorf. *Jungermanni.*

Nomen ſine deſcriptione. Circa Altdorfiam in Germania oritur.

* 8. *Veronica Alpina Bellidis folio hirſuta* C. B. *minima Bellidis folio* Park.

C. B. prod.
Radice eſt per terram tranſverſim repente, fibris oblongis nigricantibus donatâ: *cauliculo* ſemipalmari vel paulò altiore, tenui, hirſuto, duro, flexili, reclinato: cujus *folia* ad radicem plura, Bellidis cœruleæ foliis formâ reſpondent, parva, ſubrotunda, atrovirentia, hirſuta & craſſa, in cauliculo pauca, binis ex oppoſito ſitis: Cauliculorum ſummitatibus *floſculi* aliquot cœrulei, quaſi in umbella, ex parvis hirſutis calyculis prodeuntes, quaternis quiniſve foliolis & ſtaminulis binis cum ſtylo compoſiti inſident: *Semen* verò in vaſculis brevibus, compreſſis, ex medio veluti umbone ſtylo prodeunte, continetur.

Hanc in Helvetiorum Alpibus reperimus. *Locus.*

§ 2. *Veronica cum floribus foliis intermixtis, è ſingulis eorundem alis ſingulis.*

* 1. *Veronica terreſtris annua, folio Polygoni, flore albo* Moriſ.

Moriſ.
Plantula eſt palmaris, *cauliculis* rectis: *foliolis* ad ſingulos nodos oblongis, anguſtis, Polygoni æmulis; è quorum ſinubus ſingulis ſinguli exeunt *floſculi*, albi, tetrapetali; quos ſequuntur *capſulæ* cordiformes, tumidæ, ſepto medio diſtinguente duplicem ſeriem *ſeminum* compreſſorum, rufforum. *Radix* tenuis eſt, inutilis: poſt ſemina ad maturitatem perducta exſiccatur tota planta.

Floret Maio, & ſemina perficit Junio; ubi ſponte oriatur neſcimus, ſed ſemine deciduo ſingulis annis ſeſe propagat in hortis noſtris copioſe. *Tempus.*

A. 2. *Alſine foliis Veronicæ* Ger. *foliis ſubrotundis Veronicæ* Park. *Veronicæ foliis, floſculis cauliculis adhærentibus* C. B. *Serrato folio hirſutiore, floſculis & loculis cauliculis adhærentibus* J. B. **Speedwell-Chickweed.**

Radice nititur tenui, ſimplici, fibrillis aliquot tenuibus oblongis capillata. *Caules* profert plures, [interdum unicum] palmarem aut dodrantalem, ima parte ramoſum, rubentem, hirſutum, *foliis* veſtitum infra flores conjugatim binis, triangularibus, minimi digiti ungue minoribus, hirſutis, circa margines ſerratis, pediculis brevibus aut nullis donatis. Verùm folia illa è quorum ſinubus flores exeunt alternatim adnaſcuntur, ſuntque longiuſcula, non crenata, Thymi ſimilia. *Flores* perexigui, monopetali, quadripartiti, cœrulei, intus ſtriati calice quadrifolio continentur, pediculis breviſſimis in foliolorum alis ſeſſiles ſingulis ſinguli; quos excipiunt *loculi* bipartiti Veronicæ aut Thlaſpeos, pluribus *ſeminulis* compreſſis, per maturitatem fulvis repleti.

Ad margines agrorum ſicciores, non rarò & in muris antiquis, hortorum areis & locis ruderatis. *Locus.*
Planta eſt annua; Maio plerunque menſe floret.

A. 3. *Alſine foliis Triſſaginis* Ger. Park. *Chamædryfolia, floſculis pediculis oblongis inſidentibus* C. B. *Alſine ſerrato folio glabro* J. B. **Germander-Chickweed.**

J. B.
Pumila eſt planta è *radice* alba fibroſa *caules* aliquot ſurrigens rubentes, nonnihil hirſutos, articulatos, ad quorum ſingula genicula oriuntur *folia* parva, bina ſemper adverſa, nervis rubentibus interſecta, longiora quàm latiora, ſerrata ut Chamædryos vulgaris, breviſſimis pediculis appenſa. Ex alis ſingulis ſinguli pediculi ſemunciales foliolis quatuor glabris circumſeptum ſuſtinent *floſculum* ex quatuor foliolis cœruleis, rariùs albis, infernè continuis, *ſtaminula* pauca & ſtylum tenuem circumſtantibus. Floribus decidentibus ſuccedunt *loculi* bipartiti, turgiduli, in quibus *ſemen* rotundum.

In hortis & areis locisque cultis tota æſtate floret. *Locus.*

A. 4. *Alſine hederacea* Ger. *hederulæ folio* C. B. *hederulæ folio minor* Park. *Alſines genus Fuchſio folio hederulæ hirſuto* J. B. **Ivy-Chickweed or ſmall Henbit.**

J. B.

Radicem habet ſuperiùs ſingularem & glabrum, rubentem, ſine ullis adnatis, inferiùs verò quampluribus fibris tenuiſſimis, albicantibus capillatam, ſapore terreſtri. *Ramulos* per terram ſpargit dodrantales & longiores, infirmos, anguloſos, lanuginoſos, nonnunquam in alios ramulos ſubdiviſos, nervulo medio ſeparabili farctos; in quibus *folia* alternatim ſita, ſemuncialibus pedicellis, hirſutis appenſa, prima germinatione rotunda, mox in Hederacei folii modum angulata, ſed crebrius inciſa in tres, quinque, ſeptémve portiunculas, carnoſa, ſupernâ parte atrovirentia, infernè dilutiora, admixtâ interdum obſcurâ purpurâ, utrinque hirſuta: Ad uniuſcujuſque folii exortum pedicelli fuſci aut purpuraſcentes, unciales ferè, in averſam partem intorti, ſuſtinent quatuor foliola cordata, glabella, margine lanuginoſo, quæ complectuntur *floſculum* pallidè cœruleum, quaternâ diviſurâ inſectum, infernè continuum, ſtriatum, *ſtaminulis* binis tantillum cœruleis donatum, qui facillimè excidit. Succedunt didymæ *capſellæ* per tranſverſum ſuturâ commiſſæ, in quibus *ſemina* bina, terna, quaterna, aliquando unicum, oblonga, gibba foras, intus concava, naviculæ inſtar in cujus meditullio tuberculum prominet, malum cymbulæ æmulans.

Locus. In arvis inter ſata primo vere floret.

A. 5. *Alſine recta triphyllos ſive laciniata* Park. *triphyllos cærulea* C. B. *folio profundè ſecto, flore purpureo ſeu violaceo* J.B. *Alſine recta* Ger.

J. B.

Aliquando duarum aut trium unciarum eſt plantula, non raro etiam palmaris, aut dodrantalis, *coliculis* non, ut vult J. Bauhinus, ſupinis ſed rectis ferè & piloſis; in quibus *folia* oppoſita, in aliquot profundas lacinias cæſa, alia integra, potiſſimum inferiora, pinguiuſcula; ex quorum ſinu orti petioli *floſculos* geſtant purpureos, qui bifidas poſt ſe relinquunt *capſellas*: aliàs inter folia ſedent flores. *Radix* parva, fibroſa.

Locus. In tranſmarinis inter ſegetes ſæpius obſervavi: in Anglia rariùs invenitur; loca vide in Catal. Angl.

Hanc plantam bis ponit Parkinſonus, primò ſub titulo allato *Trib.* 6. *cap.* 17. *n.* 5. *p.* 760. ſecundò ſub titulo *Alſines rectæ flore cæruleo* Trib. 14. cap. 32. n. 6. p. 1260.

A. 6. *Veronica pratenſis minor* Park. *minor* Ger. *pratenſis ſerpyllifolia* C. B. *fœmina quibuſdam, aliis Betonica Pauli, ſerpyllifolia* J. B.

J. B.

Plurimas *fibras* longas, tenues albas in terram demittit. Cauliculi quoque & ramuli in terram reclinati è geniculis radices agunt. *Coliculi* attolluntur aliquot ſemipalmares aut palmares, tenues, geniculati: ad ſingulos articulos *folia* bina oppoſita Serpylli, oblonga, ſubrotunda, nonnihil interdum crenata. *Floſculi* ex foliorum ſupremorum alis tenui & brevi pediculo ſingulatim exeunt, hoc eſt, ex ſingulis alis ſinguli, pulchelli, inodori, quatuor foliolis ad ungues junctis conſtantes, quorum tria cœrulea aut albicantia, ſtriata, quartum reliquis minus albidum, nullis ſtriis pictum: *ſtamina* in medio alba, apicibus cœruleis. Succedunt *Utriculi* Veronicæ ſimiles.

Locus & Tempus. In pratis ac humentibus exit, inque ſylvis, locis arenoſis, & agrorum limitibus: Maio & Junio menſibus viget ac floret, ſed per totum annum durat.

* 7. *Veronica maxima* Lugd. *Chamædrys ſpuria major latifolia* C. B.

Lugd.

Radice eſt nigra, pluribus fibris capillata: *caulibus* multis, fruticoſa, cubitalibus: *foliis* Quercûs, multùm crenatis, ſemper geminis caulem quadratum Chamædryos inſtar amplexantibus, ſurculis multis ex alarum ſinubus provenientibus, minimè folioſis. *Floribus* conſtat minoribus, Veronicæ more tetrapetalis, puniceis, densè & quaſi ſpicatim in ſummis caulium digeſtis: quibus ſuccedunt *capſulæ* cordiformes, bivalves, rotundiores, ſepto medio junctæ, *ſemina* hinc indè à latere ejuſdem ſepti continentes. Floret ineunte æſtate & paulò poſt ſemina perficit.

Locus. In Sequanis gignitur ad montium confragoſa præcipitia inter ſaxa.

8. *Veronica ſaxatilis* J. B. *minor Alpina* Park. *ſerpyllifolia omnium minima* Ponæ. *Alpina fruteſcens* C. B. *fruteſcens Serpyllifolia* Ger. emac.

J. B.

Multis *ramuſculis* ſurculoſis, rotundis & lævibus exoritur, altitudinis ad ſummum unius palmi cum dimidio. Fert *folia* Serpylli modo, ſed aliquanto longiora, in nigro colore virentia, obiter ſubinde crenata, ſed rariùs, glabra, per extremum rotunda, bina oppoſita. Summos caules ornant *flores* majuſculi, tetrapetali, colore cœruleo dilutiore, Chamædryos ſpuriæ vulgaris floribus ſimiles. Succedunt *capſulæ* compreſſæ, cordatæ, Veronicæ vulgaris repentis ſimiles.

Locus. In ſummis jugis montis Juræ propè *Thuiri* invenimus: Pona in altioribus ſummitatibus Baldi Orientem verſús.

Uterque Bauhinus huic ſynonymam faciunt Veronicam tertiam fruticantem Cluſ. *quam ſic deſcribit.*

Pedalibus eſt *ſurculis*, duris, lignoſis, lentis & flexibilibus, humi ſparſis & diffuſis, ac veluti cinctis frequentibus nodis, unde ex adverſo ſemper utrinque *ramuli* enaſcuntur vireſcentes, in quibus bina inter ſe oppoſita *foliola*, viridia, craſſiuſcula, ſplendentia, longiuſcula & minutulis crenis ſerrata, amari ſaporis. Extremis ramulis ſeni aut octoni inſident *floſculi*, ex alarum ſinu prodeuntes, tetrapetali, cœrulei coloris elegantiſſimi, pallente umbilico & rubro circulo eum ambiente, unde duo *ſtaminula* prominent, & ex medio velut umbone *ſtylus* muſcæ proboſcidi ferè ſimilis. *Semen* in latioribus majoribúſque vulgari Veronica vaſculis & compreſſis, exiguum, planum, fulveſcens. *Radix* lignoſa & multas fibras ſpargens: quin & ipſi ſurculi proximè radicem, atque etiam longiùs à radice (ſi paulum terrâ operiantur) ad ſingulos nodos fibras & radices agunt.

Provenit in Sneberg & Alpeſtribus Stiriæ jugis, ubi Junio floret. *Locus.*

Parkinſonus, & rectè quidem meâ ſententiâ, ſeparat Veronicam fruticantem Cluſii ab Alpina minima ſerpyllifolia Ponæ: Hæc enim non fruticat, neque pedalem longitudinem aſſequitur, ſed palmaris eſt & herbacea ſemper: quin & florum colore differt. Veruntamen ſi non conveniant ſpecie, admodum affines ſunt, & vix ulla alia in re quàm magnitudine differunt hæ duæ.

* 9. *Chamædrys ſpuria tenuiſſimè laciniata* J. B. *Cham. Auſtriaca foliis tenuiſſimè laciniatis* C. B. *Auſtr. laciniata* Park.

J. B.

Sanè quàm elegans hæc eſt Chamædryos ſpecies. *Caules* erigit pedales & altiores, teretes (præterquam craſſiores qui ab ima parte quadrati videntur) firmos, ramoſos, lanugine quâdam modicâ obſitos. *Folia* ſecundùm genicula ſingula plerunque hærent utrinque plura tenuiſſimè ac profundis ſegmentis laciniata. Ramulorum extrema *vaſcula* ex longiuſculis pediculis gerunt ſingularia, cordata, Chamædryos vulgaris ſpuriæ, foliaceo caliculo comprehenſa, in quibus *ſemen* exiguum coloris ſpadicei, compreſſum. *Radix* craſſiuſcula, multis nigris fibris donata.

In Goritienſi agro ab Agerio lecta ad J. Bauhinum tranſmiſſa eſt. *Locus.*

C. Bauhinus floſculos ſubcœruleos in ſpicam oblongam diſpoſitos huic aſſcribit.

* 10. *Chamædrys Hiſpanica foliis tenuiſſimè diviſis* C. B. Park.

C. B. prod.

Hæc caule eſt priore multò teneriore, rotundo, leviter piloſo, geniculis pluribus diſtincto; *foliis* brevioribus anguſtiúſque diviſis, & ad ſingula caulis genicula junctis: at cauliculus in tenuiſſimorum & parvorum foliorum quaſi ceſpitem abſumitur; & ad ſummum geniculum in duos pedicellos, triunciales, foliis nudos dividitur, quibus *floſculi* parvi, ſtylo oblongo donati inſident. Plura non licet.

§. 3. *Veronica ſpicata, ſpicis è foliorum alis egreſſis,* Chamædrys ſpuria *dicta.*

1. *Chamædrys ſpuria anguſtifolia* J. B. *ſpuria major anguſtifolia* C. B. *Veronica ſupina* Ger. emac. *Ver. Teucrii facie* Park. *Teucrii tertii quarta ſpecies* Cluſ.

Multas ab una *radice*, tenui ſed longâ, repente, lignoſa, fibroſa *virgulas*, per terram diffuſas, interdum nonnihil humo elatas profert, teretes & hirſutas, itidémque lignoſas, tenues, longitudine palmari & dodrantali: in quibus bina per intervalla *folia* opponuntur, oblonga, in ambitu ſerrata. Virgulæ in ramulos aliquot circa extremum diviſæ *flores* ſuſtinent in ſpicam digeſtos, non ſimul ſe expandentes, ſed inferiores primùm, cœruleos, *ſtaminibus* concoloribus & *ſtylo* tenuiſſimo, quorum pedicellis brevibus & tenuibus appoſitum eſt foliolum tenuiſſimum, oblongum, viride.

Naſcitur pluribus locis in pratis, juxta flumina, rivulos, ſcrobes ac fontes, ſubinde & in nemoroſis, ut rectè J. Bauhinus: Et Junio, Julio ac Auguſto cum floribus viget. In Anglia non invenitur ſpontanea. *Locus.*

2. *Chamædrys falſa maxima, an Teucrium* 1. *ſive majus Pannonicum Cluſio* J. B. *Chamædrys ſpuria major altera ſive fruteſcens* C. B. *Ch. ma. ſp. fruteſcens* Park. *Teucrium majus Pannonicum* Ger. emac.

J. B.

Congener vulgari Chamædryi ſpuriæ, verùm multis numeris eâ major eſt. *Folia* longa acuminata ſerrata per hirſutos *caules* bina: *Rami* itidem ex adverſo poſiti longam ſuſtinent *florum* ſpicam, Chamædryos vulgatæ ſimilem, majorem, ſuccedentibus compreſſis, bifidis capſulis.

In ſylvoſis Germaniæ atque etiam circa Genevam plurimis in locis oritur. *Locus.*

Cluſius *caules* cubitales, quadrangulos, ſubhirſutos Teucrio ſuo quarto attribuit: *folia* Chamædryos ſpuriæ vulg. bina ſemper inter ſe oppoſita, per ambitum ſerrata, amari ſaporis. *Flores* in ſpicis longis è foliorum ſuperiorum ſinubus egreſſis cœruleos, quatuor foliolis con[illegible]tes, quorum quod ſuperiorum partem obtinet latiuſculum ſemper eſt veniſque diſtinctum: *Radicem* fibroſam admodum & vivacem, quotannis novos caules producentem, qui infima parte ſecundùm matrem radices agunt & ſe propagant.

Hujus genus invenitur inter vepres, non minoris longitudinis virgas ferens, tenuiores tamen humíque diffuſas, adeò frequentes ut magnos cæſpites interdum latè tegunt, minoribus foliis & dilutiore flore.

A. 3. *Chamædrys ſylveſtris* Ger. *ſpuria ſylv.* Park. *ſpuria latifolia ſive fœmina* J. B. *ſpuria minor rotundifolia* C. B. **Wild Germander.**

Numeroſis fibris *radicatur*, & reclinatis in terram ramulis ſubinde radices agit, ſéque reptando propagat. *Caules* ſurrigit ſpithamam & interdum cubitum altos, lanuginoſos, teretes, tenues & infirmos; quibus adverſa inter ſe per intervalla adnaſcuntur *folia* ſine pediculis, ſerrata, hirſuta, ſaturè viridia, rugoſa, è lata baſi in mucronem non admodum acutum ſenſim deſinentia, Chamædryos legitimæ ſimilia, unde plantæ nomen. Ex alis foliorum exeunt *flores* in thyrſum digeſti, qui quadrifolii videntur cùm ſint revera monophylli, petalis ad ungues junctis, hilari cœruleo colore nitentes, ſaturatioribus lineis ſtriati, umbilicis albis: in medio ſtylus prætenuis, violaceus cum duobus *ſtaminulis apices* albos ſuſtinentibus. *Calix* floris quadrifolius. Flores autem pediculis brevibus inſident è ſinu folioli exigui ſeu ligulæ exeuntes. *Vaſcula* ſeminalia compreſſa didyma, Veronicæ ſimilia.

Locus. Maio menſe floret, in paſcuis frequens.

Sapor huic plantæ amariuſculus; odor ferè nullus. Folia quæ in ſummis caulibus ſunt, contra aliorum plantarum normam, pediculos habent longiores quàm quæ in imis.

A. 4. *Chamædrys ſpuria foliis pediculis oblongis inſidentibus. Alyſſon Dioſcoridis montanum* Col. *Chamædryi ſpuriæ affinis rotundifolia ſcutellata* C. B. **Wild Germander with leaves ſtanding on long foot-ſtalks.**

Plurimis exiguis prælongis fibris in terram demiſſis *radicatur*. *Caules* teretes, hirſuti, tenues, in terram reſupini, & ſubinde radices agentes, *foliis* veſtiti per intervalla binis oppoſitis, pediculis ſemuncialibus inſidentibus, hirſutie longa candicante ſubaſperis, circum oras ſerratis magnis dentibus, brevioribus & pallidioribus quàm Chamædryos ſpuriæ vulgaris. *Flores* in thyrſos digeſti ex alis foliorum ſimiliter exeunt, rarius diſpoſiti [tres aut quatuor ex tenui admodum petiolo ac hirſuto] ſemuncialibus pediculis inſidentes, monopetali ſed in quatuor ſegmenta ad ungues ferè fiſſi, pallidè purpurei aut cœrulei, ſaturatioribus lineis ſtriati: [quibus ſuccedunt fructus depreſſi, ex duobus ovalibus folliculis ſcutulorum formâ conſtructi, latere inter ſe conjuncti, ipſique per oras hirſuti, foliola bina utrinque baſis habentes, atque intus depreſſa ſemina fulva quina aut ſena ſingulis lateribus continentes.]

Locus. In ſylvoſis humidis ad aquarum præcipuè rivulos naſcitur.

Vires. Chamædrys ſpuria [de præcedenti ſpecie intellige] optimum eſt remedium in Rachitide, ſi ex ea fiat decoctio. *D. Palmer.*

* 5. *Chamædryos falſa ſpecies Teucrium quintum Cluſii* J. B. *Cham. ſpuria minor latifolia* C. B. Park. *Teucrium Pannonicum* Ger.

Cluſ.

Multas ſtatim à radice fundit *virgulas* dodrantales, purpuraſcentes, humi procumbentes, quas alternatim bina ſemper ex adverſo ſita amplectuntur *folia*, Chamædryos foliis formâ & colore ſimilia, & eodem modo per oras ſerrata, minora tamen, guſtu linguam exſiccante, deinde amariuſculo: ſummæ virgulæ in ramulos diviſæ numeroſos *floſculos* in ſpicæ formam naſcentes geſtant, quatuor foliolis conſtantes, eo quod ſuperiorem floris partem occupat reliquis majore & latiore, cui circa umbilicum duo *ſtaminula* inhærent, *ſtylúſque* è medio umbilico protuberat; integri deinde floſculi, qui ſunt aut cœrulei coloris elegantiſſimi, aut dilutioris & quaſi cineracei, ſponte decidentes *ſiliqulas* relinquunt planas, exili ſubruffo *ſemine* plenas. *Radix* valdè fibroſa eſt & vivax, ſingulis annis novas virgulas producens: quin & ipſæ virgulæ nonnunquam ſecundùm radicem fibras agunt.

Locus. Naſcitur omnibus fere ſiccioribus agris incultis, herboſiſque aggeribus & colliculis ſecundùm vias publicas inferioris Auſtriæ.

* 6. *Veronica tetragona montana recta minima* Col. *Chamædrys ſpuria latifolia minima* C. B. *Cham. ſpuria minima* Park. *q.*

Col.

Pratenſi Teucrio Veronicæ facie dicto admodum ſimilis eſt, at minor omnibus ſui partibus præter *flores* qui in hac plantula majores omnibus congeneribus ſunt, colore cœruleo ſaturatiore, brevibus inſidentes petiolis, circa ſummas duas alas, quibus dividitur *caulis* palmaris, quadratus, rubeſcens, hirſutus, geniculis ſenis diviſus, quibus *folia* hærent bina alternatim [caulis laterum reſpectu] diſpoſita, in imo tritici grano magnitudine paria, atque in ſingulis geniculis [paullatim] majora, donec indicis unguis magnitudinem aſſequantur, hirſuta, oblonga, circumſerrata obtuſis dentibus multis, Chamædryos ferè modo, ſed abſque petiolis, & circa caulis genicula latiora; in ſummo duas alas emittentia, caulémque foliolis intermediis parvis admodum veluti detruncatum terminantia. Julio proficitur, atque *th*[illegible] apice longo Chamædryi ſpuriæ vulg. ſimiles promit duplices per alas diſpoſitas, tenuibus ramulis etiam diviſas. *Radix* repit ex geniculis compoſita ex quibus dependet. Sapor foliorum exiccans.

Locus. In ſummis frigidiſque montium Æquicolorum paſcuis oritur, loco dicto *S. Angelo*.

A. 7. *Veronica mas ſupina & vulgatiſſima* C. B. *mas vulgaris ſupina* Park. *vulgatior folio rotundiore* J. B. *vera & major* Ger. **Male Speedwell or Fluellin.**

J. B.
Viticulis ſupinis, è geniculis radices agentibus in terræ ſuperficie reptat. Sunt autem *cauliculi* ſeu viticulæ hæ tenues, teretes, longæ, hirſutæ, geniculatæ, *foliis* binis adverſis, ad ſingulos articulos enatis, hirſutis, in ambitu ſerratis, Pruni foliis ſimilibus, ſapore amaro & acri, donatæ. *Flores* ex alis foliorum ſpicatim oriuntur Chamædryos adulterinæ more, è quatuor foliolis ex dilutâ purpurâ cœruleis, ſtriatis compoſiti, ſtaminibus concoloribus medium occupantibus: quibus decuſſis ſemen relinquitur Chamædryos adulterinæ loculamentis parvis Burſæ paſtoriæ æmulis incluſum.

Floſculi revera monopetali ſunt, nam quæ foliola diſtincta videntur ad unguem coaleſcunt, unde & flos integer decidit. Ad ſingulos autem floſculos apponitur ligula.

In paſcuis ſiccioribus & ericetis copioſè provenit. Locis apricis, arenoſis, & ſabuloſis delectatur. *Locus.*
Æſtate floret.

Eſt & alia (inquit J. Bauhinus) mihi hujus generis, foliis duabus unciis longioribus, & unciâ latioribus; caulibus cubitalibus, & alia multò minor foliis ad Veronicam fœminam ſerpyllifoliam accedentibus.

8. *Veronica mas erecta* C. B. Park. *recta mas* Ger.

J. Bauhino eadem eſt præcedenti, & revera ſi vel figuram ejus, vel deſcriptiones quæ extant attendas, parùm variare animadvertas. *Caulibus* dicitur eſſe erectioribus & aſſurgentibus, Gerardo tamen repentibus; *foliis* magis dentatis; (icon tamen pauciores dentes oſtendit) in ſummis caulibus longis & anguſtis: *floribus* & capſulis minoribus.

Vulneraria inſignis ac ſudorifera eſt. Uſus præcip. in eroſione ac obſtructione pulmonum ac lienis; hinc & imprimis in colica, phthiſi, ſcabie, pruritu, peſte, vulneribus. Extrinſecùs famoſiſſima eſt in vulneribus abſtergendis, in duritie lienis, & in colica. *Schrod.* *Vires.*

Summatim intus ſumpta valet 1. Adversùs tuſſim & vitia pulmonum. 2. Adversùs peſtem & morbos contagioſos. Extrinſecùs ad vulnera, ulcera, ſcabiem, cutis vitia commendatur.

Decoctum Veronicæ ſatis magnâ doſi aliquando aſſumptum fœminam quandam calculo, quem per ſedecim annos in rene ſiniſtro aluerat liberavit. Calculus nempe primo ad ureteres protruſus eſt, deinde in veſicam delatus, tandémque continuo ejuſdem decocti uſu foras ejectus. *Ephemer. German. An.* 1. *Obſerv.* 107.

Inſigniter Veronica ſterilibus prodeſt. Nobiliſſima quædam fœmina poſt ſeptennium ſterilitatis meo conſilio pulverem Veronicæ in aqua ejuſdem per multos dies ſibi propinabat, & ſtatim concepit. Poſtea illa hoc conſilium aliquot aliis dedit, & X. vel XII. ex illis ex ſententia profecit. Syrupus Veronicæ ulceribus pulmonis eſt admirabilis. *Hofman.*

Cùm immedicabili tibiarum ulcere illuſtriſſimus Guntherus per aliquot annos laboráſſet, ac ſerpentis ulceris totam propemodum tibiam obſidentis cacoethis dolores per intervalla ſeptimanarum aut menſium recrudeſcentes mitigari deberent, nullum præſentius percepit levamen quàm ſi madefaceret lintea aquâ Veronicæ, eáque tibiis applicaret. Ceſſabat enim inflammatio, & alia quæ eam comitari ſolebant ſymptomata.

Veronica vim inſignem traumaticam obtinet: Fiſtula thoracis quæ balneatorum induſtriam, omniúmque medicamentorum vires eluſit, tandem ſanata eſt ſolius aquæ hujus plantæ uſu interno. *Ephemer. Germ. An.* 13. *Obſerv.* 166.

Extractum Veronicæ mixtum cum extracto baccarum Juniperi in obſtructionibus viſcerum & pectoralibus morbis eſt præſtantiſſimum remedium; maximo cum fructu non rarò eo uſus ſum: materiam morbificam per urinam expellit, ſed præmittenda ſunt laxativa & aperitiva. D. *Tancr. Robinſon*, è G. Fabric. Hildani Epiſt. 73.

Ingenuè fateor cum aliquando variis medicamentis adverſus cruſtoſam ſcabiem puerorum uſus eſſem incaſſum, me ad recenſiti exempli imitationem juſſiſſe parentibus dicto modo aquâ Veronicæ intincta linteamina applicarent compreſſa nè ſtillarent ſuris brachiiſque pueruli ejuſdem, méque ſic eum ex voto reſtituiſſe priſtinæ valetudini; juſſi tamen ut nutrix decoctum Fumariæ ex ſero lactis quotidie hauriret. *Sim. Paullus.*

In colica, calculo, ipſa peſte Crato plurimi fecit hanc herbam: imò vel ſimplex decoctum Veronicæ longè præfert omnibus aliis generoſioribus internis medicamentis contra calculum, cujus hæc ſunt verba. *Idem.*

Uſus clyſteris ex ſolo decocto Veronicæ cum Saccharo magis quàm ulla medicamenta per os ſumpta proderit. In decoctum vel adeps vervecinus ad renes, vel cuniculi, vel capi adjiciatur, ut ita lubricitatem faciat. Si iſta non ſunt ad manum parum butyri recentis addatur. *Idem.*

Ipſe ſanctè teſtare poſſum ſæpiculè plus commodi & levaminis percepiſſe multos ægros, ſive colicis paſſionibus, ſive nephriticis doloribus tortos, ab uſu ſimplicis clyſteris, ex lacte vaccino & ſaccharo parati, in quo ad exemplum Cratonis, vel Veronicæ, vel florum Chamomil. non Romanæ ſed vulgaris temperatioris decoxi, quàm ex aliis majoris apparatûs, v. g. ex pulegio, origano, ruta, calamintha, &c. confectis: Cùm hi ſæpe exagitent humores. *Idem.* Ex collectaneis D. Edv. Hulſii cui ob plurimas Obſervationes communicatas ego & Lectores mei, ſi qui futuri ſunt, multùm debemus.

9. 4. *Veronica*

§. 4. *Veronica aquatica Anagallis aquatica dicta.*

A. 1. *Anagallis rectiùs Veronica aquatica minor folio ſubrotundo* C. B. *aq. flore cæruleo, folio rotundiore minor* J. B. *aq. vulgaris ſive Becabunga* Park. *aq. ſive Becabunga* Ger. **Common Brooklime.**

J. B.

Radicibus nititur albis, fibroſis, quas ex geniculis ſubinde demittit. *Caules* rubentes, rotundi, fungoſi, in terram reclinati, quam ubi attigerint, fibris enatis radicantur denuo. *Folia* ex adverſo bina ſingulis geniculis, longiuſculis pediculis hærentia, adnaſcuntur, pinguiuſcula, atrovirentia, ad uncias duas longa, ſubrotunda, crenata: è quorum ſinu ramulus prodiens flores ſuſtinet ſpicatos, cœruleos, ex quatuor foliolis compoſitos, [veriùs unifolios in quatuor lacinias totidem folia mentientes diviſos] ſtriato umbilico albo, apicibus dilutiſſimè cœruleis, ternis; ex *calicibus* quos quaterna folia viridia componunt. *Semen* capſulis ſupervenientibus didymis clauditur copioſum. Sapor plantæ nullus manifeſtus.

Locus. In rivulis & ad fluviorum margines exit.

2. *Anagallis rectiùs Veronica aquatica folio rotundiore major* J. B. *aquat. major folio ſubrotundo* C. B. *aquat. ſive Becabunga major* Park. *Anagallidis ſive Becabungæ varietas major* Ger. **The greater round-leaved Brooklime.**

Anagallis hæc aquatica eſt jam dictæ omnino ſimilis, niſi quòd *caulibus*, *foliis* (quæ ubi maxima trientem longa ſunt & ſextantem lata) & *floribus* major eſt ac latiùs diffuſa.

3. *Anagallis, rectiùs Veronica, aquatica major folio oblongo* C. B. *aquat. flore cæruleo, folio oblongo major* J. B. *aquat. major* Ger. *aquat. folio oblongo crenato* Park.

J. B.

Illis ſimilis & hæc *radicibus* fibroſis ex articulis caulium hærens. Verùm *caules* recti, anguloſi, craſſi, cavi, cubitales & majores, infernè rubentes: *folia* bina oppoſita, ſine pediculis caulem amplexa, longiora quàm jam dictæ Anagallidi, palmi longitudine, latitudine unciali & ſeſcunciali circiter, crenata, ſapore nullo inſigni: Caulis in ramulos finditur è foliorum alis ortos. *Flores* ſpicati, creſcendi modo figurâque prædictæ Anagallidis ſimiles, calyculis & capſulis didymis itidem reſpondentibus.

A. 4. *Anagallis, rectiùs Veronica aquatica minor* Ger. *aq. min. folio oblongo* C. B. *aq. flore purpuraſcente, folio oblongo minor* J. B. *aq. folio oblongo crenato* Park. **The leſſer long-leaved Brooklime, or Water-Pimpernel.**

Radicibus fibroſis, ex articulis caulium demiſſis hæret. *Caulem* erigit craſſum, teretem, concavum. *Folia* bina oppoſita, ſine pediculis caulem amplexa ad ſingulos geniculos; [vidimus & terna ad geniculum naturæ luſu] longa, anguſta, in acutum deſinentia, circa margines crenata. *Flores* in ſurculis ex alis foliorum exeuntibus ſpicati, ſpicis laxis, dilutè purpuraſcentes, parvi, monopetali, in quatuor tamen ſegmenta totidem folia imitantia ad unguem ferè diviſi, minores quàm in Becabunga, brevibus inſidentes pediculis, quorum ſingulis ad exortum ligula appoſita eſt. *Calix* floris quadrifolius. Succedunt *capſulæ* didymæ quales in Becabunga, *ſeminibus* exiguis turgidæ. Planta hæc pedalem altitudinem vix ſuperat.

Locus. In rivulis & aquis vadoſis non infrequens eſt.

Vires. Viribus [Becabunga] cum Naſturtio aquatico convenit, niſi quòd imbecillior ſit. Calfacit & humectat moderaté. Uſus præcip. in Scorbuto. Calculum renum & veſicæ inſigniter expellit: menſes ciet; fœtum mortuum ejicit. Extrinſecùs opitulatur phlegmonis & eryſipelati. *Schrod.*

Ruſtici certo experimento vulnera recentia conſolidare norunt Becabunga recenti, ſi ei modicum ſalis & telæ aranearum miſceant, atque ita duplicato linteo inſtar cataplaſmatis obducant ac vulneri applicent. *Sim. Pauli.*

Muliebri experientiâ doctus ſum fotûs formâ miracula edere in condylomatis & hæmorrhoidum cœcarum doloribus. Retulit mihi honeſtiſſima matrona, cùm nullis anodynis ſibi mitigari hæmorrhoidum cœcarum dolores potuiſſent, ceſsâſſe eos illico dummodo per horæ quadrantem Becabungam in aqua coctam cataplaſmatis formâ hæmorrhoidibus applicuiſſet. Et teſtatur Fabricius in notis Crollianis ſe ſcire ſolâ Becabungâ coctâ in Cereviſia, & bis quotidie appoſitâ ſatis magnum ulcus, univerſam ferè tibiam occupans, & ad os ferè profundum feliciter in ſcorbutico quodam ſublatum fuiſſe. *Idem.*

A. 5. *Anagallis rectiùs Veronica, aquatica anguſtifolia* J. B. *anguſtifolia ſcutellata* C. B. *aquatica 4. Lobelii* Ger. emac. *aquat. anguſtifolia ſive 4. Lobelii* Park.

Radiculis pluribus fibroſis terram apprehendit. *Caules* palmares & longiores [J. Bauhino cubitales] teretes, infirmi & humi procumbentes, crebris geniculis intercepti, è geniculis ſubinde radices agentes quibus ſe propagat. *Folia* ad ſingula genicula ex adverſo bina, oblonga, anguſta, acuminata Graminis leucanthemi minoris figurâ & magnitudine, & interdum majora, [J. Bauhino trium quatuórve unciarum longitudine, latitudine culmi, nervo unico per longum donata] ad margines interdum denticulis quibuſdam vix conſpicuis inciſa, aliàs omnino æqualia, in aquoſis glabra, in ſiccioribus & extra aquas hirſuta, utì ſunt & caules, & ſubinde rubentia. *Flores* in pedicellis tenuibus ex alis foliorum exeuntibus, ramoſis, ſinguli privatis pedicellis prætenuibus inſident ſemuncia brevioribus, parvi, tetrapetali petalis tamen ad ungues junctis, plerunque lactei, interdum dilutè purpuraſcentes, è *calice* quadrifolio. Floſculis ſuccedunt *vaſcula* compreſſa, didyma Veronicæ aut Thlaſpeos, *ſeminibus* intus parvis. Surculi flores ſuſtinentes ſingulatim plerunque ex alis foliorum exeunt, non bini ex adverſo, & paucos omnino flores ſuſtinent, ad ſingulorum autem pediculos apponitur ligula. Sapor plantæ herbaceus.

In aquoſis & ad rivulos, ínque paluſtribus & foſſulis per æſtatem exiccatis ſæpiùs obſervavi. **Locus.**

* 6. *Anagallis aquatica, Pulegio ſimilis, caulibus quadratis* Trag. *Anag. aquat. foliis Pulegii* Park. *foliis Pulegii, Serpyllive* C. B.

Floſculis cœruleis eſſe dicitur Anagallidis terreſtris ſimilibus: radicibus albis reptatricibus, reliquarum in modum.

Si à præcedentibus diſtincta ſit, nobis certè incognita eſt.

CAP. II.

De Papavere.

PApaver dictum cenſet Voſſius à *Papo,* quomodo *cadaver* à *cado.* Nomen ex eo fuerit, quòd inderetur *Papæ* ad conciliandum ſomnum. *Papa* (pro quo vulgò minùs rectè *pappa* ſcribunt gemino *pp*) puerorum eſt cibus, quem & nos hodie **Pap** appellamus; unde verbum *pappo* apud Perſium, — *pappare minutum Poſcis,* &c.

Græcis Μήκων & Μηκὼν dicitur, (utroque enim modo ſcribitur) ἀπὸ τὸ μὴ κονεῖν à *non miniſtrando* dicitur, quod veſcentes eo ſuis muneribus fungi non poſſint.

Ex his aliud Rhœas dicitur à ῥέω fluo, quòd ab eo liquor emanet, ut aliqui volunt. Gaza *fluidum* vertit, quia flos ſtatim defluit poſtquam ſemel explicatus fuerit.

Papaveris characteriſticæ ſunt florum petala ampla, tenuia, fugacia; ſuccus lacteus aut flavus, acer; vis narcotica; & in pleriſque ſpeciebus calyx bifolius ſeu bivalvis, caducus.

Papaveris duo ſunt genera, Alterum conceptaculo ſeminis breviore & craſſiore in plurimas cellulas diviſo, operculo ſtellato tecto; idque vel foliis integris majus; *Papaver ſativum:* vel foliis diſſectis minus, ſeu flore minore, & in nonnullis ſpeciebus capitulis hiſpidis, in Argemonis dictis, ſeu flore majore, in Papavere rhœade.

Alterum *Siliquoſum,* Papaver corniculatum: cujus revera ſpecies eſt Chelidonium majus dictum, ſiquidem ſucco flavo acri turget, calycem habet bivalvem caducum & florum petala tenuia fugacia.

Papaver ſativum J. B. **Poppy.**

J. B.

Digitali craſſitudine circiter *radicem* habet, amaro lacte, ſicuti & tota planta, turgentem. *Caulis* ſurgit bicubitalis, in alas diviſus, lævis plurimùm, nonnunquam modicè hirſutus: cui *folia* adnaſcuntur Lactucæ, oblonga, laciniata, criſpa, colore glauco. *Flores* aliàs ſimplices, aliàs multiplices, fimbriati & non fimbriati; colore albo, rubro, carneo, variegato: quibus *codia* ſuccedunt globoſa, ventrioſa magis, magíſve oblonga, alias pugno paria, alias juglandi, ſtellato operculo intecta, ſeptis membraneis *ſemen* nunc atrum, nunc fuſcum, nunc album diſcluſum continentia: ac odorem ſpirat virens planta viroſum & καρηβαρικόν. Hæc eſt Deſcriptio Papaveris ſativi in genere, cujus aliquammultæ ſunt ſeu ſpecies ſeu varietates, quæ ad duo genera, (quantum mihi videtur) reduci poſſunt; Alterum

1. *Papaver ſativum petalis circa margines æqualibus, unguibus coloratis capitulis clauſis.*

Hoc genus vel eſt ſemine albo, vel ſemine nigro; quorum utrumque tum floris colore, tum petalorum multiplicitate variat.

Alterum

2. *Papaver ſativum, petalis laciniatis, unguibus albis, capitibus ad opercula per maturitatem foraminulis hiantibus.*

Hoc etiam genus ſemine albo, vel nigro: floribus ſimplicibus vel plenis: utriſque vel albis, vel purpureis, vel pulchrè rubentibus & penè coccineis, vel ex diverſis coloribus mixtis variat.

In C. Bauhini pinace has ſpecies invenio.
1. Papaver hortenſe ſemine albo: ſativum Dioſcoridi, album Plinio.
2. Papaver hort. ſemine nigro: ſylv. Dioſcoridi, nigrum Plinio.
3. Papaver flore rubro, ſemine fuſco.
4. Papaver criſtatum floribus & ſemine albis.

5. Papaver criſtatum floribus rubris, ſemine nigro.
6. Papaver pleno flore album.
7. Papaver pleno flore nigrum.
8. Papaver laciniatis floribus.

Quæ omnes ad genera ſuperiùs poſita facilè reduci poſſunt.

3. *Papaver ſpontaneum ſylveſtre* Ger. emac. *vulgare, cujus capitula foraminibus hiant, ſemine incano ἀγριώτερον, Dioſcoridi* C. B. **Wild Poppy.**

Radix ei alba, ſimplex [interdum ſurculoſa] craſſiuſcula. *Folia* ſinuata, glabra, glauca, per margines dentata, abſque pediculis caulibus adnata, ſingulatim poſita. *Caulis* cubitalis aut altior, digiti interdum craſſitie, teres, glaber, ſolidus, ramoſus. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis naſcuntur ſingulares, pediculis longis, ampliſſimi, quadrifolii, ex albo purpuraſcentes, petalis propè ungues maculis amplis ſaturè purpureis notatis. In medio flore *capitulum* ſtyli loco circumſtant numeroſiſſima *ſtamina* alba, *apices* nigricantes ſuſtinentia. *Calix* floris bivalvis, qui quamprimum flos aperitur defluit. Capitula ſubrotunda, grandia, operculo ad umbilicum ſtellato, in tot cellulas dividuntur quot ſunt in umbilico radii, innumeris ſeminibus repleta.

Tota planta ſucco lacteo amaro turget, qui inciſione facta emanat.

Tempus. Junio menſe apud nos floret.

Vires. Succus papaveris inſpiſſatus *Opium* dicitur: eſt autem ſuccus ille qui ſponte emanat vulnere in capite facto, nam qui è tuſo Papavere exprimitur *Meconium* appellatur [Cùm capita ipſa & folia decoquuntur ſuccus Meconium vocatur, multùm Opio ignavior. *Plin.*]

Eſt autem cùm aqua Papaveris deſtillata, tum oleum, tum maximè Opium narcoticum & anodynum, ſoporem utique conciliat, & ſenſum doloris aufert. Hoc efficit, non frigiditate ſua, ut nonnulli volunt, (ſiquidem ſapor amarus, viroſus odor, inflammabilitas, & vis exulcerandi planè contrarium arguunt) ſed qualitate hactenus incomperta. Uſûs eſt eximii in diarrhœa, dyſenteria, catarrhis, tuſſi, &c. Verùm in eo ſumendo ſumma cautio adhibenda eſt.

* *Obſerv. l. 3. c. 15.* Quæ * Bellonius de Opio habet merentur legi, ideóque huc transferemus; Opium nunc fit in Turcia, maximè in Achara, Carachara, Spartada, Emetelinda, & aliis urbibus vicinis Paphlagoniæ, Cappadociæ & Ciliciæ. Conſerunt agros Papavere albo ut nos Tritico. Serendo obſervant, ut unuſquiſque ruſticus tantum ſerat, quantum putat ſe habiturum homines qui colligant. Ubi papaver capita produxit leniter diſſecant, unde effluunt aliquæ lactis guttæ, quas concreſcere ſinunt: nullus autem eſt Turca qui non coemat, etiam pauper, & ſecum circumferat, tum tempore Pacis, tum Belli. Mercator quidam Judæus ex Natolia certò nobis affirmavit nullum elabi annum quin efferentur ex Paphlagonia, Cappadocia, Galatia & Cilicia onera quinquaginta Camelorum, ut transferrentur in Perſiam, Indiam & Europam, & alias regiones longinquas, atque in univerſum Dominium Magni Turcæ. Dicebat præterea in majori adhuc uſu eſſe apud Perſas quàm Turcas. Semel experiri voluimus quâ doſi exhiberi poſſet unâ vice ſine nocumento. Invenimus quendam conſuetum quotidie comedere, qui nobis præſentibus comedit pondus ʒß: ſequenti die dedimus ei unâ vice drachmam unam, nec ullum ei detrimentum evenit, niſi quòd quaſi ebrius videretur. Turcæ commendant, qui ſibi perſuadent ſe magis ſtrenuos & minùs timidos periculorum belli reddi, itâ ut Turcâ exercitum colligente ita conſumatur, ut regio vacua eo remaneat.

Nos Opium experti ſumus, verùm nullum ſymptoma animadvertimus, niſi quòd excalefaceret pectus, & nonnihil caput turbaret, & inſomnia pareret. Credimus quòd ſi in Europa, ut Gallia, Germania & Italia ea diligentia adhibeatur quam adhibent, poſſet etiam fieri ſicut in Aſia. Natoliæ clima eſt æquè frigidum atque Galliæ.

Optimum Opium valdè amarum eſt, guſtu calidum, ita ut os inflammet. Coloris eſt lutei, inclinantis in colorem pilorum Leonis, ſimul coacervatum maſſa velut ex multis parvis granis diverſi coloris. Odor gravis eſt & vehemens.

Quamvis autem verum ſit Turcas, Perſas aliáſque nationes Orientales Opio, uti ad ſpiritus recreandos, addendos animos, audaciámque in bellicis conflictibus augendam (inebriat enim non ſecus ac vinum aliíque generoſi liquores) potiſſima tamen cauſa cur illud aſſiduè ingerunt, eſt ad appetitus venereos excitandos; ut in ſecretis colloquiis iis fatentur quibus familiariùs utuntur. Et D. Sachſius in *Ephemer. German.* An. 2. Obſerv. 69. plurimorum teſtimonio ſibi relatum narrat, quòd poſt pugnam in Hungaria ad *Levenz* oppidum commiſſum, Chriſtiani milites Turcas occiſos ſpoliantes pleroſque erectâ haſtâ & Priapiſmo fœdatos invenerunt, quod ex ſumptione Opii ante prælium proculdubio contigit. Quod verò Sachſius Opium in quibuſdam, puta Orientalibus, Venerem ſtimulare, in aliis verò, ut Occidentalibus aut Septentrionalibus, eandem frænare exiſtimet, mihi non probatur: in utriſque enim ſtimulare minimè dubito.

* *Itinerar. Ind. Orient. p. 11.* Ex Opio (inquit * *Joh. Jacob. Saar* novennali Indiæ peregrinatione celebris) parant Indi Electuarium, quo Chinenſes utuntur ad excitandam Venerem, cujus uſu adeò Veneris œſtro irritantur, ut per totam noctem ei litent, ſæpe aufugientibus, nec ulteriorem vim ſuſtinentibus ſcortis. Apud Perſas & Indos ad eoſdem uſus crebrò adhiberi Opium teſtis eſt Olearius in *Itinerar. Perſic. l.* V. *cap.* 15. & 18. Et cùm *Mandelſlo* apud Cham in urbe *Amadabat* convivio intereſſet, variæ oblatæ fuerunt præparationes Opii in ciſta aurea; de qua convivæ ad Venerem irritandam ſumpſerunt. Papaveris ſemen olim, ut ex Dioſcoride, Plinio, & Apuleio liquet, in ſanitatis uſum compinſebatur panibus, quod & nos etiam novimus ab aliquibus factitatum (inquit P. Gaſſendus.) Scribit Matthiolus gentes Alpinas quæ Tridentinas valles, Stiriam, ſuperiorémque Auſtriam incolunt, ſemine Papaveris placentulis miſto veſci, oleóque expreſſo in cibis continuè uti, nec tamen ob id veternoſos fieri, aut diuturniore ſomno capi. Et Wagnerus Hiſtor. Natural. Helvetiæ p. 262. In Argovia, inquit, Papaver uberrimè ſatum provenit, ac oleum è ſemine ejus exprimitur, cujus uſus in lampadibus præcipuè loco olei Olivarum: nonnulli etiam id butyri loco in cibis adhibent, cum farina

etiam ſubigunt, laganáque conficiunt, quæ ſine noxa comedunt [*D. Tancred. Robinſon* hiſtoriolam miſit.] utcunque uſum ejus ſine neceſſitate nemini inaſſueto conſulerem. Siſtit enim ſpirituum motum & in morbis acutis concoctionem impedit, adeóque materiæ peccantis ſeparationem & ſanguinis depurationem.

Ad dolorem acerbiſſimum opthalmiæ, ℞ emulſion. factam ex ſem. Papaveris cum lacte, aqua lactucæ & decocto Fœnugræci: eſt efficax remedium. *Sennertus.*

Laudanum opiatum eximii uſus eſt in medicina ad dolores leniendos, humorum orgaſmos ſeu motus effrænes & inordinatos ſedandos & coercendos.

A. 4. *Papaver rhœas* Ger. *erraticum rhœas ſive ſylveſtre* Park. *erraticum rubrum campeſtre* J. B. *erraticum majus,* ῥοιὰς *Dioſc. Theophr. & Plinio* C. B. **Red Poppy, or Corn-roſe.**

Radice nititur albâ ſimplici, paucis fibris donata, minimi digiti craſſitudine. Caules ab eadem radice in ſolo lætiore plures aſſurgunt cubitales & altiores, teretes pilis rarioribus rigidiuſculis hirſuti [pili versùs ſummitates caulis & ramulorum non eriguntur & extant ab iiſdem, ſed appreſſi ſunt] ſolidi, ramoſi, ramulis alternatim è foliorum ſinubus ortis. *Folia* in multas lacinias hinc indè ſecta, Senecionis majoris aut Jacobææ vulgaris, aut Coronopi diviſurâ; laciniæ ſingulares in acutum terminantur, hirſuta, circum oras dentata. Flores in faſtigiis caulium & ramulorum (qui in longiſſimos pediculos excurrunt) ſingulorum ſinguli è conico, bivalvi, viridante, hirſutóque involucro, perquam caduco ſe explicant, perampli, quadrifolii petalis ex anguſto principio in circularem circumferentiam dilatatis, puniceo colore inſignes, qui brevi decidunt. *Capitulum* in medio flore plurima denſo agmine circumvallant *ſtamina* obſcurè purpurea, cum *apicibus* concoloribus, pulviſculo flavo intus repletis. Eſt autem *capitulum* oblongum, glabrum, cum umbilico ſeu operculo ſtellato, in tot cellulas diviſum quot ſunt in ſtella radii, ſemine copioſiſſimo ex obſcurè cœruleo purpuraſcente repletum. Caules inciſi lac amarum fundunt copioſè, odore viroſo.

Locus. Inter ſegetes paſſim, Junio menſe ineunte floret.

Species duplex. Duas hujus plantæ ſeu ſpecies, ſeu varietates obſervavimus. Alteri *radix* ſublutea, alteri alba: ſpinulæ illi in caule albæ, huic rubræ; illi *calix* longior, *flos* amplior, colore ſaturatiore, unguibus nigris; huic calix brevior, flos minor, pallidior, petalis ad ungues anguſtioribus, abſque ullis maculis.

Dodonæus, Bauhinus aliíque duplicem hujus ſpeciem faciunt, majorem jam deſcriptam, & minorem, foliis minoribus oblongis, non Erucæ per margines diviſurâ, ſed tantummodo ſerratis, reliqua majori ſimilem.

Varietas. Variat inſuper interdum hoc genus Papaveris floris colore albo, & petalorum multiplici ſerie: quæ ob raritatem & elegantiam in hortis coluntur.

C. Bauhinus aliam adhuc habet ſpeciem, quam vocat Papaver erraticum Pyrenaicum flore flavo: quam cùm ſiccam tantùm viderit & imperfectè deſcripſerit, nec nos aliunde ejus notitiam habuimus, omittimus.

Vires. Hujus flores præcipuè Officinis in uſu ſunt, Refrigerant validè, ſomnum conciliant, dolorem ſedant. Uſus præcip. in febribus, pleuriſi (cui ſpecificè proſunt) angina, aliiſque morbis (imprimis pectoris) refrigeratione opus habentibus; in inordinato menſium fluore (infuſ. florum in Sp. vini.)

Extrinſecùs ſunt qui herbâ hepati impoſitâ hæmorrhagiam narium ſiſtere conantur: quam vim & radici aſſcribunt. In uſu ſunt pulvis florum, aqua ſtillatitia, ſyrupus & conſerva eorundem. *Schrod.*

Aquam deſtillatam florum ſi eorundem colore phœniceo tinctam deſideras, cùm aqua inter deſtillandum in vas recipiens incipit defluere, ſublato Alembici capitello in ejus roſtrum florum manipulum immittas, qui ob humorem roridum roſtri lateribus adhæreſcentes ibidem manebunt. Reponatur deinde capitellum. Aqua deſtillata elegantem Rubini colorem contrahet. Hoc modo aliorum quoque florum aquæ deſtillatæ eorundem coloribus imbui poſſunt. *D. Hulſe.*

Decoctum corticis median. Sambuci vel Ebuli cum ſyrupo Papaveris ad ſudores movendos efficaciſſimum eſt. N. B. Narcotica addita diaphoreticis vel diureticis, ſudores magis promovent, ut patet in Theriaca & Mithridatio cum Opio. *D. Bowle.*

De papavere Argemone dicto.

Argemone dicta eſt, quòd ἄργεμα oculorum & nubeculas expurget.
Argemone à reliquis Papaveribus foliis diſſectis, floribus minoribus differt.

A. 5. *Argemone capitulo rotundiore* Park. *capit. breviore* C. B. *capit. breviore hiſpido* J. B. *capit. torulo* Ger. **Round rough-headed baſtard Poppy.**

J. B. -

Folio eſt Adonidis, aut Papaveris corniculati violacei tenuiter diſſecto, piloſo: *caulibus* ex *radice* ſimplici gracili multis, pedalibus & majoribus, tenuibus, hirſutis, racemoſis: *Flores* ſunt punicei, valde caduci, paullo Adonidis floribus majores, formâ papaveraceâ. *Capitula* turbinata, nucleo Avellanæ paria, rigidulis ſpinulis undequaq; obſita, denticulata ſtellâ operculata, *ſemine* farcta copioſo, minutiſſimo, rotundo, nigro.

Locus. Inter ſegetes, ínque agris reſtibilibus & foſſarum aggeribus, ſolo præſertim glareoſo non raró invenitur.

A. 6. *Argemone capitulo longiore* C. B. Ger. Park. *capitulo longiore ſpinoſo* J. B. **Long rough-headed baſtard Poppy.**

Folia huic minora & tenuiùs inciſa quàm Papaveri erratico vulgari. *Caules* ex eadem radice plures, [interdum unicus] longis pilis hirti. *Flores* phœnicei, unguibus nigris, multis numeris minores quàm Papaveris rhœados, admodum caduci. Succedit *capitulum* oblongum, canaliculatum, ſtellato operculo obtectum, ſpinulis mitiuſculis, albis, rariùs diſpoſitis, ſurſum ſpectantibus obſitum: *Semina* minuta, per maturitatem nigra, rugoſa. *Radix* longiuſcula, ſimplex.

Locus. Inter ſegetes & ad agrorum margines reperitur, ſed non ità frequens.

A. 7. *Argemone capitulo longiore glabro* Moriſ. prælud.

Moriſ.

Folia habet magis diſſecta quàm ſunt Papaveris rhœadis folia; minus autem quàm ſunt Argemones capitulo hirſuto. *Florem* fert phœniceum, cui ſuccedit *capitulum* biunciale, glabrum, per loculamenta triangularia continens minuta *ſemina* aſpera, aliorum Papaverum & Argemonarum more.

Locus. Plantam hanc in agro Cantabrigienſi obſervavit & ad nos ejus capitula tranſmiſit *D. Pet. Dent*, medicus & pharmacopœus Cantabrigienſis, inſignis Botanicus, & vetus amicus noſter: & nuper etiam in vicinia noſtra invenit & ad nos attulit *D. Sam. Dale* vicinus & amicus noſter qui Brantriæ pharmacopœiam & medicinam exercet, rei Botanicæ, apprimè gnarus. Nobis virentem & florentem nondum videre & obſervare contigit. Quod ſi hæc planta Argemone dicenda ſit capitulum hirſutum habere non erit Argemones nota characteriſtica.

8. *Papaver ſpinoſum* J. B. C. B. Ger. emac. *Spinoſ. Americanum* Park. *Ficus infernalis Italorum, an Glaucium Dioſcoridis?*

C. B. J. B.

Ex *radice* tenui, oblonga, fibroſa *caulis* ſeſquipalmaris, aliquando altior [dodrantalis, unicus *J. B.*] ramoſus, rotundus, ſtriatus, minimis aculeis donatus, [minacibus ſpinis armatus] albâ medullâ plenus exurgit. *Folia* omnium prima ex ſemine prodeuntia oblonga, anguſta ſunt, ſubſequentia verò, quemadmodum & ea quæ in caule ſunt, Papaveris corniculati inſtar laciniata, ſucco luteo prægnantia, mollia & nitida, medium caulem amplectentia, palmum aut ſeſquipalmum longa, duas uncias lata: laciniarum mucrones in flaventes ſpinas acutas exeunt. Parte ſupina folii virorem intercipiunt maculæ lacteæ ut in Carduo Mariæ [parte ſupina viridi, at nervis quaſi tenui pulvere aſperſo albicantibus] poſticâ parte neutiquam conſpiciendæ, ubi tamen nervi acutis ſpinulis horrent, & coſta, quæ ſupinâ parte innocens, caulem versùs nonnihil rubeſcit, indè ad mucronem uſque albet. Caulis & ramulorum ſummis inſident *flores* Papaveris corniculati lutei, tetrapetali, è capitulis papaveraceis ſenticoſis in tria cornicula aculeata deſinentibus exeuntes, concoloribus fibris de more medium occupantibus, odorem Chelidonii majoris quodammodo referentes: quos excipiunt capitula oblonga, hexagona, pentagona & tetragona, quæ tenella ſumma parte rubeſcunt, matura verò nigricant, ſpinis frequentibus & firmis horrida; *ſemine* nigro, ſextuplo aliorum majore, rotundo, in apicem deſinente & elegantiſſimè ſtriato plena. Julio & Auguſto floret.

A. 9. *Argemone Cambro-britannica lutea* Park. *Cambr. lut. capitulo longiore glabro, paucis ſpinulis ad loculamentorum juncturas ornato* Moriſ.

Folia à radice longâ, exteriùs fuſcâ, in ramulos aliquot diviſâ cum fibrillis appenſis, in plures annos vivaci, promit multa, humi fuſa, ampla, alata, ſeu ex pluribus pinnarum mediæ coſtæ annexarum conjugationibus compoſita, impari in extremo folio alam claudente, pinnulis circa margines altiùs inciſis, ſaturatiùs viridia & (quantum memini) ſubglauca: inter quæ plures exurgunt *cauliculi*, cubitum alti, foliis conſimilibus, ſed minoribus ad intervalla veſtiti, in alas aliquot diviſi, in quibus ſingulis ſinguli *flores* ſatis ampli & ſpecioſi, pulchrè lutei, quatuor petalis ſubrotundis conſtructi, multis in medio *ſtaminulis* luteis *capitulum* ambientibus oblongum, viride, glabrum; quod flore delapſo extumeſcit, donec per maturitatem majus evadat Argemones capitulo, conſimiliter tamen ima parte anguſtius, ſummâ latius & majus, operculo ſtellato tectum, & in multas cellulas aliorum Papaverum more diviſum, in loculamentorum juncturis paululum hiſpidum, plurima *ſemina* minuta, per maturitatem nigra & rugoſa continens.

Locus. Ad latera montis *Snowdon* in Wallia ſecus viam quà à *Caernarvan* oppido ad *Llanberris* vicum itur, ſpontaneam obſervavimus.

* 10. *Argemone Alpina lutea* Park. *Alpina lutea Scandicis foliis* C. B.

C. B. prod.

Huic *folia* ſunt ad radicem parvam multa, in multifidas tenuéſque alas inſtar foliorum Scandicis inciſa, viridia & lævia: inter quæ *cauliculi* bini ternive, palmares, nudi, leviſſimis pilis veſtiti rectà aſſurgunt, qui *florem* unicum mediæ magnitudinis, luteum, quadrifolium ſuſtinent: ex floris umbilico plurimi *apices* flaveſcentes emergunt. Flori *capitulum*, parvum ſubrotundum, aſperiuſculum, ſemen continens ſuccedit.

Locus: In monte *Sneberg* inter ſaxa reperta eſt.

* 11. *Argemone Alpina Coriandri folio* C. B. *Argem. lutea* Ponæ.

A præcedente differre videtur, ſi modò utraque rectè deſcripta ſit, quantumvis Parkinſonus eandem eſſe aſſerat.

Huic enim folia *Ranunculi Coriandri folio* formâ ſimilia eſſe dicuntur, longis hirſutis pediculis nixa, leviter hirſuta.

A. 12. *Papaver corniculatum luteum* J. B. Park. *cornutum flore luteo* Ger. *corniculatum luteum, κερατῖτις Dioſc. & Theophr. ſylv. ceratitis Plinio* C. B. **Yellow horned Poppy.**

J. B.

Digiti craſſitudine eſt *radix*, longa, nigricans, luteo ſucco, ſicut & tota planta, eóq; viroſo & amaro prægnans. *Folia* craſſa & hirſuta, ſpithamam longa, digitos verò quatuor lata, Verbaſci Monſpelienſis foliis ſimilia, per ambitum ſerrata & profundiùs inciſa & ſinuata, ac veluti criſpa, glauca & pinguia. Humi autem procumbunt, & hyemis injuriam contumaciter perferunt, quæq; ad radicem oriuntur craſſos pediculos habent, potiſſimum primo anno cùm caule deſtituuntur, quem ſequenti æſtate primùm fert, robuſtum, ſolidum, glabrum, geniculatum, & in multos ramos diviſum, foliis è geniculis prodeuntibus, prædictis minoribus & parciùs inciſis quò ſummitati propiora ſunt, aliquâ hederaceorum ſimilitudine: E cujuſq; autem ſinu bina plerunq; erumpunt germina, unum individuum, florem fructúmq; ferens, alterum juxta alterius folii ſinum rurſus in bina prædicto modo dividitur, eáq; diviſio ad ſummitatem ramulorum ab hac herba ſervatur. Minora igitur & individua germina ſeu pediculi ſingulos ferunt *flores*, colore luteos, Papaveris ſativi floribus æquales, quatuor latis tenuiſſimíſq; foliis conſtantes: in quorum medio ejuſdem coloris numeroſa *ſtamina* capitulum conſtituunt, ex quo deinde incurva, gracilis, corniculatáq; *ſiliqua*, tangenti aſpera, digitali longitudine [imo ſeſquipalmari] erumpit. Fœnugræci ſiliquæ æqualis, non tamen adeò in acumen deſinens, & in ſummitate nigricans, capitulum alatæ ſagittæ quandam ſimilitudinem præ ſe ferens habet, ſed obtuſa acumine ſiliqua utrinque lineam profundam ceu inciſam per longitudinem habet, quæ commiſſuræ ejus ſunt, quibus matura aperitur. *Semina* intus continentur Papaveri ſimilia, colore admodum nigro, duplici ſerie, nam ſiliquæ per longitudinem diſſeptæ ſunt.

In litoribus maris arenoſis ſponte oritur, & non alibi apud nos in Anglia. Æſtate floret & ſiliquas maturat. *Locus.*

13. *Papaver corniculatum phœnicium hirſutum* C. B. *item phœniceum glabrum* ejuſdem, *corniculatum rubrum* Park. *cornutum flore rubro* Ger. *corniculatum Phœniceum glabrum* Ger. emac.

Cluſ.

Folio eſt Erucæ foliorum inſtar laciniato & altè inciſo, * vulgari minore, tenuiore non adeò incano, ſed hirſuto. *Caules* interdum vulgari non minores, teneriores tamen & graciliores procumbunt in terram: *flores* minores, nonnunquam intenſo colore rubent, & illi primi ſunt, quos planta florere incipiens producit, interdum languidiore & quodammodo pallente colore mediis foliis ad phœniceum tendentibus, qualis ferè in Adonidis flore dicto cernitur, nimirum quando mediam ætatem ſuperans planta jam deficere incipit, & hirſutia illa in caule & foliis dilabi: aliôqui ſiquis vigentem plantam & flores primùm producentem conſpiciat, deinde jam adultam & ſeneſcentem, ex florum colore, & caulis ramorum foliorúmque hirſutie vel glabricia facilè quis diverſas eſſe ſtirpes ſibi perſuadeat. Prælonga autem floribus ſuccedunt *cornicula*, tribus loculamentis diſtincta, quibus inſident latiuſcula quædam opercula ſeu capita, in quibus triplici ſerie *ſemina* nigra, rugoſa, papavere majora. *Radix* longa eſt, alba, ſatis craſſa, & in ramos diviſa, quæ tamen perennis non eſt, ſed plerunque prolato ſemine, ſequente hyeme perire ſolet.

* *Papav. cornic. luteo.*

Naſcitur agro Salmanticenſi, ſecundùm vias & agrorum marginibus, ubi florebat Junio, ſemen autem Julio proferebat: Viennenſi etiam agro & per Moraviam atque Bohemiam ſponte naſcitur, in arvis, &c. Succo croceo minimè turget hæc planta. *Locus.*

Quærendum an hæc ſit cujus meminit D. Wheeler circa Trojam à ſe obſervatæ, flore nigro in fundo, ſuperiùs rubro, paulatim in aureum languente, circa margines.

A. 14. *Papaver corniculatum violaceum* J. B. C. B. *cornutum flore violaceo* Ger. *corniculatum flore violaceo* Park.

Cluſ.

Folia huic multò ſunt minora, teneriora, valdè minutim diſſecta, non candicantia ſed viridia: *Coliculi* tenelli, ſubhirſuti: *Flos* ſuperiore non minor, coloris ex purpureo cœrulei exſaturati, & nigræ Violæ pænè æmuli, fugax admodum & qui leviſſimâ aurâ excutitur. Huic ſuccedunt cornicula digitali duntaxat longitudine, plerunque etiam breviora, exilia, duriuſcula rigidioréque hirſutie prædita, in quibus continetur ſemen valde exile, coloris ex cineraceo nigricantis. *Radix* tenuis eſt & inutilis, nec ſupra annuum ſpatium perdurat.

Invenitur (authore Cluſio) multis Hiſpaniæ locis, ſed nonniſi inter ſegetes; Maio menſe floret. In agro Cantabrigienſi inter ſegetes ſpontaneum obſervavimus inter *Swafham* & *Burwel* vicos. *Locus & Tempus.*

De papavere dicto Chelidonio.

Chelidonium à χελιδὼν hirundo dictum eſt. *Chelidoniam viſui ſaluberrimam hirundines monſtravère vexatis pullorum oculis eâ medentes: quibuſdam ſic dictum quòd in hirundinum adventu floreat, & diſceſſu marceſcat.* Plin.

Cùm autem Chelidonium notis genericis cum Papavere conveniat, ut in hujus capitis initio oſtendimus; ejus ſpecies cenſenda eſt.

A. 15. *Chelidonium majus* Ger. *majus vulgare* C. B. Park. *Chelidonia* J. B. **The greater Celandine.**

J. B.

Radix minimo digito craſſior, fibroſa, rubra, rubrum croceúmve ſuccum, ut & folia cauléſque, fundit. Aliquot caules producit teretes, hirſutos, propter radicem & genicula tuberoſos, ut in ea planta quam *Noli me tangere* vocant, ruffum mordacémque & ingratum illum ſuccum fractos remittentes. *Folia* cum Aquilegiæ foliis ſimilitudinem aliquam habent, utcunque tamen majora, longiora, numeróque plura, ad coſtam ex intervallis adnexa, plurimùm ſena, Septimo alam claudente, non rarò tamen quaterna cum quinto in extremo impari. Singularia folia Quercinorum æmulam diviſuram habent, Trago tenera, colore herbaceo, altera verò parte ex cæſio viridi. *Florum* ſurculi ad genicula ex adverſo foliorum exeunt; ramuli ex ipſis foliorum alis: in ſummitate autem ſurculi ſeu pediculi communis flores quatuor aut quinque privatis ſuis pediculis ex ipſo ſurculi faſtigio ortis unciam aut ſeſcunciam longis inſidentes, umbellam quandam efficiunt. Flores crocei, quadrifolii, cum multis intus ſtaminibus concoloribus. Hos calix bivalvis tegit, qui quamprimum flos aperitur defluit ut in Papaveribus, è quorum genere hæc planta eſſe videtur. *Siliquæ* oblongæ, bivalves, minimè diſſeptæ, quibus *ſemina* utrinque adhærent parva, longiuſcula, per maturitatem nigra & ſplendentia.

Locus. In parietinis & maceriis, ad Sepes, & in locis ruderatis, umbroſis potiùs quàm apricis, gignitur.

Ab Aprili menſe in multam æſtatem floret.

16. *Chelidonium majus laciniatum* Park. *majus foliis magis diſſectis* Ger. emac. *majus foliis quernis* C. B. *folio laciniato* J. B.

Qui vulgatius illud Chelidonium majus novit facilè oblatam hanc ejus varietatem diſcet: Cætera ſimilia, *folia* minora, concinniùs crebriúſque inciſa: *florum* itidem folia aliquibus inciſuris ſecta, & veluti fimbriata, accedentia ad flores plantæ, quæ quibuſdam dicitur Cuminum ſiliquoſum & Hypecoum.

Variat interdum foliis tenuiſſimè laciniatis.

Vires. Calidum eſt & ſiccum: Bilem per alvum & urinam educit, viſum acuit. Hinc conducit in ictero [ſyrupus è ſucco cum toto] obſtructione hepatis, lienis & ureterum. Radix quantum ejus manus capere poteſt, purgata, in ſextario roſacei aceti decocta, ita ut deinceps percoletur, decoctoq; adjiciatur Theriacæ ℥i ß. cyathiq; vulgaris menſurâ exhibita, à peſte correptos atteſtante certâ experientia (inquit Tragus) liberabit, ſi poſtquam biberunt in lectum ſe compoſuerint & ſudaverint. Aqua ejus deſtillata oculis indita, claritatem iis adfert, maculas eorum rubras emendat, ſicut & faciei ſi indè colluantur: eadem per aliquot dies pota obſtructos meatus hepatis adaperit, morbóque regio medetur. Herbæ pulvis ulcera & vulnera purgat ſanatque inſperſus.

Succus herbæ illitus Herpetem miliarem efficaciter compeſcit & ſanat. Herbam tritam cum axungia verrucas abſumere refert Rondeletius. Hoc multoties expertus eſt Zacutus.

Lobelius rarò intus ſumendam ſentit Chelidoniam, ſed commodiùs foris utendam ad impetigines & pſoras puerorum. Nos etiam ob acrimoniam plantæ in Lobelii ſententiam propendemus. Unde nec ſuccum, cùm acerrimus ſit, ad oculorum affectus adhibendum cum J. Bauhino aliíſque cenſemus, niſi iis additis quæ acrimoniam ejus retundant, cujuſmodi dicitur eſſe lac muliebre.

Succi hujus magna quantitas ingreditur compoſitionem Aquæ illius ardentis, quam *Mirabilem* vocant.

Chelidonium majus in curanda tabe magnopere celebrari nos monuit D. *Tancredus Robinſon*; eſſéque egregium illud ſpecificum D. *Garenciers* de tabe Anglica; idem affirmat (inquit) Simon Pauli *Quadripart. Botan.* p. 46.

Succo Chelidoniæ verrucam linguæ ſublatam narrat Zacutus Luſitanus Prax. Admir. lib. 1. obſ. 73. Folliculum Nattæ & Ranulæ ſub lingua ejuſdem uſu extirpavit noſtro tempore Pet. Marchettus exp. Med. & Chir. Patavii Profeſſor. Ex obſerv. Marcelli Cumani à Velſchio editis excerpſit D. *Soame*.

Ulricus Gaſſerus Pater meus impetigines & maculas manuum volarúmque, necnon ſciſſuras ex morbo Gallico relictas experimento ſequenti in multis ſuſtulit, ℞ Chelidoniæ cum toto M. iij. Coq; in lixivio tonſorio bono, & teneantur manus quotidie à jejuno in hoc fomento per duas vel tres horas, ut ſudent, ídque continuetur per quatuor vel quinq; hebdomadas. *Idem* ex Obſervat. Achillis Gaſſeri.

Sæpiùs à noſtris in dyſenteria cum ſucceſſu probatum eſt experimentum Cratoni adſcriptum, quod ſic habet, Aq. Chelidonii datur ad ℥iij. vel iv. cum pulvere radicis ejuſdem ℈ij. vel ʒj. Hieron. Reuſnerus in * Obſerv. à Velſchio editis. D. *Soame*. An de Chelidonio minore hoc accipiendum?

* *Obſ.* 71.

Extractum Chelidoniæ non ſolùm in externis nubeculis, verùm incipiente ſuffuſione præſtantiſſimum eſſe ſæpiſſimè expertus ſum; incidit enim & attenuat craſſos humores viſum obfuſcantes. Sed quia utcunque acre eſt, non ultra magnitudinem capitis aciculæ pro vice oculo imponendum eſt, idq; fiat manè in lecto. *Fabric. Hildani Centur. Epiſtolar.* 59.

17. *Othonna vera Dioſcoridis* Zanoni, *Chelidonii majoris ſpecies.*

Zan.

Radix ei ſatis craſſa, per duorum digitorum altitudinem æqualis deſcendens, aliquantulum criſpa, ſubſtantiæ mediocriter duræ, deinde attenuata, in varios ramos & fibras minores undique diffuſas exſpargitur, colore intus & foris è flavo rubeſcente velut Chelidoniæ majoris, ſapore mordaci & exſiccante. E cujus capite exit foliorum ceſpes, pediculis nixorum concavis ſatis longis, ſupernâ parte canaliculo per longum extenſo excavatis, coſtâ elevatâ inferna parte oppoſitâ ſubrotundâ, unde pediculi quodammodo triangulares evadunt. Folia autem ramoſa ſunt, ramis majoribus minoribúſque, in quos dividuntur & ſubdividuntur, Erucæ foliis ſatis ſimilibus, verùm circumſcriptione ſubrotunda ſunt, adeò ut ad Geranii primi Matth. ſimilitudinem propiùs accedant, tenera, flaccida, ſuccoſa, hirſuta, crebris nervulis ſubtus ſatis elevatis, & variè divaricatis, aliis rectis, aliis retortis, ad margines undique excurrentibus prædita, ſurſum reflexa, unde ad tactum aſpera redduntur, partim ob pilos, partim ob nervulos ſupradictos, qui ſuperna parte apparent depreſſi in totidem ſulcos tenues, colore clariore, dentibus majoribus, minoribus, aliis acutis, aliis in extremo ſubrotundis, nullo ordine poſitis cincta. Foliorum inciſuræ admodum irregulares ſunt, nonnullæ adeo profundæ ut ad mediam uſque coſtam pertingant. E medio foliorum ceſpite *caulis* exit, nunc unus, nunc plures pro radicis magnitudine, inferna parte præcipuè hirſuti admodum & piloſi, teretes, à nodo ad nodum concavi, lenti & obſequioſi, nodis craſſis raris tuberoſis intercepti, teneri, ſucculenti, rupti aut inciſi ſuccum flavum ſtillantes Chelidoniæ majoris in modum, in ramulos diviſi, & ſubdiviſi, qui ſummitatibus ſuis foliola aliquot ſuſtinent oblonga, anguſta, acuta, in ſtellæ formam diſpoſita, è quorum medio enaſcuntur pediculi aliquot tenues, oblongi, ſinguli florem ſuſtinentes calice è quatuor foliolis ovatis compoſito incluſum, tetrapetalon, petalis variè inciſis & laciniatis, inciſuris ad ungues ferè pertingentibus, coloris flavi, multis in medio ſtaminulis flavis apices pariter flavos ſuſtinentibus in rotundum diffuſis, ut flos Anemones cujuſdam florem parvum repræſentet. Delapſis floribus reſtant *ſiliquæ*, aliæ longæ, aliæ breves, aliæ rectæ, aliæ incurvæ, primò virides, poſtea per maturitatem flavicantes, *ſeminibus* repletæ nigricantibus, Chelidoniæ majoris ſeminibus ſimillimis, quæ pariter ab una parte oculum habent velut pupillam unde criſtulam emittunt ex albo flavicantem.

Hoc modo ſatis prolixè deſcribit hanc plantam Jacobus Zanoni, quæ nihil aliud eſt quàm Chelidoniæ majoris ſpecies, nec ſatis ſcio an diſtincta à Chelidonia quernis foliis, quicquid ille contradicat. Suſpicor illum lapſum in numero foliorum ex quibus calix componitur, quæ in Chelidoniis ex noſtra obſervatione bina tantùm ſunt.

CAP. III.

De Pentaphyllo ſiliquoſo.

1. *Pentaphyllum ſiliquoſum Braſilianum Tareriaya Braſilienſibus: an Fraxinella ſiliquoſa? an Quinquefolium; folio Caprifolii* Marggr?

Marggr.

EX *radice* longa paucis filamentis prædita, lenta, albiſſima aſſurgit *caulis* tres circiter pedes longus, multis ramis præditus: *folia* ejus in longis pediculis alternatim poſitis quatuor, quinq, ſex aut ſeptem juxta ſe in orbem poſita, oblonga, viridia, nervo & multis venulis interſecta, foliis Caprifolii haud abſimilia, ſed ad tactum mollia & glutinoſa. In ſummitate *caulis* primò parvis foliis alternatim poſitis ornatur, brevibus, obrotundis; dein alternatim prodeunt ad ea pediculi longi, ad quodlibet unus, continens cylindraceum corpus album, quatuor foliolis viridibus, parvulis, acuminatis inſidens, hoc corpus ſunt quatuor *floris* petala, quo ſe aperiente inferiùs primò prodeunt filamenta ſeptem, tres aut quatuor digitos longa: hinc quatuor foliola floris expanduntur, quæ ſtant erecta, figuram habentia cochlearis, filamenta autem ſeptem barbæ felinæ modo, directè ad latera vel antrorſum extenduntur, egregiè purpureæ: foliis albis decidentibus decidunt & ſex ſtamina, ſeptimum in medio manet, ac abit in ſiliquam teretem ſemipedem longam, continentem ſemen vix magnitudine Sinapis, rotundum quidem, ſed quod in uno latere inciſuram habere videtur. Tota planta ad tactum glutinoſa eſt, & ad cujuſlibet rami ſeu pediculi foliorum annexum acuta eſt ſpinula. Flos inodorus eſt, ſed folia referunt odorem Majoranæ.

Fert flores & ſemen toto anno.

2. *Pentaphyllum peregrinum ſiliquoſum bivalve minus* Moriſ. *Lupinus peregrinus pentaphyllos* C. B. *Lup. Arabicus ſive pentaphyllon peregrinum* Ponæ Ital. *Pentaphyllum ſiliquoſum Arabicum albidum* Park.

Moriſ.

Plurima *folia* per terram ſtrata obtinet, longis pediculis innixa, quina Pentaphyllorum more in idem centrum i. e. ſummum pediculum coeuntia, molliuſcula. Ex horum meditullio oritur *pediculus* pedalis aut ſemicubitalis, qui in alios ramuſculos dividitur, rotundus, rectus, gracilis, mollis totus, à principio ad faſtigium uſque foliolis trifoliatis denſè conveſtitus, inferioribus majoribus multò, & pentaphyllis, petiolis ſatis longis inſidentibus; ſuperioribus trifoliis & brevibus admodum pediculis innixis. In caulis alis ſuperioribus umbellæ in modum multi pediculi longi ſatis & æquales apparent, in quibus ſingulis quaterna *petala* parva, alba, longa, tenuia ſatis ſub exortum è capſula, & verſus finem formam ſeminis Ferulæ aut Paſtinacæ latifoliæ repræſentantia, alba, leviter olentia, conſtituentia florem album, cum *ſtaminulis* quinis ſeníſve, uncialibus, ſubnigris: quibus ſingulis ſuccedunt *ſiliquæ* ſingulæ, bivalves, unciales, craſſæ ſatis pro proportione plantæ, nullâ ſiliquæ cavitatem in loculos dirimente membranâ intergerinâ ſecundum longitudinem productâ, *ſeminibus* infinitis nigris, rotundis, minutiſſimis repletæ.

Tempus. Floret per totam æſtatem, floribus citò evaneſcentibus, ſiliquis uncialibus craſſis reſiduis. Annua eſt planta: Autumno ſe ſerens, ineunte æſtate pullulat, & circa finem æſtatis aut initium Autumni ſemen perficit.

Locus. Ex ſemine Chalepo Syriæ urbe tranſmiſſo enata eſt.

3. *Trifolium corniculatum Luſitanicum flore rubro* Park.

Park. Moriſ.

Folia aliquot longa, anguſta, in eodem pediculo terna, humi ſtrata è radice emittit; è quorum medio protrudit *cauliculos* rotundos, hirſutos, dodrantales, in plurimos ramos brachiatos, ima parte conſimilibus foliis veſtitos, ſuperiùs ſingularibus, longiuſculis, anguſtis, è quorum ſinubus ègrediuntur pediculi unciales, ſinguli ſingulos *flores* ſuſtinentes, pentapetalos [tetrapetalos *Moriſ.*] rubros, ſtaminula quina ſenáve continentes, corniculi rudimento in medio apparente, quo ſenſim augeſcente & productiore facto *flores* tandem decidunt, relictis ſiliquis cùm jam perficiuntur longis, anguſtis, teretibus, hirſutis, bivalvibus propendentibus, innumeris minutiſſimis ſeminibus repletis, nullâ membranâ intergerinâ in duo loculamenta diviſis. *Radix* tenuis, annua.

CAP. IV.

De Lyſimachia.

LYſimachia à Lyſimacho rege inventore, teſte Plinio, nomen accepit; vel à pugna dirimenda, id enim eſt λύειν τὴν μάχην. Eſt namque vis ei (ſi veteribus fides) belluarum etiam animos feroces & mutuos hoſtiles congreſſus placandi. Et hoc autorem habet Plinium, cujus lib. 25. c. 7. verba ſunt, *Invenit & Lyſimachus herbam Lyſimachiam, quæ ab eo nomen retinet. Vis ejus tanta eſt, ut jumentis diſcordantibus jugo impoſita aſperitatem cohibeat.*

Hujus notæ ſunt ſiliquæ flores antevertentes, quæ per matur. quadrifariam partiti & dehiſcentes, quatuor ſeminum ſeries oſtendunt; Flores ſummis inſidentes & integri una cum calycibus decidentes unde tetrapetali propriè dicti non ſunt. Hujus ſpecies quas novimus omnes præter Virginianas luteas ſiliquas producunt lanigeras.

A. 1. *Lyſimachia ſpecioſa, quibuſdam Onagra dicta, ſiliquoſa* J. B. *Lyſim. Chamænerion dicta latifolia* C. B. *Chamænerion* Ger. *Chamænerion flore Delphinii* Park. **Roſebay-Willow-herb.**

J. B.

Lyſimachiæ ſpecies reliquas proceritate ſuperat, tres, quatuórve aut plures cubitos alta, *caule* glabro, canaliculato, ſubrubente, copioſâ medullâ albâ, fungoſâ pleno, *foliis* multis ab imo ad ſummum, ſicut & in ramis donato, ad Salicis aut Nerii folia accedentibus, oblongis, mediocriter anguſtis, acuminatis utrinq; glabris, rara quædam per ambitum crenarum veſtigia oſtendentibus, obliquis ad latera venis à nervo medio ſecundùm longitudinem decurrente deductis, ſapore ſubaſtringente & glutinoſo, non ſine aliquâ obſcurâ acrimoniâ. In ramis rubentibus longa ſerie naſcuntur *ſiliquæ* longæ, quadratæ, rubentes aut ex rubore in cinereum declinantes, ſubhirſutæ, per maturitatem in quaternas carinas dehiſcentes, quatuor *ſeminum* pappoſo tomento delicatiſſimo involutorum perpuſillorum, oblongorum cinereorum ordines continentes. Siliquarum porrò faſtigia in quaterna foliola anguſta explicantur *flores* ſuſtinentia ſpecioſos Leucoii, purpuraſcentes, quorum medium occupant *ſtamina* candida *apicibus* rubentibus aut luridis, piſtillo longiore in quatuor cruſcula deſinente. *Radix* alba, craſſa, longè latéque repit, guſtu inſipido viſcoſóque.

Locus. In pratis propè Sheffeldiam Eboracenſis provinciæ oppidum, & alibi in Septentrionali Angliæ parte provenit; invenitur & circa Baſileam in monte *Moutets*, &c. Ob florum pulchritudinem in hortos ſæpe transfertur, verùm ob effrænem reptandi licentiam odioſa eſt.

2. *Lyſimachia ſiliquoſa, ſpecioſa, anguſtifolia* J. B. *Chamænerion alterum anguſtifolium* Ger. *Lyſim. Chamænerion dicta anguſtifolia* C. B. *Lyſim. ſiliquoſa anguſtifolia, Chamænerion Geſnero dicta* Park.

Superiori tota quidem facie ſimilis eſt. *Foliis* confertim multis ſimul coacervatis, Linariæ foliis & longitudine & latitudine paribus. *Flores* conſimiles, purpurantes, longis, incanis jam dictæ corniculis inſident, minores [non tamen multo.] *Radix* repens cum præcedentis radice convenit.

Locus. In alveis torrentum & fluviorum in Foro Julii Italiæ, & ad Arvam & Rhodanum fluvios propè Genevam copioſè ſpontaneam obſervavimus.

* 3. *Lyſimachia Chamænerion dicta Alpina* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex *radice* fibroſa *cauliculi* rotundi, ſupernè albicantes, palmares, nonnunquam pedales exurgunt, *foliis* duplicibus cincti, aliis Roriſmarini formâ, ſed brevioribus & anguſtioribus, nullo ordine diſpoſitis, aliis breviſſimis, iiſque vel prædictis interjectis, vel ex eorum ſinu prodeuntibus. Cauliculorum ſummis *flores* longis pediculis ſubcœruleis vel candicantibus inſident, elegantes, purpuro-cœrulei vel albo-cœrulei quadrifolii, ſatis magni, quibus foliola quatuor brevia & viridia ſubjiciuntur, & ex eorum medio *ſtamina* aliquot exurgunt: *ſiliquæ* longæ, anguſtæ, *ſemen* minutum cum lanugine continentes, ſuccedunt.

In Alpibus Helvetiorum provenit. *Locus.*

Non video, magnitudine excepta aliiſque accidentibus à loco natali ortis, quid differat à præcedente.

A. 4. *Lyſimachia ſiliquoſa hirſuta majore flore purpureo* J. B. *Siliquoſa hirſuta magno flore* C. B. *Filius ante patrem* Dod. Lob. *Lyſimachia ſiliquoſa* Ger. **Great hairy codded Looſe-ſtrife or Willow-herb, called alſo Codlings and Cream.**

Radice eſt ſurculoſa fibrillis capillata, è cujus capite plura erumpunt germina majuſcula, rubentia, in ſumma tellure reptantia, quibus ſe latè diffundit & propagat. *Caules* tenues, ſed tamen rigidi, bicubitales & altiores, teretes, hirſuti, medullâ farcti, ab imo ad ſummum uſque ramoſi. *Folia* ex adverſo bina, oblonga, modicè lata per margines argutè denticulata, utrinque hirſuta, & Salicis cujuſdam aut malûs Perſicæ foliorum æmula, abſque pediculis caulibus adnaſcuntur. *Flores* ex alis foliorum versùs caulis & ramulorum ſummitates exeunt ſingulares, ſiliquis quadratis hirſutis rubentibus, duas tréſve uncias longis inſidentes, purpurei ſpecioſi, ex quatuor foliis cordatis ſtriatis compoſiti, in quorum medio ſtamina aliquot apicibus albidis inſignia cum ſtylo productiore albo, quadrifariam in ſummitate diviſo, reflexis ſegmentis. Calix floris quatuor acutis laciniis conſtat. Flos & calix unà decidunt. Siliquæ præpropero ortu flores antevertentes, per maturitatem in quatuor partes reflexas à mediâ erectâ diſſiliunt, quatuor ſeminum exiguorum lanugine candida adhærente alatorum ordines continentes. Odor plantæ compreſſæ ſuavis; ſapor amaricans & nonnihil acris.

Juxta ſcrobium, foſſarum, fluviorum, rivulorúmque margines aliiſque humidis locis reperitur, ut rectè J. Bauhinus. Seriùs apud nos & poſt mediam æſtatem floret. Tota ſuperficies hyeme marceſcit radice reſtibili. *Locus & Tempus.*

Trago Salicaria, noſtratibus **Willow-herb** à foliorum ſimilitudine dicitur. Hæc autem ſpecies privatim **Codlings and Cream** ab odore foliorum paululum compreſſorum, Poma elixa flori lactis immiſſa referente.

A. 5. *Lyſimachia ſiliquoſa hirſuta parvo flore* C. B. *ſiliquoſa hirſuta flore minore* J. B. 12. *ſive ſylvatica* Ger. *An Lyſim. ſiliquoſa ſylveſtris hirſuta* Park. **The leſſer hairy codded Looſe-ſtrife or Willow-herb.**

E *radice* fibris creberrimis albis comoſa *caules* erigit cubitales aut etiam bicubitales, teretes, hirſutos, *foliis* veſtitos ima parte ex adverſo binis, ſalignis, utrinque molli lanugine hirſutis, ad margines perexiguis denticellis inciſis, modicè in acumen deſinentibus. *Siliquis* longis inſident *floſculi* exigui, longè minores quàm ſupra deſcriptæ ſiliquoſæ hirſutæ, coloris ex rubro pallentis vel albidi.

In aquoſis & ad rivulos invenitur. *Locus.*

A ſuperiore ſtatura humiliore, foliis minoribus nec pariter rugoſis, floribus longè minoribus & pallidioribus differt.

A. 6. *Lyſimachia ſiliquoſa major* Park. *ſiliquoſa glabra major* C. B. *campeſtris* Ger. *lævis* J. B. **The greater ſmooth-leaved codded Willow-herb or Looſe-ſtrife.**

Caules huic bicubitales & altiores, teretes, rubentes, ramoſi: *Folia* per intervalla bina oppoſita pediculis perquam brevibus inſident, ſeſquidigitum lata, duos tréſve digitos longa, in acutum mucronem deſinentia, figurâ ferè foliorum Urticæ aut Aſclepiadis, glabra, aut adeò raris pilis obſita ut oculorum aciem ferè fugiant, per margines ſerrata. In ſummitatibus caulis & ramorum folia ſigillatim ſita ſunt, è quorum alis ſingulis ſinguli exeunt *flores*, oblongis ſiliquis inſidentes, calice in quatuor acuta ſegmenta diviſo, foliis quatuor in medio bifidis compoſiti, minores dilutioréſque quàm in prima ſpecie. *Stamina* intus octo albicantibus apiculis capitata, cum *ſtylo* in medio exili, apice craſſo quadrifido inſigni. *Radix* ſubeſt multifida, fibrillis quamplurimis capillata.

In humidis & uliginoſis ſaxoſis hortis, areis, ſylvis; æſtate floret. *Locus.*

A. 7. *Lyſimachia ſiliquoſa glabra media ſive minor* Ger. emac. *ſiliquoſa* 4. *ſive glabra minor* C. B. **The leſſer or middle ſmooth-leaved codded Willow-herb or Looſe-ſtrife.**

Radice eſt fibroſa, & ut mihi videbatur, reptatrice: *Caulibus* cubitalibus & bicubitalibus, rigidis, quodammodo quadratis, propè terram rubentibus, *foliis* per intervalla cinctis ex adverſo binis, ſemunciam latis, duos digitos longis, abſque pediculis lata baſi cauli adnatis, glabris, per margines ſerratis, in acutum mucronem ſenſim deſinentibus. In ſummitatibus caulium & ramorum folia ſigillatim ſita ſunt, è quorum alis ſingulis ſinguli exeunt flores, parvi, quatuor foliis bifidis compoſiti, pallidè purpurei, ſaturatioribus lineis ſtriati, è calice in quatuor acuta ſegmento diviſa. *Stylus* non ut in præcedente quadrifidus eſt; *ſtamina* quoque multo ſunt breviora. *Flores* ſiliquis inſident prælongis, quadratis, brevi lanugine hirſutis, rubentibus, *Folia* inferiora in ſurculis primò erumpentibus breviora ſunt & pro longitudinis ratione latiora quàm ſuperiora, non ſerrata, ad prunellæ aut Anagallidis luteæ folia accedentia.

A. 8. *Lyſimachia ſiliquoſa glabra minor anguſtifolia* Ger. emac. *ſiliquoſa glabra anguſtifolia* C. B.
The leaſt ſmooth codded Willow-herb.

Radice videtur eſſe reptatrice, quæ è ſuperiore ſui parte fibras tenues, prælongas, purpurantes in terram demittit. *Folia* primò erumpentia exigua, anguſta, Hyſſopi aut Anagallidis quartæ Lobelii foliorum æmula. *Caules* pedales, interdum etiam cubitales, teretes, tenues, rigidi, fragiles, brevi & vix conſpicua lanugine hirſuti. *Folia* ex adverſo bina, præterquam in ſummis caulibus, ubi (ut in reliquis) alternatim naſcuntur, duos digitos longi, vix ſemunciam lati, nullis pediculis, ad appoſitionem anguſtiora, medio latiora, in acutum deinde paulatim mucronem deſinentia, ad margines reflexa plerunque, ut averſa parte quodammodo concava videantur, vel omnino glabra, vel brevi adeò lanugine hirſuta ut viſum ferè fugiat. Ad margines interdum neſcio quæ dentium rudimenta habere videntur, interdum omnino æqualia ſunt. *Siliquæ* quadratæ, hirſutæ, rubentes, digitales aut ſeſquidigitales, pediculis uncialibus inſidentes, *flores* in ſummitatibus ſuis geſtant tetrapetalos, pallidè purpurantes, ſaturatioribus lineolis ſtriatos, è calice quinquepartito, petalis in medio profundiùs fiſſis.

Hæc humilior eſt multò quàm præcedens foliis minoribus, obſcuriùs virentibus nec per margines dentatis.

Locus. In paluſtribus oritur. Hyeme ad radicem ſparſi cernuntur foliorum breviſſimorum ſubrotundorum, craſſorum denſè ſtipatorum globuli quidam Sedi iminimi ſummitates mitantes, quæ ſunt primæ plantæ Vere exorituræ germina.

A. 9. *Lyſimachia ſiliquoſa glabra minor latifolia noſtras.*

Folia huic glabra, atrovirentia magnitudine & figurâ Ocymi ferè aut Origani. *Caules* infirmi, bipalmares: *Siliquæ* longæ nutantes.

Locus. Ad rivulos in lateribus montis Cheviotæ in Northumbria Angliæ obſervavi, nec dubito quin & alibi in montibus ad rivulos naſcatur.

10. *Lyſimachia lutea Virginiana* Ger. emac. *lutea ſiliquoſa Virginiana* Park. *lutea corniculata* C. B. App. **Tree Primroſe.** *Lyſ. Americana* Col. *Axochiotl* Hernandez.

C. B.

Ex *radice* oblonga, alba, digitalem craſſitudinem ſuperante, paucis fibris capillata *caulis* exurgit initio rotundus, at ſupra medium ob plurimos ramos anguloſus, ſubcinereus, lævis [hirſutus,] craſſitudine digitali, medullâ farctus, & ſuperiùs punctis rubentibus variè notatus. *Folia* longa, anguſta, in caule crebra, alternatim poſita, ad margines ſinuata & obiter dentata. *Flores* Lyſimachiæ modo ſummis ſiliquis inſident magni, tetrapetali, lutei, Primulæ veris floribus ſimiles, è *calice* quadrifolio, pediculo rotundo, articulato donato. In medio flore *ſtylus* conſpicitur, qui viridis uſq; ad articulum deſcendit, & apicibus quatuor ſulphurei coloris crucis in modum diſpoſitis donatus eſt, quem *ſtamina* octo circumſtant, quorum quatuor ſingulis foliis adpoſita, alia quatuor ipſis interjecta ſunt; hiſque ſingulis capitulum oblongum albicans inſidet. *Flos* odoratus eſt, ultra diem non perſiſtens, cùm is qui ſub veſperam aperitur ad ſequentis diei veſperam flacceſcat, unde Ephemerum dici meretur. Flore cum pedicello ad articulum delapſo altera pediculi pars ſeſquiuncialis, ſenſim ad uncias binas, etiam ternas, oblongatur, & in ſiliquam ſive corniculum abit, & propter ſemen copioſum, parvum, anguloſum, pullum quod continet, intumeſcit; quod ubi maturuit, ipſa cornicula, (quæ utrinque ad caulis latera numeroſa ſunt) in quatuor partes dehiſcunt, quaternis loculamentis quatuor ſeminum ordines continentia, nullâ intus lanugine ſeminibus adhæreſcente. [In ſingulis foliorum alis ſinguli flores ſedent: cornicula ſeſſilia pediculis carent, ad baſin craſſiora, ſenſim versùs apicem tenuiora, raris pilis hirſuta.]

Plantam hanc *Lyſimachiæ Americanæ* titulo deſcribit & depingit F. Columna, Annotat. ad *Res medicas Novæ Hiſpan.* Nard. Ant. Recchi: & *Axochiotl* ſeu *Florem aquæ* prædicti Recchi ſeu Hernandez, lib. 7. cap. 48. Hiſt. Mexicana, deſcriptum & depictum eſſe exiſtimat, quod & nobis etiam videtur.

Primâ qua ſata eſt æſtate caulem non edit, verùm anno ſequente, ſemine autem ad maturitatem perducto radicitus exareſcit.

Camaranbaya Braſilienſis altera ſpecies *Marggr.* huic eadem eſſe videtur.

11. *Lyſimachia Virginiana altera, foliis latioribus, floribus luteis majoribus* Cat. Altdorf.

Hæc præcedente elatior eſt & major, ut quæ humanam interdum altitudinem multùm ſuperet, *foliis* latioribus, & pro magnitudine brevioribus, ad margines minus ſinuatis & propemodum æqualibus: *floribus* etiam multò amplioribus.

In hortis noſtris frequentior eſt præcedente.

12. *Lyſimachia fruticeſcens Braſilienſis,* Camaranbaya *indigenis* Marggrav.

Marggr.

In quatuor pedum altitudinem aſſurgit, & dividitur in multos ramos ruffos, piloſos. *Folia* ſolitariè poſita in brevibus pediculis oblonga, hirſuta, ad quorum quodlibet *floſculus* provenit, calyce fere duos digitos longo, cui inſident quatuor foliola viridia, & cuique ex his ſuperſidet foliolum flavum, conſtátque quilibet flos quatuor foliolis flavis. Ex calice floris fit *ſiliqua*, ut in congeneribus, quæ *ſemen* continet minutulum, rotundum ſplendens, coloris ex pallido ſubflaveſcentis.

Fert florem & ſemen ab Auguſto in Novembrem. *Tempus.*

Præcedentibus perſimilis eſt, ſi non alteri earum eadem.

* 13. *Lyſimachium Indicum* Bontii.

Bont.

Creſcit in Java circa fluminum ripas. Florum colore albo, & totius plantæ facie à vulgaribus Lyſimachiis multum abludit: Eſt enim Lyſimachio Europæo procerior, *caule* unico, duro, firmo, in coronam aliquot foliorum novitiorum deſinente, quem ambiunt ordinatâ quâdam ſerie ab imo ad ſummum *folia* bina ex adverſo poſita, longiora & ſolito anguſtiora, unico nervo recto, multis venulis obliquis diviſa. Circa horum pediculos ad caulem alii cauliculi emergunt longiuſculi, in quorum extremitatibus *flores* naſcuntur, Periclymeni flores, quos vulgò Lilia ſylveſtria appellant, non malè referentes.

Inter olera à Mauris recipitur. Ad Malvæ naturam quàm proximè accedere videtur: nam in clyſmatis ad ventrem & inteſtina eluenda in frequenti eſt uſu.

An propriè ad Lyſimachiæ genus pertineat ob deſcriptionis imperfectionem neſcimus. Icon florem tetrapetalum repræſentat.

CAP. V.

De Tithymalo.

Tithymalus & Tithymallus cum duplici *ll* à τίτθος mamma & μάλος tener dictus putatur, quòd tenerum lac non ſecus ac mamma quædam effundat. Lobelius Adv. autor eſt hanc vocem ſcribendam eſſe per diphthongum Tithoimalus, quod mammam ſive papillam uberis exitioſam viroſamve non ineptè interpretatur. Nam μάλος vocem exitioſam ſignificare Euſtathius docet. Hujus una ſpecies Characias dicitur, id eſt, vallaris, ſic dicta quia vallis ſeptíſque muniendis apta ſit, aut quòd plerunque his in locis proveniat.

Notæ Tithymali characteriſticæ ſunt vaſculum ſeminale tricoccum in ſummo ſtylo, & ſuccus lacteus, acer in pleriſque ſpeciebus, in una alterâve inſipidus.

Pityuſa, Apios, Peplus, Peplis, Lathyris, Chamæſyce, Eſula, Cataputia nomina ſunt variis Tithymali ſpeciebus impoſita.

Pityuſa dicitur quaſi πιτυόεσσα, quòd folia Piceæ ſimilia ferat.

Apios à radice pyriformi.

Peplus & Peplis à peplo ſive flammeolo, quòd ramulorum ambitu & quaſi rotundo amictu velum efformet, ac tellurem operiat. *Lob.* & alibi, quia fruticat uberiore undequaque ramulorum comoſa concinnáque ſobole, in pepli ſpeciem collecta.

Lathyris, quod folia duo, quæ caulis partem ſummam amplectuntur cavitatem ſatis magnam oſtendunt. Etenim inter duo folia quæ umbellam ambiunt ſemen quaſi inter duas januas ſeu bivalvi continetur. *J. Bod. à Stapel.*

Cataputia, quòd ſemen in pilulis quibuſdam ſive catapotiis ferat: vel (quod magis arridet,) quòd ſemen in catapotiis ſumptum purget. *Stapel.*

Chamæſyce à lacteo Fici ſucco & humilitate nomen accepit. *Idem.*

Eſulæ non invenio etymon probabile, nam quod J. Bodæus adfert non placet.

A. 1. *Tithymalus Characias Amygdaloides* C. B. Ger. emac. *Characias vulgaris* Park. *Tithymalus ſylvaticus toto anno folia retinens* J. B. **Wood-ſpurge.**

J. B.

Radice nititur albâ, validâ, lignoſâ, intortâ, variè diviſâ, multis fibris donatâ, à qua exurgunt *rami* lignoſi, cubitali longitudine majores, flexiles, cortice exteriore inſigniter rubente & hirſuto, interiore virente; *foliis* ſupra rami medietatem crebris, quatuor ferè uncias longis, ſemunciam aut paulo plus latis, infernè canâ lanugine pubeſcentibus, excurrente per longum nervo ad medium uſque folium rubente, deinceps viridi, ſupernè quoque pilis ſed minùs evidentibus leviter hirſutis, atro virore ſplendentibus. Ex ſummis ramis oriuntur *pediculi* in umbellæ formam, rubentes ſimiliter & hirſuti, ſinguli ſingula folia ad exortum, iis quæ in ramis ſunt minora, reliquis ſimilia habentes, ſeſcunciam longi ad geniculum quoddam, ubi rurſum duo folia præcedentibus minora, oppoſita, pedicellíque bini ex præcedentium pediculorum unoquoque explantantur, iíque rurſum cum foliolis ſuis minimis bipartiti *floſculos* ſuſtinent foliolis circumdatos, minimos, herbaceo colore præditos, ita compoſitos ac ſi quatuor ſemilunulis, gibbis omnibus introſpectantibus rhombum aliquo modo quis imitetur. Tota planta odore gravi eſt præter lignoſam radicem, & lac fundit.

In ſylvis & dumetis copioſè provenit, tum in Anglia, tum in exteris regionibus. *Locus.*

2. *Tithymalus Amygdaloides ſive Characias* J.B. *Characias rubens peregrinus* C.B. *Characias Monſpelienſium* Ger. Park. *Characias* 1. Cluſ.

Cluſ.

Unicus huic magna ex parte eſt *caulis*, interdum plures, cubitales & ampliores, rubente cortice tecti, minimi digiti craſſitudinem æquantes, infima parte glabri, foliorum duntaxat veſtigiis inſigniti, veluti inſecti ac vulnerati eſſent, ſupernâ verò foliis duris, lævibus, viridibus, majoribus quidem longioribúſque quàm ſint Oleæ folia, minoribus tamen quàm Amygdalæ, ornati, deinde in plures junceos & firmos ramulos, umbellæ in modum diviſi; quos ambiunt veluti acetabula aut caveolæ, foliis balinearum ſimiles, & in his *flos*, non ſubluteus aut pallidus, ut in aliis, ſed niger: poſtea *fructus* tricoccus, in quo *ſemen* per maturitatem exiliens, reliquarum Lactariarum ſeminis inſtar. *Radix* dura eſt & lignoſa.

Locus. In ſaxoſis circa Monſpelium: in Italia quoq; propè Lericium & alibi in aſperis & montoſis obſervavimus. Martio flores profert, autore *Cluſio*.

3. *Tithymalus Characias folio lanuginoſo* C. B. Park. *Tithym. Characiæ vulgari ſylvatico idem eſt, ut nobis videtur.*

Præcedenti ferè ſimilis eſt, plures tamen ei caules ab una radice prodeunt: *folia* molliora & lanugine pubeſcentia; flores pallidi.

Locus. Creſcit etiam in Hiſpaniis, deinde tam in Narbonenſi quàm reliqua Gallia, tum etiam apud Helvetios cæteróſque Germanos.

J. Bauhinus eandem facit Tithymalo Characiæ noſtrati vulgari ſylvatico, cui & nos ſuffragamur, adeóque C. Bauhinus ex una plantæ ſpecie duas facit. Verùm Moriſonus Tithymalum Characiam lanuginoſum pro diſtincta ſpecie ponit in Prælud. Bot. quem paſſim in ſylvis Galliæ Solonienſis provenire & à foliis lanugine obductis à cæteris ſuæ ſortis facilè dignoſci ſcribit.

* 4. *Tithymalus Characias radice repente* Moriſ. prælud.

Moriſ.

Folia gerit oblonga, radicem longè latéque ſerpentem producit, quâ notâ diſtinctu eſt facilis.

* 5. *Tithymalus Characias radice pyriformi* Moriſ. prælud.

Moriſ.

Sola radicum tuberoſitate pyriformi dignoſcitur inter omnes Tithymalos Characias dictos.

* 6. *Tithymalus Characias Salicis minoris folio* Moriſ. prælud.

Moriſ.

Hic à ſimilitudine foliorum Salicis longifoliæ vimineæ notu facillimus.

* 7. *Tithymalus arboreus* Alpin. exot. Park. *dendroides* J. B. *myrtifolius arboreus* C. B. *Myrſinites arboreſcens* Ger. **Tree-ſpurge.**

Cæſ.

Frutex eſt bicubitali altitudine & ampliore, lignoſus, arboris æmulus, uno quaſi caudice pollicem & ampliùs craſſo, in ternos aut quaternos ramos perpetuè fiſſo, digiti craſſitie; foliis circa ſurculos novellos longioribus Myrſinite ac virentioribus [Lobelio folia Eſulæ majoris foliis paria & admodum ſimilia, *imò majora*] comâ luteâ, fructu Characiæ.

Locus. In ſcopulis naſcitur & præruptis, copioſiùs in præcipitio qui Saltus Cerviæ vocatur inter Maſſam & Petram ſanctam, ubi & nos eum obſervavimus: invenimus & in montoſis ſupra Meſſanam Siciliæ urbem. Folia figurâ ſuâ & magnitudine accedere videbantur ad Mezerei Germanici folia. Flores [Alpino] velut in umbellis parvis.

A. 8. *Tithymalus magnus multicaulis, ſive Eſula major* J. B. *Tithymalus paluſtris fruticoſus* C. B. *Eſulæ major Germanica* Ger. Park.

J. B.

Mirum quàm luxuriet fœcundiore ſolo enatus Tithymalus iſte, quem vulgò Eſulam majorem Germanicum vocant. Lignoſa enim candidáque *radix*, non brachii modò humani craſſitudinem aſſequitur, ſed & ſuræ nonnunquam ſuperat, longè latéque vario implexu propagata perennat. Nec minor caulium quos emittit luxurioſa ubertas, minimi digiti circiter craſſitie, rubeſcentes, & plurimis alis concavos. *Folia* Cataputiæ minoris oblonga, multùm illis magnitudine cedentia, hyeme decidunt. *Floſculi* umbellati, concavi, luteoli, quatuor peltata foliola ſurrigunt, cum totidem ſtaminibus. *Semen* in loculis triquetris reliquis non diſſimile.

Locus. Rarior eſt in Italia, Gallia & Anglia, niſi in hortis colatur. In Germania verò ſuperiore & inferiore ad Rhenum, ut & in Sileſia ad ſabuloſas fluminum crepidines, copioſe oritur.

Uterque Bauhinus Tithymalum paluſtrem Cæſalpini hujus Synonymum faciunt. Verùm Tithymalus ille quem nos in paludibus Piſanis frequentem obſervavimus ab hoc diverſus videbatur, ſiquidem folia ejus hirſuta erant, & ad Tithymali Characiæ Amygdaloidis noſtratis folia accedebant, quibus & ea comparat Cæſalpinus: folia autem Eſulæ majoris Germanicæ dictæ Tithymali paralii foliis ſimilia ſunt. Eſt ergo paluſtris noſter Piſanus (ut puto) idem qui

9. *Tithymalus Characias pratenſis incanus* Botan. Monſp. *incanus hirſutus* C. B. *inſcribitur. An Tithym. Characias lanuginoſus* Moriſ. prælud.

Magnol.
Cui *radix* craſſa, multos *caules* pedales & cubitales, rubentes proferens; in quibus plurima *folia* indiſcriminatim oriuntur, caulibus adhærentia, longa & lata, leviter in ambitu ſerrata & ſinuata, ſupra & infra molli lanugine pubeſcentia. *Flores* aliorum more velut in umbellam congeſti, ex luteo rufeſcentes, *loculi* triquetri, villoſi & verrucoſi in quibus *ſemen* continetur.

In pratis circa Lateram Junio menſe cum flore & ſemine plurimis in locis reperitur. *Locus.*

Moriſonus Tithymalum ſuum characiam lanuginoſum in ſylvis Galliæ Solonienſis provenire ſcribit, unde videtur potiùs varietas Tythymali ſylvatici toto anno folio retinentis.

A. 10. *Tithymalus paralius* J. B. Ger. *paralius ſive maritimus* Park. *maritimus* C. B. **Sea-Spurge.**

Virgis aliquot lignoſis, rubentibus, ad pedalem aut cubitalem altitudinem aſſurgit, *foliis* crebris ab imo ad ſummum uſque obſitis, anguſtis, oblongis, medio tamen latioribus, Lini foliis nonnihil ſimilibus, verùm craſſis & cæſiis, ſucco lacteo acerrimo turgidis: ſummis virgis innaſcuntur umbellatim ferè ut in aliis Tithymalis *flores* pallidè lutei, quibus ſingulis ſubſunt folia bina lata ſurculos & pediculos cingentia: ſequuntur capſulæ tricoccæ ut in hujus generis reliquis. *Radix* ſubeſt ſatis craſſa, oblonga, lignoſa, vivax.

In arenoſis maris litoribus frequens eſt. *Locus.*

Dubitat Geſnerus hort. an Tithym. paralius à Matthiolo & Trago pictus ſit cypariſſias: idque ſanè ſumma ratione: Nam deſcriptio Tithym. Cypariſſiæ ſimilis Pityuſæ multis *J. B.* qui aliorum Botanicorum Tithym. cypariſſias eſt, Tithymalo paralio convenit: & planta illa quæ in ſabuloſis ad Rhenum copioſè provenit, (qui locus Tithym. cypar. ſimili à J. Bauhino aſſignatur) mihi non alia viſa eſt quàm Tithymalus noſter paralius. Alii curioſiùs examinent, & plantas invicem conferant.

* 11. *Tithymalus fortè dictus Lucæ Ghino Pityuſa, quibuſdam Characias Pannonicus* J. B. *Tithym. Characias* 4, *ſive rubens Germanicus* C. B. *ejuſdémque Tithym. Characias* 5, *ſeu anguſtifolius. Tith. Characias anguſtifolius* Park. Ger. emac.

J. B.
Radice eſt magnâ, longâ, craſsâ, è qua crebri naſcuntur *caules*, inæquales, dodrantales ſextantales ac fortè dodrante majores, *foliis* multis amicti, Paralii foliorum latitudine, longitudine majori, interdum breviore, acuminatis, ſpiſſis, colore ferè myrſinitis.

Hunc Cluſius titulo Characiæ 3. Auſtriaci ſic deſcribit:

Multos ab una *radice* profert *caules* pedales, nonnunquam etiam cubitales, firmos, læves, infima parte nonnihil purpuraſcentes, & foliorum quæ deciderunt veſtigiis notatos. Hos deinde ambiunt confuſo ordine naſcentia *folia*, craſſiuſcula, lævia, duas interdum uncias longa, mucronata. Summi caules in multas virgulas inter folia emergentes dividuntur, quæ bina ſubrotunda ſeu quodammodo circinata foliola, & quaſi vaſculum ſeu labellum imitantia ſuſtinent, in quibus *flores* reliquorum Tithymalorum floribus ſimiles, qui cum ſuis virgulis & vaſculis pallido ſubluteóve colore præditi ſunt: ſuccedunt triangula *capitula*. *Radix* longa, digitalis craſſitudinis, infimâ parte in aliquot fibras diviſa. Maturo ſemine caules ſingulis annis emoriuntur, novo autem Vere recentes alii è radice germinant, qui ſubſequente anno flores ferunt.

Naſcitur pleriſque Pannoniæ locis, ſed Viennenſi agro tantâ copiâ in gramineis & ſiccioribus paſcuis, ut Junio menſe (tum enim floret) omnino palleſcere videantur. *Locus.*

D. Magnol in umbroſis circa pontem Caſtri novi Salenovæ & Lateræ paſſim reperiri aſſerit.

12. *Tithymalus ſerratus Dalechampii* J.B. *Characias ſerratus* Ger. *Characias folio ſerrato* C. B. *Char. ſerratus Monſpelienſium* Park.

J. B.
Cubitali *caule* præditus eſt, per quem *folia* uncialia, alia culmo latiora, alia etiam minùs lata, pleraque non acuminata, ſed ſubrotunda, denticulis per ambitum crenata, glabra: at verò quæ umbellæ pediculis ad coitum ſubjiciuntur folia, multò latiora quàm longiora, nonnulla quoque orbiculata, nihilóque ſeciùs in ambitu ſerrata. *Flores* acetabulorum cavo inſidentes muſcoſi, lutei: *capitula* majuſcula, triquetra, ex tenui pediculo Myrſinitis ferè paria.

In Gallia Narbonenſi paſſim & copioſè oritur, circa Nemauſum, Monſpelium, &c. nec alibi (inquit J. Bauhinus) temere reperitur: Verùm Cluſius Tithymalum myrtiten Valentinum appellat, unde Valentino etiam regno communem eſſe colligitur. *Locus.*

13. *Tithymalus Myrſinites* J. B. Park. Lob. *Myrſinites latifolius* Ger. C. B. *item Tithymalus anguſtifolius Myrſinites* eorundem.

J. B.
Ramis dodrantalibus craſſiuſculis per terram maximâ ex parte funditur, quos ſerie quadam ambiunt *folia* Myrti, pinguiuſcula, colore glauco prædita, in acumen deſinentia. Ramorum extrema in ſurculos abeunt indidem ortos, pyxidata folia rotunda tranſadigentes, umbellatim diſpoſitos: quibus

bus inter folia inſident *flores* colore herbido, quorum ſingularia foliola pulvilli inſtar habentia, anſulis croceis donata ſunt. Pericarpia triquetra, totidem grana continent.

Locus. Juxta arcem Rhegii in Calabria ſponte ortam invenimus.

Tithymalum latifolium & anguſtifolium *C.B.* pro eadem planta habeo: ſiquidem figuræ Lobelii, quæ in *Adv.* habetur titulo *Tithymali Myrſinitis*, quæque in Obſ. tit. *Myrſinitis myrthifolii* unius & ejuſdem plantæ ſint, cùm in Obſervationibus ad Adverſaria Lectorem referat: nec refert quòd utramque ponat in Icon. Plant. alteram nomine *Tithymali myrtifolii* Obſer. p. 192. alteram titulo *Tithym. myrtitis Dioſc.* Adv. p. 150. cùm ipſemet in Obſ. utramque iconem pro ejuſdem plantæ habuerit.

14. *Tithymalus maritimus Juniperi folio* Bocconi. *An Tithymalus cypariſſias vulgaris* Park?

Bocc.

Hic (inquit) Tithymali arboreſcentis facie fruticat: pedali & altiore quandoque eſt *caule*, supernè variis ac multiplicibus ramis diſtincto, valdè comoſo; tenuibus *foliis* copioſiſſimis, longiſſimis, Juniperi formâ, ſed mollioribus & minoribus circumveſtito, ad Tithymali leptophylli figuram accedentibus. *Flores* & *capſulas* ſeminales aliorum Tithymalorum more (id eſt fructum tricoccum) profert. Perpetuus eſt.

Locus. Propè Maſſiliam in arenoſis ad mare invenimus, ubi & Paulus Boccone.

Tithymali cypariſſiæ vulgaris tum figura tum deſcriptio apud Parkinſonum ab hac planta non multum abludunt, ut examinanti patebit.

* 15. *Tithymalo marino affinis Linariæ folio* C. B. *amygdaloides anguſtifolius* Tab. *linifolius paralio congener* Park.

Hic (inquit C. B.) à Linaria antequam floreat ſolo lacteo ſucco diſtinguitur: quomodo ergo differt ab Eſula Officinarum ſive Tithymalo pineo?

Locus. In declivibus montis *Capouladou* ſoli expoſitis, inter rupes verſus *las Cambrettes* & in aliis campeſtribus lapidoſis copioſè oritur. *Botan. Monſp.*

* 16. *Tithymalus maritimus ſpinoſus* C. B. *maritimus Creticus ſpinoſus* Park. *An Tithymalus ſpinoſus Creticus* Alpini?

Bel.

E Tithymalorum genere eſt (inquit Bellus) ſpinas proferens, floribus luteis, foliis parvis rotundis, lac copioſum effundens, radice (ſi rectè memini) carnoſa.

Tithymalum ſuum ſpinoſum Alpinus ità deſcribit, Planta eſt dodrantalis, primo ætatis ſuæ anno ramulis & foliis Apios Græcorum maximè æmulatur. *Radice* nititur in principio craſſâ, tuberoſâ, ſed longâ, in acutum deſinente, non abſimili Apios radici. Anno verò ſecundo ramuli breves, tenues dodrantales in cymis fruticant, & in crucium modum ramulorum extrema dividuntur, & deſinunt in ſpinulas tenues, acutas. Æſtate foliola ramuli abjiciunt, quo ſpinulæ duriores & nigræ evadunt. Lacteo ſucco acri turget.

17. *Tithymalus maritimus Venetus* Park. *maritimus purpuraſcentibus floribus* C. B. *Eſula rara in Lio Venetorum inſula* Lob. *Eſ. Veneta maritima* Ger.

Lob.

Seſquicubitum duóſque cubitos longos *caules*, fungoſos, rugoſos, fuſcos, craſſos minimum digitum, multis ramulis diviſos emittit pedalibus; & *foliis* ſitu binis per intervalla, majoribus quàm terribilis Alypi, ad Glycyrrhizam proximis, lentis, pinguibus Thymelææ; *flores* pendulos promentibus purpuraſcentes & fuſco, obſoleto Ariſtolochiæ, Vincetoxici effigie. *Radix* foris pulla, intus villoſis lineiſque pelliculis, cujuſmodi in *Tarton-raire*, cinereis, ſeſquicubitum longa, digitum minimum craſſa, ſucco diſtenta: Univerſa planta lacteſcit, & prorſum Tithymali paralii cui convictrix ferè ſemper viſitur æquiparatur.

Locus. Sed non alibi quàm in litoribus & inſulis ſinus Adriatici facilè reperitur, & in *Lio* inſula exigua, quæ obex eſt maris alluvionibus.

18. *Lathyris major* C.B. *Cataputia minor.* *Lathyris major hortenſis* Park. *Lath. ſive Cataputia major & minor* Ger.

Radix huic ſimplex, fibris aliquot capillata. *Caulis* ſeſquicubitalis, teres, ſolidus, craſſitudine pollicari, *foliis* veſtitus crebris, tres digitos longis, ſalicis ſimilibus, cœruleo-viridibus in crucis formam diſpoſitis. Primo à ſatione anno hyemem tolerat, ſequenti æſtate in ramos dividitur, in quibus folia ad ſingulos flores bina, iis quæ in caule ſunt multùm diſſimilia, nimirum à lata baſi in acutum mucronem ſenſim deſinentia, nonnihil initio concava, aliàs ad foliorum Hederæ aut Aſclepiadis formam accedentia, colore ex viridi flavicante & minimè cœrulea. Ad flores ſingulos ramuli in ſurculos duos divaricantur, adeò ut flos in ipſo ramulorum divortio ſeu divaricationis angulo collocetur: in plures deinde ſurculos minores intus concavos ſinguli majores dividuntur. *Flos* quatuor foliolis componitur. *Vaſculum* ſeminale majuſculum, tricoccum.

Ab hac non alia in re quàm partium omnium magnitudine differt Lathyris minor hortenſis *Park.*

• 18. *Lathyris minor conglomerato flore* C. B. *minima* Park. *minima* C. B. *Lathyris minor Dalechampii* Lugd.

19. *Tithymalus cypariſſias* J. B. C. B. Ger. *Pityuſa Tithym. pinea ſive Eſula minor* Park. *cupreſſinus* J. B. **Common Cypreſs-Spurge.** *Tithymalus pineus* Ger. *huic idem videtur.*

J. B.

Radix minimo digito craſſior, ſæpè tenuior, fibroſa, lignoſa & nonnunquam ſerpens. *Caules* promit dodrantales & cubitales, primò ſimplices, poſtea ramoſos, in quibus *folia* primò Linariæ, mollia, quæ poſtea tenuiora multò cùm in ramos dividitur. *Flores* in umbellæ quaſi formam diſpoſiti, longis pediculis folia quibus donantur perforantibus, lutei, ex quatuor quaſi ſemilunulis conjunctis, extrorſum vergentibus corniculis compoſiti, *apicibus* item luteis: quibus triquetri ſuccedunt *loculi*, in quibus *ſemen*. Ab eadem quoque radice exurgunt *cauliculi* (ego pro abortu habeo, licèt à nonnullis pro privata ſpecie proponatur) quorum folia breviora multò, pinguiora, ſubrotunda, averſâ parte plurimis punctulis ſeu ſtigmatis rufis notata, in quibus ramulis non memini florem obſervare. Hinc patet quid ſentiendum ſit de Tithymalo ſtictophyllo *Thal.* i. e. cypariſſia foliis punctis croceis notatis *C. B.* foliis maculatis *Park.* Lacte autem partibus omnibus turget.

Hic Tithymalus pro anni tempore & ætate inſigniter variat: non raró enim verno tempore comâ rubente aut flavâ exit.

Pratorum margines & ſepium iſtam ſæpius alunt Eſulam. In Anglia ſponte non provenit, quod ſciam. Mirum nobis videtur Botanicos de *Tithymalo pineo*, ſive Eſula minore, planta paſſim cognita & vulgo in hortis cultâ tam confuſè & obſcurè ſcribere, ut neſciam planè quid ſibi velint, quóve titulo illum proponant. Ab aliis ſpeciebus, mihi ſaltem notis, diſcretu facilis eſt, radicibus reptatricibus, ſtatura humili, foliis oblongis, anguſtis, virentibus, mollibus & teneris, in caule creberrimis, Linariæ adeò ſimilibus ut obiter intuentem pro iis fallant; verùm ſucco lacteo facilè diſtinguuntur ſecundum verſiculum illum vulgarem, *Eſcula lacteſcit, ſine lacte Linaria creſcit.*

Tithymalo Cypariſſiæ ſimilis, Pityuſa multis J. B. *Tith. foliis Pini, fortè Dioſcoridis Pityuſa* C. B. *Tithymalus pineus* Ger. *Pityuſa, Tithymalus pinea ſive Eſula minor* Park. *potius Tith. cypariſſias vulg.* ejuſdem.

J. B.

Tithymalus hic rarus etſi Cypariſſiæ vulgò dictæ ſimilis, ab eo tamen alius eſt, *radice* longiore, craſſiore, minúſque fibroſa: *Caules* multi, ferè cubitales, ſimplices, interdum in ramos multos dodrantales diducti; per quos *folia* conferta, craſſiora, firmioráque quàm Cypariſſiæ & magis glauca: extremis ramorum inſident *umbellæ* magnæ, foliis peltatis, non majoribus Cypariſſiæ.

De Tithymalo cypariſſia & pineo dictis confuſè admodum ſcribunt Botanici, ut mihi pæne perſuadeam unam & eandem ſpecie plantam eſſe. Aſt hoc in loco à J. Bauhino deſcripta, videtur eſſe Tithym. paralius, aut alia quædam ſpecies nobis incognita. Notandum tamen plantam Parkinſono ſub titulo allato deſcriptam eſſe Tithymalum cypariſſiam J. Bauhini ſuperiùs proximè deſcriptam: quæque hoc in loco à J. Bauhino deſcribitur, ſub titulo *Tithymali Cypariſſiæ vulgaris* à Parkinſono deſcribi; ſiquidem foliis brevioribus & craſſioribus & in caule crebrioribus magíſque confertis ſeu denſiùs ſitis à Tithymalo pineo differre ſcribit, Lobelium ſecutus.

Locus. Crepidines ſabuloſi fluminum & vicini colles frequentiùs hunc alunt, inquit J. B. Abundat in planitie arenoſa propè Argentinam, & Baſileæ ad Rhenum verſus *Haltingen*, ut & propè Monſpelium. Planta autem illis in locis frequens nobis non alia viſa eſt quàm Tithymalus paralius, ut ſuperiùs diximus.

Vires. Omnia Tithymalorum genera adurendi vim obtinent (inquit Tragus) imprimis verò lacteus eorum ſuccus, quare raró citra noxam ſumi poſſunt. Dodonæus Tithymalorum omnium ſuccum per inferna purgandi validam vim habere ſcribit, Bilem, pituitam & aquoſos humores ducere, etiam in exigua quantitate ſumptum; ſed ventriculum vehementer conturbare, & interna viſcera inflammare; eámque ob cauſam ab ejus uſu doctos ac prudentes medicos abſtinere.

Eſula pituitam validiſſimè, præcipuè per inferiora, purgat, unde & Ruſticorum Rhabarbarum audit. Eſt autem acris, ignea & erodens, adeò ut impudentium mendicorum fraudi inſerviat, qui ejus ſucco cutem ſibimet exulcerant ſcabritiei ſpecie. *Schrod.*

C. Hofmannus ſe nunquam conſuluiſſe ait, ſed fuiſſe tantum ſpectatorem audaciæ vulgaris quæ tota Cochlearia admetitur. Si quis tamen (inquit) uti velit, *Eſulâ præparata* Offic. utatur, quæ per viginti quatuor horas ſteterit in infuſione acerrimi aceti, iterúmque exſiccata. Hujus doſis eſt à ℈ij. ad ʒj. & ſine noxa purgat. Caſp. Dornavius ita corrigit, ℞. Eſulæ præp. ℥iv. Macis, Galangæ à ʒij. Spodii præp. ʒj. Trag. Bdellii ana ʒiij. Fiat pulvis, cujus doſ. à ʒß. ad j.

20. *Tithymalus Cypariſſias* Alpin. exot.

Alpin.

A *radice* craſſa, quatuor digitos longa, lacteo ſucco turgente, (ut & reliqua planta tota dum recens eſt) *caules* producit multos, tenues, junceos, parvis capillamentis, brevibus, multis, tenuibus, Pini foliis ſimilibus veſtitos, propè radicem nudos, ſed punctis nigreſcentibus crebris maculatos, quorum ſinguli umbellam ex tribus aut pluribus ſurculis conſtantem obtinent, & in principio umbellæ unum utrinque foliolum, oblongum, parvum, extremo acutum, Myrti folio ſimile, minus tamen & tenuius, quilibet etiam umbellæ ſurculus circa medium utrinque folium prædicto ſimile & minus; à quo ſurculus uſque ad extremum ſpicæ modo fert foliola, ex una parte inclinantia,

nantia, aliis longè breviora latioráque cum floribus parvis, Leucoii ſimilibus, atque fructibus parvis triquetris, *ſemina* terna parva, rotunda, alba, Pipere minora continentibus. Inter caules prædictos graciles nonnunquam unus vel duo, craſſitie minoris digiti viſuntur, qui in plures itidem cauliculos foliatos dividuntur, ad exortum antequam dividantur nudi & punctis emaculati.

Locus. Cretam inſulam agnoſcit matrem hæc ſpècies.

21. *Tithymalus annuus Lini folio acuto* Botan. Monſp. *An annuus Pityuſæ folio* Lob. *An Tithymalus linifolius* Cam?

Magnol.

Dodrantalem & interdum pedalem altitudinem acquirit, quamvis modò minor, modò major conſpiciatur. Secundùm caulem plurima oriuntur *folia*, longa, Lini folia æmulantia, in aculeatum quaſi apicem deſinentia. *Flores* ut in aliis ſpeciebus. Folia circa flores diſpoſita, latiora ſunt & multis apiculis donata. Radix lignoſa eſt, quæ ſingulis annis perit.

Locus. In marginibus ſatorum circa Salenovam, *la Colom. Oiere* & alibi pluries vidit *D. Magnol.* Nos in Sicilia inter ſegetes obſervavimus, & pro Tithymalo linifolio *Cam.* habuimus.

Tithymalus Linariæ folio, lunato flore Moriſ. prælud.

A foliis Linariæ ſimilibus, & flore Lunæ creſcentis referente figuram facilè dignoſcitur.

At hæ notæ Tithymalo cypariſſiæ J. Bauhino ſuperiùs deſcriptæ conveniunt, ergo illi idem videtur.

A. 22. *Tithymalus ſegetum longifolius* Append. Cat. Cant. **Long-leaved Corn-Spurge.**
An Eſula minor ſive Pityuſa Ger. emac?

Altitudinem dodrantalem vix aſſequitur. *Folia* oblonga in acumen deſinunt. Tota planta colore eſt luteo-viridi præter caulis partem terræ proximam, quæ rubeſcit.

Hæc ſpecies cum præcedente ſeu XXI. convenit magnitudine, foliorum figurâ, colore, loco, ut eandem eſſe ſuſpicer, non tamen fidenter affirmaverim, cùm plantam nondum viderim.

Locus. Inter ſegetes prope pagum *Kingſton* dictum ultra ſylvam via quæ *Gamlingay* ducit reperitur: obſervavit etiam *D. Dale* inter ſegetes circa *Comberton* cis Kingſtoniam; oſtendit etiam nobis ſiccam plantam à ſe collectam, cujus altitudo ſemipedalis, aut dodrantalis, *caulis* firmus, foliis non admodum crebris cinctus, neque ut in Eſula exigua Tragi in acutos apices terminatis, ſed obtuſioribus & ſubrotundis. Summis caulibus ut in reliquis congeneribus velut umbellæ quædam florum inſident: umbellarum autem baſin totidem folia acuminata cingunt quot ſunt umbellam componentes radii. Vaſcula ſeminalia parva & ut in reliquis tricocca. Radix parva, annua, paucis fibris donata.

Tithymalus foliis brevibus aculeatis C. B. *i. e. Pityuſa Matthioli & aliorum, nobis incognitus eſt, quæratur apud Autores à Bauhino citatos.*

A. 23. *Tithymalus leptophyllos* Park. *minimus anguſtifolius annuus* J. B. *Eſula exigua Tragi* Ger. emac. *Tithymalus ſive Eſula exigua* C. B. **Dwarf Spurge or ſmall annual Spurge.**

J. B.

Palmaris aut ſemipalmaris eſt plantula, *radiculâ* nitens tenui, tres aut quatuor uncias longâ, *cauliculos* & ramulos multos eâ quâ jam dixi longitudine, ac etiam dodrantales obtinens, *foliolis* ſtipatis ſemunciam unciæve trientem longis, ſemiculmum latis, in acutum mucronem productis, crebris, ſurſum ſpectantibus, lacte turgidis. *Floſculi* herbidi, & pericarpium ut in reliquis congeneribus triquetrum, *ſemina* rotunda, canentia continens.

Locus. Planta eſt annua: inter ſegetes frequentiſſima.

* 24. *Tithymalus ſive Eſula exigua foliis obtuſis* C. B. J. B. Park.

Radice eſt exili, oblongiuſculâ, capillatâ: *cauliculis* pluribus, ad terram reſupinatis, aliquantùm repentibus, biuncialibus, triuncialibus, aliis palmo minoribus, rotundis, lacteo ſucco turgentibus, qui *foliolis* oblongis anguſtis, ſed ſemper in ſummo obtuſis & velut abſectis inordinatè veſtiuntur.

Locus. In agris Patavinis & Maſſilienſibus reperitur.

Tithymalus exiguus ſaxatilis C. B. J. B. Park.

C. B. prod.

Radiculam habet capilli modo tenuem, longiuſculam; *cauliculos* tenues, unciales & biunciales, anguſtiſſimis & brevibus *foliolis* cinctos: *floſculos* exiguos, rubentes.

Hæc planta non alia eſſe videtur à Tithymalo leptophyllo fol. obtuſis, partium omnium parvitate ſolâ diverſa, quam ſoli ſterilitati deberi veriſimile eſt.

Locus. Circa Monſpelium locis aſperis provenit, vide *Botan. Monſp.*

* 25. *Tithymalus Siculus polycoccos, Portulacæ folio* Bocconi.

Bocc.

Caule aſſurgit pedali aut altiore, ſupernè amplo & valdè ramoſo: *Foliis* ad Portulacæ aut Tithymali helioſcopii figuram circumveſtito. *Flores* & *ſemen*, ut in cæteris ſuæ claſſis, in alarum ſinubus atque ipſis ramis inſident, & ordine diſtribuuntur; rotundis ſubſequentibus *capitulis*; binis, tenuibus *apicibus* donatis, in quibus *ſemen* Cannabis figurâ atque colore concluditur. Ea eſt plantæ ejúſque alarum durities & contumacia, ut media hyeme arida & foliis ſpoliata perduret adhuc, & capſulas ſeminum (quod notatu dignum) unguibus frangere aut evellere (adeò pertinaciter hærent) ſine rami particula non poſſis. Ex ſemine deciduo quotannis naſcitur.

A. 26. *Tithymalus helioſcopius* Ger. Park. C. B. *helioſcopius ſive ſoliſequus* J. B. **Sun-Spurge or Wart-wort.**

Radix ei ſimplex, alba, rectà deſcendens, fibris aliquot donata, unde *caulis* exurgit ſingularis, ſemipedalis aut pedalis, teres, raris pilis hirſutus. *Folia* in caule frequentia, nullo ordine poſita, Portulacæ aut Peplios ſimilia, digitum & interdum ſeſquidigitum longa, extremitate ſubrotunda, argutis denticellis circa margines crenata. Surculi [quinque ferè] è ſummo caule nati umbellam quodammodo efficiunt, quos totidem circumſtant folia, iis quæ in caule majora & rotundiora. Singuli ſurculi in tres alios pariter ſparguntur, quos tria circumſtant folia. *Flores* in ipſis caulis & ſurculorum divaricationibus ſingulatim ſiti, parvi, herbidi, tetrapetali, petalis ſubrotundis & minimè lunulatis. E medio flore egreditur *ſtylus*, cujus apex in *vaſculum* ſeminale turgeſcit triquetrum, tricoccon, ad floris latus reflexum. Tota planta ſucco lacteo acri turget.

Æſtate floret & ſemen maturat; hyeme perit. *Tempus &*

In hortis oleraceis & arvis pinguioribus, nec rarò in ruderibus ad urbium mœnia, &c. occurrit. *Locus.*

A. 27. *Peplus ſive Eſula rotunda* C. B. Ger. J. B. *Eſula rotunda ſive Peplus* Park. **Petty Spurge.**

Dod.

Dodrantalis herbula eſt, lacteo ſucco manans, Helioſcopio Tithymalo ſimilis, ejúſque quædam veluti ſpecies, ſed omnibus partibus minor. *Cauliculi* ſubrubent: *Folia* exigua, in rotunditate oblongiuſcula, circa margines æqualia, (quâ certâ notâ à Tithym. Helioſcopio diſtinguitur, cujus folia crenata ſunt) infernè majora, ſupernè minora. Coma circinata, ſeu in umbellæ formam coacta. *Capitula* tribus loculis diſcreta *ſemina* continent reliquis ſimilia. *Radix* tenuis, fibroſa, annua.

In hortis & vineis exit, & ſubinde in agris neglectis aut non cultis. Æſtate viget, ac uſque ad Hyemem perdurat. *Locus & Tempus.*

28. *Peplus minor* J. B. Tab.

J. B.

Patulis in orbem ramis variéque divaricatis terram ſubjectam inumbrat, *foliis* Pepli majoris, rotundis ferè, in modicum acumen leviter deſinentibus, dimidio minoribus: *pericarpia* puſilla majoris, aut Chamæſyces, triquetra, lævia, tribus locellis totidem claudunt *ſemina*.

In arvis requietis circa Monſpelium obſervavimus. *Locus.*

A. 29. *Peplis* J. B. Ger. Park. *maritima folio obtuſo* C. B. **Small purple Sea-Spurge.**

J. B.

Terræ faciem ceu muliebre flammeum patulis ramis, variè divaricatis, palmaribus & ſeſquipalmaribus, rubentibus, craſſiuſculis operit, per quos veluti ad articellos *folia* adverſa naſcuntur, rubentia, duplo triplóve Chamæſyces majora, craſſiora paulò, longiora, per extremum rotunda, quorum pars ea quæ ſub nervo (qui ſolus folium per longitudinem medium dividit) productior eſt quàm quæ ſupra nervum, & veluti pinnata. *Floſculi* luteoli proximè ramos oriuntur. *Capitula* tricocca, lævia, duplò majora quàm Chamæſyces. *Radix* longiuſcula, craſſiuſcula, ſimplex.

In litore maris arenoſo inter Penſantiam & *Marketjeu* Cornubiæ oppida. In maris Mediterranei litoribus frequens reperitur. *Locus.*

* 30. *Peplis annua foliis acutis, flore muſcoſo* Bocconi.

Dodrantalis eſt huic *caulis*, ſubrubens; dum in hortis colitur amplâ laxâque umbellâ & quaſi comoſâ, alioqui contractiori donatur, ubi natali ſolo ſpontanea eſt. *Folia* exigua, è rotundo acuminata ſunt, Herbæ terribilis minora. *Flores* muſcoſos gerit. *Semina* verò in capſulis ad echini formam aliquatenus involucris ſuis accedunt.

In agro Lugdunenſi frequens inter ſegetes reperitur. *Locus*

31. *Chamæſyce* Dod. Lob. J. B. C. B. Ger. Park.

J. B.

Gracilem *radiculam* habet, longitudine circiter palmari, fibris aliquot tenuiſſimis donatam: *ramulos* quadrantales, ac etiam pedales, in alas ſubdiviſos, rubentes, ſubhirſutos in orbem terræ apprimit: quibus ad genicula adnaſcuntur *foliola*, conjugatim diſpoſita, ſubrotunda, quà terram ſpectant rubentia, ſupernè viridantia, niſi quod in medio purpureâ notâ ſunt maculoſa; quædam tamen in extremis ramulis ſuprà infráque omnino ſaturâ rubedine tincta ſunt. *Floſculi* ad ramulorum divaricationes inter folia emicant purpurei. *Pericarpia* tricocca Eſulæ exiguæ Trago dictæ ſub foliis latitant.

Locus. In agris & vineis tam Siciliæ & Italiæ quàm Galliæ Narbonenſis frequens oritur, quicquid contradicat Lobelius.

A. 32. *Tithymalus platyphyllos Fuchſii* J. B. *arvenſis latifolius Germanicus* C.B. *Tithymalus peregrinus* Cluſ. Hiſt.

J. B.

Radice nititur ſimplici, alba, lignoſa, adnatis aliquot donata. *Caulis* indè exurgit ſeſquicubitalis & bicubitalis rectus, teres, glaber, rubeſcens, intus concavus, ſingularis modò, modò plures, inter quos eminet medius inter contractioris altitudinis ſocios, per quos tamen omnes frequentes obſervantur rami, quorum exortui *folium* magnum ſemper apponitur, duarum unciarum longitudine, latitudine unciali, talia quoque fortuito ortu crebra per caules ramóſque ſpectantur: at caulis faſtigium in pediculos aliquot ſeu radios umbellam mentientes abit, unico in medio ſedente floſculo, quorum coitum coronat roſa foliorum oblongorum, crenis parùm conſpicuis denticulatorum: è quibus pediculis unuſquiſque ſubdividitur pari modo in alios, & horum quilibet denuo in alios, floſculis ſingularibus ſingulas divaricationes occupantibus. *Floſculi* cotylis inſident perexigui, luteoli, quatuor petalis exiguis, flavis, non cordatis compoſiti: quos ſequuntur vixdum delapſos tricocci *fructus*, minores & minùs aſperi quàm *Verrucoſo* dicto, ſex ſulcis ita inſculpti ut hexacocci videantur. Annua eſt planta ex ſemine deciduo ſeſe quotannis reparans: interdum tamen hyemem tolerat.

Locus. In agris non admodum infrequens eſt. In hortulo noſtro & pomario hic Notleiæ in Eſſexia ſponte provenit.

* 33. *Tithymalus platyphyllos* Cluſ. Ger. *latifolius Hiſpanicus* C.B. Park.

Cluſ.

Pedali, interdum majore altitudine aſſurgit, in aliquot à radice diviſus ramos, nonnunquam ſimplici *caule* præditus, quem ambiunt ampla *folia*, rotundiore & quaſi orbiculato mucrone prædita, ad Iſatidis novellæ foliorum formam accedentia, viridia, craſſiuſcula & aliquantulum carnoſa, palleſcente & acri ſucco turgentia. *Flos* ramulis inſidet ex flavo purpuraſcens, ac veluti acetabulis ſive balinearum foliolis comprehenſus, ut in aliis. *Radix* craſſa eſt & candida.

Uno Valentino regno inter *Biar* & *Huentiniente*, viâ ſalebroſâ inter medios frutices, Martio menſe florentem duntaxat obſervabat Cluſius.

34. *Tithymalus non acris flore rubro* J. B. *montanus non acris* C.B. *qui huc refert Eſulam dulcem Tragi, & Pityuſam ſive Eſulam minorem alteram floribus rubris* Lob. Ger. Park. **Sweet red-flowred Spurge.**

J. B.

Tuberculis inæqualem habet *radicem*, longiuſculam, fibratam: *caules* pedales vel cubitales, primò purpuraſcentes, non ſine adnatis ramulis, *foliis* amicti Tithymali verrucoſi, modicè in acumen rotundum deſinentibus, glabris. *Pediculi* è caulis faſtigio aliquot exeunt (ſubjecta foliorum oblongorum roſulâ) umbellæ formâ, in ſurculos ſubdiviſi; ſinguli *floſculi* in medio foliorum duorum ſimilium acetabulis, parvi, quadripartiti, rubentes: E medio floſculo rubro exoritur ex brevi pediculo *fructus*, parvus triqueter, tuberculis exaſperatus, ex cujus medio ſtylus, & ad latus pediculus vel ramulus ſuſtinens folia alia duo & in medio alium florem ac fructum. Cæterùm emanat è vulnere lacteus liquor, ut in reliquis Tithymalis, verùm nequaquam acer aut fervidus, ſed adſtringens, unde Tithymali aut Eſulæ dulcis nomen meruit.

Locus. In montibus circa Genevam obſervavimus.

* 35. *Tithymalus tuberoſus Germanicus* C. B. Park.

Hujus meminit Camerarius in horto. An & quid differat à præcedente inquirendum.

* 36. *Tithymalus Raguſinus non deſcript.* Hort. Lugd. Bat.

* 37. *Peplis major Braſilienſis floſculis albis Caacica indigenis* Marggr.

Marggr.

Ex *radice* alba, lignoſa, lacteſcente, paullo majori ſemipede, multi prodeunt *caules*, teretes, nodoſi, virides, uno latere rufeſcentes, multis ramis donati, qui partim humi jacent, partim ſtant erecti: ad nodos caulium & in ramulis bina *folia* oppoſita reperiuntur, in ambitu ſubtiliter ſerrata; ramulorum paulo minora iis quæ ad caules. In extremitate caulium & ramorum multi naſcuntur *floſculi* ſubtiliſſimi, albi, tetrapetali, quos excipit triangularis *capſula*, in qua ſemen. Tota planta copioſè lacteſcit, quod lac commendatur à Luſitanis ad oculorum rubedinem & dolorem auferendum.

Tithymali non acris ſpecies eſſe videtur.

38. *Apios* J. B. *vera* Ger. *Apios ſeu Tithymalus tuberoſus* Park. *Tithymalus tuberoſa pyriformi radice* C. B.

J. B.

Facilis à *radice* eſt Apii cognitio, quæ quia oblonga, turgida, ínque Pyri modum turbinata, plantæ nomen fecit, quam Napi radici rectè comparaveris. Hujus è capite ramuli aliquot exeunt palmo breviores, *foliis* ſatis frequentibus amicti Eſulæ rotundæ ſeu Pepli, at minoribus, ex anguſto principio ſenſim dilatatis, pérque extremum rotundis.

Adfertur ex Creta, ſed & Apuliæ peculiarem eſſe monet Imperatus. Apios à radice pyriformi Græcis dicitur. *Locus.*

* 39. *Peplis montana folio Nummulariæ* C. B. *altera* Ang.

* 40. *Apios radice oblonga* Ger. emac. *Apios ſive Iſchas altera* J. B. *Tithymalus tuberoſa oblonga radice* C. B. *Apios ſive Tithymalus tuberoſus oblonga radice* Park.

Cluſ.

Radice conſtat tuberoſâ, non in Pyri formam turbinatâ inſtar prioris, ſed æquali propemodum ubique craſſitudine, unciam, interdum etiam binas uncias, longâ, cujus extrema pars in quatuor alias radices ſive craſſas fibras ſenſim gracileſcentes deſinit, & paucis fibris prædita eſt, colore foris fuſca, intus candida, lacteo ſucco turgens ut Tithymali. Ex ſummo ejus capite exeunt quini aut ſeni *ramuli*, in terram procumbentes, palmares aut ampliores, ſecundùm radicem nonnihil purpuraſcentes, *foliis* viridibus non magnis, ſed prioris foliorum inſtar, & incondito ordine eas ambientibus præditi; illi deinde in minores & graciliores dividuntur; bina folia paullò rotundiora & contrario ſitu naſcentia ſuſtinentes; in quorum medio exoritur *flos*, ex flavo rubeſcens; cui ſuccedit *capitulum* trigonum, rugoſum & tuberculis obſitum, in quo *ſemen*.

Semine peregrè accepto Jacobo Plateau nata eſt.

41. *Tithymalus lunato flore Columnæ* Park. *ſylvaticus lunato flore* C. B.

Col.

Hujus *radix* exigua reſpectu plantæ, foris nigra, plures edit *caules*, pedales ab imo rubentes & læves, à medio (ubi plura ſimul folia in rotæ ferè ſpeciem hærentia) ad ſummum uſque vireſcentes, & hirſutos, *foliolis* brevibus, rotundioribus, alternatim diſpoſitis veſtitos, [circa imum foliis denudantur Characiæ ritu.] E ſummis foliis alæ aliquot exeunt, cava *folia* rotunda in cacumine gerentes, ex quibus bina alia, petiolis junceis inſidentia exeunt, cava pelvicularum modo; in quibus *flores* ex herbaceo lutei, quatuor foliolis conſtructi Lunæ effigiem exprimentibus nuper creſcentis, corniculis extrorſum converſis, gibbis intro ſpectantibus & ſibi invicem admotis, *ſtaminibus* intus quatuor luteis, ex quorum umbilico exit *ſtylus* in ſummo fructum ſuſtinens deorſum nutantem, trigonum, apicibus aliquot in ſummo villoſum. *Folia* mollia, hirſuta, cinerea ex viridi, latitudine ferè unciali, & longitudine quadruplo majora, reliqua verò minora eadem proportione. Comæ baſis quinquefoliata eſt, quinque etiam petiolis cacumen diviſum, in quo flores & fructus comam effigiant ut in aliis.

In valle ſupra D. Mariæ ſanitatis Neapoli reperit Columna copioſam, Martio menſe florentem, inque Aſprenſibus Sabinorum vallibus. Loca diligit parùm umbroſa, edita, atque humentia. *Locus.*

Accedere videtur hæc planta ad Tithymalum Characiam noſtratem vulgarem. At verò florum petala lunulata non ſunt huic ſpeciei propria, ſed aliarum nonnullarum communia.

42. *Tithymalus verrucoſus* J. B. *verrucoſus Dalechampii* Park. *myrſinites fructu Verrucæ ſimili* C. B.

J. B.

Plures hujus *radices*, tenues, in unam tandem coeunt, minimi digiti craſſitudine, ac etiam majore, lignoſam, cubitalem ferè, cortice externè nigro, internè albo, lacte viſcido prægnante: virgæ multæ, lentæ & fractu contumaces, tenues, ſubrubentes, pedales ac etiam cubitales, alternatim adnata *folia* ſuſtinent, deorſum ferè ſecundùm caulem reflexa, unciâ longiora, ſemunciam ferè lata, tenui lanugine obtecta, magis tamen infrà quàm ſuprà, quò fit ut inferior quoque pars magis quàm ſuperna albicet: inferiora folia interdum rubent, necnon etiam ſuperiora. *Flores* in umbella flaveſcunt, foliolis peltatis, ut Umbilici Veneris primulùm à ſatu è terra prorumpentis: quibus ſuccedunt capitula rotunda, criſpo ceu arenularum minutiſſimarum congeſtu, aut verrucarum inſtar aſperata, quæ matura ubi ſe aperiunt in tres partes dividuntur, in quibus terna *ſemina*, colore & figurâ ferè ſimilia Gallitricho medullam habentia albam, oleaginoſam valdè.

In aridis & ſabuloſis gignitur propè Lugdunum ad Rhodani fluenta *J. B.* Nos circa pagum *Thuiri* duabus à Geneva leucis invenimus, & in Germania aliquoties. *Locus.*

43. *Peplios altera ſpecies* C. B. *Tithymalus Epithymi fructu* Col.

Col.

Saxorum rimas, montium & vallium incolit hæc planta, perenni fruticans *radice*, pluribus tenuibus *ramulis*, pedalibus, in imo lignoſis, rubentibus amplam comam efformans. *Folia* alternatim exigua, Lino æmula, in imo minora hærent, & circa ſummum ſemper majora latioráque, ut propè capitula ſint ferè rotunda, Helioſcopii modo, ſed minora. Comam profert ex baſi quinquefoliata, Tithymalorum ritu, & *flores* non ex pelviculis cavis, ſed ex binis oppoſitis foliolis diſtinctis brevi petiolo producuntur, quinis rufeſcentibus foliolis compoſiti, ex quibus longo petiolo *fructus* eriguntur, criniti, orbiculati, Ciceris vegetioris magnitudine aut magis craſſi, hirſutie obducti, pilulis Cynorrhodi, aut potiùs Cuſcutæ pares: quibus ob ſiccitatem hiantibus terna *ſemina* inveniuntur, cellulis diſtincta ut in congeneribus. Ramuli à medio ad ſummum vireſcunt teneriorèſque ſunt, & *folia* mollia ex cinereo virentia. Tota planta acri lacte turget.

Maio menſe floret, & Æſtate perficitur. *Tempus.*

Tithymali verrucoſi ſpecies eſt, à præcedente tamen, ut mihi videtur, diſtincta.

In floris deſcriptione vel Autoris vel Typographi errore pro quaternis foliis quinis poſitum eſt.

44. *Tithymalus folio longo glauco, caule rubro, capſulis verrucoſis, elatior, Siculus.*

Elatior & major eſt multò Tithymalo verrucoſo vulgari, *foliis* longis, dimidiam plus unciam latis, in mucronem acutum ſenſim deſinentibus, in caule crebris, alternatim poſitis, colore glauco. *Caules* cubitales & altiores, teretes, rubentes minores ſeu graciliores multò quàm Tithym. Characiæ Monſpelienſis, foliis minùs crebris obſiti, nec ut in illo abſcedentibus & veſtigia ſui relinquentibus. Propè ſummum caulem ramuli aliquot è foliorum ſinubus exeunt, in quibus ut & faſtigio caulis florum coma qualis in aliis ſui generis. Flores eorúmque pediculos & acetabula deſcribere neglximus; in ſicca autem non poſſunt diſcerni. Fructus verrucoſus eſt.

Locus. Propè Meſſanam invenimus.

CAP. VI.

De Euphorbio.

EUphorbium unde dictum ſit nos docet Plinius *lib.* 25. *cap.* 7. *Invenit* (inquit) *Rex Juba quam appellavit Euphorbiam medici ſui nomino & fratris Muſæ, à quo Divus Auguſtus conſervatus fuit.* Lege, monente Jo. Bodæo, frater is fuit Muſæ.

Dioſcorides Euphorbium Libycam arborem eſſe ſcribit Ferulæ ſpecie; Plinius foliis Acanthinis ſpectari ait: * Galenus ſpinoſam arborem dixit; quod (inquit Stapelius) experientia comprobat. Verùm quam pro Euphorbio proponit Dodonæus herba potiùs eſſe videtur quàm arbor.

* 3. κατὰ τόπους. 8.

Bodæus à Stapel Dodonæum tenellam plantam deſcribere ait Euphorbii nomine, Lobelium adultam Cerei ſpinoſi titulo, vidiſſe ſe tenellam bis in Horto medico Lugduno-Batavo; adultam ſemel ibidem.

At neque Euphorbium *Dod.* neque Cereus ſpinoſus *Lob.* ſive diverſæ ſint plantæ, ſive una & eadem, vera & genuina Euphorbiæ plantæ ſunt: Ea enim eſt quam deſcribunt Horti Malabarici Auctores ſub titulo *Schadida-calli.* Quæ quoniam notis præcipuis ſucco lacteo acri, & vaſculo ſeminali tricocco cum Tithymalo convenit ei merito ſubjungitur; quamvis flore, ſi rectè deſcribatur, pentapetalo ab eodem differat.

Ut olim, ita nunc dierum Euphorbium è mediterraneis Africæ à mari remotiſſimis delatum eſt.

Falſum eſt quod de fructu refert Leo Africanus, & Jul. Scaliger, exire eos è radice cucumerum ſpecie, ſed oblongos adeò, ut binos interdum pedes expleant, viginti aut viginti quinque numero, qui ubi maturuerint ferro punctim aperiuntur.

1. *Euphorbium vulgò ſed falsò creditum. Euphorbium* Ger. Park. C. B. *Euphorbii tenella planta* Bod. à Stapel. *Bod.*

Huic *folia* longa, craſſa, virentia ſunt, in rotunda ac tereti nonnihil plana figura anguloſa: cucumerem referrent ſi non anguli & eminentiores partes albicantibus ſpinis plurimis duplici ferè ordine obſiderentur. Effluit ex his vulneratis liquor vehementer acris & mordax, facilè concreſcens. *Folia* exſiccata ex cinericeo albicant.

Vires. Euphorbium eſt ſuccus concretus acerrimus, non tamen plantæ deſcriptæ ſed paulò inferiùs deſcribendæ titulo *Schadida-calli.* Genera Euphorbii duo ſunt. 1. Sarcocollæ modo pellucidum, flavum, Piſi magnitudine, in guttas æquales denſatum, modicè cavernoſum. 2. In utriculis quibus excipitur in maſſam denſatur candicantem, aut vitri colore. *Schrod. è Dioſcor.* Doſ. à. gr. ij. ad x.

Eligendum eſt purum, tranſlucidum, candidum aut flavum & acre, quod levi linguæ contactu os accenſum diu detinet, Annotinum, nimirum per ætatem perfectionem ſuſcipere creditur, acrimoniâ cum tempore mitiore redditâ. Recens improbandum, ceu virium violentiâ ſuſpectum.

Inſignem quidem vim obtinet ſerum ac aquas ex toto corpore purgandi. Verum enimverò non ſine violentia ac moleſtia, quam præter ſubſtantiæ proprietatem malignam, vi inflammandi exſerit. *Schrod.*

Monet C. Hofmannus non tutum eſſe Euphorbii uſum interiorem ne in viſceribus refrigeratis. Monet autem, 1. Nè detur ulli calido & ſicco, præſertim in morbo tali. 2. Nè tenuerit pulveriſetur; contrà enim quàm in Colocynthide faciendum eſſe.

Euphorbii uſum egregium in carie oſſium & vulneribus vide apud *Fabric. Hildanum* & *Wiſemannum* noſtrum. Sed cavendum eſt nè inſpergatur ulceribus faucium, narium, palati ac linguæ, aut iis locis ubi tendines aut nervi patent & denudantur, ne mordicando & vellicando ſymptomata periculoſa excitet. *D. Tancr. Robinſon.*

2. *Cereus Peruanus ſpinoſus fructu rubro, nucis magnitudine* C. B. *Cereus ſpinoſus* Ger. *Cereus ſpinoſus Americanus* Park. *Euphorbii adulta planta ſive Cerei effigie Lobelii* Bod. à Stapel. *Lob.*

Haſtas ſurrigit quaternas & quinas, novendecim & viginti cubitorum, virgatis & ad normam directis ſtriis canulatas; in externis extantibus ſtriarum angulis obtuſis exſeruntur ſtellulæ, corneis ſtilis radiatim è ſuo centro quoquoverſum minacibus, uno duntaxat prominulo horſum, éque directo longiùs tota quandam effigiaturam Echino-melocacti præfert & concolorem ſuperficiem, ſed brachium æquabili ductu æquante; Columellæ aut Cerei funalis prælongi inſtar. Ejus è medio & ſtriarum dorſis, anſatim, anguſtiore cervice, cucumeris ventre, ſurriguntur brachia terna, quaſi folia teretia, craſſa, eundem commenſum proportionis & figuram ſortita. Intus torulus ligneus prædurus, carpi craſſitie, obductus eſt calloſâ carne & ſucco Aloes: gummeo enim turget perquam amaro lentore. *Flores* in faſtigio ſummo promit, referente qui attulit, Digitalis purpureæ. Fructus hilari purpura miniata rubet, Ficûs ferè effigie, guſtu non inſipido.

Bodæus ut diximus, hanc plantam à præcedente non aliter differre ſcribit quàm ut juvenem ab adulta.

3. *Euphorbium verum Antiquorum, Schadida-Calli* Hort. Malab.

Frutex eſt altitudine duorum hominum, naſcens in arenoſis, *radice* craſsâ, rectâ in terram deſcendente, fibras hinc inde emittente, intus lignosâ, cortice exteriùs fuſco, intus candido & lacteo tecta. *Stipes* qui ex radice ſimplex exoritur, diverſis nodis diſtinctus, ac inter nodos in tres oras anguſtas eminentes, quæ planis lateribus terminantur extenuatus; in oris angulis extuberat, inter angulos ſinuatus, & in angulis ſpinis rigidis, acutis & rectis fuſcis & nitentibus, quæ binæ & binæ, ac cuſpidibus à ſe mutuo averſis prodeunt, munitus, cortice craſſo, exteriùs viridi-fuſco, etiam cùm eſt vetuſtior, veſtitus: intus ſub cortice pulpâ humidâ & albicante; nullo ligno; ex qua, ut & è ſuo cortice inciſo lac copioſum emanat. *Folia* in oris in extuberantibus angulis, ſupra ex ſpinis ſurrecta prodeunt, & quidem rara in ſingulis angulis unum numero in uno parvo, craſſo plano, viridi ac lacteo pediculo, ſúntque minuta, rotunda, craſſa, lactea, nullis ſtriata venis, oris versùs ſpinas nonnihil inflexa. *Flores* in oris prodeunt maximè ex ſinubus cavis inter angulos extuberantes ſeu ſpinarum ordines intermediis ex parte eorum profundiori, terni ſimul in uno pediculo parvo, fermè ſemidigitali rotundo, viridi, lacteo, craſſo, ex ſinubus rectà exſurgente, qui duos minores pedunculos laterales tranſverſim versùs oppoſitas partes emittit; éſtque medius flos pedunculo communi inſidens, reliqui duo pedunculis lateralibus: conſtant autem foliis quinque curtis, craſſis, ſolidis, rigidis, planis in ſuperiore parte, medio corculo rotundo-plano, piloſo, exteriùs ex viridi flavo circumpoſitis; ſúntque etiam lactei & viridi-diluti ſeu ex viridi ſubflavi coloris odoris nullius; habéntque in medio ſtamina quatuor, quinque aut ſex, ſurrecta, bifurcata, ſupernè rubra, quæ ex corculo inordinatè prodeunt, ſúntque etiam lactei. Floribus prodeuntibus folia decidunt. Fructus qui ex florum corculo medio pedunculo ſurrecto, craſſiolo, ſemidigitali, rotundo & viridi prodeunt, ſunt plani, ac tribus eminentibus rotundiolis ungulis conſtantes, lactei ac colore viridi, dein ex parte parum rubeſcentes, ſaporis quoque adſtringentis, contunéntque in unoquoq; angulo, tanquam propriâ capſulâ *ſemen*, quod rotundum eſt ac cinereum, intus albicans.

Tota planta lactiflua eſt lacte acri & linguam adurente: ſemel in anno floret, Januario aut Februario maximè. *Tempus.*

Jo. Commelinus qui in Horti Malabarici Partem ſecundam commentatus eſt, hanc plantam verum eſſe Euphorbium ſe exinde ſcire ſcribit, quòd ſibi fruſtum hujus cum gummi ex Barbaria fuerit allatum, & deinde invenerit complures capſulas ſeminales, flores & fruſta plantæ in ſuccis coriaceis inter Euphorbium.

Videtur autem Malabaribus modus colligendi gummi eſſe incognitus, & lacteus ſuccus Medicis tantùm eſſe in uſu.

Non eſt ergo cur C. Hofmannus fabuloſum putet, quòd Cordus 4. Hiſt. 108. tribuat huic plantæ fructum in trifido folliculo, ternis utriculis conjunctum, Lathyridi ſimilem.

4. *Eſula Indica* Bontii.

Bont.

Præcedenti plantæ affinis & ſimilis eſſe videtur. In tantam (inquit) altitudinem aſſurgit ut ingentes arbores ſcandat, craſſitudine ſæpe brachiali & amplius: plena eſt ſpinoſis extuberantiis, quæ tamen utpote molles puncturas non inferunt, foliolis hinc inde excreſcentibus quæ admodum ſimilia ſunt foliis Sedi majoris vulgaris. *Caule* eſt trigono, quo vulnerato ſuccus lacteus qualis ex Eſula deſultim exit; ut niſi tibi caveas facilè veſtem, & quod pejus eſt, faciem & oculos commaculet, quibus propter vim cauſticam admodum inimicus eſt.

Ex hoc ſucco conficimus extractum utile ad Cachexiam, hydropem, paralyſin & reliquos ſtupidos & frigidos affectus, qui levi pharmaco non moventur. *Vires.*

Ab hac planta neq; formâ, neque figurâ, neque creſcendi modo differt ea, quæ lachrymam iſtam flavam à ſe emittit, quæ Officinis noſtris *Gutta Gemou* corruptè dicitur, Indis *Lonan Cambodia* vocatur; quòd in Cambodia vicinâ Chinæ regno Provincia proveniat, ubi etiam copia Aloes hepaticæ exprimitur. Succus hic præparatus longè tutiùs quàm crudus ſumitur; nam eo modo vomitivam ſuam & infeſtam ventriculo facultatem maxima ex parte deponit. Modus autem præparandi talis eſt. ℞ Gutt. Cambodiæ ℔ j. contundatur groſſo modo: contuſa inf. in vitrea phiala capaci, in aceto acerrimo deſtillato, ut materiam ſuperet tres digitos circiter, expone dein Solaribus radiis qui propter fervorem nobis in multis ignis Chymici uſum præſtant: poſt octo aut decem dies rurſus arctiſſimè coletur, & rurſus ſ. a. inſpiſſetur in extracti debitam conſiſtentiam. Hujus extracti gr. 12. ad 20. exhibentur in forma catapotiorum ſolida, vel vino diluta, & ſic materiam peccantem educunt copioſè & ſine moleſtia per alvum ſolummodo: Hoc extractum ego longè prætulerim Scammonio in his calidis & humidis regionibus.

De viribus Schadida-calli apud Horti Malab. Auctores hæc habes.

Ex radice addito pauxillo Aſſæ fœtidæ vulgò Emplaſtrum, præparatur, quod ventri puerorum pro lumbricis commodè ſuperimponitur. Cortex radicis contritus & ſumptus cum aqua purgativus eſt. Lignum ejus contritum & decoctum cum aqua juvat in doloribus podagræ, ſi ejus fumus ſeu vapor excipiatur in parte affecta.

CAP. VII.

De Ruta.

RUta, Πήγανον, haud dubiè Græcæ originis eſt, ſiquidem Ῥυτὴ apud Athenæum legitur, & Nicandri Theriacorum interpres & Iolas Græcorum ſcriptor antiquiſſimus & cujus nomen vel olim tantùm audiebatur, in Peloponneſiacis ſuis, ſcribunt, quam tota Græcia πήγανον vocant in Peloponneſo ῥύτην appellari: & Heſychius ῥυτὴν τὰ σέμφυλα, ϗ πήγανον λευκὸν interpretatur. Varro denique l. 4. de L.L. *Quæ in hortis naſcuntur alia peregrinis vocabulis, ut Græcis, Ocimum, Menta, Ruta, quam nunc πήγανον appellant,* &c.

Eſt autem ῥυτὴ à ῥύω *ſervo*, quia (ut Dioſcorides docet) valetudinem conſervat. *Voſs. Etymolog.* Φασὶ δὲ ϗ τὸ πήγανον ἀπὸ τῆς δυνάμεως ὠνομᾶσθαι· πήγνυσι γὰρ ξηρότητι διὰ θερμότητα τὸ σπέρμα, ϗ ὅλως πολέμιον ἐστὶ ταῖς κυούσαις. *Aiunt facultate ſua πήγανον dictum, quòd ſiccitate ſua & calore condenſet & coagulet ſemen. Hinc uterum gerentibus inimicum eſt.* Plutarch.

Rutæ characteriſticæ ſunt, Vaſculum ſeminale in quaterna loculamenta partitum, quæ ſuperiore parte aliquouſq; disjuncta ſunt & in angulos elata; folia in plures lobos ſeu ſegmenta diviſa, glabra, glauca, odore vehementi.

1. *Ruta ſativa vel hortenſis* J. B. *hortenſis latifolia* C. B. *hortenſis major* Park. *hortenſis* Ger. **Garden Rue.**
Cord.

Frutex eſt [potiùs Suffrutex] *caudice* cubitali aut bicubitali, craſſitudine digitali, colore cinereo, in multos ramos diviſus: Ex his veris initio multos emittit longos, teretes, egregiè virides & flexiles *ſurculos*; in quorum ſummitate Veris exitu & Æſtate in æquali ordine *flores* ſunt, Leucoio ſimiles, minores tamen, quatuor & interdum quinque, luteis & Cochlearis modo concavis foliis conſtantes, ſurſum ſpectante eorum concavitate: in medio flore quadripartitum & nonnunquam quinquepartitum eſt *capitulum*, colore viride, exiguum quendam apicem habens: *Stamina* ab ima ejus parte exeunt lutea, octo aut decem, in latitudinem reſupinata: ex his medius numerus ſupra foliorum concavitatem extenditur; reliqua autem quatuor foliorum ſpatiis interpoſita ſunt. *Semen* in mediis capitulis fert parvum, in rotundo modicè oblongum, colore nigrum. *Folia* omnibus ramulis adnaſcuntur, in longis pediculis incerto ordine diſpoſita, parva, in plures & inæquales partes ſecta, virentia, [potiùs ſubcœrulea] mollia & pinguia; ex his maxima pars ſemunciam longitudine non excedit, latitudine paullò minore. *Radice* nititur ex uno principio multifidâ, numeroſâ, capillamentis fibratâ, colore flavâ. Viret tota hyeme, non flacceſcentibus foliis, antequam novo Vere alia enaſcantur, quo tempore etiam ſurculi qui ſemen protulerunt in ſummitate exareſcunt. Coma ejus acrem, aromaticum, interímque gravem ſpirat odorem; eadem ſapore amaro, fervido & tenui palatum excalefacit, maximè viridia adhuc florum capitula.

2. *Ruta hortenſis altera* C. B. *hortenſis minor* Park.

Parkinſoni ſententiâ à ſylveſtri majore mox deſcribenda non differt ſpecie, ſed culturâ tantùm. *Virgis* humilioribus minoribúſque aſſurgit quàm præcedens: *foliis* eſt minoribus & obſcuriùs virentibus. Rariùs apud nos floret, odore eſt minùs gravi, & ſapore non adeò amaro. Ita eam deſcribit Pakinſonus; paulò aliter Cordus, Rutæ latifoliæ per omnia reſpondet, præterquam quòd multo minoribus conſtet omnibus partibus: *folia* ſiquidem Fumariæ modo in exiles partes diviſa habet; non tamen in tantam latitudinem diffunditur. *Semen* habet oblongum, nigrúmque, guſtu vehementer acre. Parkinſono deſcripta non alia eſſe videtur quàm Ruta ſylveſtris major in hortos tranſlata & culta. Si detur Rutæ ſpecies inter vulgarem ſativam & ſylveſtrem majorem media, tum foliorum tum capitulorum reſpectu, nobis certè incognita eſt.

3. *Ruta ſylveſtris major* J. B. C. B. Park. *montana* Ger. **Wild Rue.**

Hæc hortenſem majorem omnibus partibus refert verùm minor & humilior eſt multo; *folia* quoque in anguſtiora longioráque ſegmenta diviſa habet, colore obſcurius viridi, nec adeò cæſio; odore eſt graviore magíſque viroſo, ſapore quoque acriore. *Flores* excipientia *capitula* multò ſunt quàm in ſylveſtri altera majora, nec ut illius quadrangulo ut vult J. Bauhinus, cui contrariatur Parkinſonus & ipſa etiam experientia, nam & hujus capitula quadrangula ſunt quamvis minùs manifeſtè quàm illius.

Locus. In collibus petroſis circa Monſpelium & Nemauſum provenit. Obſervavimus etiam in Hetruria non longè ab oppido Maſſa.

De Ruta minore ſylveſtri *Park.* & *Dod.* non habeo quid dicam: conſulat Lector Dodonæum.

4. *Ruta ſylveſtris minor* C. B. J. B. *ſylv. minima* Ger. *Peganium Narbonenſium* Lob. *Ruta montana* Park.
Cluſ.

Herba eſt multis *foliis* per terram ſtratis, multifidis, tenuiſſiméque diviſis, ex pallida viriditate candicantibus, graviſſimi acerrimíque odoris: ab *radice*, quæ longa eſt, candida, lignoſa, & minimi interdum digiti craſſitudine, binos aut ternos aliquando fert *caules*, in ternos aut quaternos ramulos ſeſe ſuperiore parte dividentes, qui florem ſuſtinent hortenſi ſimilem, minorem tamen, & ex luteo palleſcentem, deinde *capita* quadrangula, multò quàm præcedentis minora, in quibus *ſemen* continetur exile, nigrum, acre. Frigoris valdè impatiens eſt.

Locus & Tempus, In agris ſterilioribus non circa Monſpelium tantùm, ſed per totam Narbonenſem Galliam invenitur. Siccis petroſiſque & Sole aduſtis locis (inquit Cluſius) ſponte naſcitur, tum in Hiſpaniis, &c. Floret Junio & Julio: Semen Auguſto maturum eſt.

Vires & Uſus. Tota planta graviſſimi odoris eſt, tantæque acrimoniæ ut per triplices chirothecas ad legentis manus penetrare non ſemel expertus ſum: & ſiquis quâ eam decerpſit manu faciem demulceat, ilico vehementem inflammationem excitat, quemadmodum rectiſſimè ſcripſit Dioſcorides. *Cluſ.*

Ruta (inquit J. Bauhinus) ut experientia teſtis eſt, ferculis abdicatur, nec culinæ ſervit, propter injucundum quem habet odorem, & ſaporem quem obtinet ferventem, quo homines graviter afficit. Quia tamen omni veneno reſiſtit, ideò peculiaris fit pauperum Theriaca. Eſt enim tantarum virium, ut eas neminem ſatis deſcribere poſſe arbitratur Tragus.

Ruta omnis digerit & incidit viſcidos & craſſos humores, flatus diſcutit, à peſte aliiſque affectibus malignis præſervat, viſum acuit, ſomnia venerea arcet & laſciviam reprimit, pleuritidi medetur, imbecillitatem ventriculi corrigit, colicam diſcutit, morſum canis rabidi curat, menſes & urinam movet.

Extrinſecùs ejus uſus eſt in ictibus ſerpentum, carbunculis, febrium paroxyſmis arcendis (inunct. dorſ.) cephalalgia ex crapula, hemicrania, in febribus malignis (pro epithemate pulſuum cum ſale & aceto) in dolore capitis, febrium ardentium ac malignorum, (ſimiliter pedum plantis adhibita.)

Ob tria autem præcipuè celebratur Ruta, 1. Ob caſtitatem præſervandam, & libidinem reprimendam, ſecundùm illud Scholæ Salernitanæ, *Ruta facit caſtum.* Cur autem *Ruta viris coitum minueret mulieribus augeret*, ratio eſt quòd viri calido ſunt temperamento, mulieres frigido. Interim tamen an revera res ita ſeſe habeat meritò ambigitur.

2. Ob viſum acuendum: quod & Schola Salernitana docet,

Nobilis eſt Ruta quia lumina reddit acuta:
Auxilio Rutæ vir lippe videbit acutè.

Et alibi,

Fœniculum, Verbena, Roſa, Chelidonia, Ruta,
Ex his fiet aqua quæ lumina reddit acuta.

3. Ad peſtem alióſque morbos malignos & contagioſos præſervandos & curandos. Vel vino indita, juxta illud ejuſdem Scholæ Salern.

Salvia cum Ruta faciunt tibi pocula tuta.

Vel alio quovis modo uſurpata.

Rutæ præparationes quaſdam è J. Bauhini hiſtoria proponemus.

1. Rutæ conſerva hoc modo fit. ℞ Comarum Rutæ recentis & foliorum ℥j. Sacchari albiſſimi ℥iij. Comæ cum foliis in mortario lapideo tundantur cum piſtillo ligneo. Deinde iis optimè tuſis Saccharum in pulverem tritum adjicitur, Rurſus omnia ſimul tantiſper tunduntur, donec in unum corpus redigantur, & deinde pyxide vitrea inſolentur per menſem.

De hoc ſume jejunus contra peſtem ℥ ß.

2. Acetum ita conficies, ℞ comas cum foliis; Pone ſuper linteum 24 horas, ut aliquo modo flacceſcant: poſtmodum conſcinde, phialam imple, ſuperaffunde Vini acetum optimum, obtura & inſola; Poſt duos menſes cola & ſerva ad uſum.

3. Ut Oleum conficias, ℞ Rutæ recentis inciſæ & contuſæ ℥iiij. Olei veteris lib. 1. Macera ad Solem aut in loco aliquo calido diebus quindecim, deinde in duplici vaſe coquito, & abjecta Ruta priori recentem injicito, & iterum quindecim diebus macerato, poſtea ſimili modo coquito, & tertio demum idem repete, & colato.

Si vel Oleum Rutæ, vel defectu illius expreſſum ex recenti Ruta ſuccum capias, & inſtilles aliquot guttulas in aquam Graminis, Rutæ, Scordii, &c. & pueris propinaveris, feruntur certo experimento lumbrici ad unum omnes emori. *Sim. Paullus.*

Ad Epilepſiam, ℞ ſucci Rutæ ℥j. Mel. Scyllit. ℥ ß. M. Eſt præſens remedium Epilepticis. *Valleriola.*

Sylvius Prax. L. 1. C. 46. S. 80. inter medicamenta antepileptica, quæ ibi ordine recenſet, primum locum tribuit Rutæ tam hortenſi quàm ſylveſtri, quarum utraque Sale volatili acri & mordicante, adeóque convenienti ſpiritûs acidi correctorio turget. *D. Soame.*

Dolæus etiam L. 2. C. 1. S. 19. conſulit ut in Epilepſia Ruta digitis teratur & naſo indatur quomodo applicandum Polium montanum; aliáque ſalia volatilia naribus admoveantur, quæ inſerviunt abbreviando paroxyſmo. *Idem.*

Et Fabric. Hildanus Obſerv. Centur. IV. Succum Rutæ in Epilepſia ſibi in frequenti uſu fuiſſe ſcribit, ejúſque efficaciam & ſucceſſum ſe non raro inveniſſe.

D. Bowle Syrupam è ſucco Rutæ paratum in omnibus capitis & nervorum affectibus ſummopere commendat in Obſervationibus ad nos tranſmiſſis.

In menſium difficultate Anton. Mizaldus Rutam cum vino Hyſſopi coctam & hauſtam commendat. *D. Soame* è Dolæi L. 1. C. 14. S. 14.

Ad matricis ſuffocationem, ℞ Fol. Rutæ minutim inciſ. cum albo & luteo ovi agitentur & coquantur in ſartagine in formam *Aumelette*, & calidè ſupra umbilicum applicentur. Experimentum erat cujuſdam qui etiam ovorum teſtas imponebat.

Calculo arenulíſque pellendis efficaciſſimam deprehendi dec. Rutæ Sylveſtris quam lapideam vulgo vocant. Achilles Gaſſerus Obſ. 70. *D. Soame.*

• 5. *Ruta ſylveſtris flore magno albo* C. B. *Harmala* Ger. *Ruta quæ dici ſolet Harmala* J. B. *Ruta ſylveſtris Syriaca, ſive Harmala* Park.

Fruticoſa hæc eſt planta, multos ab una *radice* emittens *cauliculos*, pluribus ramis donatos, pedales, ex viridi nigricantes: in quibus *folia* oblonga, denſa ſive pinguia & carnoſa, ſaturè virentia, multifida, Anthoræ foliis non valdè diſſimilia, guſtu lento, gummoſo, amaro, aliquantulum tamen mordaci: *flores* in ſummis ramis candidi, pentapetali, multis in medio fibris luteis præditi, deinde *capitula* hortenſis Rutæ capitibus majora, molliora tamen quàm illa & triangula, *ſemine* referta inæquali, anguloſo, ex ruſo nigreſcenti. *Radix* dura eſt, minimi interdum digiti craſſitudinem æquans, fibroſa, colore ex luteo palleſcente. Tota autem planta graveolentis atque ingrati odoris eſt.

* Obſerv. lib.2. cap.21. *Locus & Tempus.*

* Bellonius ait arenoſis circa Alexandriam Ægypti locis naſci. Plurimam in Caſtella nova circa Madritium & Guadalaiara collibus & læto ſolo provenire prodidit Cluſius: florere Julio & Auguſto, ſemen Septembri matureſcere. In frigidioribus regionibus vix aut raro admodum ad florem pervenit; eſt enim frigoris valdè impatiens. Ruta aliquibus in locis excreſcit in magnitudinem & proceritatem arboris æmulam. Ipſi etenim vidimus baculum ſatis grande è ſtipite Rutæ factum. Et Joſephus Rutæ cujuſdam Machærunt in ipſa Regia plantatæ meminit quæ à nulla Ficu vel celſitudine, vel magnitudine vincebatur.

CAP. VIII.

De Plantagine.

Plantago à latitudine foliorum plantam pedis æmulantium dicta exiſtimatur. 'Αρνόγλωσσον à linguæ agninæ ſimilitudine.

Hujus notæ genericæ ſunt flores ſtaminoſi in ſpicas congeſti; floſculorum tubi in vaſcula ſeminalia elliptica (quæ per maturitatem horizontali ſectione in medio diſſiliunt) intumeſcentes; ſemina intus bina puliciformia.

Hujus generis aliæ caulibus ſunt nudis foliis vel latioribus & nervis inſignibus *Plantagines* ſimpliciter dictæ, vel anguſtis, & in quibuſdam ſpeciebus dentatis aut laciniatis, *Coronopi* & *Holoſtei* nominibus notæ: Aliæ caulibus ſunt folioſis, foliis anguſtis, binis oppoſitis, florum ſpicis è foliorum alis egreſſis, ut Pſyllia.

§. 1. *Plantago ſimpliciter dicta.*

A. 1. *Plantago latifolia vulgaris* Park. *latifolia ſinuata* C. B. *latifolia* Ger. *major folio glabro non laciniato utplurimum* J. B. **Great Plantain or Way-bread.**

Radix ei digitali craſſitudine, obliquè acta, brevis & velut abſciſſa, plurimas fibras albentes in terram demittit. *Folia* lata, ad margines interdum propè pediculos nonnihil laciniata aut velut dentata, aliàs æqualia, brevi lanugine hirſuta, quæ in teneris & primò erumpentibus admodum conſpicua in explicatis & vetuſtioribus vix apparet, adeò ut omninò glabra videantur, ſeptem nervis averſa præcipuè parte conſpicuis diſtincta, pediculis longis nixa, quo ab Arnogloſſo differt. *Caules* ab eadem radice multi, teretes, hirſuti, breviores quàm illius, ad terram reflexi, verùm *ſpicæ* florum multò longiores ſunt, *ſtamina* breviora cum *apicibus* purpureis. *Semina* ſingulis floſculis ſuccedunt bina.

Locus. Ad vias ubique.

2. *Plantago latifolia minor* Ger. Tab. J. B. *latifolia glabra minor* C. B.

In omnibus excepta magnitudine præcedenti ſimilis eſſe dicitur. Fortè ſtrigoſior in ſterilibus nata planta Tabernamontano viſa & deſcripta eſt.

Plantago roſea J. B. *roſea ſpicata* Ger. *latifolia roſea multiformis* Park. *latifolia roſea, flore expanſo* C. B. *ejuſdémq; latif. roſea, floribus quaſi in ſpica diſpoſitis.* **Roſe Plantain.** *J. B.*

Pluſquam pollicari *radice* perennat, folia per terram ſpargens Plantaginis latifoliæ, piloſa & nervoſa: inter quæ *caules* ſurrigit ſatis craſſos, hirſutos, in quorum faſtigio *folia* crebra, inferioribus dimidio minora, interiore orbita Alſines, admodum parva, vireſcentia, roſam deformant. Hæ foliolorum congeries aliquando in ſpicas longas pyramidales excurrunt. E foliolorum ſinubus enaſcuntur *floſculi* & *ſemina*.

Plantago incana latifolia Gareti Cluſ. *roſea exotica* Ger. emac. *roſea flore expanſo* J. B. *latifolia incana ſpicis variis* C. B.

Folia huic præcedentis, magis tamen incana, uti eſt & tota planta. Capita mirum in modum variant: nam quædam Roſeæ Plantaginis capita æmulantur, alia ſpicæ inſtar ſunt efformata, nonnulla ex media roſa brevem veluti ſpicam producunt, in quibuſdam ex infima ſpicæ parte alia capitula dependent: alia aliter ſunt efformata.

Videtur eſſe Plantago incana ſeu Arnogloſſus roſea: & variè ludere in ſpicæ forma.

* 3. *Plantago maxima Hiſpanica, quam Hiſpani cauleſcentem vocant* Cornuti. *Plantago maxima tota glabra* C.B. *latifolia maxima* Park. *Plantago marina magna* J.B. **Great Spaniſh Plantain.**

C. B. prod.

Ex *radice* nigricante, fibroſa *folia* ſex, ſeptem, octo, glabra, carnoſa, & nervoſa, uncias ſex longa, quatuor lata, pediculis pænè palmaribus, initio rubentibus donata, prodeunt: inter quæ *pediculi* nudi, tres, quatuor, quinque, bicubitales, atrorubentes, rotundi, ſtriati, *ſpicam* pedalem ſuſtinentes exurgunt.

Circa Monſpelium reperitur, in maritimis verſus *Perauls. D. Magnol.* **Locus.**

Non video qua in re, præterquam magnitudine & caulium altitudine, à Plantagine majore latifolia differat.

Reperitur quoque foliis tenuibus, laciniatis, glabris, pedalibus, uncias ſex latis; caule etiam ſuperante, & ad ſpicæ exortum folia habente.

Cornutus pedalem foliis longitudinem aſſignat, latitudinem ſemipedalem, pediculum palmarem, colorem ex viridi obſcurè rubeſcentem.

Floret, inquit, apud nos ſub exitum Septembris. **Tempus.**

A. 4. *Plantago major Paniculâ ſparſâ* J. B. *latifolia ſpicâ multiplici ſparſâ* C. B. *latifolia ſpiralis*, Park. *Plant. paniculis ſparſis* Ger. emac. **Beſome-Plantain.**

Sola differentia [inter hanc & latifoliam vulgarem,] in paniculâ ſpicatim ſparſâ, onuſtâ innumerâ herbaceorum floſculorum racematim cohærentium fœturâ.

A Th. Johnſono Gerardi emaculatore in inſula *Thanet*, & à Th. Williſello in eadem inſula circa *Reculver* inventa eſt. **Locus.**

A. 5. *Plantago incana* Ger. *major incana* Park. *latifolia incana* C. B. *major hirſuta, media à nonnullis cognominata* J.B. **Hoary Plantain or Lambs-tongue.**

Radix craſſa & velut præmorſa plurimis fibris è capite exeuntibus terram apprehendit. *Folia* reſupina & terræ accumbentia, pediculis brevioribus quàm Plantago major, ſeptem nervis inſignioribus prædita, denſa & incana lanugine utrinque hirſuta, per margines æqualia. *Caules* inter folia exeunt plures, pedales, teretes, hirſuti, nudi, minimè ſtriati aut ſulcati, in faſtigio ſpicas ſuſtinentes duos digitos longas, floſculis denſè ſtipatis compoſitas, longâ & denſâ comâ ſtaminum pallidè purpuraſcentium cum apicibus albis inſignes. *Vaſcula* ſeminalia parva, ſubrotunda, ſingula *ſemina* bina Pſyllis æmula ſed minora continent. *Floſculi* ſummis vaſculis inſident, è quatuor foliolis acutis aridiuſculis & velut membranaceis compoſiti.

In glareoſis & ad vias paſſim. **Locus.**

Plantago Salmanticenſis villoſa ſeu incana lanuginoſa *Cluſ.* quid differat à deſcripta non video, niſi quòd maxima anni parte caule viduam & floris expertem eſſe ſcribat. ***Plantago Salmanticenſis* Cluſ.**

* 6. *Plantago exotica ſinuoſa* Park. *peregrina ſinuoſa* C.B. *umbilicata* J.B.

Lob. Park.

Radix ei Plantaginis vulgaris ſimillima, ſpithamam longa, creberrimè fibrata: è cujus nodulo ſive baſi, primo à ſatione anno, plantagineum, latum, unicum, admirabili naturæ opificio expanſum folium prodiit, paulatim propagando in latum gyrum umbilicatum excreſcens, & Cochlidis inſtar per circuitum aſcendens, in ſpiras duas tantùm, aut ſemiternas convolutum, ac veluti ex pluribus conjunctis in unum contiguíſque Plantaginis majoris foliis conflatum, ſpithamææ altitudinis aut pedalis ferè, cujus ſummum folium Plantaginis latifoliæ ſervat figuram, ſinuoſam tamen & rugoſiorem. Folio hoc hyeme marceſcente vere proximo plura *folia* exorta ſunt arctè ſtipata, ac ſi plura folia in unum conjuncta eſſent, ſingula formam Plantagineam gerentia, verùm rotundiora & per margines ſinuata & rugoſa; è quorum medio *caulis* exortus eſt cubitalem altitudinem ſuperans, ſummâ parte capitula ſpicata, craſſa, brevia, paululum compreſſa geſtans, in quibus *ſemina.*

Semine à Caſp. Pilleterio ad Lobelium Monſpelio miſſo ſuccrevit Londini in horto *J. Niſmit* Scoti, Chirurgi & Archibotanici Regii.

* A. 7. *Plantago quinquenervia* Ger. *quinquenervia major* Park. *lanceolata* J. B. *major anguſtifolia* C. B. **Ribwort or Ribwort Plantain.**

Radix huic qualis latifoliæ: *Folia* longa, anguſta, acuta, nervis quinque inſignioribus longitudinem percurrentibus, hirſuta, minùs tamen quàm Arnogloſſi dicti, & obſcuriùs viridia, obiter nonnunquam dentata, aliàs per margines æqualia. *Caules* pedales, nudi, ſtriati & anguloſi, ab eadem radice plures, ſemipedales & dodrantales, in cacumine *ſpicas* geſtant breviores & habitiores quàm latifolia vulgaris, è *floſculis* pariter densè ſtipatis compoſitas. *Stamina* longa tenuia *apices* ſuſtinent majores, è luteo albos. Spica ab imo ſummum verſus ſenſim floret, unde & pauciora unà ſtamina apparent quàm in latifoliis; antequam floret nigricat ſecus quàm in illis, in quibus viteſcit. *Semina* Pſyllii majora & longiora quàm prædictis.

Locus. In paſcuis ubique invenitur.

Plantago anguſtifolia minor C. B. Park. *quinquenervia minor* Ger.

Parvitate ſola omnium partium à præcedente differt. Qu. annon loco natali debeatur hæc diverſitas.

Plantago quinquenervia roſea Ger. emac. *anguſtifolia roſea & multiformis* Park. *anguſtif. major caulium ſummitate folioſa* J. B. C. B. *item anguſtifolia prolifera* C. B.

Cluſ.

Multa ex *radice* promit *folia* Plant. anguſtifoliæ foliis non diſſimilia: inter quæ emergunt nudi pediculi ſeu potiùs *cauliculi*, ſummo faſtigio ſuſtinentes *capita* multis longiuſculis foliis (minoribus tamen & anguſtioribus quàm ea quæ ex radice nata) conſtantia: deinde interdum ex illis folioſis capitibus plures alii pediculi, quorum faſtigio innaſcuntur ſpicarum loco alia foliacea capitula: prodeunt tamen & alii ex radice pediculi foliacea duntaxat capitula ſuſtinentes.

Variant hujus capitula Roſas imitantia foliorum componentium anguſtiâ & latitudine; alia enim foliolis longioribus & anguſtioribus rariùs ſitis componuntur; alia latioribus & brevioribus denſiùs ſtipatis, concinniorem & pulchriorem Roſam efformantibus. Videſis deſcriptionem J. Bauhini.

Nos Roſeam quinquenerviam Gerardi & C. Bauhini, & anguſtifoliam exoticam Cluſii pro una & eadem ſpecie habemus: utramque autem pro Plantaginis anguſtifoliæ varietate.

8. *Plantago quinquenervia cum globulis albis piloſis* J. B. *anguſtifolia paniculis Lagopi* C. B. Park.

J. B.

Ex *radice* oblonga, fibris oblongis capillata & rufeſcente numeroſa per terram ſpargit *folia*, quinquenervia hirſuta, coeuntibus pediculis in caput radicis, ita ut propter tomentum coitus vix appareat. *Cauliculi* plurimi, aliquando ſupra viginti, alii erecti, alii ſupini, nudi, leviter hirſuti, rotundi, altitudine impares, alii palmares & ſpithamæi, alii duas, tréſve uncias non ſuperantes *capitula* geſtant tomento albo villoſo iulos Salicis imitata [C. Bauhinus capitulis Lagopi ea comparat in quibus ad latera *floſculi* rufeſcentes, parvi, tenuiſſimis pedicellis inſidentes conſpiciuntur, quibus *ſemen* minutiſſimum ſuccedit.]

Locus. Circa Meſſanam, Monſpelium & Nemauſum hanc obſervavimus.

* 9. *Plantago anguſtifolia fruticans* C. B. Park. Cluſ. cur. poſt.

Park.

Folia huic quam Plantagini anguſtifoliæ lanceolata albidiora; *caules* elatiores & lignoſi, foliolis exiguis veſtiti: *ſpicæ* admodum breves, & quàm illius molliores.

Locus. Naſcitur ad ripas fluminum in Hiſpaniâ, *Boël.*

10. *Plantago trinervia folio anguſtiſſimo* C. B. Park. *anguſtifolia Alpina* J. B.

J. B.

E *radice* craſſiuſcula, longa, [albicante *C. B.*] parùm fibrata, circa caput craſſeſcente, *folia* oriuntur ad lanceolatæ Plantaginis *folia* accedentia, ſed multò anguſtiora, & trientem circiter unciæ lata, ſeſquipalmaria, quinquenervia [C. Bauhino trinervia] parùm hirſuta, nigricantia, ſolidiuſcula. *Caules* plures exurgunt, ad radicem hirſuti, [aliquando villoſi, glabri nonnunquam *C. B.*] foliis longitudine æquales *capitula* gerunt ſemuncialia, Plantagineis nigriora.

Locus. Nos cum J. Bauhino hanc in monte *Thuiri* invenimus. C. Bauhinus ſæpius ad vias, maximè ad rudera, ſuam notavit.

Plantago trinervia altera minima montana incana Col. *trinervia montana* C. B. Park.

A noſtra foliorum canitie præcipuè differt, in reliquis ſatis convenit, ut vix dubitem eandem eſſe. Lector ſi placet deſcriptiones invicem conferat.

11. *Plantaginella aurea Alopecuroides Braſiliana foliis gramineis* Breynii.

Breyn.

Radix ei exigua, mille fibris niveis comata: *Foliola* multa, graminea & anguſta Graminis Luzulæ minoris *J. B.* ſed omninò glabra, in orbem diffundens: ex quorum gremio *coliculi* quinquaginta vel plures proſiliunt, tenuiſſimi, plantæ exilitatem globulis oblongiuſculis lanuginoſiſque *Plantaginis anguſtif. paniculis Lagopi* minoribus uberrimè compenſantes, ſinguli ſingulis coliculis triuncialibus vel brevioribus inſidentes, compoſiti ex pilis leniſſimis leucophæi coloris, inter quos *floſculi* flavi perminuti, ſummâ amœnitate, veluti punctula aurea, emicant, quod jucundiſſimum huic plantulæ in Braſilia vigenti aſpectum conciliat.

Vires. Plantago (ut habet * Galenus) aquoſum quiddam frigidum obtinet, & quiddam auſteri, quod terreum eſt, & ſiccum, ut refrigeret ſimul ac ſiccet. Vulneraria eſt herba. Uſus præcip. in fluxionibus cujuſcunque generis, v. g. alvi, expuitione ſanguinolenta, gonorrhœa, mictione involuntaria, menſium profluvio, &c. Extrinſecus in mundandis conſolidandíſque vulneribus & ulceribus *Schrod.*

* 6. Simplic.

℞. Radicum Symphyti majoris recentium uncias ſex, foliorum Plantaginis manipulos duodecim. Horum ſucco expreſſo unà cum radicibus prædictis ſufficienti quantitate Sacchari exceptis, & in mortario lapideo aut ligneo contuſis fiat Electuarium. Adverſus vomitum aut expuitionem ſanguinis nullum certius & præſentius remedium. *D. Boyl. de Utilitate Philoſoph. nat. part.* 2. *p.* 150.

Succus Plantaginis vel merus, vel cum ſucco Limonum mixtus inſigne eſt diureticum. *D. Needham.*

Ipſe recordor quendam ex impuro concubitu gonorrhœam cruentam ſibi paráſſe, poſt univerſalium uſum ſolâ Plantaginis eſſentiâ in decocto Sarſæ & Saſſafras dilutâ reſtitutionem in integrum eſſe conſecutum, cum parum abeſſet quin neſcio cujus partis deminutionem pati coactus fuiſſet. *S. Paul.*

Radix lota, recens ex terra extracta, tantillum cultro raſa, auris meatui indita obſervatur inſtar incantamenti quandoque dolores dentium ſiſtere. *Sim. Paulli.*

Heurnius videt in Hydrope intumeſcentibus cruribus plantaginem aquaticam humorem in veſicas evocâſſe, quæ maximam vim aquarum profundebant. *Idem.* Ad febrium chronicarum rigorem, ℞. ſucci Plantaginis q. ſ. bibatur cum aqua mellis. Eſt mirabile medicamentum, inquit *Bajrius.*

In hernia & umbilici eminentia cataplaſma Joelis commendatur, quod conficitur ex Arnogloſſa & Muſco qui ſupra frutices Prunorum ſylveſtrium naſcitur: ſimul in vino cocta & contuſa inſtar cataplaſmatis imponantur.

Non diffiteor æquè feliciter conſolidatam fuiſſe non ſolùm puerorum, ſed etiam natu majorum, imò honeſtiſſimarum matronarum umbilicalem herniam à Plantagine ſeu Arnogloſſa & muſco Quercino quàm ab illo qui Acaciam German. ſeu Prunum ſylv. inveſtit: ſed ille, qui tener & friabilis albicat, & qui non trunco ſed frondibus Quercus innaſcitur, qui ἄοσμος eſt, nec terram ſapit, nec redolet. *Simon Paullus.* Ex excerptis *D. Hulſii*, Hæc omnia. Mulierculæ Gallicæ toto geſtationis tempore ad abortum præcavendum ſingulis ferè diebus ſumunt ſem. Plantaginis ℨß. in juſculo aut ovo, & non ſine fructu. *River. prax.* pag. 479.

Quidam cùm per menſem gonorrhœâ laboraſſet, in fluxum ſanguinis è pene incidit; quaprópter petiæ intinctæ in Aq. Roſarum & aceto applicatæ fuere; à quibus nihil fuit adjutus, tandem juſſimus ſuccum Plantaginis per Syringam immitti, Unguento Comitiſſæ renibus applicato, ceſſavítque fluxus. *D. Soame* ex Obſerv. Hieremiæ Martis.

Ego curo puellas impetigine laborantes butyro loto in aqua violarum: poſt hoc butyrum miſceo ſucco Plantaginis, & linitur facies. *D. Soame* ex obſervationibus Marcelli Cumani ab Hieronymo Velſchio editis. Obſerv. 21.

§. 2. *Plantago Coronopus dicta.*

Coronopus, id eſt, Pes cornicis, dicitur à foliorum figura; quæ ita in orbem diſponuntur ut eum quadantenus repræſentent.

Differt à Plantagine foliis anguſtis, & in nonnullis ſpeciebus dentatis ſeu laciniatis.

1. *Plantaginellæ affinis Bibinella Siciliæ herbula* Cæſ. J. B. *Coronopus foliis acutis in margine dentatis* nobis. *Coron. Prochytæ inſulæ* Col. Park. *Coron. ſylveſtris hirſutior* C. B. *Plantago anguſtif. ſerrata* Cluſ. Park.

Cæſ.

Minor eſt Lanceolâ & viridior: *Folium* medio quodam modo ſe habet inter Lanceolam & Plantaginem; parvis circumquaque apicibus ut Coronopo, frequentioribus. *Coliculos* fert palmares, plenos ſemine ut Plantago. Herba aſſumitur inter olera.

Huic omnino eandem puto *Plantaginem* illam *alteram anguſtifoliam* Cluſ. cur. poſt. quæ circa Hiſpalin creſcit, cui à radice multa exeunt *folia*, valdè ſerrata & quodammodo aculeata: inter quæ dodrantales emergunt pediculi, ſuſtinentes oblongam florum ſpicam inſtar Holoſtei ferè.

Coronopum Prochytæ inſulæ ſic deſcribit Columna. A vulgari differt foliis parùm latioribus carnoſioribus, hirſutis admodum, atque parum aſperis, dentibus ſequenti plantæ ſimilioribus. Cætera non differt à vulgari.

Propè Meſſanam in lingula illa quæ portum efficit, & alibi in Sicilia invenimus. *Locus.*

2. *Plantago Apula laciniata bulboſa* Col. *Apula bulboſa* Park. *piloſa bulboſa* C. B.

Radice (inquit Columna) nititur craſſis admodum fibris compoſita, Ellebori craſſioribus, longis, ſemipedalibus, nigreſcentibus, corroſis, tenuibus capillamentis adhærentibus terram undique amplexantibus, è craſſo, rotundo veluti bulbo Avellanæ nucis magnitudine dependentibus: Ex quo *folia* multa in orbem in terra ſtrata, Plantaginis quinquenerviæ ſimilia, ambitu verò Coronopi vulgaris modo inciſa, dentata magnis lobis, inter quos alii ſunt intermedii, parvi admodum, Coronopo maritimo Prochytæ inſulæ rupibus frequentiſſimo ſimilia, pariter hirſuta, ſed minùs aſpera. Thyrſos emittit æſtate plures (ſeptem invenimus) pedales, teretes, tenues, quorum tertia aut major pars in *ſpicam* teretem *floribus* Arnogloſſæ modo refertam abit, *ſtaminibus* pallentibus dependentibus.

Copioſa hæc in incultis Apuliæ præſertim Cirinolæ, quibus pro Armentorum paſcuis utuntur. *Locus.*

A. 3. *Coronopus vulgaris ſive Cornu cervinum* Park. *Coronopus hortenſis* C. B. *Coronopus ſive Cornu cervinum vulgo ſpicâ Plantagineâ* J. B. **Bucks-horn Plantain.** *Cornu cervinum* Ger.

J. B.

Utplurimum tenuis eſt *radix*, adultior tamen digiti craſſitudine reperitur, alba, vix ullo excellenti ſapore exceptâ adſtrictione. *Folia* ſtatim à radice crebra, longa, anguſta, nervoſa, in lacinias aliquot laterales, ceu cervini cornu ramos, unde nomen, diviſa, ſapore nonnihil adſtringente. Inter hæc *caules* ſurriguntur Plantaginis, rigiduli, tenues, teretes, hirſuti, dodrantales & cubitales, thyrſulum Plantagineum ſuſtinentes, *flores* & *ſemen* Plantaginis proferentem.

In hortis colitur, nec aliter à ſylveſtri differre videtur, quàm magnitudine aliiſque accidentibus à cultura ortis.

Qui ſponte provenit folia per terram ſpargit numeroſa in orbem, Coronopi vulgaris modo, diviſuris & laciniis crebrioribus, longioribus, rigidis pilis hirta, eóque nomine ferè incana: in umbilico ad foliorum veluti radiorum in centro concurſum multa lanugo, mollis, candida. *Cauliculi* complures, palmares & dodrantales, rigidi, aſperi, hirti ſpicam gerunt Coronopi vulgaris ſpicæ ſimilem. *Radix* ſingularis, fibrata, craſſiuſcula, mediocriter longa, lignoſâ matrice farcta, C. Bauhino Coronopus ſylveſtris hirſutior appellatur: non eſt tamen Coronopus Prochytæ inſulæ *Columnæ*, ut nobis videtur.

Locus. Naſcitur (ut rectè Dodonæus) locis incultis, aridis, præſertim arenoſis & glareoſis, in Anglia frequentiſſimè. Quoniam arenoſa loca amat in maritimis ubique ferè reperitur.

* 4. *Coronopus minimus tenuifolius maritimus* Col. *marit. tenuif. lævis* C.B. *tenuifolius maritimus* Park. *Col.*

Hanc plantulam invenit Columna in mœniis & locis contra *Ceſtrum Ovi* dictum Neapoli, *Foliis* in terram ſtratis, exiguis admodum, ut maritimi Abrotani foliorum lacinias latitudine ſuâ minimè ſuperarent, quatuor uncias longis, tribus utrinque barbulis diſſectis, longis, incurvis, effigie laciniatam nobis dictam Tragopogona referentibus, ſed longè minoribus: *radice* vulgari ſimili ſed minore; *Thyrſulis* ſpicatis non diſſimilibus, qui exſiccati in terram procumbunt, eodem modo quo in congeneribus; ſapore aſtringente. Tota planta lævis eſt, nec hirſuta.

Coronopus min. Marit. hirſutus Suſpicor hanc plantulam non differre ſpecie à Coronopo vulg. ſed ratione loci tantum: obſervavimus enim in maritimis & humidioribus locis provenientem foliis lævibus variare.

Ejuſdem farinæ eſt & Coronopus maritimus minimus hirſutus *C. B. Park.* cui *folia* in tenues lacinias Scabioſæ minoris ſive Stœbes foliorum inſtar diviſa, parvitate ſola à Coronopo ſylv. vulgari diverſa.

A. 5. *Plantago marina* Ger. *marina vulgaris* Park. *Coronopus maritima noſtras* J. B. *maritima major* C. B. **Sea-Plantain.**

Radix brevis, nigricans [at Parkinſono longa, albicans] craſſa, fibris aliquot donata. *Folia* quàm in Coronopode vulgari craſſiora ſunt longè, & ſucculentiora, strictiora, interdum pænè juncea, plerunq; ad margines æqualia, nec ullis dentibus donata, interdum tamen uno vel altero; quadrantalia ac etiam palmaria, ſapore ſalſo: *flos* purpureus, ſpicatus vulgati, ut & *ſemen*.

Locus. In maritimis & ſalſis paluſtribus ubique ferè per Angliam reperitur, ubi luxuriat valdè, foliis prælongis, obiter dentatis; ſpicis etiam longis. In Cornubia & Epiſcopatu Dunelmenſi etiam procul à mari copioſè provenit, ubi foliis eſt anguſtioribus & brevioribus, nullis denticulis, ſpicis etiam brevioribus, ut minus attentis facilè poſſit imponere pro diverſa ſpecie.

Holoſteum à mollitie foliorum & capitum per antiphraſin dictum volunt, ut fel dulce *Plin. lib.* 27. *cap.* 10.

6. *Holoſteum Plantagini ſimile* J. B. *Salmanticenſe primum* Cluſ. *hirſutum albicans majus* C. B. *Salmanticum* Ger. Park.

J. B.

Radix huic longa, craſſa, nigricans, lignoſa, plurium capitum: *folia* per terram ſparſa, tota albida, hirſuta & tomentoſa palmaria quædam, quædam multò minora, non totam ſemunciam lata, quinque nervis per longum diſtincta, guſtu adſtringente; exſiccata convolvuntur & in acumen deſinunt: *caules* ſpithamæi aut breviores, [reperiuntur etiam cubitales] ſimiliter hirſuti, *thyrſum* gerunt longum aliquot unciarum, interdum unius, Plantagini & Cornu cervino *floribus* & ſeminibus ſimiles.

Locus. Circa Monſpelium in aridis olivetis & ad vias. Cluſius aridis collibus Salmanticæ vicinis obſervavit, ubi flores proferebat Maio. Monſpelii floret Aprili & Maio, & nonnunquam Autumno. Frigoris impatiens eſt.

* 7. *Holoſteum Salmanticenſe minus* Cluſ. *Creſcit iiſdem in locis, foliis Pſylli foliorum latitudinem non excedentibus, longioribus tamen & minus incanis, in cæteris prorſus ſimile eſt præcedenti. Diverſæne ſint ſpecies Holoſteum majus & minus Cluſii aſſerere non auſim.* J.B.

Holoſteum Alpin. exot. non multum differre videtur à Salmanticenſi *Cluſ.* folia longè ferre affirmat Alpinus & icon quam exhibet demonſtrat.

8. *Holoſteum ſtrictiſſimo folio majus* C. B. *Holoſt. anguſtifolium majus ſive Serpentaria major* Park. *Coronopus* Ger. *Coronopus Serpentina* J. B.

J. B.

Inſignis craſſitudinis & longitudinis eſt *radix*, in capita aliquot ſubinde diviſa, ex qua foliorum ſeges magna pullulat, longitudine Coronopi eſculenti, ſed latitudine trientem aut quadrantem non adæquantium: *Caules* inter ea plures, palmares & altiores, nudi, enodes, thyrſo Coronopi inſignes.

Locus. Provenit in montibus Gallo-provinciæ, Arverniæ, & paſſim in Italia, autore Lobelio.

Coronopus Maſſilienſis Lobelii Serpentariæ fortè varietas J. B. *Coron. ſive Serpentaria minor* Ger. *Holoſt. Maſſilienſe* C. B.

Lob.

Denſiſſimo ſparſóq; foliorum ſtipatu luxuriat, Sedi minimi ſaxei montani vel Pinaſtri ritu, poſitu & rigiditate; innumera etiam ſobole cauliculorum dodrantalium *ſemen* puſillum Plantaginis aut Serpentinæ vulgaris ſpicis includentium. *Radix* longiuſcula, lignoſa, craſſior, guſtu nonnihil calida aromatica.

Collibus & cautibus Maſſiliæ vicinis ad Maris alliſiones inter Tragacantham paſſim luxuriat. **Locus.**

Mihi ſanè videtur (inquit J. Bauhinus) iconem Lobelii eſſe luſum Coronopi Serpentinæ, & non reſpondere deſcriptioni Lobelii quæ videtur convenire noſtro Coronopo maritimo Rainaudeti.

Titulus Lobelii, nimirum *Coronopi & Sedi montani media planta Maſſilienſium* optimè convenit Coronopo maritimo Rainaudeti *J. B.* qui quidem in arenoſis ad mare propè Maſſiliam copioſè provenit, non tamen icon, quæ (ut rectè J. Bauhinus) videtur eſſe Coronopi ſerpentini: icon Serpentinæ omnium minimæ *Lob.* meliùs convenit Coronopo illi maritimo Rainaudeti dicto *J. B.* at folia cauliculis perperam appicta ſunt.

Ego equidem duas duntaxat dari Coronopi ſtrictiſſimo folio ſpecies ſuſpicor, nimirum Coronopum ſerpentinum *J. B.* dictum, & Coronopum minimum maritimum Rainaudeti *ejuſdem.*

* 9. *Coronopus ſerpentina omnium minima* J. B.

Radice eſt craſſa: *caulibus* verò & floribus Coronopi ſerpentinæ, ſed *foliolis* latioribus. A J. Bauhino menſe Junio Burmii Rhætorum collecta eſt. Eadem videtur præcedentibus.

Dubitat J. Bauhinus an tres plantæ quas figuris exhibet Lobelius ab invicem ſint diſtinguendæ, vel non potiùs varietates. Hæ ſunt, 1. Serpentina *Adv.* Coronopus ſylveſtris ſive Serpentina Matthioli *Obſ.*

2. Coronopi & Sedi montani media planta Maſſilienſium *Ad.* quoad iconem.

3. Serpentina omnium minima *Obſ.*

10. *Coronopus maritimus Rainaudeti* J. B.

J. B.

Huic *radix* ſeſquipalmaris, craſſa, fuſca, ſicca, inſipida, è qua innumeræ oriuntur radiatorum foliorum ſtellæ, tali verò ferè diſpoſitione, quam in Phyllo Dalechampii videmus vel Erica *Matth.* conſertiorum, repandorum, ſemunciâ breviorum, anguſtiorum quàm Serpentinæ *Matth.* Radiorum umbilicus totus villoſus, Lupini latitudine, è quo *coliculus* exit uncialis, nudus, hirſutus, *thyrſulo* ferè totus obſeſſus.

In arenoſis ad mare propè Maſſiliam invenimus. **Locus.**

* 11. *Coronopus Siculus fruticoſus platyphyllos* Bocconi.

Boc.

Nihil differt ab aliis Coronopi ſpeciebus hic niſi quòd craſſa *radice*, atque in ſummo multipliciter brachiatâ quaſi fruteſcat. Ei *folia* ſunt hirſuta, lata, brevia, paululum in ambitu diviſa, quæ denſo ceſpite plantam coronant.

In plaga maritima *Brazzetto* dicta propè Pachynum promontorium videre licet. **Locus.**

An differat ſpecie à præcedente dubito.

* 12. *Coronopus maritimus roſeus* Bocconi.

Boc.

Spicas fert foliaceas, depreſſas; Florem herbaceum (ut in Plantagine roſea majore & media) ex denſa frequentique foliorum dilutè viridium ſtructura compoſitum: *Folia* ſubtus glabra, in lacinias aliquot per latera inciſa exhibet, hortenſis Coronopi foliis per terram ſtratis paria. *Radix* illi eſt craſſa, altè in terram depacta.

Luſus naturæ eſſe videtur, ut hoc genus alia.

* 13. *Holoſteum ſive Leontopodium Creticum* C. B. Park. Ger. *Leontopodium Cretenſe* Cluſ. *C. B. prod.*

Ex *radice* ruféſcenti & quaſi ſquamata, paulatim gracileſcente & in fibras diviſa *folia* viginti, etiam plura, palmaria, anguſta, nervis tribus per longitudinem diſcurrentibus diſtincta, & hirſutie ſubaſpera prodeunt: inter quæ pedicelli plures, molli, rufeſcente lanugine pubeſcentes, duarum triúmve unciarum conſpiciuntur, quibus ſingulis *capitulum* craſſiuſculum, rufeſcens inſidet: *floſculi* albicantes, umbilico nigricante præditi, quandam foraminum ſpeciem præbent: at in ſeneſcente & areſcente planta pediculi craſſiores & rigidi facti unà cum capitulo, terram versùs ad radicis caput adeò curvantur, ut pedem leoninum quodammodo referant. *Semen* parvum, Pſyllio ſimile, autore Bello.

Holoſteum Creticum alterum *C. B.* Leontopodium Creticum aliud *Cluſ. hiſt.* Parkinſonus præcedenti eandem facit. Nobis nondum conſtat an eadem ſit nécne, in Parkinſoni tamen ſententiam magis propendemus.

§. 3. *Plantago caulifera Pſylium dicta.*

Pſyllium à figura ſeminum Pulices referentium, magnitudine etiam parium dicta eſt.

1. *Pſyllium vulgare* Park. *majus erectum* C. B. J. B. *Pſyllium ſive Pulicaris herba* Ger. Fleawort.

Radice alitur ſimplici, alba, fibris tenuibus capillata. *Caulis* ab eadem radice exoritur nunc ſimplex, nunc multiplex, teres, hirſutus, erectus, ſolidus, ab imo ad ſummum uſque ramoſus, pedalis aut altior, *foliis* veſtitus ad intervalla ex adverſo binis, anguſtis, acutis, piloſis, Hyſſopi aut Draconis herba foliis figurâ ſuâ non multùm diſſimilibus, verùm anguſtioribus, nervoſis & plantagineis, obiter nonnunquam dentatis. Summi caules & ramuli ad tactum pingues & viſcidi ſunt. E foliorum alis pediculi exeunt oblongi, tenues, ſpicas geſtantes breves è pluribus floſculis compoſitas. *Floſculi* autem in quatuor ſegmenta acuta totidem folia ſimulantia diviſi, colore pallido; *ſtamina* oblonga, apicibus ſuis inſignia, ut in Plantagine, exſerunt. *Floſculi* cujuſque tubus turgeſcens in vaſculum ſeminale degenerat, *ſemina* intus bina, compreſſa, ſplendentia, puliciformia, unde herbæ nomen, continens, quod per maturitatem in medio horizontaliter rumpitur.

Sapor plantæ amarus; odor nullus manifeſtus.

Locus. Circa Monſpelium in agris copioſè provenit.

2. *Pſyllium Dioſcoridis vel Indicum crenatis foliis* C. B. *Indicum foliis crenatis* Park.

In Prodromo deſcriptum, à præcedente non aliter differt quàm foliis crenatis aut Coronopi foliorum inſtar nonnihil lacinatis. Hunc deſcribit Paulus Boccone ſub titulo Pſyllii foliis laciniatis.

3. *Pſyllium majus ſupinum* C. B. J. B. *majus ſemper virens* Park. *ſemper virens Lobelii* Ger. *Lob.*

Iiſdem in tractibus, ſed marginibus & ſqualidis olivetorum incultis collibus ſarmentoſius lignoſiuſq; prolixâ *foliorum* & *ſurculorum* caudatâ comosâque fœturâ denſiſſima implexa fruticat, & reptando cæſpitem ornat lætiore aſpectu, ſed hirſutie ex viridi albicante: *Semine* haud diſſimili, ſed majore fuſcóque ſive Caſtaneæ corticis colore: *Radice* lignoſâ dura, fibrarum procurſu prolixa.

Locus. Circa Monſpelium & in Italia frequens habetur.

Vires. Evacuat bilem flavam, mucilagineque ſua acrimoniam humorum obtundere aptum eſt. Hinc commendatur maximopere in Dyſenteria & corroſione inteſtinorum.

Semen Pſylli hoc peculiare præ cæteris purgantibus habet, quòd qualitate refrigerandi ſit præditum. Verum enimverò non tamen extra reprehenſionem poſitum eſt, quam incurrit ratione virulentiæ ſuæ. *Schrod.*

Dubitat C. Hofmannus an ſit venenatum necne: Interim inquit valdè me movent Ægyptii, de quibus ſcribit Alpinus 4. Medic. 1. uti illos Pſyllio in febribus ardentibus.

Nimius uſus ſtomachum offendit & animi deliquium inducit, una cum mortis periculo.

Ad Ophthalmiæ dolorem, ℞ mucilag. ſem. Pſyllii & Cydoniorum in aq. roſ. & plantag. factæ ana ℥j. album. ovi bene conquaſſat. tantundem Camphoræ gr.v. miſta in oculos inſtillentur à cauſa calidâ affectos *Cheſneau.* Ex collectaneis *D. Hulſe.*

Experientiâ ſcio in excoriatione palati vel uvulæ & linguæ ex materiâ calida aduſta Aq. Portulacæ vel Pſyllii conferre. Ex Pſyllii tamen ſemine præſtaret fortaſſis lentum illum & viſcidum humorem elicere Mucilaginem Officinis dictam. Excerpſit ex Obſervationibus Marcelli Cumani ab Hieron. Velſchio editis, & ad me tranſmiſit *D. Barnhamus Soame.*

Dolores capitis maximos ex cauſa calidâ ſubortos, quos alia remedia non mitigabant, felici ſucceſſu curabat Sebaſtianus medicus Argentinenſis applicito fronti epithemate ex ſem. Pſyllii cum Aq. Roſarum infuſ. extractâ mucilagine & pauculo aceto mixtâ. Idem *D. Soame* ex Obſerv. Hieron. Reuſneri.

CAP. IX.

De Coride.

Coris cœrulea maritima C. B. *cœrulea Monſpeliaca* Ger. *Monſpelienſium* Park. *Monſpeſſulana purpurea* J. B. *Cluſ.*

MUltis fruticat *ramulis*, palmaribus utplurimum, interdum dodrantalibus, firmis, rotundis, purpuraſcentibus, qui denſis *foliis* ſtipantur Ericæ [majoris ſci.] craſſiuſculis, ſucculentis, amariuſculis, ſerie quadam interdum diſpoſitis, aliquando autem inordinatis & inconditis. *Spicæ* aut *capitula* extremis ramulis inhærent, ex innumeris calyculis in quinque mucrones diviſis, & totidem maculis nigris in ſingulas diviſiones impreſſis, conſtantia; è quibus *flos* emicat non inodorus, purpureus aut ex purpura cœruleus, elegantiſſimi & quaſi immarceſcibilis coloris, quatuor foliolis bifidis conſtans, quorum duo ſuperiora reliquis majora ſunt. *Semen* deinde in calyculis nonnihil pungentibus continetur, rotundum, nigricans. *Radix* craſſa eſt pro plantæ proportione, palmaris longitudinis, foris rubra, ut quâ interdum linei panni etiam inſici poſſunt. Nullum ego (inquit J. Bauhinus) in ulla parte plantæ ſive odorem, ſive ſaporem manifeſtum ſentio.

Tempus & Locus. Floret Maio menſe nonnunquam etiam Martio, ſiccis quibuſdam circa Salmanticam & Monſpelium locis; maritimis item Valentiæ & Galliæ Narbonenſis, ubi tota major, craſſior & ſucculentior.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS OCTAVUS,

QUI EST,

De Herbis flore papilionaceo, ſeu leguminoſis.

FLORES papilionacei dicuntur, quia Papilionem alis expanſis quadantenus referunt. Folia ſeu petala his difformia ſunt, nec figurâ, nec ſitu inter ſe convenientia, numero quatuor, verùm ad ungues juncta; unde tetrapetali propriè dicti non ſunt, ſed monopetali tetrapetaloides: Sed ut aliàs diximus, nos in hoc opere flores monopetalos profundè & ad unguem ferè in lacinias petala æmulantes diviſos pro polypetalis cum Botanicorum vulgo habemus. Quod ſiquis hoc nolit, ad monopetalos flore difformi facile transferuntur hæ plantæ. Florum petala, ſeu mavis laciniæ quatuor ſunt, ex quibus unum erigitur reliquíſque ferè latius & majus eſt, *clypeus* ſeu *vexillum* nonnullis dictum, alterum ei inferiùs opponitur carinatum, tum ſtamina, tum ſiliquæ rudimentum protegens & occultans, bina lateralia ſibi invicem ſimilia ſunt.

Nos clarioris doctrinæ gratia librum hunc in tres ſectiones dividemus. *Prima* erit de Leguminibus ſeu Herbis flore papilionaceo ſcandentibus.

Secunda de leguminibus & Leguminoſis non ſcandentibus, ſeu erectis ſeu provolutis, non trifoliatis.

Tertia de Leguminibus non ſcandentibus trifoliatis. Quibus ſubjungemus ſiliquoſas quaſdam anomalas ſiliqua bivalvi, tum floribus tum ſiliquis ad Papilionaceas accedentes.

SECTIO PRIMA.

De Leguminibus & leguminoſis ſeu Papilionaceis ſcandentibus.

Herbæ flore papilionaceo ſcandentes ſunt vel

- *Volubiles*, quæ perticis aut plantis vicinis ſe circumvolvendo à dextra ſiniſtram verſùs, in altum enituntur, ſúntque trifoliæ, ſemine reniformi; PHASEOLUS *plurimarum ſpecierum*.
- *Capreolatæ*, quæ capreolis aut claviculis intortis plantas aut fulcimenta vicina arripiunt, & ſe ſuſtentant: ſuntque vel foliis
    - *Glaucis glabris*, è pinnis paucioribus & majoribus in hoc genere compoſitis, caule
        - *Æquali*, h. e. nec compreſſo, nec membranulis aucto, foliis
            - *Simplicibus*, ſeu integris, ex adverſo binis, triangulis; APHACA.
            - *Pinnatis*, pinnis paucis, in hoc genere maximis, duabus præcipuè ad ῥάχεως exortum caulem amplexantibus, caulibus majoribus & fiſtuloſis; PISUM.
        - *Membranulis* ſecundum longitudinem excurrentibus aucto, compreſſo, anguloſo, foliis
            - *Simplicibus*, ſeu integris & non pinnatis, niſi pro pinnis accipiantur quæ in ſummis foliis ſunt auriculæ aut lobi; OCHRUS ſive *Ervilia* Dod.
            - *Pinnatis*,
                - *Unico tantùm pinnarum pari*, ſiliquis
                    - Secundùm longitudinem aversâ parte duabus membranulis extantibus alatis; LATHYRUS *ſativus*.
                    - *Planis* & *æqualibus*, nullis in dorſo extantibus membranulis, radicibus

Tuberoſis ; CHAMÆBALANUS *Leguminoſa* ; *Terræ glandes.*
Fibroſis ; LATHYRUS *Sylveſtris.*

Pluribus pinnarum conjugationibus ; CICERCULA.

Viridioribus & *plerunque hirſutis*, è minoribus & pluribus pinnis compoſitis, ſemine

Tumidiore, globoſo, ſiliquis pro plantæ modo longioribus ; VICIA *plurimarum ſpecierum.*
Compreſſo, & pro plantæ modo grandi, ſiliquis brevibus ; LENS.

Faba Sylveſtris & *Græcorum* ſeu *Veterum* vulgo dicta, cum capreolis ſcandat, ob ſiliquarum conformitatem *Viciæ* ſpeciebus potius quàm *Fabæ* accenſenda eſt, quamvis foliorum figurâ & pinnarum paucitate *Fabam* potiùs quàm *Viciam* imitetur.

CAP. I.

De Phaſeolis.

PHaſeoli nomen acceperunt ab effigie & longitudine ſiliquarum aut fructûs, qui lintrem lembumque naviculam, Phaſelum dictum exprimunt, hinc etiam δόλιχοι dicuntur. Phaſeolum autem à Phaſelo diverſum eſſe monet Galenus: Phaſelum enim inquit Lathyrum eſſe vel illius ſpeciem.

Phaſeolorum notæ ſunt caulibus ſcandere, trifolios eſſe, ſemina habere reniformia, ſiliquas ſimplices.

Hìs ob convenientiam in reliquis notis nonnullas non Trifolias ſubjicimus.

1. *Smilax hortenſis* J. B. *Sm. hort. ſive Phaſeolus major* C. B. *Phaſeolus albus* Ger. *Phaſeolus vulgaris* Park. **Common Kidney-beans.**

Convolvulorum more perticas & pergulas proximas conſcendit, *ſarmentis* à ſiniſtra dextram verſùs circumvolutis. *Folia* ad intervalla exeunt in communi pediculo oblongo terna Trifoliorum more, è lata baſi in acutum mucronem deſinentia hederaceis ferè ſimilia, per margines æqualia, glabra, obſcurè viridia. E foliorum alis exeunt *floſculi* duo tréſve, interdum plures ad ſex uſque ſimul in eodem communi pediculo ſeu ſurculo breviuſculo, purpuraſcentes, albi vel pallidi, in quibus petalum ſuperius non reflectitur retrorſum, ſed concavum eſt, & ad latera ſtriatum; lateralia duo ampla ſunt & concava. Ad baſin uniuſcujuſque floris præter calicem duo folia concava triangula, nullis pediculis donata, ad florum nondum expanſorum tutelam apponuntur. Floribus ſuccedunt *ſiliquæ* palmum & ſeſquipalmum longæ, anguſtæ, compreſſæ, craſſæ & carnoſæ, cùm teneræ adhuc ſunt edules, ſex, ſeptem aut plura ſemina continentes, renis figurâ, ſinum in medio impreſſum habentia lævore eximio, colore mirum in modum vario, albo, cinereo, luteo, glauco, rubente, cæruleo, amethyſtino, albo nigris venis & lituris diſtincto, &c.

Tempus. Æſtate & Autumno floret, frigoris impatiens eſt, & pruinis facilè corrumpitur.

2. *Phaſeolus niger* J. B. *Phaſeolus Æthiopicus, lobis flaveſcentibus, fructu nigro* C. B. *Phaſeolus peregrinus* 14. Cluſ.

Cluſ.

Sarmentis, foliis, floribus cum vulgari Phaſeolo convenit. Pediculi ſeu ſurculi floriferi Cluſio oblongi eſſe dicuntur, *floréſque* binos, ternos, quaternos, ſenos, interdum etiam octonos, ex adverſo utplurimum naſcentes ſuſtinére: quibus ſuccedunt totidem, oblongi, teretes *lobi*, initio virides, deinde maturitate flaveſcentes, in quibus bina, terna, quina, ſena, vel etiam octona *grana* vulgarium quidem formam referentia, ſed tantillo minora, & coloris quando matura nigri.

Phaſeolum hunc in hortulo noſtro aluimus aliquot annos, & à vulgari ſpecie diſtinctum exiſtimamus, cum aliquoties ſatis fructus ſeu ſeminis colore non variavit.

3. *Phaſeolus flore coccineo* Park. Ger. emac. **The Scarlet Kidney-bean.**

Hic in multis à Phaſeolo vulgari primo in loco deſcripto differt. Ille enim ſeminum valvas ſeu lobos è terra exſerit foliorum formâ: hic autem minimè. Deinde hujus *flores* majores ſunt & ex alis foliorum exeunt plurimi ſimul in ſurculo ſeu pediculo communi prælongo, velut racematim; cùm illius longè pauciores ſint in ſurculo triplo breviore: color florum in hoc coccineus pulcherrimus, in illo albus aut purpureus, minùs venuſtus aut ſpectabilis. Hujus porro *ſiliquæ* eminentiis plurimis ſeu tuberculis aſperæ ſunt, illius læves; breviores quoque ſunt & craſſiores hujus quàm illius. *Semina* in utroque ejuſdem propemodum figuræ ſunt, verùm in hoc majora & craſſiora purpurea, nigris ductibus & lituris, varia. Quin & folia huic minora & acutiora rugoſioráque eſſe videntur quam vulgari Phaſeolo; flores autem ampliores. Duobus denique concavis ad baſin floris foliis caret hæc ſpecies.

Phaſeolus puniceo flore Jac. Cornuti eſſe videtur. Ob florum pulchritudinem & durabilitatem potiùs quàm ob fructum in hortis colitur: nec dedignantur Matronæ noſtræ fertis ſuis & corollis eos intexere.

4. *Phaſeolus vulgaris Italicus humilis, ſeu minor albus cum orbita nigricante* J. B. *Smilax ſiliquâ ſurſum rigente: vel Phaſeolus parvus Italicus* C. B. *Item, Phaſeolus niveus minor circa hilum nigrâ maculâ inſignitus* J. B. *Phaſ. peregrinus, minore fructu albo, nigrâ maculâ inſignito* C. B. *i. e. peregrinus* 4. Cluſ. *Phaſeolus erectus* Park. *peregrinus fructu minore albo* Ger. emac.

Matth.

Hoc genus paſſim in campis ſeritur menſe Maio, & quandoque poſt meſſem, ſine pedamento per ſe ſubſiſtens, & in latum ſeſe expandens, *foliis* hederaceis, majoribus tamen & mollioribus, venoſis, ternis ex uno pediculo prodeuntibus. *Flores* emittit candidos, Piſo majores, è quibus palmaria *cornicula* prodeunt, teretia, & in acutum deſinentia, primo quidem exortu viridia, & per maturitatem albicantia. In his *ſemina* plura continentur reniformia, alba, præter umbilicum, qui tantùm in iis nigricat.

Cluſius Phaſeolo ſuo peregrino quarto brevem firmúmque caulem tribuit, pedalem longitudinem rarò excedentem, in breviſſimos ramos diviſum: *folia* breviori pediculo inhærentia: pediculos ex alis prodeuntes longos, craſſiuſculos, firmos, binos flores magna ex parte ſuſtinentes: fructum niveum, circa hilum maculâ nigrâ inſignitum.

Cùm Cluſius binos tantum in uno pediculo flores habere hunc dicat: Matthiolus autem in icone plures eidem appingat, colligit J. B. Phaſeolum Cluſianum à Matthiolino diverſum eſſe. Verùm cùm deſcriptiones conveniant, ego mallem dicere Matthioli iconem falſam eſſe, aut Cluſium fortè erráſſe in numero ſiliquarum eidem ſurculo inhærentium, quàm ſpecies temere multiplicare. An Matthioli icon falſa ſit nécne Itali facilè determinabunt, apud quos Phaſeolus iſthic in agris magno proventu ſeritur. Nos plenos ſaccos Romæ in foro venales vidimus, & totos agros eo conſitos in vicinia urbis, ut & Florentiæ, non ſatis tamen curioſi fuimus in eo obſervando.

Variant (ſi C. Bauhino fides) hoc genus Phaſeoli. Sunt majores & minores, ſunt albi, ſubnigri: illi maculâ nigrâ, hi albâ notati: eſt & minor albidus cum orbita rubente aut nigricante. At unius erant generis quos nos in Italia vidimus, nimirum candidi cum macula circa hilum nigra, ex quibus Itali juſcula conficiunt.

Memorat inſuper J. Bauhinus duos congeneres deſcripto Phaſeolos; primum vocat Phaſeolum parvum album cum orbita minima rubente & parvo hilo albo; alterum Phaſeolum minimum album cum orbita magna rubente, & hilo in medio albo: quales nobis nondum videre contigit.

Quin & Moriſonus duas ſeminum ſpecies è Tingi Africæ urbe ſibi miſſas narrat maculâ circa hilum nigrâ notatas majorem & minorem: altera alterius magnitudine duplâ.

5. *Phaſeoli tumidi minores nivei* J. B. *Phaſeolus peregrinus* 2. Cluſ. *Phaſeolus peregrinus hortenſi affinis fructu tumidiore, minore niveo* C. B. *peregrinus* 2. *Cluſii* Park.

J. B.

Magnitudine vulgatis Phaſeolis minores ſunt, nec ut illi ſinuati circa umbilicum, interim pulvinati magis & tumidiores omni ex parte proportione ſua. Colore nivei ſunt & ſplendicantes, ac ſi ex ebore tornata eſſent. Planta autem ipſa totâ formâ & naſcendi modo à vulgari haud differt, at non opus ſit eam pluribus deſcribere.

E Guatimala novi Orbis provincia delatus eſſe dicitur.

6. *Phaſeolus tumidus minimus niveus ſiliquâ brevi, Virginianus.* **The Virgin, or Virginia-peaſe or Kidney-bean.**

Præcedenti perſimilis eſt, nec ſcio an ſpecie diverſa: ſiliquâ brevi latiuſculâ, fructu Piſi majoris magnitudinem vix excedente, non tamen perfectè ſphæricâ, ſed in longitudinem productiore.

* 7. *Phaſeolus latâ ſiliquâ, fructu exiguo nigro, umbilico candido* J. B. *Braſilianus alter, fructu nigro, Piſi magnitudine* C. B. *Phaſ. Braſilianus alter* Cluſ. ad Monard. *Braſilianus alter Piſi magnitudine* Park.

Cluſ.

Eſt hoc genus vulgari ſimillimum *flore* purpureo: at *ſiliquæ* ſcabræ ſunt, breviores & latiores quàm noſtri vulgaris: *Fructus* eſt exiguus, Piſi vulgaris magnitudine, totus niger, niſi quâ parte ſiliquæ adhæret, quæ candida eſt.

Braſilianis frequentem eſſe audivit Cluſius.

* 8. *Smilax hortenſis ſive Phaſeolus Anagyridi ſimilis ferè colore rubeſcente,* J. B. *Phaſ. peregrinus Anagyridis fructui ſimilis, colore rubeſcente* C. B. *Ph. peregrinus* 3. Cluſ. *tertius Cluſii* Park. *hortenſis rubra* Ger.

Sarmenta habet oblonga ex ſingulari *caule* ſtatim ſecundùm radicem ipſam prodeuntia, & in multos ramos diviſa: purpuraſcunt ea juxta alas, ad quas etiam adnaſcuntur terna folia, minùs ampla quàm vulgaris, & dilutiore colore virentia, longo pediculo inhærentia, qui ex parte qua folia ſuſtinet, contrariâque quâ ſarmentis inhæret ex atro purpuraſcit. *Flores* in oblongis petiolis plerunque bini, magni, Piſi formâ, foris ex candido palleſcentes, interiore verò parte ex purpura cœrulei. His ſuccedunt totidem prælongi lobi, teretes & quaſi cylindracei, in quibus fructus reliquis Phaſeolis minor, Anagyridis legitimæ fructui pæne ſimilis, rubeſcentis coloris.

Semine ex Hiſpaniis miſſo Cluſio natus eſt.

* 9. *Phaſeoli Africani parvi, nonnihil albicantes* J. B.

De Phaſeolorum more ſcandit. *Folia* terna, minora ſtrictioráque quàm in vulgaribus obtinet, paulò duabus unciis longiora, non totam ſemunciam lata, nervoſa, glabra, craſſa. *Flores* ex obſoleta quadam fuligine in luridum pallorem langueſcunt, vix dehiſcentes. *Siliquæ* ſeſquipalmum longæ, vulgaribus anguſtiores, vix culmum latæ *grana* claudunt nonnihil candicantia, dimidio minora Phaſeolis noſtratibus, circa germen fuſca.

Ex Africa & inſula D. Thomæ ſemen delatum eſt.

* 10. *Phaſeolus Laburni fructu ex nigro ſubvireſcente, ſive Ægyptius flore luteo* J. B. *Phaſeolus peregrinus, Anagyridis fructui ſimilis ex nigro ſubvireſcens* C. B. *peregrinus* 5. Cluſ. *quintus Cluſii* Park. *peregr. fructu minore fruteſcens* Ger. emac.

Cluſ.

Sarmenta tenuia habet Phaſeolo peregrino tertio Cluſii ſimilia: *folia* aliorum Phaſeolorum vulgarium longè minora, & Trifolii * mœnianthis foliorum perquam ſimilia, ex atro virentia, circa pediculos purpuraſcentia. *Flores* in ſpicæ modum congeſti, magni, Piſi vulgaris formâ & magnitudine ferè, coloris flavi, in oblongo craſſiuſculóque pediculo ad foliorum exortum prodeunte naſcuntur. Lobos breves anguſtóſque eſſe intelligebam ab his qui conſpexerant, & terna aut quaterna grana continere, parva, Laburni granis non minora, utroque tamen mucrone plerunque obtuſiore, pulli coloris ſeu potiùs ex nigro ſubvireſcentis.

* *Paluſtris.*

11. *Phaſeolus peregrinus Purkircherianus* 1. Cluſ. *Phaſ. lato, ſtriato ſive radiato ſemine* J. B. *Ph. peregrinus hortenſi affinis, ſemine lato, albo, multis nigris venis ſtriato* C. B. *peregrinus primus Cluſii* Park. *niger* Ger.

Cluſ.

Caules huic & ſarmenta reliquorum ſimilia; *folia* vulgaris foliis ſimilia ſed atriora: è quorum alis breves ramuli prodeunt, multis floribus, vulgaris haud abſimilibus, minoribus tamen, albis, uvæ in modum congeſtis onuſti: quibus ſuccedunt oblongæ *ſiliquæ* ſeu lobi, vulgaribus multò latiores, continentes ternos aut quaternos fructus planos, communibus Phaſeolis latiores, albos, ſed multis nigris maculis ſive venis ab hilo in latitudinem ductis elegantiſſimè depictos.

In frigidioribus regionibus ob defectum Solis radiorum fructum non facilè ad maturitatem perducit.

Hujuſmodi Phaſeolum habemus à J. Bauhino Tom. II. p. 267. icone eleganter expreſſum, qui potius niger dicendus eſt cum albis ſtriis ſeu venis, quàm albus cum nigris.

* 12. *Phaſeolus peregrinus* 6. Cluſ. *peregrinus anguſtifolius, an idem cum Smilace hortenſi minore?* C. B. Ger. emac. *peregrinus* 6. *Cluſii* Park.

Foliis anguſtioribus à Smilace minore differt. Fructu eſt vulgaris Phaſeoli fructu minore & planiore ſubrubri coloris.

* 13. *Phaſeolus peregrinus* 7. Cluſ. *peregrinus anguſtifolius alter, fructu ex albo & nigro vario* C. B. *peregr.* 7. *Cluſii* Park.

Sarmenta huic Purkircheriani ſimilia, non tamen adeò luxuriant aut altè aſſurgunt: *Folia* quàm Phaſ. vulgaris multò anguſtiora, præcedentis non valdè diſſimilia. *Flores* in uncialibus pediculis parvi, uvæ in modum congeſti, albi initio, ſed ubi ſeneſcunt palleſcentes: *Siliquæ* planæ latæque ſunt, Purkircheriani lobis ferè pares, breviores tamen, per maturitatem fulveſcentes, *ſemen* continentes planum, illius granis minus, ſed ſimilibus coloribus albo & nigro varium, nunc in longitudinem extenſis nigris ſtriis, nunc confuſo ordine ſparſis maculis nigris majoribus aut minoribus per univerſum Phaſeoli corpus, nonnunquam integro fructu nigro, vel exiguis maculis albis conſperſo aut dimidia duntaxat ex parte.

Exigua nobis eſſe videtur inter hunc & Purkircherianum differentia.

* 14. *Phaſeolus peregrinus* 8. *Cluſ. peregrinus foliis minoribus, fructu exalbido, nonnunquam variegato* C. B. *pereg.* 8. *Cluſii* Park.

Folia ei Purkircheriani foliis ſimilia, ſed paullò minora: *Flores* etiam illius floribus ſimiles, uvæ inſtar naſcentes; quibus & planæ, ut in præcedente, ſuccedunt *vaginæ*, duo, tria aut quatuor grana continentes, ſuperioribus magnitudine reſpondentia, non adeò candicantia, ſed coloris interdum exalbeſcentis aliquando nigricantibus maculis ſecundùm longitudinem vel confuſè notata, interdum toto etiam pænè fructu nigricante.

Præcedenti adeò ſimilis eſt ut nobis non videatur ſpecie diſtincta.

15. *Phaſeolus peregrinus* 9. Cluſ. *peregrinus Purkircheriano ſimilis, fructu lato, albo, ſtriato* C. B. *peregr.* 9. *Cluſii* Park.

Fructus Purkircheriano major, ſed totus albus, niſi quidam radii ſparſi varium quodammodo effeciſſent. Sarmentis, foliis, floribus & vaginis eidem ſimiles erat. *Quid ergò vetat quin eundem ſpecie dicamus?*

* 16. *Phaſeolus peregrinus* 10. Cluſ. *peregrinus lobo & fructu nigro* C. B. *peregr.* 10. *Cluſii* Park.

Sarmenta huic ut in aliis: *folia* octavi generis *Cluſii* ſimilia, ſecundùm articulationes quibus connexa ſunt purpuraſcentia: *Floſculi* in ramulo digitali ſuperiorum ſimiles, uvæ quoque inſtar congeſti, ſed quorum galea obſoletè purpuraſcit, bina lateralia folia coloris ſunt floridioris: His ſuccedunt planæ, latæ, fuſcæ & nigricantes *vaginæ*, *ſemina* continentes plana Purkircherianis minora, per maturitatem prorſus nigra.

* 17. *Phaſeolus peregrinus* 11. Cluſ. *peregr. fructu variegato* C. B. *peregr.* 11. *Cluſii* Park.

Cætera præcedenti ſimilis *flores* habet octavi floribus pares, albos, *vaginas* ſeptimi & octavi generis lobis ſimiles; in quibus *ſemina* tria vel quatuor, plana, dilutâ rubedine prædita, quæ nigris venis ſeu radiolis ſecundùm longitudinem diſtincta ſunt, nonnunquam magnis vel exiguis maculis nigris confusè aſperſa, interdum etiam utrinque prorſus, vel altera duntaxat ex parte nigra, emicantibus ſparſim parvis rubentibus maculis, ut ex marmore aliquo ποικίλῳ tornata videantur.

* *Phaſeolus peregrinus* 12. Cluſ. *peregr.* 12. *Cluſii* Park. *Phaſ. lati, coloris tegularum, cum ſtriis per medium nigris* J. B. *Ph. peregr. fructu ſubrubente, nigris ſtriis variegato alter* C. B.

Præcedenti per omnia ferè ſimilis eſt: ſed *flores* ejus Decimi floribus valdè ſimiles ſunt, paulò tamen dilutiùs purpuraſcunt: *fructus* autem magis diluta rubedine præditus, tegularúmque colorem quodammodo refert, quem raræ per longitudinem nigræ ſtriæ varium faciunt, aliquando autem plurimæ totum pæne atrum reddunt.

* 18. *Phaſeolus peregrinus* 13. Cluſ. *Ph. Æthiopicus lobis nigris venis aſperſis, fructu atro ſplendente* C. B.

Decimo cætera non diſſimilis eſt, *Lobis* tamen longioribus & quaſi cylindraceis, non fuſcis aut nigricantibus ut illius, ſed per maturitatem nigris duntaxat venis confusè ſparſis inſignitis, octo, novem, aut plura interdum continentibus *ſemina*, renis quidem formam exprimentia, ſed longiora, tumidiora, atri omnino & ſplendentis coloris. Floret paullò maturiùs ſuperioribus, eam ob cauſam *ſemen* faciliùs ad maturitatem pervenit.

* 19. *Phaſeolus peregrinus* 15. Cluſ. *Phaſ. Æthiopicus lobo ſaturo purpureo, fructu atro* C. B. *Cluſ.*

Hujus *ſarmenta* purpuraſcunt: terna illa longo pediculo inhærentia *folia*, pro parvis appendicibus, quæ in aliis generibus, bina interdum foliola adjuncta habent: *flos* etiam magis ſatur [quàm decimi quarti] & prorſus Amethyſtinus: *lobi* præterea, initio quidem virides, paulatim purpureum colorem contrahunt, maturitate tandem purpureum ſaturum & ferè nigrum. *Fructus* in ipſis comprehenſus initio purpuraſcens, deinde atri omnino coloris.

* 20. *Phaſeolus peregrinus* 16. Cluſ. *Ph. Guinenſis fructu fuſco ſpadiceo* C. B. *Cluſ.*

Hujus lobum non conſpexit Cluſius, ſed tantùm *fructum*, qui ſemuncialem magnitudinem non ſuperabat, ſatis denſus & craſſus, coloris fuſci cum ſpadiceo commixti: Satus crevit ad palmarem altitudinem, *cauliculo* ſatis firmo & rotundo, bináſque aut ternas foliorum alas protulit, in quibus ut reliquis Phaſeolis terna *folia*, ſed valdè craſſa & pinguia, Trifolii Aſphaltitis foliorum magnitudinem non excedentia.

* 21. *Phaſeolus Zurratenſis ſiliquâ hirſutâ*, **Couhage** *dicta. Phaſeolus ſiliquâ hirſuta* Park. *Phaſeolus pruritum excitans hirſutie ſiliquarum* Ger. emac. *An Macuna Braſſilienſium* Marggrav?

Hujus *ſiliquæ* ex India Orientali ad nos delatæ, variæ magnitudinis, aliæ breviores & rotundiores Phaſeoli vulgaris lobis, aliæ etiam multò iis longiores, brevi & denſa hirſutie villoſa obſitæ ſunt, quæ cuti affricta pruriginem quandam moleſtam Urticarum inſtar excitat, brevi ſine ulteriore nocumento evaneſcentem; ſiliquæ hæ confertim & quaſi racematim naſcuntur, & ſemina continent fuſca, punctata [Parkinſono nigra, ſplendentia] Fabæ equinæ magnitudine, hilum habentia album in parte laterali, non verò in umbilico aliorum Phaſeolorum more. Terræ commiſſa in horto *D. Caroli Hatton* plantas produxere.

Hujus plantæ ſiliquæ duodecim duobus Cerevitiæ ſextariis infunde, & infuſum propina, ad ¼ ſextarii ſingulis matutinis; certiſſimum eſt Hydropis remedium. Communicavit D. *Samuel Huſbands* eques auratus, qui in inſula Barbados aliquot annos vixit, ejúſque ſæpe in ſervis ſuis Æthiopibus experimentum fecit. *Vires.*

* **22. *Planta***

* 22. *Planta leguminoſa Braſiliana Phaſeoli facie, flore purpureo maximo* Breynii.

Breyn.

Sarmentorum longiſſimorum beneficio arbores & frutices proximos, ſeſe iis circumvolvens, ſcandit. Ramuli ejus juniores, per intervalla unciarum duarum triúmve, *Foliis* tribus oblongis ex uno pediculo, uncialibus vel ſeſcuncialibus ad ſummum, Terebinthi foliorum inſtar duriuſculis & admodum venoſis, ornantur. Ex foliorum appendicum ſinu petioli exeunt ſingulares, *Florem* gerentes unicum, valdè ſpecioſum, Lathyri Narbonenſis facie, ſed vel quadruplo majorem, gratioréque purpurâ coloratum, cujus baſin calyculus, foliolis duobus membranaceis, rigidiuſculis conſtructus ambit; & huic alius adhuc calyculus ſubeſt, qui medio petioli appoſitus, & quà formam priori ſimilis.

Locus. Oritur in ſaltibus & dumetis Braſiliæ.

* 23. *Phaſeolus minimus fructu rubro, ſiliquis longiſſimis erectis* Moriſ.

Moriſ.

Phaſeolus hic minimus *ſiliquas* fert longas, tenues, palmares & ſeſquipalmares, petiolis curtis innixas & per conſequens erectas, continentes in ſe *ſemina* dena aut duodena, reniformia rubra minima, magnitudine Phaſeoli minoris Italici.

* 24. *Phaſeolus minimus fructu viridi, exiguo, ovato* Moriſ.

Moriſ.

Caule conſtat pedali aut ſeſquipedali: *folia* etiam edit terna ſubviridia, minora, tenuiora, ſingulis diſtinctis petiolis innitentia, majorum Phaſeolorum more. Petiolis curtis junguntur *flores* parvi, ex luteo virides: quibus fatiſcentibus ſuccedunt *ſiliquæ* tenues, teretes, tres uncias longæ, recentes adhuc virides, intumeſcentes ubi apparent ſemina, in quibus ſingulis continentur *ſemina* ovata viridia, decem aut duodecim, nunc plura, nunc pauciora, Piſi minoris magnitudine, ſed figurâ ovatâ ſeu oblongâ.

25. *Phaſeolus Lablab Alpini* J. B. *Phaſeolus Ægyptiacus nigro ſemine* C. B. *Item Ægypt. ſemine ruffo* ejuſdem.

Arbor eſt ſarmentoſa (inquit Alpinus) quæ creſcit ad Vitis magnitudinem, ſarmentíſque Vitis modo extenditur. *Foliis* figurâque ſimilis eſt omnino vulgari Phaſeolo. *Flores* fert bis anno, Vere & Autumno, Phaſeolorum floribus aliquatenus ſimiles, à quibus *ſiliquæ* longæ, inſtárq; Fabarum latiſſimæ cernuntur, quæ *ſemina* Phaſeolis planè ſimilia continent, quorum alia niger, alia ſubrubra cernuntur.

Locus. Hæc arbor vivit annos 100. & amplius, perpetuóque viret, Ægyptiis frequens in cibo, noſtríſq; non minùs ſuavis. Hoc (inquit Cluſius) creditu difficile eſt iis qui Phaſeolorum & leguminum naturam nôrunt.

Veſlingius notis in *Alpini lib. de Plant. Ægypt. Leblab* hunc in modum deſcribit. *Folia* obſcuriùs vireſcentia ramulis inſident ad nigrum tendente purpurâ coloratis: Nec diſſimilis *florum* tinctura, qui copioſi, ac ſpiceo veluti congeſtu, non circa ſummum tantùm caudicem, ſed ſparſim juxta foliorum exortus virgulâ ſuâ prodeunt: alibi candido colore lacteſcente naſcuntur, cætera vix ab aliis Phaſeolis ſpecie mutantes. *Semina* in ſiliquis rectè notavit Proſper Alpinus, alia nigricantia, ſubrubra alia ſed maculis ferè nigris infuſcata, hilíſque candentibus inſigniuntur.

Deſcriptio hæc in omnibus, excepto ſemine, cum ea quam Honorius Belli elaboravit ad intuitum plantæ ſibi ex ſemine Ægypto tranſmiſſo enatæ, adeò exactè convenit, ut nemini dubium eſſe poſſit, eandem ſpecie plantam fuiſſe quam uterque deſcripſit.

Quin & ex Veſlingiana deſcriptione conſtare arbitror, utramq; Cluſii Leblab, [ut & Belli] ejuſdem ſpecie plantæ ſemina fuiſſe. Non enim aliter differunt quàm colore, qui in altera niger erat, hilo admodum longo albo eminenti; in altera ruffus [J. Bauhino ſpadiceus, maculis nigris ut Bellus, ſaturè rubentibus ut J. Bauhinus, aſperſus] hilo pariter eminente candido.

Deſcriptio Alpini in ſiliquarum longitudine à Cluſiana recedit. Fortè ex brevioribus fuit quam Cluſius à Paludano recepit.

26. *Phaſeolus Braſilianus foliis molli lanugine obſitis, fructu magno* C. B. *Phaſ. Braſilianus multis, ſpadiceus, magnus, cum magno hilo nigro plurimum ambiente* J. B. *An Macouna Braſilianis* Marggr? *Braſilianus* Ger. *Braſilianus magnus* Park.

J. B.

Caſtaneæ magnitudine eſt, orbiculatus, unciali plus minùs latitudine, pulvinatus, cortice tectus rugoſo, ſpadiceo, dilutiore ſaturatioréve, circa hilum verò dilutiore & fere albicante; cujus orbitam ferè totam ambit hilum pullum, culmum latum, ſulco medio ſecundùm longitudinem exaratum, in principio punctum impreſſum habens.

Planta Cluſio è ſemine nata *foliis* Phaſeolo vulgari ferè ſimilis erat, niſi quòd minora erant & averſa parte hirſuta, præſertim teneriora folia, & extremi caules tenui mollíque lanugine fulveſcente obſiti.

Habetur & hujus varietas cinerea aut ex cinereo nigricans.

Duæ ſpecies. An planta Cluſio deſcripta eadem ſit J. Bauhino deſcriptæ dubito. Certè nos fructum habemus ei qui à J. Bauhino deſcribitur non dico ſimillimum ſed eundem prorſus; alium etiam cinereum, hilo non eminente, adeò politum ac ſplendentem ac ſi torno elaboratus eſſet.

Singulare eſt & inſigne in hoc fructu quòd hilus totum ferè in circulum ambit; quod miror à Cluſio tam ſicco pede præteritum, ſi quem nos & J. Bauhinus intelligimus deſcribat. Marggravius Braſilianorum Macunam his verbis deſcribit:

Caule ſarmentoſo, ſatis craſſò, lento, altas aſcendit arbores, & implicat ſe ramis; in quolibet pediculo tres aut quatuor digitos longo tria ubique *folia* ſibi invicem apponuntur, phaſeolorum more, tres aut quatuor digitos longa, nervo & venis obliquis prædita, ſuperiùs ſaturatè viridia, inferiùs albicantia, & ſubtiliſſima lanugine ad tactum ſericum æquantia. In pediculo tres, quatuórve digitos longo, qui ſuperius in plures breviores dividitur, proveniunt *flores* quatuordecim aut ſedecim, juxta ſe, calycibus inſiſtentes inſtar ſiliquarum Piſi. Figura floris eſt quaſi duæ ſiliquæ Piſi apertæ, una alteri inſertæ eſſent: nam quinque foliis conſtat *flos* quilibet, quorum quatuor duos digitos ſingula longa, quinta unum digitum; ſine odore, coloris flavi: in medio ſtamen fiſtuloſum pallidum, ſuperiùs multipliciter diviſum in fila, quorum quodlibet apicem habet fuſcum. Flores ſequuntur *ſiliquæ*, ſpithamam longæ aut etiam longiores, tres dig. circiter latæ, exteriùs rugoſæ, utpote ſetis pungentibus ruffis præditæ, quæ non ſolùm adhærent & pungunt, ſed etiam puſtulas ardentes excitant, quæ vix octiduo ſanantur, & inſignem excitant pruritum. Siliquæ maturæ exteriùs nigreſcunt, & aperiunt ſe atque diſſiliunt: interior earum ſuperficies eſt inſtar matris perlarum, alba, ſplendida & quaſi polita: in qualibet continentur utplurimum tres phaſeoli orbiculares, compreſſi, coloris luridi, cum ſemilunari macula nigra in uno latere, majores verticillo. Floret plerunque menſe Junio & Julio.

Si hæc planta rectè à Marggravio deſcripta ſit flore pentapetalo à reliquarum Papilionacearum ſeu leguminoſarum norma recedit.

Siliquarum ſetæ pruritum excitandi facultate cum Phaſeoli Zurratenſis, **Couhage** dicti ſiliquarum villis conveniunt. Differre videtur ſpecie à Phaſeolo Braſiliano nobis è J. Bauhino deſcripto, & forte Zurratenſi idem eſt.

* 27. *Phaſeolus Braſilianus* Jaroba *indigenis dictus* Marggr.

Altiſſimas arbores aſcendit *caule* lento tereti, qui hinc indè in longis pediculis tria folia appoſita habet Phaſeoli modo, ſunt autem planè ſimilia foliis *Macuna*. Fructus autem ſimilis fructui * *Cuete*, ſed utplurimum minor, eâdem pulpâ, iiſdem ſeminibus, ejuſdem quoq; uſûs. ** Higuero Oviedi.*

Ubique provenit, ſed præcipuè hortenſibus locis ſata atque exculta.

Uſus eſt radicum ad menſas ſecundas. *Uſu.*

28. *Phaſeolus Indicus ruber* Bontii. *Piſum Indicum minus coccineum* C. B. *Piſum Americanum coccineum, aliis Abrus* J. B. *Arachus Indicus ſive Africanus* Park.

Cluſ.

Hujus ſemina ſata Cluſio, aliíſque, Viciæ aut Lentis modo prodibant, duobus duntaxat craſſiuſculis foliis initio, ipſo videlicet ſemine bifariam ſe dividente, & in folia formante, ut in aliis nonnullis leguminibus accidere ſolet: inter iſta verò folia naſcebatur *cauliculus*, ſuſtinens aliorum foliorum alas, quæ ex multis foliolis, contrario ſitu ſemper naſcentibus conſtabant denis, duodenis aut pluribus, nullo impari alam finiente, inſtar Viciæ ſylveſtris aut Lenticulæ: valdè caduca eſt planta quæ niſi fulciatur procumbit, Piſorum inſtar: inter foliorum alas, quæ ſarmenta aut caules amplectebantur, ſatis firmi & oblongiuſculi exoriebantur pediculi, ſuſtinentes alternis decem aut duodecim *flores*, [Phaſeoli florum figurâ fortè, aut Viciæ ſeu Lentis, nam nihil certi de illis traditur] Iſtis pediculis inhærebant (floribus ſc. delapſis) decem, duodecim aut plures pediculi, breviuſculi ſatis craſſi & rugoſi, è quorum ſingulis graciliore brevioréque adhuc petiolo dependebat *ſiliqua*, rugoſa, ſpadicei foris coloris, unciam aut paullo ampliùs longa, ſemiunciam lata, illáque aliquantulum plana, mucrone inſtar hamuli curvo, interna parte albi, in qua continebantur quaterna aut quina *ſemina* duriſſima, orbicularis ferè vel ovalis figuræ, prorſus rubra, & nitentia inſtar Coralii expoliti, quum probè matura ſunt, ſumma autem parte, quà ſiliquæ inhæſerant omnino atra, & præ lævore ſplendentia.

Alpinus lib. de *Plant. Egypt.* arborem appellat, at valdè impropriè Cluſii ſententiâ, & etiam noſtrâ, cùm volubilem, *Leblab* modo ſerpentem, altiùs ſe attollentem, latiúſque expandentem, eſſe ſcribat, & ridicæ ſe convolventem pingat.

Eſt hic fructus inſigniter durus, qui ſatus & poſt triennium è terra erutus adeò incorruptus repertus eſt, ac ſi pridie duntaxat terræ commiſſus fuiſſet. *Cluſ.* J. Bauhinus tota nigra habuit, aliáque quæ colore ſpadiceo ſunt, nigrâ tamen maculâ notata, quærítque an naturale ipſis hoc ſit, an accidat per vetuſtatem: Nos naturale potiùs eſſe putamus; nam ſatis vetuſta habemus, quæ colorem adhuc retinent. *Veſlingius* notis in *Alpin. Plant. Ægypt.* ſe tota coccineo colore decora non vidiſſe ſcribit, ſed quâ parte folliculo nectebantur ſplendido ſemper atrore maculata. *Folia* eodem obſervante, virgulis ſuis æquatis inſident ordinibus, omniáque cœleſtis caloris promum condum mirâ converſione proſequuntur; ſiquidem ut nocte media terram, [adductis proximè ad ſe invicem ſingularum conjugationum foliorum pronis ſeu infernis ſuperficiebus] ſic meridie culminante ſole, οὐρανόσκοποι, [adductis ad ſe ſupinis eorundem partibus] & ſublatis alarum extremis cœlum ſpectant.

Alpinus ex Arabia in Ægyptum delata ſcribit hæc Piſa: Proveniunt tamen tum in Africa, tum in America.

Hoc Piſum rectiùs in puellarum cultum quàm corporis alimentum vel medicamentum cedit (inquit Piſo) nec memini unquam in Braſilia hæc ſicut cætera legumina advenis vel indigenis, etiamſi probè elixa accepta fuiſſe, quòd ea pravi nutrimenti & difficillimæ concoctionis eſſe deprehenderent.

29. *Piſum Americanum aliud, magnum, bicolor, coccineum & nigrum ſimul, ſive Phaſeolus bicolor* Anacock *dictus* J. B. *Phaſeolus peregrinus ex rubro & nigro diſtinctus* C. B. *Phaſeolus Ægyptius* Ger. Park.

J. B.

Fructus hic durus, qui dentibus frangi non poteſt, reſiſtens etiam malleo: injectus in aquam ſubſidit inſtar lapidis, colore miniato ſicuti Abrus, eleganti atque ſplendente, verùm media ferè parte, [in aliis vix tertia] niger eſt, compreſſus, nec exquiſitæ rotunditatis, ſed in oblongum vergens, eâ præſertim parte ubi umbilicus eſt. Hic diverſarum magnitudinum eſt ac formæ; magnus, qui Lupini ſemine duplo ferè major; mediocris cum eodem æqualis ferè, & parvus eodem minor. Eſt eis omnibus velut umbilicus ſublongus, qua parte adhærebat ſiliquas ut exiſtimamus. Apertis cum difficultate medulla eſt duriſſima, ex albo flaveſcens: ſaporem notabilem non profert.

Fructus hoſce vidimus, qualis ſtirps eos producat neſcimus; putamus ex Phaſeolorum genere eſſe.

* 30. *Flos Clitoridis Ternatenſibus* Breynii.

Breyn.

Lepidiſſimum ſui ſpectaculum oculis offert anadendras etiam hæc per ſe infirma, ſed tortilibus vireſcentibus ramis proxima adminicula quæ arripere poteſt conſcendens planta, quam *folia* multa alterno ſitu ambiunt, Glycyrrhizæ ſylv. Herbariorum quodammodo æmula, minora tamen, pulchriúſque viridia, ac bina tantùm vel terna, ac totidem ex adverſo uni coſtæ inhærentia, uno impari extremam alam occupante. E quorum appendicibus pedicellus tener & parvus circa medietatem, ubi nonnihil reflexus, foliolis duobus tenuiſſimis cinctus exſurgit, *Florem* ſuſtinens admodum magnum, hiantem ac ſpecioſum, quaſi papilionaceum, cujus tamen inferius labellum ſuperiori folio videtur adnatum. Hic Flos ex magno calyce ſubviridi, membranaceo, in quinque lacinias deſinente, & foliola duo rotunda ac membranacea circa baſin habente, prorumpens, tam ſaturè profundo cœruleo eſt colore, ut etiam multos ſiccus poſt annos, aquam in qua maceratur, brevi temporis ſpatio, colore adeò fermè cœruleo tingat veluti *Anil* quod ex Indiis in Europam transfertur. Floribus labentibus ſuccedunt (ut fertur) *ſiliquæ* longæ & tenues, ſeminibus formam Phaſeolorum parvorum exprimentibus refertæ.

Flores coctos Ternatenſibus cibo eſſe aiunt.

* 31. *Phaſeolus quadrangulus* Bontii.

Bont.

Mirum hoc leguminis genus foliorum magnitudine & fructûs inſuetâ figurâ cæteris præeminet: licet creſcendi modo & qualitate iiſdem ſimilis ſit. Ex uno eodémque caule tria folia ſibi conjuncta emergunt, atque ex eadem quaſi centro pediculus provenit, ex quo Phaſeolus quadrangularis dependet, Piſis rotundis repletus, qui ubi maturuerit dehiſcit & fit edulis.

CAP. II.

De Piſo.

PIſum à πτίσσειν tundere dictum exiſtimatur. Frangere legumina Veteribus ſolenne fuit: Aliis à Piſa quæ inter Oſſam & Olympum, in qua copioſiſſimè naſcitur. *Gaſſend.* Verùm non memini uſquam legiſſe de alia Piſa quàm quæ ſita erat ad Alpheum amnem in Elide Peloponneſi: Aliis demum ἀπὸ τῦ πεσεῖν, quòd humi procumbat.

Notæ Piſi genericæ ſunt folia glabra, glauca, pinnis ampliſſimis caulem adeò arctè amplectentia, ut ab iis tranſadigi videatur, è paucioribus & majoribus in hoc genere lobis compoſita, caulis quàm congeneribus major & fiſtuloſior.

Piſi Deſcriptio generalis.

J. B.

Generali quadam notione Piſa circumſcribemus, quorum differentias petet ſtudioſus Lector ex Synonymis. In genere ergo hoc legumen, ſicuti alia, brevis durationis, tenui eſt *radice*, fibroſa: *caules* fiſtuloſi, dum adhuc teneri ſunt, fragiles, longi, alienæ opis indigi, & niſi palis ſuſtententur procidui. *Folia* genicula adverſo ſitu ita complectuntur, ut ab eo tranſadigi videantur, quanquam in annatis ſurculis eorundem ſit pinnata diſpoſitio, eo quod ſurculi ſupereſt in capreolos tortiles, quibus proxima quæq; arripit, abeunte. *Flores* ad genicula è foliorum ſinubus exeunt duo tréſve ſimul in eodem ſurculo ſeu pediculo communi, formâ ad Geniſtæ flores accedentes, ſed colore albo, vel purpureo, vel ex albo vireſcente, vel variegato. *Siliquæ* ſuccedunt binæ ferè, teretiuſculæ, penſiles, bifores, & carnoſâ pulpâ, minùs tamen multò quàm in Faba, in quibus recluſis ad commiſſuram annectuntur Piſa, aliàs majora, aliàs minora; nunc rotunda, nunc quadrata, aut alias inæquali ſuperficie, interdum alba, flava, rubra, fuſca, ſubcœrulea aut vireſcentia. Color totius plantæ glaucus aut ex viridi caneſcens.

1. *Piſum vulgare, parvum, album, arvenſe* J. B. *ſylveſtre primum* Park. *arvenſe flore candido, fructu rotundo albo* C. B. **Common white Field-peaſe.** *Piſum minus* Ger.

Flores huic albi, duo tréſve ſimul in eodem communi pediculo; quibus totidem ſuccedunt *ſiliquæ*, minores quàm hortenſium, *ſemina* continentes parva, rotunda, alba.
Hoc genus vulgò in agris ſeritur; & ad juſcula hyberno tempore expetitur.

2. *Piſum arvenſe flore roſeo, fructu fuſco, aut ex cinereo nigricante. An Piſum minus fructu ſubnigro* Matth? **Gray Peaſe.**

Hujus *flos* roſeo aut purpureo eſt colore [*folio* erecto ſeu clypeiformi pallidiore, lateralibus, quæ quaſi umbonis locum obtinent, ſaturatioribus] *Fructus* fuſcus aut ſubniger, Piſo albo vulgari aliquanto major, per maturitatem non adeò exactè rotundus, ſed valleculis depreſſis inæqualis & interdum nonnihil anguloſus.
Seritur in agris.

3. *Tertium genus arvenſe, quod in Catalogo Plant. Angl. Piſum flore roſeo, fructu variegato Anglicè* **Maple-Peaſe** *denominamus. An Piſa minora rubra variegata* J. B.

A præcedente fructûs tantùm colore differt, qui ex cinereo & rubente colore variegatus eſt.

* 4. *Piſa minora ex purpureo variegata, Viciæ ſimilia* J. B.

J. B. Parva hæc ſunt, nec Viciis multò majora, in quibus tamen puncta quædam ex cinericeo purpurea conſpiciuntur, ut in Viciis vulgaribus, à quibus ideo non ità facilè diſtingui poſſunt. Herba verò, caulis & *ſiliquæ* multùm à Viciis vulgaribus differunt, quia anguſtiores, rotundiores, nec hirſutæ.

* 5. *Piſa parva, viridia* J. B.

C. B. Piſa viridia, minora, rotunda, ejuſdem valdè magnitudinis cum Piſis ex purpureo variegatis, ni minora, quaterna vel quina in una ſiliqua, coloris ex albo virentis, unicoloria demptâ eâ parte qua ſiliquæ hærent, quæ pars nigricat. In foliis diſcrimen non animadverto.

* 6. *Piſum ſylveſtre nigrum maculatum Bæticum* Park. *Piſum maculatum Boelii* Ger. emac. App.

Flores è luteo pallido vireſcunt: *Semina* fuſca ſeu obſcurè cinerea, maculis nigerrimus velut holoſericeis punctata. Annua eſt planta.

7. *Piſum erectius comoſum* J. B. *umbellatum* C. B. Ger. **Roſe-peaſe.**

Erectius eſt vulgari Piſo, *caule* firmiore, craſſiore, potiſſimùm parte ſuperiore, ſtriato, inani, ſua vi aſſurgit; ex intervallis foliorum alas, coſtâ mediâ cui annectuntur in tortiles capreolos abeunte, producens, ſed nullo flore, nullo fructu, præterquam in ſummo caulis faſtigio, quod floribus albis, numeroſis, in orbem poſitis densè ſtipatur, quos *ſiliquæ* vulgato ſativo exdem, radiata ſerie comantes excipiunt, geminæ aut tergeminæ, eidem pediculo appenſæ; *Piſa* continentes alba, ſativis vulgatis minora paullò, orbiculata, ad arvenſia accedentia, permiſtis pinnatis foliis quàm in reliquo caule minoribus. *Radix* fibroſa ut in cæteris.

8. *Piſa ſine tunicis durioribus in ſiliqua magna alba* J. B. *Piſa ſine cortice duriore* C. B. *Piſa leptoloba quæ ſimul cum folliculis comeduntur* Cam. hort. *Piſum excorticatum* Ger.

In magnam altitudinem excreſcit: *Siliquæ* magnæ, albæ, ſine duriore tunica, totæ mandi poſſunt. In cæteris vulgari Piſo correſpondet.
Huic fortè idem eſt

9. *Piſum ſiliquâ carnoſâ incurvâ ſeu falcata, eduli.* **The Sickle Peaſe.**

Flos huic albus eſt: *Siliquæ* latæ craſſæ & carnoſæ, incurvæ, quæ Phaſeolorum modo coctæ antequam maturuere, edules ſunt. *Folia* maculis albis quàm in aliis generibus latioribus inſecta ſunt. Piſa rotunda, alba, hortenſibus albis præcocibus minora.
In horto noſtro aliquot annos aluimus. Fructuum autem aviculæ valdè avidæ ſunt, ut ab earum rapinis eas ægrè poſſis defendere.

10. *Piſum flore rubente, ſtriato, pro coccineo miſſo.* **The Scarlet Peaſe.**

Ex Piſis majoribus eſt, *ſiliquis* longis, teretibus, rectis, multa intus *ſemina* continentibus, ad octona, albicantia aut flaventia, rotunda.

11. *Piſum majus quadratum* C. B. *majus* Ger. The Rouncival Peaſe.

Dod.

Caules habet longos, fiſtuloſos, fragiles, ex candore vireſcentes, ramoſos, humi ſparſos, niſi propè appoſitis adminiculis ſuſtineantur. *Folium* frequens amplum & longum, ex multis rotundis, lævibus ac candidis, uni coſtæ adnatis, & ex adverſo ſitis compoſitum, extrema parte in capreolos ac claviculas deſinit, quibus juxta aſſiſtentibus adminiculis ſeſe implicat. *Flos* candidus circa umbilicum purpuream notam habet: *ſiliquæ* longæ ſunt, teretes, cylindri figurâ, in quibus grana continentur Ochris, id eſt, Piſis minoribus majora, quæ exſiccata anguloſa ſunt, inæqualéſque angulos habent, colore aliàs candido, aliàs ſordido. Radices ſubſunt parvæ.

12. *Piſa majora alba* J. B. The white Haſting.

J. B.

Piſa alba maxima, Piſis vulgaribus ſunt ſimilia, flore albo. *Semina* quidem alba, non ita anguloſa ut illa [Piſa magna rubra variegata J. B.] majora quàm ſunt Piſa comoſa, nec ita rotunda.

13. *Piſa magna rubra variegata* J. B. *Piſum hortenſe majus* C. B. *Piſum majus* Matth.

J. B.

Hominem magnitudine multum excedit. *Florem* fert purpureum in medio, & in latiori parte roſeum. *Siliquæ* magnæ, ſucculentæ: Piſa intus valdè magna, non rotunda ut minora, ſed anguloſa, vel potiùs compreſſa pulchri coloris variegati ex albedine & rubedine, cortice craſſo ubi coquuntur, à Germanis magni fiunt in cibo.

14. *Piſa Virginiana* C. B.

Hoc Piſum ex nobis hactenus cognitis longè maximum & altiſſimum eſt, ad haſtæ ferè altitudinem aſſurgens, *flore* præcedentis ſimili. Fructus magnus, per maturitatem compreſſus nonnihil & anguloſus, ſuperficie valleculis inæquali, colore cinereo, cum hilo nigro: *Siliquæ* magnæ, teretes, longæ, octo, novem aut decem interdum Piſa continent.

Sapore & bonitate (ut rectè ſcribit C. Bauhinus ex Deſcr. Virgin.) Piſa noſtratia longè ſuperant, potuiſſet addere & magnitudine.

* 15. *Piſi pulchra ſpecies folio anguloſo* J. B.

Hujus *viticulæ* multò quàm vulgaris teneriores, delicatioréſque apparent: Ad foliorum origines *foliola* bina lata, Aphaces *Dod.* folia quodammodo æmulantia, obtuſiora, imâ utrinque parte anguloſa, & quaſi ſerrata. In pediculis verò, qui in capreolos deſinunt, quaterna tantùm folia hærent, geminâ oppoſitione, Piſi vulgaris minora, plerunque etiam denticulata. *Flores* ſingulares tenuibus pediculis hærent quàm in Piſo vulgari multò minores, rubelli in ſicca planta, quibus ſingulis ſingulæ ſuccedunt *ſiliquæ*.

* 16. *Piſum ſylveſtre* Cluſ. *ſylveſtre perenne* C. B. Ger. *ſylv. alterum* Ger.

Nec ſarmentis nec foliis à vulgari Piſo, quod in arvis ſeritur multùm differt: numeroſa enim & oblonga ab eadem radice profert *ſarmenta*, anguloſa, ſtriata, fractu contumacia: *folia* deinde uncialia, membranacea, viridiáque, bina ſemper, modò hinc, modò illinc ipſa ſarmenta amplectentia, è quorum medio ala extenditur quatuor aut ſex foliorum, contrario ſemper ſitu naſcentium, quæ in capreolos, quibus ſeſe vicinis plantis implicat, deſinit. Summa ſarmenta in multos deinde ramos dividuntur, qui ex foliorum alis oblongas tenuéſque virgulas promunt, in quibus multi exigui candicantéſque *flores* ſpicæ inſtar congeſtis naſcuntur, Ciceris ſylv. *Matth.* floſculis perſimiles; quibus excuſſis ſuccedunt *lobi* Piſi vulgaris vaginis paullò graciliores, continentes grana Clymeni *Matth.* granis ſimilia, fuſca, ingrati ſaporis. *Radix* lignoſa, nigricans, minimi digiti craſſitudinem interdum æquat, & tenuibus fibris donata eſt, perennis & ſingulis annis nova ſarmenta, longè ſub terram ſeſe condentia proferens, antequam germinent.

Locus & Tempus Variis Pannoniæ in locis invenit Cluſius & circa Viennam ſylvoſis montibus. Floret Junio, ſemen Julio maturum eſt.

A. 17. *Piſum marinum* Ger. *pag.* 1250. *ſpontaneum maritimum Anglicum* Park. *item Piſum aliud maritimum Britannicum* ejuſdem. Engliſh Sea-Peaſe.

Caulibus eſt anguloſis [triangulis] crebris geniculis interceptis, humi procumbentibus, ramoſis; binis ad ſingulos articulos & ramulorum exortus appoſitis *foliis*, è quorum medio (ut cum Cluſio loquar) ala extenditur quinis aut ſenis pinnularum viridium, ſubrotundarum paribus, mediæ coſtæ adnexis compoſita, extremâ ala in capreolos abeunte. *Flores* propè ſummos ramulos octo aut decem ſimul juncti in eodem ſurculo ſeu pediculo communi, è foliorum ſinu egreſſo, ut in reliquis Leguminibus, dilutè rubri, cúmque omnino aperti ſunt in medio pallidè cœrulei, quos ſequuntur totidem *ſiliquæ*, breviores & minores quàm in Piſo vulgari, octo aut decem interdum *ſemina* continentes, hilo albo ad dimidiam ferè partem ſemicirculi in modum cincta, per maturitatem olivacei fere coloris, aut paulo obſcurioris, Piſo albo vulgari minora, non tamen rotunda, ſed nonnihil anguloſa & inæqualia, ſapore amaro, uti eſt & tota Planta.

Locus.

Radix inter filices & lapillos in maris litore aggeſtos ad ulnæ altitudinem ſe inſinuat, donec ad arenam uſque penetret, ibidémque longè latéque vagatur fibris tenuibus longiſſimis, quibus immenſum ſe propagat, locum idoneum nacta. Superficies quotannis emoritur, radice ſuperſtite. Semine ſata etiam in hortis haud difficulter provenit, & feliciter adoleſcit, ut ipſe expertus ſum, quicquid repugnat Parkinſonus.

Refert *Geſnerus* lib. de *Aquatilibus* 4. p. 256, ex Epiſtolis *D. Caii*, & poſt eum *Joan. Stow* in Chronico ſuo, litoris Aldeburgici & Orfordienſis accolas, tenuioris conditionis homines in magna annonæ caritate, quæ contigit Anno 1555. piſis hiſce ſe ſuóſque ſuſtentâſſe. Quæ [verba ſunt Geſneri] ſaxis inſidentia (mirabile dictu) nullâ terrâ circumfuſa Autumnali tempore ſponte nata ſunt, adeò magnâ copiâ, ut ſufficerent vel millibus hominum.

Quòd Piſa hæc miraculo quodam ad ſublevandam inediam tunc primùm enata ſint mihi vix perſuaſerint, quòd ſolito copioſior fuerit eo anno illorum proventus non abnuerim. Proculdubio enim tam hic, quàm alibi, conſimilibus in locis multis antea ſeculis extiterunt, quamvis in uſum non fuerint recepta: Et certè niſi urgente fame & in melioris alimenti inopia, ob amarorem nemo illis libenter veſceretur, cùm etiamnum ab hominibus ſint neglecta, quamvis locus eorum nunc ſatis notus ſit, & ubertim quotannis proveniant: quin & ab Avibus ipſis plerunque intacta manent, quamvis in nudis ſilicum & lapillorum cumulis marini æſtûs impetu aggeſtis eorum viſui expoſita ſint.

Camdenus autem noſter aliíque à ſcopo nimiùm aberrant, cùm Piſa hæc ſeminibus è naufragiorum reliquiis in litus fortè fortuna vi tempeſtatis aut æſtu maris ejectis tunc temporis orta ſuſpicantur; cùm ſint radicibus prælongis, perpetuis, fructu minore, amariore, & ut verbo abſolvam, totâ facie à Piſis ſativis cujuſcunque generis diverſa.

J. Bauhinus Piſi ſylveſtris titulo hanc ſpeciem intelligere videtur, quamvis eam cum Piſo ſylveſtri Pannonico perperam confundat. Folia rectè Capparum foliis ſimilia, modo leviter acuminata, obliquis venis ſtriata eſſe ſcribit, reliqua etiam deſcriptio benè convenit.

In crepidine ſeu aggere illo è lapillis & ſilicibus æſtûs marini impetu coacervatis compoſito, qui ab Aldeburgo Suffolciæ oppido in longum ad Orfordiam ferè uſque procurrit, portúmque Orfordienſem ab Oceano dividit, copioſè provenit; invenimus etiam non longè ab *Haſtings* Suſſexiæ portu, & alibi in maris litore ſaxoſo, ſed rariùs.

Vires & Uſus.

Piſa cujuſcunque generis flatulenta ſunt, ideóque Turnerus omnibus quotquot ventriculum habent aut lienem flatibus obnoxium nimium earum uſum quacunque ratione præparatorum fugiendum ſuadet, niſi addatur Aniſum, aut Cyminum, aut Mentha, aut aliud aliquid ἄφυσον.

Piſa alba & hortenſia, viridia adhuc, antequam plenam maturitatem adepta ſunt, in aqua cocta, & deinde butyro condita æſtivo tempore delicatiſſimum noſtratibus habentur ferculum, & nobilium menſis præcocia & verna inferuntur; nec valde flatulenta ſunt. Dodonæus medium quodammodo locum obtinere ait inter ea quæ boni ac pravi ſunt ſucci; multum ac parùm nutriunt; facilè ac difficilè concoquuntur; tardè & citò deſcendunt; flatulenta ſunt & flatûs expertia:

Eadem ſicca tempore Quadrageſimali juſculis incoquuntur, & ex iiſdem pultes fiunt, vulgo & etiam ditioribus acceptæ. Verum ſicca nobis multò flatulentiora videntur quàm viridia & recentia, palato & ventriculo delicatiorum minùs grata.

Scholæ Salernitanæ Piſa

Sunt inflativa cum pellibus atque nociva;
Pellibus ablatis ſunt bona Piſa ſatis.

Piſa nigricantia cum Avena mixta à noſtratibus pro equorum pabulo uſurpantur; in frequentiſſimo etiam uſu ſunt ad porcos ſaginandos. Dodonæus totâ ſubſtantiâ quandam cum Fabis ſimilitudinem habere ſcribit, duobus ab eiſdem differre, tum quòd non æquè ac Fabæ ſunt flatulentæ, tum etiam quod detergendi facultatem non habent, ideóque ſegniùs quàm illæ per alvum ſecedunt.

Piſa viridia cruda comeſta in Scorbuto à piſcium & carnium ſalitorum eſu contracto inter navigandum, ſummopere commendantur.

Mart. Rulandus, referente J. Bauhino, in Balnear. Lib. 1. Claſs. 3. c. 1. ad Scabiem, lepram, ulcera, & omnia cutis vitia balneo utitur ſæpius experto ex Piſis cum foliis Quercûs in aqua fluviali decoctis.

Cap. III.

De Lathyro.

Λάθυρος q. λάθουρος dicitur, quòd Venerem maximè excitet, à λα particula augmentiva, & θοῦρος, quod ſignificat ἀφροδισιαστὴς, ὁρμητικὸς· *J. Böd. à Stapel.* At nobis non arridet illud etymon.

Lathyri notæ genericæ ſunt caules membranulis ſecundùm longitudinem extantibus aucti, compreſſi & anguloſi. Folia ex unica tantum pinnarum mediæ coſtæ annexarum conjugatione compoſita.

1. *Lathyri majoris ſpecies flore rubente & albido minore dumetorum, ſive Germanicum* J. B. *Lathyrus ſylveſtris* Dod. *Lathyrus anguſtifolius* Cluſ. *ex ſententia* J. B. *Lathyrus ſyl. major* C. B. *Lath. ſylv. Dodonæi* Park.

J. B.

Lathyro huic longiſſima ſunt *flagella*, ad cubitos aliquot porrecta, anguloſa & membranulis aucta, in varios ramos diviſa: *Folia* ex pediculis palmo longioribus, longa, venoſa & acuta, bina juncta, pediculo inter utrumque in capreolos abeunte, proxima fulcra amplexantes. *Flores* longis hærent pediculis, Piſorum æmuli, rubentes, minores quàm Narbonenſis Lathyri. *Siliquæ* rubræ, anguſtæ, pænè rotundæ, grana continent minora quàm Viciæ ſativæ, nigricantia rugoſa nonnihil & maculoſa. Hilus mediam partem ſeminis occupat: Sapor leguminoſus. *Radix* ſubeſt perennis, longa, digito craſſior, ſingulis annis germinans. Eadem eſt (ni fallor) quam reperi colore partim albo ac nonnihil ex luteo pallido.

Locus. In dumetis & ſepibus variis Germaniæ in locis reperit J. Bauhinus, quæ apud ipſum vide. Nos propè maximum Carthuſianorum cœnobium: quin & in Angliæ Suſſexia, ni multum fallor, propè pagum ruſticum *Poynings* dictum: item in Comitatu Cantabrigienſi propè *Caſtle-Campes* vicum ad ſepes juxta viam publicam quæ Bartloviam ducit, obſervante *D. Dale*.

Av eshujus ſemina perquirunt, & ſiliquas perforant ut ea devorent.

A. 2. *Lathyrus major latifolius* Ger. emac. *major perennis* Park. *latifolius* C. B. *major latifolia, flore majore purpureo ſpecioſior* J. B. *Clymenum* Matth. **Peaſe everlaſting.**

J. B.

Lathyro præcedente omnibus partibus ſpecioſior eſt, membraneis alis venoſis ſecundùm caules prolixos aptis: *Folia* bina, nervoſa, rigidiora, in obtuſum mucronem deſinentia, unciam circiter lata, pediculo membraneo in cirros faceſſente adnectuntur. *Flores* ſingulari appendice, dodrantali interdum, nituntur, multi juncti, magni, purpurei, & colore grati [addit Parkinſonus & odore] quos ſequuntur *ſiliquæ*, uncias tres longæ aut etiam majores, vix ſemunciam latæ, nonnihil compreſſæ, *ſemina* parva, quàm Viciæ minora, rotunda, nigricantia continentes, & ut vult Gerardus, ſaporis amari.

Locus. In ſylvis apud nos invenitur, ſed rariùs. Occurrit etiam in agro Monſpeliano.

3. *Lathyrus major Narbonenſis anguſtifolius* J. B. *Lathyrus anguſtifolius* Park.

Foliorum anguſtiâ præcipuè differt à præcedente, imò hac notâ ſolâ, ut affirmat Camerarius. J. Bauhinus folia quaterna ad originem pediculi foliati obſervavit, quorum duo majora & alia duo minora; quæ tamen in ramulo quem habemus ſicco non cernuntur. Poſſent proculdubio & aliæ differentiæ obſervari ſi quis plantas diligenter inter ſe conferre voluerit, nam tanta eſt in foliis differentia, ut vel ſola ſufficiat ad diverſitatem ſpecificam, ut vocant, arguendam.

Moriſonus Lathyrum ſylveſtrem majorem *C. B.* hujus ſynonymum facit, quàm rectè ipſe viderit. Fortè tamen hic fuerit quem Cluſius in Francofurtenſi agro obſervatum *Lathyrum ſylveſtrem anguſtifolium* appellat; quem tamen nos cum J. Bauhino ad primam ſpeciem retulimus.

Locus. Circa Monſpelium variis in locis obſervavimus. V. *Botan. Monſp.*

A. 4. *Lathyrus luteus ſylveſtris dumetorum* J. B. *ſylveſtris flore luteo* Park. Ger. emac. *ſylv. luteus foliis Viciæ* C. B. **Tare everlaſting. Common yellow baſtard-Vetch.**

J. B.

Ex *radice* repente, vivaci, anguloſis fiſtuloſiſque flagellis latè ſe propagat, infirmis tamen & humi provolutis ni ſuſtineatur, bicubitalibus & altioribus. *Folia* quædam calamos pinnatis alis amplectuntur, alia extremis adnatorum inſident, bina oppoſita, ut Lathyro ſiliquâ hirſutâ, vel Cicerculæ, breviora; inter quæ tortiles capreoli enaſcuntur. *Flores* cæteris Lathyris ſimiles, ex longis pediculis, parvi, lutei. *Siliquæ* ſuccedunt glabræ, quæ maturæ nigræ, ſtriatæ, interdum nonnihil incurvæ; *Semina* parva ſex vel ſeptem, pænè rotunda, lucida, non variegata, ſublutea.

Locus. In dumetis & ſepibus paſſim luxuriat, non raró etiam in pratis & paſcuis.

* 5. *Lathyrus luteus latifolius* Botan. Monſ. *Lathyri ſpecies lutea* J. B. *An Lath. arvenſis annuus luteus, ſiliquis hirſutis* Moriſ?

J. B.

Folia habet bina, oblonga, ex quorum medio capreolus in aliquot partes ſupernè diviſus proſilit: *Floſculus* luteus à præcedente diverſus, cui flores ſunt ſimul in uno pediculo juncti. *Folia* etiam ſunt minora, & tota planta multo major ramoſiórque, quatenus hucuſque obſervare potuit J. Bauhinus.

In horto Frid. Meier J. Bauhino viſa eſt. Pediculi flores ochroleucos ſuſtinentes in Moriſoni planta longi ſunt, ſeſquipedales aliquando, vulgò palmares: *ſiliquæ* longæ, aſperæ.

Locus. In ſatis circa Salenovam non longe à Monſpelio & alibi Aprili & Maio menſibus cum flore occurrit.

6. *Chamæbalanus leguminoſa* J. B. *Lathyrus arvenſis repens tuberoſus* C. B. *Lath. arvenſ. ſive Terræ glandes* Park. *Terræ glandes* Dod. Lob. Ger. **Peaſe-Earthnut.**

J. B.

Ex radicis argumento Chamæbalanon, quaſi terreſtrem glandem dicas, denominarunt; ſiquidem ex filis tenuibus, longiſſimis pendulæ ſubſunt glandes, craſſiuſculæ, oblongæ, pulpâ candidâ, dulci, nonniſi alta foſſione inveniendæ; unde infirmi emergunt *coliculi*, ſed longi, cubitales vel majores, ramoſi, humi procumbentes: in quibus obſervare eſt bina ferè *folia*, ex adverſo ſita, Viciæ ſimilia, unciam circiter longa, obtuſiore mucrone, reliquo pediculo in capreolos abeunte. *Flores* leguminoſi, Piſi, plures congeſti privato inhærent ſurculo, purpurei & odorati, *ſiliquas* relinquentes parvas, oblongas, compreſſas, *ſemina* claudentes quatuor aut quinque, rotunda, compreſſa.

Non eget prolixa deſcriptione hæc planta, ſiquidem radicibus ſuis tuberoſis, eſculentis, ab aliis Lathyris abundè diſtinguitur.

In agris inter ſegetes frequentiſſimè reperitur in regionibus tranſmarinis. Obſervavimus in Brabantia & circa Genevam: In Anglia, quod ſciam, ſpontanea non occurrit. *Locus.*

* 7. *Lathyrus* ἀμφίκαρπος, *ſeu ſupra infráque terram ſiliquas gerens* Moriſ.

Moriſ.

Parvula hæc Lathyri ſpecies *cauliculos* pedales per terram ſtratos producit: ad quorum ſingula genicula bina exeunt *foliola*, anguſta, mucronata, atque ex alis inter cauliculos & folia protruduntur capreoli curti, & petioli breves itidem, ſuſtinentes *flores* dilutè rubicundos, papilionaceos, quibus ſuccedunt *ſiliquæ* unciales, duplici membranaceâ alâ in prona parte cinctæ, Lathyri ſativi in modum; ínque ſingulis continentur bina, aut ad ſummum terna *ſemina* rotunda. *Radice* conſtat ſatis numeroſa, fibrillis juncta: atque inſuper *ſiliquas* intra terram gerit, continentes in ſe *ſemina*, ſiliquarum floribus ſuccedentium ſupra terram paria, Arachidnæ Theophraſti inſtar.

Semina Chalepo accepta à D. *Roberto Huntington*: Provenit in Aſia Syriâque ſponte. Floret apud nos Auguſto & Septembri; Octobri maturantur ſemina. *Locus & Tempus.*

Huic affinis & fortaſſe eadem eſt,

Araco ſimilis planta ex Hiſp. miſſa Bod. à Stapel.

Infra ſupráque terram *ſiliquam* fert parvam, ſed magnitudine & formâ æqualem, in qua ſemen rotundum, unicum, colore foris obſoleto ſive nigricante, intus ex luteo albicante. *Cauliculos* ſtatim è radice emittit plures quincunciales aut paullo majores, tenues, humi procumbentes. *Foliola* è caulium geniculis exeunt glabra, anguſta, parva, in mucronem deſinentia Araco ſive Ciceræ *Dod.* non diſſimilia, ſed minora, bina uni inſiſtentia, inter quæ medius hæret capreolus. *Flores* purpurei.

Seminibus in ſingulis ſiliquis ſingulis à præcedente differt.

* 8. *Lathyrus Bæticus flore luteo* Park. *Lathyrus æſtivus flore luteo* Ger. emac. App.

Mor. Park.

Caules profert ternos aut quaternos, ulnam excedentes, binis alis membranaceis auctos aliorum more: quin & bina *foliola* brevia, latiuſcula, ad exortum pediculi folia ſuſtinentis bina anguſta, longa, qui deinde in capreolos abit. *Flores* fert luteos, venis purpureis diſtinctos: quibus ſuccedunt *ſiliquæ* longæ, plures ſimul junctæ, *ſemina* continentes rotunda, aſpera & velut reticulata, ſena aut plura. Adde ex *Gerardo emac.* *Folia* bina minutiſſima, hinc indè unum, cauli appoſita ad exortum pediculorum foliorum, quæ anguſtiſſima ſunt, tres uncias longa: *Flores* parvos eſſe; *ſiliquas* glabras, teretiuſculas, biunciales: *ſemina* arenæ colore obſcuriore.

* 9. *Lathyrus arvenſis ſiliquis Piſi minoris* Moriſ.

Moriſ.

Hæc parvula & annua Lathyri ſpecies convenit in reliquis cum antedictis; ſolâ ſiliquâ curtâ cylindracea ad inſtar Piſi minoris ab illis differt & diſtingui poteſt.

* 10. *Lathyrus anguſtifolius leptomacrolobus, ſemine rotundo, flore rubello* Moriſ.

Moriſ.

Folia gerit anguſta, longa & quaſi graminea; *Caules* exſerit pedales & ſeſquipedales, procumbentes, è quorum ſinubus oriuntur pediculi triunciales, ſuſtinentes *flores* minores, papilionaceos, eleganter rubellos, obſoleti veluti coloris, nunc ſingulos, nunc binos; quorum ſingulis ſuccedit *ſiliqua* tenuis, rotunda, longa, triuncialis, ſequentis ſiliquâ tum longior, tum craſſior: in ſingulis continentur *ſemina* novena, dena, rotunda, parvula, Viciæ ſylveſtris more. *Radice* conſtat tenui, gracili, quotannis pereunte.

Provenit inter ſegetes copioſè circa Blæſas: floret Junio, & ſemina maturantur Auguſto. *Locus & Tempus,*

* 11. *Lathyrus anguſtifolius, leptomacrolobus, ſemine anguloſo, flore cæruleo* Moriſ.

Moriſ.

Folia edit quàm præcedentis anguſtiora, graminea pariter, ſed omnino tenuiora. *Florem* fert parvum, papilionaceum, cœruleum, præcedentis minorem: cui ſuccedit *ſiliqua* anguloſa, brevior & tenuior quàm præcedentis, continens ſeptena, octona, minuta pariter, anguloſa, & quaſi triquetra *ſemina.*

Locus. Floret promiſcuè cum præcedenti menſe Julio inter ſegetes eundo Blæſis ad villam Domini *de la Noue.*

A. 12. *Lathyrus ſiliquâ hirſutâ* J. B. **Rough-codded Chichling.** *An Lath. anguſtif. ſil. hirſutâ* C. B?

J. B.

Radice eſt ſingulari, tenui, annua: anguloſi *caules* cubito longiores ſunt: *folia* bina Lathyri flore rubro albíve: at *florum* purpuraſcentium pediculi longi ſunt, ſeſquipalmares aliquando, licet & vix palmares interdum exiſtant, in quorum faſtigiis plures diſpoſiti *flores*, qui delapſi *ſiliquas* relinquunt, breviores & latiores quam in majore Germanico, ſeſquiunciam ferè longas, non totam ſemunciam latas, hirſutas, aſperas, *ſemina* comprehendentes majoris Germanici ſeminibus ſimilia, minora, ruffa, vel nigricantia, rotunda, ſuperficie criſpa.

Locus. Circa agrorum limites in *Hockley*, *Ralegh* & alibi ſponte naſcentem invenimus in Eſſexia: necnon in tranſmarinis propè Genevam inter ſegetes.

13. *Lathyrus ſativus flore fructúque albo* C. B. *Lathyrus anguloſo ſemine* J. B. *Cicercula ſive Lathyrus ſativus flore albo* Park. *anguſtifolius flore albo* Ger. emac. **Manured Chichling.**

J. B.

Anguloſis, prolixis ſatis *caulibus* præditus, in ramos multos diviſis. *Folia* pediculo hærent latiuſculo, duabus ad exortum appendicibus caulem amplectentibus: ſunt ea verò gemina, oblonga, acuminata, glabra, ſtriata, inter quæ proſiliens pediculi reliquum in tortiles abit *claviculas*, quibus proxima apprehendit. Ex pinnatarum appendicum ſinu pediculi exeunt ſingulares, *florem* gerentes unicum, majuſculum, album; quem excipit *ſiliqua* lata, compreſſa, duabus membranulis extantibus averſâ parte ſecundùm longitudinem alata, ſemina claudens anguloſa, candida: *Radix* fibroſa, gracilis.

Locus. Circa Genevam in agris copioſè ſeritur; & etiam in Germania.

14. *Lathyrus ſativus flore purpureo* C. B. *anguſtifolius flore purpureo* Ger. emac. *Lath. flore rubro* J. B. *Cicercula flore purp.* Park.

Dod.

Flores habet ex rubra purpura in puniceum inclinantes: grana anguloſa, obſoleta nigróque proxima. *C. B.* cætero præcedenti ſimilis.

Hic eſt, ni fallor, Lathyrus æſtivus Bæticus flore cæruleo Boelii *Ger. emac. App.*

* 15. *Lathyrus anguſtifolius ſemine maculoſo* C. B. *Lathyrus quædam, quibuſdam Ægyptia Aracus* J. B. *Lath. Ægyptiacus* Ger. emac. *Cicercula Bætica & Ægyptiaca Cluſii* Park.

J. B.

Lathyro albo ſimilis eſt, infirmus, clavicularum ope bacillis juxta depactis ſeſe implicans; *caulibus* anguloſis, quibus membranulæ ſecundùm longitudinem adnatæ: *foliis* culmum latis, acuminatis, craſſiuſculo pediculo adnexis, binis, ſtriatis, inter quæ capreoli oriuntur: ad baſin autem pediculi duæ veluti alæ, & *flores* ex longo petiolo inflexo ſingulares inſident Piſi floribus æquales, ſupremo folio lato ſurſum expanſo, foris carneo, intus cœruleo, exceptâ infimâ ora rubente, colore prædito, alis duabus foris coccineis, maculâ cœruleâ medium pingente, intus cœruleis exceptâ anguſtâ purpuraſcente orbitâ, carina ex herbaceo albicat. *Siliquæ* latæ, ſeſcunciam longæ, compreſſæ nonnihil, inſigni ſulco fimbriato altiùs exaratæ, *ſemina* continent bina vel terna, magnitudine Lathyri albi anguloſi, ac ferè quadrata, à craſſiori latere ad oppoſitum devexa, & in anguſtum compreſſa, coloris fuſci, minutiſſimis maculis anthracinis conſperſa, guſtu Piſorum dulceſcente, & dentium attritu ſubſtantiâ qualis Piſorum æquabili.

Locus. Reperitur non in Ægypto tantùm ſed & Hiſpania.

* 16. *Lathyrus folio tenuiore floribus rubris* J. B. *anguſtiſſimo ſive capillaceo folio* C. B. prod. *An Lath. major anguſtiſſimo folio* Park? *anguſtifolius brachyplatolobus flore rubello* Moriſ.

J. B.

Hæc aliàs eſt cubitalis, aliàs vix palmaris, *radice* tenui, fibroſa: *Coliculi* crebri, per quos *folia* tenuiſſima, longa, Caryophylli holoſtei vel graminis. *Flores* rubri pro plantæ proportione magni, ſimiles Lathyro flore rubro, cui forte eadem eſt, foliis tantùm ludens. *Siliquæ* latæ ſunt, *ſemina* continentes tria quatuórve, Orobi exiſtimati magnitudine, pænè rotunda, aſperata, fuſcis maculis obſita, hilo lineis fuſcis picto.

Locus. Quà itur Monſpelio Frontignanum invenit J. Bauhinus ſiccis & ſylveſtribus locis Aprili menſe florentem. Hujus deſcriptionem Parkinſonianam vide in fine hujus capitis inter Lathyros Parkinſon.

17. *Lathyrus flore coccineo.* *An Cicercula flore rubente* Park? *Lath. Bæticus miniatus Boelii?*

Hic inter ſegetes nobis inventus circa Genevam, atque etiam circa Liburnum portum in Italia, *cauliculis* aſſurgit ſemipedalibus, erectioribus ferè quàm aliorum, *foliis* veſtitis in oblongo pediculo binis oppoſitis, anguſtis, acutis, unciali aut ſeſcunciali longitudine: Ad exortum pediculi bina apponuntur foliola, pro plantæ magnitudine majora latioráque quàm aliis pleriſque Lathyris. *Flores* è foliorum ſinubus exeunt in pediculis uncialibus aut longioribus, tenuibus ſingulares, coccinei. *Siliquas* non obſervavimus.

Lathyri Bætici miniati Boelii deſcriptionem accuratam vide inter Lathyros Parkinſonianos, à Johnſono elaboratam, & à nobis Latinam factam ex Appendice ad Gerardum emaculatum, huc tranſlatam.

Præter hunc & alium adhuc obſervavimus Lathyrum flore coccineo, foliis gramineis, ad radices montis Veſuvii propè Neapolin, in Italia: An

18. *Lathyrus anguſtifolius humilior Ervum Monſpelienſium* C. B?

Fortè inquit *D. Magnol* intelligit *C. B.* Lathyri ſpeciem quam in ſterilibus circa Boutonetum & in aliis ſterilibus ſatorum marginibus habemus humilem cum foliis gramineis, venoſis, & floribus phœniceis.

19. *Lathyrus Tingitanus flore amplo ruberrimo.*

Caules ex eadem radice exeunt plures, bicubitales & longiores humi procumbentes niſi adſint plantæ aut fulcimenta quæ arripiant & ſcandant; compreſſi, appendicibus duabus membranaceis ſecundùm longitudinem productis donati. *Folia* ut in reliquis congeneribus ad ſingula genicula ſingula, è binis pinnulis ad mediam coſtam annexis compoſita, Lathyri perennis dumetorum magnitudine & figurâ: coſta cui adnectuntur pinnulæ in capreolos exit. Tum caules tum folia glauca ſunt, ut in pleriſque congeneribus. Ex alis foliorum exeunt ſurculi palmares & longiores, duos plerunque, interdum tres *flores* amplos, pulcherrimos ſaturo rubore & velut ſanguineo tinctos ſuſtinentes, quibus ſuccedunt *ſiliquæ* tres digitos longæ, latiuſculæ compreſſæ, læves, ſex vel etiam octo *ſemina* continentes compreſſa, oblonga, pulla, obſcurioribus lineis varia. Siliquæ ubi ſemina ſunt protuberant paulum, ut in Orobo. Planta eſt annua & ſemine renovanda.

Semen hujus plantæ cum aliis rarioribus D. *Alexander Balam* primus, quod ſciam, à Tingi Africæ urbe in Angliam intulit.

CAP. IV.

Lathyri Parkinſoniani, quorum nonnulli Johnſono etiam deſcripti ſunt in Appendice ad Gerardum emaculatum.

1. *Lathyrus annuus major Bæticus.* Park.

Park.

DUos treſve *cauliculos* producit, bicubitales, compreſſos, membranulis ſecundùm longitudinem decurrentibus utrinque veluti alatos: ad quorum genicula in pediculo * oblongo, in capreolos deſinente *folia* bina adverſa, modicè lata & oblonga, & ad pediculi exortum duo minora, cauli appoſita. *Flores* in pediculis oblongis quadratis ſingulares, ſaturatiore purpurâ tincti quàm Lathyri majoris perennis flores, verum minores; quibus ſuccedunt *ſiliquæ* longæ, pallidæ, Lathyri prædicti ſimiles, uti ſunt & ſemina.

* *Unciali.*

Radix neque altè in terram deſcendit, neque in craſſitudinem excreſcit, ſed quotannis emoritur.

2. *Lathyrus major ſiliquâ brevi* Park.

A Lathyro annuo ſiliquis Orobi naſcendi modo parùm differt; Floris duntaxat petalum exterius ſeu erectum albicat, interiora ſeu lateralia purpuraſcunt: quæ ſequuntur *ſiliquæ* breves ſunt & craſſæ, *ſemina* continentes parva, rotunda, nigricantia.

3. *Lathyrus minor ſiliqua brevi* Park.

Hic à præcedente parvitate ſua præcipuè differt, & quòd *ſiliquæ* ejus ſubaſperæ ſunt. Alium adhuc minorem habemus ſiliquâ longiore & anguſtiore.

4. *Lathyrus major anguſtiſſimo folio* Park. *An Lathyrus major anguſtiſſimo folio* C. B. prod?

Caulis hujus tenuis eſt & infirmus; *folia* longa gramineis anguſtiora, bina & interdum terna ſimul. *Flores* in ſingulis pediculis ſinguli, cœrulo-purpurei, & interdum rubentes. *Semina* parva nigricantia *ſiliquis* parvis extremitatibus incurvis contenta.

Hunc eundem eſſe exiſtimat Lathyro majori anguſtiſſimo folio C. Bauhino in Prodromo deſcripto: cujus deſcriptionem ſuperiùs poſitam vide.

5. *Lathyrus paluſtris Luſitanicus* Park. *paluſt. Luſitanicus Boelii* Ger. emac. App.

Hic initio parum admodum à prima ſpecie differt. *Flores* plerunque bini in eodem pediculo; petalo exteriore ſplendente purpurâ tincto, mediis pallidioribus: *Siliquæ* graciliores quàm primæ ſpeciei, & longitudine pares, colore pallidi, *ſemina* intus continentes ſeptem aut octo, parva, ante maturitatem incana & nigris maculis notata, per ſiccitatem nigricantia. Caules, folia, ſiliquæ earúmque pediculi nonnihil piloſa ſunt & hirſuta.

6. *Lathyrus minor anguſtiſſimo folio* Park.

Hic præcedente omnibus ſui partibus minor eſt, infirmior & tenerior : *Folia* tenuitate, anguſtiâ & longitudine Fœniculaceis paria : *Flores* pallidè rubent. *Siliquæ* & *ſemina* præcedentis ſimilia.

7. *Lathyrus æſtivus flore miniato* Ger. emac. App. *Cicercula flore rubente* Park. *Lathyrus Bæticus miniatus Boelii.*

Cicerculæ ſive potiùs Lathyro Ægyptiaco *Cluſ.* in omnibus ferè ſimilis eſt, niſi quòd folia huic anguſtiora & longiora ſint ; *flores* colore Aurantii mali ſordidiore ; quos excipiunt *ſiliquæ* breves, teretes, *ſeminibus* fuſcis, angulosis repletæ.

Omnes hæ Lathyri ſpecies Parkinſono enatæ ſunt ex ſeminibus à Gulielmo Boelio ex Hiſpania delatis, exceptâ duntaxat antepenultimâ cujus ſemina ipſe invenit Aniſi ſeminibus mixta, dum ea repurgaret.

Ultimam ſpeciem ſic deſcribit Johnſonus in Appendice ad Gerardum ſuum emaculatum :

Caulibus & *foliis* Lathyridi latiore folio *Lob.* ſimilis eſt, ſed multò minor, bicubitalem longitudinem non attingens : *foliola* pariter obtinet exigua, acuminata, caulibus adnaſcentia bina ad exortum pediculi ſemuncialis compreſſi, folia ſuſtinentis bina, tres uncias longa, & in capreolos deſinentis. *Flores* minii colore minùs ſplendidò tincti, ſinguli in ſingulis pediculis, brevibus, glabris : *Siliquæ* Piſi vulg. arvenſis ſimiles ſed minores, ſeſcunciales, ſemina quatuor, quinque, vel ſex, anguloſa, colore ſabuli aut obſcurè luteo , Piſorum magnitudine & ſapore, continentes.

Præter deſcriptas alias adhuc duas ſpecies nobis ignotas, nec ſcio an à quoquam deſcriptas memorat & C. Bauhinus in Pinace, nimirum

1. Lathyrum anguſtiſſimo folio, Americanum variegatum, quem Orobi Americani nomine in horto ſuo creviſſe refert.

2. Lathyrum peregrinum foliis Viciæ, flore ſubcœruleo, pallidéve purpuraſcente : eundem fortè cum Cicercula noſtra Meſſanenſi. Hic etiam Bauhino in horto ſuo crevit.

CAP. V.

De Lathyro viciæformi, ſeu Vicia Lathyroide.

1. *Lathyrus annuus ſiliquis Orobi* Ger. emac. *Bæticus elegans ſiliquis Orobi* Park. *Rectiùs ob folia pinnata, Viciæ æmula, Vicia Lathyroides diceretur.*

C*Aules* fundit plurimos, prælongos, infirmos, humi ſtratos, niſi in propinquo ſit quod viticulis ſuis arripiant, anguloſos, alis membranaceis utrinque extantibus. *Folia* quæ primò emergunt & in caule inferiora ſimplicia ſunt, anguſta, oblonga, acuta, & omnino qualia Cicerculæ Meſſanenſis nobis deſcriptæ ; ſuperiora alata, duabus tribúſve pinnarum conjugationibus, quæ tamen non ſemper ſibi mutuo ex adverſo reſpondent ; media coſta ut in reliquis hujus generis in capreolos exit. E foliorum alis emicant *flores*, pediculis palmaribus & longioribus, nunc ſingulares, nunc bini in eodem pediculo, mediæ magnitudinis, bicolores, folio erecto rubente, reliquis albis, quibus ſuccedunt *ſiliquæ* oblongæ, compreſſæ, nodoſæ ſeu protuberantes ubi ſemina ſunt, velut Orobi, *ſemina* quinque aut ſex continentes, pulla, variegata.

Locus. Bæticæ Hiſpaniæ Indigena eſt.

2. *Lathyrus ſeu Cicercula Meſſanenſis. An Lathyrus viciaoides, vexillo rubro, labialibus petalis roſtrum ambientibus cœruleis* Moriſoni ?

Radix ei ſimplex, tenuis. *Caules* compreſſi, membranacei, pedales & longiores, humi ſtrati. *Folia* primò erumpentia minimè pinnata ſunt, ſed velut graminea aut Caryophyllea, foliis Erviliæ Dodonæi adeò ſimilia, ut pro eadem planta habuerim, cùm primò è terra exiret : quæ in ſuperiore caulis parte folia pinnata ſunt uno aut altero atque etiam tertio pinnarum pari ; folium deinde medium in capreolos faceſſit. E foliorum ſinubus emergunt *flores* pediculis ſeſcuncialibus. Color in folio erecto ſeu clypeo ruber intenſior, inter coccineum & ſanguineum medius, ſtriatus, in reliquis purpureis dilutior. Sequuntur ſiliquæ duas uncias longæ, latæ, cùm nondum maturæ ſunt, ductu in medio lato rubro ſecundùm longitudinem inſignes, per maturitatem albentes, *ſemina* continentes tria quatuórve, fuſca lineis tamen nigrioribus pulchrè variegata.

Locus. In Sicilia inſula circa Meſſanam urbem inveni.

Eandem hanc putamus Cicerculæ ſive Lathyro Bætico dumetorum *Park.* Lath. Bætico æſtivo dumetorum Boelii *Ger. emac.* ex cujus deſcriptione adde, *Caules* membranulis ſecundùm longitudinem extenſis auctos : *Folia* duabus tribúſve pinnulis hinc indè ad mediam coſtam annexis, non tamen ſemper ex adverſo ſitis conſtare, iiſque anguſtis, obſcuriùs virentibus, extremo ſubrotundis. *Flores* in eodem pediculo plerunque binos.

Vide etiam hujuſce deſcriptionem in Appendice ad Gerardum emaculatum, ubi nonnulla invenies à nobis omiſſa.

A. 3. *Lathyrus Viciæformis ſeu Vicia Lathyroides noſtras.*

Folia ex tribus aut quatuor pinnularum, medio nervo annexarum conjugationibus compoſita ſunt; nervo in claviculas deſinente. *Flores* communi pediculo prælongo è foliorum ſinubus exeunte tres vel quatuor aut quinque inſident ampli, purpuro-cœrulei.

Hujus ramulum ad nos attulit *Tho. Williſellus* à ſe inventæ in prato quodam *Peckham-field* dicto, loco ſqualido & aquoſo non longè à *Southwark* oppido. *Locus.*

Quod ad vires attinet Lathyrus cum congeneribus convenit.

Chamæbalani leguminoſæ radicibus ſeu Terræ glandibus per inopiam frugum pauperiores veſcuntur. Sapor illis ſubdulcis & aſtringens Glandis aut Caſtaneæ, ac uti Caſtaneæ tardiùs conficiuntur difficilius, autore Dodonæo, quàm Rapam aut Paſtinacam, ſed alimenti tamen non minus quàm Paſtinacæ ſubminiſtrant, minùs quàm illæ inflant, tardiùs deſcendunt. Crudæ difficiliùs concoquuntur & ægriùs deſcendunt. Veneris incentivæ ſunt: ſanguinis, uteri, renum & ventris fluores compeſcunt. Nauſeam fortaſſe nonnullis movent, at vomitiones minime cient ut Tragus ſcripſit. Vereor (inquit J. Bauhinus) ne Tragus, qui putabat hanc plantam eſſe Apion, ſibi etiam perſuaſerit ejus radices & vomitiones ciere. *Vires.*

Ex hujus floribus, autore Camerario in horto, aquam deſtillant quidam, qui adeò roſaceam ementitur, ut pro illa non rarò vendi ſoleat.

Cap. VI.

De Ochro ſive Ervilia.

Ochrus ſive Ervilia Dod. Ger. emac. *Och. ſive Er. flore & fructu albo* Park. *Och. folio integro capreolos emittente* C. B. *Lathyri ſpecies quæ Ervilia ſylv. Dodonæo* J. B.

J. B.

Anguloſos aliarum Lathyrorum inſtar *caules* profert, cubitales & bicubitales, quibus, nullo intercedente pediculo, amplexicaulia adnaſcuntur *folia*, oblonga, priora ſimplicia, reliqua in capreolos abeuntia, non rarò non in hos tantùm degenerantia, verùm novam foliorum ſobolem è lateribus aut mucrone, jucundo naturæ luſu, parientia. *Flores* è foliorum ſinu prodeuntes ſingulares & pediculis brevibus hærentes, ὠχροὶ, petalo erecto ſeu clypeo intus circa mediam partem nigris lineis ſtriato. *Siliquæ* uncias duas longæ [nobis vix ſeſcunciales] ſemunciam aut tertiam unciæ partem latæ, ſecundùm longitudinem pinnatæ Lathyri ſativi modo, in quibus quinque aut ſex plus minùs continentur piſa, melina & obſcura quadam flavedine, non exactè rotunda, ſed ex mutuo compreſſu utrinque ſeſſilia, linea quadam albicante media longitudine prædita, quæ nihil aliud eſt quam hilum quo piſum pediculo ſuo adhæret, magnitudine Piſi albi [nobis tantillo minora fuere] cum quo magna ſimilitudo, idem quoque ſapor. Siliquæ per maturitatem ferè ſtramineo aut xerampelino colore ſunt.

Inter ſegetes propè Liburnum portum in Italia ſpontaneum obſervavimus. *Locus.*

Parkinſonus alterius ſpeciei meminit, cujus flores ad purpuram rubentem inclinant: ſemina obſcuriora ſunt & nigricantia. *Altera ſpecies.*

Cap. VII.

De Aphaca.

Aphaca quibuſdam dicta videtur ab ἀ privativa & φακῷ Lente, quòd Lentem minimè referret: vel potius ab ἁ i. e. ὁμοῦ & φακῷ lente, quod Lenti ſimillima ſit.

Foliis integris, triangulis, & ex adverſo binis à Piſo & Lathyro diſtinguitur.

Aphaca Park. Ger. emac. *Vicia quæ Pitine Anguillaræ, latâ ſiliquâ, flore luteo* J. B. *Vicia lutea foliis Convolvuli minoris* C. B. **Yellow Vetchling.**

J. B.

Ex *radice* tenui & annua plures profert *caules* dodrantales, cubitales & ſeſquicubitales, anguloſos, ramoſos, tenues, imbecilles, nec niſi capreolorum ope, quibus ſe proximis circumvolvunt, humo ſurgentes; *Folia* ex intervallis bina oppoſita cauliculis ſine pediculo adnaſcuntur, triquetra, Helxines ciſſampeli, lævia, tenera, ſtriata, ſurſum plerumque ſpectantia, & caulem veluti complexa; ex quorum alis ſubinde rami prodeunt, foliis itidem veſtiti, necnon *claviculæ* tortiles, itidemque pediculi duabus unciis longiores, quibus ſingulis ſinguli inſident *flores* lutei, Lathyri lutei floribus ſimiles, quos *ſiliquæ* excipiunt unciales aut ſeſcunciales, latiuſculæ, modicè falcatæ, compreſſæ, in quibus ſex ſeptemve *ſemina*, Lentibus minora, non ita compreſſa, ſed paullo rotundiora, quæ modò nigricant, modò rubeſcunt, modò variegata videntur.

Inter ſegetes frequens eſt. *Locus.*

CAP. VIII.

De Vicia.

Vicia aliis à vinciendo ut Varr. de R.R. cap. 31. quòd capreolos habet ut Vitis, quibus ſcandit, & alias plantas vincit. At nos cum Voſſio in Etymolog. Viciam à Græcis eſſe cenſemus. Nam Aſianis Βίκιον vocatur, teſte Galeno, lib. 1. de aliment. facult. cap. penult.

Notæ Viciæ characteriſticæ quibus à reliquis leguminibus ſcandentibus diſtinguitur ſunt folia minimè cæſia ſeu glauca, ſed viridiora & plerunque hirſuta, è minoribus & pluribus pinnis compoſita.

1. *Vicia ſylvatica maxima, Piſo ſylveſtri ſimilis* J. B.

J. B.

Omnium Viciarum quotquot hactenus videre licuit maxima eſt, multorum cubitorum, *foliis* ad Viciæ ſepium folia accedentibus, multò majoribus, & Piſo ſylveſtris reſpondentibus, ſeſcuncialibus, unciam latis, modicè obtuſis. *Flores* ſurculi cujuſdam longiſſimi extremum occupant, numeroſi, purpuraſcentes, ſubſequentibus *ſiliquis* pari cum Piſorum magnitudine, compreſſioribus, latis, glabris. *Radix* craſſa, nodis intercepta, reptatrix, caulium complurium propagine fertilis, perennis.

Locus. In ſylvoſis in aſcenſu montis Salevæ, ab eo latere quod Genevam ſpectat: J. Bauhinus propè Tigurum & alibi in Germania invenit.

A. 2. *Vicia* Ger. *vulgaris ſativa* Park. J. B. *ſativa vulgaris ſemine nigro* C. B. **Common Tare or Vetch.**

J. B.

Annua eſt planta; caulibus cubitalibus & procerioribus, anguloſis, ſtriatis, hirſutis, cavis. *Foliorum* conjugationes decem aut duodecim, coſtæ adhærent, longæ, tandem in tortiles claviculas, quibus proxima arripit adminicula, deſinenti, uncialia aut paullò minora, anguſta, per extremum lata, hirſuta; eadem interdum alternatim rachi alligantur. Ex uniuſcujuſque coſta *flos* aliquandò enaſcitur unus, [interdum plures] pediculo brevi, quem *ſiliqua* excipit quadrantalis & longior, unciam ferè lata, hirſuta, ubi ſemina ſunt protuberans, *ſemina* claudens Piſis arvenſibus albis ſupparia, nigricantia, compreſſa.

Locus. In agris ſeritur ubique per totam ferè Europam.

Uſus ejus eſt apud noſtrates cum Piſis & Avena mixta pro equorum pabulo. Seritur interdum ſeorſim & viridis in herba demetitur pro jumentorum pabulo in graminis inopia, &

Vicia paſtæ diſtendunt ubera vaccæ.

3. *Vicia albo ſemine* J. B. *Vicia ſativa alba* C. B. Park. *An Vicia Indica fructu albo, Piſum Indicum Gerardo* Ger. emac. App?

J. B.

Mirifico *foliorum* luſu pæne imponat alicui, veluti Proteus aliquis, ut eadem non eadem putari poſſit: ex his enim alia ferè rotunda, alia longa & anguſta: *flos* unicus, vel geminus, multâ purpurâ pictus, brevi pediculo hærens: *Siliquæ* diverſæ quoque à præcedente, ſeminibus copioſis (novem enim grana in una numeravi) gravidæ, albis penitus, aut ſubpurpureis, variis, aut virore pallentibus ad Piſorum viridium (quæ magnitudine quoque adæquant) figuram pallorémque accedentibus, à quibus tamen ſejunguntur, quòd quà ſiliquæ adnectuntur non, ut illa, nigricant.

Locus. J. Bauhinus propè Beffordiam reperit in agro, ſatam cum Piſis.

Vicia Indica flore albo. Vicia Indica fructu albo *Ger.* à vulgari Vicia ſativa non alia in re differt quàm quòd elatior ſit, & fructum ſeu granum producat majus, rotundius Piſo albo vulgari colore, figurâ & magnitudine ſimile & æquale.

At neque Viciam majorem folio cordato, flore rubro, fructu albo Piſi minoris inſtar *Moriſ.* ab hac ſpecie differre putamus.

* 4. *Vicia ſylveſtris quaſi incana, flore albo* J. B. *ſylveſtris flore albo* Ger. emac. *ſylv. alba* Park. *ſylv. hirſuta, incana* C. B.

Cluſ.

Multos ex eadem radice, quæ perennis eſt, profert *ramos*, teretes, ſtriatos, pedales, etiam cubitales interdum, quos ambiunt *foliorum alæ*, quemadmodum in Vicia vulgari ſativa & ſylveſtri, ſed denſiore lanugine obductæ & quaſi incanæ: capreolis, quibus vicino gramini ſe implicat, extremam alam occupantibus. *Flores* in ſupernis foliorum alis terni plerunque, Viciæ vulgaris floribus perſimiles, candidi coloris, ſuperiore tamen folio obſoleti coloris venis internè diſtincto, inferiore foliolo ejuſdem coloris. Succedunt *ſiliquæ* ſeu vaginæ planæ, (quantum videlicet ex illarum rudimentis colligere licuit) Viciæ vulgaris ſiliquis ſimiles. *Radix* fibroſa eſt, tuberculiſque, ut Leguminum plereq; radices vivaces, [imò & non vivaces, ut Fabæ] donata.

Locus. Naſcitur in arvis deſertis apud *Chyzreg* oppidum in Pannonia ſitum; Maio menſe florens.

* 5. *Vicia maritima flore albo longo* Moriſ. hiſt.

Hujus *caules* pedales ſunt & ſeſquipedales. Ex geniculis hinc inde, aliarum Viciarum ritu, alternatim proveniunt coſtæ mediæ, protrudentes capreolos aliquot verſùs finem, atque coſtis ſingulis *folia* obtuſa, quaſi cordata, è regione ſena adnaſcuntur: Inter caulem & coſtam exiliunt *flores* albi, longi, quibus ſuccedunt *ſiliquæ* unciales, ſubrotundæ, continentes *ſemina* quina, nunc plura, nunc pauciora.

6. *Vicia luteo flore ſylveſtris* J. B. *ſylv. lutea, ſiliquâ hirſutâ, nondum deſcripta* C. B.

J. B.

Ex una *radice* numeroſi iidémque flexuoſi exeunt *cauliculi*, anguloſi, in alas alternatim diviſi; quibus *folia* hærent Viciæ ſativæ ſimilia, dena, duodena, plus minus, quorum coſta in tortilem claviculam terminatur. Alarum foliorúmque commiſſuris *flores* ſingulares ex breviſſimis pediculis pendent, ſpecioſi ſatis, ex luteo pallidi, quibus *ſiliquæ* ſuccedunt, vulgatæ Viciæ ſiliquis breviores, habitiores, craſſiores, latioréſque, alba hirſutie pubeſcentes, in quibus *ſemina* quaterna aut quina, fuſca, maculata, aliquantùm anguloſa, compreſſáque, ſapore leguminoſo.

Circa Liburnum & alibi in Italia inter ſegetes obſervavimus: J. Bauhinus circa Monſpelium menſe Martio & Aprili. *Locus & Tempus.*

* 7. *Vicia ſylv. lutea cum galea fuſca* J. B.

J. B.

In ſicca inferiora labra lutea apparent. *Flores* majores quàm luteæ ſuperiùs proximè deſcriptæ, bini ex brevibus pediculis juxta folium, ut in illa, *folia* verò diverſa, quinque tantum conjugationes ſupputavi, foliola breviora, latiora, ad foliola Viciæ ſepium perennis accedentia, paulò rotundiora tamen. *Siliqua* etiam quamvis nondum matura nobis videbatur, attamen ad modò dictæ Viciæ ſiliquam eam ſuo tempore acceſſuram colligere haud difficile fuit.

Circa Bononiam ab Agerio collecta eſt. *Locus.*

Ex imperfecta hac deſcriptione à ſicco ramulo ſumpta nihil certi colligi poteſt. Moriſonus pro prioris varietate habet.

* 8. *Vicia multifolia cum ſiliquis latis* J. B.

J. B.

Folia huic omnino ſimilia erant Viciæ multifloræ: Foliorum ut in illa conjugationes plurimæ, ad duodecim ſupputavi; anguſta autem ſunt & in acutum deſinunt; in iis magni pili: *flores* parvi, ſingulares, ex breviſſimis pediculis, ſicci lutei apparent: *ſiliquæ* ſingulares etiam, primò valdè hirſutæ, poſtea minùs, ſed tactu aſperæ, unciâ unâ & ſemis breviores, & unciam ſemis ferè latæ, in iis grana quinque obſervavimus, cujus ſint coloris vel magnitudinis dicere non poſſumus, quia immaturæ.

Ab eodem Agerio ſiccam accepit. In ſatis intra & circa lucum Gramuntium Aprili & Maio menſibus invenit D. Magnol. Flos non luteus eſt, prout in ſicca apparuit, ſed pallidè albus. *Locus.*

9. *Vicia flore obſoletè purpureo, ſiliquâ hirſutâ. An Aracus major Bæticus Boelii* Ger. emac. app. Park.

Totâ facie ad Viciam ſativam accedit, verùm *folia* ſummâ parte crenata ſunt. *Flores* obſoletè purpurei, umbone obſcuriore ſeu ſaturatiore, ex alis foliorum ſingulis ſinguli, nullis pediculis; quibus ſuccedunt *ſiliquæ* hirſutæ, breviores quàm Piſi vulgaris, non minùs tamen per maturitatem turgidæ & ferè teretes, duo aut duo ½ uncias longæ, per maturitatem nigricantes: *Semina* qualia fuerint per oblivionem aut incuriam à nobis obſervatum non eſt.

In foliis plantæ nobis deſcriptæ non plures quinque pinnularum mediæ coſtæ adnexarum conjugationes numeravimus.

Hujus ſemen unde habuimus jam non recordamur.

Araci Bætici *caules* cubitales & longiores: *folia* ex ſex, ſeptem aut pluribus foliolis acutis Lentis ſimilibus mediæ coſtæ adnexis compoſita: *Semina* in ſingulis ſiliquis quaterna circiter, rariùs rotunda, plerunque nonnihil compreſſa & interdum anguloſa, nigricantia, magnitudine Piſis ſylveſtribus ſupparia, Viciæ ſapore.

10. *Vicia ſepium perennis* J. B. *maxima dumetorum* C. B. Ger. emac. Park. **Buſh-Vetch.**

J. B.

Ad ſepes provenit, *caule* duorum triúmve cubitorum longitudine, non admodum craſſo: *foliis* non multùm à Viciæ vulgaris ſativæ abludentibus, ſubinde tamen variantibus, in tarſum diſpoſitis per conjugationes, quales aliquando in uno folio tredecim numeravi, quamvis ſoleant multò etiam paucioribus conſtare [in planta quam præ manibus habemus non ultra ſeptem numeramus.] Singularia folia ſeu pinnulæ à Vicia ſativa eo potiſſimùm differunt, quòd qua parte coſtæ adnectuntur latiora ſint, indeq; ſenſim attenuentur in mucronem [licet & quædam rotunda ſatis reperiantur] minùs hirſuta, ſapore fatuo, viſcido. *Flores* unico pediculo rubenti hærent plures, ad ſex uſque, è calice purpureo exeuntes, unicolores, non bicolores, ut in Vicia ſativa & ſylveſtri vulgatiori, quanquam intenſionem quandam & remiſſionem coloris in partibus floris eſt obſervare, ſiquidem folia ejus inferiora ſaturatiore purpurâ tincta ſunt & pænè nigricant, ſuperiora dilutiùs purpuraſcunt [in noſtrate hanc coloris differentiam non eſt obſervare, ſed omnia folia ejuſdem ſunt coloris, ſaturatioribus lineis obſcuriùs ſtriata.] *Siliquarum* inſigne diſcrimen, tam fœlicem ſci. florum ubertatem una duntaxat aut altera, [interdum tres] ſiliquæ excipiunt, minores multóque breviores, latiuſculæ interim & compreſſæ, glabræ, non ut ſativæ hirſutæ, per maturitatem nigræ, præque nigredine pæne lucentes, *ſemina* claudentes Piſi ſapore, medullâ luteâ, formâ variâ, modò longiora, interdum ſuſque deque aut altrinſecus compreſſa, non exactè rotunda, pluſquam dimidio ſui ſiliquæ adhæreſcentia, intercedente apophyſi longiſſima, ut in Lathyro minore, minora quàm Viciarum ſativarum, coloris albi punctulis diſcurſantibus. *Radix* perennis, reptatrix, Ariſtolochiæ clematis inſtar, tenuior tamen, & fibris multo minoribus, dulce quid [aliorum leguminum de more] reſipiens.

In ſepibus & dumetis Maio menſe florens ubique reperitur. *Locus.*

11. *Vicia ſylveſtris ſive Cracca major* Ger. *Aracus ſeu Cracca major* Park. *Vicia vulgaris ſylveſtris ſemine parvo & nigro frugum* J. B. *Vicia ſemine rotundo nigro* C. B. **Strangle Tare or Wild Vetch.**

Radix ei nunc ſimplex, nunc ramoſa, *caules* emittit plures, infirmos, humi procumbentes niſi quando capreolis ſuis vicinis ſtirpibus ſe alligant, dodrantales aut pedales. *Folia* ut in Vicia ſativa hirſuta, anguſtiora tamen, nec in extremitate adeò obtuſa, paucioribus etiam conjugationibus ad eandem coſtam adnexis [ſex ad ſummum] compoſita. *Flores* ad ſingulas foliorum alas ſinguli, in lætiore ſolo bini ternîve, hilari purpurâ nitentes, non bicolores ut in Sativa, pediculis brevibus aut nullis hærentes. Succedunt *ſiliquæ* longæ, graciles, teretiuſculæ, per maturitatem nigræ, *ſeminibus* parvis, rotundis, viciæ ſativæ triplo ferè minoribus, copioſis (ad decem aut duodecim eximere memini) repletæ. Color ſeminum non penitus niger (ut volunt Botanici) ſed ex pallidè viridi & nigro varius.

Tempus & Locus. Vere floret & per totam deinde æſtatem. Ad ſepes & in aggeribus, locis præſertim arenoſis, ſæpius provenit apud nos quàm in arvis & cultis: imo verò in paſcuis arenoſis non raro invenitur. Hinc & quia ſemen non perfectè nigrum eſt, aliquando dubitavimus, an hæc planta ſit *Cracca major* Botanicorum nécne, necdum planè nobis ſatisfactum eſt, putamus tamen eandem eſſe.

12. *Vicia anguſtifolia purpuro-violacea ſiliquâ latâ, glabrâ* Botan. Monſp. *Magn.*

Folia multa habet, oblonga & anguſta, obtuſa, *florem* magnum, purpuro-violaceum, cui ſuccedit *ſiliqua* ſeſcuncialis longitudinis, ſemuncialis latitudinis, glabra.

Hæc eſt (inquit) proculdubio quam invenit J. B. ut dicit cap. de *Vicia vulgari ſylv.* inter ſaxa menſe Aprili, quà itur Frontignanam foliis anguſtiſſimis, flore pulchro purpureo: ego ad præcedentem potiùs retulerim Viciam illam J. B. quin ni ſiliquarum latitudo obſtaret hanc illi eandem dicerem.

13. *Vicia ſylveſtris flore fuſco.*

Hanc in Sicilia invenimus ad pedem montis Ætnæ.

14. *Aracus minor Luſitanicus* Park. *Legumen pallidum Ulyſſipponenſe Nonii Brandonii* Ger. emac. App.

Caulibus, foliis, ſiliquis Araco majori Bætico ſimilis eſt, verùm minor, minúſque aut potiùs non omnino piloſa: *Flores* pallide lutei: *Siliquæ* minores, glabræ: *Semina* minora.

A. 15. *Vicia ſegetum cum ſiliquis plurimis hirſutis* C. B. *Vic. parva ſive Cracca minor cum multis ſiliquis hirſutis* J. B. *Vic. ſylveſtris ſive Cracca minima* Ger. emac. **Small wild Tare or fine Tare.** *Aracus ſive Cracca minor* Park. *J. B.*

E *radice* exili & tenui quadrati, tenues & infirmi exeunt *cauliculi*, dodrantales & longiores, importuna alarum ubertate luxuriantes. *Folia* Lentis foliis paria, lævia, pinnata, rarò ſibi mutuò reſpondentia, ad medium nervum adnexa, ad octo aut novem paria, qui in tortiles capreolos variè partitos faceſſens, ſegetem infeſto complexu arripit & ſtrangulat. E foliorum alis hinc indè enatis pediculis *floſculi* inſident racematim, ſeptem aut octo interdum, eodem ſpectantes, puſilli, dilutè cœrulei, quos *ſiliquæ* excipiunt ſemunciales, hirſutæ, quarum ſingulis bina *grana* inſunt, rotunda, nigricantia, Rapiſtri vulgaris majora.

Locus. Inter ſegetes nimis frequens.

* 16. *Vicia pratenſis verna ſeu præcox Solonienſis, ſemine cubico ſeu hexaedron referente* Moriſ. hiſt. Moriſ.

Florem fert exiguum, rubentem, papilionaceum, ex ſingulis geniculis ortum; atque ſingulis floribus ſingulæ ſuccedunt *ſiliquæ*, curtæ, tenues, pollicares: in quarum ſingulis continentur *ſemina* anguloſa, minuta, terna aut quaterna, hexaedrum referentia.

Præcocitate & tenuitate partium, denique ſeminibus cubicis à cæteris Viciis nullo negotio diſtinguitur.

Locus. Sub exitum hyemis in pratis neglectis & minimè herbidis, contra regiam *Chambort* in agro Solonienſi intra ſepta ejuſdem nominis ſitam viget.

A. 17. *Viciæ ſive Craceæ minimæ ſpecies cum ſiliquis glabris* J. B. *An Vicia ſegetum ſingularibus ſiliquis glabris* C. B. **Fine Tare with ſmooth pods.**

Præcedente minor eſt & tenerior, tota glabra, *foliis* longioribus & anguſtioribus, paucioribus ad mediam coſtam, quæ in capreolos faceſſit. Pediculo tenuiſſimo, longo ex foliorum alis exeunte, innaſcitur *flos* unicus, ſæpe vel duo, vel tres, majores quàm * præcedentis, pallidè cœrulei lineis purpureis ſaturatioribus ſtriati; quibus ſuccedunt *ſiliquæ* glabræ, nonnihil compreſſæ, ſemina tria quatuórve continentes.

* *Viciæ cum ſiliquis plurimis hirſutis.*

Locus. Inter ſegetes, non raro & in ſylvis locis humidioribus oritur.

* 18. *Viciæ parvum genus folio longo* J. B.

J. B.

Cubitalem, Monſpelio allatum dedit ramum frater C. Bauhinus anguloſum, foliis alatis, coſtâ in capreolos faceſſente; ſingularia folia ſeſcuncialia & duarum unciarum, graminea, vix culmum lata, in acumen deſinentia. *Floſculi* longo ſurculo peculiari hærent, multi, oblongi. Sequuntur ſiliquæ Craccæ minores, nonnihil longiores.

Circa Monſpelium in plurimis ſiccioribus ſatorum marginibus occurrit. *Bot. Monſp.* *Locus.*

A. 19. *Vicia multiflora* C. B. Ger. *ſylveſtris multiflora ſive ſpicata* Park. *multiflora nemorenſis perennis ſeu dumetorum* J. B. *Sylveſtris ſpicata* C. B. **Tufted Vetches.**

Radices huic longæ, tenues. *Caules* cubitales aut bicubitales, ramoſi, infirmi, ut hujus generis omnium, ſtriati, brevi lanugine hirſuti. *Folia* componuntur è plurimis pinnularum conjugationibus ad mediam coſtam quæ in capreolos deſinit, annexis. Sunt autem pinnulæ longitudine digitali, anguſtæ, utrinque hirſutæ, obſcurè virides, mucronibus acutis. E foliorum ſinubus exeunt ſpicæ prælongæ florum purpuraſcentium longiuſculorum, deorſum dependentium, quibus ſuccedunt *ſiliquæ* unciales, latiuſculæ, deorſum dependentes, *ſemina* continentes ſubrotunda, per maturitatem nigra, Lentis magnitudine, tria aut quatuor in eadem ſiliqua.

In dumetis & ſepibus, non rarò etiam in pratis æſtate floret. Floribus deorſum dependentibus *Locus.* cum Galega convenit, unde nonnullis Galega ſylveſtris dicitur. C. Bauhinus ex una ſpecie ni multùm fallimur duas, imo tres facit. Sunt enim ex ſententia fratris Vicia ejus multiflora h. e. Galega ſylveſt. *Dod.* & Vicia ſylv. ſpicata, i. e. ſylveſtris ſecunda *Cluſ.* una & eadem Viciæ ſpecies: nec diverſa videtur Vicia Onobrychidis flore ejuſdem *C. Bauhini*, ut & D. Magnol arbitratur.

A. 20. *Vicia ſylveſtris multiflora maxima.* **The great tufted Wood-Vetch.** *Vicia perennis multiflora ſpicata major* Moriſ. hiſt.

Hæc præcedenti perſimilis eſt ſed elatior & ramoſior; *foliis* latioribus, pariter hirſutis; *floribus* ſubalbidis, aut dilutè admodum cœruleſcentibus, ſaturatioribus lineis cœruleis ſtriatis.

In ſylvis ſed rariùs invenitur. In ſylva quadam propè *Caerwent* in Wallia primùm obſervavi: *Locus.* D. Johnſon copioſam invenit in ſylvis propè pontem *Greta* in confiniis Comitatûs Eboracenſis & Dunelmenſis Epiſcopatûs.

21. *Vicia maritima multiflora alba Meſſanenſis.*

Hæc floris colore à ſylveſtri multiflora vulgari differt. Invenimus ſpontaneam in lingula illa Fretum Siculum & portum Meſſanenſem intercedente. Circa Neapolin eandem obſervavimus flore vario ex albo & cœruleo. Aliter etiam, ut putamus, differt, verùm nos non ſatis curioſi fuimus in differentiis obſervandis.

* 22. *Vicia perennis incana multiflora* Botan. Monſp.

Magn.

Viciæ multifloræ vulgaris magnitudinem aſſequitur, à qua differt quòd *folia* villo incana & quaſi argentea ſint: *flores* ſimiliter ſpicati, purpuro-violacei, ſibi invicem propinquiores; & antequam explicati ſunt ſpica recurva eſt.

In pratis circa Lateram Junio menſe floret: Siliquas nondum viderat D. Magnol. *Locus.*

* 23. *Viciæ pulchrum genus multifolium, ſive Galegæ ſpecies quibuſdam* J. B.

J. B.

Coſtæ longæ in capreolum deſinenti alligantur *folia* interdum viginti, in acumen deſinentia, glabra: *Florum* idem poſitus ex longo pediculo, qui pauciores, ut animadvertere adhuc licuit, paullò majores ſinguli, quales ferè Viciæ ſepium, purpuraſcentes, niſi fallat ſicca planta.

Agerius dedit nomine Galegæ alicujus ex monte Apennino.

Vicia Onobrychidis flore C. B.

C. B.

Caules habet pedales, teretes, ſtriatos; quos foliorum alæ, ut in Vicia vulgari, ſed breviores & anguſtiores, uni coſtæ ex adverſo reſpondentes ambiunt, capreolis extremum occupantibus. Ex foliorum alis ſuperioribus pediculi ſemipalmares, nudi exurgunt, quorum ſummitatibus *flores* plures, oblongi, galericulati, Onobrychidi tertiæ *Cluſ.* formâ ſimiles, infernè pallidi, ſupernè violacei coloris inſident.

Floribus ſuccedunt *ſiliquæ* planæ, deorſum reclinatæ, *ſemina* ſena, ſeptena numero continentes.

Monſpeſſuli provenit. Viciæ multifloræ eadem videtur D. Magnol & nobis.

24. *Faba ſylveſtris Græcorum ſive Faba Veterum* Park. *ſylv. fructu rotundo atro* C. B. *Aracus fabaceus & Faba Kairina, cui ſemina minora* J. B. *Faba ſylveſtris* Ger.

J. B.

Legumen pluſquam cubitale, cujus *caules* ſatis craſſi, anguloſi, inanes, nonnihil hirſuti: *Folia* quaterna vel ſena [rariùs] conjugationibus duabus digeſta, coſtæ adhærent longiuſculæ, Fabæ vulgaris foliis ſimilia, hirſuta, nigricantia, neque ullum eſt folium quod imparitatem faciat, pediculus enim ſive ῥάχις in capreolos abit, quibus proxima apprehendit: verùm ubi cauli pediculus adnectitur, pinnæ adnaſcuntur binæ, veluti in Piſis; atque ex eodem oriuntur loco *flores* purpurei, ſimiles ferè floribus Viciæ vel Aphacæ, ex ſingulis foliorum ſinubus ſinguli, pediculis brevibus & ferè nullis, albidi, ſaturatioribus lineis purpureis ſtriati, umbone è purpureo nigricante; quibus decidentibus ſuperveniunt *ſiliquæ*, mediocriter longæ, magnæ, hirſutæ, latiuſculæ, per maturitatem nigricantes, quibus *ſemina* continentur, Piſi ferè magnitudine, graviſſimi & ingratiſſimi ſaporis & odoris, nigra & Holoſerici in modum ſplendentia, rotunda, ſex aut ſeptem numero.

Locus. Planta eſt annua, æſtate florens: provenit ſponte in Apulia, campeſtribus locis, ínque Gallia Narbonenſi & Aquitania.

25. *Aracus fabaceus ſerratus & Cocco vico ſemine majore* J. B. *Faba Veterum foliis ſerratis* Boelii Ger. emac. App. *F. Veterum ſerratis foliis* Park.

Præcedenti ſimilis eſt caule, flore (ut exiſtimo) purpureo, Viciæ ſepium, & ſiliquis, quæ, ut illi, latæ, uncias tres longæ, ſingulares, ex brevi pediculo hærentes, in circuitu hirſutæ. In foliis tres conjugationes, pulchrè dentatæ, præter alas binas. Folia in capreolos deſinunt, ad quorum latus præter conjugationum foliolum unum ſolùm adeſt, minus cæteris.

Cocco vico Bello dictum, J. Bauhino ſatum, plantam produxit, quæ florebat Maio, ſimilis autem erat præcedenti Araco fab. verùm *flores* bini, omnino purpurei, internè non ſtriati: ternus ordo parvorum foliorum, quorum quædam ſimilia ſine ſerraturis, alia verò cum ſerraturis: Alæ in principio pediculorum criſtatæ ut in deſcripto. Sapor non diſplicet. In ſiliquis latis numeravi ſeptem grana: *Sapor* in virentibus leguminoſus cum aliqua ingratitudine. Menſe Junio ſiliquæ maturæ, latiores multò quàm in Faba Veterum vulg. Piſa autem duplo majora, minùs nigra cum hilo albo.

Hoc genus cum ſerrato ſupra dicto idem eſſe puto; obſtant ſiliquæ binæ ad ſingulas alas: verùm, ſeu idem ſit illi, ſive diverſum, ipſiſſimum eſt quod nos inter frutices circa Baias invenimus à vulgari veterum Faba multùm diverſum, ternis in ſingulis alis foliorum conjugationibus eorúmque majorum, & circumſerratorum. Floribus binis in ſingulis foliorum ſinubus iiſque non ſtriatis, ſiliquis latioribus, ſeminibus majoribus.

CAP. IX.

De Lente.

LEns vel ex *lenis* factum eſt, vel ex *lentis*, quomodo Vett. dixiſſe in recto, ait Priſcianus in VII. Ratio nominis eſſe creditur quia comeſa lenes & lentos faciat. *Invenio* (inquit Plinius lib. 17. cap. 12.) *apud Auctores æquanimitatem fieri veſcentibus ea.*

Lens à reliquis viciis diſtinguitur, ſemine compreſſo & pro plantulæ modo grandi, ſiliquis latis, brevibus.

Cæterùm Lens minutum & vile eſt legumen, unde proverbium *mira de Lente*, apud Græcos dici ſolitum, quoties res humilis & puſilla ſplendidis encomiis magnificiſque laudibus attolleretur cui Anglicum noſtrum reſpondet **Great matter of a woodden Platter.**

Pauperum & tenuium cibus eſt, quæ faſtiditur ſimul ac lautior fortuna contigit, unde Proverbium *Dives factus jam deſiit gaudere Lente*, in eos dictum, quibus ad uberiorem conditionem evectis faſtidio ſunt ea, quæ priùs inopes boni conſulebant.

Vires. Quod ad vires attinet, Lens ex Veterum autoritate oculorum aciem obtundit, ægrè concoquitur, ſtomacho incommoda eſt, eúmque & inteſtina inflat: alvum autem ſiſtit ſi cum cortice edatur inducit gravia inſomnia, ad nervoſa, & pulmonem & caput incommoda eſt. Galeno corpus Lentium ſiccat & ventrem ſiſtit, Decoctum verò propellit. Quapropter prior aqua diffunditur cùm cohibendi gratiâ ſumuntur. Præcipua vis adſtringendi eſt in cortice, detergendi in ſucco. Lens ergo decorticata illam adſtringendi vehementiam & ea quæ ipſam conſequuntur amittit; magis tamen nutrit quàm quæ cortice ſpoliata non eſt, verùm ſuccum craſſum ac pravum gignit, tardéq; commeat, non tamen alvi fluxus deſiccat uti ea cui cortex non eſt ademptus. Externè in cataplaſmatis ad multa adhiberi ſolebat à Veteribus. Vide Dioſcoridem & Plinium.

1. *Lens* J. B. *minor* Ger. Park. *vulgaris* C. B. **Lentils.**

Planta eſt annua, *radice* tenui, alba, paucis fibris donata. *Caulis* ei ſatis craſſus pro plantulæ modo, dodrantalis, hirſutus, anguloſus, infirmus & procumbens niſi in propinquo ſit quod ſcandat, à radice ſtatim ramoſus. *Folia* è quorum ſinubus ramuli exeunt alternatim poſita, ut in reliquis ferè leguminibus, quinque aut ſex pinnularum mediæ coſtæ adnexarum conjugationibus compoſita, coſta media in claviculam exeunte. Singulæ autem pinnulæ oblongæ, anguſtæ, hirſutæ in acutos apices deſinunt. Ex alis foliorum exeunt ſurculi tenues, oblongi, duos aut tres *flores* geſtantes, parvos, albentes; ſuperius tamen folium, quod clypeum appellant, cœruleis intus, lineolis ſtriatum eſt. Floſculis ſuccedunt *ſiliquæ* breves, latæ, compreſſæ, glabræ, duo vel tria ſemina, quàm pro plantulæ modo majora, compreſſa, per maturitatem flavicantia continentes.

2. *Lens major* J. B. C. B. Ger. Park.

Lente vulgari omnibus partibus ſpecioſior eſt & major, herba, foliis, flore albo, ſiliquis, ut & ſemine, quod Lentis vulgaris duo aut tria grana facile æquat.

* 3. *Lens Hungarica major perennis* Hort. Leyd.

Reliquæ omnes Lentis ſpecies ſingulis annis intereunt, hæc perennat.

* 4. *Lens maculata* Park.

* 5. *Vicia ſylveſtris cum Lentis ſiliqua* J. B.

Dodrantalem habet *caulem*, gracilem, anguloſum, glabrum, ramoſum : *folia* duarum triúmve unciarum, tarſi effigie, ſingularia Craccæ minimæ foliis non majora, per extremum obtuſa & veluti cordata : coſtæ extremum in tortiles cirros abit. Ex alæ ſinu enatus pediculus uncialis *florem* gerit unicum Lentis flori ſimilem, quem excipit *ſiliqua* unciâ longior, ſemunciam lata, glabra, compreſſa, duo aut tria claudens ſemina, orbiculata, Lentis majoris.

Locus. Nemauſi collegit Cherlerus.

SECTIO SECUNDA.

De Herbis flore papilionaceo ſeu Leguminoſis non Scandentibus.

HÆ vel ſunt ſiliquis ſimplicibus, vel ſiliquis geminatis duplici alveolo duas ſeminum ſeries continentibus. Prioris generis plantæ ſunt vel ſiliquis articulatis, vel articulis carentibus iiſque vel erectis, [apertis aut utriculis incluſis] vel propendentibus. Quocirca Sectionem hanc in quinque membra ſeu ſubſectiones dividemus.

Prima erit, De leguminoſis ſiliquis erectis.
Secunda, De Legum. ſiliquis propendentibus.
Tertia, De Legum. ſiliquis utriculis incluſis.
Quarta, De Legum. ſiliquis articulatis.
Quinta, De Legum. cum ſiliquis geminatis.

SUBSECTIO PRIMA.

De plantis leguminoſis non ſcandentibus ſiliquis ſimplicibus erectis: Lupino, Faba, Glycyrrhiza, Galega, Onobrychide, Orobo, &c.

Herbæ flore papilionaceo erectæ ſeu non ſcandentes ſunt vel ſiliquis ad ſingulos flores

- *Simplicibus*, unico alveolo unicum ſemen aut unicam ſeminum ſeriem continentibus; ſuntque vel
  - *Monoſpermæ*, floribus in ſpicas è foliorum alis egreſſas diſpoſitis, ſiliquis
    - *Rariùs* & à ſe invicem remotiùs *ſitis*,
      - *Echinatis* ſeu aculeatis; ONOBRYCHIS *vulgaris, Caput gallinaceum.*
      - *Lævibus*, orbiculatis ſeu peltatis; *Polygalo Geſneri affine*, CAPUT GALLINACEUM, *J. B.*
    - *In capitulum conglobatis*, aſperis, Glycyrrhizæ facie; GLYCYRRHIZA *echinata.*
  - *Polyſpermæ*, ſiliquis
    - *Articulis non interceptis*, calicibus
      - *Expanſis*, ſiliquis viſui expoſitis
        - *Erectis*, foliis
          - *Digitatis*, caule tereti, floribus in ſummis caulibus & ramulis in ſpicas digeſtis, ſemine amaro; LUPINUS.
          - *Pinnatis*, pinnis

Majoribus, conjugationibus paucioribus, floribus è foliorum alis exeuntibus, ſiliquis & ſeminibus maximis, caule anguloſo inani; FABA.
Minoribus & *pluribus*, radice
Dulci repente lutea, caule procero, ſiliquis brevibus compreſſis; GLYCYRRHIZA.
Inſipida, ſaltem non dulci, floribus ſpicatis, ſiliquis
Tenuioribus ſeu ſtrictioribus; GALEGA.
Habitioribus; OROBUS *Sylvaticus ſiliquâ erectâ.*
Propendentibus,
Nodoſis, torulis ſeminum protuberantibus velut articulatis; OROBUS *ſativus.*
Æqualibus ſeu planis,
Longis & minoribus,
Teretioribus, foliis
Pinnatis, aliàs cum, aliàs ſine impari in extrema ala folio; OROBUS *Sylvaticus ſiliqua propendente.*
Integris, longis gramineis, caule erecto tereti; CATANANCE.
Compreſſis, floribus corollæ in modum confertis, ſeminibus compreſſis quadratis; SECURIDACA.
Brevibus tumidis & veſicarum inſtar inflatis; CICER *ſativum.*
Membranaceis tumidis & veſicarum inſtar inflatis ſiliquas occultantibus; LOTO AFFINIS, *Anthyllis leguminoſa, Trifolium halicacabum.*
Articulatis; *v.* Tab. ſequentem.
Gemellis ſeu duplicatis.

CAP. I.

De Lupinis.

LUPINUS nonnulli à *lupus* dici exiſtimant, rationémque hanc adferunt, quòd *lupinâ quadam naturâ terram voret.* Nam (ut Plinius ait lib. 18. cap. 14.) Tellurem adeò amat, ut quamvis frutetoſo ſolo conjectum inter folia vepréſque, ad terram tamen radice perveniat. Sed rectiùs Iſidorus Lib. 17. Orig. cap. 4. qui Græcum eſſe origine docet. Eſt enim ἀπὸ τῆς λύπης, quo reſpiciens Maro 1. Georg. ait *triſtíſque Lupini.*

Nempe quia, ut loco dicto Iſidorus ait, *Vultum guſtantis amaritudine contriſtat.* Aquâ tamen ſi macerentur amarorem exuunt: unde Zeno Cittieus rogatus unde fieret, quòd cùm naturâ adeò tetricus eſſet, vinum ſi biberet, fieret ſuavior, ſibi hoc cum Lupino commune eſſe reſpondit. Meminere Athenæus lib. 3. & Laertius in Zenone.

Ex Lupino macerato fiebant nummi, quorum in Comœdiis uſus erat. Plaut. Pœn. Act. 3. Sc. 2.

AG. *Agite, inſpicite aurum eſt.* Col. *Profectò ſpectatores Comicum.*
Macerato hoc pingues fiunt auro in Barbaria boves.
Verùm ad hanc rem agendam Philippeum eſt.

Hinc Horat. Lib. 1. Epiſt. 7.
Nec tamen ignorat quid diſtent æra lupinis.

Ubi, ut Turnebus à Mureto edoctus ſcripſit lib. 1. Adverſ. cap. 15. per *æra* intelliguntur *nummi ærei*, per *lupinos nummi Comici è Lupinis confecti*, ut omnino fallantur qui corrigunt, *quid diſtent erva Lupinis.* Hæc omnia è Clariſſ. Voſſii Etymologico.

Lupini notæ ſunt folia digitata, caules teretes, flores in ſummis caulibus & ramulis in ſpicas digeſti, ſiliquæ erectæ.

1. *Lupinus ſativus* Ger. *ſativus flore albo* C. B. *ſativus albus* Park. *vulgaris, ſemine & flore albo, ſativus* J. B. **White Lupines.**

Caulis huic cubitalis & ſeſquicubitalis, mediocriter craſſus, teres, hirſutus, erectus, ramoſus, medullâ farctus [quamvis alii concavum faciant] foliis nullo aut alterno ordine poſitis veſtitus. *Folia* pediculis duas tréſve uncias longis innituntur, ex ſeptem plerunque ſegmentis oblongis anguſtis, è pediculi faſtigio eodem puncto enatis, Pentaphyllorum in modum compoſita: (Folia hujuſmodi *Jungio* non ineptè digitata dicuntur) è glauco obſcurè virentia, ad margines æqualia, ſubtus hirſuta lanugine incanâ & quaſi argenteâ ad margines præcipuè. Horum latera noctu contrahuntur, ipſaque inſuper ad pediculum terram verſus reflexa dependent. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis in ſpicas digeſti, papilionacei, albi, pediculis brevibus. Floribus ſuccedunt *ſiliquæ*, tres uncias longæ, hirſutæ, erectæ Fabacearum inſtar, pulpoſæ, compreſſæ, quinque vel ſex *ſemina* majuſcula, orbiculata & nonnihil anguloſa, compreſſa, qua parte ſiliquæ adhærent cavitatem quandam velut umbilicum exiguum habentia, foris alba, intus lutea, ſapore amaro, continentes. *Radix* ſubeſt dura, alba, multifida.

In Italia in agris ſeruntur: non modò ad alimentorum uſum, ſed (ſi Matthiolo credimus) ad agros impinguandos. *Locus.*

Lupinum alterum album *Park.* huc refero.

Seruntur in Hetruria (inquit Matt. & nos etiam id obſervavimus) non modò ad alimentorum uſum ſed ad agros impinguandos, & Plinius pingueſcere hoc ſatu arva vineáſque dixit, ità ut optimi fimi vicem repræſentet. *Vires.*

Semen in aquâ dulci calida maceratum amaritudinem deponit, & guſtui gratum redditur ut citra aliam coctionem eſitetur. Galenus elixum cum garo ac oxygaro, vel etiam ſine his ſale mediocri conditum mandi ſcribit, & fieri tunc nutrimentum ſucci craſſi, & tardè deſcendere. At ubi nativa etiamnum amaritudo manet extergendi digerendíque vim obtinet, interficit lumbricos tum illitus tum addito melle linctus, tum in poſca potus; quin & decoctum ejus idem præſtat. Foris impoſitus ex emplaſticorum genere eſt; unde & decoctum in fotu, & farina in cataplaſmatis vitiligines, achoras, puſtulas, pſoras, gangrænas, ulcera maligna juvat, partim extergendo, partim citra mordacitatem digerendo. Sunt qui farinam iſchiadicis cum aceto illinunt. Elicit menſes & fœtum cum Myrrha & melle impoſitum, & alia multa præſtat, quæ vide apud Dioſcoridem, Galenum & Plinium.

Quod Theophraſtus dixit viridem à nullo animali mandi propter amaritudinem, de fructu intelligendum eſt: nam hodie etiam pro boum pabulo ſeritur inter rapas. *J. B.*

2. *Lupinus cæruleus major villoſus* C. B. *exoticus hirſutiſſimus* J. B. *cæruleus maximus* Park. *major flore cæruleo* Ger. emac. *Indicus* Cornuti. **The greateſt blew** Indian **Lupine.**

Radice eſt lignoſa, ruſeſcente, fibroſa: *Caule* cubitali, rotundo, firmo, ſtriato, molli lanugine obſito, (nam in hoc longè major eſt hirſuties quàm in aliis Lupinis) in ſummitate in paucos ramulos diviſo, [*Cornuto* multis ramulis brachiato] ramulis quandoque etiam ſubalaribus rudimenta floris futuri habentibus, qui raró noſtro cœlo perficiuntur. *Folia* ſeptena aut octona, [Corn. novem aut undecim] molli lanugine obſita & quàm in cæteris latiora, ſtellæ in modum diſpoſita, pediculis villoſis, tres quatuórve uncias longis, inſident; quæ decidua ſunt, maximè ubi *ſemen* perfici incipit. *Flores* magni ſunt, eleganter cœrulei & inodori, ſemper quini in ordine ceu verticillatim diſpoſiti, ita ut quamplurimum quatuor, rariùs quinque ordines conſpiciantur, & quo planta perfectior fit eo etiam magis à ſe invicem diſtinguuntur, & quintus ordo plerúnque perit, dum inferiores ſemen perficere ſtudent. *Siliquæ* ſequuntur hirſutæ, unciam latæ, duas longæ, ſed paucæ, cùm ex quinque ordinibus vix binæ ſingulo ordine proveniant (quod raritatem & peregrinam plantæ naturam oſtendere videtur) quæ *ſemen* vulgaribus majus, compreſſum & ruſeſcens, aſperum, J. Bauhino totum luridum continent. [*Cornuto* Siliquæ trium ad ſummum ſeminum capaces ſunt; ſemina non lævem, ut reliqua, ſuperficiem habent, ſed pumicoſâ aſperitate rudem.]

Hæc planta tum à Cluſio in Hiſt. deſcribitur, tum à C. Bauhino in Prodromo, cujus etiam deſcriptionem adhibuimus, & tamen (quod mirum) à Jac. Cornuto in *Hiſt. Plant. Canad.* pro non deſcripta habetur.

3. *Lupinus medius cæruleus. An Indicus medius cæruleus* Park?

Præcedenti ſimilis eſt ſed minor & humilior, pariter villoſus. *Flores* etiam minores, colore itidem cœruleo amœno lucentes, cum maculâ in medio albicante, vetuſtate, antequam flos marceſcit, in rubellum colorem mutatâ. *Siliquæ* villoſæ, minores: *ſemina* etiam minora, valdè compreſſa, per maturitatem contracta cavitatem quandam utrinque obtinent, pulchrè variegata, minimè ut ſuperioris aſpera, ſed lævia ut in reliquis.

Londino ſemen habuimus, quod in hortulo noſtro Cantabrigiæ ſatum plantam produxit, quæ ſemen maturum dedit. *Locus.*

4. *Lupinus cæruleus minor* Park. *flore cæruleo* Ger. *ſylveſtris flore cæruleo* C. B. *ſylveſtris purpureo floreo, ſemine rotundo vario* J. B.

J. B.

Ex ſylveſtrium Lupinorum genere eſt, *caule* cubitali, robuſto, recto, tereti, ſtriato, ſolido, aliis ſatis frequentibus concavo & ramoſo. *Folia* Lupini ſativi, nonnihil hirſuta, multò minora, in quinque, ſex, vel ſeptem radios longos, anguſtos fiſſa; pediculo inhærent longo, ſapore ingrato & odioſo. *Flores* longa ſerie crebri, agminatim aſcendentes, Cicercularum & Piſorum flores referunt, coloris purpurei [potiùs cœrulei] quibus ſuccedunt *ſiliquæ* rectæ, *ſemina* continentes parva, ſtigmatis variata, rotunda. *Radicem* porro demittit ſatis profundè, non magnam tamen, glandulis ad fibras adnatis ſtrumoſam.

In Sicilia circa Meſſanam ſponte & copioſè provenit; alibi etiam tum in Italia tum in Narbonenſi Gallia, locis arenoſis & inter ſegetes invenitur. *Locus.*

5. *Lupinus auguſtifolius cœruleus elatior. An Lupinus Gadenſis marinus flore cœruleo* Park? *Lupinus minor cœruleus Tingitanus* Moriſ?

Lupino ſylveſtri cœruleo ſimilis eſt, ſed erectior & elatior multò, ut qui ad cubitalem altitudinem aſſurgat, ipſum etiam Lupinum ſativum proceritate æquans vel excedens: *Folia* ut in ſylveſtri minore anguſta, novena plerunque in eodem pediculo, extremis obtuſioribus quàm in aliis Lupinis, ut quaſi abſciſſa videantur. *Semina* Lupini ſylveſt. cœrulei ſeminibus *ſimilia*, ſed colore nonnihil diverſa, maculis nimirum ex fuſco flavicantibus varia.

Semen hujus *Lupini Gadenſis* titulo nobis communicatum eſt.

* 6. *Lupinus flore flavo Indicus* Bontii.

Bont.

Sapore eſt faſtidioſo & amaro. *Flores* fert flavos, quibus *ſiliquæ* ſuccedunt Piſorum noſtrorum ſiliquis ſimiles. Pediculi ex ipſo caule ſatis longi & rectà extenſi emergunt, qui deſinunt in quinque vel ſex *folia* oblonga, tenuia. Flores autem & ſiliquæ etiam cauli cum tenui pediculo adnaſcuntur.

Agreſtes ſunt, & in hortis (quod ſciam) non coluntur.

Vires. Decoctum eorum alvum movet & urinas, ideóque magis inter medicamenta quàm alimenta locanda veniunt.

Folia & ſapor Lupinum indicant, at ſpicæ pendulæ ad aliud genus pertinere arguunt: Lupinus eſt anomalus.

7. *Lupinus flore luteo* Ger. Park. *Sylveſtris flore luteo* C. B. *luteo flore, ſemine compreſſo vario,* J. B. **The yellow Lupine.**

Hic prima ſpecie minor eſt & humilior, verùm & ramoſior, & in latitudinem magis diffuſus. *Folia* anguſtiora longioribus pediculis inſident, utrinque hirſuta, & in acutos mucrones deſinentia. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis in ſpicas longas digeſti, è pluribus florum verticillis compoſitos, [ſex ſeptémve interdum] in ſingulis verticillis quinque plurimùm floſculi, pediculis breviſſimis nixi, flavi, odorati. Ad exortum pediculi uniuſcujuſque floris antequam aperitur apponitur foliolum lanuginoſum, concavum, quod explicato flore decidit [Hoc & aliis Lupini ſpeciebus commune eſt] Flores ejuſdem figuræ cùm præcedentis, nec pro plantæ modo minores. Floribus ſuccedunt *ſiliquæ* ſurrectæ, hirſutæ, compreſſæ, ſeſcunciam aut duas uncias longæ, quatuor vel quinque ſemina compreſſa, colore ex albo flavicante & fuſco varia continentes: Ramuli in hoc, ſed magis in præcedente, ſupra florum thyrſum, qui in ſummo caule eſt, aſſurgunt & in altum emicant. Folia contrahunt ſe noctu inſtar primæ ſpeciei, non tamen dependent deorſum reflexi, ſed potius ſurſum eriguntur.

* 8. *Lupinus peregrinus minor, ſive anguſtiſſimo folio* C. B.

C. B. prod.

Ex *radicula* oblonga capillacea, *cauliculus* tenuis, palmaris, quàm minimùm hirſutus exurgit, circa quem *foliola* quina, ſena, ſeptena, brevia, anguſtiſſima, ſubhirſuta, quæ oblongis pedicellis inſident. Flores & ſemina nondum vidimus.

Ex horto Contareni *Lupini Africani minimi* nomine habuit C. Bauhinus.

** Ex dictatis D. Hermanni.* Fructus, annotante * *D. Palmer*, rotundus, orbiculatus & in lateribus crenatus. Ex eo farina in Officinis conficitur pro cataplaſmate.

* 9. *Lupinus cœruleus minor perennis Virginianus repens* Moriſ.

Moriſ.

Hic quoad caules, folia, flores, ſiliquas, ſemináque cum ſylveſtri cœruleo minore convenit: ſed (quod notatu dignum) à duratione & rependi ſub terram facultate à cœruleo minore (cum quo prima facie maximam habet affinitatem) cæteriſque ſuæ familiæ quàm facillimè diſcernitur, ut prolixiore deſcriptione ei opus non ſit.

Præter deſcriptas alias adhuc Lupinorum ſpecies exhibet & deſcribit Parkinſonus: nimirum 1. *Lupinum alterum album*, cui florum petala media, ſuperiore ſeu gibbâ parte; ſupremum cavâ, cœruleo colore tincta ſeu maculata ſunt: major eſt vulgari.

2. *Lupinum minimum cœruleum*, qui partium omnium parvitate præcipuè à ſylveſtri cœruleo minore differt. An fortè idem Lupino peregrino minori *C. B*?

3. *Lupinum flore carneo*, à Lupino Indico medio (cui aliàs ſimilis eſt) colore floris, parvitate omnium partium, & hirſutie minore diverſum.

Verùm cùm hæ nobis nondum viſæ, nec à quoquam alio deſcriptæ, nihil ampliùs habemus quod de illis dicamus, niſi quòd ſemina à *Gulielmo Boelio* collecta fuerint, quódque valde teneræ eſſent, & ſemen poſt primum annum ad maturitatem non perducerent.

D. Magnol Lupinum flore purpuraſcente latifolium hirſutum *C. B.* in *Matth.* ſe in ſatis in luco Gramuntio ſitis & in aliis circumpoſitis inveniſſe ſcribit. *Botan. Monſp.*

Cap. II.

De Faba.

FAba, Græcis κύαμος, à Faliſcis, Hetruriæ populo, *Haba* dicta eſt, unde vocabulum ſumptum videtur. Martinius à πάω, i. e. *veſcor, paſcor*, deducit, ut ſit quaſi Paba. Iſidorus à φάγω.

A Dodonæo hoc genus leguminis *Boona* Latinè dicitur, qui Germaniſmo fultus, idiomatéque Alemannico abuſus, at aliis doctior videretur, nomenclaturam hanc novam excogitavit (inquit J. Bauhinus.) Cæterum Boonæ ſive **Bean** nomen à Baiana Italico deductum videtur, quâ totâ Inſubriâ & Liguriâ recentes Fabas vendentium voce appellari autor eſt Hermolaus.

Κύαμοι Græcis dicti creduntur quia ſunt εἰς τὸ κύειν δεινοὶ, καὶ αἴτιοι τοῦ κύειν.

Fabæ notæ genericæ ſunt ſiliquæ erectæ, craſſæ; ſemen maximum, ad latera compreſſum, oblongum cum hilo magno in extremo, caules anguloſi, firmi, concavi.

A. 1. *Faba* C. B. *Faba, Cyamos leguminoſa* J. B. *major hortenſis* Ger. Park. **Garden-beans.** *J. B.*

Radice partim eſt recta, partim ſerpente, ſtrumoſâ & fibris donata, ex qua *caules* ſurriguntur duobus cubitis altiores, [imò in lætiori ſolo humanam altitudinem ſuperantes, vel ſinguli vel bini ternive pro fertilitate ſoli] quadrati, inanes, *foliis* adverſis, cæſiis, ex oblongo rotundis, ad unam coſtam adnexis: ex quorum alis *flores* oriuntur ſimul aliquot juncti, congeneribus Piſis ſimiles, quorum ſupremum folium ungue purpuraſcente albidum, ſtriis purpurantibus pictum eſt; duo lateralia in medio nigra, in ambitu alba, ſtamina occultans colore eſt ex albo herbaceo. *Semen* in *ſiliquis* magnis, craſſis, carnoſis, hirſutis, ſurrectis, oblongum, latum, planum, compreſſum, maximum, dimidiam drachmam interdum pendens, colore plerunque albo, interdum rubente, hilo in ſumma parte longo, nigro.

Poſtquam ſemen dederit radicitus exareſcit.

Faba fructu albo & fructu rubro, non ſunt duæ diſtinctæ Fabarum ſpecies; ſiquidem experientiâ noſtrâ, Fabæ rubræ ſatæ non ſemper rubras producunt, ſed interdum, imò ſæpiùs albas. Hæc coloris mutatio accidentalis eſt varietas, quæ vel ſolo, vel culturæ debetur.

2. *Faba minor ſive equina* C. B. *minor ſylveſtris* Park. 3. *ſive communis* Ger. emac. **Field-beans, or Horſe-beans.**

Caulibus, foliis, floribus & ſiliquis hortenſi ſeu majori Fabæ ſimilis eſt, ſed minor. *Folia* tamen pluribus pinnarum conjugationibus conſtant, magíſque conferta ſunt. *Flores* è foliorum ſinubus exeunt in pediculis parvis, ſex plerunque in eodem pediculo, qui delapſi totidem relinquunt *ſiliquas*, minores & rotundiores quàm præcedentis, *ſemina* claudentes minora, tumidiora, rotundiora & modicè oblonga, alia pallidiora, alia nigriora. Fœcundius eſt plerunque hoc genus Faba majori ſeu hortenſi, tum ſiliquarum ad ſingulas alas numero, tum ſeminum in ſingulis ſiliquis.

Vſus & Vires. Fabis [hortenſes intellige] in cibis utimur frequentiſſimè: ſúntque in multis regionibus (ut rectè Adverſariorum auctores) vere & tota æſtate magnum annonæ ſupplementum. Nos Trago ſubſcribimus recentes innoxias eſſe in cibo, & bonum ſuccum gignere. Veteres eóſque ſecuti Dodonæus, Caſp. Hofm. & è recentioribus alii, Fabas flatulentas eſſe aiunt, & tanto flatulentiores quò viridiores, cujus conſequens eſt, difficilis etiam eſſe concoctionis; *quod tamen nos non experimur quamvis æſtivo tempore Fabis frequenter veſcimur; nec probamus ſententiam Dodonæi aridas & exſiccatas recentibus præferentis, quòd ſci. minus flatulentas putet, ſed potius cùm Trago eas operariis relinquimus. Nec video cur porcos aliáque animalia ſaginent, & non æquè homines.*

D. *Mundy* de eſculentis p. 121. ſe noviſſe ſcribit ruſticum quendam pauperem, qui in gravi annonæ difficultate fabis ſolis elixis, nec alia re, liberos aluit; pueris tamen ità paſtis meliùs coloratos aut habitiores vix alios videres, unde conſtat copioſè nutrire fabas aridas, poſtquam ventriculus eas ferre aſſueverit. *D. Tancredus Robinſon.*

De facultate adſtrictoria farinæ fabarum, ejúſque proinde uſu in dyſenteria medicos diſſentire video. Caſp. Hofmannus à farina fabacea, ſeu Faba freſa Veteribus dicta & lomento fabæ, quia paratur ſine cortice non oportere ait ullam exſpectare adſtrictionem, quæ corticis eſt, non autem ſubſtantiæ. Qua, pergit, ex limitatione intelligit unuſquiſque, quo in errore verſentur illi, qui hac farinâ vel in aceto ſolo, vel in aceto & aqua decoctâ utuntur in alvi fluxibus ex debilitate retentricis; niſi enim totæ decoquantur nihil fit.

Dodonæus è contra Fabam cum putaminibus deſcendere ait nec omnino facilè, nec omninò tardè; abſque his autem alvum conſtringere; *Nos in Dodonæi ſententiam propendemus, cùm videamus in frumento florem farinæ furfuribus excuſſis potentiùs aſtringere, & furfures extergere, farinæque deſcenſum promovere: rem tamen experientiâ determinandam relinquimus.* Faba minor facultate ac temperamento admodum ſimilis eſt majori; non tamen tam hominum cibo quàm equorum ſaginæ ſervit ac utilis eſt.

Farina Fabarum non tantùm intra corpus utilis eſt in diarrhœa & dyſenteria, ſed & extra in maculis à Sole contractis, aliíſque cutis ſordibus extergendis (ſi illâ fricentur) in ſugillatis diſcutiendis. Aqua deſtillata ex floribus diuretica eſt, maximíque uſûs in maculis faciei extergendis eâque fucanda. Flores autem ſuaviſſimum odorem exhalant, ut agri aut horti Fabis conſiti, cùm in flore ſunt, odor etiam è longinquo ſentiatur.

An Boona ſive **Bean** ſit Veterum Faba non levis eſt inter botanicos controverſia. Vide ſis Dodonæum, J. Bauhinum & Caſp. Hofman: in *De Medicam. Officin.* Certè Veterum Faba parva fuit

&

& rotunda, ut patet ex innumeris ferè locis Theophraſti, Dioſcoridis, &c. E contra impoſſibile videtur, certè vix credibile eſt legumen adeò vulgare & quotidiani uſûs in deſuetudinem abiiſſe, aut nomen mutâſſe, ínque ejus locum. & nomen Boonam ſucceſſiſſe nemine conſcio. Hæc enim nobis pro Faba, & Faba Latinis pro κυάμῳ unanimi conſenſu tradita eſt. Contra ſententium argumenta (inquit C. Hofman.) peccant in eo quòd comparationem inſtituant cum Faba noſtra majore, cùm deberent cum minore. Fortaſſis illa tum non fuit perducta ad id magnitudinis mangonio.

Ad renum Affectus, ℞ Cinerem è truncis Fabarum. Fiat ex iis lixivium, coletur per manicam Hippocratis, dulcoretur ſaccharo & aromat. cinnamom. de quo ℥vj. propina. Ab atroci dolore renum in feb. dupl. tertiana ſubintrante ſum liberatus hoc auxilio. *Guido à Cauliaco.* Provocat urinas vias mundificando, pus & arenulas expellendo & menſtrua provocando. Communicavit *D. Edv. Hulſius* M. D. Philoſophus & Medicus inſignis, cum aliis multis ex variis Autoribus in gratiam noſtram à ſe collectis. Effectum autem, & rectè, tribuendum ſentit ſalibus in lixivio contentis. Nam & ego (inquit) aliquando fœminæ cuidam Nephriticis doloribus obnoxio, cujus pedes valdè intumuerant diætam præſcripſi in qua bona quantitas cinerum geniſtæ incocta eſt, quæ magno numero calculos è renibus deturbavit, verùm dolore adeò atroci, ut uſum ejus omittere coacta ſit.

Hinc ad provocandam urinam præſcribit *Cheſneau* Salem ex truncis fabarum extractum, ad gr. viij. in aliquo liquore convenienti ſumendum; vel ſi ſal in promptu non ſit, lixivii ex cineribus facti & clarificati ad ℥vj. cum Syrup. de Althæa ℥ j.

Memini quendam alvi cruenta excretione jugi per tres vel quatuor menſes laborantem ſolo uſu Fabarum rubrarum pulmenti in modum in lacte coctarum, manè & veſperi devoratarum ſanatum fuiſſe, aliis medicamentis nil juvantibus. *Sim. Paulus* Quadrip. Botan. p. 30.

Symbolum illud Pythagoricum ἀπὸ κυάμων ἀπέχεσθαι variè interpretantur Veteres & Recentiores. Alii de Fabis ſimpliciter accipiunt, à quibus ideò abſtinere præcipit Pythagoras, quia ſunt flatulentæ, Veneris incentivæ, & mentis tranquillitati contrariæ, inſomnia turbulenta efficientes: vel ut alii volunt, (teſte Plinio lib. 18. cap. 12.) quia mortuorum animæ ſunt in iis, & quia in floribus earum literæ lugubres reperiantur. Alii κυάμους ſymbolicè & ænigmaticè teſticulos appellatos aiunt, quia ſunt αἴτιοι τοῦ κυεῖν, unde non à Faba comedenda, (quâ ipſe frequenter veſcebatur) ſed à rei Venereæ proluvio voluiſſe philoſophum homines deducere. Tandem alii, ut Plutarchus ipſe, à muneribus Reip. tractandis abſtinendum interpretantur. Nam Veteres vice calculorum in magiſtratibus eligendis Fabis utebantur.

CAP. III.

De Glycyrrhiza.

GLycyrrhiza, id eſt, radix dulcis, recentioribus Græcis, Theophraſto Scythica radix dicta eſt, quia Scythæ hac & Hippace, id eſt, caſeo equino, ad duodecim dies durare poſſe dicuntur in fame & ſiti. Hippacen nonnulli Plinium ſecuti pro herbæ nomine perperam habuerunt. Plinius hac de re ſibi non conſtat ut patebit loca conferenti: nam lib. 28. c. 14. *equinum coagulum quibuſdam hippacen vocari* ait; at l. 25. c. 8. herbam eam facit, inquiens, *His duabus herbis,* Scythice ſci. & Hippace, *Scythas etiam in duodenos dies durare in fame, ſitive tradunt.* Reprehendendus etiam eſt Plinius, quòd Scythicam radicem *Theophr.* diverſam fecerit à Glycyrrhiza.

Glycyrrhiza inſuper à ſedanda ſiti nonnullis Adipſon vocatur. Columella. Et quia famem ſitímq; ſedat glycyrrhiza, ob hoc ἄδιψος vocata eſt: nonnulli ipſum hydropicis dedere, teſte Galeno, nè ſitirent: Hoc (inquit Jo. Bod. à Stapel) non parvo ægrorum levamine fieri recentiorum comprobatum eſt experimento.

Glycyrrhizæ notæ ſunt radices dulces, repentes, luteæ, caules proceri, ſiliquæ breves compreſſæ, erectæ.

Glycyrrhiza vulgaris Ger. emac. *vulgaris* Park. *ſiliquoſa vel Germanica* C. B. *radice repente, vulgaris Germanica* J. B. **Liquorice.**

J. B.

Sarmentoſæ *radices* longè latéque implexu vago reptant, colore buxeo, foris nigricantes, ſapore melleo, cui ſtipes multum dulcedine cedit, ſubhirſutus, nonnihil purpuraſcens. *Folia* in alam Fraxini inſtar diſpoſita, quorum ſingularia minora, per ambitum integra, atrovirentia, modicè viſcoſa, dum adhuc tenera; ſapore acerbo & ſubacido [Trago autore, Dictamno vulgari aut Ciceri ſunt ſimilia.] *Flores* racemoſi, purpurantes, Dod. dilutè cœrulei, ſingularibus Trifolii bituminoſi floribus perſimiles. Hos excipiunt *ſiliquæ* glabræ in quibus *ſemina* parva, rotunda, compreſſa, dura, tria aut quatuor.

Apud nos ſeritur Pontefracti in Comitatu Eboracenſi, & Workſopi in Notinghamia. Glycyrrhiza autem Anglica præcipuæ æſtimationis eſt, & ex tranſmarinis regionibus advectæ præfertur. In Germania quoque multis in locis, in agris colitur. Rariùs autem in Germania & Anglia floret, ideóque ſterilis à nonnullis, ſed temere, credita.

Tam folia quam caules hyeme quotannis pereunt, & novæ ſequenti vere proveniunt.

Locus & Tempus, Vires.

Non paucis Galliæ Narbonenſis locis autore Lobelio multum ſponte oritur, etiam propè *Latera* oppidum. Floret Julio & ſemen fert Septembri.

Glycyrrhiza caliditate & frigiditate temperata eſt, in reliquis ad humiditatem inclinat, pulmonica ac nephritica, acrimoniam mitigat, expectorationem promovet, aſperitatem lenit, (humores ſciincraſſando) alvum infantium leniter mollit. Uſus præcip. in tuſſi, raucedine, phthiſi, pleuritide, veſicæ eroſione, urinæ acrimonia. *Schrod.*

Succus Glycyrrhizæ inſpiſſatus ad hæc præcipuæ æſtimationis eſt.

Tragus Glycyrrhizæ radicem ejúſque ſuccum extractum ipſi etiam Saccharo præfert. Nemo enim (inquit) ignorat amara & Saccharum ſitim excitare, quam dulcis radix & ſuccus ejus reſtinguunt.

Cortex ejus (inquit Dodonæus) amaritudinem quandam habet, & calidioris eſt qualitatis particeps, quam idcirco abradere oportet. At C. Hofmannus hoc nihil eſſe ait, nam Amaror eſt interior (augetur is etiam à diuturna coctione ut in aliis dulcibus) ab eo verò eſt abſterſio. Eſtne ergo, pergit, ſemper tutus in leniendis aſperis? non eſt, quantumvis reclament ignari. In univerſum omnibus malis ſuccurrit ab acribus, ſalſis & mordacibus humoribus excitatis.

Ex hujus ſucco cum aromatibus mixto fiunt parvi panes ſeu rotulæ ad tuſſim & pulmonis vitia.

Glycyrrhiza cum tantillo Cinnamomi in aqua decocta, inſervit nonnullis pro potu ordinario, & poſt fermentationem inebriat non minùs quàm Cereviſia.

Cap. IV.

De Galega.

Galega Herbariis cur dicatur ignoramus. *C. B.* quaſi Gallica Fracaſtorio dicta putatur. Verùm Galega Italica vox eſt teſtibus Matthiolo, Dodonæo, aliis. Quod nomen apud Veteres obtinuit non conſtat. A quibuſdam Rutæ nomen inditum ab effectu & viribus, non verò odore.

Galegæ notæ genericæ ſunt Flores ſpicati penduli, reliquæ erectæ teretes, tenues.

1. *Galega* Lob. Ger. J. B. *vulgaris* C. B. Park. *Ruta capraria* Geſn. **Goats Rue.**

J. B.

Hinc indè per terram ſpargit tenues *radices*, albas; *Caules* verò tollit bicubitales, & altiores, ſtriatos, inanes, ramis compluribus brachiatos. *Folia* Viciæ, pinnata, impari alam claudente, longiora, ſpinulam mollem ex extremitate proferentia, ſapore leguminaceo. *Flores* peculiaribus inſident ſurculis, ex foliorum alis exortis, viciæ multifloræ, jubam longam efficientes, colore albo, vel ex albo violaceo. *Siliquæ* teretes, tenues, longæ, erectæ, in quibus *ſemen.*

Locus.

In Italia paſſim provenit, ad aquarum rivos præcipuè; &, ut aiunt, in Hiſpania. Cluſius in Pannonia abundantiſſimam vidit, inter Muram & Dravum flumina, paullò ſupra eorum confluentes. Radix multos annos durat.

Vires.

Celeberrimum eſt Alexipharmacum ac ſudoriferum, venenum, imprimis peſtilentiale, inſigniter diſcutiens. Uſus ejus præcipuus in petechiis expellendis, aliíſque morbis peſtilentialibus, ipsâque peſte curanda, in morbillis, in Epilepſia infantum (exhibetur ſucci cochl. i.) in ictibus ſerpentum, in lumbricis, quos etiam extrinſecùs applicata fugat. Eſtur & herba ipſa cruda vel cocta ad hos uſus. *Schrod.*

Herba hæc, ſecus ac aliæ [Alexipharmacæ] citra ſaporem eſt, & inſuper qualitatibus primis temperata. *Idem.* quod imprimis notabile eſt.

Galegæ planta tota, & totius illius aq. ſtillatitiâ commendatur ad pellendos contagioſos, peſtilentes & malignos morbos, cujus adeò certa experimenta volunt nonnulli, ut qui Galegâ ſolum ſit inſtructus vindicari ab his malis certò queat.

Nobiliſſ. Vir, Patriæ ſuæ decus, *D. Robertus Boylius* in tractatu de *ſalubritate & inſalubritate aeris*, tres quatuórve paginas impendit Galegæ viribus celebrandis in peſtilentialibus & malignis morbis ex propria obſervatione & experientia; ut nos monuit *D. Tancred. Robinſon.*

Galegæ ſylveſtris ſuccus Epilepſiam ſanat. *D. Palmer* ex dictatis D. Hermanni: Quam plantam intelligat Galegæ ſylveſtris nomine non ſatis ſcio, fortè viciam ſylveſtrem multifloram.

Varias Galegæ præparationes ad uſus prædictos vide apud Hofmannum, Schroderum & alios.

2. *Galega Indica minor hexaphyllos.*

Sopheræ ſpecies eſt (inquit P. Ammannus.) Eſt enim planta ſiliquoſa pentapetala *floribus* aureis, quaſi in globum contortis, *ſiliquis* anguſtis, recurvis, *ſeminibus* flaveſcentibus propemodum, ex oblongo quadratis.

3. *Sofera* Alpini *&* Belli J. B. *Galegæ affinis Sophera dicta* C. B. *Sophera ſive Securidaca Ægyptiaca villoſa* Park. *An Hoxocoquamodit* Cam. hort?

Belli.

Suffrutex eſt, ad duorum triúmve cubitorum altitudinem aſſurgens, *caule* firmo, recto, fibroſo, multos ramos firmos è foliorum alis undique ſpargente, in quibus *folia* Myrti foliis ſimilia quidem, verùm anguſtiora, alata, h. e. in longo pediculo utrinque ſita contrariis ſemper inter ſe petiolis, numeróque paria, ut in Lentiſci folio conſpicere licet, ſupernè læte virentia, infernè verò ſaturâ viriditate prædita, graviter olentia, veſperi ſupernâ folii parte, quâ petiolo inhærent coeuntia, infernâ parte terram ſpectante, ſicque clauſa totâ nocte permanent, manè verò circa Solis ortum denuo expanduntur. Croceos fert *flores*, inodoros, plures in uno ramulo pendentes, multáque intus ſtamina cum *ſiliquæ* rudimento continentes, in caulis & ramorum ſummitatibus naſcentes: quibus ſuccedunt *ſiliquæ* rotundæ, digitum longæ & cœlum ſpectantes, plurima *ſemina* continentes rotunda, aliquantulum compreſſa. Diutiſſimè floret, ſubinde novos & recentes *flores* proferens, ſempérque virens. *Radicem* habet multifidam, lignoſam. Non ultra ſena in eodem folio pinnarum paria obſervavit Bellus.

Hon. Bello videtur ſuam plurimum ab Alpini Sophera differre, quod ex deſcriptione & icone colligere licet. Equidem Alpini figura vitioſa, duplici potiſſimùm nomine (inquit C. Bauhinus) primùm quòd in coſtæ extremitate malè poſuerit folium quod imparitatem faciat; dein quòd ſiliquas dependentes pinxerit, cùm omnes oblongæ, cylindraceæ, ſurſum ſpectant. Non tamen differentes facio, cùm ab Hon. Belli integram plantam ex Creta, & à Proſpero Alpino ſemina (unde plantæ enatæ) acceperim, in utraque ſolam differentiam in foliis notavi, quæ in Ægyptiaca acutiora & atrovirentia ſunt. *C. B.*

Alpinum defendit Cl. Veſlingius *Obſerv. in lib. P. Alpini de Plant. Ægypt.* Utriuſque inquiens culpæ [quam Bellus ſci. & Bauhinus Alpino imputant] facilè & fidenter Proſp. Alpinum purgo. Quamvis enim frequentiùs paria ſint foliorum agmina, interdum tamen adjectum extremæ virgulæ privum folium : imò in eadem plantâ & parem foliorum ordinem & imparem obſervavi.

Siliquæ cœlum ſanè ſpectant. At nec hoc perpetuum eſt, cùm cœleſtis caloris inæqualis diſpenſatio humiditatúmque modò copia, modò inopia poſitum illarum permutet. Hæc Veſlingius, cui ut oculato teſti & veraciſſimo libenter fidem adhibemus.

Camerarius Noribergæ ſuæ decus Sopheram circa ramorum exortus, ſeu in alarum cavis, qua parte coſtarum latior extremitas caulem amplectitur, verrucis parvis rubentibus, quæ æſtu intenſiſſimo liquorem candidum, pellucidum exudabant, ſpectabilem in horto aluit. *C. B.*

CAP. V.

De Orobo ſylveſtri ſiliquis erectis.

* 1. *Orobus Braſilienſis flore luteo* Paiomirioba *dictus* Marggr.

Marggr.

EX unica radice multi prodeunt *caules*, circiter tres pedes longi, lignoſi, virides, nodoſi, in multos ramos divaricati, qui è nodis prodeunt: in quolibet ramulo octo vel novem folia, nimirum quatuor vel quinque paria, ſibi invicem oppoſita, planè ſimilia Orobi Pannonici *Cluſ.* In extremitate ramorum enaſcuntur *floſculi*, pentapetali, planè ſimilis illius Orobi Pannonici ſed omninò lutei. Flores ſequuntur *ſiliquæ*, quatuor, quinque, ſex, aut ſeptem dig. longæ, teretes, paulum compreſſæ, haud craſſæ, incurvatæ ut Enſis Polonicus; quæ per maturitatem fiunt fuſcæ & ſponte rumpuntur, atque effundunt *ſemen* rotundum, latiuſculum, compreſſum, fuſcum, paullò majus Lentibus. In qualibet ſiliqua 50 & interdum paullò plura continentur ſemina. Toto anno floret & fert ſemen. *Radix* longa, recta, multa ſuperiùs habet filamenta, flavi coloris.

Vires. Aqua deſtillatur ex hac planta, quæ comminuit & expellit calculos Veſicæ. *Radix* contra venena & ſtranguriam : folia contra *Bichos de Cu*; ſemen cum aceto contra impetiginem valet: Planta quoque contuſa & calidè applicata laterum doloribus auxiliatur. An ſiliquas erectas producat, non dicit autor, ut in icone erectas appingit; Puto Marggravium erràſſe in numero petalorum floris, niſi ſit error Amanuenſis aut Typographi.

* 2. *Orobus Braſilienſis* Tareroqui *dictus*, *Metapaſto Luſitanis* Marggr.

Marggr.

Species eſt Payomiriobæ, ejuſdem *figuræ* & eadem radice, caule, ramis, flore quoque ſed paulum minore, eadem diſpoſitione foliorum & ejuſdem coloris, differt tamen foliorum figura: nam hujus ſunt digitum aut paulo plus longa, figuræ ovalis, ad exortum ſuum anguſtiora, ſuperiùs viridia, inferiùs nonnihil incana, nervo ſecundùm longitudinem & venis obliquis prædita. *Semen* rotundum, nigrum, minutum, & multùm diverſum à ſemine Payomiriobæ.

Poſt Solis occaſum folia ſua componit & quaſi marceſcit, manè iterum explicat. *Hoc & aliis fere omnibus leguminibus convenit.*

3. *Orobus ſylvaticus purpureus vernus* C. B. *ſylvat. purpureus major* Park. *Pannonicus* 1. Cluſ. *ſylvat. vernus* Ger. emac. *Galega nemorenſis verna* J. B.

J. B.

Veris munus Galega ſylvat. pedem altos habet *caules* cum incipit florere, *foliáque* ſatis anguſta & mollia, poſtea majores, anguloſos, ex radicibus multiplicibus, fibroſis, nigris, perennibus numeroſos ſurgentes: in quibus *folia* ex duabus tribúſve conjugationibus compoſita, quorum ſingularia Parietariæ foliis paria, unciam aut ſeſcunciam lata, uncias circiter tres longa, in longum mucronem deſinentia, tribus ſecundùm longitudinem decurrentibus coſtis; bina quoque foliola caulem foliorúmque pediculos amplectuntur veluti pinnulæ. *Flores* in longo pediculo veluti ſpicati, ſex vel ſeptem aut octo, quales Leguminibus, purpurei primùm, poſtmodum cœrulei, quos *ſiliquæ* excipiunt, uncias duas longæ, nigræ, erectæ, in quibus *ſemina* rotunda, exigua, interdum verò oblongiuſcula, amaricantia. *Radix* quotannis iterum pullulat.

Locus. In dumetis *à la Baſtie*, & alibi circa Genevam ínque Germaniæ & Helvetiæ ſylvis frequens.

C. Bauhinus Aſtragalum Columnæ hujus plantæ ſynonymum facit: J. Bauhinus valdè dubitat an ſit eadem nécne, quoniam majorem florum numerum Aſtragalo ſuo tribuit Columna, (viginti nimirum) quàm unquam in Orobo deſcripto obſervavit: in foliis præterea non depinguntur, nec deſcribuntur nervi ad Plantaginem accedentes.

4. *Orobus ſylvaticus pallido flore* C. B. *Galega montana Dalechampii* J. B. *An Orobus Alpinus latifolius* C. B. Park?

J. B.

Cubitalis eſt planta, *caule* ſtriato, ex quo per intervalla orti pediculi longitudinis mediocris quinas ſenáſve annexas denſo agmine ſuſtinent foliorum conjugationes, quæ Galegæ vulgo notæ foliis quàm ſimillima: *Flores* in peculiari appendice ſpicam æmulantur, colore prædit luteo-palleſcente, figurâ florum Geniſtæ quoque. *Radix* ſubeſt multiplex, tuberoſa & longiſſimis fibris donata. *Siliquas* (quas mihi, inquit J. Bauhinus, obſervare non licuit) teſtatur Dalechampius eſſe nigras *ſeminibus* plenas Lenticulæ ſimilibus.

Invenit J. Bauhinus in monte *Thuiri* non longè à Geneva: nobis ibi plantas indagantibus non comparuit. *Locus.*

Sibi perſuadet Parkinſonus, & mihi unà, Orobum Alpinum latifolium *C. B.* in Prodromo deſcriptum non differre ſpecie à planta hic propoſita. Vide & confer deſcriptiones Bauhini & Lugdunenſis.

5. *Galegæ nemorenſi vernæ ſimilis flore albo* J. B. *Orobus Pannonicus* 4. Cluſ. *Orobus ſylvaticus annuus flore albo* Park. *Orobus montanus flore albo* Ger. emac.

Cluſ.

Aliquot ab una radice prodeunt *caules*, cubitales, ſtriati, recti, *folia* alternatim proferentes pennata, quaternis foliis ſatis amplis & mucronatis conſtantia (quibus adnaſcitur aliquando extremâ alâ quintum) viridibus, per quæ aliquot venæ tranſverſim à medio nervo excurrunt, ſubacidi quidem initio guſtûs, ſed poſtea amariuſculi. *Flores* ex alarum ſinu brevi petiolo inſidentes prodeunt quini aut ſeni, antrorſum ſpectantes. Viciæ floribus non diſſimiles, albo colore præditi, qui in binis foliolis ſurſum reflexis [atqui unum duntaxat folium in floribus papilionaceis ſurſum reflectitur] palleſcit, odoris expertes. Lobi quales in primo genere ferè, in quibus *ſemen* fuſcum majus quàm in reliquis generibus. *Radix* minimè vivax eſt, ſed prolato fructu perire ſolet ut pleriſque Leguminum generibus accidit.

In Alpibus Auſtriacis naſcentem invenit Cluſius: itémque in Pannonia interamni in monte quodam ſylvoſo Greben arci vicino. Flores protulit Aprili & Maio in hortos tranſlatus, deinde ſemen.

Orobum Pannonicum 4. Cluſii C. Bauhinus Galegæ montanæ Dalech. eandem facit: J. Bauhinus, cui potiùs accedo, diſtinguit. Nam in Galega montana plures ſunt in foliis pinnarum conjugationes. Judicet Lector.

* 6. *Orobus ſylveſtris anguſtifolius Aſphodeli radice* C. B. *ſylvaticus anguſtifolius* Park. *Orobus quorundam radice bulboſa, flore albo.* J. B. *Orob. Pannonicus* 3. Cluſ. *montanus anguſtifolius* Ger. emac.

Cluſ.

Graciles promit *cauliculos*, rectos, firmos, anguloſos, pedales & cubitales: *folia* per intervalla uni coſtæ inhærentia, quaterna plerunque, ex adverſo ſita, erecta, anguſta, trium ferè unciarum longitudinis, guſtu aliquantulum acido initio, deinde amariuſculo, nullis capreolis prædita, quòd *caules* ſatis firmi adminiculis non egeant. *Flores* in longis naſcuntur ſurculis, ſpicæ inſtar congeſti, florum Piſi aut Viciæ formâ, ſeni aut octoni, candidi coloris: deinde oblongi *lobi* nigricantes, prioris lobis pares, *ſemine* nigro, interdum etiam maculoſo pleni, qui per maturitatem cum ſtrepitu dehiſcentes ſemen abjiciunt. *Radicibus* nititur quinis aut ſenis, minimi digiti longitudine, craſſiuſculis, Aſphodeli aut Pæoniæ fœminæ minoris oblongis bulbis ferè ſimilibus, minoribus tamen, foris nigris, intus albis.

In pratis Auſtriæ Thermis Badenſibus vicinis, inque montoſis ultra Danubium locis ad cæduarum ſylvarum margines invenit Cluſius. Floret cum ſuperioribus & ſemen Junio perficit. *Locus.*

Araci vel Apios leguminoſæ ſpecies Toſſano Carolo J. B. excepto floris colore purpureo in omnibus cum deſcripta planta convenit.

CAP. VI.

De Leguminibus ſiliquis aculeatis ſeu echinatis monoſpermis Onobrychide & Glycyrrhiza echinata.

Onobrychis nonnullis ab Ὄνος Aſinus & βρυχὶς quaſi Aſini palmes dicta putatur: aliis ab ὄνος & βρύχω *frendeo*, ab aſini ruditu, quòd eo depaſto fremant aſini, nec injuria, ſiquidem cum ſemen jam maturuit depaſcantur: Semen enim rigidis ſuis aculeis eorum palatum & os compunget.

Notæ ejus genericæ ſunt floris ſpicati, ſiliquæ aculeatæ monococcæ.

A. 1. *Onobrychis ſive Caput gallinaceum* Ger. *Onob. vulgaris* Park. *foliis Viciæ, fructu echinato major* C. B. *Polygalon Geſneri* J. B. **Medick Vetchling, or Cocks-head**, *& nunc vulgò nota nomine* **Sainct-foin.**

J. B.

Multarum notarum argumento Polygalon indigitabat Geſnerus herbam è radice mediocriter craſſa longa, vivaci, cortice obtectâ nigro, intus albâ, *ramos* proferentem multos, palmares vel etiam cubitales, rubentes, in terram reclinatos; è quibus orti pediculi *folia* conjugatim diſpoſita ſuſtinent Lentis, inferiùs magis albicantia & piloſa, ſuperiùs viridantia magis, plurima, cum impari in extremo, mucronata: E foliorum alis exeunt pediculi prælongi, florum ſpicas ſuſtinentes in longum excurrentes unde & ſemina non coacervata ſunt ſed rariùs diſpoſita. *Flores* pulchrè rubent ſupremo folio (quod plerunque reflectitur) lineolis ſaturatioribus eleganter ſtriato, è calice hirſuto. Sequuntur ſeminum *conceptacula* ſubrotunda, modicè compreſſa, ſpinulis aſperata, & per ambitum gibba, criſtam ſerratam, membraneam erigentia, *ſemina* ſingularia, reniformia continentia.

Locus. Ad latera collium *Gogmagog* dictorum propè Cantabrigiam, inque ſatorum ibidem marginibus necnon campeſtri planitie propè Novum mercatum, inque ejuſmodi planitie montoſa *Salisburienſi*, ut & alibi in Anglia ſponte provenit, ſemper tamen ſolo cretaceo & ſicco, locis apricis, ut circa *Royſton* oppidum. In tranſmarinis propè Genevam copiosè provenientem obſervavimus in pratis, ubi & J. Bauhinus.

Hæc eſt quæ non ità pridem ſeri apud nos cœpit pro jumentorum pabulo **Sainct-foin**, i.e. Sancti fœni nomine, ſemine è Gallia petito, maximo multorum emolumento. Multam enim ex ejus eſu Vaccis & aliis animalibus lactis copiam contingere compertum eſt, unde Polygalon & meritò Geſnero dicitur. Præterea ſolo gaudet ſterili & cretaceo, aut ſicciore, nec graminis neque frumenti admodum feraci; unde à quo ſeri cœpit hujuſmodi agrorum annui reditus ſoli Dominis multoties iterantur.

Dienſibus Allobrogum, ubi pratorum copia non eſt, in aſperis & lapidoſis locis, pauculâ terrâ tectis, bidente tantùm ſcalptis, injecto fimo & diligenter comminuto ea gens ſerit, & humo inſperſo ſtercore operit. A ſatu imber ſi ſubſequatur facillimè comprehendit, & optime proficit, diſperſis huc illuc cauliculis, ſic veſtiens & operiens ſolum, ut in jejuno & ſqualidiſſimo ſolo latiſſimi prati ſpeciem oſtendat. Secatur ſingulis annis ter, cùm adolevit & corroborata eſt, & pecori gratiſſimum pabulum eſt. Gaudet præcipuè locis aridis & ſabuloſis, in quibus floret Æſtate & ſemina perficit Autumno. *Moriſ.*

Ingenioſiſſimus Vir & rei herbariæ peritiſſimus *D. Sloane* exhibuit nobis ramulum ſiccum Onobrychidis cujuſdam quam majorem non deſcriptam vocat. Vulgarem Onobrychidem foliis & ſpicâ refert; ſed florum color videtur eſſe cœruleus.

2. *Onob. minor flore parvo purpureo, ſiliquâ echinatâ, majoribus aculeis. An Onobrychis fructu echinato minor* C. B.

Omnibus ſui partibus, ſiliquis exceptis, præcedente minor eſt foliis brevioribus & anguſtioribus, paucioribus ad mediam coſtam adnexis, non ultra ſex paria numeravimus; *cauliculis* procumbentibus ſeſquipalmaribus aut etiam interdum dodrantalibus, geniculatis, internodiis longioribus, ramoſis. E ramorum ſinubus *pediculi* exeunt unciales aut ſeſcunciales, flores aliquot congeſtos ſuſtinentes, parvos, purpureos, quibus ſuccedunt *ſiliquæ* echinatæ & criſtatæ, præcedentis ſimiles, verùm majores, ſpinulis craſſioribus & longioribus munitæ, ſex ſeptémve in eodem pediculo, eæque ſatis confertæ, unicum intus ſemen continentes ſingulæ, petiolis breviſſimis hærentes.

Locus. In inſula ad Promontorium Siciliæ Pachynum invenimus. Reperitur etiam circa Monſpelium.

Miror C. Bauhinum fructus parvos Onobrychidi ſuæ minori tribuere, cùm noſtræ hujus Capitis gallinacei vulgaris (ut diximus) majores ſint.

* 3. *Polygalum minus ſaxatile* J. B.

J. B.

Tota quanta eſt vix palmum ſuperat. *Radicula* candida eſt, longiuſcula, modicè pro plantulæ modulo craſſa, diviſa in capita, paucis fibris donata. Ex qua *foliola* ſtatim emergunt, coſtæ hærentia, repanda, Capitis gallinacei, ſed obtuſiora, latioráque, pilis candidis obſita. *Coliculi* graciles ſunt, conſimilibus foliis veſtiti, ſupernè diviſi: quorum extremis *floſculi* inſident, luteoli, aut pallididuli, hiantes, exigui, pauci, Aſtragalorum poſitu, nec in ſpicam abeuntes, ut in Polygalo Geſneri: *Capitula* ſequuntur exigua, rotunda, aliquot apiculis ſupernè donata.

Locus. Collegit Cherlerus circa arcem Epiſcopi Monſpelienſis, in locis incultis, aſperis & ſaxoſis: Nondum invenire potuit *P. Magnol.*

4. *Glycyrrhiza echinata* Park. *echinata Dioſcoridis* Ger. *Glyc. Dioſcoridis echinata, non repens* J. B. *Glyc. capite echinato* C. B. **Rough-headed Liquorice.**

J. B.

Ut minùs nota ità minoris hodie uſûs Dioſcoridis Glycyrrhiza, cui non, ut vulgatæ, *radices* tenues, circumquaque repentes, ſed craſſæ, latæ, rectáque depactæ, ſimplices, brachii longitudine ac craſſitudine, buxei (inquit Dod.) luteive intus coloris, foris rarò alterius, ſed tamen quandóque nigricans, minori verò dulcedinis gratia (Dod. ait, dulci ſapore cum auſteritate quadam) ſtolones autem plures virgultei hominis proceritatem ſubinde aſſequuntur: *Folia* Lentiſci majora, acuminata, conjugatim rachi alligantur, viroris ſaturati, & tactu nonnihil glutinoſo. *Flores* è foliorum alis exeunt parvi, cœrulei: ſequuntur *fructus* ex pluribus oblongis *ſiliquis* echinatis glomerati, ad imum cohærentibus, quorum ſingulis ſingula inſunt *ſemina.*

Ubi ſponte proveniat ab idoneo aliquo autore traditum non invenio: veriſimile tamen eſt circa Antiochiam Syriæ naſci: Nam Lobelius à Valen. Dourez ſe Glycyrrhizam ſpinoſam Antiochenam accepiſſe ſcribit, quæ J. Bauhini ſententiâ non erat diverſa ab echinata. *Locus.*

SUBSECTIO SECUNDA.

Legumina non ſcandentia ſiliquis ſimplicibus, non articulatis propendentibus.

CAP. I.

De Orobo vero ſeu genuino credito.

ORobus dicitur παρὰ τὸ ἐρέπτεσθαι ὑπὸ τῶν βοῶν, quòd boves eo veſcantur & ſaginentur. Dioſcor. lib. 2. cap. 131. βοῦς δὲ λιπαίνει ἑφθὸς παρατιθέμενος, *boves autem ſaginat ſi elixum apponatur.*

An Orobus vulgo creditus ſeu Mochus Italorum ſit verus Antiquorum Orobus ambigitur: non eſſe arguit quod nulla huic inſit amaritudo, nullúſque ingratus ſapor, ſed leguminoſus & piſorum vulgarium. Inter legumina præter Lupinum nullum amarum inveni, inquit J. Bauhinus. Orobus ergo Antiquorum huic ævo incognitus videtur. Adde ſiliquam non eſſe cylindraceam ut Orobi Theophr. E contra Honorius Belli ex Cydonia Cretæ ad J. Bauhinum miſit ſemen (ut ipſi videbatur) Orobi vulgaris, hâc addita inſcriptione Orobus ὄροβι ſive ῥόβι, quod ruſtici ſerunt ſingulis annis & boves eo ſaginant Antiquorum more.

Hujus nota eſt ſiliqua nodoſa, torulis ſeminum protuberantibus velut articulata.

1. *Orobus ſive Ervum multis* J.B. *Or. receptus Herbariorum* Ger. *vulgaris Herbariorum* Park. *ſiliquis articulatis, ſemine majore* C. B.

Cauliculis infirmis, ab eadem radice pluribus aſſurgit, pedalibus aut altioribus, anguloſis glabris, ab imo ſtatim ramoſis. *Folia* longa, decem aut duodecim, aut etiam pluribus pinnularum obtuſarum extremo crenatarum conjugationibus ad medium nervum ſeu ῥάχιν adnexis, compoſita, nullo in extremo impari pinnâ, neque verò claviculâ. E foliorum alis ut in hujus generis reliquis, exeunt pediculi *flores* in ſummo geſtantes nunc ſingulos, nunc binos, exiguos, quàm Lentis tamen majores, folio clypeiformi exteriùs purpuraſcente, interiùs albo, purpuro-cœruleis lineis ſtriato. Floſculis ſuccedunt *ſiliquæ* unciam longæ, tenues, cylindraceæ, per maturitatem albentes, articulatis torulis, in quibus ſemen rotundum, (anguloſum redditur ubi ſiccum) leguminoſo duntaxat guſtu, non amaro.

In agris circa Monſpelium & Genevam vulgaris eſt. *Locus.*

2. *Orobus Creticus* Park. Matth. *ſemine minore* C. B.

Hunc præcedente majorem facit Parkinſonus: At Matthiolus ſemina minora ei attribuit. Veriſimile eſt eundem ſpecie eſſe, & ſiquid intercedat diſcriminis, id loco & culturæ deberi, autor Parkinſonus, quem & nos libenter ſequimur. Idem etiam videbatur J. Bauhino, qui ſemen ejus ab Honorio Belli è Cydonia Cretæ miſſum accepit.

Orobo ſimilis Lathyrus Cretenſis Belli J.B.
item,
Orobo ſimilis Aracus Cretenſis Belli ejuſdem.

Horum ſemina Orobi ſeminibus ſimillima erant. Primi ſolum diſcrimen erat in colore, qui medius erat inter Orobum & Aracum ab eodem Bello miſſum: Secundi ſemina paulò majora erant, & colore ad glaucum accedente.

Cæterùm cùm Orobus Veterum hodie incognitus eſt, vires ei adſcriptas omittemus, ſiquis curioſior eas ſcire Dioſcoridem, Galenum, Plinium conſulat.

3. *Cicer Orobæum* Park. *Orobæum Theophraſti* Ad. Lob. *Orobus ſemine obtuſo triangulo* C. B.

Ad. Lob.

Culmo aſſurgit ſeſquipedali, geniculato lateratim, quaſi in obliquum flexo, leviter ſtriato, fiſtuloſo: *foliolis* in imo nervulo prolixo hærentibus Lentis aut Araci. A medio autem ramulis donatur & foliatis pediculis: & juxta ſummos alarum geniculos complures confertæ *ſiliquæ*, uno ferè exortu nixæ, ſeſe tangunt & ſtipant, cylindreæ, unciam longæ, rectæ, teretes, inter tranſverſa puſilla intervalla foras protuberantibus ſingulis quaſi torulis, ternis & quaternis, articulatim diſtinctis: ipſa

intus

intùs *ſemina* nullâ membranulâ diſtincta Piſum Arietinum fermè æquant, obtuſè triangula, Orobo duplo majora, colore albida, pallida & ſubfulva, non ingrati ſaporis Ciceris aut Piſi.

Locus. Norbonæ & Gallo-provinciæ pleriſque ſatis per meſſes flavet.

CAP. II.

De Orobo ſylvatico ſiliquis propendentibus.

A. 1. *Aſtragalus ſylvaticus* Ger. *ſylv. foliis oblongis glabris* C. B. *Aſtragaloides ſive Aſtragalus ſylvat. Aſtragalo magno Fuchſii vel Chamæbalano leguminoſæ affinis planta* J. B. *Lathyrus ſylveſtris lignoſior* Park. **Wood-peaſe, or Heath-peaſe.**

J. B.

EX *radicibus* longis, quaſi repentibus, variéque implicatis, partim tenuibus, partim tuberoſis, Chamæbalani Dodon. perquam ſimilibus, niſi è tuberibus plures capillares fibræ prodirent, externè nigris, internè albis, ſapore ſubdulcibus, *caules* exurgunt multi dodrantales aut pedales, anguloſi. *Foliorum* ad eandem coſtam adnexorum duo aut tria paria præter ea quæ ad caulem ſunt, nullo in extremo neque impari folio, neque capreolo, coſtâ mediâ in pilum tenuem procurrente. Ex alis foliorum emergunt *ſurculi* floriferi, non admodum longi, duos aut tres *flores* ſuſtinentes pallidè purpureos, & ad carneum dictum colorem tendentes. *Siliquæ* flores excipiunt ſeſquidigitum aut duos digitos longæ, anguſtæ, teretes, primùm ſubrubræ, deinde per maturitatem nigræ *ſemina* octo aut plura parva, ſubrotunda, ex viridi flavicantia continentes.

Locus & Tempus. In ſylvoſis & dumetis Aprili floret, & Maio ſemen perficit.

Vires & Uſus. Saporem habent hujus radicis tubera ad Glycyrrhizam accedentem, iiſque utuntur Scoti montani ad eoſdem thoracis affectus quibus Glycyrrhiza convenit. *Karemyle* illis dicitur, & ea tubera cum aqua temperata ad famem & ſitum diutiùs tolerandam utuntur, & utiliſſima experiuntur: dulci enim ſuâ ſubſtantiâ humores in ventriculo acidos & acres corrigit & mitigat, imò figit & compeſcit, adeóque famis & ſitis remedium eſt. Et propterea ſi non ſit eadem planta quæ Theophraſto *Scythica* dicitur (quæ Glycyrrhiza eſſe communiter à doctis cenſetur) ei certè conſimilis eſt, leguminoſa, ſiliquoſa quoque & facultatis ejuſdem. Et veriſimile admodum Autori noſtro videtur, hujus plantæ tubera cibum eſſe à Dione in Severi Imperatoris vitâ memoratum, quo uſos dicit Britannos, ut per aliquot dies (ab hoſtibus preſſi) famem & ſitim tolerarent. Hæc enim vires Glycyrrhizæ pares habet, paſſímque in montibus noſtris ſponte provenit planta, & ad hunc uſque diem montanis noſtris (qui priſcorum Scotorum mores & vivendi rationem retinent) ad eoſdem uſus ejus tubera uſurpantur. Glycyrrhiza autem (quod ſciam) nullibi in tota inſula niſi plantata naſcitur. *D. Sibbald. in Prodr. nat. Hiſt. Scotiæ.*

Siliquæ hujus plantæ erectæ vix poſſunt dici, ſed potiùs propendentes, aut ſitûs inter erectum & propendentem medii. Quæ ſequuntur etiam an ſiliquas erectas, an propendentes obtineant non ſatis ſcio. Nonæ autem & undecimæ ſpeciei Cluſius ſiliquis propendentes appingit. Verùm quia Orobi nomine à Botanicis inſigniuntur illis ſubjiciendas cenſui.

* 2. *Aſtragalus quibuſdam, Araco Toſſani Caroli ſimilis* J. B.

J. B.

Hujus *flores* vario conſtant colore, albo quippe, luteo, & leviter rubeſcente. *Radix* bulboſa ut Pæoniæ: *Caules* cubitales, anguloſi: *Folia* duas, tres, quatuórve conjugationes habent, quæ Arachi foliis longiora ſunt, de cætero eis valdè ſimilia, ſed non in capreolos deſinentia. Florum pediculi palmo minores, anguloſi, in quorum extremitatibus *flores* plures, quales Lathyro luteo ſylveſtri. Juxta principium foliorum & pediculorum appendices acutæ.

Locus. In editioribus pratis circa Bononiam collegit Agerius.

3. *Orobus ſylvaticus Viciæ foliis* C. B. *Pannonicus* 2. Cluſ. *Aſtragaloides* Ger. *Aſtragalus Herbariorum* Park. *Aſtragalus major Fuchſio* J. B.

J. B.

Radice eſt ſatis longâ & craſſâ, dulci: *Caulibus* rectis, cubitalibus, ſtriatis anguloſis: *Foliola* Viciarum modo diſpoſita, novem, vel undecim, interdum unguibus longiora, aliàs multò minora, ex rotundo oblonga, ad coſtam unam adnexa, ſubcœrulea, quæ exſiccata nigreſcunt. *Flores* ex pediculis longis ſatis magni, purpurei, ex eodem pediculo plures; formâ Viciarum: quibus ſuccedunt *ſiliquæ* longæ, teretes, admodum affines ſiliquis Aſtragali ſylvatici *Thal.* Cluſio flores purpuraſcente ſunt colore, qui vetuſtate in cœruleum commutatur.

Locus. Abundat in colle *la Baſtie*, ad ripas Rhodani, & in montis Salevæ ſylvoſis propè Genevam: in Germania quoque non admodum rarus eſt.

* 4. *Aſtragalus Alpinus Helveticus* C. B. *Aſtragalus Alpinus* Park. *Aſtrag.* 2. Cluſ. *Aſtragaloides Helvetica* Park.

Cluſ.

Hanc plantam in Cantabris, Helvetiorum Alpibus atque etiam Pannonicis obſervabat Cluſius, *ramulis* aliquot ex una radice prodeuntibus, gracilibus, interdum ſurrectis, utplurimum autem procumbentibus, *foliis* Ciceris foliorum inſtar in ala ordine diſpoſitis, ſed rarioribus & longioribus, nec in ambitu ſerratis, ſed valdè accedentibus ad Orobi primi folia: *flore* Viciæ aut Ciceris flori ſimili, ex cœruleo purpuraſcente, cui ſuccedunt *lobi* Arachi ſiliquis ferè pares, in quibus *ſemen* continetur. *Radix* eſt tuberoſa, nigra, dura, cui propagines adnaſcuntur ſarmentitiis radiculis inhærentes, illi ſimiles ſed minores.

Hanc Cluſius habet pro Aſtragalo Dioſcoridis legitimo *Col.* quem C. B. (ut diximus) Orobi Pannonici 1. *Cluſ.* ſynonymum facit.

* 5. *Orobus Venetus* Cluſ. Ger. emac. *Sylvaticus Venetus* Park. *latifolius parvo flore purpureo* C.B. *Galegæ nemorenſi vernæ ſimilis multiflora, flore purpureo & albo* J.B.

Multos ex eadem *radice* fundit ramos pedales & anguloſos, & ad ſingulas foliorum alas modò in hanc, modò in illam partem inflexos, humíque utplurimum diffuſos: *folia* ad ſingulas alas quaterna aut ſena, uni coſtæ inhærentia, bina ſemper ex adverſo ſita, nullo extremo imparem numerum faciente, Orobi Pannonici 1. foliis pænè ſimilia, ſed dilutè virentia. *Flores* oblongis virgulis, ex alarum cavis prodeuntibus innaſcuntur, numeroſi, in comam inflexi, puſilli, coloris purpurei. Oblongi *lobi*, mucronati, Viciæ loborum pæne æmuli, rotundiores & magis teretes, maturitate ruſeſcentes, *ſemen* continent Orobaceum, oblongiuſculum, albicantis coloris. *Radix* dura, lignoſa, multis fibris in diverſa tendentibus donata, vivax eſt & ſingulis annis frequentiores caules profert.

Hæc ſpecies ſemine Venetiis miſſo Cluſio enata eſt, & Maio menſe floruit.

Differt à Pannonico primo *Cluſ. foliis* dilutiùs virentibus, pauló obtuſioribus, nec trinerviis: *floribus* pluribus in eodem ſurculo, minoribus, in utramque partem converſis, non in unam tantùm ut in illo: addit Moriſonus, & ſiliquis propendentibus.

* 6. *Orobus Americanus luteus ſiliquis incanis* Breynii.

Breyn.

Rara, inquit, ad nos ex *Curacao* inſula delata eſt planta, Viciæ inſtar naſcens, penitus autem hirſuta ac incana; *caules* verò proferens rectos, pedales cubitaléſve: quos *Folia* veſtiunt alata, dena & aliquando duodena, ex adverſo ordine uni rachi biunciali inhærentia: ſingularia verò folia à Polygalo Geſneri in eo tantùm diſcedunt, quòd tam inferiore quam ſuperiore parte incanâ denſâq; lanugine ſunt piloſa. *Flores* puſilli, Medicæ ſimiles, ex calyculo villoſo in plumatas cuſpides inſtar Lagopi exeunte provenientes, quadrantalibus & longioribus inſident pediculis, è foliorum alis exortis, ſpicam longam efficientes, flavi: quos *ſiliquæ* excipiunt incanæ, teretes, uncias ternas longæ, & acinacis in morem contortæ, in quibus multa *ſemina* oblongiuſcula, parva, ceu Fabeolæ minutæ formata, obſcurè cinerei coloris, nigricantibus maculis interſtincta & ſubdulci guſtu, continentur. *Radix* eandem fermè vim quam Cocci Orientales ad piſces attonitos reddendos obtinere dicitur.

7. *Orobus Alpinus latifolius* C. B. Park.

C. B. prod.

Ramis eſt cubitalibus aut altioribus, anguloſis, viridibus: foliis in ſingulis alis octonis, uni coſtæ adnatis, & ſibi invicem oppoſitis, uncias tres longis duas latis, viridibus, nervoſis, & cæteris Oroborum foliis minùs acutis: è virgulis ex alarum cavis, palmaribus, nudis prodeuntibus *flores* unciales, Geniſtæ formâ, pallidè lutei, at folio ſuperiore ruſeſcente, dependent, ſtylo ex illorum medio prominente. Lobos & ſemina non vidimus.

Locus. Ex Helvetiorum Alpibus habemus.

Cap. III.

De Cicere ſativo.

Latini nominis ratio incerta eſt. Cicer à Græcis eſſe ait Iſidorus, lib. 17. cap. 4. Sed Græcis eſt ἐρέβινθος. Fortaſſe tamen ſit à Græco κίκυς, i. e. *robur, vires*, ob vim quam habet; ſolum enim ob ſalſilaginem ſuam urit: ideóque nonniſi pridie madefactum ſeri debet, ut ait Plinius lib. 18. cap. 12. Ab eo dicti *Cicerones*, ut à *Piſo Piſones*, à *faba Fabii*, à *lente Lentuli*, uti teſtatur Plinius lib. 18. cap. 3. ubi ait prima hæc cognomina indè eſſe, ut quiſque genus aliquod optimè ſereret. *Voſſ. Etymolog.* Ἐρέβινθος Græcis dicitur, vel quod ſemina in vaſculo quaſi flatu diſtento bina ferat ad inſtar teſticulorum, vel quòd maximè Venerem excitet. Ἐρέβινθος enim, teſte Suida & Ariſtophanis ſcholiaſte, τὸ τοῦ ἀνδρὸς αἰδοῖον.

1. *Cicer ſativum* C.B. Ger. *arietinum* J. B. *ſativum ſive arietinum, nigrum, rubrum, vel album* Park. **Chiches, or Chich-peaſe.**

J. B.

Suâ vi ſurrigitur Cicer, *caulibus* hirſutis, durioribus, ramoſis. *Folia* pinnata, hirſuta, claviculaırum expertia, quorum ſingularia haud malè foliis Ononidis comparaveris, denticulata ſive ſerrata: ex quorum alis *flores* emicant ſingulares, colore purpuraſcente vel albo. *Siliquæ* teretes, breves, turgidæ, ac velut flatu diſtentæ veſicarum inſtar, *ſemine* farctæ, Piſo æquali, colore albo, ruffo aut nigro, cujus capiti appoſitum corniculum. Sapor ad Piſa accedit, ut & *radix*. Bina aut ad ſummum terna ſunt *ſemina* in ſingulis ſiliquis.

Triplex habetur Cicer Sativum, 1. *Candidum*, quod & Columbinum vocatur: 2. *Rubeum*, Venereum dictum: 3. *Nigrum*, cæteris minus & anguloſius, quod Arietinum appellatur. *Matth.*

Locus. In Hiſpania, Italia & Gallia paſſim in agris ſeritur: pullo craſſóque ſolo gaudet. Floret Junio & Julio menſibus, atque ſubinde in ſiliquis ſemen producit.

Vires. Cicera apud Veteres erant in cibario uſu, ut hodiéque apud Italos, à quibus non tantùm cocta ſed & cruda dum viridia adhuc ſunt, eſitari obſervavimus: præſtat autem in aqua elixa mandere, & virentia adhuc ante adeptam maturitatem, ut Piſa & Fabas ſolemus. Eſt autem Cicer edulium non minùs quàm Faba flatulentum, ſed valentius quàm illa. Ad Venerem autem ſtimulat, creditúmque eſt etiam ſemen generare, unde quidam equis admiſſariis ipſum exhibent. Attrahendi, extergendi, aperiendi, incidendi, digerendi vi pollent: urinam cient & calculum frangunt: lædunt autem veſicam exulceratam & renes. Tragus & Plinius decocti jus calculum pellere ſcribunt, rectiùs & modeſtiùs quàm Dioſcorides, Galenus, Simeon Antioch. qui evidenter lapides confringere affirmare non erubeſcunt. Si (inquit J. Bauhinus) tanta vis eſt Cicerum, maximè Bithynienſium, ut evidenter frangant calculos, pretioſiores erunt auro & cæteris omnibus lithontripticis: nullum enim exiſtimamus veraciter dici poſſe frangere calculum; nec etiam ſi fieret evidenter id appareret.

Cicera Dioſcoridi εὐκοίλια ſunt: Quomodo hoc (inquit C. Hofman.) cùm ſint πνευμάτων γεννητικὰ καὶ φυσώδη? quia propter ſubſtantiam quandam terream (potiùs nitroſam) abſtergunt & alvum movent, non ſecus ac Beta, Braſſica, alia hujus generis. Tum verò edere oportet non ſicca, ſed in aqua decocta. Sicca enim, qualia etiam frixa ſunt, alvum ſiſtunt. Dicendum cum Antiocheno habere quaſdam partes ſalſas in ſuperficie quas in decoctione deponunt, quibus ventrem movent, quaſdam dulces in centro, quibus urinam eliciunt.

Jus eorum ictericos juvat: decoctum lumbricos ejicit, menſes & fœtus educit, & lac gignit. In cataplaſmatis pſoras, lichenas, parotidas ſanant, teſtes inflammatos diſcutiunt, ulcera maligna conſolidant.

Apud nos tantùm ferè uſurpatur decoctum Cicerum rubrorum in impedita urina: ſed monent Practici nè uſurpetur frequentiùs in iis, in quibus exulcerationes ſunt dictarum partium (quod ex Dioſcoride & Plinio habent.) Idem datur vel ſolum, vel cum maci, petroſelino, aliis ad cienda τὰ λόχεια: imò etiam ad augendum lac, ſi Diis placet. At hoc è Veteribus habent. Sed quomodo εὐχροίας ποιητικὸν ὁ ἐρέβινθος? Abſtergendo cutis vitia. *C. Hofman.*

* 2. *Cicer montanum ἄγριον* C. B. Park.
C. B. prod.

Radice eſt longâ, in profundum, niſi fiſſilium lapidum interventu prohibeatur, deſcendente; à quâ exurgunt *pediculi* palmares, tenues, hirſuti, utrinque *foliis* duodenis & pluribus, ſubrotundis, ſed nonnihil quàm in Cicere ſativo longioribus, marginibus hirſutis, modò æqualiter, modò inæqualiter ex adverſo naſcentibus, folio tamen extremo impari, veſtiti. *Floſculi* ad radicem oblongiuſculi, pallidi, formâ ad florem Loti tetragonolobi accedente: His ſuccedunt *ſiliquæ* prætumidæ, duabus valvulis conſtantes, ſemine reniformi, Medicæ in modum flaveſcente prægnantes.

Locus. Vernis menſibus floret in montibus Thuringiæ circa Northuſam.

* 3. *Cicer montanum lanuginoſum erectum* C. B. Park.
C. B. prod.

Ramis eſt pedalibus, rectis, rotundis, molli lanugine hiſpidis, in ramos ſemipalmares, etiam multo minores, brachiatis, in quibus *folia* Viciæ ſylv. formâ, longa, modò latiora, modò anguſtiora, mollia, levi lanugine obſita, dena, duodena, & totidem ex adverſo eidem coſtæ inhærentia, extremo ſemper imparem numerum faciente ramulorum: apicibus ſpica *florum* pallidorum & hirſutorum inſidet; quos ſequuntur *ſiliquæ* oblongæ, lanuginoſæ, in exiguum recurvum filamentum deſinentes, quæ *ſemen* nigrum, minutum continent.

Locus & Tempus, Hoc anguſtioribus foliis in Valeſia ad Thermas Lucenſes Julio florens reperitur: at quod paulò latioribus, in montibus Francenhuſanis.

CAP. IV.

De Leguminibus ſupra infráque terram fructum ferentibus, ſeu Arachydna.

ARaci vel Arachi nullam apud Grammaticos invenio Etymologiam.

* 1. *Arachydna aut Aracoides Honorii Belli* J. B. *Viciæ ſimilis, ſupra infráque terram fructum ferens* C. B. *An Theophraſto Araco* ὅμοιον Cluſ. *Arachidna Cretica* Park.

Bell.

Herba eſt dodrantalis, *foliis* leguminoſis Lentis, vel Viciæ, minoribus, obtuſis, cordatis. Viticulis tenuibus, quorum extremis *flores* hærent purpurei Viciæ. Circa radices ſub terra fert *ſiliquas* parvas, Lenticulæ ſimiles, in quibus modò unum, modò bina *ſemina*, rotunda, nigra, in altera verò non nigrum, ſed Orobo ſimile. At quos fructus in caule proferat pluribus occupationibus præpeditus hactenus obſervare non potui.

Addit J Bauhinus, Nigrum ſemen Viciæ ſativæ ſimile eſſe, dentibus durum attritu, ſapore Piſorum; medullâ alba: Album verò ſimile formâ, ſapore & duritia.

Cluſius plantam ſiccam inter ſemina à Jo. Pona miſſa in Horto Botan. Lugd. Bat. ſerenda, in quibus nonnulla ab Hon. Bello communicata, repertam ſic deſcripſit.

Statim à radice in plures ramulos dividitur, ſemipedalis aut dodrantalis ad ſummum longitudinis, tenues, anguloſos: quos alternis ambiunt exiguorum foliorum alæ, Lenticulæ aut Araci foliorum alis ſimiles: ea parte extimâ latiuſcula, & quodammodo cordis (ut vulgò pingi ſolet) formam imitantia, per medium ſecundum longitudinem nervo ſecta, qui extimam foliorum partem nonnihil ſuperat; naſcuntur autem in ſingulis alis ex utroque latere quaterna vel quina, vel ex adverſo ſita, vel inæquali ſerie: ipſa vero extrema ala in capreolum deſinit; & ſe convolvit, ut in Lenticula & Vicia. Illius florem non conſpexit Cluſius, ſed ſiliquas duntaxat in alarum ſinu naſcentes, latiuſculas, unciam longas, aut paullò longiores, fuſcas, nonnihil villoſas, mucrone incurvo & quaſi hamato præditas, continentes bina aut terna *ſemina* nigra, rotunda, non anguloſa, quæ maturitate diſſiliunt. *Radicem* habebat Lenticulæ aut Araco ſimilem, è cujus capite, ſummâ quaſi tellure, plures parvas, tenues, albas fibras quaquaverſum ſpargebat, è quarum ſingulis dependebant ſingulares, interdum geminæ *ſiliquæ*, breves & rotundæ, extima parte in curvum mucronem deſinentes, tenellæ & candicantes, continentes unicum utplurimum ſemen, nonnunquam [quæ majores] & alterum, rotundum, illo non minus quod ſiliquæ in plantæ ramis naſcentes proferunt, ſed albicantis aut ſubfuſci coloris.

Mirum J. Bauhinum in planta à Bello accepta nullos obſervâſſe capreolos, cùm Cluſius, ut vidimus, capreolos plantæ à ſe deſcriptæ attribuat, atque etiam in icone appingat.

Parkinſonus duas adhuc alias profert Arachidnæ ſpecies: primam è ſemine Ulyſſippone ſibi à Boelio miſſo ortam, quam Jo. Bodæo à Stapel ſub titulo Araco ſimilis deſcriptæ eandem eſſe ſuſpicor.

* 2. *Arachus ſub terra ſiliquifera Luſitanica* Park.

Park.

Præcedenti ſimilis eſt: *Ramuli* tenues pedalem longitudinem non multùm ſuperant, in terram plerunque procumbentes, *foliis* parvis, anguſtis, numeroſis, ordine diſpoſitis, ad ſummitates uſque veſtiti. *Flores* è foliorum ſinubus exeunt, parvi, rubentes, quibus excuſſis ſuccedunt *ſiliquæ* parvæ, *ſemina* exigua, rotunda continentes. *Radix* in terram rectà deſcendit, fibris multis adhærentibus. A radicis capite & inferiùs exoriuntur *ſiliquæ* breves, craſſæ, dum adhuc ſub terra latitant albicantes, quæ poſtea aeri expoſitæ colorem mutant & obſcuriores fiunt, ſingula, vel bina ſummùm *ſemina* continentes, iis quæ ſupra terram naſcuntur multò majora, & nonnihil maculoſa.

Ex imperfecta hac deſcriptione an capreolis donetur necne non diſcimus.

Planta hæc, ſi eadem ſit Bodæo à Stapel * deſcriptæ, ad hoc genus non pertinet, ſed ad Lathyrum, ubi deſcriptionem ejus Stapelianam vide. Hanc autem illi eandem eſſe ſuſpicor, quia & illa Stapelio nata eſt ex Hiſpanico ſemine à Guil. Boelio miſſo.

† *Annot. in Theoph. Hiſt. lib.* 1. *cap.* 11.

* 3. *Aracus ὑπόγαιος Americanus* Park. *Mundubi Braſilienſibus* Marggr.

Marggr.

In pedalem aut bipedalem altitudinem aſſurgit, *caule* quadrato aut ſtriato, ex viridi ruſeſcente, & piloſo. Hinc indè enaſcuntur ramuli, primò quaſi caulem amplectentes, & foliolis anguſtis acuminatis ſtipati: mox habent nodum, ac trium vel quatuor digitorum longitudine extenduntur; continètque quilibet ramulus quatuor folia, duo ſemper ſibi oppoſita, paulò plus quàm duos digitos longa, ſeſquidigitum lata, ſupernè lætè viridia, inſtar Trifolii, infernè paulùm caneſcentia, nervo conſpicuo & ſubtilibus venulis quaſi parallelis dotata, raris quoque pilis veſtita. Ad exortum ramulorum qui folia gerunt prodit pediculus ſeſquidigitum circiter longus, tenuis, floſculum gerens flavum, & per oras rubentem, duobus foliolis conſtantem more Viciarum aut Trifolii. *Radix* illius haud longa, tenuis, contorta, filamentoſa, cui adnaſcuntur folliculi, ex albicante griſei, figurâ minimæ cucurbitæ, oblongæ, magnitudine Myrobalani, fragiles, quilibet autem in ſe continet duos nucleos, pelliculâ ſaturatè purpureâ veſtitos, carne intus albâ, oleaginoſa, ſapore Piſtaciorum, qui comeduntur cocti, & inter bellaria apponuntur: multùm tamen comeſti capitis dolorem cauſare aiunt. Fructu integro quaſſato nuclei intus ſtrepunt.

Hæc eſt proculdubio planta illa, cujus ſiliquam deſcribit Parkinſonus ſub titulo allato, quámque in Americæ regionibus tam verſùs Auſtrum quàm verſùs Occidentem ſitis, inque inſulis adjacentibus frequentiſſimam eſſe ſcribit, cujus fructus nautis noſtris nuculæ terreſtres perperam dicuntur.

* 4. *Legumen trifolium ſub terra fructum edens. Mandubi d' Angola* Marggrav.

Marggr.

Caliculo tenui, ſarmentoſo, longè ſuper terram ſerpit, inſtar *Jeticu*, ac novas fibras agit in terram, atq; hinc indè, unius, duorum, aut trium digitorum intervallo, profert pediculos, tres aut quatuor digitos altos, ſtriatos, qui tria folia Phaſeolorum modo diſpoſita ſuſtinent, dilute viridia, duos & amplius digitos longa, figuræ ellipticæ, nervo ſecundùm longitudinem & venis obliquè currentibus. In eodem caule etiam *floſculi* proveniunt in ſuis pediculis egregiè flavi. Caulis multas fibras agit, quibus ſub terra annaſcuntur retis ferè figurâ & nucis Avellanæ magnitudine aut paulò majores *folliculi*, quorum ſubſtantia alutam ovillam craſſitie æquat, exteriùs terrei aut umbroſi coloris, interiùs ſplendidè albi: quilibet autem folliculus ſecundùm longitudinem circumcirca quaſi ſuturam monſtrat, & preſſus ſecundùm illam finditur, continens in ſe duo grana, vel etiam unum, ſi minor ſit, more ſeminis Piſorum adhærentia, Piſiformia & ejuſdem magnitudinis, & conſiſtentiæ cum Piſis recentibus, flavo-pallida, & cum ſiccis ſaporis; quæ comeduntur. Sæpiùs irrigari deſiderat, amat enim humiditatem.

CAP. V.

De Legumine floribus ſpicatis, ſiliqua tumida ſemine reniformi.

SIliquis tumidis & veſicæ inſtar inflatis cum Cicere convenit, ſemine reniformi & floribus ſpicatis necnon magnitudine ſua & duratione ab eodem multùm differt.

Aſtragalus Bæticus Cluſii Park. *Aſtragalus Luſitanicus Cluſii* Ger. *Aſtr. Bæticus lanuginoſus, radice ampliſſima* C. B. *Aſtrag. fortè lanuginoſus Bæticus* J. B.

Cluſ.

Cubitales aut ampliores ſunt huic Aſtrag. *caules,* minimi ferè digiti craſſitudinem æquantes, pentagoni ſive anguloſi, duri, ſubrubentes & lanuginoſi: *folia* lanuginoſa & incana in longa coſta ex adverſo ſemper inter ſe oppoſita, veluti in Viciæ aut Ciceris foliis, guſtu primum adſtringente, deinde fervido. *Flores* copioſi, Lupini aut Fabæ vulgaris florum æmuli, ſecundùm oblongos ramulos ſeu virgas, ex alarum ſinu prodeuntes naſcuntur, ſerie quadam digeſti, albidi omnino, ſed antequam aperiantur & explicentur ex luteo foris nigricantes. Fructum ferre dicitur (nam florentem duntaxat obſervabat Cluſius) in lobis, qui guſtatus fauces, os & linguam inflammatione torqueat. *Radix* pro ſtirpis magnitudine ampliſſima, brachialis nonnunquam craſſitudinis, palmaris verò longitudinis, deinde in duos aut tres ramos diviſa, foris nigra, rugoſa, intus candida, dura & lignoſa, ingrati ſaporis, quæ arefacta cornu duritie ſuperat.

Locus. Collibus quibuſdam ſupra Ulyſſipponem, quos Tagus alluit, inter vepres obſervavit Cluſius: item, ſylvoſis locis non procul Hiſpali.

Honorius Bellus, (ſi modò eandem plantam intelligat, quod opinatur Cluſius, titulo *Phaſeoli novi generis*) *ſiliquas* ei attribuit rotundas, pollicari craſſitudine, tumentes & multo aere plenas, colore rubras, in quibus continentur ſex aut octo *ſemina,* ad luteum tendentia, compreſſa, Phaſeoli figurâ.

CAP. VI.

De Leguminibus nonnullis incertæ ſedis.

* 1. *Onobrychis* 5. Cluſ. *Onob. Tragacanthæ foliis, floribus in globum congeſtis* C. B. *Onobrychis globoſo capite* Park. *An Aſtragalus Syriacus* Lob. Ger. Park. J. B? *Syriacus hirſutus* C. B?

F*Olia* huic mollia, incanâ lanugine pubeſcentia, ut Tragacanthæ legitimæ folia, & eodem modo uni coſtæ inhærentia, quindecim & plura, interdum etiam viginti quinque, uno extremam coſtam occupante. *Cauliculi* in hac oblongiores ſunt [quàm in Onobr. 4. *Cluſ.*] fuſco cortice tecti, lenti, fractu contumaces, humi fuſi & plerunque nudi, qui extrema parte frequentes ramulos ſuis alatis foliis onuſtos proferunt, & in unciali villoſóque pediculo multos *floſculos* in caput & globum congeſtos, Tragacanthæ floribus proximos, candicantes; deinde membranaceas *ſiliquas* Ervi ſiliculis minores & Dorycnii Hiſpanici valvulis pares, ſingularia ſemina Fœnugræco ſimilia continentes.

Locus. Londini in horto J. Richæi pharmacopœi Regii obſervavit Cluſius Julio & Auguſti initio florentem. Deſcriptio Lobelii in Obſerv. adeò brevis eſt & generalis, ut nihil certi ex ea colligi poſſe videtur.

* 2. *Aſtragalus Alpinus magno flore* C. B. *Alpinus claviculatus magno flore* Park.

Lugd.

Radicem edit nigram, lignoſam, dimidium pedem longam, ſupernè in multa veluti caulium principia diviſam, craſſiuſcula, laminulis corticoſa; ex quibus *foliola* multa exeunt, longa, humi ſtrata, Lenti ſimilia, utrinque ex adverſo ordine digeſta. *Flores* in cacumine nudarum virgularum emicant oblongi, lutei: deinde *ſiliquæ* oblongæ, nigræ, bivalves, in quarum vertice tenuis villus oritur, capreolo, viticulæve ſimilis.

C. Bauhinus ſuæ hujus generis plantæ Florem ex cœruleo purpuraſcentem eſſe ſcribit.

Locus. In ſolo macro & ſabuletis Alpium apricis gignitur; floret vere, & ſemen ſuum perficit æſtate.

* 4. *Hedyſarum argenteum* Alpin. exot. *argenteum Creticum* Park.

Alpin.

Planta eſt fruticoſa, foliáque habet complura, Ciceris ſimilia, & flores argenteos, Trifoliis proximos, multos in cauliculorum cacumine ſimul congeſtos, parùm olentes, ſapore ſubdulci amareſcente: Floribus tenuia cornicula ſuccedunt, in quibus ſunt *ſemina* parva, rotunda.

Planta eſt perpetua, & nunquam vel etiam hyeme foliis ſe exſpoliat.

* 3. *Onobrychis minima* Park. *Aſtragali perſimilis palmaris puſilla planta* Ad. *Ferro equino Gallico affinis* C. B.

Adv.

In collibus quibuſdam Gallo-provinciæ (inquiunt Adverſariorum auctores) hanc ſublegimus, elegantiâ neutiquam ſpectatu indignam: *radicibus* namque prorepit lignoſis, implexis, corticoſis, denſo exortu, numeroſos *cauliculos* fruticantes, duros ſed breves, vix binas aut ternas uncias excedentes, & *foliola* emittentes puſilla, Lentis, Aſtragali aut potiùs Tragacanthæ, quam tota refert, rigidiuſcula, incanâ hirſutie: floſculis luteolis aut albidis, Ornithopodii guſtu præſicco & æquè duro.

De hac nihil habemus quod dicamus, niſi nobis incognitam eſſe, ſi modò rectè deſcribatur floribus luteolis.

CAP. VII.

De Securidaca genuina.

SEcuridaca, Græcis πελεκῖνος, à forma ſeminis in utraque lingua dicitur ſecurem ancipitem æmulante, quæ & hujus generis nota eſto: nullius enim plantæ ſemen Cluſii judicio, Veterum Securim aptius refert quàm hujus.

Securidaca lutea major C. B. *majus, ſive Securidaca major vera* Park. *Securidaca flore luteo, ſiliquâ latâ oblongâ* J. B. *Hedyſarum majus* Ger.

J. B.

Ex *radice* multos ſtatim emittit *caules*, cubito longiores, ramoſos procumbentes: *folia* lævia, Lentis majoris, ſenſim lateſcentia, ſex, octove conjugationibus ad coſtam annexis, uno in ſumma alâ imparitatem faciente: indidémque adeò unde foliorum pediculus appendix peculiaris, in faſtigio umbellatim *flores* ſuſtinens Meliloti nobilis Tragi, luteos, quibus ſuccedunt *ſiliquæ*, palmo longiores, nonnihil ſulcatæ, roſtro recurvo, compreſſæ; valdè brevi pediculo hærentes, duobus hinc & indè aggeribus veluti foſſam intercipientes, *ſeminum* receptaculum, ruſſorum, quadrangulorum, membranis diſtinctorum.

Nullius plantæ ſemen Cluſii judicio aptiùs Veterum ſecurim refert, quàm hujus, quam aliquot locis inter ſegetes in Hiſpania obſervavit. Nam infra Madritium ſecures videre meminit quæ eſſent huic ſemini ſimillimæ, nempe in medio quà manubrium trajicitur & adaptatur craſſiores & utrinque in planam aciem deſinentes. *Locus.*

CAP. VIII.

De Catanance leguminoſa.

CAtanance dicta creditur quaſi amoris illicium eſſet neceſſarium ſeu neceſſitate inconcuſſa & fatali adigeret ad amandum.

Hæc planta foliis integris gramineis, caulibus erectis teretibus ab aliis omnibus leguminibus abunde diſtinguitur.

Catanance leguminoſa quorundam J. B. *Ervum ſylveſtre* Ger. *ſylveſtre ſive Catanance* Park. *Lathyrus ſylveſtris minor* C. B.

J. B.

Lathyrorum familiæ congener legumen eſt, tenuibus firmis, erectis, ramoſis *caulibus*, quibus nullæ membranæ aptæ. *Folia* & longitudine & latitudine graminea, interdum anguſtiora pediculis deſtituuntur, venoſa, acuta. *Flores* tenuibus pediculis inſident è foliorum ſinu ortis, palmum nonnunquam longis, *Siliquæ* tres uncias plus minùs longæ, anguſtæ, rectæ, *grana* decem, duodecim aut plura continent, nigricantia, rotunda. *Radice* nititur ſimplici, parva, alba, inutili.

Flores ex ſingulis foliorum alis exeunt in pediculo prælongo plerunque ſinguli, rariùs bini, colore cremoſino ſeu ſanguineo amœno ſplendentes.

In agrorum marginibus & inter vepres non raro occurrit. *Locus.*

CAP. IX.

Sagittaria cordialis Braſilienſis Marggr.

Marggr.

IN tripedalem altitudinem aſſurgit, *caule* tereti, hirſuto, alato, foliis in illum inſertis Sagittæ figurâ, eo ſci. modo quo plumæ ſagittis inſeri ſolent, ex caule prominentibus, in utroque latere hirſutis. *Folia* præterea habet caulis & ramuli ejus anguſta, oblonga, ſuperiùs viridia, inferiùs incana in totum autem piloſa, & majora ſunt cauli inferiùs adnata. In ſummitate caulis pediculi aliquot longi erumpunt, in quibus *floſculi* proveniunt, figurâ florum Piſorum, lutei, tribus foliis conſtantes, quorum ſuperius ſecundùm longitudinem ſtriis purpureis eſt variegatum. Poſt flores ſequuntur *ſiliquæ* fuſcæ aut nigræ, Piſorum ſiliquis ſimiles, continentes *ſemen* ſplendens, vireſcens ſeu Olivaceo colore, figuræ quaſi ſemilunulæ, ſeu rectiùs cordis, ut pingi ſolet. Admodum autem vermibus obnoxium eſt, & vix inter decem unum reperitur, quod non ſit perforatum. *Radix* recta eſt, tres aut quatuor digitos longa, tenuis, unam atque alteram prolem adjunctam habens.

SUBSECTIO TERTIA.

De Leguminibus cum ſiliquis utriculis ſeu veſiculis incluſis.

HUjus generis ſiliquæ in calycibus in veſicas membranaceas intumeſcentibus occultantur.

1. *Loto affinis Ægyptiaca* C. B. *Abſus* Alpin. Veſling. *Abſus ſeu Lotus Ægyptiaca* Park.

Alpin.

Herbula eſt palmi magnitudine, vel aliquanto major, foliis trifolii ſed rotundioribus, quaternis ſingulæ alæ appenſis, *Flores* parvos albos & ſemina Pyri ſeminibus proxima ferens.

Veſlingius floſculos nivei candoris producere ſcribit, & dilutiore flavedine lacteſcentes: nec circa ſummum tantùm caulem, ſed etiam inter foliorum exortum diſpoſitos. *Semen* atro colore ſplendidum parvis includit ſiliquis cicerum æmulis; & caulem ſuum raris brevibúſque ſpinulis innocenter obarmat.

Planta hæc ad Cicerum potiùs quàm Anthyllidis genus pertinere videtur: quamvis nos C. Bauhinum ſecuti huc retulimus.

A. 2. *Anthyllis leguminoſa* Ger. *leguminoſa vulgaris* Park. *Loto affinis Vulneraria pratenſis* C. B. *Vulneraria ruſtica* J. B. **Kidney-Vetch or Ladies finger.**

Radix ei ſimplex, longa, recta, lignoſa, nigricans, ſapore leguminoſo. *Caules* ſemipedales & altiores, ex eadem radice plures, in terram reclinati, teretes, tenues, hirſuti, rubentes, foliis paucis alternatim poſitis veſtiti. *Folia* pinnata è quatuor aut quinque conjugationibus compoſita cum impari in extremo, pinguiuſcula, infernè hirſuta, modicéque caneſcentia, ſupernè ex luteo vireſcentia, ſapore ſubdulci & ſubacri: At quæ in extremis ramis floribus ſubjecta ſunt, lata ſunt, digitata, oblonga, membranea. *Flores* in ramulorum faſtigio in capitulum latum conglomerati, luteoli, odore nullo excellenti, quorum ſinguli ex veſicula laxâ, lanugine argentea villoſâ emicant, parvi, papilionacei. Succedunt *ſiliquæ* in folliculis latitantes, parvæ, quarum ſingulæ ſingula ſemina, rariùs bina continent, ſublutea, ſapore leguminoſo.

Locus. In paſcuis ſiccioribus, præſertim cretaceis & arenoſis, macro ſolo, frequens oritur.

Deſcriptio eſt J. Bauhini, à nobis aucta.

3. *Anthyllis leguminoſa purpuraſcente flore* Cluſ. *Loto affinis hirſuta flore ſubrubente* C. B. *Anthyllidis leguminoſa vulgaris varietas* Park. *cujus ſententia nobis etiam arridet.* **Purple-flowered Ladies finger.**

Lugd.

Radice eſt tenui, modicè fibratâ; *foliis* multis, humi quaquaverſum jacentibus, quæ ex multis aliis foliolis conſtant, inæqualiter diſpoſitis, supremâ parte grandioribus & latioribus: *caule* dodrantali, *flores* multos ſuſtinente, antequam aperiantur ſubrubentes, poſtquam recluſi ſunt luteos: *ſemen* fert parvum in brevibus *ſiliquis*, quarum ſingulæ veſicâ includuntur, ut ſuperioris.

Verùm non opus eſt tanta verborum ambage, nec enim alia in re à præcedente differt quàm floris colore, obiter ſaltem intuenti obſervabili, nec enim nos utramque inter ſe curioſè contulimus cùm utraque ſimul ad manum non fuerit.

Locus. In agrorum marginibus circa portum Liburnum & alibi in paſcuis Italiæ obſervavimus.

4. *Trifolium halicacabum ſive Veſicarium* J. B. *Anthyllis leguminoſa veſicaria Hiſpanica* Park. *Lotus pentaphyllos veſicaria* C. B.

J. B.

Caules fundit cubito longiores, villoſâ lanugine obductos, in ramos alternatim ortos diviſos: *folia* terna, non raròquaterna, ſena aut ſeptena, hirſuta, ità certè ut extremum folium longè reliqua magnitudine excedat, Oleæ folio majus: Ex alarum ortu prodeunt pediculi, quorum cacumini inſident *floſculi* lutei, parvi, quibus ſuccedunt inſignis magnitudinis turgidæ *veſicæ*, fuſcæ, lanuginoſæ *ſiliquas* claudentes in quibus *ſemina* bina aut terna, compreſſa, ſatis craſſa pro plantæ tenuitate. Veſiculæ dictæ florum calices ſunt, imâ parte lati, ſummâ ad acutum vergentes.

Locus. Circa Meſſanam & alibi in Sicilia: obſervavimus & in Italia.

5. *Auricula muris Camerarii* J. B. *Anthyllis leguminoſa marina, Bætica vel Cretica, ſive Auricula muris Camerarii* Park. *Loto affinis hirſutis circinatis ſiliquis* C B.

J. B.

Radice nititur parva, colore buxeo, ſapore dulci; ex qua *caules* pedales circiter, numeroſi ſupini, in terram reclinantes, teretes, hirſuti. *Folia* alternatim è caulibus exeunt, mediocriter craſſa, rigidiuſcula, tactu aſpera & piloſa, pinnato, eo quidem ordine, ut extimum impar ſextuplo ferè conjugatim diſpoſitis in alam foliis majus ſit, principio anguſtiore, medio ampliore, denique in mucronem deſinens; ſapor utriſque aliquantulum fervidus. *Flores* cujuſmodi Leguminibus, parvi, crocei, hirſutis viridantibúſque foliolis ambiti. *Siliquæ* latæ, compreſſæ, ſimiles Medicæ lunatæ, ſed paulò minores, in ſe convolutæ, hirſutæ, *ſemen* claudentes figurâ renis, alterâ parte gibboſum, altera ſinu inſculpto cavum.

Locus. In inſula ad Promontorium Pachynum & alibi in Sicilia invenimus.

Hæc planta anomala & ſui generis eſſe videtur, nec nota generica cum Anthyllide leguminoſa convenit: ob convenientiam tamen in foliis ei ſubjungendam duximus.

6. *Anthyllis falcata Cretica* Park. *Trifolium falcatum* Alpin. exot.

Alpin.

Falcata admodum eſt, versùs radicis caput folioſa: *folia* enim longa, lata, rotunda & aſpera, ex albo nigricantia, densè & confertim humi procumbunt, quæ ex tenui exortu in latitudinem ſemipollicarem versùs extremum deſinunt obliquè ſeu ſemicirculariter. *Cauliculos* ex radice protrudit plures, graciles, longos, humi ſtratos, obliquè actos: quorum geniculis terna aliquando nunc quina adnaſcuntur folia, terna ſuperiùs ſimul juncta, & bina inferiùs, quæ cingunt caulem. Floſculi ſunt lutei, aut ex albo pallidè lutei, faſtigiis cauliculorum inſiſtunt, papilionacei; quorum ſingulis ſuccedunt *ſiliquæ* membranaceæ, bivalves, in margine fimbriatæ & ſinuatæ, exteriùs circinatæ, unguis humani magnitudine, rotundæ, ſimul junctæ, unum eundémque exortum è caulis ſummo habentes. Radicibus nititur parvis & tenuibus.

Hæc planta perſimilis videtur præcedenti, ſi non eadem.

SUBSECTIO QUARTA.

De Papilionaceis ſeu leguminoſis non ſcandentibus quarum Siliquæ per maturitatem articulatim rumpuntur.

Herbæ flore papilionaceo ſiliquis articulatis, ſunt vel iiſdem

- *Lævibus,*
  - *Ad alterum latus dentatis,* ſeminibus arcuatis aut lunatis; FERRUM *equinum.*
  - *Æqualibus* ad margines,
    - *Rectis,* ſeminibus oblongis, teretibus, rectis POLYGALON, *Coronilla.*
    - *Recurvis*; ORNITHOPODIUM.
- *Aſperis,* foliis
  - *Pinnatis,* floribus ſpicatis, ſiliquis longis, iſthmo loculos dirimente; HEDYSARUM *clypeatum.*
  - *Integris,* ſiliqua campoide; SCORPIOIDES *Bupleuri* folio.

CAP. I.

De Colutea, Scorpioide dicta.

QUamvis Colutea frutex lignoſus ſit, ob convenientiam tamen cum hoc genere in floribus & ſiliquis, ab iis non ſeparandam putavimus, ſed principem inter Leguminoſas ſiliquis articulatis locum ei tribuendum.

1. *Colutea ſcorpioides* Ger. J. B. *Scorpioides major* Park. *ſiliquoſa ſive Scorpioides major* C. B. *J. B. Cluſ.*

Suffrutex eſt ex *radice* ſe ſpargente, ſatis lentis & fractu contumacibus *ramulis*, majoribus cinereo cortice obductis, minoribus viridantibus, ſtriatis & anguloſis. *Folia* quina, ſeptena aut novena, ad Lentis folia accedentia, rotundiora, pinguiuſcula, Coluteæ Veſicariæ, ſi magnitudinem excipias, conſimilia. *Flores* inter folia ex pediculis ſemuncialibus, & uncialibus lutei, bini ferè, rariùs ſingulares aut terni, unciam circiter longi; Geniſtæ floribus ſimiles, labello duplici, inferiore rotundo, integro, ſtriato, ſuperiore bifido & quaſi alato, duobus cruſculis innixo: galea in Roſtri acutiem mucronata, ex luteo vireſcens apicum albicantium cirros occulit, quos ſubſequuntur *ſiliquæ* longæ, ſiliquis Telephii ſive Scorpioidis *Matth.* ſimiles, teretes, quibuſdam velut articulis diſtinctæ, quæ oblonga, lævia, ſubfuſci coloris & ingrati ſaporis, *ſemina* ſingula ſingulis articulis incluſa habent. *Flores* nonnihil odorati. Folia ingrati & amari admodum Saporis.

In collibus circa Genevam, Monſpelium & Salernum obſervavimus ſpontaneam. Maio & Junio floret. *Locus & Tempus.*

2. *Colutea Scorpioides humilis* Ger. J. B. *ſiliquoſa minor* C. B. *Colutea humilior* Park.

Cluſ.

Eſt jam dicta humilior, humíque diffuſa, neque foliorum numero, aut ſitu, aut formâ, neque florum formâ & colore à ſuperiore differens: ſed hujus *virgæ* palmares aut pedales duntaxat hyeme interdum marceſcere ſolent, & novo Vere denuo è radice nova germinare: ſiliquæ & ſemina paria: *radix* ſimiliter dura & lignoſa latè ſe ſpargit.

Locus. Sponte naſcitur ad *Calenberg* viciníſque Viennæ montibus abundè, tum etiam in nonnullis Pannoniæ montanis locis; in hortis culta paulò major fit, & utplurimum virgas hyeme retinet. Floret Maio.

* 3. *Colutea Scorpioides humilior, ſiliquis & ſeminibus craſſioribus* Moriſ. hiſt.

Moriſ.

Foliis eſt glaucis, *virgis* pedalibus aut cubitalibus, lignoſis, rotundis, rugoſo & rufeſcente cortice veſtitis, in frequentes ramos diviſis. *Folia* alata, terna, aut aliquando plura, uni coſtæ, binis ſemper ex adverſo ſitis, adhærent, uno impari extremam alam occupante, Coluteæ vulgaris foliis ſimilia, ſed majora, glaucíque vel cæſii coloris. *Flores* & forma & colore Coluteæ vulgaris ſimiles, ſed majores; quos excipiunt *ſiliquæ* breviores & craſſiores, magis & diſtinctiùs articulatæ quàm vulgaris Coluteæ, atque in ſingulis internodiis ſiliquarum ſingula ſemina cylindracea majora & craſſiora continentur.

Locus. Ad oram maritimam Tingitanam viget, unde ejus ſemina habuit deſcriptionis autor, ut & ex Italia ab Alexandro Balam communicata.

* 4. *Colutea ſiliquoſa minor coronata* C. B. *Col. ſcorpioides montana Cluſii* Ger. *Colut. ſcorpioides quædam, ſive Polygalo Cortuſi ſimilis planta, ſed major* J. B.

Cluſ.

Radice nititur craſſâ & lignoſâ, lentâ tamen, & flaveſcente cortice obductâ, multíſque fibris prædita: ex qua plures ſingulis annis, ineunte Vere novas producit *virgas*, pedales, nonnunquam etiam cubitales, lentas, vimineas, læves, virides, & in his temere ſparſa alata *folia*, quina, ſeptena aut novena uni coſtæ inhærentia, exiccantis primùm guſtûs, deinde nonnihil acrimoniæ in ſummis labris relinquentis. *Flores* in foliorum oblongis virgulis inhærent copioſi, leguminacei, in orbicularem coronam diſpoſiti, flavi, nullo grato odore commendati: quibus ſuccedunt articulatim diſtinctæ *ſiliquæ*, ſuperioribus breviores, *ſemen* in ſingulis articulis continentes, Coluteæ parvæ ſive Polygali Valentini Cluſii modo.

Locus & Tempus. Creſcit in montium qui à Danubio & Calenberg illi imminenti ad Alpes extenduntur radicibus inter vepres & ad vinetorum margines. Floret Junio, nonnunquam etiam Maio: ſubſequens hyems virgas corrumpit.

5. *Colutea minima ſive Coronilla* Ger. *Coluteæ parva ſpecies Polygala Valentina Cluſii* J. B. *Polygala Valentina Cluſii* Park. *Polygala altera* C. B.

Cluſ.

Fruticoſa eſt hæc planta, binos palmos alta, multas ferens virgulas lentas, Sparti aut Junci inſtar. *Folia* ſingulis coſtis inhærent, impari plerunque numero, quina, ſeptena aut plura, Lenticulæ ſimilia, magis tamen carnoſa, & ad Rutæ colorem accedentia, adſtringentis & ingrati guſtûs. *Flores* Meliloto ſimiles, lutei, coronæ in modum ſummis virgulis [quæ magna ex parte nuda ſunt & maturo ſemine exareſcere ſolent] inſident. Incurvæ deinde, longæ & teretes ſuccedunt *ſiliquæ*, tribus aut quatuor internodiis diſtinctæ, quæ *ſemen* continent durum, oblongiuſculum, nigrum, ingrati ſaporis. *Radix* longa, dura, lenta, craſſiuſcula eſt.

Locus & Tempus Cluſius agro Salmanticenſi, Murciano & Valentino regnis, locis arenoſis & collium declivibus obſervavit. Floret Aprili, Maio & Junio: Semen Julio maturum eſt.

J. Bauhinus Coluteæ ſuæ, cujus titulum inter Synonyma præmiſimus, virgulta tribuit dura, lignoſa, crebrò veluti articulata, &c.

Nos plantam hanc in clivis maritimis propè Salernum in Regno Neapolitano, atque etiam in Hetruria collegimus.

6. *Polygala Valentina ſecunda* Cluſ. *An Polygala major Maſſiliotica* C. B? *major montana* Park. *Colutea ſcorpioides Coronata* Lob. Obſ.

Cluſ.

Præcedenti admodum ſimilis eſt, majoribus *virgis*, firmioribus & utcunque rubentibus; majoribus etiam, viridioribus, frequentioribus & carnoſis *foliis*; majoribus & dilutioris coloris *floribus*: *ſiliquis* etiam paulò craſſioribus, *ſemine* verò omnino ſimili.

Locus. In collibus ſylvoſis Valentiæ Hiſpaniæ vicinis invenitur. Viret perpetuò & diutiſſimè floret & Vere & Autumno. In monte Cetio inter alia arbuſta versùs mare Maio florentem legit *D. Magnol*, & in ſylva Valena circa *Caravettes. Botan. Monſpel.*

7. *Colutea ſcorpioides maritima glauco folio* C. B. prod.

C. B. prod.

Virgis eſt pedalibus, rariùs cubitalibus, lignoſis, rotundis, rugoſo cortice veſtitis, in frequentes ramos diviſis: *folia* alata, ſeptem aut novem uni coſtæ, binis ſemper ex adverſo ſitis, adhærent, uno impare extremam alam occupante, Colûteæ foliis ſimilia, ſed multo minora, obtuſa & cordata, glaucíque vel cæſii coloris. *Flores* & formâ & colore Coluteæ ſimiles, ſed minores, pediculis tenuibus *ſiliquæ* tenues oblongæ, unciales, articulis diſtinctæ inſident, quarum ſingulis articulis ſingula *ſemina* parva incluſa ſunt.

Hæc in maritimis propè Terracinam collectæ. *Locus.*

8. *Colutea caule Geniſtæ fungoſo* J.B. *Polygala major Maſſiliotica* C. B. *Polyg. Valentina* 3. Cluſ. *Val. marina* Park.

Oblongis, lentis, fungoſis ſeu medulloſis & omnino virentibus virgis prædita eſt, quas rara obſepiunt *folia*, ſuperioribus adhuc craſſiora & molliora: *flos* ſecundæ par. *Semen* obſervare non licuit.

Invenitur in Valentiæ Hiſpaniæ urbis maritimis. Hæc deſcriptio apprimè convenit plantæ illi quam in clivis montoſis propè *S. Chamas* Gallo-provinciæ oppidum invenimus. *Locus.*

J. Bauhinus *floſculos* exiguos ſatis huic attribuit, in orbem coaggeſtos: *Siliquas* anguſtas articulatas, ut in Scorpioide folio Portulacæ, in tenuiſſimum, Scorpionis ſimillimum ſpiculum terminatas.

* 9. *Colutea Scorpioides Cretica odorata* Alpin. exot.

Alpin.

Suffrutex hic totus argenteo colore lucidus, creſcit cubitali altitudine & majore. *Folia*, *flores* & *ſiliquæ vulgaris Coluteæ Scorpioidis* more proveniunt. Differunt, primò quoad *folia*, quæ in extremo latiora ſunt, & coſtæ nudæ pauciora adhærent, quippe quinque utrinque binatim ſeu conjugatim appoſita, & unum in coſtæ mediæ extremo, coloris argentei. *Flores* & figurâ & colore ſimiles videantur floribus Coluteæ prædictæ, odore tamen differunt qui his ſuavis eſt & fragrans, illis fœtidus & ingratus. *Siliquæ* inſuper vulgaris ſunt exiliores & tenuiores, albæ, brevioréſque, Creticæ autem ſiliquæ craſſiores ſunt & nigricantes, atque articulis magis evidenter apparentibus conſpiciuntur; & conſequenter *ſemina* ibidem contenta ſunt multò majora.

Vere & ineunte æſtate flores fert, toto menſe Maio: Julio & Auguſto ſiliquæ matureſcunt & ſub finem nigreſcunt. *Tempus.*

Frigoris eſt impatiens hæc ſtirps, unde ægerrimè hyeme vivit, niſi ſummâ curâ cuſtodiatur ſub tecto.

CAP. II.

De Coronilla herbacea.

1. *Ferrum equinum Gallicum* Park. *Gallicum ſiliquis in ſummitate* C. B. *Polygalon Cortuſi* J. B.

J. B.

CRaſſæ huic, ligneſcentes duræque *radices*, dodrante longiores, nunc ſimplices, nunc multifidæ, intus albæ: quæ ſtatim plurimas emittunt *virgulas* lignoſas, dodrantales aut breviores, humi ſtratas: quibus conjugatim hærent *folia*, utplurimum novena, ſimilia Ornithopodio quorundam, niſi eſſent breviora & rotundiora, ſolidiora, ſpiſſiora & magis alba, ſaporis adſtringentis, nervo unico ſecundùm longitudinem prædita. *Flores* ramulorum nudorum extremo inſident lutei ut Ornithopodii jam dicti vel Polygalæ Valentinæ primæ *Cluſ.* *Semina* item conſimiliter in *ſiliquis* longis, crebris internodiis interceptis.

Ad latera montis Salevæ propè Genevam & in Delphinatu propè Gratianopolin, & alibi in tranſmarinis inveni: J. Bauhinus in Rhætiæ monte *Nombre*. *Locus.*

2. *Securidaca major articulata* Park. *dumetorum major, flore vario, ſiliquis articulatis* C. B. *Melilotus quinta Tragi* J. B. *Hedyſarum majus ſiliquis articulatis* Ger. emac.

J. B.

Vivaci *radice* reptat, multis adnatis variè ſe propagans: fibris aliquot donata, craſſitie radicum convolvuli majoris, lignoſâ candidáque matrice farctâ, ſapore amaricante: hinc emergunt longiſſimi *caules*, craſſitudine cum radice pari, ſtriati, intus concavi, ramoſi: *folia* pinnata, Securidacæ, pinguiuſcula, atrovirentia, octo, decem, aut duodecim foliorum conjugationibus conſtantia, impari uno extremam alam claudente. Ex foliorum alis pediculi producuntur palmares & breviores, anguloſi, quibus pendulæ impoſitæ ſunt coronæ *florum* Securidacæ, quorum folium ſupremum purpuraſcens ſurſum explicatur, lateralia bina in album langueſcunt, carina penitus albet, ſub roſtro atro-purpureo ſtamina occultans argentea: *flos* interdum totus albet, ſolo carinæ roſtro purpuraſcente. *Siliquæ* ſuccreſcunt uncias duas aut tres longæ, anguloſæ, tenues, crebris nodis articulatæ, *ſemine* longo, mediocriter amaro.

Ad agrorum margines in Germania paſſim, ínque pratis, agris & ſecundùm vias, per univerſam Pannoniam, Auſtriam, Stiriam, Moraviam atque Bohemiam. *Cluſ.* Floret Junio & interdum totâ etiam æſtate. *Locus.*

CAP. III.

Sesban Alpini. *Sesban ſive Securidaca Ægyptiaca articulata* Park. *Galega Ægyptiaca ſiliquis articulatis* C. B.

Alp. Veſling.

Frutex eſt in Ægypto, Myrti magnitudine; *foliis* Securidacæ, ſed longioribus & anguſtioribus, virgarum latera pari ferè numero ſtipantibus, ſi maturior planta fuerit: *Ramos* habens diluto virore nonnihil rufeſcentes, aſperitudine quadam ad contactum inæquales. *Flores* fert croceos, Anagyridi perquam ſimiles, racematim multos ab ala vel ramulo pendentes; à quibus *ſiliquæ* longæ producuntur, Fœnugræco proximæ, in quibus ſemina ſunt Fœnugræci ſeminibus non parum ſimilia. Siliquæ (id adnotante Veſlingio) ſeminibus incluſis prægnantes pro illorum numero diſtinctis velut loculis coarctatæ ſunt. Idem truncum ipſum fruticis raris brevibúſque ſpinis aculeatum obſervavit; unde non mirum Ægyptios eo uti ad ſepes texendas pro agrorum diſtinctione.

Vires. Semina humentem ſtomachum ſiccare & roborare aiunt, & ad cohibendum quemcunque fluxum alvi, nec minùs ad menſes immoderatos ſiſtendos utilia eſſe, ſeu in decocto, ſeu in pulvere ſumpta.

Moriſonus in Hiſt. C. Bauhinum & Parkinſonum reprehendit quòd ſiliquas articulatas huic plantæ tribuerint, cùm non ſatis intelligerent quid ſit ſiliqua articulata propriè loquendo. Siliqua enim articulata (inquit) in multos articulos ſuis interſtitiis diſtinctos dividitur tranſverſim, & in ſingulis interſtitiis (exſiccatâ ſiliquâ & ruptâ) ſingula continentur ſemina.

Nos plantam nondum vidimus, at nec Moriſonus ſe vidiſſe ait, ideóque an Siliquæ ejus reverà articulatæ ſint, an nodoſæ tantùm ſeu protuberantes ubi ſemina ſunt, & in interſtitiis depreſſæ ſeu anguſtatæ, neſcimus.

CAP. IV.

Nil ſive Anil, Glaſtum Indicum Park. *Coluteæ foliis Anil nominatum* J. B. Herva de Anil *Luſitanis* Marggr. *Phaſeolus Americanus vel Braſilianus VI.* C. B. *at perperam Phaſeolum vocat.* *Ameri* Hort. Mal. *Polygala Indica fruteſcens* Hermanni.

Qualiſnam planta ſit ex qua *Indigo* vulgò dicta conficitur inter Botanicos non convenit. Verior ſententia eſt fruticem leguminoſùm eſſe, Coluteæ affinem. J. Bauhinus quos habuit ramulos pedales ſimiles ferè ramis Cytiſi ſiliquâ latâ fuiſſe ſcribit, rigidulos, incanos, ac ferè argenteos, in folia diviſos Coluteæ vulgaris, ovata, glauca, quinquefolia communiter, rariùs trifolia ex communi coſta incana. D. *Finchius* apud Parkinſonum folia Senæ ei attribuit, ſed breviora & latiora, qualia & Parkinſoni icon repræſentat. Marggravius *Anil* plantam ſic deſcribit:

Ex radice gracili, longa, in multos ramis diſtributa lignoſa ac lenta plures aſſurgunt *caules* duos, tres, & quandoque plures pedes longi, teretes, humi ſerpentes, & hinc inde filamentis in terram demiſſis ſe firmantes, versùs extremitatem autem ſe ſurrigentes: ex hiſce maximam partem jacentibus caulibus alii plures in altitudinem aſſurgunt, ex quolibet octo, novem, ſæpiùs & decem, itidem teretes, lignoſi, uno latere paulùm rufeſcentes. *Caules* omnes ornantur ramulis unum digitum longis, alternatâ ſerie diſpoſitis, & quilibet habet ſeptem cineraſcentia foliola, bina ſibi oppoſita, & extremum ſolum. Foliola in medio ſecundùm longitudinem nervulum habent, non ſerrata, ſimilia foliis Trifolii corniculati *Dod.* Juxta ramulos enaſcuntur breves pediculi, & in iis *floſculi* quatuor, quinque, ſex aut plures, planè parvuli, purpurei cum albo diluti, figurâ caſſidis apertæ, ut in Hedera terreſtri vel Urtica mortua, odoris jucundi.

Malè comparat flores hujus plantæ floribus Hederæ terreſtris aut Lamii, cùm hujus flores proculdubio papilionacei ſint.

Fr. Hernandez ſtipites multos, ſex cubitos longos, ac minimum digitum craſſos ei attribuit, coloris cinerei, læves; *folia* Ciceris; *flores* ex albo rubeſcentes; *ſiliquas* acervatim cauli appenſas, aſcaridibus craſſiuſculis ſimiles, ſemine nigro plenas, ſapore nonnihil amaro & leguminoſo.

Parkinſonus fruticem hunc *Sesban* Alpini affinem facit, *ſiliquis* teretibus, uncialibus, Fœnugræci *ſeminibus*, ſed utraque extremitate acutioribus.

Siliquula Anil quam Terentius ad C. Bauhinum tranſmiſit anguſta erat, vix uncialis, cui grana aliquot exigua, ſubviridia cum hilo albo in medio, ut in Phaſeolis, inerant.

Cùm ergo in florum colore, & ſiliquarum parvitate conſentiant hi Autores, unam & eandem plantæ ſpeciem eſſe quam deſcribunt mihi perſuadeo: quamvis in deſcriptione foliorum non bene conveniant. Nec diverſam eſſe puto quam ſub *Ameri* titulo proponunt & deſcribunt *Horti Malabarici* Autores pro Arboris ſpecie, cùm tamen hæc planta vix frutex, nedum arbor cenſenda ſit, ſiquidem duos duntaxat [Finchius apud Parkinſonum tres annos durare ſcribit] annos vivat, ut Hernandez aſſerere videtur. In magnitudine certè inſignis eſt differentia: quocirca *Ameri* deſcriptionem ſubjiciemus.

Arbuſcula eſt altitudine humana, brachii craſſitie, ligno duro, ramis maximè tranſverſis; *foliis* alatis, è quinq; aut ſeptem pinnarum mediæ coſtæ adnexarum conjugationibus compoſitis cum impari in extrema coſta folio; ſunt autem ſingulæ pinnæ ſeu foliola oblongo-rotunda, texturâ tenui & denſa, nervo medium percurrente averſa parte, elato, nullas, ſaltem conſpicuas, venas emittente, colore ex viridi ſubcœruleo, parte adverſâ obſcuriore, averſâ clariore, ſapore ſubamaro, & languido ardore diutiùs maſticata. *Flores* in brevibus ſurculis è foliorum ſinubus exeuntibus plures ſimul ſpicatim aggregati, parvi, papilionacei, quatuor petalis compoſiti, quorum inferius & carinatum ſtylum viridem occultans viride, lateralia duo anguſta, interiori ora ſaturo roſaceo rubore tincta, ſuperius & clypeatum reflexum eſt ac viridi-dilutum. Sunt autem flores odoris nullius. Calyx florum quinque cuſpidatorum & viridium foliorum eſt.

Floribus deciduis ſuccedunt parvæ, fermè unciales, rectæ, rotundiolæ, & anguſtæ *ſiliquæ*, ſuis ſurculis brevibus, tenuibus pedunculis appenſæ, ſpadiceo-fuſcæ, *ſemina* oblongo-rotunda, per maturitatem fuſca & nitentia continentes.

In arenoſis & petroſis locis naſcitur. *Locus:*

Uſus. Parandi pigmenti, quod Latini cœruleum, Mexicani *Mohuitli* & *Tlecohuilli* appellant, referente Hernandez, hic eſt modus. Folia inciſa in ahenum cortinámve ferventis aquæ ſed jam ab igne ſepoſitæ tepentiſque aut meliùs (ut rei affirmant periti) frigeſcentis neque ignem expertæ conjiciuntur, concutiuntúrque vehementer rutris, ac paulatim aqua infecta transfunditur in teſtam aut dolium, & tandem per foramina paulo ſublimiora effuſo humore, quicquid è foliis diſceſſit permittitur reſidere. Fæx illa pigmentum eſt: ſiccatur id ſole, & ſacco cannabino percolatur, mox efformantur parvæ rotæ, quæ catinis ſuperpoſitis carbonibus ſolidantur, ut recondi tandem queat in annuos uſus.

Pigmenti hujus parandi modum paulò aliter deſcribit Autor anonymus hiſtoriæ gemmarum à *D. Chapezeau* editæ; quem apud ipſum vide, vel apud Wedelium in Experimento novo Chymico de Sale volatili plantarum. Deſcriptio enim Hernandez mihi veriſimilior videtur.

Cæterum Wedelius non levi errore tenetur, cùm Indigo & Glaſtum ex eadem proſapia propullulare ſcribit, neque niſi præparatione differre: cùm certiſſimum ſit plantas ipſas diverſiſſimas eſſe, nec minùs naturâ quàm loco diſtare, cùm hujus reſpectu toto cœlo, illius toto genere differant.

Datur & alia *Nil* ſive Indici ſpecies, quam Marggravius deſcribit, toto genere à præcedente diverſa, & Corymbiferis plantis annumeranda; Hernandez quoque aliam deſcribit ſpeciem, & fortè diverſam à Marggraviana; Nos inter Corymbiferas dictas plantas de iis agemus.

Quod ad vires attinet, Ad dolores calculi nephriticos mitigandos ſervit radix in decocto data. *Vires.* Eadem & viribus veneni obſiſtit decocta cum aqua *Lanie*, ſcilicet teneri *Coqui Indici*, & epota. Folia in difficultate mingendi juvant, ſi trita cum aqua ventri applicentur. *Amè* vulgò dicta Indigo pro exſiccandis tumoribus proficua eſt. *Hort. Malab.*

Hernandez ſcribit pulverem mederi plagis veteribus ſi ante urinâ abluantur. Folia contuſa & emplaſtri modo applicata dolorem capitis mitigare dicuntur, maximè in infantibus, etiam in aquâ macerata & cerebro applicata.

Ingenioſiſſimus Vir * D. *Martinus Liſter* M.D. in Ictericis affectibus pilulas ex Indigo Barbadenſi ad drachmam quotidie ſumendas præſcripſit aliquoties; quæ id effecerunt ut ægri copioſius urinam redderent. Et revera veriſimile videtur Indicum non minùs quam Crocum huic morbo profligando idoneum eſſe; cùm partium tenuium ſit & facile penetret, quemadmodum alia tingendo apta. Obſervat D. *Tancred. Robinſon* confectionem hanc venenoſæ qualitatis participem à Medicis antehac haberi ſolitam.

* *De fontibus Medic. Angl. Angl. Exercit.* 2.

Color vulgò dictus *Indigo* fluxiones mirè ſiſtit, nam valdè aſtringit; ut lochiis nimium fluentibus, & alvi, uteríque procidentiæ decantatum remedium præbeat. Ex obſervatione D. Muralti. *Ephem. German.* Ann. 11. 113.

Plantam hanc ob convenientiam in multis cum Colutea eidem ſubjungendam duximus, quamvis revera ſiliquarum reſpectu, quæ ut puto articulatæ non ſunt, ad hoc genus non pertineat.

CAP. V.

De Hedyſaro clypeato lævi.

* 1. *Onobrychis clypeata lævis* Park. *ſemine clypeato lævi* C.B.

C.B. prod.

Ex *radice* rufeſcente, pauciſſimis fibris donata, *caulis* unus [nonnunquam duo] pedalis, nodis diſtinctus exurgit: circa quem *folia* alata ex ſenis ſeptenìſve fibris, oblongis, glabris, uni coſtæ inhærentibus, unóque extremam alam occupante compoſita. Ex alis tenues & oblongæ *virgulæ flores* purpuro-cœruleos, velut in ſpica diſpoſitos ſuſtinentes prodeunt: quos ſequuntur *fructus* plani, læves, clypeiformes, communiter terni, ſibi invicem per longum cohærentes, *ſemen* minutum includentes.

In Helvetiorum Alpibus, ut monte Fracto & ad thermas Fabarias provenit. *Locus.*

Hujus deſcriptio in multis excepto ſiliquarum lævore, Hedyſaro noſtro clypeato minori convenit: ſpecie tamen diverſam eſſe vel locus convincit.

* 2. *Onobrychis incana foliis longioribus* C. B. *Aſtragalus incanus ſiliquis incurvis* Botan. Monſp.

C. B.

Caulem habet rotundum, ramoſum, incanum; *folia* plura, acuminata, anguſta, uni coſtæ adnexa, incana velut cinere aſperſa: *Cauliculi* ſemipalmares, nudi ſpicam *florum* purpuraſcentium, aliorum formâ ſuſtinent: quibus ſuccedunt *ſiliquæ* oblongæ, incanæ, incurvo mucrone donatæ, duabus valvulis conſtantes: *Semen* minutum, nigrum, planum & ſemicirculare continentes.

Locus. In Provincia Galliæ reperitur.

* 3. *Onobrychis incana foliis rotundis* C. B.

Hujus meminit C. Bauhinus in Prodromo his verbis,

Alteram non minùs incanam, ſed minorem, ſemipalmarem, foliis brevioribus & rotundis, ex Aragoniæ & Caſtiliæ ſaxoſis D. Albinus attulit.

Hujus & præcedentis an ſiliquæ articulatæ ſint non meminit C. Bauhinus; nec nos aliunde earum notitiam habemus, proinde an plantæ ipſæ ad hunc locum pertineant neſcimus. Ob nomen commune impoſitum huc retulimus.

* 4. *Hedyſarum triphyllum Canadenſe* Cornuti Park.

Cornut.

Hujus altitudo in frigidis locis duorum ferè cubitorum eſt, in apricis in unum tantùm erigitur. *Caulis* numeroſus ab radice pullulat, anguloſus ac medulloſus: fibris ille multis ſtriatur, aliis virentibus, aliis pallentibus, aliis rubentibus. Mediâ caniculâ ſpicatim *flores* prodeunt Hedyſari legitimi facie, ampliores multó. Horum ſuperiora folia ſaturatiùs rubeſcunt, laterum alæ & ſubjecta carina dilutiùs ac pallidiùs rubet. *Siliqua* per floris marcidi centrum oritur, falcatim per internodia diſcriminata, aſperrima, quæ lineis ſupra & infra rubentibus clauditur. *Radice* nititur fibroſâ, ſubnigra, maximè vivaci. Aprili pullulant folia, initio quidem rubentia, quæ tandem atrovireſcunt, & Trifolii Aſphaltitis more dividuntur. Tota planta inodora eſt. Sapor virenti non ita conſpicuus, ſiccatæ ſubacris.

Locus. Mediis in ſylvis naſci dicitur in Americæ Septentrionalis regione nova Francia dicta. Siliqua, annotante Moriſono, conſtat pluribus ſiliculis ſeu loculis triangularibus articulatim junctis, aſperis: Ob conformitatem ſiliquarum quamvis planta trifolia ſit, Hedyſaris adjunximus; ut & ſequentem.

* 5. *Polygalo Geſneri affine Caput gallinaceum* J. B. *Securidaca Pennæi, ſive Securidacæ 2. altera ſpecies* Cluſ.

J. B.

Prolixam agit *radicem* & craſſiuſculam, lignoſam & in fibras filamentorum inſtar ductilem, lentam, fractúque contumacem, foris nigricantem, intus albam, ſimplicem aliàs, aliàs multifidam, & in numeroſa capita diductam; ex quibus denſa pullulat foliorum cauliúmque ſeges: *Caules* autem palmares, aut etiam dodrantales, tenues, ſubhirſuti, ad medium uſque folioſi, cætera nudi, *ſpicam* gerunt unius, duarum aut trium ferè unciarum, *floribus* congeſtam purpureis Polygali Geſn. quæ tamen hîc in latum diffunditur per extrema, non autem in metæ formam faſtigiatur: floribus etiam adhuc non omnino delapſis ſuccreſcunt *ſiliquæ*, Acaciæ ſiliquarum quodammodo formâ, unico aut duobus peltatis orbiculis conſtantes, quodam velut iſthmo loculos diſterminante; quòd ſi unicum eſt conceptaculum, brevem mucronem profert (id quod etiam in extremo ubi plura ſunt obſervare licet) margine aliàs æquabili, nec criſtato, umbone protuberante ob contentum *ſemen*, Craccæ minori par, nigricans, rotundúmque, niſi quippiam uncinuli inſtar inæqualitatem faceret.

Singuli porro orbiculi præter tunicam ſemen integentem extrinſecus reticulatum habent obductum plexum, circa oras hæreſcentem, aliàs liberum, ſpinulis mitibus aſperatum, radiis rectis in margines exporrectis. *Folia* quædam à radice mox germinant, alia per caules, trium plus minùs unciarum longitudine, foliolis conjugatim diſpoſitis conſtantia, duplo minoribus quàm Polygali Geſneri, acuminatis, utrinque hirſutis, & argenteo ſplendore ſubindè micantibus. Foliorum per ramos pediculi longiuſculi ſquamulas habent appoſitas rubentes.

Locus. In ſabuletis & campeſtribus ad ſemitas propè montem Lupi Monſpelienſium eruit Cherlerus.

Hæc eſt proculdubio Securidaca Pennæi *Cluſ.* i. e. Securid. dumetorum minor pallidè cærulea *C. B. Ger.* Securidaca articulata minor *Park.* Item fortaſſe Onobrychis clypeata aſpera minor *C. B. prod.* V. Hedyſarum clypeatum minus ſuperiùs poſitum.

Pennæus Securidacæ ſuæ ſiliquam ſecuris formam quam nos **Billhook** (ea vox, putatoriam ſive arborariam falcem ſignificat) vulgò appellamus, probè referentem, vel cultri genus, quo noſtri & Belgici ſutores uti ſolent.

* 6. *Trifolium Americanum ſpicatum* Marggravii.

Marggr.

Ex *radice* lignoſa, lenta, gracili aliquot aſſurgunt *caules* ſeſquidigitum circiter alti, qui unum atque alterum ramulum nanciſcuntur. *Caulis* rotundus, piloſus & quaſi geniculatus: ad geniculum autem in brevi petiolo naſcuntur juxta ſe tria *folia*, ſuperiùs viridia, inferiùs piloſa & caneſcentia. *Floſculos* fert in ſpicam congeſtos, purpurei coloris. Poſt quos proveniunt *ſiliculæ* compreſſæ, hirtæ, curvæ ſeu lunatæ, ut in Ferro equino, & quaſi deciſæ; nam matura in tot concedunt partes, quot grana continent ſeminis. *Semen* eſt magnitudine Sinapi, ſed figurâ Phaſeoli, ex albo flaveſcens, &

punctum fuſcum parvulum loco hili habens, ſapore quaſi Piſi. Inter eundum hæ ſiliquulæ facillimè veſtibus adhæreſcunt, ideóque Luſitani vocant hanc *herbam Amoris*.

Paſſim in Braſilia naſcitur. *Locus.*

CAP. VI.

De Hedyſaro clypeato aſpero.

HEdyſarum à Suaveolentia dicitur; odorem enim emittit Fœnugræco, Lupino & Meliloto non diſſimilem. Hujus notæ ſunt flores ſpicati, ſiliquæ oblongæ, aſperæ, articulatæ, iſthmo loculos dirimente.

1. *Hedyſarum clypeatum* Ger. emac. *clypeatum vulgare* Park. *Aſtragalus Romanus ſive Hedyſarum clypeatum, ſiliquâ aſperâ* J. B. *Onobrychis ſemine clypeato aſpero major* C. B. **French Hony-ſuckle.**

J. B.

Ramis eſt cubitalibus, bicubitalibus & tricubitalibus, concavis, procumbentibus, glabris, craſſiuſculis, multis ex radice ſtatim ortis: per quos alternatim ferè naſcuntur *folia* palmaria & ferè dodrantalia, alæ inſtar hærentia, quinque aut ſex conjugationibus, extremóque folio impari conſtantia. *Folia* ſingularia Glycyrrhizæ foliis quodammodo ſimilia, paullò breviora, latioráque & glabra, exceptis marginibus brevibus pilis ornatis, ſapore nullo manifeſto, niſi tantillum adſtringente. Ex alarum ſinu prodeunt ſurculi ſingulares, qui in ſpicam digeſtos ferunt *flores* amœnos, Geniſtæ, ſed rubentes: è quibus *ſiliquæ* compreſſæ, aſperæ, ternis aut quaternis aut quinis *ſeminibus* orbiculatis, clypeoli effigie in eadem rectâ locatis complures viſuntur. [Siliquæ ex pluribus orbiculis clypeiformibus aſperis ſibi invicem articulatim commiſſis componuntur.] In plures annos vivit, niſi hyems aſperior fuerit, quam non facilè tolerat.

In montibus Meſſanæ imminentibus provenit, ubi & flore albo obſervavimus. Frid. Meyerus *Locus.* in pratis Senenſium copioſe enatum obſervavit.

Ob florum pulchritudinem in hortis colitur.

2. *Hedyſarum clypeatum minus flore purpureo. An Onobrychis ſemine clypeato aſpero minor* C. B? *Onob. clypeata aſpera minor* Park?

Radice nititur tenui albâ, lignoſâ, ſimplici cum paucis fibris. *Folia* exigua admodum, oblonga, anguſta, bina ex adverſo, ad quatuor vel quinque paria, eidem pediculo ſeu coſtæ adnectuntur, cum impari in extremo. *Cauliculi* ex eadem radice duo aut tres, palmares, in ſummitate & in pediculis oblongis *flores* geſtantes in capitulum coacervatos, quinque vel ſex, aut fortè plures, purpureos, ſatis amplos pro plantulæ modo: qui decidentes relinquunt *ſiliquas* præcedentis pares aut etiam majores, conſimiliter ex multis clypeolis hirſutis aut aſperis, ſibi mutuò in eadem rectâ commiſſis compoſitas, quorum ſingulis ſingula inſunt *ſemina*.

In inſula parva ad promontorium Siciliæ Pachynum dictum, nunc *Capo Paſſaro*, collegimus. *Locus.*

Onobrychis clypeata aſpera minor *C. B.* ſi rectè deſcripta ſit, *radice* craſſa, *foliolis* brevibus, *floſculis* parvis & rubentibus, *ſemine* minutiſſimo in clypeolis exiguis, à noſtra diverſa eſt, quod tamen mihi non videtur veriſimile.

* 3. *Onobrychis major annua ſiliculis articulatis aſperis, clypeatis, undulatim (id eſt) antrorſum & retrorſum) junctis, flore purpuro-rubente* Moriſ.

Moriſ.

Caules producit non tam proceros, nec tam craſſos quàm Hedyſarum clypeatum vulg. Iis ad eundem modum coſtæ adnaſcuntur, quibus pariter *folia* adhærent, dilutiùs multò virentia, foliis Hedyſari prædicti flore albo ſimilia. *Flores* in cymis caulium ſpicatim proveniunt, à floribus dicti Hedyſari colore diverſi, ſunt enim multò dilutiùs rubentes, admixto pauco cœruleo aut violaceo colore: deinde *ſiliquæ* longæ articulantur ſiliculis aſperis clypeatis, non rectà junctis, ut in priore perenni, ſed undarum in modum ante & retro plicatis, ſeu angulos obtuſos in ſingulis articulorum plicis efficientibus.

Semine ex Aleppo miſſo à D. Huntington enata eſt Oxonii in Horto Academico. *Locus.*

CAP. VII.

De Ferro equino.

FErrum equinum à figura ſeminis ſoleam equinam referente dicitur, quæ & hujus generis nota characteriſtica eſt.

1. *Ferrum equinum* Lob. Ger. *equinum majus* Park. *equinum ſiliquâ ſingulari* C. B. *Solea equina* J. B. **Horſe-ſhooe Vetch.**

J. B.

Radix hujus alba, paucis donata fibris ligneſcit, [Matth. gracilis quatuor digitorum longitudine] à qua ſtatim plures proferuntur *caules*, palmares aut dodrantales, anguloſi [ſtriati Matth.] unde *folia* exeunt Securidacæ minoris, pinnatim digeſta, & per extremam oram lateſcentia, levitérque in corculi morem fiſſa: Hinc ex ſinu, viz. foliorum *floſculi* exeunt lutei, ſingulares, quos *ſiliquæ* etiam excipiunt ſingulares, nullo pediculo, tres circiter uncias longæ, culmum latæ, nonnihil incurvæ, compreſſæ, artificis naturæ rarum ſpectaculum. Dorſum his continuum, oppoſita pars fimbriatis ſinubus lacinioſa, vel (ut Matthiolus ait) *ſiliquæ* oblongæ, preſſæ altera parte, incurvæ, inciſuris diviſæ, foraminum rotundorum ſpeciem referentibus, prominente utrinque foraminum orificio; *ſemen* lunatum bicorne, Soleæ equinæ figurâ; ut ſiliqua pro contenti ſeminis figurâ numeróque totidem equinæ ſoleæ ſimulacra repræſentet.

Locus. Circa Liburnum & Neapolin in Italia obſervavimus.

* 2. *Ferrum equinum* πολυκέρατον Col. *Ferrum equinum ſiliquâ multiplici* C. B. *equinum polyceraton* Park.

Col.

Totius figuræ brevitate diſtat à vulgari ferro equino, ac etiam *ſiliquarum* copia, quas inter foliorum alas longo petiolo inſidentes, non ut in vulgari hærentes, quaternas aut plures profert, tenuiores, rufeſcentes, incurvas, C literam lunatam exprimentes, velut reſupinas iterum creſcentis Lunæ modo.

Locus. In Valuenſium montibus Soli expoſitis tenuibuſque locis reperimus, atque etiam Cirinolæ. D. Magnol prope Monſpelium in locis ſterilibus dictis *la garrigue dau Tarral*, & depreſſis incultis montis Ceti vere cum flore & ſiliquis ſæpius legi. *Botan. Monſp.*

A. 3. *Ferrum equinum Germanicum ſiliquis in ſummitate* C. B. Ger. emac. *equinum comoſum* Park. *Ornithopodio affinis vel potiùs Soleæ vel Ferro equino herba* J. B.

J. B.

Longiſſima *radice* nititur, craſſa, lignoſa, fibroſa, nigricante, ſubdulci; *viticulas* producens multas, palmo longiores, interdum dodrantales & cubitales, in terram reclinatas, ramoſas, tenues, ſubrubentes; in quibus *folia* Lentis pinnata, paullo quàm Ornithopodii majora, [primùm bina utrinque pediculo ſeu ῥάχει adnexa, deinde terna, poſtmodum quina atque ſena, & in ῥάχει extrema aliud, ut 13 numero inſint] non continua uſque ſerie coſtæ ad caulem uſque adhærentia, ut in Ornithopodio *Dod.* jam dicto, cùm coſta quà cauli adnaſcitur ſit aliquouſque foliis vidua, ut in Ferro equino, ſubamara. E ſummis foliis & caule producuntur petioli nudi ſemipedales & longiores, in quorum ſummis *flores* octo aut novem, coronæ inſtar radiatim penduli colore luteo ſaturato & effigie Meliloti quam nobilem vocant, quibus ſuccedunt *ſiliquæ*, crebris internodiis interceptæ, aduncæ, in acutum deſinentes, ſiliquis Ferri equini ſimiles, minores tamen, minúſque incurvæ, nec ita latæ, nec adeò ſinuatæ ut veluti perforatæ videantur ut in vulgari, ſed minùs dimidio circulo, in quibus *ſemina* oblonga minùs incurva, ut Lunulam referant.

Locus. In Anglia variis in locis occurrit ſolo cretaceo ínque montoſis Septentrionalibus. Nec tamen loca calidiora refugit; nam J. Bauhinus Monſpelii propè patibulum invenit, florentem Aprili & Maio. Columna in Æquicolorum montibus & ſylvula Capuccinorum.

CAP. VIII.

De Scorpioide bupleuri folio.

HÆc planta Campoides rectius diceretur quàm Scorpioides, ſiquidem ſiliquæ ejus erucam in ſe convolutam proxima ſimilitudine referunt, ſúntque plurimùm hirſutæ.

1. *Scorpioides ſiliquis ſingularibus villoſis: an Scorpioides majus* Park. parad? **The great rough Caterpillars.**

Ex radice plerunque ſingulari, ferè buxea, exili, rectâ, longiuſculâ, dodrantales vel pedales [& læto ſolo etiam longiores] ramulos per terram ſparſos, ſubhirſutos emittit; ex quibus naſcuntur *folia* Bupleuri pinguiora, minùs nervoſa, locis calidis albida, medrocriter ſpiſſa, brevibus & raris pilis nonnihil hirſuta, longiuſculis pediculis, duabus longis anguſtis auriculis ad exortum donatis, appenſa, alternatim poſita, ſapore herbaceo cum aliqua acrimonia, & ex eorundem alis pediculi ſinguli palmares & ſeſqui-palmares, aut etiam longiores, tenues, quorum ſummitatibus ſingulis ſinguli *flores* inſident, papilionacei, flavi, ſimiles Meliloto Germanicæ Fuchſii: Quibus ſuccedunt *ſiliquæ* hiſpidæ, non tamen aſperæ, majores quàm in vulgari Scorpioide, per maturitatem citrinæ, in ſe convolutæ erucarum inſtar, tuberculis ſemen continentibus [minùs tamen conſpicuis quàm in vulgari] gibboſæ, quæ per maturitatem articulatim rumpuntur.

2. *Scorpioides ſiliqua campoide hiſpida* J. B. *Bupleuri folio* Ger. C. B. *Bupleuri folio minor, pluribus corniculis aſperis* Park. **Prickly Caterpillars.**

J. B.

Deſcriptio quam ex J. Bauhini hiſt. deſumptam præcedenti accommodavimus hujus plantæ erat. Scorpioides enim non aliter inter ſe differunt quàm numero ſiliquarum in eodem pediculo, earundem ſuperficie magis minúſve aſperâ, ipſiſque magis minúſve contortis & convolutis; & fortè etiam totius plantæ magnitudine. Huic ergo in eodem pediculo duæ tréſve *ſiliquæ* hærent, magis convolutæ, magíſque hiſpidæ ſeu aſperæ quàm præcedentis, per maturitatem fuſcæ, tuberculis *ſemen* falcatæ Lunæ effigie continentibus gibboſæ.

Hæc ſpecies frequentiſſima eſt circa Monſpelium & alibi in Gallia Narbonenſi. *Locus.*

Scorpioides multiflorus Boelii *Ger. emac. App.* idem videtur præcedenti.

* 3. *Scorpioides ſiliquâ craſsâ Boelii* Ger. emac. App. *An Scorp. majus* Park. parad?

Hujus *flores* nonnihil ampliores ſunt quàm reliquorum cujuſvis, in ſingulis pediculis ſinguli vel bini: *Siliquæ* contortæ, non tamen villoſæ aut aſperæ ut præcedentium, ſed ſtriatæ duntaxat eleganter & velut reticulatæ, quàm alterius cujuſcunque Scorpioides ſiliquæ ſeptuplo majores, Erucæ denſiùs piloſæ maximæ magnitudine. *Semen* rotundum ſed paulò oblongius, Piſi arvenſis ferè magnitudine, obſcurè luteum.

* 4. *Scorpioides Bupleuri folio, ſiliquis lenibus* Park.

Hoc genus per omnia præcedentibus ſimile eſt, exceptis *floribus*, qui in ſingulis pediculis ſinguli, rariùs bini; & ſiliquis quæ anguſtæ ſunt & læves, abſque ulla omnino aſperitate aut hirſutie. Moriſono idem habetur ſequenti ſeu Scorpioidi Bupleuri folio, corniculis aſperis & rugoſis ſeu rigidis ſtriatis, ſeu ſulcatis à ſeſe dicto: malè ergo ſiliquis lenibus à Parkinſono inſcribitur.

5. *Scorpioides ſiliquâ cochleatâ & ſtriatâ Olyſſipponenſis* Hort. Pariſ.

Siliquas in eodem pediculo plures geſtat, valdè contortas & in ſe convolutas, nullis neque ſpinulis aſperas, neque villis hirſutas, ſed ſecundùm longitudinem duntaxat ſtriatas, graciles, per maturitatem nigricantes.

6. *Scorpioides Matthioli* Ger.

A nobis Trifoliis ſiliquoſis, Fœnugrœco & ſimilibus annumeratur. Poſſit tamen hîc non ineptè collocari ob ſiliquas articulatas longas ſe contorquentes: aptiùs ſanè quàm inter Trifolia.

* 7. *Scorpioides Viciæ foliis minima* Moriſ. hiſt.

Cauliculos edit pedales, humiles, & per terram ſtratos: ex quorum geniculis oriuntur coſtæ mediæ, alternatim cauli adhærentes, & bis quatuor *foliis* longis, mucronatis, glabris, alternatim etiam ſitis, uno impari extremum coſtæ claudente, onuſtæ; atque ex alis inter coſtam & caulem oriuntur petioli biunciales aut triunciales, ſuſtinentes in eorum faſtigio binos aut ternos, nunc plures, nunc pauciores *floſculos* papilionaceos, luteos; quorum ſingulis ſingulæ ſuccedunt ſiliquæ longæ, tenues, articulatæ, continentes *ſemina*, minuta, rotunda, longa, in ſingulis interſtitiis ſingula.

CAP. IX.

De Ornithopodio.

Ornithopodium à ſiliquis aviculæ pedes cum unguiculis referentibus dicitur.

A. 1. *Ornithopodium radice nodoſâ* Park. *tuberculis nodoſa* C.B. *item Ornithop. majus* Ger. C. B. Park. *item Ornith. minus* eorundem. *Orn. flore flaveſcente* J. B. & *Orn. tuberoſum Dalechampii* ejuſdem. **Birds-foot.**

Radice donatur, alba, ſimplici, fibras aliquot majuſculas ſubinde emittente. Tum radix ipſa, tum fibræ majores fibrillis tenuibus capillatæ ſunt, quibus tubercula ſeu granula quædam appenduntur. *Cauliculos* emittit plurimos, humi ferè fuſos, aut paululum extantes, in lætiori ſolo ſemipedales aut longiores, tenues, hirſutos, teretes, *foliis* per intervalla veſtitos alternatim poſitis, pinnatis per coſtam totam ad ejus uſque cum ramis aut caulibus connexum, quinque aut ſex fere conjugationibus, impari extremum occupante. *Flores* tres, quatuor aut quinque, rariùs plures, ſimul juncti umbellæ ferè in modum, ſurculorum ex alis foliorum emergentium faſtigiis inſident, pediculis brevibus aut nullis, foliolo alato ad umbellulæ baſin appoſito, perpuſilli, leguminacei, folio ſupremo purpurantibus lineis ſtriato, lateralibus duobus albidis, medio ſiliquam occultante vix conſpicuo, ſubluteo. Floribus totidem *ſiliquæ* ſuccedunt, compreſſæ, ſurſum reflexæ, hirſutæ, articulis ſeu nodis quinque, ſex, ſeptemve diſtinctæ, in acutum velut unguiculum deſinentes, omnes ſimul pedem aviculæ digitatum exprimentes. Singulis nodis ſingula inſunt ſemina, parva, flaventia.

Hæc proculdubio eſt Ornithopodium tuberoſum Dalechampii, quamvis in nonnullis minùs rectè deſcribatur: Ornithopodium etiam perpuſillum *Lob.* ut vel locus arguit: nam in marginibus herbidis Greenwici ad Tameſin fluvium non procul Londino oriri aſſerit. Nullam autem præter hanc neque ibi, neque alibi in Anglia Ornithopodii ſpeciem ſponte provenire audacter affirmaverim.

Locus. In arenoſis & glareoſis plurimis in locis occurrit, æſtate florens.

Videntur Herbarii tres ex una planta ſpecies feciſſe.

2. *Scorpioides leguminoſa altera* J.B.

Plures ex eadem *radice* emittit *cauliculos*, tenues, teretes, dodrantales, humi procumbentes, ramoſos, *foliolis* cinctos quatuor aut quinque pinnularum ad mediam coſtam annexarum conjugationibus compoſitis, impari extremam claudente coſtam, Ferri equini foliis ſimilibus [quippe quæ cordata ferè, notabili nervo donata ſunt.] Ex alis foliorum egrediuntur pediculi, duas uncias longi, in ſummitate *flores* duos, tres vel etiam quatuor geſtantes velut in umbella, flavos, quibus ſuccedunt totidem *ſiliquæ*, tenues, recurvæ, interdum in circulum flexæ, quas cornicula vocat Jo. Bauhinus, minime articulatæ [Jo. Bauhinus obſcuris quibuſdam articulis diſtinctas ſcribit] quæ quamvis rotundæ videantur incurioſiùs ſpectanti, ſunt tamen paululum compreſſæ, multò anguſtiores quàm Scorpioides leguminoſæ vulgaris, glabræ, nullis interim neque ſtriis, neque lanugine donatæ, *ſemina* oblonga, flavicantia claudentes.

Locus. In vineis & hortis ad latera montium Meſſanæ imminentium obſervavimus & collegimus Maio menſe florentem. Agerius in agro Neapolitano propè *Fundi* collegit, ad vias inter Scillas.

3. *Ornithopodio ſimilis hirſuta Scorpioides* C.B. *Scorpioides leguminoſa* J.B. Ger. Dod. Park. *J.B.*

Radicem habet longam, tenuem, ſimplicem, in capita aliquot ſubinde diviſam: ex quibus non tantùm prodeunt *coliculi* palmares, & ſeſquipalmares, hirſuti; verum etiam *folia*, quæ Ornithopodii foliis æqualia, exigua, hirſuta, acuminata, & nonnihil incana, pinnatim digeſta in conjugationes decem aut plures, ad coſtam adnectuntur: quanquam & ex ipſis caulibus conſimilia quoque folia oriantur. *Flores* extremis ramulorum hærent coacervati, Ornithopodii floribus haud abſimiles: quibus ſuperveniunt intortæ *ſiliquæ*, ſenſim attenuatæ, modicè compreſſæ, ſtriatæ.

Locus. Circa Meſſanam Siciliæ & Neapolin Italiæ urbes frequens oritur.

SUBSECTIO QUINTA.

Legumina non ſcandentia ſiliquis geminatis.

Herbæ flore papilionaceo, ſiliquis geminatis, duplicem ſeminum ſeriem continentibus ſunt vel floribus

- *Luteis* aut *pallidis*, ſiliquis
  - *Glabris*, craſſioribus & durioribus,
    - *Anguloſis*, nonnihil incurvis, dorſo ſulcato,
      - *Major* perennis, folio dulci, GLAUX *vulgaris*, *Glycyrrhiza Sylveſtris.*
      - *Minor annua*, ſiliquis
        - *In foliorum alis ſeſſilibus*; VICIA *Seſamacea Apula* Col. *Aſtragalus marinus Bæticus* Park.
        - *In ſpicis è foliorum alis egreſſis*; SECURIDACA *Sicula ſiliquis falcatis* BOCCONI.
    - *Teretibus*,
      - *Rectis mucronatis*, floribus radiis nigris notatis; ONOBRYCHIS 3. Cluſ.
      - *Recurvis* falcem referentibus; SECURIDACA *minor.*
  - *Piloſis*, *membranaceis*,
    - *In alis foliorum ſeſſilibus*, *oblongis*; FOENUGRÆCO *Sylveſtri Tragi in quibuſdam accedens planta* J.B.
    - *In ſpicis è foliorum alis egreſſis*, tumidis & veſicæ inſtar inflatis; CICER *Sylveſtre* Matth.
- *Purpureis* vel *cæruleis.*

Scandens, Americana, major, radice tuberoſa; APIOS *Americana* Corn. *Terræ glandes Amer. ſeu Virginianæ* Park.
Erectæ ſeu non ſcandentes, ſiliquis

Turgidulis, floribus confertis in ſpicis

Productioribus, ex alis foliorum egreſſis; ONOBRYCHIS 1. Cluſ.
Brevioribus & in rotundum coactis, ſummos caules & ramulos terminantibus; GLAUX *Hiſpan.* Cluſ.

Tenuioribus & anguſtioribus, floribus in ſpicis rariùs ſitis, & paucioribus, ſiliquis

Brevioribus; ONOBRYCHIS 2. Cluſ. Huc etiam refert *Onobrychidem* 4. Cluſ. quæ à ſecundâ vix aliquâ notâ characteriſticâ differt.
Longioribus & arcuatis; ASTRAGALUS *Monſpeſſulanus* J.B.

Compreſſis, latis, ad margines ſerratis; SECURIDACA *peregrina* Cluſ. *Lunaria radiata Robini* J.B.

CAP. I.

De Tragacantha.

TRagacantha i.e. hirci ſpina, folia habet pinnata, viciæ in modum, coſtâ mediâ cui pinnulæ annexæ ſunt in longam, rigidam, acutam ſpinam procurrente; ſiliquas geminatas, duplici alveolo duplicem ſeminum ſeriem continentes.

Eſt & Tragacantha gummi è vulnere radicis inciſæ emanans: quale autem ad nos adfertur (inquit J. Bauhinus) eſt glutinoſum, candidum aut flavum, aut ex ruffo palleſcens, contortum in erucarum vermiculorúmve formam, tanquam violentiore preſſu per denſius colum tranſmiſſum, ſapore ſubdulci & ferè fatuo aquam cui infunditur in lentam ſequacémque mucaginem convertens.

Vim habet, auctore Diſcoride, meatus obſtruendi, & acrimoniam obtundendi. Uſus ejus eſt ad *Uſu.* medicamenta ocularia, & ad tuſſes & arteriæ aſperitates, & vocem retuſam, & deſtillationes in eclegmate cum melle. Subdita etiam linguæ liqueſcente ſucco devoratur. Sed & macerata in paſſo drachmæ pondere bibitur ad renum dolorem & veſicæ roſionem, admixto cornu cervino uſto ac loto, aut modico alumine ſciſſo. Extrinſecùs (inquit Schroderus) ad dyſenteriam valet (in clyſteribus) ad rubedinem & acres deſtillationes oculorum (ſoluta in aqua roſacea vel lacte) ad palpebrarum ſcabritiem.

Aqua calidâ ſolvitur, mucilaginémque exhibet, aliis medicamentorum formulis, e. gr. trochiſcis formandis, convenientem.

1. *Tragacantha Maſſilienſis* J. B. *Tragacantha* C. B. *Trag. vera* Park. *Trag. ſive Spina hirci* Ger. *J. B. Ad.*

Frutex eſt *virgis* mediocriter craſſis donatus, extremum versùs magis craſſeſcentibus, iiſque albidis & lanuginoſis, cubitalibus, è quibus ſquammatim prodeunt ſpinæ candidæ, creberrimæ, ſextantales, rigidæ & infeſtæ, *foliis* utrinque quaſi pinnis donatæ, parvis oblongis, incanis, quæ per hyemem etiam retinent, vere ſequente abjiciunt, novis ſuccreſcentibus foliorum alis. [Spinæ hæ dum adhuc foliorum coſtæ ſeu nervi medii ſunt molles ſunt & vix pungentes, poſtea decidentibus foliis pinnatis craſſeſcunt & in ſpinas rigidas abeunt.] In ſummo inter ſpinoſa folia & ſpinas ſtipantur multi *floſculi* invicem collecti, Geniſtellæ ſimiles, ſed albi. *Siliqua* etiam numeroſa, recta, Ciceris aut Geniſtellæ ſpinoſæ modo, curta, gemella, duplici alveolo binos ſeminum ordines continens [exilium, albicantium, Sinapi magnitudine, anguloſorum. *Radix* alba, longa, lignoſa, craſſitie digiti, prolixis flexibus ſubter humum merſa. *Lob.*]

Propè Maſſiliam ad maris litus invenimus. Quin & in Sicilia in aſcenſu montis Ætnæ quatuordecim ſupra Cataniam milliaribus propè nivis repoſitoria vel hanc vel aliam Tragacanthæ ſpeciem invenimus, quod mirum in loco tam frigido. *Locus.*

Eaſdem vires cum gummi obtinet.

* 2. *Tragacantha altera Poterium fortè Cluſio* J. B. *Trag. altera ſeu minor, Poterion fortè Dioſcoridis* Park. *Tragacanthæ affinis lanuginoſa, ſive Poterium* C. B. *Trag. Granatenſis foliis incanis deciduis, flore albo* Moriſ.
Cluſ.

Præcedenti Tragacanthæ ſimillima eſt, fruticoſa admodum, multos pedales habens *ramulos*, flexibiles, latè circumquaque ſeſe diffundentes, candicantes & dum adhuc tenelli ſunt lanuginoſos, multis, longis, caneſcentibus ſpinis horrentes. *Foliorum* plurimæ ſimul junctæ alæ, Lenticulæ aut Tragacanthæ proximæ, exiguæ, candidæ, lanuginoſæque primo vere exeunt per intervalla, dulcis ſaporis. Foliis hyeme decidentibus nervi illi medii quibus folia inhærebant in rigidas & acutas ſpinas evadunt, ut eo tempore tota planta ſine foliis conſpiciatur, contra quàm in præcedente.

Iſtam neque florentem, neque ſemen ferentem vidi ſed ſub ea plurimos folliculos bombycinis ſimiles aut Hypecoi *Matth.* folliculis pænè pares, inanes, inveni, quos ab illa excidiſſe & florem ex ſimilibus prodire album, non magnum incolæ referebant: de ſemine nihil certi intelligere potui.

Radix lenta, longa, in multos ramos diviſa, nigro cortice foris obducta, materie intus candida fungoſâ, dulci: interior pars gummoſum quidpiam & ſubdulce refert.

Locus. Naſcitur plurima circa *Guadix* & *la Venta el peral* Granatenſi regno, in collibus, arido & inutili ſolo; nec alio loco conſpexi.

Johnſonus in Gerardo ſuo emaculato iconem hujus plantæ accuratam exhibet, è Cluſio ut ait, in qua flores & ſiliquæ ſeorſim pictæ exhibentur. Siliquæ autem craſſæ & curtæ, duplicem intus ſeminum reniformium ſeriem continent, ut figura oſtendit.

* 3. *Tragacantha humilior floribus luteis* C. B. *Syriaca flaveſcens* Park. *Trag. Rauwolfii* J. B. *An Tragacantha* Alp. ex?

Paulò humilior eſt prima [Tragac. præcedenti] perſimilis tamen, niſi quòd floſculos fert luteos, confertos, pediculis longis hærentes, quorum ſingulares rotundis & flaveſcentibus folliculis inſident.

* 4. *Tragacantha tertia Rauwolfii. Trag. Syriaca purpuraſcens* Park.

Huic altitudo præcedenti par; *virgæ* robuſtæ, rubentiores, in quibus conſpiciuntur alba, lanuginoſa Poterii *capitula*, purpureis *floſculis* ornata ſpecioſis.

5. *Tragacantha altera ſeu Poterium denſiùs ramificatum* Alpin. exot.

Alp.

Ramulis nigris in latum diffunditur, eóſque & breves habet & longè plures, & ſpiſſos, ita ut in planta nihil vacui appareat. A ramorum cymis proveniunt ſpinæ horridæ, & veluti ſpinis crebris denſis tota planta eſt undique ſtipata, ut tota ipſis planta tegatur, & nulli rami extra folia & ſpinas conſpiciantur: cimæ etiam omnes lanugine ſpiſſa infarctæ, latiores apparent. Hic frutex parvus, incanus totus, per terram ſparſus terram ipſam attingit, & vix è terra ſeſe erigit, ipſiúſque rami ſubter ſpinas obruti, nigreſcunt & ſubtiliores ſunt.

Cretæ inſulæ indigena eſt.

Hæc planta eſſe videtur quam in Sicilia ad pedem montis Ætnæ vidimus & collegimus: *Caules* ſatis craſſi erant, nigricantes, creberrimis ſpinis horridi, ſumma parte valdè ramoſi. Spinæ tenuiores brevioréſque quàm Tragacanthæ Maſſilienſi: folia etiam minora, anguſtiora, breviora, minùs incana, longiore tamen lanugine pubeſcentia. Ramuli à terra non aſſurgunt. Flores & ſiliquas non obſervavimus.

Locus. Ad pedem montis Ætnæ loco ſatis frigido invenimus, unde à loco ſequenti potiùs eandem diceremus, verùm nec icon reſpondet, neque deſcriptio per omnia.

* 6. *Tragacantha altera* Alpin. exot. *Cretenſis aut Idenſis nigra, tota echinata* Moriſ.

Alpin.

Radice nititur longâ, craſſâ, lignoſâ, nigrâ, à qua quatuor aut plures exeunt *caules*, nigri, rotundi, duri, lignoſi, qui in complures ramulos dividuntur, nigros, breves, ſubtiles, totos ſpinis albis armatos, ſed in ſummitatibus habent ſpinas quaſdam germinum inſtar, multis foliolis parvis tenuibus, ex una tantùm parte præditas, in quibus ſurculorum ſummitatibus *flores* parvi, prioris Tragacanthæ proximi. Tota hæc planta eſt veluti ſimilis Echino. *Radix* inſipida eſt, ſed aliquantulum quaſi odorata.

* 7. *Tragacantha altera humilior & ſpinoſior Echinus dicta* Alpin. exot. *Echinus Creticus* Park.

Alpin.

Planta eſt parva, Echini terreſtris magnitudine, & figurâ orbiculari tota, terræ inhærens, vix palmari altitudine ſupra terram eminens, atque *radicem* uſque ad ſurculorum medietatem terræ infixam habens: in parte interna qua terræ adhæret, apparent ramuli breves, ſubtiles, nigri, multi denſè ſimul ſtipati, à multis, parvis, tenuibus, ſimul conjunctis, terrâ occultatis proficiſcentes, deſinentes in ſpinas parvas, breves, acutas, tenues, albicantes, in extremo ſtellatim compoſitas, nudas & ſpoliatas foliis, unde ſuperficies partis extimæ non plana ſed ad rotunditatem inclinans cernitur, tota ſpinis denſiſſimè ſtipatis & undique horridis armata; quæ ſpinæ ex germinibus ramulorum, qui innumeri ſunt, in orbem ſtellarum modo deſinentes, totam ſuperficiem complent ex germinibus. Numeroſi floſculi papilionacei, ac veluti Hyacinthi floribus figurâ fere ſimiles, ſed longè tamen minores, quibus thecæ parvæ, oblongæ, & geminis cellulis præditæ ſuccedentes, totum Echini dorſum exornant.

CAP. II.

De Aſtragalo ſeu Vicia ſeſamacea.

SEquentes plantas ſiliquis geminatis ſeu duplici alveolo binos ſeminum ordines continentes non ineptè Aſtragali nomine donat Moriſonus, quem ſequimur, à forma ſeminum, in pleriſque Talum ſeu Aſtragalum aut oſſicula ſeſamoide articulis digitorum ſubſtrata referentium. His notis à reliquis leguminibus facile diſtunguuntur, à Tragacantha autem quòd herbaceæ, nec ſpinoſæ.

A. 1. *Glaux vulgaris leguminoſa ſive Glycyrrhiza ſylveſtris* Park. *Glycyrrhiza ſylveſtris floribus luteo-palleſcentibus* C. B. *Fœnum Græcum ſylveſtre, ſive Glycyrrhiza ſylveſtris quibuſdam* J. B. *Hedyſarum Glycyrrhizatum* Ger. emac. **Wild Liquorice or Liquorice-Vetch.**

Craſsâ *radice* nititur, cubitum & ſeſquicubitum longâ, albâ, ſapore dulci: *ramos* vimineos per terram ſpargens, tres aut quatuor cubitos longos, atque etiam interdum longiores, teretes, glabros, fractu contumaces. *Folia* inſtar Glycyrrhizæ diſponuntur, conjugationibus quatuor, quinque, aut ſex, uno impari alam claudente, quod tamen non eſt perpetuum. Sunt ea verò, ſi ſingula ſeorſim contempleris, Piſi ſylveſtris foliis ſimilia, ſupernè ex viridi glauca & glabra, infernè ex viridi flaveſcentia & hirſuta, ſapore eo quem radici ineſſe dicebamus. Ex foliorum porro alis pediculus circiter palmaris enaſcitur, qui leguminaceos crebros *flores* ex flavo pallentes ſuſtinet. *Siliquæ* non minùs floribus frequentes, incurvæ, dorſo ſulcato; unde ſi nervum auferas ex duabus compoſitæ videntur, quarum ſingulæ ſuis membranis diſſepiuntur, *ſemen* claudentes Fœnugræci, minus, lucidum, cui ſinus inſculptus.

In dumetis & ad latera montium, inque pratorum marginibus non raro obviam ſe dat. *Locus.*

Quam plantam intelligant Adverſariorum Autores *Glaucæ vel Glaucis cujuſdam leguminoſæ herbariorum floribus purpureis*, titulo me fugit. Cur in titulo *floribus purpureis* ponunt & tamen in deſcriptione flores non rariùs flavere aiunt? Cur juxta agrorum viarúmque margines obviam ſeſe dare in Anglia ſcribunt, cùm nobis nihil ejuſmodi in Anglia nec viſum, nec auditum? Videntur Anthyllidem leguminoſam deſcribere, quæ quidem ſatis frequens in Anglia, verùm neque deſcriptio huic bene convenit, & alibi eam proponunt.

2. *Cic. ſylveſtre* Matth. Ger. *ſylv. multifolium* J. B. *ſylv. majus* Park. *ſylv. foliis oblongis hiſpidis majus* C. B.

J. B.

Perenni *radice*, craſſa & dulci donatum eſt, *ramos* bicubitales & altiores profert, ſtriatos, tortuoſos, concavos: *folia* hirſuta, pinnata, ſativi Ciceris poſitu, ſed longiora, anguſtiora, nec per ambitum ſerrata, ad Lentis majoris folia propiùs accedentia, niſi in obtuſum & ſubrotundum mucronem deſinerent, ſubdulcia: conjugationes multæ, ad tredecim ſupputavi. Ex foliorum alis pediculus palmaris exit, rigidulus, *ſpicam* brevem ſuſtinens *florum* ſubluteorum, quibus racematim cohærentes ſuccedunt folliculi breves, ventrioſi, hirſuti, geminati, *ſemina* continentes duplici loculamento, autore Dod. exigua, dura, plana, ſplendentia, guſtu Phaſeoli.

In agris inter ſegetes copioſè creſcentem vidimus, inter Genevam & oppidum *Jay*. *Locus.*

Hæc planta ſapore dulci, florum colore & ſpica, ſiliqua geminata, aliiſque accidentibus Glaucem vulgarem ſive Glycyrrhizam ſylveſtrem refert, unde & primo aſpectu *Glaucem alteram perennem folliculis turgidis* eam denominavimus.

3. *Securidaca Sicula ſiliquis foliaceis* Bocconi. *Aſtragalus marinus Luſitanicus Boelii* Ger. emac. App. *Aſt. marinus Bæticus* Park.

Johnſon.

Ex eadem radice quinque vel ſex, aut etiam plures exſerit *caules* [in hortis lætiore ſolo ſata] teretes, ſtriatos, rubentes, modicè craſſos, erectos, ſiliquarum tamen pondere ſubinde verſùs terram reclinatos, cubitum altos: *Foliis* multis viridibus per intervalla obſitos, nullo ordine, Glaucis vulgaris ſimilibus, ſed minoribus, unoquoque folio ex quatuordecim aut pluribus foliolis in apices rotundos deſinentibus, mediæ coſtæ, novem aut decem uncias longæ utrinque conjugatim adnexis, compoſito. *Flores* pediculis longis teretibus, ſtriatis, hirſutis è foliorum cavis verſùs ſummos caules exeuntibus inſident, plures ſimul, in ſpicas breves conferti, colore pallido ſeu ochroleuco, Securidacæ minoris ſimiles, ſed multò majores, qui in ſpicas abeunt ſemipalmares circiter, è multis *ſiliquis* uncialibus per maturitatem albentibus, modice incurvis, triangulis, dorſo ſulcato, arctè ſtipatis Glaucis vulgaris in modum, conflatas. Singulæ autem ſiliquæ binos ſeminum ordines continent, inque ſingulis ordinibus *ſemina* tria vel quatuor, obſcurè ſeu ex luteo liventia, Securidacæ minoris ſimilia, ſed quadruplo majora, ſapore nullo inſigni. *Radix* parva, tenuis, alba, paucis fibris donata, rectà in terram deſcendens, & ſemine maturo inareſcens.

In lingula illa inter fretum Siculum & portum Meſſanenſem hanc invenimus, & à florum colore ſiliquarum tum figurâ, tum creſcendi modo, & foliorum ſimilitudine *Glaucem peregrinam annuam* denominavimus; & per errorem pro *Vicia Seſamacea* Apula Columnæ habuimus, próque Fœnugræco ſylveſtri Tragi in quibuſdam accedente planta *J. B.* quas jam pro diſtinctis tum ab hac, tum à ſe invicem ſpeciebus agnoſcimus. Ejus ſemina olim Londino accepimus, neſcio quo titulo.

Miror Parkinſonum pro *Aſtragalo marino Bætico* Boelii nobis exhibere *Viciam Seſamaceam Apulam Col.* cùm Johnſonus Gerardi emaculator plantam quam propoſuimus hoc in loco apud ipſum viderit, & pro Aſtragalo marino Luſitanico Boelii deſcripſerit, cujus etiam deſcriptionem omnibus numeris abſolutam Latinam factam mutuati ſumus.

Ex quo hæc ſcripſi, re ſeriò perpenſâ, & conſideratis quæ de *Fœnugræco ſylv. Tragi in quibuſdam accedente planta* obſervata ſunt à *D. Magnol*, ſententiam muto, & Parkinſonum excuſo: Veriſimillimum enim puto hanc etiam plantam florum & ſiliquarum ſitu variare, alias nimirum eas caulibus adnaſci pediculis brevibus aut nullis, in ipſis foliorum ſinubus ſedentes; alias pediculis longis ex iiſdem ſinubus egreſſis inſidere, [in diverſis plantis, intellige, non in eadem] unde eundem Boelii *Aſtragalum marinum Bæticum* Parkinſonus cum floribus & ſiliquis in foliorum alis ſeſſilibus deſcripſit; Johnſonus cum eiſdem longis pediculis inſidentibus.

4. *Vicia Seſamacea Apula* Col. *Aſtragalus marinus Bæticus* Park. *Ornithopodio affinis hirſuta ſemine ſtellato* C. B.

Col.

Hujus *radix* tenuis eſt & puſilla, lignoſa, flaveſcens, pluribus ſurculoſa *cauliculis* rotundis, pedalibus aut paullò majoribus, albicantibus, piloſis; *foliis* pinnatis, Viciæ modo cauli alternatim hærentibus, novenis utrinque pinnulis, atque in cacumine ſingulis, auriculas circa caulis genicula utrinque anguſtas ut in congeneribus habentibus. Inter illorum & caulis ſinus congeſti ſunt *flores* parvi, leguminoſis adſimiles, ex pallido albicantes, vix conſpicui, atque ſtatim ex illis *ſiliquæ* ſex vel ſeptem, vel octo ſuccreſcunt gibboſæ, oblongæ, albeſcentes, piloſæ, curvo cacumine, ſylveſtri Nigellæ, Iſopyro aut Seſamo ſimiles, fiſſuram grani Tritici modo habentes, per quam ſiccatæ dividuntur, *ſemine* intus hærente Piſi vel Seſami modo, fulvo, parvo, minore atque compreſſo. Maio menſe perficitur, & ab ima florere incipit ala.

Locus. Cirinolæ in Reguli vinea *Acquamena* dicta & ſterilibus agris, nec alibi Columnæ viſa.

Hæc præcedenti quidem ſimilis eſt, verùm tum florum & ſeminum parvitate, tum ſiliquarum hirſutie, tum ſitu ſeu modo creſcendi, manifeſtè differt, ut ſpecie diverſam eſſe minimè dubium ſit. Aſt jam mutatâ ſententiâ, ſuſpicor vel eandem omnino eſſe, his non obſtantibus, ob rationes in præcedente planta dictas; vel potiùs Fœnugræco ſylveſtri Tragi in quibuſdam accedenti plantæ *J. B.* ut & *Stellæ leguminoſæ* dictæ, ut rectè C. Bauhinus.

5. *Onobrychis quibuſdam flore pallido, vel Polygalon* J. B. *Onob. ſpicata floribus pallidis, nigris radiis notatis* C. B. *Onob. foliis Viciæ longioribus* Park. *Onob.* 3. Cluſ. *Onob.* 3. *Cluſii flore pallido* Ger.

Cluſ.

Seſquicubitalibus aſſurgit *ramis*, rectis, firmis, duris, viridibus, in quibus *folia* Lentis ſive Viciæ ſylveſtris, longa anguſta, duodecim aut quindecim, & totidem ex adverſo, eidem coſtæ hærentia, uno etiam (quod extremæ coſtæ inſidet) impari, lanugine obſita, guſtu ingrato & amaro, deinde nonnihil acri: Ramuli extremo caule ex alarum ſinu prodeuntes palmares, ſtriati, in dodrantales ſpicas, *floſculorum* Trifolii flores æmulantium, oblongiuſculorum, pallidorum deſinunt, quibus impreſſi nigricantes quidam radii. His ſuccedunt *ſiliquæ* Onobrychidis 2. *Cluſ.* ſimiles, mucronatæ, duabus valvulis conſtantes, in quibus *ſemen* Fœnogræco pæne ſimile, ſed minus & nigrum. *Radix* craſſa, dura, lignoſa, longa, aliquot fibris donata, candicans, perennis.

Locus & Tempus. Valdè rara eſt, invenit Cluſius ad Hamburgum urbem duobus ſupra Poſonium mill. & ad oppidum *Fiſchmuntz* ad Fiſcham flumen ſitum paulò ſupra quàm in Danubium ſe exonerat, publica viâ. In hortos tranſlata menſe Maio floruit atque tota deinceps æſtate: Auguſto ſemen protulit.

6. *Aſtragalus Africanus flore luteo odorato* Botan. Monſp. Breyn.

Breyn.

Foliis gaudet pennatis, Hedyſari clypeati poſitu, ſed multò anguſtioribus, minoribus, magíſque piloſis, in quibus etiam conjugationes longè plures ſupputantur. *Flores* in ſpicam circiter dodrantalem fert, Hedyſari clypeati pariter quà formam reſpondentes, flavos autem & odore cerebrum mirifice oblectantes: Quos *ſiliquæ* excipiunt unciales, ſubalbidæ, Coluteæ inſtar tumentes, corticoſæ, duræ, intrinſecus cuticulâ duplici membranaceâ in duas diſtinctæ cellulas, in quarum ſingulis ſemina tria vel plura, Coluteæ majora, ex glauco ſublutea, ac molli lanugine alba pubeſcentia pedunculis ſuis inferiori ſiliquæ margini adhærent.

Locus. In Barbaria juxta *Gigeri* ſponte naſcitur.

Ad Cicer ſylveſtre Matthioli accedit.

D. Magnol eandem hanc plantam (ut videtur) ſub eodem titulo deſcribit his verbis,

Radix ejus longa & craſſa eſt: folia ex variis capitibus orta plurima habet, in orbem diſpoſita, lobata, ſemunciam lata, unciam longa, ſuperiùs & inferiùs glauca, in marginibus tantùm piloſa; in quarum coſtis quæ etiam piloſæ ſunt, quindecim & viginti foliorum conjugationes numeravi, folio ultimo ſemper impari: inter quæ ſcapi plures oriuntur pedales, ſpicam florum papilionaceorum ſuſtinentes, qui ex luteo pallidi & odoratiſſimi ſunt: ipſiſque ſuccedit ſiliqua tumida villoſa, paulò major quàm ſiliqua Ciceris, ſubtus per longitudinem concava, in extremitate mucronata, duos ſeminum ordines continens, quæ majora ſunt quàm ſemina Aſtragali Bætici *Cluſ.*

Locus. In Barbaria circa propugnaculum dictum *la Tour de France* ſponte nata inventa eſt, & Monſpelium delata hæc planta; ubi nos in horto Regio à *D. Mich. Chycoineau* cultam vidimus multos ante annos cùm Monſpelii commoraremur, Anno 1665.

7. *Securidaca minor* Lob. *minor lutea* Ger. emac. *altera ſive minor* J. B. *lutea minor corniculis recurvis* C. B. *Hedyſarum minus ſive Securidaca minor* Park.

J. B.

Lignoſâ ſimplici *radice* & candida nititur; ex qua emergunt *caules* ſtriati, cubitales, aliquando vix duas uncias longi. *Folia* pinnata, Securidacæ majoris, minora, per extremam oram lateſcentia, ſæpe & fiſſa. *Flores* ſingulares, pediculi faſtigio ordine aſcendentes inſident, ex luteo pallidi: quibus ſuccedentes *ſiliquæ*, ut minores quàm Securidacæ ſiliquâ latâ oblongâ, ità multò magis incurvæ; parum abeſt quin utriuſque finis coitu circulum efficiant, toroſiores quàm Securidacæ jam dictæ, & propemodum, rotundæ, in quibus geminus granorum craſſorum, quadrangulorum, ruforum verſus, intergerina membranâ diſſeptus.

Locus. In collibus circa Meſſanam & Monſpelium collegimus.

Hæc planta pro Aſtragalo Monſpeſſulano à nonnullis habita eſt, ob iconum tranſpoſitionem apud Lobelium & Cluſium.

8. *Apios Americana* Cornuti. *Terræ glandes Americanæ ſive Virginianæ* Park.

Cornut.

Radix hujus in multas ſubrotundas & oblongas olivarum magnitudine glandes mediis inter ſe nervulis cohærentes exit. Veris initio *ſurculis* multis vitilibus, non validioribus Convolvulò pullulat, quibus proximis quibuſque circumvolvit ſeſe, & illaqueat pedamentis aut perticis, quarum proceritatem vel ſummam creſcendo aſſequitur. *Folia* his hinc inde naſcuntur non è regione cauliculorum diſpoſita, ſed inæquali ſitu, in amplas lacinias diſſecta, nunc ſeptem, nunc novem, numero ſemper impari ex eadem coſta oriuntur: Singula ſunt Aſclepiadis figurâ, breviore tamen pediculo fulciuntur. [*Flores* fert papilionaceos, coloris obſcurè carnei vel potius obſoleti ſeu fuliginei, in ſpicam digeſtos; quibus ſuccedit ſpica brevis, conflata ex pluribus ſiliquis gemellis in unum centrum, caulis ſci. faſtigium coeuntibus, ſurſum ſpectantibus, atque unicuique *ſiliquæ* duplex eſt ſeries ſeminum: ſeu potius unaquæque ſiliqua duplex eſt, ex duabus ſecundùm longitudinem cohærentibus & veluti agglutinatis compoſita.] Folia ſimul Octobri menſe decidunt, cauliculíque tabeſcunt. Tubercula radicum ſub terra adoleſcunt, & Hyeme tota interquieſcunt donec ſequente Vere regerminent.

Deſcriptionem Cornuti è Moriſſoni noſtri hiſtoria ſupplevimus, additis verbis uncis incluſis.

Hæc planta caulibus ſcandit, adeóque incerti laris eſt: Nam caulium reſpectu ad ſcandentes ſpectat, ſiliquarum verò ad hanc claſſem.

* 9. *Onobrychis flore purpureo* Ger. *ſpicata flore purpureo* C.B. Park. *Onobrychis quibuſdam purpureo flore* J. B. *Onob.* 1. Cluſ.

Cubitales plerunque habet *caules*, frequentes (ſi vetuſta ſit planta) rotundos, duros, humi procumbentes; in quibus frequentia *folia*, Lenti ſimilia, anguſta, hirſuta, ſeu lanugine quadam obducta, quindecim ſubinde, & totidem alia ex adverſo uni coſtæ adhærentia, uno impari extremam alam occupante, guſtu amaro & ingrato. Ex alarum cavis exoriuntur ramuli, ſimilibus foliis ſepti, ex quibus dodrantales exeunt pediculi, ſtriati, ferentes multos *flores*, Trifolii florum æmulos, oblongiuſculos, eleganti purpurâ nitentes, inodoros, confertos, & veluti ſpicam trium interdum unciarum longitudinem æquantem efficientes, nonnunquam etiam longiorem, præſertim quando in ſemen abeunt, quod bifidis, brevibus, turgidiuſculíſque *vaſculis* continetur, exile, nigrum, durum, ſapore ingrato, ut alia legumina. *Radix* illi magna, longa, dura, in obliquas nonnullas fibras ſeſe ſpargens, & ſubinde ad cauliculorum exortus recentes fibras agens, vivax & perennis.

Frequentem ad Danubii ripas, ſupra Poſonium, arido ſolo, apud Petronellam oppidum invenit Cluſius, &c. *Locus.*

* 10. *Onobrychis floribus Viciæ dilutè cæruleus* C. B. *floribus cæruleis* Park. *Onob. quibuſdam ſubcæruleo flore* J.B. *Onobrychis* 2. *Cluſii* Ger.

Cl[illegible]

Multos ex eadem radice promit vimineos *cauliculos*, pedales, nonnunquam etiam longiores, humi fuſos, crebris nodis diſtinctos, & in his alata *folia*, h. e. tredecim, quindecim, ſeptendecim, aut pluribus & oblongis foliolis uni coſtulæ inhærentibus conſtantia, extremo ſemper imparem numerum faciente. Prodeunt deinde ex alis tenues pediculi ſeu virgulæ, *floſculos* in ſpicam confertos ferentes, Piſi aut Viciæ florum formâ, ſed longè minores, colore dilutè cœruleo, vel ex cœruleo purpuraſcente: His ſuccedunt exiles *ſiliquæ*, quaſi duplicatæ, continentes puſillum *ſemen* renis formâ, nigrum. *Radix* minimi digiti craſſitudinem fermè æquat, dura, lignoſa, contorta obliquè ſe ſpargens, & altè ſub terra condens, raríſque fibris donata, quæ ſumma parte in aliquot capita extuberat, è quibus ſingulis annis novos cauliculos fundit.

Rara eſt: infra Viennam invenit Cluſius viâ publicâ, ſecundùm orbitas, inter *Schwecker* & *Gotzeſtorf* paucas duntaxat plantas, Junio florentes; item non procul à *Znaim* Moraviæ oppido. *Locus.*

11. *Aſtragalus quidam montanus vel Onobrychis aliis* J. B. *Onobrychis* 4. *Cluſii* Park. *Onob. montana* 4. *Cluſii* Ger. *Onobrychis floribus Viciæ majoribus cæruleo-purpuraſcentibus, vel foliis Tragacanthæ* C. B.

Cluſ.

Multa *folia* promit ab eadem radice, Lenticulæ aut Tragacanthæ foliis proxima, uni ſimiliter coſtæ inhærentia, molliora tamen, viridia quidem illa, ſed lanugine quadam candicante pubeſcentia, lento primùm guſtu, deinde nonnullam amaritudinem relinquente, poſtremò linguam vellicante. Naſcuntur inter foliorum alas *cauliculi* ferè dodrantales, ſupini, exiles, quadam lanugine obducti, aliquot *floſculis* onuſti, Viciæ ſylveſtris aut Lenticulæ florum magnitudine, colore ex cœruleo purpuraſcente: quos excipiunt *ſiliquæ* puſillæ, geminis cellulis conſtantes, *ſemine* (quod cùm probè maturum non eſſet, obſervare non potuit Cluſius) plenæ. Multas ex eadem *radice*, quæ longa craſſiuſculáq; eſt) & obliquas fibras agit, propagines & ramulos dodrantales, humi fuſos in latera emittens.

Creſcit in ſummo Sneberg jugo, atque in Etſcheri ſummis ſcopulis. *Locus.*

Vel hanc plantam, vel ei valdè ſimilem invenimus in altiſſimo vertice montis Juræ *Thuiri* dicto. Deſcriptio J. Bauhini ſatis bene convenit noſtræ plantæ, non item figura: noſtra caules habet rubentes, folia in acutum deſinentia.

* 12. *Aſtragalus Monſpeſſulanus* J.B. *Securidaca minor* Ad. deſcr.

J. B.

Radice eſt durâ, lignoſâ, craſſitudine digitali & craſſiore, longitudine cubitali, dulci, intus albâ, cujus cortex craſſus, ſubfuſcus, quæ antequam è terra erumpat dividitur in aliquot portiones ſive capita, tres quatuorve digitos longa, ut niſi quis profundè fodiat, multas eſſe plantas exiſtimet: ex quibus prodeunt *coliculi* ſimplices, concavi, rubentes, vix palmares *foliolis* veſtiti brevibus, in mucronem exacutis, piloſis, amareſcentibus, crebris, ſic ut ad coſtam unam adnexa foliola 21. ſupputârit J. Bauhinus. In virgularum extremitate *flores* multi, non multùm floribus Polygali Geſneri diſſimiles, purpurei, interdum albi, non in ſpicam digeſti, ſed conglomerati, Trifolii floribus ſimiles ſed majores: quibus ſuccedunt *ſiliquæ* duas uncias longæ, incurvæ, rubentes, teretes.

Lobelius, Cluſius, aliíque Botanici Securidacam minorem pro Aſtragalo Monſpelienſi habent, & ob id à J. Bauhino reprehenduntur. Verùm & nobis, cùm Monſpelii eſſemus Anno 1665. Securidaca minor ab ipſis Monſpelienſibus pro Aſtragalo Monſpel. oſtenſus eſt. Utcunque Planta J. Bauhino ſub titulo Aſtragali Monſpelienſis deſcripta & depicta à Securidaca minore diverſa eſt, *foliis* primo, quæ mucronata, non obtuſa, *radice* dein craſſâ, numeroſâ: *Floribus* denique quæ in Securidaca & minores, & alterius coloris.

Ex quo hæc ſcripſimus D. Magnol Botanicum Monſpelienſe ſeu Indicem plantarum circa Monſpelium naſcentium nacti ſumus: à quo moniti Aſtragalum hunc Securidacæ minoris nomine à Lobelio in *Ad.* deſcribi, librum illum conſuluimus, & rem ita ſe habere comperimus: ſiquidem Securidaca minor eo in loco à Lobelio deſcripta floribus purpureis eſſe dicitur, & toto anno in aridis & glareoſis Frontignani florere, quod Securidacæ luteæ corniculis reflexis non convenit; quamvis per errorem ejus figura pro Securidaca minore poſita fuerit in *Obſ.*& *Icon.Plant*. quod nobis aliíſq; impoſuit.

Locus. In locis ſiccis vulgo *Garrigues* circa Salenovam, & in elato colle dicto *Ferrand* ad lævam Ladi amnis, quà reſpicit Caſtrum-novum, multò copioſiùs creſcit quàm loco à J. Bauhino deſignato, ſecus vias itinere Narbonam versùs, propè *Gigant*, uno à Monſpelio milliari, ubi florentem vidit menſe Aprili J. Bauhinus.

* 13. *Aſtragalus incanus ſiliquâ incurvâ* D. Magnol. *Onobrychis incana* C. B. prod.

C. B.

Caulem habet rotundum, ramoſum, incanum: *folia* plura, acuminata, anguſta, uni coſtæ adnexa, incana velut cinere aſperſa: *cauliculi* ſemipalmares, nudi, ſpicam florum purpuraſcentium aliorum formâ ſuſtinens: quibus ſuccedunt *ſiliquæ* oblongæ, incanæ, incurvo mucrone donatæ, duabus valvulis conſtantes, *ſemen* minutum nigrum planum & ſemicirculare continentes.

Locus. In Provincia Galliæ reperitur. *C. B.* In via qua itur ad montem Lupi Aprili menſe cum flore reperitur, & abundè etiam inter vicos *Aſſes* & *Fontanes*. *D. Magnol.*

14. *Fœnugræco ſylveſtri Tragi in quibuſdam accedens planta* J. B. *Ornithopodio affinis hirſuta, Stella leguminoſa* Botan. Monſp.

J. B.

Palmari eſt altitudine, *caulibus* donata teretibus, hirſutis, ſtriatis, craſſiuſculis: *Folia* Tribuli terreſtris paria, perquam hirſuta, conjugatim coſtæ duûm unciarum ex caulis geniculis ortæ adhærent: indidémque *flores* copioſi, dimidiatum verticillum efficientes, parvi, palliduli, quorum unicuique ſuccedit *ſiliqua* hirſuta, in acumen deſinens, in duas partes findi facilis, quarum unaquæque ſuis undique membranis conveſtita *ſemen* continet copioſum, Fœnugræci ſativi minus. *Radix* duûm unciarum, ſimplex, gracilis.

Locus. Circa Monſpelium, ad Epiſcopi Monſpelienſis caſtellum, loco arido, vix unam atque alteram plantam obſervavit Cherlerus.

Hujus duplicem differentiam obſervavit D. *Magnol*: in pleriſque flores & ſiliquæ pediculis inſident, ſicut in figura Stellæ leguminoſæ; in aliis verò cauliculis adhærent ut in figura *J. B.* exprimitur, in reliquis ſimiles ſunt, & flores habent purpuro-cœruleos, non pallidulos, quales ſuæ plantæ tribuit J.Bauhinus. Sunt ergo (ut videtur) Fœnugræco ſylveſtri accedens, &c. *J. B.* & Stella leguminoſa una & eadem ſpecies plantæ.

Stella leguminoſa J.B. Park. Ger. *Ornithopodio affinis hirſuta, fructu ſtellato* C.B. *Arturo* Cortuſi.

Foliis exit leguminoſæ Scorpioidis, *floſculis* Lampſanæ. *Semen* exile, pullum in corniculis tantillum falcatis, uno pediculo aptatis & radiatim congeſtis, ſtellam exprimentibus, guſtu leguminoſo & glutinoſo.

C. Bauhinus Viciam Seſamaceam Apulam *Col.* hujus Synonymam facit, ſed malè; ſiquidem Viciæ ſeſam. Ap. *flores* & iis ſuccedentes ſiliquæ in ipſis foliorum ſinubus ſedent, pediculo brevi aut nullo: hujus autem in longis pediculis è foliorum alis egreſſis, ob quam etiam rationem diverſa ſit oportet à Fœnugræco ſylveſtri Tragi in quibuſdam accedente plantâ *J. B.* [Hæc ratio non concludit: Variat enim hæc ſpecies florum ſitûs reſpectu, qui, nonnunquam in foliorum alis ſeſſiles ſunt, brevi aut nullo pediculo, aliàs in longis pediculis è foliorum alis egreſſis plures ſimul ſtipati naſcuntur ut nos docuit D. Magnol; unde nec reprehendendus eſt C. Bauhinus.] Quòd ſi rectè deſcribatur floſculis Lampſanæ, anomala eſt & ſui generis planta; quod non libenter conceſſerim.

Hanc præcedenti eandem ſtatuit *D. Magnol*, cui ſanè multum debemus quòd Stellæ huic nebuloſæ illuſtrandæ aliquam lucem attulerit.

Locus. Reperitur (inquit) copioſè in ſterilibus locis ultra pontem Salenovæ, tum & in loco dicto *la garrigue dau Tarrall* Maio menſe cum flore.

15. *Aſtragalus Monſpeliano candidior & Onobrychis aliis* J. B. *Aſtrag. purpureus montanus* Park. *villoſus floribus globoſis* C. B.

Folia huic multò candidiora quàm præcedenti, pili longiores: caules non multùm majores quibus inſident *flores* multi, purpurei, multò plures quàm in Aſtragalo Monſpelienſi, conglomerati, denſa pilorum lanugine hirſuti.

Genevæ in monte Salevæ collegit J. Bauhinus florentem menſe Junio. *Locus.*

Nos in eodem monte in ſaxoſis Soli expoſitis hanc ut putamus plantam invenimus; erat autem noſtra *radice* craſſâ, in multa capita diviſâ, unde propagines multæ, craſſæ, lignoſæ, in ramos creberrimos diviſæ, variè intortæ & ſcabræ, denſo veluti ceſpite terram operiunt. Germina inde erumpunt plurima quæ in folia explicantur alata, decem aut duodecim pinnularum, molli & incana lanugine pubeſcentium, quàm Lentis minorum, acuminatarum, ad mediam coſtam ſeu nervum adnexarum conjugationibus compoſita, *Cauliculi* multi, ſeſcunciales, interdum tamen palmares, teretes hirſuti, mediâ parte, interdum etiam imâ, foliis cincti in eodem pediculo coacervatis, ut vix alata videantur. *Flores* in ſummis cauliculis numeroſiſſimi, in capitulum Anthyllidis leguminoſæ ſimile conglomerati, ad baſin, pariter ut illius, duobus foliolis latis & in multos radios acutos diviſis, ceu calice quodam, cinctum. Florum color rubeſcens: Vaſcula ſeminalia non vidi, nondum enim defloruerat, Junio menſe.

J. Bauhinus Aſtragalum 3. Cluſii huic ſimilem ſi non eandem putat; & revera deſcriptio Cluſiana in omnibus, exceptâ fortè radice, huic plantæ convenit; ea autem hujuſmodi eſt:

Folia habet puſilla Ciceris aut Lentis, tota incana; *cauliculos* breves, duros, & in his floſculos Piſi formâ, puſillos, congeſtos & purpureos, ſummis pediculis inhærentes: *radicem* tamen utplurimum ſingularem.

Deſcriptio autem Aſtragali purpurei herbariorum quorundam, quæ habetur in *Hiſt. Lugd.* huic exactè reſpondet, ut non dubitem eandem eſſe, cùm & locus etiam ſuffragetur. In Juræ montis ſaxoſis collibus provenit, radice grandi, foliis Ciceris ſylveſtris, villoſis, guſtu adſtringentibus; *flore* ex albo purpuraſcente.

Tandem deſcriptio Aſtragali perſimilis puſillæ plantæ palmaris apud *Lobelium* in *Adv.* excepto floris colore, huic etiam plantæ quadrat. *Radicibus* (inquit) prorepit implexis, corticoſis, denſo exortu numeroſos producentibus *cauliculos*, fruticantes, duros, ſed breves, vix binas aut ternas uncias excedentes, & *foliola* emittentes puſilla, Lentis, Aſtragali, aut potius Tragacanthæ, quam tota refert rigidiuſculâ, incanâ hirſutie; *floſculis* luteolis aut albidis Ornithopodii, guſtu præſicco & æquè duro.

Suſpicor hanc plantam non rectè hìc collocari, verùm quoniam J. Bauhinus eam Aſtragalo Monſpelienſi affinem & ſimilem facit, tantiſper locum quem ei aſſignavit tueri permiſimus, donec certiùs nobis innoteſcat ubi diſponi debeat. Foliola digitata capitulis ſubjecta Anthyllidi leguminoſæ potiùs congenerem arguunt, ut & ipſa capitula numeroſis floribus densè ſtipatis compoſita. Vide deſcriptionem.

16. *Securidaca ſiliquis planis dentatis* Ger. emac. *ſiliquis planis utrinque dentatis* C. B. *peregrina Cluſii* Park. *Lunaria radiata Robini* J. B.

J. B.

Radix huic longa cum aliquot fibris, *coliculos* plures profert, anguloſos, in ramulos ſubdiviſos: *Folia* dodrantalia, Viciarum ac Securidacæ minoris modo diſpoſita; in quibus foliola multa, ſibi invicem appoſita, nonnihil cordata, (ultra viginti novem ſupputavimus) deſinunt in unicum foliolum ſine capreolo. Inter ſuperiora folia exoritur pediculus longus, in cujus extremitate *floſculi* hiantes, quales ferè in Vicia Cracca minore dicta, rubelli, plures ſimul. Sequuntur *ſiliquæ*, unciam longæ, recurvæ, ex ruffo ſubcinereæ, utrinque dentatæ, nervo per medium decurrente diſtinctæ, in quibus gemino verſu continentur *ſemina* exigua, compreſſa, Lentis colore ac rotunditate, verùm multis numeris minora, ſapore leguminoſo. Septem ſupra unum pediculum ſupputavimus. *J. B.*

Hæc eſt deſcriptio in hortis cultæ, in ſylveſtribus multò ſtrigoſior eſt.

In lingula illa inter fretum Siculum & portum Zanclæum procurrente, atque alibi circa Meſſanam frequens oritur. *Locus.* In horto noſtro æſtate præcedenti Anno 1685. ſata, hyemem pertulit, unde perennis eſſe videtur, de quo tamen dubito, cùm æſtate ad frugem vix pervenerit & ſubſequens hyems admodum clemens & mitis fuit.

A. 17. *Glaux montana purpurea noſtras.* **Purple mountain-Milkwort.**

Radix ei parva, lignoſa, fibras ſubinde per intervalla in terram demittens; *ramulos* per terram ſpargit plures, infirmos, hirſutos, *foliis* crebris veſtitos, octo aut novem pinnarum conjugationibus cum impari in extremo compoſitos, exiguis, hirſutis, ſapore nullo manifeſto. *Flores* ſummis cauliculorum faſtigiis inſiſtunt, in ſpicas breves digeſti, Glycyrrhizæ ſylveſtris in modum, pro plantulæ modo ampli, purpurei: Singuli autem è calice longiuſculo villoſo in margine quinque-partito exeunt. *Siliquæ* ſuccedunt breves [vix quartam digiti partem longæ;] tumidiuſculæ, hirſutæ, latiuſculæ, intus duplici membranâ intergerinâ [arctè tamen cohærent hæ membranæ] in duo loculamenta diviſæ, ut ſingulæ ſiliquæ in duas digitis facilè diduci & dividi poſſint. In utrovis loculamento quatuor aut quinque *ſemina* continentur parva, ſubrotunda, nonnihil compreſſa.

In montoſis & campeſtribus Cantabrigienſis Comitatus *Gogmagog-hills*, *Newmarket-heath*, *Royſton-heath*, &c. *Locus.* Obſervavimus etiam ſimilibus in locis in Comitatu Eboracenſi.

Hanc olim habuimus pro Glauce Hiſpanica Cluſii: verum ab eruditiſſimo & amiciſſimo viro *D. Hanſio Sloane* diverſiſſimam plantam pro Glauce illa accepimus quam idcirco ſeorſim nunc proponemus, & differentias oſtendemus.

18. *Glaux Hiſpanica Cluſii* Park. *Hiſpanica* J. B. *Glaux Dioſcoridis* Ger. *qui pro præcedente eam habet. Ciceri ſylveſtri minori affinis, ſi non idem* C. B. Dioſcorides **his Milkwort, or Spaniſh Milk-wort.**

Cluſ.

Ternis vel quaternis à radice aſſurgit *cauliculis*, dodrantem altis, gracilibus, incanâ lanugine pubeſcentibus: *foliis* ſerie quadam ſecundùm coſtæ longitudinem utrinque digeſtis, ſive alâ foliorum illos veſtiente, Onobrychidis aut Aſtragali prioris in modum, mollioribus tamen, ſupernè virentibus, infernè canâ lanugine obſitis, guſtu nonnihil amaro. *Flos* extremo cauliculorum faſtigio innaſcitur, confertus, capituli ſpicæve brevioris & obtuſæ inſtar, Glycyrrhizæ vulgaris florum formâ & colore perquam ſimilis. *Radix* candicans & exilis, quæ an vivax ſit aſſerere nequeo. Hactenus Cluſius.

In planta ſicca ad nos à *D. Sloane* tranſmiſſa radix erat ſimplex, rectà deſcendens, ima parte in ſurculos [unum vel alterum] diviſa; unde exibant cauliculi quatuor vel quinque, quales deſcribit Cluſius, rubentes, firmiores & robuſtiores multo quàm præcedentis; foliis veſtiti è decem aut duodecim pinnularum oblongarum, obtuſarum, averſa parte hirſutarum conjugationibus cum impari in extremo compoſitis. *Flores* quales deſcribit Cluſius, non tamen ſummos caules terminant, ſed è foliorum alis in pediculis oblongis hirſutis egrediuntur. Singulis floſculis ſuccedunt *ſiliquæ* breves & velut triangulæ, linea ab uno latere recta, ab altero incurva terminatæ, exteriùs muſco quodam ſubruffo denſo innaſcente ſcabræ, geminatæ, & in duas facilè ſeparabiles, quarum ſingulæ unicum duntaxat intus *ſemen* continent, ſatis grande, compreſſum, ſubfulvum, præter muſcum villoſum ſiliquæ etiam lanugine pubeſcunt.

Locus. Nuſquam alibi quàm ad ripas fluminis Thormis Salmanticam alluentis, paulò infra eam urbem obſervabat Cluſius, nomine vulgari carentem, menſe Junio. Verùm (inquit) is locus procul à mari diſtat, juxta quod Dioſcorides Glaucem naſci tradit.

19. *Glaux Catalonica non deſcripta.*

Elegantiſſimæ hujus plantulæ ramulum ad me tranſmiſit idem ingenioſiſ. Vir *D. Sloane*. Qualis fuerit radix aut ima folia neſcimus: ramulus tranſmiſſus vix palmaris erat, foliis, ut in hoc genere, ſeu foliorum alis, crebris veſtitus. Folia autem quatuor duntaxat aut quinque pinnularum, oblongarum, anguſtarum, acutarum, lanuginoſarum, (ſubtus præcipuè) conjugationibus conſtant, impari folio alam terminante. *Floſculi* in glomerulis ſeu globulis in foliorum alis ſeſſilibus, aut certè breviſſimis pediculis donatis, quantum in ſicca diſcernere licet, cœrulei, quorum ſingulis ſuccedunt *ſiliquæ*, ſtructuræ & figuræ inſolitæ, breves, & propemodum quadrangulæ compreſſæ in acutos apices productæ, incanæ & hirſutæ, è duabus ſiliquis ſibi mutuò commiſſis propemodum ut in Thlaſpeos biſcutati vaſculo, compoſitæ; non enim, ut in aliis hujus generis ſiliquis, planis lateribus commiſſis cohærent, ſed dorſis tantùm lineâ rectâ conjunctis, versùs apicem ad ſe mutuò retrorſum reflexæ, imis lateribus ſurſum recurvis. An plura an ſingula ſemina ſit in ſingulis ſiliquis nobis non conſtat.

* 20. *Aſtragalus perennis, foliis hirſutis, caule recto aphyllo, flore ochroleuco odoratiſſimo* Moriſ.

Moriſ.

Hæc planta plurima edit *folia*, alata, hirſuta & per terram ſtrata, binatim ſeu conjugatim πάχει ex adverſo adhærentia, uno impare extremum coſtæ claudente. Ex meditullio foliorum per terram ſic ſtratorum oriuntur *cauliculi* hirſuti itidem, pedales & altiores, ſuſtinentes plurimos *flores*, luteopallidos ſeu ochroleucos, fragrantiſſimi odoris, ad longitudinem trium unciarum in ſummis caulium ſpicatim digeſtos, quorum ſingulis ſuccedunt *ſiliquæ* gemellæ, craſſæ admodum, triquetræ, vix unciam longitudine ſuperantes: harum ſingulæ bina vel terna continent *ſemina*, oſſa ſeſamoidea referentia, ſeminibus cæterorum ſuæ ſortis craſſiora. Planta eſt perennis.

SECTIO

SECTIO TERTIA.

De Leguminibus trifoliatis.

LEGUMINA trifoliata ſunt vel Trifolia propriè dicta, quæ terna duntaxat habent folia in extremo pediculo; vel minùs propriè ſic dicta, quæ præter folia terna in extremo pediculo bina inſuper habent ad ejus à caule exortum ſeu baſin, quæ *Loti* appellantur, & quodammodo pentaphylla ſunt.

Trifolia propriè dicta ſunt vel floribus in *capitula* aut *ſpicas congeſtis*, vel eiſdem *magis ſparſis* & *rariùs ſitis*.

Quæ floribus ſunt in capitula aut ſpicas congeſtis, ſunt vel 1. *Seminibus & ſiliquis in calycibus plerunque occultatis*, floribus erectis, capitulis aut ſpicis ſummos in pleriſque caules terminantibus, ſeu ſpicæ lanugine nulla aut rariore obſitæ ſunt, calycibus florum vel ſtrigoſioribus & ſtriatis nec à delapſo aut marceſcente flore in veſicas intumeſcentibus ut in *Trifolio pratenſi montano*, &c. vel *in veſicas tandem intumeſcentibus*, ut in *Trifolio fragifero*, &c. ſive ſpicæ molles ſunt & villoſæ mollitie ſua pedem leporinum referentes, ut in *Lagopo*. 2. *Seminibus & ſiliquis viſui expoſitis & extra calyces apparentibus*, floribus pendulis, capitulis aut ſpicis è foliorum alis egreſſis, ſiliquis ſeu folliculis ſcabris aut rugoſis, in *Meliloto*.

Quæ floribus ſunt magis ſparſis & rariùs ſitis ſunt vel ſiliquis *rectioribus*, ſeu *productioribus* in *Fænugræco*, ſeu *brevioribus* in Anonide, vel iiſdem *intortis & cochleatis* in *Medica*.

Herbæ flore papilionaceo non ſcandentes trifoliæ ſunt vel

- *Propriè ſic dictæ*, quæ terna duntaxat folia habent in extremo pediculo, ſuntque vel floribus
  - *In ſpicas congeſtis*, ſeminibus & ſiliquis
    - *In calicibus occultatis*, ſuntque vel ſpicis
      - *Mollibus & villoſis*; LAGOPUS dicta, quia mollitie ſua pedem Leporis refert.
      - *Lanugine nullâ aut rariore obſitis*, calicibus
        - *Delapſo flore in veſicas intumeſcentibus*; TRIFOLIUM *Fragiferum* ſeu *veſicarium*.
        - *Strigoſioribus & ſtriatis*, in veſicas membranaceas non extumeſcentibus; TRIFOLIUM *ſpicatum* plurimarum ſpecierum.
    - *Expoſitis*, & extra calices apparentibus, floribus in ſpicis è foliorum alis egreſſis, pendulis, odoratis; ſiliquis ſeu vaſculis ſeminalibus ſcabris aut rugoſis; MELILOTUS.
  - *Sparſis & rariùs ſitis*, ſiliquis
    - *Rectis* aut nonnihil incurvis,
      - *Productioribus*, compreſſis, ſeminibus lineâ ab angulo ad angulum depreſſâ ſulcatis, FOENUM *Græcum*.
      - *Brevioribus*, ſemine reniformi; ANONIS.
    - *Intortis*, gyris paucioribus aut pluribus, fructu lævi aut ſpinoſo, ſcutellato, doliato, orbiculato, plurimarum ſpecierum; MEDICA, ſeu *Trifolium cochleatum*.
- *Minùs propriè dictæ*, quæ præter folia terna in extremo pediculo, bina habent ad ejus exortum cauli adnata, adeóque etiam pentaphyllæ dici poſſent; LOTUS *herba plurimarum ſpecierum*.

Species illæ Medicæ quæ jumentorum pabulo ſeruntur, radice ſunt perenni & vivaci; Siliquis intortis quidem ſed paucioribus volutis, nec ſibi invicem contiguis ut unum glomerem efficiant.

CAP. I.

De Trifolio capitulis minùs mollibus, calycibus ſtrigoſioribus,

§. 1. *Trifolium pratenſe montanum album.*

A. 1. *Trifolium pratenſe album* Park. C. B. *minus pratenſe flore albo, ſive* 2. Ger. *pratenſe flore albo minus, & fœmina glabrum* J. B. **White-flowred Meadow Trefoil.**

COntractiore eſt habitu quàm mas; *coliculis* brevioribus, infirmis, per terram ſparſis, per quos *folia* terna, parva, rotunda, glabra, retuſa. *Flores* glomerati, minores, ex longioribus appenſi pediculis, coloris albi, guſtui dulces. *Semina* in exiguis & curtis *ſiliquis* bivalvibus, quaterna aut quina minuta in ſingulis conſpiciuntur, quo à Trifolio purpureo vulg. differt. Folia præſertim inferiora maculâ lunulatâ albicante pinguntur.

Locus. In paſcuis non minùs vulgare eſt quàm Trifolium pratenſe purpureum.

Ab hoc ſpecie diverſum eſſe non conceſſerim

2. *Trifoliis affine Quadrifolium phæum Lobelii* J. B. *Quadrif. hortenſe album* C. B. *Lotum quadrifolium* Ger. *Quadrif. fuſcum* Park.

Folia huic ſupinâ ſuperficie colore nigro-purpureo tincta ſunt, quatuor non raro in eodem pediculo, quod ubertati ſoli, aut loco umbroſo, aut alii cuidam accidenti primò deberi ſuſpicor, quamvis flagello plantatam ſpeciem retineat.

Vires. A matronis nobilibus ſummo ſtudio in hortis colitur pro præſentaneo remedio purpureæ puerorum febris.

3. *Trifolium pratenſe album, ſiliquâ bivalvi, caule fiſtuloſo, folio ſubtus nigropurpureis maculis notato* Moriſ.

Moriſ.

Cauliculos profert procumbentes, cavos ſeu fiſtuloſos, pedales & ſeſquipedales; in quorum ſummis alis exeunt *flores* papilionacei, magni, ſubalbidi ſeu ochroleuco colore præditi; quorum ſingulis ſuccedunt *ſiliquæ* parvæ, bivalves, ſingulæ continentes *ſemina* bina aut terna minuta. A præcedente diſtinguitur *foliis* latioribus, & ſubtus maculis nigro-purpurantibus notatis; *caulibus* multò longioribus & fiſtuloſioribus; *ſiliquis* brevioribus cum paucioribus intus ſeminibus.

Locus. In humidis pratis, præſertim ubi hyeme aquæ ſtagnârant oritur, & cum præcedente floret æſtate.

A. 4. *Trifolium pumilum ſupinum floſculis longis albis* P. B. *An. Trif. parvum, album, Monſpeſſulanum, piloſum, cum paucis floribus* J. B?

E *radice* annua plurimi exeunt *cauliculi* ſemipedales & longiores, reſupini, & terræ velut appreſſi, ramoſi, ramulis è foliorum alis egreſſis, villoſi, *foliis* alternatim adnaſcentibus per intervalla veſtiti; quæ pediculis longis [in lætiori ſolo ſeſquipalmaribus] hirſutis, duabus ad baſin veluti auriculis membranaceis caulem amplexis, inſident, terna ſimul ut in reliquis Trifoliis, villoſa, cordata, maculâ albicante lunulatâ in medio picta. Versùs ſuperiorem caulium partem è foliorum alis exeunt *pediculi* palmares & breviores, in ſummo *floſculos* ſuſtinentes quatuor vel quinque, albos, papilionaceos, tubo longiuſculo, è *calicibus* ſtriatis, zonâ rubente cinctis, & in quinque longa & tenuia ſegmenta diviſis. *Floſculis* delapſis aut marceſcentibus *calices* ad pediculum reflectuntur & capitula ſub terra condunt, éque ſummo ſeu extremo pediculo in medio caliculorum emergunt radii plurimi, ſeu pali rigidi, compreſſi, ima parte latiores, versùs apices continuè anguſtiores, apicibus ipſis, quinque ſpinulis longiuſculis in ſtellæ dimidiatæ modum expanſis & cum primùm apparent ad latera villoſis, radiatis. Radii hi non omnes unà erumpunt, ſed ſucceſſivè alii poſt alios, & versùs pediculum reflectuntur, ut tandem capitulum quoddam echinatum componant. Singulis calicibus ſingula inſunt *ſemina* capſulâ incluſa majuſculâ ſpadicea.

Locus. Multis in locis, ſolo arenoſo aut glareoſo, tum in Anglia tum in exteris regionibus obſervavimus rarum hoc Trifolii genus.

D. Moriſono hæc planta titulo Trif. albi tricocci, ſubterranei Guſtonii reticulati: *D. Magnol* tit. Trif. ſubterranei ſive folliculos ſub terram condentis deſcripta eſt. Nobis ante triginta annos obſervata eſt, poſt Autores Phytologiæ Britannicæ, ut patet ex Appendice ad Catalogum plantarum circa Cantabrigiam naſcentium. *Maio floret.*

5. *Trifolium minimum ſupinum floſculorum & ſeminum globulis plurimis confertim ad radicem naſcentibus.*

Foliola omnium Trifoliorum minima, prælongis & tenuiſſimis pedicellis inſident, triangula ferè, obtuſa, crenata. Globuli quamplurimi denſo cæſpite circa radicis caput conferti, terræ incumbentes, è floſculis eorúmque calicibus, (quorum tamen neque formam neque colorem obſervavimus) compoſiti.

Locus. Circa Meſſanam in ſterilioribus & arenoſis invenimus.

* 6. *Trifolium montanum album* C. B. *mont. majus albo flore* Park. *majus albo flore incanum Cluſii* J. B. *majus flore albo* Ger. emac.

Cluſ.

Ternis aut quaternis interdum aſſurgit virgis aut *coliculis*, pedalibus, firmis, rectis, teretibus: circa quos naſcuntur rara *folia*, oblonga, anguſta, dura, nervoſa, carinata, & dorſo elatiore, terna ſemper ab uno exortu prodeuntia ut in reliquis Trifolii generibus, incana, in ambitu veluti dentata, ab radice frequentiora & majora. *Flores* extremis ramulis, in quos cauliculi ſeparantur, inhærent, parvi, frequentes, conferti, & ſpicam quodammodo formantes albo colore & nonnullo odore prædíti. *Radix* vivax, minimi digiti craſſitudinem æquans, fuſco & denſo cortice tecta, longa, aliquot fibris donata.

In pratis ſiccioribus Viennæ Auſtriæ vicinis, tum in Moravia & Bohemia floret Maio & Junio. In herbidis Sylvæ Valenæ *D. Magnol* ſæpiùs occurrit. *Botan. Monſp.* *Locus.*

7. *Trifolium pratenſe album à Fuchſio depictum, ſive mas* J. B.

J. B.

Folia huic hirſuta, oblonga, venoſa, crenata, terna ex longo pediculo appenſa, per *caules* cubitales, ſimplices, plures ex *radice* craſſiuſcula, ínque plura capita interdum diviſa: exorti *flores* glomerati, albi, Trifolii pratenſis purpurei alioqui ſimiles.

Circa Genevam in paſcuis & agrorum marginibus obſervavimus: J. Bauhinus aliis etiam in locis variis florentem Auguſto, Septembri & Octobri. *Locus.*

Alii Botanici ſpeciem hanc cum Trifolio albo vulgari confundunt, à quo tamen diverſiſſima eſt.

A. 8. *Trifolium pratenſe hirſutum majus flore albo-ſulphureo ſeu ὠχρολεύκῳ* **The great white or yellowiſh Meadow Trefoil.**

Ex *radice* nigra, minimo digito tenuiore *caules* exurgunt plures, pedales vel cubitales, teretes, hirſuti, ad terram inclinati. *Folia* etiam hirſuta ſunt, neque crenata, neque ullo modo inciſa, inferiora minora & rotundiora, longis pediculis hirſutis inſidentia, ſuperiora longiora, cauli propiùs admota. *Florum* ſpica longiuſcula, acuminata, congeſta, colore pallido ſeu ὠχρολεύκῳ & in adultioribus plantis ad ſulphureum accedente. Ubi ſpicæ pediculus incipit bina adverſa oriuntur folia, cùm inferiùs ſemper alternatim cauli adnaſcantur.

In paſcuis ſiccioribus & dumetis frequens reperitur. Obſervavi & in tranſmarinis propè Genevam, unde mirari ſubit à nemine hactenus deſcriptum. *Locus.*

A præcedentibus duabus plantis differt florum colore albo-ſulphureo ſeu ochroleuco, foliis non crenatis, imis minoribus, ſummis majoribus ut alias notas omittam.

§. 2. *Trifolia floribus purpureis in capitula vel globulos congeſtis.*

1. *Trifolium bituminoſum* Ger. *Aſphaltites ſive bituminoſum* Park. *bitumen redolens* C. B. *Aſphaltites ſive bituminoſum odoratum* J. B. *& non odoratum.*

J. B.

In fruticem excreſcit cubitalem & ſeſquicubitalem, *virgultis* rigidis, incanis, ac etiam nigricantibus, ſtriatis. *Folia* terna, per primam adoleſcentiam rotunda, mox oblongantur in acuminatum mucronem deſinentia, incana itidem & hirſuta, odore Bituminis faſtidioſo, tactu glutinoſo. *Flores* non planè glomeratim congeſti, ſed oblongiori capitulo diſpoſiti, colore purpuro-violaceo, ex *calicibus* oblongis, ſtriatis, villoſis. *Semen* nigrum, aſperum, hirſutum, in cuſpidem deſinens foliaceum, ejuſdem cum reliqua planta odoris, ſaporis Cæſalp. medicati.

Congener huic totóque adeò vultu idem jamdudum colo, excepto eo quòd *folia* quidem odore omni penitus deſtituta ſunt, *flores* verò ſuaviter, licet obſcurè, redolent. Quod huic plantæ unde accidat C. Bauhinus oſtendit.

Semen (inquit) Italicum in Germania terræ mandatum profert plantam odore bituminoſo: at ſemen plantæ in Germania educatæ rurſus ſatum ſapore & odore deficientem producit, & ſi iteretur ſatio veriſimile eſt ſobolem degeneraturam tandem in plantam omni odore & ſapore deſtitutam.

In Italia, Sicilia & Gallia Narbonenſi, in ſaxoſis collibus non procul à mari abunde provenire obſervavimus. *Locus:*

In Paralyſi oleum ex hujus ſemine expreſſum valdè commendatur. *D. Soame* è Sylvii L. 2. C. 21. S. 134.

Hujus varietas habetur magnitudine omnium partium, præcipuè florum & ſeminum, differens. *Moriſ. prælud.*

A. 2. *Trifolium pratenſe purpureum* C. B. *pratenſe purp. vulgare* Park. *pratenſe* Ger. *purp. vulgare* J. B. **Common purple Trefoil or Honey-ſuckle Trefoil.**

J. B.

Ex *radice* craſſiuſcula, adultiori ferè digitali, fibratâ, *viticulæ* tenues, ſtriatæ, partim humi repunt, partim ſurriguntur, ſubhirſutæ. *Folia* terna in eodem pediculo, nunc rotunda, aliàs oblonga, interdum ſpiculatis albis lineis notata, nonnunquam obliquis candicantibus ſtriis virgata. *Flores* glomerati plerunque purpuraſcunt ſeu rubent, rariùs & ex accidenti albent, odore non inſuavi, guſtanti ſiccitatem afferentes. Floſculorum tubi melleum liquorem continent quem pueri floſculis è caliculis evulſis exugere ſolent. J. Bauhinus refert ſe obſervâſſe Trifolium hoc in area arcis

Montbelgard. in horto & extra urbem habere maculata folia; maculas autem eſſe albicantes, ſemicirculares, ad cordis formam nonnihil accedentes, quod pro re inſolita habere videtur, cùm nihil apud nos ſit uſitatius.

Locus. In pratis & paſcuis ubique vulgatiſſimum habetur.

Uſus. Sunt Hiberni, qui ſuo *Chambroch* (quod eſt Trifolium purpureum pratenſe) aluntur, celeres, & robuſti, ut nos monuit D. *Tancredus Robinſon.*

A. 3. *Trifolium pratenſe purpureum majus.* **The greater purple Meadow-Trefoil.**

Radix hujus lignoſa, minimum interdum ferè digitum craſſa, ſuperiùs in multos veluti ramos dividitur, qui ſub terra undique reptantes, & hic illic germinantes latè plantam diffundunt, & magnum ſpatium occupant. *Cauliculi* indè emergunt dodrantales aut pedales, in terram reclinati, purpurei, craſſiores quàm in purpureo vulgari, ramoſi ramulis è foliorum alis exeuntibus, quæ alternatim ut in illo poſita, ſed crebriora. *Folia* ipſa majora longiora & acutiora quàm in vulgari, brevioribus pediculis, notis albis ſemilunaribus non ſemper picta. *Flores* in ſummis caulibus & ramulis majores, ſaturatiùs purpurei, in ſpicas ſeu capitula majora & breviora coacervati quàm in illo; quin & ſpicæ longiore pediculo inſident quam in illo. Venæ ſeu nervi obliqui manifeſtiores ſunt magíſque conſpicui averſa præcipuè folii parte in hac planta quàm in illa.

Locus. In paſcuis ſatis frequens eſt, minùs tamen quàm Trifolium purp. vulg. Seritur etiam in agris pro boum & jumentorum pabulo; quibuſdam audit **Common Clover-graſs.**

* 4. *Trifolium pratenſe minus floſculis purpureis* C. B. *prat. min. purpureum* Park.

Cauliculi huic tenues, rigidi, pedales, ramulis crebris diviſi. *Folia* parva brevibus pediculis modo terna, modò quaterna habet. *Flores* in ſummis ramulis multi, perexigui, velut in umbellas laxas congeſti, purpuro-rubentes. *Radix* tenuis, alba, fibris capillata.

5. *Trifolium purpureum majus folio & ſpica longiore* J. B. *montanum, ſpicâ longiſſima rubente* C. B. *Lagopus major folio pinnatô* Park. *major, ſpica longiore* Ger. *Trif. majoris tertii altera ſpecies* Cluſ.

J. B.

Ad cubitum & ſeſquicubitum excreſcit, *caulibus* craſſiuſculis, valentulis, variè divaricatis. In *foliis* ſubinde ludit, interdum ſemunciam vix excedunt, ſubrotunda, frequentiùs oblonga, acuminata, trium unciarum, ſemunciali latitudine, concinnè per ambitum crenata, admodum venoſa, criſpa, tergemina, pediculo nixa in vaginam valdè latam, pinnatam, trium unciarum aut longiorem, caulem complectentem deſinente. *Flores* rubentes in ſpicam palmarem & majorem, ſatis craſſam diſpoſiti, ex *calicibus* in pinnas longas, tomentoſas diſſectis.

Locus. In collibus circa Genevam invenitur ſpontaneum. *D. Magnol* obſervavit copioſum in umbroſis, herbidis locis ſylvæ Valenæ, viâ qua itur ad pagum *Viols*, non longè à Monſpelio.

* 6. *Trifolium montanum purpureum majus* C. B. Park. *Trif. majus Cluſii ſecundum, non album ſed rubrum* J. B. *majus flore purpureo* Ger.

Cluſ.

Trifolio majori albo non valdè diſſimile eſt, vel amplitudine, vel formâ: *folia* tamen paullò anguſtiora, & craſſior *floſculorum*, qui confertim naſcuntur, ſpica, eáque ſummo caulis faſtigio inhærens, ſine ullo petioli veſtigio, & quaſi inter folia latens, cui plerunque adnaſcitur alia brevior, rariſſimè tertia. *Floſculi* verò differunt colore, qui non albus eſt ſed ruber, & odore cujus ſunt expertes. *Radix* illius radici ferè par.

Locus. In Hamburgenſi monte & aliis Pannoniæ & Auſtriæ montibus Alpeſtribúſque pratis, præſertim ſiccioribus Viennæ vicinis, tum pariter in Moraviæ & Bohemiæ ſylvis copioſè invenitur.

* 7. *Trifolium ſpicâ oblongâ rubrâ* C. B. *Trif. majus flore purpureo* Ger. *montanum majus purpureum* Park. *majus tertium purpureum Cluſio* J. B.

Cluſ.

Majore multò excreſcit altitudine, quæ plerunque cubitalis eſt: *caules* etiam habet craſſiores, nodoſos. *Folia* ex ſingulis geniculis alternatim prodeuntia, longa, ſtriatáque, dorſo magis eminente & elato, laxâ quâdam veluti vaginâ, in binas appendices deſinente, caulem amplectentia, deinde terna numero ex eodem pediculo naſcentia, ſuperioris duplo longiora, illis tamen non minùs dura & per oras denticulata, guſtu nonnihil adſtringente. Huic ſpica longior & major, elegantiſſima rubrorum floſculorum è caliculis hiſpidis emergentium ſerie compoſita. *Radicem* habet ſuperiorum radici ſimilem, vivacem & ſingulis annis plures caules proferentem.

Locus. Cum priore invenitur. Vide loca: non multùm differt, ipſo Cluſio fatente, à Trifolio purp. majore, folio & ſpicâ longiore *J. B.* loco penultimo deſcripto.

* 8. *Trifolium montanum purpureum minus* C. B. *montanum minus Thalio purpureum* J. B.

Brevioribus conſtat cauliculis, & foliis acutè mucronatis, & capitulis etiam, éſtque flore quandoque purpureo, quandoque candido.

Ex brevi hac deſcriptione an hæc ſit ſpecies à reliquis diſtincta certò colligere nequimus.

* 9. *Trifolium*

* 9. *Trifolium montanum purpureum folio acuto crenato* C. B.

C. B. prod.

Cauliculis eſt pedalibus, firmis, rectis: *foliis* rarioribus, oblongis, anguſtis, nervoſis, acutis ſurſúmque ſpectantibus, in ambitu dentatis, aliquando profundiùs inciſis. In cauliculi ſummo *flores* purpurei, quaſi in globo conferti.

In montoſis pratis Maio Junióque florens reperitur. *Locus.*

* 10. *Trifolium montanum purpuraſcens folio obtuſo crenato* C. B. Park.

C. B. prod.

Caule eſt ramoſiore, *foliis* oblongis, anguſtis, ſed obtuſis, & ſupernè & utrinque crenatis, cujus ramuli frequentioribus & anguſtiſſimis *foliis* donantur. *Flores* quàm in priore rariores & purpuraſcentes.

In pratis montoſis circa Genevam. *Locus.*

Utraque hæc planta nobis incognita, nimis breviter tamen deſcripta eſt.

A. 11. *Trifolium ſtellatum glabrum* Ger. emac. *capitulis Dipſaci* quorundam. **Smooth Starry-headed-Trefoil, or Teaſel-headed Trefoil.**

E *radice* alba, ſimplici, annua *caules* emergunt plures, palmares aut dodrantales, in terram ferè procumbentes, teretes, hirſuti, ramoſi. *Folia* longis pediculis inſident, lanugine molli pubeſcentia, non crenata, longiuſcula, extremitatibus ſubrotundis, è quorum alis oriuntur *ramuli* alterni. In ſummis caulibus & ramulis *capitula* Dipſaci aut Eryngii ſimilia, pediculis brevibus inſident, ad quos folia bina oppoſita appendicibus ſuis caulem amplectuntur. *Floſculi* pallidè purpuraſcunt, quorum calices in quinque radios ſeu ſpinulas terminantur, quorum infimus maximus longiſſimúſque.

In paluſtribus maritimis pluribus in locis occurrit, in aggeribus maximè. Vidimus & collegimus prope *Hollandiam* vicum non procul *Harvico* in Eſſexia copioſum; circa *Leigh* non procul ab oſtio Tameſis fluvii in eodem Comitatu. *D. Johnſon* Gerardi emaculator in paludibus ſalſis Darfordiæ in Cantio. Obſervavimus etiam in tranſmarinis circa Meſſanam Siciliæ. *D. Balam* è Tingide Africæ urbe miſit. *Locus.*

12. *Trifolium ſtellatum* C.B. *ſtellatum Monſpeſſulanum* Park. *ſtellatum purpureum Monſpeſſulanum* J. B. *ſtellatum hirſutum* Ger. emac. **Rough ſtarry-headed Trefoil.**

J. B.

Palmares & interdum bipalmares, non planè ſurrectos, interdum etiam in terram prociduos, fundit ex gracili, albâ, lignoſâ, capillatâ *radice caules*, totos denſa lanugine obſitos, inanes, quandoq; rufeſcentes, rariſſimè in alas diviſos: *folia* longis nixa pediculis, cordata, tantillum per oras ſuperiores crenata, penitus hirſuta. *Florum* glomeres ſubrotundi, coloris purpurei, perquam villoſis conſtant calycibus, quorum pinnæ diductæ radiatam ſtellam repræſentant. Planta eſt annua. Pleniorem deſcriptionem videſis apud C. Bauhinum in Prodr. qui flores interdum ſed rariùs luteos eſſe ſcribit, quod nunquam vidimus.

Ad radices montis Veſuvii copioſum obſervavimus, nec minùs frequens in Sicilia circa Meſſanam, & Gallia Narbonenſi circa Monſpelium. Hoc genus eſt (ni multùm fallimur) quod depingit & deſcribit Alpinus in *exot.* Trifolii clypeati argentei titulo, cui *ſemina* nigra, oblonga, lata, tenuia, foliacea, figurâ ad antiquos clypeos Venetos maximè accedere viſa tribuit; quod obſervandum an huic Trifolio conveniat nécne. C. Bauhinus ſemen planum eſſe ſcribit. Deſcriptio Alpini in floris colore, quem argenteum facit, à planta noſtra abludit, cui flos rubeſcens. Fortè per florem capitulum intellexit. *Locus.*

* 13. *Trifolium glomerulis Perſonatæ Cherleri* J. B. *globoſum repens* C. B. prod. Park.

J. B.

In humum reclinat palmares *caules*, quos à reptante capillacea, rufeſcente *radice* emittit plures, hirſutos, *foliis* veſtitos per extremum latioribus, piloſis: uniuſcujuſque coliculi faſtigio *capitulum* hæret unicum, majuſculum, in Perſonatæ modum glomeratum, & ariſtis longis, ſed lanugine quadam albicante intertextis horrens, *floſculis* inter ariſtas apparentibus parvis, purpureis: baſin autem amplectuntur terna *folia*, magna, ſquamatim incumbentia ſubeuntiáque, lata, albicantia, per margines purpuraſcentia, ſimilibuſque ſtriis virgata, neſcio quid Garyophyllatæ aquaticæ foliis ſimile habentia.

Monſpelii in ſqualidis & ſiccis locis circa Epiſcopi caſtellum legit Cherlerus. Provenit etiam in luco Gramuntio copioſé. *C. B. Botanic. Monſp.* Deſcriptionem. *C. B.* vide & confer. *Locus.*

A. 14. *Trifolium parvum hirſutum, flore parvo diluti purpureo, in glomerulis oblongis, ſemine magno.* **Small large-ſeeded Trefoil.**

J. B.

E radice alba, ſimplici, adnatis aliquot donata, annua *caules* emittit plures, teretes, hirſutos, ramoſos, in ſterilioribus vix palmares, in lætiori ſolo cubitales & longiores, in terram reclinatos, ad genicula nonnihil recurvos. *Folia* hirſuta, per margines æqualia, obſcurè viridia; quæ à radice exeunt minora, obtuſiora, interdum etiam cordata, pediculis longis inſident; quæ in caulibus ſunt inferiora breviora & obtuſiora, longioribus pediculis fulta: ſuperiora paulatim longiora, acutiora, brevioribus pediculis. *Flores* exigui, pallidè purpurei, evanidi, in capitula densè ſtipata glomerati, ſummis caulibus & ramulis inſident. *Capitula* in ſterilioribus in globuli formam coacta, læto ſolo in longum excurrunt; ad ſingulorum capitulorum baſin unum ſemper, interdum duo opponuntur folia, pediculis in membranas ſtriatas dilatatis. E latere capituli majoris ſeu primarii ſubinde erumpit capitellum aliud ſecundarium pediculo donatum. *Calices* ſive vaſcula ſeminalia ſingularia ſtriata, turgidula, hirſuta, in quinque ſpinulas deſinentia, ſingula ſingula *ſemina* flavicantia, majuſcula, folliculis occultata continent. Planta eſt annua.

Locus. In paſcuis ſterilioribus frequens occurrit in Anglia.

A. 15. *Trifolium parvum rectum, flore glomerato cum unguiculis* J. B.

Longis tenuibúſque fibris radicatum multos ſimul *caules* ſupinos emittit, palmares & ſeſquipalmares, teretes, glabros, propter terram albeſcentes, cætera atro-rubentes aut virentes: *folia* minuta, tergemina, glabra, venoſa, leviter ſerrata, nonnulla etiam cordata, longis pediculis caulem membraneis appendicibus ima parte amplexis nixa, brevibus interdum, præſertim in ſummis ramis, hærentia. *Flores* tum ſummo caulium faſtigio, tum ex eorum lateribus glomeratim cohærent minuti, unguiculum aviculæ imitati, ex calycibus majuſculis, glabris, ſtriatis, per extrema denticulatis, duris.

Locus & Tempus. Nemauſi ex locis hiſpidis & ſaxoſis evulſit Cherlerus, ubi rariùs occurrit: Maio floret: ingruente æſtu, ut alia multa, fatiſcit & exſiccatum abit.

D. Magnol Trifolium capitulis Thymi *C. B.* hujus ſynonymum facit: meritò autem quærit cur J. Bauhinus rectum dicat, cum in deſcriptione caulem ſupinum ei optimè attribuat.

Vel-hanc ſpeciem, vel ei ſimillimam obſervavi propè *Novum Mercatum* oppidum, juxta Molendinum, alibi etiam in arenoſis ad mare. Quin & *D. Sam. Dale* idem vel ei proximum Trifolium invenit in agro quodam dicto *the Parſonage Field* quam tranſit ſemita Creſſingam ducens, dimidio à Brantria milliari.

Inſtanti æſtate, Deo dante, hanc ſpeciem curioſiùs obſervabimus, quod ſi differre comperietur Lectorem ejus rei in Appendice certiorem faciemus.

16. *Trifolium cujus caules ex geniculis glomerulos oblongos proferunt* J. B. *A* 13. *in paucis differt. J. B.*

Tenuem hoc ſed duram & lignoſam agit *radicem*, quæ plures quidem emittit *ſurculos*, ſed pedales, teretes, rigidos, pallidè virentes, & ad ſingula genicula recurvos. *Folia* quam in præcedente altero tanto majora, longiora, neque cordata, neque ſerrata, longiuſculis pediculis inſidentia, qui ex membranea quadam articulos veſtiente appendice prominent. Geniculis porrò *capitula* etiam oblonga, denſo floſculorum purpureorum agmine ſtipata inſident, quatuor, quinque, aut plura, ſed pro ſingulis geniculis ſingula, quorum calyculorum nullis ſtriis donatorum apices recurvi, rigidi, interim in acutum fatiſcunt mucronem, nec tamen ità durum, ut ſpinoſum dicere auſim, nullis item denticulis præditum.

Locus. Nemauſi in incultis rupetis legit Cherlerus. In pleriſque cum ſequente convenit, [in omnibus inquit *D. Magnol,*] niſi quòd C. Bauhinus flores luteos illi attribuat; at J. Bauhinus huic rectè purpureos. Nè Lectori imponere videamur C. Bauhini deſcriptionem ſubjiciemus.

Trifolium capitulo oblongo aſpero C. B. Park.

C. B. prod.

Radicem habet capillaceam albam: *cauliculos* plures, pedales, læves, rotundos, & quaſi articulatos, paucis *foliis* rotundis veſtitos. Ex ſingulis articulis *floſculi* plures ſimul juncti, iíque lutei prodeunt. His ſuccedunt *capitula* oblonga, pluribus quaſi ſpinis recurvis donata, & per maturitatem exaſperata, quibus ſingulis folium tripartitum ſubjicitur. *Semen* exile eſt.

Locus. Patavii in edito monte propè *Arqua*, quod longè minus altero (quod Monſpeſſulo habemus) legimus.

Secluſo floris colore præcedenti non admodum diſſimile eſt: quod notavimus antequam D. Magnol Botan. Monſpel. *videremus.*

17. *Trifolium capitulis Thymi* C. B. Park.

C. B.

Radice eſt oblongâ, albâ, tenui, capillaceâ: *Cauliculis* ſemipalmaribus, humi ſparſis: *foliolis* obtuſis, in ambitu ſerratis, cujus virgulis *capitula* rotunda, ut in Thymo, *floſculorum* rufeſcentium inſident; quæ per maturitatem indurantur, minutúmque *ſemen* ſubruffum continent.

Locus. Monſpeſſuli locis ſiccioribus provenit.

Vide Trifolium parvum rectum flore glomerato cum unguiculis *J. B.*

§. 3. *Trifolia calyculis in veſicas intumeſcentibus ſeu ſpumoſis, Fragifera dicta.*

18. *Trifolium fragiferum* Ger. emac. *fragiferum Friſicum* C. B. Cluſ. Park. **Strawberry-Trefoil.**

Cauliculis ſupinis ad nodos radices agentibus latè ſe propagat. *Folia* ſingularia ad exortum ſuum appendicibus latis membranaceis in duo oblonga & acuta ſegmenta exeuntibus caulem amplectuntur: pediculis autem longis hirſutis inſident, terna ſimul ad eundem exortum, parva, obſcurè viridia, argutè denticulata, mucronibus obtuſis, non tamen cordata. *Florum* ſpicæ è foliorum alis egrediuntur, pediculis ſemipalmaribus aut palmaribus inſidentes, parvæ, ſubrotundæ, Trifolii pratenſis æmulæ, *floſculis* exiguis, pallidè purpureis gradatim ſe aperientibus, evanidis compoſitæ: quibus marceſcentibus calices in *veſiculas* turgidas hirſutas, deorſum flexas, bicornes extumeſcunt; unde capitulum augetur in magnitudinem Nucis myriſticæ, Tragi figuram imitatum. Singulæ veſiculæ ſingulas *ſiliculas* unicum intus *ſemen* claudentes continent.

Locus & Tempus. Julio & Auguſto menſibus floret in locis aquoſis ubi per hyemem aquæ ſtagnarant. 19. *Tri-*

19. *Trifolium pratenſe folliculatum* C. B. *Trif. Salmanticum* Ger. *pratenſe Salmanticum Cluſii* Park. *folliculaceum ſive veſicarium minus purpureum* J. B. *An Trif. veſicarium ampullatum rubello flore* Moriſ.?

J. B.

Humi fuſos producit ex tenui ſimplicéque *radice caules* dodrantales, *foliis* ornatos ternis, parvis, per extremum obtuſis, circumcirca crenatis, pediculo longo appenſis: è quorum ſinu exit pediculus, unciâ longior, *flores* ſuſtinens, in orbem glomeratos, parvos, rubentes, quos membranei excipiunt *utriculi*, ſatis laxi, bicorni faſtigio dehiſcentes. *Semen* exile, ſubrufum.

Hæc pulchella planta ſe per terram ſpargit, deguſtata nullum habet manifeſtum ſaporem. Cluſius floſculos elegantiſſimâ purpurâ rubere ſcribit, quod & nobis obſervatum, cùm plantam circa Liburnum & alibi in Italia primò videremus, unde *Trifolium fragiferum ſive veſicarium floribus nitidis rubellis* eam denominavimus. Figura Cluſiana non exprimit folliculos membranaceos in capitulum Fragi æmulum conglomeratos.

Circa Monſpelium in hortis inter olera; in pratis etiam aliiſque quamplurimis humentibus & herbidis locis oritur. *Botan. Monſp.* **Locus.**

An Trifolium fragiferum Luſitanicum tomentoſum *Park?*

* 20. *Trifolium caule nudo glomerulis glabris* J. B.

Ex *radice* craſſiuſcula *caules* exeunt ſimplices, nudi, glabri, pedales, in glomerem *florum* purpureorum faſtigiati, ſubjectis foliis exilibus viridantibus. Sequuntur *utriculi* floſculorum numero reſpondentes, laxiuſculi, ſqualidi, veluti nervulis intertexti, albidi, è quorum orificio adhuc floſculorum prominent reliquiæ. *Folia* tergemina, glabra, ſubrotunda, ferè uncialia, pediculo hærent palmari & ſeſquipalmari è *radice*.

Viâ quâ Nemauſo ad Gari pontem itur collegit Cherlerus haud ità frequentem. **Locus.**

* 21. *Trifolium capitulo ſpumoſo levi* C. B. *veſicarium læve* Park.

C. B. prod.

Radice eſt albâ, oblongâ, fibroſâ & capillatâ: *cauliculis* multis, humi ſparſis, tres, quatuor, rariùs ſex uncias longis: *foliolis* parvis, oblongo petiolo hærentibus, per marginem acutiuſculè crenatis: *floribus* parvis, luteis; quibus *capitula* incana, veluti ex pluribus veſiculis ſibi invicem inſidentibus compoſita, ſquamámque referentia ſuccedunt; quibus *ſemen* parvum rotundum & planum incluſum eſt.

Circa Monſpelium in agris & luco Gramontio reperitur: circa Neapolin Italorum in maritimis. **Locus.**

* 22. *Trifolium capitulo ſpumoſo aſpero minus* C. B. *veſicarium aſperum minus* Park.

C. B. prod.

Hujus *radix* tranſverſim fertur, & fibris capillaceis terræ infigitur: *ramulis* ſuis per terram repit: è quibus pediculi biunciales & triunciales, nudi eriguntur, qui *capitulum* parvum, ſubrotundum, ex rufeſcentibus *floribus* compoſitum ſuſtinent; quibus capitulum quaſi ex veſiculis pluribus compoſitum, ſubaſperum & initio virens, minutum *ſemen* ſubruffum continens ſuccedit. *Folia* parva ſunt, rotunda & crenata.

Hoc apud nos ad Rheni ripam herbido & arenoſo loco, & circa Monſpelium provenit. **Locus.**

* 23. *Trifolium glomerulis tomentoſis per caulium longitudinem* J. B.

J. B.

Anguloſi & glabri *caules*: *folia* parva, ex oblongo rotunda, glabra, crenata, pediculo donata ferè unciali, cujus exortui adnata gemina pinna, majuſcula, ex lato mucronata, caulem complexu ſuo comprehendit; indidémque *floſculi* minuti, palliduli, glomerati oriuntur, quos ſequuntur glomeruli folliculorum tomentoſorum, candicantium, concluſorúmque: in quorum ſingulis *ſemen* unicum, pullum, ruffeſcens, nitidum, apophyſi veluti donatum, quemadmodum in Fœnugræci ſemine animadvertimus.

In ſqualidis Gallo-provinciæ quibuſdam locis legit Cherlerus, menſe Julio. **Locus.**

Hanc plantam *D. Magnol* in *Botan. Monſp.* accuratiùs deſcribit & depingit *Trifolii fragiferi tomentoſi* titulo.

Radix (inquit) alba & fibroſa eſt, ex qua plures oriuntur *cauliculi*, palmares, humi ſparſa: in articulis duæ ſunt appendices ſatis latæ, inter quas pediculi *folia* ſuſtinent trifolia, venoſa, glabra, ſerrata. Ex quolibet articulo *floſculi* glomerati purpuraſcentes producuntur, ſimiles floribus pratenſis folliculati, breviſſimis pediculis nixi, quibus *globuli* ſuccedunt magnitudinis fragorum, veluti cotone incani, pluribus utriculis vel glomerulis compoſiti: in quolibet utriculo unicum *ſemen* continetur, parvum, ſubrotundum, cerei coloris. Multitudo globulorum aſpectu pulcherrimum reddit.

Maio & Junio reperitur variis in viis herbidis, præcipuè ubi aquæ per hyemem ſtagnârant, circa Gramontium quà itur *Grabals* & alibi. **Tempus & Locus.**

An Trifolium capitulo ſpumoſo lævi *C. B. prod?* verùm C. Bauhinus flores luteos illi attribuit, fortè per errorem.

D. Magnol tribus Trifolii parvi ſpeciebus flores luteos, quos illis C. Bauhinus attribuerat, abjudicat. 1. Trifolio capitulo oblongo aſpero. 2. Trif. capitulo ſpumoſo lævi. 3. Trif. capitulo Lagopi rotundiore, ſeu globoſo flore.

A. 24. *Trifolium ſupinum cum glomerulis ad caulium nodos globoſis, floribus purpurantibus. An Tr. nodoſum capitulis Thymi* Moriſ. prælud.?

Radix ei alba, ſimplex, fibris majuſculis donata: ex qua emergunt *ramuli* complures, in terram procumbentes, glabri, versùs radicem ſupina parte nonnunquam rubentes, *foliis* alternatim poſitis, in pediculis longiuſculis ternis, ſubrotundis & ad margines dentatis veſtiti. *Globuli* ſeſſiles ad alas foliorum, non ſpinoſi, ex quibus emergunt *flores* pallidè purpurei, rariùs diſpoſiti. Semen nondum maturuerat.

Locus. In marginibus arenoſis propè Saxmundam Suffolciæ oppidum inveni: poſtea attulit *Thomas Williſellus* circa Londinum collectum: tandem etiam in transmarinis circa Meſſanam Siciliæ urbem inveni. Capitula ſeu globuli è calicibus arctè ſtipatis congeſti ſunt.

* 25. *Trifolium capitulo glomerato rigido* J. B. *globoſo flore, vel capitulo Lagopi rotundiore* C. B. *capitulo globoſo* Park.

C. B. prod.

Radicem habet longam, tenuem & capillaceam, fibroſam, albam: *caules* plures, tenues, rotundos, palmo minores, quandoque pedales, in ramulos leviter hirſutos diviſos; quos *folia* parva, nonnihil piloſa, longiora quàm ſtellati majoris, per extremum rotunda, crenata cingunt, [quibus juxta pediculum communiter duo alia ſubjiciuntur.] Caulium faſtigia ornant *capitula* ſingularia, glomerata, compactiora quàm *majoris ſtellati*, Botonariæ paria, ſed Bardanæ echinorum aſperitate hiſpida. *Flores* parvi, lutei, [ruſeſcentes D. Magnol.]

Locus. Maio menſe Monſpeſſuli circa Caſtelnovum copioſè provenire obſervavit C. Bauhinus. In ſatis copioſè oritur, ſed ſemper cum floribus ruſeſcentibus. *Botan. Monſp.*

CAP. II.

Trifolia ſpica molli & villoſa Lagopi dicta.

1. *Trifolium albo-incarnatum ſpicatum, ſive Lagopus maximus* J. B. *Lagopus maximus* Ger. *max. flore rubro* Park. *Trifolium ſpica ſubrotunda rubra* C. B. **The greateſt Hares-foot-Trefoil.**

J. B.

SAtis prolixa *radice* donatum eſt, gracili, fibrata. *Caules* plures, dodrantales & cubitales, hirſuti, ſimplices. *Folia* ex piloſo pediculo, vaginâ ſuâ brevi, hirſutâ caulem complexo, terna, ſubrotunda, latiora quàm longiora, crenata, non cordata. Spica duarum aut trium unciarum, *floribus* conſtat albis dilutâ purpurâ remiſtis ex *calycibus* admodum villoſis, in quinque pinnulas deſinentibus. *Semen* majuſculum, ſubrotundum, lucidum, pallidum, accedens ad Meliloti vulgaris, ſapore Piſorum.

Annua eſt planta, ex ſemine deciduo, ſiquidem maturo Julio & Auguſto, ſe conſervat.

Locus. In Italia circa Neapolin obſervavimus cum floribus pulchrè rubentibus aut coccineis: Quod prope Genevam oritur albo-incarnatos obtinet.

A. 2. *Lagopus vulgaris* Park. *trifolias quorundam* J. B. *Lagopodium ſive Pes leporis* Ger. *Trifolium arvenſe humile ſpicatum ſive Lagopus* C. B. **Hares-foot, or Hares-foot Trefoil.**

J. B.

Nomen ex argumento *ſpicæ* indeptus eſt, quæ molli villo cineraceo, purpuraſcentéve leporinos pedes imitatur, *floſculis* albidis & minutis, tantillum prominulis, quos ſemen excipit exile fulvum. Spicæ pediculis longis inſident, è foliorum alis exeuntibus. *Coliculi* plurimi palmum aut ſeſquipalmum alti, [imò in lætioribus dodrantales aut pedales] ramoſi, toti incana lanugine pubent; in quibus hirſuta Trifolii *folia*, unciam circiter longa, culmum lata, acuminata, villoſa & incana, averſa præſertim parte, pediculis lata & ſtriata baſi, in duas prælongas velut auriculas exeunt, caulem amplectantibus. Quæ è radice exeunt folia, multo latiora ſunt, & pediculis longioribus fulta. Sapor plantæ ſtringens & ſtrenuè exiccans.

Locus & Tempus. Frequens eſt inter ſegetes, maximè ſolo arenoſo, ſeriùs autem & poſt mediam plerunque æſtatem floret.

* 3. *Ebenus Cretica* Alpin. exot.

Alpin.

A radice ſtipes aſſurgit rectus, tricubitalis & amplior, argentei coloris, è quo plures rami exeunt, ſurſum ex obliquo in rectum acti, foliis Cytiſi, ſed longioribus & tenuioribus, in acutum deſinentibus, ternis ſimul junctis, totis candidis. In ſummitate verò caulium flos viſitur rotundus, flori pratenſis trifolii figura & magnitudine quàm ſimiles, coloris purpurei, & in aliquibus carnei, ex multis floſculis Cytiſi florum æmulis congeſtus, qui circumquaque intermixtos habet quoſdam villos, albos, tenuiſſimos, velut ſericeos, quorum mixtione ex rubro colore flos redditur longè viſui elegantior. *Radix* iſtius plantæ eſt longa, gracilis, lignoſa, nigra, bifida.

* 4. *Lagopus*

* 4. *Lagopus minor flore ruberrimo* Park.

Park.

Folia habet mollia, incana, anguſta, in acutum mucronem deſinentia, breviora tamen quàm Lagopi anguſtif. Hiſpan. *Cluſ. Caules* ad ſemipedalem altitudinem vix aſcendunt. *Spicam* gerit tenuem, barbulis multò tenuioribus quàm prædicti Lagop. frequentiorem. *Flores* protrudit elegantiſſimos, rubicundi coloris; quibus ſingulis flacceſcentibus ſuccedunt *capſulæ* ſingulæ, villoſæ, pluribus radiis in margine earundem ſtellatim diſpoſitis onuſtæ, quando *ſemen* in capſularum fundo eſt maturum. Planta eſt annua.

Semine ex Hiſpania accepto J. Parkinſono exorta eſt.

* 5. *Lagopus ſupinus* Park.

Ex Hiſpania attulit Boelius.

* 6. *Trifolium lagopodoides annuum hirſutum pallidè luteum ſeu ochroleucum* Moriſ. hiſt.

Moriſ.

Folia edit terna acuta, incanâ lanugine obſita, atque ex vaginulis aliorum more pediculis biuncialibus ortis innitentia: in faſtigio caulium pedalium erectorum, nonnunquam reclinantium, proveniunt *ſpicæ* longæ, unciales & biunciales, Lagopi vulgaris inſtar, coloris pallidè lutei, ſeu potiùs *ὠχρολεύκοις floribus* compoſitæ. Floribus hiſce evanidis ſingulis ſingulæ ſuccedunt *capſulæ*, quinquepartitò in margine diviſæ, & ſingula *ſemina* ſubrotunda continentes in fundo. De loco nihil habet.

7. *Trifolium anguſtifolium ſpicatum* J. B. *Trif. montanum, anguſtiſſimum ſpicatum* C. B. *Lagopus major anguſtifolius* Park. *Lagopus altera anguſtifolia* Ger. emac.

J. B.

Radix huic unica, tenuis, longiuſcula, lignoſa: *caules* ex eâ plures, ſatis firmi, palmares aut pedales, ſimplices; in quibus *folia* terna, graminea, hirſuta, pediculo nixa unciali, caulem longâ, ſtriatâ vaginâ obvolvente: *Spica* duarum circiter unciarum longitudine aut major, ex *floribus* purpureis congeſta, in calicibus lanuginoſis, pinnas quinque protendentibus. Vidimus hujus generis altitudine cubitali, foliis anguſtiſſimis duas tréſve uncias longis.

In montibus ſupra Meſſanam, atque etiam circa Monſpelium, utrobique copioſè provenit. Flores in noſtra dilutè rubent. *Locus.*

8. *Lagopus anguſtifol. Hiſpanicus* Cluſ. Ger. emac. Park. *Trif. anguſtif. Hiſp. ſive Lagop. anguſtif. flore dilutè rubente* J. B. *Trif. Hiſpanicum anguſtifolium ſpica dilutè rubente* C. B.

Cluſ.

Unicum fert *caulem*, gracilem & ſatis firmum, nodis quibuſdam diſtinctum & in aliquot ramos diviſum, naſcentibus ad ſingulos nodos pediculis, ſatis laxa ſede caulem & ramulos amplectentibus, quorum extremis terna inſident *folia*, non orbiculata, ſed longiuſcula & anguſta, carinata, ſive dorſo elatiore, caneſcentia inſtar foliorum vulgaris Lagopi: Summi rami deſinunt in longas calycularum ſpicas, è quibus emergunt *floſculi* vulgaris floribus formâ ſimiles, & ferè concolores, hoc eſt, dilutè rubentes.

Semine ex Hiſpaniis accepto natum eſt: cui ſimile, vel fortè hoc ipſum genus ſe obſervâſſe meminit Cluſius Salmanticenſi agro ad Vinetorum margines.

Nos in montibus Meſſanæ imminentibus, item circa Monſpelium obſervavimus. A præcedente tota ſpecie diverſum agnoſcimus. *Locus.*

CAP. III.

Trifolia ſpicata flore luteo.

A. 1. *Trifolium luteum lupinum* Ger. emac. *pratenſe luteum fœmina flore pulchriore ſive Lupulino* J. B. *pratenſe luteum capitulo Lupuli, vel agrarium* C. B. **Hop-Trefoil.**

PLures *cauliculos* ſpargit, infirmos, & vix ſe ſuſtinentes, palmares, aut dodrantales, hirſutos, rubentes ramis creberrimis fruticoſos. *Folia* parva, latiuſcula obtuſa, glabra, præſertim ſupina parte, venulis creberrimis, ſi luci objiciantur, vel ex adverſa parte facilè conſpicuis, ſtriata, pediculis longiuſculis appenſa. Versùs caulis & ramulorum ſummitates *florum ſpicæ* ex alis foliorum exeunt, lupulorum capitula imitatæ, ſed minores multo, floſculis luteis compoſitæ, per maturitatem deorſim reflexis, minimè deciduis. Petalum in flore ſuperius & erectum amplum eſt & ſtriatum. Singuli autem flores ſingula ſemina occultant. Ab aliis pleriſque Trifoliis differt quod floſculorum ſingularium calyces perexigui ſunt & vix viſibiles.

In agris inter ſegetes, ſolo præſertim arenoſo aut glareoſo. *Locus.*

A. 2. *Trifolium lupulinum alterum minus. An Trif. luteum, flore Lupulino minus* J. B? **The leſſer Hop-Trefoil.**

A *radice* ſimplici, ſurculoſa tamen & minutiſſimis etiam fibrillis capillata, è quibus tubercula quædam

dam ſeu granula dependent, plurimos fundit *ramulos*, paris cum præcedente longitudinis, aut etiam majores, tenuiores, glabros, infernè rubentes. *Folia* quàm illius minora, viridiora, obtuſiora, & ad cordis formam propiùs accedentia. *Floſculorum* ſpicæ longis pariter & tenuibus pediculis è foliorum alis egreſſis inſident, plus duplo minores, minoribus floſculis compoſitæ, ſaturatiùs flavæ. Floſculi pari modo per maturitatem deorſum reflectuntur. *Semina* quàm illius majora, in ſingulis floſculis ſingula.

Locus. In paſcuis inter gramina frequens occurrit.

* 3. *Trifolium montanum Lupulinum* C. B. Park.

C. B. prod.

Ramis eſt cubitalibus, glabris: *foliis* rarioribus, parvis, ſubrotundis, leviſſimè denticulatis, longiſſimo pediculo donatis: Rami faſtigio capitulum Lupuli formâ, ſed oblongum ex floſculis ſpadiceis compoſitum inſidet.

Locus. In montibus ſupra Ilfeldam provenit.

Ob formam capituli Lupulinis Trifoliis adjecimus quamvis colore florum differat.

4. *Trifolium capitulo ſpumoſo aſpero majus* C. B. prod. *veſicarium aſperum majus* Park.

C. B. prod.

Radice eſt oblonga, fibroſa: *Caulibus* bicubitalibus, tenuibus, flexibilibus, à vicinis fruticibus ſuſtentatis; *Foliis* rotundis, Trifolio vulgari ſimilibus, crenatis, prælongis pediculis donatis: inter quæ pediculi nudi, palmares, quandoque pedales efferuntur; qui ſinguli capitulum ſubrotundum, ex floribus aureis compoſitum, nonnunquam parvæ Avellanæ magnitudine ſuſtinent. Hos *folliculi* membranacei, ſibi invicem incumbentes, nonnihil à filamentis quibuſdam exaſperati ſequuntur.

Locus. Hoc in Salicetis Michelfeldæ Huningam verſus, iis ſe ſuffulciens reperitur.

Nos ob floris colorem ad Trif. lupulinum potiùs quàm ad folliculaceum ſeu veſicarium retulimus, quamvis & Trifolium lupulinum quodammodo veſicarium & ſquamoſum ſeu ſpumoſum ſit.

Trifolium ſaxatile hirſutiſſimum C. B. prod. Park.

C. B. prod.

Radici lignoſæ, tranſverſim repenti, ruſo cortice tectæ quaſi truncus ex multis plantulis ſimul junctis, caule carentibus inſidet, tota planta duas tréſve uncias non ſuperante. *Folia* habet Trifolii, parva, mollia, incana & velut argentea, ſupernè crenata & pedicellis breviſſimis inſidentia: inter ipſa folia capitula parva, rotunda, longiuſculis pedicellis donata, in quorum medio pili breves molliſſimi flaveſcentes conſpiciuntur. Nec florem, nec ſemen vidimus, & in altiſſimis Helvetiorum jugis legimus.

Ex imperfecta hac deſcriptione, quò referenda ſit hæc Trifolii ſpecies colligere non poſſumus.

Trifolium erectum annuum capitulis ſublongis è calycibus magnis conflatis, Calabrenſe.

Cauliculi huic ſemipedales, teretes, recti, rigidi, hirſuti, ramoſi: *folia* parva, modicè lata, extremis ſubrotundis, argutiſſimis denticulis circumcirca crenata, in ſummis caulibus & ramulis *flores* in capitula ſublonga congeſti, è calyculis majuſculis, in ſummo, ut moris eſt, quinquepartitis, ſegmentis ſingulis latioribus quàm in hujus generis pleriſque, exeunt; quorum nec formam, nec colorem obſervare potuimus; jam enim, circa medium Junium, præterierant. Singuli calyces ſingulas occultant *ſiliquas* breves, latiuſculas, bina intus ſemina ſubrotunda, compreſſa [in planta ſicca] continentes.

Locus. Hanc ſpeciem in Regno Neapolitano ad maris littus collegi, cùm Meſſanâ Neapolin redirem.

CAP. IV.

De Meliloto.

A Μέλι & Λωτὸς, quaſi Lotus mellea, vel à flavo colore florum, vel ab odore melleo quem ſiccata emittit; vel, ut vult, Jo. Bodæus à melleo ſapore, qui in caule ejus & radice deprehenditur dum comeduntur: verùm hæ de Meliloto Ægyptiaca intelligendum.

Notæ hujus generis characteriſticæ ſunt Flores penduli in ſpicis è foliorum alis egreſſis, ſiliquæ ſeu folliculi breves, ſcabri rugoſíve.

1. *Trifolium odoratum* Park. Ger. *Lotus hortenſis odora* C. B. *Lotus ſativa odorata, annua* J. B.
Sweet Trefoil.

Radix ei gracilis, ſimplex, alba, lignoſa, fibris aliquot donata. *Caulis* cubitalis & altior, rectus, gracilis, ſtriatus & nonnihil anguloſus, glaber, inanis, ab imo ſtatim ramoſus. *Folia* cauli alternatim adnaſcuntur in pediculis longis terna ſimul, pallidè viridia, glabra, circum oras ſerrata, inferiora in caule breviora, obtuſiora & rotundiora, ſuperiora longiora & acutiora, ut in aliis Trifoliis ferè fit. E foliorum ſuperiorum alis longis pediculis nixæ egrediuntur *ſpicæ* ſeu globuli, *floſculis* papilionaceis dilutè cœruleis, (quorum in odore pertinaci præcipua gratia) compoſiti. Singulis floſculis

culis ſingula ſuccedunt *vaſcula,* duo aut tria intus *ſemina* continentia, fulva, odorata. Semine ad maturitatem perducto quotannis perit.

A. 2. *Melilotus vulgaris* Park. *Germanica* Ger. emac. deſcript. *Officinarum Germaniæ* C. B. *Trifolium odoratum ſive Melilotus vulgaris flore luteo* J. B. **Common Melilot.**

Radice albâ, tenui, lentâ, fibrillis brevibus capillatâ, altè in terram deſcendente firmatur. *Caules* emittit plures [interdum unicum] cubitales, ſeſquicubitales & altiores, glabros, teretes, ſtriatos tamen, infirmos, inanes parva intus cavitate, ramoſos, *foliis* ad intervalla alternatim naſcentibus veſtitos, ternis in eodem pediculo tenui, ſeſcunciali, oblongis, denticulatis & plerunque circumroſis, glabris, obſcurè virentibus. *Flores* in ſpicis longis ex alis foliorum exeuntibus, rariùs ſiti, exigui, flavi, pediculis brevibus, tenuibus penduli, quibus ſuccedunt *ſiliquæ* breves, pendulæ, rugoſæ, per maturitatem nigræ, *ſemina* ſingula aut bina flavicantia continentes, ſapore leguminoſo.

Junio & Julio menſibus floret, & ad ſepes & in vepretis, interdum & inter ſegetes copioſè exit. *Tempus & Locus.*

Leniter reſolvit, digerit, emollit, dolores ſedat. Hinc emplaſtris & cataplaſmatis digerentibus ac reſolventibus, necnon concoquentibus, tum & acopis omnibus utiliter admiſcetur. Utuntur eâ vulgò Officinæ pro vera Veterum Meliloto. *Vires.*

Ad Pleuritidem mitigandam hunc fotum prodeſſe experiemini, ℞ Herbæ Meliloti, Parietariæ veræ ana M. ij. Betonicæ M. j. miſta & decocta in aq. ſæpe pectori ſuperponantur. *Simon Paullus.*

Emplaſtrum de Meliloto Meſue egregium eſt anodynum, diſcutiendo non flatus tantum, ſed & frigidam craſſámque materiam in tumoribus externis, necnon hepatis lieníſque.

Cùm Dioſcorides dixit Meliloton eſſe boni odoris, intelligendus eſt de exſiccata herba, quia nullum ferè odorem virens habet, ſed quum aruerit fragrantiſſimum, quod neque Theophraſto prætermiſſum, *lib. 6. de cauſis Plantar.* Sertula (inquit) campana ſiccata plenius olet. * *Marantha.*

Trifolium caballinum *Camer.* & Italis dicitur, quia equi herbam hanc avidiſſimè in pabulum ſequuntur. Apud nos etiam in Anglia ſubinde ſeritur pro equorum & jumentorum pabulo.

* *Method. cogn. ſimp. l. 2. c. 6.*

3. *Melilotus flore albo* Park. *Germanica* Ger. *major candida* Trag. **White flower'd Melilot.**

Præcedenti perſimilis eſt, differt tamen *caulibus* craſſioribus, firmioribus magíſque lignoſis, altioribus etiam & erectioribus; *foliis* minoribus veſtitis, minùs odoratis: *floribus* candidis, minoribus, pluribus ſimul in ſpicis longioribus, ſuccedentibus *capitulis* parvis, ſubrotundis, non ut in præcedente incurvis. *Radix* ſubeſt lenta, tenuis, albicans, quæ plerunque ſecundo à ſatione anno, poſtquam planta ſemen dederit, præſertim ſi copioſius fuerit, interit.

A præcedente reverà ſpecie differt, quamvis plerique Botanici utraſque eodem titulo comprehendant, & hanc illius varietatem tantùm accidentalem faciant, ſolo floris colore diverſam.

In Germania, Italia & Gallia Narbonenſi frequentem obſervavimus; in Anglia, quod ſciam, non occurrit ſpontanea. *Locus.*

Dodonæus quinque Meliloti differentias recenſet. 1. Flore luteo. 2. Flore candido. 3. Peregrinam flore purpuro-cœruleo inodoro. 4. Flore luteo, longioribus ſiliquis. 5. Flore luteo foliis per circumferentiam non crenatis. *Quinque ſpecies.*

Tertiam & quintam ſpecies invenio in Catalogo Hort. Reg. Pariſienſis.

4. *Melilotus magno ſemine [rectius folliculo,] rotundo, rugoſo* J. B. *Mel. Italica folliculis rotundis* C. B. *Italica* Park. *Italica & Patavina* Ger. **Italian Melilot.**

J. B.

Duorum cubitorum altitudinem aſſequitur, *radice* ſimplici, rectâ, lignosâ, alba, gracili. *Caulis* anguloſus, purpuraſcens, rigidus, lævis, arcto tubulo pervius, plurimis ramis brachiatus. *Folia* trigemina pediculis rubeſcentibus ſeſcuncialibus & longioribus appenſa, inferiora lata, cordata, per margines æqualia, ſuperiora minora, anguſtiora, crenata, *Flores* melini, vulgaris Meliloti ſed majores, in ſpicas longas ex alis foliorum egreſſas digeſti. *Pericarpia* rotunda, Piſi minoris magnitudine rugoſa, *ſemen* modò unum, modò duo continet. Radicitus quotannis emoritur & ſemine deciduo ſe renovat.

5. *Melilotus anguſtifolia repens, folliculis rotundis* C. B.

C. B. Prod.

Radicem habet albam, oblongam, tenuem, capillaceam: à qua *cauliculi* plures ſemipalmares, rariùs palmares, per terram ſparſi prodeunt: circa quos *foliola* oblonga tribus petiolis pediculo inſidentia, quæ lævia ſunt & per margines crenata: ex quorum alis pediculi emergunt tenues, oblongi; quibus *flores* parvi, luteoli, octo, novem, decem, & quandoque plures, alternatim diſpoſiti affiguntur. His totidem *folliculi* rugoſi, ſinguli *ſemen* unicum continentes ſuccedunt.

Monſpeſſuli in arvis & ad pedem montis Lup. *Locus.*

6. *Melilotus nova Berardi, ſeu erecta folliculis rotundis minor.* **The leſſer round-codded Melilot.**

Præcedente [Italica] omnibus ſuis partibus minor eſt; *caulibus* cubitalibus & altioribus, erectis, rotundis, virentibus; nec enim caules, nec foliorum pediculi rubent, ut in præcedente. *Folia* multò quàm in Italica minora, minùs glauca, aliàs ſimilia, inferiora nempe lata & cordata ferè, per margines

gines æqualia; ſuperiora longa, anguſta, circum oras crenata, ſupremis mucronibus obtuſis & velut abſciſſis. *Flores* ſimiliter melini, at minores, in ſpicis ex alis foliorum ſuperiorum egreſſis, crebriores quàm in præcedente, quibus ſuccedunt *Pericarpia* rotunda rugoſa. *Radix* alba ſimplex quotannis emoritur.

Locus. Provenit in montoſis pratis Delphinatûs Galliæ.

* 7. *Melilotus lutea minor, floribus & ſiliculis majoribus, ſpicatim & rarò diſpoſitis, foliis anguſtioribus, maculis ſub exortum notatis* Moriſ.

Moriſ.

Caules profert ejuſdem altitudinis cum præcedente, ſed magis ad rubedinem inclinantes: *Folia* quàm illius anguſtiora ſunt, & ſub exortum maculis ſubrubentibus afficiuntur. In ſummis ramulis proveniunt ſpicatim *floſculi* lutei, præcedentis majores, quorum ſingulos ſingulæ ſequuntur *ſiliculæ*, majores & rariùs diſpoſitæ, ſpicatim pariter pendulæ, in quibus continentur *ſemina* duplo majora ſeminibus præcedentis.

Ex ſeminibus Chalepo tranſmiſſis Oxonii orta eſt.

A. 8. *Melilotus minor* Trag. *Trifolium luteum minimum* Ger. emac. Park. *pratenſe luteum capitulo breviore* C. B. *prat. luteum mas flore minore, ſemine multo* J. B. **Small yellow Trefoil, or Melilot Trefoil.**

Radice nititur ſimplici, lignoſa, altè in terram deſcendente, fibris aliquammultis tenuibus, quibus granula ſeu tubercula ſubinde appenſa ſunt, donata. *Cauliculos* fundit plurimos, humi procumbentes, pedales & longiores, ſtriatos, brevi admodum lanugine hirſutos, ramoſos, *foliis* ad intervalla veſtitos in eodem pediculo ternis, obſcurè virentibus, obtuſis, per margines crenatis, brevi & vix conſpicua lanugine averſa præcipuè parte obſitis. Ad imum folii pediculum ubi cauli apponitur appendices duæ in acutum terminatæ membranaceæ caulem amplectuntur. Quæ è radice exeunt & in imis caulibus ſunt folia, minora ſunt, longioribus pediculis, & plerunque cordata. Ex alis foliorum pediculi exeunt ſeſcunciales, tenues, *ſpicas* ſuſtinentes *floſculis* parvis, luteis aggeſtas, quos excipiunt *pericarpia* compreſſa, rugoſa, per maturitatem nigra, *ſemina* continentia.

Locus. In paſcuis frequentiſſimum eſt.

* 9. *Meliloto vulgari noſtrati affinis, folio minore & anguſtiore* J. B.

J. B.

Anguloſos & prolixos *caules* profert, minores quàm vulgaris Meliloti, diviſione pari: *folia* itidem tergemina & odorata, ſed non parùm tum longiora, tum anguſtiora, quàm noſtratis vulgaris, per ambitum crenata: *flores* lutei, conſimiliter ſpicati, ſed ſinguli minores: *pericarpia* circularibus lineis rugoſa, ſingula unicum *ſemen* continent. Adeò coactæ brevitatis reperitur interdum, ut palmum non ſuperet, *radice* prolixa & ſimplici.

Hujus figura quæ habetur apud J. Bauhinum rectè refert plantam quam *D. Magnol* pro Meliloto anguſtifolia repente folliculis rotundis *C. B.* habet, in ſaxoſis *la Colombiere* propè Monſpelium inventam: & fortaſſe una eadémque planta eſt quæ C. Bauhino deſcribitur ſub titulo allato, & J. Bauhino ſub titulo initio propoſito. Deſcriptionem *C. B.* quinto in loco propoſitam vide & confer.

* 10. *Melilotus corniculis reflexis major* C. B. *Mel. Syriaca* Park. *Syriaca odora* Ger. *Trifolium Italicum ſive Melilotus Italica corniculis recurvis* J. B.

J. B.

Præcelſum eſt hoc Meliloti genus, trium quatuórve cubitorum, & altius interdum, alis multis brachiatum, iiſque craſſis ſatis & firmis. *Folia* terna, ex brevibus pediculis, Meliloti vulgaris haud multùm diſſimilia, oblonga, ſerrata, glabra: è quorum ſinu pediculi exeunt palmares, in cacumine comantibus onuſti *floribus* Meliloti Syriacæ, luteis, odore fragranti & pertinaci: quos ſiliquæ ſequuntur falcatæ, unciales, compreſſæ, ſtriatæ, gemino verſu alato pendulæ.

In Syriaca ſiliqua videtur magis curva falcatáve, in Italica minùs, propter degenerationem, ut vult Lobelius.

Locus. In Gargano Apuliæ monte provenit, Matthiolo referente. Seminibus Syriacæ Patavii ſatis corniculis exiit minùs falcatis, & ignaviore odore.

Melilotum alteram puſillam Londinenſem *Ad. Lob.* C. Bauhinus huc refert.

11. *Melilotus Meſſanenſis procumbens, folliculis rugoſis ſublongis, ſpicis florum brevioribus.*

Plantam hanc in lingula illa fretum Siculum & Portum Meſſanenſem interjacente obſervavimus, loco humido. *Rami* in terram procumbebant: *flores* lutei in ſpicas breves congeſti: *Siliquæ* ſublongæ, ſed breviores quàm Meliloti Syriacæ, circularibus lineis rugoſæ, per maturitatem ex flavo albicantes; *ſemina* quam vulgaris Meliloti majora.

Locus. In lingula portum Meſſanenſem à Freto Siculo dirimente, loco humido collegimus.

A. 12. *Trifolium Meliloto affine Ornithopodii ſiliquis, rectiùs ad Trifolia ſiliquoſa refertur.*

E *radice* alba ſimplici multos emittit cauliculos in terram reclinatos; in humidiore aut pinguiore ſolo palmares aut ſeſquipalmares, aliàs vix quadrantales, ſatis craſſos pro plantulæ modulo, ſolidos & non concavos, ramoſos. *Foliola* perexigua, è membranea appendice cauliculos amplectente exeunt,

eunt, pediculis prælongis circa margines velut ſpinulis dentata, obtuſa aut extremis ſubrotunda. E foliorum ſinubus exeunt pediculi ſemunciales aut breviores, tres plerunque *floſculos* pallidè purpureos ſuſtinentes, (interdum binos vel etiam unicum,) quibus ſuccedunt totidem *ſiliquæ* craſſiuſculæ, curtæ, recurvæ, ſeminibus majuſculis arctè ſtipatis ad octo aut decem farctæ, per maturitatem pallentibus.

In aggeribus ad mare arenoſis, & alibi etiam in Mediterraneis occurrit. *Locus.*

* 13. *Melilotus Ægyptia Alchimelech vocata* J.B. *Melilotus Ægyptiaca* Park. *Mel. corniculis reflexis minor.* C. B.

Alpin.

Supra terram expanſa planta eſt, parva, modicè repens, ferè nihil aut parum in altum ſe attollens: *foliis* Trifolii ſiliquoſi minoribus tamen, floribúſque parvis, multis, longis, racemi modo ordinatis, croceis, odoratis, à quibus promanant *ſiliquæ* parvæ, obliquæ; *ſemen* continentes minutum, rotundum, ſubnigrum, declinans ad rubrum, odoris non omnino expers, ſapore ſtiptico cum aliquo amarore.

* 14. *Melilotus Indiæ Orientalis* Park.

Park.

Semipedalem altitudinem vix ſuperat, *caulibus* tenuibus, fuſcis, *foliolis* viridibus, in eodem pediculo ternis, parùm aut non omnino dentatis obſitis, non ramoſis; quorum faſtigia occupant *floſculi* multi, perexigui, flavi; quibus ſuccedunt *capitula* rotunda Meliloti Italici, *ſemen* parvum, nigricans, odore valido Meliloti, claudentia. *Flores* valdè remiſſum aut potiùs nullum Meliloti odorem exhalant. *Radix* tenuis, annua.

Plantam hanc cùm nondum viderim, an ſit vera & genuina Meliloti ſpecies me neſcire fateor; ex deſcriptione Parkinſoni nihil certi concludi poteſt. Capitulis & floſculis cum Melilotis convenit, ſed non eorum ſitu in ſummis caulibus.

Parkinſonus ſe ſemina hujus ſub titulo ſuperiùs poſito inter alia rariora ex Italia accepiſſe ſcribit.

Hanc eandem eſſe puto Meliloto minimæ rectæ luteæ, ſiliquis craſſis curtis in capitulum congeſtis ſemine Fœnugræci *Moriſoni*, cujus idcirco deſcriptionem ſubjiciemus.

Melilotus minima recta lutea, ſiliquis craſſis curtis in capitulum congeſtis, ſemine Fœnugræci Moriſ.

Moriſ.

Reliquas Melilotos parvas, procumbentes excedit magnitudine & latitudine foliorum, quibus proximè accedit Meliloto luteæ Italicæ folliculis rotundis rugoſis. Vix pedalem attingit altitudinem. In cymis caulium *floſculos* profert plurimos, ſatis raros, luteos; quibus ſuccedunt *ſiliquæ* parvæ curtæ, craſſiores prædictarum omnium Melilotorum ſiliquis; in quarum ſingulis continentur *ſemina* bina, ternáve, ſatis magna, ab angulo ad angulum Fœnugræci modo cavata.

* 15. *Melilotus Syriaca ſeu Chalepenſis, major, coronata, ſiliquis curvis biuncialibus* Moriſ.

Moriſ.

Caules producit pedales, rectos; in quorum cymis proveniunt *flores* lutei, capituli in modum digeſti, ejuſdem cum cæteris magnitudinis: quorum ſingulis deciduis ſuccedunt *ſiliquæ* ſingulæ, uſque ad numerum denarium, compactè junctæ, communi petiolo propendentes, curvæ, binas uncias longæ: in ſingulis continentur plurima *ſemina* recentia flaveſcentia, quæ tandem ſubruffa evadunt.

E ſemine à *D. Huntington* Chalepo Syriæ emporio tranſmiſſo Oxonii in Horto Botanico Academenata eſt. *Locus.*

16. *Trifolium Americanum* C. B. J. B. Park. *Americum* Ger.

Trifolio bituminoſo ſimile, *caules* fert à radice complures, rotundos, ramoſos, in latus declinantes: *folia* colore in virore ſubnigra, figurâ rotundiuſcula, primis & è radicibus exeuntibus bituminoſi Trifolii formâ, colore & odore quoque quadantenus ſimilia, latiora tamen & per ambitum magis crenata. *Flores* in ſummo ramulorum exeunt exigui, ſubcandidi, ſpicatim digeſti. *Fructus* inde rotundi, aliquantulum plani, Aphaces à nobis (inquit Dodonæus) deſcriptæ ſemini fere ſimiles. *Radix* in plures dividitur.

Melilotis annumeravimus quia *flores* in ſpicis è foliorum alis egreſſis pinguntur.

17. *Melilotus veſicaria Cretica* hort. Altdorf.

Hujus ramulum habemus ex horto Altdorfino. Perſimilis videtur Meliloto Italicæ, verum major, vaſculis ſeu ſiliculis veſicæ inſtar inflatis, majoribus, pendulis.

CAP. V.

De Trifoliis floribus magis ſiliquoſis, ſiliquis anguſtioribus & productioribus, & primò

De Fœno Græco dicto.

FOEnugræcum, ità enim in Columellæ & Plinii codicibus ſcribitur, Græcis τῆλις, à Veteribus pro jumentorum pabulo ſeri ſolitum eſt.

Notæ ejus ſunt ſiliquæ productiores, incurvæ, compreſſæ, ſeminibus anguloſis, lineâ ab angulo ad angulum depreſſâ ſulcatis, repletæ.

1. *Fœnum Græcum* Ger. *Fœnugræcum* J.B. *Fœnum Græcum ſativum* C. B. Park. **Fenugreek.**

Dod. J. B.

Caulem emittit ſingularem, tenuem, virentem, intus concavum, in alas ramóſque diviſum, [ſemicubitum non excedentem *Cæſ.*] *Folia* pratenſi Trifolio ſimilia, rotundiora tamen ac minora, [majuſcula, crenata, modò oblonga, modò latiora quàm longiora *J. B.*] quæ ſuperiore parte virent, inferiore verò parte ad cineritium inclinant. *Flores* ex foliorum alis exeunt, Lupinorum pares, aut potiùs minores, ſubcandidi: *Siliquas* longas palmares & ſeſquipalmares profert, breviſſimis pediculis hærentes, falcatas, graciles, anguſtas, compreſſas, mucrone tenui, longo, inani, in quibus *ſemina* non magna, formâ oblongâ, ferè quadrata, flaveſcentia, odorata [cum gravitate nonnullâ] cavitate quadam ſingulis obliquè impreſſâ. *Radice* nititur tenui, candida, ſimplici, lignoſa.

Multis in locis ſeritur, ubi ſponte oriatur proditum non invenio.

Vires. Farina ſeminis (quod ſolum in uſu eſt) emollit, digerit, maturat, diſcutit, paregoricum eſt, uſúſque adeò famoſi, ut cataplaſma dictarum intentionum Chirurgis vix uſitatum ſit, quin Fœnugræcum vel hujus mucilaginem recipiat. Crebríque uſûs eſt in clyſteribus emollientibus; mucilaginoſâ quippe ſuâ ſubſtantiâ obtundit acrimoniam, inteſtináque eroſa oblinit: inſuper conducit ejus mucilago ad oculorum ſugillationes diſcutiendas impoſita. *Schrod.*

Decoctum, ſecundùm Veteres, quos conſule, fœminarum malis plurimis ſubvenit.

Ad Iſchiadem; ℞. Fœnugræci in melicrato cocti uſque ad diſſolutionem q. v. quod deinde contundatur & cum melle iterum coquatur, extenſúmque ſuper pannum applicetur: confeſtim juvat & ad podagram, & ad omnem dolorem articularem inquit Bayrius. Hanc obſervationem inter alias multas à ſe ex variis Autoribus collectas ad me tranſmiſit Eruditiſſimus & amiciſſimus Vir D. Edv. Hulſius, M.D. Londinenſis.

Certiſſimum eſt Fœnugræcum optimum eſſe ophthalmicum, & notavi in quodam puero, qui poſt purgationem ſyrup. foliorum Senæ cum tantillo radicis Mechoacannæ ſequenti remedio ſpatio tridui omnino diſcuſſam eſſe ſugillationem adnatæ oculi tunicæ, quam violentior Epilepſiæ inſultus invexerat. ℞. pulp. pomorum dulcium ad conſiſtent. pultis in ſ. q. aq. Fœniculi & Verbenæ coctæ ℔ ß. agita per ſetaceum novum. Deinde add. mucilag. Fœnugræc. aq. roſ. extract. ℥j. Lapidis hæmatitis exquiſitè triti ʒj. Camphoræ, Tutiæ præparatæ ℈j. Boli Armeniacæ parum, Aq. roſac. q. ſ. F. epithema pro oculis. *Ex ejuſdem* notis è Sim. Paulli Quadrip. Botan. excerptis.

Tumoribus mammarum frigidis applicetur farina Fœnugræci cum ſucco Apii mixta. D. *Barnh. Soame* ex Obſervationibus Marcelli Cumani è Velſchio editis. Obſ. 44.

2. *Fœnugræcum ſylveſtre Dalechampii* J. B. *ſylveſtre* C. B. Park. Ger. emac.

J. B.

Minus eſt ſativo, *caule* tamen dodrantali interdum. *Folia* gerit terna, & inter hæc *flores* per totum caulem corniculatos: *Siliquas* multò breviores, ſeſcunciales, recurvo vacuóque & tenui mucrone donatas, quàm in ſativo tamen latiores; *ſemen* quidem continentes minus: *Radicem* longam, lignoſam, ſurculoſam.

Locus & Tempus. Monſpelio attulit Cherlerus collectum in via Frontignana versùs *Balleruch*, florens Maio & Junio, Julio ſiliquas ferens. Copioſè etiam oritur ad lævam Ladi amnis ultra pontem *Caſtri novi* in colle dicto *Ferrand. Botan. Monſp.*

* 3. *Fœnum Græcum ſylveſtre alterum polyceration* J. B. *Fœnum Græcum aliud ſylveſtre* Park. *Fœn. Græc. ſylveſtre alterum* Dod.

Lob.

Folia Fœnugræci æmula, nonnihil etiam ambitu ſerrata. *Flores* exiles Scorpioidis leguminoſæ Narbonicæ: agro calidiore, iiſdem natalitiis quibus Scorpioides gaudet. *Siliquæ* ſuccedunt oblongæ, graciles, minùs aduncæ, quaternæ aut quinæ, *ſemen* parvum claudentes.

Hortis hic duntaxat quibuſdam reperitur, Hiſpaniâ delato ſemine.

Hedyſarum minimum *Lugd.* C. Bauhinus hujus ſynonymum facit, J. Bauhinus ſequentis, ut & Fœnum Græcum ſylv. alterum *Dod.* ſed dubitanter: unde veriſimile eſt has non differre ſpecie. Certè Monſpelienſes plantam ſequentem nobis oſtenderunt pro Fœno Græco ſylveſtri.

Quod ſi ità ſit, icon *Lob.* & *Dod.* minùs proba eſt, neque deſcriptio exacta. Breynius Hedyſarum minimum *Lugd.* à Fœno Græco ſylveſtri altero *Dod.* ſpecie diverſum eſſe concludit: Nobis nondum conſtat: maneant tamen interim, ſi videtur, ſeparatæ.

4. *Securidacæ genus triphyllon* J. B. *Hedyſarum minimum* Lugd. *An Fœnum græcum ſylveſtre alterum* Dod? *Fœn. græc. ſylv. Herbariorum* Lob?

J. B.

Pedales habet, graciles, ſed robuſtos *caules*, *foliis* donatos ternis ſimul junctis, per extrema brevioribus, crenatis: quibus veluti ad caulium articulos, mediocribus intervallis diſtantes *ſiliquæ* falcatæ verticillatim apponuntur, Meliloti Italicæ ſiliquis pares, denæ aut duodenæ *caulem* coronantes, ſemunciâ longiores, graciles, ſtriatæ.

In collibus propè *Caſtelneuf* cis Ladum Monſpeliacum amnem. *Locus.*

* 5. *Fœnum Græcum ſylveſtre polyceration majus Creticum* Breynii.

E *radice* alba, oblonga, in multas fibras divaricata *caulem* ſeſquipedalis aliquando longitudinis emittit, qui ſtatim propè radicem in plures ramos vireſcentes, ac terræ plerunque incumbentes dividitur; à quibus alii minores exeunt ramuli, qui ut cæteri *foliis* veſtiuntur numeroſis, Fœnugræci ſylv. polyceratii Monſpeliaci paribus, niſi aliquanto majora, cordata, venis eminentioribus prædita, ac per extremum minùs crenata eſſent. E foliorum alis *floſculi* luteoli, plerunque terni vel bini tantùm, Monſpeliaci multò majores, longioribuſque pedicellis innixi emergunt: hi in *ſiliquas* dependentes, falcatas & admodum venoſas, triplo Monſpeliaci majores. *Semina* lutea, itidem grandiora, Galegæ non malè convenientia continentes, abeunt.

In Creta ſponte provenit. *Locus.*

CAP. VI.

Reliqua Trifolia ſiliquoſa miſcellanea continens.

* 1. *Tripholium Aſphaltion Canadenſe* Cornuti.

Corn.

FRutex hic ad cubiti altitudinem in America Septentrionali attollitur; *Virgam* habet tenuem junceam, atro-purpuream, quæ ſtatim ab infima parte παραφυάδας, h.e. ramulares propagines emittit; Summitate in plures diducitur, à quibus *folia* Loto arbori ſimilia prodeunt, acutiora tamen & anguſtiora, qualia ὀξύφυλλα Dioſcorides nominare conſuevit, leviter etiam hirſuta ſunt, ac velut oleoſa pinguedine obſita, ex uno longiori pediculo naſcuntur. Hæc defracta aut ex attritu non olent, verùm cum leviùs attrectantur, oleoſus hic humor digitis apprimitur, moleſtus gravitate odoris, qui quidem odor in novella planta Rutæ eſt, in adultiore hirci aut bituminis. Cujuſque rami extremum *flos* occupat purpureus, ut in Scrophularia tribus exertis foliolis conſtans, & uno ſemper intus reflexo, quod poſtremum ſuperant tenuia filamenta tria, albo apice donata. Floris foliola intus alba ſunt, licèt à tergo ſint purpurea. Flori ſuccedunt *ſiliquæ* digitum longæ, æquè quàm folia hirſutæ, oleoſæ, virides, extremo purpureæ, in quibus alveolis diſcreta conduntur *ſemina*, lata, oblonga ut Cytiſi, medio ſinu excavata, ut Faba purgatrix, aut renes Animantium, quo fit ut intortum veluti corniculum efforment. *Radix* longa fibroſa, inſigni fervore prædita eſt, ac ferè pari acrimonia linguam mordicat quâ Anemone.

Annua eſt, & nonniſi ſatu perennat.

* 2. *Mungo ſive Phaſeolus orthocaulis* Col. Annot. in res medicas Novæ Hiſp. *Fructus niger Coriandro ſimilis* C. B. *Mungo Garciæ* Park.

Col.

Mungo apud Indos Orientales, à Perſis ac etiam à Turcis dicitur *Maſc*; quod ab Hiſpanis diceretur *Max*. Planta eſt tripedalis, hirſuta tota, foliis Phaſeoli noſtratis effigie & magnitudine, albicante hirſutie obſitis, *caule* erecto non procumbente, angulis quinque diſtincto, ſinguliſque geniculis auriculatis ut in Phaſeolo, nunc in dextram, nunc in ſiniſtram inflexo, alternatim longis petiolis hærentibus, & ad cacumen uſque ſemper decreſcentibus. In ſummo ex foliorum alis breves producuntur petioli Septembri menſe; in quibus *flores* parvi, ex viridi luteſcente colore languido, Phaſeolo ſimiles, ex quibus *ſiliquæ* hirſutæ, triunciales, in roſtrum incurvum deſinentes, per maturitatem rufeſcentes, in quibus dena *ſemina* diſtincta continentur, primùm virentia, oblonga, teretia, ut in Phaſeolis latere hærentia, in quibus eſt linea alba, ſed non incurva; & perfecta nigreſcentia, exiguis Caſtaneis maculis variegata.

Apud Orientales cibo frequens eſt elixum ſemen & butyro conditum, uti alia legumina, è quibus hoc in deliciis habetur, & ſuavius ac jucundius aliis videtur. *Uſus.*

Sato ſemine poſt aliquot dies germen extra terram exurgit, turgidum capite bifido, ferè ex petiolo purpuro-rubente. Poſtea hians emittit parumper foliola in ſummo ſeminis corticem deferentia; tertiò magis emiſſa foliola conjuncta oſtenduntur, adhuc ſeminis corticem habentia: quartò expanſa foliola ex germinis medio erupta: deinde caulem emittit, & in ſingulis geniculis terna foliola, plantáque perficitur.

Garcias ſemen Mungo viride per maturitatem nigrum fieri tradit, Coriandri ſicci magnitudine; equorum pabulum eſſe, interdum etiam ab hominibus edi. *Nihil habet quo quis legumen eſſe ſuſpicari poſſet.*

Guzarate & Decan incolæ, eodem Garcia referente, in febribus hoc modo utuntur. Febricitans cibo abſtinet per decem, nonnunquam per quindecim dies, poſt quos hujus fructûs decoctum illi propinatur, in quo nonnihil pulpæ remanſerit ; deinde cortice delibratum *Mungo*, & inſtar Orizæ coctum febricitanti exhibent : panem verò Triticeum nonniſi poſt multos dies.

Quæ Avicenna de hac, ut creditur planta, ſub nomine Meiſce ſive *Mex* habet. Vide apud ipſum Lib. 2. tract. 2. p. 499.

Columna autem nec ubi vidit, nec unde aut à quo habuit hanc quam deſcribit plantam nobis retulit.

Hæc planta tota facie Phaſeolum refert, in eo tantùm differt, quòd non ſcandat, ſed erigatur & per ſe ſubſiſtat: Rectiùs ergo ad Phaſeolos refertur, quamvis noſtra Methodus id non patitur.

3. *Trifolium Alpinum Rhæticum Aſtragaloides* J. B. *anguſtifolium Alpinum* Park. Ger. emac. *Alpinum flore magno, radice dulci* C. B. **Liquorice or Sweet-rooted Trefoil.**

Non ità obvium alibi quàm ſummis montium jugis hoc Trifolium, cui *radix* craſſa, longa, in plura capita aliquando diviſa, terram verſùs comoſa, ſubſtantiâ albâ, dulci : ex qua pediculi germinant longiuſculi, ima parte vaginam imitati. *Folia* tria, oblonga, uncialia aut ſextantalia, anguſta, acuminata, glabra, obliquis venulis intertexta. Inter hæc ſurgunt *cauliculi* nudi, enodes, vix foliorum cacumen attingentes: quorum faſtigio inſident glomerati *flores*, magni, rari, purpurei. *Semen* Craccæ minoris, compreſſum in *ſiliquis* ſemuncialibus, foliaceâ vagina textis.

Locus. In Rhætia in monte prope Burmium invenit J. Bauhinus, menſe Junio florens.

Pona radici ſaporem ſubamarum attribuit, uterque Bauhinus dulcem, unde & plantam ipſam *Glycyrrhizam Aſtragaloidem* quibuſdam dictam refert C. Bauhinus, ſibíque ex Hiſpania *Glycyrrhizæ Hiſpanicæ* nomine miſſam ait. Fortè variat radicis ſapore pro loco natali, non enim tot curioſos guſtatores in radicis ſapore falſos fuiſſe facilè crediderim.

In *Horto Dei* dicto apud Monſpelienſes multò majus invenitur *C. B.* unde delatum nobis Monſpelii oſtenſum eſt.

* 4. *Trifolium Glycyrrhizites* Park. *Trif. dulce montanum Monſpelienſibus.*

Radice nititur craſſâ, longâ, profundè in terram deſcendente & variè diffuſâ, Glycyrrhizæ perſimili; è cujus capite emergunt *ramuli* aliquot, *foliis* frequentibus veſtiti, ab eodem exortu ternis, oblongis & anguſtis, circa margines æqualibus, pediculis brevibus nixis : pediculi indè ſeu ſurculi exeunt breves, *flores* in ſpicas congeſtos ſuſtinentes purpureos, Trifolii pratenſis æmulos.

An & quomodo à præcedente differat conſiderandum: Lobelius diverſum affirmat. Idem eſt proculdubio ei cujus meminit C. Bauhinus ſub priore quod in Horto Dei apud Monſpelienſes multò majus inveniri ait: nam & hoc ibidem loci oritur, referente Parkinſono.

* 5. *Trifolium peltatum Creticum* C. B. J. B. *odoratum, peltatum Creticum* Park. *C. B. prod.*

Ex *radice* tenui, oblongâ, fibroſâ *cauliculi* exurgunt palmo minores, glabri, penè nudi, *foliis* parvis, parum crenatis, oblongis pediculis donatis veſtiti. Cauliculorum ſummis *floſculi* quaterni quiníve, ordine ſuccedentes, formâ Ornithopodii, luteo-pallidi inſident: quibus *ſiliquæ* luteæ, planæ, membraneæ, quaſi ſemicirculares, in filamentum abeuntes, *ſemen* unum vel alterum parvum, compreſſum continentes, ſuccedunt : quæ dum molles ſunt dulciſſimæ, eſui aptæ, at ubi induruerint amariſſimæ.

Hoc ruſticis in Creta Μαστυείας dici Honor. Belli auctor eſt, qui Trifolii Cretici odorati nomine miſit.

Trifolii quoddam genus obſervavi in agro Neapolitano annuum, erectum capitulis è glumis aceroſis conflatis. Florem non vidi quia tum circa finem Junii jam defloruerat.

6. *Scorpioides Matthioli* Ger. *Scorpioides Matthioli ſive Portulacæ folio* Park. *Telephium Scorpioides* J. B. *Telephium Dioſcoridis ſeu Scorpioides ob ſiliquarum ſimilitudinem* C. B. *Item Scorpioides Portulacæ folio* ejuſdem *ex ſententia Parkinſoni & noſtra.*

J. B.

Ex gracili *radice* aliquot emittit *ramulos*, palmares & ſeſquipalmares, tenues, teretes. *Folia* rara, brevi pediculo annexa, Portulacæ minùs ſucculenta, lævia, indiviſa, [candicantia *Caſ.*] quibus ſubſunt bina, exigua, circinata, Coluteæ Scorpioidis formâ & magnitudine. In ſummis ramulis *floſculi* exigui, Lentis floribus minores, perſimili tamen formâ, colore luteo : quibus *ſiliquæ* ſuccedunt, Scorpionum caudas imitatæ, crebris internodiis interceptæ intortæque, graciles, prælongæ.

Locus & Tempus. Circa Liburnum, Meſſanam, Monſpelium abundè oritur, Aprili, Maio & Junio florens, brevíque ſiliquas & ſemina perficiens.

Rectiùs fortè inter Legumina ſiliquis articulatis collocaretur.

7. *Trifolium ſiliquis Ornithopodii noſtras : vide inter Melilotas ; rectiùs tamen huc refertur, ob flores ſparſos & ſiliquas longas, quibus à Melilotis differt.*

CAP. VII.

De Trifoliis ſiliquis brevioribus ſeminibus deliquium paſſis, ſeu De Anonide.

A. 1. *Anonis ſpinoſa flore purpureo* C. B. Park. *An. ſive Reſta bovis* Ger. *An. ſive Reſta bovis vulgaris, purpurea & alba ſpinoſa* J. B. **Reſt-harrow, Cammock, Petty-whin.**

J. B.

LOngè latéque *radices* ſpargit albidas, fractu contumaces: *ramis* verò lignoſis, ſimplicibus & frequentibus fruticat, cubitum unum aut alterum longis, tenuibus, rotundis, hirſutis, rubeſcentibus, lentis, ſpinis longis & rigidis armatis, interdum verò nullis priuſquam decidant folia. *Folia* ſpinis ferè proximo ortu, incondita, ſublonga, Ciceris ſingularibus foliis ſimillima, nigricantia, hirſuta, in ambitu crenata, ſapore leguminoſo, tactu glutinoſa, odoratáque [imò fœtida.] *Flores* Coluteæ ſed colore purpuraſcente vel carneo, rariùs albo. *Siliquæ* parvæ rotundum *ſemen* continent, Viciæ formâ & ſapore.

Anonis ſpinoſa lutea major *C. B.* ſpinoſa montana lutea major *Park.* foliis paulo majoribus & longioribus, floribus luteis, ejus quæ ſpinis caret ſimilibus à deſcripta differt.

Aliam adhuc ſpeciem ſeu varietatem proponit Parkinſonus, quam ſpinoſam luteam minorem vocat, quæ non alia in re quàm brevitate & parvitate ſua à præcedente differt.

In paſcuis ſterilioribus paſſim. *Locus.*

Cortex radicis, ut & radix ipſa, urinam ciet, calculos renum & veſicæ atterit, carnoſam ramicem *Vires.* abſumit, dentium dolores mulcet, hepatis infarctus liberat, vel in pulverem redactus, & vino albo tenui infuſus, vel in poſca decoctus, & aliquandiu bibitus.

Hujus radici, aut potiùs radicis cortici (inquit Sim. Paulus) vix ſuppar remedium reperitur, quod cum eo componi queat, tam in veſicæ quàm renum calculo. Matthiolus in Dioſcor. notat, ſe noviſſe quendam, qui radicis hujuſce pulvere duntaxat pluribus menſibus ſumpto carnoſum ramicem abſumpſit, licèt à medicis nullo alio modo quàm ſectione uſtionéve curari poſſe ſtatutum eſſet.

Hæmorrhoidibus cæcis mariſcíſve diſcutiendis infuſum aliquandiu bibitum prodeſt.

Antequam ſpinas protrudit conditur cum ſale pro cibario. *Schrod.*

A. 2. *Anonis non ſpinoſa purpurea* Ger. *non ſpinoſa flore purpureo* Park. J. B. *ſpinis carens purpurea* C. B. **Purple Reſt-harrow without prickles.**

Cluſ.

Multos annuatim ex *radice* dura lignoſa & perenni fert cubitales, nonnunquam longiores *ſurculos*, rotundos, lentos, firmos tamen, ramoſos, molli lanugine obductos: multa *folia* alternatim caulem latâ baſi amplectentia, plerunque terna ex eodem pediculo prodeuntia, interdum ſingularia, molliora & ampliora quàm vulgaris: ſummæ virgæ & rami deſinunt in oblongam ſpicam *florum* vulgari quidem ſimilium ſed coloris magis ſanguinei. Fert deinde *ſiliquas* vulgari perſimiles, & ipſum etiam *ſemen*. Tota planta lento quodam humore & hircinum virus olente obſita eſt, Fraxinellæ ferè odoris inſtar: nullo autem aculeorum vallo munita eſt.

Sileſiaca prata hoc genus alunt. *Locus.*

Deſcriptio Cluſii in omnibus ferè convenit *Anonidi noſtræ vulgari non ſpinoſæ purpureæ*, non tamen icon. Anonis enim non ſpinoſa noſtras ſpinoſæ alioqui ſimilis eſt; cujuſmodi D. Agerium ſibi dediſſe refert J. Bauhinus, in Slavonia collectam.

In paſcuis ſterilioribus & agrorum marginibus paſſim provenit noſtras, quam Cluſianæ eandem *Locus.* eſſe vel hircinus odor, quem in ea obſervavi, mihi perſuadet.

* 3. *Anonis non ſpinoſa repens* Moriſoni.

Moriſ.

Hæc primo ſtatim intuitu ab Anonide vulgari ſpinoſa diſcernitur, primò quòd non donetur ſpinis; ſecundò, quòd radice longè latéque repente prædita ſit.

Hanc autor in multis Galliæ & Angliæ locis, præcipuè circa Oxonium provenire ſcribit, & æſtate florere. Si à præcedente ſpecie diverſa mihi incognita eſt.

4. *Anonis non ſpinoſa purpurea ſupina minima.*

Hanc in ſterilioribus Calabriæ juxta mare obſervavimus. Fortè Anonis æſtiva minor floribus rubris Boelii *Park.*

* 5. *Anonis purpurea ſpicata erecta, annua latifolia, ſiliquis rectis lentiformibus* Moriſ.

Moriſ.

Caules huic ſunt bipedales, nonnunquam in ſolo lætiore tripedales, erecti, nullis ſpinis donati, quibus adhærent pediculis ſatis longis tergemina *folia*, ſatis ampla, bis térve Anonidis vulgaris ſpinoſæ foliis longiora (præcipuè inferiora) ſerrata, non viſcoſa. In caulium ſummis faſtigiis ſpicatim proveniunt *floſculi* plurimi, minores, purpurei, papilionacei: quibus fatiſcentibus ſuccedunt *ſiliculæ* lentiformes, bivalves, erectæ, curtæ, & ſuis calycibus immerſæ quaſi, & vix extra eoſdem conſpicuæ, vulgaris Anonidis ritu, ſed denſiùs multo in ſpicam compelluntur; *ſemina* minuta reniformia, ſeu deliquium in medio patientia continentes.

* 6. *Anonis purpurea procumbens verna ſeu præcox fruticoſa annua, viſcoſa, ſiliquis craſſioribus lentiformibus, rariùs diſpoſitis* Moriſoni.

Moriſ.

Caules protrudit pedales & longiores, ligneos, duros; ad quorum ſingula genicula oriuntur *folia* tergemina, rotunda, valdè crenata; atque pediculis curtis, ex geniculis ortis innituntur floſculi papilionacei, dilutè rubri: quorum ſingulis ſuccedunt ſiliquæ ſingulæ, bivalves, continentes *ſemina* ſatis magna pro proportione plantæ.

Junio & Julio florentem obſervavit deſcriptionis autor: Verùm nec hujus, nec præcedentis locum natalem novit.

* 7. *Ononis lutea ſylveſtris minima* Col. *Anonis ſpinoſa lutea minor* C. B. *montana ſpinoſa lutea minor* Park.

Col.

Puſilla hæc ſatis eſt, nec ſemipedem ſuperat caulis altitudine; è *radice* dodrantali, tenui, nuda, nigra. Ex illa plures fruticant tenues *cauliculi*, veluti ſquamoſi auricularum cartilaginibus exictis: è quibus *folia* exigua, vulgaris Ononidis modo terna, & per ambitum dentata exeunt: inter quorum & cauliculorum ſinus quinquepartiti oriuntur ſinguli *calyces*, reſpectu plantæ magni, rigentibus foliolis, anguſtis, oblongis, aculeatis conſtructi; in quibus poſt *flores* luteos, exiguos ut à calyce occludantur, *ſiliquæ* ſuboriuntur rotundæ, breves admodum, *ſemina* renum effigie incurva, exigua, Phaſeoli ſimilia continentes.

Locus. Auguſto floret in Æquicolorum incultis, depreſſis aridis locis, à Villa Mercato via ad molendinum. Quærit D. Magnol, annon hæc ſit Anonis puſilla glabra fruticans Trifoliis affinis J. Bauhino?

8. *Anonis lutea, parva, procumbens, maritima. Anonis maritima mitis folio lucido ſerrato* Bocconi *forté.*

Radice alitur albâ, longâ, ſimplici, raris fibris capillatâ [in nonnullis fibræ plures ſunt & majores] *Cauliculi* indè exorti plures, teretes, villoſi, nonnihil rubentes, humi procumbunt. *Folia* parva, tripartitò diviſa, pediculis nullis: (verùm inferiora duo foliola caulem amplectuntur ut in Lotis fit, ac proindè hæc planta eodem modo trifolia eſt quo Lotus quinquefolia) ſaturè viridia, ſplendentia, in margine eleganter dentata, alternatim poſita. *Flores* lutei Anonidis. *Siliquæ* breves, tumidæ, teretiuſculæ, duobus intus ſeminum reniformium ordinibus. Annua eſt planta, mitis nec aculeis prædita.

Locus. In arenoſis maris litoribus in Sicilia frequentiſſima eſt, Cataniæ, ad Promontorium Pachynum, *Punto Cerciolo, &c.* Addit Bocconus, Saccæ Agrigenti & alibi paſſim. In Maremma Hetruriæ etiam nota eſt.

Ni trifolia eſſet, ad genus Leguminum ſiliquis geminatis referri deberet. Planta eſt ſingularis & ſui generis.

9. *Anonis viſcoſa ſpinis carens lutea major* C. B. *lutea non ſpinoſa, Dalechampio Natrix* J. B. *Natrix Plinii ſive Anonis non ſpinoſa lutea major* Park. *Anonis ſive Spina lutea* Ger. **Yellow Reſt-harrow.**

Caules ex eadem radice plures exurgunt, rotundi, pedales atque etiam cubitales, in multos ramos diviſi, ſpinarum expertes. *Folia* Anonidis vulgaris, hirſuta, pallidè viridia, alternatim poſita, per extremum crenata ſeu potiùs dentata. *Flores* Geniſtæ vulgaris, lutei, pediculis oblongis inſidentes, qui ultra florem nonnihil procurrunt: nam petiolus ille è quo flos immediatè dependet, ex hoc modò dicto pediculo longo erectóque exoritur. His ſuccedunt *ſiliquæ* longiores ſtrictioréſque quàm in vulgari Anonide, [unciales *J. B.*] teretes, hirſutæ, *ſemen* continentes pullo colore, *Cam.* Herba tota hirſuta eſt & ad tactum glutinoſa ſeu pinguis, graviter odorata, ut reliquæ congeneres.

Locus. Primò hanc obſervavimus in arenoſis inſulæ exiguæ à Promontorio Siciliæ Pachyno dicto, nunc *Capo Paſſaro*, vi maris nuper abruptæ: deinde ad fluvium *Arve* propè Genevam; tandem circa Monſpelium copioſè.

Planta quam in Sicilia obſervavimus major & elatior videtur ea quæ circa Genevam & Monſpelium oritur, foliis etiam majoribus, floribus, quantum ex ſicca diſcernere licet minimè ſtriatis.

* 10. *Anonis non ſpinoſa flore luteo variegato* C. B. *non ſpinoſa lutea variegata* Park.

A deſcripta differt floris colore, qui luteus ſed pallidior eſt, & lineis ſubrubris variegatus.

11. *Anonis puſilla, glabra, fruticans, Trifoliis affinis Cherleri,* J. B. *An* Ononis *ſylveſtris lutea minima* Col? *ſuperiùs poſita.*

J. B.

Lignoſis palmaribus & brevioribus fruticat *ſurculis*, ſubrubentibus, tenuibus, glabris: quos *folia* ſtipant crebra, tergemina, glabra, viridantia, circumcirca crenata, oblonga, Medicæ noſtratis foliis quadantenus ſimilia: ex quorum ſinu prodeunt per totos ramos *flores* majuſculi, conformatione leguminoſorum, lutei, calyce in quinque ſegmenta flore longiora, acuta, ex rubro nigricantia diviſo. Succedunt *ſiliquæ* turgidæ, nigricantes glabræ, Craccæ minimæ minores, *ſemina* quatuor aut quinque ſinuata continentes.

Locus. In collibus ſterilioribus Narbonenſis Galliæ, inter Ilices, Thymos alióſque frutices multa.

* 12. *Anonis non ſpinoſa floribus luteis Braſiliana* Marggravii.

Multi *caules*, teretes, lenti, piloſi, ex una radice enaſcuntur, longi, partim humi procumbentes, partim ſurrecti, ad tactum quaſi pinguiuſculi ſeu glutinoſi : è quibus hinc indè alternatim, & quaſi ſe amplecterentur in exortu, prodeunt *ramuli*, quos eodem modo hinc indè petioli breves complectuntur, atque quilibet tria *foliola*, quidam etiam tantùm unum continentes; ſúntque foliola oblonga, anguſta, nervo ſecundùm longitudinem & venulis obliquis infernè prædita, & leviter piloſa. *Floſculos* ex ſinu prodeuntes fert luteolos Ononidis modo.

* 13. *Trifoliis affinis Anonis minima hirſuta Cherleri* J. B. *An Anonis viſcoſa ſpinis carens lutea minor vel An. viſcoſa minor flore pendulo* C. B?

J. B.

Pari cum lutea minima glabra aſſurgit altitudine, lignoſâ durâque & albicante demiſſa *radice*, in multos ramulos hirſutos, rubentes, vel incanos fiſſa : *folia* terna, anguſtiora, longiora, per extremum duntaxat crenata, alioqui cæſuræ ignara, hirſuta : *calyces* per ramos crebri, magni, piloſi admodum, in quinque longas ariſtas deſinentes, pediculo contorto, deorſum terram ſpectantes, cancellis ſuis florem complexi parvum, cætera albidum, roſtello ferrugineo. Tota eſt tactu viſcida.

In rupetis Monſpeliacis & Nemauſinis utcunque obviam animadvertit & legit Cherlerus. In aſperis verſus Miravallem circa rupes quæ antro imminent, & ſupra Boutonetum verſus *Monferrier. Botan. Monſp.* **Locus.**

Anonis viſcoſa minor flore pendulo C. B.

Quam Moriſonus præcedenti ſynonymam & eandem facit, in Prodr. ſic deſcribitur,

Plantula eſt ſemipalmaris, totáque hirſuta : *radiculâ* albâ oblongâ, tenui, parùm fibroſâ ; à qua *cauliculi* plures, duarum triúmve unciarum, exurgunt, iíſque tenues, rotundi, foliolis parvis, plerumque ternis ex uno pediculo prodeuntibus, forma & ſitu vulgaris Anonidis ſimilibus, viſcoſis, *flores* parvi ſunt, lutei, propendentes, quibus minutum *ſemen* in exigua ſiliqua ſuccedit, & nullis ſpinis donatur. Ex Gallia Narbonenſi habuit.

* 14. *Anonis lutea annua recta hirſuta, viſcoſa, ſiliquis hirſutis brevioribus* Moriſ. *An Anon. viſcoſa ſpinis carens, lutea, latifolia annua* Botan. Monſp ?

Moriſ.

Ad pedalem altitudinem aſcendit, *caulibus* rectis, ad quorum ſingula genicula alternatim appenſa conſpiciuntur *folia* longiora, trifoliata, viſcoſa ſimul & hirſuta, crenata : [latiora & majora quàm in Natrice] : atque in cymis caulium proveniunt *floſculi* papilionacei, lutei, minores, è longis pediculispropendentes; ex quorum ſummitatibus) proſtant filamenta rigida, uncialia. Floribus ſingulis evaneſcentibus ſingulæ ſuccedunt *ſiliquæ* bivalves, hirſutæ, viſcoſæ, *ſemina* in ſe continentes reniformia reliquarum Anonidum more.

Anonis viſcoſa ſpinis carens lutea latifolia annua Botan. Monſp.

Magnol.

Caulem habet elegans iſta Anonidis ſpecies pedalem & ſeſquipedalem, in plurimos ramos diviſum, villoſum : *folia* terna ex eodem pediculo propè ramum foliaceo prodeuntia, villoſa, latiora & majora quam in Natrice Plinii. In ſummitate ramulorum ſpicæ velut florum oriuntur, qui lutei ſunt, calycibus foliorum viridium villoſorum circundati. *Siliquæ* parvæ, latæ, leviter piloſæ unum, duo, & aliquando tria *ſemina* rotunda, ſubnigra continentes : radix pro plantæ magnitudine ſatis craſſa, ſed quæ ſingulis annis perit. Tota planta viſcoſa eſt.

Copioſè reperitur parùm ultra antrum Frontignanenſe ſub ilicibus, juxta viam, Auguſto & Septembri menſibus cum flore. ***Locus & Tempus.***

* 15. *Anonis lutea annua ſiliquâ glabrâ breviore* Moriſ.

Moriſ.

Caules emittit pedales & altiores, quorum geniculis ſingulis adhærent longis pediculis terna *folia* viſcoſa, longa, crenata : in caulium cimis longis etiam pediculis propendent *flores* lutei, ſatis magni pro proportione plantæ, raro ſeu ſingulatim petiolis inſiſtentes : quibus deciduis ſuccedunt *ſiliquæ* curtæ, glabræ, propendentes ex calycibus quinquefariam diviſis. Anonidis vulgaris ſiliquis craſſiores multò, in quarum ſingulis bina ternáve continentur ſemina.

Hujus ſemina ex Syria habuit, communicata à D. Huntington.

* 16. *Anonis latifolia Cicer ſylveſtre trifolium* J. B. *dicta. Cicer ſylv. latifolium triphyllon* C. B. *Cicer ſylv. triphyllum* Park. *ſyl. latifolium* Ger.

J. B.

Digitalem demittit *radicem*, ſingularem aliquando, aliàs in paucas fibras diviſam, lignoſam, dodrantalem, quæ terram verſùs in plura capita ſquammata dividi incipiens, ex ſingulis unum vel plures tollit *caules* cubitales & in ramos aliquando ſubdiviſos, ligneſcentes, hirſutos : Pediculis autem longis tria hærent conjunctim *folia*, majora quàm ſativi Ciceris, rotunda, hirſuta, circumquaque ſerrata : *flores* Ciceris, mediocriter magni, quos *ſiliquæ* excipiunt, binæ ferè, ex unico longo pediculo, unciâ longiores, hirſutæ.

Genevæ provenit in monte Salevæ *J. B.* & alibi in Alpibus. **Locus.**

17. *Anonis purpurea præcox fruteſcens flore rubro amplo* Moriſ. *Cicer ſylveſtre alterum* Lugd. *Cicer arboreum Indicum perenne* Zanoni. *C. ſylv. alterum triphyllum* Park.

Moriſ.

Suffrutex eſt lignoſâ materiâ conſtans, *radice* craſsâ, longâ, lignoſâ, multifidâ, cortice nigro tectâ, intus candidâ: *ramulis* multis ſurculoſis: *foliis* ternis, ſubrotundis, ſimul junctis & ſerratis: *flore* amplo, rubro Piſi inſtar, ineunte Vere ſeſe expandente, undè Verna ſeu præcox dicitur; quibus ſingulis evaneſcentibus ſuccedunt *ſiliquæ* ſingulæ, propendentes, hirſutæ, viſcoſæ, biunciales & bivalves, cum parvo aculeo ad extremitatem, Natricis Plinii ſiliquis multo craſſiores, *ſemina* in ſe continentes pæne duplo cæterarum ſuæ familiâs majora, & deliquium Anonidum cæterarum more patientia. Bipedali altitudine aſſurgit, & perpetuâ fronde viret.

Locus. Provenit in montibus Delphinatus, à *D. Berbardo* Apothecario Gratianopolitano detecta.

Hujus ramulum in horto Regio Pariſienſi collectum ad me tranſmiſit D. *Hans Sloane* M. D. & rei herbariæ peritiſſimus.

18. *Trifolium fruticoſum ſpinoſum Braſilianum* Marggr.

Ex *radice* recta, paucis filamentis prædita ad unius aut duorum pedum altitudinem arbuſculæ pæne figurâ aſſurgit, in multos ramulos expanſa: ſuntque caulis ramuli lignoſi, atque hinc indè acutis ſpinis muniti. In pediculis propriis in quolibet ramulo tria *foliola* ſibi ſunt appoſita, more Trifolii. Hinc inde prodeunt in pediculis digitum longis *floſculi*, ex viridi albi, magnitudine florum Anagallidis, ſubtilia *ſtaminula* in medio habentes. Floſculos ſequuntur *ſiliquulæ* teretes, circiter duos digitos longæ, in quibus *ſemen* rotundum referens Limacis concham, coloris epatici. Quando ſemen eſt maturum ſiliculæ ſponte diſſiliunt & effundunt ſemen. Herba odorem habet inſtar Fœnugræci.

Locus. Copioſè naſcitur in ſinu omnium Sanctorum. Ob floris deſcriptionem imperfectam an ad hoc genus propriè pertineat nécne non auſim aſſerere, aut negare. Staminula tamen ſubtilia in medio flore huic generi minimè conveniunt.

CAP. VIII.

De Medica Sativa & fruticeſcente radice perenni.

Medica natales ſuos ipſo nomine fatetur, locúmque unde venerit vocabulum indicat, inquit J. Bauhinus. Externa olim Græciæ (verba ſunt Plinii) à Medis eſt advecta per bella Perſarùm, quæ Darius attulit: hinc Gentile nomen obtinuit.

Gallis *Saint foin* & *Foin de Burgogne* & *grand Treſſle* dicta eſt: Onobrychis autem vulgaris *Lucern* ſeu *Luzerne*; quam Auctor Hiſt. Lugd. perperam confundit cum Medica ſativa. Hinc patet quanto in errore verſentur tam Spermatopolæ, tum etiam Agricolæ noſtrates, qui pro Fœno ſancto ſeu Burgundiaco, Onobrychidis ſeu capitis Gallinacei ſemen habent.

Hoc genus ſiliquis paucioribus volutis intortis, iiſque non contiguis ſibi invicem ſed paulò remotioribus à Medica minore annua differt.

1. *Medica major erectior floribus purpuraſcentibus* J. B. *Trifolium ſiliquâ cornutâ ſive Medica* C. B. *Trif. Burgundiacum* Ger. *Fœnum Burgundiacum ſive Medica legitima* Park. **Burgundy Trefoil, or Medick-fodder.**

J. B.

Valdè quàm luxuriat, obſequioſo fœnore cultorem fovens, *caulibus* ut numeroſis ità prolixis: *folia* terna, oblonga, per extremam oram, quæ obtuſa eſt, crenata: *flores* copioſi, velut in ſpicam digeſti, purpuraſcentes: *ſiliquæ* cornu caprini inſtar contortæ, in quibus *ſemen* minutum & candidum. *Radix* ſubeſt longa, tenuis & lignoſa, in multos annos vivax.

Locus. Circa Genevam & Avenionem in Provincia in agris ſatam vidimus pro jumentorum pabulo. Circa Monſpelium ſpontaneam obſervavimus.

Siliquæ hujus intortæ quidem ſunt ſed paucioribus volutis, iiſque non contiguis ſibi invicem ut unum glomerem efficiant, ſed paulò remotioribus.

A. 2. *Medica fruteſcens, ſive flavo flore Cluſii* Park. *Medica ſylveſtris* J. B. *Trifolium luteum ſylveſtre ſiliquâ convexâ, vel Medica fruteſcens* C. B. *Trif. ſiliquâ cornutâ* Ger. emac.

Cluſ.

Multos ex eadem *radice* profert *ramos*, cubitales aut longiores, humi plerunque fuſos, teretes, viminales & flexibiles, in multas alas diviſos: *Folia* terna uni petiolo inhærentia, legitimæ Medicæ foliis reſpondentia, & dorſo eminente, ſed longè minora. *Flores* in extremis ramulis confertos, alterius floribus formâ pares, flavo tamen colore, non inodoros: *cornicula* deinde plana, contorta, corniculorum legitimæ Medicæ inſtar, anguſtiora tamen quàm illa: in quibus grana ſativæ granis ſimilia continentur, ſed paullò minora. *Radix* legitimæ radici par, craſſiuſcula, latè ſparſa, fibroſa, perennis, ſingulis annis novos caules profert.

Locus. In montoſis & campis patentibus inter ſegetes, ínque aggeribus terrenis floret Junio & Julio.

Flore purpuraſcente ex viridi variantem obſervavimus propè Nordvicum urbem; niſi fortè ea fuerat Medica legitima, cum hac ſpecie promiſcuè orta, quæ eo loci copioſiſſimè provenit.

Locus & Uſus.

Medica ſativa & legitima non modò in variis Hiſpaniæ locis ſponte oritur, ſed etiam diligenter colitur in pecudum pabulum, ſed maximè equorum, vice Fœni communis, quippe quod propter ubertatem ſingulis annis pluries demeti poſſit. Gallis, ut diximus, *Saint Foin*, & *Foin de Burgoigne* dicitur, inque meridionalibus Galliæ regionibus rigua ſua prata ejus ſeminibus conſerunt, ter eundem ſingulis annis ſecantes, reſtibili radice & inexhauſta fœcunditate. Agro pingui & bene ſtercorato delectatur; è contra Onobrychis arido & glareoſo ſeu ſabuloſo, edito tamen. Quomodo noſtrates harum duarum plantarum nomina permutârunt, ſuperiùs diximus Moriſonus, & rectè, nobilibus & Viris generoſis conſulit, ut ex agro Turnonenſi aut Burgundiaco ſeminum involucra cochleata [aut ipſa ſemina nuda] Fœni verè & propriè Burgundiaci *Saint Foin* dicti acquirant, & ſerant in agris ſuis, quæ cum triplici fœnore perſolvent ipſis pretium, modò in aquis bene ſubactis & pinguibus ſeratur. Cùm enim apud Gallos ter quotannis ſecetur, quidni etiam hîc in Anglia? ubi terra pinguior, magíſque rigua, & ubi humor magis abundat ex frequentibus imbribus. Qui in Hiſpania rem obſervârunt (annotante Camer. in hort.) ubi quotidianus ejus uſus eſt, referunt nullo cibo tam viridi, quam arido, priùs magíſque lætari, ſaginari & pinguefieri jumenta pecúſque omne, parcius tamen dari, quoniam inflat, & multum ſanguinem creat. Agrum ſtercorat, ac adeò ſuavis eſt ac nutriens, ut pecus arcere neceſſe ſit, nè vel diſrumpatur aut ſanguinem detrahere oporteat. Animalium vitiis pleriſque medetur. Ad Maciem mularum, ut Columella prodidit, nulla res tantum quantum Medica prodeſt. Semen (ut tradit Dioſc.) ſiccatum jucundi ſaporis gratiâ conditaneo ſali admiſcetur. Viride quibus refrigeratione opus eſt illitu ſuffragatur. *J. B.*

Semel ſata in multos annos durat: Plinius tricenos (inquit, mendum in codice ſubeſſe ſuſpicor,) rectiùs Palladius denos.

3. *Medica fruteſcens perennis fructu orbiculato* Slonii.

Ramulis numeroſis, longiſſimis, in terram prociduis, niſi vicinis plantis ſuſtententur luxuriat. *Folia* parva, ima latiora, ſumma anguſtiora & productiora, utraque obtuſa, & circa margines denticulata. *Flores* verſus ſummos caules è foliorum ſinubus exeunt, in pediculo communi plures, ad quatuor vel quinque parvi, lutei, quos excipiunt *ſiliquæ* orbiculatæ, Medicæ orbiculatæ majoris ſeu *J. B.* ſimiles & æquales, laxiores tamen paulò, nec ſpiris adeo arctè ſibi mutuò commiſſis, per maturitatem nigricantes; *ſemina* continentes non reniformia ad modum Medicarum annuarum, ſed quodammodo triangula, & ſi parva magnis componere licet, Mayzii ſeu frumenti Indici granis ſimilia. Sero florum ortu, quos non ante mediam æſtatem promit, nec minùs tarda fructuum maturitate, quos Autumno demum perficit redivivam & perennem pollicetur plantam, quamvis ſuperficies hyeme marceſcat.

Ex ſemine ab ornatiſſimo Viro D. Hanſio Sloane miſſo nobis enata eſt.

Cap. IX.

De Medica cochleata minore ſeminibus reniformibus.

1. *Medica ſcutellata* J. B. *Trifolium cochleatum* Ger. *Trifolium cochleatum fructu latiore* C. B.
The moſt common ſmooth Snail-Trefoil.

J. B.

CUbitales, robuſtos hirſutóſque habet *caules*, non tamen ſemper erectos (ut vult J. Bauhinus) ſed interdum procumbentes. *Folia* longiora, acutiora, profundiùs circa margines dentata, pediculis longis fulta. *Flores* ſinguli aut bini, in eodem pediculo è foliorum alis exeunte, flavi, tantillo minores quàm Medicæ turbinatæ ſpinulis recurvis, minúſque ſtriati, quibus ſuccedunt *ſiliquæ* cochleatæ magnæ, læves velut è ſcutellis quatuor aut quinque compoſitæ, ut inferior major ſuperioris convexum ſuo cavo excipiat, cochleas terreſtres bene imitantes, per maturitatem nigræ, *ſemina* plura, majuſcula, reniformia, per maturitatem flavicantia, continentes.

Locus.

Ad agrorum margines propè Liburnum Etruriæ portum obſervavimus. Folia hujus maculâ in medio ſordidè flavicante interdum notantur, quæ tamen niſi curioſiùs intuenti non facilè eſt obſervabilis. In hortulo noſtro ſingulos duntaxat in ſingulis pediculis flores profert, non binos. Fructûs magnitudine, & figurâ cochleæ terreſtris æmulâ ab aliis omnibus hujus generis facilè diſtinguitur.

2. *Medica orbiculata* J. B. *Trifolium cochleatum vel ſcutellatum fructu latiore, folio minuto obtuſo* C. B.

J. B.

Subeſt ei radix parva, lignoſa, multos fundens ramulos, palmares, aut in lætiore ſolo pedales, per terram ſparſos; *Folia* terna, parva, glabra, ferè triquetra, per extremum lata & nonnihil crenata, maculis interdum nigris reſperſa. *Flores* exigui, flavi, oblongis pediculis donati. *Siliquæ* helicoides, compreſſæ, membraneæ, ex tribus quatuórve orbiculis, altero alteri impoſito conſtantes, magnitudinis fere unguis [& majores] ubi maturuerunt nigricantes; *ſemina* continentes ruffa, plana ſed recurva. Hujus ſiliquæ in ambitu nonnihil undulatæ ſeu criſpæ ſunt.

In inſula ad promontorium Pachynum & alibi in Sicilia hanc obſervavimus. *Locus.*

3. *Medica orbiculata* πολύκαρπος *fructu minore.*

Cauliculi huic dodrantales aut pedales: *folia* parva, triquetra, ut in præcedente, per extremum lata & crenata: *Flores* in pediculis oblongis, tenuibus, è foliorum ſinubus egreſſis, plures ſimul (quinque vel ſex interdum numeravimus) lutei, quibus totidem ſuccedunt *ſiliquæ*, præcedentis ſimiles ſed duplò minores & per oras æquales, minimè undulatæ, maturitate pariter nigricantes.

Locus. Propè Meſſanam in Sicilia invenimus.

4. *Medica orbiculata fructu lato, ſimplici voluta.*

Ramulum duntaxat hujus vidi cum fructu inter plantas ſiccas *D. Philippi Skippon*. *Folia* brevibus pediculis inſidebant, ipſa etiam brevia, extremo lata, circumſcriptione ſubrotunda, circa margines dentata, glabra, nervoſa, non maculata. *Flores* ex alis foliorum exeunt ſinguli aut bini in eodem pediculo, flavi; quibus ſuccedunt *fructus* pro plantæ magnitudine latiſſimi, circinatæ rotunditatis, è ſeſquigyro vel duobus gyris membranaceis, quorum inferior duplo anguſtior eſt quàm ſuperior, compoſiti, parvo in medio foramine, oris minimè fimbriatis aut undulatis ſed planis. *Semen* non vidimus.

5. *Medica orbiculata minor ſpinoſa, ſimplici majore volutâ.*

Folia huic admodum ſunt exigua, circa extremum dentata. *Flores* tres quatuórve in eodem pediculo prælongo & tenuiſſimo. Fructus pro plantæ proportione magni, lati, duobus gyris conſtantes, uno integro, lato, in medio duarum medietatum, alterius ſupra, alterius infra multo anguſtiorum; circa margines ſpinis raris, brevibus duplici ordine huc illuc vergentibus, muniti. Verùm (quod præcipuè notabile eſt in hoc fructu) nervi ſupra ejus ſuperficiem eminent, veluti totidem rugæ, variè huc illuc reflexi & inoſculati. Fructus autem per maturitatem non nigricat.

Locus. Circa Meſſanam in Sicilia obſervavimus.

6. *Medica orbiculata elegans, orbiculus circum oras rugoſis.*

Folia huic, ut reliquis congeneribus ima obtuſiora, ſumma acutiora, minùs tamen quàm Medicæ ſcutellatæ, circa margines denticulata denticellis rarioribus majoribúſque. *Flores* è foliorum alis duo tréſve ſimul in eodem communi pediculo exeunt, lutei, quàm præcedentium pallidiores, omnium minimi, quibus ſuccedunt *fructus* orbiculi aut rotulæ figurâ, per maturitatem albicantes, aſpectu pulchri, rugis circum oras eminentibus eleganter velut criſpati; *ſemen* reliquorum ſimile flavicans.

Locus. Hanc ſpeciem in Sicilia propè promontoriolum *punto Cerciolo* dictum, non longè à *Puzallu* collegimus, ubi & multas alias rariores plantas.

Orbiculis circum oras rugoſis ab aliis omnibus Medicis facilè diſtinguitur, præſertim ſi colorem per maturitatem è flavo albicantem adjicias.

7. *Medica doliata ſeu orbiculata, orbiculorum gyris circa margines utrinque rugoſis, per maturitatem nigricantibus.*

Folia huic ampla, ſuperiora acuminata, inferiora extremitate ſubrotunda. *Fructus* parvi, in longis pediculis bini, doliati potiùs quam orbiculati, è tribus vel quatuor circumvolutionibus conſtantes, ad ſpirarum margines utrinque profundis rugis ſulcati.

8. *Medica doliata lævis, tornata major & minor lenis* Park.

Fructus hujus læves ſunt, duri, per maturitatem nigri, dolii figurâ, plures ſimul in eodem pediculo congeſti, minores: reperiuntur tamen, Parkinſono autore, majores, ſinguli & bini in eodem pediculo naſcentes.

Locus. Hanc etiam in Italia & Sicilia invenimus.

9. *Medica Catalonica elegans* Edwardi Morgani.

Fructus figuræ doliaris eſt, & crebris tuberculis ſcaber, ſimilis ligno illi quo brachia manúſque muniunt Itali, ad pilam inter ludendum defendendam & feriendam propellendámve.

Hanc ubi collegimus jam non recordamur.

10. *Medica cochleata ſpinoſa, echinis magnis utrinque turbinatis cum ſpinulis reflexis. Medicæ majoris Bæticæ ſpecies prima, ſpinulis intortis* Ger. emac.

Caules fundit cubitales aut ſeſquicubitales, quadratos, hirſutos, ſtriatos, ſatis craſſos, ramoſos, infirmos tamen, nec ſe ſuſtinentes, rubentes interdum, maximè propè terram. *Folia* in caulibus alternatim poſita ſunt longioribus intervallis, terna ſimul in pediculis longis, quæ propè radicem obtuſiora, versùs ſummitates caulium in mucrones acutiores exeunt; ſingula ſingulis maculis nigris mediam partem occupantibus inſignia, circa margines leviter crenata. Ad exortum uniuſcujuſque pediculi hinc indè opponitur veluti auricula quædam dentata & in acutum exiens. E foliorum ſinubus propè ſummitates caulium exeunt pediculi, *floſculos* ſuſtinentes duos vel tres, rariùs plures, flavos, ſatis grandes, clypeiformi petalo nigricantibus lineis ſtriato. Floſculis ſuccedunt fructus echinati grandes, nucis myriſticæ parvæ magnitudine, utrinque turbinati, ſingulis volutis duplici ſerie ſpinularum mitiorum, hinc inde reflexarum & recurvarum, non extantium ſed fructui appreſſarum munitis; *ſemina* intus continentes magna, reniformia colore rubro ſeu ſpadiceo ſplendente.

Hæc ſpecies foliis maculoſis, echinorum magnitudine, ſpinulis recurvis, ſeminibus ſpadiceis à reliquis ſuæ ſortis diſtinguitur.

11. *Medica magna echinata. An magna turbinata* J. B? *Medicæ majoris Bæticæ ſpinoſæ ſpecies altera* Ger. emac. **Hedge-hogs.**

Hujus etiam cauliculi ſeu ramuli humi procumbunt, ſtriati, glabri, quadrati, ſubinde rubentes, tres vel quatuor pedes longi: *Folia* pariter lævia, circa margines eleganter crenata, acutiuſcula, nullis maculis notata: *flores* parvi, lutei, reliquorum ſimiles: Fructus echinati magni, nucis myriſticæ parvæ magnitudine, & interdum etiam figurâ, elliptici ſci. aliàs rotundi, turbinati, ſex aut plurium circumvolutionum arctè commiſſarum; unaquæque ſpira gemino ſpinularum [rigidiuſcularum acutarum oblongarum utrinque extantium] ordine munita eſt, medium ſecante zonulâ perpetuâ. *Semen* compreſſum renis inſtar ſinuatum, colore ſpadiceo obſcuro ſeu nigricante, & velut polito. Fructus ſeu echinus hujus nonnihil lanuginoſus videtur, quod in nullo alio genere hactenus obſervavimus.

In inſula ad Promontorium Siciliæ Pachynum dictum invenimus. Apud nos ob fructûs echinati elegantiam frequens in hortis ſeritur. *Locus.*

Fructûs magnitudine & hirſutie, ſpinulis crebris rigidis, & ſeminis colore ſpadiceo ab omnibus nobis hactenus cognitis Medicæ ſpeciebus facilè diſtinguitur.

A. 12. *Medica echinata glabra cum maculis nigricantibus* J. B. *Trifolium cochleatum folio cordato maculato* C. B. *Trif. cordatum* Ger. *Medica Arabica Camerarii, ſive Trifolium cordatum* Park. **Heart-Trefoil, or Claver.**

J. B.

Bicubitales per terram ſpargit *caules* [in ſolo lætiore aut hortis culta fortaſſe, apud nos enim ſpontanei caules vix pedalem longitudinem ſuperant] glabros, & in iis *folia* terna, glabra, per extremum latiuſcula & ſerrata, quorum quædam cordis effigiem nonnunquam exhibent, quam, cùm planta primùm provenit, aſperſæ maculæ nigricantes repræſentant [Apud nos folia maculas haſce ex rubro nigricantes perpetuò retinent] *Flores* lutei, parvi, duo, aut tres: *Siliquæ* cochleatæ, parùm compreſſæ, ſpinulis per margines non tamen admodum rigidis aut pungentibus obſitæ, magnitudine mediocri. Semina per maturitatem flavicant.

In paſcuis ſiccioribus & arenoſis maritimis præcipuè, in Angliâ noſtrâ, nec minùs in regionibus transmarinis, frequens eſt. *Locus.* *Foliis* cordatis, maculâ in medio ſingulorum ex rubro nigricante pictis, *ſiliquis* parùm compreſſis, ſpinulis minùs rigidis armatis, ternis quaterníſve in eodem communi pediculo ſeu ſurculo, minoribus, ab aliis ſpeciebus facilè diſcernitur.

Medicæ ſpeciem habemus neſcio ubi collectam, fortè circa Meſſanam, cum hac inſcriptione.

13. *Medica foliis & ſemine Medicæ cordatæ echinatæ, echinis durioribus.*

Fructus majores ſunt, ſpinis longis, craſſis, duris & rigidis muniti, è quatuor aut quinque volutis compoſiti.

14. *Aliam adhuc foliolis minimis, echinis ſatis magnis pro plantæ parvitate, compreſſis, quatuor volutis conſtans, ſpinis longis, craſſis rigidis horrentibus.*

15. *Medica doliata ſpinoſa major δίκαρπος.*

Hujus caules & folia reliquorum ſimilia ſunt, [in ſicco hirſuta videntur] *Flores* eóſque ſequentes fructus in pediculis uncialibus ſinguli aut bini; hi majuſculi, figuræ doliaris, ſpinulis brevibus rigidis, non extantibus, ſed fructui ferè appreſſis, horridi è quatuor, quinque, aut ſex ſummùm ſpirarum voluminibus compoſiti, arctè junctis.

Circa Meſſanam obſervavimus. *Locus.*

Aliam hujus ſpeciem habemus fructu majore & longiore, ſpinulis brevibus arctiùs appreſſis.

16. *Medica magna turbinata* J. B. *Trifolium cochleatum turbinatum ſive fructu compreſſo, oblongo* C. B.

J. B.

Cubitales & ſeſquicubitales *caules* emittit, hirſutos, multis ramis fiſſos, *foliis* tergeminis, hirſutis, Trifolii pratenſis purpurei paribus, aliis veluti triquetris, per oras inciſis, quorum pediculi longiuſculi pinnis caulem ambiunt. *Flores* parvi, lutei, pediculo hærent unciali & ſeſcunciali; quos ſequuntur *fructus* turbinati, ſex aut plurium circumvolutionum, arctè commiſſarum, duri. Unaquæque ſpira gemino denticellorum ordine cælata eſt, medium ſecante zonulâ perpetuâ. *Semen* compreſſum, renis inſtar ſinuatum, Fœnugræci ſemini par, aut etiam paullò longius.

Hæc planta, ſi deſcriptionem rectè intelligo, mihi hactenus incognita eſt: accedit tamen ad Medicam noſtram magnam echinatam.

17. *Medica ſpinoſa δίκαρπος, fructu ovali ſpinulis brevioribus & rigidioribus.*

Caules huic glabri, vel raris admodum pilis hirſuti, rubentes. *Folia* prælongis pediculis inſident, quàm Medicæ doliatæ ſpinoſæ majora, breviora, obtuſiora, argutiùs denticulata, averſa parte glauca, brevi & vix conſpicuâ lanugine hirſuta. *Flores* duo treſve ſimul in eodem pediculo è foliorum alis exeunte, flavi, exigui. E foliorum ſingulorum ſinu unà cum pediculo florifero ramulus etiam exit ut in aliis congeneribus. Quæ primò exeunt folia cordata ſunt, poſteriora, quæ in caulibus ſunt, lata & obtuſa, non tamen cordata, nervis ſeu venis plurimis conſpicuis parallelis à media coſta versùs margines tendentibus pulchrè ſtriata. Floſculis ſuccedunt *echini* figuræ ovalis, ſpinis brevibus, rigidis, extantibus horridi, duri, piſo majores, [ſemina intus reniformia, flavicantia continentes] per maturitatem nigricantes.

Locus. Propè Meſſanam Siciliæ hanc ſpeciem invenimus.

18. *Trifolium cochleatum ſpinoſum Syriacum foliis laciniatis* Breynii. *Trif. fructu echinato, foliis eleganter diſſectis* Botan. Monſp.

Breyn. *Radix* humum non admodum profundè nixa petit alba & fibrata: à qua *cauliculi* lignoſi, rotundi, virides, pedales vel etiam cubitales, in terram reclinati, plurimis præditi ramis, prodeunt: in quibus hinc inde ſparſa ſunt *folia*, anguſta, terna ſemper uni petiolo longo inhærentia, dilutè viridia, Medicæ fruteſcentis, ſed profundius ſerrata, vel potiùs laciniata. *Flores* ex foliorum alis in oblongo pediculo frequenter bini tantùm ſimul enaſcuntur, flavi coloris, à Trifoliorum cochleatorum floribus nihil differentes: quibus fructus cochleæ modo circumvoluti, longis & rigidiuſculis ſpinulis rectà extantibus vel non multum reflexis, exaſperati, Trifolii cochleati fructu ſpinoſo majore, ſed dimidiò minores ſuccedunt, *ſemina* flava, compreſſa, renis inſtar formata continentes.

Locus. Circa Haleppum Syriæ à Rauwolfio inter ſegetes obſervatum. *D. Magnol* ſibi Monſpelii in horto ſponte enatum ait; verùm, ut probabile nobis videtur, è ſemine è Syria allato ibi fortè fortuna ſparſo: nam alibi (quod ſciam) circa Monſpelium non invenitur: Suſpicor enim D. Car. Sweikerum à *D. Magnol* communicatum habuiſſe, non inveniſſe in vicinia Monſpelii ſpontaneam.

19. *Medica doliata ſpinoſa, πολύκαρπος. Medica tornata ſpinoſa* Park. **Prickly tun-trefoil, or Medick.**

Caules huic hirſuti, minores & breviores quàm Medicæ ſcutellatæ. *Folia* longioribus pro magnitudine pediculis inſident, circa margines dentata, minora quàm illius, quadrata ferè, in acutos mucrones deſinentia, ſubglauca, media parte maculâ oblongâ, luteo-viridi notata, averſa parte hirſuta. E foliorum alis exeunt pediculi *flores* luteos ſex ſeptémve confertos geſtantes; quibus ſuccedunt doliolorum figurâ *pericarpia* parva, cochleata, ſpinoſa, ſpinulis brevibus, raris, per maturitatem nigricantia & *ſemina* fulva continentia. Pericarpia imâ parte quâ pediculo junguntur latiora ſunt, ſummâ anguſtiora, utrâque plana, coni ſegmentum cui vertex abſciſſus eſt, imitantur, quinque circiter ſpiris ſeu circumvolutionibus conſtantia.

20. *Medica doliata ſpinoſa, hirſuta minima.*

Hujus folia plus quadruplo minora ſunt quàm præcedentis, hirſuta, prona præſertim parte, non rarò cordata. Fructus præcedentis ſimiles, plus quadruplo pariter minores.

* 21. *Medica echinata, magna, hirſuta* J. B. *Trifolium cochleatum polycarpon* C. B. *ex ſententia D. Magnol. At C. Bauhinus inter Trifolia cochleata hiſpida id non reponit.*

Folia huic prima ſubrotunda, poſtmodum nonnihil acuminata & ſerrata, terna uni pediculo innixa, *Caules* ad duos treſve cubitos per terram ſparguntur. *Flores* multi, coacervati, ex longo pediculo, lutei. *Siliquæ* ſimul aliquot cohærent, ſpiris duabus aut tribus, vel etiam quinque ferruminatæ, breviſſimis velut ſpinis obtuſis exaſperatæ.

* 22. *Medica hirſuta echinis rigidioribus* J. B. *Trifolium fructu compreſſo, ſpinis horrido* C. B. *ex ſententia* D. Magnol.

Per terram ſe expandit cubitalibus & longioribus caulibus. *Folia* parva, hirſuta & per extremam oram lata: *Flores* lutei: echini cochleati, pauci & ferè ſingulares, longis ſuſque deque vergentibus rigidiuſculis ſpinis horrent, non admodum denſis: convolutiones ſunt tres aut quatuor.

* 23. *Medicæ marinæ ſpinoſæ ſpecies* Ger. emac. *marina major ſpinoſa* Park.

Ger. emac. Hujus caules ſeu ramuli omnium [intellige ſpecies majores de quibus antea ſcripſerat] minimi ſunt & breviſſimi, vix pedem unum aut alterum longitudine excedentes, quadrati, virides, ſubhirſuti, humi ſtrati. *Folia* Medicæ ſcutellatæ ſimilia, mucronibus paulò obtuſioribus, non maculata, mollia & piloſa. *Flores* ſecundùm ramulos è foliorum ſinubus exeunt, pediculis prætenuibus inſidentes ſinguli ſingulis, perexigui, lutei: in ipſis caulium faſtigiis & propè ſummos caules nulli. Floribus ſuccedunt *pericarpia* parva, rotunda, intorta, Piſo non majora, breviſſimis acutis ſpinis horrida, in quibus *ſemen* continetur flavicans, renis figurâ, exemptu difficillimum. *Radix* ut ſuperiorum albicat; & ſub Hyemis adventum emoritur.

Cum præcedente convenit floribus in ſingulis pediculis ſingulis, ab eodem differt ſpinis echinorum brevibus.

Deſcriptio eſt *Goodyeri* apud Gerardum emaculatum, à nobis in Latinum verſa.

24. *Medica echinata hirſuta* J. B. *Trifolium echinatum arvenſe* C. B. *Tribulus terreſtris minor repens* Lugd.

J. B.
Craſſiuſcula eſt & prolixa, ſed ſingularis *radix*, alba. *Caules* multi, tenues, per terram ſparguntur, dodrantales & cubitales, ſtriati, hirſuti. *Folia* terna, ſubrotunda, ad Trifolium pratenſe luteum accedentia, nullo notabili ſapore prædita, piloſa, albeſcentia, maximè parte inferiore. *Flores* parvi, lutei, ſimul aliquot congeſti; eodémque modo ſimul coacervata ex eodem pediculo longiuſculo *capitula*, Piſo non majora, contortis helicibus conſtantia, globoſa, quatuor, aut quinque, atque etiam plura, mollibus ſpinulis echinata.

Paſſim provenit maximè inter ſegetes propè patibulum Monſpelii & alibi. Floret & ſemina perficit menſe Aprili & Maio. *Locus & Tempus.*

A. 25. *Medica echinata minima* J. B. *echinata parva recta* Park. *Trifolium echinatum arvenſe fructu minore* C. B.

J. B.
Hæc eſt *caulibus* circiter pedalibus aut minoribus, tenuibus; quos ornant *folia* terna, Medicæ echinatæ foliis ſimilia penitus, parva, hirſuta: *Floſculi* puſilli, lutei, multi ſimul congeſti. Sequuntur ejuſdem pediculi faſtigio hærentes quàm proximè glomerati *echinuli* muricati, tres aut quatuor vel quinque juncti, Orobi grano non majores: *radices* tenues.

In arenoſis & ſabuloſis locis Dalechampius legit, & nos etiam ſæpiùs in Anglia & tranſmarinis: *Locus.* ni fortè altera præcedens ſpecies ſit quam nos obſervavimus, noſtra enim plerunque procumbit non erigitur: locus tamen exigere videtur ut hæc ſit; nec enim alibi unquam noſtram quàm in arenoſis & ſabuloſis inveniſſe meminimus. Revera, niſi J. Bauhini autoritas obſtaret, utramque ſpeciem eandem dicerem.

26. *Medica marina* Cluſ. Park. *Trifolium cochleatum marinum* Ger. *Trifol. cochl. maritmium tomentoſum* C. B. *Trif. cochl. marinum, ſive Medica marina* J. B. **Sea-Claver.**

Quantum quantum eſt totum villoſâ incanaq; lanugine obductum eſt. *Caules* tres aut quatuor, pedales atque etiam cubitales, ramis frequentibus brachiati, humi fuſi & procumbentes. *Folia* ex brevibus pediculis terna, parva, obtuſa, frequentia. *Flores* extremis ramis inhærentes, ſuis petiolis ex alarum ſinubus exiliunt quini aut ſeni ſimul congeſti lutei, Trifolii lutei ferè ſimiles: *ſiliquæ* deinde glomeratæ & contortæ ſive inflexæ, ſpinulis obſitæ, dolioli ferè figurâ [J. Bauhino orbiculares] in quibus *ſemen* continetur ſubruffum, Medicæ ſemini ſimile. *Radix* craſſa, cubito longior, tenera, perennis ſeu vivax, ex candido palleſcit, guſtu quodam ingrato, ſalſuginoſo & amaricante.

In litoribus arenoſis Maris Mediterranei frequentem obſervavimus. *Locus.*

27. *Medica ciliaris Guilandini.*

Radice eſt perenni longè latéque repente: *caulibus* bipedalibus, ſurrectis: *folliculis* pluribus in eodem pediculo congeſtis, compreſſis, orbiculos aut rotulas imitantibus, mollibus & oblongis ſpinulis ſeu ſetis, ciliorum æmulis in circumferentia donatis, per maturitatem nigricantibus.

Hanc in Alpibus Carinthiacis invenimus, ad ſepes.

Folia parva ſunt pro magnitudine plantæ, brevia obtuſa. *Locus.*

28. *Medicæ ciliari Guilandini ſimilis ſed minor, πολύκαρπος, annua. An Trifolium fructu cochleato ciliare* Botan. Monſp.?

Flagellis eſt pedalibus aut cubitalibus, procumbentibus, reliquorum inſtar: *Foliis* oblongis, per extremum latis & obtuſis: *Floribus* eiſque ſuccedentibus *ſiliquis* in pediculis uncialibus tenuibus pluribus ſimul coacervatis, (ſex ſeptémve numeravimus) compreſſis & latiuſculis, duabus ferè circumvolutionibus compoſitis, ſpinulis longiuſculis, minùs rigidis, non rectà extantibus ſed incurvis, per circumferentiam, Medicæ ciliaris inſtar, cinctis.

Circa Meſſanam in Sicilia invenimus. *Locus.*

29. *Medica cum orbiculis laxis echinatis minoribus, non extantibus ſpinulis.*

Hujus *folia* parva ſunt, per extremum lata, crenata, & interdum in mucronem ſeu angulum leniter producta: *caules* tenues: *flores* in pediculis è foliorum ſinubus egreſſis multi, coacervati, quibus ſuccedunt totidem *capſulæ* echinatæ, compreſſæ, exiguæ, tribus ferè ſpirarum circumvolutionibus, non tamen arctè junctis, compoſitæ. Spirarum zonulæ utrinque dentatæ ſunt, denticulis non extantibus, ſed in zonulæ aut fructûs ſuperficiei plano jacentibus, duplicem coronam imitatæ.

Circa Meſſanam invenimus. *Locus.*

Octo aut decem ſiliquas in eodem pediculo obſervavimus. Huic perſimilis eſt, & fortè eadem

30. *Trifolium folio obtuſo, folliculis cordatis* C. B. *Medica coronata Cherleri parva* J. B. *An Trifolium folliculis coronæ ſimilibus* C. B. prod.?

J. B.
Pedalibus donata eſt *caulibus*, tenuibus, ſubrubentibus: è quibus alternatim ex longis intervallis *ſurculi* exeunt ſingulares, unciales & longiores, qui extremo mucrone ternos quaternóſve geſtant *echinulos*, unicâ ferè aut ſeſquialterâ circumvolutione conſtantes, utrinque denticulatâ, gemellam coronam

nam imitatâ. Echinos ſuſtinenti ſurculo ad exortum, brevi pediculo hærent tergemina *folia* hirſuta, aliquando ſubrubra ferè cordata, in ambitu crenata tam exigua ut ſimul omnia dimidiatus unguis digiti minimi facilè poſſit tegere.

Locus. In ſaxoſis, aridis & ſqualidis Galliæ Narbonenſis, maximè verò in collibus inter Nemauſum & Uſetum obſervavit & legit Cherlerus.

Hæc parvitate ſua & ſpirarum paucitate à præcedente nobis obſervata differre videtur: hæc autem accidentia loco fortè natali ſteriliori & ſicciori imputanda.

31. *Medica lunata* J. B. Park. *Trifolium ſiliquâ falcatâ* C. B. *ſiliquâ lunatâ* Ger. emac.

Folia huic parva, Medicæ legitimæ, circa margines dentata: *flores* lutei: *ſiliquæ* latæ, compreſſæ, pollicis ungue majores, ad Auriculam muris *Cam.* accedentes, ſed ſpecioſiores & majores, ſtriatæ, in circuitu longiuſculis ſpinulis munitæ, criſtam galli non malè exprimunt. De loco nihil certi traditur, niſi quòd Lobelius Lunariam radiatam Italorum eam vocet.

Locus. Nos circa Meſſanam Siciliæ Medicæ ſpeciem invenimus cui titulum fecimus *Medica fructu compreſſo circum oras dentato*, quæ multo minor erat deſcriptâ [fructum intelligo] & integrâ aut ſeſquialterâ circumvolutione conſtabat, aliàs ſimilis. An Medica lunata quædam minor *J. B?* Ad margines vinearum provenit.

Reſtant adhuc tres quatuórve Medicæ cochleatæ ſpecies, à C. Bauhino in Prodromo deſcriptæ. Verùm deſcriptiones adeò obſcuræ & generales ſunt, abſque certis, characteriſticis & diſtinctivis notis, ut nos dubios relinquant, an ſpecie diſtinctæ ſint ab omnibus ſupraſcriptis nécne, præſertim cùm nullis iconibus illuſtrentur. Quicquid tamen de his ſit, ſupereſſe adhuc alias ſpecies, nec à nobis, nec ab alio quoquam hactenus deſcriptas, aut obſervatas minimè dubitamus, cùm natura in hoc genere, ſpecierum varietate & figurarum elegantiâ, mirum in modum ludere & ſeſe (ut ita dicam) oblectare geſtiat.

* 32. *Trifolium falcatum* Park. *F. Gregorii Rhegienſis* Cluſ. ap. ult. *Trifolium ſiliquâ falcatâ alterum* C. B.

Cluſ.

Hujus ramuli binos circiter palmos longi ſunt, & humi ſparſi: *folia* Trifolio ſimilia: *Floſculi* exigui, flavi & inodori: *cornicula* alternis, jam in hoc, modò in altero ramuli latere per brevia intervalla confertim naſcuntur, & cauliculo vel ramulo adhærent nullo ferè petiolo, & in ſingulis nodis quinque plurimum conjunctim, ſemunciam longa & falculæ modo curva.

Locus. Invenit hoc genus Fr. Gregorius in ſummo quodam colle arenoſo cœnobio Montis Calvariæ ad Bononiam vicino.

A. 33. *Trifolium cochleatum modiolis ſpinoſis* Cat. Ang.

Cùm diu eſt ex quo hoc viderim non bene recordor, an ab omnibus ſuperiùs traditis diſtinctum ſit nécne. Fructus parvus erat coni ſegmentum aut rotæ modiolum aliquatenus repræſentans.

Locus. Orfordiæ Suffolciæ in aggeribus maritimis ad portum copioſè.

Trifolium cochleatum fructu magis tortili, quod Μασκελα *Cydoniæ,* Κορινδὶς *Retimi nomine ex Creta Honor. Belli miſit.*

Hujus meminit C. Bauhinus, non deſcribit, quod ſciam.

CAP. X.

De Loto herba.

LOtus nomen accepit à voluptate, ab antiquo verbo λῶ, quod ſignificat θέλω, ἐπιθυμῶ, βλέπω *volo, expeto, deſidero, video.* Jo. Bod. à Stapel.

Loti à reliquis leguminibus trifoliatis diſtinguuntur quòd præter folia terna in extremo pediculo, bina habeant ad ejus exortum cauli adnata, ut quodammodo Pentaphyllæ dici poſſint.

1. *Lotus ſiliquoſa flore fuſco tetragonolobus* J. B. *ſiliquâ quadratâ* Ger. emac. *quadripinnatis ſiliquis* Park. *ruber ſiliquâ anguloſâ* C. B. **Square-codded Petch.**

J. B.

Radice tenui, paucis fibris donata nititur, ex cujus capite oriuntur *caules* pedales interdum aut longiores, teretes, hirſuti, in aliquot alas diviſi, procumbentes ferè. *Folia* ex certis intervallis terna juncta, reliquis duobus ſemper caulem amplectentibus, ut in Loto corniculata, ſed longè majora, hirſuta. *Flores* ex ſingulis foliorum alis plerunque ſinguli, pediculis ſeſcuncialibus inſidentes, exeunt: ad ipſam tamen calicis baſin apponitur folium reliquis quæ in caule ſimile, tribus tantùm partibus conſtans. Flores autem Piſi formâ, minores, holoſericeum coccineum vulgo dictum ſaturum provocantes; Scutum tamen ſeu folium erectum diluțius eſt umbone ſeu folio medio. *Siliquæ* ſeſcunciam circiter longæ, anguloſæ, craſſiuſculæ, quatuor membranis ſinuatis, ceu ſagittarum alis, appoſitis donatæ: in quibus continentur *ſemina* magna, rotunda, ſubflava, quæ dentibus reſiſtunt, ſapore piſi, eſculenta, unde & ipſa planta, *Piſum quadratum* nonnullis dicitur.

Floret Junio, cúmque ſemen perfecerit radicitus exareſcit. *Tempus.*

In collibus Meſſanæ Siciliæ imminentibus ſpontaneam inveni. *Locus.*

2. *Lotus ſiliquoſa lutea Monſpelienſis* J.B. *pratenſis ſiliquoſus luteus* C.B. *pratenſis Monſpelienſium* Park. *trifolia corniculata* Ger. *icon malè ſiliquas incurvas repræſentat. Lotus quadratâ ſiliquâ, flore luteo* Hort. Pat.

J. B.

Ut fibris multis obſitam habet *radicem*, ità plurium aliquando capitum: *folia* Loti corniculatæ quina, quorum duo cauli adnaſcuntur, majora tria ſimul cohærent, jam dictæ Loti [Ornithopodii ſiliquis] folia magnitudine vincentia: *flos* unicuique cauliculo in cacumine unicus, magnus luteus, quatuor ſtriis ad latera donatus, ex longo calice erumpens: *ſiliqua* ſuccreſcit unica, ſeſcunciam longa, quatuor ſecundùm longitudinem membranulis anguſtis decurrentibus velut quadrata, prioris inſtar.

Circa Genevam in pratis, necnon circa Monſpelium copioſè provenit. *Locus.*

Aliam hujus ſpeciem invenimus in pratis propè Tybridis fluvii oſtia unà cum deſcripto naſcentem cui titulus in Catalogo noſtro plantarum tranſmarinarum,

3. *Lotus ſiliquoſa lutea ſiliquis pinnatis ſtrictioribus & longioribus.*

Hanc videtur deſcribere *D. Magnol* ſub titulo *Loti marit. luteæ ſiliquoſæ, folio pingui glabro*, quæ foliis glabris pinguibus & craſſis, ſiliquis etiam anguſtioribus à præcedente diſtinguitur. In utraque radix magna eſt, quæ tuberum habet odorem.

In toto tractu maritimo in herbidis, præcipuè circa ſtagnum Volcarum inter juncos oritur. *Botan. Monſp.* *Locus.*

4. *Lotus edulis Cretica* Park. *pentaphyllos ſiliquâ cornutâ* C.B. *Trifolium ſive Lotus* Hierazune *edulis ſiliquoſa* J.B.

Bel.

Multos tenues *caules* à radice profert. *Folia* Trifolii, anguſta, craſſiuſcula, aliquantulum mucronata, terna ſemper ſibi conjuncta. *Flores* luteos Piſi, quibus ſuccedunt *ſiliquæ* rotundæ, falcatæ, ac pro ratione plantæ magnæ.

Inter ſegetes invenitur & in marginibus agrorum frequentiſſimè, herbáque omnibus nota eſt. *Siliquæ* ejus, antequam dureſcere incipiunt, in foro venales reperiuntur: à pueris & fœminis libentiſſimè eduntur, ſuccoſæ enim ſunt & dulces, Piſi recentis guſtu. *Locus*

Hanc vel ei ſimilem plantam invenimus propè Neapolin in Italia, atque etiam in Sicilia. Trifolium corniculatum Creticum flore luteo *Park. app.* corniculatum Creticum *Alpin. exot.* huc refero: cùm Alpinus ipſe eandem credat Lotum *Hierazune* dictam & Trifolium ſuum corniculatum Creticum.

Lotus noſtra quam circa Neapolin copioſam invenimus, cauliculis erat longis, ad terram reclinatis, ad intervalla ſatis longa foliis veſtitis reliquarum ſimilibus, duobus ad pediculi exortum, tribus in ejus extremo, pro longitudine ſua ſatis latis, glabris, quantum in ſicca diſcernere licet. Ex alis foliorum egrediuntur pediculi tres uncias longi, unicum ſinguli florem ſuſtinentes luteum, ad cujus baſin apponuntur folia terna. Floribus ſuccedunt ſiliquæ craſſæ, digitum circiter longæ, recurvæ. Semina quot vel qualia continuerint non recordamur.

Loti ſpeciem circa Neapolin in Italia obſervavimus, quam Lotum incanum majorem, ſeu Trifolium corniculatum ſiliqua grandi, incanum maritimum denominavimus.

Magnitudine ſua & foliorum canitie à reliquis hujus generis differt. Propè urbem ipſam è petrarum rimis verſus Pauſilypum montem oritur & Trifolio corniculato primo *Dod.* multo major & fruticoſior viſa eſt. An Lotus pentaphyllos major alter *C.B*?

A. 5. *Lotus corniculata glabra minor* J.B. *Lotus ſive Melilotus pentaphyllos minor glabra* C.B. *Trifolium ſiliquoſum minus* Ger. *corniculatum primum* Dod. **Birds-foot Trefoil.**

J. B.

Nigro cortice *radix* lignoſa, multifariam partita, coeuntibus in unum portionibus longiſſima evadit, raris fibris donata, reptans, ſapore ſubdulci & adſtringente: *virgulæ* tenues, humi ferè procumbentes, brachiatæ, *folia* ſuſtinent ex intervallis terna Trifolii aut quina, quorum duo inferiora cauliculo adnectuntur, piloſa: [ſunt quæ paucos aut nullos pilos habent] acuminata, pinguia, adſtringente ſapore prædita. *Flores* densè tanquam in umbella ſtipati, Geniſtæ floribus ſimiles, lutei, quorum ſupremum folium reliquis latius, rotundúmque, ſurſum flexum, foris intúſque lineis purpurantibus ſtriatum, infimum ſurſum quoque mucronem ſpectans, *apices* luteos continens ipſúmque utrinque geminis foliis tanquam alis coercetur: quibus delapſis *cornicula* ſive *ſiliquæ* rectæ, tenues ſubnaſcuntur.

In paſcuis ubique obviam ſe dat. *Locus.*

Hujus aliam ſpeciem invenimus inter ſegetes & in locis humidioribus fruticoſiorem & ramoſiorem, foliis anguſtioribus: cui titulum fecimus in *Cat. Ang.*

A. 6. *Trifolium corniculatum minus, anguſtioribus foliis fruticoſum.*

An Trifolium corniculatum fruteſcens tenuiſſimis foliis C.B. Prod. *cujus deſcriptionem v. infra.*

A. 7. *Loti*

A. 7. *Loti corniculati major ſpecies* J.B. *Lotus pentaphyllos flore majore, luteo, ſplendente* C.B. *Trifolii ſiliquoſi varietas major* Ger. emac. *Trif. corniculatum tertium* Dod. **The greater Birds-foot-Trefoil.**

J. B.

Altior eſt multò quàm vulgaris: *caulibus* enim cubito ac etiam ſeſquicubito altioribus aſſurgit: *Foliis* per ramos tribus ex uno pediculo, uncialibus circiter, duobus itidem pediculi expertibus caulem complexis. *Flores* peculiaribus ſurculis, & in ſummo caule in orbem congeſti, majores, lutei foliis quibuſdam coronæ ſubjectis. *Siliquæ* numeroſæ, rectæ, unciales & ſeſcunciales. Hujus *caules* & *folia*, ſed præcipuè umbellæ antequam flores aperiantur incana lanugine hirſuta ſunt, ſeu pilis mollibus caneſcentibus obſita. In pratis humidis & ad ſepes.

Videtur hanc deſcribere D. *Magnol* ſub titulo Loti pentaphylli majoris hirſutie candicantis *C. B.* Vide *Botan. Monſp.*

* 8. *Lotus pentaphyllos major hirſutie candicans* C. B. *Melilotus vulgaris alter ſylv.* Cæſ.

In ſylveſtribus & veteribus ædificiis naſcitur, brevior, *foliis* ſubhirſutis, candidioribúſque: *flore* velut in capitulis copioſo, odoris exigui, Lotum æmulantis, ſiliquas fert incurvas.

Quam plantam intelligat Cæſalpinus neſcimus: nullam enim Loti ſpeciem novimus floribus in capitula congeſtis, ſiliquis incurvis. Rectiùs fortaſſe ad Melilotum retuleris.

9. *Lotus pentaphyllos minor hirſutus, ſiliqua anguſtiſſimâ* C. B. *Lotus corniculata ſiliquis ſingularibus vel binis tenuis* J. B. *Lot. cornic. minor piloſus* Park. *Trifolium corniculatum minus piloſum* C.B. prod.

J. B.

Multifidâ, infirmâ *radice* terræ hæret: *caules* emittens rectos, numeroſos, pedales, ramoſos, ſubrubentes, longis albicantibus pilis obſitos: ad quorum nodos terna folia Meliloti nobilis, oblongiora, acutiora, bináque nihilo minora cauli ad pediculi exortum adnata. E foliorum ſinu *pediculus* exit ſingularis, tenuis, uncialis & longior, in cujus cacumine *flos* luteus ex calicibus hirſutis. *Siliquæ* plerunque ſingulares, rariſſimè binæ, unciam longæ, teretes, *ſemine* copioſiſſimo, ad vicenarium ferè numerum, tenui, Portulacæ pari, ruffo, rotundo, ſapore leguminoſo refertæ.

Propè Neapolin in Italia collegimus. Invenitur & in Gallia Narbonenſi.

10. *Lotus pentaphyllos fruteſcens tenuiſſimis glabris foliis* C. B. pin. *Trifolium corniculatum fruteſcens*
Locus. *tenuiſſimis foliis* C. B. prod. *Lotus corniculatus fruteſcens* Park.

C. B. prod.

Caulibus eſt tenuibus, viridibus, glabris, pedalibus, in plures ramos palmo minores brachiatis, foliis anguſtiſſimis cinctis. Cauliculorum ſummitatibus, quemadmodum & pedicellis ex foliorum alis prodeuntibus, *floſculi* bini terni, rariùs quini, in orbem diſpoſiti, lutei coloris inſident; quos *ſiliquæ* binæ, ternæ, breviores & craſſiores quàm in præcedente, in longum apicem deſinentes, in quibus *ſemina* exigua, ſequuntur.

Monſpelio habuit C. Bauhinus & ex Italia. Hoc perſimile eſt, ſi non idem Trifolio noſtro corniculato anguſtifolio fruticoſiori, cujus ſuperiùs meminimus ſub prima ſpecie. Flores tamen, eóſq; ſequentes *ſiliquæ*, in hoc pauciores ſunt in eodem pediculo quàm in illo.

11. *Lotus ſiliquoſus glaber flore rotundo* C. B. *Trifolium hæmorrhoidale alterum minus, ſive Lotus Libyca Dalechampii* Park. *Trif. rectum Monſpeſſulanum* J. B.

J. B.

Caules habet rectos, robuſtos, bicubitales, ramoſos, nonnihil anguloſos, glabros penitus, aut parùm hirſutos: *folia* quina, bina minuta, cauli appoſita ad pediculorum exortum, reliqua tria extremo hærent pediculo, quibus folia Trifolii albi *Dod.* magnitudine cedunt & rotunditate, ſuperant verò lanugine. *Flores* confertim conglomerati privatis ſurculis ex foliorum ſinu ortis, corollæ inſtar penduli, albicantes, inferioris folii roſtello atropurpureo. *Siliquæ* in orbem radiatæ, numeroſiſſimæ, tenues, viginti quatuor interdum, omnium pediculis mediocriter brevibus, in ſurculi caput coeuntibus, unciâ breviores, teretes, glabræ, fuſcæ, ſeminibus refertæ nigricantibus, Papaverina æquantibus.

Ad rivos & in locis humidis, circa Meſſanam Siciliæ, Tropiam Calabriæ, & Monſpelium Galliæ
Locus. Narbonenſis hanc obſervavimus.

Oxytriphyllum Scribonii, Lotus ſylv. *Cluſ. hiſt.* i. e. Lotus fruticoſus Granatenſis *Park.* huic eadem videtur.

12. *Lotus pentaphyllos ſiliquoſus villoſus* C. B. *Lotus incana ſive Oxytriphyllum Scribonii Largi* Ger. *Lotus hæmorrhoidalis major ſive Trifolium hæmorrhoidale majus* Park. *Trifolium album rectum, hirſutum valdè* J. B.

J. B.

Multis ex eadem radice *ſtolonibus* rectis, cubitalibus & bicubitalibus fruticat, gracilibus, lignoſis, teretibus, hirſutis & ramoſis. *Folia* canâ lanugine pubeſcunt, terna, quædam ſubrotunda, potiſſimum priora & parva, cum parvis duabus appendicibus: ſuperiora in obtuſiorem mucronem deſinunt, & ex iis quædam majora, ad quæ appendices etiam magnæ, ita ut ſint quina folia, ſapore inſigniter citra morſum ullum aliámve aſcititiam qualitatem aſtringente. *Flores* extremis ramulis emicant, plures juncti, poſitu patulo: ſingularium forma quæ Trifolio Aſphaltio, ſed color candidus, ex calice valdè hirſuto & viroſo. Juxta calices & flores foliola longa: breves, craſſiuſculæ superveniunt *ſiliquæ*, coloris ſpadicei, formâ ſtercoris magni muris caudati: *ſemen* in iis rotundum, exiguum flaveſcens.

Inter Monſpelium & *Peroul*: Circa Meſſanam Siciliæ major & lignoſior habetur. D. *Magnol* in Valenâ Sylva ſe bicubitalem & tricubitalem obſervâſſe refert. Locus.

13. *Dorycnium Monſpeſſulanum fruticoſum* J. B. *ſuppoſititium Monſpelienſe & Hiſpanicum* Park. *Hiſpanicum* Ger. *Trifolium album anguſtifolium, floribus veluti in capitulum congeſtis* C. B.

J. B.

Totum albidum eſt, ad ſeſquicubiti altitudinem excreſcere ſolitum, cujus novelli adhuc ramuli obſequioſi, fractúque contumaces exiſtunt, adultiores, aut loco aſperiore nati, multùm dureſcunt: *Folia* ex intervallis terna, quaterna, ſed ſæpius quina, radiata ſine pediculis adhærent, oblonga, anguſta, albâ lanugine pubeſcentia, Cluſio adſtringentis guſtûs. *Flores* extremis ramulorum innaſcuntur, in orbem glomerati, albi, quorum ſingulares ad Trifolii pratenſis albi flores accedunt, ſapore (ut nobis quidem videtur) nonnihil adſtringente. Hoſce excipiunt *folliculi* plures ſimul juncti, parvi, quibus ſingulis *ſemina* continentur ſingula, verſicoloria (ut prodidit Cluſius) ſeu varia, qualia ferè Tithymali paralii ſemina tum figurâ, tum colore, tum etiam magnitudine. *Radix* ſatis craſſa, dura & lignoſa, exteriùs nigra, interiùs alba.

In ſaxoſis collibus & ad ſepes propè Monſpelium naſcitur. Locus.

14. *Dorycnio congener planta* J. B. *Dorycnio congener Cluſii* Park. *Lotus pentaphyllos incanus* C. B. *Doryc. Monſpelienſium* Ger. *quoad iconem, nam deſcr. eſt alterius plantæ.*

J. B.

Cubitalibus & viminis modo obſequioſis virgis, ſuperioris gracilioribus, nec ut illius lignoſis, ab eadem radice pluribus oritur, in frequentes ramos diviſis, *foliis* cinctis crebris, quinis ſimul ab eodem puncto ortis, quàm præcedentis longioribus, anguſtis, acuminatis, minùs etiam quàm illius incanis. In ſummis caulibus inque pediculis longis è foliorum alis egreſſis *floſculi* parvi, plures ſimul in capitulum ſubrotundum congeſti, quantum memini ex albo rubeſcentes; quibus ſuccedunt *ſiliquæ* parvæ ſubrotundæ, per maturitatem ſpadiceæ, ſingulæ ſingula *ſemina* continentes rotunda, Sinapeos magnitudine.

In paluſtribus propè ſtagnum marinum *L'eſtang* dictum non longè Monſpelio copioſè provenit. Locus. In Germania juxta fluv. Lycum Auguſtam Vindelicorum præterfluentem invenimus. Dorycnio congener Cluſii ſpecies à noſtro diverſa eſſe videtur: cùm *flores* longè majores ſint & diverſi coloris: *folia* breviora latioráque. Glaux *Alpina* in *Exot.* quoad folia & florum colorem, & locum natalem cum planta nobis deſcripta convenit; differt paucitate florum in eodem capite, & numero ſeminum in eadem ſiliqua: in his accedit ad Trifolium album rectum hirſutum valde J. B.

15. *Trifolium argentatum floribus luteis* J. B. *Lotus aſperior fruticoſior* Park. *Lotus fruticoſus incanus ſiliquoſus* C. B. *An Trifolium glutinoſum ſaxatile argenteum flore odorato* Zanoni?

J. B.

Baſis hujus ſingularis, lignoſa, gracilis *caules* fundit palmares & longiores, tenues, hirſutos: *Folia* terna alterâ parte argenteo nitore ſplendentia, piloſa, alterâ verò viridantia. *Flores* cacumini caulium hærent, magno, lutei, hirſuti, è laciniato villoſa calice.

In collibus circa Monſpelium collegimus. Locus.

Secundùm *Zanoni* floribus ſuccedunt ſiliquæ hirſutæ unciam longæ, continentes ſemen planum, ovale. Ad pedem *Montis Baldi* creſcit & locis ſaxoſis gaudet.

16. *Lotus ſylveſtris Dioſcoridis* Ponæ Ital. *Sylv. Creticus* Park.

Pona.

Caules ſurrigit pedales *foliis* veſtitos ad ſingula genicula quinis, quorum duo minora cauli hinc indè adnaſcuntur, reliqua tria intermedia ejuſdem originis breviſſimis & ferè nullis pediculis intercedentibus hærent, parva, obſcurè viridia. *Flores* parvi, lutei, partim è foliorum alis exeunt, partim ſummos caules terminant, bini plerunque ſimul; quos totidem ſequuntur *ſiliquæ* valdè tenues & longæ, *ſemina* continentes Sinapeos non majora. *Radix* parva, dura, annua. Sapor totius plantæ leguminoſus cum aliqua amaritudine mox evaneſcente.

* 17. *Melilotus quædam Cretica* Alp. exot.

Alpin.

Ex *radice* tenui, longa, gracili, in aliquot tenuiores radiculas diviſa *cauliculos* fert longos, graciles, *foliis*, *Trifolii corniculati Cretici* ſimilibus, ſed longioribus pediculis innitentibus, veſtitos, & per terram ſtratos, ac veluti circa radicem luxuriantes; in quorum ſummitatibus proveniunt bini *flores* lutei, Trifolii falcati floribus magnitudine & figurâ ſimiles, quibus ſingulis ſingula *cornicula*, longa, recta ſuccedunt, ínque his continentur *ſemina* flaveſcentia, parva & rotunda, guſtui primò ſubdulcia, mox cum modico calore aliquantulum aſtringentia.

* 18. *Lotus πολυκέρατος fruticoſa Cretica argentea, ſiliquis longiſſimis propendentibus rectis* Moriſ.

Moriſ.

Caules edit fruticoſos, bicubitales, aliquando altiores, incanos, ad quorum ſingula genicula exeunt bina *folia*, in mucronem obtuſum terminata, atque in ſummo pediculo terna majora & obtuſiora, omnia tam ſubtus quàm ſupra argentei lucidi coloris. Ex ſingulis alis inter pediculum folii & caulem exiliunt pediculi unciales, gerentes in cymis ſummis ternos, quaternos, nunc plures, nunc pauciores *flores* luteos; quorum ſingulis delapſis ſuccedunt *ſiliquæ* ſingulæ, Loti vulgaris glabræ ſiliquis duplo craſſiores, ſeſquiunciam longæ, rotundæ, rectæ non curvæ, quo à Trifolio corniculato Cretico *Alpini* diſtinguitur.

Semina Chalepo uſque Syriæ emporio tranſmiſſa hanc plantam deſcriptionis autori produxère.

19. *Lotus flore luteo, corniculis articulatis, Sicula. An Trifolium Scorpioides* Park?

Radix alba, ſimplex, in nonnullis plantis in fibras ſpargitur imâ parte: *Cauliculi* plures, in terram procumbentes: *Folia* glauca, è quinque foliolis compoſita, ſi annumeras pinnas ſeu auriculas ad pediculorum exortum hinc indè cauli adnatas, ut in reliquis Lotis. *Flores* parvi, lutei, Trifolii corniculati, ſed minores, ad nodos vel ſingulares, vel bini & interdum terni ſimul. *Siliquæ* longæ, tenues, corniculatæ ſeu contortæ ſpiræ in modum, aut Scorpioidis Telephii, articulatæ, *ſeminibus* oblongis, flavicantibus in ſingulis internodiis.

Locus. In Sicilia propè promontoriolum dictum *Punto Cerciolo* non longè à *Puzallu*. Hæc nobis oſtenſa eſt Monſpelii (quantum memini) pro Coronopo ex codice Cæſareo.

20. *Lotus ſiliquis Ornithopodii* J. B. C. B. *An ſylveſtris Creticus* Park? *cujus icon non bene reſpondet Plantæ.*

J. B.

Unica ex *radicula*, albâ, duriuſculâ, paucis fibris donatâ, *cauliculi* exeunt aliquot, teretes, in aliquot ramulos ex ſeſcunciali intervallo diviſi: Ex quorum geniculis *folia* hærent quina quorum inferiora duo ſuperioribus tribus magnitudine cedunt, nullo ſapore manifeſto prædita: Extrema *floſculi* occupant lutei, quales in Loto corniculatâ glabrâ, nigris lineis ſtriati; quibus ſuccedunt *ſiliquæ*, ex uno geniculo duæ, tres aut plures, [imo ſex plerunque] ſeſcunciam aut ad ſummum duas uncias longæ, falcatæ, compreſſæ, atro-purpureæ, ſeminum extuberantias pulchrè exprimentes. Nobis in una ſiliqua ad quatuordecim ſemina animadverſa compreſſa.

Locus. Propè Meſſanam Siciliæ in lateribus montium urbi imminentium invenimus, & in inſula ad promontorium Pachynum nunc *Capo Paſſaro* dictum.

* 21. *Melilotus, rectiùs Lotus, Hiſpanica foliis maculatis* C. B. Park.

C. B. prod.

Ex *radice* parva *ramuli* palmares, aliquando pedales, tenues, emergunt, quos ambiunt *folia* bina hinc indè: ex quorum alis petiolum prodiens tria folia ſuſtinet, obtuſa, atrovirentia, & ob venas candidas per ea diſcurrentes maculata. *Flores* parvi, pallidi.

Locus. In montibus Caſtiliæ frequens.

22. *Dorycnium Dioſcoridis fortè Ponæ* Park. *Jaceæ Oleæ folio affinis* C.B. *item Cneoro albo affinis* ejuſdem.

Pon.

Ad ſeſquipedalem altitudinem aſſurgit, multis ramis fruticoſus, quibus adnaſcuntur *folia* crebra, parva, longa, anguſta, rugoſa & venoſa, quàm Oleæ minora, nullo ordine poſita. *Flores* papilionacei, nunc albi, nunc pallidi. Semen non vidit autor; verum leguminoſa fuerint oportet ſiliquis incluſa congenerum modo. *Radices* fibroſæ.

Hujus ſemina è Creta ab Honorio Belli ad ſe miſſa Lago-chymicæ nomine ſcribit C. Bauhinus in *Pin.*

Imperfecta Ponæ deſcriptio nobis non ſatisfacit.

23. *Lotus ſativa Græca maculato folio* C. B.

Lotus ſativa, & cùm folium modò maculâ rufâ, modò nigrâ notatum ſit, & caligini oculorum medeatur, à quibuſdam τριφυλλομματῶ, id eſt, Trifolium oculatum vocatur *Ang.*

CAP. XI.

De Cytiſo.

Cytiſum à Cythno inſula in qua inventus eſt dictum volunt. Plin. lib. 13. cap. 24. *Inventus hic frutex in Cythno inſula, indè tranſlatus eſt in omnes Cycladas, mox in urbes Græciæ, magno caſei proventu, propter quod maximè miror rarum eſſe in Italia. Non æſtuum, non grandinum, non nivis injuriam expaveſcit: Adjicit Hyginus nè hoſtium quidem ob nullam gratiam ligni.*

Jo. Bodæo à Stapel nomen impoſitum videtur παρὰ τὸ ἴσως τιτθὰς χύειν, quòd *mammillas lactæ æqualiter diſtentas faciat.* Lac copioſum generare Cytiſum docet Columella lib. 5. c. ult. *Cytiſum in agro eſſe quamplurimum maximè referet, quod Gallinis, apibus, capris, bubus quoque & omni generi pecudum utiliſſimus ſit, quod ex eo citò pingueſcit, & lactis plurimum præbet* ovibus, *tum etiam, quod octo menſibus viridi eo pabulo uti, & poſtea arido poſſis. Mulieres quidem ſi lactis inopia premuntur Cytiſum aridum in aqua macerare oportet, & cùm tota nocte permaduerit, poſtero die expreſſi ſucci ternas heminas permiſceri* *modico vino, atque ità potandum dari, ſic & ipſæ valebunt, & pueri abundantiâ lactis confirmabuntur. Eadem ferè habet Plinius loco ſupra citato.*

Cùm Cytiſus nihil aliud ſit quàm Trifolii ſiliquoſi genus fruticeſcens, non obſtante ligneâ ſubſtantiâ quâ conſtat, iis ſubjungendum duxi.

1. *Cytiſus hirſutus* J. B. *Cyt. foliis ſubruffa lanugine hirſutis* C. B. *Hiſpanicus arboreus* Park. *Pſeudocytiſus hirſutus* Ger. **Shrub-trefoil.**

J. B.

Trium & quatuor cubitorum *virgis*, nigricantibus, hirſutis, non admodum fruticoſis, neque lentis, donatus eſt. *Folia* terna, nonnihil oblonga, hirſuta utrinque: [Cluſio ſupina parte viridia, pronâ ſubruffa lanugine hirſuta] *Flores* in ramulorum faſtigiis potiſſimùm fert, licèt & ad latera interdum habeat, plures ſimul congeſtos, magnos, luteos, [aureo colore fulgentes *Cluſ.*] è *calicibus* longis, lanuginoſis: *ſiliquas* verò longis pilis obſitas, ſeſcunciâ longiores, paulò triente unciæ latiores, per maturitatem nigricantes, *ſemina* claudentes Geniſtæ ſeminibus paria, ſubnigra, ex obſervatione Parkinſoni.

Hanc ſpeciem Cluſius ſolummodo ad montium radices circa Calpen, & in Bæticæ maritimis florentem invenit: Nos in Italia & Sicilia frequentem obſervavimus. *Locus.*

2. *Cytiſus incanus* Ger. *incanus folio oblongo Auſtriacus* C. B. *incanus Germanicus* Park. *Cyt. Cluſii Pannonicus alter foliis omnino incanis* J. B. *Cytiſus V.* Cluſ. hiſt.

Cluſ.

Cubitales nonnunquam fert *virgas*, rectas, tenues, vimineas, lentas, quas ab infimo ad ſummum uſque exornant *folia*, terna, uni petiolo inhærentia, Cytiſo Geſneri ferè ſimilia, ſed omnino incana, anguſtiora, guſtu amaro, quæve trita pinguia eſſe videntur. Ex ſingulis interdum foliorum ſinubus ramuli prodeunt, ſimilibus foliis ſed minoribus obſiti, ferentes in ſummo quinos aut ſenos *flores*, Loti pratenſis herbæ [quam à prægrandibus ſiliquis nonnulli ſiliquoſam cognominant] floribus perſimiles, coloris aurei, odoris non expertes: & ex folliculis deinde *ſiliquas* planas, oblongiuſculas, hirſutas omnino, atque in his *ſemen* ſubruffum, planum, nonnunquam tumidiuſculum & rotundiuſculum, durum, quod maturitate dehiſcentibus ſiliquis excidit. *Radix* dura eſt & lignoſa, nigricans & ſummâ tellure ſparſa.

Cluſio frequens eſt toto Viennenſi agro, & multis aliis cùm Auſtriæ ſuperioris & inferioris, tum Pannoniæ locis aridis propter vias. Floret Julio & ſubinde uſque in Autumnum; ſemen ſub Auguſti finem & Septembri matureſcit. *Locus & Tempus.*

Parkinſonus Cytiſum album ſylveſtrem *Cord. hiſt.* huc refert, quam C. Bauhinus pro diſtincta ſpecie proponit ſub titulo Cytiſi albicantis folio trifolii vulgaris.

* 3. *Cytiſus hirſutus major foliis pinnatis* C. B. *Cytiſus pinnatis* Ger. *incanus major foliis pinnatis, ſive quinti ſpecies altera Cluſii* Park. *Cytiſi ſecundi ſpecies altera Pannonica Cluſio, hirſuta valdè* J. B.

Cluſ.

Multò major eſt, craſſioribus *virgis* [quàm quinta ſpecies *Cluſ. hiſt.*] admodum hirſutis, *foliis* duplo amplioribus, *ſiliquis* ſeu lobis majoribus: ipſi etiam *flores* colore magis aureo rutilant.

Juxta ſepes in Pannonia & Auſtria naſcitur hoc genus, ſed rarius eſt, & minùs obvium ſuperiore [V. *Cluſ.*] illius etiam ſemen vermiculis obnoxium. *Locus.*

* 4. *Cytiſus incanus ſiliqua longiore* C. B. *Cytiſus octavus* Ger. *Cytiſus montis Calearis* J. B.

J. Bauhinus è ramo ſicco ita deſcribit, Teretes, tenues propagines alternatim producit, tantillum hirſutas, in extremis, per quas folia terna, Dorycnii ferè Monſpelienſis paria, quædam breviſſimo & pænè nullo pediculo; inter Cytiſi genera minora folia non obſervavi. Qui collegerunt dicunt ad aliquot cubitos excreſcere. *Flores* pediculo brevi hærent, longo per ramulorum extrema agmine, Geniſtellæ pares, lutei, calyculo ſubhirſuto, in acutas lacinias diviſo. Rami interdum candidi cùm deflorescit.

Adverſariorum auctores ſequentibus verbis, Qua quis Româ regiâ viâ Florentiam adit, oppidulo cui nomen Aquapendulæ, declivi & depreſſa etiam planitie feraciſſima Cytiſum fruticem quinque ſéxve cubitis proceriorem, Geniſtæ ſarmentis pluribus, gracilibus, præduris, ſtriatis, vidimus ſtatim ab imo, aut paulò ſuperiùs lignoſa radice, è tenuibus pediculis folia terna, non ità numeroſa, ſimilia Fœnugræco, anguſtiora, habitiora, Rutacea: Geniſtæ vel Spartii vel Piſi flores lutei, ſed minores. Siliqua Geniſtæ par, cinericea, gracilior, compreſſior; intus loculis ſunt diſſepta *ſemina* nitentia ex atrore, Geniſtæ. Eſt cana univerſa planta, ut Rhamnus Monſpelienſis aut Halymus. Sapor Ciceris aut ſimilis leguminis. Reliqua vide apud auctorem.

J. Bauhinus Cytiſum hunc Lobelii non ſepararet ab Hiſpanico primo *Cluſ.* niſi ipſe Cluſius ac etiam Lobelius ſepararent: in quam ſententiam & nos etiam propendemus. Parkinſonus extra ſcopum jaculari videtur, cùm hunc habet pro Cytiſo incano folio oblongo Auſtriaco *C. B.*

* 5. *Cytiſus incanus folio medio longiore* C. B. *Cyt. tertius Hiſpanicus cum brevi pediculo* J. B. *Cyt. Hiſpanicus incanus ſive ſextus Cluſii* Park. *Cyt. ſemper-virens* Ger.

Cluſ.

Pedalibus, raró cubitalibus aſſurgit ramulis, tenuibus, omnino incanis, quos exornant terna ſemper folia, brevi pediculo inhærentia, quorum medium duplo longius eſt reliquis, cinerei & caneſcentis coloris, adſtringentis verò & linguam exſiccantis ſaporis. Ramuſculi ferè ab imo ad ſummum per ſingulorum foliorum exortus, *floribus* luteo colore fulgentibus, jucundi odoris onuſti ſunt, binis aut ternis ſimul naſcentibus, ex molli quadam & candida lanugine hirſuta vaginula, ſimilis cum ſuperioribus formæ, ſed minoribus. Semen non obſervavit Cluſius.

Locus & Uſus. Invenitur variis Hiſpaniæ locis, præſertim Bætica, ſed nuſquam abundantiùs quàm Valentino regno, ubi plurimus ejus uſus eſt: nam illius ramis nudis & à ſuis foliis liberis, ſupra tegetes ab his qui bombyces alunt ſparſis, jam ſaturi Mori foliis bombyces ſericea ſua ſtamina his ramis advolvunt, quæ deinde à mulierculis & pueris explicantur. Valentini *Boga* & *Boxa blanca* appellant.

6. *Cytiſus ſupinus foliis incana lanugine infernè pubeſcentibus* C. B. *hirſutus* Ger. *Auſtriacus, ſive ſeptimus Cluſii* Park. *Cytiſus tertia Cluſii Pannonica ſparſis ramis* J. B.

Cluſ.

Aliquot *ramis* præditus eſt, ſparſis & humi fuſis, tenuibus, lentis, fractu contumacibus, qui nullis aut certè rariſſimis *foliis* ſunt obſiti, multos autem ex lateribus ramulos proferunt, tenellos, hirſutos, in quibus *folia* longis pediculis nixa, terno ſemper numero, ſuperioribus breviora, elato dorſo, ſupernè viridia, infernè canâ lanugine pubeſcentia, amariuſculi ſaporis & herbacei odoris. Ex alarum in extremis ramulis, & per totos interdum ramulos ſparſarum ſinu prodeunt terni aut quaterni ſimul juncti, nonnunquam ſingulares *flores* Quinti [*Cluſ.*] flori forma ſimiles, lutei coloris, qui tamen dum marceſcere incipiunt aureum colorem adeò ſaturum contrahunt, ut purpuraſcere videantur: folliculi unde flores emergunt pallent & lanugine pubeſcunt. *Siliquæ* planæ & hirſutæ ſubfuſcum exiguum *ſemen* continent. *Radix* dura, lignoſa, juxta quam rami per terram ſparſi ſubinde fibras agunt.

Locus & Tempus. Sponte provenit ſylvulâ quadam ad *Lachn* pagum primo ab urbe Vienna milliari, & pleriſque aliis locis urbi vicinis: creſcit etiam in utriuſque Pannoniæ ſylvis, & in Interamni ultra Dravum fluvium. Maturiùs floret reliquis Pannonicis, Maio videlicet, nonnunquam etiam Aprili, & novos interdum ex ramulis flores per totam deinde æſtatem profert.

7. *Cytiſus ſupinus foliis infernè & ſiliquis molli hirſutie pubeſcentibus* C. B. *Cytiſus Pannonicus ſive ſeptimi ſpecies altera Cluſii* Park. *Cytiſi tertii Pannonici tertia ſpecies Cluſio ſupinis ramis* J. B.

Cluſ.

Pedalibus exit *virgis*, tenuibus, viridibus, ſupinis & humi fuſis, quas ambiunt ſimilia *folia*, *flores* etiam pares extremis virgis quini, ſeni aut plures ſimul congeſti innaſcuntur, nulli autem per virgas ſparſi ut in ſuperiore: *Siliquæ* & *ſemina* non differunt. Virgarum foliorúmque pars inferior & ſiliquæ molli hirſutiâ pubeſcunt.

Locus. Hunc in ſolis Pannoniæ ſylvis Maio menſe florentem invenit Cluſius.

8. *Cytiſus ſupinus ſylveſtris Ratiſponenſis floribus luteis ad exortum foliorum prodeuntibus* Hort. Altdorf.

Hanc plantam in Suevia, inque Bavaria propè Ratiſponam invenimus. Folia utrinque hirſuta, acuminata, pediculis oblongis inſident.

* 9. *Cytiſus minoribus foliis, ramulis tenellis, villoſis* C. B. *Cyt. Hiſpanicus primus Cluſii, folio vireſcente* J. B. *Pſeudo-cytiſus primus* Ger. *Hiſpanicus primus* Park.

Cluſ.

Hic interdum arbuſculæ magnitudine excreſcit, duro ſtipite, cujus materia flaveſcit, ſed cor ſive pars interior nigricat: is autem cum majoribus ramis & virgultis candicante cortice obducitur: tenelli ramuli toti villo obſiti: *folia* numeroſa ramos ambiunt, terna uni pediculo inhærentia, Medicæ modo, dilutioris viriditatis, ſapore viridium leguminum, amari tamen. Aliquot *flores* extremis ramulis quaſi ſpicæ inſtar naſcuntur, Geniſtæ ſimiles, minores, lutei, nonnihil odorati: deinde lobi Geniſtæ pares, oblongi, aſperi tamen & hirſuti, in quibus exiguum *ſemen* tumidiuſculum, nigricans, Geniſtæ minus. *Radix* lignoſa, & in diverſa tendens.

Locus & Tempus. Creſcit in Salmanticenſi agro, & aliis utriuſque Caſtellæ locis ſecundùm publicas vias. Floret Junio; ſemen profert Julio & Auguſto.

10. *Cytiſus foliis anguſtis, incanis quaſi complicatis* C. B. *Cyt. Hiſpanicus Cluſii ſecundus* J. B. *Pſeudocytiſus* 2. Ger. *Hiſpanicus ſecundus* Park.

Cluſ.

Hic duorum cubitorum duntaxat altitudinis, fruticoſus, virgas profert candidas omnino, tenues, ramoſas: *folia* ſuperiori ſimilia, terna ſemper ex uno pediculo naſcentia, minora, prorſus incana, nunquam expanſa, ſed ſemper quaſi complicata, prominente dorſo, impenſè amara. *Flores* ut in altero, extremis ramis inſident, ſuperioribus formâ ſimiles, ſed intenſior & planè aureus color; *ſiliquæ* etiam longiuſculæ, aſperæ, ex purpura nigreſcentes, mucrone deorſum inflexo. *Semen* paulò majus eſt & ſubnigrius altero: Radix ſimilis.

Locus. Loco & florendi tempore cum præcedente convenit.

Nos in ſylvis montoſis propè Viterbum viâ quâ Romam itur Cytiſi ſpeciem invenimus cortice glabro candicante; foliis parvis, obſcurè viridibus, glabris, minimè expanſis, ſed quaſi complicatis, pluribus ſimul, ſiliquis oblongis, compreſſis, aſperis ſeu hirſutis, parvo intus ſemine; quam huic eandem dicerem, ni magnitudo & foliorum color obſtaret. C. Bauhinus tamen adnotat hunc circa Monſpelium foliis eſſe viridibus; qualem & D. Magnol ſe copioſum obſervâſſe ait in Gramuntio luco, Maio menſe florentem.

11. *Cytiſus glaber nigricans* C. B. *Cyt. Geſneri, cui flores ferè ſpicati* J. B. *Cytiſus* Ger. *Pſeudocytiſus niger* Park.

J. B.

Virgultis eſt cubito longioribus, lentis & multis alis tenuibus concavis, brevi pilo circa faſtigium ramulorum hirſutis. *Folia* ſemper terna uni pediculo inhærent, prona parte hirſuta, quarum longitudinem nervus percurrit, Cluſio folia ſaporis amariuſculi, Ramorum extrema in longas abeunt ſpicas *florum* luteorum Piſi floribus ſimilium, ſed minorum & brevibus pediculis hærentium, odoris grati, Cluſio melleum quiddam ſpirantis; quibus *ſiliquæ* ſuperveniunt unciam aut ſeſcunciam longæ, planæ, culmum latæ, compreſſæ, hirſutæ, *Semen* parvum, ſpadiceum, Cluſio flaveſcens, continentes. *Radix* dura, lignoſa, longa, rarioribus fibris donata.

In Auſtria & Stiria, itinere à Vienna ad Venetias copioſum obſervavimus. *Locus.*

* 12. *Cytiſus glaber viridis* C. B. *glaber ſiliquâ anguſtâ* J. B. *Cytiſus ſiliquoſus* Ger.

J. B.

Folia huic Cytiſo terna quidem illa, ex rotundo ſublonga, ut Cytiſo Geſneri, verùm glabra. *Flores* ad virgularum anguloſarum latera ex foliorum alis ſingulares, quantum animadvertere licuit, ſatis magni, longiore calyce quàm in Cytiſo glabro ſiliquâ latâ, à quo & ſiliquæ diſtingunt, ex latere, ut mox de floribus dicebamus, prorumpentes, culmo anguſtiores uncias duas longæ, pediculo breviſſimo hærentes, glabræ, quæ ſicca nigræ; inter Cytiſos tenuiores ſiliquas non obſervavimus, in quibus *ſemen* orbiculatum, ruffum, compreſſum, Lente minus.

Thomas Johnſonus in Gerardo ſuo emaculato hanc ſpeciem parum admodum vel non omnino à præcedente differre ſcribit: ſed florum ſitus repugnat. Ni folia glabra eſſent, Ratiſponenſem noſtrum exiſtimarem.

13. *Cytiſus glaber ſiliquâ latâ* J. B. *Cytiſus* 2. Ger. *glabris, foliis ſubrotundis, pediculis breviſſimis* C.B. *Pſeudocytiſus foliis ſubrotundis* Park.

J. B.

Accommodus eſt tonſilibus arearum marginibus, reliquiſque topiarii operis deliciis, obſequioſis virgulis, quæ alicubi ad tertium & quartum cubitum aſſurgunt, glabræ, & ubi tenuari occipiunt anguloſæ: per has *folia* terna, ſemper juncta concinna & rotunda, unciâ brevioribus pediculis hærent; at verò in ramulorum qui flores aut ſiliquas ſuſtinent extremis non jam ea terna, ſed bina aut ſingularia, fortuito poſitu, latiora & in acumen deſinentia. Verùm tum hæc, tum illa læto virore arrident, nullis obſita pilis. *Flores* ſummitatibus ramulorum acervatim inſident, lutei, Geniſtellæ æmuli, ex pedicellis ſemunciâ brevioribus, quibus ſuccedunt *ſiliquæ*, unciam unam aut alteram longæ, ſemunciam latæ, compreſſæ, glabræ, in quibus *ſemina* fuſca, ſubrotunda, compreſſa.

Hanc plantam in clivis maritimis propè Salernum in Italia ſponte naſcentem obſervavimus: Cantabrigiæ in hortulo noſtro aliquot annos coluimus. Folia in virgis inferiora pediculis ſatis longis inſident. *Locus.*

14. *Cytiſus foliolis glabris, ſiliquis Ornithopodii hirſutis* C. B. *Pſeudocytiſus Hiſpanicus Bauhini* Park.

C. B. prod.

Hic virgis eſt rotundis, ſtriatis, duris, tricubitalibus, in varios ramos, nonnihil lanuginoſos brachiatis, quos *folia* numeroſa, terna uni pediculo inhærentia, in ſummis ramulis exigua, dilutè virentia ambiunt. *Flores* parvi, lutei, Geniſtæ ſimiles, quibus *ſiliquæ* unciales, molli hirſutie tectæ, ternæ, quaternæ, quinæ uni pediculo inhærentes, quibus *ſemina* parva, plana, nigricantia incluſa ſunt.

In Hiſpania ad agrorum limites frequens eſt; non tamen cum Cytiſo primo Cluſii, cujus pars interior nigricat, confundi debet, & ramuli toti villis obſiti ſunt. *Locus.*

Neſcio an hæc ſpecies ad legumina ſiliquis articulatis potiùs referri debeat.

15. *Cytiſus hirſutus flore luteo purpuraſcente* C.B. *magnus flore luteo purpuraſcente* Pona Italic.

16. *Cytiſus ſerratifolius ſeu glaber Dioſcoridis Laugerio flore rubro* Hort. Altdorf.

17. *Cytiſus incanus ſiliquis falcatis* C.B. *Cyt. ſiliquâ incurvâ, folio candicante* J. B. 7. *Cornutus* Ger. *Galeni creditus Maranthæ, cornutus* Park.

Marant. J. B.

Cytiſus Maranthæ frutex eſt totus candidus, eam altitudinem attingens ad quam Myrtus creſcit. *Folia* ſingulis pediculis terna, retuſa & nonnihil fiſſa, quæ ſi digitis terantur odorem Erucæ proximum, guſtata verò Cicer recens æmulantur. *Florem* excludit in ramorum cacuminibus, lætum aſpectúque pulcherrimum, colore luteum ſed ſaturato, [parvum, Geniſtæ piloſæ flori proximum, ex longo pediculo.] *Siliquas* producit pulchras, latas, contortas unâ & nonnunquam pluribus ſpiris, in quibus *ſemina* parva, vix ineunte æſtate matureſcentia. Caudex nigrum cor retinet Ebeno ſimillimum, quod evenit ratione vetuſtatis; nam inadoleſcente non obſervatur.

Ad Baias propè Neapolin in Italia copioſum invenimus. Marantha eum ſæpius collegit propè Neapolin, in colle quodam, quà ad Neſidem inſulam itur. Honor. Bellus in inſulis Rhodo propinquis & Rhodo ipſa naſci tradit. *Locus.*

Ex hujus ligno enſium manubria Turcæ conficiunt; & *Caloieri* Patmi ſphærulas precatorias efformant. *Bellus.* *Uſus.*

Appendix ad Legumina,

Continens plantas quaſdam, ob ſiliquas bivalves quas producunt, Leguminoſis affines.

HÆ vel ſunt foliis pinnatis Leguminum inſtar, vel foliis variè diſſectis, floribus tamen ad papilionaceos accedentibus.

Prioris generis plantæ ſunt vel foliis bicompoſitis ſeu ramoſis Filicum nonnullarum in modum, vel foliis tantum pinnatis.

SECTIO PRIMA.

De Siliquoſis anomalis, Leguminoſis affinibus, foliis variè diſſectis, floribus ad Papilionaceos accedentibus ſeu

De Fumariis ſiliquoſis.

FUMARIÆ notæ ſunt Flores ſpicati ad Papilionaceos accedentes, calcaribus retrorſum productis, quorum medio circiter tubo pediculus inſeritur, Siliquæ bivalves velut Leguminoſarum, folia diſſecta aut pinnata.

A. 1. *Fumaria alba latifolia* Park. *alba latifolia claviculata* Ger. emac. *claviculis donata* C. B. *Fumaria cum capreolis* J. B. **Climbing Fumitory.**

E *radice* ſimplici, tenui, ſublutea, paucis fibris capillata, guſtu amaricante *Cauliculos* emittit plures, tenellos, infirmos, anguloſos, humi procumbentes, niſi in propinquo ſint frutices quos claviculis ſuis apprehendant. *Folia* ex intervallis alternatim oriuntur, tenella, pallidè virentia, acuminata, Lentis quodammodo figurâ, integra, nec laciniata neque ullo modo inciſa, quinque aut ſex pinnulis ad eandem coſtam adnexis compoſita, extremâ coſtâ in claviculam prætenuem exeunte. *Flores* in ſpicis ex adverſo foliorum oriuntur, Fumariæ vulgaris floribus figurâ ſimiles, ſed minores brevioréſque, colore albo nonnihil virente, duabus partibus compoſiti, alterâ ſurſum, alterâ deorſum reflexâ, marginibus velut criſpis aut fimbriatis. Succedunt *ſiliquæ* breves, nonnihil compreſſæ, tria vel quatuor *ſemina*, exigua, nigra, ſplendentia, reniformia continentes.

Tempus & Locus. Floret circa finem Maii: íique uliginoſis ſaxoſis, arenoſiſve & ad ripas lacuum & fluviorum reperitur, ſed rariús.

C. Bauhinus aliam præter hanc Fumariæ viticulis & capreolis plantis vicinis adhærentis ſpeciem habet; quam & *D. Magnol* Aprili & Maio menſibus florentem circa Thermas Ballerucanas, & ſub magnis rupibus ultra pontem *S. Jean de Vedas* propè primum molendinum ſe inveniſſe aſſerit. Nos tamen ſuſpicamur non diverſum eſſe à præcedente quam intelligit *D. Magnol.* Quòd ſi C. Bauhinus Fumariam noſtram majorem ſcandentem flore pallidiore intelligat, perperam viticulos & capreolos ei attribuit. Nos dubios & ſuſpenſos relinquunt, qui Entia ſine neceſſitate multiplicare odimus.

2. *Fumaria ſiliquoſa ſemper virens* Cornuti. *Siliquoſa Americana* Park.

Corn.

Rectà ſurgit *caule* pedali, rotundo, glabro, tenui velut cinere aſperſo, qui leviore tactu facilè defloratur. In *foliis* cæſius lævor & diviſura ſimilis vulgari, amplitudo tamen eſt major. Brumale tempus ea non metuunt. *Cauliculi* alatim pullulant: *floribus* in apice ſpicantur, *Radici cavæ* ſimilibus, colore autem diverſis: horum enim canaliculus carneo, os autem patulum fulvo atque aureo colore ſplendet. Floribus ſuccedunt *ſiliquæ*, falculæ in modum contortæ, flaveſcentes, in quibus *ſemina* Milii, modo compreſſa, rotundiora tamen concluduntur. *Radix* fibroſa eſt, vulgaríque denſiùs capillata.

Planta hæc acris ſimul & amaræ qualitatis eſt particeps.

3. *Fumaria quæ Split dicitur* J. B. *Fumaria lutea* Ger. C. B. *lutea montana* Park. **Yellow Fumitory.**

J. B.

Numeroſos, teneros & delicatos profert *caules*, dodrantales, per quos *folia* ſpectantur Radicis cavæ vel Adianti, ſed minora multò, mollicella, glauca, potiſſimum parte inferiore, ſapore inſigniter acri & fauces vellicante, pauco adjuncto amarore. *Flores* lutei vel albidi cornicula relinquunt Fumariæ bulboſæ, minora, *ſemine* plena nigro, nitido. *Radix* craſſiuſcula nigricat.

Provenit in collibus cultis & agris Apuliæ & Calabriæ, alibi etiam in Italia & Illyria. *Locus.*

De hac herba Achilles Gaſſerus in Obſervationibus ab Hier. Velſchio editis, Obſerv. 99. hæc habet; *Vires & Uſus.* Cùm in Italia ſtudiorum gratiâ verſarer, in magno uſu & fama erat herba quàm *Split* in Sclavonia, Venetiis autem herbam Sclavonicam vocabant, amara & foliis Rutam ferè æmulantibus, quæ cauſa eſt ut quibuſdam illius genus, aut *Harmel* Arabum videretur. Hæc copioſè nata in finibus Boſniæ, circa Caſtrum dictum *Boſmaprin* mirè laudabatur ad varios affectus, Podagram, Arthritidem, Iſchiadem, nervorum affectus, Spaſmum, Paralyſin, Epilepſiam, Apoplexiam & ſimiles. Quod cùm clariſſ. Viro Georgio Laubio Med. Aug. & amico meo literis ſignificâſſem, hoc modo reſpondit: Mitto tibi pro 'Αντιδώρῳ quæ habeo de herba *Split*, ex Venceſlao Lavinio Moravo hom. liter. Eſt ſpecies Fumariæ ſeu Corydalis. Invenitur in montibus Boſniæ inter ſaxa; folio, ſapore & flore Fumariam referens: Semen habet in ſiliquis. Eſt ſemper viridis, pluréſque radices agit, inter ſe commixtas: poſſit Fumaria Alpina nominari. Uſus ejus in omnibus nervorum affectibus frigidis: Cerebrum confortat, leniter purgat, urinam movet, oppilationes meſenterii aperit & hepatis. Radix amara & acris eſt: Formula hæc,

℞. Radic. Split ℥j. vel *M*j. contunde minutim; pone in Vini albi *M.* j. in olla vitreata ſat magna: integatur cruſta panis bene oblita in circumferentia: Bull. lento igne per horam j. Datur jejuno pro vice ℥j. hujus decocti tepidè, & per quinque dies continuetur. Prima vice ſumptum inebriat, poſt leviter exhilarat & morbum citò levat, victu convenienti inſtituto. Corroborat Cerebrum, & quòd Melancholicis ac Maniacis conveniat credit quidam Medicus. Greg. à Klo Medicus in Bavaria aſſerit hæc omnia vera eſſe, & ipſemet cùm eſſet debilitatis artubus, ut vix ambulare poſſet, timens præterea Epilepſiæ ſuperventum curatus eſt hac herba, ità ut in alium quaſi novúmque hominem ſe converſum putaret. Hic verò dat. ℥ij. decoct. Ex excerptis *D. Soame.*

4. *Fumaria bulboſa radice cava major* C. B. *F. b. radice cava flore purpuraſcente & albo* J. B. *Radix cava major alba* Ger. *Item R. c. major purpurea* ejuſdem. *R. c. ma. flore albo* Park. *item R. c. ma. flore carneo* ejuſdem.

J. B.

Radice eſt bulboſa, cava, lata & ſeſſili, fibris aliquot donata, colore intus foríſque buxea, ſapore amaro, interdum non major nuce Juglande, aliàs pugno maximo major, quaſi ex compluribus bulbis compacta, continuis tamen eâ formâ qua Brutorum renes nonnunquam conſpiciuntur. Hinc exſurgit *caulis* unus aut plures, teneri & magnâ ſui parte ſub terra latentes, anguloſi, compreſſi, dodrantales & altiores, foris obſoletâ purpurâ colorati, intus pallidi, nervorum agmine rubentium in circulo ſtipati, ſuccum remittentes, qui primo ſtatim occurſu linguam cum amarore & acrimonia vellicat. *Folia* in caule bina ortu inæquali, pediculis craſſis, cauli concoloribus & longis; colore glauco prædita, quæ trifariam rurſum cum peculiaribus pediculis ſubdividuntur: ſingularia folia diviſurâ Aquilegiæ minoris: A caulis medio ad ſummitatem uſque in thyrſi modum digeſti *flores* pulcherrimi, ex brevibus pedicellis, veluti Conſolidæ regalis, calcaris extremo recurvo & veluti nucleato obtuſóve, ut in Aquilegia, purpurei vel albi, labris utrinque divulſis rictum oſtentantes, lingula tanquam in ore latente, binis foliolis ad capita coeuntibus, cannulatis, foris albis, intus puncto coccineo ſaturo in ſummitate notatis, id quod commune eſt tam ei quæ flore albo eſt, quàm ei quæ purpureo: quin etiam utrique inter flores quà eorum pediculi oriuntur pro ſingulis pediculis ſingula folia oblonga, ſtriata, mucronata, integra & modicè concava. *Siliquæ* maturo ortu ſequuntur oblongæ, in quibus *ſemen* parvum, nigrum.

Plantulæ ex ſemine deciduo folium unicum producunt oblongum, ſubrotundum, ſimile Auriculæ Leporis primùm provenienti.

Eam quæ flore eſt purpuraſcente in agro Mediolanenſi copioſam invenimus primo vere, cùm Mediolano Taurinum iter faceremus. Flore albo prædita ubique fere ad ſepes, inque ſcrobibus umbroſis Alpium Helveticarum nobis obſervata eſt. *Locus.*

Radicem cavam viridi flore *Lob.* à deſcripta non ſeparat C. Bauhinus, quem nos hac in parte non inviti ſequimur.

5. *Fumaria bulboſa radice ſolida, calcari & folio criſtato* J. B. *F. bulb. radice non cavâ major* C. B. *itémque minor* ejuſdem.

J. B.

Radice eſt bulboſa, non cavâ, rotundâ, Avellanæ magnitudine, interdum majore, non tam altè defixa ut ea quæ radice cava, membranula quæ facilè trahenti cedit inveſtita, foris buxea, intus ſubalba, amara, cui fibræ capillares aliquot adnatæ. Planta ſæpe palmaris & minor, interdum dodrantalis & pedalis, nec multò minor Radice cava, *caule* lævi, ſubrubro, binis foliis prædito, ex oblongis pediculis cauli concoloribus, non adverſis, in tria alia ſubdiviſis, quæ tenuiùs deinde ſubdividuntur. Juxta radicem aut paulò altiùs folliculus unicus carinatus, calcaris gallinacei inſtar, membraneus, in quo aliorum foliorum rudimenta. Extremo cauli inſident *flores* Radicis *cavæ*, purpurantes, qui pediculo mediocriter longo tenuíque adhæreſcunt, albi, tres, quatuor, novem, duodecim aut plures, conferti in ſpicæ formam; inter quos ad ſingulorum pedicellorum exortum folium unum, diſſectum variè, fimbriatum & criſtatum. Succedunt ſiliquæ, ut in præcedenti.

In hoc genere flores albos nondum obſervavi.

In Belgio, Germania & Sabaudia arvorum quorundam ſepes & margines hac ſcatere dicuntur. *Locus.*

Non ſeparabimus nos unquam (inquit J. Bauhinus) has duas Fumarias radice ſolida non cava [majorem & minorem *C. B.*] ſiquidem magnitudine tantùm varient. C. Bauhinus diverſas affirmat, & florum herbaceis rudimentis differre ait. Nos fratris ſenioris ſententiam amplectimur.

* 6. *Fumaria tuberoſa inſipida* Cornuti. *Tuberoſa Americana* Park.

Corn.
Inſipidam ideò appellamus hanc quod guſtanti & olfacienti omnis pæne ſaporis & odoris expers eſſe percipitur. Ramoſum huic & velut pennatum *folium* naſcitur, tam tenui diviſurâ quàm eſt Juniperi: ejuſdem coloris eſt cum reliquis Fumariis. Pediculi ab radice ad folia uſque dilutiſſimè purpuraſcunt. *Radix* in duo tubercula rotundatur, quæ geminum velut teſticulum repræſentant, villis quampluribus velut adnata pube veſtitum, ac ferè ei ſimilis eſt Satyrio, quod ab eadem radicis figura Cynoſorchidem nominârunt. De flore nihil ſtatuo (inquit) necdum enim apud nos floruit, eum tamen album eſſe intelligo.

A Canadenſi ſolo repetitur.

SECTIO SECUNDA.

De Siliquoſis anomalis folio bicompoſito ſeu ramoſo, floſculis in globulos coactis:

PLANTAS haſce ob lobos ſeu ſiliquas bivalves conformes Leguminibus ſubjungendas duximus quamvis foliorum compoſitione, ſed præcipuè florum figurâ, ſitu, aliíſque accidentibus ab eiſdem plurimùm differant.

Harum pleræque ad tactum aut frigidioris aeris appulſum folia illico contrahunt ac ſi ſenſu præditæ eſſent, unde Æſchynomenæ & Mimoſæ & Senſitivæ dictæ ſunt: quâ facultate, quamvis obſcuriore, fortaſſe etiam Acacia Ægyptiaca & Indica pollent, quæ foliis & floribus cum Æſchynomenis conveniunt; atque idcirco ab iis minimè ſeparandæ ſunt, quantumvis ligneſcant & in frutices ſatis grandes aut etiam arbores evadant. Primum ergo de Acacia agemus, deinde de Æſchynomenis.

CAP. I.

De Acacia.

1. *Acacia vera* J. B. *Acacia foliis Scorpioidis leguminoſæ* C. B. *Acacia Dioſcoridis* Ger. *Acacia vera ſive Spina Ægyptiaca* Park. *Acanthus Theophraſti.*

J. B.
Acaciæ plantam adoleſcentiorem, ex ſemine natam à ſe Patavii viſam deſcribit J. Bauhinus ſpinis horrentem ſimili ferè ſpinis Berberis, eodémque ferè ordine diſpoſitis, binis utplurimum ſimul junctis, à ſe invicem divaricatis albis, cortice ex nigro cineraceo, ligno ex luteo palleſcente, foliis ad lentis folia accedentibus, pinnatim multis, ad coſtam unam cohærentibus, ut pollice, teſte Bellonio, poſſis tegere 350. folia. Siliquæ, quas hactenus habere contigit, Lupini ſiliquis quodammodo ſimiles, nigricantes ſive fuſcæ, compreſſæ, anguſto iſthmo interceptæ (an pluribus quàm duobus ſoleat iſthmis diſtingui, αὐτοψίας non habeo quod dicam: *Aſt eruditiſſ. Veſlingius ex* αὐτοψίᾳ *ſiliquarum ejuſdem arboris alias digiti, alias manûs quoque ſpithamæve menſuram ſuperâſſe didicit, nec ternis tantùm aut quaternis, ſed octonis, etiam denis, pluribúſque ſeminibus, inter arctatos lobulos invicem ſubornatis*) eòque fragili: unicuique loculo, ad latera apertili *ſemen* ineſt unicum, minus quàm Carobæ, ſpadiceum, circulo in unguem ducto, ut in Tamarindis, dentium contemptrici duritie in eo medulla. Cæterum ſiliquam intrinſecùs ſuccingit pellicula rufeſcens, inter quam & extimum corticem concretus liquor apparet, qualis ferè in *Cajous*, ſed valdè paucus. *Flores* pulcherrimi ſunt, ſphærica rotunditate globuli, *in corollarum contextum olim recepti, ſtaminum innumerabilium denſa phalange, Ceraſi minoris ambitum æquantes*, ex ſe pulverem remittentes. Coloris ſunt flavi, pediculi ſingulorum globulorum tenues unciales. Alpinus ait odore eſſe non ingrato, Cayri quidem flavos vel pallidos; in montanis verò Arabiæ albos: Arborem magnitudine eſſe Mori, ramíſque latiùs expanſis, caudice Pruni, trunco æquali. Veſlingius caudicem ſpinis carentem non raro ampliorem ſe deprehendiſſe ait, quàm ut brachio ſuo circundari potuerit: non ὀρθοφυῆ, teſte Theophraſto, ſed à mediocri ſaltem altitudine, denſiore ſylva ramorum, in latus magis quàm in rectitudinem ſe exporrigentem.

Hujus arboris, Alpino auctore, mas atque fœmina reperitur. Mas quidem ſpinis eſt horridus, & fructum non edit: Fœmina ſpinis paucioribus mollioribúſque referta eſt, eáſque extra ramos tantùm habet, non autem intra: quæ arbor eſt fœcundiſſima, florereq; orientibus Pleiadibus, Novembri ſcilicet menſe, incipit; & rurſus iiſdem occidentibus, menſe ſcilicet Martio, bíſque in anno fructus fert atque maturat.

Vires.
Ægyptii, ex obſervatione Alpini, Acaciæ arboris utuntur ſucco, ex ſiliquis immaturis expreſſo, vel etiam ex floribus vel foliis, ad oculos roborandos, atque ab inflammationibus, quæ ibi ſunt frequentiſſimæ, tuendos, ad oris auriúmque omnia ulcera, necnon ad labiorum fiſſuras, ad dentes collabentes roborandos atque firmandos, ſucco in pulverem redacto, poſt ablutionem ex decocto ejuſdem

dem ſucci vel foliorum, vel florum parato, factam, utuntur ſupra gingivas aſperſo, ac eo dentibus confricatis. Sanguinem ſpuentibus drachmam ſingulo mane, aliquo liquore diſſolutam potandam offerunt, miráſque ad quamcunque ſanguinis fluxionem firmandam ſemper vires habuiſſe apud eos cognitum eſt. Ego ſæpiſſimè hoc ſolo auxilio multas mulieres ab immodico uteri profluvio pænè mortuas revixiſſe atque ſanatas fuiſſe certò ſcio. In iis quidem quæ has immodicas patiuntur vacuationes, clyſteribus ex Acaciæ foliorum florúmque decocto paratis in uterum injectis utuntur, atque etiam ſucco pulveriſato prædicto cum decocto diſſoluto atque immiſſo. In alvi fluxionibus eodem modo tum clyſteres frequentant, tum per os ſuccum feliciter exhibent. Ad anum uterúmque foras procidentem ſucco diſſoluto cum foliorum florúmque decocto nihil habent præſtantius ac frequentiùs quo utantur. Ad eos qui ex quacunque cauſâ articulos debiles habent fomentum ex iiſdem omnibus paratum pro præſentaneo auxilio habent. Omnes ejus fomento utuntur ad defendendos articulos ab humorum decurſu, atque non minùs in eiſdem tumefactis atque inflammatis, præſertim in principio dum humores adhuc in curſu ſunt. Hincque uſus ad podagricos dolores frequentiſſimus eſt, maximámque vim habet Acacia, ut à podagricis incurſibus homines præſervet. Non deſunt qui ad ea mala non modò foris fomenti vel balnei modo Acaciâ utuntur, verùm etiam ſucci modicum per os ſumere ante fluxionis tempus per aliquot dies conſueſcunt, ut ipſæ internæ viæ anguſtiores factæ minùs curſui humorum pateant. Aliqui etiam ex ſucco Acaciæ atque aceto linimentum parant ad liniendos articulos debilitatos, quo ſanè mirificè eos roborant ac firmant. Multos novi recenter à podagra tentatos uſu aſſiduo Acaciæ planè convaluiſſe, qui ſingulis diebus per horam ad minus, pedes in decoctum Acaciæ calidum detinebant, eoque fomentabantur, pedéſque abſterſos linimento ex ſucco Acaciæ opobalſamo, acetóque parato etiam inungebant. Ad pudendorum aliarúmque debilium ulcera difficilia ſucci aquâ pluries loti pulverizati uſus eſt illis familiariſſimus; decocto etiam utuntur ad exſiccandas puſtulas omnes, præſertímque Gallicas, ſed decoctum parant, etiam cum modico ligni Guaicai. In pueris etiam ad achores in capite orientes & decocto, & pulvere utuntur. Hæc omnia Alpinus.

Acaciæ vim validam adſtringendi ineſſe veteres & recentiores conſentiunt: qua mediante prædicta pleraque præſtat; ad quæ Dioſcorides eam commendat. Pro ſucco Acaciæ Officinæ olim Pruni ſylveſtris ſuccum ſubſtituere ſolebant.

De Gummi Arabico dicto.

Cortices, ſpinas, ſiliquas & ſemina quæ reperiuntur cum gummi Arabico ſatis demonſtrare cenſemus gummi illud provenire ex Acacia, inquit J. Bauhinus. Accedit Bellonii & Alpini teſtium idoneorum id aſſerentium autoritas; quibus potiùs fidendum quàm Matthioli & aliorum ratiunculis in contrarium adductis, quibus refutandis immorari non erit operæ pretium. Scio (inquit Alpinus) totam gummarum quantitatem quæ ex Ægypto convehitur eſſe Acaciæ arborum, quando nulla ibi arbor ſit excepta hac, quæ gummas educat, ac Ægyptus & Arabia Prunis, Ceraſis atque Pomis careat.

Vim habet gummi meatus obducendi, acria medicamenta quibus admiſcetur hebetandi, & in ambuſtis puſtulas excitari non ſinit illitum cum ovo, autore Dioſcoride. *Vires.*

2. *Acacia Indica Farneſiana* Aldini.

Ad Avellanæ nucis magnitudinem in horto Farneſiano ſuccrevit, cubitorum duodecim altitudine, caudicis diametro ſemipalmari [palmum Romanum intellige] figurâ ſuâ & cortice dictam Nucem omnino æmulans ſi aculeis careret, dum ſcilicet ſine foliis ſpectatur hyemali tempore. Rami inſunt longi, alti atque erecti, ſed juncturis haud in rectum ſibi reſpondentibus, fractu contumaces & flexiles cortice lævi, ut in Avellana. At ramuſculi novelli ex parte terram aut Septentrionem ſpectante viridi cinerei, ſuperiore Solique oppoſita obſcurè rubentes atque albis punctis commaculati apparent, qui tandem ſolidiores effecti cinerei cum diluto virore toti viſuntur. Folia Maio menſe alternatim in ramis, modò ex una parte, modo ex altera ante primos flores eluceſcunt, ramoſa, pinnatáque Filicis fœminæ in modum, quatuor, quinque, ſex, ſeptem, aut octo ramulorum paribus compoſita, nullo in extremo impari foliorum ramulo; in quorum unoquoque parva & oblonga ſunt foliola viridia, inſtar foliorum Lentium, invicem oppoſita, ſeſe ex ordine contingentia, interdiu expanſa, noctu ad ſe mutuò adducta [oppoſita ſcilicet] Aculei cuilibet folio in lateribus pediculi connaſcuntur bini, initio colore carneo, poſtea albeſcentes, validi, unciam & ampliùs longi, qui remanent diu in ramis & caudice etiam decidentibus foliis.

Flos Quintilis menſis initio apud nos, poſtquam folia pauca è vetere ligno emerſerunt, apparet, *Tempus.* non quidem in multa copia, ſed qui fructum perficiat: Septembre autem incipiente, poſt plurima etiam alia enata folia, iterum floret copioſè ex novellis ſurculis: At fructum ex his non edit, fortè ob frigus inſequens: nam Alpinus bis in anno Acaciam in Ægypto fructus ferre & maturare ſcribit. Verni flores pauciores ſunt numero, & ſingulatim oriuntur, brevíque annectuntur pediculo: Autumnales verò copioſiſſimi prodeunt, atque tres, quatuor, quinque, vel ſex propè orti & quaſi ſimul, longóque pediculo pendentes hærent, cæterò non differunt. Porro flos iſte cùm parvulus eſt viridi cernitur colore, parvúmque figurâ imitatur Fragum, deinde luteſcit, & poſt duos vel tres dies albeſcens, fit cano hominis capillo haud abſimilis, parvæ etiam pilæ in modum eſt rotundus, apparétque quodammodo tomentoſus ac lanuginoſus, quaſi ex pluribus flocculis conſarcinatus: ſed revera à medio prodeunt infinita quædam, mirum in modum tenuiſſima filamenta, in ſummo luteum apicem parvum, rotundúmque, ac arenæ granulo ſimilem habentia, quæ circumpoſita cum ſuis appendiculis globum luteum efformant, fructûs Ceraſi magnitudine ac figurâ. Adhuc autem exactiùs hunc florem examinans, reperi parva & oblonga vaſcula (ſeu potiùs caliculos) optimè ſimul confarctæ in perfectam rotunditatem, numero aliquando 95, 100, 110, & plus, & minùs, quæ omnia occluſa ſunt viridia, aperta verò, ſcilicet cùm effloreſcunt, ſingula quælibet quadraginta vel quinquaginta, tenuiſſima breviáque & lutea filamenta (ſeu capillamenta aut potiùs pilos) in ſummo ſortita, parvulum granum luteum pro apice continent atque emittunt. Sapore eſt flos iſte parùm adſtringente cum levicula amaritudine: odor verò gratus & ſuavis, nec diſſimilis Keiri, at paulò acutior: quem ſiccatus diu pertinaciter retinet. Per menſem integrum prima vice, ſecunda per duos & plus florens conſpicitur, floribus aliis marceſcentibus, aliis ſubnaſcentibus.

Siliquæ è floris centro prodeunt, numero variæ, ſolitariæ interdum, aliquando verò binæ, ternæ, quaternæ, ſenæ, ſeptenæ, denæ etiam, nec rarò plures ab uno eodémque flore. Cum enim ortum ducant ſiliquæ ab illis vaſculis in flore dictis quæ centenæ quandoque numerantur, nec etiam erit impoſſibile ab uno globoſo tantùm flore centenas oriri ſiliquas: poſitu autem figurâque ſimillimæ conſpiciuntur Piperi Æthiopico *Matth.* ſed ſapore & internis ſeminibus differunt; per maturitatem nigerrimæ dum parvæ adhuc valdè adſtringentes ſunt, contortæ, rotundiores & veluti cornicula, matureſcentes paullatim minùs adſtringentes, magiſque acres; maturæ figurâ & magnitudine Lupinorum ſiliquas æmulantur, aliquantulum contortæ, ſex uncias longæ, digiti minoris craſſitie, rotundiuſculæ & tuberculoſæ ob ſemina incluſa. Cortex ſiccus validus eſt.

Semina Carobæ ſimilia; matura dura atque nigra, non rotunda ſed longiuſcula, medullâ bivalvi, in quolibet lobo plura, incerto numero, ſine ordine poſita & confarcta, ſubſtantiâ quâdam candida & levi interpoſita. Mirum, vel unum ſemen tantùm paululum ore manſum adeò calefacit os & palatum, atque Allii odorem adeò æmulatur, ac taliter eo odore os inficit, ut etiam à longè mirè fœteat halitus ejus qui hujuſmodi ſemen parum manderit.

Semen ab inſula S. Dominici dicta ſeu Hiſpaniola tranſmiſſum fuit. Plantæ è ſemine Indico enatæ poſt triennium florere cœperunt.

Acacia ſecunda Vet.

Acaciæ alterius meminit Dioſcorides in Cappadocia & Ponto naſcentis, ſimilis Ægyptiæ, multò tamen minoris, & ad humum depreſſæ ac tenerioris, ſed ſpinâ aculeorum ſpecie obſitæ, folia habentis Rutæ ſimilia: Semen autem in folliculis conjunctis, trium aut quatuor capacibus, minus Lente.

Hæc tota in ſuccum expreſſa aſtringit, verùm inferior eſt facultate, & ad ocularia medicamenta inepta.

Cordem, quæ Acacia Dioſcoridis quibuſdam.

Halepi in mercatorum tabernis nomine *Cardem* reperit Rauwolfius ſiliquas venales, caſtaneæ modo fuſcas, quæ duos aut tres ſacculos habent compreſſos, & in unoquoque *ſemen* rubens ſimile Balſaminæ noſtræ mari, ex Ægypto maximè allatas. Quidam exiſtimant veram Dioſcoridis Acaciam.

Acaciæ congener Lob.

Quædam Acaciæ congener eſt, foliis & ſpinis Jujubæ concoloribus, cui ſurculi tortiles per crebra intervalla geminis aculeis donantur, cornua Limacis exerta referentibus, intérque cirri exiles foliola Acaciæ primæ poſitu & ſimilitudine gerunt. *Lob. Adv.*

Acaciæ congener alia.

Ex Peruvianis inſulis alia, quæ non foliolis diſſimilis, in viminibus ſeſquipedalibus ſpinulis aduncis donatur, concoloribus Uvæ criſpæ. *Ad. Lob. & Penæ.*

CAP. II.

De Plantis Æſchynomenis ſeu vivis & mimoſis dictis in genere.

FAcultas ſentiendi Animalibus tam propria cenſeri ſolet, ut eorundem differentia eſſentialis à Philoſophis conſtituatur. Verùm Plantæ nonnullæ *Æſchynomenæ* Veteribus dictæ, Recentioribus *vivæ* & *ſenſitivæ* & *mimoſæ*, haud obſcura ſenſûs indicia produnt: ſiquidem folia earum manu aut baculo tacta & paululum compreſſa, pleno etiam meridie, ſplendente Sole, illico ſe contrahunt; in nonnullis etiam ſpeciebus cauliculi teneriores concidunt & velut marceſcunt; quod idem ab aere frigidiore admiſſo patiuntur. Quomodo hæc fiant ſi ſenſum omnem & motum ſpontaneum iis denegemus mechanicâ aliquâ ratione explicare perdifficile eſt. Quid ſi dicamus ſpirituum nervos & vaſa replentium contractioni aut ingreſſui prohibito ea deberi? Quemadmodum enim Animantium pulmones aere inſpirato repletæ extenduntur & attolluntur, ſic pariter folia ſpiritibus & vaporibus per nervos influentibus; quemadmodum etiam iidem pulmones aere ſeu expirato, ſeu per poros elapſo vacuæ concidunt & contrahuntur, ſic itidem folia ſpiritibus exhauſta. Jam verò ſpiritus folia diſtendentes cùm in continuo fluxu ſint, pérque eorum poros expirent, niſi novi jugiter à radice ſubminiſtrentur, flacceſcant ea & contrahantur neceſſe eſt, ut in avulſis videmus.

Fieri ergo poteſt ut tangentis manus, nervorum compreſſu ſpirituum influxum impediat ad tempus, aut fortaſſe etiam repercutiat nonnihil, unde iis qui nervos implebant evaporantibus *folia* neceſſario contrahentur aut collabaſcent. Fieri etiam poteſt, ut tam digiti quàm ambientis frigus, ſpiritus contrahat & condenſet, eorúmque motum ſiſtat, adeóque folia contrahi & collabaſcere faciat. Valvulas enim in plantarum vaſis, niſi quis eas ad oculum demonſtraverit, non libenter admiſerim.

Locus.

Hujus plantæ Theophraſtus nomine Æſchynomenes circa Memphin Ægypti naſcentis meminiſſe creditur. Verùm hodie in Ægypto non invenitur, ſiquidem Bellonius & Alpinus nullam ejus mentionem faciunt; & Guilandinus ſe iſtam diu multúmque in Ægypto circa Memphin, Heliopolin,

polin, Tanaim & Alexandriam quæſitam nunquam offendere potuiſſe. Veriſimile ergo eſt aliunde advectam ibi olim plantatam fuiſſe.

Plinius Lib. 24. Cap. 17. ejus meminiſſe videtur his verbis, *Adjecit* his Apollodorus ſectator ejus [Democrati] herbam Æſchynomenem, quoniam appropinquante manu folia contraheret.

Cap. III.

De Plantis Æſchynomenis foliis bicompoſitis ſeu ramoſis.

1. *Caaco Braſilienſibus; Herba viva vulgo* Marggrav. *Æſchynomene ſpinoſa II. ſeu foliolis Acaciæ latioribus, ſiliquis longis hirſutis* Breyn. *An mimoſa ſpinoſa Fernambucenſis* Zanoni? **The Senſitive Plant.**

Caulem habet ſtriatum, viridem, longum, haud craſſum, lignoſum, aculeatum, fragilem tamen & medulloſum, qui partim terræ incumbit, partim aſſurgit & aliis ſe implicat. In varios panditur ramos, & rami in ramulos, duos aut etiam quatuor digitos longos, aculeatos: quilibet autem ramulus quinque, ſex aut octo coſtas habet ſibi ſemper oppoſitas, quamlibet unum aut ſeſquidigitum longam, quæ coſtæ continent foliola læte viridia, ordine poſita & ſibi oppoſita, anguſta, oblonga ut Lentium, ſine pediculis, ad tactum tenera, in medio ſecundùm longitudinem ſubtili nervulo donata, qui non poteſt videri niſi foliolum lumini obvertatur. [Nobis folia ſunt quæ Marggravius ramulos vocat.] Folia autem in plantula nobis viſa, quæ ex ſemine provenit, obſervata bicompoſita fuêre *Filicis fœminæ* in modum, primò ex duabus tribuſve coſtarum paribus medio nervo adnexis; ſecundò ex ſedecim, octodecim, aut etiam viginti pinnarum paribus ſingulis coſtis adnexis, abſque impari in extrema coſta: Ad caulem ubi ramuli prodeunt brevis provenit pediculus, (rarò pluſquam unus in uno loco, ſed in uno habens multos [flores] & in ſummitate, caulis quaſi ſpicatim congeſti ſunt globuli) unum digitum longus, qui capitulum producit rotundum magnitudine Globulariæ Monſpelienſium *Cluſii*, vel etiam majus, conſtans cœruleo-purpureis, (vel etiam incarnati coloris) floſculis egregiis, arctè junctis, ita ut capitulum hirſutum videatur. Poſt flores proveniunt *ſiliquæ*, tenues, ſtriatæ, hiſpidæ, mollibus aculeis munitæ, tres circiter digitos longæ, in quibus ſemen nigerrimum ſplendens, oblongum, figuram ferè habens cordis, magnitudine grani ſiliginis. *Radix* hujus plantæ perennis eſt, & ſemper protrudit caules recentes: Eſt autem pedalis aut paulò majoris longitudinis, quatuor circiter digitos craſſa ſuperiùs, ſed quæ paulatim attenuatur versùs inferiora; eſt autem contorta inſtar funis, & multa habet filamenta ad latus è ſui medio, unum aut duos pedes longa, exteriùs coloris Umbræ, interiùs alba, lignoſa, medulloſa, lenta, filamentoſa: tota fortem odorem habet, planè ſimilem Raporum noſtratium diu in cella tempore hyberno ſervatorum. Herba inodora ſed ſaporis ſubdulcis: Mirabilis autem, nam manu, pede aut baculo tacta, ſtatim contrahit ſe & componit, brevi autem poſt iterum ſe explicat. Etiam circa Solis occaſum quaſi triſtitiâ affecta ſe componit.

Eandem huic omnino plantam eſſe mihi planè perſuadeo *Mimoſam ſpinoſam Fernambucenſem* Jacobi Zanoni, quamvis ille diverſam velit, figura duntaxat ſeminis, (quod ſumma parte per longum ſulcatum ſcribit, frumenti noſtratis ſimilitudine) repugnare videtur.

2. *Caaco ſeu Herbæ vivæ tertia ſpecies* Marggr. *Æſchynomene ſpinoſa tertia ſive foliolis Acaciæ anguſtioribus, ſiliquis parvis echinatis* Breynii. *Planta humilis hortulanis noſtris.*

Breyn.

Validioribus ſpinis undique horret hic frutex, Roſarum magnitudine; *ramis* multis rotundis, hirſutiſſimo cortice, atrorubenti obductis: quos frondes nullo ordine & temere naſcentes, ſeſcunciam longæ, tenues hirſutæque ambiunt; ſubtus ad exortum duobus hamatiſque ſentibus armatæ, & ſuperiùs in quovis latere quatuor aut ſubinde quinque ſuffraginibus *foliola* obſcurè virentia, Acaciæ anguſtiora habentibus, denſè adeò in orbem alatæ ut flabellum è plumis confectum perminutum non malè exprimere videantur. Globulos ſecundæ fert minores, *floſculis* rigidioribus & magis patulis congeſtos, ternos, ſenos, vel nonnunquam plures ſimul junctos: quibus *ſiliquæ* ſuperveniunt pilis rigidis echinatæ, tenues, in tres diſtinctæ loculos, quorum ſingulis ſingula *ſemina*, præcedentium paria, ſed aliquanto minora, coloris ex ſpadiceo fuſci, incluſa.

Marggravius ſiliquas & ſemina ità deſcribit. Semen continetur in ſiliquulis parvulis, teretibus, hiſpidis, fuſcis, quarum multæ conjunguntur, figurâ Roſæ: quælibet autem ſiliquula habet tria grana & totidem tubercula; Semen autem coloris eſt olivacei, paulò obſcurioris, rotundum & paulò compreſſum, inſtar lentium, ſed minus. Siliquulæ etiam ſponte diſſiliunt in tot partes quot ſemina continent.

Hæc fortè eſt Pinahuihuiztli ſeu Herba verecunda Fr. Hernandez, quæ imperfectè admodum deſcribitur Lib. 4. Cap. 32. Hiſt. Mexic.

Hæc ex ſeminis figura ea eſſe videtur quæ hortulanis noſtris Plantæ humilis nomine colitur, ad frugem tamen, quamcunque curam adhibueris in regionibus noſtris ob ambientis frigus non pervenit.

* 3. *Æſchynomene ſpinoſa* IV. *ſeu foliolis Acaciæ anguſtioribus, frondibus validiſſimas ſpinas habentibus* Breynii. *An Herba viva alia fruticeſcens, Luſitanis Silva d' Agoæ dicta* Marggr? *Breyn.*

Frutex hic itidem Braſilianus, ſpinis adhuc validioribus paſſim armatus, & altiùs utpote in Oxyacanthæ altitudinem excreſcens, cortice purpurante, lento, & in ramis piloſo tectus. Hujus frondes ſeu *folia* Acaciæ inſtar ſunt ramoſa, ac obſervatione profectò digna: illorum enim quodlibet ex pediculo pæne dodrantali, craſſo, lignoſo, pilóque abundante hirſuto & rufeſcente conſtat, per intervalla ſemuncialia octo, decem aut duodecim paria ſuffraginum, biuncialis latitudinis, ſibi directè oppoſita habens: qui foliolis compluribus utrinque, admodum exiguis, denſiùs quàm congeneres omnes mirabiliter adeò pennatæ, ut tanquam in alis avicularum pennulæ appareant: inter cujuſlibet ſuffragnium paris medium, ex petioli ſupina & carinata parte aculeus longus & gracilis progeneratur, & in mediâ ſuffraginum diſtantia utrinque ad petioli latus craſſæ, aduncæ, Roſarum ſimiles, validiſſimæque ſpinæ, eo modo ut par ſemper ſuffraginum & par ſpinarum, par ſpinarum & par ſuffraginum, (in medio ſicuti dictum aculeum ſemper habentium) alternatim ordine accuratiſſimo ſe invicem excipiat. *Floſculos* fert ſui congenerum de more in globulum coagmentatos ſed majorem; deinde *ſiliquæ* è floris centro longiſſimæ, hirſutæ progerminare feruntur.

4. *Æſchynomene ſpinoſa* I. *ſeu latifolia Braſiliana ſiliquis radiatis* Breynii. *Juqueri-omnano* Margrav. *An Herba mimoſa* Cluſ? *Breyn.*

Planta eſt fruticeſcens, caules ramóſque proferens pallidè virentes, quadrangulares, fragiles, medullâ niveâ refertos, & in angulis denſiſſimè ſpinarum vallo lutearum munitos. Hi alternatim per interſtitia uncialia longioráve frondibus æquè ac rami quadrangularibus ſpinoſiſque ornantur: quæ in extremitate ferè in duas ſemunciam vix attingentes expanduntur ſuffragines, quarum ſingulæ *foliolis* utrinque duobus, averſâ parte hirſutis, adverſâ verò glabris & lætè virentibus præditæ, Senæ haud minoribus, nec diſſimilibus, excepto quòd altera eorum pars alteram longitudine & latitudine vincat, & interius foliolum inferius multo brevius ſemper & longè minus obſervetur: cujuſlibet folii longitudinem nervus erectus, ſuperiori tamen lateri propiùs quàm inferiori tranſit, coſtas quaſdam ſemilunaris figuræ in inferiori latere cum venulis parvis in utroque fundens. Inter frondium appendices pilis rigidis exaſperatas petiolus vel ſolitarius tantùm (vel ſubinde plures ſimul juncti) anguloſus, tenuis, uncialis longitudinis, atque ſpinulis multis præditus exit; globulum ſuſtinens villoſum, Acaciæ dimidio minores, ex innumeris tubuloſis *floſculis*, ſtaminula pallida emittentibus, purpurei coloris, & ſquamulis compluribus, pallidiuſculis, ſpinoſis conſarcinatum: quem *ſiliquæ* tandem ſubſequuntur membranaceæ, novem, decem, imo & duodecim in orbem, Glycyrrhizæ Dioſcoridis inſtar diſpoſitæ, longitudine unciam ſuperantes, pallidi coloris, & pilis longiuſculis hirtæ, circúmque margines longioribus veluti ſpinulis radiatæ: hæ per intervalla ſunt tumidiuſculæ, depreſſæ interſtitiis, ac Securidacæ inſtar geniculatæ; de quibus ſemine maturo filum utrumque latus fimbriæ inſtar cingens ſolvitur, & ſiliqua ipſa diſſilit in capſulas quatuor aut quinque parallelogrammas; in ſingulis *ſemen* unicum comprehenſum; olivacei coloris & figuræ ovalis, Acaciæ quadruplo minus continens, cujus utramque ſuperficiem area circularis pingit.

* 5. *Æſchynomene ſpinoſa foliolis Acaciæ latioribus, frondibus longiſſimos aculeos habentibus* Breyn. *Breyn.*

Hæc ex ſemine Americano, oblongiuſculo, olivacei coloris tam feliciter extitit, ut intra annum ternos in cubitos adoleverit. *Caudicem* habebat ligneum, rotundum, digiti craſſitie, & multis ſpinis deorſum inflexis rigentem: ex quo *ramuli* confuſo ordine oriebantur ſpinoſi, frondibus inumbrati frequentiſſimis; præcedentis admodum ſimilibus, niſi quòd tenuiores, multò minùs hirſutæ, ſpiniſque minoribus ac infirmioribus, aculeis contrà altero tanto longioribus præditæ, & ſuffragines eorum, quæ laxiùs diſpoſitæ, foliolis majoribus Æſchynomenes ſpinoſæ ſecundæ *Breyn.* meliùs convenientibus minus arctè pennatæ. Hæ frondes æquè ac antecedentis tactæ, ut & veſperi ſine contrectatione, ſed tardiùs paulò foliola complicantes, deorſum ſuffragines detorquebant.

6. *Æſchynomene mitis* I. *ſeu Herbâ caſta Americana, foliolis Acaciæ latioribus, ſiliquis latis, compreſſis, majoribus* Breynii *Plantæ ſenſitivæ nomine hortulanis noſtratibus nota. Herba mimoſa Jamaicenſis* Zanoni.

In cubitalem altitudinem [imo ulnæ Italicæ & dimidiæ *Zan.*] attollitur, *caule* unico principali, verùm prope terram multos ramos emittente, lignoſo, glabro, ſplendente ac ſi vernice oblineretur, ſubinde rubente, frondibus ſeu foliorum alis per intervalla crebra veſtito, uti ſunt & rami, qui ſi reclinati ut ſæpe terram attingant radices plerunque agunt. Frondes ſeu foliorum alæ bicompoſitæ ſunt, ut in ſpinoſa ſecunda *Breyn.* primò ex duobus tribúſve alarum ſeu ſuffraginum paribus, pediculis brevibus, craſſis mediæ coſtæ adnexis; deinde ſuffragines dicti ſeu foliorum totalium alæ ex foliolorum ſeu pinnularum paribus ſedecim, octodecim, aut etiam viginti, & fortaſſe etiam pluribus. Sunt autem pinnulæ hæ anguſtæ, glabræ, glaucæ, aut obſcuriùs virentes, per margines æquales, in acutos mucrones terminatæ, nullâ in extrema ala impari pinnulâ: dum tenellæ ſunt rubent aut purpuraſcunt, qui color in plenam maturitatem adeptarum marginibus durat. Ex frondium ſede pediculus exurgit ſeſcuncialis, nudus, cujus cacumini inſident *flores* tubuloſi in ſpicam Pimpinellæ inſtar globoſam condenſati. His evanidis apparent ſiliquæ novem, decem, pluréſve ſimul junctæ, unciales, membranaceæ, fuſcæ, compreſſæ, à Geniſtæ ſiliquis haud multùm abhorrentes, tot in utroque latere extrinſecus tuberculis præditæ quot ſemina numerantur intrinſecus, quæ nigra, forma & circulis Æſchynomenes ſpinoſæ ſecundæ paria. Ja. Zanoni ſemina gigartis ſeu vinaceis ſimilia ſed minora,

nora, nonnihil compreſſa, lucida, valde dura, colore caſtaneo [verius ex ſpadiceo nigricante.] Idem accuratiùs florum ſpicas ſeu globulos deſcribit his verbis. Verſùs ſummos caules & ramos, Septembri menſe, è foliorum ſinubus ſingulis ſingulos exſerit oblongos pediculos, uno vel altero foliolo, diverſæ à reliquis figuræ, nimirum cordiformi donatos, ſummo faſtigio capitulum granulatum viride, quod poſtea in luteum mutatur, ſuſtinentes. Excreſcente paullatim capitulo granula inferiora primò aperiuntur & fiunt florum calices, quibus exiccatis ſuperiora gradatim explicantur, ut nunquam plus media parte capituli florida appareat. Sunt autem floſculi in quatuor vel quinque dentes ſeu angulos ſecti, habéntque in medio multa filamenta ſeu *ſtaminula* è luteo albicantia, *apices* minutos, ſubrotundos coloris obſcuri & odoris tenuis ſuſtinentia.

Plantæ hujus ſemen ex inſula Barbados, ubi ſponte oritur, quotannis in Angliam mittitur. *Locus.*

* 7. *Æſchynomene mitis ſecunda ſeu Herba caſta Zeilanica ſiliquis latis, compreſſis, minoribus* Breyn.

Breyn.

Hujus ſiliquam duntaxat habuit J. Breynius, quæ cum quinq; aliis uni adnata fuerat pediculo: erat autem ex ſpadiceo fuſca, nullis articulis intercepta, Herbæ caſtæ primæ perquam ſimilis, ut & ſemen; ex quo D. *Sye* propullulavit planta, Mimoſæ minori haud abſimilis facie & motu.

* 8. *Æſchynomene mitis Americana foliolis Acaciæ anguſtioribus, ſiliquis longis anguſtis, ſemine quadrangulari* Breyn. *Mimoſa ſpuria Fernambucenſis, dicta Mimoſa Italica* Zanoni.

Neque ſtatura & magnitudine, neque foliorum figura à reliquis Mimoſis differt. Folia duntaxat nonnihil tenuiora ſunt, ſuperna parte perfectè viridia, infernâ pallidiora. Caulis plerunque ſeſquicubitalem altitudinem aſſequitur, propè terram ſubrotundus.

Differt à prima ſpecie ſeu Mimoſa ſpinoſa Fernambucenſi Zanoni, 1. Parvitate totius plantæ, præcipuè foliorum. 2. Quòd folia tactu non ſe comprimant illius in modum. 3. Siliquis longis, tenuibus, mucronatis, caulibus ſpinis deſtitutis, quo differt à mimoſa quartâ Zanoni, cujus ſiliquis ſunt etiam tenues & longæ, verùm caules ſpinoſi.

Hæc à multis annis variis Italiæ locis familiaris facta eſt, adeò ut advena & peregrina jam non habeatur planta in illis regionibus, unde & nomen *Mimoſæ Italicæ* adepta eſt.

Pleniorem omnium ejus partium deſcriptionem qui deſiderat Jacobi Zanoni hiſtoriam petat.

* 9. *Æſchynomene mitis Americana foliolis Acaciæ brevioribus* Breynii.

Breyn.

Arbuſcula eſt rariſſima, in *Corocao* inſula naſcens, Frondibus Acaciæ, in quibus folia breviora, pedunculis longioribus, quàm in reliquis Æſchynomenes generibus inſidentia cernuntur. Globulos uberrimos, Æſchynomenes ſpinoſæ 3. *Breyn.* ſimillimos, *floſculis* verò majoribus, elegantioribus paucioribúſque compoſitos gerit. Siliquarum figura nos latet, inquit Deſcriptionis autor Jac. Breynius.

* 10. *Frutex pavoninus ſive Criſta pavonina Sinenſium* Breynii. *Foliis ramoſis cum hoc genere convenit, floribus cum ſequente.*

Breyn.

Frutex hic cortice lævi, præprimis in junioribus purpuratus, in *Ambon* inſula aliiſque Indiæ locis ad quinque cubitorum altitudinem aſſurgit: *Frondibus* purpureis ſpithamæ longitudinis, ſub origine ſpinam hami modi incurvam habentibus alterna vice inumbratus, quæ per certas diſtantias ſuffraginibus quinque, ſeptem, pluribus paucioribúſve, in quolibet latere biuncialibus ſunt præditæ, purpurei itidem coloris, aculeolúmque etiam purpureum ſub ſingularum exortum monſtrantibus. In harum ſuffraginum unaquâque octo, decem, duodecim, vel quatuordecim foliola obſervantur Coluteæ Scorpioidis venoſiora, pari ſemper numero ſibi mutuo oppoſita, ità ut nullum Suffraginis extremum claudat. Floribus exornatur incomparabilis ſuavitatis, de quibus in ramorum ſummitatibus plures ſubinde quàm quinquaginta, *ſpicam* longam ſpectabilem efformantes numerare licet. Illorum quilibet triunciali petiolo purpureo, inferiùs juxta ſedem ſpinulâ, & ſuperiùs geniculis ſæpiſſimè duobus donato ſuffulcitur, ac Caſſiæ in modum Braſilianæ, in globoſo ante perfectionem celatur utriculo; quinq; ex obſoleto purpuraſcentibus foliolis compoſito, quorum infimum carinatum, extrema parte inflexum veluti cucullus ſuper reliqua minora reſupinatur, atque *florem* in illis reconditum venuſtiſſimum cum explicatur petalis quinque, è purpureo rubentibus & ex aureo fulgore variegatis conſtantem occulit. Singulorum in medio florum *ſtamina* ſtant decem, purpurea, longiſſima, ſurſum verſùs reflexa, flaventes in *crocos* deſinentia, inter quæ *ſtylus* cuſtoditur prolixus & craſſus, tandem in *ſiliquam* à Piſorum haud multùm recedentem excreſcens, corticoſam, duram ex purpureo caſtanei ſaturati coloris, intrinſecùs verò album, ac valvulis ſpongioſis & craſſis ex cinereo ferrugineis in novem vel decem ſeparatam cellulas: quarum unaquæque *ſemen* Ceratiæ ſimile continet, olivacei coloris, cum tempore ex ſpadiceo rufum ſeu fuſcum, circularibus lineis denſiſſime cinctum, quod ex pedunculo in margine ſiliquæ ſupremo dependet.

SECTIO TERTIA.

Plantæ Æſchynomenæ foliis pinnatis tantùm, non ramoſis, floribus vel papilionaceis vel pentapetalis.

CAP. I.

Mimoſa non ſpinoſa major Zeilanica Breyn. *Dyahibala Cingalenſium* D. Hermans.

D. Syen. RAdice firmatur rotundâ & ſubruſâ, quæ paulò infra terræ ſuperficiem in tres quatuórve partes finditur, & rurſus poſtquam profundiùs delituerit, in plures ſubdividitur, paulatímque in capillamenta coloris albicantis deſinit. Huic innititur *caulis* rotundus, concavus, mollis & tener, coloris dilutè vireſcentis, cui alterno ordine adnaſcuntur *folia* longa, ex plurimis aliis lateralibus, nervo medio intercurrente conflata, pari modo ut in aliis Mimoſis liquet, niſi quòd folium hocce anguſtius, ac non ramoſum, & tota planta præterea dilutiorem colorem obtineat, ſenſûque obtuſiore ſit prædita. Juxta foliorum exortum flores enaſcuntur papilionacei, nunc ſingulares, nunc bini terníve, pediculis brevioribus inhærentes, figurâ (quantum ex ſicca planta colligere datum) ad Geniſtæ flores propemodum accedentes, coloríſque lutei vel aurei, labello autem inferiore hirſuto. Hiſce ſuccedunt *ſiliquæ* anguſtæ, compreſſæ & articulatæ, trium unciarum utplurimum longitudine, quinque vel ſex *ſemina* ſuis internodiis diſtincta continentes, quorum numerum externè facile quis diſtinguat, cùm non ſolùm foras promineant, ſed & iis in locis ubi conſpiciuntur ſemina, ſiliqua planè ſit aſpera & ſcabroſa, articulationibus præterea, quæ ea diſtinguunt, tam teneris, ut ſi vel leviter tantummodo tractentur, facili negotio à ſe invicem ſeparentur: ſiliquæ extremitati inſuper appendicula quædam ut plurimum adhæret capillacea. *Semen* ipſum Lentis fermè eſt magnitudine, coloris ex griſeo vel ſubfuſco flaveſcentis & exactè renis figuram exhibens, pari modo ut in Spartio monoſpermo altero *C. B.* videre licet.

Calorem intenſum & ſolum apprimè humidum amat.

CAP. II.

Herba viva Hiſt. Lugd. Acoſtæ Park.

Acoſta. NOnnullis Aſiæ locis planta quædam invenitur, vulgò *Herba viva* nuncupata, à circumforaneis illis *Joques* appellatis *Herba amris*, ab Arabibus & Turcis *Suluc*, & à Perſis *Sulique* dicta. Exilem habet *radicem*, à qua ſupra terram exiliunt octo ramuli, (coſtæ potiùs) duos digitos longi, *foliis* utrinque è regione digeſtis, & inter ſe reſpondentibus onuſti, quæ utplurimum ad Ervi folia accedunt, nec diſſimilia foliis Polypodii, ſed longè tenuiora, itémque lævia, & grato virore oculos paſcentia, uti Tamarindorum folia. E medio capite radicis proſiliunt pediculi quatuor, foliis vix longiores, *florem* ſinguli ſuum ſuſtinentes flavum, aſpectu pulcherrimum, minorum Caryophyllorum floribus ſimilem, ſed ſine odore.

Locus. Naſcitur nonnullis Aſiæ locis calidis & humidis.

Hæc Planta ſingularis eſt & ab aliis Æſchynomenis longè diverſa. Integram ejus hiſtoriam vide apud Acoſtam. Herba eſt magica & ad amatoria celebratur.

CAP. III.

* 1. *Chamæcriſta pavonis Braſiliana ſiliquâ ſingulari* Breyn.

Breyn. EAdem pænè quâ mimoſa ſpinoſa ſecunda *Breynii* facie procreſcit, quanquam minus, nec adeò ramoſum, & nullo aculeorum vallo munitum. *Caules* namque ex ſua radice fundit quadrangulares rubentes, ſpinarum penitus expertes, & ad ſingulas foliorum alas modo in hanc, modo in illam partem inflexos, ac geminatis, latis, in acutum deſinentibus, nervoſis circúmque piloſis auriculatos appendiculis: inter quas *folia* alternatim exoriuntur palmaria, pennata, ſeu ex innumeris, pallidè vireſcentibus foliolis, Acaciæ haud parùm æmulantibus, trinerviis, uni coſtæ adnatis, ſibi invicem oppoſitis congeſta, veſperi ſe complicantibus & mane illuceſcente Sole ſe aperientibus reliquorum hujus generis more. E foliorum alis ſolitarius plerunque tantum, tener & oblongus exit pediculus, cui Flos inſidet amœnus, Sophera Alpini quadruplo minor, ſubrubicundíque coloris, petalis quinque acutioribus compoſitus; cujus in meditullio corniculum falcatum, lanugine denſâ hirſutum ſtaminula inter multa ludit; quod collapſo poſtmodum flore hirſutiem ſuam exuens in *ſiliquam* efformatur pulchram, anguſtam, ſextantalem, breviorémve Criſtæ pavoninæ, ſed nigerrimam, cum pluribus intus membranulis, veluti parietibus intergerinis in diverſas concamerationes, ſingulis ſeminibus ſingulis repletis, diſpeſcitur.

2. *Herba mimoſa ſpuria ſeminibus quadratis.*

Cauliculos ſurrigit dodrantales, teretes, graciles, ſatis rigidos, erectos, cacumine tamen nutante, rubicundos, hirſutos, ab imo ſtatim ramoſos, ramulis alternis è foliorum alis exeuntibus: imi tamen ramuli ex adverſo bini in ſingulis plantis oriuntur. *Folia* per intervalla crebra, hinc indè ſingula, caulibus per totam longitudinem ab imo ad ſummum uſque adnaſcuntur, alata Viciæ alicujus in modum, è pluribus pinnularum oblongarum obtuſarum conjugationibus compoſita [decem interdum aut duodecim numeravimus] per margines æqualia, glabra, ſupernè viridia, infernè glauca, brevibus pediculis fulta cum auriculis acutis hinc inde ad exortum racheos cauli adnaſcentibus. Verſùs ſummos caules ex alis foliorum [aliàs, ex parte caulis inter duo folia mediâ] exeunt *flores*, tres plerunque ſimul, pediculis tenuibus ſemuncialibus ſuſtentati, calyci è ſex ſegmentis in longos & acutos mucrones exeuntibus compoſito incluſi, pentapetali, petalis obtuſis, flavi, magnitudine & colore florum Aſcyri aut Chamæciſti, cum plurimis intus ſtaminibus ſeu corniculis craſſis, erectis & ſtylo in medio.

Huic perſimilis eſt, ſi non eadem, Chamæcriſta Pavonina Americana ſiliquâ multiplici *Breynii, quam ſic deſcribit,*

Breyn.

Venuſtate ac concinnitate priori [Chamæcriſtæ pavoninæ Braſil. ſiliquâ ſingulari] in multis cedit. *Caulem* habet rotundum, ſtriatum haud inflexum, ramos multos, pilis tenerrimis pubeſcentes ferentem. Horum alæ quam illius breviores, earúmque foliola pauciora ac ampliora, Mimoſæ ſpinoſæ ſecundæ *Breyn.* foliorum lobulos ſuperantia, & averſa parte ſubhirſuta. *Flos* dimidio minor quàm Braſilianæ, & copioſiùs in ſingulis alarum ſinubus, pediculo breviore fultus; quo evaneſcente ſuccedit *ſiliqua* nigricans, Braſilianæ anguſtior, magiſque compreſſa, ac in plures itidem concamerationes diviſa, *ſemen* continens quale eſt Braſilianæ, ſed minus.

Locus. In Americana inſula dicta *Curacao* oritur. Nobis deſcripta ex ſemine Londino accepto, colore ſpadiceo, figurâ quadratâ aut rhomboide, enata eſt. Siliquas non vidimus, nec enim eas in hortulo noſtro perfecit. Semen quotannis ex inſula *Barbados* unà cum Plantæ ſenſitivæ & humilis dictæ ſeminibus in Angliam delatum eſt.

FINIS.

De ICONIBUS *Sculpendis Admonitio.*

CUm accuratæ ſpecierum Icones non tantum ad Hiſtoriam Stirpium exornandam, ſed etiam ad deſcriptiones illuſtrandas, ut à quibuſvis etiam rudioribus & faſtidioſis facile intelligi & comprehendi queant, ſummopere conducant: ne Opus hoc tam neceſſariis adminiculis deſtituatur, Typographus & Bibliopolæ, quorum Typis & Impenſis excudi cœptum eſt, decreverunt, quàm elegantes & accuratas, vel ex figuris ad vivum delineatis, vel ex optimis exemplaribus excuſis, à præſtantiſſimis Chalcographis expreſſas Icones quanta fieri poteſt feſtinatione adjicere & evulgare, modo ſumptus ne deficiant. Quod ne fiat, generoſos alioſque huic ſtudio deditos, eive faventes orant ut in Societatem Operis veniant, & ad ſumptus ſublevandos modico ære initio depoſito in partem pretii pro uno pluribuſve exemplaribus, cum jam abſoluta & tradita ſint, perſolvendi, inceptum ſuum promovere dignentur.

Ne vero Mecænates ſuos immodicis collationibus nimium gravent, aut longa expectatione fatigent, figuras per partes edere ſtatuerunt, ſingulis tribubus ſeorſim exhibitis, nec pro ſequenti tribu ſymbolam petere, priuſquam antecedens peracta & contributoribus tradita fuerit.

BRITISH MUSEUM
13 OCT 62